Soso Kitaabuie: Tawureta, Yabura, Inyila

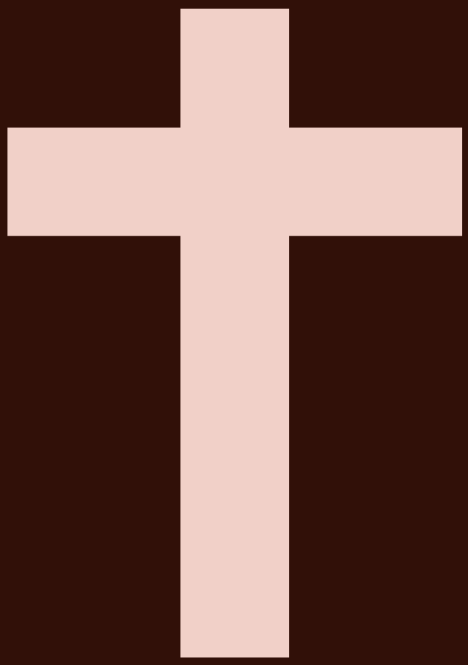

The Holy Bible in the Susu language of Guinea (Soso Kitaabuie: Tawureta, Yabura, Inyila Bible)

Soso Kitaabuie: Tawureta, Yabura, Inyila

The Holy Bible in the Susu language of Guinea (Soso Kitaabuie: Tawureta, Yabura, Inyila Bible)

copyright © 2015 Mission Evangélique Reformée Néerlandaise et les Traducteurs Pionniers de la Bible

Language: Susu

Contributor: Mission Evangélique Réformée Néerlandaise

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.
You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:
You include the above copyright and source information.
You do not sell this work for a profit.
You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.
Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents.
For other uses, please contact the respective copyright owners.

2025-07-03

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 3 Jul 2025 from source files dated 3 Jul 2025
f1d08866-ea3e-5b9b-b506-e7690c5c61d2

Contents

Fe Fɔlɔ Fɔlɛ 1
Yɛtɛ sɔtɔɛ 57
Lewi Sɛrɛxɛdubɛ 101
Kɔnti Tife 134
Masenyi Dɔnxɔɛ Siida 178
Yosuwe 217
Kiitisae 243
Ruti xa Taruxui 268
Samuweli I 272
Samuweli II 304
Isirayila Mangɛe I 332
Isirayila Mangɛe II 366
Yudaya Mangɛe I 399
Yudaya Mangɛe II 430
Annabi Esidirasi 466
Annabi Nehemi 478
Esita xa Taruxui 494
Ayuba 502
Yabura 531
Taalie 608
Kawandila 635
Suuki 644
Annabi Esayi 650
Annabi Yeremi 708
Annabi Yeremi firin nde . . . 771
Annabi Esekiyeli 778
Annabi Daniyɛli 827
Annabi Hose 843
Annabi Yoweli 853
Annabi Amosi 857
Annabi Abadiyasi 865
Annabi Yunusa 867
Annabi Mika 870
Annabi Naxumu 876
Annabi Habakuku 879
Annabi Sofoni 882
Annabi Hage 886
Annabi Sakari 889
Annabi Malaki 899

NT

Matiyu 902
Maraki 943
Luki 969
Yaya 1012
Xɛɛrae xa taruxui 1043
Rɔma 1079
Korinti I 1098
Korinti II 1115
Galati 1126
Efɛsɛ 1133
Filipi 1140
Kɔlɔsi 1145
Tɛsaloniki I 1150
Tɛsaloniki II 1155
Timote I 1158
Timote II 1163
Tito 1167
Filemon 1170
Eburu 1172
Yaki 1185
Piyɛri I 1190
Piyɛri II 1195
Yaya I 1198
Yaya II 1203
Yaya III 1204
Yude 1205
Waxayi 1207

Tawureta Munsa Fe Fɔlɔ Fɔlɛ
Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

«Tawureta Munsa»

Tawureta Munsa findixi Alatala xa masenyi sɛbɛxi singe nan na. Ala Xaxili Sɛniyɛnxi naxa taruxui gbegbe fi Annabi Munsa ma alako a xa e sɛbɛ. Na taruxuie fe gbegbe masenma won bɛ naxee bara dangi kabi duniŋa fɔlɛ, han Annabi Munsa Isirayilakae xanin e xa bɔxi ma tɛmui naxɛ.

Na birin findixi «Tawureta» nan na, naxan falaxi Eburu xui «xaranyi.» Na xaranyi tide gbo mixi birin bɛ, barima Ala lɔnni belebele fima mixi ma a kui. Na lɔnni mu danma fe dangixi kolonfe gbansan xa ma. Won Alatala xa sɛriyɛ yati toma nɛ na taruxuie kui.

Tawureta Munsa lanxi kitaabui suuli nan ma. Na singe xili «Fe Fɔlɔ Fɔlɛ,» barima a a masenma won bɛ duniŋa nun diinɛ fɔlɔxi ki naxɛ. A firin nde xili «Isirayila xa Yɛtɛ Sɔtɔɛ,» barima Ala Isirayila ramini naa nɛ konyiya kui Misira bɔxi ma. A saxan nde xili «Lewikae Sɛrɛxɛdubɛ Bɔnsɔɛ xa Sɛriyɛ.» Lewi findixi Isirayila sɛrɛxɛdubɛe benba nan na. Na kitaabui a masenxi a lan Isirayilakae xa sali ki naxɛ. A naani nde xili «Kɔnti Tife.» Isirayila naxan nabaxi kira ra, kelife Misira bɔxi ma sigafe ra e xa bɔxi ma, na birin na yi kitaabui kui. A suuli nde xili «Annabi Munsa xa Masenyi Dɔnxɔɛ.» Beenun Isirayilakae xa so e xa bɔxi ma Ala dɛnnaxɛ fixi e ma, Annabi Munsa naxa a xa masenyi dɔnxɔɛ ti e bɛ. Na masenyi sɛbɛxi na kitaabui suuli nde kui.

«Fe Fɔlɔ Fɔlɛ»

Tawureta Munsa xa kitaabui singe xilixi «Fe Fɔlɔ Fɔlɛ.» Sora tongo suuli nan na a kui. E nɔma itaxunde dɔxɔ naani:

Sora 1 han 11, Duniŋa rafɔlɔ ki

Alatala naxa duniŋa daa sɛnbɛ ra. Baba Adama nun Nɛnɛ Mahawa findixi a xa daali dɔnxɔɛ nan na. A to e daa, a naxa yaamari nde fi e ma, kɔnɔ a mu bu e naxa Ala matandi. Ibunadama tɔɔrɛ fɔlɔ mɛnni nɛ. Kabi na tɛmui fe birin naxa kana. Duniŋa xa yunubi to gbo, Ala naxa natɛ tongo a xa duniŋa halaki banbaranyi ra. Na natɛ kelixi a xa sɛniyɛnyi nan ma. Yunubi mu rafan Ala ma feo. Kɔnɔ Ala xa marafanyi ma, a mu tin duniŋa birin xa halaki. Na kui a naxa Annabi Nuha rakisi kunkui belebele kui, a nun subee mɔɔli birin.

Sora 12 han 25, Annabi Iburahima xa taruxui

Alatala naxa Annabi Iburahima sugandi, a xa findi saabui fanyi ra duniŋa birin bɛ. A naxa barakɛ sa a xa fe alako a xa findi si belebele ra. A man naxa saatɛ tongo a bɛ, Kanaan bɔxi xa findi a bɔnsɔɛ Isirayila gbe ra.

Kɔnɔ na saatɛ mu nu nɔma rakamalide fo Iburahima xa di sɔtɔ. Sara to a kolon a mu nɔma di baride a xa mɔri Iburahima bɛ, a naxa a xa konyi ginɛ Hagara fi a ma. Hagara naxa Sumayila bari Iburahima bɛ, kɔnɔ Ala mu tin Sumayila xa findi kɛ tongoma ra. Na kui Ala naxa a niya Iburahima nun Sara xa Isiyaga sɔtɔ e xa foriŋa kui. Ala naxa gbilen a xa saatɛ ma a nu bara naxan tongo Iburahima bɛ, a fa na saatɛ tongo Annabi Isiyaga fan bɛ.

Sora 26 han 36, Annabi Isiyaga nun Annabi Yaxuba xa taruxui

Annabi Isiyaga naxa guli firin sɔtɔ a xa ginɛ Rebeka saabui ra. Ala naxa a ragiri Yaxuba ma, naxan bari dɔnxɔɛ ra, a xa findi kɛ tongoma ra dangi a taara Esayu ra. Esayu to na to, a naxa wa a xunya faxafe, kɔnɔ Yaxuba naxa a gi, a siga a nga xabilɛ yire. Mɛnni a naxa Raxele nun Leya dɔxɔ. E naxa di xɛmɛ fu nun firin bari a bɛ, naxee findi Isirayila bɔnsɔɛ fu nun firin xa yareratie ra.

Sora 37 han 50, Annabi Yusufu xa taruxui

Annabi Yaxuba xa di Yusufu mu nu rafan a taarae ma, barima Ala nu bara a masen a bɛ a tan nan findima e xunyi ra. Na nan a niya e naxa a mati konyi ra Misirakae ma. Kɔnɔ Ala naxa a ragiri Yusufu xa findi mixi belebele ra Misira bɔxi ma. Alatala man naxa a masen a bɛ a tan nan fama duniŋa birin natangade xɔrɔxɔɛ nde ma naxan fama. Ɲɛ wuyaxi

to dangi, kaamɛ naxa sin duniɲa birin ma. Baloe nu na Misira bɔxi gbansan nan ma Annabi Yusufu saabui ra. Annabi Yaxuba to a xa die xɛɛ Misira baloe fende, e naxa Yusufu li naa. Na kui Annabi Yusufu naxa a xabilɛ birin nafa Misira bɔxi ma alako e naxa faxa kaamɛ ra.

Mixi nɔma lɔnni belebele sɔtɔde yi kitaabui saabui ra. Alatala a yɛtɛ masenma nɛ yi taruxuie kui. Ala sɛnbɛ gbo dangi birin na. A wama nɛ mixi xa tinxin. Fe ɲaaxi mu rafan a ma feo, a man kiiti sama nɛ yunubitɔɛe ma. Kɔnɔ Ala mu tinma mixi xa halaki. A ibunadama xanuma, a wama e malife alako e xa tuubi, e xa kisi a xa marafanyi saabui ra. Na sɛriyɛ masenxi «Fe Fɔlɔ Fɔlɛ» nan kui. Ala xa won mali na birin kolonde alako won xa findi a xa mixie yati yati ra.

Tawureta Munsa Fe Fɔlɔ Fɔlɛ

Duniɲa Fɔlɛ

1 A fɔlɛ ra, Ala naxa koore nun bɔxi daa.
2 Duniɲa mu nu yailanxi, sese mu nu
na a ma. Dimi nan nu na baa birin ma,
kɔnɔ Ala ɲɛngi naxan luxi alɔ foye nu a
malintanma ye xun ma.
3 Ala naxa a masen, «Naiyalanyi xa
mini.» Naiyalanyi naxa mini keren na.
4 Ala naxa a mato fa, na naiyalanyi
fanxi. Ala naxa naiyalanyi nun dimi
itaxun.
5 Ala naxa naiyalanyi xili sa «yanyi.» A
naxa dimi xili sa «kɔɛ.» Kɔɛ naxa so, kuye
naxa iba, lɔxɔɛ singe nan nu na ki.
6 Ala naxa a masen, «Koore walaxɛ xa
lu bɔxi ye nun koore ye tagi.»
7 Na bara findi naaninyi ra bɔxi ye nun
koore ye tagi. A rabaxi na ki nɛ.
8 Ala naxa yi naaninyi xili sa «koore.»
Kɔɛ naxa so, kuye naxa iba, lɔxɔɛ firin
nde nan nu na ki.
9 Ala naxa a masen, «Bɔxi ye xa malan
yire keren. Xare xa maba.» A rabaxi na
ki nɛ.
10 Ala naxa na xare xili sa «bɔxi.» A
naxa na bɔxi ye xili sa «baa.» Ala naxa
a mato fa, na birin fanxi.
11 Ala naxa a masen, «Sansie xa mini
bɔxi ma. Sansi mɔɔli birin xa bula. Sansi
xɔri naxan na a bogi kui, a bulama nɛ
birin nun a mɔɔli ra.» A rabaxi na ki nɛ.
12 Bɔxi naxa rafe sansi mɔɔli birin na, a
bogi nun a sansi xɔri na a bili ma, na fan
birin nun a mɔɔli. Ala naxa a mato fa, na
birin fanxi.
13 Kɔɛ naxa so, kuye naxa iba, lɔxɔɛ
saxan nde nan nu na ki.
14 Ala naxa a masen, «Yanbasee xa lu
koore ma, yanyi nun kɔɛ itaxunfe ra.
Waxati birin kolonma yanbasee saabui
nan na. Xi yo xi, ɲɛ yo ɲɛ a kolonma
yanbasee nan saabui ra.
15 Yanbase na koore ma bɔxi iyalanse
nan na.» A rabaxi na ki nɛ.
16 Ala naxa naiyalanse xungbe firin
nafala. Naxan xungbo, na xa yanyi
yaamari raba. Naxan xurun, na xa kɔɛ
yaamari raba. A naxa tunbuie fan nafala.
17 Ala naxa yanbasee sa koore ma alako
e xa bɔxi iyalan,
18 e xa yanyi nun kɔɛ yaamari raba, e
xa dimi nun naiyalanyi rafatan. Ala naxa
a mato fa, a birin fanxi.
19 Kɔɛ naxa so, kuye naxa iba, lɔxɔɛ
naani nde nan nu na ki.
20 Ala naxa a masen, yɛxɛe xa ye ra-
maxa. Xɔnie xa ɲɛrɛ koore ma.
21 Ala naxa yɛxɛ xungbe mɔɔli birin daa
a nun nimase naxan birin na ye xɔɔra. A
naxa xɔni mɔɔli birin fan daa. Ala naxa
a mato fa, a birin fanxi.
22 Ala naxa barakɛ sa e xa fe. A naxɛ,
«Wo xa wuya, wo xa yiriwa alako yɛxɛe
xa wuya baa ma. Xɔnie fan xa gbo bɔxi
ma.»
23 Kɔɛ naxa so, kuye naxa iba, lɔxɔɛ
suuli nde nan nu na ki.
24 Ala naxa a masen, «Nimasee mɔɔli
birin xa lu bɔxi ma: xurusee, bubusee, a
nun buurunyi subee.» A rabaxi na ki nɛ.
25 Ala naxa buurunyi subee mɔɔli birin
daa, a naxa xurusee mɔɔli birin daa, a
naxa bubusee mɔɔli birin daa. Ala naxa
a mato fa, a birin fanxi.
26 Ala naxa a masen, «Won xa adama
daa, won xa won fɔxi lu a ma. A xa
yaamari raba yɛxɛe xun ma, xɔnie xun
ma, xurusee xun ma, bɔxi xun ma, a nun
bubusee xun ma.»
27 Ala naxa adama daa ginɛ nun xɛmɛ,
a a fɔxi lu e ma.

28 Ala naxa barakɛ sa e xa fe. A naxɛ,
«Wo xa wuya, wo xa yiriwa alako bɔxi xa
rafe. Wo xa yaamari raba bɔxi xun ma,
yɛxɛe xun ma, xɔnie xun ma, bubusee
xun ma.»
29 A naxɛ, «N bara sansi birin nun sansi
bogi birin fi wo ma baloe ra.
30 N bara sansi birin fi sube birin ma
naxan na bɔxi ma, a nun xɔni birin ma,
a nun bubuse birin ma, nimase birin ma
naxee ɲɛngima. Sansi birin bara findi e
baloe ra.» A rabaxi na ki nɛ.
31 Ala naxa a xa daalise birin mato fa,
a fanxi han. Kɔɛ naxa so, kuye naxa iba,
lɔxɔɛ senni nde nan nu na ki.

2

1 Koore, bɔxi, nun se birin daa ki nan
nu na ki.
2 Lɔxɔɛ solofere nde Ala xa wali naxa
kamali. A naxa a malabu.
3 Ala naxa tide sa na lɔxɔɛ solofere nde
ma, a xa findi lɔxɔɛ sɛniyɛnxi ra barima
a a malabu na lɔxɔɛ nɛ a xa wali kamalixi
xa fe ra.

Baba Adama nun Nɛnɛ Mahawa

4 Taruxui nan ya, duniɲa daaxi ki naxɛ.
Marigi Alatala bɔxi nun koore daa tɛmui
naxɛ,
5 fɔtɔnyi yo mu nu na. Sansi yo mu
nu na naxan bulaxi bɔxi ma barima
Marigi Alatala mu nu tunɛ ye ragoroxi
sinden. Adama fan mu nu na naxan bɔxi
rawalima,
6 kɔnɔ ye nu luma mini ra bɔxi bun, a
fa yensen yɛ yire birin ma.
7 Marigi Alatala naxa adama yailan
bɛndɛ ra. Na dangi xanbi a naxa nii raso
a fate a ɲɔɛ kui. A findi adama ra na ki
nɛ.
8 Na xanbi Marigi Alatala naxa yire
fanyi yailan sogetede mabiri. Na yire xili
«Eden.» A naxa adama lu mɛnni.
9 Marigi Alatala naxa wuri mɔɔli birin
nabula mɛnni, wuri tofanyie, wuri naxee
bogi fan a don daaxi ra. Na yire tagi wuri
firin nu na. Keren xili «Simaya wuri.»
Boore xili «Fe fanyi nun fe ɲaaxi kolon
wuri.»
10 Xure naxan ye rasoxi Eden kui sansie
bɛ, a to dangixi, a itaxunxi dɔxɔ naani ra.
11 Na singe xili Pison. Na nan dangima
Hawila bɔxi birin ma, xɛɛma na dɛnnaxɛ.
12 Na xɛɛma fan. Wuri ye xiri ɲɔxunmɛ
fan na na, a nun gɛmɛ tofanyi naxan xili
onixi.
13 Na xure firin nde xili Gixon. Na nan
dangima Kusi bɔxi birin ma.
14 Na xure saxan nde xili Tigiri. Na nan
dangima Asuri bɔxi ma a sogetede biri ra.
Na xure naani nde xili Efirati.
15 Marigi Alatala naxa adama rasabati
Eden, alako a xa nɔ na yire rawalide, a
man xa mɛɛni na ma.
16 Marigi Alatala naxa yaamari so
adama yi ra, a naxɛ, «I nɔma yi wuri bogi
birin donde naxan na Eden kui,
17 kɔnɔ i naxa ‹Fe fanyi nun fe ɲaaxi
kolon wuri› bogi don de, barima i nu na
don, i faxama nɛ.»
18 Marigi Alatala naxa a fala, «A mu fan
xɛmɛ xa lu be a keren. N fama malima
fanyi daalide a bɛ.»
19 Buurunyi sube birin nun xɔni birin
Marigi Alatala naxan daalixi bɛndɛ ra, a
naxa e xanin adama xɔn ma a xa e xili sa.
Adama xili naxee sa e xun ma, nee naxa
findi e xilie ra.
20 A naxa xuruse birin, xɔni birin, a nun
buurunyi sube birin xili sa.
Kɔnɔ na waxati Adama mu a malima
fanyi sɔtɔxi sinden.
21 Marigi Alatala naxa xi xɔli radangi a
ma. A naxa a raxi a fanyi ra. A to xi,
Marigi Alatala naxa a ganyanyi xɔri keren
ba, a fa mɛnni ragali.
22 Na xanbi, Marigi Alatala naxa Adama
ganyanyi xɔri findi ginɛ ra, a fa na ginɛ fi
Adama ma.
23 Adama naxa a fala, «Yi ginɛ fatanxi n
xɔri nun n sube nan na. A xili nɛ ‹ginɛ›,
barima a minixi xɛmɛ nɛ i.»
24 Na fe na a toxi, xɛmɛ fama nɛ kelide
a baba nun a nga xun ma, a maso a xa
ginɛ ra, e findi keren na.
25 Xɛmɛ nun a xa ginɛ mageli nan nu a
ra, kɔnɔ na fe yaagi mu nu e ma.

3

Yunubi singe

1 Bɔximase nan nu kɔɔta Marigi Alatala
xa daalise birin bɛ. A naxa ginɛ maxɔrin,
«Ala a fala nɛ wo bɛ a wuri bogi naxan
birin na Eden kui, a wo naxa a sese don?
Nɔndi na a ra?»

2 Ginɛ naxa a yaabi, «Wuri naxee na
Eden kui, muxu nɔma e birin bogi donde,
3 kɔnɔ wuri naxan na Eden tagi, muxu
mu nɔma na tan bogi donde, muxu mu
nɔma makɔrɛde a ra yɛtɛ yati, xa na mu
a ra muxu faxama nɛ.»
4 Bɔximase naxa a fala ginɛ bɛ, «Ade,
wo mu faxama.
5 Ala a kolon, wo na a don, wo ya
rabima nɛ. Wo fama fe fanyi nun fe ɲaaxi
kolonde alɔ Ala yɛtɛ.»

6 Ginɛ to wuri bogi to, a tofan, a fan
donse ra, a fan xaxili sɔtɔse ra, a naxa
keren ba, a don, a nde so a xa mɔri yi, e
nun naxan nu a ra. Na fan naxa a don.
7 Na waxati e yae naxa rabi. E naxa a
kolon, e mageli nan nu a ra. E naxa xɔrɛ
burɛxɛe dɛnbɛ e boore ra, e e yɛtɛ sutura
a ra.
8 Na xanbi, xɛmɛ nun a xa ginɛ naxa
Marigi Alatala ɲɛrɛ xui mɛ nunmare ra.
E naxa e nɔxun wurie xanbi ra.
9 Marigi Alatala naxa xili ti, «Adama, i
na minden?»
10 Adama naxa a yaabi, «N bara i xui
mɛ Eden kui, kɔnɔ n bara gaaxu, barima
n mageli na a ra. Na nan a ra, n nan n
nɔxunxi.»
11 Marigi Alatala naxa a maxɔrin, «Nde
a masenxi i bɛ i mageli na a ra? Ka i bara
na wuri bogi don ba, n naxan ma fe fala
i bɛ i naxa a don?»
12 Adama naxɛ, «I ginɛ naxan fixi n ma,
na nan yi wuri bogi so n yi ra, n naxa a
don.»
13 Na xanbi, Marigi Alatala naxa ginɛ
maxɔrin, «I yi rabaxi munfe ra?» Ginɛ
naxa a yaabi, «Bɔximase bara n madaxu
han n bara na wuri bogi don.»

14 Awa, Marigi Alatala naxa a fala
bɔximase bɛ, «I to bara yi raba, awa, n
fan n bara i danka xuruse nun buurunyi
sube birin ya ma. I findima bubuse nan
na i furi fari. I xube nan donma i xa
duniɲɛigiri kui.
15 N bara dɛɲaaxui raso i tan nun ginɛ
tagi. N bara a raso i xa die nun a xa die
tagi. Ginɛ xa di i xunyi butuxunma nɛ. I
fan a tingilinyi xinma nɛ.»

16 Marigi Alatala naxa a fala ginɛ bɛ, «I
fan, n i tɔɔrɔma nɛ i xa di bari kui. Na
tɔɔrɛ gboma nɛ. I birama nɛ i xa mɔri
fɔxɔ ra, a i yamari.»
17 Marigi Alatala naxa a fala Adama bɛ,
«I bara bira i xa ginɛ fɔxɔ ra. I bara na
wuri bogi don, n naxan ma fe fala i bɛ, i
naxa a don. Yakɔsi n bara bɔxi danka i
xa fe ra. I tɔɔrɔma nɛ baloe sɔtɔde i xa
duniɲɛigiri kui.
18 N tunbe nun baagi raminima nɛ bɔxi
ma, i baloe sɔtɔma xɛ nan ma.
19 I baloe sɔtɔma i yilenfure nan na han
i gbilenma bɛndɛ tɛmui naxɛ i rafalaxi
naxan na. Bɛndɛ nan i ra, i man gbilenma
na bɛndɛ nɛ.»
20 Adama naxa a xa ginɛ xili sa «Ma-
hawa,» barima a findima nɛ mixi birin
nga ra.
21 Marigi Alatala naxa dugi kiri daaxie
dɛgɛ Adama nun a xa ginɛ bɛ, a naxa e
ragoro e ma.
22 Marigi Alatala naxa a masen,
«Adama bara fe fanyi nun fe ɲaaxi tagi
raba kolon alɔ won tan. A mu daxa a xa
simaya wuri bogi don, xa na mu a ra a
mu faxama.»
23 Marigi Alatala naxa a ramini Eden, a
xa bɔxi rawali Ala a daaxi naxan na.
24 A Adama keri xanbi, Marigi Alatala
naxa malekɛe yaamari, e xa ti Eden
sogetede biri ra. E xa nu santidɛgɛma tɛ
daaxi malintan, na simaya wuri kantade.

4

Kabila nun Habila

1 Adama nun Mahawa to kafu, Mahawa
naxa tɛɛgɛ. E naxa di sɔtɔ naxan xili
Kabila. Mahawa naxɛ, «Alatala bara n
mali di xɛmɛ sɔtɔfe ra.»
2 Na xanbi Mahawa naxa Kabila xan-
biratoe xɛmɛma sɔtɔ naxan xili Habila.
Xuruse dɛmadonyi nan nu Habila ra. Bɔxi
rawali nan nu Kabila ra.
3 Na tɛmui to dangi, Kabila naxa fa sansi
bogi fangadama ra sɛrɛxɛ bade Alatala bɛ.
4 Kɔnɔ Habila naxa fa xuruse di singee
ra nun e ture. Habila nun a xa sɛrɛxɛ
naxa rafan Alatala ma,
5 kɔnɔ Kabila nun a xa sɛrɛxɛ mu nu
rafan Alatala ma. Alatala mu a ya ti
Kabila xa sɛrɛxɛ ra. Na na a ra, Kabila
naxa xɔnɔ, a yatagi naxa masara.

6 Na xanbi Alatala naxa Kabila maxɔrin,
«I xɔnɔxi munfe ra? I yatagi masaraxi
munfe ra?
7 Xa i fe fanyi raba, n na tongoma
nɛ, kɔnɔ xa i fe ɲaaxi raba, Sentanɛ i
ratantanma nɛ. I kata, i xa i yɛtɛ ba a
yi ra.»
8 Kabila naxa a fala a xunya bɛ, «Won
xɛɛ xɛ ma.» E to so xɛ ma, Kabila naxa a
xunya Habila suxu, a naxa a faxa.
9 Na xanbi Alatala naxa Kabila maxɔrin,
«I xunya Habila na minden?» A naxa a
yaabi, «N mu a kolon. Fo n xa mɛɛni n
xunya ma?»
10 Alatala naxa a fala, «I munse rabaxi?
N na i xunya wuli gbelegbele xui mɛfe keli
bɔxi ma.
11 N bara i danka barima i bara i xunya
faxa. N i kerima nɛ yi bɔxi ma i xunya
wuli na dɛnnaxɛ.
12 I na bɔxi rawali, i mu baloe sɔtɔma.
I findima ɲɛrɛti nan na.»
13 Kabila naxa Alatala yaabi, «Na
ɲaxankatɛ gbo n tan bɛ.
14 Xa i bara n keri yi bɔxi ma to, won
tagi ikuyama nɛ. N findima ɲɛrɛti nan na.
Mixi naxan na sa n to, a n faxama nɛ.»
15 Alatala naxa a yaabi, «Ade, xa
mixi yo i faxa, n i gbeɲɔxɔma nɛ dɔxɔ
solofere.» Alatala naxa tɔnxuma sa Ka-
bila ma alako xa naxan sa a to a naxa nɔ
a gerede.
16 Na tɛmui Kabila naxa a makuya
Alatala ra. A naxa sabati Nodi bɔxi ma
Eden fuge ra.
17 Kabila nun a xa ginɛ naxa kafu. A xa
ginɛ naxa tɛɛgɛ, a naxa di sɔtɔ naxan xili
Enoki. Kabila nu na taa tife. A naxa a xa
di xili sa na taa xun ma.
18 Enoki naxa Iradi sɔtɔ. Iradi, Mex-
uyayeli baba na a ra. Mexuyayeli, Me-
tusayeli baba na a ra. Metusayeli, Lameki
baba na a ra.
19 Lameki naxa ginɛ firin sɔtɔ, keren xili
Ada, boore xili Silahi.
20 Ada naxa Yabala sɔtɔ. Yabala, xuruse
dɛmadonyie nun kiri banxi kanyie baba
na a ra.
21 Yabala xunya xili Yubali. Yubali, kɔra
bɔnbɔɛe nun xule fee baba na a ra.
22 Silahi fan naxa di sɔtɔ. A xili Tubali
Kabila. Xabui nan nu a tan na. Walise
wure gbeeli nun wure daaxi mɔɔli birin
xabui nan nu a ra. Tubali Kayini xunya
ginɛma xili Nama.
23 Lameki naxa a fala a xa ginɛe bɛ,
«Ada nun Silahi wo xa wo haakɛ to n bɛ.
Lameki xa ginɛe, wo xa wo tuli mati n ma
wɔyɛnyi ra.
N bara xɛmɛ nde faxa gbeɲɔxɔɛ ra.
N bara na sɛgɛtala faxa barima a bara n
maxɔnɔ.
24 Xa mixi solofere nan faxama Kabila
gbeɲɔxɔfe ra,
mixi tongo solofere nun solofere nan
faxama n tan Lameki gbeɲɔxɔfe
ra.»
25 Adama nun a xa ginɛ naxa kafu.
Mahawa naxa di sɔtɔ naxan xili Seti. A
bara na xili sa a xa di xun ma barima Ala
bara a xa di Habila ɲɔxɔɛ so a yi ra Kabila
naxan faxa.
26 Seti fan naxa di sɔtɔ naxan xili Enosi.
Na waxati mixie naxa Alatala maxandi
fɔlɔ.

5

Adama han Nuha

1 Adama nun a bɔnsɔɛ xa taruxui nan
ya. Ala to ibunadama die daa, a naxa a
fɔxi lu e ma.
2 A naxa e daa xɛmɛ nun ginɛ. A barakɛ
sa e ma. A e xili sa «adama.»
3 Adama to bu ɲɛ kɛmɛ ɲɛ tongo saxan,
a naxa di sɔtɔ a yɛtɛ misaali ra. A naxa a
xili sa Seti.
4 Seti xa bari dangi xanbi, Adama naxa
bu ɲɛ kɛmɛ solomasaxan. A naxa di xɛmɛ
nun di ginɛ gbɛtɛe sɔtɔ.
5 Adama xa simaya naxa siga ɲɛ kɛmɛ
solomanaani nun ɲɛ tongo saxan. Na
xanbi a naxa faxa.
6 Seti to bu ɲɛ kɛmɛ ɲɛ suuli, a naxa
findi Enosi baba ra.
7 Enosi xa bari dangi xanbi, Seti naxa
bu ɲɛ kɛmɛ solomasaxan ɲɛ solofere. A
naxa di xɛmɛ nun di ginɛ gbɛtɛe sɔtɔ.
8 Seti xa simaya naxa siga ɲɛ kɛmɛ
solomanaani nun ɲɛ fu nun firin. Na
xanbi a naxa faxa.
9 Enosi to bu ɲɛ tongo solomanaani, a
naxa findi Kenan baba ra.
10 Kenan xa bari dangi xanbi, Enosi
naxa bu ɲɛ kɛmɛ solomasaxan ɲɛ fu nun
suuli. A naxa di xɛmɛ nun di ginɛ gbɛtɛe
sɔtɔ.

11 Enosi xa simaya naxa siga ɲɛ kɛmɛ solomanaani nun ɲɛ suuli. Na xanbi a naxa faxa.
12 Kenan to bu ɲɛ tongo solofere, a naxa findi Mahalaleli baba ra.
13 Mahalaleli xa bari dangi xanbi, Kenan naxa bu ɲɛ kɛmɛ solomasaxan ɲɛ tongo naani. A naxa di xɛmɛ nun di ginɛ gbɛtɛe sɔtɔ.
14 Kenan xa simaya naxa siga ɲɛ kɛmɛ solomanaani nun ɲɛ fu. Na xanbi a naxa faxa.
15 Mahalaleli to bu ɲɛ tongo senni a nun suuli, a naxa findi Yeredi baba ra.
16 Yeredi xa bari dangi xanbi, Mahalaleli naxa bu ɲɛ kɛmɛ solomasaxan ɲɛ tongo saxan. A naxa di xɛmɛ nun di ginɛ gbɛtɛe sɔtɔ.
17 Mahalaleli xa simaya naxa siga ɲɛ kɛmɛ solomasaxan nun ɲɛ tongo solomanaani nun suuli. Na xanbi a naxa faxa.
18 Yeredi to bu ɲɛ kɛmɛ ɲɛ tongo senni a nun firin, a naxa findi Enoki baba ra.
19 Enoki xa bari dangi xanbi, Yeredi naxa bu ɲɛ kɛmɛ solomasaxan. A naxa di xɛmɛ nun di ginɛ gbɛtɛe sɔtɔ.
20 Yeredi xa simaya naxa siga ɲɛ kɛmɛ solomanaani nun ɲɛ tongo senni a nun firin. Na xanbi a naxa faxa.
21 Enoki to bu ɲɛ tongo senni a nun suuli, a naxa findi Metusela baba ra.
22 Metusela xa bari dangi xanbi, Enoki naxa bira Ala fɔxɔ ra ɲɛ kɛmɛ saxan. A naxa di xɛmɛ nun di ginɛ gbɛtɛe sɔtɔ.
23 Enoki xa simaya naxa siga ɲɛ kɛmɛ saxan nun ɲɛ tongo senni a nun suuli.
24 Enoki naxa bira Ala fɔxɔ ra. Na xanbi a mu lu na sɔnɔn, barima Ala bara a xanin.
25 Metusela to bu ɲɛ kɛmɛ ɲɛ tongo solomasaxan a nun solofere, a naxa findi Lameki baba ra.
26 Lameki xa bari dangi xanbi, Metusela naxa bu ɲɛ kɛmɛ solofere ɲɛ tongo solomasaxan a nun firin. A naxa di xɛmɛ nun di ginɛ gbɛtɛe sɔtɔ.
27 Metusela xa simaya naxa siga ɲɛ kɛmɛ solomanaani nun ɲɛ tongo senni a nun solomanaani. Na xanbi a naxa faxa.
28 Lameki to bu ɲɛ kɛmɛ ɲɛ tongo solomasaxan a nun firin, a naxa di sɔtɔ.
29 A naxa a xili sa Nuha. A naxa a fala, «A fama won malide won ma tɔɔrɛ nun won ma wali kui, won naxan nabama bɔxi ma Alatala bara dɛnnaxɛ danka.»
30 Nuha xa bari dangi xanbi, Lameki naxa bu ɲɛ kɛmɛ suuli ɲɛ tongo solomanaani a nun suuli. A naxa di xɛmɛ nun di ginɛ gbɛtɛe sɔtɔ.
31 Lameki xa simaya naxa siga ɲɛ kɛmɛ solofere nun ɲɛ tongo solofere a nun solofere. Na xanbi a naxa faxa.
32 Nuha to bu ɲɛ kɛmɛ suuli, a naxa findi Semi, Hami, nun Yefeti baba ra.

6

Ala duniɲa halaki ki naxɛ

1 Na tɛmui xɛmɛe nun e xa di ginɛe naxa wuya fɔlɔ.
2 Ala xa malekɛe naxa yabu yi di ginɛe ra e xa tofanyi ma. Malekɛe naxa ndee sugandi, e naxa e findi e xa ginɛe ra.
3 Na xanbi, Alatala naxa a fala, «N mu tinma nii xa bu adama fate abadan, barima daalise na a ra. A mu dangima ɲɛ kɛmɛ ɲɛ mɔxɔɲɛn na.»
4 Na waxati, a nun waxati naxan fa na xanbi ra, nabiyoro bɔnsɔɛ nu na duniɲa ma. Na malekɛe nun na di ginɛe nan nee barixi. Geresoe belebelee nun xili xungbe kanyie nan nu nabiyoro bɔnsɔɛ ra.
5 Alatala naxa a to adama bara kobi. Tɛmui birin a xa maɲɔxunyie findixi a kobi nan na.
6 Na naxa Alatala tɔɔrɔ han a bara a yɛtɛ maxɔrin munfe ra a adama daaxi. Na fe naxa a bɔɲɛ tɔɔrɔ ki fanyi.
7 Alatala naxa a fala, «Adama birin n naxan daaxi, n na birin tongoma nɛ duniɲa ma. Mixi yo, sube yo, bubuse yo, xɔni naxan ɲɛrɛma koore ma yo, n na birin tongoma nɛ duniɲa ma, barima n bara nimisa adama daafe ra.»
8 Kɔnɔ Nuha tan nu rafan Alatala ma.

Nuha xa kunkui banbanyi

9 Nuha xa taruxui nan ya. Nuha nu findixi tinxintɔɛ nun sɛniyɛntɔɛ nan na na waxati mixie tagi. A nu birama Ala nan fɔxɔ ra.
10 Di saxan nan nu Nuha yi ra: Semi, Hami, nun Yefeti.
11 Duniɲa nu bara kana Ala ya i, a xa fe ɲaaxi nu bara gbo yɛ.

12 Ala naxa duniɲa to, a kanaxi, mixi
birin fe ɲaaxi rabafe.
13 Na kui Ala naxa a masen Nuha bɛ,
«N wama adama birin tongofe duniɲa
ma, barima duniɲa bara kobi a ɲaaxi ra.
N wama adama birin nun duniɲa birin
kanafe.
14 A lanma i xa kunkui banban wuri ra,
naxan xili goferi. Konkoe xa lu a kui. Dole
xa sa a kui nun a fari.
15 I xa a yailan yi ki: I xa kunkui rakuya
kanke ya tongo senni nun solofere a nun
a tagi. I xa a igbo kanke ya fu nun keren.
I xa a ite kanke ya senni nun a tagi.
16 I xa kunkui xunyi yailan, nɔngɔn ya
keren xa lu kunkui xunyi nun kunkui dɛ
kiri tagi. I xa naadɛ ti a sɛɛti keren ma. I
xa a kui rabagan dɔxɔ saxan.»
17 «Na xanbi n tan fama ye radinde
duniɲa ma. A mixi birin sɔntɔ. Nimase
birin faxama nɛ.
18 Kɔnɔ n bara saatɛ tongo i bɛ. I soma
nɛ yi kunkui kui, i tan nun i xa die, a nun
i xa ginɛ, a nun i xa die xa ginɛe.
19 I xa fa nimase mɔɔli birin firin firin
na, xɛmɛ nun ginɛ. Na nan a toma e
kisima.
20 Xɔni bɔnsɔɛ birin firin firin, sube
bɔnsɔɛ birin firin firin, bubuse bɔnsɔɛ
birin firin firin, e fama i xɔn, i xa e rakisi.
21 I xa donse mɔɔli birin baki kunkui
kui. I xa sa a ragata i tan bɛ a nun e fan
bɛ.»
22 Nuha naxa a birin naba Ala naxan
masenxi a bɛ.

7

Banbaranyi Belebele

1 Alatala naxa a masen Nuha bɛ, «So
kunkui kui, i tan nun i xa denbaya birin,
barima i tan tinxintɔɛ nan i ra yi waxati
mixie tagi.
2 Sube radaxaxi birin, i xa xɛmɛ
solofere nun ginɛ solofere baki. Sube
raharamuxi birin, i xa xɛmɛ keren nun
ginɛ keren baki.
3 Xɔni fan a mɔɔli birin, i xa xɛmɛ
solofere nun ginɛ solofere baki. Na kui
sube mɔɔli birin xa nɔ lude duniɲa ma
banbaranyi dangi xanbi.»
4 «Xi solofere na dangi, n tunɛ ragoroma
bɔxi ma. Xi tongo naani tunɛ fama kɔɛ
nun yanyi. Nimase birin n naxan daaxi,
na birin sɔntɔma nɛ.»
5 Nuha naxa na birin naba Alatala
naxan masen a bɛ.
6 Na tunɛ fama tɛmui naxɛ, Nuha xa
simaya nu na ɲɛ kɛmɛ senni.
7 Nuha yo, a xa ginɛ, a xa die nun nee
fan xa ginɛe, e birin naxa e gi ye ma, e sa
so kunkui kui.
8 Sube radaxaxie, sube raharamuxie,
xɔnie, nun bubusee, e birin
9 naxa siga Nuha xɔn ma kunkui kui,
xɛmɛe nun ginɛe, e sa so kunkui kui alɔ
Ala Nuha yamarixi ki naxɛ.
10 Xi solofere dangi xanbi, na ban-
baranyi naxa din duniɲa ma.
11 Nuha xa simaya nu na ɲɛ kɛmɛ senni,
kike firin, xi fu a nun solofere. Na lɔxɔɛ
ye naxan na bɔxi bun ma, na naxa te fɔlɔ,
ye naxan na koore ma, na fan naxa goro
fɔlɔ.
12 Tunɛ naxa bira bɔxi ma xi tongo
naani. Kɔɛ a nun yanyi, tunɛ fama.
13 Na lɔxɔɛ, Nuha nun a xa die, Semi,
Hami, Yefeti, a xa ginɛ, nun a xa di
saxanyie xa ginɛe, e birin naxa so kunkui
kui.
14 Buurunyi sube bɔnsɔɛ birin, xuruse
bɔnsɔɛ birin, bubuse bɔnsɔɛ birin, a nun
xɔni bɔnsɔɛ birin, e naxa so kunkui kui.
15 Daalise naxan birin ɲɛngima, a firin
firin, e naxa fa Nuha xɔn ma, e sa so
kunkui kui.
16 Nimase birin, xɛmɛ nun ginɛ, e soxi
nɛ kunkui kui alɔ Ala Nuha yamarixi ki
naxɛ. Na xanbi Alatala naxa naadɛ balan.
17 Xi tongo naani banbaranyi tema. A
naxa kunkui ite.
18 Ye to gbo bɔxi ma, kunkui naxa dɔxɔ
ye fari.
19 Ye naxa te han a naxa geya birin
makoto duniɲa ma.
20 Ye naxa dusu geya xun han kanke ya
solofere nun a tagi.
21 Nimase naxan birin nu ɲɛrɛma
duniɲa ma, e birin naxa faxa: xɔnie,
xurusee, buurunyi subee, bubusee, a nun
adamadie.
22 Nimase naxan birin ɲɛngima xare
ma, e birin naxa faxa.
23 Ala naxa nimase birin ba duniɲa ma.
Nimase birin naxa faxa: adamadie, xu-
rusee, bubusee, a nun xɔni naxee ɲɛrɛma

koore ma, fo Nuha keren, a nun naxee nu
na a xun ma kunkui kui.
24 Banbaranyi naxa din duniɲa ma xi
kɛmɛ xi tongo suuli.

8

Banbaranyi ɲɔnyi

1 Kɔnɔ Ala naxa ratu Nuha ma, a nun
buurunyi sube nun xuruse naxee nu na a
xun ma kunkui kui. Ala naxa foye radin
duniɲa ma, ye fa xɔri fɔlɔ.
2 Ye naxan nu kelima bɔxi bun ma, na
naxa dan. Ye naxan nu kelima koore ma,
na fan naxa dan.
3 Lɔxɔ yo lɔxɔ fo nde ba ye ra. Xi kɛmɛ
xi tongo suuli kamali xanbi, nde naxa ba
ye ra ki fanyi ra.
4 Kike solofere, xi fu nun solofere nde,
kunkui naxa dɔxɔ geyae fari, geya naxee
na Ararati bɔxi ma.
5 Kike fu xi keren kamali xanbi, geyae
fari naxa maba.
6 Xi tongo naani dangi xanbi, Nuha
naxa wundɛri rabi naxan na kunkui ma.
7 A naxa xaxa bɛɲin, a nu siga, a nu fa,
han ye naxa xurun.
8 Na xanbi a naxa ganbɛ bɛɲin, a xa
kolon xa ye bara xɔri.
9 Kɔnɔ na ganbɛ naxa yire mato, santide
mu na, barima ye dinxi duniɲa birin ma.
A naxa gbilen Nuha yire. Nuha naxa
ganbɛ tongo, a a raso kunkui kui.
10 A naxa mamɛ ti han xi solofere, a
man naxa ganbɛ bɛɲin a firin nde.
11 Nunmare, ganbɛ naxa gbilen Nuha
yire, oliwi wuri ɲingi suxuxi a dɛkole ra.
Na kui Nuha naxa a kolon ye bara ba
duniɲa ma.
12 A naxa mamɛ ti xi solofere. A naxa
ganbɛ bɛɲin a saxan nde, kɔnɔ ganbɛ mu
gbilen.
13 Nuha xa simaya to siga ɲɛ kɛmɛ
senni nun ɲɛ keren, kike keren, xi keren,
banbaranyi fa ɲɔn duniɲa ma. Nuha to
kunkui xunyi ba naa, a naxa a to xare
bara maba.
14 Kike firin xi mɔxɔɲɛn a nun solofere
to dangi, bɔxi nu bara xara a fanyi ra.
15 Ala naxa a masen Nuha bɛ,
16 «Wo mini kunkui kui, i tan nun i xa
ginɛ, i xa die nun e xa ginɛe.
17 I xa nimase birin namini kunkui kui:
xɔnie, subee, bubusee, alako e xa yiriwa,
e xa wuya duniɲa ma.»
18 Na tɛmui Nuha naxa mini fa, a nun a
xa die, a xa ginɛ, nun a xa die xa ginɛe.
19 Subee fan naxa mini, a nun bubusee,
nun xɔnie. Nimase bɔnsɔɛ birin naxa
mini e xati xati ma.
20 Na xanbi, Nuha naxa sɛrɛxɛbade
yailan Alatala bɛ. A naxa sube nun xɔni
radaxaxi ndee tongo, a nee ba sɛrɛxɛ gan
daaxi ra.
21 Na tuuri to te, Alatala naxa na gan
xiri mɛ. A naxa rafan a ma. A naxa
a fala a bɔɲɛ ma, «N mu bɔxi dankama
sɔnɔn adama xa fe ra, barima n na kolon
adama bɔɲɛ mu fan kafi a dimɛdi tɛmui.
N mu nimase birin sɔntɔma sɔnɔn alɔ n
na singe raba ki naxɛ.
22 Sansi si tɛmui nun sansi xaba tɛmui,
xinbeli nun kuyefure, sogofure nun ɲɛmɛ,
yanyi nun kɔɛ, n mu na bama sɔnɔn han
duniɲa ɲɔn.»

9

Ala xa saatɛ Nuha bɛ

1 Na dangi xanbi Ala naxa barakɛ sa
Nuha nun a xa die xa fe. A naxa a masen
e bɛ, «Wo xa wuya, wo xa yiriwa, wo xa
gbo bɔxi ma.
2 Sube naxee na duniɲa ma nun xɔni
naxee na koore ma, e gaaxuma nɛ wo ya
ra. Bubuse naxee na bɔxi ma nun yɛxɛ
naxee na baa ma, e e gima nɛ wo ya ra.
N bara e birin sa wo sago,
3 n bara e birin findi baloe ra wo bɛ alɔ
sansie n naxan singe fi wo ma donse ra.»
4 «Kɔnɔ wo naxa sube don, naxan wuli
mu baxi, barima a wuli findixi sube nii
nan na.
5 Sube yo naxan wo nii bama, xa na mu
a ra mixi yo naxan a boore adamadi nii
bama, na kanyi nan gbe na na nii kote
sare ra.
6 Mixi naxan adamadi nii bama,
mixi nan na kanyi fan nii bama,
barima Ala fɔxi bara lu adama ma.
7 Wo xa wuya, wo xa yiriwa, wo xa gbo
bɔxi ma.»
8 Na xanbi Ala naxa a masen Nuha nun
a xa die bɛ,
9 «N bara saatɛ tongo wo nun wo xa die
bɛ,

10 a nun nimase naxan birin nu na
kunkui kui: xɔnie, xurusee, buurunyi
subee, nimase naxan birin na duniɲa ma.
11 N bara saatɛ tongo wo bɛ, banbaranyi
tan mu nii birin bama sɔnɔn, a mu
duniɲa birin kanama fa.»
12 Ala naxa a masen, «N bara saatɛ
tongo wo nun nimase birin bɛ, saatɛ
naxan mu kanama abadan.
13 Saatɛ tɔnxuma nan ya, n senkui
masenma nɛ koore ma.
14 Xa n bara kunda sa koore ma, na
senkui minima nɛ.
15 Na tɛmui n natuma nɛ saatɛ xa fe
ma, n saatɛ naxan tongoxi wo nun nimase
birin bɛ. N mu nii birin bama duniɲa ma
banbaranyi ra sɔnɔn.
16 Senkui na mini koore ma, n na toma,
n natuma saatɛ xa fe ma, saatɛ naxan mu
kanama abadan, n saatɛ naxan tongoxi
wo nun nimase birin bɛ naxee na duniɲa
ma.»
17 Ala naxa a masen Nuha bɛ, «Saatɛ
tɔnxuma nan ya, n na saatɛ naxan ton-
goxi nimase birin bɛ.»
18 Nuha xa di naxee kelixi kunkui kui,
e xili Semi, Hami, Yefeti. Hami findixi
Kanaankae baba nan na.
19 Duniɲa mixi birin fatanxi Nuha xa di
saxanyie nan na.
20 Nuha to xɛ rawali fɔlɔ, a naxa wɛni
sansi si.
21 Na sansi to bogi, Nuha naxa wɛni
yailan. A to siisi na ra, a naxa a sa kiri
banxi kui a mageli.
22 Kanaankae benba Hami to a baba
mageli to, a naxa na fala a taarae bɛ.
23 Na kui Semi nun Yefeti naxa dugi
tongo fa, e so e baba xun e xanbi xanbi
ma. E naxa dugi felen e baba ma, e mu e
ya ti e baba mageli ra.
24 Nuha xun to mabɔɔ a ra, a naxa keli,
a naxa a kolon fa a xa di dɔnxɔɛ naxan
nabaxi a ra.
25 Nuha naxa a fala, «N bara Kanaan
danka. A xa findi konyi birin dɔnxɔɛ ra a
taarae bɛ.»
26 A man naxa a fala,
«N bara Semi Marigi Alatala matɔxɔ.
Kanaan xa findi Semi xa konyi ra.
27 Ala xa Yefeti xa bɔxi gbo,
a xa lu Semi xa niini bun ma,
Kanaan xa findi a xa konyi ra.»
28 Banbaranyi dangi xanbi, Nuha naxa bu
duniɲa ma ɲɛ kɛmɛ saxan ɲɛ tongo suuli.
29 Nuha xa simaya to ɲɛ kɛmɛ solo-
manaani ɲɛ tongo suuli li, a naxa laaxira.

10

Semi, Hami, nun Yefeti tolobitɛe

1 Nuha xa die, Semi, Hami, nun Yefeti
xa taruxui nan ya, a nun e fan xa die e
naxee sɔtɔ banbaranyi dangi xanbi.
2 Yefeti xa die xilie nan ya: Gomeri,
Magogo, Madayi, Yawani, Tubali, Meseki,
Tirasi.
3 Gomeri xa die xilie nan ya: Asikenasi,
Rifati, Togarama.
4 Yawani xa die xilie nan ya: Elisaha,
Tarasisi, Kitimi, Rodanimi.
5 Yefeti xa mixie naxa sabati baa dɛ ra
e xabilɛ ki ma, kankan nun a gbe xui. E
naxa findi si dɔxɔ wuyaxi ra e xa bɔxi ma.
6 Hami xa die xilie nan ya: Kusi, Misira,
Puti, Kanaan.
7 Kusi xa die xilie nan ya: Seba, Hawila,
Sabata, Raama, Sabiteka. Raama xa die
xilie nan ya: Seeba, Dedan.
8 Nimirodi geresoe belebele nan nu a ra.
A baba xili Kusi.
9 Nimirodi man findi koyinma belebele
ra Alatala ya i. Mixie nu a falama, «Koy-
inma belebele nan Nimirodi ra Alatala ya
i.»
10 A xa mangɛya taa singee findi Ba-
bilɔn, Ereki, Akadi, nun Kalene nan na,
naxee nu na Sinari bɔxi ma.
11 A naxa keli Sinari, a siga Asiriya bɔxi
ma. Mɛnni a naxa taae ti naxee xili
Ninewe, Rehoboti, Iri, Kala,
12 nun Resen, taa belebele naxan na
Ninewe nun Kala tagi.
13 Misira naxa findi Ludukae,
Anamikae, Lehabakae, Nafatu,
14 Patirusukae, Kasaluxukae, (Filisi-
takae keli dɛnnaxɛ), a nun Kafatorokae
benba ra.
15 Kanaan naxa findi yi mixie baba ra:
Sidɔnkae, a xa di singe, Xitikae,
16 Yebusukae, Amorikae, Girigasakae,
17 Hiwikae, Arakikae, Sinikae,
18 Arawadakae, Semarakae, nun Xam-
atakae. Bɔnsɔɛ naxan birin keli Kanaan,
e naxa yensen yɛ.

19 Kanaan xa naaninyi naxa keli Sidɔn
sigafe Gerara, a naxa siga han Gasa, a
dangi Sodoma, Gomora, Adamaha, nun
Seboyimi ra, a siga han Lasa.
20 Hami xa mixie nan ya e xabilɛ ki ma,
kankan nun a gbe xui. E naxa findi si
dɔxɔ wuyaxi ra e xa bɔxi ma.
21 Yefeti xunya Semi fan naxa die sɔtɔ.
Eberi xa die benba nan na Semi ra.
22 Semi xa die xilie nan ya: Elama,
Asuri, Arafaxadi, Ludu, nun Arami.
23 Arami xa die xilie nan ya: Usi, Xulu,
Geteri, nun Meseki.
24 Arafaxadi naxa findi Selaha baba ra.
Selaha naxa findi Eberi baba ra.
25 Eberi naxa di firin sɔtɔ. Keren
xili Pelegi. Na nan falaxi «maitax-
unyi,» barima Ala duniɲa mixie itaxun na
waxati nɛ. A xunya xili Yokatan.
26 Yokatan xa die xilie nan ya: Alo-
modadi, Selefa, Hasaramawete, Yera,
27 Hadorami, Usali, Dikila,
28 Obala, Abimayele, Seeba,
29 Ofiri, Hawila, nun Yobabo. Yokatan
naxa na die birin sɔtɔ.
30 E xa bɔxi kelima Mesa, a siga han
Sefare, naxan na geya sogetede mabiri.
31 Semi xa die nan ya a xabilɛ ki ma,
kankan nun a gbe xui. E naxa findi si
dɔxɔ wuyaxi ra e xa bɔxi ma.
32 Nuha xa die bɔnsɔɛe xa taruxui nan
na ki. Banbaranyi dangi xanbi, yi bɔnsɔɛ
nan findi duniɲa si birin na.

11

Xui masunbuxi ki naxɛ

1 Na tɛmui duniɲa mixi birin nu xui
keren nan falama.
2 Mixi ndee naxa keli, e siga sogetede
mabiri, e geya to Sinari bɔxi ma. E naxa
sabati kɛnɛ ma naxan na gulunba kui.
3 E naxa a fala e boore bɛ, «Wo fa, won
xa biriki bɔnbɔ, won xa e gan.» E naxa
biriki findi gɛmɛ ɲɔxɔɛ ra. E naxa mɔta
findi dole ɲɔxɔɛ ra.
4 Na xanbi e naxa a fala, «Won wali
suxu, won xa taa ti won yɛtɛ bɛ, a nun
banxi belebele naxan tema han koore ma,
alako won xili xa gbo. Na na a ra, won mu
lɔɛma won boore ma.»
5 Kɔnɔ Alatala naxa goro na taa matode,
a nun na banxi belebele.
6 Alatala naxa a masen, «Xa yi mixie
bara kafu e boore ma yi wali rabade, e na
xui keren fala, wali birin e wama naxan
nabafe, a sɔɔnɛyama nɛ.
7 Won xɛɛ, won xa goro e xa xui
masunbude alako e naxa e boore wɔyɛn
xui fahaamu.»
8 Na kui Alatala naxa na gali rayensen
yɛ. Na banxi tife naxa dan.
9 Na yire xili naxa sa Babeli, barima
Alatala duniɲa mixie xuie rawuya mɛnni
nɛ, a fa e rayensen yɛ duniɲa birin ma.

Semi han Tera

10 Semi xa taruxui nan ya. Banbaranyi
dangi xanbi ɲɛ firin, Semi xa simaya naxa
ɲɛ kɛmɛ li. A naxa findi Arafaxadi baba
ra.
11 A to Arafaxadi sɔtɔ, Semi naxa ɲɛ
kɛmɛ suuli sa a fari. A naxa di xɛmɛ nun
di ginɛ gbɛtɛe sɔtɔ.
12 Arafaxadi to ɲɛ tongo saxan a nun
suuli sɔtɔ, a naxa findi Selaha baba ra.
13 A to Selaha sɔtɔ, Arafaxadi naxa bu
ɲɛ kɛmɛ naani nun ɲɛ saxan. A naxa di
xɛmɛ nun di ginɛ gbɛtɛe sɔtɔ.
14 Selaha to ɲɛ tongo saxan sɔtɔ, a naxa
findi Eberi baba ra.
15 A to Eberi sɔtɔ, Selaha naxa bu ɲɛ
kɛmɛ naani nun ɲɛ saxan. A naxa di xɛmɛ
nun di ginɛ gbɛtɛe sɔtɔ.
16 Eberi to ɲɛ tongo saxan nun naani
sɔtɔ, a naxa findi Pelegi baba ra.
17 A to Pelegi sɔtɔ, Eberi naxa bu ɲɛ
kɛmɛ naani nun ɲɛ tongo saxan. A naxa
di xɛmɛ nun di ginɛ gbɛtɛe sɔtɔ.
18 Pelegi to ɲɛ tongo saxan sɔtɔ, a naxa
findi Ruye baba ra.
19 A to Ruye sɔtɔ, Pelegi naxa bu ɲɛ
kɛmɛ firin nun ɲɛ solomanaani. A naxa
di xɛmɛ nun di ginɛ gbɛtɛe sɔtɔ.
20 Ruye to ɲɛ tongo saxan a nun firin
sɔtɔ, a naxa findi Serugu baba ra.
21 A to Serugu sɔtɔ, Ruye naxa bu ɲɛ
kɛmɛ firin nun ɲɛ solofere. A naxa di
xɛmɛ nun di ginɛ gbɛtɛe sɔtɔ.
22 Serugu to ɲɛ tongo saxan sɔtɔ, a naxa
findi Naxori baba ra.
23 A to Naxori sɔtɔ, Serugu naxa bu ɲɛ
kɛmɛ firin. A naxa di xɛmɛ nun di ginɛ
gbɛtɛe sɔtɔ.

24 Naxori to ɲɛ mɔxɔɲɛn nun solomanaani sɔtɔ, a naxa findi Tera baba ra.
25 A to Tera sɔtɔ, Naxori naxa bu ɲɛ kɛmɛ nun ɲɛ fu nun solomanaani. A naxa di xɛmɛ nun di ginɛ gbɛtɛe sɔtɔ.
26 Tera to ɲɛ tongo solofere sɔtɔ, a naxa findi Iburama, Naxori, nun Xarani baba ra.

Tera xa denbaya

27 Tera xa taruxui nan ya. Tera naxa findi Iburama, Naxori, nun Xarani baba ra. Xarani naxa findi Loti baba ra.
28 Xarani singe naxa faxa a baba Tera bɛ Uru, Kalidi bɔxi ma, a barixi dɛnnaxɛ.
29 Iburama nun Naxori naxa ginɛe fen, e naxa futi xiri. Iburama xa ginɛ xili Sarayi. Naxori xa ginɛ xili Milika. Milika Xarani xa di na a ra. Di firin nu na Xarani yi ra, Milika nun Isika.
30 Sarayi dibaritare nan nu a ra. Di yo mu nu na a bɛ.
31 Tera naxa a xa di Iburama, a xa mamadi Loti, naxan findixi Xarani xa di ra, nun Iburama xa ginɛ Sarayi tongo, e naxa keli Uru Kalidi bɔxi ma sigafe ra Kanaan bɔxi ma. Kɔnɔ e to Xarani li, e naxa sabati mɛnni.
32 Tera xa simaya to ɲɛ kɛmɛ firin ɲɛ suuli li, a naxa laaxira Xarani.

12

Alatala Iburama xilife

1 Alatala naxa a masen Iburama bɛ, «I xa bɔxi bɛɲin, i xa mixie bɛɲin, i xabilɛ bɛɲin. I xa siga bɔxi ma n dɛnnaxɛ masenma i bɛ.
2 N i findima nɛ si belebele ra. N barakɛ sama nɛ i xa fe. N i xili gboma nɛ. Mixie fan barakɛ sɔtɔma i tan nan saabui ra.
3 Mixi naxan dubama i bɛ, n fan barakɛ sama nɛ na kanyi ma. Mixi naxan i dankama, n fan na kanyi dankama nɛ. Duniɲa birin barakɛ sɔtɔma i tan nan saabui ra.»
4 Na tɛmui Iburama naxa keli Xarani alɔ Alatala a masenxi a bɛ ki naxɛ. Loti fan naxa bira a fɔxɔ ra.
5 Iburama to keli Xarani, a xa simaya nu bara ɲɛ tongo solofere nun suuli li. A naxa a xa ginɛ Sarayi, a xunya xa di Loti, a harige birin, nun mixie a naxee sɔtɔ Xarani, a naxa e birin xanin Kanaan bɔxi ma.
6 Iburama naxa ɲɛrɛ han a naxa wuri bili belebele nde li dɛnnaxɛ xili More, Sikemi mabiri. Kanaankae nu sabatixi mɛnni nɛ.
7 Alatala naxa a yɛtɛ masen Iburama bɛ. A naxa a fala, «N yi bɔxi nan fima i bɔnsɔɛ ma.» Na kui Iburama naxa sɛrɛxɛbade yailan Alatala bɛ naxan minixi a ma.
8 A naxa siga geya ma Beteli fuge ra. A naxa kiri banxi ti mɛnni, Beteli na a sogegorode, Ayi na a sogetede. A naxa sɛrɛxɛbade yailan Alatala bɛ, a fa a maxandi a xili ra.
9 Na xanbi a naxa siga Negewi gbengberen yire biri.

Iburama sigafe Misira

10 Na tɛmui, kaamɛ nu bara din Kanaan bɔxi ra. Iburama naxa siga Misira.
11 Beenu e xa so Misira bɔxi ma, Iburama naxa a fala a xa ginɛ Sarayi bɛ, «N a kolon, ginɛ tofanyi nan i ra.
12 Misirakae na i to ya, e a falama nɛ n ma ginɛ nan i ra. Na xanbi, e n faxama nɛ, alako e xa i tongo.
13 I xa a fala e bɛ n xunya nan lanxi i ma, alako e xa mɛɛni n ma i xa fe ra. Na kui, n mu faxama i tan saabui ra.»
14 Iburama to Misira li, Misirakae naxa a to, Sarayi ginɛ tofanyi nan a ra.
15 Misira mangɛ xa sansalae to Sarayi matɔxɔ a bɛ, a naxa a xanin a xɔnyi.
16 Mangɛ naxa mɛɛni Iburama ma Sarayi saabui ra. A naxa xuruse lanmae, xuruse xungbee, sofalee, konyie, nun ɲɔxɔmɛe fi a ma.
17 Kɔnɔ Alatala naxa fure ɲaaxi sa Misira mangɛ nun a xa denbaya ma, Iburama xa ginɛ Sarayi xa fe ra.
18 Misira mangɛ naxa Iburama xili. A naxa a fala a bɛ, «I munse rabaxi n na? Munfe ra i mu a fala n bɛ i xa ginɛ nan a ra.
19 Munfe ra i a falaxi i xunya na a ra, han n tan bara a findi n ma ginɛ ra? Awa, n ko, i xa ginɛ nan ya. Wo siga!»
20 Na xanbi, Misira mangɛ naxa Iburama xa fe fala a xa korogbae bɛ. E naxa a ragbɛngbɛn, a tan, a xa ginɛ, nun a harige birin.

13

Iburama nun Loti

1 Na tɛmui Iburama naxa keli Misira, a
siga Negewi gbengberen yire mabiri. A
naxa a xa ginɛ nun a harige birin xanin
a xun ma. A xunya xa di Loti fan naxa a
mati naa.
2 Iburama nu bara findi banna ra.
Xurusee, gbeti, nun xɛɛma nu na a yi ra.
3 A naxa keli Negewi, a nu a xa ɲɛrɛ tagi
isuxu, sigafe ra
4 yire nde Beteli nun Ayi tagi, a nu bara
sɛrɛxɛbade ti dɛnnaxɛ. Mɛnni Iburama
naxa Alatala maxandi a xili ra.
5 Loti, naxan nu na Iburama fɔxɔ ra, a
fan findixi xurusee nun kiri banxie kanyi
nan na.
6 Iburama xa xuruse gɔɔrɛ nun Loti xa
xuruse gɔɔrɛ nu gbo na bɔxi bɛ. E mu nu
nɔma lude yire keren sɔnɔn.
7 Sɔnxɔɛ naxa mini Iburama xa xu-
ruse dɛmadonyie a nun Loti xa xu-
ruse dɛmadonyie tagi. Kanaankae nun
Perisikae fan nu na mɛnni na waxati.
8 Iburama naxa a fala Loti bɛ, «Won
naxa kɔnɲɛ, won ma xuruse dɛmadonyie
fan mu lan e xa kɔnɲɛ, barima won tan
ngaxakerenma nan won na.
9 Yi bɔxi birin nan i ya i yi ki. Won
naxan nabama, won xa fatan. Xa i siga
kɔɔla ma, n tan sigama yirefanyi nan ma.
Xa i siga yirefanyi ma, n tan siga kɔɔla
ma.»
10 Loti naxa a ya rasiga, a naxa sa
Yurudɛn mɛrɛ to. Ye nu na na a fanyi
ra. Beenu Alatala xa Sodoma nun Gomora
kana, na bɔxie nu fan han Sowari biri. Na
nu luxi alɔ Misira bɔxi, alɔ Alatala xa yire
yailanxi.
11 Na kui Loti naxa Yurudɛn mɛrɛ
sugandi a yɛtɛ bɛ. A naxa siga sogetede
mabiri. Iburama nun Loti fatan na ki nɛ.
12 Iburama naxa lu Kanaan bɔxi ma,
Loti naxa lu Yurudɛn mɛrɛ taae tagi. Loti
naxa a xa kiri banxie ti Sodoma fɛ ma.
13 Sodomakae nu bara kobi a gbe ra,
e nu bara findi yunubitɔɛ belebele ra
Alatala bɛ.
14 Iburama nun Loti to fatan, Alatala
naxa a masen Iburama bɛ, «I ya ti soget-
ede ra, sogegorode, yirefanyi, nun kɔɔla.
15 I bɔxi naxan birin toxi, n a fima i tan
nun i bɔnsɔɛ ma abadan.
16 N i bɔnsɔɛ rawuyama nɛ alɔ xube
naxan na bɔxi ma. Xa mixi nde nɔma
xube kɔntide, a nɔma nɛ i bɔnsɔɛ kɔnti
fan kolonde.
17 Keli, i bɔxi iɲɛrɛ, a kuyɛya nun a
gboya, i xa a birin mato barima n a fima
i tan nan ma.»
18 Na tɛmui Iburama naxa kiri banxi
yire masara. A naxa sabati wuri belebele
ndee mabiri naxan na Mamire nun Heb-
iron fɛ ma. A naxa sɛrɛxɛbade yailan naa
Alatala bɛ.

14

Iburama Loti ratangafe

1 Na waxati Babilɔn bɔxi mangɛ Ama-
rafeli, Elasari bɔxi mangɛ Ariyoki, Elama
bɔxi mangɛ Kedorolameri, nun Goyin
bɔxi mangɛ Tidali, yi mangɛ naani naxa
saatɛ tongo e boore bɛ mangɛ suuli ndee
gerefe ra.
2 Na mangɛ suuli nan ya: Sodoma
mangɛ Bera, Gomora mangɛ Birisa,
Adamaha mangɛ Sinabu, Seboyimi mangɛ
Semeberi, nun Bela mangɛ Sowari.
3 Yi mangɛ suuli naxa e malan gulunba
nde kui naxan xili Sidimi, Fɔxɔɛ Baa na
dɛnnaxɛ to.
4 Kabi ɲɛ fu nun firin yi mangɛ suuli nu
na mangɛ Kedorolameri xa nɔɛ bun ma,
kɔnɔ ɲɛ fu nun saxan nde e naxa muruta
a xa mangɛya ma.
5 A ɲɛ fu nun naani nde, mangɛ Kedoro-
lameri nun mangɛ naxee nu na a sɛɛti
ma, e naxa siga gere sode. E naxa nɔ a
birin na: Refaka naxee nu na Asiteroti
Karanayimi, Susika naxee nu na Hami,
Emika naxee nu na Sawe Kiriyatayimi,
6 a nun Xorika naxee nu na geya ma
Seyiri biri han Paran gbengberen yire fɛ
ma.
7 Na xanbi e naxa gbilen, e naxa siga
En Misapati, naxan xili Kadesi. E naxa nɔ
Amalɛkikae ra, a nun Amorika naxee nu
sabatixi Xasason Tamari.
8 Na tɛmui, Sodoma mangɛ, Gomora
mangɛ, Adamaha mangɛ, Seboyimi
mangɛ, a nun Bela mangɛ (Bela xili
Sowari), e naxa e malan gulunba kui
naxan xili Sidimi yi mangɛ suuli gerefe
ma:
9 Elama mangɛ Kedorolameri, Goyin
mangɛ Tidali, Babilɔn mangɛ Amarafeli,

nun Lasa mangɛ Ariyoki. Na mangɛ naani naxa yi mangɛ suuli gere.
10 Yilie nu na Sidimi gulunba kui, dole nu na e kui. Sodoma mangɛ nun Gomora mangɛ to e gi, e naxa fa bira na yilie kui. Mixi dɔnxɔɛe naxa e gi sigafe ra geya fari.
11 Na mangɛ naani naxee geeni, e naxa Sodoma nun Gomora harige nun e xa baloe birin tongo, e siga.
12 E naxa Iburama xunya xa di Loti fan suxu a nun a harige birin, barima a nu sabatixi Sodoma nan kui.
13 Mixi nde naxa nɔ a gide, a sa na fe birin tagi raba Iburama Eburuka bɛ. Na waxati, Iburama nu sabatixi Mamire Amorika xa wuri bili belebelee nan bun ma. Mamire nun a ngaxakerenyie Esekoli nun Aneri, e nun Iburama nu bara saatɛ tongo e boore bɛ.
14 Iburama to a mɛ e bara a xunya xa di xɛmɛma Loti suxu, a naxa sɔɔri kɛmɛ saxan sɔɔri fu nun solomasaxan tongo, naxee nu barixi a xa mixie ya ma. E naxa siga na mangɛe fɔxɔ ra han taa naxan xili Dana.
15 Kɔɛ ra Iburama naxa a xa sɔɔrie itaxun, e naxa na mangɛe tɛrɛnna gere ra. E naxa nɔ na mangɛe matutunde han Hoba, Damasi kɔɔla ma.
16 Iburama naxa nɔ na harige birin masɔtɔde. A naxa gbilen a xunya xa di Loti ra, a harige, a xa ginɛ, nun a xa mixi birin.

Iburama nun Melekisedeki

17 Iburama to gbilen xun nakeli kui kelife mangɛ Kedorolameri gerede nun mangɛ naxee nu na a sɛɛti ma, Sodoma mangɛ naxa siga a ralande gulunba kui naxan xili Sawe. Mɛnni xili nɛ «Mangɛ xa gulunba.»
18 Na xanbi, Salamu mangɛ Melekisedeki naxa fa taami nun wɛni ra Iburama bɛ. Ala Xili Xungbe Kanyi xa sɛrɛxɛdubɛ nan nu na Melekisedeki ra.
19 A naxa duba Iburama bɛ a falafe ra,
«Ala Xili Xungbe Kanyi,
naxan koore nun bɔxi daaxi,
a xa barakɛ sa Iburama ma.
20 Tantui na Ala Xili Xungbe Kanyi bɛ,
naxan i yaxuie rayarabixi i bɛ.»
Na tɛmui, Iburama naxa farilɛ fi Melekisedeki ma a naxan sɔtɔ na gere kui.
21 Sodoma mangɛ naxa a fala Iburama bɛ, «N ma mixie ragbilen n ma, kɔnɔ naafuli tan xa lu i bɛ.»
22 Iburama naxa a yaabi, «N bara n kali Alatala ra, Ala Xili Xungbe Kanyi naxan koore nun bɔxi daaxi,
23 n mu sese tongoma naxan findi i gbe ra, hali luuti di, xa na mu a ra sankiri luuti, alako i naxa fa a fala, ‹N bara Iburama findi banna ra.›
24 N mu sese tongoma, fo n ma sɔɔrie naxan donxi. I man xa Aneri, Esekoli, nun Mamire gbe so e yi ra, barima e fan nu na n sɛɛti ma.»

15

Alatala saatɛ tongofe Iburama bɛ

1 Na xanbi Alatala naxa mini Iburama ma, a naxa a masen a bɛ, «Iburama i naxa gaaxu, n tan nan na i kantama ra. I sare xungbe sɔtɔma nɛ.»
2 Iburama naxa a yaabi, «Marigi Alatala, i munse ɲanigexi n bɛ a fife ra n ma? N to yi ki, di yo mu na n bɛ. Mixi mu na n bɛ naxan n kɛ tongoma fo n ma walikɛ Eliyeseri Damasi.
3 I mu di yo fixi n tan ma. Naxan barixi n ma banxi kui, na nan findima n kɛ tongoma ra.»
4 Alatala naxa a yaabi, «Ade, na mu findima i kɛ tongoma ra de. I bari di yati nan fama findide i kɛ tongoma ra.»
5 Alatala naxa Iburama ramini a xa kiri banxi bun ma, a naxa a masen a bɛ, «I ya rate koore ma. I xa tunbuie kɔnti xa i nɔma e kɔnti kolonde.» A man naxa a masen a bɛ, «Tunbuie gboxi ki naxɛ koore ma, i bɔnsɔɛ fan wuyama na ki nɛ.»
6 Iburama naxa la Alatala ra. Alatala fan naxa na findi tinxinyi ra a bɛ.
7 Ala naxa a masen a bɛ, «N tan nan na Alatala ra, naxan i raminixi Uru taa kui Babilɔn bɔxi ma. N bara i xanin bɔxi ma, n dɛnnaxɛ fixi i ma.»
8 Iburama naxa a Marigi Alatala maxɔrin, «N na kolonma di, n fama na sɔtɔde?»
9 Alatala naxa a masen a bɛ, «Fa ninge ginɛ, si ginɛ, nun yɛxɛɛ kontonyi ra, naxee

bara ɲɛ saxan saxan sɔtɔ. I man xa fa ganbɛ nun kolokonde lanma ra.»
10 Iburama naxa fa na subee ra. A naxa ninge, si ginɛ, nun yɛxɛɛ kontonyi ixaba a tagi. A naxa na sube bolonyie sa e boore ya i, kɔnɔ a mu na xɔnie tan ixaba.
11 Yubɛe naxa fa, e goro na sube faxaxi yire, kɔnɔ Iburama naxa e birin keri naa.
12 Soge to nu dulafe, xi xɔli naxa dangi Iburama ma dungbɛn. Dimi naxa sin a ma, gaaxui xungbe naxa a suxu.
13 Alatala naxa a masen a bɛ, «A kolon, i bɔnsɔɛ fama sigade bɔxi gbɛtɛ ma e xɔnyi mu dɛnnaxɛ ra. E findima nɛ konyie ra na bɔxi ma. E fe xɔnɛ mɔɔli birin sɔtɔma nɛ mɛnni ɲɛ kɛmɛ naani bun ma.
14 Kɔnɔ n fama nɛ na bɔxikae makiitide, i bɔnsɔɛ findima konyie ra dɛnnaxɛ. Na dangi xanbi, i bɔnsɔɛ kelima nɛ naa, e fa naafuli xungbe xanin e xun ma.
15 I tan fama nɛ bɔŋɛsa sɔtɔde, i man simaya xɔnkuye sɔtɔma nɛ, han i sa ragatama tɛmui naxɛ.
16 Amorikae xa yunubi na gbo yɛ tɛmui naxɛ, i bɔnsɔɛ tolontolonyie fama gbilende kelife e xa konyiya kui.»
17 Soge to bara dula, kuye bara ifɔɔrɔ, tuuri nun tɛ naxa dangi sube bolonyie tagi.
18 Na lɔxɔɛ, Alatala naxa yi saatɛ tongo Iburama bɛ, «N bara yi bɔxi fi i bɔnsɔɛ ma, keli Misira xure ma, sa dɔxɔ Efirati xure belebele ra.»
19 Si dɔxɔ wuyaxi nan nu na na bɔxi ma. Na sie nan ya: Keni, Kenisi, Kadamon,
20 Xiti, Perisi, Refa,
21 Amori, Kanaan, Girigasa, nun Yebusu.

16

Sumayila xa bari

1 Sarayi mu nu di yo bari a xa mɔri Iburama bɛ. Konyi ginɛ Misiraka nu na Sarayi yi ra, naxan xili Hagara.
2 Sarayi naxa a fala Iburama bɛ, «I bara a to, Alatala mu di bari fe ragirixi n tan ma. Kɔnɔ tɛmunde n nɔma di sɔtɔde n ma konyi ginɛ saabui ra i bɛ. Wo xa lu yire keren to kɔɛ ra.» Iburama naxa tin Sarayi xa wɔyɛnyi ra.
3 Sarayi naxa a xa konyi ginɛ Hagara Misiraka tongo, a naxa a so a xa mɔri Iburama yi ra, a xa findi a xa ginɛ ra. Iburama nu bara ɲɛ fu raba Kanaan bɔxi ma.
4 Iburama nun Hagara naxa xi yire keren, na nan findi Hagara bɛ tɛɛgɛ ra. Hagara to bara a kolon a a bara tɛɛgɛ, a naxa yo a kanyi ma, a naxa a mato mato ki kobi ra.
5 Sarayi naxa a fala Iburama bɛ, «I tan nan a niyaxi yi bɔtɛ raba xa ilan n na! N tan nan n ma konyi ginɛ fixi i ma a xa findi i xa ginɛ ra. Kabi a naxa a kolon a furuxi, a fa fe kobi nan tun ilanma n na. Alatala xa won tan firinyi makiiti.»
6 Iburama naxa a xa ginɛ yaabi, «I xa konyi ginɛ na a ra. I wama fe naxan birin xɔn ma, i xa na raba a ra.» Sarayi naxa a waxɔnfe kobi birin naba Hagara ra, han a naxa a gi.
7 Alatala xa malekɛ naxa Hagara li dulonyi nde fɛ ma Suru kira xɔn ma gbengberen yire.
8 Malekɛ naxa Hagara maxɔrin, «Sarayi xa konyi ginɛ Hagara, i kelixi minden? I sigafe minden?» Hagara naxa malekɛ yaabi, «N nan n gixi n kanyi nan ma.»
9 Alatala xa malekɛ naxa a masen Hagara bɛ, «I man xa gbilen i kelide, i sa i magoro i kanyi bɛ.»
10 Alatala xa malekɛ naxa a fala a bɛ, «N fama bɔnsɔɛ wuyaxi fide i ma, i mu nɔma naxan kɔnti kolonde.»
11 Alatala xa malekɛ man naxa a fala a bɛ,
«I tɛɛgɛxi nɛ yi ki.
I fama di sɔtɔde.
I na di xili sama nɛ Sumayila,
barima Alatala bara i xui mɛ i xa marayaagi kui.
12 I xa di findima geresoe ra
alɔ wulai soe a rabama ki naxɛ.
A mixi birin gerema nɛ,
birin a tan fan gerema nɛ.
A xunyae fan a gerema nɛ.»
13 Hagara naxa xili sa Alatala xun, naxan wɔyɛn a bɛ, «Alatala naxan n toxi.» A naxa a fala, «N bara n toma to.»
14 Na nan a toxi e na kɔlɔnyi xili falama, «Ala ɲiɲɛ naxan n toxi.» Na kɔlɔnyi na Kadesi nun Bereda nan tagi.

15 Hagara naxa di sɔtɔ Iburama bɛ.
Iburama naxa a xili sa Sumayila.
16 Iburama nu bara ɲɛ tongo solo-
masaxan nun senni sɔtɔ simaya ra, Ha-
gara fa na di sɔtɔ a bɛ.

17

Iburama xili masarafe

1 Iburama to bara ɲɛ tongo solo-
manaani nun solomanaani sɔtɔ simaya
ra, Alatala naxa mini a ma, a fa yi masen
a bɛ, «N tan nan na Ala Sɛnbɛ Kanyi ra. I
maɲɛrɛ n ya tode ra tinxinyi kui.
2 N fama nɛ saatɛ tongode won firin
tagi. N fama bɔnsɔɛ gbegbe fide i ma.»
3 Iburama naxa a xinbi sin, a yatagi
rafelen bɔxi. Alatala naxa a masen a bɛ,
4 «N bara yi saatɛ tongo i bɛ. I fama nɛ
findide si wuyaxi baba ra.
5 I xili mu falama sɔnɔn Iburama, i xili
fama nɛ falade Iburahima, barima n i
findima si wuyaxi baba nan na.
6 N fama nɛ i findide ɲama gbegbe baba
ra. I fama nɛ die sɔtɔde naxee findima si
wuyaxi ra, mangɛe fan fama nɛ minide i
xa die ya ma.
7 N nan n ma saatɛ mabanbanma nɛ
won firin tagi, hali i dangi xanbi, a nun
i bɔnsɔɛ, gbilen nee fan bɔnsɔɛ bɔnsɔɛ.
A findima saatɛ ra dan mu na naxan ma.
Na kui, n tan nan na i Marigi Ala ra. N
tan nan na i bɔnsɔɛ Marigi Ala ra, hali i
dangi xanbi.
8 N fama nɛ yi bɔxi fide i tan nun i
bɔnsɔɛ ma, wo faxi sabatide dɛnnaxɛ.
Kanaan bɔxi birin findima nɛ wo gbe ra
abadan. N tan nan na i bɔnsɔɛ Marigi Ala
ra.»
9 Ala man naxa a masen Iburahima bɛ,
«I tan nun i bɔnsɔɛ, gbilen na fan bɔnsɔɛ
bɔnsɔɛ, wo lan nɛ wo xa n ma saatɛ
ratinmɛ.
10 Won ma saatɛ nan ya, n naxan saxi
wo ma, wo lan wo xa naxan natinmɛ, i tan
nun i bɔnsɔɛe: Naxan birin findixi xɛmɛ
ra wo ya ma, e birin lan nɛ e xa sunna.
11 Wo xa sunna findima saatɛ tɔnxuma
nan na wo tan nun n tan tagi.
12 Keli wo tan ma, a sa dɔxɔ wo bɔnsɔɛ
bɔnsɔɛ ra, di xɛmɛ naxan birin barima,
a lanma e xa sunna xi solomasaxan nde.
Na sɛriyɛ lan nɛ a xa sa wo xa konyie ma
naxee na wo yi ra, naxee barixi wo xɔnyi,
a nun konyi naxee saraxi bɔxi gbɛtɛ ma,
hali a mu fa na i bɔnsɔɛ xa ya ma.
13 Na kui, konyi naxan barixi i xɔnyi a
nun i na naxan fan sara, e birin lan nɛ e
xa sunna alako n ma saatɛ tɔnxuma xa lu
wo fate ma abadan.
14 Xɛmɛ naxan na lu a fate mu sunna, a
fama nɛ raminide a bɔnsɔɛ ya ma, barima
a mu n ma saatɛ rakamalixi.»
15 Na xanbi, Ala naxa a masen Ibu-
rahima bɛ, «I naxa Sarayi xili fala i xa ginɛ
xun ma sɔnɔn de, a fa xili nɛ kɔrɛ Sara.
16 N barakɛ sama a xa fe, a fa di xɛmɛ
bari i bɛ. N barakɛ sama nɛ Sara xa fe,
a fama findide si gbegbe nga ra. Si dɔxɔ
wuyaxi mangɛe fama nɛ minide a xa die
ya ma.»
17 Iburahima naxa a yatagi rafelen bɔxi
ma, kɔnɔ a naxa yele, a fa a fala a bɔɲɛ
ma, «N tan naxan bara ɲɛ kɛmɛ sɔtɔ
simaya ra, n nɔma di nde sɔtɔde sɔnɔn?
Sara naxan bara ɲɛ tongo solomanaani
sɔtɔ simaya ra, a fan nɔma di nde baride
fa?»
18 A naxa a fala Ala bɛ, «I ɲɛngi sa
Sumayila xɔn ma. Na bara n wasa.»
19 Ala naxa a yaabi, «Ade! I xa ginɛ Sara
fama di xɛmɛ baride i bɛ i naxan xili sama
Isiyaga. N nan n ma saatɛ mabanbanma
nɛ n tan nun a tan tagi, a nun a bɔnsɔɛ ra
hali a faxa xanbi. Saatɛ nan na ki naxan
mu kanama abadan.
20 N bara i xa maxandi suxu Sumayila
xa fe ra. N barakɛ sama nɛ a xa fe, n
man fa di gbegbe barife ragiri a ma, n
bɔnsɔɛ wuyaxi fima nɛ a ma. A findima
nɛ mangɛ di fu nun firin baba ra, a nun
si xungbe kanyi ra.
21 Kɔnɔ, naxan findi n ma saatɛ ra, n
fama a mabanbande n tan nun Isiyaga
nan tagi, Sara fama di xɛmɛ naxan baride
i bɛ tamuna yi waxati.»
22 Ala to gɛ na masenyi ra, a naxa keli
Iburahima xun ma.
23 Iburahima naxa a xa di Sumayila
tongo, a nun a xa konyi naxee barixi a
xɔnyi, a nun a naxee saraxi. Xɛmɛ naxan
birin na a xa banxi kui, a naxa e birin
sunna na lɔxɔɛ alɔ Ala a yamari ki naxɛ.
24 Iburahima fan naxa sunna. Ibu-
rahima sunna tɛmui naxɛ, a ɲɛ tongo

solomanaani a nun solomanaani nan nu
na a ra.
25 Sumayila sunnama tɛmui naxɛ, a ɲɛ
fu nun saxan.
26 E naxa e birin sunna lɔxɔɛ keren,
27 a nun xɛmɛ naxan birin nu na Ibu-
rahima xa banxi kui, konyi naxee barixi
a xɔnyi, a nun a naxee fan saraxi kelife si
gbɛtɛe ma.

18

Alatala xa masenyi Isiyaga bari ki xa fe ra

1 Alatala mini nɛ Iburahima ma
Mamire, wuri bili belebele na dɛnnaxɛ.
Na tɛmui, Iburahima nu dɔxɔxi a xa kiri
banxi sode dɛ ra kuyefure tɛmui yanyi ra.
2 A to xɛmɛ saxan to fa ra, a naxa keli
mafuren, a sa e ralan. A naxa a igoro e bɛ
bɔxi ma.
3 A naxa a masen e bɛ, «N Marigi, n bara
wo maxandi, wo xa wo malabu n tan wo
xa konyi xɔnyi,
4 n xa fa ye ra wo bɛ alako wo xa wo
sanyie maxa. Wo man xa foye tongo yi
wuri bun ma.
5 N xa fa taami ra wo xɔn ma alako wo
nɔma sɛnbɛ sɔtɔde ki naxɛ. Na xanbi,
wo fa siga wo xa ɲɛrɛ ra. Na kui wo
a kolonma wo xa konyi nan n na.» Na
xɔɲɛe naxa a ratin, «Won bara lan na ma.
I naxan falaxi, a raba.»
6 Na nan lan, Iburahima naxa gbilen
mafuren a xa kiri banxi kui. A naxa a
masen a xa ginɛ Sara bɛ, «I xulun. I
farin fanyi sigaati ya tongo solofere yailan
taami ra.»
7 Na xanbi, a naxa a gi, a siga ninge
gɔɔrɛ, a sa ninge sube bɔrɔxɔxi fate fanyi
keren tongo. A naxa na ninge so a xa
walikɛ yi ra, a xa a faxa, a xa a yailan
donse ra.
8 Na sube to bara gɛ ɲinde, Iburahima
naxa a tongo, a a so xɔɲɛe yi ra, a nun
xiɲɛ xinbeli nun xiɲɛ bɔnbɔxi. E na na
donse donfe, Iburahima naxa ti e sɛɛti ma
wuri bun ma.
9 Na xɔɲɛe naxa Iburahima maxɔrin, «I
xa ginɛ Sara na minden?» A naxa e yaabi,
«A na kiri banxi bun ma.»
10 Na xɔɲɛ mixi keren naxa a masen
Iburahima bɛ, «N man gbilenma tamuna
yi ɲɔndɔn tɛmui. Na tɛmui i xa ginɛ
fama di xɛmɛ baride i bɛ.» Sara nu tixi
Iburahima xanbi ra kiri banxi sode dɛ ra,
a tuli matixi e xa wɔyɛnyi ra.
11 Iburahima nun Sara nu bara gɛ
foride. Sara mu nu nɔma di baride sɔnɔn.
12 Sara to na mɛ, a naxa yele a yɛtɛ ma,
«N tan na ki naxɛ yi ki n bara gɛ tagande.
N ma xɛmɛ fan bara findi xɛmɛ fori ra.
Muxu tan di bari tɛmui bara dangi.»
13 Alatala naxa a masen Iburahima bɛ,
«Sara yelexi munfe ra? A a falaxi munfe
ra, a tan mu nɔma di baride sɔnɔn,
barima a bara gɛ tagande?
14 Na fe na na Alatala mu nɔma naxan
nabade? N na fa tamuna i xɔnyi be yi
tɛmui, Sara fama nɛ di baride.»
15 Sara naxa gaaxu, a naxa wule fala,
«N mu yelexi de.» Alatala naxa a masen
a bɛ, «Iyo, i yelexi nɛ!»
16 Na xɔɲɛe naxa ti kira xɔn ma, e naxa
e xunsa Sodoma taa ma. Iburahima naxa
siga e matide.
17 Alatala naxa a masen, «N nɔma a
nɔxunde Iburahima ma, n wama naxan
nabafe?
18 A fama nɛ findide si belebele
sɛnbɛma ra. N fama nɛ barakɛ sade si
birin ma a tan saabui ra.
19 N na a sugandixi nɛ, alako a xa nɔ
yaamari sade a xa die nun a bɔnsɔɛe ma,
e xa nɔ e ɲɛngi sade n ma sɛriyɛ xɔn ma
tinxinyi kui. Na tɛmui, n tan Alatala, n
fama nɛ n ma laayidi rakamalide n naxan
tongoxi Iburahima bɛ.»
20 Alatala naxa a masen Iburahima bɛ,
«Fe naxan falaxi Sodomakae nun Go-
morakae xun, fe magaaxuxi na a ra. E
xa yunubi bara gbo han,
21 n fama gorode n xa sa a mato fe
naxan birin falaxi e xun ma, xa a na na
ki nɛ.»
22 Xɔɲɛ firin naxa keli e nu na dɛnnaxɛ,
e naxa siga Sodoma. Kɔnɔ Alatala nun
Iburahima naxa lu yire keren.
23 Iburahima naxa a maso Alatala ra,
a naxa a masen a bɛ, «Alatala, i fama
nɛ mixi kobi nun mixi tinxinxi birin
sɔntɔde?
24 Tɛmunde mixi tongo suuli na
Sodomakae ya ma naxee findixi mixi
matinxinxie ra. I fama nɛ na taa kanade?
I mu nɔma diɲɛde Sodoma ɲama ma na
mixi matinxinxi tongo suuli xa fe ra?

25 Ade, a mu lan i xa mixi kobi nun
mixi tinxinxi faxa ki keren. A mu lan kiiti
keren xa sa mixi kobi nun mixi tinxinxi
ma. A mu lan i xa na raba. Naxan duniɲa
birin makiitima, a rabama nɛ tinxinyi
kira ra.»
26 Alatala naxa yaabi ti, «Xa n mixi
matinxinxi tongo suuli li Sodoma taa kui,
n fama nɛ diɲɛde Sodoma mixi birin ma
na mixi tongo suuli xa fe ra.»
27 Iburahima man naxa wɔyɛnyi tongo,
«N Marigi, n bara i maxandi i xa nɔ
diɲɛde n bɛ, n xa nɔ yi masenyi tide i bɛ,
ba n tan kelixi xube nun bɛndɛ nɛ.
28 I sa a lima mixi tongo suuli xa
mu mixi matinxinxi ra, tɛmunde fo mixi
tongo naani a nun suuli. Na mixi suuli
naxan luma na ki, i fama nɛ na taa kanade
nee xa fe ra?» Alatala naxa a masen,
«N mu na kanama xa n mixi matinxinxi
tongo naani a nun suuli li naa.»
29 Iburahima man naxa a maxɔrɔxɔ,
«Tɛmunde i mixi tongo naani nan lima
naa.» Alatala naxa a masen, «N mu fama
na kanade na mixi tongo naani xa fe ra.»
30 Iburahima naxa a fala, «N Marigi, n
bara i maxandi, i naxa xɔnɔ xa n man
fa wɔyɛnyi nde masen i bɛ. Tɛmunde
i fama mixi tongo saxan nan lide naa.»
Alatala naxa a masen a bɛ, «N mu fama
na kanade xa n mixi matinxinxi tongo
saxan li naa.»
31 Iburahima naxa a masen, «Marigi i
xa i haakɛ to n bɛ n ma bɔɲɛ xɔrɔxɔɛ
ma. Tɛmunde wo mixi mɔxɔɲɛn nan lima
naa.» Alatala naxa a masen, «N mu fama
na taa kanade na mixi mɔxɔɲɛn xa fe ra.»
32 Iburahima man naxa a fala, «N
Marigi, n bara i maxandi, i naxa xɔnɔ.
N ma maxɔrinyi dɔnxɔɛ nan yi ki i bɛ.
Tɛmunde, i mixi fu nan lima naa.» Alatala
naxa a masen Iburahima bɛ, «N mu fama
na taa kanade na mixi fu xa fe ra.»
33 E to gɛ na masenyi ra, Alatala naxa
siga, Iburahima fan naxa gbilen a xɔnyi.

19

Sodoma nun Gomora xa kasarɛ

1 Nunmare tɛmui, na malekɛ firinyie
naxa so Sodoma. Loti nu dɔxɔxi na taa
sode dɛ ra. A to malekɛe to fa ra, a naxa
keli a sa e ralan kira ra. A naxa a igoro
bɔxi ma e bɛ.
2 Loti naxa a masen e bɛ, «N bara wo
maxandi wo xa tin n xa wo yigiya n
xɔnyi. Wo nɔma wo sanyie maxade, wo
wo malabu. Tina gɛɛsɛgɛ wo kurun wo xa
biyaasi ra.» Malekɛe naxa a yaabi, «Ade!
Fo muxu xa xi taa tagi nɛ to kɔɛ ra.»
3 Kɔnɔ Loti naxa a maxɔrɔxɔ han e naxa
siga a xɔnyi. A naxa donse fanyi rafala e
bɛ, a naxa taami lɛbinitare gan. E naxa e
dɛge.
4 Sa tɛmui mu nu a lixi, Sodomakae
naxa Loti xa banxi rabilin. Keli sɛgɛtalae
ma, a sa dɔxɔ xɛmɔxie ra, e birin nu na
naa.
5 E naxa Loti xili, e a maxɔrin, «Na
mixie na minden, naxee soxi i xɔnyi to
nunmare ra? E ramini muxu ma, muxu
xa kafu yire keren.»
6 Loti naxa mini a xa banxi kui, a ti
naadɛ ra, a naadɛ ragali a xanbi ra.
7 A naxa a masen e bɛ, «Ade! N
ngaxakerenyie, wo naxa fe ɲaaxi raba.
8 N ma di ginɛ firinyie na be naxee mu
nu xɛmɛ fe kolon. N bara tin a ra n xa
nee sa wo sagoe, wo xa wo waxɔnfe birin
naba e ra, alako wo naxa sese raba n ma
xɔɲɛe ra. N tan bara findi e yatigi ra.»
9 Na mixie naxa a fala Loti bɛ, «Mini
muxu tagi. Xɔɲɛ nan i ra be. I mu nɔma
kiiti sade muxu ma. Xa i mu i kata, muxu
fama fe xɔnɛ dɔxɔde i ma dangife e tan
na.» E naxa sonson Loti ma, alako e xa
naadɛ kana.
10 Na malekɛ firinyie naxa Loti suxu, e
naxa a raso banxi kui, e naadɛ balan e
xun ma.
11 Malekɛe naxa gali radɔnxu, naxee nu
tixi naadɛ ra. Keli sɛgɛtalae ma, sa dɔxɔ
xɛmɔxie ra, e mu nu sese toma fa. Kira
naxa ifu e ma.
12 Na malekɛ firinyie naxa Loti
maxɔrin, «I xa mixi nde na be? I xa i
xa di birin namini yi taa kui. I xabilɛ xa
keli be,
13 barima muxu fafe yi taa kanade.
Yi taakae xa wali kobi bara findi
seedeɲɔxɔya ra Alatala bɛ. Alatala man
muxu rasanbaxi nɛ, muxu xa fa yi taa
kana.»
14 Loti naxa siga a fala a xa die xa mɔrie
bɛ, «Wo keli be mafuren! Alatala na fafe
be kanade yakɔsi.» E naxa a maɲɔxun a
na gbɛntɛnfe nɛ.

15 Na subaxɛ ma, malekɛe naxa gbata
Loti ra, e naxa a masen a bɛ, «Keli, i xa
ginɛ tongo, a nun i xa di ginɛ firinyi naxee
na be. Wo xa keli be alako wo naxa sɔntɔ
a nun yi taa mixi kobie ra.»
16 A to nu wama bufe, malekɛe naxa
Loti suxu a bɛlɛxɛ ma, a nun a xa ginɛ,
sa a xa di ginɛ firinyie xun ma. E naxa
e ramini taa kui, barima Alatala nu bara
kinikini e ma.
17 Malekɛe to e ramini, keren naxa a
masen Loti bɛ, «I gi, alako i xa i nii
ratanga. I naxa i kobe rato de! I naxa i
mati yi taa yire yoe. Xa i mu wama i xa
sɔntɔ, siga na geya yire.»
18 Loti naxa a fala, «Ade, n Marigi, n
bara i maxandi, n mu nɔma na rabade.
19 N a kolon, i bara hinnɛ i xa konyi di
ra. I bara kinikini n ma a gbegbe ra. I
bara n nii ratanga. Kɔnɔ, n tan mu nɔma
n gide han geya ma, xa na mu a ra n
faxama nɛ.
20 I bara na taa lanmadi to naxan
makɔrɛxi won na? N nɔma na tan lide.
A lu n xa siga naa, n nii xa ratanga. A
mato, taa xurudi xa mu a ra?»
21 Malekɛ naxa a yaabi, «N bara tin na
birin na. N mu na taa kanama.
22 Siga mafuren. Han i sa soma tɛmui
naxɛ, n mu fefe rabama.» Na taa xili saxi
nɛ Sowari, barima a xurun.
23 Soge nu tefe tɛmui naxɛ, Loti naxa so
Sowari taa kui.
24 Na tɛmui, Alatala naxa sooda nun tɛ
ragoro Gomora taa nun Sodoma taa ma.
25 A naxa na taae tuxunsan, keli sansie
ma, a sa dɔxɔ mixie ra naxee birin
sabatixi na taae kui.
26 Loti xa ginɛ naxa a kobe rato, na nan
lan a naxa findi fɔxɛ xuti ra.
27 Na subaxɛ ma, Iburahima naxa keli, a
a xunsa yire ma a nun Alatala dɛ masara
dɛnnaxɛ.
28 A to a ya rasiga Gomora nun Sodoma
ma, a nun na rabilinyi birin, a naxa tuuri
gbegbe to te ra.
29 Ala to na taae kana Loti nu sabatixi
dɛnnaxɛ, a a ratanga na gbaloe ma Ibu-
rahima xa fe nan na.

Loti nun a xa di ginɛ firinyie

30 Loti nu bara gaaxu lufe ra Sowari taa
kui. A naxa keli naa, a siga geya fari. A
naxa sabati a nun a xa di ginɛ firinyie ra
fɔnmɛ nde kui gɛmɛ longori ra.
31 Lɔxɔɛ nde, a xa di ginɛ singe naxa
a fala a xunya bɛ, «Won baba bara fori.
Won na dɛnnaxɛ yi ki, xɛmɛ yo mu na
won dɔxɔma naxan xɔn alɔ adama darixi
a ra ki naxɛ.
32 Fa be, won xa won baba rasiisi alako
won xa xi a xɔn ma, alako won xa di fi a
ma naxan findima a bɔnsɔɛ ra.»
33 Na kɔɛ ra, e naxa e baba rasiisi. A
xa di ginɛ singe naxa xi a baba xɔn ma. A
mu a xun ma fe yo kolon, a xa di sa tɛmui,
nun a keli tɛmui.
34 Kuye to iba, a xa di ginɛ singe naxa a
fala a xunya bɛ, «A bara ɲɔn, n tan nun
n baba bara xi yire keren to. To kɔɛ ra, i
nun won baba fama xide yire keren. Na
tɛmui won nɔma bɔnsɔɛ fide a ma.»
35 Na kɔɛ man na, e naxa e baba rasiisi.
A xunya fan naxa xi a baba xɔn ma. A mu
a xun ma fe yo kolon, a xa di sa tɛmui,
nun a keli tɛmui.
36 Loti xa di ginɛ firinyie naxa furi tongo
e baba xa di ma.
37 Na di ginɛ singe to di bari, a xili naxa
sa Mowaba. Na nan findi Mowabakae
birin benba ra. Han yakɔsi e na na.
38 A xa di ginɛ firin nde fan naxa di
bari, a xili naxa sa Ben Ami. Na nan findi
Amonikae birin benba ra. Han yakɔsi e
na na.

20

Iburahima nun Abimeleki

1 Iburahima naxa siga Negewi bɔxi ma,
a sabati Kadesi nun Suru tagi. Na dangi
xanbi a naxa siga Gerara, a saxanyi raba
mɛnni.
2 Iburahima naxa a fala mɛnnikae bɛ
a xa ginɛ Sara xa fe ra, «N xunya
ginɛma nan a ra.» Na kui Gerara mangɛ
Abimeleki naxa Sara tongo.
3 Kɔɛ to so, Ala naxa a masen Abimeleki
bɛ xiye kui, «I fama nɛ faxade yi ginɛ xa
fe ra, i naxan tongoxi, barima xɛmɛ taa
idɔxɔɛ na a ra.»
4 Na tɛmui Abimeleki mu nu a makɔrɛxi
a ra. A naxa a yaabi, «N Marigi, i fama nɛ
si tinxinxi xa fe kanade?
5 Iburahima a masen nɛ n bɛ, a yi ginɛ
a xunya ginɛma nan lanxi a ma. Ginɛ
fan naxa a fala n bɛ, a taara nan lanxi

Iburahima ma. N naxan nabaxi, n na rabaxi n bɔɲɛ fiixɛ nan na.»
6 Ala man naxa a masen a bɛ na xiye kui, «N tan yati, n na kolon i fe naxan nabaxi, fe kobi xa mu a ra. N tan nan man a niyaxi, i mu nɔxi yunubi fe rabade n na. Na nan a toxi n mu a luxi i xa a findi i xa ginɛ ra.
7 Yakɔsi, yi ginɛ ragbilen a xa mɔri ma. Namiɲɔnmɛ nan a ra. A fama nɛ Ala maxandide i bɛ, alako i nii ratangama ki naxɛ. Kɔnɔ xa i mu a ragbilen a xa mɔri ma, a kolon i fama nɛ faxade wo nun i xa denbaya birin.»
8 Abimeleki naxa keli sinnanyi ma, a naxa a xa konyie birin malan. Fe naxan birin dangixi, a na tagi raba e bɛ. Gaaxui gbegbe naxa e suxu.
9 Abimeleki naxa Iburahima xili a xɔnyi. A naxa a maxɔrin, «N yunubi mundun nabaxi i ra, i xa nɔ n tan nun n ma ɲama findide yunubitɔɛ belebelee ra? I bara fe raba n na, fe naxan mu lan a xa raba.
10 Munfe a niyaxi i na rabaxi?»
11 Iburahima naxa a yaabi, «N a fala nɛ mixi naxee birin na be, e mu gaaxuma Ala ya ra, e fama nɛ n faxade n ma ginɛ xa fe ra.
12 Nɔndi nan a ra, n xunya nan man lanxi a ma. Muxu birin baba keren, kɔnɔ muxu nga keren mu a ra. Na nan a toxi a findixi n ma ginɛ ra.
13 Ala to bara n tongo n baba xɔnyi, n naxa a masen n ma ginɛ bɛ, ‹Won na siga dɛdɛ, yandi n bara i maxandi i xa a fala, n xunya nan lanxi i ma.›»
14 Abimeleki naxa yɛxɛɛe, sie, ningee, nun konyie tongo, a naxa e birin so Iburahima yi ra. A man naxa a xa ginɛ Sara ragbilen a ma.
15 A naxa a fala Iburahima bɛ, «N ma bɔxi bara rabi i bɛ. I na wa lufe dɛdɛ yi bɔxi ma, i xa lu naa.»
16 A naxa a fala Sara bɛ, «I bara a to, n bara kɔbiri kole wulu firin so i taara yi ra, alako yaagi xa ba i ya ra, i tan nun i malan boore birin tagi. Na kui i xun nakeli sɔtɔma nɛ.»
17 Iburahima to Ala maxandi, Ala naxa Abimeleki, a xa ginɛ, nun a xa konyie yalan, alako e man xa nɔ di baride.
18 Alatala nu bara dibaritareɲa ragiri Abimeleki xa mixie ma Iburahima xa ginɛ Sara xa fe ra.

21

Isiyaga xa bari

1 Alatala naxa hinnɛ Sara ra, a a xa laayidi rakamali a bɛ.
2 Sara naxa tɛɛgɛ. A xa mɔri xa xɛmɛforiɲa kui, a naxa di bari Iburahima bɛ Ala waxati naxan fala a bɛ.
3 Iburahima naxa a xa di xili sa Isiyaga, Sara naxan sɔtɔxi a bɛ.
4 A naxa a xa di sunna a xi solomasaxan lɔxɔɛ alɔ Ala a yamari ki naxɛ.
5 Iburahima nu bara ɲɛ kɛmɛ sɔtɔ simaya ra, Isiyaga barixi tɛmui naxɛ.
6 Sara naxa a fala, «Ala bara n nasɛɛwa. Mixi yo na n ma di Isiyaga barife mɛ, muxu birin sɛɛwama nɛ.»
7 A man naxa a fala, «Nde nu nɔma a falade Iburahima bɛ na tɛmui, lɔxɔɛ nde fama a lide, Sara findima nɛ dingɛ ra? Kɔnɔ n tan bara di fi a ma a xa xɛmɛforiɲa kui.»

Iburahima Hagara nun Sumayila kerife

8 Isiyaga to mɔ, e naxa a dɛ ba xiɲɛ ra. Iburahima naxa ɲɛlɛxin xulunyi belebele sa, a xa diyɔrɛ dɛ ba lɔxɔɛ.
9 Na tɛmui Sara naxa Sumayila to yele ra, Misiraka Hagara di naxan barixi Iburahima bɛ.
10 Sara naxa a fala Iburahima bɛ, «Yi konyi ginɛ keri, a nun a xa di. Yi naxan yi ki, a mu lan a nun n ma di Isiyaga xa lu kɛ keren.»
11 Na wɔyɛnyi mu rafan Iburahima ma a xa di xa fe ra,
12 kɔnɔ Ala naxa a masen Iburahima bɛ, «I bɔɲɛ naxa raɲaaxu i ma i xa konyi ginɛ nun a xa di xa fe ra. Sara na fe naxan birin fala i bɛ, a birin naba a bɛ, barima Isiyaga nan fama findide i bɔnsɔɛ ra.
13 N si fan naminima nɛ i xa konyi ginɛ xa di, barima i xa di nan lanxi a fan ma.»
14 Iburahima naxa keli subaxɛ ma. A naxa taami tongo a nun kiri gbɔnfɔɛ, ye na kui. A naxa na birin dɔxɔ Hagara xun ma, a naxa di so a yi ra, a fa e birin nasiga. Hagara naxa a xun ti gbengberen yire ra dɛnnaxɛ xili Beriseeba.

15 Ye to bara ɲɔn a xa kiri gbɔnfɔɛ kui,
a naxa a xa di lu wuri nde bun ma.
16 A naxa siga, a sa dɔxɔ a xati ma
yaamilɛ keren ɲɔndɔnyi. A naxa a fala,
«N mu nɔma n ya tide n ma di ra, a xa
faxa n ya xɔri.» A naxa siga a sa dɔxɔ a
xati ma a nu wa ra.
17 Ala naxa na di wa xui mɛ koore ma.
Ala xa malekɛ naxa Hagara xili, a naxa a
maxɔrin, «Hagara munse i sɔtɔxi? I naxa
gaaxu barima Ala bara i xa di wa xui mɛ
koore ma.
18 Keli, i xa mɛɛni i xa di ma, barima n
fama a findide si belebele kanyi nan na.»
19 Ala naxa Hagara ya rabi, a naxa
kɔlɔnyi nde to. A naxa kiri gbɔnfɔɛ tongo,
a ye sa a kui, a nde fi a xa di ma.
20 Ala naxa a ɲɛngi sa Sumayila xɔn ma.
A naxa mɔ, a sa sabati gbengberen yire,
dɛnnaxɛ xili Paran. A naxa findi xali woli
yi matinxinxi ra.
21 A nga naxa Misira ginɛ keren fen a
bɛ.

Iburahima nun Abimeleki xa saatɛ

22 Na tɛmui Abimeleki nun a xa sɔɔri
mangɛ Pikoli naxa a fala Iburahima bɛ,
«I fefe yo rabama wo nun Ala na a ra.
23 I rakali n bɛ Ala xili ra, fa sa xili
ma i mu fama n yanfade, i mu n ma
die yanfama, i mu n ma mamadie fan
yanfama. I xa fe fanyi raba n bɛ a nun
yi bɔxi mixie bɛ i na dɛnnaxɛ, alɔ n na
raba i bɛ ki naxɛ.»
24 Iburahima naxa a yaabi, «N bara n
kali Ala ra.»
25 Iburahima naxa kɔrɔsi raba
Abimeleki ra fe ma a xa mixie naxan
niyaxi a ra, a xa kɔlɔnyi bafe a gbeɲa.
26 Abimeleki naxa a yaabi, «N mu a
kolon naxan na fe rabaxi i ra. I mu yi
wɔyɛnyi falaxi n bɛ, fo to n tan fa na
kolon.»
27 Na nan lan, Iburahima naxa yɛxɛɛe
nun ningee fi Abimeleki ma, e xa saatɛ
tongo e boore bɛ.
28 Iburahima naxa yɛxɛɛ solofere tongo,
a naxa e sa a xati ma.
29 Abimeleki naxa a maxɔrin, «I na
yɛxɛɛ solofere saxi a xati ma munfe ra?»
30 Iburahima naxa a yaabi, «N nee sofe
nɛ i yi ra, alako i xa a kolon, fa sa xili ma,
yi kɔlɔnyi naxan yi ki, n tan nan a gexi.»
31 Na nan a toxi, na taa xili falama
Beriseeba, barima na mixi firinyie e
rakali e boore bɛ mɛnni nɛ.
32 E to na saatɛ tongo e boore bɛ
Beriseeba, Abimeleki nun a xa sɔɔri
mangɛ Pikoli naxa ti kira xɔn ma gbilenfe
Filisita bɔxi ma.
33 Iburahima naxa tamare wuri bili
keren si Beriseeba. A naxa Alatala
maxandi a xili ra, Ala naxan na na.
34 Iburahima ɲɛ gbegbe raba nɛ Filisita
bɔxi ma.

22

Iburahima xa sɛrɛxɛ

1 Na fe dangi xanbi, Ala naxa Iburahima
mato. A naxa a xili, «Iburahima.» Ibu-
rahima naxa a ratin, «N tan nan ya.»
2 Ala man naxa a masen a bɛ, «I
xa di Isiyaga tongo, i xa di kerenyi,
naxan nafanxi i ma, i xa a xanin bɔxi
ma dɛnnaxɛ xili Moriya, geya fari n na
dɛnnaxɛ masen i bɛ. I xa a fi n ma sɛrɛxɛ
gan daaxi ra.»
3 Subaxɛ ma Iburahima naxa keli, a
naxa dɔxɔse yailan a xa sofale fari. A
naxa a xa walikɛ firin tongo a nun a xa di
Isiyaga. Iburahima naxa yege ibɔɔ naxan
findima tɛ xuruse ra sɛrɛxɛ bade. A naxa
biyaasi fɔlɔ sigafe ra yire Ala dɛnnaxɛ
masenxi a bɛ.
4 Na xi saxan lɔxɔɛ, Iburahima ya naxa
ti na yire makuye ra, a sigafe dɛnnaxɛ.
5 A naxa a fala a xa walikɛ firinyie bɛ,
«Wo tan nun sofale xa lu be. N tan nun
n ma di, muxu na sigafe geya fari salide.
Na tɛmui muxu man gbilenma han be.»
6 Iburahima naxa na yege dɔxɔ a xa di
Isiyaga xun ma. A man naxa tɛ wole nun
finɛ xanin. E ɲɛrɛfe e firin.
7 Isiyaga naxa a baba Iburahima xili, «N
baba.» A naxa a ratin, «N tan nan ya, n
ma di.» Isiyaga naxa a baba maxɔrin, «N
bara a to yege nun tɛ xuruse na won yi ra,
kɔnɔ yɛxɛɛ na minden won naxan bafe
sɛrɛxɛ ra?»
8 Iburahima naxa a yaabi, «N ma di,
Ala yati nan yɛxɛɛ soma won yi ra, won
naxan bama sɛrɛxɛ gan daaxi ra.» E
ɲɛrɛfe e firin.
9 E to yire li Ala dɛnnaxɛ masenxi Ibu-
rahima bɛ, Iburahima naxa sɛrɛxɛbade

yailan, a yege sa a fari. A naxa a xa di
Isiyaga xiri, a a sa sɛrɛxɛbade kɔn na, na
yege fari.
10 Na xanbi, Iburahima naxa finɛ tongo,
a naxa a bɛlɛxɛ itala a xa a xa di kɔn
naxaba,
11 kɔnɔ Alatala xa malekɛ naxa a xili
koore ma, «Iburahima, Iburahima!» Ibu-
rahima naxa a ratin, «N tan nan ya.»

12 Malekɛ naxa a fala, «Yi sɛgɛtala lu
naa. I naxa fefe ɲaaxi yo raba a ra. N
bara a kolon i gaaxuma Ala ya ra. N man
bara la a ra, i mu tondixi i xa di kerenyi
fide n ma sɛrɛxɛ ra.»

13 Iburahima naxa a ya ragbilen a xanbi
ra, a naxa yɛxɛɛ kontonyi to sansi longori
ra, a feri firinyi kankanxi sansi firi ra. A
naxa siga, a sa na yɛxɛɛ kontonyi tongo,
a fa a ra. A naxa na ba sɛrɛxɛ ra a xa di
ɲɔxɔɛ ra.
14 Iburahima naxa na yire xili sa
«Alatala mixi kima.» Na nan a toxi han
yakɔsi a falama «Alatala mixi kima a xa
geya fari.»

15 Alatala xa malekɛ man naxa gbilen
Iburahima xili ra koore ma.
16 A naxa a masen a bɛ, «N bara n kali
n yɛtɛ ra, Alatala xa masenyi nan ya. I to
bara yi raba, i mu tondi i xa di kerenyi ma
n bɛ,
17 n barakɛ sama nɛ i ma. I bɔnsɔɛ
wuyama nɛ alɔ tunbui naxee na koore
ma, xa na mu a ra e gboma nɛ alɔ mɛyɛnyi
naxan malanxi baa dɛ ra. I bɔnsɔɛ fama
nɛ nɔde e yaxuie ra.
18 N fama nɛ barakɛ sade duniɲa si birin
ma i bɔnsɔɛ saabui ra, barima i bara n xui
ratinmɛ.»

19 Iburahima naxa gbilen a xa konyie
yire. E birin naxa siga Beriseeba, barima
Iburahima nu sabatixi mɛnni nɛ.

20 Na fe birin to dangi, Iburahima naxa
a mɛ Milika die bari nɛ Iburahima xunya
Naxori bɛ.
21 E xili nan ya: A xa di singe Usi, na
xanbiratoe Busi, Arami baba Kemuweli,
22 Kesede, Haso, Pilidasi, Yidilafi nun
Betuweli.
23 Betuweli findi Rebeka baba nan na.
Na di solomasaxanyi, Milika nan nee bari
Iburahima xunya Naxori bɛ.
24 Naxori xa konyi ginɛ nu xili nɛ
Reyuma. A yi die nan bari: Teba, Gaxami,
Taxasa, nun Maaka.

23

Iburahima xa mixi ragatade

1 Sara to ɲɛ kɛmɛ ɲɛ mɔxɔɲɛn a nun
solofere nan sɔtɔ simaya ra,
2 a naxa laaxira Kiriyati Araba, Hebiron
mabiri, Kanaan bɔxi ma. Iburahima naxa
a xa ginɛ ɲɔn fe raba.
3 Iburahima to gɛ wade a xa ginɛ bɛ, a
naxa siga Xitikae xɔn ma, a a fala e bɛ,
4 «Xɔɲɛ nan lanxi n ma wo ya ma be. N
bara wo maxandi, wo gaburi yire fi n ma,
n nɔma n ma ginɛ ragatade dɛnnaxɛ.»
5 Xitikae naxa a yaabi,
6 «I tuli mati muxu ra a fanyi ra. Ala xa
mixi nan i ra muxu ya ma. I na wa i xa
ginɛ ragatafe muxu xa gaburi yire yoe, i
sago na a ra. Muxu tan ya ma be, mixi yo
mu na naxan nɔma tondide i bɛ i xa ginɛ
ragatade a xa gaburi yire.»
7 Iburahima naxa keli, a igoro bɔxi ma
Xiti bɔnsɔɛ ya i, naxee nu sabatixi na bɔxi
ma.
8 A naxa a fala e bɛ, «Xa wo bara tin, n
xa n ma ginɛ ragata wo xa bɔxi ma, wo
xa n ma maxandi radangi Soxara xa di
Eferon ma,
9 alako a xa Makipela fɔnmɛ so n yi ra
gaburi ra naxan na a xa xɛ fɛ ma. N a
kolon a tan nan gbe lanxi mɛnni ma. A
xa na sara n ma wo ya xɔri, alako birin
xa a kolon na bɔxi bara findi n ma mixi
ragatade ra.»
10 Eferon Xitika nu tixi naa ɲama tagi. A
naxa Iburahima yaabi a xui itexi ra, alako
Xitika naxee birin nu malanxi taa sode dɛ
ra, e xa nɔ a xa wɔyɛnyi ramɛde.
11 A naxɛ, «N baba, n bara i maxandi, i
tuli mati n na. N bara na xɛ nun na fɔnmɛ
fi i ma n bɔnsɔɛ ya xɔri. I xa i xa ginɛ
ragata mɛnni.»
12 Iburahima man naxa a igoro bɔxi ma
ɲama birin ya xɔri,
13 a a fala Eferon bɛ, «I xa i haakɛ to
n bɛ. I xa xɛ masundi nan ya. Yandi, a
rasuxu, alako n xa nɔ n ma ginɛ ragatade
mɛnni.»
14 Eferon naxa a yaabi,

15 «N baba, i tuli mati n na a fanyi ra.
Bɔxi naxan sare lanma gbeti kilo naani
nun a tagi, sese mu na ki i tan nun n tan
tagi. I xa ginɛ ragata naa tun!»
16 Iburahima naxa tin na sare ra Xitikae
ya xɔri. A naxa gbeti kilo naani nun a tagi
maniya a bɛ.
17 Na xɛ naxan na Makipela fɛ ma,
Mamire sogetede biri, fɔnmɛ naxan na a
nun wuri bili naxan birin sixi na naaninyi
ra,
18 na birin naxa findi Iburahima gbe ra.
Na Xitika naxee birin nu malanxi taa sode
dɛ ra, e birin findixi na fe seede ra.
19 Na birin dangi xanbi, Iburahima
naxa a xa ginɛ Sara ragata na fɔnmɛ kui
Makipela xɛ fɛ ma, naxan na Mamire
yatagi Hebiron mabiri Kanaan bɔxi ma.
20 Na xɛ nun na fɔnmɛ naxa ba Xitikae
gbeɲa, a findi Iburahima gbe ra, alako a
xa nɔ a xa mixie ragatade mɛnni.

24

Isiyaga xa futi xiri a nun Rebeka

1 Na waxati Iburahima nu bara gɛ
foride. Alatala nu bara barakɛ sa Ibu-
rahima xa fe birin.
2 Iburahima naxa a masen a xa walikɛe
xunyi bɛ, naxan a ɲɛngi saxi a harige
birin xɔn ma, «I bɛlɛxɛ sa n tabe bun ma
kali ki ma.
3 N fafe i rakalide koore nun bɔxi Marigi
Alatala ra, alako i naxa Kanaan ginɛ fen
n ma di bɛ n sabatixi dɛnnaxɛ.
4 A xɔli n ma i xa siga n bari bɔxi nan
ma, i fa mɛnni ginɛ nde fen n bɔnsɔɛ ya
ma n ma di Isiyaga bɛ.»
5 A xa walikɛ naxa a yaabi, «Xa a sa li
na ginɛ mu tin birade n fɔxɔ ra fafe yi
bɔxi ma, n xa i xa di xanin i xa bɔxi ma,
i kelixi dɛnnaxɛ?»
6 Iburahima naxa a yaabi, «I naxa n ma
di ragbilen mɛnni de!
7 Alatala naxan na koore ma, naxan
n tongoxi n bari mixie ya ma, naxan n
nakelixi n ma bɔxi ma, a fa a kali a yi bɔxi
fima nɛ n bɔnsɔɛ ma, a tan yati fama nɛ
a xa malekɛ xɛɛde i malife ra, alako i xa
nɔ ginɛ tongode mɛnni n ma di bɛ.
8 Xa na ginɛ mu fa sa tin birade i fɔxɔ ra,
i fama nɛ ratangade n ma marakali ma, i
naxan tongoxi n bɛ. Kɔnɔ i naxa n ma di
xanin mɛnni de!»
9 Na walikɛ naxa a bɛlɛxɛ sa a marigi
Iburahima tabe bun ma, a naxa a rakali.
10 A naxa ɲɔxɔmɛ fu tongo Iburahima
xa ɲɔxɔmɛ gɔɔrɛ ya ma, a kote gbegbe sa
e fari. A naxa keli, a siga Naxori xa taa
Padan Arami bɔxi ma.
11 Iburahima xa walikɛ to mɛnni li, a
naxa ɲɔxɔmɛe ragoro taa fari ma kɔlɔnyi
nde sɛɛti ma. Nunmare tɛmui nan nu a
ra, ginɛe minima ye bade tɛmui naxɛ.
12 A naxa Ala maxandi, «N marigi Ibu-
rahima Marigi Alatala, n bara i maxandi
alako n ma ɲɛrɛ xa findi n bɛ xun nakeli
ra to lɔxɔɛ. I man xa hinnɛ n marigi
Iburahima ra.
13 I bara n to n na kɔlɔnyi sɛɛti ma, taa
ginɛ dimɛe na fafe ye bade.
14 N fama nɛ ginɛ dimɛ nde maxɔrinde
a xa a xa ye base so n yi ra, n xa ye min.
Xa a sa n yaabi, ‹Ye min, n xa ye so i xa
ɲɔxɔmɛe fan yi ra,› n fama nɛ a kolonde
na tɛmui, i na ginɛ yati nan sugandixi i
xa konyi Isiyaga bɛ. Na tɛmui n fama a
kolonde i bara hinnɛ n marigi Iburahima
ra.»
15 Beenun a xa gɛ na wɔyɛnyi ra, na nan
lan Betuweli xa di ginɛ Rebeka naxa fa.
Iburahima xunya Naxori xa mamadi nan
lanxi a ma. A xa fɛɲɛ dɔxɔxi a tunki fari.
16 Ginɛ dimɛdi tofanyi nan nu a ra,
naxan mu xɛmɛ fe kolon. A naxa goro
kɔlɔnyi yire, a naxa a ye base rafe ye ra,
a man naxa te.
17 Iburahima xa walikɛ naxa a gi a sa
a ralan. A naxa a fala a bɛ, «N bara i
maxandi, a lu n xa ye nde min, naxan na
i xa fɛɲɛ kui.»
18 A naxa a yaabi, «N ba, ye min.» A
naxa a xa fɛɲɛ ragoro a tunki fari, a ye so
a yi ra.
19 A to gɛ na ra, a naxa a fala a bɛ, «N
ye bama nɛ i xa ɲɔxɔmɛe fan bɛ, alako e
birin xa ye min a fanyi ra.»
20 Mafuren, a naxa a xa fɛɲɛ ibagan
kuurɛ kui, a man a gi sigafe kɔlɔn dɛ ra a
xa ye gbɛtɛ ba. A naxa ye ba han ɲɔxɔmɛ
birin naxa wasa.
21 Iburahima xa walikɛ nu fa a
maɲɔxun, «Tɛmunde Alatala bara n ma
biyaasi sɔɔnɛya n bɛ.»

22 Ɲɔxɔmɛe to bara gɛ ye minde, Iburahima xa mixi naxa ɲɔɛrasoe xɛɛma daaxi so Rebeka ɲɔɛ ra, naxan xa binyɛ giramu senni lima. A man naxa bɛlɛxɛrasoe firin xɛɛma daaxie so a bɛlɛxɛ ra, naxan keren xa binyɛ dangi giramu kɛmɛ ra.
23 A naxa ginɛdimɛdi maxɔrin, «Nde xa di lanxi i ma? Yandi, a fala n bɛ, i baba nɔma muxu yigiyade to kɔɛ ra?»
24 Rebeka naxa a yaabi, «Betuweli xa di nan lanxi n ma, Milika nun Naxori xa mamadi.»
25 A man naxa a fala, «Muxu xɔnyi sɛxɛ nun ɲooge gbegbe na na, yigiya fan na na wo luma dɛnnaxɛ.»
26 Iburahima xa walikɛ naxa a igoro bɔxi ma Alatala bɛ.
27 A naxa a fala, «N marigi Iburahima Marigi Alatala, n bara i tantu. I mu tagan hinnɛde n marigi Iburahima ra, i xa lanlanteya mu kana. Alatala n xun tixi n marigi Iburahima xabilɛ nan xɔnyi ra.»
28 Rebeka naxa siga a gi ra a nga yire, alako fe naxan dangixi, a xa a tagi raba a bɛ.
29 Rebeka taara Laban naxa a xulun sigafe ra kɔlɔn yire, Iburahima xa walikɛ nu tixi dɛnnaxɛ.
30 Laban nu bara a maaginɛ to, ɲɔɛrasoe a ɲɔɛ ra, bɛlɛxɛrasoe a bɛlɛxɛ ra. A man nu bara a xa dɛntɛgɛ mɛ, xɛmɛ naxan falaxi a bɛ. Na kui, a naxa siga na xɛmɛ ralande kɔlɔnyi fɛ ma, ɲɔxɔmɛe nu na dɛnnaxɛ.
31 Laban naxa a fala a bɛ, «Alatala bara baraka sa i tan naxan ma fe, i tixi be munfe ra, dɛnnaxɛ makuya taa ra? I xa so n xɔnyi. N bara banxi yailan i yigiya ra, n bara yire rafala i xa ɲɔxɔmɛe luma dɛnnaxɛ.»
32 Iburahima xa walikɛ naxa so Laban xɔnyi. Laban naxa ɲɔxɔmɛe xa kote ragoro, a fa donse so e yi ra, a yire yailan e bɛ. A naxa ye fan so Iburahima xa mixie yi ra, alako e xa e sanyie maxa.
33 Laban to fa donse ra e bɛ, Iburahima xa walikɛ naxa a fala, «N mu n dɛgema sinden, fo n xa n dɛntɛgɛ wo bɛ.» Laban naxa a fala a bɛ, «Awa yire, dɛntɛgɛ sa.»
34 Iburahima xa walikɛ naxa a masen, «N tan nan na Iburahima xa walikɛ ra.
35 Alatala bara barakɛ sa n marigi Iburahima xa fe ki fanyi. A bara findi banna ra, barima Alatala bara xuruse mɔɔli birin fi a ma, a nun gbeti, xɛɛma, konyie, ɲɔxɔmɛe, nun sofalee. Alatala bara na birin fi a ma.
36 N marigi Iburahima xa ginɛ Sara bara di fan bari a bɛ a xa foriɲa kui. Iburahima a harige birin fixi na di nan ma.»

37 «Iburahima n nakalixi nɛ, ‹I naxa ginɛ tongo n ma di bɛ naxan findi Kanaanka ra n sabatixi dɛnnaxɛ.
38 I xa siga n baba bariboore yire n xabilɛ tagi, alako i xa ginɛ tongo n ma di bɛ mɛnni.›
39 N marigi to na fala n bɛ, n naxa a maxɔrin, ‹Xa na ginɛ fa tondi birade n fɔxɔ ra go?›
40 A naxa n yaabi, ‹N ɲɛrɛma Alatala naxan ya i, a fama a xa malekɛ birade i fɔxɔ ra i xa ɲɛrɛ kui alako a xa sɔɔnɛya. I fama nɛ ginɛ tongode n ma di bɛ n xabilɛ tagi n baba xɔnyi.
41 I na siga n xabilɛ ra, xa e mu fa sa ginɛ dimɛdi so i yi ra feo, i bara ratanga n ma marakali ma.›»
42 «N to kɔlɔn yire li, n naxa Ala maxandi, ‹Alatala, n marigi Iburahima naxan batuma, n bara i mayandi i xa n ma biyaasi sɔɔnɛya.
43 I ya ti n na yi kɔlɔnyi sɛɛti ma. N fama nɛ ginɛ dimɛdi nde maxɔrinde naxan fafe ye bade, a xa ye so n yi ra naxan na a xa fɛɲɛ kui alako n xa a min.
44 Xa a n yaabi, «Ye min, n ye bama nɛ i xa ɲɔxɔmɛe fan bɛ, e min,» n a kolonma na tɛmui, Alatala na ginɛ dimɛdi yati nan sugandixi n marigi Iburahima xa di bɛ.›»

45 «Beenun n xa gɛ na wɔyɛnyi raɲɔnde n yɛtɛ ma, na nan lan Rebeka naxa fa, fɛɲɛ dɔxɔxi a tunki fari. A naxa goro kɔlɔnyi ra, a ye ba. N naxa a fala a bɛ, ‹N bara i maxandi, n ki ye, n xa a min.›
46 A naxa a xa fɛɲɛ ragoro mafuren a tunki fari, a naxa a fala n bɛ, ‹Ye min. I na gɛ ye minde n ye soma nɛ i xa ɲɔxɔmɛe fan yi ra.›
47 N naxa a maxɔrin, ‹Nde xa di na i ra?› A naxa n yaabi, ‹Betuweli xa di ginɛ nan n na, Naxori nun Milika xa mamadi.› Na kui n naxa xɛɛma so a ɲɔɛ ra, n naxa xɛɛma bɛlɛxɛrasoe so a bɛlɛxɛ ra.

48 N naxa n igoro bɔxi ma Alatala bɛ. N naxa n marigi Iburahima Marigi Alatala tantu, barima a bara n xun ti n marigi xunya xa di ginɛma ra, n xa a futi a xa di bɛ.
49 Yakɔsi, Laban, a fala n bɛ xa i bara tin fe fanyi nun fe tinxinxi rabafe n marigi bɛ. Xa na mu a ra n sigama nɛ yire gbɛtɛ.»
50 Laban nun Betuweli naxa a yaabi, «Alatala nan yi fe ragirixi. Muxu mu fama na maxɔrɔxɔde.
51 Rebeka nan tixi i ya i yi ki. A xanin i xun ma, alako a xa findi i marigi xa di xa ginɛ ra, alɔ Alatala a masenxi ki naxɛ.»
52 Iburahima xa walikɛ to na wɔyɛnyi mɛ, a naxa a igoro bɔxi ma Alatala bɛ.
53 Na xanbi, a naxa bunse gbeti daaxi, bunse xɛɛma daaxi, a nun dugie fi Rebeka ma. A naxa sanbɛ fanyie fi Rebeka nga nun a taara fan ma.
54 Na dangi xanbi, Iburahima xa walikɛ nun a xa mixie naxa e dɛge, e min, e fa so e sade.
E to keli gɛɛsɛgɛ, Iburahima xa walikɛ naxa a masen Rebeka nga nun a taara bɛ, «Wo a lu fa n xa gbilen n marigi xɔnyi.»
55 E naxa a fala, «Rebeka xa xi fu ɲɔndɔn naba be sinden, na tɛmui wo fa siga.»
56 Iburahima xa walikɛ naxa e yaabi, «Wo naxa n makankan be. Alatala bara n ma biyaasi sɔɔnɛya. Wo a lu fa n xa gbilen n marigi xɔnyi.»
57 E naxa a fala, «Won xa Rebeka xili, won xa a kolon ɲanige naxan na a bɛ.»
58 E naxa Rebeka xili, e naxa a maxɔrin, «I wama sigafe wo nun yi xɛmɛ ra?» Rebeka naxa e yaabi, «Iyo, n wama sigafe.»
59 Na kui e naxa e xunya Rebeka nun a mɛɛnima so Iburahima xa walikɛ nun a xa mixie yi ra.
60 E naxa duba Rebeka bɛ a falafe ra,
«Muxu xunya nan lanxi i ma.
Ala xa i findi ɲama gbegbe barima ra.
I bɔnsɔɛ xa nɔ i yaxuie ra.»
61 Rebeka nun a xa ginɛe naxa dɔxɔ ɲɔxɔmɛe fari, e naxa bira Iburahima xa walikɛ fɔxɔ ra. E birin naxa siga.
62 Isiyaga nu bara keli kɔlɔn yire naxan xili «Ala ɲiɲɛ naxan n toxi.» A nu bara sabati Negewi bɔxi ma.
63 Lɔxɔɛ nde, Isiyaga to mini a maɲɛrɛde daaxa nunmare tɛmui, a naxa Iburahima xa walikɛ xa ɲɔxɔmɛe to fa ra.
64 Rebeka to bara Isiyaga to, a naxa goro ɲɔxɔmɛe fari,
65 a fa walikɛ maxɔrin, «Nde na na xɛmɛ ra naxan sa fafe na ki, keli daaxa longori ra won nalande?»
66 Iburahima xa walikɛ naxa a yaabi, «N marigi nan a ra.» Na nan lan, Rebeka naxa a ya makoto a xa mafelenyi ra.
Iburahima xa walikɛ naxa dɛntɛgɛ sa Isiyaga bɛ, a fe naxan birin nadangixi.
67 Na xanbi, Isiyaga naxa Rebeka xanin a nga xa kiri banxi kui, a a findi a xa ginɛ ra. Isiyaga naxa a xanu a bɔɲɛ birin na, han a nga xa faxɛ sunnunyi naxa ba a ma.

25

Iburahima xa faxɛ

1 Iburahima man naxa ginɛ gbɛtɛ dɔxɔ naxan xili Ketura.
2 Na ginɛ naxa die bari a bɛ. Na die nu xili: Simiran, Yokosan, Medan, Madiyan, Yisebaki, nun Suwa.
3 Yokosan naxa Seeba nun Dedan bari. Dedan bɔnsɔɛ findi Asurikae, Letusikae, nun Leyumikae nan na.
4 Madiyan xa die lanxi Efa, Efere, Hanoki, Abida, nun Elidaa nan ma. Ketura xa die nan lanxi e ma.
5 Iburahima naxa a harige birin fi Isiyaga ma.
6 A naxa se gbegbe fan fi a xa ginɛ booree xa die ma, a fa e makuya a xa di Isiyaga ra, a e rasiga bɔxi nde ma naxan na sogetede mabiri.
7 Iburahima xa simaya naxa siga han ɲɛ kɛmɛ ɲɛ tongo solofere nun suuli.
8 Na xanbi, a naxa faxa hɛɛri kui, a a benbae li aligiyama.
9 A xa die Isiyaga nun Sumayila naxa a ragata Makipela fɔnmɛ kui, Soxara Xitika xa di Eferon xa bɔxi ma Mamire fɛ ma.
10 Iburahima na bɔxi sara Xitikae bɔnsɔɛ nan ma. E nun a xa ginɛ Sara, e birin nagataxi mɛnni nɛ.
11 Iburahima faxa xanbi, Ala naxa barakɛ sa a xa di Isiyaga ma. A nu sabatixi kɔlɔnyi fɛ ma, naxan xili «Ala ɲiɲɛ naxan n toxi.»

Sumayila xa taruxui

12 Xilie nan ya naxee findi Sumayila bɔnsɔɛ ra. Sara nu bara a xa konyi ginɛ Misiraka Hagara fi Iburahima ma. Hagara naxa Sumayila sɔtɔ di ra.
13 Sumayila xa die nan ya, e barixi ki naxɛ e boore fɔxɔ ra: Nebayoti, Sumayila xa di singe, Kedari, Adabeeli, Mibisami,
14 Misima, Duma, Masa,
15 Hadada, Tema, Yeturi, Nafisi, nun Kedema. Na di fu nun firinyi findi Sumayila xa die nan na.
16 Na mixi keren keren ma findi bɔxi mangɛe nan na. E naxa e xilie sa e xa taae xun ma a nun e xa mixie.
17 Sumayila xa simaya dan ɲɛ kɛmɛ ɲɛ tongo saxan nun solofere nɛ. A naxa laaxira, a sa a benbae li aligiyama.
18 Sumayila bɔnsɔɛ nu sabatixi bɔxi nan ma, dɛnnaxɛ nu na Hawila nun Suru tagi. Suru ya rafindixi Misira nan ma Asuri kira ra. E nu sabatixi e ngaxakerenyie nan sɛɛti ma.

Esayu nun Yaxuba

19 Isiyaga xa taruxui nan ya: Isiyaga findi Iburahima xa di nan na.
20 A to bara ɲɛ tongo naani sɔtɔ simaya ra, a naxa Rebeka dɔxɔ, Laban xunya ginɛma, Betuweli xa di ginɛ. Aramikae nan na e ra, kelife Padan Arami.
21 Kɔnɔ Rebeka mu nu nɔma di baride Isiyaga bɛ. Isiyaga naxa Alatala maxandi a xa ginɛ xa fe ra a xa nɔ di baride. Alatala naxa a xa duba suxu, Rebeka naxa tɛɛgɛ.
22 Na die nu fa gere e nga tɛɛgɛ. A naxa a yɛtɛ maxɔrin, «Munfe rabafe n bɛ yi ki?» Na kui a naxa siga Alatala maxɔrinde.
23 Alatala naxa a masen a bɛ,
«Si dɔxɔ firin nan na i tɛɛgɛ.
Keren sɛnbɛ gboma nɛ boore bɛ.
Taara nan fama lude a xunya xa nɔɛ bun ma.»
24 A di bari tɛmui to a li, Rebeka naxa gulie bari.
25 A xa di singe findixi mixi gbeeli nan na. Fate maxabe gbegbe kanyi nan nu a ra. E naxa a xili sa Esayu.
26 Na xanbi a xunya fan naxa bari. A bɛlɛxɛ raxutuxi a taara tingilinyi ma. E naxa a fan xili sa Yaxuba. Isiyaga na die barima tɛmui naxɛ, a nu na ɲɛ tongo senni nɛ.
27 Na di xɛmɛ firinyi naxa mɔ. Esayu naxa findi koyinma fanyi ra naxan nu wula i sama. Naxan findi Yaxuba tan na, mixi maxinbelixi nan nu a ra, a tan nu dɔxɔma kiri banxi nan bun ma.
28 Esayu nan nu rafan Isiyaga ma, barima a nu fama sube ra a bɛ. Yaxuba tan nu rafan Rebeka nan ma.
29 Lɔxɔɛ nde Yaxuba nu bara supi yailan. Esayu naxa so, a taganxi kelife koyinde.
30 A naxa a fala a bɛ, «N mu nɔma fefe ra yi ki. A lu n xa yi supi gbeeli nde min.» Na nan toxi a Edon xili naxa sa a xun ma, na nan na ki «a gbeeli.»
31 Yaxuba naxa a yaabi, «I xa foriŋa tide fi n ma sinden.»
32 Esayu naxa a masen, «N na faxafe, kaamɛ nan na n ma yi ki. Na foriŋa tide munse fanma n ma?»
33 Yaxuba man naxa a fala, «Fo i xa i kali.» Esayu naxa a kali a a bara a xa foriŋa tide fi a ma.
34 Yaxuba naxa taami nun na toge supi nde so a yi ra. Esayu to gɛ a dɛgede, a a min, a naxa siga. Esayu mu tide yo toxi a xa foriŋa ma.

26

Isiyaga nun Abimeleki

1 Kaamɛ naxa so bɔxi kui, bafe kaamɛ singe ra naxan naba Iburahima xa waxati. Isiyaga naxa siga Filisita mangɛ Abimeleki xɔnyi, naxan nu na Gerara.
2 Alatala naxa mini Isiyaga ma, a a masen a bɛ, «I naxa siga Misira bɔxi ma de. I xa lu bɔxi ma n na dɛnnaxɛ masen i bɛ.
3 Lu be. Won birin na a ra. N barakɛ sama nɛ i xa fe, barima n fama yi bɔxi fide i tan nun i bɔnsɔɛe nan ma. N laayidi naxan tongo i baba Iburahima bɛ, n na rakamalima nɛ.
4 N i bɔnsɔɛ rawuyama nɛ alɔ tunbui naxee na koore ma. N yi bɔxi fima nɛ i bɔnsɔɛ ma. N barakɛ sama nɛ duniŋa si birin ma i bɔnsɔɛ saabui ra.

5 Iburahima n xui ramɛ nɛ. A naxa a ɲɛngi sa n ma sɛriyɛ, n ma mangɛya, n
ma yaamarie, nun n ma tɔnyie xɔn ma.»
6 Na kui Isiyaga naxa sabati Gerara.
7 Mixi naxee dɔxɔxi mɛnni, nee naxa a
maxɔrin a xa ginɛ xa fe ma. A naxa e
yaabi, a a xunya ginɛma nan lanxi a ma.
A mu suusa a falade e bɛ, a xa ginɛ nan
lanxi Rebeka ma alako mɛnni mixie naxa
fa a faxa. A bara gaaxu a falade a xa ginɛ
na a ra barima Rebeka ginɛ tofanyi nan
nu lanxi a ma.
8 Isiyaga to bara bu naa, lɔxɔɛ nde
Filisitakae xa mangɛ Abimeleki naxa a ya
ramini wundɛri ra, a naxa a to Isiyaga na
Rebeka mafurukufe.
9 Abimeleki naxa a xili a xɔnyi. A naxa
a fala a bɛ, «I xa ginɛ yati nan lanxi yi
ma! Munfe ra i fa a fala muxu bɛ i xunya
ginɛma nan a ra?» Isiyaga naxa a yaabi,
«N nu gaaxuxi nɛ wo naxa fa n faxa. Na
nan a to n naxa na fala.»
10 Abimeleki man naxa a maxɔrin, «I
munse rabaxi muxu ra yi ki? Xa mixi nde
fa mini n ma ɲama ya ma go, a naxa i xa
ginɛ findi a yɛtɛ ra? Na tɛmui i bara muxu
ratantan.»
11 Abimeleki naxa yaamari fi a xa ɲama
birin ma, «Mixi yo na din yi xɛmɛ nun a
xa ginɛ ra, n na kanyi faxama nɛ.»
12 Na ɲɛ ra, Isiyaga naxa xɛ sa na bɔxi
ma. A to na xɛ xaba, a naxa a xa sansi
wolixi ɲɔndɔn kɛmɛ sɔtɔ, barima Alatala
bara barakɛ sa a xa fe.
13 A harige xun naxa masa, a findi
banna ra.
14 Yɛxɛɛ, si, ninge, nun konyi gbegbe nu
na a yi ra. Na kui Filisitakae naxa Isiyaga
tɔɔnɛ.
15 Filisitakae naxa kɔlɔnyi birin nafe
bɛndɛ ra, Isiyaga baba Iburahima xa
konyi naxee ge Iburahima xa waxati.
16 Abimeleki naxa a fala Isiyaga bɛ, «Fo
i xa keli be. I bara sɛnbɛ sɔtɔ dangi muxu
tan na.»
17 Isiyaga naxa keli naa, a sa sabati
Gerara gulunba kui.
18 Isiyaga naxa kɔlɔnyie iba, naxee nu
gexi a baba waxati, Filisitakae naxee dɛsɛ
Iburahima faxa xanbi. A baba nu na
kɔlɔnyie xili falama ki naxɛ, Isiyaga man
naxa na xilie fala e xun ma.
19 Isiyaga xa konyie man naxa kɔlɔnyi
gbɛtɛ ge na gulunba yire, dulonyi fa mini
a kui.
20 Gerara xa xuruse dɛmadonyie nun
Isiyaga xa xuruse dɛmadonyie naxa
kɔnɲɛ na kɔlɔnyi xa fe ra. E birin nu fa a
fala e boore bɛ, «Muxu tan nan gbe na na
kɔlɔnyi ra.» Isiyaga naxa na kɔlɔnyi xili
fala «sɔnxɔɛ,» barima sɔnxɔɛ bara bira a
xa fe ra.
21 A xa konyie man naxa kɔlɔnyi gbɛtɛ
ge, sɔnxɔɛ man naxa bira na fan xa fe
ra. A naxa a xili fala Sitina, na nan na
ki «galanbui kɔlɔnyi.»
22 Isiyaga naxa keli naa, a sa kɔlɔnyi ge
yire gbɛtɛ. Na kɔlɔnyi to ge, sɔnxɔɛ mu
bira na tan xa fe ra. A naxa a xili fala
Rehoboti kɔlɔnyi, na nan na ki «makuye
kɔlɔnyi,» barima a naxɛ, «Alatala bara
won makuya bekae ra alako won ma fe
xa sɔɔnɛya yi bɔxi ma.»
23 Isiyaga to keli mɛnni sigafe ra
Beriseeba,
24 Alatala naxa mini a ma kɔɛ ra. A naxa
a masen a bɛ, «I baba Iburahima Marigi
Ala lanxi n tan nan ma. I naxa gaaxu
fefe ra, won tan nan a ra yire birin. N
man barakɛ sama nɛ i xa fe. N i bɔnsɔɛ
rawuyama nɛ n ma konyi Iburahima xa
fe ra.»
25 Isiyaga naxa sɛrɛxɛbade yailan na
yire, a nu fa Alatala maxandi a xili ra. A
naxa sabati naa, a xa konyie man naxa
kɔlɔnyi gbɛtɛ ge.
26 Abimeleki boore Ahusati, nun a xa
sɔɔri mangɛ Pikoli naxa keli Gerara, e siga
Isiyaga yire.
27 Isiyaga naxa e maxɔrin, «Wo faxi n
yire munfe ra yi ki? Wo bara n naɲaaxu
han wo bara n keri wo xɔnyi.»
28 E naxa a yaabi, «Muxu bara a kolon
Alatala xa mixi nan lanxi i ma. Muxu man
bara a maɲɔxun, fo won xa saatɛ tongo
won boore bɛ marakali ra.
29 I rakali muxu bɛ, i mu fama fe xɔnɛ
rabade muxu ra, barima muxu fan mu fe
kobi yo rabaxi i ra, fo fe fanyi. Muxu man
naxa i lu, i xa siga bɔɲɛsa kui. Yakɔsi
Alatala bara barakɛ sa i ma.»
30 Isiyaga naxa donse gbegbe yailan e
bɛ. E birin naxa e dɛge, e naxa e min.

31 Kuye to iba, e naxa e rakali e boore
bɛ. Isiyaga naxa a ɲungu e ma, e naxa
fatan lanyi kui.
32 Na lɔxɔɛ kerenyi, Isiyaga xa konyie
naxa kɔlɔnyi nde xa fe dɛntɛgɛ sa a bɛ e
naxan gexi. E naxɛ, «Muxu bara ye li na
kɔlɔnyi ra.»
33 Isiyaga naxa na kɔlɔnyi xili fala Siba
kɔlɔnyi, na nan falaxi «marakali.» Na
nan a toxi muxu yi taa xili falama han
yakɔsi Beriseeba, na nan falaxi «marakali
kɔlɔnyi.»
34 Esayu to ɲɛ tongo naani rakamali, a
naxa Beeri xa di Yudita nun Elon xa di
Basamati dɔxɔ. Na firinyi Xitikae nan na
e ra.
35 E naxa Isiyaga nun Rebeka bɔɲɛ
raɲaaxu e ma.

27

Isiyaga dubafe Yaxuba bɛ

1 Isiyaga nu bara gɛ foride, a yae nu
bara rafɔɔrɔ. A mu nɔma sese tode fa. A
naxa a xa di singe Esayu xili, «N ma di!»
Esayu naxa a ratin, «N tan nan ya!»
2 Isiyaga naxa a fala a bɛ, «I bara a to,
n bara gɛ foride. N mu a kolon n faxama
tɛmui naxɛ.
3 Tanbɛ sase nun xali tongo, i xa siga
wulai sube fende n bɛ.
4 I xa na sube ɲin alɔ a rafanxi n ma ki
naxɛ. I xa fa a ra n xɔn ma, alako n xa nɔ
dubade i bɛ beenu n xa faxa.»
5 Na tɛmui Rebeka tixi a tuli matixi
Isiyaga ra, a naxan falaxi Esayu bɛ. Esayu
naxa siga wulai sube bunde a baba bɛ.
6 Rebeka naxa a fala a xa di Yaxuba
bɛ, «N bara i baba xui mɛ a yi wɔyɛnyi
falama Esayu bɛ,
7 ‹Sa sube bun n bɛ, i xa a ɲin a fanyi
ra, n xa a don. N na gɛ na sube donde,
n dubama i bɛ Alatala ya i beenun n xa
faxa.›
8 Yakɔsi, n ma di, i tuli mati n na a fanyi
ra. N naxan falama i bɛ, i xa a raba.
9 Siga gɔɔrɛ, i xa fa si fanyi firin na. N
xa e ɲin a fanyi ra alɔ i baba wama a xɔn
ma ki naxɛ.
10 N na gɛ na ra, i xa a xanin i baba
xɔn ma, alako a xa duba i bɛ beenun a xa
faxa.»
11 Yaxuba naxa a nga Rebeka yaabi,
«Esayu fate maxabe kanyi nan a ra. N
tan fate maxabe mu na n bɛ.
12 N baba na n masuxu, a kolonma nɛ
Esayu xa mu a ra, n findima wule falɛ nan
na a tan bɛ. Beenun n xa duba sɔtɔ, n
fama dankɛ nan sɔtɔde.»
13 A nga naxa a fala, «Ade, na dankɛ xa
gbilen n tan nan ma, n ma di. I naxan
nabama, i tuli mati n na. Siga, i sa fa na
si fanyi firinyie ra.»
14 Yaxuba naxa siga, a naxa fa si fanyi
firinyie ra a nga xɔn ma. A nga naxa na
donse yailan alɔ a rafanxi Isiyaga ma ki
naxɛ.
15 Na xanbi, Rebeka naxa a xa di singe
Esayu xa donma tongo, donma naxan fan
a xa dugie ya ma banxi kui. A naxa na
ragoro Yaxuba ma, a xa di firin nde.
16 A naxa a xa di bɛlɛxɛe nun a kɔnyi
masalaxunxi maxiri si kiri ra.
17 A naxa sube nun taami so a xa di
Yaxuba yi ra, a naxan yailanxi.
18 Na tɛmui Yaxuba naxa siga a baba
yire, a a fala a bɛ, «N baba, n tan nan
ya.» A baba naxa a maxɔrin, «N ma di
mundun lanxi i tan ma?»
19 Yaxuba naxa a baba yaabi, «Esayu
nan lanxi n ma, i xa di singe. I naxan
maxɔrinxi n ma, n bara fa a ra. Yandi,
keli, i dɔxɔ, i xa n ma sube yailanxi don.
Na tɛmui i xa duba n bɛ.»
20 Isiyaga naxa a fala a xa di bɛ, «N ma
di, i yi sube toxi yi ikɔrɛxi ra di?» Yaxuba
naxa a yaabi, «I Marigi Alatala nan yi fixi
n ma sɔɔnɛya ra.»
21 Isiyaga naxa a fala Yaxuba bɛ, «N ma
di, i maso n na, n xa i masuxu, alako n xa
la a ra a n ma di Esayu yati nan i ra.»
22 Yaxuba naxa a maso a baba ra.
Isiyaga naxa a fate masuxu. A naxa a fala,
«I xui maniya Yaxuba xui ra, kɔnɔ i bɛlɛxɛ
tan Esayu bɛlɛxɛ na a ra.»
23 Isiyaga mu nɔ Yaxuba kolonde,
barima a bɛlɛxɛe nu maxirixi xabe ra, alɔ
a taara Esayu na ki naxɛ. Na kui Isiyaga
naxa duba Yaxuba bɛ.
24 Isiyaga man naxa a maxɔrin, «N ma
di Esayu yati nan i ra?» Yaxuba naxa a
yaabi, «Iyo.»
25 Isiyaga naxa a fala, «Fa donse ra, i
naxan yailanxi, n xa a don, n fa duba i

bɛ.» Yaxuba naxa donse so a baba yi ra,
Isiyaga naxa a don. Yaxuba naxa wɛni fan
so a yi ra, a naxa na fan min.
26 Na tɛmui, a baba Isiyaga naxa a fala a
bɛ, «N ma di, i makɔrɛ n na, i xa findigilin
n ma.»
27 Yaxuba naxa a maso a ra, a naxa
findigilin a ma. Isiyaga naxa a xa sose
xiri mɛ. Na dangi xanbi, a naxa duba a
bɛ. A naxa a masen,
«Iyo, n ma di xiri luxi nɛ
alɔ Alatala barakɛ saxi xɛ naxan ma.
28 Ala xa xini fi i ma naxan kelima koore
ma.
Ala xa bɔxi daxamui fi i ma.
Ala xa barakɛ sa i xa xɛ ma.
Ala xa wɛni gbegbe fi i ma.
29 Ala xa ɲama birin lu i sagoe.
Ala xa si birin magoro i bɛ.
I xa findi i ngaxakerenyie xa yarerati ra.
E birin xa e magoro i bɛ.
Mixi yo na i danka, na dankɛ xa gbilen a
kanyi ma.
Mixi yo na duba i bɛ, Ala xa barakɛ sa na
kanyi ma.»
30 Isiyaga to bara gɛ dubade a bɛ,
Yaxuba naxa mini. A mu bu, Yaxuba taara
Esayu fan naxa so kelife sube fende.
31 A fan naxa na sube yailan a fanyi ra
alɔ a baba wama a xɔn ma ki naxɛ. A to
fa a ra a baba xɔn, a naxa a fala a baba
bɛ, «N baba, keli, i xa dɔxɔ, i sube don n
naxan yailanxi i bɛ alako i xa duba n bɛ.»
32 A baba Isiyaga naxa a maxɔrin, «Nde
na i tan na?» Esayu naxa a yaabi, «Esayu
nan na n na, i xa di singe.»
33 Na fe naxa Isiyaga ifu a fanyi ra. A
fate birin naxa sɛrɛn a ma. A naxa a fala
a bɛ, «Kɔnɔ nde tan faxi sube yailanxi ra
n bɛ, n naxan donxi yakɔsi beenun i tan
xa so be yi ki? N bara duba na kanyi bɛ.
A tan nan fama barakɛ sɔtɔde.»
34 Esayu to a baba xa masenyi mɛ, a
bɔɲɛ naxa mini, a naxa sɔnxɔɛ gbegbe
rate. A naxa a baba mayandi, «N baba,
duba n fan bɛ.»
35 Isiyaga naxa a yaabi, «I xunya bara n
madaxu. N bara gɛ dubade a tan nan bɛ.»
36 Esayu naxa a fala, «A xili yati na
a xun ma, Yaxuba, ‹mixi mayanfɛ›. A
sanmaya firin nan ya a n mayanfama. A
bara n ma foriɲa tide tongo. Yakɔsi a bara
n ma dubɛ fan sɔtɔ.» Esayu man naxa a
maxɔrin, «Dubɛ yo mu na i yi ra sɔnɔn, i
lan i xa naxan naba n tan bɛ?»
37 Isiyaga naxa a masen Esayu bɛ, «N
bara a tan findi i xunyi ra, n man bara
a ngaxakerenyi birin so a yi ra e xa lu a
bun ma. N bara barakɛ gbegbe fi a ma, a
nun wɛni fanyi. N ma di, n nɔma munse
rabade i tan bɛ?»
38 Esayu naxa a fala a baba bɛ, «Dubɛ
keren peti nan na i yi ra? N baba, duba n
tan fan bɛ.» A naxa wa a xui itexi ra.
39 A baba Isiyaga naxa a yaabi,
«A kolon, i mu fama bɔxi daxamui sɔtɔde,
a nun xini naxan kelima koore ma.
40 I baloma i xa santidɛgɛma nan xun na.
I fama walide i xunya xa nɔɛ nan bun ma,
kɔnɔ yare i fama i yɛtɛ sɔtɔde.
A na nɔɛ naxan sa i ma,
i tondima nɛ a ra.»
41 Esayu nu a xunya Yaxuba rafenfe
gere ra, a xa dubɛ sɔtɔfe xa fe ra e baba
ra. Esayu naxa a fala a bɔɲɛ ma, «N baba
xa ɲɔnfe na ba a ra tɛmui naxɛ, n Yaxuba
faxama nɛ.»
42 Rebeka to bara a xa di singe Esayu
xa natɛ tongoxi kolon, a naxa a xa di firin
nde Yaxuba xili. A naxa a fala a bɛ, «I
bara a to, i taara Esayu wama a gbɛɲɔxɔfe
i ma, a xa i faxa.
43 Yakɔsi n ma di, i tuli mati n na a fanyi
ra. Keli be, i xa siga Xarani, n taara Laban
xɔnyi. I xa sa lu naa.
44 I xa lu a xɔnyi yi saxanyi han bee-
manu i taara bɔɲɛ fama gorode tɛmui
naxɛ.
45 I taara bɔɲɛ na goro i ma tɛmui naxan
ma, a na nɛɛmu i raba fɔxi ra, na tɛmui n
nan ɲunguma i xa fa. N mu wama ganfe
wo firinyi birin na lɔxɔɛ keren.»
46 Rebeka naxa a fala Isiyaga bɛ, «N
bɔɲɛ bara raŋaaxu n ma Xiti xa di ginɛe
xa fe ra. Xa a sa li Yaxuba fan ginɛ tongo
e ya ma yi bɔxi ma, na tɛmui tide yo mu
na n tan ma fe ma sɔnɔn.»

28

Yaxuba sigafe Laban xɔnyi

1 Isiyaga naxa Yaxuba xili, a duba a bɛ.
A naxa a yamari, «I naxa ginɛ dɔxɔ de
naxan findi Kanaanka ra.

2 Keli, i xa siga Padan Arami, i nga baba
Betuweli xɔnyi. Mɛnni i xa i nga taara
Laban xa di ginɛ nde dɔxɔ.
3 Ala Sɛnbɛ Kanyi xa barakɛ sa i xa fe,
a xa di gbegbe fi i ma,
a xa i findi si gbegbe benba ra.
4 Ala xa barakɛ sa i xa fe, a nun i bɔnsɔɛ,
alɔ a laayidixi Iburahima bɛ ki naxɛ,
alako yi bɔxi xa findi i gbe ra,
i saxanyi rabafe dɛnnaxɛ,
Ala bɔxi naxan fi Iburahima ma.»
5 Na kui Isiyaga naxa Yaxuba xɛɛ Padan
Arami bɔxi ma Betuweli Aramika xa di
Laban xɔnyi. Laban findixi Rebeka taara
nan na, Yaxuba nun Esayu nga.
6 Esayu naxa a kolon a baba bara duba
Yaxuba bɛ, a xɛɛfe Padan Arami a xa
mɛnni ginɛ dɔxɔ. A man naxa kolon sɔtɔ
a ma, a baba bara Yaxuba yamari a naxa
Kanaan ginɛ dɔxɔ,
7 Yaxuba fan bara a baba nun a nga xui
ratinmɛ sigafe ra Padan Arami.
8 Na kui Esayu naxa a fahaamu Kanaan
ginɛ mu rafan a baba Isiyaga ma.
9 Na na a ra a naxa siga Iburahima xa di
Sumayila yire, a sa na xa di ginɛ Mahalata
dɔxɔ, naxan findixi Nebayoti xunya ra.
10 Yaxuba naxa keli Beriseeba sigafe ra
Xarani.
11 Kɔɛ to so a ra kira i, a naxa a sa yire
nde, a gɛmɛ findi a xa xunsase ra.
12 Kɔɛ ra a naxa xiye sa, samɛ tixi bɔxi
fari a xunyi sa dɔxɔxi koore ra. Ala xa
malekɛe nu tefe samɛ kɔn na, e man nu
goro.
13 Alatala nu tixi samɛ fuge ra. A
naxa a masen Yaxuba bɛ, «N tan nan
na i tanun Iburahima nun i baba Isiyaga
Marigi Alatala ra. I saxi bɔxi naxan fari
yi ki, n a fima nɛ i tan nun i bɔnsɔɛ ma.
14 I bɔnsɔɛ fama nɛ wuyade alɔ xube.
Wo xa bɔxi fama nɛ gbode kelife sogetede
ma a sa dɔxɔ sogegorode ra, keli kɔɔla ma
sa dɔxɔ yirefanyi ra. N fama hɛɛri fide si
birin ma i tan nun i bɔnsɔɛ saabui ra.
15 I siga dɛdɛ, won birin na a ra. N i
kantama yire birin. N man i ragbilenma
nɛ yi bɔxi ma. N mu i raboloma fefe ma.
N nan n ma laayidi birin nakamalima nɛ
i bɛ.»
16 Yaxuba to xunu, a naxa a fala,
«Yakɔsi n bara a kolon Alatala na be, kɔnɔ
singe n mu nu a kolonxi.»
17 A naxa gaaxu, a fa a fala, «Yire
magaaxuxi nan na be ra. Be findixi Ala
xa banxi naadɛ nan na, sigafe ra koore
ma.»
18 Yaxuba to keli subaxɛ ma, a naxa na
gɛmɛ tongo a xunyi nu saxi naxan ma. A
naxa a rakeli, a a ti tɔnxuma ra, a naxa
ture maso gɛmɛ xunyi ma.
19 A naxa na yire xili sa Beteli, «Ala xa
banxi.» Beenun na xa raba, na yire xili
nu falama nɛ Lusi.
20 Yaxuba naxa laayidi tongo Ala bɛ a
falafe ra, «Xa Ala n kantama kira xɔn ma,
a fa donse nun sose fi n ma,
21 n gbilen bɔɲɛsa kui n baba xɔnyi, na
tɛmui n Alatala nan findima n Marigi Ala
ra.
22 N bara yi gɛmɛ ti be tɔnxuma ra,
yi yire xa findi Ala batude ra. Alatala,
i harige naxan birin fima n ma, n farilɛ
bama nɛ a ra, n na fi i ma.»

29

Yaxuba futi xirife

1 Na dangi xanbi Yaxuba naxa a xa
biyaasi dɛ idɔxɔ. A to bɔxi li naxan na
sogetede,
2 a naxa kɔlɔnyi nde to wula i. Yɛxɛɛ
nun si gɔɔrɛ saxan nu malanxi na kɔlɔnyi
fɛ ma, kɔnɔ gɛmɛ xungbe nan nu kɔlɔnyi
dɛ makotoxi.
3 E nu darixi naxan na, xuruse birin
na malan na yire, xuruse dɛmadonyie na
kɔlɔnyi dɛrakote gɛmɛ maɲindigilinma, a
ba naa. Xuruse na gɛ ye minde, xuruse
dɛmadonyie man nu gɛmɛ ragbilenma
kɔlɔnyi dɛ ra.
4 Yaxuba naxa xuruse dɛmadonyie
maxɔrin, «N ngaxakerenyie, wo kelixi
minden yi ki?» E naxa a yaabi, «Muxu
kelixi Xarani nɛ.»
5 A naxa e maxɔrin, «Wo Laban kolon,
Naxori xa di xɛmɛ?» E naxa a yaabi, «Iyo,
muxu a kolon.»
6 A naxa e maxɔrin, «Tana mu na a
ma?» E naxa a yaabi, «Sese mu a toxi.
A xa di ginɛ Raxele nan fafe na ki e nun
xurusee ra.»

7 A naxa a fala e bɛ, «Won na yanyi nɛ yi
ki. Xurusee malan tɛmui mu yi ki. Wo ye
fi xurusee ma mafuren, wo man xa gbilen
e ra e dɛmadonde.»
8 E naxa a yaabi, «Muxu mu nɔma fefe
yo rabade yi ki, fo xuruse birin na malan.
Na tɛmui, muxu fa yi gɛmɛ ba kɔlɔnyi dɛ
ra naxan a makotoxi, muxu ye fi xuruse
birin ma.»
9 Yaxuba to nu na wɔyɛnfe e bɛ, Raxele
fan naxa fa a baba xa xurusee ra, barima
xuruse dɛmadonyi nan nu lanxi a fan ma.
10 Yaxuba to Raxele to fa ra, Yaxuba
nga taara Laban xa di ginɛ, a nun a xa
xurusee, a naxa a maso kɔlɔnyi ra. A naxa
gɛmɛ ba kɔlɔnyi dɛ ra, a naxa ye fi Laban
xa xuruse birin ma.
11 Yaxuba naxa Raxele xɛɛbu sunbui ra,
a nu wa a xui itexi ra.
12 A naxa a fala Raxele bɛ, «I baba
xunya xa di nan lanxi n ma, Rebeka xa
di xɛmɛ.»
Raxele to na mɛ, a naxa a gi rakɔɛ, a sa
na tagi raba a baba bɛ.
13 Laban to bara a xunya ginɛma xa di
Yaxuba xa fe mɛ, a naxa siga a sa a ralan.
A naxa findigilin a ma, a a xanin banxi.
Yaxuba naxa dɛntɛgɛ sa Laban bɛ.
14 Laban naxa a fala a bɛ, «Won birin
wuli keren fasɛ keren.» Yaxuba naxa kike
keren naba Laban xɔnyi.
15 Na lɔxɔɛ Laban naxa a fala Yaxuba
bɛ, «N ma mamadi nan lanxi i ma, kɔnɔ
sɛriyɛ yo mu a falaxi i xa wali n bɛ a fa lu
n mu i sare fi. A fala n bɛ, a lanma n xa i
sare fi naxan na.»
16 Na tɛmui di ginɛ firin nan nu na
Laban yi ra. A xa di ginɛ singe xili nɛ
Leya, a firin nde Raxele.
17 Leya ya nu xurun, kɔnɔ Raxele tan
ginɛ tofanyi nan nu lanxi a ma.
18 Raxele nan nu rafan Yaxuba ma ki
fanyi ra. A naxa a fala Laban bɛ, «N ɲɛ
solofere nan walima i bɛ, alako i xa i xa
di ginɛ firin nde Raxele fi n ma.»
19 Laban naxa a yaabi, «Beenun n xa n
ma di fi mixi gbɛtɛ ma, n lan n xa a fi i
tan nan ma. Lu n xɔnyi be.»
20 Yaxuba naxa ɲɛ solofere wali raba
Laban yi ra Raxele xa fe ra. Kɔnɔ na ɲɛ
solofere lu nɛ a bɛ alɔ xi solofere gbansan,
barima Raxele nu rafanxi a ma ki fanyi ra.
21 Na ɲɛ solofere dangi xanbi, Yaxuba
naxa a fala Laban bɛ, «N ma kɛrɛ tongoxi
bara kamali. N ma ginɛ so n yi ra fa, n xa
a findi n yɛtɛ ra.»
22 Laban naxa mɛnnika birin xili, e xa
fa e dɛge, e xa ɲɛlɛxinyi xulunyi raba.
23 Nunmare ra, a naxa a xa di ginɛ singe
Leya tongo, a naxa a xanin Yaxuba xɔn
ma. Yaxuba naxa a findi a yɛtɛ ra.
24 Laban naxa Silipa so a xa di Leya yi
ra, a xa findi a xa konyi ra.
25 Kuye to iba, Yaxuba naxa a to Leya
na a ra. A naxa a fala Laban bɛ, «I munse
rabaxi n na yi ki? N mu walixi i bɛ Raxele
xa fe xa ra? I n yanfaxi munfe ra?»
26 Laban naxa a yaabi, «Muxu tan ma
naamunyi mu tinma a ra di ginɛ firin nde
xa dɔxɔ xɛmɛ taa, a singe mu xɛmɛ sɔtɔxi.
27 Yi lɔxɔxunyi raba sinden wo nun
Leya. Xa i man ɲɛ solofere wali raba n
bɛ, n nan n ma di ginɛ firin nde fan fima
nɛ i ma, a findi i xa ginɛ ra.»
28 Yaxuba naxa na raba. E nun Leya
to lɔxɔxunyi raba yire keren, Laban naxa
Raxele fan fi a ma,
29 a Bila so Raxele yi ra a xa findi a xa
konyi ra.
30 Yaxuba naxa Raxele findi a yɛtɛ ra, a
a xanu dangife Leya ra. Na dangi xanbi
a man naxa ɲɛ solofere wali raba Laban
bɛ.
31 Alatala to bara a to Leya mu gɛxi
rafande Yaxuba ma alɔ Raxele, a naxa
Leya findi dibari ra, a Raxele findi dibar-
itare ra.
32 Leya naxa tɛɛgɛ, a di xɛmɛ bari. A
naxa na di xili sa Ruben, a falafe ra,
«Alatala bara n ma yaagi to. Yakɔsi n fa
rafanma nɛ n ma xɛmɛ ma.»
33 A man naxa tɛɛgɛ di firin nde ma. A
to na di bari, a naxa a fala, «Alatala fan
yati a kolon, n mu rafan n ma xɛmɛ ma.
Na nan a toxi a yi di firin nde fan fixi n
ma.» A naxa na di xili sa Simeyɔn.
34 A man naxa tɛɛgɛ di saxan nde ma. A
to a bari, a man naxa a fala, «Yi biyaasi,
fo n xa rafan nɛ n ma xɛmɛ ma sɔnɔn,
barima n bara di saxan sɔtɔ a bɛ.» Na
nan a to, a naxa na di xili sa Lewi.
35 A naxa tɛɛgɛ di naani nde ma. A to
na fan bari, a naxa a fala, «Yi biyaasi n

Alatala tantuma nɛ.» A naxa na di xili sa Yuda. A xa di barife dan na di naani nan ma.

30

Yaxuba di sɔtɔfe

1 Raxele to bara a to, a mu fa di barife, a naxa a taara tɔɔnɛ. A naxa a fala Yaxuba bɛ, «Di fi n fan ma, xa na mu a ra n faxama nɛ.»
2 Yaxuba naxa xɔnɔ a xa wɔyɛnyi ma. A naxa a fala a bɛ, «I tan a maɲɔxunxi nɛ a Ala na n tan nan na? Ala na a niyaxi i mu di barife!»
3 Raxele naxa a yaabi, «N ma konyi ginɛ Bila tongo, alako a xa di bari n bɛ. A xa findi n ma saabui ra di barife ra.»
4 Raxele naxa a xa konyi ginɛ tongo, a a so a xa xɛmɛ Yaxuba yi ra. E to kafu,
5 Bila naxa tɛɛgɛ, a naxa di xɛmɛ bari Yaxuba bɛ.
6 Raxele naxa a fala, «Ala bara n ma kiiti sa. A bara n ma wɔyɛnyi mɛ. Na nan a toxi a di fixi n ma.» A naxa na di xili sa Dana.
7 Raxele xa konyi ginɛ Bila man naxa tɛɛgɛ. A naxa di xɛmɛ firin nde bari Yaxuba bɛ.
8 Raxele naxa a fala, «Ala bara n mali katɛ birin na alako n xa xun nakeli sɔtɔ n taara ginɛma xun ma.» A naxa a xa di xili sa Nafatali.
9 Leya to bara a kolon a mu di barima fa, a naxa a xa konyi ginɛ Silipa tongo, a naxa a so Yaxuba yi ra a xa findi a xa ginɛ ra.
10 Silipa naxa di xɛmɛ bari Yaxuba bɛ.
11 Leya naxa a fala, «Hɛɛri bara fa n ma.» A naxa na di xili sa Gadi.
12 Silipa naxa di firin nde sɔtɔ Yaxuba bɛ.
13 Leya naxa a fala, «N bara ɲɛlɛxin. Yakɔsi, ginɛ birin bara a kolon n bara hɛɛri gbegbe sɔtɔ.» A naxa a xili sa Aseri.
14 Mɛngi xaba tɛmui to bara a li, Ruben naxa siga xɛ ma. A naxa bogise nde li naa, naxan xili marafanyi bogise. A naxa fa a ra a nga xɔn. Na nan lan Raxele naxa a fala Leya bɛ, «N bara i maxandi, i xa i xa di xa marafanyi bogise ndee fi n ma.»
15 Leya naxa a yaabi, «I bara n ma xɛmɛ ba n yi ra. Na mu i wasaxi? I man waxi n ma di xa marafanyi bogise nan fan tongofe?» Raxele naxa a fala, «To kɔɛ ra, wo nun Yaxuba nan fama xide i xa di xa marafanyi bogise ɲɔxɔɛ ra.»
16 Yaxuba to so nunmare ra kelife xɛ ma, Leya naxa a ralan. A naxa a fala a bɛ, «I xima n tan nan xɔn ma to kɔɛ ra. N bara to kɔɛ sare fi n ma di xa marafanyi bogise ra.» A tan nun Yaxuba naxa kafu na kɔɛ ra.
17 Ala naxa Leya xa maxandi tongo, a naxa tɛɛgɛ. Na naxa findi a xa di suuli nde ra Yaxuba bɛ.
18 A naxa a fala, «Ala bara n sare fi n ma konyi ginɛ sofe ra n ma xɛmɛ yi.» A naxa a xa di xili sa Isakari.
19 Leya man naxa tɛɛgɛ di senni nde ma. A naxa na di bari Yaxuba bɛ.
20 Leya naxa a fala, «Ala bara n ki. Yi biyaasi n ma xɛmɛ n binyama nɛ, barima n bara di senni bari a bɛ.» A naxa na di xili sa Sabulon.
21 Na xanbi a man naxa di ginɛ bari. A naxa a xili sa Dina.
22 Na tɛmui Ala naxa a ɲɛngi rasiga Raxele xa fe xɔn. A naxa a xa kɔntɔfili mɛ, a a findi di bari ra.
23 Raxele naxa tɛɛgɛ, a naxa di bari. A naxa a fala, «Ala bara n namini n ma yaagi kui.»
24 A naxa na di xili sa Yusufu. Na xili yati nan findixi a xa maxandi ra, fa a falafe, «Alatala man xa di xɛmɛ gbɛtɛ fan fi n ma.»

Yaxuba nun Laban fatanfe

25 Raxele to Yusufu bari, Yaxuba naxa a fala Laban bɛ, «A lu n xa gbilen n ma bɔxi ma.
26 A lu n xa n ma ginɛe xanin a nun n ma die, n walixi i bɛ naxee xa fe ra. I a kolon n wali naxan xasabi rabaxi i bɛ.»
27 Laban naxa a fala a bɛ, «Yandi, xa n nafan i ma, i xa diɲɛ, i xa lu be. N bara a kolon sematoe saabui ra, Alatala barakɛ saxi n ma i tan nan xa fe ra.
28 A fala n bɛ i wama wali sare naxan xɔn. N na fima nɛ i ma.»
29 Yaxuba naxa a fala a bɛ, «I tan yɛtɛ yati a kolon n walixi i bɛ ki naxɛ han i xa gɔɔrɛ bara findi a ra. Na saabui kelixi n tan nan ma.
30 Dondoronti nan nu na i yi ra beenu n xa fa, a gbegbe bara sa a xun ma. Alatala bara barakɛ sa i xa fe kabi n naxa so i

xɔnyi. Yakɔsi, i mu a luma n xa wali nde raba n ma denbaya fan bɛ?»

31 Laban naxa a maxɔrin, «A lan n xa yeri fi i ma?» Yaxuba naxa a yaabi, «I naxa sese fi n ma. Xa i bara tin fe ra n naxan falaxi i bɛ i xa a raba, n fan bara tin n ɲɛngi safe ra i xa gɔɔrɛ xɔn ma.

32 N sigama to, n xa i xa xuruse birin mato. Yɛxɛɛ nun si makatunxi birin ti sɛɛti keren, a nun naxee birin nafɔɔrɔxi. N masundi findima nee nan na.

33 N ma tinxinyi fama makɛnɛnde i fama xuruse matode tɛmui naxɛ. Si naxee birin mu makatunxi nun yɛxɛɛ yɔrɛ birin naxee mu fɔɔrɔ, nee bara findi muɲɛ ra n mabiri.»

34 Laban naxa a fala, «N bara tin na ra. I naxan falaxi na ki, won bara lan na ma.»

35 Na lɔxɔɛ Laban naxa si xɛmɛe nun ginɛe mayegeti, sarinyi saxi naxee ma a nun naxee makatunxi. A man naxa yɛxɛɛ rafɔɔrɔxi mayegeti. A naxa na xuruse birin so a xa die yi ra.

36 Na xanbi a naxa nee xanin yire xi saxan ɲɛrɛ rabama dɛnnaxɛ kira xɔn e nun Yaxuba tagi. Yaxuba nu fa Laban xa xuruse dɔnxɔɛe dɛmadon.

37 Na tɛmui Yaxuba naxa wuri bili mɔɔli saxan salonyi xinde gira. A naxa e kobolee ba e ma yire nde alako sarinyi fiixɛ xa makɛnɛn.

38 A naxa e sa xurusee ye minde alako xuruse xa e yae ti e ra e ye minma tɛmui naxɛ. Xurusee na siga ye minde, xuruse xɛmɛe xa te xuruse ginɛe ma salonyie ya i.

39 Na nan a toxi, na xurusee naxa die bari, sarinyie nun katunyie na e ma.

40 Yaxuba naxa na xuruse yɔrɛe sa e xati ma, kɔnɔ booree ti Laban xa xurusee ya ra sarinyi na naxee ma, a nun naxee mafɔɔrɔxi. Na ki a gɔɔrɛ firin nan yailanxi. A mu tin a gbe xa lu Laban xa xurusee ya ma.

41 Xuruse sɛnbɛmae nu tema ginɛmae ma tɛmui naxɛ, Yaxuba naxa na salonyi mɔɔli sa xuruse ye minde alako e xa te ginɛe ma salonyie ya i.

42 Yaxuba mu nu na wali rabama xuruse xurie ra. Na nan a niyaxi xuruse xurie naxa findi Laban gbe ra, a sɛnbɛmae naxa findi Yaxuba gbe ra.

43 Na kui Yaxuba bara findi bannamixi belebele ra. Xurusee, konyie, ɲɔxɔmɛe, nun sofale gbegbe bara lu a yi ra.

31

Yaxuba sigafe Kanaan

1 Na tɛmui Yaxuba nu bara Laban xa di xɛmɛe xui mɛ e naxan falama, «Se naxan birin findixi won baba gbe ra, Yaxuba bara a birin tongo. Na nan a toxi a bara findi banna mixi ra.»

2 Yaxuba yati naxa a kolon, a mu rafan Laban ma sɔnɔn alɔ singe.

3 Alatala naxa a masen Yaxuba bɛ, «Gbilen i babae nun i baribooree xa bɔxi ma i kelixi dɛnnaxɛ. Won birin na a ra.»

4 Yaxuba naxa Raxele nun Leya xili. E nu na a xa xurusee dɛmadonfe.

5 A naxa a fala e bɛ, «N bara a kolon n mu rafan wo baba ma alɔ singe, kɔnɔ n baba Marigi Alatala bara hinnɛ n na.

6 Wo a kolon yati n bara wali wo baba bɛ n sɛnbɛ ra.

7 A bara n madaxu n wali sare masarafe dɔxɔ fu ra, kɔnɔ Ala mu tin a xa fe ɲaaxi raba n na.

8 Xa wo baba fa a fala, ‹Katunyi na xuruse naxee ma, nee nan findima Yaxuba gbe ra,› xuruse birin di barima naxee makatunxi. Xa wo baba fa a fala, ‹Sarinyi na xuruse naxee ma, nee nan findima Yaxuba gbe ra,› xuruse birin di barima sarinyi na naxee ma.

9 Ala bara wo baba xa xurusee ba a yi ra, a naxa e fi n tan ma.»

10 «Yi xurusee nu tema e boore ma tɛmui naxɛ, n bara a to xiye kui, xuruse xɛmɛ naxee texi xuruse ginɛe ma, sarinyi nun katunyi na e birin ma.

11 N ma xiye kui, Ala xa malekɛ naxa n xili, ‹Yaxuba›. N naxa a ratin, ‹N tan nan ya.›

12 A naxa a masen, ‹I ya rakeli, i xa a mato. Xuruse xɛmɛ naxee birin texi xuruse ginɛe ma, sarinyi nun katunyi na e ma, barima Laban naxan birin nabaxi i ra, n na toxi.

13 N tan nan na Ala ra naxan mini i ma Beteli, i gɛmɛ tixi tɔnxuma ra dɛnnaxɛ. Mɛnni i bara laayidi tongo n bɛ. Yakɔsi, keli yi bɔxi ma. I xa siga bɔxi ma i barixi dɛnnaxɛ.›»

14 Raxele nun Leya naxa Yaxuba yaabi,
«Muxu baba mu kɛ yo luxi muxu tan bɛ.
15 Xɔɲɛ xa mu na muxu ra muxu baba
xɔnyi? A bara muxu mati, a man bara
muxu xa kɔbiri fan don.
16 Ala harige naxan birin baxi muxu
baba yi ra, a gbilenma nɛ muxu ma a nun
muxu xa die. Yakɔsi Ala fe naxan birin
masenxi i bɛ, na birin naba.»

17 Yaxuba naxa a xa ginɛe nun a xa die
baki ɲɔxɔmɛe fari.
18 A naxa a xa xuruse nun a harige birin
xanin, a naxan sɔtɔ Padan Arami sigafe ra
a baba Isiyaga xɔnyi Kanaan bɔxi ma.
19 Laban to siga a xa xurusee xabe
maxabade e ma, Raxele nu bara a xa
kuyee muɲa.
20 Yaxuba fan Laban Aramika mayanfa
nɛ, barima a siga nɛ a mu ɲungui rabira
a ma.
21 Yaxuba naxa a gi, a nun se naxan
birin findi a gbe ra. A to dangi Efirati xure
ra, a naxa siga Galadi geya mabiri.

22 A xi saxan lɔxɔɛ, mixi nde naxa a fala
Laban bɛ a Yaxuba bara a gi.
23 Laban naxa a ngaxakerenyie tongo, e
naxa mini Yaxuba fende xi solofere bun
ma. E naxa a li Galadi geya biri ra.
24 Kɔnɔ kɔɛ ra, Ala naxa mini Laban
Aramika ma xiye kui. A naxa a masen
a bɛ, «I yɛtɛ ratanga fe mɔɔli birin falafe
ra Yaxuba bɛ.»

25 Laban naxa Yaxuba li, a xa kiri banxi
italaxi geya yire Galadi bɔxi ma. Laban
nun a ngaxakerenyie fan naxa e gbe itala
mɛnni nɛ.
26 Laban naxa a fala Yaxuba bɛ, «I
munse rabaxi yi ki? Munfe ra i n mayan-
faxi, i fa n ma die xanin alɔ geelimanie?
27 I gixi nɔxunyi kui munfe ra? I bara
yanfanteya niya n na. I mu i ɲungui
rabira n ma. Xa i n nakolon nu, n xulunyi
nan tima i bɛ, n i ti kira ra ɲɛlɛxinyi kui
boote nun kɔra xui ra.
28 Kɔnɔ i tan mu tinxi yati n xa n ma die
nun n ma mamadie sunbu. Xaxili fanyi
mu na ki.
29 N nɔma fe kobi rabade wo ra, kɔnɔ i
baba Marigi Alatala bara a masen n bɛ to
kɔɛ ra, ‹I yɛtɛ ratanga fe mɔɔli birin falafe
ra Yaxuba bɛ.›

30 Kɔnɔ i to gbataxi sigafe ra i baba
xɔnyi, i n ma alae tan xaninxi i xun ma
munfe ra?»
31 Yaxuba naxa Laban yaabi, «N mu n
ɲungu i ma, barima n gaaxu nɛ i fa i xa
di ginɛe bafe n yi ra.
32 Kɔnɔ i na i xa alae to n ma mixi yo
yi ra, n na kanyi faxama nɛ. I xa n ma
kote birin mato won ngaxakerenyie ya
xɔri. Naxan birin findixi i gbe ra, i xa a
xanin.» Yaxuba mu nu a maɲɔxunma a
Raxele nan a baba xa kuyee tongoxi.

33 Laban naxa Yaxuba xa kiri banxi kui
mato. A man naxa Leya xɔnyi, Leya xa
konyi xɔnyi, nun Raxele xa konyi xɔnyi
mato, kɔnɔ a mu a gbe se yo to naa. A
to mini e xɔnyi, a naxa so Raxele xa kiri
banxi kui.
34 Raxele yati nan yi kuyee tongo. A nu
bara e nɔxun dɔxɔse bun ma naxan sama
ɲɔxɔmɛ fari, a fa dɔxɔ a fari. Laban naxa
kiri banxi kui mato, kɔnɔ a mu a gbe se
yo toxi naa.
35 Raxele naxa a fala a baba bɛ, «N baba
i naxa xɔnɔ n ma de, i na to n mu kelixi n
ti. N na kike wali nɛ.» Laban fenyi mɔɔli
birin ti nɛ, kɔnɔ a mu kuyee to.

36 Yaxuba naxa xɔnɔ, a naxa wɔyɛn
xɔnɛ fala Laban bɛ. A naxɛ, «N gbaloe
mundun nabaxi, n sɛriyɛ mundun kanaxi
naxan a niyama i xa mini n fende yi mɔɔli
ra?
37 I bara n ma kote birin kui mato. I
gbe see mundun toxi e kui? A masen n
bɛ n ngaxakerenyie ya xɔri a nun i fan
ngaxakerenyie ya xɔri alako e xa won
makiiti.
38 N ɲɛ mɔxɔɲɛn nan nabaxi i xɔnyi,
kɔnɔ i xa yɛxɛɛ nun si keren mu di barixi
n yi ra a fa faxa. N man mu i xa xuruse
kontonyi yo donxi.
39 N mu faxi xuruse ra i xɔn ma wu-
lai subee naxan faxaxi. Xuruse naxee
muɲaxi kɔɛ nun yanyi ra, n tan nan na
kote birin tongoxi n yɛtɛ ra. I nu na birin
maxɔrinma n tan nan ma.
40 Yanyi ra kuyefure naxa n tɔɔrɔ, kɔɛ
ra xinbeli naxa n tɔɔrɔ, han n mu nu
nɔma xide a fanyi ra.
41 N bara ɲɛ mɔxɔɲɛn naba i yi ra. N ɲɛ
fu nun naani walixi nɛ alako n xa i xa di
ginɛ firinyie dɔxɔ. N man naxa ɲɛ senni

fan sa a fari i xa gɔɔrɛ kantafe ra. Kɔnɔ i bara n sare masara dɔxɔ fu.
42 Xa n tanun Iburahima Marigi Ala mu n mali nu, Ala naxan nu n baba Isiyaga rasɛrɛnma, n sigama n bɛlɛxɛ igeli nan na nu. Kɔnɔ Ala bara n ma marayaagi to, a bara n ma tɔɔrɛ kolon. Yi kɔɛ dangixi a bara n ma kiiti sa.»
43 Laban naxa Yaxuba yaabi, «I xa ginɛe nan lanxi n ma die ma, e xa die, won ma die nan e ra. Yi xurusee n gbe na e ra, i se naxan birin toxi yi ki, n tan nan gbe e ra. Kɔnɔ to xanbi, n nɔma munse rabade n ma die nun n ma mamadie bɛ?
44 Yakɔsi, won xa saata. Seede xa lu won tagi.»
45 Yaxuba naxa gɛmɛ tongo, a naxa a ti saatɛ tɔnxuma ra.
46 A naxa a fala a ngaxakerenyie bɛ e fan xa gɛmɛe matongo. E naxa e matongo, e e malan yire keren. E naxa e dɛge na gɛmɛ kotoxi sɛɛti ma.
47 Laban naxa na yire xili fala Yegara Sahaduta. Yi xili nan falaxi «koto seede» Arami xui ra. Yaxuba naxa na xili fala Galede. Yi xili nan falaxi «koto seede» Isirayila xui ra.
48 Laban naxa a fala, «Yi gɛmɛ kotoxi naxan yi ki, a findixi seede nan na i tan nun n tan tagi.» Na nan a toxi be xili falaxi Galede, «seede gɛmɛ kotoxi.»
49 Misipa xili fan saxi na yire nan xun. Na xili nan falaxi «ɲɛngi sa yire,» barima Laban a fala mɛnni nɛ, «Alatala xa a ɲɛngi sa won tan firinyi xa fe xɔn ma, hali won fatan xanbi.
50 Xa i n ma die tɔɔrɔ, xa na mu a ra i ginɛ gbɛtɛe dɔxɔ, i xa ratu a ma a Ala nan findixi seede ra won tagi, adamadi xa mu a ra.»
51 Na xanbi Laban naxa a fala Yaxuba bɛ, «I ya ti yi gɛmɛ kotoxi ra. Yi tɔnxuma gɛmɛ mato n naxan tixi won tagi.
52 Yi gɛmɛ kotoxi nun yi tɔnxuma gɛmɛ findixi seede nan na. N mu lan n xa dangi be ra i xa fe ɲaaxi ra n furi kui. I fan mu lan i xa dangi yi gɛmɛ kotoxi nun yi tɔnxuma gɛmɛ ra n ma fe ɲaaxi ra i furi kui.
53 Iburahima Marigi Ala nun Naxori Marigi Ala xa findi won tan firinyi maki-itima ra.» Na tɛmui Yaxuba naxa a yɛtɛ rakali Ala ra, a baba Isiyaga gaaxuxi naxan ya ra.
54 Yaxuba naxa sɛrɛxɛ ba geya yire. A naxa a ngaxakerenyi birin xili e xa e dɛge. E to gɛ e dɛgede, e naxa xi mɛnni na kɔɛ ra.

32

Yaxuba sigafe Esayu yire

1 Laban to keli subaxɛ ma, a naxa findigilin a xa die nun a xa mamadie ma. A naxa duba e bɛ. Na xanbi, Laban naxa gbilen a xɔnyi.
2 Yaxuba to nu sigafe kira xɔn, Ala xa malekɛe naxa mini a ma. A to bara e to, a naxa a fala, «Ala xa yonkinde nan yi ki.»
3 A naxa yi yire xili sa Maxanayimi.
4 Yaxuba naxa xɛɛrae xɛɛ a taara Esayu xɔn ma Edon daaxa, Seyiri bɔxi ma.
5 A naxa a fala e bɛ, «Wo yi nan falama n marigi Esayu bɛ, ‹I xa konyi di Yaxuba naxɛ, N bara bu Laban xɔnyi han ya.
6 Ningee, sofalee, yɛxɛɛe, nun sie nan n yi ra. Konyi xɛmɛe nun konyi ginɛe fan nan n yi ra. N marigi, n xɛɛrae xɛɛxi nɛ i xɔn ma alako i xa diɲɛ n bɛ.›»
7 Na xɛɛrae to gbilen, e naxa a fala Yaxuba bɛ, «Muxu bara i taara Esayu to. A na fafe i yire, a nun gbangbalanyi mixi kɛmɛ naani.»
8 Na masenyi naxa Yaxuba bɔɲɛ ramini. Ɲama naxan nu a fɔxɔ ra, a naxa e itaxun dɔxɔ firin. A naxa yɛxɛɛe nun sie itaxun dɔxɔ firin, a nun ningee nun ɲɔxɔmɛe.
9 A naxa a fala, «Xa Esayu ɲama keren gere, ɲama boore xa nɔ a gide.»
10 Na xanbi Yaxuba naxa Ala maxandi, «N tanun Iburahima Marigi Ala, n baba Isiyaga Marigi Alatala, i a fala nɛ n bɛ, ‹Gbilen i xa bɔxi ma, i ngaxakerenyie yire. I na siga, n fe fanyi rabama nɛ i bɛ.›
11 Kɔnɔ yakɔsi n Marigi, n tan xurun yi fe sɔtɔfe ma i naxan nagirixi n ma. I bara i xui rasabati n tan bɛ i xa konyi. N ma yisuxuwuri gbansan nan nu suxuxi n yi ra n Yurudɛn igirima tɛmui naxɛ, kɔnɔ yakɔsi muxu nun ɲama firin nan gbilenfe.
12 N natanga n taara Esayu ma, barima n bara gaaxu a ya ra. N gaaxuxi nɛ a naxa fa n faxa, n tan nun dingɛe nun e xa die.

13 I bara a masen n bɛ, ‹N fe fanyi
rabama nɛ i bɛ. N i bɔnsɔɛ rawuyama
nɛ alɔ mɛyɛnyi naxan kɔnti mu nɔma
kolonde baa dɛ ra.›»
14 Yaxuba naxa kɔɛ radangi na yire.
A naxa sanbase fanyi mayegeti a harige
birin ya ma a naxan fima a taara Esayu
ma:
15 Si kɛmɛ firin, si kontonyi mɔxɔɲɛn,
yɛxɛɛ kɛmɛ firin, yɛxɛɛ kontonyi
mɔxɔɲɛn,
16 ɲɔxɔmɛ ginɛ tongo saxan, e xa die,
ninge tongo naani, tuura fu, sofale ginɛ
mɔxɔɲɛn, a nun sofale xɛmɛ fu.
17 A naxa yi xurusee itaxun, a nde so a
xa konyie yi ra. A naxa a fala e bɛ, «Wo
dangi yare. Wo xa naaninyi lu gɔɔrɛe
tagi.»
18 A naxa a fala a xa konyi singe bɛ, «Wo
nun n taara Esayu na naralan, a fama i
maxɔrinde, ‹Wo nun nde a ra? I na sigafe
minden? Nde gbe na yi xurusee ra naxee
tixi i ya ra yi ki?›
19 I fama nɛ a yaabide, ‹N marigi Esayu,
i xa konyi Yaxuba nan gbe na e ra. A i
sanbaxi yee nan na. A fan na n xanbi ra.›»
20 A naxa na masenyi ti a firin nde fan
bɛ, a nun a saxan nde, a nun mixi naxee
birin biraxi xurusee fɔxɔ ra. «Wo nun
Esayu na naralan tɛmui naxɛ, wo xa na
masenyi ti a bɛ.
21 Wo xa a fala, ‹I xa konyi Yaxuba
na fafe muxu xanbi ra.›» Na kui Yax-
uba nu na a maɲɔxunfe, «Yakɔsi, n a
bɔɲɛ magoroma yi sanbasee nan na. Na
tɛmui, a na n to, tɛmunde a nɔma nɛ n
nasɛnɛde.»
22 Yaxuba xa sanbasee naxa ti a ya ra, a
tan naxa kɔɛ radangi yonkinde kui.
23 Kɔɛ kui, Yaxuba naxa keli. A naxa a
xa ginɛ firinyie tongo, e xa konyi firinyie,
a nun a xa di fu nun kerenyi. E naxa
Yaboko igiri.
24 A naxa e ragiri Yaboko xure a nun se
naxan birin na a yi ra.
25 A naxa lu mɛnni a keren. Na tɛmui,
xɛmɛ nde naxa mini a ma, e naxa gere
han kuye iba tɛmui.
26 Na xɛmɛ to bara a to a mu nɔma nɔla
sɔtɔde Yaxuba ma e xa gere kui, a naxa a
garin a tɔnxɔnyi ma. A tɔnxɔnyi naxa te
a kui.
27 Xɛmɛ naxa a fala, «A lu n xa siga, ba
kuye bara iba.» Yaxuba naxa a fala, «N
mu i bɛɲinma, fo i duba n bɛ.»
28 Xɛmɛ naxa a maxɔrin, «I xili di?» A
naxa a yaabi, «Yaxuba.»
29 Xɛmɛ naxa a fala, «I xili mu falama
sɔnɔn Yaxuba. A fa falama nɛ kɔrɛ
Isirayila, ba wo nun Ala nan gerexi, wo
nun mixie fan bara gere. I tan bara nɔ e
ra.»
30 Yaxuba naxa maxɔrinyi ti, «I xili
di?» Xɛmɛ naxa a fala, «Munfe ra i n
maxɔrinma n xili ma?» Na xanbi, a naxa
duba Yaxuba bɛ.
31 Yaxuba naxa na yire xili Peniyeli,
barima a naxɛ, «N Ala toxi nɛ n ya i, kɔnɔ
n tan nan man ɲɛngife yi ki.»
32 Soge tema tɛmui naxɛ, Yaxuba nu
bara dangi Peniyeli ra, a goroma a sɛɛti
ma.
33 Na nan a toxi han yakɔsi Isirayilakae
mu laare donma naxan na tɔnxɔnyi ma,
barima Ala Yaxuba masɔtɔxi a tɔnxɔn
laare nan ma.

33

Yaxuba nun Esayu xa lanyi

1 Yaxuba to Esayu to fa ra e nun xɛmɛ
mixi kɛmɛ naani, a naxa a xa die itaxun
Leya nun Raxele ma, a nun e xa konyi
ginɛ firinyie.
2 A naxa konyi ginɛ firinyie ti yare, e
nun e xa die. Nee xanbi ra, Leya fan naxa
ti nun a xa die. Raxele nun Yusufu naxa
lu dɔnxɔɛ ra.
3 Yaxuba tan naxa siga yare. A to
makɔrɛ a taara ra, a naxa a igoro bɔxi ma
sanya solofere.
4 Na nan lan Esayu naxa a gi a sa Yaxuba
ralan. A naxa findigilin a ma, a fa a
masunbu. E birin nu fa wa ra.
5 Esayu to bara ginɛe nun dimɛe to, a
naxa maxɔrinyi ti, «Nde yee ra naxee
biraxi i fɔxɔ ra yi ki?» Yaxuba naxa a
yaabi, «Ala di naxee fixi i xa konyi di ma
a xa marafanyi saabui ra.»
6 Na kui Leya nun Raxele xa konyi ginɛe
naxa e maso Esayu ra, e nun e xa die, e fa
e igoro bɔxi ma.
7 Leya nun a xa die fan naxa e maso, e
naxa e igoro bɔxi ma. Na xanbi Yusufu

nun Raxele naxa e maso Esayu ra, e igoro bɔxi ma.
8 Esayu naxa Yaxuba maxɔrin, «I munse rabama yi xuruse birin na, n naralanxi naxee ra yi ki?» Yaxuba naxa a yaabi, «N wama nɛ i tan naxan na n marigi ra, i xa n nafan.»
9 Esayu naxa a fala, «N xunya, harige gbegbe na n fan yi ra. I gbe ragata.»
10 Yaxuba naxa a yaabi, «Ade, n bara i maxandi. Xa i bara n nafan, n i sanbaxi se naxee birin na, i xa e rasuxu. Won tan firinyi xa maralanyi luxi nɛ n bɛ alɔ muxu nun Ala nan luxi yire keren. I bara n nasɛnɛ a fanyi ra.
11 N bara i maxandi, i xa yi sanbasee rasuxu, barima Ala bara n waxɔnfe birin naba n bɛ. N hayi mu na sese ma sɔnɔn.» Yaxuba naxa a maxɔrɔxɔ han Esayu naxa tin nee ra.
12 Esayu naxa a fala, «Won xɛɛ kira xɔn ma, n xa sa i mati.»
13 Yaxuba naxa a yaabi, «N marigi, a kolon dimɛe xa fe xɔrɔxɔ. Yɛxɛɛ ginɛe nun ninge ginɛe na xiŋɛ fife e xa die ma. Xa won gbata e ra lɔxɔɛ keren, nee birin fama nɛ faxade.
14 N marigi, i tan xa ti yare. N tan xa bira n ma xurusee fɔxɔ ra dɔyin. N xa siga n ma xurusee nun n ma die yaya ra, han muxu soma i xɔnyi tɛmui naxɛ Seyiri bɔxi ma.»
15 Esayu naxa a fala, «N xa n ma mixi ndee lu i yi ra be.» Yaxuba naxa a yaabi, «Munfe ra? N marigi, n tan wama naxan xɔn, n xa rafan i ma gbansan.»
16 Na kui Esayu naxa gbilen na lɔxɔɛ Seyiri.
17 Yaxuba tan naxa siga Sukɔti. Mɛnni a naxa banxi keren ti a yɛtɛ bɛ, a nun gɔɔrɛ a xa xurusee luma dɛnnaxɛ. Na nan a toxi na yire xili falama Sukɔti, na nan falaxi na ki «banxi xunxuri.»
18 Yaxuba to so hɛɛri Sikemi taa kui Kanaan bɔxi ma kelife Padan Arami, a naxa a xa kiri banxi itala taa fari ma.
19 A xa kiri banxi nu tixi dɛnnaxɛ, a naxa na bɔxi sara Hamori xa die ma kɔbiri kole kɛmɛ ra. Hamori nan findi Sikemi Baba ra, naxan singe sabati na bɔxi ma.
20 A naxa sɛrɛxɛbade yailan mɛnni, a na yire xili «Isirayila Marigi Ala sɛnbɛ gbo.»

34

Dina xa marayaagi

1 Yaxuba xa di ginɛ Dina, Leya naxan barixi a bɛ, na naxa siga Sikemi taa kui ginɛe xɛɛbude.
2 Mangɛ Hamori Hiwika xa di Sikemi to Dina to, a naxa a madutun, a naxa a futi kana.
3 Na kui Yaxuba xa di ginɛ Dina xa xanunteya naxa lu Sikemi fate. Sikemi naxa wɔyɛn Dina bɛ marafanyi kui.
4 Na tɛmui Sikemi naxa a fala a baba Hamori bɛ, «Yi tɛmɛdi maxandi n bɛ alako n xa a dɔxɔ.»
5 Yaxuba a mɛ tɛmui naxɛ Sikemi bara a xa di ginɛ Dina futi kana, a xa di xɛmɛe nu na xɛ ma xurusee fɔxɔ ra. A mu sese fala han nee so tɛmui.
6 Sikemi baba Hamori naxa siga Yaxuba xɔnyi a xa sa wɔyɛn a bɛ.
7 Yaxuba xa die to a mɛ naxan dangixi, e naxa keli xɛ ma keren na, e gbilen banxi. E bɔŋɛ naxa te ki fanyi ra barima Sikemi fe mayaagixi nan nabaxi Isirayila bɔxi ma, a fe niya Yaxuba xa di ginɛ ra naxan mu lanma a xa raba.
8 Hamori naxa a fala e bɛ, «Wo xa di ginɛ bara rafan n ma di Sikemi ma. N bara wo maxandi, wo xa a fi a ma, a xa findi a xa ginɛ ra.
9 Won xa lu fe keren, wo wo xa di ginɛe fi muxu ma alako muxu xa e dɔxɔ. Na tɛmui wo fan nɔma muxu gbee dɔxɔde.
10 Wo xa sabati yi bɔxi ma muxu sɛɛti ma. Be xa findi wo xɔnyi ra, wo xa yulɛya raba, wo xa harige sɔtɔ.»
11 Sikemi naxa a fala Dina baba nun a taarae bɛ, «Wo xa hinnɛ n na. Wo wama se naxan yo xɔn, n a fima wo ma.
12 Wo nɔma fe belebele maxɔrinde n ma naxan findima kote dɔxɔse ra, sa se gbegbe fan fari. Wo na se naxan birin maxɔrin n ma, n nɔma a birin fide wo ma alako n xa yi sungbutunyi dɔxɔ.»
13 Yaxuba xa die naxa wɔyɛn furuxi fala Sikemi nun a baba Hamori bɛ, barima Sikemi nu bara e xunya Dina rayaagi.
14 E naxa a fala e bɛ, «Muxu mu nɔma muxu xunya ginɛma fide mixi ma naxan mu sunnaxi. A findima yaagi nan na muxu bɛ.

15 Muxu mu nɔma wo waxɔnfe rabade,
fo wo xa lu alɔ muxu tan. Mixi naxan
birin na wo xɔnyi, e lan nɛ e xa sunna alɔ
muxu tan.
16 Na tɛmui muxu nɔma muxu xa di
ginɛe fide wo ma, wo xa e dɔxɔ. Muxu
fan wo gbee dɔxɔ. Muxu luma wo sɛɛti
ma na tɛmui. Won birin findi ɲama keren
na.
17 Kɔnɔ xa wo mu fa sa tin wo sunnade,
muxu muxu xunya ginɛma rasuxuma nɛ,
muxu keli be.»
18 Hamori nun a xa di Sikemi naxa tin
e xa masenyi ra.
19 Na sɛgɛtala mu bu na fe rabafe ra,
barima Yaxuba xa di ginɛ bara rafan
a ma. A tan nan nu wurugente ra a
ngaxakerenyie tagi.
20 Hamori nun Sikemi naxa siga e xa
malan yire taa sode dɛ ra. E naxa a masen
e xa ɲama bɛ,
21 «Yi mixie won ma fe fanyi na e bɛ. E
xa lu yi bɔxi ma, e xa yulɛya raba, barima
won ma bɔxi gbo. Won nɔma e xa di ginɛe
dɔxɔde, won fan won ma di ginɛe fima e
ma.
22 Xa yi mixie sabatima be, won xa findi
ɲama keren na, fo won xa yi nan naba.
Xɛmɛ naxan birin na won xɔnyi be, e
birin lan nɛ e xa sunna alɔ e tan.
23 Xa won bara tin e xa masenyi ra,
na tɛmui e sabatima won xɔnyi. E xa
xurusee nun e sɔtɔse birin findi won birin
gbe ra.»
24 Mixi naxan birin nu na taa sode dɛ ra
na lɔxɔɛ, e birin naxa tin Hamori nun a
xa di Sikemi xa masenyi ra. Xɛmɛ naxan
birin nu na taa kui, e birin naxa e sunna.
25 E xa sunnɛ xi saxan lɔxɔɛ, yi xɛmɛe
sunnade to nu na e xɔnɔfe, Yaxuba xa
di xɛmɛ firinyie Simeyɔn nun Lewi, Dina
taara xɛmɛmae naxa e xa santidɛgɛmae
tongo, e so taa kui, e xɛmɛ birin faxa
santidɛgɛma ra tɛrɛnna ra.
26 E naxa Hamori nun a xa di Sikemi fan
faxa. E naxa Dina tongo Sikemi xɔnyi, e
naxa fa a ra.
27 Yaxuba xa di booree naxa se birin
tongo naxee findi na mixi faxaxie gbe ra,
barima e nu bara e xunya ginɛma futi
kana.
28 E naxa e xa yɛxɛɛe tongo a nun e xa
sie, e xa ningee nun e xa sofalee, naxee
nu na taa kui a nun daaxa.
29 Se naxan birin nu na, e naxa a birin
xanin. E naxa dimɛe nun ginɛe xanin.
Banxi naxan birin nu na, e naxa a birin
kana.
30 Yaxuba naxa a fala Simeyɔn nun
Lewi bɛ, «Wo bara kɔntɔfili ti n ma n lufe
ra xɔnnanteya dɔxɔɛ kui Kanaankae nun
Peresikae tagi. Xɛmɛ gbegbe mu na n yi
ra. E fama nɛ lande n xun ma, e n bɔnbɔ,
e n xabilɛ birin halaki.»
31 E naxa a yaabi, «A nu lanma yi mixi
xa muxu xunya findi langoe ra?»

35

Yaxuba sigafe Beteli

Raxele nun Isiyaga xa faxɛ

1 Ala naxa a masen Yaxuba bɛ, «Keli, i
siga Beteli. I xa sɛrɛxɛbade yailan n bɛ
mɛnni, n nan n yɛtɛ masen i bɛ dɛnnaxɛ,
i nu i gima waxati naxɛ i taara Esayu ma.»
2 Yaxuba naxa a fala a xa denbaya bɛ
a nun a fɔxirabirɛe, «Wo gbilen kuye fe
fɔxɔ ra, wo xa wo yɛtɛ sɛniyɛn, wo xa wo
xa sosee fan masara.
3 Wo wo yailan, won xa siga Beteli. N
xa sɛrɛxɛbade yailan Ala bɛ, naxan a yɛtɛ
masen n bɛ n nu na kɔntɔfili kui tɛmui
naxɛ. A naxa a ɲɛngi sa n ma fe xɔn n
siga dɛnnaxɛ birin.»
4 Na tɛmui e naxa e xa kuye birin so
Yaxuba yi ra a nun e xa tulirasoe. Yaxuba
naxa e birin biri wuri belebele bun ma
naxan na Sikemi sɛɛti ma.
5 Yaxuba nun a xa die to bara e xa
yonkinde ba, Ala naxa gaaxui lu taa mixi
birin bɔɲɛ ma, mixi yo mu suusa birade
e fɔxɔ ra.
6 Yaxuba nun a fɔxirabirɛe naxa siga
Lusi, Beteli nan na ki, Kanaan bɔxi ma.
7 A naxa sɛrɛxɛbade yailan mɛnni. A
naxa na yire xili fala «Beteli Marigi Ala,»
barima Ala a yɛtɛ masen a bɛ mɛnni nɛ a
nu a gife a taara ma tɛmui naxɛ.
8 Rebeka xa di masuxui Debora naxa
faxa. E naxa a ragata Beteli mabiri wuri
belebele na dɛnnaxɛ. Na wuri belebele
xili nɛ «wa tide.»
9 Ala man naxa mini Yaxuba ma, a to
gbilen kelife Padan Arami. A naxa barakɛ
sa a xa fe.
10 Ala naxa a fala a bɛ,

«I xili falafe nɛ Yaxuba,
kɔnɔ a mu falama na ki sɔnɔn.
To xanbi i xili fa falama nɛ Isirayila.»
Ala naxa a xili sa Isirayila.
11 A man naxa a masen a bɛ,
«N tan nan na Ala ra Sɛnbɛ Kanyi.
N di gbegbe fima nɛ i ma,
alako i xa findi si nde benba ra.
I man findima nɛ si gbegbe benba ra.
Mangɛe fama nɛ minide i bɔnsɔɛ ya ma.
12 N bɔxi naxan fi Iburahima nun Isiyaga ma,
n bara a fi i fan ma,
a nun i bɔnsɔɛ ma naxan fama i xanbi ra.»
13 Na nan lan, Ala naxa keli yire, a wɔyɛn Yaxuba bɛ dɛnnaxɛ.
14 Yaxuba naxa gɛmɛ tɔnxuma ti naa, a naxa ture nun wɛni ifili a ma sɛrɛxɛ ra, alako a xa findi gɛmɛ magaaxuxi ra.
15 A naxa yi yire xili fala Beteli, Ala wɔyɛn a bɛ dɛnnaxɛ.
16 Yaxuba nun a xa denbaya to keli Beteli, beenu e xa makɔrɛ Efarata ra, Raxele naxa di sɔtɔ. Na di barife naxa findi a bɛ fe xɔrɔxɔɛ ra.
17 Raxele nu na di barima tɛmui naxɛ xɔnɛ kui, di rasuxui naxa a fala a bɛ, «Hali i mu gaaxu, yi biyaasi i man xɛmɛ nan barixi.»
18 Raxele nu bara lu alɔ mixi faxaxi. A nu a nii magagama tɛmui naxɛ, a naxa a xa di xili sa Ben Oni, «nimisa di.» Kɔnɔ a baba tan naxa a xili sa Bunyamin, «di barakaxi.»
19 Raxele to faxa, e naxa a ragata Efarata kira dɛ. Na yire xili falama nɛ yakɔsi Bɛtɛlɛɛmu.
20 Yaxuba naxa gɛmɛ sa gaburi fari tɔnxuma ra, na na mɛnni han to.
21 Isirayila naxa siga a sa yonkin Migidali Ederi xanbi ra.
22 Isirayila nu na mɛnni tɛmui naxɛ, Ruben naxa a baba xa ginɛ Bila kolon ginɛ ra. Isirayila naxa kolon sɔtɔ na ma.
Isirayila di xɛmɛ fu nun firin nan sɔtɔ.
23 Leya naxa Ruben bari di singe, na xanbi ra Simeyɔn, Lewi, Yuda, Isakari, nun Sabulon.
24 Raxele naxa Yusufu nun Bunyamin bari.
25 Raxele xa konyi Bila naxa Nafatali nun Dana bari.
26 Leya xa konyi Silipa naxa Gadi nun Aseri bari. Nee birin findixi Yaxuba xa die nan na, a naxee sɔtɔ Padan Arami.
27 Yaxuba naxa siga a baba Isiyaga xɔnyi Mamire, Kiriyati Araba mabiri. Mɛnni fa xili nɛ kɔrɛ Hebiron. Iburahima nun Isiyaga sabati nɛ naa.
28 Isiyaga xa simaya nu bara siga ɲɛ kɛmɛ ɲɛ tongo solomasaxan.
29 A to gɛ simaya xɔnkuye sɔtɔde, a naxa faxa, a a benbae masagata aligiyama. A xa di Esayu nun Yaxuba naxa a ragata.

36

Esayu bɔnsɔɛ

1 Esayu, naxan man xili falama Edon, a xa taruxui nan ya.
2 Esayu Kanaan ginɛe dɔxɔ nɛ:
Ada, naxan findixi Elon Xitika xa di ra,
nun Oholibama, naxan findixi Ana xa di ra,
Sibeyon Hiwika xa mamadi.
3 A naxa Sumayila xa di ginɛ Basamati fan dɔxɔ,
Nebayoti xunya ginɛma.
4 Elifasi findi Ada xa di nan na.
Reyuweli findi Basamati xa di nan na.
5 Oholibama naxa di xɛmɛ saxan bari a bɛ:
Yeyusi, Yalami, nun Kora.
Nee birin findi Esayu xa die nan na
naxee barixi Kanaan bɔxi ma.
6 Esayu naxa a xa ginɛe xanin a xun ma, a xa di ginɛe, a xa di xɛmɛe, a xa konyie, a xa xurusee, nun a harige naxan birin sɔtɔ Kanaan bɔxi ma. A naxa a birin xanin bɔxi gbɛtɛ ma, dɛnnaxɛ makuya a xunya Yaxuba yire ra,
7 barima e harige nu bara gbo, e mu nu nɔma lude e boore sɛɛti ma. E nu na dɛnnaxɛ, e xa xuruse birin mu nu nɔma ɲooge sɔtɔde.
8 Na nan a to Esayu, naxan findi Edon na, a naxa siga a sa sabati Seyiri geya bɔxi ma.
9 Esayu naxan findi Edon bɔnsɔɛ baba ra, na nu sabatixi geyae nan ma Seyiri bɔxi ma, a xa taruxui nan ya.
10 Esayu xa die nan ya:
Elifasi, Ada naxan barixi Esayu bɛ,

Reyuweli, Basamati naxan barixi Esayu bɛ.
11 Elifasi xa die nan ya:
Teman, Omaru, Sefo, Gatami, nun Kenasi.
12 Timina, Elifasi xa konyi ginɛ,
a Amalɛki bari nɛ Elifasi bɛ.
Esayu nun a xa ginɛ Ada xa mamadie nan na ki.
13 Reyuweli xa die nan ya:
Naxati, Sera, Sama, nun Misa.
Esayu nun a xa ginɛ Basamati xa mamadie nan na ki.
14 Esayu xa die nan ya Oholibama naxan barixi a bɛ:
Yeyusi, Yalami, nun Kora.
Oholibama findixi Ana xa di ginɛ nan na.
Ana findixi Sibeyon xa di ginɛ nan na.

15 Mangɛ naxee keli Esayu bɔnsɔɛ nee nan ya:
Esayu xa di singe Elifasi xa die nan ya:
Mangɛe Teman, Omaru, Sefo, Kenasi,
16 Kora, Gatami, nun Amalɛki.
Mangɛe nan na ki naxee fatanxi Elifasi Edonka ra.
Ada xa mamadie nan e ra.
17 Esayu xa di Reyuweli xa die nan ya:
Mangɛe Naxati, Sera, Sama, nun Misa.
Mangɛe nan na ki naxee fatanxi Reyuweli Edonka ra.
Basamati xa mamadie nan e ra.
18 Esayu xa ginɛ Oholibama xa die nan ya:
Mangɛe Yeyusi, Yalami, nun Kora.
Mangɛe nan na ki naxee fatanxi Esayu xa ginɛ Oholibama ra.
Oholibama nan findixi Ana xa di ra.
19 Esayu, naxan man xili falama Edon,
a xa die nan na ki,
a nun mangɛ naxee fatanxi Esayu bɔnsɔɛ ra.

20 Seyiri Xorika xa die nan ya,
naxee nu na yi bɔxi ma:
Lotan, Sobali, Sibeyon, Ana,
21 Dison, Eseri, nun Disan.
Xori mangɛe nan na ki
naxee fatanxi Seyiri bɔnsɔɛ ra Edon bɔxi ma.
22 Lotan xa di xɛmɛe nan ya:
Xori nun Hemami
Timina findixi Lotan xunya ginɛma nan na.
23 Sobali xa di xɛmɛe nan ya:
Aliban, Manaxati, Ebali, Sefo, nun Onan.
24 Sibeyon xa di xɛmɛe nan ya:
Aya nun Ana,
naxan dulonyi furaxie toxi gbengberen yire,
a to nu Sibeyon xa sofalee dɛmadonfe.
25 Ana xa die nan ya:
Dison nun Oholibama,
Ana xa di ginɛ.
26 Dison xa di xɛmɛe nan ya:
Hendan, Eseban, Yitiran, nun Keran.
27 Eseri xa di xɛmɛe nan ya:
Bilihan, Saban, nun Akan.
28 Disan xa di xɛmɛe nan ya:
Usi nun Aran.
29 Xori mangɛe nan ya:
Lotan, Sobali, Sibeyon, Ana,
30 Dison, Eseri, Disan.
Xori mangɛe nan na ki Seyiri bɔxi ma.

31 Edon mangɛe nan ya,
naxee nu na beenu mangɛ ndee xa lu Isirayila:
32 Beyori xa di Bela naxa findi Edon mangɛ ra.
A xa taa xili nu fala nɛ Dinhaba.
33 Bela to faxa, Sera xa di Yobabo naxan keli Bosara,
na naxa findi mangɛ ra.
34 Yobabo to faxa, Xusama naxan keli Teman bɔxi ma,
na naxa findi mangɛ ra.
35 Xusama to faxa, Bedada xa di Hadada,
naxan bara nɔ Madiyan na Mowaba bɔxi ma,
na naxa findi mangɛ ra.
A xa taa xili nu fala nɛ Abiti.
36 Hadada to faxa, Samala Masareka naxa findi mangɛ ra.
37 Samala to faxa, Sawulu Rehobotika, naxan nu na xure dɛ ra,
na naxa findi mangɛ ra.
38 Sawulu to faxa, Akibori xa di Bali Hanan,
na naxa findi mangɛ ra.
39 Akibori xa di Bali Hanan to faxa,
Hadara naxa findi mangɛ ra.
A xa taa xili nu fala nɛ Pawu.
A xa ginɛ xili nu fala nɛ Mehetabeli,
Matirɛdi xa di ginɛ, Mesahabi xa mamadi.
40 Mangɛe nan ya naxee kelixi Esayu bɔnsɔɛ ma:
Timina, Aliba, Yeteti,
41 Oholibama, Ela, Pinon,

42 Kenasi, Teman, Mibisari,
43 Magadiyɛli, nun Irami.

Edon mangɛe nu mangɛya raɲɛrɛma e xa bɔxie nan ma. Esayu xa taruxui nan na ki naxan findixi Edonkae benba ra.

37

Yusufu xa xiye singee

1 Yaxuba sabati nɛ Kanaan bɔxi ma, a baba nu na dɛnnaxɛ.
2 Yaxuba bɔnsɔɛ xa taruxui nan ya. Yusufu, naxan xa simaya nu bara ɲɛ fu nun solofere li, a nu xurusee nan kantama a nun a taarae, nun a baba xa ginɛe Bila nun Silipa xa die. Yusufu nu a taarae xa fe ɲaaxie dɛntɛgɛ sama a baba bɛ.
3 Yusufu nan nu rafan Isirayila ma dangi a xa di birin na, barima a tan bari a xa xɛmɛforiɲa nan kui. Na kui a naxa donma kuye tofanyi fi a ma.
4 Yusufu taarae naxa a kolon e xunya nan nafan e baba ma dangi e birin na. E naxa a raɲaaxu fɔlɔ, e mu nu wɔyɛn fanyi falama a bɛ kɔrɛ.
5 Na tɛmui Yusufu naxa xiye nde sa. A to na iba a taarae bɛ, e naxa a raɲaaxu dangife a singe ra.
6 A naxa a fala e bɛ, «Wo tuli mati n ma xiye ra, n naxan saxi.
7 Won birin nu na xɛ nan ma mɛngi raxiride. Na nan lan, n ma mɛngi xiri naxa keli, a ti. Mɛngi xiri naxee nu suxuxi wo tan yi ra, e naxa n gbe xiri rabilin, e birin fa e kuntin n ma xiri bun.»
8 A taarae naxa a maxɔrin, «Pe, i wama findife muxu xa mangɛ nan na, alako i xa nu muxu yamari?» E naxa a raɲaaxu dangife a singe ra a xa xiye nun a xa masenyi xa fe ra.
9 Yusufu to xiye gbɛtɛ sa, a naxa na fan iba a taarae bɛ. A naxa a fala e bɛ, «N man bara xiye sa. Soge, kike, nun tunbui fu nun keren nu na n bun ma.»
10 A naxa na xiye tagi raba a baba nun a taarae bɛ. A baba naxa xaaɲɛ a ma, a fa a fala a bɛ, «I xiye naxan saxi yi ki, a findixi xiye mɔɔli mundun na? I waxi nɛ i nga, i taarae, nun n tan, muxu xa fa muxu igorode bɔxi ma i bɛ?»
11 A taarae naxa bira a tɔɔnɛ fe fɔxɔ ra, kɔnɔ a baba naxa a ɲɛngi sa a xiye xɔn ma.
12 Yusufu taarae naxa siga Sikemi e baba xa xurusee dɛmadonde.
13 Isirayila naxa a fala Yusufu bɛ, «I taarae bara siga xurusee dɛmadonde Sikemi. N naxan nabama, n xa i xɛɛ e xɔn ma.» Yusufu naxa a yaabi, «Awa.»
14 Isirayila naxa a masen a bɛ, «Siga mafuren i xa sa a mato xa i taarae mu furaxi, xa se mu xurusee fan toxi alako i xa fa na dɛntɛgɛ sa n bɛ.» A naxa a xɛɛ keli Hebiron lanbanyi sigafe ra Sikemi.
15 Xɛmɛ nde naxa Yusufu to Sikemi bɔxi ma, a na ɲɛrɛfe wula i. Na xɛmɛ naxa a maxɔrin, «I munse fenfe?»
16 A naxa a yaabi, «N na n taarae nan fenfe. Yandi, a fala n bɛ e na xurusee dɛmadonfe dɛnnaxɛ.»
17 Na xɛmɛ naxa a fala a bɛ, «E mu na be. N bara e xui mɛ a fala ra e xa siga Dotan.» Na kui Yusufu naxa bira a taarae fɔxɔ ra han a sa e li Dotan.
18 E to sa a to yire makuye, e naxa lan a ma e xa a faxa.
19 E nu fa a fala ra e boore bɛ, «Yi xiye sa mangɛ nan na fafe yi ki.
20 Wo fa be, won xa a faxa, won xa a ragoro kɔlɔnyi nde kui. Won nɔma a falade sube xaaɲɛ nde bara a ibɔɔ. Na tɛmui won fama a kolonde a xa xiye findima a bɛ fe naxan na.»
21 Ruben to na mɛ, a naxa a ba e yi ra yi masenyi ra, «Won naxa a faxa de.
22 A mu lanma wo xa a wuli ramini. Wo xa a ragoro yi kɔlɔnyi kui naxan na yi gbengberen yire. Mixi yo naxa a bɛlɛxɛ din a ra.» A nu wama a bafe nɛ e yi ra alako a xa nɔ a ragbilende a baba xɔn.
23 Yusufu to a taarae yire li, e naxa a xa donma kuye tofanyi rate a ma.
24 E naxa Yusufu ragoro kɔlɔnyi nde kui, ye mu nu na naxan kui.
25 Na dangi xanbi, e nu na e dɛgefe tɛmui naxɛ, e naxa Sumayila di ndee to fa ra kelife Galede. E nu na surayi, seri, nun labundɛ xaninfe Misira bɔxi ma ɲɔxɔmɛe fari.
26 Yuda naxa a masen a xunyae bɛ, «Won na won xunya faxa gundo kui, na munse fanma won tan ma?

27 Wo fa, won xa a mati Sumayila bɔnsɔɛ mixie ma. Won naxa a faxa, barima won xunya na a ra. Won wuli keren fasɛ keren.» A xunyae birin naxa tin a xa masenyi ra.

28 Na Madiyan yulɛe to e yire li, Yusufu taarae naxa a rate kɔlɔnyi kui, e fa a mati nee ma kɔbiri kole mɔxɔɲɛn na. Na yulɛ naxee fatanxi Sumayila bɔnsɔɛ ra, nee naxa Yusufu xanin Misira bɔxi ma.

29 Na dangi xanbi Ruben naxa gbilen kɔlɔnyi yire Yusufu fɔxɔ ra, kɔnɔ a mu a li naa. A naxa a xa donma birin ibɔɔ a ma sunnunyi kui.

30 A naxa gbilen a xunyae yire, a a fala e bɛ, «Yusufu mu na yire won na lu dɛnnaxɛ, n fa munse rabama kɔrɛ?»

31 E naxa si keren faxa, e fa Yusufu xa donma kuye tofanyi maturuxun na sube wuli.

32 Na xanbi, e naxa na donma kuye tofanyi xanin e baba xɔn ma. E naxa a fala a bɛ, «Muxu bara yi to. Yi donma mato ba xa i xa di nan gbe a ra.»

33 Yaxuba naxa na donma kolon, a fa a fala, «N ma di xa donma na a ra! Wula sube xaaɲɛ nde bara n ma di Yusufu faxa! A bara a ibɔɔ!»

34 Yaxuba naxa a xa donma ibɔɔ a ma sunnunyi kui. A naxa sunnun dugi ragoro a ma, a a xa di ɲɔn fe raba xi wuyaxi.

35 A xa di xɛmɛe nun a xa di ginɛe naxa fe birin naba a bɛ alako sunnunyi xa ba a ma, kɔnɔ Yaxuba mu dundu. A naxa a fala, «N nan n ma di xa sunnunyi xaninma han n sa a lima tɛmui naxɛ aligiyama.» Yaxuba naxa wa a xa di bɛ.

36 Madiyankae to Misira li, e naxa Yusufu mati Potifari ma, naxan findixi Misira mangɛ kantamixie xunyi ra.

38

Yuda nun Tamari

1 Na tɛmui, Yuda naxa keli a ngaxakerenyie xun ma, a siga Adulamaka nde xɔnyi naxan xili Hira.

2 Mɛnni Yuda naxa Suwa Kanaanka xa di ginɛ to. A naxa a findi a xa ginɛ ra. E naxa lu e boore ra.

3 Na ginɛ naxa tɛɛgɛ, a naxa di xɛmɛ bari. Yuda naxa na di xili sa Eri.

4 Na ginɛ man naxa tɛɛgɛ di firin nde ma, a naxa di xɛmɛ bari. A naxa na di xili sa Onan.

5 Na xanbi, a man naxa di xɛmɛ gbɛtɛ bari. A naxa na di xili sa Selaha. Yuda xa ginɛ na di bari Kesibe nɛ.

6 Yuda naxa ginɛ nde fen, a a so a xa di singe Eri yi ra. Na ginɛ xili Tamari.

7 Mixi kobi nan nu lanxi Yuda xa di singe Eri ma Alatala ya i. Alatala naxa a ragiri a xa faxa.

8 Na xanbi Yuda naxa a fala Onan bɛ, «I taara xa ginɛ tongo, a xa findi i xa ginɛ ra. I xa nimɔxɔ wali raba, alako i xa di fi i taara ma.»

9 Kɔnɔ Onan a kolon na di mu fama findide a gbe ra. Na nan a to, e nun a nimɔxɔ na kafu, a a xa maniye sama bɔxi nan ma alako a naxa fa di fi a taara ma.

10 A nu naxan nabama, na mu nu rafan Alatala ma. Na nan a ra, Ala naxa a ragiri a fan xa faxa.

11 Na tɛmui Yuda naxa a fala a xa mamadi Tamari bɛ, «Kaaɲɛ xanin i baba xɔnyi, beenun n ma di Selaha mɔma tɛmui naxɛ.» A a maɲɔxun nɛ, tɛmunde Selaha fan faxama alɔ a taarae faxaxi ki naxɛ. Na kui Tamari naxa siga, a sa lu a baba xɔnyi.

12 A mu bu Yuda xa ginɛ naxa fa, naxan nu lanxi Suwa xa di ginɛ ma. Ɲɔn fe to ba a ra, Yuda naxa siga Timina e nun a boore Hira Adulamaka. E naxa siga Yuda xa xuruse yire, Yuda xa walikɛe nu xurusee xabe maxabafe dɛnnaxɛ.

13 Mixi nde naxa a fala Tamari bɛ, «I tanun na sigafe Timina a xa xurusee xabe maxabade.»

14 Tamari naxa a xa kaaɲɛ donma rate a ma, a naxa a yatagi makoto mafelenyi ra, a sa dɔxɔ Enayima sode dɛ ra Timina kira xɔn. A nu bara a to, Selaha bara a ginɛ dɔxɔde li, kɔnɔ Yuda mu Tamari fi a ma, a xa findi a xa ginɛ ra.

15 Yuda to bara Tamari to kira dɛ ra, a yatagi makotoxi mafelenyi ra, a naxa a maɲɔxun langoe ra.

16 A naxa a fala a bɛ kira ra, «Won xɛɛ, won xa sa kafu.» A mu nu a kolonxi a xa mamadi nan a ra. Kɔnɔ Tamari naxa Yuda maxɔrin, «I munse fima n ma won na kafu?»

17 A naxa a yaabi, «N si keren tongoma
n ma xurusee ya ma, n fa a ra i xɔn ma.»
Tamari naxa a yaabi, «Awa, sɛɛkɛ se nde
lu n yi ra be sinden, beenun i fama si ra
tɛmui naxɛ.»
18 A naxa a maxɔrin, «I wama n xa
munse dɔxɔ i xɔn ma sɛɛkɛ ra?» Tamari
naxa a yaabi, «I xa i xa tɔnxuma, a luuti,
nun i xa yisuxuwuri so n yi ra.» A naxa na
see so a yi ra, e fa kafu e boore ra. Tamari
naxa tɛɛgɛ a xa di ma.
19 Tamari naxa gbilen a xɔnyi. A naxa
a xa mafelenyi ba a xun ma, a man naxa
a kaaɲɛ ginɛ donma ragoro a ma.
20 Yuda naxa a boore Adulamaka xɛɛ si
tide na ginɛ ma, alako a xa fa see ra a
naxan so ginɛ yi ra seedeɲɔxɔya ra. Kɔnɔ
a boore mu na ginɛ to.
21 A naxa Enayima mixie maxɔrin, «Yi
langoe ginɛ naxan nu na Enayima kira ra,
a na minden?» E naxa a yaabi, «Langoe
yo mu na be.»
22 A naxa gbilen Yuda yire, a fa a fala,
«N mu a lixi naa. Na longori mixie bara a
fala n bɛ a langoe yo mu na na kira xɔn.»
23 Yuda naxa a fala, «Na ginɛ xa na see
ragata. Won fan naxa won yɛtɛ rayaagi.
N bara si rasanba a ma, kɔnɔ i mu a lixi
naa.»
24 Kike saxan dangi xanbi, mixi nde
naxa a fala Yuda bɛ, «I xa mamadi Tamari
bara findi langoe ra, a bara furi tongo a
xa langoeɲa saabui ra.» Yuda naxa a fala,
«Wo a ramini, a xa gan.»
25 E nu fafe a ra tɛmui naxɛ, Tamari
naxa xɛɛra rasanba a tanun ma, «Yi see
mato naxan na n yi ra. Yi tɔnxuma, a
luuti, nun yi yisuxuwuri findi mixi nan
gbe ra naxan n nafuruxi. I lan nɛ i xa yi
kanyi kolon.»
26 Yuda naxa kolon sɔtɔ na see xa fe ma.
A naxa a fala, «A bara sɛriyɛ rakamali
dangife n tan na barima n mu a fixi n ma
di Selaha ma.» Na xanbi, a mu a kolon
ginɛ ra sɔnɔn.
27 Tamari nu di barima tɛmui naxɛ, e
naxa a kolon a gulie nan na a furi.
28 Di bari tɛmui, keren naxa a bɛlɛxɛ
ramini. Di rasuxui naxa a bɛlɛxɛ suxu,
a gɛsɛ gbeeli xiri a bɛlɛxɛ ra. A fa a fala,
«Yi nan singe barixi.»
29 Kɔnɔ na diyɔrɛ naxa a bɛlɛxɛ raso, a
xunya naxa bari. Di rasuxui naxa a fala,
«I faxi sɛnbɛ mundun na yi ki?» Yuda
naxa a xili sa Peresi.
30 Na xanbi, boore fan naxa bari gɛsɛ
gbeeli xirixi a bɛlɛxɛ ra. Yuda naxa a xili
sa Sera.

39

Yusufu na Potifari xɔnyi

1 Sumayila bɔnsɔɛe to Yusufu xanin
Misira, Misira mangɛ kantamae xunyi
Potifari naxa a sara konyi ra.
2 Alatala nun Yusufu nan nu a ra.
Yusufu nu fe naxan birin nabama a xa
mangɛ Misiraka xɔnyi, a birin nu fanma
nɛ a yi ra.
3 A xa mangɛ naxa a kolon a Yusufu nun
Alatala na a ra, barima Alatala nu fe birin
sɔɔnɛyama a bɛ.
4 Potifari naxa ɲɛlɛxin a ra, a naxa a
findi a xa banxi mixie xunyi ra. A naxa a
harige birin taxu a ra.
5 Potifari to Yusufu findi a xa banxi nun
a harige xunyi ra, Alatala naxa barakɛ sa
na Misiraka xa banxi ma Yusufu saabui
ra. Alatala naxa barakɛ sa Potifari xa
banxi nun a xa xɛe birin ma.
6 Na nan a to, Potifari naxa a xa se birin
taxu Yusufu ra. A tan mu nu fa a ɲɛngi
saxi fefe xɔn ma, fo a nu donse naxan
donma.
Mixi tofanyi nan nu lanxi Yusufu ma.
7 Tɛmui nde to dangi, Yusufu xa mangɛ
xa ginɛ ya naxa sin a i. A naxa a fala a bɛ,
«Fa be, won xa fa kafu.»
8 Yusufu naxa tondi, a fa a fala a xa
mangɛ xa ginɛ bɛ, «Kafi n naxa fa n ma
mangɛ xɔnyi a mu a ɲɛngi saxi fefe xɔn
ma kɔrɛ a xa banxi kui. A bara a harige
birin taxu n na.
9 A xa banxi kui be, n tan nan dangi
mixi birin na. A mu sese rafisaxi n bɛ,
fo i keren, ba i tan bara findi a xa ginɛ
ra. Yakɔsi, n fe ɲaaxi rabama munfe ra
naxan findi yunubi fe ra Ala bɛ?»
10 Kɔnɔ na ginɛ naxa bira Yusufu xa fe
dalili fɔxɔ ra. A nu a makatama lɔxɔɛ
birin, kɔnɔ Yusufu naxa tondi e xa kafu.
11 Lɔxɔɛ nde Yusufu naxa so banxi kui
a xa wali rabade. Konyi gbɛtɛ yo mu nu
na banxi kui na tɛmui.

12 Potifari xa ginɛ naxa a suxu a xa
donma ma. A nu fa a fala a bɛ, «Won
kafu!» Ginɛ to Yusufu xa donma suxu,
Yusufu naxa mini a xa donma kui a a lu
ginɛ bɛlɛxɛ, a mini a gi ra tande.
13 Ginɛ to bara a kolon a bara a gi, a xa
donma lu a yi ra, a naxa mini tande,
14 a naxa a xa banxi konyie xili, a fa na
donma masen e bɛ, «Wo yi to, n ma xɛmɛ
faxi Eburu naxan na, na nan wama won
mayanfafe kɔɔta ra. A faxi nɛ n yire a
muxu xa muxu sa, kɔnɔ n naxa sɔnxɔɛ
rate.
15 Kabi n bara sɔnxɔɛ rate, a naxa a gi,
a xa donma lu n yi ra. A naxa mini a gi
ra tande.»
16 Potifari xa ginɛ naxa Yusufu xa
donma ragata han beenun a xa mangɛ so
tɛmui.
17 A naxa na fe tagi raba a bɛ, a naxɛ,
«I faxi Eburu konyi xɛmɛ naxan na yi ki,
a faxi nɛ a xa n mayanfa kɔɔta ra.
18 Kɔnɔ n to sɔnxɔɛ rate, a naxa a xa
donma lu n yi ra, a naxa mini a gi ra
tande.
19 I xa konyi na nan nabaxi n na.»
Yusufu xa mangɛ to a xa ginɛ xa wɔyɛnyi
mɛ,
20 a bɔɲɛ naxa te a ɲaaxi ra. A naxa
Yusufu balan mangɛ xa geelimanie nu na
dɛnnaxɛ.
21 Kɔnɔ mɛnni fan, Alatala mɛɛni nɛ a
ma. A naxa a ragiri Yusufu nun geeli
mangɛ dɛ xa fan.
22 Geeli mangɛ naxa geelimanie taxu
Yusufu ra. Fe naxan birin nu rabama, a
nu dangima a tan nan ma.
23 Geeli mangɛ mu nu Yusufu xa wali
xun matoma a ra, barima Alatala nun
Yusufu birin na a ra. Alatala nu fe birin
sɔɔnɛyama Yusufu bɛ.

40

Yusufu na geeli

1 Na dangi xanbi Misira mangɛ xa wa-
likɛ naxan a ɲɛngi saxi a xa minse xɔn
ma, a nun a xa taamiganyi naxa fe nde
raba naxan mu rafanxi e xa mangɛ ma.
2 Misira mangɛ naxa xɔnɔ na walikɛ
firinyie ma, naxan ɲɛngi sama a xa minse
xɔn ma a nun naxan a xa taami ganma.
3 A naxa e suxu, e balan sɔɔri mangɛ xa
geeli kui, Yusufu nu na dɛnnaxɛ.
4 Sɔɔrie xa mangɛ naxa e taxu Yusufu
ra, a xa mɛɛni e ma.
E to saxanyi raba geeli kui,
5 naxan ɲɛngi sama mangɛ xa minse
xɔn ma, a nun naxan taami ganma mangɛ
bɛ, nee naxa xiye sa geeli kui kɔɛ keren
na. Kankan xa xiye nu wama fe nde nan
masenfe a kanyi bɛ.
6 Na kuye iba Yusufu naxa fa e yire, a
naxa e li sunnunyi kui.
7 Na tɛmui a naxa na Misira mangɛ xa
walikɛ firinyie maxɔrin, naxee taxuxi a
ra, «Munfe ra wo sunnunxi to?»
8 E naxa a yaabi, «Muxu bara xiye ndee
nan sa, kɔnɔ mixi yo mu na be naxan
nɔma na fasaride.» Yusufu naxa a fala e
bɛ, «Wo mu a kolon Ala nɔma a fasaride
wo bɛ? Wo xiye fala n bɛ.»
9 Naxan ɲɛngi nu sama mangɛ xa minse
xɔn ma, a naxa a xiye fala Yusufu bɛ. A
naxɛ, «N tan ma xiye kui, n wɛni bili nan
to a tixi n ya i.
10 Salon saxan na a bili ma. A to fuga, a
fuge naxa wɛni bogi mɔxie ramini.
11 Misira mangɛ xa wɛni sase suxuxi n
yi ra. N naxa na wɛni bogi mɔxie ba, n
naxa e bundu Misira mangɛ xa wɛni sase
kui, n fa a so a yi ra.»
12 Yusufu naxa a fala a bɛ, «Yi xiye yi
nan fasarixi: Na salonyi saxan naxan na
ki, a xi saxan nan masenxi.
13 Xi saxan dangi xanbi, Misira mangɛ
i xun nakelima nɛ, a man fa i ragbilen i
walide fori. I man fama nɛ wɛni tɔnbili
sode Misira mangɛ yi ra alɔ i darixi a ra
ki naxɛ.
14 Kɔnɔ i naxa nɛɛmu n ma i na hɛɛri
sɔtɔ tɛmui naxɛ. I xa findi saabui ra n bɛ,
i xa n ma fe fala Misira mangɛ bɛ alako n
xa mini geeli kui,
15 barima e n tongoxi nɔɛ nan na Eburu
bɔxi ma. Be fan, n mu fefe rabaxi naxan
a niyama n xa geeli sɔtɔ.»
16 Naxan taami ganma mangɛ bɛ, a
to bara a to Yusufu wɔyɛnyi naxan tagi
rabaxi a boore bɛ, a fanxi a bɛ, a naxa a
fala Yusufu bɛ, «N tan fan xiye nde saxi.
Debe saxan dɔxɔxi n xun ma, taami fiixɛ
na e kui.

17 Debe naxan dɔxɔxi a fari, taami-
ganyi donse naxan birin nafalama Misira
mangɛ bɛ, a birin nu na a kui. Kɔnɔ xɔnie
nu fa na donse masakun naxan dɔxɔxi n
xun ma.»
18 Yusufu naxa a masen a bɛ, «I xa xiye
yi nan fasarixi: Na debe saxanyi naxan
na ki, a xi saxan nan masenxi.
19 Xi saxan dangi xanbi, Misira mangɛ i
xunyi bolonma nɛ a dɛ i. A i gbakuma nɛ
wuri ma, xɔnie i sube masakun.»
20 Xi saxan lɔxɔɛ, Misira mangɛ bari
lɔxɔɛ, mangɛ naxa xulunyi belebele ti a
xa walikɛe bɛ. Naxan ɲɛngi sama mangɛ
xa minse xɔn ma, a nun a xa taamiganyi,
Misira mangɛ naxa e xun nakeli walikɛe
tagi.
21 Naxan ɲɛngi sama minse xɔn ma, a
naxa a ragbilen a walide fori, alako a man
xa minse so a yi ra.
22 Kɔnɔ a naxa a xa taamiganyi gbaku
wuri ma alɔ Yusufu nu bara a tagi raba ki
naxɛ.
23 Naxan ɲɛngi sama mangɛ xa minse
xa fe xɔn ma, a mu ratu Yusufu xa fe ma,
a nɛɛmu a ma.

41

Misira Mangɛ xa xiye

1 Ɲɛ firin dangi xanbi, Misira mangɛ
naxa xiye nde sa. Na xiye kui a tixi xure
dɛ ra.
2 A naxa ninge fate fanyi solofere to
mini ra xure kui, e na ɲooge donfe kalee
tagi.
3 Na dangi xanbi, ninge solofere gbɛtɛ,
naxee xɔsixi, nee naxa mini xure dɛ ra
boore ningee sɛɛti ma.
4 Yi ninge xɔsixi solofere naxa yi ninge
fate fanyi solofere don. Na nan lan Misira
mangɛ naxa xunu.
5 A to gbilen a sa ra, a man naxa xiye
gbɛtɛ sa.
6 Na xiye kui tɔnsɔɛ solofere fanyi tixi
bili keren ma.
7 Na dangi xanbi, tɔnsɔɛ solofere gbɛtɛ,
naxee xun xurun, foye bara e ragan, e
tixi boore tɔnsɔɛe sɛɛti ma. Yi tɔnsɔɛ
xunxurie naxa yi tɔnsɔɛ rafexi fanyie
don. Na nan lan, Misira mangɛ naxa
xunu. Na xiye nan na ki.
8 Na kuye iba, Misira mangɛ bɔɲɛ
nu minixi. A naxa mandurulae nun
karamɔxɔɛ birin xili. A naxa na xiyee
masen e bɛ, kɔnɔ mixi yo mu sɔtɔ e ya
ma, naxan nɔ a tagi rabade a bɛ.
9 Na tɛmui naxan a ɲɛngi sama mangɛ
xa minse xɔn ma, na naxa wɔyɛnyi tongo
a fa a fala Misira mangɛ bɛ, «N nan ma
kanari ya xaranma nɛ to lɔxɔɛ.
10 Tɛmui dangixi, Misira mangɛ xɔnɔ nɛ
a xa konyie ma. A naxa n suxu, a n balan
sɔɔri mangɛ xa geeli kui, a nun naxan
taami ganma mangɛ bɛ.
11 A tan nun n tan, muxu birin xiye sa
nɛ kɔɛ keren kui naxan tagi lan a xa raba.
Kankan xa xiye nu wama fe nde masenfe
a kanyi bɛ.
12 Sɔɔri mangɛ xa Eburu konyi nde nan
nu na geeli kui muxu ya ma. Muxu to na
xiyee fala a bɛ, a naxa e birin fasari muxu
bɛ. Muxu xiye naxee saxi, a naxa kankan
gbe fasari a bɛ.
13 A birin dangi nɛ alɔ a xiye tagi raba
muxu bɛ ki naxɛ. Misira mangɛ bara n
tan nagbilen n walide fori, kɔnɔ a bara
boore gbaku wuri ma.»
14 Misira mangɛ naxa xɛɛrae xɛɛ Yusufu
yire. E naxa a ramini geeli kui a ikɔrɛxi
ra. E naxa a xunyi bi, e sose gbɛtɛe ragoro
a ma, e siga a ra Misira mangɛ yire.
15 Misira mangɛ naxa a masen Yusufu
bɛ, «N bara xiye nde sa. Mixi yo mu nɔxi
a tagi rabade, kɔnɔ n bara a mɛ i tan xiye
tagi rabama e na naxan fala i bɛ.»
16 Yusufu naxa Misira mangɛ yaabi, «N
tan mu a ra. Ala nan Misira mangɛ xa
xiye tagi rabama a bɛ.»
17 Misira mangɛ naxa a masen Yusufu
bɛ, «N ma xiye kui n tixi xure dɛ ra.
18 N naxa ninge fate fanyi solofere to
mini ra xure kui, e na ɲooge donfe kalee
longori ra.
19 Na nan lan, ninge solofere gbɛtɛ naxa
te e xanbi ra, e xɔsixi han. E ganyanxɔri
birin saxi kɛnɛ ma. Han to n mu na ninge
xɔsixi mɔɔli to Misira bɔxi ma.
20 Na ninge xɔsixi xun nakanaxie naxa
na ninge solofere fate fanyi don.
21 Kɔnɔ na dangi xanbi, mixi yo mu nɔ
a kolonde xa e bara e don. E xa xɔsi mu
masara. Na nan lan, n naxa xunu.»

22 «Na tɛmui n man naxa xiye gbɛtɛ sa.
Tɔnsɔɛ rafexi fanyi solofere tixi bili keren
ma.
23 Na dangi xanbi tɔnsɔɛ xunxuri
solofere gbɛtɛ, foye naxee raganxi, nee
naxa mini booree sɛɛti ma.
24 Tɔnsɔɛ ponpoee naxa na tɔnsɔɛ
solofere fanyi don. N bara na fala man-
durulae bɛ, kɔnɔ mixi yo mu nɔ a fasaride
n bɛ.»
25 Yusufu naxa a fala Misira mangɛ
bɛ, «I xa xiye firinyi birin fe keren nan
masenxi. Ala bara i rakolon fe ma a fama
naxan nabade.
26 Na ninge solofere fanyie nun na
tɔnsɔɛ solofere fanyie, ɲɛ solofere nan
masenxi na ki. Na tan xiye keren nan a
ra.
27 Na ninge xɔsixi xun nakanaxi
solofere nun na tɔnsɔɛ ponpoe solofere
foye naxee raganxi, nee fan ɲɛ solofere
kaamɛ nan masenxi.»
28 «N xa nɔndi fala i bɛ, Ala bara fe
masen Misira mangɛ bɛ a fama naxan
nabade.
29 Yi ɲɛ solofere naxan fafe yi ki, e
findima ɲɛ fanyi nan na Misira bɔxi bɛ.
30 Na na dangi, kaamɛ ɲɛ solofere gbɛtɛ
fama fade, won nɛɛmuma nɛ na fe fanyi
birin na. Kaamɛ bɔxi halakima nɛ.
31 Na findima fe magaaxuxi nan na, a lu
alɔ sese fanyi mu nu raba yi bɔxi ma.»
32 «I yi xiye saxi nɛ dɔxɔ firin, barima
Ala xa natɛ na a ra naxan mu kanama, a
man mu buma a xa raba.
33 Mangɛ, yakɔsi a lanma i xa xaxilima
fen naxan lɔnnixi. I xa Misira nɔɛ so na
kanyi yi ra.
34 Mangɛ, i xa mixie sugandi naxee
ɲɛngi fama sade bɔxi rawali xɔn ma yi
ɲɛ fanyi solofere bun ma. Bɔxi daxamui
busali suuli yo suuli, e xa fa keren na
mangɛ xɔn ma, a xa a ragata.
35 E xa donse birin malan, e xa a ragata
taae kui Misira mangɛ xa nɔɛ bun ma.
36 Yi donse ragataxi fama Misira bɔxi
ratangade kaamɛ ma, naxan fama fade ɲɛ
solofere bun.»
37 Na wɔyɛnyi naxa rafan Misira mangɛ
nun a xa mixi birin ma.
38 Misira mangɛ naxa a fala e bɛ, «Won
nɔma mixi nde sɔtɔde naxan luma alɔ yi
xɛmɛ? Ala Xaxili na a bɛ.»
39 Misira mangɛ naxa a fala Yusufu bɛ,
«Ala bara na fe birin masen i bɛ. Mixi
yo mu na naxan xaxili fan alɔ i tan, a xa
lɔnni man xa dangi i gbe ra.
40 I tan nan fama findide n ma banxi
xunyi ra. N ma ɲama fama birade i
xa yaamari nan fɔxɔ ra. N ma mangɛ
kibanyi nan tun n nadangixi i ra.»
41 Misira mangɛ man naxa a fala Yusufu
bɛ, «A mato, n bara nɔɛ so i yi ra Misira
bɔxi birin ma.»
42 A naxa a xa gbeti xurundɛ ba a bɛlɛxɛ
ra, a naxa a so Yusufu bɛlɛxɛ ra. A
naxa sose fanyi ragoro a ma. A naxa
kɔnmagore xɛɛma daaxi ragoro a kɔn ma.
43 A naxa a rate gise kui, naxan birama
Misira mangɛ ragise fɔxɔ ra. Sɔɔrie nu fa
a fala e xui itexi ra ɲama bɛ, «Wo xinbi
sin!» Misira mangɛ a xa mangɛya taxu
Yusufu ra na ki nɛ.
44 Misira mangɛ man naxa a fala Yusufu
bɛ, «N tan nan mangɛ ra, kɔnɔ xa i mu
yaamari fi naxan ma, fefe mu rabama
Misira bɔxi ma.»
45 Misira mangɛ naxa Yusufu xili sa
Safanati Paneya. A naxa Potifera, On
sɛrɛxɛdubɛ, xa di ginɛ Asana, fi a ma.
Yusufu naxa Misira bɔxi xun mato fɔlɔ a
ra.
46 Yusufu simaya nu bara ɲɛ tongo
saxan li, a fa Misira mangɛ yire tɛmui
naxɛ.

Na tɛmui Yusufu naxa keli Misira
mangɛ yire, a sa Misira bɔxi birin iɲɛrɛ.
47 Na ɲɛ solofere fanyi kui, bɔxi birin
naxa rawali.
48 Yusufu naxa donse birin malan
naxan sɔtɔxi na ɲɛ solofere bun ma
Misira bɔxi ma. A naxa donse ragata taae
kui naxan sɔtɔxi daaxa.
49 Yusufu naxa donse xɔri gbegbe
malan, alɔ mɛyɛnyi naxan na baa dɛ ra.
A naxa gbo yɛ han a mu na xasabi sɛbɛ
sɔnɔn, barima mixi yo mu nɔma a kɔnti
kolonde.
50 Beenun kaamɛ ɲɛ sin tɛmui, Yusufu
xa ginɛ Asana, On sɛrɛxɛdubɛ Potifari xa
di ginɛ, naxa di firin bari a bɛ.
51 Yusufu naxa a xa di singe xili sa
Manasi. Na nan na ki, Ala bara a niya
n bara nɛɛmu n ma tɔɔrɛ birin ma, a nun
n baba xa denbaya.

52 A naxa a xa di firin nde xili sa Efirami.
Na nan na ki, Ala bara n findi di bari ra
bɔxi ma n xun nu goroxi dɛnnaxɛ.
53 Ɲɛ fanyi solofere naxa dangi Misira
bɔxi ma.
54 Kaamɛ ɲɛ solofere naxa a li fɔlɔ, alɔ
Yusufu a tagi raba ki naxɛ. Kaamɛ naxa
din duniɲa birin na, kɔnɔ baloe nu na
Misira bɔxi tan ma.
55 Kaamɛ to bara Misira bɔxi birin suxu,
ɲama naxa sɔnxɔɛ rate Misira mangɛ ma
baloe fe ra. Misira mangɛ naxa a fala
Misirakae birin bɛ, «Wo siga a fala Yusufu
bɛ, a na fe naxan fala wo bɛ, wo xa na
raba.»
56 Kaamɛ naxa din bɔxi birin na.
Yusufu naxa donse malandee rabi, a naxa
mɛngi sara Misirakae ma, barima kaamɛ
nu bara sɛnbɛ sɔtɔ Misira bɔxi birin ma.
57 Mixie nu fa keli yire birin, fafe mɛngi
sarade Yusufu ma, barima kaamɛ nu bara
sɛnbɛ sɔtɔ duniɲa birin ma.

42

Yaxuba xa die sigafe Misira

1 Yaxuba to bara a mɛ a mɛngi na
Misira, a naxa a fala a xa die bɛ, «Wo
dɔxɔxi munfe ra?
2 N bara a mɛ a mɛngi na Misira. Wo
goro, wo sa mɛngi sara won bɛ alako won
xa balo, won naxa fa faxa.»
3 Yusufu taara mixi fu naxa goro donse
xɔri sarade Misira.
4 Yaxuba mu tin Bunyamin, Yusufu
xunya, xa bira e fɔxɔ ra. A nu fa a fala,
«N bara gaaxu fe ɲaaxi naxa fa a sɔtɔ.»
5 Isirayila xa die naxa siga mɛngi sa-
rade, e nun mixi gbɛtɛe ra naxee fan nu
waxi mɛngi xɔn, barima kaamɛ nu bara
din Kanaan bɔxi birin na.
6 Yusufu nan nu findixi mangɛ xungbe
ra Misira. A tan nan nu mɛngi sarama
mixi birin ma. Yusufu taarae naxa fa, e e
yatagi rafelen bɔxi ma a ya i.
7 Yusufu to a taarae to, a naxa e kolon,
kɔnɔ a naxa a yɛtɛ rasan e ma. A naxa
wɔyɛn e bɛ a xɔrɔxɔɛ ra, «Wo kelixi
minden?» E naxa a yaabi, «Muxu kelixi
Kanaan bɔxi nan ma, fafe donse sarade.»
8 Yusufu naxa a taarae kolon, kɔnɔ e tan
mu kolon sɔtɔ a xa fe ma.
9 Yusufu naxa ratu a xa xiye ma, a
naxan sa a taarae xa fe ra. A naxa a fala e
bɛ, «Bɔxi rabɛnyie nan na wo ra. Wo faxi
yi bɔxi kobidee nan kolonde.»
10 E naxa a yaabi, «Ade. Mangɛ, muxu
faxi donse na tun sarade.
11 Muxu birin, xɛmɛ keren xa die nan
lanxi muxu ma. Mixi matinxinxie nan na
muxu ra. Muxu na i xa yaamari bun ma,
muxu mu findixi bɔxi rabɛnyie xa ra.»
12 Yusufu naxa a fala e bɛ, «Wule na a
ra. Wo faxi bɔxi kobidee nan fende.»
13 E naxa a yaabi, «Muxu tan luxi alɔ
i xa konyie. Muxu di fu nun firin nan
a ra. Mixi keren ma die nan na muxu
birin na Kanaan bɔxi ma. Muxu birin
xunya na muxu baba yire, di keren tan
bara laaxira.»
14 Yusufu naxa a fala e bɛ, «N a kolon a
bɔxi rabɛnyie nan na wo ra.
15 N wo matoma yi nan ma. Misira
mangɛ xili ra, wo mu kelima be danmi
wo xunya mu fa.
16 Wo mixi nde xɛɛ wo ya ma a xa sa fa
wo xunya ra. Wo tan dɔnxɔɛe soma geeli
nɛ. N fama wo xa wɔyɛnyi matode, n xa
a kolon xa wo nɔndi falama, xa na mu
Misira mangɛ xili ra, bɔxi rabɛnyie nan
na wo ra.»
17 A naxa e birin makankan han xi
saxan.
18 Xi saxan lɔxɔɛ, Yusufu naxa a fala
e bɛ, «Xa wo bara n xui suxu, wo mu
faxama, barima n gaaxuma Ala ya ra.
19 Xa mixi matinxinxie nan wo ra, wo
mixi keren lu geeli kui, booree xa donse
xanin wo xa denbayae xɔn ma, barima e
na tɔɔrɛ kui.
20 Wo xa fa wo xunya ra n xɔn ma alako
n xa a kolon xa nɔndi falɛe nan wo ra, na
nan a toma wo mu faxama.»
21 Na tɛmui, e nu fa a fala e boore
bɛ, «Iyo won tan nan yati fɔxi na won
yɛtɛ ma, barima won na won xunya
xa yamaɲɔxunyi to nɛ. A naxa won
mayandi, kɔnɔ won ɲan mu a danxun. Na
fe nan a toxi won na yi tɔɔrɛ kui.»
22 Ruben to wɔyɛnyi tongo, a naxa a fala
e bɛ, «N na a fala nɛ wo bɛ, wo naxa
gbaloe fe raba na dimɛdi ra. Kɔnɔ wo mu
tin wo tuli matide n na. Yakɔsi a haakɛ
nan won bɔnbɔfe yi ki.»

23 E mu nu a kolonxi a Yusufu e xa xui
mɛma, barima xui madangi nu na e tagi.
24 Yusufu naxa a makuya e ra, a nu fa
wa. Na dangi xanbi, a naxa fa wɔyɛnde e
bɛ. A naxa Simeyɔn tongo e ya ma, a a sa
geeli e ya xɔri.
25 Yusufu naxa yaamari fi a xa walikɛe
ma, e xa e xa bɛkie rafe donse xɔri ra, e
xa e xa kɔbiri fan sa kankan xa bɛkie kui
a nun e fandɛ. Na naxa raba e bɛ.
26 Na tɛmui Yusufu xa taarae naxa e xa
mɛngi kote sa sofalee fari, e naxa siga.
27 E to xide li, keren naxa a xa bɛki rabi
alako a xa donse xɔri so a xa sofale yi ra.
A naxa a xa kɔbiri to a xa bɛki kui.
28 A naxa a fala a taarae bɛ, «E bara n
ma kɔbiri ragbilen n ma. A tan nan na n
ma bɛki kui yi ki.» E bɔɲɛe naxa mini. E
nu fa e boore maxɔrin kɔntɔfili kui, «Ala
munse rabaxi won na yi ki?»
29 E to so e baba Yaxuba yire Kanaan
bɔxi ma, e naxa na birin dɛntɛgɛ a bɛ.
30 E naxa a fala, «Xɛmɛ naxan na na
bɔxi mangɛ ra, a wɔyɛnxi nɛ muxu bɛ a
xɔrɔxɔɛ ra. A man fa muxu findi mixie ra
naxee faxi a xa bɔxi rabɛnde.
31 Muxu naxa a fala a bɛ, ‹Mixi matinx-
inxie nan na muxu ra, bɔxi rabɛnyie xa
mu lanxi muxu ma.
32 Muxu di fu nun firin na a ra, muxu
birin baba keren. Keren bara laaxira,
muxu xunya na muxu baba fɛ ma Kanaan
bɔxi ma.›
33 Na xɛmɛ naxan na na bɔxi mangɛ ra,
a falaxi nɛ muxu bɛ, ‹N wama a kolonfe
nɛ xa mixi matinxinxie nan na wo ra. Wo
mixi keren lu n yire be. Wo mɛngi xanin
wo xa mixie xɔn, barima kaamɛ na e ma.
Wo siga,
34 kɔnɔ wo man xa fa wo xunya ra n xɔn
ma. N fama a kolonde na nan ma mixi
matinxinxie nan wo ra, bɔxi rabɛnyie mu
wo ra. Na tɛmui, n wo xunya soma wo
yi ra, wo man fa yulɛya raba n ma bɔxi
kui.›»
35 E to e xa bɛkie ibagan, kankan naxa
a xa kɔbiri to a xa bɛki kui. E tan nun e
baba to na kɔbiri to, e birin naxa gaaxu.
36 E baba Yaxuba naxa a fala e bɛ, «Wo
bara n nagan n ma die ra. Yusufu mu
na fa, Simeyɔn fan mu na. Wo man waxi
Bunyamin nan fan tongofe yi ki. Yi kote
birin findixi n tan nan gbe ra.»
37 Ruben naxa a fala a baba bɛ, «Xa n
mu Bunyamin nagbilen i ma, i xa n ma di
firinyie faxa. Bunyamin so n yi ra, n man
fama a ra.»
38 Yaxuba naxa a yaabi, «Wo nun n ma
di birin mu sigama, barima a taara bara
faxa, a keren nan fa luxi. Xa fe nde sa
a sɔtɔ wo xa biyaasi kui, n ma simaya
raɲɔnyi findima n bɛ sunnunyi nan na wo
fɔxi ra.»

43

Yaxuba xa die xa biyaasi firin nde

1 Kaamɛ sɛnbɛ nu gboma nan tun
Kanaan bɔxi kui.
2 Yaxuba nun a xa denbaya to bara gɛ
mɛngi birin donde e fa naxan na kelife
ra Misira, Yaxuba naxa a fala a xa die bɛ,
«Wo man xa siga, wo xa sa donse nde sara
won bɛ.»
3 Yuda naxa a yaabi, «Misira mangɛ a
fala nɛ muxu bɛ a fanyi ra, ‹Wo mu n
yatagi toma xa wo nun wo xunya birin
mu fa.›
4 Xa i bara tin muxu nun Bunyamin
birin xa siga, muxu sigama nɛ, muxu sa
donse sara i bɛ.
5 Kɔnɔ xa i mu tin na ra, muxu mu
sigama, barima na xɛmɛ a fala nɛ muxu
bɛ, ‹Wo mu n yatagi toma xa wo nun wo
xunya birin xa mu fa.›»
6 Na tɛmui Isirayila naxa a fala, «Munfe
ra wo fe kobi ilanxi n na a falafe na xɛmɛ
bɛ a xunya gbɛtɛ na wo bɛ?»
7 E naxa a yaabi, «Na xɛmɛ muxu
maxɔrinxi nɛ a xɔrɔxɔɛ ra muxu bari ki
ma. A nu fa a fala, ‹Wo baba man na
simaya kui? Wo xunya nde na?› Muxu
fan naxa a xa maxɔrinyi birin yaabi.
Muxu ɲɔxɔ mu nu a ma, a falama, ‹Wo
fa wo xunya ra.›»
8 Yuda naxa a fala a baba Isirayila bɛ,
«A lu muxu nun dimɛdi xa siga. Muxu xa
siga, na tɛmui won baloe sɔtɔma nɛ won
mu faxa, i tan, muxu tan, a nun muxu xa
die.
9 I ya ti n tan na. I fama a maxɔrinde n
tan nan ma. Xa n mu fa a ra, n fa a ti i ya
i, na kote bara findi n gbe ra i mabiri.
10 Yakɔsi, xa yi fe xa mu muxu rabuxi
nu, muxu bara sigɛ nun fa firin naba nu.»

11 E baba Isirayila naxa a fala e bɛ, «Yi
nan to fa a ra, wo fan yi nan nabama. Wo
bɔxi daxamui ndee sa kote alako wo xa
na xɛmɛ sanba wuri dole, kumi, surayi,
labundɛ, kusu, nun foote kansi ra.
12 Wo xa mɛngi sare singe, wo naxan
toxi bɛkie kui, a nun mɛngi gbɛtɛ sare,
wo xa na kɔbiri birin xanin wo xun.
Tɛmunde na findixi nɛɛmui nan na.
13 Wo wo xunya tongo, wo xa siga na
xɛmɛ yire.
14 Ala Sɛnbɛ Kanyi xa a niya na xɛmɛ
xa kinikini wo ma, a xa wo xunya so wo
yi ra a nun Bunyamin. Xa n tan fa ganma
nɛ n ma die birin na, n bara yɛrɛlɛ.»
15 Yaxuba xa die naxa na sanbasee
yailan. E naxa mɛngi sare singe kɔbiri
tongo, a nun e lanma e xa mɛngi gbɛtɛ
sara kɔbiri naxan na. E naxa siga Misira a
nun Bunyamin, e sa e yɛtɛ dɛntɛgɛ Yusufu
bɛ.
16 Yusufu to Bunyamin to e ya ma, a
naxa a fala a xa konyi bɛ, «Yi xɛmɛe xanin
n xɔnyi. I xa xuruse ndee faxa, i donse
yailan, alako muxu xa muxu dɛge yire
keren to yanyi ra.»
17 Yusufu xa konyi naxa a xa yaamari
raba keren na. A naxa Yaxuba xa die
xanin Yusufu xɔnyi.
18 Gaaxui naxa lu e ma a nu e xaninma
tɛmui naxɛ Yusufu xɔnyi. E nu fa a fala
e boore bɛ, «E na won xaninfe na kɔbiri
nan ma fe ra, won naxan to won ma bɛkie
kui. E fama nɛ dutunde won ma, e won
ma sofalee tongo, e won findi konyie ra.»
19 Na kui e naxa e maso Yusufu xa banxi
konyi ra, e naxa wɔyɛn a ra banxi sode dɛ
ra.
20 E naxa a fala, «Yandi mangɛ, muxu
singe bara fa be nu donse sarade.
21 Kɔnɔ muxu to muxu xide li gbilenfe
ra muxu xɔnyi, muxu naxa muxu xa bɛkie
rafulun, kankan naxa a xa kɔbiri to a xa
bɛki kui na donse saraxi naxan na. Yakɔsi
muxu man bara fa na kɔbiri ragbilende i
ma.
22 Muxu bara fa kɔbiri gbɛtɛ fan na,
alako muxu man xa donse gbɛtɛ sara.
Muxu mu a kolon mixi yo naxan na kɔbiri
saxi muxu xa bɛkie kui.»
23 Mangɛ xa konyi naxa e yaabi, «Wo
bɔɲɛ xa sa, wo naxa gaaxu. Ala na a ra,
wo baba Marigi Ala nan na harige fixi wo
ma wo xa bɛkie kui. N tan yati nan wo xa
kɔbiri rasuxu.» Na tɛmui a naxa Simeyɔn
ramini e ma,
24 a fa e raso Yusufu xɔnyi. A naxa ye so
e yi ra, alako e xa e sanyie maxa. A naxa
ɲooge so e xa sofalee yi ra donse ra.
25 Yusufu taarae naxa sanbasee yailan,
beenu Yusufu soma tɛmui naxɛ yanyi ra,
barima e nu bara a mɛ e e dɛgema naa
nɛ.
26 Yusufu to so banxi, e naxa a xa
sanbasee so a yi ra, e e rafelen bɔxi ma
a bɛ.
27 Yusufu naxa e maxɔrin xa e yalanxi.
A man naxa e maxɔrin, «Wo baba forixi
wo naxan xa fe fala n bɛ, se mu a toxi? A
man na simaya kui?»
28 E naxa a yaabi, «I xa konyi muxu
baba, sese mu a sɔtɔxi. A man na simaya
kui.» E man naxa e rafelen bɔxi ma a bun
ma.
29 Yusufu to a ya rakeli, a naxa a xunya
Bunyamin to, a nga xa di. A naxa a fala,
«Yi nan na wo xunya ra wo naxan xa fe
fala n bɛ?» Yusufu naxa a fala Bunyamin
bɛ, «N ma di, Ala xa hɛɛri fi i ma.»
30 A xunya xa fe kinikini naxa goro a
sondonyi kui, wa xɔli naxa a suxu. A naxa
keli mafuren, a so a xide a nu fa wa.
31 Yusufu to gɛ a ya rafurukude, a naxa
mini, a na maɲɔxunyi ba a ya ra. A naxa
yaamari fi, «Wo donse itaxun.»
32 A xa walikɛe naxa a gbe sa a xati ma,
e a taarae gbe dɔxɔ e xati ma, e Misirakae
gbe fan dɔxɔ e xati ma, barima Misirakae
nun Eburu mixie mu e dɛgema yire keren.
Misirakae xa naamunyi mu tinma na ra
feo.
33 Yusufu xa walikɛe naxa a taarae
magoro a ya xɔri. E birin nu magoroxi
a fori ki ma, keli di singe ma han dimɛdi.
Yi fe naxa e birin kaaba.
34 Yusufu to yaamari fi donse xa so e yi
ra, Bunyamin xa donse nu dangi a taarae
gbe ra dɔxɔ suuli. E birin naxa e dɛge, e
min, han e wasa.

44

Yusufu na a taarae matofe

1 Yusufu naxa yi yaamari so a xa banxi
walikɛe xunyi yi ra, a naxɛ, «Yi mixie
xa bɛkie rafe donse ra e nɔma naxan

xaninde. I man xa e xa kɔbiri sa e xa bɛkie kui.
2 I xa n ma ye minse gbeti daaxi fan sa
e birin xunya dɔnxɔɛ xa bɛki kui, a nun
a xa mɛngi sara kɔbiri.» Yusufu fe naxan
birin fala a xa walikɛ bɛ, a naxa a birin
naba.
3 Kuye to iba gɛɛsɛgɛ, Yaxuba xa die
naxa siga, e nun e xa sofalee ra.
4 E naxa keli taa kui, kɔnɔ beenun e xa
makuya, Yusufu naxa a fala a xa walikɛ
bɛ, «Keli, i siga na mixie fɔxɔ ra, i xa e
suxu. I na e li, a fala e bɛ, ‹Wo fe fanyi
masaraxi fe kobi ra munfe ra?
5 Munfe ra wo n ma mangɛ xa ye minse
gbeti daaxi se matose muŋaxi? Na fe
mɔɔli mu fan.›»
6 Mangɛ xa walikɛ to e yire li, a naxa na
birin fala e bɛ.
7 E naxa a yaabi, «Mangɛ, i wɔyɛnma yi
mɔɔli ra munfe ra? Muxu tan, i xa konyie
mu nɔma na mɔɔli rabade.
8 Muxu kɔbiri naxan to bɛkie kui
Kanaan, muxu bara fa a ra. Munfe
ra muxu gbeti, xa na mu a ra xɛɛma,
muŋama i xa mangɛ xa banxi kui?
9 I na sese to muxu yi ra naxan findixi
Misira mangɛ gbe ra, i xa na kanyi faxa, i
xa muxu tan dɔnxɔɛe fan findi i xa konyie
ra.»
10 Mangɛ xa konyi naxa a fala, «Na bara
fan. Wo naxan falaxi yi ki, n fan bara tin
na ra. N na se keren to mixi naxan yi ra,
na tan bara findi n ma konyi ra, wo tan
dɔnxɔɛe bara kisi.»
11 E birin naxa e xa bɛkie ragoro ma-
furen, e naxa e rafulun.
12 Mangɛ xa konyi naxa e fɛtɛnkɛn fɔlɔ
fori ma a sa dɔxɔ dimɛdi ra. Na ye minse
gbeti daaxi naxa to Bunyamin xa bɛki kui.
13 Na kui Yaxuba xa die naxa e xa
donmae ibɔɔ. E birin naxa e xa kote baki
sofalee fari, e man naxa gbilen taa kui.
14 Yuda nun a xunyae to Yusufu xɔnyi
li, e naxa e felen a bun bɔxi ma.
15 Yusufu naxa a fala e bɛ, «Wo yi rabaxi
munfe ra? Wo mu a kolon, mixi alɔ n tan
a nɔma se matode fe birin ma?»
16 Yuda naxa a yaabi, «N munse falama
n ma mangɛ bɛ? N lan n xa munse fala?
Muxu nɔma fiixɛde di? Ala bara i xa
konyie to fe kobi xun ma. Muxu bara findi
n ma mangɛ xa konyie ra, muxu tan nun
yi ye minse gbeti daaxi toxi mixi naxan
yi.»
17 Yusufu naxa a fala, «N mu nɔma na
mɔɔli rabade. Yi ye minse gbeti daaxi toxi
mixi naxan yi ra, na nan na n ma konyi
ra, kɔnɔ wo tan, wo siga xaxilisa kui wo
baba yire.»
18 Na xanbi Yuda naxa makɔrɛ mangɛ
ra, a naxa a fala a bɛ, «N bara i mayandi
n ma mangɛ, a lu n xa masenyi nde ti i
bɛ. I bɔŋɛ naxa te n tan i xa konyi xili
ma, barima i luxi nɛ alɔ Misira mangɛ.
19 A singe ra i muxu maxɔrin nɛ, fa a
fala, ‹Wo baba na na? Wo xunya nde na
na?›
20 Muxu naxa i yaabi, ‹Muxu baba forixi
na na, a nun muxu xunya, a naxan sɔtɔxi
a xa xɛmɛforiŋa kui. Bunyamin taara
bara faxa, a keren nan fa luxi a nga xa
die ya ma, a tan nan nafan muxu baba
ma.›»
21 «I bara a fala muxu tan i xa konyie
bɛ, ‹Wo fa a ra n xɔn ma alako n xa a to
n ya ra.›
22 Muxu naxa n ma mangɛ yaabi, ‹Yi
dimɛdi mu kelima a baba sɛɛti ma, xa na
mu a ra a baba faxama nɛ.›
23 Kɔnɔ i bara a fala i xa konyie bɛ, ‹Xa
wo nun wo xunya birin mu fa, n mu n ya
tima wo bɛ.›
24 Muxu to siga n baba yire, i xa konyi,
muxu naxa mangɛ xa dɛntɛgɛ sa a bɛ.»
25 «Na dangi xanbi, muxu baba man
naxa a fala muxu bɛ, ‹Wo siga, wo xa sa
donse nde sara won bɛ.›
26 Muxu naxa a yaabi, ‹Muxu mu nɔma
sigade xa muxu nun muxu xunya birin
mu a ra. Xa biyaasi lanma, fo muxu nun
muxu xunya xa siga. Xa na mu a ra, yi
xɛmɛ mu muxu rasɛnɛma.›
27 I xa konyi, n baba, a a fala nɛ muxu
bɛ, ‹Wo a kolon n ma ginɛ di xɛmɛ firin
nan barixi n bɛ.
28 Keren kelixi nɛ n xun ma, n ɲɔxɔ
luxi a ma tɛmunde sube nde bara a ibɔɔ,
barima han yakɔsi n mu nu a to.
29 Xa wo yi di fan tongo n xun ma, fe
ɲaaxi nde naxa a sɔtɔ, n faxama nɛ na
sunnunyi ra n fate.›»
30 «Yakɔsi xa n sa gbilen n baba yire, xa
muxu nun yi dimɛdi birin xa mu a ra,

31 n baba faxama nɛ, barima a nii luuti
nan Bunyamin na. A na a to yi dimɛdi mu
na muxu fɔxɔ ra, muxu tan i xa konyie
bara e baba forixi faxa sunnunyi ra a fate.
32 N tan i xa konyi, n dɔxɔxi nɛ sɛɛkɛ
ra yi dimɛdi xa fe ra. N nu bara a fala n
baba bɛ, ‹Xa n mu gbilen a ra i yire, na
bara findi n ma kote ra n ma duniɲɛigiri
birin kui.›»
33 «Yakɔsi n bara i mayandi, i xa tin n
tan xa lu yi dimɛdi ɲɔxɔɛ ra, n xa findi i
xa konyi ra, alako yi dimɛdi nun a taarae
birin xa siga.
34 N nɔma sigade n baba yire di, xa
muxu nun yi dimɛdi birin xa mu a ra? N
mu nɔma a lude sunnunyi xa n baba faxa
n ya xɔri.»

45

Yusufu a yɛtɛ masenfe

1 Yusufu to mu nu wama wafe a xa
konyie ya xɔri, a naxa e yamari e birin
xa mini. Na kui, a nu a yɛtɛ masenma a
taarae bɛ tɛmui naxɛ, mixi gbɛtɛ yo mu
nu na naa.
2 Yusufu naxa wa a xui itexi ra, han
Misirakae nun Misira mangɛ xa mixi
birin naxa na fe kolon.
3 Yusufu naxa a masen a taarae bɛ,
«Yusufu nan n na! N baba man na
duniɲɛ?» Kɔnɔ a taarae mu nɔ a yaabide
fefe ma. E dɛ bara ixara, e gaaxu a ya ra.
4 Yusufu naxa a fala a taarae bɛ, «N
bara wo maxandi, wo xa wo maso n na.»
E naxa e maso a ra. A naxa a fala, «N tan
nan na Yusufu ra, wo xunya, wo naxan
mati a xa findi konyi ra Misirakae bɛ.
5 Yakɔsi wo bɔɲɛ naxa mini, wo naxa
gaaxu, wo to bara n mati konyi ra, n
saramae naxa fa n na yi bɔxi ma. Ala nan
na ragirixi. A tan nan n xɛɛxi wo ya ra
alako n xa wo rakisi.
6 Wo bara a to, ɲɛ firin nan yi ki kaamɛ
na bɔxi ma, kɔnɔ ɲɛ suuli man luxi. Bɔxi
mu rawalima, sansi mu xabama.
7 Ala n nasanbaxi nɛ wo ya ra, alako n
xa bɔxi donse nde ragata wo bɛ, wo xa nɔ
balode maratangɛ kui.
8 Wo tan xa mu faxi n na be. Ala na a
ra. A tan nan n findi Misira mangɛ baba
ra, a xa banxi nun a xa bɔxi birin xa lu n
ma yaamari bun ma.»
9 «Wo xulun, wo xa siga n baba yire.
Wo xa a fala a bɛ, ‹I xa di Yusufu yi nan
falaxi, «Ala bara n findi Misira mangɛ ra.
I xa siga n yire, i naxa dugundi.
10 I fama lude Gosen bɔxi nan ma n fɛ
ma, i tan, i xa die, i xa mamadie, i xa
xurusee, nun i harige birin.
11 Ɲɛ suuli kaamɛ man luxi. N i hayi
birin fanma nɛ Gosen, alako i nun i xa
denbaya naxa findi setaree ra.»›»
12 «Wo bara a to wo yɛtɛ ya ra, n xunya
Bunyamin fan bara a to, a n tan yati nan
wɔyɛnfe wo bɛ.
13 Wo xa n ma mangɛya sɛnbɛ tagi raba
n baba bɛ, n na naxan kui Misira bɔxi
ma, a nun wo fe naxan birin toxi. Wo wo
xulun, wo xa fa n baba ra han be.»
14 Yusufu naxa findigilin a xunya Bun-
yamin ma, e firin naxa wa a xɔrɔxɔɛ ra.
15 Yusufu naxa a taarae fan masunbu, e
birin naxa wa. Na xanbi, a taarae naxa
suusa wɔyɛnde a bɛ.
16 Misira mangɛ naxa kolon sɔtɔ a ma,
a Yusufu taarae bara fa. Na naxa rafan
Misira mangɛ nun a xa mixi birin ma.
17 A naxa a masen Yusufu bɛ, «A fala
i taarae bɛ, ‹Wo kote baki wo xa sofalee
fari, wo xa siga Kanaan bɔxi ma.
18 Na tɛmui wo xa gbilen wo nun wo
baba nun wo xabilɛ ra n yire. Se fanyi
naxan birin na Misira bɔxi ma, n na
a soma nɛ wo yi ra, wo man fa bɔxi
daxamui fanyi don.›
19 I xa a fala i taarae bɛ, ‹Wo xa Misira
gisee xanin, wo xa wo baba, wo xa die,
nun wo xa ginɛe baki e kui, wo xa fa e ra.
20 Wo naxa mɔnɛ sese xa fe ra, barima
se fanyi naxan birin na Misira bɔxi ma, a
findima wo gbe nan na.›»
21 Isirayila xa die naxa na raba. Yusufu
naxa gisee so a taarae yi ra alɔ Misira
mangɛ a fala a bɛ ki naxɛ. A naxa fandɛ
fan so e yi ra e naxan donma kira ra.
22 A naxa donma fanyie fi a taarae birin
ma. Kɔnɔ a kɔbiri kole kɛmɛ saxan nan fi
Bunyamin tan ma, a nun donma suuli.
23 A naxa Misira daxamui fanyi baki
sofale fu fari a baba xa sanbɛ. A man
naxa donse xɔri, taami, nun fandɛ gbɛtɛe
baki sofale ginɛ fu fari a baba xa biyaasi
xa fe ra.

24 Na dangi xanbi, a naxa a taarae lu
e xa siga. A naxa a fala e bɛ, «Wo naxa
galanbu kira xɔn ma de!»
25 E naxa keli Misira, e te Kanaan bɔxi
ma e baba Yaxuba yire.
26 E naxa a fala a bɛ, «Yusufu mu faxaxi!
A tan nan Misira bɔxi birin yamarima!»
Yaxuba to na mɛ, a mu nɔ lade na ra.
27 Kɔnɔ e to Yusufu xa masenyi birin
dɛntɛgɛ a bɛ, a ya fan naxa gisee to Yusufu
naxee rasanbaxi a xaninfe ra, Yaxuba
naxa sɛɛwa.
28 Isirayila naxa a fala, «N bara ɲɛlɛxin,
n ma di Yusufu man na ɲɛngife. Beenun
n xa faxa, n fama nɛ a tode.»

46

Yaxuba sigafe Misira

1 Yaxuba naxa a harige birin xanin a
xun ma. A to Beriseeba li, a naxa sɛrɛxɛ
ba a baba Isiyaga Marigi Alatala bɛ.
2 Ala naxa Isirayila xili xiye kui, «Yax-
uba, Yaxuba.» Isirayila naxa a ratin, «N
tan nan ya.»
3 Ala naxa a masen a bɛ, «N tan nan
na Ala ra, i baba Marigi Ala. Hali i mu
gaaxu sigafe ra Misira, barima n i findima
si belebele nan na.
4 Won birin nan sigama Misira, n tan
nan man fama i ragbilende be. Yusufu
yati nan fama i yae ragalide i ɲɔn tɛmui.»
5 Na kui, Yaxuba naxa keli Beriseeba.
Isirayila xa die naxa e baba Yaxuba, e xa
die, a nun e xa ginɛe baki gisee kui, Misira
mangɛ naxee rasanba.
6 E naxa e xa xurusee tongo, a nun e se
naxan birin sɔtɔ Kanaan bɔxi ma. Yaxuba
naxa siga Misira a nun a bɔnsɔɛ birin.
7 A naxa a xa die nun a xa mamadie
birin xanin a xun ma. A naxa siga a tan
nun a bɔnsɔɛ birin.
8 Isirayila xa die xili nan ya naxee siga
Misira.
Yaxuba nun a xa di xɛmɛe xa taruxui nan
ya:
Yaxuba xa di singe lanxi Ruben nan ma.
9 Ruben xa die nan ya:
Hanoki, Palu, Heseron, nun Karimi.
10 Simeyɔn xa die nan ya:
Yemuweli, Yamin, Ohadi, Yakin, Soxara,
nun Soli.
Soli findi Kanaan ginɛ xa di nan na.
11 Lewi xa die nan ya:
Gerison, Kohata, nun Merari.
12 Yuda xa die nan ya:
Eri, Onan, Selaha, Peresi, nun Sera.
Kɔnɔ Eri nun Onan faxa Kanaan bɔxi nan
ma.
Peresi xa die findi Heseron nun Hamuli
nan na.
13 Isakari xa die nan ya:
Tola, Puwa, Yasubu, nun Simiron.
14 Sabulon xa die nan ya:
Seredi, Elon, nun Yaxaleeli.
15 Die nan na ki, Leya naxee bari Yaxuba
bɛ Padan Arami.
A man naxa a xa di ginɛ Dina bari naa.
A xa di xɛmɛe nun di ginɛe
kɔnti birin nalanxi mixi tongo saxan a
nun saxan.

16 Gadi xa die nan ya:
Sefon, Hagi, Suni, Esibon, Eri, Arodi, nun
Areli.
17 Aseri xa die nan ya:
Yimina, Yisiwa, Yisiwi, Beriya,
a nun e xunya ginɛma Sera.
Beriya xa die findi Heberi nun Malakiyeli
nan na.
18 Die nan na ki, Silipa naxee bari Yaxuba
bɛ.
E birin nalanxi mixi fu nun senni.
Laban nu bara Silipa so a xa di ginɛ Leya
yi ra.

19 Yaxuba xa ginɛ Raxele xa die nan ya:
Yusufu nun Bunyamin.
20 Asena naxa di firin sɔtɔ Yusufu bɛ
Misira bɔxi ma:
Manasi nun Efirami.
Asana nan lanxi On sɛrɛxɛdubɛ Potifari
xa di ginɛ ma.
21 Bunyamin xa die nan ya:
Bela, Bekeri, Asibeli, Gera, Naaman,
Eki, Rosi, Xupimi, Mupimi, nun Arade.
22 Die nan na ki, Raxele naxee bari Yaxuba
bɛ.
E birin nalanxi mixi fu nun naani.

23 Dana xa di nan ya:
Xusimi.
24 Nafatali xa die nan ya:
Yaxaseeli, Guni, Yeseri, nun Silemi.
25 Die nan na ki, Bila naxee bari Yaxuba
bɛ.
E birin nalanxi mixi solofere.

Laban nu bara Bila so a xa di ginɛ Raxele
yi ra.

26 Yaxuba nun mixi naxee birin siga
Misira,
a bɔnsɔɛ birin nalanxi mixi tongo senni
nun senni,
bafe a xa die xa ginɛe ra.
27 Yusufu di xɛmɛ firin nan bari Misira.
Yaxuba xabilɛ naxan siga Misira bɔxi ma,
e kɔnti birin nalanxi mixi tongo solofere.

28 Yaxuba naxa Yuda xɛɛ a ya ra Yusufu
xɔn ma, alako a xa kira yailan e bɛ sigafe
ra Gosen. E to so Gosen bɔxi ma,
29 Yusufu naxa a gise tongo, a naxa siga
a baba Isirayila ralande naa. A to a li,
a naxa findigilin a ma, a nu fa wa ra a
xɔnkuye ra.
30 Isirayila naxa a fala Yusufu bɛ, «Hali
n faxa fa, n bɔɲɛ bara sa barima n bara i
yatagi to, i man na ɲɛngife.»
31 Yusufu naxa a fala a taarae bɛ, a
nun a baba xa denbaya, «N xa siga, n
xa sa a fala Misira mangɛ bɛ, ‹N taarae
nun n baba xa denbaya naxee nu sabatixi
Kanaan bɔxi ma, e birin bara fa n yire.
32 Yi mixie gɔɔrɛ kanyie nan e ra. E
xurusee nan dɛmadonma. E bara fa e
xa gɔɔrɛe ra, sie, yɛxɛɛe, ningee, nun e
harige birin.›
33 Misira mangɛ na wo xili tɛmui naxɛ,
a wo maxɔrinma nɛ wo xa wali ma.
34 Wo xa a yaabi, ‹Muxu tan i xa
konyie findixi xuruse maxurie nan na,
kabi muxu dimɛdi tɛmui han yakɔsi, alɔ
muxu benbae nu a rabama ki naxɛ.›
Na kui wo fama lude Gosen bɔxi nan
ma, barima xuruse dɛmadonyie raŋaaxu
Misirakae ma.»

47

Yaxuba sabatife Misira

1 Yusufu naxa siga a sa a fala Misira
mangɛ bɛ, «N baba nun n ngaxakerenyie
bara fa Gosen kelife Kanaan bɔxi ma. E
bara fa e xa xurusee nun e harige birin
na.»
2 A naxa a taara suuli ndee masen
Misira mangɛ bɛ.
3 Misira mangɛ naxa Yusufu taarae
maxɔrin, «Wo wali mundun nabama?» E
naxa Misira mangɛ yaabi, «Muxu tan i
xa konyie findixi xuruse dɛmadonyie nan
na, alɔ muxu benbae nu a rabama ki
naxɛ.»
4 E man naxa a fala Misira mangɛ bɛ,
«Muxu faxi nɛ, muxu xa lu yi bɔxi ma
sinden, barima sɛxɛ mu na muxu xɔnyi
kɔrɛ xurusee naxan donma. Kaamɛ bara
din Kanaan bɔxi ra. Muxu bara i mayandi
i xa muxu tan i xa konyie sago sa, muxu
xa lu Gosen bɔxi ma.»
5 Misira mangɛ naxa a fala Yusufu bɛ,
«I baba nun i taarae bara fa i fɔxɔ ra.
6 Misira bɔxi na i sagoe. Yire fanyi fen
Gosen mabiri, i baba nun i ngaxakerenyie
luma dɛnnaxɛ. Xa i mixi matinxinxie
kolon e ya ma, e sugandi e xa findi n ma
xuruse dɛmadonyie ra.»
7 Na dangi xanbi, Yusufu naxa a baba
xanin Misira mangɛ yire, a a masen a bɛ.
Yaxuba naxa duba Misira mangɛ bɛ.
8 Misira mangɛ naxa Yaxuba maxɔrin,
«I xa simaya ɲɛ yeri a ra yi ki?»
9 Yaxuba naxa Misira mangɛ yaabi, «N
ma simaya ɲɛ kɛmɛ ɲɛ tongo saxan na a
ra yi ki. N simaya dunke naxasixi nan
sɔtɔxi. A ɲan mu makɔrɛxi n benbae xa
simaya xasabi ra.»
10 Yaxuba to duba Misira mangɛ bɛ, a
naxa siga.
11 Yusufu naxa bɔxi fanyi fi a baba nun
a taarae ma, alɔ Misira mangɛ a yamari
ki naxɛ. E bɔxi naxan sɔtɔ a tan nan fan
Misira bɔxi birin bɛ. A xili Ramesesi.
12 Yusufu naxa mɛɛni a baba, a taarae,
nun a baba xa denbayae birin ma.
13 Na tɛmui kaamɛ nu bara sɛnbɛ sɔtɔ.
Donse mu nu toma keli Misira bɔxi ma
han Kanaan. Kaamɛ naxa ɲama halaki.
14 Kɔbiri naxan birin nu na Misira nun
Kanaan bɔxi ma, Yusufu naxa a masara
mɛngi ra. A naxa na kɔbiri ragata Misira
mangɛ xa banxi kui.
15 Misirakae nun Kanaankae xa kɔbiri
birin to ɲɔn, Misirakae naxa fa Yusufu
yire e a fala, «Donse so muxu yi ra! A
lanma muxu xa faxa i ya xɔri? Muxu xa
kɔbiri birin bara ɲɔn.»
16 Yusufu naxa e yaabi, «Wo fa wo xa
xurusee ra, won xa a masara donse ra,
barima kɔbiri mu na wo yi ra.»
17 E naxa fa e xa xurusee ra Yusufu xɔn
ma. E xa soe, sie, yɛxɛɛe, ningee, nun

sofalee, e nee birin masara Yusufu ma
donse ra. A naxa donse taxun e ra e xa
xurusee masarɛ ra.
18 Na ɲɛ to dangi, e naxa fa a yire,
e a fala a bɛ, «Muxu mu nɔma muxu
nɔxunde muxu xa mangɛ ma. Kɔbiri yo
mu na muxu yi ra. Muxu xa xuruse fan
birin na muxu xa mangɛ yi ra. Muxu
gundie nun muxu xa bɔxie gbansan nan
luxi muxu yi ra donse sare ra muxu xa
mangɛ bɛ.
19 A lanma muxu xa faxa i ya xɔri,
muxu xa bɔxie xun xa rakana? Muxu nun
muxu xa bɔxie masara donse ra, muxu xa
findi Misira mangɛ xa konyie ra, muxu xa
bɔxie fan xa findi a gbe ra. Sansi xɔri so
muxu yi ra muxu naxan nawalima, muxu
xa balo alako muxu naxa faxa, bɔxi fan
naxa rabɛɲin.»
20 Na kui Yusufu naxa Misirakae xa bɔxi
birin sara Misira mangɛ bɛ. Kaamɛ xa
xɔrɔxɔɛ nu bara a niya e xa e xa bɔxi birin
mati Misira mangɛ ma.
21 Yusufu Misira ɲama birin findi
konyie ra na ki nɛ.
22 Kɔnɔ sɛrɛxɛdubɛe tan mu e gbe bɔxie
sara, barima Misira mangɛ nu hinnɛma e
ra donse fe ra.
23 Yusufu naxa a fala ɲama bɛ, «N bara
wo sara to a nun wo xa bɔxie Misira
mangɛ bɛ. Sansi nan yi ki, wo xa bɔxie
rawali.
24 A xaba tɛmui, wo a dɔxɔ suuli nde
soma Misira mangɛ nan yi ra. Dɔxɔ naani
naxee luma, na findima sansi nun baloe
nan na, wo tan, wo xa die, a nun wo xa
mixi birin bɛ.»
25 E naxa a fala, «I bara muxu rakisi!
Muxu bara muxu xa mangɛ xa fe fanyi to
a naxan nabaxi muxu bɛ. Muxu findima
Misira mangɛ xa konyie nan na.»
26 Yusufu naxa na findi sɛriyɛ ra. Han
to Misira bɔxi daxamui dɔxɔ suuli nde
birin findi Misira mangɛ nan gbe ra.
Sɛrɛxɛdubɛe xa bɔxie nan gbansan mu
findixi Misira mangɛ gbe ra.
27 Isirayilakae naxa sabati Gosen Misira
bɔxi ma. Na bɔxi naxa findi e gbe ra. E
bɔnsɔɛ naxa gbo yɛ.
28 Yaxuba ɲɛ fu nun solofere nan naba
Misira bɔxi ma. A xa simaya naxa ɲɛ
kɛmɛ ɲɛ tongo naani nun solofere li.
29 Isirayila xa simaya to nu fa ɲɔnfe, a
naxa a xa di Yusufu xili, a a fala a bɛ, «Na
kui, i xa i bɛlɛxɛ dɔxɔ n tabe bunyi ra, i fa i
kali n bɛ fa a falafe ra, i mu n nagatama yi
Misira bɔxi ma, i xa mɛɛni n ma tinxinyi
kui, i hinnɛ n na.
30 N na laaxira tɛmui naxɛ, i xa n
namini Misira, i sa n nagata n benbae
xa gaburi yire.» Yusufu naxa a yaabi, «I
naxan falaxi n bɛ, n na rabama nɛ.»
31 Yaxuba naxa a fala, «I rakali n bɛ.»
Yusufu naxa a kali a bɛ. Na tɛmui Yaxuba
naxa a felen a xa sade xunyi ra.

48

Yusufu xa die Manasi nun Efirami

1 Na fe birin to bara dangi, e naxa a fala
Yusufu bɛ, «I baba mu yalanxi.» Yusufu
naxa siga a baba yire, a nun a xa di xɛmɛ
firinyie, Manasi nun Efirami.
2 Mixi nde naxa a fala Yaxuba bɛ, «I xa
di Yusufu bara fa.» Isirayila naxa sɛnbɛ
raba, a keli, a dɔxɔ sade ma.
3 Yaxuba naxa a fala Yusufu bɛ, «Ala
Sɛnbɛ Kanyi mini nɛ n ma Lusi Kanaan
bɔxi ma. A naxa barakɛ sa n ma fe.
4 Ala naxa a fala n bɛ, ‹N i findima
dibari belebele nan na. N i xa die
rawuyama nɛ, han e findi ɲama gbegbe
ra. N yi bɔxi fima nɛ i bɔnsɔɛ ma, hali i
dangi xanbi, a findi e gbe ra han duniɲa
ɲɔn.›»
5 «Yakɔsi yi di firinyie, i naxee barixi
Misira beenun n tan xa fa, n bara e findi
n ma die ra. Efirami nun Manasi findima
n tan nan gbe ra, alɔ Ruben nun Simeyɔn.
6 Kɔnɔ i di naxee barima yee xanbi ra,
i gbe lanxi nee nan ma. E fama lude e
taarae nan bun ma e kɛ xa fe ra.
7 N to keli Padan, Raxele naxa faxa n
yi ra kira xɔn Kanaan bɔxi ma. A ɲɔnde
mu nu makuya Efarata ra. N naxa a
ragata mɛnni, Efarata kira ra, dɛnnaxɛ
xili Bɛtɛlɛɛmu.»
8 Isirayila naxa Yusufu xa die mato, a fa
a fala, «Ndee yee ra?»
9 Yusufu naxa a baba yaabi, «N ma di
xɛmɛe na e ra Ala naxee fixi n ma be.»
Isirayila naxa a fala, «I xa e maso n na,
alako n xa duba e bɛ.»
10 Yaxuba nu bara gɛ foride, a yae mu
nu see igbɛma sɔnɔn. Yusufu to a xa die

maso a ra, Isirayila naxa e masunbu, a
findigilin e ma.
11 Isirayila naxa a fala Yusufu bɛ, «N
mu nu laxi a ra, xa n i yatagi toma sɔnɔn,
kɔnɔ Ala bara a ragiri n bara i xa die fan
to.»
12 Yusufu naxa a xa die tongo a baba
san ma, a fa a rafelen bɔxi fari.
13 Na dangi xanbi, Yusufu naxa a xa di
firinyie tongo e bɛlɛxɛ ma. A naxa Efirami
suxu a yirefanyi bɛlɛxɛ ra, Isirayila kɔɔla
mabiri. A naxa Manasi suxu a kɔɔla
bɛlɛxɛ ra, Isirayila yirefanyi mabiri. A
naxa e maso a ra.
14 Kɔnɔ Yaxuba naxa a yirefanyi bɛlɛxɛ
sa Efirami xunyi fari naxan na dimɛdi ra.
A naxa a kɔɔla bɛlɛxɛ sa Manasi xunyi
fari naxan na di singe ra. A nu a kolon
a nu fe naxan nabama a bɛlɛxɛe ra.
15 A naxa duba Yusufu bɛ, a fa a fala,
«Ala, n benbae Iburahima nun Isiyaga
ɲɛrɛ naxan ya xɔri,
Ala naxan na n kantama ra, kafi n bari
lɔxɔɛ han to,
16 Ala naxan malekɛ xɛɛxi n natangade fe
xɔrɔxɔɛ ma,
a xa barakɛ sa yi dimɛe xa fe.
Mixie xa e xili n xili ra,
e xa e xili n benbae Iburahima nun
Isiyaga xili ra.
E bɔnsɔɛ xa wuya a gbegbe ra duniɲa.»
17 Yusufu naxa a to a baba bara a
yirefanyi bɛlɛxɛ sa Efirami xunyi ma. Na
fe mu rafanxi a ma. A naxa a baba bɛlɛxɛ
suxu, a ba Efirami xunyi ma, a fa a sa
Manasi xunyi ma.
18 Yusufu naxa a fala a baba bɛ, «N
baba, na ki xa mu a ra, barima yi nan
na fori ra. I yirefanyi bɛlɛxɛ sama yi nan
xunyi ma.»
19 A baba naxa tondi, a fa a fala, «N
ma di, n a kolon, n a kolon. A fan fama
findide bɔnsɔɛ wuyaxi kanyi nan na. A
fan gboma nɛ, kɔnɔ a xunya nan fama
gbode dangife a ra. A xunya bɔnsɔɛ
findima nɛ si wuyaxi ra.»
20 A naxa duba e bɛ na lɔxɔɛ, a fa a
fala, «Isirayilakae duba rabama wo xilie
nan na. E fama a falade, ‹Ala xa i lu
alɔ Efirami nun Manasi.›» Na kui a naxa
Efirami ti yare Manasi bɛ.
21 Isirayila naxa a fala Yusufu bɛ, «I
bara a to, a gbe mu luxi n xa laaxira, kɔnɔ
Ala tima nɛ i fanga ra, a fa i ragbilen i
benbae xa bɔxi ma.
22 N fama kɛ fide i ma dangi i taarae
ra. N bɔxi naxan nasuxu Amorikae yi ra
n ma santidɛgɛma nun n ma xali saabui
ra, n bara na fan sa i kɛ fari.»

49

Yaxuba xa duba dɔnxɔɛ

1 Yaxuba naxa a xa die xili, a naxa a fala
e bɛ, «Wo xa wo malan, n xa fe fala naxan
fama rabade wo bɛ.»
2 «Yaxuba xa die, wo fa be,
wo xa wo tuli mati wo baba Isirayila ra.

3 Ruben, i tan, n ma di singe,
i tan nan na n ma fonike di ra.
I bara findi fisamante ra lasiriya kui.
I sɛnbɛ dangi birin na.
4 Kɔnɔ i to findi xurutare nan na,
alɔ ye naxan susuma,
i mu fisamanteya sɔtɔma sɔnɔn,
barima i bara i sa i baba xa sade ma a nun
i nanden.
Na bara findi sɛniyɛntareɲa ra.

5 Simeyɔn nun Lewi findixi ngaxakeren-
mae nan na.
Santidɛgɛma nan na e xa geresose ra.
6 N mu soma e xa fefe ya ma,
n mu tinma dɔxɔde e xa malanyi,
barima e xa bɔɲɛte kui e bara xɛmɛe faxa,
e xa kalabanteɲa kui e bara tuurae
maxɔnɔ fufafu.
7 N bara e xa bɔɲɛte danka,
barima geregirie nan e ra.
E naxan nabama, n bara na danka,
barima e ya ixara.
E bɔnsɔɛ mu luma yire keren Yaxuba
xɔnyi,
n e rayensenma nɛ Isirayila bɔxi ma.

8 Yuda, i xunyae i tan nan tantuma.
I fama nɛ xutu sɔtɔde i yaxuie ma.
I baba xa di xɛmɛe magoroma nɛ i bɛ.
9 Yuda, yɛtɛ yɔrɛ nan lanxi i ma.
N ma di, i baloma sube nan xun na.
I xinbie kuntanma nɛ alɔ yɛtɛ.
Nde nɔma suusade a xa i rakeli?
10 Mangɛ sawuri fama lude Yuda bɔnsɔɛ
nan yi.
Mixi yo mu mangɛ sawuri bama a yi,

beemanu tɔnxuma kanyi fama tɛmui naxɛ,
sie suyidima naxan bɛ.
11 A xa sofale xirima wɛni bili nan na,
a xa sofale yɔrɛ xirima wɛni bili fanyi nan na.
A xa donma nun a xa xinbeli donma xama wɛni ye nan na.
12 A ya maɲingixi alɔ wɛni,
A ɲinyi fiixɛ alɔ xiɲɛ.

13 Sabulon fama sabatide baa dɛ nɛ.
A findima wafu dɛ nan na kunkuie bɛ.
A xa naaninyi luma nɛ Sidɔn nan sɛɛti ma.

14 Isakari sɛnbɛ gbo alɔ sofale,
naxan a sama gɔɔrɛ firinyie tagi.
15 A saxi bɔxi naxan ma,
yire fanyi nan a ra.
A tunki felenma nɛ kote bun ma,
a luma yaamari nan bun ma.

16 Dana a xa ɲama yamarima nɛ,
alɔ Isirayila bɔnsɔɛ nde.
17 A luma nɛ alɔ bɔximase kira xɔn ma,
alɔ tanbalunbe sankira ra.
A na soe tingilinyi xin,
soe ragi birama nɛ a fari ma.
18 Alatala, n xaxili tixi i xa kisi ra.

19 Gadi, geresoe a gerema nɛ,
kɔnɔ a tan nan e raboronma a tingilinyi ra.

20 Aseri xa bɔxi findima daxamui fanyi yire nan na,
naxan findima mangɛ daxamude ra.

21 Nafatali luma nɛ alɔ xeli ginɛ naxan na a gife,
a wɔyɛn fanyie falama nɛ.

22 Yusufu luma nɛ alɔ sansi burɛxɛ nɛɛnɛ,
naxan bogima a fanyi ra xure sɛɛti ma.
A salonyie tima tɛtɛ nan xun.
23 Mixie naxa gere giri a ma,
e naxa xali woli a ma gere ra.
24 Kɔnɔ a xa xali sɛnbɛ gbo,
a bɛlɛxɛ fan xɔrɔxɔ
Yaxuba Marigi Ala Sɛnbɛ Kanyi saabui ra,
naxan findixi Isirayila kantama ra,
naxan luxi alɔ fanye.
25 I baba Marigi Ala fama i malide.
Ala Sɛnbɛ Kanyi barakɛ sama nɛ i xa fe.
A koore barakɛ fima nɛ i ma,
a bɔxi barakɛ fi i ma,
a dibari barakɛ ragiri i ma.
26 I baba xa dubɛ dangi baloe nun se fanyi birin na,
naxan kelima geya fari,
geya naxan tixi kafi duniɲa fɔlɛ.
Na barakɛ birin xa lu Yusufu ma,
naxan findi a ngaxakerenyie xa mangɛ ra.

27 Bunyamin luma nɛ alɔ wulai bare xaaɲɛ.
A sube faxama gɛɛsɛgɛ,
a a dɔnxɔɛ don nunmare.»
28 Isirayila bɔnsɔɛ fu nun firinyie nan na ki, a nun dubɛ e baba naxan nabaxi kankan bɛ.
29 Na dubɛ dangi xanbi, Yaxuba naxa a ɲungu a xa die ma, a falafe ra, «N fa sigafe n benba faxaxie nan yire. N na faxa, wo n nagata n benbae ragatade, gaburi naxan na Eferon Xitika xa xɛ yire,
30 Makipela xɛ fɔnmɛ ra, Mamire fɛ ma, Kanaan bɔxi ma. Iburahima na xɛ saraxi Eferon Xitika nan ma, alako na xa findi a xa mixi ragatade ra.
31 Iburahima ragataxi mɛnni nɛ, a nun a xa ginɛ Sara. Isiyaga fan nagataxi mɛnni nɛ a nun a xa ginɛ Rebeka. N tan fan Leya ragataxi mɛnni nɛ.
32 Na xɛ nun na fɔnmɛ naxan na naa, e saraxi Xitikae nan ma.»
33 Yaxuba to bara gɛ a xa wɔyɛnyi masende a xa die bɛ, a naxa a sa sade ma, a fa laaxira, a a benbae li aligiyama.

50

Yaxuba xa ɲɔn fe

1 Yusufu naxa findigilin a baba ma, a masunbu, a wama.
2 Na dangi xanbi, Yusufu naxa yaamari fi seribae ma e xa a baba fate sɔxɔ seri ra, alako a fure naxa bɔrɔ. E naxa na wali raba a baba Isirayila ra
3 xi tongo naani bun ma e xa naamunyi ki ma. Misirakae naxa a ɲɔnfe raba xi tongo solofere bun.
4 Ɲɔn fe to bara ba a ra, Yusufu naxa a fala Misira mangɛ xa mixie bɛ, «N bara

wo mayandi, xa n ma fe rafan wo ma, wo
xa n waxɔnfe masen Misira mangɛ bɛ.
5 N baba n nakali nɛ, a naxɛ, ‹N fa na
faxafe nɛ. I n nagatama gaburi nan kui
n naxan gexi Kanaan bɔxi ma.› Na kui n
wama sigafe nɛ n xa sa n baba ragata. N
na gɛ, n fama.»
6 Misira mangɛ naxa a yaabi, «Siga, i xa
sa i baba ragata alɔ a i rakalixi ki naxɛ.»
7 Yusufu naxa siga a baba ragatade. A
naxa siga a nun Misira mangɛ xa konyie,
Misira mangɛ xa mixi xungbee, Misira
kuntigie,
8 a yɛtɛ xa denbaya, a taarae, nun a
baba xa denbaya. E xa dimɛdie nun e xa
xurusee gbansan naxa lu Gosen bɔxi ma.
9 Sɔɔrie nun soe ragie naxa Yusufu mati
e xa gisee kui. Ɲama belebele nan nu e ra.
10 E to Atadi lonyi li Yurudɛn naakiri
ma, e naxa ɲɔn fe belebele raba. Yusufu
naxa binyɛ fi a baba ma, a ɲɔn fe xanin
han xi solofere.
11 Kanaankae naxa e ɲɔxɔ dɔxɔ na
maragatɛ xɔn ma, naxan nabaxi Atadi xa
lonyi ma. E naxa a fala, «Yi ɲɔn fe findi
fe belebele nan na Misirakae bɛ.» Na nan
a toxi e naxa «Misira Ɲɔn fe» xili fala na
yire xun Yurudɛn naakiri ma.
12 Na kui, Yaxuba xa die naxa e baba
waxɔnfe raba alɔ a a fala e bɛ ki naxɛ.
13 E naxa a xanin Kanaan bɔxi ma, e
naxa a ragata Makipela xa xɛ yire fɔnmɛ
kui, Iburahima xɛ naxan sara Eferon
Xitika ma alako na xa findi mixi ragatade
ra Mamire sɛɛti ma.
14 Yusufu to gɛ a baba ragatade, a naxa
gbilen Misira bɔxi ma, a nun a taarae nun
mixi naxan birin a mati.
15 Yusufu taarae to bara a to e baba bara
faxa, e naxa a fala, «Xa Yusufu fa won
findi a gerefa ra, won fe ɲaaxi naxan birin
nabaxi a ra, a gbeɲɔxɔma nɛ won ma.»
16 Na kui e naxa siga Yusufu yire, e a
fala a bɛ, «I baba yi nan falaxi muxu bɛ
beenun a xa faxa, a naxɛ,
17 ‹Wo yi fala Yusufu bɛ, «N bara i
maxandi, diɲɛ i taarae xa gbaloe fe ma a
nun e xa yunubi, barima e bara fe ɲaaxi
raba i ra. N bara i maxandi, yakɔsi diɲɛ i
baba Marigi Ala xa konyie ma.»›» E to na
masenyi fala Yusufu bɛ, a naxa wa.
18 A taarae naxa e felen a bun ma, e fa
a fala, «Muxu tan nan ya, i xa konyie.»
19 Yusufu naxa a fala e bɛ, «Hali wo mu
gaaxu. Ala mu na n tan xa ra.
20 Wo lan nɛ n xun wo naxa fe ɲaaxi
raba n na, kɔnɔ Ala naxa a masara fe
fanyi ra alako n xa fe rakamali ɲama nii
ratangafe ra.
21 Yakɔsi hali wo mu gaaxu. N wo hayi
birin fanma nɛ nun wo xa die.» A xa
wɔyɛnyi naxa e bɔɲɛ sa.

Yusufu xa faxɛ

22 Yusufu naxa lu Misira, a tan nun a xa
denbaya birin. A naxa ɲɛ kɛmɛ ɲɛ fu sɔtɔ
simaya ra.
23 Yusufu naxa a xa mamadie nun a
tolobitɛe to, a xa di Efirami naxee sɔtɔ.
A naxa Manasi xa di Makiri xa die to, a
nee tongo a gbe die ra.
24 Yusufu naxa a fala a taarae bɛ, «N
fan na faxafe nɛ, kɔnɔ Ala wo malima nɛ
a fanyi ra. A fama nɛ wo tongode Misira, a
wo xanin bɔxi ma a dɛnnaxɛ laayidi tongo
Iburahima, Isiyaga, nun Yaxuba bɛ.»
25 Yusufu naxa Isirayila xa die rakali,
a fa a fala, «Ala na wo mali gbilenfe ra
Kanaan bɔxi ma, wo xa n fure xanin naa.»
26 Yusufu laaxira a ɲɛ kɛmɛ ɲɛ fu nan
ma. E naxa a fure sɔxɔ seri ra alako a
fate naxa bɔrɔ, e a ragata fure kankira kui
Misira bɔxi ma.

Tawureta Munsa Isirayila xa Yɛtɛ Sɔtɔɛ

Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Isirayila xa taruxui fɔlɔxi Tawureta Munsa xa kitaabui singe nan kui, e naxan ma «Fe Fɔlɔ Fɔlɛ.» Na sora dɔnxɔɛe a masenma Isirayila sabatixi Misira bɔxi ma ki naxɛ Annabi Yusufu xa waxati.

Yusufu nun a taarae to faxa, Isirayila nun Misira xa dɛfanyi naxa xurun fɔlɔ. A raɲɔnyi Isirayila naxa findi Misira xa konyie ra. Misira mangɛ naxa e rawali a ɲaaxi ra, e xa taae ti a bɛ.

Kɔnɔ Alatala naxan mu nɛɛmuma a xa ɲama ma, a naxa Annabi Munsa xɛɛ Misira bɔxi ma alako Isirayila xa xɔrɛya sɔtɔ. Ala naxa kaabanako magaaxuxi fu raba Munsa saabui ra, han Firawuna naxa Isirayila bɔnsɔɛ keri. Isirayila to ɲɛrɛ fɔlɔ, e naxa Xulunyumi baa li Misira bɔxi naaninyi ra. Firawuna nun a xa sɔɔrie naxa kata e sɔntɔde mɛnni, kɔnɔ Ala man naxa kaabanakoe raba, a kira rabi baa tagi Isirayilakae girima dɛnnaxɛ. Firawuna xa sɔɔrie to bira e fɔxɔ ra, Ala naxa baa ragali e xun ma.

Naakiri ma Isirayila naxa ɲɛrɛ fɔlɔ gbengberenyi ma sigafe ra Kanaan bɔxi ma, Ala dɛnnaxɛ laayidixi e bɛ. Kira xɔn ma a naxa a xa sɛriyɛ fi Annabi Munsa ma Turusinina geya fari ɲama ya xɔri. Kɔnɔ a mu bu, ɲama naxa Ala xa sɛriyɛ matandi, e kuye batu. Na nan a niya Ala naxa natɛ tongo e xa e ɲɛrɛ gbengberenyi ma ɲɛ tongo naani bun ma, alako Ala matandi birin xa faxa kira xɔn beenu e xa die xa so Kanaan bɔxi ma.

Na ɲɛrɛ kui Ala naxa lu e ya ma a xa hɔrɔmɔlingira saabui ra. A xa nɔrɛ nu na na xun ma kɔɛ nun yanyi. E biyaasi tɛmui, e hɔrɔmɔlingira ragoro, Ala xa nɔrɛ nu tixi e ya ra han a yire li e yonkinma dɛnnaxɛ. Na mɔɔli raba nɛ na ɲɛ tongo naani birin bun ma.

Yi kitaabui raɲɔnma Annabi Munsa xa faxɛ nan ma. Beenun a xa laaxira, a naxa Isirayila ɲama taxu Yosuwe ra naxan fama e rasode Kanaan bɔxi ma.

Ala lufe a xa ɲama ya ma, a e xaran tinxinyi ra, a e makanta sɛnbɛ ra, na birin findixi misaali nan na Ala xa ɲama bɛ won ma waxati. Ala wama won xun tife kira fanyi ma sigafe ra ariyanna a won nasoma dɛnnaxɛ. Ala xa won mali na biyaasi kui. Amina.

Tawureta Munsa Isirayila xa Yɛtɛ Sɔtɔɛ

Isirayilakae xa konyiya Misira bɔxi ma

1 Isirayila xa die xilie nan ya, naxee e
baba Yaxuba mati Misira bɔxi ma, a nun
e xa denbayae:
2 Ruben, Simeyɔn, Lewi, Yuda,
3 Isakari, Sabulon, Bunyamin,
4 Dana, Nafatali, Gadi, nun Aseri.
5 Yaxuba xa die nun a xa mamadie nu
lanxi mixi tongo solofere nan ma. A xa di
Yusufu ɲan nu bara siga Misira.
6 Yusufu nun a ngaxakerenyie dangi
xanbi,
7 Isirayilakae naxa yiriwa Misira bɔxi
ma, e sɛnbɛ nu luma xun masa ra.
8 Na waxati mangɛ gbɛtɛ nan nu na
Misira xun ma, naxan mu Yusufu kolon.
9 A naxa a fala a xa ɲama bɛ, «Wo a to,
Isirayilakae yiriwaxi ki naxɛ, a bara findi
kɔntɔfili ra won bɛ. E bara dangi won na.
10 Won xa kɔɔta nde raba alako e naxa
wuya sɔnɔn. Xa na mu, gere tɛmui, e
fama nɛ kafude won yaxuie ma, e keli
won xun ma.»
11 Na kui, mangɛ naxa e findi konyie
ra, a wali xɔrɔxɔɛ dɔxɔ e ma Pitomi
nun Ramesesi taae tife ra. Misira mangɛ
Firawuna nu donse malanma na taae nan
kui.
12 Kɔnɔ wali xɔrɔxɔɛ nu dɔxɔma e ma
ki naxɛ, e man nu sigama gbo ra na ki nɛ,
han Misirakae bɔɲɛ naxa raɲaaxu e ma
Isirayilakae xa fe ra.
13 Misirakae naxa e rawali a ɲaaxi ra.
14 E naxa e tɔɔrɔ wali xɔrɔxɔɛ ra alɔ
biriki bɔnbɔfe nun xɛe rawalife. E naxa
konyiya ɲaaxi dɔxɔ e ma.
15 Misira mangɛ naxa Isirayilakae xa
dirasuxuie Sifira nun Puwa yamari,
16 «Wo na Isirayila ginɛ xa di rasuxu,
xa xɛmɛ nan a ra, wo a faxa keren na. Xa
ginɛ nan a ra, wo xa a lu a xa balo.»

17 Kɔnɔ dirasuxuie to nu gaaxuma Ala
ya ra, e mu nu Misira mangɛ xa yaamari
rabatuma. E naxa di xɛmɛmae lu e xa
balo.
18 Mangɛ naxa dirasuxuie xili, a naxa e
maxɔrin, «Munfe ra wo di xɛmɛe luma, e
xa balo?»
19 Dirasuxuie naxa Firawuna yaabi,
«Isirayila ginɛe sɛnbɛ gbo Misira ginɛe
bɛ. Beenu dirasuxui xa e yire li, e ɲan
bara di bari.»
20 Ala naxa hinnɛ na dirasuxuie ra.
Isirayila ɲama naxa wuya dangife a singe
ra.
21 Dirasuxuie to gaaxu Ala ya ra, Ala
naxa die fi e fan ma.
22 Na tɛmui, Firawuna naxa a xa ɲama
birin yamari, «Wo Isirayilakae xa diyɔrɛ
xɛmɛe woli Nili xure ma, kɔnɔ wo e xa di
ginɛe tan lu, e xa balo.»

2

Munsa mɔfe Misira

1 Xɛmɛ nun ginɛ nde naxa e boore
futi, e birin fatan Lewi bɔnsɔɛ nan na
Isirayilakae ya ma.
2 Na ginɛ naxa tɛɛgɛ, a di xɛmɛ bari. A
to a to di fanyi nan nu a ra, a naxa a nɔxun
kike saxan.
3 A to mu nu nɔma a nɔxunde sɔnɔn, a
naxa kɔlimɛ debe maso dole ra, a diyɔrɛ
sa a kui, a fa debe dɔxɔ Nili xure ma
yoforoe tagi.
4 Na diyɔrɛ taara ginɛma nu tixi yire
nde, a ya tixi a xunya ra, alako a xa a
kolon fe naxan fama na lide.
5 Firawuna xa di ginɛ naxa goro Nili
xure ma a maxade. A to debe to yoforoe
tagi, a naxa a xa konyi ginɛ nde xɛɛ a
tongode.
6 A to a rabi, a naxa di xɛmɛ to a kui,
a wafe. A naxa kinikini a ma, a fa a fala,
«Isirayilaka nde xa di na a ra!»
7 Na tɛmui, diyɔrɛ taara naxa Firawuna
xa di ginɛ maxɔrin, «N xa siga Isirayila
dingɛ nde xili i bɛ, a xa fa xiɲɛ fi a ma?»
8 Firawuna xa di ginɛ naxa a yaabi,
«Iyo.» Diyɔrɛ taara naxa siga, a sa diyɔrɛ
nga xili.
9 Firawuna xa di ginɛ naxa a fala diyɔrɛ
nga bɛ, «Yi diyɔrɛ xanin, i xa xiɲɛ fi a ma
n bɛ. N i sare fima nɛ.» Diyɔrɛ nga naxa
diyɔrɛ tongo, a xiɲɛ fi a ma.
10 Diyɔrɛ to mɔ, a nga naxa a xanin
Firawuna xa di ginɛ xɔn ma, a findi na xa
di ra. A to a raminixi ye nan xɔɔra, a naxa
a xili sa Munsa, naxan falaxi «minife»
Eburu xui ra.

Munsa sigafe Madiyan

11 Munsa to fonikeya rakamali, a naxa
siga a ngaxakerenyie yire, a xa e xun
mato a ra e xa wali xɔrɔxɔɛ kui. A to
a ngaxakerenyie yire li, a naxa Misiraka
nde to Isirayilaka nde bɔnbɔ ra.
12 A to mu mixi yo to na longori, a
naxa na Misiraka faxa, a fa a fure nɔxun
mɛyɛnyi kui.
13 Na kuye iba, Munsa man naxa mini,
a Isirayilaka firin to sɔnxɔ ra. A naxa
mixi maxɔrin nɔndi mu na naxan bɛ, «I
bariboore bɔnbɔfe munfe ra?»
14 A naxa a yaabi, «Nde i findixi mangɛ
nun kiitisa ra muxu xun ma? I wama
n fan faxafe nɛ, alɔ i na Misiraka faxa
ki naxɛ?» Munsa naxa gaaxu. A naxa a
fala a bɔɲɛ ma, «N naxan nabaxi a bara
kolon.»
15 Firawuna to a kolon Munsa naxan
nabaxi, a naxa kata Munsa faxade. Kɔnɔ
Munsa naxa a gi Firawuna ma, a sa sabati
Madiyan bɔxi ma. Munsa to siga naa,
a naxa kɔlɔnyi nde li, a fa dɔxɔ a xa a
malabu.
16 Madiyan sɛrɛxɛdubɛ xa di ginɛ
solofere naxa fa ye bade na kɔlɔnyi yire e
baba xa xurusee bɛ.
17 Kɔnɔ xuruse dɛmadonyi ndee fan
naxa fa, e naxa wa na ginɛe kerife. Munsa
to na to, a naxa keli, a na ginɛe xun
magere so, a fa ye fi e xa xurusee ma.
18 Na ginɛe to gbilen e baba Reyuweli
yire, a naxa e maxɔrin, «Munse a niyaxi
wo gbilenxi sinnanyi ma to?»
19 E naxa a yaabi, «Misiraka nde bara
muxu ratanga xuruse dɛmadonyi kobie
ma, a man fa ye ba won ma xurusee bɛ.»
20 Reyuweli naxa a xa di ginɛe maxɔrin,
«A na minden? Wo a luxi naa munfe ra?
Wo sa a xili, wo donse so a yi ra.»
21 Munsa naxa tin sabatide Reyuweli
xɔnyi. Reyuweli naxa a xa di ginɛ Sipora
fi Munsa ma, a xa a dɔxɔ.

22 Sipora naxa di xɛmɛ bari a bɛ. Xɔɲɛ
nan to lanxi Munsa ma na bɔxi ma, a naxa
a xa di xili sa Gerisomi, naxan wama a
falafe, «Xɔɲɛ nan n na yi bɔxi ma.»
23 Ɲɛ wuyaxi dangi xanbi, Misira mangɛ
naxa faxa. Isirayilakae nu e mawafe Ala
bɛ e xa konyiya xɔrɔxɔɛ xa fe ra. Na
maxandi naxa Ala li.
24 Ala naxa e wa xui mɛ. A naxa ratu
a xa saatɛ ma naxan xirixi a tan nun
Iburahima, Isiyaga, nun Yaxuba tagi.
25 Na kui Ala naxa a ya rafindi Isirayi-
lakae ma, a xa a ɲɛngi sa e xɔn ma.

3

Munsa xa xɛɛraya

1 Munsa bitanyi Yetiro nan nu na
Madiyan sɛrɛxɛdubɛ ra. Munsa naxa Ye-
tiro xa xurusee xanin wula i yire makuye,
han a sa Ala xa geya Xorebe li.
2 Mɛnni Alatala xa malekɛ naxa mini a
ma wuri bili lanmadi ma, naxan radɛxɛxi.
Munsa naxa a mato, tɛ nu na na wuri bili
ma, kɔnɔ wuri bili mu ganxi.
3 Munsa naxa a fala a yɛtɛ ma, «N xa
n makɔrɛ yi kaabanako ra, n xa a kolon
munfe ra wuri bili lanma mu ganxi.»
4 Alatala to Munsa to a makɔrɔxi wuri
bili ra alako a xa a igbɛ, a naxa a xili
kelife na wuri bili ma, «Munsa, Munsa!»
Munsa naxa a ratin, «N tan nan ya.»
5 Ala naxa a masen a bɛ, «I naxa i
makɔrɛ be ra. Sankirie ba, barima i tixi
yire sɛniyɛnxi nan ma.»
6 A man naxa a masen, «I baba Marigi
Ala na n tan na, Iburahima, Isiyaga, nun
Yaxuba Marigi Ala.» Munsa to na mɛ,
a naxa a yatagi makoto, barima a nu
gaaxuxi Ala matofe ra.
7 Alatala man naxa yi masenyi ti Munsa
bɛ, «N bara n ma ɲama xa tɔɔrɛ to Misira
bɔxi ma. N bara e wa xui mɛ e xa konyiya
kui. N ɲɛngi saxi e xa tɔɔrɛ xɔn ma.
8 N goroxi na nan ma, n xa fa e bade
Misirakae yi ra, n xa e raso bɔxi fanyi ma,
lude gbegbe na dɛnnaxɛ. Xiɲɛ nun kumi
gbo naa, Kanaankae, Xitikae, Amorikae,
Perisikae, Hiwikae nun Yebusukae xɔnyi.
9 Yakɔsi Isirayilakae wa xui bara n li. N
man bara ɲaxankatɛ to Misirakae naxan
dɔxɔfe e ma.
10 Siga, n bara i xɛɛ Firawuna xɔn, i xa
n ma ɲama Isirayila ramini Misira.»
11 Munsa naxa a fala Ala bɛ, «Mixi mɔɔli
mundun na n tan na, n xa siga Firawuna
ma Isirayilakae raminife ra Misira?»
12 Ala naxa a yaabi, «Won birin na a ra.
I na gɛ ɲama raminide Misira bɔxi ma,
wo fama n batude yi geya nan fari. Na
findima tɔnxuma ra, fa a fala, n tan yati
nan i xɛɛxi.»
13 Munsa naxa a fala Ala bɛ, «N na sa
a fala Isirayilakae bɛ, ‹Wo benbae Marigi
Ala nan n xɛɛxi wo ma,› e fa sa n maxɔrin
i xili ma, n yaabi mundun fima e ma?»
14 Ala naxa a masen Munsa bɛ, «N na
‹naxan na› na. I xa Isirayilakae yaabi,
‹Ala naxan na, a bara n xɛɛ wo ma.›»
15 Ala man naxa a masen Munsa bɛ,
«I fama wɔyɛnde yi ki nɛ Isirayilakae
bɛ, ‹Wo benba Iburahima, Isiyaga, nun
Yaxuba Marigi Alatala, Ala naxan na, na
nan n xɛɛxi wo ma.› N xili nan na ki
abadan, n wama mixi birin xa n xili na
ki nɛ tɛmui birin.
16 Sa Isirayila kuntigie malan, i a fala
e bɛ, ‹Wo benba Iburahima, Isiyaga, nun
Yaxuba Marigi Alatala bara mini n ma. A
bara a masen n bɛ, «N bara fe to e naxan
dɔxɔfe wo ma Misira.
17 N bara natɛ tongo wo raminife ra
Misira wo xa tɔɔrɛ kui. N xa wo xanin
Kanaankae, Xitikae, Amorikae, Perisikae,
Hiwikae, nun Yebusukae xɔnyi, xiɲɛ nun
kumi xɛlɛma dɛnnaxɛ.»›»
18 «Isirayila kuntigie na gɛ i xui ramɛde,
wo sigama nɛ Misira mangɛ yire a falafe
ra, ‹Isirayilakae Marigi Alatala bara fa
muxu fɔxɔ ra. I xa muxu sago sa muxu xa
fɛɛɲɛn saxan ɲɛrɛ raba gbengberenyi ma,
alako muxu xa sɛrɛxɛe ba muxu Marigi
Alatala bɛ.›
19 N a kolon Misira mangɛ mu tinma wo
lude wo xa siga, xa n mu n sɛnbɛ masen
a bɛ.
20 Na kui n fe magaaxuxie rabama nɛ
Misirakae ra, n e tɔɔrɔ kaabanakoe ra. Na
dangi xanbi, e xa mangɛ tinma nɛ wo xa
siga.
21 N man a ragirima nɛ Misirakae xa wo
ki, alako wo naxa siga wo bɛlɛxɛ igeli ra.
22 Isirayila ginɛ birin xa e dɔxɔboore
Misirakae makula yirabase gbeti nun

xɛɛma daaxie ra, a nun sosee, wo naxee soma wo xa die ma. Na kui wo harige bama nɛ Misirakae yi ra.»

4

Alatala a sɛnbɛ masenfe Munsa bɛ

1 Munsa naxa Alatala maxɔrin, «Xa Isirayilakae mu sa la n ma masenyi ra, e fa a fala, ‹Alatala mu minixi i ma feo,› n munse rabama fa?»
2 Alatala naxa a maxɔrin, «Munse na i bɛlɛxɛ na ki?» A naxa a yaabi, «N ma yisuxuwuri.»
3 Alatala naxa a yamari, «A woli bɔxi.» A to a woli bɔxi, na naxa mafindi bɔximase ra, Munsa fa a gi a ya ra.
4 Alatala naxa a masen a bɛ, «I bɛlɛxɛ itala i xa a suxu a xuli ma.» Munsa naxa a bɛlɛxɛ itala. A to a suxu a bɛlɛxɛ ra, na naxa findi yisuxuwuri ra.
5 Alatala naxa a masen a bɛ, «Na findima tɔnxuma ra e bɛ, fa a fala, e benba Iburahima, Isiyaga, nun Yaxuba Marigi Alatala bara mini i ma.»
6 Na dangi xanbi, Alatala man naxa a masen a bɛ, «I bɛlɛxɛ sa i kanke ma i xa donma bun ma.» A to na raba, a fa a ramini, kunɛ a bɛlɛxɛ rafiixɛxi.
7 A man naxa a yamari, «I man xa i bɛlɛxɛ sa i kanke ma i xa donma bun ma.» A to na raba, a bɛlɛxɛ naxa yalan keren na.
8 Alatala naxa a masen a bɛ, «Xa Isirayilakae mu la i xui ra, xa na mu a ra na tɔnxuma singe ra, tɛmunde e fama nɛ lade i ra na tɔnxuma firin nde xa fe ra.
9 Xa e mu la i xui ra na tɔnxuma firinyie xa fe ra, i xa ye tongo Nili xure, i a rafili bɔxi ma. A findima nɛ wuli ra keren na.»
10 Munsa naxa Alatala yaabi, «N Marigi, i a kolon i xa konyi mu fata wɔyɛnde. N nɛnyi binya n dɛ i kabi n dimɛdi tɛmui. To masenyi mu na fe masaraxi.»
11 Alatala naxa a masen a bɛ, «Nde mixi nɛnyi rakelima? Nde mixi findima boboe ra, xa na mu tulixɔri? Nde mixi findima ya kanyi ra, xa na mu dɔnxui? N tan Alatala xa mu a ra?
12 Siga. N i malima masenyi tide. N masenyi yati rasoma nɛ i dɛ i, i naxan tima.»
13 Munsa naxa a yaabi, «N Marigi, yandi, mixi gbɛtɛ xɛɛ.»
14 Na kui Alatala naxa xɔnɔ Munsa ma. A naxa a masen a bɛ, «I taara Haruna go? Lewi bɔnsɔɛ mu a ra? N a kolon, na tan fata wɔyɛnde. A ɲan na fafe i ralande. A sɛɛwama nɛ i tofe ra.
15 I masenyie tima nɛ a bɛ, a naxan falama ɲama bɛ. N wo firin malima na kui. N a masenma wo bɛ wo lan wo xa naxan fala.
16 Haruna i xui madangima ɲama bɛ, alɔ namiɲɔnmɛ Ala xui madangima ki naxɛ.
17 I xa i xa yisuxuwuri tongo. I kaabanako birin nabama a tan na.»

Munsa gbilenfe Misira

18 Na tɛmui Munsa naxa gbilen a bitanyi xɔnyi, a a fala a bɛ, «N wama sigafe ngaxakerenyie yire Misira bɔxi ma, n xa a kolon e xa fe na ki naxɛ.» Yetiro naxa a yaabi, «Siga bɔɲɛsa kui.»
19 Alatala nu bara a masen Munsa bɛ Madiyan bɔxi ma, «I xa gbilen Misira. Naxee nu wama i faxafe, nee birin bara faxa.»
20 Na kui Munsa naxa a xa ginɛ nun a xa die baki sofalee fari, e gbilen Misira. Munsa naxa a xa yisuxuwuri fan xanin, Ala naxan ma fe fala a bɛ.
21 Alatala naxa yi masenyi ti Munsa bɛ, «I na gbilen Misira, i xa kaabanako birin naba Firawuna ya i, n naxee saxi i sagoe. Na tɛmui n tan nan a xaxili raxɔrɔxɔma, alako a naxa tin n ma ɲama bɛɲinde.
22 I xa a fala Firawuna bɛ, ‹Alatala xui nan ya, Isirayila, n ma di singe nan a ra.
23 N bara i yamari i xa a bɛɲin alako a xa siga n batude. I to bara tondi na ra, n i xa di singe faxama nɛ.›»
24 Munsa to nu na biyaasi kui sigafe ra Misira, Alatala naxa mini a ma kɔɛ ra, a xa a faxa,
25 kɔnɔ Munsa xa ginɛ Sipora naxa a xa di xɛmɛ sunna gɛmɛ xɛɲɛnxi ra, a na soli sa a sanyi ma. A naxa a fala, «N ma mɔri nan i ra, muxu nun naxan wuli keren.»
26 Na kui Alatala naxa Munsa lu na. Sipora xa masenyi, «N ma mɔri nan i ra, muxu nun naxan wuli keren,» a nu wama sunnɛ wuli nan xa fe falafe.
27 Alatala naxa a masen Haruna bɛ, «I xa siga Munsa ralande gbengberenyi ma.» A to naralan Munsa ra Ala xa geya ma, a naxa a sunbu.

28 Munsa naxa Alatala xa xɛɛraya birin
ya ba a bɛ. A naxa na kaabanako fee fan
fala a bɛ, Ala naxan fixi a ma a rabafe ra.
29 Munsa nun Haruna to Isirayilakae li,
e naxa Isirayila fori birin malan.
30 Haruna naxa dɛntɛgɛ sa e bɛ Alatala
naxan masenxi Munsa bɛ. A naxa kaa-
banakoe fan naba ɲama ya xɔri.
31 Ɲama naxa la na birin na. E to a
kolon a Alatala ɲɛngi saxi Isirayilakae xɔn
ma e xa tɔɔrɛ kui, e naxa e igoro bɔxi, e
suyidi Ala bɛ.

5

Munsa nun Haruna sigafe Firawuna yire

1 Na dangi xanbi, Munsa nun Haruna
naxa siga Firawuna yire. E naxa a fala
a bɛ, «Isirayila Marigi Alatala xa masenyi
nan ya, ‹N ma ɲama bɛɲin, alako e xa siga
n ma sali rabade gbengberenyi ma.›»
2 Firawuna naxa yi maxɔrinyi ti, «Nde
tan na na Alatala ra, n lan n xa naxan
xa yaamari rabatu Isirayila bɛɲinfe ra? N
mu Alatala kolon! Na kui, n mu nɔma a
lude Isirayila xa siga fefe ma!»
3 E naxa a fala a bɛ, «Isirayila Marigi
Ala bara fa muxu fɔxɔ ra. A lu muxu xa
biyaasi xi saxan gbengberenyi yire, alako
muxu xa sɛrɛxɛe ba muxu Marigi Alatala
bɛ, xa muxu mu na raba muxu sɔntɔma
nɛ wuganyi ra, xa na mu santidɛgɛma ra.»
4 Misira mangɛ naxa e yaabi, «Munsa
nun Haruna, munfe ra wo wama ɲama
bafe wali dɛ i? Wo siga wo xa wali ra.
5 Yi ɲama to bara gbo yɛ yi bɔxi ma, wo
wama e xa wali nan xun nakanafe fa.»
6 Na lɔxɔɛ Firawuna naxa konyie xa
mangɛe nun wali xunyie yamari,
7 «Wo naxa sɛxɛ so Isirayila ɲama yi ra
sɔnɔn, e naxan malanma boora ra e biriki
bɔnbɔma tɛmui naxɛ. Yakɔsi e xa na sɛxɛ
fen e yɛtɛ ra.
8 E dari biriki xasabi naxan bɔnbɔ ra,
wo naxa sese ba na ra. Fuyante nan e ra.
Na nan a ra, e a falama, ‹Muxu xa siga
sɛrɛxɛ bade muxu Marigi Ala bɛ.›
9 Wo xa nde sa e xa wali xun ma, alako
e naxa yanfa wali ma madaxui wɔyɛnyi
xa fe ra.»
10 Konyi xa mangɛe nun wali xunyie
naxa a fala Isirayila ɲama bɛ, «Firawuna
naxɛ a a mu sɛxɛ soma wo yi ra sɔnɔn.
11 Wo xa siga na fende wo yɛtɛ ra. Wo
xa a kolon sese mu bama wo xa wali kote
ra.»
12 Na kui ɲama naxa yensen Misira bɔxi
sɛxɛ xabade.
13 Mangɛe nu e ragbatama nɛ, e nu fa
a fala, «Wo xa wo xa wali raɲɔn lɔxɔ yo
lɔxɔ alɔ a singe, sɛxɛ nu soma wo yi ra
tɛmui naxɛ.»
14 Firawuna xa mixie nu fa Isirayilakae
bɔnbɔ naxee nu tixi wali xunyie ra. E nu
fa e maxɔrin, «Munfe ra xoro nun to, wo
mu biriki xasabi bɔnbɔxi alɔ wo darixi a
ra ki naxɛ?»
15 Isirayila wali xunyie naxa siga e
mawade Firawuna xɔn a falafe ra, «I na
yi mɔɔli rabafe muxu tan i xa konyie ra
munfe ra?
16 E mu sɛxɛ yo soma muxu yi ra, kɔnɔ
e a falama a muxu xa biriki bɔnbɔ! I xa
mixie na muxu tan i xa konyi bɔnbɔfe,
kɔnɔ e tan nan wali kanaxi.»
17 Firawuna naxa e yaabi, «Fuyantee
nan wo ra. Na nan a toxi wo a falama,
a wo xa siga sɛrɛxɛ bade Alatala bɛ.
18 Wo siga walide! Sɛxɛ yo mu soma
wo yi ra, sese man mu bama wo xa biriki
kɔnti ra.»
19 Isirayila wali xunyie naxa kɔntɔfili na
wɔyɛnyi ra, a falafe ra, «Sese mu bama
birikie kɔnti ra wo naxan bɔnbɔma lɔxɔ
yo lɔxɔ.»
20 E to mini Firawuna xɔnyi, e naxa
Munsa nun Haruna li naa. E nu na e
mɛmɛfe.
21 Na wali xunyie naxa a fala e bɛ,
«Alatala xa wo ɲaxankata, barima wo
bara muxu maɲaaxu Firawuna nun a xa
mixie xɔn ma. Wo bara santidɛgɛma sa e
bɛlɛxɛ, e xa muxu faxa.»
22 Munsa naxa gbilen Alatala ma a
falafe ra, «Marigi, i bara yi tɔɔrɛ dɔxɔ yi
ɲama ma munfe ra? I n xɛɛxi be munfe
ma?
23 Kabi n naxa siga Firawuna yire
wɔyɛnfe ra i xili ra, a fa fe ɲaaxi nan
tun nabafe yi ɲama ra. I mu i xa ɲama
xɔrɛyaxi feo.»

6

Ala xa laayidi Munsa bɛ

1 Alatala naxa a masen Munsa bɛ, «I
fama a tode yakɔsi, n naxan nabama
Firawuna ra. N sɛnbɛ nan fama a niyade
a xa Isirayila ɲama bɛɲin, a yɛtɛ xa e keri
a xa bɔxi ma.»
2 Ala man naxa a masen Munsa bɛ, «N
tan nan Alatala ra.
3 N naxa n yɛtɛ masen Iburahima,
Isiyaga, nun Yaxuba bɛ. Kɔnɔ e mu n n
xili kolonxi Alatala ra. E n kolonxi Ala
Sɛnbɛma xili nan na.
4 Muxu man naxa saata, n xa Kanaan
bɔxi fi e ma, e xɔɲɛya rabaxi dɛnnaxɛ.
5 N bara Isirayilakae wa xui mɛ e xa
konyiya kui Misirakae yi ra. N man bara
ratu n ma saatɛ ma.
6 Na kui, a fala Isirayilakae bɛ, ‹N tan
nan Alatala ra. N fama nɛ wo raminide
Misirakae xa nɔɛ bun ma. N xɔrɛya fima
nɛ wo ma. N fama nɛ wo xun sarade
n sɛnbɛ ra. N ɲaxankatɛ ragoroma nɛ
Misirakae ma e xa wali kobie xa fe ra.
7 N wo findima nɛ n ma ɲama ra. N fan
findima nɛ wo Marigi ra. Na tɛmui wo
a kolonma nɛ, n tan nan na wo Marigi
Alatala ra, naxan wo baxi konyiya kui
Misirakae yi ra.
8 N fama nɛ wo rasode bɔxi ma, n
nakalixi naxan ma fe ra, n xa a fi Iburahima, Isiyaga, nun Yaxuba ma. N fama
nɛ a fide wo ma, a lu wo sagoe.›»
9 Munsa naxa na dɛntɛgɛ Isirayilakae
bɛ, kɔnɔ e mu la a xui ra e xa konyiya
xɔrɔxɔɛ xa fe ra. Limaniya birin nu bara
ba e yi.
10 Alatala naxa a masen Munsa bɛ,
11 «Siga Misira mangɛ yire. A fala
Firawuna bɛ a xa Isirayila ɲama bɛɲin,
e xa mini a xa bɔxi ra.»
12 Kɔnɔ Munsa naxa Alatala yaabi, «Xa
Isirayilakae yati mu laxi n xui ra, Firawuna fan mu n xui suxuma feo, n tan
naxan ɲan mu fata wɔyɛnde.»
13 Alatala masenyi ti Munsa nun
Haruna bɛ na ki nɛ, Isirayilakae nun
Misira mangɛ Firawuna xa fe ra. A e
yamari nɛ e xa Isirayilakae ramini Misira
bɔxi ra.
14 Isirayila bɔnsɔɛ yareratie nan yi ki:
Ruben naxan singe bari Isirayila, a xa
die nan ya: Xanɔki, Palu, Xesiron, nun
Karimi. Ruben bɔnsɔɛ nan na ki.
15 Simeyɔn xa die nan ya: Yemuweli,
Yamin, Ohadi, Yakin, Soxara, nun ginɛ
Kanaanka xa di Sawulu. Simeyɔn bɔnsɔɛ
nan na ki.
16 Lewi xa die xilie nan yi ki e xa taruxui
ki ma: Gerison, Kehati, nun Merari. Lewi
xa simaya naxa ɲɛ kɛmɛ ɲɛ tongo saxan
a nun solofere li.
17 Gerison xa die findixi Libini nun
Simeyi nan na e xabilɛ ki ma.
18 Kehati xa die findixi Amarama, Yisehari, Xebiron, nun Yusiyɛli nan na e
xabilɛ ki ma. Kehati xa simaya naxa ɲɛ
kɛmɛ ɲɛ tongo saxan a nun saxan li.
19 Merari xa die findixi Maxali nun Musi
nan na. Lewi xa die nan na ki e taruxui
ki ma.
20 Amarama naxa a baba barenyi
Yebedi dɔxɔ, naxan Haruna nun Munsa
bari a bɛ. Amarama xa simaya naxa ɲɛ
kɛmɛ ɲɛ tongo saxan a nun solofere li.
21 Yisehari xa die nan ya: Kora, Nefegi,
nun Sikiri.
22 Yusiyɛli xa die nan ya: Misayeli,
Elesafana, nun Sitiri.
23 Haruna naxa Aminadabo xa di
Eliseeba dɔxɔ, naxan findixi Naxason
maaginɛ ra. A naxa Nadabo, Abihu,
Eleyasari, nun Itamari bari Haruna bɛ.
24 Kora xa die nan ya: Asiri, Elekana,
nun Abiyasafi a xabilɛ ki ma.
25 Haruna xa di Eleyasari naxa Putiyeli
xa di ginɛ dɔxɔ. A naxa Finexasi bari a bɛ.
Lewi bɔnsɔɛ yareratie nan na ki e xabilɛ
ki ma.
26 Alatala Haruna nun Munsa yamari
nɛ, «Wo Isirayilakae ramini Misira bɔxi ra
e lanxundɛ ki ma.»
27 Munsa nun Haruna nan wɔyɛn
Misira mangɛ Firawuna bɛ Isirayilakae
raminife ra Misira kui.
28 Alatala naxa yi masenyi ti Munsa bɛ
Misira bɔxi ma,
29 «N tan nan na Alatala ra. Siga, n
xui birin nadangi Misira mangɛ Firawuna
ma.»
30 Munsa naxa Alatala yaabi, «N tan
nan yi ki, n mu fata wɔyɛnde a fanyi ra.
Firawuna nɔma tinde n ma masenyi ra
di?»

7

Ala xa xɛɛraya Munsa bɛ

1 Alatala naxa a masen Munsa bɛ,
«Haruna xa i xui madangi Firawuna bɛ
alɔ namiɲɔnmɛ Ala xui madangima mixie
bɛ ki naxɛ.
2 N i yamarima naxan birin na, i xa
na fala i taara Haruna bɛ naxan na
madangima Firawuna ma, alako a xa a lu
Isirayilakae xa mini Misira bɔxi ra.
3 N Firawuna xaxili raxɔrɔxɔma nɛ. N
tɔnxuma nun kaabanako gbegbe rabama
nɛ Misira bɔxi kui,
4 kɔnɔ Firawuna mu fama a tuli matide
wo ra. N fama nɛ ɲaxankatɛ xɔrɔxɔɛe
dɔxɔde Misira ma, n fa n ma ɲama
Isirayila ramini a lanxundɛ ki ma.
5 N na Misira halaki Isirayila raminife
ra e tagi, e n kolonma nɛ Alatala ra.»
6 Munsa nun Haruna naxa Alatala xa
yaamari suxu alɔ a masenxi e bɛ ki naxɛ.
7 E nu masenyi tima Firawuna bɛ tɛmui
naxɛ, Munsa xa simaya nu bara ɲɛ tongo
solomasaxan li. Haruna xa simaya nu
bara ɲɛ tongo solomasaxan a nun saxan
li.
8 Alatala naxa a masen Munsa nun
Haruna bɛ,
9 «Firawuna na a fala wo bɛ, ‹Wo xa
kaabanako nde raba,› i tan Munsa, i xa
a fala Haruna bɛ, a xa i xa yisuxuwuri
tongo, a a woli Firawuna sɛɛti ma. Na
mafindima nɛ bɔximase ra.»
10 Na kui Munsa nun Haruna naxa siga
Firawuna yire, e fa a raba, alɔ Alatala e
yamarixi ki naxɛ. Haruna naxa Munsa xa
yisuxuwuri woli bɔxi ma Firawuna nun a
xa kuntigie ya i, na naxa findi bɔximase
ra.
11 Na tɛmui Firawuna naxa a xa
karamɔxɔɛe nun a xa mandurulae xili, e
xa na kaabanako mɔɔli raba e xa duureya
ra.
12 E nun Haruna birin naxa e xa yisux-
uwurie woli bɔxi ma. Nee birin naxa
mafindi bɔximasee ra, kɔnɔ Haruna gbe
naxa boore gbe gerun.
13 Na kui Firawuna xaxili naxa xɔrɔxɔ,
a mu a tuli mati Munsa nun Haruna ra,
alɔ Alatala nu bara a masen ki naxɛ.

Mankanɛ singe: ye findife wuli ra

14 Alatala naxa a masen Munsa bɛ,
«Firawuna xaxili bara xɔrɔxɔ. A bara
tondi n ma ɲama bɛɲinde.
15 Tina gɛɛsɛgɛ i xa naralan Firawuna
ra Nili xure dɛ. I xa i xa yisuxuwuri xanin,
naxan nu bara mafindi bɔximase ra.
16 Mɛnni i xa a fala Firawuna bɛ, ‹Isir-
ayilakae Marigi Alatala bara n xɛɛ i yire, n
xa a fala i bɛ, «N ma ɲama bɛɲin, alako e
xa siga n batude gbengberenyi ma.» Han
yakɔsi i tan mu tinxi na xui suxude.
17 Na kui Alatala xa masenyi nan ya,
«Na nan a ra, i fama a kolonde, n tan nan
Alatala ra. N ma yisuxuwuri na din Nili
xure ra, ye mafindima nɛ wuli ra.
18 Yɛxɛ naxee na Nili xure ma, e fama
sɔntɔde, e xiri ɲaaxi fa mini, Misirakae
mu nɔma na ye minde.»›»
19 Alatala naxa a masen Munsa bɛ,
«Haruna yamari, ‹I xa i xa yisuxuwuri
itala Misira baae, xuree, nun dabonyi
birin ma.› Na a niyama nɛ ye birin
xa mafindi wuli ra Misira bɔxi ma, hali
naxee na fɛɲɛe kui, wuri nun gɛmɛ
daaxi.»
20 Munsa nun Haruna naxa a raba alɔ
Alatala e yamarixi ki naxɛ. Haruna naxa
a xa yisuxuwuri itala, a a din Nili xure ra.
Xure naxa findi wuli ra Firawuna nun a
xa kuntigie ya xɔri.
21 Yɛxɛ birin naxa faxa, e xiri ɲaaxi
naxa mini Nili xure ma. Misirakae mu
nu nɔma na ye minde, barima Misira ye
birin findixi wuli nan na.
22 Mandurulae fan naxa na kaabanako
mɔɔli raba. Firawuna xaxili naxa xɔrɔxɔ,
a mu tin Munsa nun Haruna xui ra, alɔ
Alatala nu bara a masen ki naxɛ.
23 Firawuna naxa gbilen a xɔnyi, a naxa
na fe bɔtɛ ba.
24 Misiraka birin naxa tigie ge Nili xure
sɛɛtie ma, alako e xa ye min daaxi sɔtɔ,
barima e mu nu nɔma Nili xure ye minde.

Mankanɛ firin nde: lanxansarimae

25 Alatala to gɛ Nili xure garinde, xi
solofere dangi xanbi,
26 a naxa a masen Munsa bɛ, «I xa siga
Firawuna yire, a fala a bɛ, ‹Alatala bara a
yamari, i xa a xa ɲama bɛɲin, e xa siga a
batude.

27 Xa i mu tin na ra, Alatala fama i xa
bɔxi birin xun nakanade lanxansarimae
ra.
28 E fama yiriwade Nili xure ma, e fa te,
e so i xa banxi kui han e i xa sade li. E
soma i xa kuntigie nun Misira ɲama xa
banxie kui, e man soma taami rafalama
dɛnnaxɛ.
29 Lanxansarimae fama nɛ tede i tan, i
xa ɲama, nun i xa kuntigie birin ma.›»

8

1 Na tɛmui Alatala naxa a masen Munsa
bɛ, «A fala Haruna bɛ, a xa a xa yisuxu-
wuri itala baae, xuree, nun dabonyi birin
xun ma alako lanxansarimae xa te Nili
xure ma, e so Misira bɔxi ma.»
2 Haruna to a xa yisuxuwuri itala
Misira yee xun ma, lanxansarimae naxa
te Misira bɔxi birin ma.
3 Mandurulae fan naxa na kaabanako
mɔɔli raba, e fan naxa lanxansarimae
raso Misira bɔxi ma.
4 Na dangi xanbi Firawuna naxa Munsa
nun Haruna xili, a a fala e bɛ, «Wo sa
Alatala maxandi, alako lanxansarimae xa
keli n tan nun n ma ɲama xun ma. N fama
i xa ɲama rabɛŋinde, e xa siga sɛrɛxɛe
bade Alatala bɛ.»
5 Munsa naxa a fala Firawuna bɛ,
«Mangɛ, i gbe binyɛ. I xa natɛ tongo lɔxɔɛ
safe ra lanxansarimae xa keli i tan, i xa
kuntigie, nun i xa ɲama xun ma, e xa lu
Nili xure gbansan ma.»
6 A naxa a yaabi, «Tina.» Munsa naxa a
fala, «A fama rabade na ki nɛ, alako i xa
a kolon, muxu Marigi Alatala maniyɛ mu
na.
7 Lanxansarimae fama kelide i tan, i xa
kuntigie, nun i xa ɲama xun ma, e fa lu
Nili xure ma.»
8 Munsa nun Haruna to mini Firawuna
xɔnyi, Munsa naxa Alatala maxandi lanx-
ansarimae xa fe ra naxee nu Firawuna
tɔɔrɔma.
9 Alatala naxa Munsa xa maxandi
suxu. Lanxansarimae naxa faxa banxie,
xandɛe, nun daaxae kui.
10 Mixie naxa e koto, e xiri ɲaaxi fa din
bɔxi birin na.
11 Kɔnɔ Firawuna to a to na fe nu bara
dangi, a man naxa a xaxili raxɔrɔxɔ, a mu
tin Munsa nun Haruna xui ra, alɔ Alatala
a masen ki naxɛ.

Mankanɛ saxan nde: saasie

12 Na tɛmui Alatala naxa a masen
Munsa bɛ, «A fala Haruna bɛ a xa a xa
yisuxuwuri itala, a xa din bɔxi xube ra
alako a xa mafindi saasie ra Misira bɔxi
birin kui.»
13 E naxa a raba na ki. Haruna to a
xa yisuxuwuri itala, a fa bɔxi xube garin,
na birin naxa findi saasie ra, mixie nun
xurusee fɔxɔ ra. Xube birin naxa findi
saasie ra Misira bɔxi birin kui.
14 Mandurulae to kata na kaabanako
mɔɔli rabade, e mu nɔ. Saasie nu dinxi
mixi nun xuruse birin na.
15 Mandurulae naxa a fala Firawuna bɛ,
«Ala fɔxi yati nan na ki,» kɔnɔ Firawuna
xaxili man naxa xɔrɔxɔ, a mu tin Munsa
nun Haruna xui ra, alɔ Alatala a masenxi
ki naxɛ.

Mankanɛ naani nde: xɛɛrie

16 Na tɛmui Alatala naxa a masen
Munsa bɛ, «Tina gɛɛsɛgɛ i xa kurun, i xa
naralan Firawuna ra ye yire. I xa a fala
a bɛ Alatala xa masenyi nan ya, ‹N ma
ɲama bɛŋin, alako e xa siga n batude.
17 Xa i mu sa tin n ma ɲama bɛŋinde,
n fama xɛɛrie nan nadinde i tan, i xa
kuntigie, nun i xa ɲama ma wo xɔnyi.
Xɛɛrie fama lude Misirakae xa banxie
nun e xa bɔxie birin ma.
18 Kɔnɔ na lɔxɔɛ, Gosen bɔxi ratangama
nɛ, n ma ɲama na dɛnnaxɛ. Xɛɛrie mu
luma naa, alako i xa a kolon a n tan
Alatala na yi bɔxi yire birin ma.
19 N tagi rasa luma nɛ n ma ɲama nun i
gbe ma. Wo na kaabanako toma nɛ tina.›»
20 Alatala a raba na ki nɛ. Xɛɛrie
naxa din Firawuna, nun a xa kuntigie ra.
Misira bɔxi birin xun naxa rakana xɛɛrie
ra.
21 Firawuna naxa Munsa nun Haruna
xili, a a fala e bɛ, «Wo xa siga sɛrɛxɛ bade
wo Marigi Ala bɛ Misira.»
22 Munsa naxa a yaabi, «Na mu lanma,
barima muxu xa sɛrɛxɛe mu rafan Misir-
akae ma. Xa muxu na sɛrɛxɛ mɔɔli ba
Misirakae ya xɔri e naxee xɔnxi, e mu
muxu magɔnɔma xɛ?
23 A lanma muxu xa xi saxan biyaasi
raba gbengberenyi ma, muxu fa sɛrɛxɛe
ba muxu Marigi Alatala bɛ, alɔ a muxu
yamarixi ki naxɛ.»
24 Firawuna naxa a fala Munsa bɛ,
«N fama wo bɛŋinde, alako wo xa siga

gbengberenyi ma sɛrɛxɛe bade wo Marigi Alatala bɛ. Kɔnɔ wo naxa wo makuya a gbe ra. Yakɔsi, wo Ala maxandi n bɛ.»
25 Munsa naxa a yaabi, «N bara tin. N na mini i xɔnyi, n Alatala maxandima nɛ. Tina, xɛɛrie makuyama nɛ Firawuna, a xa kuntigie, nun a xa ɲama ra. Kɔnɔ i tan Firawuna, i naxa muxu madaxu. I naxa tondi Isirayila ɲama bɛɲinde alako e xa sɛrɛxɛe ba Alatala bɛ.»
26 Munsa to mini Firawuna xɔnyi, a naxa Alatala maxandi.
27 Alatala naxa Munsa xa duba suxu. Xɛɛrie naxa makuya Firawuna, a xa kuntigie, nun a xa ɲama ra. Hali keren mu lu naa.
28 Kɔnɔ Firawuna man naxa a xaxili xɔrɔxɔ, a mu tin Isirayila ɲama bɛɲinde.

9

Mankanɛ suuli nde: xurusee xa wuganyi

1 Na tɛmui Alatala naxa a masen Munsa bɛ, «I xa siga Firawuna yire, i xa a fala a bɛ, ‹Isirayilaka Marigi Alatala xa masenyi nan ya, «I xa n ma ɲama bɛɲin, alako e xa siga n batude.»
2 Xa i tondi e bɛɲinde, i kankan e ma,
3 Alatala fama wuganyi ɲaaxi radinde i xa xurusee ma, alɔ soe, sofalee, ɲɔxɔmɛe, ningee, yɛxɛɛe, nun si.
4 Alatala fama Isirayilakae xa gɔɔrɛ nun Misirakae xa gɔɔrɛ tagi rasade. Isirayilakae xa xurusee mu wuganyi sɔtɔma.
5 Alatala bara natɛ tongo na rabama tɛmui naxɛ, a falafe ra, «Tina, n fama na nan nabade.»›»
6 Na kuye iba, Alatala a raba na ki nɛ. Misira gɔɔrɛ birin naxa faxa, kɔnɔ hali xuruse keren mu faxa Isirayilakae xa gɔɔrɛ ya ma.
7 Firawuna naxa mixie xɛɛ na fe kolonde. E naxa a fala Firawuna bɛ xuruse keren mu faxaxi Isirayilakae xa gɔɔrɛ kui, kɔnɔ a xaxili naxa xɔrɔxɔ, a man mu tin Isirayila ɲama bɛɲinde.

Mankanɛ senni nde: suurie

8 Na tɛmui Alatala naxa a masen Munsa nun Haruna bɛ, «Wo xa tɛ xube rate Firawuna ya xɔri.
9 A findima xube ra naxan dinma Misira bɔxi birin na, a suuri ramini Misirakae nun e xa xurusee birin ma.»
10 E naxa tɛ xube xanin Firawuna yire. Munsa naxa a woli koore ma, a fa suuri ɲaaxie ramini mixie nun xurusee ma.
11 Mandurulae yati mu nɔ tide Munsa ya i suurie xa fe ra, naxee nu na Misirakae birin ma.
12 Kɔnɔ Alatala naxa Firawuna xaxili raxɔrɔxɔ, alako a naxa tin Munsa nun Haruna xui suxude, alɔ Alatala nu bara a masen Munsa bɛ ki naxɛ.

Mankanɛ solofere nde: balabalanyi

13 Na tɛmui Alatala naxa a masen Munsa bɛ, «Tina i xa kurun sigafe ra Firawuna yire, a fala a bɛ, ‹Isirayila Marigi Alatala xa masenyi nan ya, «N ma ɲama bɛɲin, e xa siga n batude,
14 xa na mu a ra n gbaloe mɔɔli birin naminima i tan, i xa kuntigie, nun i xa ɲama ma n sɛnbɛ ra. Na kui i fama a kolonde n maniyɛ mu na duniɲa bɛndɛ fuɲi fari.
15 N nu nɔma gbaloe ɲaaxi raminide wo ma n sɛnbɛ ra, naxan nu nɔma wo sɔntɔde, wo lɔɛ duniɲa ma,
16 kɔnɔ n bara wo lu duniɲa alako n xa n sɛnbɛ masen wo bɛ, duniɲa xa n xili kolon.
17 Han ya i kira bolonma n ma ɲama ya ra, i tondi e xa siga.
18 Na nan a ra, tina n fama nɛ balabalanyi magaaxuxi ragorode Misira ma, wo mu naxan mɔɔli to kabi duniɲa fɔlɛ.
19 I xa i xa gɔɔrɛ nun i xa se birin naso yire makantaxi kui, barima yi balabalanyi na bira, a mixi nun xuruse birin sɔntɔma nɛ.»›»
20 Firawuna xa kuntigi ndee naxa gaaxu Alatala xa masenyi ya ra, e xulun e xa konyie nun e xa xurusee rasode yire makantaxi kui.
21 Kɔnɔ naxee mu nu e ɲɔxɔ saxi Alatala xa masenyi xɔn ma, e naxa e xa konyie nun e xa xurusee lu tande.
22 Alatala naxa a masen Munsa bɛ, «I bɛlɛxɛ itala koore mabiri, balabalanyi xa bira mixi, xurusee, nun xɛe fari Misira bɔxi birin ma.»
23 Munsa to a xa yisuxuwuri itala koore ma, Alatala naxa seyamakɔnyi, galanyi, nun balabalanyi ragoro Misira bɔxi ma.

24 Balabalanyi masunbuxi tɛ ra a naxa
goro e ma. Misira bɔxi mu nu na gbaloe
mɔɔli to kabi a fɔlɛ.
25 Na balabalanyi naxa mixie nun xu-
rusee magɔnɔ Misira bɔxi birin ma. A
naxa xɛe nun wuri bilie fan kana.
26 Gosen bɔxi gbansan naxa ratanga na
gbaloe ma, Isirayilakae nu na dɛnnaxɛ.
27 Firawuna naxa Munsa nun Haruna
xili, a a fala e bɛ, «Yi biyaasi, n bara
yunubi raba. Nɔndi na Alatala nan bɛ. N
tan nun n ma ɲama bara tantan.
28 Wo xa Alatala madiɲɛ, alako seya-
makɔnyi nun balabalanyi xa ɲɔn. N bara
tin wo bɛɲinde, n mu kankanma wo ma
sɔnɔn.»
29 Munsa naxa a fala a bɛ, «N na mini
taa kui, n Alatala maxandima wo bɛ.
Galanyi nun balabalanyi danma nɛ, alako
i xa a kolon a Alatala nan gbe duniɲa ra.
30 Kɔnɔ n bara a kolon, i tan nun i xa
kuntigie, wo mu gaaxuxi Marigi Alatala
ya ra sinden.»
31 Na balabalanyi nu bara sansi funden
maniyɛ nun gɛsɛ futi kana, naxee mu nu
mɔ sinden.
32 Mɛngi nun a maniyɛ tan mu kana,
barima e tan tɛmui mu nu a lixi.
33 Munsa naxa mini Firawuna xɔnyi,
a siga taa fari ma. A to a bɛlɛxɛ itala
Alatala maxandide, galanyi, balabalanyi,
nun tunɛ naxa dan.
34 Firawuna to na to, a man naxa
yunubi sɔtɔ, barima a tan nun a xa
kuntigie naxa e xaxili raxɔrɔxɔ.
35 Na kui Firawuna mu tin Isirayilakae
bɛɲinde, alɔ Alatala a masenxi ki naxɛ
Munsa saabui ra.

10

Mankanɛ solomasaxan nde: katoe

1 Alatala naxa a masen Munsa bɛ, «Siga
Firawuna yire, barima n tan nan a xaxili
nun a xa kuntigie xaxili raxɔrɔxɔ, alako
n xa n ma tɔnxuma makaabaxie masen e
bɛ.
2 N gbaloe naxan dɔxɔma Misirakae
ma, wo xa na fala wo xa die nun wo xa
mamadie bɛ, alako wo xa a kolon, n tan
nan Alatala ra.»
3 Munsa nun Haruna naxa siga Fi-
rawuna xɔnyi, e a fala a bɛ, «Isirayila
Marigi Alatala xa masenyi nan ya, ‹I
tondima i yɛtɛ magorode n bɛ han mun
tɛmui? I xa n ma ɲama bɛɲin, e xa siga n
batude.
4 Xa i mu e bɛɲin, tina n katoe radinma
nɛ i xa bɔxi birin ma.
5 E bɔxi gbaata makotoma nɛ, e sansi
nun wuri bili birin donma nɛ balabalanyi
mu naxee lixi.
6 E fama sode i tan, i xa kuntigie, nun
Misirakae birin xa banxie kui, alɔ wo
benbae mu nu a toxi ki naxɛ kabi Misira
fɔlɛ.›» Munsa to gɛ na falade, a naxa a
kobe so, a mini Firawuna xɔnyi.
7 Firawuna xa kuntigie naxa a fala a bɛ,
«Yi xɛmɛ won tɔɔrɔma han mun tɛmui?
I xa a xa ɲama bɛɲin alako e xa siga e
Marigi Alatala batude. Han ya i mu a
kolon Misira na sɔntɔfe nɛ?»
8 Firawuna naxa Munsa nun Haruna
xili, a a fala e bɛ, «Wo siga, wo sa wo
Marigi Alatala batu.» A man naxa e
maxɔrin, «Ndee na sigafe wo ya ma?»
9 Munsa naxa a yaabi, «Muxu birin
sigama nɛ: fonikee, forie, xɛmɛe, ginɛe,
muxu xa xurusee. Alatala xa sali xungbe
na a ra.»
10 Firawuna naxa e yaabi, «Wo wama nɛ
n xa a fala wo bɛ, ‹Alatala xa wo kanta.›
Xa n sa a lu wo xa siga, wo nun wo xa die,
n a kolon wo fe kobi rabama nɛ.
11 N mu tinma na ra. Xɛmɛe gbansan
nɔma sigade Alatala batude, barima wo
na nan maxɔrinxi.» A to gɛ na falade,
Firawuna naxa e keri.
12 Alatala naxa a masen Munsa bɛ, «I
bɛlɛxɛ itala Misira bɔxi xun ma, katoee
xa fa. E xa burɛxɛ xinde birin don
balabalanyi mu naxee lixi.»
13 Munsa naxa a xa yisuxuwuri itala
Misira bɔxi xun ma, Alatala fa foye ramini
yanyi nun kɔɛ keren kui kelife sogetede.
Na kuye iba, na foye nu bara fa katoee ra,
14 naxee din Misira bɔxi birin na. Ka-
toee gbegbe naxa lu Misira yire birin.
Han ya na fe maniyɛ mu toxi, a man mu
toma sɔnɔn.
15 E naxa bɔxi birin makoto han a
ifɔɔrɔ. E naxa burɛxɛ xinde nun wuri
bogi birin don balabalanyi mu naxan lixi.
Burɛxɛ xinde yo mu lu wurie nun sansie
kɔn na Misira bɔxi ma.
16 Firawuna naxa Munsa nun Haruna
xili mafuren. A naxa a fala e bɛ, «N bara

yunubi sɔtɔ wo Marigi Alatala ra, n bara haakɛ sɔtɔ wo fan na.
17 Wo xa diɲɛ n ma, wo xa wo Marigi Alatala maxandi alako a xa yi tɔɔrɛ ba n ma.»
18 Munsa naxa keli Firawuna yire, a naxa Alatala maxandi.
19 Alatala naxa turunnaadɛ foye ramini, a katoe birin tutun sogegorode, a sa e rasin Xulunyumi Baa ma. Hali katoe keren mu lu Misira.
20 Na dangi xanbi Alatala naxa Firawuna xaxili raxɔrɔxɔ, alako a naxa Isirayilakae bɛɲin.

Mankanɛ solomanaani nde: dimi

21 Na tɛmui Alatala naxa a fala Munsa bɛ, «I bɛlɛxɛ itala koore ma, dimi binye xa sin Misira bɔxi ma.»
22 Munsa to na raba, dimi binye naxa sin Misira bɔxi birin ma. Xi saxan bun ma
23 mixi mu nɔ a boore tode, mixi mu nɔ kelide a xɔnyi. Kɔnɔ Isirayilakae nu sabatixi dɛnnaxɛ, mɛnni tan iyalanxi.
24 Firawuna naxa Munsa xili, a a fala a bɛ, «Wo xa siga Alatala batude. Wo nɔma wo xa die nun wo xa ginɛe xaninde, kɔnɔ wo xa wo xa xurusee tan lu be.»
25 Munsa naxa a yaabi, «I xa tin muxu xa xurusee xanin muxu naxee bama sɛrɛxɛ ra muxu Marigi Alatala bɛ.
26 Muxu xa gɔɔrɛ birin xa siga. Hali keren mu luma be. Ndee bama sɛrɛxɛ nan na muxu Marigi Alatala bɛ, kɔnɔ muxu mu a kolon sinden xurusee mundun rawalima na kui, fo muxu xa so naa.»
27 Na dangi xanbi Alatala naxa Firawuna xaxili raxɔrɔxɔ, a mu tin e bɛɲinde.
28 Firawuna naxa a fala Munsa bɛ, «Keli n xun ma! I yɛtɛ ratanga tife ra n ya i sɔnɔn. Xa n i to be, n i faxama nɛ.»
29 Munsa naxa a yaabi, «A xa raba alɔ i a fala ki naxɛ. I mu n toma sɔnɔn.»

11

Marakolonyi mankanɛ fu nde ra: di singe faxɛ

1 Alatala naxa a masen Munsa bɛ, «N fama kaabanako dɔnxɔɛ ragorode Firawuna nun Misirakae ma. Na dangi xanbi, Firawuna wo bɛɲinma nɛ, wo siga kerenyi ra.
2 A fala ɲama bɛ e xa e dɔxɔboore makula gbeti nun xɛɛma ra.»
3 Alatala naxa a ragiri Misirakae xa tin Isirayilakae kide. Misira ɲama nun Firawuna xa kuntigie naxa gaaxu Munsa ya ra.
4 Munsa naxa a fala, «Alatala xa masenyi nan ya, ‹Kɔɛ tagi n Misira bɔxi igirima nɛ,
5 di singe birin fa faxa kelife Firawuna xa di singe ma, a sa dɔxɔ konyi ginɛe xa di singe ra. Firawuna tan mangɛya fima a xa di ma, konyi ginɛ tan taami rafalama, kɔnɔ e xa di singe birin fama nɛ faxade. Hali Misirakae xa xurusee xa di singee faxama nɛ.
6 Na tɛmui Misira wa xui nde mɛma nɛ, e mu naxan mɔɔli mɛxi tɛmui dangixie, e mu naxan mɔɔli mɛma tɛmui naxee sa fama.
7 Kɔnɔ Isirayilakae xɔnyi, hali bare keren mu wonwonma. Na kui wo xa a kolon n tagi rasa luxi Misirakae nun Isirayilakae tagi.
8 Na tɛmui i xa kuntigie birin fama nɛ e xinbi sinde n bun ma, e a fala n bɛ, a n tan nun n ma ɲama birin xa mini e xa bɔxi kui. N na gɛ na rabade, n sigama nɛ.›» Munsa to gɛ na falade, a naxa keli Firawuna xun ma, a xɔnɔxi ki fanyi ra.
9 Alatala nu bara a masen Munsa bɛ, «Firawuna mu a tuli matima wo ra. Na kui n nan n ma kaabanakoe xun masama nɛ Misira bɔxi kui.»
10 Munsa nun Haruna nu bara na kaabanakoe birin naba Firawuna ya xɔri, kɔnɔ Alatala bara Firawuna xaxili raxɔrɔxɔ, a mu tin Isirayilakae xa mini a xa bɔxi kui.

12

Sayamalekɛ Dangi Sali

1 Alatala naxa a masen Munsa nun Haruna bɛ Misira bɔxi ma,
2 «Yi kike naxan ya, yi nan findima wo bɛ ɲɛ kike singe ra.
3 Wo xa a fala Isirayila ɲama birin bɛ, yi kike xi fu, denbaya yo denbaya xa yɛxɛɛ keren sɔtɔ.

4 Xa denbaya nde xurun, e mu nɔma na
ra, e xa kafu e dɔxɔ boore ndee ma alako
yɛxɛɛ keren xa e birin nali.
5 Na yɛxɛɛ xa findi xɛmɛ ra, naxan bara
ɲɛ keren sɔtɔ, lanyuru yo mu naxan ma.
Xa na mu a ra, wo nɔma si fan nawalide.
6 Wo xa a ragata han na kike xi fu nun
naani. Na lɔxɔɛ Isirayila denbaya birin xa
e gbe kɔn naxaba soge dula tɛmui.
7 Wo xa a wuli maso naadɛ gbanyi nun
a sɛɛtie ma, a donma banxi naxan kui.
8 Na sube xa gan tɛ ra, wo xa a don na
kɔɛ ra taami lɛbinitare nun burɛxɛ xɔnɛ
ra.
9 Wo naxa a don a gantare ra, wo naxa
a ɲin ye ra. Wo xa a birin gan a fanyi ra
beenu wo xa a ixaba. A xunyi, a sanyie,
nun a furingɛe xa gan tɛmui keren.
10 Na sese naxa xi han gɛɛsɛgɛ. Xa nde
luxi, wo xa na woli tɛ xɔɔra.
11 Wo xa a don wo tagi ixirixi, wo xa
sankirie soxi wo sanyie, a nun wo xa
yisuxuwuri suxuxi wo bɛlɛxɛ ra. Wo
xa a don mafuren mafuren. Alatala xa
Sayamalekɛ Dangi Sali sɛrɛxɛ na a ra.»

12 «Na kɔɛ ra, n Misira bɔxi isama nɛ, n
di singe birin faxa mixie nun xurusee ya
ma. N Misira xa alae ɲaxankatama nɛ. N
tan nan Alatala ra.
13 N na na wuli tɔnxuma to wo xa
naadɛe ma, n dangima nɛ mɛnni xun ma.
Kasarɛ yo mu wo lima, n Misira bɔxi
ratɔnma tɛmui naxɛ.»

14 «Na lɔxɔɛ xa findi sali xungbe nan na
wo bɛ Alatala xa binyɛ bun ma. Wo xa na
sali raba ɲɛ yo ɲɛ Alatala xa yaamari ki
ma.
15 Na sali waxati wo xa taami lɛbinitare
don xi solofere bun ma. Sali fɔlɛ lɔxɔɛ, wo
xa lɛbini birin namini wo xa banxie kui.
Mixi yo naxan taami lɛbini daaxi donma
na xi solofere bun ma, na kanyi xa ramini
Isirayila ɲama ya ma.
16 Na sali lɔxɔɛ singe nun na sali lɔxɔɛ
solofere nde, wo xa wo malan Alatala xa
binyɛ bun ma. Na lɔxɔɛ firinyie, wo naxa
wali yo raba bafe donse rafalafe ra.»

17 «Wo xa yi Taami Lɛbinitare Sali raba,
barima n wo xa ɲama ramini Misira bɔxi
ra na lɔxɔɛ nɛ. N bara wo yamari wo xa
yi sali raba ɲɛ yo ɲɛ abadan.

18 Kike singe, xi fu nun naani, nunmare
fɔlɔ tɛmui, wo naxa taami yo don bafe
taami lɛbinitare ra han a xi mɔxɔɲɛn nun
keren, a nunmare tɛmui.
19 Na xi solofere bun ma, lɛbini yo naxa
to wo xɔnyi, barima xɔɲɛ nun Isirayilaka
birin naxan lɛbini donma na waxati bun
ma, a raminima nɛ Isirayila ɲama ya ma.
20 Wo naxa taami lɛbini daaxi don
dɛdɛ.»
21 Munsa naxa Isirayila fori birin xili, a
a fala e bɛ, «Wo xa siga xuruse nde sɔtɔde
wo xa denbayae bɛ. Wo xa e kɔn naxaba
Sayamalekɛ Dangi Sali sɛrɛxɛ ra.
22 Wo na gɛ xuruse kɔn naxabade, wo
xa a wuli maso naadɛ gbanyi nun naadɛ
sɛɛtie ma hisopi burɛxɛ ra. Mixi yo naxa
mini a xa banxi kui han gɛɛsɛgɛ.
23 Alatala na Misira bɔxi isa di singe
faxafe ra, a dangima nɛ banxie xun ma,
wuli na naxee naadɛ gbanyi nun a sɛɛtie
ma. A mu tinma kanari yo xa so wo xɔnyi.
24 Wo nun wo xa die xa yi yaamari
ratinmɛ ɲɛ yo ɲɛ abadan.
25 Wo na so bɔxi kui Alatala naxan
laayidixi wo bɛ, wo xa yi sali raba a ki
ma.
26 Wo xa die na wo maxɔrin, ‹Yi sali
munse masenma won bɛ,›
27 wo xa e yaabi, ‹Sayamalekɛ Dangi
Sali sɛrɛxɛ nan a ra. Won na rabama
Alatala bɛ naxan dangi Isirayilakae xa
banxie xun ma Misira, alako e xa ratanga,
Misirakae tan xa faxa.›»
Isirayila ɲama naxa a suyidi Alatala bɛ.
28 Isirayilakae naxa na yaamari ratinmɛ
alɔ Alatala a masenxi Munsa nun Haruna
bɛ ki naxɛ.

Mankanɛ fu nde: di singe faxɛ

29 Kɔɛ tagi Alatala naxa di singe birin
faxa Misira bɔxi kui, kelife Firawuna
kibanyi kanyi xa di singe ma, a sa dɔxɔ
geelimani xa di singe ra. A naxa xuruse
xa di singe fan birin faxa.
30 Na kui Firawuna naxa keli kɔɛ ra, a
tan, a xa kuntigie, nun Misirakae birin, e
fa e wa xui rate, barima banxi keren mu
lu faxɛ mu ti dɛnnaxɛ.
31 Na kɔɛ ra Firawuna naxa Munsa
nun Haruna xili, a a fala e bɛ, «Wo nun
Isirayilakae, wo mini n ma ɲama ya ma.

Wo siga, wo sa Alatala batu, alɔ wo nu
wama a xɔn ma ki naxɛ.
32 Wo xa wo xa xurusee xanin, alɔ wo
a falaxi ki naxɛ. Wo siga! Wo xa duba n
fan bɛ.»
33 Misirakae nu gbataxi Isirayilakae xa
siga. E nu a fala, «Xa e mu sigama, won
birin fama nɛ sɔntɔde!»
34 Na nan a ra Isirayilakae naxa taami
ramulanxi mafilin e xa dugie kui, beenu
taami xa te. E naxa taami nun taami
ramulanse dɔxɔ e xun ma, e fa siga.
35 Isirayilakae naxa gbeti, xɛɛma, nun
dugie makula Misirakae ma alɔ Munsa a
fala e bɛ ki naxɛ.
36 Alatala naxa a ragiri Misirakae xa tin
Isirayilakae waxɔnfe ra. Na kui Isirayi-
lakae naxa se gbegbe sɔtɔ Misirakae yi ra.

Isirayilakae minife Misira

37 Isirayilakae naxa keli Ramesesi,
sigafe Sukɔti. Xɛmɛ wulu kɛmɛ senni nu
na, bafe ginɛe nun dimɛdie ra.
38 Mixi gbɛtɛe fan naxa bira e fɔxɔ ra, a
nun gɔɔrɛ gbegbe mɔɔli birin.
39 E naxa taami gan, na taami lɛbinitare
ramulanxi ra, e faxi naxan na e xun
ma kelife Misira. Na taami mu nu texi,
barima Misirakae to e keri, e mu nɔ fandɛ
rafalade.
40 Isirayilakae nu bara ɲɛ kɛmɛ naani
ɲɛ tongo saxan naba Misira.
41 Na ɲɛ kɛmɛ naani ɲɛ tongo saxan
ɲɔn lɔxɔɛ yati, Alatala xa ɲama birin mini
Misira bɔxi ra na nɛ.
42 Alatala to na kɔɛ radangi Isirayila
ɲama raminife ra Misira, a lanma Isirayi-
lakae birin xa na kɔɛ xungbilenyi radangi
Alatala matɔxɔfe ra ɲɛ yo ɲɛ.
43 Alatala naxa yi sɛriyɛ so Munsa nun
Haruna yi ra Sayamalekɛ Dangi Sali xa fe
ra, «Mixi yo naxa na sɛrɛxɛ don naxan
mu findixi Isirayilaka ra.
44 Wo xa konyi sunnaxie nɔma a donde,
45 kɔnɔ wo xa walikɛ naxee kelixi yire
gbɛtɛ, e naxa a don.
46 Na sɛrɛxɛ xa don banxi nan kui, wo
naxa a sube xanin tande, wo naxa a xɔri
yo gira.
47 Isirayila ɲama birin xa Sayamalekɛ
Dangi Sali raba.
48 Xa wo xa xɔɲɛ nde wama Sayamalekɛ
Dangi Sali rabafe Alatala xa binyɛ bun
ma, fo a xa xɛmɛ birin sunna a xa
denbaya kui. Xa a bara na raba, a nɔma
na sali rabade alɔ Isirayilakae. Kɔnɔ
sunnataree mu nɔma a donde.
49 Lasiri nun xɔɲɛ birin na na sɛriyɛ
bun ma.»
50 Isirayilaka birin naxa a raba, alɔ
Alatala Munsa nun Haruna yamarixi ki
naxɛ.
51 Na lɔxɔɛ yati, Alatala naxa Isirayi-
lakae ramini Misira bɔxi ra, e lanxundɛ
ki ma.

13

Di singe sɛriyɛ

1 Alatala naxa a masen Munsa bɛ,
2 «Wo xa di singe birin fi n ma, a findi
mixi ra, a findi xuruse ra. N tan nan gbe
na Isirayilakae birin xa di singee ra.»
3 Munsa naxa a fala ɲama bɛ, «Wo xa
ratu to lɔxɔɛ ma sali ra, barima Alatala
sɛnbɛ nan wo raminixi Misira bɔxi ma
konyiya kui. Wo naxa lɛbini yo don na
lɔxɔɛ.
4 Wo minixi to Abibi kike nan na.
5 Alatala na wo raso bɔxi kui, a naxan
laayidixi wo benbae bɛ, Kanaankae, Xi-
tikae, Amorikae, Hiwikae nun Yebusukae
sabatixi dɛnnaxɛ, xiɲɛ nun kumi xɛlɛma
bɔxi naxan ma, wo xa Taami Lɛbinitare
Sali raba na kike ra.
6 Na sali waxati wo xa taami lɛbinitare
gbansan don xi solofere bun ma. Na xi
solofere nde, wo xa sali raba Alatala xa
binyɛ bun ma.
7 Na xi solofere bun ma taami lɛbinitare
nan donma. Lɛbini yo naxa lu Isirayilaka
nde xɔnyi.
8 Na lɔxɔɛ wo xa yi sali xa fe fatanfasi
wo xa die bɛ, wo fa a fala, ‹N yi sali
rabama nɛ, barima Alatala bara n namini
Misira bɔxi ra.›
9 Yi sali luma nɛ wo bɛ alɔ tɔnxuma
naxan saxi wo bɛlɛxɛ ma, xa na mu
tɔnxuma naxan saxi wo tigi ma, alako wo
naxa nɛɛmu Alatala xa sɛriyɛ ma.
10 Wo xa yi sali raba a waxati ɲɛ birin
na.»
11 «Alatala na wo raso Kanaankae xa
bɔxi ma, a a fi wo ma alɔ a laayidixi wo
tan nun wo benbae bɛ ki naxɛ,

12 wo xa wo xa di xɛmɛ singe birin fi
Alatala ma, a nun wo xa xurusee xa di
xɛmɛ singe. Wo xa di xɛmɛma singe birin
findixi Alatala nan gbe ra.
13 Wo nɔma yɛxɛɛ xa na mu a ra si fide
wo xa sofale xa di singe ɲɔxɔɛ ra, xa na
mu a ra wo xa a kobe gira, a xa faxa. Wo
xa wo xa di singe fan xun sara yɛxɛɛ ra.
14 Xa a sa li wo xa di nde wo maxɔrinma
a wo yi fe rabama fe naxan ma, wo xa a
yaabi, ‹Alatala sɛnbɛ nan won naminixi
konyiya kui Misirakae yi ra.
15 Firawuna to tondi muxu bɛɲinde
muxu xa siga, Alatala naxa Misira di singe
birin faxa mixie nun xurusee ya ma. Na
nan a ra won xurusee xa di singe birin
fima Alatala ma sɛrɛxɛ ra, a nun won ma
di xɛmɛ singe birin xun sarama nɛ yɛxɛɛ
ra.›
16 Na luma nɛ wo bɛ alɔ tɔnxuma naxan
saxi wo bɛlɛxɛ ma, xa na mu tɔnxuma
naxan saxi wo tigi ma, barima Alatala
sɛnbɛ nan wo raminixi Misira bɔxi ma
konyiya kui.»

Kelife Misira

17 Firawuna to Isirayila ɲama bɛɲin,
Alatala mu e xun ti Filisita bɔxi kira ra,
hali na kira nan to sɔɔnɛya, barima a a
fala nɛ, «Xa ɲama gere lima kira xɔn ma,
e natɛ masarama nɛ, e fa gbilen Misira.»
18 Na kui Alatala naxa ɲama ya rafindi
gbengberenyi kira ma Xulunyumi Baa
mabiri. Isirayilakae naxa mini Misira e
xa geresosee ra e yi ra.
19 Munsa naxa Yusufu xɔrie fan xanin,
barima Yusufu nu bara Isirayila xa die
rakali na fe ma, a falafe ra, «N a kolon,
Alatala fama nɛ wo malide. Na tɛmui wo
xa n xɔrie xanin wo xun ma yire gbɛtɛ.»

20 Isirayilakae naxa keli Sukɔti, e
sa yonkin Etama gbengberenyi fɔlɔxi
dɛnnaxɛ.
21 Alatala nan nu tixi e ya ra. Yanyi ra
a naxa e raɲɛrɛ nuxui ra, kɔɛ ra a naxa
e raɲɛrɛ tɛ dɛxɛ ra koore ma, naxan nu
kuye iyalanma e bɛ. Na ki e nu nɔma
ɲɛrɛde kɔɛ nun yanyi ra.
22 Lɔxɔ yo lɔxɔ na nuxui nu tixi e ya ra
yanyi ra, na tɛ fan nu tixi e ya ra kɔɛ ra.

14

Misirakae Isirayilakae sagatafe

1 Alatala naxa a masen Munsa bɛ,
2 «A fala Isirayilakae bɛ e xa gbilen, e xa
fa yonkin Pi Haxirɔti mabiri ra, Migidoli
nun baa tagi. E xa lu baa dɛ ra Baali Sefon
ya ra.
3 Firawuna a maɲɔxunma nɛ, a Isirayi-
lakae bara lɔɛ gbengberenyi mabiri.
4 N Firawuna xaxili raxɔrɔxɔma nɛ,
alako a xa bira wo fɔxɔ ra. Na kui n fama
matɔxɔɛ sɔtɔde Firawuna nun a xa sɔɔrie
saabui ra. Misirakae fama nɛ a kolonde a
n tan nan na Alatala ra.» Isirayilakae a
raba na ki nɛ.
5 Misira mangɛ nun a xa kuntigie to
a kolon, a Isirayilakae bara siga, e naxa
natɛ masara, a falafe ra, «Won munse
rabaxi yi ki? Won to Isirayilakae bɛɲinxi,
e mu walima won bɛ sɔnɔn!»
6 Firawuna naxa yaamari fi soe xa xiri
sɔɔri ragisee ra, sɔɔrie xa malan yire
keren.
7 A naxa sɔɔri ragise fanyi kɛmɛ senni
sugandi, sɔɔri ragise naxan birin na
Misira e fa bira e fɔxɔ ra. Sɔɔri kuntigi
nu bakixi e birin kui.
8 Alatala naxa Misira mangɛ Firawuna
xaxili raxɔrɔxɔ, a fa bira Isirayilakae fɔxɔ
ra, naxee nu sigafe xun nakeli kui.
9 Firawuna nun a xa sɔɔri birin naxa
bira Isirayilakae fɔxɔ ra e xa soe nun e xa
sɔɔri ragisee ra. Misirakae naxa e li baa
dɛ ra, e nu yonkinxi dɛnnaxɛ, Pi Haxirɔti
mabiri ra, Baali Sefon ya ra.

10 Firawuna to makɔrɛ e ra, Isirayilakae
naxa e ya rakeli, e naxa Misirakae to fa
ra. E naxa gaaxu ki fanyi ra, e fa e mawa
Alatala bɛ.
11 E naxa a fala Munsa bɛ, «I won
naminixi Misira bɔxi ra munfe ra? Yakɔsi
won faxama nɛ gbengberen yire. A mu
nu fisa won xa faxa Misira?
12 Won nu na Misira bɔxi ma tɛmui
naxɛ, muxu a fala nɛ i bɛ, ‹Muxu walife
Misirakae bɛ, na fisa muxu bɛ dinɛ faxafe
ra gbengberenyi ma.›»
13 Munsa naxa ɲama yaabi, «Wo naxa
gaaxu, wo xa limaniya. To wo fama
Alatala xa kisi tode. Misirakae naxee yi
ki, wo mu e toma sɔnɔn.

14 Alatala nan gere soma wo bɛ. Wo
sabari.»
15 Alatala naxa a masen Munsa bɛ, «I
mawafe n bɛ munfe ra? A fala Isirayi-
lakae bɛ, e xa ti kira xɔn ma.
16 I xa yisuxuwuri rate, a itala baa xun
ma, alako baa xa rabi, Isirayilakae xa igiri
bɔxi xaraxi ra.
17 N Misirakae xaxili raxɔrɔxɔma nɛ,
alako e xa bira wo fɔxɔ ra. Na kui n
matɔxɔɛ sɔtɔma Firawuna, a xa sɔɔrie,
a xa sɔɔri ragisee, nun a xa soe ragimae
saabui ra.
18 N na gɛ matɔxɔɛ sɔtɔde Firawuna, a
xa sɔɔri ragisee, nun a xa soe ragimae
saabui ra, Misirakae a kolonma nɛ a n tan
nan na Alatala ra.»
19 Ala xa malekɛ naxan nu na sigafe
Isirayila ɲama ya ra, a naxa gbilen e xanbi
ra. Nuxui fan naxa keli e ya ra, a fa ti e
xanbi ra
20 Misirakae nun Isirayilakae tagi. Na
nuxui naxa a niya Misirakae xa lu dimi
kui, Isirayilakae tan xa lu naiyalanyi kui.
E mu nɔ e makɔrɛde e boore ra na kɔɛ ra.
21 Munsa to a bɛlɛxɛ itala baa xun ma,
Alatala naxa baa tutun kɔɛ birin na foye
xungbe ra kelife sogetede. A naxa kira
xaraxi ramini baa tagi.
22 Isirayilakae dangima dɛnnaxɛ, baa
yee naxa malan e yirefanyi ma nun e
kɔɔla ma.
23 Misirakae naxa e sagata. Firawuna
xa soe, a xa sɔɔri ragisee, nun a xa soe
ragimae birin naxa bira e fɔxɔ ra baa tagi.
24 Subaxɛ ma, Alatala naxa a ya rasiga
Misira xa sɔɔrie ma kelife koore ma, tɛ
nun nuxui na dɛnnaxɛ, a fa e ifu.
25 A naxa a ragiri sɔɔrie ragisee sanyie
xa ba na, e xa ɲɛrɛ xa xɔrɔxɔ. Na kui,
Misirakae naxa a fala, «Won xa won gi
Isirayilakae ma, barima Alatala nan na e
xa gere sofe.»
26 Alatala naxa a masen Munsa bɛ, «I
bɛlɛxɛ itala baa xun ma, ye xa radin
Misirakae, e xa sɔɔri ragisee, nun e xa soe
ragimae xun na.»
27 Munsa to na raba subaxɛ ma, baa
naxa gbilen a yire. Misirakae nu na e gife
tɛmui naxɛ, Alatala naxa ye dusu e birin
xun na.
28 Ye naxa Firawuna xa sɔɔrie, a xa
ragisee, soe ragimae, nun a xa sɔɔri birin
makoto. Naxee nu biraxi Isirayilakae fɔxɔ
ra baa kui, nee birin naxa lɔɛ.
29 Kɔnɔ Isirayilakae naxa baa igiri kira
xaraxi xɔn ma. Ye nu malanxi e yirefanyi
ma nun e kɔɔla ma.
30 Na lɔxɔɛ Alatala naxa Isirayilakae
ratanga Misirakae ma. Isirayilakae naxa
Misirakae furee to baa dɛ ra.
31 Isirayilakae to Alatala sɛnbɛ to a
naxan nawalixi Misirakae xili ma, e naxa
gaaxu Alatala ya ra, e fa e taxu Alatala
nun a xa xɛɛra Munsa ra.

15

Isirayilakae xa bɛɛti

1 Na dangi xanbi Munsa nun Isirayi-
lakae naxa yi bɛɛti ba Alatala bɛ.
«N xa yi bɛɛti ba Alatala bɛ,
naxan xili gbo.
A bara soe nun a ragima madula baa ma.
2 N sɛnbɛ na Alatala nan na.
N a matɔxɔma bɛɛti ra.
A bara findi n Nakisima nun n Marigi ra.
N tantui rasigama n benbae Marigi ma.
3 Sɛnbɛma nan Ala ra.
A xili nɛ Alatala.
4 A naxa Firawuna xa sɔɔrie nun e ragisee
rasin baa ma.
Firawuna xa kuntigie naxa madula Xu-
lunyumi Baa ma.
5 Mɔrɔnyie naxa e makoto,
e naxa goro a bɔtini ma alɔ gɛmɛ.
6 Alatala, i sɛnbɛ magaaxu.
I bara nɔ i yaxuie ra,
i bara nɔ i matandimae ra.
7 I xa mangɛya sɛnbɛ magaaxu.
I bɔɲɛ na te, e ganma nɛ
alɔ sɛxɛ tɛ soxi naxan na.
8 I xa foye naxa Xulunyumi baa rabi,
kira xaraxi naxa lu a tagi.
Mɔrɔnyie naxa te alɔ banxi xalɛ.
Ye naxa ti, a xɔrɔxɔ.
9 Isirayila yaxui a fala nɛ,
‹N birama nɛ e fɔxɔ ra, han n e li,
n e harige tongoma nɛ, han n wasa.
N e sɔntɔma nɛ n ma santidɛgɛma ra.›
10 Kɔnɔ i tan naxa foye ramini,
baa naxa e radula.
E naxa goro ye xɔɔra alɔ yɔxui.
11 Alatala, i maniyɛ mu na adama xa alae
ya ma.
I xa sɛniyɛnyi fiixɛ,

i xa nɔrɛ gbo,
i xa kaabanakoe wuya.
I maniyɛ na minden?
12 I to i sɛnbɛ ramini,
bɔxi naxa e gerun.
13 I xa ɲama naxan xun saraxi,
i fama e xun tide i xa xanunteya ra,
naxan mu ɲɔnma abadan.
I fama e xun tide i xa lingira sɛniyɛnxi yire i sɛnbɛ ra.
14 Ɲamanɛ gbɛtɛe na na mɛ,
e gaaxuma nɛ.
Filisitakae bɔɲɛ minima nɛ.
15 Edon yareratie ifuma nɛ,
Mowaba mangɛe sɛrɛnma nɛ.
Limaniya birin bama nɛ Kanaan ɲamanɛ yi ra.
16 Alatala, gaaxui nun kɔntɔfili e suxuma nɛ,
e dɛ balanma nɛ i sɛnbɛ ra,
han i xa ɲama dangi,
i naxan xun saraxi.
17 I fama nɛ i xa ɲama rasabatide i xa geya fari,
i dɛnnaxɛ sugandixi i xa lingira sɛniyɛnxi ra.
18 Alatala xa mangɛya buma abadan.»

19 Firawuna xa soe, a xa sɔɔri ragisee, nun a xa soe ragimae to goro baa ma, Alatala naxa baa radin e xun ma, kɔnɔ Isirayilakae naxa dangi kira xaraxi ra baa tagi.

20 Haruna maaginɛ Mariyama, naxan findixi namiɲɔnmɛ ginɛ ra, a naxa boote maxa. Ginɛ gbɛtɛe naxa fare boron.

21 Mariyama naxa yi bɛɛti ba,
«Wo bɛɛti ba Alatala bɛ,
barima a xili gbo.
A bara soe nun e ragimae radula baa ma.»

22 Munsa naxa Isirayilakae xun ti Suru gbengberenyi rakelife Xulunyumi Baa dɛ ra. E naxa e ɲɛrɛ xi saxan gbengberenyi ma, e mu ye sɔtɔ.

23 E naxa Mara li, kɔnɔ e mu nɔ Mara ye minde barima na ye nu xɔnɔ. «Mara» wama «xɔnɛ» nan falafe.

24 Ɲama naxa sɔnxɔ Munsa ma, «Won ye sɔtɔma minden?»

25 Munsa naxa a dɛ rawa Alatala xɔn ma. Alatala naxa wuri mɔɔli nde masen Munsa bɛ, a fa na woli ye xɔɔra, ye xɔnɛ naxa ba. Alatala to gɛ e xaxili matode mɛnni, a naxa yi saatɛ tongo e bɛ,

26 «Xa wo wo tuli mati n xui ra a fanyi ra, xa wo bira n ma tinxinyi fɔxɔ ra, xa wo n ma yaamari birin suxu, wo n ma sɛriyɛ birin binya, n tan, wo Marigi Alatala, n mu fure ɲaaxi yo ragoroma wo ma, alɔ n naxan nagoro Misirakae ma. N tan nan Alatala ra, naxan wo rayalanma.»

27 E to dulonyi fu nun firin nun tugi bili tongo solofere li Elimi, e naxa yonkin mɛnni.

16

Isirayilakae xa sɔnxɔɛ

1 Isirayila ɲama birin naxa keli Elimi, sigafe ra Sini gbengberenyi ma, naxan na Elimi nun Turusinina tagi. E biyaasi naxan naba keli Misira han Sini gbengberenyi ma, na naxa bu kike firin a nun xi fu nun suuli.

2 Mɛnni Isirayila ɲama naxa sɔnxɔ Munsa nun Haruna ma,

3 a falafe ra, «Munfe ra Alatala mu a ragirixi won xa faxa Misira bɔxi ma? Mɛnni sube nun taami nu na won yi ra naxan won lugama, kɔnɔ be yi gbengberen yire, won fama faxade kaamɛ nan na.»

4 Alatala naxa a masen Munsa bɛ, «N fama taami ragorode wo bɛ kelife koore ma. Ɲama xa mini, e xa a matongo gɛɛsɛgɛ e naxan donma lɔxɔɛ keren kui. N fama e xaxili matode, xa e ɲɛrɛma n ma yaamari nan ma.

5 A xi senni nde, e xa xi firin daaxi matongo.»

6 Munsa nun Haruna naxa a fala Isirayila ɲama bɛ, «To nunmare wo a kolonma nɛ, a Alatala nan wo raminixi Misira bɔxi ra.

7 Tina gɛɛsɛgɛ, wo fama Alatala xa kaabanako tode. A bara wo xa sɔnxɔɛ mɛ. Munfe ra wo wama sɔnxɔfe muxu tan ma?

8 To nunmare Alatala wo kima sube ra, gɛɛsɛgɛ a wo kima taami ra, han wo luga. Wo mu sɔnxɔxi muxu tan xa ma de. Wo sɔnxɔxi Alatala nan ma, naxan bara wo xui birin mɛ.»

9 Munsa naxa a fala Haruna bɛ, «A fala Isirayila ɲama bɛ, e xa e yɛtɛ masen

Alatala bɛ, barima a bara e xa sɔnxɔɛ mɛ.»
10 Haruna nu wɔyɛnfe Isirayila ɲama
bɛ tɛmui naxɛ, e naxa e ya rafindi gbeng-
berenyi ma, e fa Alatala xa nɔrɛ to mini
ra nuxui kui.
11 Alatala naxa a masen Munsa bɛ,
12 «N bara Isirayilakae xa sɔnxɔɛ mɛ.
A fala e bɛ, ‹Nunmare wo sube donma,
gɛɛsɛgɛ wo lugama taami ra. Na kui wo
a kolonma nɛ, a n tan nan na wo Marigi
Alatala ra.›»
13 Nunmare yati xɔnie naxee xili
kɔnkɔlɛe naxa radin e yonkinde birin
ma. Na kuye iba xini naxa lu e yonkinde
rabilinyi ma.
14 Na xini to ba na, se nde naxa lu bɔxi
fari alɔ balabalanyi.
15 Isirayilakae to na to, e naxa e boore
maxɔrin, «Munse ya?» E mu a kolon se
yo na ki. Munsa naxa a fala e bɛ, «Taami
nan a ra, Alatala naxan fixi wo ma baloe
ra.»
16 Alatala xa yaamari nan ya, «Wo xa
sigaati ya solofere tongo mixi birin bɛ
naxan na wo xɔnyi.»
17 Isirayilakae a raba na ki nɛ.
18 E to a maniya, naxee gbe nu gboxi, a
mu dangi yɛ, naxee fan gbe nu xurunxi,
a e ralixi nɛ. Kankan naxa baloe xasabi
sɔtɔ naxan a ralima.
19 Munsa naxa a fala e bɛ, «Yi baloe
naxa raxi han gɛɛsɛgɛ.»
20 Kɔnɔ ndee mu Munsa xui suxu, e
naxa a ragata han gɛɛsɛgɛ. Kulie naxa
bira a i, a xiri ɲaaxi naxa mini. Munsa
naxa xɔnɔ na kanyie ma.
21 Gɛɛsɛgɛ yo gɛɛsɛgɛ, kankan nu fa a
gbe donse matongo, kɔnɔ soge na te, a
dɔnxɔɛ naxan luxi, na xunu a i.
22 A xi senni nde, e naxa xi firin daaxi
matongo, sigaati ya fu nun naani mixi
keren bɛ. Yareratie naxa na dɛntɛgɛ sa
Munsa bɛ.
23 Munsa naxa a fala e bɛ, «Alatala
naxɛ a tina malabui lɔxɔɛ nan a ra, lɔxɔɛ
sɛniyɛnxi Alatala bɛ. Wo xa nde gan, wo
xa nde satun. A dɔnxɔɛ naxan na lu, wo
xa na ragata han tina gɛɛsɛgɛ.»
24 E to nde ragata han gɛɛsɛgɛ, alɔ
Munsa a yamari e bɛ ki naxɛ, e naxa a
to kuli mu biraxi a i, a man mu bɔrɔ.
25 Munsa naxa a fala e bɛ, «Wo xa a don
to, barima to nan malabui lɔxɔɛ ra Alatala
xa binyɛ bun ma. Na donse mu goroma
bɔxi ma to.
26 Wo xa a matongo xi senni bun ma,
kɔnɔ a xi solofere nde, wo mu sese toma,
barima malabui lɔxɔɛ na a ra.»
27 A xi solofere nde, mixi ndee mini nɛ
na donse matongode, kɔnɔ e mu sese to.
28 Na kui Alatala naxa a masen Munsa
bɛ, «Wo n ma yaamari nun n ma sɛriyɛ
matandima han mun tɛmui?
29 Wo xa a kolon, n tan Alatala nan
malabui lɔxɔɛ sɛriyɛ masenxi wo bɛ. Na
nan a ra, xi senni nde wo donse xi firin
daaxi sɔtɔma. A solofere nde wo naxa
siga dɛdɛ, wo birin xa lu wo xɔnyie,
malabui lɔxɔɛ nan a ra.»
30 Na kui ɲama naxa e malabu na lɔxɔɛ
solofere nde ma.
31 Isirayilakae naxa na donse xili
fala «mana,» naxan nu wama a falafe,
«Munse a ra?» A maniya funden xɔri ra,
a fiixɛ, a ɲɔxun alɔ digiyanyi.
32 Munsa naxa a fala, «Alatala xa yaa-
mari nan yi ki, ‹Wo xa yi mana sigaati ya
solofere ragata, alako wo bɔnsɔɛ naxee
fama baride e xa donse to n naxan
nagoroxi wo ma gbengberenyi ma, n to
wo ramini Misira bɔxi ra.›»
33 Na kui Munsa naxa a fala Haruna bɛ,
«I xa mana sigaati ya solofere sa sesase
kui, i xa a dɔxɔ hɔrɔmɔlingira yire, alako
a xa findi tɔnxuma ra wo bɔnsɔɛe bɛ
naxee fama baride.»
34 Haruna naxa na sesase dɔxɔ Alatala
xa hɔrɔmɔlingira yire saatɛ kankira ya ra,
alako a xa ragata alɔ Alatala a masenxi
Munsa bɛ ki naxɛ.
35 Isirayilakae mana don nɛ ɲɛ tongo
naani bun ma, han e sa so Kanaan bɔxi
ma, si gbɛtɛe sabatixi dɛnnaxɛ.
36 Na sigaati ya solofere naxan nu
rawalima na mana maniyafe ra, a dɔxɔ
fu findixi busali keren nan na.

17

Turusinina fanye

1 Isirayila ɲama birin naxa keli Sini
gbengberenyi ma, e fa biyaasi raba alɔ
Alatala nu luma e yamari ra ki naxɛ. E
to Refidimi li, e naxa yonkin naa, kɔnɔ e
mu ye min daaxi sɔtɔ.

2 Ɲama naxa ti Munsa kanke, e a fala
a bɛ, «Ye so muxu yi ra.» Munsa naxa
wɔyɛn e bɛ, «Wo tima n kanke munfe ra?
Wo na Alatala matofe munfe ra?»

3 Ye xɔli nu bara gbaa ɲama ra, e nu
fa a fala Munsa bɛ, «Munfe ra i muxu
raminixi Misira bɔxi ra? I wama nɛ muxu
xa denbaya nun muxu xa xurusee xa faxa
ye xɔli ra gbengberenyi ma?»

4 Munsa naxa a dɛ rawa Alatala xɔn
ma, a falafe ra, «N nɔma munse rabade
yi ɲama ra? A gbe mu luxi e xa n faxa.»
5 Alatala naxa Munsa yaabi, «I xa dangi
ɲama ya ra, a nun Isirayila fori ndee. I xa
i xa yisuxuwuri tongo, i Nili xure garin
naxan na, i ti e ya ra.
6 N tima i ya ra, fanye sɛɛti ma, naxan
na Xorebe geya yire. I xa na fanye
garin. Na kui ye minima nɛ ɲama naxan
minma.» Munsa naxa a raba na ki
Isirayila forie ya xɔri.
7 A naxa na yire xili sa Masa nun
Meriba, na nan na ki «matoe nun
sɔnxɔɛ,» barima Isirayilakae sɔnxɔ nɛ
Munsa ma mɛnni, e man naxa Alatala
mato na a falafe ra, «Alatala na won tagi
ba, ka a mu won tagi?»

8 Amalɛkikae naxa fa Isirayila gerede
Refidimi.
9 Munsa naxa a fala Yosuwe bɛ, «Xɛmɛ
ndee mayegeti, wo fa mini Amalɛkikae
gerede. Tina, n tima nɛ geya fari Ala xa
yisuxuwuri ra n yi.»
10 Yosuwe naxa Amalɛkikae gere alɔ
Munsa a yamarixi ki naxɛ. Munsa,
Haruna, nun Xuru naxa te geya fari.
11 Munsa to a bɛlɛxɛ itema, Isirayila
sɛnbɛ nu gboma, kɔnɔ a to a bɛlɛxɛ ig-
oroma, Amalɛkikae sɛnbɛ tan nu gboma.
12 Munsa bɛlɛxɛe to binya a ra, e naxa
gɛmɛ nde tongo a dɔxɔma naxan fari.
Haruna nun Xuru naxa lu Munsa sɛɛti
ma, a kɔɔla nun a yirefanyi ma, a bɛlɛxɛ
ratefe ra han soge dula tɛmui.
13 Na kui Yosuwe naxa nɔ Amalɛki nun
a xa sɔɔrie ra santidɛgɛma xɛɲɛnxie ra.

14 Alatala naxa a masen Munsa bɛ, «Yi
taruxui sɛbɛ alako ɲama xa ratu a ma.
I man xa a fala Yosuwe bɛ, ‹N fama nɛ
Amalɛkikae xa fe ɲɔnde yi duniɲa ma.›»

15 Munsa naxa yire nde rafala
sɛrɛxɛbade ra, a naxa na yire xili sa,
«Alatala nan xun nakeli fima n ma,»
16 barima a nu bara a xaxili ti Alatala
xa mangɛya ra. Munsa naxa a a fala,
«Alatala Amalɛkikae gerema nɛ abadan.»

18

Yetiro sigafe Munsa yire

1 Munsa bitanyi Yetiro, naxan findixi
Madiyan sɛrɛxɛdubɛ ra, a naxa a mɛ
Alatala naxan nabaxi Munsa nun a xa
ɲama Isirayila bɛ, e raminife ra Misira
bɔxi kui.
2 Munsa nu bara a xa ginɛ Sipora nun a
xa di firinyi xɛɛ Yetiro xɔnyi.
3 Munsa xa di singe nu xili Gerisomi,
barima na xili nu wama a falafe e gbe xui,
«Xɔɲɛ nan n na yi bɔxi ma.»
4 Boore nu xili Eliyeseri, barima na xili
nu wama a falafe e gbe xui, «N baba
Marigi bara n mali, a bara n natanga
Firawuna xa santidɛgɛma ma.»

5 Munsa bitanyi Yetiro naxa Munsa xa
ginɛ nun na xa die xanin Munsa yire
gbengberenyi ma, a nu yonkinxi dɛnnaxɛ,
Ala xa geya mabiri.
6 Yetiro nu bara xɛɛra xɛɛ Munsa xɔn a
falafe ra, «N tan, i bitanyi Yetiro, n na fafe
i xa ginɛ nun a xa di firinyie ra.»
7 Munsa naxa mini a bitanyi ralande.
A naxa a xinbi sin a ya ra, a man fa a
sunbu. E to e boore xɛɛbu, e naxa so
Munsa xɔnyi.
8 Munsa naxa fee ya ba a bitanyi bɛ,
Alatala naxan birin naba Firawuna nun
Misirakae ra Isirayila xa fe ra. A naxa
Isirayila xa ɲaxankatɛ birin fala a bɛ, a
nun Alatala e rakisixi ki naxɛ.
9 Yetiro naxa sɛɛwa Alatala xa hinnɛ ra
a naxan masenxi Isirayila bɛ, a e bafe ra
Misirakae yi ra.
10 Yetiro naxa a fala, «Tantui na Alatala
bɛ, naxan wo ba Misirakae nun Firawuna
yi ra, naxan Isirayila ɲama raminixi e xa
nɔɛ bun ma!
11 N bara a kolon Alatala sɛnbɛ gbo
dangi adamadie xa alae mɔɔli birin na,
barima a bara ɲama igoro naxan nu bara
a yɛtɛ rafisa Isirayilakae bɛ.»

12 Na tɛmui Munsa bitanyi Yetiro naxa
sɛrɛxɛ gan daaxi nun sɛrɛxɛ gbɛtɛe ba
Alatala bɛ. Haruna nun Isirayila fori birin
naxa na sɛrɛxɛ don Munsa bitanyi yire
Alatala xa hɔrɔmɔlingira kui.
13 Na kuye iba, Munsa naxa a magoro,
a xa kiiti sa Isirayilakae tagi. Ɲama naxa
lu a yire kelife gɛɛsɛgɛ han nunmare.
14 A bitanyi to a to Munsa naxan birin
nabama ɲama bɛ, a naxa a fala a bɛ, «I
na munse rabafe yi ɲama bɛ? Munfe ra
kiiti wali birin dɔxɔxi i keren nan xun ma
kelife gɛɛsɛgɛ han nunmare?»
15 Munsa naxa a bitanyi yaabi, «Ɲama
faxi n yire Alatala xa kiiti nan fende.
16 Galanbui na lu mixie tagi e fama n
yire n xa kiiti sa Alatala xa yaamarie nun
a xa sɛriyɛ ra.»
17 Munsa bitanyi naxa a fala a bɛ, «A
mu lanma i xa a raba na ki.»
18 I nun i xa mixie, wo taganma nɛ. I
keren mu nɔma yi kote xaninde.
19 I xa i tuli mati n ma marasi ra. Ala xa
i mali. I tan xa findi ɲama xui madangima
ra Alatala bɛ.
20 I lan nɛ i xa e xaran Alatala xa sɛriyɛ
nun a xa yaamarie ra. I xa Ala xa kira
masen e bɛ, e birama naxan fɔxɔ ra.
21 Mixi kɛndɛe sugandi ɲama ya ma,
nɔndi falɛ naxee gaaxuma Alatala ya ra,
naxee riba xɔnxi. I xa nee findi yareratie
ra ɲama xun ma xunlande ki ma. Nde xa
lu mixi wulu keren xun ma, boore mixi
kɛmɛ xun ma, boore mixi tongo suuli xun
ma, boore mixi fu xun ma.
22 Nee xa kiiti birin sa mixie tagi, fo kiiti
nde naxee xɔrɔxɔ. E xa na kiiti xɔrɔxɔɛ
masen i tan bɛ. Na ki, kote mu dɔxɔma i
keren xun.
23 Xa i Ala xui suxuma, na rabafe nɔma
findide sɔɔnɛya ra wo birin bɛ, bɔɲɛsa fa
lu ɲama bɛ e xɔnyi.
24 Munsa naxa a bitanyi xui suxu, a
birin naxa raba alɔ a falaxi ki naxɛ.
25 Munsa naxa mixi kɛndɛe sugandi
Isirayilakae ya ma, a fa e dɔxɔ ɲama xun
na xunlande ki ma, mixi wulu keren xun
ma, mixi kɛmɛ xun ma, mixi tongo suuli
xun ma, nun mixi fu xun ma.
26 E nu kiitisa wali raba tɛmui birin, fo
kiiti xɔrɔxɔɛ e nee nan masenma Munsa
bɛ.
27 Na tɛmui Munsa naxa a bitanyi bɛɲin.
Yetiro naxa gbilen a xa bɔxi ma.

19

Isirayila ɲama sofe Turusinina

1 Kike saxan yati to dangi, kelife e mini
Misira bɔxi ra tɛmui naxɛ, Isirayilakae
naxa so Turusinina gbengberenyi ma.
2 E to keli Refidimi, e naxa so Turusin-
ina gbengberenyi ma, e yonkin geya ya
tagi.
3 Munsa naxa te geya fari sigafe Alatala
yire. Alatala naxa a xili geya fari, a
a masen a bɛ, «I xa a fala Isirayilakae
Yaxuba bɔnsɔɛ bɛ,
4 ‹Wo bara a to, n fe naxan nabaxi
Misirakae ra. Wo bara a kolon n faxi wo
ra n yire ki naxɛ. A luxi alɔ wo bakixi
xɔni nan fari.
5 Xa wo n xui suxu n ma saatɛ raka-
malife ra, wo fama nɛ findide n ma ɲama
sugandixi ra si birin ya ma. N gbe nan
duniɲa birin na,
6 kɔnɔ wo tan findima n ma si sɛniyɛnxi
nan na, naxan sɛrɛxɛdubɛ wali rabama.›
I xa na masenyi ti Isirayilakae bɛ.»
7 Munsa naxa goro, a fori birin xili, a fa
Alatala xa masenyi birin dɛntɛgɛ e bɛ.
8 Ɲama birin naxa a fala, «Muxu Alatala
xui birin suxuma nɛ.»
Munsa naxa ɲama xa yaabi dɛntɛgɛ
Alatala bɛ.
9 Alatala naxa a masen Munsa bɛ, «N
fama wɔyɛnde i bɛ nuxui kui ɲama ya
xɔri, alako e xa lanlanteya sa i ma tɛmui
birin.»
Munsa naxa ɲama xa masenyi dɛntɛgɛ
Alatala bɛ.
10 Alatala naxa a masen Munsa bɛ, «A
fala ɲama bɛ, e xa e yɛtɛ rasɛniyɛn to nun
tina. E xa e xa dugie fan xa.
11 E xa rɛdi tina bora ya ra, barima n
fama nɛ gorode ɲama birin ya tode ra na
lɔxɔɛ Turusinina geya fari.
12 I xa naaninyi sa geya rabilinyi birin
ma, i fa a fala ɲama bɛ, ‹Mixi yo naxa
te geya fari, mixi yo naxa a makɔrɛ a
ra, barima naxan yo din a ra, na kanyi
faxama nɛ.›
13 Wo naxa wo bɛlɛxɛ din na kanyi ra,
wo a magɔnɔ gɛmɛ ra han a faxa. Xa
na mu, wo xa a masɔxɔ xalie ra. A findi

daalise ra, a findi mixi ra, a lanma a xa faxa. Mixi mu lanma a xa te geya fari, fo sara xui na mini mixi sugandixi ndee fa te.»

14 Munsa to goro geya ma ɲama yire, a naxa marasɛniyɛnyi fe fala e bɛ, e xa e yɛtɛ nun e xa dugie rasɛniyɛn.

15 A naxa a fala ɲama bɛ, «Wo xa wo yɛtɛ yailan tina bora ya ra. Sade fe naxa lu wo tan nun wo xa ginɛe tagi.»

16 A xi saxan lɔxɔɛ, galanyi nun seyamakɔnyi naxa bira bɔxi ma gɛɛsɛgɛ, nuxui ifɔɔrɔxi naxa to geya ma. Sara xui naxa mini sɛnbɛ ra. Ɲama birin naxa gaaxu.

17 Munsa naxa ɲama mati geya lanbanyi Ala xui ramɛde.

18 Tuuri nu na Turusinina geya ma, barima Alatala nu bara goro tɛ tagi. Na tuuri nu tema nɛ, alɔ fiili na gan. Geya nu sɛrɛnma sɛnbɛ ra.

19 Sara xui nu sigama gbo ra. Na tɛmui Munsa naxa wɔyɛn, Ala naxa a yaabi.

20 Alatala naxa goro Turusinina geya fari, a fa Munsa xili. Munsa to te naa,

21 Alatala naxa a masen a bɛ, «I xa goro, i xa a fala ɲama bɛ, e naxa wuruntun n tofe ra de, xa na mu a ra, a gbegbe faxama nɛ.

22 Hali sɛrɛxɛdubɛ naxee e makɔrɛma n na, e xa e yɛtɛ rasɛniyɛn, alako n naxa fa e faxa.»

23 Munsa naxa a fala Alatala bɛ, «Ɲama mu nɔma tide Turusinina geya fari, barima i ɲan bara muxu yamari naaninyie xa sa geya rabilinyi ma, ɲama xa lu e xati ma.»

24 Alatala naxa a masen a bɛ, «I xa goro sinden Haruna fɔxɔ ra. Na tɛmui wo firin xa te. Sɛrɛxɛdubɛe nun ɲama naxa te de, xa na mu a ra, e faxama nɛ.»

25 Munsa naxa goro ɲama yire, a fa na masenyi ti e bɛ.

20

Ala xa sɛriyɛ fu

1 Na tɛmui Alatala naxa yi masenyi ti:

2 «N tan Alatala nan wo Marigi Ala ra, naxan wo ramini Misira konyiya kui.»

3 «Wo naxa ala gbɛtɛe batu bafe n tan na.»

4 «Wo naxa kuye yo yailan naxan misaalixi se nde ra, naxan toma koore nun bɔxi ma, xa na mu naxan luma ye nun bɔxi bun ma.

5 Wo naxa wo mafelen na se mɔɔlie bɛ, wo naxa e batu, barima n tan wo Marigi Alatala, n mu wama n firin nde xɔn. Naxee n xɔnma, n nee bɔnsɔɛ ratɔnma nɛ han e tolontolonyie, xa na mu a ra e tolobitɛe xa die.

6 Kɔnɔ mixi naxee n xanuma, e bira n ma sɛriyɛ fɔxɔ ra, n hinnɛma e ra xanunteya kui abadan.»

7 «Wo naxa n xili yelefu, barima n tan Alatala mu diŋɛma mixie ma, naxee na fe mɔɔli rabama.»

8 «Wo xa ratu malabui lɔxɔɛ ma, wo xa a binya.

9 Wo nɔma wali birin nabade xi senni bun ma,

10 kɔnɔ na xi solofere nde findima malabui lɔxɔɛ ra wo Marigi Alatala xa binyɛ bun ma. Wo naxa wali yo raba na lɔxɔɛ, wo tan, wo xa die, wo xa konyie, wo xa xurusee, nun wo xa xɔɲɛe.

11 Alatala duniŋa nun se birin daa xi senni nan bun ma. A to gɛ na ra a naxa a malabu a xi solofere nde. Na nan a xɛɛxi, Alatala naxa barakɛ sa na malabui lɔxɔɛ ma, a findi lɔxɔɛ sɛniyɛnxi ra.»

12 «Wo xa wo baba nun wo nga binya. Na kui wo xa simaya xɔn kuyama nɛ bɔxi ma, wo Marigi Alatala naxan fima wo ma.»

13 «Wo naxa mixi faxa.»

14 «Wo naxa yɛnɛ raba.»

15 «Wo naxa muŋɛ ti.»

16 «Wo naxa wo boore tɔɔɲɛgɛ.»

17 «Wo naxa mila wo boore xa harige ma, alɔ a xa banxi, a xa ginɛ, a xa konyie, a xa ninge, xa na mu a xa sofale.»

18 Ɲama to na galanyi, seyamakɔnyi, nun tuuri to geya fari, e fa sara xui mɛ, e naxa sɛrɛn gaaxui ra. E naxa makuya mɛnni ra,

19 e fa a fala Munsa bɛ, «I tan xa wɔyɛn muxu ra, Alatala xui won faxama nɛ.»

20 Munsa naxa a fala ɲama bɛ, «Hali wo mu gaaxu. Ala na wo matofe, alako wo xa gaaxu a ya ra, wo xa yunubi lu na.»

21 Ɲama naxa lu yire makuye, kɔnɔ Munsa tan naxa siga na nuxui fɔɔrɔxi yire Alatala nu na dɛnnaxɛ.

22 Alatala naxa a masen Munsa bɛ, «I xa
yi masenyi ti Isirayilakae bɛ, ‹Wo bara a
to, n bara wɔyɛn wo ra kelife koore ma.
23 Wo naxa kuye yo yailan gbeti nun
xɛɛma ra naxan luma n sɛɛti ma.
24 Wo xa sɛrɛxɛbade yailan n bɛ bɛndɛ
ra. Wo xa xurusee ba sɛrɛxɛ gan daaxi
nun xanunteya sɛrɛxɛ ra. Wo na n xili
binya, n barakɛ sama nɛ wo ma.
25 Xa wo sa sɛrɛxɛbade tima n bɛ gɛmɛ
ra, wo naxa a ti gɛmɛ masolixie ra,
barima na a niyama nɛ a xa findi se
sɛniyɛntare ra.
26 Wo naxa n ma sɛrɛxɛbade ite, xa na
mu a ra sɛrɛxɛdubɛ xa donma kuye bunyi
mabama nɛ.›»

21

Konyiya sɛriyɛ

a nun faxɛ nun maxɔnɛ ɲɔxɔɛ

1 I xa yi yaamarie masen Isirayilakae
bɛ.
2 Xa wo konyi sara naxan findi Isiray-
ilaka ra, a xa wali wo bɛ ɲɛ senni, kɔnɔ
a solofere nde wo xa a bɛɲin barima a
xunsare bara ɲɔn.
3 Xa a sa li wo nu bara na konyi nun a
xa ginɛ sara, wo xa e firin birin bɛɲin ɲɛ
solofere nde.
4 Xa konyi kanyi nan ginɛ so a xa konyi
yi ra, a fa di bari, na ginɛ nun a xa die
luma konyi kanyi yi ra. Xɛmɛ gbansan
nan bɛɲinma.
5 Xa na konyi fa a fala, «N marigi, n
ma ginɛ, nun n ma die rafan n ma, n mu
wama xɔrɛyafe,»
6 a marigi xa a dɛntɛgɛ Ala bɛ. Na
tɛmui a xa a tuli tunba sɔxɔmɛ ra naadɛ
wuri ma. Na nan a masenma na konyi
bara lu a marigi xa yaamari bun ma a xa
duniɲɛigiri birin kui.
7 Xɛmɛ na a xa di ginɛ mati konyi ra,
ginɛ xɔrɛya ki mu luma alɔ xɛmɛ xɔrɛya
ki.
8 Xa na ginɛ mu rafan a marigi ma,
naxan nu wama a findife a xa ginɛ ra, a
lanma a xa lu a xun xa sara. A mu daxa
a xa a mati mixi gbɛtɛ ma, barima a bara
mɛɛ a ra.
9 Xa a wama a fife a xa di ma ginɛ ra, a
lanma a xa a suxu alɔ a xa di ginɛ yati.
10 Xa a sa ginɛ gbɛtɛ tongo, a naxa sese
ba a xa ginɛ singe xa donse, a xa sosee,
nun a xa sɔlɛ ra.
11 Xa a mu na fe saxanyie rakamali a bɛ,
ginɛ nɔma kelide a xɔn ma, a mu sese fi.
12 Naxan na mixi bɔnbɔ han a naxa
faxa, na kanyi lan a fan xa faxa.
13 Kɔnɔ xa a mu a faxafe ɲanigexi, Ala
nan tun a ragirixi, a xa a xun taxu yire
nde n dɛnnaxɛ masenma wo bɛ.
14 Kɔnɔ xa a nu a faxafe ɲanigexi nɛ
kɔɔta nde ra, na kanyi mu nɔma a xun
taxude n ma sɛrɛxɛbade ra. Wo xa a faxa.
15 Naxan na a nga, xa na mu a baba
bɔnbɔ, na lan nɛ a xa faxa.
16 Naxan na adamadi suxu, a xa a
mati, na kanyi xa faxa hali a mu gɛxi na
adamadi matide.
17 Naxan na a nga, xa na mu a baba
danka, na kanyi lan nɛ a xa faxa.
18 Naxan na mixi maxɔnɔ gere kui, na
kanyi mu suxuma xa mixi maxɔnɔxi mu
faxaxi,
19 xa a nɔma kelide a xa sade ma, a ɲɛrɛ
a xa yisuxuwuri ra. Kɔnɔ maxɔnɛ ti tan
lanma a xa kɔbiri ba na mixi maxɔnɔxi
bɛ han a gɛma yalande tɛmui naxɛ.
20 Naxan na a xa konyi faxa bɔnbɔ wuri
ra, a lanma nɛ na kanyi xa ɲaxankata.
21 Kɔnɔ xa na konyi sa yalan beenu
xi firin, a mu lanma konyi kanyi xa
ɲaxankata, barima na konyi findixi a gbe
nan na.
22 Mixi naxee bɔnbɔma furi ginɛ nde ra,
e xa gere kui, na fa a niya ginɛ xa di bari a
waxati mu a lixi, kɔnɔ a mu fe kana a ma,
na geresoee xa kɔbiri nde ba ginɛ bɛ. Ginɛ
xa mɔri nun kiitisa xa natɛ tongo kɔbiri
xasabi naxan bama.
23 Kɔnɔ xa a sa findi gbaloe ra, nii ɲɔxɔɛ
na nii nan na,
24 ya ɲɔxɔɛ na ya nan na, ɲinyi ɲɔxɔɛ
na ɲinyi nan na, bɛlɛxɛ ɲɔxɔɛ na bɛlɛxɛ
nan na, sanyi ɲɔxɔɛ na sanyi nan na,
25 ganyi ɲɔxɔɛ na ganyi nan na, xabɛ
ɲɔxɔɛ na xabɛ nan na, maxɔnɛ ɲɔxɔɛ na
maxɔnɛ nan na.
26 Naxan na a xa konyi bɔnbɔ han a ya
naxa kana, a lanma a xa a xa konyi xɔrɛya
a xa ya kanɛ ɲɔxɔɛ ra.

27 Naxan na a xa konyi ɲinyi gira, na
kanyi lanma a xa a xa konyi xɔrɛya a xa
ɲinyi girɛ ɲɔxɔɛ ra.
28 Tuura naxan na mixi faxa, a lanma
na tuura xa magɔnɔ han a faxa. A sube
naxa don. Tuura kanyi mu ɲaxankatɛ yo
sɔtɔma na kui.
29 Kɔnɔ xa na tuura darixi na mɔɔli
raba ra, a kanyi a kolon kɔnɔ a mu a
xirima a fanyi ra, na kanyi yo, a xa tuura
yo, e birin xa magɔnɔ han e xa faxa.
30 Kiitisa nɔma natɛ tongode na tuura
kanyi xun sarama naxan na.
31 Na sɛriyɛ keren nan nawalima hali
tuura sa dimɛdi nan faxa.
32 Xa a sa li tuura fa mixi gbɛtɛ xa konyi
nde faxa, gbeti kole tongo saxan nan fima
na konyi marigi ma. Na tuura xa magɔnɔ
han a faxa.
33 Naxan na yili ge, a lu i mu a dɛ
rakotoma, xa a sa li ninge xa na mu a ra
sofale nde sa sin na yili kui,
34 a lanma na kanyi xa na xuruse sare
fi, xuruse faxaxi xa lu a bɛ.
35 Naxan ma tuura na sa a boore gbe
faxa, na tuura baloxi xa mati, na sare nun
na tuura faxaxi xa itaxun e boore tagi.
36 Kɔnɔ xa a sa a li, na tuura darixi na
mɔɔli raba ra, a kanyi a kolon kɔnɔ a mu
a xirima a fanyi ra, a lanma tuura baloxi
kanyi xa a gbe fi tuura faxaxi kanyi ma,
tuura faxaxi xa lu a tan bɛ.
37 Naxan na tuura xa na mu a ra yɛxɛɛ
muɲa, a sa a mati, xa na mu a ra, a faxa,
a lanma na kanyi xa tuura suuli ragbilen
na tuura keren ɲɔxɔɛ ra, xa na mu, yɛxɛɛ
naani na yɛxɛɛ keren ɲɔxɔɛ ra.

22

Muɲa se ɲɔxɔɛ

nun yaamari gbɛtɛe

1 Xa wo mixi suxu a muɲɛ tife kɔɛ ra,
a fa faxa wo yi bɔnbɔɛ ra, faxɛ kote mu
dɔxɔma wo xun ma.
2 Kɔnɔ xa wo na mɔɔli raba yanyi ra,
faxɛ kote dɔxɔma nɛ wo xun ma. Muɲɛti
lanma a xa se muɲaxie sare ragbilen,
kɔnɔ xa a mu nɔma na ra, a gundi xa mati
konyi ra alako muɲɛ se sare xa fi.
3 Xa a sa li, na se muɲaxi na a yi alɔ
ninge, sofale, yɛxɛɛ, xa na mu a ra, a ɲiɲɛ
ra, a e ɲɔndɔn firin nan fima a ɲɔxɔɛ ra.
4 Naxan na a xa xurusee bɛɲin, a sa a
boore xa xɛ kana, na kanyi lanma a xa a
sare fi a xa xɛ bogi fanyi nan na.
5 Naxan na tɛ sa ɲooge ganfe ra, kɔnɔ
tɛ fa mixi nde xa sansi malanxi gan, xa
na mu a xa xɛ, na kanyi lanma a xa na se
birin sare fi.
6 Xa mixi harige nde taxu a dɔxɔboore
ra, kɔnɔ mixi fa na muɲa, na muɲɛti xa
na se sare firin nagbilen a ɲɔxɔɛ ra.
7 Kɔnɔ xa na muɲɛti mu to, se taxuxi
naxan na, na xa a kali Ala xili ra kiiti-
samae yire, alako e xa a kolon a tan xa
mu na harige tongoxi.
8 Xa se nde sa lu mixi yi ra alɔ ninge,
sofale, yɛxɛɛ, dugi, xa na mu a ra se gbɛtɛ,
kɔnɔ mixi gbɛtɛ fa a fala a tan nan gbe na
a ra, e lanma e xa siga kiitisae yire. Kiiti
kanama naxan na, a xa na se sare dɔxɔ
firin nagbilen a boore ma.
9 Xa mixi nde xuruse taxu a boore ra,
alɔ sofale, ninge, xa na mu yɛxɛɛ, na
xuruse fa faxa, xa na mu a salonse nde
fa gira, xa na mu mixi fa a muɲa,
10 a boore xa a kali Alatala ra a mu a yi.
Se kanyi xa la na ra, a xa diɲɛ na se lɔɛxi
ma.
11 Kɔnɔ xa na xuruse muɲaxi na a xɔnyi
nɛ, a ɲɔxɔɛ fima nɛ.
12 Xa wulai sube nde nan fa a faxa,
a taxu naxan na, na xa a binbi masen
xuruse kanyi bɛ seedeɲɔxɔya ra. Na
tɛmui, a mu na ɲɔxɔɛ fima.
13 Xa mixi xuruse yefu a boore ma,
xuruse fa a yɛtɛ maxɔnɔ, xa na mu a ra
a faxa xuruse kanyi xanbi, a yefuma xa a
ɲɔxɔɛ fi.
14 Kɔnɔ xa fe nde na xuruse sɔtɔ a kanyi
ya xɔri, a yefuma mu a ɲɔxɔɛ fima. Xa a
sa li, a hɛrixi nan a ra, hɛri masundi nan
findima a ɲɔxɔɛ ra.
15 Naxan na ginɛ dimɛdi futi kana
naxan xa kote mu dɔxɔxi sinden, a lanma
a xa a xa kote dɔxɔ alako a xa findi a xa
ginɛ ra.
16 Xa na ginɛ baba mu tin a fide a ma,
na futikanɛ kɔbiri nan fima naxan lanma
ginɛ dimɛdi xa kote ma.
17 Mandurula ginɛ lanma nɛ a xa faxa.

18 Naxan yo yɛnɛ raba xuruse ra, a
lanma a xa faxa.
19 Naxan yo na sɛrɛxɛ ba ala gbɛtɛ bɛ,
bafe Alatala ra, na kanyi lan nɛ a xa faxa.
20 Wo naxa xɔɲɛ tɔɔrɔ naxan fatan si
gbɛtɛ ra a sabati wo xɔnyi, barima wo fan
nu na xɔɲɛya nɛ Misira bɔxi ma.
21 Wo naxa fu kaaɲɛ ginɛ nun kiridi ma.
22 Wo na fu nee ma, n e wa xui mɛma
nɛ.
23 N ma xɔnɛ tema nɛ wo xili ma, n wo
faxa santidɛgɛma ra. Wo xa ginɛe findima
nɛ kaaɲɛ ginɛe ra, wo xa die fan findima
nɛ kiridie ra.
24 Xa wo sa kɔbiri doni tɔɔrɔmixi nde
bɛ n ma ɲama ya ma, wo naxa geeni yo
fen a xun na alɔ doniti ɲaaxi ndee.
25 Wo na wo boore xa dugi dɔxɔ sɛɛkɛ
ra, wo xa a ragbilen a ma beenun soge xa
dula,
26 barima na keren peti nan a yi ra, a
na nan felenma a ma. A na n xili, n a xui
suxuma nɛ, barima kinikininte nan n na.
27 Wo naxa n tan Ala bɛxu. Wo naxa wo
xa ɲama mangɛ danka.
28 Wo naxa dugundi n kide wo xa xɛ
bogie ra. Wo xa wo xa di singe birin fi
n ma.
29 Wo xa wo xa xurusee xa di singee fi n
ma. Wo xa e lu e nga fɔxɔ ra xi solofere.
A xi solomasaxan nde, wo fa e fi n ma.
30 Wo xa findi n ma ɲama sɛniyɛnxi
ra. Wo naxa wulai sube don, sube gbɛtɛ
naxan faxaxi. Wo xa na mɔɔli fi baree
ma.

23

Tinxinyi sɛriyɛ

nun Isirayila xa salie

1 Wo naxa mixi tɔɔɲɛgɛ, wo naxa wule
seede ba mixi ɲaaxi bɛ.
2 Wo naxa bira ɲama waxɔnfe ɲaaxi
fɔxɔ ra, wo naxa wule seede ba ɲama xa
fe ra. Na mɔɔli tinxinyi kanama nɛ.
3 Wo naxa mixi rafisa a boore bɛ kiiti
kui, hali a findi misikiinɛ ra.
4 Wo na wo yaxui xa ninge lɔɛxi to, xa
na mu a xa sofale, wo xa a xanin a xɔn
ma.
5 Wo na wo yaxui xa sofale to, a biraxi
kote xungbe bun ma, wo naxa a lu naa.
Wo xa a mali.
6 Wo naxa sɛriyɛ matandi tɔɔrɔmixi
makiitima tɛmui naxɛ.
7 Wo naxa mixi tɔɔɲɛgɛ. Wo naxa a
niya mixi tɔɔɲɛgɛxi xa faxa, barima n mu
diɲɛma na mixi mɔɔli ma.
8 Wo naxa tinxinyi kana kɔbiri ra,
barima na a niyama nɛ seede xa dundu,
tinxintɔɛ xa wɔyɛnyi xa mafindi.
9 Wo naxa xɔɲɛ tɔɔrɔ naxan fatan si
gbɛtɛ ra. Wo tan yati bara na tɔɔrɛ mɔɔli
kolon wo nu na Misira bɔxi ma tɛmui
naxɛ.
10 Wo xa sansi si, wo xa a xaba ɲɛ senni
bun ma,
11 kɔnɔ a ɲɛ solofere nde, wo xa bɔxi lu
na, a xa a malabu. Na tɛmui sansi naxan
fama bulade a yɛtɛ ma, na nɔma findide
Isirayila tɔɔrɔmixie xa baloe ra. Burunyi
subee fan xa balo na dɔnxɔɛ ra. Wo xa
na raba wo xa wɛni nun wo xa oliwi bilie
fan na.
12 Wo xa wali birin naba xi senni bun
ma, kɔnɔ a xi solofere nde wo naxa wali
yo raba alako wo xa ninge, wo xa sofale,
wo xa konyi, nun si gbɛtɛ mixi naxee na
wo xɔnyi, e birin xa e malabu.
13 Wo xa wo ɲɔxɔ sa n ma yaamari birin
xɔn ma. Wo naxa ala gbɛtɛe batu, e xili
ɲan naxa mini wo dɛ i.
14 Ɲɛ yo ɲɛ wo xa sali saxan naba n ma
binyɛ bun ma.
15 Wo xa Taami Lɛbinitare Sali raba yi
ki. Xi solofere naxee sugandixi Abibi kike
kui, wo xa taami lɛbinitare gbansan don,
alɔ n wo yamarixi ki naxɛ. Wo xa a raba
na tɛmui nɛ barima wo mini Misira bɔxi
kui na kike nan na. Wo naxa n kuma na
salie kui.
16 Xɛ Xabɛ Sali, wo xa a raba wo xa sansi
bogi singee ra. Sansi Bogi Ba Sali, wo xa a
raba ɲɛ raɲɔnyi, wo na sansi bogi se raso
tɛmui naxɛ.
17 Xɛmɛ birin xa na sali saxan naba e
Marigi Alatala xa binyɛ bun ma ɲɛ birin
kui.
18 Wo na xuruse ba sɛrɛxɛ ra n bɛ
tɛmui naxɛ, wo naxa taami lɛbini daaxi
ba sɛrɛxɛ ra a sɛɛti ma de. Wo naxa n ma
sali sɛrɛxɛ sube ture ragata han gɛɛsɛgɛ.
19 Wo xa sansi bogi fisamante ba wo
xa sansi bogi singee ya ma n tan wo
Marigi Alatala bɛ, wo e xanin n ma

hɔrɔmɔlingira kui. Wo naxa si ɲin a nga
xiɲɛ ye ra.
20 N malekɛ tima nɛ wo ya ra, naxan
wo makantama kira ra sigafe ra bɔxi ma
n dɛnnaxɛ yailanxi wo bɛ.
21 Wo xa wo tuli mati a ra, wo xa a xui
suxu. Wo naxa a matandi. A mu diɲɛma
wo xa matandi ma, barima n xili na a xun
ma.
22 Kɔnɔ xa wo wo tuli mati a ra, xa wo
a xui birin suxu, n findima nɛ wo yaxuie
yaxui ra, wo gerefae gerema ra.
23 N ma malekɛ wo matima Amorikae,
Xitikae, Perisikae, Kanaankae, Hiwikae,
nun Yebusukae xɔnyi. N fama nɛ e birin
sɔntɔde.
24 Wo naxa suyidi e xa alae bɛ, wo naxa
e batu, wo naxa bira e fɔxɔ ra. Wo xa e
xa kuyee kana, wo xa e xa gɛmɛ masolixie
magira.
25 Wo xa wo Marigi Alatala batu. A
barakɛ sama nɛ wo xa taami nun wo xa
ye ma. A wo xa fure yalanma nɛ.
26 Ginɛ furi mu kanama wo xa bɔxi ma,
ginɛ di baritare fan mu toma wo ya ma.
N simaya kamalixi fima nɛ wo ma.
27 N sie ragaaxuma nɛ wo ya ra n sɛnbɛ
ra. N e ifuma nɛ alako e xa e gi wo ya ra.
28 N ɲurie rasanbama nɛ wo ya ra
naxan Hiwikae, Kanaankae, nun Xitikae
kerima.
29 Kɔnɔ n mu na rabama ɲɛ keren kui,
alako bɔxi naxa fa kana, wulai subee naxa
fa wuya wo xili ma.
30 N nee kerima a xuri xuri nan na wo
ya ra, han wo wuya, wo fa nɔɛ sɔtɔ bɔxi
birin ma.
31 N wo xa naaninyi igboma nɛ keli
Xulunyumi Baa ma han Baa Xungbe, ke-
life Turusinina gbengberenyi ma han a sa
dɔxɔ Efirati xure xungbe ra. N mɛnnikae
sama nɛ wo sago, alako wo xa e keri.
32 Wo naxa saatɛ yo tongo mɛnnikae
nun e xa alae bɛ.
33 Wo naxa lu e xa sabati wo xa bɔxi ma,
xa na mu a ra e a niyama nɛ wo xa gbilen
n fɔxɔ ra. E xa alae findima gantanyi nan
na wo bɛ.

24

Ala nun Isirayilakae xa saatɛ

1 Alatala naxa a masen Munsa bɛ,
«Te n yire be geya fari, i tan, Haruna,
Nadabo, Abihu, nun Isirayila forie mixi
tongo solofere. Wo xa suyidi yire naxan
makuya n na.
2 Munsa, i gbansan xa makɔrɛ n na,
booree xa lu yire makuye. Ɲama fan naxa
te i tan Munsa fɔxɔ ra.»
3 Munsa naxa Alatala xa masenyi nun
a xa yaamari birin nadangi ɲama ma.
Ɲama birin naxa a yaabi xui keren na,
«Muxu Alatala xui birin suxuma nɛ.»
4 Munsa naxa Alatala xa masenyi
birin sɛbɛ. Na kuye iba, Munsa naxa
sɛrɛxɛbade ti geya bunyi, a naxa gɛmɛ
tundenyi fu nun firin ti mɛnni, naxee
Isirayila bɔnsɔɛ fu nun firinyi misaalixi.
5 A naxa Isirayila fonike ndee xɛɛ e xa
sɛrɛxɛ gan daaxie ba. E man xa tuurae ba
Ala bɛ xanunteya sɛrɛxɛ ra.
6 Munsa naxa na wuli tagi sa fɛɲɛ die
kui, a naxa na dɔnxɔɛ kasan sɛrɛxɛbade
ma.
7 A naxa saatɛ kitaabui tongo, a a xaran
ɲama birin bɛ. E naxa a yaabi, «Muxu
Alatala xui birin suxuma nɛ. Muxu a
ratinmɛma nɛ.»
8 Munsa naxa na wuli tongo, a a kasan
ɲama ma. A naxa a masen, «Saatɛ wuli
nan ya. Alatala yi saatɛ nan tongoxi wo
bɛ a xa masenyi fari.»
9 Munsa naxa te, a tan nun Haruna,
Nadabo, Abihu, nun Isirayila forie, mixi
tongo solofere.
10 E naxa Isirayila Marigi Ala to. A nu
tixi gɛmɛ nɔrɔxi fari.
11 Na Isirayila kuntigie naxa Ala to,
kɔnɔ a mu e ɲaxankata na ma. E birin
naxa e dɛge, e naxa e min.
12 Alatala naxa a masen Munsa bɛ, «Te
geya fari n yire, i xa fa lu be sinden. N
xa gɛmɛ walaxɛe so i yi ra, n nan n ma
sɛriyɛ nun n ma yaamarie sɛbɛxi naxee
ma. I xa Isirayilakae xaran nee ra.»
13 Munsa nun a malima Yosuwe naxa te
Ala xa geya ma.
14 Munsa naxa a fala forie bɛ, «Wo xa
muxu mɛmɛ be. Muxu fafe. Haruna nun
Xuru xa lu wo fɛ ma be. Xa fe nde bira a
i wo tagi, wo xa a masen e bɛ.»
15 Munsa to te geya fari, nuxui naxa
dusu a xun na.

16 Alatala xa nɔrɛ naxa lu Turusinina
geya xun na. Nuxui naxa geya makoto
xi senni. A xi solofere nde, Alatala naxa
Munsa xili na nuxui kui.
17 Alatala xa nɔrɛ nu luxi nɛ Isirayilakae
bɛ, alɔ tɛ xungbe geya fari.
18 Munsa to nu tema, a naxa so na nuxui
kui, a naxa lu geya fari xi tongo naani kɔɛ
nun yanyi.

25

Hɔrɔmɔlingira sɛrɛxɛbade,

a teebili, nun a lanpui

1 Alatala naxa a masen Munsa bɛ,
2 «A fala Isirayilakae bɛ, foniserelae xa
yi see mɔɔli ba hadiya ra:
3 xɛɛma, gbeti, wure gbeeli,
4 gɛsɛ gɛrɛ daaxi, gɛsɛ bulu daaxi, gɛsɛ
gbeeli, suwa dugi, dugi naxan sɔxɔxi si
xabe ra,
5 yɛxɛɛ kontonyi kiri naxee soxi a gbeeli
ra, peremui kirie, kasiya wuri,
6 ture naxan sama lanpui kui, labundɛ
naxan sama ture sɛniyɛnxi nun surayi
xun ma,
7 a nun gɛmɛ tofanyi naxee findi
sɛrɛxɛdubɛ xa donma kuye nun donma
kanke raxunma se ra.
8 Isirayilakae xa hɔrɔmɔlingira ti n bɛ,
alako n xa sabati e ya ma.
9 Wo xa na lingira nun a xa yirabase
birin yailan alɔ n na masenma i bɛ ki
naxɛ.»
10 «E xa saatɛ kankira yailan kasiya
wuri ra. Na kankira xa kuya nɔngɔn firin
nun a tagi, a xa igbo nɔngɔn keren nun a
tagi, a xa ite nɔngɔn keren nun a tagi.
11 I xa a kui nun a fari maso xɛɛma ra.
A dɛ kiri fan xa yailan xɛɛma ra.
12 I xa a suxude digilinxi naani rafala
xɛɛma ra a tunxun naanie ma, firin na
sɛɛti, firin na boore sɛɛti ma.»
13 «I xa kasiya wuri kuye firin masoli, e
maso xɛɛma ra.
14 I xa e raso kankira suxude digilinxie
kui, na kankira xaninma e tan nan ma.
15 E naxa ramini na abadan.»
16 «N na saatɛ tɔnxuma so i yi ra, i xa a
sa na kankira kui.
17 I xa a dɛrakote yailan xɛɛma fanyi ra,
naxan findima xunsare yire ra. A xa kuya
nɔngɔn firin nun a tagi, a xa igbo nɔngɔn
keren nun a tagi.
18 Malekɛ sawurɛ firin xa yailan xɛɛma
xabuxi ra kankira dɛrakote fari.
19 Malekɛe sawurɛ nun kankira
dɛrakote xa findi keren na.
20 Na malekɛ sawurɛ firinyie xa ti e
boore ya i, e gabutenyie italaxi, e xun
sinxi xunsare yire.»

21 «I xa na kankira dɛrakote sa a ma,
naxan findixi xunsare yire ra. N na saatɛ
tɔnxuma so i yi ra, i xa a sa na kankira
kui.
22 N nan n yɛtɛ masenma i bɛ mɛnni
nɛ, na saatɛ kankira dɛrakote fari, malekɛ
sawurɛ firinyie tagi. N yaamari birin
soma i yi ra mɛnni nɛ katarabi Isirayi-
lakae ma.»

23 «I xa teebili nde yailan kasiya wuri
ra, naxan kuya nɔngɔn firin, a igbo
nɔngɔn keren, a ite nɔngɔn keren nun a
tagi.
24 I xa xɛɛma fanyi maso a ma, a nun a
dɛ kiri ma.
25 Xebenyi nde xa sa na dɛ kiri bun
ma naxan igbo suxui keren a nun a tagi.
Xɛɛma xa sa na fan dɛ kiri ma.
26 I xa a suxude digilinxi naani rafala
xɛɛma ra a tunxun naanie ma, naxee
ilanma a sanyie ra
27 na xebenyi bun ma. Wuri kuyɛe xa
so nee kui teebili xaninfe ra.
28 Na wuri kuyee xa masoli kasiya wuri
ra, xɛɛma xa maso e ma. Nee nan findima
teebili tongose ra.
29 Piletie, tɔnbilie, pɔɔtie, nun paani
naxee sama na teebili ma, naxee rawal-
ima sɛrɛxɛ yeerama daaxi xa fe ra, nee
birin xa yailan xɛɛma fanyi nan na.
30 Taami fan xa sa na teebili ma tɛmui
birin, naxan findixi sɛrɛxɛ ra n bɛ.»

31 «I xa lanpui dɔxɔse nde yailan xɛɛma
fanyi xabuxi ra. A sanyi, a bili, a salonyie,
nun lanpui dɔxɔde naxee maniya sansi
fugee ra, na birin xa findi keren na.
32 Salon senni xa mini lanpui dɔxɔse bili
ma, saxan sɛɛti keren, saxan boore sɛɛti.
33 Tɔnbili saxan xa lu na salon senni
birin xun ma. E xa maniya sansi bogi ra
naxan dɔxɔxi a burɛxɛe nun a fugee tagi.

34 Tɔnbili naani gbɛtɛ xa lu lanpui bili
ma. E fan xa maniya sansi bogi ra naxan
dɔxɔxi a burɛxɛe nun a fugee tagi.
35 Na salon firin firin dɔxɔ saxanyie bun
ma naxee kelixi a bili ma, a sama nɛ
mɛnni fan ma.
36 Na tɔnbilie nun lanpui salonyie xa
findi keren na, e xa yailan xɛɛma fanyi
xabuxi ra.»
37 «I xa lanpui solofere yailan, i xa e
dɔxɔ e dɔxɔdee ma alako e dɛxɛ xa yare
iyalan.
38 I xa wuki xabase nun xube sase
yailan xɛɛma fanyi ra.
39 Xɛɛma naxan nawalima lanpui
dɔxɔse nun lanpui yirabase yailanfe ra,
na xa findi xɛɛma kilo tongo saxan nun
naani nan na.
40 I xa na birin naba alɔ n a masenxi i
bɛ ki naxɛ geya fari.»

26

Hɔrɔmɔlingira tife

1 «I xa Ala xa hɔrɔmɔlingira yailan
suwa dugi fu ra, naxee raxunmaxi gɛsɛ
mɔɔli saxan na, gɛsɛ gɛrɛ daaxi, gɛsɛ
bulu daaxi, nun gɛsɛ gbeeli. Na gɛsɛ xa
malekɛe sawurɛ ramini dugie ma. A xa
tofan ki fanyi.
2 Dugi birin xa kuya nɔngɔn mɔxɔɲɛn
nun solomasaxan, a xa igbo nɔngɔn
naani. E kuyɛ nun e igboya xa lan.
3 Dugi suuli xa dɛgɛ e boore ra, dugi
suuli gbɛtɛ fan xa dɛgɛ e boore ra. Na
kui na dugi fu bara findi dugi firin na.
4 I xa gɛsɛ gɛrɛ daaxi dɛgɛ na dugi singe
dɛ kiri ma, a nun na dugi firin nde dɛ kiri
ma.
5 I xa gɛsɛ tongo suuli dɛgɛ na firinyi dɛ
kiri ma alako e birin xa lan e boore ma.
6 Na dangi xanbi i xa suxuse tongo suuli
yailan xɛɛma ra, i fa na dugi firinyie ralan
e boore ra na suxusee ra. Na nan a
niyama hɔrɔmɔlingira xa findi dugi keren
na.»
7 «I xa dugi fu nun keren sɔxɔ si xabe ra,
naxee Ala xa hɔrɔmɔlingira makotoma.
8 Dugi keren xa kuya nɔngɔn tongo
saxan, a xa igbo nɔngɔn naani. Na dugi
fu nun kerenyi birin xa lan.
9 I xa dugi suuli dɛgɛ e boore ra, e xa
findi dugi keren na. Na dugi senni naxee
luxi, i xa e fan dɛgɛ e boore ra. Na dugi
senni nde singanma banxi yatagi nan xun
ma.
10 I xa gɛsɛ tongo suuli dɛgɛ na dugi
singe ra, a nun na dugi firin nde ra.
11 Na dangi xanbi i xa suxuse tongo
suuli yailan wure gbeeli ra, i fa na dugi
firinyie ralan e boore ra na suxusee ra.
Na nan a niyama na birin xa findi dugi
keren na naxan Ala xa hɔrɔmɔlingira
makotoma.
12 Na dugi xa mayigboe kɛɲa ma dɔnxɔɛ
tagi singanma hɔrɔmɔlingira nan xanbi
ra.
13 Na dugi xa kuyɛ kɛɲa na ki naxɛ,
nɔngɔn keren nan luma na sɛɛti firinyie
ma, alako hɔrɔmɔlingira xa makoto.»
14 «Na dangi xanbi i xa makotose gbɛtɛ
yailan yɛxɛɛ kontonyi kiri ra, naxan soxi a
gbeeli ra. I man xa makotose gbɛtɛ yailan
peremui kiri ra.»
15 «I xa kasiya wuri xaba xebenyie ra
hɔrɔmɔlingira tima naxee ma.
16 Kankan xa kuya nɔngɔn fu, a xa igbo
nɔngɔn keren nun a tagi.
17 Suxuse firin xa lu hɔrɔmɔlingira
xebenyi birin ma e kafuma e boore ma
naxee ra.
18 Xebenyi mɔxɔɲɛn nan tima
hɔrɔmɔlingira yirefanyi ma.
19 Sanbunyi gbeti daaxi tongo naani
nan sama na xebenyi mɔxɔɲɛn bun ma,
xebenyi keren, sanbunyi firin. E xa lu
xebenyi suxusee fɛ ma.
20 Xebenyi mɔxɔɲɛn nan tima
hɔrɔmɔlingira kɔɔla fan ma,
21 a nun e sanbunyi gbeti daaxi tongo
naani, xebenyi keren, sanbunyi firin.
22 Xebenyi senni nan tima hɔrɔmɔlingira
xanbi ra sogegorode mabiri.
23 I xa xebenyi firin yailan tuxuie bɛ
hɔrɔmɔlingira xanbi ra,
24 naxee fuge nun lanbanyi lanma e
boore ma, e xiri fuge ra se digilinxi ra.
Na tuxui firinyi xa yailan na ki.
25 Na birin lanma xebenyi solomasaxan
nan ma, a nun e sanbunyi gbeti daaxi
fu nun senni, xebenyi keren, sanbunyi
firin.»
26 «I xa wuri suuli yailan kasiya wuri ra,
hɔrɔmɔlingira xebenyie tima naxee ma.

Suuli rawali sɛɛti keren ma,
27 suuli rawali boore sɛɛti ma, suuli
rawalima hɔrɔmɔlingira xanbi ra soge-
gorode mabiri.
28 Wuri naxan luma a tagi, na dangima
xebenyie nan xun ma, a keli sɛɛti singe a
sa dɔxɔ boore ra.
29 Na xebenyie, nun na wurie, nun
se digilinxie wuri soma naxee kui, i xa
xɛɛma maso na birin ma.
30 I xa na hɔrɔmɔlingira ti alɔ n i
yamarixi ki naxɛ geya fari.»
31 «I xa suwa dugi yailan gɛsɛ gbeeli
nun gɛsɛ bulu daaxi ra. Malekɛ sawurɛe
xa dɛgɛ na ma, a xa tofan ki fanyi.
32 I xa a gbaku kasiya wuri naani ra
xɛɛma masoxi naxee ma, e tixi gbeti
sanbunyie ma. Suxuse naxee dugi xirima
wurie ma, xɛɛma xa maso nee fan ma.
33 I na gɛ dugi gbakude na suxusee ra,
i xa saatɛ kankira dɔxɔ a xanbi ra. Na ki,
na dugi luma na yire firin tagi ra, naxan
xili yire sɛniyɛnxi a nun naxan xili yire
sɛniyɛnxi fisamante.
34 I xa saatɛ kankira dɛ rakoto a
dɛrakote ra yire sɛniyɛnxi fisamante kui.
Na dɛrakote se findixi xunsare yire nan
na.
35 I xa teebili tan dɔxɔ hɔrɔmɔlingira
kɔɔla ma, lanpui dɔxɔse xa lu a ya ra
yirefanyi ma.»
36 «I xa suwa dugi gbɛtɛ yailan gɛsɛ gɛrɛ
daaxi, gɛsɛ bulu daaxi, nun gɛsɛ gbeeli ra
hɔrɔmɔlingira sode. I xa a masɔxɔ a fanyi
ra, a xa tofan.
37 I xa a gbaku wuri suuli ma naxee
yailanxi kasiya wuri ra, xɛɛma masoxi
naxee ma, e tixi gbeti sanbunyie ma.
Suxuse naxee dugi xirima wurie ma, nee
yailanxi wure gbeeli ra.»

27

Sɛrɛxɛbade, hɔrɔmɔlingira tɛtɛ nun hɔrɔmɔlingira lanpui ture

1 «I xa sɛrɛxɛbade yailan kasiya wuri ra,
naxan kuya nɔngɔn suuli, a igbo nɔngɔn
suuli, a ite nɔngɔn saxan.
2 I xa feri naani yailan a tuxui birin ma,
naxee findixi se keren na sɛrɛxɛbade ra.
I xa wure gbeeli maso na birin ma.
3 I xa a yirabase birin yailan wure
gbeeli ra, alɔ xube sasee, pelie, pɔɔtie,
sube sɔxɔsee, nun tundee tɛ sama naxee
kui.
4 I xa se nde yailan wure gbeeli ra
naxan sama tɛ xun ma, sube sama naxan
fari. I xa suxuse digilinxie wure gbeeli
daaxi sa a tuxui ma,
5 alako a xa gbaku sɛrɛxɛbade kui a tagi.
6 I xa wuri kuyee yailan kasiya wuri ra
wure gbeeli masoxi e ma.
7 E rasoma suxuse digilinxi naanie nan
kui sɛrɛxɛbade sɛɛti firinyie ma a xaninfe
ra.
8 I xa na sɛrɛxɛbade yailan xebenyie
nan na. Sese naxa lu a kui. I xa a yailan
alɔ n i yamarixi ki naxɛ geya fari.»
9 «I xa hɔrɔmɔlingira tɛtɛ yailan yi ki
nɛ: Tɛtɛ xa kuya nɔngɔn kɛmɛ yirefanyi
mabiri ra. I xa gɛrɛ suwa dugi gbaku na
10 wuri mɔxɔɲɛn ma, naxee tixi san-
bunyi wure gbeeli daaxie ma. Na dugi
suxusee xa yailan gbeti ra.
11 Tɛtɛ xa kuya nɔngɔn kɛmɛ kɔɔla fan
mabiri ra. I xa gɛrɛ dugi gbaku na wuri
mɔxɔɲɛn ma, naxee tixi sanbunyi wure
gbeeli daaxie ma. Na dugi suxusee xa
yailan gbeti ra.
12 Tɛtɛ xa igbo nɔngɔn tongo suuli
sogegorode mabiri ra. I xa gɛrɛ dugi
gbaku na wuri fu ma, naxee tixi sanbunyi
wure gbeeli daaxie ma.
13 Tɛtɛ xa igbo nɔngɔn tongo suuli
sogetede fan mabiri ra.
14 Gɛrɛ dugi xa gbaku sɛɛti ma wuri
saxan ma, naxee tixi sanbunyi ma. Na xa
kuya nɔngɔn fu nun suuli.
15 Gɛrɛ dugi gbɛtɛ xa gbaku boore sɛɛti
ma wuri saxan ma, naxee tixi sanbunyi
ma. Na fan xa kuya nɔngɔn fu nun suuli.
16 Tɛtɛ sode dɛ xa yailan suwa dugi ra
naxan masɔxɔxi gɛsɛ gɛrɛ daaxi nun gɛsɛ
bulu daaxi nun gɛsɛ gbeeli ra. Na dugi xa
nɔngɔn xa mɔxɔɲɛn sɔtɔ. Na xa gbaku
wuri naani ma, naxee tixi sanbunyi ma.
17 Wuri naxee tixi tɛtɛ ma, e tixi e
sanbunyi wure gbeeli daaxie ma. Dugi
suxusee fan na e ma naxee yailanxi gbeti
ra.
18 Na hɔrɔmɔlingira tɛtɛ kuyɛya lanma
nɔngɔn kɛmɛ nan ma, a igboya nɔngɔn

tongo suuli. Suwa dugi naxee gbakuxi na,
e ite nɔngɔn suuli. Tɛtɛ wuri sanbunyie,
19 hɔrɔmɔlingira yirabase birin, nun
tɛtɛ luuti xirima se naxee ma, na birin
yailanma wure gbeeli nan na.»
20 «I xa Isirayilakae yaamari, e xa
fa oliwi ture fanyi ra i xɔn ma, alako
hɔrɔmɔlingira lanpuie xa dɛxɛ tɛmui
birin.
21 Haruna nun a xa die xa na lanpuie
radɛxɛ, naxee na hɔrɔmɔlingira kui, n i
lima dɛnnaxɛ, yire sɛniyɛnxi fisamante ya
ra, dugi gbakuxi dɛnnaxɛ saatɛ kankira
ya ra. Na lanpuie xa yanba Alatala ya
xɔri kelife kɔɛ han gɛɛsɛgɛ. Sɛriyɛ nan
na ki Isirayila bɔnsɔɛ birin bɛ naxan mu
kanama abadan.»

28

Sɛrɛxɛdubɛe sosee

1 «I xa i taara Haruna tongo Isirayilakae
ya ma, a nun a xa die Nadabo, Abihu,
Eleyasari, nun Itamari, e xa sɛrɛxɛdubɛ
wali raba n bɛ.
2 I xa sose sɛniyɛnxie dɛgɛ i taara
Haruna bɛ, naxee a xa kuntigiya nun a
binyɛ masenma.
3 I xa na wali so mixie yi ra n naxee
kixi xaxili fanyi ra, naxan a niyama e xa
fata. E xa Haruna xa sɛrɛxɛdubɛ sosee
dɛgɛ, alako a xa ti n ma sɛrɛxɛdubɛ wali
ra.
4 Sosee nan yi ki e naxee dɛgɛma:
donma kanke raxunmase, donma kuye,
tunki raxunmase, donma kuye bun
magoroe masɔxɔxi, xunmase naxan
dɔxɔma e xunyi ma, nun bɛlɛti. E xa
na sose sɛniyɛnxie yailan i taara Haruna
nun a xa die bɛ, alako e xa sɛrɛxɛdubɛ
wali raba n bɛ.»
5 «Donma dɛgɛmae xa gɛsɛ gɛrɛ daaxi,
gɛsɛ bulu daaxi, gɛsɛ gbeeli, gɛsɛ xɛɛma
daaxi, nun suwa dugi malan.
6 E xa donma kuye dɛgɛ gɛsɛ gɛrɛ daaxi,
gɛsɛ bulu daaxi, gɛsɛ gbeeli, gɛsɛ xɛɛma
daaxi, nun suwa dugi ra. A xa findi wali
tofanyi ra.
7 E xa tunki raxunmase firin yailan, e
xa e dɛgɛ donma kuye ma.
8 Bɛlɛti fan xa yailan gɛsɛ gɛrɛ daaxi,
gɛsɛ bulu daaxi, gɛsɛ gbeeli, gɛsɛ xɛɛma
daaxi, nun suwa dugi ra alɔ donma kuye.
9 I xa onixi gɛmɛ firin tongo, i fa Yaxuba
xa die xilie masoli e ma
10 e bari ki ma. Xili senni masoli gɛmɛ
keren ma, xili senni masoli gɛmɛ boore
fan ma.
11 Na gɛmɛ masolixi firinyie findima
wali tofanyi ra, alɔ sɛbɛli masolima xu-
rundɛ ma ki naxɛ. I xa xɛɛma sa e
rabilinyi ma,
12 i fa nee dɛgɛ tunki raxunmasee ma, e
xa findi ɲɔxɔ rasiga see ra Isirayila die xa
fe ma. Na ki Haruna fama e xilie ra n ya
i, a xa findi dubɛ ra.
13 I na xɛɛma sa e rabilinyi ma,
14 i xa luuti die yailan xɛɛma ra naxee
gbakuma e rabilinyi ma.»
15 «I xa sɛrɛxɛdubɛ donma kanke rax-
unmase yailan a tofanyi ki ma. A findima
kiiti se nan na. I xa a yailan gɛsɛ gɛrɛ
daaxi, gɛsɛ bulu daaxi, gɛsɛ gbeeli, nun
suwa dugi ra alɔ donma kuye yailanxi ki
naxɛ.
16 A xa kuyɛ nun a xa igboya xa findi
suxui keren na. A xa findi dugi firin na,
alako a xa findi yuba ra.
17 A xa raxunma gɛmɛ tofanyie safɛ
naani ra. Safɛ singe findima gɛmɛe nan
na, naxee xili sariduwani, topasi, nun
emerode.
18 Safɛ firin nde, esikaribukulu, safiri,
nun diyaman.
19 Safɛ saxan nde, opale, agati, nun
ametisite.
20 Safɛ naani nde, kirosolite, onixi, nun
yasipe. I xa xɛɛma sa nee birin rabilinyi
ma.
21 Isirayila xa die xilie xa masoli na
gɛmɛ fu nun firin ma, alɔ sɛbɛli masolima
xurundɛ ma ki naxɛ. Kankan xili xa
masoli gɛmɛ nde ma. E findima Isirayila
bɔnsɔɛ fu nun firinyi matɔnxuma se nan
na.
22 I xa luuti die dɛgɛ na donma kanke
raxunmase ma, naxee yailanxi xɛɛma ra.
23 I xa xurundɛ firin yailan xɛɛma ra, i
xa e dɛgɛ donma kanke raxunmase ma a
dɛ kiri firinyie ma a fuge ra.
24 Na luuti xɛɛma daaxie xa xiri na
xurundɛ firinyie ma, naxee dɛgɛxi donma
kanke raxunmase dɛ kiri ma.

25 I man xa na luuti firinyie xiri donma
kuye tunki raxunmasee ma.»
26 «I xa xurundɛ firin gbɛtɛ yailan
xɛɛma ra, i naxee dɛgɛma donma kanke
raxunmase dɛ kirie ma a labe ra. I xa nee
dɛgɛ donma kuye sɛɛti ma.
27 I xa xurundɛ firin gbɛtɛ yailan xɛɛma
ra, i naxee dɛgɛma tunki raxunmasee
lanbanyi ma, dɛnnaxɛ ilanma bɛlɛti ra.
28 Donma kanke raxunmase xa xiri
donma kuye ma luuti gɛrɛ daaxi ra naxan
nasoma xurundɛe kui naxee dɛgɛxi
donma kanke raxunmase nun donma
kuye ma.»
29 «Haruna na so hɔrɔmɔlingira kui,
Isirayila bɔnsɔɛ xili birin sɛbɛxi a xa
donma kanke raxunmase ma, naxan saxi
a kanke fari sondonyi yailanyi, a findima
dubɛ ra Alatala bɛ Isirayila xa fe ra tɛmui
birin.
30 I xa gɛmɛ firin sa na donma kanke
raxunmasee kui, naxan saxi Haruna
kanke fari sondonyi mabiri. Nee findixi
Ala waxɔnfe masen se nan na. Haruna na
so Alatala yire, a nɔma Alatala waxɔnfe
kolonde Isirayilakae xa fe ra nee saabui
ra.»
31 «I xa sɛrɛxɛdubɛ xa donma kuye bun
magoroe sɔxɔ gɛsɛ gɛrɛ daaxi ra.
32 I xa a xunyi rasode xaba a tagi, i xa
na sode dɛ masɔxɔ, alako bɔɔde yo naxa
lu a ma.
33 I xa a raxunma pirinti gɛrɛ daaxi,
bulu daaxi, nun gbeeli ra naxee misaalixi
wuri bogi ra a rabilinyi birin ma. I xa
tɔlɔnyi xɛɛma daaxie dɛgɛ na pirintie tagi,
34 alako tɔlɔnyi nde xa lu wuri bogi
birin tagi na donma kuye bun magoroe
sanbunyi birin ma.
35 Haruna na a ragoro a ma a so
tɛmui nun a mini tɛmui Alatala xa
hɔrɔmɔlingira kui, na nan a ratangama
faxɛ ma.»
36 «I xa xɛɛma yailan, a sɛbɛ a ma,
‹Alatala gbe›,
37 i fa a xiri xunmase fari luuti gɛrɛ
daaxi ra,
38 alako a xa gbaku a tigi ra. Xa a
sa li sɛrɛxɛ mu nu baxi sɛriyɛ ki ma,
na kote luma Haruna nan ma, kɔnɔ na
sɛbɛli naxan gbakuxi a tigi ra a niyama
nɛ Alatala xa na sɛrɛxɛ suxu.»
39 «I xa donma kuye bun magoroe gbɛtɛ
dɛgɛ Haruna bɛ suwa dugi ra, a nun
xunmase naxan sama a xun ma. I xa a
xa bɛlɛti masɔxɔ a tofanyi ra.
40 I xa donma kuye bun magoroe,
bɛlɛtie, nun xunmasee dɛgɛ Haruna xa
die fan bɛ, naxee e xa binyɛ nun e xa
kuntigiya masenma.
41 I xa i taara Haruna nun a xa die
maxiri na ki, beenun i xa e ti n ma
sɛrɛxɛdubɛ wali rabade. I xa ture maso
e xunyi ma, i fa e masen ɲama bɛ e bara
findi sɛrɛxɛdubɛe ra.
42 I xa wantanyi dɛgɛ suwa dugi ra
naxan kelima e tagi han e tabe alako e
xa sutura.
43 Haruna nun a xa die xa na mɔɔli so
e ma e makɔrɛma sɛrɛxɛbade ra tɛmui
naxɛ, xa na mu a ra e na hɔrɔmɔbanxi
kui li tɛmui naxɛ, n i lima dɛnnaxɛ. Na
nan a niyama e mu yunubi sɔtɔma, e
tangama nɛ faxɛ ma. Sɛriyɛ na a ra naxan
mu kanama abadan Haruna nun a bɔnsɔɛ
birin bɛ.»

29

Mixi tife sɛrɛxɛdubɛ ra

nun sɛrɛxɛe bafe

1 «I na wa mixi tife n ma sɛrɛxɛdubɛ
wali rabafe ra, i xa tuura nun yɛxɛɛ
kontonyi firin tongo, lanyuru yo mu na
naxee ma,
2 a nun taami lɛbinitare, taami
lɛbinitare ture masunbuxi naxan na, nun
taami lɛbinitare xunxuri ture masoxi
naxan ma. I xa na birin naba sansi xɔri
luxutaxi ra.
3 I xa na taami birin sa debe kui, i a
xanin hɔrɔmɔlingira yire, a nun tuura,
nun yɛxɛɛ kontonyi firin.
4 I xa Haruna nun a xa die ti sɛrɛxɛdubɛ
wali ra hɔrɔmɔlingira sode, n e lima
dɛnnaxɛ. I na gɛ e maxade ye ra e
rasɛniyɛnfe ra,
5 i xa Haruna xa sɛrɛxɛdubɛ sosee
ragoro a ma, a xa donma bun magoroe, a
xa donma kuye bun magoroe, a xa donma
kuye, a xa donma kanke raxunmase ra,
nun a xa bɛlɛti donma kanke raxunmase
xirima naxan na.
6 I xa xunmase dɔxɔ a xunyi ma, i fa na
tɔnxuma xɛɛma daaxi xiri na ra.

7 I xa ture sɛniyɛnxi surusuru a xunyi
ma a tife sɛrɛxɛdubɛ ra.
8 I na gɛ na ra, i xa sɛrɛxɛdubɛ donma
kuye bun magoroe ragoro Haruna xa die
fan ma.
9 I xa Haruna nun a xa die tagi ixiri
bɛlɛti ra, i xa xunmase dɔxɔ e xunyi ma.
I Haruna nun a xa die tima sɛrɛxɛdubɛe
ra na ki nɛ. Na xa findi sɛriyɛ ra naxan
mu kanama abadan.»
10 «I xa tuura nde xanin hɔrɔmɔlingira
sode dɛ ra, n i lima dɛnnaxɛ. Haruna nun
a xa die na e bɛlɛxɛ sa a xunyi,
11 i xa na tuura kɔn naxaba Alatala ya
xɔri hɔrɔmɔlingira sode dɛ ra, n i lima
dɛnnaxɛ.
12 I xa na tuura wuli tongo, i nde sa
sɛrɛxɛbade feri naani ma i bɛlɛxɛsole ra.
Wuli naxan luxi, i xa na ifili sɛrɛxɛbade
sanbunyi ma.
13 I na gɛ na ra, i xa na tuura ture tongo
naxan na a furingɛ ma, a laare naxan a
bɔɲɛ makotoxi, a gunguie nun ture naxan
na e ma, i xa na birin gan sɛrɛxɛ ra
sɛrɛxɛbade fari.
14 Kɔnɔ a sube, a kiri, nun a xa ɲaɲɛ,
i xa nee gan taa fari ma, barima yunubi
xafari sɛrɛxɛ na a ra.»
15 «I na gɛ na ra, i xa yɛxɛɛ kontonyi
keren tongo. Haruna nun a xa die e xa e
bɛlɛxɛ sa a xunyi,
16 i fa a kɔn naxaba. I xa a wuli tongo,
i a ifili sɛrɛxɛbade rabilinyi ma.
17 I xa na yɛxɛɛ kontonyi bolon a xun-
tunyi ra. I xa a furingɛ nun a sanyie maxa,
i fa e malan a sube nun a xunyi fari,
18 i na birin gan sɛrɛxɛbade fari. Sɛrɛxɛ
gan daaxi nan na ki Alatala bɛ, naxan
nafan Alatala ma.»
19 «I na gɛ na singe ra, i xa na yɛxɛɛ
kontonyi firin nde tongo. Haruna nun a
xa die na e bɛlɛxɛ sa a xunyi ma,
20 i xa a kɔn naxaba. I xa na wuli
tongo, i nde sa Haruna nun a xa die
yirefanyi tuli kirie ma, e yirefanyi bɛlɛxɛ,
nun sankurae ma. Wuli naxan luxi, i xa
na ifili sɛrɛxɛbade rabilinyi.
21 I xa wuli nde tongo sɛrɛxɛbade fari,
a nun ture nde naxan nawalixi mixi tife
sɛrɛxɛdubɛ ra, i xa nee kasan Haruna, a
xa die, nun e xa dugie ma. Na kui Haruna
nun a xa die bara ti sɛrɛxɛdubɛe ra, e xa
dugie fan bara findi sɛrɛxɛdubɛ dugie ra.»
22 «I xa yɛxɛɛ kontonyi ture tongo, a
nun a xuli, a ture naxan na a furingɛ
ma, a laare naxan a bɔɲɛ makotoxi, a
gunguie nun ture naxan e makotoxi, a
nun a yirefanyi tabe, barima sɛrɛxɛ na a
ra naxan a niyama mixi xa ti sɛrɛxɛdubɛ
wali ra.
23 I xa na debe tongo taami lɛbinitare
na naxan kui naxan fixi Alatala ma. Na
kui i xa taami digilinxi keren tongo, a nun
taami lɛbinitare ture masunbuxi naxan
na, nun taami lɛbinitare xunxuri nde,
24 i xa nee sa Haruna nun a xa die
bɛlɛxɛ, i nee lintan Alatala ya i sɛrɛxɛ ra.
25 Na dangi xanbi, i xa e ba e bɛlɛxɛ,
i e sa sɛrɛxɛ gan daaxi fari sɛrɛxɛbade.
Sɛrɛxɛ ganxi na a ra naxan nafan Alatala
ma.»
26 «I xa yɛxɛɛ kontonyi kanke tongo,
naxan baxi Haruna bɛ, i a lintan Alatala
ya i sɛrɛxɛ ra, a xa findi i gbe ra.
27 Na kanke nun na tabe i naxan lin-
tanxi Alatala ya i sɛrɛxɛ ra sɛrɛxɛdubɛe
tife xa fe ra,
28 nee bara findi Haruna nun a xa die
gbe ra. Sɛriyɛ nan na ki Isirayilakae bɛ
naxan mu kanama abadan. E lan nɛ e xa
na mɔɔli ba e xa xanunteya sɛrɛxɛ birin
ma, e a fi Alatala ma.»
29 «Haruna na faxa, a xa sɛrɛxɛdubɛ
sose radangima a xa die nan ma. E ti
tɛmui na wali ra, e xa e ragoro e ma.
30 Haruna xa di naxan findima a ɲɔxɔɛ
ra na nan fama na dugie ragorode a
ma xi solofere bun ma, beenun a xa so
yire sɛniyɛnxi hɔrɔmɔlingira kui, n i lima
dɛnnaxɛ, sɛrɛxɛdubɛ wali rabafe ra.»
31 «Yɛxɛɛ kontonyi naxan baxi sɛrɛxɛ
ra, Haruna findixi sɛrɛxɛdubɛ ra tɛmui
naxɛ, i xa na sube ɲin yire nde naxan
sɛniyɛnxi.
32 Na sube nun na taami naxan na
debe kui, Haruna nun a xa die xa na
don hɔrɔmɔlingira sode dɛ ra, n i lima
dɛnnaxɛ.
33 E keren xa na yunubi xafari sɛrɛxɛ
don, sɛrɛxɛ naxan ba e bɛ e ti lɔxɔɛ
sɛrɛxɛdubɛe ra. A mu lanma mixi gbɛtɛ
xa na don, barima se sɛniyɛnxi nan a ra.

34 Xa na sɛrɛxɛ sube nun taami nde sa
lu han gɛɛsɛgɛ, i xa a gan tɛ xɔɔra. A mu
donma, barima se sɛniyɛnxi nan a ra.»
35 «I xa n ma yaamarie rabatu Haruna
nun a xa die xa fe ra na xi solofere bun
ma e tima sɛrɛxɛdubɛe ra tɛmui naxɛ.
36 I xa tuura keren ba lɔxɔ yo lɔxɔ
yunubi xafari sɛrɛxɛ ra. Na nan a toma
sɛrɛxɛbade fan sɛniyɛnma. Na xanbi i xa
ture ifili sɛrɛxɛbade fari, alako a xa findi
yire sugandixi ra.
37 I xa na wali raba xi solofere bun ma,
alako sɛrɛxɛbade xa sɛniyɛn, a man xa
mixi rasɛniyɛn naxan dinma a ra.»
38 «Lɔxɔ yo lɔxɔ a lanma i xa yɛxɛɛ firin
ba sɛrɛxɛ ra sɛrɛxɛbade fari, naxee bara
ɲɛ keren sɔtɔ. Na xa raba kudɛi.
39 A singe xa ba gɛɛsɛgɛ, boore xa ba
kɔɛ so tɛmui.
40 I na na yɛxɛɛ singe ba, i xa farin
konkoronyi suuli, oliwi ture litiri keren,
nun wɛni litiri keren sa na fari.
41 I na na yɛxɛɛ firin nde ba kɔɛ so
tɛmui, i xa sansi bogi nde nun wɛni sa a
fari alɔ gɛɛsɛgɛ daaxi. I xa nee ba sɛrɛxɛ
gan daaxi ra, naxan nafan Alatala ma.
42 Sɛrɛxɛ gan daaxi mɔɔli nan a ra, i
bɔnsɔɛ lanma a xa naxan ba n tan Alatala
bɛ abadan. A bama hɔrɔmɔlingira sode
dɛ nan na n tan Alatala ya xɔri, n wo lima
dɛnnaxɛ, n wɔyɛnma wo bɛ dɛnnaxɛ.»
43 «N nan n yɛtɛ masenma Isirayilakae
bɛ mɛnni n ma nɔrɛ kui, naxan mɛnni
rasɛniyɛnma.
44 N nan n ma hɔrɔmɔlingira nun
n ma sɛrɛxɛbade rasɛniyɛnma nɛ, n i
lima dɛnnaxɛ. N Haruna nun a xa
die rasɛniyɛnma nɛ, alako e xa n ma
sɛrɛxɛdubɛ wali raba.
45 N sabatima nɛ Isirayilakae tagi, n
man findima nɛ e Marigi Ala ra.
46 Na kui e a kolonma nɛ n tan nan
Alatala ra, e Marigi Ala, naxan e ramini
Misira bɔxi ra, alako n xa sabati e tagi.
Alatala nan n tan na, e Marigi Ala.»

30

Surayi sɛrɛxɛbade, Isirayilakae xunsare,

Hɔrɔmɔlingira ye, ture, nun labundɛ

1 «I xa surayi sɛrɛxɛbade yailan kasiya
wuri ra.
2 A xa kuya nɔngɔn keren, a igbo
nɔngɔn keren, a ite nɔngɔn firin. Feri
naani xa lu a tuxuie ra, e nun sɛrɛxɛbade
findixi se keren nan na.
3 I xa na sɛrɛxɛbade birin maso xɛɛma
xinde ra, a fari, a sɛɛtie, a ferie, nun a dɛ
kiri.
4 I xa suxuse digilinxi firin yailan xɛɛma
ra sɛrɛxɛbade sɛɛti firinyie ma a dɛ kiri
labe ra, wuri kuyee soma naxee kui a
xaninfe ra.
5 I xa na wurie yailan kasiya wuri ra, i
fa xɛɛma maso e ma.
6 Na surayi sɛrɛxɛbade xa dɔxɔ dugi ya
ra naxan na saatɛ kankira ya ra, yunubi
xunsare yire dɔxɔxi naxan fari, n mixi
lima dɛnnaxɛ.
7 Haruna xa surayi xiri ɲɔxunmɛ gan
mɛnni gɛɛsɛgɛ birin, a fɛntɛnma lanpuie
ma tɛmui naxɛ.
8 A man xa na mɔɔli raba kɔɛ so tɛmui.
Surayi nan a ra, naxan lanma a xa gan
waxati birin Alatala ya xɔri. Sɛriyɛ na
a ra wo bɔnsɔɛ bɛ naxan mu kanama
abadan.
9 Wo naxa sese ba na sɛrɛxɛbade fari
bafe surayi sɛniyɛnxi ra. Wo naxa surayi
sɛniyɛntare ba, wo naxa sɛrɛxɛ gan daaxi
ba, wo naxa sansi sɛrɛxɛ ba, wo naxa
wɛni xa na mu a ra ture ba mɛnni.
10 Ɲɛ yo ɲɛ Haruna xa yunubi xafari
sɛrɛxɛ wuli nde tongo, a a maso surayi
sɛrɛxɛbade ferie ma, alako e fan xa
sɛniyɛn. Sɛriyɛ nan a ra i bɔnsɔɛ lanma
a xa naxan naba abadan. Na sɛrɛxɛbade
findixi se sɛniyɛnxi nan na Alatala bɛ.»
11 Alatala naxa yi masenyi ti Munsa bɛ:
12 «I na Isirayilakae kɔnti lɔxɔɛ naxɛ,
birin xa a xunsare fi Alatala ma. Na nan
a ra, mankanɛ yo mu e lima na kɔnti tife
xa fe ra.
13 Mixi naxan birin kɔntima, e xa gbeti
giramu senni fi Alatala ma. Na xa maniya
hɔrɔmɔlingira sɛriyɛ ki ma.
14 Mixi naxan birin simaya bara ɲɛ
mɔxɔɲɛn li, a xa a xunsare fi Alatala ma.
15 Banna mu se sama na giramu senni
xun ma, misikiinɛ fan mu nde bama na
giramu senni ra. Birin xa na fi Alatala ma
e xunsare ra.
16 Isirayilakae na na gbeti so i yi ra,
i xa a rawali hɔrɔmɔlingira yailanfe ra,

n i lima dɛnnaxɛ, alako n xa ratu a ma
Isirayilakae naxan fixi e xunsare ra.»

17 Na dangi xanbi Alatala naxa yi
masenyi ti Munsa bɛ.
18 «I xa hɔrɔmɔlingira ye sase xungbe
yailan wure gbeeli ra, a nun a dɔxɔse. I xa
na dɔxɔ hɔrɔmɔlingira nun sɛrɛxɛbade
tagi, i fa marasɛniyɛn ye sa a kui,
19 Haruna nun a xa die naxan nawalima
e bɛlɛxɛe nun e sanyie maxafe ra.
20 Beenun e xa so hɔrɔmɔlingira kui, n
wo lima dɛnnaxɛ, a lanma e xa e bɛlɛxɛe
nun e sanyie maxa na ye ra, alako e naxa
faxa. Beenun e xa e makɔrɛ sɛrɛxɛbade
ra sɛrɛxɛ gan daaxi bafe Alatala bɛ,
21 a lanma e xa e bɛlɛxɛe nun e sanyie
maxa na ye ra, alako e naxa faxa. Sɛriyɛ
nan na ra e bɔnsɔɛ birin bɛ naxan mu
kanama abadan.»

22 Alatala naxa a masen Munsa bɛ,
23 «I xa se xiri ɲɔxunmɛ fanyie tongo,
alɔ wuri wa ye naxan xili miri kilo suuli,
wuri fuɲi naxan xili sinamon kilo firin
nun a tagi, kale nde kilo firin nun a tagi
naxan xiri ɲɔxun,
24 kasiya wuri fuɲi kilo suuli, nun oliwi
ture litiri senni.
25 I xa na birin yailan ture sɛniyɛnxi ra
naxan nawalima sɛrɛxɛdubɛ tife ra. Na
wali xa raba a fanyi ra a raba ki ma.»

26 «I man xa na ture rawali
hɔrɔmɔlingira nun saatɛ kankira
rasɛniyɛnfe ra, n wo lima dɛnnaxɛ,
27 a nun hɔrɔmɔlingira teebili, a
yirabasee, lanpui dɔxɔse, a yirabasee,
surayi sɛrɛxɛbade,
28 sɛrɛxɛbade xungbe, a yirabasee,
hɔrɔmɔlingira ye sase xungbe, nun a
dɔxɔse.
29 I xa na ture sɛniyɛnxi rawali na birin
nasɛniyɛnfe ra. Mixi naxee dinma nee ra,
e sɛniyɛnma nɛ.
30 I xa na ture sɛniyɛnxi rawali Haruna
nun a xa die tife n ma sɛrɛxɛdubɛe ra.»

31 «I xa a fala Isirayilakae bɛ a na ture
findixi ture sɛniyɛnxi nan na wo bɔnsɔɛ
bɛ abadan.
32 Wo naxa a sa mixi fate ma, wo naxa
na ture mɔɔli yailan wali gbɛtɛ xa fe ra.
Ture sɛniyɛnxi nan a ra wo bɛ.

33 Mixi yo naxan na na ture mɔɔli
rafala, a a sa mixi sɛniyɛntare ma, na
kanyi bama nɛ ɲama ya ma.»
34 Alatala naxa a masen Munsa bɛ, «I xa
se xiri ɲɔxunmɛe tongo, alɔ sitakite, onixi,
nun galibanon. I xa e masunbu surayi
fanyi ra, e xasabi birin xa lan.
35 Na findima surayi ra naxan xiri
ɲɔxun ki fanyi ra. Fɔxɛ di xa sa a ma.
Surayi sɛniyɛnxi nan a ra.
36 I xa na surayi findi fuɲi ra i naxan
sama saatɛ kankira ya ra hɔrɔmɔlingira
kui n i lima dɛnnaxɛ. Se sɛniyɛnxi na a
ra wo bɛ.
37 Wo naxa yi surayi mɔɔli rafala wo
yɛtɛ bɛ. Se sɛniyɛnxi na a ra, wo naxan
nawalima Alatala gbansan bɛ.
38 Mixi yo naxan na na mɔɔli rafalama a
yɛtɛ bɛ a xa na xiri ramɛ, na kanyi kerima
nɛ a xa ɲama ya ma.»

31

Hɔrɔmɔlingira walikɛe

nun malabui lɔxɔɛ binyafe

1 Alatala naxa a masen Munsa bɛ,
2 «I xa a kolon n bara Uri xa di Besaleli
sugandi, Xuru xa mamadi, naxan fatanxi
Yuda bɔnsɔɛ ra.
3 N bara xaxili fanyi fi a ma naxan
fatanxi n tan na, alako a xa wali birin
naba ki kolon lɔnni fanyi ra,
4 a xa nɔ wali tode a xaxili kui beenun
a xa raba, a xa nɔ xɛɛma, gbeti, nun wure
gbeeli rawalide,
5 a xa nɔ gɛmɛ fanyi masolide a fa a
rabilinyi yailan, a xa nɔ kamudɛriɲa nun
wali gbɛtɛe rabade.»
6 «N bara Oholiyabu Axisamaki xa di
so a yi ra, naxan fatanxi Dana bɔnsɔɛ ra,
a xa a mali. N bara xaxili fanyi fi mixie
ma, naxee fata walide, alako e xa nɔ n ma
yaamari birin nabade,
7 alɔ hɔrɔmɔlingira n adamadi lima
dɛnnaxɛ, saatɛ kankira, a dɛrakote
naxan findixi xunsare yire ra, nun
hɔrɔmɔlingira yirabase birin,
8 teebili, teebili yirabasee, lanpui
dɔxɔse xɛɛma daaxi, lanpui yirabasee,
surayi sɛrɛxɛbade,
9 sɛrɛxɛbade xungbe nun a xa
yirabasee, ye sase xungbe nun a dɔxɔse,

10 sɛrɛxɛdubɛ sose sɛniyɛnxie Haruna
nun a xa die bɛ,
11 ture sɛniyɛnxi, nun surayi naxan
ganma hɔrɔmɔlingira kui. E xa a birin
yailan n ma yaamari ki ma.»
12 Alatala naxa a masen Munsa bɛ,
13 «A fala Isirayilakae bɛ a e xa e ɲɛngi
sa n ma malabui lɔxɔɛe xɔn ma, barima
nee findima tɔnxuma ra won tagi abadan,
alako wo xa a kolon a n tan nan na Alatala
ra naxan wo rasɛniyɛnma.
14 Wo xa wo ɲɛngi sa malabui lɔxɔɛ
xɔn ma, barima a sɛniyɛn wo tan bɛ. Xa
naxan mu a binya, a lan nɛ na kanyi xa
faxa. Mixi naxan walima malabui lɔxɔɛ,
na kanyi xa keri n ma ɲama ya ma.
15 Xi senni na wo yi ra walife ra, kɔnɔ
a xi solofere nde findima malabui lɔxɔɛ
nan na, naxan fima Alatala ma. Mixi
naxan walima na lɔxɔɛ, na kanyi xa faxa.
16 Isirayilakae xa e ɲɛngi sa malabui
lɔxɔɛ xɔn ma, e a rabatu waxati birin.
Saatɛ na a ra naxan mu kanama abadan.
17 A findima tɔnxuma nan na, n tan nun
Isirayilakae tagi tɛmui birin, barima n tan
Alatala, n koore nun bɔxi daaxi xi senni
nan bun ma, kɔnɔ a xi solofere nde, n
naxa wali dan, n nan n malabu.»
18 Alatala to gɛ masenyi tide Munsa bɛ
Turusinina geya fari, a naxa gɛmɛ walaxɛ
firin so a yi ra seede ra, a xa yaamarie nu
sɛbɛxi naxee ma a bɛlɛxɛ sole ra.

32

Ninge kuye xɛɛma daaxi

1 Isirayilakae to a to, Munsa bara bu
geya fari, ɲama naxa e malan Haruna
yire, e fa a fala a bɛ, «I xa kuye yailan
naxan tima muxu ya ra. Munsa naxan
muxu raminixi Misira bɔxi ra, muxu mu
a kolon fe naxan a sɔtɔxi geya fari.»
2 Haruna naxa e yaabi, «Langa xɛɛma
daaxi naxan birin na wo xa ginɛe nun wo
xa die tulie ra, wo fa e birin na n xɔn ma.»
3 Isirayila ɲama birin naxa e xa langa
xɛɛma daaxie ba e tulie ra, e fa e so
Haruna yi ra.
4 Haruna naxa na xɛɛma raxunu, a
ninge kuye daaxi yailan a ra. A to
gɛ na ra, e naxa a fala e xui itexi ra,
«Isirayilakae, won ma ala nan ya naxan
won naminixi Misira bɔxi kui.»
5 Haruna to na to, a naxa sɛrɛxɛbade
yailan na ninge kuye daaxi ya ra, a fa a
fala a xui itexi ra, «Tina, xulunyi tima nɛ
Alatala bɛ.»
6 Na kuye iba, e naxa keli subaxɛ ma,
e sɛrɛxɛ gan daaxi nun xanunteya sɛrɛxɛ
ba. Mixie naxa e dɛge, e minsee min, e fa
e waxɔnfe raba.
7 Na tɛmui Alatala naxa a masen Munsa
bɛ, «I xa goro ɲama yire, barima i naxee
namini Misira bɔxi kui, e bara fe kana a
ɲaaxi ra.
8 E bara n ma kira bɛŋin yi ikɔrɛxi
ra, e bara ninge kuye daaxi yailan wure
raxunuxi ra, e na batu, e sɛrɛxɛe ba a bɛ,
e a fala, ‹Isirayilakae, won ma ala nan ya
naxan won naminixi Misira bɔxi kui.›
9 N tan Alatala n xa a masen i bɛ, yi
ɲama, ɲama xurutare na a ra.
10 Won naxan nabama, a lu n xa e sɔntɔ
n ma xɔnɛ kui, kɔnɔ i tan, i xa makuya e
ra, n xa i findi si xungbe ra.»
11 Na kui Munsa naxa Alatala maxandi,
«Alatala, munfe ra i wama xɔnɔfe i xa
ɲama ma, i sɛnbɛ naxan naminixi Misira
bɔxi ra?
12 Xa i na raba, Misirakae fama a falade
a i yi ɲama raminixi Misira bɔxi kui nɛ
alako i xa e faxa geyae fari, e xa fe xa ɲɔn
duniɲa. N bara i maxandi, i bɔɲɛ magoro,
n Marigi. I naxa yi ɲama sɔntɔ.
13 I ratu i xa konyie Iburahima, Isiyaga,
nun Isirayila ma, i kalixi naxee ra, a falafe
ra, ‹N wo bɔnsɔɛ rawuyama nɛ alɔ tunbui
naxee na koore ma. N bɔxi fima wo
bɔnsɔɛ ma kɛ ra naxan mu bama wo yi
ra abadan.›»
14 Na tɛmui Alatala bɔɲɛ naxa goro, a
mu a xa ɲama sɔntɔ sɔnɔn.
15 Munsa naxa goro geya fari na seede
walaxɛ firinyie suxuxi a yi ra, sɛbɛli tixi
nee sɛɛti firinyi ma.
16 Ala nan na walaxɛe yailan, a sɛbɛli
masoli e ma.
17 Yosuwe to ɲama xui itexi mɛ, a naxa
a fala Munsa bɛ, «N xui nde mɛma ɲama
yire naxan luxi alɔ gere so xui.»
18 Munsa naxa a yaabi, «Gere geenife
xui mu ya, gere lɔɔsife xui fan mu a ra. N
xulunyi xui nan mɛma.»
19 E to makɔrɛ ɲama ra, Munsa naxa
mixie to fare boron na kuye yire. A bɔɲɛ

naxa te han a fa walaxɛe woli bɔxi ma
geya sanbunyi, e naxa kana.
20 A naxa e xa ninge kuye daaxi woli tɛ
xɔɔra, a gan han a findi xube ra. A naxa
na tɛ xube sa ye xɔɔra, a na fi Isirayilakae
ma, e xa a min.
21 A naxa fa Haruna maxɔrin, «Yi ɲama
munse rabaxi i ra, naxan a niyaxi i xa e ti
yi yunubi xungbe ra?»
22 Haruna naxa a yaabi, «N marigi, i
naxa xɔnɔ n ma! I a kolon yi ɲama
birama fe kobi fɔxɔ ra ki naxɛ.
23 E tan nan a falaxi n bɛ, ‹I xa kuye
yailan naxan tima muxu ya ra. Munsa
naxan muxu raminixi Misira bɔxi ra,
muxu mu a kolon fe naxan a sɔtɔxi geya
fari.›
24 N naxa a fala e bɛ, ‹Wo xa fa wo xa
xɛɛma ra.› E to fa na xɛɛma ra, n naxa
a woli tɛ xɔɔra, yi ninge kuye daaxi fa
mini.»
25 Munsa naxa a kolon Haruna ɲama
luxi nɛ e xa e waxɔnfe raba. Na nu wama
findife yaagi ra Isirayilakae bɛ e yaxuie
mabiri.
26 Munsa naxa sa ti e xa yonkinde sode
dɛ ra, a fa a fala a xui itexi ra, «Naxee na
Alatala bɛ, wo xa fa n yire.» Lewi bɔnsɔɛ
birin naxa e malan Munsa xanbi ra.
27 A naxa a fala e bɛ, «Isirayila Marigi
Alatala bara wo yamari wo birin xa wo
xa santidɛgɛma tongo, wo fa wo ngaxak-
erenyi birin faxa, a nun wo booree nun
wo dɔxɔbooree naxee bara lu yi fe kui.»
28 Na lɔxɔɛ Lewi bɔnsɔɛ naxa Munsa xa
yaamari suxu, e fa Isirayilaka mixi wulu
saxan faxa.
29 Munsa naxa a fala e bɛ, «To wo bara
Alatala waxɔnfe raba wo ngaxakerenyie
faxafe. Ala xa baraka sa wo xa fe ma.»
30 Na kuye iba, Munsa naxa a fala ɲama
bɛ, «Wo bara yunubi xungbe raba. N xa
gbilen Alatala yire geya fari, alako n xa a
mayandi wo xa yunubi xafarife ra.»
31 Munsa naxa siga Alatala yire, a a fala
a bɛ, «Alatala, n bara i maxandi yi ɲama
bɛ. E bara yunubi xungbe raba kuye
yailanfe xɛɛma ra.
32 N bara i maxandi, i xa diɲɛ e ma.
Yandi, xa na mu a ra, i xa n xili ba e ɲɔxɔɛ
ra kisi kitaabui kui, i naxan sɛbɛxi.»
33 Alatala naxa a yaabi, «Ade, n mixie
nan xili bama n ma kisi kitaabui kui
naxee yunubi rabaxi n na.
34 Yakɔsi, siga, i xa ɲama xanin n
dɛnnaxɛ masenxi i bɛ. N ma malekɛ tima
i ya ra sinden, kɔnɔ kiiti lɔxɔɛ na fa, e e
xa yunubie sare fima nɛ.»
35 Alatala Isirayilakae ratɔn nɛ, barima
e a fala nɛ Haruna bɛ, a xa ninge kuye
daaxi yailan e bɛ xɛɛma ra.

33

Ala lufe Isirayilakae tagi

1 Alatala naxa a masen Munsa bɛ, «Wo
nun ɲama i naxan naminixi Misira bɔxi
kui, wo xa siga n dɛnnaxɛ laayidixi Ibu-
rahima, Isiyaga, nun Yaxuba bɛ kali ra, a
falafe ra n na fima e bɔnsɔɛe ma.
2 N malekɛ tima nɛ wo ya ra. N
Kanaankae, Amorikae, Xitikae, Perisikae,
Hiwikae, nun Yebusukae kerima nɛ
3 na bɔxi ma, xiɲɛ nun kumi xɛlɛma
dɛnnaxɛ. Kɔnɔ n tan mu sigama naa wo
fɔxɔ ra, xa na mu a ra n wo sɔntɔma nɛ
kira xɔn ma, barima ɲama xurutare nan
wo ra.»
4 Ɲama to na masenyi xɔrɔxɔɛ mɛ, e
naxa sunnun. Mixi yo mu a raxunmasee
so a ma.
5 Alatala naxa a masen Munsa bɛ, «I xa
a fala Isirayilakae bɛ, ‹Xurutaree nan wo
ra. Xa n bira wo fɔxɔ ra, n wo sɔntɔma
nɛ. Wo xa wo fate raxunmase birin ba
wo ma, n xa a mato n wo xa fe suxuma ki
naxɛ.›»
6 Na kui e to keli Xorebe geya yire, e
naxa e xa xunmasee ba e ma.
7 Munsa nu kiri banxi tongoma, a nu a ti
Isirayilakae xa yonkinde fari ma. A naxa
na xili sa Ala Maxandi yire. Mɛnni mixi
nu nɔma maxɔrinyi tide Alatala ma.
8 Munsa to nu minima sigafe ra na
banxi kui, ɲama birin nu kelima nɛ, e ti e
xa naadɛ ra, e ya ti Munsa ra han a so na
kui.
9 Munsa na gɛ sode na banxi kui, nuxui
nu goroma na naadɛ ra, Alatala fa sumun
a bɛ.
10 Isirayilakae to nu na nuxui toma na
banxi sode dɛ ma, e nu luma e mafelen
na bɔxi ma e xɔnyi naadɛe ra.
11 Alatala nu wɔyɛnma Munsa bɛ e
boore ya i, alɔ mixi wɔyɛnma a boore

bɛ ki naxɛ. Sumunyi dangi xanbi, Munsa nu gbilenma ɲama yire, kɔnɔ a malima Yosuwe, Nun xa di, na tan mu nu kelima na banxi kui.
12 Munsa naxa a masen Alatala bɛ, «N Marigi i bara n yamari n xa ti yi ɲama ya ra, kɔnɔ i mu a masenxi n bɛ i naxan xɛɛma muxu matife ra. I bara a fala n bɛ, ‹N tan nan i sugandixi, i bara n kɛnɛn.›
13 N bara i maxandi, xa n i kɛnɛnxi, i xa i waxɔnfe masen n bɛ, alako n xa i kolon yati, n man xa i xa hinnɛ sɔtɔ. I xa a kolon, yi si findixi i xa ɲama nan na.»
14 Alatala naxa a yaabi, «N tan yati wo matima nɛ, n xa bɔɲɛsa fi wo ma.»
15 Munsa naxa a masen a bɛ, «Xa i tan yati mu muxu matima naa, i naxa a lu muxu xa keli be.
16 Munse nɔma a masende duniɲa bɛ a muxu bara i kɛnɛn, xa i mu na muxu fɔxɔ ra? Na kui xa i na muxu fɔxɔ ra, e nɔma a kolonde i bara n tan nun i xa ɲama sugandi duniɲa si birin ya ma.»
17 Alatala naxa Munsa yaabi, «I naxan falaxi, n a rabama nɛ, barima i bara n kɛnɛn. N tan nan i sugandixi yati.»
18 Na dangi xanbi Munsa naxa Ala maxandi, «I xa i xa nɔrɛ masen n bɛ.»
19 Alatala naxa a yaabi, «N fama n ma fanyi birin masende i bɛ. N tan Alatala, n man fama n xili yati falade i bɛ. N hinnɛma mixi ra, n wama hinnɛfe naxan na. N kinikinima mixi ma, n wama kinikinife naxan ma.
20 Kɔnɔ i mu nɔma n yatagi tan tode, barima adamadi yo mu nɔma n yatagi tode, a mu faxa.»
21 Alatala naxa a masen a bɛ, «Fanye nde nan be n fɛ ma. I xa ti naa.
22 N nɛ dangima n ma nɔrɛ kui, n i nɔxunma fɔnmɛ kui, n fa i ya makoto n bɛlɛxɛ ra han n gɛma dangide tɛmui naxɛ.
23 Na tɛmui n fama n bɛlɛxɛ bade i ya ma, alako i xa nɔ n kobe tode fa, kɔnɔ i mu nɔma n yatagi tan tode.»

34

Sɛriyɛ walaxɛ nɛɛnɛe

1 Alatala naxa a masen Munsa bɛ, «Walaxɛ firin masoli gɛmɛ ra, naxee maniya na singee ra i naxee kana. N xa sɛbɛli ti e ma, alɔ sɛbɛli naxan nu tixi na booree ma.
2 I xa kurun tina gɛɛsɛgɛ tefe ra Turusinina geya fari i n lima dɛnnaxɛ.
3 I naxa fa mixi yo ra, mixi yo naxa te geya ma. Hali xurusee naxa e dɛmadon mɛnni.»
4 Munsa naxa gɛmɛ walaxɛ firin masoli alɔ a singee. Subaxɛ a naxa te Turusinina geya ma na walaxɛe ra, alɔ Alatala a yamari ki naxɛ.
5 Alatala to goro nuxui kui Munsa yire a xili masende a bɛ,
6 a naxa dangi Munsa ya ra, a fa a yita a bɛ,
«N tan nan na Alatala ra.
Alatala naxan kinikinima,
naxan xa hinnɛ gbo,
naxan diɲɛma ibunadama ma.
Dugutɛgɛɲa kanyi nan n na,
n mu yanfanteya kolon.
7 N ma dugutɛgɛɲa buma abadan.
N diɲɛma mixi xa tantanyi ma,
n mu ratuma e xa matandi ma,
n e xa yunubi xafarima.
Kɔnɔ n mu nɛɛmuma tinxintareya ma.
N tinxintaree sare ragbilenma nɛ e bɔnsɔɛ ma
han e tolontolonyie xa waxati.»
8 Munsa naxa a felen bɔxi ma,
9 a fa a fala, «N Marigi, n bara i maxandi, xa n i kɛnɛn, i xa ɲɛrɛ muxu ya ma, barima xurutare nan muxu ra. I xa diɲɛ muxu xa matandi ma, i xa muxu xa yunubie xafari, alako muxu xa findi i xa ɲama yati nan na.»
10 Alatala naxa a yaabi, «N xa saatɛ tongo wo bɛ. N fama nɛ kaabanakoe rabade wo ya ma, naxee singe mu nu raba duniɲa kui. Si birin kaabama nɛ Alatala xa wali magaaxuxie ma, n naxee rabama i tan saabui ra.
11 Wo ɲɛngi sa n ma yaamari xɔn ma n naxan falama wo bɛ to. N fama nɛ Amorikae, Kanaankae, Xitikae, Perisikae, Hiwikae, nun Yebusukae keride wo ya ra.
12 Wo na so na, wo nun e tan naxa saatɛ yo xiri, xa na mu a ra e findima gantanyi nan na wo bɛ.
13 A lanma wo xa e xa sɛrɛxɛbadee rabira, wo xa e xa gɛmɛ tɔnxumae kana, wo xa e xa kuyee masolixie masɛgɛ.

14 Wo naxa wo magoro ala gbɛtɛ bun
ma, barima n tan naxan xili Alatala, n mu
wama n firin nde xɔn.
15 Wo naxa saatɛ xiri wo nun na bɔxikae
ra, alako wo naxa n yanfa, wo fa e xa alae
xa sɛrɛxɛe don e wo xilima lande naxee
ma.
16 Wo naxa mɛnni ginɛe fen wo xa die
bɛ, alako e naxa a niya wo xa die xa e xa
alae batu.
17 Wo naxa ala gbɛtɛ yailan wure rax-
unuxi ra.»
18 «Wo xa Taami Lɛbinitare Sali raba.
Xi solofere bun ma Abiba kike ra, wo xa
taami lɛbinitare gbansan don, alɔ n wo
yamarixi ki naxɛ. Wo xa ratu a ma a n
wo raminixi Misira bɔxi kui na kike nan
na.»
19 «N gbe nan di xɛmɛ singe birin na,
a findi mixi ra, a findi xuruse ra wo xa
gɔɔrɛ kui alɔ ninge, yɛxɛɛ, xa na mu a ra
si.
20 Wo xa sofale xa di singe xun sara
yɛxɛɛ xa na mu a ra si ra. Xa wo mu tin
na ra, wo xa na sofale kɔnyi gira. Wo xa
di xɛmɛ singe birin xun sara. Wo naxa
wo makɔrɛ n na wo bɛlɛxɛ igeli ra.»
21 «Wo xa wali xi senni lɔxunyi kui,
kɔnɔ a xi solofere nde, wo xa wo malabu.
Hali a findi xɛ buxa nun xɛ xaba tɛmui
nan na, wo xa na sɛriyɛ suxu.»
22 «Wo xa Lɔxunyie Sali raba Ala
tantufe ra wo mɛngi singe xabama tɛmui
naxɛ, a nun wo xɛ xabama tɛmui naxɛ ɲɛ
ɲɔnyi.
23 Ɲɛ keren kui, xɛmɛ birin xa fa sali
raba ra Isirayila Marigi Alatala ya xɔri
sanya saxan.
24 Na waxati saxanyi kui, n mu tinma
si yo xa fa wo xa bɔxi ba wo yi ra. N a
niyama nɛ wo xa nɔ e ra, wo fa nde sa
wo xa bɔxi xa gboe xun ma.»
25 «Wo naxa fa xuruse sɛrɛxɛ ra n xɔn
ma, taami lɛbini daaxi biraxi a fɔxɔ ra.
Wo na gɛ Sayamalekɛ Dangi Sali sɛrɛxɛ
donde, wo naxa na sube dɔnxɔɛ raxi yɛ i.
26 Wo xa wo xa sansi bogi fisamante
singee ba sɛrɛxɛ ra wo Marigi Alatala xa
hɔrɔmɔlingira kui. Wo naxa si yɔrɛ ɲin a
nga xiɲɛ ye ra.»
27 Alatala naxa a masen Munsa bɛ, «I
xa yi yaamarie sɛbɛ, barima nee findixi
saatɛ nan na n nun Isirayila ɲama tagi.»
28 Munsa naxa lu Alatala yire xi tongo
naani. Kɔɛ nun yanyi a mu sese don, a
mu sese min. Na waxati Alatala naxa na
sɛriyɛ fu sɛbɛ gɛmɛ walaxɛe ma, naxee
findixi saatɛ masenyi ra.
29 Munsa naxa goro Turusinina geya
fari, walaxɛ firin suxuxi a yi ra, naxee
findixi saatɛ masenyi ra. Munsa mu nu
a kolon a yatagi nu bara nɔrɔ a tan nun
Ala xa sumunyi saabui ra.
30 Haruna nun Isirayilakae to nɔrɛ to
Munsa yatagi ma, e mu suusa e makɔrɛde
a ra.
31 Munsa naxa Haruna nun ɲama
kuntigie xili, e fa lu yire keren.
32 E to gɛ wɔyɛnde, Isirayila ɲama birin
naxa fa e tuli matide Alatala xa yaamari
ra, a naxan masenxi Munsa bɛ Turusinina
geya fari.
33 Munsa to gɛ na falade, a naxa mafe-
lenyi dusu a yatagi xun na.
34 A nu so kiri banxi kui maxɔrinyi tide
Alatala ma, a nu mafelenyi bama a yatagi
ma. A na mini tɛmui naxɛ, a Ala xa
yaamari radangi Isirayila ɲama ma.
35 Isirayilakae nu a toma Munsa yatagi
nu nɔrɔxi ki naxɛ. A na gɛ na masenyi ra,
a man a xa mafelenyi dusu a xun na, han
a gbilen tɛmui Alatala yire.

35

Ala xa yaamarie hɔrɔmɔlingira tife xa fe ra

1 Munsa naxa Isirayila ɲama birin
malan, a a fala e bɛ, «Alatala xa yaamarie
nan ya:
2 Wo xa wali xi senni lɔxunyi kui, kɔnɔ
a xi solofere nde wo xa wo malabu. Lɔxɔɛ
sugandixi na a ra Alatala bɛ. Mixi yo
naxan wali suxuma na lɔxɔɛ, a lanma na
kanyi xa faxa.
3 Wo naxa tɛ yo radɛxɛ wo xa banxi kui
malabui lɔxɔɛ.»
4 Munsa man naxa a masen Isirayila
ɲama birin bɛ, «Alatala xa yaamarie nan
ya:
5 Wo xa hadiya ba Alatala bɛ. Mixi
naxan na a ɲanige a xa hadiya ba, alɔ
xɛɛma, gbeti, nun wure gbeeli,

6 gɛsɛ gɛrɛ daaxi, bulu daaxi, nun
a gbeeli, suwa dugi, nun gɛsɛ naxan
yailanxi si xabe ra,
7 yɛxɛɛ kontonyi kiri naxee soxi a gbeeli
ra, peremui kirie, nun kasiya wuri,
8 lanpui ture, labundɛ naxan masun-
buma ture ra, surayi xiri ɲɔxunmɛ naxan
ganma,
9 onixi gɛmɛ, nun gɛmɛ tofanyi naxee
sama sɛrɛxɛdubɛ xa donma kuye nun a
xa donma kanke raxunmase ma.»
10 «Wali kolonyie naxee na wo ya ma,
e xa fa yi see yailande alɔ Alatala a
yamarixi ki naxɛ:
11 Hɔrɔmɔlingira dugie,
a xun makoto see,
a suxusee,
a xebenyie,
a wurie nun e sanbunyie,
12 a nun saatɛ kankira,
a wuri kuyee,
a dɛrakote,
a nun dugi naxan gbakuma a ya ra,
13 hɔrɔmɔlingira teebili,
a wuri kuyee,
a yirabase,
nun taami naxee bama Alatala bɛ sɛrɛxɛ
ra,
14 hɔrɔmɔlingira lanpui dɔxɔse,
a yirabasee,
a lanpuie,
nun ture naxan sama a kui,
15 surayi sɛrɛxɛbade,
a wuri kuyee,
nun ture sɛniyɛnxi,
labundɛ gan daaxi,
a nun dugi naxan gbakuma hɔrɔmɔlingira
sode dɛ ra,
16 sɛrɛxɛbade xungbe,
a sube ganse wure gbeeli daaxi,
a wuri kuyee,
a yirabase,
nun hɔrɔmɔlingira ye sase xungbe
nun a dɔxɔse,
17 hɔrɔmɔlingira tɛtɛ xa dugie,
a wurie,
nun e sanbunyie,
a nun dugi naxan gbakuma tɛtɛ sode dɛ
ra,
18 hɔrɔmɔlingira maxirisee,
tɛtɛ maxirisee,
nun e xa luutie,
19 a nun sɛrɛxɛdubɛ sosee Haruna nun a
xa die bɛ.»
20 Isirayila ɲama naxa keli Munsa xun
ma.
21 Mixi naxee a ɲanige, nee naxa fa e xa
hadiya ra Alatala bɛ a xa hɔrɔmɔlingira
tife ra, Ala e lima dɛnnaxɛ, a nun
sɛrɛxɛdubɛ sosee sɛniyɛnxie yailanfe ra.
22 Xɛmɛe nun ginɛ naxee a ɲanigexi,
e naxa fa xunmase xɛɛma daaxie ra,
alɔ tulirasoe, xurundɛe, kɔnyi magorosee,
bɛlɛxɛrasoee, a nun xunmase gbɛtɛ naxee
yailanxi xɛɛma ra. E naxa na birin fi
Alatala ma sɛrɛxɛ ra.
23 Gɛsɛ gɛrɛ daaxi, bulu daaxi, nun a
gbeeli, suwa dugie, gɛsɛ naxan yailanxi si
xabe ra, yɛxɛɛ kontonyi kiri naxee soxi a
gbeeli ra, nun peremui kirie nu na naxee
yi ra, nee naxa fa e ra.
24 Mixi naxee nu a ɲanigexi, nee naxa
fa gbeti nun wure gbeeli hadiya ra Alatala
bɛ. Kasiya wuri kanyie naxa fa na wuri ra
hɔrɔmɔlingira wali xa fe ra.
25 Ginɛ naxan birin fata dugi sɔxɔde, e
naxa dugie sɔxɔ e bɛlɛxɛ ra, e fa nee ra:
dugi gɛrɛ daaxi, bulu daaxi, nun a gbeeli.
E naxa fa suwa dugi ra.
26 Ginɛ naxan birin fata, e a ɲanige, e
naxa gɛsɛ yailan si xabe ra.
27 Ɲama kuntigie naxa fa onixi gɛmɛe
nun gɛmɛ tofanyi gbɛtɛe ra, naxee sama
sɛrɛxɛdubɛ xa donma kuye nun a xa
donma kanke raxunmase ra.
28 E naxa fa labundɛ nun ture ra
hɔrɔmɔlingira lanpui bɛ, a nun ture
sɛniyɛnxi nun labundɛ gan daaxi gbɛtɛ.
29 Isirayilaka birin naxee a ɲanigexi e
bɔɲɛ kui, xɛmɛe nun ginɛe, nee naxa fa
hadiya ra Alatala xɔn ma, alako Munsa xa
wali raba Alatala a yamarixi naxan na.
30 Munsa naxa a masen Isirayilakae bɛ,
«Wo a kolon, Alatala bara Besaleli Uri
xa di sugandi, Xuru xa mamadi naxan
fatanxi Yuda bɔnsɔɛ ra.
31 Alatala bara xaxili fanyi fi a ma, alako
a xa wali birin naba ki kolon lɔnni fanyi
ra,
32 a xa nɔ wali tode a xaxili kui beenun
a xa raba, a xa nɔ xɛɛma, gbeti, nun wure
gbeeli rawalide,
33 a xa nɔ gɛmɛ fanyi masolide a fa a
rabilinyi yailan, a xa nɔ kamudɛriɲa nun

wali gbɛtɛe rabade.
34 Ala bara a niya Besaleli xa nɔ mixi gbɛtɛ matinkande a xa wali ra. Ala bara na niya Oholiyabu Axisamaki xa di fan bɛ, naxan fatanxi Dana bɔnsɔɛ ra.
35 Ala bara e mali alako e xa fata wali birin na, alɔ gɛmɛ nun wuri masolife, pirinti rabafe, suwa dugi sɔxɔfe gɛsɛ gɛrɛ daaxi, bulu daaxi, nun a gbeeli ra, a nun wali birin e naxan toma e xaxili kui.»

36

Besaleli nun Oholiyabu xa wali

1 Besaleli, Oholiyabu, nun wali fanyi rabae, Alatala bara xaxili fanyi fi naxee ma, alako e xa hɔrɔmɔlingira wali birin naba ki kolon lɔnni fanyi ra, nee wali suxu nɛ alɔ Alatala a yamari ki naxɛ.
2 Munsa naxa Besaleli, Oholiyabu, nun wali fanyi rabae xili, Alatala bara xaxili fanyi fi naxee ma, naxee nu bara a ɲanige e xa na wali raba.
3 Munsa naxa hadiya birin so e yi ra, Isirayilakae naxee baxi sɛrɛxɛ ɲanigexi ra e xa hɔrɔmɔlingira tife xa fe ra. Gɛɛsɛgɛ yo gɛɛsɛgɛ, e nu hadiya gbɛtɛ sɔtɔma.
4 Na wali fanyi rabae naxa keli e xa walie dɛ i, alako e xa hɔrɔmɔlingira wali gbansan naba.
5 E naxa a fala Munsa bɛ, «Ɲama fama hadiya naxee ra, a gbo wali bɛ, Alatala naxan yamarixi.»
6 Na kui Munsa naxa yaamari fi, yi xibaaru xa rayensen yonkinde kui, «Mixi naxa wali sɔnɔn hadiya xa fe ra, naxan bama hɔrɔmɔlingira tife ra.» Ɲama naxa na xui rabatu, e mu fa na hadiya mɔɔli ra sɔnɔn.
7 Se naxee nu bara ba, nee nu nɔma wali raɲɔnde a fanyi ra.
8 Wali fanyi rabae naxa hɔrɔmɔlingira ti suwa dugi fu ra, a gɛrɛ daaxi, a bulu daaxi, nun a gbeeli. E malekɛe sawurɛ masɔxɔ a ma a tofan ki ma.
9 Dugi birin kuya nɔngɔn mɔxɔɲɛn nun solomasaxan, e igbo nɔngɔn naani. E kuyɛ nun e igboya lan.
10 E dugi suuli dɛgɛ e boore ra, e dugi suuli gbɛtɛ fan dɛgɛ e boore ra. Na kui na dugi fu bara findi dugi firin na.
11 E gɛsɛ gɛrɛ daaxi dɛgɛ na dugi singe dɛ kiri ma, a nun na dugi firin nde dɛ kiri ma.
12 E gɛsɛ tongo suuli dɛgɛ na firinyi dɛ kiri ma alako e birin xa lan e boore ma.
13 E suxuse tongo suuli yailan xɛɛma ra, na dugi firinyie ralan e boore ra na suxusee ra. Na nan a niya hɔrɔmɔlingira findi dugi keren na.
14 E dugi fu nun keren sɔxɔ si xabe ra, naxee Ala xa hɔrɔmɔlingira makotoma.
15 Dugi keren kuya nɔngɔn tongo saxan, a igbo nɔngɔn naani. Na dugi fu nun kerenyi birin lan nɛ.
16 E dugi suuli dɛgɛ e boore ra, e findi dugi keren na. Na dugi senni naxee luxi, e fan dɛgɛ e boore ra.
17 E gɛsɛ tongo suuli dɛgɛ na dugi singe ra, a nun na dugi firin nde ra.
18 E suxuse tongo suuli yailan wure gbeeli ra, na dugi firinyie ralan e boore ra na suxusee ra. Na nan a niya na birin findi dugi keren na naxan Ala xa hɔrɔmɔlingira makotoma.
19 E makotose gbɛtɛ yailan yɛxɛɛ kontonyi kiri ra, naxan soxi a gbeeli ra. E makotose gbɛtɛ yailan peremui kiri ra.
20 E kasiya wuri xaba xebenyie ra hɔrɔmɔlingira tima naxee ra.
21 Kankan kuya nɔngɔn fu, a igbo nɔngɔn keren nun a tagi.
22 Suxuse firin lu hɔrɔmɔlingira xebenyi birin ma e kafuma e boore ma naxee ra.
23 Xebenyi mɔxɔɲɛn nan ti hɔrɔmɔlingira yirefanyi ma.
24 Sanbunyi gbeti daaxi tongo naani nan sa na xebenyi mɔxɔɲɛn bun ma, xebenyi keren, sanbunyi firin. E lu xebenyi suxusee fɛ ma.
25 Xebenyi mɔxɔɲɛn nan ti hɔrɔmɔlingira kɔɔla fan ma,
26 a nun e sanbunyi gbeti daaxi tongo naani, xebenyi keren, sanbunyi firin.
27 Xebenyi senni nan ti hɔrɔmɔlingira xanbi ra sogegorode mabiri.
28 E xebenyi firin yailan tuxuie bɛ hɔrɔmɔlingira xanbi ra,
29 naxee fuge nun labe lanma e boore ma, e xiri fuge ra se digilinxi ra. Na tuxui firinyi yailan na ki nɛ.

30 Na birin lanxi xebenyi solomasaxan
nan ma, a nun e sanbunyi gbeti daaxi fu
nun senni, xebenyi keren, sanbunyi firin.
31 E wuri suuli yailan kasiya wuri ra,
hɔrɔmɔlingira xebenyie tima naxee ma.
Suuli rawali sɛɛti ma,
32 suuli rawali boore sɛɛti ma, su-
uli rawali hɔrɔmɔlingira xanbi ra soge-
gorode mabiri.
33 Wuri naxan lu a tagi, na dangi
xebenyie nan xun ma, a keli sɛɛti singe
a sa dɔxɔ boore ra.
34 Na xebenyie, nun na wurie, nun se
digilinxie wuri so naxee kui, na birin
maso xɛɛma nan na.
35 E suwa dugi yailan gɛsɛ gɛrɛ daaxi,
bulu daaxi, nun a gbeeli ra. Malekɛ
sawurɛe dɛgɛ na ma, a tofan ki ma.
36 A gbaku kasiya wuri naani ma naxee
masoxi xɛɛma ra, e tixi gbeti sanbunyie
ma. Suxuse naxee dugi xirima wurie ma,
nee fan maso xɛɛma ra.
37 E suwa dugi gbɛtɛ yailan gɛsɛ gɛrɛ
daaxi, bulu daaxi, nun a gbeeli ra
hɔrɔmɔlingira sode dɛ ra. E a masɔxɔ a
fanyi ra, a xa tofan.
38 E a gbaku wuri suuli ma naxee
yailanxi kasiya wuri ra, e masoxi xɛɛma
ra, e tixi gbeti sanbunyie ma. Suxuse
naxee dugi xirima wurie ma, nee yailanxi
wure gbeeli ra.

37

Saatɛ kankira, hɔrɔmɔlingira teebili,

hɔrɔmɔlingira lanpui, surayi sɛrɛxɛbade

1 Besaleli naxa kankira yailan kasiya
wuri ra. A kuya nɔngɔn firin nun a tagi,
a igbo nɔngɔn keren nun a tagi, a ite
nɔngɔn keren nun a tagi.
2 A naxa a kui nun a fari maso xɛɛma
ra, a naxa a dɛ kiri fan yailan xɛɛma ra.
3 A naxa a suxude digilinxi naani rafala
xɛɛma ra a tunxun naanie ma, firin na
sɛɛti, firin na boore sɛɛti ma.
4 A naxa kasiya wuri firin masoli a bɛ,
a fa e maso xɛɛma ra.
5 A naxa e raso na kankira suxude
digilinxie kui, nee findi kankira tongose
ra.
6 A naxa na kankira dɛrakote yailan
xɛɛma fanyi ra, a findi xunsare yire ra.
A kuya nɔngɔn firin nun a tagi, a igbo
nɔngɔn keren nun a tagi.
7 A naxa malekɛ sawurɛ firin yailan
xɛɛma xabuxi ra kankira dɛrakote fari na
sɛɛti firinyie ma.
8 Na malekɛ sawurɛe nun na kankira
dɛrakote findi keren na.
9 Na malekɛ sawurɛ firinyie naxa ti e
boore ya i, e gabutenyie italaxi, e xun
sinxi xunsare yire.

10 A naxa teebili yailan kasiya wuri ra,
naxan kuya nɔngɔn firin, a igbo nɔngɔn
keren, a ite nɔngɔn keren nun a tagi.
11 A naxa xɛɛma fanyi maso a ma, a nun
a dɛ kirie ma.
12 A naxa xebenyi nde sa na dɛ kirie bun
ma, naxan igbo suxui keren a nun a tagi.
A naxa xɛɛma sa na fan dɛ kirie ma.
13 A naxa a suxude digilinxi naani rafala
xɛɛma ra a tunxun naanie ma, naxee
ilanma a sanyie ra.
14 E nu na na xebenyi bun ma. Wuri
kuyee nu soma nee kui teebili xaninfe ra.
15 A naxa wuri kuyee masoli kasiya
wuri ra, a e maso xɛɛma ra. Nee findi
teebili tongose ra.
16 Piletie, tɔnbilie, pɔɔtie, nun paani
naxee sama na teebili ma, naxee rawal-
ima sɛrɛxɛ yeerama daaxi xa fe ra, a naxa
e birin yailan xɛɛma fanyi ra.

17 A naxa lanpui dɔxɔse nde yailan
xɛɛma fanyi xabuxi ra. A sanyi, a bili,
a salonyie, nun lanpui dɔxɔde naxee
maniya sansi fugee ra, na birin findi
keren na.
18 Salon senni nan mini lanpui dɔxɔse
bili ma, saxan sɛɛti keren, saxan boore
sɛɛti.
19 Tɔnbili saxan nan lu na salon senni
birin xun ma. E maniya sansi bogi ra
naxan dɔxɔxi a burɛxɛee nun a fugee tagi.
20 Tɔnbili naani gbɛtɛ nan lu lanpui
dɔxɔse bili ma. E fan maniya sansi bogi
ra naxan dɔxɔxi a burɛxɛe nun a fugee
tagi.
21 Na salon firin firin dɔxɔ saxanyie bun
ma naxee kelixi a bili ma, a sa nɛ mɛnni
fan ma.
22 Na tɔnbilie nun lanpui salonyie findi
keren na, e yailan xɛɛma fanyi xabuxi ra.

23 A naxa lanpui solofere yailan, a e
dɔxɔ e dɔxɔdee ma alako e dɛxɛ xa yare
iyalan.
24 Xɛɛma naxan nawalixi lanpui dɔxɔse
nun lanpui yirabase yailanfe ra, na findi
xɛɛma kilo tongo saxan nun naani nan na.
25 A naxa surayi sɛrɛxɛbade yailan
kasiya wuri ra. A kuya nɔngɔn keren, a
igbo nɔngɔn keren, a sɛɛti naani birin lan,
a ite nɔngɔn firin. Ferie naxa lu a tuxuie
ra, e nun sɛrɛxɛbade findi se keren na.
26 A naxa na sɛrɛxɛbade birin maso
xɛɛma xinde ra, a fari, a sɛɛtie, a ferie,
nun a dɛ kiri.
27 A naxa suxuse digilinxi firin yailan
xɛɛma ra sɛrɛxɛbade sɛɛti firinyie ma, a
dɛ kiri labe ra, wuri kuyee soma naxee
kui a xaninfe ra.
28 A naxa na wurie yailan kasiya wuri
ra, a naxa xɛɛma maso e ma.
29 A naxa ture sɛniyɛnxi nun surayi xiri
fanyi yailan naxan nawalima sɛrɛxɛdubɛ
tife ra. Na wali xa raba a fanyi ra alɔ
labundɛ rafalɛ a rafalama ki naxɛ.

38

Sɛrɛxɛbade, ye sase xungbe, nun tɛtɛ

1 A naxa sɛrɛxɛ gan daaxi sɛrɛxɛbade
yailan kasiya wuri ra, naxan kuya nɔngɔn
suuli, a igbo nɔngɔn suuli, a sɛɛti birin
lan, a ite nɔngɔn saxan.
2 A naxa feri naani yailan a tuxui birin
ma, naxee findixi se keren na sɛrɛxɛbade
ra. A naxa wure gbeeli maso na birin ma.
3 A naxa sɛrɛxɛbade yirabase birin
yailan wure gbeeli ra, alɔ xube sasee,
pelie, pɔɔtie, sube sɔxɔsee, nun tundee tɛ
sama naxee kui.
4 A naxa se nde yailan wure gbeeli ra
naxan sama tɛ xun ma, sube sama naxan
fari. A naxa suxuse digilinxie wure gbeeli
daaxi sa a tuxui ma,
5 alako a xa gbaku sɛrɛxɛbade kui a tagi.
6 A naxa wuri kuyee yailan kasiya wuri
ra wure gbeeli masoxi e ma.
7 A naxa e raso suxuse digilinxi naanie
kui sɛrɛxɛbade sɛɛti firinyie ma a xaninfe
ra.
8 A naxa hɔrɔmɔlingira ye sase xungbe
nun a dɔxɔse yailan wure gbeeli ra, a
naxan sɔtɔ ginɛe ra naxee nu malanma
hɔrɔmɔlingira sode dɛ ra.
9 A naxa tɛtɛ yailan suwa dugi ra. Tɛtɛ
kuya nɔngɔn kɛmɛ yirefanyi mabiri ra.
10 A naxa gɛrɛ dugi gbaku na wuri
mɔxɔŋɛn ma, naxee tixi sanbunyi wure
gbeeli daaxie ma. Na dugi suxusee naxa
yailan gbeti ra.
11 Tɛtɛ kuya nɔngɔn kɛmɛ kɔɔla fan
mabiri ra. A naxa gɛrɛ dugi gbaku na
wuri mɔxɔŋɛn ma, naxee tixi sanbunyi
wure gbeeli daaxie ma. Na dugi suxusee
xa yailan gbeti ra.
12 Tɛtɛ igbo nɔngɔn tongo suuli soge-
gorode mabiri ra. A naxa gɛrɛ dugi gbaku
na wuri fu ma, naxee tixi sanbunyi wure
gbeeli daaxie ma.
13 Tɛtɛ igbo nɔngɔn tongo suuli soget-
ede fan mabiri ra.
14 A naxa gɛrɛ dugi gbaku sɛɛti ma wuri
saxan ma, naxee tixi sanbunyi ma. Na
kuyɛ nɔngɔn fu nun suuli.
15 A naxa gɛrɛ dugi gbɛtɛ gbaku boore
sɛɛti ma wuri saxan ma, naxee tixi san-
bunyi ma. Na fan kuyɛ nɔngɔn fu nun
suuli.
16 Tɛtɛ naxa yailan suwa dugi ra.
17 Wuri naxee tixi tɛtɛ ma, e tixi e
sanbunyi wure gbeeli daaxie ma. Dugi
suxusee fan na e ma naxee yailanxi gbeti
ra.
18 Tɛtɛ sode dɛ naxa yailan suwa dugi
ra naxan masɔxɔxi gɛsɛ gɛrɛ daaxi, bulu
daaxi, nun a gbeeli ra. Na dugi kuya
nɔngɔn mɔxɔŋɛn, a ite nɔngɔn suuli, alɔ
tɛtɛ dugi birin xa maite.
19 A naxa na gbaku wuri naani ma,
naxee tixi e sanbunyi wure gbeeli daaxie
ma. Na dugi suxusee nun na wuri xunyie
yailanxi gbeti ra.
20 Hɔrɔmɔlingira nun tɛtɛ luuti xirima
se naxee ma, nee birin yailan wure gbeeli
nan na.
21 Hɔrɔmɔlingira, seede walaxɛ na
naxan kui, a wali dɛntɛgɛ nan yi ki. Lewi
bɔnsɔɛ na wali raba Munsa xa yaamari
nan bun ma. Haruna xa di, Itamari nan
findi na wali yarerati ra.
22 Besaleli, Uri xa di, Xuru xa mamadi,
Yuda bɔnsɔɛ, naxa Alatala xa yaamari
birin naba, a naxan masen Munsa bɛ.
23 Oholiyabu, Axisamaki xa di, Dana
bɔnsɔɛ, findi Besaleli malima nan na.
A nu fata se masolide nun suwa dugi

masɔxɔde gɛsɛ gɛrɛ daaxi, bulu daaxi, nun a gbeeli daaxi ra.

24 Xɛɛma xasabi naxan nawalixi hɔrɔmɔlingira tife ra, naxan sɔtɔ hadiya ra, a lan kilo kɛmɛ solomanaani kilo tongo solomanaani nan ma hɔrɔmɔlingira maniyase sɛriyɛ ki ma.

25 Gbeti xasabi naxan sɔtɔ mixi kɔntixie ra, na lan nɛ kilo wulu saxan kilo kɛmɛ solomasaxan nun tongo solofere nun suuli nan ma hɔrɔmɔlingira maniyase sɛriyɛ ki ma.

26 Mixi wulu kɛmɛ senni mixi wulu saxan kɛmɛ suuli tongo suuli, naxee nu bara ɲɛ mɔxɔɲɛn sɔtɔ nun na xanbi, naxee kɔntixi Isirayilakae tagi, kankan naxa gbeti giramu senni fi hɔrɔmɔlingira maniyase sɛriyɛ ki ma.

27 E naxa gbeti kilo wulu saxan kilo kɛmɛ naani raxunu wuri sanbunyi kɛmɛ yailanfe ra hɔrɔmɔlingira nun tɛtɛ bɛ. Wuri sanbun keren findi gbeti kilo tongo saxan nun naani nan na.

28 Na kilo mɔxɔɲɛn naxan lu, na naxa yailan dugi nun wuri suxusee nun wuri xunyie ra.

29 Wure gbeeli xasabi naxan sɔtɔ Isirayila xa hadiya ra, a lan kilo wulu firin kilo kɛmɛ naani nun solofere.

30 E naxa a findi hɔrɔmɔlingira sode dɛ wuri sanbunyie ra, nun sɛrɛxɛbade wure gbeeli daaxi, nun na xa yirabase birin,

31 nun tɛtɛ wuri sanbunyie, nun a sode dɛ xa wuri sanbunyie, nun tɛtɛ maxirisee ra.

39

Sɛrɛxɛdubɛ sosee

1 E naxa sose sɛniyɛnxie dɛgɛ Haruna nun sɛrɛxɛdubɛe bɛ naxee walima hɔrɔmɔlingira kui. Na sose yailanxi gɛsɛ gɛrɛ daaxi, bulu daaxi, a gbeeli, nun suwa dugi ra, alɔ Alatala a yamari Munsa bɛ ki naxɛ.

2 E donma kuye yailan nɛ xɛɛma gɛsɛ ra, gɛsɛ gɛrɛ daaxi, bulu daaxi, a gbeeli, nun suwa dugi ra.

3 E naxa xɛɛma kebela itala, e a ixaba e a yailan waya ra. E naxa gɛsɛ gɛrɛ daaxi, bulu daaxi, a gbeeli, nun suwa dugi masɔxɔ na waya ra. A findi wali tofanyi nan na.

4 E naxa tunki raxunmase firin yailan naxee xirima donma kuye ra.

5 Bɛlɛti fan yailan na ki nɛ gɛsɛ gɛrɛ daaxi, bulu daaxi, a gbeeli, nun suwa dugi ra. Na bɛlɛti nun donma findi keren na. Na birin yailanxi alɔ Alatala Munsa yamari ki naxɛ.

6 E naxa onixi gɛmɛe rawali, e naxa e rabilinyi findi xɛɛma ra. E naxa Isirayila xa die xili masoli e ma, alɔ e sɛbɛli masolima xurundɛ ma ki naxɛ.

7 E naxa e sa tunki raxunmasee ma, e xa findi tɔnxuma see ra Isirayila xa die xa fe ma, alɔ Alatala Munsa yamari ki naxɛ.

8 E donma kanke raxunmase yailan nɛ a fanyi ra alɔ donma kuye. E na suwa dugi sɔxɔ xɛɛma gɛsɛ, gɛsɛ gɛrɛ daaxi, bulu daaxi, nun a gbeeli ra.

9 A xa kuyɛ nun a xa igboya lan nɛ suxui keren ma, a findi dugi firin na.

10 Gɛmɛ tofanyie safɛ naani nu na a ma. Safɛ singe findi gɛmɛe nan na, naxee xili sariduwani, topasi, nun emerode.

11 Safɛ firin nde, esikaribukulu, safiri, nun diyaman.

12 Safɛ saxan nde, opale, agati, nun ametisite.

13 Safɛ naani nde, kirosolite, onixi, nun yasipe. Xɛɛma nu na na gɛmɛ birin rabilinyi ma.

14 Isirayila xa die xilie masoli na gɛmɛ fu nun firin ma, alɔ sɛbɛli masolima xurundɛ ma ki naxɛ. Kankan xili masoli gɛmɛ nde ma. E findi Isirayila bɔnsɔɛ fu nun firinyi matɔnxuma se nan na.

15 E luuti die dɛgɛ nɛ na donma kanke raxunmase ma, naxee yailanxi xɛɛma ra.

16 E xurundɛ firin yailan xɛɛma ra, e e dɛgɛ donma kanke raxunmase ma a dɛ kiri firinyie ma a fuge ra.

17 E na luuti xɛɛma daaxie xiri na xurundɛ firinyie ma, naxee dɛgɛxi donma kanke raxunmase dɛ kiri ma.

18 E man na luuti firinyie xiri donma kuye tunki raxunmasee ma.

19 E xurundɛ firin gbɛtɛ yailan xɛɛma ra, naxee dɛgɛma donma kanke raxunmase dɛ kirie ma a labe ra. E nee dɛgɛ donma kuye sɛɛti ma.

20 E man naxa xurundɛ firin gbɛtɛ yailan xɛɛma ra, naxee dɛgɛma tunki rax-

unmasee labe ra, dɛnnaxɛ ilanma bɛlɛti ra,
21 Donma kanke raxunmase naxa xiri
donma kuye ma luuti gɛrɛ daaxi ra naxan
nasoma xurundɛe kui naxee dɛgɛxi
donma kanke raxunmase nun donma
kuye ma, alɔ Alatala a yamari Munsa bɛ
ki naxɛ.
22 E naxa sɛrɛxɛdubɛ xa donma kuye
bun magoroe sɔxɔ gɛsɛ gɛrɛ daaxi ra.
23 E naxa a xunyi rasode xaba a tagi, e
na sode dɛ masɔxɔ, alako bɔɔde yo naxa
lu a ma.
24 E naxa a raxunma pirinti gɛrɛ daaxi,
bulu daaxi, nun a gbeeli ra naxee misaal-
ixi wuri bogi ra a rabilinyi birin ma.
25 E naxa tɔlɔnyi xɛɛma daaxie dɛgɛ
na pirintie tagi, alako tɔlɔnyi nde xa lu
wuri bogi birin tagi na donma kuye bun
magoroe sanbunyi birin ma.
26 Tɔlɔnyi nde lu wuri bogi birin tagi
na donma kuye bun magoroe sanbunyi
birin ma, alako sɛrɛxɛdubɛ xa wali raba
alɔ Alatala a yamari Munsa bɛ ki naxɛ.
27 E naxa donma kuye bun magoroe
gbɛtɛ dɛgɛ suwa dugi ra, naxan sɔxɔxi a
fanyi ra, Haruna nun a xa di xɛmɛe bɛ.
28 Xunmasee naxa yailan suwa dugi ra.
E naxa wantan bun soe fan dɛgɛ suwa
dugi ra.
29 E naxa bɛlɛti yailan suwa dugi ra,
naxan masɔxɔxi a gɛrɛ daaxi, a bulu
daaxi, nun a gbeeli ra, alɔ Alatala a
yamari Munsa bɛ ki naxɛ.
30 E naxa walaxɛ lanmadi yailan xɛɛma
ra, a findi tɔnxuma sɛniyɛnxi ra. E naxa
sɛbɛli masoli a ma, alɔ e sɛbɛli masolima
xurundɛ ma ki naxɛ, a masenfe ra, «Mixi
sɛniyɛnxi Alatala bɛ.»
31 E naxa a xiri gɛsɛ gɛrɛ daaxi nun gɛsɛ
bulu daaxi ra xunmase ma a tigi ra, alɔ
Alatala Munsa yamari ki naxɛ.

Hɔrɔmɔlingira xa see

32 Hɔrɔmɔlingira xa wali raŋɔn na ki
nɛ, Ala mixi lima dɛnnaxɛ. Isirayilakae
a birin naba nɛ alɔ Alatala Munsa yamari
ki naxɛ.
33 E naxa hɔrɔmɔlingira xanin Munsa
xɔn ma nun a se birin:
tɛtɛ nun a see,
suxusee,
xebenyie,
wuri kuyee mɔɔli firin,
wuri sanbunyie,
34 hɔrɔmɔlingira makotosee,
naxan yailanxi yɛxɛɛ kontonyi kiri gbeeli
ra,
a nun naxan yailanxi peremui kiri ra,
dugi naxan gbakuxi yire sɛniyɛnxi
fisamante sode dɛ ra,
35 saatɛ kankira nun a xa wuri kuyee,
seede kankira dɛrakote,
36 teebili,
teebili xa yirabase birin,
taami naxan sama teebili fari sɛrɛxɛ ra,
37 lanpui dɔxɔse xɛɛma daaxi,
lanpuie nun e yirabase birin,
lanpui ture,
38 Surayi sɛrɛxɛbade xɛɛma daaxi,
ture sɛniyɛnxi,
surayi,
dugi naxan gbakuxi tɛtɛ sode dɛ ra,
39 sɛrɛxɛbade wure gbeeli daaxi,
a xa wuri kuyee,
wuree sube sama naxee fari,
a xa yirabase birin,
ye sase xungbe nun a dɔxɔse,
40 tɛtɛ dugie,
wurie dugie gbakuma naxee ma
nee sanbunyie,
dugi naxan gbakuxi hɔrɔmɔlingira sode
dɛ ra,
luutie,
wurie luutie xirima naxee ra,
a nun hɔrɔmɔlingira xa yirabase birin,
Ala maxandi yire,
41 sɛrɛxɛdubɛe xa sose naxee rawalima
yire sɛniyɛnxi kui,
Haruna nun a xa die xa sose sɛniyɛnxie
naxee rawalima e xa sɛrɛxɛdubɛ
wali kui.
42 Isirayilakae naxa na wali birin naba,
alɔ Alatala a yamari Munsa bɛ ki naxɛ.
43 Munsa to na wali birin to a rabaxi alɔ
Alatala a yamari ki naxɛ, a naxa duba
Isirayilakae bɛ.

40

Ala xa yaamarie rakamalife

hɔrɔmɔlingira xa fe ra

1 Alatala naxa a masen Munsa bɛ,
2 «Kike singe xi singe, i xa
hɔrɔmɔlingira ti, Ala wo lima dɛnnaxɛ.

3 I xa saatɛ kankira dɔxɔ na kui dugi
xanbi ra.
4 I xa teebili yailan mɛnni, i fa see dɔxɔ
a ma a raba ki ma. I xa lanpui dɔxɔse ti
naa, i fa lanpuie dɔxɔ a fari.
5 I xa surayi sɛrɛxɛbade xɛɛma daaxi
dɔxɔ saatɛ kankira ya ra, i fa dugi gbaku
hɔrɔmɔlingira sode dɛ ra Ala maxandi
yire.
6 I xa sɛrɛxɛbade dɔxɔ hɔrɔmɔlingira
sode ya ra, Ala wo lima dɛnnaxɛ.
7 I xa ye sase xungbe dɔxɔ
hɔrɔmɔlingira nun sɛrɛxɛbade tagi, i fa
ye sa a kui.
8 I xa hɔrɔmɔlingira tɛtɛ ti, i fa dugi
gbaku tɛtɛ sode dɛ ra.»

9 «I na gɛ na ra, i xa ture sɛniyɛnxi
tongo, i fa a sa hɔrɔmɔlingira nun a kui
se birin ma, e xa sɛniyɛn Alatala bɛ.
10 I man xa na raba sɛrɛxɛbade nun a
yirabase birin ma. E xa sɛniyɛn Alatala
bɛ.
11 I man xa na raba ye sase xungbe nun
a dɔxɔse ma, e xa sɛniyɛn Alatala bɛ.»

12 «I xa Haruna nun a xa die malan
hɔrɔmɔlingira sode dɛ ra, i fa e maxa ye
ra.
13 I xa sɛrɛxɛdubɛ sose sɛniyɛnxie
ragoro Haruna ma, i fa ture sɛniyɛnxi sa
a ma alako a xa findi n ma sɛrɛxɛdubɛ ra.
14 I xa sɛrɛxɛdubɛ sose sɛniyɛnxie
ragoro a xa die fan ma,
15 i fa ture sɛniyɛnxi sa e ma alɔ i naxan
nabaxi e baba ra, alako e fan xa findi n
ma sɛrɛxɛdubɛe ra. Na wali luma e yi ra,
a nun naxee fama e xanbi ra abadan.»
16 Na tɛmui Munsa naxa Alatala xa
yaamari birin naba alɔ a fala a bɛ ki naxɛ.
17 Kelife e mini Misira bɔxi kui tɛmui
naxɛ, ɲɛ firin nde, kike singe, tɛngɛ singe
lɔxɔɛ, a naxa hɔrɔmɔlingira ti.
18 Munsa naxa hɔrɔmɔlingira sanbun-
yie sa, a a wuri birin ti,
19 a fa dugie itala hɔrɔmɔlingira xun
ma, a nun a makotosee alɔ Alatala a
yamarixi ki naxɛ.

20 Munsa naxa saatɛ walaxɛ firinyie sa
saatɛ kankira kui, a fa kankira wurie raso
kankira suxuse digilinxie kui, a kankira
dɛrakote sa a dɛ ra naxan findixi xunsare
yire ra.

21 A to gɛ na rabade, a naxa saatɛ
kankira xanin hɔrɔmɔlingira kui, a a dɔxɔ
yire sɛniyɛnxi fisamante kui. A naxa dugi
gbaku na ya ra, alako mixi yo naxa a to
alɔ Alatala a yamarixi ki naxɛ.
22 A naxa hɔrɔmɔlingira teebili dɔxɔ
dugi ya ra a kɔɔla mabiri,
23 a fa taamie sa a fari a safɛ ki ma
Alatala ya xɔri alɔ Alatala a yamarixi ki
naxɛ.
24 A naxa lanpui dɔxɔse ti hɔrɔmɔlingira
kui teebili ya ra a yirefanyi mabiri,
25 a fa lanpuie ti na fari Alatala ya xɔri
alɔ Alatala a yamarixi ki naxɛ.
26 A naxa surayi sɛrɛxɛbade dɔxɔ
hɔrɔmɔlingira kui dugi gbakuxi a ya ra,
27 a fa surayi gan mɛnni alɔ Alatala a
yamarixi ki naxɛ.
28 A naxa dugi gbaku hɔrɔmɔlingira
sode dɛ ra.
29 A naxa sɛrɛxɛbade dɔxɔ hɔrɔmɔlingira
sode dɛ ra. A naxa sɛrɛxɛ gan daaxi ba
mɛnni nun hadiya alɔ Alatala a yamarixi
ki naxɛ.
30 A naxa ye sase xungbe dɔxɔ
hɔrɔmɔlingira nun sɛrɛxɛbade tagi, a ye
sa a kui marasɛniyɛnyi xa fe ra.
31 Munsa, Haruna, nun Haruna xa die
nu luma e bɛlɛxɛe nun e sanyie maxa ra
naa,
32 e soma hɔrɔmɔlingira kui tɛmui
naxɛ, a nun e sɛrɛxɛ bama tɛmui naxɛ alɔ
Alatala Munsa yamarixi ki naxɛ.
33 Munsa naxa tɛtɛ rabilin hɔrɔmɔlingira
nun sɛrɛxɛbade ra, a fa dugi gbaku tɛtɛ
sode dɛ ra.
34 Munsa to gɛ na birin na, nuxui
naxa din hɔrɔmɔlingira xun ma, Ala e
lima dɛnnaxɛ. Alatala xa nɔrɛ naxa
hɔrɔmɔlingira rafe,
35 han na naxa a niya Munsa mu nu
nɔma sode na kui. Alatala xa nɔrɛ nu
bara na rafe, nuxui fan nu radinxi na
birin xun ma.
36 Kelife na tɛmui e xa biyaasie kui,
Isirayilakae mu ɲɛrɛ fɔlɔma fo nuxui na
keli hɔrɔmɔlingira xun ma.
37 Xa nuxui mu te hɔrɔmɔlingira xun
ma, Isirayilakae mu ɲɛrɛ raminima sigafe
yire gbɛtɛ.
38 Alatala xa nuxui nu luma
hɔrɔmɔlingira xun ma yanyi nun kɔɛ ra.

Isirayilakae nu tɛ dɛxɛxi toma nuxui kui kɔɛ ra. A lu na ki nɛ e xa biyaasi birin kui.

Tawureta Munsa Lewi Sɛrɛxɛdubɛ Bɔnsɔɛ xa Sɛriyɛ

Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Alatala naxa a xa sɛriyɛ masen a xa ɲama bɛ Annabi Munsa saabui ra. Na sɛriyɛ sɛbɛxi kitaabui suuli kui naxee birin nalanxi xili falama «Tawureta Munsa.» Isirayila fɔlɔxi ki naxɛ nun e biraxi sɛriyɛ naxan fɔxɔ ra, na birin sɛbɛxi na kitaabuie nan kui.

«Lewi Sɛrɛxɛdubɛ bɔnsɔɛ xa Sɛriyɛ» findixi kitaabui saxan nde nan na Tawureta Munsa kui. A sɛbɛxi mixie nan bɛ naxee nu Ala xa wali rabama Isirayilakae ya ma. Na mixie findixi Lewi bɔnsɔɛ nan na. Lewi nu findixi Annabi Yaxuba xa di nde nan na. Ala nu bara yaamari fi a Lewi xa die xa findi salide walikɛe nun sɛrɛxɛdubɛe ra.

A nu lanma Ala xa wali xa raba a raba ki ma. Na kui Annabi Munsa naxa na birin sɛbɛ kitaabui kui alako diinɛ yareratie nun Isirayila ɲama xa na sɛriyɛ kolon, e xa bira na fɔxɔ ra. Fe gbegbe sɛbɛxi yi kitaabui kui sɛrɛxɛe xa fe ra. Ala nu wama nee xa ba e ba ki ma. A man naxa wa adama xa ɲɛrɛ sɛniyɛnyi kui, alɔ Ala nu wama a xɔn ma ki naxɛ a xa ɲama bɛ. A yaamari wuyaxi fixi nɛ alako adama xa Ala waxɔnfe kolon.

To mixie nɔma lɔnni gbegbe tode yi kitaabui kui. Won xa a kolon Alatala mu yaamarie fixi mixie ma fufafu. Xa Ala bara sɛriyɛ nde so adama yi ra, a na rabaxi fe nde nan ma. Ala wama a xa mixie xa sɛniyɛn barima a a kolon e hɛɛri nan toma na kira sɛniyɛnxi xɔn ma. Xa won bira Ala xa marasi fɔxɔ ra, won fe fanyi sɔtɔma nɛ duniɲa, won man a sɔtɔ aligiyama. Ala xa won mali alako ɲanige xa lu won bɔɲɛ kui, won xa duniɲa igiri alɔ won Daa Marigi won nasixi ki naxɛ. Amina.

Tawureta Munsa Lewi Sɛrɛxɛdubɛ Bɔnsɔɛ xa Sɛriyɛ

Sɛrɛxɛ gan daaxi

1 Alatala naxa Annabi Munsa xili a xa hɔrɔmɔlingira kui, a a masen a bɛ,
2 «A fala Isirayilakae bɛ, naxan na wa sɛrɛxɛ bafe n tan Alatala bɛ, a xa xuruse
lanma xa na mu a ra xuruse xungbe ba.
3 Xa a wama xuruse xungbe nan bafe
sɛrɛxɛ gan daaxi ra, fo a xa findi tuura ra
lanyuru mu na naxan ma. A xa fa na ra n
tan Alatala xa hɔrɔmɔlingira sode dɛ ra,
alako n xa a tongo.
4 Sɛrɛxɛba xa a bɛlɛxɛ sa xuruse xun
tagi, alako n tan Alatala xa na sɛrɛxɛ
tongo, a xa findi a xunsare ra a xa yunubi
xa fe ra.
5 Na tuura xa faxa n tan Alatala ya
i. Haruna xa di sɛrɛxɛdubɛe xa fa na
tuura wuli ra, e xa a kasan sɛrɛxɛbade
sɛɛtie ma, sɛrɛxɛbade naxan na n ma
hɔrɔmɔlingira sode dɛ ra.
6 E xa tuura bura, e fa a isɛgɛ.
7 Haruna xa di sɛrɛxɛdubɛe xa yege
radɔxɔ, e tɛ radɛxɛ.
8 E man xa sɛrɛxɛ sube, a xunyi, nun a
ture sa tɛ i sɛrɛxɛbade.
9 A furingɛ nun a sanyie xa raxa.
Sɛrɛxɛdubɛ xa na birin gan sɛrɛxɛbade.
Sɛrɛxɛ gan daaxi na a ra naxan xiri rafan
n tan Alatala ma.»
10 «Xa mixi wama sɛrɛxɛ gan daaxi
bafe xuruse lanma ra, a xa findi yɛxɛɛ
kontonyi ra, xa na mu a ra sikɔtɛ, lanyuru
mu na naxan ma.
11 Sɛrɛxɛba xa na kɔn naxaba
sɛrɛxɛbade kɔɔla mabiri n tan Alatala ya
i. Haruna xa di sɛrɛxɛdubɛe xa a wuli
tongo, e xa a kasan sɛrɛxɛbade sɛɛtie ma.
12 E na gɛ sube ixabade, sɛrɛxɛdubɛ xa a
sube, a xunyi, nun a ture sa tɛ sɛrɛxɛbade
fari.
13 Sɛrɛxɛba xa sɛrɛxɛ furingɛ nun a
sanyie raxa. Sɛrɛxɛdubɛ xa na birin gan
sɛrɛxɛbade. Sɛrɛxɛ gan daaxi na a ra
naxan xiri rafan n tan Alatala ma.»
14 «Xa a wama xɔni bafe sɛrɛxɛ gan
daaxi ra n tan Alatala bɛ, fo a xa findi
kolokonde nan na, xa na mu a ra ganbɛ
yɔrɛ ra.
15 Sɛrɛxɛdubɛ xa fa a ra sɛrɛxɛbade, a
a xunyi bolon a dɛ i, a a sa tɛ, a a gan. A
wuli xa ifili sɛrɛxɛbade sɛɛtie ma.
16 A xa a gɛmɛ bɔɔtɔ ba, a a wɔlɛ tɛ i
xube xun, sɛrɛxɛbade sogetede mabiri ra.

17 Sɛrɛxɛdubɛ xa a suxu a gabutenyie
ma, a a ibɔɔ. A xa a gan, a findi sɛrɛxɛ gan
daaxi ra, naxan xiri rafan n tan Alatala
ma.»

2

Sansi xɔri sɛrɛxɛ

1 «Xa mixi wama sɛrɛxɛ bafe n tan
Alatala bɛ naxan findixi sansi xɔri ra, a
xa a luxuta a fanyi ra. A xa ture sa a fari,
a surayi fan sa ture fari.
2 A xa na so Haruna xa di sɛrɛxɛdubɛe
yi ra. Sɛrɛxɛdubɛ nde xa sansi xɔri
luxutaxi bɛlɛxɛ ya keren kɔ, ture saxi
naxan fari, a nun surayi, a xa a sa tɛ
i. Na xa gan n tan Alatala bɛ, a xa
findi tɔnxuma ra na sɛrɛxɛ birin xa fe ra.
Sɛrɛxɛ gan daaxi na a ra naxan xiri rafan
n tan Alatala ma.
3 Sansi xɔri luxutaxi naxan luxi naa
findima Haruna nun a xa die nan gbe ra.
A sɛniyɛn barima a baxi sɛrɛxɛ ganxi nan
na naxan baxi n tan Alatala bɛ.»
4 «Xa mixi wama sɛrɛxɛ bafe n tan
Alatala bɛ naxan findixi taami ganxi ra, a
xa na yailan sansi xɔri luxutaxi ra lɛbini
mu na naxan xun. Ture xa masunbu na
fan na. Taami lɛbinitare xunxurie fan
nɔma yailande, ture masoxi naxee ma.»
5 «Xa mixi wama sɛrɛxɛ bafe naxan
findixi taami gilinxi ra, a xa na yailan
sansi xɔri luxutaxi ra lɛbini mu na naxan
xun. Ture xa masunbu na fan na.
6 A na gɛ gilinde, a xa igira, ture sa a
ma, a xa findi sɛrɛxɛ ra.»
7 «Xa mixi wama sɛrɛxɛ bafe naxan
findixi taami ra naxan ganxi tunde kui, a
xa na yailan sansi xɔri luxutaxi nun ture
ra.
8 A lanma mixi xa fa na sɛrɛxɛ mɔɔli
ra n tan Alatala bɛ. Xa na bara
so sɛrɛxɛdubɛ yi ra, a na xaninma
sɛrɛxɛbade.
9 A xa nde tongo naxan findima
tɔnxuma ra, a xa na gan sɛrɛxɛbade fari,
a xa findi sɛrɛxɛ ra, naxan xiri rafan n tan
Alatala ma.
10 Sansi xɔri dinxi naxan luxi a findima
Haruna nun a xa die nan gbe ra. A
sɛniyɛn barima a baxi sɛrɛxɛ ganxi nan
na naxan baxi n tan Alatala bɛ.»
11 «Sɛrɛxɛ naxan birin bama n tan
Alatala bɛ, lɛbini yo naxa lu a xun. A mu
lan wo xa sɛrɛxɛ gan daaxi yo ba n tan
Alatala bɛ lɛbini na naxan xun, xa na mu
a ra kumi.
12 Wo nɔma lɛbini nun kumi sade sansi
bogi singee xun ma naxee bama sɛrɛxɛ
ra n tan Alatala bɛ, kɔnɔ e naxa gan
sɛrɛxɛbade fari.
13 Fɔxɔɛ xa sa na sɛrɛxɛ mɔɔli birin ma,
barima na bara findi saatɛ tɔnxuma ra wo
tan nun wo Marigi Ala tagi. Fɔxɔɛ xa sa
wo xa sɛrɛxɛ birin ma.»
14 «Xa wo wama sɛrɛxɛ bafe n tan
Alatala bɛ wo xa sansi bogi singe ra, wo
xa tɔnsɔɛ nɛɛnɛ gan,
15 wo ture nun surayi sa a xun, a xa
findi sansi bogi singe sɛrɛxɛ ra.
16 Sɛrɛxɛdubɛ xa nde tongo na sansi
xɔri, ture, nun surayi ra, na xa findi
tɔnxuma ra. A xa na gan sɛrɛxɛbade fari.
A xa findi sɛrɛxɛ ra, naxan xiri rafan n
tan Alatala ma.»

3

Xanunteya sɛrɛxɛ

1 «Xa mixi wama xuruse xungbe bafe
xanunteya sɛrɛxɛ ra n tan Alatala bɛ,
xuruse xɛmɛma, xa na mu a ra ginɛma,
a xa findi xuruse ra lanyuru yo mu na
naxan ma.
2 A xa a bɛlɛxɛ sa na xuruse xun
tagi n tan Ala xa hɔrɔmɔlingira sode
dɛ ra, a a kɔn naxaba. Haruna xa di
sɛrɛxɛdubɛe xa na xuruse wuli kasan
sɛrɛxɛbade sɛɛtie ma.
3 Xanunteya sɛrɛxɛ kui, a lanma ture
naxan na furingɛ sɛɛti ma, a xa gan tɛ i
n tan Alatala ya i,
4 a nun a gungui firinyi, e ture, nun
laare naxan na a bɔŋɛ ma.
5 Haruna xa die xa na birin gan sɛrɛxɛ
gan daaxi xun ma, naxan na ganfe
sɛrɛxɛbade fari. A xa findi se xiri
ŋɔxunmɛ ra n tan Alatala bɛ.»
6 «Xa mixi wama xuruse lanma bafe
xanunteya sɛrɛxɛ ra n tan Alatala bɛ,
xuruse xɛmɛma, xa na mu a ra ginɛma,
a xa findi xuruse ra lanyuru yo mu na
naxan ma.
7 Xa mixi wama yɛxɛɛ bafe sɛrɛxɛ ra, a
xa na masen n tan Alatala bɛ.
8 A xa a bɛlɛxɛ sa a xun tagi, a fa a kɔn
naxaba n tan Ala xa hɔrɔmɔlingira sode
dɛ ra. Haruna xa di sɛrɛxɛdubɛe xa na
xuruse wuli kasan sɛrɛxɛbade sɛɛtie ma.

9 Yi xanunteya sɛrɛxɛ kui, a lanma a
ture, a xuli, ture naxan na furingɛ sɛɛti
ma,
10 a gungui firinyi, e ture, nun laare
naxan na a bɔɲɛ ma, na birin xa gan tɛ
i n tan Alatala ya i.
11 Sɛrɛxɛdubɛ xa na gan sɛrɛxɛbade
fari. Tɛ xa na birin gan. Na bara findi
sɛrɛxɛ gan daaxi ra n tan Alatala bɛ.»
12 «Xa mixi wama si bafe sɛrɛxɛ ra, a xa
na masen n tan Alatala bɛ.
13 A xa a bɛlɛxɛ sa a xun tagi, a fa a
kɔn naxaba n tan Ala xa hɔrɔmɔlingira
sode dɛ ra, Haruna xa di sɛrɛxɛdubɛe xa
na xuruse wuli kasan sɛrɛxɛbade sɛɛtie
ma.
14 Yi xanunteya sɛrɛxɛ kui, a lanma a
ture naxan na furingɛ sɛɛti ma,
15 a gungui firinyi, e ture, nun laare
naxan na a bɔɲɛ ma, na birin xa gan tɛ
i n tan Alatala ya i.
16 Sɛrɛxɛdubɛ xa na gan sɛrɛxɛbade
fari. Tɛ xa na birin gan. Na bara findi
sɛrɛxɛ gan daaxi ra n tan Alatala bɛ naxan
xiri rafan n ma.»
17 «Mixi yo naxa sube ture don, mixi yo
naxa sube wuli min. Wo sabati dɛdɛ, na
bara findi yaamari ra naxan mu kanama
abadan.»

4

Yunubi xafari sɛrɛxɛ

1 Alatala naxa a masen Annabi Munsa
bɛ,
2 «A fala Isirayilakae bɛ, xa mixi nde sa
yunubi raba, kɔnɔ a mu keli a ɲanige ma,
a xa bira yi sɛriyɛ fɔxɔ ra.
3 Xa sɛrɛxɛdubɛ kuntigi sa Ala xa yaa-
mari nde matandi, na fa findi yunubi ra
ɲama bɛ, a lanma a xa tuura ba sɛrɛxɛ
ra n tan Alatala bɛ, lanyuru mu na naxan
ma, alako na xa findi yunubi xafari sɛrɛxɛ
ra a bɛ.
4 A xa tuura xanin n tan Ala xa
hɔrɔmɔlingira sode dɛ ra n ya i, a a bɛlɛxɛ
sa a xun tagi, a fa a kɔn naxaba n tan
Alatala ya i.
5 Sɛrɛxɛdubɛ kuntigi xa na tuura wuli
xanin n ma hɔrɔmɔlingira kui,
6 a a bɛlɛxɛsole ragoro na wuli xɔɔra, a
a kasan sanya solofere dugi ya ra naxan
gbakuxi yire sɛniyɛnxi ma n tan Alatala
ya i.
7 Sɛrɛxɛdubɛ xa wuli nde sa ferie ma
naxee na surayi sɛrɛxɛbade tunxunyi
naani ra, naxan na n tan Alatala ya i n
ma hɔrɔmɔlingira kui. Wuli naxan luxi,
a xa na ifili sɛrɛxɛ gan daaxi sɛrɛxɛbade
lanbanyi ma, naxan na n tan Alatala xa
hɔrɔmɔlingira sode dɛ ra.
8 A xa ture birin ba tuura ma naxan
findixi yunubi xafari sɛrɛxɛ ra, ture
naxan na a furingɛ sɛɛti ma,
9 a gungui firinyi, e ture, nun laare
naxan na a bɔɲɛ ma.
10 A xa na raba alɔ xanunteya sɛrɛxɛ
rabama ki naxɛ. Sɛrɛxɛdubɛ xa na gan
sɛrɛxɛ gan daaxi sɛrɛxɛbade fari.
11 Kɔnɔ tuura kiri, a sube, a xunyi, a
sanyie, a furingɛ, nun a ɲaɲɛ,
12 na tuura dɔnxɔɛ birin xa xanin ɲama
yonkinde fari ma, yire sɛniyɛnxi, tɛ xube
wɔlɛma dɛnnaxɛ. Mɛnni a xa gan tɛ ra na
tɛ xube fari.»
13 «Xa Isirayila ɲama birin nan sa n tan
Ala xa yaamari nde matandixi, kɔnɔ na
mu keli e ɲanige ma, na findima yunubi
ra e bɛ.
14 E na fahaamui sɔtɔ na ma tɛmui
naxɛ, ɲama xa tuura yɔrɛ ba sɛrɛxɛ ra n
tan Alatala bɛ hɔrɔmɔlingira sode dɛ ra
naxan findima yunubi xafari sɛrɛxɛ ra e
bɛ.
15 Ɲama forie xa e bɛlɛxɛ sa tuura xun
tagi n tan Alatala ya i, e a kɔn naxaba.
16 Sɛrɛxɛdubɛ kuntigi xa na tuura wuli
xanin n tan Ala xa hɔrɔmɔlingira kui,
17 a a bɛlɛxɛsole ragoro na wuli xɔɔra, a
a kasan sanya solofere dugi ya ra naxan
gbakuxi yire sɛniyɛnxi ma n tan Alatala
ya i.
18 Sɛrɛxɛdubɛ xa wuli nde sa ferie ma
naxee nu na sɛrɛxɛbade tunxunyi naani
ra, naxan na n tan Alatala ya i n ma
hɔrɔmɔlingira kui. Wuli naxan luxi, a xa
na ifili sɛrɛxɛ gan daaxi sɛrɛxɛbade lan-
banyi ma, naxan na n ma hɔrɔmɔlingira
sode dɛ ra.
19 A xa ture birin ba tuura ma, a na gan
sɛrɛxɛbade fari.
20 A xa yi tuura ba sɛrɛxɛ ra alɔ naxan
bama yunubi xafari sɛrɛxɛ ra. E ba ki
birin keren. Na kui, sɛrɛxɛdubɛ sɛrɛxɛ

bama naxan findima e xunsare ra, alako e xa yunubie xa xafari.
21 A xa na tuura xanin ɲama yonkinde fari ma, a xa a gan alɔ boore tuura ganma ki naxɛ. Na findima yunubi xafari sɛrɛxɛ nan na ɲama bɛ.»

22 «Xa mangɛ nde a Marigi Alatala xa yaamari nde matandi, kɔnɔ na mu keli a ɲanige ma, na findima yunubi ra a bɛ.
23 A na fahaamui sɔtɔ na ma tɛmui naxɛ, a xa sikɔtɛ ba sɛrɛxɛ ra, lanyuru mu na naxan ma.
24 A xa a bɛlɛxɛ sa sikɔtɛ xun tagi ma n tan Alatala ya i, a a kɔn naxaba sɛrɛxɛ gan daaxie kɔn naxabama dɛnnaxɛ. Yunubi xafari sɛrɛxɛ na a ra.
25 Sɛrɛxɛdubɛ xa a bɛlɛxɛsole ragoro na wuli xɔɔra naxan baxi yunubi xa fe ra, a nde sa ferie ma naxee na sɛrɛxɛ gan daaxi sɛrɛxɛbade tunxunyi naani ra. Wuli naxan luxi, a xa na ifili sɛrɛxɛ gan daaxi sɛrɛxɛbade lanbanyi ma.
26 A xa na ture birin gan sɛrɛxɛbade fari, alɔ xanunteya sɛrɛxɛ rabama ki naxɛ. Na kui sɛrɛxɛdubɛ xunsare sɛrɛxɛ bama mangɛ bɛ, alako a xa yunubi xa xafari.»

27 «Xa mixi nde sa a Marigi Alatala xa yaamari nde matandi, kɔnɔ na mu keli a ɲanige ma, na findima yunubi ra a bɛ.
28 A na fahaamui sɔtɔ na ma tɛmui naxɛ, a xa si ginɛ ba sɛrɛxɛ ra, lanyuru mu na naxan ma, a xa yunubi xa fe ra.
29 A xa a bɛlɛxɛ sa na yunubi xafari sɛrɛxɛ xun tagi, a a kɔn naxaba sɛrɛxɛ gan daaxie kɔn naxabama dɛnnaxɛ.
30 Sɛrɛxɛdubɛ xa a bɛlɛxɛsole ragoro na wuli xɔɔra naxan baxi yunubi xa fe ra, a nde sa ferie ma naxee na sɛrɛxɛ gan daaxi sɛrɛxɛbade tunxunyi naani ra. Wuli naxan luxi, a xa na ifili sɛrɛxɛ gan daaxi sɛrɛxɛbade lanbanyi ma.
31 A xa na ture birin ba si ma, alɔ xanunteya sɛrɛxɛ rabama ki naxɛ, a na gan sɛrɛxɛbade fari, a xa findi se xiri ɲɔxunmɛ ra n tan Alatala bɛ. Na kui sɛrɛxɛdubɛ xunsare sɛrɛxɛ bama na mixi bɛ, alako a xa yunubi xa xafari.»

32 «Xa a yɛxɛɛ bama yunubi xafari sɛrɛxɛ ra, fo a xa findi yɛxɛɛ ginɛma lanyuru mu na naxan ma.
33 A xa a bɛlɛxɛ sa na yunubi xafari sɛrɛxɛ xun tagi, a a kɔn naxaba sɛrɛxɛ gan daaxie kɔn naxabama dɛnnaxɛ.
34 Sɛrɛxɛdubɛ xa a bɛlɛxɛsole ragoro na wuli xɔɔra naxan baxi yunubi xafari sɛrɛxɛ ra, a nde sa ferie ma naxee na sɛrɛxɛ gan daaxi sɛrɛxɛbade tunxunyi naani ra. Wuli naxan luxi, a xa na ifili sɛrɛxɛ gan daaxi sɛrɛxɛbade lanbanyi ma.
35 A xa na ture birin ba yɛxɛɛ ma, alɔ xanunteya sɛrɛxɛ rabama ki naxɛ, a xa na gan sɛrɛxɛe fari naxee ganma sɛrɛxɛbade fari. Na kui sɛrɛxɛdubɛ xunsare sɛrɛxɛ bama na mixi bɛ, alako a xa yunubi xa xafari.»

5

Yunubi ndee nun e xa sɛrɛxɛe

1 «Xa mixi nde sa a mɛ e seedee xilima kiiti nde ma, kɔnɔ a gundi seedeyaxi fe naxan ma a mu na fala ɲama bɛ, na yunubi luma a xun ma.
2 Xa mixi din se sɛniyɛntare ra a mu a kolon, alɔ sube raharamuxi binbi, xa na mu a ra xuruse sɛniyɛntare binbi, xa na mu a ra bubuse sɛniyɛntare binbi, na mixi fan findima nɛ mixi sɛniyɛntare ra, a yunubi sɔtɔ na kui.
3 Xa mixi nde sa din se sɛniyɛntare ra naxan kelixi adamadi fate ma, a fa li a mu a kolon na tɛmui, xa a sa a kolon tɛmui naxɛ, a findima sɛniyɛntare ra, a yunubi sɔtɔma na kui.
4 Xa mixi nde sa a kali fufafu, fe fanyi xa na mu a ra fe ɲaaxi ra, a fa nɛɛmu na ma, a na ratu na fe ma tɛmui naxɛ, a findima sɛniyɛntare ra, a yunubi sɔtɔ na kui.»
5 «Naxan na yunubi mɔɔli rabama, a lanma a xa a ti na ra.
6 A xa yɛxɛɛ ginɛ, xa na mu a ra si ginɛ ba yɛtɛ ragbilen sɛrɛxɛ ra n tan Alatala bɛ. Na kui sɛrɛxɛdubɛ yunubi xafari sɛrɛxɛ bama a bɛ, alako a xa yunubi xa xafari.»
7 «Xa fɛɛrɛ mu na a yi ra na sɛrɛxɛ xa fe ra, a xa kolokonde firin xa na mu a ra ganbɛ firin ba sɛrɛxɛ ra n tan Alatala bɛ. Keren xa findi yunubi xafari sɛrɛxɛ ra, boore xa findi sɛrɛxɛ gan daaxi ra.
8 A xa e xanin sɛrɛxɛdubɛ xɔn, sɛrɛxɛdubɛ xa yunubi xafari sɛrɛxɛ nan singe ba. A xa a kɔnyi gira, kɔnɔ a naxa a xunyi ba a dɛ i.

9 A a wuli nde kasanma sɛrɛxɛbade
sɛɛti ma, wuli naxan luxi, a na ifil-
ima sɛrɛxɛbade lanbanyi. Yunubi xafari
sɛrɛxɛ na a ra.
10 Sɛrɛxɛdubɛ xa na xɔni firin nde ba
sɛrɛxɛ gan daaxi ra a raba ki ma. Na
kui, sɛrɛxɛdubɛ xunsare sɛrɛxɛ bama a
bɛ a xa yunubi rabaxi xa fe ra, alako a
xa xafari.»

11 «Xa fɛɛrɛ mu na a yi ra kolokonde
firin, xa na mu a ra ganbɛ firin sɔtɔfe ra,
a xa sansi xɔri dinxi konbo ya keren nun
a tagi ba yunubi xafari sɛrɛxɛ ra. A naxa
ture, xa na mu a ra surayi sa na fari de,
barima yunubi xafari sɛrɛxɛ na a ra.
12 A xa na xanin sɛrɛxɛdubɛ xɔn
ma, sɛrɛxɛdubɛ suxu keren ganma
sɛrɛxɛbade fari tɔnxuma ra. A na rabama
sɛrɛxɛe fari naxee ganma sɛrɛxɛbade fari,
barima yunubi xafari sɛrɛxɛ na a ra.
13 Na kui sɛrɛxɛdubɛ xunsare sɛrɛxɛ
bama a bɛ, alako a xa yunubi rabaxi xa
xafari. Sansi xɔri dinxi naxan luxi a
findima sɛrɛxɛdubɛ nan gbe ra.»

14 Alatala naxa a masen Annabi Munsa
bɛ,
15 «Xa mixi nde sa se nde tongo naxan
findixi n tan Alatala gbe ra, kɔnɔ a mu
a kolon a na yunubi mɔɔli rabaxi, a xa
yɛxɛɛ kontonyi ba yɛtɛ ragbilen sɛrɛxɛ ra
n tan Alatala bɛ a xa yunubi xa fe ra. A
mu lanma lanyuru yo xa lu na yɛxɛɛ ma, a
sare fan xa lan sare ma naxan nawalima
hɔrɔmɔlingira kui.
16 A xa na se tongoxi ragbilen
sɛrɛxɛdubɛ ma, a man xa kɔbiri sa na fari.
Na findima kɔbiri naxan na, a na se sare
nan itaxunma dɔxɔ suuli ra, a fa dɔxɔ
keren ba a ra, a na so sɛrɛxɛdubɛ yi ra.
Na kui sɛrɛxɛdubɛ xunsare sɛrɛxɛ bama
a bɛ sikɔtɛ ra naxan findi yɛtɛ ragbilen
sɛrɛxɛ ra, alako a xa yunubi xa xafari.
17 Mixi naxan yunubi rabama, a n tan
Alatala xa yaamari nde matandi, hali a
mu a kolon, na bara yunubi sɔtɔ, fo a xa
na sare fi.
18 A lanma a xa sikɔtɛ ba yɛtɛ ragbilen
sɛrɛxɛ ra, lanyuru mu na naxan ma,
naxan sare lanma sɛriyɛ ma. Na kui
sɛrɛxɛdubɛ xunsare sɛrɛxɛ bama a bɛ a
xa yunubi xa fe ra, a naxan nabaxi a mu
a kolon, alako a xa yunubi xa xafari.
19 Na bara findi yɛtɛ ragbilen sɛrɛxɛ ra,
barima a yunubi sɔtɔ nɛ n tan Alatala ra.»
20 Alatala naxa a masen Annabi Munsa
bɛ,
21 «Xa mixi nde sa yunubi sɔtɔ, a fe
ɲaaxi raba n tan Alatala ra, alɔ a ngaxak-
erenyi madaxufe se nde xa fe ra, naxan
nu bara taxu a ra, xa na mu a ra a naxan
muɲa, xa na mu a ra a naxan baxi a boore
yi ra funmalaya ra,
22 xa na mu a ra se lɔɛxi a naxan toxi, a
fa wule fala na xa fe ra kali ra,
23 na yunubi raba mɔɔli lanma a xa na
se muɲaxi ragbilen. Xa a muɲaxi nɛ ba,
xa a taxuxi nɛ a ra ba, xa se lɔɛxi na a ra
a naxan toxi ba,
24 xa se na a ra wule fala naxan ma fe
ra kali ra, a xa na ragbilen a kanyi ma
keren na, a man xa kɔbiri sa na fari. Na
findima kɔbiri naxan na, a na se sare nan
itaxunma dɔxɔ suuli ra, a fa dɔxɔ keren
ba a ra, a na so na kanyi yi ra.
25 A man xa yɛxɛɛ kontonyi xanin
sɛrɛxɛdubɛ yire yɛtɛ ragbilen sɛrɛxɛ ra
Alatala bɛ. Fi yo naxa lu na yɛxɛɛ ma,
a sare fan xa lan sɛriyɛ ma.
26 Na kui sɛrɛxɛdubɛ xunsare sɛrɛxɛ
bama a bɛ n tan Alatala ya i, alako a xa
yunubi, a naxan nabaxi, na xa xafari.»

6

Sɛriyɛ sɛrɛxɛdubɛe bɛ

Sɛrɛxɛ gan daaxi sɛriyɛ

1 Alatala naxa a masen Annabi Munsa
bɛ,
2 «Yi yaamari so Haruna nun a xa die
yi ra: Sɛriyɛ nan ya sɛrɛxɛ gan daaxi xa
fe ra. Sɛrɛxɛ gan daaxi xa lu sɛrɛxɛbade
fari kɔɛ ra, a xa gan han gɛɛsɛgɛ.
3 Sɛrɛxɛdubɛ xa donma ragoro a ma, a
xa wantanyi fiixɛ fanyi so a ra, a xa tɛ
xube ba sɛrɛxɛ gan daaxi bun ma, a a sa
sɛrɛxɛbade sɛɛti ma.
4 A na gɛ na wali ra, a xa a xa dugi
fanyi ba a ma, a xa dugi gbɛtɛ ragoro a
ma, alako a xa na tɛ xube xanin ɲama
yonkinde fari ma, yire sɛniyɛnxi.
5 Tɛ naxan dɛxɛxi sɛrɛxɛbade bun ma,
na naxa xuben. Gɛɛsɛgɛ birin sɛrɛxɛdubɛ
xa yege radɔxɔ, a xa tɛ xuru, a sɛrɛxɛ gan

daaxi sa na fari. A xanunteya sɛrɛxɛe ture fan ganma naa nɛ.
6 Na tɛ dɛxɛma tɛmui birin sɛrɛxɛbade bun ma, a mu xubenma.»

Sansi xɔri dinxi sɛriyɛ

7 «Sɛriyɛ nan ya sansi xɔri dinxi sɛrɛxɛ xa fe ra. Haruna xa die xa fa na sɛrɛxɛ ra sɛrɛxɛbade n tan Alatala ya i.
8 Sɛrɛxɛdubɛ xa suxu keren kɔ sansi xɔri dinxi ra, a nun ture, a nun surayi naxan birin sama a fari, a xa na birin gan sɛrɛxɛ tɔnxuma ra sɛrɛxɛbade fari. Na xiri rafan n tan Alatala ma.
9 Naxan luxi, Haruna nun a xa die xa na don a lɛbinitare ra, hɔrɔmɔlingira tɛtɛ sɛniyɛnxi kui.
10 A mu lanma a xa ɲin lɛbini ra, barima a fatanxi n ma sɛrɛxɛ gan daaxie nan na naxee sɛniyɛnxi han alɔ yunubi xafari sɛrɛxɛ nun yɛtɛ ragbilen sɛrɛxɛ.
11 Haruna xa di xɛmɛe nɔma na donde. Yaamari na a ra wo bɔnsɔɛ bɛ naxan mu kanama abadan. Mixi naxan birin a makɔrɛma na sɛrɛxɛ gan daaxie ra naxee bama n tan Alatala bɛ, na kanyie sɛniyɛnma nɛ.»
12 Alatala naxa a masen Annabi Munsa bɛ,
13 «Haruna tima sɛrɛxɛdubɛ kuntigi ra lɔxɔɛ naxɛ, a lanma a tan Haruna nun a xa die xa sansi xɔri fanyi dinxi konbo ya keren ba sɛrɛxɛ ra. Na sɛrɛxɛ tagi bama gɛɛsɛgɛ, boore tagi bama nunmare. Na mɔɔli xa raba mixi tima sɛrɛxɛdubɛ kuntigi ra tɛmui naxɛ.
14 Yi sansi xɔri dinxi xa gilin tunde kui, ture xa sa a ma. A na ɲɔn, a xuntunyie xa gan tɛ xɔɔra, a xa findi xiri ɲɔxunmɛ ra Alatala bɛ.
15 Sɛrɛxɛdubɛ naxan findima Haruna ɲɔxɔɛ ra xa na sɛrɛxɛ mɔɔli ba. A xa raba na ki nɛ tɛmui birin n tan Alatala ya i. Na sɛrɛxɛ birin xa gan.
16 Sɛrɛxɛdubɛ xa sɛrɛxɛ birin xa gan, e naxa na sese don.»

Yunubi xafari sɛrɛxɛ sɛriyɛ

17 Alatala naxa a masen Annabi Munsa bɛ,
18 «Yi yaamari so Haruna nun a xa die yi ra: ‹Sɛriyɛ nan ya yunubi xafari sɛrɛxɛ xa fe ra. Yunubi xafari sɛrɛxɛ kɔn naxabama sɛrɛxɛ gan daaxi kɔn naxabade nɛ, barima se sɛniyɛnxi na a ra.
19 Sɛrɛxɛdubɛ naxan yunubi xafari sɛrɛxɛ bama, a na donma n tan Ala xa hɔrɔmɔlingira tɛtɛ sɛniyɛnxi nan kui.
20 Naxan yo dinma na sɛrɛxɛ ra, na kanyi sɛniyɛnma nɛ. Xa na wuli sa kasan dugi nde ma, na dugi xa xa yire sɛniyɛnxi.
21 Xa na sube ɲinma tunde mɔɔli nde kui naxan maniya fɛɲɛ ra, a na gɛ a ɲinde, na tunde xa kana. Xa a ɲinma tunde kui naxan yailanxi yɔxui ra, na tunde xa maxa a fanyi ra ye ra.
22 Xɛmɛ sɛrɛxɛdubɛ birin xa na don, barima sɛrɛxɛ sɛniyɛnxi na a ra.
23 Kɔnɔ mixi yo naxa yunubi xafari sɛrɛxɛ don, naxan wuli xaninma hɔrɔmɔlingira kui xunsare ra. Na sɛrɛxɛ mɔɔli xa gan tɛ ra.›»

7

Yɛtɛ ragbilen sɛrɛxɛ sɛriyɛ

1 «Yɛtɛ ragbilen sɛrɛxɛ sɛriyɛ nan ya: Sɛrɛxɛ sɛniyɛnxi na a ra.
2 Yɛtɛ ragbilen sɛrɛxɛ kɔn naxabama sɛrɛxɛ gan daaxi kɔn naxabade nɛ. A wuli xa kasan sɛrɛxɛbade sɛɛtie ma.
3 A ture birin, a xuli, a ture naxan na a furingɛ sɛɛti ma,
4 a gungui firinyi, e ture, nun laare naxan na a bɔɲɛ ma, na birin xa ba sɛrɛxɛ ra.
5 Sɛrɛxɛdubɛ xa na birin gan sɛrɛxɛbade fari sɛrɛxɛ gan daaxi ra Alatala bɛ. Yɛtɛ ragbilen sɛrɛxɛ na a ra.
6 Xɛmɛ sɛrɛxɛdubɛe nan na donma yire sɛniyɛnxi kui, barima sɛrɛxɛ sɛniyɛnxi na a ra.
7 Yunubi xafari sɛrɛxɛ nun yɛtɛ ragbilen sɛrɛxɛ, e sɛriyɛ birin keren. Sɛrɛxɛdubɛ naxan na xunsare sɛrɛxɛ baxi, a tan nan na sube donma.
8 Sɛrɛxɛ gan daaxi kiri fan luma sɛrɛxɛdubɛ yi ra naxan na baxi sɛrɛxɛ ra.»
9 «Sansi xɔri dinxi sɛrɛxɛ naxan ganxi nun naxan gilinxi, e fan findima sɛrɛxɛdubɛ nan gbe ra, naxan e baxi sɛrɛxɛ ra.
10 Sansi xɔri dinxi sɛrɛxɛ naxan mu ganxi, ture gbansan nan saxi a ma, xa na

mu a ra ture mu saxi a ma, nee findima Haruna xa di birin nan gbe ra.»

Xanunteya sɛrɛxɛ sɛriyɛ

11 «Xanunteya sɛrɛxɛe sɛriyɛ nan ya, naxan bama n tan Alatala bɛ.
12 Xa mixi nde wama tantui sɛrɛxɛ bafe, a man xa taami lɛbinitaree yailan ture ra, a nun taami xunxurie ture saxi naxee ma, nun taami xunxuri naxee ramulanxi ture ra.
13 A na xanunteya sɛrɛxɛ bama tɛmui naxɛ, naxan findixi tantui sɛrɛxɛ ra, a xa taami fan ɲin lɛbini na naxan xun.
14 Nde xa ba na taami mɔɔli birin na, a findi sɛrɛxɛdubɛ gbe ra, naxan xanunteya sɛrɛxɛ wuli kasanma sɛrɛxɛbade sɛɛtie ma.
15 Na xanunteya sɛrɛxɛ sube donma a ba lɔxɔɛ nɛ, sese naxa lu han gɛɛsɛgɛ.»

16 «Xa laayidi sɛrɛxɛ bama, xa na mu a ra sɛrɛxɛ ɲanigexi, na sube xa don a ba lɔxɔɛ nɛ, kɔnɔ xa nde sa lu a nɔma donde gɛɛsɛgɛ fan.
17 Xa a dɔnxɔɛ sa lu han na fan kuye iba, na sube xa gan gbiki na xi saxan nde lɔxɔɛ ma.
18 Xa mixi nde sa a yɛtɛ xa xanunteya sɛrɛxɛ sube don na xi saxan nde lɔxɔɛ ma, Ala mu a xa sɛrɛxɛ tongoma. A luma alɔ a mu sɛrɛxɛ yo baxi, barima na sube findixi se sɛniyɛntare nan na. Mixi naxan na rabama, a yunubi sɔtɔma na kui.»

19 «Sɛrɛxɛ sube naxan dinma se sɛniyɛntare ra, a mu lanma na sube xa don. Fo a xa gan nɛ gbiki. Mixi sɛniyɛnxi nan nɔma na xanunteya sɛrɛxɛ sube donde,
20 kɔnɔ sɛniyɛntare mu nɔma n tan Alatala xa xanunteya sɛrɛxɛ donde, a raminima nɛ Isirayila ɲama ya ma.
21 Mixi naxan a bɛlɛxɛ dinma se sɛniyɛntare ra naxan kelixi adamadi ma, xa na mu a ra a bɛlɛxɛ din sube sɛniyɛntare ra, xa na mu a ra se gbɛtɛ naxan mu sɛniyɛnxi, xa na kanyi fa n tan Alatala xa xanunteya sɛrɛxɛ don, a raminima nɛ Isirayila ɲama ya ma.»

22 Alatala naxa a masen Annabi Munsa bɛ,
23 «A fala Isirayilakae bɛ, ‹Wo naxa ninge, yɛxɛɛ, nun si ture don.
24 Wo nɔma xuruse ture rawalide alɔ wo wama a xɔn ma ki naxɛ xa a faxa a yɛtɛ ma, xa na mu a ra sube xaaɲɛ nde naxa a faxa, kɔnɔ wo mu nɔma a donde.
25 Naxan yo ture donma, naxan nɔma rawalide sɛrɛxɛ gan daaxi ra n tan Alatala bɛ, na kanyi raminima nɛ Isirayila ɲama ya ma.
26 Wo man mu lanma wo xa xɔni wuli, xa na mu a ra xuruse wuli yo min yire birin wo na dɛnnaxɛ.
27 Naxan yo wuli minma, na kanyi raminima nɛ Isirayila ɲama ya ma.›»

28 Alatala naxa a masen Annabi Munsa bɛ,
29 «A fala Isirayilakae bɛ, ‹Naxan xanunteya sɛrɛxɛ bama n tan Alatala bɛ, a xa n tan Alatala gbe fi n ma.
30 A xa na xuruse ture nun a sisi xanin n tan Alatala yire alako a xa gan tɛ ra n tan Alatala bɛ. A lanma a xa na xuruse sisi lintan n tan Alatala ya i a masenfe ra n bɛ, na findixi n tan nan gbe ra.
31 Sɛrɛxɛdubɛ xa na ture gan sɛrɛxɛbade fari. Na xuruse kanke luma Haruna nun a xa die nan bɛ.
32 Wo xa xanunteya sɛrɛxɛe kui, wo man xa xuruse yirefanyi tabe fi sɛrɛxɛdubɛ ma.
33 Xuruse yirefanyi tabe xa findi sɛrɛxɛdubɛ nan gbe ra naxan bara wuli nun ture ba xanunteya sɛrɛxɛ ra.
34 N bara natɛ tongo naxan mu kanama abadan, Isirayilakae xa xanunteya sɛrɛxɛe kui, e xuruse kanke naxan lintanxi n tan Ala ya i, a nun xuruse yirefanyi tabe e naxan baxi, na birin xa findi sɛrɛxɛdubɛ Haruna nun a xa die gbe ra.
35 Kabi Haruna nun a xa die findi n tan Ala xa sɛrɛxɛdubɛe ra, e na nan sɔtɔma n tan Alatala xa sɛrɛxɛ gan daaxie ya ma.
36 E to findi sɛrɛxɛdubɛe ra, n tan Alatala naxa na yaamari fi Isirayilakae ma. Yaamari na a ra naxan mu kanama abadan.›»

37 Sɛriyɛ nan na ki sɛrɛxɛe xa fe ra, sɛrɛxɛ gan daaxi, sansi xɔri dinxi sɛrɛxɛ, yunubi xafari sɛrɛxɛ, yɛtɛ ragbilen sɛrɛxɛ, sɛrɛxɛdubɛ ti sɛrɛxɛ, nun xanunteya sɛrɛxɛ.
38 Alatala nu bara na birin masen Annabi Munsa bɛ Turusinina geya fari a

to Isirayilakae yamari e xa fa sɛrɛxɛe ra Turusinina gbengberenyi ma.

8

Sɛrɛxɛdubɛe dɔxɔ sɛrɛxɛ

1 Alatala naxa a masen Annabi Munsa bɛ,
2 «Haruna nun a xa die xili hɔrɔmɔlingira sode dɛ ra. I xa fa e xa dugi sɛniyɛnxie ra, a nun ture sɛniyɛnxi, tuura naxan bama yunubi xafari sɛrɛxɛ ra, yɛxɛɛ kontonyi firin, nun debe, taami lɛbinitaree na naxan kui.
3 I xa Isirayila ɲama birin malan hɔrɔmɔlingira sode dɛ ra.»
4 Annabi Munsa naxa Alatala xa yaamari rakamali, ɲama fan naxa e malan hɔrɔmɔlingira sode dɛ ra.
5 Annabi Munsa naxa a fala ɲama bɛ, «Alatala bara n yamari n xa yi raba.»
6 Annabi Munsa naxa Haruna nun a xa die maso, a naxa e maxa ye ra.
7 A naxa dugi sɛniyɛnxie ragoro Haruna ma, a naxa a tagi xiri bɛlɛti ra, a guba ragoro a ma, a sɛrɛxɛdubɛ donma ragoro na fari, a a tagi xiri bɛlɛti ra.
8 A naxa kanke makotose ragoro a kɔn ma, a gɛmɛ firin sa na kui naxee findixi Ala waxɔnfe masense ra.
9 A naxa xunmase dɔxɔ Haruna xunyi ma, a tɔnxuma sɛniyɛnxi xɛɛma daaxi sa na ma, alɔ Alatala Munsa yamari ki naxɛ.
10 Annabi Munsa naxa ture sɛniyɛnxi tongo, a nde maso Ala xa hɔrɔmɔlingira ma, nun se naxan birin na a kui. A nee rasɛniyɛn na ki nɛ.
11 A naxa ture kasan sɛrɛxɛbade ma sanya solofere, a nun sɛrɛxɛbade yirabasee, ye ragatade xungbe, nun na saxi se naxan fari, alako e xa sɛniyɛn.
12 A man naxa ture nde sa Haruna xunyi ma, alako Haruna fan xa sɛniyɛn.
13 Annabi Munsa naxa Haruna xa die maso, a dugi sɛniyɛnxie ragoro e fan ma. A naxa e tagi nun e xunyi xiri dugi ra, alɔ Alatala a yamarixi ki naxɛ.
14 Annabi Munsa to fa tuura yunubi xafari sɛrɛxɛ ra, Haruna nun a xa die naxa e bɛlɛxɛe sa na tuura xun tagi.
15 Annabi Munsa naxa a kɔn naxaba, a naxa a wuli nde tongo, a a maso sɛrɛxɛbade ferie ma naxee nu na sɛrɛxɛbade tunxunyi naani ra. A naxa na raba a bɛlɛxɛsole ra, alako a xa sɛrɛxɛbade rasɛniyɛn. A naxa wuli dɔnxɔɛ ifili sɛrɛxɛbade sɛɛtie ma. A sɛrɛxɛbade rasɛniyɛn na ki nɛ barima a findi xunsarade nan na.
16 Annabi Munsa man naxa ture tongo naxan nu na ninge furingɛ rabilinyi, a nun laare naxan nu na a bɔɲɛ fari, nun a gungui xɔri firinyie nun e ture. A naxa nee birin sa tɛ i sɛrɛxɛbade fari.
17 Kɔnɔ a naxa tuura gundi, a kiri, a sube, nun a ɲaɲɛ gan tɛ ra ɲama yonkinde fari ma, alɔ Alatala a yamarixi ki naxɛ.
18 Annabi Munsa naxa fa yɛxɛɛ kontonyi ra naxan findi sɛrɛxɛ gan daaxi ra. Haruna nun a xa die naxa e bɛlɛxɛe sa na yɛxɛɛ xun tagi.
19 Annabi Munsa naxa a kɔn naxaba, a a wuli nde kasan sɛrɛxɛbade sɛɛtie ma.
20 A naxa yɛxɛɛ ixaba a xuntunyie ra. A naxa a xunyi, a xuntunyie, nun a ture gan tɛ i.
21 A naxa yɛxɛɛ furingɛ nun a sanyie raxa, a yɛxɛɛ kontonyi gundi birin gan tɛ ra sɛrɛxɛbade fari sɛrɛxɛ gan daaxi ra, naxan xiri rafan Alatala ma. A na birin naba nɛ alɔ Alatala a yamarixi ki naxɛ.
22 Annabi Munsa naxa yɛxɛɛ kontonyi firin nde tongo naxan findi sɛrɛxɛdubɛ dɔxɔ sɛrɛxɛ ra. Haruna nun a xa die naxa e bɛlɛxɛe sa na yɛxɛɛ xun tagi.
23 Annabi Munsa naxa a kɔn naxaba, a a wuli nde tongo, a a sa Haruna yirefanyi tuli ma, a yirefanyi bɛlɛxɛkura ma, nun a sankura ma.
24 A naxa Haruna xa die fan maso, a naxa wuli nde sa e yirefanyi tulie ma, e yirefanyi bɛlɛxɛkura ma, nun e yirefanyi sankura ma. A naxa a wuli nde kasan sɛrɛxɛbade sɛɛtie ma.
25 A naxa na yɛxɛɛ ture tongo, a nun a xuli, a furingɛ ture, laare naxan na a bɔɲɛ fari, a gungui xɔri firinyie nun e ture, nun a yirefanyi tabe.
26 Annabi Munsa naxa debe tongo taami lɛbinitaree na naxan kui, naxan nu dɔxɔxi Alatala ya i. A naxa taami lɛbinitare keren ba na, a nun taami keren naxan yailanxi ture ra, a nun taami lanmadi keren. A naxa e sa na yɛxɛɛ ture nun a yirefanyi tabe fari.

27 A naxa na birin so Haruna nun a xa
die yi ra, e fa na lintan Alatala ya i alako
a xa a kolon a gbe na a ra.
28 Na dangi xanbi, Annabi Munsa naxa
e rasuxu e yi ra, a naxa e sa tɛ sɛrɛxɛbade
fari, sɛrɛxɛ gan daaxi nu na dɛnnaxɛ.
Sɛrɛxɛdubɛ dɔxɔ sɛrɛxɛ na a ra, naxan
gan xiri rafan Alatala ma.
29 Annabi Munsa naxa yɛxɛɛ kontonyi
kanke tongo na sɛrɛxɛdubɛ dɔxɔ sɛrɛxɛ
ra, a fa na lintan Alatala ya i a masenfe
ra a bɛ. Na naxa findi Annabi Munsa gbe
ra alɔ Alatala a yamarixi ki naxɛ.
30 Annabi Munsa naxa ture sɛniyɛnxi
nde tongo, a nun wuli nde naxan nu na
sɛrɛxɛbade fari, a naxa a kasan Haruna
nun a xa dugie ma, a a kasan Haruna xa
die nun e xa dugie fan ma, alako e tan
nun e xa dugie birin xa sɛniyɛn.
31 Munsa naxa a fala Haruna nun a
xa die bɛ, «Wo sube ɲin hɔrɔmɔlingira
sode dɛ ra, wo xa a don mɛnni, a nun
taami naxan na debe kui naxan findi
sɛrɛxɛdubɛ dɔxɔ sɛrɛxɛ ra. N bara yaa-
mari fi, Haruna nun a xa die xa na don.
32 Taami nun sube naxan luxi, wo xa na
dɔnxɔɛ gan.
33 Wo naxa keli hɔrɔmɔlingira sode dɛ
ra xi solofere bun ma, han wo xa dɔxɔɛ
waxati kamalima tɛmui naxɛ.
34 Naxan nabaxi to, Alatala a yamarixi
wo yunubi xunsare xa fe nan na.
35 Na na a toxi, wo luma hɔrɔmɔlingira
sode dɛ ra xi solofere bun ma, kɔɛ nun
yanyi, alɔ Alatala n yamarixi a ra ki naxɛ,
alako wo naxa faxa.»
36 Haruna nun a xa die naxa Alatala
xa yaamari birin naba na ki a naxan
masenxi e bɛ Annabi Munsa saabui ra.

9

Sɛrɛxɛdubɛe xa sɛrɛxɛ singee

1 Xi solomasaxan lɔxɔɛ, Annabi Munsa
naxa Haruna nun a xa die, nun Isirayila
forie xili.
2 A naxa a masen Haruna bɛ, «I xa
sɛrɛxɛ firin masen Alatala bɛ, tuura di
naxan findima yunubi xafari sɛrɛxɛ ra, a
nun yɛxɛɛ kontonyi naxan findima sɛrɛxɛ
gan daaxi ra, lanyuru mu na naxan ma.
3 I xa a fala Isirayilakae bɛ, ‹Wo xa
sikɔtɛ keren ba yunubi xafari sɛrɛxɛ ra.
Wo xa tuura di nun yɛxɛɛ di naxee bara
ɲɛ keren sɔtɔ, lanyuru mu na naxee ma,
wo xa e ba sɛrɛxɛ gan daaxi ra.
4 Wo xa tuura nun yɛxɛɛ kontonyi ba
xanunteya sɛrɛxɛ ra Alatala bɛ. Wo xa
taami fan ba sɛrɛxɛ ra, ture sunbuxi
naxan na. Wo xa na birin ba barima
Alatala minima nɛ wo ma to.›»
5 Ɲama naxa sɛrɛxɛe xanin hɔrɔmɔlingira
sode dɛ ra alɔ Annabi Munsa e yamarixi
ki naxɛ. E birin naxa e makɔrɛ
hɔrɔmɔlingira ra, e ti Alatala ya i.
6 Annabi Munsa naxa a masen e bɛ, «Wo
xa Alatala xa yaamari rabatu alako a xa a
nɔrɛ masen wo bɛ.»
7 Annabi Munsa naxa a masen Haruna
bɛ, «I maso sɛrɛxɛbade ra. I xa yunubi
xafari sɛrɛxɛ nun sɛrɛxɛ gan daaxi ba
xunsare ra i yɛtɛ bɛ, a nun ɲama bɛ. I
xa ɲama xa sɛrɛxɛ fan ba e bɛ xunsare ra
alɔ Alatala a yamarixi ki naxɛ.»
8 Haruna to a maso sɛrɛxɛbade ra, a
naxa tuura di kɔn naxaba a yɛtɛ yunubi
xafari sɛrɛxɛ ra.
9 A xa die naxa tuura wuli so a yi ra.
A naxa a bɛlɛxɛsole rasin wuli xɔɔra, a
nde sa ferie ma naxee nu na sɛrɛxɛbade
tunxunyi naani ra. A naxa wuli dɔnxɔɛ
ifili sɛrɛxɛbade lanbanyi ma.
10 Xuruse ture, a gunguie, nun laare
naxan na a bɔɲɛ ma, a naxa na birin gan
sɛrɛxɛbade fari yunubi xafari sɛrɛxɛ ra
alɔ Alatala Annabi Munsa yamarixi a ra
ki naxɛ.
11 Kɔnɔ a naxa a sube nun a kiri gan
ɲama yonkinde fari ma.
12 Na dangi xanbi, Haruna naxa sɛrɛxɛ
gan daaxi kɔn naxaba. A xa die naxa na
wuli so a yi ra, a fa a kasan sɛrɛxɛbade
sɛɛtie ma.
13 E naxa sɛrɛxɛ xuntunyie nun a xunyi
so a yi ra, a na birin gan sɛrɛxɛbade fari.
14 A to gɛ a furingɛ nun a sanyie raxade,
a naxa e gan e nun sɛrɛxɛ gan daaxi ra
sɛrɛxɛbade fari.
15 Haruna gɛ xanbi na ra, a naxa ɲama
xa sikɔtɛ kɔn naxaba, a xa findi yunubi
xafari sɛrɛxɛ ra ɲama bɛ. A na raba nɛ
alɔ a a singe raba ki naxɛ.
16 A naxa sɛrɛxɛ gan daaxi ba a sɛriyɛ
ki ma.

17 A naxa sansi xɔri dinxi suxu keren
gan sɛrɛxɛbade fari sɛrɛxɛ gan daaxi ba
tɛmui gɛɛsɛgɛ.
18 A naxa tuura nun yɛxɛɛ kontonyi kɔn
naxaba xanunteya sɛrɛxɛ ra ɲama bɛ. A
xa die naxa na wuli so a yi, a a kasan
sɛrɛxɛbade sɛɛtie ma.
19 E naxa tuura nun yɛxɛɛ kontonyi ture
tongo, naxan na e xuli nun e furingɛ
mabiri, a nun e gunguie, a nun laare
naxan na e bɔɲɛ ma,
20 e naxa na birin sa sube kanke ma
sɛrɛxɛbade fari, e a birin gan.
21 Haruna naxa sɛrɛxɛ subee kanke nun
e yirefanyi tabe ite, a e lintan Alatala ya
i a masenfe ra a bɛ, alɔ Annabi Munsa a
yamarixi ki naxɛ.
22 Haruna naxa a bɛlɛxɛe itala, a duba
ɲama bɛ. A to yunubi xafari sɛrɛxɛ,
sɛrɛxɛ gan daaxi, nun xanunteya sɛrɛxɛ
ba, a naxa goro kelife sɛrɛxɛbade sɛɛtie
ma.
23 Annabi Munsa nun Haruna naxa so
hɔrɔmɔlingira kui. E to mini, e naxa duba
ɲama bɛ. Na tɛmui Alatala xa nɔrɛ naxa
mini ɲama ma.
24 Alatala naxa tɛ ragoro sɛrɛxɛbade
fari, a sɛrɛxɛ gan daaxi nun ture gan.
Ɲama to na to, e naxa e xui ite sɛɛwɛ ra,
e e felen bɔxi ma.

10

Haruna xa di firinyie

1 Haruna xa di firinyie, Nadabo nun
Abihu naxa surayi gansee tongo, e tɛ sa
e kui, e surayi gan Alatala ya i. Kɔnɔ e
mu na tɛ tongo Ala xa sɛriyɛ ki ma.
2 Na na a to, Alatala naxa tɛ ragoro e ma,
e faxa a xa hɔrɔmɔlingira yire sɛniyɛnxi
kui.
3 Annabi Munsa naxa a fala Haruna bɛ,
«Alatala wo rakolonxi nɛ yi ra, a to a
fala, ‹Naxee makɔrɛ n na, e xa a kolon n
sɛniyɛn, ɲama xa n binya.›» Haruna naxa
dundu yen.
4 Annabi Munsa naxa Mikayeli nun
Elisafan xili, Haruna baba xunya Yusiyɛli
xa die. A naxa a fala e bɛ, «Wo
xa wo ngaxakerenyie furee xanin ɲama
yonkinde fari ma, dɛnnaxɛ makuya yire
sɛniyɛnxi ra.»
5 E naxa e furee xanin ɲama yonkinde
fari ma, alɔ Annabi Munsa e yamarixi ki
naxɛ. E nu bara sɛrɛxɛdubɛ dugie lu e
furee ma.
6 Annabi Munsa naxa a fala Haruna
nun a xa die bɛ, Eleyasari nun Itamari,
«Wo naxa wo xunsɛxɛ rabɛɲin, wo naxa
wo xa dugie fan ibɔɔ. Wo naxa sese
raba naxan nɔma sunnunyi masende yi
mixie xa faxɛ xa fe ra, alako Alatala
naxa xɔnɔ ɲama ma, a wo fan faxa.
Wo ngaxakerenyi Isirayilakae tan nɔma
sunnunde yi mixie xa fe ra Alatala naxee
faxaxi tɛ ra.
7 Wo naxa keli Ala xa hɔrɔmɔlingira
sode dɛ ra yi saxanyi, alako wo naxa faxa.
Alatala xa mixi sugandixie nan wo tan
na.» E naxa Annabi Munsa xa yaamari
rabatu.
8 Alatala naxa a masen Haruna bɛ,
9 «Wo na so hɔrɔmɔlingira kui, wo naxa
wɛni min. Wo naxa minse yo min naxan
mixi siisima, xa na mu a ra wo faxama
nɛ. Na sɛriyɛ mu kanama wo bɔnsɔɛ bɛ
abadan.
10 Na nan a niyama wo nɔma Ala gbe
nun adamadi gbe tagi rabade, sɛniyɛnyi
nun sɛniyɛntareɲa.
11 Na fan a niyama nɛ wo xa nɔ Isiray-
ilakae xarande Alatala xa yaamarie ra, a
naxee fixi e ma Annabi Munsa saabui ra.»
12 Annabi Munsa naxa a fala Haruna
nun a xa di dɔnxɔɛe bɛ, Eleyasari nun
Itamari, «Sansi xɔri dinxi naxan baxi
sɛrɛxɛ ra Alatala bɛ, kɔnɔ naxan birin
mu ganxi tɛ ra, wo xa na don sɛrɛxɛbade
fɛ ma. Wo naxa lɛbini sa a xun ma de,
barima a sɛniyɛn.
13 Wo xa a don yire sɛniyɛnxi, barima a
ganxi Alatala bɛ sɛrɛxɛ gan daaxie nan fɛ
ma. Na findixi i gbe nun i xa die gbe nan
na. Alatala sɛrɛxɛdubɛe yamarixi na nan
na.
14 Wo man xa sɛrɛxɛ sube kanke nun
tabe don yire sɛniyɛnxi nɛ, naxee bara
lintan Ala ya i, a masenfe ra a bɛ. Nee
findixi wo gbe nan na, i tan, i xa di xɛmɛe,
nun i xa di ginɛe. Ala bara na yaamari fi
Isirayilakae ma e xa xanunteya sɛrɛxɛe xa
fe ra.
15 Ture naxan ganma yo, tabe naxan
bama yo, nun kanke naxan lintanma yo, e
xa na birin masen Alatala bɛ, na fa findi

i gbe nun i xa die gbe ra, alɔ Alatala a yamarixi ki naxɛ. Sɛriyɛ na a ra naxan mu kanama abadan.»
16 Annabi Munsa to sikɔtɛ xa fe maxɔrin, naxan ba yunubi xafari sɛrɛxɛ ra, a naxa a mɛ a e nu bara a birin gan tɛ ra, a naxa xɔnɔ Eleyasari nun Itamari ma, Haruna xa die naxee mu faxa. A naxa a fala e bɛ,
17 «Munfe ra wo mu yi yunubi xafari sɛrɛxɛ sube donxi yire sɛniyɛnxi? Sɛrɛxɛ sɛniyɛnxi na a ra Alatala naxan fixi wo ma, alako Isirayila ɲama xa yunubi xa xafari, a findi xunsare ra e bɛ Alatala ya i.
18 Yi sɛrɛxɛ wuli to mu soxi yire sɛniyɛnxi ma hɔrɔmɔlingira kui, a nu lan nɛ wo xa a sube don yire sɛniyɛnxi nɛ, alɔ Ala n yamarixi a ra ki naxɛ.»
19 Haruna naxa Annabi Munsa yaabi, «To e bara e xa yunubi xafari sɛrɛxɛ nun e xa sɛrɛxɛ gan daaxi ba Alatala ya i, kɔnɔ n to bara yi fe xɔrɔxɔɛ mɔɔli sɔtɔ, Alatala nɔma tinde n xa yunubi xafari sɛrɛxɛ sube don to?»
20 Annabi Munsa to na yaabi mɛ, a naxa tin a ra.

11

Donse radaxaxi nun donse raharamuxi

1 Alatala naxa a masen Annabi Munsa nun Haruna bɛ,
2 «Wo xa a fala Isirayilakae bɛ, sube naxee radaxaxi wo bɛ, nee nan ya:
3 Sube tore kanyie naxee tore itaxunxi firinyi ra, e man e xa donse ratema e dɛ i e nu a idon. Wo nɔma na sube mɔɔli donde.»
4 «Kɔnɔ ndee na naxee donse ratema e dɛ i e nu a idon, e tore tan mu itaxunxi firinyi ra. Nee raharamuxi wo ma. Ɲɔxɔmɛ raharamuxi wo ma, barima a donse ratema a dɛ i a nu a idon, kɔnɔ a tore mu itaxunxi firinyi ra.
5 Yere maniyɛ nde fan donse ratema a dɛ i a nu a idon, kɔnɔ a tore mu itaxunxi firinyi ra. A raharamuxi wo ma.
6 Yere fan donse ratema a dɛ i a nu a idon, kɔnɔ a tore mu itaxunxi firinyi ra. A raharamuxi wo ma.
7 Xɔsɛ tan, a tore itaxunxi firinyi ra, kɔnɔ a mu donse ratema a dɛ i a nu a idon. A raharamuxi wo ma.
8 Wo naxa na subee don, wo naxa din e binbie ra. E raharamuxi wo ma.»
9 «Yɛxɛ naxee na ye xɔɔra, wo nɔma naxee donde, nee nan ya: xale kanyi nun bɛlɛ kanyi naxee na baa ma, xa na mu a ra xure kui.
10 Kɔnɔ yɛxɛ naxee na baa ma, xa na mu a ra xure kui, bɛlɛ mu na naxee ma, xa na mu a ra xale mu na naxee ma, e raharamuxi wo ma.
11 E raharamuxi wo ma, wo naxa e sube don. E binbie fan raharamuxi wo ma.
12 Yɛxɛ birin bɛlɛ nun xale mu na naxee ma, e raharamuxi wo ma.»
13 «Xɔni raharamuxie nan ya wo mu lan wo xa naxee don: yubɛ, sɛgɛ, xaruma gbɔntɔɛ,
14 a nun nee maniyɛ birin.
15 Xaaxa fan, wo naxa na don a nun a maniyɛ birin.
16 Xundi, koofole, a nun tagarantongoe,
17 wo naxa e don a nun nee maniyɛ birin.
18 Gbongboe, yedɔnmɛ,
19 laaba, tukɛ, a nun nee maniyɛ birin, wo naxa e don.»
20 «Nimase gabutenyi nun sanyi na naxee ma, e raharamuxi wo ma.
21 Kɔnɔ na nimase mɔɔlie ya ma, naxee tuganma, wo nɔma nee tan donde,
22 alɔ katoe, tugumie, nun nee maniyɛ birin.
23 Kɔnɔ, nimase gabutenyi nun sanyi na naxee ma, e raharamuxi wo ma.»
24 «Xa wo dinma sube sɛniyɛntare ra, wo findima mixi sɛniyɛntare ra han nunmare ra.
25 Naxan e binbie maxaninma, na kanyi lan nɛ a xa a xa dugie xa, a man fa findi mixi sɛniyɛntare ra han nunmare ra. Fo a xa a xa dugie xa.
26 Sube naxee birin tore mu itaxunxi firinyi ra, a nun naxee donse donma, kɔnɔ a mu gbilenma a rate ra e dɛ i e nu a idon, nee raharamuxi wo ma. Naxan dinma na mɔɔli ra a findima mixi sɛniyɛntare ra.
27 Sube birin tore mu na naxee bɛ, e e ɲɛrɛ e sanyi naanie xun na, e raharamuxi wo ma. Naxan dinma e binbie ra na findima mixi sɛniyɛntare ra han nunmare ra.
28 E raharamuxi wo ma. Naxan e binbie maxaninma, na kanyi lan nɛ a xa a xa

dugie xa, a man fa findi mixi sɛniyɛntare ra han nunmare ra.»
29 «Nimase naxan birin luma yilie kui, e haramuxi wo bɛ. E xilie nan ya: bale, ɲɛnɛ, kasa,
30 bonbolika, koolo, nun nee maniyɛe.
31 Na nimase xunxuri mɔɔlie raharamuxi wo ma. Naxan dinma e binbie ra a findima mixi sɛniyɛntare ra han nunmare ra.
32 Xa e binbie sa bira se nde fari, na fan findima se sɛniyɛntare ra, alɔ se sa se wuri daaxi, dugi, xuruse kiri xaraxi, bɛki, xa na mu a ra yirabase nde. A lanma na se mɔɔli xa sa ye xɔɔra han nunmare ra alako a xa sɛniyɛn.
33 Xa na nimase mɔɔli bira fɛɲɛ nde kui, fɛɲɛ nun a kui se birin findima se sɛniyɛntare ra. Na fɛɲɛ xa kana.
34 Ye naxan nu na na fɛɲɛ kui, a na sa donse nde ma, na donse fan findima se sɛniyɛntare ra. Minse yo naxan nu na na fɛɲɛ kui, a fan findima se sɛniyɛntare ra.
35 Xa na nimase mɔɔli binbi bira se yo ma, na findima se sɛniyɛntare ra, alɔ taami ganse, xa na mu a ra tunde. E to findi se sɛniyɛntaree ra, a lanma wo xa e kana.
36 Kɔnɔ xa e binbi sa bira dulonyi nan kui, xa na mu a ra ye ragatade nde, nee tan mu findima se sɛniyɛntaree ra. Kɔnɔ mixi naxan a bɛlɛxɛ dinma e binbie ra, na findima mixi sɛniyɛntare ra.
37 Xa a binbi bira sansi xɔri ma naxan sima, na mu findima se sɛniyɛntare ra.
38 Kɔnɔ xa a binbi bira sansi xɔri tan ma naxan na ye xɔɔra, na sansi xɔri findima se sɛniyɛntare ra wo bɛ.»
39 «Xa xuruse radaxaxi nde faxa, mixi fa din a binbi ra, na kanyi findima sɛniyɛntare ra han nunmare ra.
40 Naxan na a sube don, na kanyi lan nɛ a xa a xa dugie xa, a man fa findi sɛniyɛntare ra han nunmare ra. Naxan na sube binbi maxanin, na kanyi lan nɛ a xa a xa dugie xa, a man fa findi sɛniyɛntare ra han nunmare ra.»
41 «Nimase naxan birin a bubuma bɔxi ma, nee birin raharamuxi wo ma. A mu lanma wo xa nee don.
42 Bubusee nun nimase xunxuri naxee ɲɛrɛma e sanyi naani xun na, xa na mu a ra e sanyi wuyaxi xun na, e sese mu radaxaxi. Wo naxa e don.
43 Wo naxa wo yɛtɛ findi sɛniyɛntare ra na nimase mɔɔli saabui ra. Wo naxa e don.
44 Alatala nan n na, wo Marigi Ala. Wo xa wo yɛtɛ fi n tan nan ma. Wo xa sɛniyɛn, barima n tan sɛniyɛn. Wo naxa wo yɛtɛ findi sɛniyɛntare ra na nimase xunxuri saabui ra naxee luma ɲɛrɛ ra bɔxi ma.»
45 «N tan nan Alatala ra naxan wo raminixi Misira bɔxi ma, alako n xa findi wo Marigi Ala ra. Wo xa sɛniyɛn, barima n tan sɛniyɛn.
46 Sɛriyɛ nan na ki subee, xɔnie, yɛxɛɛe, nun bubusee xa fe ra.
47 Na kui wo nɔma sube sɛniyɛnxi nun sube sɛniyɛntare tagi raba kolonde, sube radaxaxi nun sube raharamuxi.»

12

Dingɛ xa sɛrɛxɛ

1 Alatala naxa a masen Annabi Munsa bɛ,
2 «A fala Isirayilakae bɛ, xa ginɛ nde sa tɛɛgɛ, a di xɛmɛ bari, a findima sɛniyɛntare ra xi solofere bun ma, alɔ a kike walima tɛmui naxɛ.
3 Xi solomasaxan lɔxɔɛ, di xa sunna.
4 Na xi solofere xanbi, dingɛ luma sɛniyɛntareɲa kui xi tongo saxan nun saxan bun ma a wuli xa fe ra naxan minixi a ma a di bari tɛmui. A mu lanma a xa din se sɛniyɛnxi ra, a mu lanma a xa so yire sɛniyɛnxi kui han marasɛniyɛnyi waxati xa kamali.»
5 «Xa dingɛ di ginɛ bari, a luma sɛniyɛntareɲa kui lɔxɔxun firin, alɔ a kike walima tɛmui naxɛ. Na xanbi a xa marasɛniyɛnyi waxati buma xi tongo senni nun senni, a wuli xa fe ra naxan minixi a di bari tɛmui.
6 A xa marasɛniyɛnyi waxati na kamali, di xɛmɛ, xa na mu a ra di ginɛ xa fe ra, a xa yɛxɛɛ ɲɛ keren daaxi xanin sɛrɛxɛdubɛ xɔn ma hɔrɔmɔlingira sode dɛ ra. A xa na ba sɛrɛxɛ gan daaxi ra. A man xa kolokonde yɔrɛ, xa na mu a ra ganbɛ ba yunubi xafari sɛrɛxɛ ra.
7 Sɛrɛxɛdubɛ xa na sɛrɛxɛe ba Alatala bɛ, a findi na ginɛ xa xunsare ra. Na tɛmui a sɛniyɛnma nɛ na wuli xa fe ra.

Sɛriyɛ nan na ki ginɛ bɛ naxan di xɛmɛ barima, xa na mu a ra di ginɛ.
8 Xa fɛɛrɛ mu na a yi a xa yɛxɛɛ sɔtɔ, a nɔma ganbɛ firin xaninde, xa na mu a ra kolokonde firin. Keren xa ba sɛrɛxɛ gan daaxi ra, boore xa ba yunubi xafari sɛrɛxɛ ra. Sɛrɛxɛdubɛ xa na ba, a findi xunsare ra ginɛ bɛ, a fa sɛniyɛn.»

13

Furee mixi fate ma

1 Alatala naxa a masen Annabi Munsa nun Haruna bɛ,
2 «Xa mixi fate kiri yire nde funtu, xa na mu a ra a fiixɛ, xa na mu a ra a findi fi ra, wo xa na kanyi xanin sɛrɛxɛdubɛ Haruna yire, xa na mu a ra a xa di nde yire.
3 Fure naxan na a fate, sɛrɛxɛdubɛ xa na mato. Xa fate xabe bara fiixɛ na fi yire, fi fan bara tilin, a sube li, fure ɲaaxi na a ra. Sɛrɛxɛdubɛ xa masenyi ti, na kanyi bara findi sɛniyɛntare ra.
4 Xa fure ya mu itilin a na kiri nan gbansan fari, fate xabe mu fiixɛxi na longori, sɛrɛxɛdubɛ xa furema yamari a xa lu a kerenyi ma lɔxɔxun keren.
5 A xi solofere nde lɔxɔɛ, sɛrɛxɛdubɛ man xa a mato. Xa a sa li fure mu na lantanfe, a man xa furema yamari a xa lu a kerenyi ma lɔxɔxun keren.
6 A xi solofere nde lɔxɔɛ, sɛrɛxɛdubɛ man xa a mato a sanmaya firin nde. Xa fure ɲingi bara masara, a man mu lantanfe, sɛrɛxɛdubɛ xa masenyi ti, na kanyi bara sɛniyɛn. Fure na a ra naxan mu ɲaaxu. A xa a xa dugie xa, a findi mixi sɛniyɛnxi ra.
7 Kɔnɔ xa sɛrɛxɛdubɛ bara a mato, fure bara lantan yɛ na masenyi dangi xanbi, furema man xa gbilen sɛrɛxɛdubɛ yire tɛmui gbɛtɛ.
8 Sɛrɛxɛdubɛ man xa a mato. Xa fure bara lantan yɛ, sɛrɛxɛdubɛ xa masenyi ti, na kanyi bara findi sɛniyɛntare ra, fure ɲaaxi na a ra.»
9 «Xa fure ɲaaxi bara lu mixi nde kiri ma, e xa a xanin sɛrɛxɛdubɛ yire.
10 A xa a mato. Xa na mixi kiri bara fiixɛ yire nde, a fa funtu, fate xabe fan fa fiixɛ na longori, a bula, sube mini kɛnɛ ma,
11 fure ɲaaxi na a ra naxan mu dandanma. Sɛrɛxɛdubɛ xa masenyi ti, na kanyi bara findi mixi sɛniyɛntare ra. Hali a mu lu a kerenyi ma waxati di bun ma sɔnɔn, sɛrɛxɛdubɛ man xa a mato. Na tan bara gɛ findide mixi sɛniyɛntare ra.
12 Xa sɛrɛxɛdubɛ bara a to a na fi ɲaaxi birin bara bari fɔlɔ, naxan nu na furema fate ma, kelife a sanyie ma han a xunyi,
13 a xa masenyi ti, na kanyi bara sɛniyɛn, barima fi birin bara bari fɔlɔ. A bara sɛniyɛn.
14 Kɔnɔ xa, fure sa bula, sube mini kɛnɛ ma, na kanyi bara findi mixi sɛniyɛntare ra.
15 Sɛrɛxɛdubɛ na fure bulaxi to, a xa masenyi ti, fi bulaxi mu sɛniyɛn, fure ɲaaxi na a ra.
16 Xa sube bulaxi fa bari, furema xa siga sɛrɛxɛdubɛ yire.
17 A xa a mato. Xa fure bara bari, sɛrɛxɛdubɛ xa masenyi ti, furema bara sɛniyɛn.
18 Xa suuri mini mixi ma, a fa yalan,
19 kɔnɔ na kiri fa fiixɛ, xa na mu a ra a gbeeli, na kanyi xa siga sɛrɛxɛdubɛ yire.
20 A xa a mato. Xa fure ya bara itilin, a sube li, fate xabe bara fiixɛ na longori, sɛrɛxɛdubɛ xa masenyi ti, na kanyi bara findi mixi sɛniyɛntare ra. Fure ɲaaxi na a ra, naxan minixi suuri fɔxi.
21 Xa sɛrɛxɛdubɛ mu fate xabe fiixɛ to, fi fan mu tilin, a mu sube lixi, a mu fiixɛ a gbe ra, furema xa lu a kerenyi ma lɔxɔxun keren.
22 Xa fure bara lantan yɛ a fate ma, sɛrɛxɛdubɛ xa masenyi ti, na kanyi bara findi mixi sɛniyɛntare ra, fure ɲaaxi na a ra.
23 Kɔnɔ xa fure mu masaraxi a mu lantanxi a i, suuri barixi na a ra. Sɛrɛxɛdubɛ xa masenyi ti, na kanyi mixi sɛniyɛnxi na a ra.»
24 «Xa mixi fate bara gan tɛ ra tɛmui dangixi, a kiri fa bari, kɔnɔ fure gbeeli, xa na mu a ra fure fiixɛ fa mini na fɔxi,
25 sɛrɛxɛdubɛ xa na mato. Xa furema fate xabe bara fiixɛ na fɔxi, fure bara tilin, a sube li, fure ɲaaxi na a ra, naxan bara mini fate ma kiri dɛnnaxɛ nu ganxi. Na sɛrɛxɛdubɛ xa masenyi ti, na kanyi bara findi mixi sɛniyɛntare ra, barima fure ɲaaxi na a ra.

26 Kɔnɔ xa sɛrɛxɛdubɛ mu fate xabe
fiixɛ to fure ma, fi fan ya mu itilin, a mu
sube lixi, a mu fiixɛ a gbe ra, sɛrɛxɛdubɛ
xa na kanyi yamari a xa lu a kerenyi ma
lɔxɔxun keren.
27 Sɛrɛxɛdubɛ xa a mato xi solofere nde
lɔxɔɛ. Xa fure bara lantan yɛ a fate ma,
sɛrɛxɛdubɛ xa masenyi ti, na kanyi bara
findi mixi sɛniyɛntare ra, fure ɲaaxi na a
ra.
28 Kɔnɔ xa fure mu masaraxi, a mu
lantanxi a i, a mu fiixɛ alɔ a singe, a
fatanxi na kiri ganxi nan na. Sɛrɛxɛdubɛ
xa masenyi ti, na kanyi mixi sɛniyɛnxi na
a ra. Nari na a ra kiri dɛnnaxɛ gan.»

29 «Xa fure lu xɛmɛ, xa na mu a ra ginɛ
xunyi ma, xa na mu a ra a kenkenyi ma,
30 sɛrɛxɛdubɛ xa na fure mato. Xa fi
ya bara itilin, a sube li, fate xabe fiixɛ,
a xurun, sɛrɛxɛdubɛ xa masenyi ti, na
kanyi bara findi mixi sɛniyɛntare ra. Fure
ɲaaxi na a ra naxan bara lu a xunyi ma,
xa na mu a ra a kenkenyi ma.
31 Xa sɛrɛxɛdubɛ sa a to fure ya mu
itilinfe, a mu sube life, fate xabe fɔɔrɛ mu
na, a xa furema yamari a xa lu a kerenyi
ma xi solofere bun ma.
32 Sɛrɛxɛdubɛ xa na fure mato xi
solofere nde lɔxɔɛ. Xa fure mu lantanfe
a i, fate xabe mu fiixɛ na longori, fi ya mu
itilinxi, a mu sube lixi,
33 na kanyi xa a xunsɛxɛ nun a dɛxabe
bi a xa a ba fi ra. Sɛrɛxɛdubɛ man
xa furema yamari a xa lu a kerenyi ma
lɔxɔxun keren.
34 Sɛrɛxɛdubɛ xa na fure man mato xi
solofere nde lɔxɔɛ. Xa a mu lantanxi a i, a
ya mu itilinxi, a mu sube lixi, sɛrɛxɛdubɛ
xa masenyi ti, na kanyi mixi sɛniyɛnxi na
a ra. A xa a xa dugie xa, a sɛniyɛn.
35 Kɔnɔ sɛrɛxɛdubɛ xa masenyi dangi
xanbi, xa fure bara lantan yɛ furema fate
ma,
36 sɛrɛxɛdubɛ man xa a mato. Xa fure
bara lantan yɛ, hali sɛrɛxɛdubɛ mu fate
xabe fiixɛ fen. Na kanyi bara findi mixi
sɛniyɛntare ra.
37 Kɔnɔ xa na fure mu lantanxi a i, fate
xabe fɔɔrɛ nde tan bara mini, fure bara
yalan. Na kanyi mixi sɛniyɛnxi na a ra.
Sɛrɛxɛdubɛ xa masenyi ti, na kanyi mixi
sɛniyɛnxi na a ra.»

38 «Xa xɛmɛ, xa na mu a ra ginɛ fate kiri
bara fiixɛ yire ndee,
39 sɛrɛxɛdubɛ xa na mato. Xa na mu
fiixɛ a gbe ra, kasi mɔɔli nde gbansan na
a ra. A sɛniyɛn.»
40 «Xa mixi nde xunsɛxɛ bara makɔn,
tɛrɛrɛ kanyi na a ra, a mu ɲaaxu. Na
kanyi sɛniyɛn.
41 Xa mixi nde xunsɛxɛ makɔnxi a tigi
dɛ biri gbansan nɛ, tɛrɛrɛ na a ra a mu
ɲaaxu. Na kanyi sɛniyɛn.
42 Kɔnɔ xa fure fiixɛ, xa na mu a ra fure
gbeeli mini a xunyi ma, xa na mu a ra a
tigi ma, fure ɲaaxi na a ra.
43 Sɛrɛxɛdubɛ xa na mato. Xa na fure
funtu naxan minixi a xunyi ma, a fiixɛ,
xa na mu a ra a gbeeli alɔ fure ɲaaxi na
ki naxɛ,
44 furema na a ra, a mu sɛniyɛnxi.
Sɛrɛxɛdubɛ xa masenyi ti, na kanyi bara
findi mixi sɛniyɛntare ra. Fure na a xunyi
ma.»
45 «Na fure ɲaaxi kanyi xa dugi ibɔɔxi
ragoro a ma, a xa a xunyi bi, a xa a dɛ
xabe makoto a bɛlɛxɛ ra, a nu a fala a xui
itexi ra ‹Sɛniyɛntare, Sɛniyɛntare.›
46 Danmi na fure ɲaaxi na a ma, a mu
sɛniyɛn. Fo a xa lu a kerenyi ma ɲama
yonkinde fari ma.»
47 «Na fure ɲaaxi nɔma lude dugi ma
naxan yailanxi xuruse xabe ra, xa na mu
a ra gɛsɛ fute ra.
48 A man nɔma lude se nde dɛnbɛxi ma
naxan yailanxi xuruse xabe ra, xa na mu
a ra gɛsɛ fute ra. A man nɔma lude se nde
ma naxan yailanxi xuruse kiri ra.
49 Xa na fure bara ifɔɔrɔ, xa na mu a ra
a bara gbeeli dugi ma, kiri ma, xa na mu
a ra se dɛnbɛxi ma, fure ɲaaxi na a ra. A
xa masen sɛrɛxɛdubɛ bɛ, a xa na mato.
50 Na fure na se naxan ma, na se xa
ragata yire nde a kerenyi ma xi solofere
bun ma.
51 Xi solofere nde lɔxɔɛ sɛrɛxɛdubɛ man
xa a mato. Xa na fure bara lantan yɛ i na
dugi ma, xa na mu a ra na se dɛnbɛxi ma,
xa na mu a ra na kiri ma, fure ɲaaxi na a
ra. Na bara findi se sɛniyɛntare ra.
52 Sɛrɛxɛdubɛ xa se birin gan na fure na
se naxan ma, dugi naxan yailanxi xuruse
xabe ra, dugi naxan yailanxi gɛsɛ fute ra,
dugi dɛnbɛxi, xa na mu a ra kiri.

53 Kɔnɔ xa sɛrɛxɛdubɛ bara a mato, na
fure mu lantanxi na see ma,
54 a xa yaamari fi na see xa maxa ye ra,
e xa sa e kerenyi ma xi solofere bun ma
sanmaya firin nde.
55 A na gɛ maxade, sɛrɛxɛdubɛ man xa
na mato. Xa fure mu masaraxi, hali a man
mu lantanxi a i, na findixi se sɛniyɛntare
nan na. A birin xa gan tɛ ra, hali fure na
a lahalɛ kerenyi gbansan nan ma.
56 Xa sɛrɛxɛdubɛ bara a to fure mu fiixɛ
alɔ singe, a xa na yire gbansan ba na.
57 Kɔnɔ xa fure na lantanfe a i dugi ma,
xa na mu a ra dugi dɛnbɛxi ma, xa na mu
a ra kiri ma, fure ɲaaxi na a ra, fo na xa
gan tɛ ra.
58 Xa fure bara ba dugi ma, xa na mu
a ra dugi dɛnbɛxi ma, xa na mu a ra kiri
ma ye ra a firin nde, a bara sɛniyɛn.»
59 Sɛriyɛ nan na ki fure ɲaaxi xa fe
ra naxan nɔma lude dugi nde ma naxan
yailanxi xuruse xabe ra, xa na mu a ra
gɛsɛ fute ra, a nun dugi nde ma naxan
dɛnbɛxi, a nun kiri nde ma. Na sɛriyɛ
nɔma a masende xa se nde sɛniyɛn, xa
na mu a mu sɛniyɛn.

14

Furema sɛniyɛntare

1 Alatala naxa a masen Annabi Munsa
bɛ,
2 «Marasɛniyɛnyi lɔxɔɛ, fure ɲaaxi
kanyi xa siga sɛrɛxɛdubɛ xɔn.
3 Sɛrɛxɛdubɛ xa siga ɲama yonkinde
fari ma na furema matode. Xa a bara
yalan,
4 sɛrɛxɛdubɛ xa yaamari fi, a xa fa xɔni
ɲiɲɛ radaxaxi firin na, e nun sɛdiri wuri,
gɛrɛ mɔɔli nde, nun hisopi wuri furema
bɛ.
5 Sɛrɛxɛdubɛ xa yaamari fi, e xa xɔni
keren kɔn naxaba fɛɲɛ nde xun ma, dulon
ye na naxan kui.
6 A xa xɔni ɲiɲɛ tongo, a nun sɛdiri
wuri, gɛrɛ mɔɔli nde, nun hisopi wuri, a
xa e birin dukulu xɔni wuli xɔɔra e naxan
kɔn naxabaxi dulon ye xun ma.
7 A xa na kasan sanmaya solofere na
furema ma, naxan lanma a xa sɛniyɛn.
Sɛrɛxɛdubɛ xa masenyi ti, na mixi bara
findi mixi sɛniyɛnxi ra. Na tɛmui a xa
xɔni ɲiɲɛ bɛɲin wula i.»
8 «Naxan wama sɛniyɛnfe, a xa a xa
dugie xa, a xa a fate maxabe bi, a xa a
maxa ye ra. Na kui, a sɛniyɛnma nɛ. Na
dangi xanbi a nɔma sode ɲama yonkinde
kui, kɔnɔ a mu nɔma sode a xa kiri banxi
tan kui xi solofere.
9 Xi solofere nde lɔxɔɛ, a man xa a
xunsɛxɛ bi, a dɛ xabe, a ya xinbi xabe,
a nun a fate maxabe birin. A man xa a
xa dugie xa, a xa a fate maxa. Na kui, a
sɛniyɛnma nɛ.
10 Xi solomasaxan nde lɔxɔɛ, a xa
yɛxɛɛyɔrɛ xɛmɛma firin tongo, a nun
yɛxɛɛ ginɛma, ɲɛ keren daaxi, lanyuru
mu na naxee ma. A man xa sansi xɔri
dinxi konbo ya keren nun a tagi sɔtɔ, ture
masunbuxi naxan na, a nun ture sigaati
ya keren naxan findima sɛrɛxɛ ra.
11 Sɛrɛxɛdubɛ xa furema nun a xa
sɛrɛxɛ ti n tan Alatala ya i hɔrɔmɔlingira
sode dɛ ra.
12 A xa yɛxɛɛyɔrɛ keren tongo, a xa a ba
yɛtɛ ragbilen sɛrɛxɛ ra, a nun ture sigaati
ya keren. A xa nee lintan n tan Alatala ya
i.
13 A xa na yɛxɛɛ kɔn naxaba yire
sɛniyɛnxi yunubi xafari sɛrɛxɛ nun
sɛrɛxɛ gan daaxi bama dɛnnaxɛ.
Sɛrɛxɛdubɛ nan gbe yɛtɛ ragbilen sɛrɛxɛ
nun yunubi xafari sɛrɛxɛ ra. Sɛrɛxɛ
sɛniyɛnxi nan e ra.
14 Sɛrɛxɛdubɛ xa yɛtɛ ragbilen sɛrɛxɛ
wuli nde tongo, a xa a sa furema yirefanyi
tuli ma, a bɛlɛxɛkura yirefanyi ma, nun a
sankura yirefanyi ma.
15 A man xa na ture sigaati ya keren ifili
a yɛtɛ kɔɔla bɛlɛxɛ kui.
16 A xa a bɛlɛxɛsole yirefanyi sin ture
kui, a nu bara naxan sa a kɔɔla bɛlɛxɛ
kui, a xa na ture kasan dɔxɔ solofere n
tan Alatala ya i.
17 Ture naxan luxi sɛrɛxɛdubɛ bɛlɛxɛ
kui, a xa nde sa furema yirefanyi tuli ma,
a nun a bɛlɛxɛkura yirefanyi ma, a nun a
sankura yirefanyi ma yɛtɛ ragbilen sɛrɛxɛ
wuli fari.
18 Ture dɔnxɔɛ naxan luxi sɛrɛxɛdubɛ
yi ra, a xa na sa furema xunyi ma.
Sɛrɛxɛdubɛ xa a xun sara n tan Alatala
ya i.

19 Sɛrɛxɛdubɛ xa yunubi xafari sɛrɛxɛ
ba, a xa a xun sara a xa sɛniyɛntareɲa
ma. Na dangi xanbi a xa na sɛrɛxɛ gan
daaxi kɔn naxaba.
20 A xa sɛrɛxɛ gan daaxi nun sansi xɔri
dinxi sɛrɛxɛ ba sɛrɛxɛbade fari. A xa
furema xun sara alako a xa sɛniyɛn.»

21 «Xa setare nan na furema ra, fɛɛrɛ
mu na a yi na sɛrɛxɛ xa fe ra, a xa
yɛxɛɛyɔrɛ keren gbansan ba yɛtɛ ragbilen
sɛrɛxɛ ra, naxan lintanma n tan Alatala
ya i a xa findi furema xa xunsare ra. A xa
sansi xɔri dinxi konbo ya tagi sɔtɔ, ture
masunbuxi naxan na, a nun ture sigaati
ya keren,
22 nun ganbɛ firin, xa na mu a ra
kolokonde yɔrɛ firin. Keren xa findi
yunubi xafari sɛrɛxɛ ra, boore sɛrɛxɛ gan
daaxi.
23 Xi solomasaxan nde lɔxɔɛ, a xa fa na
sɛrɛxɛe ra sɛrɛxɛdubɛ xɔn hɔrɔmɔlingira
sode dɛ ra n tan Alatala ya i, alako a xa
sɛniyɛn.
24 Sɛrɛxɛdubɛ xa yɛtɛ ragbilen sɛrɛxɛ
yɛxɛɛ nun ture sigaati ya keren lintan n
tan Alatala ya i.
25 A xa na yɛxɛɛyɔrɛ kɔn naxaba yɛtɛ
ragbilen sɛrɛxɛ ra. A xa a wuli nde
tongo, a xa na sa furema yirefanyi tuli
ma, a yirefanyi bɛlɛxɛkura ma, a nun a
yirefanyi sankura ma.
26 A xa ture nde ifili a yɛtɛ kɔɔla bɛlɛxɛ
kui.
27 A xa na ture kasan sanmaya solofere
a bɛlɛxɛsole yirefanyi ra n tan Alatala ya
i.
28 Ture naxan na a bɛlɛxɛ kui, a xa don-
doronti tongo, a na sa furema yirefanyi
tuli ma, a yirefanyi bɛlɛxɛkura ma, a nun
a yirefanyi sankura ma wuli fari naxan
keli yɛtɛ ragbilen sɛrɛxɛ ma.
29 Ture naxan luxi a bɛlɛxɛ kui, a xa na
sa na furema xunyi ma, alako a xun xa
sara n tan Alatala ya i.
30 Sɛrɛxɛdubɛ xa ganbɛ keren ba, xa na
mu a ra kolokonde yɔrɛ, sɛrɛxɛe ya ma
furema naxee sɔtɔxi.
31 A xa keren ba yunubi xafari sɛrɛxɛ
ra, boore xa findi sɛrɛxɛ gan daaxi ra, a
nun sansi xɔri dinxi. Sɛrɛxɛdubɛ furema
xun sarama n tan Alatala ya i na ki nɛ.

32 Sɛriyɛ nan na ki marasɛniyɛnyi xa fe
ra furemae bɛ naxee findixi setaree ra.»
33 Alatala naxa a masen Annabi Munsa
nun Haruna bɛ,
34 «Wo na so Kanaan bɔxi ma, n naxan
fima wo ma kɛ ra, xa fure ɲaaxi sa mini
wo xa banxi kankee ma mɛnni,
35 banxi kanyi xa sa a fala sɛrɛxɛdubɛ
bɛ, ‹N bara fure ɲaaxi to n ma banxi ma.›
36 Sɛrɛxɛdubɛ xa yaamari fi, e xa se
birin namini banxi kui beenu a xa siga
fure ɲaaxi matode, alako se naxan na
banxi kui, na naxa findi se sɛniyɛntare ra.
E na gɛ na rabade, sɛrɛxɛdubɛ xa siga na
banxi matode.»
37 «Sɛrɛxɛdubɛ xa na fure mato. Xa
fure fɔɔrɔ, xa na mu a ra a gbeeli, a man
ya naxa itilin, a banxi kanke suxu,
38 sɛrɛxɛdubɛ xa mini banxi kui, a xa
banxi naadɛ balan lɔxun keren.
39 Xi solofere nde lɔxɔɛ, sɛrɛxɛdubɛ
man xa gbilen naa. Xa fure bara lantan
yɛ i banxi kanke ma,
40 sɛrɛxɛdubɛ xa yaamari fi, banxi
gɛmɛe xa ba na fure na dɛnnaxɛ, e xa e
wɔlɛ taa fari ma yire sɛniyɛntare.
41 Banxi kanke xa maxɔɔlin banxi kui.
Naxan bama, na xa woli taa fari ma yire
sɛniyɛntare.
42 Gɛmɛ gbɛtɛe xa sa booree ɲɔxɔɛ ra,
banxi kanke xa maso a nɛɛnɛ ra.»
43 «Na wali birin dangi xanbi, xa fure
ɲaaxi man mini banxi ma,
44 sɛrɛxɛdubɛ xa gbilen na mato ra. Xa
fure bara lantan yɛ banxi kui, fure ɲaaxi
na a ra, a findixi se sɛniyɛntare nan na.
45 Na banxi xa rabira, a gɛmɛe, a wurie,
nun a maso bɛndɛ birin xa wɔlɛ taa fari
ma yire sɛniyɛntare.
46 Naxan yo soma na banxi kui a
balan xanbi, na kanyi fan findima mixi
sɛniyɛntare nan na han nunmare ra.
47 Naxan na a sa na banxi kui, xa na
mu a ra a a dɛge naa, na lanma a xa a xa
dugie xa.»
48 «Na banxi yailan xanbi, xa
sɛrɛxɛdubɛ sa gbilen na banxi kui, a fa
a to fure mu lantanxi a i, a xa masenyi
ti, na banxi bara sɛniyɛn, fure bara ɲɔn
naa.
49 Na banxi kanyi xa na marasɛniyɛnyi
rakamali sɛrɛxɛ bafe ra. A xa xɔni firin,

sɛdiri wuri, gɛrɛ mɔɔli nde, nun hisopi wuri sɔtɔ.
50 A xa xɔni keren kɔn naxaba fɛɲɛ nde
xun ma dulon ye na naxan kui.
51 A xa sɛdiri wuri, hisopi wuri, gɛrɛ
mɔɔli nde, nun xɔni ɲiɲɛ sin xɔni kɔn
naxaba wuli xɔɔra, naxan na dulon ye
kui. A xa a kasan banxi ma sanmaya
solofere.
52 A xa banxi rasɛniyɛn xɔni wuli, dulon
ye, xɔni ɲiɲɛ, sɛdiri wuri, hisopi wuri,
nun gɛrɛ mɔɔli nde ra.
53 A xa xɔni ɲiɲɛ bɛɲin taa fari ma wula
i. Na kui, na banxi xa fe ɲaaxi ɲɔnma nɛ,
a sɛniyɛn.»
54 «Sɛriyɛ nan na ki fure ɲaaxie xa fe
ra naxee minima mixi fate ma,
55 dugie ma, banxie ma,
56 naxee funtuma, naxee bulama, naxee
fiixɛma,
57 alako a xa kolon xa se sɛniyɛnxi nan
a ra, xa na mu a ra a mu sɛniyɛnxi. Sɛriyɛ
nan na ki na fure ɲaaxi xa fe ra.»

15

Kɔrɔsila kanyi

nun ginɛ xa kike wali

1 Alatala naxa a masen Annabi Munsa
nun Haruna bɛ,
2 «Wo xa a fala Isirayilakae bɛ, kɔrɔsila
kanyi bara findi mixi sɛniyɛntare ra.
3 Kɔrɔsila kanyi bara findi mixi
sɛniyɛntare ra hali kɔrɔsila mu na minife
sinden, kɔnɔ a na a fate kui.
4 Kɔrɔsila kanyi sama sade naxan ma,
se sɛniyɛntare na a ra. A dɔxɔ gonyi
naxan yo ma, na fan se sɛniyɛntare na a
ra.
5 Naxan na din a xa sade ra, na kanyi
xa a xa dugie xa, a xa a yɛtɛ maxa ye ra.
A findima mixi sɛniyɛntare nan na han
nunmare ra.
6 Naxan dɔxɔma a xa gonyi ma, na
kanyi xa a xa dugie xa, a xa a yɛtɛ maxa
ye ra. A findima mixi sɛniyɛntare nan na
han nunmare ra.
7 Naxan yo din na furema fate ra, na
kanyi xa a xa dugie xa, a xa a yɛtɛ maxa
ye ra. A findima mixi sɛniyɛntare nan na
han nunmare ra.
8 Xa furema dɛ ye bɔxun mixi sɛniyɛnxi
nde ma, na kanyi xa a xa dugie xa, a xa
a yɛtɛ maxa. A findima mixi sɛniyɛntare
nan na han nunmare ra.
9 Dɔxɔse naxan sama soe ma, xa na mu
a ra ɲɔxɔmɛ ma, xa furema dɔxɔ na fari,
na dɔxɔse findima se sɛniyɛntare nan na.
10 Naxan na din sese ra furema bara
dɔxɔ naxan fari, na kanyi bara findi mixi
sɛniyɛntare ra han nunmare ra. Na kanyi
xa a xa dugie xa, a xa a yɛtɛ maxa.
11 Furema bɛlɛxɛ sɛniyɛntare kanyi
dinma mixi naxan na, na xa a xa dugie
xa, a xa a yɛtɛ maxa ye ra. A findima mixi
sɛniyɛntare nan na han nunmare ra.
12 Furema dinma fɛɲɛ naxan na, na xa
kana. Xa yirabase wuri daaxi na a ra, a
lan a xa maxa ye ra.»
13 «Kɔrɔsila kanyi na yalan, a mamɛ
tima nɛ lɔxun keren beenu a xa findi mixi
sɛniyɛnxi ra. A xa a xa dugie xa, a xa a
maxa dulonyi ye ra. A sɛniyɛnma na ki
nɛ.
14 Xi solomasaxan nde lɔxɔɛ, a xa ganbɛ
firin tongo, xa na mu a ra kolokonde yɔrɛ
firin, a sa e so sɛrɛxɛdubɛ yi ra n tan
Alatala ya i hɔrɔmɔlingira sode dɛ ra.
15 Sɛrɛxɛdubɛ xa xɔni keren ba yunubi
xafari sɛrɛxɛ ra, boore sɛrɛxɛ gan daaxi.
Na kui, kɔrɔsila kanyi bara a xun sara n
tan Alatala ya i.»
16 «Xa xɛmɛ nde a xa wantanyi nɔxɔ,
a xa a fate birin maxa. A findima mixi
sɛniyɛntare nan na han nunmare ra.
17 Dugi nun kiri naxan birin nɔxɔ, e
xa maxa ye ra, e fan findima nɛ se
sɛniyɛntare han nunmare ra.
18 Xa xɛmɛ nun ginɛ kafu e boore
ra, e xa e fate maxa. E findima mixi
sɛniyɛntaree nan na han nunmare ra.»
19 «Ginɛ naxan na a xa kike wali kui,
a findima mixi sɛniyɛntare nan na lɔxun
keren bun ma. Naxan na din a ra, a fan
findima mixi sɛniyɛntare ra han nunmare
ra.
20 Ginɛ naxan na a xa kike wali kui, a
sama sade naxan ma, se sɛniyɛntare na
a ra. A dɔxɔ sese naxan ma, na fan se
sɛniyɛntare na a ra.
21 Naxan yo na din a xa sade ra, na
kanyi xa a xa dugie xa, a xa a yɛtɛ maxa

ye ra. A findima mixi sɛniyɛntare nan na han nunmare ra.
22 Naxan yo na dɔxɔ a xa gonyi ma, na kanyi xa a xa dugie xa, a xa a yɛtɛ maxa ye ra. A findima mixi sɛniyɛntare nan na han nunmare ra.
23 Xa se nde saxi na sade ma, xa na mu a ra na gonyi ma a nu dɔxɔxi naxan ma, naxan dinma na se ra a findima mixi sɛniyɛntare nan na han nunmare ra.
24 Xa xɛmɛ nde nun na ginɛ kafu, a xa kike wali wuli fa sa a fate ma, a fan findima mixi sɛniyɛntare nan na lɔxɔxun keren bun ma. A na sa sade yo ma, na fan findima se sɛniyɛntare nan na.»
25 «Xa wuli lu mini ra ginɛ ma, naxan mu findixi a xa kike wali wuli ra, xa na mu a ra a xa kike wali tɛmui xɔn naxa kuya, a findima mixi sɛniyɛntare nan na alɔ ginɛ naxan na a xa kike wali kui.
26 A na a sa sade naxan ma, xa na mu a ra a dɔxɔ gonyi naxan ma, na birin findima nɛ se sɛniyɛntare ra alɔ a xa kike wali tɛmui.
27 Naxan dinma na see ra, na kanyi xa a xa dugie xa, a xa a fate maxa ye ra. A findima mixi sɛniyɛntare nan na han nunmare ra.»
28 «Wuli na ba minife, na ginɛ xa mamɛ ti lɔxɔxun keren, a fa sɛniyɛn.
29 Xi solofere nde lɔxɔɛ, a xa ganbɛ firin, xa na mu a ra kolokonde yɔrɛ firin tongo, a xa e xanin sɛrɛxɛdubɛ xɔn hɔrɔmɔlingira sode dɛ ra.
30 Sɛrɛxɛdubɛ xa xɔni keren ba yunubi xafari sɛrɛxɛ ra, boore sɛrɛxɛ gan daaxi. Sɛrɛxɛdubɛ xunsare sɛrɛxɛ bama na ginɛ bɛ n tan Alatala ya i na ki nɛ.»
31 «Wo xa Isirayilakae makuya sɛniyɛntareɲa ra, xa na mu a ra, e na e makɔrɛ n ma hɔrɔmɔlingira ra naxan na wo tagi, e faxama nɛ.»
32 «Sɛriyɛ nan na ki kɔrɔsila xa fe ra, a nun xɛmɛ naxan a xa wantanyi nɔxɔma,
33 ginɛ naxan na kike wali kui, kɔrɔsila naxan minima xɛmɛ nun ginɛ fate i, nun xɛmɛ naxan nun ginɛ sɛniyɛntare kafuma.»

16

Xunsare lɔxɔɛ

1 Haruna xa di firinyi to faxa e yɛtɛ masenfe ra Alatala bɛ, Alatala naxa a masen Annabi Munsa bɛ,
2 «A fala i taara Haruna bɛ, a na so hɔrɔmɔlingira kui, a naxa lu dangi ra dugi gbakuxi ra xa a dangi tɛmui mu a lixi, alako a naxa faxa. Yire sɛniyɛnxi na a ra saatɛ kankira na dɛnnaxɛ. Xunsarade na na saatɛ kankira nan fari, n minima nuxui kui dɛnnaxɛ.»
3 «Haruna xa so hɔrɔmɔlingira kui tuura ra, naxan bama yunubi xafari sɛrɛxɛ ra, a nun yɛxɛɛ kontonyi sɛrɛxɛ gan daaxi ra.
4 A xa guba sɛniyɛnxi gɛsɛ fute daaxi ragoro a ma, a xa wantanyi gɛsɛ fute daaxi so. A xa a tagi ixiri bɛlɛti gɛsɛ fute daaxi ra, a xa xunmase dɔxɔ a xunyi ma. A na gɛ a maxade, a xa na dugi sɛniyɛnxi birin nagoro a ma.
5 Isirayila ɲama xa sikɔtɛ firin so a yi ra yunubi xafari sɛrɛxɛ ra, a nun yɛxɛɛ kontonyi keren sɛrɛxɛ gan daaxi ra.
6 Haruna xa tuura ba a yɛtɛ xa yunubi xafari sɛrɛxɛ ra alako a tan nun a xa denbaya xun xa sara.
7 A xa na sikɔtɛ firinyi ti n tan Alatala ya i, hɔrɔmɔlingira sode dɛ ra.
8 A xa n tan Ala maxandi a xa tɔnxuma masen n bɛ na sikɔtɛ firinyi xa fe ra. Keren xa findi n tan Alatala gbe ra, boore xa lu Sentanɛ bɛ wula i.
9 Sikɔtɛ naxan sugandixi n tan Alatala gbe ra, Haruna xa a ba yunubi xafari sɛrɛxɛ ra.
10 Sikɔtɛ naxan sugandixi a xa findi Sentanɛ gbe ra, na mu faxama. Haruna xa a ti n tan Alatala ya i, a xa findi xunsare ra, a xa a bɛɲin sigafe ra wula i Sentanɛ bɛ.
11 Haruna xa tuura ba a yɛtɛ xa yunubi xafari sɛrɛxɛ ra, a xa findi a tan nun a xa denbaya xunsare ra. A xa na tuura kɔn naxaba yunubi xafari sɛrɛxɛ ra.
12 A xa surayi ganse rafe tɛ wole ra naxan tongoxi sɛrɛxɛbade fari n tan Alatala ya i. A xa surayi fuɲi bɛlɛxɛ ya firin fan tongo. A xa na birin xanin dugi gbakuxi xanbi ra yire sɛniyɛnxi kui.
13 A xa na surayi gan n tan Alatala ya i, alako tuuri naxan tema na xa saatɛ kankira nɔxun a ma alako a naxa faxa.

14 A xa tuura wuli nde tongo a bɛlɛxɛsole ra, a xa a kasan saatɛ kankira
makoto se ma xunsarade sogetede biri
sanmaya solofere, a man xa a kasan na
makoto se ya ra.
15 A xa sikɔtɛ kɔn naxaba ɲama xa
yunubi xafari sɛrɛxɛ ra, a fa a wuli xanin
dugi gbakuxi xanbi ra. A xa na wuli kasan
saatɛ kankira makoto se ma nun saatɛ
kankira makoto se ya ra, alɔ a rabaxi
tuura wuli ra ki naxɛ.»
16 «Na ki a xunsare sɔtɔma
yire sɛniyɛnxi bɛ Isirayilakae xa
sɛniyɛntareɲa, e xa fe kobie, nun e
xa yunubie xa fe ra. A xa a raba
na ki hɔrɔmɔlingira fan bɛ, naxan tixi
Isirayilaka sɛniyɛntaree tagi.
17 Mixi yo naxa lu hɔrɔmɔlingira
kui han Haruna minima yire sɛniyɛnxi
fisamante kui tɛmui naxɛ. A xa a tan nun
a xa denbaya xun sara, a nun Isirayila
ɲama birin.
18 A xa siga sɛrɛxɛbade yire naxan na
n tan Alatala ya i, a fa xunsare ba na
sɛrɛxɛbade bɛ. A xa tuura nun sikɔtɛ
wuli sa ferie ma naxee nu na sɛrɛxɛbade
tunxunyi naanie ra.
19 A xa wuli kasan a bɛlɛxɛsole ra
sanya solofere sɛrɛxɛbade ma, alako a xa
sɛniyɛn Isirayilakae xa sɛniyɛntareɲa xa
fe ra.»
20 «Haruna na gɛ xunsare bade
yire sɛniyɛnxi, hɔrɔmɔlingira, nun
sɛrɛxɛbade bɛ, a xa sikɔtɛ boore maso
naxan mu nu faxa.
21 A xa a bɛlɛxɛ firinyie sa na sikɔtɛ xun
tagi, a fa Isirayilakae xa sɛniyɛntareɲa, e
xa fe kobie, nun e xa yunubi birin masen
n tan Ala bɛ. A na gɛ na kote birin sade
sikɔtɛ xun, a xa na sikɔtɛ bɛɲin wula i
mixi nde saabui ra naxan bara tin na wali
ra.
22 Na sikɔtɛ yunubi birin xaninma a xun
ma wula i, a bɛɲin dɛnnaxɛ.»

23 «Na dangi xanbi, Haruna xa so
hɔrɔmɔlingira kui, a xa a xa dugi gɛsɛ fute
daaxie ba, a naxee ragoroxi a ma beenu a
xa so yire sɛniyɛnxi kui. A xa nee lu na.
24 A xa a maxa ye ra yire sɛniyɛnxi kui,
a dugi gbɛtɛe ragoro a ma. A na gɛ, a xa
mini, a sɛrɛxɛ gan daaxi firin ba, keren
a yɛtɛ bɛ, boore ɲama bɛ. A xunsare
sɔtɔma a yɛtɛ bɛ nun ɲama bɛ na kui.
25 A man xa yunubi xafari sɛrɛxɛ ture
gan sɛrɛxɛbade fari.»
26 «Naxan sikɔtɛ bɛɲin wula i Sentanɛ
bɛ, na lan a xa a xa dugie xa, a a fate
maxa, a fa gbilen ɲama yonkinde.
27 Tuura nun sikɔtɛ naxee baxi yunubi
xafari sɛrɛxɛ ra, naxee wuli findi xunsare
ra yire sɛniyɛnxi, nee lan e xa xanin ɲama
yonkinde fari ma, e kiri, e sube, nun e
ɲaɲɛ birin xa gan tɛ ra.
28 Naxan na wali rabama, a xa a xa
dugie xa, a xa a fate maxa ye ra, a fa
gbilen ɲama yonkinde.»
29 «Sɛriyɛ nan na ki wo bɛ naxan mu
kanama abadan. Kike solofere nde, xi fu
lɔxɔɛ, wo xa sunyi suxu, wo naxa wali yo
raba, wo tan, nun mixi naxee sabatixi naa
kɔnɔ e mu findi Isirayilakae ra.
30 Na findima xunsare lɔxɔɛ ra wo bɛ,
alako wo xa sɛniyɛn, wo xa yunubi birin
xa xafari n tan Alatala ya i.
31 Na findima malabui nun sali lɔxɔɛ ra
wo bɛ. Wo xa sunyi suxu na lɔxɔɛ. Yi
sɛriyɛ mu kanama abadan.»
32 «Ala naxan sugandixi, a naxan tixi
sɛrɛxɛdubɛ kuntigi ra, na nan wo xun
sarama. A luma a baba xa wali raba ra. A
luma sɛrɛxɛdubɛ dugi sɛniyɛnxie ragoro
ra a ma.
33 A luma yire sɛniyɛnxi, hɔrɔmɔlingira,
sɛrɛxɛbade, sɛrɛxɛdubɛe nun Isirayila
ɲama birin xun sara ra.
34 Yi sɛriyɛ mu kanama abadan, alako
ɲɛ birin xunsare xa ba Isirayilakae bɛ e
xa yunubi birin ma fe ra.»

E Alatala xa yaamari birin suxu alɔ a
masenxi Annabi Munsa bɛ ki naxɛ.

17

Sɛrɛxɛ bama dɛnnaxɛ

1 Alatala naxa a masen Annabi Munsa
bɛ,
2 «A fala Haruna bɛ nun a xa die bɛ,
a nun Isirayilaka birin bɛ, Alatala yi nan
yamarixi.
3 Isirayilaka naxan ninge, xa na mu a
ra yɛxɛɛ, xa na mu a ra si bama sɛrɛxɛ ra
ɲama yonkinde kui, xa na mu a ra ɲama
yonkinde fari ma,

4 a mu a xaninma hɔrɔmɔlingira sode
dɛ xa ra alako a xa a fi n tan Alatala ma
hɔrɔmɔlingira yire, na kanyi luma nɛ alɔ
faxɛti. A bara faxɛ ti, a lanma na kanyi xa
keri ɲama ya ma.
5 Yi yaamari wama a masenfe nɛ a
Isirayilakae mu lanma e xa sɛrɛxɛ ba
burunyi. E xa fa xanunteya sɛrɛxɛ ra
sɛrɛxɛdubɛ nan xɔn n tan Alatala ya i n
ma hɔrɔmɔlingira sode dɛ ra.
6 Sɛrɛxɛdubɛ xa na wuli kasan n
tan Alatala xa sɛrɛxɛbade sɛɛtie ma
hɔrɔmɔlingira sode dɛ ra, a man xa na
ture gan tɛ i, a xa findi xiri fanyi ra n tan
Alatala bɛ.
7 Isirayilakae naxa sikɔtɛ sɛrɛxɛ ba
kuye bɛ sɔnɔn de. Na findima yanfanteya
nan na n tan Alatala mabiri. Yi yaamari
mu kanama abadan.»
8 «A fala e bɛ, Isirayilaka, xa na mu a
ra xɔɲɛ naxan sabatixi e tagi, xa a sɛrɛxɛ
gan daaxi, xa na mu a ra sɛrɛxɛ gbɛtɛ ba,
9 a mu a xanin hɔrɔmɔlingira sode dɛ
ra, alako a xa fi n tan Alatala ma, na kanyi
kerima nɛ a xa ɲama tagi.»

Wuli minfe tɔnyi

10 «Xa Isirayilaka nde, xa na mu a ra
xɔɲɛ nde naxan sabatixi Isirayila bɔxi ma
a naxa wuli min, n gbilenma nɛ na kanyi
fɔxɔ ra, n fa a keri a xa ɲama ya ma,
11 barima sube nii bara lu a wuli ya ma.
N bara wuli findi wo xunsare ra, naxan
bama sɛrɛxɛ ra sɛrɛxɛbade fari. Wuli nan
na xunsare ra.
12 Na na a ra, n bara Isirayilakae yamari
e naxa wuli min. Wo xa xɔɲɛ naxee
sabatixi Isirayila bɔxi ma, e fan naxa wuli
min de.
13 Xa Isirayilaka, xa na mu a ra xɔɲɛ nde
naxan na wo tagi, sa sube nde, xa na mu
a ra xɔni nde faxa naxan daxa a xa don, a
xa na wuli ifili bɔxi ma, a bɛndɛ sa a fari,
14 barima sube nii na a wuli nan ya ma.
Na na a ra, n bara Isirayilakae yamari wo
naxa sube wuli yo min, barima sube nii
na a wuli nan ya ma. Naxan yo na raba,
a fama keride Isirayila ɲama ya ma.»
15 «Xa Isirayilaka, xa na mu a ra xɔɲɛ
nde naxan na wo tagi, na sube don naxan
faxaxi a yɛtɛ ma, xa na mu a ra sube gbɛtɛ
naxan faxaxi ki gbɛtɛ ra, na kanyi xa a xa
dugie xa ye ra, a man xa a yɛtɛ maxa. A
mu sɛniyɛnma han nunmare ra.
16 Xa a mu a xa dugie xa, xa a mu a yɛtɛ
maxa, na sɛniyɛntareɲa luma nɛ a ma.»

18

Kafui sɛriyɛ

1 Alatala naxa a masen Annabi Munsa
bɛ,
2 «A fala Isirayilakae bɛ Alatala nan n
na, wo Marigi Ala.
3 Wo naxa Misirakae xa naamunyie
raba, wo nu na dɛnnaxɛ. Wo man naxa
Kanaankae fan ma naamunyie raba, n wo
xaninma dɛnnaxɛ. Wo naxa bira e xa
sɛriyɛ fɔxɔ ra.
4 Wo xa n tan nan ma sɛriyɛ nun n ma
yaamarie rabatu, barima Alatala nan n
na, wo Marigi Ala.
5 Wo xa bira n ma sɛriyɛ nun n ma
yaamarie nan fɔxɔ ra. Mixi naxan nee ra-
batuma, a simaya sɔtɔma nee nan saabui
ra. Alatala nan n na.»
6 «Wo naxa kafu wo nun wo barima.
Alatala nan n na.»
7 «Wo naxa kafu wo nun wo nga, naxan
findixi wo baba xa ginɛ ra. Wo nga nan
wo nga ra, wo naxa kafu a ra.»
8 «Wo naxa kafu wo nun wo nanden,
naxan findixi wo baba xa ginɛ ra.»
9 «Wo naxa kafu wo nun wo maaginɛ,
naxan findixi wo baba xa na mu a ra wo
nga xa di ra, naxan barixi wo xɔnyi xa na
mu a ra yire gbɛtɛ.»
10 «Wo naxa kafu wo nun wo xa di xɛmɛ
xa di ginɛ, wo naxa kafu wo nun wo xa di
ginɛ xa di ginɛ. E fatanxi wo yɛtɛ fate nan
na.»
11 «Wo naxa kafu wo nun wo baba xa
ginɛ gbɛtɛ xa di ginɛ, wo baba naxan
barixi. Wo maaginɛ na a ra.»
12 «Wo naxa kafu wo nun wo baba
maaginɛ ra. Wo baba bariboore na a ra.»
13 «Wo naxa kafu wo nun wo nga xunya,
xa na mu a ra a taara. Wo nga bariboore
na a ra.»
14 «Wo naxa kafu wo nun wo baba
xunya xa ginɛ, xa na mu a ra a taara xa
ginɛ. Wo baba xunya xa na mu a ra a
taara nan gbe findixi na ginɛe ra. Wo nga
nun wo mama nan lanxi e ma.»
15 «Wo naxa kafu wo nun wo xa di xa
ginɛ, wo xa di nan xa ginɛ a ra.»

16 «Wo naxa kafu wo nun wo xunya, xa
na mu a ra wo taara xa ginɛ.»
17 «Xa wo nun ginɛ nde bara kafu, wo
nun a xa di ginɛ tan naxa kafu de. Wo
nun a xa di xɛmɛ xa di ginɛ naxa kafu de,
wo nun a xa di ginɛ xa di ginɛ naxa kafu
de. Baribooremae na e ra, na fe mɔɔli mu
fan.»
18 «Wo nun wo xa ginɛ xunya naxa kafu
de, xa na mu a ra a taara, wo xa ginɛ xa
simaya kui. Na fe fama nɛ tɔɔnɛ ra.»
19 «Wo nun ginɛ naxa kafu a xa kike
wali kui de, barima a mu sɛniyɛnxi na
tɛmui.»
20 «Sade fe naxa lu wo nun wo
malanboore xa ginɛ tagi de, na findima
sɛniyɛntareɲa nan na.»
21 «Wo naxa wo xa di yo ba sɛrɛxɛ ra
Mɔlɔkɔ kuye bɛ. Wo naxa wo Marigi Ala
xili bɛxu. Alatala nan n na.»
22 «Xɛmɛ naxa kafu nun xɛmɛ ra. Fe
ɲaaxi na a ra. Xɛmɛ lanma e nun ginɛ
nan xa kafu.»
23 «Xɛmɛ naxa kafu nun sube ra. Ginɛ
fan naxa kafu nun sube ra. Na fe mɔɔli
mu fan feo.»
24 «Wo naxa wo manɔxɔ yi fe mɔɔlie ra,
alɔ na sie a rabaxi ki naxɛ n naxee keri wo
ya ra.
25 E xa fe ɲaaxie bara bɔxi yati manɔxɔ.
N e ratɔnxi na nan ma, e mu luma yi bɔxi
ma sɔnɔn.
26 Wo tan Isirayilakae nun xɔɲɛ naxee
na wo tagi, wo xa n ma sɛriyɛ nun n ma
yaamarie rabatu. Wo naxa yi fe xɔnxie
raba de.
27 Bekae nu bara na mɔɔli raba beenu
wo xa fa. Yi bɔxi findi yire sɛniyɛntare ra
na nan ma.
28 Xa wo fan bira na mɔɔli fɔxɔ ra, wo
fan kerima nɛ yi bɔxi ma.
29 Mixi yo naxan na mɔɔli rabama, a
kelima nɛ a xa ɲama ya ma.
30 Wo xa n ma yaamarie rabatu, wo
naxa na fe xɔnxie raba alɔ mixi naxee
nu na be beenu wo xa fa. Wo naxa findi
mixi sɛniyɛntaree ra. Alatala nan n na,
wo Marigi Ala.»

19

Tinxinyi naxan nafan Ala ma

1 Alatala naxa a masen Annabi Munsa
bɛ,
2 «A fala Isirayilakae bɛ, wo xa sɛniyɛn,
barima n tan sɛniyɛn, wo Marigi Alatala.
3 Birin xa e nga nun e baba binya. Birin
xa malabui lɔxɔɛ sɛriyɛ rabatu. Alatala
nan n na, wo Marigi Ala.»
4 «Wo naxa kuyee batu, wo naxa wure
raxunu kuye yailanfe ra. Alatala nan n
na, wo Marigi Ala.»
5 «Wo xa xanunteya sɛrɛxɛ ba n tan
Alatala bɛ a raba ki ma.
6 Sɛrɛxɛ sube xa don a faxa lɔxɔɛ, xa na
mu a ra na kuye iba. Sube na xi saxan ti,
na xa sa tɛ i.
7 Naxan luma han xi saxan, a rahara-
muxi, a mu lan na mɔɔli xa don.
8 Naxan na rabama, a na sare sɔtɔma
nɛ, barima a bara n tan Alatala xa se
sɛniyɛnxi yelebu. Na kanyi raminima nɛ
Isirayila ɲama ya ma.»
9 «Wo na xɛ xaba wo xɔnyi, wo naxa
a tuxuie xaba. Baloe naxan birama bɔxi
ma, wo xa na lu naa.
10 Wo na wɛni bogi ba wo xa sansie kɔn
na, wo naxa gbilen a ma a firin nde. Bogi
naxee fan yolonma e yɛtɛ ma, wo xa nee
fan lu na setaree bɛ, a nun mixie bɛ naxee
kelixi ɲamanɛ gbɛtɛe ma. Alatala nan n
na, wo Marigi Ala.»
11 «Wo naxa muɲɛ ti. Wo naxa wule
fala. Wo naxa wo boore yanfa.
12 Wo naxa wo kali n xili ra wule fari,
barima na kui wo wo Marigi Ala xili nan
kanama. Alatala nan n na.»
13 «Wo naxa wo ngaxakerenyi tɔɔrɔ, wo
naxa a muɲa. Wo naxa wo xa walikɛ xa
wali sare lu han tina.»
14 «Wo naxa tulixɔri konbi, wo naxa
dɔnxui rabira. Wo xa gaaxu n tan Ala ya
ra. Alatala nan n na.»
15 «Wo naxa kiiti sa tinxintareya ra. Wo
naxa setare rafisa a boore bɛ, wo naxa
banna rafisa a boore bɛ. Wo xa kiiti birin
sa tinxinyi ra.
16 Wo naxa wo boore mafala. Wo naxa
wo boore tɔɔɲɛgɛ alako a xa faxa. Alatala
nan n na.
17 Wo naxa wo ngaxakerenyi xɔn. Wo
xa wo boore rasi, alako wo naxa yunubi
sɔtɔ a xa fe ra.
18 Wo naxa wo gbeɲɔxɔ. Wo naxa
gbɛsɛnxɔnnɛya ragata wo sondonyi kui
wo ngaxakerenyi bɛ. Wo xa wo boore

xanu alɔ wo wo yɛtɛ xanuma ki naxɛ. Alatala nan n na.»
19 «Wo xa n ma yaamarie rabatu. Wo naxa xuruse mɔɔli firin rate e boore ma. Wo naxa sansi mɔɔli firin si xɛ keren ma. Wo naxa dugi ragoro wo ma naxan dɛgɛxi gɛsɛ mɔɔli firin na.»
20 «Xa xɛmɛ nde nun konyi ginɛ nde kafu xɛmɛ gbɛtɛ naxan xa kote dɔxɔxi, naxan xun mu saraxi sinden, naxan mu xɔrɛyaxi, e xa ɲaxankata. Kɔnɔ wo naxa e faxa, barima konyi ginɛ nan a ra.
21 Na xɛmɛ xa yɛxɛɛ kontonyi ba yɛtɛ ragbilen sɛrɛxɛ ra n tan Alatala bɛ hɔrɔmɔlingira sode dɛ ra.
22 Sɛrɛxɛdubɛ xa na yɛxɛɛ kontonyi findi xunsare ra a bɛ n tan Alatala ya i, a xa findi yɛtɛ ragbilen sɛrɛxɛ ra alako a xa yunubi xa xafari.»
23 «Wo na so bɔxi kui n naxan fima wo ma, wo naxa wo xa sansi sixie bogie don sinden han ɲɛ saxan. E mu sɛniyɛn, e luxi alɔ sunnɛtare. Wo naxa e don.
24 Naxee fan bogima ɲɛ naani nde ma, na birin fima n tan Alatala nan ma, a xa findi n ma matɔxɔɛ ra.
25 Naxee bogima ɲɛ suuli nde ma, na tan birin findima wo baloe nan na. Alatala nan n na, wo Marigi Ala.»
26 «Wo naxa sube yo don wo mu naxan kɔn naxabaxi, a wuli xa mini. Wo naxa sematoe wali raba, wo naxa duureya raba.
27 Wo naxa wo xunsɛxɛ maxaba wo xunyi sɛɛtie ma a radigilinxi ra, wo naxa wo dɛ xabe sɛɛtie maxaba,
28 wo naxa wo fate maxaba ɲɔnyi to soxi wo ma. Wo naxa pirinti ti wo fate ma. Alatala nan n na.»
29 «Wo naxa wo xa di ginɛ mati langoe ra, alako wo xa bɔxi naxa bira langoeɲa fɔxɔ ra, a xa rafe fe ɲaaxie ra.
30 Wo xa n ma malabui lɔxɔɛe binya, a nun n ma yire sɛniyɛnxi. Alatala nan n na.»
31 «Wo naxa mixi fen naxan mixi faxaxie rawɔyɛnma. Wo naxa bira sematoee fɔxɔ ra, xa na mu a ra wo findima sɛniyɛntaree nan na. Alatala nan n na, wo Marigi Ala.»
32 «Wo xa mixi mɔxie binya, naxee xunsɛxɛ bara fiixɛ. Wo xa gaaxu wo Marigi Ala ya ra. Alatala nan n na.»
33 «Wo naxa mixi rawali a ɲaaxi ra, naxee kelixi ɲamanɛ gbɛtɛ e xa sabati wo xa bɔxi kui.
34 Wo xa na xɔɲɛ mɔɔli rasɛnɛ alɔ wo ngaxakerenyi. Wo xa a xanu alɔ wo wo yɛtɛ xanuma ki naxɛ. Wo fan nu na xɔɲɛya nan kui Misira bɔxi ma. Alatala nan n na, wo Marigi Ala.»
35 «Wo naxa tinxintareya yo raba, ki-iti sade, se kuyɛya maniyade, se binyɛ maniyade, se rafe daaxi maniyade.
36 Wo xa sikeeli xa kamali. Wo se maniyase kamalixie rawali. Alatala nan n na, wo Marigi Ala, naxan wo raminixi Misira bɔxi ma.
37 Wo xa n ma sɛriyɛ nun n ma yaamari birin nabatu. Alatala nan n na.»

20

Fe xɔnxie Ala mabiri

1 Alatala naxa a masen Annabi Munsa bɛ,
2 «A fala Isirayilakae bɛ, xa Isirayilaka nde, xa na mu a ra xɔɲɛ nde naxan sabatixi Isirayila bɔxi ma, a xa di nde ba sɛrɛxɛ ra Mɔlɔkɔ kuye bɛ, ɲama xa na kanyi magɔnɔ gɛmɛe ra han a xa faxa.
3 N tan fan gbilenma nɛ na mixi fɔxɔ ra, n a ramini ɲama ya ma, barima a bara n ma yire sɛniyɛnxi yelebu, a bara n xili sɛniyɛnxi kana na sɛrɛxɛ mɔɔli ra Mɔlɔkɔ kuye bɛ.
4 Xa ɲama a ya raxi na fe ma, e tondi mixi faxade, naxan a xa di baxi sɛrɛxɛ ra Mɔlɔkɔ bɛ,
5 n tan gbilenma nɛ na mixi nun a xabilɛ fɔxɔ ra, n nee keri e xa ɲama ya ma, a nun mixi birin naxee n yanfama Mɔlɔkɔ kuye xa fe ra.»
6 «Xa mixi nde n yanfa, a bira sematoe fɔxɔ ra, a nun mixi naxan mixi faxaxie rawɔyɛnma, n gbilenma na kanyi fɔxɔ ra, n a keri a xa ɲama ya ma.
7 Wo xa wo ɲɛrɛ sɛniyɛnyi kui, alako wo xa sɛniyɛn, barima Alatala nan n na, wo Marigi Ala.
8 Wo xa n ma yaamarie rabatu, wo xa e ratinmɛ. Alatala nan n na, naxan wo rasɛniyɛnma.»
9 «Naxan yo a baba danka, xa na mu a ra a nga, wo xa na kanyi faxa. A tan nan

a faxa fe ragirixi, barima a bara a baba danka, xa na mu a ra a nga.»

10 «Xa xɛmɛ nde yɛnɛ raba a malan boore xa ginɛ ra, na xɛmɛ nun na ginɛ xa faxa e xa langoeɲa xa fe ra.»

11 «Xa xɛmɛ nde kafu nun a baba xa ginɛ ra, a bara fe ɲaaxi raba a baba ra. Wo xa na xɛmɛ nun na ginɛ faxa e xa yunubi xa fe ra.»

12 «Xa xɛmɛ nde kafu nun a xa di xa ginɛ ra, wo xa e firinyi birin faxa na yunubi xa fe ra, barima na fe mɔɔli mu fan feo.»

13 «Xa xɛmɛ nde kafu nun xɛmɛ gbɛtɛ ra alɔ xɛmɛ darixi a raba ra ginɛ ra ki naxɛ, wo xa e firinyi birin faxa na fe xɔnxi xa fe ra.»

14 «Xa xɛmɛ nde kafu nun ginɛ ra nun na xa di ginɛ ra, e bara fe ɲaaxi raba. Wo xa e gan tɛ ra, xɛmɛ nun ginɛ, alako na fe xɔnxi mɔɔli naxa lu wo tagi.»

15 «Xa xɛmɛ nde kafu nun sube ra, wo xa na xɛmɛ nun na sube birin faxa.»

16 «Xa ginɛ nde a maso sube ra kafu booreɲa ra, wo xa na ginɛ nun na sube faxa na fe ɲaaxi xa fe ra.»

17 «Xa xɛmɛ nde kafu nun a maaginɛ ra, a baba xa di ginɛ, xa na mu a ra a nga xa di ginɛ, fe mayaagixi nan a ra. Wo xa e keri e xa ɲama ya ma, barima xɛmɛ bara kafu nun a maaginɛ ra. Na kote xa lu a xun ma.»

18 «Xa xɛmɛ nde kafu nun ginɛ ra naxan na a xa kike wali kui, a wuli naxa mini kɛnɛ ma. E firinyi birin xa keri ɲama ya ma na fe ma.»

19 «Wo naxa kafu nun wo nga xunya, xa na mu a ra wo nga taara ra, xa na mu a ra wo baba maaginɛ ra, barima wo bariboore nan e ra. Naxan na mɔɔli rabama na kote xa lu a xun ma.»

20 «Xa xɛmɛ nde kafu nun a baba xunya xa ginɛ ra, xa na mu a ra a baba taara xa ginɛ ra, e na kote xaninma nɛ. E birin fama faxade dibaritareɲa nan kui.»

21 «Xa xɛmɛ nde kafu nun a xunya xa ginɛ ra, xa na mu a ra a kafu nun a taara xa ginɛ ra, a bara fe sɛniyɛntare raba. E birin fama faxade dibaritareɲa nan kui.»

22 «Wo xa n ma sɛriyɛ nun n ma yaamari birin nabatu, wo xa na birin naba, alako wo mu fama keride ki naxɛ bɔxi ma n wo rasabatima dɛnnaxɛ.

23 Wo naxa bira na bɔxi sie xa sɛriyɛ fɔxɔ ra, n fama naxee keride wo ya ra. E naxan nabama na mu rafanxi n ma feo.

24 N bara a fala wo bɛ na bɔxi findima wo gbe ra. N bara na bɔxi fi wo ma, xiɲɛ nun kumi gbegbe na dɛnnaxɛ. Alatala nan n na, wo Marigi Ala, naxan wo sugandixi sie tagi.

25 Wo xa sube raharamuxie nun sube radaxaxie tagi rasa, e nun xɔni raharamuxie nun xɔni radaxaxie, alako wo naxa findi sɛniyɛntaree ra e saabui ra. N bara tɔnyi dɔxɔ na subee, na xɔnie, nun na bɔximasee ra. E mu sɛniyɛn.

26 Wo xa findi n ma ɲama sɛniyɛnxi ra, barima n tan Alatala nan sɛniyɛn. N bara wo sugandi sie tagi, alako wo xa findi n gbe ra.»

27 «Mixi yo naxan mixi faxaxie rawɔyɛnma, xa na mu a ra a findi sematoe ra, wo xa a magɔnɔ gɛmɛe ra han a xa faxa. A tan nan a faxa fe ragirixi.»

21

Sɛrɛxɛdubɛ xa sɛniyɛnyi

1 Alatala naxa a masen Annabi Munsa bɛ, «A fala Haruna xa di sɛrɛxɛdubɛe bɛ, sɛrɛxɛdubɛ naxa a yɛtɛ findi sɛniyɛntare ra a xa mixi nde fure saabui ra,

2 fo a xa mixi kɛndɛ nde alɔ a nga, a baba, a xa di xɛmɛ, a xa di ginɛ, a xunya xɛmɛma, a taara xɛmɛma,

3 nun a maaginɛ, ginɛdimɛdi na naxan na, a mu dɔxɔxi xɛmɛ taa sinden, a na a xɔnyi. Sɛrɛxɛdubɛ na din e fure ra, a findima nɛ mixi sɛniyɛntare ra.

4 A mu lanma sɛrɛxɛdubɛ xa findi sɛniyɛntare ra a xa ginɛ fure xa fe ra, xa na mu a ra a xa ginɛ xa mixie fure xa fe ra.»

5 «Xa ɲɔnfe bara a li, a mu lanma sɛrɛxɛdubɛ xa a xunyi bi, xa na mu a ra a dɛ xabee sɛɛti maxaba, xa na mu a ra a fate maxaba.

6 E xa sɛniyɛn e Marigi Ala bɛ. E naxa e Marigi Ala xili kana, barima e tan nan sɛrɛxɛ gan daaxie bama n tan Alatala bɛ, naxee luxi alɔ n ma donse. E lan e xa sɛniyɛn na nan ma.

7 A mu lanma sɛrɛxɛdubɛ xa langoe ginɛ dɔxɔ, xa na mu a ra ginɛ futi kanɛ,
xa na mu a ra ginɛ xɛmɛ mɛɛxi naxan na.
Sɛrɛxɛdubɛ tan sɛniyɛn a Marigi Ala bɛ.
8 Wo xa a kolon mixi sɛniyɛnxi ra,
barima a tan nan sɛrɛxɛe fima Ala ma
naxee luxi alɔ donse. Wo xa a kolon a
sɛniyɛn, barima n tan Alatala sɛniyɛn, n
tan naxan wo rasɛniyɛnma.
9 Xa sɛrɛxɛdubɛ xa di ginɛ nde a yɛtɛ
rayaagima findife ra langoe ra, a bara a
baba rayaagi. A lanma na ginɛ xa gan tɛ
ra.»

10 «Sɛrɛxɛdubɛ kuntigi naxan
sugandixi a ngaxakerenyie tagi, e ture
sɛniyɛnxi sa a ma, e dugi sɛniyɛnxi ragoro
a ma, na naxa a xunsɛxɛ kana, a naxa a
xa dugi ibɔɔ.
11 A naxa so fure xun ma, a naxa findi
sɛniyɛntare ra fure xa fe ra, hali a baba
xa na mu a ra a nga.
12 A naxa mini yire sɛniyɛnxi kui,
a naxa a Marigi Ala xa hɔrɔmɔlingira
manɔxɔ, barima n tan Ala nan a
sugandixi, ture sɛniyɛnxi saxi a xunyi ma.
Alatala nan n na.
13 A xa ginɛdimɛdi dɔxɔ ginɛ ra.
14 A naxa kaaɲɛ ginɛ dɔxɔ, a naxa ginɛ
rabɛɲinxi dɔxɔ, a naxa langoe dɔxɔ, a
naxa ginɛ dɔxɔ ginɛdimɛdi mu naxan na.
A xa ginɛdimɛdi tongo ginɛ ra a xa mixie
ya ma,
15 alako a naxa a bɔnsɔɛ rayaagi.
Alatala nan n na naxan a rasɛniyɛnma.»

16 Alatala naxa a masen Annabi Munsa
bɛ,
17 «A fala Haruna bɛ, mixi mabɛnxi yo
naxa sɛrɛxɛdubɛ wali raba, a sɛrɛxɛ sa
sɛrɛxɛbade ma n tan Ala bɛ. Na mu lanma
abadan.
18 Mabɛnyie nan ya naxee mu daxa e xa
e maso sɛrɛxɛbade ra: naxan ya mu fan,
naxan mu nɔma ɲɛrɛde a fanyi ra, naxan
salonse nde kanaxi,
19 naxan bɛlɛxɛ, xa na mu a ra sanyi
giraxi,
20 naxan kuntinxi, naxan xa kuyɛ mu
kamalixi, naxan ya mu fanxi, fate kiri
fure na naxan ma, nun xɛmɛ banaxi.
21 Mabɛnyi yo fatan sɛrɛxɛdubɛ Haruna
xabilɛ ra, a naxa a maso n tan Alatala xa
sɛrɛxɛbade ra sɛrɛxɛ gan daaxi bafe ra a
Marigi Ala bɛ.
22 A nɔma n tan Ala xa donse sɛniyɛnxi
mɔɔli birin donde,
23 kɔnɔ a mu lan a xa a maso yire
sɛniyɛnxi fisamante xa dugi ra, xa na mu
a ra sɛrɛxɛbade ra. A naxa n ma yire
sɛniyɛnxi xili kana, barima Alatala nan n
na, naxan a rasɛniyɛnma.»
24 Annabi Munsa naxa na masenyi ti
Haruna, a xa die, nun Isirayilaka birin bɛ.

22

Sɛrɛxɛe nun marasɛniyɛnyi

1 Alatala naxa a masen Annabi Munsa
bɛ,
2 «A fala Haruna nun a xa die bɛ, e xa
Isirayilakae xa sɛrɛxɛ sɛniyɛnxie ba a ba
ki ma, barima e nee fima n tan nan ma.
Sɛrɛxɛdubɛe naxa n xili sɛniyɛnxi kana.
Alatala nan n na.»
3 «A fala e bɛ, xa e bɔnsɔɛ mixi nde
sa findi sɛniyɛntare ra, a naxa a maso
Isirayilakae xa sɛrɛxɛ ra e naxee fima n
tan Alatala ma, na kanyi kerima nɛ n ya
i. Alatala nan n na.»
4 «Kunɛ fure na mixi yo ma Haruna
bɔnsɔɛ ya ma, xa na mu a ra kɔrɔsila fure,
na mu lan a xa sɛrɛxɛ sɛniyɛnxi don fo a
xa gɛ sɛniyɛnde. A man mu lan mixi xa
na raba xa a bara din mixi nde ra naxan
bara din mixi fure ra. Xa ye sɛniyɛntare
na minife mixi xɛmɛya kui, a mu lan a xa
sɛrɛxɛ sɛniyɛnxi don.
5 Xa mixi nde bara din bubuse ra, xa na
mu a ra mixi sɛniyɛntare ra, na mu lan a
xa sɛrɛxɛ sɛniyɛnxi don.
6 Naxan na rabama, na kanyi findima
sɛniyɛntare nan na han nunmare. Beenu
a xa na sɛrɛxɛ sɛniyɛnxi don, a xa a fate
maxa.
7 Soge na goro, a bara sɛniyɛn, a nɔma
sɛrɛxɛ sɛniyɛnxi donde sɔnɔn, barima a
baloe na a ra.»
8 «Sɛrɛxɛdubɛ naxa sube don naxan
faxaxi a yɛtɛ ma. A man naxa sube don
sube gbɛtɛ naxan faxaxi, alako a naxa
findi sɛniyɛntare ra. Alatala nan n na.»
9 «Sɛrɛxɛdubɛe xa n ma yaamarie ra-
batu e baloe xa fe ra, alako e naxa yunubi
sɔtɔ, e fa faxa. Alatala nan n na, naxan e
rasɛniyɛnma.

10 Mixi yo naxa sɛrɛxɛ sɛniyɛnxi don xa
sɛrɛxɛdubɛ mu a ra. Hali sɛrɛxɛdubɛ xa
xɔɲɛ, xa na mu a ra a xa walikɛ mu lanma
a xa a don.
11 Kɔnɔ sɛrɛxɛdubɛ xa konyi, a naxan
sara kɔbiri ra, a nun na konyi xa denbaya
tan nɔma sɛrɛxɛdubɛ baloe donde.
12 Sɛrɛxɛdubɛ xa di ginɛ naxan dɔxɔxi
xɛmɛ Ala kolontare xɔn ma, naxa sɛrɛxɛ
sɛniyɛnxi don.
13 Sɛrɛxɛdubɛ xa di ginɛ naxan findixi
kaaɲɛ ginɛ ra, xa na mu a ra xɛmɛ mɛɛxi
naxan na e mu di bari, a gbilen a baba
xɔnyi alɔ a nu na naa ki naxɛ a dimɛdi ra,
na ginɛ nɔma a baba baloe donde. Mixi
yo naxan mu findi Isirayilaka ra, na mu
lanma a xa na mɔɔli don.
14 Xa mixi nde sa sɛrɛxɛ sɛniyɛnxi don
kolontareya ma, a lan a xa a ɲɔxɔɛ fi
kɔbiri ra, a man xa nde sa na fari. Na
findima kɔbiri naxan na, a na donse sare
nan itaxunma dɔxɔ suuli ra, a fa dɔxɔ
keren ba a ra, a na so sɛrɛxɛdubɛ yi ra.
15 Sɛrɛxɛdubɛe naxa fe raba n tan
Alatala xa sɛrɛxɛ sɛniyɛnxie ra, a mu lan
naxan xa raba
16 alako e naxa yunubi sɔtɔ na sɛrɛxɛe
xa fe ra e naxee donxi. Alatala nan n na,
naxan e rasɛniyɛnma.»
17 Alatala naxa a masen Annabi Munsa
bɛ,
18 «A fala Haruna, a xa die, nun Isir-
ayilakae birin bɛ, Isirayilakae birin, a
nun xɔɲɛ naxee sabatixi Isirayila bɔxi ma,
mixi naxan sɛrɛxɛ gan daaxi bama n tan
Alatala bɛ laayidi nde rakamalife ra, xa
na mu a ra a yɛtɛ ɲanige rabafe ra,
19 a lan a xa tuura nan ba, xa na mu a
ra yɛxɛɛ kontonyi, xa na mu a ra sikɔtɛ,
lanyuru mu na naxan ma.
20 Wo naxa xuruse yo ba lanyuru na
naxan ma, barima n tan Ala mu na mɔɔli
rasuxuma.
21 Xa mixi nde wama xuruse xungbe, xa
na mu a ra xuruse lanma bafe xanunteya
sɛrɛxɛ ra n tan Alatala bɛ, laayidi nde
rakamalife ra, xa na mu a ra ɲanige
rabafe ra, na xuruse fate xa fan, lanyuru
yo naxa lu a ma, xa na mu a ra n tan Ala
mu a rasuxuma.
22 Wo naxa xuruse yo ba naxan ya mu
fan, naxan maxɔnɔxi, naxan mabɛnxi,
fure na naxan kiri ma. Wo naxa na mɔɔli
sa n tan Alatala xa sɛrɛxɛbade fari, a xa
findi sɛrɛxɛ gan daaxi ra.
23 I nɔma ninge, xa na mu a ra yɛxɛɛ
kɛɲa ɲaaxi bade ɲanige sɛrɛxɛ ra, kɔnɔ i
mu nɔma na bade laayidi rakamali sɛrɛxɛ
ra de.
24 Wo naxa xuruse banaxi, xɛmɛya
kanaxi, xa na mu a ra xɛmɛya mu naxan
bɛ, ba sɛrɛxɛ ra n tan Alatala bɛ. Wo naxa
na mɔɔli ba sɛrɛxɛ ra wo xa bɔxi ma.
25 Wo naxa na xuruse mɔɔli rasuxu
xɔɲɛe yi ra, wo xa e ba sɛrɛxɛ ra wo
Marigi Ala bɛ, barima e fate mu fanxi,
e mu kamalixi. N tan Ala mu nee
rasuxuma.»
26 Alatala naxa a masen Annabi Munsa
bɛ,
27 «Ninge yɔrɛ, yɛxɛɛ yɔrɛ, nun si yɔrɛ
na bari, e xa lu e nga bun ma xi solofere,
beenu e xa findi sɛrɛxɛ gan daaxi ra n tan
Alatala bɛ.
28 Wo naxa ninge, xa na mu a ra yɛxɛɛ,
nun a xa di kɔn naxaba lɔxɔɛ keren kui.»
29 «Wo xa tantui sɛrɛxɛ ba n tan Alatala
bɛ a ba ki ma alako n xa a suxu.
30 Wo xa na sɛrɛxɛ don na lɔxɔɛ yati, a
naxa lu han gɛɛsɛgɛ. Alatala nan n na.»
31 «Wo xa n ma yaamarie rabatu, wo xa
e suxu. Alatala nan n na.
32 Wo naxa n xili sɛniyɛnxi kana. Isiray-
ilakae birin xa a kolon n sɛniyɛn. Alatala
nan n na, naxan wo rasɛniyɛnma.
33 N tan nan wo ramini Misira bɔxi ra,
n xa findi wo Marigi Ala ra. Alatala nan
n na.»

23

Isirayila sali lɔxɔɛe

1 Alatala naxa a masen Annabi Munsa
bɛ,
2 «A fala Isirayilakae bɛ, n tan Alatala
xa sali lɔxɔɛe nan ya, naxee sɛniyɛnxi wo
bɛ.
3 Wo xa wali xi senni, kɔnɔ xi
solofere nde findixi malabui lɔxɔɛ nan
na, malanyi sɛniyɛnxi rabama lɔxɔɛ naxɛ.
Wo naxa wali yo raba na lɔxɔɛ. Na findixi
n tan Alatala nan gbe ra. Wo xa na sɛriyɛ
suxu wo sabatide birin.»
4 «N tan Alatala xa sali lɔxɔɛ gbɛtɛe nan
ya, wo ɲama maxilima lɔxɔɛ naxee ma:

5 Kike singe, xi fu nun naani nde, soge
dula tɛmui, Sayamalekɛ Dangi Sali sɛrɛxɛ
xa ba n tan Alatala bɛ.
6 N tan Alatala xa Taami Lɛbinitare Sali
fɔlɔma na kike xi fu nun suuli nde lɔxɔɛ
nɛ. Wo xa taami lɛbinitaree don na xi
solofere bun ma.
7 Na sali xi singe kui, wo xa malanyi
sɛniyɛnxi raba. Wo naxa wali yo raba na
lɔxɔɛ.
8 Wo xa sɛrɛxɛe gan daaxie ba n tan
Alatala bɛ na xi solofere bun ma. Xi
solofere nde lɔxɔɛ, wo man xa malanyi
sɛniyɛnxi raba. Wo naxa wali yo raba na
lɔxɔɛ.»
9 Alatala naxa a masen Annabi Munsa
bɛ,
10 «A fala Isirayilakae bɛ, wo na so bɔxi
ma n naxan fima wo ma, wo na xɛ xaba,
wo xa a xiri singe xanin sɛrɛxɛdubɛ xɔn.
11 Sɛrɛxɛdubɛ xa na masen n tan Alatala
bɛ malabui lɔxɔɛ dangi xanbi, alako n xa
a suxu wo bɛ.
12 Wo na xiri singe masenma n tan
Alatala bɛ lɔxɔɛ naxɛ, wo man xa yɛxɛɛ
fanyi ɲɛ keren daaxi ba sɛrɛxɛ gan daaxi
ra n bɛ,
13 a nun sansi xɔri dinxi konbo ya keren
naxan masunbuxi ture ra. Na findima
sɛrɛxɛ gan daaxi ra n tan Alatala bɛ naxan
xiri rafan n ma. Wo man xa wɛni litiri
keren ba wɛni sɛrɛxɛ ra.
14 Wo naxan sɔtɔ xɛ xaba tɛmui, wo
naxa sese don, taami, tɔnsɔɛ ganxi, nun
sansi xɔri ra, beenu wo xa na sɛrɛxɛ ba
wo Marigi Ala bɛ. Sɛriyɛ nan na ki wo
bɔnsɔɛ bɛ wo sabatide birin. Na mu
kanama abadan.»
15 «Fɔlɔ malabui lɔxɔɛ kuye iba ma, wo
na xiri singe lintanma Alatala ya i sɛrɛxɛ
ra lɔxɔɛ naxɛ, lɔxun solofere xa dangi.
16 A xi tongo suuli nde, malabui lɔxɔɛ xi
solofere nde kuye iba, wo man xa sɛrɛxɛ
ba n tan Alatala bɛ daxamui nɛɛnɛ ra.
17 Wo xa fa taami firin na wo naxan
lintanma n tan Alatala ya i sɛrɛxɛ ra,
kelife ra wo xɔnyie. Wo xa e yailan
sansi xɔri luxutaxi konbo ya keren na, wo
lɛbini sunbu a ra. Bogise singe sɛrɛxɛ nan
na ki n tan Alatala bɛ.
18 Wo man xa yɛxɛɛ fanyi ɲɛ keren
daaxi solofere sa na taami fari, tuura
lanma keren, nun yɛxɛɛ kontonyi firin
naxee bama sɛrɛxɛ gan daaxie ra. Wo
man xa sansi xɔri luxutaxi nun wɛni
sɛrɛxɛ sa nee fari. Nee gan xiri nafan n
tan Alatala ma.
19 Wo man xa sikɔtɛ keren ba yunubi
xafari sɛrɛxɛ ra, a nun yɛxɛɛ firin ɲɛ
keren daaxi, naxee findima xanunteya
sɛrɛxɛ ra.
20 Sɛrɛxɛdubɛ na birin lintanma n tan
Alatala ya i sɛrɛxɛ ra, na taami singee,
nun na yɛxɛɛ firinyie. E birin fima n tan
Alatala nan ma, e fa lu sɛrɛxɛdubɛ bɛ.
21 Na lɔxɔɛ wo xa malanyi sɛniyɛnxi
raba. Wo naxa wali yo raba na lɔxɔɛ.
Sɛriyɛ na a ra wo bɔnsɔɛ bɛ yire birin
abadan.
22 Wo na xɛ xaba wo xɔnyi, wo naxa
a tuxuie xaba. Baloe naxan birama bɔxi
ma, wo xa na lu naa setaree bɛ, a nun
mixie bɛ naxee kelixi ɲamanɛ gbɛtɛe ma.
Alatala nan n na, wo Marigi Ala.»
23 Alatala naxa a masen Annabi Munsa
bɛ,
24 «A fala Isirayilakae bɛ, kike solofere
nde, xi singe, wo xa wo malabu na
lɔxɔɛ, wo xa ɲama maxili sara xui ra, wo
malanyi sɛniyɛnxi raba.
25 Wo naxa wali yo raba na lɔxɔɛ, wo xa
sɛrɛxɛ gan daaxie ba n tan Alatala bɛ.»
26 Alatala naxa a masen Annabi Munsa
bɛ,
27 «Kike solofere nde, xi fu nde xa
findi Xunsare Lɔxɔɛ ra. Wo xa malanyi
sɛniyɛnxi raba, wo xa sunyi suxu, wo xa
sɛrɛxɛ gan daaxie ba n tan Alatala bɛ.
28 Wo naxa wali yo raba na lɔxɔɛ,
barima Xunsare Lɔxɔɛ na a ra, wo xun
sarama wo Marigi Alatala ya i lɔxɔɛ naxɛ.
29 Mixi naxan tondima sunyi suxude na
lɔxɔɛ, na kanyi raminima nɛ a xa ɲama
ya ma.
30 Mixi naxan wali yo rabama na lɔxɔɛ,
n a sɔntɔma nɛ a xa ɲama tagi.
31 Wo naxa wali yo raba. Sɛriyɛ na a ra
wo bɔnsɔɛ birin bɛ yire birin, naxan mu
kanama abadan.
32 Na findima malabui lɔxɔɛ nan na wo
bɛ. Wo xa sunyi suxu fɔlɔfe na kike xi
solomanaani lɔxɔɛ nunmare ra, han a xi
fu lɔxɔɛ nunmare ra.»
33 Alatala naxa a masen Annabi Munsa
bɛ,
34 «A fala Isirayilakae bɛ, kike solofere
nde xi fu nun suuli nde, Bage Ti Sali

fɔlɔma, a bu xi solofere n tan Alatala xa binyɛ bun ma.
35 Sali xi singe malanyi sɛniyɛnxi rabama nɛ. Wo naxa wali yo raba na lɔxɔɛ.
36 Wo xa sɛrɛxɛ gan daaxie ba n tan Alatala bɛ xi solofere bun ma. Xi solomasaxan nde wo xa malanyi sɛniyɛnxi raba. Wo xa sɛrɛxɛ gan daaxie ba n tan Alatala bɛ. Sali xungbe na a ra, wo naxa wali yo raba.»
37 «N tan Alatala xa sali lɔxɔɛ xungbee nan na ki wo bɛ. Wo xa sɛrɛxɛ gan daaxie, sansi xɔri sɛrɛxɛe, nun wɛni sɛrɛxɛe ba a ba tɛmui.
38 Wo xa n tan Alatala xa malabui lɔxɔɛe rabatu, wo xa xanunteya sɛrɛxɛe, wo xa laayidi sɛrɛxɛe, a nun wo xa ɲanige sɛrɛxɛe wo naxee fima n ma, wo xa e rakamali.»
39 «Kike solofere nde xi fu nun suuli nde, wo gɛ xanbi wo xa xɛe bogisee malande, wo xa sali raba n tan Alatala bɛ xi solofere bun ma. Sali xi singe nun a xi solomasaxan nde findixi malabui lɔxɔɛe nan na.
40 Sali xi singe, wo xa bogise fanyie ba sansi bilie kɔn na, tugi fɛnsɛe, nun wuri tofanyi ɲingie. Wo xa sɛɛwa wo Marigi Alatala ya i xi solofere bun ma.
41 Wo xa yi sali raba Alatala bɛ ɲɛ yo ɲɛ xi solofere bun ma. Sɛriyɛ na a ra wo bɔnsɔɛ birin bɛ naxan mu kanama abadan. Wo xa na sali raba kike solofere nde kui.
42 Wo xa xi bagee kui na xi solofere bun ma. Isirayilakae birin xa xi bagee kui,
43 alako wo bɔnsɔɛe xa a kolon a n a niyaxi nɛ wo benbae xa xi bagee kui n e ramini Misira bɔxi ra tɛmui naxɛ. Alatala nan n na, wo Marigi Ala.»
44 Annabi Munsa xa masenyi nan na ki, a naxan masen Isirayilakae bɛ Alatala xa salie xa fe ra.

24

Yire sɛniyɛnxi lanpui

1 Alatala naxa a masen Annabi Munsa bɛ,
2 «Isirayilakae yamari, e xa fa oliwi ture fanyi ra i xɔn, alako lanpuie xa dɛxɛ tɛmui birin.
3 Haruna xa a ɲɛngi sa lanpuie xɔn, naxee na hɔrɔmɔlingira kui, yire sɛniyɛnxi sɛɛti ma. Saatɛ kankira na na yire sɛniyɛnxi fisamante nan kui, dugi gbakuxi a sode dɛ ra. A xa a niya lanpuie xa nu dɛxɛ n tan Alatala ya i tɛmui birin, kelife nunmare ra han gɛɛsɛgɛ. Sɛriyɛ na a ra wo bɔnsɔɛ bɛ abadan.
4 Haruna xa a ɲɛngi sa lanpuie xɔn naxee dɔxɔxi lanpui dɔxɔ se xɛɛma daaxie fari n tan Alatala ya i.»
5 «Wo xa taami fu nun firin yailan sansi xɔri luxutaxi fanyi ra, taami keren, sansi xɔri dinxi konbo ya keren.
6 Wo xa e sa safɛ firin, senni na sɛɛti keren, senni na sɛɛti boore, teebili fari n tan Alatala ya i.
7 Wo xa surayi fanyi sa taami safɛe sɛɛti ma, naxan fama gande taami ɲɔxɔɛ ra n tan Alatala bɛ.
8 Taami xa sa teebili fari malabui lɔxɔɛ birin. Sɛriyɛ na a ra Isirayilakae bɛ abadan.
9 Haruna nun a xa die xa na taamie don yire sɛniyɛnxi, barima sɛrɛxɛ sɛniyɛnxi na a ra, naxee fixi Alatala ma a gan daaxi ra. Sɛriyɛ na a ra naxan mu kanama abadan.»

Ala xa sɛriyɛ matandie

10 Lɔxɔɛ nde mixi nde naxa so Isirayilakae ya ma. A nga findi Isirayilaka nan na, kɔnɔ a baba naxa findi Misiraka ra. Gere naxa bira a i na mixi nun Isirayilaka nde tagi.
11 Na kui, na Isirayila ginɛ xa di naxa Alatala xili bɛxu, a a konbi. E naxa a xanin Annabi Munsa xɔn na fe ma. Na mixi nga xili nɛ Selomiti, Dibiri xa di ginɛ, Dana bɔnsɔɛ.
12 E naxa a suxu a fanyi ra han Alatala yati naxa a xa fe ya iba e bɛ.
13 Alatala naxa a masen Annabi Munsa bɛ,
14 «Ɲama xa yi konbiti xanin ɲama yonkinde fari ma. Naxee na konbi mɛxi, nee xa e bɛlɛxɛe sa a xunyi, ɲama birin fa a magɔnɔ gɛmɛ ra han a faxa.
15 I xa a fala Isirayilakae bɛ, mixi yo naxan n tan Ala konbima, na yunubi kote luma a xun ma.
16 Naxan na n tan Alatala xili bɛxu, ɲama birin xa a magɔnɔ gɛmɛ ra han a xa

faxa. Xa a findi xɔɲɛ ra, xa a findi beka ra, a xa faxa barima a bara n tan Alatala bɛxu.»
17 «Mixi naxan na adamadi faxa, a fan xa faxa.
18 Mixi naxan na mixi nde xa xuruse faxa, a xa a ɲɔxɔɛ so a yi. Nii ɲɔxɔɛ xa fi nii ra.
19 Mixi naxan na a boore maxɔnɔ, a fan xa maxɔnɔ na ki.
20 Maxɔnɛ ɲɔxɔɛ maxɔnɛ nan na. Ya ɲɔxɔɛ ya nan na, ɲinyi ɲɔxɔɛ na ɲinyi nan na. A xa maxɔnɔ alɔ a a rabaxi a boore ra ki naxɛ.
21 Mixi naxan na mixi xa xuruse faxa, a xa a ɲɔxɔɛ fi, kɔnɔ mixi naxan na adamadi faxa, na kanyi fan xa faxa.
22 Sɛriyɛ keren na a ra wo birin bɛ, xɔɲɛe nun Isirayilakae. Alatala nan n na, wo Marigi Ala.»
23 Annabi Munsa to gɛ na masenyi tide Isirayilakae bɛ, ɲama naxa na konbiti xanin ɲama yonkinde fari ma, e a magɔnɔ gɛmɛ ra han a faxa. Na kui e naxa Alatala xa yaamari suxu alɔ Annabi Munsa a masenxi e bɛ ki naxɛ.

25

Malabui ɲɛ

1 Alatala naxa a masen Annabi Munsa bɛ Turusinina geya fari,
2 «A fala Isirayilakae bɛ, wo na so bɔxi kui n naxan fima wo ma, wo xa a lu bɔxi xa malabu n tan Alatala xa binyɛ bun ma.
3 Wo xa xɛ wali suxu, wo xa mɛɛni wɛni bilie ma, wo xa e bogie ba. Wo xa na birin naba ɲɛ senni bun ma,
4 kɔnɔ ɲɛ solofere nde wo xa a lu bɔxi xa a malabu n tan Alatala xa binyɛ bun ma. Wo naxa xɛ wali raba, wo naxa fefe raba wɛni bilie ra na ɲɛ kui.
5 Sansi bogi naxee bulama e yɛtɛ ma, wo naxa e xaba. Wɛni bogie naxee bogima e yɛtɛ ma, wo xa e lu naa barima malabui ɲɛ na a ra bɔxi bɛ.
6 Bɔxi naxan naminima na malabui ɲɛ kui, wo birin nɔma na donde, wo tan, wo xa konyie, wo xa walikɛe, wo xa xɔɲɛe,
7 wo xa xurusee, a nun burunyi sube naxee na bɔxi kui. Bɔxi naxan namini a yɛtɛ ra na ɲɛ ra, na nan findima wo baloe ra.»

Xɔrɛya Ɲɛ

8 «Wo xa malabui ɲɛ solofere kɔnti, ɲɛ tongo naani nun solomanaani, ɲɛ solofere dɔxɔ solofere.
9 A kike solofere xi fu nde, wo xa sarae fe ɲama bɛ bɔxi birin kui, a findima Xunsare Lɔxɔɛ nan na.
10 Na ɲɛ tongo suuli nde xa findi xɔrɛya ɲɛ ra bɔxi mixi birin bɛ. Konyi birin xa xɔrɛya sɔtɔ, kankan xa gbilen a xɔnyi a xabilɛ ya ma.
11 Na ɲɛ tongo suuli nde findima Xɔrɛya Ɲɛ nan na wo bɛ. Wo naxa sansi xɔrie si, wo naxa sansi bogie nun wɛni bogie ba naxee bulama e yɛtɛ ma,
12 Xɔrɛya Ɲɛ nan na ra, waxati sɛniyɛnxi na a ra wo bɛ. Bɔxi daxamui xa findi wo xa baloe ra.»
13 «Na Xɔrɛya Ɲɛ kui, birin xa gbilen e xa bɔxi ma.
14 Xa wo bɔxi matima wo ngaxakerenyi ma, xa na mu a ra wo bara nde sara wo ngaxakerenyi ma, wo naxa wo boore tɔɔrɔ na kui.
15 Wo xa na sara sare tinxinxi ra, naxan ɲɛe kɔntima kelife Xɔrɛya Ɲɛ waxati. Wo ngaxakerenyi xa na mati wo ma sɛriyɛ ki ma. A xa xɛ xaba ɲɛ kɔnti naxee luxi beenu Xɔrɛya Ɲɛ xa a li.
16 Xa ɲɛ wuyaxi luxi, a sare xa mate na ki. Xa ɲɛ wuyaxi mu luxi, a sare xa magoro. Wo xa a mato xɛ xabama sanmaya yeri beenu Xɔrɛya Ɲɛ xa a li.
17 Wo naxa wo boore tɔɔrɔ na kui. Wo xa gaaxu wo Marigi Ala ya ra. Alatala nan n na, wo Marigi Ala.»
18 «Wo xa n ma sɛriyɛ suxu, wo xa n ma yaamarie rabatu, alako wo xa lu yi bɔxi ma bɔɲɛsa kui.
19 Bɔxi daxamui fama wo wasade, wo man sabatima bɔɲɛsa kui.
20 Xa wo sa maxɔrinyi ti yi ki, ‹Xa won mu sese sima ɲɛ solofere nde kui, xa won mu sansi xabama na tɛmui, won baloma munse ra fa?›
21 N tan nan baraka ragoroma wo ma ɲɛ senni nde kui, naxan findima baloe ra wo bɛ ɲɛ saxan bun ma.
22 Wo xa sansi xɔri si ɲɛ solomasaxan nde kui, kɔnɔ wo donse ragataxi nan donma han ɲɛ solomanaani nde. Donse

naxan nagataxi, na wo ralima nɛ han
baloe nɛɛnɛ sa minima tɛmui naxɛ.»
23 «Wo naxa bɔxi mati a xa lu wo boore
yi ra abadan, barima n tan nan gbe bɔxi
ra. Wo luxi nɛ alɔ xɔɲɛe naxee yigiyaxi n
xɔnyi.
24 Sɛriyɛ ki ma, wo xa tin yi bɔxi birin
xun xa sara.
25 Xa wo ngaxakerenyi nde a xa bɔxi
mati a xa setareɲa ma, a bariboore nde
xa na bɔxi matixi xun sara.
26 Xa a bariboore mu na naxan nɔma
na bɔxi xun sarade, kɔnɔ a tan naxa sa
na xunsare fɛɛrɛ sɔtɔ a yɛtɛ ra,
27 a xa bɔxi sare kɔnti sɛriyɛ ki ma,
kelife a sara tɛmui, a fa na ɲɔxɔɛ ragbilen
a sara mixi ma, alako a xa gbilen a xa bɔxi
masɔtɔ ra.
28 Kɔnɔ xa a mu na xunsare fɛɛrɛ sɔtɔ,
na bɔxi xa lu a sara mixi yi ra han Xɔrɛya
Ɲɛ ra. Na tɛmui bɔxi kanyi man xa gbilen
a xa bɔxi masɔtɔ ra.»
29 «Xa mixi nde sa a xa banxi mati
naxan na taa kui tɛtɛ rabilinxi naxan na,
a nɔma na banxi xun sarade ɲɛ keren bun
ma.
30 Xa na banxi xun mu sara na ɲɛ kui,
a luma nɛ a sara mixi nun a bɔnsɔɛ yi ra
abadan. Hali Xɔrɛya Ɲɛ kui a sara mixi
mu kelima naa.
31 Kɔnɔ banxi naxee tixi taa xunxurie
kui, naxee mu rabilinxi tɛtɛ ra, nee luma
alɔ bɔxi. E nɔma xun sarade. Naxan na
mɔɔli sarama, a lanma a xa mini na banxi
Xɔrɛya Ɲɛ ra.»
32 «Lewikae tan nɔma e xa banxie xun
sarade e xa taae kui tɛmui birin.
33 Naxan bara Lewika nde xa banxi
sara, a minima nɛ na kui Xɔrɛya Ɲɛ
tɛmui, barima banxi naxee na Lewikae xa
taae kui, nee findixi Lewikae nan gbe ra
Isirayila ɲama tagi.
34 Xɛ naxee na Lewikae xa taae ra-
bilinyi, nee mu nɔma matide, barima
Lewikae nan gbe e ra abadan.»

Doni sɛriyɛ

35 «Xa wo ngaxakerenyi nde findi setare
ra, fɛɛrɛ mu na a yi ra a baloma naxan na,
a lanma wo xa a mali alɔ xɔɲɛ, a xa lu wo
fɛ ma.
36 Wo naxa riba sa a xa doni xun ma.
Wo xa gaaxu Wo Marigi Ala ya ra. Wo xa
wo ngaxakerenyi yigiya.
37 Wo naxa riba sa a xa doni xun ma,
wo naxa riba sa a xa donse sare xun ma.
38 Alatala nan n na, wo Marigi Ala,
naxan wo raminixi Misira bɔxi kui, n xa
Kanaan bɔxi fi wo ma, n xa findi wo
Marigi Ala ra.»

Mixi xun sara sɛriyɛ

39 «Xa wo ngaxakerenyi nde a yɛtɛ mati
wo ma a xa setareɲa ma, wo naxa konyi
wali dɔxɔ a ma.
40 A xa lu alɔ wo xa walikɛ, xa na mu a
ra wo xa xɔɲɛ han Xɔrɛya Ɲɛ waxati.
41 Na tɛmui, a tan nun a xa die xa
xɔrɛya, e xa gbilen e xabilɛ ma, e benbae
xa bɔxi ma,
42 barima n ma walikɛe nan Isirayilakae
ra, n naxee raminixi Misira bɔxi ra. A mu
lanma e xa mati konyiya ra.
43 Wo naxa e yamari a ɲaaxi ra, wo xa
gaaxu wo Marigi Ala ya ra.
44 Xa wo wama konyie xɔn, wo xa e sara
si gbɛtɛe tagi, naxee na wo rabilinyi. E tan
nan xa findi wo xa konyie ra.
45 Wo man nɔma konyie sarade si
gbɛtɛe xa mixie ya ma naxee dɔxɔxi wo
tagi, a nun e xabilɛe mixi naxee barixi
wo xa bɔxi kui. Nee nɔma findide wo xa
konyie ra.
46 Wo nɔma e lude wo xa die yi ra kɛ ra.
E nɔma lude konyiya kui abadan, kɔnɔ wo
ngaxakerenyi Isirayilakae mu nɔma lude
e ngaxakerenyi xa yaamari xɔrɔxɔɛ bun
ma.»
47 «Xa wo ngaxakerenyi setare nde a
yɛtɛ mati xɔɲɛ bannaxi ma wo xa bɔxi
kui, xa na mu a ra na xɔɲɛ xabilɛ mixi
nde ma,
48 wo ngaxakerenyi bariboore nde
nɔma a xun sarade.
49 A sɔxɔ, xa na mu a ra a sɔxɔ xa di, xa
na mu a ra a bariboore nde gbɛtɛ, nɔma
a xun sarade. Xa a fan fɛɛrɛ sɔtɔ, a nɔma
a yɛtɛ xun sarade.
50 A xa na xunsare kɔnti sɛriyɛ ki ma,
kelife a sara ɲɛ ma, han Xɔrɛya Ɲɛ ra. A
xa na ɲɔxɔɛ ragbilen a kanyi ma, a xa lu
alɔ wali sare.
51 Xa ɲɛ wuyaxi luxi, a xunsare xa gbo
na ki a kanyi mabiri.
52 Xa ɲɛ wuyaxi mu luxi beenu Xɔrɛya
Ɲɛ xa a li, a xunsare xa lan na ɲɛ xasabi
ma.

53 A nɔma lude alɔ walikɛ a kanyi xɔnyi,
kɔnɔ a mu lanma a kanyi xa a yamari a
ɲaaxi ra.
54 Xa a mu nɔma a yɛtɛ xun sarade yi
fɛɛrɛ mɔɔli yo ra, a tan nun a xa die xa lu
e kanyi yi ra han Xɔrɛya Ɲɛ ra,
55 barima n tan nan ma walikɛe na
Isirayilakae ra, n naxee raminixi Misira
bɔxi ra. Alatala nan n na, wo Marigi Ala.»

26

Barakɛ nun Dankɛ

1 «Wo naxa kuye yo yailan, wo naxa
ala nde rafala, wo naxa gɛmɛ batu
daaxi dɔxɔ, wo naxa gɛmɛ masolixi batu,
barima Alatala nan n na, wo Marigi Ala.
2 Wo xa n ma malabui lɔxɔɛe rabatu,
wo xa n ma yire sɛniyɛnxi binya. Alatala
nan n na.»
3 «Xa wo n ma sɛriyɛ suxu, xa wo n ma
yaamarie rabatu,
4 n tunɛ ragoroma nɛ wo bɛ a
waxati, bɔxi daxamui raminima nɛ, san-
sie bogima nɛ xɛ ma.
5 Sansi bɔnbɔ tɛmui buma nɛ han wɛni
bogi ba tɛmui. Wɛni bogi ba tɛmui fan
buma nɛ han sansi si tɛmui. Wo wasama
nɛ baloe ra, wo sabati wo xa bɔxi ma
bɔɲɛsa kui.
6 N hinnɛma wo ra alako wo xa xi
bɔɲɛsa kui, alako burunyi subee nun
geresoe naxa wo tɔɔrɔ wo xɔnyi.
7 Wo nɔma nɛ wo yaxuie ra san-
tidɛgɛma ra.
8 Wo xa sɔɔri suuli fama nɛ wo yaxui
mixi kɛmɛ keride. Wo xa sɔɔri kɛmɛ fama
wo yaxui mixi wulu fu keride. Wo fama
nɔde wo yaxuie ra gere kui.
9 Won birin na a ra. N di wuyaxi fima nɛ
wo ma, n wo rawuya. N nan n ma saatɛ
rakamalima nɛ wo bɛ.
10 Wo yala maale donma nɛ han maale
xaba tɛmui. Wo a fori bama nɛ a sasee
kui a xa gboe ma, alako wo xa nɔ maale
nɛɛnɛ ragatade.
11 N luma nɛ wo sɛɛti ma, n mu mɛɛma
wo ra.
12 N ɲɛrɛma nɛ wo ya ma. Wo Marigi
Ala nan n na, wo fan bara findi n ma
ɲama ra.
13 Alatala nan n na, wo Marigi Ala,
naxan wo ramini Misira bɔxi ra alako wo
naxa lu e yi ra. N bara konyiya kote ba
wo xun ma, alako wo xa ɲɛrɛ xunnakeli
kui.»
14 «Kɔnɔ, xa wo mu n xui ramɛ, xa wo
mu n ma yaamarie birin nabatu,
15 xa wo mu n ma sɛriyɛ suxu, xa wo
mu bira n waxɔnfe fɔxɔ ra, xa wo n ma
saatɛ kana,
16 n yi nan nabama wo ra: N yihadi
ragoroma nɛ wo ma, n wo rafurama nɛ
fure ɲaaxi ra naxan wo yae kanama,
naxan wo bɔɲɛ tɔɔrɔma. Wo sansi xɔrie
sima nɛ fufafu, barima wo yaxuie na birin
donma nɛ.
17 N gbilenma nɛ wo fɔxɔ ra. Wo
yaxuie nɔma nɛ wo ra, wo xɔnnantee wo
yamarima nɛ. Wo luma gaaxui nan kui,
wo nu wo gi hali mixi mu na wo fɔxɔ ra.»
18 «Kɔnɔ na birin kui, wo mu fama
n xui ramɛde. N wo ɲaxankatama han
sanmaya solofere wo xa yunubie xa fe ra.
19 N wo xa yɛtɛ igboɲa kanama nɛ. N
koore balanma nɛ wo ya ra han wo xa
bɔxi xɔrɔxɔ alɔ wure gbeeli.
20 Wo sɛnbɛ ɲɔnma nɛ fufafu. Wo xa
bɔxi tondima nɛ daxamui raminide, wo
xa sansie mu bogima sɔnɔn.»
21 «Xa wo lu n matandi ra, xa wo
mu n xui ramɛ, n wo ɲaxankatama han
sanmaya solofere wo xa yunubie xa fe ra.
22 N burunyi subee rafama nɛ wo xili
ma. E wo xa die faxama nɛ, e wo xa
xurusee ibɔɔ, e wo sɔntɔ han mixi ɲɔn
kirae xɔn ma.»
23 «Na birin naba xanbi wo ra, xa wo
mu tin n ma sɛriyɛ ra, xa wo lu n matandi
ra,
24 n fe xɔrɔxɔɛ rafama nɛ wo ma, n wo
ɲaxankata han sanmaya solofere wo xa
yunubie xa fe ra.
25 N gere rakelima nɛ wo ma n ma saatɛ
kanaxi xa fe ra. Wo na wo nɔxun wo
xa taa makantaxie kui, n wo rafurama nɛ
fure ɲaaxi ra, wo fa lu wo yaxuie sagoe.
26 N kaamɛ radinma wo ma tɛmui naxɛ,
ginɛ fu taami ganma nɛ taami ganse
keren kui. E na itaxun a xunxuri ra, e
a xanin wo xɔn ma wo a don, kɔnɔ a mu
wo wasama.»
27 «Na birin naba xanbi wo ra, xa wo
mu wo tuli mati n na, xa wo tondi n
waxɔnfe suxude,

28 n fe xɔrɔxɔɛ rafama nɛ wo ma, n wo
ɲaxankata han sanmaya solofere wo xa
yunubie xa fe ra.
29 Wo fama wo xa die sube yati donde.
30 N wo xa kuye batudee kanama nɛ
naxee na geyae fari. N wo xa gɛmɛe
rabirama nɛ, wo naxee batuma. N furee
malanma nɛ wo xa kuyee fari. N wo
rabɛɲinma nɛ,
31 n wo xa taae findi gbengberenyi ra,
n wo xa batudee kana, n tondi wo xa
sɛrɛxɛe suxude sɔnɔn.
32 N na gɛ wo xa bɔxi kanade, wo yaxuie
yati fama kaabade na xa fe ra.
33 N wo rayensenma nɛ ɲamanɛ gbɛtɛe
ma, n wo ɲaxankatama nɛ santidɛgɛma
ra. Wo xa bɔxi kanama nɛ, mixi yo mu
luma wo xa taae kui.»
34 «Na waxati bun ma wo xa bɔxi
malabuma nɛ. Wo na wo yaxuie yire
tɛmui naxɛ, wo xa bɔxi fanma nɛ malabui
saabui ra.
35 Wo xa bɔxi malabui sɔtɔma na
waxati nan kui a mu naxan sɔtɔ wo nu
na mɛnni tɛmui naxɛ.
36 Naxee mu faxama na geree kui, nee
luma nɛ gaaxui kui e yaxuie yire, hali
wuri burɛxɛ nan din e ra, fo e e gi. E e
gima nɛ, e bira hali santidɛgɛma kanyi yo
mu na e fɔxɔ ra.
37 E birama nɛ e boore fari, alɔ san-
tidɛgɛma kanyi nan e fɔxɔ ra, a fa li mixi
yo mu na e fɔxɔ ra. Wo mu nɔma tide wo
yaxuie ya ra.
38 Wo sɔntɔma nɛ si gbɛtɛe tagi, wo
yaxuie nɔma nɛ wo ra.
39 Naxee mu faxama gere kui wo ya ma,
nee fama nɛ faxade e yaxuie xa bɔxi ma e
xa yunubie nun e benbae xa yunubie xa
fe ra.»
40 «E fama e xa yunubie nun e benbae
xa yunubie masende n bɛ, a nun e naxan
nabaxi n na matandi kui.
41 N fan e tɔɔrɔma nɛ e yaxuie xa bɔxi
kui, alako mixi naxee e yɛtɛ fixi n ma, e
xa magoro. E xa e xa yunubie sare fi.
42 Na tɛmui n nan n ɲɔxɔ sama nɛ n
ma saatɛ xɔn ma naxan na n tan, nun
Yaxuba, Isiyaga, nun Iburahima tagi. N
mu nɛɛmuma na bɔxi ma.
43 Bɔxi fama nɛ malabude na tɛmui,
barima Isirayilakae bara siga pon e xa
yunubi sare fide. E bara n ma sɛriyɛ
bɛɲin, e bara yo n ma yaamarie ma.»
44 «Kɔnɔ, n na e keri sigafe ra e yaxuie
yire tɛmui naxɛ, n mu e rabɛɲinma han
e xa sɔntɔ. N mu n ma saatɛ kanama e
tan ma fe ra, barima Alatala nan n na, e
Marigi Ala.
45 N nan n ɲɔxɔ sama nɛ n ma saatɛ
singe xɔn ma, n e ramini Misira bɔxi ra
sie ya xɔri tɛmui naxɛ, alako n xa findi e
Marigi Ala ra. Alatala nan n na.»
46 Alatala xa sɛriyɛ, a xa yaamarie, nun
a xa masenyie nan na ki Alatala naxee
masenxi Isirayilakae bɛ Annabi Munsa
saabui ra Turusinina geya fari.

27

Mixi naxee e yɛtɛ fixi Ala ma

1 Alatala naxa a masen Annabi Munsa
bɛ,
2 «A fala Isirayilakae bɛ, xa mixi nde
laayidi tongo, a xa mixi nde fi n tan
Alatala ma, a nɔma a xun sarade yi kɔbiri
xasabi nan na.
3 Xa xɛmɛ na a ra naxan xa simaya
kelima ɲɛ mɔxɔɲɛn han ɲɛ tongo senni,
a xun sarama gbeti kole tongo suuli
nan na naxan maniyama yire sɛniyɛnxi
maniyase ra.
4 Xa ginɛ na a ra, a xun sarama gbeti
kole tongo saxan nun a tagi nan na.
5 Xa di xɛmɛ na a ra naxan xa simaya
kelima ɲɛ suuli han ɲɛ mɔxɔɲɛn, a xun
sarama gbeti kilo mɔxɔɲɛn nan na. Xa
ginɛ dimɛdi na a ra, a xun sarama gbeti
kole fu nan na.
6 Xa di xɛmɛ na a ra naxan mu ɲɛ suuli
sɔtɔxi sinden, a xun sarama gbeti kole
suuli nan na. Xa di ginɛ na a ra, a xun
sarama gbeti kole saxan nan na.
7 Xa xɛmɔxi na a ra naxan xa simaya
dangima ɲɛ tongo senni ra, a xun sarama
gbeti kole fu nun suuli nan na. Xa
ɲɛlɛxɛfori na a ra, a xun sarama gbeti
kole fu nan na.
8 Xa setare bara na laayidi tongo, naxan
mu nɔma na xunsare xasabi fide, a lan
a xa a yɛtɛ masen sɛrɛxɛdubɛ bɛ naxan
fama xunsare xasabi falade a bɛ a nɔma
naxan na.»

9 «Xa mixi nde laayidi tongo xuruse nde
fife ra, naxan nɔma bade sɛrɛxɛ ra n tan
Alatala bɛ, na xuruse xa fi n tan Alatala
ma. A bara sɛniyɛn.
10 Xuruse gbɛtɛ mu fima a masare ra, a
fan ba, a mu fan ba. Xa wo na rabama, e
firinyi bara findi se sɛniyɛnxi ra.
11 Xa sube raharamuxi na a ra, naxan
mu bama sɛrɛxɛ ra n tan Alatala bɛ, a xa
xanin sɛrɛxɛdubɛ xɔn.
12 Sɛrɛxɛdubɛ xa xunsare nde fala sube
kɛɲa ma. Na xa findi a sare ra.
13 Xa a kanyi wama na sube xun sarafe,
a xa na sare fi, a man xa kɔbiri nde sa
na fari. Na findima kɔbiri naxan na, a na
se sare nan itaxunma dɔxɔ suuli ra, a fa
dɔxɔ keren ba a ra, a na fi xunsare ra.»

14 «Xa mixi nde a xa banxi fi n tan
Alatala ma, sɛrɛxɛdubɛ xa na sare fala
banxi kɛɲa ma. Na xa findi a sare ra.
15 Xa a kanyi wama a xun sarafe, a xa na
sare fi, a man xa kɔbiri nde sa na fari. Na
findima kɔbiri naxan na, a na banxi sare
nan itaxunma dɔxɔ suuli ra, a fa dɔxɔ
keren ba a ra, a na fi xunsare ra. Na tɛmui
banxi xa gbilen a kanyi ma.»

16 «Xa mixi nde a xa xɛ fi n tan Alatala
ma, a sare fatanma sansi xɔri xasabi nan
na naxan nɔma garansande naa. Gbeti
kole tongo suuli xa fi fundenyi maniyɛ
busali naani xasabi ra.
17 Xa a a xa xɛ fi Xɔrɛya Ɲɛ nan kui, a
sare mu masarama.
18 Xa a a xa xɛ fi Xɔrɛya Ɲɛ dangi xanbi
nɛ, sɛrɛxɛdubɛ xa ɲɛe kɔnti naxee luxi
beenu Xɔrɛya Ɲɛ gbɛtɛ xa fa. A xa nde
ba xɛ sare ra na sɛriyɛ kui.
19 Xa xɛ kanyi wama a xa xɛ xun sarafe,
a xa na sare fi, a man xa kɔbiri nde sa na
fari. Na findima kɔbiri naxan na, a na
xɛ sare nan itaxunma dɔxɔ suuli ra, a fa
dɔxɔ keren ba a ra, a na fi xunsare ra. Na
tɛmui xɛ xa lu a yi ra.
20 Xa a mu xɛ xun sara, a fa a mati mixi
gbɛtɛ ma, a mu nɔma a xun sarade sɔnɔn.
21 Xɔrɛya Ɲɛ na a li, na xɛ kanyi nɛɛnɛ
xa keli na bɔxi ma. Bɔxi bara sɛniyɛn, a
bara lu alɔ bɔxi naxan natɔnxi. A bara
findi Alatala gbe ra, sɛrɛxɛdubɛe xa na
rawali.
22 Xa mixi bara xɛ saraxi fi Alatala ma,
naxan mu na a xabilɛ kɛ ya ma,
23 sɛrɛxɛdubɛ xa a sare fala a sɛriyɛ
ki ma. A na kolonma ɲɛ xasabi nan ma
naxee luxi beenu Xɔrɛya Ɲɛ xa a li. Na
kanyi xa a sare fi na lɔxɔɛ yati, barima a
sɛniyɛn n tan Alatala bɛ.
24 Xɔrɛya Ɲɛ na a li, na xɛ gbilenma
na xɛ kanyi singe nan ma, boore a sara
naxan ma.
25 Na saree birin maniyama yire
sɛniyɛnxi xa se maniya ki nan ma. A kole
keren lanxi garamu fu nan ma.»

26 «Mixi yo mu nɔma a xa xuruse di
singe fide n tan Alatala ma, barima a ɲan
findixi n tan Alatala gbe nan na. Xuruse
xungbe nun a lanma di singe birin findixi
n tan nan gbe ra.
27 Mixi nɔma sube raharamuxi xa di
singe xun sarade. Na mixi xa a sare
fi, a man xa kɔbiri nde sa na fari. Na
findima kɔbiri naxan na, a na sube sare
nan itaxunma dɔxɔ suuli ra, a fa dɔxɔ
keren ba a ra, a na fi a xunsare ra. Xa
a kanyi mu a xun sarama, a xa a mati a
sare ra.»
28 «Kɔnɔ se ndee na mixi naxee fima n
tan Alatala ma a bɔɲɛ birin na e findi n
gbe ra, adama mu nɔma nee xun sarade
sɔnɔn. Nee bara sɛniyɛn, nee bara findi
n tan Alatala gbansan gbe ra. Nee nɔma
findide mixi, xuruse, xɛ, xa na mu a ra se
gbɛtɛ ra.
29 Mixi se naxee fima n tan Alatala ma
na mɔɔli ra, e xun mu nɔma sarade, fo e
xa faxa nɛ.»
30 «Bɔxi farilɛ birin findima n tan
Alatala nan gbe ra, sansi xɔri naxan
naminima nun wuri bili naxan bogima.
Na farilɛ birin fima n tan Alatala nan ma.
31 Xa mixi nde wama a xa farilɛ xun
sarafe, a xa a sare fi, a man xa kɔbiri nde
sa na fari. Na findima kɔbiri naxan na, a
na se sare nan itaxunma dɔxɔ suuli ra, a
fa dɔxɔ keren ba a ra, a na fi a xunsare
ra.
32 Xuruse farilɛ birin findima n tan
Alatala nan gbe ra, xuruse xungbe nun
a lanma, xuruse dɛmadonyi naxan birin
kɔntima. Na farilɛ birin fima n tan
Alatala nan ma.
33 Xurusee mu matoma xa a fan, xa
a mu fan. Xuruse mu nɔma masarade
xuruse gbɛtɛ ra, xa na mu a ra na firinyi
birin sɛniyɛnma nɛ, e findi n tan Alatala

gbe ra, e sese mu nɔma xun sarade sɔnɔn.»
34 Alatala xa yaamarie nan na ki, a naxee so Annabi Munsa yi ra Turusinina geya fari Isirayilakae bɛ.

Tawureta Munsa Isirayila xa Kɔnti Tife

Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Annabi Munsa xa kitaabui naani nde kui, Isirayila ɲama xa taruxui nde masenxi naa naxan tide gbo danxaniyatɔɛ birin bɛ. Alatala nu bara Isirayila ramini Misira konyiya kui sigafe ra Kanaan bɔxi ma, a dɛnnaxɛ laayidixi e benbae bɛ. Na sigɛ kui a nu lanma e xa gbengberenyi igiri. E to Turusinina geya li, Alatala naxa mini ɲama ma alako e xa gaaxu a ya ra, e man xa a xa sɛriyɛ kolon.

Kɔnɔ na dangi xanbi, Isirayila naxa tagan na ɲɛrɛ ma, Ala naxa e xɔnɔ xui mɛ. Ala nu fe birin nabama alako e xa a kolon a na mɛɛnife e ma biyaasi kui, kɔnɔ e mu wasa na ra. E to makɔrɛ Kanaan bɔxi ra, Ala naxa mixie sugandi e ya ma naxee siga naa rabɛnde. Nee xa dɛntɛgɛ naxa a niya Isirayila xa kɔntɔfili a ɲaaxi ra, e fa tondi sigade na bɔxi suxude.

Na kui Alatala naxa natɛ tongo na mixie xili ma, naxee minixi Misira bɔxi ma, a e sese mu nu nɔma Kanaan bɔxi masɔtɔde fa, fo e xa die. Isirayila ɲama naxa ɲɛ tongo naani raba gbengberenyi ma, alako forie birin xa faxa, e xa die xa mɔ na biyaasi kui.

A raɲɔnyi, e naxa makɔrɛ Kanaan naaninyi ra. Mowabakae mu tin e xa so, kɔnɔ Ala naxa a masen a fiixɛ ra a sese mu nɔma a niyade a xa a xa ɲama Isirayila rabɛɲin. Hali e to bara nu yunubi sɔtɔ, Ala e ɲaxankataxi naxan ma fe ra, a mu danyi sa a xa hinnɛ ma e bɛ.

Sɛriyɛ nan na ki danxaniyatɔɛ birin bɛ. Yunubi mu fan, a Ala raxɔnɔma. Won na gbilen Ala xa sɛriyɛ fɔxɔ ra, won xa a kolon na mu findima fe fanyi ra won bɛ. Kɔnɔ Ala yuge na ki naxɛ, hali a yunubitɔɛ ɲaxankata a xa yunubie xa fe ra, a man katɛ birin nabama alako a xa tin a xa hinnɛ ra naxan nɔma findide kisi ra a bɛ abadan. Ala tinxin, a xa kiiti mu kanama. Kɔnɔ a xa xanunteya gbo dangi fe birin na. A wama ibunadama birin xa lu a xa ɲama ya ma, e fa so ariyanna. Ala xa na raba won birin bɛ. Amina.

Tawureta Munsa Isirayila xa Kɔnti Tife

Isirayila xɛmɛe kɔnti tife

1 Isirayilakae xa mini Misira ɲɛ firin nde, kike firin nde, xi singe, Alatala naxa a masen Munsa bɛ Turusinina gbengberenyi ma hɔrɔmɔlingira kui,
2 «Wo xa Isirayila xɛmɛ birin kɔnti a xabilɛ nun a denbaya ki ma,
3 naxee xa simaya bara ɲɛ mɔxɔɲɛn li, naxee nɔma findide Isirayila sɔɔrie ra. I nun Haruna, wo xa e itaxun sɔɔri gaali ki ma.
4 Bɔnsɔɛ xunyie xa wo mali na wali kui.
5 E xilie nan ya:
Ruben bɔnsɔɛ ya ma, Sedeyuri xa di xɛmɛ Elisuru.
6 Simeyɔn bɔnsɔɛ ya ma, Surisadayi xa di xɛmɛ Selumiyeli.
7 Yuda bɔnsɔɛ ya ma, Aminadabo xa di xɛmɛ Naxason.
8 Isakari bɔnsɔɛ ya ma, Suwara xa di xɛmɛ Netaneeli.
9 Sabulon bɔnsɔɛ ya ma, Xelon xa di xɛmɛ Eliyabi.
10 Yusufu xa di xɛmɛ Efirami bɔnsɔɛ ya ma, Amixudi xa di xɛmɛ Elisama.
Yusufu xa di xɛmɛ Manasi bɔnsɔɛ ya ma, Pedasuru xa di xɛmɛ Gamaliyɛli.
11 Bunyamin bɔnsɔɛ ya ma, Gideyoni xa di xɛmɛ Abidan.
12 Dana bɔnsɔɛ ya ma, Amisadayi xa di xɛmɛ Axiyeseri.
13 Aseri bɔnsɔɛ ya ma, Okiran xa di xɛmɛ Pagiyɛli.
14 Gadi bɔnsɔɛ ya ma, Duweli xa di xɛmɛ Eliyasafa.
15 Nafatali bɔnsɔɛ ya ma, Enan xa di xɛmɛ Axira.»
16 Na bɔnsɔɛ xunyie nan xilixi, e xa findi Isirayila sɔɔri mangɛe ra.
17 E naxa kafu Munsa nun Haruna ma,
18 e xa Isirayila ɲama malan, na kike firin nde, xi singe. Xɛmɛ birin naxee xa simaya nu bara ɲɛ mɔxɔɲɛn li, e naxa e tɛngɛ e xabilɛ nun e denbaya ki ma,

19 alɔ Alatala a yamari ki naxɛ. Munsa naxa e tɛngɛ Turusinina gbengberenyi ma.
20 E naxa Isirayila xa di singe Ruben bɔnsɔɛ birin tɛngɛ e xabilɛ nun e denbaya ki ma. E naxa xɛmɛe xili sɛbɛ, naxee xa simaya nu bara ɲɛ mɔxɔɲɛn li, naxee nu nɔma sɔɔriɲa rabade.
21 Na xasabi lan nɛ xɛmɛ wulu tongo naani nun senni, xɛmɛ kɛmɛ suuli nan ma.
22 E naxa Simeyɔn bɔnsɔɛ birin tɛngɛ e xabilɛ nun e xa denbaya ki ma. E naxa xɛmɛe xili sɛbɛ, naxee xa simaya nu bara ɲɛ mɔxɔɲɛn li, naxee nu nɔma sɔɔriɲa rabade.
23 Na xasabi lan nɛ xɛmɛ wulu tongo suuli nun solomanaani, xɛmɛ kɛmɛ saxan nan ma.
24 E naxa Gadi bɔnsɔɛ birin tɛngɛ e xabilɛ nun e xa denbaya ki ma. E naxa xɛmɛe xili sɛbɛ, naxee xa simaya nu bara ɲɛ mɔxɔɲɛn li, naxee nu nɔma sɔɔriɲa rabade.
25 Na xasabi lan nɛ xɛmɛ wulu tongo naani nun suuli, xɛmɛ kɛmɛ senni tongo suuli nan ma.
26 E naxa Yuda bɔnsɔɛ birin tɛngɛ e xabilɛ nun e xa denbaya ki ma. E naxa xɛmɛe xili sɛbɛ, naxee xa simaya nu bara ɲɛ mɔxɔɲɛn li, naxee nu nɔma sɔɔriɲa rabade.
27 Na xasabi lan nɛ xɛmɛ wulu tongo solofere nun naani, xɛmɛ kɛmɛ senni nan ma.
28 E naxa Isakari bɔnsɔɛ birin tɛngɛ e xabilɛ nun e denbaya ki ma. E naxa xɛmɛe xili sɛbɛ, naxee xa simaya nu bara ɲɛ mɔxɔɲɛn li, naxee nu nɔma sɔɔriɲa rabade.
29 Na xasabi lan nɛ xɛmɛ wulu tongo suuli nun naani, xɛmɛ kɛmɛ naani nan ma.
30 E naxa Simeyɔn bɔnsɔɛ birin tɛngɛ e xabilɛ nun e xa denbaya ki ma. E naxa xɛmɛe xili sɛbɛ, naxee xa simaya nu bara ɲɛ mɔxɔɲɛn li, naxee nu nɔma sɔɔriɲa rabade.
31 Na xasabi lan nɛ xɛmɛ wulu tongo suuli nun solofere, xɛmɛ kɛmɛ naani nan ma.
32 E naxa Yusufu xa di xɛmɛ Efirami bɔnsɔɛ birin tɛngɛ e xabilɛ nun e xa denbaya ki ma. E naxa xɛmɛe xili sɛbɛ, naxee xa simaya nu bara ɲɛ mɔxɔɲɛn li, naxee nu nɔma sɔɔriɲa rabade.
33 Na xasabi lan nɛ xɛmɛ wulu tongo naani, xɛmɛ kɛmɛ suuli nan ma.
34 E naxa Yusufu xa di xɛmɛ Manasi bɔnsɔɛ birin tɛngɛ e xabilɛ nun e xa denbaya ki ma. E naxa xɛmɛe xili sɛbɛ, naxee xa simaya nu bara ɲɛ mɔxɔɲɛn li, naxee nu nɔma sɔɔriɲa rabade.
35 Na xasabi lan nɛ xɛmɛ wulu tongo saxan nun firin, xɛmɛ kɛmɛ firin nan ma.
36 E naxa Bunyamin bɔnsɔɛ birin tɛngɛ e xabilɛ nun e xa denbaya ki ma. E naxa xɛmɛe xili sɛbɛ, naxee xa simaya nu bara ɲɛ mɔxɔɲɛn li, naxee nu nɔma sɔɔriɲa rabade.
37 Na xasabi lan nɛ xɛmɛ wulu tongo saxan nun suuli, xɛmɛ kɛmɛ naani nan ma.
38 E naxa Dana bɔnsɔɛ birin tɛngɛ e xabilɛ nun e xa denbaya ki ma. E naxa xɛmɛe xili sɛbɛ, naxee xa simaya nu bara ɲɛ mɔxɔɲɛn li, naxee nu nɔma sɔɔriɲa rabade.
39 Na xasabi lan nɛ xɛmɛ wulu tongo senni nun firin, xɛmɛ kɛmɛ solofere nan ma.
40 E naxa Aseri bɔnsɔɛ birin tɛngɛ e xabilɛ nun e xa denbaya ki ma. E naxa xɛmɛe xili sɛbɛ, naxee xa simaya nu bara ɲɛ mɔxɔɲɛn li, naxee nu nɔma sɔɔriɲa rabade.
41 Na xasabi lan nɛ xɛmɛ wulu naani nun keren, xɛmɛ kɛmɛ suuli nan ma.
42 E naxa Nafatali bɔnsɔɛ birin tɛngɛ e xabilɛ nun e xa denbaya ki ma. E naxa xɛmɛe xili sɛbɛ, naxee xa simaya nu bara ɲɛ mɔxɔɲɛn li, naxee nu nɔma sɔɔriɲa rabade.
43 Na xasabi lan nɛ xɛmɛ wulu tongo suuli nun saxan, xɛmɛ kɛmɛ naani nan ma.
44 Isirayila bɔnsɔɛ xunyi fu nun firinyi nan kafu Munsa nun Haruna ma na tɛngɛ tife ra.
45 Isirayila xɛmɛ naxee nu bara ɲɛ mɔxɔɲɛn li, naxee nu nɔma sɔɔriɲa rabade,
46 nee nu lanxi xɛmɛ wulu kɛmɛ senni nun saxan, xɛmɛ kɛmɛ suuli nun tongo suuli nan ma.
47 Kɔnɔ Lewi bɔnsɔɛ mu nu na na kɔnti ya ma,

48 barima Alatala nu bara a masen
Munsa bɛ,
49 «I naxa Lewikae tɛngɛ Isirayilakae ya
ma.
50 I xa hɔrɔmɔlingira nun a xa se birin
taxu e ra. N ma saatɛ tɔnxuma na a ra.
E xa a maxanin, e xa mɛɛni a ma, e xa
yonkin a rabilinyi ra.
51 Wo na keli sigade, e xa a ragoro. Wo
na yire nɛɛnɛ li, e xa a ti. Xa mixi gbɛtɛ
a maso a ra naxan mu findi Lewi bɔnsɔɛ
ra, na kanyi lan nɛ a xa faxa.
52 Isirayilaka birin xa yonkin yire e
na dɛnnaxɛ masen e bɛ, e bɔnsɔɛ xa
tɔnxuma bun ma, a nun e xa sɔɔrie.
53 Lewi bɔnsɔɛe xa yonkin hɔrɔmɔlingira
rabilinyi, xa na mu a ra n xɔnɔma nɛ
Isirayila ɲama ma. Lewikae xa e ɲɛngi sa
hɔrɔmɔlingira xɔn ma.»
54 Isirayilakae naxa Alatala xa yaamari
birin suxu, a naxan soxi Munsa yi ra.

2

Bɔnsɔɛe dɔxɔ ki

1 Alatala naxa a masen Munsa nun
Haruna bɛ,
2 «Isirayilaka birin yonkinma e xa-
bilɛ xa tɔnxuma nan bun ma. E
birin ya rafindima e booree nan ma,
hɔrɔmɔlingira fa lu e tagi.»
3 Yuda bɔnsɔɛ nan yonkinma sogetede
mabiri e xa tɔnxuma bun ma. Aminadabo
xa di Naxason nan e xa yarerati ra.
4 A xa sɔɔrie xasabi lan mixi wulu tongo
solofere nun naani, mixi kɛmɛ senni nan
ma.
5 Isakari bɔnsɔɛ nan yonkinma Yuda
bɔnsɔɛ sɛɛti ma e xa tɔnxuma bun ma.
Suwara xa di Netaneeli nan e xa yarerati
ra.
6 A xa sɔɔrie xasabi lan mixi wulu tongo
suuli nun naani, mixi kɛmɛ naani nan ma.
7 Sabulon bɔnsɔɛ nan yonkinma Yuda
bɔnsɔɛ sɛɛti ma e xa tɔnxuma bun ma.
Xelon xa di Eliyabi nan e xa yarerati ra.
8 A xa sɔɔrie xasabi lan mixi wulu tongo
suuli nun solofere, mixi kɛmɛ naani nan
ma.
9 Gali naxan yonkin Yuda bɔnsɔɛ
mabiri, e xasabi lan mixi wulu kɛmɛ mixi
wulu tongo solomasaxan nun senni, mixi
kɛmɛ naani nan ma. E tan nan tima yare
ra.
10 Ruben bɔnsɔɛ nan yonkinma so-
getede mabiri e xa tɔnxuma bun ma.
Sedeyuri xa di Elisuru nan e xa yarerati
ra.
11 A xa sɔɔrie xasabi lan mixi wulu
tongo naani nun senni, mixi kɛmɛ suuli
nan ma.
12 Simeyɔn bɔnsɔɛ nan yonkinma
Ruben bɔnsɔɛ sɛɛti ma e xa tɔnxuma bun
ma. Surisadayi xa di Selumiyeli nan e xa
yarerati ra.
13 A xa sɔɔrie xasabi lan mixi wulu
tongo suuli nun solomanaani, mixi kɛmɛ
suuli nan ma.
14 Gadi bɔnsɔɛ nan yonkinma Ruben
bɔnsɔɛ sɛɛti ma e xa tɔnxuma bun ma.
Duweli xa di Eliyasafa nan e xa yarerati
ra.
15 A xa sɔɔrie xasabi lan mixi wulu
tongo naani nun suuli, mixi kɛmɛ senni
nun tongo suuli nan ma.
16 Gali naxan yonkin Ruben bɔnsɔɛ
mabiri, e xasabi lan mixi wulu kɛmɛ mixi
wulu tongo suuli nun keren, mixi kɛmɛ
naani nun tongo suuli nan ma. E tan nan
sigama a firin nde.
17 Lewi bɔnsɔɛ naxan yonkinma e tagi,
a birama e fɔxɔ ra hɔrɔmɔlingira xaninfe
ra. Bɔnsɔɛ birin ɲɛrɛma e safɛ ki nan ma
e xa tɔnxuma bun ma.
18 Efirami bɔnsɔɛ nan yonkinma soge-
gorode mabiri e xa tɔnxuma bun ma.
Amixudi xa di Elisama nan e xa yarerati
ra.
19 A xa sɔɔrie xasabi lan mixi wulu
tongo naani, mixi kɛmɛ suuli nan ma.
20 Manasi bɔnsɔɛ nan yonkinma Efi-
rami bɔnsɔɛ sɛɛti ma e xa tɔnxuma bun
ma. Pedasuru xa di Gamaliyɛli nan e xa
yarerati ra.
21 A xa sɔɔrie xasabi lan mixi wulu
tongo saxan nun firin, mixi kɛmɛ firin
nan ma.
22 Bunyamin bɔnsɔɛ nan yonkinma Efi-
rami bɔnsɔɛ sɛɛti ma e xa tɔnxuma bun
ma. Gideyoni xa di Abidan nan e xa
yarerati ra.
23 A xa sɔɔrie xasabi lan mixi wulu
tongo saxan nun suuli, mixi kɛmɛ naani
nan ma.
24 Gali naxan yonkin Efirami bɔnsɔɛ
mabiri, e xasabi lan mixi wulu kɛmɛ mixi
wulu solomasaxan, mixi kɛmɛ nan ma. E
tan nan sigama a saxan nde.

25 Dana bɔnsɔɛ nan yonkinma yirefanyi
mabiri e xa tɔnxuma bun ma. Amisadayi
xa di Axiyeseri nan e xa yarerati ra.
26 A xa sɔɔrie xasabi lan mixi wulu
tongo senni nun firin, mixi kɛmɛ solofere
nan ma.
27 Aseri bɔnsɔɛ nan yonkinma Dana
bɔnsɔɛ sɛɛti ma e xa tɔnxuma bun ma.
Okiran xa di Pagiyɛli nan e xa yarerati ra.
28 A xa sɔɔrie xasabi lan mixi wulu
tongo naani nun keren, mixi kɛmɛ suuli
nan ma.
29 Nafatali bɔnsɔɛ nan yonkinma Dana
bɔnsɔɛ sɛɛti ma e xa tɔnxuma bun ma.
Enan xa di Axira nan e xa yarerati ra.
30 A xa sɔɔrie xasabi lan mixi wulu
tongo suuli nun saxan, mixi kɛmɛ naani
nan ma.
31 Gali naxan yonkin Dana bɔnsɔɛ
mabiri, e xasabi lan mixi wulu kɛmɛ mixi
wulu tongo suuli nun solofere, mixi kɛmɛ
senni nan ma. E tan nan sigama a dɔnxɔɛ
ra e xa tɔnxumae bun ma.
32 Isirayilaka naxee tɛngɛ e xabilɛ ki ma
nun e xa sɔɔri gali ki ma, e xasabi lan mixi
wulu kɛmɛ senni nun saxan, mixi kɛmɛ
suuli nun tongo suuli nan ma.
33 Lewi bɔnsɔɛ tan mu tɛngɛ Isirayi-
lakae xun ma, alɔ Alatala a masen ki naxɛ
Munsa bɛ.
34 Isirayilakae naxa bira Alatala xa yaa-
mari birin fɔxɔ ra, alɔ a Munsa yamari a
ra ki naxɛ. E nu yonkinma e xa tɔnxuma
nan bun ma, e man nu ɲɛrɛma e xabilɛ
nun e xa denbaya ki nan ma.

3

Sɛrɛxɛdubɛe

1 Haruna nun Munsa xa taruxui nan
ya, Alatala to wɔyɛn Munsa bɛ Turusinina
geya ma.
2 Haruna xa di xɛmɛe xilie nan yi ki:
a xa di xɛmɛ singe nu xili nɛ Nadabo, a
xunyae, Abihu, Eleyasari, nun Itamari.
3 Nee nan sugandixi e xa findi
sɛrɛxɛdubɛe ra.
4 Kɔnɔ Nadabo nun Abihu naxa faxa
Alatala ya i e to sɛrɛxɛ gan tɛ ra naxan
mu lanxi. E mu di yo sɔtɔ, kɔnɔ Eleyasari
nun Itamari naxa lu sɛrɛxɛdubɛɲa kui e
baba Haruna xa yaamari bun ma.
5 Alatala naxa a masen Munsa bɛ,
6 «I xa Lewi bɔnsɔɛ masen Haruna bɛ,
e xa a mali a xa sɛrɛxɛdubɛ wali kui.
7 E xa Haruna nun Isirayila ɲama mali
hɔrɔmɔlingira wali kui.
8 E xa e ɲɔxɔ sa hɔrɔmɔlingira raxun-
masee xɔn na, e man xa hɔrɔmɔlingira
wali raba Isirayilakae bɛ.
9 Na kui i Lewi bɔnsɔɛ sama Haruna
nun a xa di xɛmɛe nan sago. E sugandixi
Isirayilakae ya ma Haruna malife nan na.
10 I xa Haruna nun a xa die nan tun ti
sɛrɛxɛdubɛ wali rabafe ra. Xa mixi gbɛtɛ
sa a maso hɔrɔmɔlingira ra, na kanyi xa
faxa.»
11 Alatala naxa a masen Munsa bɛ,
12 «N bara Lewi bɔnsɔɛ sugandi Isirayi-
lakae tagi Isirayila ginɛe xa di singe birin
ɲɔxɔɛ ra. Na bɔnsɔɛ findixi n gbe nan na,
13 barima n gbe nan na di xɛmɛ singe
birin na. N to di xɛmɛ singe birin faxa
Misira bɔxi ma, n naxa Isirayila di xɛmɛ
singe birin sugandi n yɛtɛ bɛ, a findi mixi
ra, a findi xuruse ra. N tan nan na Alatala
ra.»

Lewi bɔnsɔɛ tɛngɛfe

14 Alatala naxa a masen Munsa bɛ
Turusinina gbengberenyi ma,
15 «Lewi bɔnsɔɛ tɛngɛ a denbaya nun
a xabilɛ ki ma. Xɛmɛ birin tɛngɛma nɛ
naxan ma simaya bara kike keren li.»
16 Munsa naxa e tɛngɛ alɔ Alatala a
yamari ki naxɛ.
17 Lewi xa di xɛmɛe xilie nan yi ki:
Gerison, Kehati, nun Merari.
18 Gerison xa di xɛmɛe xilie nan yi ki a
xabilɛ ki ma:
Libini nun Simeyi.
19 Kehati xa di xɛmɛe a xabilɛ ki ma:
Amarama, Yisehari, Xebiron nun Yusiyɛli.
20 Merari xa di xɛmɛe a xabilɛ ki ma:
Maxali nun Musi.
Lewi xabilɛ nan na ki e xa denbaya ki ma.
21 Gerison bɔnsɔɛ nu na Libini Simeyi
xabilɛ nan na.
22 Naxee xa simaya nu bara kike keren
li, e xasabi lan mixi wulu solofere mixi
kɛmɛ suuli nan ma.
23 Gerison xabilɛ nu yonkinma
hɔrɔmɔlingira nan xanbi ra sogegorode
mabiri ra.
24 E xunyi nu na Layɛli xa di xɛmɛ
Eliyasafa nan na.

25 Gerison xa mixie nu e ɲɔxɔɛ saxi
hɔrɔmɔlingira nan xɔn ma, nun mafe-
lenyi naxan felenma a xun ma, a nun a
sode dɛ ra,
26 a nun kɔlimɛ naxee nu sama
hɔrɔmɔlingira nun sɛrɛxɛbade rabilinyi
ma, a nun na tɛtɛ sode dɛ ra, a nun luutie
e na maxirima naxee ra.
27 Kehati xa mixie nan yi ki: Amarama
xabilɛ, Yisehari xabilɛ, Xebiron xabilɛ,
nun Yusiyɛli xabilɛ. Na xabilɛe nan
minixi e benba Kehati ma.
28 E xa di xɛmɛ naxee xa simaya nu
bara kike keren li, e xasabi lan mixi wulu
solomasaxan kɛmɛ senni nan ma. Kehati
xa mixie nan nu mɛɛnima hɔrɔmɔlingira
ma.
29 E tan nu yonkinma hɔrɔmɔlingira
yirefanyi mabiri nɛ.
30 Yusiyɛli xa di xɛmɛ Elisafan nan nu
na e xunyi ra.
31 Hɔrɔmɔlingira saatɛ kankira, tee-
bili, lanpuie, sɛrɛxɛbadee, yirabase naxee
rawalima yire sɛniyɛnxi kui, nun dugi
yarasa naxan na hɔrɔmɔlingira kui, e nu
taxuxi e tan nan na.
32 Lewi bɔnsɔɛ birin xunyi nu na
Haruna xa di xɛmɛ Eleyasari nan na. A
tan nan nu Lewi bɔnsɔɛ mixie xun ma,
naxee mɛɛnima hɔrɔmɔlingira ma.

33 Merari xa mixie nan yi ki: Maxali
xabilɛ nun Musi xabilɛ.
34 E xa di xɛmɛ naxee xa simaya nu bara
kike keren li, e xasabi lan mixi wulu senni
kɛmɛ firin nan ma.
35 Abixayili xa di xɛmɛ Suriyeli nan
nu na Merari xabilɛe xunyi ra. E nu
yonkinma hɔrɔmɔlingira kɔɔla mabiri nɛ.
36 Hɔrɔmɔlingira xebenyie, a wuri
kuyee, a kɔntigibae, a sanbunyie, a xa
yirabase, nun a rawalisee nu taxuxi e tan
nan na.
37 E man nu e ɲɔxɔ sama kɔntigibae xɔn
ma naxee nu hɔrɔmɔlingira tɛtɛ rabilinxi,
a nun e sanbunyie, e xa kɔridie, nun e xa
luutie.
38 Munsa, Haruna, nun a xa di xɛmɛe
nu yonkinma hɔrɔmɔlingira sode dɛ nan
na sogetede mabiri. E tan nan nu e ɲɔxɔ
sama hɔrɔmɔlingira xɔn ma Isirayilaka
birin xili ra. Xa mixi gbɛtɛ sa a maso
hɔrɔmɔlingira ra, na kanyi xa faxa.

39 Lewi bɔnsɔɛ di xɛmɛ naxee xa simaya
nu bara kike keren li, e xasabi lan mixi
wulu mɔxɔŋɛn nun firin nan ma. Munsa
nun Haruna nu bara e tɛngɛ e xabilɛ ki
ma alɔ Alatala e yamari ki naxɛ.
40 Alatala naxa a masen Munsa bɛ, «Di
xɛmɛ singe birin tɛngɛ Isirayilakae ya ma,
naxee simaya bara kike keren li, i xa e
xilie sɛbɛ.
41 Lewi bɔnsɔɛ xa findi Isirayila di xɛmɛ
singe birin ɲɔxɔɛ ra. Lewi bɔnsɔɛ xa
gɔɔrɛ xa findi Isirayilakae xa xurusee di
singee ɲɔxɔɛ ra. N tan nan na Alatala ra.»
42 Munsa naxa Isirayila di xɛmɛ singe
birin tɛngɛ alɔ Alatala a yamari ki naxɛ.
43 Isirayila di xɛmɛ singe birin naxee xa
simaya bara kike keren li, e xasabi lan
mixi wulu mɔxɔŋɛn nun firin mixi kɛmɛ
firin tongo solofere nun saxan nan ma.
44 Alatala naxa a masen Munsa bɛ,
45 «Lewi bɔnsɔɛ xa findi Isirayila di
xɛmɛ singe birin ɲɔxɔɛ ra. Lewi bɔnsɔɛ
xa gɔɔrɛ xa findi Isirayilakae xa xurusee
di singee ɲɔxɔɛ ra. N tan nan na Alatala
ra.
46 Na Isirayila di xɛmɛ singe mixi kɛmɛ
firin tongo solofere nun saxan naxee
xasabi dangi Lewi bɔnsɔɛ kɔnti ra,
47 i xa kankan xun sara gbeti giramu
tongo suuli nun solofere ra naxan mɔɔli
rawalima hɔrɔmɔlingira kui.
48 I xa na gbeti so Haruna nun a xa di
xɛmɛ yi ra, di singee xunsare ra naxee
xasabi nu dangi Lewi bɔnsɔɛ xasabi ra.»
49 Munsa naxa na gbeti suxu naxan fixi
di singee xunsare xa fe ra, naxee xasabi
nu dangi Lewi bɔnsɔɛ xasabi ra.
50 A naxa na gbeti kilo fu nun suuli
nun a tagi rasuxu Isirayila di singee yi
ra. Gbeti nan a ra naxan nu rawalima
hɔrɔmɔlingira kui.
51 Munsa naxa na xunsare gbeti so
Haruna nun a xa di xɛmɛe yi ra alɔ
Alatala a yamari ki naxɛ.

4

Kehati xa mixie

1 Alatala naxa a masen Munsa bɛ,
2 «Kehati xa die tɛngɛ Lewi bɔnsɔɛe ya
ma a xabilɛ nun a denbaya ki ma,

3 naxee xa simaya bara ɲɛ tongo
saxan li han ɲɛ tongo suuli, naxee fama
hɔrɔmɔlingira wali rabade.
4 Kehati xa die lanma e xa mɛɛni se
sɛniyɛnxie ma naxee na hɔrɔmɔlingira
kui.
5 Isirayilakae na keli sigade, Haruna
nun a xa di xɛmɛe xa dugi yarasa ragoro,
e saatɛ kankira makoto a ra.
6 Na dangi xanbi e xa foye yɛxɛ kiri sa
na fari, a nun gɛrɛ dugi. A dɔnxɔɛ ra e xa
wuri kuyee raso kankira tongosee ra.»
7 «E na gɛrɛ dugi gbɛtɛ itala teebili ma, e
xa piletie, tɔnbilie, nun kundie sa na fari,
naxee rawalima wɛni sɛrɛxɛe ra. Taami
naxan bama sɛrɛxɛ ra, na fan sama nɛ na
teebili nan fari.
8 E dugi gbeeli nan sama na birin xun
ma, e fa foye yɛxɛ kiri itala na fari. Na
dangi xanbi e xa wuri kuyee raso teebili
tongosee ra.»
9 «E xa gɛrɛ dugi dusu lanpui dɔxɔse,
lanpuie, a yirabasee, xube sasee, nun ture
kundie xun ma.
10 E xa na birin mafilin foye yɛxɛ kiri
nan kui, e fa a sa xaninse fari.
11 E xa gɛrɛ dugi itala sɛrɛxɛbade xɛɛma
daaxi fari, e fa a makoto foye yɛxɛ kiri ra,
e wuri kuyee raso a tongosee ra.
12 Na hɔrɔmɔlingira raxunmase birin
makotoma garɛ dugi nan na, e e mafilin
foye yɛxɛ kiri kui, e fa na sa xaninse fari.
13 E xa xube ba sɛrɛxɛbade wure gbeeli
daaxi kui, e fa dugi gbeeli dusu a xun na.
14 E na a yirabasee sa a fari, alɔ surayi
gansee, suxumɛe, pelie, nun pɔɔti xung-
bee, e xa na birin mafilin foye yɛxɛ kiri
ra, e fa wuri kuyee raso a tongose ra.
15 Haruna nun a xa di xɛmɛe na gɛ
na xunmase sɛniyɛnxie nun a yirabasee
makotode, Kehati xa die lanma e xa na
birin xanin biyaasi kui. Kɔnɔ e mu lanma
e xa din na se sɛniyɛnxie ra xa na mu e
faxama nɛ. Kehati bɔnsɔɛe xa wali nan
na ki.
16 Haruna sɛrɛxɛdubɛ xa di xɛmɛ
Eleyasari nan a ɲɔxɔ sama lanpui ture,
surayi, sansi sɛrɛxɛ, nun ture sɛniyɛnxi
xɔn ma. Hɔrɔmɔlingira raxunmase
sɛniyɛnxie nun a yirabase birin taxuxi a
tan nan na.»
17 Alatala naxa a masen Munsa nun
Haruna bɛ,
18 «Wo naxa lu Kehati bɔnsɔɛ xabilɛe xa
ba Lewi bɔnsɔɛ ya ma.
19 Haruna nun a xa di xɛmɛe xa e mati
hɔrɔmɔlingira kui, e fa e xa wali masen
kankan bɛ alako e naxa e makɔrɛ se
sɛniyɛnxie ra, e fa faxa.
20 E mu lan e xa e ya masa se sɛniyɛnxie
ma, hali dondoronti, xa na mu e faxama
nɛ.»

Gerison xa mixie

21 Alatala naxa a masen Munsa bɛ,
22 «Gerison bɔnsɔɛ tɛngɛ a xabilɛ nun
a denbaya ki ma,
23 naxee xa simaya bara ɲɛ tongo
saxan li han ɲɛ tongo suuli, naxee fama
hɔrɔmɔlingira wali rabade.
24 Gerison xabilɛ xa wali nan yi ki.
25 E hɔrɔmɔlingira mafelenyie nan xan-
inma, a nun mafelenyi naxan yailanxi
foye yɛxɛ kiri ra, a nun mafelenyi naxan
gbakuxi hɔrɔmɔlingira sode dɛ ra.
26 E xa tɛtɛ mafelenyie fan xanin naxee
hɔrɔmɔlingira nun sɛrɛxɛbade rabilinma,
a nun naxan gbakuxi tɛtɛ sode dɛ ra, a
nun tɛtɛ luutie. E xa e ɲɔxɔ sa na se mɔɔli
birin xɔn ma.
27 Gerison xabilɛ walima Haruna nun a
xa di xɛmɛe xa yaamari nan bun ma, a
findi kotee xaninfe ra, a findi wali gbɛtɛ
rabafe ra. Nee nan a falama e bɛ e lan e
xa naxan naba, a nun e lan e xa naxan
xanin.
28 Gerison bɔnsɔɛ xa wali nan na ki
hɔrɔmɔlingira xa fe ra. E na wali rabama
Haruna sɛrɛxɛdubɛ xa di xɛmɛ Itamari xa
yaamari nan bun ma.»

Merari xa mixie

29 «I xa Merari bɔnsɔɛ fan tɛngɛ a xabilɛ
nun a denbaya ki ma,
30 naxee xa simaya bara ɲɛ tongo
saxan li han ɲɛ tongo suuli, naxee fama
hɔrɔmɔlingira wali rabade.
31 See nan yi ki e tan lan e xa
naxee maxanin hɔrɔmɔlingira see ra: a
xebenyie, a wuri kuyee, a kɔntigibae, nun
e sanbunyie.
32 E xa tɛtɛ fan xanin, a nun a
kɔntigibae, e sanbunyie, e sɔrɔnsee, e xa
luutie, e xa yirabasee, nun e xa walise
birin. Wo see masen kankan bɛ, a lanma
a xa naxee xanin.

33 Merari bɔnsɔɛe xa wali birin nan
na ki hɔrɔmɔlingira xa fe ra. E walima
Haruna sɛrɛxɛdubɛ xa di xɛmɛ Itamari xa
yaamari nan bun ma.»

Walikɛe tɛngɛfe Lewi bɔnsɔɛ ya ma

34 Munsa, Haruna, nun ɲama kuntigie
naxa Kehati xa mixie tɛngɛ e xabilɛ nun
e xa denbaya ki ma,
35 xɛmɛ naxee xa simaya bara ɲɛ tongo
saxan li han ɲɛ tongo suuli, naxee fama
hɔrɔmɔlingira wali rabade.
36 E xasabi lan mixi wulu firin, mixi
kɛmɛ solofere, tongo suuli nan ma.
37 Xɛmɛe nan na ki Kehati xabilɛe ya
ma naxee hɔrɔmɔlingira wali rabama.
Munsa nun Haruna bara e tɛngɛ alɔ
Alatala Munsa yamarixi ki naxɛ.
38 E naxa Gerison xa mixie tɛngɛ e
xabilɛ nun e xa denbaya ki ma,
39 xɛmɛ naxee xa simaya bara ɲɛ tongo
saxan li han ɲɛ tongo suuli, naxee fama
hɔrɔmɔlingira wali rabade.
40 E xasabi lan mixi wulu firin, kɛmɛ
senni, tongo saxan nan ma.
41 Xɛmɛe nan na ki Gerison xabilɛe
ya ma naxee hɔrɔmɔlingira wali rabama.
Munsa nun Haruna bara e tɛngɛ alɔ
Alatala Munsa yamarixi ki naxɛ.
42 E naxa Merari xa mixie tɛngɛ e xabilɛ
nun e xa denbaya ki ma,
43 xɛmɛ naxee xa simaya bara ɲɛ tongo
saxan li han ɲɛ tongo suuli, naxee fama
hɔrɔmɔlingira wali rabade.
44 E xasabi lan mixi wulu saxan mixi
kɛmɛ firin nan ma.
45 Xɛmɛe nan na ki Merari xabilɛe ya
ma naxee hɔrɔmɔlingira wali rabama.
Munsa nun Haruna bara e tɛngɛ alɔ
Alatala Munsa yamarixi ki naxɛ.
46 Munsa, Haruna, nun Isirayila
kuntigie, e Lewi bɔnsɔɛ mixi naxee
tɛngɛxi e xabilɛ nun e xa denbaya ki ma,
47 xɛmɛ naxee xa simaya bara ɲɛ tongo
saxan li han ɲɛ tongo suuli, naxee fama
hɔrɔmɔlingira wali rabade.
48 E xasabi lan mixi wulu solomasaxan,
kɛmɛ suuli, tongo solomasaxan nan ma.
49 Xɛmɛe nun e xa walie nan na ki Lewi
naxee tɛngɛxi Munsa nun Haruna saabui
ra alɔ Alatala Munsa yamarixi ki naxɛ.

5

Mixi sɛniyɛntaree, haakɛ tongoe, nun yɛnɛlae

1 Alatala naxa a masen Munsa bɛ,
2 «Isirayilakae yamari e xa kunɛ
kanyi nun kɔrɔsila kanyi birin namini e
yonkinde, a nun mixi naxee dinxi fure
nde ra, e fa findi sɛniyɛntaree ra.
3 A findi xɛmɛ ra, a findi ginɛ ra, wo e
ramini wo ya ma, e xa sa lu e xati ma
alako e naxa sɛniyɛntareɲa raso wo ya
ma, n sabatixi dɛnnaxɛ.»
4 Isirayilakae naxa a raba alɔ Alatala a
yamarixi ki naxɛ, e naxa na mixie ramini
e ya ma. Alatala a yamari ki naxɛ Munsa
bɛ, e naxa a raba na ki.
5 Alatala naxa a masen Munsa bɛ,
6 «A fala Isirayilakae bɛ, a findi xɛmɛ
ra, a findi ginɛ ra, naxan yo na haakɛ
nde raba a boore ra, haakɛ naxan findima
Alatala xui matandife ra, na fe dɔxɔxi a
xun ma.
7 A lan nɛ a xa a ti na haakɛ ra, a xa na
fe yailan a nun na kanyi tagi, a man fa na
fe kanaxi dɔxɔ suuli nde sa na fari.
8 Xa a sa li a haakɛ rabaxi naxan na,
a bara faxa, a xa mixi yo mu na naxan
nɔma na fe yailanxi rasuxude, na findima
Alatala nan gbe ra, a so sɛrɛxɛdubɛ yi ra.
Fe kanɛ man fa yɛxɛɛ kontonyi keren ba
a xa yunubi xafari ra, a a so sɛrɛxɛdubɛ
yi ra.
9 Isirayilakae na sɛrɛxɛ ba, e a fi
sɛrɛxɛdubɛ ma, na sɛrɛxɛ findima na
sɛrɛxɛdubɛ nan gbe ra.
10 Naxan birin sɛrɛxɛ bama, a naxan
bama, a gbe nan na ki, kɔnɔ a naxan fima
sɛrɛxɛdubɛ ma, sɛrɛxɛdubɛ gbe nan na
ki.»
11 Alatala naxa a masen Munsa bɛ,
12 «A fala Isirayilakae bɛ, e yi nan
nabama xa ginɛ nde sa yɛnɛ raba.
13 Xa e nun xɛmɛ gbɛtɛ bara e sa gundo
ra, ginɛ xa mɔri mu na kolon, seede mu
na, mixi mu a suxu a kui,
14 kɔnɔ a xa mɔri bara a xa ginɛ tɔɔnɛ
fɔlɔ, xa a xa ginɛ sɛniyɛnxi, xa na mu a
mu sɛniyɛnxi,
15 a xa a xa ginɛ xanin sɛrɛxɛdubɛ yire,
a mɛngi kilo saxan ba a bɛ sɛrɛxɛ ra ture
nun surayi mu na naxan xun, barima

tɔɔnɛ sɛrɛxɛ nan a ra naxan bama a kolonfe ra xa yunubi rabaxi.»
16 «Sɛrɛxɛdubɛ xa na ginɛ ti Alatala ya i,
17 a fa xube makɔ bɔxi ma hɔrɔmɔlingira kui, a a masunbu ye sɛniyɛnxi ra fɛɲɛ kui.
18 Ginɛ na ti Alatala ya i, sɛrɛxɛdubɛ xa a xunsɛxɛ fulun, a fa tɔɔnɛ sɛrɛxɛ sa ginɛ bɛlɛxɛ maratuse ra. Sɛrɛxɛdubɛ tan xa na ye tongo naxan findima danka ra, a a lintan ginɛ ya i.»
19 «Sɛrɛxɛdubɛ ginɛ rakalima nɛ, a a fala, ‹Xa a sa li i tan nun xɛmɛ gbɛtɛ mu kafuxi, i mu i xa mɔri yanfa, i mu sɛniyɛntareɲa sɔtɔ futi kui, i xa ratanga dankɛ ma yi ye fama naxan na.
20 Kɔnɔ xa a sa li, i bara i xa mɔri yanfa wo xa futi kui, i nun xɛmɛ gbɛtɛ bara kafu sɛniyɛntareɲa kui,
21 Alatala xa a ragiri i furi xa kana. Na kui i ngaxakerenyie i dankama nɛ, e i konbi.
22 Yi ye naxan fama dankɛ ra, a xa i furi mafuntu, a i xɔrɛ maba.› Ginɛ xa a ratin a falafe ra, ‹Amina, amina.›»
23 «Sɛrɛxɛdubɛ na gɛ na dankɛ sɛbɛde kiri ma, a xa na kiri xa na ye sɛniyɛnxi ra,
24 a fa a fi ginɛ ma, a xa a min. Na ye naxan nɔma findide dankɛ ra, a soma a fate i.
25 Sɛrɛxɛdubɛ tɔɔnɛ sɛrɛxɛ rasuxuma nɛ ginɛ yi ra, a a dɛntɛgɛ Alatala bɛ sɛrɛxɛbade yire.
26 Sɛrɛxɛdubɛ xa mɛngi suxui keren gan sɛrɛxɛbade fari, a findi sɛrɛxɛ tɔnxuma ra. A na gɛ na ra, a xa na ye fi ginɛ ma, a xa a min.
27 A na na ye min, xa a sa li na ginɛ bara findi sɛniyɛntare ra, a bara a xa mɔri yanfa, na ye naxan findima dankɛ ra, a soma nɛ a fate i, a a tɔɔrɔ ki fanyi ra. A furi funtuma nɛ, a xɔrɛ mabama nɛ, a ngaxakerenyie fama nɛ a dankade.»
28 «Kɔnɔ xa a sa li a mu sɛniyɛntareɲa yo rabaxi, tɔɔɲɛgɛ bama nɛ a xun ma, a man nɔma di baride.
29 Tɔɔnɛ sɛriyɛ nan na ki naxan nawalima xa ginɛ findima sɛniyɛntare ra, a a xa mɔri yanfa futi kui,
30 xa na mu a ra, tɔɔnɛ xaxili na so xɛmɛ furi, a fa siikɛ a xa ginɛ ma. A a xa ginɛ xaninma Alatala ya i, sɛrɛxɛdubɛ fa na sɛriyɛ rabatu a xa fe ra.
31 Na kui yunubi mu na na xɛmɛ ma, kɔnɔ ginɛ tan a xa yunubi sare sɔtɔma nɛ.»

6

Mixi xa sɛriyɛ naxan a yɛtɛ safe Alatala sago

1 Alatala naxa a masen Munsa bɛ,
2 «A fala Isirayilakae bɛ, xa xɛmɛ nde, xa na mu ginɛ nde sa laayidi tongo Alatala bɛ, a xa lu a sago, na nan na ki a xa findi Nasari ra,
3 na kanyi mu lan a xa wɛni nun beere min. A naxa sese min naxan kelixi wɛni bogi ma, xa na mu beere ma. A naxa wɛni bogi bunda don, a naxa a xare don.
4 A tɛmui naxan birin nabama a xa Nasariya kui, a naxa sese don naxan keli wɛni bili ma, keli a bogi ma a sa dɔxɔ a xɔri ra.»
5 «A xa Nasariya kui, a mu lanma a xunyi xa bi. A xa lu sɛniyɛnyi kui, a xunsɛxɛ xa nu kuya ra tun.
6 Na waxati bun ma, a mu lan a xa a maso fure ra,
7 hali a findi a baba ra, a nga, a taara, xa na mu a ra a xunya fure ra. A na Alatala nan sago tun, alɔ a xunsɛxɛ kɛɲa a masenxi ki naxɛ.
8 A tɛmui naxan birin nabama a xa Nasariya kui, a luma sɛniyɛnyi nan kui Alatala bɛ.»
9 «Xa mixi nde sa faxa a fɛ ma a tɛrɛnna ki ma, a xunsɛxɛ bara findi se sɛniyɛntare ra. Na tɛmui a xa sɛniyɛn lɔxun keren bun ma, a man fa a xunyi bi na xi solofere lɔxɔɛ.
10 A xi solomasaxan lɔxɔɛ, a fogotara firin nan xaninma sɛrɛxɛdubɛ xɔn ma hɔrɔmɔlingira sode dɛ ra, xa na mu ganbɛ firin.
11 Sɛrɛxɛdubɛ xɔni keren nan bama yunubi xafari sɛrɛxɛ ra, boore findima a gan daaxi nan na, alako a xa yunubi xa xafari, barima a dinfe fure ra, na findima yunubi nan na. Na lɔxɔɛ a man xa a xunyi rasɛniyɛn.
12 A na gɛ na ra, a man xa gbilen a xa laayidi ma. Fo a xa yɛxɛɛ keren ba yɛtɛ ragbilen sɛrɛxɛ ra, naxan ɲɛ keren a ra a xa yunubi xafarife ra. Lɔxɔɛ naxee bara

dangi, nee mu kɔntima sɔnɔn, barima a nu bara sɛniyɛntareɲa sɔtɔ.»
13 «Mixi na gɛ Nasariya rabade, a xa bira yi sɛriyɛ nan fɔxɔ ra. A xa siga hɔrɔmɔlingira sode dɛ ra,
14 a xa sɛrɛxɛ gan daaxi ba Alatala bɛ, yɛxɛɛ naxan bara ɲɛ keren sɔtɔ, lanyuru yo mu na naxan ma. A xa yunubi xafari sɛrɛxɛ fan ba, yɛxɛɛ ginɛ naxan bara ɲɛ keren sɔtɔ, lanyuru yo mu na naxan ma. A xa xanunteya sɛrɛxɛ ba, yɛxɛɛ kontonyi, lanyuru yo mu na naxan ma.
15 A xa sɛrɛxɛ ndee sa na fari, alɔ sansi xɔri dinxi sɛrɛxɛ, wɛni sɛrɛxɛ, taami lɛbinitare, lɛki yailanxi ture ra, nun lɛki ture masoxi naxee ma.
16 Sɛrɛxɛdubɛ na sɛrɛxɛ see nan dɛntɛgɛma Alatala bɛ, a fa yunubi xafari sɛrɛxɛ ba, a nun sɛrɛxɛ gan daaxi.
17 A xa na taami lɛbinitare masen Alatala bɛ, a xa na yɛxɛɛ kontonyi ba xanunteya sɛrɛxɛ ra, a xa sansi xɔri dinxi sɛrɛxɛ nun wɛni sɛrɛxɛ sa na fari.»
18 «Na tɛmui Nasari xa a xunsɛxɛ bi hɔrɔmɔlingira sode dɛ ra, a naxan fixi Alatala ma. A xa na raso tɛ xɔɔra xanunteya sɛrɛxɛ na bafe dɛnnaxɛ.
19 Nasari na gɛ a xunsɛxɛ bide, sɛrɛxɛdubɛ yɛxɛɛ kontonyi bɛlɛxɛ ganxi keren nan tongoma a bɛlɛxɛ ra, a nun lɛki lɛbinitare firin naxee na debe kui.
20 A xa e dɛntɛgɛ Alatala bɛ e lintanfe ra. Na findi donse sɛniyɛnxi nan na sɛrɛxɛdubɛ bɛ, a nun na yɛxɛɛ ganyanyi nun a tabe. Na dangi xanbi, Nasari nɔma wɛni minde sɔnɔn.
21 Nasari sɛriyɛ nan na ki. A lanma a xa na sɛrɛxɛe ba Alatala bɛ alɔ a ɲanigexi ki naxɛ, a nun se gbɛtɛe a nɔma naxan na. Fo a xa a xa Nasari laayidi rakamali a sɛriyɛ ki ma.»
22 Alatala naxa a masen Munsa bɛ,
23 «A fala Haruna nun a xa die bɛ, e xa duba Isirayilakae bɛ yi ki nɛ:
24 ‹Alatala xa baraka sa i xa fe,
a xa i kanta.
25 Alatala yatagi xa nɔrɔ i ma,
a xa hinnɛ i ra.
26 Alatala xa a ya rafindi i ma,
a xa bɔɲɛsa fi i ma.›
27 E dubama Isirayilakae bɛ na ki nɛ, n fan baraka sama nɛ e ma.»

7

Hadiya naxee fixi hɔrɔmɔlingira rabi tɛmui

1 Munsa to gɛ hɔrɔmɔlingira tide, a naxa ture sɛniyɛnxi sa a ma, a nun a xunmasee, a xa sɛrɛxɛbadee, nun a yirabasee, alako nee xa sɛniyɛn Alatala bɛ.
2 Isirayila kuntigie, xabilɛ xunyi naxee bɔnsɔɛe tɛngɛ, e naxa hadiyae ba Alatala bɛ.
3 E naxa fa sarɛti makotoxi senni nun ninge fu nun firin na hɔrɔmɔlingira sode dɛ ra, e xa findi e xa sɛrɛxɛ ra Alatala bɛ.
4 Alatala naxa a masen Munsa bɛ,
5 «Yi hadiyae rasuxu e yi ra hɔrɔmɔlingira wali xa fe ra. E taxu Lewi bɔnsɔɛ xa mixie ra kankan xa wali bɛrɛ ra.»
6 Munsa naxa na sarɛtie nun ningee so Lewi xa mixie yi ra.
7 A naxa sarɛti firin nun ninge naani so Gerison xabilɛ yi ra e xa wali bɛrɛ ra.
8 A naxa sarɛti naani nun ninge solo-masaxan so Merari xabilɛ yi ra e xa wali bɛrɛ ra. E nu na Haruna sɛrɛxɛdubɛ xa di Itamari xa yaamari nan bun ma.
9 Kɔnɔ a mu sese so Kehati xabilɛ tan yi, barima a nu lanma e xa se sɛniyɛnxie maxanin e tunki fari alɔ Alatala e yamar-ixi ki naxɛ.
10 Sɛrɛxɛbade nɛɛnɛ xa wali singe, ture sɛniyɛnxi to maso a ma tɛmui naxɛ, kuntigie naxa fa e xa sɛrɛxɛe ra sɛrɛxɛbade yire.
11 Alatala nu bara a masen Munsa bɛ, «Lɔxɔɛ yo lɔxɔɛ mixi keren xa fa a xa hadiya ra sɛrɛxɛbade nɛɛnɛ xa fe ra.»
12 Na lɔxɔɛ singe, Aminadabo xa di Naxason kelife Yuda bɔnsɔɛ,
13 a naxa fa yi hadiyae ra: pileti keren naxan yailanxi gbeti kilo fu nun suuli ra, a nun pɔɔti keren naxan yailanxi gbeti kilo keren na alɔ se maniyama ki naxɛ hɔrɔmɔlingira kui. E firin nafexi sansi xɔri dinxi ra, ture masunbuxi naxan na, alako a xa findi sansi sɛrɛxɛ ra.
14 A man naxa fa pɔɔti keren na naxan yailanxi xɛɛma giramu kɛmɛ giramu fu nun naani ra, naxan nafexi surayi ra,
15 a nun naxee bama sɛrɛxɛ gan daaxi ra alɔ tuura keren, yɛxɛɛ kontonyi keren,

nun yɛxɛɛ keren naxan xa simaya bara ɲɛ
keren li,
16 a nun sikɔtɛ naxan findima yunubi
xafari sɛrɛxɛ ra,
17 a nun naxee bama xanunteya sɛrɛxɛ
ra alɔ ninge firin, yɛxɛɛ kontonyi suuli,
nun yɛxɛɛ suuli naxee xa simaya bara ɲɛ
keren li. Aminadabo xa di Naxason xa
hadiya nan na ki.

18 Na lɔxɔɛ firin nde, Suwara xa di
Netaneeli kelife Isakari bɔnsɔɛ,
19 a naxa fa yi hadiyae ra: pileti keren
naxan yailanxi gbeti kilo fu nun suuli ra,
a nun pɔɔti keren naxan yailanxi gbeti
kilo keren na alɔ se maniyama ki naxɛ
hɔrɔmɔlingira kui. E firin nafexi sansi
xɔri dinxi ra, ture masunbuxi naxan na,
alako a xa findi sansi sɛrɛxɛ ra.
20 A man naxa fa pɔɔti keren na naxan
yailanxi xɛɛma giramu kɛmɛ giramu fu
nun naani ra, naxan nafexi surayi ra,
21 a nun naxee bama sɛrɛxɛ gan daaxi
ra alɔ tuura keren, yɛxɛɛ kontonyi keren,
nun yɛxɛɛ keren naxan xa simaya bara ɲɛ
keren li,
22 a nun sikɔtɛ naxan findima yunubi
xafari sɛrɛxɛ ra,
23 a nun naxee bama xanunteya sɛrɛxɛ
ra alɔ ninge firin, yɛxɛɛ kontonyi suuli,
nun yɛxɛɛ suuli naxee xa simaya bara
ɲɛ keren li. Suwara xa di Netaneeli xa
hadiya nan na ki.

24 Na lɔxɔɛ saxan nde, Xelon xa di
Eliyabi kelife Sabulon bɔnsɔɛ,
25 a naxa fa yi hadiyae ra: pileti keren
naxan yailanxi gbeti kilo fu nun suuli ra,
a nun pɔɔti keren naxan yailanxi gbeti
kilo keren na alɔ se maniyama ki naxɛ
hɔrɔmɔlingira kui. E firin nafexi sansi
xɔri dinxi ra, ture masunbuxi naxan na,
alako a xa findi sansi sɛrɛxɛ ra.
26 A man naxa fa pɔɔti keren na naxan
yailanxi xɛɛma giramu kɛmɛ giramu fu
nun naani ra, naxan nafexi surayi ra,
27 a nun naxee bama sɛrɛxɛ gan daaxi
ra alɔ tuura keren, yɛxɛɛ kontonyi keren,
nun yɛxɛɛ keren naxan xa simaya bara ɲɛ
keren li,
28 a nun sikɔtɛ naxan findima yunubi
xafari sɛrɛxɛ ra,
29 a nun naxee bama xanunteya sɛrɛxɛ
ra alɔ ninge firin, yɛxɛɛ kontonyi suuli,
nun yɛxɛɛ suuli naxee xa simaya bara ɲɛ
keren li. Xelon xa di Eliyabi xa hadiya
nan na ki.
30 Na lɔxɔɛ naani nde, Sedeyuri xa di
Elisuru kelife Ruben bɔnsɔɛ,
31 a naxa fa yi hadiyae ra: pileti keren
naxan yailanxi gbeti kilo fu nun suuli ra,
a nun pɔɔti keren naxan yailanxi gbeti
kilo keren na alɔ se maniyama ki naxɛ
hɔrɔmɔlingira kui. E firin nafexi sansi
xɔri dinxi ra, ture masunbuxi naxan na,
alako a xa findi sansi sɛrɛxɛ ra.
32 A man naxa fa pɔɔti keren naxan
yailanxi xɛɛma giramu kɛmɛ giramu fu
nun naani ra, naxan nafexi surayi ra,
33 a nun naxee bama sɛrɛxɛ gan daaxi
ra alɔ tuura keren, yɛxɛɛ kontonyi keren,
nun yɛxɛɛ keren naxan xa simaya bara ɲɛ
keren li,
34 a nun sikɔtɛ naxan findima yunubi
xafari sɛrɛxɛ ra,
35 a nun naxee bama xanunteya sɛrɛxɛ
ra alɔ ninge firin, yɛxɛɛ kontonyi suuli,
nun yɛxɛɛ suuli naxee xa simaya bara ɲɛ
keren li. Sedeyuri xa di Elisuru xa hadiya
nan na ki.
36 Na lɔxɔɛ suuli nde, Surisadayi xa di
Selumiyeli kelife Simeyɔn bɔnsɔɛ,
37 a naxa fa yi hadiyae ra: pileti keren
naxan yailanxi gbeti kilo fu nun suuli ra,
a nun pɔɔti keren naxan yailanxi gbeti
kilo keren na alɔ se maniyama ki naxɛ
hɔrɔmɔlingira kui. E firin nafexi sansi
xɔri dinxi ra, ture masunbuxi naxan na,
alako a xa findi sansi sɛrɛxɛ ra.
38 A man naxa fa pɔɔti keren na naxan
yailanxi xɛɛma giramu kɛmɛ giramu fu
nun naani ra, naxan nafexi surayi ra,
39 a nun naxee bama sɛrɛxɛ gan daaxi
ra alɔ tuura keren, yɛxɛɛ kontonyi keren,
nun yɛxɛɛ keren naxan xa simaya bara ɲɛ
keren li,
40 a nun sikɔtɛ naxan findima yunubi
xafari sɛrɛxɛ ra,
41 a nun naxee bama xanunteya sɛrɛxɛ
ra alɔ ninge firin, yɛxɛɛ kontonyi suuli,
nun yɛxɛɛ suuli naxee xa simaya bara ɲɛ
keren li. Surisadayi xa di Selumiyeli xa
hadiya nan na ki.

42 Na lɔxɔɛ senni nde, Duweli xa di
Eliyasafa fatanfe Gadi bɔnsɔɛ ra,
43 a naxa fa yi hadiyae ra: pileti keren
naxan yailanxi gbeti kilo fu nun suuli ra,
a nun pɔɔti keren naxan yailanxi gbeti
kilo keren na alɔ se maniyama ki naxɛ
hɔrɔmɔlingira kui. E firin nafexi sansi
xɔri dinxi ra, ture masunbuxi naxan na,
alako a xa findi sansi sɛrɛxɛ ra.
44 A man naxa fa pɔɔti keren na naxan
yailanxi xɛɛma giramu kɛmɛ giramu fu
nun naani ra, naxan nafexi surayi ra,
45 a nun naxee bama sɛrɛxɛ gan daaxi
ra alɔ tuura keren, yɛxɛɛ kontonyi keren,
nun yɛxɛɛ keren naxan xa simaya bara ɲɛ
keren li,
46 a nun sikɔtɛ naxan findima yunubi
xafari sɛrɛxɛ ra,
47 a nun naxee bama xanunteya sɛrɛxɛ
ra alɔ ninge firin, yɛxɛɛ kontonyi suuli,
nun yɛxɛɛ suuli naxee xa simaya bara ɲɛ
keren li. Duweli xa di Eliyasafa xa hadiya
nan na ki.
48 Na lɔxɔɛ solofere nde, Amixudi xa di
Elisama fatanfe Efirami bɔnsɔɛ ra,
49 a naxa fa yi hadiyae ra: pileti keren
naxan yailanxi gbeti kilo fu nun suuli ra,
a nun pɔɔti keren naxan yailanxi gbeti
kilo keren na alɔ se maniyama ki naxɛ
hɔrɔmɔlingira kui. E firin nafexi sansi
xɔri dinxi ra, ture masunbuxi naxan na,
alako a xa findi sansi sɛrɛxɛ ra.
50 A man naxa fa pɔɔti keren naxan
yailanxi xɛɛma giramu kɛmɛ giramu fu
nun naani ra, naxan nafexi surayi ra,
51 a nun naxee bama sɛrɛxɛ gan daaxi
ra alɔ tuura keren, yɛxɛɛ kontonyi keren,
nun yɛxɛɛ keren naxan xa simaya bara ɲɛ
keren li,
52 a nun sikɔtɛ naxan findima yunubi
xafari sɛrɛxɛ ra,
53 a nun naxee bama xanunteya sɛrɛxɛ
ra alɔ ninge firin, yɛxɛɛ kontonyi suuli,
nun yɛxɛɛ suuli naxee xa simaya bara ɲɛ
keren li. Amixudi xa di Elisama xa hadiya
nan na ki.
54 Na lɔxɔɛ solomasaxan nde, Pedasuru
xa di Gamaliyɛli fatanfe Manasi bɔnsɔɛ
ra,
55 a naxa fa yi hadiyae ra: pileti keren
naxan yailanxi gbeti kilo fu nun suuli ra,
a nun pɔɔti keren naxan yailanxi gbeti
kilo keren na alɔ se maniyama ki naxɛ
hɔrɔmɔlingira kui. E firin nafexi sansi
xɔri dinxi ra, ture masunbuxi naxan na,
alako a xa findi sansi sɛrɛxɛ ra.
56 A man naxa fa pɔɔti keren na naxan
yailanxi xɛɛma giramu kɛmɛ giramu fu
nun naani ra, naxan nafexi surayi ra,
57 a nun naxee bama sɛrɛxɛ gan daaxi
ra alɔ tuura keren, yɛxɛɛ kontonyi keren,
nun yɛxɛɛ keren naxan xa simaya bara ɲɛ
keren li,
58 a nun sikɔtɛ naxan findima yunubi
xafari sɛrɛxɛ ra,
59 a nun naxee bama xanunteya sɛrɛxɛ
ra alɔ ninge firin, yɛxɛɛ kontonyi suuli,
nun yɛxɛɛ suuli naxee xa simaya bara ɲɛ
keren li. Pedasuru xa di Gamaliyɛli xa
hadiya nan na ki.

60 Na lɔxɔɛ solomanaani nde, Gideyoni
xa di Abidan fatanfe Bunyamin bɔnsɔɛ ra,
61 a naxa fa yi hadiyae ra: pileti keren
naxan yailanxi gbeti kilo fu nun suuli ra,
a nun pɔɔti keren naxan yailanxi gbeti
kilo keren na alɔ se maniyama ki naxɛ
hɔrɔmɔlingira kui. E firin nafexi sansi
xɔri dinxi ra, ture masunbuxi naxan na,
alako a xa findi sansi sɛrɛxɛ ra.
62 A man naxa fa pɔɔti keren na naxan
yailanxi xɛɛma giramu kɛmɛ giramu fu
nun naani ra, naxan nafexi surayi ra,
63 a nun naxee bama sɛrɛxɛ gan daaxi
ra alɔ tuura keren, yɛxɛɛ kontonyi keren,
nun yɛxɛɛ keren naxan xa simaya bara ɲɛ
keren li,
64 a nun sikɔtɛ naxan findima yunubi
xafari sɛrɛxɛ ra,
65 a nun naxee bama xanunteya sɛrɛxɛ
ra alɔ ninge firin, yɛxɛɛ kontonyi suuli,
nun yɛxɛɛ suuli naxee xa simaya bara ɲɛ
keren li. Gideyoni xa di Abidan xa hadiya
nan na ki.

66 Na lɔxɔɛ fu nde, Amisadayi xa di
Axiyeseri fatanfe Dana bɔnsɔɛ ra,
67 a naxa fa yi hadiyae ra: pileti keren
naxan yailanxi gbeti kilo fu nun suuli ra,
a nun pɔɔti keren naxan yailanxi gbeti
kilo keren na alɔ se maniyama ki naxɛ
hɔrɔmɔlingira kui. E firin nafexi sansi
xɔri dinxi ra, ture masunbuxi naxan na,
alako a xa findi sansi sɛrɛxɛ ra.

68 A man naxa fa pɔɔti keren na naxan
yailanxi xɛɛma giramu kɛmɛ giramu fu
nun naani ra, naxan nafexi surayi ra,
69 a nun naxee bama sɛrɛxɛ gan daaxi
ra alɔ tuura keren, yɛxɛɛ kontonyi keren,
nun yɛxɛɛ keren naxan xa simaya bara ɲɛ
keren li,
70 a nun sikɔtɛ naxan findima yunubi
xafari sɛrɛxɛ ra,
71 a nun naxee bama xanunteya sɛrɛxɛ
ra alɔ ninge firin, yɛxɛɛ kontonyi suuli,
nun yɛxɛɛ suuli naxee xa simaya bara ɲɛ
keren li. Amisadayi xa di Axiyeseri xa
hadiya nan na ki.
72 Na lɔxɔɛ fu nun keren nde, Okiran xa
di Pagiyɛli fatanfe Aseri bɔnsɔɛ ra,
73 a naxa fa yi hadiyae ra: pileti keren
naxan yailanxi gbeti kilo fu nun suuli ra,
a nun pɔɔti keren naxan yailanxi gbeti
kilo keren na alɔ se maniyama ki naxɛ
hɔrɔmɔlingira kui. E firin nafexi sansi
xɔri dinxi ra, ture masunbuxi naxan na,
alako a xa findi sansi sɛrɛxɛ ra.
74 A man naxa fa pɔɔti keren na naxan
yailanxi xɛɛma giramu kɛmɛ giramu fu
nun naani ra, naxan nafexi surayi ra,
75 a nun naxee bama sɛrɛxɛ gan daaxi
ra alɔ tuura keren, yɛxɛɛ kontonyi keren,
nun yɛxɛɛ keren naxan xa simaya bara ɲɛ
keren li,
76 a nun sikɔtɛ naxan findima yunubi
xafari sɛrɛxɛ ra,
77 a nun naxee bama xanunteya sɛrɛxɛ
ra alɔ ninge firin, yɛxɛɛ kontonyi suuli,
nun yɛxɛɛ suuli naxee xa simaya bara ɲɛ
keren li. Aminadabo xa di Naxason xa
hadiya nan na ki.
78 Na lɔxɔɛ fu nun firin nde, Enan xa di
Axira fatanfe Nafatali bɔnsɔɛ ra,
79 a naxa fa yi hadiyae ra: pileti keren
naxan yailanxi gbeti kilo fu nun suuli ra,
a nun pɔɔti keren naxan yailanxi gbeti
kilo keren na alɔ se maniyama ki naxɛ
hɔrɔmɔlingira kui. E firin nafexi sansi
xɔri dinxi ra, ture masunbuxi naxan na,
alako a xa findi sansi sɛrɛxɛ ra.
80 A man naxa fa pɔɔti keren na naxan
yailanxi xɛɛma giramu kɛmɛ giramu fu
nun naani ra, naxan nafexi surayi ra,
81 a nun naxee bama sɛrɛxɛ gan daaxi
ra alɔ tuura keren, yɛxɛɛ kontonyi keren,
nun yɛxɛɛ keren naxan xa simaya bara ɲɛ
keren li,
82 a nun sikɔtɛ naxan findima yunubi
xafari sɛrɛxɛ ra,
83 a nun naxee bama xanunteya sɛrɛxɛ
ra alɔ ninge firin, yɛxɛɛ kontonyi suuli,
nun yɛxɛɛ suuli naxee xa simaya bara ɲɛ
keren li. Enan xa di Axira xa hadiya nan
na ki.
84 Isirayila kuntigie xa hadiya malanxie
findixi yi nan na sɛrɛxɛbade nɛɛnɛ xa fe
ra: pileti gbeti daaxi fu nun firin, pɔɔti
gbeti daaxi fu nun firin, nun pɔɔti xɛɛma
daaxi fu nun firin.
85 Pileti keren keren lanxi gbeti kilo
keren nun a tagi nan ma. Pɔɔti keren
keren lanxi gbeti kilo keren nan ma.
Se naxee yailanxi gbeti ra, nee lanxi
kilo mɔxɔɲɛn nun naani nan ma, alɔ se
maniyama ki naxɛ hɔrɔmɔlingira kui.
86 Pɔɔti xɛɛma daaxi fu nun firin
lanxi xɛɛma giramu kɛmɛ giramu fu nun
naani nan ma, alɔ se maniyama ki naxɛ
hɔrɔmɔlingira kui. Na pɔɔti fu nun firin
lanxi xɛɛma kilo keren nun a tagi nan ma.
E birin nafexi surayi nan na.
87 Sɛrɛxɛ gan daaxi xuruse xasabi naxa
lan tuura fu nun firin ma, a nun yɛxɛɛ
kontonyi fu nun firin, nun yɛxɛɛ fu nun
firin naxee xa simaya nu bara ɲɛ keren
li, a nun e xa sansi xɔri dinxi sɛrɛxɛ.
Yunubi xafari sɛrɛxɛ xuruse xasabi naxa
lan sikɔtɛ fu nun firin ma.
88 Xanunteya sɛrɛxɛ xa xuruse xasabi
naxa lan tuura mɔxɔɲɛn nun naani ma,
yɛxɛɛ kontonyi tongo senni, sikɔtɛ tongo
senni, nun yɛxɛɛ tongo senni naxee bara
ɲɛ keren sɔtɔ. Nee nan findi hadiyae
ra sɛrɛxɛbade xa wali fɔlɔ tɛmui, ture
sɛniyɛnxi to sa a ma.
89 Munsa to so hɔrɔmɔlingira kui, a nun
Alatala xa sumun, a naxa Alatala xui mɛ
saatɛ kankira dɛrakote fari, a masenyi
tima a bɛ malekɛ firinyie sawurɛ tagi
naxee na na kankira fari.

8

Lanpuie dɔxɔfe

1 Alatala naxa a masen Munsa bɛ,
2 «A fala Haruna bɛ, a xa lanpui solofere
dɔxɔ alako e xa yanba e dɔxɔse ya ra.»

3 Haruna a raba na ki nɛ. A naxa lanpui dɔxɔ alɔ Alatala a yamari ki naxɛ Munsa bɛ.
4 Lanpuie dɔxɔse nu rafalaxi xɛɛma dinxi nan na, kelife a sanbunyi ma han a xunyi, alɔ Alatala a masenxi Munsa bɛ ki naxɛ.
5 Alatala naxa a masen Munsa bɛ,
6 «Lewi bɔnsɔɛ ba Isirayilakae ya ma, i xa e rasɛniyɛn.
7 I e rasɛniyɛnma yi ki nɛ. Marasɛniyɛn ye makasan e ma. E xa e fate maxabe birin bi, e xa e xa dugie xa, alako e xa sɛniyɛn.
8 Na xanbi, e xa tuura keren ba sɛrɛxɛ ra, a nun mɛngi naxan masunbuxi ture ra. I xa tuura gbɛtɛ ba yunubi xafari sɛrɛxɛ ra.
9 I xa Lewi bɔnsɔɛ nun Isirayilaka birin malan hɔrɔmɔlingira sode dɛ ra.
10 Mɛnni, Alatala ya xɔri, Isirayilakae xa e bɛlɛxɛ sa Lewi bɔnsɔɛ mixie ma.
11 Haruna nan fama e dɛntɛgɛde Alatala bɛ e xa lu alɔ sɛrɛxɛ Isirayilakae ɲɔxɔɛ ra. Na kui e nɔma Alatala xa wali rabade.»
12 «Lewi bɔnsɔɛ mixie xa e bɛlɛxɛ sa na tuura firinyie ma. Keren bama yunubi xafari sɛrɛxɛ nan na, boore ba sɛrɛxɛ gan daaxi ra, alako e xa yunubie xa xafari.
13 Lewi bɔnsɔɛ na ti Haruna nun a xa die ya i, i xa e dɛntɛgɛ a sɛrɛxɛ ki ma Alatala bɛ.
14 A lima nɛ, na tɛmui, i bara Lewi bɔnsɔɛ tan ba Isirayilakae ya ma, e xa findi n gbe ra.»
15 «I na gɛ e rasɛniyɛnde a sɛrɛxɛ ki ma, Lewi bɔnsɔɛ fama nɛ sode e xa hɔrɔmɔlingira wali kui.
16 Isirayilakae nan e ra naxee findixi n gbe ra Isirayila di singe birin ɲɔxɔɛ ra.
17 Isirayila di singe birin nun e xa xuruse di singe birin findixi n gbe nan na, kafi n sa Misirakae xa di singe birin faxa tɛmui naxɛ.
18 N naxa Lewi bɔnsɔɛ tongo Isirayila di singe birin ɲɔxɔɛ ra.
19 N bara e so Haruna nun a xa die yi ra Isirayilakae tagi, alako e xa hɔrɔmɔlingira wali raba Isirayilakae xili ra. E man xa yunubi xafari sɛrɛxɛ ba Isirayilakae bɛ, alako gbaloe yo naxa goro Isirayilakae ma e na makɔrɛ yire sɛniyɛnxi ra tɛmui naxɛ.»
20 Munsa, Haruna, nun ɲama birin naxa na raba Lewi bɔnsɔɛ ra alɔ Alatala a yamari ki naxɛ.
21 Lewi bɔnsɔɛ naxa e yɛtɛ rasɛniyɛn, e naxa e xa dugie xa. Haruna naxa e dɛntɛgɛ Alatala bɛ. A naxa e xa yunubi xafari sɛrɛxɛ ba e bɛ e xa sɛniyɛn.
22 Na to ba a ra, Lewi bɔnsɔɛ naxa fa e xa wali suxu hɔrɔmɔlingira xa fe ra Haruna nun a xa die xa yaamari bun ma, alɔ Alatala a yamari Munsa bɛ ki naxɛ.
23 Alatala naxa a masen Munsa bɛ,
24 «Lewi bɔnsɔɛ mixie xa simaya na ɲɛ mɔxɔɲɛn nun suuli li, e nɔma hɔrɔmɔlingira wali suxude.
25 E na ɲɛ tongo suuli sɔtɔ, e xa na wali lu naa.
26 E nɔma e ngaxakerenyie malide na wali kui, kɔnɔ e tan mu nɔma na rabade sɔnɔn. I xa na sɛriyɛe suxu Lewi bɔnsɔɛ xa fe ra hɔrɔmɔlingira wali rabafe ma.»

9

Sayamalekɛ Dangi Sali

1 Isirayilakae to mini Misira bɔxi ma, e fa lu gbengberen yire ɲɛ firin, na kike singe Alatala nu bara a masen Munsa bɛ Turusinina gbengberenyi ma,
2 «Isirayilakae xa Sayamalekɛ Dangi Sali raba
3 yi kike xi fu nun naani, soge dula tɛmui alɔ a yamarixi ki naxɛ.»
4 Munsa naxa a fala Isirayilakae bɛ, a e xa Sayamalekɛ Dangi Sali raba.
5 E naxa na sali raba kike singe xi fu nun naani soge dula tɛmui Turusinina gbengberenyi ma. E naxa a raba, alɔ Alatala a yamari ki naxɛ Munsa bɛ.
6 Kɔnɔ na lɔxɔɛ, mixi ndee mu nɔ Sayamalekɛ Dangi Sali raba barima e nu bara din mixi fure ra, e fa findi sɛniyɛntare ra na lɔxɔɛ. Na lɔxɔɛ kerenyi e naxa siga Munsa nun Haruna yire.
7 E a fala e bɛ, «Muxu mu sɛniyɛn fure xa fe ra, kɔnɔ munfe ra muxu mu lan muxu xa fa muxu xa hadiya ra Alatala bɛ alɔ Isirayilaka birin?»

8 Munsa naxa e yaabi, «Wo mamɛ ti sin-
den, n xa a mato Alatala naxan yamarima
wo xa fe ra.»
9 Alatala naxa a masen Munsa bɛ,
10 «Xa wo mu sɛniyɛn fure nde xa fe
ra, xa na mu a ra wo na biyaasi kui, wo
man nɔma Sayamalekɛ Dangi Sali rabade
Alatala xa binyɛ bun ma, keli wo tan ma
han a sa wo bɔnsɔɛ li.
11 Kɔnɔ e tan xa a raba kike firin nde xi
fu nun naani soge dula tɛmui. E yɛxɛɛ
don a nun taami lɛbinitare nun burɛxɛ
xɔnɛ ra.
12 A dɔnxɔɛ yo naxa lu han gɛɛsɛgɛ. A
xɔri fan mu ibɔɔma. E xa na sali raba a
sɛriyɛ ki ma.
13 Kɔnɔ xa mixi sɛniyɛnxi naxan mu na
biyaasi kui, a tondi Sayamalekɛ Dangi Sali
rabade, na kanyi lanma a xa ba Alatala xa
ɲama ya ma, barima a mu fa hadiya ra
Alatala bɛ a waxati. Na kanyi fama nɛ a
xa yunubi sare sɔtɔde.»

14 «Xa i xa xɔɲɛ nde wama Sayamalekɛ
Dangi Sali rabafe, a xa a raba a sɛriyɛ ki
ma. Sɛriyɛ naxan saxi taa kanyie ma, na
sɛriyɛ kerenyi nan luma na xɔɲɛ fan ma.»

15 Hɔrɔmɔlingira ti lɔxɔɛ, saatɛ walaxɛe
na dɛnnaxɛ, nuxui nde naxa dusu na xun
na. Keli nunmare han kuye iba, a nu na
hɔrɔmɔlingira fari, a maniyaxi tɛ ra.
16 Tɛmui birin a nu na na ki nɛ, nuxui
nu na hɔrɔmɔlingira fari yanyi ra, a fa
yanba alɔ tɛ kɔɛ ra.
17 Nuxui nɛfɛ keli hɔrɔmɔlingira xun
ma, Isirayilakae fan bara keli, e ɲɛrɛ fɔlɔ
han a goro, e fa yonkin mɛnni.
18 Na kui Isirayilakae nu ɲɛrɛma Alatala
xa yaamari nan bun ma, e man nu
yonkinma Alatala xa yaamari nan ma.
Fanni nuxui na hɔrɔmɔlingira xun ma, e
fan yonkinma mɛnni nɛ.
19 Xa nuxui sa bu hɔrɔmɔlingira fari a
gbe ra, Isirayilakae nu birama Alatala xa
yaamari nan fɔxɔ ra, e lu mɛnni.
20 Tɛmui ndee na nuxui mu buma, a
keli. Isirayilakae nu luma Alatala xa
yaamari nan bun ma, e fan keli, e yonkin
nuxui yire.
21 Tɛmui ndee nuxui bara lu yire xi
keren, keli kɔɛ ra han kuye iba, a fa siga.
A nɛfɛ keli, Isirayilakae fan bara keli, e
bira a fɔxɔ ra.
22 Xa nuxui lu hɔrɔmɔlingira xun ma
xi firin, xa na mu kike keren, xa na
mu ɲɛ keren, Isirayilakae mu nu ke-
lima e yonkinde, fo na nuxui na keli
hɔrɔmɔlingira xun ma tɛmui naxɛ.
23 E nu yonkinma Alatala xa yaamari
nan bun ma, e nu kelima Alatala xa
yaamari nan bun ma. E nu birama
Alatala xa yaamari nan fɔxɔ ra, a naxan
fixi Munsa saabui ra.

10

Sara firin gbeti daaxi

1 Alatala naxa a masen Munsa bɛ,
2 «I xa sara firin yailan gbeti bɔnbɔxi ra.
E rawalima ɲama xilife nan na malanyi.
E man nawalima ɲama kelife nan na
biyaasi tɛmui.
3 E firin na fe tɛmui keren, ɲama birin
xa malan i yire hɔrɔmɔlingira dɛ ra.
4 Xa sara keren nan fe, Isirayila
yareratie nun kuntigie gbansan xa malan
i yire.»
5 «Wo kelima biyaaside tɛmui naxɛ,
sarae xa fe keren. Na kui naxee dɔxɔxi
sogetede, e xa siga.
6 Sarae na fe firin, naxee dɔxɔxi yire-
fanyi ma, nee fan xa siga. Sara xui nan a
masenma ɲama siga tɛmui bara a li.
7 Sara xui kɛɲa gbɛtɛ nan a masenma
ɲama malan tɛmui bara a li.»
8 «Haruna bɔnsɔɛ sɛrɛxɛdubɛe nan na
sarae fema. Sɛriyɛ nan na ra wo tan nun
wo bɔnsɔɛe bɛ abadan.
9 Wo na wo yaxuie gere wo xa bɔxi ma
tɛmui naxɛ, wo xa na sarae fe. Alatala
ɲɔxɔ sama nɛ wo xɔn, a wo ratanga wo
yaxuie ma.
10 Wo xa sali lɔxɔɛ xungbee nun wo
xa kike nɛɛnɛ sali lɔxɔɛe, wo man xa
na sarae fe wo sɛrɛxɛ gan daaxie nun
xanunteya sɛrɛxɛe bama tɛmui naxɛ. Na
nan a niyama, n nan n ɲɔxɔ sama wo xɔn
ma. N tan nan na wo Marigi Alatala ra.»

Isirayilakae tife kira xɔn ma

11 Ɲɛ firin nde kike firin nde xi
mɔxɔɲɛn lɔxɔɛ, nuxui naxan nu dɔxɔxi
hɔrɔmɔlingira xun ma, Ala xa seede nu
na dɛnnaxɛ, a naxa ɲɛrɛ fɔlɔ.

12 Na kui Isirayilakae naxa keli Turusinina gbengberenyi ma, e bira na nuxui fɔxɔ ra han a sa ti Paran gbengberenyi xun ma.
13 Alatala naxa e yamari Annabi Munsa saabui ra, e xa na biyaasi singe fɔlɔ.
14 Yuda bɔnsɔɛ naxa ti yare, e xa tɔnxuma tixi e ya ra. E xunyi nu na Aminadabo xa di xɛmɛ Naxason nan na.
15 Suwara xa di xɛmɛ Netaneeli nan nu na Isakari bɔnsɔɛ xunyi ra.
16 Xelon xa di xɛmɛ Eliyabi nan nu na Sabulon bɔnsɔɛ xunyi ra.
17 Hɔrɔmɔlingira to mafagati, Gerison xa di xɛmɛe nun Merari xa di xɛmɛe naxa a xanin.
18 Ruben bɔnsɔɛ naxa bira e fɔxɔ ra, e xa tɔnxuma tixi e ya ra. Sedeyuri xa di xɛmɛ Elisuru nan nu na e xunyi ra.
19 Simeyɔn bɔnsɔɛ naxa bira e fɔxɔ ra. Surisadayi xa di xɛmɛ nan nu na e xunyi ra.
20 Gadi bɔnsɔɛ naxa bira e fɔxɔ ra. Duweli xa di xɛmɛ Eliyasafa nan nu na e xunyi ra.
21 Kehati xabilɛ naxa bira e fɔxɔ ra hɔrɔmɔlingira se sɛniyɛnxie ra. Booree tan lan nɛ e xa hɔrɔmɔlingira ti beenu Kehati xabilɛ xa so.
22 Efirami bɔnsɔɛ naxa bira e fɔxɔ ra, e xa tɔnxuma tixi e ya ra. Amixudi xa di xɛmɛ Elisama nan nu na e xunyi ra.
23 Manasi bɔnsɔɛ naxa bira e fɔxɔ ra. Pedasuru xa di xɛmɛ Gamaliyɛli nan nu na e xunyi ra.
24 Gideyoni xa di xɛmɛ Abidan nan nu na Bunyamin bɔnsɔɛ xunyi ra.
25 Dana bɔnsɔɛe naxa ɲɛrɛ e birin xanbi ra, e xa tɔnxuma tixi e ya ra. Amisadayi xa di xɛmɛ Axiyeseri nan nu na e xunyi ra.
26 Okiran xa di xɛmɛ Pagiyɛli nan nu na Aseri bɔnsɔɛ xunyi ra.
27 Enan xa di xɛmɛ Axira nan nu na Nafatali bɔnsɔɛ xunyi ra.
28 Isirayilakae nu ɲɛrɛma na ki nɛ e gali ki ma.

Kelife Turusinina geya

29 Munsa naxa a fala a bitanyi Reyuweli Madiyanka xa di xɛmɛ Xobabo bɛ, «Muxu na sigafe Alatala dɛnnaxan laayidixi muxu bɛ. I fan xa fa. Na findima sɔɔnɛya nan na i bɛ, barima Alatala bara laayidi tongo a fe fanyie rabama nɛ Isirayila bɛ.»
30 Xobabo naxa a yaabi, «Ade, n xa gbilen n xɔnyi n ma mixie tagi.»
31 Munsa naxa a maxandi, «Yandi, i naxa keli muxu xun ma. I tan nan yi gbengberenyi birin kolon muxu nɔma yonkinde dɛnnaxɛ. I findima muxu raŋɛrɛma nan na.
32 Xa i muxu matima, muxu i kima nɛ hɛɛri ra Alatala fama naxan fide muxu ma.»
33 E naxa keli Alatala xa geya bun ma, e xi saxan ɲɛrɛ raba. Alatala xa saatɛ kankira nu tixi e ya ra na xi saxan bun ma yonkinde fenfe ra.
34 E to nu kelima e yonkinde, Alatala xa nuxui nu tixi e xun ma fɛɛŋɛnyi kui.
35 E to nu saatɛ kankira rakelima tɛmui naxɛ, Munsa nu a falama, «Alatala, i xa keli, i xa i yaxuie rayensen. Naxee i xɔnxi, nee fan xa e gi i ya ra.»
36 E to nu saatɛ kankira ragoroma tɛmui naxɛ, Munsa nu a falama, «Alatala, i xa i magoro Isirayila ɲama wuyaxi tagi.»

11

Isirayilakae mawafe

1 Lɔxɔɛ nde, ɲama naxa e mawa e xa tɔɔrɛ xa fe ra Alatala ya i. Alatala naxa xɔnɔ na fe ma, a fa tɛ rasin ɲama tagi, a yire nde gan yonkinde sɛɛti ma.
2 Ŋama to gbelegbele Munsa ra, a naxa Alatala maxandi. Na kui tɛ naxa xuben.
3 E naxa na yire xili sa Tabera, na nan na ki «Tɛ mankanɛ,» barima Alatala nu bara tɛ rasin e tagi.
4 Mixi kobi ndee to wa donse mɔɔli gbɛtɛ xɔn ma, Isirayilakae man naxa e mawa, a falafe ra, «Muxu wama sube nan xɔn!
5 Muxu muxu ratuma na donse fanyi ma muxu naxan sɔtɔ Misira bɔxi ma kɔbiri xanbi, alɔ yɛxɛ, kaakunboosi, basikɛti, yɛbɛ, nun yɛbɛ maniyɛ.
6 Kɔnɔ yakɔsi donse xɔli mu na muxu ma, barima ‹mana› donse nan tun na be.»
7 Na «mana» nu luxi nɛ alɔ funden xɔri fiixɛ.
8 Ŋama nu minima a matongode, e fa a din gɛmɛ ra, xa na mu, mulunyi kui. E nu

lɛki yailanma a ra. A nu luxi alɔ ture nu
na a ma.
9 Mana nu goroma xini goro tɛmui.

10 Munsa naxa ɲama wa xui ramɛ. Mixi
birin nu e mawama e xɔnyi. Alatala naxa
xɔnɔ ki fanyi ra. Munsa naxa kɔntɔfili.
11 A naxa Alatala maxɔrin, «N Marigi,
munfe ra i bara yi kɔntɔfili lu i xa konyi
ma? N munse rabaxi naxan a niyama i
xa yi ɲama xa kote dɔxɔ n xun ma? N tan
nan nu wama a xɔn?
12 N tan nan e barixi? Munfe ra i bara e
sa n bɛlɛxɛ, n xa e xanin bɔxi ma i naxan
laayidixi e benbae bɛ, alɔ dingɛ a xa di
xaninma ki naxɛ?
13 N sube sɔtɔma minden yi ɲama birin
bɛ? E e mawama e wama sube xɔn.
14 N keren mu nɔma yi ɲama birin xa
kote ra, a binya n bɛ.
15 Faxɛ nan fisa na kote bɛ. Xa n ma fe
rafan i ma, i naxa n xun nakana.»

16 Alatala naxa a masen Munsa bɛ,
«Isirayila fori tongo solofere malan n bɛ,
i naxee kolon taa yareratie nun kuntigie
ra. E xa e malan hɔrɔmɔlingira dɛ ra i
sɛɛti ma.
17 N fama gorode i yire, won xa wɔyɛn.
N Xaxili Sɛniyɛnxi naxan fixi i ma, n na
nde bama i ma, n xa na sa e fan ma, alako
i keren naxa yi ɲama xa kote xanin sɔnɔn.
Wo nun na kuntigie nan a xaninma fa.»

18 «A fala ɲama bɛ, ‹Wo xa wo yɛtɛ
rasɛniyɛn, barima tina wo sube donma
nɛ. Alatala bara wo wa xui mɛ, a falafe
ra, «Muxu wama sube nan xɔn ma. Lufe
Misira nan fisa.» Alatala fama sube fide
wo ma wo naxan donma.
19 Kɔnɔ wo mu a donma xɛ xi keren, xa
na mu xi firin, xa na mu xi suuli, xa na
mu xi fu, xa na mu xi mɔxɔɲɛn.
20 Wo a donma nɛ han kike keren, han
a mini wo ɲɔɛ kui, han a raŋaaxu wo ma,
barima wo bara Alatala rabɛɲin, naxan
na wo ya ma. Wo bara wo mawa a falafe
ra, «Munfe ra muxu minixi Misira?»›»

21 Munsa naxa a masen Alatala bɛ, «I a
falama i sube fima yi ɲama ma kike keren
bun ma? N na xɛmɛ wulu kɛmɛ senni nan
ya ma.
22 Xuruse gɔɔrɛ mu nɔma e ralide sube
ra. Hali yɛxɛ naxee na baa ma, e mu
nɔma e ralide.»

23 Alatala naxa a yaabi, «N sɛnbɛ xurun
na rabade? I fama a kolonde xa n ma
wɔyɛnyi findixi nɔndi nan na.»

24 Munsa naxa siga Alatala xa masenyi
dɛntɛgɛde ɲama bɛ. A naxa ɲama
forie mixi tongo solofere malan Ala xa
hɔrɔmɔlingira rabilinyi.
25 Alatala naxa goro nuxui kui, a
masenyi ti Munsa bɛ. A naxa a yɛtɛ Xaxili
Sɛniyɛnxi nde tongo naxan nu na Munsa
ma, a a sa na fori mixi tongo solofere ma.
Na Xaxili Sɛniyɛnxi to goro e ma, e naxa
so masenyi tife Ala xili ra, kɔnɔ e mu a
ikuya.

26 Kɔnɔ xɛmɛ firin nu na na fori tongo
solofere ya ma naxee mu siga malanyi.
E mu siga hɔrɔmɔlingira yire, e naxa lu
yonkinde kui. Kɔnɔ Ala Xaxili Sɛniyɛnxi
naxa goro e fan ma, e fa masenyi ti Ala
xili ra ɲama tagi.
27 Fonike nde naxa a gi, a sa a fala
Munsa bɛ, «Eledade nun Medadi na
masenyi tife Ala xili ra ɲama tagi.»
28 Nunu xa di xɛmɛ Yosuwe, naxan nu
Munsa malima kafi a fonike tɛmui, a naxa
a fala Munsa bɛ, «N marigi, i xa na fe
dan.»
29 Munsa naxa a yaabi, «I tɔɔnɛ tife n
tan nan ma fe ra? A xɔli n ma Alatala xa
ɲama birin findi namiɲɔnmɛe ra naxee
bara Ala Xaxili Sɛniyɛnxi sɔtɔ!»
30 Na tɛmui, Munsa nun Isirayila
kuntigie naxa gbilen ɲama ya ma.

31 Alatala naxa foye xungbe ramini
kelife baa ma, naxan xɔni gbegbe radin
ɲama yonkinde rabilinyi, han kelife
yonkinde tagi, a sa dɔxɔ fɛɛɲɛn keren
ɲɛrɛ ra.
32 Ɲama naxa fɛɛɲɛn na xɔnie matongo
ra, han na kuye iba. E man naxa
fɛɛɲɛn xɔnie matongo ra, han kankan
naxa paani ya fu sɔtɔ, litiri kɛmɛ saxan
tongo suuli sama paani naxan kui. E naxa
e rafen e xa yonkinde rabilinyi.
33 Kɔnɔ beenu Isirayilakae xa gɛ na
sube donde, Alatala naxa xɔnɔ e ma, a e
ɲaxankata a xɔrɔxɔɛ ra.
34 E naxa na yire xili sa Kibiroti
Hataawa, na nan na ki «milante gaburi,»
barima milante gali nan nagata mɛnni.

35 Ɲama naxa keli Kibiroti Hataawa, e
sa yonkin Xaseroti.

12

Mariyama nun Haruna Munsa xili kanafe

1 Munsa to nu bara Kusi ginɛ dɔxɔ,
Mariyama nun Haruna naxa Munsa
mafala,
2 a falafe ra, «Alatala wɔyɛnma Munsa
nan gbansan saabui ra? A mu wɔyɛnma
muxu fan saabui ra?» Alatala naxa na
masenyi mɛ.
3 Munsa nu findixi yɛtɛ magoroe nan na
dangife mixi birin na.
4 Alatala naxa Munsa, Haruna, nun
Mariyama xili keren na, a e birin xa siga
hɔrɔmɔlingira. E to siga naa,
5 Alatala naxa goro nuxui kui
hɔrɔmɔlingira dɛ ra. A naxa Haruna nun
Mariyama xili. E firin naxa e maso a ra.
6 Alatala naxa a masen e bɛ, «Wo tuli
mati n ma masenyi ra. N namiɲɔnmɛ
xɛɛma wo ya ma tɛmui naxɛ, n nan n
yɛtɛ masenma na kanyi bɛ laamatunyi
nan kui. N wɔyɛn a ra xiye ra.
7 Kɔnɔ n ma konyi Munsa tan gbe mu
na na ki xɛ. A tan findixi n dugutɛgɛ nan
na n ma wali birin kui.
8 N na n ma masenyi makɛnɛnma a bɛ,
n mu taali wɔyɛnyi rawalima muxu tagi.
N nan n yɛtɛ masenma a bɛ, a fa n niini
igbɛfe. Munfe ra wo mu gaaxu n ma konyi
Munsa mafalafe ra?»
9 Alatala naxa xɔnɔ e ma, a fa keli e xun
ma.
10 Nuxui to keli hɔrɔmɔlingira xun ma,
Mariyama fate naxa rafiixɛ kunɛ ra keren
na. Haruna to a to, kunɛ na Mariyama
fate birin ma,
11 a naxa Munsa mayandi, «Yandi, n
marigi, i naxa muxu ratɔn muxu xa
yunubi xa fe ra, muxu naxan nabaxi
muxu xa xaxilitareɲa kui.
12 Mariyama naxa lu alɔ di naxan faxaxi
a nga furi, naxan fate sɛɛti bɔrɔxi beenu
a bari tɛmui.»
13 Munsa naxa a xui rate Alatala ma, «N
Marigi, n bara i maxandi, a rayalan!»
14 Alatala naxa a yaabi, «Xa a baba dɛye
bɔxun a yatagi, a mu yaagima xɛ han
lɔxun keren? I xa a ramini ɲama ya ma. A
na ge lɔxun keren nabade ɲama yonkinde
fari ma, wo nɔma a rasode wo ya ma.»
15 Na kui, e naxa a ramini ɲama ya
ma, a xi solofere raba yonkinde fari ma.
Ɲama mu keli e yonkinde han Mariyama
naxa ragbilen e ya ma.
16 Na to ba a ra, ɲama naxa keli
Xaseroti, e naxa sa yonkin Paran gbeng-
berenyi ma.

13

Kanaan bɔxi rabɛnfe

1 Alatala naxa a masen Munsa bɛ,
2 «I xa yarerati keren keren sugandi
bɔnsɔɛ birin ya ma, i xa e xɛɛ Kanaan
bɔxi ma, e xa sa na bɔxi rabɛn, n naxan
fima Isirayilakae ma.»
3 Munsa naxa na mixie xɛɛ kelife Paran
gbengberenyi ma, alɔ Alatala a yamarixi
ki naxɛ. Na mixi birin findi Isirayila
kuntigie nan na.
4 E xilie nan yi ki:
Kelife Ruben bɔnsɔɛ ma, Sakuru xa di
xɛmɛ Samuwa.
5 Kelife Simeyɔn bɔnsɔɛ ma, Xori xa di
xɛmɛ Safati.
6 Kelife Yuda bɔnsɔɛ ma, Yefune xa di
xɛmɛ Kalebi.
7 Kelife Isakari bɔnsɔɛ ma, Yusufu xa di
xɛmɛ Yigali.
8 Kelife Efirami bɔnsɔɛ ma, Nunu xa di
xɛmɛ Hoseya.
9 Kelife Bunyamin bɔnsɔɛ ma, Rafu xa di
xɛmɛ Paliti.
10 Kelife Sabulon bɔnsɔɛ ma, Sodi xa di
xɛmɛ Gadiyeli.
11 Kelife Yusufu xa di, Manasi bɔnsɔɛ ma,
Susi xa di xɛmɛ Gadi.
12 Kelife Dana bɔnsɔɛ ma, Gemali xa di
xɛmɛ Amiyɛli.
13 Kelife Aseri bɔnsɔɛ ma, Mikayeli xa di
xɛmɛ Seturu.
14 Kelife Nafatali bɔnsɔɛ ma, Fofisi xa di
xɛmɛ Naxabi.
15 Kelife Gadi bɔnsɔɛ ma, Maki xa di xɛmɛ
Geyuweli.
16 Xɛmɛe xilie nan na ki Munsa naxee xɛɛ
Kanaan bɔxi rabɛnde. Munsa naxa Nunu
xa di xɛmɛ Hoseya xili sa Yosuwe.
17 Munsa to e xɛɛ Kanaan bɔxi rabɛnde,
a naxa a fala e bɛ, «Wo xa mini Negewi
gbengberenyi biri, han wo geyae yire li.

18 Wo xa na bɔxi rabɛn, wo xa a kolon
xa mɛnnikae sɛnbɛ gbo, xa e sɛnbɛ mu
gbo, xa e wuya, xa e mu wuya.
19 Wo xa a mato xa na bɔxi fan. Wo xa
a kolon xa tɛtɛ na na taae rabilinyi ma.
20 Wo xa a mato xa na bɔxi fan sansi bɛ,
xa wurie gbo naa. Wo kata wo xa fa na
sansi bogi ndee ra.» Wɛni bilie bogi singe
tɛmui nan nu a ra.
21 E naxa sa na bɔxi rabɛn, kelife Sini
gbengberenyi ma, han Rexobo, Xamata
mabiri.
22 E naxa dangi Negewi gbengberenyi
ra, e sa Xebiron li, Anaki xa die Axi-
man, Sɛsayi, nun Talamayi nu sabatixi
dɛnnaxɛ. Xebiron taa nu tixi ɲɛ solofere
beenu Sowan taa xa ti Misira.
23 E to Esekoli gulunba li, e naxa wɛni
bili salonyi nde rasɛgɛ, a tɔnsɔɛ nu na
naxan ma. Mixi firin naxa na xanin wuri
kuye ra. E naxa xɔrɛ bogi nde fan tongo, a
nun bogise nde naxan xili girenadi, naxan
maniyɛ kɔɔbɛ ra.
24 E naxa na yire xili sa Esekoli, na nan
na ki «Tɔnsɔɛ yire,» na wɛni bogi tɔnsɔɛ
xa fe ra, e naxan baxi.
25 E to xi tongo naani raba naa na bɔxi
rabɛnde, e naxa gbilen
26 Munsa, Haruna, nun Isirayila ɲama
yire. E nu na Kadesi, Paran gbengberenyi
ma. Mɛnni e naxa dɛntɛgɛ sa, e na bɔxi
sansi bogie masen e bɛ.
27 E naxa a fala Munsa bɛ, «Muxu so nɛ
bɔxi ma, i muxu xɛɛ dɛnnaxɛ. Bɔxi nan
a ra, kumi nun xiɲɛ xɛlɛma dɛnnaxɛ. Na
bogise ndee nan ya.
28 Kɔnɔ ɲama naxan sabatixi na bɔxi
ma, e sɛnbɛ gbo. Tɛtɛ dɔxɔxi taa birin na.
Taa xungbe nan e ra. Muxu Anaki bɔnsɔɛ
yati toxi nɛ naa.
29 Amalɛkikae sabatixi Negewi gbeng-
berenyi nan ma. Xitikae, Yebusukae, nun
Amorikae, nee nan sabatixi geya yire.
Kanaankae tan sabatixi baa dɛ nan na, a
nun Yurudɛn xure dɛ ra.»
30 Kalebi naxa ɲama masabari Munsa
ya xɔri, a falafe ra, «Won xɛɛ! Won xa
yi bɔxi findi won gbe ra. Won nɔma na
rabade.»
31 Kɔnɔ boore naxee siga bɔxi rabɛnde,
nee naxa a fala, «Won mu nɔma sigade na
ɲama gerede. E sɛnbɛ gbo won bɛ!»
32 Na kui e naxa fe ɲaaxi fala na bɔxi
xa fe ra Isirayila ɲama bɛ. E naxa a fala,
«Muxu bɔxi naxan nabɛnxi, bɔxi nan a ra
naxan mixi faxama. Mixi gbangbalanyie
sabatixi naa.
33 Muxu anabiyoroe to nɛ naxan fatanxi
Anaki bɔnsɔɛ ra. Muxu nu luxi nɛ alɔ
katoe e mabiri. E tan yo, muxu tan yo,
e birin a toxi na ki nɛ.»

14

Isirayilakae Ala matandife

1 Ɲama naxa wa xui ramini kɔɛ ra.
2 Isirayilaka birin nu fa wɔyɛn na
Munsa nun Haruna ma, e nu a fala, «A
nu fisa muxu xa faxa Misira, xa na mu a
ra yi gbengberen yire.
3 Munfe ra Alatala muxu rasofe yi bɔxi
ma, muxu xa faxa santidɛgɛma ra, muxu
xa die nun muxu xa ginɛe xa suxu gere
kui. A mu fisa muxu xa gbilen Misira?»
4 E naxa a fala e booree bɛ, «Won mangɛ
keren ti won xun na, won xa gbilen
Misira.»
5 Munsa nun Haruna naxa e yatagi
rafelen bɔxi ma Isirayilaka birin ya xɔri.
6 Nunu xa di xɛmɛ Yosuwe nun Yefune
xa di xɛmɛ Kalebi naxa e xa donma ibɔɔ
sunnunyi kui. Na mixi firin nu na na
xɛɛrae ya ma, naxee siga Kanaan bɔxi
rabɛnde.
7 E naxa fa yi masenyi ti ɲama bɛ,
«Muxu bɔxi naxan matoxi, bɔxi fanyi
fanyi nan a ra.
8 Xiɲɛ nun kumi yire nan a ra. Xa
Alatala na won bɛ, a won nasoma nɛ naa,
a na bɔxi fi won ma.
9 Yandi, wo naxa Alatala matandi. Wo
naxa gaaxu na bɔxi mixie ya ra. Won
nɔma nɛ e ra. E sanke yo mu na sɔnɔn,
barima Alatala na won tan nan bɛ. Wo
naxa gaaxu e ya ra.»
10 Ɲama nu wama e magɔnɔfe, kɔnɔ
Alatala xa nɔrɛ naxa mini hɔrɔmɔlingira
Isirayilaka birin ya xɔri.
11 Alatala naxa a masen Munsa bɛ,
«Yi ɲama bama n maberefe mun tɛmui?
Munfe ra e siikɛma hali n kaabanakoe
rabama e tagi?
12 N xa wuganyi radin e ma, n nee faxa.
Na tɛmui n bɔnsɔɛ xungbe sɛnbɛma nde

rakelima nɛ i saabui ra, naxan dangi e tan
na.»
13 Munsa naxa Alatala yaabi, «Misir-
akae bara a kolon, a i yi ɲama ramini e
xa bɔxi ra i sɛnbɛ nan na.
14 E bara bekae rakolon. Nee bara a mɛ,
a i tan Alatala na i xa ɲama fɔxɔ ra, a i i
yɛtɛ masenma e ma, a i nuxui sama e xun
ma, a i ɲɛrɛma e ya ra nuxui kui yanyi ra,
nun tɛ kui kɔɛ ra.
15 Xa i fa yi ɲama birin faxa kerenyi ra,
bɔnsɔɛ naxee i xa fe mɛxi, e a falama nɛ,
16 ‹Alatala sɛnbɛ yo mu nu nɔma yi
ɲama rasode bɔxi ma, a naxan laayidixi
e bɛ. Na nan a ra, a e birin sɔntɔ
gbengberenyi ma.›»
17 «I xa i sɛnbɛ masen e bɛ, alɔ i tan yati
a yitaxi ki naxɛ, a falafe ra,
18 ‹N mu xɔnɔma mafuren mafuren.
N ma diɲɛ nun fanyi gbo. N mixie xa
yunubie nun fe ɲaaxie xafarima. Kɔnɔ
n mixi kobi nun mixi fanyi tagi rasama.
N benbae xa yunubi sare dɔxɔma e xa
die xun ma han bɔnsɔɛ saxan, xa na mu
naani.›
19 Yandi, n bara i maxandi, diɲɛ i xa
ɲama xa yunubi ma i xa hinnɛ xa fe ra,
alɔ i a rabaxi kabi e mini Misira tɛmui
naxɛ.»
20 Alatala naxa a yaabi, «N bara diɲɛ i
xa maxandi xa fe ra.
21 Kɔnɔ, n bara n kali, nɔndi nan a ra
alɔ n to na na, alɔ n ma nɔrɛ naxan bɔxi
rafema,
22 xɛmɛ naxan birin n ma nɔrɛ nun n
ma kaabanakoe toxi, n naxee raba Misira
nun gbengberenyi ma, kɔnɔ e fa muruta
n ma han sanya fu tuli xɔrɔxɔɛ ra,
23 nee sese mu bɔxi toma, n naxan
laayidixi e benbae bɛ. Naxan birin mu-
rutaxi n ma, e sese mu na toma.
24 Kɔnɔ n ma konyi di Kalebi to bira
xaxili gbɛtɛ fɔxɔ ra, a fa n nabatu, n a tan
nasoma nɛ na bɔxi ma, a naxan nabɛnxi.
A bɔnsɔɛ kɛ sɔtɔma nɛ naa.
25 Amalɛkikae nun Kanaankae to sabati
gulunba kui, tina wo xa wo mafindi, wo
xa gbilen gbengberenyi ma Xulunyumi
Baa mabiri.»
26 Alatala naxa a masen Munsa nun
Haruna bɛ,
27 «Yi ɲama kobi n matandima han mun
tɛmui? N bara Isirayilakae xui mɛ, e
naxan falama n bɛ, e ti n kanke.
28 A fala e bɛ, ‹N bara n kali, nɔndi nan
a ra, alɔ n to na na, n a rabama nɛ wo bɛ
alɔ n a mɛxi wo dɛ i ki naxɛ.
29 Wo tan matandilae, naxan birin
kɔntixi Isirayila ɲama ya ma, naxee xa
simaya bara dangi ɲɛ mɔxɔɲɛn na, wo
faxama nɛ yi gbengberenyi ma.
30 Wo mu soma bɔxi ma n naxan laayidi
wo bɛ, fo Yefune xa di xɛmɛ Kalebi nun
Nunu xa di xɛmɛ Yosuwe.
31 Wo xa die, wo naxee ma a e birin
faxama gere nan kui, n nee tan nasoma
nɛ na bɔxi kui, wo mɛɛxi naxan na.
32 Wo faxama gbengberenyi nan ma, wo
furee luma na nɛ.
33 Wo xa die findima ɲɛrɛtie nan na ɲɛ
tongo naani bun ma yi gbengberenyi ma.
E wo xa yunubi sare xaninma han wo
birin faxa gbengberenyi ma.
34 Wo xi xasabi naxan naba na bɔxi
rabɛnde, wo na ɲɛ xasabi rabama gben-
berenyi ma wo xa yunubi xa fe ra. Wo
to xi tongo naani raba na bɔxi rabɛnde,
wo fama nɛ ɲɛ tongo naani rabade gben-
berenyi ma, alako wo xa a kolon n na
yunubi xɔnxi ki naxɛ.
35 N tan Alatala, n bara gɛ wɔyɛnde. N
bara na natɛ tongo yi ɲama kobi xa fe
ra, naxan ti n kanke. E birin faxama nɛ
gbengberenyi ma.›»
36 Munsa xa xɛɛrae to gbilen kelife na
bɔxi rabɛnde, e naxa fe xɔrɔxɔɛ fala na
bɔxi xa fe ra han Isirayila ɲama naxa ti
Munsa kanke.
37 Na kui, Alatala naxa e faxa keren na.
38 Na xɛɛrae ya ma, Yefune xa di xɛmɛ
Kalebi nun Nunu xa di xɛmɛ Yosuwe nan
gbansan mu faxa.
39 Munsa to na masenyi ti Isirayila
ɲama bɛ, e naxa sunnun ki fanyi.
40 E naxa keli subaxɛ ma, e xa te geya
longori. E naxɛ, «Muxu xa te yire, Alatala
dɛnnaxɛ masenxi muxu bɛ. Muxu bara
yunubi raba.»
41 Munsa naxa e maxɔrin, «Wo Alatala
xa yaamari nan matandife? Wo mu
geenima na kui.
42 Wo naxa te de, barima Alatala mu
na wo ya ma sɔnɔn. Wo naxa a niya wo
yaxuie xa nɔ wo ra.
43 Amalɛkikae nun Kanaankae na wo ya
ra, e wo sɔntɔma nɛ e xa santidɛgɛmae ra.

Wo to bara wo kobe so Alatala ra, a mu na wo fɔxɔ ra.»
44 Kɔnɔ Isirayila ɲama mu e tuli mati Munsa ra. E naxa te geya yire, kɔnɔ Alatala xa saatɛ kankira nun Munsa mu keli ɲama xa yonkinde.
45 Amalɛkikae nun Kanaankae naxee nu sabatixi na geya yire, e naxa goro Isirayilakae xili ma, e fa e bɔnbɔ, e e masɛgɛ han Horoma.

15

Hadiya naxan sama sɛrɛxɛe fari

1 Alatala naxa a masen Munsa bɛ,
2 «A fala Isirayilakae bɛ, ‹Wo na so bɔxi ma, n dɛnnaxan fixi wo ma sabatide ra,
3 xa wo wama xuruse bafe sɛrɛxɛ ra naxan nafan Alatala ma, alɔ sɛrɛxɛ gan daaxi, laayidi sɛrɛxɛ, sɛrɛxɛ ɲanigexi, xa na mu a ra sali sɛrɛxɛ,
4 wo xa sansi xɔri dinxi sɛrɛxɛ sa na fari, naxan findima sansi xɔri dinxi luxutaxi kilo saxan masunbuxi ture litiri keren nun a tagi ra,
5 a nun wɛni litiri keren nun a tagi. Na sama sɛrɛxɛ gan daaxi nun sɛrɛxɛ ɲanigexi nan xun ma naxan findima yɛxɛɛ ra.
6 Xa a sa findi yɛxɛɛ kontonyi nan na, wo xa sansi xɔri dinxi sɛrɛxɛ sa na fari, naxan findima sansi xɔri dinxi luxutaxi kilo senni masunbuxi ture litiri firin na,
7 a nun wɛni litiri firin. Na ganxi rafan Alatala ma.›»
8 «Xa wo wama ninge bafe sɛrɛxɛ ra naxan nafan Alatala ma, alɔ sɛrɛxɛ gan daaxi, laayidi sɛrɛxɛ, xanunteya sɛrɛxɛ,
9 wo xa sansi xɔri dinxi sɛrɛxɛ sa na fari, naxan findima sansi xɔri dinxi luxutaxi kilo solomanaani naxan masunbuxi ture litiri saxan na,
10 a nun wɛni litiri saxan. Na ganxi rafan Alatala ma.»
11 «Na nan nabama ningee, yɛxɛɛ kontonyie, yɛxɛɛe, nun sie birin bɛ wo naxan bama sɛrɛxɛ ra.
12 Wo xa na raba xuruse birin bɛ.
13 Isirayilaka birin xa a raba na ki nɛ e xa sɛrɛxɛ birin bɛ, e naxan bama tɛ ra Alatala bɛ.
14 Xɔɲɛ naxee na wo ya ma, e fan xa a raba na ki e sɛrɛxɛ gan daaxi bama tɛmui naxɛ. Na rafan Alatala ma.
15 Sɛriyɛ keren nan luma ɲama birin bɛ, Isirayilakae ba, xɔɲɛe ba. Keli wo tan ma, han wo xa die, nun nee fan xa die naxee fama, wo tan yo, xɔɲɛ yo, wo birin xa Alatala xa sɛriyɛ suxu na ki nɛ.
16 Isirayilakae ba, xɔɲɛe ba, wo birin na sɛriyɛ keren nun yaamari keren nan bun ma.»
17 Alatala naxa a masen Munsa bɛ,
18 «A fala Isirayilakae bɛ, ‹Wo na so bɔxi ma, n wo rasofe dɛnnaxɛ,
19 wo fa na bɔxi daxamui sɔtɔ, wo xa nde ba sɛrɛxɛ ra n bɛ.
20 Wo na taami singe yailan sansi xɔri nɛɛnɛ ra, wo xa nde ba sɛrɛxɛ ra n bɛ, alɔ wo sansi xɔri nɛɛnɛ nde bama ki naxɛ xɛ xaba tɛmui lonyi yire.
21 Wo xa na taami singe ba Alatala bɛ ɲɛ yo ɲɛ.›»

Yunubi ɲanigetare

22 «Xa a sa li wo tantanxi nɛ Alatala xa yaamarie suxufe kui, a naxee masenxi Munsa bɛ,
23 kelife na masen tɛmui, han wo xa die xa mamadie xa tɛmui,
24 xa wo mu na raba wo ɲanige ra, wo a raba kolontareya kui, ɲama xa tuura ba sɛrɛxɛ gan daaxi ra, naxan nafan Alatala ma. Wo xa sansi xɔri dinxi sɛrɛxɛ nun wɛni sɛrɛxɛ sa na fari a raba ki ma, a nun sikɔtɛ naxan findima yunubi xafari sɛrɛxɛ ra.
25 Sɛrɛxɛdubɛ yunubi xafari maxandima nɛ Isirayilaka birin bɛ. Alatala diɲɛma nɛ e ma. Yunubi nan a ra, e mu naxan ɲanigexi. E man bara sɛrɛxɛ gan daaxi ba Alatala bɛ, a nun e xa yunubi xafari sɛrɛxɛ.
26 Na yunubi xafarima nɛ Isirayilaka birin nun e xa xɔɲɛe bɛ, barima tantanyi na nu a ra.»
27 «Xa mixi keren nan yunubi raba ɲanigetareɲa kui, a xa si ginɛ keren ba yunubi xafari sɛrɛxɛ ra, naxan bara ɲɛ keren sɔtɔ.
28 Sɛrɛxɛdubɛ yunubi xafari maxandima nɛ na mixi bɛ naxan yunubi raba ɲanigetareɲa kui Alatala ya xɔri. Na na ɲɔn, a xa yunubi bara xafari.
29 Na sɛriyɛ kerenyi na Isirayilakae nun e xa xɔɲɛe bɛ, yunubi rabafe ɲanigetareɲa xa fe ra.

30 Kɔnɔ xa mixi nde sa Alatala matandi
a ɲanige ra, a findi Isirayilaka ra, a findi
xɔɲɛ ra, na kanyi kerima nɛ ɲama tagi.
31 A bara Alatala xa masenyi mabere, a
bara Alatala xa sɛriyɛ matandi. Na kanyi
kerima nɛ ɲama tagi, barima na yunubi
kote dɔxɔxi a xun ma.»

Malabui lɔxɔɛ kanafe

32 Isirayilakae to nu na gbengberenyi
ma, e naxa mixi nde li malabui lɔxɔɛ a
yege fenfe.
33 E naxa a xanin Munsa nun Haruna
xɔn ɲama ya xɔri.
34 E naxa a suxu, kɔnɔ e mu a
ɲaxankata, barima natɛ mu nu tongoxi a
xa fe ra sinden.
35 Alatala naxa a masen Munsa bɛ, «Yi
xɛmɛ lan nɛ a xa faxa. Ɲama birin xa a
magɔnɔ han a faxa yonkinde fari ma.»
36 Ɲama birin naxa a ramini e yonkinde
fari ma, e a magɔnɔ han a faxa, alɔ
Alatala a yamari Munsa bɛ ki naxɛ.

Sosee xa sɛriyɛ

37 Alatala naxa a masen Munsa bɛ,
38 «A fala Isirayilakae bɛ, e tan nun e xa
die xa mamadie e xa e xa sosee sanbunyi
rafutufutu, e gɛsɛ gɛrɛ daaxi xiri a dɛ i.
39 Na sanbunyi rafutufutuxi findima
tɔnxuma nan na wo bɛ, alako wo xa ratu
Alatala xa yaamarie ma, wo man xa e
rabatu. Wo naxa bira wo yɛtɛ waxɔnfee
fɔxɔ ra, naxee wo ratantanma.
40 Na nan a niyama, wo ratuma n ma
yaamarie ma, wo man e rabatu. Na kui,
wo bara findi n ma mixie ra.
41 N tan nan Alatala ra, wo Marigi Ala,
naxan wo ramini Misira bɔxi ra, alako
n xa findi wo Marigi Ala ra. N tan nan
Alatala ra, wo Marigi Ala.»

16

Kora Munsa matandife

1 Lewi bɔnsɔɛ mixi nde, naxan xili Kora,
Yisehari xa di xɛmɛ, Kehati xa mamadi,
a nun Datan nun Abirami, Eliyabi xa di
xɛmɛe, a nun Peleta xa di xɛmɛ Oni,
naxan fatanxi Ruben bɔnsɔɛ ra,
2 nee naxa ti Munsa kanke. Isirayilaka
mixi kɛmɛ firin mixi tongo suuli nu na e
xanbi ra. Kuntigi belebelee nu na e ya ma.
3 E naxa e malan Munsa nun Haruna
xili ma, e fa a fala e bɛ, «Wo xa mangɛya
bara ɲɔn! Isirayila ɲama birin sɛniyɛn,
Alatala man na muxu tagi. Munfe ra
wo tan gbansan wo yɛtɛ itema Alatala xa
ɲama xun ma?»
4 Munsa to na mɛ, a naxa a yatagi
rafelen bɔxi ma.
5 A naxa a fala Kora nun a xa mixie bɛ,
«Tina gɛɛsɛgɛ, Alatala fama a masende
won bɛ, a xa mixi sɛniyɛnxi na naxan na.
A tinma na kanyi xa makɔrɛ a ra, a naxan
sugandima.
6 Kora, i nun i xa mixie, wo xa surayi
gansee tongo.
7 Tina wo tɛ sa e kui, wo surayi gan
Alatala bɛ. Alatala na naxan sugandi, na
nan sɛniyɛn. Lewi bɔnsɔɛ, yakɔsi wo bara
a radangi a i.»
8 Munsa man naxa a fala Kora bɛ, «Lewi
bɔnsɔɛ xa die, wo wo tuli mati.
9 Isirayila Marigi Ala wo sugandixi nɛ
Isirayila ɲama ya ma a xa hɔrɔmɔlingira
wali xa fe ra. Wo tan nan tima ɲama ya
ra e sali tɛmui. Na mu wo wasa?
10 A tinma wo tan Lewi bɔnsɔɛ xa
makɔrɛ a ra, kɔnɔ wo wama sɛrɛxɛdubɛ
wali fan nan nabafe.
11 Na kui i tan nun i xa mixie, wo bara
lan wo boore ma wo xa Alatala matandi.
Munfe ra wo na tife Haruna kanke?»
12 Munsa naxa mixi xɛɛ Eliyabi xa di
xɛmɛe Datan nun Abirami xilide, kɔnɔ e
naxa tondi, e fa a fala, «Muxu tan mu
sigama.
13 Munfe ra i bara muxu ramini bɔxi
ma, kumi nun xiɲɛ xɛlɛma dɛnnaxɛ,
alako muxu xa faxa yi gbengberenyi ma?
I man wama i yɛtɛ findife muxu xa mangɛ
ra?
14 I mu muxu rasoxi bɔxi kui kumi nun
xiɲɛ xɛlɛma dɛnnaxɛ. I mu xɛe nun wɛni
bilie xa fixi muxu ma kɛ ra. I ɲɔxɔ a
ma, a i nun dɔnxuie nan a ra? Muxu mu
sigama!»
15 Munsa naxa xɔnɔ ki fanyi ra, a a fala
Alatala bɛ, «I naxa e xa sɛrɛxɛ suxu. N
mu sese tongoxi e yi ra, hali sofale keren.
N mu fe ɲaaxi yo rabaxi e ra.»
16 Munsa naxa a fala Kora bɛ, «I tan nun
i xa mixie, tina wo nun Haruna xa ti be
Alatala ya i.

17 Wo birin xa wo xa surayi gansee tongo, wo xa surayi sa a ma, wo wo yɛtɛ masen Alatala bɛ. Na lanma surayi ganse kɛmɛ firin tongo suuli nan ma. I tan nun Haruna, wo fan xa wo xa surayi ganse suxu wo yi ra.»

18 E birin naxa tɛ sa e xa surayi gansee kui, e naxa surayi sa a ma, e fa ti hɔrɔmɔlingira dɛ ra. Munsa nun Haruna fan nu na naa.

19 Kora to ɲama birin malan Munsa nun Haruna xili ma hɔrɔmɔlingira dɛ ra, Alatala xa nɔrɛ naxa mini ɲama birin ma.

20 Alatala naxa a masen Munsa nun Haruna bɛ,

21 «Wo mini yi mixie ya ma. N xa e sɔntɔ keren na!»

22 Munsa nun Haruna naxa e yatagi rafelen bɔxi ma, e fa a fala, «Alatala, Daali birin Mangɛ, a lanma i xa xɔnɔ ɲama birin ma, mixi keren xa yunubi xa fe ra?»

23 Alatala naxa Munsa yaabi,

24 «A fala ɲama birin bɛ, e xa e makuya Kora, Datan, nun Abirami xɔnyi ra.»

25 Munsa nun Isirayila kuntigie naxa siga Abirami nun Datan yire.

26 A naxa a fala ɲama bɛ, «Wo wo makuya yi yunubitɔɛe xa lingirae ra. Wo naxa din e xa see ra, alako wo naxa fa faxa e xa yunubie xa fe ra.»

27 Ɲama naxa a masiga Kora, Datan, nun Abirami xa lingirae ra. Datan nun Abirami naxa mini e xɔnyi, e ti naadɛ ra, e nun e xa ginɛe, nun e xa die.

28 Munsa naxa a fala, «Wo a kolonma a Alatala nan n tixi yi wali birin na, n tan mu a ra.

29 Xa yi mixie mu faxa kaabanakoe ra, Alatala mu n xɛɛxi.

30 Kɔnɔ xa Alatala sa kaabanako raba, a bɔxi rabi, e goro e ɲiɲɛ ra a kui, e tan nun e kɛ birin, na nan a masenma wo bɛ, a e bara Alatala mabere.»

31 Munsa to gɛ na falade, bɔxi naxa rabi e sanyi bun ma,

32 a e gerun, Kora nun a xa mixie, e xa lingirae, a nun e xa harige birin.

33 E naxa goro aligiyama e ɲiɲɛ ra, e tan nun e sɔtɔse birin. Bɔxi naxa e makoto, e naxa lɔɛ ɲama tagi.

34 Isirayilaka naxan birin nu na e sɛɛti ma, e naxa e gi e gbelegbele xui ma, e nu fa a fala, «Bɔxi naxa muxu fan gerun de!»

35 Alatala naxa tɛ radin na mixi kɛmɛ firin mixi tongo suuli ma, naxee surayi gan hɔrɔmɔlingira dɛ ra.

17

Ɲama rasɛniyɛnfe

1 Alatala naxa a masen Munsa bɛ,

2 «A fala Haruna sɛrɛxɛdubɛ xa di xɛmɛ Eleyasari bɛ, a xa surayi gansee matongo tɛ xɔɔra, a xa e tɛ wolee rawoli yire makuye. Na surayi gansee bara findi se sɛniyɛnxie ra Ala bɛ.

3 Wo xa na surayi gansee matongo, yunubitɔɛe naxee rawalixi e fa faxa, wo e bɔnbɔ han e xa findi a kebela ra, wo e sa sɛrɛxɛbade ma. Se sɛniyɛnxi na a ra barima a nu bara masen Alatala bɛ. Na kui a findi tɔnxuma nan na Isirayilakae bɛ.»

4 Eleyasari sɛrɛxɛdubɛ naxa na mixie xa surayi ganse wure gbeeli daaxie matongo, na mixi faxaxie naxee rawalixi, a e bɔnbɔ han e findi kebela ra, a e sa sɛrɛxɛbade ma.

5 Na bara findi tɔnxuma ra Isirayilakae bɛ, alako e xa ratu a ma a mu lan mixi yo xa surayi gan sɛrɛxɛ ra bafe Haruna xa die, xa na mu a ra a fan luma nɛ alɔ Kora nun a xa mixie, alɔ Alatala a masenxi Munsa bɛ ki naxɛ.

6 Na kuye iba, Isirayila ɲama naxa wɔyɛn fɔlɔ Munsa nun Haruna ma, a e tan nan Alatala xa ɲama faxaxi.

7 E nu e malanfe tɛmui naxɛ Munsa nun Haruna xili ma, e naxa a to nuxui naxa dusu hɔrɔmɔlingira xun ma, Alatala xa nɔrɛ fa mini e ma.

8 Munsa nun Haruna naxa siga hɔrɔmɔlingira dɛ ra.

9 Alatala naxa a masen Munsa bɛ,

10 «Wo mini yi mixie ya ma, n xa e sɔntɔ kerenyi ra.» Munsa nun Haruna naxa e yatagi rafelen bɔxi ma,

11 Munsa fa a fala Haruna bɛ, «I xa tɛ wole tongo sɛrɛxɛbade yire, i a sa i xa surayi ganse kui a nun surayi nde. Na xanin mafuren mafuren ɲama mabiri, i sa yunubi xafari maxandi e bɛ. Alatala

bara a xa xɔnɛ fulun yi ɲama xili ma, sɔntɔɛ ɲan bara fɔlɔ.»
12 Haruna naxa surayi ganse tongo alɔ
Munsa a fala a bɛ ki naxɛ, a a gi a siga
ɲama yire, sɔntɔɛ nu bara fɔlɔ dɛnnaxɛ.
A naxa surayi ba sɛrɛxɛ ra, a fa yunubi
xafari maxandi ɲama bɛ.
13 A naxa ti mixi faxaxie nun mixi ɲiɲɛe
tagi. Mixi faxafe naxa dan.
14 Mixi wulu fu nun naani mixi kɛmɛ
solofere nan faxa, bafe Kora xa mixie ra,
naxee singe faxa.
15 Mixi faxafe to dan, Haruna naxa
gbilen Munsa yire hɔrɔmɔlingira dɛ ra.

Haruna xa yisuxuwuri

16 Alatala naxa a masen Munsa bɛ,
17 «A fala Isirayilakae bɛ, bɔnsɔɛ xunyi
birin xa yisuxuwuri keren so i yi ra, na
lanma yisuxuwuri fu nun firin nan ma. I
xa bɔnsɔɛ birin xili sɛbɛ a xa yisuxuwuri
ma.
18 I xa Haruna xili sɛbɛ Lewi bɔnsɔɛ xa
yisuxuwuri ma. Bɔnsɔɛ xunyi birin xa
yisuxuwuri xa lu naa.
19 I na yisuxuwurie sama hɔrɔmɔlingira
nan kui, saatɛ kankira ya tode ra, n luma
n yɛtɛ masen na wo bɛ dɛnnaxɛ.
20 N mixi naxan sugandixi, na kanyi xa
yisuxuwuri mabutunma nɛ. Na kui, n
bara a niya Isirayilakae naxa wɔyɛn wo
ma sɔnɔn.»
21 Munsa naxa dɛntɛgɛ sa Isirayilakae
bɛ. Isirayila bɔnsɔɛ xunyi birin naxa
fa e xa yisuxuwuri ra. Na naxa lan
yisuxuwuri fu nun firin ma. Haruna gbe
nu na e ya ma.
22 Munsa naxa na yisuxuwurie sa
Alatala ya i, hɔrɔmɔlingira kui, saatɛ
kankira na dɛnnaxɛ.
23 Na kuye iba, a to so hɔrɔmɔlingira
kui, a naxa a to Haruna xa yisuxuwuri,
naxan sa Lewi bɔnsɔɛ xili ra, a bara
butun, a bara fuga, a tamare bogi gbeeli
ramini.
24 Munsa naxa yisuxuwuri birin
namini, a e masen Isirayila ɲama bɛ.
Bɔnsɔɛ xunyi birin to e to, e naxa e gbe
tongo.
25 Alatala naxa a masen Munsa bɛ, «I
man xa Haruna xa yisuxuwuri ragbilen
saatɛ kankira yire, a xa ragata tɔnxuma
ra matandilae bɛ. Na kui e mu wɔyɛnma
n ma, e mu faxa.»
26 Munsa naxa Alatala xa yaamari ra-
batu, alɔ a masen a bɛ ki naxɛ.
27 Isirayilakae naxa a fala Munsa bɛ, «A
mato, muxu birin ɲɔnma nɛ halaki kui.
28 Naxan yo a maso Alatala xa
hɔrɔmɔlingira ra, na kanyi faxama nɛ.
Muxu birin xa sɔntɔ?»

18

Sɛrɛxɛdubɛe nun Lewi bɔnsɔɛ xa fe

1 Alatala naxa a masen Haruna bɛ, «I
tan, i xa die, nun Lewi bɔnsɔɛ birin, wo
tan nan yunubi sɔtɔma xa fe ɲaaxi sa
raba hɔrɔmɔlingira xa fe ra. Haruna i tan
nun i xa die, wo tan nan yunubi sɔtɔma
xa fe ɲaaxi sa raba sɛrɛxɛdubɛɲa xa fe ra.
2 I xa Lewi bɔnsɔɛ mixi birin maso i ra,
alako e xa i tan nun i xa die mali wo xa
wali ra hɔrɔmɔlingira kui.
3 E i malima hɔrɔmɔlingira wali kui,
kɔnɔ e naxa makɔrɛ yirabase sɛniyɛnxie
nun sɛrɛxɛbade ra, alako wo naxa faxa, e
tan nun i tan.
4 E birama nɛ i fɔxɔ ra i xa
hɔrɔmɔlingira wali birin kui. Mixi gbɛtɛ
yo naxa sunbu wo ra.
5 Wo tan gbansan xa sɛniyɛn lingira
nun sɛrɛxɛbade wali raba, alako Alatala
naxa fa a xa xɔnɛ ramini Isirayilakae ma
sɔnɔn.
6 N tan nan wo ngaxakerenyi Lewi
bɔnsɔɛ tongoxi Isirayilakae ya ma n yɛtɛ
bɛ. N bara e sa wo sagoe, e xa wo mali
hɔrɔmɔlingira wali raba ra.
7 I tan nun i xa die, wo ɲɔxɔ sama nɛ wo
xa sɛrɛxɛdubɛ wali xɔn ma sɛrɛxɛbade
nun yire sɛniyɛnxi fisamante, naxan na
dugi gbakuxi xanbi ra. N tan nan na wali
fixi wo ma. Mixi gbɛtɛ na a maso na ra, a
faxama nɛ.»
8 Alatala naxa a fala Haruna bɛ, «N bara
Isirayilakae xa hadiya sɛniyɛnxi birin fi i
tan nun i xa die ma, barima wo tan nan
sugandixi sɛrɛxɛdubɛe ra abadan.
9 See nan yi ki naxee findima i gbe ra
se sɛniyɛnxie tagi, tɛ mu naxee ganxi:
Isirayilakae xa sɛrɛxɛ, e xa sansi xɔri
dinxi sɛrɛxɛe, e xa yunubi xafari sɛrɛxɛe,
nun e xa yɛtɛ ragbilen sɛrɛxɛe. Na sɛrɛxɛ

sɛniyɛnxie findima i tan nun i xa die nan gbe ra.
10 Wo nee donma nɛ alɔ se sɛniyɛnxie. Xɛmɛ birin nɔma e donde wo xa denbaya kui. Se sɛniyɛnxie nan e ra wo bɛ.»
11 «Se naxee baxi Isirayilakae xa hadiya sɛniyɛnxie ra, n nee fan fima nɛ i ma, naxee lintanma n ya i a masenfe ra n gbe na a ra. N na fima i tan, i xa di xɛmɛe, nun i xa di ginɛe ma. I xa mixi birin naxee sɛniyɛnxi e nɔma na donde.
12 N man bara daxamui singee fi i ma, Isirayilakae naxee bama n na hadiya ra alɔ ture, wɛni, nun sansi xɔrie dinxi.
13 Daxamui singee e fama naxan birin na n bɛ, na birin findima i gbe nan na. I xa mixi birin naxee sɛniyɛnxi e nɔma na donde.»
14 «Se naxan birin haramuxi mixie bɛ Isirayila bɔxi ma, a fa findi n gbe ra, n bara na fi i ma.
15 Di singe birin naxee fima Alatala ma, a findi mixi ra, a findi xuruse ra, na birin i tan nan gbe a ra. Kɔnɔ ibunadama xa di xɛmɛ singe nun sube haramuxi xa di xɛmɛ singe, e tan xun sarama nɛ.
16 E na kike keren sɔtɔ, e xun xa sara gbeti kole suuli, naxan kole keren lanma giramu fu ma.»
17 «Kɔnɔ i naxa ningee, yɛxɛɛe, nun sie xa di singee xun sara, barima e tan sɛniyɛnxi. E wuli xa kasan sɛrɛxɛbade ma, e ture xa ba sɛrɛxɛ ra. E xa gan tɛ ra Alatala bɛ. Na rafan a ma.
18 E ganyanyi nun e yirefanyi tabe findima i gbe nan na, barima e nu lintanxi n tan Alatala ya i sɛrɛxɛ ra.
19 N bara nee fi i tan nun i xa die ma abadan, Isirayilaka naxan birin bama e xa sɛrɛxɛ sɛniyɛnxie ra Alatala bɛ. Saatɛ nan a ra naxan mu kanama abadan, i tan nun i bɔnsɔɛ birin bɛ Alatala ya i.»
20 Alatala naxa a masen Haruna bɛ, «I mu kɛ sɔtɔma Isirayila bɔxi ma alɔ boore. N tan nan findima i kɛ ra Isirayilakae tagi. I hayi mu na sese gbɛtɛ ma.»
21 «N Isirayila xa farilɛ fima Lewi bɔnsɔɛ nan ma sare ra e xa hɔrɔmɔlingira wali xa fe ra.
22 Isirayilakae naxa e maso hɔrɔmɔlingira ra sɔnɔn, alako e naxa fa yunubi sɔtɔ na kui e faxama naxan ma.
23 Lewi bɔnsɔɛ nan hɔrɔmɔlingira xa wali rabama. Xa yunubi yo sa mini na wali kui, e tan nan a kote tongoma. Na findima sɛriyɛ nan na wo bɛ abadan. Lewi bɔnsɔɛ mu fama kɛ sɔtɔde Isirayilakae tagi.
24 N bara Isirayilakae xa farilɛ fi Lewi bɔnsɔɛ ma kɛ ra. Na nan a toxi, n na a falaxi e xa fe ra, kɛ mu na e tan bɛ Isirayilakae tagi.»
25 Alatala naxa a masen Munsa bɛ,
26 «A fala Lewi bɔnsɔɛ bɛ, ‹Isirayilakae na fa e xa farilɛ ra, n naxan fima wo ma, wo xa na farilɛ xa farilɛ ba n tan bɛ.
27 Na kui wo fan a rabama nɛ alɔ wo ngaxakerenyi naxee farilɛ bama e xa sansi xɔri ra lonyi yire, xa na mu a ra e xa wɛni ra e a bunduma tɛmui naxɛ.
28 Wo xa wo xa hadiya ba n bɛ Isirayilakae xa farilɛ ra, wo fa a so Haruna sɛrɛxɛdubɛ yi ra.
29 Wo xa farilɛ ba n bɛ hadiya ra wo naxan birin sɔtɔma. Wo xa daxamui singee wo naxee sɔtɔma, wo xa n gbe ba na ra.›
30 I man xa a fala e bɛ, ‹Wo na gɛ daxamui fisamante bade n bɛ, wo xa na farilɛ ba sansi xɔri nun wɛni ra Lewi bɔnsɔɛ bɛ.
31 Wo tan nun wo xa denbayae nɔma na donde wo wama a xɔn dɛnnaxɛ. Wo xa hɔrɔmɔlingira wali sare nan na ki.
32 Daxamui singee bafe mu findima yunubi ra wo bɛ. Wo mu Isirayilakae xa hadiya sɛniyɛnxie maberema na kui, wo man mu faxama na xa fe ra.›»

19

Marasɛniyɛn ye

1 Alatala naxa a masen Munsa nun Haruna bɛ,
2 «Ala xa sɛriyɛ nan ya. Isirayilakae xa fa ninge ginɛ gbeeli ra, naxan mu mabɛnxi, lanyuru mu na naxan ma, a nun naxan mu sari bɛndunxi sinden.
3 I xa na so Eleyasari sɛrɛxɛdubɛ yi ra, a kɔn fa raxaba a ya xɔri yonkinde fari ma.
4 Eleyasari xa a wuli nde kasan a bɛlɛxɛsole ra hɔrɔmɔlingira sode mabiri sanmaya solofere.
5 E xa na ninge gundi birin gan a ya xɔri, a kiri, a sube, a wuli, nun a ɲaɲɛ.

6 Na ninge na ganfe tɛmui naxɛ,
sɛrɛxɛdubɛ xa sɛdiri wuri nde, hisopi,
nun gɛsɛ gbeeli woli tɛ xɔɔra.»

7 «Na dangi xanbi, sɛrɛxɛdubɛ xa a fate
nun a xa sosee maxa, a fa so yonkin yire,
kɔnɔ a mu sɛniyɛnxi han nunmare.

8 Naxan bara ninge gan, na fan xa a fate
nun a xa sosee maxa, kɔnɔ a mu sɛniyɛnxi
han nunmare.

9 Mixi sɛniyɛnxi nde xa na ninge ganxi
xube makɔ, a sa e sa yire sɛniyɛnxi
yonkinde fari ma. A ragatama mɛnni nɛ
Isirayila ɲama bɛ alako e xa marasɛniyɛn
yɛ yailan a ra. Yunubi xafari sɛrɛxɛ nan
a ra.

10 Naxan bara na ninge ganxi xube
makɔ, na fan xa a fate nun a xa dugie
xa, kɔnɔ a mu sɛniyɛnxi han nunmare.
Na sɛriyɛ mu kanama abadan Isirayilakae
nun e xɔɲɛe bɛ.»

11 «Naxan na din mixi faxaxi ra, na
kanyi findima sɛniyɛntare nan na xi
solofere bun ma.

12 A xa a yɛtɛ rasɛniyɛn yi marasɛniyɛn
ye ra a xi saxan nde nun a xi solofere nde
ma. Xa a mu a raba na xi saxan nde nun
na xi solofere nde ma, a mu sɛniyɛnma.

13 Xa naxan yo din mixi faxaxi fure ra,
a fa lu a mu a yɛtɛ rasɛniyɛn, na kanyi
xa sɛniyɛntareɲa dangima nɛ Alatala xa
hɔrɔmɔlingira ma. Na kanyi xa keri
Isirayilakae ya ma. Marasɛniyɛn ye to mu
kasanxi a ma, a mu sɛniyɛnxi.»

14 «Sɛriyɛ nan ya: Xa mixi faxa kiri
banxi nde kui, mixi yo naxan na naa, xa
na mu a ra a soma naa, na kanyi findima
mixi sɛniyɛntare nan na xi solofere bun
ma.

15 Sesase rabixi birin findima se
sɛniyɛntare ra.

16 Mixi naxan din mixi faxaxi ra wula
i, naxan bara faxa a ɲaaxi ra, xa na
mu a faxa a yɛtɛ ma, na kanyi findima
sɛniyɛntare nan na xi solofere bun ma.
Naxan din mixi faxaxi xɔrie ra, xa na
mu a gaburi ra, na fan mu sɛniyɛnxi xi
solofere bun ma.»

17 «A lanma na mixi mɔɔli xa sɛniyɛn
ye ra, naxan masunbuxi na ninge ganxi
xube ra. Na ye xa tongo dulonyi yire, xa
na mu a ra xure.

18 Xɛmɛ sɛniyɛnxi nde xa hisopi wuri
salonyi tongo, a a rasin na ye xɔɔra, a a
kasan na kiri banxi ma, a kui se birin ma,
nun mixie ma naxee nu na a kui. E man
xa na raba mixi ra naxan dinxi mixi fure
ra, naxan faxa a ɲaaxi ra, xa na mu a ra
naxan faxa a yɛtɛ ma, a nun mixi naxan
dinxi mixi xɔrie ra, xa na mu gaburi ra.

19 Mixi sɛniyɛnxi xa na ye kasan mixi
sɛniyɛntare ma a xi saxan nde nun a xi
solofere nde. A na gɛ na ra, a xa a yɛtɛ
nun a xa sosee maxa ye ra, a fa findi mixi
sɛniyɛnxi ra na xi solofere nunmare ra.»

20 «Mixi naxan tondi a yɛtɛ
rasɛniyɛnde, na kanyi xa keri ɲama ya
ma, barima a xa sɛniyɛntareɲa dangima
nɛ Alatala xa hɔrɔmɔlingira ma. A to
mu kasanxi marasɛniyɛn ye ra, a mu
sɛniyɛnxi.

21 Yaamari nan na ki Isirayilakae bɛ
naxan mu kanama abadan.»

«Marasɛniyɛn ye kasanma naxan ma,
na kanyi xa a xa dugie xa. A mu
sɛniyɛnma fo nunmare.

22 Mixi sɛniyɛntare dinma se naxan na,
na se bara findi se sɛniyɛntare ra. Mixi
naxan dinma na se ra, na fan findima
mixi sɛniyɛntare nan na han nunmare.»

20

Meriba ye

1 Kike singe, Isirayila ɲama birin naxa
so Sini gbengberenyi ma, e yonkin Kadesi.
Mariyama naxa faxa mɛnni, e fa a ragata
gaburi kui.

2 Ye to mu nu na ɲama yi ra, e naxa e
malan Munsa nun Haruna xili ma.

3 E naxa sɔnxɔ Munsa ra, e nu a fala,
«A nu fisa muxu fan xa faxa Alatala muxu
ngaxakerenyie faxa tɛmui naxɛ.

4 Munfe ra wo Alatala xa ɲama rafaxi
yi gbengberenyi ma, muxu nun muxu xa
xurusee xa faxa?

5 Munfe ra wo muxu raminixi Misira
bɔxi ra fafe ra yi yire ɲaaxi, xɔrɛ bili, wɛni
bili, girenadi wuri bili mu na dɛnnaxɛ.
Hali ye min daaxi mu sɔtɔma be.»

6 Munsa nun Haruna naxa keli ɲama ya
ma, e e felen hɔrɔmɔlingira sode dɛ ra.
Alatala xa nɔrɛ naxa mini e ma.

7 Alatala naxa a masen Munsa bɛ,

8 «I xa yisuxuwuri tongo. I tan nun
i taara Haruna, wo xa Isirayilaka birin
malan, wo wɔyɛn fanye ra e ya xɔri, alako
a xa ye ramini. Wo ye raminima nɛ
Isirayila ɲama bɛ alako e tan nun e xa
xurusee xa ye min.»
9 Munsa naxa a xa yisuxuwuri tongo
naxan nu na hɔrɔmɔlingira kui, alɔ
Alatala a yamari a bɛ ki naxɛ.
10 Munsa nun Haruna naxa ɲama
malan na fanye ya ra, e fa a fala e bɛ, «Wo
tuli mati, wo tan matandilae. Muxu xa ye
ramini wo bɛ yi fanye kui?»
11 Munsa naxa a bɛlɛxɛ ite, a fanye
bɔnbɔ sanya firin a xa yisuxuwuri ra. Ye
naxa gbusan fanye ra, ɲama nun xuruse
birin naxa e min.
12 Kɔnɔ Alatala naxa a masen Munsa
nun Haruna bɛ, «Wo to mu laxi n na,
Isirayila ɲama ya xɔri, wo xa binyɛ ti n
tan Sɛniyɛntɔɛ ma, wo tan mu fama yi
ɲama rasode na bɔxi ma n dɛnnaxɛ fixi
e ma.»
13 E mɛnni nan xili Meriba ye, barima
Isirayilakae sɔnxɔ Alatala ma mɛnni nɛ, a
fa a xa sɛniyɛnyi masen e bɛ.

Edon mangɛ tondife Isirayila xa dangi

14 Munsa naxa xɛɛrae xɛɛ Edon mangɛ
ma keli Kadesi, a falafe ra a bɛ, «I
ngaxakerenyi Isirayilakae xui nan ya! I
a kolon muxu tɔɔrɔxi ki naxɛ.
15 Muxu benbae goro nɛ Misira, muxu
naxa ɲɛ wuyaxi raba mɛnni. Kɔnɔ
Misirakae naxa muxu nun muxu benbae
ɲaxankata.
16 Muxu naxa Alatala maxandi, a fa
muxu xui ramɛ. A naxa a xa malekɛ xɛɛ
muxu raminide Misira. Yakɔsi muxu na
be Kadesi naxan na wo xa naaninyi ra.
17 A lu muxu xa dangi wo xa bɔxi tagi.
Muxu mu wo xa xɛe nun wo xa wɛni
bilie kanama. Muxu mu ye bama wo
xa kɔlɔnyie kui. Muxu mu sigama kɔɔla
ma, muxu mu fama yirefanyi ma. Muxu
tima wo xa kira xungbe kerenyi nan xɔn,
han muxu dangima wo xa bɔxi ra tɛmui
naxɛ.»
18 Edon mangɛ naxa a yaabi, «Wo mu
dangima muxu xa bɔxi ra fefe ma, xa na
mu muxu wo gerema santidɛgɛma nan
na.»
19 Isirayilakae man naxa a fala a bɛ,
«Muxu tan dangima nɛ kira xɔn. Xa
muxu nun muxu xa xurusee wo xa ye
nde min, muxu xa a sare fi. Muxu mu i
maxɔrinxi sese ma, muxu wama dangife
nɛ tun.»
20 Edon mangɛ man naxa a yaabi, «Wo
mu dangima feo!» Na kui, a naxa a xa
sɔɔrie ramini a sɛnbɛ ki ma Isirayilakae
ya ra.
21 Edon mangɛ to tondi Isirayilakae xa
dangi a xa bɔxi ra, Isirayila naxa gbilen.

Haruna faxafe

22 Isirayila ɲama naxa keli Kadesi, e
naxa siga Horo geya yire.
23 Alatala naxa a fala Munsa nun
Haruna bɛ Horo geya yire, Edon xa bɔxi
naaninyi ra,
24 «Haruna fama nɛ a benbae lide
aligiyama. A mu soma na bɔxi ma n
dɛnnaxɛ fixi Isirayilakae ma, barima wo
bara n ma yaamari matandi Meriba ye xa
fe ra.
25 I xa Haruna nun a xa di xɛmɛ
Eleyasari xanin Horo geya fari.
26 Mɛnni i xa sɛrɛxɛdubɛ dugie ba
Haruna ma, i e ragoro a xa di xɛmɛ
Eleyasari ma. Haruna laaxirama nɛ
mɛnni, a fa a benbae yire li.»
27 Munsa naxa a raba, alɔ Alatala a
yamari ki naxɛ. E naxa te Horo geya fari
Isirayilaka birin ya xɔri.
28 Munsa naxa Haruna xa donmae ba a
ma, a e ragoro a xa di xɛmɛ Eleyasari ma.
Haruna naxa laaxira geya fari. Munsa
nun Eleyasari naxa goro geya ra,
29 e fa Isirayila ɲama rakolon Haruna
faxa fe ra. Isirayila naxa a ɲɔn fe raba xi
tongo saxan bun ma.

21

Isirayila xa gere singe gbengberenyi ma

1 Aradi mangɛ Kanaanka, naxan nu
sabatixi Negewi bɔxi ma, a to a mɛ, a
Isirayila nu minife Atarima kira nan na,
a naxa e gere, a ndee findi geelimanie ra.
2 Na kui Isirayila naxa yi laayidi tongo
Alatala bɛ, «Xa i yi mixie sa muxu sagoe,
muxu e xa taa birin kanama nɛ.»

3 Alatala naxa tin Isirayilakae xa laayidi
ra, a naxa Kanaankae sa e sagoe. Isirayi-
lakae naxa e sɔntɔ, e e xa taae kana. Na
nan a toxi e naxa mɛnni xili sa Horoma,
naxan wama a falafe «gbaloe.»
4 Isirayilakae naxa keli Horo geya ma
Xulunyumi Baa kira xɔn ma, alako e xa
Edon bɔxi mabilin. Kɔnɔ limaniya naxa
ba e yi ra,
5 e fa a fala Alatala nun Munsa bɛ,
«Munfe ra wo muxu raminixi Misira bɔxi
ra, alako muxu xa fa faxa gbengberenyi
ma? Taami mu na be, ye mu na be, fo yi
donse ɲaaxi naxan goroma koore ma!»
6 Na kui Alatala naxa a niya bɔximasee
xa mini e tagi, e xa mixie xin, e mixi
gbegbe faxa.
7 Ɲama naxa a fala Munsa bɛ, «Muxu
bara yunubi raba wɔyɛnfe ra i tan nun
Alatala ma. I xa Alatala maxandi muxu
bɛ, a xa yi bɔximasee makuya muxu ra.»
Munsa naxa tin na ra, a Alatala maxandi
ɲama bɛ.
8 Alatala naxa a yaabi, «Bɔximase mis-
aali rafala wure gbeeli ra, a gbaku wuri
kuye ra. Mixi xinxi naxan a ya tima na
ra, a mu faxama.»
9 Munsa naxa bɔximase yailan wure
gbeeli ra, a a gbaku wuri kuye ra. Na
tɛmui bɔximasee mixi naxee xinxi, e nu
nɔma e ya tide na ra, e kisi.
10 Isirayilakae naxa siga, e sa yonkin
Oboti.
11 E naxa keli mɛnni, e siga Iye Abarimi
gbengberenyi ma naxan ya rafindixi
Mowaba bɔxi ma, sogetede mabiri.
12 E to keli mɛnni, e naxa siga Serede
gulunba yire.
13 E to keli mɛnni, e naxa siga Arinon
dɛ ra, xure naxan na Amori bɔxi ma.
Arinon nan na naaninyi ra Mowabakae
nun Amorikae tagi.
14 Na nan a ra, a sɛbɛxi sɛbɛli nde kui,
Alatala xa geree xa fe na naxan kui,
«Wahebi nun a xa gulunbae na Sufa bɔxi
ma,
15 Arinon gulunbae gexi han Ari,
a findi Mowaba naaninyi nan na.»
16 E to keli, e naxa siga Beeri, Alatala a
masen Munsa bɛ dɛnnaxɛ, «Ɲama malan,
n xa e ki ye ra.»
17 Isirayilakae yi suuki ba na waxati nɛ:
«Ye xa te kɔlɔnyi ra!
Wo xa bɛɛti ba a xa fe ra!
18 Mangɛe nun kuntigie bara a ge,
mangɛ tɔnxuma kanyie.»
19 E to keli gbengberenyi ma, e naxa siga
Matana. E to keli Matana, e naxa siga
Naxaliyɛli. E to keli Naxaliyɛli, e naxa siga
Bamoti.
20 E to keli Bamoti, e naxa siga Mowaba
gulunba yire, Pisiga geya na dɛnnaxɛ.
Gbengberen yire birin toma nɛ na geya
fari.
21 Isirayilakae naxa xɛɛrae xɛɛ Amor-
ikae xa mangɛ Sixɔn yire a falafe ra,
22 «Muxu wama girife i xa bɔxi nan ma.
Muxu mu xɛ yire nun wɛni bogi yire lima.
Muxu mu wo xa kɔlɔn ye minma. Muxu
luma mangɛ xa kira gbansan nan xɔn ma,
han muxu i xa bɔxi igiri.»
23 Sixɔn mu tin e xa dangi a xa bɔxi ma.
A naxa a xa sɔɔrie malan, e naxa mini
Isirayilakae xili ma gbengberenyi ma, e
fa e gere Yahasi.
24 Isirayilakae naxa geeni. E naxa e
xa bɔxi birin tongo keli Arinon xure ma
han Yaboko xure, han Amonikae xa bɔxi
naaninyi ra. E mu nɔ dangide na ra
barima Amonikae sɛnbɛ nu gbo.
25 Kɔnɔ Isirayilakae naxa Amorikae xa
taae birin suxu, e fa sabati nee kui. E naxa
Xɛsibɔn fan suxu, a nun a xa rabilinyi.
26 Xɛsibɔn nan nu na Amorikae xa
mangɛ Sixɔn xa mangataa ra. A nu bara
na taa ba Mowaba mangɛ nde yi, a nun a
xa bɔxi birin han Arinon xure.
27 Na nan a ra, bɛɛtibae a falama,
«Wo fa Xɛsibɔn!
Sixɔn xa taa xa ti,
a man xa sɛnbɛ sɔtɔ!
28 Tɛ bara Xɛsibɔn gan,
Sixɔn xa taa bara kana tɛ ra.
Mowaba bɔxi xa taa Ari fan bara gan,
naxan xa mixie nu nɔma Arinon tode.
29 Ɲaxankatɛ na wo bɛ Mowabakae,
wo tan Kemosi xa batulae.
A xa di xɛmɛe bara e gi.
A xa di ginɛe bara findi geelimanie ra
Amori mangɛ Sixɔn xɔnyi.
30 Kɔnɔ muxu bara nɔ e ra,
Xɛsibɔn bara kana han Dibon.
Muxu bara e halaki han Nofa,
han a sa Medeba li.»

31 Isirayila naxa sabati Amorikae xa bɔxi ma.
32 Munsa to gɛ Yaasɛri taa rabɛnde, Isirayila naxa Amorikae keri na longori birin ma.
33 Na dangi xanbi, e naxa kira tongo sigafe ra Basan. Basan mangɛ Ogo nun a xa sɔɔrie naxa e li Edereyi.
34 Alatala naxa a masen Munsa bɛ, «I naxa gaaxu a ya ra! N na sama nɛ i bɛlɛxɛ, a nun a xa sɔɔrie nun a xa bɔxi birin. I xa a bɔnbɔ alɔ i Amori mangɛ Sixɔn bɔnbɔxi ki naxɛ Xɛsibɔn.»
35 Isirayilakae naxa Ogo, a xa die, nun a xa sɔɔri birin bɔnbɔ. Mixi keren mu nɔ a bade e yi. E naxa a xa bɔxi findi e gbe ra.

22

Balaki xa xɛɛraya

1 Isirayilakae naxa siga e sa yonkin Mowaba fiili ma, Yurudɛn xure dɛ, Yeriko ya tagi.
2 Siporo xa di xɛmɛ Balaki nu bara a mɛ Isirayilakae naxan nabaxi Amorikae ra.
3 Mowabakae nu bara gaaxu Isirayila ɲama belebele xa fe ra.
4 Na kui, e naxa a fala Madiyan kuntigie bɛ, «Yi ɲama belebele fama won ma bɔxi birin xun nakanade, alɔ ningee mɛrɛ xun nakanama ki naxɛ.» Balaki nan nu na Mowaba mangɛ ra na tɛmui.
5 A naxa xɛɛrae xɛɛ Beyori xa di xɛmɛ Balami yire, naxan nu sabatixi Petori, a bari taa xure dɛ ra, a falafe ra, «Ɲama belebele nde bara keli Misira bɔxi ma, e fa yonkin n ma bɔxi sɛɛti ma.
6 Yandi, i xa fa yi ɲama dankade, barima e sɛnbɛ gbo n bɛ. Tɛmunde, na ki n nɔma nɛ e bɔnbɔde, n e keri yi bɔxi ma. N a kolon, i na duba naxan bɛ, na bara baraka. I man na naxan danka, na fan bara danka.»
7 Mowaba kuntigie nun Madiyan kuntigie naxa siga se matoe sare ra Balami xɔn, e fa Balaki xa xɛɛraya iba a bɛ.
8 Balami naxa a fala e bɛ, «Wo xa kɔɛ radangi be. Alatala na yaabi so n yi, n na falama nɛ wo bɛ.» Na kui, Mowaba kuntigie naxa xi Balami xɔnyi.
9 Alatala naxa mini Balami ma, a a maxɔrin, «Nde na yi mixie ra i naxee rasɛnɛxi i xɔnyi yi ki?»
10 Balami naxa a yaabi, «Mowaba mangɛ Siporo xa di xɛmɛ Balaki nan yi mixie xɛɛ, a e xa fa a fala n bɛ,
11 ‹Ɲama belebele nde bara keli Misira bɔxi ma, e fa sabati n ma bɔxi sɛɛti ma. I xa fa yi ɲama danka, alako n xa nɔ e keride.›»
12 Alatala naxa a masen Balami bɛ, «I naxa bira yi mixie fɔxɔ ra, i naxa na ɲama danka. Barakatɔɛ ɲama na a ra.»
13 Na kuye iba Balami naxa keli, a a fala Balaki xa kuntigie bɛ, «Wo gbilen wo xa bɔxi ma, barima Alatala mu tinxi n xa bira wo fɔxɔ ra.»
14 Na kui, Mowaba kuntigie naxa gbilen Balaki yire, e a fala a bɛ, «Balami bara tondi birade muxu fɔxɔ ra.»
15 Balaki man naxa kuntigi gbegbe gbɛtɛ xɛɛ, naxee tide dangi a singee ra.
16 E naxa siga Balami yire, e a fala a bɛ, «Balaki xa masenyi nan ya: ‹N tan Siporo xa di xɛmɛ Balaki, n bara i mayandi, i naxa tondi talufe ra n yire!
17 N i sare fima nɛ a fanyi ra. I wama naxan yo xɔn, n na fima nɛ i ma. Yandi i xa yi ɲama danka n bɛ.›»
18 Kɔnɔ Balami naxa Balaki xa xɛɛrae yaabi, «Hali Balaki a xa banxi rafe gbeti nun xɛɛma ra, a a so n yi ra, n mu nɔma fefe rabade n Marigi Alatala mu n yamari naxan na.
19 Wo naxan nabama, wo fan xa lu be han tina gɛɛsɛgɛ. N man xa Alatala xa masenyi ramɛ.»
20 Alatala naxa mini Balami ma kɔɛ ra, a a masen a bɛ, «Yi mixie to bara fa i xilide, i xa bira e fɔxɔ ra, kɔnɔ n na naxan fala i bɛ, i na nan nabama.»
21 Na kuye iba Balami naxa baki a xa sofale fari, a bira Mowaba kuntigie fɔxɔ ra.
22 Balami sigafe naxa Alatala raxɔnɔ. Alatala xa malekɛ naxa siga kira ibolonde Balami ya ra. A nu dɔxɔxi a xa sofale fari, a xa walikɛ firinyie nu na a fɔxɔ ra.
23 Balami xa sofale to Alatala xa malekɛ to kira tagi, santidɛgɛma suxuxi a yi, a raminixi a tɛ i, a naxa keli kira xɔn ma, a so xɛ ra. Balami naxa sofale bɔnbɔ, alako a xa a xun ti kira ra.

24 Alatala xa malekɛ man naxa sa ti e xa
kira di xɔn ma wɛni bilie tɛtɛ firinyie tagi.
25 Sofale to Alatala xa malekɛ to, a naxa
a raxɛtɛn tɛtɛ ra, a Balami sanyi xɛtɛn tɛtɛ
ra a ɲaaxi ra. Balami naxa gbilen a bɔnbɔ
ra.
26 Alatala xa malekɛ man naxa sa ti yire
raxɛtɛnxi a fanyi ra. Dangide yo mu nu
na.
27 Sofale to Alatala xa malekɛ to, a naxa
a sa Balami bun ma. Balami naxa xɔnɔ a
ma, a a bɔnbɔ a xa yisuxuwuri ra.

28 Na kui, Alatala naxa sofale dɛ ramini,
a a niya a xa a fala Balami bɛ, «A saxan
nde nan yi ki i n bɔnbɔma. N munse
rabaxi i ra?»
29 Balami naxa a yaabi, «I n matandixi
nɛ. Xa santidɛgɛma na n yi ra nu, n i
faxama nɛ keren na.»
30 Sofale naxa a fala Balami bɛ, «N tan
xa mu i xa sofale ra, i tema naxan fari
tɛmui birin? N darixi yi mɔɔli raba ra?»
Balami naxa a yaabi, «Ade.»

31 Na tɛmui Alatala naxa Balami ya
rabi malekɛ tofe ra, a tixi kira tagi, a xa
santidɛgɛma baxi a tɛ i, a suxuxi a bɛlɛxɛ.
Balami naxa a felen, a suyidi keren na.
32 Malekɛ naxa a maxɔrin, «Munfe ra
i bara i xa sofale bɔnbɔ sanya saxan? N
faxi nɛ n xa kira ibolon i ya ra, barima i
na kira naxan xɔn yi ki, murutɛla xa kira
na a ra.
33 I xa sofale bara i ratanga n ma sanya
saxan. Xa a tan mu a ra nu, n bara i faxa
nu, kɔnɔ n mu a tan faxama.»
34 Balami naxa a fala a bɛ, «N bara
yunubi raba! N mu nu a kolonxi, i tixi
n ya ra. Kɔnɔ yakɔsi, xa yi biyaasi mu i
kɛnɛnxi, n xa gbilen n xɔnyi.»
35 Alatala xa malekɛ naxa a masen,
«Ade, i xa bira yi mixie fɔxɔ ra, kɔnɔ n
na masenyi naxan masen i bɛ, i na nan
falama.» Na kui, Balami nun Balaki xa
xɛɛrae naxa siga.

36 Balaki to a mɛ a Balami na fafe, a
naxa siga a ralande taa nde ma Arinon
xure dɛ ra, Mowaba xa naaninyi yire.
37 A naxa Balami maxɔrin, «Munfe ra i
mu fa n ma xɛɛraya singe xili ma? I ɲɔxɔ
a ma n mu nɔma i sare fide?»
38 Balami naxa Balaki yaabi, «N bara fa
i xɔn, kɔnɔ n mu nɔma wɔyɛnde na ki
tun. Alatala masenyi naxan sama n dɛ i,
n na nan tun falama.»
39 Balami nun Balaki naxa siga, e so
Kiriyati Xusoti.
40 Balaki naxa ningee nun yɛxɛɛe ba
sɛrɛxɛ ra, a nde so Balami yi ra a nun
kuntigi naxee nu na a fɔxɔ ra.
41 Na kuye iba, Balaki naxa Balami
xanin Bamoti Baali geya fari. Mɛnni a
naxa Isirayila ɲama sɛɛti nde to.

23

Balami dubafe Isirayila ɲama bɛ

1 Balami naxa a fala Balaki bɛ, «I xa
sɛrɛxɛbade solofere yailan be. I man
xa fa tuura solofere nun yɛxɛɛ kontonyi
solofere ra.»
2 Balami naxan maxɔrin, Balaki naxa
a birin naba. E naxa tuura keren nun
yɛxɛɛ kontonyi keren ba sɛrɛxɛ ra na
sɛrɛxɛbade keren keren ma.
3 Balami naxa a fala Balaki bɛ, «I xa lu
be sɛrɛxɛ fɛ ma, n tan xa n makuya don-
doronti. Tɛmunde Alatala fama minide n
ma. A naxan yo masen n bɛ, n a falama i
bɛ.» Balami to te geya nde fari,
4 Alatala naxa mini a ma. Balami naxa
a fala a bɛ, «N bara sɛrɛxɛbade solofere
yailan, n yɛxɛɛ kontonyi keren nun tuura
keren nan baxi a birin keren keren fari.»
5 Alatala naxa masenyi fi Balami ma
a naxan masenma. A naxa a yita a bɛ,
«Siga Balaki yire, i xa yi masenyi ti a bɛ.»
6 Balami naxa gbilen Balaki yire, a a li a
tixi a xa sɛrɛxɛ fɛ ma, a tan nun Mowaba
kuntigie.
7 Balami naxa a xa masenyi ti yi ki,
«Balaki nan faxi n na kelife Siriya.
Mowaba mangɛ nan n xilixi, kelife soget-
ede geyae kɔn na.
‹Fa, Yaxuba bɔnsɔɛ danka n bɛ!
I xa xɔnɛ radin Isirayila ma!›
8 N nɔma mixi dankade di,
Alatala mu naxan dankaxi?
N nɔma xɔnɔde mixi ma di,
Ala mu xɔnɔxi naxan ma?
9 N e toma kelife geya kɔn na,
keli yire itexi.
Ɲama nan a ra,
naxan luma a xati ma,
naxan tagi rasama e nun si gbɛtɛe ra.
10 Nde nɔma Yaxuba bɔnsɔɛ kɔntide,

kɔnti naxan dangima mɛyɛnyi kɔnti ra?
E nu Isirayila ɲama itaxun dɔxɔde naani ra,
nde nɔma a sɛɛti keren yati kɔntide?
Ala xa n mali n xa aligiyama li tinxinyi kui.
Ala xa n mali n xa maniya e ra n ma saya kui.»
11 Balaki naxa a fala Balami bɛ, «I munse rabaxi n na yi ki? N i rafaxi nɛ n yaxuie dankade, kɔnɔ i tan na dubafe e bɛ.»
12 Balami naxa a yaabi, «Alatala na masenyi naxan sa n dɛ i, n mu lan n xa na fala?»
13 Balaki man naxa a fala a bɛ, «Won xa siga yire gbɛtɛ, i nɔma e tode dɛnnaxɛ. I sɛɛti keren nan gbansan toma be, i mu e birin toma. Mɛnni i nɔma e birin tode, i fa e danka.»
14 A naxa Balami xanin Sofimi, Pisiga geya fari. A naxa sɛrɛxɛbade solofere yailan mɛnni, a tuura keren nun yɛxɛɛ kontonyi keren ba sɛrɛxɛ ra na sɛrɛxɛbade keren keren ma fari.
15 Balami naxa a fala Balaki bɛ, «I xa lu be i xa sɛrɛxɛ fɛ ma, n tan xa n makuya dondoronti, n nun Alatala xa lu yire keren.»
16 Alatala naxa mini Balami ma, a masenyi nde fi a ma, a fa a fala a bɛ, «Siga Balaki yire, i xa yi masenyi ti a bɛ.»
17 Balami naxa gbilen Balaki yire, a a li a tixi a xa sɛrɛxɛ fɛ ma, a tan nun Mowaba kuntigie. Balaki naxa a maxɔrin, «Alatala munse masenxi?»
18 Balami naxa yi masenyi ti a bɛ,
«Balaki, keli.
Siporo xa di xɛmɛ, i tuli mati.
19 Ala mixi mu a ra, a mu wule falama.
Adamadi mu a ra, a xa a xaxili masara.
A mu a xui masarama.
A mu nɛɛmuma a xa saatɛ ma.
A mu laayidi kanama.
20 Ala bara n yamari n xa duba yi ɲama bɛ.
Alatala bara baraka sa e ma.
N mu nɔma na masarade.
21 Tɔɔrɛ mu luma Yaxuba bɔnsɔɛ ya ma.
Setareɲa mu toma Isirayila.
E Marigi Alatala na e fɔxɔ ra.
Mangɛ xui mɛma nɛ e tagi.
22 Alatala e raminixi Misira bɔxi ra,
sɛnbɛ na e yi ra alɔ sɛxɛ ninge.
23 Karamɔxɔ wali mu nɔma Yaxuba bɔnsɔɛ tɔɔrɔde.
Sematoe mu nɔma sese rabade Isirayila xili ma.
A fama falade Yaxuba nun Isirayila xa fe ra,
Ala xa wali mato!
24 Yi ɲama kelima alɔ yɛtɛ ginɛ,
e tima alɔ yɛtɛ xɛmɛ,
naxan mu a sama fo a xa sube don,
a naxan faxa,
fo a xa a wuli min.»
25 Balaki naxa a fala Balami bɛ, «Xa i mu wama e dankafe, hali i mu duba e bɛ.»
26 Balami naxa a yaabi, «N mu a fala i bɛ, Alatala na naxan yo masen n bɛ, n na nan falama?»
27 Balaki naxa a fala Balami bɛ, «Awa, won xa siga yire gbɛtɛ. Tɛmunde Alatala tinma i xa yi ɲama danka n bɛ mɛnni.»
28 Balaki naxa Balami xanin Peyori geya fari, gbengberenyi toma dɛnnaxɛ.
29 Balami naxa a fala Balaki bɛ, «Sɛrɛxɛbade solofere ti be, i man xa fa tuura solofere nun yɛxɛɛ kontonyi solofere ra.»
30 Balami naxan maxɔrin, Balaki naxa a birin naba. A naxa tuura keren nun yɛxɛɛ kontonyi keren ba sɛrɛxɛ ra na sɛrɛxɛbade keren keren ma fari.

24

Balami dubafe Isirayila bɛ

1 Balami to a to a Alatala nu wama baraka safe Isirayila xa fe ma, a mu karamɔxɔ wali raba alɔ a darixi a raba ra ki naxɛ. A naxa a ya rafindi gbengberenyi ma.
2 A to Isirayila ɲama to, e yonkinxi e bɔnsɔɛ ki ma, Ala Xaxili naxa goro a ma,
3 a fa yi masenyi ti:
«N yi nan masenma,
n tan Beyori xa di xɛmɛ Balami,
naxan xa se igbɛma a fanyi ra,
4 naxan Ala xui ramɛma,
naxan Ala Xili Xungbe Kanyi xa laa-matunyi toma,
naxan fahaamui sɔtɔma suyidi kui.
5 Yaxuba, i xa kiri banxie rayabu,
Isirayila, i xa lingirae tofan.
6 E gulunba rafema,
e luma alɔ laakɔɛ naxan na xure dɛ ra,

alɔ wuri bilie Alatala naxee sixi ye yire.
7 Ye mu ɲɔnma Isirayila ɲama yi ra,
tunɛ goroma e xa sansie ma a fanyi ra.
E xa mangɛ sɛnbɛ gbo Agaga bɛ,
Isirayila xa mangɛya xili fanyi sɔtɔma nɛ.
8 Ala naxa e ramini Misira bɔxi ma,
e sɛnbɛ gbo alɔ sɛxɛ ninge.
E e yaxuie xun nakanama nɛ,
naxee e xɔri girama,
e e faxama xalie ra.
9 E e malabuma nɛ alɔ yɛtɛ,
nde suusama e rakelide?
Baraka xa lu mixi bɛ naxan na duba wo bɛ,
danka xa lu mixi bɛ naxan na wo danka!»
10 Na kui Balaki naxa xɔnɔ Balami ma a ɲaaxi ra. A naxa a fala, «N i xili nɛ i xa n yaxuie danka, kɔnɔ a sanya saxan nde nan yi ki, i na dubafe e bɛ!
11 Keli be keren na! Siga i xɔnyi! N nu bara laayidi tongo i bɛ wali sare xa fe ra, kɔnɔ Alatala mu tinxi i xa a sɔtɔ!»
12 Balami naxa a yaabi, «N mu a fala i xa xɛɛrae bɛ,
13 ‹Hali Balaki a xa banxi nan nafe gbeti nun xɛɛma ra n bɛ, n mu nɔma sese rabade Alatala mu n yamari naxan na. Alatala naxan masenma n bɛ, n nɔma gbilende na fɔxɔ ra?›
14 Awa, yakɔsi, n na gbilenfe n xɔnyi, kɔnɔ i xa a kolon yi ɲama naxan nabama wo ra.»
15 Na tɛmui Balami naxa yi masenyi ti a bɛ:
«Beyori xa di xɛmɛ Balami xa masenyi nan ya,
naxan see igbɛma a fanyi ra,
16 naxan Ala xui ramɛma,
naxan Ala Xili Xungbe Kanyi xa laamatunyi toma,
naxan fahaamui sɔtɔma Ala Xili Xungbe saabui ra.
17 N fe toxi naxan fama rabade yare.
N fe toxi naxan makuya yakɔsi ra.
Tunbui nde fama tede kelife Yaxuba xa mixie ma.
Mangɛ tɔnxuma nde fama kelide Isirayila ya ma.
A Mowaba xun nakanama nɛ,
a Seti xa die xa fe ɲɔnma nɛ.
18 Edon xa fe goroma nɛ,
Seyiri xa fe goroma nɛ,
kɔnɔ Isirayila sɛnbɛ sɔtɔma nɛ.
19 Mangɛ nde kelima Yaxuba xa mixie ya ma,
naxan bekae sɔntɔma.»
20 Balami to Amalɛkikae to, a naxa yi masenyi ti:
«Amalɛki si fisamante na nu a ra,
kɔnɔ a raɲɔnyi, a bɔnɔma nɛ!»
21 Balami to Kenikae to, a naxa yi masenyi ti:
«Wo sabatide mabanbanxi,
wo tɛɛ saxi fanye nan fari,
22 kɔnɔ Asuri fama nɛ wo xun nakanade,
a wo findi geelimanie ra.»
23 Na tɛmui a naxa a xa masenyi xun dusu:
«Nde nɔma kiside Ala xa ɲaxankatɛ ma?
24 Kunkuie fama nɛ kelife Kitimi,
e nɔma nɛ Asuri nun Xeberi ra,
kɔnɔ a raɲɔnyi, e fan xun nakanama nɛ.»
25 Na dangi xanbi, Balami naxa keli, a gbilen a xɔnyi. Balaki fan naxa keli naa.

25

Isirayilakae xa kuye batui

1 Isirayilakae to nu yonkinxi Sitimi, e naxa so yɛnɛ rabafe Mowaba ginɛe ra.
2 Na ginɛe naxa Isirayila xɛmɛe xili e xa lan e xa sɛrɛxɛe ma, naxee nu bama e xa kuyee bɛ.
3 Isirayilakae to Peyori xa Bali kuye batu fɔlɔ, Alatala naxa xɔnɔ e ma.
4 Alatala naxa a fala Munsa bɛ, a a xa ɲama yarerati birin gbaku wuri kɔn na a ya i, a e ya rafindi soge ma, alako a xa xɔnɛ xa gbilen Isirayila fɔxɔ ra.
5 Munsa naxa Isirayila kiitisae yamari, «Wo xa mixi birin faxa, naxan bara Peyori xa Bali kuye batu!»
6 A fɛfɛ na fala, Isirayilaka nde naxa fa Madiyanka ginɛ nde ra a ngaxakerenyie ya i. Munsa nun Isirayila ɲama naxee nu na wafe hɔrɔmɔlingira sode dɛ ra, naxa na ginɛ nun na xɛmɛ to.
7 Haruna xa mamadi, Eleyasari xa di xɛmɛ Finexasi sɛrɛxɛdubɛ to na ginɛ nun na xɛmɛ to, a naxa keli, a tanbɛ tongo,
8 a bira na xɛmɛ fɔxɔ ra kiri banxi kui, a sa a tan nun na ginɛ sɔxɔ a xa tanbɛ ra e furi ma keren na. Na tɛmui Alatala xa xɔnɛ naxa dan.

9 Mixi wulu mɔxɔɲɛn nun naani nan
faxa na gbaloe kui.
10 Alatala naxa a masen Munsa bɛ,
11 «Haruna sɛrɛxɛdubɛ xa mamadi,
Eleyasari xa di xɛmɛ Finexasi, bara n ma
xɔnɛ ba Isirayilakae ma. N ma xanunteya
n ma ɲama bɛ nu na a bɔɲɛ kui, a fa a
niya a xa na raba. N tan mu Isirayila birin
sɔntɔ n ma xanunteya xa fe ra.
12 A fala Finexasi bɛ, n bara bɔɲɛsa
saatɛ xiri a tan nun n tan tagi.
13 Na saatɛ luma n tan nun a bɔnsɔɛ
tagi, e fa findi sɛrɛxɛdubɛe ra abadan,
barima n ma xanunteya nu na a bɔɲɛ kui,
a man fa a niya Isirayilakae xa yunubi xa
xafari.»
14 Isirayilaka naxan faxa e nun na
Madiyan ginɛ ra, a nu xili Simiri, Salu xa
di xɛmɛ. Simeyɔn bɔnsɔɛ xunyi nde nan
nu a ra.
15 Na ginɛ Madiyanka tan nu xili Kɔsibi,
Suuru xa di ginɛ. Madiyan xabilɛ ndee
xunyi nan nu a baba ra.
16 Alatala naxa a masen Munsa bɛ,
17 «Wo xa Madiyankae gere alɔ yaxuie!
18 E findixi wo bɛ yaxuie nan na Peyori
kuye xa fe ra, nun e maaginɛ Kɔsibi xa fe
ra. Kɔsibi findixi e xa yarerati nde xa di
ginɛ nan na,
19 naxan faxa Peyori kuye xa fe kui.»

26

Isirayilakae kɔntife a firin nde

1 Na gbaloe to dangi, Alatala naxa a
fala Munsa nun Haruna sɛrɛxɛdubɛ xa di
xɛmɛ Eleyasari bɛ,
2 «Wo xa Isirayila ɲama birin xili sɛbɛ,
keli a ɲɛ mɔxɔɲɛn ma han na xanbi, a
denbaya ki ma, naxan birin nɔma sɔɔriŋa
rabade.»
3 Munsa nun Eleyasari sɛrɛxɛdubɛ naxa
a fala Isirayilakae bɛ Mowaba bɔxi ma
Yurudɛn xure sɛɛti ma Yeriko ya i,
4 «Isirayilaka birin xa kɔnti, keli mixi
ma naxan bara ɲɛ mɔxɔɲɛn sɔtɔ han na
xanbi, alɔ Alatala a yamari Munsa nun
Isirayilakae bɛ ki naxɛ.» Isirayila bɔnsɔɛ
naxee mini Misira bɔxi ra, nee nan yi ki.
5 A fɔlɔ Isirayila xa di singe Ruben nan
ma, a xa die nan yi ki: Xanɔki, Palu,
6 Xesiron, Karimi, nun e xabilɛe.
7 Ruben bɔnsɔɛ xabilɛe nan na ki. Nee
xasabi lan mixi wulu tongo naani nun
saxan kɛmɛ solofere tongo saxan nan ma.
8 Palu xa di xɛmɛ Eliyabi
9 nan nu na Nemuweli, Datan, nun
Abirami baba ra, naxee keli Munsa nun
Haruna xili ma Isirayila kuntigie ya ma. E
nun Kora nun a fɔxirabirɛe to keli Alatala
xili ma,
10 bɔxi rabi nɛ, a fa e birin gerun. Na
lɔxɔɛ Alatala mixi kɛmɛ firin mixi tongo
suuli gan nɛ tɛ ra, e xa findi misaali ra
ɲama bɛ.
11 Kɔnɔ Kora xa die tan mu faxa na fe
kui.
12 Simeyɔn xa die nan yi ki e xabilɛ ki
ma: Nemuweli, Yamin, Yakimi,
13 Sera, Sawulu, a nun e xabilɛe.
14 Simeyɔn bɔnsɔɛ xabilɛe nan na ki.
Nee xasabi lan mixi wulu mɔxɔɲɛn nun
firin, mixi kɛmɛ firin nan ma.
15 Gadi xa die nan yi ki e xabilɛ ki ma:
Sefon, Xagi, Suni,
16 Oseni, Eri,
17 Arodi, Areli, nun e xabilɛe.
18 Gadi bɔnsɔɛ xabilɛe nan na ki. E
xasabi lan mixi wulu tongo naani, mixi
kɛmɛ suuli nan ma.
19 Yuda xa die nan yi ki: Eru nun Onan.
Kɔnɔ e tan faxa Kanaan bɔxi nan ma.
20 Yuda xa die nan yi ki e xabilɛ ki ma:
Selaha, Peresi, Sera, nun e xabilɛe.
21 Peresi xa die nan yi ki: Xesiron,
Xamuli, nun e xabilɛe.
22 Yuda bɔnsɔɛ xabilɛe nan na ki. E
xasabi lan mixi wulu tongo solofere nun
senni, mixi kɛmɛ suuli nan ma.
23 Isakari xa die nan yi ki e xabilɛ ki ma:
Tola, Puwa,
24 Yasubu, Simiron, nun e xabilɛe.
25 Isakari bɔnsɔɛe nan na ki e xabilɛ ki
ma. E xasabi lan mixi wulu tongo senni
nun naani, mixi kɛmɛ saxan nan ma.
26 Sabulon xa die nan yi ki e xabilɛ ki
ma: Seredi, Elon, Yaxaleeli, nun e xabilɛe.
27 Sabulon bɔnsɔɛ xabilɛe nan na ki. E
xasabi lan mixi wulu tongo senni, mixi
kɛmɛ suuli nan ma.
28 Yusufu xa die nan yi ki e xabilɛ ki ma:
Manasi nun Efirami.
29 Manasi xa die nan yi ki: Makiri nun a
xabilɛe. Makiri nan Galadi nun a xabilɛe
sɔtɔ.

30 Galadi xa die nan yi ki e xabilɛ ki ma:
Yeseri, Xeleki,
31 Asirɛli, Sikemi,
32 Sɛmida, Xeferi, nun e xabilɛe.
33 Xeferi xa di xɛmɛ Selofexadi tan di
ginɛe nan tun sɔtɔ. Nee xilie nan yi ki:
Maxala, Nowa, Xogala, Milika nun Tirisa.
34 Manasi bɔnsɔɛ xabilɛe nan na ki. E
xasabi lan mixi wulu tongo suuli nun
firin, mixi kɛmɛ solofere nan ma.
35 Efirami xa die nan yi ki e xabilɛ ki
ma: Sutela, Bekeri, Taxani, nun e xabilɛe.
36 Sutela xa di nan yi ki: Eran nun a
xabilɛe.
37 Efirami xa die nan na ki. E xasabi
lan mixi wulu tongo saxan nun firin, mixi
kɛmɛ suuli nan ma. Yusufu xa mamadie
nan na ki e xabilɛ ki ma.
38 Bunyamin xa die nan yi ki e xabilɛ ki
ma: Bela, Asibeli, Axirama,
39 Sufami, Xufami, nun e xabilɛe.
40 Bela xa die naxa findi Arade, Naa-
man, nun e xabilɛe ra.
41 Bunyamin xa die nan na ki e xabilɛ
ki ma. E xasabi naxa lan mixi wulu tongo
naani nun mixi suuli kɛmɛ senni ma.
42 Dana xa die nan yi ki e xabilɛ ki ma.
Suxami nun a xabilɛe. Dana bɔnsɔɛ nan
na ki e xabilɛ ki ma.
43 E xasabi naxa lan mixi wulu tongo
senni nun naani, mixi kɛmɛ naani ma.
44 Aseri xa die nan yi ki e xabilɛ ki ma:
Yimena, Yisiwi, Beriya, nun e xabilɛe.
45 Beriya xa die nan yi ki: Xeberi,
Malakiyeli, nun e xabilɛe.
46 Aseri xa di ginɛ nu xili nɛ Sera.
47 Aserikae nan na ki e xabilɛ ki ma.
E xasabi lan mixi wulu tongo suuli nun
saxan, mixi kɛmɛ naani nan ma.
48 Nafatali xa die nan yi ki e xabilɛ ki
ma: Yaxaseeli, Guni,
49 Yeseri, Silemi, nun e xabilɛe.
50 Nafatali bɔnsɔɛe nan na ki e xabilɛ ki
ma. E xasabi lan mixi wulu tongo naani
nun suuli, mixi kɛmɛ naani nan ma.
51 Isirayilaka kɔnti lanxi mixi wulu
kɛmɛ senni nun keren, mixi kɛmɛ
solofere tongo saxan nan ma.
52 Alatala naxa a masen Munsa bɛ,
53 «Kanaan bɔxi itaxunma na mixie nan
ma e bɔnsɔɛ xasabi ma, a findi e kɛ ra.
54 Bɔnsɔɛ birin kɛ sɔtɔma a xa mixie
xasabi bɛrɛ nan na. Bɔnsɔɛ naxee xa
mixie gbo, i nee gbe ragbo dangi booree
ra, naxee xa mixi xurun.
55 N tan nan a ragirima bɔnsɔɛ birin lan
a xa kɛ naxan sɔtɔ e bɔnsɔɛ xasabi ma.
56 Bɔxi itaxunyi findima Ala xa maragiri
nan na, bɔnsɔɛ xungbee nun bɔnsɔɛ xurie
tagi.»
57 Lewi bɔnsɔɛ nan yi ki naxee kɔnti e
xabilɛ ki ma: Gerison, Kehati, Merari, nun
e xabilɛe.
58 Lewi bɔnsɔɛ xabilɛe nan yi ki: Libini,
Xebiron, Maxali, Musi, nun Kora. Kehati
nu bara Amarama sɔtɔ.
59 Amarama xa ginɛ nu xili nɛ Yebedi,
Lewi xa di ginɛ, naxan bari Misira. A
naxa Haruna, Munsa, nun e maaginɛ
Mariyama bari Amarama bɛ.
60 Haruna nu bara Nadabo, Abihu,
Eleyasari, nun Itamari sɔtɔ di ra.
61 Nadabo nun Abihu faxa nɛ, e to
sɛrɛxɛ gan tɛ ra naxan mu daxa.
62 Di xɛmɛ naxan kɔnti Lewi bɔnsɔɛ ya
ma, keli a kike keren ma han na xanbi, a
xasabi lan mixi wulu mɔxɔɲɛn nun saxan
nan ma. E xa kɔnti nu na a xati ma,
barima e mu bɔxi sɔtɔ kɛ ra Isirayilakae
ya ma.
63 Munsa nun Eleyasari sɛrɛxɛdubɛ na
mixie nan kɔnti Mowaba bɔxi ma Yu-
rudɛn xure sɛɛti ma Yeriko taa ya i,
64 kɔnɔ Munsa nun Haruna sɛrɛxɛdubɛ
mixi naxee kɔnti Turusinina gbeng-
berenyi ma, na keren mu nu na Isirayi-
lakae ya ma sɔnɔn.
65 Alatala a fala nɛ, a nee birin faxama
nɛ gbengberenyi ma. Na kui, e sese mu lu
duniɲa, fo Yefune xa di xɛmɛ Kalebi, nun
Nunu xa di xɛmɛ Yosuwe.

27

Ginɛe xa kɛ sɛriyɛ

1 Yusufu xa di xɛmɛ Manasi, na fan
xa di xɛmɛ Makiri, na fan xa di xɛmɛ
Galadi, na fan xa di xɛmɛ Xeferi, na fan
xa di xɛmɛ Selofexadi, di ginɛ suuli nan
sɔtɔ, naxee nu xili: Maxala, Nowa, Xogala,
Milika nun Tirisa.
2 Na di ginɛe nan fa e yɛtɛ kan dɛntɛgɛ
Munsa, Eleyasari sɛrɛxɛdubɛ, nun Isiray-
ila yareratie bɛ, Isirayila ɲama birin ya
xɔri, hɔrɔmɔlingira sode dɛ ra. E naxa a
masen,

3 «Muxu baba mu di xɛmɛ sɔtɔ. A bara
faxa gbengberenyi ma, kɔnɔ a mu nu na
Kora xa mixie ya ma naxee keli Alatala
xili ma. A tan faxa a yɛtɛ kan xa yunubi
rabaxi nan ma.
4 Munfe ra muxu baba xili bama a
xabilɛ xa mixie ya ma, di xɛmɛ to mu na a
bɛ? Kɛ nde so muxu fan yi ra, muxu baba
ngaxakerenyie tagi!»
5 Munsa naxa e xa fe dɛntɛgɛ Alatala bɛ.
6 Alatala naxa a masen a bɛ,
7 «Selofexadi xa di ginɛe bara nɔndi
fala. E baba kɛ so e yi ra alɔ e baba
ngaxakerenyie a sɔtɔ ki naxɛ.
8 A fala Isirayilakae bɛ, ‹Xa xɛmɛ nde
sa faxa di xɛmɛ xanbi, wo a kɛ so a xa di
ginɛe yi ra.
9 Xa di ginɛ fan mu na a bɛ, wo a kɛ so
a fafaxakerenyie yi ra.
10 Xa fafaxakeren yo mu na a bɛ, wo a
so a baba fafaxakerenyie yi ra.
11 Xa a sa li, a baba fafaxakeren yo mu
na, wo a kɛ so mixi yi ra, e nun naxan
makɔrɛ e boore ra a xabilɛe ya ma.› Na xa
findi yaamari nun sɛriyɛ ra Isirayilakae
bɛ, alɔ n tan Alatala a yamarixi i bɛ ki
naxɛ.»

Yosuwe findife Munsa ɲɔxɔɛ ra

12 Alatala naxa a masen Munsa bɛ, «Te
yi Abarimi geya fari, alako i xa bɔxi mato
n naxan fima Isirayilakae ma.
13 I na gɛ a matode, i taa masarama nɛ,
i gbilen i benbae ma alɔ i taara Haruna,
14 barima wo bara n ma yaamari
matandi. Isirayilakae to keli n xili ma
ye xɔli xa fe ra Kadesi, Sini gbengberenyi
ma, wo mu seedeɲɔxɔya raba n ma
sɛniyɛnyi xa fe ra.»
15 Munsa naxa a fala Alatala bɛ,
16 «Alatala, daali birin Marigi Ala, mixi
keren dɔxɔ ɲama xun ma,
17 naxan tima e ya ra, e mini tɛmui nun
e so tɛmui, naxan e raminima, a e raso,
alako i xa ɲama naxa lu alɔ xuruse naxee
rabɛɲinxi e yɛtɛ ma, kantama yo mu e
bɛ.»
18 Alatala naxa a masen Munsa bɛ, «I
xa Nunu xa di Yosuwe sugandi, Xaxili
Sɛniyɛnxi na naxan ma. I xa i bɛlɛxɛ sa a
ma.
19 I xa a ti Eleyasari sɛrɛxɛdubɛ nun
ɲama birin ya xɔri, i fa yaamarie so a yi
ra,
20 i xa mangɛya nde xa dangi a ma,
alako Isirayila ɲama birin xa a xui suxu.
21 A tima nɛ Eleyasari sɛrɛxɛdubɛ ya i n
waxɔnfe maxɔrinde gɛmɛ sugandixie ra.
N yaabi naxan fima, a tan nun ɲama birin
ɲɛrɛma na nan ma. E minima Eleyasari
sɛrɛxɛdubɛ xui nan ma, e soma Yosuwe
xui nan ma.»
22 Munsa naxa Alatala xa yaamari raba.
A naxa Yosuwe tongo, a sa a ti Eleyasari
sɛrɛxɛdubɛ nun Isirayila ɲama ya i,
23 a a bɛlɛxɛ sa a ma, a yaamarie so a yi
ra, alɔ Alatala nu bara a yamari ki naxɛ.

28

Gɛɛsɛgɛ nun nunmare sɛrɛxɛe

1 Alatala naxa yi masenyi ti Munsa bɛ,
2 «A fala Isirayilakae bɛ, e xa n ma
sɛrɛxɛ ba a ba tɛmui. Donsee nan e ra,
naxee ganma, e xiri ɲɔxunmɛ te n na.
3 «A fala e bɛ, ‹Lɔxɔ yo lɔxɔ wo xa
sɛrɛxɛ gan daaxi ba Alatala bɛ, yɛxɛɛ
firin, naxee bara ɲɛ keren sɔtɔ, lanyuru
yo mu na naxee ma.
4 Keren xa ba gɛɛsɛgɛ, boore xa ba
nunmare.
5 Wo man xa sansi xɔri dinxi kilo saxan
ba sɛrɛxɛ ra naxan namulanxi oliwi ture
fanyi litiri keren nun a tagi ra.
6 Na sɛrɛxɛ gan daaxi mɔɔli nu bama n
bɛ Turusinina geya ma, a xiri ɲɔxunmɛ
nu tema n na.
7 Wɛni sɛrɛxɛ litiri keren nun a tagi
bama yɛxɛɛ sɛɛti ma Alatala bɛ. Na sɛrɛxɛ
rafalama yire sɛniyɛnxi nan kui.
8 Wo xa sansi xɔri dinxi sɛrɛxɛ nun
wɛni sɛrɛxɛ ba nunmare tɛmui yɛxɛɛ
sɛɛti ma. Na birin findima sɛrɛxɛ gan
daaxi nan na naxan xiri ɲɔxunmɛ tema
n tan Alatala ra.›»

Malabu lɔxɔɛ sɛrɛxɛ

9 Malabui lɔxɔɛ wo xa yɛxɛɛ firin ba
malabu lɔxɔɛ sɛrɛxɛ ra, naxee bara ɲɛ
keren sɔtɔ, lanyuru yo mu na naxee ma.
Sansi xɔri dinxi sɛrɛxɛ naxan namulanxi
ture kilo senni ra, nun wɛni sɛrɛxɛ xa ba
na yɛxɛɛe sɛɛti ma.

10 Malabui lɔxɔɛ sɛrɛxɛ gan daaxie nan
bama gɛɛsɛgɛ nun nunmare sɛrɛxɛe ra, a
nun e xa wɛni sɛrɛxɛe.

Kike xi singe sɛrɛxɛ

11 Kike xi singe birin, wo xa tuura firin
ba sɛrɛxɛ gan daaxi ra, a nun yɛxɛɛ
kontonyi keren, a nun yɛxɛɛ solofere,
naxee bara ɲɛ keren sɔtɔ, lanyuru yo mu
na naxee ma.
12 Sansi xɔri dinxi sɛrɛxɛ kilo solo-
manaani naxan namulanxi ture ra, a xa
sa tuura keren yo tuura keren sɛɛti ma.
Sansi xɔri dinxi sɛrɛxɛ kilo senni naxan
namulanxi ture ra, a xa sa yɛxɛɛ kontonyi
keren yo yɛxɛɛ kontonyi keren sɛɛti ma.
13 Sansi xɔri dinxi sɛrɛxɛ kilo saxan
naxan namulanxi ture ra, a xa sa yɛxɛɛ
keren yo yɛxɛɛ keren sɛɛti ma. Sɛrɛxɛ
gan daaxi nan a ra naxan ganma, a xiri
ɲɔxunmɛ te n tan Alatala ra.
14 Wɛni litiri saxan sɛrɛxɛ xa ba tuura
birin bɛ. Wɛni litiri firin sɛrɛxɛ xa ba
yɛxɛɛ kontonyi birin bɛ. Wɛni litiri keren
sɛrɛxɛ xa ba yɛxɛɛ birin bɛ. Na sɛrɛxɛ
mɔɔli bama kike xi singe birin ɲɛ kui.
15 Wo xa sikɔtɛ keren fan ba Alatala bɛ
yunubi xafari sɛrɛxɛ ra, wo gɛɛsɛgɛ nun
nunmare sɛrɛxɛ bama tɛmui naxɛ, a nun
a xa wɛni sɛrɛxɛ.

Sayamalekɛ Dangi Sali sɛrɛxɛ

16 Kike singe xi fu nun naani nde, wo
xa Sayamalekɛ Dangi Sali raba Alatala xa
binyɛ bun ma.
17 Na kike xi fu nun suuli nde findima
sali lɔxɔɛ nan na. Wo xa taami lɛbinitare
don xi solofere bun ma.
18 Na xi singe wo xa wo malan Ala
batude. Wo naxa wali yo raba na lɔxɔɛ.
19 Wo xa yi sɛrɛxɛ gan daaxie ba Alatala
bɛ na lɔxɔɛ: tuura firin, yɛxɛɛ kontonyi
keren, nun yɛxɛɛ solofere, naxee bara ɲɛ
keren sɔtɔ, lanyuru yo mu na naxee ma.
20 Sansi xɔri dinxi sɛrɛxɛ kilo solo-
manaani naxan namulanxi ture ra, a xa
sa tuura keren yo tuura keren sɛɛti ma.
Sansi xɔri dinxi sɛrɛxɛ kilo senni naxan
namulanxi ture ra, a xa sa yɛxɛɛ kontonyi
keren yo yɛxɛɛ kontonyi keren sɛɛti ma.
21 Sansi xɔri dinxi sɛrɛxɛ kilo saxan
naxan namulanxi ture ra, a xa sa yɛxɛɛ
yo yɛxɛɛ sɛɛti ma.
22 Wo xa sikɔtɛ keren fan ba Alatala bɛ
yunubi xafari sɛrɛxɛ ra.
23 Wo xa na sɛrɛxɛe sa gɛɛsɛgɛ daaxie
xun ma, naxee bama lɔxɔɛ birin.
24 Wo xa nee ba xi solofere bun ma.
Sɛrɛxɛ gan daaxi nan a ra naxan ganma,
a xiri ɲɔxunmɛ te n tan Alatala ra. Nee
bama nɛ lɔxɔ yo lɔxɔ, e nun boore sɛrɛxɛ
gan daaxie, nun wɛni sɛrɛxɛ.
25 A xi solofere nde, wo xa wo malan
Ala batude. Wo naxa wali gbɛtɛe raba na
lɔxɔɛ.

Xɛ Xaba Sali sɛrɛxɛ

26 Xɛ Xaba Sali, wo na fa sansi bogi
singee sɛrɛxɛ ra Alatala xɔn ma, wo xa wo
malan n batude. Wo naxa wali yo suxu na
lɔxɔɛ.
27 Wo xa yi sɛrɛxɛe ba: tuura firin,
yɛxɛɛ kontonyi keren, nun yɛxɛɛ solofere,
naxee bara ɲɛ keren sɔtɔ. Nee nan bama
sɛrɛxɛ gan daaxi ra, e xiri ɲɔxunmɛ te n
tan Alatala ra.
28 Sansi xɔri dinxi sɛrɛxɛ kilo solo-
manaani naxan namulanxi ture ra, a xa
sa tuura keren yo tuura keren sɛɛti ma.
Sansi xɔri dinxi sɛrɛxɛ kilo senni naxan
namulanxi ture ra, a xa sa yɛxɛɛ kontonyi
keren yo yɛxɛɛ kontonyi keren sɛɛti ma.
29 Sansi xɔri dinxi sɛrɛxɛ kilo saxan
naxan namulanxi ture ra, a xa sa yɛxɛɛ
keren yo yɛxɛɛ keren sɛɛti ma.
30 Wo xa sikɔtɛ keren fan ba Alatala bɛ
yunubi xafari sɛrɛxɛ ra.
31 Wo xa na sɛrɛxɛe sa boore sɛrɛxɛe
xun, wo naxee bama lɔxɔɛ birin, e nun
sansi xɔri nun wɛni naxan fan bama
sɛrɛxɛ ra. Lanyuru yo naxa lu na sɛrɛxɛe
ma.

29

Sara xa Sali sɛrɛxɛ

1 «Kike solofere nde xi singe, wo xa wo
malan n batude. Wo naxa wali yo raba na
lɔxɔɛ. Wo sarae fema nɛ na lɔxɔɛ.
2 Wo xa tuura firin ba sɛrɛxɛ gan daaxi
ra, a nun yɛxɛɛ kontonyi keren, a nun
yɛxɛɛ solofere, naxee bara ɲɛ keren sɔtɔ,
lanyuru yo mu na naxee ma.
3 Sansi xɔri dinxi sɛrɛxɛ kilo solo-
manaani naxan namulanxi ture ra, a xa
sa tuura keren yo tuura keren sɛɛti ma.
Sansi xɔri dinxi sɛrɛxɛ kilo senni naxan

namulanxi ture ra, a xa sa yɛxɛɛ kontonyi keren yo yɛxɛɛe kontonyi keren sɛɛti ma.
4 Sansi xɔri dinxi sɛrɛxɛ kilo saxan naxan namulanxi ture ra, a xa sa yɛxɛɛ keren yo yɛxɛɛ keren sɛɛti ma.
5 Wo xa sikɔtɛ keren fan ba Alatala bɛ yunubi xafari sɛrɛxɛ ra.
6 Na sɛrɛxɛ birin sama sɛrɛxɛ gan daaxie nan xun, wo naxee bama lɔxɔ yo lɔxɔ, a nun wo naxee bama kike yo kike a xi singe, a nun sansi xɔri dinxi nun wɛni sɛrɛxɛ naxan sama e sɛɛti ma. Sɛrɛxɛe nan e ra naxee ganma, e xiri ɲɔxunmɛ te n tan Alatala ra.»

Yunubi xafari lɔxɔɛ sɛrɛxɛ

7 «Na kike solofere nde, xi fu lɔxɔɛ, wo xa wo malan n batude, wo fan xa sunyi suxu. Wo naxa wali yo raba na lɔxɔɛ.
8 Na lɔxɔɛ wo xa tuura nde ba sɛrɛxɛ gan daaxi ra, a nun yɛxɛɛ kontonyi keren, a nun yɛxɛɛ solofere, naxee bara ɲɛ keren sɔtɔ, lanyuru yo mu na naxee ma.
9 Sansi xɔri dinxi sɛrɛxɛ kilo solomanaani naxan namulanxi ture ra, a xa sa tuura sɛɛti ma. Sansi xɔri dinxi sɛrɛxɛ kilo senni naxan namulanxi ture ra, a xa sa yɛxɛɛ kontonyi keren yo yɛxɛɛ kontonyi keren sɛɛti ma.
10 Sansi xɔri dinxi sɛrɛxɛ kilo saxan naxan namulanxi ture ra, a xa sa yɛxɛɛ keren yo yɛxɛɛ keren sɛɛti ma.
11 Wo xa sikɔtɛ keren fan ba n tan Alatala bɛ yunubi xafari sɛrɛxɛ ra, dangife na yunubi xafari sɛrɛxɛ, nun na sɛrɛxɛ gan daaxie wo naxee bama lɔxɔ yo lɔxɔ, a nun sansi xɔri dinxi nun wɛni sɛrɛxɛ.»

Bage Ti Sali sɛrɛxɛ

12 «Kike solofere nde, xi fu nun suuli, wo xa wo malan n batude. Wo naxa wali yo raba na lɔxɔɛ. Wo xa sali nde raba n tan Alatala bɛ xi solofere bun ma.
13 A xi singe, wo xa tuura fu nun saxan, yɛxɛɛ kontonyi firin, nun yɛxɛɛ fu nun naani ba sɛrɛxɛ gan daaxi ra n tan Alatala bɛ, naxee bara ɲɛ keren sɔtɔ, lanyuru yo mu na naxee ma. Wo na e gan, a xiri ɲɔxunmɛ te n tan Alatala ra.
14 Sansi xɔri dinxi sɛrɛxɛ kilo solomanaani naxan namulanxi ture ra, a xa sa na tuura fu nun saxan sɛɛti ma. Sansi xɔri dinxi sɛrɛxɛ kilo senni naxan namulanxi ture ra, a xa sa na yɛxɛɛ kontonyi firin sɛɛti ma.
15 Sansi xɔri dinxi sɛrɛxɛ kilo saxan naxan namulanxi ture ra, a xa sa na yɛxɛɛ fu nun naani sɛɛti ma.
16 Wo xa sikɔtɛ keren fan ba n tan Alatala bɛ yunubi xafari sɛrɛxɛ ra, dangife na yunubi xafari sɛrɛxɛ, nun na sɛrɛxɛ gan daaxie wo naxee bama lɔxɔ yo lɔxɔ, a nun sansi xɔri dinxi nun wɛni sɛrɛxɛ.»
17 «Sali xi firin nde, wo xa tuura fu nun firin, yɛxɛɛ kontonyi firin, nun yɛxɛɛ fu nun naani ba sɛrɛxɛ ra, naxee bara ɲɛ keren sɔtɔ, lanyuru mu na naxan ma,
18 a nun e xa sansi xɔri dinxi nun wɛni sɛrɛxɛ naxan lanma sɛriyɛ ki ma.
19 Wo xa sikɔtɛ keren fan ba n tan Alatala bɛ yunubi xafari sɛrɛxɛ ra. Wo xa na sɛrɛxɛe sa boore sɛrɛxɛe xun, wo naxee bama lɔxɔɛ birin, e nun sansi xɔri nun wɛni naxan fan bama sɛrɛxɛ ra.»
20 «Sali xi saxan nde, wo xa tuura fu nun firin, yɛxɛɛ kontonyi firin, nun yɛxɛɛ fu nun naani ba sɛrɛxɛ ra, naxee bara ɲɛ keren sɔtɔ, lanyuru mu na naxan ma,
21 a nun e xa sansi xɔri dinxi nun wɛni sɛrɛxɛ naxan lanma sɛriyɛ ki ma.
22 Wo xa sikɔtɛ keren fan ba n tan Alatala bɛ yunubi xafari sɛrɛxɛ ra. Wo xa na sɛrɛxɛe sa boore sɛrɛxɛe xun, wo naxee bama lɔxɔɛ birin, e nun sansi xɔri nun wɛni naxan fan bama sɛrɛxɛ ra.»
23 «Sali xi naani nde, wo xa tuura fu nun firin, yɛxɛɛ kontonyi firin, nun yɛxɛɛ fu nun naani ba sɛrɛxɛ ra, naxee bara ɲɛ keren sɔtɔ, lanyuru mu na naxan ma,
24 a nun e xa sansi xɔri dinxi nun wɛni sɛrɛxɛ naxan lanma sɛriyɛ ki ma.
25 Wo xa sikɔtɛ keren fan ba n tan Alatala bɛ yunubi xafari sɛrɛxɛ ra. Wo xa na sɛrɛxɛe sa boore sɛrɛxɛe xun, wo naxee bama lɔxɔɛ birin, e nun sansi xɔri nun wɛni naxan fan bama sɛrɛxɛ ra.»
26 «Sali xi suuli nde, wo xa tuura fu nun firin, yɛxɛɛ kontonyi firin, nun yɛxɛɛ fu nun naani ba sɛrɛxɛ ra, naxee bara ɲɛ keren sɔtɔ, lanyuru mu na naxan ma,
27 a nun e xa sansi xɔri dinxi nun wɛni sɛrɛxɛ naxan lanma sɛriyɛ ki ma.
28 Wo xa sikɔtɛ keren fan ba n tan Alatala bɛ yunubi xafari sɛrɛxɛ ra. Wo xa na sɛrɛxɛe sa boore sɛrɛxɛe xun, wo

naxee bama lɔxɔɛ birin, e nun sansi xɔri nun wɛni naxan fan bama sɛrɛxɛ ra.»
29 «Sali xi senni nde, wo xa tuura fu nun firin, yɛxɛɛ kontonyi firin, nun yɛxɛɛ fu nun naani ba sɛrɛxɛ ra, naxee bara ɲɛ keren sɔtɔ, lanyuru mu na naxan ma,
30 a nun e xa sansi xɔri dinxi nun wɛni sɛrɛxɛ naxan lanma sɛriyɛ ki ma.
31 Wo xa sikɔtɛ keren fan ba n tan Alatala bɛ yunubi xafari sɛrɛxɛ ra. Wo xa na sɛrɛxɛe sa boore sɛrɛxɛe xun, wo naxee bama lɔxɔɛ birin, e nun sansi xɔri nun wɛni naxan fan bama sɛrɛxɛ ra.»
32 «Sali xi solofere nde, wo xa tuura fu nun firin, yɛxɛɛ kontonyi firin, nun yɛxɛɛ fu nun naani ba sɛrɛxɛ ra, naxee bara ɲɛ keren sɔtɔ, lanyuru mu na naxan ma,
33 a nun e xa sansi xɔri dinxi nun wɛni sɛrɛxɛ naxan lanma sɛriyɛ ki ma.
34 Wo xa sikɔtɛ keren fan ba Alatala bɛ yunubi xafari sɛrɛxɛ ra. Wo xa na sɛrɛxɛe sa boore sɛrɛxɛe xun, wo naxee bama lɔxɔɛ birin, e nun sansi xɔri nun wɛni naxan fan bama sɛrɛxɛ ra.»
35 «Sali xi solomasaxan nde, wo xa wo malan n tan Ala batude. Wo naxa wali gbɛtɛe raba na lɔxɔɛ.
36 Wo xa tuura fu nun firin, yɛxɛɛ kontonyi firin, nun yɛxɛɛ fu nun naani ba sɛrɛxɛ gan daaxi ra, naxee bara ɲɛ keren sɔtɔ, lanyuru mu na naxan ma. E xiri ɲɔxunmɛ tema n tan Alatala ma.
37 Wo man xa sansi xɔri dinxi nun wɛni sɛrɛxɛ ba naxan lanma sɛriyɛ ki ma na tuura, na yɛxɛɛ kontonyi, nun na yɛxɛɛ xa fe ra.
38 Wo xa sikɔtɛ keren fan ba n tan Alatala bɛ yunubi xafari sɛrɛxɛ ra. Wo xa na sɛrɛxɛe sa boore sɛrɛxɛe xun, wo naxee bama lɔxɔɛ birin, e nun sansi xɔri nun wɛni naxan fan bama sɛrɛxɛ ra.»
39 «Sɛrɛxɛe nan na ki wo lan wo xa naxee ba n tan Alatala bɛ wo xa sali lɔxɔɛe, bafe wo xa laayidi sɛrɛxɛe, wo xa sɛrɛxɛ ɲanigexie, wo xa sɛrɛxɛ gan daaxie, wo xa sansi xɔri dinxi sɛrɛxɛe, wo xa wɛni sɛrɛxɛe, nun wo xa xanunteya sɛrɛxɛe.»

30

Laayidi tongoxi sɛriyɛ

1 Munsa naxa Alatala xa yaamari birin fala Isirayilakae bɛ, a naxee so a yi ra.
2 Munsa naxa yi masenyi ti Isirayila bɔnsɔɛ kuntigie bɛ, «Alatala xa yaamarie nan ya:
3 Xa mixi nde sa laayidi tongo Alatala bɛ fe nde ma, xa na mu a a kali Alatala ra fe nde ma, na kanyi lan nɛ a xa a xui rakamali. A naxan birin falaxi a dɛ ra, a xa a birin naba.»
4 «Ginɛ dimɛdi na sa laayidi tongo fe nde ma Alatala bɛ, a na a baba xɔnyi tɛmui naxɛ, a fa a kali,
5 a baba naxa a kolon a a xa di ginɛ bara laayidi nde tongo, a baba mu sese fala na fe kui, a xa na laayidi rakamali.
6 Kɔnɔ xa a baba mu tin na laayidi tongoxi ra a mɛ tɛmui, a mu lan na ginɛ dimɛdi xa a rakamali. Alatala mu a suxuma a ra a baba waxɔnfe xa fe ra.»
7 «Ginɛ na sa laayidi tongo, xa na mu a a kali wɔyɛnyi mafuraxi ra,
8 xa a xa mɔri sa na mɛ, a fa lu a mu sese fala na fe ra, a xa na laayidi rakamali.
9 Kɔnɔ xa a xa mɔri mu tin na fe ra a mɛ tɛmui, a mu lan na ginɛ xa a rakamali. Alatala mu a suxuma a ra.»
10 «Kaaɲɛ ginɛ na laayidi tongo, xa na mu, ginɛ naxan nun a xa xɛmɛ bara fatan, a xa a xa laayidi rakamali.»
11 «Ginɛ xɛmɛ taa idɔxɔɛ na laayidi tongo, xa na mu a a kali fe nde ma,
12 xa a xa mɔri fa na fe kolon, kɔnɔ a mu fefe fala na fe kui, a lanma na ginɛ xa a xa laayidi rakamali.
13 A xa mɔri na a xa laayidi mɛ tɛmui naxɛ, a nɔma tinde a ra, xa na mu a ra, a nɔma tɔnyi dɔxɔde a ma. Alatala mu a suxuma a ra.
14 A xa mɔri nɔma tinde, xa na mu a ra tondide a xa laayidi nun a xa kali birin na.
15 Xa a mu fefe falama na fe kui, a xa ginɛ lanma a xa a xa laayidi rakamali. A xa dundui a niyama nɛ ginɛ xa a xa laayidi rakamali.
16 Xa a xa mɔri tɔnyi dɔxɔma a xa ginɛ xa laayidi ma tɛmui gbɛtɛ, a tan nan yati a xa ginɛ xa kote xaninma.»
17 «Alatala xa sɛriyɛ nan na ki a naxan fixi Munsa ma, ginɛ xa fe ra naxan na xɛmɛ taa, xa na mu a ra ginɛ naxan na a baba xɔnyi.»

31

Madiyankae gerefe

1 Alatala naxa yi masenyi ti Munsa bɛ,
2 «I xa Isirayilakae gbe ɲɔxɔ
Madiyankae ma. I na gɛ na ra, i fa taa
masara.»
3 Munsa naxa a fala ɲama bɛ, «Xɛmɛ
ndee xa geresosee tongo Madiyan xili ma
wo gbe ɲɔxɔde Alatala xili ra.
4 Isirayila bɔnsɔɛ birin xa mixi wulu
keren keren ba geresoe ra.»
5 Isirayila bɔnsɔɛ fu nun firin naxa mixi
wulu keren keren ba geresoe ra.
6 Munsa naxa na sɔɔri wulu fu nun firin
xɛɛ gere tide. Eleyasari sɛrɛxɛdubɛ xa di
xɛmɛ Finexasi naxa e mati, se sɛniyɛnxie
nu na a yi ra, a nun sara naxee tɔnxuma
fima e boore ma gere xa fe ra.
7 E naxa siga gere tide Madiyan xili ma,
alɔ Alatala a yamari ki naxɛ Munsa bɛ. E
naxa na xɛmɛe birin faxa,
8 a nun Madiyan mangɛ suuli: Efi,
Rekemi, Suuru, Xuru, nun Reba. E naxa
Beyori xa di xɛmɛ Balami fan faxa san-
tidɛgɛma ra.
9 E naxa Madiyan ginɛe nun e xa di
birin findi konyie ra. E naxa e xa xurusee,
e xa gɔɔrɛe, nun e harige birin tongo.
10 E naxa e xa taae nun e xa daaxae gan.
11 E naxa e xa harige, e xa xurusee, nun
e xa ginɛe suxu,
12 e e xanin Munsa, Eleyasari, nun Isir-
ayila ɲama xɔn ma e yonkinde Mowaba
fiili ma, Yurudɛn xure dɛ i, Yeriko ya tagi.
13 Munsa, Eleyasari sɛrɛxɛdubɛ, nun
Isirayila ɲama yareratie naxa e ralan
yonkinde fari ma.
14 Munsa naxa xɔnɔ sɔɔri wulu xunyie
nun sɔɔri kɛmɛ xunyie ma, a a fala e bɛ,
15 «Munfe ra wo mu yi ginɛe faxa?
16 E tan nan bira Balami xa marasi fɔxɔ
ra, e Isirayilakae ramini Alatala xa kira
xɔn Peyori, Alatala fa gbaloe ragoro a xa
ɲama ma.
17 Awa, yakɔsi, wo xɛmɛ dimɛ birin
faxa, a nun ginɛ naxee bara xɛmɛ fe
kolon.
18 Ginɛ dimɛdie tan, wo xa nee ragata
wo yɛtɛ bɛ.
19 Wo tan naxee bara mixi faxa, xa
na mu wo bara din fure ra, wo xa lu
yonkinde fari ma xi solofere, a nun mixie
wo naxee suxu gere kui. Wo xa wo yɛtɛ
nun wo xa mixi suxuxie rasɛniyɛn a xi
saxan nde nun a xi solofere nde.
20 Wo xa wo xa dugie fan nasɛniyɛn a
nun see naxan tan birin nafalaxi kiri, si
xabe, nun wuri ra.»
21 Eleyasari sɛrɛxɛdubɛ naxa a fala
sɔɔrie bɛ naxee gere tixi, «Alatala xa
sɛriyɛ nan ya a naxan masenxi Munsa bɛ:
22 Xɛɛma, gbeti, wure gbeeli, wure,
yɔxui, nun sunbui,
23 se naxan birin mu ganma tɛ ra, wo
xa a raso tɛ, a xa sɛniyɛn. Na dangi xanbi
wo man xa a rasɛniyɛn ye ra. Se naxan
mu nɔma rasode tɛ, wo xa na rasɛniyɛn
ye ra.
24 Wo xa wo xa dugie xa a xi solofere
nde. Na tɛmui wo bara sɛniyɛn, wo fa
nɔma sode yonkinde.»

Sɔtɔse itaxunfe

25 Alatala naxa a masen Munsa bɛ,
26 «I tan, Eleyasari sɛrɛxɛdubɛ, nun
Isirayila kuntigie, wo xa yi mixi suxuxie,
nun e xa xurusee kɔnti, wo naxee sɔtɔxi
gere kui.
27 I xa e itaxun sɔɔrie nun ɲama ra.
28 Sɔɔrie gbe ya ma, i xa mixi keren
tongo mixi kɛmɛ suuli yo mixi kɛmɛ suuli
tagi, a xa findi n gbe ra. Xurusee fan na
ki, kɛmɛ suuli yo kɛmɛ suuli, i keren nan
tongoma e ya ma n bɛ. A findi ningee ra,
a findi sofalee ra, a findi xuruse lanmae
ra.
29 I xa nee ba sɔɔrie gbe ya ma, i e fi
Eleyasari sɛrɛxɛdubɛ ma Alatala xili ra.
30 Isirayila ɲama gbe ya ma, i xa mixi
keren tongo mixi tongo suuli yo mixi
tongo suuli ya ma, kɛmɛ suuli yo kɛmɛ
suuli, i keren nan tongoma e ya ma n
bɛ. A findi ningee ra, a findi sofalee ra,
a findi xuruse lanmae ra. I xa nee so
Lewi bɔnsɔɛ yi ra, naxee e ɲɔxɔ saxi n
ma hɔrɔmɔlingira xɔn.»
31 Munsa nun Eleyasari sɛrɛxɛdubɛ
naxa a raba, alɔ Alatala a yamari ki naxɛ
Munsa bɛ.
32 Naxan sɔtɔ gere kui, a xasabi lan
xuruse lanma wulu kɛmɛ senni wulu
tongo solofere nun suuli nan ma,
33 ninge wulu tongo solofere nun firin,

34 sofale wulu tongo senni nun keren,
35 ginɛ naxee mu xɛmɛ fe kolon, mixi
wulu tongo saxan nun firin.
36 Sɛɛti naxan fixi sɔɔrie ma naxee
gere ti, a xasabi naxa lan xuruse lanma
wulu kɛmɛ saxan wulu tongo saxan nun
solofere kɛmɛ suuli ma.
37 Alatala gbe naxan ba na ra, na
naxa lan xuruse lanma kɛmɛ senni tongo
solofere nun suuli ma.
38 Ninge naxee fixi sɔɔrie ma, e xasabi
naxa lan wulu tongo saxan nun senni ma.
Alatala gbe naxan ba na ra, na naxa lan
ninge tongo solofere nun firin ma.
39 Sofale naxee fixi sɔɔrie ma, e xasabi
naxa lan wulu tongo saxan kɛmɛ suuli
ma. Alatala gbe naxan ba na ra, na naxa
lan sofale tongo senni nun keren ma.
40 Mixi naxee fixi sɔɔrie ma, e xasabi
naxa lan wulu fu nun senni ma. Alatala
gbe naxan ba na ra, na naxa lan mixi
tongo saxan nun firin ma.
41 Munsa naxa Alatala gbe fi Eleyasari
sɛrɛxɛdubɛ ma, alɔ Alatala a yamari ki
naxɛ.
42 Isirayila ɲama gbe, Munsa naxan so
e yi ra, naxan mu nu na sɔɔrie gbe ya ma,
43 na findixi xuruse lanmae wulu kɛmɛ
saxan tongo saxan nun solofere kɛmɛ
suuli nan ma,
44 a nun ninge wulu tongo saxan nun
senni,
45 a nun sofale wulu tongo saxan kɛmɛ
suuli,
46 a nun mixi wulu fu nun senni.
47 Na kui, xurusee ba, mixie ba, tongo
suuli yo tongo suuli, Munsa naxa keren
keren ba a birin na, a e so Lewi bɔnsɔɛ
yi ra, naxee e ɲɔxɔ saxi Alatala xa
hɔrɔmɔlingira xɔn, alɔ Alatala a yamari
a bɛ ki naxɛ.

Tantui hadiya

48 Sɔɔri kɛmɛ xunyie nun sɔɔri wulu
xunyie naxa fa Munsa yire,
49 e a fala a bɛ, «Muxu tan i xa konyie,
muxu bara sɔɔrie kɔnti naxee nu na
muxu xa yaamari bun ma. E birin na na.
50 Na nan a toxi muxu bara fa hadiyae
ra Alatala bɛ xunsare xa fe ra. Kankan
bara fa a sɔtɔsee ra alɔ bɛlɛxɛrasoe, xu-
rundɛe, tulirasoe, nun kɔnmagore xɛɛma
daaxi.»
51 Munsa nun Eleyasari sɛrɛxɛdubɛ
naxa na see xɛɛma daaxi rasuxu e yi ra.
52 Na xɛɛma birin, sɔɔri xunyie fa
naxan na Alatala bɛ, a xasabi lan fayida
xɛɛma kilo kɛmɛ tongo solofere nan ma.
53 Sɔɔrie tan nu e gbee ragataxi e yi ra.
54 Munsa nun Eleyasari sɛrɛxɛdubɛ
naxa na see birin nasuxu sɔɔri wulu
xunyie nun sɔɔri kɛmɛ xunyie yi ra, e
a xanin hɔrɔmɔlingira yire, alako na xa
findi tɔnxuma ra Isirayila xa fe ra Alatala
bɛ.

32

*Bɔnsɔɛ saxan dɔxɔfe Yurudɛn xure so-
getede*

1 Gɔɔrɛ gbegbe nan nu na Ruben bɔnsɔɛ
nun Gadi bɔnsɔɛ yi ra. E to a to Yaasɛri
nun Galadi bɔxi fan xurusee bɛ,
2 e naxa fa Munsa, Eleyasari, nun Isir-
ayila kuntigie yire,
3 e a fala e bɛ, «Taa naxee xili Ataroti,
Dibon, Yaasɛri, Nimira, Xɛsibɔn, Eleyale,
Sebami, Nebo, nun Beyon, nee na bɔxi ya
ma,
4 Alatala naxan saxi Isirayila ɲama
sagoe. Na longori fan xuruse kanyie bɛ
alɔ muxu tan.
5 Xa wo bara tin a ra, be xa findi muxu
tan gbe ra, hali muxu mu dangi Yurudɛn
naakiri ma.»
6 Munsa naxa Gadi bɔnsɔɛ nun Ruben
bɔnsɔɛ yaabi, «Wo ngaxakerenyie sigama
nɛ gere sode, wo tan xa lu be?
7 Munfe ra wo wama limaniya bafe wo
ngaxakerenyie yi ra, alako e naxa dangi
Yurudɛn naakiri ma bɔxi ma Alatala
naxan fixi e ma?
8 Wo babae fan bara na wali mɔɔli raba
n to e xɛɛ Kanaan bɔxi rabɛnde kelife
Kadesi Barineya.
9 E to gɛ Esekoli gulunba rabɛnde, e
naxa gbilen, e fa limaniya ba Isirayilakae
yi ra sofe ra bɔxi ma, Alatala naxan fixi e
ma.
10 Alatala naxa xɔnɔ Isirayilakae ma na
lɔxɔɛ, a fa a kali,
11 ‹Yi mixi naxan birin kelixi Misira,
naxan xa simaya bara dangi ɲɛ mɔxɔɲɛn
na, e mu soma bɔxi ma n nan n kali Ibu-
rahima, Isiyaga nun Yaxuba bɛ dɛnnaxan

fife ra e ma, barima e mu bira n fɔxɔ ra e ɲanige birin na.
12 Fo Yefune xa di xɛmɛ Kalebi Kenisika,
nun Nunu xa di xɛmɛ Yosuwe, nee nan
peti bira n xui fɔxɔ ra e ɲanige birin na.›
13 Alatala naxa xɔnɔ Isirayilakae ma ki
fanyi, a fa e rabɛɲin gbengberenyi ma ɲɛ
tongo naani bun ma, han na mixi birin
faxa, naxee wali ki mu nu rafan a ma.
14 Wo tan yunubitɔɛ bɔnsɔɛe, wo na
birafe wo benbae fɔxɔ ra Alatala raxɔnɔfe
ra Isirayila xili ma.
15 Xa wo keli Ala xa kira xɔn, a man
Isirayila rabɛɲinma nɛ gbengberenyi ma,
e halaki wo xa fe ra.»
16 E naxa siga Munsa yire, e a fala
a bɛ, «Muxu wama gɔɔrɛ tife be muxu
xa xurusee bɛ, a nun muxu wama yiree
yailanfe be muxu xa ginɛe nun muxu xa
die luma dɛnnaxɛ.
17 Kɔnɔ muxu bara tin sɔɔriɲa rabade
muxu ngaxakerenyi Isirayilakae bɛ han e
xa so e sode. Muxu xa die tan luma be
muxu xanbi ra nɛ taa kantaxie kui, alako
bekae naxa e tɔɔrɔ.
18 Muxu mu gbilenma muxu xɔnyi be,
fo Isirayilaka birin a gbe bɔxi masɔtɔ.
19 Kɛ gbɛtɛ mu luma muxu tan bɛ sɔnɔn
Yurudɛn naakiri ma. Muxu gbe na bebiri
Yurudɛn sogetede nɛ.»
20 Munsa naxa a fala e bɛ, «Xa wo sa
a raba alɔ wo a falaxi ki naxɛ, xa wo wo
maxiri sigafe ra gere tide Alatala xili ra,
21 xa wo mu gbilen be Yurudɛn naakiri
ma, han Alatala gɛ a yaxuie birin keride
a ya ra,
22 na tɛmui be bara findi wo xa bɔxi ra
Alatala xili ra. Mɛnni na lu Alatala xa
yaamari bun ma, wo nɔma gbilende be.
Na kui wo bara wo xa laayidi rakamali
Isirayila nun Alatala bɛ.»
23 «Kɔnɔ xa wo mu sa na sɛriyɛ rabatu,
na bara findi yunubi ra wo bɛ, wo na sare
fima nɛ.
24 Yakɔsi, wo xa taae ti wo xa ginɛe nun
wo xa die bɛ. Wo xa gɔɔrɛe yailan wo
xa xurusee fan bɛ. Kɔnɔ wo naxa nɛɛmu
wo xa laayidi tongoxi ma de, wo xa na
rakamali.»
25 Gadi bɔnsɔɛ nun Ruben bɔnsɔɛ naxa
Munsa yaabi, «Muxu fama nɛ i xa yaa-
mari birin suxude.
26 Muxu xa die, muxu xa ginɛe, nun
muxu xa xurusee birin luma be Galadi
bɔxi ma,
27 kɔnɔ muxu geresosee tongoma nɛ,
muxu fa gere so Alatala bɛ alɔ i a yitaxi
ki naxɛ, muxu marigi.»
28 Munsa naxa Eleyasari sɛrɛxɛdubɛ,
Nunu xa di xɛmɛ Yosuwe, a nun Isirayila
kuntigie yamari,
29 «Xa Gadi bɔnsɔɛ nun Ruben bɔnsɔɛ
sa dangi Yurudɛn naakiri ma, e siga gere
sode Alatala bɛ, han wo naxa na bɔxi
birin masɔtɔ tɛmui naxɛ, wo xa Galadi
bɔxi so e yi ra kɛ ra.
30 Kɔnɔ xa e mu na raba, e fan xa sabati
wo tagi Kanaan bɔxi ma!»
31 Gadi bɔnsɔɛ nun Ruben bɔnsɔɛ naxa
e yaabi, «Alatala naxan birin masenxi
a xa konyi die xa fe ra, muxu a birin
nabama nɛ.
32 Muxu dangima nɛ Yurudɛn naakiri
ma muxu xa geresosee ra sigafe ra
Kanaan bɔxi ma Alatala ya tode ra, kɔnɔ
muxu kɛ tan findima bɔxi nan na Yu-
rudɛn bebiri sɛɛti ma.»
33 Munsa naxa Amorikae xa mangɛ
Sixɔn nun Basan mangɛ Ogo xa bɔxi nun
na rabilinyi fi Gadi bɔnsɔɛ, Ruben bɔnsɔɛ,
nun Yusufu xa di xɛmɛ Manasi bɔnsɔɛ
sɛɛti keren ma.
34 Gadi xa die naxa gbilen Dibon ti ra, a
nun Ataroti, Aroweri,
35 Atiroti Sofana, Yaasɛri, Yogbeha,
36 Beti Nimira, nun Beti Xarani. E bara
findi taa makantaxie ra, gɔɔrɛe gbegbe
fan nu na.
37 Ruben bɔnsɔɛ naxa gbilen Xɛsibɔn ti
ra, a nun Eleyale, Kiriyatayimi,
38 Nebo, Baali Meyoni, nun Sibima. E
naxa na taa ndee xilie masara.
39 Manasi xa di Makiri xa die to Galadi
taa suxu, e Amorikae keri naxee nu
sabatixi naa,
40 Munsa naxa na taa so e yi ra sabatide
ra.
41 Manasi xa Yayiri fan naxa taa ndee
suxu, a e xili Yayiri xa taae.
42 Noba fan naxa Kenata taa nun a
rabilinyi suxu, a yɛtɛ xili sa e xun ma.

33

Isirayila xa biyaasi kelife Misira

1 Ɲɛrɛ nan ya Isirayilakae naxan naba
e xundɛ ki ma Munsa nun Haruna xa
yaamari bun ma e to keli Misira bɔxi ma.
2 Munsa na birin sɛbɛxi nɛ alɔ Alatala a
yamari a bɛ ki naxɛ.
3 E naxa keli Ramesesi taa Misira bɔxi
kike singe xi fu nun suuli. Sayamalekɛ
Dangi Sali lɔxɔɛ, na kuye iba Isirayilakae
naxa mini Misira xɔrɛya kui Misiraka
birin ya xɔri.
4 A a lixi na tɛmui, Misirakae nu na e
xa di singee ragatafe, Alatala naxee faxa
e ya ma a xa xɔnɛ kui e xa kuyee xa fe ra.
5 Isirayilakae naxa keli Ramesesi, e sa
yonkin Sukɔti.
6 E to keli mɛnni, e naxa siga Etama
gbengberenyi dɛ ra.
7 E to keli Etama, e naxa gbilen Pi Haxirɔti
mabiri,
Baali Sefon ya tagi, e sa yonkin Migidoli
ya ra.
8 E to keli mɛnni, e naxa baa igiri,
e siga gbengberenyi ma.
E naxa xi saxan ɲɛrɛ raba Etama gbeng-
berenyi ma,
e sa yonkin Mara.
9 E to keli mɛnni, e naxa siga Elimi,
e dulonyi fu nun firin nun tugi tongo
solofere li dɛnnaxɛ.
10 E to keli mɛnni, e naxa siga Xulunyumi
Baa sɛɛti ma.
11 E to keli mɛnni, e naxa siga Sini
gbengberenyi ma.
12 E to keli mɛnni, e naxa sa yonkin
Dofika.
13 E to keli mɛnni, e naxa siga Alusu.
14 E to keli mɛnni, e naxa siga Refidimi,
kɔnɔ e mu ye to naa.
15 E to keli mɛnni, e naxa siga Turusinina
gbengberenyi ma.
16 E to keli mɛnni, e naxa siga Kibiroti
Hataawa.
17 E to keli mɛnni, e naxa siga Xaseroti.
18 E to keli mɛnni, e naxa siga Ritima.
19 E to keli mɛnni, e naxa siga Rimɔn
Peresi.
20 E to keli mɛnni, e naxa siga Libina.
21 E to keli mɛnni, e naxa siga Risa.
22 E to keli mɛnni, e naxa siga Kehelata.
23 E to keli mɛnni, e naxa siga Seeferi geya
ma.
24 E to keli mɛnni, e naxa siga Xarada.
25 E to keli mɛnni, e naxa siga Makeloti.
26 E to keli mɛnni, e naxa siga Taxati.
27 E to keli mɛnni, e naxa siga Tera.
28 E to keli mɛnni, e naxa siga Mitika.
29 E to keli mɛnni, e naxa siga Xasamona.
30 E to keli mɛnni, e naxa siga Mosera.
31 E to keli mɛnni, e naxa siga
Beneyaakan.
32 E to keli mɛnni, e naxa siga Horo
Gidigada.
33 E to keli mɛnni, e naxa siga Yotobata.
34 E to keli mɛnni, e naxa siga Abarona.
35 E to keli mɛnni, e naxa siga Esiyon
Geberi.
36 E to keli mɛnni, e naxa siga Kadesi Sini
gbengberenyi ma.
37 E keli mɛnni nɛ, e naxa siga Horo geya
ma,
Edon bɔxi naaninyi fɛ ma.
38 Isirayilakae xa mini Misira ɲɛ tongo
naani kike suuli nde xi singe, Alatala naxa
Haruna yamari a xa te Horo geya fari, a
xa laaxira mɛnni.
39 Haruna nu bara ɲɛ kɛmɛ mɔxɔɲɛn
nun saxan sɔtɔ, a faxa tɛmui Horo geya
fari.
40 Aradi mangɛ, naxan sabatixi Negewi
gbengberenyi Kanaan bɔxi ma, a naxa a
kolon Isirayilakae bara fa.
41 Isirayilakae to keli Horo geya yire,
e naxa sa yonkin Salamona.
42 E to keli mɛnni, e naxa siga Punon.
43 E to keli mɛnni, e naxa siga Oboti.
44 E to keli mɛnni, e naxa siga Iye Abarimi,
Mowaba bɔxi naaninyi ra.
45 E to keli mɛnni, e naxa siga Dibon Gadi.
46 E to keli mɛnni, e naxa siga Alamɔn
Dibilatayima.
47 E to keli mɛnni, e naxa siga Abarimi
geyae yire,
Nebo geya yatagi.
48 E to keli mɛnni, e naxa siga Mowaba
fiili ma,
Yurudɛn xure dɛ ra, Yeriko taa yatagi.
49 E naxa yonkin Yurudɛn xure dɛ ra,
Beti Yesimoti nun Abeli Sitimi longori
Mowaba fiili ma.

Kanaan bɔxi itaxunfe

50 Alatala naxa a masen Munsa bɛ
Mowaba fiili ma, Yurudɛn xure dɛ ra,
Yeriko taa yatagi,

51 «A fala Isirayilakae bɛ, ‹Wo na
Yurudɛn xure giri tɛmui naxɛ sofe ra
Kanaan bɔxi ma,
52 wo mɛnnikae birin faxa. Wo xa e xa
kuye birin kana, naxee masolixi gɛmɛ ra,
naxee yailanxi wure raxunuxi ra. Wo xa
e xa batudee fan kana.
53 Wo xa na bɔxi suxu, wo fa sabati naa.
N bara na bɔxi fi wo ma.
54 Na bɔxi itaxunma wo ma Alatala xa
maragiri kɛɲa nan ma a xabilɛ ki ma.
Naxee bɔnsɔɛ xa mixie na wuya, e xa
bɔxi belebele sɔtɔ. Naxee bɔnsɔɛ xa mixie
mu wuya, e xa bɔxi xa xurun. Alatala a
ragirima kankan naxan sɔtɔma a bɔnsɔɛ
ki ma.
55 Kɔnɔ xa wo mu mɛnnikae faxa, e
fama maniyade ɲooge nan na naxan mixi
ya tɔɔrɔma, xa na mu a ra tunbee naxee
mixi fari masɔxɔma. E findima nɛ wo
yaxuie ra wo xɔnyi.
56 Na tɛmui, n e xa yunubi sare dɔxɔma
wo tan nan ma.›»

34

Isirayila bɔxi naaninyie

1 Alatala naxa a masen Munsa bɛ,
2 «A masen Isirayilakae bɛ, ‹Wo na siga
Kanaan bɔxi ma, n naxan fixi wo ma kɛ
ra, a naaninyie nan yi ki:
3 Yirefanyi mabiri, wo xa bɔxi naaninyi
sa fɔlɔma Sini gbengberenyi nan ma,
Edon bɔxi mabiri. Na naaninyi sa fɔlɔma
Fɔxɔɛ Baa nan ma sogetede mabiri,
4 a sa a kɔnkɔrɔn Tali Tede yirefanyi
mabiri, a a xun sa Sini, a dangi Kadesi
Barineya yirefanyi mabiri, a siga Xasari
Adari mabiri, a sa Asimon li.
5 A sa keli Asimon, a a kɔnkɔrɔn han
Misira dabonyi kui, a fa sa mini Baa
Xungbe ma.›»
6 «A sogegorode naaninyi findima Baa
Xungbe nan na.»
7 «A kɔɔla naaninyi sa fɔlɔma Baa
Xungbe nan ma, han a fa dɔxɔ Horo geya
ra.
8 Kelife ra Horo geya ma, wo xa
naaninyi sigama na ki nɛ han Xamata
sode dɛ ra, a sa dɔxɔ Sedade ra.
9 A na keli mɛnni, a sigama Sifiron
mabiri nɛ han a sa mini Xasari Enan
ma. Wo xa bɔxi naaninyi nan na ki kɔɔla
mabiri.»
10 «A sogetede, wo xa naaninyi sa ke-
lima Xasari Enan nan ma, a siga han
Seefami.
11 A keli mɛnni, a siga Ribila, Ayin so-
getede biri, a man siga, a sa din tentenyie
ra Kinereti baa sogetede biri ra,
12 a sa mini Yurudɛn xure ma, a fa
sa a raɲɔn Fɔxɔɛ Baa ma. Wo xa bɔxi
naaninyie nan na ki.»
13 Munsa naxa na yaamari radangi
Isirayilakae ma, a falafe ra, «Bɔxi nan
yi ki, naxan itaxunma Isirayila bɔnsɔɛ
solomanaani nun a tagi ma, alɔ Alatala a
ragirixi kankan ma ki naxɛ.
14 Ruben bɔnsɔɛ, Gadi bɔnsɔɛ, nun
Manasi bɔnsɔɛ sɛɛti bara e gbe kɛ sɔtɔ e
denbaya ki ma,
15 Yurudɛn naakiri ma, Yeriko ya tagi
sogetede biri ra.»
16 Alatala naxa a masen Munsa bɛ,
17 «Eleyasari sɛrɛxɛdubɛ nun Nunu xa
di xɛmɛ Yosuwe nan yi bɔxi itaxunma.
18 Wo xa yarerati keren keren sugandi
bɔnsɔɛ birin kui, naxee lanma yi bɔxi
itaxunyi.
19 E xilie nan yi ki:
Yuda bɔnsɔɛ, Yefune xa di xɛmɛ Kalebi.
20 Simeyɔn bɔnsɔɛ, Amixudi xa di xɛmɛ
Semuweli.
21 Bunyamin bɔnsɔɛ, Kisilon xa di xɛmɛ
Elidada
22 Dana bɔnsɔɛ, Yogoli xa di xɛmɛ Buuki.
23 Yusufu xa di Manasi bɔnsɔɛ, Efodo xa
di xɛmɛ Xaniyɛli.
24 Efirami bɔnsɔɛ, Sifitan xa di xɛmɛ
Kemuweli.
25 Sabulon bɔnsɔɛ, Paranaki xa di xɛmɛ
Elisafan.
26 Isakari bɔnsɔɛ, Asana xa di xɛmɛ
Palatiyɛli.
27 Aseri bɔnsɔɛ, Selomi xa di xɛmɛ Axi-
hudi.
28 Nafatali bɔnsɔɛ, Amixudi xa di xɛmɛ
Pedaheli.»
29 Alatala nee nan sugandi Kanaan bɔxi
itaxunfe ra Isirayilakae ma.

35

Lewi bɔnsɔɛ xa taae

1 Alatala naxa a masen Munsa bɛ,
Mowaba fiili ma, Yurudɛn xure fɛ ma,
Yeriko ya tagi,
2 «A fala Isirayilakae bɛ, e xa taa ndee
nun e rabilinyie sugandi e xa bɔxi kui, e
naxee fima Lewi bɔnsɔɛ ma, e sabatima
dɛnnaxɛ.
3 Lewi bɔnsɔɛ sabatima na taae nan kui,
e xa xurusee luma na rabilinyie.
4 Na taa rabilinyie xa gboya sigama nɛ
han nɔngɔn wulu keren na taa sɛɛti naani
birin ma,
5 kelife taa tɛtɛ ma sigafe nɔngɔn wulu
firin a sogetede biri, a sogegorode biri, a
kɔɔla ma, nun a yirefanyi ma.»

6 «Na taa tongo naani nun solomasaxan
ya ma, wo xa taa senni sugandi naxee
findima makantadee ra mixie bɛ naxee
bara faxɛ ti e mu a ɲanigexi.
7 Wo xa na taa tongo naani nun solo-
masaxan nun e rabilinyie fi Lewi bɔnsɔɛ
ma.
8 Bɔnsɔɛ naxee xa taae wuya, e xa taa
gbegbe fi. Bɔnsɔɛ naxee xa taae mu wuya,
e xa taa dondoronti fi Lewi bɔnsɔɛ ma.»

9 Alatala naxa a masen Munsa bɛ,
10 «A fala Isirayilakae bɛ, e na Yurudɛn
xure igiri sofe ra Kanaan bɔxi ma,
11 e xa taae sugandi, naxee findima
makantadee ra mixie bɛ naxee bara faxɛ
ti e mu a ɲanigexi.
12 Na taae nan findima makantadee ra
na mixie bɛ, han kiitisae e makiitima
tɛmui naxɛ. Na kui e xa ratanga mixie ma
naxee wama e gbeɲɔxɔfe, naxee wama e
faxafe keren na.
13 Wo xa taa senni sugandi na wali xa
fe ra,
14 saxan Yurudɛn naakiri ma, saxan
Kanaan bɔxi ma. Na taae nan findima wo
makantadee ra.
15 Mixi yo mixi, a findi Isirayilaka ra,
a findi xɔɲɛ ra, a findi dangi mixi ra,
xa naxan yo sa mixi nde faxa a mu a
ɲanigexi, na kanyi nɔma a nii ratangade
na taa sennie nde kui.»

16 «Kɔnɔ xa mixi sa mixi bɔnbɔ wure ra
han a faxa, nii ba nan a ra. A lan nɛ, a fan
xa faxa.
17 Xa mixi sa mixi bɔnbɔ gɛmɛ nan na
han a faxa, nii ba nan a ra. A lan nɛ, a
fan xa faxa.
18 Xa mixi sa mixi bɔnbɔ wuri nan na
han a faxa, nii ba nan a ra. A lan nɛ, a
fan xa faxa.
19 Gbeɲɔxɔɛ xa na faxɛti faxa a a suxuxi
tɛmui naxɛ.
20 Xa mixi nde sa a boore radin yɛ
maraɲaaxui ma, xa na mu, a ɲanige a xa
a gɔnɔ se nde ra, a faxa, faxɛti nan a ra.
21 Xa mixi nde sa a boore din a bɛlɛxɛ
ra yaxuya ra, a faxa, faxɛti nan a ra. A lan
nɛ, a fan xa faxa. Gbeɲɔxɔɛ xa na faxɛti
faxa a a suxuxi tɛmui naxɛ.»
22 «Kɔnɔ xa mixi nde sa a boore radin
yɛ ɲanigetareɲa kui, xɔnɛ mu na, xa na
mu a se nde woli a ma ɲanigetareɲa kui,
23 xa na mu a a gɔnɔ gɛmɛ ra
ɲanigetareɲa kui, a fa faxa, kɔnɔ xɔnɛ
nun yaxuya mu na a kui,
24 ɲama xa a makiiti yi sɛriyɛ ra
gbeɲɔxɔɛ xa fe ra.
25 Ɲama xa a ba gbeɲɔxɔɛ yi ra, a a
raso makantade kui. A xa lu mɛnni han
sɛrɛxɛdubɛ kuntigi laaxirama tɛmui naxɛ,
Alatala naxan sugandixi.
26 Kɔnɔ xa na kanyi sa mini makantade
fari ma, a nu bara so dɛnnaxɛ,
27 gbeɲɔxɔɛ fa a to, a faxa, gbeɲɔxɔɛ mu
findima faxɛti ra.
28 Mixi naxan nii bama ɲanigetareɲa
kui, a xa lu makantade han sɛrɛxɛdubɛ
kuntigi laaxirama tɛmui naxɛ. Sɛrɛxɛdubɛ
kuntigi na laaxira tɛmui naxɛ, mixi
naxan nii baxi ɲanigetareɲa kui, a nɔma
gbilende a xɔnyi maratange kui.»
29 «Sɛriyɛ nan ya wo bɔnsɔɛ bɛ yire
birin, tɛmui birin.
30 Faxɛti mu lan a xa faxa seede keren
xui ma, fo seede wuyaxi.
31 Faxɛti mu lan a xun xa sara, a xa faxa.
32 Mixi naxan faxɛ ti ɲanigetareɲa kui,
a mu lan a xun xa sara alako a xa
gbilen a xɔnyi beenun sɛrɛxɛdubɛ kuntigi
laaxirama tɛmui naxɛ.
33 Wo mu lan wo xa bɔxi findi bɔxi
sɛniyɛntare ra. Wuli raminife na nan
nabama. Faxɛti wuli gbansan nan find-
ima bɔxi xunsare ra.
34 Wo naxa wo xɔnyi findi yire
sɛniyɛntare ra. N tan Alatala sabatixi wo
tan Isirayilakae ya ma.»

36

Ginɛ kɛ kanyi futife sɛriyɛ

1 Denbaya xunyi naxee nu na Galadi
xabilɛ ya ma, Makiri xa die, Manasi xa
mamadie, Yusufu xabilɛe, nee naxa siga
Munsa nun Isirayila denbaya xunyie yire.
2 E naxa a fala Munsa bɛ, «Alatala bara
a yamari i tan n marigi, i xa yi bɔxi itaxun
Isirayila die ma Alatala xa maragiri kɛɲa
ma, a xa findi e kɛ ra. Alatala man bara
i yamari i xa muxu taara Selofexadi xa
harige so a xa di ginɛe yi ra.
3 Kɔnɔ xa na di ginɛe sa dɔxɔ bɔnsɔɛ
gbɛtɛ xɛmɛe xɔn, e kɛ bama nɛ muxu
bɔnsɔɛ kɛ ra, a sa e xa xɛmɛe bɔnsɔɛe kɛ
xun ma. Na kui nde bama nɛ muxu kɛ ra,
naxan fixi muxu bɔnsɔɛ ma maragiri kui.
4 Xɔrɛya Ɲɛ na a li, e kɛ bama nɛ muxu
benbae kɛ ra, a sa e xa xɛmɛe benbae kɛ
xun ma.»
5 Munsa naxa Alatala xa yaamari
radangi Isirayilakae ma, a falafe ra,
6 «Yusufu bɔnsɔɛ, wo nɔndi. Alatala xa
yaamari nan ya Selofexadi xa di ginɛe bɛ.
E xa dɔxɔ xɛmɛ xɔn naxan na xabilɛ nde
kui e baba bɔnsɔɛ ya ma.
7 Sese mu bama Isirayila bɔnsɔɛ nde kɛ
ra, a findi bɔnsɔɛ gbɛtɛ kɛ ra. Birin a
benba kɛ nan xun makantama.
8 Di ginɛ kɛ kanyi xa dɔxɔ xɛmɛ xɔn
naxan na xabilɛ nde kui a baba bɔnsɔɛ
ya ma.
9 Sese mu bama Isirayila bɔnsɔɛ nde kɛ
ra, a findi bɔnsɔɛ gbɛtɛ kɛ ra. Birin a
benba kɛ nan xun makantama.»
10 Selofexadi xa di ginɛe naxa Alatala xa
yaamari suxu alɔ Munsa a fala ki naxɛ.
11 E xilie nan ya: Maxala, Tirisa, Xogala,
Milika, nun Nowa. E birin naxa dɔxɔ e
dɛɛxɔe xɔn ma.
12 E dɔxɔ Manasi xa di xabilɛe nan xɔn
ma. Na kui e kɛ naxa lu e benba Yusufu
bɔnsɔɛ.
13 Alatala xa sɛriyɛ nun yaamarie nan
na ki a naxee fixi Munsa ma, katarabi
Isirayila ma, e nu na Mowaba fiili ma
tɛmui naxɛ, Yurudɛn xure fɛ ma, Yeriko
ya tagi.

Tawureta Munsa Annabi Munsa xa Masenyi Dɔnxɔɛ

Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Ala a xa masenyi singee fixi won ma Annabi Munsa nan saabui ra. Na masenyi dɔxɔ suulie findixi kitaabui keren nan na, naxan xili falama Tawureta Munsa. A dɔxɔ singe Ala xa ɲama fɔlɔ ki nan masenma. Ala to Annabi Iburahima sugandi, a a xɛɛ Kanaan bɔxi ma, a xa die naxa findi bɔnsɔɛ belebele ra mɛnni. Annabi Yaxuba waxati, kaamɛ naxa din bɔxi ra e nu dɛnnaxɛ. Annabi Yaxuba xa die naxa siga Misira bɔxi ma baloe fende. Ala naxa a ragiri, e xa e xunya Yusufu li naa. Annabi Yusufu naxa e mali a fanyi ra.

Ala naxa na bɔnsɔɛ mali han e findi si belebele ra. Ɲɛ wuyaxi to dangi, Misira mangɛ naxa gaaxu fɔlɔ e ya ra. A naxa e findi konyie ra alako e naxa nɔ Misirakae ra. Na konyiya naxa bu han Ala Annabi Munsa xɛɛ tɛmui naxɛ. Ala naxa a mali xɔrɛya fide a xa mixie ma. E naxa mini Misira bɔxi ma Ala sɛnbɛ saabui ra, naxan baa bɔtini maba alako e xa a igiri e sanyi ra.

Na kaabanako belebele xanbi, Ala naxa e xun ti Kanaan bɔxi ra, a dɛnnaxɛ fi e ma. Kira ra, Ala naxa mini e ma Turusinina geya fari. A naxa a xa yaamari fu fi Annabi Munsa ma, e sɛbɛxi gɛmɛ walaxɛ ma. Ala man naxa sɛriyɛ gbɛtɛ fala Annabi Munsa bɛ alako ɲama xa lu e Marigi sagoe. Kɔnɔ ɲama naxa Alatala matandi sanya wuyaxi gbengberenyi ma. Na taruxui birin sɛbɛxi Tawureta Munsa nan kui.

Beenun e xa Kanaan bɔxi sɔtɔ, Annabi Munsa naxa e malan yire keren. Mɛnni a naxa yi taruxui birin madɔxɔ e bɛ. A man naxa gbilen Ala xa sɛriyɛ birin ma alako e naxa nɛɛmu a ma Kanaan. A to gɛ na birin tagi raba e bɛ, e naxa laayidi tongo birafe ra Ala xa sɛriyɛ fɔxɔ ra. Na masenyi dɔxɔ suuli nde birin xili falama, «Annabi Munsa xa masenyi dɔnxɔɛ.» Na dangi xanbi, Annabi Munsa naxa laaxiraya geya fari.

Yi kitaabui lɔnni fima won ma alako won xa Ala xa sɛriyɛ kolon. Ala xa won mali na kolonfe ra. Amina.

Tawureta Munsa Annabi Munsa xa Masenyi Dɔnxɔɛ

Annabi Munsa xa masenyi singe

Kelife Xorebe geya

1 Wɔyɛnyie nan yi ki, Annabi Munsa naxan masen Isirayilakae birin bɛ. Na tɛmui a nu na Yurudɛn sogetede biri ra, gbengberenyi ma naxan na Araba, Sufi ya tagi, Paran, Tofeli, Laban, Xaseroti, nun Disahabi longori.

2 Keli Xorebe geya han Kadesi Barineya kira ra minife ra Seyiri geyae biri, xi fu nun keren ɲɛrɛ na a ra.

3 E xa keli ɲɛ tongo naani nde ma Misira, a kike fu nun keren nde, xi singe, Annabi Munsa naxa Alatala xa yaamari masen Isirayilakae bɛ.

4 Na tɛmui Annabi Munsa nu bara xutu sɔtɔ Sixɔn ma, Amori mangɛ, naxan nu sabatixi Xɛsibɔn, a nun Ogo, Basan mangɛ, naxan nu sabatixi Asataroti nun Edereyi.

5 Yurudɛn sogetede biri Mowaba bɔxi ma, Annabi Munsa naxa Ala xa sɛriyɛ tagi raba e bɛ. Na wɔyɛnyi nan yi ki.

6 «Won nu na Xorebe geya yire tɛmui naxɛ, won Marigi Alatala yi nan masen won bɛ, ‹Wo bara bu yi geya bun ma.

7 Wo ti kira xɔn ma fa. Wo xa siga geya ma Amorikae na dɛnnaxɛ, nun na longori birin, Araba bɔxi ma, geya biri, Sefela nun Negewi biri, baa dɛ ra, han Kanaan bɔxi ma, han Liban sa dɔxɔ Efirati xure belebele ra.

8 Wo xa na bɔxi mato, n naxan fixi wo ma. Wo siga, wo xa na tongo, barima n tan Alatala yati nan na bɔxi laayidi tongoxi wo benbae bɛ, Iburahima, Isiyaga, a nun Yaxuba, a nun e bɔnsɔɛ birin hali e dangi xanbi.›»

Annabi Munsa xa kiitisae

9 «Na tɛmui n yi nan fala wo bɛ, ‹N tan
keren mu nɔma wo xa fe nɔde.
10 Wo Marigi Alatala bara wo ragbo yɛ.
Yakɔsi wo bara gbo yɛ alɔ tunbuie naxee
na koore ma.
11 Wo benbae Marigi Alatala xa wo
rawuya han. A xa baraka sa wo xa fe alɔ
a masen ki naxɛ.
12 N tan keren nɔma wo xa kalamuie
makiitide di?
13 Wo kuntigi lɔnnilae sugandi, naxee
kolonxi wo bɔnsɔɛe ya ma. N nee nan
findima ɲama yareratie ra.›
14 Wo naxa n yaabi, a n ma maɲɔxunyi,
a maɲɔxun fanyi na a ra.
15 N naxa wo xa yareratie tongo, wo xa
kuntigi lɔnnila naxee kolonxi wo bɔnsɔɛ
ya ma. N naxa e findi mixi wulu, mixi
kɛmɛ, mixi tongo suuli, mixi fu xunyie ra.
N naxa e findi yareratie ra wo bɔnsɔɛe ya
ma.
16 Na tɛmui n naxa yaamari so wo maki-
itimae yi ra. N naxɛ, ‹Wo xa wo tuli mati
wo baribooree ra. Wo xa birin makiiti
sɛriyɛ kɛɲa ma, wo ngaxakerenyie tagi
nun e tan nun xɔɲɛe tagi.
17 Wo naxa ti mixi yo xɔn ma kiiti sade.
Wo naxa xurunyi nun gboe mato. Wo
naxa gaaxu mixi yo ya ra, barima kiitisa
na Ala nan na. Xa kiiti sa xɔrɔxɔ wo bɛ
han, wo fa a ra n xɔn, n tan kiiti sama.›
18 Na ki n bara fe birin masen wo bɛ, a
lan wo xa naxan naba.»

Ala matandife Kadesi

19 «Na to dangi, won naxa keli Xorebe
geya, won mini gbengberenyi magaaxuxi
ra wo bara dɛnnaxɛ to. Won naxa bira
kira fɔxɔ ra naxan sigama Amori geyae
biri ra, alɔ won Marigi Alatala a masen
won bɛ ki naxɛ. Won naxa so Kadesi
Barineya.
20 N naxa a fala wo bɛ, ‹Wo bara Amori
geyae li, won Marigi Alatala dɛnnaxɛ fixi
won ma.
21 Wo a mato, wo Marigi Alatala bara
yi bɔxi ti won ya i. Wo siga, wo xa
na tongo alɔ wo benbae Marigi Alatala a
falaxi wo bɛ ki naxɛ. Wo naxa gaaxu, wo
xa limaniya.›»
22 «Na tɛmui, wo birin naxa fa n yire,
wo fa a fala n bɛ, ‹Won xa mixie xɛɛ, e
xa siga yi bɔxi ma, e xa naa rabɛn. Na
xa findi nee fan ma wali ra, alako won xa
a kolon won lan won xa won ɲɛrɛ kira
naxan xɔn a nun won sigama taa naxee.›
23 Wo xa maɲɔxunyi naxa findi n bɛ fe
fanyi ra. Na nan a to n naxa xɛmɛ mixi fu
nun firin mayegeti wo ya ma, wo bɔnsɔɛ
keren keren ma tagi.
24 E naxa siga geyae biri ra han e naxa
gulunba li naxan xili Esekoli. E naxa naa
rabɛn.
25 E naxa yi bɔxi bogisee ba, e fa e
masen won bɛ. E naxa dɛntɛgɛ sa won
bɛ yi ki, ‹Won Marigi Alatala bɔxi fanyi
nan fixi won ma.›
26 Kɔnɔ wo mu tin tede, wo naxa tondi
wo Marigi Alatala xa yaamari ra.
27 Wo a maxɔrɔxɔ nɛ wo xa kiri banxie
kui. Wo naxa a fala, ‹Xɔnnanteya na
xɛɛxi, Alatala won tongoxi Misira bɔxi
ma. A wama won sofe Amorikae nan yi
ra alako e xa won halaki.
28 Won sigama minden? Limaniya mu
na won bɛ, barima won ngaxakerenyie
bara a fala won bɛ a mɛnnikae sɛnbɛ gbo.
E man gbangbalan won bɛ, nun na taae xa
fe maxɔrɔxɔ. Tɛtɛ naxan naa rabilinxi, a
ite han. Muxu Anaki bɔnsɔɛe yati to nɛ.›»

29 «N naxa a fala wo bɛ, ‹Wo naxa siikɛ.
Wo naxa gaaxu e ya ra!
30 Wo Marigi Alatala naxan ɲɛrɛma wo
ya ra, a gere soma nɛ wo bɛ alɔ a a rabaxi
wo ya xɔri ki naxɛ Misira bɔxi ma han
gbengberenyi ma.
31 Wo man bara a to, wo Marigi Alatala
faxi nɛ wo ra alɔ xɛmɛ a xa di xaninma ki
naxɛ, wo ɲɛrɛxi kira naxan birin na han
wo naxa fa be li.
32 Kɔnɔ na birin kui, wo mu nu laxi wo
Marigi Alatala ra.
33 A tan nan ti wo ya ra, a yire fen wo
bɛ wo luma dɛnnaxɛ. Kɔɛ ra a tan nan nu
kira iyalanma wo bɛ tɛ ra. Yanyi fan na,
a findi nuxui ra, a ti wo ya ra.
34 Alatala naxa wo xurutuxurutu xui
mɛ. A xa xɔnɛ kui, a naxa a rakali,
35 «Yi mixi kobi yo mu soma yi bɔxi
fanyi ma, n naxan laayidixi wo babae bɛ
36 fo Kalebi, Yefune xa di. A tan a toma
nɛ. A bɔxi dɛnnaxɛ ɲɛrɛxi, na findima nɛ
a gbe nun a bɔnsɔɛ gbe ra, barima a bara
bira n tan Alatala xa kira fɔxɔ ra.»›»

37 «Wo tan xa fe ra Alatala bara xɔnɔ n
fan ma. A naxa a masen, ‹I tan yɛtɛ yati
mu soma yi bɔxi ma.
38 Yosuwe, Nunu xa di, i malima, nan
fama sode. Limaniya fi a ma, barima a
tan nan tima Isirayilakae ya ra yi bɔxi
masɔtɔfe ra, a xa findi e kɛ ra.
39 Wo xa die, wo a falaxi naxee bɛ, e
findima geelimanie ra. E tan naxan mu
fe kobi nun fe fanyi tagi raba kolonxi, e
tan nan fama sode na bɔxi ma. N fama
na bɔxi fide e tan nan ma. A findima e
tan nan gbe ra.
40 Kɔnɔ wo tan man xa wo mafindi
gbilenfe ra gbengberenyi biri ra, sigafe
Kale baa mabiri.›»
41 «Wo naxa a yaabi, ‹Muxu bara findi
yunubitɔɛ ra Alatala ya i, kɔnɔ yakɔsi
muxu fa wama sigafe gere sode nɛ, alɔ
muxu Marigi Alatala muxu yamarixi a ra
ki naxɛ.› Kankan naxa geresose tongo,
barima wo a maɲɔxun nɛ a yi geya taa
masɔtɔfe a findima sɔɔnɛya ra.
42 Na nan a to Alatala naxa a masen n
bɛ, ‹A fala e bɛ, wo naxa siga gere sode
de, barima n mu na wo ya ma. Wo naxa
siga de, wo yaxuie naxa fa wo bɔnbɔ.›
43 N yi marasi fixi nɛ wo ma, kɔnɔ
wo mu tin wo tuli matide n na. Wo
naxa Alatala xui matandi, wo naxa te yɛtɛ
igboɲa kui geya fari.
44 Na tɛmui Amorika naxee nu sabatixi
geya fari e naxa mini wo gerede alɔ kumi
dinma mixi ra ki naxɛ. E naxa wo bɔnbɔ
keli Seyiri han Horoma.
45 Wo to gbilen, wo naxa wa Alatala ya
i, kɔnɔ Alatala mu a tuli mati wo wa xui
ra.
46 Wo man naxa lu Kadesi, wo bu naa
alɔ wo singe bui naxan naba.»

2

Isirayilakae taae mabilinfe

1 «Na xanbi won naxa gbilen gbeng-
berenyi kira suxu ra sigafe Kale Baa
mabiri, alɔ Alatala a masen n bɛ ki naxɛ.
Won naxa xi wuyaxi raba Seyiri geyae
rabilinyi.»
2 «Alatala naxa a fala n bɛ,
3 ‹Wo bara yi geya mabilin a gbe ra. Wo
wo mafindi sigafe ra kɔɔla ma.›
4 A naxa a fala n bɛ n xa yi yaamari
fi wo ma. Wo fama dangide Seyiri bɔxi
sɛɛti ma, wo ngaxakerenyie na dɛnnaxɛ,
Esayu bɔnsɔɛ. E fama nɛ gaaxude wo ya
ra, kɔnɔ wo wo yɛtɛ masuxu e gerefe ra,
5 barima n mu sese soma wo yi ra e xa
bɔxi ma, hali sanyi tide. N bara Seyiri
geyae fi Esayu ma.
6 Wo na wa donse nun ye naxan xɔn fo
wo a sara e ma gbeti ra.
7 Wo Marigi Alatala bara baraka sa wo
wali fɔxi. A bara a ɲɔxɔ sa wo xa fe xɔn
ma wo nu yi gbengberenyi igirima tɛmui
naxɛ. Yi ɲɛ tongo naani bun ma, wo birin
nan nu a ra. Sese xa fe mu xɔrɔxɔ wo
ma.»
8 «Won naxa dangi won ngaxakerenyie
ra yire makuye, Esayu bɔnsɔɛ naxan
sabatixi Seyiri bɔxi ma. Won man naxa
dangi Araba, Elata, Esiyon Geberi kira ra
yire makuye. Na xanbi won naxa won
mafindi, won Mowaba gbengberenyi kira
suxu.»
9 «Alatala naxa a fala n bɛ, ‹Wo naxa
gere giri Mowabakae ma de. Wo naxa
gere ti e bɛ de, barima n mu fama sese
sode wo yi ra e xɔnyi. N bara Ari bɔxi fi
Loti ma.›»
10 Singe ra, Emikae nan nu na Ari bɔxi
ma. Ɲama gbangbalanyi nan nu e ra. E
wuya, e fan kuya alɔ Anaki bɔnsɔɛe.
11 Mixi ndee naxa e maɲɔxun Refakae
ra, naxee maniya Anaki bɔnsɔɛe ra, kɔnɔ
Mowabakae nu e xilima nɛ Emikae.
12 Naxan findi Seyiri bɔxi ra, Xorikae
nan singe nu na naa. Esayu bɔnsɔɛ naxa
e masuxu, e e faxa. E tan naxa sabati
naa. Isirayilakae fan fama na mɔɔli nan
nabade bɔxi ma Alatala na dɛnnaxɛ fi e
ma.
13 «Alatala naxa a fala n bɛ, ‹Yakɔsi, wo
keli, wo xa Serede xure igiri.›» Won naxa
na raba.
14 Ɲɛ tongo saxan nun solomasaxan
dangi nɛ kabi won keli lɔxɔɛ Kadesi
Barineya han won giri lɔxɔɛ Serede xure
ra. Na waxati kui geresoe naxee nu na,
nee birin nu bara faxa alɔ Alatala a rakali
e bɛ ki naxɛ.
15 Alatala naxa e tuxunsan han e birin
naxa halaki.
16 Na geresoe to bara halaki ɲama tagi,
17 Alatala naxa a masen n bɛ,

18 «Wo fa sigafe dangide Mowaba naaninyi nan na sigafe Ari bɔxi ma.
19 Wo makɔrɛma nɛ Amonikae ra. Wo naxa gere giri e ma de. Wo naxa e fen gere ra, barima n mu fama sese sode wo yi ra e xa bɔxi ma. N naa fixi Loti bɔnsɔɛ nan ma.»
20 E nu yi bɔxi maŋɔxunxi Refakae nan gbe ra. Kabi tɛmui xɔnnakuye Refakae nan nu sabatixi naa. Amonikae nu e xilima nɛ Samisumikae.
21 Ŋama sɛnbɛma nan nu lanxi e ma, e wuya, e man gbangbalan alɔ Anaki bɔnsɔɛ. Kɔnɔ Alatala naxa e halaki Amonikae saabui ra. Naa naxa findi Amonikae gbe ra, e naxa sabati naa.
22 Alatala naxa na mɔɔli raba Esayu xa die bɛ naxee sabatixi Seyiri bɔxi ma. A to nu Xorikae halakima e saabui ra, naa naxa findi e gbe ra. E sabatixi mɛnni nɛ han yakɔsi.
23 Naxan findi Awikae tan na, naxee nu sabatixi taae kui han Gasa, e naxa halaki Kafatorokae saabui ra. Naa naxa findi Kafatorokae gbe ra, e naxa sabati naa. Kafatorokae naxa keli Kafatoro.
24 Alatala naxa a masen won bɛ, «Wo ti kira xɔn ma, wo xa Arinon xure igiri. Wo a mato, n bara Sixɔn Amorika Xɛsibɔn mangɛ so wo yi ra nun a xa bɔxi. Yakɔsi, wo na tongo, wo e gere.
25 To n fama nɛ wo xa fe magaaxui lude duniŋa mixi birin ma. E na wo xili mɛ, e fama nɛ sɛrɛnde gbirigbiri.»

Sixɔn mangɛya sɔtɔ ki

26 «N xɛɛra xɛɛ nɛ Sixɔn, Xɛsibɔn mangɛ ma, kelife ra Kedemoti gbengberenyi ma. N naxa yi bɔŋɛsa masenyi ti a bɛ,
27 ‹Muxu wama i xa bɔxi igirife. Muxu muxu ŋɛrɛma kira nan tun xɔn ma. Muxu mu sigama kɔɔla ma, muxu mu sigama yirefanyi ma.
28 Muxu donse nun ye naxan minma, muxu fama nɛ a birin sare fide i ma gbeti ra. A lu kansan muxu xa dangi i xa bɔxi ma muxu sanyi ra.
29 Esayu bɔnsɔɛe naxee sabatixi Seyiri bɔxi ma, nun Mowabakae naxee sabatixi Ari bɔxi ma, nee naxa muxu sagoe sa dangife ra e xa bɔxi ma. I fan xa muxu sagoe sa muxu xa Yurudɛn xure igiri, muxu xa so bɔxi ma muxu Marigi Alatala dɛnnaxɛ fixi muxu ma.›
30 Kɔnɔ Xɛsibɔn mangɛ Sixɔn naxa tondi muxu sagoe fide dangife ra a xa bɔxi ma, barima wo Marigi Alatala nu bara a xaxili raxɔrɔxɔ. A naxa a bɔŋɛ balan alako a xa a so wo yi ra alɔ wo a toxi ki naxɛ to.»
31 «Alatala naxa a fala n bɛ, ‹I bara a to, n bara gɛ Sixɔn nun a xa bɔxi sode i yi ra. Naa tongo i gbe.›
32 Sixɔn nun a xa ŋama birin naxa keli fafe ra won gerede Yahasi.
33 Won Marigi Alatala naxa e so won yi ra xunnakeli kui. Won naxa nɔla sɔtɔ e ma, a tan, a xa die a nun a xa ŋama birin.
34 Won naxa na taae birin suxu, won naxa e birin kana. Won man naxa xɛmɛe, nun ginɛe, a nun dimɛe birin faxa. Won mu mixi yo lu a ŋiŋɛ ra,
35 kɔnɔ won mu sese tongo fo xurusee a nun se xɔri naxee nu na na taae kui.
36 Keli Aroweri Arinon xure dɛ ra, a nun taa naxan na geya lanbanyi, sigafe ra han Galadi, taa yo sɛnbɛ mu dangi won na. Won Marigi Alatala naxa a birin so won yi ra.
37 Kɔnɔ wo mu wo makɔrɛ Amonikae xa bɔxi ra, Yaboko xure dɛ birin, taa naxee na geya fari, a nun Alatala tɔnyi dɔxɔ won ma bɔxi naxee gerefe ra.»

3

Basan bɔxi masɔtɔ ki

1 «Won naxa won mafindi tefe ra Basan kira xɔn ma. Ogo, Basan mangɛ, naxa mini won gerede Ederi, a tan nun a xa ŋama birin.
2 Alatala naxa a fala n bɛ, ‹I naxa gaaxu a ya ra, barima n a niyama nɛ i xutu sɔtɔ a tan nun a xa ŋama birin ma nun a xa bɔxi. I xa nɔ a ra alɔ i a rabaxi Amorikae xa mangɛ Sixɔn na ki naxɛ.›
3 Won Marigi Alatala naxa a niya won xa xutu sɔtɔ Basan mangɛ Ogo nun a xa ŋama birin ma. Won naxa e birin faxa, mixi yo mu lu.
4 Na tɛmui won nu bara e xa taae birin suxu. Na taa yo mu lu won mu dɛnnaxɛ suxu, taa tongo senni na a ra naxan na Aragobo rabilinyi. Na taa birin nu na Ogo xa mangɛya nan bun ma Basan bɔxi ma.

5 Na taae birin nu rabilinxi tɛtɛ itexie
nan na, nun naadɛ mabalanxie ra. Taa
gbegbe fan nu na tɛtɛ mu nu naxee
rabilinxi.
6 Won naxa na longori taa birin kana
alɔ won a raba Xɛsibɔn, Sixɔn mangɛ xa
bɔxi ra ki naxɛ. Won naxa xɛmɛe, nun
ginɛe, a nun dimɛe birin faxa,
7 kɔnɔ won naxa e xa xurusee nun e
harige tan xanin.»
8 «Won a raba na ki nɛ. Na waxati won
naxa bɔxie rasuxu, naxee nu na Yurudɛn
sogetede biri, Amorikae xa mangɛ firinyie
yi ra. Na longori keli Arinon xure han
Xerimon geya.
9 Sidɔnkae na geya xili falama nɛ
Siriyon. Amorikae tan na xili falama
Seniri.
10 Taa naxee birin na lanbanyi ma, won
naxa e birin masɔtɔ, a nun Galadi bɔxi
rabilinyi birin, sigafe ra Basan ma sa dɔxɔ
Salika nun Ederi ra. Na taa birin nu na
Ogo xa mangɛya nan bun ma Basan bɔxi
ma.
11 Basan mangɛ Ogo nan keren mu faxa
Refakae ya ma. A xa wure sade nu na
Raaba nɛ, Amonikae xa mangataa. A kuyɛ
nu sigaxi nɔngɔn solomanaani, a igboe
nɔngɔn naani.»

Galadi nun Basan bɔxi itaxunyi

12 «Na tɛmui won naxa xutu sɔtɔ na
bɔxi ma. Kelife Aroweri sigafe ra Arinon
xure ma, a nun Galade geya sɛɛti, nun a
taae, n naxa na birin so Ruben nun Gadi
bɔnsɔɛ yi ra.
13 N naxa Galade sɛɛti dɔnxɔɛ nun Ogo
xa mangɛya naxan na Basan bɔxi ma
so Manasi bɔnsɔɛ sɛɛti yi ra. Aragobo
rabilinyi nun Basan nu kolonxi Refakae
xa bɔxi nan na.
14 Manasi xa di Yayiri naxa Aragobo
bɔxi findi a gbe ra, han Gesurikae nun
Maakakae naaninyi ra. A naxa a xili sa
Basan xun ma, naxan xili falama han
yakɔsi Yayiri taa.
15 N naxa Galade so Makiri yi ra.
16 N naxa Galade sɛɛti so Ruben bɔnsɔɛ
a nun Gadi bɔnsɔɛ yi ra, han a sa dɔxɔ
Arinon xure ra. Xure nan na naaninyi ra,
han a sa dɔxɔ Yaboko xure ra Amonikae
naaninyi ra,
17 a nun Araba bɔxi naxan nun Yurudɛn
naaninyi baxi, keli Kinereti Baa ma, a sa
dɔxɔ Araba Fɔxɛ Baa ra, naxan na Pisiga
lanbanyi ma sogetede.»
18 «Na tɛmui n naxa yi yaamari fi wo
ma, ‹Wo Marigi Alatala bara yi bɔxi fi
wo ma alako a xa findi wo gbe ra. Wo
tan xɛmɛ kɛndɛe, wo findima nɛ wo
ngaxakerenyi Isirayilakae xa sɔɔrie ra.
19 Wo xa ginɛe nun wo xa diyɔrɛe, nun
wo xa xurusee nan gbansan fama lude
taae kui n naxee soxi wo yi ra. N na a
kolon xurusee gbegbe na wo yi ra.
20 Wo sɔɔriŋa rabama nɛ han wo Marigi
Alatala malabui fima wo ngaxakerenyie
ma tɛmui naxɛ. Wo Marigi Alatala bɔxi
fima e ma Yurudɛn naakiri nan ma. Na
tɛmui kankan fama gbilende a xa bɔxi ma
n naxan soxi a yi ra.›»
21 «Na tɛmui n naxa yaamari so Yosuwe
yi ra. N fa a fala a bɛ, ‹I ya bara fee birin
to i Marigi Alatala naxee rabaxi yi mangɛ
firinyie ra. Alatala fama nɛ na rabade
mangataa birin i na dangi dɛnnaxɛ.
22 I naxa gaaxu e ya ra, barima i Marigi
Alatala nan fama e gerede wo bɛ.›»

Annabi Munsa mu soma Kanaan

23 «Na tɛmui n naxa Alatala maxandi,
24 ‹N Marigi Alatala, i bara i xa
fisamanteya nun i sɛnbɛ masen i xa konyi
bɛ. Ala gbɛtɛ yo mu na koore ma a
nun bɔxi naxan nɔma i fɔxi a nun i xa
kaabanakoe rabade.
25 N bara i mayandi, a lu n xa nɔ
Yurudɛn xure igiride, alako n xa na bɔxi
fanyi nun a xa geya fanyie to naxan na
naakiri ma, a nun Liban.›
26 Kɔnɔ wo tan xa fe ra, Alatala naxa
xɔnɔ n ma. A mu n danxun. Alatala naxa
a fala n bɛ, ‹A mu lan i xa yi wɔyɛnyi fala
n bɛ sɔnɔn.
27 Te Pisiga geya xuntagi, i xa soge-
gorode biri, kɔɔla biri, yirefanyi biri, a
nun sogetede biri mato, kɔnɔ i xa a kolon
a fanyi ra i mu Yurudɛn igirima.
28 I xa yaamari so Yosuwe yi ra, i xa
limaniya nun sɛnbɛ fi a ma, barima a tan
nan fama tide ɲama ya ra Yurudɛn igirife
ra. I bɔxi naxan toma, Yosuwe fama nɛ
na bɔxi sode Isirayila yi ra, a findi e kɛ
bɔxi ra.›

29 Na nan a toxi, won naxa lu gulunba
Beti Peyori yatagi.

4

Ala xa sɛriyɛ rabafe

1 «Yakɔsi, Isirayila, wo wo tuli mati.
Wo xa bira sɛriyɛ nun yaamari fɔxɔ ra
n wo xaranfe naxee ra yi ki, alako wo
xa simaya sɔtɔ, wo man xa bɔxi sɔtɔ wo
babae Marigi Alatala naxan fixi wo ma.
2 Wo naxa sese sa yaamari xun, n naxan
falaxi wo bɛ. Wo man naxa sese ba a
ra. Wo xa wo Marigi Alatala xa yaamari
rawali alɔ n na falaxi wo bɛ ki naxɛ.»
3 «Wo yae bara fee to Alatala naxee
rabaxi Peyori. Wo Marigi Alatala bara
mixi birin faxa naxee Bali batuxi Peyori.
4 Kɔnɔ wo tan naxee biraxi wo Marigi
Alatala xa fe fɔxɔ ra, wo birin man na
simaya kui han to.»
5 «Wo a kolon, n bara wo xaran sɛriyɛ
nun yaamari ra alɔ n Marigi Alatala a
yamarixi n na ki naxɛ, alako wo xa a raba
bɔxi ma dɛnnaxɛ findima wo gbe ra.
6 Wo xa a ti xɔri ma, wo xa a raba, a xa
findi lɔnni ra wo bɛ, a xa xaxili fi wo ma.
Si gbɛtɛe na yi sɛriyɛe kolon, e fama nɛ
a falade, ‹Yi si findixi lɔnnila fanyie nan
na.›
7 Si mundun xa ala makɔrɛxi a ra alɔ
won Marigi Alatala a makɔrɛma won na
ki naxɛ won na a maxandi tɛmui naxɛ?
8 Sɛriyɛ nun yaamari tinxinxi na si
mundun bɛ alɔ won ma sɛriyɛ n naxan
soxi wo yi ra yi ki?
9 Wo xa fee ragata wo xaxili ma lɔxɔɛ
birin wo xa simaya kui, wo naxee toxi.
Wo naxa nɛɛmu nee ma, e naxa ba wo
bɔɲɛ ma. Wo xa e masen wo xa die nun
wo xa mamadie bɛ.»
10 «Wo wo maɲɔxun lɔxɔɛ ma wo ti wo
Marigi Alatala ya i lɔxɔɛ naxɛ, Xorebe
geya fari. Na lɔxɔɛ Alatala naxa a fala n
bɛ, ‹Ɲama birin xa malan n yire. N xa n
ma sɛriyɛ fala e bɛ alako e xa gaaxu n ya
ra e xa duniɲɛigiri kui. E man xa a xaran
e xa die fan na.›
11 Wo naxa wo maso geya bunyi ra. Tɛ
nu bara din geya ra han koore ma. Dimi,
nuxui, nun kunda naxa goro.
12 Alatala naxa wɔyɛn wo bɛ tɛ tagi. Wo
naxa a wɔyɛn xui mɛ, kɔnɔ wo mu sese to.
Wo nu a xui nan tun mɛma.
13 A naxa a xa saatɛ masen wo bɛ, wo
naxan nawalima. A naxa na yaamari fu
sɛbɛ gɛmɛ walaxɛ firinyi ma.
14 Na waxati, Alatala naxa n yaamari n
xa wo xaran sɛriyɛ nun yaamari ra, alako
wo xa a raba bɔxi ma naxan findima wo
gbe ra.»
15 «Wo naxa wo yɛtɛ ranɛɛmu lɔxɔɛ
ma de Alatala wɔyɛn wo bɛ lɔxɔɛ naxɛ,
Xorebe geya fari tɛ tagi, wo mu a gundi
yati to.
16 Wo naxa findi yunubitɔɛ ra de kuyee
yailanfe ra, naxee misaalixi xɛmɛ, ginɛ,
17 sube, xɔni,
18 bubusee nun yɛxɛe ra naxee na ye
ma.
19 Wo naxa wo yae rate koore ma de,
soge batufe ra, xa na mu a ra kike, xa na
mu a ra tunbuie. Se naxee birin na koore
ma, wo naxa wo igoro e bɛ, wo naxa e
batu. Wo Marigi Alatala nee daaxi si birin
nan bɛ, naxee na duniɲa ma.
20 Kɔnɔ wo tan, Alatala wo ramini nɛ fe
xɔrɔxɔɛ kui Misira bɔxi ma alako wo xa
findi a xa ɲama ra, alɔ wo na ki naxɛ to
lɔxɔɛ.»
21 «Alatala naxa xɔnɔ n ma wo xa fe ra.
A naxa a kali a n mu Yurudɛn igirima, n
mu fama sode yi bɔxi fanyi ma wo Marigi
Alatala naxan fixi wo ma kɛ ra.
22 N tan, n fama faxade yi bɔxi nan ma.
N mu fama Yurudɛn igiride feo. Kɔnɔ wo
tan fama nɛ a igiride, na bɔxi fanyi findi
wo gbe ra.
23 Wo xa wo ɲɛngi sa wo yɛtɛ xɔn ma
alako wo naxa nɛɛmu wo Marigi Alatala
xa saatɛ ma a naxan tongoxi wo bɛ. Wo
naxa kuye yo yailan wo Marigi Alatala
naxee ratɔnxi wo ma,
24 barima wo Marigi Alatala luma alɔ
tɛ naxan se kanama, a mu wama a firin
boore xɔn ma.»
25 «Wo na die nun mamadie sɔtɔ tɛmui
naxɛ, wo na bu ki naxɛ bɔxi ma, xa wo
kuye yailan se nde misaali ra, xa wo fe
ɲaaxi raba wo Marigi Alatala ya i naxan
mu rafan a ma,
26 koore nun bɔxi nan na won seede
ra to lɔxɔɛ, wo fama nɛ faxade mafuren
bɔxi ma naxan fama findide wo gbe ra

Yurudɛn naakiri ma. Wo mu fama simaya sɔtɔde, wo halakima nɛ.
27 Alatala wo rayensenma nɛ ɲamanɛe
ma. Wo si fama nɛ xurunde ɲamae tagi
Alatala na wo xanin dɛnnaxɛ.
28 Mɛnni wo fama kuyee nan batude,
mixie naxee yailanxi wuri ra, xa na mu
a ra gɛmɛ, kuye naxee mu nɔma se tode,
e mu fe mɛma, e mu e dɛgema, e mu se
xiri mɛma.
29 Mɛnni wo fama nɛ wo Marigi Alatala
fende. Wo a toma nɛ xa wo a fen wo bɔɲɛ
fanyi ra, wo ɲanige birin na.
30 Wo xa tɔɔrɛ kui na fe birin wo lima
nɛ. Na tɛmui wo fama gbilende wo Marigi
Alatala ma, wo a xui mɛma nɛ,
31 barima wo Marigi Alatala, Ala na a
ra naxan kinikinima mixi ma, naxan mu
wo rabɛŋinma, naxan mu wo halakima.
A mu fama nɛɛmude saatɛ ma a rakali
naxan na wo babae bɛ.»
32 «Wo wo maɲɔxun fe forie ma naxee
bara dangi duniɲa ma kabi Ala adama
daaxi tɛmui naxɛ. Fe kaabanakoe gbɛtɛ
fan bara raba na xanbi ra? Nde bara na
fe mɔɔli maniyɛ mɛ sinden?
33 Ɲama gbɛtɛ nde na na ba, naxee bara
Ala xui mɛ tɛ tagi, a man fa simaya sɔtɔ
alɔ naxan bara raba wo tan bɛ?
34 Ala mundun bara ɲama ba ɲama
gbɛtɛ yi ra ɲaxankatɛ ra, tɔnxuma ra,
kaabanakoe ra, gere belebele ra, fe ma-
gaaxuxie ra, alɔ wo Marigi Alatala naxan
naba wo bɛ Misira bɔxi ma wo ya xɔri?»
35 «Na bara fiixɛ wo bɛ alako wo xa la
a ra a Alatala keren peti nan Ala ra, Ala
gbɛtɛ yo mu na fo a keren.
36 A naxa a xui ramini koore ma alako
wo xa gaaxu a ya ra. A naxa tɛ belebele
masen wo bɛ bɔxi fari, a wɔyɛn wo bɛ a
tagi.
37 A naxa wo babae xanu, a naxa e
bɔnsɔɛ fan sugandi hali e dangi xanbi. Na
nan a toxi a wo raminixi sɛnbɛ ra Misira
bɔxi ma.
38 A sie keri wo bɛ naxee sɛnbɛ gbo wo
tan bɛ, a e xa bɔxi so wo yi ra kɛ ra alɔ
wo a toxi ki naxɛ to.
39 Wo lan nɛ wo xa a kolon to lɔxɔɛ wo
bɔɲɛ kui, a Alatala keren peti nan na Ala
ra koore nun bɔxi ma. Ala gbɛtɛ mu na
na fo a keren.
40 Wo a xa sɛriyɛ nun a xa yaamari
rabatu, n naxan sofe wo yi ra to lɔxɔɛ,
alako wo xa hɛɛri sɔtɔ wo tan nun wo
bɔnsɔɛ, hali wo dangi xanbi, alako wo
man xa simaya xɔnkuye sɔtɔ bɔxi ma
wo Marigi Alatala dɛnnaxɛ fixi wo ma
abadan.»

Mixi ratanga taae

41 Annabi Munsa naxa taa saxan
sugandi Yurudɛn sogetede biri.
42 Nee naxa findi mixi ratanga taae ra
faxatie bɛ naxee faxɛ tima, kɔnɔ e mu
a ɲanigexi. Na faxɛti nɔma lude yi taa
keren keren na ma kui alako a nii xa
ratanga gbeɲɔxɔɛ ma.
43 Na taae findi Beteseri nan na gbeng-
berenyi ma geya fari, Rubenkae xɔnyi,
Ramoti taa naxan na Galede, Gadikae
xɔnyi, a nun Golan, taa naxan na Basan
bɔxi ma Manasikae xɔnyi.

Annabi Munsa xa masenyi firin nde

44 Ala xa sɛriyɛ nan ya, Annabi Munsa
naxan masenxi Isirayilakae bɛ.
45 Masenyi, sɛriyɛ, nun yaamari nan ya,
Annabi Munsa naxan fala Isirayilakae bɛ
e nu minima Misira bɔxi ra tɛmui naxɛ.
46 Na tɛmui, e nu na Yurudɛn naakiri
nan ma, gulunba Beti Peyori ya tagi,
Amorikae xa mangɛ Sixɔn xa bɔxi ma.
Sixɔn nu sabatixi Xɛsibɔn nɛ. Annabi
Munsa nun Isirayilakae to mini Misira
bɔxi ma, e naxa nɔla sɔtɔ Sixɔn ma.
47 E naxa a xa bɔxi rasuxu a yi ra, a nun
Basan mangɛ Ogo xa bɔxi. Yi Amorikae
xa mangɛ firinyie nu na Yurudɛn naakiri
ma sogetede biri.
48 Yi taae nu sigaxi Aroweri han Arinon
xure, sigafe ra Xerimon geya ma, naxan
xili Siyon.
49 Yi taae nan nu Araba bɔxi ma Yu-
rudɛn naakiri ma, sogetede biri, a sa dɔxɔ
Araba baa ra Pisiga geya bun ma.

5

Yaamari fu

1 Annabi Munsa naxa Isirayila ɲama
maxili, a naxa a fala e bɛ, «Isirayilakae,
wo wo tuli mati yi sɛriyɛ nun yaamari ra,
n naxan falafe wo bɛ to lɔxɔɛ. Wo lan wo
xa a xaran, wo xa fɛntɛn a raba ki ma.

2 Won Marigi Alatala bara saatɛ tongo
won bɛ Xorebe geya fari.
3 Alatala nun won babae xa mu yi saatɛ
xirixi. A xirixi won tan nan birin tagi,
won tan naxee na simaya kui yi waxati.
4 Alatala wɔyɛn nɛ won bɛ ya nun ya tɛ
tagi geya fari.
5 Na tɛmui n tan nan nu na wo nun
Alatala tagi alako n xa Alatala xa masenyi
ya xaran wo bɛ, barima wo nu gaaxuxi
tɛ ya ra. Wo mu te geya fari. A naxa a
masen wo bɛ,
6 ‹N tan nan na wo Marigi Alatala ra.
N tan nan wo raminixi Misira, wo nu na
konyiya kui dɛnnaxɛ.›»
7 «Wo naxa Ala gbɛtɛ batu fo n keren.»
8 «Wo naxa kuye yailan misaali yo ra, se
yo ra naxee na koore nun bɔxi ma, naxee
na ye bun ma.
9 Wo naxa wo igoro e bɛ de, wo naxa e
batu de, barima n tan nan na wo Marigi
Alatala ra, n mu wama n firin boore
xɔn. Xa mixi nde n matandi, n na kanyi
ɲaxankatama nɛ, a tan nun a bɔnsɔɛ han
a sa dɔxɔ a tolobitɛe ra, xa na mu a ra a
tolontolonyie ra naxee na n naɲaaxu.
10 Kɔnɔ n fe fanyi rabama nɛ bɔnsɔɛ
wulu bɛ n nafan naxee ma, naxee n ma
sɛriyɛ rabatuma.»
11 «Wo naxa wo Marigi Alatala xili
yelefu, barima Alatala mixi ɲaxankatama
nɛ naxan na rabama.»
12 «Wo lan nɛ wo xa fɛntɛn malabui
lɔxɔɛ ma, wo xa a binya alɔ wo Marigi
Alatala a yamarixi wo bɛ ki naxɛ.
13 Xi senni nan na wo bɛ lɔxɔxunyi kui
wali lɔxɔɛe ra, wo xa wali birin nabafe ra.
14 A xi solofere nde findixi wo Marigi
Alatala xa malabui lɔxɔɛ nan na. Wo naxa
wali yo raba na lɔxɔɛ keli wo tan ma,
a sa wo xa die li, wo xa konyie, wo xa
ningee, wo xa sofalee, wo xa xuruse mɔɔli
birin, han a sa wo xa xɔɲɛe li naxee na wo
xɔnyi, alako wo xa konyie fan xa e malabu
alɔ wo tan.
15 Wo naxa nɛɛmu konyi nan nu wo ra
Misira. N naxa wo ramini na konyiya kui,
a keli n sɛnbɛ ma. N a falaxi wo bɛ na
nan ma, wo xa malabui lɔxɔɛ binya.»
16 «Wo xa wo baba nun wo nga binya
alɔ wo Marigi Alatala a yamarixi wo bɛ
ki naxɛ, alako wo xa simaya xɔnkuye nun
sɛɛwɛ sɔtɔ bɔxi ma wo Marigi Alatala
naxan fima wo ma.»
17 «Wo naxa faxɛ ti.»
18 «Wo naxa yɛnɛ raba.»
19 «Wo naxa muɲɛ ti.»
20 «Wo naxa wule seedeɲɔxɔya raba wo
boore xun.»
21 «Wo naxa mila wo boore xa ginɛ ma,
a xa banxi, a xa xɛ, a xa konyi, a xa ninge,
a xa sofale, nun se naxan birin findixi a
gbe ra.»
22 «Alatala yi fee nan masen wo xa
malanyi kui, a xui itexi ra, geya fari, tɛ
tagi, nuxui nun kunda tagi. A mu sese sa
a xun ma. A naxa e sɛbɛ gɛmɛ walaxɛ
firin ma, a e so n yi ra.»
23 «Wo yi xui mɛ kuye ifɔɔrɛ kui tɛmui
naxɛ, tɛ tagi, geya fari, wo naxa wo maso
n na, wo nun wo xa mangɛe nun kuntigie.
24 Wo naxa a fala, ‹Muxu Marigi Alatala
bara a xa nɔrɛ nun a xa gboe masen muxu
bɛ. Muxu bara a xui mɛ wɔyɛn na tɛ
tagi. Muxu bara a kolon to a Ala nɔma
wɔyɛnde mixi bɛ, na kanyi man fa lu a
mu faxa.
25 Yakɔsi, muxu fa muxu makɔrɛma
faxɛ ra munfe ra? Yi tɛ muxu faxama nɛ.
Xa muxu man muxu tuli mati won Marigi
Alatala xui ra, muxu faxama nɛ.
26 Mixi mundun luxi alɔ won tan naxan
bara Alatala xui mɛ a wɔyɛnma tɛ tagi, na
kanyi man fa lu a mu faxa?
27 I tan Munsa, i maso won Marigi
Alatala ra, i xa i tuli mati a xa masenyi
ra, alako i xa na madangi muxu bɛ, muxu
muxu tuli matima nɛ i ra, muxu man fa a
xui rabatu.›»
28 «Alatala naxa wo xa wɔyɛnyi mɛ, wo
naxan falaxi n bɛ. A naxa a masen n bɛ,
‹N bara ɲama fala xui mɛ. E naxan birin
falaxi nɔndi na a ra.
29 Xa n ma fe gaaxui lu e bɔɲɛ ma tɛmui
birin, e man naxa n ma yaamari rabatu,
e tan nun e bɔnsɔɛ fama nɛ hɛɛri sɔtɔde
abadan.
30 Siga i xa sa a fala e bɛ, e xa so e xa
kiri banxie bun ma.
31 Kɔnɔ i tan xa lu n fɛ ma be. N xa n
ma sɛriyɛ nun yaamari birin masen i bɛ,
i lan i xa e xaran naxan na, alako e xa nɔ
na raɲɛrɛde bɔxi ma n fama dɛnnaxɛ fide
e ma.›

32 Wo Marigi Alatala naxan masenxi wo
bɛ, wo xa wo tuli mati na ra, wo man xa a
rabatu. Wo naxa siga kɔɔla ma, wo naxa
siga yirefanyi ma.
33 Wo xa bira yi kira fanyi nan fɔxɔ ra
won Marigi Alatala naxan masenxi, alako
wo naxa faxa, wo fa simaya xɔnkuye
sɔtɔ sɛɛwɛ kui bɔxi ma wo fama dɛnnaxɛ
sɔtɔde.»

6

Ala xa marafanyi nun a xa sɛriyɛ

1 «Sɛriyɛ, yaamari, nun masenyi nan yi
ki, wo Marigi Alatala naxan soxi n yi ra
alako n xa a xaran wo ra, wo xa nɔ a
rabade bɔxi ma a fafe naxan fide wo ma.
2 Wo xa gaaxu won Marigi Alatala ya ra.
Wo xa simaya kui, wo tan, wo xa die, a
nun wo xa mamadie, wo xa yi sɛriyɛ nun
yi yaamari birin naba n naxan soxi wo yi
ra, alako wo xa simaya xɔnkuye sɔtɔ.
3 Isirayilakae, wo wo ɲɛngi sa yi birin
xɔn ma, wo man xa fɛntɛn a raba ki ma.
Wo fama nɛ hɛɛri sɔtɔde, wo fama nɛ
findide ɲama gbegbe ra yi bɔxi ma xiɲɛ
nun kumi gbegbe na dɛnnaxɛ, alɔ wo
benbae Marigi Alatala a falaxi wo bɛ ki
naxɛ.
4 Isirayilakae, wo wo tuli mati. Won
Marigi Alatala keren peti na a ra.
5 Wo lan nɛ wo xa wo Marigi Alatala
xanu wo bɔɲɛ fiixɛxi ra, wo nii ra, a nun
wo sɛnbɛ birin na.
6 N yi masenyi naxan xaranxi wo bɛ yi
ki, a xa lu wo bɔɲɛ ma.
7 Wo fama nɛ a mabanbande wo xa die
bɛ tɛmui birin, xa wo na banxi kui, xa wo
na biyaasife, kɔɛ nun yanyi ra.
8 A xa xiri wo bɛlɛxɛ nun wo tigi ra
tɔnxuma ra.
9 Wo xa a sɛbɛ wo xa banxi nun wo xa
naadɛ ma.»
10 «Wo Marigi Alatala na wo xanin
tɛmui naxɛ bɔxi ma a na dɛnnaxɛ sofe
wo yi ra, alɔ a rakali wo babae Iburahima,
Isiyaga, a nun Yaxuba bɛ ki naxɛ, wo fama
nɛ taa belebele tofanyie sɔtɔde wo mu
naxee tixi,
11 banxi rafexie harige mɔɔli birin na
wo mu naxee fenxi, kɔlɔnyie wo mu
naxee gexi, wɛni bilie nun oliwi bilie wo
mu naxee sixi.
12 Wo na wo dɛge han wo naxa wasa
tɛmui naxɛ, wo naxa nɛɛmu wo Ma-
rigi Alatala ma de, naxan wo raminixi
konyiya kui Misira bɔxi ma.
13 Wo xa gaaxu wo Marigi Alatala ya ra.
Wo xa a keren nan batu. Wo xa wo kali a
xili nan na.
14 Wo naxa ala gbɛtɛe batu de, mixie
naxee batuma wo rabilinyi,
15 barima wo Marigi Alatala mu wama
a firin nde xɔn. Xa na mu a ra a xɔnɔma
nɛ wo ma, a man fa wo faxa.»
16 «Wo naxa wo Marigi Alatala mato de,
alɔ wo naxan naba Masa.
17 Wo xa wo Marigi Alatala xa sɛriyɛ,
a xa masenyi, nun a xa yaamari rabatu
tinxinyi kui a naxan soxi wo yi ra.
18 Wo xa wo ɲɛrɛ tinxinyi kira ra.
Alatala wama fe naxan birin xɔn ma, wo
lan wo xa na nan naba. Na tɛmui wo
fama nɛ hɛɛri sɔtɔde, wo fa bɔxi fanyi
sɔtɔ Alatala a kali naxan na wo babae bɛ.
19 Wo wo yaxuie kerima nɛ alɔ Alatala
a masenxi ki naxɛ.»
20 «Wo xa die na wo maxɔrin tɛmui
naxɛ, ‹Munse na yi masenyi, yi sɛriyɛ,
nun yi yaamari ra, won Marigi Alatala
naxan soxi won yi ra yi ki?›
21 Wo fama nɛ e yaabide, ‹Firawuna xa
konyie nan nu muxu ra Misira bɔxi ma,
Alatala fa muxu ramini naa a sɛnbɛ ra.
22 Alatala naxa tɔnxuma nun kaa-
banako belebele magaaxuxie raba muxu
ya xɔri Misirakae ra, Firawuna nun a xa
denbaya birin na.
23 A muxu ramini nɛ Misira alako a xa
muxu xanin bɔxi ma, a a kali dɛnnaxɛ xa
fe ra won babae bɛ sofe ra won yi ra.
24 Na tɛmui Alatala naxa muxu yaa-
mari, a muxu xa yi sɛriyɛ birin nawali a
rawali ki ma. Xa won gaaxu won Marigi
Alatala ya ra, a hɛɛri nun simaya xɔnkuye
fima nɛ won ma alɔ a na a rabafe ki naxɛ
yakɔsi.
25 Xa won sa won Marigi Alatala xa
yaamari birin nabatu alɔ a masenxi won
bɛ ki naxɛ, na findima nɛ tinxinyi ra won
bɛ.›»

7

Isirayila nun Kanaankae

1 «Wo Marigi Alatala na wo xanin bɔxi
ma tɛmui naxɛ, a dɛnnaxɛ fima wo ma, a
fama nɛ si solofere keride naxee findi Xi-
tikae, Girigasakae, Amorikae, Kanaankae,
Peresikae, Hiwikae nun Yebusukae ra, si
solofere naxee sɛnbɛ gbo wo bɛ, e man
wuya wo bɛ.
2 Wo Marigi Alatala na e lu wo sagoe
tɛmui naxɛ, wo xutu sɔtɔma nɛ e ma, wo
e halaki. Wo naxa saatɛ xiri wo tagi, wo
man naxa kinikini e ma.
3 Wo nun e tan naxa futi malan de. Wo
naxa wo xa di ginɛe fi e xa di xɛmɛe ma,
wo naxa ginɛe fan fen e ra wo xa di xɛmɛe
bɛ.
4 Xa na mu a ra yi xɔɲɛe fama nɛ wo
xa die ratantande, e xa ala gbɛtɛe batu.
Alatala xɔnɔma nɛ wo ma na tɛmui, a
man fa wo faxa mafurenyi ra.
5 Kira nan yi ki wo lan wo xa mini
naxan na yi mixie bɛ. Wo xa e xa
sɛrɛxɛbadee a nun e xa gɛmɛ batuxie
birin kana. Wo xa e xa Asera wuri
masolixie bolon, wo xa e xa kuye birin
gan.»
6 «Wo bara findi wo Marigi Alatala xa
ɲama ra. Wo Marigi Alatala bara wo tan
nan sugandi duniɲa ɲama tagi bɛndɛ fuɲi
fari, alako wo xa findi a yɛtɛ yati gbe ra.
7 Alatala mu wo sugandixi wo xa ɲama
xasabi xa fe xa ra, barima wo xurun si
birin bɛ.
8 Alatala wo tan nan sugandixi a xa
xanunteya xa fe ra. A bara wa saatɛ
rakamalife a naxan tongo wo benbae bɛ.
Na nan a toxi a wo raminixi bɔxi ma a
sɛnbɛ ra wo nu na konyiya kui dɛnnaxɛ.
A naxa wo ba Firawuna yi ra, Misira
mangɛ.
9 Wo xa a kolon wo Marigi Alatala,
nan keren peti na Ala ra. Ala findixi
Fonisire Mangɛ nan na naxan a xa saatɛ
rakamalima, naxan hɛɛri gbegbe fima wo
ma. A na rabama wo bɔnsɔɛe bɛ naxee
fama wo xanbi ra, naxee a xanuma, e
man a xa yaamarie rabatu.
10 Kɔnɔ a gbilenma nɛ mixie fɔxɔ ra
naxee a xɔnma, a a xɔnnantee ralɔɛma
nɛ keren na.
11 Wo xa fɛntɛn n ma yaamari nun n ma
sɛriyɛ ma n naxan soxi wo yi ra to lɔxɔɛ.»
12 «Xa wo wo ɲɛngi sa yi yaamari xɔn
ma, wo naxa fɛntɛn a ma, wo Marigi
Alatala fama a xa saatɛ rakamalide, a
hɛɛri fima nɛ wo ma alɔ a rakalixi wo
benbae bɛ ki naxɛ.
13 A wo xanuma nɛ, a barakɛ sa wo xa
fe, a man wo rawuya. A di gbegbe barife
ragiri wo ma. Wo fa bɔxi daxamui fan
sɔtɔde, mɛngi, wɛni nɛɛnɛ nun ture. A
man fa wo xa ningee nun wo xa xurusee
rawuya. A yi birin nabama nɛ bɔxi ma, a
rakali naxan na wo babae bɛ sofe ra wo
yi.
14 A wo barakama nɛ dangife si birin na.
Dibaritare mu fama lude wo ya ma, xɛmɛ
ba, ginɛ ba, xa na mu a ra xuruse.
15 Alatala wo ratangama nɛ fure dɔxɔɛ
mɔɔli birin ma, a nun fe ɲaaxi birin ma
wo naxee kolonxi Misira bɔxi ma. Kɔnɔ
a yi fure rasanbama mixie nan ma naxee
na wo raɲaaxu.
16 Wo lan nɛ wo xa mixi birin faxa, wo
Marigi Alatala naxee soma wo yi ra. Wo
naxa kinikini e ma, wo man naxa e xa
alae batu, alako e naxa wo ratantan.»
17 «Wo fama a maɲɔxunde wo bɔɲɛ ma,
‹Yi sie gbo dangife won tan na. Won tan
nɔla sɔtɔma nee ma di?›
18 Kɔnɔ, wo naxa gaaxu e ya ra. Wo
xa ratu wo Marigi Alatala naxan nabaxi
Firawuna nun Misira bɔxi ra.
19 Wo bara fe xɔrɔxɔɛe to naxee dɔxɔxi
e ma, tɔnxumae nun kaabanakoe naxee
rabaxi. Wo bara wo Marigi Alatala sɛnbɛ
to a wo ramini ki naxɛ Misira bɔxi ma. Na
nan a toma wo Marigi Alatala na mɔɔli
rabama ɲamanɛ birin na wo gaaxuxi
naxee ya ra.
20 Wo Marigi Alatala fama nɛ wo yaxuie
birin halakide, hali naxee nɔxunma wo
ma.
21 Wo naxa gaaxu e ya ra, barima
wo nun wo Marigi Alatala na a ra, Ala
belebele naxan magaaxu.»
22 «Wo Marigi Alatala fama nɛ yi ɲama
keride a xuri xuri ra wo ya i. Wo mu
nɔma e birin faxade waxati keren bun, xa
na mu a ra wula i subee fama nɛ wuyade,
e wo tɔɔrɔ.
23 Wo Marigi Alatala fama nɛ yi mixie
sode wo yi ra. E ifuma nɛ kira ma, han e
sa halaki.
24 A fama nɛ e xa mangɛe sode wo yi ra,
wo e xili ralɔɛ. Mixi yo mu nɔma tide wo
kanke. Wo e birin halakima nɛ.»

25 «Wo e xa ala yailanxie ganma nɛ. Wo naxa mila e xa xɛɛma nun gbeti ma naxan na kuyee ma. Wo naxa na findi wo gbe ra alako a naxa findi wo fan bɛ gantanyi ra, barima fe nan na ki wo Marigi Alatala naxan naharamuxi.
26 Wo naxa na kuye mɔɔli ɲaaxi raso wo xa banxi kui de, alako wo naxa halaki alɔ kuyee. Wo nee findima se ɲaaxi nan na barima a raharamuxi.»

8

Nɛɛmufe Alatala ma

1 «Wo xa yi yaamari birin naba n naxan xaranfe wo bɛ to lɔxɔɛ. Na nan fama a niyade wo xa simaya sɔtɔ, wo fa findi ɲama gbegbe ra. Na tɛmui, wo nɔma yi bɔxi sɔtɔde alɔ Alatala a rakalixi wo babae bɛ ki naxɛ.
2 Wo xa wo maɲɔxun ɲɛrɛ xɔnkuye ma wo Marigi Alatala naxan nagiri wo ma yi gbengberenyi igirife ra yi ɲɛ tongo naani bun ma. A yi fe xɔrɔxɔɛe rabaxi nɛ wo ra, alako wo xa wo yɛtɛ magoro, a xa wo mato, a xa nɔ a kolonde fe naxan na wo sondonmɛ ma. A man xa nɔ a kolonde xa wo wama a xa sɛriyɛ mabanbanfe.
3 A bara wo xa fe magoro, a bara wo raxi kaamɛ ra. A bara mana so wo yi ra, wo nun wo benbae mu donse naxan kolon. A a masen wo bɛ na ki nɛ, a ibunadama mu nɔma balode donse xa kansan xun na, kɔnɔ masenyi fan birin na naxan fatanxi Alatala ra.
4 Wo xa donmae mu ɲɔnxi, wo sanyie mu funtuxi yi ɲɛ tongo naani bun ma.
5 Wo lan nɛ wo xa a kolon a wo Marigi Alatala na wo xurufe nɛ alɔ baba a xa di xuruma ki naxɛ.
6 Wo wo Marigi Alatala xa yaamari mabanban, wo xa wo yɛtɛ suxu alɔ a wama a xɔn ma ki naxɛ, wo man xa gaaxu a ya ra.»
7 «Wo Marigi Alatala wo rasoma nɛ bɔxi fanyi ma xuree nun dulonyie na dɛnnaxɛ. Ye gbegbe na na bɔxi bun ma, a man minima gulunba nun geya fari.
8 Bɔxi na a ra mɛngi, fundenyi maniyɛ, wɛni bili, xɔrɛ, kinkirinsi, oliwi, nun kumi na dɛnnaxɛ.
9 Taami mu ɲɔnma sɔnɔn, se birin fama nɛ lude wo yi ra. Wure fama nɛ minide gɛmɛe kui, wure gbeeli fan sɔtɔma nɛ geya kui.»
10 «Wo na wo dɛge han wo naxa luga, wo xa wo Marigi Alatala tantu yi bɔxi fanyi xa fe ra.
11 Wo naxa wo yɛtɛ ranɛɛmu wo Marigi Alatala xa fe ma de, tondife a xa yaamari nun a xa sɛriyɛ rabatufe ra, n naxan xaranxi wo bɛ to lɔxɔɛ.
12 Wo na wo dɛge han wo naxa luga, wo na banxie ti, wo naxa sabati e kui,
13 wo xa xurusee xungbe nun a lanmae na wuya, wo xa gbeti nun wo xa xɛɛma na gbo, wo harige birin na gbo,
14 wo xa fɛntɛn wo yɛtɛ ma a fanyi ra alako wo naxa wo yɛtɛ igbo han wo xa nɛɛmu wo Marigi Alatala ma, naxan wo raminixi Misira bɔxi ma konyiya kui.
15 A bara wo radangi gbengberen yire magaaxuxi ra, bɔximase xɔnɛ kanyi nun tali na dɛnnaxɛ, ye mu na bɔxi naxan ma. A naxa ye ramini fanye kui.
16 A naxa mana donse so wo yi ra gbengberenyi ma, wo benbae mu nu naxan kolon, alako a xa wo xa fe magoro, a xa wo mato, a fa nɔ fe fanyi rabade wo bɛ.
17 Wo naxa a maɲɔxun de a wo sɛnbɛ nun wo xa kɔɔta nan yi harige fixi wo ma.
18 Wo xa wo ratu wo Marigi Alatala ma, a tan nan yi sɛnbɛ fima wo ma, alako wo xa na harige birin sɔtɔ. A man bara saatɛ masen wo bɛ to lɔxɔɛ a naxan tongo a nun wo babae ra.»
19 «Xa wo nɛɛmu wo Marigi Alatala ma, xa wo bira ala gbɛtɛe batufe fɔxɔ ra, xa wo tuubi e bɛ, xa wo wo magoro e bɛ, n xa a fala wo bɛ to lɔxɔɛ, wo halakima nɛ.
20 Iyo, wo halakima nɛ alɔ Alatala si gbɛtɛe halakixi ki naxɛ wo ya xɔri, barima wo mu wo tuli matixi wo Marigi Alatala xa masenyi ra.»

9

Isirayilakae Ala matandife

1 «Isirayilakae wo wo tuli mati. To lɔxɔɛ wo na sigafe Yurudɛn nan igiride. Wo fama nɛ sie ragide naxee gbo wo bɛ, e sɛnbɛ dangi wo ra. Wo fa e xa taae tongo naxee tɛtɛ itexi han.

2 Wo fama Anaki xa die nan masɔtɔde,
mixi sɛnbɛmae naxee gbangbalan, wo
naxee kolon a fanyi ra. Wo bara a mɛ,
e a falama, ‹Nde nɔma tide Anaki xa die
ya i?›
3 Wo nɔma a kolonde yakɔsi, a wo
Marigi Alatala na a ɲɛrɛfe wo ya ra, alɔ
tɛ naxan se birin kanama. A tan nan yati
e halakima, a e xa fe magoro wo ya xɔri.
Wo e kerima nɛ, wo e birin halakima nɛ
alɔ wo Marigi Alatala a masenxi wo bɛ ki
naxɛ.
4 Wo Marigi Alatala na e keri wo ya ra
tɛmui naxɛ, wo naxa wo yɛtɛ matɔxɔ de
han wo xa a fala, ‹Alatala na a xɛɛxi muxu
yi bɔxi masɔtɔxi muxu xa tinxinyi saabui
ra.› E xa fe kobi raba na a toxi Alatala e
kerixi beenun wo xa be li.
5 Wo naxa a maŋɔxun de a wo be sɔtɔxi
wo xa tinxinyi nun wo xa fanyi nan ma.
Alatala yi sie kerima e xa yuge kobi nan
ma, a man xa natɛ rakamali a naxan
tongo wo babae Iburahima, Isiyaga, nun
Yaxuba bɛ.
6 Wo xa a kolon wo xa tinxinyi xa mu
a niyaxi wo Marigi Alatala yi bɔxi fanyi
soxi wo yi ra a xa findi wo gbe ra. Ɲama
xurutare nan na wo ra.»
7 «Wo xa wo ratu a ma wo wo Marigi
Alatala raxɔnɔ ki naxɛ gbengberenyi ma.
Wo naxa nɛɛmu wo keli lɔxɔɛ ma Misira,
han wo so lɔxɔɛ be, wo nu xurutareŋa
rabama nɛ wo Marigi Alatala ra.
8 Wo Alatala raxɔnɔ nɛ Xorebe geya fari
han a naxa wa wo faxafe.
9 N to te geya fari alako n xa walaxɛ
gɛmɛ daaxi tongo naxan findi saatɛ ra
Alatala nun won tan tagi, n naxa yanyi
tongo naani nun kɔɛ tongo naani raba
geya fari, n mu taami don, n mu ye fan
min.
10 Alatala naxa yi walaxɛ gɛmɛ daaxi
firinyie so n yi ra, a naxan sɛbɛ a xɔnyɛ
ra. Alatala naxan fala wo bɛ tɛ tagi, wo
nu malanxi lɔxɔɛ naxɛ geya fari, na birin
sɛbɛxi walaxɛ ma.»
11 «Yi yanyi tongo naani nun yi kɔɛ
tongo naani dangi xanbi, Alatala naxa yi
walaxɛ gɛmɛ daaxi firinyi so n yi ra naxan
findi saatɛ ra.
12 Alatala naxa a fala n bɛ, ‹Keli, i xa
goro mafuren barima i xa ɲama i naxan
naminixi Misira bɔxi ra, e bara yangoe
belebele raba, e bara e ba kira ma n naxan
masen e bɛ, e bara kuye yailan wure
raxunuxi ra.›
13 Alatala man naxa yi masen n bɛ, ‹N
bara a to yi ɲama, ɲama xurutare na a ra.
14 Keli be, n xa e halaki, n xa e xili ɲɔn
duniŋa ma. N i mafindima ɲama gbegbe
ra naxan sɛnbɛ gbo, e man wuya, dangi
boore ɲama ra.›
15 N naxa goro geya fari, naxan nu luxi
alɔ a na tɛ nan tagi, na walaxɛ firinyie
suxuxi n yi ra, Ala xa saatɛ sɛbɛxi naxee
ma.
16 Na tɛmui n naxa a to wo bara yunubi
fe raba wo Marigi Alatala ra. Wo ninge
yailan wure raxunuxi ra. Wo wo ba kira
ma Alatala naxan masen wo bɛ.
17 N naxa yi walaxɛ gɛmɛ daaxi firinyie
suxu n bɛlɛxɛ firinyi ra, n fa e wɔlɛ, e
naxa ibɔɔ wo ya xɔri.»
18 «N naxa bira bɔxi Alatala ya i alɔ n
naxan naba a singe. N naxa lu naa yanyi
tongo naani nun kɔɛ tongo naani, n mu
taami don, n mu ye fan min. N na birin
naba wo xa yunubi nan ma fe ra, naxan
naŋaaxuxi Alatala ma, a a raxɔnɔ.
19 N naxa gaaxu Alatala xa xɔnɛ ra a
xɔnɔxi wo ma naxan ma han a wa wo
halakife. Kɔnɔ Alatala man naxa n ma
maxandi suxu.
20 A bɔŋɛ nu texi Haruna nan ma a gbe
ra han a wa a halakife, kɔnɔ n naxa Ala
maxandi Haruna fan bɛ.
21 N naxa ninge tongo wo naxan
yailanxi, naxan findixi wo xa yunubi fe
ra, n a woli tɛ xɔɔra, n a iwuru han a findi
xube ra. N naxa na xube ibagan susui ye
xɔɔra naxan kelima geya kɔn na.»
22 «Wo man bara Alatala raxɔnɔ Tabera,
Masa, nun Kibiroti Hataawa.
23 Alatala to wo xɛɛ kelife Kadesi
Barineya yi xɛɛraya ra, ‹Wo siga, wo xa
bɔxi tongo n naxan soxi wo yi ra,› wo
naxa wo Marigi Alatala xui matandi. Wo
mu la a fala xui ra, wo mu na fan suxu
nɔndi ra.
24 Kabi n naxa sa wo kolon, wo xurutare
fe nan tun nabafe Alatala ra.»
25 «Alatala to wa wo faxafe, n naxa n
felen bɔxi ma, n a maxandi yanyi tongo
naani nun kɔɛ tongo naani bun ma.
26 N naxa Alatala maxandi, ‹Marigi
Alatala, i naxa i yɛtɛ xa ɲama halaki, i

ɲama naxan xa xɔrɛya soxi a yi i xa gboe saabui ra, i naxan naminixi Misira bɔxi ma i sɛnbɛ ra.
27 I ratu i xa konyie ma, Iburahima, Isiyaga, nun Yaxuba. I naxa i kobe rato yi ɲama xa xaxili xɔrɔxɔya ma, e xa ɲaaxui, nun e xa yunubi ma,
28 alako Misirakae naxa a fala, «Alatala mu nɔma yi mixie xaninde bɔxi ma a dɛnnaxɛ laayidi tongoxi e bɛ. A e xɔnxi nɛ. A e ramini alako a xa sa e faxa gbengberenyi ma.» ›
29 Alatala i xa ɲama nan lanxi e ma. I gbe nan na e ra, i naxee xɔrɛyaxi i sɛnbɛ nun i xa mangɛya ra.»

10

Ala xa xanunteya

1 «Na tɛmui Alatala naxa yaamari fi n ma. A naxɛ, ‹Walaxɛ gɛmɛ daaxi firin yailan alɔ a singee nu ki naxɛ. I man xa kankira wuri daaxi yailan. Na tɛmui i xa fa n yire geya fari.
2 N man gbilenma nɛ yi sɛriyɛ sɛbɛ ra naxan nu na boore walaxɛe ma, i naxee kanaxi. I fama e sade na kankira nan kui.›
3 N naxa kankira yailan wuri mɔɔli nde ra naxan xɔrɔxɔ. N naxa walaxɛ gɛmɛ daaxi firin fan yailan naxan maniya booree ra. N naxa te e ra geya fari.
4 Alatala naxa sɛbɛli ti yi walaxɛ nɛɛnɛe ma, alɔ naxan singe nu sɛbɛxi booree ma. Yi yaamari fu, a naxee yaxaran wo bɛ geya fari tɛ tagi wo nu malanxi tɛmui naxɛ, Alatala naxa e so n yi ra.
5 N naxa goro geya fari, n fa e sa kankira kui, n naxan yailanxi. E naxa lu naa alɔ Alatala a fala n bɛ ki naxɛ.»
6 Isirayilakae naxa keli Bene Yakan kɔlɔnyie ra sigafe ra Mosera. Haruna laaxira mɛnni nɛ, a naxa bɛndɛ sɔtɔ naa. A xa di Eleyasari naxa findi a ɲɔxɔɛ ra sɛrɛxɛdubɛɲa kui.
7 Na dangi xanbi Isirayilakae naxa siga Gudugoda. E to keli Gudugoda, e naxa siga Yotobata, xure gbegbe na bɔxi naxan ma.
8 Na waxati bun ma, Alatala naxa wali taxu Lewi bɔnsɔɛ ra, e xa findi kankira xaninyie ra, e xa ti Alatala ya i a xa wali rabafe ma, e man xa duba ɲama bɛ Alatala xili ra. Na nan nabafe han to lɔxɔɛ.
9 Na fe na a toxi Lewi bɔnsɔɛ mu kɛ sɔtɔxi e ngaxakerenyie ya ma. Alatala nan na e tan malima ra alɔ a a fala ki naxɛ.
10 «N naxa lu geya fari yanyi tongo naani nun kɔɛ tongo naani alɔ n naxan naba singe ra. Alatala man naxa n ma maxandi suxu, barima a mu waxi wo faxafe.
11 Alatala naxa a masen n bɛ, ‹Ɲama raɲɛrɛ. E xa so bɔxi ma n nan nakalixi naxan na e babae bɛ sofe ra e yi.›»

12 «Yakɔsi fa, Isirayilakae wo Marigi Alatala wama wo xa munse raba? A wama nɛ wo xa gaaxu a ya ra alako wo xa wo ɲɛrɛ a xa kira xɔn ma, wo xa a xanu, wo xa a rabatu wo bɔɲɛ fiixɛ nun wo nii birin na.
13 Alatala wama nɛ wo xa a xa yaamari raba, wo xa a xa sɛriyɛ rabatu, n naxan soxi wo yi ra to lɔxɔɛ, alako wo xa simaya xa fan.
14 Wo Marigi Alatala nan gbe na koore nun bɔxi ra, a nun se naxan birin na a ma.
15 Alatala wo babae nan xanu. Yakɔsi fa wo tan nan na e bɔnsɔɛ ra, a wo tan nan sugandixi boore sie tagi, alɔ wo a toxi ki naxɛ to lɔxɔɛ.»

16 «Wo lan nɛ wo xa wo xaxili rasɛniyɛn, wo naxa xurutareɲa raba sɔnɔn,
17 barima wo Marigi Alatala keren peti nan na Ala ra, mangɛe xa mangɛ, Ala belebele sɛnbɛma magaaxuxi, naxan mu mixi rafisa a boore bɛ, naxan mu kiiti ɲaaxi kɔbiri rasuxuma.
18 A tan nan kiridie nun kaaɲɛ ginɛe kantama ra. Xɔɲɛe rafan a ma, a donse nun sose soma e yi ra.
19 Wo tan fan, wo hinnɛ xɔɲɛe ra naxee na wo ya ma. Wo xa wo maɲɔxun xɔɲɛ nan nu na wo tan fan na Misira bɔxi ma.
20 Wo xa gaaxu wo Marigi Alatala ya ra, wo xa tuubi a bɛ, wo xa bira a fɔxɔ ra, wo man xa wo rakali a tan nan xili ra.
21 A tan nan na wo xa nɔrɛ ra. A tan nan na wo Marigi Ala ra, naxan kaabanakoe nun fe magaaxuxie rabaxi wo ya xɔri.
22 Wo babae nu fama tɛmui naxɛ Misira, e mu nu dangixi mixi tongo solofere ra.

Yakɔsi wo Marigi Alatala bara wo rawuya dangi tunbuie ra naxee na koore ma.»

11

Won ma xanunteya Ala bɛ

1 Wo xa wo Marigi Alatala xanu, wo tuubi a bɛ, wo xa a xa yaamari, a xa sɛriyɛ, a xa masenyi, nun a xa tɔnyi rabatu tɛmui birin.
2 Wo xa a kolon to lɔxɔɛ wo xa die mu Alatala xa kaabanako magaaxuxie toxi e ya ra. E mu wo Marigi Alatala xa sɛriyɛ mɛxi e tuli ra.
3 E mu a xa laamatunyie toxi Misira, a nun a naxan nabaxi Firawuna nun a xa bɔxi birin na.
4 E man mu fe toxi a naxan nabaxi Misira sɔɔrie ra, e xa soe nun gisee ra. E mu a to Ala Misira sɔɔrie madulaxi Kale Baa ma ki naxɛ, e to bira wo fɔxɔ ra, Alatala fa e birin halaki kerenyi ra.
5 E man mu fee toxi a naxee raba gbengberenyi ma beenun wo xa be li.
6 A naxa wo ratanga Datan nun Abirami ma, naxee findi Eliyabi xa di xɛmɛe ra Ruben bɔnsɔɛ ya ma. Isirayilakae birin ya xɔri, bɔxi naxa a rabi, a fa a raxutu e nun e xa denbayae birin ma, e xa kiri banxie, nun mixi birin ma naxee nu biraxi e fɔxɔ ra.
7 Wo tan nan yati bara fe belebelee to Alatala naxee rabaxi.
8 Na nan a toxi, wo lan wo xa yi sɛriyɛ rabatu n naxan xaranfe wo bɛ to lɔxɔɛ, alako wo xa limaniya sɔtɔ yi bɔxi masɔtɔfe ra wo na sigafe dɛnnaxɛ.
9 Wo xa yi raba alako wo xa bu bɔxi ma Alatala a kalixi naxan xa fe ra, a sofe ra wo babae nun e bɔnsɔɛe yi, xiɲɛ nun kumi gbegbe na bɔxi naxan ma.
10 Wo fama bɔxi naxan sɔtɔde, a mu luxi alɔ Misira bɔxi, wo kelixi dɛnnaxɛ. Misira tan, wo na gɛ xɛ sade, fo wo nu ye maxanin a ma laakɔɛ daaxi wo sanyi ra.
11 Wo fama bɔxi naxan sɔtɔde, geya nun gulunba yire na a ra, tunɛ ye naxan nafanma a fanyi ra.
12 Bɔxi na a ra wo Marigi Alatala ɲɛngi saxi naxan xɔn. A man fa mɛɛni a ma, keli ɲɛ fɔlɛ han ɲɛ ɲɔnyi.

Ala xa laayidi

13 Xa wo yi sɛriyɛ ratinmɛ a fanyi ra n naxan xaranxi wo bɛ yi ki to lɔxɔɛ, xa wo wo Marigi Alatala xanu, wo a xa sɛriyɛ raba bɔɲɛ fiixɛ ra nun wo nii ra,
14 a tunɛ rafama nɛ wo xa bɔxi ma, ɲɛmɛ a nun sogofure, alako wo xa harige fanyi sɔtɔ, alɔ mɛngi, wɛni nɛɛnɛ, a nun ture.
15 A man ɲooge fan nafanma nɛ wo xa bɔxi ma wo xa xurusee naxan donma. Wo baloe gbegbe sɔtɔma nɛ, wo a don han wo luga.
16 Wo xa fe mɔɔli birin naba alako fefe yo naxa wo ba yi kira fanyi xɔn ma. Wo naxa wo igoro ala gbɛtɛe batufe ra.
17 Xa wo na fe mɔɔli raba, Alatala xɔnɔma nɛ wo ma. Na tɛmui a a niyama nɛ tunɛ mu fa sɔnɔn, sansi yo mu fanma bɔxi ma sɔnɔn, wo fa halaki yi bɔxi ma Alatala naxan soxi wo yi ra.

18 Wo xa yi sɛriyɛ rasabati wo bɔɲɛ ma nun wo nii ra. Wo nde xiri wo bɛlɛxɛ nun wo tigi ra tɔnxuma ra, alako wo naxa nɛɛmu a ra.
19 Wo xa a xaran wo xa die ra wo xa banxie kui, wo xa biyaasie kui, wo sa tɛmui, wo keli tɛmui.
20 Wo xa a sɛbɛ wo xa banxie nun wo xa naadɛe ma.
21 Na nan a toma wo xa simaya nun wo xa die xa simaya xɔn kuyama bɔxi ma Alatala naxan laayidixi wo benbae bɛ han duniɲa raɲɔnyi.
22 Xa wo yi sɛriyɛ rabatu a rabatu ki ma, n naxan xaranxi wo bɛ, xa wo wo Marigi Alatala xanu, xa wo wo ɲɛrɛ a xa kira xɔn ma, xa wo bira a fɔxɔ ra,
23 Alatala fama nɛ yi sie birin keride wo ya xɔri, wo fa nɔ e ra, naxee gbangbalan wo bɛ, naxee sɛnbɛ gbo wo bɛ.
24 Wo na wo sanyi ti dɛnnaxɛ birin ma, naa findima wo gbe nan na. Wo xa bɔxi italama keli gbengberenyi ma han Liban, keli Efirati xure ma han Mediteran Baa ra.
25 Mixi yo mu suusama tide wo ya ra. Wo na siga bɔxi naxan yo ma, wo Marigi Alatala a niyama nɛ mɛnnikae xa gaaxu wo ya ra, e bɔɲɛ mini alɔ a masenxi wo bɛ ki naxɛ.

26 Wo a mato, n bara barakɛ nun dankɛ sa wo ya i to.

27 Xa wo wo Marigi Alatala xa sɛriyɛ rabatu a rabatu ki ma, n naxan soxi wo yi ra to, wo barakɛ sɔtɔma nɛ.
28 Kɔnɔ xa wo mu wo Marigi Alatala xa sɛriyɛ ratinmɛ, xa wo wo ba kira xɔn ma n naxan soxi wo yi ra to, xa wo bira ala gbɛtɛe fɔxɔ ra wo mu naxee kolon, wo dankɛ nan sɔtɔma.
29 Wo Marigi Alatala na wo xanin bɔxi ma a fama naxan sode wo yi ra, wo dubɛ masenyi tima Garisimi geya nan fari, wo dankɛ masenyi tima Ebali geya nan fari.
30 Na geyae na Yurudɛn naakiri nan ma, kira xanbi ra naxan na sogegorode, Kanaankae xa bɔxi ma naxee sabatixi Araba, Giligali ya tagi, More wuri belebele fɛ ma.
31 Wo na Yurudɛn igiri sigafe ra bɔxi ma wo Marigi Alatala dɛnnaxɛ sofe wo yi ra, mɛnni findima wo gbe nan na, wo man fa sabati naa.
32 Wo lan nɛ wo xa fɛntɛn yi sɛriyɛ nun yi yaamarie ma, n naxee soxi wo yi ra to lɔxɔɛ.

12

Sali xa sɛriyɛ

1 Wo xa yi sɛriyɛ nun yaamarie rabatu bɔxi ma, wo babae Marigi Alatala dɛnnaxɛ sofe wo yi ra.
2 Wo xa yire birin kana geyae fari nun fɔtɔnyie kui, yi sie kuyee batuma dɛnnaxɛ. Wo fama yi sie keride.
3 Wo xa e xa sɛrɛxɛbadee kana, wo xa e xa gɛmɛ tɔnxumae kana, wo xa e xa Aseri wuri masolixie gan, wo xa e xa kuyee rabira, wo xa e xilie ɲɔn naa.
4 Wo naxa wo Marigi Alatala batu na mɔɔli ra de.
5 Wo xa Alatala fen yire nde a dɛnnaxɛ sugandima wo bɔnsɔɛ ya ma. Na findima Ala xa yire nan na, a xili matɔxɔma dɛnnaxɛ. Wo xa siga mɛnni
6 wo xa sɛrɛxɛe mɔɔli birin bade, alɔ sɛrɛxɛ gan daaxie, sɛrɛxɛ naxee mu ganma, farilɛe, hadiyae, sɛrɛxɛ naxee bama alako wo waxɔnfe xa raba, ɲanige sɛrɛxɛe, nun xuruse di singee.
7 Wo xa wo xa sɛrɛxɛe don mɛnni, wo tan nun wo xa denbayae. Wo xa ɲɛlɛxin harige ra, wo Marigi Alatala naxan fixi wo ma.
8 A mu lanma kankan xa a yɛtɛ waxɔnfe raba, alɔ wo a rabafe ki naxɛ yakɔsi,
9 wo to mu so bɔxi ma, wo Marigi Alatala dɛnnaxɛ fima wo ma malabude ra.
10 Kɔnɔ wo na Yurudɛn igiri, wo na sabati bɔxi ma wo Marigi Alatala dɛnnaxɛ fima wo ma, a fama nɛ wo ratangade wo yaxuie birin ma naxee na wo rabilinyi, wo fa sabati naa bɔɲɛsa kui.
11 Na tɛmui, mɛnni findima wo Marigi Alatala xa yire sugandixi nan na, a xili matɔxɔma dɛnnaxɛ. Wo xa wo xa sɛrɛxɛe ba mɛnni nɛ, n naxee yamarixi wo ra, alɔ sɛrɛxɛ gan daaxie, sɛrɛxɛ naxee mu ganma, farilɛe, hadiyae, a nun sɛrɛxɛ naxee bama alako wo waxɔnfe xa raba.
12 Wo ɲɛlɛxinma nɛ wo Marigi Alatala ra, wo tan, wo xa die, wo xa konyie nun Lewi xa die naxee na wo ya ma barima bɔxi mu na e tan bɛ naxan findi e kɛ ra.
13 Wo naxa wo xa sɛrɛxɛ gan daaxie ba wo waxɔnde.
14 Wo e bama yire nɛ wo Marigi Alatala dɛnnaxɛ sugandima wo bɔnsɔɛ ya ma. N naxan birin yamarixi wo ra, wo xa a birin naba mɛnni.
15 Kɔnɔ i nɔma sube don daaxi faxade, Ala naxan fixi i ma, yire birin i na sabati dɛnnaxɛ. Mixi sɛniyɛnxi nun mixi sɛniyɛntare nɔma a donde, alɔ xeli nun tɔɔkɛ.
16 Kɔnɔ wo mu lan wo xa sube wuli min, wo xa a ifili bɔxi ma alɔ ye.
17 Wo mu lan wo xa mɛngi, wɛni nɛɛnɛ, nun ture don wo xɔnyi, naxee findima wo xa farilɛ ra Alatala bɛ. Wo mu lan wo xa wo xa xuruse di singee fan don wo xɔnyi, wo naxee bama sɛrɛxɛ ra Alatala bɛ, sɛrɛxɛ naxee bama alako wo waxɔnfe xa raba wo bɛ, nun wo xa ɲanige sɛrɛxɛe. Wo mu lan wo xa wo xa bogi singee fan don wo xɔnyi, wo naxee bama sɛrɛxɛ ra.
18 Wo lan wo xa na see birin don wo Marigi Alatala nan ya i a xa yire sugandixi kui. Wo tan, wo xa die, wo xa konyie, a nun Lewi xa die naxee na wo ya ma, wo xa na sɛrɛxɛe don mɛnni ɲɛlɛxinyi kui wo Marigi Alatala ya i, a naxan fixi wo ma.

19 Wo wo ɲɛngi sa Lewi xa die xɔn ma
a fanyi ra. Wo naxa nɛɛmu e ma.
20 Wo Marigi Alatala na wo xa bɔxi
ragbo yɛ, alɔ a a laayidixi wo bɛ ki naxɛ,
xa wo wa sube nan xɔn ma, wo nɔma na
donde han wo wasa.
21 Xa wo makuya Alatala xa yire
sugandixi ra a xili matɔxɔma dɛnnaxɛ,
wo nɔma xurusee faxade, wo Marigi
naxee fixi wo ma, wo fa na sube don n
ma sɛriyɛ ki ma wo xɔnyie han wo wasa.
22 Mixi sɛniyɛnxi nun mixi sɛniyɛntare
nɔma e donde alɔ xeli nun tɔɔkɛ.
23 Kɔnɔ wo mu lan wo xa sube wuli min,
barima wuli findixi nii nan na. A mu lan
wo xa sube nun a wuli don.
24 Wo naxa wuli min, wo xa a ifili bɔxi
ma alɔ ye.
25 Wo naxa a min alako wo xa sɛɛwa, wo
tan, nun wo xa die hali wo dangi xanbi.
Wo xa fe tinxinxie raba, Alatala wama
naxee xɔn.
26 Xa wo wama sɛrɛxɛ sɛniyɛnxi nan
bafe Alatala bɛ, alako wo waxɔnfe xa raba
wo bɛ, wo xa na sɛrɛxɛ ba yire nɛ Alatala
dɛnnaxɛ sugandima.
27 Naxan findixi sɛrɛxɛ gan daaxi ra,
wo xa na sube nun na wuli sa wo Marigi
Alatala xa sɛrɛxɛbade. Naxan findixi
sɛrɛxɛ boore daaxi ra, wo xa a wuli ifili
wo Marigi Alatala xa sɛrɛxɛbade, wo fa a
sube tan don.
28 Wo wo tuli mati, wo lan nɛ wo xa
yi sɛriyɛ ratinmɛ n naxan soxi wo yi ra,
alako wo xa sɛɛwa, wo tan nun wo xa
die hali wo faxa xanbi abadan, barima
fe fanyi na a ra naxan nafan wo Marigi
Alatala ma.
29 Wo Marigi Alatala na gɛ sie halakide
wo saabui ra, wo na sabati e xa bɔxi ma,
30 wo xa wo yɛtɛ ratanga e xa fe kobi
rabafe ma, e halaki xanbi. Wo xa wo yɛtɛ
ratanga e xa alae maxɔrinfe ma. Wo naxa
a fala, «Yi sie nu tuubi rabirama e bɛ di?
N fan waxi na nan nabafe.»
31 Wo naxa na mɔɔli raba wo Marigi
Alatala ra, barima e nu fe kobie rabama
e xa alae bɛ Alatala mu wama naxee xɔn.
Mixi nan nu e ra, naxee nu e xa die ganma
e xa kuyee bɛ sɛrɛxɛ ra.

13

Kuye batue

1 Wo lan nɛ wo xa yi sɛriyɛ raba a raba
ki ma n naxan soxi wo yi ra. Wo naxa
sese ba a ra, wo man naxa sese fan sa a
xun ma.
2 Xa namiɲɔnmɛ nde, xa na mu a ra
waliyu nde,
3 sa kaabanakoe fe nun tɔnxuma fe raba
wo ya xɔri, a man fa a fala wo bɛ, «Won
bira kuye batufe fɔxɔ ra, wo tan mu alae
naxee kolon,»
4 wo naxa wo tuli mati na namiɲɔnmɛ
ra a nun na waliyu ra de. Wo Marigi
Alatala nan fama wo matode na ki, alako
a xa nɔ a kolonde xa a xa xanunteya na
wo sondonmɛ ma, xa wo a xanuxi wo nii
ra.
5 Wo lan wo xa tuubi rabira wo Marigi
Alatala nan keren bɛ, wo xa gaaxu a ya
ra, wo xa a xa yaamarie raba, wo xa a xui
rabatu, wo xa a keren nan batu, wo xa
bira a fɔxɔ ra.
6 Yi namiɲɔnmɛ nun yi waliyu mɔɔli lan
nɛ a xa faxa, barima a bara wa wo bɔɲɛ
ratefe wo Marigi Alatala ma naxan wo
raminixi konyiya kui Misira bɔxi ma. E
bara wo ba kira xɔn Alatala wo tixi naxan
na. Wo xa fe ɲaaxi ɲɔn wo tagi.
7 Xa wo ngaxakerenyi, xa na mu a ra wo
xa di, xa na mu a ra wo xa baatɛ ginɛ, xa
na mu a ra wo boore naxan nafanxi wo
ma alɔ wo yɛtɛ, sa wo manahanɛ alako
wo xa ala gbɛtɛ batu, wo tan mu naxan
kolon, wo babae fan mu naxan kolon,
8 si gbɛtɛe naxee batuxi wo rabilinyi
nun naxee makuya wo ra, keli bɔxi tuxui
ma sa dɔxɔ boore tuxui ra,
9 wo naxa tin e xa wɔyɛnyi ra, wo naxa
wo tuli mati e ra. Wo naxa kinikini e ma,
wo naxa e nɔxun, wo man naxa e kanta.
10 Wo lan nɛ wo xa na kanyi faxa, wo a
gɔnɔ gɛmɛ ra, ɲama fan fa a magɔnɔ.
11 Wo xa a magɔnɔ han a xa faxa,
barima a bara kata a xa wo ragbilen wo
Marigi Alatala fɔxɔ ra naxan wo raminixi
konyiya kui Misira bɔxi ma.
12 Isirayilakae birin na na fe mɛ, e luma
nɛ gaaxui kui. Na tɛmui na fe kobi mɔɔli
mu nɔma rabade wo tagi sɔnɔn.
13 Xa wo a mɛ taa nde xa fe ra, wo
Marigi Alatala wo rasabatima dɛnnaxɛ,
14 a mɛnnika ndee a falama e booree bɛ,
«Won xa kuye nɛɛnɛ ndee batu,»

15 a lanma wo xa na mixi kobie xɔn
nafen alako wo xa e kɛɲa kolon. Wo xa
a kolon xa na fe kobi bara raba wo tagi.
16 Xa a sa na ki nɛ, wo xa na taakae birin
faxa santidɛgɛma ra. Wo xa na taa halaki
nun a xa xurusee birin na.
17 Wo e harige birin malanma taa tagi
nɛ, wo tɛ sa a ma, wo taa birin gan wo
Marigi Alatala ya i. Naa fama findide bɔxi
rabɛɲinxi nan na. Mɛnni tan mu findima
taa ra sɔnɔn.
18 Wo naxa na se ratɔnxi sese tongo wo
yɛtɛ bɛ, wo na naxan ganfe alako nde xa
ba Alatala xa xɔnɛ ra, a xa kinikini wo
ma, a xa wo rawuya alɔ a rakalixi ki naxɛ
wo babae bɛ.
19 Xa wo tuubi rabira wo Marigi Alatala
bɛ a xa sɛriyɛ rabatufe ma, n naxan soxi
wo yi ra to lɔxɔɛ, xa wo fe tinxinxi raba
wo Marigi Alatala ya i, a fama nɛ na hɛɛri
birin fide wo ma.

14

Nɔnfe sɛriyɛ

1 Marigi Alatala xa die lanxi wo tan nan
ma. Xa faxɛ fa sa ti, Wo naxa wo yɛtɛ
maxaba, wo naxa wo xunsɛxɛ bi wo tigi
dɛ ra.
2 Wo bara findi wo Marigi Alatala
xa ɲama sɛniyɛnxi ra. A wo tan nan
sugandixi bɔxi ɲama birin tagi, wo xa
findi a gbe ra.

Sube radaxamuxi nun a radaxamutare

3 Wo mu lan wo xa se sɛniyɛntare don.
4 Subee nan yi ki, wo lan wo xa naxee
don: ninge, yɛxɛɛ, si,
5 xeli, gaale, tɔɔkɛ, muntui, burunyi si,
geya fari sube naxan maniyaxi yɛxɛɛ ra,
bole,
6 sube naxee tore itaxunxi, e man na
ɲooge don, e gbilen a rate ra e kɔn na.
7 Kɔnɔ na subee ya ma, naxee tore
itaxunxi firinyi ra, naxee ɲooge donma,
e man fa gbilen a rate ra e kɔn na, ndee
na e ya ma wo naxa e don alɔ ɲɔxɔmɛ,
yere, nun yere maniyɛ. E findixi sube
sɛniyɛntaree nan na wo bɛ, barima e
ɲooge donma, e man fa gbilen a rate ra
e kɔn na, kɔnɔ e tore mu itaxunxi firinyi
ra.
8 Xɔsɛ naxan tore itaxunxi firinyi ra,
kɔnɔ a mu ɲooge donma, a man xa gbilen
a rate ra a kɔn na, na nan a findixi sube
sɛniyɛntare ra wo bɛ. Wo naxa na sube
don, wo man naxa wo bɛlɛxɛ din a binbi
ra.
9 Yɛxɛ naxee na ye xɔɔra, bɛlɛe na
naxee birin bɛ a nun xalee, wo lan wo xa
nee nan don.
10 Kɔnɔ wo mu lan wo xa yɛxɛ don bɛlɛ
mu naxan bɛ a nun xale. Wo xa nee kolon
yɛxɛ sɛniyɛntare ra.
11 Wo nɔma xɔni sɛniyɛnxi birin donde.
12 Kɔnɔ xɔnie xilie nan yi ki wo mu
lan wo xa naxee don: yubɛ, sɛgɛ, xaruma
gbɔntɔɛ,
13 a nun e maniyɛ birin.
14 Xaaxa fan wo naxa na don a nun a
maniyɛ birin.
15 Xundi, koofole, a nun tagarantongoe,
16 wo naxa e don a nun e maniyɛ birin.
17 Gbongboe, yedɔnmɛ,
18 laaba, tukɛ, a nun e maniyɛ birin, wo
naxa e don.
19 Nimase xunxuri gabutenyi kanyi
birin raharamuɲaxi. Wo mu lan wo xa
e don.
20 Wo lan wo xa nimasee nan don naxee
sɛniyɛnxi.
21 Wo naxa sube don naxan faxaxi a
yɛtɛ ma. Wo xa a so xɔɲɛ Ala kolontaree
yi ra, naxee na wo xɔnyi, alako e xa a don,
xa na mu wo xa a mati mixi gbɛtɛe ma.
Wo tan bara findi wo Marigi Alatala xa
ɲama sɛniyɛnxi ra.
Wo naxa si yɔrɛ ɲin a nga xiɲɛ ye ra.

Farilɛ

22 Wo sansi naxan birin nawalima xɛ
ma, wo lan nɛ wo xa farilɛ ba a ra ɲɛ yo
ɲɛ.
23 Wo xa na farilɛ don yire wo Marigi
Alatala xili matɔxɔma dɛnnaxɛ. Wo xa
farilɛ findima wo xa mɛngi, wo xa wɛni
nɛɛnɛ, wo xa ture, wo xa xurusee xa di
singee nan na. Wo xa na ba alako wo
nɔma gaaxude wo Marigi Alatala ya ra ki
naxɛ lɔxɔɛ birin.
24 Xa a sa li wo sabatide makuya wo
Marigi Alatala xili matɔxɔde ra, na kote
xaninfe xɔrɔxɔma nɛ wo bɛ, barima wo
Marigi Alatala bara barakɛ gbegbe fi wo
ma.

25 Na tɛmui wo xa wo xa farilɛ masara
kɔbiri ra, wo fa na xanin wo Marigi
Alatala xili matɔxɔde.
26 Mɛnni wo nɔma xurusee, wɛni, nun
wo waxɔnse gbɛtɛ sarade, alako wo nun
wo xa denbayae xa wo dɛge wo Marigi
Alatala ya i sɛɛwɛ kui.
27 Wo naxa nɛɛmu Lewikae ma naxee
sabatixi wo ya ma, barima se mu na e bɛ
naxan findima e kɛ ra.
28 Ɲɛ saxan yo ɲɛ saxan wo xa wo xa
sansi farilɛ birin nagata wo xɔnyi.
29 Na tɛmui Lewikae, kɛ mu na naxee
bɛ, wo xa xɔɲɛe, kiridie, a nun kaaɲɛ ginɛ
naxee na wo ya ma, e birin xa fa e dɛgede
wo xɔnyi han e luga. Na kui wo Marigi
Alatala fama barakɛ sade wo xa fe birin
ma.

15

Diɲɛfe doni ma

1 Ɲɛ solofere yo ɲɛ solofere wo xa diɲɛ
donie ma.
2 Na sɛriyɛ lan a xa raba yi ki nɛ:
Fɛɛrɛ kanyie naxee birin doni bɛɲinxi e
ngaxakerenyi bɛ, e lan nɛ e xa diɲɛ na
doni ma. Wo mu lan wo xa wo boore nun
wo ngaxakerenyi ɲaxankata doni fife ma
ɲɛ kui Alatala naxan sugandixi.
3 Wo lan wo xa dɔxɔ Ala kolontare nan
na a xa wo xa doni fi, kɔnɔ wo naxan
donixi wo ngaxakerenyi bɛ, wo lan nɛ wo
xa diɲɛ na ma.
4 Na nan a toma setare mu kolonma
wo ya ma, barima Alatala barakɛ gbegbe
sama nɛ wo xa fe bɔxi ma wo Marigi
Alatala dɛnnaxɛ soxi wo yi ra kɛ ra, alako
a xa findi wo gbe ra.
5 A na rabama nɛ xa wo bira wo Marigi
Alatala xui fɔxɔ ra. Wo xa a xa yaamari
rabatu, n naxan falaxi wo bɛ to lɔxɔɛ.
6 Wo Marigi Alatala barakɛ sama nɛ wo
xa fe alɔ a masen ki naxɛ. Wo kɔbiri
donima nɛ ɲama gbegbe bɛ, kɔnɔ wo tan
mu doni tongoma. Wo fama nɛ dangide
ɲama gbegbe ra, mixi yo mu dangima wo
ra.
7 Xa setare na wo ngaxakerenyie ya ma
wo nun naxee sabatixi bɔxi keren ma wo
Marigi Alatala dɛnnaxɛ fima wo ma, wo
naxa wo nii raxutu, wo xa tondi doni
bɛɲinde e bɛ.
8 Wo lanma nɛ wo xa a doni sɛɛwɛ kui
a hayi na naxan ma.
9 Wo xa wo mɛɛni ki fanyi ra, xaxili
ɲaaxi naxa nɔ wo ra a falafe ra, «A gbe
mu luxi ɲɛ solofere nde xa a li, a lan mixi
xa diɲɛ doni ma ɲɛ naxan na.» Wo xa wo
mɛɛni, wo naxa kinikinitareɲa masen wo
ngaxakerenyi setaree bɛ tondife se nde
sode a yi ra. Na na raba, a a yaxaseri
masama nɛ Alatala bɛ wo xa fe ra, wo fa
findi yunubitɔɛ ra.
10 Wo lan nɛ wo xa a ki bɔɲɛ fiixɛ ra.
Wo na bɔɲɛ fanyi naxan nabaxi na ki,
wo Marigi Alatala barakɛ sama nɛ wo xa
walie wo na so naxee yo ya ma.
11 Setaree luma nɛ wo xa bɔxi ma, na
nan a toxi n na a falaxi wo bɛ wo xa
hinnɛ wo ngaxakerenyie ra, misikiinɛ a
nun setare naxee na wo xa bɔxi ma.

Konyie xɔrɛyafe

12 Xa wo ngaxakerenyi Eburu xɛmɛ, xa
na mu a ra ginɛ, a yɛtɛ mati wo ma konyi
ra, a walima nɛ wo bɛ ɲɛ senni. A ɲɛ
solofere nde wo xa a xɔrɛya.
13 Wo man naxa a bɛɲin a yi igeli ra.
14 Wo Marigi Alatala se naxan birin fixi
wo ma barakɛ ra alɔ yɛxɛɛ, si, mɛngi, a
nun wɛni, wo xa na ndee so a yi ra.
15 Wo wo ratu a ma konyi nan nu wo fan
na Misira, wo Marigi Alatala fa wo xun
sara. Na fe na a toxi, n yi sɛriyɛ soxi wo
yi ra to lɔxɔɛ.
16 Xa konyi nde fa a fala wo bɛ a mu
kelima wo xa denbaya ya ma barima wo
bara rafan a ma,
17 na tɛmui wo se tunbase nan tongoma.
Wo a tuli tunba banxi naadɛ ma. Na
tɛmui a bara findi wo xa konyi ra kudɛ.
Wo na mɔɔli nan nabama wo xa konyi
ginɛ fan na.
18 Wo naxa nimisa xɔrɛya fife ra wo xa
konyi ma, barima a xa wali ɲɛ senni bun
ma na bara wo rageeni dɔxɔ firin dangi
walikɛ sare ra. Na kui wo Marigi Alatala
barakɛ sama nɛ wo xa wali birin ma na
xa fe ra.

Xuruse di singe

19 Wo xa ninge, yɛxɛɛ, nun si di xɛmɛ
singe naxee barima, e birin findima wo
Marigi Alatala nan gbe ra. Wo mu lan wo

xa ninge xɛmɛ di singe rawali, wo man mu lan wo xa yɛxɛɛ di xɛmɛ singe xabe maxaba a ma.
20 Ɲɛ yo ɲɛ wo tan nun wo xa denbaya nan na donma yire, wo Marigi Alatala xa yire sugandixi.
21 Xa a mabɛnxi, xa a ya kanaxi, xa na mu fure gbɛtɛ na a ma, wo naxa na fi wo Marigi Alatala ma sɛrɛxɛ ra.
22 Wo nɔma na donde wo xɔnyi nɛ, wo nun mixi sɛniyɛnxie, xa na mu a ra, mixi sɛniyɛntaree, alɔ wo xeli nun tɔɔkɛ donma ki naxɛ.
23 Kɔnɔ wo naxa sube wuli don de. Wo a ifilima bɔxi nan ma alɔ ye.

16

Sayamalekɛ Dangi Sali

1 Abiba kike ra, wo xa Sayamalekɛ Dangi Sali raba wo Marigi Alatala xa fe ra, barima na kike kui, wo Marigi Alatala wo ramini Misira ra kɔɛ nan na.
2 Wo sɛrɛxɛ naxee bama wo Marigi Alatala bɛ Sayamalekɛ Dangi Sali lɔxɔɛ, e tongoma xuruse nan ya ma: yɛxɛɛ, si, xa na mu a ra ninge. Na sɛrɛxɛ bama Alatala xili matɔxɔde nɛ.
3 Wo naxa taami lɛbini daaxi don na sali xi solofere bun ma. Wo lan wo xa taami lɛbinitare nan don naxan findi kinikini taami ra. Na nan wo ratuma lɔxɔɛ ma wo gbataxi mini Misira bɔxi ra lɔxɔɛ naxɛ. Na a niyama nɛ wo mu nɛɛmu wo mini lɔxɔɛ ma Misira bɔxi ra.
4 Na xi solofere bun ma, a mu lan lɛbini siya xa to wo xɔnyi, wo xa bɔxi birin ma. Wo sɛrɛxɛ naxan bama a xi singe nunmare ra, na mu lan a xa lu han gɛɛsɛgɛ.
5 Na Sayamalekɛ Dangi Sali sɛrɛxɛ mu lan a xa raba yire birin, wo Marigi Alatala wo rasabatixi dɛnnaxɛ.
6 Wo a bama yire keren peti nɛ, wo Marigi Alatala xili matɔxɔde sɛniyɛnxi. Na sɛrɛxɛ bama nunmare nan na soge goro tɛmui, wo mini waxati naxan ma Misira bɔxi ra.
7 Wo sube ɲinma nɛ, wo a don yire wo Marigi Alatala dɛnnaxɛ sugandixi. Kuye na iba, wo fa siga wo xɔnyi.
8 Xi senni bun ma, wo taami lɛbinitare nan donma. A xi solofere lɔxɔɛ wo malanyi belebele raba wo Marigi Alatala xa binyɛ bun ma. Wo naxa wali yo raba na lɔxɔɛ.

Xɛ Xabɛ Sali

9 Wo na mɛngi xaba fɔlɔ, wo lɔxɔxun solofere nan kɔntima,
10 wo fa Lɔxunyie Sali raba wo Marigi Alatala bɛ. Wo Marigi Alatala barakɛ naxan fixi wo ma wo sɔtɔse ra, wo xa nde ba wo ɲanige ra na barakɛ bɛrɛ ra.
11 Wo sɛɛwama nɛ wo Marigi Alatala ra yire a dɛnnaxɛ sugandixi a xili falafe ra, wo tan nun wo xa die, wo xa konyie, Lewikae naxee na wo xɔnyi, xɔɲɛɛ, kiridie, a nun kaaɲɛ ginɛe.
12 Wo xa ratu konyi nan nu na wo ra Misira bɔxi ma. Wo lan nɛ wo xa yi sɛriyɛ raɲɛrɛ a raɲɛrɛ ki ma.

Bage Ti Sali

13 Wo na gɛ wo xa sansie bɔnbɔde lɔnyi ma, wo naxa wɛni bogi fan bundu, wo xa Bage Ti Sali raba xi solofere bun ma.
14 Wo xa sɛɛwa na sali kui, wo tan, wo xa die, wo xa konyie, Lewikae, xɔɲɛɛ, kiridie, a nun kaaɲɛ ginɛe naxee na wo xɔnyi.
15 Wo yi sali rabama xi solofere nan bun ma wo Marigi Alatala bɛ a na dɛnnaxɛ sugandi, barima wo Marigi Alatala barakɛ sama nɛ wo xa xɛ wali nun wo xa wali birin ma, wo fa sɛɛwa ki fanyi ra.
16 Ɲɛ yo ɲɛ, xɛmɛ naxan birin na wo ya ma, e lan nɛ e xa ti e Marigi Alatala ya i sanya saxan, yire a dɛnnaxɛ sugandixi: Taami Lɛbinitare Sali, Lɔxunyie Sali, a nun Bage Ti Sali. Wo mu lan wo xa siga Alatala ma wo yi igeli ra.
17 Wo keren keren ma fama sɛrɛxɛ nan na wo nɔxi naxan na, wo Marigi Alatala naxan fixi wo ma barakɛ ra.

Sɛriyɛ raɲɛrɛ ki

18 Taae birin kui, wo Marigi Alatala dɛnnaxɛ fixi wo ma, bɔnsɔɛ yo bɔnsɔɛ, wo kiitisae nan sugandima, e xa ɲama makiiti tinxinyi kui.
19 Wo naxa tɔɔɲɛgɛ kiiti sa de, wo man naxa ti mixi yo xɔn ma. Wo naxa tin fe nde xa wo madaxu, barima se nɔma nɔndi falɛe findide nɛ dɔnxui ra, e nɔndi mafindi wule ra.

20 Wo lanma wo xa kiiti tinxinxi yati nan sa, alako wo xa simaya sɔtɔ, wo man xa nɔ bɔxi masɔtɔde wo Marigi Alatala dɛnnaxɛ fixi wo ma.

Kuye rabatufe

21 Wo mu lan wo xa Aseri wuri masolixi ti sɛrɛxɛbade fɛ ma, wo dɛnnaxɛ yailanxi wo Marigi Alatala bɛ.

22 Wo naxa gɛmɛ ti kuye ra, barima wo Marigi Alatala na fe mɔɔli xɔnxi.

17

Sɛrɛxɛ fanyi

1 Wo mu lan wo xa ninge xa na mu yɛxɛɛ ba sɛrɛxɛ ra wo Marigi Alatala bɛ, naxan kɛɲa mu fan, xa na mu a ra naxan mabɛnxi, barima wo Marigi Alatala na fe mɔɔli xɔnxi.

2 Xa wo mixi nde to wo xa taae kui, wo Marigi Alatala naxee fixi wo ma, naxan ala gbɛtɛ batuma, a bara fe ɲaaxi raba naxan mu rafan wo Marigi Alatala ma. A bara Ala xa saatɛ matandi

3 tuubi rabirafe ala gbɛtɛe bɛ, xa na mu soge, kike, nun tunbuie bɛ.

4 Wo na na fe mɔɔli ifalɛ mɛ, wo xa a xɔn nafen a fanyi ra. Wo na a kolon na fe xɔnxi bara raba Isirayila bɔxi ma,

5 a na findi xɛmɛ ra, xa na mu ginɛ, wo a kanyi xaninma taa sode dɛ nan na, wo a magɔnɔ gɛmɛ ra han a xa faxa.

6 Mixi naxan lan a xa faxa, a mu faxama sinden fo a tongo seede firin xui ma, xa na mu a ra saxan. A mu lan a xa faxa seede keren gbansan xui ma.

7 Seedee nan singe gɛmɛ wolima a ma a faxafe ra, ɲama dɔnxɔɛ fan fa a magɔnɔ. Wo fe ɲaaxi ɲɔnma wo tagi na ki nɛ.

Kiiti magaaxuxie

8 Xa faxa kiiti bara fa, xa na mu a ra galanbui, xa na mu maxɔnɛ, naxan findixi kiiti xɔrɔxɔɛ ra wo bɛ taa kui, wo xa siga yire wo Marigi Alatala dɛnnaxɛ sugandixi.

9 Wo sigama Lewika sɛrɛxɛdubɛe nan xɔn, a nun kiitisae naxee na wo xun ma, wo a tagi raba e bɛ. E a falama wo bɛ na tɛmui a lan kiiti xa sa ki naxɛ.

10 E naxan falama wo bɛ yire, wo Marigi Alatala dɛnnaxɛ sugandixi, wo kiiti bolonma na ki nɛ. E naxan falama wo bɛ, wo xa na birin naba.

11 E sɛriyɛ naxan birin falama wo bɛ, wo xa na raba. Wo naxa binya yirefanyi ma, xa na mu kɔɔla ma.

12 Xa mixi nde, a xa yɛtɛ igboɲa kui, mu a tuli mati kiitisae nun sɛrɛxɛdubɛe ra, wo Marigi Alatala naxee sugandixi a xa wali rabafe ma, na kanyi lanma nɛ a xa faxa. Wo fe ɲaaxi ɲɔnma wo tagi na ki nɛ Isirayila.

13 Ɲama birin fama lude gaaxui nan kui na tɛmui. E na yi fe mɛ naxan nabaxi, mixi gbɛtɛ yo mu suusama na yɛtɛ igboɲa mɔɔli rabade fa.

Mangɛya

14 Wo na so bɔxi ma tɛmui naxɛ, wo Marigi Alatala dɛnnaxɛ fima wo ma, wo na sabati naa, tɛmunde wo fama nɛ a maɲɔxunde wo fan xa wo gbe mangɛ sɔtɔ alɔ boore si naxee wo rabilinxi.

15 Wo Marigi Alatala na mixi naxan sugandi, na nan fama findide wo xa mangɛ ra. Wo naxa tin xɔɲɛ xa findi wo xa mangɛ ra, wo ngaxakerenyi mu naxan na.

16 A mu lan soe gbegbe xa lu wo xa mangɛ yi ra. A mu lan a xa mixie rasanba Misira e sarade, barima Alatala a falaxi nɛ wo bɛ, a wo naxa siga na bɔxi ma sɔnɔn.

17 A mu lan a xa ginɛ gbegbe dɔxɔ. Na fee nan fama a ragbilende Alatala fɔxɔ ra. A mu lan a xa gbeti gbegbe nun xɛɛma gbegbe malan.

18 Mangɛ na dɔxɔ a xa mangɛ kibanyi tɛmui naxɛ, sɛriyɛ kitaabui naxan nagataxi Lewika sɛrɛxɛdubɛe yi ra, a xa na misaali yailan a yɛtɛ bɛ.

19 A xa na kitaabui ragata a fɛ ma, a xa a xaran lɔxɔɛ birin a xa simaya kui, alako a xa gaaxu a Marigi Alatala ya ra, a man xa nɔ a xa sɛriyɛ nun a xa yaamari rabatude naxan sɛbɛxi a kui.

20 Na fe nan fama a niyade, a mu a yɛtɛ rafisa a ngaxakerenyie bɛ, a man mu tantan sɛriyɛ ma, a mu binya yirefanyi ma nun kɔɔla ma. Na tɛmui a mangɛya xɔnkuye sɔtɔma nɛ, a tan nun a xa die Isirayila ɲama tagi.

18

Sɛrɛxɛdubɛe xa wali

1 Lewika sɛrɛxɛdubɛe nun Lewi xabilɛ dɔnxɔɛe mu fama bɔxi sɔtɔde kɛ ra alɔ Isirayila di booree. E baloe findima sɛrɛxɛ gan daaxie nan na naxee bama Alatala bɛ.
2 E mu fama kɛ sɔtɔde e ngaxakerenyie tagi. Alatala nan findima e kɛ ra alɔ a a masen e bɛ ki naxɛ.
3 Lewika sɛrɛxɛdubɛe mabiri findima sɛrɛxɛe nan na Isirayilakae fama naxee bade alɔ ningee, xa na mu a ra yɛxɛɛe. A lanma sube bɛlɛxɛ, a banganyi, nun a furi nan xa so sɛrɛxɛdubɛe yi ra.
4 Wo man fa bɔxi daxamui singe so e yi ra: mɛngi, wɛni nɛɛnɛ, ture, a nun wo yɛxɛɛ xabe naxan singe maxabama.
5 Wo Marigi Alatala Lewi bɔnsɔɛ nan sugandixi bɔnsɔɛ birin tagi, alako e tan nun e xa die xa nɔ Alatala xili binyade tɛmui birin.
6 Xa Lewika nde wa kelife Isirayila taa kui a na dɛnnaxɛ, sigafe ra yire Alatala dɛnnaxɛ sugandixi,
7 mɛnni, a lanma a xa a Marigi Alatala xa wali raba a nun a ngaxakerenyi Lewikae ra naxee na naa.
8 A lan nɛ a xa baloe sɔtɔ alɔ sɛrɛxɛdubɛ booree, bafe a harige ra a faxi naxan na a xun ma, a bara naxan sɔtɔ.

Sematoe nun duuree

9 Wo na so tɛmui naxɛ bɔxi ma, wo Marigi Alatala naxan fima wo ma, wo mu lan wo xa so wali ɲaaxie ya ma mɛnnikae na naxee kui.
10 Mixi naxa mini wo ya ma de naxan a xa di ganma sɛrɛxɛ ra, naxan findima sematoe ra, ya kanyi ra, duure ra, kɔrɔmixi ra,
11 naxan karamɔxɔ wali rabama, naxan wɔyɛnma barie, ɲinnɛe, nun mixi faxaxie ra.
12 Wo Marigi Alatala na mixi mɔɔli xɔnxi. Na fe kobie na a toxi, wo Marigi Alatala yi sie halakima wo ya ra.
13 Wo xa lu wo Marigi Alatala waxɔnki.
14 Wo fama si naxee halakide na ki, e biraxi sematoe xui nan fɔxɔ ra, kɔnɔ wo Marigi Alatala mu tinma wo tan xa na raba.

Namiɲɔnmɛ wali

15 Wo Marigi Alatala fama namiɲɔnmɛ nde rakelide wo ya ma, naxan luma alɔ n tan. Wo xa wo tuli mati a ra.
16 Wo na nan yati maxɔrin wo Marigi Alatala ma, wo nu malanxi lɔxɔɛ naxɛ Xorebe geya fari. Wo naxa a fala, «Muxu mu wama muxu Marigi Alatala xui mɛfe fa. Muxu mu wama yi tɛ belebele fan tofe kɔrɛ, alako muxu naxa faxa.»
17 Alatala naxa a masen n bɛ, «E fe fanyi nan falaxi n bɛ.
18 N fama nɛ namiɲɔnmɛ nde rakelide e ya ma, naxan luxi alɔ i tan. N fama n ma masenyi fide a ma, a fa na tagi raba e bɛ.
19 Mixi nde na lu, a mu a tuli mati na namiɲɔnmɛ xa masenyi ra a naxan tima n xili ra, n tan yɛtɛ yati nan na kanyi makiitima.»
20 «Kɔnɔ xa namiɲɔnmɛ yɛtɛ igboe nde fa masenyi ti n xili ra, n mu naxan fixi a ma, xa na mu a masenyi ti ala gbɛtɛ xili ra, a lanma nɛ na kanyi xa faxa.
21 Tɛmunde wo fama nɛ wo yɛtɛ maxɔrinde, ‹Won nɔma a kolonde di xa yi wɔyɛnyi fatanxi Alatala nan na?›
22 Xa namiɲɔnmɛ masenyi ti Alatala xili ra, a fa lu a mu kamali, na nan na ki a xa masenyi mu fatanxi Alatala ra. Namiɲɔnmɛ nan na falaxi a xa yɛtɛ igboɲa kui. Hali wo mu gaaxu a ya ra.»

19

Mixi ratanga taae

1 Wo Marigi Alatala na fa sie halakide wo ya ra, a fa e xa bɔxi so wo yi ra, wo fa sabati e xa taae nun e xa banxie kui,
2 wo xa taa saxan sugandi na bɔxi tagi, wo Marigi Alatala naxan fixi wo ma.
3 Wo xa bɔxi maniya, wo Marigi Alatala naxan fixi wo ma kɛ ra, wo fa a itaxun dɔxɔ saxan. Na nan a toma faxati nde nɔma sigade na taa nde kui, alako a nii xa ratanga.
4 Mixi naxan faxɛ tixi, a mu a rakelixi a ma, na faxati mɔɔli nan gbansan nɔma sode yi taa nde kui a nii ratangafe ra.
5 Misaali nan ya: Xa mixi siga fɔtɔnyi wuri sɛgɛde, a nun a boore, a xa beera fa koren, a din a boore ra, na fa faxa, na

faxati mɔɔli tan nɔma sode yi taa nde kui
a nii ratangafe ra.
6 A xa na raba alako mixi naxan wama
na fure gbeɲɔxɔfe a xa bɔɲɛte kui, a naxa
nɔ faxɛti lide kira ra, a fa a faxa. Na mu
lanma, barima xɔnnanteya yo mu nu na
a bɛ na mixi faxaxi xa fe ra.
7 N yi yaamari fixi wo ma na nan ma.
Wo xa taa saxan sugandi, nee xa findi
mixi ratanga taae ra.
8 Xa wo Marigi Alatala wo xa bɔxi ragbo
yɛ alɔ a rakali ki naxɛ wo babae bɛ, xa a
yi bɔxi birin so wo yi ra a naxan laayidixi
wo babae bɛ,
9 xa wo yi yaamari raba a raba ki ma
n naxan falaxi wo bɛ to lɔxɔɛ, wo Marigi
Alatala naxa rafan wo ma, wo naxa bira
a xa kira fɔxɔ ra, na tɛmui wo man xa taa
saxan sugandi, wo xa e sa yi taa saxanyi
boore xun ma.
10 Na kui, mixi tɔɔɲɛgɛxi mu faxama wo
xa bɔxi ma, wo Marigi Alatala naxan fixi
wo ma kɛ ra.
11 Kɔnɔ xa mixi nde a yaxui xɔn, a a
mɛlɛn, a a faxa, a fa so yi taa nde kui,
12 na taa forie lan nɛ e xa a suxu, e a
xanin mixi xɔn ma naxan wama na fure
gbeɲɔxɔfe, alako faxɛti xa faxa.
13 Wo naxa kinikini yo ti na kanyi
ma. Wo na faxati mɔɔli ɲɔnma na ki nɛ
Isirayila bɔxi ma, alako bɔɲɛsa xa lu wo
yi ra.

Bɔxi naaninyi nun seede wule falɛ

14 Wo na sabati bɔxi ma wo Marigi
Alatala naxan fixi wo ma kɛ ra, wo naxa
naaninyi tɔnxumae masiga de wo benbae
naxee dɔxɔ.
15 Mixi naxan yunubi fe rabaxi, xa na
mu a ra haakɛ, na kanyi mu lan a xa
makiiti mixi keren xa seede baxi ma. Na
mɔɔli makiitima seede firin, xa na mu,
seede saxan xui nan ma.
16 Xa seede ɲaaxi ba nde sa mixi nde
tɔɔɲɛgɛ fe nde ma,
17 yi gere mixi firinyie lan nɛ e xa
siga Alatala xa hɔrɔmɔbanxi kui, e sa
e xa galanbui yaxaran sɛrɛxɛdubɛe nun
kiitisae bɛ naxee na na waxati.
18 Kiitisae a fe xɔn nafenma nɛ a ki nun
a kɛɲa ma. E na a kolon seede wule nan
saxi a ngaxakerenyi xun ma,
19 a ngaxakerenyi nu wama a makiitife
ki naxɛ, wo xa na kiiti ragbilen a ma. Wo
fe ɲaaxi ɲɔnma wo tagi na ki nɛ.
20 Mixi gbɛtɛe na na fe mɛ, gaaxui nan
luma e ma, e mu suusama na fe kobi
mɔɔli rabade fa.
21 Wo naxa kinikini na mixi mɔɔli ma.
Xa a mixi nan faxaxi, wo a fan faxa. Xa
a mixi ya nan kanaxi, wo a fan ya kana.
Xa a mixi ɲinyi nan giraxi, wo a fan ɲinyi
gira. Xa a mixi bɛlɛxɛ nan bolonxi, wo
a fan bɛlɛxɛ bolon. Xa a mixi sanyi nan
bolonxi, wo a fan sanyi bolon.

20

Gere sɛriyɛ

1 Wo na siga wo yaxuie gerede, wo fa a
to e xa soee, geresosee, nun sɔɔrie dangi
wo gbe ra, hali wo mu gaaxu. Wo Marigi
Alatala naxan wo raminixi Misira bɔxi ra,
a na wo fɔxɔ ra.
2 Wo nɛ wo yailanma tɛmui naxɛ gere
sofe ma, sɛrɛxɛdubɛ nan tima a wɔyɛn
ɲama bɛ,
3 «Isirayila, wo wo tuli mati! To lɔxɔɛ
wo faxi wo yaxuie nan gerede. Limaniya
naxa ba wo yi ra de, wo naxa gaaxu, wo
bɔɲɛ naxa mini a i, wo naxa sɛrɛn,
4 barima wo Marigi Alatala na wo fɔxɔ
ra wo yaxuie gerede. A e rayarabima nɛ
wo bɛ, wo fa xutu sɔtɔ e ma.»
5 Na tɛmui mangɛ xa kuntigie xa sɔɔrie
maxɔrin, «Mixi nde na wo ya ma, naxan
bara gɛ banxi tide kɔnɔ a mu soxi a
kui sinden? Na kanyi xa gbilen a xɔnyi,
barima xa a faxa gere kui, mixi gbɛtɛ
fama nɛ sode a xa banxi kui.
6 Mixi nde na wo ya ma be, naxan wɛni
bili sixi, a mu a bogi baxi sinden? Na
kanyi xa gbilen a xɔnyi, barima xa a faxa
gere kui, mixi gbɛtɛ fama nɛ a xa wɛni
bogi bade.
7 Mixi nde na wo ya ma be, naxan bara
wa ginɛ xɔn, kɔnɔ a mu a futixi sinden?
Na kanyi xa gbilen a xɔnyi, barima xa a
faxa gere kui, mixi gbɛtɛ fama nɛ a xa
ginɛ futide.»
8 Mangɛ xa kuntigie man xa sɔɔrie
maxɔrin, «Mixi nde na wo ya ma be
limaniya baxi naxan yi, a gaaxu? Na

kanyi fan xa gbilen a xɔnyi alako a naxa limaniya ba a booree fan yi.»
9 Mangɛ xa kuntigie na gɛ wɔyɛnde ɲama ra, e xa mangɛe ti yi sɔɔri xundɛe ya ra.
10 Wo na wo makɔrɛ wo yaxuie xa taae ra gereso ki ma, wo xa lanyi maxɔrin e ma.
11 Xa e tin na ra, e taa naadɛ rabi wo bɛ, e birin xa lu wo xa yaamari nan bun ma, e nu duuti fi.
12 Kɔnɔ xa e mu tin lanyi ra, e fa wo yaabi gere ra, na tɛmui wo xa na taa bilin.
13 Wo Marigi Alatala e rayarabima nɛ wo bɛ. Wo xa xɛmɛ birin faxa santidɛgɛma ra,
14 wo xa ginɛe, dimɛe, xurusee, nun se naxan birin na taa kui, wo xa a tongo wo yɛtɛ bɛ sɛɛwɛ kui. Wo Marigi Alatala bara na fi wo ma.
15 Wo xa na mɔɔli raba taae fan na, naxee makuya wo ra, naxee mu na taae ya ma wo fama sabatide dɛnnaxɛ.
16 Kɔnɔ wo naxa sese lu a ɲiɲɛ ra taae kui, wo Marigi Alatala fama naxee fide wo ma kɛ ra.
17 Wo Xitikae, Amorikae, Kanaankae, Peresikae, Hiwikae, nun Yebusukae birin halakima nɛ alɔ wo Marigi Alatala a masenxi wo bɛ ki naxɛ,
18 alako e naxa wo xaran na fe xɔnxie rabafe ra e naxee rabama e xa alae bɛ, na fa findi yunubi fe ra wo bɛ wo Marigi Alatala mabiri.
19 Wo na taa nde bilin a gerefe ma, a mu lan wo xa beera tongo sansie sɛgɛ xili ma. E findima wo balose nan na. Na daaxa sansie xa mu findixi wo gerefae ra.
20 Sansi naxee bogi mu nɔma donde, wo nɔma nee tan sɛgɛde e xa findi geresose ra wo bɛ taa mixie xili ma, wo nun naxee na gerefe han e sa rayarabima wo bɛ tɛmui naxɛ.

21

Faxati kolontare

1 Xa a sa li wo naxa mixi nde fure to bɔxi ma burunyi, wo Marigi Alatala dɛnnaxɛ fixi wo ma, kɔnɔ wo mu a faxama kolon sinden,
2 wo xa forie nun wo xa kiitisae xa a mato taa mundun makɔrɛxi na fure ra.
3 E na taa kolon naxan makɔrɛxi na ra, na taa forie xa ninge ginɛ tongo, naxan singe mu nu wali, wuri mu nu xiri naxan kɔn ma,
4 e xa a xanin xure nde ma, naxan mu xɔrima, sansi mu rawalima dɛnnaxɛ, e xa a kobe gira ye xɔɔra.
5 Na birin xa raba Lewi xa di sɛrɛxɛdubɛe ya xɔri, barima wo Marigi Alatala nee nan sugandixi a xa wali rabafe ma, e xa duba mixi bɛ Alatala xili ra, e xa kiiti sa gere xa fe ra.
6 Fori naxee birin na taa kui naxan makɔrɛxi fure yire ra, e xa e bɛlɛxɛe raxa ninge ginɛ fari, e naxan faxaxi xure kui.
7 E xa a fala, «Muxu tan xa mu faxɛ tixi, muxu mu a rabama fan kolon.
8 Alatala, i xa Isirayila ɲama xun sara, i naxan xɔrɛyaxi. Yandi, i naxa faxɛ kote dɔxɔ Isirayila xun ma, e fɔxi mu na naxan na.» Na tɛmui Alatala fama nɛ e xun sarade.
9 Wo nɔma ratangade yi faxɛ tife mɔɔli ma, xa wo Alatala waxɔnfe rabama.

Gere xa geelimanie

10 Wo na siga wo yaxuie gerede, xa wo Marigi Alatala e rayarabi wo bɛ, wo e findi wo xa geelimanie ra,
11 tɛmunde mixi nde ya fama nɛ sinde geelimani ginɛ tofanyi nde ma. Xa na kanyi wama a dɔxɔfe nɛ,
12 a nɔma a xaninde a xɔnyi. Na ginɛ xa a yɛtɛ xunyi bi, a a bɛlɛxɛ xale maxaba,
13 a dugi fanyi ragoro a ma. A xa sabati a xa mɔri xɔnyi, a fa a baba nun a nga xa ɲɔnfe raba kike keren bun ma. Na dangi xanbi xɛmɛ nɔma a findide a xa ginɛ ra.
14 Xa a sa li a xa fe naxa raɲaaxu a ma, a nɔma a bɛɲinde a xa siga a waxɔnde, kɔnɔ a mu lanma a xa a mati kɔbiri ra, a mu lanma a xa findi a xa konyi ra, barima a nu bara findi a xa ginɛ ra.

Di fori tide

15 Xa a sa li ginɛ firin na xɛmɛ nde yi ra, keren fa rafan a ma dangi boore ra, kɔnɔ e firinyie bara di bari a bɛ, a mu lanma a xa baatɛ ginɛ xa di rafisa a boore xa di bɛ,
16 a fa foriɲa tide fi baatɛ ginɛ xa di ma, a fa a li na ginɛ boore nan singe di barixi a bɛ.

17 A lanma a xa a kolon ginɛ naxan
naŋaaxuxi a ma na ki, na nan ma di
findixi di singe ra. A harige dɔxɔ firin nan
soma di fori yi ra, barima na nan findixi
a xa fonike di ra. A tan nan lanma a xa di
foriŋa tide sɔtɔ.

Di xurutare

18 Xa a sa li xɛmɛ nde naxa di xɛmɛ
kalabante xurutare bari, naxan mu a tuli
matixi a baba nun a nga xui ra, naxan
tondima birade e xa sɛriyɛ fɔxɔ ra,
19 a lanma na di baba nun a nga xa a
suxu, e xa a xanin forie xɔn ma taa sode
dɛ ra.
20 E xa a fala e bɛ, «Muxu xa di naxan
yi ki, a xurutare, a kalabante. Muxu
fe naxan birin falama a bɛ, a mu a tuli
matima a ra, fo wayuŋa rabafe nun siisi
fe.»
21 Na kui, a xa taa xɛmɛ birin xa a
magɔnɔ gɛmɛ ra, han a faxa. Wo fe ɲaaxi
ɲɔnma wo tagi na ki nɛ. Isirayilakae na
na fe mɛ, gaaxui luma nɛ e birin ma.

Mixi gbakuxi fure

22 Xa a sa li wo bara mixi gbaku wuri
kɔn na, naxan bara yunubi fe raba a lan
a xa faxa naxan ma,
23 a fure mu lan a xa lu wuri kɔn na han
gɛɛsɛgɛ. A lan nɛ a xa ragata na lɔxɔɛ
kerenyi, barima Ala bara fure gbakuxi
danka. Wo wo mɛɛni ki fanyi ra, xa na mu
a ra na fure gbakuxi nan bɔxi dankama,
wo Marigi Alatala dɛnnaxɛ fixi wo ma kɛ
ra.

22

Xuruse nun se lɔɛxie

1 Wo na wo ngaxakerenyi xa ninge, xa
na mu a ra a xa yɛxɛɛ to, a murutaxi, wo
naxa wo kobe ti a ra. Wo lan nɛ wo xa a
xanin a kanyi xɔn ma.
2 Xa wo ngaxakerenyi yire makuya, xa
na mu wo mu a kanyi kolon, wo xa xuruse
xanin wo xɔnyi. Wo a ragata han beenun
wo a kanyi toma tɛmui naxɛ, wo fa a so a
yi ra.
3 Wo na mɔɔli nan nabama wo ngaxak-
erenyi xa sofale fan na, a xa donma, a nun
a gbe se naxan birin lɔɛxi a ma. Wo mu
lan wo xa wo kobe ti a ra.
4 Xa wo bara wo ngaxakerenyi xa sofale,
xa na mu a ra a xa ninge to, a bara bira
kira xɔn ma, wo mu lan wo xa wo kobe
ti a ra. Wo lan nɛ wo xa kafu a ma a
rakelide.

Xɛmɛ naxee e yɛtɛ findima ginɛ ra

5 Ginɛ mu lan a xa xɛmɛ dugi so. Xɛmɛ
fan mu lan a xa ginɛ dugi so. Mixi naxee
na fe mɔɔli rabama, na kanyie mu rafan
Marigi Alatala ma.

Kinikinife daalisee ma

6 Wo na a to kira xɔn ma, xɔni bara a
tɛɛ sa wuri kɔn na, xa na mu a ra bɔxi
ma, a nga felenxi a xɛlɛ ma, xa na mu a
ra a xa die ma, wo mu lan wo xa a nga
nun a xa die birin tongo.
7 Wo lan nɛ wo xa a nga tan nabɛŋin,
a xa siga, wo fa die tan tongo. Na kui
wo fama nɛ simaya xɔnkuye nun hɛɛri
sɔtɔde.

Mixi ratanga ki

8 Xa wo banxi nɛɛnɛ ti, wo lan nɛ wo xa
bilixi nde rabilin banxi fuge ra, alako mixi
naxee tema naa, e naxa bira, e fa faxa wo
saabui ra.

Se masunbufe

9 Wo mu lan wo xa sansi gbɛtɛ si wo xa
wɛni bilie ya ma, xa na mu a ra a bogi
fama findide se raharamuxi nan na.
10 Wo nɛ yire buxama, wo mu lan wo xa
ninge nun sofale xiri e boore ra sari ra.
11 Wo mu lan wo xa sose ragoro wo ma
naxan masunbuxi dugi yɛxɛɛ xabe daaxi
nun gɛsɛ fute daaxi ra.

Mafelenyi

12 Wo gɛsɛ nan nafalama ponpon na wo
a singan wo xa dugi tuxui naanie ra, wo
naxan felenma wo ma.

Ginɛ fe kiiti

13 Xa a sa li xɛmɛ nde naxa ginɛ dɔxɔ, e
kafu, kɔnɔ a xa fe to raŋaaxu xɛmɛ ma,
14 a a xili kana wɔyɛn kobi ra, a nu fa a
fala, «N bara yi ginɛ dɔxɔ, kɔnɔ muxu to
kafu n naxa a li a bara futi kana,»
15 Na tɛmui ginɛ baba nun a nga xa
ginɛdimɛdi dugi xanin taa forie xɔn ma
taa sode dɛ ra, naxan a masenxi a e xa di
futi rasoxi.

16 A baba xa a tagi raba, «N bara n ma
di ginɛ fi yi xɛmɛ ma, kɔnɔ a mu rafan a
ma sɔnɔn.
17 A fa wule nan safe a xun ma a a mu
futi rasoxi.» Na tɛmui tɛmɛdi xa mixie xa
na ginɛdimɛdi dugi itala taa forie ya i.
18 Taa forie na na to, e xa na xɛmɛ suxu,
e xa a ɲaxankata.
19 E na a makiiti, e xa alamani bolon a
ma naxan findima kɔbiri kole kɛmɛ sofe
ra tɛmɛdi baba yi ra, Isirayila ginɛ xili
kanafe ma. Na xanbi a lan nɛ ginɛ xa
gbilen xɛmɛ xɔnyi, na xɛmɛ naxa mɛɛ a
ra abadan.
20 Kɔnɔ xa futi kanafe fa sa findi nɔndi
ra, ginɛdimɛdi dugi yo mu na naxan a
masenma a bara futi raso,
21 na ginɛ xa xanin a baba xa banxi sode
dɛ ra, taa mixie fa a magɔnɔ gɛmɛ ra han
a faxa, barima a bara fe kobi raba ginɛ
mu lan a xa naxan naba Isirayila bɔxi ma,
xɛmɛ fe kolonfe ra a na a baba xa nɔɛ bun
ma tɛmui naxɛ. Wo fe ɲaaxi ɲɔnma wo
tagi na ki nɛ.
22 Xa wo xɛmɛ suxu, e nun ginɛ xɛmɛ
taa idɔxɔɛ saxi, na fe kobi raba firinyie
lan nɛ e xa faxa, ginɛ nun xɛmɛ. Wo fe
ɲaaxi ɲɔnma na ki nɛ wo tagi Isirayila
bɔxi ma.
23 Xa xɛmɛ naralan ginɛ dimɛdi nde ra
taa kui, kote bara dɔxɔ naxan ma fe ra, a
fa a futi kana,
24 wo xa na mixi firinyie xanin taa sode
dɛ ra, wo e magɔnɔ gɛmɛ ra han e xa
faxa. Yi ginɛ dimɛdi faxaxi nɛ, barima a
mu sɔnxɔɛ ratexi taa kui. Xɛmɛ fan faxaxi
nɛ, barima a bara ginɛ futi kana kote bara
dɔxɔ naxan ma fe ra. Wo fe ɲaaxi ɲɔnma
wo tagi na ki nɛ.
25 Kɔnɔ xa xɛmɛ naralan ginɛ dimɛdi ra
wula i, kote bara dɔxɔ naxan ma fe ra, a
naxa dutun a ma, a a futi kana, na xɛmɛ
nan keren lan a xa faxa.
26 Wo naxa fefe raba ginɛ dimɛdi tan
na, barima a mu fe ɲaaxi yo rabaxi a lan
a xa faxa naxan ma. Yi fe maniyaxi nɛ alɔ
xɛmɛ naxan waxi a boore faxafe.
27 Na naralanyi rabaxi wula nɛ. Hali
yi ginɛ dimɛdi xɛmɛ kanyi sɔnxɔɛ rate
nu, mixi yo mu sɔtɔma naxan nɔma a
ratangade.
28 Xa xɛmɛ naralan ginɛ dimɛdi ra kote
mu nu dɔxɔ naxan ma fe ra, a naxa bagan
a ma, a a futi kana, mixi nde fa e suxu na
fe xun,
29 na xɛmɛ kɔbiri kole tongo suuli nan
soma ginɛ baba yi ra, a fa yi ginɛ dɔxɔ,
barima a bara a futi kana. A xa simaya
kui, a mu lan a xa mɛɛ na ginɛ ra.

23

Langoeɲa mɔɔli nde

1 Mixi yo mu lan a nun a baba xa ginɛ xa
kafu. A tana fe nan na ra a baba mabiri.

Mixi naxee mu lan e xa lan Alatala xa malanyi

2 Mixi naxan xɛmɛya kanaxi, xa na mu
a ra a bolonxi, na kanyi mu lan a xa siga
Alatala xa malanyi.
3 Yangamadi fan mu sigama Alatala xa
malanyi hali a bɔnsɔɛ fu nde.
4 Amonikae nun Mowabakae mu
sigama Alatala xa malanyi hali e bɔnsɔɛ
fu nde.
5 A luma e bɛ na ki nɛ kudɛi barima
yi ɲamae mu fa wo ralande taami nun
ye ra, wo nu na kira xɔn ma tɛmui naxɛ
wo kelixi Misira. E Beyori xa di xɛmɛ
Balami nan sare fi wo dankafe ma Petori,
Mesopotamiya bɔxi ma.
6 Kɔnɔ wo Marigi Alatala mu tin a tuli
matide Balami ra. A naxa na dankɛ
masara barakɛ ra barima wo rafan wo
Marigi Alatala ma.
7 Wo naxa wo ɲɛngi sa e xa bɔɲɛsa nun
e xa baloe fe xɔn ma wo xa simaya kui.
8 Wo naxa fe ɲaaxi yo raba Edonkae
ra, barima wo ngaxakerenyi nan na e ra.
Wo naxa fe ɲaaxi yo niya Misirakae ra,
barima wo saxanyi raba nɛ e xa bɔxi ma.
9 E fama bɔnsɔɛ naxee sɔtɔde, fo e
tolobitɛe, nee nan fama sigade Alatala xa
malanyi.

Sɔɔri tɛtɛ kui xa sɛniyɛnyi

10 Wo na mini fafe ra tide wo yaxuie ya
ra, wo lan nɛ wo xa wo yɛtɛ ratanga fe
kobi birin ma.
11 Xa xɛmɛ nde na wo ya ma naxan mu
sɛniyɛnxi, a bara makana wantanyi kui, a
lan nɛ a xa mini sɔɔri tɛtɛ fari ma.
12 Nunmare ra, a na a maxa ye ra, soge
goro tɛmui a fa so sɔɔri tɛtɛ kui.

13 Wo fama yire nde nan sugandide
dɛnnaxɛ makuya sɔɔri tɛtɛ ra, naa xa
findi suturade ra.
14 Yili ge se nde lan nɛ a xa lu wo xa
kote i. Wo na siga suturade, wo yili ge.
Wo na gɛ wo hayi rabade, wo a makoto,
wo fa keli naa.
15 Wo xa sɔɔri tɛtɛ lan nɛ a xa sɛniyɛn,
barima wo Marigi Alatala a maɲɛrɛma a
kui wo kantafe ra, a man fa wo yaxuie
rayarabi wo bɛ. Xa a fe ɲaaxi li sɔɔri tɛtɛ
kui, a a makuyama nɛ wo ra.

Sɛriyɛ konyi xa fe ra

16 Xa konyi nde a gi a kanyi ma, a naxa
siga lude wo xɔnyi, wo naxa gbilen a ra a
kanyi xɔn ma de.
17 A lan nɛ a xa sabati wo xa taa nde kui
dɛnnaxɛ na rafan a ma. Wo man naxa a
tɔɔrɔ de.

Langoeɲa

18 Isirayila xɛmɛ, xa na mu a ginɛ mu
lan a xa langoeɲa raba.
19 Langoe sare mu lan a xa so wo Marigi
Alatala xa hɔrɔmɔbanxi kui laayidi raka-
malise ra, barima wo Marigi Alatala na fe
mɔɔli xɔnxi.

Doni nun daakan

20 Wo na se nde doni wo ngaxakerenyi
bɛ, kɔbiri, donse, xa na mu a ra se gbɛtɛ,
wo naxa geeni yo fen a fari.
21 Ala kolontare nan lanma a xa wo xa
geeni sa, kɔnɔ wo ngaxakerenyi tan mu a
ra de. Wo na na sɛriyɛ rabatu bɔxi ma wo
fama dɛnnaxɛ sɔtɔde, wo Marigi Alatala
barakɛ sama nɛ wo isofe birin ma.
22 Wo na daakan tongo wo Marigi
Alatala bɛ, wo naxa taxiri a rabafe ma, xa
na mu wo Marigi Alatala a maxɔrinma nɛ
wo ma, wo fa findide yunubitɔɛe ra.
23 Xa wo mu daakan tongoxi, yunubi fe
mu na.
24 Kɔnɔ xa wo daakan tongo wo Marigi
Alatala bɛ, wo lan nɛ wo xa a raba keren
na a fanyi ra. Wo fa a raba alɔ wo a
ɲanigexi wo dɛ ra ki naxɛ.
25 Wo nɔma wuri bogi ndee bade wo
gbe mu naxee ra, wo a don han wo luga,
kɔnɔ a mu lan wo xa nde sa wo xa kote i.
26 Wo na so mɛngi xɛ fan na, wo gbe mu
naxan na, wo nɔma tɔnsɔɛ ndee bade wo
bɛlɛxɛ ra, kɔnɔ wo mu lan wo xa wɔrɔtɛ
tongo wo ngaxakerenyi xa mɛngi xili ma.

24

Xɛmɛ nun ginɛ fatanfe

1 A nɔma a lide xɛmɛ nde xa ginɛ mu
rafanxi a ma sɔnɔn, a fatan kɛɛdi sɛbɛ, a
a so a yi ra, a fa a rasiga a baba xɔnyi.
2 Na tɛmui xa na ginɛ dɔxɔ xɛmɛ gbɛtɛ
xɔn ma,
3 a xa fe raɲaaxu na xɛmɛ fan ma, na
fan fa fatan kɛɛdi sɛbɛ, a a so a yi ra, a
fa a rasiga a baba xɔnyi, xa na xɛmɛ fa sa
faxa nɛ,
4 xɛmɛ naxan singe mɛɛ na ginɛ ra, na
mu lan a xa a findi a xa ginɛ ra kɔrɛ,
barima a bara raharamuɲa a ma. Alatala
na fe mɔɔli xɔnxi. Wo mu lan wo xa
na yunubi mɔɔli raba bɔxi ma wo Marigi
Alatala dɛnnaxɛ fixi wo ma kɛ ra.

Sɛriyɛ naxan ibunadama ratangama

5 Xɛmɛ naxan baxi ginɛ dɔxɔde, a mu
lan a xa sɔɔriɲa raba waxati nde bun ma.
Kɔntɔfili gbɛtɛ yo mu lan a xa dɔxɔ a ra
ɲɛ keren bun ma, alako a xa mɛɛni a xa
ginɛ dɔxɔxi ma.
6 Wo mu lan wo xa mulunyi nun kile
rasuxu mixi yi sɛɛkɛ ra, xa na mu a ra kile
gbansan, barima wo a balose nan bama a
yi ra na ki.
7 Xa Isirayilaka a ngaxakerenyi nde
suxu nɔɛ ra, a a findi konyi ra, xa na mu
a a mati, a lan nɛ na kanyi xa faxa. Wo fe
ɲaaxi ɲɔnma wo tagi na ki nɛ.
8 Wo lan nɛ wo xa fɛntɛn kunɛ fure xa
fe ra. N xaranyi naxan soxi Lewi xa di
sɛrɛxɛdubɛe yi, wo lan nɛ wo xa na raba
a raba ki ma.
9 Wo xa ratu a ma a wo Marigi Alatala
naxan naba Mariyama ra wo kelixi Misira
tɛmui naxɛ.
10 Wo na doni ti wo ngaxakerenyi bɛ, a
mu lanma wo tan xa so a xɔnyi a xa sɛɛkɛ
se tongode.
11 Wo xa lu tande, wo xa donifa xa fa
sɛɛkɛ se ra wo xɔn ma, a a so wo yi ra.
12 Xa setare na a ra, a fa a xa xinbeli
donma so wo yi sɛɛkɛ se ra, wo mu lan
wo xa na ragata wo xɔnyi kɔɛ ra.
13 Wo xa a ragbilen a ma soge goro
waxati nɛ, alako a xa a felen a ma kɔɛ ra.

Na kui a Ala maxandima nɛ wo bɛ. Setare malife na ki a findima tinxinyi nan na wo nun wo Marigi Alatala tagi.

14 Wo mu lan wo xa wo xa walikɛ setaree tɔɔrɔ, e findi wo ngaxakerenyie ra, xa na mu e findi xɔŋɛe ra.

15 Lɔxɔɛ birin wo lan nɛ wo xa e xa wali sare fi e ma beenun soge xa goro, barima setare nan e ra, e hayi na na ma. Xa wo mu na rabama, a mawama nɛ Alatala bɛ wo xa fe ra, wo fa yunubi sɔtɔ na kui.

16 Di babae mu lan e xa faxa e xa die xa yunubie rabafe ma. Die fan mu lan e xa faxa e babae xa yunubie rabafe ma. Ibunadama lanma a xa faxa a yɛtɛ xa yunubi rabaxi nan ma.

17 Wo naxa tinxintareya raba mixie ra naxee faxi sabatide wo xa bɔxi ma. Wo naxa kiridie tɔɔrɔ. Wo naxa kaaŋɛ ginɛ xa donma tongo sɛɛkɛ ra.

18 Wo xa ratu a ma a wo Marigi Alatala wo xɔrɛyaxi ki naxɛ wo xa konyiya kui Misira bɔxi ma. Na fe na a toxi n yi yaamari fixi wo ma.

19 Wo na gɛ xɛ xabade, wo naxa gbilen tɔnsɔɛ dɔnxɔɛe tongo ra. Wo xa e lu xɔŋɛe, kiridie, nun kaaŋɛ ginɛe bɛ, alako wo Marigi Alatala xa barakɛ sa wo xa fe.

20 Wo na gɛ oliwi bili ifuyanfuyande, wo naxa gbilen bogi dɔnxɔɛe bade sansie kɔn na. Wo xa e lu xɔŋɛe, kiridie, nun kaaŋɛ ginɛe bɛ.

21 Wo na gɛ wɛni bogi bade, wo naxa gbilen bogi dɔnxɔɛe ba ra. Wo xa e lu xɔŋɛe, kiridie, nun kaaŋɛ ginɛe bɛ.

22 Wo xa ratu wo xa konyiya ma Misira bɔxi ma. Na fe na a toxi n yi yaamari fixi wo ma.

25

Sɛriyɛ Luxusinyi

1 Xa a sa li mixi firin naxa gere, kiitisa xa e mato tinxinyi kui sɛriyɛ ki ma.

2 Nɔndi mu na naxan bɛ, xa a lanma a xa bɔnbɔ, na xa raba kiitisa ya xɔri fe rabaxi bɛrɛ ma.

3 Na kui, wo mu lan wo xa dangi luxusinyi ya tongo naani ra. Xa wo nde sa na fari, wo bara wo ngaxakerenyi rayarabi.

Ninge xa wali

4 Wo na ninge rawali mɛngi turuxunde tɛmui naxɛ, wo mu lan wo xa a dɛ xiri.

Kaaŋɛ ginɛ ditare

5 Xa ngaxakerenma firin sabati yire keren, keren fa faxa a ditare ra, a xa kaaŋɛ ginɛ mu lan a xa dɔxɔ xɛmɛ gbɛtɛ xɔn ma xabilɛ gbɛtɛ kui. A lan a xa dɔxɔ a nimɔxɔ nan xɔn ma, a findi a xa ginɛ ra.

6 Na ginɛ di singe naxan barima a nimɔxɔ bɛ, a xa findi a xa mɔri singe xa di nan na kɛ ki ma, alako a xa mɔri xili naxa lɔɛ Isirayila bɔxi ma.

7 Xa na xɛmɛ tondi a nimɔxɔ dɔxɔde, kaaŋɛ ginɛ xa siga taa forie nan xɔn ma kiitisae yire, a a tagi raba e bɛ yi ki, «N nimɔxɔ bara tondi bɔnsɔɛ fide a ngaxakerenyi ma, a mu tinma a xa sɛriyɛ rakamalide n tan mabiri.»

8 Taa forie xa na xɛmɛ xili, e xa na fe mato. Xa na xɛmɛ tondi a ngaxakerenyi xa kaaŋɛ ginɛ dɔxɔde,

9 kaaŋɛ ginɛ xa a makɔrɛ a ra taa forie ya xɔri, a xa a nimɔxɔ xa sankiri ba, a dɛye bɔxun a yatagi, a falafe ra, «Yi mɔɔli nan lan a xa raba xɛmɛ ra naxan tondima bɔnsɔɛ fide a ngaxakerenyi ma.»

10 Na tɛmui Isirayila, na xɛmɛ xa denbaya xili falama nɛ, «Sankiri ba xa denbaya.»

Dinyi naxan mu lan a xa raba gere kui

11 Xa a sa li xɛmɛ firin na gerefe, keren xa ginɛ fa siga a xa mɔri bade boore yi ra a xɛmɛya suxufe ra,

12 wo xa na ginɛ bɛlɛxɛ bolon, wo naxa kinikini a ma.

Tinxinyi yulɛya kui

13 Wo naxa kiloe kamalitare sa wo xa gbɔnfɔɛ kui, ndee binya, booree yelebu.

14 Wo naxa se maniyase kamalitare fan lu wo xɔnyi, ndee xungbo, booree xurun.

15 Kiloe kamalixi nun se maniyase kamalixi nan lan a xa lu wo yi ra. Na tɛmui wo fama nɛ simaya xɔnkuye sɔtɔde bɔxi ma wo Marigi Alatala fama dɛnnaxɛ sode wo yi ra.

16 Mixi yo na mɔɔli rabama, a mu rafanma wo Marigi Alatala ma.

Wo yaxui Amalɛkikae

17 Wo xa ratu a ma Amalɛkikae naxan naba wo ra wo to keli Misira.
18 E mu gaaxu Ala ya ra. E mini nɛ wo ma kira xɔn, e xanbirati taganxie bɔnbɔ.
19 Yakɔsi, wo Marigi Alatala fama nɛ wo ratangade wo yaxuie ma, naxee na wo rabilinyi bɔxi ma a fama dɛnnaxɛ sode wo yi ra. Wo fama Amalɛkikae rahalakide, alako e xili xa lɔɛ duniɲa ma. Wo naxa nɛɛmu e xa fe rabaxi ma.

26

Bɔxi daxamui singe nun farilɛ

1 Wo na so bɔxi ma wo Marigi Alatala naxan fima wo ma kɛ ra, a xa findi wo gbe ra, wo xa sabati naa,
2 wo keren keren ma fama na daxamui singe sɛɛti bade wo Marigi Alatala bɛ. Wo a sa debe kui, wo xa a xanin yire, wo Marigi Alatala dɛnnaxɛ sugandixi a xili matɔxɔfe ra.
3 Wo xa siga sɛrɛxɛdubɛe xɔn, naxee na naa na waxati, wo xa a fala e bɛ, «To lɔxɔɛ won bara so bɔxi, won Marigi Alatala dɛnnaxɛ laayidi won benbae bɛ a sofe ra won yi ra.»
4 Sɛrɛxɛdubɛ na debe rasuxuma nɛ wo yi ra, a a dɔxɔ wo Marigi Alatala xa sɛrɛxɛbade ya i.
5 Wo xa yi wɔyɛnyi fala wo Marigi Alatala bɛ, «N baba, Aramika nan nu a ra naxan nu a ɲɛrɛma. A naxa goro Misira mixi ndee ra, a saxanyi raba naa. E naxa wuya, han e findi si belebele sɛnbɛma ra,
6 kɔnɔ Misirakae tan naxa muxu ɲaxankata, e muxu tɔɔrɔ, e konyiya xɔrɔxɔɛ dɔxɔ muxu ma.
7 Muxu naxa muxu benbae Marigi Alatala makula, a xa muxu mali. A naxa muxu xa maxandi suxu, a man naxa muxu xa mantɔɔrɔli to, e nu fe ɲaaxi nun fe xɔrɔxɔɛe naxee dɔxɔma muxu ma.»
8 «Alatala naxa muxu ramini Misira bɔxi ma sɛnbɛ magaaxuxi, kaabanakoe, nun tɔnxumae ra.
9 A naxa fa muxu ra han be, a fa yi bɔxi so muxu yi ra, xiɲɛ nun kumi xɛlɛma dɛnnaxɛ.
10 Na nan a toxi, yakɔsi n faxi yi bɔxi daxamui singe ra i tan Alatala xɔn ma, i naxan fixi n ma.»
Wo xa na dɔxɔ wo Marigi Alatala ya i, wo a batu.
11 Wo xa sɛɛwa wo boore ra, wo tan nun Lewikae, a nun xɔɲɛ naxee na wo ya ma, barakɛ ra, wo Marigi Alatala naxan fixi wo nun wo xa denbaya ma.
12 Ɲɛ saxan yo ɲɛ saxan na a li, wo xa na ɲɛ farilɛ fi Lewikae, xɔɲɛe, kiridie, nun kaaɲɛ ginɛe ma, naxee na wo xa taae kui. Nee fan baloe findima na nan na.
13 Na tɛmui, wo xa a masen wo Marigi Alatala bɛ, «Naxan findixi i gbe ra, n bara a birin namini n xɔnyi. N bara a so Lewikae, xɔɲɛe, kiridie, nun kaaɲɛ ginɛe yi alɔ i a yamarixi ki naxɛ muxu bɛ. N mu i xa yaamari matandixi, n mu nɛɛmuxi keren ma.
14 N mu farilɛ siya donxi ɲɔnyi to so n ma, xa na mu a ra, n to lu sɛniyɛntareɲa kui. N mu a fixi sɛrɛxɛ ra mixi faxaxi bɛ. N bara bira i tan, n Marigi Alatala, xui nan fɔxɔ ra. I naxan yamarixi n bɛ, n bara na birin naba.
15 I xa muxu mato, kelife i xa koore sɛniyɛnxi ma. I xa barakɛ sa i xa ɲama Isirayila ma, i xa barakɛ sa bɔxi ma, i naxan fixi muxu ma, i naxan laayidixi muxu benbae bɛ, xiɲɛ nun kumi gbegbe na dɛnnaxɛ.»
16 To lɔxɔɛ wo Marigi Alatala bara wo yamari wo xa a xa masenyi nun a xa sɛriyɛ rabatu a rabatu ki ma. Wo xa wo ɲɛngi sa na sɛriyɛ xɔn ma wo bɔɲɛ fiixɛ ra.
17 To lɔxɔɛ wo bara laayidi tongo Alatala bɛ, a a tan nan na wo Marigi Alatala ra, a wo xa ɲɛrɛ a xa kira xɔn ma, a wo xa a xa masenyi, a xa sɛriyɛ, nun a xa yaamari rabatu.
18 Wo saatɛ tongoxi nɛ a bɛ, a wo tan nan na a xa ɲama ra, alɔ a a falaxi wo bɛ ki naxɛ. Wo xa bira a xa sɛriyɛ fɔxɔ ra,
19 alako a xa fisamanteya fi wo ma si birin xun ma a naxee daaxi. Wo xa nɔrɛ, wo xili, nun wo sɛnbɛ xa dangi e birin na. Wo xa findi ɲama ra naxan a xa wali rabama, alɔ a masenxi wo bɛ ki naxɛ.

27

Barakɛ nun dankɛ

1 Annabi Munsa nun ɲama forie yi masenyi nan ti Isirayilakae bɛ, «Wo xa mɛɛni yi yaamarie ma, n naxee fixi wo ma to lɔxɔɛ.

2 Wo na Yurudɛn xure igiri tɛmui naxɛ,
sigafe ra bɔxi ma wo Marigi Alatala naxan
fima wo ma, wo xa gɛmɛ xungbe ndee ti,
wo e mafiixɛ.
3 Wo na Yurudɛn igiri sigafe ra bɔxi
ma, wo Marigi Alatala naxan fima wo ma,
xiɲɛ nun kumi gbegbe na dɛnnaxɛ, alɔ
wo babae Marigi Alatala a falaxi wo bɛ
ki naxɛ,
4 wo xa yi gɛmɛe nan ti Ebali geya fari,
n baxi naxee xa fe falade wo bɛ ya, wo fa
e mafiixɛ.»

5 «Mɛnni wo xa sɛrɛxɛbade yailan
gɛmɛe ra wo Marigi Alatala bɛ, wure mu
dinxi naxee ra,
6 naxee mu masolixi fefe ma. Wo
xa sɛrɛxɛ gan daaxi ndee ba wo Marigi
Alatala bɛ na sɛrɛxɛbade fari.
7 Wo xa xanunteya sɛrɛxɛe fan ba, wo
naxee donma sɛɛwɛ kui wo Marigi Alatala
ya i.
8 Wo xa Ala xa sɛriyɛ sɛbɛ na gɛmɛ tixie
ma, alako ɲama xa nɔ xarande a fanyi ra.»

9 Annabi Munsa nun Lewika
sɛrɛxɛdubɛe naxa yi masenyi ti ɲama bɛ,
«Isirayila ɲama, wo wo sabari. Wo xa
wo tuli mati. To lɔxɔɛ, wo bara findi wo
Marigi Alatala xa ɲama ra.
10 Wo xa bira wo Marigi Alatala xui fɔxɔ
ra. Wo xa a xa masenyi nun a xa sɛriyɛ
rabatu a rabatu ki ma, n naxan xaranfe
wo bɛ to lɔxɔɛ.»

11 Na lɔxɔɛ kerenyi, Annabi Munsa man
naxa yi yaamari so ɲama yi ra,
12 «Wo na Yurudɛn igiri, Simeyɔn
bɔnsɔɛ, Lewi bɔnsɔɛ, Yuda bɔnsɔɛ,
Isakari bɔnsɔɛ, Yusufu bɔnsɔɛ, nun Bun-
yamin bɔnsɔɛ xa ti Garisimi geya fari, e
xa dubɛe ti.
13 Ruben bɔnsɔɛ, Gadi bɔnsɔɛ, Aseri
bɔnsɔɛ, Sabulon bɔnsɔɛ, Dana bɔnsɔɛ,
nun Nafatali bɔnsɔɛ xa ti Ebali geya fari,
e xa dankɛe ti.
14 Lewi bɔnsɔɛ xa na masenyi madangi
Isirayila ɲama bɛ e xui itexi ra.»

15 «Dankɛ na mixi bɛ naxan kuye ma-
solima, xa na mu a ra a kuye yailanma
yɔxui raxunuxi ra, a tuubi a bɛ dunxui ra.
Alatala na se mɔɔli xɔnxi.» Ɲama birin fa
a ratin, «Amina.»

16 «Dankɛ na mixi bɛ naxan a baba nun
a nga rayaagima.» Ɲama birin fa a ratin,
«Amina.»
17 «Dankɛ na mixi bɛ naxan naaninyi
tɔnxuma masigama.» Ɲama birin fa a
ratin, «Amina.»
18 «Dankɛ na mixi bɛ naxan dɔnxui
ratantanma kira ma.» Ɲama birin fa a
ratin, «Amina.»
19 «Dankɛ na mixi bɛ naxan sɛriyɛ
rakanama xɔɲɛ, kiridi, xa na mu a ra
kaaɲɛ ginɛ ra.» Ɲama birin fa a ratin,
«Amina.»
20 «Dankɛ na mixi bɛ naxan sama a
baba xa ginɛ fɛ ma, a a baba rayaagi.»
Ɲama birin fa a ratin, «Amina.»
21 «Dankɛ na mixi bɛ naxan yɛnɛ
rabama xuruse ra, na findi xuruse yo ra.»
Ɲama birin fa a ratin, «Amina.»
22 «Dankɛ na mixi bɛ naxan nun a
maaginɛ kafuma, a baba xa di ginɛ, xa na
mu a nga xa di ginɛ.» Ɲama birin fa a
ratin, «Amina.»
23 «Dankɛ na mixi bɛ naxan nun a
bitanyi ginɛma kafuma.» Ɲama birin fa
a ratin, «Amina.»
24 «Dankɛ na mixi bɛ naxan a boore
faxama nɔxunyi kui.» Ɲama birin fa a
ratin, «Amina.»
25 «Dankɛ na mixi bɛ naxan kɔbiri ra-
suxuma mixi tɔɔɲɛgɛxi faxafe ra.» Ɲama
birin fa a ratin, «Amina.»
26 «Dankɛ na mixi bɛ naxan tondima
Ala xa sɛriyɛ rabatude.» Ɲama birin fa
a ratin, «Amina.»

28

Barakɛ

1 «Xa wo bira wo Marigi Alatala xui fɔxɔ
ra bɔɲɛ fiixɛ ra, xa wo yi yaamarie rabatu
n naxee soxi wo yi ra to lɔxɔɛ, Alatala
wo findima nɛ si fisamante ra si birin tagi
duniɲa kui.
2 Wo yi barakɛ nan sɔtɔma xa wo bira
wo Marigi Alatala xui fɔxɔ ra.»
3 A barakɛ sama nɛ taakae nun daax-
akae ma,
4 e xa die, daxamui, yɛxɛɛe, sie, nun
ningee xun masama nɛ.
5 A wo xa sagae rafe bogi se ra, a barakɛ
sa wo xa farin namaxadee.
6 Wo xa simaya kui, a barakɛ sama nɛ
wo xa fe birin.

7 Wo yaxuie na fa wo gerede, Alatala e
rayarabima nɛ wo bɛ. Xa e so kira keren
nan na, e gbilenma e gi ra nɛ wo ya ra
kira solofere xɔn.
8 Wo Marigi Alatala barakɛ sama nɛ wo
xa sansi rawalide nun wo na so fe naxan
birin ya ma. A barakɛ sa wo xa fe bɔxi
ma, a dɛnnaxɛ fima wo ma.
9 Xa wo wo Marigi Alatala xa masenyi
raba a raba ki ma, wo man naxa bira a
waxɔnfe fɔxɔ ra, a wo findima a yɛtɛ xa
ɲama nan na alɔ a a rakalixi wo bɛ ki
naxɛ.
10 Bɔxi ɲamae birin a kolonma nɛ na
tɛmui, a wo tan nan sugandixi Alatala xa
wali rabafe ma, e gaaxuma nɛ wo ya ra.
11 Alatala wo harige xun masama nɛ
bɔxi ma a dɛnnaxɛ saatɛ tongo wo benbae
bɛ sofe ra wo yi. A wo xa die rawuyama
nɛ, a wo xa xurusee rawuya.
12 Alatala ye ragatade rabima nɛ wo bɛ
koore ma, tunɛ xa fa wo xa bɔxie ma a
waxati ma, alako wo xa walie xa fan. Wo
hayi mu birama kɔbiri doni fe ma, fo wo
tan kɔbiri doni xɔɲɛe bɛ de.
13 Alatala wo tan nan findima si birin
ma yarerati ra. Wo mu luma xanbi, wo
fisamanteya nan sɔtɔma tɛmui birin. Wo
mu nimisama fefe ma, kɔnɔ fo wo xa
yi yaamari rabatu nɛ a rabatu ki ma, n
naxan xaranxi wo ra to lɔxɔɛ wo Marigi
Alatala xa fe ra.
14 Fefe yo naxa a niya wo xa ba yi kira
xɔn ma n naxan falaxi wo bɛ. Wo naxa
bira ala gbɛtɛe batufe fɔxɔ ra fefe ma.

Dankɛ

15 Xa wo fa tondi wo Marigi Alatala
batude, xa wo tondi a xa yaamarie nun
a xa sɛriyɛ rabade, n naxee xaranxi wo
ra to lɔxɔɛ a xa fe ra, na tɛmui a fama yi
dankɛ nan birade wo fɔxɔ ra.
16 A taakae nun daaxakae dankama nɛ.
17 A mu bogi se sama wo xa sagae
kui, a man mu barakɛ sama wo xa farin
namaxadee.
18 A tondima nɛ di fide wo ma, wo man
mu baloe sɔtɔma. Wo xa ningee, yɛxɛɛe,
nun sie xun mu masama.
19 Wo dankɛ nan sɔtɔma yire birin wo
xa simaya kui.
20 Wo na so fefe yo naxan ya ma, a
dankɛ ragoroma nɛ wo ma. A wo kui
ifuma nɛ alako wo xa fe naxa sɔɔnɛya fefe
ma, wo xun xa ra kana, barima wo bara
fe ɲaaxi raba, wo man bara gbilen Alatala
fɔxɔ ra.
21 Alatala fure ɲaaxi radinma nɛ wo ma,
han wo ɲɔn bɔxi ma a dɛnnaxɛ soma wo
yi ra.
22 Alatala a niyama nɛ wo xa xɔsi, wo
fate xa gan, wo xa fura a ɲaaxi ra. A man
bɔxi xara, sansie gan soge bun ma, e fan
fure ɲaaxi sɔtɔ. A na birin nabama nɛ wo
ra, han wo lɔɛ.
23 Koore nun bɔxi xarama nɛ a xɔrɔxɔɛ
ra.
24 Alatala tunɛ mafindima nɛ xube ra,
naxan goroma wo xa bɔxi ma, a wo sɔntɔ.
25 Alatala sɛnbɛ fima nɛ wo yaxuie ma e
wo rayarabi. Xa wo e gere kira keren nan
na, wo wo gima nɛ e ya ra kira solofere
xɔn. Naxan nabama wo ra, a duniɲa birin
magaaxuma nɛ.
26 Wo binbie findima xɔnie nun wulai
subee xa donse nan na. Mixi yo mu fama
e keride.
27 Alatala suuri ikonkonma nɛ wo ma
alɔ a naxan naba Misirakae ra. A wo
tɔɔrɔma nɛ mangɛ faxɛ ra, kasi, nun
xɛɲɛnyi naxan mu yalanma.
28 Alatala wo findima nɛ dɔnxuie ra, a
daxui fure fan fi wo ma.
29 Yanyi ra wo nɛ wo ɲɛrɛma, wo luma
kira mɛlɛn na nɛ alɔ dɔnxuie. Wo xa wali
yo mu findima a ra, wo luma tɔɔrɔ ra nɛ.
Mixie fama nɛ wo harige bade wo yi ra, e
wo tɔɔrɔ a ɲaaxi ra. Marakisima yo mu
luma wo bɛ.
30 Wo na kote dɔxɔ ginɛ xa fe ra, xɛmɛ
gbɛtɛ a futi kanama nɛ. Wo na banxi ti,
wo mu nɔma sode a kui. Wo na wɛni bilie
si, wo mu nɔma e bogi bade.
31 Wo xa ningee kɔn naxabama nɛ wo
ya xɔri, wo mu nɔ e sube donde. E wo
xa sofale muɲama nɛ wo ma, wo mu a
masɔtɔma. Yaxuie wo xa xuruse yɔrɛe
tongoma nɛ, mixi yo mu fama wo malide.
32 Si gbɛtɛ mixie wo xa die suxuma
nɛ wo ya xɔri, e e findi konyie ra. Wo
taganma nɛ wo xa die mamɛde, wo mu
nɔma na yaxuie ra fefe ma.
33 Si nde wo mu naxan kolon e baloma
wo xa sansie nan xun na, wo xa bɔxi
daxamui findima e tan nan gbe ra. E wo
rawalima nɛ, e man fe ɲaaxi raba wo ra.

34 Na fe tofe wo findima nɛ daxuie ra.
35 Alatala fi ɲaaxi dɔxɔma nɛ wo ma, naxan mu yalanma. A goroma xinbie nun bɛlɛnyie nan ma, a fa yensen fate yire birin na, keli wo xunyi ma, a dɔxɔ wo sanyie ra.
36 Alatala fama nɛ wo tan nun wo xa mangɛe rasigade bɔxi nde ma, wo tan nun wo benbae mu naxan kolon. Mɛnni wo fama nɛ ala gbɛtɛe batude, naxee masolixi wuri nun gɛmɛ ra.
37 Mɛnnikae wo mayelema nɛ, e yoma wo ma.
38 Wo sansi xɔri gbegbe rawalima nɛ wo xa xɛe ma, kɔnɔ wo dondoronti nan xabama, barima katoe dinma nɛ a birin na.
39 Wo wɛni sansi sima nɛ, wo mɛɛni a ma a fanyi ra, kɔnɔ wo mu a ye minma, barima kuli soma e i nɛ.
40 Oliwi bilie luma nɛ bɔxi yire birin ma, kɔnɔ wo mu e ture masoma wo ma, barima oliwi bogie birama nɛ, e mu gbeeli.
41 Wo die barima nɛ, kɔnɔ e mu luma wo yi, barima wo yaxuie e xaninma nɛ.
42 Wo xa wurie nun bɔxi daxamui findima katoe nan gbe ra.
43 Xɔɲɛ naxee na wo ya ma, nee sɛnbɛ xun masama nɛ tɛmui birin, kɔnɔ wo tan xa fe magoroma nɛ.
44 Fɛɛrɛ luma nɛ e yi ra, kɔnɔ wo tan luma setareɲa nan kui. E findima nɛ wo xa yareratie ra, kɔnɔ wo tan luma e xanbi ra nɛ.
45 Yi dankɛ birin dɔxɔma nɛ wo fari, han wo birin gɛ halakide, barima wo bara tondi wo Marigi Alatala xui ratinmɛde. Wo mu a xa yaamari nun a xa sɛriyɛ rabatuxi a rabatu ki ma.
46 Na findima tɔnxuma nun dɛixarɛ nan na wo tan nun wo bɔnsɔɛ bɛ abadan.
47 Wo to mu tin wo Marigi Alatala batude sɛɛwɛ nun bɔɲɛsa kui, fe fanyi birin xa lu wo yi ra,
48 wo fama nɛ tɔɔrɔde wo yaxuie yi ra. Kaamɛ nun ye xɔli wo suxuma nɛ. Wo tima nɛ wo mageli ra, wo luma setareɲa nan kui. Na kui Alatala fama yɔlɔnxɔnyi sade wo kɔnyi ma, han wo gɛ halakide.
49 A fama nɛ si ra wo mu naxan xa xui mɛma kelife yire makuye, a xa goro wo ma alɔ sɛgɛ goroma tɔxɔɛ yɔrɛ ma ki naxɛ.
50 Mixi kaarinxie nan e ra, naxee mu forie binyama, naxee mu kinikinima dimɛe ma.
51 E wo xa xuruse nun wo xa baloe tongo e yɛtɛ bɛ, wo xa faxa kaamɛ ra. E wo xa mɛngi, wɛni, ture, ninge yɔrɛe, yɛxɛɛe, nun sie birin xaninma nɛ. Wo fama nɛ halakide.
52 E fama nɛ wo xa taae birin nabilinde, wo Marigi Alatala naxee so wo yi ra. E wo gerema nɛ han wo xa tɛtɛ itexi sɛnbɛmae yolon, wo laxi naxee ra.
53 Na geree kui wo yaxuie wo rakaamɛma nɛ, han wo wo xa die sube yati don, die wo Marigi Alatala naxee fixi wo ma.
54 Hali xɛmɛ fanyi naxan luma wo ya ma, a mu kinikinima a ngaxakerenma, a xa ginɛ, nun a xa die ma.
55 A tondima nɛ a xa di sube itaxunde e ra, barima na findixi a baloe dɔnxɔɛ nan na. Wo yaxuie na marayarabi sama nɛ wo fari wo xa taae birin kui.
56 Hali ginɛ fanyi naxan luma wo ya ma, naxan mu tinma a sanyi yati xa manɔxɔ, na tan fan mu kinikinima a xa mɔri fanyi nun a xa die ma.
57 A tondima nɛ a xa diyɔrɛ sube itaxunde e nun na xanbiratoe ma a naxan barixi, barima a tan wama na donfe, a xa lu a tan gbansan bɛ. Wo yaxuie fama na tɔɔrɛ mɔɔli nan dɔxɔde wo ma.
58 Xa wo mu mɛɛni yi masenyie ma naxee sɛbɛxi yi kitaabui kui, xa wo mu gaaxu wo Marigi Alatala xili xungbe magaaxuxi ya ra,
59 Alatala fama nɛ fure ɲaaxi magaaxuxie dɔxɔde wo tan nun wo bɔnsɔɛ ma, naxan mu yalanma.
60 A fure ɲaaxi ikonkoma nɛ wo xun na, wo nu gaaxuxi naxan ya ra Misira bɔxi ma. Na fure mɔɔli wo suxuma nɛ, a nɔ wo ra.
61 Alatala fure mɔɔli gbegbe dɔxɔma nɛ wo ma, naxee xili mu sɛbɛxi yi kitaabui kui, han wo birin gɛ sɔntɔde.
62 Wo tan naxee nu wuya dangi tunbuie ra koore ma, wo kɔnti xurunma nɛ, barima wo bara wo Marigi Alatala xui matandi.

63 Alatala fe fanyi rabaxi wo bɛ ki naxɛ,
a nun a wo rawuyaxi ki naxɛ, a fama wo
halakide na ki nɛ man, wo fa ɲɔn bɔxi ma
a naxan fi wo ma.
64 A wo rayensen si birin ya ma, keli
duniɲa tuxui ma, sa dɔxɔ boore tuxui ra.
Wo fama nɛ ala gbɛtɛe batude, wuri nun
gɛmɛ daaxie, wo tan nun wo benbae mu
naxee kolon.
65 Na sie tagi, wo mu malabui yo
sɔtɔma, wo mu yire yo sɔtɔma wo saba-
tima dɛnnaxɛ. Alatala wo bɔɲɛe ratema
nɛ, a wo yaye ramini, a wo nii tɔɔrɔ.
66 Wo xa simaya findima kɔntɔfili nan
na, gaaxui fama nɛ wo rasɛrɛnde kɔɛ nun
yanyi ra.
67 Wo na na fe mɔɔli to tɛmui naxɛ,
gaaxui fama wo bɔɲɛ rafede. Gɛɛsɛgɛ,
wo nu fa a fala, «Xa nunmare nan nu a
ra nu!» Nunmare, wo nu fa a fala, «Xa
gɛɛsɛgɛ nan nu a ra nu!»
68 Alatala wo xaninma nɛ kunkuie kui
Misira, n a fala wo bɛ dɛnnaxɛ ma wo
mu naa toma sɔnɔn. Mɛnni, wo katama
nɛ wo yɛtɛ matide wo yaxuie ma konyie
ra, xɛmɛe nun ginɛe, kɔnɔ mixi yo mu wo
sarama.
69 Alatala yi saatɛ nan so Annabi Munsa
yi ra, a xa a mabanban e nun Isirayilakae
tagi, Mowaba bɔxi ma. Yi saatɛ nun boore
saatɛ tagi rasa naxan tongo Xorebe geya
fari.

29

Ala xa saatɛ

1 Annabi Munsa naxa Isirayila ɲama
birin maxili, a a masen e bɛ, «Wo nu na
Misira tɛmui naxɛ, wo fe to nɛ Alatala
naxan naba Firawuna ra, a xa sɔɔrie nun
a xa bɔxi birin na.
2 Wo bara fe xɔrɔxɔɛe to, tɔnxumae nun
kaabanakoe a naxee raba e ra,
3 kɔnɔ han to Alatala mu xaxili fi wo ma
naxan nɔma yi fee kolonde. Wo yae mu a
toma, wo tuli man mu a mɛma.
4 Ɲɛ tongo naani bun ma a wo
ratangama gbengberenyi kui. Wo xa sose
nun wo xa sankirie mu kana,
5 wo mu taami don, wo mu wɛni nun
beere min. Alatala bara a ɲɔxɔ rasiga wo
xa fe xɔn alako wo xa nɔ a kolonde a tan
nan na wo Marigi Ala ra.
6 Wo to so be, Xɛsibɔn mangɛ Sixɔn, nun
Basan mangɛ Ogo, fa nɛ wo gerede, kɔnɔ
wo naxa nɔ e ra.
7 Wo naxa e xa bɔxie tongo, wo a itaxun
Ruben bɔnsɔɛ ma, Gadi bɔnsɔɛ ma, nun
Manasi bɔnsɔɛ sɛɛti keren ma.
8 Na nan a toxi, wo lanma wo xa bira
yi saatɛ sɛriyɛ fɔxɔ ra, alako wo na so fe
naxan yo ya ma, a xa sɔɔnɛya wo bɛ.»
9 «Isirayilakae, wo tan nan malanxi yi
ki to lɔxɔɛ wo Marigi Alatala ya i. Birin
na be, wo xa mangɛe, wo xa yareratie, wo
xa forie, wo xa sɔɔri mangɛe,
10 wo xa ginɛe, wo xa die, nun xɔɲɛe
naxee wuri sɛgɛma nun ye bama wo bɛ.
11 Wo Marigi Alatala bara saatɛ maban-
ban kali ra. Wo na be to alako wo xa na
xiri, wo tan nun wo Marigi Alatala tagi.
12 Na tɛmui wo tan nan na a xa ɲama
ra, nun a tan nan na wo Marigi Ala ra, alɔ
a kali wo benbae Iburahima, Isiyaga, nun
Yaxuba bɛ ki naxɛ.
13 N mu yi saatɛ mabanbanxi kali ra wo
tan gbansan xa bɛ,
14 wo tan naxee na be won Marigi
Alatala ya i. N a mabanbanxi wo bɔnsɔɛ
nan fan bɛ naxee mu nu bari sinden.»
15 «Wo a kolon won buxi Misira bɔxi ma
ki naxɛ, nun won dangi si naxee xa bɔxie
ra.
16 Wo bara yi kuye xɔnxie to yi sie nu
naxee batuma, kuye naxee yailanxi wuri,
gɛmɛ, gbeti, nun xɛɛma ra.
17 Xɛmɛ yo, ginɛ yo, bɔnsɔɛ yo, xabilɛ
yo naxa gbilen wo Marigi Alatala fɔxɔ ra,
birafe ra na sie xa alae batufe fɔxɔ ra. Wo
ya ma, mixi yo naxa lu alɔ wuri sanke
naxan pɔsɔnɛ xɔnɛ raminima.
18 Na mixi mɔɔli naxan bara gɛ yi kali
mɛde, kɔnɔ a fa sɛɛwa a bɔɲɛ ma a falafe
ra, ‹Sɔɔnɛya na n bɛ, n xa n yɛtɛ waxɔnfe
raba tɛmui birin, ɲɛmɛ nun sogofure,›
19 Alatala mu diɲɛma na kanyi ma. A
fama nɛ a xa xɔnɛ masende a bɛ a ɲaaxi
ra, barima a mu wama a firin nde xɔn. A
dankɛ ragoroma nɛ a ma, naxee sɛbɛxi yi
kitaabui kui. A a xili ralɔɛma nɛ duniɲa
ma.
20 Alatala na mixi mɔɔli raminima Isir-
ayila ɲama ya ma a dankɛ ki ma, alɔ
a saatɛ sɛbɛxi ki naxɛ yi sɛriyɛ kitaabui
kui.»

21 «Wo bɔnsɔɛe naxee fama wo xanbi
ra, a nun xɔɲɛe naxee kelima bɔxi
makuye ma, e fama furee nun fe xɔrɔxɔɛe
tode, Alatala naxee dɔxɔma wo xa bɔxi
ma.
22 Soda nun fɔxɔɛ fama lude bɔxi fari.
Bɔxi mu nɔma rawalide, sese mu nɔma
fande, hali burɛxɛ keren a mu nɔma
findide a ra. Bɔxi luma nɛ alɔ Sodoma,
Gomora, Adamaha, nun Seboyimi, Ala taa
naxee kana a xa bɔɲɛ xɔnɛ kui.
23 Na tɛmui si gbɛtɛe fama nɛ maxɔrinyi
tide, ‹Alatala yi bɔxi niyaxi yi ki munfe
ra? A bɔɲɛ xɔnɔxi yi mɔɔli ra munfe ra?›
24 E e yaabima nɛ, ‹Yi fe rabaxi nɛ
barima yi ɲama bara saatɛ kana, e benbae
Marigi Alatala naxan tongo e bɛ, a to e
ramini Misira bɔxi ra.
25 E bara kuyee batu e mu naxee
kolonxi, Alatala mu tinxi naxee ra.
26 Na fe na a toxi Alatala yi ɲaxankatɛ
birin dɔxɔxi yi bɔxi ma a xa xɔnɛ kui alɔ
a xa kitaabui a masenma ki naxɛ.
27 A bara a xa xɔnɛ belebele dɔxɔ a xa
ɲama ma, a e tongo e xa bɔxi ma, a e
keri bɔxi gbɛtɛ fan ma, e na dɛnnaxɛ yi
waxati.›»
28 «Fe naxee nɔxunxi, won Marigi
Alatala nan keren peti nee kolon. Fe
naxee masenxi won bɛ, nun won ma
die bɛ, nee findixi won gbe nan na han
duniɲa ɲɔn. A lanma won xa yi sɛriyɛ
masenxi birin nabatu.»

30

Ala xa laayidi

1 N baraka nun danka naxee birin falaxi
wo bɛ, nee fama nɛ kamalide. Wo Marigi
Alatala na wo rayensen yɛ tɛmui naxɛ
bɔxi gbɛtɛ ma, wo wo maɲɔxun yi fee ma.
2 Xa wo gbilenma wo Marigi Alatala ma,
wo man a xui suxu wo bɔɲɛ nun wo xaxili
kui wo tan nun wo xa die, alɔ n a masenxi
wo bɛ ki naxɛ to lɔxɔɛ,
3 na tɛmui wo Marigi Alatala wo ramin-
ima nɛ konyiya kui, a kinikini wo ma,
a wo ba sie ya ma a wo rayensen yɛ
dɛnnaxɛ.
4 Hali wo na yire makuye konyiya kui,
wo Marigi Alatala sigama nɛ wo fende, a
fa wo malan
5 wo benbae xa bɔxi ma, alako wo xa
naa masɔtɔ, a fa mɛɛni wo ma dangife wo
benbae ra, a wo rawuya dangi e ra.
6 Na tɛmui wo Marigi Alatala yɛtɛ yati
wo bɔnsɔɛ bɔɲɛ rasɛniyɛnma nɛ, alako
wo xa a xanu wo bɔɲɛ nun wo xaxili birin
na. Na kui wo nɔma simaya fanyi sɔtɔde.
7 N yi dankɛ naxee birin sɛbɛxi wo bɛ
yi ki, nee fama dɔxɔde wo yaxuie nun wo
xɔnmae nan ma.
8 Na tɛmui wo man tuubi rabirama nɛ
a bɛ, wo a xa sɛriyɛ suxu n naxan fixi wo
ma to lɔxɔɛ.
9 Wo Marigi Alatala barakɛ sama nɛ wo
xa fe birin ma. Wo di gbegbe sɔtɔma
nɛ, wo xa xurusee rawuyama nɛ, wo xa
sansie fanma nɛ, barima wo fama nɛ
rafande Alatala ma alɔ wo benbae.
10 Na nan nabama, wo na wo tuli
mati a ra tɛmui naxɛ, a xa sɛriyɛ nun
a xa yaamarie suxufe ra, naxee sɛbɛxi
yi kitaabui kui. Na tɛmui wo wo yɛtɛ
ragbilenma nɛ a ma wo bɔɲɛ fiixɛ ra, wo
xaxili birin na.

Ala xa sɛriyɛ

11 N yi sɛriyɛ naxan falaxi wo bɛ yi ki
to lɔxɔɛ, a kolon yo mu xɔnɔ wo bɛ.
12 A mu na koore xa ma, alako a xa fala,
«Nde nɔma tede koore ma a xa sa fa a ra
won bɛ, a a xaran won bɛ alako won xa
nɔ a rabade?»
13 A mu na baa kiri fan xa ma, alako a
xa fala, «Nde nɔma baa igiride a xa sa fa
a ra won bɛ, a man xa a xaran won bɛ
alako won xa nɔ a rabade?»
14 Ade, yi sɛriyɛ na wo sɛɛti ma nɛ, wo
dɛ kui, a nun wo bɔɲɛ ma. Wo nɔma a
rabade.

Simaya sugandi

15 Isirayilakae, wo a mato. To lɔxɔɛ n
bara simaya nun fe fanyi ti sɛɛti, faxɛ nun
fe ɲaaxi fan boore sɛɛti.
16 To lɔxɔɛ wo tin wo xa wo Marigi
Alatala xanu, wo xa ɲɛrɛ a xa kira ma, wo
xa bira a xa yaamari, a xa masenyi, nun
a xa sɛriyɛ fɔxɔ ra, alako wo xa simaya
fanyi sɔtɔ, wo xa wuya, alako Ala xa
barakɛ sa wo ma yire a dɛnnaxɛ findima
wo gbe ra.
17 Kɔnɔ xa wo gbilen a fɔxɔ ra, xa wo
tondi a bɛ, xa wo bira kuye batufe fɔxɔ
ra,

18 wo sɔntɔma nɛ feo, wo mu fa bude
bɔxi ma wo fama dɛnnaxɛ sɔtɔde Yu-
rudɛn kiri ma.
19 To lɔxɔɛ koore nun bɔxi na n seede
ra, n bara simaya nun fe fanyi ti wo
bɛ sɛɛti keren na, faxɛ nun fe ɲaaxi fan
na boore sɛɛti ra. Wo xa simaya fanyi
sugandi, wo tan nun wo bɔnsɔɛe.
20 Wo xa wo Marigi Alatala xanu, wo
tuubi a bɛ, wo a xa fe suxu. Wo
nɔma simaya sɔtɔde na ki nɛ, wo fa ɲɛ
gbegbe raba bɔxi ma, Alatala dɛnnaxɛ
saatɛ tongo fife ra wo benba Iburahima,
Isiyaga, nun Yaxuba ma.

31

Yosuwe findife Annabi Munsa ɲɔxɔɛ ra

1 Annabi Munsa naxa a fala Isirayilakae
birin bɛ,
2 «N bara ɲɛ kɛmɛ ɲɛ mɔxɔɲɛn sɔtɔ yi
tɛmui, n mu nɔma mangɛya rabade fa.
Alatala ɲan a fala nɛ n bɛ a n mu Yurudɛn
igirima.
3 Wo Marigi Alatala yɛtɛ yati nan wo
raɲɛrɛma. A sie birin faxama nɛ naxee na
naakiri ma alako wo xa e xa bɔxie masɔtɔ.
Yosuwe nan findima wo xa mangɛ ra, alɔ
Alatala a fala ki naxɛ.
4 Alatala yi sie halakima nɛ alɔ a Sixɔn
nun Ogo, Amorikae xa mangɛe, halaki ki
naxɛ, nun e xa bɔxie.
5 A e rayarabima nɛ wo bɛ. Wo xa a xa
yaamari raba e xa fe ra.
6 Wo limaniya, wo xa sɛnbɛ sɔtɔ, wo
naxa gaaxu e ya ra, barima wo Ma-
rigi Alatala na wo kantafe, a mu wo
rabɛɲinma fefe ma.»
7 Annabi Munsa naxa Yosuwe xili,
a naxa wɔyɛn a bɛ Isirayilakae birin
malanxi tagi, «I xa limaniya, i xa
sɛnbɛ sɔtɔ, barima i tan nan Isirayilakae
raɲɛrɛma bɔxi ma Alatala dɛnnaxɛ saatɛ
tongoxi wo benbae bɛ. I tan xa e xa kɛ so
e yi ra.
8 Alatala tima nɛ i ya ra, a mu i
rabɛɲinma. A mu gbilenma i fɔxɔ ra fefe
ma. Hali i mu gaaxu, i man naxa i yɛtɛ
rabolo.»
9 Annabi Munsa to yi sɛriyɛ sɛbɛ, a
naxa a taxu sɛrɛxɛdubɛe ra, Lewi xa
di naxee saatɛ kankira xaninma, nun
Isirayila forie.
10 Annabi Munsa naxa a masen e bɛ,
«Ɲɛ solofere yo ɲɛ solofere, wo diɲɛma
doni ma ɲɛ naxan na, wo yi sɛriyɛ
xaranma Bage Ti Sali lɔxɔɛ nɛ.
11 Wo a xaranma wo xui itexi nan na
Isirayilakae birin bɛ, naxee faxi salide
Marigi Alatala ya i a xa yire sugandixi.
12 Birin malanma mɛnni nɛ, xɛmɛ, ginɛ,
dimɛdi, a nun xɔɲɛ naxee na wo xɔnyi,
alako e xa yi xaranyi mɛ, e xa wo Marigi
Alatala binya, e xa bira yi sɛriyɛ fɔxɔ ra.
13 Dimɛ naxee mu nu a kolonxi sinden,
e fan a mɛma nɛ. Na kui e wo Marigi
Alatala binya ki kolon, wo na fa bɔxi
sɔtɔde Yurudɛn naakiri ma tɛmui naxɛ.»
14 Alatala naxa a masen Annabi Munsa
bɛ, «I faxa tɛmui bara makɔrɛ, Yosuwe
xili, wo birin xa siga n ma hɔrɔmɔlingira
yire. Mɛnni n fa n ma yaamari fi a ma.»
Annabi Munsa nun Yosuwe naxa siga Ala
xa hɔrɔmɔlingira yire.
15 Alatala naxa mini e ma nuxui kui
naxan nu tema kiri banxi sode dɛ ra.
16 Alatala naxa a masen Annabi Munsa
bɛ, «I fa na faxafe nɛ. I xa faxɛ xanbi, Isir-
ayila ɲama fama kuyee nan batude bɔxi
ma e fama sigade dɛnnaxɛ. E gbilenma
nɛ saatɛ fɔxɔ ra won lanxi naxan ma.
17 Na tɛmui n bɔɲɛ tema nɛ, n xɔnɔ e ma
han n e rabɛɲin. N nan n yatagi nɔxunma
nɛ e ma, si gbɛtɛe e halaki, tɔɔrɛ nun fe
xɔrɔxɔɛe fa dusu e xun na. Isirayilakae
a kolonma na tɛmui nɛ, yi tɔɔrɛ e lixi nɛ
barima n tan, e Marigi Ala, mu na e ya ma
sɔnɔn.
18 N nan n yatagi nɔxunma nɛ e ma,
barima e bara fe ɲaaxi raba kuyee batufe
ra.»
19 «Yakɔsi i xa bɛɛti sɛbɛ n naxan
xaranma i bɛ. Munsa, i xa a xaran
Isirayilakae bɛ alako e naxa nɛɛmu a
ma, a man xa findi seede ra n tan nun
Isirayilakae tagi.
20 N fama yi ɲama xaninde bɔxi ma,
xiɲɛ nun kumi xɛlɛma dɛnnaxɛ, alɔ n nan
n kalixi e babae bɛ ki naxɛ. E na baloe
don a fanyi ra han e belebele, e fama
birade ala gbɛtɛe fɔxɔ ra, e man n ma
saatɛ kana.
21 Tɔɔrɛe nun fe xɔrɔxɔɛe fa bira e fɔxɔ
ra, yi bɛɛti fan findima seede nan na won

tagi. E bɔnsɔɛ mu nɛɛmu a ma. Naxan na
e xaxili kui, n a kolon. A ɲan toma e ya
ma beenu e xa so bɔxi kui n nan n kalixi
e bɛ naxan xa fe ra.»
22 Na lɔxɔɛ Annabi Munsa naxa na bɛɛti
sɛbɛ, Ala naxan masenxi. A naxa a xaran
Isirayilakae ra.
23 Na xanbi Alatala naxa a xa yaamari
so Annabi Yosuwe yi ra, Nunu xa di. A
naxa a masen a bɛ, «I xa limaniya, i xa
sɛnbɛ sɔtɔ. I tan nan Isirayilakae rasoma
bɔxi ma n nan n kalixi e bɛ naxan xa fe
ra. Won birin na a ra.»
24 Annabi Munsa naxa Ala xa sɛriyɛ
birin sɛbɛ kitaabui kui.
25 A to gɛ, a naxa wɔyɛn Lewikae ra,
naxee Alatala xa saatɛ kankira xaninma.
A naxa a masen e bɛ,
26 «Wo yi kitaabui tongo, Ala xa sɛriyɛ
sɛbɛxi naxan kui, wo xa a sa wo Marigi
Alatala xa saatɛ kankira sɛɛti ma. A xa lu
mɛnni seede ra Isirayilakae bɛ,
27 barima n wo xaxili xɔrɔxɔya kolon.
Kantagbele nan wo ra. Xa wo Alatala
matandima n wo tagi tɛmui naxɛ, n faxa
xanbi wo man a matandima nɛ.
28 Yakɔsi wo wo malan n sɛɛti ma, forie
nun wo bɔnsɔɛ yareratie, alako n xa yi
masenyi xaran wo bɛ. Koore nun bɔxi
nan findima seede ra wo xili ma.
29 N a kolon n faxa xanbi, Isirayilakae
yunubi fe rabama nɛ, e gbilen kira fɔxɔ
ra n naxan falaxi e bɛ. E na fe kobi raba
naxan mu rafan Alatala ma, na raɲɔnyi fa
findi e bɛ nimisɛ ra barima a bɔɲɛ tema
nɛ.»
30 Annabi Munsa naxa yi bɛɛti birin
masen Isirayila ɲama bɛ.

32

Annabi Munsa xa bɛɛti

1 «Koore, i tuli mati n ma wɔyɛnyi ra.
Bɔxi, i tuli mati n fala xui ra.
2 N ma xaranyi xa yensen yɛ alɔ tunɛ ye.
N ma masenyi xa lu alɔ xini,
naxan dɔxɔma burɛxɛɛ ma.
3 N fa na Alatala xili nan masenfe.
Wo xa won Marigi Ala tantu.»

4 «Alatala maniyaxi fanye nan na,
naxan mixi kantama.
A walima tinxinyi nan na.
A xa natɛe birin fan.
A xa wɔyɛnyi mu kanama,
wule yo mu na a dɛ kui.
A tinxin.»

5 «Kɔnɔ wo tan, ɲama ɲaaxi,
wo bara geregiri Alatala ma.
Yaagi na wo bɛ.
Wo bara findi ɲama kobi ra.
6 Ɲama daxui, ɲama xaxilitare,
mixi lan a xa na fe mɔɔli raba a ra?
Wo baba mu lanxi a tan xa ma, wo daa
Marigi,
naxan wo findixi a xa ɲama ra?
7 Wo wo maɲɔxun lɔxɔɛ dangixie ma,
wo ɲɛe matɔ,
wo wo babae nun forie maxɔrin,
e xa fe dangixie tagi raba wo bɛ.
8 Ala Xili Xungbe Kanyi naxa bɔxi itaxun
adamadie ma.
A naxa bɔxie naaninyi sa Isirayila xa die
xasabi ma.
9 Isirayila ɲama naxa findi a gbe ra.
Alatala naxa Yaxuba xa die findi a yɛtɛ
gbe ra.»

10 «A Isirayila toxi gbengberen yire nɛ.
A naxa a ɲɛngi sa a xɔn ma,
a naxa mɛɛni a ma alɔ a ya di firinyie.
11 A luxi nɛ alɔ sɛgɛ,
naxan luma a xa die xun ma,
a a gabutenyi itala,
a die xanin.
12 Alatala keren peti nan a xa ɲama
kantaxi.
Ala gbɛtɛ yo mu kafu a ma.»

13 «A naxa wo rasabati geya fari.
A naxa wo rabalo xɛ sansie xun na.
A naxa kumi nun ture ramini wo bɛ gɛmɛ
longori ra.
14 A naxa ninge nun yɛxɛɛ xiɲɛ fi wo ma.
A naxa yɛxɛe, sie, nun si kontonyie fi wo
ma sube ra
kelife Basan bɔxi ma.
A naxa mɛngi fi wo ma wo naxan donma,
a naxa wɛni fi wo ma wo naxan minma.»

15 «Isirayila tinxinxi naxa belebele,
a naxa findi di fanyi ra,
kɔnɔ a bara gbilen Ala fɔxɔ ra, a daa
Marigi,
a bara a kantama, a rakisima rayaagi.

16 Isirayila naxa Ala raxɔnɔ
barima a bira nɛ ala gbɛtɛe fɔxɔ ra,
e fe ɲaaxi raba.
17 E naxa sɛrɛxɛ ba ɲinnɛe bɛ,
naxee mu na Ala ra,
e mu naxee kolon sinden,
e babae mu naxee kolon.
18 Isirayilakae, wo bara nɛɛmu wo kantama ma
naxan wo raminixi duniɲa ma,
naxan simaya fima wo ma.»

19 «Alatala to bara a xa die kɛɲa to,
a naxa xɔnɔ e ma.
20 A naxa a masen,
‹N xa gbilen e kantafe fɔxɔ ra,
n fa a mato fe naxan fama e lide.›
E mu fan.
Yanfante nan e ra.
21 E bara n naxɔnɔ ala wulee ra.
E bara n bɔɲɛ rate kuyee ra.
N tan fan e raxɔnɔma nɛ mixie ra,
ɲama fanyi mu na naxee ra.
N e bɔɲɛ rate si xaxilitare ma.»

22 «Iyo, n ma xɔnɛ bara gbo yɛ,
han a bara mixi faxaxie ramaxa.
A luma alɔ tɛ naxan bɔxi nun a daxamui ganma,
han a sa dɔxɔ geyae sanke ra.
23 N fe ɲaaxi ragboma nɛ e fari,
n nan n ma xalie birin wolima nɛ.
24 N kaamɛ rasoma bɔxi ma,
n fure ɲaaxi rasanbama nɛ e ma,
n wulai sube magaaxuxie raminima nɛ e ma,
a nun bɔximase xɔnɛ kanyie.
25 Naxee na tande, fanfore nan e faxama.
Naxee na banxi kui, gaaxui nan e faxama.
E birin faxama nɛ,
xɛmɛ nun ginɛ, dimɛdi nun fori.»

26 «N nu wama nɛ e birin halakife,
e xili xa lɔɛ duniɲa ma.
27 Kɔnɔ n mu tin yaxuie xa n mayele.
N mu wa e xa a maɲɔxun
a e tan nan yi wali rabaxi,
Ala xa fɔxi mu a ra.
28 Xaxili kanyi mu na e ra,
lɔnni mu e yi.
29 Xa lɔnni kanyi nan e ra nu,
e e sigade kolonma nɛ nu.
30 Yaxui keren tan nɔma Isirayilaka wulu keren nagide di?
Yaxui firin nɔma birade mixi wulu fu fɔxɔ ra di?
Iyo, xa e Marigi, e Kantama sa e lu e yaxuie sagoe,
na nɔma nɛ rabade.
31 Yaxuie yati a kolon,
e xa ala e kantama mu dangi Isirayila Marigi Alatala ra.
32 E xa fe mu dangi Sodoma nun Gomora ra.
E birin maniyaxi wɛni bili nan na
naxan bogi xɔnɛe raminima,
33 naxan ye luxi alɔ bɔximase xɔnɛ.
34 Na birin nagataxi gundo nan na n xɔnyi.
35 E na bira,
n nan n gbeɲɔxɔma nɛ.
A gbegbe mu luxi.
E yigi tɛgɛ lɔxɔɛ bara makɔrɛ.»

36 «Alatala fama a xa ɲama makiitide,
kɔnɔ a man kinikinima nɛ e ma,
barima e sɛnbɛ yo mu na.
Mixi yo mu na naxan nɔma e malide.
37 Ala e maxɔrinma nɛ fa,
‹Wo xa alae na minden,
naxee nu wo kantama,
38 wo naxee rabaloxi sube ture ra,
wo nu wɛni soma naxee yi ra?
E xa e yɛtɛ masen wo bɛ,
e xa wo rakisi, e xa wo ratanga.
39 Yakɔsi wo xa a kolon,
n tan nan keren peti nɔma mixi rakiside.
Ala gbɛtɛ mu na fo n keren.
N tan nan mixi faxama, n a rakeli.
N tan nan mixi maxɔnɔma, n a rayalan.
Nde gbɛtɛ nɔma mixi nde bade n bɛlɛxɛ?
40 N kali naxan ti,
n bɛlɛxɛ tixi koore ma na nan yi ki:
N ɲiɲɛ. N mu faxama abadan!
41 Xa n fanfore ralugan,
xa n a suxu n bɛlɛxɛ kui,
n nan n gbeɲɔxɔma nɛ n gerefae ma,
n sare fima nɛ n xɔnmae ma.
42 N nan n ma xalie rasiisima nɛ wuli ra,
n ma fanfore sube donma nɛ.
Geresoe yo mu kisima.›»

43 «Si birin xa sɛɛwa Alatala xa ɲama ra.
Alatala a xa konyie xa faxɛ ɲɔxɔma nɛ.

A tɔɔrɛ dɔxɔma nɛ a gerefae ma.
A a xa ɲama nun a xa bɔxi xun sarama nɛ.»

44 Annabi Munsa nun Annabi Yosuwe,
Nunu xa di, naxa yi bɛɛti masenyi birin
xaran ɲama bɛ e xui itexi ra.
45 Annabi Munsa to gɛ Alatala xa
masenyi tide Isirayilakae bɛ,
46 a naxa a fala e bɛ, «Wo xa yi masenyi
suxu sɛnbɛ ra n naxan xaranxi wo bɛ to
lɔxɔɛ. Wo xa a xaran wo xa die bɛ, alako
e xa nɔ Alatala xa sɛriyɛ rabatude a fanyi
ra.
47 Masenyi tilinxi nan yi masenyi ra, a
naxa lu wo bɛ alɔ masenyi fufafui. A
simaya nan fima wo ma bɔxi ma wo fama
dɛnnaxɛ sɔtɔde Yurudɛn naakiri ma.»

Annabi Munsa xa faxɛ ɲɔgɔnyi

48 Na lɔxɔɛ kerenyi kui, Alatala naxa a
masen Annabi Munsa bɛ,
49 «Siga Abarimi geya longori, Nebo
geya fari Mowaba bɔxi ma, Yeriko ya tagi.
Mɛnni i xa Kanaan bɔxi mato, n naxan
fima Isirayilakae ma.
50 I na te geya fari, i fama saya sɔtɔde
naa, i i benbae li aligiyama, alɔ i taara
Haruna xa fe rabaxi ki naxɛ Horo geya
fari.
51 Wo na sɔtɔxi nɛ, barima wo mu wo
xaxili ti n na Isirayilakae ya xɔri Meriba
ye yire, Kadesi biri ra, Sini gbengberenyi
ma. Na kui wo mu tin n binyade ɲama ya
xɔri.
52 Na fe na a niyaxi a i nɔma bɔxi
tode yire makuye gbansan nɛ, n naxan
fixi Isirayilakae ma, kɔnɔ i tan gundi mu
soma naa.»

33

Munsa xa dubɛ Isirayila bɛ

1 Beenu Annabi Munsa xa laaxira, Ala
xa mixi, a duba nɛ Isirayilakae bɛ. A xa
dubɛ masenyi nan ya:

2 «Alatala keli nɛ Turusinina geya fari alɔ soge.
A naxa te Seyiri bɔxi ma Isirayilakae nu na dɛnnaxɛ.
A naxa keli Paran geya yirefanyi ma,
malekɛ gbegbe biraxi a fɔxɔ ra.
3 Alatala Isirayila bɔnsɔɛ xanuma.
A a xa mixie kantama,
naxee birama a xa sɛriyɛ fɔxɔ ra.
4 Annabi Munsa bara a xa sɛriyɛ fi won ma.
Na sɛriyɛ findixi Yaxuba bɔnsɔɛ xa dariyɛ mate nan na.
5 Alatala findixi Isirayila xa Mangɛ nan na,
ɲama mangɛe xa malanyi
e nun Isirayila bɔnsɔɛe birin na.»

6 «Alatala xa Ruben bɔnsɔɛ xa simaya xun masa.
A xa mixie xa gbo.»

7 Annabi Munsa yi masenyi nan ti Yuda
bɔnsɔɛ xa fe ra,
«Alatala xa Yuda bɔnsɔɛ xui ramɛ,
alako a xa gbilen a xa ɲama ma.
A na katafe.
Alatala xa a mali a yaxuie ya ra.»

8 Annabi Munsa yi masenyi nan ti Lewi
bɔnsɔɛ xa fe ra,
«Alatala, i bara i xa tɔnxumae Tumimi nun Urimi so Lewi bɔnsɔɛ yi ra.
Bɔnsɔɛ tinxinxi nan e ra
i naxee mato Masa,
i naxee makiiti Meriba ye xa fe ra.
9 E mu birama e baba nun e nga sagoe xa fɔxɔ ra,
xa na mu e ngaxakerenyie nun e xa die,
e tan birama i xa masenyi gbansan nan fɔxɔ ra,
e birama i xa saatɛ nan tun fɔxɔ ra.
10 E tan nan i xa yaamari masenma Yaxuba bɔnsɔɛe bɛ,
e tan nan i xa sɛriyɛ raxaranma Isirayilakae birin na.
E tan nan man surayi bama sɛrɛxɛ ra,
e sɛrɛxɛ gan daaxi ba i xa sɛrɛxɛbade.
11 Alatala, i xa sɛnbɛ fi e ma,
i xa barakɛ sa e xa fe birin,
i xa e gerefae rakori,
i xa e yaxuie rabira
alako e naxa gbilen xanbi ra fefe ma.»

12 Annabi Munsa yi masenyi nan ti
Bunyamin bɔnsɔɛ xa fe ra,
«Alatala xanuntenyi nan lanxi e ma.
E Marigi Ala e ratangama nɛ,
a man luma nɛ e tagi,
a e kantama tɛmui birin.»

13 Annabi Munsa yi masenyi nan ti
Yusufu bɔnsɔɛ xa fe ra,
«Alatala bara barakɛ sa e xa bɔxi.
E ye sɔtɔma nɛ keli koore ma,
e ye sɔtɔ keli bɔxi bun ma.
14 Soge sansie rafanma nɛ,
kike yo kike bogie gbeeli luma nɛ naa.
15 E daxamui fanyi sɔtɔma nɛ e xa geyae fari,
naxee tixi naa kabi a fɔlɛ.
16 Ala xa yi bɔxi daxamui se fan.
Naxan wɔyɛn wuri bili radɛxɛxi kui,
a xa hinnɛ Yusufu ra,
a naxan sugandixi mangɛ ra a ngaxakerenyie tagi.
17 Xunnakeli na Yusufu bɛ.
A sɛnbɛ gbo alɔ ninge tuura,
feri firin nan na a xa geresose ra alɔ sɛxɛ ninge.
A sie birin bɔnbɔma nee nan na han yire makuye.
Efirami xa di wuyaxie nan a feri singe ra.
Manasi xa di wuyaxie nan a feri firin nde ra.»

18 Annabi Munsa yi masenyi nan ti
Sabulon bɔnsɔɛ xa fe ra,
«Sabulon bɔnsɔɛ, wo xa sɛɛwa yulɛya nan kui.
Isakari bɔnsɔɛ, wo xa sɛɛwa wo xa kiri banxi nan kui.
19 Wo wo dɔxɔbooree xilima nɛ,
wo sɛrɛxɛ ba geya fari Ala wa xɔn ki ma,
barima wo wo baloe sɔtɔma fɔxɔ ye nɛ,
a nun hɛɛri naxan na mɛyɛnyi kui.»

20 Annabi Munsa yi masenyi nan ti Gadi xa fe ra,
«Ala xa barakɛ sa mixi xa fe,
naxan Gadi xa fe gboma.
Gadi malabuma nɛ,
alɔ yɛtɛ naxan a xa sube ibɔɔxi donma.
21 Gadi bara bɔxi fanyi findi a gbe ra,
alɔ mangɛ naxan a ɲɛrɛma ɲama ya ra.
A bara Alatala xa natɛ rakamali,
a man bara Ala xa kiiti sa Isirayila ma.»

22 Annabi Munsa yi masenyi nan ti
Dana bɔnsɔɛ xa fe ra,
«Dana luxi nɛ alɔ yɛtɛ yɔrɛ,
naxan tuganma Basan bɔxi ma.»

23 Annabi Munsa yi masenyi nan ti
Nafatali bɔnsɔɛ xa fe ra,
«Xunnafanyi gbegbe na Nafatali nan bɛ.
Alatala a rakamalixi fe fanyi ra.
A xa bɔxi xa gbo yɛ sogegorode nun yirefanyi.»

24 Annabi Munsa yi masenyi nan ti
Aseri bɔnsɔɛ xa fe ra,
«Alatala xa barakɛ sa Aseri, Yaxuba xa die tagi.
A ngaxakerenyie xa hinnɛ a ra.
A xa ture xa gbo han.
25 A xa naadɛe xa yailan wure nun wure gbeeli ra.
A sɛnbɛ xa bu alɔ a xa simaya.»

26 «Isirayila, Ala maniyɛ yo mu na.
A a ɲɛrɛma koore ma fafe ra i malide.
A nuxui igirima nɔrɛ ra.
27 Ala, fɔlɛ mu naxan bɛ, na nan i kantama ra,
a bɛlɛxɛ na i bun kabi fe fɔlɔ fɔlɛ.
A tan nan i yaxuie kerima i ya ra,
a man fa a masen i bɛ i xa e halaki.
28 Isirayila sabatima kantari nan kui.
Yaxuba bɔnsɔɛ luma Ala niini nan bun ma.
Mɛngi nun wɛni gboma nɛ na bɔxi kui,
ye fan kelima nɛ koore ma.
29 Sɛɛwɛ na wo bɛ, Isirayilakae.
Wo maniyɛ yo mu na sie tagi,
Alatala naxan kisixi,
a naxan kantaxi,
a naxan xun nakelixi.
Wo yaxuie fama nɛ e magorode wo ya ra,
wo fan e xa batudee kanama nɛ.»

34

Annabi Munsa xa faxɛ

1 Annabi Munsa naxa te Nebo geya fari, Mowaba bɔxi ma, han Pisiga geya, naxan na Yeriko sogetede. Alatala naxa bɔxi birin masen a bɛ, keli Galadi a sa dɔxɔ Dana ra,
2 Nafatali bɔxi, Efirami nun Manasi xa bɔxi, Yuda xa bɔxi han baa ma naxan na sogegorode,
3 Negewi bɔxi, a sa raŋɔn Yurudɛn longorie ra, Yeriko lanbanyi, tugi bili taa, han Sowari.

4 Alatala naxa a masen a bɛ, «I ya ti
bɔxi ra n naxan saatɛ tongoxi Iburahima,
Isiyaga, nun Yaxuba bɛ. N naxa a fala e
bɛ, ‹N yi bɔxi fima wo bɔnsɔɛ nan ma.›
N xa na bɔxi masen i bɛ, kɔnɔ i mu soma
naa.»
5 Annabi Munsa, Alatala xa konyi, naxa
laaxira mɛnni, Mowaba bɔxi ma, alɔ
Alatala a masen ki naxɛ.
6 Alatala naxa a ragata Mowaba bɔxi ma
gulunba kui Beti Peyori ya tagi. Mixi yo
mu nɔxi a xa gaburi yire kolonde han to.
7 Annabi Munsa laaxiraxi a ɲɛ kɛmɛ ɲɛ
mɔxɔɲɛn nan ma. Na birin a ya nu se
toma a fanyi ra, a sɛnbɛ fan nu gbo.
8 Isirayilakae naxa a wa Mowaba bɔxi
ma xi tongo saxan bun ma. E Annabi
Munsa xa ɲɔn fe raba na ki nɛ.
9 Annabi Munsa nu bara a bɛlɛxɛ sa
Annabi Yosuwe ma, Nunu xa di, a fa
rafe xaxilimaya ra. Isirayilakae naxa
Yosuwe xui rabatu birafe Annabi Munsa
xa yaamarie fɔxɔ ra, Alatala naxee fixi a
ma.
10 Isirayila bɔxi ma, namiŋɔnmɛ yo mu
nu na na naxan maniyama Annabi Munsa
ra. A wɔyɛn Ala ra ya nun ya.
11 Ala a xɛɛ nɛ Misira fe kaabanakoe
rabade Firawuna, a xa yareratie, nun a
xa mixi birin xili ma.
12 Annabi Munsa walixi sɛnbɛ magaax-
uxi nan na Isirayilakae birin ya xɔri.

Ala xa Masenyi Annabi Yosuwe bɛ

Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Isirayilakae xa taruxui sɛbɛxi kitaabui gbegbe nan kui. A fɔlɔma Tawureta Munsa nan ma. Isirayila kuntigie, Annabi Iburahima, Annabi Isiyaga, Annabi Yaxuba, nun a xa di fu nun firinyie, e birin xa taruxui toma Tawureta Munsa kitaabui singe nan kui, naxan xili «Fe Fɔlɔ Fɔlɛ.» Na kitaabui raŋɔnyi a masenma won bɛ Isirayilakae Misira bɔxi li ki naxɛ.

Tawureta Munsa kitaabui firin nde, naxan xili «Isirayilakae xa yɛtɛ sɔtɔɛ,» a fɔlɔma Annabi Munsa xa taruxui nan ma. Ala naxa a ragiri a xa bari Misira bɔxi ma, alako a xa Isirayila ɲama ramini konyiya kui.

Isirayilakae to Xulunyumi Baa igiri Ala xa kaabanakoe saabui ra, e naxa so gbengberenyi ma. Ala nu wama e xaninfe Kanaan bɔxi nan ma, a dɛnnaxɛ laayidi fife ra Isirayilakae ma. Tawureta Munsa kitaabui saxan nde, a naani nde, nun a suuli nde na biyaasi xa fe masenma. Isirayila ɲama naxa bu gbengberenyi ma ɲɛ tongo naani beenun e xa Kanaan bɔxi li. E bu naa e xa danxaniyatareɲa nan ma fe ra.

E to keli Yurudɛn xure igiride, e xa so Kanaan bɔxi ma, Alatala naxa a masen Isirayilakae bɛ a Yosuwe xa findi e xa yarerati ra Annabi Munsa ɲɔxɔɛ ra. Annabi Yosuwe naxa e ragiri Yurudɛn xure ra Ala xa kaabanakoe ra, alɔ Annabi Munsa e ragiri xulunyumi Baa ra ki naxɛ.

Na dangi xanbi, Yosuwe naxa e xun ti Kanaan bɔxi ra, e xa gere so alako e xa na bɔxi sɔtɔ. Ala nu wama na fife e ma a xa xanunteya nun a xa saatɛ nan ma fe ra. Na kui, a naxa e mali na geree kui, han Kanaankae birin naxa gaaxu e ya ra. Isirayila bɔnsɔɛ fu nun firinyi birin naxa e gbe bɔxi sɔtɔ Ala naxan fi e ma e kɛ ra.

Na taruxui birin sɛbɛxi yi kitaabui kui, kelife ɲama Yurudɛn igiri tɛmui naxɛ, han e naxa nɔ Kanaan bɔxi birin na. Na kui won Ala sɛnbɛ toma nɛ a fanyi ra. A xa ɲama rafan a ma. A laayidi yo tongo e bɛ, a na rakamalima nɛ sɛnbɛ nun xanunteya ra. Na birin findima misaali fanyi nan na won bɛ. Xa won fan findi Ala xa mixie ra, a won malima won ma duniɲɛigiri kui a sɛnbɛ ra, alɔ a a laayidi won bɛ ki naxɛ.

Ala xa won mali alako won xa na masenyi fahaamu, won man xa la a ra. Amina.

Ala xa Masenyi Annabi Yosuwe bɛ

Isirayila yarerati Yosuwe

1 Annabi Munsa, Alatala xa konyi to laaxira, Alatala naxa a masen Nunu xa di xɛmɛ Yosuwe bɛ, Annabi Munsa malima,
2 «N ma konyi Munsa bara laaxira. Yakɔsi, keli i xa Yurudɛn igiri nun yi ɲama birin na. Wo xa siga bɔxi ma n dɛnnaxɛ sofe Isirayilakae yi ra.
3 Wo na wo sanyi ti dɛnnaxɛ birin ma, n naa fima nɛ wo ma, alɔ n a masen Annabi Munsa bɛ ki naxɛ.
4 Wo xa naaninyie kelima gbengberen yire nɛ, a sa dɔxɔ Liban geyae ra, han Efirati xure belebele ra, Xitikae xa bɔxi birin sa dɔxɔ Baa Xungbe ra sogegorode.
5 Mixi yo mu nɔma i ra i xa simaya kui. Won birin na a ra, alɔ muxu nun Munsa nu a ra ki naxɛ. N mu i rabɛɲinma, n mu i raboloma.»
6 «I i sɛnbɛ so, i xa limaniya, barima i tan nan findima saabui ra yi ɲama bɛ, e xa nɔ kɛ tongode, n nan n kali bɔxi naxan xa fe ra e babae bɛ fife ra e ma.
7 I lan nɛ i xa i sɛnbɛ so, limaniya xa lu i bɛ ki fanyi ra. I xa i ɲɛngi sa yi sɛriyɛ birin xɔn ma, i xa a rabatu alɔ n ma konyi Annabi Munsa i yamarixi a ra ki naxɛ. I naxa binya yirefanyi ma, i naxa binya kɔɔla ma, alako i xa xutu sɔtɔ yire ma i na siga dɛnnaxɛ.
8 Yi sɛriyɛ kitaabui falɛ mu lan a xa makuya i dɛ ra. I xa i ɲɛngi sa a xɔn ma kɔɛ nun yanyi, alako i xa a birin nabatu. Naxan birin sɛbɛxi i xa a rawali, barima na nan a niyama i na so fe naxan birin ya ma, i xutu sɔtɔma a ma, i findima a ra na ki nɛ.

9 N naxan falaxi i bɛ, i naxa nɛɛmu. I
i sɛnbɛ so, i xa limaniya. I naxa gaaxu, i
naxa hanmɛ, barima i na siga dɛdɛ, i nun
n tan i Marigi Alatala birin na a ra.»
10 Yosuwe naxa yi yaamari so ɲama
xunyie yi ra:
11 «Wo wo ɲɛrɛ ɲama tagi, wo e yaa-
mari yi ra, ‹Wo wo xa donsee xunlan,
barima won fama Yurudɛn igiride bee-
nun xi saxan, alako wo xa bɔxi masɔtɔ
won Marigi Alatala naxan sofe wo yi.›»
12 Yosuwe naxa a fala Ruben bɔnsɔɛ,
Gadi bɔnsɔɛ, nun Manasi bɔnsɔɛ sɛɛti bɛ,
13 «Wo ratu Alatala xa konyi Munsa xa
yaamari ma. A to a fala, ‹Wo Marigi
Alatala bara malabui fi wo ma. A bara
yi bɔxi so wo yi.›
14 Wo xa ginɛe, wo xa die, nun wo
xa xurusee nɔma lude bɔxi ma Annabi
Munsa naxan soxi wo yi ra Yurudɛn kiri
ma. Kɔnɔ wo tan tima a gereso ki nan ma
wo ngaxakerenyie ya ra. Wo xa e mali,
15 han beenun Alatala malabui fima e
ma tɛmui naxɛ alɔ wo tan, han e fan xa
bɔxi masɔtɔ wo Marigi Alatala naxan fife
e ma. Na xanbi, wo man fa gbilen wo xa
bɔxi ma, Alatala xa konyi Munsa naxan
fixi wo ma Yurudɛn kiri ma, sogetede
biri.»
16 E naxa Yosuwe yaabi, «I muxu ya-
marixi fe naxan birin na, muxu a rabama
nɛ. I na muxu xɛɛ dɛnnaxɛ fan, muxu
sigama nɛ.
17 Muxu i xui rabatuma nɛ fe birin ma,
alɔ muxu Annabi Munsa xui rabatu ki
naxɛ. I Marigi Alatala xa bira i fɔxɔ ra
alɔ e nun Munsa nu a ra ki naxɛ.
18 Mixi yo kalabante i xui ma, a mu
bira i wɔyɛn xui fɔxɔ ra, i fe naxan birin
falama a bɛ, a mu na mɛ, na kanyi faxama
nɛ. I xa i sɛnbɛ so, i man xa limaniya.»

2

Fe rabɛnfe Yeriko

1 Nunu xa di Yosuwe, naxa fe rabɛnyi
firin xɛɛ a gundo ki ma keli Sitimi sigafe
ra Yeriko. A naxa a fala e bɛ, «Wo siga
Yeriko taa nun a rabilinyi rabɛnde.» E
naxa siga, e sa so Raxabi langoe ginɛ nde
xa banxi kui. Na naxa e yigiya naa.
2 Yerikoka ndee naxa sa a fala e xa
mangɛ bɛ, «I bara a to, Isirayilaka mixi
firin bara fa to kɔɛ ra, e xa fa yi bɔxi
rabɛn.»
3 Na kui, Yeriko mangɛ naxa xɛɛrae xɛɛ
Raxabi ma, e xa a fala a bɛ, «Xɛmɛ naxee
soxi i xɔnyi, e ramini, barima e faxi yi
bɔxi ife nan birin nabɛnde.»
4 Kɔnɔ Raxabi nu bara yi xɛmɛ firinyie
xanin, a sa e nɔxun. A naxa a fala mangɛ
xa xɛɛrae bɛ, «Iyo, yi xɛmɛe fa nɛ n xɔnyi,
kɔnɔ n mu e kelide kolon.
5 E siga nɛ nunmare ra, taa naadɛ balan
tɛmui. Yi xɛmɛe sigaxi dɛdɛ, n mu a
kolon. Xa wo sa wo xulun, wo nɔma e
suxude!»
6 Raxabi nu bara yi xɛmɛe rate banxi
gbanyi ra, a e nɔxun sansi xabaxi xaree
ya ma.
7 E fenmae naxa siga Yurudɛn kira xɔn,
han e xure igiride li. E to mini, taakae
naxa taa naadɛ balan.
8 Beenun fe rabɛnyie xa xi, Raxabi naxa
te banxi gbanyi ra e yire.
9 A naxa a fala e bɛ, «N bara a kolon,
Alatala bara muxu xa bɔxi so wo yi ra.
Wo mirinyi bara a niya limaniya bara ba
muxu tan birin yi ra. Yi bɔxi mixie bara
sɛrɛn wo ya ra,
10 barima muxu bara a mɛ a Alatala
bara Xulunyumi Baa xara wo ya ra, wo
nu minima Misira tɛmui naxɛ. Muxu man
bara a mɛ wo naxan nabaxi Amorikae xa
mangɛ firinyie ra, Sixɔn nun Ogo, naxee
nu na Yurudɛn kiri ma. Wo naxa e ratɔn,
a nun e kɛ birin na.
11 Muxu to na fe mɛ, muxu bɔɲɛ naxa
kana. Limaniya naxa ba kankan yi ra wo
xa fe ra, barima wo Marigi Alatala nan na
Ala ra koore nun bɔxi ma.»
12 «Yakɔsi, wo xa wo kali n bɛ Alatala
xili ra, a n kui ifanyiɲa naxan nabaxi wo
bɛ, wo fan nɔma na kui ifanyiɲa mɔɔli
rabade n tan fan nun n ma denbaya bɛ.
Wo xa tɔnxuma nde so n yi ra, alako n xa
a kolon
13 wo mu n baba, n nga, n xunyae, n
taarae, nun e xa mixi keren faxama.»
14 Na xɛmɛe naxa Raxabi yaabi, «Muxu
rɛdixi faxafe ma wo ɲɔxɔɛ ra. Xa i mu
muxu xa fe fala mixi yo bɛ, muxu fan kui
ifanyiɲa rabama nɛ i bɛ dugutɛgɛɲa nun
tinxinyi ra, Alatala na yi bɔxi so muxu yi
ra tɛmui naxɛ.»

15 Raxabi naxa na xɛmɛe ragoro luuti
ma wundɛri ra, barima a xa banxi nu
fatuxi tɛtɛ nan na. A nu sabatixi na tɛtɛ
nan kui.
16 Raxabi naxa a fala e bɛ, «Wo siga
geya biri, xa na mu a ra wo fenmae wo
toma nɛ. Wo xa wo nɔxun mɛnni han
xi saxan, beemanu wo fenmae gbilenma
tɛmui naxɛ. Na xanbi, wo fa siga wo xa
ɲɛrɛ ra.»
17 Na xɛmɛe naxa a fala Raxabi bɛ,
«Muxu mu muxu xa marakali kanama,
18 kɔnɔ fo i xa yi luuti gbeeli xiri
wundɛri ra, i muxu ramini dɛnnaxɛ ra.
Muxu na fa tɛmui naxɛ yi bɔxi ma, a
lanma muxu xa na luuti li naa. I man xa
i baba, i nga, i taarae, i xunyae, nun i xa
mixie birin malan be i xa banxi kui.
19 Xa mixi yo mini i xa banxi kui, xa na
kanyi faxa, a a tarixi nɛ, muxu tan fɔxi
mu na ki. Kɔnɔ xa muxu xa mixi nde a
bɛlɛxɛ din i xa mixi nde ra i xa banxi kui,
muxu muxu tarixi nɛ na tɛmui.
20 Xa i muxu xa fe fala mixi nde bɛ,
muxu bara fulun yi marakali ma.»
21 Raxabi naxa e yaabi, «Won bara lan
na ma.» A naxa na xɛmɛe bɛɲin, e naxa
siga. Na tɛmui a naxa na luuti gbeeli xiri
wundɛri ra.
22 Na xɛmɛe naxa siga. E to geya yire
li, e naxa e nɔxun naa xi saxan, han e
fenmae naxa gbilen. E fenmae naxa e fen
kira xɔn, kɔnɔ e mu e to.
23 Na tɛmui na xɛmɛ firinyie naxa goro
geya fari fa, e Yurudɛn igiri, e gbilen
Nunu xa di Yosuwe yire. Fe naxan e sɔtɔ,
e naxa na birin tagi raba a bɛ.
24 E naxɛ Yosuwe bɛ, «Muxu a kolon
Alatala bara na bɔxi birin sa won bɛlɛxɛ
i. Limaniya bara ba na bɔxi mixi birin yi
ra tife ra won kanke.»

3

Yurudɛn igirife

1 Yosuwe naxa kurun keli ra Sitimi, e
Yurudɛn li, a tan nun Isirayilakae birin. E
naxa xi mɛnni han beenun Yurudɛn igiri
lɔxɔɛ xa a li.
2 A xi saxan nde, ɲama xunyie naxa
ɲama yonkinde iɲɛrɛ,
3 e fa ɲama yaamari yi ra, «Wo na wo
Marigi Alatala xa saatɛ kankira to tɛmui
naxɛ, a dɔxɔxi Lewi die sɛrɛxɛdubɛe xun
ma, wo xa bira e fɔxɔ ra.
4 Kɔnɔ a lanma yaamilɛ keren xasabi xa
lu wo tan nun e tan tagi. Wo naxa wo
makɔrɛ e ra de. Wo fama kira tode na ki
nɛ wo wo ɲɛrɛma naxan xɔn, barima wo
singe mu nu mini na kira ra sinden.»
5 Yosuwe naxa a fala ɲama bɛ, «Wo
wo yɛtɛ rasɛniyɛn, barima tina Alatala
kaabanakoe masenma nɛ wo bɛ.»
6 Na kuye iba, Yosuwe naxa a fala
sɛrɛxɛdubɛe bɛ, «Wo saatɛ kankira tongo,
wo xa ti ɲama ya ra.» E naxa saatɛ
kankira tongo, e naxa e ɲɛrɛ ɲama ya ra.
7 Alatala naxa a masen Yosuwe bɛ, «N i
xa fe gbo fɔlɔma nɛ Isirayilakae birin ya
xɔri to lɔxɔɛ, alako e xa a kolon won birin
na a ra, alɔ muxu nun Munsa nu a ra ki
naxɛ.
8 I tan fan xa yi yaamari so sɛrɛxɛdubɛe
yi naxee yi saatɛ kankira xaninma, ‹Wo
na Yurudɛn xure dɛ li, na tɛmui wo xa
goro Yurudɛn ye xɔɔra.›»
9 Yosuwe naxa a masen Isirayilakae bɛ,
«Wo fa be, wo xa wo tuli mati wo Marigi
Alatala xa masenyi ra.»
10 Yosuwe naxa a masen, «Yi nan fama
a niyade wo xa a kolon Ala ɲiɲɛ na a ra.
A na wo tagi, a tan fama nɛ Kanaankae,
Xitikae, Hiwikae, Perisikae, Girigasakae,
Amorikae, nun Yebusukae ragide wo ya
ra.
11 Wo bara a to Marigi, naxan na duniɲa
birin Marigi ra, na xa saatɛ kankira tixi
wo ya ra, a na Yurudɛn igirife.
12 Yakɔsi wo xa xɛmɛ fu nun firin
sugandi Isirayila bɔnsɔɛ fu nun firinyie ya
ma, bɔnsɔɛ keren, xɛmɛ keren.
13 Sɛrɛxɛdubɛ naxee duniɲa birin Ma-
rigi Alatala xa saatɛ kankira xaninma,
nee nɛfɛ e sanyi rasin Yurudɛn xure ma,
Yurudɛn ye bolonma nɛ. Ye naxan kelima
fuge biri ra, na birin a malanma yire
keren nɛ.»
14 Ɲama to mini e xa kiri banxie kui Yu-
rudɛn igirife ra, sɛrɛxɛdubɛ naxee saatɛ
kankira xaninma, nee fan naxa e ɲɛrɛ fɔlɔ
ɲama ya ra.
15 Sɛrɛxɛdubɛe fɛfɛ Yurudɛn li, e e
sanyie rasin ye xɔɔra, Yurudɛn xure
naxan ye nu banbaranma yire birin na xɛ
xaba tɛmui,

16 na ye naxan kelima fuge biri ra,
na naxa bolon, a fa malan yire makuye
Adama taa longori, naxan nu na Saratan
taa fɛ ma. Ye naxan goroma Fɔxɔɛ Baa
ma Yurudɛn fole kui, na birin naxa bolon,
ɲama naxa giri Yeriko ya tagi.
17 Sɛrɛxɛdubɛ naxee nu Alatala xa saatɛ
kankira xaninma, nee naxa ti Yurudɛn
tagi bɔxi xare ma, han Isirayila bɔnsɔɛ
birin naxa gɛ Yurudɛn igiride e xaraxi ra.

4

Gɛmɛ fu nun firinyie

1 Ɲama birin to gɛ Yurudɛn igiride,
Alatala naxa a masen Yosuwe bɛ,
2 «Wo xɛmɛ fu nun firin mayegeti ɲama
ya ma, bɔnsɔɛ keren, xɛmɛ keren.
3 Wo xa e yaamari e xa gɛmɛ fu
nun firin tongo Yurudɛn xure tagi
sɛrɛxɛdubɛe sanyi xaraxie nu tixi
dɛnnaxɛ. Wo e xanin yire wo kɔɛ
radangima dɛnnaxɛ.»
4 Yosuwe naxa xɛmɛ fu nun firinyie xili
e naxee mayegetixi Isirayilakae ya ma,
bɔnsɔɛ keren, xɛmɛ keren.
5 Yosuwe naxa a fala e bɛ, «Wo dangi
wo Marigi Alatala xa saatɛ kankira ya ra,
wo xa siga Yurudɛn xure tagi. Wo tan
mixi keren kerenma birin xa gɛmɛ keren
keren tongo Isirayila bɔnsɔɛ kɔnti ma, wo
a dɔxɔ wo tunkie fari,
6 alako na xa findi tɔnxuma ra wo tagi.
Wo xa die fama wo maxɔrinde tina, ‹Yi
gɛmɛe findixi wo bɛ munse ra?›
7 Wo a falama nɛ e bɛ, ‹Yi nan a masenxi
a Yurudɛn ye bolon nɛ Alatala xa saatɛ
kankira ya ra. A nu Yurudɛn igirima
tɛmui naxɛ, xure ye birin naxa bolon.
Yi gɛmɛe findixi ɲɔxɔ rasiga se nan na
Isirayilakae bɛ tɛmui birin.›»
8 Yosuwe naxan fala Isirayilakae bɛ, e
naxa na raba. E naxa gɛmɛ fu nun firinyie
tongo Yurudɛn xure tagi, alɔ Alatala a
masen Yosuwe bɛ ki naxɛ, e sa e tongo
Isirayila bɔnsɔɛ kɔnti ma. E naxa e xanin
ɲama yonkinde, e e dɔxɔ naa.
9 Yosuwe naxa gɛmɛ fu nun firin gbɛtɛe
malan Yurudɛn xure tagi, Ala xa saatɛ
kankira xaninmae nu tixi dɛnnaxɛ. Han
to na gɛmɛ malanxie na naa.
10 Sɛrɛxɛdubɛ naxee nu saatɛ kankira
xaninma, nee naxa ti Yurudɛn xure tagi,
han ɲama gɛ Alatala xa yaamari birin
nabatude, alɔ Annabi Munsa nu bara a
masen Yosuwe bɛ ki naxɛ. Ɲama birin
naxa dangi mafuren mafuren.
11 E to bara gɛ dangide, sɛrɛxɛdubɛe
naxa dangi ɲama ya ra, e nun Alatala xa
saatɛ kankira.
12 Ruben bɔnsɔɛ, Gadi bɔnsɔɛ, nun
Manasi bɔnsɔɛ sɛɛti naxa dangi, e ti e
gereso ki ma Isirayila ɲama ya ra, alɔ
Annabi Munsa a fala e bɛ ki naxɛ.
13 Geresoe mixi wulu tongo naani
ɲɔndɔn naxa dangi Alatala ya tode ra,
geresose na e yi ra, e rɛdixi sigafe ra
Yeriko fiili ma gere sode.
14 Na lɔxɔɛ Alatala naxa Yosuwe xili gbo
Isirayilakae birin ya xɔri. E naxa a binya
a xa simaya kui alɔ e nu Annabi Munsa
binyama ki naxɛ.
15 Na xanbi Alatala naxa a masen
Yosuwe bɛ,
16 «Sɛrɛxɛdubɛe yaamari, naxee sɛriyɛ
kankira xaninma, e xa te Yurudɛn xure
kui.»
17 Yosuwe naxa sɛrɛxɛdubɛe yaamari,
«Wo te Yurudɛn xure kui.»
18 Sɛrɛxɛdubɛ naxee Alatala xa saatɛ
kankira xaninma, nee nu e sanyi talama
tɛmui naxɛ kelife ra Yurudɛn xure kui,
Yurudɛn ye man naxa gbilen a yire, a
man naxa a ɲɛrɛ fɔlɔ alɔ a singe. A naxa
banbaran yɛ Yurudɛn yire birin ma.
19 Ɲama keli Yurudɛn xure kike singe xi
fu nde nɛ, e fa sa yonkin Giligali, Yeriko
sogetede biri.
20 Yosuwe naxa gɛmɛ fu nun firinyie
malan Giligali, e naxee tongo Yurudɛn
xure tagi,
21 A naxa a fala Isirayilakae bɛ, «Xa wo
xa die sa wo maxɔrin yi gɛmɛe xa fe ra,
22 wo xa e yaabi, ‹Isirayila yi Yurudɛn
xure igiri a xaraxi nan na.›
23 Wo Marigi Alatala yi xure xaraxi wo
ya xɔri nɛ, han wo birin naxa gɛ dangide
alɔ wo Marigi Alatala a raba Xulunyumi
Baa ra ki naxɛ. Na naxa xara muxu ya
xɔri han muxu birin naxa gɛ a igiride,
24 alako duniɲa si birin xa nɔ a kolonde
Alatala xɔnyɛ findixi xɔnyɛ barakaxi nan

na, wo man xa gaaxu wo Marigi Alatala ya ra.»

5

Sunna ti nun Sayamalekɛ Dangi Sali

1 Amorikae xa mangɛe naxee nu na Yurudɛn kiri ma sogegorode, a nun Kanaan mangɛe naxee birin nu na baa dɛ ra, e to a mɛ, Alatala bara Yurudɛn xara Isirayilakae ya ra, han e birin naxa gɛ giride, e bɔŋɛe naxa bolon, limaniya fan naxa ba e yi ra Isirayilakae xa fe ra.

2 Na tɛmui, Alatala naxa a masen Yosuwe bɛ, «Gɛmɛ xɛyɛnxie yailan finɛe ra, i man xa Isirayilakae sunna.»

3 Yosuwe naxa gɛmɛe yailan finɛe ra, a naxa Isirayilakae sunna geya fɛ ma. E naxa naa xili sa laaga.

4 Yosuwe e sunna yi fe nan ma. Ɲama naxan birin keli Misira, xɛmɛ geresoe birin faxa nɛ gbengberenyi kira xɔn ma, e keli xanbi Misira.

5 Ɲama naxan birin keli Misira, e birin nu sunnaxi, kɔnɔ mixi naxee birin bari gbengberenyi kira xɔn ma e keli xanbi Misira, nee keren mu nu sunnaxi.

6 Na kui, Isirayilakae nu bara ɲɛ tongo naani ɲɛrɛ raba gbengberenyi ma, han xɛmɛ geresoe birin naxa gɛ faxade naxee tondi Alatala xa yaamari rabatude. Alatala nu bara a kali, a e mu fama bɔxi tode Alatala a kali e babae bɛ naxan xa fe ra a sofe ra e yi, xiɲɛ nun kumi xɛlɛma bɔxi naxan ma.

7 Alatala e xa die nan findixi e ɲɔxɔɛ ra. Yosuwe naxa e sunna, barima e mu nu sunnaxi biyaasi kui.

8 E to gɛ bɔnsɔɛ birin sunnade, e naxa lu yire keren malabude han e birin gɛ yalande.

9 Alatala naxa a masen Yosuwe bɛ, «To lɔxɔɛ n bara Misira yaagi makuya wo ra.» Na nan a toxi mɛnni xili falama Giligali han to.

10 Isirayilakae naxa yonkin Giligali Yurudɛn fili ma Yeriko biri ra, e Sayamalekɛ Dangi Sali raba naa nunmare tɛmui, kike xi fu nun naani nde.

11 Sayamalekɛ Dangi Sali kuye iba, e naxa na bɔxi daxamui, taami lɛbinitare, nun sansi xɔri ganxie don.

12 E to bɔxi daxamui don, na kuye iba, mana mu goro sɔnɔn. Isirayilakae fa Kanaan bɔxi daxamui gbansan nan don na ɲɛ ra.

Yeriko suxui

13 Lɔxɔɛ nde Yosuwe nu na Yeriko longori. A naxa xɛmɛ nde to, a tixi a ya i, a xa santidɛgɛma mageli suxuxi a yi. Yosuwe naxa a makɔrɛ a ra, a a maxɔrin, «I na muxu tan nan bɛ, ka muxu yaxui nan lanxi i ma?»

14 A naxa Yosuwe yaabi, «N tan nan na Alatala xa sɔɔrie xa mangɛ ra. N bara fa.» Yosuwe naxa a felen a bun ma, a fa a fala a bɛ, «N Marigi munse masenxi a xa konyi bɛ?»

15 Alatala xa sɔɔri mangɛ naxa a fala Yosuwe bɛ, «I xa sankirie ba i sanyi, barima i tixi yire naxɛ yi ki, yire sɛniyɛnxi na a ra.» Yosuwe naxa a xa sankirie ba a sanyi.

6

Yosuwe xa xutu sɔtɔɛ Yeriko ma

1 Yeriko sode dɛ birin nu mabalanxi nɛ Isirayilakae xa fe ra. Mixi mu minima, mixi mu soma.

2 Alatala naxa a masen Yosuwe bɛ, «A mato, n bara Yeriko taa sa i bɛlɛxɛ, a mangɛ, nun a sɔɔri ɲalamae.

3 I xa geresoe birin xa yi taa rabilin sanmaya keren xi keren kui, xi senni bun ma.

4 Sɛrɛxɛdubɛ mixi solofere xa yɛxɛɛ kontonyi feri solofere suxu e yi ra, e xa ɲɛrɛ saatɛ kankira ya ra. A xi solofere nde, wo xa taa rabilin sanmaya solofere, sɛrɛxɛdubɛe nu fa feri fe.

5 E na yɛxɛɛ kontonyi feri fe, wo naxa a xui mɛ, ɲama birin xa sɔnxɔɛ gbegbe rate. Na tɛmui tɛtɛ naxan taa rabilinxi, na birama nɛ a yɛtɛ ma. Kankan tixi dɛnnaxɛ biri, a xa so mɛnni ra.»

6 Nunu xa di Yosuwe naxa sɛrɛxɛdubɛe xili, a a fala e bɛ, «Wo Alatala xa saatɛ kankira tongo. Sɛrɛxɛdubɛ solofere xa yɛxɛɛ kontonyi feri solofere tongo, wo xa ti Alatala xa saatɛ kankira ya ra.»

7 A naxa a fala ɲama bɛ, «Wo dangi, wo xa taa rabilin. Makantati singee xa ti Alatala xa saatɛ kankira ya ra.»

8 Yosuwe a fala ɲama bɛ ki naxɛ, e naxa
a raba na ki. Sɛrɛxɛdubɛ solofere, yɛxɛɛ
kontonyi feri solofere nu suxuxi naxee yi
Alatala ya i, nee naxa e ɲɛrɛ, e nu fa feri
fe. Alatala xa saatɛ kankira xaninmae
naxa bira e fɔxɔ ra.
9 Makantati singee naxa ti sɛrɛxɛdubɛe
ya ra naxee nu feri fefe. Makantati
dɔnxɔɛe naxa ti saatɛ kankira xanbi ra.
E nu fa e ɲɛrɛ feri xui ma.
10 Yosuwe nu bara yi yaamari so ɲama
yi ra, «Wo naxa sɔnxɔɛ rate, wo naxa wo
xui ite, mixi yo naxa wɔyɛn han n na a
falama wo bɛ lɔxɔɛ naxɛ. Na tɛmui kɔrɛ,
wo fa sɔnxɔɛ rate.»
11 Alatala xa saatɛ kankira naxa taa
rabilin sanmaya keren. Na xanbi e naxa
gbilen ɲama yonkinde, e xi naa.
12 Yosuwe naxa keli subaxɛ ma,
sɛrɛxɛdubɛe naxa Alatala xa saatɛ
kankira tongo.
13 Sɛrɛxɛdubɛ soloferee, feri soloferee
suxuxi naxee yi, nee naxa e ɲɛrɛ fɔlɔ
Alatala xa saatɛ kankira ya ra, e nu fa feri
fe. Makantati singee tixi yare, Alatala xa
saatɛ kankira ya ra. Makantati dɔnxɔɛe
fan tixi a xanbi ra, e e ɲɛrɛma feri xui
ma.
14 A xi firin nde, e naxa taa rabilin san-
maya keren, e fa gbilen ɲama yonkinde.
E naxa na mɔɔli raba xi senni bun ma.
15 A xi solofere nde, e naxa keli subaxɛ
ma, e taa rabilin alɔ e darixi a ra ki naxɛ.
Kɔnɔ yi biyaasi, e naxa na raba sanmaya
solofere. E taa rabilin sanmaya solofere
na xi solofere nde kansan nɛ.
16 A sanmaya solofere nde, sɛrɛxɛdubɛe
naxa feri fe fa. Yosuwe fa a fala ɲama bɛ,
«Wo sɔnxɔɛ rate, barima Alatala bara yi
taa sa wo bɛlɛxɛ.
17 Alatala bara yi taa ratɔn nun a isee
birin natɔn, fo Raxabi langoe ginɛ kerenyi
peti naxan natangaxi, nun mixi naxee
birin na a xa banxi kui, barima a tan nan
yigiya fi won ma xɛɛrae ma.
18 Kɔnɔ wo a idɔyin se ratɔnxie ma, wo
naxa keren xanin wo xun, xa na mu a ra
Isirayila ɲama findima nɛ se ratɔnxi ra.
19 Gbeti, xɛɛma, wure, nun wure gbeeli,
nee findima Alatala nan gbe ra. Wo xa e
ragata a bɛ.»
20 Ɲama naxa sɔnxɔɛ rate, sɛrɛxɛdubɛe
nu fa feri fe. Ɲama to feri xui mɛ, e naxa
sɔnxɔɛ gbegbe rate. Tɛtɛ naxa bira a yɛtɛ
ma, ɲama fa so keren na taa kui. Taa naxa
findi e gbe ra.
21 E naxa taa ratɔn, e na taa mixi
birin faxa santidɛgɛma ra, xɛmɛe nun
ginɛe, dimɛe nun forie, ningee, yɛxɛɛe
nun sofalee.
22 Yosuwe nu bara a fala yi xɛmɛ firinyi
bɛ, naxee siga yi bɔxi rabɛnde, «Wo siga
na langoe ginɛ xa banxi kui, wo a ramini
a nun a xa mixie birin, alɔ wo wo kali a
bɛ ki naxɛ.»
23 Yi sɛgɛtala fe rabɛnyi firinyie naxa
siga, e sa Raxabi ramini banxi kui. E naxa
a baba, a nga, a taarae, a xunyae, nun a
baribooree birin namini, e fa e makanta e
kerenyi ma Isirayila ɲama yonkinde sɛɛti
ma.
24 Isirayilakae naxa taa gan a nun a isee
birin na, fo gbeti, xɛɛma, wure, nun wure
gbeeli. E naxa nee raso naafuli ragatade
Alatala xa banxi kui.
25 Yosuwe naxa Raxabi langoe ginɛ lu
a si ra, a nun a xa mixie birin. Raxabi
naxa sabati Isirayilakae ya ma. Han to
a bɔnsɔɛe na naa, barima a yigiya fi nɛ
Yosuwe xa xɛɛra fe rabɛnyi firinyie ma
Yeriko.
26 Na waxati Yosuwe naxa yi marakali
ti, «Dankɛ na mixi bɛ naxan gbilenma
Yeriko taa ti ra. Na kanyi xa di singe nan
findima na biriki singe sare ra, nun a xa
di dɔnxɔɛ nan findima taa naadɛ sare ra.»
27 Alatala nun Yosuwe nan nu a ra.
Yosuwe xili naxa te, a din bɔxi birin na.

7

Akan xa gbaloe

1 Kɔnɔ Isirayilakae naxa Alatala xui
matandi, e se ndee tongo a tɔnyi dɔxɔxi
naxee ra. Akan, Karimi xa mamadi,
Sabidi tolobitɛ, Sera xa tolontolonyi, Yuda
bɔnsɔɛ ya ma, nu bara se ratɔnxie tongo,
Alatala bɔɲɛ fa te Isirayilakae xili ma na
xa fe ra.
2 Yosuwe naxa mixie xɛɛ keli Yeriko,
sigafe ra Ayi, dɛnnaxɛ na Beti Aweni fɛ
ma, Beteli sogetede. A naxa a fala e bɛ,
«Wo te, wo xa sa na bɔxi rabɛn.» Na
xɛmɛe naxa te Ayi bɔxi rabɛnde.
3 E naxa gbilen Yosuwe yire, e a fala
a bɛ, «Hali ɲama birin mu siga, mixi

wulu firin, xa na mu mixi wulu saxan nan
xa te, e Ayi mixie bɔnbɔma nɛ. I naxa
ɲama birin natagan yi fe ma, barima won
gerefae mu gbo.»
4 Na kui mixi wulu saxan ɲɔndɔn naxa
te gere xili ma. Kɔnɔ Ayi mixie naxa nɔ e
ra, e fa e gi e ya ra.
5 Ayikae naxa mixi tongo saxan nun
senni faxa Isirayilakae ra. E naxa e keri
keli taa sode dɛ ra han Sabarimi. E goro
goro ma na kira ra, e naxa nɔ e ra.
Na kui Isirayila ɲama bɔɲɛ naxa kana,
limaniya naxa ba e yi ra.
6 Yosuwe naxa a xa sose ibɔɔ a ma, a
naxa a yatagi rafelen bɔxi ma Alatala xa
saatɛ kankira ya i han nunmare, a tan
nun Isirayila forie. E naxa bɛndɛ maso
e xunyie ma nimisɛ xa fe ra.
7 Yosuwe naxa a fala, «N Marigi Alatala,
munfe ra i a niyaxi yi ɲama xa Yurudɛn
igiri? I wama muxu safe Amorikae bɛlɛxɛ
nɛ, i xa gan muxu ra? Muxu na a kolon
nu, hali muxu lu Yurudɛn naakiri ma nu.
8 N Marigi, n munse falama kɔrɛ, Isir-
ayilakae to e gixi e yaxuie ya ra?
9 Kanaankae nun yi bɔxi mixie na yi fe
mɛ, e muxu digilinma nɛ, e muxu xili ɲɔn
yi bɔxi ma. Na kui, i tan fa munse rabama
i xili xungbe xa fe ra?»
10 Alatala naxa a masen Yosuwe bɛ,
«Keli, i i yatagi rafelenxi bɔxi ma munfe
ra yi ki?
11 Isirayila bara yunubi raba. Na kui e
bara saatɛ kana n naxan tongo e bɛ. Iyo,
e bara se ratɔnxie tongo a mu lan e xa
naxan tongo. E bara a muɲa, e a nɔxun e
xa kote kui.
12 Isirayilakae mu nɔma tide e yaxuie
ya ra. E e gima nɛ e yaxuie ma, barima e
fan yɛtɛ yati bara findi mixi ratɔnxie ra.
N mu luma wo fɔxɔ ra, xa wo mu yi se
ratɔnxie kana wo naxee tongoxi.
13 Keli, i xa ɲama rasɛniyɛn. I xa a
fala e bɛ, ‹Beemanu tina, wo xa wo yɛtɛ
rasɛniyɛn. Isirayila Marigi Alatala xa
masenyi nan ya: «Se ratɔnxie na wo tagi.
Isirayila mu nɔma tide e yaxuie ya ra,
danmi na se ratɔnxie na wo yi ra.»
14 Tina gɛɛsɛgɛ wo wo maso wo bɔnsɔɛ
ki ma. Alatala na bɔnsɔɛ naxan masen,
na xa a maso a xabilɛ ki ma. Alatala
na xabilɛ naxan masen, na xa a maso a
denbaya ki ma. Alatala na mixi naxan
masen denbaya ya ma, na xa a maso.
15 Na mixi nun na se ratɔnxie ganma
nɛ tɛ ra, barima a bara Alatala xa saatɛ
kana, a bara fe raba Isirayila, a mu lan a
xa naxan naba.›»
16 Yosuwe naxa keli subaxɛ ma, a naxa
Isirayila ti a bɔnsɔɛ ki ma. A fe naxa ti
Yuda bɔnsɔɛ.
17 A naxa Yuda xabilɛe maso, a fe naxa
ti Sera xabilɛ. A naxa Sera xabilɛ maso, a
denbaya ki ma, a fe naxa ti Sabadi.
18 A naxa denbaya xunyie maso, a fe
naxa ti Akan, Karimi xa di xɛmɛ, Sabadi
xa di xɛmɛ, Sera xa di naxan fatan Yuda
bɔnsɔɛ ra.
19 Yosuwe naxa a fala Akan bɛ, «N
ma di, tantui rasiga Alatala ma, Isirayila
Marigi Ala. A tantu. I naxan nabaxi, na
tagi raba n bɛ a ki ma. I naxa a nɔxun n
ma.»
20 Akan naxa Yosuwe yaabi, «Nɔndi na
a ra. N tan nan yunubi rabaxi Alatala ra,
Isirayila Marigi Ala. N naxan nabaxi a tan
nan yi ki.
21 N Sinari donma nde to nɛ na see ya
ma, naxan xa tofanyi maniyɛ mu na, a
nun gbeti kole kɛmɛ firin, nun xɛɛma,
naxan kilo tagi lima. N naxa mila e ma,
n fa e tongo. N bara e biri yili kui n ma
kiri banxi bun ma. Gbeti saxi xɛɛma nun
donma bun ma.»
22 Yosuwe naxa mixie xɛɛ e gi ra, e
xa Akan xa kiri banxi mato. Na see nu
nɔxunxi yili kui, gbeti saxi e bun ma.
23 E naxa a birin nate yili kui kiri
banxi bun ma, e a xanin Yosuwe xɔn ma,
Isirayila ɲama tagi. E naxa a ibagan bɔxi
Alatala ya i.
24 Yosuwe naxa Sera xa di Akan suxu.
A naxa a xa see birin tongo, na gbeti, na
donma tofanyi, na xɛɛma, nun a xa kiri
banxi. A man naxa a xa di xɛmɛe, a xa
di ginɛe, a xa ningee, a xa sofalee, nun
a xa xurusee, a naxa na birin suxu, a a
xanin Akori gulunba kui. Isirayila birin
naxa bira a fɔxɔ ra.
25 Yosuwe naxa a fala Akan bɛ, «I bara
muxu xun maɲaaxu, Alatala i fan xun
maɲaaxuma nɛ to lɔxɔɛ.» Na masenyi
xanbi, Isirayilakae birin naxa e magɔnɔ
gɛmɛ ra, e e gan.

26 E naxa gɛmɛ gbegbe koto a fari. Han
to na kotoxi naa. Na kui Alatala bɔɲɛ
naxa goro. Na nan a toxi han to, Akori
gulunba xili falama na yire xun ma.

8

Ayi masɔtɔɛ

1 Alatala naxa a masen Yosuwe bɛ,
«Hali i mu gaaxu, i bɔɲɛ naxa mini a i.
Geresoe birin tongo, wo keli, wo xa siga
Ayi gerede. A kolon, n bara Ayi mangɛ sa
i bɛlɛxɛ a nun a xa ɲama birin na, a xa
taa nun a xa bɔxi.
2 I Ayi bɔxi nun a mangɛ xa fe rabama
nɛ alɔ i Yeriko bɔxi nun a mangɛ xa fe
raba ki naxɛ, kɔnɔ yi biyaasi e xa se fanyie
nun e xa xurusee findima wo harige nan
na. I fama taa mɛlɛnde a xanbi xanbi nan
ma.»
3 Yosuwe nun geresoe birin naxa keli, e
naxa te Ayi. Yosuwe naxa sɔɔri geresoe
fanyi mixi wulu tongo saxan mayegeti, e
birin naxa te kɔɛ ra.
4 A naxa yi yaamari so e yi ra, «Wo a
idɔyin, wo xa taa mɛlɛn a xanbi xanbi ma.
Wo naxa wo makuya taa ra a gbe ra. Wo
birin xa wo rɛdi.
5 N tan nun n ma ɲama birin, muxu
muxu makɔrɛma nɛ taa ra mɛnnikae ya
ra. E na mini muxu ralande alɔ a singe
ra, muxu fama nɛ muxu gide e ya ra.
6 Na kui e birama nɛ muxu fɔxɔ ra a
falafe ra, ‹E na e gife alɔ boore biyaasi.›
Na ki muxu fama nɛ e raminide taa fari
ma.
7 Na tɛmui, wo tan xa mini wo nɔxunde,
wo fa taa masɔtɔ. Wo Marigi Alatala naa
sama nɛ wo bɛlɛxɛ.
8 Wo na taa suxu, wo tɛ so naa ra, wo
naa gan. A tan nan na ki, wo xa Alatala
waxɔnfe rakamali, wo xa n ma yaamari
rabatu a rabatu ki ma.»
9 Yosuwe naxa e rasiga fa, e sa taa mɛlɛn
a xanbi xanbi ma. E naxa lu Ayi nun
Beteli tagi, Ayi sogegorode. Yosuwe nun
ɲama birin naxa xi yonkinde kui na kɔɛ
ra.
10 Na kuye iba, Yosuwe naxa keli, a
ɲama xunmato a ra. A tan nun Isirayila
kuntigie naxa te ɲama ya ra, sigafe ra Ayi.
11 E tan nun geresoe birin naxa e
makɔrɛ Ayi taa ra, e fa yonkinde yailan a
kɔɔla biri ra. Gulunba naxa lu e tan nun
Ayi tagi.
12 Yosuwe nu bara xɛmɛ wulu suuli
ɲɔndɔn xɛɛ taa mɛlɛnde Ayi nun Beteli
tagi, Ayi taa sogegorode.
13 Na kui sɔɔrie xa yonkinde xungbe nu
na taa kɔɔla ma, sɔɔri booree nu na taa
mɛlɛnfe sogegorode biri. Yosuwe naxa
siga na kɔɛ radangi gulunba kui.
14 Ayi mangɛ to Isirayila sɔɔrie to, a tan
nun a xa ɲama naxa mini e gerede fiili
yire Araba ya ra. Kɔnɔ a mu nu a kolon xa
Isirayilakae bara a xa taa mɛlɛn a xanbi
xanbi ma.
15 Na tɛmui Yosuwe nun Isirayila ɲama
birin naxa e yɛtɛ ragi Ayi mixie ya ra
gbengberenyi kira xɔn ma.
16 Ayikae naxa bira e fɔxɔ ra keren na.
Yosuwe nun a xa sɔɔrie naxa e gi han e
gɛ Ayi ɲama birin naminide taa fari ma.
17 Xɛmɛ keren mu lu Ayi nun Beteli taae
kui, e birin naxa bira Isirayilakae fɔxɔ ra,
e xa e suxu. E naxa taa lu na ki, a rabixi.
18 Na kui, Alatala naxa a masen Yosuwe
bɛ, «I xa tanbɛ itala Ayi biri ra, naxan
suxuxi i yi ra, barima n bara a sa i bɛlɛxɛ.»
Yosuwe naxa a xun ti taa ra, a xa tanbɛ
suxuxi a yi ra Ayi mabiri.
19 A to na raba, sɔɔri mɛlɛntie naxa
mini mafuren mafuren e nɔxunde kui, e
fa so taa kui, e tɛ so na ra keren na.
20 Ayikae to e ya ragbilen e xanbi ra, e
naxa a to tuuri na tefe koore ma kelife
taa kui. E mu nɔ e gide e xa siga
dɛdɛ. Isirayilaka naxee nu na e gife
gbengberenyi kira xɔn Ayi mixie ya ra,
nee naxa e mafindi e xili ma.
21 Yosuwe nun Isirayila ɲama to na
tuuri to te ra, e naxa a kolon a sɔɔri
mɛlɛntie bara gɛ taa suxude. Na kui e
naxa e mafindi, e fa Ayikae bɔnbɔ.
22 Na mɛlɛntie fan naxa fa kelife taa kui,
e xa Ayikae gere. Na kui Ayikae naxa
raxɛtɛn, Isirayilakae fa e birin faxa. Mixi
yo mu nɔ a gide, mixi yo mu lu a ɲiɲɛ ra,
23 fo Ayi mangɛ, e naxan suxu, e a xanin
Yosuwe xɔn.
24 Isirayilakae to gɛ Ayikae faxade
naxee bira e fɔxɔ ra gbengberenyi kira
xɔn ma, e naxa gbilen taa fan kui, e Ayika
dɔnxɔɛe birin faxa e xa santidɛgɛmae ra.

25 Ayika naxee birin faxa na lɔxɔɛ,
xɛmɛe nun ginɛe, e kɔnti naxa lan mixi
wulu fu nun firin ma.
26 Yosuwe to a xa tanbɛ itala Ayi xun
ma, a mu a iso fo naakae birin to gɛ
faxade.
27 Na kui, Isirayila naxa a wasaso Ayi
xuruse nun a harige ra, alɔ Alatala a
masen ki naxɛ Yosuwe bɛ.
28 Yosuwe naxa Ayi taa birin kana, a a
gan. Han to naa kiroxi.
29 Naxan findi Ayi mangɛ tan na, e
naxa na gbaku wuri ma han nunmare.
Nunmare to so, Yosuwe naxa yaamari fi
e xa a fure ragoro wuri kɔn na. E naxa
a rabira taa sode dɛ ra, e fa gɛmɛ gbegbe
malan a fari. Han to na gɛmɛ malanxi
naa.

Sɛrɛxɛbade Ebali geya fari

30 Na tɛmui Yosuwe naxa sɛrɛxɛbade
yailan Isirayila Marigi Alatala bɛ Ebali
geya fari,
31 alɔ Alatala xa konyi Munsa a fala Isir-
ayilakae bɛ ki naxɛ. E naxa sɛrɛxɛbade
gɛmɛ daaxi ti, wure mu nu din naxan na,
alɔ a sɛbɛxi Tawureta Munsa kitaabui kui
ki naxɛ. E naxa sɛrɛxɛ gan daaxie nun
xanunteya sɛrɛxɛe ba Alatala bɛ na fari.
32 Mɛnni Yosuwe naxa Ala xa sɛriyɛ
sɛbɛ gɛmɛe ma Isirayilakae birin ya xɔri,
Annabi Munsa naxan sɛbɛ e bɛ.
33 Isirayilakae, e xa kuntigie, e xa sɔɔri
mangɛe, e xa kiitisae, nun xɔɲɛ naxee nu
na e ya ma, e birin naxa siga ti ra Lewi
bɔnsɔɛ sɛrɛxɛdubɛe ya i, naxee nu Alatala
xa saatɛ kankira xaninma. Ɲama sɛɛti
keren naxa ti Garisimi geya biri, ɲama
sɛɛti boore naxa ti Ebali geya biri, alɔ
Alatala xa konyi Munsa a fala Isirayila
ɲama singe bɛ ki naxɛ, a duba e bɛ tɛmui
naxɛ.
34 Na xanbi, Yosuwe naxa yi sɛriyɛ
masenyi birin ti, dubɛe nun dankɛe, alɔ
a sɛbɛxi Tawureta Munsa kitaabui kui ki
naxɛ.
35 Annabi Munsa xa masenyi sɛbɛxi
keren mu lu, Yosuwe mu naxan tagi raba
Isirayila ɲama birin bɛ, hali ginɛe, dimɛe,
nun xɔɲɛ naxee nu na e ya ma.

9

Gabayonkae xa saatɛ

1 Yurudɛn naakiri mangɛe, Xitikae,
Amorikae, Kanaankae, Perisikae, Hi-
wikae, nun Yebusukae xa mangɛ, e to yi
gere xa fe mɛ, naxan nabaxi Sefela bɔxi
geyae fari, Baa Xungbe dɛ ra, Liban geyae
sɛɛti ma,
2 e naxa e malan, e lanyi xiri e tagi alako
e xa Yosuwe nun Isirayila ɲama gere.
3 Gabayonkae to a mɛ, Yosuwe naxan
nabaxi Yeriko nun Ayi ra,
4 e naxa yanfanteya maxiri. E naxa siga
a xɔn, bɛki kobie nun wɛni sase ibɔɔxie
dɔxɔxi e xa sofalee fari.
5 E naxa sankiri fori ɲɔnxi madɛgɛxie
so e sanyi, e donma kobi ɲɔnxie ragoro e
ma. E naxa taami xuntunyi xaraxie sa e
xa kote kui.
6 E to Yosuwe li yonkinde kui Giligali,
e naxa a fala a tan nun Isirayilakae bɛ,
«Muxu sa kelixi bɔxi makuye nɛ yi ki,
alako won xa saatɛ xiri.»
7 Isirayilakae naxa a fala e bɛ, «Won
nɔma saatɛ xiride di? Xa a sa li wo kelixi
yi bɔxi nan ma, a mu lanma saatɛ xa lu
won tagi.»
8 E naxa Yosuwe yaabi, «I xa konyie nan
lanxi muxu ma.» Yosuwe naxa e maxɔrin,
«Nde na wo tan na? Wo kelixi minden?»
9 E naxa Yosuwe yaabi, «I xa konyie ke-
lixi bɔxi makuye nan ma i Marigi Alatala
xili xa fe ra, barima muxu bara a xa fe
ifalɛ mɛ, a naxan nabaxi Misira,
10 a nun a fe naxan birin nabaxi Amor-
ikae xa mangɛ firinyie ra Yurudɛn naakiri
ma, Xɛsibɔn mangɛ Sixɔn, nun Basan
mangɛ Ogo, naxan nu sabatixi Asataroti.»
11 «Muxu xa forie nun bɔxi mixi birin
a falaxi nɛ muxu bɛ, ‹Wo wo fandɛ tongo
wo naxan donma kira xɔn ma. Wo xa siga
Isirayilakae ralan, wo xa a fala e bɛ wo
xa konyie nan muxu ra.› Yakɔsi, won xa
saatɛ tongo won boore bɛ.
12 Wo bara muxu xa taamie to? Muxu
to keli muxu xɔnyi, taami fanyi na nu a
ra, kɔnɔ yakɔsi a birin bara xara.
13 Muxu xa wɛni sase nɛɛnɛe nu rafexi
wɛni fanyi ra, kɔnɔ yakɔsi na birin bara
ɲɔn, wɛni sasee bara bɔɔ. Wo muxu xa
donmae mato, a nun muxu xa sankirie. E
birin bara kana yi kira xa makuye bɛ.»
14 Isirayilakae naxa na birin mato, kɔnɔ
e mu Alatala maxɔrin xa a findixi nɔndi

nan na.
15 Na kui Yosuwe naxa lanyi xiri e tagi
e xa simaya makantafe ra. Marakali naxa
lu e tagi.

16 Xi saxan to dangi na saatɛ xirife ra,
Isirayilakae naxa a kolon a e dɔxɔbooree
nan lanxi e ma.
17 Na lɔxɔɛ Isirayilakae naxa siga, e sa
so e xa taae kui, naxan findixi Gabayon,
Kefira, Beeroti, nun Kiriyati Yeyarimi.
18 Isirayilakae mu e faxa saatɛ xa fe
ma, bɔxi yareratie naxan tongo Gabay-
onkae bɛ Isirayila Marigi Alatala xili ra,
kɔnɔ ɲama birin naxa xurutuxurutu e xa
yareratie ma.
19 Mangɛe naxa a fala ɲama bɛ, «Muxu
tan nan muxu kalixi e bɛ Isirayila Marigi
Alatala xili ra. Won mu nɔma won bɛlɛxɛ
dinde e ra.
20 Yakɔsi won e xa fe suxuma yi ki nɛ.
Won e luma e si nan na alako won naxa
Alatala raxɔnɔ marakali kanafe ra.
21 Won naxa e faxa, kɔnɔ won xa e
rawali wuri sɛgɛfe nun ye bafe ra ɲama
birin bɛ.» Na kui Isirayila yareratie xa
saatɛ mu kanama.

22 Yosuwe naxa e xili, a wɔyɛn e bɛ,
«Munfe ra wo muxu yanfaxi, wo a fala
muxu bɛ, a wo sabatixi yire makuye nɛ, a
fa sa a li, wo sabatixi muxu sɛɛti nan ma?
23 Na kui wo bara dankɛ sɔtɔ, wo bara
findi muxu xa konyie ra. Wuri sɛgɛfe nun
ye bafe wali luma wo tan nan xun ma
muxu Marigi Ala xa ɲama bɛ abadan.»

24 E naxa Yosuwe yaabi, «Muxu bara a
mɛ, i Marigi Alatala a fala nɛ a xa konyi
Munsa bɛ, a xa yi bɔxi birin so wo yi ra, a
xa bekae sɔntɔ wo ya xɔri. Wo xa fa bara
gaaxui gbegbe lu muxu ma muxu nii xa
fe ra. Na nan a toxi muxu bara wo yanfa.
25 Yakɔsi, muxu na wo sago. Wo xa
muxu xa fe raba alɔ wo wama a xɔn ma
ki naxɛ tinxinyi kui.»
26 Yosuwe naxa na tinxinyi raba, a mu
a lu Isirayilakae xa e faxa.
27 Na lɔxɔɛ a naxa wuri sɛgɛfe nun ye
bafe wali dɔxɔ e xun ma Isirayila ɲama
birin bɛ, a nun Alatala xa sɛrɛxɛbade bɛ,
naxan na Alatala xa yire sugandixi. Han
to Gabayonkae na na wali kui.

10

Gere belebele Gabayon fɛ ma

1 Darisalamu mangɛ Adoni Sedeki naxa
a mɛ a Yosuwe bara Ayi taa suxu, a bara
naa ratɔn, a bara Ayi bɔxi nun a mangɛ
xa fe raba alɔ a Yeriko bɔxi nun a mangɛ
xa fe raba ki naxɛ. A man bara a mɛ a
Gabayon nun Isirayila bara lanyi xiri, a
nee sabatixi e tagi.
2 E naxa gaaxu na xa fe ra, barima
mangataa belebele nan nu na Gabayon
na, naxan xungbo Ayi bɛ. E xa sɔɔrie nu
findixi xɛmɛ gbangbalanyie nan na.
3 Darisalamu mangɛ Adoni Sedeki naxa
xɛɛra xɛɛ, a xa sa a fala Xebiron mangɛ
Hohami bɛ, Yaramuti mangɛ Pirami bɛ,
Lakisi mangɛ Yafiya bɛ, a nun Egilon
mangɛ Debiri bɛ,
4 «Wo te n yire, wo xa fa kafu n ma alako
won xa Gabayon gere, barima e tan nun
Yosuwe nun Isirayilakae bara lanyi xiri.»
5 Yi Amori mangɛ suulie: Darisalamu
mangɛ, Xebiron mangɛ, Yaramuti mangɛ,
Lakisi mangɛ, nun Egilon mangɛ naxa te
nun e xa sɔɔrie ra. E naxa e xa yonkinde
yailan Gabayon ya ra, e fa gere ti e bɛ.
6 Gabayonkae naxa xɛɛra xɛɛ Isiray-
ilakae xa yonkinde Giligali, e xa sa a
fala Yosuwe bɛ, «I naxa i xa konyie
rabɛɲin. I xa te muxu yire mafuren. I xa
muxu ratanga Amori mangɛe ma, naxee
sabatixi geya yire, e wama muxu gerefe.»
7 Yosuwe nun a xa sɔɔri ɲalamae naxa
keli Giligali, e siga Gabayon.
8 Alatala naxa a masen Yosuwe bɛ, «I
naxa gaaxu e ya ra, barima n bara gɛ e
sade i bɛlɛxɛ. Mixi keren mu nɔma tide i
ya ra e ya ma.»
9 Na kui Yosuwe nun a xa mixie naxa
keli Giligali, e ɲɛrɛ kɔɛ ra, alako e xa sin
Amorikae xun ma tɛrɛnna ra.
10 Alatala naxa Amorikae keri Isirayila
ya ra, a fa nɔ e ra sɛnbɛ ra Gabayon.
Isirayilakae naxa bira e fɔxɔ ra kira xɔn
naxan tema Beti Xoron, e naxa e bɔnbɔ
han Aseka nun Makeda.
11 E to nu e gima Isirayilakae ya ra
gorofe Beti Xoron kira xɔn, Alatala naxa
balabalanyi xɔri belebele ragoro e ma keli
koore ma, han e sa Aseka li. Na bala-
balanyi xa mixi faxaxie dangi mixie ra,

Isirayilakae naxee faxa e xa santidɛgɛma ra.
12 Alatala nu Amorikae safe Isirayila bɛlɛxɛ tɛmui naxɛ, Yosuwe nu bara Alatala maxandi Isirayilakae ya xɔri a xa soge raxara Gabayon xun, a xa kike raxara Ayalon gulunba xun.
13 Soge nun kike naxa e raxara, han Isirayila naxa gɛ e waxɔnyi rabade e yaxuie ra. Yi fe sɛbɛxi Yasari xa buki kui. Soge naxa a raxara koore tagi, soge mu gbata dulade fɛɛŋɛn keren kui.
14 Han to na fe mɔɔli mu toxi duniŋa. Alatala nu bara Yosuwe xa maxandi suxu, a nu na gere sofe Isirayila bɛ.
15 Na tɛmui Yosuwe nun a xa sɔɔrie naxa gbilen e xa yonkinde Giligali.
16 Na mangɛ suulie e gi nɛ, e sa e nɔxun Makeda fɔnmɛ ra.
17 Mixi nde naxa a fala Yosuwe bɛ, «Na mangɛ suulie na e nɔxunfe Makeda fɔnmɛ kui.»
18 Yosuwe naxa yaamari fi, «Wo gɛmɛ belebelee mayindigilin na fɔnmɛ dɛ ma, wo sɔɔri ndee ti naa.
19 Wo tan dɔnxɔɛe, wo naxa dugundi, wo xa bira wo yaxuie fɔxɔ ra, wo fa kira bolon e ya ra, alako e naxa nɔ e xɔnyi masɔtɔde, barima wo Marigi Alatala bara e sa wo bɛlɛxɛ.»
20 Na kui Yosuwe nun a xa sɔɔriee naxa nɔ Amorikae ra, fo mixi keren kerenyi naxee e gi, e sa e xa taa makantaxie masɔtɔ.
21 Isirayila xa sɔɔrie birin naxa gbilen bɔŋɛsa kui Yosuwe yire Makeda yonkinde kui. Mixi yo mu nɔ e ra.
22 Na tɛmui Yosuwe naxa a fala, «Wo yi gɛmɛe ba fɔnmɛ dɛ ma, wo xa yi mangɛ suulie ramini.»
23 E naxa na mixi suuli ramini: Darisalamu mangɛ, Xebiron mangɛ, Yaramuti mangɛ, Lakisi mangɛ, nun Egilon mangɛ.
24 E to yi mangɛe ramini Yosuwe ma, Yosuwe naxa Isirayila sɔɔrie birin xili, a a fala e xa yareratie bɛ, «Wo wo maso, wo xa wo sanyi ti yi mangɛe kɔnyie ma.» E naxa e maso, e e sanyi ti e kɔnyie ma.
25 Yosuwe naxa a fala e bɛ, «Wo naxa gaaxu, wo bɔŋɛ naxa mini a i. Wo wo sɛnbɛ so, wo man xa limaniya, barima Alatala wo yaxuie birin ma fe rabama yi ki nɛ, wo nun naxee nɛ gerema.»
26 Na birin to dangi, Yosuwe naxa e faxa, a fa e gbaku wuri suuli kɔn na han nunmare.
27 Soge dula tɛmui, Yosuwe naxa yaamari fi e xa e ragoro wuri kɔn na, e xa e raso fɔnmɛ kui, e nu nɔxunxi dɛnnaxɛ. E naxa gɛmɛ belebelee dɔxɔ na dɛ ma. Han to naa na na ki.
28 Na lɔxɔɛ Yosuwe naxa Makeda fan suxu, a mɛnnikae nun e xa mangɛ sɔntɔ santidɛgɛma ra. A mu mixi keren lu. A naxa Makeda mangɛ xa fe raba alɔ a Yeriko mangɛ xa fe raba ki naxɛ.
29 Yosuwe nun Isirayila xa sɔɔrie naxa keli Makeda, e siga Libina gerede.
30 Alatala naxa naakae nun e xa mangɛ sa e bɛlɛxɛ. E naxa na mixi birin sɔntɔ e xa santidɛgɛma ra, e mu mixi keren lu. E naxa Libina mangɛ xa fe raba alɔ e Yeriko mangɛ xa fe raba ki naxɛ.
31 Yosuwe nun Isirayila xa sɔɔrie naxa keli Libina, e siga Lakisi gerede.
32 Na kuye iba, Alatala naxa Lakisi sa e bɛlɛxɛ. E naxa na mixi birin faxa santidɛgɛma ra, alɔ e Libina xa fe raba ki naxɛ.
33 Geseri mangɛ Horami naxa te kafude Lakisi ma, kɔnɔ Yosuwe naxa a tan nun a xa sɔɔrie birin faxa, a mu mixi keren lu.
34 Yosuwe nun Isirayila xa sɔɔrie naxa keli Lakisi, e siga Egilon gerede.
35 Na lɔxɔɛ e naxa mɛnnikae birin sɔntɔ, alɔ e Lakisi xa fe raba ki naxɛ.
36 Yosuwe nun Isirayila xa sɔɔrie naxa keli Egilon, e siga Xebiron gerede.
37 E naxa mɛnnikae birin, e xa mangɛ, nun e dɔxɔbooree sɔntɔ, e mu mixi keren lu. E naxa e xa fe raba alɔ e Egilon xa fe raba ki naxɛ, e mɛnnikae birin faxa.
38 Na tɛmui Yosuwe nun Isirayila xa sɔɔrie naxa e mafindi Debiri taa xili ma, e xa e gere.
39 E naxa mɛnnikae birin, e xa mangɛ, nun e dɔxɔbooree sɔntɔ, e mu mixi keren lu. E naxa e xa fe raba alɔ e Libina, a mangɛ, nun Xebiron xa fe raba ki naxɛ.
40 Yosuwe naxa nɔ na bɔxi birin na, geya yire, Negewi gbengberenyi, Sefela bɔxi, nun a mangɛe. A naxa na mixi birin

sɔntɔ alɔ Isirayila Marigi Alatala a yamari ki naxɛ.
41 Yosuwe naxa e gere keli Kadesi Barineya han Gasa, Gosen bɔxi birin, sa dɔxɔ Gabayon na.
42 Yosuwe naxa nɔ na taae nun e mangɛe ra tɛmui kerenyi ra, barima Isirayila Marigi Alatala nan nu gere soma Isirayila bɛ.
43 Na tɛmui Yosuwe nun Isirayila xa sɔɔrie birin naxa gbilen e xa yonkinde Giligali.

11

Gere xungbe Meromi xure fɛ ma

1 Xasori mangɛ Yabini to yi fee mɛ, a naxa xɛɛrae xɛɛ yi mixie xɔn ma: Madon mangɛ Yobabo, Simiron mangɛ, Akisafa mangɛ,
2 mangɛ naxee nu sabatixi geyae fari kɔɔla ma, naxee nu sabatixi Yurudɛn gulunba kui, naxee nu sabatixi Kinereti Baa yirefanyi ma, naxee nu sabatixi Sefela bɔxi ma, naxee nu Dɔrɔ rabilinyi ma sogegorode,
3 Kanaankae naxee nu na sogetede nun sogegorode, Amorikae, Xitikae, Perisikae, Yebusukae naxee nu na geyae fari, a nun Hiwikae naxee nu na Xerimon geya bunyi Misipa bɔxi ma.
4 Na mangɛe naxa e xa sɔɔrie birin malan, naxee wuya alɔ mɛyɛnyi baa dɛ ra. Soe gbegbe nun sɔɔri ragise gbegbe fan nu na e yi.
5 Yi mangɛe naxa lan fe keren ma, e naxa sa e xa yonkinde ti Meromi xure fɛ ma Isirayilakae gerefe ma.
6 Alatala naxa a masen Yosuwe bɛ, «Hali i mu gaaxu e ya ra, barima tina yi tɛmui ma, n tan e birin sama nɛ i bɛlɛxɛ, i e faxa Isirayilakae ya xɔri. I fama nɛ e xa soe san fasɛe bolonde, i fama nɛ e xa sɔɔri ragisee gande.»
7 Yosuwe nun a xa geresoee naxa sin e ma Meromi xure fɛ ma.
8 Alatala naxa e sa Isirayila bɛlɛxɛ. E naxa e bɔnbɔ, e e keri han Sidɔn taa xungbe kui, han Misirefoti Mayimi, han Misipa gulunba ra sogetede biri. E naxa e bɔnbɔ, e mu mixi keren lu.
9 Yosuwe naxa e xa fe raba alɔ Alatala a masen a bɛ ki naxɛ. A naxa e xa soe san fasɛe bolon, a e xa sɔɔri ragisee fan gan.
10 A gbilen gbilen ma, Yosuwe naxa Xasori bɔxi fan suxu, a naxa a mangɛ faxa santidɛgɛma ra, barima a tan nan nu na mangataa ra na bɔxi birin xun.
11 Yosuwe xa sɔɔrie naxa e sɔntɔ santidɛgɛma ra, e mu mixi keren lu a si ra. Na dangi xanbi e naxa Xasori taa gan.
12 Yosuwe naxa na taae birin suxu, a mɛnnikae nun e mangɛe faxa santidɛgɛma ra, a mɛnni ratɔn alɔ Alatala xa konyi Munsa a fala a bɛ ki naxɛ.
13 Kɔnɔ Isirayila xa sɔɔrie mu taae gan naxee nu na geyae fari, fo Xasori keren Yosuwe dɛnnaxɛ gan.
14 Isirayila naxa a wasaso yi taae harige nun e xa xurusee ra, kɔnɔ e naxa mixie tan birin faxa santidɛgɛma ra. E mu mixi keren lu a ɲiɲɛ ra.
15 Alatala naxan yamari a xa konyi Munsa bɛ, Annabi Munsa fan naxa na yamari Yosuwe bɛ. Yosuwe naxa na birin naba alɔ Alatala a masen Annabi Munsa bɛ ki naxɛ.
16 Yosuwe naxa na bɔxi birin masɔtɔ: geya yire, Negewi gbengberenyi, Gosen bɔxi, Sefela bɔxi, nun Yurudɛn gulunba, kelife Isirayila geyae ma han baa dɛ ra.
17 Keli geya Mageli itexi ra Seyiri biri ra, han Bali Gadi, Liban gulunba kui, Xerimon geya bunyi, a naxa naa mangɛe birin suxu, a e sɔntɔ.
18 Yosuwe nun yi mangɛe naxa gere xɔnkuye raba.
19 Taa yo mu nu na naxan tin Isirayila xa lanbooreɲa ra, fo Gabayon keren Hiwikae nu sabatixi dɛnnaxɛ. Isirayilakae naxa na dɔnxɔɛe birin gere.
20 Alatala nan Kanaankae xaxilie raxɔrɔxɔ, alako Isirayila mixie xa e gere, e xa e ratɔn, e naxa kinikini e ma fefe ma, alɔ Alatala a masen Annabi Munsa bɛ ki naxɛ.
21 Na waxati kerenyi kui, Yosuwe naxa Anaki bɔnsɔɛ fan gere, a e sɔntɔ Xebiron, Debiri, Anaba, nun geya yire naxee nu na Yudaya nun Isirayila bɔxi ma. Yosuwe naxa e birin halaki, a e xa taae kana.
22 Na dangi xanbi Anaki bɔnsɔɛ keren mu lu Isirayila bɔxi ma. Naxee mu faxa,

nee naxa sabati Gasa, Gati, nun Asidodi
taae kui.
23 Na kui, Yosuwe naxa na bɔxi birin
masɔtɔ alɔ Alatala a masen Annabi
Munsa bɛ ki naxɛ. A naxa a itaxun
Isirayila bɔnsɔɛe ma e kɛ ra. Na tɛmui,
bɔxi naxa xinbeli, gere yo mu so fa.

12

Mangɛe nɔfe

1 Mangɛe nan ya Isirayilakae nɔ naxee
ra, e e xa taae tongo Yurudɛn sogetede
biri ra, fɔlɔfe Arinon xure ma, a sa
dɔxɔ Xerimon geya ra, han a sa Yurudɛn
gulunba birin li sogetede biri:
2 Amori mangɛ Sixɔn, naxan nu sabatixi
Xɛsibɔn, a xa mangɛya nu fɔlɔma Aro-
weri, naxan tixi Arinon xure dɛ ra, han a
sa dɔxɔ Yaboko xure ra, Amoni naaninyi.
Yi birin nu findixi Galadi bɔxi sɛɛti keren
nan na.
3 A man naxa Yurudɛn gulunba so-
getede fan yaamari, kelife Kinereti Baa
han Fɔxɔɛ Baa Yurudɛn gulunba ra, Beti
Yesimoti taa na dɛnnaxɛ. A xa bɔxi nu
sigaxi itala ra yirefanyi biri ra han Pisiga
geya ra.
4 Basan mangɛ Ogo, Refa bɔnsɔɛ mixi
dɔnxɔɛ nde, naxan nu dɔxɔxi Asataroti
nun Edereyi taae.
5 A xa mangɛya nu fɔlɔma Xerimon
geya nan ma, a siga Salaka, han a sa
Basan bɔxi birin li. A xa mangɛya
naaninyi nu na Gesurikae nun Maakakae
xa bɔxi nan fɛ ma. Yi birin nu findixi Gal-
adi sɛɛti boore nan fan na, han Xɛsibɔn
mangɛ Sixɔn xa mangɛya fɔlɔde.
6 Annabi Munsa, Alatala xa konyi nun
Isirayilakae naxa nɔ na mangɛe birin na.
Alatala xa konyi Annabi Munsa naxa e xa
ɲamanɛ so Ruben bɔnsɔɛ, Gadi bɔnsɔɛ,
nun Manasi bɔnsɔɛ sɛɛti keren yi ra,
mɛnni xa findi nee gbe ra.
7 Mangɛyae nan ya Yosuwe nun Isir-
ayilakae naxee masɔtɔ Yurudɛn kiri ma
sogegorode, fɔlɔfe Bali Gadi ma Liban
gulunba, han Xalaka geya Seyiri biri ra.
Yosuwe naxa yi bɔxi birin itaxun Isirayila
bɔnsɔɛe ma, kankan xa a gbe kɛ sɔtɔ.
8 E bɔxi naxee sɔtɔ na birin nalanxi
na, Isirayila geyae, Sefela bɔxi, Yurudɛn
gulunba, gbengberen yire, nun Negewi
gbengberenyi nan na. Xitikae, Amor-
ikae, Kanaankae, Perisikae, Hiwikae, nun
Yebusukae nan nu sabatixi mɛnni.
9 Mangɛe nan ya e nɔxi naxee ra:
Yeriko mangɛ, Ayi mangɛ naxan nu na
Beteli fɛ ma,
10 Darisalamu mangɛ, Xebiron mangɛ,
11 Yaramuti mangɛ, Lakisi mangɛ,
12 Egilon mangɛ, Geseri mangɛ,
13 Debiri mangɛ, Gederi mangɛ,
14 Horoma mangɛ, Aradi mangɛ,
15 Libina mangɛ, Adulama mangɛ,
16 Makeda mangɛ, Beteli mangɛ,
17 Tapuwa mangɛ, Xeferi mangɛ,
18 Afeki mangɛ, Lasarɔn mangɛ,
19 Madon mangɛ, Xasori mangɛ,
20 Simiron Meron mangɛ, Akisafa mangɛ,
21 Taanaki mangɛ, Megido mangɛ,
22 Kedesi mangɛ, Yokanayimi mangɛ
naxan nu na Karemele biri,
23 Dɔrɔ mangɛ, naxan nu na Dɔrɔ bɔxi
ma,
Goyimi mangɛ naxan nu na Giligali bɔxi
ma,
24 nun Tirisa mangɛ.
Na birin nalanxi, mangɛ tongo saxan a
nun keren.

13

Bɔxi masɔtɔtaree

1 Yosuwe to gɛ foride, Alatala naxa a
masen a bɛ, «I bara fori kɔnɔ ɲamanɛ
gbegbe man na wo lan wo xa naxee sɔtɔ.
2 Filisitakae nun Gesurikae xa bɔxi luxi
sinden.
3 Bɔxi naxan fɔlɔma Sixori xure ma
Misira ya tagi, han a sa Ekiron li, naxan
na kɔɔla ma, na birin Kanaankae nan gbe
nu a ra, kɔnɔ na waxati Awikae nu naa
suxuxi e yi, e nun Filisita mangɛdi suulie,
naxee nu na Gasa, Asidodi, Asikalɔn, Gati,
nun Ekiron.
4 Kanaankae xa bɔxi fan luxi, fɔlɔfe
Meyara taa ma Sidɔnkae na dɛnnaxɛ, han
a sa Afeki li. Amorikae xa bɔxi fan luxi.»
5 «Gebalakae nun Libankae xa bɔxi fan
luxi, fɔlɔfe Bali Gadi ma Xerimon geya
bunyi, han a sa Xamata li.
6 Sidɔnka naxee birin na geyae fari,
fɔlɔfe Liban geyae ma, han a sa Misirefoti
Mayimi li, n fama e keride Isirayilakae ya

xɔri. I xa na birin fi Isirayila ma kɛ ra, alɔ
n a masenxi ki naxɛ.
7 I xa yi bɔxi itaxun Isirayila bɔnsɔɛ
solomanaani ma, a nun Manasi bɔnsɔɛ
sɛɛti boore ma.»

Manasi, Ruben, nun Gadi bɔnsɔɛ xa bɔxi

8 Manasi bɔnsɔɛ sɛɛti singe, Ruben
bɔnsɔɛ, nun Gadi bɔnsɔɛ nu bara e gbe
kɛ sɔtɔ Yurudɛn kiri ma sogetede biri ra,
Ala xa konyi Munsa saabui ra.
9 E xa bɔxi sa fɔlɔxi kafi Aroweri, taa
naxan na Arinon xure fɛ ma, a geya bunyi
taa li, a Medeba fiili li, han a sa Dibon li,
10 a sa Amori mangɛ Sixɔn Xɛsibɔnka xa
taae birin li han Amonikae xa naaninyi ra.
11 E man naxa Galadi sɔtɔ, Gesurikae
nun Maakakae xa bɔxi, Xerimon geya,
nun Basan bɔxi han a sa Salaka li.
12 Basan mangɛ Ogo fan xa bɔxi, naxan
nu dɔxɔxi Asataroti nun Edereyi taae,
naxan findi Refa bɔnsɔɛ mixi dɔnxɔɛ ra,
na fan gbe birin naxa findi Isirayilakae
gbe ra. Annabi Munsa naxa nɔ yi ɲamanɛ
birin na, a naxa e xa bɔxi birin tongo.
13 Kɔnɔ Isirayilakae mu Gesurikae nun
Maakakae keri. Han to e sabatixi Isirayi-
lakae ya ma.

Lewi bɔnsɔɛ kɛ

14 Annabi Munsa mu bɔxi yo fi Lewi
bɔnsɔɛ tan ma, barima sɛrɛxɛ gan daaxi
naxee bama Isirayila Marigi Alatala bɛ, e
nee nan findixi e tan gbe kɛ ra alɔ Ala a
masen ki naxɛ.

Ruben bɔnsɔɛ xa bɔxi

15 Annabi Munsa nu bara bɔxi fi Ruben
bɔnsɔɛ ma, e xabilɛ ki ma.
16 E xa bɔxi naxa fɔlɔ Aroweri Arinon
xure dɛ ra, a taa li naxan na geya bunyi,
han a sa Medeba rabilinyi li,
17 a Xɛsibɔn li, nun taa naxee birin na
naa rabilinyi. Na taae xili: Dibon, Bamoti
Bali, Beti Bali Meyoni,
18 Yahasi, Kedemoti, Mefaati,
19 Kiriyatayimi, Sibima, Sɛrɛti Saxari
naxan na geya fari,
20 Beti Peyori, Pisiga geya fari, Beti
Yesimoti,
21 taa naxee birin na fiili ma nun Amori
mangɛ Sixɔn, naxan nu dɔxɔxi Xɛsibɔn,
na xa bɔxi birin. Annabi Munsa nu
bara mangɛ Sixɔn faxa, a nun Madiyan
mangɛdie Efi, Rekemi, Suru, Xuru, nun
Reba. E nu sabatixi bɔxi kui Sixɔn xa
mangɛya bun ma.
22 Isirayilakae naxa Beyori xa di xɛmɛ
Balami fan faxa santidɛgɛma ra, naxan nu
duureya rabama.
23 Yurudɛn xure findixi Ruben bɔnsɔɛ
xa naaninyi nan na sogegorode biri ra. Na
taae nun e xa bɔxie findixi Ruben bɔnsɔɛ
gbe nan na.

Gadi bɔnsɔɛ xa bɔxi

24 Annabi Munsa naxa yi bɔxi fi Gadi
bɔnsɔɛ ma e xabilɛ ki ma:
25 Yaasɛri bɔxi, Galadi bɔxi taae birin,
nun Amoni bɔxi sɛɛti keren, han a sa
Aroweri li, Raba ya tagi,
26 kafi Xɛsibɔn han a sa Ramati Misipa
nun Betonimi li, kafi Maxanayimi han a
sa Debiri bɔxi li,
27 a sa Beti Harama, Beti Nimira, Sukɔti,
nun Sefon li, taa naxee nu na Yurudɛn
xure fɛ ma, a sa Xɛsibɔn mangɛ Sixɔn
xa bɔxi birin li, nun Yurudɛn rabilinyi
sogetede biri han a sa dɔxɔ Kinereti Baa
ra.
28 Yi birin naxa findi Gadi bɔnsɔɛ kɛ ra
e xabilɛ ki ma, kankan nun a xa taa, nun
a daaxa.

Manasi bɔnsɔɛ sɛɛti singe xa bɔxi

29 Annabi Munsa naxa yi bɔxi fi Manasi
bɔnsɔɛ sɛɛti singe ma, Manasi xa die sɛɛti
keren ma:
30 Basan bɔxi birin, naxan nu Basan
mangɛ Ogo xa mangɛya bun ma, fɔlɔfe
Maxanayimi, han a sa Yayiri li. Na findi
taa tongo senni nan na.
31 E man naxa Galadi bɔxi sɛɛti keren
sɔtɔ, e naxa Asataroti nun Edereyi taae
sɔtɔ, naxee nu findixi Basan mangɛ Ogo
gbe ra. Manasi xa di Makiri naxa yi birin
sɔtɔ a xa die sɛɛti keren bɛ e xabilɛ ki ma.
32 Annabi Munsa naxa yi kɛ fi Isirayi-
lakae ma a nu na Mowaba fiili ma tɛmui
naxɛ, Yurudɛn kiri ma Yeriko sogetede
biri.
33 Kɔnɔ Annabi Munsa mu bɔxi yo fi
Lewi bɔnsɔɛ tan ma. Isirayila Marigi
Alatala nan nu na a kɛ ra alɔ Ala a masen
ki naxɛ.

14

Isirayila bɔnsɔɛ solomanaani xa bɔxi

1 Nunu xa di Yosuwe, sɛrɛxɛdubɛ
Eleyasari, nun xabilɛ kuntigie Kanaan
bɔxi itaxun Isirayilakae ma kɛ ra yi ki nɛ.
2 Bɔxi naxa itaxun Isirayila bɔnsɔɛ solo-
manaani nun a tagi ma Ala xa mali saabui
ra, alɔ Alatala a masen Annabi Munsa bɛ
ki naxɛ.
3 Bɔxi naxan na Yurudɛn xure kiri ma
sogetede biri, Annabi Munsa naxa na fi
bɔnsɔɛ firin nun a tagi ma, kɔnɔ a mu
bɔxi yo fi Lewi bɔnsɔɛ tan ma.
4 Annabi Yusufu bɔnsɔɛ nu bara itaxun
firin na, Manasi nun Efirami. Annabi
Munsa mu bɔxi yo fi Lewi bɔnsɔɛ ma
naxan findixi e gbe yati ra, fo taae, e
sabatima dɛnnaxɛ nun fiilie e xurusee
dɛmadonma dɛnnaxɛ.
5 Isirayilakae naxa na bɔxi itaxun e
boore tagi alɔ Alatala a masenxi ki naxɛ
Annabi Munsa bɛ.

Kalebi Xebiron sɔtɔfe

6 Yuda bɔnsɔɛ ndee nun Kenisi xa di
Kalebi naxa siga Yosuwe xɔn. Kalebi naxa
a fala a bɛ, «I a kolon Alatala naxan
fala Annabi Munsa bɛ won firin xa fe ra
Kadesi Barineya.
7 N ɲɛ tongo naani nan nu a ra, Alatala
xa konyi Annabi Munsa n xɛɛxi tɛmui
naxɛ kelife Kadesi Barineya sigafe ra
Kanaan bɔxi ma mɛnni rabɛnde. N to gɛ
na ra, n naxa dɛntɛgɛ fanyi sa a bɛ.
8 N nan ngaxakerenyi naxee n mati naa,
nee naxa limaniya ba ɲama yi ra, kɔnɔ n
tan bira n Marigi Alatala nan tun fɔxɔ ra.
9 Na kui Annabi Munsa naxa laayidi
tongo n bɛ yi ki, ‹I i ɲɛrɛxi bɔxi naxan
ma, na findima nɛ i tan nun i xa die kɛ ra
tɛmui birin, barima i bara bira n Marigi
Alatala xui fɔxɔ ra a ki ma.›»
10 «Ɲɛ tongo naani nun suuli bara
dangi kabi Alatala naxa na masen Annabi
Munsa bɛ, won nu na gbengberenyi ma
tɛmui naxɛ. Alatala bara n ma simaya
rasiga han ɲɛ tongo solomasaxan a nun
suuli.
11 To, n sɛnbɛ man luxi alɔ Annabi
Munsa n xɛɛxi tɛmui naxɛ. N nɔma gere
sode yi waxati alɔ n na raba ki naxɛ a
singe ra.
12 Awa, i xa yi geya bɔxi fi n ma alɔ
Alatala laayidi tongo n bɛ ki naxɛ na
lɔxɔɛ. Na lɔxɔɛ i nu a kolon Anaki bɔnsɔɛ
na mɛnni, e xa taa xungbe makantaxi a
fanyi ra. Alatala gbansan xa lu n sɛɛti
ma. Na kui n nɔma e keride alɔ Alatala
a masen ki naxɛ.»
13 Yosuwe naxa duba Yefune xa di
Kalebi bɛ, a Xebiron xa fi a ma kɛ ra.
14 Na taa na a xa die bɛlɛxɛ han to,
barima Yefune Kenisika xa di Kalebi bira
Isirayila Marigi Alatala nan fɔxɔ ra.
15 Kabi na tɛmui bɔɲɛsa naxa lu na
bɔxi ma, gere yo mu nu na sɔnɔn. Singe
Xebiron xili nu falama nɛ Kiriyati Araba,
barima Araba nan nu findixi Anaki mixie
xa kuntigi ra.

15

Yuda bɔnsɔɛ xa bɔxi

1 Bɔxi naxan fixi Yuda bɔnsɔɛ ma e
xabilɛ ki ma Alatala xa maragiri saabui
ra, sa fɔlɔxi Edon naaninyi nan na, a sa
dɔxɔ Sini gbengberenyi ra yirefanyi ma.
2 Na naaninyi fɔlɔxi Fɔxɔɛ Baa dɛ yire-
fanyi nan ma naxan na Negewi gbeng-
berenyi ma,
3 a siga Tali geya yirefanyi ma Sini biri
ra, a te Kadesi Barineya yirefanyi ma han
a sa dangi Xesiron na, a man te Adari, a
siga han Karaka.
4 Na xanbi a Asimon li, a siga Misira
xure han baa dɛ ra. Yudayakae xa
naaninyi nan na ki yirefanyi biri ra.
5 Yudaya naaninyi sogetede biri findixi
Fɔxɔɛ Baa dɛ nan na, han Yurudɛn xure
sinma baa xun dɛnnaxɛ.
A naaninyi kɔɔla biri fɔlɔma Yurudɛn
xure sinma baa xun dɛnnaxɛ,
6 a te Beti Xogala biri ra, a siga Beti
Araba, han Ruben xa di Bohan xa gɛmɛ
yire ra.
7 Na naaninyi texi han Debiri, a dangi
Akori gulunba kui ra, a siga kɔɔla ma han
Giligali, naxan na Adumimi geya ya ra,
xure yirefanyi ma. Na naaninyi sigaxi
han En Semesi dulonyi ra, a mini En
Rogeli ra.
8 A keli mɛnni, a goro Hinoma xa
gulunba kui, Yebusukae xa taa yirefanyi
ma. Na taa findixi Darisalamu nan na. A
siga han geya fari ma Hinoma xa gulunba

ya ra sogetede biri nun Refa bɔnsɔɛ xa gulunba raŋɔnyi ra kɔɔla biri ra.
9 Kelife na geya fari ma, naaninyi sigama han Nefetowa dulonyi ra. Na xanbi a taa ndee li naxee na Eferon geya fari, a siga Baala, dɛnnaxɛ xili Kiriyati Yeyarimi.
10 A Keli mɛnni a siga sogegorode biri han a Seyiri geya li, a siga Yeyarimi geya sɛɛti ma, dɛnnaxɛ xili Kɛsalɔn. A man siga Beti Semesi, han a Timina li.
11 Na naaninyi sigaxi Ekiron nun Sikirɔn taae sɛɛti ma, han a Baala geya li, a siga Yabaneeli. Na dangi xanbi a sa baa li.
12 Baa Xungbe dɛ ra findi na naaninyi nan na sogegorode biri ra. Yudayakae xa naaninyie nan na ki. E xabilɛe birin na mɛnni nɛ.

Kalebi xa bɔxi

13 Yosuwe naxa Yudayakae xa bɔxi nde fi Yefune xa di Kalebi ma, alɔ Alatala a yamari ki naxɛ. A xa taa singe findi Kiriyati Araba nan na, naxan xili Xebiron. Mixi naxan nu xili Araba, na nan lanxi Anaki bɔnsɔɛ benba ma.
14 Kalebi naxa Anaki xa di xɛmɛ saxanyie keri. Nee nu xili nɛ Sɛsayi, Aximan, nun Talama.
15 Na xanbi e naxa te Debiri xili ma, dɛnnaxɛ nu xili Kiriyati Sifa.
16 Kalebi naxa a fala, «Mixi yo naxan na nɔ Sifa taa ra, n nan n ma di ginɛ Akasa fima nɛ a ma.»
17 Kalebi xunya Kenasi xa di xɛmɛ Otiniyeli naxa nɔ Sifa taa ra. Kalebi naxa a xa di ginɛ Akasa fi a ma.
18 Akasa to siga Otiniyeli xɔn, a naxa a fala a bɛ a xa bɔxi gbɛtɛ maxɔrin a baba ma. Akasa to goro a xa sofale fari, Kalebi naxa a maxɔrin, «I wama munse xɔn?»
19 A naxa a yaabi, «N wama naxan xɔn, i bara bɔxi fi n ma naxan na yirefanyi biri ra. Yakɔsi i man xa ye yire fan fi n ma.» Awa, a baba naxa geya yire fi a ma. Ye nu na na geya fari, a man nu na geya bunyi.

Yuda bɔnsɔɛ xa bɔxi

20 Yuda xa die kɛ nan yi ki, e xabilɛ ki ma:
21 Taa naxee nu na yirefanyi ma, Negewi gbengberenyi ma, Edon naaninyi fɛ ma, e xili Kabaseeli, Ederi, Yaguru,
22 Kina, Dimona, Adada,
23 Kedesi, Xasori, Yitinan,
24 Sifi, Telemi, Beyaloti,
25 Xasori Xadata, Keriyoti Xesiron, naxan findixi Xasori ra,
26 Amama, Sema, Molada,
27 Xasari Gada, Xesimon, Beti Pɛlɛti,
28 Xasari Suwali, Beriseeba, Bisiyoteya
29 Baala, Iyimi, Esemi,
30 Elitoladi, Kesili, Horoma,
31 Sikilaga, Madamanna, Sansanna,
32 Lebayoti, Siliximi, Ayin, e nun Rimɔn. E birin nalanxi taa mɔxɔŋɛn nun solomanaani, nun e daaxae.
33 Taa naxee nu na Sefela bɔxi, e xili Esetayoli, Soraha, Asena,
34 Sanowa, En Ganimi, Tapuwa, Enama,
35 Yaramuti, Adulama, Soko, Aseka,
36 Saarayimi, Aditayimi, Gedera, e nun Gederotayimi. E birin nalanxi taa fu nun naani, nun e daaxae.
37 Senan, Xadasa, Migidali Gadi,
38 Dilana, Misipa, Yokatili,
39 Lakisi, Bɔsikati, Egilon,
40 Kabɔn, Laxamasi, Kitilisi,
41 Gederoti, Beti Dagɔn, Nama, e nun Makeda. E birin nalanxi taa fu nun senni, nun e daaxae.
42 Libina, Eteri, Asan,
43 Yifita, Asena, Nesibi,
44 Keyila, Akisibu, nun Maresa. E birin nalanxi taa solomanaani, nun e daaxae.
45 Ekiron nun a daaxae,
46 taa naxee na Ekiron nun Asidodi tagi sogegorode,
47 Asidodi nun a daaxae, Gasa nun a daaxae, han Misira xure nun Baa Xungbe naralande.
48 Taa naxee nu na geya yire, e xili Samiri, Yatiri, Soko,
49 Danna, Kiriyati Sanna naxan findi Debiri ra,
50 Anaba, Esitemowa, Enama,
51 Gosen, Xolon, Giloka. E birin nalanxi taa fu nun keren, nun e daaxae.
52 Arabi, Duma, Eseyan,
53 Yanimi, Beti Tapuwa, Afeka,

54 Xumeta, Kiriyati Araba naxan findi
Xebiron na, e nun Siyoro. E birin nalanxi
taa solomanaani, nun e daaxae.
55 Mayon, Karemele, Sifi, Yuta,
56 Yisireeli, Yokodeyan, Sanowa,
57 Kayin, Gibiya, nun Timina. E birin
nalanxi taa fu, nun e daaxae.
58 Xalixuli, Beti Suru, Gedori,
59 Maarati, Beti Anoti, nun Elitekon. E
birin nalanxi taa senni, nun e daaxae.
60 Kiriyati Bali naxan findi Kiriyati
Yeyarimi, nun Raba. E birin nalanxi taa
firin, nun e daaxae.
61 Taa naxee nu na gbengberen yire, e
xili Beti Araba, Midin, Sekaka,
62 Nibisan, Fɔxɔɛ taa, e nun En Gedi. E
birin nalanxi taa senni, nun e daaxae.
63 Yuda bɔnsɔɛ mu nɔ Yebusukae
keride, naxee dɔxɔxi Darisalamu taa kui.
Han to e na Yudayakae ya ma.

16

Efirami nun Manasi bɔnsɔɛ xa bɔxi

1 Bɔxi naxan fi Yusufu xa die ma Alatala
xa maragiri saabui ra, a fɔlɔ Yurudɛn
xure nan ma Yeriko sogetede biri, Yeriko
dulonyi na dɛnnaxɛ. Na naaninyi dangi
Yeriko taa nan na, a siga wula i, han a
Beteli geya li.
2 A keli naa, a siga Lusi han Ataroti taa,
Arakakae na dɛnnaxɛ.
3 Na xanbi a siga sogegorode biri
Yefeletikae yire han Beti Xoron Labe, han
Geseri, han Fɔxɛ Ye Baa dɛ ra.
4 Yusufu xa die Manasi nun Efirami na
nan sɔtɔ kɛ ra.
5 Efirami xa bɔxi nan ya e xabilɛ ki ma:
Naaninyi naxan na fuge ra, a fɔlɔ Ataroti
Adari nɛ han Beti Xoron Fuge,
6 han a baa dɛ li. A keli Mikimetati kɔɔla
ma, a dangi Taanati Silo fuge ra, a siga
Yanowa.
7 A goro han Ataroti nun Naarata. A
man dangi Yeriko ra, a sa mini Yurudɛn
xure ma.
8 A keli Tapuwa, a siga sogegorode biri
han Kanna xure, han baa dɛ ra. Efirami
bɔnsɔɛ kɛ nan na ki e xabilɛ ki ma.
9 Efirami bɔnsɔɛ naxa taa nun daaxa
ndee fan sɔtɔ Manasi bɔnsɔɛ xa bɔxi kui.
10 Efirami bɔnsɔɛ mu Kanaankae keri
Geseri. Han to nee na Efiramikae ya ma,
kɔnɔ e findixi konyie nan na.

17

Manasi bɔnsɔɛ xa bɔxi

1 Yusufu xa di singe Manasi naxa a
gbe kɛ sɔtɔ Alatala xa maragiri saabui
ra. Manasi xa di singe Makiri, naxa findi
Galadikae benba ra. A naxa Galadi nun
Basan bɔxi sɔtɔ barima geresoe nan nu a
ra.
2 Manasi xa mamadie birin naxa e gbe
kɛ sɔtɔ e xabilɛ ki ma. E xilie nan ya:
Abiyeseri, Xeleki, Asirɛli, Sikemi, Xeferi,
nun Sɛmida. Yusufu xa di Manasi xa die
nan na ki, nun e xabilɛe.
3 Selofexadi, Xeferi xa di, Galadi xa di,
Makiri xa di, Manasi xa di mu di xɛmɛ
yo bari, fo di ginɛ suuli. E xilie nan
ya: Maxala, Nuha, Xogala, Milika, a nun
Tirisa.
4 E naxa siga sɛrɛxɛdubɛ Eleyasari,
Nunu xa di Yosuwe, nun Isirayila kuntigie
xɔn ma, e a fala e bɛ, «Alatala a masen
nɛ Annabi Munsa bɛ a xa muxu gbe kɛ
fi muxu ma alɔ muxu benba barenyie na
a sɔtɔfe ki naxɛ.» Awa Yosuwe naxa e
gbe kɛ fi e ma alɔ a a raba e baba xunya
xɛmɛmae bɛ ki naxɛ.
5 Manasi bɔnsɔɛ naxa dɔxɔ fu sɔtɔ, bafe
Galadi nun Basan na, naxan na Yurudɛn
kiri ma.
6 Manasi xa di ginɛe naxa kɛ sɔtɔ alɔ a
xa di xɛmɛe. Galadi bɔxi naxa lu Manasi
xa di gbɛtɛe bɛ.
7 Manasi xa bɔxi naxa fɔlɔ Aseri bɔxi
naaninyi ra han Mikimetati taa, naxan na
Sikemi sogetede biri ra. A man sigaxi han
Yamin naxan na En Tapuwa fɛ ma.
8 En Tapuwa xa bɔxi nu findixi Man-
asikae gbe nan na, kɔnɔ Tapuwa taa
naxan nu na naaninyi ra, na tan nu
findixi Efirami nan gbe ra.
9 Na naaninyi nu goroxi han Kanna
xure dɛ ra. Manasi xa bɔxi naaninyi findi
Kanna xure nan na yirefanyi ma han baa
dɛ ra, kɔnɔ Efirami xa taa ndee nu na
Manasi xa taae ya ma.
10 Efirami xa bɔxi nu Kanna xure yire-
fanyi nan ma. Manasi gbe nu na kɔɔla
ma. Baa fan nu findixi e naaninyi nan
na. Manasi xa bɔxi kɔɔla ma, nu na Aseri
xa bɔxi nan sɛɛti ma. A sogetede biri nu
na Isakari xa bɔxi nan sɛɛti ma.
11 Manasi naxa taa ndee sɔtɔ Isakari
nun Aseri xa bɔxie kui. E xili nan ya: Beti

Saan, Yibeleyami, Dɔrɔ, En Dɔrɔ, Taanaki, nun Megido, nun e daaxae. Na saxanyi dɔnxɔɛe nu na Dɔrɔ xa mangɛya nan bun ma.
12 Manasi bɔnsɔɛ mu nɔ na taae ra, Kanaan mixie naxa lu naa.
13 Kɔnɔ Isirayilakae to sɛnbɛ sɔtɔ, e naxa konyiya dɔxɔ Kanaankae ma, kɔnɔ e mu nɔ e keride.
14 Yusufu xa die naxa Yosuwe maxɔrin, «I yi bɔxi kerenyi gbansan fixi muxu ma munfe ra? Muxu xabilɛ wuya, barima Alatala bara barakɛ sa muxu xa fe a fanyi ra.»
15 Yosuwe naxa e yaabi, «Xa wo wuya Efirami geya yire bɛ, wo xa siga Perisikae nun Refakae xa wondi yire, wo mɛnni masɛgɛ alako wo xa bɔxi sɔtɔ.»
16 Yusufu bɔnsɔɛ naxa a fala a bɛ, «Yi geyae xurun muxu bɛ. Kanaanka naxee fan sabatixi geyae bunyi, Beti Saan nun e daaxae, naxee na Yisireeli geya bunyi, geresoe ragise wure daaxi na e yi ra.»
17 Yosuwe naxa Yusufu bɔnsɔɛ yaabi, «Efiramikae nun Manasikae, wo bara nɔndi fala kɔnɔ wo wuya, wo sɛnbɛ fan gbo. A mu lanma wo xa kɛ dɔxɔde keren gbansan sɔtɔ.
18 Wo na geyae findi wo gbe ra, hali wondi to a ra. Wo naa masɛgɛ alako wo xa na tɔnɛ sɔtɔ. Wo fama Kanaankae keride hali geresoe ragisee wure daaxi nan to na e yi ra.»

18

Bɔxi naxan luxi

1 Isirayila ɲama to gɛ nɔde bɔxi ra, e naxa e malan Silo, e Ala xa hɔrɔmɔlingira ti naa.
2 Isirayila bɔnsɔɛ solofere nu na na tɛmui, naxee mu nu e gbe kɛ sɔtɔxi sinden.
3 Yosuwe naxa a fala Isirayilakae bɛ, «Wo dɔxɔxi be munfe ra? Munfe ra wo mu sigama wo xa bɔxi tongode wo benbae Marigi Alatala naxan fi wo ma?
4 Yakɔsi wo xa mixi saxan sugandi bɔnsɔɛ birin ya ma. N xa e xɛɛ, e xa e bɔnsɔɛ xa bɔxi birin mato, e fa sa na dɛntɛgɛ n bɛ.
5 Na bɔxi xa itaxun dɔxɔ solofere ra. Yuda bɔnsɔɛ xa lu na bɔxi yirefanyi ma, Yusufu bɔnsɔɛ fan xa lu na bɔxi kɔɔla ma.
6 Wo na gɛ na bɔxi itaxunxi dɔxɔ solofere masende n bɛ, n fama natɛ tongode won Marigi Alatala xa mali saabui ra, alako nee xa itaxun wo ma.
7 Kɔnɔ Lewi bɔnsɔɛ mu bɔxi yo sɔtɔma, barima e gbe kɛ findi sɛrɛxɛdubɛɲa nan na Alatala bɛ. Gadi, Ruben, a nun Manasi bɔnsɔɛ sɛɛti singe ɲan bara e gbe sɔtɔ Yurudɛn xure kiri ma sogetede biri ra alɔ Annabi Munsa a fi e ma ki naxɛ.»
8 Na kui na xɛmɛe naxa siga. Yosuwe nu bara e yamari, «Wo siga, wo bɔxi iɲɛrɛ. Wo xa a mato a na ki naxɛ. Na xanbi wo xa fa be Silo, n xa natɛ tongo won Marigi Alatala xa mali saabui ra, won na bɔxi itaxunma wo ma ki naxɛ.»
9 Na xɛmɛe naxa siga bɔxi matode. E taa naxee to na yire solofere kui, e naxa nee birin xilie sɛbɛ, e fa a ra Yosuwe xɔn Silo yonkinde kui.
10 Yosuwe naxa natɛ tongo Silo Alatala xa mali saabui ra. A naxa na bɔxi birin itaxun Isirayila bɔnsɔɛe ma.

Bunyamin bɔnsɔɛ xa bɔxi

11 Bunyamin bɔnsɔɛ xabilɛe birin naxa e gbe sɔtɔ Yuda bɔnsɔɛ gbe nun Yusufu xa die gbe tagi Alatala xa maragiri saabui ra.
12 E xa naaninyi kɔɔla ma fɔlɔ Yurudɛn xure nan ma, a dangi Yeriko ra kɔɔla biri ra, a te geya ma sogegorode biri ra han a Beti Aweni gbengberenyi li.
13 A keli mɛnni, a dangi Lusi ra, naxan man xili Beteli, yirefanyi biri ra. A goro han Ataroti Adari, a te geya fari, naxan na Beti Xoron Labe yirefanyi ma.
14 Na naaninyi naxa goro na geya fari a siga baa sɛɛti xɔn ma sigafe ra Kiriyati Bali, naxan man xili Kiriyati Yeyarimi. Na taa findi Yuda xa die nan gbe ra. Naaninyi nan na ki naxan na sogegorode.
15 Naxan na yirefanyi ma, a fɔlɔ Kiriyati Yeyarimi nɛ, a siga sogegorode biri ra han a Nefetowa dulonyi li.
16 Na naaninyi naxa goro mɛnni, a siga han Ben Hinoma geya bunyi ra, Refakae xa gulunba kui kɔɔla mabiri. A keli mɛnni, a goro Ben Hinoma geya bunyi ra,

Yebusukae fɛ ma. A yirefanyi ma, a siga
han En Rogeli.
17 Na naaninyi sigaxi En Semesi kɔɔla
biri ra, a siga Geliloti, naxan na Adumimi
geya ya ra. A goro han Ruben xa di Bohan
xa fanye ma.
18 A dangi geya ra kɔɔla biri ra, geya
naxan na Yurudɛn gulunba ya tagi. A
goro Yurudɛn gulunba kui,
19 a dangi Beti Xogala ra, kɔɔla biri
ra. Na yirefanyi naaninyi danxi Yurudɛn
xure sode nan ma Fɔxɛ Baa xun.
20 Yurudɛn xure findixi Bunyamin xa-
bilɛe xa bɔxi naaninyi nan na sogetede
biri ra. Bunyamin bɔnsɔɛ xa naaninyi
birin nan na ki.
21 Taa naxee fi Bunyamin bɔnsɔɛ xa-
bilɛe ma, nee nan ya: Yeriko, Beti Xogala,
Emeki Kesisi,
22 Beti Araba, Sɛmarayima, Beteli,
23 Awimi, Para, Ofara,
24 Kefarahamoni, Ofini, nun Geba. Na
birin lanxi taa fu nun firin nan ma, a nun
e daaxae.
25 Gabayon, Ramati, Beeroti,
26 Misipa, Kefira, Mosa,
27 Rekemi, Yiripeeli, Tarala,
28 Sela, Elefi, Yebusu naxan man
xili Darisalamu, Gibiya, a nun Kiriyati
Yeyarimi lanxi taa fu nun naani nan ma a
nun e daaxae. Bunyamin bɔnsɔɛ xabilɛe
kɛ nan na ki.

19

Simeyɔn bɔnsɔɛ xa bɔxi

1 Bɔxi taxun firin nde kui, naxan nabaxi
won Marigi Alatala xa mali saabui ra,
Simeyɔn bɔnsɔɛ naxa e gbe kɛ sɔtɔ Yuda
bɔnsɔɛ xa bɔxi kui.
2 Taa naxee fixi Simeyɔn bɔnsɔɛ ma,
nee nan ya: Beriseeba, Seeba, Molada,
3 Xasari Suwali, Bala, Esemi,
4 Elitoladi, Bɛtuli, Horoma,
5 Sikilaga, Beti Marakaboti, Xasari Susa,
6 Beti Lebayoti, a nun Saruxɛn. Na birin
lanxi taa fu nun saxan nan ma, a nun e
daaxae.
7 Ayin, Rimɔn, Eteri, nun Asan lanxi taa
naani nan ma, a nun e daaxae.
8 Na daaxae sigama han Baalati Beeri,
naxan nu xili Ramati Negewi gbeng-
berenyi ma. Simeyɔn bɔnsɔɛ xabilɛe kɛ
nan na ki.
9 E kɛ nu na Yuda bɔnsɔɛ xa bɔxi nan
kui, barima bɔxi naxan so Yuda bɔnsɔɛ
yi ra, a nu gbo. Nde ba na bɔxi nan na, a
naxa so Simeyɔn bɔnsɔɛ yi ra.

Sabulon bɔnsɔɛ xa bɔxi

10 Bɔxi taxun saxan nde naxa findi
Sabulon bɔnsɔɛ xabilɛe gbe ra Alatala xa
maragiri saabui ra. E xa bɔxi naaninyi
sigaxi han Saridi,
11 a te Marala sogegorode, han Dabeseti,
a man siga xure dɛ ra naxan na Yokanay-
imi ya ra.
12 A keli Saridi a a ibilin sogetede biri ra,
a Kisiloti Taboro li. A siga han Daberati,
han Yafiya.
13 A tan na sogetede biri ra, a siga Gati
Xeferi nun Eta Kasin. A na Rimɔn li, a siga
Neya biri ra.
14 Kɔɔla ma, na naaninyi nan sigaxi
Xanatɔn han a Yifita Eli gulunba li.
15 E man naxa Katati, Nahalali, Simiron,
Yidala, nun Bɛtɛlɛɛmu sɔtɔ. Na birin
nalanxi taa fu nun firin, a nun e daaxae.
16 Sabulon bɔnsɔɛ xabilɛe kɛ nan na ki,
e xa taae nun e daaxae.

Isakari bɔnsɔɛ xa bɔxi

17 Bɔxi taxun naani nde naxa findi
Isakari bɔnsɔɛ xabilɛe gbe ra Alatala xa
maragiri saabui ra.
18 E xa naaninyi naxa yi taae birin li:
Yisireeli, Kesuloti, Sunemi,
19 Xafarayimi, Siyon, Anaxarati,
20 Rabiti, Kisiyon, Abɛsi,
21 Remeti, En Ganimi, En Xada, Beti
Pasɛsi,
22 Taboro, Saxasima, nun Beti Semesi.
Naaninyi danxi Yurudɛn xure dɛ nan na.
E birin nalanxi taa fu nun senni, a nun e
daaxae.
23 Isakari bɔnsɔɛ xabilɛe kɛ nan na ki,
e xa taae nun e daaxae.

Aseri bɔnsɔɛ xa bɔxi

24 Bɔxi taxun suuli nde naxa findi Aseri
bɔnsɔɛ xabilɛe gbe ra Alatala xa maragiri
saabui ra.
25 E xa naaninyi na yi taae nan na:
Xɛlɛkati, Xali, Beten, Akisafa,

26 Alameleki, Amada, nun Misala. E
xa naaninyi sogegorode biri na Karemele
geya nun Sixori Libanati xure nan na.
27 E xa naaninyi sogetede biri fɔlɔxi Beti
Dagɔn nɛ, Sabulon bɔnsɔɛ na dɛnnaxɛ,
nun Yifita Eli gulunba. A siga kɔɔla ma
Beti Emeki nun Neyiyeli. A dangi Kabulu
ra kɔɔla biri ra.
28 A naxa siga Abadon, Rexobo, Xamɔn,
nun Kanna, han Sidɔn taa xungbe.
29 Naaninyi keli Sidɔn, a siga Ramati
nun Tire taa makantaxi mabiri. A siga
Xosa, a mini Fɔxɛ Ye Baa ma Akisibu bɔxi
ma,
30 Uma, Afeki, nun Rexobo taae. E birin
lanma taa mɔxɔɲɛn nun firin nan ma, a
nun e daaxae.
31 Yi taae nun daaxae birin findixi Aseri
bɔnsɔɛ xabilɛe kɛ nan na.

Nafatali bɔnsɔɛ xa bɔxi

32 Bɔxi taxun senni nde naxa findi
Nafatali bɔnsɔɛ xabilɛe gbe ra Alatala xa
maragiri saabui ra.
33 Na bɔxi naaninyi naxa fɔlɔ Xelefa
taa ma, a siga wuri bili belebele nde ma
naxan na Saananimi. A dangi Adami
Nekebi nun Yabaneeli ra, a Lakuma li, a
siga han Yurudɛn xure dɛ ra.
34 Na naaninyi naxa siga sogegorode
biri ra han a Asanoti Taboro li, a sa mini
Hulɔku taa ma. A Sabulon bɔnsɔɛ xa bɔxi
li yirefanyi ma, a Aseri bɔnsɔɛ xa bɔxi
li sogegorode biri ra. A Yurudɛn xure li
sogetede biri ra.
35 Taae nan ya tɛtɛ hagigɛe nu soxi
naxee ra: Sidima, Sere, Xamata, Rakati,
Kinereti,
36 Adama, Ramati, Xasori,
37 Kedesi, Edereyi, En Xasori,
38 Yirɔn, Migidali Eli, Xoremi, Beti
Anati, Beti Semesi. Na birin lanxi taa
fu nun solomanaani nan ma, a nun e
daaxae.
39 Nafatali bɔnsɔɛ xabilɛe kɛ nan na ki.

Dana bɔnsɔɛ xa bɔxi

40 Bɔxi taxun solofere nde naxa findi
Dana bɔnsɔɛ xabilɛe gbe ra Alatala xa
maragiri saabui ra.
41 E xa bɔxi naaninyi na yi taae nan na:
Soraha, Esetayoli, Iri Semesi,
42 Saalabin, Ayalon, Yitila,
43 Elon, Timina, Ekiron,
44 Eliteke, Gibɛtɔn, Baalati,
45 Yehudu, Beneberaki, Gati Rimɔn,
46 Yarakɔn dulonyi, Rakɔn, nun bɔxi
naxan na Yafa ya ra.
47 Kɔnɔ na bɔxi kanyie man naxa gbilen
e xa bɔxi ma. Na kui Dana bɔnsɔɛ naxa
siga Lesemi gerede. E naxa naa masɔtɔ, e
mɛnnikae faxa santidɛgɛma ra. E sabati
mɛnni, e fa e baba Dana xili sa naa xun.
48 Yi taae nun daaxae birin findixi Dana
xabilɛe kɛ nan na.

Yosuwe xa bɔxi

49 E to gɛ e xa bɔxi itaxunde, e naxa
Nunu xa di Yosuwe kɛ fi a ma e tagi
Alatala xa maragiri saabui ra.
50 Yosuwe taa naxan maxɔrin e ma,
Timina Sera, e naxa na fi a ma alɔ Alatala
a masen e bɛ ki naxɛ. Na taa na Efirami
bɔnsɔɛ xa geya bɔxi nan kui. Yosuwe
naxa taa ragbilen a nɛɛnɛ ra, a sabati naa.
51 Sɛrɛxɛdubɛ Eleyasari, Yosuwe, nun
Isirayila bɔnsɔɛ xabilɛ kuntigie bɔxi
itaxun Alatala xa mali saabui ra na ki nɛ,
a xa hɔrɔmɔlingira naadɛ ra naxan nu na
Silo.

20

Yɛtɛ ratanga taae

1 Alatala naxa a masen Yosuwe bɛ,
2 «A fala Isirayilakae bɛ e xa taa ndee
sugandi mixie ratangama dɛnnaxɛ, alɔ n
a fala Annabi Munsa bɛ ki naxɛ.
3 Xa mixi nde sa a boore nde faxa, kɔnɔ
a fa a li a mu a rakelixi a ma, a xa a gi, a
siga na taa nde a ratangama gbeɲɔxɔɛ ti
ma dɛnnaxɛ.
4 A na na taa li tɛmui naxɛ, a xa ti naa
sode dɛ ra, a fa a dɛntɛgɛ forie bɛ. Nee xa
a raso taa kui, e a yigiya e xɔnyi.
5 Xa gbeɲɔxɔɛ ti sa siga naa, e naxa na
faxɛti so a yi ra de, barima na faxɛ mu
kelixi ɲanige xa ma.
6 Faxɛti xa lu na taa kui han a xa makiiti
mɛnnikae ya xɔri. E xa a lu na taa kui han
sɛrɛxɛdubɛ kuntigi faxama tɛmui naxɛ.
Na xanbi na mixi xa gbilen a xɔnyi, a
kelixi dɛnnaxɛ.»
7 E naxa yi taae sugandi: Kedesi naxan
na Galile bɔxi ma Nafatali geyae na
dɛnnaxɛ, Sikemi naxan na Efirami geyae
fari, Kiriyati Araba naxan xili Xebiron,
naxan na Yudaya geyae ma.

8 E naxa taa gbɛtɛe fan sugandi Yurudɛn
xure kiri ma sogetede biri ra: Bete-
seri, naxan na Ruben xa gbengberenyi
ma, Ramoti naxan na Galadi bɔxi ma,
Gadi bɔnsɔɛ na dɛnnaxɛ, Golan naxan
na Basan bɔxi ma, Manasi bɔnsɔɛ na
dɛnnaxɛ.
9 Taae nan na ki naxee sugandixi Isiray-
ilakae nun e xa xɔŋɛe bɛ, alako naxan na
mixi faxa, kɔnɔ a mu a rakelixi a ma, a xa
a yɛtɛ ratanga gbeŋɔxɔɛ ti ma mɛɛni. Na
kui mixi mu faxama gbeŋɔxɔɛ ti saabui
ra, beenun ɲama xa a makiiti.

21

Lewi bɔnsɔɛ xa taae

1 Lewi bɔnsɔɛ kuntigie naxa siga
sɛrɛxɛdubɛ Eleyasari, Nunu xa di Yosuwe,
nun Isirayila bɔnsɔɛ xabilɛ kuntigie xɔn
ma Silo taa kui Kanaan bɔxi ma.
2 E sa a fala e bɛ, «Alatala a masen nɛ
nu Annabi Munsa bɛ a muxu xa taae sɔtɔ
muxu sabatima dɛnnaxɛ, a nun muxu xa
fiilie fan sɔtɔ muxu xa xurusee bɛ.»
3 Na kui Isirayilakae naxa yi taae nun
yi fiilie fi Lewi bɔnsɔɛ ma, e xa findi e kɛ
ra alɔ Alatala a yamari ki naxɛ.
4 Kehati xabilɛ gbe nan ya: Sɛrɛxɛdubɛ
Haruna xa die naxa taa fu nun saxan
sɔtɔ Yuda bɔnsɔɛ xa taae ya ma, Simeyɔn
bɔnsɔɛ gbee ya ma, nun Bunyamin
bɔnsɔɛ gbee ya ma.
5 Kehati xabilɛ, naxee nu luxi, nee naxa
taa fu sɔtɔ Efirami bɔnsɔɛ gbee ya ma,
Dana bɔnsɔɛ gbee ya ma, nun Manasi
bɔnsɔɛ sɛɛti boore gbee ya ma. Na natɛ
birin tongoxi Ala xa maragiri saabui ra.
6 Gerison xa die naxa taa fu nun saxan
sɔtɔ Isakari bɔnsɔɛ gbee ya ma, Aseri
bɔnsɔɛ gbee ya ma, Nafatali bɔnsɔɛ gbee
ya ma, a nun Manasi bɔnsɔɛ sɛɛti singe
naxan na Basan bɔxi ma, na gbee ya ma.
Na natɛ birin tongoxi Ala xa maragiri
saabui ra.
7 Merari xa die naxa taa fu nun firin
sɔtɔ e xabilɛ ki ma Ruben bɔnsɔɛ gbee ya
ma, Gadi bɔnsɔɛ gbee ya ma, nun Sabulon
bɔnsɔɛ gbee ya ma. Na natɛ birin tongoxi
Ala xa maragiri saabui ra.
8 Na kui Isirayilakae naxa yi taae nun
e fiilie fi Lewi bɔnsɔɛ ma alɔ Alatala a
yamari ki naxɛ Annabi Munsa saabui ra.
9 Taa naxee fixi e ma Yuda nun Simeyɔn
bɔnsɔɛ ya ma, nee nan ya.
10 Haruna xa die gbe, naxee keli Kehati
xabilɛ, nee naxa yi taae sɔtɔ Ala xa
maragiri saabui ra sugandi singe kui:
11 Kiriyati Araba, naxan findi Xebiron
na, a nun fiili naxee na Yudaya geya bɔxi
rabilinyi ma. Araba findi Anakie benba
nan na.
12 Daaxae nun taa xunxuri naxee na taa
fari ma nee findi Yefune xa di Kalebi gbee
nan na.
13 E taa naxee fi sɛrɛxɛdubɛ Haruna
xa die ma, nee nan yi ki: Xebiron, mixi
ratanga taa nde, Libina,
14 Yatiri, Esitemowa,
15 Xolon, Debiri,
16 Ayin, Yuta, nun Beti Semesi, nun e
fiilie. Na birin nalanxi taa solomanaani,
kelife yi bɔnsɔɛ firinyi ma.
17 E naxa yi taae sɔtɔ Bunyamin bɔnsɔɛ
xa bɔxi kui: Gabayon, Geba,
18 Anatɔti, Alamɔn, nun e fiilie. Na birin
nalanxi taa naani.
19 Sɛrɛxɛdubɛ Haruna xa die naxa taa
fu nun saxan sɔtɔ, nun e fiilie.
20 Lewika naxee kelixi Kehati xa di
booree ya ma, Ala xa maragiri naxa a niya
nee naxa taae sɔtɔ Efirami bɔnsɔɛ ya ma.
21 Na taae nan ya: Sikemi naxan na Efi-
rami geya bɔxi fari, mixi nɔma ratangade
gbeŋɔxɔɛ ti ma dɛnnaxɛ, Geseri,
22 Kibisayimi, Beti Xoron, nun e fiilie.
Na birin nalanxi taa naani.
23 E naxee sɔtɔ Dana xa bɔxi kui, nee
nan ya: Eliteke, Gibɛtɔn,
24 Ayalon, Gati Rimɔn, nun e fiilie. Na
birin nalanxi taa naani.
25 E naxee sɔtɔ Manasi bɔnsɔɛ sɛɛti
boore xa bɔxi kui, nee nan ya: Taanaki,
Gati Rimɔn, nun e fiilie. Na birin nalanxi
taa firin.
26 Yi taa fu nun e fiilie naxa findi Kehati
xa die xabilɛe gbe ra naxee mu nu na
Haruna xa die ya ma.
27 Gerison xabilɛe naxa taae sɔtɔ Man-
asi bɔnsɔɛ sɛɛti singe ya ma. E xili Golan,
mixi ratanga taa nde naxan na Basan
bɔxi ma, Bɛsɛtɛra, nun e fiilie. Na birin
nalanxi taa firin.
28 E naxee sɔtɔ Isakari bɔnsɔɛ xa bɔxi
kui, nee nan ya: Kisiyon, Daberati,
29 Yaramuti, Ganimi, nun e fiilie. Na
birin nalanxi taa naani.

30 E naxee sɔtɔ Aseri bɔnsɔɛ xa bɔxi kui,
nee nan ya: Misala, Abadon,
31 Xɛlɛkati, Rexobo, nun e fiilie. Na
birin nalanxi taa naani.
32 E naxee sɔtɔ Nafatali bɔnsɔɛ xa bɔxi
kui, nee nan ya: Kedesi, mixi ratanga taa
nde naxan na Galile bɔxi kui nun a fiilie,
Xamɔti Dɔrɔ nun a fiilie, Karatan nun a
fiilie. Na birin nalanxi taa saxan.
33 Gerison xabilɛe naxa taa fu nun
saxan sɔtɔ nun e fiilie.
34 Lewikae naxee luxi, Merari xabilɛe
ra, e naxee sɔtɔ Sabulon bɔnsɔɛ ya ma,
nee nan ya: Yokanayimi, Karata,
35 Dimina, Nahalali, nun e fiilie. Na
birin nalanxi taa naani.
36 E naxee sɔtɔ Ruben bɔnsɔɛ xa bɔxi
kui, nee nan ya: Beteseri, Yahasi,
37 Kedemoti, Mefaati, nun e fiilie. Na
birin nalanxi taa naani.
38 E naxee sɔtɔ Gadi bɔnsɔɛ xa bɔxi kui,
nee nan ya: Ramoti, mixi ratanga taa nde
naxan na Galadi bɔxi kui, Maxanayimi,
39 Xɛsibɔn, Yaasɛri, nun e fiilie. Na birin
nalanxi taa naani.
40 Taa naxee birin fixi Merari xabilɛe
ma, e ralanxi taa fu nun firin.
41 Taa naxee birin fixi Lewi bɔnsɔɛ
ma Isirayilakae xa bɔxi kui, e ralanxi
taa tongo naani nun solomasaxan, nun e
rabilinyie.
42 Fiilie nu na taae birin nabilinxi.
43 Alatala naxa na bɔxi birin fi Isirayi-
lakae ma alɔ a a laayidi e benbae bɛ ki
naxɛ. Na bɔxi birin naxa findi e gbe ra, e
naxa sabati naa.
44 Alatala naxa bɔŋɛsa fi e ma e
naaninyi birin na, alɔ a a laayidi e benbae
bɛ ki naxɛ. E yaxui yo mu nɔ xunnakeli
sɔtɔde e xun, barima Alatala e yaxui birin
sa nɛ e sagoe.
45 Alatala xa laayidi birin naxa kamali
Isirayilakae bɛ. Keren mu lu naxan mu
kamali.

22

Sɛrɛxɛbade yailanxi Yurudɛn

1 Na tɛmui Yosuwe naxa Ruben bɔnsɔɛ,
Gadi bɔnsɔɛ, nun Manasi bɔnsɔɛ sɛɛti
singe xili.
2 A a fala e bɛ, «Alatala xa konyi Munsa
fe naxan birin fala wo bɛ, wo bara na
birin naba. Wo man bara bira n xui birin
fɔxɔ ra.
3 Wo mu wo ngaxakerenyie rabɛŋin yi
xi wuyaxie bun ma han to. Wo Marigi
Alatala yaamari naxan so wo yi ra, wo
bara wo ŋɛngi sa a xɔn ma.
4 Yakɔsi wo Marigi Alatala bara malabui
fi wo ngaxakerenyie ma, alɔ a a masen
e bɛ ki naxɛ. Yakɔsi wo siga wo xɔnyi.
Wo xa gbilen na bɔxi ma Alatala xa konyi
Munsa dɛnnaxɛ soxi wo yi ra Yurudɛn
kiri ma.
5 Wo xa mɛɛni yi sɛriyɛ nun yi yaamari
rabafe ma, Alatala xa konyi Munsa naxan
soxi wo yi ra. Wo xa wo Marigi Alatala
xanu, wo xa bira a xa kira birin fɔxɔ ra,
wo xa wo ŋɛngi sa a xa yaamari xɔn wo
ŋanige fiixɛ ra nun wo nii birin na.»
6 Yosuwe naxa duba e bɛ, e fa siga e
xɔnyi.
7 Annabi Munsa nu bara kɛ so Manasi
bɔnsɔɛ sɛɛti keren yi ra Basan. Yosuwe
fan naxa kɛ so yi sɛɛti boore yi ra e ngax-
akerenyie fɛ ma Yurudɛn sogegorode.
Yosuwe to nu e rasigama e xɔnyi, a naxa
duba e bɛ.
8 A naxɛ e bɛ, «Wo nun harige gbegbe
xa gbilen wo xɔnyi, nun xurusee, gbeti,
xɛɛma, yɔxui, wure, nun dugie. Wo nun
wo ngaxakerenyie xa wo yaxuie harige
itaxun wo wo wasasoxi naxee.»
9 Ruben bɔnsɔɛ, Gadi bɔnsɔɛ, nun Man-
asi bɔnsɔɛ sɛɛti singe naxa gbilen. E naxa
keli Isirayilakae xun ma Silo, Kanaan bɔxi
ma, e siga Galadi bɔxi ma, bɔxi naxan
findi e gbe ra Alatala xa yaamari bun ma
Annabi Munsa saabui ra.
10 E to so Yurudɛn nabilinyi Kanaan
bɔxi ma, Ruben bɔnsɔɛ, Gadi bɔnsɔɛ,
nun Manasi bɔnsɔɛ sɛɛti singe naxa
sɛrɛxɛbade belebele yailan Yurudɛn xure
dɛ ra.
11 Isirayilakae to na mɛ, e naxa a
fala, «Wo bara a to, Ruben bɔnsɔɛ, Gadi
bɔnsɔɛ, nun Manasi bɔnsɔɛ sɛɛti singe
bara sɛrɛxɛbade yailan Kanaan bɔxi ma,
Yurudɛn taae kui Isirayilakae fɛ ma.»
12 Isirayilakae to na fe kolon, e birin
naxa e malan Silo alako e xa te e gerede.
13 Isirayilakae naxa Finexasi, sɛrɛxɛdubɛ
Eleyasari xa di xɛɛ Galadi bɔxi ma, Ruben
bɔnsɔɛ, Gadi bɔnsɔɛ nun Manasi bɔnsɔɛ
sɛɛti singe xɔn.

14 Mangɛ fu, bɔnsɔɛ yo bɔnsɔɛ mangɛ
keren, naxa a mati. Nee birin nu findixi
e xabilɛ xunyie nan na Isirayilakae wulu
wulu tagi.
15 E naxa siga Ruben bɔnsɔɛ, Gadi
bɔnsɔɛ, nun Manasi bɔnsɔɛ sɛɛti singe
yire, Galadi bɔxi ma. Finexasi naxa a fala
e bɛ,
16 «Alatala xa ɲama birin yi nan
masenxi, ‹Wo Isirayila Marigi Ala yanfaxi
munfe ra? To, wo gbilenxi Alatala fɔxɔ ra
munfe ra? Wo sɛrɛxɛbade yailanxi munfe
ra, naxan findixi Alatala matandife ra?
17 Won fe ɲaaxi naxan naba Peyori,
han to won na na tɔɔrɛ nan kui yi ki.
Hali Alatala to ɲaxankatɛ dɔxɔ a xa ɲama
birin ma na fe ma, han to won mu nu
sɛniyɛn sinden.
18 To, wo bara muruta wo Marigi Alatala
ma. Xa wo Alatala matandima to, tina a
xa xɔnɛ fama nɛ dusude Isirayila ɲama
nan birin xun ma.
19 Na kui, bɔxi naxan findi wo gbe ra, xa
na mu sɛniyɛnxi, wo xa gbilen Alatala xa
bɔxi ma, alako wo xa wo yɛtɛ bɔxi sɔtɔ
muxu tagi. Kɔnɔ wo naxa Alatala nun
Isirayilakae matandi sɛrɛxɛbade yailanfe
ra de, naxan mu findixi won Marigi
Alatala xa sɛrɛxɛbade ra.
20 Sera xa di Akan to tinxintareya raba
se ratɔnxie ra, see ra a mu lan naxee
xa tongo, Alatala naxa xɔnɔ Isirayilakae
birin ma. A keren xa mu halaki a xa
yunubi rabaxi ma.›»
21 Ruben bɔnsɔɛ, Gadi bɔnsɔɛ, nun
Manasi bɔnsɔɛ sɛɛti singe naxa Isirayila
mangɛe yaabi,
22 «Marigi Alatala, a tan nan na Mangɛ
Ala ra! A tan nan a kolon muxu yi rabaxi
fe naxan ma. Isirayilaka birin fan fama a
kolonde. Xa muxu bara Alatala matandi,
xa muxu bara tinxintareya raba, muxu
naxa kisi to lɔxɔɛ.
23 Xa muxu sɛrɛxɛbade yailanxi muxu
yɛtɛ nan bɛ, alako muxu xa gbilen
muxu Marigi Alatala fɔxɔ ra, muxu xa
sɛrɛxɛ gan daaxi, sɛrɛxɛ ɲanigexi, nun
xanunteya sɛrɛxɛ ba, Alatala yɛtɛ yati nan
fama muxu makiitide.»
24 «Kɔnɔ na mɔɔli xa mu a ra. Muxu yi
rabaxi nɛ barima muxu nu bara kɔntɔfili,
tina wo xa die nɔma nɛ a falade muxu
xa die bɛ, ‹Dari mundun na wo tan nun
Isirayila Marigi Alatala tagi?
25 Alatala Yurudɛn nan findixi won
naaninyi ra. Ruben bɔnsɔɛ nun Gadi
bɔnsɔɛ, wo gbe yo mu na Alatala gbe
ya ma.› Muxu xa die bama nɛ gaaxufe
Alatala ya ra wo xa die saabui ra.»
26 «Na kui muxu naxa a fala, won fan
xa sɛrɛxɛbade yailan. Sɛrɛxɛ gan daaxi
nun sɛrɛxɛ mɔɔli gbɛtɛ yo mu bama na,
27 kɔnɔ na xa findi seede ra wo tan
nun muxu tan tagi, wo bɔnsɔɛ nun muxu
bɔnsɔɛ tagi hali won tan dangi xanbi,
muxu Alatala rabatuma sɛrɛxɛ gan daaxi,
sɛrɛxɛ ɲanigexi, nun xanunteya sɛrɛxɛ ra
a xa hɔrɔmɔlingira ya ra. Na tɛmui wo xa
die naxa fa sa a fala muxu xa die bɛ, ‹Wo
gbe yo mu na Alatala gbe ya ma.›
28 Muxu bara a fala, tina, xa e sa na
wɔyɛnyi fala muxu bɛ, xa na mu muxu
xa die bɛ, muxu fan e yaabima nɛ, ‹Wo
Alatala xa sɛrɛxɛbade kɛɲa mato, muxu
babae naxan yailanxi. Sɛrɛxɛ gan daaxi
nun sɛrɛxɛ mɔɔli gbɛtɛ yo mu bama naa,
kɔnɔ na xa findi seede ra wo tan nun
muxu tan tagi.›
29 Ala xa muxu tanga muxu bɔɲɛ ratefe
ra Alatala xili ma. A xa muxu tanga muxu
gbilenfe ra a fɔxɔ ra to lɔxɔɛ sɛrɛxɛbade
yailanfe ra, sɛrɛxɛ gan daaxie, sɛrɛxɛ
ɲanigexie, nun xanunteya sɛrɛxɛe bama
dɛnnaxɛ. Nee bama won Marigi Alatala
xa sɛrɛxɛbade gbansan nɛ, naxan na won
Marigi Alatala xa hɔrɔmɔlingira ya ra.»
30 Sɛrɛxɛdubɛ Finexasi, mangɛdie nun
Isirayila wulu wulu mangɛe to yi masenyi
mɛ, Ruben bɔnsɔɛ, Gadi bɔnsɔɛ, nun
Manasi bɔnsɔɛ sɛɛti singe naxan masenxi,
e bɔɲɛ naxa rafan e ma.
31 Sɛrɛxɛdubɛ Eleyasari xa di Finexasi
naxa a masen Ruben bɔnsɔɛ, Gadi bɔnsɔɛ,
nun Manasi bɔnsɔɛ sɛɛti singe bɛ, «Muxu
bara a kolon Alatala na won ya ma to
lɔxɔɛ, barima wo mu tinxintareya rabaxi
Alatala ra. Wo bara Isirayilakae ratanga
Alatala bɛlɛxɛ i.»
32 Sɛrɛxɛdubɛ Eleyasari xa di Finexasi
nun mangɛe naxa keli Galadi bɔxi ma,
Ruben, nun Gadi bɔnsɔɛ nu na dɛnnaxɛ, e
gbilen Kanaan bɔxi ma Isirayilakae yire,
e dɛntɛgɛ sa e bɛ.

33 Yi dɛntɛgɛ naxa rafan Isirayilakae ma, e naxa Ala tantu. Gere sofe, e xa Ruben nun Gadi xa bɔxi sɔntɔ, na maɲɔxunyi mu lu e yi sɔnɔn.
34 Ruben nun Gadi bɔnsɔɛ naxa yi xili sa na sɛrɛxɛbade xun ma: «A tan nan na won tagi seede ra a Alatala nan na Ala ra.»

23

Yosuwe xa masenyi dɔnxɔɛ

1 Tɛmui gbegbe dangi nɛ kafi Alatala naxa malabui fi Isirayila ɲama ma, a ratangafe a yaxuie ma a rabilinyi. Yosuwe nu bara fori, a xa simaya nu bara bu.
2 Na kui Yosuwe naxa Isirayila birin malan, a forie, a mangɛe, a kiitisae, nun a sɔɔri mangɛe. A naxa a fala e bɛ, «N bara fori, n ma simaya bara a ikuya.
3 Wo bara a to wo Marigi Alatala fe naxan birin nabaxi yi sie ra wo xa fe ra. Wo Marigi Alatala nan gere soxi wo bɛ.»
4 «Wo a mato, n bara kɛ bɔxi so wo yi ra, Ala naxan ɲanigexi wo bɔnsɔɛe bɛ. Na bɔxi birin, sie gbɛtɛe nu dɛnnaxɛ, nun dɛnnaxɛ suxu daaxi luxi, Yurudɛn nun Baa Xungbe longori sogegorode, n bara na birin itaxun wo ma.
5 Wo Marigi Alatala e makuyama nɛ wo ra pon, a e faxa wo ya ra, wo fa e xa bɔxi tongo alɔ wo Marigi Alatala a masen wo bɛ ki naxɛ.»
6 «Wo wo sɛnbɛ so. Wo xa wo mɛɛni sɛriyɛ birin nabatufe ma naxan sɛbɛxi Tawureta Munsa kui. Wo naxa binya yirefanyi ma, wo naxa binya kɔɔla ma.
7 Wo naxa sunbu yi sie ra, naxee luxi wo ya ma. Wo naxa e xa alae maxandi, wo naxa wo kali e xili ra. Wo naxa e batu, wo naxa wo tuubi e bɛ.
8 Kɔnɔ wo tan xa wo tagi ixiri wo Marigi Alatala xa fe ra, alɔ wo bara fa a raba ra ki naxɛ han to.»
9 «Alatala bara si gbangbalanyi sɛnbɛmae halaki wo ya ra, keli na ma, han to, mixi keren mu nɔxi tide wo ya ra.
10 Wo ya ma, mixi keren nu mixi wulu nan kerima, barima wo Marigi Alatala nan nu gere soma wo bɛ alɔ a a laayidi wo bɛ ki naxɛ.
11 Wo xa wo ɲɛngi sa wo yɛtɛ kan xɔn ma a fanyi ra, wo xa wo Marigi Alatala xanu.»
12 «Kɔnɔ xa wo wo kobe ti wo Marigi Alatala ra, wo naxa bira si gbɛtɛe fɔxɔ ra naxee luxi wo ya ma, wo naxa sunbu e ra, wo naxa e xa di ginɛe dɔxɔ,
13 wo xa a kolon wo Marigi Alatala mu fama yi sie ragide wo ya ra sɔnɔn. E findima wo bɛ yɛlɛ nun gantanyi nan na, e findi luxusinyi ra wo fari, e findi tunbe ra wo ya kui, han wo birin gɛ halakide yi bɔxi fanyi ma wo Marigi Alatala naxan fixi wo ma.»
14 «A gbe mu luxi n xa faxa alɔ nimase birin naxee na duniɲa bɛndɛ fuɲi fari. Wo xa a kolon wo bɔɲɛ kui, wo nii birin na, wo Marigi Alatala laayidi yo naxan tongoxi wo bɛ, na mu kanama. A xa laayidi birin bara kamali, keren mu kanaxi.
15 Wo xa a kolon wo Marigi Alatala a xa laayidi fanyi rakamalixi ki naxɛ, a man fama a xa laayidi ɲaxankatɛ daaxi rakamalide na ki nɛ, han a gɛ wo halakide yi bɔxi fanyi ma a dɛnnaxɛ fixi wo ma.
16 Xa wo tondi yi saatɛ rakamalide wo Marigi Alatala wo yamarixi naxan na, xa wo wo tuubi ala gbɛtɛe bɛ, wo naxa wo felen e bɛ, Alatala xɔnɔma nɛ wo ma, wo fa halaki, a wo ralɔɛ yi bɔxi fanyi ma, a dɛnnaxɛ fixi wo ma.»

24

Malanyi dɔnxɔɛ Sikemi

1 Yosuwe naxa Isirayila bɔnsɔɛ birin malan Sikemi, a fa Isirayila forie, a mangɛe, a kiitisae, nun a sɔɔri mangɛe maxili, e birin naxa sa e yɛtɛ dɛntɛgɛ Ala bɛ.
2 Yosuwe naxa a masen ɲama birin bɛ, «Isirayila Marigi Alatala xui nan ya, ‹Wo benba Tera nun a xa die Iburahima nun Naxori nu sabatixi kafi tɛmui xɔnkuye xure kiri ma, e nu ala gbɛtɛe nan batuma.
3 N naxa wo baba Iburahima tongo xure kiri ma, muxu naxa Kanaan bɔxi birin isa, n fa a bɔnsɔɛ iwuya. N naxa a xa di Isiyaga fi a ma,
4 n fa a niya Isiyaga xa a xa die Yaxuba nun Esayu bari. N naxa Seyiri geya bɔxi so Esayu yi ra, kɔnɔ Yaxuba nun a xa die tan naxa goro Misira bɔxi ma.›»

5 «N naxa Munsa nun Haruna xɛɛ
Misira bɔxi ma, n fa ɲaxankatɛ wuyaxi
dɔxɔ Misirakae ma e saabui ra. Na kui n
naxa wo ramini Misira ra.
6 N to wo babae ramini, Misirakae naxa
bira e fɔxɔ ra han Xulunyumi Baa dɛ ra.
E bakixi sɔɔri ragisee nun soe fari.
7 Wo babae to gbelegbele Alatala ra,
a naxa dimi rasin e nun Misirakae tagi.
Misirakae to bira wo babae fɔxɔ ra baa
tagi, Alatala naxa baa radin e xun ma.
Wo yae bara na birin to, a naxan nabaxi
Misirakae ra. Na dangi xanbi, wo naxa
tɛmui xɔnkuye raba gbengberenyi ma.»

8 «N naxa wo xanin Amorikae xa bɔxi
ma dɛnnaxɛ na Yurudɛn kiri ma. E naxa
wo gere, kɔnɔ n naxa e sa wo bɛlɛxɛ i, n
e keri wo ya ra, wo fa e xa bɔxi masɔtɔ.
9 Siporo xa di Balaki, naxan findixi
Mowaba mangɛ ra, a fan naxa keli a xa
Isirayila gere. A naxa Beyori xa di xɛmɛ
Balami xili, alako a xa wo danka,
10 kɔnɔ n to mu wa n tuli matife
na dankɛ ra, Balami xa wɔyɛnyi naxa
mafindi, a fa duba wo bɛ. Na kui n naxa
wo ba a bɛlɛxɛ i.»
11 «Wo to Yurudɛn igiri, wo naxa Yeriko
li. Yerikokae naxa wo gere, alɔ Amor-
ikae, Perisikae, Kanaankae, Xitikae, Giri-
gasakae, Hiwikae, nun Yebusukae fan
nabaxi ki naxɛ, kɔnɔ n naxa e birin sa wo
bɛlɛxɛ i.
12 N fa ɲuri nde radin Amori mangɛ
firinyie ma wo ya ra. A naxa e keri, kɔnɔ
na mu findi wo yɛtɛ xa santidɛgɛma nun
wo xa xali ra.
13 N bɔxi nan fixi wo ma wo mu naxee
rawalixi. N taae nan fixi wo ma, wo mu
naxee tixi. N wɛni bilie nun oliwi bilie
nan fixi wo ma, wo mu naxee sixi. Wo na
balofe nee nan xun na yi ki.»

14 «Yakɔsi wo xa gaaxu Alatala ya ra,
wo xa a rabatu ɲanige fanyi nun tinxinyi
ra. Wo xa gbilen na alae fɔxɔ ra wo babae
naxee batuxi xure kiri ma nun Misira bɔxi
ma. Wo xa Alatala batu!
15 Xa wo mu tinma na ra, wo xa natɛ
tongo wo alae naxee batuma, alɔ Amor-
ikae xa alae e naxee batuma yi bɔxi ma,
xa na mu alae wo babae nu naxee batuma
xure kiri ma. Kɔnɔ wo xa a kolon a n
tan nun n ma denbaya, muxu Alatala nan
batuma.»

16 Ɲama naxa a yaabi yi wɔyɛnyie ra,
«Na xaxili makuya muxu ra gbilenfe ra
Alatala fɔxɔ ra, muxu mu nɔma birade ala
gbɛtɛe fɔxɔ ra,
17 barima Alatala nan na won Marigi
Ala ra. A tan nan muxu ramini Misira
bɔxi ra, konyiya kui, muxu tan nun muxu
babae. A gere so nɛ muxu bɛ muxu ya
xɔri yi kaabanako belebelee ra. A naxa
muxu kanta muxu xa ɲɛrɛ birin kui, nun
ɲamae tagi muxu dangixi naxee birin na.
18 Alatala bara ɲama birin keri muxu ya
ra, a nun Amorikae naxee sabatixi yi bɔxi
ma. Muxu tan fan Alatala nan batuma,
barima a tan nan na muxu Marigi Alatala
ra.»
19 Yosuwe naxa a fala ɲama bɛ, «Wo
mu nɔma Alatala batude, barima Alatala
sɛniyɛn, Ala tɔɔnɛxi na a ra. A mu diɲɛma
wo xa matandi nun wo xa yunubi ma.
20 Xa wo Alatala finsiriwali birafe ala
gbɛtɛe fɔxɔ ra, a gbilenma nɛ a xa fe
fanyie fɔxɔ ra a nu naxee rabama wo bɛ, a
fa gbaloe ramini wo ma, han a wo raɲɔn.»
21 Ɲama naxa a fala Yosuwe bɛ, «Ade,
muxu Alatala nan batuma.»
22 Yosuwe naxa a fala ɲama bɛ, «Wo
bara findi wo yɛtɛ kan ma seedee ra. Wo
tan nan yɛtɛ yati Alatala sugandixi alako
wo xa a batu.» E naxa Yosuwe yaabi,
«Muxu bara findi seedee ra.»
23 Yosuwe man naxa a fala e bɛ, «Yakɔsi
wo xa gbilen ala gbɛtɛe fɔxɔ ra, naxee na
wo tagi. Wo xa wo xaxili ti Alatala ra,
Isirayila Marigi Ala.»
24 Ɲama naxa a fala Yosuwe bɛ, «Muxu
muxu Marigi Alatala nan batuma, muxu
a xui rabatu.»
25 Na lɔxɔɛ, Yosuwe nun ɲama naxa
saata. A naxa sɛriyɛ nun yaamarie so
ɲama yi ra Sikemi.
26 Yosuwe naxa yi fe birin sɛbɛ Ala xa
Sɛriyɛ Kitaabui kui. A naxa gɛmɛ belebele
tongo, a naxa a ti wuri tofanyi bun ma
naxan nu na Alatala xa hɔrɔmɔlingira
yire.
27 Yosuwe fa a fala ɲama bɛ, «Wo bara
yi gɛmɛ to? A findima won bɛ seede
nan na, barima a bara wɔyɛnyi birin mɛ,
Alatala naxan masenxi won bɛ. A findima
seede nan na won bɛ, alako wo naxa wo
kobe so wo Marigi Alatala ra.»

28 Na kui Yosuwe naxa ɲama lu, e birin
naxa siga e xa bɔxi ma dɛnnaxɛ findi e kɛ
ra.

Yosuwe xa saya

29 Yi fe to dangi, Nunu xa di Yosuwe,
Alatala xa konyi, naxa laaxira a xa simaya
ɲɛ kɛmɛ ɲɛ fu ma.
30 A naxa ragata bɔxi ma a kɛ naxan na,
Timina Sera, Efirami geyae biri ra, Gaasi
geya kɔɔla biri ra.
31 Isirayila Alatala batu nɛ Yosuwe xa
simaya birin kui, a nun forie xa simaya
birin kui, Yosuwe singe faxa naxee bɛ,
naxee nu fe birin kolon Alatala naxan
naba Isirayilakae bɛ.
32 Isirayilakae Yusufu xɔri naxee xanin
e xun ma keli Misira, e sa e ragata
Sikemi bɔxi nan ma, Yaxuba bɔxi naxan
sara Xamori xa die ma, Sikemi baba ma,
mɛnnikae xa kɔbiri kole kɛmɛ ra. Na bara
findi Yusufu xa die kɛ ra.
33 Haruna xa di Eleyasari fan naxa faxa.
E naxa a ragata a xa di Finexasi xa geya
fari, dɛnnaxɛ nu bara findi a kɛ ra Efirami
bɔnsɔɛ xa bɔxi ma geya longori.

Ala xa Masenyi Kiitisae bɛ

Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Annabi Munsa to Isirayila ɲama ramini Misira bɔxi ra, Annabi Yosuwe naxa e xanin Kanaan. Alatala nu bara saatɛ tongo Annabi Iburahima bɛ, a Isirayila bɔnsɔɛe fama na bɔxi sɔtɔde, a findi e gbe ra. Na birin naxa raba alɔ Ala a masen ki naxɛ, Annabi Yosuwe fa laaxira. Na taruxui birin sɛbɛxi kitaabui kui naxan xili «Ala xa Masenyi Annabi Yosuwe bɛ.»

Na dangi xanbi, Isirayila die naxa sabati Kanaan bɔxi ma, Ala dɛnnaxɛ fi e ma. Kɔnɔ e nu bara mixi naxee keri naa, nee man naxa Isirayila gere fɔlɔ. Alatala yati naxa a lu e xa na raba, barima Isirayila nu na gbilenfe Ala xui fɔxɔ ra. Na tɔɔrɛ to Isirayila li, e naxa ratu Alatala xa sɛriyɛ ma, e fa bira a fɔxɔ ra alɔ a lan ki naxɛ. Na kui, Ala fan naxa e mali alako e xa nɔ e yaxuie ra. A nu na rabama mixi sɛniyɛnxie nan saabui ra naxee findi Isirayila «kiitisae» ra. Na birin sɛbɛxi kitaabui kui naxan xili «Ala xa Masenyi Kiitisae bɛ.»

Na taruxui lɔnni xungbe masenma won bɛ. Xa won gbilen Alatala fɔxɔ ra, a fe fanyi naxan fixi won ma, a nee bama nɛ won yi ra, won fa tɔɔrɔ a ɲaaxi ra. Kɔnɔ Ala mu tinma won xa lu na tɔɔrɛ mɔɔli kui, barima a won xanuxi. Xa won bara won ma yunubi kolon, won fa na masen Ala bɛ, won a mayandi a xa diɲɛ, a mu tondima. Ala bɔɲɛ fan, a sɛnbɛ gbo. Xa a sa a li won bara tɔɔrɛ sɔtɔ won ma yunubi saabui ra, Ala wama won malife alako won xa gbilen a xa kira ma. Won Marigi mu tinma won xa lɔɛ, a fe birin nabama won bɛ alako won xa lu sɛniyɛnyi kui sɛɛwɛ sɔtɔma dɛnnaxɛ.

Ala xa won mali won ma duniɲɛigiri kui. Amina.

Ala xa Masenyi Kiitisae bɛ

Isirayila Kanaan bɔxi sɔtɔfe

1 Yosuwe faxa xanbi, Isirayilakae naxa Alatala maxɔrin, «Nde singe kelima muxu ya ma tefe ra Kanaankae gerede?»
2 Alatala naxa e yaabi, «Yuda bɔnsɔɛ nan tema. N bara bɔxi sa e sagoe.»
3 Yuda bɔnsɔɛ naxa a fala e ngaxakerenyi Simeyɔnkae bɛ, «Won birin xa siga e dɛnnaxɛ soxi muxu yi ra, won xa sa Kanaankae gere. Na dangi xanbi, won birin nan sigama e dɛnnaxɛ soxi wo tan fan yi ra.» Simeyɔn bɔnsɔɛ naxa tin na ra.
4 Yudayakae to te, Alatala naxa Kanaankae nun Perisikae sa e sagoe. E naxa xɛmɛ wulu fu faxa Beseki.
5 Na kui e naxa Kanaankae nun Perisikae bɔnbɔ. E to Beseki mangɛ li naa, e naxa na fan gere.
6 A naxa a gi, kɔnɔ e naxa bira a fɔxɔ ra han e naxa a suxu, e fa a bɛlɛxɛkurae nun a sankurae mabolon.
7 Adoni Beseki naxa a fala, «Tɛmui dangixi, n tan bara mangɛ tongo solofere suxu, n e bɛlɛxɛkurae nun e sankurae bolon. E naxa e dɛge donse ra naxan nu birama n dɛgede. Yakɔsi Ala na na sare ragbilenfe n ma.» E naxa a xanin Darisalamu, a naxa faxa mɛnni.
8 Yuda bɔnsɔɛ naxa Darisalamu gere. E to a suxu, e naxa mɛnnikae sɔntɔ santidɛgɛma ra, e taa gan.
9 Na dangi xanbi, e man naxa goro Kanaankae gerede, naxee nu sabatixi Isirayila geyae fari, Negewi gbengberenyi nun Sefela bɔxi mabiri.
10 Yuda bɔnsɔɛ naxa siga Kanaankae gerede, naxee nu sabatixi Hebiron, dɛnnaxɛ xili nu falama singe ra nu Kiriyati Ariba. E naxa Sɛsayi, Aximan, nun Talama bɔnbɔ.
11 E naxa keli mɛnni sigafe ra Debirikae gerede, dɛnnaxɛ xili nu falama singe ra nu Kiriyati Sifa.
12 Kalebi naxa a masen, «Mixi naxan Kiriyati Sifa masɔtɔma n bɛ, n nan ma di ginɛ Akasa fima nɛ na kanyi ma, a findi a xa ginɛ ra.»
13 Kenasi xa di xɛmɛ Otiniyeli, Kalebi xunya nan na masɔtɔ. Kalebi fa a xa di ginɛ Akasa fi a ma.
14 Lɔxɔɛ nde Akasa naxa a fala Otiniyeli bɛ, a xa a bitanyi mayandi a xa xɛ nde fi a

ma. Akasa to goro a xa sofale fari, Kalebi naxa a maxɔrin, «I wama munse xɔn?»
15 A naxa a yaabi, «N wama nɛ i xa fe fanyi nde raba n bɛ. I bara bɔxi nde so n yi ra yirefanyi ma. I xa ye dula nde fan fi n ma.» Kalebi naxa tin na ra, a fa ye dula ndee fi a ma. Keren nu na fuge, boore nu na labe.

16 Annabi Munsa bitanyi Kenika xa die naxa keli Yeriko, taa naxan xili «Tugi taa,» e nun Yuda bɔnsɔɛ. E naxa siga sabatide gbengberenyi Yudaya bɔxi ma, Negewi Aradi yirefanyi ma. E naxa sabati ɲama tagi.
17 Yudayakae nun e ngaxakerenyi Simeyɔnkae naxa siga Kanaankae gerede, naxee nu sabatixi Sefati. E naxa na taa ratɔn. Na nan a toxi a xili falama Horoma.
18 E man naxa Gasa, Asikalɔn, nun Ekiron masɔtɔ, a nun e xa bɔxie.
19 Alatala nun Yuda bɔnsɔɛ nan nu a ra. E naxa Isirayila geyae masɔtɔ, kɔnɔ e mu nɔ mixie ra naxee nu sabatixi lanbanyi ma, barima sɔɔri ragisee wure daaxi nan nu na e yi ra.

20 E naxa Hebiron so Kalebi yi ra, alɔ Annabi Munsa a fala ki naxɛ. Kalebi naxa Anaki xa di saxanyie keri naa.
21 Bunyamin xa die mu nɔ Yebusukae keride, naxee nu sabatixi Darisalamu. Han to Yebusukae sabatixi Darisalamu Bunyamin bɔnsɔɛ ya ma.

22 Yusufu bɔnsɔɛ naxa Beteli gere. E nun Alatala nan birin nu a ra.
23 E naxa mixi xɛɛ Beteli, e xa mɛnni mato. Yi taa xili nu falama nɛ singe ra nu Lusi.
24 Na xɛɛrae naxa xɛmɛ nde to, a na minife taa kui. E naxa a fala a bɛ, «Taa sode masen muxu bɛ. Muxu fan fe fanyi rabama nɛ i bɛ na tɛmui.»
25 A to taa sode masen e bɛ, e naxa mɛnnikae faxa santidɛgɛma ra, kɔnɔ e naxa yi xɛmɛ nun a xa denbaya lu na.
26 Yi xɛmɛ naxa siga Xitikae xa bɔxi ma, a naxa taa ti, a Lusi xili sa a xun. Han to na xili nan falama na xun.

27 Kɔnɔ Manasi bɔnsɔɛ mu nɔ Beti Saan, Taanaki, Dɔrɔ, Yibeleyami, Megido, nun e xa bɔxie masɔtɔde. Kanaankae mu tin kelide na bɔxi ma.
28 Isirayila to sɛnbɛ sɔtɔ a fanyi ra, e naxa Kanaankae findi e xa konyie ra, kɔnɔ e mu e keri.
29 Efirami bɔnsɔɛ fan mu nɔ Kanaankae keride naxee nu sabatixi Geseri. Kanaankae naxa lu naa Efiramikae ya ma.
30 Sabulon bɔnsɔɛ fan mu nɔ Kanaankae keride naxee nu sabatixi Kitiron nun Nahaloli. Kanaankae naxa lu naa Sabulonkae ya ma, kɔnɔ Isirayilakae naxa e findi e xa konyie ra.
31 Aseri bɔnsɔɛ fan mu nɔ Ako, Sidɔn, Axalabi, Akisibu, Xeleba, Afeki, nun Rexobo masɔtɔde.
32 Na nan a toxi Aserikae naxa sabati Kanaankae tagi na bɔxi ma.
33 Nafatali bɔnsɔɛ fan mu nɔ Beti Semesi nun Beti Anati masɔtɔde. Nafatalikae naxa sabati Kanaankae tagi na bɔxi ma. Beti Semesikae nun Beti Anatikae naxa findi e xa konyie ra.
34 Dana bɔnsɔɛ fan mu nɔ Amorikae keride Isirayila geya bunyie. Na nan a toxi Danakae naxa sabati geyae fari.
35 Amorikae naxa wa lufe Xɛrɛsɛ geya, Ayalon, nun Saalabimi, kɔnɔ Yusufu bɔnsɔɛ naxa sɛnbɛ sɔtɔ, e Amorikae findi e xa konyie ra.
36 Amorikae xa naaninyi nu fɔlɔxi Akarabimi, a siga han Sɛla.

2

Isirayila Alatala xa saatɛ kanafe

1 Alatala xa malekɛ naxa keli Giligali, a siga Bokin. A naxa a masen Isirayilakae bɛ, «N bara wo tongo Misira, n fa wo xun ti bɔxi ra, n dɛnnaxɛ saatɛ tongo marakali ra wo benbae bɛ. N nu bara a fala, ‹N mu n ma saatɛ kanama abadan.›
2 A mu lan wo tan xa saatɛ tongo yi bɔxi mixie bɛ. A nu lan nɛ wo xa e xa sɛrɛxɛbadee rabira, kɔnɔ wo mu n ma yaamari suxu! Wo yi wali mɔɔli rabaxi munfe ra?
3 Na nan a toxi, n xa a fala wo bɛ, n mu fama e keride wo ya ra. E fama lude wo sɛɛti ma nɛ. E xa alae findima gantanyi nan na wo bɛ.»
4 Alatala xa malekɛ to gɛ yi wɔyɛnyi masende Isirayilakae bɛ, e naxa wa e xui itexi ra.
5 E naxa Bokin xili fala yi yire xun, e fa sɛrɛxɛe ba Alatala bɛ.

Yosuwe xa faxɛ

6 Yosuwe to ɲama bɛɲin, Isirayilakae naxa siga e xa bɔxi masɔtɔde naxan nu findixi e kɛ ra.
7 Ɲama naxa Alatala xa sɛriyɛ suxu Yosuwe xa waxati kui, nun forie xa waxati kui, naxee xa simaya dangi Yosuwe ra, naxee nu bara Alatala xa kaabanakoe to, a naxee rabaxi Isirayila bɛ.
8 Nunu xa di Yosuwe, Alatala xa konyi, naxa laaxira a xa simaya ɲɛ kɛmɛ ɲɛ fu ma.
9 E naxa a ragata a xa bɔxi ma naxan findi a kɛ ra, Timinati Xɛrɛsɛ, Efirami geya yire, Gaasi geya kɔɔla biri.
10 Yosuwe xunlanmae birin to faxa, mixi gbɛtɛe naxa mini naxee mu Alatala kolon. E mu a kolon a nu bara naxan naba Isirayila bɛ.
11 Na tɛmui Isirayilakae naxa fe raba naxan mu rafan Alatala ma. E naxa tuubi Bali kuyee bɛ.
12 E naxa Alatala finsiriwali, e benbae Marigi Alatala, naxan e ramini Misira bɔxi ma. E naxa bira ala gbɛtɛe fɔxɔ ra, e rabilinyi mixie nu ala naxee batufe, e nu fa e felen nee bɛ. E naxa Alatala raɲaaxu,
13 e a finsiriwali, e Bali kuyee nun Asitarate kuyee batu.
14 Alatala naxa xɔnɔ Isirayila ma, a naxa e sa e wuru mixie bɛlɛxɛ. A naxa e sara e yaxuie ma e rabilinyi. E mu fa nɔ tide e yaxuie ya ra sɔnɔn.
15 E nu sigama gere sode dɛnnaxɛ birin, Alatala nan nu e bɔnbɔma, a nu fe ɲaaxi dɔxɔ e ma, alɔ a nu bara a masen e bɛ ki naxɛ marakali ra. E naxa tɔɔrɔ ki fanyi.
16 Alatala naxa kiitisae rakeli, e xa e ratanga e wuru mixie ma.
17 Kɔnɔ Isirayilakae mu tin e tuli matide na kiitisae ra, barima e nu wama ala gbɛtɛe nan batufe, e xa e felen e bɛ. E naxa gbilen e benbae xa kira fɔxɔ ra mafuren. E benbae nu bara bira Alatala xa sɛriyɛ fɔxɔ ra, kɔnɔ e tan mu tin na ra feo.
18 Alatala to nu kiitisamae rakelima, a naxa e mali e xa simaya birin kui alako Isirayilakae xa ratanga e yaxuie ma. Alatala nu kinikinima e ma e xa tɔɔrɛ birin kui.
19 Kɔnɔ kiitisa to bara faxa, e man naxa bira ala gbɛtɛe fɔxɔ ra dangife e babae ra. E naxa e batu, e felen bɔxi ma e bɛ. E mu sese ba e xa wali kobie ra, e bɔɲɛ xɔrɔxɔxi tun.
20 Na kui Alatala bɔɲɛ naxa te Isirayilakae xili ma, a fa a masen, «Yi ɲama bara e kobe ti n ma saatɛ ra n naxan tongo e benbae bɛ. E bara n xui matandi.
21 Na kui, n tan fan mu fama si keren keride e ya ra sɔnɔn, naxee nu na yi bɔxi ma Yosuwe faxa tɛmui naxɛ.
22 N fama Isirayilakae matode xa e tinma, xa e mu tinma, birade Alatala xa kira fɔxɔ ra alɔ e benbae a raba ki naxɛ.»
23 Alatala naxa yi sie lu naa, a mu naxee saxi Yosuwe sagoe. A mu gbata e keride sɔnɔn.

3

Ala Isirayilakae matofe

1 Alatala naxa yi sie lu Kanaan bɔxi ma alako e xa Isirayilakae mato, naxee mu nu na gere singee kolon.
2 Na rabaxi nɛ alako Isirayila lanfanmae xa na gere xa fe kolon, naxee mu nu a kolonxi nu.
3 Si naxee lu Kanaan bɔxi ma, nee nan yi ki: Filisitakae xa mangɛ suuli, Kanaankae birin, Sidɔnkae, nun Hiwikae naxee nu sabatixi Liban geyae fari, kelife Bali Xerimon geya ma, a sa dɔxɔ Xamata sode dɛ ra.
4 Yi sie lu nɛ naa alako Alatala xa Isirayilakae mato, a xa a kolon xa e sa birama a xa sɛriyɛ fɔxɔ ra, a naxan sɛbɛ e babae bɛ Annabi Munsa saabui ra.
5 Isirayilakae naxa sabati Kanaankae, Xitikae, Amorikae, Perisikae, Hiwikae, nun Yebusukae tagi.
6 Isirayilakae naxa mɛnnikae xa di ginɛe dɔxɔ, e fan naxa e xa di ginɛe fi mɛnnikae xa di xɛmɛe ma. Isirayilakae man naxa e xa alae batu.
Kiitisa mixi fu nun firin

Otiniyeli, Isirayila kiitisa

7 Isirayilakae naxa fe ɲaaxi raba naxan mu rafan Alatala ma. E naxa nɛɛmu Alatala ma, e Marigi Ala, e fa Bali kuyee nun Aseri wuri masolixi batu.
8 Alatala naxa xɔnɔ Isirayila ma, a fa e sa Kusan Risatayimi sago, Mesopotamiya mangɛ, Isirayilakae nu na naxan xa yaamari bun ma ɲɛ solomasaxan.

9 Isirayilakae to Alatala xili e xui itexi
ra, a naxa marakisima ramini e bɛ, Kenasi
xa di Otiniyeli, Kalebi xunya.
10 Alatala Xaxili naxa goro a ma. A naxa
findi Isirayila kiitisa ra. A to siga gere
sode, Alatala naxa Mesopotamiya mangɛ,
Kusan Risatayimi, sa a sago sɛnbɛ ra.
11 Bɔxi naxa lu bɔɲɛsa kui ɲɛ tongo
naani. Na tɛmui Kenasi xa di Otiniyeli
naxa faxa.

Exudu, Isirayila kiitisa

12 Isirayilakae man naxa fe ɲaaxi raba
naxan mu rafan Alatala ma. Na nan
a toxi, Alatala naxa sɛnbɛ so Mowaba
mangɛ Egilon yi ra Isirayila xili ma, naxan
nu bara fe ɲaaxi raba Alatala ya i.
13 Egilon naxa Amonikae nun
Amalɛkikae xili, e birin xa Isirayila gere.
Na kui e naxa Tugi taa masɔtɔ.
14 Isirayilakae naxa lu Mowaba mangɛ
Egilon xa yaamari bun ma ɲɛ fu nun
solomasaxan.
15 Isirayilakae to Alatala xili e xui itexi
ra, a naxa marakisima ramini e bɛ, Gera
Bunyaminka xa di Exudu, naxan nu wal-
ima a kɔɔla bɛlɛxɛ ra. Isirayilakae naxa
a xɛɛ, a xa duuti xanin Mowaba mangɛ
Egilon xɔn.
16 Exudu naxa santidɛgɛma dɛ firin
yailan, naxan xa kuyɛ nɔngɔn ya keren
lima, a fa a nɔxun a xa donma bun ma a
yirefanyi tabe fari.
17 A naxa duuti fi Mowaba mangɛ
Egilon ma, naxan fate xungbo a gbe ra.
18 A to gɛ duuti fide, a naxa xɛmɛe
ragbilen naxee nu bara na kote xanin.
19 Exudu to kuyee li naxee nu na Gili-
gali, a naxa gbilen Egilon yire, a fa a fala,
«Mangɛ, n wama gundo nde falafe i bɛ.»
Mangɛ naxa a fala booree bɛ, «Wo wo
magbilen sinden.» Naxee birin nu na a
sɛɛti ma, e naxa e magbilen.
20 Exudu naxa a maso Egilon na, naxan
nu dɔxɔxi a xa konkoe itexi xinbelixi
kui, dɛnnaxɛ nu yailanxi a keren peti bɛ.
Exudu naxa a fala a bɛ, «Ala bara n xɛɛ, n
xa yi masenyi fala i bɛ.» Egilon naxa keli
a xa dɔxɔse kui.
21 Na tɛmui Exudu naxa a xa san-
tidɛgɛma ba a tɛɛ i a kɔɔla bɛlɛxɛ ra a
yirefanyi sɛɛti, a Egilon furi sɔxɔ a ra.
22 A kole nun a fɛ birin naxa so a furi,
a mini a fari. Ture naxa raxi a xun ma,
barima a bara santidɛgɛma lu naa.
23 Exudu to mini konkoe kui, a naxa
naadɛ balan a xun ma saabi ra.
24 Na dangi xanbi, mangɛ xa konyie
naxa fa. E naxa a to konkoe itexi naadɛ
balanxi. E nu fa a fala, «A na fe nde nan
xun ma banxi xinbelixi kui.»
25 E naxa mamɛ ti han, kɔnɔ mangɛ to
mu nu konkoe itexi naadɛ rabima, e naxa
saabi tongo, e na rabi. E naxa e xa mangɛ
to bɔxi ma, a bara faxa.
26 E nu mamɛ tife tɛmui naxɛ, Exudu nu
bara a gi. A naxa dangi kuyee yire ra, a
sa a yɛtɛ ratanga Seyira biri.
27 A fɛfɛ so, a naxa feri fe. Isirayilakae
naxee nu na Efirami geyae fari, e naxa
goro, e naxa ti a xanbi ra.
28 A naxa a fala e bɛ, «Wo bira n
fɔxɔ ra, barima Alatala bara wo yaxui
Mowabakae sa wo sagoe.» E naxa bira
a fɔxɔ ra, e siga, e sa ti Yurudɛn xure dɛ
Mowaba biri ra. E mu tin mixi gbɛtɛ xa
xure igiri mɛnni.
29 Na waxati bun ma, e naxa Mowabaka
xɛmɛ gbangbalanyi mixi wulu fu faxa.
Mixi yo mu nɔ a gide e ya ma.
30 Na lɔxɔɛ Isirayilakae naxa
Mowabakae rayaagi. Bɔxi naxa lu bɔɲɛsa
kui ɲɛ tongo solomasaxan.

Samagari, Isirayila kiitisa

31 Na to dangi, Anati xa di Samagari
naxa findi kiitisa ra. A naxa Filisitaka
xɛmɛ mixi kɛmɛ senni faxa ninge raɲɛrɛ
wuri ra. Na kui a fan naxa Isirayila
ratanga.

4

Debora, Isirayila kiitisa

1 Isirayilakae man naxa fe ɲaaxi raba
naxan mu rafan Alatala ma. Exudu nu
bara faxa na tɛmui.
2 Alatala fan naxa e sa Yabini sagoe,
Kanaan mangɛ nde, naxan nu na Xasori.
Sisera, a xa sɔɔrie xunyi, nu sabatixi
Xaroseti Goyimi.
3 Isirayilakae naxa Alatala xili e xui
itexi ra, barima sɔɔri ragise wure daaxi
kɛmɛ solomanaani nan nu na Yabini yi

ra. A naxa Isirayilakae tɔɔrɔ a ɲaaxi ra
ɲɛ mɔxɔɲɛn bun ma.
4 Na waxati kui, Debora namiŋɔnmɛ
ginɛ, Lapidoti xa ginɛ, nan nu kiitisa ra
Isirayila bɔxi ma.
5 A nu kiiti sama tugi bunyi nɛ, naxan
xili «Debora xa tugi,» Raama nun Beteli
tagi, Efirami geyae ma. Isirayilakae nu
sigama a yire, a xa e xa kiiti sa.
6 Debora naxa Kedesika Abinowami
xa di Baraki xili, naxan nu na Nafatali
bɔnsɔɛ xa bɔxi ma, a fa a fala a bɛ, «Isir-
ayila Marigi Alatala yi yaamari nan soxi
i yi ra. I xa Nafatalikae nun Sabulonkae
xɛmɛ wulu fu xanin Taboro geya fari.
7 N fama Sisera, Yabini xa sɔɔri mangɛ,
bɛndunde i ma Kison xure mabiri. N a xa
sɔɔri birin nun e ragisee sama nɛ i sago.»
8 Baraki naxa a fala a bɛ, «Xa won birin
nan a ra, n sigama, kɔnɔ xa won birin mu
a ra, n mu sigama feo.»
9 Debora naxa a yaabi, «Na kui, won
birin nan sigama, kɔnɔ i mu fama
matɔxɔɛ yo sɔtɔde na kui, barima Alatala
fama Sisera sade ginɛ nde nan sagoe.»
Na tɛmui, Debora nun Baraki naxa siga
Kedesi.
10 Baraki naxa Nafatalikae nun Sabu-
lonkae maxili Kedesi. Xɛmɛ mixi wulu fu
naxa bira a fɔxɔ ra. Debora fan nu na e
ya ma.
11 Heberi Kenika nu bara gbilen a
bɔnsɔɛ fɔxɔ ra, naxan findi Xobabo xa
die ra, Annabi Munsa bitanyi xɛmɛma.
Heberi nu bara a xa kiri banxi ti Saanan-
imi, wuri belebele nde bun, Kedesi fɛ ma.
12 Mixi nde to a fala Sisera bɛ, a Abi-
nowami xa di Baraki bara te Taboro geya
fari,
13 a naxa a xa sɔɔri birin nun a xa sɔɔri
ragise kɛmɛ solomanaani xun lan Kison
xure, kelife Xaroseti Goyimi.
14 Na tɛmui Debora naxa a fala Baraki
bɛ, «Keli, to Alatala fama Sisera sade i
sagoe. Alatala nan tima i ya ra.» Baraki
naxa goro Taboro geya fari, xɛmɛ mixi
wulu fu biraxi a fɔxɔ ra.
15 Alatala naxa Sisera nun a xa sɔɔri
birin nagi Baraki xa santidɛgɛma xɛɲɛnxi
ya ra. Sisera naxa goro a xa sɔɔri ragise
kui, a a gi a sanyi ra.
16 Baraki naxa Sisera xa geresoe keri
han Xaroseti Goyimi, e xa sɔɔri ragisee
kui. Baraki xa sɔɔrie naxa e birin faxa
santidɛgɛma ra, mixi keren mu lu.
17 Sisera naxa a gi a sanyi ra, a sa a
nɔxun Yayeli xa kiri banxi kui, Heberi
Kenika xa ginɛ. A na rabaxi nɛ barima
lanyi nu na Xasori mangɛ Yabini nun
Heberi Kenika xabilɛ tagi.
18 Yayeli naxa mini Sisera ya ra, a fa
a fala a bɛ, «N marigi, fa be, i nɔxun
n xɔnyi, hali i mu gaaxu.» A naxa sa a
nɔxun Yayeli xa kiri banxi kui sade dugi
bun ma.
19 Sisera naxa a fala Yayeli bɛ, «N bara
i maxandi, n ki ye ra, n xa a min. Ye xɔli
na n ma.» Yayeli naxa xiɲɛ sase dɛ rabi,
a a so a yi. Sisera to a min, Yayeli naxa
gbilen a makoto ra.
20 A man naxa a fala Yayeli bɛ, «Ti kiri
banxi sode dɛ ra. Xa mixi nde fa sa i
maxɔrin a falafe ra, ‹Mixi nde mu soxi
be?›, i xa na kanyi yaabi, ‹Ade.›»
21 Heberi xa ginɛ Yayeli naxa kiri banxi
mabanban wuri nde tongo, dɛrɛma sux-
uxi a yi. Xi xɔli nu bara gɛ Sisera nɔde
taganyi saabui ra. A naxa a makɔrɛ Sisera
ra dɔyin, a fa na wuri banban a gbɛgbɛ
xɔnyi ma han a sɔti bɔxi. Sisera naxa faxa
keren na.
22 Yayeli naxa mini Baraki ya ra, naxan
nu na birafe Sisera fɔxɔ ra. A naxa a
fala a bɛ, «Fa be, i xɛmɛ naxan fenfe, n
xa a masen i bɛ.» Baraki naxa so Yayeli
xɔnyi, a fa Sisera faxaxi to, wuri banbanxi
a gbɛgbɛ xɔnyi.
23 Na lɔxɔɛ Alatala naxa Kanaan bɔxi
mangɛ Yabini rayaagi Isirayilakae ya xɔri.
24 Isirayilakae bɛlɛxɛ sa Kanaan mangɛ
Yabini ma na ki nɛ a xuri xuri ra, han e
naxa a faxa.

5

Debora xa bɛɛti

1 Na lɔxɔɛ, Abinowami xa di Baraki nun
Debora naxa yi bɛɛti ba:
2 «Alatala tantu!
Isirayila sɛnbɛmae bara keli.
Ɲama fan bara tin na gere ra.
3 Mangɛe, mangɛdie, wo wo tuli mati a
fanyi ra.
N tan bɛɛti bama nɛ, n a bama Alatala nan
bɛ.

N xa Isirayila Marigi Alatala binya bɛɛti ra.
4 Alatala, i to keli Seyiri, Edonkae xa bɔxi ma,
bɔxi naxa sɛrɛn,
koore nuxui naxa tunɛ ragoro.
5 Geyae naxa xɔyɔ Alatala ya i,
yi Turusinina geya fan naxa sɛrɛn Isirayila Marigi Alatala ya i.
6 Yayeli nun Anati xa di Samagari waxati,
mixi mu nu nɔma biyaaside muɲɛtie xa fe ra.
7 Isirayilakae mu nu nɔma lude daaxae sɔnɔn,
e birin naxa keli naa,
han n tan Debora minixi tɛmui naxɛ.
N bara findi Isirayila nga ra.
8 E nu bara ala nɛɛnɛe batu fɔlɔ.
Gere nu bara fa han taa naadɛe ra,
sɔɔri makantase nun tanbɛ yo mu nu na Isirayilaka mixi wulu tongo naani yi ra.»

9 «Alatala tantu!
N bɔɲɛ na Isirayila mangɛe nun ɲama fɔxɔ ra,
naxee e yɛtɛ ɲanigexi.
10 Wo tan naxee tema sofale ginɛ fiixɛe fari,
wo tan naxee dɔxɔma dugi fanyi fari,
wo tan naxee ɲɛrɛma kira ra, wo wo maɲɔxun.
11 Naxee ye bama kɔlɔnyi ra,
e Alatala tantuma a xa fe fanyie ma.
Alatala fe fanyi raba nɛ Isirayila bɛ,
a xa ɲama tixi taa sode dɛ ra tɛmui naxɛ.»

12 «Debora, xunu!
Xunu, i xa bɛɛti ba.
Abinowami xa di Baraki, keli!
I xa yaxuie xanin.
13 Alatala naxa xunnakeli fi a xa ɲama fanyi ma,
a naxa n xun nakeli sɛnbɛmae tagi.
14 Efiramikae naxa fa,
naxee kelixi Amalɛkikae xa bɔxi ma,
Bunyaminkae naxa bira e fɔxɔ ra.
Makiri mangɛe fan naxa goro,
a nun Sabulon yareratie.
15 Isakari mangɛe naxa lu Debora sɛɛti ma.
E naxa Baraki mali,
e goro geya bunyi,
kɔnɔ Rubenkae tan naxa wɔyɛn han.
16 Wo luxi wo xa xurusee tagi munfe ra,
wo nu fa wo tuli mati e wa xui ra?
Rubenkae tan fo wɔyɛnyi ɲɔntare.
17 Galadikae fan naxa lu Yurudɛn naakiri ma.
Danakae lu e xa kunkuie fɛ ma munfe ra?
Aserikae fan naxa lu wafu ra, baa dɛ.
18 Sabulonkae tan naxa ti faxɛ ya i.
Nafatalikae fan naxa suusa gere ra.»

19 «Mangɛe naxa fa.
Kanaan mangɛe naxa fa gere sode Taanaki, Megido xure dɛ ra,
kɔnɔ e mu harige nun gbeti yo sɔtɔ na kui.
20 Koore naxa gere so,
tunbuie naxa Sisera gere.
21 Kison xure fori naxa e xanin.
N bɔɲɛ xa sɛnbɛ so,
n xa siga yare!
22 Na tɛmui, sɔɔrie naxa e xa soe ragi.
E naxa e xulun, e gbataxi.
23 Alatala xa malekɛ naxa a fala,
‹Wo xa Merosi danka.
Wo xa Merosikae birin danka.
E mu nu biraxi Alatala fɔxɔ ra sɛnbɛmae tagi.›»

24 «Yayeli barakatɔɛ ginɛ nan a ra,
Heberi Kenika xa ginɛ.
Barakatɔɛ belebele nan a ra ginɛe tagi,
naxee sabatixi kiri banxi kui.
25 Sisera to ye makula, a naxa xiɲɛ fi a ma.
A naxa xiɲɛ fanyi so a yi ra pɔɔti tofanyi kui.
26 Kiri banxi mabanban wuri suxuxi a yi,
dɛrɛma fan na a yirefanyi bɛlɛxɛ.
A naxa a banban Sisera xunyi,
a xunyi naxa bɔɔ.
27 Sisera xa fe naxa dan Yayeli bun ma,
a saxi bɔxi, a naxa faxa.
Sisera xa fe naxa dan Yayeli bun ma,
a saxi bɔxi, a naxa faxa.»

28 «Sisera nga tixi wundɛri ra,
a a falama, ‹Munfe ra a ragise mu nu fa sinden?
Munfe ra a sɔɔri ragisee buxi fade?›
29 A xa lɔnnilae naxa a yaabi yi wɔyɛnyi ra,
30 ‹Tɛmunde e mu na e harige see xa tongofe?
E mu na nee xa itaxunfe?

Ginɛ keren sɔɔri keren,
xa na mu a ra sɔɔri keren, ginɛ firin.
E e wasaso se maŋingixie ra naxee nu rafan Sisera ma,
e e wasaso donma maŋingi dinxie ra.
Donma maŋingixi keren, donma dinxi firin,
xunnakeli kanyi xa na sɔtɔ.›
31 Alatala, i yaxuie birin xa halaki na ki nɛ,
kɔnɔ i xanuntenyie xa yanba alɔ soge itexi.»

Na dangi xanbi, bɔxi naxa lu xaxilisa kui ɲɛ tongo naani.

6

Gedeyon findife kiitisa ra

1 Isirayilakae man naxa fe kobi raba Alatala ya i naxan mu rafan a ma. A naxa e sa Madiyankae xa nɔɛ bun ma han ɲɛ solofere.

2 Madiyankae naxa fe xɔrɔxɔɛe dɔxɔ Isirayila ma. Na nan a to, Isirayilakae naxa folee ge geya fari, e yɛtɛ makantadee yailan gɛmɛ longori ra.

3 Isirayilakae na xɛ sa tɛmui naxɛ, Madiyankae, Amalɛkikae, nun bɔnsɔɛ gbɛtɛe naxee kelima sogegorode, nee nu tema nɛ, e ti e kanke.

4 E nu lu e fɛ ma e xa Isirayilakae xa daxamui birin kana han Gasa. E mu nu sese luma Isirayila, hali bɔxi daxamuie, yɛxɛɛe, ningee, xa na mu a ra sofalee.

5 Na mixie nu tema tɛmui naxɛ, nun e xa xurusee ra, kiri banxie, nun ɲɔxɔmɛe, e nu luma nɛ alɔ katoe gali naxan kasarɛ rabama bɔxi ma.

6 Madiyankae to Isirayila findi setare bɔxi ra, Isirayilakae naxa Alatala maxandi.

7 E to Alatala makula Madiyankae xa fe ra,

8 Alatala naxa namiŋɔnmɛ keren xɛɛ e ma. A naxa a fala e bɛ, «Isirayila Marigi Alatala xa masenyi nan yi ki, ‹N bara wo ramini Misira bɔxi ma, wo nu na konyiya kui dɛnnaxɛ.

9 N bara wo ba Misirakae bɛlɛxɛ, a nun wo yaxui birin. N bara e keri wo ya ra, n fa e xa bɔxi fi wo ma.

10 N bara a masen wo bɛ, «N tan nan na Alatala ra, wo Marigi Ala. Wo naxa gaaxu Amorikae xa alae ya ra, wo sabatixi bɔxi naxee ma.» Kɔnɔ wo mu biraxi n xui fɔxɔ ra.›»

11 Alatala xa malekɛ naxa so Ofara daaxa kui, a naxa dɔxɔ wuri bili bun ma, naxan tixi Yowasi xɔnyi, naxan nu na Abiyesa bɔnsɔɛ ya ma. Yowasi xa di Gedeyon nu na mɛngi bɔnbɔfe yili kui wɛni bogi nu bunduma dɛnnaxɛ, alako a xa a nɔxun Madiyankae ma.

12 Alatala xa malekɛ naxa mini a ma, a fa a fala a bɛ, «I tan geresoe fanyi, wo nun Alatala birin nan a ra.»

13 Gedeyon naxa a fala a bɛ, «N Marigi, xa muxu nun Alatala birin nan a ra, yi fe xɔrɔxɔɛ birin fa muxu lixi munfe ra? A xa kaabanakoe na minden? Muxu babae bara kaabanako nde madɔxɔ muxu bɛ. E naxɛ, ‹Alatala nan muxu ramini Misira ra.› Yakɔsi Alatala bara won nabɛŋin, a won sa Madiyankae sago.»

14 Alatala naxa a masen a bɛ, «I sɛnbɛ so. I fama nɛ Isirayila ratangade Madiyankae bɛlɛxɛ. N tan xa mu i xɛɛxi?»

15 A naxa a yaabi, «N Marigi, n tan nɔma Isirayila ratangade a yaxuie ma? N xabilɛ xa setareŋa dangi xabilɛ birin gbe ra Manasi bɔnsɔɛ ya ma. N baba xa di dɔnxɔɛ na n tan nan na.»

16 Alatala naxa a masen a bɛ, «Kɔnɔ won birin nan a ra. Na kui i fama Madiyankae birin bɔnbɔde alɔ i na mixi keren nan bɔnbɔfe.»

17 Gedeyon naxa a yaabi, «Xa i bara hinnɛ n na, tɔnxuma nde masen n bɛ, naxan a masenma i tan yati nan wɔyɛnxi n bɛ.

18 Yandi, i naxa i makuya be ra, beemanu n xa fa n ma sɛrɛxɛ ra i bɛ.» Alatala naxa a fala, «N luma be han i fama tɛmui naxɛ.»

19 Gedeyon naxa siga, a sa si yɔrɛ keren faxa, a farin busali keren nafala taami lɛbinitare ra. A naxa sube sa debe kui, a naxa bɔrɛ sa bɔrɛ sase kui, a naxa e dɛntɛgɛ Alatala bɛ wuri bili bun ma.

20 Alatala xa malekɛ naxa a masen a bɛ, «Sube nun taami lɛbinitare tongo, i xa e sa yi gɛmɛ fari, i bɔrɛ sa a ma.» Gedeyon to ge na rabade,

21 Alatala xa malekɛ naxa a yisuxuwuri itala, a naxa a din sube nun taami lɛbinitare ra. Na kui tɛ naxa dɛxɛ gɛmɛ

ma, a sube nun taami lɛbinitare birin gan.
Na xanbi Alatala xa malekɛ naxa lɔɛ a ma.
22 Gedeyon to a to Alatala xa malekɛ yati
nan a ra, a naxa a fala, «N Marigi Alatala!
N bara Alatala xa malekɛ to, a tixi n ya i.»
23 Alatala naxa a masen a bɛ, «Hali i mu
gaaxu, i mu faxama. I bɔɲɛ xa sa.»
24 Gedeyon naxa sɛrɛxɛbade yailan
Alatala bɛ mɛnni, a fa a xili fala na xun,
«Alatala xa bɔɲɛsa.» Han to, mɛnni na
Ofara, Abiyesa xabilɛ na dɛnnaxɛ.
25 Na lɔxɔɛ kɔɛ ra Alatala naxa a masen
Gedeyon bɛ, «I baba xa tuura tongo,
naxan bara ɲɛ solofere sɔtɔ. I xa i baba
xa Bali kuye sɛrɛxɛbade kana, a nun na
Aseri wuri masolixi, naxan tixi a xun.
26 Na dangi xanbi, i xa sɛrɛxɛbade
gbɛtɛ yailan i Marigi Alatala bɛ yi yire
magaaxuxi fari. I xa na tuura ba sɛrɛxɛ
gan daaxi ra. Na Aseri wuri masolixi, i
naxan kanama, na xa findi yege ra na
sɛrɛxɛ ganse ra.»
27 Gedeyon naxa mixi fu tongo a xa
konyie ya ma, a na birin naba, Alatala
naxan masenxi a bɛ. A na raba kɔɛ nan
na, barima a nu gaaxuxi a baba xa mixie
nun taakae ya ra.
28 Taakae to keli subaxɛ ma, e naxa a to
Bali kuye sɛrɛxɛbade rabiraxi, Aseri wuri
masolixi naxan nu tixi a xun ma, na fan
nabiraxi. E man naxa tuura to naxan baxi
sɛrɛxɛ gan daaxi ra sɛrɛxɛbade nɛɛnɛ
fari.
29 E naxa e boore maxɔrin, «Nde yi
rabaxi?» E to na fe fen, e fa a fala e boore
bɛ, «Yowasi xa di Gedeyon nan fɔxi a ra.»
30 Na kui taakae naxa a fala Yowasi bɛ,
«I xa di ramini, a xa faxa, barima a bara
Bali kuye sɛrɛxɛbade kana, a man bara
Aseri wuri masolixi rabira, naxan nu tixi
a xun.»
31 Yowasi naxa mixie yaabi, naxee nu
tixi a kanke, «Wo tan nan Bali xun
mafalama? Wo tan nan a ratangama?
Mixi yo naxan Bali xun mafala, na kanyi
nan singe faxama beemanu kuye xa iba.
Xa Ala nan na Bali ra, a tan xa a yɛtɛ xun
mafala, barima e a tan nan xa sɛrɛxɛbade
rabiraxi.»
32 Na lɔxɔɛ, e naxa Yerubaali xili fala
Gedeyon xun ma, e nu fa a fala, «Bali xa
a yɛtɛ xun mafala, barima a bara a xa
sɛrɛxɛbade rabira.»
33 Madiyankae, Amalɛkikae, nun
bɔnsɔɛ gbɛtɛe naxee keli sogetede, nee
naxa e malan, e fa Yurudɛn igiri, e lu
Yisireeli geya bunyi.
34 Alatala Xaxili naxa lu Gedeyon bɛ. A
naxa feri fe, a xa Abiyeseri bɔnsɔɛ maxili
alako e birin xa bira a fɔxɔ ra.
35 A naxa xɛɛrae xɛɛ Manasi bɔxi ma,
nee fan xa bira a fɔxɔ ra. A man naxa
xɛɛrae xɛɛ Aseri, Sabulon, nun Nafatali
bɔxi ma, mɛnnikae fan naxa kafu a ma.
36 Gedeyon naxa a fala Alatala bɛ, «Xa i
wama Isirayila ratangafe n saabui ra, alɔ
i a masenxi ki naxɛ, i xa yi raba n bɛ.
37 N xa yɛxɛɛ kiri itala lonyi xun, a xa
lu mɛnni kɔɛ ra. Xa xini dɔxɔ yɛxɛɛ kiri
nan kansan ma, bɔxi tan nabilinyi naxa
xara, n fama a kolonde na tɛmui nɛ, i tan
nan Isirayila ratangama n saabui ra, alɔ i
a masenxi ki naxɛ.»
38 A naxa na raba na ki. Na kuye iba, a
naxa keli subaxɛ ma, a yɛxɛɛ kiri bundu
alako a xa a kolon xa xini dɔxɔxi kiri ma.
Ye, pɔɔti ya keren naxa mini na kui.
39 Gedeyon man naxa a fala Ala bɛ,
«Hali i bɔɲɛ mu te n xili ma, n ma
wɔyɛn dɔnxɔɛ nan yi ki. N man waxi
seedeɲɔxɔya nan matofe yi kiri ra. Kiri
kansan xa xara, xini xa bɔxi birin bunda.»
40 Na kɔɛ ra, Ala naxa na raba na ki.
Kiri kansan naxa xara, xini fa bɔxi birin
bunda.

7

Madiyankae masɔtɔɛ

1 Yerubaali, naxan findi Gedeyon na, a
nun ɲama naxan birin nu biraxi a fɔxɔ ra,
e naxa keli subaxɛ ma, e sa kuru Xarodi
dulonyi fɛ ma. Madiyankae nu malanxi
kɔɔla biri More geya bunyi.
2 Alatala naxa a masen Gedeyon bɛ,
«I xa sɔɔrie bara gbo yɛ. Xa n bara
Madiyankae sa e sagoe, Isirayilakae fama
nɛ e yɛtɛ wasude n na, e a fala, ‹Muxu tan
nan muxu yɛtɛ kan natangaxi.›
3 I xa ɲama yaamari, ‹Gaaxui bara
naxee birin sɛrɛn, e xa gbilen Galadi geya
yire.›» Xɛmɛ mixi wulu mɔxɔɲɛn a nun
firin naxa gbilen, kɔnɔ xɛmɛ mixi wulu fu
tan naxa lu naa.
4 Alatala naxa a masen Gedeyon bɛ,
«Han ya ɲama man gbo. Goro e ra xure

biri, n fama e mayegetide mɛnni nɛ. N na a fala i bɛ naxan na, wo nun yi nan sigama, wo nun na kanyi xa siga. N na a fala xɛmɛ naxan birin na, e mu sigama, nee naxa bira i fɔxɔ ra.»

5 A naxa ɲama ragoro xure dɛ ra. Alatala naxa a masen Gedeyon bɛ, «Naxee birin na ye kɔn e nɛnyi ra alɔ bare, i xa nee ti e xati ma. Naxee fan birin na e xinbi sin, e ye min, i xa nee fan ti e xati ma.»

6 Naxee birin ye kɔ e bɛlɛxɛ kui, e naxa a min, e kɔnti naxa siga xɛmɛ mixi kɛmɛ saxan. Ɲama dɔnxɔɛ naxa e xinbi sin, e nu fa ye kɔn e nɛnyi ra.

7 Alatala naxa a masen Gedeyon bɛ, «Yi xɛmɛ mixi kɛmɛ saxan naxee ye kɔxi e bɛlɛxɛ kui, n fama wo ratangade e tan nan saabui ra. N Madiyankae sama nɛ i sago. Yi ɲama dɔnxɔɛ, kankan xa siga a xɔnyi.» E naxa fandɛ tongo a nun feri naxee nu na ɲamae yi.

8 Gedeyon naxa e ragbilen e xɔnyi, na xɛmɛ mixi kɛmɛ saxan gbansan naxa lu a yire. Madiyan xa sɔɔrie nu na a labe ra geya bunyi.

9 Na kɔɛ ra Alatala naxa a masen Gedeyon bɛ, «I xa goro Madiyan sɔɔrie yire, barima n bara e sa i sagoe.

10 Xa gaaxui na i ma yi gere xa fe ra, wo nun i xa konyi Pura xa goro Madiyankae yire.

11 I naxan mɛma naa, na fama i ralimaniyade. Goro e xa sɔɔrie yire sinden.» A tan nun a xa konyi Pura naxa goro, han sɔɔrie yonkinde fɛ ma.

12 Madiyankae, Amalɛkikae, nun bɔnsɔɛ gbɛtɛe naxee keli sogetede, nu na geya bunyi. E wuya alɔ katoe. E xa ɲɔxɔmɛ fan nu wuya alɔ mɛyɛnyi naxan na baa dɛ ra.

13 Gedeyon to naa li, xɛmɛ nde naxa a xa xiye fala a boore bɛ. A naxa a masen, «N yi xiye nan saxi. N taami ganxi nan toxi a firifirima Madiyan sɔɔrie yonkinde. A naxa a bɔnbɔ kiri banxi nde ra, a a rabira.»

14 A boore naxa a yaabi, «A mu findixi sese ra fo Gedeyon xa santidɛgɛma, Yowasi xa di Isirayilaka. Ala bara Madiyankae nun e xa sɔɔrie sa a sago.»

15 Gedeyon to gɛ xiye xa fe tagi raba ramɛde, a naxa a felen bɔxi ma, a Ala tantu. Na xanbi, a naxa gbilen Isirayila sɔɔrie yire, a a fala e bɛ, «Wo keli, barima Alatala bara Madiyan sɔɔrie sa won sagoe.»

16 A naxa yi xɛmɛ mixi kɛmɛ saxan itaxun dɔxɔ saxan na. A fa feri nun fɛɲɛ lanmadie so e birin yi ra, tɛ na fɛɲɛe kui.

17 A naxa a fala e bɛ, «Wo xa n mato, n na naxan naba, wo fan xa na raba. N nɛfɛ sɔɔrie yire li, n na naxan naba, wo fan xa na raba.

18 Muxu feri fema tɛmui naxɛ, wo fan xa wo gbe fe sɔɔrie yonkinde rabilinyi. Wo xa a fala wo xui itexi ra, ‹Alatala nun Gedeyon bɛ!›»

19 Gedeyon nun a xa sɔɔri mixi kɛmɛ saxan, naxa Madiyan sɔɔrie yire li, e e xa yire makantade masara kɔɛ tagi tɛmui naxɛ. E naxa feri fe, e fɛɲɛe ibɔɔ.

20 Yi mixi kuru saxanyie naxa feri fe, e naxa fɛɲɛe ibɔɔ, tɛ suxuxi e kɔɔla bɛlɛxɛe ra, feri suxuxi e yirefanyi bɛlɛxɛe ra e naxan fema. E nu fa a fala e xui itexi ra, «Won xa gere so Alatala nun Gedeyon bɛ.»

21 E birin naxa ti e tide, Madiyan sɔɔrie rabilinyi. Madiyankae naxa e gi, e siga sɔnxɔ ra.

22 Isirayila sɔɔri mixi kɛmɛ saxanyie nu feri fe tɛmui naxɛ, Alatala naxa a niya Madiyankae xa e boore faxa santidɛgɛma ra. Sɔɔri dɔnxɔɛe naxa e gi han Beti Sita, Serera mabiri, han Abeli Mexola, Tabati mabiri.

23 Isirayila xɛmɛe naxa e malan, Nafatalikae, Aserikae, nun Manasikae. E birin naxa Madiyankae keri.

24 Gedeyon naxa xɛɛrae xɛɛ Efirami geyae yire, e xa a fala, «Wo goro Madiyankae ya ra, wo singe xa ti Yurudɛn xure igirima dɛnnaxɛ han Beti Baara.» Na kui Efirami xɛmɛe naxa e malan, e siga Yurudɛn xure igirima dɛnnaxɛ, han Beti Baara.

25 E naxa Madiyankae xa mangɛ firinyie suxu, Orebi nun Seebi. E naxa Orebi faxa Orebi fanye yire, e naxa Seebi faxa Seebi wɛni bogi bunduma dɛnnaxɛ. E naxa Madiyankae keri, e fa Orebi nun Seebi xunyie ra Gedeyon xɔn Yurudɛn fɛ ma.

8

Madiyankae bɔnbɔfe

1 Efirami xɛmɛe naxa a fala Gedeyon bɛ,
«I yi mɔɔli rabaxi muxu ra munfe ra? I to
siga Madiyankae gerede, munfe ra i mu
muxu xili, won birin xa siga?» Sɔnxɔɛ
belebele naxa bira a i e tagi.
2 A naxa e yaabi, «Wo naxan nabaxi, na
dangi n gbe rabaxi ra pon. Efiramikae xa
wali lanmadi tide gbo Abiyeseri bɔnsɔɛe
xa wali xungbe bɛ.
3 Alatala Madiyankae xa mangɛe Orebi
nun Seebi saxi wo tan nan sago. N munse
rabaxi naxan tide gbo na bɛ?» A to gɛ
wɔyɛnde, e bɔɲɛ naxa goro.
4 Hali Gedeyon nun a xa sɔɔrie mixi
kɛmɛ saxanyie to nu taganxi, e Yurudɛn
igiri nɛ Madiyankae kerife ra.
5 A naxa a fala Sukɔtikae bɛ, «N bara
wo maxandi, wo taami nde so n ma
mixie yi ra, barima e bara tagan. N na
Madiyankae xa mangɛe Sɛba nun Sala-
muna nan kerife.»
6 Sukɔti mangɛe naxa Gedeyon yaabi,
«Wo ɲan bara gɛ Sɛba nun Salamuna
suxude? A lanma muxu xa taami so i xa
sɔɔrie yi ra munfe ra?»
7 Gedeyon naxa a fala, «Alatala na Sɛba
nun Salamuna sa n sago tɛmui naxɛ, n
fama wo fatee mabɔɔde gbengberen yire
tunbee nan na.»
8 Gedeyon naxa keli mɛnni, a siga
Peniyeli. A naxa mɛnnikae fan makula
taami ra. Peniyelikae fan naxa a yaabi
alɔ Sukɔti mixie a yaabi ki naxɛ.
9 A naxa a fala nee fan bɛ, «N na
xunnakeli sɔtɔ, n fama be wo xa taa tɛtɛ
birin nabirade.»
10 Sɛba nun Salamuna nu na Karakore,
e nun e xa sɔɔri mixi wulu fu nun suuli
ɲɔndɔn. E tan gbansan nan nu luxi. Sɔɔri
mixi wulu kɛmɛ mixi wulu mɔxɔɲɛn nu
bara faxa santidɛgɛma ra bɔnsɔɛe ya ma
naxee kelixi sogetede.
11 Gedeyon naxa te kira xɔn ma Noba
nun Yogbeha sogetede biri. A naxa sɔɔrie
bɔnbɔ naa, naxee nu laxi a ra a gere mu
e lima sɔnɔn.
12 Madiyan mangɛe Sɛba nun Salamuna
fan naxa e gi. Gedeyon naxa bira e fɔxɔ
ra, han a e suxu, a fa e xa sɔɔrie birin
nagi.
13 Yowasi xa di Gedeyon to fa kelife gere
sode Xɛrɛsɛ geya fari,
14 a naxa Sukɔti fonike nde suxu, a a
karaxan a xa Sukɔti mangɛe nun kuntigie
xilie sɛbɛ a bɛ. Nee naxa lan mixi tongo
solofere a nun solofere ma.
15 Gedeyon naxa siga Sukɔti, a a fala e
bɛ, «Sɛba nun Salamuna nan yi ki, wo n
konbi naxee xa fe ra. Wo naxa a fala, ‹Wo
ɲan bara gɛ Sɛba nun Salamuna suxude?
A lanma muxu xa taami so i xa sɔɔrie yi
ra munfe ra?›»
16 Na kui a naxa taa kuntigie suxu, a e
bɔnbɔ gbengberen yire tunbee ra.
17 A naxa Peniyeli tɛtɛ fan nabira, a fa
mɛnnikae faxa.
18 Gedeyon naxa Sɛba nun Salamuna
maxɔrin, «Wo mixi naxee faxa Taboro, e
nu na di?» E naxa a yaabi, «E nu nɛ alɔ i
tan. E birin nu luxi alɔ mangɛdie.»
19 Gedeyon naxa a fala e bɛ, «N taarae
nan nu na e ra, n nga xa die. N bara n
kali Alatala ɲiɲɛ ra, xa wo mu e faxa nu,
n fan mu wo faxama nu.»
20 A naxa a fala Yeteri bɛ, a xa di
singe, «E faxa!» Kɔnɔ Yeteri mu a xa
santidɛgɛma ba a tɛɛ i, barima fonike nan
nu a ra, a gaaxuxi.
21 Sɛba nun Salamuna naxa a fala
Gedeyon bɛ, «Xa xɛmɛ nan i ra, i tan yɛtɛ
yati xa muxu faxa.» Gedeyon naxa keli
keren na, a e faxa. A naxa kɔnmagoree
ba e xa ɲɔxɔmɛe kɔn ma.
22 Isirayila xɛmɛe naxa a fala Gedeyon
bɛ, «I xa findi muxu xa mangɛ ra, na
dangi xanbi i xa di, nun na xa di. I bara
muxu ratanga Madiyankae ma.»
23 Gedeyon naxa a fala e bɛ, «N tan nun
n ma di, muxu mu findima wo xa mangɛ
ra. Alatala nan na wo xa mangɛ ra.»
24 Gedeyon man naxa wɔyɛn e bɛ. A
naxɛ, «Xa wo bara tin, a xɔli n ma
kankan xa xurundɛ keren so n yi ra,
wo naxan sɔtɔxi wo wasaso see ra gere
kui.» Xurundɛ xɛɛma daaxi nu soxi
Madiyankae bɛlɛxɛee ra, barima e kelixi
Sumayila bɔnsɔɛ nɛ.
25 E naxa a fala, «Muxu bara tin na ra.»
E fa dugi itala, e birin fa e xa xurundɛ

keren keren sa dugi kui e naxan sɔtɔ wasaso see ra.
26 Gedeyon xɛɛma naxan maxɔrin, a binyɛ naxa siga han kilo mɔxɔɲɛn, bafe xunmasee ra, tuli rasoe, donma gbeeli Madiyan mangɛ daaxi, a nun ɲɔxɔmɛ kɔnmagore.
27 Gedeyon naxa sɛrɛxɛdubɛ kuntigi donma yailan na xɛɛma ra, a a ti Ofara, a xa taa kui. A raŋɔnyi, na naxa findi gantanyi ra Gedeyon nun a xa denbaya bɛ, barima Isirayilakae birin naxa na findi e xa ala ra.
28 Isirayilakae naxa Madiyan lu e xa nɔɛ bun ma, nee mu xunnakeli sɔtɔ sɔnɔn. Bɔxi naxa lu bɔɲɛsa kui ɲɛ tongo naani Gedeyon xa simaya kui.
29 Yowasi xa di Yerubaali naxa gbilen a xɔnyi.
30 Gedeyon naxa di tongo solofere bari, barima ginɛ gbegbe nan nu dɔxɔxi a xɔn.
31 A xa konyi ginɛ naxan nu na Sikemi, na fan naxa di xɛmɛ bari a bɛ. A naxa Abimeleki xili fala a xun.
32 Yowasi xa di, Gedeyon naxa faxa simaya fanyi kui. E naxa a ragata Yowasi xa gaburi yire Ofara, Abiyesa bɔnsɔɛ nu na dɛnnaxɛ.
33 Gedeyon to faxa, Isirayilakae man naxa Alatala bɛŋin, e xa Bali kuyee batu. E naxa Bali Beriti findi e xa ala ra.
34 Isirayilakae naxa nɛɛmu e Marigi Alatala ma, naxan e ratanga e yaxui birin bɛlɛxɛ i, naxee nu e rabilinxi.
35 E mu dugutɛgɛɲa rasiga Yerubaali xa denbaya ma fefe ma, hali a to nu bara fe fanyi gbegbe raba Isirayila bɛ.

9

Abimeleki findife mangɛ ra

1 Yerubaali xa di Abimeleki naxa siga Sikemi a nga xunyie yire. A naxa yi masenyi ti a nga xabilɛ bɛ,
2 «Katarabi Sikemi kuntigie birin ma, ‹Wo wama a xɔn ma Yerubaali xa di tongo solofere birin xa findi wo xa mangɛe ra, ka mixi keren gbansan xa findi wo xa mangɛ ra? Wo xa wo ratu a ma, won findixi wuli keren fasɛ keren nan na.›»
3 A nga xunyie naxa na masenyi birin tagi raba Sikemi kuntigie bɛ. Kuntigie naxa tin birafe Abimeleki fɔxɔ ra, barima e ngaxakerenyi nan nu a ra.
4 E naxa gbeti kilo solomasaxan fi a ma, kelife Bali Beriti xa salide kui. Abimeleki naxa kɔbiri so xɛmɛ rabɛŋinxie nun kalabantee yi ra, alako e xa bira a fɔxɔ ra.
5 A naxa siga a baba xɔnyi Ofara, a a xunyae birin faxa. Yerubaali xa di tongo solofere birin naxa faxa fanye keren fari, fo Yotami, Yerubaali xa di dɔnxɔɛ, naxan nu bara a nɔxun e ma.
6 Sikemi kuntigie nun Beti Milo ɲama birin naxa e malan Sikemi, gɛmɛ belebele nun wuri tofanyi tixi dɛnnaxɛ. E naxa Abimeleki findi mangɛ ra mɛnni.
7 Yotami to na fe mɛ, a naxa siga a sa ti Garisimi geya fari, a fa a fala a xui itexi ra, «Sikemi kuntigie, xa wo wama nɛ Ala xa a tuli mati wo ra, wo xa wo tuli mati n tan na.
8 Lɔxɔɛ nde, wuri bilie naxa a natɛ e xa mangɛ keren sugandi. E naxa a fala oliwi bili bɛ, ‹Findi muxu xa mangɛ ra.›
9 Kɔnɔ oliwi bili naxa e yaabi, ‹N tan mu gbilenma n ture raminife fɔxɔ ra, ture naxan findima binya se ra Ala nun mixie bɛ, alako n xa nu sa n iyan wuri bilie xun.›»
10 «Wuri bilie naxa a fala xɔrɛ bili bɛ, ‹I tan xa fa be, i xa findi muxu xa mangɛ ra.›
11 Kɔnɔ xɔrɛ bili naxa a fala e bɛ, ‹N tan mu gbilenma n bogi ɲɔxunmɛ fanyi raminife fɔxɔ ra, alako kansan n xa nu sa n iyan wuri bilie xun.›»
12 «Wuri bilie naxa a fala wɛni bili bɛ, ‹I tan xa fa be, i xa findi muxu xa mangɛ ra.›
13 Kɔnɔ wɛni bili naxa e yaabi, ‹N tan mu gbilenma n ma wɛni raminife fɔxɔ ra naxan Ala nun mixie rasɛɛwama, alako kansan n xa nu sa n iyan wuri bilie xun.›»
14 «Na kui wuri bilie naxa a fala tunbe kunsi bɛ, ‹I tan xa fa be, i xa findi muxu xa mangɛ ra.›
15 Tunbe kunsi naxa wuri bilie yaabi, ‹Xa wo waxi ɲanige fanyi nan nabafe n bɛ alako n xa findi wo xa mangɛ ra, wo fa be, wo xa fa lu n niini bun ma. Xa na mu a ra, tɛ minima nɛ tunbe kunsi kui, a Liban wuri bili fanyi birin gan.›»
16 Yotami man naxa a masen e bɛ, «Yakɔsi, wo tan Abimeleki findife mangɛ

ra, wo a rabaxi tinxinyi nan ma? Wo fe fanyi nan nabaxi Yerubaali nun a xa denbaya ra na ki? Wo a xa fe fanyi sare ragbilenxi a ma na ki nɛ?
17 N baba gere soxi nɛ wo tan bɛ, a a nii fi gere ma, a wo ratanga Madiyankae bɛlɛxɛ i.
18 Kɔnɔ wo tan, wo bara keli n baba xa denbaya xili ma to lɔxɔɛ, wo bara a xa di xɛmɛ mixi tongo solofere faxa fanye keren fari, wo fa Abimeleki findi mangɛ ra kuntigie xun ma Sikemi. Wo bara Gedeyon xa konyi ginɛ xa di findi wo xa mangɛ ra, barima wo ngaxakerenyi lanxi a tan nan ma.
19 Xa na birin kelixi ɲanige fanyi nun tinxinyi nan ma Yerubaali nun a xa denbaya mabiri, awa wo tan nun Abimeleki xa rafan wo boore ma.
20 Xa na mu a ra, tɛ xa mini Abimeleki, a xa Sikemi kuntigie nun Beti Milo mixie gan. Tɛ xa mini e fan ma, a xa Abimeleki gan!»
21 Yotami naxa keli naa, a sa a nɔxun Beeri, dɛnnaxɛ makuya a taara Abimeleki ra.
22 Abimeleki naxa Isirayila yamari ɲɛ saxan bun ma.
23 Na tɛmui, Ala naxa xaxili kobi raso Abimeleki nun Sikemi kuntigie tagi. Sikemi kuntigie fa Abimeleki yanfa.
24 Na kui e birin xa e xa fe ɲaaxi sare sɔtɔ. Abimeleki nu bara a ngaxakerenyie faxa, Yerubaali xa di tongo solofere. Sikemikae nu bara Abimeleki mali na faxɛ tife ra.
25 Sikemi kuntigie naxa mixie ti yanfanteya ra Abimeleki xili ma geyae xun tagi, e nu mixie fɛtɛnkɛn naxee nu dangima kira ra e yire. Abimeleki naxa na fe mɛ.
26 Lɔxɔɛ nde Ebedi xa di Gaali nun a xunyae naxa fa Sikemi. Taa kuntigie naxa lanlanteya sa a ma.
27 E birin naxa siga wɛni bilie yire, e xa wɛni bogi ba. E naxa na bogie bundu, e fa xulunyi ti. E naxa so e xa ala batude kui, e naxa e dɛge, e e min, e fa Abimeleki danka.
28 Ebedi xa di Gaali naxa a fala e bɛ, «Won tan Sikemikae luxi Abimeleki xa nɔɛ bun ma munfe ra? Yerubaali xa di xa mu lanxi a ma? Abimeleki mu Sebulu xa findixi taa gomina ra? A lanma wo xa lu Hamori xa mixie tan xa yaamari bun ma, barima Hamori nan Sikemi benba ra. Won luxi Abimeleki xa mangɛya bun ma munfe ra?
29 Xa Sikemikae fa bira n tan fɔxɔ ra nu, n Abimeleki kerima nɛ keren na.» Na masenyi dangi xanbi, Gaali naxa a fala Abimeleki bɛ, «I xa sɔɔrie ramini, won xa gere.»
30 Sebulu, taa gomina to Ebedi xa di Gaali xa masenyi mɛ, a bɔɲɛ naxa te.
31 A naxa xɛɛrae xɛɛ gundoɲɔxɔɲa ra Abimeleki xɔn, e xa a fala a bɛ, «Ebedi xa di Gaali nun a xunyae bara fa Sikemi, e na taa mixie bɔɲɛ ratefe i xili ma.
32 Keli, i xa fa to kɔɛ ra, i tan nun ɲama naxan birin biraxi i fɔxɔ ra, wo xa taa mɛlɛn.
33 Subaxɛ, i xa keli, i fa taa suxu. Gaali nun a xa mixie na ti wo ya ra, wo xa wo sɛnbɛ masen e bɛ.»
34 Abimeleki nun a xa sɔɔri xundɛ naani naxa keli kɔɛ ra, e sa Sikemi mɛlɛn.
35 Ebedi xa di Gaali to keli gɛɛsɛgɛ, a sa ti taa sode dɛ ra, Abimeleki nun a xa sɔɔrie naxa mini kɛnɛ ma.
36 Gaali to sɔɔrie to, a naxa a fala Sebulu bɛ, «Ɲama nde nan na gorofe geya fari yi ki.» Sebulu naxa a yaabi, «I geya niini nan findixi mixie ra na ki.»
37 Gaali man naxa a fala, «Ɲama yati nan na gorofe taa kui yi ki. Ɲama gbɛtɛ fan na fafe sematoe xa wuri bili kira xɔn.»
38 Sebulu naxa a yaabi, «I xa wɔyɛn xungbe na minden, i tan naxan nu a falama, ‹Sikemi luxi Abimeleki xa yaamari bun ma munfe ra?› I mu nu yi mixie konbi xɛ? Siga, i sa e gere.»
39 Gaali naxa ti Sikemi kuntigie ya ra, e naxa Abimeleki gere.
40 Mixi gbegbe naxa faxa taa sode dɛ ra. Abimeleki naxa Gaali keri
41 han Aruma. Sebulu naxa Gaali ngaxakerenyie keri Sikemi kui, hali keren, a mu lu naa.
42 Na kuye iba, ɲama naxa siga daaxa. Abimeleki to na fe kolon,
43 a naxa sɔɔrie tongo, a e itaxun xundɛ saxan na. E naxa e nɔxun daaxa han ɲama birin naxa mini, e fa keli e xili ma, e e bɔnbɔ.

44 Abimeleki xa xundɛ naxa sa ti taa
sode dɛ ra. Boore xundɛ firinyi naxa sin
na mixie ma, naxee nu na daaxa, e naxa
e birin sɔntɔ.
45 Abimeleki naxa gere so na taa ma
yanyi birin, han a naxa nɔ a ra, a
mɛnnikae birin faxa. A man naxa na taa
rabira, a fɔxɛ sa na ma.
46 Sikemikae naxee luxi, e to na fe mɛ,
e naxa so Eli Beriti kuye xa salide kui.
47 E naxa sa a fala Abimeleki bɛ, a
Sikemi taa kuntigie bara malan salide kui.
48 Na kui Abimeleki naxa te Salamon
geya fari nun ɲama naxan nu biraxi a
fɔxɔ ra. Abimeleki naxa beera suxu a
bɛlɛxɛ. A naxa wuri salonyi nde sɛgɛ, a
a sa a kɔn ma. Na xanbi, a naxa a fala
ɲama bɛ naxan nu biraxi a fɔxɔ ra, «Wo
bara a to n naxan nabaxi? Wo fan xa na
mɔɔli raba mafuren mafuren.»
49 Ɲama birin naxa wuri salonyi keren
keren sɛgɛ, e fa bira Abimeleki fɔxɔ ra. E
naxa na wurie ti na salide sode dɛ ra, e
fa tɛ so, e mixi birin gan. Sikemika wulu
keren, ginɛe nun xɛmɛe, naxa sɔntɔ na ki.
50 Na dangi xanbi, Abimeleki naxa siga
Tebeti, a xa mɛnnikae gere. A to yonkinde
yailan mɛnni, a naxa nɔ Tebeti ra.
51 Makantade itexi nde nu na taa tagi,
xɛmɛe nun ginɛe naxa sa e nɔxun mɛnni,
a nun taa kuntigie. E naxa na balan e xun
ma, e tixi na fari.
52 Abimeleki to mɛnni li, a naxa makɔrɛ
a naadɛ ra alako a xa tɛ sa na ma.
53 Na nan lan ginɛ nde naxa mɛngi
din se gɛmɛ daaxi sin Abimeleki xunyi, a
xunyi naxa bɔɔ.
54 Abimeleki naxa a fala a xa fonike bɛ,
naxan nu a xa geresose xaninma, a naxɛ,
«I xa santidɛgɛma ba a tɛɛ i, i xa n naɲɔn,
alako mixi naxa a fala ginɛ nan n faxaxi.»
Na kui na fonike naxa a sɔxɔ santidɛgɛma
ra, a a faxa.
55 Isirayila xɛmɛe to a to Abimeleki bara
faxa, e birin naxa gbilen e xɔnyi.
56 Na kui Ala Abimeleki xa wali kobi
ragbilen nɛ a ma, a naxan naba a baba
ra, a xunya tongo solofere faxafe ra.
57 Ala na tɔɔrɛ birin nagbilen nɛ
Sikemikae ma e xa kobiɲa sare ra.
Yerubaali xa di xɛmɛ Yotami xa dankɛ
naxa e birin nayarabi.

10

Isirayila kiitisa Tola

1 Abimeleki to faxa, Puwa xa di Tola,
Dodo xa mamadi, naxan fatanxi Isakari
bɔnsɔɛ ra, a naxa keli a xa Isirayila
ratanga. A nu sabatixi Samiri nɛ, Efirami
geyae fari.
2 A naxa findi kiitisa ra Isirayila ɲɛ
mɔxɔɲɛn nun saxan. Na xanbi a naxa
faxa, e sa a ragata Samiri.

Isirayila kiitisa Yayiri

3 Tola to dangi, Yayiri Galadika naxa
keli, a findi Isirayila kiitisa ra ɲɛ mɔxɔɲɛn
nun firin.
4 Di tongo saxan nan nu na a bɛ. E
nu ɲɛrɛma sofale tongo saxan nan fari, e
nu taa tongo saxan yamarima Galadi bɔxi
ma. Han to na taae xili falama Yayiri xa
taae.
5 Yayiri naxa faxa, e sa a ragata Kamon.

Isirayila kiitisa Yefite

6 Isirayilakae man naxa fee raba naxan
mu rafan Alatala ma. E naxa Bali nun
Asitarate kuye batu, Aramikae xa alae,
Sidɔnkae xa alae, Mowabakae xa alae,
Amonikae xa alae, a nun Filisitakae xa
alae. E naxa Alatala finsiriwali, e tondi
tuubide a bɛ.
7 Alatala bɔɲɛ naxa te Isirayila xili ma,
a fa e sa Filisitakae nun Amonikae sagoe.
8 E naxa Isirayilakae tɔɔrɔ, e e
ɲaxankata na ɲɛ bun ma. E man naxa
Isirayilakae ɲaxankata naxee fan nu
sabatixi Yurudɛn naakiri ma, Amonikae
xa bɔxi ma, ɲɛ fu nun solomasaxan bun
ma.
9 Amonikae naxa dangi Yurudɛn na,
alako e xa sa Yudaya, Bunyamin, nun
Efirami fan gere. Isirayila bɔɲɛ tɔɔrɔ nɛ
ki fanyi na waxati.
10 Isirayilakae naxa Alatala xili e xui
itexi ra, e nu fa a fala, «Muxu bara yunubi
raba i ra, barima muxu bara gbilen muxu
Marigi Ala fɔxɔ ra, muxu man bara Bali
kuyee batu.»
11 Alatala naxa a masen Isirayilakae bɛ,
«Misirakae, Amorikae, Amonikae, Filisi-
takae,
12 Sidɔnkae, Amalɛkikae, nun May-
onkae to wo tɔɔrɔ, wo naxa n xili wo xui
itexi ra. Na tɛmui, n mu wo ba xɛ e sagoe?

13 Kɔnɔ wo tan bara n finisiriwali, wo
fa ala gbɛtɛe batu. Na nan a toxi n mu
wo ratangama sɔnɔn.
14 Wo sa sɔnxɔ wo xa alae ra, wo naxee
sugandixi. E xa wo ratanga wo xa tɔɔrɛe
ma.»
15 Isirayilakae naxa a masen Alatala bɛ,
«Muxu bara yunubi raba. I xa i waxɔnfe
raba muxu ra, kɔnɔ yandi i xa muxu
rakisi to.»
16 Na tɛmui e naxa gbilen si gbɛtɛe xa
alae fɔxɔ ra, e fa Alatala batu. Alatala nu
bara kinikini e ma e xa tɔɔrɛ kui.
17 Amonikae naxa e malan, e sa kuru
Galadi. Isirayilakae fan naxa e malan, e
sa kuru Misipa.
18 Galadi ɲama nun mangɛe nu fa a
fala e boore bɛ, «Xɛmɛ mundun fama yi
gere fɔlɔde Amonikae ma? Na kanyi nan
findima Galadikae xa mangɛ ra.»

11

Isirayila kiitisa Yefite

1 Yefite Galadika, gereso hagigɛ nan nu
na a ra. Langoe ginɛ nde nun Galadi nan
ma di nu a ra.
2 Galadi xa ginɛ naxa die bari a bɛ. Na
ginɛ xa die naxa mɔ, e fa Yefite keri, e
a fala a bɛ, «I mu fama muxu baba kɛ
sɔtɔde, barima ginɛ gbɛtɛ nan ma di lanxi
i ma.»
3 Yefite naxa keli, a makuya a taarae ra,
a sa sabati Tobo bɔxi ma. Mɛnni xɛmɛ
rabɛɲinxie naxa lu a fɛ ma, e xa bira a
fɔxɔ ra.
4 Na dangi xanbi, Amonikae to Isirayi-
lakae gere,
5 Galadi forie naxa siga Yefite fende
Tobo bɔxi ma.
6 E naxa a fala Yefite bɛ, «Won xɛɛ, i xa
findi muxu xa yarerati ra alako won xa
Amonikae gere.»
7 Yefite naxa Galadi forie yaabi, «Wo mu
n xɔnxi xɛ? Wo mu n keri n baba xa banxi
kui? Munfe ra wo n fenma yakɔsi wo xa
tɔɔrɛ kui?»
8 Galadi forie naxa a fala Yefite bɛ, «Na
fe yati nan a xɛɛxi muxu faxi i yire yakɔsi,
alako won birin xa siga, i xa Amonikae
gere, i man xa findi Galadikae birin xa
mangɛ ra.»
9 Yefite naxa Galadi forie yaabi, «Xa wo
n nagbilen alako n xa Amonikae gere, xa
a sa a li Alatala naxa e sa n sagoe, n tan
yati nan findima wo xa mangɛ ra.»
10 Galadi forie naxa a fala Yefite bɛ,
«Alatala bara findi won seede ra, muxu
fama i xa wɔyɛnyi rakamalide.»
11 Yefite nun Galadi forie naxa siga,
ɲama naxa a findi e xa mangɛ nun e xa
sɔɔrie yarerati ra. Yefite naxa gbilen a xa
masenyi birin ma Alatala ya i Misipa.
12 Yefite naxa xɛɛrae xɛɛ Amonikae xa
mangɛ xɔn, e xa a fala a bɛ, «Munfe ra i
faxi n gerede n ma bɔxi ma?»
13 Amonikae xa mangɛ naxa Yefite xa
xɛɛrae yaabi, «Isirayilakae to keli Misira,
e naxa n ma bɔxi birin tongo fɔlɔfe
Arinon xure ma, sa dɔxɔ Yaboko xure ra,
han Yurudɛn xure. I xa na ragbilen n ma
lanyi kui.»
14 Yefite man naxa xɛɛrae xɛɛ Amonikae
xa mangɛ xɔn.
15 E xa a fala a bɛ, «Yefite wɔyɛn xui
nan yi ki. Isirayilakae mu Mowaba bɔxi
nun Amoni bɔxi yo tongoxi.
16 Isirayila ɲama to keli Misira bɔxi
ma, e naxa e ɲɛrɛ gbengberenyi ma han
Xulunyumi Baa, e fa so Kadesi.
17 Na tɛmui Isirayila naxa xɛɛrae xɛɛ
Edon mangɛ xɔn, e xa a fala a bɛ, ‹A lu
muxu xa dangi i xa bɔxi ma.› Kɔnɔ Edon
mangɛ mu tin na ra fefe ma. E naxa
xɛɛrae xɛɛ Mowaba mangɛ fan xɔn. A
naxa tondi, Isirayilakae fa lu Kadesi.»
18 «Na dangi xanbi, e naxa Edon bɔxi
nun Mowaba bɔxi mabilin gbengberenyi
ma. E e ɲɛrɛ Mowaba bɔxi sogetede biri,
han e Arinon xure igiri. Na kui e mu soxi
Mowaba bɔxi ma, barima Arinon findixi
Mowaba xa naaninyi nan na.
19 Na tɛmui Isirayilakae naxa xɛɛrae
xɛɛ Sixɔn xɔn, Amorikae xa mangɛ naxan
nu na Xɛsibɔn. Isirayilakae naxa a fala
a bɛ, ‹A lu muxu xa mini i xa bɔxi ra,
muxu xa siga muxu xa bɔxi ma Ala naxan
sugandixi muxu bɛ.›
20 Kɔnɔ Sixɔn mu tin Isirayilakae xa
mini a xa bɔxi ra. A naxa a xa ɲama birin
malan, e naxa kuru Yahasi, e Isirayila
gere.
21 Isirayila Marigi Alatala naxa Sixɔn
nun a xa ɲama sa Isirayila sagoe. Isiray-

ilakae naxa nɔ e ra, e fa sabati Amorikae
xa bɔxi birin ma,
22 fɔlɔfe Arinon xure ma, sa dɔxɔ
Yaboko xure ra, fɔlɔfe gbengberenyi ma,
sa dɔxɔ Yurudɛn na.»
23 «Isirayila Marigi Alatala bara Amor-
ikae xa bɔxi fi muxu ma, i tan wama na
bɔxi bafe muxu yi munfe ra?
24 I xa ala Kemosi, a bɔxi naxan soxi i
yi ra, i mu i wasasoma nɛ? Muxu fan,
muxu Marigi Alatala bɔxi naxan birin
soxi muxu yi ra, muxu na suxuma nɛ.
25 I ɲɔxɔ a ma i sɛnbɛ dangixi nɛ Balaki
ra, Siporo xa di, Mowaba mangɛ? Na tan
mu tin Isirayila gerede fefe ma.
26 Ɲɛ kɛmɛ saxan nan yi ki, Isirayila
sabatixi Xɛsibɔn nun a rabilinyie, Arow-
eri nun a rabilinyie, a nun taa birin naxee
na Arinon xure dɛ ra. Munfe ra wo mu e
rasuxu na waxati bun ma?
27 N tan mu haakɛ yo rabaxi i ra. I tan
nan fe ɲaaxi rabafe n na, gere tife n bɛ.
Alatala, kiitisa xungbe, a xa Isirayilakae
nun Amonikae makiiti to lɔxɔɛ.»
28 Amonikae xa mangɛ mu tin a tuli
matide Yefite xa masenyi ra.
29 Alatala Xaxili naxa goro Yefite ma.
Yefite naxa Galadi nun Manasi igiri. A
naxa dangi Misipa ra Galadi bɔxi ma. A
naxa siga han Amonikae xa bɔxi ma.
30 Yefite naxa laayidi tongo Alatala bɛ, a
a fala a bɛ, «Xa i sa Amonikae birin sa n
sagoe,
31 naxan singe na mini n ma banxi
naadɛ ra fafe n nalande, n nɛ gbilenma
kelife ra Amonikae xa bɔxi ma sɛɛwɛ kui
tɛmui naxɛ, na kanyi bama sɛrɛxɛ gan
daaxi nan na Marigi Alatala bɛ.»
32 Yefite naxa siga Amonikae xa bɔxi ma
e gerede. Alatala naxa e sa a sago.
33 A naxa e bɔnbɔ a xɔrɔxɔɛ ra
fɔlɔ Aroweri ma, sa dɔxɔ Miniti biri
ra, taa mɔxɔɲɛn, han Habila Keramimi.
Amonikae naxa lu yaagi kui Isirayilakae
ya i.

Yefite xa di ginɛ

34 Yefite naxa gbilen Misipa. A to a
xɔnyi li, a xa di ginɛ naxa mini a ralande.
A nu fare boronma maxasee xui ra. A xa
di kerenyi nan nu a ra, di xɛmɛ mu nu na,
di ginɛ gbɛtɛ fan mu nu na a bɛ.
35 A fɛfɛ a xa di ginɛ to, a naxa a
xa donmae ibɔɔ, a a fala, «N ma di
ginɛ, i bara n naso tɔɔrɛ xungbe kui, i
bara a niya n xa sunnun a ɲaaxi ra. N
bara laayidi tongo Alatala bɛ, n mu nɔma
gbilende na ma sɔnɔn.»
36 A xa di ginɛ naxa a fala a bɛ, «N baba,
i laayidi naxan tongo Alatala bɛ, i xa na
rakamali. I naxan fala Alatala bɛ, i xa na
raba n na, barima Alatala bara i gbeɲɔxɔ
i yaxui Amonikae ma.»
37 A man naxa a fala a baba bɛ, «I xa fe
keren naba n bɛ. I xa mamɛ ti kike firin
alako n xa siga geyae fari, a nun n booree,
muxu xa wa ti barima n mu fama dɔxɔde
xɛmɛ xɔn.»
38 A baba naxa a yaabi, «Siga.» A naxa
a xa di ginɛ mamɛ kike firin. A nun
a booree naxa siga wa tide geyae fari,
barima a mu fama dɔxɔde xɛmɛ xɔn.
39 Na kike firinyie raɲɔnyi, a naxa
gbilen a baba yire. A baba naxa a xa
laayidi tongoxi rakamali. A xa di mu
nu xɛmɛ fe kolonxi. Na nan a toxi
Isirayilakae naxa yi naamunyi ramini:
40 Ɲɛ birin Isirayila ginɛdimɛdie Yefite
Galadika xa di ginɛ xa kinikini rabama nɛ
xi naani, alako e xa ratu a xa fe ma.

12

Efiramikae nun Galadikae xa gere

1 Efirami xɛmɛe naxa e malan, e Yu-
rudɛn igiri. E to Sefon li, e naxa a fala
Yefite bɛ, «Munfe ra i sigaxi Amonikae
gerede, i mu muxu xili alako won birin xa
siga? Muxu fama tɛ nan sade i xa banxi
ma, wo birin xa gan.»
2 Yefite naxa e yaabi, «N tan nun n ma
ɲama, nu na lantareya belebele nan kui yi
ki, muxu nun Amonikae ra. N wo maxili
tɛmui naxɛ, wo mu tin fade n bade e
sagoe.
3 N to a to wo mu fafe n natangade, n
naxa te Amonikae gerede, hali na to findi
fe xɔrɔxɔɛ ra n bɛ. Alatala naxa e sa n
sago. Wo faxi n gerede munfe ra?»
4 Yefite naxa Galadi xɛmɛe birin malan,
e xa Efiramikae gere. Galadi xɛmɛe naxa
Efiramikae bɔnbɔ, barima e nu bara a
fala, «Wo tan Galadikae, wo wo gixi nɛ
kelife Efirami, wo siga Manasi bɔxi ma.»

5 Na gere dangi xanbi, Galadikae naxa
ti Yurudɛn xure igiride ra gbilenfe ra
Efirami bɔxi ma. Efiramika nde na wa
gbilenfe a xɔnyi kelife gere yire, fo a xa a
fala na Galadikae bɛ, «N wama Yurudɛn
igirife.» Galadikae na kanyi maxɔrinma
nɛ, «Efiramika nan na i ra?» A na e yaabi,
«Ade,»
6 Galadikae man a falama a bɛ, «Awa,
a fala ba ‹Xiboleti›.» Efiramikae to mu
fata na falade, e tan nu a falama nɛ,
«Kiboleti.» Na kui Galadikae a kolonma
na kanyi findixi Efiramika nan na naxan
wama a gife. E a kɔn naxabama keren na
mɛnni Yurudɛn xure igiride ra. Efiramika
mixi wulu tongo naani nun firin sɔntɔ na
ki nɛ.
7 Yefite Galadika naxa findi Isirayila
kiitisa ra ɲɛ senni bun ma. A to faxa, a
naxa ragata Galadi taae tagi.

Isirayila kiitisa Ibisan

8 Yefite dangi xanbi, Ibisan Bɛtɛlɛɛmuka
naxa findi kiitisa ra Isirayila.
9 A naxa di xɛmɛ tongo saxan nun di
ginɛ tongo saxan bari. A naxa a xa di
ginɛe fi bɔnsɔɛ gbɛtɛ xɛmɛe ma. A man
naxa ginɛ tongo saxan fan fen bɔnsɔɛ
gbɛtɛe ra a xa di xɛmɛe bɛ. A naxa findi
Isirayila kiitisa ra ɲɛ solofere bun ma.
10 Ibisan to faxa, a naxa ragata
Bɛtɛlɛɛmu.

Isirayila kiitisa Elon

11 Ibisan dangi xanbi, Elon Sabulonka
naxa findi kiitisa ra Isirayila bɔxi ma ɲɛ
fu bun ma.
12 A to faxa, a naxa ragata Ayalon,
Sabulon bɔxi ma.

Isirayila kiitisa Abadon

13 Ibisan dangi xanbi, Hileli xa di
Abadon Piratonka naxa findi kiitisa ra
Isirayila.
14 A naxa di tongo naani nun ma-
madi tongo saxan sɔtɔ, e te sofale tongo
solofere fari. A naxa findi Isirayila kiitisa
ra ɲɛ solomasaxan bun ma.
15 Hileli xa di Abadon Piratonka to faxa,
a naxa ragata Piraton Efirami bɔxi ma,
Amalɛkikae xa geya fari.

13

Samison barife

1 Isirayilakae man naxa fe ɲaaxi raba
Alatala ya i. Na nan a toxi Alatala naxa
e lu Filisitakae sagoe ɲɛ tongo naani bun
ma.
2 Dana bɔnsɔɛ mixi nde nu na Soraha
naxan xili Manowa. Dibaritare nan nu a
xa ginɛ ra.
3 Alatala xa malekɛ naxa mini na ginɛ
ma, a fa a fala a bɛ, «Hali dibaritare to i
ra, i fama tɛgɛde, i fa di xɛmɛ bari.
4 I naxa sese min naxan nɔma i siiside.
I naxa sese don naxan mu sɛniyɛnxi,
5 barima i fama tɛgɛde, i di xɛmɛ bari. I
naxa a xunyi bi, barima yi di fixi Ala nan
ma beenu a xa bari. Na kui a xili ‹Ala
xa Nasari.› A tan nan Isirayilakae rakisi
fɔlɔma Filisitakae ma.»
6 Na ginɛ naxa siga, a sa a fala a xa mɔri
bɛ, «Ala xa mixi nde bara fa n yire, a luxi
n bɛ alɔ Ala xa malekɛ. A magaaxu. N
mu a maxɔrin a kelixi dɛnnaxɛ, a fan mu
a xili fala n bɛ.
7 A naxa a masen n bɛ, ‹I fama tɛgɛde,
i fa di xɛmɛ bari. I naxa sese min naxan
nɔma i siiside. I naxa sese don naxan mu
sɛniyɛnxi, barima yi di fixi Ala nan ma
beenu a xa bari, han a laaxirama tɛmui
naxɛ. Ala xa Nasari na a ra.›»
8 Manowa naxa Alatala maxandi yi ki,
«N Marigi, i man xa i xa mixi xɛɛ muxu
xɔn ma alako a xa muxu xaran na di xuru
ki ra.»
9 Ala naxa Manowa xa dubɛ suxu, a
man naxa a xa malekɛ xɛɛ a xa ginɛ xɔn
ma. Manowa xa ginɛ nu dɔxɔxi xɛ ma a
xa mɔri mu nu na naa.
10 A to a to, a naxa a gi keren na, a sa a
fala a xa mɔri bɛ, «Xɛmɛ naxan fa n yire,
a man bara fa.»
11 Manowa naxa keli, a bira a xa ginɛ
fɔxɔ ra. A to na xɛmɛ li, a naxa a maxɔrin,
«I tan nan wɔyɛn n ma ginɛ ra?» A naxa
a yaabi, «Iyo.»
12 Manowa man naxa a maxɔrin, «I xa
masenyi na kamali tɛmui naxɛ, a lanma
muxu xa na di xuru di?»
13 Alatala xa malekɛ naxa a yaabi, «I xa
ginɛ xa a raba alɔ n a fala a bɛ ki naxɛ.
14 A naxa wɛni sansi bogi yo don, a naxa
wɛni nun a maniyɛ min, a naxa donse

sɛniyɛntare don. A xa na birin naba alɔ n
a fala a bɛ ki naxɛ.»
15 Manowa naxa a fala Alatala xa
malekɛ bɛ, «I xa lu be sinden, muxu xa
si ɲin i bɛ.»
16 Alatala xa malekɛ naxa a yaabi, «Hali
n lu be, n mu i xa donse donma, kɔnɔ xa i
wama sɛrɛxɛ gan daaxi tan bafe Alatala
bɛ, na fan.» Manowa mu nu a kolon
Alatala xa malekɛ nan a ra.
17 Manowa naxa a maxɔrin, «I xili
di? Muxu xa na kolon alako muxu xa
i matɔxɔ i xa masenyi kamalima tɛmui
naxɛ.»
18 Alatala xa malekɛ naxa a maxɔrin, «I
wama n xili kolonfe munfe ra? Gundo
nan a ra.»
19 Manowa naxa na si nun farin nde ba
sɛrɛxɛ gan daaxi ra fanye nde fari Alatala
bɛ. Na tɛmui kaabanako nde naxa raba e
ya xɔri.
20 Na tɛ nu na tefe koore ma tɛmui naxɛ,
Alatala xa malekɛ fan naxa te koore ma
na tɛ kui. Manowa nun a xa ginɛ to na to,
e naxa e felen bɔxi ma.
21 Alatala xa malekɛ to siga, Manowa
nun a xa ginɛ mu nu a to sɔnɔn. E naxa a
kolon Alatala xa malekɛ yati yati nan nu
a ra.
22 Manowa naxa a fala a xa ginɛ bɛ,
«Won fama faxade ya barima won bara
Ala yati yati to.»
23 A xa ginɛ naxa a yaabi, «Xa Alatala
wama won faxafe nu, a mu won ma
sɛrɛxɛ gan daaxi suxuma nu, a mu na
kaabanako masenma won bɛ nu.»
24 Na dangi xanbi, Manowa xa ginɛ
naxa di bari. E naxa a xili fala Samison.
A naxa mɔ Alatala xa barakɛ kui.
25 Alatala Xaxili naxa goro Samison ma
a singe ra Maxane Dana, taa naxan na
Soraha nun Esetayoli tagi.

14

Samison xa ginɛ Filisitaka

1 Lɔxɔɛ nde Samison naxa siga Timina.
Mɛnni a naxa sungbutunyi Filisitaka nde
to.
2 A to gbilen a baba xɔnyi, a naxa a fala
a baba nun a nga bɛ, «N bara Filisitaka
sungbutunyi nde to Timina. Wo xa na fen
n bɛ a xa findi n ma ginɛ ra.»
3 A baba nun a nga naxa a fala a bɛ,
«Munfe ra i mu ginɛ fen i ngaxakerenyie
ya ma, xa na mu a ra won bɔnsɔɛ ya ma?
Na mu fisa Filisitaka nde bɛ, na ɲama
sunnatare?» Samison naxa a baba yaabi,
«Na fen n bɛ. A tan nan nafan n ma.»
4 A baba nun a nga mu nu a kolon na
birin kelixi Alatala nan ma. A nu na gere
fenfe Filisitakae ra, barima na waxati e
nu na Isirayilakae yamarife.
5 Samison nun a baba nun a nga naxa
goro Timina. E to wɛni bilie yire li, yɛtɛ
nde naxa mini Samison ma, a xa a faxa.
6 Alatala Xaxili naxa goro a ma alako a
xa nɔ yɛtɛ ibɔɔde a bɛlɛxɛ ra alɔ si yɔrɛ,
hali geresose yo to mu nu na a yi ra. A
mu na fe fala a baba nun a nga bɛ.
7 E naxa siga wɔyɛnde na sungbutunyi
ra, naxan bara rafan Samison ma ki fanyi.
8 Na biyaasi dangi xanbi, Samison naxa
gbilen Timina na sungbutunyi yire, a xa a
findi a xa ginɛ ra. Beenun a xa a li, a naxa
mini kira ra, alako a xa na yɛtɛ binbinyi
mato. A naxa kumi tɛɛ li naa, e ture na
yɛtɛ xɔrie longori ra.
9 A naxa nde tongo a bɛlɛxɛ ra, a xa a
kɔn kira xɔn ma. A to gbilen a bari mixie
yire, a naxa nde fi nee fan ma. E naxa a
kɔn, kɔnɔ Samison mu a fala e bɛ na kumi
kelixi dɛnnaxɛ.
10 Samison baba fan naxa goro na sung-
butunyi xɔnyi. Na tɛmui Samison naxa
xulunyi ti naa, alɔ sɛgɛtalae darixi a ra ki
naxɛ.
11 Na sungbutunyi xa mixie to Samison
to, e naxa mixi tongo saxan xili naxan
luma a sɛɛti ma.
12 Samison naxa a fala e bɛ, «N xa taali
nde sa wo bun ma. Xa wo nɔ na tagi
rabade n bɛ beenu yi xulunyi xi solofere
xa ba a ra, n donma nun dugi tongo saxan
fima wo ma.
13 Kɔnɔ xa wo mu nɔ n ma taali tagi
rabade n bɛ, wo keren keren ma birin
donma nun dugi tofanyi fima n tan nan
ma.» E naxa a fala a bɛ, «Awa yire, i xa
taali fala. Muxu muxu tuli matixi i ra.»
14 Na kui a naxa taali nde fala e bɛ,
«Naxan se donma, a donse raminima.
Se ɲɔxunmɛ kelixi sɛnbɛma nan ma.» E
naxa na taali fen xi saxan bun ma, kɔnɔ
e mu nɔ na kolonde.
15 A xi naani nde, e naxa a fala Samison
xa ginɛ bɛ, «Wɔyɛn i xa mɔri bɛ alako a xa

na taali tagi raba muxu bɛ, xa na mu a ra muxu fama i tan nun i baba xa denbaya gande. A mu lanma wo xa muxu xili be, wo xa fa muxu muɲa.»

16 Samison xa ginɛ naxa wa fɔlɔ a xa mɔri ya i, a a fala a bɛ, «N mu rafan i ma. I bara n xɔn, xa na mu a ra i na taali tagi rabama nɛ n bɛ nu.» A naxa a yaabi, «N mu naxan fala n nga nun n baba bɛ, n na falama i tan nan bɛ?»

17 Na ginɛ naxa wa Samison ya i xi solofere bun ma, na xulunyi tɛmui. Xulunyi lɔxɔɛ dɔnxɔɛ a naxa na taali tagi raba a xa ginɛ bɛ, barima a nu na a tɔɔrɔfe tun. Na tɛmui na ginɛ naxa na taali tagi raba a xa mixie bɛ.

18 Beenun soge dula tɛmui xi solofere nde, taakae naxa Samison xa taali fasari a bɛ yi maxɔrinyi ra, «Munse ɲɔxun kumi bɛ, munse sɛnbɛ gbo yɛtɛ bɛ?» Samison naxa e yaabi, «Xa wo mu n ma ginɛ mafuruku nu, wo mu nɔma n ma taali kui kolonde feo.»

19 Na dangi xanbi, Alatala Xaxili naxa goro Samison ma. A naxa siga Asikalɔn, a xɛmɛ tongo saxan faxa, a e xa donmae nun dugie tongo, a nee fi mixie ma naxee nu bara na taali tagi raba a bɛ. Na tɛmui Samison naxa gbilen a baba xɔnyi, a xɔnɔxi a ɲaaxi ra.

20 Na kui Filisitakae naxa Samison xa ginɛ fi xɛmɛ gbɛtɛ ma, xulunyi binyɛ fixi naxan ma.

15

Samison Filisitakae gerefe

1 Xɛ xaba tɛmui, Samison naxa si xanin a xa ginɛ xɔn. A naxa a fala a bitanyi bɛ, «A xɔli n ma n tan nun n ma ginɛ xa lu yire keren.» A bitanyi mu tin na ra,

2 a fa a fala Samison bɛ, «N ɲɔxɔ a ma i mɛɛxi a ra nɛ, na nan a ra, n bara a fi na xɛmɛ ma i xa xulunyi binyɛ fi naxan ma. I xa a xunya dɔxɔ, na fan a bɛ pon.»

3 Samison naxa a yaabi, «Yi biyaasi, xa n fe ɲaaxi raba wo tan Filisitakae ra, wo tan nan a niyaxi.»

4 A naxa siga, a xulumase kɛmɛ saxan suxu. A naxa nee xuli xiri e boore ra firin firin na, a sɛxɛ maxiri e xulie ra.

5 A naxa sɛxɛ radɛxɛ naxan nu maxirixi e xulie ra, a e rabɛɲin Filisitakae xa xɛe ma. Tɛ naxa xɛe birin gan, sansi naxan nu kotoxi xɛe ma, a nun sansi naxan mu nu xabaxi sinden. Hali oliwi bili naxee nu na mɛnni, e fan gan nɛ.

6 Filisitakae naxa e booree maxɔrin, «Nde yi wali rabaxi?» Mixi ndee naxa e yaabi, «Samison fɔxi nan a ra, barima a bitanyi Timinaka bara a xa ginɛ fi xɛmɛ ma, a tan Samison xa xulunyi binyɛ fi naxan ma.» Na kui Filisitakae naxa siga na ginɛ nun a baba gande.

7 Samison naxa a fala e bɛ, «Xa wo a raba na ki, n fan n gbeɲɔxɔma nɛ wo ma.»

8 A naxa e gere a ɲaaxi ra, a mixi gbegbe faxa. Na xanbi, a naxa siga, a lu fɔnmɛ kui Etami geya mabiri.

9 Filisitakae naxa sɔɔrie xɛɛ Yudaya Lexi mabiri.

10 Yudayakae naxa e maxɔrin, «Wo faxi muxu gerede munfe ra?» E naxa e yaabi, «Muxu faxi Samison nan suxude, muxu xa fe ɲaaxi raba a ra alɔ a a rabaxi muxu ra ki naxɛ.»

11 Yudayakae xɛmɛ wulu saxan naxa siga Samison fɔxɔ ra Etami geya yire. E naxa a fala a bɛ, «I munse rabaxi muxu ra yi ki? I mu a kolon won na Filisitakae xa yaamari nan bun ma?» Samison naxa e yaabi, «N e xa fe ɲaaxi nan tun sare ragbilenxi e ma.»

12 Yudayakae naxa a fala a bɛ, «Muxu faxi be i xiride nɛ, muxu xa i so e yi ra.» Samison naxa a fala e bɛ «Wo xa wo rakali xa wo tan mu fama n faxade.»

13 E naxa a fala a bɛ, «Won bara lan na ma. Muxu mu i faxama. Muxu xa i xiri, muxu xa i so Filisitakae yi ra tun.» E naxa a xiri luuti nɛɛnɛ firin na, e a xanin.

14 E to Lexi li, Filisitakae naxa sɔnxɔɛ rate. Alatala Xaxili naxa goro Samison ma, a na luutie bolon alɔ gɛsɛ ganxi bolonma ki naxɛ.

15 A naxa sofale banganyi xɔri nde tongo bɔxi ma, a Filisitakae mixi wulu keren faxa na ra.

16 Samison naxa a fala, «N bara sofale banganyi xɔri sɔtɔ, sofale keren sofale gbegbe ya ma. N bara xɛmɛ wulu keren faxa sofale banganyi xɔri ra.»

17 A to gɛ na masenyi ra, a naxa na
banganyi xɔri wɔlɛ. Mɛnni xili naxa sa
Ramati Lexi, «Banganyi xɔri geya.»
18 Ye xɔli xɔrɔxɔɛ naxa Samison suxu.
A naxa Alatala maxandi, «I bara a niya n
xa xutu sɔtɔ yi mixie ma. N mali alako n
naxa faxa ye xɔli ma, yi mixi sunnataree
naxa fa n xanin e xɔnyi.»
19 Ala naxa fanye ibɔɔ Lexi mabiri, ye
naxa mini. Samison to ye min, a man
naxa sɛnbɛ sɔtɔ, a bɔɲɛ naxa sa. E naxa
na yire xili fala «Hakore dulonyi.» Han
ya na dulonyi na Lexi mabiri.
20 Samison naxa bu kiiti sa ra Isirayila
ɲɛ mɔxɔɲɛn Filisitakae xa waxati.

16

Samison nun Dalila

1 Lɔxɔɛ nde Samison naxa siga Gasa. A
to langoe nde to naa, a naxa so a xɔnyi.
2 Gasakae naxa a kolon Samison nu na
na. E naxa mɛnni mɛlɛn, alako kuye na
iba e xa a faxa taa sode dɛ ra.
3 Kɔɛ tagi Samison naxa keli, a taa
naadɛ suxu, nun a gbakuxi wure naxee ra
wurie ma, a na birin tala, a a dɔxɔ a tunki
fari. A naxa a xanin geya fari naxan na
Hebiron ya tagi.
4 Na dangi xanbi, Samison naxa ginɛ
nde kolon Soreki gulunba naxan xili
Dalila. Samison naxa na ginɛ xanu.
5 Filisitakae xa mangɛe naxa siga na
ginɛ xɔn, e a fala a bɛ, «I xa a kolon Sami-
son sɛnbɛ kelixi dɛnnaxɛ, alako muxu xa
nɔ a ra. Xa i gɛ na kolonde, muxu a xirima
nɛ, muxu keren keren ma fa kɔbiri kole
wulu keren nun kɔbiri kole kɛmɛ fi i ma.»
6 Na tɛmui Dalila naxa a fala Samison
bɛ, «Yandi, i xa i gundo fala n bɛ, i
sɛnbɛ sɔtɔma ki naxɛ. Mixi nɔma munse
rabade, e xa i xiri, e nɔ i ra?»
7 Samison naxa a yaabi, «Xa e n xirima
luuti nɛɛnɛ ra, naxee mu nu xara sinden,
n sɛnbɛ bama n yi, n luma nɛ alɔ xɛmɛ
booree.»
8 Filisitakae naxa luuti nɛɛnɛ xaratare
solofere xanin Dalila xɔn ma. A naxa
Samison xiri e ra.
9 Filisitakae naxa a xa konkoe mɛlɛn.
Dalila naxa a xui ramini Samison ma,
«Filisitakae bara fa i suxude.» Samison
naxa na luutie bolon keren na, alɔ gɛsɛ
naxan ganxi. Na tɛmui e mu nɔ a sɛnbɛ
gundo kolonde.
10 Dalila naxa a fala Samison bɛ, «I
wama n madaxufe nɛ. I bara wule fala
n bɛ. Yakɔsi, yandi, i xa i gundo fala n bɛ.
E nɔma i xiride munse ra?»
11 Samison naxa a fala a bɛ, «Xa mixi
n xirima luuti nɛɛnɛe ra, sese mu nu xiri
naxee ra, n sɛnbɛ luma alɔ adamadi birin
na ki naxɛ.»
12 Dalila to gɛ a xiride luuti nɛɛnɛe ra,
a naxa gbelegbele, «Samison, Filisitakae
bara fa i suxude!» Filisitakae nu bara
a xa konkoe mɛlɛn. Samison naxa luuti
bolon a xirixi naxan na alɔ gɛsɛ bolonma
ki naxɛ.
13 Dalila naxa a fala Samison bɛ, «Han
to i na n madaxufe, i wule nan tun falafe
n bɛ. A fala n bɛ a lanma i xa xiri se naxan
na.» Samison naxa a yaabi, «N xunsɛxɛ,
naxan dɛnbɛxi solofere ra, xa i na birin
dɛgɛ mabɔɛ dugi ra, wo naxa dugi sɔxɔ se
fan sɔti n xunsɛxɛ kui, a sa sɔrɔn bɔxi, n
sɛnbɛ luma alɔ adamadi birin na ki naxɛ.»
14 Dalila to gɛ dugi sɔxɔ se sode a fanyi
ra, a man naxa gbelegbele, «Samison,
Filisitakae bara fa i suxude!» Samison
naxa xunu, a naxa dugi sɔxɔ se birin tala.
15 Dalila naxa a fala Samison bɛ, «I
naxɛ a marafanyi na won tagi, kɔnɔ n ma
xanunteya mu na i bɛ. A sanya saxan nan
ya i n madaxuma. Han to i tondixi i gundo
falade n bɛ, i sɛnbɛ kelixi dɛnnaxɛ ma.»
16 Lɔxɔɛ birin Dalila nu a tɔɔrɔma yi
wɔyɛnyi mɔɔli ra. A to dɔxɔ a ra,
17 Samison naxa a gundo fala a bɛ, a
naxɛ, «Kafi n bari tɛmui n xunyi mu bixi,
barima e n fixi Ala nan ma, Ala xa Nasari
nan n na. Xa n xunyi bi, n sɛnbɛ luma alɔ
adamadi birin gbe na ki naxɛ.»
18 Dalila to a kolon Samison bara nɔndi
yati yati fala a bɛ, a naxa Filisita mangɛe
xili, a fa a fala e bɛ, «Wo man xa fa,
barima yi biyaasi a bara a xa gundo fala
n bɛ.» Filisita mangɛ naxa siga a xɔnyi, e
man kɔbiri xanin e saataxi naxan ma.
19 Dalila naxa Samison raxi, a saxi a
sanyi ma. A naxa xɛmɛ nde xili, a
naxa Samison xunsɛxɛ dɛnbɛxi solofere
maxaba. Na bara a niya Dalila xa nɔ a
ra. A sɛnbɛ birin nu bara siga.
20 Na tɛmui Dalila naxa gbelegbele,
«Samison, Filisitakae bara fa i suxude!»

Samison to xunu, a naxa a fala a yɛtɛ bɛ, «N man xa mini yi fe kui alɔ boore biyaasi.» A mu a kolon Alatala nu bara a rabɛɲin.
21 Filisitakae naxa a suxu, e a yae sɔxɔ, e a xanin Gasa. Mɛnni e naxa a xiri yɔlɔnxɔnyi yɔxui daaxi ra geeli kui, a xa nu se binyee mayindigilin, naxan sansi xɔri luxutama.

Samison xa faxɛ

22 Na waxati a xunsɛxɛ, naxan nu bixi, na naxa mini fɔlɔ.
23 Lɔxɔɛ nde Filisita mangɛe naxa e malan, e xa sɛrɛxɛ xungbe ba e xa kuye Dagɔn bɛ ɲɛlɛxinyi kui. E naxa a fala, «Won ma ala bara Samison sa won sagoe!»
24 Ɲama to Dagɔn to, e naxa a matɔxɔ, e fa a fala, «Won ma ala bara won yaxui sa won sagoe, naxan bara won ma bɔxi kana, a man bara won ma mixie faxa.»
25 Na sɛɛwɛ kui, e naxa a fala, «Won xa Samison xili, won xa a mayele.» E naxa fa a ra kelife geeli kui, e a xiri e xa salide sanyie ra. E naxa a findi mayele se ra.

26 Samison naxa a fala a raɲɛrɛma bɛ, «A lu n bɛlɛxɛ xa sa salide sanyie ma, n xa n kilɔn e ra.»
27 Xɛmɛ nun ginɛ gbegbe nu na salide kui. Filisita mangɛe fan nu na. Na birin findi mixi wulu saxan nan na, e birin nu fa Samison mayele.
28 Samison naxa Alatala maxandi, «N Marigi Alatala, i xa ratu n ma. N bara i mayandi, Ala, sɛnbɛ fi n ma alako n xa n gbeɲɔxɔ Filisitakae ma n yae xa fe ra.»
29 Samison naxa a kilɔn na salide sanyie ra, keren na a yirefanyi ma, keren na a kɔɔla ma.
30 Samison naxa a fala, «N xa faxa n nun Filisitakae ra.» A naxa salide sanyie tutun a sɛnbɛ birin na. Salide naxa bira Filisitakae nun mangɛe ma, naxee nu na salide kui. Filisitaka naxee faxa na fe kui, na kɔnti dangi mixie ra Samison naxee faxa a xa duniɲɛigiri birin kui.

31 A xunyae nun a baba xa denbaya birin naxa goro naa a fure tongode. E naxa a ragata Soraha nun Esetayoli tagi, a baba Manowa xa gaburi kui. Samison nu bara Isirayila yamari ɲɛ mɔxɔɲɛn beenu a xa faxa.

17

Ala maxandife Mike xa banxi kui

1 Xɛmɛ nde nu na Efirami geyae fari naxan xili Mike.
2 A naxa a fala a nga bɛ, «I xa gbeti kilo fu nun keren a nun a tagi, naxan muɲaxi i ma, a na n xɔnyi. N bara i xui mɛ, i to nu na muɲɛti dankafe. N tan nan na tongoxi.» A nga naxa a fala, «Alatala xa n ma di baraka.»
3 A naxa yi gbeti kilo fu nun keren a nun kilo tagi so a nga yi ra. A nga fa a fala a bɛ, «N tan yi gbeti fima Alatala nan ma. N a raxunuma nɛ, a xa findi kuye ra n ma di bɛ. N fama yi gbeti ragbilende i ma na ki nɛ.»
4 A to gbeti so a nga yi ra, a nga naxa gbeti kilo firin nun a tagi so xabui yi ra. A naxa a raxunu, a a yailan kuye ra. E fa na ti Mike xa banxi kui.
5 Mike kuye batude nde sɔtɔ na ki nɛ. A naxa sɛrɛxɛdubɛ xa dugi nun kuye gbɛtɛe yailan. A naxa a xa di nde findi sɛrɛxɛdubɛ ra.
6 Na waxati kui, mangɛ yo mu nu na Isirayila. Kankan nu a waxɔnfe nan tun nabama.
7 Fonike nde nu na naxan kelixi Bɛtɛlɛɛmu Yudaya bɔxi ma. Lewi bɔnsɔɛ nan nu a ra.
8 Yi xɛmɛ naxa keli Bɛtɛlɛɛmu Yudaya bɔxi ma, a xa yire gbɛtɛ fen a sabatima dɛnnaxɛ. A naxa ɲɛrɛ han a Efirami geyae li, Mike xa banxi nu na dɛnnaxɛ.
9 Mike naxa a maxɔrin, «I kelixi minden?» A naxa a yaabi, «Lewika nan n na. N kelixi Bɛtɛlɛɛmu Yudaya bɔxi nan ma. N na yire fenfe n sabatima dɛnnaxɛ.»
10 Mike naxa a fala a bɛ, «Won birin xa lu be. I xa findi n ma denbaya xa sɛrɛxɛdubɛ ra, n xaxili tima naxan na. N gbeti kilo firin fima i ma ɲɛ keren kui, a nun sosee nun donsee.» Na Lewi bɔnsɔɛ mixi naxa tin na ra,
11 a xa lu Mike yire. Mike naxa mɛɛni a ma, a lu alɔ a xa di.
12 Mike naxa a findi a xa sɛrɛxɛdubɛ ra, a fa lu a xa banxi kui.

13 Mike fa a fala, «Yakɔsi n bara a
kolon Alatala fa fe fanyi rabama nɛ n bɛ,
barima Lewi bɔnsɔɛ mixi nan na n ma
sɛrɛxɛdubɛ ra.»

18

Danakae sabatife Layisa

1 Na waxati mangɛ yo mu nu na Isiray-
ila. Dana bɔnsɔɛ fan nu na bɔxi fenfe e
luma dɛnnaxɛ, barima e mu nu kɛ sɔtɔxi
Isirayila bɔnsɔɛe ya ma sinden.
2 Danakae naxa xɛmɛ gbangbalanyi
mixi suuli mayegeti e bɔnsɔɛ ya ma,
naxee nu na Soraha nun Esetayoli. E naxa
e xɛɛ, e xa Isirayila bɔxi rabɛn. E naxa a
fala xɛɛrae bɛ, «Wo siga na bɔxi rabɛnde.»
E naxa Mike xa banxi li Efirami geyae ma.
E naxa xi naa.
3 E nu na mɛnni tɛmui naxɛ, e naxa
na fonike Lewika xui rakɔrɔsi. E naxa
a maxɔrin, «Nde faxi i ra be? I munse
rabafe yi yire? I na be munfe ra?»
4 A naxa e yaabi, «Mike bara fe fanyi
raba n bɛ, a wali sare fima n ma, n xa
findi a xa sɛrɛxɛdubɛ ra.»
5 E naxa a fala a bɛ, «Ala maxɔrin muxu
bɛ alako muxu xa nɔ a kolonde xa muxu
xa biyaasi sɔɔnɛyama nɛ.»
6 Na sɛrɛxɛdubɛ naxa e yaabi, «Wo siga
bɔŋɛsa kui, barima wo nun Alatala birin
nan a ra.»
7 Yi xɛmɛ suulie naxa siga, e so Layisa.
E naxa a to, mɛnnikae sabatixi bɔŋɛsa
kui, alɔ Sidɔnkae darixi a ra ki naxɛ. Si
gbɛtɛ yo mu nu na naxan e tɔɔrɔma, xa na
mu a ra e yamarima. E nu bara makuya
Sidɔnkae ra, e mu lanyi yo xiri e nun
bɔnsɔɛ gbɛtɛ tagi.
8 Yi xɛmɛ mixi suuli to gbilen Soraha
nun Esetayoli, e ngaxakerenyie naxa e
maxɔrin, «Wo munse toxi naa?»
9 E naxa e yaabi, «Wo keli, won xɛɛ.
Won xa sa mɛnnikae gere, barima bɔxi
fanyi na e yi ra. Won xa won xulun. Won
xa siga naa keren na, won xa na bɔxi sɔtɔ!
10 Wo na so naa, wo a toma nɛ
mɛnnikae bɔŋɛ saxi lɛpu. Bɔxi belebele
na e yi ra, Ala bara na sa wo bɛlɛxɛ. Yire
nan a ra, sese mu na yi duniɲa bɛndɛ fuɲi
fari naxan mu na na.»
11 Dana bɔnsɔɛ sɔɔri mixi kɛmɛ senni
naxa keli Soraha nun Esetayoli, geresose
na e yi ra.
12 E naxa te, e sa kuru Kiriyati Yeyarimi
Yudaya bɔxi ma. Na nan a toxi, han to
yire naxan na Kiriyati Yeyarimi xanbi ra,
na xili falama Maxane Dana.
13 E naxa keli mɛnni, e siga Efirami
geyae yire, han Mike xa banxi nu na
dɛnnaxɛ.
14 Na tɛmui yi xɛmɛ mixi suuli naxee
siga Layisa bɔxi rabɛnde, nee naxa a
fala e ngaxakerenyie bɛ, «Wo a kolon yi
banxie kui sɛrɛxɛdubɛ kuntigi donma na
na, a nun kuye masolixi, nun kuye naxan
nafalaxi yɔxui ra. Wo xa na birin mato.»
15 E naxa so na fonike Lewika xɔnyi,
naxan nu na Mike xa banxi kui. E naxa a
xɛɛbu.
16 Dana bɔnsɔɛ sɔɔri mixi kɛmɛ senni
nu tixi naadɛ ra, geresose na e yi ra.
17 Yi xɛmɛ suuli naxee siga bɔxi
rabɛnde, nee naxa so banxi kui, e naxa
kuye masolixi tongo, a nun sɛrɛxɛdubɛ
kuntigi xa donma, kuyee, nun na kuye
naxan nu raxunuxi. Sɛrɛxɛdubɛ nu tixi
banxi sode dɛ ra, a nun yi sɔɔri mixi kɛmɛ
senni, e xa geresose suxuxi e yi.
18 E to gɛ kuye masolixi tongode Mike
xa banxi kui, a nun sɛrɛxɛdubɛ kuntigi
xa donma, kuyee, nun kuye naxan nu
raxunuxi, sɛrɛxɛdubɛ naxa a fala e bɛ,
«Wo na munse rabafe?»
19 E naxa a yaabi, «Dundu, i naxa sese
fala. I xa bira muxu fɔxɔ ra tun. I xa findi
muxu xa sɛrɛxɛdubɛ ra, muxu xaxili tima
naxan na. A lanma i xa findi sɛrɛxɛdubɛ
ra mixi keren ma denbaya bɛ, ka Isirayila
bɔnsɔɛ nde bɛ?»
20 Sɛrɛxɛdubɛ naxa sɛɛwa na wɔyɛnyi
ra. A naxa sɛrɛxɛdubɛ kuntigi xa donma,
kuyee, nun na kuye masolixi tongo, a
naxa bira e fɔxɔ ra.
21 E naxa ti kira xɔn ma, dimɛe, xu-
rusee, nun kote na e ya ra.
22 E to makuya Mike xa banxi ra, Mike
dɔxɔbooree naxa e malan, e fa bira Dana
xa die fɔxɔ ra.
23 E naxa sɔnxɔɛ rate Dana xa die ma.
Danakae naxa a fala Mike bɛ, «Munse
niyaxi? I wama gere sofe munfe ra?»

24 A naxa e yaabi, «Wo bara n ma kuyee
nun n ma sɛrɛxɛdubɛ xanin. Munse fa
luma n yi? N wo gerema na nan ma.»
25 Dana xa die naxa a fala a bɛ, «I naxa
sɔnxɔ muxu ra, xa na mu xɛmɛ ndee fama
wo bɔnbɔde xɔnɛ ra. Na kui i fama nɛ
gande i tan nun i xa denbaya ra.»
26 E to na fala, e naxa siga. Mike naxa
a kolon e sɛnbɛ gbo a bɛ, na na a niya, a
naxa gbilen a xɔnyi.
27 E naxa Mike xa see nun a xa
sɛrɛxɛdubɛ xanin Layisa. E naxa
mɛnnikae faxa santidɛgɛma ra, e na taa
birin gan. Layisakae mu nu sese kolon
barima e bɔɲɛ nu saxi, yaxui yo mu nu
na e yi ra.
28 Mixi yo mu nɔ e ratangade, barima
e nu makuya Sidɔn na, dari mu nu na e
nun si gbɛtɛe tagi. E nu na geya bunyi
Beti Rexobo biri. Dana xa die naxa gbilen
Layisa taa ti ra a firin nde, e sabati naa.
29 E naxa e baba Isirayilaka Dana xili sa
na taa xun, naxan singe nu xili Layisa.
30 Dana xa die naxa Mike xa kuye ti
naa. Gerisomi xa di Yonatan, Munsa
xa mamadi, naxa findi Dana bɔnsɔɛ xa
sɛrɛxɛdubɛ ra, han e yaxuie e xanin
ɲamanɛ ma tɛmui naxɛ.
31 E nu Mike xa kuye nan batuma, Ala
xa banxi nu na Silo waxati naxan ma.

19

Fe ɲaaxi Bunyamin bɔxi ma

1 Mangɛ yo mu nu na Isirayila bɔxi
ma na tɛmui. Lewika nde, naxan nu na
Efirami geyae yire, naxa konyi ginɛ nde
fen Bɛtɛlɛɛmu Yudaya bɔxi ma.
2 Kɔnɔ na ginɛ naxa yɛnɛ raba, a keli a
xa mɔri xun ma, a siga Bɛtɛlɛɛmu Yudaya
bɔxi ma a baba xɔnyi. A to kike naani
raba naa,
3 a xa mɔri naxa siga a yire alako e xa
lan fe keren ma. A xa konyi fonike naxa a
mati, e siga sofale firin fari. Na ginɛ naxa
a raso a baba xɔnyi. Na ginɛ baba to na
xɛmɛ to, a naxa a rasɛnɛ sɛɛwɛ ra.
4 A bitanyi naxa a makankan, e fa lu a
xɔnyi xi saxan. A naxa e yigiya a fanyi ra.
5 Xi naani nde, Lewika naxa kurun a
xa kote yailan na, kɔnɔ a bitanyi naxa a
fala a bɛ, «I dɛ iba taami ra sinden, wo fa
siga.»
6 E naxa dɔxɔ, e naxa e dɛge yire keren.
Na xanbi a bitanyi naxa a fala a bɛ, «I xa
xi be to kɔɛ ra. I xa tin na ra alako i bɔɲɛ
xa rafan i ma.»
7 Na ginɛ xa mɔri naxa keli, a xa siga,
kɔnɔ a bitanyi naxa a karaxan a xa na kɔɛ
radangi naa.
8 Xi suuli nde, a man naxa kurun, a xa
siga. A bitanyi man naxa a fala a bɛ, «N
bara i mayandi, i xa i dɛ iba sinden, i fa
siga nunmare ra.» E man naxa e dɛge yire
keren.
9 Na xɛmɛ to keli, a xa siga, a tan nun a
xa ginɛ, nun a xa fonike konyi, a bitanyi
man naxa a mayandi, «I bara a to, kɔɛ na
sofe. Wo xa xi be to, i bɔɲɛ xa rafan i ma.
Tina wo xa kurun, wo xa siga wo xɔnyi.»
10 Na ginɛ xa mɔri mu tin na ra. A naxa
keli, a nun a xa ginɛ naxa dɔxɔ sofale
firinyie fari, e siga Yebusu biri ra, naxan
findixi Darisalamu ra.
11 E makɔrɛxi Yebusu ra tɛmui naxɛ,
nunmare nu bara so. Yi fonike konyi naxa
a fala a marigi bɛ, «Won xa ti be Yebusu
taa kui, won xa xi be.»
12 A marigi naxa a yaabi, «Won mu
soma taa i si gbɛtɛ sabatixi dɛnnaxɛ. Won
xa xi Isirayila taa nde nɛ Gibiya.»
13 A man naxa a fala a xa fonike konyi
bɛ, «Won xɛɛ, won xa so Gibiya, xa na mu
Rama, won xa xi mɛnni.»
14 E naxa ɲɛrɛ han soge dula tɛmui.
E nu bara makɔrɛ Gibiya ra, Bunyamin
bɔnsɔɛ xa bɔxi ma.
15 E naxa so Gibiya, e xa xi naa. E naxa
ti taa tagi, kɔnɔ mixi yo mu tin e yigiyade.
16 Fori nde, naxan keli Efirami geyae
mabiri, kɔnɔ a nu sabatixi Gibiya nɛ, a
naxa so taa kui nunmare, kelife walide
xɛ ma. Mɛnni mixie tan Bunyamin xa die
nan nu e ra.
17 Na fori to xɔɲɛe to taa tagi, a naxa e
maxɔrin, «Wo kelixi minden? Wo sigafe
minden?»
18 E naxa a yaabi, «Muxu kelixi
Bɛtɛlɛɛmu Yudaya bɔxi nan ma, muxu
na sigafe Efirami geyae ma, n sabatixi
dɛnnaxɛ. N kelixi Bɛtɛlɛɛmu Yudaya bɔxi
nan ma, n na sigafe Alatala xa banxi, kɔnɔ
n mu yigiya sɔtɔxi sinden.

19 Ɲooge nun burɛxɛ na muxu yi muxu
xa sofale naxan donma. Taami nun wɛni
fan na muxu yi muxu naxan donma, n
tan, n ma ginɛ, nun n ma fonike konyi.
Sese mu luxi naxan mu na muxu yi ra.»
20 Na fori naxa a fala a bɛ, «Ala xa wo
bɔɲɛ sa. N bara wo yigiya, wo mu luma
taa tagi to kɔɛ ra.»
21 A naxa e xanin a xa banxi kui, a
ɲooge so sofalee yi. Biyaasilae to e sanyie
maxa, e naxa e dɛge, e naxa e min.

22 E to nu na e dɛgefe, taa mixi
rabɛɲinxie naxa fa, e naxa banxi bilin, e
naadɛ kɔnkɔn sɛnbɛ ra. E nu fa a fala fori
bɛ, banxi kanyi, «Xɛmɛ naxan soxi i xa
banxi kui, a ramini alako muxu xa yɛnɛ
raba a ra.»
23 Banxi kanyi naxa mini, a a fala e
bɛ, «Ade, n ngaxakerenyie, wo naxa yi
fe ɲaaxi raba n ma xɔɲɛ ra. N bara wo
mayandi. Yi xɛmɛ bara so n xɔnyi, wo
naxa yi yunubi xɔnxi raba a ra.
24 N ma di ginɛdimɛdi nan yi ki, a nun
yi xɛmɛ xa ginɛ, n xa nee ramini wo ma,
wo xa wo waxɔnfe raba e ra. Kɔnɔ wo
naxa na fe xɔnxi mɔɔli raba yi xɛmɛ ra.»
25 Yi xɛmɛe mu tin e tuli matide a ra. Na
kui, xɛmɛ naxa a xa ginɛ suxu, a a ramini
e ma tande. E naxa a kolon ginɛ ra, e fa a
maxi na kɔɛ birin na han gɛɛsɛgɛ. Kuye
to iba, e naxa a bɛɲin.

26 Subaxɛ yi ginɛ naxa fa, a bira banxi
dɛ ra, a xa mɔri yigiyaxi dɛnnaxɛ. A naxa
lu naa han gɛɛsɛgɛ.
27 Gɛɛsɛgɛ a xa mɔri naxa keli, a xa siga.
A to naadɛ rabi, a naxa a xa ginɛ to banxi
sode dɛ ra, a bɛlɛxɛ saxi naadɛ gonyi ma.
28 A naxa a fala a xa ginɛ bɛ, «Won xɛɛ,»
kɔnɔ a mu a yaabi. A nu bara faxa. Na kui
a naxa a sa a xa sofale fari, a siga a xɔnyi.
29 A to so a xɔnyi, a naxa finɛ tongo,
a naxa a xa ginɛ ibolon a salonsee ma
dɔxɔ fu nun firin. A naxa na xuntunyie
rasanba Isirayila bɔnsɔɛ fu nun firinyie
ma.

30 Naxee birin na to, e naxa a fala, «Kafi
Isirayilakae naxa keli Misira bɔxi ma, han
to, yi fe ɲaaxi mɔɔli mu nu raba sinden.
Won xa lu yire keren, wo xa natɛ tongo yi
xa fe ra.»

20

Isirayilakae nun Bunyamin bɔnsɔɛ gerefe

1 Isirayilakae birin, fɔlɔ Dana ma, sa
dɔxɔ Beriseeba nun Galadi ra, e naxa e
malan Ala ya i Misipa.
2 Isirayila bɔnsɔɛe kuntigi birin nu na
Ala xa ɲama xa malanyi. Sɔɔri wulu kɛmɛ
naani nu na, e birin fata santidɛgɛma ra.
3 Bunyaminkae naxa a kolon Isirayi-
lakae nu malanxi Misipa.
Isirayilakae naxa a fala na Lewika bɛ a
xa yi fe ɲaaxi dɛntɛgɛ sa e bɛ.
4 Na kui Lewika naxan ma ginɛ faxaxi, a
naxa a masen e bɛ, «Muxu nun n ma ginɛ
naxa Gibiya li Bunyamin bɔxi ma, muxu
xa xi naa.
5 Gibiya xɛmɛe naxa keli n xili ma kɔɛ
ra. E naxa banxi bilin n nu na dɛnnaxɛ,
e xa n faxa. E naxa e waxɔnfe raba n ma
ginɛ ra han na faxa.
6 N naxa a fure ibolon bolon, n naxa a
xuntunyie rasanba Isirayila bɔnsɔɛ birin
ma, e xa a kolon yi fe ɲaaxi naxan nabaxi
Isirayila bɔxi ma.
7 Yakɔsi, Isirayilakae birin, wo xa
wɔyɛn, wo xa kiiti sa.»
8 Ɲama birin naxa lan a ma mixi yo
naxa gbilen a xɔnyi,
9 fo e xa mixie sugandi sinden naxee
tema Gibiya xili ma.
10 E naxa a fala, «Xɛmɛ fu yo xɛmɛ fu,
won xa keren xɛɛ a xa donse fen sɔɔrie
bɛ. Naxee luxi, e xa te Gibiya e xa wali
ɲaaxi sare ragbilen mɛnnikae ma, naxee
bara fe xɔnxi raba Isirayila bɔxi ma.»
11 Na kui Isirayila xɛmɛ birin naxa e
malan na taa xili ma.
12 Isirayila bɔnsɔɛe naxa xɛɛrae xɛɛ
Bunyamin xabilɛ birin ma, e xa e
maxɔrin, «Yi fe ɲaaxi mɔɔli dangixi wo
tagi di?
13 Wo xa na Gibiyaka mixi ɲaaxie so
muxu yi ra, muxu xa e faxa alako yi
yunubi xa ba Isirayila ma.» Bunyaminkae
naxa tondi e ngaxakerenyi Isirayilakae
xui suxude.
14 E naxa keli e xa taae kui, e fan xa
malan Gibiya Isirayilakae gerede.
15 Santidɛgɛma kanyi wulu mɔxɔɲɛn
nun senni nu na Bunyaminkae ya ma,

nun Gibiyaka mixi kɛmɛ solofere naxee
sugandixi gere xili ma.
16 Sɔɔri yi matinxinxi kɛmɛ solofere nu
na e ya ma, naxee fata gɛmɛ wolide laati
ra e kɔɔla bɛlɛxɛ ra. E fata se birin gɔnɔde
na ra.
17 Isirayilaka sɔɔrie santidɛgɛma kanyie
nu lanxi xɛmɛ wulu kɛmɛ naani bafe
Bunyaminkae ra.
18 E naxa te Beteli, e Ala maxɔrin,
«Nde singe tema muxu ya ma a xa Bun-
yaminkae gere?» Alatala naxa e yaabi,
«Yudayakae singe xa na gere fɔlɔ.»

19 Gɛɛsɛgɛ, Isirayilakae naxa kuru
Gibiya xili ma.
20 E naxa Bunyaminkae gere Gibiya ya
tagi.
21 Bunyaminka naxee keli Gibiya, nee
naxa Isirayilaka wulu mɔxɔɲɛn nun firin
faxa.
22 Na dangi xanbi, Isirayilakae naxa
limaniya, e man naxa te Bunyaminkae
xili ma, e nu na dɛnnaxɛ na lɔxɔɛ singe.
23 E man naxa te Beteli, e naxa wa han
nunmare, e fa Alatala maxɔrin, «A lanma
muxu man xa Bunyaminkae gere, muxu
ngaxakerenyie?» Alatala naxa e yaabi,
«Wo e gere.»

24 Awa na xi firin nde, Isirayilakae man
naxa te Bunyamin xa die xili ma.
25 Na lɔxɔɛ Bunyaminka naxee keli
Gibiya naxa Isirayila xɛmɛ wulu fu nun
solomasaxan faxa santidɛgɛma ra.
26 Na tɛmui Isirayilakae birin naxa te
Beteli, e naxa wa Alatala ya i. E naxa
sunyi suxu han nunmare, e sɛrɛxɛ gan
daaxi nun xanunteya sɛrɛxɛ ba Alatala
bɛ.
27 E naxa Alatala xa marasi fen. Na
waxati Ala xa saatɛ kankira nu na Beteli.
28 Finexasi, Eleyasari xa di, Haruna xa
mamadi, nu a ɲɛngi saxi na birin xɔn
ma. E naxa Ala maxɔrin, «A lanma muxu
man xa te Bunyaminkae xili ma, muxu
ngaxakerenyie, ka a lanma muxu xa gere
lu naa?» Alatala naxa e yaabi, «Wo man
xa gere so. Tina n e sama wo sagoe.»

29 Na tɛmui Isirayilakae naxa Gibiya
mɛlɛn.
30 E to te Bunyaminkae xili ma Gibiya
ya tagi e nu na dɛnnaxɛ boore biyaasi,
31 Bunyamin xa die naxa mini e gerede.
E naxa mixi tongo saxan faxa Beteli nun
Gibiya kirae xɔn ma.
32 Bunyaminkae naxa a fala e booree
bɛ, «Won man na e bɔnbɔfe nɛ yi ki alɔ
a singe,» kɔnɔ Isirayilakae tan nu bara a
fala e boore bɛ, «Won xa won makuya taa
ra, e xa bira won fɔxɔ ra kirae xɔn ma.»

33 Isirayila xɛmɛe naxa e malan Bali
Tamari. Naxee nu na Gibiya mɛlɛnfe, nee
fan naxa mini kɛnɛ ma.
34 Isirayila sɔɔri fanyi wulu fu naxa
Gibiya gere a ɲaaxi ra. Bunyaminkae mu
gɛxi a kolonde gbaloe nu bara e li.
35 Alatala naxa Bunyamin bɔnsɔɛ
bɔnbɔ Isirayila ya xɔri. Xɛmɛ san-
tidɛgɛma kanyi wulu mɔxɔɲɛn nun suuli,
xɛmɛ kɛmɛ naxa faxa na lɔxɔɛ.
36 Bunyamin xa die naxa a kolon e mu
geenixi yi biyaasi. Isirayilakae naxa a lu e
xa gbilen Gibiya mabiri, barima e a kolon
sɔɔri gbɛtɛe nu na e mɛlɛnfe.

37 Sɔɔri naxee nu Gibiya mɛlɛnfe, nee
naxa so taa kui keren na, e mixi birin faxa
santidɛgɛma ra.
38 E nu bara lan a ma e xa tɛ so taa ra,
tuuri gbegbe xa te koore ma.
39 Isirayilaka booree to na to, e naxa
e mafindi Bunyaminkae xili ma. Bun-
yaminkae to bara mixi tongo saxan faxa, e
naxa a fala e boore bɛ, «Won na e bɔnbɔfe
nɛ yi ki alɔ a singe.»
40 Kɔnɔ e to tuuri to te ra koore ma
kelife e xa taa kui,
41 Bunyaminkae naxa gaaxu na gbaloe
ya ra. Isirayilakae naxa e mafindi, e xa e
gere.

42 Bunyaminkae naxa gbilen e fɔxɔ ra, e
e gi gbengberen kira xɔn ma. Sɔɔri naxee
nu na taa kui, nee mu tin e xa e ba e yi. E
naxa bira e fɔxɔ ra, e e faxa, barima e nu
bara makɔrɛ e ra.
43 Isirayilakae naxa e rabilin, e bira e
fɔxɔ ra Gibiya fuge ra.
44 Bunyamin sɔɔri fanyi wulu fu nun
solomasaxan naxa faxa na gere kui.
45 Xɛmɛ wulu suuli naxa faxa, naxee nu
bara e gi gbengberen kira xɔn ma, sigafe
ra Rimɔn geya mabiri. Xɛmɛ wulu firin
naxa faxa, naxee nu bara e gi han Gidomi.

46 Na lɔxɔɛ Bunyamin sɔɔri fanyi wulu
mɔxɔɲɛn nun suuli naxa faxa, e birin
santidɛgɛma kanyi.
47 Xɛmɛ kɛmɛ senni, naxee nu bara e gi
gbengberenyi Rimɔn geya mabiri, naxa lu
mɛnni kike naani.
48 Isirayilakae naxa bira Bunyamin xa
die fɔxɔ ra e xa taa birin kui. E naxa e
faxa santidɛgɛma ra, xɛmɛe nun xurusee.
E naxa tɛ fan so e xa taa birin na.

21

Bunyamin bɔnsɔɛ xa ginɛ sɔtɔɛ

1 Isirayila xɛmɛe nu bara e yɛtɛ rakali
Misipa, a falafe ra, «Mixi yo naxa a xa di
ginɛ fi Bunyaminka nde ma.»
2 Ɲama naxa siga Beteli, e naxa lu Ala
ya i han nunmare. E naxa wa e xui itexi
ra.
3 E nu fa a fala, «Isirayila Marigi Alatala
bɔnsɔɛ nde baxi muxu ra munfe ra?»
4 Na kuye iba, e naxa keli subaxɛ ma, e
sɛrɛxɛbade yailan, e fa sɛrɛxɛ gan daaxi
nun xanunteya sɛrɛxɛ ba Ala bɛ.
5 Isirayilakae naxa a maxɔrin, «Xabilɛ
mundun mu na won ya ma to naxan mu
faxi Alatala xa malanyi?» E nu bara e
rakali mixi xili ma naxan mu fama Alatala
xa malanyi Misipa. E nu bara a fala na
kanyi xa faxa.
6 Isirayilakae naxa kinikini e ngaxak-
erenyi Bunyaminkae ma, e nu fa a fala,
«To lɔxɔɛ bɔnsɔɛ keren bara ba Isirayila
ra.
7 Won munse rabama e bɛ alako e xa
ginɛe sɔtɔ, barima won tan bara won kali
Alatala ra, won mu won ma di ginɛe fima
e ma?»
8 Na kui, e naxa a fala, «Xabilɛ nde
na Isirayila bɔnsɔɛe ya ma naxan mu te
Alatala yire Misipa?» E naxa a mato fa
Yabɛsi Galadi mixi yo mu nu na e ya ma.
9 E to ɲama mato, e naxa a kolon Yabɛsi
Galadi xabilɛ mu nu na e ya ma.
10 Ɲama naxa sɔɔri wulu fu nun firin
xɛɛ Yabɛsi Galadi e xa mixi birin, ginɛe
nun dimɛdie, faxa santidɛgɛma ra.
11 «Wo lan nɛ wo xa mɛnni xɛmɛ birin
faxa. Wo man xa ginɛe faxa naxee mu
findixi ginɛdimɛdi ra.»
12 E naxa ginɛdimɛdi kɛmɛ naani li
Yabɛsi Galadi, naxee mu xɛmɛ fe kolon.
E naxa e xanin Silo Kanaan bɔxi ma.
13 Ɲama birin naxa xɛɛrae xɛɛ Bun-
yamin xa die xɔn ma naxee nu na Rimɔn
geya mabiri. E naxa lanyi wɔyɛnyi masen
e bɛ.
14 Na tɛmui Bunyaminkae naxa gbilen
Isirayila bɔxi ma. Isirayilakae naxa
Yabɛsi Galadi ginɛe so e yi ra, kɔnɔ e birin
mu ginɛ sɔtɔ.
15 Ɲama naxa kinikini e ma, barima
Alatala nu bara a ragiri nde xa ba Isirayila
bɔnsɔɛe ra.
16 Forie naxa a fala, «Won munse
rabama e bɛ alako naxee mu ginɛ sɔtɔ, e
fan xa ginɛ ndee dɔxɔ? Bunyaminka ginɛ
birin bara faxa.
17 A lanma e xa kɛ tongoe sɔtɔ, alako
bɔnsɔɛ nde naxa ba Isirayila ya ma.
18 Kɔnɔ won mu nɔma won ma die
sode e yi ra, barima won bara won
nakali, ‹Mixi naxan a xa di ginɛ fima Bun-
yaminka nde ma, na kanyi xa danka.›»
19 «Awa, won naxan nabama, na nan yi
ki. Ɲɛ yo ɲɛ sali nde rabama Silo, Beteli
kɔɔla ma, Beteli nun Sikemi kira fuge ra,
Lebona yirefanyi ma.»
20 E naxa a fala Bunyaminkae bɛ, «Wo
siga, wo sa wo nɔxun wɛni bilie xɔɔra.
21 Silo ginɛe na mini fare boronde, wo
xa mini wɛni bilie xɔɔra, wo xa Silo ginɛ
ndee tongo wo yɛtɛ bɛ, wo man xa gbilen
Bunyamin bɔxi ma.
22 Xa e baba, xa na mu a ra e taarae, fa
wo kalamude muxu xɔn, muxu a falama
nɛ e bɛ, ‹Wo xa diɲɛ e ma muxu xa fe ra,
barima muxu mu ginɛ sɔtɔxi e xa sɔɔri
birin bɛ. Wo tan xa mu wo xa die fixi e
ma. Na kui wo mu na marakali kanaxi.›»
23 Bunyamin xa die naxa na birin naba.
E naxa ginɛ tongo e xa kɔnti ma ginɛe ya
ma, naxee nu na fare boronfe. E naxa e
xanin e xa bɔxi ma, e man naxa e xa taae
ti, e sabati naa.
24 Isirayilakae fan naxa gbilen e xɔnyi, e
bɔnsɔɛ nun xabilɛ nu na bɔxi naxan ma.
25 Na waxati mangɛ yo mu nu na Isiray-
ila. Kankan nu a waxɔnfe nan nabama.

Ruti xa Taruxui

Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Yi kitaabui findixi taruxui di nan na ginɛ firin xa fe ra. Ginɛ nde nun a xa mɔri nan keli e xɔnyi Isirayila bɔxi ma, e tunu Mowaba bɔxi ma. Mɛnni, na xɛmɛ nun a xa di xɛmɛ firinyie naxa faxa. Na kaaɲɛ ginɛ nun a xa die xa ginɛe naxa lu naa e keren setareɲa kui. A raɲɔnyi, na kaaɲɛ ginɛ naxa natɛ tongo a xa gbilen a xɔnyi. A xa mamadi Ruti naxa bira a fɔxɔ ra xanunteya xa fe ra. E to so Isirayila bɔxi ma e xa sunnunyi kui, Alatala naxa kaabanakoe nde raba naxan a masenma a tɔɔrɔmixie xanuma. A naxa mɛɛni na ginɛ firinyie ma a fanyi ra, alako e naxa lu setareɲa kui e kerenyi ma.

Yi taruxui nɔma limaniya fide to mixie ma, naxee nɔma a maɲɔxunde a Ala bara nɛɛmu e ma. Xa mixi bira Ala fɔxɔ ra, e a sago rabama, Ala mu nɛɛmuma e ma fefe ma. Tɔɔrɛ nde nɔma e lide, kɔnɔ Alatala nɔma na tɔɔrɛ mafindi fe fanyi ra. Yi taruxui fɔlɛ makinikini, kɔnɔ a raɲɔnyi a Ala sɛnbɛ nun a xa xanunteya masenma won bɛ. Ala xa won mali na kolonde won ma duniɲɛigiri kui. Amina.

Ruti xa Taruxui

Elimeleki xa denbaya tunufe Mowaba

1 Alatala xa kiitisae xa waxati, kaamɛ din nɛ Isirayila bɔxi ra. Xɛmɛ nde naxa keli Bɛtɛlɛɛmu, naxan nu na Yudaya bɔxi ma. A naxa tunu Mowaba bɔxi ma, a tan, a xa ginɛ, nun a xa di firinyie.

2 Na xɛmɛ xili Elimeleki, a xa ginɛ Nowemi, a xa die, Maxalɔn nun Kiliyon. E fatan Efarata xabilɛ nan ma. E naxa sa sabati Mowaba bɔxi ma.

3 Na tɛmui Nowemi xa mɔri Elimeleki naxa faxa. Nowemi naxa lu naa fa, a nun a xa di firinyie.

4 Na di firinyie naxa Mowaba ginɛe dɔxɔ. Ginɛ singe xili Oropa, a firin nde Ruti. E naxa lu mɛnni han ɲɛ fu.

5 Na xanbi Maxalɔn nun Kiliyon fan naxa faxa. Nowemi naxa lu naa fa a keren. Xɛmɛ mu na, di mu na.

6 Nowemi to a mɛ a Alatala bara a xa ɲama mali baloe fe ra,

7 Nowemi nun a xa die xa ginɛ firinyie naxa keli Mowaba bɔxi ma, e nu sabatixi dɛnnaxɛ. E to kira li naxan sigama Yudaya bɔxi ma,

8 Nowemi naxa a fala a xa die xa ginɛe bɛ, «Wo xa gbilen wo ngae xɔnyi. Alatala xa hinnɛ wo ra, alɔ wo a rabaxi n tan nun n ma die bɛ ki naxɛ.

9 Alatala xa xɛmɛ fi wo ma, wo sabatima naxan xɔn bɔɲɛsa kui.» Nowemi naxa findigilin e ma, kinikini naxa e rawa.

10 E naxa a fala a bɛ, «Ade, na mu lanma. Won birin xa siga i bɔnsɔɛ yire.»

11 Nowemi naxa e yaabi, «N ma mamadie, wo xa gbilen. Munfe ra wo wama birafe n fɔxɔ ra? N tan nɔma di gbɛtɛe baride sɔnɔn wo dɔxɔma naxee xɔn?

12 N ma mamadie, fo wo xa gbilen wo xɔnyi. N bara fori. N mu nɔma xɛmɛ gbɛtɛ sɔtɔde sɔnɔn. Hali n sa xɛmɛ gbɛtɛ sɔtɔ to, n fa di bari to kɔɛ ra,

13 wo nɔma na di mɛmɛde han a mɔ wo fa dɔxɔ a xɔn ma? Wo nɔma na ra? N ma mamadie, wo mu nɔma na ra. Na xɔrɔxɔ. Wo nɔma tondide xɛmɛ gbɛtɛ bɛ, han n ma die mɔ? Alatala naxan nagirixi n ma, a xɔrɔxɔ dangife wo xa tɔɔrɛ ra. Alatala bara n tɔɔrɔ ki fanyi.»

14 Na kui Oropa nun Ruti man naxa wa fɔlɔ. Oropa naxa findigilin Nowemi ma, a fa gbilen a xɔnyi, kɔnɔ Ruti tan naxa kankan Nowemi ma.

15 Nowemi naxa a fala a bɛ, «Ruti, Oropa bara gbilen a xa mixie xɔnyi. A bara gbilen a xa diinɛ ma. I tan fan, i xa bira a fɔxɔ ra.»

16 Ruti naxɛ, «I naxa n karaxan n xa gbilen i fɔxɔ ra. I naxa n keri. I nu siga dɛdɛ, n fan sigama mɛnni nɛ. Won sabatima nɛ yire keren. I xa mixie findima n ma mixie nan na. I Marigi Ala findima n fan Marigi nan na.

17 N luma i sɛɛti ma han i faxa, n fa ragata i xa gaburi sɛɛti ma. Xa n i bɛɲin, Alatala xa i haakɛ mini n i. Saya gbansan xa won nafatan.»

18 Nowemi to a kolon, Ruti xa natɛ mu masarama, a naxa dundu.

19 E firin naxa ti kira xɔn ma han Bɛtɛlɛɛmu. E to so taa kui, ɲama naxa

tɛrɛnna e tofe ra. Ginɛe nu fa maxɔrinyi ti, «Nowemi nan ya?»

20 Nowemi nu fa e yaabi, «N mu xilima Nowemi sɔnɔn. Wo xa n xili Mara, barima Ala Sɛnbɛma bara n ma duniɲɛigiri raxɔrɔxɔ n ma.» («Nowemi» wama a falafe nɛ «a ɲɔxun.» «Mara» wama a falafe nɛ «a xɔnɔ.»)

21 «N siga sigama, n nun fe fanyi nan siga, kɔnɔ Alatala bara n nagbilen n bɛlɛxɛ igeli ra. Munfe ra wo n xilima Nowemi? Alatala Sɛnbɛma bara ti n kanke, a bara ɲaxankatɛ dɔxɔ n ma.»

22 Nowemi gbilen a xɔnyi na ki nɛ, a tan nun a xa di xa ginɛ Ruti Mowabaka. E soxi Bɛtɛlɛɛmu funden maniyɛ xaba tɛmui nɛ.

2

Boosu Ruti malife

1 Sɛnbɛma nde nu na Isirayila bɔxi ma, naxan xili Boosu. A fatan Elimeleki xabilɛ nan na.

2 Ruti Mowabaka naxa a fala Nowemi bɛ, «N wama sigafe xɛ ma funden maniyɛ dɔnxɔɛe matongode. Tɛmunde n xɛ kanyi nde toma naxan hinnɛma n na.» Nowemi naxɛ, «Awa n ma mamadi, i n lima be.»

3 Ruti naxa siga funden maniyɛ dɔnxɔɛe matongode xɛ walikɛe xanbi ra. Alatala naxa a ragiri, a xa a xun ti Boosu, Elimeleki xabilɛ mixi nde xa xɛ ra.

4 Na waxati Boosu nu baxi sode keli Bɛtɛlɛɛmu. A naxa a xa walikɛe xɛɛbu, «Wo nu wali, Alatala xa wo ratanga.» E naxa a ratin, «Amina, Alatala xa barakɛ fi i fan ma.»

5 Boosu naxa maxɔrinyi ti walikɛe xunyi ma, «Nde na na sungbutunyi ra?»

6 A naxa a yaabi, «Na sungbutunyi Mowabaka na a ra, naxan fa Nowemi matide keli Mowaba bɔxi ma.

7 A mayandi nan ti a xa funden maniyɛ dɔnxɔɛe matongo walikɛe xanbi ra. Kafi a fa gɛɛsɛgɛ, han yakɔsi a na walife, fo a to a malabufe yi ki bage bun ma.»

8 Na tɛmui Boosu naxa a fala Ruti bɛ, «N ma di, i tuli mati. I xa lu be n ma walikɛ ginɛe xanbi ra. Hali i mu siga xɛ gbɛtɛ ma funden maniyɛ dɔnxɔɛe matongode.

9 E na siga xɛ naxan ma, i fan xa bira e fɔxɔ ra. N bara ɲungui lu n ma xɛmɛe ma, e naxa i tɔɔrɔ. Xa ye xɔli i suxu, i xa siga ye minde, walikɛe xa ye naxan saxi fɛɲɛ kui.»

10 Ruti naxa a igoro bɔxi ma ɲɛlɛxinyi saabui ra, a fa a fala, «N tan, beka mu n na, kɔnɔ i bara hinnɛ n na. I hinnɛxi n na munfe ra?»

11 Boosu naxa a yaabi, «Mixie bara a fala n bɛ, i naxan nabaxi i mama bɛ kafi i xa mɔri naxa faxa. E naxɛ, i bara i baba yo, i nga yo, nun i baride, i bara a birin bɛɲin, i fa siga mixie xɔnyi i mu dɛnnaxɛ kolon.

12 Ala xa i baraayi. Isirayila Marigi Ala xa i sare rakamali, i xaxili tixi Marigi naxan na.»

13 Ruti naxa a fala Boosu bɛ, «N ma mangɛ, i bara hinnɛ n na, i bara nde ba n ma tɔɔrɛ ra. I xa wɔyɛnyi bara so n tan i xa konyi bɔɲɛ kui, na binyɛ gbo n tan bɛ.»

14 E dɛge waxati Boosu naxa a fala Ruti bɛ, «Fa be, i xa taami nun bɔrɛ nde don.» Ruti naxa dɔxɔ walikɛe fɛ ma. Boosu naxa funden maniyɛ gilinxi nde so a yi ra. A naxa na don han a luga, a fa a dɔnxɔɛ ragata.

15 A man to siga funden maniyɛ matongode, Boosu naxa yaamari fi a xa walikɛe ma. A naxɛ, «Hali a so a xabatare fan xɔɔra, wo naxa sɔnxɔ a ma.

16 Wo na funden maniyɛ raxiri, wo xa nde lu naa, a xa na fan matongo. Hali wo mu sese fala a bɛ.»

17 Ruti naxa wali han nunmare. A to gɛ walide, a naxa funden maniyɛ bɔnbɔ, a konbo ya firin nan sɔtɔ.

18 Ruti to so na birin na taa kui, a naxa a masen Nowemi bɛ. A donse naxan don Boosu yire, a naxa na dɔnxɔɛ fan so Nowemi yi ra.

19 Nowemi naxa Ruti maxɔrin, «I walixi xɛ mundun ma to? I yi funden maniyɛ matongoxi minden? Ala xa na mixi baraayi naxan hinnɛxi i ra.» Ruti naxa a birin ya maxaran a mama bɛ. A man naxa a fala, «Mixi naxan n malixi, a xili nɛ Boosu.»

20 Nowemi naxa a fala a xa di xa ginɛ bɛ, «Ala xa a baraayi, Ala naxan mu a xa saatɛ fanyi kanama, a fa hinnɛ a xa mixie ra naxee na duniɲa a nun naxee na aligiyama. Yi xɛmɛ lanxi won xabilɛ mixi nde nan ma. Won xabilɛ ratangama nan a ra.»

21 Ruti Mowabaka naxa a yaabi, «Na
xɛmɛ naxɛ, a n xa wakili a xa walikɛe fɔxɔ
ra han funden maniyɛ xabɛ xa ba a ra.»
22 Nowemi naxa a fala a xa di xa ginɛ bɛ,
«N ma di, a lanma i xa bira a xa walikɛ
ginɛe fɔxɔ ra, alako mixi yo naxa i tɔɔrɔ
xɛ gbɛtɛe ma.»
23 Na kui Ruti naxa lu Boosu xa walikɛ
ginɛe fɔxɔ ra han funden maniyɛ nun
mɛngi maniyɛ xabɛ naxa ɲɔn. Ruti sabati
Nowemi xɔnyi, na ki nɛ.

3

Ruti nun Boosu xa lanyi

1 Nowemi naxa a fala a xa di xa ginɛ bɛ,
a naxɛ, «Ruti, n wama i xa xɛmɛ taa fanyi
sɔtɔ.
2 I a kolon, Boosu, i sa walixi naxan
xɔnyi nun a xa walikɛ ginɛe ra, won
xabilɛ nan a ra. To nunmare ra, Boosu
sigama lonyi ma funden maniyɛ bɔnbɔde.
3 I naxan nabama, i xa i yailan a fanyi
ra. I xa i maxa, i labundɛ sa i ma, i i
maxiri dugi fanyi ra. Na tɛmui i xa siga
lonyi yire. I i ya manɔxun Boosu ma han
a xa gɛ a dɛgede.
4 A na so a sade, i xa a mato a saxi
dɛnnaxɛ. A na xi, i xa a xa dugi ba a
sanyie ma, i i sa a san labe ra. A fama
i rabafe falade i bɛ.»
5 Ruti naxa a yaabi, «Awa, n a birin
nabama nɛ alɔ i a falaxi ki naxɛ.»
6 Na tɛmui Ruti naxa siga na lonyi ma. A
mama naxan falaxi a bɛ, a naxa na raba.
7 Boosu to gɛ a dɛgede, a naxa a sa
funden maniyɛ kuruxi fɛ ma ɲɛlɛxinyi
kui. Ruti naxa a maso a ra dɔyin dɔyin, a
dugi ba a sanyie ma, a fa a sa a san labe
ra.
8 Kɔɛ tagi, Boosu naxa xunu, a naxa ginɛ
to a san labe ra.
9 A naxa a maxɔrin, «Nde a ra?» Ruti
naxa a yaabi, «I xa konyi nan n na. N xili
Ruti. N faxi nɛ, xa i nɔma n futide, barima
muxu xabilɛ ratangama na i ra.»
10 Boosu naxa a masen a bɛ, «N ma di,
Ala xa i baraayi. Yi hinnɛ fan i xa hinnɛ
singe bɛ, barima i mu sigaxi sɛgɛtala se
kanyi fɔxɔ ra, i mu sigaxi sɛgɛtala setare
fɔxɔ ra.
11 N ma di, xanmɛri yo naxa lu i yi ra. N
a birin nabama nɛ i bɛ i naxan maxɔrinxi,
barima ɲama birin a kolon ginɛ fanyi nan
i ra.
12 I bara nɔndi fala. N tan, wo xa-
bilɛ ratangama nan n na, kɔnɔ xabilɛ
ratangama gbɛtɛ na naxan makɔrɛ i ra n
tan bɛ.
13 Kɔɛ radangi be to. Gɛɛsɛgɛ, xa na
mixi tin i ratangade, awa. Xa a mu tin, n
tan i ratangama nɛ. N bara n kali Alatala
ra! I xa xi be han kuye xa iba.»
14 Ruti naxa a sa Boosu san labe ra han
subaxɛ ma. A naxa keli beenun soge xa
te, barima Boosu mu nu wama mixi xa a
kolon yi ginɛ nu na lonyi ma.
15 A naxa a fala a bɛ, «I xa mafelenyi
tongo, a dɛ suxu.» Ruti to a xa mafe-
lenyi dɛ suxu, Boosu naxa funden maniyɛ
konbo ya keren sa a kui. Boosu naxa Ruti
rate na kote ma, Ruti fa siga taa kui.
16 A naxa gbilen a mama Nowemi xɔnyi.
Nowemi naxa a maxɔrin, «N ma mamadi,
fe bara dangi a fanyi ra?» Ruti naxa a ya
maxaran Boosu naxan birin nabaxi a bɛ.
17 A naxɛ, «A bara yi funden maniyɛ
konbo ya keren fi n ma. A naxɛ n bɛ, ‹I mu
gbilenma i mama xɔnyi i bɛlɛxɛ igeli.›»
18 Nowemi naxa a fala a bɛ, «N ma
mamadi, i xa lu be han won xa a kolon
yi fe raɲɔnma ki naxɛ. Na xɛmɛ mu a
raxarama, fo yi fe xa yailan to yati nɛ.»

4

Boosu Ruti futife

1 Boosu naxa siga taa naadɛ ra, taakae
malanma dɛnnaxɛ, a dɔxɔ. Na xabilɛ
ratangama, Boosu nu naxan xa fe falama,
na naxa fa. Boosu naxa a fala a bɛ, «N ba,
fa i magoro be.» A naxa fa, a dɔxɔ.
2 Boosu man naxa a fala taa kuntigi fu
bɛ, «Wo fa, wo wo magoro be.» E to dɔxɔ,
3 Boosu naxa a masen na xabilɛ
ratangama bɛ, «Nowemi, naxan kelixi
Mowaba, a wama Elimeleki xa bɔxi mat-
ife. I a kolon, Elimeleki won taara na a
ra.
4 N nu wama i xa kolon sɔtɔ na fe ma,
i xa na bɔxi xun sara taakae nun taa
kuntigie ya xɔri. Xa i nɔma a xun sarade, i
xa a raba. Xa i mu nɔma na ra, a fala n bɛ,
alako n xa a kolon, barima mixi gbɛtɛ mu
nɔma a xun sarade fo i xa i xui fi. N tan

nan i xanbi ra.» Na xɛmɛ naxa a yaabi,
«N a xun sarama nɛ.»
5 Na tɛmui Boosu naxa yi wɔyɛnyi sa na
fari, a naxɛ, «I nɛ yi bɔxi sarama lɔxɔɛ
naxɛ Nowemi nun Ruti Mowabaka ma,
i man xa na kaaɲɛ ginɛ fan dɔxɔ, alako
faxamixi xili naxa lɔɛ na bɔxi xun ma.»
6 Na xabilɛ ratangama naxa a yaabi,
«Na kui n mu nɔma a xun sarade, xa na
mu a ra n yɛtɛ kɛ kanama nɛ. I xa a xun
sara, n tan mu nɔma.»
7 Singe ra Isirayila bɔxi ma, xa mixi nde
nu wama lanyi xirife, fo a xa sankiri ba, a
xa a so a boore yi ra. Na nan a masenma
lanyi bara gɛ xiride.
8 Na kui, na xabilɛ ratangama to a fala
Boosu bɛ, «I xa na bɔxi xun sara i yɛtɛ
bɛ,» a naxa a xa sankiri ba, a a so Boosu
yi ra.
9 Na dangi xanbi Boosu naxa a masen
taa kuntigie nun ɲama bɛ, «Wo bara
findi seedee ra to. Elimeleki, Kilɔn, nun
Maxalɔn xa see, n bara e birin sara
Nowemi ma.
10 Maxalɔn xa ginɛ, Ruti Mowabaka, n
bara na fan dɔxɔ alako faxamixi xili naxa
lɔɛ a xa bɔxi xun ma, a xabilɛ nun a xa
taa mixie naxa nɛɛmu a xa fe ma. To wo
bara findi yi fe seedee ra.»
11 Ɲama nun kuntigie naxa a yaabi,
«Muxu bara tin findide seedee ra! Muxu
bara Alatala maxandi yi ginɛ bɛ naxan
sofe i xɔnyi.
Alatala xa a lu alɔ Raxele nun Leya naxee
bara die sɔtɔ,
e findi Isirayila ɲama ra.
Alatala xa sɛnbɛ fi i ma Efarata xabilɛ ya
ma.
Alatala xa xili xungbe fi i ma Bɛtɛlɛɛmu
taa kui.
12 Alatala xa di gbegbe fi i ma yi sungbu-
tunyi saabui ra.
Alatala xa wo xa die findi denbaya ra alɔ
Peresi xa denbaya,
Peresi naxan Tamari barixi Yuda bɛ.»
13 Na tɛmui, Boosu naxa Ruti xa futi xiri.
E to lu yire keren, Alatala naxa a ragiri
Ruti xa tɛgɛ, a di sɔtɔ.
14 Na kui ginɛe naxa a fala Nowemi
bɛ, «Ala tantu, barima Alatala bara xabilɛ
ratangama fi i ma. Isirayilakae xa tantui
rasiga Ala ma!
15 Yi di fama mɛɛnide i ma, a i kantama
i xa ɲɛlɛxɛforiɲa kui. I xa mamadi Ruti,
naxan yi di sɔtɔxi i bɛ, a fan i xanuma, a
tide gbo i bɛ dangi di solofere ra.»
16 Nowemi naxa na diyɔrɛ tongo, a a sa
a kanke ma, a findi a mɛɛnima ra.
17 Nowemi dɔxɔboore ginɛe naxa xili sa
yi diyɔrɛ xun ma, a falafe ra, «Nowemi
bara di sɔtɔ, a xili Obedo.» Obedo xa di
nan Yisayi ra. Yisayi xa di nan Dawuda
ra.
18 Peresi xa taruxui nan ya:
Peresi naxa Heseron sɔtɔ.
19 Heseron naxa Rami sɔtɔ.
Rami naxa Aminadabo sɔtɔ.
20 Aminadabo naxa Naxason sɔtɔ.
Naxason naxa Salimon sɔtɔ.
21 Salimon naxa Boosu sɔtɔ.
Boosu naxa Obedo sɔtɔ.
22 Obedo naxa Yisayi sɔtɔ.
Yisayi naxa Dawuda sɔtɔ.

Ala xa Masenyi singe Annabi Samuweli bɛ

Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Isirayila bɔnsɔɛ fu nun firinyie to mini Misira xa konyiya bun ma, Annabi Munsa nan nu findixi e xa yarerati ra. A lu nɛ e ya ma han e so Kanaan bɔxi ma, Ala naxan laayidixi e bɛ. Na tɛmui e nu birama Annabi Yosuwe fɔxɔ ra. A xa waxati dangi xanbi, Isirayila bɔnsɔɛ birin nu na e xati ma. Kɔnɔ e yaxuie to kata e tɔɔrɔde, Ala naxa «Kiitisae» ramini naxee nu luma e mali ra na waxati xɔrɔxɔɛe bun ma.

Yi tɛmui sɛrɛxɛdubɛ nde nu na Silo, Ala xa saatɛ kankira nu ragatama dɛnnaxɛ. A bɔɲɛ nu fanxi, kɔnɔ a xa die mu nu luma Ala xa sɛriyɛ xa kira xɔn ma alɔ e baba. Na kui Alatala naxa a niya Samuweli xa findi namiɲɔnmɛ ra Isirayila bɛ, naxan nɔma e ratangade e yaxuie ma. Kɔnɔ ɲama tan nu wama mangɛ nde xɔn ma naxan nu luxi alɔ ɲamanɛ gbɛtɛe xa mangɛ, naxan findi sɔɔri gali xunyi ra.

Ɲama waxɔnfe mu nu rafanxi Samuweli ma, kɔnɔ Ala naxa tin na ra, a fa Sɔlu ti mangɛ ra Isirayila xun ma. Kɔnɔ a mu bu Sɔlu naxa findi Ala matandila ra. Na kui Samuweli naxa a fala a bɛ a mixi gbɛtɛ findima nɛ mangɛ ra a ɲɔxɔɛ ra.

Dawuda xa taruxui fɔlɔxi na ki nɛ. Ala naxa Dawuda masen Samuweli bɛ, a xa a rakolon a findima nɛ Isirayila mangɛ ra Sɔlu dangi xanbi. A sɛgɛtala tɛmui, Dawuda naxa lu Sɔlu sɛɛti ma, a a mali fe wuyaxi kui. Kɔnɔ Sɔlu to a kolon a Ala fama mangɛya fide Dawuda nan ma, a naxa fe birin naba alako a xa a faxa. Kɔnɔ Dawuda to findi Ala xa mixi tinxinxi nan na, a mu mangɛ Sɔlu yelebu. A nu xanunteya masenma Sɔlu bɛ, barima a naxɛ Alatala nan a sugandixi mangɛ ra a xa ɲama xun ma.

Na tinxinyi yati findixi misaali nan na won birin bɛ. Ala to findi ibunadama Marigi ra, a lanma won birin xa bira a xui fɔxɔ ra. Hali duniɲa mangɛe lan e xa na kolon. Ala nɔma mixie findide ɲama yareratie ra, kɔnɔ xa e ba Ala xa kira xɔn ma, e xa fe mu sɔɔnɛyama. Dawuda findixi Isirayila mangɛ xungbe nan na barima a nu ɲɛrɛma Ala xa sɛriyɛ nan xɔn.

Annabi Samuweli to Dawuda ti Isirayila mangɛ ra, a naxa masenyi gbɛtɛ ti naxan tide gbo won bɛ han to lɔxɔɛ. A naxɛ Ala xa mangɛ xungbe fama minide Dawuda bɔnsɔɛ ya ma. Na mixi findixi Ala xa Mixi Sugandixi nan na, naxan ma fe falaxi Inyila Isa kui. Ala xa won mali birafe a xa mangɛya fɔxɔ ra abadan. Amina.

Ala xa Masenyi singe Annabi Samuweli bɛ

Samuweli bari ki

1 Xɛmɛ nde nu na Ramatayimi taa kui, Sofimu yire, Efirami geya longori, naxan xili Elekana. Efirami bɔnsɔɛ nan nu a ra, fatanfe a benba Sufu, Tohu, nun Elihu ra. Yeroxama xa di nan nu a ra.

2 A ginɛ firin nan dɔxɔ: Ani nun Peninna. Peninna nu bara die bari, kɔnɔ di yo mu nu na Ani tan yi ra.

3 Ɲɛ yo ɲɛ Elekana nu kelima a xɔnyi, a siga Silo, a xa Alatala Mangɛ Xungbe batu, a sɛrɛxɛ ba a bɛ. Eli xa di firinyie, Xofini nun Finexasi, nan nu na Alatala xa sɛrɛxɛdubɛe ra mɛnni na tɛmui.

4 Elekana nɛ a xa sɛrɛxɛ bama, a nu darixi sɛrɛxɛ sube nde fi ra a xa ginɛ Peninna nun na xa die ma.

5 Kɔnɔ a nu naxan fima a xa ginɛ Ani tan ma, na gbo boore gbe bɛ. A nu na rabama nɛ barima Ani nu rafan a ma ki fanyi ra, hali Alatala to mu nu di fe ragiri na ma.

6 A siina nu a mayelema tɛmui birin a xa dibaritareɲa xa fe ra.

7 Ɲɛ yo ɲɛ, Ani nɛ tema Alatala batu banxi, a siina Peninna nu a mayelema han a nu tondi a dɛgede, a bɔnbɔ wa tun na.

8 A xa mɔri Elekana nu a maxɔrin, «Munfe ra, i tondima i dɛgede, i nu fa wa? Munfe ra i nimisaxi? N tan mu i wasa dangi di fu ra?»

9 Yi biyaasi tan, Elekana xa mixie to gɛ e dɛgede nun e minde Silo, Ani tan naxa keli e ya ma, a siga Alatala batu banxi. Eli

sɛrɛxɛdubɛ nu magoroxi naa a xa dɔxɔse
ma naadɛ fɛ ma.
10 Ani bɔɲɛ to maŋaaxuxi a ra, a naxa
Alatala maxandi yaye gbegbe ra.
11 Na kui a naxa laayidi tongo Alatala
bɛ a falafe ra, «Alatala Mangɛ Xungbe, xa
i sa i ya ragoro i xa konyi ginɛ xa yaagi
ma, xa i sa ratu n ma, xa i mu nɛɛmu i
xa konyi ginɛ ma, xa i di xɛmɛ keren fi i
xa konyi ginɛ ma, n na fima nɛ i ma a xa
simaya birin kui, a xunyi mu bima feo.»
12 A xa Ala maxandi xɔn to kuya, Eli
naxa Ani rakɔrɔsi a dɛ ramaxama,
13 kɔnɔ xui yo mu minima. Ani nu
wɔyɛnfe a bɔɲɛ nan ma, kɔnɔ Eli tan ɲɔxɔ
a ma a a siisixi nɛ.
14 Na kui a naxa a fala a bɛ, «I luma yi
siisi kui han mun tɛmui? Sa na raba yire
gbɛtɛ!»
15 Ani naxa a yaabi, «N marigi, n mu
wɛni minxi, n mu bere minxi. N na n ma
kɔntɔfili nan masenfe Alatala bɛ.
16 I naxa n maŋɔxun siisila ra. N ma
tɔɔrɛ xa gboe nan a niyaxi, n na n bɔɲɛ
ma fe masenfe Alatala bɛ.»
17 Eli naxa a yaabi, «Awa, siga bɔɲɛsa
kui. Isirayila Marigi Ala xa i xa maxandi
suxu.»
18 Ani naxa a fala a bɛ, «I xa hinnɛ n
tan i xa konyi ginɛ ra.» Na dangi xanbi,
a naxa a dɛge, a bɔɲɛ naxa rafan a ma, a
yatagi naxa masara.
19 Na kuye iba, Elekana nun a xa den-
baya naxa kurun. E to gɛ salide, e naxa
gbilen e xɔnyi Rama.

Na dangi xanbi, Elekana nun a xa ginɛ
Ani naxa kafu, Alatala fa ratu a xa fe ma.
20 Ani naxa tɛɛgɛ, a fa di xɛmɛ bari, a a
xili sa Samuweli, naxan nu wama a falafe,
«Alatala bara a mɛ.» A na xili saxi nɛ a
xun ma barima a nu a falama a yɛtɛ ma,
«N yi di maxandixi Alatala nan ma.»
21 Na ɲɛ igbilenyi Elekana nun a xa
denbaya man naxa te Silo sɛrɛxɛ bade
Alatala bɛ, a man xa a xa laayidi rakamali.
22 Kɔnɔ Ani tan mu te. A naxa a fala
a xa mɔri bɛ, «N xa mamɛ ti han diyɔrɛ
dɛ ba tɛmui, n fa a xanin Silo a dɛntɛgɛde
Alatala bɛ, a xa lu naa kerenyi ra.»
23 A xa mɔri naxa a yaabi, «Naxan
nafan i ma, na raba. Lu be han a dɛ ba
tɛmui. Alatala xa a xa masenyi rakamali.»
Na kui Ani naxa lu banxi han a xa di dɛ
ba tɛmui.
24 A to Samuweli dɛ ba, a naxa a xanin
Silo Alatala batu banxi, a nun tura ɲɛ
saxan daaxi, farin kilo fu, nun wɛni. Na
tɛmui a xa diyɔrɛ nu xurun.
25 E naxa tura kɔn naxaba sɛrɛxɛ ra, e
fa diyɔrɛ dɛntɛgɛ Eli bɛ.
26 Ani naxa a fala a bɛ, «N marigi, i
haakɛ to n bɛ. Ginɛ naxan fa be Alatala
maxandide i ya xɔri, n tan nan nu a ra.
27 N nu a maxandife yi di xɛmɛ nan ma
fe ra. Alatala bara n ma maxandi suxu.
28 N tan fan wama a fife Alatala ma, a
xa lu Alatala sagoe a xa simaya birin kui.»
Na dangi xanbi, e naxa suyidi Alatala bɛ.

2

Ani xa suuki

1 Na kui, Ani yi suuki nan ba Alatala bɛ,
«Alatala bara n bɔɲɛ rasɛɛwa,
a bara n xun nakeli.
N dɛ bara mafulun n yaxuie xili ma,
n sɛɛwaxi Alatala xa mali xa fe ra.
2 Alatala xa sɛniyɛnyi maniyɛ mu na.
Ala gbɛtɛ yo mu na, bafe a tan na.
Sɛnbɛma yo mu na alɔ won Marigi Ala.
3 Wo naxa wo yɛtɛ igbo,
na wɔyɛnyi mɔɔli naxa mini wo dɛ i,
barima Alatala, Ala nan a ra naxan fe
birin kolon,
naxan mixi xa wali birin maniyama
sikeeli ra.
4 Gereso sɛnbɛmae xa xali igirama nɛ,
kɔnɔ yɛtɛ magoroe sɛnbɛ sɔtɔma.
5 Naxee singe nu lugaxi,
nee nu walima nɛ alako e xa taami sare
sɔtɔ,
kɔnɔ naxee nu kaamɛxi,
nee tan bara wasa.
Ginɛ dibaritare di solofere barima nɛ,
kɔnɔ dibari bara findi dibaritare ra.
6 Alatala nan mixi faxama,
a tan nan mixi baloma.
A mixi rasigama aligiyama,
a tan nan mixi rakelima faxɛ ma.
7 Alatala nan keren mixi rabannama,
a tan nan mixi rafuxarima.
A mixi itema,
a tan nan mixi igoroma.
8 A misikiinɛ bama a xa setareŋa kui,
a niya a xa dɔxɔ kuntigie tagi binyɛ ra.
Alatala nan gbe na duniŋa tunxunyie ra,

a bɔxi italaxi e tan nan fari.
9 A ɲɔxɔ sama nɛ a batulae ɲɛrɛ ki xɔn ma,
kɔnɔ mixi kobie tan lɔɛma nɛ dimi kui.
Mixi yo mu geenima a yɛtɛ sɛnbɛ ra.
10 Alatala matandilae xa fe kanama nɛ.
Galanyi bulama e tan nan xili ma.
Alatala bɔxi birin makiitima nɛ.
A sɛnbɛ fima nɛ a xa mangɛ sugandixi ma,
a fa a xa Masiihu sɛnbɛ gbo.»

11 Na dangi xanbi, Elekana naxa gbilen a xɔnyi Rama. A naxa a xa di Samuweli lu Alatala xa wali ra Eli sɛrɛxɛdubɛ fɛ ma.

Eli xa die xa wali ɲaaxi

12 Fuyante nan nu na Eli xa die ra, naxee mu nu birama Alatala fɔxɔ ra.
13 Yi sɛrɛxɛdubɛe nu walima yi ki nɛ ɲama ra: Mixie to nu fama sɛrɛxɛ bade, e nɛ sɛrɛxɛ sube ɲinma, sɛrɛxɛdubɛ xa walikɛ nu sube sɔxɔse belebele
14 ragoroma nɛ tunde kui, xa na mu se ɲin se gbɛtɛ kui, a nu naxan yo sɔxɔ, a a rate, a na soma sɛrɛxɛdubɛ nan yi ra. E nu na mɔɔli rabama Isirayilakae birin na naxee nu fama Silo.
15 Waxati ndee beenun xuruse ture gan tɛmui xa fɔlɔ, sɛrɛxɛdubɛ xa walikɛ nu a falama nɛ sɛrɛxɛ kanyi bɛ, «Beenun i xa na sube gan, i xa nde so n yi ra sɛrɛxɛdubɛ bɛ. A mu wama sube ganxi xɔn.»
16 Xa sɛrɛxɛ kanyi a yaabi, «A lanma ture xa gan sinden. Na dangi xanbi, i na wa naxan xɔn, i xa na tongo.» Sɛrɛxɛdubɛ xa walikɛ nu a yaabima nɛ, «N tondi. Xa i mu tin, n a tongoma sɛnbɛ nan na.»
17 Na kui, Eli xa die nu yunubi ɲaaxi nan sɔtɔma Alatala ra, barima e mu nu binyɛ yo saxi sɛrɛxɛe ma naxee nu bama a bɛ.
18 Samuweli nu Alatala xa wali rabama nɛ, donma kuye sɛrɛxɛdubɛ daaxi ragoroxi a ma.
19 Ɲɛ yo ɲɛ a nga nun a baba nu fama Silo sɛrɛxɛ bade. A nga nu a sanbama guba di ra.
20 Eli nu Ala maxandima nɛ Elekana nun a xa ginɛ bɛ a falafe ra, «Alatala xa a ragiri i xa ginɛ xa di gbɛtɛe bari i bɛ di ɲɔxɔɛ ra a naxan fixi Alatala ma.» Na dangi xanbi, Elekana nun Ani naxa gbilen e xɔnyi.
21 Alatala naxa hinnɛ Ani ra, a fa di xɛmɛ saxan nun di ginɛ firin bari. Na tɛmui Samuweli nu na mɔfe Alatala ya i.
22 Eli sɛrɛxɛdubɛ naxan nu bara fori ki fanyi ra, a naxa a kolon a xa die nu na fe ɲaaxi rabafe Isirayilakae ra. E nun ginɛ naxee nu wali rabama hɔrɔmɔlingira sode dɛ ra, e nu yɛnɛ rabama nee yɛtɛ yati ra.
23 Eli naxa a xa die maxɔrin, «Munfe ra wo yi mɔɔli rabama? Ɲama birin wo xa wali kobi nan falafe n bɛ.
24 N ma die, wo xa ba na mɔɔli rabafe. N naxan mɛfe wo xun, a mu fan feo. Wo Alatala xa ɲama ramurutama nɛ a xa sɛriyɛ ma.
25 Xa mixi yunubi raba a boore ra, Ala nan a makiitima, kɔnɔ xa mixi sa yunubi raba Alatala ra, nde xari sama na kanyi bɛ?» Kɔnɔ Eli xa die mu tin e tuli matide e baba ra, barima Ala sago na nu a ra e xa faxa.
26 Na fonike Samuweli nu na mɔfe a fanyi ra. A nu rafan Ala ma, a nu rafan mixie ma.
27 Lɔxɔɛ nde namiɲɔnmɛ nde naxa fa Eli yire, a a fala a bɛ, «Alatala xa masenyi nan ya: N mu n yɛtɛ masen xɛ i benbae bɛ Misira, e nu na Firawuna xa yaamari bun ma tɛmui naxɛ?
28 N tan nan i benba sugandi Isirayila bɔnsɔɛ birin tagi, a xa findi sɛrɛxɛdubɛ ra n ma hɔrɔmɔlingira kui, a xa te n ma sɛrɛxɛ gande, a xa surayi gan sɛrɛxɛ ra, a nun a xa sɛrɛxɛdubɛ donma kuye ragoro a ma n ya i. Isirayila e xa sɛrɛxɛ ganxi naxan birin fima n ma, n a birin fi i benba bɔnsɔɛ nan ma.»
29 «Munfe ra wo n ma hadiyae nun n ma sɛrɛxɛe yelebuma, n naxee yamarixi e xa ba n bɛ n ma banxi kui? Munfe ra i i xa die binyaxi dangi n tan na, alako wo xa wo yɛtɛ rabɔrɔgɛ hadiya singee ra, n ma ɲama Isirayila naxee baxi?
30 Na kui, n tan Isirayila Marigi Alatala xa masenyi nan ya: Singe n nu bara laayidi tongo wo bɛ, wo xa denbaya nun wo benbae xa denbaya xa n ma wali raba, kɔnɔ yakɔsi n bara na natɛ masara, barima n mixi nan binyama naxan n binya, kɔnɔ naxee tan n maberema, n yaagi nan dusuma e xun.

31 N fama nɛ i tan nun i xa denbaya
sɛnbɛ xun nakanade, xɛmɔxi yo mu toma
wo ya ma.
32 Isirayila xa fe na te, i fama tɔɔrɛ
sɔtɔde n ma banxi xa fe ra. I xa mixie
mu simaya xɔnkuye sɔtɔma sɔnɔn.
33 I xa mixi nde luma n ma sɛrɛxɛbade
xa wali kui, kɔnɔ na findima yaye nun
tɔɔrɛ nan na i bɛ. I xa mixie mu simaya
xɔnkuye sɔtɔma.»
34 «Fe naxan i xa di firinyie sɔtɔma, na
nan findima i bɛ tɔnxuma ra: Xofini nun
Finexasi birin faxama lɔxɔɛ keren nɛ.
35 N sɛrɛxɛdubɛ tinxinxi nde fenma,
naxan n bɔŋɛ nun n xaxili waxɔnfe
rabama. N bɔnsɔɛ fima nɛ a ma naxan
ŋɛrɛma Masiihu ya i, n naxan sugandima.
36 I bɔnsɔɛ mixie fama nɛ e magorode
a bun ma, alako e xa kɔbiri di sɔtɔ, xa
na mu, donse di. E fama a falade a bɛ,
‹Sɛrɛxɛdubɛ wali nde fi n ma, alako n xa
n baloe nde sɔtɔ.›»

3

Alatala Samuweli xilife

1 Na fonike Samuweli nu na Alatala xa
wali rabafe Eli fɛ ma. Na tɛmui Alatala
mu nu wɔyɛnma mixie bɛ a gbe ra, a xa
laamatunyie fan mu nu wuya.
2 Kɔɛ nde ra Eli sɛrɛxɛdubɛ nu saxi a xa
konkoe kui. A yae mu nu se toma a fanyi
ra, a gbe mu nu luxi a xa findi dɔnxui ra.
3 Ala xa lanpui mu nu xubenxi sinden.
Samuweli tan nu a saxi Alatala xa banxi
kui, saatɛ kankira nu na dɛnnaxɛ.
4 Alatala naxa Samuweli xili. Samuweli
naxa a ratin, «N tan nan ya.»
5 Na kui a naxa siga a gi ra Eli yire, a
a fala a bɛ, «N bara fa i xa xili ma.» Eli
naxa a yaabi, «Ade, n mu i xili de. Siga, i
i sa.» Samuweli naxa gbilen, a sa a sa.
6 Alatala man naxa Samuweli xili.
Samuweli naxa keli, a siga Eli yire, a a
fala a bɛ, «I to n xili, n bara fa» Eli naxa
a yaabi, «Ade, n mu i xili. Siga, i sa i sa.»
7 Samuweli mu nu Alatala kolonxi sin-
den, barima han na tɛmui Alatala mu nu
wɔyɛn a bɛ.
8 Alatala man naxa Samuweli xili a
saxan nde. Samuweli naxa keli, a siga Eli
yire, a a fala a bɛ, «I to n xili, n bara fa.»
Na kui Eli naxa a fahaamu a Alatala nan
na fonike xilife.
9 Eli naxa a fala Samuweli bɛ, «Gbilen
i sa i sa. I na na xui mɛ sɔnɔn, i xa a
ratin, ‹Alatala, wɔyɛn. I xa konyi di a tuli
matima i ra.›» Samuweli naxa gbilen, a
sa a sa a sade.
10 Alatala naxa fa a yire, a man naxa
a xili, «Samuweli, Samuweli.» Samuweli
naxa a ratin, «Alatala, wɔyɛn. I xa konyi
di a tuli matixi i ra.»
11 Alatala naxa a masen Samuweli bɛ,
«N fama nɛ fe nde rabade Isirayila, naxan
mixie dɛ ixarama.
12 Na lɔxɔɛ, n naxan birin falaxi Eli xa
denbaya xa fe ra, n a birin nakamalima
nɛ, kelife a fɔlɛ han a raŋɔnyi.
13 N bara a fala a bɛ, a n fama nɛ
a xa denbaya ŋaxankatade abadan a xa
yunubi xa fe ra. A nu a kolon a a xa die
na n maberefe, kɔnɔ a tan mu tɔnyi dɔxɔ
e ma.
14 Na nan a ra, n bara n kali Eli xa
denbaya xa fe ra, xunsare yo mu na e bɛ.
Sɛrɛxɛ nun hadiya mu nɔma e xa yunubie
xafaride.»
15 Samuweli naxa a sa han gɛɛsɛgɛ, a fa
Alatala xa banxi naadɛe rabi. Samuweli
nu gaaxuxi a xa laamatunyi yabade Eli bɛ,
16 kɔnɔ Eli naxa a xili, a a fala a bɛ, «N
ma di Samuweli.» Samuweli naxa a ratin,
«N na be.»
17 Eli naxa a maxɔrin, «Alatala munse
masenxi i bɛ? I naxa sese nɔxun n ma.
Xa i wɔyɛn keren nɔxun n ma, Ala xa na
sare ragbilen i ma, a fa nde sa na fari.»
18 Na kui, Samuweli naxa Ala xa
masenyi birin nadangi Eli ma, a mu sese
nɔxun a ma. Eli naxa a fala, «Alatala nan
a ra. A xa a sago raba.»
19 Samuweli nu na mɔfe, Alatala fan nu
na a fɔxɔ ra. A mu Alatala xa masenyi yo
rabɛŋinxi.
20 Kelife Dana han Beriseeba, Isirayila
birin naxa a kolon a Samuweli findixi
Alatala xa namiŋɔnmɛ nan na.
21 Alatala nu luma mini ra Samuweli ma
Silo, a a xa masenyi ti a bɛ.

4

Saatɛ kankira lɔɛfe

1 Na waxati Samuweli nu Alatala xa
masenyi kawandima Isirayilakae birin bɛ.

Isirayilakae naxa mini Filisitakae gerede. E naxa yonkin Ebeneseri, Filisitakae naxa sa yonkin Afeki.

2 Filisitakae naxa mini a gere ki ma Isirayilakae ya i. Na gere kui e naxa Isirayilakae bɔnbɔ, e mixi wulu naani faxa.

3 Sɔɔrie to gbilen yonkin yire, Isirayila forie naxa maxɔrinyi ti, «Munfe ra Alatala a luxi Filisitakae xa won bɔnbɔ to? Won xɛɛ Silo Alatala xa saatɛ kankira tongode. A xa lu won tagi, a xa fa won nakisi won yaxuie ma.»

4 E naxa mixie xɛɛ Silo Alatala xa saatɛ kankira tongode, naxan dɔxɔxi malekɛ sawurɛ firinyie tagi. Eli xa di firinyie Xofini nun Finexasi naxa na saatɛ kankira mati han Isirayilakae nu yonkinxi dɛnnaxɛ.

5 Alatala xa saatɛ kankira to so yonkinde, Isirayilakae naxa e xui ite han bɔxi fa sɛrɛn.

6 Filisitakae to na mɛ, e naxa a fala, «Munse na yi xui gbe ra naxan tefe Isirayilakae xɔnyi yi ki?» E to a kolon a Alatala xa saatɛ kankira bara fa Isirayilakae yonkinde,

7 e naxa gaaxu, barima e nu a falama, «Ala bara fa e yire. Ɲaxankatɛ na won bɛ, naxan maniyɛ mu toxi sinden.

8 Ɲaxankatɛ na won bɛ. Nde won kantama yi ala sɛnbɛmae ma? Alae nan yi ki naxee gbaloe mɔɔli birin dɔxɔ Misirakae ma gbengberenyi ma.

9 Filisitakae, won xa limaniya, won xa lu alɔ xɛmɛ sɛnbɛmae, alako Isirayilakae naxa nɔ won na alɔ won tan nɔxi e ra ki naxɛ. Won xa findi xɛmɛ sɛnbɛmae ra, won xa gere so!»

10 Filisitakae naxa gere ti, e naxa Isirayilakae bɔnbɔ han e gi e siga e xɔnyi. Na lɔxɔɛ kasarɛ naxa gbo. Isirayilaka mixi wulu tongo saxan naxa faxa na gere kui.

11 Filisitakae naxa Ala xa saatɛ kankira suxu, e fa Eli xa di firinyie Xofini nun Finexasi faxa.

12 Na lɔxɔɛ Bunyamin bɔnsɔɛ mixi nde naxa a gi kelife gere yire han Silo taa kui. A xa dugie ibɔɔxi a ma, xubutanyi soxi a xunyi birin ma.

13 A to so, a naxa Eli li, a dɔxɔxi kira dɛ ra, barima a nu kɔntɔfili kui saatɛ kankira xa fe ra. Xɛɛra fe naxan to gere yire a naxa na tagi raba a bɛ, taakae naxa gbelegbele.

14 Eli to e gbelegbele xui mɛ, a naxa maxɔrinyi ti, «Munfe ra e na gbelegbelefe yi ki?» Xɛɛra naxa fa a yire keren na, a na xibaaru fala a bɛ.

15 Eli nu bara ɲɛ tongo solomanaani nun solomasaxan sɔtɔ, a yae mu nu sese toma sɔnɔn.

16 Xɛɛra naxa a fala Eli bɛ, «N faxi n gi ra nɛ yi ki kelife gere yire.» Eli naxa a maxɔrin, «N ma di, munse dangixi naa?»

17 Xɛɛra naxa a yaabi, «Isirayila a gixi nɛ Filisitakae ya ra, nee bara nɔ e ra a fanyi ra. I xa di firinyie fan bara faxa, Xofini nun Finexasi. Filisitakae bara Ala xa saatɛ kankira suxu.»

18 A fɛfɛ Ala xa saatɛ kankira xa fe mɛ, Eli naxa bira a legere ma taa naadɛ sɛɛti ma. A kobe naxa gira, a naxa faxa, barima xɛmɔxi tirɔnxi nan nu a ra. A nu bara findi Isirayila yarerati ra ɲɛ tongo naani bun ma.

19 A xa di Finexasi xa ginɛ nu furuxi, a gbe mu nu luxi a xa di bari. A to a mɛ a Ala xa saatɛ kankira bara suxu, a tanun nun a xa mɔri fan bara faxa, a naxa a felen a furi ma xɔnɛ kui, a di bari keren na.

20 A to nu na faxɛ dɛ nan ma, ginɛe naxa a fala a bɛ, «I xa limaniya, i di xɛmɛ nan barixi.» Kɔnɔ a mu a ɲɔxɔ yo saxi na wɔyɛnyi xɔn ma, a mu a yaabi.

21 A naxa diyɔrɛ xili sa Ikabodi, naxan nu wama a falafe, «Nɔrɛ bara ɲɔn Isirayila.» A na fala nɛ barima Alatala xa saatɛ kankira nu bara suxu, a xa mɔri nun a tanun fan nu bara faxa.

22 A naxa a fala, «Nɔrɛ bara ɲɔn Isirayila, barima e bara Alatala xa saatɛ kankira suxu.»

5

Ala xa saatɛ kankira Filisitakae xɔnyi

1 Filisitakae naxa Ala xa saatɛ kankira suxu Ebeneseri, e a xanin Asidodi.

2 E naxa a xanin e xa kuye xungbe Dagɔn batu banxi, e sa a dɔxɔ na kuye fɛ ma.

3 Na kuye iba, Asidodikae naxa Dagɔn li, a rabiraxi a ya tagi ma Ala xa saatɛ

kankira bun ma. E naxa a rakeli, e a dɔxɔ
a dɔxɔde.
4 Na kuye iba, e man naxa Dagɔn li, a
man nabiraxi Ala xa saatɛ kankira bun
ma, a xunyi nun a bɛlɛxɛe bolonxi, e saxi
sode dɛ ra. Kuye gundi nu na a xati ma.
5 Na nan a ra, han yakɔsi, Dagɔn kuye
xa sɛrɛxɛdubɛe nun naxee birin soma
Dagɔn batu banxi kui Asidodi, e mu lan
e xa e sanyi ti na sode dɛ ra.
6 Alatala naxa a sɛnbɛ ragoro Asi-
dodikae ma, a kasarɛ gbegbe raba e tagi,
a a niya fie xa mini e ma na longori birin.
7 E to na fe to, e naxa a fala, «Isirayila xa
Ala xa saatɛ kankira mu luma won xɔnyi,
barima a na won tan nun won ma ala
Dagɔn ɲaxankatafe ki fanyi.»
8 E naxa Filisitakae kuntigi birin malan,
e e maxɔrin, «Won munse rabama Isir-
ayila xa Ala xa saatɛ kankira ra? A xa
xanin Gati.» E naxa Isirayila Marigi Ala
xa kankira xanin Gati.
9 Kɔnɔ na dangi xanbi, Alatala naxa
a sɛnbɛ ramini Gatikae ma, kelife e xa
dimɛe ma han a sa dɔxɔ e xa forie ra. Na
fi ɲaaxi naxa din e birin na.
10 Na kui e naxa Ala xa kankira xanin
Ekiron. A to so naa, Ekironkae naxa
gbelegbele a falafe ra, «E bara Isirayi-
lakae xa Ala xa kankira rafa muxu xɔnyi,
alako a xa muxu xa mixie faxa.»
11 E fan naxa Filisitakae kuntigie malan,
e a fala e bɛ, «Wo xa Isirayilakae xa Ala
xa kankira ragbilen a yire, alako a naxa
muxu xa mixie faxa.» Na taa birin nu
bara kɔntɔfili na faxɛ xa fe ra. Ala nu bara
a sɛnbɛ masen e bɛ.
12 Mixi naxee mu nu faxa, fi ɲaaxi naxa
dɔxɔ nee ma. Ɲama xa maxandi naxa te
han koore ma.

6

Ala xa saatɛ kankira gbilenfe

1 Alatala xa saatɛ kankira kike solofere
nan naba Filisitakae xa bɔxi ma.
2 Na tɛmui e naxa e xa sɛrɛxɛdubɛe
nun e sematoe malan, e e maxɔrin, «A
lanma muxu xa munse raba Alatala xa
saatɛ kankira ra? Wo na ragbilen ki fala
muxu bɛ.»
3 E naxa e yaabi, «Xa wo sa Alatala xa
saatɛ kankira ragbilen a yire, wo naxa a
ragbilen yɛtɛ ragbilen sɛrɛxɛ xanbi. Fo
wo xa wo xunsare ba, alako wo xa yalan,
wo man xa a kolon fe naxan a niyaxi a a
sɛnbɛ mu gbilenxi wo fɔxɔ ra.»
4 Filisitakae naxa maxɔrinyi ti, «A
lanma muxu xa munse ba yɛtɛ ragbilen
sɛrɛxɛ ra a bɛ?» E naxa e yaabi, «Wo xa se
suuli yailan xɛɛma ra na fi ɲaaxi misaali
ra. Wo man xa se suuli gbɛtɛ yailan
xɛɛma ra ɲɛnɛ misaali ra. Na xasabi
nan lanxi Filisita mangɛ suulie xasabi ma,
gbaloe ragoroxi naxee xa bɔxi ma.
5 Wo na gɛ na fi ɲaaxi misaali yailande
xɛɛma ra, a nun na ɲɛnɛ xɛɛma daaxi
naxee ɲɛnɛ misaalixi wo xa bɔxi kasara
naxee xa fe ra, wo xa Isirayila Marigi Ala
matɔxɔ. Tɛmunde a xa xɔnɛ nde bama
wo tan, wo xa kuyee, nun wo xa bɔxi ma.
6 Wo naxa wo xaxili xɔrɔxɔ alɔ Misir-
akae nun e xa Firawuna. Wo maɲɔxun
ɲaxankatɛ ma Ala naxan dɔxɔ e ma han
e Isirayilakae keri e xɔnyi e siga.
7 Yakɔsi, wo xa sarɛti nɛɛnɛ yailan. Wo
ninge dingɛ firin tongo, wuri singe mu nu
sa naxee kɔn, wo e xiri sarɛti ra. Wo xa e
xa die ragbilen banxi.
8 Wo na gɛ na wali ra, wo xa Alatala
xa saatɛ kankira baki sarɛti fari. Na se
yailanxie xɛɛma ra, naxee findixi wo yɛtɛ
ragbilen sɛrɛxɛ ra, wo xa nee sa kankira
lanma nde kui, wo na kankira baki boore
fɛ ma. Na dangi xanbi, wo xa na ningee
nun na sarɛti bɛɲin, e xa siga e yɛtɛ ra.
9 Xa e e xun ti Isirayila bɔxi nan na Beti
Semesi biri ra, na findima tɔnxuma nan
na a a Alatala nan yi gbaloe ragoroxi won
ma, kɔnɔ xa e mu siga na biri, na fan
findima tɔnxuma nan na a yi gbaloe mu
kelixi Alatala xa ma, a ilanxi nɛ a ra tun.»
10 Filisitakae na nan naba. E naxa ninge
dingɛ firin tongo, e e xiri sarɛti ra, e na
ningee xa die mabalan kulɛ kui.
11 E naxa Alatala xa saatɛ kankira baki
sarɛti kui, a nun kankira boore, ɲɛnɛ
xɛɛma daaxi nun e xa fi misaali yailanxi
xɛɛma ra nu na naxan kui.
12 Na ninge dingɛe naxa ti kira xɔn
ma naxan sigama Beti Semesi biri. E
naxa bira na kira kerenyi fɔxɔ ra e xui
ramini ra. E mu siga kɔɔla ma, e mu siga
yirefanyi ma. Filisita mangɛe naxa bira e
fɔxɔ ra han Beti Semesi naaninyi ra.

13 Beti Semesikae nu na fundenyi maniyɛ xabafe gulunba kui. E to Alatala xa saatɛ kankira to fa ra, e naxa sɛɛwa.
14 Sarɛti naxa ti Yosuwe Beti Semesika xa xɛ ma. Gɛmɛ xungbe nu na mɛnni. E naxa sarɛti wuri ibɔɔ, e na ningee ba sɛrɛxɛ gan daaxi ra Alatala bɛ.
15 Lewi bɔnsɔɛ mixie naxa Alatala xa saatɛ kankira ragoro, nun na kankira, naxan nu dɔxɔxi a fɛ ma, xɛɛma see nu na naxan kui. E naxa nee dɔxɔ na gɛmɛ xungbe fari. Na lɔxɔɛ Beti Semesikae naxa sɛrɛxɛ gan daaxie nun sɛrɛxɛ mɔɔli gbɛtɛe ba Alatala bɛ.
16 Filisita mangɛ suulie to na birin to, e naxa gbilen Ekiron na lɔxɔɛ kerenyi.
17 Filisitakae nu bara se suuli yailan xɛɛma ra naxee misaalixi na fi ɲaaxi ra. E nee fi e yɛtɛ ragbilen sɛrɛxɛ nan na Alatala bɛ, keren Asidodi bɛ, keren Gasa bɛ, keren Asikalɔn bɛ, keren Gati bɛ, keren Ekiron bɛ.
18 Ɲɛnɛ xɛɛma daaxi keren keren, e na nan ba Filisita mangɛe xa taa suuli bɛ, a nun e xa daaxae bɛ naxee na gɛmɛ xungbe lima, Alatala xa saatɛ kankira dɔxɔ naxan fari, Yosuwe Beti Semesika xa xɛ yire.
19 Alatala naxa mixi tongo solofere faxa Beti Semesi ɲama mixi wulu tongo suuli ya ma, barima e nu bara saatɛ kankira rabi, e a kui mato. Taa birin naxa sunnun na gbaloe xa fe ra, Alatala naxan nagoroxi e ma.
20 Beti Semesikae naxa a fala, «Nde nɔma tide Alatala ya i, naxan findixi Ala Sɛniyɛnxi ra? Won yi kankira makuyama won na minden?»
21 E naxa xɛɛrae xɛɛ Kiriyati Yeyarimi a falafe ra, «Filisitakae bara fa Alatala xa saatɛ kankira ra. Wo fa a xanin wo xɔnyi.»

7

Isirayilakae gbilenfe Ala ma

1 Kiriyati Yeyarimi xɛmɛe naxa fa Alatala xa saatɛ kankira tongode, e a xanin Abinadabo xɔnyi geya nde fari. E naxa a xa di xɛmɛ Eleyasari findi a kantama ra.
2 Alatala xa saatɛ kankira ɲɛ mɔxɔɲɛn nan naba Kiriyati Yeyarimi. Na tɛmui Isirayila ɲama nu wama gbilenfe Alatala ma.
3 Samuweli naxa a fala Isirayilakae bɛ, «Xa wo wama wo yɛtɛ ragbilenfe Alatala ma wo bɔɲɛ birin na, wo xa Asataroti kuye nun kuye gbɛtɛe ba wo tagi, wo Alatala keren batu. Na tɛmui, a wo rakisima nɛ Filisitakae ma.»
4 Na kui, Isirayilakae naxa Bali kuyee nun Asataroti kuyee ba e tagi, e fa Alatala keren batu.
5 Samuweli naxa e yamari, «Isirayilaka birin xa malan Misipa, n xa Alatala maxandi wo bɛ.»
6 Isirayilakae naxa e malan Misipa Samuweli xa yaamari bun ma. E naxa ye ba, e a ifili Alatala ya i sunyi kui. Mɛnni e naxa a fala, «Muxu bara yunubi raba Alatala ra.»
7 Filisita mangɛe to a mɛ a Isirayilakae malanxi Misipa, e naxa siga e gerede. Isirayilakae naxa gaaxu e ya ra,
8 e a fala Samuweli bɛ, «I naxa muxu rabɛɲin. I xa muxu Marigi Alatala makula muxu bɛ, a xa muxu ratanga Filisitakae ma.»
9 Samuweli naxa yɛxɛɛ yɔrɛ keren ba sɛrɛxɛ gan daaxi ra Alatala bɛ, a a makula Isirayila xa fe ra. Alatala naxa a xa maxandi suxu.
10 Samuweli nu na sɛrɛxɛ bafe Alatala bɛ tɛmui naxɛ, Filisitakae naxa Isirayilakae gere, kɔnɔ Alatala naxa galanyi xui ramini a belebele ra e xili ma. Na kui Filisitakae naxa gaaxu, Isirayilakae fa nɔ e ra.
11 Isirayilakae naxa Filisitakae keri Misipa, e e bɔnbɔ han Beti Kara.
12 Samuweli naxa gɛmɛ nde tongo, a naxa a sa Misipa nun Seeni tagi a falafe ra, «Alatala muxu mali nɛ han be.»
13 Filisitakae rayaagi na ki nɛ, e mu fa Isirayila bɔxi ma sɔnɔn. Alatala naxa a sɛnbɛ masen Filisitakae bɛ Samuweli xa simaya bun ma.
14 Filisitakae taa naxee ba Isirayilakae yi ra, e naxa gbilen Isirayila ma, kelife Ekiron han Gati. Na tɛmui lanyi naxa lu Isirayila nun Amorikae tagi.
15 Samuweli findi nɛ Isirayila yarerati ra a xa simaya birin kui.

16 Ɲɛ yo ɲɛ, a nu biyaasi nde rabama
sigafe ra Beteli, Giligali, nun Misipa alako
a xa Isirayilakae raŋɛrɛ.
17 Na biyaasi dangi xanbi a nu gbilenma
nɛ a xɔnyi Rama, a findi mɛnnikae fan xa
mangɛ ra. A sɛrɛxɛbade yailan Alatala bɛ
na taa kui.

8

Isirayila wama mangɛ xungbe xɔn

1 Samuweli to fori, a naxa a xa die findi
kiitisae ra Isirayila xun ma.
2 A xa di xɛmɛ singe xili nɛ Yoweli, a
firin nde xili Abiya. E tan nan nu na
kiitisae ra Beriseeba.
3 Samuweli xa di xɛmɛe mu bira e baba
xa misaali fɔxɔ ra. Kɔbiri nu rafan e ma,
e mu nu kiiti sama tinxinyi ra.
4 Na kui Isirayila kuntigie naxa e malan,
e siga Samuweli xɔnyi Rama.
5 E naxa a fala a bɛ, «I bara fori, i
xa di xɛmɛe mu birafe i xa misaali fɔxɔ
ra. Kiitisa nde dɔxɔ muxu xun ma naxan
findima muxu xa mangɛ xungbe ra, alɔ
ɲamanɛ booree a rabama ki naxɛ.»
6 Samuweli to e xa masenyi mɛ, a falafe
ra, «Mangɛ nde so muxu yi ra naxan
muxu makiitima,» na fe mu rafan a ma.
Na kui a naxa Alatala maxandi.
7 Alatala naxa Samuweli yaabi, «I tuli
mati ɲama xui ra. E mu mɛɛxi i tan xa ra,
e mɛɛxi n tan nan na. E mu tinma sɔnɔn
n xa findi e xa mangɛ ra.
8 E naxan nabafe i ra, e na nan tun
nabafe kabi n sa e ramini Misira han to.
E bara mɛɛ n na, e xa ala gbɛtɛe batu.
9 Yakɔsi, i tuli mati e xui ra, kɔnɔ i
xa e rakolon a fanyi ra mangɛ fama e
yamaride ki naxɛ.»
10 Samuweli naxa Alatala xa masenyi
birin nadangi ɲama ma, naxee nu wama
mangɛ xɔn.
11 A naxɛ, «Mangɛ naxan fama dɔxɔde
wo xun ma, a wo xa di xɛmɛe nan findima
a xa sɔɔrie nun a xa soe ragie ra. Ndee nu
e yi a ragise ya ra.
12 Ndee findima yareratie nan na mixi
wulu xun ma, xa na mu a ra mixi tongo
suuli. Ndee a xa xɛe buxama, ndee a
xa xɛe xabama. Ndee geresose nun sɔɔri
ragisee yailanma.
13 A wo xa di ginɛe nan findima a xa
labundɛ yailanyie ra, a xa kurisomae, a
nun a xa taamiganyie.
14 A wo xa wɛni sansi fanyie nun wo xa
oliwi wuri fanyie tongo, a e so a xa mixie
yi ra.
15 A wo xa sansie farilɛ nun wo xa wɛni
farilɛ tongoma nɛ, a a fi a xa walikɛe nun
a xa mixie ma.
16 A wo xa walikɛ fanyie, wo xa fonikee,
nun wo xa sofalee tongoma nɛ a yɛtɛ xa
wali xa fe ra.
17 A wo xa xuruse farilɛ bama nɛ, a wo
fan findi a xa konyie ra.
18 Na lɔxɔɛ wo dɛ rawama nɛ Alatala bɛ
mangɛ xa fe ra wo naxan sugandixi, kɔnɔ
a mu wo yaabima.»
19 Ɲama mu tin e tuli matide Samuweli
xa masenyi ra. E naxa a yaabi, «Adɛ!
Mangɛ xa dɔxɔ muxu xun ma,
20 muxu fan xa lu alɔ ɲamanɛ boore na
ki naxɛ. Muxu xa mangɛ xa muxu yamari,
a xa ti muxu ya ra geree kui.»
21 Samuweli to ɲama xui mɛ, a naxa a
madangi Alatala bɛ.
22 Alatala naxa Samuweli yaabi, «I tuli
mati e ra. I mangɛ dɔxɔma nɛ e xun ma.»
Samuweli naxa a fala Isirayila ɲama bɛ,
«Birin xa gbilen e xa taa kui.»

9

Sɔlu sugandife mangɛ ra

1 Xɛmɛ sɛnbɛma nde nu na Bunyamin
bɔnsɔɛ ya ma, a xili Kisu. A benbae nan
yi ki: Abiyɛli, Serori, Bekorati, nun Afiya.
2 A xa di xɛmɛ gbangbalanyi nde nu na
naxan xili Sɔlu. A nu rayabu Isirayilaka
birin bɛ, a man nu kuya dangi e birin na.
3 Lɔxɔɛ nde Kisu xa sofale lanmae naxa
lɔɛ, a naxa a fala a xa di xɛmɛ Sɔlu
bɛ, «Konyi keren tongo, i sa n ma sofale
lanmae fen.»
4 E naxa mini Efirami geyae ra, e Salisa
bɔxi iŋɛrɛ, kɔnɔ e mu sofalee to. E naxa
Bunyamin bɔnsɔɛ xa bɔxi fan iŋɛrɛ, kɔnɔ
e mu e to.
5 E to so Sufu bɔxi ma, Sɔlu naxa a fala
a xa konyi bɛ naxan nu biraxi a fɔxɔ ra,
«Won gbilen, alako n baba naxa kɔntɔfili
won ma fe ra, dangi sofalee xa fe ra.»

6 Na konyi naxa a yaabi, «Ala xa mixi
binyɛ nde na yi taa kui, naxan xa masenyi
kamalima tɛmui birin. Won xa a maxɔrin
a xa sɔɔnɛya kira masen won bɛ.»
7 Sɔlu naxa a fala a xa konyi bɛ, «Mixi
nɔma sigade Ala xa mixi ma a bɛlɛxɛ
igeli ra? Hali taami keren mu na won
ma gbɔnfɔɛ kui. Sese mu na won yi ra,
won naxan fima Ala xa mixi ma. Won na
rabama di?»
8 A xa konyi naxa a yaabi, «Kɔbiri di na
n yi ra won naxan fima Ala xa mixi ma,
alako a xa sɔɔnɛya kira masen won bɛ.»
9 Na waxati, Isirayilaka naxee nu wama
maxɔrinyi tife Alatala ma e nu a falama,
«Won xa siga sematoe yire.» To na
sematoe xili falama namiŋɔnmɛ.

10 Sɔlu naxa a fala a xa konyi bɛ, «Awa,
won xɛɛ.» E naxa siga na taa kui, na Ala
xa mixi nu na dɛnnaxɛ.
11 E to so naa, e naxa ginɛdimɛdie li kira
xɔn, e sigafe ye bade. E naxa e maxɔrin,
«Sematoe na be?»
12 Ginɛdimɛdie naxa e yaabi, «Iyo, a
baxi sode yakɔsi, kɔnɔ wo xulun de,
barima a faxi sɛrɛxɛ bade ŋama nan bɛ
geya fari.
13 Xa wo soma taa kui yakɔsi, wo a lima
nɛ naa beenun a xa te geya fari sɛrɛxɛ
xɔlide. Ŋama mu a dɛgema a xanbi, fo
a xa sɛrɛxɛ duba beenun mixie xa a xɔli.
Wo te yakɔsi. Wo a lima naa.»

14 E to so taa kui, Samuweli naxa mini
e ralande sigafe ra geya fari.
15 Beenun Sɔlu xa fa, Alatala nu bara a
fala Samuweli bɛ,
16 «Tina, yi waxati, n Bunyamin bɔnsɔɛ
mixi nde xɛɛma i yire. I xa ture sa a
xunyi ma a masenfe ra a a xa findi n ma
Isirayila ŋama mangɛ ra. A fama n ma
ŋama rakiside Filisitakae ma. N bara n
ma ŋama xui mɛ.»

17 Samuweli to Sɔlu to, Alatala naxa a
fala a bɛ, «N xɛmɛ naxan xa fe fala i bɛ, a
tan nan yi ki. Yaamari luma a yi ra n ma
ŋama xun na.»
18 Sɔlu naxa a maso Samuweli ra taa
sode dɛ ra, a naxa a fala a bɛ, «Yandi,
sematoe xa banxi masen muxu bɛ.»
19 Samuweli naxa a yaabi, «Sematoe na
n tan nan na. Won xɛɛ geya fari. Won
birin xa won dɛge yire keren. Tina n i xa
kɔntɔfili bama i ma, n fa i bɛŋin.
20 I naxa kɔntɔfili i xa sofale lanmae xa
fe ra naxee lɔɛxi kabi xi saxan. Sese mu
e toxi, e bara to. Naxan tide gbo Isirayila,
a findima nde gbe ra? I tan xa mu a ra, a
nun i baba xa denbaya birin?»
21 Sɔlu naxa a fala a bɛ, «Bunyaminka
nan n na. Muxu tan xa mu xurun bɔnsɔɛ
birin bɛ Isirayila? Muxu xabilɛ fan mu
xurun xabilɛ birin bɛ Bunyamin bɔnsɔɛ
tagi? Munfe ra i wɔyɛnma n bɛ yi ki?»
22 Samuweli naxa Sɔlu nun a xa konyi
raso banxi kui, a naxa binyɛ magorode so
e yi ra mixi xilixi tongo saxan tagi.
23 Samuweli naxa a fala kurisoma bɛ,
«Fa donse ra n nu naxan ma i xa a sa a
xati ma.»
24 Kurisoma naxa fa sube tabe ra, a a
dɔxɔ Sɔlu ya i. Samuweli naxa a fala Sɔlu
bɛ, «Yi sube don, naxan saxi a xati ma i
bɛ, n to yi malanyi maxili.» Na lɔxɔɛ, Sɔlu
nun Samuweli naxa e dɛgɛ yire keren.
25 Na dangi xanbi, e naxa goro kelife
geya fari, e so taa kui. E naxa lu yire
keren banxi fari, berede nu na dɛnnaxɛ.
26 Na kuye iba subaxɛ, e naxa keli.
Samuweli naxa Sɔlu xili banxi fari ma, e
xa e boore to. A naxa a fala a bɛ, «Keli, n
xa i mati kira xɔn.» Sɔlu naxa keli, e naxa
mini kira ma, a tan nun Samuweli.
27 E to mini taa fari ma, Samuweli naxa
a fala Sɔlu bɛ, «A fala i xa konyi bɛ,
a xa dangi yare.» Konyi to dangi yare,
Samuweli naxa a fala Sɔlu bɛ, «Ti be,
alako n xa Alatala xa masenyi nde fala i
bɛ.»

10

Sɔlu tife mangɛ ra

1 Samuweli naxa ture bitirɛ keren
tongo, a a surusuru Sɔlu xunyi. A naxa
a sunbu, a a fala a bɛ, «Alatala bara i
sugandi, a i xa findi mangɛ ra a xa ŋama
kɛ tongoma xun ma.
2 I na keli be to, i mixi firin lima
Raxele gaburi fɛ ma Bunyamin bɔnsɔɛ
naaninyi ra, yire nde naxan xili Selesa. E
fama a falade i bɛ, ‹Wo siga sofale lanma
naxee fende, e bara to. Yakɔsi i baba fa
kɔntɔfilixi wo tan nan ma fe ra. A naxɛ,
«N ma di toma di kɔrɛ?»›

3 I na keli mɛnni, i siga han i sa so
Taboro, wuri belebele na dɛnnaxɛ. I
xɛmɛ saxan lima na naxee na tefe Ala
maxandide Beteli. Si saxan na xɛmɛ
keren yi ra, taami saxan na xɛmɛ firin nde
yi ra, wɛni na xɛmɛ saxan nde yi ra.
4 E na i xɛɛbu, e taami firin fima i ma.
5 I na keli mɛnni, i siga Gibeya Elohimu,
Filisitakae xa sɔɔri gali nde na dɛnnaxɛ. I
na so taa kui, i namiŋɔnmɛ gali nde lima,
naxee gorofe geya fari e bɛɛti bafe Ala bɛ
kɔrae, maxasee, nun xule ra.
6 Alatala Xaxili ragoroma nɛ i ma, wo
birin nan Alatala xa xɛɛra ibama, i find-
ima mixi nɛɛnɛ nan na.
7 Na tɔnxuma na raba i bɛ, i xa fe raba
naxan na i bɔŋɛ ma, barima Alatala na i
fɔxɔ ra.
8 Na dangi xanbi, i xa goro Giligali n ya
ra. N na i li naa, n fama nɛ sɛrɛxɛ gan
daaxie nun xanunteya sɛrɛxɛe bade. I xa
n mamɛ xi solofere, beenun n xa i yire li,
n fa i rakolon a lanma i xa naxan naba.»
9 Sɔlu fɛfɛ keli Samuweli xun ma,
Alatala naxa a xaxili masara, na tɔnxuma
birin naxa raba a bɛ na lɔxɔɛ yati.
10 E to so Gibeya, e naxa namiŋɔnmɛ
gali li naa. Alatala Xaxili naxa goro Sɔlu
ma, a fa masenyi ti Ala xili ra e tagi.
11 A kolonmae to a to a Sɔlu bara
namiŋɔnmɛ masenyi ti, e naxa a fala e
boore bɛ, «Munse Kisu xa di sɔtɔxi? Sɔlu
fan bara findi namiŋɔnmɛ ra?»
12 Mixi nde naxa maxɔrinyi ti e ya ma,
«Nde na e karamɔxɔ ra?» Na kui yi taali
fala fɔlɔ na lɔxɔɛ nɛ, «Sɔlu fan bara findi
namiŋɔnmɛ ra?»
13 A to gɛ Alatala xa masenyi tide, a
naxa te geya fari.
14 Sɔlu sɔxɔ naxa Sɔlu nun a xa konyi
maxɔrin, «Wo tan siga minden?» Sɔlu
naxa a yaabi, «Muxu sigaxi sofale lanmae
nan fende, kɔnɔ muxu mu e to. Na nan a
ra, muxu naxa siga Samuweli yire.»
15 A sɔxɔ naxɛ, «Samuweli naxan fala
wo bɛ, a fala n bɛ.»
16 Sɔlu naxa a sɔxɔ yaabi, «A a fala nɛ
muxu bɛ, a sofale lanmae bara to.» Kɔnɔ
Sɔlu mu sese masen mangɛya xa fe ra,
Samuweli naxan fala a bɛ.
17 Samuweli naxa ɲama birin maxili
Misipa Alatala ya i,
18 a a fala e bɛ, «Isirayila Marigi Alatala
yi nan masenxi, ‹N tan nan Isirayila
ramini Misira bɔxi ra, n wo ba e bɛlɛxɛ.
N bara wo ratanga wo yaxuie ma.›
19 Kɔnɔ to wo tan bara wo Marigi
Ala bɛŋin, naxan wo ratanga gbaloe nun
kɔntɔfilie ma. Wo naxɛ, ‹Mangɛ nde dɔxɔ
muxu xun ma!› Awa, wo xa ti Alatala ya
i wo bɔnsɔɛ ki ma, wo xabilɛ ki ma.»
20 Samuweli to gɛ Isirayila bɔnsɔɛ birin
masende Ala bɛ, Bunyamin bɔnsɔɛ naxa
sugandi.
21 A to gɛ Bunyamin bɔnsɔɛ masende a
xabilɛ ki ma, Matiri xabilɛ naxa sugandi.
Na Matiri xabilɛ ya ma, Kisu xa di Sɔlu
naxa sugandi, kɔnɔ a mu nu na e ya ma.
E naxa a fen, e mu a to.
22 E naxa Alatala maxɔrin, «Sɔlu na
be?» Alatala naxa e yaabi, «A nɔxunxi
kotee longori ra.»
23 E naxa siga e gi ra, e sa a suxu naa, e
a ti ɲama birin ya i. A nu kuya e birin bɛ.
24 Samuweli naxa a fala ɲama birin bɛ,
«Wo bara a to, Alatala naxan sugandixi?
A maniyɛ mu na ɲama tagi.» E birin naxa
ɲɛlɛxinyi xui ramini, e a fala, «Kisi na
mangɛ bɛ.»
25 Samuweli naxa sɛriyɛ sɛbɛ mangɛya
xa fe ra, a na sɛbɛli sa Alatala ya i.
Na dangi xanbi, a naxa ɲama ragbilen a
xɔnyi.
26 Sɔlu fan naxa gbilen a xɔnyi Gibeya.
Kuntigi ndee naxa a mati, Alatala naxee
bɔŋɛ ya rafindi a ma.
27 Fuyante ndee fan nu na, naxee nu a
falama, «Yi xɛmɛ nan won nakisima?» E
naxa yo a ma, e mu fa buŋa yo ra a xɔn
ma, kɔnɔ Sɔlu mu sese fala na fe ma.

11

Sɔlu xa gere singe

1 Amoni mangɛ Naxasa naxa yonkin
Yabɛsi taa ya ra Galadi bɔxi ma.
Yabɛsikae naxa a fala a bɛ, «Won xa saatɛ
xiri, muxu xa lu i sagoe.»
2 Naxasa Amonika naxa e yaabi, «Won
nɔma saatɛ xiride, kɔnɔ fo wo xa tin n xa
wo yirefanyi ya kana, alako yaagi xa dusu
Isirayila birin xun na.»

3 Yabɛsi kuntigie naxa a fala a bɛ, «Xi
solofere fi muxu ma, alako xɛɛrae xa siga
Isirayila taa birin. Xa mixi yo mu nɔma
muxu ratangade, muxu luma i sagoe.»
4 Xɛɛrae naxa siga Gibeya Sɔlu xɔnyi. E
to gɛ dɛntɛgɛ sade, ɲama birin naxa wa a
xɔrɔxɔɛ ra.
5 Na tɛmui, Sɔlu naxa fa kelife xɛ ma a
xa ningee fɔxɔ ra. A naxa maxɔrinyi ti,
«Munfe ra ɲama na wafe yi mɔɔli ra?» E
naxa Yabɛsikae xa masenyi dɛntɛgɛ a bɛ.
6 Sɔlu to na mɛ, Alatala Xaxili naxa goro
a ma, a bɔɲɛ naxa te sɛnbɛ ra.
7 A naxa ninge firin tongo, a e ibolon a
xuntun xuntunyi ra. A naxa na xuntunyie
rasanba Isirayila taa birin ma na xɛɛrae
saabui ra, a falafe ra, «Xa naxan yo mu
bira Sɔlu nun Samuweli fɔxɔ ra, na kanyi
xa ningee fan nabama yi ki nɛ.» Alatala
xa yaragaaxui naxa goro Isirayilakae ma,
e birin naxa te gere xili ma lanyi kui.
8 Sɔlu naxa e kɔnti Beseki. Isirayila
xɛmɛ xasabi lan mixi wulu kɛmɛ saxan
nan ma. Yuda bɔnsɔɛ xɛmɛ lan mixi wulu
tongo saxan.
9 E naxa a fala xɛɛrae bɛ, «Wo sa a fala
Yabɛsikae bɛ Galadi bɔxi ma, ‹Tina, soge
na xɔnɔ, wo xun fama rakelide.›» Xɛɛrae
to na xibaaru masen Yabɛsi ɲama bɛ, e
naxa ɲɛlɛxin ki fanyi ra.
10 Na kui Yabɛsi ɲama naxa a fala
Amonikae bɛ, «Tina, muxu luma wo
sagoe, wo wo waxɔnyi rabama nɛ muxu
ra.»
11 Na kuye iba, Sɔlu naxa ɲama findi
gali saxan na. Subaxɛ e naxa so
Amonikae yonkinde, e e bɔnbɔ han yanyi
tagi. Mixi naxee mu faxa, nee naxa
yensen han mixi firin mu nɔ lude yire
keren.
12 Ɲama naxa a fala Samuweli bɛ,
«Ndee a fala a Sɔlu mu nɔma mangɛya
rabade won xun ma? Wo na mixie
ramini, muxu xa e faxa.»
13 Kɔnɔ Sɔlu naxa e yaabi, «Mixi yo
mu faxama to, barima to Alatala bara
Isirayila rakisi.»
14 Samuweli naxa a fala ɲama bɛ, «Won
xɛɛ Giligali, alako mangɛ xa magoro a xa
kibanyi kerenyi ra.»
15 Ɲama birin naxa siga Giligali, e naxa
Sɔlu ti mangɛ ra Alatala ya i. E naxa
xanunteya sɛrɛxɛ ba mɛnni Alatala bɛ,
Sɔlu nun Isirayilakae naxa sɛɛwa ki fanyi
ra.

12

Samuweli xa masenyi dɔnxɔɛ

1 Samuweli naxa a masen Isirayilakae
birin bɛ, «Wo a kolon n bara n tuli mati
wo ra, n naxa mangɛ dɔxɔ wo xun ma.
2 Mangɛ nan yi ki naxan tima wo ya ra.
N tan bara fori, n xunsɛxɛ bara fiixɛ, n
ma die na wo ya ma. N bara ti wo ya ra
kelife n fonike tɛmui ma han to.
3 Awa, n tixi wo ya i na nan ma, alako
wo xa a fala n bɛ Alatala nun mangɛ
sugandixi ya xɔri, xa a sa li n bara ninge
xa na mu sofale nde ba wo yi ra. Wo xa
a fala xa n bara mixi nde tɔɔrɔ, xa n bara
mixi nde xun nakana, xa n bara kɔbiri
rasuxu funmaya ra. Wo xa na fala, n xa
na sare ragbilen wo ma.»
4 E naxa a yaabi, «I mu muxu tɔɔrɔ, i
mu muxu xun nakana, i mu kɔbiri rasuxu
muxu yi.»
5 A man naxa a fala e bɛ, «Alatala nun a
xa mangɛ sugandixi na seede ra to lɔxɔɛ,
wo mu n nakɔrɔsixi sese xa fe ra.» E naxa
a yaabi, «A na na fe seede ra!»
6 Samuweli naxa a masen ɲama bɛ,
«Alatala nan Munsa nun Haruna ti wo
xun ma, a tan nan wo benbae ramini
Misira bɔxi ra.
7 Awa yakɔsi, wo ti Alatala ya i, n xa wo
ratu fe fanyie ra, Ala naxan nabaxi wo tan
nun wo babae bɛ.
8 Yaxuba fa xanbi Misira, wo babae
naxa Alatala xili a xa fa e mali. Alatala
naxa Munsa nun Haruna xɛɛ wo benbae
raminide Misira kui, e fa e rasabati yi bɔxi
ma.
9 Kɔnɔ e to nɛɛmu e Marigi Alatala ma, a
naxa e lu Xasori xa sɔɔrie xa mangɛ Sisera
bɛlɛxɛ. Filisitakae nun Mowabakae fan
naxa e gere.
10 Isirayilakae naxa a fala Alatala bɛ,
‹Muxu bara yunubi raba Alatala rabolofe
ra, muxu fa Bali kuye nun Asiteroti batu.
Yandi, i xa muxu ba muxu yaxuie bɛlɛxɛ.
Muxu i batuma nɛ.›
11 Na nan a niya, Alatala naxa
Yerubaali, Bedan, Yefite, nun Samuweli
xɛɛ wo bade wo yaxuie yi ra naxee nu

wo rabilinxi. Na kui wo naxa lu bɔɲɛsa kui.»
12 «Wo to a to Amonikae xa mangɛ Naxasa na fafe wo gerede, wo naxa a fala n bɛ, ‹Muxu wama mangɛ xa ti muxu xun ma.› Kɔnɔ wo Marigi Alatala nan findixi wo xa mangɛ ra!
13 Awa yakɔsi, Alatala bara mangɛ nde ti wo xun na, alɔ wo nu wama a xɔn ma ki naxɛ.
14 Xa wo sa gaaxu Alatala ya ra, xa wo sa a batu, xa wo sa wo tuli mati a ra, xa wo mu sa a matandi, xa wo nun wo xa mangɛ sa bira Alatala fɔxɔ ra, fe birin sɔɔnɛyama nɛ wo bɛ.
15 Kɔnɔ xa wo mu wo tuli mati Alatala ra, xa wo sa a matandi, Alatala xa xɔnɛ goroma nɛ wo ma, alɔ a goro wo benbae ma ki naxɛ.
16 Yakɔsi wo ti, wo xa a mato Alatala fe xungbe naxan nabama wo ya xɔri.
17 Mɛngi xaba tɛmui nan to, kɔnɔ n Alatala maxandima nɛ, a xa tunɛ nun galanyi rabira bɔxi ma, alako wo nɔma a kolonde wo bara fe ɲaaxi raba Alatala ya i mangɛ maxandife a ma.»
18 Samuweli naxa Alatala maxandi. Na lɔxɔɛ yati, Alatala naxa galanyi nun tunɛ rabira bɔxi ma. Ɲama naxa gaaxu Alatala nun Samuweli ya ra,
19 e fa a fala Samuweli bɛ, «I xa i Marigi Alatala maxandi muxu bɛ, i xa konyi die, alako muxu naxa faxa, barima muxu bara nde sa muxu xa yunubie fari, a falafe ra, ‹Mangɛ nde ti muxu xun ma.›»
20 Samuweli naxa a fala ɲama bɛ, «Hali wo mu hanmɛ. Wo bara na fe kobi birin naba, kɔnɔ wo naxa makuya Alatala ra, wo xa a xa yaamarie raba wo bɔɲɛ birin na.
21 Wo naxa wo makuya a ra, wo naxa bira fe fufafu fɔxɔ ra, naxee munafanyi yo mu na, naxee mu wo malima fefe ma, barima ala wule daaxie nan e ra.
22 Alatala mu a xa ɲama raboloma a yɛtɛ xili xungbe xa fe ra, barima a bara natɛ tongo wo xa findi a xa ɲama ra.
23 N mu bama Alatala maxandife wo bɛ, xa na mu a findima yunubi nan na n bɛ Alatala ya i. N luma wo xaran na fe fanyi nun tinxinyi nan na.
24 N naxan tun falama wo bɛ, wo xa gaaxu Alatala ya ra, wo a xa yaamarie raba wo bɔɲɛ birin na. Wo xa ratu a xa fe xungbee ma a naxee rabaxi wo ya i.
25 Kɔnɔ xa wo fe kobi raba, wo bɔnɔma nɛ, wo tan nun wo xa mangɛ.»

13

Sɔlu xa yunubi

1 Sɔlu nu bara ɲɛ tongo saxan sɔtɔ a to findi mangɛ ra. A xa mangɛya bu nɛ ɲɛ tongo naani nun firin.
2 Sɔlu naxa xɛmɛ wulu saxan sugandi sɔɔrie ra Isirayila. Xɛmɛ wulu firin nu na a sɛɛti ma Mikimasi nun Beteli geya fari, xɛmɛ wulu keren nu na a xa di Yonatan sɛɛti ma Gibeya, Bunyamin xɔnyi. A naxa ɲama dɔnxɔɛe ragbilen e xɔnyi.
3 Lɔxɔɛ nde Yonatan naxa Filisitakae xa sɔɔrie bɔnbɔ, naxee nu na Geba. Filisitaka booree naxa na fe mɛ. Sɔlu naxa yaamari fi feri xa fe bɔxi birin kui, Isirayilakae xa a ramɛ.
4 Isirayila birin naxa a mɛ a Sɔlu bara Filisitakae xa sɔɔrie bɔnbɔ, Isirayila naxa raɲaaxu Filisitakae ma. Isirayila ɲama naxa malan Sɔlu fɛ ma Giligali.
5 Filisitakae fan naxa e malan Isirayila gere xili ma. Sɔɔri ragise wulu tongo saxan nan nu na e yi ra, a nun soe ragie wulu senni. Na ɲama nu wuya alɔ mɛyɛnyi naxan na baa dɛ ra. E naxa yonkin Mikimasi, Beti Aweni sogetede.
6 Isirayila mixie bɔɲɛ naxa raɲaaxu e ma, barima Filisitakae nu bara e raxɛtɛn. E naxa siga e nɔxun fɔnmɛe nun yilie kui gɛmɛ yire.
7 Ndee naxa Yurudɛn xure igiri, e siga Gadi nun Galadi bɔxi ma. Sɔlu nu na Giligali. Ɲama naxan nu na a fɛ ma, nee birin nu bara gaaxu ki fanyi ra.
8 Sɔlu naxa Samuweli mamɛ xi solofere alɔ e nu lanxi a ma ki naxɛ, kɔnɔ Samuweli mu fa, ɲama naxa yensen fɔlɔ.
9 Na kui Sɔlu naxa yaamari fi, «Wo fa sɛrɛxɛ gan daaxi ra, a nun xanunteya sɛrɛxɛ.» A naxa na sɛrɛxɛ gan daaxi ba.
10 A to gɛ na ra, Samuweli naxa so. Sɔlu naxa siga a xɛɛbude.
11 Samuweli naxa a maxɔrin, «I munse rabaxi?» Sɔlu naxa a yaabi, «N to a to ɲama na yensenfe, i tan mu faxi a

waxati, a nun man Filisitakae bara malan
Mikimasi,
12 n naxa a maŋɔxun, ‹Filisitakae
goroma nɛ n fɔxɔ ra Giligali, beenun n xa
Alatala maxandi.› Na nan a ra, fɛɛrɛ to
mu na n yi, n bara sɛrɛxɛ gan daaxi ba.»
13 Samuweli naxa a fala Sɔlu bɛ, «I
bara xaxilitareŋa raba i Marigi Alatala xa
sɛriyɛ matandife ra. Alatala nu wama i
xa mangɛya rasabatife Isirayila xun ma
abadan,
14 kɔnɔ yakɔsi i xa mangɛya bara kana.
Alatala bara mixi gbɛtɛ fen naxan bɔŋɛ
lanxi Ala bɔŋɛ ma. A bara na kanyi ti
mangɛ ra a xa ŋama xun ma, barima i
tan mu Alatala xa yaamari rabatuxi.»
15 Na tɛmui Samuweli naxa keli Giligali,
a siga Gibeya, Bunyamin bɔnsɔɛ xa bɔxi.
Sɔlu naxa a xa sɔɔrie kɔnti, a fa li xɛmɛ
mixi kɛmɛ senni nu na a yi ra.
16 Sɔlu nun a xa di xɛmɛ Yonatan naxa
e xa sɔɔrie ti a gere ki ma Geba Bunyamin
xɔnyi. Filisitakae nu tixi Mikimasi.
17 Sɔɔri gali saxan naxa mini Filisitakae
xa yonkinde. Keren naxa e xun ti Ofara
kira ra, Suwali bɔxi mabiri.
18 Keren naxa e xun ti Beti Xoron
kira ra. Keren naxa e xun ti naaninyi
kira ra, naxan goroma Seboyima gulunba
gbengberenyi fɛ ma.
19 Xabui yo mu nu toma Isirayila bɔxi
birin ma, barima Filisitakae nu bara
yi tɔnyi dɔxɔ, «Eburu mixie naxa san-
tidɛgɛma nun tanbɛ yo yailan.»
20 Isirayilakae birin nu sigama Filisi-
takae nan xɔn ma, e xa walisee ralugande
alɔ kerie, bɔxi buxa see, nun beerae.
21 Bɔxi buxa se nun keri ralugan sare
findixi gbeti giramu solomasaxan nan na.
Beera nun sɔxɔse ralugan sare findixi
gbeti giramu naani nan na.
22 Na nan a niya gere lɔxɔɛ santidɛgɛma
nun tanbɛ mu nu na Isirayilaka yo yi ra,
hali Sɔlu nun a xa di Yonatan.
23 Filisitakae xa sɔɔri gali nde naxa fa
yonkin Mikimasi yatagi.

14

Yonatan xa gere nde

1 Lɔxɔɛ nde, Sɔlu xa di Yonatan naxa
a fala a xa konyi bɛ, naxan nu a xa
geresosee maxaninma, «Won xa be igiri,
won xɛɛ Filisitakae yonkinde.» A mu sese
fala a baba bɛ na xa fe ra.
2 Sɔlu nu na Gibeya naaninyi Migiron
wuri nde bun ma naxan xili «girenadi.»
Xɛmɛ kɛmɛ senni nu na a yi ra.
3 Alatala xa sɛrɛxɛdubɛ nde nu na a
fɛ ma, naxan xili Ahiya, Axituba xa di
xɛmɛ, Ikabodi xa nɛɛgaari. Alatala xa
sɛrɛxɛdubɛ, Eli xa di xɛmɛ Finexasi nan
xa di xɛmɛ nu na Ikabodi ra. Mixi yo mu
nu a kolon a Yonatan bara siga Filisitakae
yire.
4 Yonatan naxa dangi fanye firin tagi.
Keren nu xili nɛ Bɔsɛsi, boore fan nu xili
nɛ Sene.
5 Keren nu na kɔɔla ma Mikimasi ya
tagi, boore nu na yirefanyi ma Geba ya
tagi.
6 Yonatan naxa a fala a xa konyi bɛ,
naxan nu a xa geresose maxaninma,
«Won xɛɛ yi sunnataree yire. Tɛmunde
Alatala fe nde rabama won saabui ra,
barima Alatala nɔma marakisi rabade
mixi xurudi saabui ra, xa na mu mixi
wuyaxi saabui ra.»
7 A xa konyi naxa a yaabi, «I waxɔnfe
birin naba, hali i mu siikɛ, won birin na
xaxili keren.»
8 Yonatan naxa a fala a bɛ, «Won xɛɛ
han na mixie xa won to.
9 Xa e a fala ‹Wo ti mɛnni, muxu fama
ya›, won tima mɛnni nɛ, won mu tema e
yire.
10 Kɔnɔ xa e a fala, ‹Wo fa be›, won
tema nɛ, barima Alatala bara e sa won
bɛlɛxɛ. Na nan findima won bɛ tɔnxuma
ra.»
11 E to mini Filisitakae ma, nee naxa a
fala, «Isirayilakae nan yi ki. E na minife
fɔnmɛ kui, e nu e nɔxunxi dɛnnaxɛ.»
12 Filisitaka naxee yonkinxi mɛnni, e
naxa a fala Yonatan nun a xa konyi bɛ,
«Wo fa be, muxu xa fe nde fala wo bɛ.»
Yonatan naxa a fala a xa konyi bɛ, naxan
nu a xa geresosee xaninma, «I xa te n
fɔxɔ ra, barima Alatala bara yi mixie sa
Isirayilakae bɛlɛxɛ.»
13 Yonatan naxa te a wulumen na, a xa
konyi na a xanbi ra. Yonatan nun a xa
konyi naxa na Filisitakae faxa.

14 Na gere kui Yonatan nun a xa konyi
naxa mixi mɔxɔɲɛn nun nde faxa na yire
raxɛtɛnxi.
15 Filisitakae bɔɲɛ naxa mini yonkinde
kui, gaaxui fa ɲama suxu na longori birin.
Bɔxi yati naxa sɛrɛn. Alatala nu bara a
ragaaxu a ɲaaxi ra.

16 Sɔlu xa yire makantɛe, naxee nu na
Gibeya, Bunyamin bɔnsɔɛ xa bɔxi ma,
nee naxa Filisitakae to e yensenfe gi kui.
17 Sɔlu naxa a fala sɔɔrie bɛ, «Wo kɔnti
ti, won xa a kolon naxan minixi won ya
ma.» E to kɔnti ti e naxa a to a Yonatan
nun a xa konyi mu na ɲama ya ma.
18 Alatala xa saatɛ kankira to nu na Isir-
ayilakae yonkinde kui, Sɔlu naxa a fala
Ahiya bɛ, «Fa Alatala xa saatɛ kankira ra.»
19 Sɔlu nu wɔyɛnma sɛrɛxɛdubɛ ra
tɛmui naxɛ, gere sɔnxɔ xui fan nu gboma
nan tui Filisitakae yonkinde. Na kui Sɔlu
naxa a fala sɛrɛxɛdubɛ bɛ, «Hali i mu Ala
maxandi kɔrɛ.»
20 Sɔlu naxa a xa sɔɔrie xili, e fa siga
gere yire. Mɛnni e naxa a to Filisitakae nu
na e boore sɔxɔfe santidɛgɛma ra ɲaxasi
daaxi.
21 Isirayilaka ndee, naxee nu na Filisi-
takae xa nɔɛ bun ma, nee naxa fa Sɔlu
nun Yonatan mabiri.
22 Isirayilaka naxee nu bara e nɔxun
Efirami geya longori ra, e birin naxa mini
Filisitakae gerede e gi tɛmui.
23 Na lɔxɔɛ, Alatala Isirayila rakisi nɛ.
Gere naxa lantan yɛ han Beti Aweni.

24 Isirayilakae nu na tɔɔrɛ nde kui na
lɔxɔɛ, barima Sɔlu nu bara a kali ɲama
bɛ, «Dankɛ na mixi bɛ, naxan a dɛgema
beenun n xa n gbe ɲɔxɔ n yaxuie ma.» Na
kui, mixi yo mu donse don na lɔxɔɛ.
25 Ɲama xa ɲɛrɛ kui, e naxa kumi li
fɔtɔnyi nde kui,
26 kɔnɔ mixi yo mu a nɛmunnɛmun
Sɔlu xa marakali xa fe ra.
27 Yonatan to na yire li, a fa kumi to, a
naxa a xa yisuxuwuri rasin kumi kui, a a
makɔn. A ya naxa iyalan keren na. A mu
nu a baba xa marakali mɛxi.
28 Mixi nde naxa a fala a bɛ, «I baba
bara ɲama rakali a falafe ra, ‹Dankɛ na
mixi bɛ naxan a dɛgema to.› Na nan a
toxi ɲama na tɔɔrɛ kui yi ki.»

29 Yonatan naxa a yaabi, «N baba na
ɲama tɔɔrɔfe nɛ na ki. Wo a mato n ya
iyalanxi ki naxɛ, n to yi kumi kɔnxi.
30 Xa won ma sɔɔri gali won yaxuie xa
donse nde don to nu, nde ɲan bara sa
Filisitakae xa xunnakanɛ fari nu.»
31 Na lɔxɔɛ e naxa Filisitakae bɔnbɔ,
kelife Mikimasi ma, han Ayalon. Ɲama
nu bara tagan ki fanyi ra.
32 E naxa din e yaxuie xa see ra. E naxa
yɛxɛɛe, sie, nun ningee kɔn naxaba keren
na, e fa e don a nun e wuli ra.
33 Mixi ndee to a fala Sɔlu bɛ, a a xa
sɔɔrie na yunubi sɔtɔfe Alatala ra sube
donfe a wuli ra, Sɔlu naxa a fala ɲama
xa fe ra, «Yanfante nan e ra. Wo fa gɛmɛ
xungbe ra be.
34 Wo yensen ɲama tagi, wo a fala e bɛ,
mixi birin xa fa a xa ninge ra, a xa yɛxɛɛ,
xa na mu a ra a xa si. E xa a faxa be. Na
kui, e nɔma a donde, e mu yunubi sɔtɔ
Alatala ra sube donfe a wuli ra.» Kɔɛ ra,
mixie birin naxa siga mɛnni e xa xuruse
ra, e xa a kɔn naxaba naa.
35 Sɔlu sɛrɛxɛbade singe ti nɛ Alatala bɛ
mɛnni.
36 Na tɛmui Sɔlu naxa a fala, «Won xa
bira na Filisitakae fɔxɔ ra to kɔɛ ra yati.
Won xa e tuxunsan han subaxɛ, won naxa
mixi keren lu na.» Sɔɔrie naxa a yaabi,
«Won xa a raba alɔ i wama a xɔn ma ki
naxɛ.» Sɛrɛxɛdubɛ naxa a fala, «Won xa
Ala maxɔrin sinden.»
37 Na kui Sɔlu naxa Ala maxɔrin, «A
lanma n xa bira Filisitakae fɔxɔ ra? I tan e
sama nɛ Isirayila bɛlɛxɛ?» Kɔnɔ na lɔxɔɛ,
Ala mu a yaabi.
38 Sɔlu naxa a xa sɔɔri gali xunyie xili, a
a fala e bɛ, «Wo xa a mato yunubi naxan
nabaxi to.
39 N bara n kali Isirayila Rakisima
Alatala ra, hali n ma di Yonatan nan a
rabaxi, n na a faxama nɛ.» Ɲama birin
ya ma, mixi yo mu a yaabi.
40 A naxa a fala Isirayila ɲama bɛ, «Wo
ti mɛnni, n tan nun n ma di Yonatan,
muxu tima bebiri.» Ɲama naxa a yaabi,
«I waxɔnyi raba.»
41 Na tɛmui Sɔlu naxa Alatala maxandi,
«Isirayila Marigi Ala, kiiti sa muxu tagi.»
Alatala naxa a masen a kiiti fanxi ɲama
nan bɛ, a mu fanxi Sɔlu nun Yonatan bɛ.

42 Sɔlu man naxa Alatala maxandi kiiti
xa sa a tan nun Yonatan tagi. Na kui kiiti
mu fanxi Yonatan bɛ.
43 Sɔlu naxa a xa di Yonatan maxɔrin,
«I munse rabaxi?» Yonatan naxa a yaabi,
«N kumi nde nan kɔn, n naxan tongo n
ma yisuxuwuri ra. N tan nan yi ki, i xa n
faxa.»
44 Sɔlu naxa a fala, «I nɔndi. Yonatan,
i xa faxa. Xa n mu i faxa, Ala xa n
ɲaxankata a ɲaaxi ra.»
45 Kɔnɔ sɔɔri gali naxa a fala Sɔlu bɛ, «A
lanma Yonatan xa faxa, naxan geeni sɔtɔ
Isirayila bɛ sɛnbɛ ra? Astɔfulahi. Muxu
bara muxu kali Alatala ra, hali xunsɛxɛ
keren a mu bama a xunyi ra, barima
Yonatan walixi to Ala xa mali saabui nan
na.» E Yonatan ratanga Sɔlu ma na ki nɛ.
46 Sɔlu to gɛ Filisitakae keride waxati
nde bun ma, a naxa gbilen a xɔnyi.
Filisitaka naxee luxi, e fan naxa siga e
xɔnyi.
47 Sɔlu to findi Isirayila mangɛ ra,
a naxa gere ti a yaxuie birin bɛ:
Mowabakae, Amonikae, Edonkae, Soba
mangɛe, nun Filisitakae.
48 A naxa Amalɛkikae bɔnbɔ sɛnbɛ ra,
a Isirayila ba mixie bɛlɛxɛ naxee nu e xa
bɔxi tuxunsanma.
49 Sɔlu xa di xɛmɛe nu xili nɛ: Yonatan,
Yisiwi, nun Malakisuwa. A xa di ginɛe nu
xili nɛ: Merabi, nun a xanbiratoe Mikali.
50 Sɔlu xa ginɛ nu xili nɛ Axinowama,
Aximaasi xa di. A xa sɔɔri gali mangɛ nu
findi Abeneri nan na, Sɔlu sɔxɔ Neri xa
di.
51 Sɔlu baba Kinsi nun Abeneri baba
Neri nan lanxi Abiyɛli xa die ma.
52 Sɔlu nu Filisitaka gerema a xa
simaya birin kui. Sɔlu nu gbangbalanyi
sɛnbɛmae birin naso nɛ a xa sɔɔrie ya ma.

15

Sɔlu xa tantanyi

1 Samuweli naxa a fala Sɔlu bɛ, «Alatala
n tan nan xɛɛ n xa i sugandi mangɛ ra a xa
ɲama Isirayila xun ma. I tuli mati Alatala
xa masenyi ra.
2 Mangɛ Alatala xui nan ya: ‹N bara
natɛ tongo Amalɛkikae xa fe ra, naxee
tondi Isirayila xa dangi e xa kira xɔn
kelife ra Misira.
3 Yakɔsi, siga, e ratɔn. I naxa e sese lu
naa. I xa e xa xɛmɛe, e xa ginɛe, e xa die,
e xa diyɔrɛe, e xa ningee, e xa yɛxɛɛe, e
xa sie, e xa ɲɔxɔmɛe, e xa sofalee birin
faxa.›»
4 Sɔlu naxa a xa sɔɔri gali malan Telay-
imi. Xɛmɛ mixi wulu kɛmɛ firin nan faxi
kelife kɔɔla ma, xɛmɛ mixi wulu fu nan
faxi kelife Yuda bɔnsɔɛ ma.
5 Sɔlu naxa gantanyi te fole kui
Amalɛkikae xa taa fari ma.
6 A naxa a fala Keni bɔnsɔɛ bɛ, «Wo
mini Amalɛkikae tagi, alako wo naxa
sɔntɔ e ya ma, barima wo hinnɛ nɛ
Isirayilakae ra e minixi Misira bɔxi ra
tɛmui naxɛ.» Keni bɔnsɔɛ naxa mini
Amalɛkikae ya ma.
7 Sɔlu naxa Amalɛkikae bɔnbɔ kelife
Hawila ma han Suri sode dɛ ra Misira ya
ra.
8 A naxa Amalɛki mangɛ Agaga suxu, a
mu a faxa, kɔnɔ a naxa a xa ɲama tan
birin sɔntɔ santidɛgɛma ra.
9 Sɔlu nun a xa ɲama mu tin Agaga
faxade. E naxa a lu a nii ra, a nun a
xa xuruse fanyi bɔrɔgɛxie, a xa yɛxɛɛe,
a xa sie, nun a xa ningee. E mu tin nee
sɔntɔde, kɔnɔ naxee mu fanxi, e nee nan
faxa.
10 Alatala naxa yi masenyi ti Samuweli
bɛ,
11 «N nimisaxi Sɔlu xa fe ra n naxan
tixi mangɛ ra, barima a bara a kobe so
n na, a mu biraxi n wɔyɛn xui fɔxɔ ra.»
Samuweli naxa sunnun ki fanyi, a Alatala
makula na kɔɛ birin na.
12 A naxa keli subaxɛ ma, a siga Sɔlu
yire. Mixi nde naxa a fala a bɛ a Sɔlu
bara siga Karemele geya fari tɔnxuma
nde tide. Na dangi xanbi, a keli mɛnni,
a goro Giligali.
13 Samuweli to Sɔlu yire li, Sɔlu naxa a
fala a bɛ, «Ala xa baraka sa i ma. N bara
Alatala xa yaamari ratinmɛ.»
14 Samuweli naxa a maxɔrin, «N xuruse
wa xui mundun mɛfe yi ki?»
15 Sɔlu naxa a yaabi, «Ɲama nan faxi yi
xurusee ra e naxan tongoxi Amalɛkikae
yi ra, alako e xa e ba sɛrɛxɛ ra i Marigi
Alatala bɛ. Muxu bara na dɔnxɔɛ tan
sɔntɔ.»
16 Samuweli naxa a fala Sɔlu bɛ, «Awa
yire. N xa Alatala xa masenyi fala i bɛ a

naxan fixi n ma yi kɔɛ ra.» Sɔlu naxa a
fala, «Awa, na fala n bɛ.»
17 Samuweli naxa a fala, «Alatala mu i
tixi xɛ mangɛ ra Isirayila bɔnsɔɛ xun ma,
hali i to nu a kolon mixi xurudi nan i ra?
18 Alatala i xɛɛ nɛ, a a fala i bɛ, ‹Siga
Amalɛki yunubitɔɛe sɔntɔde. I xa e birin
ɲɔn feo›.
19 Munfe ra i mu i tuli matixi Alatala
xui ra? Munfe ra i baganxi na see ma, i fe
ɲaaxi raba Alatala ya i?»
20 Sɔlu naxa Samuweli yaabi, «N bara
Alatala xui rabatu a fanyi ra. N bara bira
a xa kira fɔxɔ ra, a n tixi naxan xɔn ma.
N faxi Amalɛki mangɛ Agaga nan tun na,
n bara Amalɛki ɲama dɔnxɔɛ birin sɔntɔ.
21 Kɔnɔ ɲama bara a xa xuruse fanyie
mayegeti, nee xa findi sɛrɛxɛ fisamantee
ra i Marigi Alatala bɛ Giligali.»
22 Samuweli naxa a yaabi,
«Alatala ɲɛlɛxinma sɛrɛxɛ gan daaxie
nun hadiyae nan na ba,
ka a ɲɛlɛxinma mixie nan na naxee a xui
rabatuma?
N xa a fala i bɛ,
yaamari rabatufe fisa sɛrɛxɛ bafe bɛ,
yɛtɛ magoroe fisa, yɛxɛɛ kontonyi ture bɛ.
23 Ala xui matandife ɲaaxu,
alɔ sematoe xa wali ɲaaxuxi ki naxɛ.
Ala xa yaamari matandife ɲaaxu,
alɔ kuye batufe ɲaaxuxi ki naxɛ.
I to bara Alatala xa yaamari rabɛɲin,
a fan fama nɛ i rabɛɲinde,
a mangɛya ba i yi ra.»
24 Sɔlu naxa a fala Samuweli bɛ, «N
bara yunubi raba. N bara Alatala xa
sɛriyɛ kana, n bara i fan xui matandi. N
nu gaaxuxi ɲama nan ya ra, n naxa n tuli
mati e ra.
25 Yakɔsi n bara i mayandi, diɲɛ n ma
yunubi ma. I naxa gbilen n fɔxɔ ra. Na
kui n fan xa suyidi Alatala bɛ.»
26 Samuweli naxa a fala Sɔlu bɛ, «N mu
birama i fɔxɔ ra, barima i bara i kobe raso
Alatala xa masenyi ra, Alatala fan bara i
rabɛɲin, a bara Isirayila mangɛya ba i yi
ra.»
27 Samuweli to a mafindi sigafe ra, Sɔlu
naxa a xa donma suxu, a fa bɔɔ a yi ra.
28 Samuweli naxa a fala a bɛ, «To
Alatala fan bara Isirayila mangɛya ba i yi
ra na ki, a a fi i boore ma, naxan fan dangi
i tan na.
29 Alatala naxan findixi Isirayila sɛnbɛ
ra, a mu wule falama, a xaxili mu
masarama. Ibunadama mu a ra.»
30 Sɔlu man naxa a fala, «N bara yunubi
raba. Yandi, n bara i maxandi, i xa n
binya Isirayila nun a kuntigie ya i. Bira
n fɔxɔ ra, n xa suyidi i Marigi Alatala bɛ.»
31 Na tɛmui Samuweli naxa bira Sɔlu
fɔxɔ ra. Sɔlu naxa suyidi Alatala bɛ.
32 Na dangi xanbi Samuweli naxa a fala,
«Wo fa Amalɛki mangɛ Agaga ra.» Agaga
naxa fa bɔɲɛsa kui, barima a maɲɔxunxi
nɛ e mu xɔnɔxi a ma sɔnɔn e xa a faxa.
33 Samuweli naxa a fala a bɛ, «I to
dingɛe xa die faxa i xa santidɛgɛma ra, i
nga fan xa di bama a yi ra.» Samuweli to
na fala, a naxa a faxa Alatala ya i Giligali.
34 Samuweli naxa siga Rama. Sɔlu fan
naxa siga a xɔnyi Gibiya.
35 Samuweli mu Sɔlu to sɔnɔn. A naxa
sunnun Sɔlu xa fe ra. Alatala fan naxa
nimisa a Sɔlu findife mangɛ ra Isirayila.

16

Samuweli Dawuda tife mangɛ ra

1 Alatala naxa a masen Samuweli bɛ,
«I sunnunma Sɔlu xa fe ra han mun
tɛmui? N bara a rabɛɲin, n bara Isirayila
mangɛya ba a yi. I xa feri ture sase rafe
ture ra, i xa siga Bɛtɛlɛɛmu. N i xɛɛfe
Yisayi Bɛtɛlɛɛmuka nan xɔnyi, barima n
bara mangɛ sugandi a xa di xɛmɛe ya
ma.»
2 Samuweli naxa a fala, «N sigama di?
Sɔlu na a kolon, a n faxama nɛ.» Alatala
naxa a fala, «I xa ninge xanin i xun ma, i
a fala, ‹N fafe yi sɛrɛxɛ bade Alatala bɛ.›
3 I xa Yisayi xili na sɛrɛxɛ ma. Na
tɛmui n i rakolonma i lan i xa naxan
naba. I fama nɛ mixi sugandide, n naxan
masenma i bɛ.»
4 Samuweli naxa a raba alɔ Alatala a
fala a bɛ ki naxɛ, a siga Bɛtɛlɛɛmu. Taa
forie to a to, e naxa gaaxu. E naxa a
maxɔrin, «I faxi fe fanyi nan na muxu
bɛ?»
5 A naxa e yaabi, «Iyo, n faxi sɛrɛxɛ
bade Alatala nan bɛ. Wo xa wo rasɛniyɛn,
wo xa fa lan na sɛrɛxɛ ba ma.» A naxa a
fala Yisayi nun a xa die fan bɛ, e fan xa e
rasɛniyɛn, e xa lan sɛrɛxɛ ba ma.

6 Mixie to fa, Samuweli naxa Yisayi xa
di Eliyabi to. A naxa a maɲɔxun, «Mixi
nan na ki Alatala naxan sugandixi mangɛ
ra.»
7 Kɔnɔ Alatala naxa a fala Samuweli bɛ,
«I naxa mixi fate bɛndɛ xa mato. N mu
na xɛmɛ sugandixi. N ya mu tima fe ra,
adamadi ya tima naxan na. N tan mixi
bɔɲɛ ma fe nan matoma.»
8 Yisayi naxa Abinadabo xili, a a masen
Samuweli bɛ. Kɔnɔ Samuweli naxa a fala,
«Alatala mu yi fan sugandixi.»
9 Yisayi naxa Sanma masen Samuweli
bɛ. Kɔnɔ Samuweli naxa a fala, «Alatala
mu yi fan sugandixi.»
10 Yisayi naxa a xa di soloferee birin
masen Samuweli bɛ keren keren, kɔnɔ
Samuweli naxa a fala Yisayi bɛ, «Alatala
mu e sese sugandixi.»
11 Na tɛmui Samuweli naxa a maxɔrin,
«Di gbɛtɛ yo mu na i yi ra?» Yisayi naxa a
yaabi, «Dimɛdi keren nan fa luxi, kɔnɔ na
tan na xurusee dɛmadonfe.» Samuweli
naxa a yaabi, «I xa mixi nde xɛɛ a fɔxɔ
ra, a xa fa. Won mu sɛrɛxɛ donma fo a xa
fa.»
12 Yisayi naxa mixi nde xɛɛ a xilide. A
to fa, Samuweli naxa a to a xɛmɛ tofanyi
na nu a ra. A ya iyalan, a fate bɛndɛ fan.
Alatala naxa a fala Samuweli bɛ. «A tan
nan ya. I xa ture sa a xunyi a sugandife
ra.»
13 Samuweli naxa feri ture sase tongo
naxan nu rafexi ture ra, a ture sa Dawuda
xunyi a taarae ya xɔri. Kelife na lɔxɔɛ,
Ala Xaxili Sɛniyɛnxi naxa lu Dawuda fɔxɔ
ra. Na dangi xanbi, Samuweli naxa gbilen
Rama.
14 Kɔnɔ Alatala Xaxili naxa gbilen Sɔlu
fɔxɔ ra. Alatala naxa a niya ɲinnɛ nde xa
a tɔɔrɔ.
15 Sɔlu xa walikɛe naxa a fala a bɛ, «Ala
bara a niya ɲinnɛ nde xa i tɔɔrɔ.
16 Muxu marigi, i xa yaamari fi muxu
ma, i xa konyi die, muxu xa sa mixi fen
naxan fata kɔra raberede. Ɲinnɛ na i
tɔɔrɔ, na kanyi xa kɔra rabere i bɔɲɛ safe
ra.»
17 Sɔlu naxa a sago fi a falafe ra, «Wo sa
na mixi fen n bɛ, naxan fata a fanyi ra.»
18 A xa walikɛ nde naxa a fala, «N
bara Yisayi xa di xɛmɛ to Bɛtɛlɛɛmu. A
kɔra raberema a fanyi ra. Gbangbalanyi
tofanyi na a ra, naxan fata gere sode. A
wɔyɛn ki fan. Alatala xa barakatɔɛ na a
ra.»
19 Sɔlu naxa mixie xɛɛ Yisayi xɔn ma, a
falafe ra a xa a xa di Dawuda so a yi ra,
naxan na xurusee dɛmadonfe.
20 Yisayi naxa taami, wɛni, nun si baki
sofale fari, a a so a xa di Dawuda yi ra
katarabi Sɔlu ma.
21 Dawuda naxa siga a yɛtɛ dɛntɛgɛde
Sɔlu bɛ. Dawuda naxa rafan a ma ki
fanyi. Sɔlu naxa a findi a xa geresose
xaninma ra.
22 Sɔlu naxa xɛɛra ti Yisayi ma a falafe
ra a bɛ, «Yandi, Dawuda xa lu n yi ra. A
rafan n ma ki fanyi.»
23 Ala to a niya ɲinnɛ xa bira Sɔlu fɔxɔ
ra, Dawuda nu fa kɔra rabere han Sɔlu
fisa, ɲinnɛ fa gbilen a fɔxɔ ra.

17

Goliyati xa gere wɔyɛnyi

1 Filisitakae naxa e xa sɔɔrie malan gere
xili ma Efesi Damimi, Soko nun Aseka tagi
Yudaya bɔxi ma.
2 Sɔlu nun Isirayila xa sɔɔrie fan naxa e
malan, e sa yonkin Terebinti gulunba kui
Filisitakae ya ra.
3 Filisitakae nu na geya yire sɛɛti keren,
Isirayilakae fan nu na boore sɛɛti, gu-
lunba na e tagi.
4 Filisitakae xa sɛnbɛma nde naxa mini,
naxan nu xili Goliyati, a kuya mɛtiri
saxan.
5 Sɔɔri xunyi makantase nu na a xun
na, naxan yailanxi wure gbeeli ra. Kanke
makantase wure gbeeli daaxi nu na a ma,
naxan binyɛ lanxi kilo tongo senni ma.
6 Sanyi makantase wure gbeeli daaxi nu
na a sanyie ma, tanbɛ wure gbeeli daaxi
fan nu gbakuxi a fari.
7 A xa tanbɛ nu yailanxi wuri kuye ra
naxan xungbo alɔ mabɔɛ xa wuri, dugi
masɔxɔ se. A xa tanbɛ ɲɔɛ nu yailanxi
wure ra, a xa binyɛ kilo solofere. A xa
makantase xungbe nu na mixi nde yi ra
naxan nu tixi a ya ra.
8 Goliyati naxa ti Isirayila xa sɔɔrie ya
ra, a a fala e bɛ a xui itexi ra, «Munfe ra
wo tixi gere ki ma? Filisitaka nan n na,
Sɔlu xa konyie nan wo tan na. Wo mixi

keren sugandi wo ya ma, a xa fa, muxu
firin xa gere.
9 Xa a nɔ n na, muxu findi wo xa konyie
ra, muxu xa wali wo bɛ. Kɔnɔ xa n tan nɔ
a ra, wo fan findi muxu xa konyie ra, wo
xa wali muxu bɛ.»
10 Na Filisitaka naxa a fala, «To n bara
yi gere mɔɔli ti wo bɛ. Wo mixi keren
sugandi, muxu xa fa gere.»
11 Sɔlu nun Isirayila xa sɔɔrie to na
masenyi mɛ, e naxa gaaxu ki fanyi ra.
12 Dawuda baba findixi Yisayi Efiramika
nan na, naxan nu na Bɛtɛlɛɛmu Yuda
bɔnsɔɛ xa bɔxi ma. Di xɛmɛ solomasaxan
nan nu na a yi ra. Sɔlu xa waxati, a nu
bara fori.
13 Yisayi xa di saxan singee nu biraxi
Sɔlu fɔxɔ ra gere kui. E xilie nan ya: di
singe Eliyabi, di firin nde Abinadabo, di
saxan nde Sanma.
14 Dawuda nan nu na e birin xanbiratoe
ra. Na nan a ra, Dawuda taara saxanyie
to siga Sɔlu yire gere xa fe ra,
15 Dawuda nu luma siga ra Sɔlu yire,
a man nu fa gbilen a baba Yisayi xɔnyi
xurusee dɛmadonfe ra Bɛtɛlɛɛmu.
16 Xi tongo naani bun ma, na Filisitaka
nu minima nɛ Isirayilakae ya i gɛɛsɛgɛ
nun nunmare.
17 Na tɛmui Yisayi naxa a fala Dawuda
bɛ, «Yi donse magilinxi nun yi taami
fu xanin mafuren i taarae xɔn ma, e
yonkinma dɛnnaxɛ.
18 I xa yi xiɲɛ xuti fu fan xanin e xa
yarerati xɔn ma. I taarae xun mato a ra,
i xa fa n kunfa ba.
19 E na Sɔlu nun Isirayila xa sɔɔri birin
fɔxɔ ra Terebinti gulunba kui, Filisitakae
gerefe ra.»
20 Dawuda naxa kurun subaxɛ ma. A
to xurusee taxu mixi nde ra, a naxa a xa
kote tongo, a siga a baba xa yaamari ra.
A to so Isirayila yonkinde, a a li nɛ sɔɔrie
nu na minife gere xili ma e xui itexi ra.
21 Isirayilakae nun Filisitakae nu tixi
gere ki ma e boore ya i.
22 Dawuda naxa a xa kote lu kote kantɛ
yi ra, a fa a gi a siga sɔɔrie yire. A fɛfɛ so,
a naxa a taarae xɛɛbu.
23 E nu wɔyɛnfe tɛmui naxɛ, Filisitakae
xa sɛnbɛma naxa mini. Gadika nan nu a
ra, naxan nu xili Goliyati. A naxa a xa
masenyi kerenyi ti Dawuda ya xɔri.
24 Isirayilakae to na sɛnbɛma to, e naxa
e magbilen e xanbi xanbi ma gaaxui bɛ.
25 E nu a fala e boore bɛ, «Wo bara
a to mini ra? A faxi Isirayila nan tun
maberede. Xa Isirayilaka nde sa nɔ yi
faxade, Sɔlu naafuli gbegbe nan fima na
kanyi ma, a a xa di ginɛ fan fi a ma, a
man duuti fe bama nɛ a xa denbaya xun
ma Isirayila bɔxi ma.»
26 Dawuda naxa mixi ndee maxɔrin a
fɛ ma, «Naxan na yi Filisitaka faxa a fa
yaagi ba Isirayila ma, munse rabama na
kanyi bɛ? Pe, nde na yi Filisitaka gaantare
ra, naxan na Ala Kisi Kanyi xa sɔɔrie
maberefe?»
27 Ɲama naxa a yaabi, e fe fala a bɛ
naxan nabama mixi bɛ naxan na Filisi-
taka faxama.
28 Dawuda taara Eliyabi to na wɔyɛnyi
mɛ, a naxa xɔnɔ a xunya ma. A naxa a
fala a bɛ, «Munse i rafaxi be? I xurusee
luxi nde yi ra gbengberenyi ma? N i kolon
a fanyi ra. Yɛtɛ igboe nan i ra, i tan
fuyante. I faxi sunbude gere nan na?»
29 Dawuda naxa a fala, «N munse
rabaxi? N mu maxɔrinyi xa tun tixi?»
30 Na kui a naxa a kobe so a taara ra, a
man naxa mixi gbɛtɛ maxɔrin na fe ma.
E fan naxa na yaabi kerenyi fala a bɛ.
31 Na mixie to Dawuda xa masenyi fala
Sɔlu bɛ, Sɔlu naxa a xili.
32 Dawuda naxa a fala Sɔlu bɛ, «Mixi yo
naxa gaaxu yi Filisitaka ya ra. N tan yati,
i xa konyi, n a gerema nɛ.»
33 Sɔlu naxa a yaabi, «I mu nɔma yi
Filisitaka gerede. Dimɛdi nan i ra. A tan
bara mɔ gere fe kui kabi a fonike tɛmui.»
34 Dawuda naxa a fala Sɔlu bɛ, «N tan
i xa konyi, n tan nan n baba xa xurusee
dɛmadonma ra. Wula sube alɔ yɛtɛ na fa
n ma xuruse nde suxude,
35 n a kerima nɛ, n a bɔnbɔ han n na
xuruse ba a dɛ i. Xa a a ya rafindi n ma,
n a suxuma a kɔn xabe nan ma, n a faxa.
36 I xa konyi to fata yɛtɛ nun wulai sube
bɔnbɔde na ki, n na mɔɔli fan nabama nɛ
yi Filisitaka sunnatare ra, barima a Ala
Kisi Kanyi xa sɔɔrie maberema.»
37 Dawuda man naxa a fala, «Alatala
naxan n natanga yɛtɛ nun wulai sube ma,
a fama n natangade yi Filisitaka fan ma.»

Na kui, Sɔlu naxa a yaabi, «Siga, Alatala
xa lu i sɛɛti ma.»
38 Sɔlu naxa a xa makanta see ragoro
Dawuda ma, a xa sɔɔri xunyi makantase
wure gbeeli daaxi, a nun a kanke makan-
tase.
39 Dawuda naxa Sɔlu xa santidɛgɛma
ragoro a tɛɛ kui, naxan nu xirixi a tagi,
kɔnɔ a fɛfɛ ɲɛrɛ fɔlɔ a mu nɔ, barima a
mu darixi na mɔɔli ra. Na kui a naxa a
fala Sɔlu bɛ, «N mu nɔma sigade yi kanta
see ra n ma, barima n mu darixi a ra.»
Dawuda naxa na kanta see birin ba a ma.
40 A naxa a xa yisuxuwuri tongo, a gɛmɛ
manɔxunxi suuli fen fole kui, a e sa a xa
gbɔnfɔɛ kui. A naxa siga na Filisitaka xili
ma, a xa laati suxuxi a yi ra.

41 Filisitaka naxa a makɔrɛ Dawuda ra,
a xa kanke makantase xungbe xaninma
tixi a ya ra.
42 A to Dawuda to, a fonike tofanyi na a
ra, a naxa yo a ma.
43 Filisitaka naxa a fala Dawuda bɛ, «Pe,
bare nan n na, i to fama n gerede wuri
ra?» A naxa Dawuda danka a xa alae xili
ra,
44 a fa a fala a bɛ, «Fa be, n i sube soma
xɔnie yi ra naxee ɲɛrɛma koore ma, a nun
subee naxee na wula i.»

45 Dawuda naxa a yaabi, «I tan fafe
n gerede santidɛgɛma nun tanbɛ mɔɔli
firin nan na. N tan i gerema Isirayila xa
sɔɔrie Marigi Alatala nan xili ra, i naxan
maberema.
46 To Alatala i sama nɛ n bɛlɛxɛ. N i
bɔnbɔma nɛ, n i xunyi bolon, n Filisitakae
binbi fima nɛ xɔnie nun sube xaaɲɛe ma.
Na tɛmui, duniɲa birin a kolonma nɛ a
Ala na Isirayila fɔxɔ ra.
47 Yi ɲama birin fama a kolonde a
Alatala mu mixi rakisima santidɛgɛma
nun tanbɛ saabui ra. Mixi kisima Alatala
nan saabui ra, naxan wo sama muxu
bɛlɛxɛ.»

48 Filisitaka to siga fɔlɔ Dawuda ma,
Dawuda naxa a gi keren na e nun Filisi-
taka xa naralan.
49 A naxa a bɛlɛxɛ ragoro a xa gbɔnfɔɛ
kui, a gɛmɛ keren tongo, a woli a xa laati
ra. Gɛmɛ naxa na Filisitaka gɔnɔ a tigi
ma, a a xun konkota bɔɔ. A naxa bira a
yatagi ma bɔxi.

50 Dawuda sɛnbɛ gbo Filisitaka bɛ na ki
nɛ, a a faxa laati nun gɛmɛ keren peti ra
santidɛgɛma xanbi.
51 Dawuda naxa a gi a siga na Filisitaka
saxi dɛnnaxɛ, a Filisitaka xa santidɛgɛma
ba a tɛɛ i, a a faxa a ra, a a xunyi bolon a
dɛ i.
Filisitakae to a to e xa sɛnbɛma bara
faxa, e naxa e gi.
52 Isirayilakae nun Yudakae naxa e xui
ramini, e fa Filisitakae keri gulunba fɔlɛ,
han Ekiron taa naadɛ ra. Filisitaka binbie
nu saxi kira xɔn kelife Saarayimi han Gati
nun Ekiron.
53 Isirayilakae to gɛ Filisitakae keride
kira xɔn ma, e naxa gbilen nee yonkinde,
e e xa see xanin.
54 Dawuda naxa na Filisitaka xunyi
xanin Darisalamu, a a xa geresose ragata
a yɛtɛ xa kiri banxi kui.
55 Sɔlu to Dawuda to sigafe ra na Fil-
isitaka gerede, a naxa a xa sɔɔri mangɛ
Abeneri maxɔrin, «Nde xa di na yi
sɛgɛtala ra?» Abeneri naxa a yaabi,
«Mangɛ, n mu na kolon feo.»
56 Mangɛ naxa a yamari, «I xa a kolon
naxan xa di na yi sɛgɛtala ra.»
57 Dawuda to gbilen kelife na Filisi-
taka faxade, Abeneri naxa a xanin Sɔlu
yire. Filisitaka xunyi nu suxuxi Dawuda
bɛlɛxɛ.
58 Sɔlu naxa a fala a bɛ, «N ma di, nde
na i baba ra?» Dawuda naxa a yaabi, «I
xa konyi Yisayi Bɛtɛlɛɛmuka xa di nan n
na.»

18

Yonatan nun Dawuda xa saatɛ

1 Dawuda nun Sɔlu to gɛ dɛ masarade,
Yonatan naxa findi Dawuda xanuntenyi
ra. Yonatan nu a xanuxi alɔ a yɛtɛ yati.
2 Na lɔxɔɛ Sɔlu naxa kankan Dawuda
ma, a mu tin a xa gbilen a baba xɔnyi.
3 Yonatan nun Dawuda naxa saata,
barima Dawuda nu rafan a ma alɔ a yɛtɛ
yati.
4 Yonatan naxa a xa donma xungbe ba
a ma, a a ragoro Dawuda ma, a nun a xa
santidɛgɛma, a xa xali, nun a xa bɛlɛti.
5 Sɔlu Dawuda rasanba dɛdɛ gere sode,
Dawuda nu geenima nɛ. Na nan a to Sɔlu
naxa a findi a xa sɔɔrie xunyi ra. Na fe

naxa rafan ɲama ma, a nun Sɔlu xa mixie yati.

6 Sɔɔrie nu gbilenma tɛmui naxɛ kelife gere sode, Dawuda Goliyati faxa gere naxan kui, Isirayila ginɛe naxa mini Sɔlu ralande. E nu sigi sama maxase mɔɔli ndee ra, e nu fare boronma, e nu e xui itema sɛɛwɛ kui.

7 Na sigie kui ginɛe nu a falama,
«Sɔlu bara mixi wulu wulu bɔnbɔ,
kɔnɔ Dawuda tan mixi wulu wulu dɔxɔ
fu nan bɔnbɔxi.»

8 Sɔlu naxa xɔnɔ ki fanyi ra na sigi xa fe ra. A naxa a fala, «E naxɛ Dawuda bara wulu fu bɔnbɔ, n tan bara wulu keren bɔnbɔ. A gbe mu luxi a xa n ma mangɛya sɔtɔ.»

9 Kelife na lɔxɔɛ ma, Sɔlu bɔɲɛ naxa raɲaaxu a ma Dawuda xa fe ra.

10 Na kuye iba, Ala naxa a niya ɲinnɛ xa bira Sɔlu fɔxɔ ra, a masenyi ti alɔ namiɲɔnmɛ. A xa tanbɛ nu suxuxi a yi ra. Dawuda nu na kɔra raberefe a bɛ, alɔ a darixi a ra ki naxɛ tɛmui birin.

11 Sɔlu naxa a xa tanbɛ ite, a fa a fala, «N Dawuda mabanbanma nɛ banxi kanke.» A naxa kata sanya firin, kɔnɔ Dawuda naxa keli tanbɛ ya i.

12 Sɔlu mu nu suusaxi Dawuda ra sɔnɔn, barima Alatala nu na Dawuda fɔxɔ ra, a gbilen Sɔlu tan fɔxɔ ra.

13 Sɔlu naxa Dawuda findi sɔɔri wulu keren mangɛ ra, alako a xa a makuya a ra. Dawuda nun a xa sɔɔrie nu luma siga ra gere sode, Dawuda nu fa gbilen

14 xunnakeli kui, barima Alatala nu na a fɔxɔ ra.

15 Sɔlu to a to fe birin sɔɔnɛyaxi Dawuda bɛ, a naxa lu gaaxui kui a ya ra.

16 Kɔnɔ Dawuda nu rafan Isirayila nun Yuda bɔnsɔɛ ma, barima a nu tima e ya ra na gere birin kui.

17 Lɔxɔɛ nde Sɔlu naxa a fala Dawuda bɛ, «N ma di ginɛ singe nan ya, a xili Merabi. N bara a fi i ma. I xa sɔɔri wali tun naba n bɛ Alatala xa geree kui.» Sɔlu nu a falama a bɔɲɛ kui, «Hali n mu a faxa n yɛtɛ ra, n xa a lu Filisitakae xa na raba n bɛ.»

18 Dawuda naxa Sɔlu yaabi, «Nde na n tan na? N baba xabilɛ xurun Isirayila bɔnsɔɛ ya ma, n tan xa findi mangɛ bitanyi ra?»

19 Waxati to a li a nu lanma Sɔlu xa di ginɛ Merabi xa fi Dawuda ma, Sɔlu naxa a fi Mexolaka Adiriyeli ma.

20 Sɔlu xa di ginɛ Mikali nu Dawuda xanuxi. E to na fala Sɔlu bɛ, na naxa rafan a ma.

21 Sɔlu nu a falama a yɛtɛ ma, «N xa a fi a ma, alako a xa findi gantanyi ra a bɛ, Filisitakae xa a faxa.» Na kui Sɔlu man naxa a fala Dawuda bɛ, «To i xa findi n bitanyi ra.»

22 Sɔlu naxa yaamari fi a xa mixie ma, «Wo a fala Dawuda bɛ gundo ra, ‹I bara rafan mangɛ nun a xa mixi birin ma. I xa tin findide mangɛ bitanyi ra.›»

23 Sɔlu xa mixie to na fala Dawuda bɛ, a naxa e yaabi, «Wo tan bɛ, fe xuri nan a ra findife mangɛ bitanyi ra? Setare na n tan na, naxan tide mu gbo feo.»

24 Sɔlu xa walikɛe naxa na dɛntɛgɛ sa Sɔlu bɛ.

25 Sɔlu naxa e yamari, «Wo a fala Dawuda bɛ, ‹Mangɛ mu wama sese xɔn kote ra fo i xa Filisitaka xɛmɛ kɛmɛ soli xaba, i fa e ra be, alako a xa a gbe ɲɔxɔ a yaxuie ma.›» Na kui Sɔlu nu wama Filisitaka xa Dawuda faxa.

26 Sɔlu xa walikɛe to a xa masenyi ti Dawuda bɛ, na fe naxa a kɛnɛn, a naxa a maɲɔxun na nɔma a niyade a xa findi mangɛ bitanyi ra. Beenun lɔxɔɛ dɔnxɔɛ xa a li,

27 Dawuda nun a xa sɔɔrie naxa sa Filisitaka xɛmɛ kɛmɛ firin faxa. Dawuda naxa e soli xaba, a fa na xasabi kamalixi ra mangɛ xɔn ma, alako a xa findi mangɛ bitanyi ra. Na tɛmui Sɔlu naxa a xa di ginɛ Mikali fi Dawuda ma, a xa findi a xa ginɛ ra.

28 Sɔlu nu bara a kolon Alatala na Dawuda fɔxɔ ra. Sɔlu xa di ginɛ Mikali nu Dawuda xanuxi.

29 Sɔlu nu gaaxuxi Dawuda ya ra, a a findi a yaxui ra abadan.

30 Filisita kuntigie nu gere tima Isirayila bɛ, kɔnɔ Dawuda nu e bɔnbɔma dangife Sɔlu xa sɔɔrie birin na. Na kui a naxa xili xungbe sɔtɔ.

19

Yonatan Dawuda malife

1 Sɔlu naxa a fala a xa di Yonatan nun
a xa mixie bɛ, a e xa Dawuda faxa. Kɔnɔ
Dawuda nu rafan Yonatan ma ki fanyi.
2 Na nan a ra, Yonatan naxa sa na fe
yaba Dawuda bɛ, «N baba wama i faxafe.
I xa mɛɛni i yɛtɛ ma tina gɛɛsɛgɛ. I xa i
nɔxun.
3 Tina n nan n baba matima daaxa i i
nɔxunma dɛnnaxɛ. N i xa fe falama a bɛ,
n xa a natɛ kolon, alako n xa na fala i bɛ.»
4 Yonatan naxa Dawuda xun mafala a
baba Sɔlu bɛ, a falafe ra, «Mangɛ, i naxa
yunubi sɔtɔ i xa konyi Dawuda xa fe ra,
barima a mu fe ɲaaxi yo rabaxi i ra. A
hinnɛxi nɛ i ra tun.
5 A mu gaaxu faxɛ ya ra, alako a xa
na Filisitaka faxa. Na kui Alatala naxa
Isirayila xun nakeli. I fan bara na to, i fan
bara ɲɛlɛxin na xa fe ra. Munfe ra yakɔsi
i wama yunubi rabafe, mixi nii bafe ra
tɔɔɲɛgɛ kui? Munfe ra i wama Dawuda
faxafe na ki tun?»
6 Sɔlu naxa a xa di Yonatan xui ramɛ
a fanyi ra. A naxa a kali Alatala ra, a
Dawuda mu faxama.
7 Yonatan naxa Dawuda xili, a na birin
tagi raba a bɛ. A naxa Dawuda xanin Sɔlu
yire, Dawuda man naxa wali Sɔlu bɛ alɔ
a darixi a ra ki naxɛ.
8 Gere man naxa bira Isirayila nun Fil-
isita tagi. Dawuda naxa mini Filisitakae
gerede, a naxa e bɔnbɔ a fanyi ra, e fa e
gi.
9 Lɔxɔɛ nde Ala naxa a niya ɲinnɛ xa
bira Sɔlu fɔxɔ ra. A nu dɔxɔxi a xɔnyi,
tanbɛ suxuxi a yi ra. Dawuda nu na kɔra
raberefe.
10 Sɔlu naxa a xa xali woli Dawuda ma,
a xa a sɔxɔ banxi kanke. Dawuda naxa
tanbɛ dɛ maba, tanbɛ naxa sɔrɔn banxi
kanke. Dawuda naxa a gi, a a nɔxun na
kɔɛ ra.
11 Sɔlu naxa mixie xɛɛ Dawuda xɔnyi, e
xa a xa fe kolon, alako e xa a faxa gɛɛsɛgɛ.
Kɔnɔ a xa ginɛ naxa a fala a bɛ, «Xa i mu
i gi, e i faxama nɛ.»
12 A xa ginɛ naxa a ragoro wundɛri ra,
a naxa a gi. A ratangaxi na ki nɛ.
13 Na dangi xanbi, Mikali naxa wuri
masolixi sa Dawuda xa sade ma, a dugi
felen a xun ma, a si kiri sa a xunsase fari.
14 Sɔlu to mixie xɛɛ Dawuda suxude, a
xa ginɛ naxa a fala e bɛ, «A mu yalanxi.»
15 Sɔlu man naxa e xɛɛ alako e xa
Dawuda gundi to. A naxa a fala e bɛ, «Wo
xa fa a ra a xa sade ma.»
16 Xɛɛrae to fa, e naxa a li wuri masolixi
nan na sade ma, si kiri saxi xunsase fari.
17 Sɔlu naxa a xa di Mikali maxɔrin, «I n
yanfaxi yi ki munfe ra? I a niyaxi munfe
ra n yaxui xa a gi?» Mikali naxa a yaabi,
«A a fala nɛ n bɛ, xa i mu a lu n xa siga,
n i faxama nɛ.»
18 Dawuda a gi na ki nɛ, a siga Samuweli
yire Rama. A naxa dɛntɛgɛ sa a bɛ Sɔlu
naxan nabaxi a ra. Na dangi xanbi,
Dawuda nun Samuweli naxa siga, e sa lu
Nayoti.
19 Mixi nde naxa Sɔlu rakolon a Dawuda
sa na Nayoti, Rama mabiri.
20 Sɔlu naxa mixie xɛɛ Dawuda suxude,
kɔnɔ e naxa namiɲɔnmɛe to kira ra
Samuweli fɔxɔ ra. Xɛɛrae to mixie to
masenyi tife Ala xili ra, Ala Xaxili naxa
goro e fan ma, e fan naxa so na masenyi
mɔɔli tide.
21 E to na dɛntɛgɛ Sɔlu bɛ, a naxa mixi
gbɛtɛe xɛɛ, kɔnɔ nee fan naxa so masenyi
tife Ala xili ra. A naxa mixie xɛɛ a saxan
nde, kɔnɔ nee fan naxa so masenyi tife
Ala xili ra.
22 Na dangi xanbi Sɔlu yɛtɛ yati naxa
siga Rama. A to kɔlɔnyi li Seku taa kui,
a naxa mixie maxɔrin, «Dawuda nun
Samuweli na minden?» E naxa a yaabi,
a e sa na Nayoti, Rama mabiri.
23 A naxa Nayoti kira suxu Rama
mabiri, kɔnɔ Ala Xaxili naxa goro a ma
kira xɔn. A naxa masenyi ti Ala xili ra
han Nayoti, Rama mabiri.
24 A fan naxa donma rate a ma, a fa
masenyi ti Ala xili ra Samuweli ya xɔri. A
naxa a felen bɔxi ma donma mu a ma. A
naxa lu na ki na yanyi nun na kɔɛ birin.
Yi taali minixi na fe nan kui, «Sɔlu fan
bara findi namiɲɔnmɛe ra ba?»

20

Yonatan nun Dawuda xa saatɛ

1 Dawuda naxa keli namiɲɔnmɛe yire
Rama taa kui, a siga Yonatan tode, a sa
a maxɔrin, «N munse rabaxi n xa haakɛ
sɔtɔ i baba ra? N munse niyaxi a ra, a
wama n faxafe naxan ma?»

2 Yonatan naxa a yaabi, «Ade, n baba
mu i faxama. A mu sese rabama a mu
a fala n bɛ, a findi fe xuri ra, a findi fe
xungbe ra. N baba mu fefe nɔxunma n
ma. A mu fefe rabama a mu a fala n bɛ.»
3 Dawuda naxa a fala a bɛ, «I baba a
kolon, a n nafan i ma. A naxɛ, ‹N mu yi
falama Yonatan bɛ, xa na mu a tɔɔrɔma
nɛ.› Kɔnɔ n bara n kali Ala ra, san tongo
keren mu na n tan nun faxɛ tagi.»

4 Yonatan naxa a fala Dawuda bɛ, «I nu
wa naxan yo xɔn, n na nan nabama.»
5 Dawuda naxa a yaabi, «Kike Nɛɛnɛ
Sali sɛrɛxɛ nan tina. A lanma nɛ n nun
mangɛ xa muxu dɛge yire keren. A lu n xa
siga, n xa n nɔxun daaxa, han a xi saxan
nde lɔxɔɛ nunmare.
6 Xa a n ma fe maxɔrin, a fala a bɛ,
‹Dawuda n maxandi nɛ, a n xa diɲɛ a ma,
a xa siga a xɔnyi Bɛtɛlɛɛmu, a xa lan a
xabilɛ ma naxan sɛrɛxɛ bama naa ɲɛ yo
ɲɛ.›
7 Xa a i yaabi, ‹Na fan,› awa, bɔɲɛsa na
n bɛ, i xa konyi. Kɔnɔ xa a xɔnɔ na fe
ma, i bara a kolon natɛ na a yi, a wama n
tɔɔrɔfe ma.
8 I xa n xun mafala na ki nɛ, barima
won bara saatɛ xiri Alatala ya i. Xa i
haakɛ nan n ma, i yɛtɛ xa n faxa, hali i
mu n xanin i baba yire.»

9 Yonatan naxa a kali Dawuda bɛ, «Xa n
a kolon n baba wama i faxafe, n na falama
nɛ i bɛ.»
10 Dawuda naxa a fala Yonatan bɛ,
«Xa i baba fa i yaabi a xɔnɛ ra, nde n
nakolonma?»
11 Yonatan naxa a yaabi, «Won xa siga
burunyi.» E to mɛnni li,
12 Yonatan naxa a fala Dawuda bɛ, «N
bara n kali Isirayila Marigi Alatala ra, tina
xa na mu tina bora yi waxati, n nan n
baba maxɔrinma n xa a kolon naxan na
a bɔɲɛ ma i xa fe ra. Xa fe fanyi na a ra,
n i rakolonma.
13 Kɔnɔ xa a sa li a wama i tɔɔrɔfe nɛ, n
mu fa na fala i bɛ, Alatala xa n yɛtɛ tɔɔrɔ,
a xa nde sa a xun ma. Na tɛmui, n a luma
nɛ i xa siga bɔɲɛsa kui, Alatala xa lu i fɔxɔ
ra, alɔ a nu na n baba fɔxɔ ra ki naxɛ.
14 I xa hinnɛ n na Alatala xa hinnɛ ra n
ma duniɲɛigiri birin kui. N faxa xanbi,
15 i naxa ba hinnɛfe n ma denbaya ra,
hali Alatala i yaxui birin ba nɛ yi duniɲa
bɛndɛ fuɲi fari.»
16 Yonatan naxa saatɛ tongo Dawuda
bɔnsɔɛ bɛ, a fa a fala, «Alatala xa Dawuda
gbe ɲɔxɔ a yaxuie ma.»
17 Yonatan man naxa Dawuda rakali a
xa xanunteya xa fe ra, barima Yonatan
Dawuda xanu nɛ alɔ a a yɛtɛ xanu ki naxɛ.
18 Yonatan naxa a fala a bɛ, «Tina nan
na Kike Nɛɛnɛ Sali ra. E na a to i mu na,
e fama nɛ i xa fe maxɔrinde.
19 A xi saxan nde, i xa siga i sa i nɔxun
dɛnnaxɛ Eseli gɛmɛ xanbi ra, yi fe to fɔlɔ.
20 N xali saxan nan wolima i mabiri ra,
alɔ n wama se nde nan bunfe.
21 Na tɛmui, n didi xɛɛma nɛ xalie
fende. Xa n a fala a bɛ, ‹Xalie na i sɛɛti
ma,› na findima tɔnxuma nan na i bɛ a i
naxa gaaxu, barima hɛri nan tun na i bɛ.
Ala tantu.
22 Kɔnɔ, xa n sa a fala didi bɛ, ‹Xalie na
i ya ra pon,› na findima tɔnxuma nan na
i bɛ i xa i gi, barima Ala nan a niyaxi i xa
siga.
23 Alatala nan na won ma saatɛ seede
ra.»
24 Dawuda naxa a nɔxun fɔtɔnyi kui.

Kike Nɛɛnɛ Sali to a li, mangɛ Sɔlu naxa
a magoro teebili ra, a xa a dɛge.
25 A naxa dɔxɔ banxi bili kanke, alɔ a
darixi a ra ki naxɛ. Yonatan naxa dɔxɔ a
ya ra, Abeneri naxa dɔxɔ a fɛ ma. Kɔnɔ
Dawuda tan mu nu na a dɔxɔde.
26 Na lɔxɔɛ Sɔlu mu sese fala Dawuda
xa fe ra, barima a ɲɔxɔ a ma a mu faxi a
xa sɛniyɛntareɲa xa fe nan ma.
27 Na kuye iba, Kike Nɛɛnɛ Sali xi firin
nde, Sɔlu to a to Dawuda mu fa, a naxa
Yonatan maxɔrin, «N ma di, munfe ra
Yisayi xa di mu faxi a dɛgede xoro, a mu
fa to?»
28 Yonatan naxa Sɔlu yaabi, «Dawuda
n mayandi nɛ, n xa diɲɛ a ma, a xa siga
Bɛtɛlɛɛmu.
29 A naxa a fala n bɛ, ‹Yandi, a lu,
n xa siga lande n xabilɛ xa sɛrɛxɛ ma.
N taara bara n xili. I xa tin n xa siga
n ngaxakerenyie yire.› Na nan a ra,
Dawuda mu na be to mangɛ xa teebili ra.»

30 Na tɛmui Sɔlu naxa xɔnɔ a xa
di Yonatan ma, a a fala a bɛ, «Ginɛ
matandila xa di nan i ra. I ɲɔxɔ a ma a n
mu a kolon a i na Yisayi xa di nan bɛ? I
xa yaagi nan na ki, a nun i nga!

31 I mu a kolon a fanni Yisayi xa di
na duniɲa, xaxili sa yo mu na i bɛ i xa
mangɛya xa fe ra? I xa mixi nde xɛɛ a
suxude. A lanma a xa faxa.»
32 Yonatan naxa a baba Sɔlu yaabi,
«Munfe ra a lanma a xa faxa? A munse
rabaxi?»
33 Sɔlu to a xa tanbɛ ite a xa di xili ma,
Yonatan naxa a kolon a a baba nu wama
Dawuda faxafe nɛ.
34 A naxa keli a xɔnɔxi ra, a mu sese don
na Kike Nɛɛnɛ Sali xi firin nde. A bɔɲɛ nu
raɲaaxuxi a ma Dawuda nun a yɛtɛ kan
ma yaagi xa fe ra.
35 Na kuye iba, Yonatan naxa siga daaxa
yire nde, a nun Dawuda nu lanxi naxan
ma. A naxa dimɛdi nde fan xanin naa.
36 A naxa a fala a bɛ, a naxɛ, «N na xali
woli, i gi, i sa fa a ra.» Dimɛdi naxa a gi
fɔlɔ, Yonatan fa xali woli a ya ra pon.
37 Dimɛdi to xali yire li, Yonatan naxa a
xui ite a falafe ra, «Xali makuya mɛnni ra
pon!»
38 A man naxa sɔnxɔ a ra, a naxɛ, «I
xulun, i naxa ti de!» Yonatan xa dimɛdi
naxa xalie matongo, a fa a ra a marigi xɔn
ma.
39 A mu nu sese kolon na fe kui, kɔnɔ
Dawuda nun Yonatan tan naxa e boore
fahaamu.
40 Yonatan naxa a xa xali nun a xa
tanbɛe so dimɛdi yi ra, a a fala a bɛ, «Yi
see xanin taa kui.»
41 Dimɛdi to siga, Dawuda naxa mini
kɔɔla mabiri, a fa a yatagi rafelen bɔxi
sanya saxan. E naxa filinfilin e boore ma,
e fa wa, a gbengbenyi Dawuda.
42 Yonatan naxa a fala Dawuda bɛ,
«Won bara saatɛ xiri. Alatala na seede ra
won tan nun won bɔnsɔɛe tagi abadan.
Yakɔsi, i xa siga bɔɲɛsa kui.»

21

Dawuda xa gi

1 Na dangi xanbi, Dawuda naxa siga
Nobo, Yonatan naxa gbilen taa kui.
2 Dawuda to Nobo li, a naxa siga
sɛrɛxɛdubɛ Aximeleki xɔnyi. A to
Dawuda to, a naxa gaaxu, a fa a maxɔrin,
«I keren nan a ra? Mixi yo mu na i fɔxɔ
ra?»
3 Dawuda naxa Aximeleki yaabi, a naxɛ,
«Mangɛ nan n xɛɛxi, kɔnɔ a a fala n bɛ, a
mixi yo naxa a kolon a n xɛɛxi fe naxan
ma. N bara a fala n ma sɔɔrie bɛ, e xa n
naralan yire nde.
4 Donse nde na na? Taami suuli so n yi
ra, xa na mu donse gbɛtɛ.»
5 Sɛrɛxɛdubɛ naxa a yaabi, «Taami yo
mu na n yi ra, fo taami sɛniyɛnxi naxan
baxi sɛrɛxɛ ra. I xa sɔɔrie nɔma na donde
xa a sa li e nun ginɛe mu saxi yire keren
yi saxanyi.»
6 Dawuda naxa a fala a bɛ, «Tɔnyi ɲan
dɔxɔxi muxu ma ginɛ fe rabafe ma muxu
sigama gere sode tɛmui naxɛ. N ma sɔɔrie
marasɛniyɛnyi rabama e nɛ sigama dɛdɛ.
Yi biyaasi tide to gbo biyaasi gbɛtɛe bɛ, e
birin sɛniyɛnxi ki fanyi ra.»
7 Na kui sɛrɛxɛdubɛ naxa sɛrɛxɛ taami
so a yi ra, barima taami gbɛtɛ yo mu nu
na. Na sɛrɛxɛ taami nu masarama taami
nɛɛnɛ ra lɔxɔɛ birin Alatala ya i.
8 Na lɔxɔɛ Sɔlu xa mixi nde nu na mɛnni
sali xa fe ra. Edonka nan nu a ra, naxan
xili Dowege, naxan findixi Sɔlu xa xuruse
kantɛe xunyi ra.
9 Dawuda naxa a fala Aximeleki bɛ, a
naxɛ, «Tanbɛ yo mu na i yi ra, xa na
mu santidɛgɛma? N to gbataxi mangɛ
xa xɛɛraya xa fe ra, n mu faxi n ma
santidɛgɛma nun n ma geresose ra.»
10 Sɛrɛxɛdubɛ naxa a yaabi, «Goliyati
Filisitaka xa santidɛgɛma na be, i naxan
faxa Ela gulunba kui. A mafilinxi dugi
nde kui, a saxi sɛrɛxɛdubɛe xa donma
xanbi ra. Xa i wama a xɔn, a tongo. Gbɛtɛ
mu na be.» Dawuda naxa a fala, «A so n
yi ra, a maniyɛ yo mu na.»
11 Na lɔxɔɛ Dawuda naxa keli, a a gi
Sɔlu ya ra. A naxa siga Gati mangɛ Akisi
xɔnyi.
12 Akisi xa mixie naxa a fala a bɛ,
«Isirayila mangɛ Dawuda xa mu yi ki,
naxan xa fe falama, ‹Sɔlu bara mixi wulu
wulu faxa. Dawuda tan bara mixi wulu
wulu dɔxɔ fu faxa›?»
13 Dawuda to na fe mɛ, a naxa gaaxu ki
fanyi Gati mangɛ Akisi ya ra.
14 Na kui a naxa a niya ɲama xa a
maɲɔxun daxui ra. A naxa daxuɲa raba e
tagi, a se korin naadɛ ma, a dɛye nu goro
a dɛ xabe ma.
15 Akisi naxa a fala a xa mixie bɛ, a
naxɛ, «Wo mu a toxi a findixi daxui nan

na yi ki. Wo faxi yi xɛmɛ ra n xɔn ma
munfe ra?
16 N hayi na daxui ma n xɔnyi? Yi mixi
mɔɔli xa so n ma banxi kui?»

22

Sɔlu Aximeleki ɲaxankatafe

1 Dawuda naxa sa a nɔxun Adulama
fɔnmɛ kui. A taarae nun a barenyie to
na kolon, e naxa siga a fɔxɔ ra.
2 Mixi naxee nu na tɔɔrɛ nde kui alɔ
doni kanyie, e naxa lu a fɛ ma, e a findi
e xa mangɛ ra. Mixi kɛmɛ naani ɲɔndɔn
nu na a fɔxɔ ra.
3 Dawuda naxa keli mɛnni, a naxa siga
Misipa Mowaba bɔxi ma. A naxa a fala
Mowaba mangɛ bɛ, a naxɛ, «Yandi, a lu n
baba nun n nga xa sabati be sinden, han
n xa a kolon Alatala wama naxan xɔn n
bɛ.»
4 Dawuda naxa a xa mixie xanin na
mangɛ xɔnyi, e naxa lu mɛnni Dawuda fɛ
ma.
5 Annabi Gadi naxa a fala Dawuda bɛ,
a naxɛ, «I naxa lu yi mangɛ xɔnyi. I xa
gbilen Yudaya.» Dawuda naxa keli, a so
Xɛrɛti fɔtɔnyi yire.
6 Sɔlu to Dawuda nun a fɔxirabirɛe xa
xibaaru mɛ, a nu na Gibeya, tamare bili
bun ma, geya fari. A xa tanbɛ nu suxuxi
a yi ra, a xa mixie nu na a fɛ ma.
7 A naxa a fala e bɛ, a naxɛ, «Wo wo tuli
mati, wo tan Bunyamin bɔnsɔɛe. Yisayi
xa di fama nɛ wɛni yiree nun xɛe fide wo
ma? A wo findi sɔɔri wulu xunyie ra, xa
na mu sɔɔri kɛmɛ xunyie ra?
8 Wo birin bara n yanfa. Mixi yo mu n
nakolonxi n ma di nun Yisayi xa di bara
saatɛ xiri. Wo mu kinikini n ma, wo mu a
fala n bɛ n ma di wama n ma konyi xunyi
ikelife n xili ma, alako na xa gantanyi sa
n ya ra alɔ a fa na ki naxɛ yi ki to.»
9 Sɔlu xa xuruse kantɛe xunyi, Edonka
Dowege, na naxa a fala Sɔlu bɛ, «N tan
Yisayi xa di to nɛ Nobo, Axituba xa di
Aximeleki xɔnyi.
10 Aximeleki naxa Alatala maxandi a
bɛ, a donsee so a yi ra, a nun Goliyati
Filisitaka xa santidɛgɛma.»
11 Mangɛ naxa xɛɛrae xɛɛ sɛrɛxɛdubɛ
Aximeleki xilide, a nun a xa denbaya nun
sɛrɛxɛdubɛ naxee birin nu na Nobo. E to
fa mangɛ yire,
12 Sɔlu naxa a fala e bɛ, a naxɛ, «Axi-
tuba xa di, i tuli mati n na.» A naxa a
yaabi, «N marigi, n tuli matixi i ra.»
13 Sɔlu naxɛ, «Munfe ra i yanfɛ maxirixi
n xun ma, wo tan nun Yisayi xa di? Munfe
ra i taami nun santidɛgɛma soxi a yi ra, i
man fa Alatala maxandi a bɛ, alako a xa a
ya rafindi n ma, a xa gantanyi te n bɛ alɔ
a fa na ki naxɛ yi ki to.»

14 Aximeleki naxa wɔyɛnyi tongo, a
naxɛ, «Nde tinxin i bitanyi Dawuda bɛ i
xa mixie ya ma? Nde xa binyɛ dangima a
ra i xa banxi kui?
15 N bara Alatala maxandi a bɛ sanya
wuyaxi. Mangɛ, i naxa yi kalamui sa i xa
konyi nun a xa denbaya xun ma, barima
n mu sese kolon yi fe kui.»
16 Mangɛ naxa a fala, «Aximeleki, n i
tan nun i xa denbaya faxama to.»
17 Mangɛ naxa a fala a xa sɔɔrie bɛ,
naxee nu tixi a fɛ ma, a e xa Alatala xa
sɛrɛxɛdubɛe faxa, barima e mu a rakolon
a Dawuda na gife a ma. Kɔnɔ sɔɔrie tan
mu tin na rabade.

18 Na kui mangɛ naxa a fala Dowege
bɛ, «I tan xa yi sɛrɛxɛdubɛe faxa.» Awa
Dowege Edonka naxa e faxa. Na lɔxɔɛ
a mixi tongo solomasaxan nun suuli nan
faxa, sɛrɛxɛdubɛ donma ragoroxi naxee
ma.
19 A naxa e xa taa mixie fan faxa san-
tidɛgɛma ra, xɛmɛe yo, ginɛe yo, dimɛe
yo, diyɔrɛe yo. Hali ningee ba, sofalee
ba, yɛxɛɛe ba, e naxa e birin faxa san-
tidɛgɛma ra.

20 Aximeleki xa di xɛmɛ Abiyatari, Axi-
tuba xa mamadi, na nan keren nɔ a gide.
A naxa siga alako a xa bira Dawuda fɔxɔ
ra.
21 A naxa a fala Dawuda bɛ a Sɔlu bara
Alatala xa sɛrɛxɛdubɛe faxa.
22 Dawuda naxa a yaabi, «Na lɔxɔɛ n nu
bara a maɲɔxun a Dowege Edonka fama
nɛ n ma fe falade Sɔlu bɛ. N tan nan a
niyaxi i xa mixie xa faxa.
23 Hali i mu gaaxu. Lu n sɛɛti ma,
barima naxan wama n faxafe, a wama i
fan faxafe. I na kantari nan kui n fɛ ma.»

23

Dawuda gife

1 E naxa fa a fala Dawuda bɛ, a Filisitakae bara din Keyila taa ra, a e na e xa baloe muŋafe lonyie yire.
2 Dawuda naxa Alatala maxɔrin, a naxɛ, «N nɔma nɛ Filisitakae ra?» Alatala naxa a yaabi, «Siga, i xa Keyila ratanga Filisitakae ma.»
3 Kɔnɔ Dawuda xa mixie naxa a fala a bɛ, «Hali be Yudaya bɔxi, won bara gaaxu. Won mu suusama sigade Keyila Filisitakae gerede.»
4 Dawuda man naxa Alatala maxɔrin na xa fe ra. Alatala naxa a yaabi, «Keli, i xa siga Keyila, barima n bara Filisitakae sa i sagoe.»
5 Na kui Dawuda nun a xa sɔɔrie naxa siga naa Filisitakae gerede. E naxa e bɔnbɔ, e fa e xa gɔɔrɛe tongo. Dawuda Keyilakae ratanga na ki nɛ.
6 Aximeleki xa di Abiyatari to siga Dawuda yire Keyila, a nu bara sɛrɛxɛdubɛ kanke raxunmase xanin naa.
7 E to a fala Sɔlu bɛ, a Dawuda bara so Keyila taa kui, Sɔlu naxa a fala, «Ala bara a sa n bɛlɛxɛ, barima Dawuda bara a yɛtɛ balan Keyila taa kui naadɛ xɔrɔxɔɛe xanbi ra.»
8 Sɔlu naxa a xa sɔɔrie xili, e xa goro naa Dawuda nun a xa sɔɔrie rabilinde.
9 Dawuda to Sɔlu waxɔnfe ŋaaxi kolon, a naxa a fala Abiyatari sɛrɛxɛdubɛ bɛ, a xa fa sɛrɛxɛdubɛ kanke raxunmase ra.
10 Dawuda naxa Alatala maxɔrin, «Isirayila Marigi Alatala, n tan i xa konyi di bara a kolon a Sɔlu wama fafe Keyila, a xa fa yi taa kana n tan nan ma fe ra.
11 Keyila mangɛe n soma nɛ a yi ra? Sɔlu fama nɛ be alɔ n a mɛxi ki naxɛ? Isirayila Marigi Alatala, i xa na masen n bɛ.» Alatala naxa a yaabi, «Sɔlu fama nɛ.»
12 Dawuda man naxa a maxɔrin, «Keyila mangɛe n soma nɛ Sɔlu yi ra, n tan nun n ma sɔɔrie?» Alatala naxa a yaabi, «E wo sama nɛ a sagoe.»
13 Na kui Dawuda nun a xa mixie naxa keli Keyila, mixi kɛmɛ senni ŋɔndɔn, e siga yire gbɛtɛ. Mixie to a fala Sɔlu bɛ, a Dawuda bara a gi Keyila, Sɔlu naxa na gere lu na.
14 Dawuda naxa lu Sifi gbengberenyi ma geyae yire. Sɔlu nu a fenma, kɔnɔ Ala mu a sa a bɛlɛxɛ i.
15 Dawuda naxa a to, Sɔlu nu na a fenfe, a xa a faxa. Dawuda nu na Xoresa, Sifi gbengberenyi ma.
16 Lɔxɔɛ nde Yonatan naxa siga Xoresa Dawuda ralimaniyade.
17 A naxa a fala a bɛ, «Hali i mu gaaxu, n baba Sɔlu mu i masɔtɔma feo. I findima nɛ Isirayila mangɛ ra, n tan luma i sɛɛti ma. N baba Sɔlu na kolon.»
18 Na kui e naxa saatɛ xiri Alatala ya i. Dawuda naxa lu Xoresa, Yonatan naxa gbilen a xɔnyi.
19 Sifikae naxa siga Sɔlu yire Gibeya, e sa a fala a bɛ, «Dawuda nɔxunxi gbengberenyi yirefanyi ma Xakila geyae mabiri.
20 Mangɛ, xa i wama a xɔn, i xa goro naa. Muxu a sama nɛ i sagoe.»
21 Sɔlu naxa e yaabi, «Alatala xa barakɛ sa wo xa fe, barima wo bara kinikini n ma.
22 Wo siga sinden, wo man xa a mato ki fanyi ra. Wo xa a kolon a na dɛnnaxɛ, wo man xa a kolon nde na a fɔxɔ ra. Mixi na a ra naxan kɔɔta ki fanyi.
23 Wo na gɛ a nɔxunde kolonde, wo xa na fala n bɛ alako won birin xa siga. Xa a na Yudaya bɔxi ma, n a fenma nɛ yire birin han n a toma tɛmui naxɛ.»
24 Sifikae naxa gbilen e xɔnyi Sɔlu ya ra. Dawuda nun a xa mixie nu na Mayon gbengberenyi ma kɔɔla mabiri.
25 Sɔlu nun a xa mixie naxa mini Dawuda fende. Dawuda to na kolon, a naxa siga fanye yire Mayon gbengberenyi ma. Sɔlu to na mɛ, a naxa bira Dawuda fɔxɔ ra mɛnni.
26 Sɔlu nu ŋɛrɛma geya sɛɛti ma, Dawuda fan nu ŋɛrɛma geya boore sɛɛti ma, gulunba nu na e tagi. Dawuda nu a gife a sɛnbɛ ra, kɔnɔ Sɔlu xa mixie nu na a raxɛtɛnfe.
27 Na tɛmui xɛɛra nde naxa fa Sɔlu yire, a a fala a bɛ, «I xa fa keren na. Filisitakae man bara din Isirayila bɔxi ra!»
28 Na kui Sɔlu naxa gbilen Dawuda fɔxɔ ra na Filisitakae xa fe ra. Na nan a niya, e naxa mɛnni xili sa Sela Hamalekoto. Na nan na ki «Fatan fanye.»

24

Dawuda tondife Sɔlu faxade ma

1 Dawuda naxa siga En Gedi geya yire.
2 Sɔlu to gbilen kelife Filisitakae gerede,
mixie naxa a fala a bɛ, a Dawuda na En
Gedi gbengberenyi ma.
3 Sɔlu naxa sɔɔri wulu saxan tongo,
naxee fata gere sode dangi Isirayilakae
birin na, e naxa mini Dawuda nun a xa
mixie fende, han e sa so fanyee longori
ra.
4 Sɔlu naxa dangi gɔɔrɛe yire, naxee nu
na kira dɛ ra. A naxa so fɔnmɛ kui a xa
ye rafili. A mu a kolon Dawuda nun a xa
mixie fan nu na na fɔnmɛ kui.
5 Dawuda xa mixie naxa a fala a bɛ,
«Alatala bara yi lɔxɔɛ fi i ma. A xa
masenyi bara kamali a falafe ra, ‹N tan
nan i yaxui sama i bɛlɛxɛ, alako i xa i
sago raba a ra.›» Na tɛmui Dawuda naxa
a maso dɔyindɔyin Sɔlu xanbi ra, a fa a
xa burumusi sɛɛti xaba.
6 Dawuda to gɛ na rabade, a naxa
nimisa Sɔlu xa burumusi sɛɛti xabafe ma.
7 A naxa a fala a xa mixie bɛ, «Alatala
xa n natanga na fe mɔɔli ma. N bara na
raba n marigi ra, Alatala naxan sugandixi
mangɛ ra.»
8 Dawuda naxa tɔnyi dɔxɔ a xa sɔɔrie
ma Sɔlu gerefe ra. Sɔlu naxa mini fɔnmɛ
kui, a siga.
9 Dawuda fan naxa mini fɔnmɛ kui, a
fa Sɔlu xili a xui itexi ra, «N ma mangɛ,
n marigi!» Sɔlu to a kobe rato, Dawuda
naxa a xunyi felen bɔxi ma, a suyidi a bɛ.
10 Dawuda naxa a fala Sɔlu bɛ, a
naxɛ, «Munfe ra i tuli matima mixie xa
wɔyɛnyie ra, naxee a falama, a n tan mu
wama i xa fe fanyi xɔn ma?
11 To lɔxɔɛ Alatala bara i sa n sagoe
fɔnmɛ kui. N ma mixie bara a fala n bɛ, a
n xa i faxa, kɔnɔ n bara tondi. N bara
a fala, ‹N mu n marigi gerema, Alatala
naxan sugandixi mangɛ ra.›
12 I bara a to se naxan na n bɛlɛxɛ? N
bara i xa burumusi sɛɛti xaba. N nu nɔma
i faxade, kɔnɔ n mu a raba. Na kui i nɔma
a kolonde fe ɲaaxi yo mu na n furi kui i
xa fe ra. N mu wama i matandife, n mu
wama haakɛ xɔn, kɔnɔ i tan na birafe n
fɔxɔ ra, i xa n faxa.»
13 «Alatala xa won makiiti. Alatala xa n
gbe ɲɔxɔ. N tan mu i faxama feo.
14 Forie a falama, ‹Ɲaaxuɲa kelima mixi
ɲaaxie nan ma.› Na kui n xa a fala i bɛ, n
tan mu i faxama feo.
15 I tan Isirayila mangɛ, i wama nde
gerefe? I na birafe nde fɔxɔ ra? Mixi
xurudi naxan tide mu dangi bare faxaxi
ra, xa na mu a ra nimase xunxuri?
16 Alatala xa won firin makiiti. A xa
nɔndi fi n ma, a xa n natanga i bɛlɛxɛ.»
17 Dawuda to gɛ na masenyi tide, Sɔlu
naxa a fala a bɛ, a naxɛ, «I tan nan yati
xui a ra, n ma di Dawuda?» Sɔlu naxa wa
fɔlɔ.
18 A fa a fala Dawuda bɛ, a naxɛ, «I
tinxin n tan bɛ, barima i bara n ma fe kobi
masara fe fanyi ra.
19 To tan i bara i xa marafanyi masen n
bɛ. Alatala nu bara n sa i sagoe, i fa tondi
n faxade.
20 Xa mixi a yaxui masɔtɔ, a bɛɲinma
bɔɲɛsa kui? Alatala xa i sare fi i naxan
nabaxi n bɛ to lɔxɔɛ.
21 N a kolon i fama nɛ findide mangɛ
ra, Isirayila fama xande i xa mangɛya bun
ma.
22 I xa i kali Ala xili ra, a i mu n bɔnsɔɛ
sɔntɔma n faxa xanbi, i man mu n xili
kanama n ma mixie tagi.»
23 Dawuda to a kali Sɔlu bɛ, Sɔlu naxa
gbilen a xɔnyi, Dawuda nun a xa mixie
naxa siga kantari yire.

25

Nabali nun Dawuda xa galanbui

1 Samuweli to laaxira, Isirayila birin
naxa malan a xa ɲɔnfe ma, e xa a ragata a
xɔnyi Rama. Na tɛmui Dawuda naxa goro
Paran gbengberenyi ma.
2 Kuntigi nde nu na Mayon, naxan ma
yɛxɛ wulu saxan nun si wulu keren nu
na Karemele. A nu sigaxi a xa na yɛxɛɛe
xabe mabide.
3 Na xɛmɛ nu xili nɛ Nabali, a xa ginɛ
xili Abigayili. Ginɛ xaxilima nan nu a ra,
naxan tofan ki fanyi. Kɔnɔ a xa mɔri
xaxili nu xɔrɔxɔ, a nu luma fe ɲaaxi raba
ra. Kalebi bɔnsɔɛ nan a ra.
4 Dawuda naxa a mɛ gbengberenyi ma
a Nabali na a xa yɛxɛɛe xabe mabife.

5 A naxa a xa mixi fu xɛɛ, a falafe ra,
«Wo siga Nabali yire, wo xa a xɛɛbu n bɛ.
Wo xa yi masenyi ti n xili ra, wo naxɛ,
6 ‹Ala xa fe birin sɔɔnɛya i bɛ, i tan nun
i xa denbaya.
7 Muxu a mɛxi nɛ, a i xa walikɛe na i
xa yɛxɛɛe xabe xabafe. Kabi i xa xuruse
kantɛe faxi Karemele, muxu nu na e fɔxɔ
ra bɔɲɛsa kui. Sese mu baxi e yi ra na
waxati bun ma.
8 I xa i xa mixie maxɔrin xa nɔndi na
a ra. Na kui i xa hinnɛ n ma mixie ra yi
xulun lɔxɔɛ. I xa muxu ki i nɔma naxan
na, barima muxu findixi i xa konyie nan
na, naxee birama i xa di Dawuda fɔxɔ
ra.›»
9 Dawuda xa xɛɛrae to so naa, e naxa a
xa xɛɛraya iba Nabali bɛ a xili ra, e mu
sese sa na fari.
10 Nabali naxa xɛɛrae yaabi, a naxɛ,
«Nde na Dawuda ra, nde na Yisayi xa di
ra? Konyi gbegbe na na to, naxee e gima
e marigi ma.
11 Wo waxi nɛ n xa n ma taami nun
n ma sube tongo, n naxee fenxi n ma
walikɛe bɛ, n xa na so mixie yi ra n mu
naxee kelide yati kolon?»
12 Dawuda xa xɛɛrae naxa gbilen. E to
so, e naxa na birin dɛntɛgɛ.
13 Dawuda naxa a fala a xa sɔɔrie bɛ, a
naxɛ, «Wo xa wo xa santidɛgɛma xiri wo
tagi.» E naxa na raba. Dawuda fan naxa a
xa santidɛgɛma tongo, a a xiri a tagi. Mixi
kɛmɛ naani ɲɔndɔn naxa bira a fɔxɔ ra,
mixi kɛmɛ firin naxa lu kotee san na.
14 Nabali xa walikɛ nde naxa sa na
fe yaba a xa ginɛ Abigayili bɛ, a naxɛ,
«Dawuda bara xɛɛrae xɛɛ won marigi ma
keli gbengberenyi ma, e xa a xɛɛbu, kɔnɔ
a mu e rasɛnɛxi a fanyi ra feo.
15 Kabi muxu na burunyi, na mixie fe
fanyi nan naba muxu bɛ. E mu muxu
tɔɔrɔ, e mu sese ba muxu yi.
16 E bara muxu kanta kɔɛ nun yanyi
muxu xa xuruse dɛmadonyi wali kui.
17 I xa a mato i nɔma naxan nabade, xa
na mu a ra won marigi nun a xa denbaya
fama fe ɲaaxi sɔtɔde. I xa mɔri xaxili
xɔrɔxɔ, a mu mixi yo xa marasi mɛma.»
18 A xa ginɛ Abigayili naxa taami kɛmɛ
firin tongo, a nun wɛni kundi firin, yɛxɛɛ
ganxi suuli, kaabɛ ganxi busali firin,
tamare mɔɔli nde suxui kɛmɛ, nun xɔrɛ
xaraxi xuti kɛmɛ firin. A naxa na kote
baki sofale fari.
19 A naxa a fala a xa konyie bɛ, «Wo siga
yare, n fafe.» A mu sese fala a xa mɔri
Nabali bɛ.
20 A naxa baki sofale fari, a goro geya
ma. Dawuda nun a xa sɔɔrie fan nu na
gorofe, e fa naralan na ginɛ ra.
21 Dawuda nu bara a fala a xa mixie
bɛ, a naxɛ, «N bara Nabali xa xurusee
makanta fufafu gbengberenyi ma. Sese
mu baxi a xa naafuli ra, kɔnɔ a naxa n
ma wali fanyi sare masara fe ɲaaxi ra.
22 Xa a sa li n mu Nabali xa xɛmɛ
birin faxa beenun tina gɛɛsɛgɛ, Ala xa n
ɲaxankata a ɲaaxi ra.»

23 Abigayili to sa Dawuda to, a naxa
goro mafuren sofale fari, a suyidi Dawuda
bɛ.
24 A to bira a sanyi bun ma, a naxa a
fala a bɛ, «N marigi, i xa i haakɛ to n bɛ.
I xa i tuli mati n tan, i xa konyi ginɛ xui
ra.
25 I naxa i tuli mati Nabali xui ra.
Xaxilitare nan a ra, alɔ a xili ‹Nabali› a
masenma ki naxɛ. A daxuɲa nan tun
falama. N tan mu i xa xɛɛrae toxi.
26 Ala to i ratanga nii bafe ma, a to i
ratanga i gbeɲɔxɔfe ma, Ala xa a niya i
yaxuie xa lu alɔ Nabali. Ala bɛ, i tan bɛ,
naxee wama fe ɲaaxi rabafe i tan na, nee
birin xa lu alɔ Nabali.»

27 «Yakɔsi, n tan i xa konyi ginɛ faxi
buɲa naxan na, na xa itaxun i fɔxirabirɛe
ma.
28 Yandi, i xa diɲɛ muxu ma. Alatala xa i
bɔnsɔɛ sabati, barima Ala xa geresoe nan
i ra. Ala xa i ratanga fe ɲaaxi birin ma.
29 I Marigi Alatala xa i nii ratanga i
yaxuie ma. Alatala xa i yaxuie makuya
i ra pon.
30 Alatala na gɛ hinnɛde i ra, a i findi
Isirayila mangɛ ra, alɔ a laayidixi i bɛ ki
naxɛ,
31 a mu lanma i bɔɲɛ xa tɔɔrɔ fe nde ma
i naxan nabaxi, alɔ mixi nii bafe fufafu i
gbeɲɔxɔ fe ra. Alatala na gɛ hinnɛde i ra,
i ratu n ma.»

32 Dawuda naxa a fala Abigayili bɛ, a
naxɛ, «Tantui na Isirayila Marigi Alatala
bɛ, naxan i xɛɛxi n yire to.

33 Ala tantu i xaxili fanyi xa fe ra, Ala xa
baraka sa i xa fe, i tan naxan n natangaxi
gbaloe rabafe ma alako n xa kisi.
34 N xa a fala i bɛ Isirayila Marigi
Alatala xili ra, naxan n natangaxi fe kobi
rabafe ma, xa i mu i xulun fafe ra n yire
nu, beemanun kuye xa iyalan, Nabali xa
xɛmɛ birin bara faxa nu.»
35 Abigayili Dawuda sanba see naxee ra,
Dawuda naxa e rasuxu, a fa a fala a bɛ,
«Gbilen i xɔnyi bɔɲɛsa kui. N bara gɛ i
xui suxude.»
36 Abigayili to Nabali yire li, a naxa a to
a na xulunyi xungbe tife ɲɛlɛxinyi kui, a
siisixi feo. A mu sese fala a xa mɔri bɛ
han gɛɛsɛgɛ.
37 Na kuye iba, siisi to ba Nabali fate i,
a xa ginɛ naxa dɛntɛgɛ sa a bɛ, a fa gaaxu
ki fanyi ra.
38 Xi fu ɲɔndɔn dangi xanbi, Alatala
naxa Nabali faxa.
39 Dawuda to Nabali faxa fe mɛ, a naxa
a fala, «Tantui na Alatala bɛ, naxan n
natanga Nabali xa xaxilitareɲa ma alako
n naxa ɲaaxuɲa raba. Alatala bara Nabali
xa ɲaaxuɲa sare ragbilen a ma.» Dawuda
naxa xɛɛrae xɛɛ, e xa sa a fala Abigayili
bɛ, a xa findi a xa ginɛ ra.
40 E to siga Karemele na falade a bɛ,
41 a naxa a yatagi felen bɔxi ma, a fa a
fala, «N marigi Dawuda, i xa konyi ginɛ
nan n na, naxan mu tondima i xa walikɛe
sanyie maxade.»
42 Abigayili naxa keli keren na, a te
sofale fari, a bira Dawuda xa xɛɛrae fɔxɔ
ra, a nun ginɛ dimɛdi suuli. Na ki a naxa
findi Dawuda xa ginɛ ra.
43 Dawuda nu bara Axinowama Yisiree-
lika fan dɔxɔ.
44 Sɔlu nu bara a xa di ginɛ Mikali,
Dawuda xa ginɛ singe, fi Layisa xa di Paliti
Galimuka ma.

26

Dawuda tondife Sɔlu faxade a firin nde

1 Sifikae naxa siga Sɔlu yire, e sa a fala
a bɛ, a Dawuda nɔxunxi Xakila geyae fari
gbengberenyi ya ra.
2 Sɔlu naxa Isirayila sɔɔri fanyi wulu
saxan xanin Sifi gbengberenyi ma
Dawuda fende.
3 E naxa yonkin Xakila geyae yire,
gbengberenyi ya ra kira dɛ ra. Dawuda
tan nu na gbengberenyi ma. A to a mɛ a
Sɔlu na a fenfe gbengberenyi ma,
4 a naxa fe rabɛnyie xɛɛ. Na kui a naxa
a kolon a Sɔlu bara fa.
5 Na tɛmui, Dawuda naxa siga Sɔlu
yonkinde. A naxa yire to Sɔlu nun a xa
sɔɔrie xunyi Abeneri, Neri xa di, nu xife
dɛnnaxɛ e xa sɔɔrie tagi.
6 Dawuda naxa Aximeleki Xitika nun
Seruya xa di Abisayi, Yowaba xunya,
maxɔrin, «Nde n matima Sɔlu yire?»
Abisayi naxa a yaabi, «N tan.»
7 Dawuda nun Abisayi naxa goro ɲama
yire kɔɛ ra. Sɔlu nu saxi ɲama tagi, a na
xife, a xa tanbɛ sɔrɔnxi a xun sade ra.
Abeneri nun ɲama birin saxi a rabilinyi.
8 Abisayi naxa a fala Dawuda bɛ, «Ala
bara i yaxui sa i bɛlɛxɛ to. A lu n tan xa a
banban bɔxi ma n ma tanbɛ ra sanmaya
keren. A mu findima firin na!»
9 Kɔnɔ Dawuda naxa a fala Abisayi bɛ,
«I naxa a faxa! Nde nɔma Alatala xa mixi
sugandixi faxade, na yunubi mu fa lu a
xun ma?
10 N bara a fala i bɛ Alatala xili ra,
Alatala nan keren nɔma a faxade, a xa
simaya kamalima tɛmui naxɛ, xa na mu
gere nde kui.
11 Alatala xa n natanga n bɛlɛxɛ safe ra
Alatala xa mixi sugandixi ma! A xa tanbɛ
nun a xa ye kundi tongo tun, won xɛɛ.»
12 Na ki Dawuda naxa Sɔlu xa tanbɛ nun
a xa ye kundi xanin, mixi yo mu e to,
mixi yo mu na fe kolon, mixi yo mu xunu.
Alatala nu bara xi xɔli tilinxi radangi e
birin ma.
13 Dawuda naxa dangi boore sɛɛti ma
yire makuyaxi, a sa ti geya xun tagi.
14 Dawuda naxa a xui ramini ɲama
nun Neri xa di Abeneri ma, a naxɛ,
«Abeneri, i mu n xui ratinma?» Abeneri
naxa a maxɔrin, «Nde na i ra, naxan
gbelegbelefe mangɛ ra yi ki?»
15 Dawuda naxa a fala Abeneri bɛ,
«Xɛmɛ gbangbalanyi mu i ra, naxan
maniyɛ mu na Isirayila? Pe, munfe ra i
mu fa i xa mangɛ kanta, i marigi? Mixi
nde so nɛ wo tagi a xa mangɛ faxa.
16 I naxan nabaxi na ki, na mu fan. N
xa a fala i bɛ Alatala xili ra, a lan nɛ i

xa faxa, i to mu wo xa mangɛ kantaxi,
Alatala xa mixi sugandixi. A mato ba,
mangɛ xa tanbɛ nun a xa ye kundi na
minden, naxee nu na a xun sade ra?»
17 Sɔlu naxa Dawuda xui kolon, a naxa
a maxɔrin, «N ma di Dawuda, i xui nan
na ki?» Dawuda naxa a yaabi, «N marigi,
n tan nan a ra.
18 Munfe ra i na birafe n tan i xa konyi
fɔxɔ ra? N munse rabaxi, naxan mu rafan
i ma?
19 Yakɔsi, n marigi, i tuli mati n na. Xa
Alatala nan i bɔɲɛ ratexi n ma, i xa sɛrɛxɛ
nde ba alako a xa diɲɛ n ma. Kɔnɔ xa
mixie nan i bɔɲɛ ratexi n ma, Alatala xa e
danka, barima e wama n kerife Alatala xa
ɲama ya ma, n xa siga ala gbɛtɛe batude.
20 N mu wama faxafe yire naxan
makuya Alatala ya tode ra. A luxi alɔ i
tan Isirayila mangɛ na dondoli di nde nan
gerefe, alɔ i na xɔni xunxuri di nde nan
fenfe geya ma.»
21 Sɔlu naxa a yaabi, «N bara haakɛ sɔtɔ
i ra. Diɲɛ, n ma di Dawuda, n mu fe ɲaaxi
yo rabama i ra sɔnɔn, barima to tan i bara
hinnɛ n na. N xaxilitareɲa naxan nabaxi
i ra, a mu fan.»
22 Dawuda naxa a yaabi, «Mangɛ xa
tanbɛ nan yi ki, i xa konyi nde xa fa a
tongo.
23 Alatala mixi birin sare fima a xa
tinxinyi nun a xa kinikini nan ma. To
Alatala nu bara i sa n bɛlɛxɛ, kɔnɔ n mu
tin Alatala xa mixi sugandixi tɔɔrɔde.
24 I nii tide to gboxi n bɛ to, tina n fan
nii tide gboma nɛ Alatala bɛ na ki, a n
natangama nɛ tɔɔrɛ birin ma.»
25 Sɔlu naxa a fala Dawuda bɛ, «N ma
di Dawuda, Alatala xa i baraayi. Ala xa i
xa fe birin sɔɔnɛya.» Dawuda naxa siga a
xa kira xɔn, Sɔlu fan naxa gbilen a xɔnyi.

27

Dawuda sigafe Filisita bɔxi ma

1 Dawuda naxa a fala a yɛtɛ ma, a naxɛ,
«Lɔxɔɛ nde Sɔlu man katama nɛ n faxade.
N xa n gi a ya ra Filisita bɔxi ma, alako a
xa gbilen n fɔxɔ ra Isirayila bɔxi ma. Na
nan nɔma n bade a bɛlɛxɛ.»
2 Dawuda nun a xa mixi kɛmɛ sennie
naxa keli, e naxa siga Mayi xa di Akisi
yire, naxan findixi Gati mangɛ ra.
3 Dawuda naxa sabati Akisi xɔnyi
Gati bɔxi ma, a tan nun a xa mixi
kɛmɛ senni, birin nun a xa denbaya.
Dawuda xa denbaya fan nu na, a xa
ginɛ firinyie, Axinowama Yisireelika nun
Abigayili Karemeleka, Nabali xa ginɛ fori.
4 Sɔlu to a kolon a Dawuda bara a gi
Gati, a naxa gbilen a fɔxɔ ra.
5 Dawuda naxa a fala Akisi bɛ, «Xa a sa
i kɛnɛn mangɛ, i xa yire nde so n tan yi
ra, i xa konyi di, n luma dɛnnaxɛ. A mu
lanma n tan i xa konyi xa lu i sɛɛti ma
mangataa kui.»
6 Na lɔxɔɛ Akisi naxa Sikilaga taa so a yi
ra. Na nan a toxi Sikilaga naxa findi Yuda
mangɛe gbe ra han to.
7 Dawuda ɲɛ keren kike naani nan naba
Filisita bɔxi ma.
8 Dawuda nun a xa sɔɔrie nu sigama
Gesurikae, Girisikae, Amalɛkikae gerede,
barima nee nu sabatixi kelife Suru bɔxi
ma han Misira bɔxi ma kabi tɛmui
xɔnkuye.
9 Dawuda nu darixi naakae sɔntɔ ra
ginɛe nun xɛmɛe, a fa e xa xuruse xung-
bee, e xa xuruse lanmae, e xa sofalee, e
xa ɲɔxɔmɛe, nun e xa dugie, a na birin
xanin Akisi yire.
10 Akisi nu a maxɔrinma, «Wo gere
so minden to?» Dawuda nu a yaabima,
«Yudaya, Yerameeli, nun Keni xa gbeng-
berenyie.»
11 Dawuda nu na mixie faxama na nan
ma, alako e naxa nɔ sigade Gati, e sa
dɛntɛgɛ sa Dawuda xa fe rabaxi xa fe ra.
A nu walima na ki nɛ Filisita bɔxi ma.
12 Na kui Akisi nu laxi Dawuda ra, a nu
a falama, «Dawuda bara a yɛtɛ raɲaaxu a
xa ɲama Isirayila ma. A mu kelima n xun
ma abadan.»

28

Sɔlu sigafe karamɔxɔɛ yire

1 Na waxati, Filisitakae nu bara e xa
sɔɔrie malan sigafe ra Isirayilakae gerede.
Akisi naxa a fala Dawuda bɛ, «I tan nun i
xa sɔɔrie, wo xa n mali yi gere kui.»
2 Dawuda naxa Akisi yaabi, «I fama a
kolonde n nɔma naxan nabade.» Akisi
naxa a fala a bɛ, «N i findima nɛ n ma
kantama ra abadan.»

3 Samuweli nu bara faxa. Isirayilakae
birin a xa ɲɔnfe raba nɛ, a ragata Rama,
a bari taa kui. Na waxati Sɔlu nu bara
tɔnyi dɔxɔ karamɔxɔɛe xa wali ra, naxee
nu wɔyɛnma faxamixie nun ɲinnɛe ra.
4 Filisitakae naxa e malan Sunemi, Sɔlu
naxa Isirayilakae malan Gilibowa.
5 Sɔlu to Filisita ɲama to, a bɔɲɛ naxa
mini a i, a gaaxu a ɲaaxi ra.
6 Sɔlu naxa Alatala maxandi, kɔnɔ
Alatala mu a yaabi xiye ra, a mu a yaabi
sɛrɛxɛdubɛ nun namiɲɔnmɛ xui ra.
7 Na kui Sɔlu naxa a xa mixi ndee xili, a
naxɛ, «Wo sa ginɛ sematoe nde fen, naxan
fata wɔyɛnde mixi faxaxie ra, alako a xa
n mali.» Sɔlu xa mixie naxa a yaabi,
«Ginɛ nde na Endori, naxan wɔyɛnma
faxamixie ra.»
8 Sɔlu to na mɛ, a naxa a dugi masara
alako mixi naxa a kolon a tan na a ra. A
tan nun mixi firin, e naxa siga na ginɛ yire
kɔɛ ra. Sɔlu naxa a fala a bɛ, «Se mato n
bɛ faxamixi nde saabui ra, n naxan xili
falama i bɛ.»
9 Ginɛ naxa a yaabi, «I a kolon Sɔlu
tɔnyi naxan dɔxɔxi karamɔxɔɛ wali ra,
naxee wɔyɛnma faxamixie nun ɲinnɛe ra.
Munfe ra i na gantanyi tefe n bɛ, i xa n
faxa?»
10 Sɔlu naxa a rakali a bɛ, «Alatala xili
ra, i naxa kɔntɔfili. A findi kote yo ra, n
tan nan a tongoma.»
11 Na ginɛ naxa a maxɔrin, «I wama
wɔyɛnfe faxamixi mundun na?» A naxa
a yaabi, «Samuweli.»
12 Ginɛ to Samuweli to, a naxa gbeleg-
bele, a fa a fala Sɔlu bɛ, «Munfe ra i bara
n madaxu? I tan nan yati na Sɔlu ra!»
13 Mangɛ naxa a fala a bɛ, «Hali i mu
gaaxu! I munse toxi?» Ginɛ naxa a fala
Sɔlu bɛ, «A luxi alɔ malekɛ nde na kelife
bɔxi ma.»
14 A naxa a maxɔrin, «A lahalɛ na di?»
Ginɛ naxa a yaabi, «Xanfɔri nan a ra,
burumusi ragoroxi a ma.» Sɔlu naxa a
kolon keren na a Samuweli nan a ra. A
naxa a tigi sin bɔxi ma, a suyidi.
15 Samuweli naxa a fala Sɔlu bɛ,
«Munfe ra i n tɔɔrɔxi, n xa mini i ma?»
Sɔlu naxa a yaabi, «N na kɔntɔfili bele-
bele nan kui. Filisitakae bara fa n gerede.
N tan bara Alatala xili, kɔnɔ a bara mɛɛ
n na, a mu n yaabixi namiɲɔnmɛe saabui
ra, a mu n yaabixi xiye saabui ra. N fa i
xilixi na nan ma, alako i xa a masen n bɛ
a lanma n xa naxan naba.»
16 Samuweli naxa a maxɔrin, «Xa
Alatala bara mɛɛ i ra, a bara findi i gerefa
ra, i fa n tan maxɔrinma munfe ra?
17 Alatala bara fe raba, alɔ a a fala i bɛ
ki naxɛ n tan saabui ra. A bara mangɛya
ba i yi ra, a a so Dawuda yi ra.
18 I to tondi Alatala xui suxude Amalɛki
xa fe ra, a nu xɔnɔxi naxan ma, Alatala
tan na fe mɔɔli nan niyama i ra to.
19 Alatala fama nɛ i tan nun Isirayila
sade Filisitakae sagoe. Tina, i tan nun i
xa die birin luma nɛ n fɛ ma be, Alatala
Isirayila xa sɔɔrie sama nɛ Filisitakae
sagoe.»
20 Na tɛmui Sɔlu naxa bira bɔxi gaaxui
ra Samuweli xa masenyi xa fe ra. A sɛnbɛ
yo mu na, barima a mu nu sese donxi na
lɔxɔɛ nun na kɔɛ ra.
21 Na ginɛ to Sɔlu xa gaaxui to, a naxa
a fala a bɛ, «To tan n bara i xui ratinmɛ,
hali na nu nɔma findide faxɛ ra n bɛ.
22 Yakɔsi i xa i tuli mati n na. I xa tin n
xa donse nde fi i ma, alako i xa nɔ sɛnbɛ
sɔtɔde biyaasi xa fe ra.»
23 Kɔnɔ Sɔlu mu tin, a naxɛ, «N mu n
dɛgema.» A xa mixie nun na ginɛ naxa
karaxan, alako a xa a dɛge. A raɲɔnyi a
naxa tin na ra, a keli bɔxi ma, a dɔxɔ sade
ma.
24 Ginɛ naxa keli keren na, a naxa a xa
ninge lanma bɔrɔgɛxi faxa. A naxa taami
lɛbinitare rafala farin nun ture ra.
25 A naxa a fi Sɔlu nun a xa mixie ma, e
naxa e dɛge, e fa siga na kɔɛ yati ra.

29

Dawuda kelife Filisitakae ya ma

1 Filisitakae naxa e xa sɔɔrie malan
Afeki, Isirayilakae tan naxa e xa sɔɔrie
malan dulonyi yire Yisireeli mabiri.
2 Filisitakae xa sɔɔri mangɛe nu ɲɛrɛma
e xa galie ya ra, ndee lanxi mixi kɛmɛ ma,
ndee nu lanxi mixi wulu ma. Dawuda
nun a xa sɔɔrie nu na e xanbi ra mangɛ
Akisi sɛɛti ma.
3 Filisita sɔɔri mangɛe naxa Akisi
maxɔrin, «Pe, yi Isirayilakae na munse
rabafe be?» Akisi naxa e yaabi, a naxɛ,
«Dawuda nan a ra, naxan nu findixi

Isirayila mangɛ Sɔlu xa mixi ra, kɔnɔ a
na n fɔxɔ ra kabi ɲɛ wuyaxi. Han yakɔsi
n mu fe ɲaaxi yo toxi a ra, kabi a naxa so
n xɔnyi.»
4 Filisita sɔɔri mangɛe naxa xɔnɔ Akisi
ma na xa fe ra, e fa a fala a bɛ, «A lanma
i xa Dawuda ragbilen yire, i dɛnnaxɛ soxi
a yi ra. A mu lanma a xa bira won fɔxɔ
ra, alako a naxa won yanfa gere kui. Na
yanfanteya mɔɔli mu nɔma xɛ a niyade
Sɔlu xa diɲɛ a ma?
5 Mixie nu sigi sama, e fare boron
Dawuda matɔxɔfe ra. E nu a fala, ‹Sɔlu
bara mixi wulu keren faxa, kɔnɔ Dawuda
tan bara mixi wulu fu faxa.›»
6 Akisi naxa Dawuda xili, a a fala a bɛ,
«N bara n kali Alatala ra, i tinxin. N nu
wama nɛ, won birin xa siga gere kui, won
man fa, barima n mu fe ɲaaxi yo toxi i ra.
Kɔnɔ i mu rafan n ma sɔɔri mangɛe ma.
7 I naxan nabama, i xa gbilen muxu
fɔxɔ ra bɔɲɛsa kui, alako Filisita sɔɔri
mangɛe bɔɲɛ naxa raŋaaxu e ma.»
8 Dawuda naxa a maxɔrin, «N tan i xa
konyi, n munse rabaxi, naxan mu rafanxi
i ma, naxan a niyama n xa gbilen n marigi
yaxuie gerefe fɔxɔ ra?»
9 Akisi naxa Dawuda yaabi, a naxɛ, «N
a kolon. I rafan n ma alɔ Alatala xa xɛɛra,
kɔnɔ Filisita sɔɔri mangɛe naxɛ, ‹Muxu
mu tinma a xa bira muxu fɔxɔ ra gere
kui!›
10 Na nan a ra, tina subaxɛ i tan nun i
xa mangɛ xa sɔɔrie, naxee faxi i fɔxɔ ra,
wo xa gbilen.»
11 Dawuda nun a xa sɔɔrie naxa keli
subaxɛ ma, e gbilen Filisita bɔxi ma.
Filisitakae tan naxa te Yisireeli.

30

Dawuda nun Amalɛkikae xa gere

1 A xi saxan nde, Dawuda nun a xa
sɔɔrie to so e xɔnyi Sikilaga, e naxa a to a
Amalɛkikae nu bara so Negewi bɔxi ma,
e Sikilaga gan.
2 E naxa mixi birin suxu, ginɛe yo,
xɛmɛe yo, dimɛe yo, e e xanin e ɲiɲɛ ra e
xun ma.
3 Dawuda nun a xa sɔɔrie to e xɔnyi li,
e naxa a to e xa taa nu ganxi, e xa ginɛe
nun e xa die nu xaninxi.
4 Na kui, Dawuda nun a xa mixie naxa
wa han e tagan.
5 Amalɛkikae nu bara Dawuda xa ginɛ
firinyie fan xanin: Axinowama Yisiree-
lika, nun Abigayili Karemeleka, Nabali xa
kaaɲɛ ginɛ.
6 Dawuda naxa tɔɔrɔ ki fanyi, barima
ɲama nu wama a magɔnɔfe. Birin bɔɲɛ
nu raŋaaxuxi e ma e xa die xa fe ra, kɔnɔ
Dawuda naxa limaniya a xaxili tife ra a
Marigi Alatala ra.
7 A naxa a fala Aximeleki xa di Abiyatari
bɛ, a naxɛ, «Fa Alatala maxɔrin see ra.»
Abiyatari naxa fa a ra Dawuda xɔn.
8 Dawuda naxa Alatala maxɔrin, a naxɛ,
«Xa n siga yi mixie fɔxɔ ra, n nɔma e
masɔtɔde?» Alatala naxa a yaabi, «I xa
siga e fɔxɔ ra. I fama nɛ e masɔtɔde, i
man gbilenma nɛ e birin na.»
9 Dawuda nun a xa sɔɔrie mixi kɛmɛ
senni naxa siga, e fa Besori xure li.
10 Mixi kɛmɛ firin naxa lu mɛnni
taganyi xa fe ra. Dawuda nun mixi kɛmɛ
naanie naxa siga yare.
11 E to Misiraka nde li wula i, e naxa fa
a ra Dawuda yire. E naxa ye nun donse
nde so a yi ra,
12 alɔ xɔrɛ nun tamare mɔɔli nde
xaraxi. A to gɛ a dɛgede, a naxa a yɛtɛ
kolon. A nu bara fɛɛɲɛn saxan nun kɔɛ
saxan ti, a mu a dɛge, a mu ye min.
13 Dawuda naxa a maxɔrin, «Nde xa
mixi na i ra? I keli minden?» A naxa
a yaabi, «Misiraka nan n na, Amalɛkika
nde xa konyi. A xi saxan nan yi ki,
n marigi n naboloxi, barima n to mu
yalanxi.
14 Muxu Kereti nun Kalebi xa mixie
bɔnbɔ nɛ gbengberenyi ma, Yudaya.
Muxu tɛ so nɛ Sikilaga fan na.»
15 Dawuda naxa a maxɔrin, «I nɔma n
xaninde yi mixie yire?» A naxa a yaabi,
«Xa i kali Ala ra a i mu n faxama, a i mu
n sama n marigi bɛlɛxɛ, n i xaninma nɛ e
yire.»
16 Na kui, a naxa e xanin Amalɛkikae
yire. E naxa e li e nu na e dɛgefe, e siisife
see ra e naxee sɔtɔ gere kui Filisita nun
Yudaya bɔxi ma.
17 Dawuda naxa e gere, keli gɛɛsɛgɛ
han nunmare. Mixi yo mu nɔ a gide,

fo sɛgɛtala mixi kɛmɛ naani naxee siga ɲɔxɔmɛe fari.
18 Amalɛkikae se naxee suxu, Dawuda
naxa a birin masɔtɔ, a nun a xa ginɛ
firinyie.
19 Dawuda naxa a xa mixi birin masɔtɔ,
dimɛe ba, forie ba, a nun e xa see birin.
20 Dawuda naxa e xa xuruse xungbee
nun a lanmae tongo, mixie fa a fala, «See
nan ya Dawuda naxee sɔtɔ gere kui!»
21 Dawuda naxa gbilen na mixi kɛmɛ
firinyie yire, naxee nu bara lu Besori xure
taganyi xa fe ra. E naxa mini Dawuda nun
a fɔxirabirɛe ma. Dawuda naxa a maso e
ra, a e xɛɛbu.
22 Mixi kobi ndee naxee nu na Dawuda
xa sɔɔri kɛmɛ naani ya ma, nee naxa a
fala, «Yi xɛmɛ naxee mu bira won fɔxɔ ra
gere kui, a mu lanma e xa sese sɔtɔ, fo e
xa die nun e xa ginɛe. E xa nee tongo, e
xa siga.»
23 Dawuda naxa a fala e bɛ, «N ngax-
akerenyie, wo naxa yi mɔɔli raba see
ra Alatala naxee fixi won ma, barima a
bara won natanga, a won yaxuie sa won
bɛlɛxɛ.
24 Nde wo xui ramɛma yi fe kui? A
lanma won xa se birin itaxun won ma
mixie birin na, naxee siga gere sode nun
naxee lu kote san na.»
25 Na lɔxɔɛ Dawuda naxa na findi sɛriyɛ
ra Isirayila bɔxi birin ma. Han to a na na
ki nɛ.
26 E to so Sikilaga, Dawuda naxa e sɔtɔse
sɛɛti rasanba a xanuntenyi Yuda forie ma
a falafe ra, «Wo mabiri nan yi ki, muxu
naxee sɔtɔxi Alatala yaxuie yi ra!»
27 A naxa na see rasanba yi mixie ma
naxee na gere kui: Betelikae, Ramotika
naxee nu na gbengberenyi ma, Yatirikae,
28 Arowerikae, Sifimotikae, Esite-
mowakae,
29 Rakalikae, Yerameeli mixie, Keni
mixie,
30 Horomakae, Bori Asankae, Atakika,
31 Hebironkae, nun mixi naxee nu na
yire birin Dawuda nun a xa sɔɔrie siga
dɛnnaxɛ.

31

Sɔlu xa faxɛ

1 Na tɛmui Filisitakae naxa Isirayila
gere. Isirayilakae naxa e gi e ya ra, mixi
gbegbe naxa faxa Gilibowa geya fari.
2 Filisitakae naxa Sɔlu nun a xa die
raxɛtɛn, e fa Sɔlu xa die Yonatan, Abinad-
abo, nun Malakisuwa faxa.
3 Gere naxa nɔ Sɔlu ra. Xali wolie to
Sɔlu sɔxɔ, a nu sɛrɛnma a ɲaaxi ra.
4 Sɔlu naxa a fala a xa sɔɔri bɛ, naxan
nu a geresose maxaninma, a naxɛ, «I
xa n faxa i xa santidɛgɛma ra, alako yi
sunnataree naxa n faxa xɔnɛ ɲaaxi ra.»
Sɔlu xa sɔɔri to mu tin na rabade gaaxui
xa fe ra, Sɔlu naxa a yɛtɛ faxa a xa
santidɛgɛma ra.
5 Sɔlu xa geresose maxaninma to a to
Sɔlu bara faxa, na fan naxa a yɛtɛ faxa a
xa santidɛgɛma ra a fɛ ma.
6 Sɔlu faxa na ki nɛ na lɔxɔɛ, a tan nun
a xa di saxanyie, a xa sɔɔri naxan nu a
xa geresose maxaninma, nun a xa sɔɔri
birin.
7 Isirayilaka naxee nu na gulunba
naakiri ma, nun Yurudɛn xure naakiri
ma, nee naxa a to a Isirayila sɔɔrie na e
gife. E man naxa a to a Sɔlu nun a xa die
bara faxa. Na kui e naxa keli e xa taae
xun ma, e e gi. Filisitakae naxa sabati e
xa taae kui.
8 Na kuye iba, Filisitakae to siga faxa
mixie xa see tongode, e naxa Sɔlu nun a
xa di saxanyie fure to Gilibowa geya fari.
9 E naxa Sɔlu xunyi bolon, e naxa a
xa geresosee tongo. E naxa na xibaaru
masen Filisita bɔxi birin ma, e xa kuye
banxie nun e xa ɲama ya ma.
10 E naxa Sɔlu xa geresose raso Asitarate
kuye xa banxi kui, e naxa a fure gbaku
Beti San tɛtɛ ra.
11 Yabɛsikae Galadi bɔxi ma, e to a kolon
Filisitakae fe naxan nabaxi Sɔlu ra,
12 e xa sɔɔri gbangbalanyie naxa ɲɛrɛ
na kɔɛ birin na, e fa Sɔlu nun a xa di furee
tongo Beti San tɛtɛ ra, e gbilen Yabɛsi.
Mɛnni e naxa na furee gan,
13 e naxa e xɔrie ragata tamare bili nde
bun ma Yabɛsi. E naxa sunyi suxu xi
solofere bun ma.

Ala xa Masenyi firin nde Annabi Samuweli bɛ

Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Isirayila mangɛ singe Sɔlu to faxa, Dawuda naxa a binya ki fanyi ra. A naxa laayidi tongo Sɔlu xa mixie bɛ, a a mu fe ɲaaxi yo rabama e ra hali Sɔlu to nu bara findi Dawuda yaxui ra. Na birin a masenxi nɛ a Dawuda nu wama birafe Ala xa sɛriyɛ fɔxɔ ra.

Yudayakae naxa Dawuda ti mangɛ ra e xun ma, kɔnɔ Isirayila bɔnsɔɛ naxee nu na kɔɔla ma, nee mu tin. Gere naxa lu Yudaya nun Isirayila tagi. A raŋɔnyi Isirayilakae fan naxa tin Dawuda xa findi e xa mangɛ ra.

Dawuda to findi mangɛ ra, a naxa gbata sigade Ala xa saatɛ kankira fɔxɔ ra, naxan mu nu soxi Darisalamu sinden. Ala naxa sɛɛwa na xa fe ra, a fa saatɛ xiri a tan nun Dawuda bɔnsɔɛ tagi. A naxa a fala Dawuda bɛ a mangɛya mu bama a bɔnsɔɛ yi ra abadan.

Dawuda xa yaamari naxa sabati a fanyi ra Isirayila bɔxi ma. A naxa sɛnbɛ sɔtɔ a yaxuie xun ma. Kɔnɔ na mangɛya sɔɔnɛya kui, Dawuda naxa fe kobi nde raba. Ala naxa Annabi Natan xɛɛ Dawuda yire, a fa na yunubi nun na yunubi sare masen a bɛ a fiixɛ ra. Dawuda to tuubi, Ala naxa diŋɛ a ma. Na taruxui findixi masenyi fanyi nan na ibunadama bɛ, Ala yunubi xafarima ki naxɛ.

Kɔnɔ yunubi tan fe birin kanama nɛ. Dawuda xa denbaya naxa tɔɔrɔ ki fanyi ra. A xa di Abisalomi naxa a matandi, a a keri Darisalamu. A raŋɔnyi, Dawuda naxa gbilen mangɛya ra, kɔnɔ a nu bara tɔɔrɔ a gbe ra a xa simaya kui.

Ala xa won mali xaxili fanyi sɔtɔde na taruxui birin kui. Amina.

Ala xa Masenyi firin nde Annabi Samuweli bɛ

Dawuda Sɔlu xa faxɛ kolonfe

1 Sɔlu faxa xanbi, Dawuda naxa gbilen
Sikilaga kelife Amalɛkikae bɔnbɔde. A
naxa lu naa xi firin.
2 A xi saxan nde, xɛmɛ nde naxa fa keli
Sɔlu yire. A nu bara a xa donma ibɔɔ a
ma, a bɛndɛ so a xunyi ma sunnun fe ma.
A to so Dawuda yire, a naxa a xinbi sin a
bun ma binyɛ kui.
3 Dawuda naxa a maxɔrin, «I kelixi
minden?» A naxa a yaabi, «N nan n gixi
Isirayila xa gali nan ya ma.»
4 Dawuda naxa a fala a bɛ, «Munse
dangixi naa? Na tagi raba n bɛ.» A naxa
a yaabi, «Isirayilakae bara e gi gere ma.
Mixi gbegbe bara faxa e ya ma. Hali Sɔlu
nun a xa di xɛmɛ Yonatan bara laaxira.»
5 Dawuda naxa a fala xɛmɛ bɛ, naxan
nu dɛntɛgɛ safe a bɛ, a naxɛ, «I tan
a kolonxi di, a Sɔlu nun a xa di xɛmɛ
Yonatan bara laaxira?»
6 A naxa a yaabi, «N Sɔlu li Gilibowa
geya nan fari a maxɔnɔxi a ɲaaxi ra. A
nu wama a yɛtɛ faxafe tanbɛ ra, barima
Filisita sɔɔri soe ragie nu bara a raxɛtɛn.
7 A to n to, a naxa n xili. N naxa a ratin.
8 A naxɛ, ‹Nde na i tan na?› N naxa a
yaabi, ‹Amalɛkika nde nan n na.›
9 A naxa a fala n bɛ, ‹N mu gɛxi faxade,
i xa n mali n xa faxa.›
10 Na kui n naxa a faxa, barima n na
kolon, a mu kisima feo. N naxa fa a xa
mangɛ tɔnxuma nun a xa bɛlɛxɛ rasoe ra
i tan n marigi xɔn ma.»
11 Dawuda nun a xa mixie naxa e xa
donmae ibɔɔ sunnunyi kui na dɛntɛgɛ xa
fe ra.
12 E naxa Sɔlu, a xa di xɛmɛ Yonatan,
nun Alatala xa ɲama Isirayila bɔnsɔɛ xa
ɲɔnfe raba, naxee faxaxi gere kui. E naxa
wa, e naxa sun han nunmare nee xa fe ra.
13 Dawuda naxa na xɛmɛ maxɔrin,
naxan fa dɛntɛgɛ sa a bɛ, «I keli minden?»
A naxa a yaabi, «Xɔŋɛ Amalɛkika xa di
nan n na.»
14 Dawuda naxa a maxɔrin, «I tan mu
gaaxu Ala xa Mixi Sugandixi faxade?»
15 Dawuda naxa a xa sɔɔri nde xili, a a
yamari, «Yi xɛmɛ faxa!» A naxa na raba.
16 Dawuda naxa a fala na Amalɛkika bɛ,
«I to a fala a i bara Ala xa Mixi Sugandixi
faxa, i bara i yɛtɛ xun nakana. A lanma i
xa faxa.»

17 Dawuda naxa yi suuki sɛbɛ Sɔlu nun
a xa di xɛmɛ Yonatan xa fe ra,
18 a fa yamari fi Yudayakae xa a xaran.
A xili nɛ «Xali xa suuki.» A sɛbɛxi Yasari
xa buki kui.
19 «Isirayila, wo xa mangɛ xungbe bara
laaxira geya fari,
sɔɔri fanyie bara faxa.
20 Wo naxa na fala Gati taa kui,
wo naxa na xibaaru masen Asikalɔn taa
kui,
alako Filisita di ginɛe naxa fa sɛɛwa,
alako e tan sunnataree xa di ginɛe naxa
fa ɲɛlɛxin.
21 Gilibowa geyae, tunɛ nun xini naxa bira
wo ma,
wo xa xɛe naxa fan,
barima mangɛ Sɔlu xa kanke makantase
bara yaagi sɔtɔ naa,
ture yo mu soma a ma sɔnɔn!»

22 «Yonatan xa xali bara sɔɔri xungbee
faxa,
Sɔlu xa tanbɛ xa wali bara sɔɔnɛya.
23 Sɔlu nun Yonatan naxee nu rafanxi
mixie ma e xa simaya kui,
e birin fa faxa lɔxɔɛ keren.
E nu xulun dangi sɛgɛe ra.
E sɛnbɛ nu gbo dangi yɛtɛe ra.
24 Isirayila di ginɛe, wo xa wa Sɔlu xa fe
ra,
naxan nu dugi fanyie ragoroma wo ma,
naxan nu xɛɛma fima wo ma xunmasee
ra.»

25 «Korogbae bara faxa gere kui.
Yonatan bara laaxira wo xa geyae fari.
26 Yonatan ngaxakerenyi, n sunnunxi i xa
fe ra.
I xa fe nu xɔrɔxɔ n ma!
I xa xanunteya nu na n bɛ dangi ginɛe xa
xanunteya ra.
27 Korogbae bara faxa gere kui.
Geresosee bara kana.»

2

Mangɛ firin

1 Na to dangi, Dawuda naxa Alatala
maxɔrin, a naxɛ, «N xa te Yuda taa nde
kui?» Alatala naxa a yaabi, a naxɛ, «Iyo.»
Dawuda man naxa a maxɔrin, «Yuda
taa mundun?» Alatala naxa a yaabi,
«Hebiron bɔxi.»
2 Na kui Dawuda naxa te naa a nun a xa
ginɛ firinyie: Axinowama Yisireelika nun
Nabali Karemeleka xa ginɛ fori Abigayili.
3 Dawuda naxa a fɔxirabirɛe nun e xa
denbayae xanin a xun ma. E naxa sa
sabati Hebiron bɔxi.
4 Yuda xɛmɛe naxa e malan Hebiron, e
fa Dawuda findi Yuda bɔnsɔɛ mangɛ ra.
Dawuda to a kolon a Yabɛsi Galadi xɛmɛe
nu bara Sɔlu ragata,
5 a naxa xɛɛrae xɛɛ e xɔn ma, e xa sa a
fala e bɛ, «Ala xa wo baraayi wo xa hinnɛ
xa fe ra wo naxan masenxi Sɔlu bɛ a xa
maragatɛ kui.
6 Alatala xa hinnɛ wo ra, a xa lu wo sɛɛti
ma. N fan hinnɛma nɛ wo ra na xa fe ra.
7 Wo limaniya tongo, wo sɛnbɛ sɔtɔ,
barima wo marigi Sɔlu bara faxa, Yuda
bɔnsɔɛ bara n tan sugandi e xa mangɛ
ra.»
8 Na tɛmui, Sɔlu xa sɔɔrie xa mangɛ
Abeneri nu bara Sɔlu xa di Isiboseti xanin
Maxanayimi.
9 A naxa a findi Asuri, Yisireeli, Efirami,
nun Isirayila birin mangɛ ra.
10 Sɔlu xa di Isiboseti nu bara ɲɛ tongo
naani sɔtɔ, a findixi mangɛ ra tɛmui naxɛ
Isirayila xun ma. A naxa e yamari ɲɛ firin
bun ma. Kɔnɔ Yuda bɔnsɔɛ tan naxa lu
Dawuda xa mangɛya bun ma.
11 Dawuda naxa Yuda bɔnsɔɛ yaamari
ɲɛ solofere kike senni Hebiron kui.
12 Neri xa di Abeneri nun Sɔlu xa di
Isiboseti xa mixie naxa keli Maxanayimi
sigafe ra Gabayon.
13 Seruya xa di xɛmɛ Yowaba nun
Dawuda xa sɔɔrie naxa e li Gabayon ye
yire. E naxa ti sɛɛti, booree naxa ti
naakiri ma.
14 Abeneri naxa a fala Yowaba bɛ, «Won
ma sɔɔri ndee xa e boore gere won ya
tode ra.» Yowaba naxa tin na ra.
15 Xɛmɛ fu nun firin naxa keli Bun-
yamin nun Sɔlu xa di Isiboseti xa mixie ya
ma. Xɛmɛ fu nun firin naxa keli Dawuda
xa mixie ya ma. E naxa ti e boore kanke.
16 Birin naxa a gerefa suxu a xunyi ma,
a santidɛgɛma raso a furi kui. E birin
naxa faxa tɛmui keren. Na kui e naxa
mɛnni xili sa Xɛlɛkati Asurin, naxan nu
wama a falafe e xa xui ra «Santidɛgɛma
yire.»

17 Na lɔxɔɛ Dawuda xa mixie naxa
Abeneri nun Isirayila mixie bɔnbɔ a ɲaaxi
ra.
18 Seruya xa di saxanyie nu na na
gere kui: Yowaba, Abisayi, nun Asahɛli.
Asahɛli to xulun alɔ xeli,
19 a naxa bira Abeneri fɔxɔ ra a xɔrɔxɔɛ
ra.
20 Abeneri naxa a ya rafindi a ma, a
a maxɔrin, «I tan nan a ra Asahɛli?»
Asahɛli naxɛ, «Iyo, n tan nan a ra!»
21 Abeneri naxa a fala a bɛ, «I xa bira
sɔɔri gbɛtɛ fɔxɔ ra. I xa na faxa, i nɔma
na xa geresose tongode i yɛtɛ bɛ.» Kɔnɔ
Asahɛli mu tin gbilende a fɔxɔ ra.
22 Abeneri man naxa a fala Asahɛli bɛ,
«N lu na. Xa n i faxa, n munse falama i
taara Yowaba bɛ?»
23 Kɔnɔ Asahɛli mu tin. Na nan a niya,
Abeneri naxa a sɔxɔ a furi ma, a xa
tanbɛ fa mini a xanbi ra, a faxa keren
na. Na dangi xanbi, naxan yo nɛ dangima
Asahɛli faxade ra, fo a ti naa.
24 Yowaba nun Abisayi naxa bira
Abeneri fɔxɔ ra, han soge dula tɛmui, e fa
so Ama geya yire, Giyaxa ya tagi, Gabayon
gbengberenyi kira ra.
25 Bunyamin bɔnsɔɛ sɔɔrie naxa ti gere
ki ma Abeneri xanbi ra geya fari.
26 Abeneri naxa a fala Yowaba bɛ, «San-
tidɛgɛma faxɛ nan tun tima? I mu a
kolon a na raŋɔnma fe ɲaaxi nan ma?
I xa yaamari fi i xa mixie xa gbilen e
ngaxakerenyie fɔxɔ ra.»
27 Yowaba naxa a yaabi, «N xa a fala i
bɛ Ala ya xɔri. Xa i tan xa mu wɔyɛn nu,
muxu birama nɛ wo fɔxɔ ra han gɛɛsɛgɛ.»
28 Na tɛmui, Yowaba naxa feri fe, alako
a xa sɔɔrie xa gbilen Isirayilakae fɔxɔ ra.
Gere dan na ki nɛ.
29 Abeneri nun a xa mixie naxa e ɲɛrɛ
kɔɛ birin na, e dangi Araba bɔxi ra, e
Yurudɛn xure giri, e dangi Bitiron na, e
sa so Maxanayimi.
30 Yowaba to gbilen Abeneri fɔxɔ ra, a
naxa a xa mixi birin malan. Asahɛli nun
mixi fu nun solomanaani nu baxi Dawuda
xa mixie ra na gere xa fe ra.
31 Kɔnɔ Dawuda xa mixie nu bara Bun-
yaminka mixi kɛmɛ saxan tongo senni
faxa, naxee nu na Abeneri fɔxɔ ra.
32 E naxa Asahɛli fure xanin e xun ma, e
sa a ragata a benbae xa gaburi Bɛtɛlɛɛmu.
Yowaba nun a xa mixie naxa e ɲɛrɛ kɔɛ
birin na, e sa so Hebiron subaxɛ ma.

3

Sɔlu nun Dawuda xa mixie
(Yudaya Mangɛe I 3:1-4)

1 Gere bu nɛ ki fanyi ra Dawuda xa
mixie nun Sɔlu xa mixie tagi, Dawuda
sɛnbɛ nu gboma, Sɔlu xa mixie tan sɛnbɛ
nu xurunma.
2 Dawuda xa die nan ya naxee barixi
Hebiron. A xa di singe findixi Aminon
nan na, Axinowama Yisireelika naxan
bari a bɛ.
3 A xa di firin nde findixi Kileyaba nan
na, Nabali Karemeleka xa ginɛ Abigayili
naxan bari a bɛ. A xa di saxan nde findixi
Abisalomi nan na, Gesuri mangɛ xa di
ginɛ Talamayi, Maaka naxan bari a bɛ.
4 A xa di naani nde findixi Adoniya nan
na, Hagi naxan bari a bɛ. A xa di suuli
nde findixi Sɛfataya nan na, Abitali naxan
bari a bɛ.
5 A xa di senni nde findixi Yitireyami
nan na, a xa ginɛ Egela naxan bari a
bɛ. Dawuda xa die nan na ki naxee bari
Hebiron.
6 Sɔlu xa mixie nun Dawuda xa mixie
nu na gerefe tɛmui naxɛ, Abeneri nu
katama sɛnbɛ sɔtɔde Sɔlu xa mixie ya ma.
7 Sɔlu xa konyi ginɛ nde nu na naxan
xili Risipa, Aya xa di ginɛ. Isiboseti naxa
Abeneri maxɔrin, «Munfe ra i biraxi n
baba xa konyi ginɛ fɔxɔ ra?»
8 Abeneri naxa xɔnɔ Isiboseti ma na
wɔyɛnyi xa fe ra, a fa a yaabi, «Pe,
bare nan n na Yudaya bɔxi ma? N fe
gbegbe rabaxi nɛ i bɔnsɔɛ bɛ, i baba xa
denbaya bɛ, nun i baba booree bɛ. I
baba xa xanunteya xa fe ra, n mu tin i
sode Dawuda yi ra. Kɔnɔ yakɔsi i fa n
kalamuxi yi ginɛ nan ma fe ra?
9 Ala xa n makiiti a ɲaaxi ra, xa n mu fe
birin naba alako Dawuda xa fe xa kamali,
alɔ Alatala a laayidixi a bɛ ki naxɛ,
10 a xa mangɛya ba Sɔlu yi ra, a fa
Dawuda xa mangɛya mabanban Yudaya
bɔxi ma, kelife Dana han Beriseeba.»
11 Isiboseti mu suusa a yaabide wɔyɛn
keren na, barima a gaaxuxi a ya ra.
12 Abeneri naxa xɛɛrae xɛɛ Dawuda ma,
e xa sa a fala a bɛ a tan xili ra, «Nde gbe

na yi bɔxi ra?» E man xa sa a fala a bɛ,
«Won xa saata, n xa i mali Isirayila birin
ya xa rafindi i ma.»
13 Dawuda naxa a yaabi, «Awa, won xa
saatɛ xiri, kɔnɔ n mu wama i xa fa n yire
n ma ginɛ Mikali xanbi, Sɔlu xa di ginɛ.»
14 Dawuda naxa xɛɛrae xɛɛ Sɔlu xa di
Isiboseti ma, a falafe ra, «N ma ginɛ
rasanba n ma be, n naxan xa kote dɔxɔ
Filisitaka soli kɛmɛ ra.»
15 Na kui Isiboseti naxa sa a ba a xa mɔri
Palatiyɛli yi ra, Layisa xa di.
16 A xa mɔri naxa bira a fɔxɔ ra han
Baxurimi a wama, kɔnɔ Abeneri naxa a
fala a bɛ, «Gbilen i xɔnyi.» Palatiyɛli naxa
gbilen.
17 Abeneri nun Isirayila forie naxa e
boore to. A naxa a fala e bɛ, «Singe wo nu
wama nɛ Dawuda xa findi wo xa mangɛ
ra.
18 A lanma wo xa a raba yakɔsi, barima
Alatala a fala nɛ a xa fe ra, ‹N nan ma
ɲama bama nɛ Filisitakae nun a yaxuie
birin yi ra n ma konyi Dawuda nan saabui
ra.›»
19 Abeneri naxa wɔyɛn Bunyamin
bɔnsɔɛe fan bɛ. Na dangi xanbi, a
naxa siga Hebiron a falafe ra Dawuda bɛ
Isirayilakae nun Bunyamin bɔnsɔɛ naxan
natɛxi.
20 Abeneri to siga Dawuda yire Hebiron,
a tan nun mixi mɔxɔɲɛn, Dawuda naxa
xulunyi ti a tan nun a xa mixie bɛ.
21 Abeneri naxa a fala Dawuda bɛ, «N
marigi, tin n xa siga Isirayila birin xun
lan, alako wo xa saatɛ xiri, birin xa lu i
xa mangɛya bun ma, alɔ i wama a xɔnma
ki naxɛ.» Dawuda naxa tin Abeneri xa
masenyi ra, a naxa a lu a xa siga bɔɲɛsa
kui.
22 A mu bu, Yowaba nun Dawuda xa
sɔɔrie naxa fa see ra e naxee sɔtɔ gere
nde kui. Abeneri mu nu na Dawuda yire
Hebiron, barima Dawuda nu bara a bɛɲin
bɔɲɛsa kui.
23 Yowaba nun a xa sɔɔrie naxa a kolon
Neri xa di Abeneri nu bara fa mangɛ yire,
a man fa siga bɔɲɛsa kui.
24 Yowaba naxa siga mangɛ yire, a a fala
a bɛ, «I munse rabaxi Abeneri to fa i yire?
I a luxi munfe ra a xa siga bɔɲɛsa kui?
25 I mu a kolon Neri xa di Abeneri faxi
i madaxude nun i rabɛnde nɛ?»
26 Yowaba to keli Dawuda yire, a naxa
mixie xɛɛ Abeneri fɔxɔ ra Sira ye kundi
yire. E naxa fa a ra, kɔnɔ Dawuda mu nu
fefe kolon.
27 Abeneri to gbilen Hebiron, Yowaba
naxa a mabɛndun a gundo ki ma taa
naadɛ ra, alɔ a nɛ wama e xa e boore to.
A naxa a sɔxɔ finɛ ra a furi ma mɛnni a
xunya Asahɛli gbeɲɔxɔfe ra. Abeneri faxa
na ki nɛ.
28 Dawuda to na fe kolon, a naxa a fala,
«Ala ya xɔri, Abeneri xa faxɛ mu findixi
n ma kote ra, a mu findixi n ma mangɛya
xa kote ra.
29 Yi faxɛ kote na Yowaba nun a bɔnsɔɛe
nan xun ma! Kundi fure xa lu a bɔnsɔɛ
mixi ndee ma abadan, xa na mu a ra,
mabɛn fure, faxɛ ɲaaxi, ka kaamɛ.»
30 Yowaba nun a taara Abisayi Abeneri
faxa na ki nɛ, e xunya Asahɛli xa fe ra,
naxan faxa gere kui Gabayon.
31 Dawuda naxa a fala Yowaba nun
a xa sɔɔrie bɛ, a naxɛ, «Wo xa wo xa
donmae ibɔɔ sunnunyi kui, wo xa ɲɔnfe
dugi ragoro wo ma Abeneri xa faxɛ xa fe
ra.» Mangɛ Dawuda naxa Abeneri fure
mati gaburi dɛ ra.
32 E naxa Abeneri ragata Hebiron.
Mangɛ Dawuda naxa wa a xui itexi ra, a
nun ɲama birin.
33 Mangɛ naxa yi suuki ba a bɛ, a naxɛ,
«Abeneri lan nɛ nu a xa faxa alɔ
matandila nde?
34 I bɛlɛxɛe mu nu xirixi,
i sanyie fan mu nu xirixi!
I faxaxi nɛ, alɔ mixi tinxintare nde naxan
ɲaxankatama.»
35 Ɲama birin naxa wa Abeneri xa fe
ra. Dawuda xa mixie to wa a xa a dɛge,
Dawuda naxa a kali, a naxɛ, «Ala xa n
xun nakana a ɲaaxi ra xa n nan n dɛgema
beemanu soge dulama tɛmui naxɛ.»
36 Ɲama to Dawuda xa wɔyɛnyi mɛ, na
naxa rafan e ma. Mangɛ Dawuda xa fe
nu ɲama kɛnɛnma.
37 Ɲama birin naxa a kolon a Neri xa di
Abeneri mu faxa mangɛ xa yaamari xa
ma.
38 Mangɛ naxa a fala a xa mixie bɛ, a naxɛ,
«N xa a fala wo bɛ, to kuntigi xungbe bara
faxa Isirayila.
39 Hali n to findixi wo xa mangɛ sugandixi
ra, n sɛnbɛ bara xurun Seruya xa die ya

i. Ala xa e xa wali ɲaaxi sare ragbilen e tan tinxintaree ma.»

4

Isiboseti xa faxɛ

1 Sɔlu xa di Isiboseti to a mɛ, a Abeneri bara faxa Hebiron, limaniya naxa ba a yi, Isirayilakae fan naxa kɔntɔfili fɔlɔ.
2 Sɔɔri mangɛ firin nu na Sɔlu xa di yi ra. Keren nu xili Baana, boore nu xili Rekabu. Rimɔn Beerotika xa di xɛmɛe nan nu e ra. Beerotikae nu na Bunyamin bɔnsɔɛ ya ma,
3 barima e e gixi nɛ, e sa dɔxɔ Gitayimi. Han to, e sabatixi mɛnni nɛ.
4 Di mabɛnxi keren nu na Sɔlu xa di Yonatan yi ra. A ɲɛ suuli nan nu a ra, Sɔlu nun Yonatan faxa tɛmui naxɛ Yisireeli. Ginɛ naxan nu xiɲɛ fima a ma, na naxa a tongo, a xa a gi. Na gbata kui, ginɛ naxa bira, na di sanyi naxa maxɔnɔ, a mabɛn. Na di nu xili nɛ Mefiboseti.
5 Rimɔn xa di xɛmɛe Rekabu nun Baana naxa siga Isiboseti xɔnyi yanyi tagi. Isiboseti nu saxi, a nu a xife.
6 E naxa so banxi kui, alɔ e nu na donse nan fenfe, kɔnɔ e naxa so Isiboseti yire, e fa a furi sɔxɔ a xa faxa a xa sade ma. E to gɛ na rabade, Rekabu nun a taara Baana naxa e gi.
7 E nu bara so Isiboseti xa banxi kui, e fa a li a saxi a xa sade ma a xa konkoe kui. E to gɛ a sɔxɔde, e a faxa, e naxa a xunyi bolon, e a xanin e xun ma. E naxa e ɲɛrɛ kɔɛ birin na Araba kira xɔn ma.
8 E naxa Isiboseti xunyi xanin Dawuda xɔn ma Hebiron, e fa a fala, «Mangɛ, Isiboseti xunyi nan yi ki, Sɔlu xa di xɛmɛ, i yaxui naxan nu wama i faxafe. N marigi, Alatala bara i gbeɲɔxɔ Sɔlu bɔnsɔɛ ma to.»
9 Dawuda naxa Rimɔn Beerotika xa die Rekabu nun Baana yaabi, «N bara n kali Alatala ra, naxan n natanga tɔɔrɛ birin ma, n xa nɔndi fala wo bɛ.
10 Mixi nde to a fala n bɛ, a mangɛ Sɔlu bara faxa, na kanyi ɲɔxɔ nu a ma, a a xibaaru fanyi nan ibaxi n bɛ. Kɔnɔ n tan bara yaamari fi, e xa a suxu, e a faxa Sikilaga taa kui. A xa xibaaru sare nan na ki!
11 Mixi kobie na tinxintɔɛ nde faxa a xa banxi kui, han a xa sade ma, a mu lan xɛ e fan xa na nii sare fi? N mu lan xɛ n xa na mixie xa fe ɲɔn yi duniɲa ma?»
12 Dawuda naxa a xa sɔɔrie yamari, e xa e faxa. E naxa e bɛlɛxɛe nun e sanyie bolon, e sa e furee singan Hebiron ye yire. Kɔnɔ e naxa Isiboseti tan xunyi tongo, e a ragata Abeneri xa gaburi kui Hebiron.

5

Dawuda findife Isirayila mangɛ ra (Yudaya Mangɛe I 11:1-3)

1 Isirayila bɔnsɔɛ birin naxa fa Dawuda yire Hebiron, e fa a fala a bɛ, «Won birin bɔnsɔɛ keren.
2 Sɔlu xa mangɛya bun ma, i tan nan nu Isirayila raŋɛrɛma e xa geree kui. Alatala a masenxi nɛ i bɛ, ‹I tan nan mɛɛnima n ma ɲama Isirayila ma, i tan nan findima e xa yarerati ra.›»
3 Na kui, Isirayila fori birin to fa mangɛ Dawuda yire Hebiron, e nun Dawuda naxa saatɛ xiri Ala ya xɔri. Forie naxa ture nde sa Dawuda xunyi ma tɔnxuma ra a e bara a sugandi a xa findi Isirayila mangɛ ra.
4 Dawuda xa simaya nu bara ɲɛ tongo saxan li na tɛmui. A xa mangɛya bu nɛ ɲɛ tongo naani.
5 A ɲɛ solofere kike senni nan naba mangɛya ra Hebiron Yuda bɔnsɔɛ xun ma. A ɲɛ tongo saxan nun saxan nan naba mangɛya ra Darisalamu Isirayila nun Yuda bɔnsɔɛ xun ma.
6 Mangɛ Dawuda nun a xa sɔɔrie naxa siga Darisalamu alako e xa Yebusukae gere, naxee nu sabatixi mɛnni. Mɛnnikae naxa a fala Dawuda bɛ, «I mu soma be feo. Hali dɔnxuie nun mabɛnyie nɔma i keride!» E ɲɔxɔ a ma a Dawuda mu nɔma sode naa.
7 Kɔnɔ Dawuda naxa nɔ e ra, a Siyoni taa sɛnbɛ yire masɔtɔ. Na nan a toxi, na taa xili falama «Dawuda xa taa.»
8 Na lɔxɔɛ Dawuda naxa a fala, «Naxan wama yi Yebusukae masɔtɔfe, fo a xa so ye yire bɔxi nan bun ma. Na kui a nɔma Dawuda yaxuie ra naxee luma alɔ mabɛnyie nun dɔnxuie!» Na nan a ra, mixie nu a falama a dɔnxui nun mabɛnyi mu soma mangɛ xa banxi kui.

9 Dawuda to nɔ e ra, a naxa sabati
na yire makantaxi kui, a fa na xili sa
«Dawuda xa taa.» A naxa a rabilinyie
birin ti, kelife Milo han taa mabiri.
10 Dawuda sɛnbɛ nu gboma nan tui,
barima Alatala Sɛnbɛma nu na a sɛɛti ma.
11 Tire mangɛ Xirami naxa mixie xɛɛ
Dawuda yire. E naxa sɛdiri wuri, banxi
banbanyie, nun gɛmɛ masolie rasanba a
ma, alako e xa mangɛ banxi ti a bɛ.
12 Dawuda nu a kolon, a Alatala nan
a tixi mangɛ ra Isirayila xun ma, a xa
mangɛya xa sabati Alatala xa ɲama Isir-
ayila xa fe ra.

13 Dawuda to keli Hebiron, a naxa konyi
ginɛe nun ginɛ gbɛtɛe sɔtɔ Darisalamu,
naxee bara die bari a bɛ.
14 Na die xili nan yi ki, naxee barixi
a bɛ Darisalamu: Samuwa, Sowa, Natan,
Sulemani,
15 Yibixari, Elisuwa, Nefegi, Yafiya,
16 Elisama, Eliyada, Elifeleti.

17 Filisitakae to a mɛ, a e bara Dawuda
sugandi Isirayila mangɛ ra, e birin naxa
siga sɛnbɛ ra a fɔxɔ ra, kɔnɔ Dawuda to a
mɛ, a fa goro a xa yire makantaxi.
18 Filisitakae naxa fa, e naxa so Refa
gulunba kui.
19 Dawuda naxa Alatala maxɔrin, a
naxɛ, «A lanma n xa siga Filisitakae
gerede? I e sama nɛ n sagoe?» Alatala
naxa a yaabi, «Siga, n e sama nɛ i bɛlɛxɛ.»
20 Na kui Dawuda naxa siga, a e bɔnbɔ
Baali Perasimi. A naxa a fala, «Alatala
bara n yaxuie bɔnbɔ n ya ra, alɔ ye
naxan bɔnbɔma xare ra diki ibɔɔma
tɛmui naxɛ.» Na yire xili sa Baali Perasimi
na nan ma.
21 Filisitakae naxa e xa kuyee lu mɛnni.
Dawuda nun a xa mixie naxa nee birin
xanin.

22 Na dangi xanbi Filisitakae man naxa
te, e sa so Refa gulunba kui.
23 Dawuda to Alatala maxɔrin, a naxa a
yaabi, «I naxa te e ya ra de. I xa i mabilin
e xanbi ra nɛ, i din e ra fɔtɔnyi ya ra.
24 I na sanyi xui mɛ wurie kɔn na tɛmui
naxɛ, i siga keren na Filisitakae fɔxɔ ra,
barima a lima Alatala bara mini i ya ra e
bɔnbɔde.»
25 Dawuda naxa a raba, alɔ Alatala a
falaxi a bɛ ki naxɛ. A naxa Filisitakae
bɔnbɔ, kelife Geba ma han Geseri.

6

Saatɛ kankira tunufe Darisalamu (Yudaya Mangɛe I 13:4-14, 15:25-16:3)

1 Dawuda man naxa Isirayila sɔɔrie
malan, e kɔnti naxa siga mixi wulu tongo
saxan.
2 E naxa siga Bale Yuda, Ala xa kankira
tongode, Alatala xili falama naxan xun,
Alatala Sɛnbɛma magoroxi naxan ma
malekɛe masolixie tagi.
3 E naxa Ala xa kankira dɔxɔ sarɛti
nɛɛnɛ nde fari, e fa e ɲɛrɛ a sɛɛti ma kelife
Abinadabo xɔnyi geya fari. Abinadabo xa
di xɛmɛe Usa nun Axiyo nan nu sarɛti
nɛɛnɛ raɲɛrɛfe.
4 E naxa a raɲɛrɛ kelife Abinadabo
xɔnyi geya fari. Axiyo nu ɲɛrɛfe sarɛti ya
ra, Ala xa kankira nu na naxan fari.
5 Dawuda nun Isirayila ɲama nu na
Alatala matɔxɔfe maxase mɔɔli birin na.
Maxase wuri daaxie nun kɔra mɔɔli ndee
nu na e yi ra.

6 E to Nakon xa lɔnyi li, ningee naxa wa
birafe. Na kui Usa naxa a bɛlɛxɛ itala, a
Ala xa kankira suxu.
7 Alatala naxa xɔnɔ a ma a xa na karinyi
ma, a fa a sɔntɔ Alatala xa kankira fɛ ma.
8 Dawuda naxa xɔnɔ Alatala Usa faxafe
ra. E naxa na yire xili sa Peresi Usa. Naa
xili falama na ki nɛ han to lɔxɔɛ.
9 Dawuda naxa gaaxu Alatala ya ra na
lɔxɔɛ, a a fala, «Alatala xa kankira fa
soma n tan xɔnyi di?»
10 A naxa natɛ tongo a a mu lanma a xa
a raso a xa taa kui sinden, a xa a xanin
Obedo Edon Gatika xɔnyi.
11 Alatala xa kankira naxa lu mɛnni han
kike saxan. Na waxati bun ma, Alatala
naxa baraka sa Obedo Edon nun a xa mixi
birin ma.
12 E naxa sa na dɛntɛgɛ mangɛ Dawuda
bɛ. E naxɛ, «Alatala bara duba Obedo
Edon xa fɔxɛ bɛ Alatala xa kankira xa fe
ra.»

Na kui Dawuda naxa siga Obedo Edon
xɔnyi, a sa Alatala xa kankira tongo, a a
xanin sɛɛwɛ ra a xa taa kui.

13 Kankira xaninyie to santongo senni raba, Dawuda naxa tuura nun ninge bɔrɔgɛxi ba sɛrɛxɛ ra.
14 Dawuda nu na fare boronfe a sɛnbɛ birin na Alatala ya i, dugi fiixɛ ragoroxi a ma.
15 Dawuda nun Isirayila ɲama naxa na kankira rasiga Darisalamu, e nu Alatala matɔxɔ sarae fe xui ra.
16 E nu kankira rasoma Dawuda xa taa kui tɛmui naxɛ, Sɔlu xa di ginɛ Mikali nu tixi wundɛri ra. A to Dawuda to fare boron na, Ala xa kankira ya ra, a bɔɲɛ naxa raɲaaxu a ma.
17 E naxa Alatala xa kankira dɔxɔ kiri banxi bun ma Dawuda nu naxan tixi a bɛ. Na tɛmui Dawuda naxa sɛrɛxɛ gan daaxie nun xanunteya sɛrɛxɛe ba.
18 A to gɛ na sɛrɛxɛe bade, a naxa duba ɲama bɛ Alatala Sɛnbɛma xili ra.
19 A naxa taami keren, tamaree, nun xɔrɛ maniyɛe fi ginɛ nun xɛmɛ birin ma, e fa gbilen e xɔnyi.
20 Dawuda to gbilen a xɔnyi, a xa sa duba a xa denbaya bɛ, Mikali naxa a ralan, a a fala a bɛ, «I tan, Isirayila mangɛ, i tan nan fare boronfe i mageli ra i xa konyie nun e xa ginɛe ya i yi ki, alɔ sɛgɛtala xurutare nde, i mu yaagi?»
21 Dawuda naxa a yaabi, a naxɛ, «N a rabaxi Alatala nan bɛ, naxan n sugandi, a n nafisa i baba nun a bɔnsɔɛ birin bɛ, a n findi a xa ɲama Isirayila mangɛ ra. N matɔxɔɛ nan tife Alatala bɛ.
22 N bara tin nde xa sa na fari, n man xa n yɛtɛ magoro a bɛ. Na konyi ginɛe i naxee xa fe fala, nee fan n binyama nɛ.»
23 Na na a ra, Sɔlu xa di ginɛ Mikali mu di yo bari a xa simaya kui.

7

Ala xa laayidi Dawuda bɛ
(Yudaya Mangɛe I 17:1-27)

1 Mangɛ Dawuda to gɛ sabatide a xa mangɛ banxi kui, a yaxui naxee birin a rabilinyie naxa lu a bun ma Alatala saabui ra,
2 a naxa a fala Annabi Natan bɛ, a naxɛ, «A mato ba, n tan sabatixi sɛdiri wuri banxi fanyi nan kui yi ki, kɔnɔ Ala xa seede kankira tan na kiri banxi nan bun ma.»
3 Natan naxa mangɛ yaabi, a naxɛ, «Naxan birin na i bɔɲɛ ma, a birin naba, Alatala na i fɔxɔ ra.»
4 Na kɔɛ ra, Alatala naxa a masen Natan bɛ,
5 «Siga, a fala n ma konyi Dawuda bɛ, ‹Alatala yi nan masenxi, a n xa a fala i bɛ, «I tan nan banxi tima n bɛ n sabatima dɛnnaxɛ?
6 Kabi n naxa Isirayila ramini Misira, han to, n mu lu banxi kui. N bara n ɲɛrɛ n ma hɔrɔmɔlingira kui naxan findixi kiri banxi ra.
7 N ɲɛrɛ naxan birin naba n nun Isirayila bɔnsɔɛe ra, n mu a fala n ma mixi sugandixi yo bɛ, munfe ra i mu banxi ti n bɛ sɛdiri wuri ra?»›»
8 «I xa a fala n ma konyi Dawuda bɛ, ‹Alatala Sɛnbɛma xa masenyi nan yi ki: N tan nan i tongo xuruse dɛmadon wali kui, n i findi n ma ɲama Isirayila mangɛ ra.
9 N bara i kanta i xa ɲɛrɛ birin kui, n bara i yaxui birin sɔntɔ. Yakɔsi n i findima nɛ xili xungbe kanyi ra duniɲa kuntigie ya ma.
10 N bɔxi fima n ma ɲama Isirayila ɲama ma e sabatima dɛnnaxɛ, e fa lu bɔɲɛsa kui abadan. Mixi kobi mu e tɔɔrɔma sɔnɔn alɔ tɛmui dangixi.
11 Keli n kiitisae dɔxɔ tɛmui naxɛ n ma ɲama Isirayila xun na, han ya n i yaxui birin safe nɛ i sagoe.›»

«‹Alatala xa masenyi nan ya: Alatala yati bɔnsɔɛ fima nɛ i ma.
12 I xa simaya na kamali, i fa i benbae li aligiyama, n a niyama nɛ i xa di xa findi mangɛ ra i ɲɔxɔɛ ra, n fa a xa mangɛya mabanban.
13 A fama n ma hɔrɔmɔbanxi tide, n a xa mangɛya mabanbanma nɛ abadan.
14 N findima a baba nan na, a fan findi n ma di ra. A na ba n ma kira xɔn ma, n a ɲaxankatama nɛ mixie saabui ra.
15 Kɔnɔ n ma hinnɛ mu bama a ma, alɔ n a ba Sɔlu ma ki naxɛ, n naxan igoroxi i ya i.
16 I bɔnsɔɛ nun i xa mangɛya mabanbanma nɛ abadan, i xa kibanyi dɔxɔma nɛ tɛmui birin.›»
17 Natan naxa Ala xa masenyi birin dɛntɛgɛ Dawuda bɛ.

18 Na dangi xanbi, mangɛ Dawuda naxa
a magoro Alatala ya i, a a masen a bɛ, «N
Marigi Alatala, munfe ra i n tan nun n
xabilɛ xa fe itexi yi ki?
19 I man bara a fala e xa fe fama itede
yare. N Marigi Alatala, i darixi na mɔɔli
raba ra Adama di nan bɛ?
20 N tan Dawuda, i xa konyi, n nɔma
munse falade i bɛ? I n bɔɲɛ birin kolon.
21 I bara yi fe xungbe raba i xa laayidi
nun i ɲanige xa fe ra, i fa a masen n tan i
xa konyi bɛ.
22 N Marigi Alatala, i sɛnbɛ gbo, i
maniyɛ mu na. Ala gbɛtɛ yo mu na bafe i
tan na. Muxu na nan mɛxi muxu tuli ra.
23 Bɔnsɔɛ mundun na yi duniɲa ma
naxan luxi alɔ Isirayila bɔnsɔɛ, i xa ɲama
sugandixi? I tan Ala bara na si kerenyi
xun sara i yɛtɛ bɛ, e fa findi matɔxɔɛ ra i
bɛ. I tan bara kaabanakoe raba e bɛ, i fa
sie nun e xa alae keri i xa ɲama ya ra, i
naxan xun saraxi Misira.
24 I bara sɛnbɛ so i xa ɲama Isirayila yi
ra, alako a xa findi i xa ɲama ra abadan,
i fan xa findi e Marigi Ala ra.»
25 «Yakɔsi, n Marigi Alatala, i xa i xa
laayidi rakamali n bɛ. I naxan fala n
xabilɛ xa fe ra, i xa na ragiri abadan.
26 I xili xa ite abadan! Mixie xa a fala,
‹Alatala Sɛnbɛma findixi Isirayila Marigi
nan na! I xa sɛnbɛ fi i xa konyi Dawuda
bɔnsɔɛ ma!›
27 I tan yati, Isirayila Marigi Alatala
Sɛnbɛma, i bara a masen n bɛ, ‹N bɔnsɔɛ
fima nɛ i ma.› Na nan a ra, n tan i xa
konyi bara limaniya sɔtɔ n xa yi maxandi
ti i ma.
28 Yakɔsi, n Marigi Alatala, i tan nan na
Ala ra. Nɔndi nan i xa masenyi ra. I bara
i xa hinnɛ masen n bɛ.
29 Yakɔsi, baraka sa n xabilɛ ma, alako
e xa ti i ya tode ra abadan. I tan, n Marigi
Alatala, i tan nan wɔyɛnxi. I xa masenyi
nan a niyama n bɔnsɔɛ baraka sɔtɔma
abadan.»

8

Dawuda geree geenife
(Yudaya Mangɛe I 18:1-17)

1 Na birin dangi xanbi, Dawuda naxa
Filisitakae bɔnbɔ, a e lu a xa yaamari bun
ma.
2 A naxa Mowabakae fan bɔnbɔ. Mixi
naxee suxu, a naxa nee itaxun dɔxɔ
saxan, a fa dɔxɔ firin faxa. Mowabakae
naxa lu Dawuda xa nɔɛ bun ma, e nu fa
duuti fi a ma.
3 Dawuda to gere ti Efirati xure longori,
a naxa Rexobo xa di Hadadeseri bɔnbɔ,
naxan findixi Soba mangɛ ra.
4 Dawuda naxa Hadadeseri xa soe ragi
mixi wulu keren kɛmɛ solofere suxu, a
nun sɔɔri mixi wulu mɔxɔɲɛn. A naxa
soe birin san fasɛ raxaba, bafe soe kɛmɛ
ɲɔndɔn a naxee ragata a yɛtɛ bɛ.
5 Aramikae naxa keli e xɔnyi Damasi,
e xa Hadadeseri Soba mangɛ mali, kɔnɔ
Dawuda naxa e xa mixi wulu mɔxɔɲɛn
nun firin sɔntɔ.
6 Na kui Dawuda naxa a xa sɔɔrie
rasabati Damasi, Aramikae fa lu a xa
yaamari bun ma, e duuti fi. Alatala nu
Dawuda xun nakelima yire birin.
7 Dawuda naxa kanke makantase
xɛɛma daaxi gbegbe ba Hadadeseri xa
mixie yi ra, a e xanin Darisalamu.
8 A naxa wure gbeeli gbegbe fan tongo
Betaxa nun Berotayi, Hadadeseri xa taae.
9 Xamata mangɛ Tohu to a mɛ, a
Dawuda bara Hadadeseri xa sɔɔrie birin
bɔnbɔ,
10 a naxa a xa di Yorami xɛɛ mangɛ
Dawuda yire, a xa sa a xɛɛbu, a man xa
a tantu Hadadeseri gerefe nun a bɔnbɔfe
ra. Yorami naxa a sanba gbeti, xɛɛma,
nun wure gbeeli ra.
11 Mangɛ Dawuda naxa na birin fi
Alatala ma. A nu luma na raba ra xɛɛma
nun gbeti birin na a naxan sɔtɔma gere
kui a yaxuie yi ra,
12 alɔ Aramikae, Mowabakae,
Amonikae, Filisitakae, Amalɛkikae, nun
Rexobo xa di Hadadeseri Soba mangɛ.
13 Na nan a ra Dawuda naxa xili xungbe
sɔtɔ a to Aramikae bɔnbɔ Fɔxɛ Gulunba,
a mixi wulu fu nun solomasaxan sɔntɔ
dɛnnaxɛ.
14 A naxa a xa sɔɔrie rasabati Edon
bɔxi birin ma. Mɛnni nu na Dawuda xa
yaamari nan bun ma, barima Alatala nu
xun nakeli fima a ma yire birin.
15 Dawuda naxa a xa ɲama Isirayila
yamari tinxinyi nun nɔndi ra.
16 Seruya xa di Yowaba nan nu na
Dawuda xa sɔɔrie xa mangɛ ra. Axiludu

xa di Yehosafati nan nu na mangɛ xa kɛɛdi ragatama ra.
17 Axituba xa di Sadɔki nun Abiyatari
xa di Aximeleki nan nu na sɛrɛxɛdubɛ
kuntigie ra.
18 Seraya nan nu na Dawuda xa sɛbɛliti
ra. Yehoyada xa di Bɛnaya nan nu na
Keretikae nun Peletakae xa mangɛ ra.
Dawuda xa di xɛmɛe fan nu walima e
baba xa mangɛya kui.

9

Dawuda mɛɛnife Mefiboseti ma

1 Dawuda naxa maxɔrinyi ti, a naxɛ,
«Sɔlu xabilɛ mixi nde na na, n nɔma
hinnɛde naxan na Yonatan xa fe ra?»
2 Sɔlu xa konyi nde nu na naxan xili
Siba. E to fa a ra Dawuda yire, mangɛ
naxa a maxɔrin, «I tan nan xili Siba?» A
naxɛ, «Iyo mangɛ, n tan nan a ra, i xa
konyi di.»
3 Mangɛ naxa a maxɔrin, «Mixi gbɛtɛ
mu na Sɔlu xabilɛ ya ma n nɔma hinnɛde
naxan na?» A naxa mangɛ yaabi, a naxɛ,
«Yonatan xa di xɛmɛ keren na na, naxan
sanyi mabɛnxi.»
4 Mangɛ naxa a maxɔrin, «A na min-
den?» Siba naxa a fala, «A na Amiyɛli xa
di Makiri xɔnyi Lodebara taa kui.»
5 Mangɛ Dawuda naxa a xɛɛ Amiyɛli xa
di Makiri fende Lodebara taa kui.
6 Yonatan xa di Mefiboseti, Sɔlu xa
mamadi to Dawuda yire li, a naxa a yatagi
rafelen bɔxi ma. Dawuda naxa a xɛɛbu,
«Mefiboseti.» Mefiboseti naxa a ratin, «N
tan nan ya, i xa konyi di.»
7 Dawuda naxa a fala a bɛ, a naxɛ, «Hali
i mu gaaxu, a kolon n wama hinnɛfe i ra
i baba Yonatan xa fe ra. N Sɔlu xa bɔxie
birin nagbilenma nɛ i ma. A xɔli n ma i
xa i dɛge n xɔnyi lɔxɔ yo lɔxɔ.»
8 Mefiboseti man naxa a yatagi rafelen
bɔxi ma, a a fala, «I wama n ma fe fanyi
xɔnma munfe ra? N tide mu dangi hali
bare faxaxi nde yati ra.»
9 Na tɛmui mangɛ naxa Siba xili, a a fala
a bɛ, «N bara Sɔlu nun a xa die xa se birin
fi i marigi Yonatan xa di ma.
10 I tan, i xa die, nun wo xa konyie, wo
xa xɛ sa a bɛ, alako a xa baloe sɔtɔ. I
marigi xa di Mefiboseti fama a dɛgɛde n
xɔnyi lɔxɔ yo lɔxɔ.» Di xɛmɛ fu nun suuli
nun konyi mɔxɔɲɛn nan nu na Siba yi ra.
11 Siba naxa a fala mangɛ bɛ, a naxɛ,
«Mangɛ, n i xa yaamari rabama nɛ alɔ i
a falaxi n bɛ ki naxɛ.» Dawuda nu bara a
fala, a Mefiboseti a dɛgema mangɛ xɔnyi
alɔ mangɛ xa die a rabama ki naxɛ.
12 Di lanma di nde nu na Mefiboseti yi
ra, a xili Mike. Siba xa mixie birin nu
walima Mefiboseti bɛ.
13 Mefiboseti nu sabatixi Darisalamu nɛ,
tɛmui birin a nu a dɛgema mangɛ xɔnyi
nɛ. A sanyi firinyie nu mabɛnxi.

10

Dawuda xa xɛɛrae Amonikae yire
(Yudaya Mangɛe I 19:1-19)

1 Na to dangi, Amonikae xa mangɛ naxa
faxa, a xa di Xanun naxa findi mangɛ ra
a ɲɔxɔɛ ra.
2 Dawuda naxa a fala, «N hinnɛma nɛ
Naxasa xa di Xanun na, alɔ a baba a
rabaxi n tan bɛ ki naxɛ.» Na kui Dawuda
naxa xɛɛrae xɛɛ, e xa sa ɲɔn xɛɛbui ti a
baba xa faxɛ ma. Dawuda xa xɛɛrae to
Amoni bɔxi li,
3 kuntigie naxa a fala Xanun bɛ, e naxɛ,
«I ɲɔxɔ a ma a Dawuda yi mixie xɛɛxi i
baba xa ɲɔnfe nan kunfa bade? E faxi i
xa bɔxi rabɛnde nɛ, alako Dawuda xa be
kana.»
4 Na kui Xanun naxa Dawuda xa xɛɛrae
suxu, a e dɛxabe sɛɛti bi, a e xa donmae
ibɔɔ e xɔrɛ yailanyi ma, a e keri e mageli
ra yaagi kui.
5 Dawuda to a mɛ e naxan nabaxi, a
naxa mixie rasiga a xa xɛɛrae ralande, e
a fala e bɛ, «Wo xa lu Yeriko, han wo dɛ
xabee xa mini. Na tɛmui, wo xa fa.» A na
raba e xa yaagi xa fe nan ma.
6 Amonikae naxa a kolon, a e xa fe
bara raŋaaxu Dawuda ma. Na kui e naxa
sɔɔrie malan kelife yire wuyaxi: mixi
wulu mɔxɔɲɛn kelife Beti Rexobo nun
Soba Arami bɔxi ma, mixi wulu keren
Maaka mangɛ xa bɔxi ma, nun mixi wulu
fu nun firin Tobo xa bɔxi ma.
7 Dawuda to na fe mɛ, a naxa Yowaba
nun a xa sɔɔrie rasiga na gere sode.
8 Amonikae naxa ti a gere ki ma e xa
taa sode dɛ ra. Aramika naxee tan kelixi
Soba nun Beti Rexobo, sa sɔɔrie xun ma

naxee keli Tobo nun Maaka, nee naxa lu
e xati ma taa fari ma.
9 Yowaba naxa a to gere tixi a bɛ yare
nun xanbi. A naxa a xa sɔɔri sɛnbɛmae ti
Aramikae ya ra,
10 a booree ti Amonikae ya ra, a xunya
Abisayi xa yaamari bun ma.
11 A naxa a fala a xunya bɛ, «Won xa
won boore sɛnbɛ so. Aramikae sɛnbɛ
na gbo n bɛ, i fa n mali, kɔnɔ n fan xa
Amonikae sɛnbɛ sa gbo i bɛ, n sigama nɛ
i malide.
12 I xa limaniya, i xa sɛnbɛ so. Won xa
gere so won ma mixie nun won Marigi Ala
xa taae bɛ. Alatala fama a sago rabade.»
13 Yowaba nun a xa sɔɔrie to makɔrɛ
Aramikae ra, e naxa e gi a ya ra.
14 Amonikae to na to, e fan naxa e gi
Abisayi ya ra, e so taa kui. Na gere dangi
xanbi, Yowaba naxa gbilen Darisalamu.
15 Aramikae to a to, a Isirayilakae bara e
bɔnbɔ, e man naxa e sɛnbɛ birin xunlan.
16 Hadadeseri naxa Aramika gbɛtɛe xili
kelife Efirati naakiri ma, e fa Hadadeseri
xa sɔɔri mangɛ Sobaki li Xelama taa kui.
17 Dawuda to na kolon, a naxa Isiray-
ilakae birin xunlan, e naxa giri Yurudɛn
xure naakiri ma, e siga Xelama. Aramikae
naxa ti Dawuda ya ra, e fa a gere.
18 Kɔnɔ Aramikae mu nɔ a ra, e naxa
e gi Isirayila ya ra. Dawuda naxa e xa
soe ragi wulu tongo naani faxa, a nun
sɔɔri wulu tongo naani. A naxa e xa
sɔɔri mangɛ Sobaki fan bɔnbɔ, a naxa
faxa mɛnni.
19 Mangɛ naxee birin nu na Hadadeseri
malife, nee to a to Isirayila bara e bɔnbɔ,
e naxa saatɛ xiri e nun Dawuda ra, e
fa lu a xa yaamari bun ma. Kabi na
waxati, Aramikae mu suusa Amonikae
malide sɔnɔn.

11

Dawuda nun Batiseba
(Yudaya Mangɛe I 20:1)

1 Na ɲɛ igbilenyi, mangɛe nu geree tima
waxati naxɛ, Dawuda naxa Yowaba nun
Isirayila sɔɔrie xɛɛ Amonikae gerede, a
nun Raba taa suxude. Kɔnɔ Dawuda tan
naxa lu Darisalamu.
2 Nunmare nde, Dawuda naxa keli a xa
sade ma, a siga a maɲɛrɛde a xa koore
banxi fari. Kelife na yire itexi, a naxa ginɛ
tofanyi nde to, a na a maxafe.
3 Dawuda naxa mixi nde xɛɛ a xa fe
maxɔrinde. A naxa fa a fala a bɛ, a
Eliyami xa di Batiseba nan a ra, naxan
dɔxɔxi Uri Xitika xɔn.
4 Dawuda naxa mixie xɛɛ, e xa a xili.
A to fa, Dawuda naxa a kolon ginɛ ra. Na
dangi xanbi, Batiseba naxa gbilen a xɔnyi.
Na tɛmui a nu baxi gɛde a xa kike wali ra.
5 Batiseba to a kolon a bara tɛɛgɛ, a
naxa na fala Dawuda bɛ, a naxɛ, «N bara
furi tongo.»
6 Na kui, Dawuda naxa Yowaba yamari,
a xa Uri Xitika rafa a tan Dawuda ma keli
gere yire. Yowaba naxa na raba,
7 Uri naxa siga Dawuda yire. Dawuda
naxa maxɔrinyi ndee ti a ma Yowaba nun
a xa sɔɔrie xa fe ra, naxee nu na gere sofe.
8 Na dangi xanbi, Dawuda naxa a fala
Uri bɛ, «Siga i xɔnyi, i xa sa i maxa.»
Uri to keli mangɛ banxi sigafe a xɔnyi,
Dawuda naxa se fanyi nde rasanba a ma.
9 Kɔnɔ Uri mu gbilen a xɔnyi. A naxa xi
mangɛ xa buntunyi kui mangɛ makantɛe
ya ma.
10 Na kuye iba mixi nde naxa sa a fala
Dawuda bɛ, «Uri mu siga a xɔnyi.» Na
kui, Dawuda naxa Uri xili, a a maxɔrin,
«Munfe ra i mu gbilen i xɔnyi? I mu kelixi
biyaasi xɛ?»
11 Uri naxa a yaabi, «Alatala xa saatɛ
kankira, Isirayila, nun Yudaya sɔɔrie, nun
n marigi Yowaba, e birin na leele bun ma
gere yire. A lanma n tan xa so n xɔnyi, n
xa n dɛge, n xa n min, n nun n ma ginɛ
xa kafu na kui? N bara n kali i xa simaya
yati ra, n mu na fe mɔɔli rabama.»
12 Dawuda naxa a yaabi, «I xa lu be to.
Tina n i bɛɲinma nɛ.» Na kui Uri naxa lu
Darisalamu na xi firinyi.
13 Dawuda naxa a xili a xa a dɛge a
xɔnyi. Na tɛmui Dawuda naxa a rasiisi,
kɔnɔ na kɔɛ ra Uri mu siga a xɔnyi. A
man naxa xi mangɛ makantɛe ya ma.
14 Na kuye iba, Dawuda naxa bataaxɛ
sɛbɛ Yowaba ma, a a so Uri yi ra.
15 A sɛbɛxi na bataaxɛ kui, «Wo xa Uri ti
yire nde gere xɔrɔxɔxi dɛnnaxɛ. Gere kui
wo xa wo magbilen wo keli a xun, alako
a xa faxa na gere kui.»

16 Yowaba naxa Uri ti yire nde a a kolon
gere xɔrɔxɔxi dɛnnaxɛ ki fanyi.
17 Taakae to mini Yowaba xili ma,
Dawuda xa mixi ndee naxa sɔntɔ. Uri
Xitika nu na nee ya ma.
18 Yowaba naxa xɛɛra xɛɛ Dawuda yire,
a fe birin dɛntɛgɛ a bɛ naxan dangixi na
gere kui.
19 Yowaba naxa a fala na xɛɛra bɛ, «I na
gɛ na dɛntɛgɛ sade,
20 xa mangɛ fa xɔnɔ, a fa yi wɔyɛnyi
mɔɔli fala, ‹Munfe ra wo wo masoxi na
taa ra a gbe ra gere sode? Wo mu nu a
kolon a e nɔma bunyi tide kelife taa tɛtɛ
fari ma?
21 Yerubeseti xa di Abimeleki mu faxa
na ki xɛ? Ginɛ nde nan a gɔnɔ gɛmɛ
xungbe ra kelife Tɛbɛsi taa tɛtɛ ra. Wo wo
masoxi na tɛtɛ ra munfe ra?› Na tɛmui i
xa yi wɔyɛnyi sa i xa dɛntɛgɛ fari, a falafe
ra, ‹I xa konyi Uri Xitika fan bara faxa na
gere kui.›»
22 Xɛɛra naxa siga, a fe birin dɛntɛgɛ
sa Dawuda bɛ naxan dangi gere kui alɔ
Yowaba a fala a bɛ ki naxɛ.
23 A naxɛ, «Yi mixie bara nɔ muxu ra. E
to mini taa fari ma, muxu naxa e matutun
han e man naxa so taa sode dɛ ra.
24 Kɔnɔ na tɛmui mixi gbɛtɛe naxa xalie
woli muxu ma kelife taa tɛtɛ fari. Muxu
xa mixi ndee naxa faxa, hali i xa konyi di
Uri, na Xitika.»
25 Dawuda naxa na xɛɛra yaabi yi ra,
«Yowaba, i bɔŋɛ naxa raŋaaxu i ma yi fe
ma, barima gere tan kui, fo mixi nde xa
faxa nɛ. I xa na taa suxu sɛnbɛ ra, i a
birin kana.» I tan fan xa a ralimaniya.
26 Uri xa ginɛ to a mɛ a xa mɔri bara
faxa, a naxa kaaŋɛ fe raba.
27 A xa kaaŋɛ fe to ba a ra, Dawuda
naxa a xili, a a findi a xa ginɛ ra. Na
tɛmui a naxa di xɛmɛ keren bari a bɛ.
Kɔnɔ Dawuda naxan nabaxi, na mu rafan
Alatala ma.

12

Annabi Natan xa masenyi Dawuda bɛ

1 Alatala naxa Natan xɛɛ Dawuda xɔn
ma. Natan naxa a fala a bɛ, «Mixi firin
nu na taa nde kui, keren nu findixi banna
nan na, boore setare.
2 Xuruse gbegbe nu na na banna yi ra,
3 kɔnɔ yɛxɛɛ ginɛ keren peti nan nu na
setare tan yi ra. A na sara nɛ, a nu a
balo a xɔnyi a xa die ya ma. A nu donse
xuntunyie fima a ma, a nu ye fi a ma a
yɛtɛ xa tɔnbili ra. Kɔɛ ra yɛxɛɛ nu xima a
kanke nan ma. A nu luxi nɛ a bɛ alɔ a xa
di.
4 Lɔxɔɛ nde xɔŋɛ naxa fa na banna
xɔnyi. Na banna to mu tin xuruse bade
a yɛtɛ xa gɔɔrɛ kui, a naxa siga a sa na
setare xa yɛxɛɛ kerenyi tongo, a a faxa, a
a rafala a xa xɔŋɛ bɛ.»
5 Dawuda to na mɛ, a naxa xɔnɔ ki fanyi
ra na banna ma, a naxa a fala Natan bɛ,
«N bara n kali Alatala xili ra, na banna
lan nɛ a xa faxa.
6 A man xa na yɛxɛɛ ɲɔxɔɛ naani
ragbilen na setare ma, barima a bara fe
kobi raba, a mu kinikini.»
7 Na tɛmui Natan naxa a fala Dawuda
bɛ, a naxɛ, «I tan nan na na banna ra!
Isirayila Marigi Alatala yi nan masenxi, a
naxɛ, ‹N bara i sugandi Isirayila mangɛ
ra, n bara i ratanga Sɔlu ma,
8 n fa a xa banxi so i yi ra, a nun a xa
ginɛe, a nun Isirayila nun Yudaya birin.
Xa na mu i wasa nu, n nu nɔma nde sade
na xun ma.
9 Munfe ra i Alatala xui maberexi, i
wali ɲaaxi raba? I bara Uri Xitika faxa
Amonikae saabui ra, i bara Uri xa ginɛ
tongo, i a findi i gbe ra.
10 Yakɔsi, gere mu makuyama i bɔnsɔɛ
ra sɔnɔn, barima i bara n xui mabere, i
Uri Xitika xa ginɛ findi i gbe ra.
11 N xa a fala i bɛ, n tan Alatala fama i
tɔɔrɔde i bɔnsɔɛ tagi. N fama i xa ginɛe
bade i yi ra, n e so i xa mixi nde yi ra, e
nun nee fa kafu kɛnɛ ma.
12 I tan fe ɲaaxi rabaxi a gundo daaxi
nɛ, kɔnɔ n i sare ragbilenma a kɛnɛ ma
daaxi nɛ Isirayila ɲama ya xɔri.›»
13 Dawuda naxa a fala Natan bɛ, «N
bara yunubi raba Alatala ra!» Natan naxa
a yaabi, «Alatala bara diŋɛ i xa yunubi
ma, i mu faxama.
14 Kɔnɔ i to a niyaxi Alatala yaxuie xa
nɔ a maberede yi fe kui, i xa di naxan
fama baride, na tan faxama nɛ.»
15 Natan naxa gbilen a xɔnyi.

Alatala naxa fure radin diyɔrɛ ma, Uri
xa ginɛ naxan bari Dawuda bɛ.

16 Dawuda naxa Ala maxandi diyɔrɛ bɛ,
a man sunyi suxu a xa fe ra. A to so a
xɔnyi, a naxa a sa bɔxi ma.
17 A xa forie naxa fe birin naba alako a
xa keli bɔxi ma, a xa a dɛge, kɔnɔ a mu
tin feo.
18 A xi solofere nde diyɔrɛ naxa faxa.
Dawuda xa walikɛe mu nu wama na
falafe a bɛ, barima e nu a falama e boore
tagi, «Diyɔrɛ to mu nu faxaxi, muxu nu
wɔyɛn nɛ a bɛ, a mu muxu danxun.
Yakɔsi muxu fama a xa diyɔrɛ xa faxɛ
falade a bɛ di? A fama fe xɔnɛ nan
nabade!»
19 Dawuda naxa sogi a xa walikɛe ma,
e na fe nde madukufe e xui igoroxi ra e
boore tagi. Na kui a naxa a kolon a xa
diyɔrɛ bara faxa. A naxa a xa walikɛe
maxɔrin, «Diyɔrɛ bara faxa?» E naxa,
«Iyo, a bara faxa.»
20 Dawuda naxa keli bɔxi, a a maxa, a
labundɛ sa a ma, a dugie masara, a fa siga
Alatala xa banxi kui suyidide Ala bɛ. A to
keli mɛnni, a naxa siga a xɔnyi, a donse
maxɔrin, a a dɛge.
21 A xa walikɛe naxa a maxɔrin, e naxɛ,
«Munfe ra diyɔrɛ nu baloxi tɛmui naxɛ,
i nu sunma, i nu wama, kɔnɔ diyɔrɛ to
faxaxi fa, i bara keli, i i dɛge?»
22 A naxa e yaabi, «Diyɔrɛ to nu baloxi,
n nu sunma, n nu wama, barima n ɲɔxɔ
a ma a tɛmunde Alatala diɲɛma n ma, a
n ma diyɔrɛ rakisi.
23 A to bara faxa, n fa sunma munfe ra?
N nɔma a ragbilende duniɲa ma fa? N tan
a lima nɛ naa, kɔnɔ a tan mu gbilenma n
tan ma sɔnɔn.»
24 Na tɛmui Dawuda naxa a xa ginɛ
Batiseba madundu. E naxa lu yire keren,
a naxa tɛɛgɛ, a di xɛmɛ bari. E naxa a xili
sa Sulemani. Alatala to a xanu,
25 a naxa Annabi Natan xɛɛ Dawuda
yire, a falafe ra, Yedideya xili fan xa
sa a xun, naxan wama a falafe Alatala
xanuntenyi.
26 Yowaba naxa Amonikae xa mangataa
Raaba gere, a na mangɛ banxi suxu.
27 A naxa mixie xɛɛ a falafe ra Dawuda
bɛ, «N bara Raaba gere, n man bara e xa
ye yire suxu.
28 Yakɔsi i xa sɔɔrie malan, wo xa te taa
suxude. A mu lanma n tan xa na binyɛ
sɔtɔ.»
29 Dawuda to sɔɔrie malan, e naxa siga
Raaba. A naxa din taa ra, a a suxu.
30 A naxa Amoni mangɛ xa mangɛ
tɔnxuma ba a xun ma, a fa a sa a yɛtɛ xun
ma. A binya kilo tongo saxan, a yailanxi
xɛɛma nan na. Gɛmɛ tofanyi fan nu na a
ma. Dawuda naxa se gbegbe sɔtɔ na taa
kui.
31 A naxa na taakae findi konyie ra,
naxee nu wuri xabama a nun biriki
bɔnbɔma. A a raba na ki nɛ Amonikae
xa taa birin kui. Na dangi xanbi Dawuda
nun a xa sɔɔrie naxa gbilen Darisalamu.

13

Aminon nun Tamari

1 Na to dangi, fe nde naxa Dawuda xa di
Abisalomi xunya ginɛma tofanyi Tamari
li. Dawuda xa di Aminon naxa a xanu
fɔlɔ.
2 A naxa wa a maaginɛ Tamari xɔn ma
han na naxa findi a bɛ fure ra. Ginɛ
dimɛdi nan nu a ra, kɔnɔ Aminon mu
nɔma a makɔrɛde a ra.
3 Aminon boore nde nu na na, naxan
nu xili Yonadabo, Dawuda taara Simeya
xa di. A nu kɔɔta ki fanyi ra.
4 A naxa a boore maxɔrin, «Mangɛ xa
di, munfe ra i yatagi ixɔnɔxi lɔxɔɛ yo
lɔxɔɛ? A fala n bɛ.» Aminon naxa a yaabi,
«N wama n bariboore Abisalomi maaginɛ
Tamari nan xɔn.»
5 Yonadabo naxa a fala a bɛ, «I naxan
nabama, i xa i sa, alɔ i na fura a gbe ra.
I baba na fa i xɛɛbude, i xa a mayandi a
falafe ra, ‹A lu n maaginɛ Tamari xa fa n
yire, a xa donse yailan n ya xɔri, a a so n
yi ra a yɛtɛ ra.›»
6 Na tɛmui Aminon naxa a sa, alɔ a
furaxi nɛ. Mangɛ to fa a xɛɛbude, a naxa
a fala a bɛ, «Yandi, a lu Tamari xa fa n
yire, a xa donse nde yailan n ya xɔri, a a
so n yi ra a yɛtɛ ra.»
7 Dawuda naxa mixie xɛɛ Tamari xɔnyi,
a falafe ra, «I xa siga i taara Aminon
xɔnyi, alako i xa donse yailan a bɛ.»
8 Tamari naxa so a taara Aminon xa
banxi kui, a naxa a li a saxi. A naxa donse
nde yailan, a ture sa a ma, a a ɲin a ya
tode ra.

9 A to gɛ, a naxa a makɔrɛ a ra donse ra
a yi tunde kui alako a xa a so a yi ra, kɔnɔ
Aminon mu tin a donde. A naxa yaamari
fi mixi birin xa mini. E to mini,
10 a naxa a fala Tamari bɛ, «Fa donse ra
n ma konkoe kui. I xa a fi n ma i bɛlɛxɛ
ra.» Tamari naxa donse tongo a naxan
yailanxi, a siga a ra a taara xa konkoe kui.
11 A to donse ti a bɛ, a naxa dutun a ma,
a a fala a bɛ, «N xunya, won xa kafu!»
12 A maaginɛ naxa a yaabi, «N taara
yandi, i naxa dutun n ma, barima na fe
mɔɔli mu lanma a xa raba Isirayila bɔxi
ma. I naxa yi daxuɲa raba.
13 N na yaagi mɔɔli xaninma di? I
xili fan kanama nɛ Isirayila. I xa mangɛ
mayandi, a mu tondima n fide i ma.»
14 A mu tin a tuli matide a ra, a naxa
dutun a ma, a a futi kana.

15 Na to ba a ra, Tamari xa fe naxa
raɲaaxu Aminon ma, a fa a fala a bɛ,
«Keli, i siga!»
16 A naxa a yaabi, a naxɛ, «Ade! Xa i
n keri, na ɲaaxu dangi i naxan nabaxi n
na!» Kɔnɔ Aminon mu a tuli mati a ra.
17 A naxa a xa konyi xili, a a fala a bɛ,
«Yi ginɛ keri n bɛ, i fa naadɛ balan.»
18 Aminon xa konyi naxa a keri, a naadɛ
balan alɔ a falaxi a bɛ ki naxɛ.

Donma nu ragoroxi Tamari ma, naxan
ɲingi masunbuxi. Mangɛ xa di ginɛ naxee
mu nu xɛmɛ fe kolon sinden nu darixi na
donma mɔɔli ra.
19 Tamari naxa xube radin a yɛtɛ xun
na, a a xa donma ibɔɔ a ma. A naxa a
bɛlɛxɛe sa a xun ma, a siga gbelegbele ra.
20 A taara Abisalomi naxa a maxɔrin, «I
taara Aminon bara dutun i ma? N xunya,
i sabari. I naxa kɔntɔfili yi xa fe ra. I taara
nan a ra.» Kabi na tɛmui Tamari naxa
sabati a taara Abisalomi xɔnyi sunnunyi
kui.
21 Mangɛ Dawuda to na fe kolon, a naxa
xɔnɔ ki fanyi.
22 Abisalomi mu sese fala Aminon bɛ na
xa fe ra, kɔnɔ xɔnnanteya naxa lu a bɔɲɛ
kui Aminon mabiri, barima a nu bara fe
kobi raba a maaginɛ Tamari ra.

23 Ɲɛ firin dangi xanbi, Abisalomi xa
walikɛe nu na a xa yɛxɛɛ xabe maxabafe
Bali Xasori, Efirami bɔxi fɛ ma. Abisalomi
naxa mangɛ xa di birin xili naa, e xa
xulunyi raba.
24 Abisalomi naxa siga mangɛ yire, a
naxɛ, «Mangɛ, n ma yɛxɛe xabe xaba
tɛmui bara a li. Xa i sa tinma, i xa fa a
nun i xa mixie na xulunyi.»
25 Mangɛ naxa Abisalomi yaabi, a naxɛ,
«Ade, n ma di, a mu lanma muxu birin xa
siga, xa na mu a ra a findima kote xungbe
nan na i bɛ.» Abisalomi naxa a karaxan,
kɔnɔ mangɛ naxa tondi, a fa duba a bɛ.
26 Abisalomi naxɛ, «N ba, xa fe na na
ki nɛ, a lu n xunya Aminon tan xa fa.»
Mangɛ naxɛ, «Munfe ra?»
27 Abisalomi naxa a karaxan, han
mangɛ naxa tin Aminon nun mangɛ xa di
birin xa siga na xulunyi.
28 Abisalomi naxa a fala a xa konyie bɛ,
«Aminon na siisi, n fama yaamari fide wo
ma wo xa a faxa. Na waxati hali wo mu
gaaxu, n tan nan wo yamarixi. Wo xa
limaniya, wo a faxa.»
29 Abisalomi xa konyie naxa na raba
Aminon na, alɔ Abisalomi e yamarixi ki
naxɛ. Mangɛ xa di birin to na to, e naxa
e gi e xa soe fari.
30 Mangɛ Dawuda naxa na xibaaru mɛ
beenu e xa a yire li, a falafe ra, «Abisa-
lomi bara mangɛ xa di xɛmɛ birin faxa,
keren mu luxi.»
31 Mangɛ naxa a xa donma ibɔɔ sun-
nunyi kui, a fa goro bɔxi ma, a tan nun
a xa mixie.
32 Dawuda taara Simeya xa di xɛmɛ
Yonadabo, naxa a fala a bɛ, «N marigi, i
xa di xɛmɛ birin xa mu faxaxi. Aminon
gbansan nan faxaxi. Na natɛ nu na
Abisalomi furi kabi Aminon dutunxi a
maaginɛ Tamari ma tɛmui naxɛ.
33 Mangɛ, i naxa la na xibaaru ra, a
falafe ra i xa di xɛmɛ birin bara faxa.
Aminon gbansan nan faxaxi.»
34 Na kui Abisalomi naxa a gi. Na tɛmui
taa makantɛ naxa mixi gbegbe to fa ra
kira xɔn ma kelife geya yire.
35 Yonadabo naxa a fala mangɛ bɛ, «I xa
die nan fafe yi ki, alɔ n a fala i bɛ ki naxɛ.»
36 A ɲan mu gɛ wɔyɛnde, mangɛ xa die
naxa so wa ra. Mangɛ nun a xa mixie fan
naxa wa fɔlɔ.
37 Abisalomi nu bara a gi, a siga Gesuri
mangɛ Amixudi xa di xɛmɛ Talamayi

xɔnyi. Dawuda a xa di xa ɲɔnfe raba nɛ tɛmui xɔnkuye.
38 Abisalomi lu nɛ Gesuri xɔnyi ɲɛ saxan.
39 Mangɛ Dawuda bɔɲɛ goro nɛ Aminon xa faxɛ xa fe ra, a Abisalomi lu na sinden.

14

Abisalomi gbilenfe Darisalamu

1 Seruya xa di xɛmɛ Yowaba nu a kolon a Abisalomi rafan Dawuda ma.
2 Na kui Seruya naxa Tekowa ginɛ nde fen naxan kɔɔta. A naxa a fala a bɛ, «I xa i maxiri alɔ kaaɲɛ ginɛ. I naxa labundɛ nun ture sa i ma de. I xa lu alɔ ginɛ naxan buxi ɲɔnfe sunnunyi kui tɛmui xɔnkuye.
3 Na tɛmui i xa siga mangɛ yire, i fa wɔyɛn a bɛ alɔ n a falama i bɛ ki naxɛ.» Yowaba naxa na wɔyɛnyi birin masen a bɛ.
4 Na ginɛ Tekowaka naxa sa wɔyɛn mangɛ bɛ na ki. A naxa a yatagi rafelen bɔxi ma mangɛ ya i, a fa a fala, «Mangɛ, i xa n nakisi.»
5 Mangɛ naxa a maxɔrin, «Munse niyaxi?» A naxa a yaabi, «Kaaɲɛ ginɛ nan n na, n ma mɔri bara faxa.
6 Di xɛmɛ firin nu na n yi ra. Lɔxɔɛ nde e naxa gere daaxa. Mixi yo mu nu na naxan e tagi ibama. Na kui keren naxa boore faxa.
7 Yakɔsi n ma mixie bara a fala n bɛ, a n xa n ma di so e yi ra naxan luxi, e xa a fan faxa n ma di faxaxi gbeɲɔxɔfe ra. E wama na kɛ tongoma kerenyi faxafe naxan luma n bɛ, alako n ma mɔri xili nun a xa fe xa ɲɔn feo.»
8 Mangɛ naxa a fala na ginɛ bɛ, «I naxa kɔntɔfili. Siga i xɔnyi. N yaamari fima i xa fe ra yakɔsi.»
9 Na Tekowa ginɛ naxa a yaabi, «N ma fe rabaxi sare xa gbilen n tan nun n xabilɛ ma. Na kote naxa lu mangɛ nun a xa kibanyi xun ma.»
10 Mangɛ naxa a fala a bɛ, «Xa mixi nde sa i rakiiti, i xa fa a ra n xɔn ma. A mu i rakiitima sɔnɔn.»
11 Na ginɛ naxa a yaabi, «Mangɛ, i xa laayidi tongo n bɛ i Marigi Alatala xili ra, alako n ma di faxaxi gbeɲɔxɔfe soxi mixi naxan yi, na naxa nde sa n ma tɔɔrɛ xun ma n ma di baloxi faxafe ra.» Mangɛ naxa a fala a bɛ, «N xa a fala i bɛ Alatala xili ra, sese mu fama i xa di tode.»
12 Na tɛmui na ginɛ naxa a fala mangɛ bɛ, «I xa i haakɛ to, n xa masenyi nde ti i bɛ.» A naxɛ, «Awa yire.»
13 Ginɛ naxa a maxɔrin, «Munfe ra i na rabaxi Alatala xa ɲama ra? I xa wɔyɛnyi a masenxi i tan bara tantan, barima i mu tinxi mixi rafade i naxan kerixi.
14 Ibunadama birin faxama nɛ. E luxi nɛ alɔ ye ifilixi naxan mu makɔma sɔnɔn! Kɔnɔ Ala mu tinma mixi xa simaya xun nakanade. A fe birin nabama alako naxan bara a makuya a ra, na man xa makɔrɛ a ra.»
15 «Mangɛ, n bara yi birin masen mangɛ bɛ to, barima n bara gaaxu ɲama ya ra. N bara a maɲɔxun a tɛmunde i nɔma tinde n tan i xa konyi xa masenyi ra.
16 N bara a maɲɔxun a i nɔma n bade n yaxui bɛlɛxɛ i naxan wama n tan nun n ma di faxafe, muxu naxa lu sɔnɔn Ala xa ɲama ya ma.
17 Mangɛ xa masenyi xa bɔɲɛsa fi n ma. I tan luxi nɛ n bɛ alɔ Alatala xa malekɛ naxan nɔma fe fanyi nun fe ɲaaxi tagi rasade. I Marigi Alatala xa i mali.»
18 Mangɛ naxa na ginɛ yaabi, «Nɔndi fala n bɛ, i naxa fefe nɔxun n ma.» Ginɛ naxɛ, «Awa yire n mangɛ n marigi.»
19 Mangɛ naxa a maxɔrin, «I xa masenyi birin fatanxi Yowaba nan na?» Ginɛ naxa a fala a bɛ, «Mangɛ, i bara nɔndi yati fala. Mixi mu nɔma fefe nɔxunde i ma. Yowaba nan n xɛɛxi n xa na birin masen i bɛ.
20 I xa konyi Yowaba yi rabaxi nɛ, alako fe nde xa masara. Kɔnɔ i tan, n marigi, i xaxili fan alɔ Alatala xa malekɛ nde. I fe birin kolon naxan dangima yi bɔxi ma.»
21 Mangɛ naxa a fala Yowaba bɛ, a naxɛ, «I naxan fala, n wama na nan nabafe. Siga, i sa fa n ma di Abisalomi ra.»
22 Yowaba naxa a magoro bɔxi ma binyɛ kui, a fa duba mangɛ bɛ. A naxa a fala mangɛ bɛ, «Mangɛ n marigi, to n bara i xa hinnɛ to n mabiri, barima i bara tin n ma wɔyɛnyi ra.»
23 Yowaba naxa siga Gesuri Abisalomi fɔxɔ ra, a fa fa a ra Darisalamu.

24 Kɔnɔ Abisalomi to Darisalamu li,
mangɛ naxa yaamari fi a a naxa fa mangɛ
yire, a xa lu a xɔnyi. Na kui Abisalomi
naxa siga a xɔnyi, a mu mangɛ yire li.
25 Mixi yo mu nu na Isirayila bɔxi ma,
naxan nu tofan alɔ Abisalomi, kelife a
xunyi han a sanyi. Ɲama birin na to nɛ.
26 Ɲɛ yo ɲɛ a nu luma a xunyi bii ra,
barima a xunsɛxɛ nu binya han kilo firin
mangɛ maniyase ki ma.
27 Abisalomi di xɛmɛ saxan nan bari, a
nun di ginɛ nde naxan xili Tamari. Ginɛ
tofanyi na nu a ra.
28 Abisalomi naxa lu Darisalamu ɲɛ
firin, mangɛ mu tin e xa boore to ra.
29 Abisalomi naxa Yowaba xili alako a
xa a masen mangɛ bɛ, kɔnɔ Yowaba fan
mu tin e xa boore to ra. Abisalomi naxa
a xili a sanya firin nde, kɔnɔ Yowaba mu
a xa xili ratin.
30 Na kui Abisalomi naxa a fala a xa
mixie bɛ, «Wo a kolon, Yowaba xa mɛngi
xɛ na n gbe fɛ ma. Wo sa tɛ so naa ra.»
31 E to gɛ na rabade, Yowaba naxa siga
Abisalomi yire, a sa a maxɔrin a a xa xɛ
ganxi fe naxan ma.
32 Abisalomi naxa a yaabi, «N bara i xili
alako n xa i xɛɛ mangɛ xɔn, i xa a maxɔrin
n bɛ, ‹Munfe ra i n tongoxi Gesuri, i fa n
na be? Xa i mu wama n tofe, a nu fisa
n xa lu mɛnni!› Yakɔsi n wama n yɛtɛ
dɛntɛgɛfe mangɛ bɛ. Xa n bara sɛriyɛ nde
kana, a xa n faxa.»
33 Yowaba naxa siga mangɛ yire, a sa
Abisalomi xa xɛɛra iba mangɛ bɛ. Na
tɛmui mangɛ naxa Abisalomi xili. Abisa-
lomi to siga mangɛ yire, a naxa a magoro
bɔxi ma binyɛ kui, mangɛ fa a sunbu.

15

Abisalomi findife mangɛ ra

1 Na tɛmui Abisalomi naxa sɔɔri ragise
nun soee sɔtɔ, a nun sɔɔri mixi tongo
suuli, naxee nu ɲɛrɛma a ya ra.
2 Abisalomi nu kelima gɛɛsɛgɛ, a ti kira
dɛ ra naxan nu soma mangataa. Mixi
naxee nu minima naa ra sigafe ra mangɛ
yire alako e xa e xa kɔntɔfili masen a bɛ,
Abisalomi nu nee maxɔrinma, «Wo kelixi
minden?» E na e kelide fala a bɛ,
3 Abisalomi nu a falama nɛ e bɛ, «Nɔndi
na wo bɛ, kɔnɔ mixi yo mu a tuli matima
wo ra mangɛ xɔnyi.
4 Xa n tan nan findixi kiitisa ra Isiray-
ila bɔxi ma nu, n mixi birin makiitima
tinxinyi nun nɔndi nan na nu.»
5 Mixi naxee nu e xinbi sinma a bɛ,
Abisalomi nu e bɛlɛxɛ suxuma, a e sunbu.
6 Abisalomi nu na nan nabama Isiray-
ilakae birin bɛ, naxee nu sigama mangɛ
yire kiiti nde xa fe ra. Na kui a naxa e
bɔɲɛ ya rafindi a yɛtɛ ma.
7 Ɲɛ naani dangi xanbi, Abisalomi naxa
a fala mangɛ bɛ, «Diɲɛ n ma, n xa siga
Hebiron laayidi nde rakamalide,
8 n naxan tongo Alatala bɛ, n nu na
Gesuri taa kui tɛmui naxɛ Arami bɔxi
ma. N a fala nɛ, xa Alatala n nagbilen
Darisalamu, n sɛrɛxɛ bama nɛ a bɛ Heb-
iron.»
9 Mangɛ naxa a fala a bɛ, «Siga bɔɲɛsa
kui.» Na tɛmui Abisalomi naxa a xun ti
Hebiron na.
10 Abisalomi naxa mixie xɛɛ Isirayila
bɔnsɔɛe birin ma, e xa a fala, «Wo na
sara xui mɛ tɛmui naxɛ, wo xa a fala,
Abisalomi bara mangɛya tongo Hebiron.»
11 A naxa mixi kɛmɛ firin tongo
Darisalamu, naxee a mati Hebiron, kɔnɔ
e mu a kolon Abisalomi nu wama naxan
nabafe naa.
12 Abisalomi to nu sɛrɛxɛ bama Alatala
bɛ Hebiron, a naxa Axitofeli xili Gilo taa
kui. Axitofeli nu findixi Dawuda rasima
nde nan na. Na waxati Abisalomi nu
sɛnbɛ sɔtɔma, mixi gbegbe nu luma a
sɛɛti ma.
13 Na tɛmui mixi nde naxa a masen
Dawuda bɛ, «Abisalomi rafan Isirayi-
lakae ma.»
14 Na kui Dawuda naxa a fala a xa mixie
bɛ Darisalamu, «Won xa won gi, xa na mu
a ra Abisalomi fama nɛ won sɔntɔde. Wo
xulun alako a naxa won li taa kui, a fa
won faxa santidɛgɛma ra.»
15 Mangɛ xa mixie naxa a yaabi,
«Mangɛ, i na wa fefe xɔn ma, muxu na
i xanbi ra.»
16 Mangɛ nun a xa mixie naxa keli a
xɔnyi, e xa e gi. A naxa konyi ginɛ fu lu
naa alako e xa mɛɛni mangɛ xa banxi ma.
17 Ɲama birin naxa bira mangɛ fɔxɔ ra
kelife Darisalamu. E to banxi dɔnxɔɛ li, e
naxa ti naa.

18 A xa sɔɔrie, a xa sɔɔri Keretikae nun
Peletakae, nun a xa sɔɔri kɛmɛ senni
naxee keli Gati, e birin naxa dangi mangɛ
ya tode ra.
19 Mangɛ naxa a fala Gatika Itayi bɛ,
«Munfe ra i fan faxi muxu fɔxɔ ra? I xa
lu be mangɛ nɛɛnɛ sɛɛti ma. Xɔɲɛ nan i
ra, naxan ɲan bara keli a xa bɔxi ma.
20 I faxi xoro nɛ. A mu lanma i xa lintan
muxu fɔxɔ ra, barima n tan yati mu n
sigade kolon. Wo xa gbilen, i tan nun i
ngaxakerenyie. Alatala xa hinnɛ i ra a xa
tinxinyi kui.»
21 Itayi naxa mangɛ yaabi, «Mangɛ, n
xa a fala i bɛ Alatala ya xɔri, i siga dɛdɛ,
n fan sigama naa. Xa na findi faxɛ ra, xa
na findi kisi ra, n mu kelima i sɛɛti ma.»
22 Mangɛ Dawuda naxa a fala Itayi bɛ,
«Awa yire.» Na kui Itayi, a xa mixie, nun
e xa denbayae naxa lu Dawuda fɔxɔ ra.
23 Ɲama birin nu na wafe e xui itexi
ra, e dangi tɛmui. Mangɛ nun a xa ɲama
naxa Sediron xure di igiri, e kira suxu
naxan sigama gbengberenyi ma.
24 Sadɔki nun Lewi bɔnsɔɛ mixie nu na
na, Alatala xa kankira xaninfe ra. E naxa
Alatala xa kankira ragoro, alako Abiyatari
xa nu sɛrɛxɛe ba han ɲama xa gɛ minide
taa kui.
25 Mangɛ naxa a fala Sadɔki bɛ, «I xa
Alatala xa kankira ragbilen taa kui. Xa
Alatala wama hinnɛfe n na, a n nag-
bilenma nɛ, n xa a xa hɔrɔmɔlingira nun
a xa kankira to.
26 Kɔnɔ xa a sa li n ma fe mu rafan
Alatala ma sɔnɔn, a sago xa raba.»
27 Mangɛ man naxa a fala sɛrɛxɛdubɛ
Sadɔki bɛ, «Wo xa gbilen bɔɲɛsa kui, i tan
nun i xa di Aximaasi, a nun Abiyatari nun
a xa di Yonatan.
28 N luma gbengberenyi fiili ma, han n
xibaaru sɔtɔma wo ra tɛmui naxɛ.»
29 Na kui Sadɔki nun Abiyatari naxa
gbilen Darisalamu Alatala xa kankira ra,
e fa lu mɛnni.
30 Dawuda nun a xa ɲama naxa te Oliwi
kira xɔn ma sunnunyi kui, e nu wama, e
xunyi makotoxi, e sanyi igeli.
31 Mixi nde naxa a fala Dawuda bɛ, a
Axitofeli nun Abisalomi birin na a ra yi fe
kui. Dawuda naxa Ala maxandi, «Alatala,
i xa Axitofeli xa marasie kana.»
32 Dawuda to so geya fari, mixie nu
salima dɛnnaxɛ, Xusayi Arika naxa fa a
ralande, a xa donma ibɔɔxi a ma, xube
soxi a xunyi ra sunnunyi xa fe ra.
33 Dawuda naxa a fala a bɛ, «Xa i bira
n fɔxɔ ra, i findima kote nan na n bɛ.
34 I naxan nabama, i xa gbilen taa kui
Abisalomi yire, i fa a fala a bɛ, ‹Mangɛ, n
bara natɛ tongo n xa findi i xa konyi ra
alɔ n a rabaxi i baba bɛ ki naxɛ.› Na ki i
nɔma Axitofeli xa marasie xun nakanade
n bɛ.
35 Sɛrɛxɛdubɛ Sadɔki nun Abiyatari fan
na n malife. I na naxan yo mɛ mangɛ xa
banxi kui, i xa a fala e bɛ.
36 E fama e xa die Aximaasi nun
Yonatan xɛɛde n yire i xa xibaaru ra.»
37 Dawuda xanuntenyi Xusayi gbilen
taa kui na nan ma. A tan nun Abisalomi
naxa so Darisalamu tɛmui keren.

16

Dawuda nun Siba

1 Dawuda to dangi geya xun tagi ra, a
naxa naralan Mefiboseti xa konyi Siba ra.
Sofale firin nu na a yi ra, taami kɛmɛ
firin bakixi e fari, tamare mɔɔli nde suxui
kɛmɛ, xɔrɛ xaraxi debe kɛmɛ, nun wɛni
lului keren.
2 Mangɛ naxa a maxɔrin, «I munse
rabama yi birin na?» Siba naxa a yaabi,
«Sofalee findima mangɛ xa mixi maxanin
see ra, taami nun xɔrɛ findima donse nan
na fonikee bɛ, wɛni tan sɛnbɛ nan fima
mixie ma naxee taganma gbengberenyi
ma.»
3 Mangɛ naxa a maxɔrin, «I marigi xa
di na minden?» Siba naxa a yaabi, «A na
Darisalamu taa kui, barima a naxɛ, ‹Isir-
ayilakae n baba xa mangɛya ragbilenma
nɛ n ma to.›»
4 Mangɛ naxa a fala Siba bɛ, «N bara
Mefiboseti kɛ birin fi i ma.» Siba naxɛ,
«Mangɛ n marigi, n bara i tantu. I xa
hinnɛ n na kudɛi.»
5 Mangɛ Dawuda to Baxurimi li, Sɔlu
xabilɛ xa mixi nde naxa mini naxan xili
Simeyi. Gera xa di nan nu a ra. A naxa
dankɛe rasiga Dawuda ma.
6 A naxa gɛmɛe mawoli Dawuda nun
a xa mixie ma, naxee nu na e ɲɛrɛfe
Dawuda xa ɲama nun a xa sɔɔrie tagi.

7 Simeyi nu a dankama yi ki nɛ, «Keli
be, keli be, i tan faxɛti sɛriyɛlatare.
8 Alatala xa Sɔlu bɔnsɔɛ nii sare dɔxɔ i
xun ma, i tan naxan findixi mangɛ ra a
ɲɔxɔɛ ra. Alatala bara mangɛya ragbilen
i xa di Abisalomi ma. Yi tɔɔrɛ bara findi i
xa faxɛti sare ra.»
9 Seruya xa di Abisayi naxa a fala
mangɛ bɛ, «N marigi, munfe ra won a
luma yi xɛmɛ xurutare xa mangɛ konbi?
Sago fi n ma n xa a xunyi bolon a dɛ i.»
10 Mangɛ naxa a yaabi, «Seruya xa di,
i mu na yi fe kui feo. Yi mixi n dankaxi
nɛ, barima Alatala bara a yamari a xa n
danka. Nde nɔma a falade a bɛ, ‹Munfe
ra i yi rabama?›»
11 Dawuda naxa a fala Abisayi nun a xa
mixie bɛ, «Xa n ma di barixi yati wama
n faxafe, a mu findima n bɛ tɛrɛnna ra yi
mixi fan xa n faxa naxan kelixi Bunyamin
bɔnsɔɛ! Wo a lu na. A xa n danka alɔ
Alatala a yamarixi ki naxɛ.
12 Tɛmunde Alatala na n ma tɔɔrɛ to, a
fama to dankɛ mafindide fe fanyi ra.»
13 Dawuda nun a xa mixie naxa bira e
xa kira fɔxɔ ra. Kɔnɔ Simeyi nu ɲɛrɛfe
geya kanke Dawuda mabiri, a nu a danka,
a nu gɛmɛ mawoli a ma, a nu xube rate a
ma.
14 Mangɛ nun a xa ɲama birin naxa e
yonkinde li, e taganxi. Mɛnni e naxa e
malabu.
15 Abisalomi nun a xa ɲama tan naxa so
Darisalamu. Axitofeli fan nu na a fɔxɔ ra.
16 Dawuda xanuntenyi Xusa Arika to so
Abisalomi yire, a naxa a fala a bɛ, «Kisi
na mangɛ bɛ! Kisi na mangɛ bɛ!»
17 Abisalomi naxa Xusa yaabi, «Xa-
nunteya mu na i bɔɲɛ kui i boore bɛ?
Munfe ra i mu bira i xanuntenyi fɔxɔ ra?»
18 Xusa naxa Abisalomi yaabi, «Ade! N
tan birama mixi nan fɔxɔ ra Alatala nun
Isirayila ɲama naxan sugandixi. N wama
lufe na nan sɛɛti ma.
19 A nun, a lanma n xa Dawuda xa di
rabatu. A xa di mu i ra? N walima nɛ i bɛ
alɔ n wali i baba bɛ ki naxɛ.»
20 Abisalomi naxa a fala Axitofeli bɛ,
«Yakɔsi, a lanma won xa munse raba?»
21 Axitofeli naxa a fala Abisalomi bɛ,
«I xa i sa i baba xa konyi ginɛe fɛ ma a
naxee luxi mangɛ banxi kui. Na kui Isir-
ayilaka birin a kolonma nɛ xɔnnanteya
bara lu i tan nun i baba tagi. I xa mixie
limaniyama nɛ i xa fe ra.»
22 E to kiri banxi ti mangɛ banxi fari,
Abisalomi naxa a sa a baba xa konyi ginɛe
fɛ ma Isirayila ɲama ya xɔri.
23 Na waxati Abisalomi nun Dawuda
birin nu birama Axitofeli xa marasie fɔxɔ
ra, alɔ marasie naxee kelixi Ala ma.

17

Xusa nun Axitofeli xa marasie

1 Axitofeli naxa a fala Abisalomi bɛ, «A
lu n xa mixi wulu fu nun firin mayegeti,
n xa siga Dawuda fɔxɔ ra to kɔɛ ra yati.
2 N a lima naa, a taganxi, limaniya yo
mu na a bɛ, fo gaaxui. Na kui ɲama e
gima nɛ, n fa mangɛ faxa a keren.
3 Na tɛmui n ɲama birin malanma, e xa
gbilen i ma. Na fatanma Dawuda xa faxɛ
nan na. Ɲama fama lude bɔɲɛsa kui na
ki nɛ.»
4 Na masenyi naxa rafan Abisalomi nun
Isirayila kuntigie birin ma.
5 Abisalomi naxa a fala, «Wo Xusa Arika
xili. Won xa na fan xui ramɛ.»
6 Xusa to fa, Abisalomi naxa a fala a bɛ,
«Axitofeli xa marasi nan ya. I tan a toma
di? A lanma ka a mu lanma?»
7 Xusa naxa a yaabi, «Yi biyaasi, Ax-
itofeli xa marasi mu fan.
8 I i baba kolon, i a xa sɔɔrie kolon.
Gbangbalanyie nan e ra, e xaaɲɛ alɔ yɛtɛ
naxan xa die baxi a yi. I baba gere kolon.
A mu xima ɲama ya ma.
9 A lima yakɔsi a ɲan bara a nɔxun geya
yire nde. I xa mixi nde na faxa na gere
kui, ɲama fama nɛ a falade, ‹Abisalomi
xa mixie bara sɔntɔ a ɲaaxi ra!›
10 Limaniya fama nɛ bade mixie yi ra,
hali sɔɔri xɔrɔxɔɛe. Isirayila i baba kolon
sɔɔri ra, e a xa mixie kolon gbangbalanyie
ra.»
11 «N ma marasi nan ya. I xa Isir-
ayila birin malan kelife Dana ma han
Beriseeba. I xa mixie na wuya alɔ
mɛyɛnyi naxan na baa dɛ ra, i tan yati
fama e rasode gere kui.
12 A na dɛdɛ, won fama a tode, won
fama nɛ gorode a ma, alɔ xini goroma
bɔxi ma ki naxɛ. Mixi keren mu luma e
ya ma, muxu fama Dawuda nun a xa sɔɔri
birin faxade.

13 Xa a sa a nɔxun taa nde kui, Isirayilakae fama na taa tɛtɛ gɛmɛe bɛndunde luutie ra han tɛtɛ birin ba naa.»
14 Abisalomi nun Isirayila kuntigie naxa a fala, «Xusa Arika xa marasi nan fan dangi Axitofeli xa marasi ra.» Alatala nu bara Axitofeli xa marasi kɔɔtaxi xun nakana, alako Abisalomi xa tɔɔrɔ.
15 Xusa naxa a fala Sadɔki nun Abiyatari sɛrɛxɛdubɛe bɛ, «Axitofeli bara Abisalomi nun Isirayila forie rasi marasi nde ra, kɔnɔ n tan bara e rasi fe gbɛtɛ ra.
16 Yakɔsi wo xa xɛɛraya iba Dawuda bɛ keren na, a falafe ra, ‹I naxa lu fiili ma gbengberenyi sɛɛti ma to kɔɛ ra de. I xa dangi naa ra pon, alako mangɛ nun a xa mixie naxa sɔntɔ.›»
17 Yonatan nun Aximaasi nu na En Rogeli. Konyi ginɛ nde naxa siga Xusa xa masenyi falade e bɛ, alako e fan xa siga na xɛɛraya ibade Dawuda bɛ. E nu na En Rogeli nɛ barima e mu nu suusama lude Darisalamu taa kui.
18 Kɔnɔ fonike nde naxa e to, a sa na fe dɛntɛgɛ Abisalomi bɛ. Yonatan nun Aximaasi naxa e xulun, e sa so Baxurimi taa kui mixi nde xɔnyi. E naxa goro na mixi xa kɔlɔnyi kui, naxan nu na a xa fɔxɔɛ ra.
19 Ginɛ nde naxa dugi sa na kɔlɔnyi dɛ ra, a fa sansi xɔri dinxi sa na dugi fari, alako mixi naxa sogi fe nde ma.
20 Abisalomi xa sɔɔrie naxa so na ginɛ xa banxi kui, e naxa a maxɔrin, «Aximaasi nun Yonatan na minden?» Ginɛ naxa e yaabi, «E bara xure igiri.» Abisalomi xa sɔɔrie naxa e fen, kɔnɔ e mu e to. Na tɛmui e naxa gbilen Darisalamu.
21 E to gbilen, Aximaasi nun Yonatan naxa te kɔlɔnyi ra, e siga a fala Dawuda bɛ, «Wo xa xure igiri mafurenyi ra. Axitofeli bara yi marasi fi Abisalomi ma wo xili ma.»
22 Na kui Dawuda nun a xa ɲama naxa Yurudɛn igiri subaxɛ ma, e mu mixi keren lu e xanbi ra.
23 Axitofeli to a to a Abisalomi mu a xa marasi suxuxi, a naxa baki a xa sofale fari, a gbilen a bari taa kui. A naxa a xa fee yailan, a fa a yɛtɛ gbaku. A faxa na ki nɛ. E naxa sa a ragata a baba xa gaburi sɛɛti ma.
24 Dawuda naxa so Maxanayimi. Abisalomi nun a xa sɔɔrie naxa Yurudɛn xure igiri.
25 Abisalomi naxa Amasa ti a xa sɔɔrie yarerati ra, Yowaba ɲɔxɔɛ ra. Amasa findi Yeteri xa di nan na, naxan Naxasa xa di ginɛ Abigayili dɔxɔ. Abigayili findi Yowaba nga Seruya xunya nan na.
26 Abisalomi nun a xa ɲama naxa yonkin Galadi bɔxi ma.
27 Dawuda to so Maxanayimi taa kui, Naxasa xa di Soobi, naxan kelixi Raba taa kui Amonikae xa bɔxi ma, a nun Amiyɛli xa di Makiri, naxan kelixi Lodebara, a nun Barasilayi, naxan kelixi Rogelimi taa kui Galadi bɔxi ma,
28 nee naxa fa yi se birin na Dawuda xa mixie bɛ: sadee, piletie, fɛɲɛe, fundenyi maniyɛ, mɛngi maniyɛ, farin, sansi xɔri ganxie, toge mɔɔli firin,
29 kumi, yɛxɛɛ nun ninge xiɲɛ. E naxa fa na birin na Dawuda nun a xa ɲama xɔn ma, alako e xa e dɛge, barima e nu yi nan falama, «Yi ɲama bara tagan. Kaamɛ nun ye xɔli nan e suxuxi gbengberenyi ma yi ki.»

18

Dawuda Abisalomi gerefe

1 Dawuda naxa a xa sɔɔrie kɔnti, a mangɛe sugandi gali die bɛ, mixi wulu keren nun mixi kɛmɛ daaxi.
2 Dawuda naxa a xa sɔɔrie itaxun dɔxɔ saxan na. A singe xunyi naxa findi Yowaba ra, a firin nde xunyi naxa findi Seruya xa di Abisayi ra, Yowaba xunya, a saxan nde xunyi naxa findi Itayi ra, Gatika. Mangɛ Dawuda naxa a fala e bɛ, «N fan luma wo sɛɛti ma yi gere kui.»
3 Kɔnɔ a xa sɔɔrie naxa tondi, a falafe ra, «A mu lanma i fan xa so gere kui. Xa muxu sa muxu gima nɛ, na mu findima fefe ra e bɛ. Hali won ma gali die sɛɛti sa faxa nɛ, na tide mu luma e bɛ. Kɔnɔ i tan tide dangi sɔɔri wulu fu ra. A fan ki ma, a lanma i xa lu taa kui, alako i xa nɔ minide muxu malide xa fee mu sa sɔɔnɛya.»
4 Mangɛ naxa e yaabi, a naxɛ, «Awa, wo sago.» Gali die naxa mini e dɔxɔ ki ma mixi wulu nun mixi kɛmɛ daaxi, mangɛ fan nu tixi taa naadɛ ra.

5 Mangɛ naxa Yowaba, Abisayi, nun
Itayi yamari, «Wo naxa fe xɔrɔxɔɛ raba
Abisalomi ra n ma fe xanunteya ma.»
Ɲama birin naxa mangɛ xa yaamari mɛ, a
naxan falaxi sɔɔri yareratie bɛ Abisalomi
xa fe ra.

6 Gali die naxa mini taa fari ma Isirayila
gerede. Gere naxa sin yɛ Efirami fɔtɔnyi
kui.
7 Dawuda xa sɔɔrie naxa xunnakeli
fanyi sɔtɔ, e Isirayilaka wulu mɔxɔɲɛn
faxa na lɔxɔɛ kerenyi.
8 Gere naxa din bɔxi birin na. Sɔɔri
gbegbe naxa lɔɛ fɔtɔnyi kui dangi a fax-
axie ra santidɛgɛma ra.

9 Dawuda xa sɔɔrie naxa Abisalomi li
fɔtɔnyi kui. A xa sofale tixi wuri xungbe
nde bun ma, Abisalomi xunsɛxɛ kuye
kankanxi wuri salonyie ma, a fa singan
kuye ma. A xa sofale naxa a gi.
10 Sɔɔri nde to na to, a naxa sa a fala
Yowaba bɛ, a naxɛ, «N bara Abisalomi to,
a gbakuxi wuri xungbe nde ra.»
11 Yowaba naxa a yaabi, «I to a to,
munfe ra i mu a faxa keren na? Xa i na
raba nu, n gbeti kole fu nun bɛlɛti keren
nan fima i ma na fe rabaxi sare ra.»
12 Na xɛmɛ naxa a fala Yowaba bɛ,
«Hali i gbeti kole wulu keren fi n ma, n
mu dinma mangɛ xa di xɛmɛ ra, barima
mangɛ i tan nun Abisayi yamari muxu
birin ya xɔri nɛ, ‹Wo naxa fe xɔrɔxɔɛ raba
Abisalomi ra n ma fe xanunteya ma.›
13 Xa n sa na fe raba nu, sese mu nɔma
n tangade mangɛ ma, naxan fama fe birin
kolonde. Hali i tan mu nɔma n natangade
a ma.»
14 Yowaba naxa a fala a bɛ, «N mu luma
be n dɛ makanafe ra i bɛ.» A naxa tanbɛ
saxan tongo, a sa e banban Abisalomi
sondonyi ma. Han na waxati Abisalomi
nu gbakuxi wuri ma, a mu nu faxaxi.
15 Sɛgɛtala fu naxee nu Yowaba xa gere-
sosee maxaninma, nee naxa Abisalomi
rabilin, e a bɔnbɔ han a faxa.

16 Na tɛmui Yowaba naxa sara fe, alako
ɲama xa gbilen Isirayilakae fɔxɔ ra.

17 E naxa Abisalomi tongo, e a sa yili
xungbe nde kui fɔtɔnyi tagi, e gɛmɛ
gbegbe koto a fari. Isirayilaka birin naxa
e gi, e naxa siga e xɔnyi.

18 Abisalomi nu bara gɛmɛ tɔnxuma
masoli, a a ti Mangɛ xa Gulunba kui. A
nu bara a fala, «Di yo mu na n bɛ naxan n
xili binyama.» Na kui a naxa a yɛtɛ xili sa
na gɛmɛ tɔnxuma xun ma. Han to mixie
na xilima «Abisalomi xa gɛmɛ tɔnxuma.»

19 Sadɔki xa di Aximaasi naxa a fala
Yowaba bɛ, «A lu n xa sa a masen mangɛ
bɛ a Alatala bara a rakisi a yaxui bɛlɛxɛ.»
20 Yowaba naxa a yaabi, «Na mu find-
ima xibaaru fanyi xa ra to. Tɛmui gbɛtɛ
i nɔma xibaaru fanyi masende mangɛ bɛ,
kɔnɔ to mu lanma barima mangɛ xa di
bara faxa.»
21 Yowaba naxa a fala Kusika nde bɛ,
«Siga, i sa a dɛntɛgɛ mangɛ bɛ i naxan
toxi be.» Kusika to gɛ a xinbi sinde
Yowaba bun ma, a naxa siga mafurenyi
ra.
22 Sadɔki xa di Aximaasi fan naxa a fala
Yowaba bɛ, «Yandi, a lu n fan xa siga
mangɛ yire Kusika fɔxɔ ra.» Yowaba naxa
a yaabi, «N ma di, i wama sigafe munfe
ra? Yi biyaasi mu findixi xibaaru fanyi
ra.»
23 Aximaasi naxa a fala a bɛ, «A fa findi
fefe ra, n tan wama sigafe na masenyi ra.»
Yowaba naxa a yaabi, «Awa yire, siga.»
Aximaasi naxa mini Yurudɛn gulunba
biri ra, a dangi na Kusika ra.

24 Dawuda nu dɔxɔxi taa naadɛ dɛ ra.
Taa kantama naxa te tɛtɛ fari naadɛ biri
ra. A to a ya rasiga, a naxa sa mixi nde to
fa ra a keren.
25 Taa kantama to na fala a xui itexi ra,
mangɛ naxa a fala, «Xa mixi keren na a
ra, a na fafe xibaaru nan na.» Na xɛmɛ to
nu na fafe,
26 taa kantama naxa mixi gbɛtɛ to,
naxan na fafe a gi ra. A naxa a fala a
xui itexi ra, «Mixi gbɛtɛ na fafe a gi ra.»
Mangɛ naxa a fala a bɛ, «Na fan fafe
xibaaru nde nan na.»
27 Taa kantama naxa a fala, «A luxi n bɛ
alɔ Sadɔki xa di Aximaasi nan yare. N a
gi ki kolon.» Mangɛ naxɛ, «Mixi fanyi nan
a ra. A na fafe xibaaru fanyi nan na.»
28 Aximaasi to makɔrɛ mangɛ ra, a naxa
a fala a xui itexi ra, «Gere bara sɔɔnɛya!»
A naxa a yatagi rafelen bɔxi ma, a fa a
fala, «Tantui na i Marigi Alatala bɛ, naxan
n ma mangɛ yaxuie ragoroma a bun ma!»

29 Mangɛ naxa a maxɔrin, «Abisalomi
go, tana mu na n ma fonike ma?» Ax-
imaasi naxa a yaabi, «Yowaba to n tan
nun mangɛ xa konyi nde xɛɛ, fe nde nu
na, kɔnɔ n mu a kolon fe naxan a ra.»
30 Mangɛ naxa a fala a bɛ, «Lu be
sinden.» Aximaasi naxa ti a xati ma.
31 Kusika to so, a naxa a fala, «N ma
mangɛ, n bara fa xibaaru nde ra i bɛ.
To, Alatala bara i rakisi i yaxuie bɛlɛxɛ
tinxinyi ra.»
32 Mangɛ naxa a maxɔrin, «Abisalomi
go, tana mu na n ma fonike ma?» A naxa
a yaabi, «Mangɛ, mixi naxee fe ɲaaxi
rabama i ra, nun i yaxuie birin na, e xa
fe xa ɲɔn alɔ na fonike Abisalomi.»

19

Dawuda wafe Abisalomi xa fe ra

1 Na kui mangɛ naxa sunnun ki fanyi.
A naxa te a xa konkoe kui taa naadɛ xun
ma, a wama. A nu a fala a yɛtɛ ma, «N
ma di Abisalomi, n ma di Abisalomi, a nu
fisa n tan xa faxa i ɲɔxɔɛ ra. Abisalomi, n
ma di. Ee, n ma di!»
2 E naxa na dɛntɛgɛ Yowaba bɛ, e naxɛ,
«Mangɛ na wafe sunnunyi kui Abisalomi
xa fe ra.»
3 E gere naxan geenixi na lɔxɔɛ, na naxa
findi sunnunyi ra bɔxi birin bɛ, barima
ɲama nu bara a mɛ a mangɛ tɔɔrɔxi a xa
di Abisalomi xa faxɛ xa fe ra.
4 Sɔɔrie naxa so taa kui, e xun sinxi alɔ
e na e gi gere ma yaagi kui.
5 Mangɛ naxa a yatagi makoto, a nu
fa gbelegbele a xui itexi ra, «N ma di
Abisalomi! N ma di Abisalomi! N ma di!»
6 Yowaba naxa so mangɛ yire, a a fala
a bɛ, «To i bara i xa sɔɔrie rayaagi, naxee
i nii ratangaxi, a nun i xa die, i xa ginɛe,
nun i xa konyi ginɛe.
7 I mixie xanuma, naxee i xɔnxi, i mixie
xɔnma, naxee i xanuxi. To i bara a masen
a i xa sɔɔrie nun e xa yareratie tide yo
mu na i bɛ. Xa muxu birin sa faxa nu fo
Abisalomi, na nan nafanma i ma nu.
8 I naxan nabama, keli, i xa wɔyɛn fanyi
fala i xa sɔɔrie bɛ. Xa na mu a ra, n bara
n kali Alatala ra, beenu kɔɛ xa so i xa
xɛmɛ birin kelima nɛ i xun ma to. Na
fe xɔrɔxɔma i xa tɔɔrɛ birin bɛ i naxan
kolon kabi i bari tɛmui.»
9 Na tɛmui mangɛ naxa mini, a a
magoro taa naadɛ ra. Ɲama to na kolon,
e naxa siga a yire.

Isirayilaka naxee nu biraxi Abisalomi
fɔxɔ ra, nee nu bara e gi na tɛmui e siga
e xɔnyi.
10 Na bɔnsɔɛ birin nu a falama, «Mangɛ
Dawuda bara won ba won yaxuie bɛlɛxɛ i,
a tan nan won baxi Filisitakae yi ra, kɔnɔ
a a gixi nɛ Abisalomi tan ya ra.
11 Yakɔsi, Abisalomi, won naxan findi
mangɛ ra, na bara faxa gere kui. Won
munse mamɛfe, won mu sa mangɛ rag-
bilenma?»
12 Mangɛ Dawuda tan naxa a fala
sɛrɛxɛdubɛ Sadɔki nun Abiyatari bɛ, «Wo
a fala Yuda forie bɛ, ‹Munfe ra wo mu
yarerati wali rabama mangɛ ragbilenfe
ra a xɔnyi? Mangɛ ɲan bara Isirayila
waxɔnfe mɛ.
13 N ngaxakerenyi nan wo ra, won wuli
keren, fasɛ keren. Munfe ra wo na bufe
mangɛ ragbilenfe ra?›
14 Wo xa a fala Amasa fan bɛ, ‹Won wuli
keren, fasɛ keren xa mu a ra? N bara n
kali Ala ra, n i tima nɛ n ma sɔɔrie xa
mangɛ ra Yowaba ɲɔxɔɛ ra kudɛi.›»
15 Na kui Dawuda naxa a niya Yudakae
birin xa lan a gbilenfe ma. E naxa xɛɛra
xɛɛ mangɛ ma, a xa gbilen, a tan nun a xa
mixi birin.
16 Mangɛ naxa gbilen fɔlɔ, a fa Yurudɛn
xure li. Yudayakae naxa siga Giligali, e xa
a rasɛnɛ.
17 Gera xa di Simeyi, naxan kelixi Bun-
yamin bɔnsɔɛ, naxan nu Dawuda dankaxi
Baxurimi, a fan naxa siga mangɛ Dawuda
ralande. Yudayakae nun
18 Bunyaminka sɔɔri mixi wulu keren
nan nu na a fɔxɔ ra.

Siba, naxan nu bara wali Sɔlu xa den-
baya bɛ, a tan nun a xa di fu nun suuli, a
nun a xa konyi mɔxɔɲɛn, e fan naxa siga
Yurudɛn xure mangɛ ralande.
19 Mixie nu na mangɛ xa ɲama malife
xure igiride tɛmui naxɛ, Gera xa di Simeyi
naxa bira mangɛ bun ma,
20 a a mayandi, «N marigi, i naxa xɔnɛ
ragata i bɔɲɛ kui n bɛ. I naxa i gbe ɲɔxɔ n
ma fe ɲaaxi ra, n naxan nabaxi i ra i mini
lɔxɔɛ.

21 N marigi, n bara n ma yunubi kolon.
Na kui, to, n singe nan faxi i rasɛnɛde
Yusufu xa mixie ya ma.»
22 Na tɛmui Seruya xa di Abisayi naxa a
fala Dawuda bɛ, «A mu lanma xɛ Simeyi
xa faxa, barima a bara mangɛ danka,
Alatala naxan sugandixi?»
23 Dawuda naxa a yaabi, «Seruya xa
die, munse na won tagi? Wo wama findife
n yaxuie nan na to? A lanma mixi nde xa
faxa to Isirayila bɔxi ma? N ɲan a kolon
n bara gɛ mangɛya sɔtɔde to.»
24 Mangɛ naxa a fala Simeyi bɛ, «N tan
Isirayila mangɛ, n bara n kali, n mu i
faxama.»
25 Sɔlu xa di Mefiboseti fan naxa siga
mangɛ ralande. Kabi mangɛ Dawuda keli
lɔxɔɛ Darisalamu, a mu a sanyie maxa,
a mu a xa dugie xa, a mu a dɛ xabe
yailan. A nu mamɛ tife nɛ mangɛ xa
gbilen bɔɲɛsa kui.
26 A to fa mangɛ ralande Darisalamu,
mangɛ naxa a maxɔrin, «Mefiboseti, n
to keli Darisalamu, munfe ra i mu bira n
fɔxɔ ra nu?»
27 A naxa a yaabi, «N ma mangɛ, n tan
mu a ra. Na lɔxɔɛ n ma konyi nan n
madaxu. N a fala nɛ a bɛ a xa n baki n
ma sofale fari sigafe ra mangɛ fɔxɔ ra. N
nu a rabama na ki nɛ, barima n sanyie
mu fan.
28 Kɔnɔ n ma konyi naxa siga n xun
mafalade i xɔn. Yakɔsi, i tan naxan luxi
alɔ Alatala xa malekɛ, i sagoe xa raba.
29 A sɛriyɛ ki ma a nu lanma i xa n
baba bɔnsɔɛ birin faxa e xa fe kobi xa fe
ra i tan mabiri, kɔnɔ i bara tin n xa lu
i xa denbaya ya ma, won birin xa won
dɛgɛ yire keren. Na kui n mu nɔma i
maxandide fefe ra fa.»
30 Mangɛ naxa a fala a bɛ, «I naxa
wɔyɛnyi yo sa na fari. N bara natɛ tongo
Siba xa bɔxie xa itaxun.»
31 Mefiboseti naxa a yaabi, «N tan bɛ a
nɔma a birin tongode. N ɲɛlɛxinxi barima
i tan mangɛ bara so to i kɛndɛxi ra.»
32 Barasilayi Galadika nu bara mangɛ
mati han Yurudɛn xure keli Rogelimi. E
to xure igiri, a naxa a ɲungu mangɛ ma.
33 Barasilayi xa simaya nu bara ɲɛ
tongo solomasaxan li. A nu bara mɛɛni
mangɛ ma a to siga Maxanayimi kelife
Darisalamu. Kuntigi belebele nan nu a ra.
34 Mangɛ naxa a fala Barasilayi bɛ, «I xa
lu n fɛ ma Darisalamu. N nan ɲɔxɔ sama
nɛ i xɔn ma a fanyi ra.»

35 Barasilayi naxa mangɛ yaabi, «A
lanma n xa te Darisalamu? Ɲɛ yeri luxi
n ma simaya ra fa?
36 N bara ɲɛ tongo solomasaxan sɔtɔ, n
bara tagan sɔnɔn. Hali donse nun minse
fanyi, n dɛ mu nɔma na kolonde. N tuli
mu nɔma sigi xui mɛde. A mu lanma n xa
findi kote tun na n ma mangɛ bɛ.
37 N man i matima nɛ dondoronti, kɔnɔ
i wama yi hɛɛri mɔɔli fife n ma munfe ra?
38 Yandi, i xa diɲɛ n tan i xa konyi xa
gbilen n baride, n xa sa faxa mɛnni, n nga
nun n baba xa gaburi na dɛnnaxɛ. Kɔnɔ i
naxan nabama n bɛ, i xa Kimehami xanin
i xun ma, i xa a mali alɔ i wama a xɔn ma
ki naxɛ.»
39 Mangɛ naxa a fala, «Awa, n xa Kime-
hami xanin n xun ma, n xa i waxɔnfe
birin naba a bɛ.»
40 Ɲama birin to Yurudɛn xure giri,
mangɛ naxa Barasilayi sunbu, a duba a
bɛ. Na tɛmui Barasilayi naxa gbilen a
xɔnyi,
41 mangɛ naxa siga Giligali, a nun Kime-
hami.

Yuda ɲama nun Isirayila ɲama sɛɛti
keren nan mangɛ mali Yurudɛn igiride.
42 Kɔnɔ Isirayila xɛmɛe naxa e mawa
mangɛ xɔn, a falafe ra, «Muxu ngax-
akerenyi Yudayakae i baxi muxu yi ra
munfe ra? E tan i xa ɲama matixi munfe
ra kelife ra Yurudɛn xure han i xɔnyi?»
43 Yudaya xɛmɛe naxa Isirayilakae
yaabi, e naxɛ, «Mangɛ kelixi muxu
bɔnsɔɛ nɛ. A mu lanma wo xa xɔnɔ na
fe ma. Muxu bara mangɛ makula donse
ra? A bara muxu buɲa?»
44 Isirayilakae naxa a fala e bɛ, «Muxu
to findixi bɔnsɔɛ fu ra, muxu tide gbo
wo bɛ mangɛ mabiri, a gbengbenyi yi
mangɛ Dawuda. Wo wama muxu xurunfe
munfe ra? Muxu tan xa singe mu mangɛ
gbilenfe fala?» Kɔnɔ Yudayakae naxa
xɔrɔxɔ dangi Isirayilakae ra.

20

Seeba mangɛ Dawuda matandife

1 Mixi sɛriyɛtare nde nu na, naxan nu
xili Seeba, Bikiri xa di, fatanfe Bunyamin
bɔnsɔɛ ra. Seeba naxa feri fe Isirayila
ɲama ma, a a fala e bɛ,
«Won mu birama Dawuda fɔxɔ ra.
Won nun Yisayi xa di mu na kɛ keren.
Isirayila ɲama xa gbilen e xɔnyi!»
2 Isirayila xɛmɛ birin naxa keli Dawuda
xun ma, e bira Bikiri xa di Seeba fɔxɔ ra.
Yudaya xɛmɛe tan naxa lu e xa mangɛ
sɛɛti ma, e sa a mati kelife Yurudɛn xure
ma, han Darisalamu.
3 Mangɛ Dawuda to so a xɔnyi
Darisalamu, a naxa a xa konyi ginɛ fu
tongo, a nu bara naxee lu a xa banxi
kantade, a e yigiya banxi makantaxi nde
kui. A naxa a ɲɛngi sa e xɔn ma, kɔnɔ a
nun e tan mu kafu sɔnɔn. E naxa lu na
banxi kui e kaaɲɛ ki ma han e faxa.
4 Mangɛ naxa a fala Amasa bɛ, «Siga,
sa Yudaya sɔɔrie malan beenun xi saxan
wo xa be li.»
5 Amasa naxa siga na rabade, kɔnɔ a
naxa dugundi.
6 Na xi saxan to dangi, Dawuda naxa a
fala Abisayi bɛ, «Yakɔsi Bikiri xa di Seeba
fama won tɔɔrɔde dangife Abisalomi ra. I
xa n ma sɔɔrie tongo, wo xa siga a fende,
alako a naxa a nɔxun taa makantaxi nde
kui, a fa lɔɛ won ma.»
7 Yowaba xa mixie fan naxa bira Abisayi
fɔxɔ ra, a nun Keretikae nun Peletakae.
E birin naxa mini Darisalamu ra, sigafe
Bikiri xa di Seeba fende.
8 E to fanye xungbe yire li Gabayon,
Amasa naxa mini e ya ra. Yowaba nu bara
a xa finɛ tɛɛ xiri a xa geresose donma tagi.
A to nu makɔrɛfe Amasa ra, a xa finɛ naxa
mini a tɛɛ kui a bira.
9 Yowaba naxa Amasa xɛɛbu, «A rabaxi
di ngaxakerenyi?» A naxa a dɛxabe suxu
a yire fanyi bɛlɛxɛ ra xɛɛbui kui.
10 Amasa mu a ɲɔxɔ sa finɛ xɔn ma
naxan nu na Yowaba kɔɔla bɛlɛxɛ i.
Yowaba naxa Amasa furi sɔxɔ, a a fur-
ingɛe ramini kɛnɛ ma, a naxa faxa keren
na.
Na tɛmui Yowaba nun a xunya Abisayi
naxa siga Bikiri xa di Seeba fende.
11 Yowaba xa mixi nde naxa ti Amasa
fure fɛ ma, a a fala a xui itexi ra ɲama bɛ,
«Naxan na Yowaba nun Dawuda bɛ, wo
xa bira Yowaba fɔxɔ ra.»
12 Amasa to nu saxi a wuli xɔɔra kira
tagi, ɲama fan nu tixi naa a matode. Na
kui Yowaba xa na mixi naxa Amasa fure
bɛndun sɛxɛ xɔɔra, a dugi nde felen a ma,
alako ɲama naxa ti naa a matode.
13 A to a ba kira ra, ɲama naxa bira
Yowaba fɔxɔ ra, sigafe Bikiri xa di Seeba
fende.
14 Yowaba naxa dangi Isirayila bɔnsɔɛe
birin na sigafe ra taa nde naxan xili Abeli
Beti Maaka longori ra. Berimukae fan
naxa bira a fɔxɔ ra.
15 E birin naxa Abeli Beti Maaka rabilin,
Seeba nu na na taa kui. E naxa bɛndɛ
malan tɛtɛ kanke, alako e xa a rabira, e
xa so taa kui.
16 Na kui ginɛ xaxilima nde naxa a fala
a xui itexi ra kelife tɛtɛ kui, a naxɛ, «Wo
wo tuli mati! Wo Yowaba xili n bɛ a xa fa
be, muxu xa wɔyɛn.»
17 Yowaba to a makɔrɛ, na ginɛ naxa a
maxɔrin, «Yowaba nan i ra?» A naxa a
yaabi, «Iyo.» A naxa a fala a bɛ, «I tuli
mati n tan i xa konyi ginɛ xui ra.» A naxɛ,
«Awa.»
18 A naxa a fala, «Birin a kolon kabi
tɛmui xɔnkuye, yi Abeli taa findixi xaxil-
ima yire nan na. Mixie fama be nɛ tɛmui
birin marasi fende.
19 Isirayila xa taa nde nan Abeli ra
naxan bɔɲɛsa kolon dangi a birin na.
Munfe ra i wama taa kanafe naxan findixi
Alatala gbe ra?»
20 Yowaba naxa a yaabi, «Ala xa n
natanga na ma. N mu wama Abeli Beti
Maaka kanafe.
21 Muxu faxi Efiramika nde nan fɔxɔ
ra, Bikiri xa di Seeba. A bara mangɛ
Dawuda matandi. Xa wo a so muxu yi,
muxu kelima nɛ be keren na.» Ginɛ naxa
a yaabi, «Muxu a xunyi nan wolima wo
ma tɛtɛ fari ma.»
22 Na ginɛ naxa wɔyɛn a xa mixie ra
xaxilimaya ra. E naxa Bikiri xa di Seeba
xunyi bolon a dɛ i, e a woli tɛtɛ fari ma,
Yowaba nun a xa mixie ma. Yowaba to na
to, a naxa feri fe, a xa mixie birin naxa
gbilen e xɔnyi. Yowaba naxa siga mangɛ
yire Darisalamu.

23 Yowaba nan nu na Isirayila sɔɔrie xa
mangɛ ra. Yehoyada xa di Bɛnaya nan nu
na Keretikae nun Peletakae xunyi ra.
24 Adorami nan nu na mangɛ xa walikɛe
xa yarerati ra. Axiludu xa di Yehosafati
nan nu na mangɛ xa kɛɛdi makantade
xunyi ra.
25 Sewa nan nu a xa sɛbɛliti ra. Sadɔki
nun Abiyatari nan nu na sɛrɛxɛdubɛe
xunyie ra.
26 Ira Yayirika nan nun na Dawuda xa
sɛrɛxɛdubɛ ra.

21

Sɔlu nun a bɔnsɔɛ

1 Dawuda xa waxati, kaamɛ sin nɛ bɔxi
ma ɲɛ saxan. Dawuda to Alatala maxɔrin
na fe keli fe naxan ma, a naxa a yaabi,
«A kelixi Sɔlu nun a bɔnsɔɛ Gabayonkae
faxafe nan ma.»
2 Mangɛ naxa Gabayonkae xili, e xa dɛ
masara. Isirayilakae mu nu e tan na.
Amorikae nan nu e ra, naxee nu bara
saata e nun Isirayilakae ra. Kɔnɔ Sɔlu
na saatɛ kana nɛ, a e gere Isirayila nun
Yudaya bɛ.
3 Dawuda naxa a fala Gabayonkae bɛ,
«N nɔma munse rabade wo bɛ, naxan
nɔma a niyade wo xa diɲɛ Alatala xa
ɲama Isirayila ma?»
4 Gabayonkae naxa a yaabi, «Gbeti nun
xɛɛma fe mu na muxu nun Sɔlu bɔnsɔɛ
tagi. Muxu tan mu nɔma mixi yo faxade
Isirayila bɔxi ma.» Mangɛ naxa a fala,
«Wo naxan yo fala, n na nan nabama wo
bɛ.»
5 E naxa a fala mangɛ bɛ, «Sɔlu nu
wama muxu sɔntɔfe nɛ, muxu xa ɲɔn
Isirayila bɔxi ma.
6 Na kui a bɔnsɔɛ mixi solofere xa
sa muxu sagoe, e binbie xa sa Alatala
ya i Ala xa Mixi Sugandixi Sɔlu xa taa
kui, dɛnnaxɛ xili falama Gibeya.» Mangɛ
Dawuda naxa e yaabi, «N e sama nɛ wo
sagoe.»
7 Mangɛ mu tin Sɔlu xa mamadi Mefi-
boseti sode e yi ra. Yonatan xa di nan nu
na ra. Dawuda nu bara a kali Sɔlu xa di
Yonatan bɛ a mu fe ɲaaxi yo rabama a xa
denbaya ra.
8 Mangɛ naxa Aya xa di ginɛ Risipa, xa
di xɛmɛ firin tongo, a naxee bari Sɔlu bɛ.
Nee xili nɛ Aramoni nun Mefiboseti. A
naxa Sɔlu xa di ginɛ Mikali, xa di xɛmɛ
suuli fan tongo, a naxee bari Barasilayi
xa di Adiriyeli bɛ, Mexolaka.
9 A naxa na mixie so Gabayonkae yi ra,
e fa e sangbon geya fari Alatala ya i lɔxɔɛ
keren kui, naxan findixi xɛ xabɛ lɔxɔɛ
singe ra.
10 Aya xa di ginɛ Risipa naxa a xa kaaɲɛ
dugi itala fanye fari furee nu na dɛnnaxɛ,
a dɔxɔ a ma kelife xɛ xabɛ han tunɛ birɛ.
A mu tin xɔnie xa goro furee ma yanyi ra,
a mu tin burun subee xa e don kɔɛ ra.
11 Mixi nde naxa sa na fe fala Dawuda
bɛ. Risipa na raba Sɔlu nan xa fe ra,
barima a xa konyi ginɛ nan nu a ra.
12 Na tɛmui Dawuda naxa siga Sɔlu
nun a xa di xɛmɛ Yonatan xɔrie tongode
Yabɛsi, Galadi bɔxi ma. Filisitakae to e
faxa Gilibowa, e e furee gbaku Beti San
taa nan kui, Yabɛsikae fan nu bara sa e
furee tongo, e e xanin Yabɛsi.
13 Na ki, Dawuda naxa Sɔlu, a xa di, nun
na mixi solofere xɔrie tongo, a e xanin.
14 A naxa yaamari fi, a Sɔlu nun a xa di
Yonatan xɔrie xa ragata Sela, Bunyamin
bɔnsɔɛ xa bɔxi ma, Sɔlu baba Kisu xa
gaburi yire. E to gɛ mangɛ waxɔnfe
rabade, Ala naxa hinnɛ e xa bɔxi ra.
15 Gere man naxa bira a i Isirayila nun
Filisita tagi. Dawuda nun a xa sɔɔrie naxa
siga Filisitakae gerede. Dawuda nu bara
tagan fɔlɔ na tɛmui.
16 Yisibi Benobi, naxan fatan Rafa
bɔnsɔɛ ra, nu a falama a a wama Dawuda
faxafe. Tanbɛ kuye nu na a yi ra naxan
binyɛ nu dangi kilo saxan na. San-
tidɛgɛma fan nu xirixi a tagi.
17 A nu na Dawuda gerefe tɛmui naxɛ,
Seruya xa di Abisayi naxa fa Dawuda
malide, a na Filisitaka faxa. Na kui,
Dawuda xa mixie naxa a rakali a a yɛtɛ
mu minima gere sode sɔnɔn, alako mangɛ
fanyi naxa ba Isirayila xun.
18 Na gere to ba a ra, gere gbɛtɛ man
naxa bira a i Gobo, Filisitakae nun Isiray-
ilakae tagi. Sibekayi, Husatika naxa Safa
faxa, Rafa bɔnsɔɛ nde.
19 Tɛmui gbɛtɛ, gere naxa bira a i Gobo
man, Filisitakae nun Isirayilakae tagi. Na
gere kui, Yare, Oregimu xa di Elexanan
Bɛtɛlɛɛmuka naxa Goliyati Gatika faxa,

naxan xa tanbɛ nu xungbo alɔ dugi sɔxɔ wuri.
20 Gere gbɛtɛ man naxa bira a i Gati. Rafa bɔnsɔɛ sɛnbɛma nde nu na, bɛlɛxɛ sole senni senni nan nu na a bɛlɛxɛ firinyi ma, san sole senni senni a sanyi firinyi fan ma, a birin nalanxi sole mɔxɔɲɛn nun naani.
21 A to Isirayila konbi, Dawuda taara Simeya xa di Yonatan naxa a faxa.
22 Na Gatika naani birin kelixi Rafa bɔnsɔɛ nɛ. Dawuda nun a xa sɔɔrie nan nee birin faxa.

22

Dawuda xa bɛɛti
(Yabura Dawuda 18:1-50)

1 Alatala to Dawuda ratanga Sɔlu nun a yaxuie ma, Dawuda naxa yi bɛɛti ba Alatala bɛ.
2 A naxɛ,
«Alatala nan n ma fanye ra,
Alatala nan n ma yire makantaxi ra,
Alatala nan n nakisima ra.
3 N Marigi Ala luxi alɔ gɛmɛ yire
n lingira sɔtɔma dɛnnaxɛ.
A luxi alɔ wure lefa n bɛ,
alɔ sɛnbɛma naxan n nakisima,
alɔ taa makantaxi n sabatima dɛnnaxɛ.
I tan, n nakisima, i n natangama n yaxuie ma.

4 Ala tantu!
N to i xili,
i bara n natanga n yaxuie ma.
5 Faxɛ nu bara wa nɔfe n na,
alɔ mɔrɔnyie naxee dusuma mixi xun na.
N nu bara kɔntɔfili gbaloe ra,
6 faxɛ luuti nu bara n xiri,
faxɛ yɛlɛ nu bara itala n ya ra.

7 N ma tɔɔrɛ kui, n bara Alatala xili,
n bara n Marigi Ala maxandi.
A bara n xui mɛ a xa hɔrɔmɔlingira kui,
n wa xui bara a tuli li.
8 Awa, koore nun bɔxi naxa imaxa,
e sɛrɛn Ala xa xɔnɛ ya i.
9 Tuuri nu minima a ɲɔɛ i,
tɛ nu minima a dɛ i,
tɛ wole nu kasanma.
10 A naxa koore walaxɛ ɲɛnkɛn,
a goro nuxui binye fari.
11 A naxa ti malekɛ fari,
a a ɲɛrɛ koore ma foye fari.
12 Nuxui ifɔɔrɔxie nu na a rabilinyi,
e rafexi ye ra.
13 Tɛ wolee nu minima a xa yanbɛ ya ra.
14 Alatala xui nu luxi alɔ se sarinyi.
Koore Mangɛ naxa a xui ramini.
15 A naxa seyamakɔnyie woli alɔ xalie,
e xa n yaxuie keri.
16 Baa bunyi naxa maba,
bɔxi xɔri naxa makɛnɛn,
Alatala ɲɔɛ foye to mini.

17 A naxa a bɛlɛxɛ itala keli koore ma,
a n suxu, a n namini baa ye xɔɔra.
18 A naxa n natanga n yaxui sɛnbɛmae ma,
n xɔnnante naxee sɛnbɛ gbo n bɛ.
19 E nu n gerema n xunsin lɔxɔɛe kui,
kɔnɔ Alatala nu findixi n malima nan na.
20 A naxa n namini,
a naxa n nakisi a xa xanunteya xa fe ra.

21 Alatala n suxu n ma tinxinyi nan ma,
a n ma sɛniyɛnyi sare ragbilen n ma,
22 barima n nu ɲɛrɛma Alatala xa kira nan xɔn,
n mu n baxi n Marigi Ala xa kira ma alɔ mixi ɲaaxie.
23 N birama a xa yaamarie fɔxɔ ra,
n mu gbilenma a xa sɛriyɛ fɔxɔ ra.
24 N tinxin nɛ a bɛ,
n fe kobi birin lu na.
25 Na kui Alatala naxa n ma tinxinyi
nun n ma sɛniyɛnyi sare ragbilen n ma.

26 Mixi naxan tima i sɛɛti ma,
i fan tima na kanyi nan sɛɛti ma.
Mixi naxan mu findi filankafui ra i mabiri,
i fan mu i xa laayidi kanama na kanyi bɛ.
27 Mixi naxan sɛniyɛn i ya xɔri,
i fan i xa sɛniyɛnyi masenma na kanyi bɛ.
Mixi naxan fe kanama,
i fan fata na sare ragbilende a ma.
28 I mixi magoroxie itema nɛ,
i yɛtɛ igboee magoroma nɛ.
29 I tan Alatala nan na n ma naiyalanyi ra.
Alatala nan dimi iyalanma n bɛ.
30 Xa i na n fɔxɔ ra,
n mu gaaxuma sɔɔri gali ya ra.
Xa n Marigi Ala na n fɔxɔ ra,
n suusama nɛ gere ra.

31 Ala xa kira kamalixi.
Ala xa masenyi sɛniyɛnxi.
A findixi makantɛ nan na mixi bɛ,
naxan a yɛtɛ taxu a ra.

32 Nde na Ala ra xa Alatala mu a ra?
Nde na ibunadama xa fanye ra xa muxu Marigi Ala mu a ra?
33 Ala nan na n ma yire makantaxi ra,
naxan kira fanyi yailanma n bɛ.
34 A n malima n ma ɲɛrɛ kui,
alɔ a xeli malima ki naxɛ a xa ɲɛrɛ kui geyae fari.
35 A n malima n ma gere kui,
alɔ sɛnbɛma naxan xali wure gbeeli daaxi italama.
36 I findixi n ma kantama nan na,
i n xun nakelima.
37 I n naɲɛrɛma a fanyi ra,
n ma kira mu findima tɔɔrɛ ra n bɛ.
38 N na n yaxuie kerima, n e sɔntɔma.
N mu gbilenma e fɔxɔ ra fo n e birin faxa.
39 N e faxama nɛ, n e bɔnbɔma nɛ.
E mu kelima sɔnɔn, e luma n bun ma abadan.
40 I sɛnbɛ fima n ma gere kui,
i n yaxuie ragoroma n bun ma.
41 I n yaxuie kerima n ya ra,
i n xɔnnantee ralɔɛma nɛ.
42 E e ya ragema nɛ, kɔnɔ e rakisima mu na!
E Alatala xilima nɛ, kɔnɔ a mu e yaabima!
43 N e luntunma nɛ e findi xube ra,
n e iboronma nɛ alɔ boora.

44 I bara n natanga n ma ɲama xa ɲɔxɔnsɔsɔɛ ma,
i bara n findi ɲamanɛe xa mangɛ ra,
i bara sie lu n sagoe n mu naxee kolon.
45 Si gbɛtɛe n matɔxɔma,
e n ma yaamari birin suxuma.
46 Si gbɛtɛe mu suusama sɔnɔn,
e minima e xa yire makantaxie kui gaaxui ra.

47 Kisi na Alatala bɛ,
tantui na a bɛ naxan luxi alɔ fanye n bɛ,
a xili xa matɔxɔ.
48 Tantui na Ala bɛ,
naxan n gbe ɲɔxɔma,
naxan sie luma n sagoe,
49 naxan n bama n yaxuie yi ra,
naxan n natema yaxuie xun ma,
naxan n bama mixi ɲaaxi bɛlɛxɛ i.

50 Na nan a ra, n i matɔxɔma sie tagi, Alatala!
N bɛɛti bama i xili ra.
51 A bara a xa mangɛ sugandixi rakisi,
a mu gbilen na mangɛ fɔxɔ ra,
naxan findixi Dawuda nun a bɔnsɔɛ ra abadan.»

23

Dawuda xa masenyi dɔnxɔɛ

1 Dawuda xa masenyi dɔnxɔɛ nan ya:

Yisayi xa di Dawuda xa masenyi nan ya,
kuntigi xungbe,
Yaxuba Marigi Ala naxan sugandixi mangɛ ra,
bɛɛtiba naxan maniyɛ mu na Isirayila bɔxi ma.

2 «Alatala Xaxili bara so n dɛ i,
a xa masenyi nan ya.
3 Isirayila Marigi Ala bara wɔyɛn,
Isirayila xa fanye bara a fala n bɛ,
‹Naxan na mangɛya xaninfe tinxinyi ra,
naxan na mangɛya xaninfe Ala xa yara-gaaxui kui,
4 na kanyi luxi nɛ alɔ gɛɛsɛgɛ,
soge te tɛmui nuxui yo mu a ya ma.
A luxi alɔ yanbɛ nun tunɛ naxan sansi raminima bɔxi ma.
5 N ma denbaya na na ki nɛ Ala bɛ,
barima muxu xa saatɛ mu kanama abadan,
a mabanbanxi a fanyi ra.
A fama n ma kisi rakamalide,
a hinnɛma n na fe fanyi birin na.›»

6 «Kɔnɔ mixi sɛriyɛtare luxi nɛ
alɔ sansi tunbe daaxi naxan xun nakanama,
naxan mu matongoma bɛlɛxɛ ra,
7 naxan xabama dɛgɛma nun keri ra,
naxan ganma tɛ ra a bulaxi dɛnnaxɛ.»

Dawuda xa sɛnbɛmae
(Yudaya Mangɛe I 11:10-47)

8 Dawuda xa sɔɔrie xunyie nan ya: Xakimoni xa di Yasobeyami, naxan findi e xunyi ra. A tan naxan man nu xili Adino Esinika, nan mixi kɛmɛ solomasaxan faxa tanbɛ ra gere keren kui.

9 A firin nde findi Dodayi xa di Eleyasari
nan na, Axowaka. A nu na Dawuda xa
sɛnbɛma saxanyie ya ma, naxee Dawuda
mali Filisitakae gerede, Isirayilakae to e gi
e ma e siga geya fari.
10 A tan nan Filisitakae gere, han a
bɛlɛxɛ kankan a xa santidɛgɛma ma.
Alatala naxa xun nakeli fanyi fi e ma na
lɔxɔɛ. Ɲama mu gbilen Eleyasari yire fo
gere to ɲɔn. E naxa mixi faxaxie harige
tongo.
11 A saxan nde findi Age xa di Sanma
nan na, Hararaka. Filisitakae nu e
malanxi Lexi tɛmui naxɛ. Bɔxi nde
nu na mɛnni, toge nu sixi naxan ma.
Isirayilakae nu bara e gi Filisitakae ma,
12 kɔnɔ Sanma naxa ti na toge xɛ tagi
Filisitakae gerede. Alatala naxa xun-
nakeli fanyi fi e ma na lɔxɔɛ.
13 Yarerati saxan, Dawuda xa yarerati
tongo saxanyie ya ma, naxa siga Dawuda
yire Adulama fɔnmɛ ra. Filisitakae nu tixi
Refa gulunba kui.
14 Na waxati Dawuda nu na a xa yire
makantaxi kui, Filisitakae fan nu na
Bɛtɛlɛɛmu.
15 Dawuda naxa a sago nde fala, «A xɔli
n ma n xa Bɛtɛlɛɛmu kɔlɔnyi ye min.»
16 Na sɔɔri yarerati saxanyie naxa Fil-
isita naaninyi igiri, e sa ye ba kɔlɔnyi ra
naxan na Bɛtɛlɛɛmu naadɛ ra. E to fa na
ra Dawuda bɛ, a naxa tondi na minde. A
naxa a ifili bɔxi ma sɛrɛxɛ ra Alatala bɛ.
17 A naxa a fala, «Ala xa n natanga na
ma. N mu nɔma yi ye minde, n ma xɛmɛɛ
naxan sɔtɔxi n bɛ e nii sare ra. Na luma
alɔ e nii tide mu gbo n bɛ.» Na kui a naxa
tondi ye minde a xa sɛnbɛma saxanyie
naxan sɔtɔ a bɛ.
18 Yowaba ngaxakerenyi Abisayi nan nu
findixi na sɛnbɛma saxanyie xunyi ra. A
nu bara xɛmɛ kɛmɛ saxan faxa a xa tanbɛ
ra. A xili nu gbo alɔ na xɛmɛ saxanyie.
19 A naxa binyɛ sɔtɔ dangi e tan na,
kɔnɔ a mu nu na e ya ma hali a to nu
findixi e xa mangɛ ra.
20 Yehoyada xa di Bɛnaya Kabaseeli
findi sɛnbɛma nde xa di nan na. A nu
bara fe xungbe gbegbe raba, alɔ Ariyɛli
Mowabaka firinyie faxafe. A man naxa
yɛtɛ nde faxa kɔlɔnyi kui balabalanyi
tɛmui.
21 Lɔxɔɛ nde a naxa Misiraka gbang-
balanyi nde faxa. Tanbɛ belebele nu na
Misiraka yi ra. Bɛnaya naxa na ba a yi ra
wuri di ra, a a faxa a yɛtɛ xa tanbɛ ra.
22 Yehoyada xa di Bɛnaya xa fe xungbe
nan na ki. A xili gbo na sɛnbɛma saxanyi
ya ma.
23 A naxa binyɛ sɔtɔ dangi na xɛmɛ
tongo saxan na, kɔnɔ a sɛnbɛ mu gbo na
sɛnbɛma saxanyi bɛ. Dawuda xa gundo
sɔɔri nan nu a ra.
24 Sɛnbɛma gbɛtɛe nan ya:
Yowaba xunya Asahɛli,
naxan nu na na mixi tongo saxanyie ya
ma,
Dodo xa di Elexanan Bɛtɛlɛɛmuka,
25 Samoti Harorika, Elika Xarodika,
26 Xɛlɛsi Pelonka, Ikesi xa di Ira
Tekowaka,
27 Abiyeseri Anatɔtika, Mebunnayi
Husatika,
28 Salamon Ahoxika, Maharayi Netofaka,
29 Baanna xa di Xeleda Netofaka, Ribayi
xa di Itayi,
naxan keli Gibiya Bunyamin bɔnsɔɛ xa
bɔxi ma,
30 Bɛnaya Piratonka, Xurayi Gaasika,
31 Abiyɛli Arabaka, Asamafeti Baxurim-
ika,
32 Eliyaba Saalabonka, Hasemi xa di,
Yonatan,
33 Saama Hararaka, Sakara xa di Axiyama
Hararaka,
34 Maakaka xa di Axasabayi xa di Elifeleti,
Axitofeli Gilonka xa di Eliyami,
35 Xesero Karemeleka, Paarayi Aribika,
36 Natan ngaxakerenyi Yigali Sobaka, Bani
Gadika,
37 Sɛlɛki Amonika, Seruya xa di Naxarayi
Berotika,
naxan nu Yowaba xa geresosee xaninma,
38 Ira nun Garebe Yatirikae,
a nun
39 Uriya Xitika.
E birin nalanxi, mixi tongo saxan nun
solofere.

24

Isirayila ɲama kɔntife
(Yudaya Mangɛe I 21:1-26)

1 Na tɛmui Alatala naxa xɔnɔ Isirayila
ma a sanya firin nde. A naxa maɲɔxunyi

nde raso Dawuda bɔɲɛ e xili ma, a a fala
a bɛ, «Siga Isirayila nun Yudaya mixie
kɔnti.»
2 Na kui mangɛ Dawuda naxa a fala a
xa sɔɔrie xa mangɛ Yowaba bɛ, a naxɛ,
«Siga Isirayila bɔnsɔɛ birin xɔnyi, kelife
Dana ma han Beriseeba. I xa na ɲama
kɔnti alako n xa mixi xasabi kolon.»
3 Yowaba naxa mangɛ yaabi, «I Marigi
Ala xa ɲama rawuya dɔxɔ kɛmɛ i ya xɔri,
kɔnɔ mangɛ, munfe ra i wama yi rabafe?»
4 Mangɛ naxa a yaabi a xɔrɔxɔɛ ra.
Yowaba nun sɔɔri mangɛe naxa keli
mangɛ xun, e siga Isirayila ɲama kɔntide.
5 E naxa Yurudɛn xure igiri, e yonkin
Aroweri yirefanyi ma. Na taa na gulunba
nan kui Gadi, Yaasɛri biri.
6 E naxa siga Galadi bɔxi ma, Tatimi
Xodosi, Dana Yaan, nun Sidɔn biri.
7 E naxa siga Tire yire makantaxi, a
nun taa birin naxee nu na Hiwikae nun
Kanaankae xa bɔxi ma. A raɲɔnyi, e naxa
siga han Beriseeba, naxan na Yudaya bɔxi
yirefanyi biri.
8 E to gɛ bɔxi birin isade kike solo-
manaani xi mɔxɔɲɛn bun ma, e naxa so
Darisalamu.
9 Yowaba naxa ɲama xasabi dɛntɛgɛ
mangɛ bɛ. Xɛmɛ mixi wulu kɛmɛ solo-
masaxan nan nu na Isirayila, naxee nu
nɔma findide sɔɔrie ra. Xɛmɛ mixi wulu
kɛmɛ suuli nan nu na Yudaya fan, naxee
nu nɔma findide sɔɔrie ra.
10 Dawuda to gɛ ɲama kɔntide, a bɔɲɛ
naxa maɲaaxu, a fa a fala Alatala bɛ, «N
to yi rabaxi, n bara yunubi belebele raba.
Yakɔsi n bara i mayandi i xa diɲɛ i xa
konyi xa yunubi ma. Na bara findi n ma
daxuɲa ra.»
11 Dawuda to keli gɛɛsɛgɛ, a lixi Alatala
nu bara masenyi ti a xa namiɲɔnmɛ Gadi
bɛ, Dawuda xa waliyu, a naxɛ,
12 «I xa a fala Dawuda bɛ, Alatala yi nan
masenxi i bɛ, ‹N bara fe saxan masen i
bɛ, i xa keren sugandi i wama n xa naxan
naba i ra.›»
13 Gadi naxa siga Dawuda yire, a a fala
a bɛ, «Alatala yi nan masenxi i bɛ, ‹I bara
tin ɲaxankatɛ mundun na: kaamɛ xa sin
bɔxi ɲɛ solofere, xa na mu i yaxuie xa nɔ
wo ra e xa santidɛgɛma ra kike saxan, xa
na mu fure ɲaaxi xa din Isirayila ɲama
ma xi saxan bun ma. Yakɔsi i xa a mato
n lan n xa naxan fala n xɛɛma bɛ.›»
14 Dawuda naxa Gadi yaabi, «N bɔɲɛ
bara maɲaaxu a xɔrɔxɔɛ ra. A lan n xa n
sa Alatala nan bɛlɛxɛ i, naxan xa kinikini
gbo. Na fisa adamadie bɛlɛxɛe bɛ.»
15 Alatala naxa fure ɲaaxi radin Isiray-
ila ma, kelife gɛɛsɛgɛ han a waxati naxan
fala. Na kui, kelife Dana han a sa dɔxɔ
Beriseeba ra, xɛmɛ wulu tongo solofere
nan faxa Isirayila bɔxi ma.
16 Ala xa malekɛ to Darisalamu kana
fɔlɔ, Alatala naxa nimisa na tɔɔrɛ xa fe
ra. A naxa a masen malekɛ bɛ naxan
nu na ɲama ya ma, «Na lan. E lu
na sinden.» Alatala xa malekɛ nu tixi
Arawuna Yebusuka xa lonyi ma.
17 Dawuda to malekɛ to faxɛ ti ra ɲama
tagi, a naxa a fala Alatala bɛ, «N tan nan
yunubi rabaxi, n tan nan yi fe kobi niyaxi.
Yi ɲama munse rabaxi? N Marigi Alatala,
i xa n tan nun n ma denbaya halaki, i xa
i xa ɲama lu na.»
18 Na tɛmui Annabi Gadi naxa siga
Dawuda yire, a a fala a bɛ «Keli, i
xa sa sɛrɛxɛbade ti Alatala bɛ Arawuna
Yebusuka xa lonyi ma.»
19 Dawuda naxa te naa alɔ Gadi a fala a
bɛ Alatala xili ra ki naxɛ.
20 Keli yire itexi nde ma, Arawuna naxa
mangɛ nun a xa mixie to fa ra a yire. A
naxa keli keren na, a sa e ralan, a a felen
bɔxi ma mangɛ bun ma.
21 Arawuna naxa a maxɔrin, «Mangɛ
faxi munse fende a xa konyi yire?»
Dawuda naxa a yaabi, «N wama yi lonyi
nan sarafe i ma alako n xa sɛrɛxɛbade ti
Alatala bɛ. Na ki fure ɲaaxi xa ɲɔn ɲama
ma.»
22 Arawuna naxa Dawuda yaabi,
«Mangɛ, a tongo. N marigi xa a waxɔnfe
raba a ra. N bara yi ningee fan so i yi ra,
e xa findi sɛrɛxɛ gan daaxi ra. Yi sarɛtie
nɔma gande yege ra, yi mɛngi fan xa findi
sɛrɛxɛ ra.
23 N bara yi birin fi i ma.» Arawuna
man naxa a fala mangɛ bɛ, «I Marigi
Alatala xa i xa sɛrɛxɛ rasuxu.»
24 Kɔnɔ mangɛ Dawuda naxa a fala
Arawuna bɛ, «Ade, n wama a sarafe nɛ
kɔbiri ra naxan lanma sɛriyɛ ki ma. N
mu se bama sɛrɛxɛ ra Alatala bɛ, naxan
mu kelima n yɛtɛ harige ma. N mu nɔma

sɛrɛxɛ gan daaxi bade n mu naxan sare baxi.» Na kui Dawuda naxa Arawuna xa lonyi nun a xa ningee sara gbeti kilo tongo suuli ra.

25 Dawuda naxa sɛrɛxɛbade ti mɛnni Alatala bɛ, a fa sɛrɛxɛ gan daaxi nun xanunteya sɛrɛxɛ ba. Alatala naxa na sɛrɛxɛe suxu Isirayila bɛ, fure ɲaaxi dan na ki nɛ.

Isirayila Mangɛe xa Taruxui Sɛniyɛnxi singe Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Yi kitaabui findixi Isirayila mangɛe xa taruxui singe nan na. Annabi Samuweli xa kitaabui raŋɔnma mangɛ Dawuda xa taruxui nan na. Yi kitaabui fɔlɔma boore raŋɔnxi dɛnnaxɛ.

Alatala nan Dawuda tixi mangɛ ra a xa ɲama Isirayila xun ma. A xa ɲama nu rafan a ma, a nu wama e xa bira a xa sɛriyɛ fɔxɔ ra alako duniɲa xa na misaali to. Dawuda to tin birade Ala fɔxɔ ra, Ala naxa laayidi tongo a bɔnsɔɛ bɛ, e xa lu kibanyi kui abadan.

Dawuda to laaxira, a xa di Sulemani naxa ti Isirayila mangɛ ra. Ala naxa baraka sa a xa fe ma a fanyi ra, a findi mangɛ lɔnnixi banna ra. A naxa Alatala xa hɔrɔmɔbanxi ti Darisalamu, ɲama nu sɛrɛxɛe bama dɛnnaxɛ. Kɔnɔ a mu bu, a naxa makuya fɔlɔ Ala xa sɛriyɛ ra, a fa kuye batui masunbu Ala batui ra.

Mangɛ Sulemani to gbilen Ala xa sɛriyɛ fɔxɔ ra, Alatala naxa a xa tinxinyi masen, a fa Dawuda bɔnsɔɛ xuru fɔlɔ. A naxa a lu e xa e ɲɛrɛ kira ɲaaxi xɔn ma, kɔnɔ a naxa a masen e bɛ na kira ɲaaxi e xun tima dɛnnaxɛ ra. Mangɛ nde bara na fahaamu, a fa gbilen Alatala xa kira ma, kɔnɔ boore mu na mɛ, a xa fe fa raŋɔn gbaloe ma.

Mangɛ Dawuda xa waxati Isirayilakae nu itaxunxi bɔnsɔɛ fu nun firin nan na, naxee fatanxi Annabi Yaxuba xa di fu nun firinyi ra. Ala nu bara Annabi Yaxuba xili masara «Isirayila» ra, a Kanaan bɔxi fi e ma kɛ ra, e xili naxa fala «Isirayilakae.» Kɔnɔ Alatala to Dawuda bɔnsɔɛ ɲaxankata e xa filankafuiɲa xa fe ra, a naxa bɔnsɔɛ fu ba e xa yaamari bun ma, bɔnsɔɛ firin gbansan naxa lu e yi ra.

Na bɔnsɔɛ firinyi findixi Yudaya nun Bunyamin bɔnsɔɛ nan na. Yudaya to xungbo boore bɛ, e birin xili naxa sa «Yudaya.» Na bɔnsɔɛ fu naxan baxi Dawuda bɔnsɔɛ xa yaamari bun ma, e fan xili naxa sa na waxati «Isirayila.» Mangɛya firin nu na na tɛmui, Yudaya nu na yirefanyi ma, Isirayila nu na kɔɔla ma.

Yudaya mangɛe kata nɛ e xa ɲama xa bira Ala xa sɛriyɛ fɔxɔ ra. Kɔnɔ Isirayila mangɛe mu tin na ra, e fa kuyee ti e xa mixie bɛ e xa na batu. Mangɛ Yerobowami naxa na wali kobi fɔlɔ Beteli nun Dana, a fa yensen bɔxi birin ma. Mangɛ Axabi naxa Samari findi Isirayila mangataa ra. E na birin naba nɛ alako ɲama naxa lu siga ra Darisalamu sɛrɛxɛe bade alɔ Alatala a yamarixi ki naxɛ.

Mangɛ Akabu xa waxati, Ala naxa namiɲɔnmɛ nde rakeli naxan xili Annabi Eliya. A xa fe mu nu rafan mangɛ ma fefe ma, kɔnɔ Ala naxa a mali a xa kaabanakoe belebelee raba Isirayilakae ya ma, alako e xa gbilen Ala waxɔnfe ma. Na kui Alatala mu tin a xa ɲama rabolode hali e to nu birama yunubie fɔxɔ ra. A naxa fe birin naba alako e man xa tin lude a xa mangɛya bun ma, e fa a sago raba.

Ala xa fe raba ki nan na ki. A a xa ɲama ɲaxankatama alako e xa gbilen a ma. A hinnɛma e ra tɛmui birin, hali e na kira ɲaaxi xɔn ma alako a raŋɔnyi e xa kisi sɔtɔ. A na fe mɔɔli fan nabama to mixie ra. Ala xa won mali na fahaamude. Amina.

Isirayila Mangɛe xa Taruxui Sɛniyɛnxi singe

Dawuda xa mangɛya raŋɔnyi

1 Mangɛ Dawuda xa simaya nu bara a ikuya. Xinbeli nu na a fate i tɛmui birin, hali dugie to nu felenma a ma a fanyi ra.

2 Na kui, a xa mixie naxa a fala a bɛ, «Ginɛdimɛdi nde xa fen i bɛ, naxan mɛɛnima i ma, a nu fa a sa i fɛ ma alako xinbeli xa ba i ma.»

3 E naxa ginɛdimɛdi tofanyi nde fen Isirayila bɔxi ma, han e sa Abisaga Sunamika to. E naxa na xanin mangɛ xɔn ma.

4 Na tɛmɛdi nu tofan ki fanyi. A nu mɛɛni mangɛ ma, a nu wali birin naba a bɛ. Kɔnɔ na kui mangɛ mu a kolon ginɛ ra.

5 Na tɛmui Xagiti xa di Adoniya naxa a yɛtɛ ite fɔlɔ, a nu fa a fala, «N tan nan findima Isirayila mangɛ ra.» A naxa

soe nun kuntigi maɲɛrɛse tongo, a nun korogba tongo suuli.
6 A xa simaya kui, a baba Dawuda nu a luxi a yɛtɛ nan yi, a mu nu a falama a bɛ, «Yi lu, yi mu fan?» Adoniya fate nu tofan ki fanyi. Abisalomi xanbiratoe nan nu a ra.

7 A tan nun Seruya xa di Yowaba nun Abiyatari sɛrɛxɛdubɛ naxa lan fe keren ma, e xa kafu a ma Adoniya xa mangɛya masɔtɔ.
8 Kɔnɔ Sadɔki sɛrɛxɛdubɛ, Yehoyada xa di Bɛnaya, Annabi Natan, Simeyi, Reyi, nun Dawuda xa sɔɔri sɛnbɛmae naxa tondi birade Adoniya fɔxɔ ra.

9 Adoniya naxa ningee nun yɛxɛɛ bɔrɔgɛxie ba sɛrɛxɛ ra Soxeleti fanye fɛ ma, dɛnnaxɛ na En Rogeli sɛɛti ma. A naxa a ngaxakerenyie, mangɛ xa die, nun mangɛ xa mixie birin xili.
10 Kɔnɔ a mu Annabi Natan, Bɛnaya, mangɛ xa sɔɔri sɛnbɛmae, nun a xunya Sulemani tan xili.

11 Natan naxa a fala Sulemani nga Batiseba bɛ, «I mu a mɛxi a Xagiti xa di Adoniya bara findi mangɛ ra, a fa li won marigi Dawuda mu fefe kolonxi na fe kui?
12 Yakɔsi i naxan nabama, i i tuli mati n ma marasi ra, alako i xa i tan nun i xa di Sulemani nii ratanga.
13 I xa siga mangɛ Dawuda yire, i a fala a bɛ, ‹Mangɛ n marigi, i mu laayidi tongo xɛ n tan i xa konyi ginɛ bɛ, fa a fala n ma di Sulemani fama mangɛya sɔtɔde i ɲɔxɔɛ ra, a dɔxɔ i xa kibanyi kui? Munfe ra Adoniya na findife mangɛ ra yakɔsi?›
14 I nun mangɛ wɔyɛnma tɛmui naxɛ, n fan so tɛmui nan na ki wo yire, n fa i xa wɔyɛnyi rakamali.»

15 Batiseba naxa so mangɛ xa konkoe kui. Mangɛ nu bara fori ki fanyi. Abisaga Sunamika nu na mɛɛnife a ma.
16 Batiseba naxa suyidi, a a magoro mangɛ ya i. Mangɛ naxa a maxɔrin, «Munse niyaxi?»
17 Batiseba naxa a yaabi, «N marigi, i bara i kali i Marigi Alatala xili ra, a falafe ra a n ma di nan findima mangɛ ra i ɲɔxɔɛ ra, a dɔxɔ i xa kibanyi kui.

18 Kɔnɔ mangɛ n marigi, yakɔsi Adoniya nan fa findife mangɛ ra, a fa li i mu fefe kolon na kui.
19 A bara ninge nun yɛxɛɛ turaxi gbegbe ba sɛrɛxɛ ra. A bara mangɛ xa die birin xili, fo n ma di Sulemani, naxan findixi i xa konyi fanyi ra. A bara Abiyatari sɛrɛxɛdubɛ nun Yowaba sɔɔri mangɛ fan xili.
20 Mangɛ n marigi, Isirayila ɲama tuli matixi i tan nan na, alako i xa a masen naxan dɔxɔma i xa kibanyi kui i ɲɔxɔɛ ra.
21 Xa na mu a ra, i na bɛlɛ tɛmui naxɛ i benbae fɛ ma, yi ɲama fama n tan nun n ma di Sulemani xa fe xun nakanade nɛ alɔ kaafirie.»

22 A wɔyɛn tɛmui, Annabi Natan naxa mangɛ xɔnyi li.
23 Mixi nde naxa a raso mangɛ xa konkoe kui, a a fala, «Annabi Natan bara fa.» Natan naxa a magoro bɔxi ma mangɛ ya i.
24 Na tɛmui a naxa a masen mangɛ bɛ, «Mangɛ n marigi, i tan nan a falaxi, ‹Adoniya nan findima mangɛ ra n ɲɔxɔɛ ra, a dɔxɔ n ma kibanyi kui?›
25 N i maxɔrinxi nɛ na ma barima Adoniya ɲan bara ningee nun yɛxɛɛ bɔrɔgɛxi gbegbe ba sɛrɛxɛ ra. A bara mangɛ xa die birin, sɔri mangɛe, nun Abiyatari sɛrɛxɛdubɛ xili. E birin na e dɛgefe yire keren, e a falama, ‹Kisi na mangɛ Adoniya bɛ!›
26 Kɔnɔ, a mu n tan xilixi, n tan naxan findixi i xa konyi fanyi ra. A mu Sadɔki sɛrɛxɛdubɛ xilixi, a mu Yehoyada xa di Bɛnaya xilixi, a mu i xa di Sulemani xilixi, naxan fan findixi i xa konyi ra.
27 Na fe kelixi i tan na ma, mangɛ n marigi? Munfe ra i mu a fala n tan i xa konyi fanyi bɛ, mixi naxan fama dɔxɔde i xa kibanyi kui?»

28 Mangɛ Dawuda naxa a fala, «Wo Batiseba xili n bɛ.» A to so mangɛ yire,
29 mangɛ naxa a kali a bɛ, «N bara n kali Alatala ra, naxan n natangaxi n ma tɔɔrɛ birin kui,
30 alɔ n nan n kali Alatala ra ki naxɛ a falafe ra, ‹I xa di Sulemani nan findima mangɛ ra n ɲɔxɔɛ ra, a tan nan dɔxɔma

n ma kibanyi kui,› to yati n fama nɛ na laayidi rakamalide.»

31 Batiseba naxa a magoro, a suyidi mangɛ ya i, a fa a fala «Mangɛ n marigi Dawuda xa kisi abadan!»

32 Mangɛ Dawuda naxa a fala a xa mixie bɛ e xa Sadɔki sɛrɛxɛdubɛ, Annabi Natan, nun Yehoyada xa di Bɛnaya xili. Nee to fa mangɛ yire,

33 a naxa a masen e bɛ, a naxɛ, «Wo xa n ma mixie tongo, wo xa n ma di Sulemani dɔxɔ n ma sofale fari, wo goro a ra Gixon.

34 Mɛnni, sɛrɛxɛdubɛ Sadɔki nun Annabi Natan xa ture surusuru a xunyi ma, a tife ra Isirayila mangɛ ra. Wo na gɛ na rabade, wo xa feri fe, wo fa a fala wo xui itexi ra, ‹Kisi na mangɛ Sulemani bɛ!›

35 Na tɛmui wo birin xa gbilen, wo xa a dɔxɔ n ma kibanyi kui. A tan nan findima mangɛ ra n ɲɔxɔɛ ra. N bara a ti Isirayila nun Yudaya mangɛ ra.»

36 Yehoyada xa di Bɛnaya naxa mangɛ yaabi, «N ma mangɛ, a xa raba na ki! A xa findi i Marigi Alatala sagoe ra!

37 Alatala nu na n ma mangɛ bɛ ki naxɛ, a xa lu Sulemani fan bɛ na ki. Sulemani xa mangɛya xa gbo dangi n marigi mangɛ Dawuda gbe ra.»

38 Sadɔki sɛrɛxɛdubɛ, Annabi Natan, Yehoyada xa di Bɛnaya, Keretikae, nun Peletakae naxa Sulemani rate mangɛ Dawuda xa sofale fari, e siga a ra Gixon.

39 Sadɔki sɛrɛxɛdubɛ naxa so hɔrɔmɔlingira kui, a feri tongo ture sɛniyɛnxi nu na naxan kui. A naxa na ture surusuru Sulemani xunyi ma. Na tɛmui e naxa sara fe, ɲama birin naxa a fala e xui itexi ra, «Kisi na mangɛ Sulemani bɛ!»

40 Ɲama birin naxa bira a fɔxɔ ra ɲɛlɛxinyi kui. E nu xule fe, e nu e xui ite han bɔxi naxa sɛrɛn na xui ma.

41 Adoniya nun a xa ɲama to gɛ e dɛgɛde, e naxa na xui mɛ. Yowaba to na sara xui mɛ, a naxa a fala, «Sɔnxɔɛ mundun na taa kui na ki?»

42 Na tɛmui yati, Abiyatari sɛrɛxɛdubɛ xa di Yonatan naxa so. Adoniya naxa a xili, a naxɛ, «Mixi hagigɛ nan i ra, naxan faxi xibaaru fanyi ra.»

43 Kɔnɔ Yonatan naxa Adoniya yaabi, «Won marigi mangɛ Dawuda bara Sulemani ti mangɛ ra.

44 Mangɛ bara Sadɔki sɛrɛxɛdubɛ, Annabi Natan, Yehoyada xa di Bɛnaya, Peletakae, nun Keretikae xɛɛ Sulemani matide mangɛ xa sofale fari.

45 Sadɔki sɛrɛxɛdubɛ nun Annabi Natan bara ture sɛniyɛnxi surusuru a xunyi ma Gixon, a xa findi mangɛ ra. E birin bara keli mɛnni sɛɛwɛ kui. Na ɲɛlɛxinyi bara din taa birin na. Wo na xui nan mɛfe yi ki.

46 Sulemani ɲan bara a magoro mangɛ kibanyi kui.

47 Mangɛ xa mixie birin bara fa won marigi mangɛ Dawuda yire, e xa duba a bɛ a falafe ra, ‹I Marigi Ala xa Sulemani xili ite dangi i tan na, a xa mangɛya xa gbo dangi i gbe ra!› Mangɛ naxa suyidi a xa sade ma.

48 A naxa yi masenyi ti, a naxɛ, ‹Tantui na Isirayila Marigi Alatala bɛ, naxan mixi nde dɔxɔxi n ma kibanyi kui n ya xɔri.›»

49 Adoniya xa mixie a naxee xili, nee birin naxa so sɛrɛnfe gaaxui ra. E naxa keli, kankan naxa siga a xɔnyi.

50 Adoniya fan naxa gaaxu, a siga hɔrɔmɔlingira, a sɛrɛxɛbade ferie suxu.

51 Mixi nde naxa a fala Sulemani bɛ a Adoniya to gaaxuxi Sulemani ya ra, a soxi hɔrɔmɔlingira nan kui, a sɛrɛxɛbade ferie suxu, a a fala, «Fo mangɛ Sulemani xa a kali n bɛ to, a mu n tan a xa konyi faxama santidɛgɛma ra.»

52 Sulemani naxa yi yaabi fi, a naxɛ, «Xa a sa findi mixi fanyi nan na, sese mu a toma. Kɔnɔ xa a sa findi mixi kobi nan na, a faxama nɛ!»

53 Na kui mangɛ Sulemani naxa mixie xɛɛ, e xa a ragoro sɛrɛxɛbade fari. Adoniya naxa siga mangɛ yire, a suyidi a bɛ. Sulemani naxa a fala a bɛ, «Siga i xɔnyi.»

2

Dawuda xa ɲungui nun a laaxira tɛmui

1 Dawuda to a kolon a nu fa na saya kira nan xɔn, a naxa yi masenyi ti a xa di Sulemani bɛ, a naxɛ,

2 «N na saya kira nan xɔn ma yi ki alɔ
ibunadama birin. I xa i sɛnbɛ so, i xa ti
gben.
3 I xa i ɲɔxɔ sa i Marigi Alatala xa
yaamarie xɔn ma, i xa bira a xa kira fɔxɔ
ra. I xa a xa sɛriyɛ rabatu, i xa a xa
yaamarie ratinmɛ. I xa bira a xa lɔnni
fɔxɔ ra, i xa a xui suxu alɔ a sɛbɛxi ki
naxɛ Tawureta Munsa kui, alako fe birin
xa sɔɔnɛya i bɛ i siga dɛdɛ.
4 Na nan a toma, Alatala a xa masenyi
rakamalima, a naxan masen n bɛ a to a
fala, ‹Xa i xa die fe birin nabama alako e
xa e ɲɛrɛ n ma kira xɔn e bɔɲɛ birin na, e
nii birin na, Isirayila mangɛya luma e yi
ra abadan.›»
5 «I a kolon Seruya xa di Yowaba naxan
naba n na, i a kolon a naxan naba Isirayila
sɔɔrie xa mangɛe, Abeneri, nun Amasa
ra. A naxa e faxa bɔɲɛsa waxati, a e wuli
maso a xa bɛlɛti nun a xa sankirie ma.
6 Na kui i xa fɛɛrɛ fen alako a naxa siga
aligiyama bɔɲɛsa kui.
7 I xa i ɲɔxɔ sa Barasilayi Galadika xa
die xɔn ma, alako e xa e dɛge i xa teebili
ra, barima e na mɔɔli nan naba n bɛ n
nu na n gife i taara Abisalomi ma tɛmui
naxɛ.
8 Fo i xa Gera xa di Simeyi Baxurimi
xa fe fan mato, naxan fatanxi Bunyamin
bɔnsɔɛ ra. A n danka nɛ a ɲaaxi ra, n
nu sigafe Maxanayimi lɔxɔɛ naxɛ. N to
gbilen, a naxa n nalan Yurudɛn xure biri.
Mɛnni n naxa n kali Alatala ra a n mu a
faxama santidɛgɛma ra.
9 Yakɔsi i naxa diɲɛ a ma de. Xaxilima
nan i ra, i a kolon a lanma i xa a rasiga
aligiyama ki naxɛ.»

10 Na tɛmui Dawuda naxa laaxira, a
naxa bɛlɛ a benbae fɛ ma a xa taa kui.
11 A ɲɛ tongo naani mangɛya nan naba
Isirayila xun ma. A naxa ɲɛ solofere
raba Xebiron, a ɲɛ tongo saxan nun saxan
naba Darisalamu.
12 A xa di Sulemani naxa magoro a xa
kibanyi kui, a xa mangɛya naxa maban-
ban.

13 Xagiti xa di Adoniya naxa siga Sule-
mani nga Batiseba yire. Batiseba naxa a
maxɔrin, «I faxi bɔɲɛsa kui?» A naxa a
yaabi, «Iyo, n faxi bɔɲɛsa kui.»
14 Adoniya naxa a fala a bɛ, «N wama
wɔyɛn keren nan falafe i bɛ.» Batiseba
naxa a yaabi, «Na fala n bɛ.»
15 Adoniya naxa yi masenyi ti a bɛ, «I
a kolon a nu lanma n tan nan xa findi
mangɛ ra. Isirayila birin ya nu rafindixi
n tan nan ma n xa findi mangɛ ra. Kɔnɔ
Alatala naxa a niya mangɛya xa so n
xunya yi ra.
16 Yakɔsi, n wama fe keren gbansan nan
xɔn ma i yi, i naxa tondi n bɛ.» Batiseba
naxɛ, «Na fala n bɛ.»
17 Adoniya naxa a fala, «Yandi, i xa
a fala mangɛ Sulemani bɛ a xa Abisaga
Sunamika fi n ma ginɛ ra. A mu tondima
i bɛ.»
18 Batiseba naxa a yaabi, «Awa, n
wɔyɛnma mangɛ bɛ i xa fe ra.»

19 Batiseba naxa siga mangɛ Sulemani
yire, a xa sa Adoniya xa fe fala a bɛ.
Mangɛ to a nga to, a naxa keli a xa
kibanyi, a siga a ralande. A naxa a igoro a
nga bɛ, a kibanyi gbɛtɛ maxili. Sulemani
nga naxa a magoro a yirefanyi ma.
20 Na tɛmui a nga naxa a fala a bɛ, «N
wama fe nde nan xɔn. I naxa tondi n bɛ.»
Mangɛ naxa a yaabi, «Nga, i xa na fala n
bɛ, n mu tondima i bɛ.»
21 A nga naxa a fala a bɛ, «I xa Abisaga
Sunamika fi ginɛ ra i taara Adoniya ma.»
22 Mangɛ Sulemani naxa a nga yaabi,
«Munfe ra i Abisaga maxɔrinma Adoniya
bɛ? Na luxi alɔ i wama n ma mangɛya
nan sofe a yi ra, a to findixi n taara ra. I
xa a so Abiyatari sɛrɛxɛdubɛ nun Seruya
xa di Yowaba fan yi ra.»

23 Na kui mangɛ Sulemani naxa a kali
Alatala ra, a naxɛ, «Ala xa n xun nakana
xa Adoniya mu faxama a xa wɔyɛnyi xa
fe ra!
24 Yakɔsi, n bara n kali Alatala xili ra,
naxan n dɔxɔxi n baba Dawuda xa mangɛ
kibanyi kui, to yati Adoniya faxama nɛ. N
bara n kali Alatala ra naxan n ma fe birin
sɔɔnɛyama, naxan bɔnsɔɛ fima n ma.»
25 Mangɛ Sulemani naxa Yehoyada xa di
Bɛnaya yamari, a xa sa Adoniya faxa. A
raba na ki nɛ.
26 Na dangi xanbi, mangɛ naxa a fala
Abiyatari sɛrɛxɛdubɛ bɛ, «Siga i xɔnyi
Anatɔti bɔxi ma. A lan i xa faxa, kɔnɔ

n bara diɲɛ barima i Ala xa saatɛ kankira
xanin nɛ n Baba Dawuda ya i, i man tɔɔrɔ
nɛ n baba xa tɔɔrɛ.»
27 Sulemani Abiyatari keri na ki nɛ. Na
kui Alatala xa masenyi naxa kamali, Ala
naxan masen Eli bɔnsɔɛ xa fe ra Silo.
28 Yowaba nu bara Adoniya mali mangɛ
matandide, kɔnɔ a mu nu na Abisalomi
tan xa mangɛ matandife kui. Na kui, a to
fe mɛ Sulemani naxan naba, a naxa a gi,
a siga hɔrɔmɔlingira kui, a sa sɛrɛxɛbade
ferie suxu.
29 Mixie to a fala mangɛ Sulemani bɛ, a
Yowaba bara a gi a siga hɔrɔmɔlingira kui
sɛrɛxɛbade yire, mangɛ Sulemani naxa
Yehoyada xa di Bɛnaya yamari, «Sa a
faxa!»
30 Bɛnaya naxa siga Alatala xa
hɔrɔmɔlingira, a a fala a bɛ, «Mangɛ naxɛ
i xa mini.» A naxa a yaabi, «N tondi! N
xa faxa be!» Bɛnaya naxa sa Yowaba xa
wɔyɛnyi dɛntɛgɛ mangɛ bɛ.
31 Mangɛ naxa a fala Bɛnaya bɛ, «I xa
a raba alɔ a a falaxi ki naxɛ. I na a
faxa, a ragata. Na kui i fama n tan nun
n ma denbaya ratangade Yowaba xa wuli
raminixi fufafui ma.
32 Alatala fama na yunubi sare rag-
bilende a tan nan ma, barima a mixi
firin faxa nɛ naxee nu tinxin a tan bɛ,
naxee xa fe binyɛ nu dangi a tan gbe ra.
N baba Dawuda mu nu a kolon a Neri
xa di Abeneri nun Yeteri xa di Amasa,
Isirayila sɔɔrie xa mangɛe faxa Yowaba
xa santidɛgɛma nan saabui ra.
33 E wuli sare dɔxɔma Yowaba nun a
bɔnsɔɛ nan xun ma abadan, kɔnɔ Alatala
xa hinnɛ nan luma Dawuda, a bɔnsɔɛe, a
xa denbaya nun a xa mangɛya ma.»
34 Yehoyada xa Bɛnaya naxa siga, a sa
Yowaba faxa, a a ragata a xɔnyi gbeng-
berenyi ma.
35 Mangɛ naxa Yehoyada xa di Bɛnaya
findi sɔɔrie xa mangɛ ra. A naxa Sadɔki
sɛrɛxɛdubɛ ti Abiyatari ɲɔxɔɛ ra.
36 Mangɛ naxa xɛɛra ti Simeyi ma, a
a fala a bɛ, «Banxi nde ti Darisalamu, i
luma dɛnnaxɛ. I naxa mini taa kui de.
37 I na Sediron xure igiri lɔxɔɛ naxɛ
minife ra taa kui, i faxama na lɔxɔɛ yati
nɛ.»
38 Simeyi naxa mangɛ yaabi, a naxɛ,
«Awa yire, i tan n marigi naxan falaxi,
n na nan nabama.» Simeyi naxa bu
Darisalamu ki fanyi,
39 kɔnɔ ɲɛ saxan to dangi, a xa konyi
firin naxa e gi e siga Maaka xa di Akisi
xɔnyi, Gati mangɛ. Mixi ndee to a fala a
bɛ, «I xa konyi firin na Gati,»
40 a naxa te a xa sofale fari, a siga a xa
konyie fɔxɔ ra Gati, Akisi xɔnyi. A to e
masɔtɔ, a naxa e ragbilen.
41 Mixi nde naxa sa na fala mangɛ bɛ, a
Simeyi mini nɛ Darisalamu, a siga Gati, a
man gbilen.
42 Mangɛ naxa Simeyi xili, a a fala a bɛ,
«N mu n kali Alatala ra xɛ i ya xɔri, fa
a fala, ‹Xa i mini Darisalamu taa kui, n i
faxama nɛ na lɔxɔɛ yati?› I mu a fala xɛ
n bɛ a i n xui suxuma nɛ a fanyi ra?
43 Munfe ra i mu tin na laayidi raka-
malide i naxan tongo Alatala bɛ? Munfe
ra i mu n ma yaamari suxu?»
44 Mangɛ naxa a fala Simeyi bɛ, «I a
kolon i fe ɲaaxi naxan birin naba n baba
ra, mangɛ Dawuda, Alatala fama na sare
ragbilende i ma,
45 kɔnɔ a bara barakɛ sa mangɛ Sule-
mani ma. Dawuda xa mangɛya maban-
banxi a fanyi ra Alatala ya i.»
46 Na tɛmui mangɛ naxa Yehoyada xa
di Bɛnaya yamari a xa Simeyi faxa. A
naxa na raba. Sulemani xa mangɛya
mabanban na ki nɛ.

3

Sulemani xa xaxilimaya
(Yudaya Mangɛe II 1:2-13)

1 Sulemani naxa lanyi xiri a tan nun
Misira mangɛ firawuna tagi futi ra, a
na xa di ginɛ dɔxɔ. A naxa na ginɛ
yigiya «Dawuda xa Taa» kui, barima a
mu nu gɛxi a xa mangɛ banxi, Alatala xa
hɔrɔmɔbanxi, nun Darisalamu tɛtɛ tide.
2 Ɲama nu sɛrɛxɛ bama geyae nan
fari, barima Alatala xa banxi mu nu tixi
sinden.
3 Sulemani nu Alatala xanuma, a man
nu birama a baba Dawuda xa yaamarie
fɔxɔ ra, kɔnɔ a fan nu sɛrɛxɛ nun surayi
bama geyae nan fari alɔ booree.

4 Mangɛ naxa siga Gabayon sɛrɛxɛ
bade, barima na geya tide nu gbo. Sule-
mani naxa sɛrɛxɛ gan daaxi wulu keren
ba mɛnni na sɛrɛxɛbade fari.
5 Alatala naxa mini Sulemani ma xiye
kui Gabayon kɔɛ ra. Ala naxa a fala a bɛ,
«I wama fe naxan yo xɔn, a fala n bɛ n xa
a fi i ma.»
6 Sulemani naxa a yaabi, a naxɛ, «I
bara hinnɛnteya belebele raba i xa konyi
n baba Dawuda bɛ, barima a a ɲɛrɛ nɛ
i ya i nɔndi ra, tinxinyi ra, nun ɲanige
fiixɛ ra. I bara hinnɛ a ra, i di fi a ma,
naxan magoroxi a xa kibanyi kui. Na nan
a niyaxi n bɛ to.
7 Yakɔsi, n Marigi Alatala, i tan nan
n magoroxi mangɛ kibanyi kui n baba
Dawuda ɲɔxɔɛ ra. N luxi alɔ dimɛdi yi
mangɛya kui.
8 N na i xa ɲama sugandixi tagi, naxan
wuya han e kɔnti mu nɔma kɔntide.
9 Xaxilimaya fi n ma, alako n xa nɔ
ɲama raɲɛrɛde a fanyi ra, n xa nɔ fe fanyi
nun fe ɲaaxi tagi rasade. Xa na mu, nde
fata yi ɲama raɲɛrɛde?»

10 Sulemani xa maxandi naxa rafan
Marigi ma.
11 Na kui, Ala naxa a masen Sulemani
bɛ, «I to waxi xaxilimaya nan xɔn yi ɲama
raɲɛrɛfe ra, i mu simaya xɔnkuye xa
maxɔrinxi, i mu bannaya xa maxɔrinxi,
i mu i yaxuie faxafe xa maxɔrinxi,
12 n bara i xa maxandi suxu. N xaxili-
maya fanyi fima nɛ i ma, naxan maniyɛ
mu toxi sinden, a man mu toma tɛmuie
ma naxee sa fama.
13 N bannaya nun binyɛ fima nɛ i ma,
naxee maniyɛ mu toma mangɛ gbɛtɛe yi i
xa waxati, hali i to mu e maxɔrinxi.
14 Xa i bira n ma kira fɔxɔ ra, i n ma
sɛriyɛ nun n ma yaamari ratinmɛ, alɔ
i baba Dawuda a raba ki naxɛ, n i xa
simaya ikuyama nɛ.»

15 Na tɛmui Sulemani naxa xunu na
xiye ma. A naxa gbilen Darisalamu
Alatala xa saatɛ kankira yire. A naxa
sɛrɛxɛ gan daaxie nun xanunteya sɛrɛxɛe
ba, a fa na don a tan nun a xa mixie birin
na.
16 Langoe ginɛ firin naxa siga mangɛ
yire kiiti fenfe ra a yi.
17 Na ginɛ nde naxa a fala a bɛ, a naxɛ,
«N marigi i xa i haakɛ to n bɛ. N nun yi
ginɛ, muxu birin nan na banxi keren kui.
N naxa di bari a ya xɔri.
18 Xi saxan to dangi, a fan naxa di bari.
Muxu doro nan tun nu a ra, mixi gbɛtɛ yo
mu nu na banxi kui fo muxu firin peti.
19 Kɔɛ nde kui, yi ginɛ naxa a sa a xa di
fari, a xa di naxa faxa.
20 A to na to, a naxa n ma di tongo n
sɛɛti ma, a fa a xa di faxaxi sa n tan fɛ
ma. N nu xife, n mu nu na sese kolon.
21 Gɛɛsɛgɛ n to keli n xa xiɲɛ fi n ma di
ma, n naxa a to na di bara faxa. Kɔnɔ n
to a igbɛ fa a fanyi ra, n naxa a to n ma
di mu a ra, n naxan barixi.»
22 Boore ginɛ naxa wɔyɛnyi tongo, a a
fala, «A mu na na ki xɛ. N ma di nan
baloxi, i tan nan xa di faxaxi.» Ginɛ singe
naxa boore matandi a falafe ra, «I wule!
N ma di xa mu faxaxi, n gbe nan baloxi.»
E nu wɔyɛnma na ki nɛ mangɛ ya xɔri.
23 Na kui mangɛ naxa yi masenyi ti e bɛ,
«Nde naxɛ, ‹N ma di nan baloxi, i gbe nan
faxaxi.› Boore naxɛ, ‹I wule. N gbe nan
baloxi, i gbe nan faxaxi.›»
24 Na wɔyɛnyi dangi xanbi, mangɛ naxa
mixie yamari, «Wo fa santidɛgɛma ra n bɛ
ba.» E to fa na santidɛgɛma ra a xɔn ma,
25 a naxa a fala e bɛ, «Wo yi diyɔrɛ
baloxi ibolon a tagi, wo sɛɛti nde so yi ginɛ
yi ra, wo boore sɛɛti so na boore ginɛ yi
ra.»
26 Na tɛmui ginɛ naxan xa di baloxi, na
bɔɲɛ naxa a xaba a xa di xa fe xanunteya
xafe ra, han a a fala mangɛ bɛ, «Yandi, n
bara i maxandi n marigi, wo di baloxi so
a yi ra, wo naxa yi di faxa.» Kɔnɔ boore
ginɛ tan naxa a fala, «Yi di naxa lu n yi
ra, a naxa lu i fan yi ra. Wo a ibolon!»
27 Mangɛ to na mɛ, a naxa a masen, «Wo
naxa diyɔrɛ faxa. Wo xa yi di baloxi so na
ginɛ singe yi ra, a nga nan na ki.»
28 Isirayila ɲama to mangɛ xa kiiti mɛ,
e naxa gaaxu a ya ra, barima e nu bara
a kolon Ala xaxili nan na a bɔɲɛ ma
mangɛya raɲɛrɛfe ra tinxinyi kui.

4

Sulemani xa kuntigi xungbee

1 Mangɛ Sulemani nu Isirayila bɔxi birin yamarima.
2 A xa kuntigi xungbee nan yi ki:
Sadɔki xa di Asaraya, naxan findi sɛrɛxɛdubɛ ra.
3 Sifa xa di Elixorefa nun Ahiya, naxee findi sɛbɛlitie ra.
Axiludu xa di Yehosafati, naxan findi kɛɛdi ragatɛ ra.
4 Yehoyada xa di Bɛnaya, naxan findi sɔɔrie xa mangɛ ra.
Sadɔki nun Abiyatari, naxee findi sɛrɛxɛdubɛe ra.
5 Natan xa di Asariyahu, naxan findi gominae xa mangɛ ra.
Natan xa di Sabadi, naxan findi mangɛ xa sɛrɛxɛdubɛ ra.
6 Ahisari, naxan findi mangɛ xa banxi walikɛe xunyi ra.
Abeda xa di Adonirami, naxan findi konyie xunyi ra.
7 Mangɛ Sulemani nu bara gomina fu nun firin ti Isirayila bɔxi xun ma. Kike yo kike ɲɛ kui, gomina keren nu fama baloe ra mangɛ nun a xa denbaya bɛ.
8 E xilie nan ya:
Xuru xa di, naxan nu gomina ra Efirami bɔnsɔɛ xa geya bɔxi xun ma.
9 Dekeri xa di, naxan nu gomina ra Makasa, Saalabimi, Beti Semesi, Elon, nun Beti Hanan taae xun ma.
10 Xeseda xa di, naxan nu gomina ra Arubotu, Soko, nun Xeferi bɔxi xun ma.
11 Abinadabo xa di, naxan nu gomina ra Dɔrɔ bɔxi xun ma,
naxan mangɛ Sulemani xa di ginɛ Tafati dɔxɔ.
12 Axiludu xa di Bana, naxan nu gomina ra Taanaki, Megido, nun Beti Saan xun ma,
dɛnnaxɛ na Saratan sɛɛti ma.
A tan nan nu gomina ra Yisireeli fan xun ma, kelife Beti Saan han Abeli Mexola, han Yokineyami xanbi ra.
13 Geberi xa di, naxan nu gomina ra Ramoti, Galadi bɔxi ma.
A tan nan nu gomina ra Manasi xa di Yayiri xa taae xun ma, Galadi bɔxi ma.
A tan nan nu gomina ra na bɔxi xun ma, kelife Aragobo han Basan,
taa xungbe makantaxi tongo senni nu na dɛnnaxɛ.
14 Ido xa di Axinadabo nan nu gomina ra Maxanayimi xun ma.
15 Aximaasi nan nu gomina ra Nafatali bɔxi xun ma,
naxan mangɛ Sulemani xa di ginɛ Basamati dɔxɔ.
16 Xusayi xa di Bana nan nu gomina ra Aseri nun Beyaloti xun ma.
17 Paruwa xa di Yehosafati nan nu gomina ra Isakari bɔxi xun ma.
18 Ela xa di Simeyi nan nu gomina ra Bunyamin bɔxi xun ma.
19 Uri xa di Geberi nan nu gomina ra Galadi bɔxi xun ma,
a Amorikae xa mangɛ Sixɔn xa bɔxi,
nun Basankae xa mangɛ Ogo xa bɔxi.
Geberi keren nan nu na bɔxi birin gomina ra.
20 Yudayakae nun Isirayilakae nu wuya alɔ baa dɛ ra mɛyɛnyi. E nu e dɛgema, e nu e minma sɛɛwɛ kui.

5

Sulemani xa mangɛya
(Yudaya Mangɛe II 2:1-16)

1 Mangɛ Sulemani nu bɔxi birin yamarima, kelife Efirati xure ma, han Filisita bɔxi, han Misira naaninyi ra. Na mixi birin nu duuti fima mangɛ Sulemani ma a xa simaya birin kui.
2 Mangɛ Sulemani nun a xa mixie baloe findi yi nan na lɔxɔɛ keren kui: farin fuŋi daaxi busali kɛmɛ tongo saxan, ɲɔɛraba busali kɛmɛ firin tongo naani,
3 ninge bɔrɔgɛxi fu, ninge dɛmadon daaxi mɔxɔŋɛn, xuruse lanma kɛmɛ, bolee, xelie, burunyi sie, nun xɔni bɔrɔgɛxie.
4 Mangɛ Sulemani nan nu bɔxi birin yamarima naxee nu na Efirati xure yirefanyi ma, kelife Tifisa han Gasa. Na bɔxi mangɛe nun e xa mixie nu sabatixi bɔŋɛsa nan kui.
5 Yudayakae nun Isirayilakae birin, kelife Dana han Beriseeba, nu sabatixi bɔŋɛsa nan kui e xa wɛni bilie nun e xa xɔrɛ bilie tagi Sulemani xa mangɛya bun ma.
6 Soe gɔɔrɛ wulu tongo naani nu na Sulemani yi ra, naxee nu a xa sɔɔri

ragisee bɛndunma. Soe ragi mixi wulu fu
nun firin nan nu na Sulemani yi ra.
7 Sulemani xa gomina fu nun firinyie
nu fama baloe ra a bɛ nun a xa mixie bɛ.
Kike yo kike gomina nde nu fama mangɛ
hayi birin na.
8 E nu fama mɛngi nun sɛxɛ ra soe birin
bɛ gɔɔrɛe kui.

9 Ala xaxilimaya, lɔnni, nun fahaamui
gbegbe nan so Sulemani yi ra. E nu gbo
alɔ baa dɛ ra mɛyɛnyi.
10 Sulemani xa xaxilimaya nu dangi
fugerakae nun Misirakae xa xaxilimaya
birin na.
11 A xa xaxilimaya nu dangi mixi birin
na, hali Etani Esiraka, Maxolo xa die
Heman, Kalikɔli, nun Darada. A xili
naxa din bɔxi birin na naxee nu Isirayila
rabilinyi.
12 A taali wulu saxan nan fala, a nun
bɛɛti wulu keren nun suuli.
13 A wuri gbegbee xa fe fala, a fɔlɔfe
Liban wuri xungbe ma naxan xili sɛdiri,
a sa hisopi sansi xunxuri li naxan bulama
banxi xalɛ ma. A subee, xɔnie, bubusee,
nun yɛxɛe fan xa fe fala.
14 Duniɲa mangɛe nu luma mixie xɛɛ
ra e xa fa mangɛ Sulemani xa lɔnni nun
xaxilimaya ramɛ.

15 Tire mangɛ Xirami naxa kuntigie xɛɛ
mangɛ Sulemani xɔn, barima a nu bara
a mɛ a a tan nan tixi mangɛ ra a baba
ɲɔxɔɛ ra. Xirami nu bara Sulemani baba
Dawuda xanu kabi a rakuya.
16 Sulemani naxa Xirami yaabi,
17 «I nu n baba Dawuda kolon, a mu nɔ
banxi tide a Marigi Alatala bɛ gere xa fe
ra, naxan nu na a yire birin han Alatala
naxa a yaxuie sa a sanyi bun ma.
18 Yakɔsi Alatala bara a ragiri n xa lu
bɔɲɛsa kui. Gere nun fe xɔnɛ bara ɲɔn.
19 Na kui n bara a ɲanige n xa banxi ti
n Marigi Alatala bɛ alɔ a a yitaxi ki naxɛ
n baba Dawuda bɛ. A naxa a masen a bɛ,
‹I xa di, n naxan dɔxɔma i xa kibanyi kui
i ɲɔxɔɛ ra, na nan fama banxi tide n bɛ.›
20 I naxan nabama, i xa yaamari fi
Liban sɛdiri wuyaxie xa xaba n bɛ. N ma
walikɛe kafuma nɛ i xa walikɛe ma. N
e xa wali sare fima nɛ alɔ i wama a xɔn
ki naxɛ. Mixi yo mu na naxan fata wuri
xabade alɔ Sidɔnkae.»
21 Mangɛ Xirami to Sulemani xa
wɔyɛnyi mɛ, a naxa sɛɛwa ki fanyi ra,
a fa a fala, «Alatala tantu. A bara di
xaxilima fi Dawuda ma naxan nɔma yi
ɲama xungbe raɲɛrɛde.»
22 Xirami naxa Sulemani yaabi, a naxɛ,
«N bara i xa masenyi mɛ. N i waxɔnfe
birin nabama nɛ, sɛdiri wurie nun sipirɛ
wurie xa fe ra.
23 N ma walikɛe wurie ragoroma nɛ
kelife Liban han baa dɛ ra. N e xirima
e boore ra, alako n xa e raɲɛrɛ baa fari
han i wama dɛnnaxɛ xɔn. Mɛnni n e
rafulunma, i fa e xanin. N tan wama
naxan xɔn na wali sare ra, i xa baloe fi
n tan nun n ma mixie ma.»
24 Mangɛ Xirami naxa sɛdiri wuri nun
sipirɛ wuri birin so mangɛ Sulemani yi ra,
a nu wama naxan xɔn.
25 Ɲɛ yo ɲɛ, mangɛ Sulemani nu farin
busali wulu tongo solomasaxan nun ture
fifa mɔxɔɲɛn fima nɛ Xirami ma a xa
banxi baloe xa fe ra.
26 Alatala xaxilimaya fi nɛ Sulemani ma
alɔ a a fala a bɛ ki naxɛ. Dɛfanyi naxa lu
Xirami nun Sulemani tagi, e fa saatɛ xiri
e boore bɛ.
27 Mangɛ Sulemani naxa Isirayilaka
wulu tongo saxan yamari e xa wali a bɛ.
28 Kike yo kike, a naxa mixi wulu fu
rasiga Liban bɔxi ma, e xa wali kike
keren mɛnni, e fa kike firin naba e xɔnyi.
Adonirami nan nu na na fe xunyi ra.
29 Mixi wulu tongo solofere nan nu
kote maxaninma, mixi wulu tongo solo-
masaxan nan nu gɛmɛ masolima mangɛ
Sulemani bɛ geyae kɔn na Liban.
30 Sulemani xa gominae nu bara mixi
wulu saxan kɛmɛ saxan sugandi naxee nu
wali xun matoma a ra.
31 Mangɛ nu bara yaamari fi, a walikɛe
xa gɛmɛ xungbe tofanyie masoli naxee
findima Ala xa banxi sanbunyi ra.
32 Sulemani nun Xirami xa banxitie nun
Gebalakae naxa gɛmɛe masoli.

Wurie nun gɛmɛe yailan na ki nɛ Ala xa
banxi xa fe ra.

6

Alatala xa hɔrɔmɔbanxi tife

1 Ɲɛ kɛmɛ naani ɲɛ tongo solomasaxan
to dangi kelife Isirayila mini Misira bɔxi
ra tɛmui naxɛ, mangɛ Sulemani naxa
Alatala xa hɔrɔmɔbanxi ti fɔlɔ Siwi kike
kui. Na ɲɛ findixi a xa mangɛya ɲɛ naani
nde nan na Isirayila bɔxi xun ma.
2 Sulemani Ala xa banxi ti yi maniyɛ
xasabi nan na: A kuyɛ ɲɔngɔn ya tongo
senni, a gboe ɲɔngɔn ya mɔxɔɲɛn, a ite
ɲɔngɔn ya tongo saxan.
3 A yatagi buntunyi xa kuyɛ nu lanxi
ɲɔngɔn ya mɔxɔɲɛn nan ma, alɔ banxi xa
kuyɛ na ki naxɛ. A gboe fan findi ɲɔngɔn
ya mɔxɔɲɛn nan na.
4 A wundɛrie nu yailanxi banxi xalɛ nan
kui, wurie fan nu yailanxi e fari.
5 A naxa konkoe fatu hɔrɔmɔbanxi xalɛ
rabilinyi.
6 Konkoe singee xa gboe nu lanxi
ɲɔngɔn ya suuli nan ma. Nee fari konkoe
gbɛtɛe naxa dɔxɔ naxee xa gboe nu lanxi
ɲɔngɔn ya senni ma. Nee fan fari konkoe
gbɛtɛe naxa dɔxɔ naxee xa gboe nu lanxi
ɲɔngɔn ya solofere ma. Hɔrɔmɔbanxi
xalɛ xa marabinye nu raxurunxi a fuge
biri ra, alako konkoee masa wurie mu
soma banxi xalɛ kui ki naxɛ.
7 E to nu hɔrɔmɔbanxi tima, e nu gɛmɛe
rawalima naxee ɲan nu bara masoli geya
yire e tongoxi dɛnnaxɛ. Na ki walise yo
xui mu nu mɛma hɔrɔmɔbanxi yire, alɔ
dɛrɛma, bera, xa na mu a ra walise gbɛtɛ
naxan yailanxi wure ra.
8 Naadɛ nde nu na banxi yirefanyi ma
naxan minima konkoee yire ma. Tede
samɛ daaxi nde nu yailanxi banxi kui ma,
naxan nu konkoee kui masɔtɔma koore
ra.
9 E to gɛ banxi tide, Sulemani naxa a
raxunma sɛdiri wurie ra.
10 Konkoe naxee nu tixi hɔrɔmɔbanxi
sɛɛtie ma, e ite ɲɔngɔn ya suuli. Na birin
nu xirixi banxi ma sɛdiri wurie ra.
11 Alatala naxa a masen mangɛ Sule-
mani bɛ, a naxɛ,
12 «N xa a fala i bɛ yi banxi tife xa fe ra,
xa i sa i ɲɛrɛ n ma kira xɔn ma, xa i sa n
ma sɛriyɛ rabatu, xa i sa n ma yaamarie
suxu, n nan n ma laayidi rakamalima nɛ
i bɛ, n naxan fala i baba Dawuda bɛ.
13 Na kui n luma nɛ n ma ɲama tagi, n
mu i bɛɲinma abadan.»
14 Sulemani naxa Ala xa hɔrɔmɔbanxi
ti, a wali raɲɔn.
15 A naxa sɛdiri wuri xebenyie mafatu
banxi xalɛe ma a kui, kelife a xalɛ fɔlɛ ma
han banxi xunyi ra. A naxa sipirɛ wuri
xebenyie mafatu banxi gbaata ma.
16 A naxa sɛdiri wuri xebenyie mafatu
konkoe ɲɔngɔn ya mɔxɔɲɛn daaxi ma
banxi kui dunxui ra, kelife a gbaata ma
han fuge. Na nu findixi Yire Sɛniyɛnxi
Fisamante nan na.
17 Banxi palaa dɔnxɔɛ naxan nu na na
yatagi, nu kuya ɲɔngɔn ya tongo naani.
Na nu findixi Yire Sɛniyɛnxi nan na.
18 Sɛdiri wuri xebenyie naxee nu fatuxi
banxi xalɛe ma palaa ma, sansi bogie nun
sansi fugee fan nu masolixi e ma. Na ki,
gɛmɛ mu nu toma banxi kui ma fefe ma.
19 Sulemani naxa Yire Sɛniyɛnxi
Fisamante yailan hɔrɔmɔbanxi kui,
Alatala xa saatɛ kankira dɔxɔma
dɛnnaxɛ.
20 Na yire kuya ɲɔngɔn ya mɔxɔɲɛn, a
igbo ɲɔngɔn ya mɔxɔɲɛn, a ite ɲɔngɔn ya
mɔxɔɲɛn. Xɛɛma nu masoxi na konkoe
xalɛe birin ma, a nun sɛrɛxɛbade ma
naxan yailanxi sɛdiri wuri ra.
21 Mangɛ Sulemani naxa xɛɛma maso
na Yire Sɛniyɛnxi Fisamante xalɛe ma. A
naxa yɔlɔnxɔnyi xunxuri xɛɛma daaxie
gbaku naa sode dɛ ra.
22 Ba na ra, a nu bara xɛɛma maso
na hɔrɔmɔbanxi xalɛe birin ma, a nun
sɛrɛxɛbade ma naxan nu na naa.
23 A naxa malekɛ firin misaali masoli
wulai oliwi wuri ra. E ite ɲɔngɔn ya fu.
24 Malekɛ singe gabutenyi keren xa
kuyɛ ɲɔngɔn ya suuli, a gabutenyi firin
nde fan xa kuyɛ ɲɔngɔn ya suuli, naxan
lanma nɔngɔn fu ma kelife a kɔɔla ma
han a yirefanyi ma.
25 Boore malekɛ fan gbee lanxi ɲɔngɔn
ya fu nan ma. E firinyi nu yailanxi kɛɲa
keren nan na.
26 E firinyi ite ɲɔngɔn ya fu.
27 Sulemani naxa na malekɛe ti Yire
Sɛniyɛnxi Fisamante tagi, alako malekɛe
gabutenyie xa banxi xalɛe li, e fan xa e
boore li banxi tagi.
28 Sulemani naxa xɛɛma maso na
malekɛ firinyie birin ma.

29 A naxa yaamari fi, a e xa malekɛe,
tugi bilie, nun wuri fuge tofanyi misaalie
masoli banxi xalɛe ma, naxee nu na Yire
Sɛniyɛnxi Fisamante nun Yire Sɛniyɛnxi
kui.
30 A naxa xɛɛma maso banxi gbaata ma
na yire firinyie kui.
31 A naxa hɔrɔmɔbanxi xa naadɛe
yailan wulai oliwi wuri ra. A e gbaku
oliwi wuri xebenyie ra naxee xa mara-
binye mu nu banxi xalɛ gbe lima, fo dɔxɔ
naani.
32 Na naadɛ firinyie nu yailanxi wulai
oliwi wuri nan na. Malekɛ, tugi bili, nun
wuri fuge tofanyie misaalie nu masolixi
na naadɛe ma. Xɛɛma nu masoxi na
naadɛe nun na misaalie ma
33 A naxa na mɔɔli raba naadɛe ma
naxee nu na Yire Sɛniyɛnxi ma. E yailanxi
oliwi wuri ra, e gbakuxi wuri xebenyie
ra naxee mu nu banxi xalɛ xa marabinye
lima fo dɔxɔ saxan.
34 Naadɛ firinyi gbɛtɛ nu yailanxi sipirɛ
wuri ra.
35 A naxa yaamari fi e xa malekɛe, tugie,
nun sansi fuge tofanyi misaalie masoli e
ma. Na dangi xanbi a naxa xɛɛma maso
naadɛe nun na misaalie ma.
36 A naxa buntunyi yailan gɛmɛ ma-
solixie ra, naxee nu dɔxɔxi safɛ saxan na,
a nun sɛdiri wuri safɛ keren na.
37 Alatala xa banxi dɔxɔ fɔlɔ Siwi kike
nan na, Sulemani xa mangɛya ɲɛ naani
nde.
38 A naxa ɲɔn Bulu kike ra, kike solo-
masaxan nde, Sulemani xa mangɛya ɲɛ
fu nun keren nde. Na banxi birin ti ɲɛ
solofere nan bun ma, a fa lu alɔ Ala nu
wama a xɔn ma ki naxɛ.

7

Mangɛ banxi tife

1 Sulemani bu nɛ ɲɛ fu nun saxan a yɛtɛ
xa banxie tife ra.
2 A banxi naxan singe ti a a xili sa nɛ
«Liban fɔtɔnyi banxi.» A nu kuya ɲɔngɔn
ya kɛmɛ, a igbo ɲɔngɔn ya tongo suuli, a
ite ɲɔngɔn ya tongo saxan. A xunyi wurie
nu dɔxɔxi kinki safɛ naani naxee xun, nee
nu yailanxi sɛdiri wuri nan na.
3 Na kinkie fari nu makotoxi sɛdiri
xebenyi tongo naani nun suuli nan na a
safɛ ki ma, fu nun suuli safɛ keren.
4 Banxi sɛɛtie ma, wundɛri safɛ saxan
nu na e ma, e ya rafindixi e boore ma.
5 Naadɛ saxan fan nu na wundɛrie ya
tagi.
6 Buntunyi nu na naxan xa kuyɛ ɲɔngɔn
ya tongo suuli lima, a igboe ɲɔngɔn ya
tongo saxan.
7 Banxi pala naxan fan nu yailanxi
sɛdiri wuri ra keli a gbata ma han fuge,
nan nu findixi a xa kiiti sade ra.
8 A banxi gbɛtɛ ti nɛ na xanbi ra a nu
luma dɛnnaxɛ. A a yailan alɔ boore. Na
xanbi ra, a naxa banxi gbɛtɛ ti Firawuna
xa di ginɛ bɛ a naxan dɔxɔ.
9 Nee birin ti gɛmɛ masolixie nan na
naxee xabaxi sɛra ra a kui nun a fari,
kelife a bunyi ma han fuge.
10 Banxi sanbunyi dɔxɔ gɛmɛ tofanyi
xungbee nan na, naxee xabaxi ɲɔngɔn ya
fu xa na mu a ra ɲɔngɔn ya solomasaxan
ma.
11 A fuge ra, sɛdiri wuri nun gɛmɛ
tofanyie nu na naxee xabaxi a fanyi ra.
12 Na tɛtɛ xungbe nu yailanxi gɛmɛ
xabaxi safɛ saxan na, sɛdiri wuri fan nu
saxi na fari, alɔ Alatala xa banxi nun a
gbutunyi.
13 Mangɛ Sulemani naxa mixi nde fen
Tire, naxan xili Xirami.
14 Kaaɲɛ ginɛ nde xa di nan nu a ra
fatanfe Nafatali bɔnsɔɛ ra. Tireka nan
nu a Baba ra, naxan nu wure gbeeli
rawalima. A lɔnnixi, a xaxili fan, a fata
wure gbeeli rawalide a mɔɔli birin na. A
siga nɛ mangɛ Sulemani yire, a na wali
mɔɔli raba.
15 A kinki firin xabu wure gbeeli ra,
naxee ite ɲɔngɔn ya fu nun solomasaxan,
naxee xa radigilinyi lanxi ɲɔngɔn ya fu
nun firin ma.
16 A xunyi firin xabu na kinki firinyie
bɛ, naxee ite ɲɔngɔn ya suuli.
17 A se raxunmase fu nun naani xabu na
xunyi firinyie bɛ, xunyi keren solofere.
18 A mangoe bogi maniyɛe yailan safɛ
firin na na se raxunmase radɔxɔxi firinyie
ma.
19 A fuge maniyɛe masoli na kinki xunyi
firinyie ma naxee nu na buntunyi ra. E ite
ɲɔngɔn ya naani.
20 A mangoe bogi maniyɛe kɛmɛ firin
masoli na kinki xunyi firinyie ma.

21 A na kinkie ti buntunyi ya tagi.
Naxan nu na a yirefanyi ma, a xili naxa
sa Yakin, naxan nu na a kɔɔla ma, na xili
naxa sa Boosu.
22 Na kinkie konde ra, fugee nu masolixi
mɛnnie ma.
23 A naxa ye sase xungbe digilinxi
yailan yɔxui ra. A dɛ igboe ɲɔngɔn ya
fu, a ite ɲɔngɔn ya suuli, a xa radigilinyi
ɲɔngɔn ya tongo saxan.
24 Na ye sase dɛ rabilinyi bunyi, ninge
maniyɛ nu masolixi a ma e radɔxɔxi e
boore ra a rabilinyi birin ma. Ninge fu
na ɲɔngɔn ya keren ma, suuli a fari, suuli
a bun. Ningee yo, ye sase yo, na birin
yailanxi kerenyi nan na.
25 Na ye sase nu dɔxɔxi ninge maniyɛ
gbɛtɛ fu nun firin fari. Saxan ya rafindixi
kɔɔla biri, saxan ya rafindixi sogegorode
biri, saxan ya rafindixi yirefanyi biri,
saxan ya rafindixi sogetede biri. Na ye
sase naxan nu xili «Baa» nu dɔxɔxi na
ningee fari, e ya rafindixi tande ma.
26 Na ye sase xa marabinye nu findixi
suxu keren nan na. A dɛ kiri masolixi
maniyɛ sansi fuge tofanyi ra. Ye fifa kɛmɛ
solofere fifa tongo suuli nu nɔma sade a
kui.
27 A naxa e sanbunyi fu yailan. E birin
nu kuya ɲɔngɔn ya naani, e igbo ɲɔngɔn
ya naani, a ite ɲɔngɔn ya saxan.
28 E na sanbunyie rafala ki naxɛ, wure
ralɛnfɛtɛnxie nu na wure gbɛtɛ naani
tagi.
29 Yɛtɛ misaalie, ninge misaalie, nun
malekɛ misaalie nu yailanxi na wure
ralɛnfɛtɛnxie ma, a nun pirinti gbɛtɛe.
30 Wure digilinxi naani nu na sanbunyi
keren keren ma bɛ a ti se ra, naxee nu
xirixi e boore ra wure gbeeli firin na.
Wure nde nu na na tuxui naanie ma ye
sase bun ma. Na birin nu yailanxi tɛmui
kerenyi nan na.
31 Se digilinxi nde nu na ye sase nu
dɔxɔxi naxan kui. Na ite ɲɔngɔn ya keren
sanbunyi bɛ, a igbo ɲɔngɔn ya keren
nun a tagi. Se ndee nu masolixi na ma.
Na wure ralɛnfɛtɛnxie mu nu digilinxi, e
sɛɛti naanie birin xa maniyɛ nu lan.
32 Na wure digilinxi naani naxee nu na
a ye maxanin se tuxui naanie ra, e ite
ɲɔngɔn ya keren nun a tagi, firin nu xirixi
e boore ra wure gbeeli ra.
33 Na wure digilinxie maniyɛ sɔɔri
ragise sanyie ra. E birin nu yailanxi wure
gbeeli ra tɛmui kerenyi ra.

34 Se nde nu na tuxui naanie birin na
naxee nu sɛnbɛ fima e ma.
35 Se digilinxi nde nu na ye sase dɔxɔde
kui. Na ite sanbunyi bɛ ɲɔngɔn ya
keren. Sanbunyie fuge, a kilɔndee nun
a wure ralɛnfɛtɛnxie birin nu yailanxi
wure gbeeli nan na tɛmui kerenyi ra.
36 Malekɛ misaalie, yɛtɛ misaalie, nun
tugi misaalie nu yailanxi na kebelae ma,
nun se gbɛtɛe.
37 Ye maxanin se fu nu yailanxi ki
kerenyi ra na ki nɛ wure gbeeli ra. E birin
nu lan.

38 Xirami ye sase fu yailan nɛ wure
gbeeli ra, naxee nu dɔxɔxi na ye maxanin
se fu fari. Ye litiri wulu keren kɛmɛ senni
ɲɔndɔn nu sama kankan kui. Ye sase nu
igbo ɲɔngɔn ya naani.
39 A naxa ye maxanin see dɔxɔ Alatala
xa hɔrɔmɔbanxi sɛɛtie ma, suuli kɔɔla
biri, suuli yirefanyi biri. Na ye sase
belebele naxan nu xili «Baa,» a naxa
na dɔxɔ banxi yirefanyi ma, a makɔrɛ a
sogetede biri ra.
40 Xurami naxa ye sasee, tɛ xube kɔ see
nun tundee yailan.

Na kui, Xurami naxa gɛ mangɛ Sule-
mani xa walie ra Ala xa hɔrɔmɔbanxi xa
fe ra. Na walie nan ya:
41 kinki firinyie, e xunyi tofanxie, se
raxunmase naxee e fari,
42 kɔɔbɛ bogi maniyɛ kɛmɛ naani
gbakuxi e ra, kɔɔbɛ bogi maniyɛ safɛ firin
se raxunmase keren ma kinkie xunyi ra,
43 sunbui maxanin se fu,
44 ye sase xungbe naxan xili «Baa,»
ninge fu nun firin misaali naxee na ye
sase xungbe bun ma,
45 tundee, pelie, paanie. Xurami se
naxee birin yailan mangɛ Sulemani bɛ
Alatala xa banxi xa fe ra, a e yailan wure
gbeeli raxunuxi nan na.
46 Mangɛ nu na yɔxui raxunu Yurudɛn
mɛrɛ yire nɛ, Sukɔti nun Saratan tagi.

47 Mangɛ Sulemani na birin yailan wure
gbeeli nan na, naxan xa gboe xasabi mu
nu nɔma kolonde.
48 Sulemani se gbegbe yailan nɛ Ala xa
banxi bɛ, alɔ sɛrɛxɛbade xɛɛma daaxi,
teebili xɛɛma daaxi nde taami sɛrɛxɛ
sama dɛnnaxɛ,
49 lanpui dɔxɔ se xɛɛma daaxie naxee
dɛxɛma Yire Sɛniyɛnxi kui sɛriyɛ ki ma,
a fuge misaalixie, lanpuie, tɛ xube kɔ se
xɛɛma daaxie,
50 paanie, finɛe, pɔɔti tofanyie, piletie,
kolopɔɔti xɛɛma fanyi daaxie, Ala xa
hɔrɔmɔbanxi xa naadɛe gbaku se xɛɛma
daaxie, naxee nu na Yire Sɛniyɛnxi
Fisamante sode dɛ ra nun hɔrɔmɔbanxi
sode dɛ ra.
51 Sulemani Alatala xa hɔrɔmɔbanxi xa
see yailan xɛɛma ra na ki nɛ. A to gɛ
na ra, a naxa se birin naso Alatala xa
hɔrɔmɔbanxi xa naafuli ragatade kui, a
baba Dawuda naxee fixi Ala ma.

8

Saatɛ kankira dɔxɔfe hɔrɔmɔbanxi kui (Yudaya Mangɛe II 5:2-6:11)

1 Na tɛmui, Sulemani naxa Isirayila
forie, bɔnsɔɛ xunyie, nun Isirayila den-
baya xunyie maxili alako e xa te Alatala
xa saatɛ kankira ra kelife Siyon, Dawuda
xa taa.
2 Isirayilaka birin naxa e malan mangɛ
yire alako e xa kike solofere sali raba.
3 Isirayila forie birin to mɛnni li,
Lewikae naxa saatɛ kankira tongo,
4 e a xanin a nun Ala xa Naralande Kiri
banxi, a nun se sɛniyɛnxi naxee nu na
a kui. Lewika sɛrɛxɛdubɛe nan na wali
raba.
5 Mangɛ Sulemani nun Isirayila ɲama
naxee birin nu maxilixi, naxa ti saatɛ
kankira ya ra. E naxa xuruse lanmae
nun a xungbe gbegbe ba sɛrɛxɛ ra, naxan
kɔnti mu nu nɔma kolonde.
6 Sɛrɛxɛdubɛe naxa Alatala xa
saatɛ kankira dɔxɔ a dɔxɔde Ala xa
hɔrɔmɔbanxi, Yire Sɛniyɛnxi Fisamante
kui. E a dɔxɔ malekɛe gabutenyie bun
ma.
7 Malekɛe gabutenyie nu italaxi saatɛ
kankira nun a maxanin see xun ma.
8 Saatɛ kankira maxanin see findixi
wuri kuyee nan na, naxee ɲɔɛe nu toma
kafi pala ma yire sɛniyɛnxi kui, kɔnɔ e mu
nu nɔma tode hɔrɔmɔbanxi tande tan ma.
Han to saatɛ kankira na mɛnni.
9 Sese mu nu na na saatɛ kankira kui,
fo na walaxɛ firinyi Annabi Munsa naxee
sa a kui. A na raba Xorebe geya yire nɛ,
Alatala saatɛ xiri lɔxɔɛ e nun Isirayilakae
tagi, e mini tɛmui Misira.
10 Sɛrɛxɛdubɛe to mini Yire Sɛniyɛnxi
kui, nuxui nde naxa goro Alatala xa banxi
ma, a a rafe.
11 Sɛrɛxɛdubɛe mu nɔ lude mɛnni e xa e
xa wali raba, barima na nuxui nu na naa,
Alatala xa nɔrɛ nu bara lu banxi birin ma.
12 Na kui, Sulemani naxa a fala,
«Alatala a masen nɛ,
a a sabatima nuxui fɔɔrɛ nan kui.
13 Na kui n bara lingira ti i bɛ,
i sabatima dɛnnaxɛ abadan.»
14 Mangɛ naxa a ya rafindi, a duba
Isirayila ɲama birin bɛ. E birin nu tixi.
15 A naxa a masen, «Tantui na Isirayila
Marigi Alatala bɛ, naxan wɔyɛn n baba
Dawuda bɛ a kɛrɛ ra. A fe naxan birin
masen a bɛ, a na birin nakamalixi nɛ.
16 A naxɛ, ‹Kafi n nan n ma ɲama
ramini Misira bɔxi ra, n mu nu taa
sugandixi Isirayila bɔnsɔɛe tagi n banxi
tima dɛnnaxɛ. N man mu xɛmɛ sugandixi
naxan findima n ma Isirayila ɲama
yarerati ra. Kɔnɔ n bara Darisalamu nan
sugandi alako n xili xa lu naa. N man
bara Dawuda sugandi alako a xa findi n
ma Isirayila ɲama xunyi ra.›»
17 «N baba Dawuda naxa natɛ tongo a
bɔɲɛ kui, a fo a xa banxi ti Isirayila Marigi
Alatala bɛ.
18 Alatala naxa a fala n baba Dawuda
bɛ, ‹I to natɛ tongo i bɔɲɛ kui n ma banxi
xa fe ra, na bara findi ɲanige fanyi ra.
19 Kɔnɔ i tan xa mu na banxi tima. I xa
di nan na tima. I naxan barixi, na nan n
ma banxi tima.›
20 Alatala bara a xa masenyi rakamali.
N tan bara ti n baba Dawuda ɲɔxɔɛ ra
Isirayila mangɛ kibanyi kui, alɔ Alatala
a masen ki naxɛ. N man bara banxi ti
Isirayila Marigi Alatala bɛ.
21 N bara Alatala xa saatɛ kankira dɔxɔ
naa, a xa saatɛ walaxɛ na na kui. A na
saatɛ xiri a nun Isirayilakae nan tagi.»

22 Mangɛ Sulemani naxa ti sɛrɛxɛbade
ya i ɲama birin ya xɔri, a naxa a bɛlɛxɛ
itala koore ma, a fa a fala,
23 «Isirayila Marigi Alatala, i maniyɛ
mu na koore nun bɔxi ma. I dugutɛgɛxi i
xa saatɛ nun i xa hinnɛ xa fe nan na i xa
konyie mabiri, naxee ɲɛrɛma i ya tode ra
e bɔɲɛ fiixɛ ra.
24 Na na a ra, to lɔxɔɛ i bara i xa laayidi
rakamali i xa konyi n baba Dawuda bɛ.
25 Yakɔsi, Isirayila Marigi Alatala, i
laayidi naxan tongoxi i xa konyi n baba
Dawuda bɛ, i xa na rakamali. I bara a
masen a bɛ, ‹Xa i bɔnsɔɛ fɛntɛn e ɲɛrɛ
ki ma alɔ i a rabaxi ki naxɛ, e naxa n
ma sɛriyɛ binya, mixi nde na e bɔnsɔɛ ya
ma naxan fama lude Isirayila kibanyi kui
abadan.›
26 Yakɔsi, Isirayila Marigi Alatala, i xa i
xa masenyi rakamali, i naxan masen i xa
konyi Dawuda bɛ.»
27 «Kɔnɔ Ala tan nɔma sabatide duniɲa
bɛndɛ fuɲi fari adamadie tagi? Koore nun
a xa gboe xurun i bɛ. N banxi naxan tixi
i bɛ a xurun koore bɛ. I luma mɛnni di?
28 N Marigi Alatala, i xa i xa konyi xa
dubɛ suxu, i xa a xa maxandi tongo, i xa
i tuli mati i xa konyi wa xui ra.
29 I xa i ɲɛngi sa yi banxi xɔn ma kɔɛ
nun yanyi ra, barima i xili matɔxɔma be.
I xa i xa konyi xa maxandi suxu yi banxi
kui.
30 I xa i tuli mati i xa konyi nun i xa
ɲama wa xui ra, e i maxandima be tɛmui
naxɛ. Kelife koore ma i dɔxɔxi dɛnnaxɛ, i
xa i tuli mati muxu ra, i man xa diɲɛ.»
31 «Xa mixi nde sa yunubi raba a boore
ra, e fa a fala a bɛ a xa kali nde ti
sɛrɛxɛbade yire yi banxi kui,
32 i xa na fe mato kelife koore ma, i
xa kiiti sa nɔndi ra alako fe kanɛ nun
tinxintɔɛ birin xa e sare sɔtɔ.»
33 «Xa i xa ɲama Isirayila sa yunubi
raba i ra, e yaxuie fa nɔ e ra na xa fe ra, xa
e bara tin gbilenfe ra i yire, e i xili matɔxɔ,
e i maxandi yi hɔrɔmɔbanxi kui,
34 i xa na fe mato kelife koore ma, i xa i
xa ɲama Isirayila xa yunubie xafari, i fa e
ragbilen bɔxi ma, i dɛnnaxɛ fixi e tan nun
e babae ma.»
35 «Xa koore sa balan, tunɛ yo mu fa,
barima e bara yunubi raba i ra, xa e fa i
maxandi be, e i xili matɔxɔ, e gbilen e xa
yunubi fɔxɔ ra i e rayaagixi naxan ma,
36 i xa na fe mato kelife koore ma, i xa i
xa konyie, i xa ɲama Isirayila xa yunubie
xafari, i xa i xa sɛriyɛ fanyi masen e bɛ
alako e xa na ɲɛrɛ ki kolon, i fa tunɛ
ragoro i xa bɔxi ma, i naxan findi e gbe
ra.»
37 «Xa kaamɛ sa sin yi bɔxi ma, xa na
mu fure, xa na mu baloe kanɛ, xa na mu
gere, xa na mu gbaloe gbɛtɛ,
38 xa mixi nde sa i maxandi, xa i xa
ɲama Isirayila a mawa i xɔn, barima e
bara a kolon e xa tɔɔrɛ kelixi fe naxan
ma, e fa e bɛlɛxɛ itala yi banxi mabiri,
39 i xa na fe mato kelife koore ma i
magoroxi dɛnnaxɛ, i xa diɲɛ, i xa mixi
birin sare fi a xa wali ra, i tan naxan
adama birin bɔɲɛ ma fe kolon. I keren
peti nan ibunadama birin sondon ma fe
kolon.
40 Na kui e fama gaaxude i ya ra, e ɲɛrɛ
i xa kira xɔn e xa simaya birin kui yi bɔxi
ma, i naxan fixi muxu babae ma.»
41 «Xa xɔɲɛ nde sa fa kelife ɲamanɛ ma,
naxan mu findi i xa ɲama Isirayila mixi
nde ra,
42 a fa i xili xungbe nun i sɛnbɛ xa fe ra,
a i maxandi yi banxi kui,
43 i xa na fe mato kelife koore ma i
i magoroxi dɛnnaxɛ, i xa a xa maxandi
suxu alako si birin xa gaaxu i xili ya ra
duniɲa, alɔ i xa ɲama Isirayila. E xa a
kolon i tan nan xili maxandima yi banxi
kui n naxan tixi.»
44 «Xa i xa ɲama sa mini a yaxuie
gerede alɔ i a masen e bɛ ki naxɛ, xa
e i maxandi yi taa mabiri ra i dɛnnaxɛ
sugandixi, xa e i maxandi yi banxi mabiri
ra n naxan tixi i xili ra,
45 i xa na fe mato, i xa e xa dubɛ suxu,
i xa kiiti tinxinxi sa e bɛ.»
46 «Xa e sa yunubi raba i ra, alɔ
adamadi birin darixi naxan na, xa i bɔɲɛ
te e xili ma, i fa e sa e yaxuie sagoe, e findi
geelimanie ra yire makuye, xa na mu a ra
yire makɔrɛxi,
47 xa e bara xaxili sɔtɔ na konyiya kui,
e fa i maxandi e xa geeli kui, ‹Muxu bara
yunubi raba, muxu bara fe ɲaaxi raba,
muxu bara kobi,›

48 xa e man e yɛtɛ ragbilen i ma e bɔɲɛ
fiixɛ ra, e nii birin na, e fa i maxandi
ɲamanɛ ma konyiya kui yi bɔxi mabiri,
i naxan fixi e babae ma, a nun yi taa
mabiri, i naxan sugandixi, a nun yi banxi
mabiri, n naxan tixi i bɛ,
49 i xa na fe mato kelife koore ma
i magoroxi dɛnnaxɛ, i xa i tuli mati e
xa maxandi nun e wa xui ra, i xa kiiti
tinxinxi sa e bɛ,
50 i xa diɲɛ i xa ɲama ma naxan yunubi
rabaxi i ra. I xa e xa yunubie xafari e
naxan nabaxi i ra. I xa hinnɛ e ra e yaxuie
ya xɔri, alako e yaxuie fan xa hinnɛ e ra.
51 E findixi i xa ɲama nan na, i kɛ
tongoe, i naxee ramini Misira bɔxi ra
konyiya kui.»

52 «Yakɔsi, n Marigi Ala, i xa muxu xa
maxandi mato, i xa a ramɛ, muxu naxan
nabaxi yi banxi kui,
53 barima i tan nan muxu ba duniɲa
bɔnsɔɛ tagi muxu xa findi i kɛ tongoe ra,
alɔ i a masen Isirayila bɛ ki naxɛ i xa
konyi Munsa saabui ra, a to muxu benbae
ramini Misira bɔxi ra.»

54 Mangɛ Sulemani to gɛ na maxandi
tide Alatala bɛ, a naxa keli Alatala xa
sɛrɛxɛbade yire, a xinbi nu sinxi dɛnnaxɛ
a bɛlɛxɛe itexi koore ma.
55 Na tɛmui a naxa ti Isirayila ɲama ya
xɔri, a duba e bɛ a xui itexi ra. A naxɛ,
56 «Tantui na Alatala bɛ, naxan bara
malabui fi a xa ɲama Isirayila ma, alɔ a a
masen ki naxɛ. A masenyi naxee ti a xa
konyi Annabi Munsa saabui ra, keren mu
na a mu naxan nakamali.
57 Won Marigi Alatala xa lu won sɛɛti
ma alɔ a raba won benbae bɛ ki naxɛ. Ala
naxa won nabolo, a naxa won nabɛɲin.
58 Ala xa won bɔɲɛ ya mafindi a ma,
alako won xa won ɲɛrɛ a xa kira xɔn ma,
won xa a xa yaamari birin nabatu, won
xa gbilen fee fɔxɔ ra a tɔnyi dɔxɔxi naxee
ra, won xa bira a xa sɛriyɛ fɔxɔ ra a naxan
so won benbae yi ra.
59 Ala xa ratu n ma maxandi ma kɔɛ
nun yanyi. Won Marigi Alatala xa n tan a
xa konyi nun a xa ɲama Isirayila makanta
fe ɲaaxi ma lɔxɔɛ birin,
60 alako duniɲa birin xa a kolon a
Alatala nan na Ala ra. Ala gbɛtɛ mu na.
61 Wo bɔɲɛ birin xa lu won Marigi
Alatala nan bɛ, alako won xa a xa yaa-
marie ratinmɛ, won xa won ɲɛrɛ a xa
sɛriyɛ ma alɔ wo darixi a ra ki naxɛ.»
62 Mangɛ nun Isirayila ɲama birin naxa
sɛrɛxɛ ba Alatala bɛ.
63 Mangɛ Sulemani naxa ninge wulu
mɔxɔɲɛn nun firin ba xanunteya sɛrɛxɛ
ra, a nun yɛxɛɛ wulu kɛmɛ mɔxɔɲɛn. Na
dangi xanbi, Mangɛ nun ɲama naxa Ala
xa banxi rabi.
64 Sulemani naxa tɛtɛ yire rasɛniyɛn
sɛrɛxɛ ra Alatala xa hɔrɔmɔbanxi ya ra.
A naxa sɛrɛxɛ gan daaxie ba naa, a nun
xanunteya sɛrɛxɛe ture nun sansi xɔri ra,
barima sɛrɛxɛbade yɔxui daaxi, Sulemani
naxan yailan, na nu xurun na sɛrɛxɛ birin
bɛ.
65 Sulemani nun Isirayilakae birin sali
raba nɛ won Marigi Alatala ya xɔri xi
solofere bun ma. Ɲama gbegbe fa nɛ
kelife Xamata han Misira xure. E to gɛ na
sali ra, e man naxa sali xi solofere gbɛtɛ
bun ma, a findi xi fu nun naani ra.
66 A xi fu nun suuli nde, mangɛ naxa
ɲama bɛɲin e xa gbilen e xɔnyi. E naxa
duba mangɛ bɛ, e fa gbilen e xɔnyi sɛɛwɛ
kui, Alatala xa hinnɛ xa fe ra a xa konyi
Dawuda nun a xa ɲama Isirayila mabiri.

9

Ala xa masenyi Sulemani bɛ (Yudaya Mangɛe II 7:11-22)

1 Mangɛ Sulemani to gɛ Alatala xa banxi
nun a yɛtɛ xa banxi tide, a a waxɔnfe
birin naba na xa fe ra,
2 Alatala man naxa mini a ma alɔ a raba
Gabayon ki naxɛ.
3 Alatala naxa a fala a bɛ, «N bara i xui
mɛ, n bara i xa maxandi suxu. N bara tin
yi banxi xa findi n gbe ra, i naxan tixi.
N xili xa lu a ma abadan, n nan n ɲɛngi
sama nɛ a xɔn ma.
4 Xa i sa i ɲɛrɛ n ma kira xɔn ma bɔɲɛ
tinxinxi ra, alɔ i baba Dawuda, i fa n ma
yaamarie, n ma sɛriyɛ, nun n ma xaranyi
suxu a fanyi ra,
5 n i xa mangɛ kibanyi mabanbanma nɛ,
alɔ n a saataxi i baba Dawuda bɛ ki naxɛ.
N a masen nɛ a bɛ, ‹Isirayila mangɛya mu
bama i bɔnsɔɛ yi ra.›

6 Kɔnɔ xa wo wo kobe ratoma, wo fa
gbilen n ma sɛriyɛ nun n ma yaamarie
fɔxɔ ra, xa wo sa tuubi Ala gbɛtɛ bɛ,
7 n wo talama nɛ n ma bɔxi ma, n naxan
fixi wo ma, n yi banxi rakasanɲɛ, n naxan
findixi n xili falade ra. Na tɛmui si birin
fama nɛ yelede Isirayila xa fe ma, e yo wo
ma.
8 Na tɛmui mixi nɛ dangima yi banxi ra,
naxan bara xili fanyi sɔtɔ, e dɛ ixarama
nɛ, e a fala, ‹Munfe ra Alatala yi bɔxi nun
yi banxi xa fe xun nakanaxi yi ki?›
9 E a yaabima nɛ, ‹Ala yi birin niyaxi e
ra nɛ barima e bara gbilen e babae Marigi
Alatala fɔxɔ ra, naxan e ramini Misira
bɔxi ra. E bara e tagi ixiri ala gbɛtɛɛ ra, e
e batu, e tuubi e bɛ. E yi tɔɔrɛ sɔtɔxi na
nan ma.›»

Mangɛ Sulemani xa wali ndee
(Yudaya Mangɛɛ II 8:1-18)

10 Mangɛ Sulemani nu bara Alatala xa
banxi nun a yɛtɛ xa banxi ti ɲɛ mɔxɔɲɛn
bun ma.
11 Tire mangɛ Xirami to bara nu sɛdiri
nun sipirɛ wurie, nun xɛɛma so Sulemani
yi ra, a nu wama naxan xasabi xɔn, a
naxa taa mɔxɔɲɛn fi Xirami ma Galile
bɔxi ma.
12 Xirami to mini na taae matode, nee
mu rafan a ma.
13 A naxa a fala Sulemani bɛ, «N ngax-
akerenyi, i taa mɔɔli mundun fixi n ma
yi ki?» Xirami naxa na taae xili sa «Taa
fufafu.» Na xili nan na e xun ma han to.
14 Kɔnɔ Xirami naxa xɛɛma kilo wulu
naani rasanba mangɛ Sulemani ma.
15 Mangɛ Sulemani nu bara teku wali
rakeli banxie nun taae tife ra, alɔ Alatala
xa banxi, mangɛ Sulemani xa banxi, Milo
taa, Darisalamu tɛtɛ, Xasori taa, Megido
taa, nun Geseri taa.
16 Firawuna, Misira mangɛ, dusu nɛ
Geseri taa xun na, a tɛ so na ra, na
Kanaankae birin faxa. Na dangi xanbi a
na fi a xa di ginɛ ma, naxan dɔxɔ mangɛ
Sulemani xɔn ma.
17 Mangɛ Sulemani yi taa birin ti nɛ:
Geseri taa, Beti Xoron Labe,
18 Baalati nun Tamari naxee nu na
gbengberenyi ma,
19 nun taa gbɛtɛ sɔɔri ragisee nun soee
nu ragatama dɛnnaxɛ. Sulemani nu
bara banxi nun taa gbegbe ti Darisalamu,
Liban bɔxi, nun a xa bɔxi birin ma, alɔ a
nu wama a xɔn ma ki naxɛ.
20 Xitikae, Amorikae, Peresikae, Hi-
wikae, nun Yebusukae naxee lu Isirayila
bɔxi ma, kɔnɔ e mu findi Isirayilakae ra.
21 E babae mu faxa Isirayila xa san-
tidɛgɛma saabui ra Isirayilakae so tɛmui.
Na kui Sulemani na mixie findi nɛ konyie
ra. Han to e na konyiya kui.
22 Kɔnɔ Sulemani mu tin Isirayila di yo
xa findi konyi ra. Isirayilakae nu findixi a
xa sɔɔrie, sɛbɛlitie, sɔɔri xunyie, nun soe
ragi xunyie nan na.
23 Mangɛ Sulemani mixi kɛmɛ suuli
mixi tongo suuli nan ti xunyie ra konyie
xun ma naxee nu a xa wali rabama.
24 Sulemani Firawuna xa di ginɛ tongo
nɛ Dawuda xa taa kui, a a ratunu banxi
gbɛtɛ kui, a naxan ti a bɛ. Na tɛmui fa a
naxa Milo taa ti.
25 Mangɛ Sulemani nu sɛrɛxɛ gan
daaxie nun xanunteya sɛrɛxɛe bama
sanya saxan ɲɛ yo ɲɛ sɛrɛxɛbade fari,
a naxan yailan Alatala bɛ. A nu surayi
bama sɛrɛxɛ ra sɛrɛxɛbade nde fari
naxan nu na Alatala ya i. A Alatala xa
hɔrɔmɔbanxi raɲɔn.
26 Mangɛ Sulemani kunkuie yailan nɛ
Esiyon Geberi, Elata fɛ ma, baa dɛ ra
naxan nu na Edon bɔxi ma.
27 Mangɛ Xirami walikɛ ndee so nɛ
Sulemani yi ra, naxee nu bakima na
kunkuie kui Sulemani xa walikɛe sɛɛti
ma. E nu kunkui wali kolon a fanyi ra.
28 Na kunkuie siga nɛ Ofiri bɔxi ma
xɛɛma kilo wulu fu nun naani tongode
mangɛ Sulemani bɛ.

10

Seeba Mangɛ Ginɛ fafe Mangɛ Sulemani xɛɛbude
(Yudaya Mangɛɛ II 9:1-12)

1 Seeba mangɛ ginɛ to Sulemani xili
gbe mɛ Alatala xili xa fe ra, a naxa siga
maxɔrinyi xɔrɔxɔɛe tide a ma.
2 A naxa siga Darisalamu, a sanbase
gbegbe xanin a xun ma ɲɔxɔmɛe fari alɔ
labundɛ, xɛɛma, nun gɛmɛ tofanyie. A
naxa a xa maxɔrinyi birin ti Sulemani ma.

3 Mangɛ Sulemani naxa a xa
maxɔrinyie birin yaabi, na birin naxa
sɔɔnɛya a bɛ.

4 Seeba mangɛ ginɛ to gɛ Sulemani xa
lɔnni tode, a nun a xa banxie a naxee ti,
5 a xa donsee, a xa walikɛe nun e wali
ki, e xa dugie, e ludee, na fe birin naxa a
dɛ ixara.
6 A naxa a fala mangɛ bɛ, «N fe naxee
birin mɛxi n ma bɔxi ma i xa masenyie
nun i xa lɔnni xa fe ra, na birin findixi
nɔndi nan na.
7 Beenun n xa be to n yɛtɛ ra, n mu la e
xa masenyi ra. Kɔnɔ yakɔsi n bara a kolon
i xa lɔnni gbo dangife e naxan masenxi n
bɛ. I fe naxan birin tagi rabaxi n bɛ nun
i xa naafuli, na dangi i xili ra.
8 Ɲɛlɛxinyi na i xa mixie bɛ, ɲɛlɛxinyi
na i xa konyie bɛ, barima e na i sɛɛti ma
tɛmui birin i xa lɔnni ramɛfe ra.
9 Tantui na i Marigi Alatala bɛ, naxan
hinnɛxi i ra, a fa i dɔxɔ Isirayila mangɛ
kibanyi kui. I Marigi Ala na raba nɛ
barima Isirayila rafan a ma abadan. A
i findixi nɛ e xa mangɛ ra alako i xa e
yamari tinxinyi nun nɔndi ra.»
10 A naxa xɛɛma kilo wulu naani fi
mangɛ ma, a nun labundɛ gbegbe, nun
gɛmɛ tofanyie. Kabi na tɛmui, Seeba
mangɛ ginɛ labundɛ xasabi naxan fi
mangɛ Sulemani ma na ɲɔndɔn mu to
Isirayila bɔxi ma sɔnɔn.

11 Xirami nun Sulemani xa walikɛe
naxee fa xɛɛma ra kelife Ofiri bɔxi ma,
nee man naxa fa wuri nun gɛmɛ tofanyie
ra.
12 Mangɛ naxa na wuri rawali Alatala
xa hɔrɔmɔbanxi sode dɛ ra, a nun mangɛ
xa banxi sode dɛ ra. A man naxa na wuri
rawali kɔrae yailanfe ra bɛɛtibae bɛ. Na
wuri mɔɔli mu nu toxi Yudaya sinden.

13 Mangɛ Sulemani naxa Seeba mangɛ
ginɛ waxɔnse birin so a yi ra dangife a
naxan nasanbaxi a ma. Na xanbi, a naxa
gbilen a xa bɔxi ma, a tan nun a xa mixie.

Mangɛ Sulemani xa naafuli (Yudaya Mangɛe II 1:14-17, 9:13-28)

14 Ɲɛ yo ɲɛ Sulemani nu xɛɛma kilo
wulu mɔxɔɲɛn nun firin, kilo kɛmɛ senni
tongo naani nun naani sɔtɔma,
15 bafe a naxan sɔtɔ yulɛya duuti ra. A
man nu xɛɛma nun gbeti sɔtɔma mangɛe
nun gominae ra Arabu bɔxi ma.

16 Mangɛ Sulemani naxa sɔɔri makan-
tase kɛmɛ firin yailan xɛɛma ra, kankan
yailanxi xɛɛma kilo solofere nan na.
17 A man naxa sɔɔri makantase xunxuri
kɛmɛ saxan yailan xɛɛma ra, kankan
yailanxi xɛɛma kilo saxan nan na. A naxa
e gbaku banxi kui naxan xili falama Liban
Fɔtɔn Banxi.
18 Mangɛ naxa kibanyi xungbe yailan
sili ɲinyi ra, a fa xɛɛma fanyi maso a ma.
19 Santide senni nu na na kibanyi ma. A
xanbi radigilinxi, bɛlɛxɛ sade firin nu na
a sɛɛtie ma, yɛtɛ masolixi firin fan nu na
a sɛɛtie ma.
20 Yɛtɛ fu nun firin fan masolixi nu na
santidee sɛɛtie ma, senni nu na yirefanyi
ma, sennie nu na kɔɔla ma. Na kibanyi
maniyɛ mu nu na mangataa yo kui sin-
den.
21 Mangɛ Sulemani xa pɔɔti birin nun
Liban Fɔtɔn Banxi xa pileti birin nu
yailanxi xɛɛma nan na. A mu nu gbeti
rawalima fefe ma, a tide mu gbo a bɛ.
22 Kunkuie nu na mangɛ yi ra naxee
nu sigama Tarasisi ɲɛ saxan yo ɲɛ saxan
xɛɛma, gbeti, sili ɲinyi, kule, nun xɔni
tofanyie tongode. Xirami xa walikɛe nu
a malima na wali kui.

23 Mangɛ Sulemani xa bannaya nun a
xa lɔnni naxa gbo yɛ dangi bɔxi mangɛ
birin na.
24 Bɔxi mangɛ birin nu wama Sulemani
xa lɔnni ramɛfe Ala naxan saxi a xaxili
ma.
25 Nee birin nu mangɛ sanbama gbeti,
xɛɛma, dugie, geresosee, labundɛe, soe,
nun sofalee ra ɲɛ yo ɲɛ.

26 Sulemani naxa sɔɔri ragisee nun soe
ragie malan. Sɔɔri ragise wulu keren
kɛmɛ naani, nun soe ragie wulu fu nun
firin nan nu na mangataa Darisalamu
nun taa makantaxi gbɛtɛe.
27 Mangɛ naxa a niya gbeti xa wuya
Darisalamu dangife gɛmɛ xɔri ra. Wuri
fanyi fan naxan xili sɛdiri naxa wuya
dangife sikomoro wuri ra naxee na Sefela
bɔxi ma.

28 Sulemani nu soe sarama Misira nun
Kowa bɔxi nan ma. Mangɛ xa yulɛe nu
sigama e tongode.
29 E sɔɔri ragise sara gbeti kilo solofere
ra, e soe sara gbeti kilo keren nun a tagi.
E na mɔɔli sara Xiti nun Arami mangɛe
fan bɛ.

11

Sulemani gbilenfe Alatala fɔxɔ ra

1 Mangɛ Sulemani naxa ginɛ gbegbe
dɔxɔ naxee mu findixi Isirayilakae ra,
alɔ Firawuna xa di ginɛ, Mowaba ginɛe,
Amoni ginɛe, Edon ginɛe, Sidɔn ginɛe,
nun Xiti ginɛe.
2 Alatala nu bara a fala Isirayilakae bɛ
na sie xa fe ra, «Wo naxa siga e xɔnyi, e
fan naxa fa wo xɔnyi. Xa na mu, e wo
bɔŋɛe ya rafindima nɛ e xa alae mabiri.»
Kɔnɔ Sulemani tan bira na mixie nan fɔxɔ
ra, ginɛe maxanufe ra.
3 A mangɛ di ginɛ kɛmɛ solofere nan
dɔxɔ, a konyi ginɛ kɛmɛ saxan fan tongo.
Na ginɛe naxa a bɔŋɛ mafindi.
4 A to fori, na ginɛe nu bara a bɔŋɛ birin
mafindi ala gbɛtɛe ma, a mu bira a Marigi
Alatala fɔxɔ ra alɔ a baba Dawuda.
5 Mangɛ Sulemani nu Sidɔnkae xa ala
Asiteroti nun Amonikae xa ala Mɔlɔkɔ fan
batuma.
6 Mangɛ Sulemani naxa fe raba, naxan
mu rafan Alatala ma, a mu a xui rakamali
Alatala bɛ alɔ a baba Dawuda.
7 Na kui Sulemani naxa sɛrɛxɛbade
yailan Mowaba xa ala Kemosi bɛ, a nun
Amonikae xa ala Mɔlɔkɔ bɛ geya fari,
naxan nu na Darisalamu ya ra.
8 A nu na mɔɔli rabama a xa ginɛe birin
bɛ, naxee nu fatanxi si gbɛtɛe ra, naxee
nu surayi nun sɛrɛxɛe bama e xa alae bɛ.
9 Alatala naxa xɔnɔ mangɛ Sulemani
ma, barima a nu bara a kobe so Isirayila
Marigi Alatala ra, naxan mini a ma sanya
firin.
10 Alatala nu bara tɔnyi dɔxɔ ala gbɛtɛ
batufe ra, kɔnɔ Sulemani mu Alatala xa
yaamari suxu.
11 Na kui Alatala naxa a fala Sulemani
bɛ, «I to bara na mɔɔli raba, i mu bira n
ma yaamarie fɔxɔ ra n naxee birin masen
i bɛ, i n ma saatɛ kana, n i xa mangɛya
bama nɛ i yi ra, n fa a so i xa konyi nde
yi ra.
12 Kɔnɔ i baba Dawuda xa fe ra, n mu na
rabama i xa simaya kui, n mangɛya bama
nɛ i xa di xɛmɛ yi ra.
13 N mu mangɛya birin bama a yi ra, n
bɔnsɔɛ keren nan luma i xa di bɛ n ma
konyi Dawuda xa fe ra, nun Darisalamu
xa fe ra n naxan sugandixi.»
14 Alatala naxa Sulemani gerefa nde
ramini, naxan nu xili Hadada. Edon
mangɛ xa di nan nu a ra.
15 Dawuda Edon bɔxi gere tɛmui naxɛ,
a xa sɔɔri mangɛ Yowaba nu bara te naa
Isirayila sɔɔrie furee ragatade. Na tɛmui
a man naxa Edon xɛmɛ birin faxa.
16 Yowaba nun a xa sɔɔrie naxa lu naa
kike senni, han e gɛ xɛmɛ birin faxade
17 Hadada nun a baba xa konyi Edonka
ndee nu bara e gi, e siga Misira. Na raba
Hadada dimɛdi tɛmui nɛ.
18 E to keli Madiyan, e naxa siga Paran.
E naxa mixie tongo mɛnni, e fa siga Misira
Firawuna yire. Misira mangɛ naxa banxi
so a yi ra, a a ɲɔxɔ sa a xa donse fe xɔn
ma, a bɔxi fan fi a ma.
19 Hadada naxa rafan Firawuna ma,
han a a xa mangɛ ginɛ xunya fi a ma ginɛ
ra.
20 Mangɛ ginɛ Tapenesi xunya naxa di
xɛmɛ bari a bɛ, naxan nu xili Genubati.
Tapenesi na dɛ ba Firawuna xɔnyi nɛ, a
fa lu mɛnni Firawuna xa die ya ma.
21 Hadada to a mɛ a Dawuda nun a xa
sɔɔri mangɛ Yowaba bara faxa, a naxa a
fala Firawuna bɛ, a xa diŋɛ a ma a xa
gbilen a xɔnyi.
22 Firawuna naxa a yaabi, «Munfe ra i
wama gbilenfe i xɔnyi? I waxɔnfe birin
na be.» A naxa a yaabi, «I nɔndi, kɔnɔ
diŋɛ n xa gbilen.»
23 Ala naxa gerefa gbɛtɛ ramini mangɛ
Sulemani bɛ, naxan findixi Eliyada xa di
Reson na, naxan nu bara a gi kelife Soba
mangɛ Hadadeseri xɔnyi,
24 Dawuda nu na e gerefe tɛmui naxɛ.
Reson xa sɔɔrie nan malan a fɛ ma, e fa
lu Damasi, e mangɛya sɔtɔ mɛnni.
25 Reson nun Hadada findi Sulemani
yaxuie nan na a xa simaya birin kui.
Arami mangɛ Reson nu Isirayila ɲama
xɔnxi.

26 Nebati xa di Yerobowami nu kelixi
Sereda nɛ Efirami bɔxi ma. A nga naxa
findi kaaɲɛ ginɛ nde ra, naxan xili Seruya.
A nu walima mangɛ Sulemani xa mixie ya
ma, kɔnɔ mangɛ xa fe mu nu rafan a ma.
27 Na rakeli yi fe nan ma: Mangɛ
Sulemani nu na Milo tife, a nun a baba
xa taa tɛtɛ yire nde.
28 Yerobowami to findi gbangbalanyi
fanyi nan na, Sulemani naxa a findi teku
wali xunyi ra Yusufu bɔnsɔɛ xun ma.
29 Lɔxɔɛ nde Yerobowami naxa mini
Darisalamu, a Annabi Ahiya Siloka li kira
xɔn ma e doro. Donma xungbe nɛɛnɛ nu
ragoroxi namiɲɔnmɛ ma.
30 Annabi Ahiya naxa a xa donma nɛɛnɛ
ibɔɔ xuntun fu nun firin na,
31 a fa a fala Yerobowami bɛ, «Xuntun
fu tongo, barima Isirayila Marigi Alatala
yi nan masenxi n bɛ, ‹N fama nɛ mangɛya
bade Sulemani yi ra, n fa bɔnsɔɛ fu sa i
tan xa yaamari bun ma.
32 N bɔnsɔɛ keren luma nɛ Sulemani
bun ma n ma konyi Dawuda xa fe ra
nun Darisalamu xa fe ra, n taa naxan
sugandixi Isirayila bɔnsɔɛ ya ma.
33 N na rabama nɛ barima e bara e kobe
so n na, e Sidɔn xa ala Asiteroti, nun
Mowaba xa ala Kemosi, nun Amoni xa ala
Mɔlɔkɔ batu. E mu e ɲɛrɛma n ma kira
xɔn ma, e mu n ma yaamarie ratinmɛma
alɔ Sulemani baba Dawuda a raba nɛ ki
naxɛ.
34 N mu mangɛya birin bama Sulemani
yi ra, a xa lu mangɛya kui a xa simaya
birin na n ma konyi sugandixi Dawuda
xa fe ra, naxan bara n ma yaamarie nun
n waxɔnfe rabatu.
35 Kɔnɔ n mangɛya bama nɛ Dawuda xa
di Sulemani yi ra, n bɔnsɔɛ fu fi i ma.
36 N bɔnsɔɛ keren nan luma a xa di yi
ra, alako n ma konyi Dawuda fɔxi xa lu
Darisalamu abadan, n dɛnnaxɛ sugandixi
n xili xa fe ra.
37 N i tongoma nɛ, n i findi mangɛ ra
Isirayila xun na. I luma i waxɔnde nɛ.
38 Xa i sa i tuli mati n na, xa i sa i ɲɛrɛ
n ma kira xɔn, xa i sa wali n bɛ, i n ma
yaamarie ratinmɛ, i n ma sɛriyɛ rabatu,
alɔ n ma konyi Dawuda a raba ki naxɛ, n
luma nɛ i sɛɛti ma tɛmui birin, n i bɔnsɔɛ
rasabatima nɛ, alɔ n naxan nabaxi n ma
konyi mangɛ Dawuda bɛ, n Isirayila fima
nɛ i ma.
39 N mangɛ Dawuda bɔnsɔɛe rayaagima
nɛ, kɔnɔ kudɛ xa mu a ra.›»
40 Mangɛ Sulemani naxa wa Yer-
obowami faxafe. Na nan a niya, Yer-
obowami naxa a gi, a sa a xunyi taxu
Sisaki ra Misira mangɛ. A naxa lu mɛnni
han mangɛ Sulemani naxa faxa.
41 Sulemani xa taruxui dɔnxɔɛ, a fɔlɛ
nun a raɲɔnyi, a sɛbɛxi Sulemani xa
taruxui kui.
42 Sulemani xa mangɛya naxa bu ɲɛ
tongo naani Darisalamu nun Isirayila xun
ma.
43 Na xanbi, Sulemani naxa laaxira. E
naxa a ragata a babae sɛɛti ma a baba
Dawuda xa taa kui. A xa di Robowami
naxa lu a ɲɔxɔɛ ra.

12

Robowami nun Yerobowami
(Yudaya Mangɛe II 10:1-15)

1 Robowami naxa siga Sikemi, barima
Isirayilakae birin nu malanxi naa, e xa a
ti mangɛ ra.
2 Nebati xa di Yerobowami naxa na fe
mɛ Misira, a to a gi Sulemani ma a siga
dɛnnaxɛ.
3 Mixi ndee naxa a xili a xa fa Isirayila
bɔxi ma. Yerobowami nun Isirayilakae
birin naxa siga Robowami yire, e a fala
a bɛ,
4 «I baba muxu suxu nɛ alɔ konyie.
Yakɔsi tan, i xa nde ba muxu xa kote ra i
baba naxan saxi muxu fari. Na kui muxu
fama i xa yaamari rabatude.»
5 A naxa e yaabi, «Xi saxan na dangi, wo
xa fa.» Ɲama naxa siga.
6 Mangɛ Robowami naxa marasi fen
forie ra, naxee nu na a baba Sulemani fɛ
ma a xa simaya kui, a fa e maxɔrin, «Wo
marasi mundun fima n ma n nan n ma
ɲama yaabima naxan na?»
7 E naxa a yaabi, «Xa i fe fanyi rabama
ɲama bɛ, xa i tin e waxɔnfe ra, xa i wɔyɛn
fanyi fala e bɛ, e luma nɛ i xa yaamari bun
ma tɛmui birin.»
8 Kɔnɔ Robowami mu tin forie xa
marasi ra. A naxa a lanfanma booree
maxɔrin a lanma a xa naxan naba.
9 A naxa e maxɔrin, «Wo marasi
mundun fima n ma n na n ma ɲama

yaabima naxan na, ɲama naxan n
mayandima n xa nde ba e xa kote ra n
baba naxan saxi e fari.»
10 A lanfanmae naxa a yaabi, «I xa yi
ɲama yaabi yi ki, naxee i mayandixi i xa
nde ba e xa kote ra i baba naxan saxi
e fari. I xa a fala e bɛ, ‹N bɛlɛxɛ sole
lanmadi xungbo n baba tagi bɛ.
11 Yakɔsi, n baba xa kote xɔrɔxɔ a naxan
dɔxɔ wo ma, n tan na xun masama nɛ. N
baba wo bɔnbɔ luxusinyie nan na, kɔnɔ
n tan fama wo bɔnbɔde talie nan na.›»
12 Xi saxan to dangi, Yerobowami nun
ɲama naxa siga Robowami yire, naxan nu
bara a fala, «Xi saxan na dangi, wo xa fa.»
13 Mangɛ Robowami naxa e yaabi a
xɔrɔxɔɛ ra, a mu forie xa marasi tongo.
14 A naxa e yaabi a lanfanmae xa marasi
ra, «N na n baba xa kote xɔrɔxɔɛ xun ma
sama nɛ a naxan dɔxɔ wo ma. N baba
wo bɔnbɔ luxusinyie nan na, kɔnɔ n tan
fama wo bɔnbɔde talie nan na.»
15 Na kui, mangɛ mu tin a tuli matide
ɲama ra. Marigi Alatala nu bara na ragiri
alako a xa a xa masenyi rakamali a naxan
fala Nebati xa di Yerobowami bɛ Annabi
Ahiya Siloka saabui ra.
16 Isirayilakae to a kolon mangɛ mu tin
a tuli matide e ra, e naxa a yaabi,
«Munse na won nun Dawuda bɔnsɔɛ
tagi?
Kɛ mu na muxu bɛ Yisayi xa die tagi.
Isirayila xa gbilen e xɔnyi.
Yakɔsi Dawuda, i xa mɛɛni i xa banxi ma
i yɛtɛ ra.»
Na kui, Isirayila birin naxa gbilen e xɔnyi.
17 Isirayilaka naxee nu sabatixi Yudaya
taae kui, nee naxa lu Robowami xa yaa-
mari bun ma.
18 Na dangi xanbi, mangɛ Robowami
naxa Adorami xɛɛ, naxan ɲɛngi nu saxi
teku wali xɔn ma, kɔnɔ Isirayilakae naxa
a magɔnɔ han a faxa. Mangɛ Robowami
naxa a gi keren na sigafe ra Darisalamu a
xa sɔɔri ragise kui.
19 Isirayila Dawuda xabilɛ matandi na
ki nɛ. Han to e mu lanxi.
20 Isirayilaka birin to a mɛ a Yer-
obowami bara fa, e naxa e malan, e a xili,
e a findi mangɛ ra Isirayila birin xun ma.
Yudaya nan keren sa Dawuda bɔnsɔɛ dɛ
ra.
21 Robowami to so Darisalamu, a
naxa Yuda nun Bunyamin bɔnsɔɛ sɔɔrie
malan, geresoe fanyi wulu kɛmɛ tongo
solomasaxan, alako e xa Isirayila gere,
Isirayila xa gbilen Robowami xa mangɛya
bun ma.
22 Kɔnɔ Alatala naxa a masen a xa mixi
Semaya bɛ,
23 «A fala Sulemani xa di Robowami bɛ,
Yudaya mangɛ, a nun Isirayilakae birin
naxee na Yudaya nun Bunyamin bɔxi ma,
24 Alatala xa masenyi nan yi ki: ‹Wo
naxa te de sigafe ra won ngaxakerenyie
gerede. Wo birin xa gbilen wo xɔnyi,
barima n tan nan yi fe ragirixi.›» E naxa
Alatala xa masenyi rabatu, e naxa gbilen,
e mu siga Yerobowami gerede sɔnɔn.
25 Yerobowami naxa Sikemi taa ti Efi-
rami geyae yire, a sabati naa. Na dangi
xanbi, a man naxa siga, a Peniyeli ti.
26 Yerobowami naxa a fala a bɔɲɛ ma,
«Tɛmunde yi ɲama fama gbilende, e lu
Dawuda bɔnsɔɛ xa yaamari bun ma,
27 xa e luma te ra sɛrɛxɛe bade Alatala
xa banxi kui Darisalamu. Yi ɲama bɔɲɛ
ya fama nɛ rafindide e marigi Robowami
Yudaya mangɛ ma, e n tan faxa, e fa
gbilen Yudaya mangɛ Robowami ma.»
28 A to gɛ marasi fende, mangɛ naxa
ninge misaali firin yailan xɛɛma ra, a fa a
fala ɲama bɛ, «Wo xa sigɛ Darisalamu mu
lanma sɔnɔn. Isirayila, wo xa alae nan yi
ki naxee wo ramini Misira bɔxi ma.»
29 A naxa keren ti Beteli, a keren ti
Dana.
30 Na nan findixi yunubi ra e bɛ. Ɲama
nu luma siga ra na kuyee batude Beteli,
xa na mu a ra Dana.
31 Yerobowami naxa salidee ti yire itexi,
a fa mixie ti sɛrɛxɛdubɛ ra naxee mu findi
Lewi die ra.
32 Yerobowami naxa sali nde raba kike
solomasaxan nde xi fu nun suuli nde ra,
alɔ sali naxan mɔɔli nu rabama Yudaya.
A yɛtɛ yati naxa sɛrɛxɛe ba na kuye ninge
daaxie bɛ, a naxee yailan Beteli. A naxa
sɛrɛxɛdubɛe dɔxɔ Beteli na salide yiree, a
naxee ti geyae kɔn.
33 A naxa sɛrɛxɛ ba na salide kui, a
naxan yailan Beteli. A na raba kike
solomasaxan nde xi fu nun suuli nde nɛ.
A nu bara na kike sugandi a yɛtɛ kan
waxɔnki ra. A naxa sali xungbe raba

Isirayilakae bɛ, a surayi gan sɛrɛxɛ ra Beteli sɛrɛxɛbade fari.

13

Namiŋɔnmɛ xa masenyi Yerobowami bɛ

1 Alatala xa xɛɛra nde naxa fa Beteli kelife Yudaya bɔxi ma. Yerobowami nu tixi sɛrɛxɛbade fari, a na surayi ganfe sɛrɛxɛ ra.
2 Alatala xa xɛɛra naxa a xui ite sɛrɛxɛbade a xɔrɔxɔ ra a Alatala xa masenyi fala a xui itexi ra. A naxɛ, «Sɛrɛxɛbade, sɛrɛxɛbade! Alatala xa masenyi nan ya: ‹Di xɛmɛ nde barima nɛ mangɛ Dawuda bɔnsɔɛ ya ma, a xili Yosiya. A i xa sɛrɛxɛdubɛe findi sɛrɛxɛ ra i fari, naxee surayi bama sɛrɛxɛ ra salide geyae fari. Mixi xɔrie nan yati ganma i fari!›»
3 Na lɔxɔɛ a naxa tɔnxuma fi e ma, a naxa a fala e bɛ, «Tɔnxuma nan ya alako wo xa a kolon a n tan Alatala xui yati nan falaxi wo bɛ. Yi sɛrɛxɛbade fama nɛ ibɔɔde, a xube ibɔgonma bɔxi ma.»
4 Mangɛ Yerobowami to Ala xa xɛɛra xa masenyi mɛ, a naxan fala a xui itexi ra Beteli sɛrɛxɛbade xa fe ra, a naxa a bɛlɛxɛ itala na sɛrɛxɛbade fari, a fa a fala, «Na xɛmɛ suxu.» A to na raba, a bɛlɛxɛ naxa xɔrɔxɔ a ra, a mu nɔ a ramaxade sɔnɔn.
5 Na sɛrɛxɛbade naxa ibɔɔ keren na, a xube naxa ibɔgon bɔxi ma, alɔ Alatala xa xɛɛra a fala ki naxɛ.
6 Na kui mangɛ naxa a fala Ala xa xɛɛra bɛ, «I Marigi Alatala maxandi n bɛ, alako n bɛlɛxɛ xa yalan.» Ala xa xɛɛra naxa Ala maxandi a bɛ, Yerobowami bɛlɛxɛ naxa yalan alɔ a singe.
7 Mangɛ naxa a fala Ala xa xɛɛra bɛ, «Fa n xɔnyi i xa i malabu, n buŋa nde fima i ma.»
8 Ala xa xɛɛra naxa mangɛ yaabi, «Hali i naafuli gbegbe fima n ma, n mu soma i xɔnyi. N mu sese donma, n mu sese minma be,
9 barima Alatala n yamarixi yi nan na, ‹I naxa sese don, i naxa sese min na yire. I xa gbilen i xɔnyi kira gbɛtɛ ra.›»
10 A naxa gbilen kira gbɛtɛ ra, a mu gbilen kira ra a fa naxan xɔn ma a singe.
11 Namiŋɔnmɛ xɛmɔxi nde nu na Beteli taa kui. A xa di nde naxa na fe ya maxaran a bɛ, Ala xa xɛɛra naxan birin naba Beteli na lɔxɔɛ, nun a wɔyɛnyi naxee fala mangɛ bɛ. A xa di to gɛ na fe birin masende a bɛ,
12 a naxa a tan nun a xunyae maxɔrin, «A gbilen kira mundun na?» A xa die nu bara a kolon na xɛɛra gbilen kira naxan na. E to na fala e baba bɛ,
13 a naxa a fala e bɛ, «Wo fa n ma sofale ra.» E to a yailan, a naxa te a fari,
14 a bira Ala xa xɛɛra fɔxɔ ra, han a sa a li wuri nde bun ma.
A naxa a fala a bɛ, «Ala xa xɛɛra na i tan nan na naxan keli Yudaya?» A naxa a yaabi, «Iyo, n tan nan a ra.»
15 Namiŋɔnmɛ xɛmɔxi naxa a fala a bɛ, «Won xa gbilen n xɔnyi, won xa won dɛge.»
16 Ala xa xɛɛra naxa a yaabi, «N mu nɔma gbilende, n mu nɔma sode i xɔnyi. N mu sese donma, n mu sese minma yi yire,
17 barima Alatala a masenxi nɛ n bɛ, ‹I naxa sese don, i naxa sese min, i naxa gbilen kira ra i fa fama faxi naxan xɔn ma.›»
18 Xɛmɔxi naxa a fala a bɛ, «N tan fan findixi namiŋɔnmɛ nan na alɔ i tan. Malekɛ nde nan goroxi n ma, a Ala xa masenyi ti n bɛ, a falafe ra, ‹Na mixi ragbilen i xɔnyi, a xa a dɛge, a xa a min.›» A nu wule nan falafe a bɛ.
19 Na kui Ala xa xɛɛra naxa gbilen, e naxa e dɛge, e naxa e min.
20 E nu dɔxɔxi teebili ra tɛmui naxɛ, Ala xa masenyi naxa goro na namiŋɔnmɛ xɛmɔxi ma,
21 a naxa a xui ite Ala xa xɛɛra bɛ naxan keli Yudaya bɔxi ma. A naxa a fala a bɛ, «Ala xa masenyi nan ya: ‹I to i Marigi Alatala xa yaamari matandi, i mu a xui suxu,
22 a falafe ra i naxa sese don, i naxa sese min be, i fure mu ragatama i benbae xa gaburi yire.›»
23 Ala xa namiŋɔnmɛ to gɛ a dɛgede, na xɛmɔxi naxa fa a xa sofale ra alako boore xa siga.
24 A to siga, a xa biyaasi kui yɛtɛ nde naxa dutun a ma kira xɔn ma, a a faxa. A fure naxa sa kira xɔn ma, a xa sofale nun na yɛtɛ naxa ti a fɛ ma.

25 Dangi mixie naxa a fure to kira dɛ ra,
yɛtɛ tixi a fɛ ma. E to Beteli li, namiŋɔnmɛ
xɛmɔxi nu na dɛnnaxɛ, e naxa na fe fala
mixie bɛ.
26 Namiŋɔnmɛ xɛmɔxi naxan Ala xa
xɛɛra ragbilen a xɔnyi a to na fe mɛ,
a naxa a fala, «Na Ala xa xɛɛra nan a
ra, naxan Alatala xa yaamari matandixi.
Alatala bara a niya yɛtɛ xa a ibɔɔ, a xa a
faxa, alɔ a masenxi a bɛ ki naxɛ.»
27 Na tɛmui a naxa a fala a xa die bɛ,
«Wo fa n ma sofale ra.» E naxa na raba.
28 A to siga, a naxa Ala xa xɛɛra fure to
kira xɔn ma, yɛtɛ nun sofale tixi a fɛ ma.
Yɛtɛ mu fure donxi, a mu sofale ibɔɔxi.
29 Namiŋɔnmɛ xɛmɔxi naxa Ala xa
xɛɛra fure tongo, a a sa a xa sofale fari,
a gbilen a ra. Namiŋɔnmɛ xɛmɔxi naxa
a raso taa kui, a a kasange, a a xa ŋɔn fe
raba.
30 A to a fure sa gaburi kui, a naxa a
fala, «N ngaxakerenyi, i nu tɔɔrɔ.»
31 Na to ba a ra, xɛmɔxi naxa a fala a xa
die bɛ, «N na faxa, wo xa n sa yi gaburi
kui Ala xa xɛɛra fure saxi dɛnnaxɛ. Wo
xa n xɔrie sa a xɔrie fɛ ma.
32 A naxan fala Alatala xili ra Beteli nun
yi sɛrɛxɛbade naxee na geyae ma Samari
bɔxi ma, a fama nɛ kamalide.»
33 Na fee to dangi, Yerobowami mu
gbilen a xa fe ŋaaxie fɔxɔ ra. A mixi mɔɔli
birin ti sɛrɛxɛdubɛ ra na salidee kui geyae
fari, naxee na tin na ra.
34 Na nan findi Yerobowami bɔnsɔɛ xa
yunubi ra. Ala e sɔntɔ nɛ, a e fa e ralɔɛ
duniŋa ma.

14

Yerobowami xa mangɛya raŋɔnyi

1 Na tɛmui Yerobowami xa di Abiya
naxa fura.
2 Yerobowami naxa a fala a xa ginɛ bɛ,
«I xa i maxiri kɛŋa nde ra, alako mixi
naxa a kolon a Yerobowami xa ginɛ nan
i ra. I siga Silo Annabi Abiya xɔn ma,
naxan a fala n bɛ, a n findima nɛ yi bɔxi
mangɛ ra.
3 I xa taami fu, se ŋɔxunmɛ ndee, nun
kumi nde xanin a xɔn. A a falama nɛ i bɛ,
fe naxan fama won ma di lide.»
4 Yerobowami xa ginɛ naxa a raba na
ki, a naxa siga Silo, a sa so Ahiya xɔnyi.
Ahiya nu bara fori, a ya mu nu se igbɛma
sɔnɔn.
5 Alatala nu bara a fala Ahiya bɛ, «Yerobowami xa ginɛ nan fafe yi ki, a faxi i maxɔrinde a xa di xa fe ma, barima na mu yalanxi. I xa n ma masenyi ti a bɛ. A fama gundo ki nan ma, alako mixi mu a kolonma ki naxɛ Yerobowami xa ginɛ na a ra.»
6 Ahiya to a sanyi xui mɛ a bara makɔrɛ naadɛ ra, a naxa a fala a bɛ, «So, Yerobowami xa ginɛ. I faxi a gundo ki ma munfe ra? Masenyi xɔrɔxɔɛ nan yi ra i bɛ.
7 Siga, i sa a fala Yerobowami bɛ, Isirayila Marigi Alatala naxɛ, ‹N bara i xa fe ite ŋama tagi, n bara i ti mangɛ ra n ma ŋama Isirayila xun ma,
8 n bara mangɛya ba Dawuda bɔnsɔɛ yi ra, n a fi i tan ma. Kɔnɔ i mu luxi alɔ n ma konyi Dawuda, naxan n ma sɛriyɛ rabatu, a bira n fɔxɔ ra a bɔŋɛ birin na n waxɔnfe rabade.
9 I wali ki ŋaaxu dangi mixi birin na. I bara n naxɔnɔ i xa kuyee batufe ra, naxee yailanxi wure raxunuxi ra. I bara i kobe raso n na.
10 Na nan a toxi, n gbaloe ragoroma i tan Yerobowami bɔnsɔɛ, i xa konyie, nun i xa mixi xɔrɛyaxie ma. E birin sɔntɔma nɛ. N fe ŋaaxi bama nɛ wo tagi, alɔ ginɛ banxi makɔma ki naxɛ.
11 Yerobowami bɔnsɔɛ naxan na faxa taa kui, baree nan na fure donma. Naxan na faxa wula i, xɔnie nan na donma.› Alatala xa masenyi nan na ki.»
12 Ahiya man naxa a fala na ginɛ bɛ, «Yakɔsi i xa gbilen i xɔnyi. I nɛfɛ i sanyi ti taa kui, wo xa di faxama nɛ.
13 Isirayilakae birin a ŋɔn fe raba, e a ragata gaburi kui. A keren nan sama gaburi kui Yerobowami xa denbaya ya ma, barima a keren nan fe fanyi rabaxi Isirayila Marigi Alatala bɛ Yerobowami xa mixie tagi.
14 A gbe mu luxi sɔnɔn Alatala xa fa mangɛ dɔxɔ Isirayila xun ma Yerobowami ŋɔxɔɛ ra.
15 Alatala xa xɔnɛ sinma nɛ Isirayila ma, alɔ foye xungbe sinma kalee ma xure dɛ ra ki naxɛ. A Isirayila talama nɛ yi bɔxi fanyi ma, a naxan fi a benbae ma, a fa e

rayensen yɛ xure kiri ma, barima e bara kuyee yailan.
16 A Isirayila sama nɛ a yaxuie bɛlɛxɛ i yunubi xa fe ra, Isirayila naxan naba Yerobowami fɔxi ra.»
17 Yerobowami xa ginɛ naxa siga. A to so Tirisa, a bara makɔrɛ naadɛ ra a xɔnyi, a xa di naxa faxa.
18 E naxa a ragata, Isirayila birin fa a ɲɔn fe raba, alɔ Alatala a masen ki naxɛ a xa konyi Annabi Ahiya bɛ.
19 Yerobowami xa taruxui dɔnxɔɛ na Isirayila mangɛe xa taruxui kui. A xa geree nun a xa mangɛya xa fe birin sɛbɛxi a kui.
20 Yerobowami mangɛya raba nɛ ɲɛ mɔxɔɲɛn nun firin. Na tɛmui a naxa faxa, a xa di xɛmɛ Nadabo naxa ti mangɛ ra a ɲɔxɔɛ ra.
21 Sulemani xa di Robowami findi Yudaya mangɛ ra tɛmui naxɛ, a xa simaya nu na ɲɛ tongo naani nun keren. A ɲɛ fu nun solofere mangɛya nan naba Darisalamu, Alatala taa naxan sugandi a xili xa fe ra Isirayila bɔnsɔɛ birin tagi. A nga Amonika nu xili nɛ Naama.
22 Yudayakae fan naxa Alatala raxɔnɔ e xa yunubie ra, e benbae mu nu darixi naxee mɔɔli ra.
23 E fan naxa sɛrɛxɛbadee yailan yire itexi birin fari wurie fɛ ma, e fa gɛmɛ masolixie nun Aseri wuri masolixie ti naa.
24 Langoee fan nu na naa. E nu fe ɲaaxie rabama na sali mɔɔli kui, alɔ sie, Ala naxee keri na bɔxi ma, nee nu a rabama ki naxɛ beenun Isirayilakae xa sabati naa.
25 Na bara a niya Robowami xa mangɛya ɲɛ suuli nde ra, Misira mangɛ Sisaki xa Darisalamu gere.
26 A naxa naafuli birin tongo naxan nu na Alatala xa banxi nun mangɛ xa banxi kui. A naxa wure lefae fan tongo, Sulemani nu bara naxee maso xɛɛma ra.
27 Mangɛ Robowami naxa e ɲɔxɔɛ yailan yɔxui ra, a e taxu sɔɔri mangɛe ra naxee mangɛ xa banxi naadɛe makantama.
28 Mangɛ nu sigama Ala xa banxi kui tɛmui naxɛ, sɔɔrie nu na wure lefae rawalima. Mangɛ na gbilen, e man fa na wure lefae ragbilen sɔɔri banxi kui.
29 Robowami xa taruxui dɔnxɔɛ sɛbɛxi Yudaya mangɛe xa taruxui nan kui.
30 Tɛmui birin, Robowami nun Yerobowami nu luma e boore gere ra.
31 Robowami to laaxira, e naxa a ragata a benbae sɛɛti ma Dawuda xa taa kui. A xa di Abiya naxa ti a ɲɔxɔɛ ra. A nga Amonika nu xili nɛ Naama.

15

Abiyami findife Yudaya mangɛ ra (Yudaya Mangɛe II 13:1-22)

1 Yerobowami xa mangɛya ɲɛ fu nun solomasaxan nde ra, Nebati xa di Abiyami naxa ti mangɛ ra Yudaya.
2 A xa mangɛya bu nɛ ɲɛ saxan Darisalamu. A nga nu xili nɛ Maaka, Abisaalon xa di.
3 A fan naxa bira yunubi fee fɔxɔ ra, a baba nu naxee rabama. A bɔɲɛ birin mu nu na a Marigi Alatala bɛ, alɔ a benba Dawuda gbe nu na ki naxɛ.
4 Kɔnɔ Alatala naxa a ti mangɛ ra Darisalamu a baba Dawuda xa fe ra,
5 barima Dawuda nu bara Alatala waxɔnfe raba, a bira a xa sɛriyɛ fɔxɔ ra a xa duniɲɛigiri birin kui, fo Uri Xitika xa fe.
6 Robowami nun Yerobowami nu e boore gerema e xa simaya birin kui.
7 Abiyami xa taruxui dɔnxɔɛ sɛbɛxi Yudaya mangɛe xa taruxui kui. Abiyami nun Yerobowami nu e boore gerema tɛmui birin.
8 A naxa laaxira, e a ragata a benbae sɛɛti ma Dawuda xa taa kui. A xa di Asa naxa ti mangɛ ra a ɲɔxɔɛ ra.

Asa findife Yudaya mangɛ ra (Yudaya Mangɛe II 14:1-2, 15:16-16:6,11-14)

9 Isirayila mangɛ Yerobowami xa mangɛya ɲɛ mɔxɔɲɛn nde ra, Asa naxa ti mangɛ ra Yudaya.
10 A ɲɛ tongo naani nun keren nan naba mangɛya kui Darisalamu. A nga nu xili nɛ Maaka, Abisaalon xa di.
11 Asa naxa Ala waxɔnfe raba alɔ a benba Dawuda a raba ki naxɛ.
12 A naxa kuye fe kana, a babae naxee fɔlɔ, a langoee keri na sɛrɛxɛbadee xun ma.

13 A naxa mangɛ ginɛ binyɛ ba a nga
Maaka ma, barima a nu Asera kuye
batuma. A naxa na kuye rabira, a a gan,
a a xube woli Sediron xure kui.
14 Hali Asa bɔɲɛ birin to nu na Alatala
nan bɛ a xa simaya birin kui, a mu gɛ
kuye sɛrɛxɛbadee birin kanade yire itexie
Yudaya bɔxi ma.
15 Asa naxa xɛɛma, gbeti, nun se fanyie
raso Alatala xa banxi kui, a tan nun a
baba naxee ba Alatala bɛ.
16 Asa nun Isirayila mangɛ Baasa nu e
boore gerema e xa simaya birin kui.
17 Isirayila mangɛ Baasa naxa te Yudaya
gere xili ma. A naxa Rama taa ti, alako a
xa kira ibolon Yudaya mangɛ Asa ya ra.
18 Asa naxa gbeti nun xɛɛma tongo
Alatala xa banxi nun mangɛ xa banxi kui,
a a so xɛɛrae yi ra, a e xɛɛ Damasi taa,
Arami mangɛ Ben Hadada yire yi masenyi
ra:
19 «Won xa saatɛ xiri won tagi alɔ n
baba nun i baba a raba ki naxɛ. Sanbase
nan ya, xɛɛma nun gbeti. Saatɛ kana
naxan na i nun Isirayila mangɛ Baasa tagi,
alako a xa makuya n na.»
20 Ben Hadada naxa tin mangɛ Asa xa
masenyi ra. A naxa a xa sɔɔri xunyie xɛɛ
Isirayila taae suxude. E naxa Iyono, Dana,
Abeli Beti Maaka, Kinereti, nun Nafatali
bɔxi suxu.
21 Baasa to na fe mɛ, a naxa Rama tife
wali rati, a lu Tirisa taa kui.
22 Na wali to ti, mangɛ Asa naxa Yu-
dayakae birin xili, e xa fa teku gɛmɛe nun
wurie tongode Baasa nu naxee rawalima
Rama. E naxa na birin xanin, e a rawali
Geba nun Misipa tife ra.
23 Asa xa taruxui dɔnxɔɛ, a xa geree xa
fe, a xa taa tife xa fe, nun a xa fe birin
sɛbɛxi Yudaya nun Isirayila mangɛe xa
taruxui kui. Asa to fori, fure nde naxa
a sanyie suxu.
24 Asa naxa laaxira. E naxa a ragata
gaburi kui a benba Dawuda xa taa a
benbae fɛ ma. A xa di Yehosafati naxa
ti mangɛ ra a ɲɔxɔɛ ra.

Nadabo findife Isirayila mangɛ ra

25 Yerobowami xa di Nadabo naxa ti
Isirayila mangɛ ra Yudaya mangɛ Asa xa
mangɛya ɲɛ firin nde ra. Nadabo naxa
mangɛya xanin ɲɛ firin Isirayila bɔxi ma.
26 A naxa fe raba naxan mu rafan
Alatala ma, a a ɲɛrɛ a baba xa kira xɔn
ma, naxan a niya Isirayila xa yunubi raba.
27 Ahiya xa di Baasa, fatanfe Isakari
bɔnsɔɛ ra, naxa yanfanteya maxiri a xun
ma. Baasa naxa a faxa Gibɛtɔn, a tan
Nadabo nun Isirayilakae nu na Filisitakae
gerefe tɛmui naxɛ.
28 Baasa a faxa Yudaya mangɛ Asa xa
mangɛya ɲɛ saxan nde nɛ, a ti Isirayila
mangɛ ra a ɲɔxɔɛ ra.
29 A to findi mangɛ ra, a naxa Yer-
obowami bɔnsɔɛ birin faxa. A mu keren
lu, a e birin sɔntɔ nɛ, alɔ Alatala nu bara
a masen ki naxɛ Annabi Ahiya saabui ra,
naxan nu na Silo.
30 A faxa Yerobowami xa yunubi nan
ma fe ra, naxan a niya Isirayila fan xa e
kobe raso e Marigi Alatala ra.
31 Nadabo xa taruxui dɔnxɔɛ nun a
fe naxan birin naba, na sɛbɛxi Isirayila
mangɛe xa taruxui kui.
32 Asa nun Isirayila mangɛ Baasa nu e
boore gerema e xa simaya birin kui.

Baasa findife Isirayila mangɛ ra

33 Yudaya mangɛ Asa xa mangɛya ɲɛ
saxan nde ra, Ahiya xa di Baasa naxa
ti Isirayila mangɛ ra Tirisa. A bu nɛ
mangɛya kui ɲɛ mɔxɔɲɛn nun naani.
34 A naxa fe raba naxan mu rafan
Alatala ma, a bira Yerobowami xa kira
fɔxɔ ra, naxan a niya Isirayila fan xa
yunubi raba.

16

Baasa xa mangɛya

1 Alatala naxa yi masenyi ragoro Xanani
xa di Yehu ma Baasa bɛ:
2 «N bara i tongo duniɲa bɛndɛ fuɲi
fari, n i findi n ma ɲama xa mangɛ ra.
Kɔnɔ i tan bara bira Yerobowami xa kira
fɔxɔ ra, i n ma Isirayila ɲama ti yunubi
rabafe ra, naxan bara n naxɔnɔ a ɲaaxi
ra.
3 Na kui n i tan Baasa bama nɛ mangɛ
ra, alɔ ginɛ a xa banxi kui makɔma ki
naxɛ. N i bɔnsɔɛ luma nɛ, alɔ n Nebati
xa di Yerobowami bɔnsɔɛ luxi ki naxɛ.
4 Baasa bɔnsɔɛ naxan na faxa taa kui,
baree nan na donma. Naxan na faxa wula
i, xɔnie nan na donma.»

5 Baasa xa taruxui dɔnxɔɛ nun a xa gere
ki fanyi, birin sɛbɛxi Isirayila mangɛe xa
taruxui kui.
6 Baasa naxa laaxira, a naxa ragata
Tirisa. A xa di Ela naxa ti mangɛ ra a
ɲɔxɔɛ ra.
7 Alatala a xa masenyi ti nɛ Baasa nun
a bɔnsɔɛ bɛ, Xanani xa di Annabi Yehu
saabui ra. Na masenyi ti a xa fe ɲaaxie
nan ma fe ra, naxee mu rafanxi Alatala
ma. A nu bara maniya Yerobowami
bɔnsɔɛ ra, a naxan sɔntɔ.

Ela findife Isirayila mangɛ ra

8 Asa xa mangɛya ɲɛ mɔxɔɲɛn nun
senni nde ra, Baasa xa di Ela naxa ti
Isirayila mangɛ ra. A xa mangɛya bu nɛ
ɲɛ firin.
9 Simiri, a xa sɔɔri mangɛ nde, naxan nu
findixi a xa sɔɔri ragisee sɛɛti keren xunyi
ra, naxa yanfanteya xiri a xun. Lɔxɔɛ
nde Ela nu na Tirisa a siisife Arisa xɔnyi,
naxan findi na mangɛ xa banxi kantɛ ra.
10 Simiri naxa so naa, a a faxa. Yudaya
mangɛ Asa xa mangɛya ɲɛ mɔxɔɲɛn nun
solofere nde ra, Simiri naxa ti Isirayila
mangɛ ra Ela ɲɔxɔɛ ra.
11 A to findi mangɛ ra, a naxa dɔxɔ
kibanyi, a Baasa bɔnsɔɛ birin faxa nɛ. A
mu na xa mixi yo lu, na boore nde ba, na
ɲɔxɔɛ ba.
12 Simiri Baasa bɔnsɔɛ birin sɔntɔ nɛ,
alɔ Alatala a masen ki naxɛ Baasa xili ma
Annabi Yehu saabui ra.
13 Baasa nun a xa di Ela faxa e xa
yunubi fufafue nan ma fe ra, e Isirayila
Marigi Alatala raxɔnɔxi naxee ra.
14 Ela xa taruxui dɔnxɔɛ birin sɛbɛxi
Isirayila mangɛe xa taruxui kui.

Simiri findife Isirayila mangɛ ra

15 Yudaya mangɛ Asa xa mangɛya ɲɛ
mɔxɔɲɛn nun solofere nde ra, Simiri naxa
mangɛya raba xi solofere bun ma Tirisa.
Isirayila ɲama nu na Gibɛtɔn Filisitakae
gerede.
16 Ɲama to a mɛ, a Simiri bara mangɛ
yanfa, a a faxa, e naxa sɔɔri xunyi Omiri
ti Isirayila mangɛ ra keren na.
17 Na tɛmui Omiri nun Isirayila sɔɔrie
naxa keli Gibɛtɔn, e sa Tirisa rabilin.
18 Simiri to a to, taa birin nabilinxi, a
naxa so mangɛ banxi kui, a na gan a yɛtɛ
xun ma.
19 A faxa a xa yunubie nan ma fe ra,
naxee nu bara Alatala raxɔnɔ. A nu bara
bira Yerobowami xa kira fɔxɔ ra, a a niya
Isirayila ɲama fan xa yunubi raba.
20 Simiri xa taruxui dɔnxɔɛ nun a xa
yanfanteya sɛbɛxi Isirayila mangɛe xa
taruxui kui.

Omiri findife Isirayila mangɛ ra

21 Na tɛmui Isirayila ɲama sɛɛti nu
wama Ginati xa di Tibini tife mangɛ ra,
boore sɛɛti nu wama Omiri nan xɔn.
22 Ɲama sɛɛti naxan nu na Omiri fɔxɔ
ra, nee naxa nɔ Ginati xa di Tibini xa
ɲama ra. E naxa Tibini faxa, e Omiri ti
mangɛ ra.
23 Yudaya mangɛ Asa xa mangɛya ɲɛ
tongo saxan nun keren nde ra, Omiri
naxa findi Isirayila mangɛ ra, a bu na kui
ɲɛ fu nun firin. A to gɛ ɲɛ senni rabade
Tirisa,
24 a naxa Samari geya sara Semeri ma
gbeti kilo tongo solofere ra. A naxa taa ti
naa fari, a na taa xili sa Samari, barima
na geya kanyi nu xili nɛ Semeri.
25 Omiri nu fe ɲaaxie rabama, naxee mu
rafan Alatala ma. A xa fe ɲaaxie nu dangi
Isirayila mangɛ singee gbee ra.
26 A Nebati xa di Yerobowami fɔxi birin
naba nɛ, a a niya Isirayila ɲama fan xa e
Marigi Alatala raxɔnɔ e xa fe fufafue ra.
27 Omiri xa taruxui, nun a xa gere ki
fanyi, na birin sɛbɛxi Isirayila mangɛe xa
taruxui kui.
28 Omiri naxa laaxira, a ragata a benbae
sɛɛti ma Samari. A xa di Akabu naxa ti
mangɛ ra a ɲɔxɔɛ ra.

Akabu findife Isirayila mangɛ ra

29 Yudaya mangɛ Asa xa mangɛya ɲɛ
tongo saxan nun solomasaxan nde ra,
Omiri xa di naxa findi Isirayila mangɛ ra.
A bu nɛ mangɛya kui Isirayila xun ma
Samari ɲɛ mɔxɔɲɛn nun firin.
30 Akabu naxa fe ɲaaxie raba, naxee mu
rafan Alatala ma, dangi mangɛ singee ra.
31 Bafe Nebati xa di Yerobowami xa
yunubi ra, a naxa Sidɔn mangɛ Etibaali
xa di Yesabela fan tongo ginɛ ra, a fa na

xa kuye Bali batu, a a xinbi sin na bun ma.
32 A naxa sɛrɛxɛbade yailan Bali kuye
bɛ Bali xa banxi kui, naxan nu tixi Samari.
33 Akabu naxa Aseri wuri masolixie fan
yailan, naxee nu xili Asera. Akabu naxa
Alatala raxɔnɔ na fe mɔɔlie ra, dangife
Isirayila mangɛ singee ra.
34 A xa waxati, Xiyeli Betelika naxa
gbilen Yeriko taa ti ra. A naa ti fɔlɔ a xa di
singe Abirami sare nan na, a wali raɲɔn
naadɛe tife nan ma a xa di Segubu sare
ra, alɔ Alatala nu bara a masen ki naxɛ
Nunu xa di Annabi Yosuwe saabui ra.

17

Annabi Eliya

1 Eliya Tisibeka, naxan findi Galadi bɔxi
mixi nde ra naxa a fala mangɛ Akabu bɛ,
«N xa a fala i bɛ Isirayila Marigi Alatala
xili ra, n naxan nabatuma, toofare tunɛ
nun xini yo mu fama, fo n Ala maxandi.»
2 Alatala yi nan masen Annabi Eliya bɛ,
3 a naxɛ, «Keli be, i xa siga sogetede biri
ra, i sa i nɔxun Keriti xure yire.
4 I xure ye nan minma, n donse rasan-
bama nɛ i ma xaxae saabui ra.»
5 A naxa siga, a a raba alɔ Alatala a fala
a bɛ ki naxɛ, a sa sabati Keriti xure yire
Yurudɛn sogetede biri.
6 Xaxae nu fama taami nun sube ra a
xɔn ma gɛɛsɛgɛ nun nunmare. A nu xure
ye nan minma.
7 Kɔnɔ tɛmui nde to dangi, na xure naxa
xɔri, barima tunɛ mu nu fama na bɔxi ma
na waxati.
8 Na tɛmui Alatala naxa a masen a bɛ, a
naxɛ,
9 «Keli, i xa siga Sarepeta naxan na
Sidɔn bɔxi ma. I xa lu naa. N bara
yaamari fi kaaɲɛ ginɛ nde ma, a xa i
balo.»
10 A naxa keli, a siga Sarepeta. A to so
na taa kui, a naxa kaaɲɛ ginɛ nde to, a
yege matongofe. A naxa na ginɛ xili, a a
fala a bɛ, «Yandi, n ki ye ra n xa a min.»
11 Ginɛ to nu sigafe ye fɔxɔ ra a bɛ, a
man naxa a xili, a a fala a bɛ, «Yandi, i xa
fa taami xuntunyi fan na n bɛ.»
12 Ginɛ naxa a yaabi, «N xa a fala i bɛ
i Marigi Alatala xili ra, taami yo mu na
n yi ra, fo farin pɔɔti ya keren, a nun
ture dondoronti kundi kui. N na yege di
matongofe na nan ma, n xa sa na yailan n
tan nun n ma di bɛ. Muxu na gɛ na donde,
muxu fama faxade nɛ.»
13 Eliya naxa a fala a bɛ, «Hali i mu
gaaxu, sa a raba alɔ n a falaxi i bɛ ki naxɛ.
Kɔnɔ i naxan nabama, i xa n ma taami
nan singe yailan, i fa a ra. Na dangi xanbi,
i xa i gbe nun i xa di gbe yailan.
14 Isirayila Marigi Alatala a masen nɛ,
‹Farin mu ɲɔnma pɔɔti kui, ture mu
ɲɔnma kundi kui, beenun Alatala tunɛ
rafama bɔxi ma tɛmui naxɛ.›»
15 Na kui ginɛ naxa siga, a a raba alɔ
Alatala a yamarixi ki naxɛ Annabi Eliya
saabui ra. Na waxati bun ma baloe nu na
a tan, a xa di, nun Annabi Eliya yi.
16 Farin mu nu ɲɔnma pɔɔti kui, ture
mu nu ɲɔnma kundi kui alɔ Alatala a
masen ki naxɛ Annabi Eliya saabui ra.
17 Na fee to dangi, na kaaɲɛ ginɛ xa di
naxa fura. Na fure sɛnbɛ naxa gbo, han a
ɲɛngi naxa ɲɔn a fate i.
18 Ginɛ naxa a fala Annabi Eliya bɛ,
«Munse na won tagi, i tan Ala xa mixi?
I faxi nɛ n xɔnyi i xa fa n natu n ma
yunubie ra, i man xa n ma di faxa?»
19 Eliya naxa a yaabi, «I xa di so n yi
ra.» A naxa dimɛdi tongo a nga yi ra, a a
xanin a xa konkoe kui naxan nu na banxi
kui koore kɔn na. A to a sa sade ma,
20 a naxa Alatala maxandi a bɛ, a naxɛ,
«N Marigi Alatala, i wama n yatigi kaaɲɛ
ginɛ tɔɔrɔfe yi ki nɛ, a xa di xa faxa?»
21 A naxa a yɛtɛ itala dimɛdi fate fari
sanya saxan, a Alatala maxandima a
falafe ra, «N Marigi Alatala, n bara i
maxandi, i xa yi di ɲɛngi ragbilen a fate
i.»
22 Alatala naxa Annabi Eliya xa
maxandi suxu, dimɛdi ɲɛngi naxa gbilen
a fate i.
23 Eliya naxa a tongo, a goro a ra a nga
xɔn, a a fala a bɛ, «I xa di mato, a kisixi.»
24 Ginɛ naxa a fala Eliya bɛ, «Yakɔsi n
bara a kolon a Ala xa mixi nan i ra, naxan
Alatala xa masenyi tinxinxi masenma.»

18

Annabi Eliya nun Mangɛ Akabu

1 Tɛmui xɔn to kuya, Alatala naxa a
masen Annabi Eliya bɛ a ɲɛ saxan nde ra,
a naxɛ, «Siga Akabu yire, n tunɛ rafama
nɛ bɔxi ma fa.»
2 Eliya naxa siga Akabu yire.
3 Kaamɛ nu bara sɛnbɛ sɔtɔ Samari bɔxi
ma. Akabu naxa Abadiyasi xili, naxan nu
walima mangɛ banxi kui. A nu gaaxuma
Alatala ya ra ki fanyi ra.
4 Yesabela nu Alatala xa namiŋɔnmɛe
faxama tɛmui naxɛ, Abadiyasi namiŋɔnmɛ
kɛmɛ tongo nɛ, a sa e nɔxun mixi tongo
suuli suuli ma fɔnmɛ firin kui, a e balo ye
nun taami ra.

5 Akabu naxa a fala Abadiyasi bɛ, a
naxɛ, «I xa bɔxi birin isa mɛrɛ fende won
ma soee nun won ma sofalee nɔma ɲooge
sɔtɔde dɛnnaxɛ, alako e naxa faxa.»
6 Akabu nun Abadiyasi naxa bɔxi
itaxun e bore ma, e xa a isa. Akabu naxa
siga kira nde xɔn, Abadiyasi naxa siga
kira gbɛtɛ xɔn.

7 Abadiyasi naxa naralan Annabi Eliya
ra kira xɔn. Abadiyasi to a to, a naxa a
felen a bun ma, a a fala a bɛ, «N marigi
Eliya, i tan yati nan a ra?»
8 Eliya naxa a yaabi, «Iyo, n tan nan a
ra. Sa a fala i xa mangɛ bɛ, i bara Annabi
Eliya to.»
9 Abadiyasi naxa a fala, «N haakɛ
mundun nabaxi i ra naxan a niyama i xa
yi mɔɔli raba n na? Yi findima faxɛ nan
na n bɛ Akabu mabiri.
10 N xa a fala i bɛ i Marigi Alatala xili ra,
ɲamanɛ nun bɔxi yo mu na, n ma mangɛ
mu i fenxi dɛnnaxɛ. Mɛnnikae na a fala i
mu na, Akabu e rakalima xa e mu i toxi.
11 Yakɔsi i naxɛ, ‹Sa a fala mangɛ bɛ i
bara Annabi Eliya to.›
12 Kɔnɔ n na keli i xun ma ya, Alatala
Xaxili Sɛniyɛnxi fama i xaninde yire nde.
Na kui, n na gɛ xɛɛra ibade Akabu bɛ, a
lima muxu mu i toma be sɔnɔn, a fa n
faxa na ma. N tan bara gaaxu Alatala ya
ra kabi n dimɛdi tɛmui.
13 N marigi, e mu a falaxi i bɛ, n naxan
naba Yesabela nu Alatala xa namiŋɔnmɛe
faxama tɛmui naxɛ? N Alatala xa
namiŋɔnmɛ kɛmɛ nan nɔxun fɔnmɛ kui
tongo suuli suuli ma. N nu fa e balo taami
nun ye ra.

14 Kɔnɔ yakɔsi, xa i n xɛɛ n ma mangɛ
xɔn ma, n xa a fala a bɛ n bara Annabi
Eliya to, a n faxama nɛ!»
15 Annabi Eliya naxa a yaabi, «N bara n
kali n Marigi Alatala ra, to n nan n yɛtɛ
masenma nɛ Akabu bɛ.»
16 Abadiyasi naxa siga Akabu yire, a fa
dɛntɛgɛ sa a bɛ. Akabu naxa siga Eliya
fɔxɔ ra.
17 A to sa Eliya to, Akabu naxa a fala a
bɛ, «I tan nan Isirayila ya isoxi yi ki?»
18 Annabi Eliya naxa a yaabi, «N tan xa
mu Isirayila ya isoxi. I tan nun i baba
bɔnsɔɛ nan Isirayila ya isoxi, barima wo
bara Alatala xa yaamarie rabolo, i bira
Bali kuye fɔxɔ ra.
19 Yakɔsi, i xa Isirayila ɲama birin
malan Karemele geya ma, a nun wo xa
Bali kuye xa namiŋɔnmɛ kɛmɛ naani
tongo suulie, a nun Asera kuye xa
namiŋɔnmɛ kɛmɛ naanie, i xa ginɛ
Yesabela naxee rabaloma.»
20 Akabu naxa mixie xɛɛ Isirayilakae
xilide. A naxa na namiŋɔnmɛe malan
Karemele geya fari.
21 Na tɛmui Eliya naxa a maso ɲama
birin na, a fa yi masenyi ti e bɛ, «Wo tan
luma filankafuiŋa kui han mun tɛmui? Xa
Alatala nan Ala ra, wo bira a fɔxɔ ra. Xa
Bali nan Ala ra, wo bira a tan Bali fɔxɔ
ra.» Ɲama mu a yaabi.

22 Annabi Eliya man naxa a fala e bɛ,
«N keren nan be Alatala xa namiŋɔnmɛ
ra. Bali xa namiŋɔnmɛe mixi kɛmɛ naani
tongo suuli na be.
23 Wo xa tuura firin so muxu yi ra.
Bali namiŋɔnmɛe xa e gbe sugandi, e xa
a ibolon, e a sa yege fari, kɔnɔ tɛ mu
dɔxɔma a ra. N tan fan xa tuura boore
ibolon, n a sa yege gbɛtɛ fari, n fan mu tɛ
dɔxɔma a ra.
24 Muxu na gɛ na rabade, Bali
namiŋɔnmɛe xa wo marigi ala maxandi.
N tan fan xa Alatala maxandi. Ala naxan
na tɛ ragoro sɛrɛxɛ ma, na nan findima
ɲama birin Marigi Ala ra.» Ɲama birin
naxa tin na fe ra.
25 Eliya naxa a fala Bali xa namiŋɔnmɛe
bɛ, «Wo tuura keren sugandi, wo singe xa
a ibolon, barima wo tan nan gbo. Wo wo
marigi ala maxandi, kɔnɔ wo naxa tɛ sa.»

26 E naxa tuura keren tongo, e a ibolon,
e a sa yege fari, e fa Bali maxandi fɔlɔ.
Keli gɛɛsɛgɛ ma, han yanyi tagi, e a
falama, «Bali, muxu yaabi.» Kɔnɔ yaabi
yo mu fa, xui nde yo mu mɛ. E naxa tugan
tugan fɔlɔ e xa sɛrɛxɛbade ya i.
27 Yanyi tagi to a li, Annabi Eliya naxa
yo e ma, a falafe ra, «Wo wo xui ite de,
barima a to findixi ala ra, fee wuya a yi.
Tɛmunde a na biyaasi kui, xa na mu a ra
a na xife. Wo xa a raxunu.»
28 E man naxa e xui ite sɛnbɛ ra. E naxa
e fate maxaba santidɛgɛmae nun tanbɛe
ra, han e wuli mini.
29 Yanyi to dangi, e naxa Bali kuye
maxandi a namiɲɔnmɛ daaxi han nun-
mare sɛrɛxɛ ba tɛmui. Kɔnɔ yaabi yo mu
fa, xui nde yo mu mɛ, tɔnxuma nde yo mu
to.
30 Na tɛmui Annabi Eliya naxa a fala
ɲama bɛ, a naxɛ, «Wo wo maso n na.»
Ɲama to na raba, Eliya naxa Alatala xa
sɛrɛxɛbade yailan, naxan nu bara kana
mɛnni tɛmui dangixi.
31 Eliya naxa gɛmɛ fu nun firin tongo,
naxan lanxi Yaxuba xa die kɔnti ma,
Alatala a masen naxan bɛ, «I xili falama
nɛ Isirayila.»
32 A naxa sɛrɛxɛbade yailan na gɛmɛ fu
nun firinyi ra Alatala xili ra. A naxa fole
ge na sɛrɛxɛbade rabilinyi, ye konbo ya
naani nɔma naxan nafede.
33 A naxa yege sa na fari, a tuura ibolon,
a na sa na yege fari.
34 A to gɛ na ra, a naxa mixie yamari,
«Wo yi fɛŋɛ naani rafe ye ra, wo a ifili yi
yege nun yi sɛrɛxɛ ma.» E to gɛ na rabade,
a man naxa a fala e bɛ, «Wo man xa a
raba.» E to a raba a firin nde, Eliya man
naxa a fala, «Wo man xa ye sa.» E naxa a
raba a saxan nde.
35 Ye nu sɔli sɛrɛxɛbade ra, fole fa rafe
ye ra.
36 Nunmare sɛrɛxɛ ba tɛmui, Annabi
Eliya naxa a maso sɛrɛxɛbade ra, a a fala,
«Iburahima, Isiyaga, nun Isirayila Marigi
Alatala, birin xa a kolon to a i tan nan na
Ala ra Isirayila. Birin xa a kolon a n tan
nan na i xa konyi ra, naxan yi fe birin
nabaxi i xui ma!
37 Alatala, i xa n ma maxandi suxu.
Yandi, i xa a suxu, alako yi ɲama xa a
kolon a i tan Alatala nan na Ala ra, naxan
nɔma e bɔɲɛ ragbilende i ma.»
38 Na kui Alatala naxa tɛ ragoro, a
sɛrɛxɛ gan, a yege gan, hali gɛmɛe nun
bɔxi gan nɛ. Ye naxan nu fole kui, a birin
naxa xara feo.
39 Ɲama to na to, e naxa e yatagi rafelen
bɔxi ma, e fa a fala, «Alatala nan Ala ra!
Alatala nan Ala ra!»
40 Annabi Eliya naxa a fala e bɛ, «Wo
Bali xa namiɲɔnmɛe suxu. A keren naxa
a gi.» Ɲama naxa e suxu, Eliya naxa
e xanin Kison xure yire, a e birin kɔn
naxaba.
41 Na tɛmui Eliya naxa a fala Akabu bɛ,
«Siga i xɔnyi. I xa i dɛge, i xa i min,
barima na xui i naxan mɛxi yi ki na fama
tunɛ nan na.»
42 Akabu naxa te a xɔnyi a dɛgede nun
a minde, kɔnɔ Annabi Eliya tan naxa te
Karemele geya fari, a fa a felen bɔxi ma,
a yatagi fa lu a sanyie tagi.
43 A naxa a fala a xa konyi bɛ, «Te yire
itexi, i xa baa mabiri mato.» Konyi to te
naa, a naxa baa mato, a mu sese gbɛtɛ to.
Eliya naxa a ragbilen na yire itexi sanya
solofere baa matode.
44 A sanya solofere nde, konyi naxa a
fala, «Nuxui di nan tefe baa xun ma. A
nun bɛlɛxɛ mɔndɛ lan.» Eliya naxa a fala
a bɛ, «Siga, i xa sa a fala Akabu bɛ, a xa
baki a xa sɔɔri ragise kui, a xa goro geya
fari mafuren mafuren alako a naxa biri
boora. Tunɛ na fafe!»
45 Nuxuie naxa koore birin ifɔɔrɔ, foye
naxa keli, tunɛ belebele naxa sin bɔxi ma.
Akabu naxa te a xa sɔɔri ragise kui, a siga
Yisireeli.
46 Alatala naxa sɛnbɛ fi Eliya ma, a fa
a gi a sanyi ra, a dangi Akabu ya ra han
Yisireeli sode dɛ ra.

19

Annabi Eliya gaaxufe

1 Akabu naxa sa dɛntɛgɛ sa Yesabela
bɛ, Eliya naxan birin nabaxi, a a xa
namiɲɔnmɛe faxaxi santidɛgɛma ra ki
naxɛ.
2 Yesabela naxa xɛɛra xɛɛ Eliya ma, a a
fala a bɛ, «Xa n lu mu i faxa beenun tina
yi waxati alɔ i n ma namiɲɔnmɛe faxa ki
naxɛ, alae xa n danka.»

3 Annabi Eliya to na mɛ, a naxa a gi a xa
a nii ratanga. A naxa so Beriseeba Yudaya
bɔxi ma, a naxa a xa konyi lu mɛnni.
4 A tan naxa siga gbengberenyi ma a
fɛɛɲɛn keren ɲɛrɛ raba, a dɔxɔ wuri nde
bun ma, a Ala maxandi faxɛ ra. A naxɛ,
«Alatala, n ma tɔɔrɛ bara dangi a i. N nii
tongo, barima n mu fisa n benbae bɛ.»
5 Na tɛmui a naxa a sa, a xi na wuri bun
ma. Malekɛ nde naxa goro a ma, a din a
ra, a a fala a bɛ, «Keli i xa i dɛge.»
6 Taami ɲinxi nu na mɛnni gɛmɛ furee
fari, a nun ye fɛɲɛ. A naxa a dɛge, a ye
min, a man naxa a sa.
7 Ala xa malekɛ naxa fa a ma a firin nde,
a din a ra, a a fala a bɛ, «Keli i xa i dɛge,
barima biyaasi xɔnkuye na i ya ra.»
8 A naxa keli, a a dɛge, a ye min. A sɛnbɛ
naxan sɔtɔ na donsee ra, na naxa a niya a
xa nɔ a ɲɛrɛde xi tongo naani, kɔɛ tongo
naani bun ma, han a Ala xa Xorebe geya
li.
9 Mɛnni a naxa kɔɛ radangi fɔnmɛ nde
kui. Na tɛmui a naxa yi masenyi mɛ: «I
na munse rabafe be Eliya?»
10 A naxa a yaabi. «N bara n yɛtɛ fi i tan
Alatala Sɛnbɛma ma. Isirayilakae bara i
xa saatɛ rabolo, e bara i xa sɛrɛxɛbadee
kana, e bara i xa namiɲɔnmɛe faxa san-
tidɛgɛma ra. N keren nan fa luxi, e na
katafe n fan faxade.»
11 Alatala naxa a masen a bɛ, «Mini
tande Alatala ya i, i keli fɔnmɛ kui.»
A to mini, Alatala naxa dangi a ya i.
Foye xungbe sɛnbɛma nde naxa a xun
sa geya ma, a gɛmɛe ibɔɔma, a fanyee
ibutuxunma, kɔnɔ Alatala mu nu na na
foye kui. Na tɛmui bɔxi fan naxa sɛrɛn,
kɔnɔ Alatala mu nu na na bɔxi sɛrɛnyi
kui.
12 Na dangi xanbi, tɛ fan naxa mini,
kɔnɔ Alatala mu nu na na tɛ xɔɔra.
Na to ba a ra, xui ɲɔxunmɛ nde naxa
mini dɔyi dɔyi ra.
13 Annabi Eliya to na mɛ, a naxa a yatagi
makoto a xa donma ra, a naxa mini fɔnmɛ
kui, a ti fɔnmɛ dɛ ra. A mu bu, xui nde
naxa mini a ma, a naxɛ, «I na munse
rabafe be Eliya?»
14 A naxa a yaabi, «N bara n yɛtɛ fi i tan
Alatala Sɛnbɛma ma. Isirayilakae bara i
xa saatɛ rabolo, e bara i xa sɛrɛxɛbadee
kana, e bara i xa namiɲɔnmɛe faxa san-
tidɛgɛma ra. N keren nan fa luxi, e na
katafe n fan faxade.»
15 Alatala naxa a masen a bɛ, «I xa
gbilen gbengberenyi kira xɔn ma sigafe ra
Damasi. I na so naa, i xa ture sɛniyɛnxi
sa Xasayeli xunyi a masenfe ra, a xa findi
Arami mangɛ ra.
16 I xa ture sɛniyɛnxi sa Nimisi xa di
Yehu fan ma, a xa findi Isirayila mangɛ
ra. Na dangi xanbi i xa ture sa Elise xunyi,
Safati xa di, Abeli Mexolaka xa mamadi,
a tan xa findi namiɲɔnmɛ ra i ɲɔxɔɛ ra.
17 Naxan na tanga Xasayeli xa san-
tidɛgɛma ma, Yehu a faxama nɛ. Xa
naxan tanga Yehu xa santidɛgɛma ma,
Elise a faxama nɛ.
18 Kɔnɔ n mixi wulu solofere luma nɛ
Isirayila, naxee mu suyidixi Bali kuye bɛ,
e dɛ mu a sunbuxi.»
19 Eliya naxa keli mɛnni, a sa Safati xa di
Elise li, a na bɔxi buxafe. Ninge mɔxɔɲɛn
nun naani nan nu ɲɛrɛfe a ya ra, a nu
firinyi nan nawalife e xanbi ra. Eliya
naxa dangi a fɛ ma, a naxa a xa donma
woli a ma.
20 Elise naxa a xa ningee rabolo, a a gi
Eliya fɔxɔ ra, a a fala a bɛ, «Yandi, i xa
diɲɛ n xa sa n ɲungu nga nun n baba ma.
Na tɛmui n birama nɛ i fɔxɔ ra.» Eliya
naxa a fala a bɛ, «Gbilen i xa wali ra. I
munse mɛxi n na?»
21 A to a makuya Eliya ra, a naxa ninge
firin tongo, a e ba sɛrɛxɛ ra. A naxa wurie
findi yege ra e nu maxirixi naxee ra, a
sube ɲin ɲama bɛ. Na dangi xanbi, a naxa
bira Annabi Eliya fɔxɔ ra, a findi a xa
batula ra.

20

Arami mangɛ Samari taa gerefe

1 Arami mangɛ Ben Hadada naxa a xa
sɔɔrie birin malan. Mangɛ tongo saxan
nun firin nan nu e ya ma, soe nun sɔɔri
ragisee nu na e yi ra. E naxa Samari
rabilin, e fa gere ti e bɛ.
2 Na kui Ben Hadada naxa xɛɛrae xɛɛ
Isirayila mangɛ Akabu xɔn.
3 A naxa a fala a bɛ, «A lanma i xa i xa
gbeti, i xa xɛɛma, i xa ginɛ tofanyie, nun
i xa die birin findi n gbe ra.»

4 Isirayila mangɛ naxa a yaabi, «Mangɛ,
n bara findi i xa konyi ra, n bara n harige
birin fi i ma.»
5 Na dangi xanbi mangɛ naxa xɛɛra
gbɛtɛe xɛɛ a falafe ra, «Mangɛ Ben
Hadada naxɛ, ‹A lanma i xa i xa gbeti, i
xa xɛɛma, i xa ginɛ tofanyie, nun i xa die
birin findi n gbe ra.
6 Tina yi waxati, n mixie xɛɛma nɛ i
xɔnyi, e xa sa i xa banxi kui mato, a nun
i xa mixie xa banxie, e xa se birin tongo
naxan tide gbo i bɛ.›»
7 Isirayila mangɛ naxa taa kuntigie xili,
a a fala e bɛ, «Wo xa a kolon, a yi mixi
wama won tɔɔrɔfe nɛ. N nu bara a fala
a bɛ a n nan n ma ginɛe, n ma die, n ma
xɛɛma, nun n ma gbeti birin fima nɛ a ma.
N mu nu tondixi na sese ra.»
8 Kuntigie nun ɲama birin naxa a yaabi,
«I naxa i tuli mati a ra, i naxa a danxun.»
9 Na kui Akabu naxa a fala Ben Hadada
xa xɛɛrae bɛ, «Wo sa a fala won ma
mangɛ bɛ a a naxan singe fala, n bara tin
na ra, kɔnɔ a naxan saxi na fari, n mu na
rabama.» Xɛɛrae naxa gbilen na falade
mangɛ Ben Hadada bɛ.
10 Ben Hadada naxa xɛɛrae xɛɛ mangɛ
Akabu ma a falafe ra, «Xa n mu Samari
xun nakana, sese mu lu yi taa kui fa, mixi
nɔma naxan matongode a bɛlɛxɛsole ra,
alae xa n danka.»
11 Kɔnɔ Isirayila mangɛ naxa a yaabi,
«Sɔɔri naxan na sigafe gere sode, a mu
lan a xa a yɛtɛ matɔxɔ, alɔ sɔɔri naxan
bara gɛ gere sode.»
12 Ben Hadada to na wɔyɛnyi mɛ, a nu
na bere minfe nɛ a nun mangɛ gbɛtɛe e xa
leelee bun ma. A naxa a fala a xa sɔɔrie
bɛ, «Won xɛɛ gere sode.» Na kui e naxa e
ya rafindi Samari taa ma.
13 Na tɛmui namiɲɔnmɛ nde naxa a
maso Isirayila mangɛ Akabu ra, a naxa a
masen a bɛ, «Alatala naxɛ, ‹I yi sɔɔri gali
to? To yati n e birin sama nɛ i sagoe, alako
i xa a kolon a n tan nan na Alatala ra.›»
14 Akabu naxa a maxɔrin, «A fama na
rabade nde saabui ra?» Namiɲɔnmɛ naxa
a fala a bɛ, «Alatala naxɛ i fama na
rabade gominae xa sɛgɛtalae nan saabui
ra.» Akabu naxa a maxɔrin, «Nde find-
ima e xa yarerati ra na gere kui?» A naxa
a yaabi, «I tan.»
15 Na kui Akabu naxa gominae xa
sɛgɛtalae malan, e findi mixi kɛmɛ firin
mixi tongo saxan nun firin na. Isirayila
ɲama naxan nu na e xanbi ra, e findi mixi
wulu solofere nan na.
16 E naxa mini gere sode yanyi tagi. A
lixi Ben Hadada nun a malima mangɛ
tongo saxan nun firin nu na bere minfe
e xa leelee bun ma.
17 Gominae xa sɛgɛtalae singe naxa
mini gere sode. Mixie naxa a fala Ben
Hadada bɛ, «Sɔɔrie bara mini Samari taa
kui.»
18 A naxa e yaabi, «Xa na sɔɔrie fafe
lanyi nan fende, xa na mu a ra e wama
gere sode, wo xa e suxu kɔnɔ wo naxa e
faxa de.»
19 Isirayila gominae xa sɛgɛtalae naxa
mini, e nun Isirayila sɔɔri ɲama.
20 E to gere so, kankan naxa mixi nde
faxa. Aramikae naxa e gi keren na,
Isirayilakae fa bira e fɔxɔ ra. Arami
mangɛ Ben Hadada fan naxa a gi a xa soe
fari, a nun sɔɔri nde naxee nu na sɔɔri
ragisee kui.
21 Isirayila mangɛ naxa mini, a
Aramikae xa soee faxa, a e xa sɔɔri
ragisee kana. Na findi nɛ gbaloe ra
Aramikae bɛ.
22 Na namiɲɔnmɛ man naxa a maso
Isirayila mangɛ ra, a a fala a bɛ, «I xa
wakili, i xa fee rafala, barima tamuna
Arami mangɛ man fama nɛ i gerede.»
23 Arami sɔɔrie naxa a fala e xa mangɛ
bɛ, «Isirayilakae xa ala sɛnbɛ gbo geya
nan fari. Na nan a toxi e won bɔnbɔxi. Xa
won sa e gere fili nan ma nu, won nɔma
nɛ e ra.
24 I naxan nabama, i xa na mangɛe ba
naxee na i xa mixie ya ma, i fa gominae
ti e ɲɔxɔɛ ra.
25 I xa sɔɔri gbɛtɛe fen sɔɔri faxaxie
ɲɔxɔɛ ra, i xa soe nun sɔɔri ragisee fen
a kanaxie ɲɔxɔɛ ra. Na tɛmui, won man
sigama e gerede fili nan ma, won fama
nɛ nɔde e ra a fanyi ra.» Mangɛ naxa na
birin naba, alɔ e a fala a bɛ ki naxɛ.
26 Na ɲɛ igbilenyi, Ben Hadada naxa a
xa sɔɔrie malan, a e xanin Afeki biri ra, e
xa Isirayila gere.
27 Isirayilakae fan naxa e xa sɔɔrie
malan, e fandɛ sɔtɔ, e siga e ralande.

Isirayilakae to yonkin Arami ɲama ya i, e lu nɛ alɔ si gɔɔrɛ lanmadi firin Aramikae xa gboe xa fe ra.

28 Ala xa mixi naxa a maso Isirayila mangɛ ra, a a masen a bɛ, «Alatala xui nan yi ki: Aramikae to a fala a Alatala sɛnbɛ gbo geya nan fari a mu findixi ala ra fili tan ma, n e sama nɛ i sagoe, alako i xa a kolon n tan nan Alatala ra.»

29 E naxa yonkin e boore ya i xi solofere bun ma. Na tɛmui gere naxa fɔlɔ, Isirayilakae fa Arami sɔɔrie mixi wulu kɛmɛ faxa.

30 A dɔnxɔɛe naxa mini e gi ra Afeki tɛtɛ kui, kɔnɔ tɛtɛ fan yati naxa bira e ma, a mixi wulu mɔxɔɲɛn nun solofere faxa. Ben Hadada tan nu bara a gi, a sa a nɔxun konkoe nde kui.

31 A xa sɔɔrie naxa a fala a bɛ, «Muxu a mɛ nɛ, a Isirayilakae xa mangɛe bɔɲɛ fan. Muxu xa bɛki dugi xiri muxu tagi, muxu xa luuti xiri muxu xunyie sunnunyi tɔnxuma ra, muxu xa muxu yɛtɛ dɛntɛgɛ Isirayila mangɛ bɛ. Tɛmunde a diɲɛma i faxafe ma.»

32 E naxa bɛki dugi xiri e tagi, e luutie xiri e xunyie sunnunyi tɔnxuma ra, e fa e yɛtɛ dɛntɛgɛ Isirayila mangɛ bɛ, e fa a fala, «I xa konyi Ben Hadada bara i mayandi i naxa a faxa.» Akabu naxa e yaabi, «A man baloxi? N ngaxakerenyi nan a ra.»

33 Na mixie to na mɛ, e naxa a maɲɔxun fe fanyi na a ra. E naxa mangɛ yaabi, «Iyo, Ben Hadada i ngaxakerenyi nan a ra!» Akabu naxa e yamari, «Wo sa fa a ra.»

Ben Hadada naxa mini a nu na dɛnnaxɛ, a siga Akabu yire. Akabu naxa a baki a xa sɔɔri ragise kui.

34 Ben Hadada naxa a fala a bɛ, «N taae ragbilenma nɛ i ma, n baba naxee ba i baba yi ra. I nɔma i xa makiti tide Damasi, alɔ n baba gbe to nu na Samari.» Akabu naxa a fala a bɛ, «Won xa saatɛ xiri, n fa i bɛɲin.» E to saatɛ xiri, a naxa a bɛɲin.

35 Namiɲɔnmɛ nde naxa a fala a ɲɛrɛ boore bɛ Alatala xui ra, «N bɔnbɔ.» Kɔnɔ a ɲɛrɛ boore mu tin a bɔnbɔde.

36 Na kui, a naxa a fala a ɲɛrɛ boore bɛ, «I to mu tinxi i tuli matide Alatala xa masenyi ra, yɛtɛ nde fama nɛ i faxade.» A to keli mɛnni, yɛtɛ naxa dutun a ma, a a faxa.

37 Na namiɲɔnmɛ naxa siga mixi gbɛtɛ fan yire, a a fala a bɛ, «N bɔnbɔ.» Na kanyi naxa a bɔnbɔ han a a maxɔnɔ.

38 Namiɲɔnmɛ naxa sa ti kira ra mangɛ nu dangima dɛnnaxɛ. A naxa a yatagi maxiri dugi nde ra a fi daaxi.

39 Mangɛ to dangi naa, namiɲɔnmɛ naxa a fala mangɛ bɛ a xui itexi ra, «N tan i xa sɔɔri, n nu na gere yire nɛ. Sɔɔri nde naxa mini gere ya ma, a fa won yaxui suxuxi nde taxu n na, a a fala n bɛ, ‹Yi xɛmɛ suxu gben. Xa a a ba i yi, i nii nan findima a sare ra, xa na mu i kɔbiri ba.›

40 Kɔnɔ n nu yanfaxi wali nde kui, na xɛmɛ suxuxi naxa nɔ a gide.» Mangɛ naxa a fala a bɛ, «I bara i yɛtɛ makiiti. A lanma i xa faxa.»

41 Na tɛmui namiɲɔnmɛ naxa dugi ba a yatagi ma, Isirayila mangɛ naxa a kolon fa namiɲɔnmɛ nde nan a ra.

42 A naxa a fala mangɛ bɛ, «I to bara i yaxui bɛɲin n naxan saxi i bɛlɛxɛ i, n mixi naxan natɔnxi, i nii nan findima a sare ra, i xa ɲama findima a xa ɲama sare nan na.»

43 Na kui Isirayila mangɛ naxa gbilen a xɔnyi Samari sunnunyi nun bɔɲɛ maɲaaxui kui.

21

Naboti xa sansi yire

1 Yisireelika nde nu na naxan xili Naboti. Sansi yire nu na a yi ra Samari mangɛ Akabu xa bɔxi fɛ ma.

2 Akabu naxa a fala Naboti bɛ, «I xa i xa sansi yire so n yi ra, n xa a findi n ma laakɔɛ yire ra, barima a makɔrɛ n ma banxi ra. N sansi yire gbɛtɛ soma i yi ra a ɲɔxɔɛ ra naxan fan na bɛ, xa na mu a ra, n xa a sara kɔbiri ra.»

3 Naboti naxa Akabu yaabi, a naxɛ, «Alatala xa n natanga n benbae kɛ sofe ra i yi.»

4 Akabu naxa so a xɔnyi, a sunnunxi ra, a bɔɲɛ maɲaaxuxi Yisireelika Naboti xa masenyi xa fe ra, a falafe ra, «N mu n benbae kɛ soma i yi ra.» A naxa a sa, a a kobe raso mixie ra, a mu tin donse donde.

5 A xa ginɛ Yesabela naxa siga a yire, a
a maxɔrin, «Munfe ra i bɔɲɛ maɲaaxuxi,
i mu tin i dɛgede?»
6 A naxa a yaabi, «N bara a fala Yisiree-
lika Naboti bɛ a xa a xa sansi yire so n yi
ra, n xa a sara, xa na mu a ra, n xa sansi
yire gbɛtɛ so a yi ra, kɔnɔ a mu tin na ra
fefe ma.»
7 Na kui, a xa ginɛ Yesabela naxa a fala
a bɛ. «Pe, i tan xa mu findixi Isirayila
mangɛ ra? Awa, mangɛ, keli, i xa i dɛge
ɲɛlɛxinyi kui. N tan Yisireelika Naboti xa
sansi yire soma nɛ i yi ra!»
8 A xa ginɛ naxa bataaxɛ sɛbɛ Akabu xili
ra, a mangɛ Akabu xa tɔnxuma sa a ma, a
fa a rasanba forie nun kuntigie ma, naxee
nu sabatixi Naboti xa taa kui.
9 A sɛbɛxi bataaxɛ kui, «Wo sunyi nun
sali rabafe ti ɲama bɛ, Naboti xa dɔxɔ
ɲama birin ya i.
10 Wo xa fuyante firin dɔxɔ a ya i, naxee
a tɔɔɲɛgɛma, a falafe ra a bara Ala nun
mangɛ konbi. Na kui wo xa a ramini taa
kui, wo a magɔnɔ gɛmɛ ra han a xa faxa.»
11 Naboti xa taa mixie, forie nun
kuntigie naxa a raba, alɔ Yesabela a
yamarixi ki naxɛ na bataaxɛ kui.
12 E naxa sun e sali, e Naboti dɔxɔ ɲama
birin ya tode ra,
13 e fa fuyante firinyi radɔxɔ a yire.
Na fuyante firinyie naxa Naboti tɔɔɲɛgɛ
ɲama ya i, a falafe ra, «Naboti bara Ala
nun mangɛ konbi.» Ɲama naxa Naboti
xanin taa fari ma, e a magɔnɔ han a faxa.
14 E naxa xɛɛrae xɛɛ Yesabela ma, a
falafe ra, «Naboti bara magɔnɔ gɛmɛ ra,
a bara faxa.»
15 Yesabela to a mɛ a Naboti bara
magɔnɔ gɛmɛ ra han a bara faxa, a naxa
siga Akabu yire, a a fala a bɛ, «Yakɔsi keli,
i xa Naboti xa sansi yire tongo, Naboti
Yisireelika tondi naxan sarade i ma kɔbiri
ra. Naboti a mu na sɔnɔn, a bara faxa.»
16 Akabu to a mɛ, a Naboti bara faxa, a
naxa keli keren na, a sa Naboti xa sansi
yire findi a gbe ra.
17 Alatala naxa a masen Annabi Eliya
Tisibeka bɛ, a naxɛ,
18 «Siga Isirayila mangɛ Akabu yire
Samari. A na Naboti xa sansi yire, a
naxan findixi a gbe ra.
19 I xa a fala a bɛ, ‹Alatala xa masenyi
nan ya: «I bara faxɛ ti, i bara mixi kɛ
muɲa! Baree fama i wuli makɔnde, e
Naboti wuli makɔnxi dɛnnaxɛ.»›»
20 Akabu naxa Eliya yaabi, «I tan n
yaxui, i bara n to?» A naxa a fala a bɛ,
«Iyo, n bara i to. I to i yɛtɛ fi fe ɲaaxi
rabafe ma, naxan mu rafanxi Alatala ma,
21 n gbaloe ragoroma nɛ i ma, n i bama
nɛ Isirayila, n xɛmɛ birin faxa xɔrɛ nun
konyi i bɔnsɔɛ ya ma Isirayila.
22 N i xa fɔxɛ luma nɛ, alɔ Nebati xa
di Yerobowami nun Ahiya xa di Baasa xa
fɔxɛe, barima i bara n naxɔnɔ, i man bara
Isirayila ɲama birin naɲɛrɛ yunubi kui.»
23 «Alatala xa masenyi nan ya Yesabela
xa fe ra, a naxɛ, ‹Baree fama nɛ Yesabela
donde Yisireeli tɛtɛ fɛ ma.
24 Akabu xa mixi naxan na faxa taa kui,
baree nan na donma. Naxan na faxa wula
i, yubɛe nan na donma.›»
25 Mixi yo mu na naxan a yɛtɛ fi fe ɲaaxi
rabafe ma alɔ Akabu. A xa ginɛ Yesabela
nu a bɔɲɛ ratema na fe kui.
26 A nu fe ɲaaxi rabama dangi mixi
birin na. A nu kuyee batuma alɔ Amor-
ikae, Alatala naxee keri Isirayilakae ya ra.
27 Akabu to Annabi Eliya xa masenyi
mɛ, a naxa a xa donma ibɔɔ sunnunyi kui,
a naxa sunnun dugi ragoro a ma, a sunyi
suxu. A nu a sama sade ma, na sunnun
dugi ragoroxi a ma, xa na mu a nu ɲɛrɛ
dɔyi dɔyi a sunnunxi ra.
28 Alatala naxa a masen Eliya Tisibeka
bɛ, a naxɛ,
29 «I bara a to Akabu a yɛtɛ magoroxi
n bɛ ki naxɛ? A to bara a yɛtɛ magoro n
bɛ, n mu gbaloe ragoroma a ma fanni a
baloxi. N gbaloe ragoroma a bɔnsɔɛ ma a
xa di xa waxati nɛ.»

22

Akabu xa geree
(Yudaya Mangɛe II 18:2-27)

1 Ɲɛ saxan naxa dangi, gere yo mu lu
Arami nun Isirayila tagi.
2 A ɲɛ saxan nde ra, Yudaya mangɛ
Yehosafati naxa goro Isirayila mangɛ yire.
3 Isirayila mangɛ naxa a fala a xa mixie
bɛ, «Wo a kolon a Ramoti, naxan na
Galadi bɔxi ma, won tan nan gbe a ra.

Won naxa siikɛ a rasuxude Arami mangɛ yi ra.»

4 Isirayila mangɛ Akabu naxa a fala Yudaya mangɛ Yehosafati bɛ, «Won birin na a ra sigafe Ramoti Galadi bɔxi ma?» Yehosafati naxa a yaabi, «Iyo, i tan yo n tan yo, won birin keren. Won ma ɲamae nun won ma soe fan a birin keren.»

5 Yehosafati naxa a fala Isirayila mangɛ bɛ, «N bara i maxandi, won xa Alatala sago fen yi fe kui yakɔsi.»

6 Isirayila mangɛ naxa namiŋɔnmɛ kɛmɛ naani malan, a e maxɔrin, «A lanma ka a mu lanma won xa siga Ramoti gerede Galadi bɔxi ma?» E naxa a yaabi, «Wo te, Ala fama e sade i sagoe mangɛ.»

7 Kɔnɔ Yehosafati naxa mangɛ maxɔrin, «Alatala xa namiŋɔnmɛ nde mu na be, won nɔma naxan maxɔrinde?»

8 Isirayila mangɛ naxa Yehosafati yaabi, «Xɛmɛ keren peti nan be, won nɔma Alatala maxɔrinde naxan saabui ra, kɔnɔ a mu rafan n ma, barima a xunnakanɛ fe nan gbansan falama n ma fe ra. A mu xunnakeli fe yo falama n bɛ. A xili Mike. Yimila xa di na a ra.» Yehosafati naxa a fala, «A mu lanma mangɛ xa na wɔyɛn mɔɔli fala.»

9 Na kui, Isirayila mangɛ naxa a xa batula keren xili, a a fala a bɛ, «Fa Yimila xa di Mike ra n bɛ keren na.»

10 Isirayila mangɛ nun Yudaya mangɛ Yehosafati nu dɔxɔxi e xa kibanyie kui, mangɛ donmae ragoroxi e ma. E nu na lonyi ma, Samari taa sode dɛ ra. Namiŋɔnmɛe nu na e xa masenyie tife e bɛ.

11 Kenaana xa di Sedekiya nu bara feri wure daaxie yailan, a fa a fala mangɛe bɛ, «Alatala xa masenyi nan ya: ‹Wo Aramikae bɔnbɔma yi ferie nan na han e sɔntɔ.›»

12 Namiŋɔnmɛ birin nu na masenyi mɔɔli falama e bɛ. E naxa a fala, «Wo te Ramoti Galadi bɔxi ma. Wo xunnakeli nan sɔtɔma, Alatala fama nɛ e sade mangɛ sagoe.»

13 Xɛɛra naxan siga Mike xilide, na naxa a fala a bɛ, «I bara a to, namiŋɔnmɛ birin bara lan e xa fe fanyi fala mangɛ bɛ. I fan xa kata, wo xui xa lu keren, i xa fe fanyi fala mangɛ bɛ.»

14 Mike naxa a fala, «Alatala ɲiŋɛ na a ra. N Marigi Alatala na naxan yo masen, n na nan falama.»

15 A to mangɛ yire li, mangɛ naxa a fala a bɛ, «Mike, a lanma ka a mu lanma muxu xa siga gere sode Ramoti Galadi bɔxi ma?» Mike naxa a yaabi, «Wo te, wo xunnakeli nan sɔtɔma. Alatala fama nɛ e sade wo sagoe.»

16 Kɔnɔ mangɛ naxa a fala a bɛ, «N ɲan bara a fala i bɛ sanya wuyaxi, i xa i kali nɔndi yati nan falade n bɛ Alatala xili ra.»

17 Mike naxa a yaabi,

«N bara Isirayila birin to,
e yensenxi geyae fari,
alɔ xuruse rabɛɲinxie.
Alatala xa masenyi nan ya:
Marigi mu na yi ɲama bɛ.
Kankan xa gbilen a xɔnyi bɔɲɛsa kui.»

18 Isirayila mangɛ naxa a fala Yehosafati bɛ, «N mu a fala xɛ i bɛ, a mu nɔma fe fanyi masende n ma fe ra, fo fe ɲaaxi tun?»

19 Na tɛmui Mike naxa a fala e bɛ, «Yakɔsi, wo wo tuli mati Alatala xa masenyi ra. N bara Alatala to a xa kibanyi kui, a xa malekɛ gali nu tixi a yirefanyi ma nun a kɔɔla ma.

20 Alatala naxa a fala, ‹Nde wama sigafe xaxili kobi rasode Isirayila mangɛ Akabu xunyi, a xa sa Ramoti gere Galadi bɔxi ma alako a xa faxa?› Nde naxa a yaabi xaxili nde ra, nde fan naxa a yaabi xaxili gbɛtɛ ra.

21 Na kui ɲinnɛ nde naxa mini, a ti Alatala ya i, a a fala, ‹N tan nɔma nɛ a ra.› Alatala naxa a maxɔrin, ‹I nɔma di?›

22 A naxa a yaabi, ‹N sigama nɛ, n fa wule fala mangɛ bɛ a xa namiŋɔnmɛe saabui ra.› Alatala naxa a fala a bɛ, ‹I fama nɛ a nɔde, na sɔɔnɛyama nɛ. Siga, i xa sa na raba.›

23 Yakɔsi, Alatala bara wule sa i xa namiŋɔnmɛe dɛ i. Ala bara natɛ ɲaaxi tongo i xa fe ra.»

24 Na tɛmui, Kenaana xa di Sedekiya naxa a maso, a Mike dɛ ragarin, a fa a fala, «Alatala Xaxili minixi kira mundun na n ma n xa wɔyɛn i bɛ?»

25 Mike naxa a yaabi, «I fama na tode, i i gima i nɔxunde fende tɛmui naxɛ.»

26 Isirayila mangɛ naxa a fala, «Wo Mike
xanin taa mangɛ Amon nun mangɛ xa di
Yowasi xɔn ma.
27 Wo xa a fala e bɛ, ‹Mangɛ naxɛ, a wo
xa yi xɛmɛ sa geeli kui, a wo naxa donse
so a yi ra, fo taami xare nun ye, han n sa
fama tɛmui naxɛ xunnakeli kui.›»
28 Mike naxa a yaabi, «Xa i sa gbilen
xunnakeli kui, n ma masenyi mu kelixi
Alatala ma.» A man naxa a fala ɲama ya
xɔri, «Ɲama birin, wo xa wo tuli mati n
ma masenyi ra a fanyi ra!»

29 Isirayila mangɛ nun Yudaya mangɛ
Yehosafati naxa te Ramoti Galadi bɔxi ma.
30 Isirayila mangɛ naxa a fala Yehosafati
bɛ, «I xa so gere kui mangɛ donma
ragoroxi i ma.» Isirayila mangɛ tan naxa
mangɛ dugi ba a ma, a sɔɔri donma
gbansan nagoro a ma, a siga gere sode.
31 Arami mangɛ nu bara a fala a xa sɔɔri
tongo saxan nun firinyi bɛ, naxee findixi
sɔɔri ragise xa sɔɔrie yareratie ra, «Wo
xa katɛ birin naba wo xa Isirayila mangɛ
gbansan nan fen, wo a faxa.»
32 Sɔɔri ragise xa sɔɔrie yareratie to
Yehosafati to, e naxa a maɲɔxun tɛmunde
Isirayila mangɛ nan a ra. E naxa e xun ti
a ra, e xa sa a gere. Yehosafati naxa a
malimae xili.
33 Sɔɔri ragise xa sɔɔrie yareratie naxa
a kolon Isirayila mangɛ xa mu a ra, e fa
gbilen a fɔxɔ ra.

34 Na tɛmui sɔɔri nde naxa xali woli
na ki tun. Tanbɛ naxa sa Isirayila
mangɛ sɔxɔ a kanke makantase lenbee
tagi. Mangɛ naxa a fala a xa sɔɔri ragise
ragima bɛ, «Gise mafindi, i xa n namini
gere fari ma, barima n bara maxɔnɔ.»
35 Gere naxa xɔrɔxɔ na lɔxɔɛ ki fanyi
ra. Mangɛ nu tixi a xa sɔɔri ragise kui,
a ya rafindixi Aramikae ma. A naxa faxa
na nunmare ra, a wuli gbegbe nu na a xa
sɔɔri ragise kui.
36 Soge goro tɛmui, yaamari naxa fi,
«Birin xa gbilen e xɔnyi, birin xa siga e
xa bɔxi ma.»

37 Mangɛ faxa na ki nɛ, a naxa ragata
Samari taa kui.
38 E to mangɛ xa sɔɔri ragise kui ixa
Samari ye yire, baree naxa Akabu wuli
makɔn, langoe ginɛe fan naxa e maxa
naa, alɔ Alatala a masen ki naxɛ.
39 Akabu xa taruxui dɔnxɔɛ, nun a fe
naxan birin naba, nun a banxi tixi ki naxɛ
sili ɲinyie ra, nun a taa naxee ti, na birin
sɛbɛxi Isirayila mangɛe xa taruxui kui.
40 Akabu naxa ragata a benbae fɛ ma. A
xa di Axasiya naxa findi mangɛ ra a ɲɔxɔɛ
ra.

Yehosafati findife Yudaya mangɛ ra (Yudaya Mangɛe II 20:31-21:1)

41 Asa xa di Yehosafati findi Yudaya
mangɛ ra, Isirayila mangɛ Akabu xa
mangɛya ɲɛ naani nde nɛ.
42 Ɲɛ tongo saxan nun suuli nu na
Yehosafati bɛ, a to nu findima mangɛ ra
Darisalamu. A nga nu na Sili xa di Asuba
nan na.
43 Yehosafati naxa ɲɛrɛ a baba Asa xa
kira xɔn ma, a mu a makuya Alatala xa
kira ra.
44 Kɔnɔ kuye batufe yire itexie ma, na
mu dan Yudaya bɔxi ma. Mixie mu tagan
sɛrɛxɛ bafe ra naa, a nun surayi ganfe
sɛrɛxɛ ra.
45 Lanyi nu na Yehosafati nun Isirayila
mangɛ tagi.
46 Yehosafati xa taruxui dɔnxɔɛ, nun a
xa gere ki fanyi, na sɛbɛxi Yudaya mangɛe
xa taruxui kui.
47 A naxa tɔnyi dɔxɔ langoe xa wali ma
kuye batudee, naxee nu na kabi a baba
Asa waxati.
48 Mangɛ nu na Edon, Yudaya mangɛ
gomina nde nan ti naa.
49 Yehosafati naxa kunkuie yailan Tara-
sisi, alako e xa siga xɛɛma fende Ofiri,
kɔnɔ kunkuie naxa kana Esiyon Geberi.
50 Na kui Akabu xa di Axasiya naxa a
fala Yehosafati bɛ, «N ma mixie nun i
i xa mixie birin xa siga na wali rabade
kunkuie kui.» Kɔnɔ Yehosafati mu tin na
fe ra.
51 Yehosafati naxa bɛlɛ a benbae fɛ ma,
a ragata a benba Dawuda xa taa kui. A xa
di Yehorami naxa ti mangɛ ra a ɲɔxɔɛ ra.

Isirayila mangɛ Axasiya

52 Akabu xa di Axasiya naxa findi
mangɛ ra Samari, Isirayila bɔxi xun ma,
Yudaya mangɛ Yehosafati xa mangɛya ɲɛ
fu nun solofere nde ra. A bu nɛ mangɛya
kui ɲɛ firin Isirayila xun ma.

53 A naxa fe raba, naxan mu rafan
Alatala ma, a naxa a ɲɛrɛ a baba nun a
nga xa kira xɔn ma. A naxa fe raba alɔ
Nebati xa di Yerobowami, naxan a niya
Isirayila birin xa yunubi raba.
54 A naxa Bali kuye batu, a a xinbi sin a
bɛ. Na kui a naxa Isirayila Marigi Alatala
raxɔnɔ, alɔ a baba a raba ki naxɛ.

Isirayila Mangɛe xa Taruxui Sɛniyɛnxi firin nde

Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Yi kitaabui findixi Isirayila mangɛe xa taruxui firin nde nan na. Yi kitaabui fɔlɔma Annabi Elise xa waxati nɛ, Annabi Eliya te koore ma tɛmui naxɛ. Alatala na namiɲɔnmɛe firinyie xɛɛ nɛ Isirayila mangɛe xa waxati alako e xa Ala xa masenyi ti e bɛ. Na kawandi nu xɔrɔxɔma ki fanyi ra mangɛe xa xaxilitareɲa xa fe ra. E nu wama birafe kuyee fɔxɔ ra alɔ si kaafirie naxee nu na e rabilinyi. Kɔnɔ Annabi Elise naxa Alatala sɛnbɛ magaaxuxi masen ɲama birin bɛ, e xa a kolon Ala sɛnbɛ gbo kuyee sɛnbɛ bɛ.

Yi kitaabui kui Isirayila xa taruxui nun Yudaya xa taruxui tagi rasaxi. Isirayila mangɛe nu kuyee batuma, e man nu nɔɛ xɔrɔxɔɛ dɔxɔma ɲama ma. E nu luma fe ɲaaxi raba ra e xa mixie ra tɛmui birin. Mangɛ ndee naxa kata gbilenfe ra na fe mɔɔli fɔxɔ ra, kɔnɔ e mu nu wuya. Na kui, a raɲɔnyi Alatala naxa Asiriya mangɛ xɛɛ Isirayila bɔxi ma, a xa nɔ Isirayilakae ra, a fa e xanin konyiya kui.

Na tɛmui Yudayakae gbansan nan nu luxi bɔxi ma Ala nu bara naxan fi Annabi Iburahima bɔnsɔɛ ma. Mangɛ fanyi ndee nu na e xa taruxui ya ma naxee fe birin naba alako kuye yo naxa batu na bɔxi ma. Ndee naxa sɛrɛxɛdubɛe mali alako Ala xa hɔrɔmɔbanxi xa yailan, mixie xa batui raba sɛriyɛ ki ma. Kɔnɔ Sɛntanɛ nu luma e ratantan na. A raɲɔnyi, mangɛ naxee bira kira ɲaaxi fɔxɔ ra, nee naxa a niya ɲama xa gbilen Ala waxɔnfe fɔxɔ ra. Na kui Ala naxa Babilɔn mangɛ xɛɛ Yudaya bɔxi ma, a xa nɔ mɛnnikae ra, a fa e xanin konyiya kui.

Na birin findixi misaali belebele nan na to mixie bɛ. Ala fe birin nabama alako adamadie xa bira a xa sɛriyɛ fɔxɔ ra. Kɔnɔ xa adama mu tin lude na kira xɔn ma, a fama a tode na kira a xaninma dɛnnaxɛ. Mixi mu nɔma yode Ala ma, a mu na sare sɔtɔ. Ala xa sɛriyɛ fan won bɛ. Ala xa won mali alako won xa lu na kira fanyi xɔn ma naxan won xaninma ariyanna. Amina.

Isirayila Mangɛe xa Taruxui Sɛniyɛnxi firin nde

Annabi Eliya nun Mangɛ Axasiya

1 Akabu faxa xanbi, Mowabakae naxa muruta Isirayilakae xili ma.

2 Axasiya naxa bira kelife a xa koore banxi kɔn na Samari, a maxɔnɔ a belebele ra. A naxa xɛɛrae rasiga Ekironkae xa ala Bali Sebubu maxɔrinde xa a nɔma yalande.

3 Na tɛmui Alatala xa malekɛ naxa a fala Annabi Eliya Tisibeka bɛ, «I xa siga Samari mangɛ xa xɛɛrae ya ra, i a fala e bɛ, ‹Ala mu na Isirayila bɔxi ma, wo to fa sigama Ekironkae xa ala Bali Sebubu maxɔrinde?

4 Na xa fe ra, Alatala xa masenyi nan ya Axasiya bɛ, i mu goroma sade ma i saxi naxan kɔn na. I faxama nɛ.›» Annabi Eliya to gɛ na falade mangɛ xa xɛɛrae bɛ, a naxa siga.

5 Xɛɛrae naxa gbilen mangɛ Axasiya yire. A naxa e maxɔrin, «Wo gbilenxi munfe ra?»

6 E naxa a yaabi, «Mixi nde nan muxu ralanxi, a a fala muxu bɛ ‹Wo gbilen mangɛ yire, naxan wo xɛɛxi, wo a fala a bɛ, Ala mu na Isirayila bɔxi tan ma, i to fa xɛɛrae xɛɛma Ekironkae xa ala Bali Sebubu maxɔrinde? Na xa fe ra, i mu goroma sade ma i saxi naxan ma. I faxama nɛ.›»

7 Axasiya naxa e maxɔrin, «Yi xɛmɛ nu na di, naxan wo ralanxi a yi wɔyɛnyi fala wo bɛ?»

8 E naxa a yaabi, «Fate maxabe kanyi nan nu a ra, bɛlɛti kiri daaxi xirixi a tagi.» Axasiya naxa a fala keren na, «Eliya nan a ra, na Tisibeka.»

9 A naxa sɔɔri mangɛ nde xɛɛ, naxan nu sɔɔri mixi tongo suuli yamarima, a xa Annabi Eliya suxu. Na to siga Eliya yire, a naxa a li a dɔxɔxi geya xun tagi. A naxa a fala Eliya bɛ, «Ala xa mixi, mangɛ naxɛ, a i xa goro!»

10 Eliya naxa a fala na sɔɔri mangɛ
bɛ, naxan nu sɔɔri mixi tongo suuli ya-
marima, «Xa Ala xa mixi nan n na, tɛ xa
goro keli koore ma, a xa i tan nun i xa
mixi tongo suuli birin gan.» Na kui, tɛ
naxa goro keren na, a a tan nun a xa mixi
tongo suuli gan.
11 Axasiya naxa sɔɔri mangɛ gbɛtɛ xɛɛ,
na fan nun a xa sɔɔri mixi tongo suuli, e
xa Eliya suxu. Na sɔɔri mangɛ naxa a fala
Eliya bɛ, «Ala xa mixi, mangɛ naxɛ a i xa
goro keren na!»
12 Eliya naxa a yaabi, «Xa Ala xa mixi
nan n na, tɛ xa goro keli koore ma, a xa
i tan nun i xa mixi tongo suuli gan.» Na
kui Ala naxa tɛ ragoro, a a tan nun a xa
mixi tongo suuli gan.
13 Axasiya man naxa sɔɔri mangɛ saxan
nde xɛɛ, na fan nun a xa sɔɔri mixi tongo
suuli ra. Na sɔɔri mangɛ saxan nde naxa
te geya kɔn na. A to Eliya yire li, a naxa
a xinbi sin a bun ma, a a mayandi, «Ala
xa mixi, n bara i maxandi, i xa kinikini n
tan nun n ma mixi tongo suuli ma.
14 Ala bara tɛ ragoro keli koore, a na
sɔɔri mangɛ firinyi singe nun e xa mixie
gan. Kɔnɔ yakɔsi, i xa kinikini muxu tan
ma, i xa muxu ratanga na ma.»
15 Ala xa malekɛ naxa goro, a a fala
Annabi Eliya bɛ, «Wo birin xa goro. I
naxa gaaxu a ya ra.» Eliya nun a tan sɔɔri
mangɛ naxa goro mangɛ yire,
16 Eliya naxa a fala mangɛ bɛ, «Alatala
xui nan ya, ‹Ala mu na Isirayila bɔxi tan
ma, i to fa xɛɛrae xɛɛma Ekironkae xa ala
Bali Sebubu maxɔrinde? Na xa fe ra, i
mu goroma sade ma i saxi naxan kɔn na.
I faxama nɛ.›»
17 Axasiya naxa faxa alɔ Alatala a
masen ki naxɛ Annabi Eliya saabui ra. A
xunya Yorami naxa ti mangɛ ra a ɲɔxɔɛ ra
Isirayila. Na raba Yudaya mangɛ Yosafati
xa di Yehorami xa mangɛya ɲɛ firin nde
nan na, barima di mu nu na Axasiya tan
bɛ.
18 Axasiya xa taruxui dɔnxɔɛe, nun a fe
naxee raba, na sɛbɛxi Isirayila mangɛe xa
taruxui kui.

2

Annabi Eliya ratefe koore ma

1 Beenun Alatala xa Annabi Eliya rate
koore ma foye xungbe kui, Eliya nun a xa
taalibi Elise nu kelife Giligali nɛ.
2 Eliya naxa a fala Elise bɛ, «I xa lu
be yandi, barima Alatala wama n xɛɛfe
Beteli.» Kɔnɔ Elise naxa a yaabi, «N bara
n kali Alatala ra, n bara n kali n yɛtɛ nii
ra, n mu gbilenma i fɔxɔ ra feo!» Na kui
e firin birin naxa goro Beteli.
3 Namiɲɔnmɛ naxee nu na Beteli, nee
to Elise to, e naxa a fala a bɛ, «I a kolon
a Alatala i karamɔxɔ ratema nɛ koore ma
to?» A naxa e yaabi, «Iyo n a kolon. Wo
wo sabari.»
4 Eliya naxa a fala a bɛ, «Elise, i xa lu
be, barima Alatala wama n xɛɛfe Yeriko.»
A naxa a yaabi, «N bara n kali Alatala ra,
n bara n kali n yɛtɛ nii ra, n mu gbilenma
i fɔxɔ ra feo!» Na kui e firin birin naxa
goro Yeriko.
5 Namiɲɔnmɛ naxee nu na Yeriko, nee
to Elise to, e naxa a fala a bɛ, «I a kolon
a Alatala i karamɔxɔ ratema nɛ koore ma
to?» A naxa e yaabi, «Iyo, n a kolon. Wo
wo sabari.»
6 Eliya naxa a fala a bɛ, «I xa lu be,
barima Alatala wama n xɛɛfe Yurudɛn
mabiri.» A naxa a yaabi, «N bara n kali
Alatala ra, n bara n kali n yɛtɛ nii ra, n
mu gbilenma i fɔxɔ ra feo!» Na kui e firin
birin naxa siga.
7 Namiɲɔnmɛ mixi tongo suuli naxa fa,
e ti yire nde. E naxa Eliya nun Elise to
Yurudɛn xure dɛ ra.
8 Eliya naxa a xa donma rate a ma, a a
mafilinfilin, a xure garin a ra. Xure naxa
itaxun firin na, e fa giri e sanyi xaraxi ra.
9 E to nu dangife, Eliya naxa Elise
maxɔrin, «I wama n xa munse raba i bɛ
beenun n xa tongo i xun ma?» Elise naxa
a yaabi, «Yandi, n wama naxan xɔn, i xa
xaxilimaya namiɲɔnmɛ daaxi dɔxɔ firin
xa lu n ma.»
10 Eliya naxa a yaabi, «I fe xɔrɔxɔɛ nan
maxɔrinxi na ki, kɔnɔ xa i n to, n tongoma
i xun ma tɛmui naxɛ, na rabama nɛ i bɛ.
Xa n mu tongoma i ya xɔri, na mu rabama
i bɛ.»
11 E sigama wɔyɛn na tɛmui naxɛ, soe
nun gise tɛ daaxi naxa e rafatan, Eliya
naxa te koore ma foye xungbe kui.

12 Elise naxa a ya ti a ra, a gbelegbele,
«N baba! N baba! Isirayila xa sɛnbɛma!»
Na tɛmui a mu Eliya to sɔnɔn. A naxa a
xa donma ibɔɔ firin na sunnunyi kui,
13 a fa Eliya xa donma tongo naxan bira
bɔxi ma.
A naxa gbilen Yurudɛn xure dɛ ra.
14 A naxa xure ye garin donma ra Eliya
naxan lu a yi ra, a a fala, «Eliya Marigi
Alatala na minden?» Xure ye man naxa
itaxun firin na alɔ a singe, Elise fa giri a
sanyi xaraxi ra.
15 Yeriko namiɲɔnmɛe nu tixi e na a
matofe. E naxa a fala, «Eliya xa xaxili-
maya namiɲɔnmɛ daaxi bara dangi Elise
ma.» E naxa siga a ralande, e sa e igoro a
bɛ bɔxi.
16 E naxa a fala a bɛ, «I malima gbang-
balanyi mixi tongo suuli na be muxu ya
ma. E xa siga i marigi fende. Tɛmunde
Alatala Xaxili bara a xanin, a sa a lu geya
nde kɔn na, xa na mu a ra gulunba nde
kui.» A naxa e yaabi, «Wo naxa e rasiga
de.»
17 Kɔnɔ e to na fe maxɔrɔxɔ, a naxa tin
na ra. E naxa na mixi tongo suuli xɛɛ
Eliya fende. E naxa a fen xi saxan bun
ma, e mu a to.
18 E to gbilen Yeriko Elise yire, a naxa a
fala e bɛ, «N mu a fala xɛ wo bɛ, wo naxa
siga?»

Annabi Elise xa kaabanakoe singee

19 Yerikokae naxa a fala Annabi Elise
bɛ, «Muxu marigi, i a kolon yi taa fan
sabatide ra alɔ i a toxi ki naxɛ, kɔnɔ a ye
mu fanxi, xɛ fe mu sɔɔnɛyaxi.»
20 A naxa a fala e bɛ, «Wo fa se sase
nɛɛnɛ nde ra n bɛ, a nun fɔxɛ.» E naxa
fa na ra.
21 A naxa siga ye dulonyi yire, a fɔxɛ
woli ye ma, a fa a fala, «Alatala xa
masenyi nan ya: ‹N bara yi ye yailan.
A mu nimasee faxama sɔnɔn, a mu xɛ
kanama sɔnɔn.›»
22 Sa kelife na lɔxɔɛ ma han to, na ye
fanxi alɔ Annabi Elise a masenxi ki naxɛ.
23 Annabi Elise naxa keli mɛnni, a te
Beteli. A to nu na kira xɔn ma, dimɛdi
gali naxa mini taa kui, e fa a mayelede, a
falafe ra, «Dangi, i tan lɛla kanyi!»
24 A naxa a ya ragbilen e ma, a e danka
Alatala xili ra. A to na raba, wulai sube
firin naxa mini fɔtɔnyi kui, a mixi tongo
naani nun firin ibɔɔ na dimɛe ra.
25 Annabi Elise to keli mɛnni, a naxa
siga Karemele geya fari. A keli mɛnni nɛ,
a gbilen Samari.

3

Isirayila mangɛ Yorami

1 Akabu xa di xɛmɛ Yorami naxa ti
mangɛ ra Isirayila bɔxi ma Samari, Yu-
daya mangɛ Yehosafati xa mangɛya ɲɛ fu
nun solomasaxan nde ra. A mangɛya ɲɛ
fu nun firin nan naba.
2 A naxa fe raba naxan mu rafan Alatala
ma, kɔnɔ a xa yunubi rabaxi mu lu alɔ a
baba nun a nga naxan naba. Yorami tan
naxa Bali kuye rabira, a baba naxan ti.
3 Kɔnɔ a naxa bira Nebati xa di Yer-
obowami xa yunubi mɔɔli fɔxɔ ra, naxan
a niya Isirayila ɲama xa yunubi raba. A
mu tin a makuyade na fe mɔɔli ra.

Isirayilakae nun Mowabakae gerefe

4 Mowaba mangɛ Mesa nu xuruse nan
dɛmadonma. A nu duuti fima nɛ Isirayila
mangɛ ma yɛxɛɛ yɔrɛ wulu kɛmɛ nun
yɛxɛɛ kontonyi wulu kɛmɛ ra, e xabee
saxi na nan fari.
5 Isirayila mangɛ Akabu faxa xanbi,
Mowaba mangɛ naxa muruta Isirayila
mangɛ xili ma.
6 Na kui mangɛ Yorami naxa mini
Samari taa kui, a sa a xa sɔɔrie xun mato
a ra Isirayila bɔxi birin ma.
7 A to a rɛdi Mowaba gerefe ma, a naxa
xɛɛra xɛɛ Yudaya mangɛ Yehosafati ma, a
falafe ra, «Mowaba mangɛ bara muruta
n xili ma, i tinma n malide a gerede?»
Yehosafati naxa a yaabi, «Won birin nan
tema Mowabakae gerede. N ma ɲama, i
xa ɲama nan a ra, n ma soee, i xa soee
nan e ra.»
8 A man naxa a maxɔrin, «Won tema
kira mundun na?» Yehosafati naxa a
yaabi, «Won tema Edon gbengberen yire
nan na.»
9 Isirayila mangɛ, Yudaya mangɛ, nun
Edon mangɛ to e ɲɛrɛ xi solofere, ye min
daaxi naxa ɲɔn e xa sɔɔrie nun e xa
xurusee yi ra.

10 Na kui Isirayila mangɛ naxa a fala,
«Alatala bara wa won tan mangɛ sax-
anyie safe Mowabakae bɛlɛxɛ i.»
11 Kɔnɔ Yehosafati naxa e maxɔrin,
«Alatala xa namiɲɔnmɛ yo mu na won ya
ma, naxan nɔma Alatala xilide won bɛ?»
Isirayila mangɛ xa mixi nde naxa a yaabi,
«Annabi Elise na be, Safati xa di xɛmɛ,
Annabi Eliya fɔxirabirɛ.»
12 Yehosafati naxa a fala, «Alatala xa
masenyi na a yi ra.» Isirayila mangɛ
Yehosafati nun Edon mangɛ naxa goro a
yire.
13 Annabi Elise naxa a fala Isirayila
mangɛ bɛ, «Munse na won tan tagi?
Siga i baba nun i nga xa namiɲɔnmɛe
yire.» Isirayila mangɛ naxa a yaabi, «Ade,
barima Alatala yi mangɛ saxanyi xilixi nɛ
be, a xa fa e sa Mowabakae sagoe.»
14 Annabi Elise naxa a fala a bɛ, «N bara
n kali mangɛ Alatala ra, n naxan batuma,
xa n mu binyɛ saxi Yehosafati xa ma nu,
n mu tinma yati i xa ti n ya i nu.
15 Wo fa kɔra bɔnbɔɛ nde ra n bɛ.» A to
kɔra bɔnbɔ fɔlɔ, Alatala naxa fa Elise ma,
16 a a fala a bɛ, «Wo yili wuyaxi ge yi
gulunba kui.
17 Alatala yi nan masenxi, wo mu foye
toma, wo mu tunɛ toma, kɔnɔ yi gulunba
birin nafema nɛ ye ra, wo nun wo xa
xurusee naxan minma.
18 Kɔnɔ na tan findixi fe xuri nan
na Alatala bɛ. Naxan dangima a ra, a
Mowabakae sama nɛ wo sagoe.
19 Wo e xa taa kantaxie nun e xa taa
xungbee birin kanama nɛ. Wo e xa wuri
bogilae birin nabirama nɛ. Wo e xa ye
dulonyie birin dɛsɛma nɛ. Wo gɛmɛe
rayensenma nɛ e xa xɛ fanyie ma.»
20 Na kui gɛɛsɛgɛ sɛrɛxɛ ba tɛmui, ye
naxa fa keli Edon biri ra, a bɔxi makoto
ye ra.
21 Mowabakae to a mɛ a mangɛe na tefe
e gerede, e naxa mixie malan naxee fata
geresose ra, e fa ti Mowaba naaninyi ra.
22 E to keli gɛɛsɛgɛ gbe, soge yanbɛ nu
tixi na ye ma, a fa lu Mowabakae bɛ alɔ
gulunba rafexi wuli nan na.
23 E naxa a fala, «Wuli nan a ra. Mangɛe
bara santidɛgɛma tongo e boore xili ma,
e e boore faxa. Yakɔsi, Mowabakae won
xɛɛ, won sa e xa see tongo.»
24 E to Isirayilakae yonkinde li, Isirayi-
lakae naxa keli, e e bɔnbɔ han e naxa e gi
e ya ra.
25 Isirayilakae naxa Mowaba taae kana,
e gɛmɛe ba na tɛtɛe ma, e e mawoli
Mowabakae xa xɛe ma. E naxa ye du-
lonyie dɛsɛ gɛmɛe ra, e wuri bogilae birin
nabira.
Kire Xareseti taa tɛtɛ gɛmɛe nan tun nu
fa luxi. Laati kanyie naxa a rabilin, e a
magɔnɔ.
26 Mowaba mangɛ to a to gere sɛnbɛ
bara gbo a bɛ, a naxa santidɛgɛma kanyi
kɛmɛ solofere tongo, e xa kira rabɔɔ
sigafe ra Edon mangɛ yire, kɔnɔ e mu nɔ.
27 Na kui a naxa a xa di xɛmɛ singe
tongo, naxan nu lan a xa ti mangɛ ra
a ɲɔxɔɛ ra, a a ba sɛrɛxɛ ra taa tɛtɛ
fari. Na tɛmui, xɔnɛ belebele naxa goro
Isirayilakae ma, e fa e makuya Mowaba
mangɛ ra, e gbilen e xa bɔxi ma.

4

Annabi Elise kaaɲɛ ginɛ nde malife

1 Namiɲɔnmɛ nde xa ginɛ naxa a mawa
Elise xɔn, a naxɛ, «I xa batula nde, naxan
nu gaaxuma Alatala ya ra, n ma xɛmɛ nan
nu a ra, kɔnɔ a bara faxa. Mixi nde, naxan
xa doni nu na a ma, na bara fa n ma di
firinyie tongode, e xa findi konyie ra na
doni ɲɔxɔɛ ra.»
2 Elise naxa a fala a bɛ, «N nɔma munse
rabade i bɛ? Munse na i yi ra banxi?»
Ginɛ naxa a yaabi, «Sese mu na n tan i
xa konyi yi ra, fo ture pɔɔti keren.»
3 Elise naxa a fala a bɛ, «Siga, i xa
se sase wuyaxi yefu. I naxa dondoronti
gbansan fen, i xa a gbegbe nan fen.
4 I na gbilen banxi, i xa naadɛ balan wo
nun i xa die xun ma. I xa na ture pɔɔti
keren ifili na se sase birin kui. Naxan na
a rafe, i xa na dɔxɔ a xati ma.»
5 Na ginɛ naxa siga, a sa se sasee yefu.
A naxa so a xɔnyi a naadɛ balan a tan nun
a xa die xun ma. A xa die nu fa se sasee
radangi a ma, a nu ture sa e kui.
6 A to gɛ se sase ndee rafede, a naxa a
fala a xa di bɛ, «Se sase gbɛtɛ man so n yi
ra.» A xa di naxa a yaabi, «Se sase gbɛtɛ
yo mu na fa.» Na tɛmui, ture fan naxa a
iti.

7 A naxa sa na birin yaba Ala xa mixi
Annabi Elise bɛ. Elise naxa a fala a bɛ,
«Sa na ture mati, i fa i xa doni fi. Na tɛmui
wo nun i xa die xa balo na dɔnxɔɛ ra.»

Sunamika xa di xɛmɛ

8 Lɔxɔɛ nde Annabi Elise naxa siga
Sunami taa kui. Ginɛ kuntigi nde nu na
mɛnni, naxan Elise karaxan a fo a xa a
dɛge a xɔnyi. Sa kelife na lɔxɔɛ ma, xa
Elise minima mɛnni ra, a nu a dɛgema
naa nɛ.
9 Ginɛ naxa a fala a xa mɔri bɛ, «N a
kolon, yi xɛmɛ naxan luma dangi ra won
xɔnyi, Ala xa mixi sɛniyɛnxi nan a ra.
10 Yandi, won xa konkoe lanmadi keren
yailan a bɛ banxi koore ra, won sade,
teebili, gonyi, nun lanpui dɔxɔ a bɛ naa
kui, alako mɛnni xa findi a malabude ra,
a na fa won xɔnyi tɛmui naxɛ.»
11 Lɔxɔɛ nde Elise naxa siga naa, a sa a
malabu na konkoe kui.
12 A naxa a fala a fɔxirabirɛ Gexasi bɛ,
«Yi ginɛ Sunamika xili ba.» Gexasi naxa a
xili, ginɛ naxa fa Elise yire.
13 Elise naxa a fala Gexasi bɛ, «A fala
yi ginɛ bɛ, ‹I bara fe gbegbe raba muxu
bɛ. Muxu tan nɔma munse rabade i bɛ?
Muxu xa fe fanyi fala mangɛ bɛ i xa fe
ra, xa na mu sɔɔrie xa mangɛ bɛ?›» Ginɛ
naxa a yaabi, «N sabatixi n ma ɲama nan
tagi.»
14 Na wɔyɛnyi masarɛ dangi xanbi, Elise
naxa Gexasi maxɔrin, «Awa, won xa
munse raba yi ginɛ bɛ?» Gexasi naxa a
yaabi, «Di yo mu a bɛ, a xa mɔri fan bara
fori.»
15 Elise naxa a fala Gexasi bɛ, «I man xa
a xili.» Gexasi naxa na ginɛ xili, ginɛ naxa
fa, a ti naadɛ ra.
16 Elise naxa a fala a bɛ, «Yi tɛmui
tamuna, i fama di baride, i a sa i kanke
ma.» Ginɛ naxa a fala, «Ade n marigi,
Ala xa mixi, i naxa n tan i xa konyi ginɛ
mayenden.»
17 Na ginɛ naxa tɛɛgɛ, a di xɛmɛ bari na
tɛmui yati ma, alɔ Elise a fala a bɛ ki naxɛ.

Sunamika xa di xa faxɛ

18 Na di to mɔ, lɔxɔɛ nde a naxa siga a
baba yire xɛ ma xɛ xaba tɛmui.
19 A naxa a fala a baba bɛ, «N baba, n
xunyi n xɔnɔma a ɲaaxi ra.» A baba naxa
a fala a xa konyi bɛ, «A xanin a nga xɔn
ma.»
20 Na konyi naxa a tongo, a a xanin a
nga xɔn ma. Didi naxa lu a nga san ma
han yanyi tagi, a fa faxa.
21 Ginɛ naxa te a xa di ra, a a sa Ala xa
mixi xa sade ma, a naadɛ balan a xun ma,
a mini.
22 A naxa a xa mɔri xili, a a fala a bɛ,
«Yandi i xa konyi keren nun sofale keren
so n yi ra, n xa siga na Ala xa mixi fɔxɔ
ra, n man fama.»
23 A xa mɔri naxa a maxɔrin, «To, i
sigafe a tode munfe ra? Kike Nɛɛnɛ Sali
mu a ra, malabui lɔxɔɛ fan mu a ra.» A
naxa a yaabi, «I naxa kɔntɔfili.»
24 Na kui, ginɛ naxa a fala a sofale xa
yailan a biyaasi ki ma. A naxa a fala a xa
konyi bɛ, «I xa sofale raɲɛrɛ mafurenyi
ra. Won naxa ti kira xɔn ma de, fo n na a
fala i bɛ tɛmui naxɛ.»
25 E naxa e xun ti Ala xa mixi yire ra
Karemele geya kɔn. Ala xa mixi to sa a
to yire makuye, a naxa a fala a fɔxirabirɛ
bɛ, «Na ginɛ Sunamika nan fafe na ki.
26 I gi i sa a maxɔrin, ‹Munse niyaxi?
Tana mu na i xa mɔri ma? Tana mu na i
xa di ma?›» Ginɛ naxa a yaabi, «Tana yo
mu na,»
27 kɔnɔ a fɛfɛ Ala xa mixi yire li geya
kɔn, a naxa bira a bun ma, a a sanyie
suxu. Gexasi naxa wa a masigafe a marigi
ra, kɔnɔ Elise naxa a fala a bɛ, «A lu na, a
sunnunxi nɛ. Fe xɔrɔxɔɛ nde bara a sɔtɔ,
kɔnɔ Ala na fe nɔxunxi n ma nɛ sinden, a
mu n nakolonxi na ra.»
28 Na tɛmui ginɛ naxa a fala a bɛ, «N
marigi, n di maxɔrin nɛ i ma? N mu a
fala xɛ i bɛ, i naxa n mayenden?»
29 Annabi Elise naxa a fala a fɔxirabirɛ
bɛ, «Keli, i i tagi ixiri, i xa n ma yisux-
uwuri tongo, i siga mafuren na di yire, i
n ma yisuxuwuri sa a yatagi ma. I naxa
dugundi kira xɔn ma mixi xɛɛbufe ra.»
30 Didi nga naxa a fala, «N bara n kali
Alatala nun i tan xili ra, n mu sigama i
xanbi.» Na kui e naxa keli, e birin naxa
siga.
31 Gexasi tan nu bara ti yare, a Elise
xa yisuxuwuri sa didi yatagi ma. Kɔnɔ
na di faxaxi mu a xui yo ramini, a mu a
ramaxa. Gexasi naxa gbilen Elise ralande,

a dɛntɛgɛ sa a bɛ, a naxɛ, «Didi mu kelixi de.»
32 Annabi Elise to so banxi kui, a naxa
a li didi faxaxi saxi a xa sade ma.
33 Elise naxa naadɛ balan a tan nun na
fure xun ma, a xa Alatala maxandi.
34 A naxa te sade ma, a a itala didi fure
fari. A naxa a dɛ sa a dɛ ma, a a ya sa a ya
ma, a a bɛlɛxɛe sa a bɛlɛxɛe ma. A naxa
lu na ki, han didi fate naxa wolen.
35 Elise naxa so a maŋɛrɛfe konkoe kui,
a man naxa gbilen te ra didi fari. Na
tɛmui didi naxa tison sanya solofere, a fa
a ya rabi.
36 Elise naxa Gexasi xili, a a fala a bɛ, «Yi
ginɛ Sunamika xili ba.» Ginɛ to fa Elise
yire, Elise naxa a fala a bɛ, «I xa di tongo.»
37 Ginɛ naxa fa a a xinbi sin Annabi
Elise bun ma, a a sanyie suxu. Na tɛmui
a naxa a xa di tongo, a mini.

Annabi Elise nun donse ɲaaxi

38 Elise naxa gbilen Giligali. Na tɛmui
kaamɛ nu dinxi bɔxi ra. Namiɲɔnmɛe to
nu dɔxɔxi Annabi Elise san na, a naxa a
fala a fɔxirabirɛ bɛ, «Tunde dɔxɔ tɛ ma, i
xa donse nde yailan yi namiɲɔnmɛe bɛ.»
39 Keren naxa mini e ya ma, a siga
burunyi bogi se ndee fende. A naxa sansi
nde to, a na bogi gbegbe matongo, a e sa a
xa donma kui. A to so namiɲɔnmɛe yire,
a naxa e maxaba, a e sa tunde kui, kɔnɔ
e mu a kolon se naxan a ra.
40 Donse to gɛ rafalade, e birin naxa a
don fɔlɔ, kɔnɔ e fɛfɛ a raso e dɛ i, e naxa
gbelegbele, e naxɛ, «Ala xa mixi, xɔnɛ nde
na yi donse ma tunde kui.» E mu nɔ a
donde.
41 Elise naxa a fala, «Wo farin nde
tongo.» A naxa na nde sa tunde kui, a
fa a fala, «Wo yi donse sa yi mixie bɛ, e
xa e dɛge.» Donse nu bara gɛ fande, xɔnɛ
yo mu nu na a i fa.

Annabi Elise taami rawuyafe

42 Mixi nde nan fa kelife Baali Salisa. A
nu fafe taami nun sansi bogi singee nan
na Ala xa mixi xɔn ma, taami mɔxɔɲɛn
nun mɛngi nɛɛnɛ bɛki keren. Annabi
Elise naxa a fala a batula bɛ, «I xa yi donse
fi yi ɲama ma, alako e xa e dɛge.»
43 A batula naxa a fala a bɛ, «N yi
donse itaxunma yi xɛmɛ kɛmɛ birin na
di?» Elise naxa a fala, «Donse itaxun yi
mixie ra tun, alako e xa e dɛge, barima
Alatala nan a masenxi, ‹Yi mixie birin e
dɛgema nɛ, taami dɔnxɔɛ man lu.›»
44 Na kui a naxa taami itaxun e ra, e
naxa a don han e luga, a dɔnxɔɛ naxa lu
alɔ Ala a masen ki naxɛ.

5

Naaman xa yalanyi kunɛ fure ma

1 Arami mangɛ xa sɔɔrie xunyi Naaman
nu rafan a xa mangɛ ma. A tide nu gbo
a xa mangɛ bɛ, barima Alatala xunnakeli
fi Arami bɔxi ma a tan nan saabui ra.
Kɔnɔ kunɛ fure nu na yi sɔɔri xunyi
gbangbalanyi ma.
2 Lɔxɔɛ nde Aramikae to siga Isirayila
gerede, e tɛmɛdi nde suxu nɛ, e a xanin
e xun ma, a xa findi Naaman xa ginɛ xa
konyi ra.
3 Na tɛmɛdi naxa a fala a marigi bɛ, «Xa
n marigi xa mɔri siga nu namiɲɔnmɛ yire,
naxan na Samari, na nɔma nɛ yi kunɛ
fure bade a ma nu.»
4 Naaman naxa na dɛntɛgɛ sa a xa
mangɛ bɛ, tɛmɛdi Isirayilaka naxan falaxi
a bɛ.
5 Arami mangɛ naxa a fala Naaman bɛ,
«I xa siga Samari. N bataaxɛ sɛbɛma
Isirayila mangɛ ma i xa fe ra.» Naaman
naxa gbeti kilo kɛmɛ saxan, xɛɛma kilo
tongo senni, nun donma tofanyi fu xanin
a xun ma.
6 A naxa na bataaxɛ xanin Isirayila
mangɛ xɔn ma, a nu sɛbɛxi naxan kui, «N
bara n ma sɔɔrie xunyi Naaman xɛɛ i yire,
alako i xa kunɛ fure ba a ma.»
7 Isirayila mangɛ to gɛ bataaxɛ xarande,
a naxa a xa donma ibɔɔ, a fa a fala, «Pe,
Ala nan n na, naxan faxɛ tima, naxan
mixi rakisima, yi mangɛ to fa a falama n
bɛ, a n xa kunɛ fure ba mixi nde ma? Wo
a mato, n tan bɛ, a wama gere nan xɔn.»
8 Ala xa mixi Elise to a mɛ, a mangɛ
bara a xa donma ibɔɔ sunnunyi kui, a
naxa xɛɛra xɛɛ mangɛ ma, a falafe ra,
«I i xa donma ibɔɔxi munfe ra? I naxan
nabama, a xɛɛ n yire, alako a xa a kolon
namiɲɔnmɛ nde na Isirayila bɔxi ma.»
9 Na kui, Naaman naxa siga a xa soee
nun a xa sɔɔri ragise ra, a fa ti Annabi
Elise xa banxi sode dɛ ra.

10 Elise naxa mixi xɛɛ tande a falafe ra
Naaman bɛ, «Sa i maxa Yurudɛn xure ma
sanya solofere. Na kui i fate yalanma nɛ,
i fa sɛniyɛn.»
11 Naaman naxa xɔnɔ na wɔyɛnyi ma,
a nu fa siga a fala ra, «N ɲɔxɔ a ma, a
minima nɛ nu n ya i, a a Marigi Alatala
maxandi, a a bɛlɛxɛ sa kunɛ yire ma n
fate i, kunɛ fure xa ba n ma.
12 Xure fanyi mu na n xɔnyi Damasi, alɔ
Abana nun Farpara xuree, naxee dangi
Isirayila xuree birin na? N mu nɔma n
maxade xɛ mɛnni, n sɛniyɛn?» Na kui a
naxa gbilen a xɔnɔxi ra.
13 Kɔnɔ a xa konyie naxa a fala a bɛ,
«Xa yi namiŋɔnmɛ sa fe xɔrɔxɔɛ nde nan
fala i bɛ nu, i mu a rabama xɛ nu? A to
a falaxi i bɛ a i xa sa i maxa, a mu lanma
xɛ i xa na raba?»
14 Na kui Naaman naxa goro Yurudɛn
xure, a sin a xɔɔra sanya solofere, alɔ Ala
xa mixi a masen ki naxɛ. Na dangi xanbi
a fate naxa fan alɔ dimɛdi, a sɛniyɛn.
15 Naaman naxa gbilen Ala xa mixi yire,
a tan nun a ɲɛrɛ booree birin na. A to so,
a naxa ti a ya i, a a fala, «N bara a kolon,
Ala mu na dɛdɛ xa Isirayila bɔxi xa mu a
ra. Yakɔsi, n bara i mayandi, i xa n ma
buŋa rasuxu.»
16 Elise naxa a yaabi, «N bara n kali
Alatala ra, n naxan batuma, n mu nɔma
i xa buŋa rasuxude.» Naaman naxa a
karaxan a xa na rasuxu, kɔnɔ a naxa
tondi.
17 Na tɛmui Naaman naxa a fala Elise
bɛ, «Awa yire, i naxan nabama n bɛ, i xa
be bɔxi bɛndɛ nde so n tan i xa konyi
yi ra, sofale firin nɔma naxan xaninde.
N wama sɛrɛxɛbade tife na bɛndɛ fari, n
fa sɛrɛxɛ gan daaxi nun sɛrɛxɛ gbɛtɛe ba
Alatala gbansan bɛ. N mu sɛrɛxɛ yo bama
ala gbɛtɛ bɛ sɔnɔn.
18 Kɔnɔ Alatala xa diŋɛ n ma yi fe
kerenyi ma. N ma mangɛ nɛ soma a xa
ala Rimɔn xa salide kui, alako a xa suyidi
a bɛ, a luma n bɛlɛxɛ suxu ra a yi, na a
niyama nɛ n tan fan xa n igoro bɔxi ma
Rimɔn kuye xa banxi kui. Alatala xa diŋɛ
n ma na xa fe ra.»
19 Elise naxa a yaabi, «Siga bɔŋɛsa kui.»
Na tɛmui Naaman naxa keli a xun a siga.
A to a makuya dondoronti,
20 Elise fɔxirabirɛ Gexasi naxa a fala a
bɔŋɛ ma, «N marigi bara a lu yi Aramika
xa siga, a mu a xa buŋa rasuxu. N bara n
kali Alatala ra, n tan xa n gi a fɔxɔ ra ba,
alako n xa se nde sɔtɔ a ra.»
21 Awa, Gexasi naxa a gi Naaman fɔxɔ
ra. Naaman to sa a to a gi ra fafe ra a fɔxɔ
ra, a naxa goro mafuren a xa gise kɔn na,
a sa a ralan, a a maxɔrin, «Munse niyaxi?
Tana mu na?»
22 A naxa a yaabi, «Hɛri tun. N
marigi nan n xɛɛxi n xa fa a fala i bɛ,
‹Namiŋɔnmɛ xɔŋɛ firin nan faxi n xɔnyi
keli Efirami geyae ma. Yandi, gbeti kilo
tongo saxan nun donma firin fi n ma e
bɛ.›»
23 Naaman naxa a fala a bɛ, «I xa
gbeti kilo tongo senni rasuxu.» A naxa a
karaxan, a na gbeti sa bɛki firin kui, a nun
donma firin, a e so a xa konyi firin yi ra.
Nee naxa ti Gexasi ya ra, e a xanin a bɛ.
24 E to tentenyi fari li, Gexasi naxa kote
rasuxu e yi ra, a a raso banxi, a fa na
mixie ragbilen, nee naxa siga.
25 Na dangi xanbi, a naxa fa a marigi
yire. Annabi Elise naxa a maxɔrin, «I
kelixi minden yi ki Gexasi?» Gexasi naxa
a yaabi, «N mu siga dɛdɛ.»
26 Kɔnɔ Elise naxa a fala a bɛ, «Naaman
to goro a xa gise kui i ralande, n mu na to
xɛ n bɔŋɛ ma? Yi waxati a lanma i xa
gbeti, donmae, oliwi bilie, sansie, xuruse
lanmae nun a xungbee, konyi ginɛe nun
konyi xɛmɛe fen yi ki?
27 Naaman xa kunɛ fure luma nɛ i nun
i bɔnsɔɛ ma abadan!» Gexasi naxa keli a
ya i. Kunɛ naxa din a fate birin na, a fa
rafiixɛ alɔ kunda.

6

Beera kole tofe

1 Namiŋɔnmɛ ndee naxa a fala Annabi
Elise bɛ, «Yi lude xurun won bɛ.
2 Xa i tinma a ra, won xɛɛ Yurudɛn xure,
kankan xa wuri keren keren sɛgɛ, won xa
yire yailan malande ra be.» Annabi Elise
naxa tin na a ra, a fa a fala e bɛ, «Wo siga,»
3 kɔnɔ mixi nde naxa a fala e ya ma,
«Yandi, i fan xa fa muxu fɔxɔ ra.» Elise
naxa tin na ra, a naxɛ, «Awa, won birin
na a ra.»

4 Na kui e birin naxa siga Yurudɛn xure
dɛ ra, e naxa so wurie sɛgɛfe.
5 Mixi nde to nu wuri sɛgɛfe, a xa beera
kole naxa koren, a sin ye xɔɔra. A naxa
gbelegbele, a naxɛ, «Ee! N marigi, beera
yefuxi nan a ra.»
6 Ala xa mixi naxa a fala, «A biraxi
minden?» A to a birade masen a bɛ,
Annabi Elise naxa wuri xuntunyi nde
bolon, a naxa a woli na yire yati, beera
kole fa te ye fari.
7 Elise naxa a fala a boore bɛ, «A tongo.»
Boore naxa a bɛlɛxɛ itala, a beera kole
tongo.

Annabi Elise nɔfe Arami sɔɔrie ra

8 Arami mangɛ nu na Isirayila gerefe.
Na kui a nu luma yire xa fe fala ra a xa
kuntigie bɛ, e xa sɔɔrie fama yonkinde
dɛnnaxɛ.
9 Kɔnɔ Ala xa mixi naxa xɛɛra xɛɛ
Isirayila mangɛ ma, a falafe ra, «I naxa
siga na yire de, xa na mu a ra i Aramikae
lima nɛ naa.»
10 Awa, Isirayila mangɛ naxa a xa
sɔɔrie rasanba yire, Ala xa mixi dɛnnaxɛ
matɔnxuma a bɛ alako e xa naa madɔxɔ.
Na naxa raba sanmaya wuyaxi.
11 Arami mangɛ bɔɲɛ naxa ifu a ma na
fe ma. A naxa a xa kuntigie xili, a a fala e
bɛ, «Yanfante nde na won ya ma, naxan
won ma gundoe falama Isirayila mangɛ
bɛ. Nde na ra?»
12 A xa kuntigi nde naxa a yaabi,
«Mangɛ, muxu tan mu a ra! Isirayila
xa namiŋɔnmɛ Elise nan i xa wɔyɛnyi
birin nadangima Isirayila mangɛ ma, hali
i naxan falama i xa konkoe kui.»
13 Mangɛ naxa a fala e bɛ, «Wo sa a lude
kolon, n xa mixie xɛɛ e xa sa fa a ra.» E
naxa a yaabi, «A na Dotan.»
14 Mangɛ naxa sɔɔri gali xɛɛ naa, soe
nun sɔɔri ragisee fari. E naxa so naa kɔɛ
ra, e Dotan taa rabilin.
15 Ala xa mixi fɔxirabirɛ to keli subaxɛ
ma, a naxa sɔɔri gali to taa rabilinyi soe
nun e ragisee ra. A naxa na dɛntɛgɛ sa
Ala xa mixi bɛ, a naxɛ «Ee! N karamɔxɔ,
won munse rabama?»
16 A naxa a yaabi, «I naxa gaaxu, naxee
na won fɔxɔ ra, nee gbo dangi mixie ra,
naxee na e tan fɔxɔ ra.»
17 Annabi Elise naxa Ala maxandi a
fɔxirabirɛ bɛ, a naxɛ, «N Marigi Ala, a ya
rabi alako a xa to ti.» Ala naxa a ya rabi,
a naxa soe nun sɔɔri ragisee tɛ daaxie to
geyae fari Elise rabilinyi birin na.
18 Aramikae nu na gorofe Elise yire.
Annabi Elise naxa Ala maxandi a xa
na sɔɔrie ya dɔnxu. Ala naxa Elise xa
maxandi suxu, a nee radɔnxu.
19 E to Elise yire li, a naxa a fala e bɛ,
«Na kira mu yi ki, na taa fan mu yi ki.
Wo bira n fɔxɔ ra, n xa wo mati mixi yire,
wo naxan fenfe.» Na kui a naxa e xanin
Samari taa kui.
20 E to so naa, Elise naxa Alatala
maxandi, a xa na mixie ya rabɔɔ, alako
e xa to ti. Alatala to e ya rabi, e naxa fa a
to, e na Samari taa nan kui.
21 Isirayila mangɛ naxa Elise maxɔrin,
«N ba, n xa e faxa? A lanma e xa sɔntɔ?»
22 A naxa a yaabi, «I naxa e faxa. I
naxee suxuma gere kui santidɛgɛma nun
xali ra, i luma e findi ra geelimanie nan
na, i mu e tan faxama, ka? Donse nun ye
fi yee ma, i fa e rabɛɲin e xa siga e marigi
yire.»
23 Na kui Isirayila mangɛ naxa donse
gbegbe so e yi ra. E to gɛ e dɛgede,
mangɛ naxa e bɛɲin sigafe e marigi yire.
Na dangi xanbi, Aramikae xa sɔɔrie mu
gbilen fa ra Isirayila bɔxi ma sɔnɔn.

Kaamɛ sofe Samari

24 Na fe to ba a ra, Arami mangɛ Ben
Hadada naxa a xa sɔɔrie birin malan, e
xa siga Samari taa gerede.
25 Taa xa suxui naxa a niya, kaamɛ
xungbe xa so Samari. Na fe naxa xɔrɔxɔ
han sofale xunyi naxa mati gbeti kole
tongo solomasaxan na, ganbɛ sube itax-
unxi dɔxɔ naani ra, na dɔxɔ keren gbeti
kole suuli.
26 Isirayila mangɛ nu na a maɲɛrɛfe taa
tɛtɛ fari tɛmui naxɛ, ginɛ nde naxa a fala
a bɛ a xui itexi ra, «Mangɛ, muxu rakisi,
n marigi.»
27 A naxa a yaabi, «Xa Alatala mu i
rakisi, n tan i rakisima di? Sese mu na
lonyi ma, sese mu na wɛni bogi sase kui.»
28 Mangɛ naxa a maxɔrin, «Munse
niyaxi?» Ginɛ naxa a yaabi, «Yi ginɛ nan

a fala n bɛ, a muxu xa n gbe di don to,
tina muxu a fan gbe don.
29 Muxu bara n gbe ɲin, muxu bara a
don, kɔnɔ na kuye iba, n naxa a fala a bɛ
a xa fa a xa di ra, muxu xa na fan don,
kɔnɔ a bara a xa di nɔxun.»
30 Mangɛ to na ginɛ xa masenyi mɛ, a
naxa a xa donma ibɔɔ a ma. A to nu na
a maɲɛrɛfe tɛtɛ nan fari, ɲama naxa nɔ a
tode a bɛki dugi ragoroxi a ma a xa mangɛ
donma bun ma.
31 Mangɛ nu fa a fala, «Ala xa n ma tɔɔrɛ
xunmasa dangi yi fan na xa n mu Safati
xa di xɛmɛ Elise xunyi ba a dɛ i to.»
32 Elise nu dɔxɔxi a xɔnyi, taa forie nu
na a sɛɛti ma. Mangɛ naxa a xa mixi nde
xɛɛ Elise ma, kɔnɔ beenun na xɛɛra xa
banxi li, Elise nu bara a fala taa forie bɛ,
«Wo a to, na faxɛti xa di bara mixi nde
xɛɛ, a xa fa n xunyi bolon n dɛ i. Wo wo
rɛdi. Na xɛɛra na fa, wo naadɛ balan a ya
ra, wo naxa tin a xa so. A marigi sanyie
xui ɲan xa mu a xanbi ra na ki?»
33 A ɲan mu a xa wɔyɛnyi raŋɔnxi,
xɛɛra naxa fa a ma, a falafe ra, «Yi
ɲaxankatɛ kelixi Alatala yati nan ma. N
na n xaxili tima Alatala ra munfe ra
sɔnɔn?»

7

1 Elise naxa a fala, «Wo wo tuli mati
Alatala xa masenyi ra, ‹Tina, yi waxati,
won farin kilo fu nun firin, xa na mu
mɛngi maniyɛ kilo mɔxɔɲɛn nun naani
sarama gbeti kole keren nan na Samari
taa sode dɛ.›»
2 Mangɛ xa mixi nde, naxan nu mangɛ
matima yire birin, na naxa Ala xa mixi
yaabi, «Hali Alatala koore rabi nɛ, i naxan
falaxi na ki, na mu nɔma rabade?» Elise
naxa a fala a bɛ, «I tan a toma nɛ i ya ra,
kɔnɔ i mu a donma feo!»

Arami sɔɔrie e gife e xa see xun ma

3 Kunɛ kanyi naani nu na taa sode dɛ
ra. Nee naxa a fala e bore bɛ, «Won na
faxɛ mamɛfe be munfe ra?
4 Xa won sa so taa kui, won faxama nɛ
kaamɛ ra. Xa won man lu be, won faxama
nɛ. Won naxan nabama, won xa sa won
yɛtɛ so Aramikae yi ra e yonkinde kui. Xa
e diɲɛ won ma, won baloma nɛ. Xa e won
faxa, won faxama nɛ.»
5 Na kui e naxa keli nunmare ra, e xa
sa e yɛtɛ so Aramikae yi ra, kɔnɔ e to nee
yonkinde li, mixi yo mu nu na mɛnni.
6 Marigi nu bara soe nun gise gali xui
ramini Aramikae yonkinde kui, alɔ sɔɔri
gali nɛ fama. Na kui, e naxa a fala e
bore bɛ, «Isirayilakae bara Xitikae nun
Misirakae xili e malide gere kui.»
7 Na naxa a niya e xa e gi, e e xa se
birin lu naa. E naxa keli e xa kiri banxie,
e xa soe, nun e xa sofalee xun ma, e e
yonkinde lu na ki, e e gi e nii ratangafe
ra.
8 Kunɛ kanyie to na fe li yonkinde kui, e
naxa so kiri banxi nde bun ma, e e dɛge.
E to gɛ e dɛgede, e naxa gbeti, xɛɛma, nun
sosee xanin, e sa na see nɔxun yire nde.
E man naxa gbilen kiri banxi gbɛtɛ kui, e
sa see tongo, e e xanin e nɔxunde.
9 Na dangi xanbi, e naxa a fala e bore bɛ,
«Won mu na fe fanyi xa rabafe yi ki. To
lɔxɔɛ findixi xibaarui fanyi iba lɔxɔɛ nan
na, xa won dundu yi fe ma, subaxɛ naxa
yi fe li won yi, ɲaxankatɛ ɲaaxi won lima
nɛ. Won xɛɛ, won xa sa mangɛe rakolon
yi fe fanyi ra.»
10 E naxa siga e sa taa naadɛ kantɛ xili,
e a fala a bɛ, «Muxu bara so Aramikae
yonkinde kui, muxu mu mixi yo lixi naa.
E birin siga. E bara keli e xa soee nun e
xa sofalee xirixi xun ma, mixi yo mu na e
xa kiri banxie kui.»
11 Taa naadɛ kantɛe naxa na dɛntɛgɛ sa
mangɛ bɛ.
12 Mangɛ naxa keli na kɔɛ ra, a a fala
a xa mixie bɛ, «Aramikae wama naxan
nabafe won na, n xa na fala wo bɛ. E
to a kolonxi kaamɛ na won ma, e kelixi
nɛ e yonkinde, e sa e nɔxun burunyi, e
nu fa a fala, ‹E nɛfɛ mini e xa taa kui,
won baganma nɛ e ma, won fa so e xa taa
kui.›»
13 A xa mixi nde naxa a yaabi, «Yandi,
won xa mixi suuli sugandi, e xa soe ndee
tongo naxee luxi won yi ra taa kui, e xa
siga yi fe matode. Hali e faxa naa, na mu
ɲaaxu dangi faxafe ra taa kui be. Won
fama a matode fe naxan a ra.»
14 E naxa gise nun soe ragi firin xɛɛ
Arami sɔɔrie fɔxɔ ra, alako e xa a kolon
fee na ki naxɛ.

15 Nee naxa bira e fɔxɔ ra han Yurudɛn
xure. Aramikae nu bara e xa sosee nun e
xa geresosee lu kira xɔn ma e xa gi kui.
Isirayila xɛɛrae naxa gbilen e xa mangɛ
yire, e na dɛntɛgɛ sa a bɛ.
16 Na tɛmui ɲama naxa mini taa kui, e
sa se birin tongo Aramikae yonkinde kui.
Na kui farin fuɲi kilo fu nun firin naxa
sara gbeti kole keren na. Mɛngi maniyɛ
kilo mɔxɔɲɛn nun naani naxa sara gbeti
kole keren na, alɔ Alatala a masen ki
naxɛ.
17 Mangɛ nu bara a matima lu taa sode
dɛ ra. Ɲama to mini taa kui e xa gbata
gbata kui, e naxa na mangɛ xa mixi
maboron, a faxa. Namiɲɔnmɛ xa masenyi
naxa kamali, a naxan fala mangɛ bɛ a to
siga a yire.
18 Namiɲɔnmɛ nu bara a fala mangɛ
bɛ, «Tina yi waxati, Samari taa naadɛ
ra, mixi farin kilo fu nun firin sarama
gbeti kole keren nan na, xa na mu mɛngi
maniyɛ kilo mɔxɔɲɛn nun naani sarama
gbeti kole keren na.»
19 Mangɛ matima nu bara a yaabi, «Hali
Alatala koore rabi nɛ, i naxan falaxi na ki,
na mu nɔma rabade?» Elise naxa a fala a
bɛ, «I tan a toma nɛ i ya ra, kɔnɔ i mu a
donma feo!»
20 Fee dangi na ki nɛ yati. Ɲama naxa
a maboron e xa gbata gbata kui taa sode
dɛ ra, a naxa faxa.

8

Sunami ginɛ xa bɔxi

1 Annabi Elise nu bara a fala Sunami
ginɛ bɛ, a naxan xa di rakeli faxɛ ma, «I
tan nun i xa denbaya, wo tunu, wo xa siga
yire gbɛtɛ, barima Alatala fama nɛ kaamɛ
radinde yi bɔxi ma han ɲɛ solofere.»
2 Na Sunami ginɛ naxa a xui suxu, a siga
Filisita bɔxi ma, a nun a xa denbaya, e lu
naa ɲɛ solofere.
3 Na ɲɛ solofere dangi xanbi, na ginɛ
naxa gbilen Isirayila, kelife Filisita bɔxi
ma. A naxa siga mangɛ yire, a a mayandi
a xa a xa banxi nun a xa bɔxi ragbilen a
ma.
4 Beenun a xa so naa, mangɛ nun
Annabi Elise xa batula Gexasi nu na
sumunfe. Mangɛ naxɛ, «Annabi Elise xa
kaabanako fee fala n bɛ.»
5 Gexasi to nu na a falafe a bɛ, Annabi
Elise Sunami ginɛ xa di rakeli ki naxɛ faxɛ
ma, na ginɛ fan so tɛmui nan na ki mangɛ
yire, alako a xa a maxandi a xa bɔxi nun
a xa banxi ma. Gexasi naxa a fala mangɛ
bɛ, «Na ginɛ yati nan ya, a nun a xa di
Annabi Elise naxan nakeli faxɛ ma.»
6 Mangɛ naxa na ginɛ maxɔrin na fe
ma. Sunami ginɛ naxa na birin yaba a
bɛ. Mangɛ naxa ginɛ xa fe so a xa walikɛ
xungbe nde yi ra, a a fala naxan bɛ, «Won
xa yi ginɛ xa se birin nagbilen a ma, a nun
geeni naxan birin sɔtɔxi a xa bɔxi ma kabi
a keli tɛmui be.»

Annabi Elise nun Xasayeli

7 Annabi Elise to biyaasi raba sigafe ra
Damasi, Arami mangɛ Ben Hadada naxa
fura. Mixi nde naxa a fala mangɛ bɛ a
Annabi Elise nu na Damasi.
8 Mangɛ naxa Xasayeli yamari, a naxɛ,
«I xa buɲa nde xanin Annabi Elise xɔn,
alako a xa Alatala maxɔrin n bɛ, xa n
kisima yi fure ma?»
9 Xasayeli naxa Damasi bɔxi se fanyie
baki ɲɔxɔmɛ tongo naani fari, a a xanin
Elise xɔn sanbasee ra. A to so a yire, a
naxa ti a ya i, a a fala a bɛ, «I xa di Ben
Hadada, Arami mangɛ nan n xɛɛxi i xɔn
ma, n xa i maxɔrin xa a yalanma yi fure
ma?»
10 Elise naxa a yaabi, «Sa a fala a bɛ,
‹Iyo, i yalanma.› Kɔnɔ a nɔndi ki ma, i xa
a kolon a Alatala bara a fala n bɛ, a mangɛ
faxama nɛ.»
11 Ala xa mixi Elise naxa a ya banban
a ra, a mu a magirama, han Xasayeli fa
yaagi. Na tɛmui Elise naxa so wafe.
12 Xasayeli naxa a maxɔrin, «I na wafe
munfe ra?» Elise naxa a yaabi, «N
na wafe nɛ barima n a kolon, i fama
nɛ fe ɲaaxi dɔxɔde Isirayilakae ma. I
fama nɛ e xa yire makantaxie gande, i
e xa fonikee faxa santidɛgɛma ra, i e xa
diyɔrɛe maboron, i e xa furuginɛe furi
rabɔɔ.»
13 Xasayeli naxa a maxɔrin, «N tan mixi
xuri nɔma na fe mɔɔli xungbe rabade di?»
Elise naxa a yaabi, «Alatala bara a masen
n bɛ a i fama nɛ findide Arami mangɛ ra.»
14 Xasayeli naxa keli Elise xun ma, a
gbilen a xa mangɛ yire. Na naxa a

maxɔrin, «Elise munse falaxi i bɛ?» A naxa a yaabi, «A a falaxi nɛ a i yalanma.»
15 Na kuye iba, Xasayeli naxa sade dugi tongo, a a rasin ye xɔɔra, a a dusu mangɛ yatagi xun na, a fa a madekun han a faxa. Na dangi xanbi, Xasayeli naxa ti mangɛ ra Ben Hadada ɲɔxɔɛ ra.

Yehorami xa mangɛya Yudaya xun ma (Yudaya Mangɛe II 21:2-20)

16 Akabu xa di Yorami xa mangɛya ɲɛ suuli nde ra Isirayila xun ma, Yehosafati xa di Yehorami naxa findi Yudaya mangɛ ra.
17 A nu findima mangɛ ra tɛmui naxɛ, a ɲɛ tongo saxan nan nu a ra. A naxa mangɛya xanin Darisalamu ɲɛ solomasaxan.
18 A naxa a ɲɛrɛ Isirayila mangɛe xa kira xɔn ma, alɔ Akabu nun a bɔnsɔɛ a raba ki naxɛ, barima Akabu xa di ginɛ nde nan nu dɔxɔxi a xɔn ma. A naxa fe ɲaaxie raba naxee mu rafan Alatala ma.
19 Kɔnɔ Alatala mu nu wama Yudaya sɔntɔfe, mangɛ Dawuda xa fe ra, a a fala naxan bɛ a mangɛya luma nɛ a tan nun a bɔnsɔɛ yi ra abadan.
20 Yehorami xa mangɛya kui, Edon bɔxi naxa Yudaya xa mangɛya matandi, e fa e yɛtɛ xa mangɛ dɔxɔ.
21 Yehorami naxa siga Sayiri nun a xa sɔɔri ragisee birin na. A naxa keli kɔɛ ra, a Edonkae gere. Nee naxa a xa sɔɔri gali rabilin, e nɔ e ra. Na kui Isirayila xa sɔɔrie naxa gbilen e xɔnyi.
22 Han to Edonkae mu lu Yudaya xa yaamari bun ma. Libina fan Yudaya xa yaamari matandi na tɛmui nɛ.
23 Yehorami xa taruxui dɔnxɔɛ nun a fe naxee birin naba, na sɛbɛxi Yudaya mangɛe xa taruxui kui.
24 A naxa laaxira, e fa a ragata a benbae fɛ ma Dawuda xa taa kui. A xa di Axasiya naxa findi mangɛ ra a ɲɔxɔɛ ra.

Yorami xa mangɛya Yudaya xun ma (Yudaya Mangɛe II 22:1-6)

25 Akabu xa di Yorami xa mangɛya ɲɛ fu nun firin nde ra Isirayila xun ma, Yehorami xa di Axasiya naxa ti mangɛ ra Yudaya.
26 Axasiya xa simaya nu na ɲɛ mɔxɔɲɛn nun firin a findi mangɛ ra tɛmui naxɛ. A naxa mangɛya ɲɛ keren naba Darisalamu. A nga nu xili nɛ Atalaya, Isirayila mangɛ Omiri xa di ginɛ.
27 A to kelixi Akabu bɔnsɔɛ nɛ, a naxa a ɲɛrɛ na kira xɔn, a fe raba naxan mu rafan Alatala ma.
28 A tan nun Akabu xa di Yorami naxa siga Arami mangɛ Xasayeli gerede Ramoti, Galadi bɔxi ma, kɔnɔ Aramikae naxa nɔ e ra.
29 Mangɛ Yorami naxa gbilen Yisireeli, a xa a dandan, barima Aramikae nu bara a maxɔnɔ gere kui Rama, a to nu Arami mangɛ Xasayeli gerefe. Yudaya mangɛ Yehorami xa di Axasiya naxa goro Yisireeli Akabu xa di Yorami xɔnyi, barima a nu furaxi.

9

Yehu tife mangɛ ra Isirayila

1 Annabi Elise naxa a xa taalibi nde xili, a a fala a bɛ, «I tagi ixiri bɛlɛti ra alako i xa yi ture xanin Ramoti taa kui, Galadi bɔxi ma.
2 I na mɛnni li, i xa Yehu fen, Yehosafati xa di, Nimisi xa mamadi. I xa a xili keli a ngaxakerenyie tagi, wo sa lu wo doro ma.
3 I yi ture tongo, i a surusuru a xunyi, i a fala a bɛ, Alatala yi nan masenxi, ‹N bara i sugandi, i xa findi mangɛ ra Isirayila xun ma.› I na gɛ na rabade, i xa i gi, i keli naa mafuren.»
4 Na kui, na namiɲɔnmɛ fonike naxa siga Ramoti, Galadi bɔxi ma.
5 A so tɛmui naxɛ, sɔɔri mangɛe nu na malanyi. A naxa a fala, «Mangɛ, n xɛɛxi i xɔn.» Yehu naxa a maxɔrin, «I wama wɔyɛnfe nde bɛ muxu ya ma?» A naxa a yaabi, «Mangɛ, i tan.»
6 Na kui, Yehu nun namiɲɔnmɛ xa taalibi naxa so banxi kui. Xɛɛra naxa ture surusuru Yehu xunyi, a a fala a bɛ, «Isirayila Marigi Alatala yi nan masenxi i bɛ, ‹N bara i sugandi, i xa findi Ala xa ɲama Isirayila xa mangɛ ra.
7 I fama i xa mangɛ Akabu bɔnsɔɛ sɔntɔde, alako n ma namiɲɔnmɛe nun n ma konyie gbe xa ɲɔxɔ.

8 Akabu bɔnsɔɛ birin sɔntɔma nɛ, a xa
xɛmɛ yo mu kisima, hali naxan sɛnbɛ mu
gbo.
9 N Akabu bɔnsɔɛ ragoroma nɛ alɔ n a
raba Nebati xa di Yerobowami nun Ahiya
xa di Baasa ra ki naxɛ.
10 Baree nan Yesabela donma Yisireeli
xɛɛ ma, a mu ragatama feo.›» A to gɛ na
falade, a naxa siga keren na a gi ra.
11 Yehu to gbilen a xa mangɛ xa walikɛe
yire, nee naxa a maxɔrin, «Munse niyaxi?
Yi daxui faxi i tode munfe ra?» Yehu naxa
e yaabi, «Wo yi mixi mɔɔli kolon. Fefe mu
a ra.»
12 Kɔnɔ e naxɛ, «I wule fu! A fala
muxu bɛ.» A naxa na dɛntɛgɛ sa e bɛ. A
naxɛ, «Alatala yi nan masenxi, ‹N bara i
sugandi, i xa findi Isirayila mangɛ ra.›»
13 A to na fala, sɔɔri mangɛ birin naxa e
yɛtɛ xa sosee ba, e a itala Yehu bun ma. E
naxa feri fe tɔnxuma ra, e fa a fala, «Yehu
nan mangɛ ra!»
14 Na kui, Yehosafati xa di Yehu, Nimisi
xa mamadi naxa mangɛ Yorami yanfa.
Yorami nun Isirayila xa sɔɔri gali nu
na Ramoti makantafe, Galadi bɔxi ma,
barima Arami mangɛ Xasayeli nu wama
e gerefe.
15 Kɔnɔ mangɛ Yorami nu bara gbilen
a dandande Yisireeli. Aramikae nu bara
a maxɔnɔ gere kui. Yehu naxa a fala a
booree bɛ, «Wo to bara n findi mangɛ
ra, mixi yo naxa mini taa kui sigafe ra
Yisireeli n ma fe falade naa.»
16 Yehu naxa te a xa gise kui, a
siga Yisireeli, Yorami nu na a dandanfe
dɛnnaxɛ. Yuda mangɛ Axasiya fan nu
bara siga naa Yorami xɛɛbude.
17 Taa makantɛ naxan nu tixi Yisireeli
tɛtɛ kɔn na, na to Yehu xa mixie to fa ra,
a naxa a fala, «Ɲama nde nan fafe yi ki.»
Mangɛ Yorami naxa a yamari, «Sɔɔri nde
xɛɛ soe fari, a xa a kolon fe naxan niyaxi.»
18 Na sɔɔri to Yehu yire li, a naxa a
maxɔrin, «Mangɛ wama a kolonfe nɛ fe
naxan niyaxi?» Yehu naxa a yaabi, «I xa
fe mu na a ra. I tan xa bira n fɔxɔ ra tun.»
Taa makantɛ naxa a fala mangɛ bɛ, «Won
ma xɛɛra bara sa ɲama li, kɔnɔ a mu na
gbilenfe.»
19 Yorami man naxa sɔɔri gbɛtɛ xɛɛ soe
fari. Na fan to Yehu yire li, a naxa a fala a
bɛ, «Mangɛ wama a kolonfe nɛ fe naxan
niyaxi?» Yehu naxa a yaabi, «I xa fe mu
na a ra. I tan xa bira n fɔxɔ ra tun.»
20 Taa makantɛ naxa dɛntɛgɛ sa, «Won
ma xɛɛra bara sa ɲama li, kɔnɔ a mu
na gbilenfe. A luxi n bɛ alɔ naxan gise
ragife, a ragi ki xɔrɔxɔɛ maniya Nimisi xa
di Yehu ra.»
21 Awa Yorami naxa a fala a xa mixie
bɛ, «Wo fa n ma gise ra.» E to fa na ra
a bɛ, Isirayila mangɛ Yorami nun Yudaya
mangɛ Axasiya naxa te e xa gisee fari
sigafe ra Yehu yire. E naxa a li Naboti
Yisireelika xa xɛɛ fɛ ma.
22 Yorami to Yehu li naa, a naxa a
maxɔrin, «Yehu, tana mu na?» Yehu naxa
a yaabi, «Tana yati yati na na. I nga
Yesabela na kuye batufe, a na manduruɲa
rabafe.»
23 Yorami to na mɛ, a naxa a xa gise
mafindi a a gi, a naxa a fala a xui itexi
ra Axasiya bɛ, «Yanfanteya nan a ra
Axasiya!»
24 Yehu naxa xali woli, a so Yorami tunki
firinyie tagi, a a sondonyi sɔxɔ. Yorami
naxa bira a xinbie ma gise kui.
25 Yehu naxa a fala Yorami ragima
Bidikari bɛ, «A fure wɔli be Yisireelika
Naboti xa xɛ ma. I i ratuxi, won firin to nu
na a baba Akabu fɔxɔ ra, Alatala a masen
nɛ:
26 ‹I xa a kolon a n tan bara Naboti nun
a xa die wuli to, i naxan naminixi xoro.
N i sare fima yi bɔxi yati nan fari. Alatala
xui nan na ki.› Awa, i xa a fure wɔli yi xɛ
yati ma, alɔ Alatala a masenxi ki naxɛ.»
27 Yuda mangɛ Axasiya to na fe to, a
naxa a gi Beti Hagan kira xɔn ma. Yehu
naxa bira a fɔxɔ ra, a a fala a xa sɔɔrie bɛ,
«Wo a fan sɔxɔ.» E naxa a sɔxɔ a xa sɔɔri
ragise kui Guru geya tede ra, Yibeleyami
fɛ ma. A naxa nɔ a gide, a siga Megido,
kɔnɔ a naxa faxa mɛnni.
28 A xa konyie naxa a xanin gise kui han
Darisalamu, e sa a ragata a benbae fɛ ma,
Dawuda xa taa kui.
29 Axasiya findi Yudaya mangɛ ra, Ak-
abu xa di Yorami xa mangɛya ɲɛ fu nun
keren nde nɛ.
30 Yehu naxa siga Yisireeli. Yesabela to
na fe mɛ, a naxa lini ti a ya ra, a a xunsɛxɛ
yailan, a fa sa ti wundɛri ra koore banxi
kɔn na.

31 Yehu to nu sofe taa naadɛ ra, Yesabela
naxa a maxɔrin, «Tana mu na Simiri, i tan
naxan i xa mangɛ faxaxi?»
32 Yehu naxa a ya rate wundɛri ra,
a maxɔrinyi ti, «Nde na n bɛ? Nde?»
Mangɛ ginɛ makantɛ ndee naxa e ya
ragoro Yehu ma.
33 Yehu naxa a fala nee bɛ, «Wo na ginɛ
woli bɔxi ma!» E naxa a woli bɔxi ma. A
wuli naxa kasan banxi xalɛ nun soee ma,
Yehu fa a xa gise raŋɛrɛ a fari.
34 Na xanbi, a naxa so taa kui, a a dɛge.
A to gɛ, a naxa a fala, «Wo sa na ginɛ
dankaxi ragata, barima mangɛ xa di ginɛ
nan nu a ra.»
35 E naxa siga, kɔnɔ a fure sese mu nu
luxi naa fa, fo a xunkonkota, a sanyie, nun
a bɛlɛxɛe.
36 E to na fe dɛntɛgɛ mangɛ Yehu bɛ,
a naxa a fala, «Alatala xa masenyi nan
kamalixi, a naxan ti Annabi Eliya Tisibeka
saabui ra. A a fala nɛ, ‹Baree Yesabela
sube donma nɛ Yisireeli bɔxi ma.
37 Yesabela binbi luma nɛ alɔ ŋaŋɛ
naxan xɛe rafanma. Mixi yo mu nɔma a
falade sɔnɔn Yesabela nan yi ki.›»

10

Akabu xa denbaya sɔntɔfe

1 Akabu xa di xɛmɛ tongo solofere nu
na Samari bɔxi ma. Yehu naxa bataaxɛe
rasanba Yisireeli mangɛe ma Samari bɔxi
ma, forie ma, a nun mixie ma, naxee ŋɔxɔ
nu saxi Akabu xa die xɔn ma. Yi nan nu
sɛbɛxi na bataaxɛe kui:
2 «Wo xa mangɛ xa die, a xa sɔɔri
ragisee, a xa soee, a xa taa makantaxi,
nun a xa geresosee to na wo yi ra,
3 wo xa wo xa mangɛ xa di ŋalama nde
dɔxɔ a baba xa kibanyi kui alako wo xa
wo xa mangɛ bɔnsɔɛ makanta.»
4 E to na bataaxɛ masɔtɔ, e bɔŋɛ naxa
mini, e fa a fala, «Mangɛ firin mu sa nɔ
tide a kanke, muxu tan na rabama di?»
5 Mangɛ xa banxi xunyi, taa mangɛ,
forie nun mixi naxee ŋɔxɔ nu saxi mangɛ
xa die xɔn ma, nee naxa yi masenyi
rasanba Yehu ma, «Muxu tan bara findi
i xa walikɛe ra, i wama naxan yo xɔn,
muxu na nan nabama. Muxu mu mixi yo
tima mangɛ ra. I xa i sago raba.»
6 Yehu naxa e yaabi a xa bataaxɛ firin
nde kui, a naxɛ e bɛ, «Xa wo na n tan
nan bɛ, wo xa wo xa mangɛ xa die xunyie
bolon, wo fa n yire Yisireeli tina yi waxati
ma.» Mangɛ xa di tongo solofere nu
itaxunxi taa kuntigie ma, nee nu na e
maxurufe.
7 E to na bataaxɛ masɔtɔ, e naxa mangɛ
xa di mixi tongo solofere birin xunyi
bolon e dɛ i, e e sa sagae kui, e a rasanba
Yehu ma Yisireeli.
8 Xɛɛra naxa sa a fala Yehu bɛ, «E bara
fa mangɛ Yorami xa die xunyie ra.» Yehu
naxa a yamari, «E malan dɔxɔ firin taa
naadɛ ra han gɛɛsɛgɛ.»
9 Na kuye iba, Yehu naxa mini, a ti ŋama
ya i, a fa a fala e bɛ, «Yunubi mu wo ma.
N tan nan n ma mangɛ yanfaxi, n a faxa.
Kɔnɔ nde yi mixie tan faxaxi?
10 Wo xa a kolon, Alatala xa masenyi
birin bara kamali Akabu bɔnsɔɛ xili ma.
Alatala naxan masen Annabi Eliya saabui
ra, na bara kamali.»
11 Yehu naxa Akabu bɔnsɔɛ birin faxa
naxee nu na Yisireeli, a xa kuntigie, a
booree, nun a xa sɛrɛxɛdubɛe. Akabu xa
mixi keren mu kisi.

12 Na dangi xanbi, Yehu naxa siga
Samari. A nu na Beti Ekeda Xurusee kira
xɔn ma tɛmui naxɛ,
13 Yehu naxa Yudaya mangɛ Axasiya
ngaxakerenyi ndee to. A naxa e maxɔrin,
«Nde na wo tan na?» E naxa a yaabi,
«Axasiya ngaxakerenyie nan muxu ra.
Muxu na sigafe mangɛ nun mangɛ nga xa
di xɛmɛe nan xɛɛbude.»
14 Yehu naxa yaamari fi, «Wo e suxu e
ŋiŋɛ ra.» E naxa e suxu, e e birin xanin
Beti Ekeda, e e kɔn naxaba mɛnni, e e wɔli
ye ragatade kui. E kɔnti nu lanxi mixi
tongo naani nun firin nan ma. Mixi keren
mu kisi.

15 A to keli mɛnni, a naxa Rekabu xa di
Yehonadabo li kira xɔn ma, na nu fafe a
ralande. Yehu naxa a xɛɛbu, a a maxɔrin,
«I ŋanige fiixɛxi n bɛ, alɔ n gbe fiixɛxi i
bɛ ki naxɛ?» Yehonadabo naxa a yaabi,
«Iyo.» Yehu naxa a fala a bɛ, «Xa a na
na ki nɛ, te be n sɛɛti ma n ma gise kui.»
Yehu naxa a bɛlɛxɛ itala Yehonadabo bɛ,
a a rate a xa gise kui.

16 Yehu naxa a fala a bɛ, «Won xɛɛ, i xa
a mato n na walife Alatala bɛ sɛnbɛ naxan
na.» A naxa a xanin a xun ma a xa gise
kui.
17 E to so Samari, Yehu naxa Akabu xa
mixi dɔnxɔɛ birin sɔntɔ feo, alɔ Alatala
nu bara a masen ki naxɛ Annabi Eliya
saabui ra.
18 Na xanbi, Yehu naxa ɲama birin
malan, a a fala e bɛ, «Wo xa a kolon, n
fama Bali kuye batude dangife Akabu ra.
19 Yakɔsi fa wo Bali kuye xa
namiɲɔnmɛe birin maxili, a xa
sɛrɛxɛdubɛe birin nun a batuma birin,
keren naxa lu. E birin xa fa n yire, barima
n wama sɛrɛxɛ gbegbe bafe Bali kuye bɛ.
Xa naxan yo mu lan na sɛrɛxɛ, n na kanyi
faxama nɛ.» Kɔnɔ na masenyi kui, Yehu
nu wama e madaxufe nɛ, alako a xa Bali
kuye batui birin sɔntɔ.
20 Yehu naxa yaamari fi, «Wo xulunyi
belebele ti Bali kuye bɛ.» E naxa na
masenyi ti ɲama bɛ.
21 Yehu naxa xɛɛrae rasanba Isirayila
bɔxi yire birin ma. Bali kuye batui birin
naxa fa. Keren mu lu, naxan mu fa. E
birin naxa so Bali xa salide kui, a rafe
tapu.
22 Yehu naxa yaamari fi, guba xa ragoro
Bali kuye batui birin ma. E naxa na raba.
23 Yehu nun Rekabu xa di Yehonadabo
naxa siga Bali xa salide kui, Yehu fa a fala
e bɛ, «Wo a mato, Alatala xa mixi yo naxa
lu wo ya ma. Bali kuye batui nan gbansan
xa lu be.»
24 Yehu nun mixie naxa so, e xa xurusee
ba sɛrɛxɛ ra Bali kuye bɛ. Yehu nu bara
sɔɔri tongo solomasaxan ti tande, a a fala
e bɛ, «Xa yi kuye batui mixi keren a ba
wo yi ra, n wo nii nan findima a ɲɔxɔɛ
ra.»
25 E to gɛ sɛrɛxɛ bade, a naxa a fala a
xa sɔɔri gbangbalanyie bɛ, «Wo so, wo e
birin faxa, mixi yo naxa kisi.» Sɔɔrie naxa
e faxa e xa santidɛgɛmae ra, e e fure lu
naa. Na dangi xanbi, e naxa so yire Bali
kuye nu ragataxi dɛnnaxɛ.
26 E naxa na kuye masolixi ramini, e a
gan.
27 E Bali kuye nun a xa salide kana, e
naa findi suturadee ra. Han to suturadee
nan na mɛnni ra.
28 Yehu naxa Bali kuye xa fe ɲɔn Isiray-
ila.
29 Kɔnɔ Yehu mu a makuya Yer-
obowami Nebati xa di xa yunubie ra,
naxan Isirayilakae ti yunubi rabafe ma. A
mu na mɔɔli raba na tan xa kuyee ra, na
ninge masolixi firinyi xɛɛma daaxi naxee
nu batuma Beteli nun Dana.
30 Alatala naxa a masen Yehu bɛ, «I to
bara n sagoe raba Akabu bɔnsɔɛ xa fe ra,
n i bɔnsɔɛ dɔxɔma nɛ Isirayila kibanyi ma
han i tolontolonyi.»
31 Kɔnɔ na birin kui, Yehu mu Isirayila
Marigi Alatala waxɔnfe ratinmɛ a bɔɲɛ
birin na. A mu danyi sa Isirayila xa kuye
batui ɲaaxi ma, Yerobowami naxan fɔlɔ.
32 Na waxati, Alatala naxa a niya nde
xa nu ba ra Isirayila xa bɔxi ra. Xasayeli
naxa e tɔɔrɔ e xa bɔxi sogetede.
33 A naxa nɔ Galadi bɔxi birin na,
Gadikae, Rubenkae, nun Manasikae nu
sabatixi dɛnnaxɛ, sa keli Aroweri xure
ma, a siga Arinon gulunba kui, han a sa
Basan bɔxi li.
34 Yehu xa taruxui dɔnxɔɛe nun a fe
fanyi naxee birin naba, nee sɛbɛxi Isiray-
ila mangɛe xa taruxui kui.
35 Yehu naxa laaxira, e a ragata Samari.
A xa di Yehowaxasi naxa ti mangɛ ra a
ɲɔxɔɛ ra.
36 Yehu ɲɛ mɔxɔɲɛn nun solomasaxan
mangɛya nan naba Isirayila, Samari taa
kui.

11

Yudaya mangɛ ginɛ Atalaya
(Yudaya Mangɛe II 22:10-12)

1 Axasiya nga Atalaya to a to a xa di
bara faxa, a naxa natɛ tongo a xa mangɛ
bɔnsɔɛ birin faxa.
2 Kɔnɔ Yehoseeba, mangɛ Yorami xa di
ginɛ, Axasiya fan maaginɛ, naxa Axasiya
xa di Yowasi tongo mangɛ xa die ya ma,
alako Atalaya naxa a tan faxa alɔ booree.
Yehoseeba naxa sa a nɔxun konkoe nde
kui, a nun dingɛ naxan ɲɔxɔ nu saxi a
xɔn.
3 E naxa lu naa Alatala xa hɔrɔmɔbanxi
kui ɲɛ senni, Atalaya xa mangɛya bun ma.

Yowasi tife mangɛ ra
(Yudaya Mangɛe II 23:1-21)

4 A ɲɛ solofere nde ra, Yehoyada naxa
xɛɛra ti Karikae xa sɔɔri mangɛ nun
mangɛ makantɛe ma. A naxa e raso
Alatala xa hɔrɔmɔbanxi kui, e fa saatɛ
gundo daaxi xiri e bore tagi naa. Na dangi
xanbi, a naxa mangɛ xa di masen e bɛ.
5 A naxa yi yaamari so e yi ra, a naxɛ,
«Wo yi nan nabama. Wo tan naxee
walima malabui lɔxɔɛ, wo xa wo itaxun
dɔxɔ saxan na. Dɔxɔ keren xa mangɛ xa
banxi makanta,
6 dɔxɔ firin nde xa sa Suru naadɛ
makanta, dɔxɔ saxan nde xa naadɛ
makanta mangɛ makantɛe xanbi ra. Wo
xa mangɛ xa banxi makantafe masara wo
boore tagi.
7 Sɛɛti boore firinyi, naxee mu walima
malabui lɔxɔɛ, nee tan xa Alatala xa
hɔrɔmɔbanxi makanta a fanyi ra mangɛ
nɔxunxi dɛnnaxɛ.
8 Wo mangɛ rabilinma nɛ, geresosee ra
wo yi. Mixi yo a maso wo ra, wo a faxa.
Wo xa lu mangɛ fɛ ma, a na siga dɛdɛ.»
9 Sɔɔri xunyi naxee tixi sɔɔri kɛmɛ
xun na, e naxa sɛrɛxɛdubɛ Yehoyada
xa yaamarie rabatu, alɔ a a falaxi ki
naxɛ. Kankan naxa a xa sɔɔri mixi kɛmɛ
dɛntɛgɛ Yehoyada bɛ, naxee nu walima
malabui lɔxɔɛ, nun naxee mu nu walima
na lɔxɔɛ.
10 Sɛrɛxɛdubɛ naxa mangɛ Dawuda xa
tanbɛe nun kanke makantasee so sɔɔri
xunyie yi ra, naxee nu ragataxi Alatala xa
hɔrɔmɔbanxi kui.
11 Mangɛ makantɛe naxa geresosee
tongo, e naxa ti kelife Alatala xa
hɔrɔmɔbanxi yirefanyi ma han a kɔɔla
ma, sɛrɛxɛbade nun banxi fɛ ma, alako e
xa mangɛ makanta.
12 E to ti naa, Yehoyada naxa mangɛ xa
di ramini, a mangɛ tɔnxuma dusu a xun
na, a munyaati so a yi ra. A naxa ture
sɛniyɛnxi surusuru a xunyi, a a ti mangɛ
ra. Ɲama naxa e bɛlɛxɛe bɔnbɔ, e nu a
fala e xui itexi ra, «Kisi na mangɛ bɛ!»
13 Atalaya to mangɛ makantɛe nun
ɲama xui mɛ, a naxa siga e yire Alatala
xa hɔrɔmɔbanxi.
14 A naxa a to, mangɛ tixi hɔrɔmɔbanxi
kinki fɛ ma, alɔ mangɛe darixi a ra ki
naxɛ. Mangɛ makantɛe tixi mangɛ fɛ ma,
e sarae fema. Ɲama birin nu sɛɛwaxi,
e sarae xui raminima. Atalaya naxa a
xa sosee ibɔɔ a yɛtɛ ma sunnunyi kui, a
gbelegbele, «Yanfanteya! Yanfanteya!»
15 Na kui sɛrɛxɛdubɛ Yehoyada naxa
sɔɔri kɛmɛ xunyie yamari, «Wo a ramini
hɔrɔmɔbanxi fari ma sɔɔrie yire. Mixi
yo na wa a malife, wo na kanyi faxa
santidɛgɛma ra.» Sɛrɛxɛdubɛ mu nu
wama a xa faxa Alatala xa hɔrɔmɔbanxi
kui.
16 Sɔɔrie naxa a suxu, e a xanin mangɛ
xa banxi kui kira ra soee soma dɛnnaxɛ
ra, e a faxa mɛnni nɛ.
17 Yehoyada naxa saatɛ xiri Alatala,
mangɛ, nun ɲama tagi, a falafe ra e birin
xa bira Alatala fɔxɔ ra.
18 Bɔxi ɲama birin naxa so Bali kuye
xa banxi kui, e sɛrɛxɛbadee nun kuyee
kana. E naxa Bali kuye xa sɛrɛxɛdubɛ
Matan faxa sɛrɛxɛbade fɛ ma. Yehoyada
sɛrɛxɛdubɛ naxa sɔɔrie ti, naxee Alatala
xa hɔrɔmɔbanxi makantama.
19 A naxa sɔɔri kɛmɛ xunyie tongo, Kari
sɔɔrie, mangɛ makantɛe, nun bɔxi ɲama
birin, e fa mangɛ mati kelife Alatala xa
hɔrɔmɔbanxi han mangɛ banxi. E naxa
so mangɛ banxi kui mangɛ makantɛe xa
naadɛ ra. Mangɛ Yowasi naxa a magoro
mangɛ kibanyi kui.
20 Bɔxi ɲama birin nu na sɛɛwɛ nun
sabari nan kui, barima Atalaya nu bara
faxa santidɛgɛma ra mangɛ banxi kui.

12

Yudaya mangɛ Yowasi
(Yudaya Mangɛe II 24:1-14)

1 Yowasi findi mangɛ ra tɛmui naxɛ, a
ɲɛ solofere nan nu a ra.
2 Yehu xa mangɛya ɲɛ solofere nde ra
Isirayila bɔxi ma, Yowasi findi mangɛ ra
na ɲɛ nan na. A naxa ɲɛ tongo naani
mangɛya raba Darisalamu. A nga nu xili
nɛ Sibeya, Beriseebaka nan nu a ra.
3 Yowasi nu fe fanyi nan tun nabama
Alatala ya i, alɔ sɛrɛxɛdubɛ Yehoyada a
masen a bɛ ki naxɛ.
4 Kɔnɔ na birin kui, kuye batudee mu
kana Yudaya. Ɲama man nu luma siga ra
sɛrɛxɛ bade nun surayi gande na kuyee
bɛ.

5 Yowasi naxa a fala sɛrɛxɛdubɛe bɛ,
«Kɔbiri naxan birin bama sɛrɛxɛ ra
Alatala xa banxi kui, kɔbiri naxan fima
mixie xunsare ra, xa na mu fe gbɛtɛ ra,
6 sɛrɛxɛdubɛe xa a rasuxu, a xa rawali
yire kanaxie yailanfe ra Alatala xa banxi
ma.»
7 Kɔnɔ han Yowasi xa mangɛya ɲɛ
mɔxɔɲɛn nun saxan nde ra, sɛrɛxɛdubɛe
mu nu Alatala xa banxi yailanxi sinden.
8 Mangɛ Yowasi naxa sɛrɛxɛdubɛ
Yehoyada nun a booree xili, a a fala e
bɛ, «Munfe ra wo mu Alatala xa banxi
yailanxi sinden? Yakɔsi wo naxa kɔbiri
yo tongo kɔbiri ragatade kui, naxan mu
rawalima Alatala xa banxi yailanfe ra.»
9 Sɛrɛxɛdubɛe naxa lan a ma, a e naxa
kɔbiri yo rasuxu mixie yi ra sɔnɔn, e mu
naxan nawalima banxi yailanfe ra.
10 Na kui sɛrɛxɛdubɛ Yehoyada naxa
kankira nde tongo, a yale ti a ma, a a
dɔxɔ sɛrɛxɛbade yirefanyi ma, mixie nu
soma Alatala xa banxi kui dɛnnaxɛ ra.
Sɛrɛxɛdubɛ naxee nu e ɲɔxɔ saxi sode dɛ
xɔn ma, nee nu kɔbiri sama na kankira
nan kui, mixie nu fama naxan na Alatala
xa banxi kui.
11 E na a to kɔbiri bara gbo kankira
kui, sɛrɛxɛdubɛ xungbe nun mangɛ xa
sɛbɛliti nu fama nɛ na kɔbiri sade bɛki
kui, e kɔbiri kɔnti, naxan na Alatala xa
hɔrɔmɔbanxi kui,
12 e a so walikɛ xunyie yi ra, naxee
nu Alatala xa banxi yailanma. Walikɛ
xunyie nu na kɔbiri soma kamudɛrie nun
banxitie nan yi ra, naxee nu Alatala xa
banxi yailanma,
13 a nun gɛmɛ masolie nun banxi
dɔxɔɛe yi ra. Na kɔbiri fan nu findima
wuri, gɛmɛ masolixi, nun se gbɛtɛe sare
nan na, naxee nu rawalima Ala xa banxi
yailanfe ra.
14 Kɔnɔ na kɔbiri mu nu rawalima se
sase gbeti daaxie, finɛe, paanie nun sarae
yailanfe ra Alatala xa banxi xa fe ra.
15 A nu soma banxi rawalie nan yi ra,
alako e xa Alatala xa banxi yire kanaxie
gbansan yailan.
16 E mu nu na kɔbiri rawali ki
maxɔrinma banxi rawalie ma, barima e
nu tinxin na fe kui.
17 Kɔbiri naxan nu soma yɛtɛ ragbilen
sɛrɛxɛe ra nun yunubi xafari sɛrɛxɛe ra,
na mu nu sama na kankira kui Alatala xa
banxi kui. A nu soma sɛrɛxɛdubɛe nan yi
ra.
18 Na tɛmui, Arami mangɛ Xasayeli
naxa siga Gati gerede. A to nɔ a ra, a naxa
wa Darisalamu fan gerefe.
19 Yudaya mangɛ Yowasi naxa xɛɛma
birin ba Alatala xa banxi naafuli ragatade
kui, a benba Yudaya mangɛe Yehosafati,
Yehorami, nun Axasiya naxan fi Alatala
xa hɔrɔmɔbanxi ma, a nun e naxan sa
Yudaya mangɛ xa banxi kui, a fa na birin
nasanba Arami mangɛ Xasayeli ma. Na
naxa a niya a xa gbilen Darisalamu gerefe
fɔxɔ ra.
20 Mangɛ Yowasi xa taruxui dɔnxɔɛ
sɛbɛxi Yudaya mangɛe xa taruxui kui.
21 A raŋɔnyi a xa mixie naxa a yanfa, e
a faxa Beti Milo, Sila mabiri.
22 A xa mangɛ banxi mixie, Simeyata xa
di Yosabadi nun Someri xa di Yehosabadi
nan a faxa. Yowasi naxa ragata a benbae
fɛ ma, Dawuda xa taa kui. A xa di
Amasiya naxa ti a ɲɔxɔɛ ra.

13

Isirayila mangɛ Yehowaxasi

1 Axasiya xa di Yowasi xa mangɛya ɲɛ
mɔxɔɲɛn nun saxan nde ra Yudaya xun
ma, Yehu xa di Yehowaxasi naxa ti mangɛ
ra Isirayila bɔxi ma. A mangɛya ɲɛ fu nun
solofere nan naba Samari.
2 A naxa fe raba naxan mu rafan Alatala
ma. A naxa bira Nebati xa di Yerobowami
xa yunubie fɔxɔ ra, naxan nu bara Isir-
ayila ratantan na kui. Yehowaxasi mu
gbilen na yunubie fɔxɔ ra.
3 Alatala xɔnɔ nɛ Isirayila ma na fe
ma, a nu e rabolo Arami mangɛe yi ra,
Xasayeli nun a xa di Ben Hadada.
4 Yehowaxasi naxa Alatala maxandi a
xa hinnɛ a ra. Alatala naxa a xa maxandi
suxu, barima, a nu bara Isirayila xa tɔɔrɛ
to Arami mangɛ xa nɔɛ bun ma.
5 Alatala naxa Isirayila rakisima nde fi
e ma, a e ba Arami xa mangɛya bun ma,
e fa lu bɔɲɛsa kui.
6 Kɔnɔ e mu gbilen Yerobowami bɔnsɔɛ
xa yunubie fɔxɔ ra. Asera kuye masolixie
yati nu tixi Samari taa kui.
7 Yehowaxasi xa sɔɔri gali nu bara
xurun, soe ragi mixi tongo suuli, gise fu,

nun sɔɔri wulu fu nan tun nu fa luxi, barima Arami mangɛ nu bara e bɔnbɔ, alɔ bɔxi iboronma ki naxɛ.
8 Yehowaxasi xa taruxui dɔnxɔɛ, a fe fanyi naxee birin naba, nee sɛbɛxi Isirayila mangɛe xa taruxui kui.
9 A naxa laaxira, a ragata a benbae fɛ ma Samari. A xa di Yowasi naxa ti a ɲɔxɔɛ ra.

Isirayila mangɛ Yehowasa

10 Yowasi xa mangɛya ɲɛ tongo saxan nun solofere nde ra Yudaya xun ma, Yehowaxasi xa di Yehowasa naxa ti mangɛ ra Isirayila xun ma. A naxa mangɛya ɲɛ fu nun senni raba Samari.
11 A naxa fe raba naxan mu rafan Alatala ma, a mu gbilen Nebati xa di Yerobowami xa yunubie fɔxɔ ra.
12 Yowasi xa taruxui dɔnxɔɛ, a fe fanyi naxee birin naba, alɔ a Yudaya mangɛ Amasiya gere ki naxɛ, na fee birin sɛbɛxi Isirayila mangɛe xa taruxui kui.
13 Yowasi naxa laaxira, a ragata Isirayila mangɛe sɛɛti ma Samari. Yerobowami naxa ti mangɛ ra a ɲɔxɔɛ ra.

Elise xa faxɛ

14 Annabi Elise to fura, a nu laaxirama fure naxan ma, Isirayila mangɛ Yowasi naxa goro a yire sunnunyi kui, a yi wɔyɛnyi ti a bɛ wa kui, «N ba, n ba, Isirayila sɛnbɛma.»
15 Elise naxa a yaabi, «Xali nun tanbɛ nde tongo.» Mangɛ naxa na raba.
16 Na xanbi Elise naxa a fala Isirayila mangɛ bɛ, «Xali rafala.» Elise naxa a bɛlɛxɛe sa mangɛ bɛlɛxɛe ma, a fa a fala a bɛ,
17 «Wundɛri rabi naxan na sogetede biri.» A naxa a rabi. Elise naxa a fala a bɛ, «Xali woli.» A naxa a woli. Elise naxa a fala a bɛ fa, «Xunnakeli tanbɛ nan yi ki Alatala bɛ, a naxan fima i ma Aramikae xili ma. I Aramikae bɔnbɔma nɛ Afeki taa kui han i e sɔntɔ.»
18 Na tɛmui Elise naxa a fala, «Xalie tongo.» Mangɛ naxa e tongo. Elise naxa a fala a bɛ, «Bɔxi bɔnbɔ xalie ra.» Mangɛ naxa bɔxi bɔnbɔ sanya saxan, a fa a iti.
19 Annabi Elise naxa xɔnɔ a ma, a naxɛ, «Xa i bɔxi bɔnbɔ nɛ sanya suuli nu, xa na mu sanya senni, i nu nɔma nɛ Aramikae sɔntɔde. Kɔnɔ yakɔsi i fama e bɔnbɔde sanya saxan gbansan nɛ.»
20 Na dangi xanbi, Annabi Elise naxa laaxira, e fa a ragata. Na ɲɛ xun gbilenyi, Mowaba sɔɔrie naxa so Isirayila bɔxi ma.
21 Na tɛmui Isirayilakae nu na e xa mixi faxaxi nde ragatafe. E to Mowabakae to fa ra, e naxa e xa mixi fure sa mafurenyi ra Annabi Elise xa gaburi kui. Na fure to din Elise xɔrie ra, a naxa keli faxɛ ma, a gbilen balo ra.
22 Arami mangɛ Xasayeli nu Isirayilakae tɔɔrɔma Yehowaxasi xa mangɛya bun ma.
23 Kɔnɔ Alatala naxa kinikini e ma. A naxa hinnɛ e ra a xa saatɛ xa fe ra, a naxan xiri Iburahima, Isiyaga, nun Yaxuba tagi. Han yakɔsi Alatala mɛɛnima e ma na nan ma.
24 Arami mangɛ Xasayeli naxa faxa, a xa di Ben Hadada naxa ti mangɛ ra a ɲɔxɔɛ ra.
25 Yehowaxasi xa di Yehowasa naxa taae ba Ben Hadada yi ra, na baba Xasayeli naxee ba a baba Yehowaxasi yi ra gere kui. Yowasi naxa a bɔnbɔ sanya saxan, a na taae masɔtɔ.

14

Yudaya mangɛ Amasiya (Yudaya Mangɛe II 25:1-28, 26:1-2)

1 Yehowasa xa di Yowasi xa mangɛya ɲɛ firin nde ra Isirayila bɔxi ma, Yowasi xa di Amasiya naxa ti mangɛ ra Yudaya.
2 A ɲɛ mɔxɔɲɛn nun suuli nan nu a ra, a ti mangɛ ra tɛmui naxɛ. A naxa ɲɛ mɔxɔɲɛn nun solomanaani mangɛya raba Darisalamu. A nga nu xili nɛ Yehowadin, Darisalamuka nan nu a ra.
3 A naxa Alatala waxɔnfe raba, kɔnɔ a mu lu alɔ a benba Dawuda. A bira a baba Yowasi xa misaali nan yati fɔxɔ ra.
4 Na birin kui, kuye batudee nu na geya yiree, mixie man nu sɛrɛxɛe nun surayi bama mɛnni.
5 Amasiya xa mangɛya to sɛnbɛ sɔtɔ, a naxa mixie faxa, naxee a baba faxa.
6 Kɔnɔ a mu nee xa die tan faxa, alɔ Alatala a yamarixi ki naxɛ Tawureta Munsa kitaabui kui a falafe ra, «A mu lanma babɛ xa faxa a xa di xa yunubi xa fe ra. Di fan mu lanma a xa faxa a baba

xa yunubi xa fe ra. Kankan lan a xa faxa
a yɛtɛ kan xa yunubi nan xa fe ra.»
7 Amasiya naxa Edonka mixi wulu fu
faxa fɔxɛ gulunba kui, a Sela taa tongo,
a a xili sa Yokatili. A xilima na ki nɛ han
to.
8 Amasiya to gɛ marasi fende mixi
gbɛtɛe ra, a naxa xɛɛrae xɛɛ Isirayila
mangɛ Yehu xa mamadi Yehowasa ma,
Yehowaxasi xa di, a falafe ra, «Fa, won
xa fa gere.»
9 Isirayila mangɛ Yehowasa naxa Yu-
daya mangɛ Amasiya yaabi yi ra, «Liban
tunbe di naxa xɛɛra xɛɛ Liban sɛdiri wuri
xungbe ma a falafe ra, ‹I xa di ginɛ fi n ma
di ma.› Na dangi xanbi, Liban wulai sube
nde naxa tunbe maboron.
10 I bara Edon bɔnbɔ a fanyi ra, na
bara a niya i xa i yɛtɛ igbo. Sɛɛwa i xa
xunnakeli ra, i xa lu i xɔnyi. I gbaloe fenfe
i yɛtɛ bɛ munfe ra? I sɔntɔma nɛ, i nun
Yudaya ra»
11 Kɔnɔ Amasiya mu a tuli mati a ra. Na
kui Isirayila mangɛ Yehowasa naxa siga a
xili ma, a tan nun Yudaya mangɛ Amasiya
naxa e bore gere Beti Semesi, Yudaya bɔxi
ma.
12 Isirayila naxa Yudaya bɔnbɔ, e fa e gi
e so e xɔnyi.
13 Isirayila mangɛ Yehowasa naxa Ax-
asiya xa mamadi Amasiya findi a xa
geelimani ra Beti Semesi. A naxa fa
Darisalamu tɛtɛ rabira kelife Efirami xa
naadɛ ra han naadɛ naxan na tunxui ma,
nɔngɔn ya kɛmɛ naani ɲɔndɔn.
14 A naxa xɛɛma nun gbeti birin tongo
naxan nu na Alatala xa banxi nun mangɛ
xa banxi kui. A naxa mixi ndee fan suxu,
a gbilen Samari.
15 Yehowasa xa taruxui dɔnxɔɛ, a fe
fanyi naxee raba, nun a xa gere e nun
Yudaya mangɛ Amasiya, na birin sɛbɛxi
Isirayila mangɛe xa taruxui kui.
16 Yehowasa naxa laaxira, e a ragata
Isirayila mangɛe fɛ ma Samari. A xa di
Yerobowami naxa ti mangɛ ra a ɲɔxɔɛ ra.
17 Isirayila mangɛ Yehowaxasi xa di
Yehowasa to faxa, Yudaya mangɛ Yowasi
xa di Amasiya xa mangɛya xɔn man naxa
kuya ɲɛ fu nun suuli.
18 Amasiya xa taruxui dɔnxɔɛ, na sɛbɛxi
Yudaya mangɛe xa taruxui kui.
19 Mixi ndee naxa yanfanteya maxiri a
xun ma Darisalamu, a naxa a gi, a siga
Lakisi. E naxa bira a fɔxɔ ra Lakisi, e sa a
faxa mɛnni.
20 E naxa a fure xanin soe fari, e sa
a ragata Darisalamu a benbae fɛ ma
Dawuda xa taa kui.
21 Yudaya ɲama birin naxa Amasiya xa
di Asaraya ti mangɛ ra a baba ɲɔxɔɛ ra.
A ɲɛ fu nun senni nan nu a ra.
22 Mangɛ Amasiya xa faxɛ dangi xanbi,
Asaraya naxa Elata taa ti, a a sa Yudaya
xa bɔxi xun ma.

Isirayila mangɛ Yerobowami firin nde

23 Yowasi xa di Amasiya Yudaya mangɛ,
xa mangɛya ɲɛ fu nun suuli nde ra,
Yowasi xa di Yerobowami naxa ti Isirayila
mangɛ ra Samari. A mangɛya ɲɛ tongo
naani nun keren naba.
24 A naxa fe raba naxan mu rafan Ala
ma, a mu gbilen Nebati xa di Yerobowami
xa yunubi fɔxɔ ra, a Isirayilakae ti naxan
na.
25 A naxa a niya Isirayila naaninyie xa
gbilen a ra kelife Lebo Xamata kɔɔla ma,
han Araba baa dɛ ra yirefanyi ma, alɔ
Isirayila Marigi Alatala nu bara a masen
ki naxɛ Amitayi xa di Annabi Yunusa bɛ,
naxan findi Gati Xeferika ra.
26 Alatala naxa Isirayila xa tɔɔrɛ
xɔrɔxɔɛ to, e rakisima yo mu nu na,
27 a naxa e rakisi Yowasi xa di Yer-
obowami saabui ra. A mu nu wama a xɔn
Isirayila xili xa ɲɔn duniɲa ma.
28 Yerobowami xa taruxui dɔnxɔɛ, a
fe fanyi naxee birin naba, nun a xa
xunnakeli Damasi nun Xamata ragbilenfe
ra Yudaya ma, na birin sɛbɛxi Isirayila
mangɛe xa taruxui kui.
29 Yerobowami naxa laaxira, e a ragata
Isirayila mangɛ fɛ ma Samari. A xa di
Sakari naxa ti mangɛ ra a ɲɔxɔɛ ra.

15

Yuda mangɛ Asaraya (Yudaya Mangɛe II 26:1-23)

1 Yerobowami xa mangɛya ɲɛ mɔxɔɲɛn
nun solofere nde ra Isirayila xun ma,
Amasiya xa di Asaraya naxa ti mangɛ ra
Yudaya.

2 A mangɛya sɔtɔ a ɲɛ fu nun senni
nan ma, a fa ɲɛ tongo suuli nun firin
mangɛya raba Darisalamu. A nga nu xili
nɛ Yekoliya, Darisalamuka nan nu a ra.
3 A Alatala waxɔnfe raba nɛ a ki ma, alɔ
a baba Amasiya.
4 Kɔnɔ na birin kui, kuye batudee mu
ɲɔn geyae yire, mixie nu luma sɛrɛxɛe
nun surayi man ba ra mɛnni.
5 Alatala naxa kunɛ fure sa mangɛ ma,
han a faxa lɔxɔɛ. A nu sabatixi banxi nde
nan kui, naxan nu na a xati ma. A xa di
Yotami nan nu na a xa fɔxɔɛ xunyi ra, a
man nu a xa mangɛya fan naɲɛrɛma bɔxi
kui.
6 Asaraya xa taruxui dɔnxɔɛ, a fe
fanyi naxee birin naba, na sɛbɛxi Yudaya
mangɛe xa taruxui kui.
7 Asaraya naxa laaxira, e a ragata a
benbae fɛ ma, Dawuda xa taa kui. A xa
di Yotami naxa ti mangɛ ra a ɲɔxɔɛ ra.

Isirayila mangɛ Sakari

8 Yudaya mangɛ Asaraya xa mangɛya
ɲɛ tongo saxan nun solomasaxan nde ra,
Yerobowami xa di Sakari naxa ti Isirayila
mangɛ ra Samari, kike senni bun ma.
9 A naxa fe raba naxan mu rafan
Alatala ma, alɔ a benbae naxan naba. A
mu gbilen Nebati xa di Yerobowami xa
yunubi fɔxɔ ra, a Isirayila ti naxan na.
10 Yabɛsi xa di Salumu naxa yanfanteya
maxiri a xun ma, a a faxa Yibeleyami, a ti
mangɛ ra a ɲɔxɔɛ ra.
11 Sakari xa taruxui dɔnxɔɛ sɛbɛxi Isir-
ayila mangɛe xa taruxui kui.
12 Alatala xa masenyi nan kamali a xa
faxɛ kui, a naxan masen Yehu bɛ, a to a
masen, «I bɔnsɔɛ Isirayila yamarima nɛ
han i tolontolonyi.» A raba na ki nɛ.

Isirayila mangɛ Salumu

13 Yabɛsi xa di Salumu naxa ti mangɛ
ra Isirayila, Yudaya mangɛ Osiyasi xa
mangɛya ɲɛ tongo saxan nun solo-
manaani nde ra. A naxa mangɛya raba
kike keren Samari.
14 Menaxemi, Gadi xa di Salumu naxa
keli Tirisa, a te Samari, a Yabɛsi xa di
Salumu faxa, a ti mangɛ ra a ɲɔxɔɛ ra.
15 Salumu xa taruxui dɔnxɔɛ, nun a
yanfɛ naxan ti, na sɛbɛxi Isirayila mangɛe
xa taruxui kui.
16 Na tɛmui, Menaxemi naxa keli Tirisa,
a siga Tifisa taa gerede. A naxa mɛnnikae
birin faxa, a nun naxee nu na naa
rabilinyi, barima e mu nu tinma a xa
yaamari ra. Hali ginɛ furuxie, a nu e faxa
nɛ, a e furi rabɔɔ.

Isirayila mangɛ Menaxemi

17 Yudaya mangɛ Asaraya xa mangɛya
ɲɛ tongo saxan nun solomanaani nde ra,
Gadi xa di Menaxemi naxa ti Isirayila
mangɛ ra. A mangɛya ɲɛ fu nan naba
Samari.
18 A naxa fe raba naxan mu rafan
Alatala ma. A mu gbilen Nebati xa
di Yerobowami xa yunubie fɔxɔ ra, a
Isirayila ɲama ti naxan na.
19 Asiriya mangɛ Pulu naxa so Isirayila
bɔxi kui, a xa naa gere, kɔnɔ Menaxemi
naxa gbeti kilo wulu tongo saxan fi a
ma, alako a xa a mali a xa mangɛya xa
mabanban.
20 Menaxemi naxa na kɔbiri sɔtɔ Isir-
ayila bannae ra, mixi keren keren gbeti
kole tongo suuli. A to na fi Asiriya mangɛ
ma, na naxa Isirayila bɔxi gerefe lu na, a
gbilen a xɔnyi.
21 Menaxemi xa taruxui dɔnxɔɛ, nun
a naxan birin naba, na sɛbɛxi Isirayila
mangɛe xa taruxui kui.
22 Menaxemi naxa laaxira, a ragata a
benbae fɛ ma. A xa di Pekaxaya naxa ti
mangɛ ra a ɲɔxɔɛ ra.

Isirayila mangɛ Pekaxaya

23 Yudaya mangɛ Asaraya xa mangɛya
ɲɛ tongo suuli nde ra, Menaxemi xa
di Pekaxaya naxa ti Isirayila mangɛ ra
Samari. A naxa mangɛya ɲɛ firin naba.
24 A naxa fe raba naxan mu rafan
Alatala ma, a mu gbilen Nebati xa di
Yerobowami xa yunubie fɔxɔ ra, a Isiray-
ilakae tixi naxee ra.
25 A malima nde, Remaliyahu xa di
Peka, naxa a yanfa, a a faxa mangɛ banxi
kui Samari. Galadika mixi tongo suuli
naxa a mali na kui, e Aragobo nun Ariye
fan faxa. Na dangi xanbi Peka naxa ti
mangɛ ra Pekaxaya ɲɔxɔɛ ra.
26 Pekaxaya xa taruxui dɔnxɔɛ, a fe
fanyie naxee birin naba, na birin sɛbɛxi
Isirayila mangɛe xa taruxui kui.

Isirayila mangɛ Peka

27 Yudaya mangɛ Asaraya xa mangɛya ɲɛ tongo suuli nun firin nde ra, Remaliyahu xa di Peka naxa ti Isirayila mangɛ ra Samari. A naxa mangɛya ɲɛ mɔxɔɲɛn naba.
28 A naxa fe raba naxan mu rafan Alatala ma, A mu gbilen Nebati xa di Yerobowami xa yunubie fɔxɔ ra, a Isirayila ɲama ti naxee ra.
29 Peka nu mangɛ ra tɛmui naxɛ Isirayila, Asiriya mangɛ Tigilati Pileseri naxa fa, a Iyono, Abeli Beti Maaka, Yanowa, Kedesi, Xasori, Galadi, nun Galile suxu, Nafatali bɔxi birin, a na mixi birin xanin Asiriya.
30 Hoseya, Ela xa di xɛmɛ naxa yanfanteya maxiri, Remaliyahu xa di Peka xun ma, a na faxa. A naxa ti mangɛ ra a ɲɔxɔɛ ra, Osiyasi xa di xɛmɛ Yotami xa mangɛya ɲɛ mɔxɔɲɛn nde ra.
31 Peka xa taruxui dɔnxɔɛ, a fe naxan birin naba, na sɛbɛxi Isirayila mangɛe xa taruxui kui.

Yudaya mangɛ Yotami
(Yudaya Mangɛe II 27:1-9)

32 Remaliyahu xa di Peka xa mangɛya ɲɛ firin nde ra Isirayila bɔxi ma, Osiyasi xa di Yotami naxa ti mangɛ ra Yudaya xun ma.
33 A ɲɛ mɔxɔɲɛn nun suuli nan nu a ra. A naxa mangɛya ɲɛ fu nun senni raba Darisalamu. Sadɔki xa di Yerusa nan nu na a nga ra.
34 A naxa fe raba naxan nafan Alatala ma, alɔ a baba Osiyasi a raba ki naxɛ.
35 Kɔnɔ na birin kui, kuye batudee mu ɲɔn geyae yire, mixie nu luma sɛrɛxɛe nun surayi man ba ra mɛnni. Yotami naxa Alatala xa banxi naadɛ nde ti, naxan xili Fuge Naadɛ.
36 Yotami xa taruxui dɔnxɔɛ, a fe naxan birin naba, na sɛbɛxi Yudaya mangɛe xa taruxui kui.
37 Na tɛmui Alatala naxa a niya Arami mangɛ Resin nun Remaliyahu xa di Peka xa Yudaya gere.
38 Yotami naxa laaxira, e a ragata a benbae fɛ ma a benba Dawuda xa taa kui. A xa di Axasi naxa ti mangɛ ra a ɲɔxɔɛ ra.

16

Yudaya mangɛ Axasi
(Yudaya Mangɛe II 28:1-27)

1 Remaliyahu xa di Peka xa mangɛya ɲɛ fu nun solofere nde ra, Yotami xa di Axasi naxa ti mangɛ ra Yudaya bɔxi ma.
2 A ɲɛ mɔxɔɲɛn nan nu a ra na tɛmui. A naxa ɲɛ fu nun senni mangɛya raba Darisalamu. A mu a Marigi Alatala waxɔnfe raba alɔ a benba Dawuda a raba ki naxɛ.
3 A nu birama Isirayila mangɛe xa kira nan fɔxɔ ra. A naxa a xa di yati ba sɛrɛxɛ gan daaxi ra, alɔ si gbɛtɛe nu a rabama ki naxɛ, Alatala naxee keri Isirayilakae ya ra.
4 A nu sɛrɛxɛe bama, a nu surayi gan sɛrɛxɛ ra geyae fari nun wuri bilie bun ma.
5 Na tɛmui Arami mangɛ Resin nun Isirayila mangɛ Peka Remaliyahu xa di, naxa Darisalamu gere. E naxa Axasi rabilin a xa taa kui, kɔnɔ e mu nɔ a ra.
6 Na waxati Arami mangɛ Resin nu bara Elata taa lu Arami bɔxi xa nɔɛ bun ma. A nu bara Yuda bɔnsɔɛ tongo naa. Edonkae sabati naa e ɲɔxɔɛ ra. Nee na mɛnni han to.
7 Axasi naxa xɛɛrae xɛɛ Asiriya mangɛ Tigilati Pileseri xɔn, e xa sa a fala a bɛ, «I xa konyi nan lanxi n ma, n xaxili tixi i tan nan na. I xa fa n natangade Arami mangɛ nun Isirayila mangɛ ma, e faxi n gerede.»
8 Axasi naxa gbeti nun xɛɛma tongo, naxan nu na Alatala xa banxi kui nun mangɛ banxi kui, a naxa a rasanba Asiriya mangɛ ma duuti ra.
9 Asiriya mangɛ naxa tin na fe ra, a fa siga Damasi gerede. A to nɔ na taa ra, a naxa mɛnnikae findi konyie ra, a e rasiga Kire taa kui. A Resin faxa, mɛnni mangɛ.
10 Mangɛ Axasi to siga Damasi, Asiriya mangɛ Tigilati Pileseri yire, a naxa sɛrɛxɛbade to naa. A naxa na sɛrɛxɛbade pirinti nun a yailan ki rasanba Uri sɛrɛxɛdubɛ ma Darisalamu.
11 Uri naxa na sɛrɛxɛbade mɔɔli ti Darisalamu, beenun mangɛ Axasi xa gbilen kelife Damasi.
12 Mangɛ to gbilen kelife Damasi, a fa na sɛrɛxɛbade to, a naxa a maso a ra, a sɛrɛxɛ ba a fari.

13 A naxa a xa sɛrɛxɛ gan daaxi nun a
xa sansi xɔri sɛrɛxɛ gan na fari. A naxa
wɛni sɛrɛxɛ ifili a fari, a xanunteya sɛrɛxɛ
wuli makasan a ma.
14 Sɛrɛxɛbade naxan nu yailanxi wure
gbeeli ra, naxan nu na Alatala ya i,
hɔrɔmɔbanxi nun sɛrɛxɛbade nɛɛnɛ tagi,
a naxa na ti sɛrɛxɛbade nɛɛnɛ fɛ ma kɔɔla
biri ra.
15 Mangɛ Axasi naxa sɛrɛxɛdubɛ Uriya
yamari yi ra, «Gɛɛsɛgɛ sɛrɛxɛ gan daaxi,
nunmare sɛrɛxɛ, mangɛ xa sɛrɛxɛ gan
daaxi, nun sansi xɔri hadiya, ɲama xa
sɛrɛxɛ gan daaxi, ɲama xa sansi xɔri
hadiya, nun ɲama xa sɛrɛxɛ ture daaxi,
nee birin xa ba yi sɛrɛxɛbade xungbe fari.
Sɛrɛxɛbade wure gbeeli daaxi xa rawali n
tan bɛ.»
16 Sɛrɛxɛdubɛ Uriya naxa a raba alɔ
mangɛ Axasi a yamari ki naxɛ.
17 Mangɛ Axasi naxa Ala xa banxi ye
sasee dɔxɔde ba a bore ra, a na ye sasee
tongo e fari. A ye sase xungbe ragoro keli
tuura wure gbeeli daaxie fari, a a dɔxɔ
bɔxi ma. Na ye sase nu xili nɛ «Baa.»
18 A naxa malabui lɔxɔɛ malande
masara Ala xa banxi kui, a nun mangɛ
sode, Asiriya mangɛ xa fe ra.
19 Axasi xa taruxui dɔnxɔɛ, a fe naxan
birin naba, na sɛbɛxi Yudaya mangɛe xa
taruxui kui.
20 Axasi naxa laaxira, a ragata a benbae
fɛ ma Dawuda xa taa kui. A xa di Xesekiya
naxa ti mangɛ ra a ɲɔxɔɛ ra.

17

Isirayila mangɛ Hoseya

1 Yudaya mangɛ Axasi xa mangɛya ɲɛ
fu nun firin nde ra, Ela xa di Hoseya naxa
findi Isirayila mangɛ ra Samari. A ɲɛ
solomanaani mangɛya raba.
2 A naxa fe raba naxan mu rafan Ala
ma, kɔnɔ a mu lu alɔ mangɛ singee, naxee
xa yunubie dangi a gbe bɛ.
3 Asiriya mangɛ Salamanesari to sa
Hoseya gere, a a lu a xa nɔɛ bun ma,
Hoseya naxa tin duuti fife ra a ma.
4 Kɔnɔ Asiriya mangɛ naxa a kolon fa,
a Hoseya nu wama a matandife. A tondi
duuti rasanbade a ma, a man xɛɛrae xɛɛ
Misira mangɛ So xɔn ma, mali fende a ra.
Na kui Asiriya mangɛ naxa Hoseya suxu,
a a raso geeli.
5 Na dangi xanbi, a naxa din Isirayila
bɔxi birin na, a Samari rabilin, ɲɛ saxan
bun ma naa suxuxi a yi ra.
6 Hoseya xa mangɛya ɲɛ solomanaani
nde ra, Asiriya mangɛ naxa nɔ Samari taa
ra, a Isirayilakae xanin Asiriya bɔxi ma
konyiya kui. A naxa e rasabati Xala taa
kui Gosan bɔxi ma Xaboro xure dɛ ra, a
nun Medekae xa taae kui.

Isirayila xa yunubie

7 Na fe birin naba nɛ, barima Isir-
ayilakae nu bara yunubi raba e Marigi
Alatala ra, naxan e ramini Misira bɔxi ra
Firawuna xa nɔɛ bun ma. Isirayila nu
bara bira ala gbɛtɛe fɔxɔ ra,
8 e nu e batu alɔ si booree Alatala naxee
kerixi e ya ra. Isirayilakae nu bara e tuli
mati e xa mangɛe ra na fe kui.
9 Isirayilakae nu bara fee raba gundo ra
e Marigi Alatala ra, e mu lan e xa naxee
raba. E nu bara kuye batudee yailan
yire itexie e xa taae birin kui, keli yire
makantadee ma han taa makantaxie kui.
10 E naxa gɛmɛ masolixie nun Asera
kuyee ti geyae kɔn na, wurie bun ma.
11 Mɛnni, e naxa surayi gan sɛrɛxɛ ra
na kuyee bɛ, alɔ sie nu a rabama ki naxɛ,
Alatala naxee keri e ya ra. E naxa Alatala
matandi e xa na fe ɲaaxie ra.
12 E nu kuyee batuma, hali Alatala to
bara nu tɔnyi dɔxɔ na fe ma, a falafe ra,
«Wo naxa na mɔɔli raba.»
13 Alatala nu bara Isirayila nun Yudaya
rakolon na birin na a xa namiɲɔnmɛe
saabui ra. A nu bara a fala, «Wo xa
gbilen wo xa wali kobie fɔxɔ ra. Wo xa
bira n ma yaamarie nun n ma tɔnyie fɔxɔ
ra, alɔ n ma sɛriyɛ a masenxi ki naxɛ, n
naxan yamari wo benbae ra n ma konyi
namiɲɔnmɛe saabui ra.»
14 Kɔnɔ e mu e tuli mati Alatala ra. E
naxa e bɔɲɛ raxɔrɔxɔ, alɔ e benbae naxee
mu danxaniya e Marigi Alatala ma.
15 E naxa Alatala xa yaamarie matandi,
e a xa saatɛ kana naxan nu xirixi Ala nun
e benbae tagi. E naxa bira fe fufafu fɔxɔ
ra, e e yɛtɛ findi fuyantee ra. E naxa
bira sie xa naamunyie fɔxɔ ra, naxee e
rabilinxi, Alatala tɔnyi dɔxɔ naxee ma.

16 E naxa e Marigi Alatala xa yaamarie
birin matandi. E naxa ninge wure daaxi
firin yailan kuyee ra, e naxa Asera kuye
masoli wuri ra, e naxa suyidi tunbuie bɛ,
e naxa Bali kuye batu.
17 E naxa e xa di xɛmɛe nun e xa di
ginɛe ba sɛrɛxɛ gan daaxi ra. E naxa bira
duureya nun sematofe fɔxɔ ra. E naxa e
yɛtɛ fi ala gbɛtɛe ma, e fe raba naxan mu
rafan Alatala ma.
18 Na nan a niya Alatala naxa xɔnɔ
Isirayila bɔnsɔɛ ma, a fa e makuya a ya
tode ra. Yuda bɔnsɔɛ keren nan lu fa.
19 Hali Yuda bɔnsɔɛ, e mu nu birama e
Marigi Alatala xa yaamarie fɔxɔ ra a raba
ki ma. E fan naxa bira Isirayila xa misaali
fɔxɔ ra.
20 Alatala naxa mɛɛ Isirayila bɔnsɔɛ
birin na, a naxa e ɲaxankata, a e rabolo a
xunnakanamae bɛlɛxɛ i, a e keri a ya tode
ra.
21 A to Isirayila ba Dawuda bɔnsɔɛ ra,
a naxa e lu Nebati xa di Yerobowami xa
mangɛya bun ma, naxan bara e ragbilen
Alatala fɔxɔ ra a xa yunubi xungbe saabui
ra.
22 Isirayilakae naxa bira Yerobowami
xa yunubie birin fɔxɔ ra. E mu e makuya
nee ra,
23 han Alatala naxa Isirayila makuya
a ya tode ra, alɔ a a masen a xa konyi
namiŋɔnmɛe bɛ ki naxɛ. Na kui Isirayi-
lakae naxa makuya e xa bɔxi ra, e sa lu
Asiriya bɔxi ma han to.

Samarikae

24 Asiriya mangɛ naxa fa mixie ra keli
Babilɔn, Kuta, Awi, Xamata, nun Sefar-
awayimi, a fa nee lu Samari taae kui
Isirayilakae ɲɔxɔɛ ra. Na kui e naxa
Samari findi e gbe ra, e sabati naa.
25 Nee to mu nu gaaxuma Alatala ya ra,
Alatala naxa yɛtɛe radin e ma, e nu e faxa.
26 E naxa a fala Asiriya mangɛ bɛ, «I
mixi naxee xaninxi e xa sabati Samari
bɔxi ma, nee mu mɛnni alae batu ki
kolon. Naa alae bara yɛtɛe radin e ma e e
faxa a kolontareya ma.»
27 Asiriya mangɛ naxa yi yaamari fi,
«Sɛrɛxɛdubɛ nde xa sabati na bɔxi ma, a
xa e xaran na bɔxi alae batu ki ra.»
28 Sɛrɛxɛdubɛ keren, naxan nu bara
xanin Asiriya bɔxi ma, na naxa siga Beteli
taa kui Samari bɔxi ma, a mɛnnikae
xaran Alatala yaragaaxui ra.

29 Kɔnɔ na sie, kankan nu a gbe alae
tima na kuye banxie kui, Samarikae nu
bara naxee ti e xa taae kui nun yire itexie
fari.
30 Babilɔnkae naxa Sukɔti Bɛnɔti kuye
ti. Kutakae naxa Nerigali kuye ti. Xam-
atakae naxa Asima kuye ti.
31 Awikae naxa Nibahasi nun Taritaki
kuye ti. Sefarawayimikae tan nu luma e
xa die nan ba ra sɛrɛxɛ gan daaxi ra e xa
kuyee, Adarameleki nun Anameleki bɛ.
32 Na sie to nu gaaxuma Alatala fan ya
ra, e nu mixi mɔɔli nan birin tima Alatala
xa sɛrɛxɛdubɛe ra, nee xa nu sɛrɛxɛe ba
e bɛ na yire itexie fari.
33 Na kui, e nu Alatala batuma, kɔnɔ e
man nu e gbe kuye fan batuma e gbe ki
ma.

34 Han to e birama na naamun forie
fɔxɔ ra, e mu gaaxuma Alatala ya ra. E
mu nu e yɛtɛ xa naamunyie rakamalima,
e man mu nu Alatala xa sɛriyɛ fan naka-
malima, a naxan so Yaxuba bɔnsɔɛ yi ra,
a naxan xili sa Isirayila.
35 Alatala nu bara yi saatɛ tongo e bɛ, a
e yamari yi ra, «Wo naxa gaaxu ala gbɛtɛe
ya ra, wo naxa suyidi e bɛ, wo naxa e
batu, wo naxa sɛrɛxɛ yo ba e bɛ.
36 A lanma wo xa gaaxu Alatala nan
keren ya ra, naxan wo raminixi Misira
bɔxi ma a sɛnbɛ xungbe ra. Wo xa suyidi
a tan nan bɛ, wo man xa sɛrɛxɛ ba a keren
nan bɛ.
37 Wo xa wo ɲɔxɔ sa a xa kiraya, a xa
sɛriyɛ nun a xa yaamarie xɔn ma lɔxɔɛ
birin, a naxee sɛbɛxi wo bɛ. Wo naxa
gaaxu ala gbɛtɛe ya ra.
38 Wo naxa nɛɛmu n ma saatɛ ma, wo
naxa gaaxu ala gbɛtɛe ya ra.
39 A lanma wo xa gaaxu wo Marigi
Alatala nan ya ra, barima a tan nan wo
baxi wo yaxuie birin bɛlɛxɛ i.»

40 Kɔnɔ e mu e tuli mati Alatala xui ra,
e naxa bira e xa naamunyi forie fɔxɔ ra.
41 Yi sie nu Alatala batuma, e man nu e
xa kuye masolixie fan batuma. E xa die
nun nee fan ma die na e benbae xa kira
nan xɔn ma han to.

18

Yudaya mangɛ Xesekiya
(Yudaya Mangɛ II 29:1-2, 31:1, 32:1-19, Annabi Ɛsayi 36:1)

1 Ela xa di Hoseya xa mangɛya ɲɛ saxan nde ra, Axasi xa di Xesekiya naxa ti mangɛ ra Yudaya bɔxi ma.
2 A ɲɛ mɔxɔɲɛn nun suuli nan nu a ra. A naxa mangɛya ɲɛ mɔxɔɲɛn nun solomanaani raba Darisalamu. A nga nu xili nɛ Abi, Sakari xa di ginɛ.
3 A naxa fe raba naxan nafan Alatala ma, alɔ a benba Dawuda a raba ki naxɛ.
4 A kuye batudee kana yire itexie fari, a gɛmɛ masolixie iwuru, a Asera kuye bolon. A naxa bɔximase wure gbeeli daaxi fan kana, Annabi Munsa naxan yailan, barima Isirayilakae nu surayi ganma a fan bɛ sɛrɛxɛ ra, e nu a xili Nexusetana.
5 Xesekiya nu a xa lanlanteya sama Isirayila Marigi Alatala ma dangife Yudaya mangɛ birin na.
6 A bɔɲɛ nu xirixi Alatala ra, a tondi a xa kira bɛɲinde, a bira Alatala xa sɛriyɛ fɔxɔ ra, a naxan so Annabi Munsa yi ra.
7 Alatala nu luma a sɛɛti ma, a a niya a xa fe birin xa nu sɔɔnɛya ra. Xesekiya naxa tondi lude Asiriya xa mangɛya bun ma.
8 A naxa Filisitakae bɔnbɔ han Gasa mabiri, kelife e xa yire makantadee ma han e xa taa makantaxi kui.
9 Xesekiya xa mangɛya ɲɛ naani nde ra, naxan ilan Ela xa di Hoseya xa mangɛya ɲɛ solofere nde ra Isirayila, Asiriya mangɛ Salamanesari naxa fa Samari gerede, a a rabilin.
10 Ɲɛ saxan dangi xanbi, Xesekiya xa mangɛya ɲɛ senni nde nan nu a ra, Isirayila mangɛ Hoseya fan xa mangɛya ɲɛ solomanaani nde, Samari naxa lu Asiriyakae bɛlɛxɛ i.
11 Asiriya mangɛ naxa Isirayilakae xanin Asiriya bɔxi ma Xala mabiri nun Xaboro dɛ ra Gosan xure, a nun Medekae xa taae kui.
12 E Marigi Alatala na raba nɛ e ra, barima e tondi nɛ e tuli matide a ra, e a xa saatɛ kana. E mu Alatala xa konyi Annabi Munsa xa sɛriyɛ rabatu.
13 Mangɛ Xesekiya xa mangɛya ɲɛ fu nun naani nde ra, Asiriya mangɛ Senaxeribi naxa Yudaya taa makantaxie gere, a nɔ e ra.
14 Yudaya mangɛ Xesekiya naxa xɛɛra xɛɛ Asiriya mangɛ ma Lakisi, a naxɛ, «Diɲɛ, n bara won ma saatɛ kana. Gbilen n fɔxɔ ra, n xa tin i waxɔnfe birin na.» Na kui, Asiriya mangɛ naxa Xesekiya yamari a xa fa gbeti kilo wulu solomanaani, a nun xɛɛma kilo kɛmɛ solomanaani ra.
15 Xesekiya naxa gbeti birin fi a ma, naxan nu na Alatala xa hɔrɔmɔbanxi nun mangɛ banxi kui.
16 A naxa gbeti nun xɛɛma ba, naxan nu fatuxi Alatala xa hɔrɔmɔbanxi naadɛe nun e gbanyie ma, a na birin fi Asiriya mangɛ ma.
17 Asiriya mangɛ naxa a xa sɔɔri mangɛ, a xa kuntigie xunyi, nun a rasima singe xɛɛ Xesekiya xɔn ma Darisalamu, kelife ra Lakisi. E to Darisalamu li, e naxa ti ye yire xungbe fɛ ma, mixie nu garɛ soma dɛnnaxɛ.
18 E naxa mangɛ xili mɛnni. Xilikiya xa di Eliyakimi, mangɛ xa banxi xunyi, mangɛ xa sɛbɛliti Sebena, nun Asafi xa di Yowa, naxan findixi mangɛ xa kɛɛdi ragatɛ ra, nee naxa mini Asiriyakae ralande.
19 Asiriya mangɛ rasima singe naxa yi masenyi ti e bɛ, «Wo a fala Xesekiya bɛ, Asiriya mangɛ xungbe yi nan masenxi, ‹I xaxili tixi munse ra?
20 I wɔyɛn fufafu nan tun falaxi! I ɲɔxɔ a ma a i bara fɛɛrɛ nun sɛnbɛ sɔtɔ n gerefe ra? I laxi nde ra, naxan a niyama i xa n matandi?
21 I i xa lanlanteya saxi Misirakae nan ma fa? E luxi alɔ wuri ponpoe naxan girama, a fa i sɔxɔ i kilɔnma a ra tɛmui naxɛ. Misira mangɛ Firawuna na na ki nɛ mixi birin bɛ, naxee e xaxili tixi a ra.
22 Tɛmunde wo n yaabima nɛ, «Muxu xaxili tixi muxu Marigi Alatala nan na.» Kɔnɔ n xa a fala wo bɛ Xesekiya bara gɛ sɛrɛxɛbadee kanade geyae fari, a fa a fala Yudayakae nun Darisalamukae bɛ, «Wo Alatala batu Darisalamu xa sɛrɛxɛbade gbansan nɛ.»›»
23 «Xa i sa nɔma soe ragi wulu firin sɔtɔde i xa ɲama ya ma, n marigi Asiriya mangɛ soe fima nɛ i ma, e naxee ragima.

24 Hali i i xaxili ti Misirakae ra, soe ragie
nun gisee xa fe ra, i sɛnbɛ xurun n ma
mangɛ xa mixi xuri di nde nɔfe ra.
25 Bafe na ra, wo marigi Alatala xa mu
waxi n xa be gere? Alatala nan a falaxi n
bɛ, ‹Siga, i na bɔxi kana.›»
26 Xilikiya xa di Eliyakimi, Sebena, nun
Yowa naxa a fala Asiriya mangɛ rasima
bɛ, «Yandi, i xa wɔyɛn muxu bɛ Arami
xui ra, muxu tan i xa konyie na xui
fahaamuma. I naxa wɔyɛn muxu bɛ Yuda
xui ra ɲama ya xɔri naxan na tɛtɛ fari.»
27 Kɔnɔ Asiriya mangɛ rasima naxa
e yaabi, «N marigi n xɛɛxi yi masenyi
falade i xa mangɛ nun i tan nan gbansan
bɛ? N mu wɔyɛnfe yi mixie fan xa bɛ,
naxee dɔxɔxi tɛtɛ fari yi ki, naxee fama
e yɛtɛ xa gbi fuxi donde nun e yɛtɛ xɔli
minde nun wo tan na?»
28 Mangɛ rasima naxa keli, a a fala a xui
itexi ra Yudaya xui ra, a naxɛ, «Wo wo tuli
mati Asiriya mangɛ xungbe xa masenyi
ra,
29 ‹Wo naxa tin Xesekiya xa wo madaxu,
barima a mu fata wo ratangade n bɛlɛxɛ
i!
30 Wo naxa tin a xa wo madaxu wo
xaxili tife Alatala ra, a falafe ra, «Alatala
muxu rakisima nɛ, yi taa mu luma
Asiriyakae xa mangɛ sagoe.»
31 Wo naxa wo tuli mati Xesekiya ra
de! Asiriya mangɛ yi nan falaxi, «Xa wo
tin lude n ma yaamari bun ma, kankan
fama a xa xɛɛ bogisee donde, kankan a
xa kɔlɔnyi ye min,
32 han n sa fama wo xaninde bɔxi nde
ma tɛmui naxɛ, naxan luxi alɔ wo xa bɔxi,
mɛngi nun wɛni fanyi, taami nun wɛni
xɛe, oliwi bilie nun kumi na dɛnnaxɛ. Na
kui, wo baloma nɛ a fanyi ra, wo ratanga
faxɛ ma.» Wo naxa wo tuli mati Xesekiya
ra, naxan wama wo madaxufe a falafe ra,
«Marigi Alatala won nakisima nɛ.»
33 Si gbɛtɛe xa alae nɔ nɛ e xa mixie
bade Asiriya mangɛ bɛlɛxɛ i?
34 Xamata nun Arapadi xa alae go?
Sefarawayimi, Hena nun Iwa xa alae go?
Nee bara Samari ba n bɛlɛxɛ i?
35 Ɲamanɛe birin xa alae ya ma, ala
mundun a xa mixie rakisixi n bɛlɛxɛ i?
Alatala tan nɔma Darisalamu ratangade
n ma?›»
36 Ɲama naxa dundu, e mu a yaabi,
barima mangɛ a fala nɛ, «Wo naxa a yaabi
de.»
37 Xilikiya xa di Eliyakimi, mangɛ xa
banxi xunyi, Sebena sɛbɛliti, nun Asafi
xa di Yowa kɛɛdi ragatɛ, nee naxa siga
mangɛ Xesekiya yire e xa sosee ibɔɔxi
e ma sunnunyi kui, e fa Asiriya mangɛ
rasima xa masenyi dɛntɛgɛ a bɛ.

19

Xesekiya nun Annabi Esayi xa sumunyi (Annabi Esayi 37:1-38)

1 Mangɛ Xesekiya to na fe mɛ, a naxa a
xa donma ibɔɔ a ma, a bɛki dugi ragoro
a ma sunnunyi kui, a fa siga Alatala xa
banxi kui.
2 A naxa a xa banxi xunyi Eliyakimi, a
xa sɛbɛliti Sebena, nun sɛrɛxɛdubɛ forie
xɛɛ Amosu xa di Annabi Esayi xɔn, bɛki
dugi ragoroxi e ma.
3 E naxa a fala a bɛ, Xesekiya yi nan
falaxi, «To findixi sunnunyi, ɲaxankatɛ,
nun bɔɲɛ maɲaaxu lɔxɔɛ nan na. A luxi
alɔ die bari tɛmui bara a li, kɔnɔ sɛnbɛ
mu na sɔnɔn e xa bari.
4 I Marigi Alatala na Asiriya mangɛ xa
xɛɛra xa masenyi mɛ Ala ɲiɲɛ rasɔtɔfe
ra, tɛmunde a a ɲaxankatama nɛ a xa
na wɔyɛnyie ma. I xa Ala maxandi alako
won ma mixi dɔnxɔɛe naxa faxa.»
5 Mangɛ Xesekiya xa mixie naxa siga
Annabi Esayi yire.
6 Esayi naxa a masen e bɛ, «Wo a fala wo
xa mangɛ bɛ, Alatala yi masenyi nan tixi,
‹I naxa gaaxu Asiriya mangɛ xa xɛɛrae xa
marasɔtɔɛe xa fe ra, a naxee falaxi n bɛ.
7 N fama a xaxili mafindide xibaarui
nde ra, a fa gbilen a xɔnyi. N a faxama
santidɛgɛma ra mɛnni nɛ.›»
8 Mangɛ xa xɛɛra to gbilen Asiriya
mangɛ yire, a naxa a li a xa mangɛ nu
bara keli Lakisi, a nu na Libina gerefe.
9 Na tɛmui Asiriya mangɛ naxa a kolon
a Kusi mangɛ Tirihaka na fafe a gerede.
Na kui a man naxa xɛɛrae xɛɛ Xesekiya
ma, a falafe ra,
10 «Wo a fala Yudaya mangɛ Xesekiya
bɛ, ‹I xa ala, i laxi naxan na, na naxa i
madaxu de a falafe ra, «Darisalamu mu
luma Asiriya mangɛ bɛlɛxɛ i.»

11 I a kolon a fanyi ra Asiriya mangɛe
naxan nabaxi ɲamanɛe birin na. E e
sɔntɔ nɛ a ɲaaxi ra. I tan fa fama i bade
n yi ra di?
12 N benbae si naxee bɔnbɔ, e xa alae
e ratanga nɛ, alɔ Gosan, Xarani, Resefa,
nun Eden bɔnsɔɛ naxee na Teli Asari?
13 Xamata mangɛ, Arapadi mangɛ, Se-
farawayimi mangɛ, Hena mangɛ, nun Iwa
mangɛ na minden?›»
14 Xesekiya naxa bataaxɛ rasuxu xɛɛrae
yi ra, a naxa a xaran. Na dangi xanbi, a
naxa te Alatala xa banxi, a a itala Alatala
ya i.
15 Xesekiya naxa Alatala maxandi, a
naxɛ, «Isirayila Marigi Alatala, naxan
magoroxi malekɛe tagi, i tan nan na
duniɲa birin Marigi ra, i tan nan koore
nun bɔxi daaxi.
16 Alatala, i i tuli mati a fanyi ra, i xa
Senaxeribi xa masenyi ramɛ, naxan a xa
mixi xɛɛxi Ala Ɲiɲɛ rasɔtɔde.
17 Alatala, nɔndi na a ra, Asiriya
mangɛe bara si birin sɔntɔ, a e xa fe xun
nakana.
18 E naxa nee xa alae woli tɛ i, e e kana.
A nɔndi ki ma, na kuyee mu findixi Ala
ra, barima ibunadama nan nee yailanxi
wuri nun gɛmɛ ra.
19 Yandi, muxu Marigi Alatala, i xa
muxu ratanga Senaxeribi ma, alako
duniɲa birin xa a kolon, a i tan nan keren
na Ala ra.»
20 Awa, Amosu xa di Annabi Esayi naxa
xɛɛra xɛɛ mangɛ Xesekiya ma, a naxɛ,
«Isirayila Marigi Alatala yi nan masenxi,
‹N bara i xa maxandi suxu i naxan tixi
Asiriya mangɛ Senaxeribi xa fe ra.
21 Alatala xa masenyi nan ya a xili ma,
Siyoni taa fama yode i ma,
Darisalamu tofanyi fama i maberede.
22 I nde konbixi, i nde maberexi?
I sɔnxɔxi nde ma?
I bara i yɛtɛ igbo Isirayila Sɛniyɛntɔɛ ma.
23 I xa xɛɛrae bara Marigi rasɔtɔ.
I bara a fala, «N tan bara te han Liban
geyae fari
n ma gisee kui.
N sɛdiri wuri itexie fɔn,
n sipirɛ wuri tofanyie sɛgɛ fɔtɔnyi dɛɲɛxi
kui.
24 N tigie ge ɲamanɛe ma, n e ye min.
N Nili xure sɛnkinɛe birin xɔrima nɛ n
sanyie ra.»›»

25 Alatala naxɛ, «I mu a mɛxi ba,
a n bara yi fee natɛ nu a rakuya,
kafi n i daa tɛmui?
N fa na e rabafe nɛ.
I tan findixi taa sɛnbɛmae sɔntɔma nan
tun na,
26 na taa mixie sɛnbɛ mu na e xa ti wo
kanke.
Gaaxui nun yaagi nan tun e sɔtɔma.
E luma alɔ ɲooge xare, alɔ sɛxɛ naxan na
banxi kɔn na,
alɔ mɛngi bili naxan xarama beenun a xa
bogi.
27 Kɔnɔ n i dɔxɔ tɛmui, i mini tɛmui sigafe
ra gere sode, i fa tɛmui, n na birin
kolon.
I man na n matandi, n na fan kolon.
28 I to bara n matandi na ki, i i yɛtɛ igbo
n ma,
n na n ma xurundɛ gbakuma nɛ i ɲɔɛ ra,
n na n ma karafoe sɔti i dɛ kui,
n i ragbilen i kelide.»

29 Alatala naxɛ, «Xesekiya, tɔnxuma nan
ya i bɛ:
Toofare wo sansi xɔri yolonxi nan donma.
Tamuna wo sansi bali nan donma.
Kɔnɔ tamuna boore, wo sansie nan
donma wo naxee sima wo e xaba,
wo wɛni min naxan kelima wɛni bilie ma,
wo naxee sima.
30 Yuda bɔnsɔɛe naxee kisima,
nee luma nɛ alɔ wuri bili
naxan a sanke na bɔxi bun ma,
a fa a bogi ramini a fuge biri ra.
31 Barima mixi ndee ratangama nɛ faxɛ
ma Darisalamu,
Siyoni mixi ndee kisima nɛ.
Alatala Sɛnbɛma a mafurama nɛ na birin
nabade.»

32 Na kui, Alatala yi masenyi nan tixi
Asiriya mangɛ xa fe ra,
«A mu soma yi taa kui,
a mu xali yo wolima be,
a mu tima wo kanke a xa wure lefa ra,
a mu bɛndɛ matema tuganfe ra wo xa tɛtɛ
ra.
33 A gbilenma a fa kira nan na,
a mu soma yi taa kui!
Alatala xa masenyi nan na ki.

34 N yi taa makantama nɛ,
n a rakisima nɛ n xili nun n ma konyi
Dawuda xa fe ra.»
35 Na kɔɛ ra Alatala xa malekɛ naxa
mini, a sa Asiriyaka wulu kɛmɛ tongo
solomasaxan nun suuli faxa. A dɔnxɔɛe
to keli gɛɛsɛgɛ, e naxa na furee to e ya
ma.
36 Na kui, Asiriya mangɛ Senaxeribi
naxa gbilen a xɔnyi Ninewe.
37 Lɔxɔɛ nde, a to nu na salife a xa
ala Nisiri xa banxi kui, Adarameleki nun
Sareseri naxa a faxa santidɛgɛma ra, e e
gi Ararati bɔxi ma. Esarixadoni naxa ti
mangɛ ra a baba Senaxeribi ɲɔxɔɛ ra.

20

Xesekiya xa fure
(Yudaya Mangɛe II 32:24-26, Annabi Esayi 38:1-8,21-22)

1 Na ɲɛe ra, Xesekiya naxa fura a ɲaaxi
ra. A gbe mu nu luxi a xa faxa. Amosu
xa di Annabi Esayi naxa siga a yire, a a
fala a bɛ, Alatala yi nan masenxi, «I xa
yaamarie fi i xa mixie ma, barima i na
faxafe nɛ yi ki, i mu kisima yi fure ma.»
2 Xesekiya naxa a yatagi mafindi banxi
xalɛ ma, a Alatala maxandi, a naxɛ,
3 «Alatala, yandi hinnɛ n na, i a kolon
a n nan ɲɛrɛxi nɛ kira tinxinxi xɔn ma n
ma duniɲɛigiri kui n bɔɲɛ fiixɛ ra. N mu i
matandi, n mu gbilen i waxɔnfe fɔxɔ ra.»
Xesekiya naxa wa ki fanyi ra.
4 Annabi Esayi mu nu gɛxi minide
mangɛ banxi tɛtɛ kui, Alatala man naxa
a masen a bɛ, a naxɛ,
5 «Gbilen i xa sa a fala n ma ɲama
yarerati Xesekiya bɛ, i benba Dawuda
Marigi Alatala yi nan masenxi, ‹N bara
i xa maxandi mɛ, n bara i yaye to. N
i yalanma nɛ, a xi saxan nde, i tema nɛ
Alatala xa banxi.
6 N ɲɛ fu nun suuli sama nɛ i xa simaya
xun ma. N i tan nun yi taa ratangama nɛ
Asiriya mangɛ ma. N yi taa makantama
nɛ n ma konyi Dawuda xa fe ra.›»
7 Annabi Esayi naxa a fala Xesekiya
xa mixie bɛ, «Wo xɔrɛ bogi xaraxi nde
mɔndɔ, wo xa a sa a xa fi ya i.» E naxa na
raba, Xesekiya naxa yalan.
8 Xesekiya nu bara a fala Annabi Esayi
bɛ, «N a kolonma tɔnxuma mundun ma,
a Alatala n na yalanma nɛ, n man fa siga
a xa banxi a xi saxan nde ma?»
9 Annabi Esayi naxa a yaabi, «Yi nan
findima Alatala xa tɔnxuma ra i bɛ, alako
i xa a kolon a Alatala a xa masenyi
rakamalima nɛ. I wama soge niini xa a
magbilen a xanbi xanbi ma dɔxɔ fu, ka a
xa siga a yare yare ma dɔxɔ fu?»
10 Xesekiya naxa a yaabi, «Soge niini
luma siga ra a yare yare nan ma. I xa a
niya a xa gbilen a xanbi xanbi ma.»
11 Na tɛmui, Annabi Esayi naxa Ala
maxandi a xa na raba. Alatala naxa soge
niini magbilen a xanbi xanbi ma dɔxɔ fu.
Na soge niini nu tixi Axasi tede nan ma.

Xesekiya nun Babilɔn mangɛ xa xɛɛrae
(Annabi Esayi 39:1-8)

12 Na tɛmui Babilɔn mangɛ Merodaki
Baladan naxa bataaxɛ nun buɲa rasanba
Xesekiya ma, barima a nu bara Xesekiya
furafe mɛ.
13 Xesekiya naxa na xɛɛrae rasɛnɛ, a
a xa naafuli birin masen e bɛ, alɔ gbeti,
xɛɛma, surayi, labundɛ nun ture xiri
ɲɔxunmɛ, a xa geresose ragatade nun a
xa bannaya birin dɛnnaxɛ. Sese mu lu,
Xesekiya mu naxan masen e bɛ a xa banxi
nun a xa bɔxi kui.
14 Na dangi xanbi, Annabi Esayi naxa
fa Xesekiya yire, a a maxɔrin, «Na mixie
munse falaxi i bɛ? E kelixi minden?»
Xesekiya naxa a yaabi, «E kelixi bɔxi
makuye nde nɛ, dɛnnaxɛ xili Babilɔn.»
15 Esayi man naxa a maxɔrin, «E munse
matoxi i xa banxi kui?» Xesekiya naxa a
yaabi, «Se naxan birin na n ma banxi kui.
Sese mu luxi n xɔnyi n mu naxan masenxi
e bɛ.»
16 Na kui, Annabi Esayi naxa a fala Xe-
sekiya bɛ, «I tuli mati Alatala xa masenyi
ra,
17 ‹Lɔxɔɛ na fafe, yi mixie fama i harige
birin xaninde Babilɔn, i benbae naxan
luxi i yi ra. Alatala xa masenyi nan na
ki.
18 E fama i xa die suxude, i naxee barixi,
e e bana Babilɔn mangɛ bɛ.›»
19 Xesekiya naxa a fala Esayi bɛ,
«Alatala xa masenyi i naxan tixi, a fan.»

A na fala nɛ barima a naxɛ, «Bɔɲɛsa nun kantari tan luma nɛ be, n ma simaya birin kui.»
20 Xesekiya xa taruxui dɔnxɔɛ nun a xa wali fanyie a naxee raba, alɔ ye sase yailanfe nun ye kira rabɔɔfe sofe ra taa kui, na sɛbɛxi Yudaya mangɛe xa taruxui kui.
21 Xesekiya naxa laaxira, e a bɛlɛ a benbae fɛ ma. A xa di Manasi naxa ti mangɛ ra a ɲɔxɔɛ ra.

21

Yudaya mangɛ Manasi
(Yudaya Mangɛe II 33:1-20)

1 Manasi ɲɛ fu nun firin nan nu a ra a findi mangɛ ra tɛmui naxɛ. A naxa lu kibanyi kui ɲɛ tongo suuli bun ma Darisalamu. A nga nu xili nɛ Xefesiba.
2 A naxa fe raba naxan mu rafan Alatala ma, a bira sie xa naamunyi ɲaaxie fɔxɔ ra, Alatala naxee keri na bɔxi ma Isirayila bɔnsɔɛ ya ra.
3 A naxa kuye batudee yailan a baba nu bara naxee kana. A naxa Bali kuye xa sɛrɛxɛbadee yailan, a Asera kuye ti, alɔ Isirayila mangɛ Akabu a raba ki naxɛ. A man naxa tunbuie batu fɔlɔ, a a xinbi sin nee bun ma.
4 A naxa sɛrɛxɛbade ndee ti kuyee bɛ Alatala xa banxi kui, naxan nu tixi Darisalamu Alatala xili xa fe ra.
5 A naxa sɛrɛxɛbade ndee ti tunbuie batufe ra, Alatala xa banxi tɛtɛ firinyie kui.
6 A naxa a xa di gan sɛrɛxɛ ra. A nu duure fe nun sematoe fe raba, a nu wɔyɛn ɲinnɛe nun mixi faxaxie ra. A ti Alatala kanke, a nu fe raba naxan mu rafan Alatala ma.
7 A naxa Asera kuye masolixi ti Alatala xa banxi kui. Alatala nu bara a masen Dawuda nun a xa di Sulemani bɛ banxi naxan ma fe ra, «N bara Darisalamu nun yi banxi sugandi Isirayila bɔnsɔɛ birin ya ma, n xili sabatide ra abadan.
8 N mu Isirayila kerima e xa bɔxi ma sɔnɔn, n naxan fixi e benbae ma, xa e sa birama n ma yaamarie nun n ma sɛriyɛ fɔxɔ ra, n ma konyi Munsa naxan masen e bɛ.»
9 Kɔnɔ Isirayila mu Alatala xui suxu. E xa mangɛ Manasi naxa e xun ti kira ɲaaxi xɔn ma. E xa yunubie naxa dangi sie xa yunubie ra, Alatala naxee sɔntɔ Isirayila ya ra.
10 Na kui Alatala naxa a xa masenyi ti a xa namiɲɔnmɛe saabui ra, a falafe ra,
11 «Yudaya mangɛ Manasi, i to bara yunubi raba dangife Amorikae ra, i a niya Yudayakae xa kuyee batu,
12 n tan Isirayila Marigi Alatala xa a masen i bɛ, n gbaloe ragoroma nɛ Yudaya nun Darisalamu ma, naxan findima tɛrɛnna ra mixi birin bɛ.
13 N Darisalamu makiitima nɛ alɔ n a raba Samari ra ki naxɛ. N wo xa fe matoma nɛ alɔ n Akabu bɔnsɔɛ xa fe mato ki naxɛ. N Darisalamu mafindima nɛ a legere ma, alɔ pileti mafindima ki naxɛ a na gɛ maxade.
14 N na n ma ɲama dɔnxɔɛ rabɛɲinma nɛ, n e lu e yaxuie sagoe, e xun nakana, e halaki,
15 barima e bara fe raba naxan mu rafan n ma, e ti n kanke kabi n e benbae raminixi tɛmui naxɛ Misira bɔxi ra.»
16 Bafe Yudaya xun tife ra kira ɲaaxi xɔn ma, Manasi naxa Darisalamuka gbegbe man faxa tɔɔɲɛgɛ kui.
17 Manasi xa taruxui dɔnxɔɛ, a fe ɲaaxi naxee birin naba, na sɛbɛxi Yudaya mangɛe xa taruxui kui.
18 A naxa laaxira, e naxa a ragata a benbae fɛ ma gaburi nde kui mangɛ banxi xanbi ra, mangɛ Usa ragata dɛnnaxɛ. A xa di Amon naxa ti mangɛ ra a ɲɔxɔɛ ra.

Yudaya mangɛ Amon
(Yudaya Mangɛe II 33:21-25)

19 Amon nu bara ɲɛ mɔxɔɲɛn nun firin sɔtɔ, a ti mangɛ ra tɛmui naxɛ. A naxa mangɛya ɲɛ firin naba Darisalamu. A nga nu xili nɛ Mesulemeti, Xarusu naxan bari Yotoba bɛ.
20 A naxa fe raba naxan mu rafan Alatala ma, alɔ a baba Manasi a raba ki naxɛ.
21 A naxa bira a baba xa kira fɔxɔ ra fe birin kui, a naxa kuyee batu a baba naxee batu, a suyidi e bɛ.
22 A naxa mɛɛ a benbae Marigi Alatala ra, a mu bira a xa kira fɔxɔ ra.
23 A xa kuntigie naxa a yanfa, e a faxa a yɛtɛ banxi kui.

24 Kɔnɔ ɲama naxa na yanfantee faxa,
e a xa di Yosiya ti mangɛ ra a ɲɔxɔɛ ra.
25 Amon xa taruxui dɔnxɔɛ, a fe naxee
birin naba, na sɛbɛxi Yudaya mangɛe xa
taruxui kui.
26 E naxa a ragata a xa gaburi kui,
mangɛ banxi xanbi ra, mangɛ Usa ragata
dɛnnaxɛ. A xa di Yosiya naxa ti mangɛ ra
a ɲɔxɔɛ ra.

22

Yudaya mangɛ Yosiya
(Yudaya Mangɛe II 34:1-2)

1 Yosiya ɲɛ solomasaxan nan nu a ra,
a findi mangɛ ra tɛmui naxɛ. A naxa
mangɛya ɲɛ tongo saxan nun keren naba
Darisalamu. A nga nu xili nɛ Yedida,
Adaya naxan bari Bɔsikati bɛ.
2 A naxa fe raba naxan nafan Alatala
ma, a a ɲɛrɛ a benba Dawuda xa kira xɔn
ma. A mu ba na kira ma fefe ma.

Sɛrɛxɛdubɛ kuntigi saatɛ kitaabui tofe
(Yudaya Mangɛe II 34:8-18)

3 Yosiya xa mangɛya ɲɛ fu nun solo-
masaxan nde ra, a naxa Asaliya xa di,
Mesulama fan xa mamadi Safan sɛbɛliti
xɛɛ Alatala xa banxi, yi yaamari ra:
4 «Siga sɛrɛxɛdubɛ xungbe Xilikiya
yire, a xa kɔbiri kɔnti ɲama faxi naxan na
Alatala xa banxi naadɛ kantɛe xɔn ma.
5 A xa so walikɛ xunyie yi ra, naxee
ɲɔxɔ saxi Alatala xa banxi yailanfe xɔn
ma. E xa a so walikɛe yi ra naxee na yire
bulaxie yailanfe banxi xalɛ ma,
6 nun xabuie, banxitie yi ra. A man xa
findi wuri nun gɛmɛ sare ra, walikɛe hayi
na naxan ma Alatala xa banxi xa fe ra.
7 Kɔnɔ e naxa na kɔbiri rawali ki
maxɔrin e ma de, barima mixi tinxinxie
nan e ra.»
8 Na tɛmui sɛrɛxɛdubɛ xungbe Xilikiya
naxa a fala Safan sɛbɛliti bɛ, «N bara won
ma sɛriyɛ kitaabui to Alatala xa banxi
kui!» Xilikiya naxa a so Safan yi ra, Safan
naxa a xaran fɔlɔ a xui itexi ra.
9 Na dangi xanbi, a naxa siga mangɛ
yire, a dɛntɛgɛ sa mangɛ bɛ a falafe ra,
«Kɔbiri naxan nu na Alatala xa banxi kui,
i xa walikɛe bara na so walikɛ xunyie yi ra
naxee ɲɔxɔ saxi Alatala xa banxi yailanfe
xɔn ma.»
10 A naxa yi masenyi fan sa na fari, a
naxɛ, «Sɛrɛxɛdubɛ Xilikiya bara kitaabui
nde so n yi ra.» Safan naxa a xaran mangɛ
bɛ a xui itexi ra.
11 Mangɛ to sɛriyɛ kitaabui xa masenyi
mɛ, a naxa a xa sosee ibɔɔ sunnunyi kui.
12 A naxa sɛrɛxɛdubɛ Xilikiya, Safan xa
di Axikama, Mike xa di Akibori, Safan
sɛbɛliti, nun mangɛ rasima Asaya yamari,
13 «Wo siga Alatala maxɔrin n tan nun
Yudaya ɲama bɛ yi kitaabui xa masenyi
wama naxan falafe won bɛ, won naxan
toxi. Alatala xa xɔnɛ bara gbo. A xɔnɔxi
won ma, barima won babae mu tin birade
yi kitaabui xui fɔxɔ ra, e mu ɲɛrɛ kira xɔn
ma, naxan sɛbɛxi na kitaabui kui.»
14 Sɛrɛxɛdubɛ Xilikiya, Axikama,
Akibori, Safan, nun Asaya naxa siga
namiɲɔnmɛ ginɛ Xulida yire, Salumu xa
ginɛ, Tikifa xa di, Xaraxasi xa mamadi.
Na ginɛ nu sabatixi Darisalamu taa nɛɛnɛ
nan kui, a nu mɛɛnima mangɛ xa sosee
ma. Xɛɛrae to dɛntɛgɛ sa na ginɛ bɛ,
15 a naxa e yaabi, «Isirayila Marigi
Alatala xa masenyi nan ya: ‹Wo a fala wo
xɛɛma bɛ,
16 a Alatala naxɛ a n gbaloe ragoroma
nɛ yi bɔxi nun a xa mixie ma, alɔ Yudaya
mangɛ a xaranxi yi kitaabui kui ki naxɛ.
17 E to bara n nabolo, e nu surayi gan ala
gbɛtɛe bɛ e naxee yailanxi e yɛtɛ bɛlɛxɛe
ra, n bɔɲɛ bara te yi yire xili ma. A luxi
alɔ tɛ naxan mu xubenma muku!›
18 Kɔnɔ wo a fala Yudaya mangɛ bɛ,
naxan wo xɛɛxi be Alatala maxɔrinde, wo
naxɛ, ‹Isirayila Marigi Alatala xa masenyi
nan ya:
19 I tan Yosiya to gaaxu n ya ra i i yɛtɛ
magoro n tan Alatala bɛ n ma masenyi xa
fe ra yi bɔxi nun a xa mixie xili ma, n
bara i xa maxandi suxu. I to i xa sosee
ibɔɔ sunnunyi kui, i fa wa n ya i, n bara i
xui mɛ. Alatala xa masenyi nan na ki.
20 Na xa fe ra, i ragatama nɛ i benbae
fɛ ma bɔɲɛsa kui. I yae mu fama gbaloe
birin tode, n naxee ragoroma yi yire
ma.›» Na dangi xanbi, na xɛɛrae naxa na
masenyi dɛntɛgɛ mangɛ bɛ.

23

Yosiya ɲama ragbilenfe Ala ma (Yudaya Mangɛ II 34:3-7,29-33)

1 Mangɛ naxa Yudaya nun Darisalamu
forie birin xili.
2 A naxa te Alatala xa banxi, ɲama birin
biraxi a fɔxɔ ra: Yudayakae, Darisala-
mukae, sɛrɛxɛdubɛe, namiŋɔnmɛe nun
ɲama birin, kelife dimɛdie ma han a sa
forie li. A naxa saatɛ kitaabui xaran e bɛ,
naxan to Alatala xa banxi kui.
3 Mangɛ nu tixi buntunyi nan na, a
laayidi tongo birafe ra Alatala fɔxɔ ra,
a xa a xa yaamarie, a xa sɛriyɛ, nun a
xa masenyi birin nabatu a bɔɲɛ nun a
nii birin na, alako na saatɛ kitaabui xa
masenyi xa kamali. Ɲama fan naxa na
saatɛ tongo.

4 Mangɛ naxa yamari fi sɛrɛxɛdubɛ
kuntigi Xilikiya ma, nun a xa sɛrɛxɛdubɛe
ma, nun Alatala xa banxi naadɛ kantɛe
ma, a e xa see birin namini Alatala xa
banxi kui, naxee nu yailanxi Bali, Asera,
nun kooremasee bɛ. A naxa sa e gan
Darisalamu taa fari ma Sediron gulunba
kui, e xube fa xanin Beteli.
5 A naxa kuyee xa sɛrɛxɛdubɛe ba,
Yudaya mangɛe naxee ti surayi ganfe ra
kuyee bɛ geyae fari Yudaya taae kui nun
Darisalamu taa fari ma. E nu sɛrɛxɛe
bama Bali kuyee, soge, kike, nun tunbuie
bɛ.
6 A naxa Asera kuye masolixi ramini
Alatala xa banxi kui, a a xanin
Darisalamu fari ma Sediron gulunba kui,
a a gan han a findi tɛ xube ra. A naxa na
xube wɔli gaburie fari.
7 A naxa konkoe rabira Ala xa banxi
kui, yɛnɛlae nu yɛnɛ rabama dɛnnaxɛ e
xa kuyee xa fe ra. Ginɛe fan nu sosee
yailanma Asera kuye bɛ naa.

8 Yosiya naxa Yudaya sɛrɛxɛdubɛe birin
xili, e xa kuye batudee kana geyae
fari, mixie nu surayi ganma sɛrɛxɛe ra
dɛnnaxɛ, kelife Geba ma han Beriseeba.
A naxa kuye batudee kana, naxee nu na
taa mangɛ Yosuwe xa naadɛ sode dɛ ra,
nun taa naadɛ sode dɛ kɔɔla ma.
9 Sɛrɛxɛdubɛ naxee nu sɛrɛxɛ bama
kuyee bɛ geyae fari, nee mu nu sigama
Alatala xa sɛrɛxɛbade yire Darisalamu,
kɔnɔ e nu sunbuma e ngaxakerenyi
Alatala xa sɛrɛxɛdubɛe ra, e nu taami
lɛbinitare don nee ya ma.
10 Mangɛ Yosiya naxa sɛrɛxɛbade nde
kana naxan nu xili Tofeti, alako mixi
yo naxa a xa di ba sɛrɛxɛ gan daaxi ra
Mɔlɔkɔ kuye bɛ sɔnɔn. Na sɛrɛxɛbade nu
na Ben Hinoma xa gulunba nan kui.
11 A naxa kuyee kana Alatala xa banxi
sode dɛ ra, naxee nu masolixi soe daaxie
nun gise daaxie ra. Yudaya mangɛe nan
nee ti naa soge batufe ra. Nee nu na
Natan Meleki xa konkoe nan fɛ ma Alatala
xa banxi tɛtɛ kui.
12 Mangɛ naxa sɛrɛxɛbade ndee kana,
naxee nu na Axasi xa konkoe fɛ ma koore
ra, Yudaya mangɛe nun Manasi naxee ti
Alatala xa banxi tɛtɛ kui. A to gɛ e kanade,
a naxa e gan, a e xube wɔli Sediron
gulunba kui.
13 Mangɛ naxa kuye batude ndee
kana, naxee nu na Darisalamu yatagi,
Kasarɛ geya yirefanyi biri ra, Isirayila
mangɛ Sulemani naxan ti Asitarate bɛ,
Sidɔnkae xa kuye ɲaaxi. A man naxa
sɛrɛxɛbadee kana naxee nu tixi Kemosi
bɛ, Mowabakae xa kuye ɲaaxi, a nun
Mɔlɔkɔ bɛ, Amonikae xa kuye ɲaaxi.
14 A naxa na gɛmɛ masolixie ibu-
tuxun, a naxa na wuri masolixie gan,
a fa mixi faxaxi xɔrie rayensen na yire
sɛniyɛntaree ma.
15 Yowasi naxa na mɔɔli raba Beteli
sɛrɛxɛbade fan na, Nebati xa di Yer-
obowami naxan ti alako Isirayilakae xa
yunubi raba. A naxa na sɛrɛxɛbade kana
na yire itexi fari, a fa mɛnni nun na Asera
kuye masolixi gan, a na birin findi tɛ xube
ra.
16 Yosiya to gaburi ndee to geya mabiri,
a naxa mixi faxaxi xɔrie tongo naa, a e
gan na sɛrɛxɛbadee fari, alako a xa findi
yire sɛniyɛntare ra, Alatala xa masenyi xa
kamali alɔ namiŋɔnmɛ a fala ki naxɛ.
17 Na tɛmui Yosiya naxa ɲama maxɔrin,
a naxɛ, «Munse na yi gɛmɛ tɔnxuma
ra naxan tixi be?» Mɛnnikae naxa a
yaabi, «Ala xa mixi nde xa gaburi nan a
ra naxan keli Yudaya bɔxi ma, a wɔyɛn
Beteli sɛrɛxɛbade xili ma, a fee fala i
naxee rabaxi yi ki.»
18 A naxa a fala e bɛ, «Wo yi gaburi lu
na, mixi yo naxa yi Yudaya namiŋɔnmɛ

xɔrie tongo, a nun namiɲɔnmɛ xɔrie naxan keli Samari, nee tan xɔrie xa ragata e xa gaburie kui.»
19 Yosiya man naxa kuye banxie birin kana, Isirayila mangɛ naxee ti Samari taae kui, e nu Alatala matandima naxee kui. Yosiya naxa na birin kana, alɔ a a raba ki naxɛ Beteli.
20 A naxa na kuye xa sɛrɛxɛdubɛe faxa, a e xɔrie gan e xa sɛrɛxɛbadee fari. A to gɛ na rabade, a naxa gbilen Darisalamu.
21 Mangɛ naxa yi yaamari fi ɲama ma, «Wo Saya Malekɛ Dangi sali raba wo Marigi Alatala xa binyɛ bun ma, alɔ a sɛbɛxi saatɛ kitaabui kui ki naxɛ.»
22 Isirayila bɔnsɔɛ mu nu Saya Malekɛ Dangi sali raba na ki kafi kiitisae nu bɔxi yamarima tɛmui naxɛ. Na sali mu nu rabama Isirayila mangɛe nun Yudaya mangɛe xa waxati.
23 Na rabaxi Yosiya xa mangɛya ɲɛ fu nun solomasaxan nde gbansan nɛ. A naxa na sali raba Alatala xa binyɛ bun ma Darisalamu.
24 Yosiya man naxa mandurulae, naxee wɔyɛnma mixi faxaxie ra, sematoee, denbaya kuyee, kuye gbɛtɛe, nun se ɲaaxie, a naxa na birin ɲɔn Yudaya nun Isirayila bɔxi ma, alako Alatala xa sɛriyɛ xa rabatu naxan sɛbɛxi saatɛ kitaabui kui, sɛrɛxɛdubɛ Xilikiya naxan to Alatala xa banxi kui.
25 Isirayila mangɛ yo mu nu na naxan luxi alɔ Yosiya, naxan gbilenxi Alatala ma a bɔɲɛ, a nii, nun a sɛnbɛ birin na, alɔ Annabi Munsa xa sɛriyɛ a masenxi ki naxɛ. Kabi a waxati han a dangi xanbi, a maniyɛ yo mu sɔtɔ.
26 Hali na birin to raba, Alatala xa xɔnɛ mu gbilen Yudaya fɔxɔ ra, Manasi xa fe rabaxie saabui ra, a a matandi naxee kui.
27 Alatala naxa a masen, «N Yudaya fan makuyama nɛ n ya tode ra, alɔ n a rabaxi Isirayila ra ki naxɛ. N ma taa sugandixi Darisalamu raboloma nɛ, a nun n ma banxi, n a masen dɛnnaxɛ xa fe ra, ‹N xili luma be nɛ.›»
28 Yosiya xa taruxui dɔnxɔɛ, a fe fanyi naxan birin naba, na sɛbɛxi Yudaya mangɛe xa taruxui kui.
29 Na tɛmui Misira mangɛ Firawuna, naxan xili Neko, naxa siga Asiriya mangɛ gerede Efirati xure mabiri. Yosiya to mini a gere ki ma, Firawuna naxa a faxa Megido.
30 Yudayakae naxa a fure baki sɔɔri ragise nde kui, e a xanin keli Megido sigafe ra Darisalamu, e sa a ragata a xa gaburi kui. Ɲama naxa a xa di Yehowaxasi tongo, e ture surusuru a xunyi ma, e a ti mangɛ ra a baba ɲɔxɔɛ ra.

Yudaya mangɛ Yehowaxasi (Yudaya Mangɛe II 36:2-4)

31 Yehowaxasi ɲɛ mɔxɔɲɛn nun saxan nan nu a ra, a ti mangɛ ra tɛmui naxɛ. A naxa kike saxan mangɛya raba Darisalamu. A nga nu xili nɛ Xamutali, Yeremi xa di naxan keli Libina.
32 A naxa fe raba naxan mu rafan Alatala ma, alɔ a benbae a raba ki naxɛ.
33 Firawuna naxan xili Neko, na naxa nɔ a ra, a a xiri yɔlɔnxɔnyi ra Ribila, Xamata bɔxi ma. Neko naxa duuti fife ti Yudaya ma, naxan findi gbeti kilo wulu saxan nun xɛɛma kilo tongo saxan na.
34 A naxa Yosiya xa di Eliyakimi ti mangɛ ra a baba Yosiya ɲɔxɔɛ ra. A naxa a xili masara Yehoyakimi ra. A naxa Yehowaxasi suxu geelimani ra, a a xanin Misira bɔxi ma. Yehowaxasi naxa faxa naa.
35 Yehoyakimi naxa Yudayakae yamari e xa duuti fi e xa naafuli xasabi ma, alako a xa gbeti nun xɛɛma fi Firawuna Neko ma, a a yamarixi naxan na.

Yudaya mangɛ Yehoyakimi (Yudaya Mangɛe II 36:5-8)

36 Yehoyakimi ɲɛ mɔxɔɲɛn nun suuli nan nu a ra, a findi mangɛ ra tɛmui naxɛ. A naxa mangɛya ɲɛ fu nun keren naba Darisalamu. A nga nu xili nɛ Sebida, Pɛdaya xa di naxan keli Ruma.
37 A naxa fe raba naxan mu rafan Ala ma, alɔ a benbae a raba ki naxɛ.

24

Yudaya mangɛ Yehoyakimi

1 Yehoyakimi xa mangɛya waxati, Babilɔn mangɛ Nebukadansari naxa gere rakeli a ma. Yehoyakimi naxa lu a xa nɔɛ bun ma ɲɛ saxan, kɔnɔ na dangi xanbi a naxa a matandi.

2 Alatala naxa Kalidikae, Aramikae, Mowabakae, nun Amonikae rakeli, e xa fa a gere. A nee xɛɛ nɛ e xa fa Yudaya sɔntɔ, alɔ a masenxi ki naxɛ a xa konyi namiɲɔnmɛe saabui ra.
3 Na raba Alatala xa yaamari nan ma, barima a nu wama Yudakae makuyafe a ra e xa yunubie xa fe ra, e naxee matinkan Manasi fɔxɔ ra.
4 A man nu wama e ɲaxankatafe Manasi xa tɔɔɲɛgɛ xa fe ra, naxan a niya a xa Darisalamuka gbegbe faxa. Alatala mu wa diɲɛfe na fe ma.
5 Yehoyakimi xa taruxui dɔnxɔɛ, a fe naxan birin naba, na sɛbɛxi Yudaya mangɛe xa taruxui kui.
6 Yehoyakimi naxa ragata a benbae fɛ ma. A xa di Yehoyakini naxa ti mangɛ ra a ɲɔxɔɛ ra.
7 Misira mangɛ mu mini a xa bɔxi kui sɔnɔn, barima Babilɔn mangɛ nu bara a xa bɔxi birin ba a yi ra, kelife ra Misira susude ma, han a sa Efirati xure li.

Yudaya mangɛ Yehoyakini
(Yudaya Mangɛe II 36:9-10)

8 Yehoyakini ɲɛ fu nun solomasaxan nan nu a ra, a findi mangɛ ra tɛmui naxɛ. A naxa mangɛya kike saxan naba Darisalamu. A nga nu xili Nexuseta, Elinatan xa di, naxan keli Darisalamu.
9 A naxa fe raba naxan mu rafan Alatala ma, alɔ a baba a raba ki naxɛ.
10 Na waxati Babilɔn mangɛ Nebukadansari xa sɔɔrie naxa siga Darisalamu gerede. E naxa na taa rabilin, alako mixi yo naxa so, mixi yo naxa mini.
11 Babilɔn mangɛ Nebukadansari naxa fa, a ti taa yatagi a xa sɔɔrie nu taa rabilinfe tɛmui naxɛ.
12 Na tɛmui Yudaya mangɛ Yehoyakini naxa a yɛtɛ so Babilɔn mangɛ yi ra, a tan, a nga, a rasimae, a xa kuntigie, nun a xa banxi mɛɛnimae. Babilɔn mangɛ naxa a findi geelimani ra a xa mangɛya ɲɛ solomasaxan nde ra.
13 A naxa naafuli birin tongo naxan nu ragataxi Alatala xa banxi nun mangɛ xa banxi kui. A naxa yirabase xɛɛma daaxie ibolon a xuntunyie ra, mangɛ Sulemani naxee yailan Alatala xa banxi xa fe ra, alɔ Alatala a yamari ki naxɛ.
14 A naxa Darisalamukae birin xanin. Kuntigie, sɔɔri fanyie, walikɛe, nun xabuie birin. E birin nalanxi mixi wulu fu. A setaree nan gbansan lu naa.
15 A naxa Yehoyakini xanin Babilɔn, a tan, a nga, a xa ginɛe, a xa kuntigie, nun a xa bɔxi sɛnbɛmae,
16 sɔɔri wulu solofere, nun xabui wulu keren. Mixi naxee birin nu nɔma gere sode nu na na ɲama ya ma. Babilɔn mangɛ naxa e birin xanin Babilɔn bɔxi ma.
17 A naxa Yehoyakini sɔxɔ Mataniya naxa ti mangɛ ra a ɲɔxɔɛ ra. A naxa a xili masara Sedekiya.

Yudaya mangɛ Sedekiya
(Yudaya Mangɛe II 36:11-16, Annabi Yeremi 39:1-7, 52:1-11)

18 Sedekiya ɲɛ mɔxɔɲɛn nun keren nan nu a ra, a ti mangɛ ra tɛmui naxɛ. A naxa mangɛya ɲɛ fu nun keren naba Darisalamu. A nga nu xili nɛ Xamutali, Yeremi xa di naxan keli Libina.
19 A naxa fe raba naxan mu rafan Alatala ma, alɔ Yehoyakimi a raba ki naxɛ.
20 Alatala nu bara yi fe birin nagiri Darisalamu nun Yudaya ma a xa xɔnɛ kui. A e makuya a ra na nan ma. Na dangi xanbi, Sedekiya naxa Babilɔn mangɛ matandi.

25

Nebukadansari Darisalamu suxufe
(Yudaya Mangɛe II 36:17-21, Annabi Yeremi 52:3-30)

1 Babilɔn mangɛ Nebukadansari xa mangɛya ɲɛ solomanaani nde, kike fu, xi fu nde ra, a naxa fa a nun a xa sɔɔri gali ra Darisalamu gere xili ma. E naxa yonkin taa rabilinyi ra, e se nde ti alako e xa nɔ tede tɛtɛ fari.
2 Taa naxa lu suxui kui han mangɛ Sedekiya xa mangɛya ɲɛ fu nun keren nde ra.
3 Kike naani nde xi solomanaani nde ra, kaamɛ to bara nu sɛnbɛ sɔtɔ taa kui, donse yo mu nu na ɲama yi ra sɔnɔn,
4 taakae naxa yale ti taa tɛtɛ ma kɔɛ ra, sɔɔri sɛnbɛmae fa mini naadɛ ra naxan na tɛtɛ firinyie tagi, mangɛ xa malabude fɛ ma, e fa siga Araba fiili ma. Kalidikae nu yonkinxi taa rabilinyi.

5 Kalidikae to taa sɔɔrie to e gi ra, e naxa
bira e xa mangɛ fɔxɔ ra, e fa a suxu Yeriko
fiili ma. Mangɛ xa sɔɔrie naxa e gi a xun
ma, e yensen yɛ.
6 Kalidikae naxa mangɛ suxu, e a xanin
Babilɔn mangɛ xɔn ma Ribila. Mɛnni e
naxa a makiiti.
7 E naxa Sedekiya xa die kɔn naxaba a
ya xɔri, e fa a tan yae kana. Na dangi
xanbi, Babilɔn mangɛ naxa a xiri wure
gbeeli yɔlɔnxɔnyi ra, a a xanin Babilɔn.

Nebukadansari Darisalamu kanafe

8 Kike suuli nde xi solofere nde ra,
Nebukadansari xa mangɛya ɲɛ fu nun
solomanaani nde nan nu a ra Babilɔn xun
ma, Nebusaradan Babilɔn mangɛ xa sɔɔri
xunyi naxa siga Darisalamu.
9 A naxa Alatala xa banxi, mangɛ xa
banxi, nun Darisalamu banxi xungbe
birin gan.
10 Kalidikae xa sɔɔri naxee nu na a
fɔxɔ ra, e naxa tɛtɛ rabira naxan nu
Darisalamu rabilinxi.
11 Nebusaradan, Babilɔn sɔɔri mangɛ
naxa Darisalamu ɲama dɔnxɔɛe xanin
Babilɔn, naxee nu luxi taa kui, nun naxee
e yɛtɛ so Babilɔn mangɛ yi ra.
12 Kɔnɔ a naxa tin setare ndee tan xa lu
naa, e xa nu bɔxi rawali, e nu wɛni bilie
si.
13 Kalidikae naxa see tongo naxee
yailanxi wure gbeeli ra, e e raxunu alako
e xa na wure gbeeli xanin Babilɔn. Na
kui, e naxa kinki firin, ye sase xungbe,
nun a dɔxɔdee kana.
14 E naxa Alatala xa banxi tundee, pelie,
finɛe, tɔnbilie, nun yirabase birin tongo,
naxee nu yailanxi wure gbeeli ra.
15 A naxa yirabasee nun pɔɔtie fan birin
tongo naxee nu yailanxi xɛɛma nun gbeti
ra.
16 Banxi kinki firinyie, ye sase xungbe
naxan xili «baa,» a dɔxɔde naxee nu na
a bun ma, Sulemani naxee yailan Alatala
xa banxi bɛ, na birin findixi wure gbeeli
gbegbe nan na, naxan xasabi mu nu nɔma
kolonde.
17 Na banxi kinki firinyie xa maiteya nu
nɔngɔn ya fu nun solomasaxan lima. Na
kinki xunyie nu yailanxi wure gbeeli nan
na, e masoli kɔɔbɛ bogi maniyɛe ra. Nee
xa maiteya nu nɔngɔn ya saxan lima.
18 Babilɔn sɔɔri mangɛ naxa sɛrɛxɛdubɛ
kuntigi Seraya, sɛrɛxɛdubɛ firin nde Se-
faniya, nun hɔrɔmɔbanxi naadɛ makantɛ
saxanyie xanin a xun ma.
19 A naxa yi mixi xungbee fan xanin:
sɔɔri mangɛ, mangɛ rasima suuli, kuntigi
nde naxan nu sɔɔrie sugandima, nun na
kuntigi xa mixi tongo senni.
20 Babilɔn sɔɔri mangɛ Nebusaradan
naxa na mixi birin xanin Babilɔn mangɛ
xɔn ma Ribila.
21 Babilɔn mangɛ naxa e faxa Ribila,
Xamata bɔxi ma. Yudayakae rakelixi e xa
bɔxi ma na ki nɛ.

Yudaya mangɛ Gɛdalaya
(Annabi Yeremi 40:7-9, 41:1-3)

22 Nebukadansari ɲama dɔnxɔɛ naxan
lu Yudaya, a naxa Axikama xa di, Safan
xa mamadi Gɛdalaya, findi e xa mangɛ ra.
23 Isirayila sɔɔri mangɛe to a kolon a
Babilɔn mangɛ bara Gɛdalaya ti mangɛ
ra, e birin naxa siga a xɛɛbude Misipa
nun e xa sɔɔrie ra. Na sɔɔri mangɛe xilie
nan ya: Netaniya xa di Sumayila, Kareya
xa di Yoxanan, Tanxumɛti xa di Seraya
Netofaka, nun Maakaka xa di Yaasaniya.
24 Gɛdalaya naxa laayidi tongo e tan
nun e xa sɔɔrie bɛ, a naxɛ, «Wo naxa
gaaxu Kalidikae ya ra. Wo lu yi bɔxi ma
Babilɔn mangɛ xa yaamari bun ma, na
kui wo xa fe sɔɔnɛyama nɛ.»
25 Kɔnɔ a kike solofere nde ra, Ne-
taniya xa di Sumayila, naxan tanun findi
Elisama ra mangɛ bɔnsɔɛ ya ma, naxa fa
a nun mixi fu ra, e fa Gɛdalaya faxa, a
Yudakae nun Kalidikae faxa, naxee nu na
a sɛɛti ma Misipa.
26 Na kui ɲama birin, forie, dimɛdie nun
sɔɔri mangɛe naxa e gi e siga Misira bɔxi
ma, barima e nu gaaxuxi Kalidikae ya ra.

Efili Merodaki hinnɛfe Yehoyakini ra
(Annabi Yeremi 52:31-34)

27 Yudaya mangɛ Yehoyakini xa sigɛ
ɲɛ tongo saxan nun solofere nde ra Ba-
bilɔn bɔxi ma, a kike fu nun firin nde,
xi mɔxɔɲɛn nun solofere nde ra, Ba-
bilɔn mangɛ Efili Merodaki naxa Yudaya
mangɛ Yehoyakini ramini geeli.

28 A naxa hinnɛ a ra, a a xa kibanyi
radangi mangɛ gbɛtɛe ra, a tan nun naxee
nu a ra Babilɔn bɔxi ma.
29 A naxa a xa geelimani sosee masara,
a nu fa lu a dɛge ra mangɛ xa teebili ra
tɛmui birin.
30 Babilɔn mangɛ naxa a ɲɔxɔ sa a xa fe
xɔn ma a fanyi ra a xa simaya birin kui.

Yudaya Mangɛe xa Taruxui Sɛniyɛnxi singe

Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Isirayila findixi Ala xa ɲama nan na. E xa taruxui nɔma lɔnni belebele fide to mixie ma, barima na kui won nɔma a kolonde a lanma Ala xa konyie xa ɲɛrɛ ki naxɛ. Na taruxui toma kitaabui naani kui. Firin xili «Isirayila Mangɛe xa Taruxui,» yi boore firinyie xili «Yudaya Mangɛe xa Taruxui.» A singe, Isirayila nu lanxi si keren nan ma, kɔnɔ sɛɛti keren to kuye batu fɔlɔ, a naxa findi Isirayila ɲama ra, boore sɛɛti naxa findi Yudaya ɲama ra. Mangɛe birin xa taruxui sɛbɛxi «Isirayila Mangɛe xa Taruxui» firinyi kui. «Yudaya Mangɛe xa Taruxui» firinyi, Yudaya mangɛe xa fe nan gbansan masenma.

«Yudaya Mangɛe xa Taruxui» kitaabui singe fɔlɔma sora solomanaani nan ma, naxee mixi xilie masenma naxee bara lu duniɲa kelife baba Adama xa waxati han mangɛ Sɔlu xa waxati. Sɔlu findixi Isirayila mangɛ singe nan na. Ala naxa a sugandi, kɔnɔ a mu bu Ala xa kira xɔn ma. Na na a ra, Ala naxa Dawuda ti a ɲɔxɔɛ ra. Dawuda findixi Isirayila mangɛ xungbe nan na, naxan fata ɲama raɲɛrɛde, a man fata birade Ala xa sɛriyɛ fɔxɔ ra. Ala naxa barakɛ sa a xa fe ma han a xili xungbe sɔtɔ duniɲa birin ma. Ala naxa saatɛ tongo Dawuda nun a bɔnsɔɛ bɛ, a xa di nde xa Ala xa ɲama raɲɛrɛ abadan. Na taruxui birin sɛbɛxi yi kitaabui singe nan kui.

«Yudaya Mangɛe xa Taruxui» kitaabui firin nde fɔlɔma Dawuda xa di Sulemani xa mangɛya xa taruxui nan ma. Sulemani naxa bira a baba ɲɛrɛ ki fɔxɔ ra. A naxa ɲama yamari lɔnni ra, a man naxa Ala batu sɔɔbɛ ra. Ala naxa tin Sulemani xa a xa hɔrɔmɔbanxi ti Darisalamu.

Sulemani to faxa, a xa di Robowami naxa ti a ɲɔxɔɛ ra. Robowami naxa a tuli mati a lanfanmae xa marasi ra naxee bara a niya Isirayilakae bɔɲɛ xa raɲaaxu e ma. Isirayila bɔnsɔɛ fu naxa mini Robowami xa yaamari bun ma, e Yerobowami ti e xa mangɛ ra. Robowami xa mangɛya xili nɛ Yudaya, Yerobowami xa mangɛya xili nɛ Isirayila.

Mangɛ naxee tixi Robowami dangi xanbi, ndee findixi mangɛ fanyie nan na naxee bira Ala xa sɛriyɛ fɔxɔ ra. Kɔnɔ ndee mu tin Ala xa kira ra, e fa kuye batu, e mixi tɔɔrɔ. Na kui Ala naxa e ɲaxankata si gbɛtɛe saabui ra naxee fa e gerede. Yudayakae to na tɔɔrɛ to, e naxa gbilen Ala ma, Ala fan naxa e tongo, a e mali nɔde e yaxuie ra. Mangɛ fanyie nun mangɛ ɲaaxie nu fa masara e boore tagi. Na mɔɔli naxa bu ɲɛ kɛmɛ saxan ɲɛ tongo solofere nun firin. A raɲɔnyi Ala naxa a lu Isirayila nun Yudaya yaxuie xa nɔ e ra, e e xanin konyiya kui Asiriya nun Babilɔn bɔxi ma.

Yi taruxui makinikini, barima a a masenma won bɛ mixi naxan na hɛɛri kui, e nɔma Ala rabolode, na fa findi konyiya xɔrɔxɔɛ ra e bɛ. Ala xa won natanga na ma. Isirayila ɲama xa findi misaali ra won bɛ. Xa won luma Ala xa kira xɔn ma, won ma duniɲɛigiri fanma nɛ, kɔnɔ xa won tondima na ra, won tɔɔrɛ gbansan nan sɔtɔma. Ala xa na lɔnni raso won xaxili kui. Amina.

Yudaya Mangɛe xa Taruxui Sɛniyɛnxi singe

Benba Adama han Annabi Iburahima (Fe Fɔlɔ Fɔlɛ 5:1-32, 10:1-32, 11:10-32)

1 Adama naxa Seti sɔtɔ. Seti naxa Enosi
sɔtɔ. Enosi naxa Kenan sɔtɔ.
2 Kenan naxa Mahalaleli sɔtɔ. Maha-
laleli naxa Yeredi sɔtɔ.
3 Yeredi naxa Enoki sɔtɔ. Enoki naxa
Metusela sɔtɔ. Metusela naxa Lemeki
sɔtɔ.
4 Lemeki naxa Nuha sɔtɔ. Nuha naxa di
xɛmɛ saxan sɔtɔ: Semi, Hami, nun Yefeti.
5 Yefeti xa die nan ya: Gomeri, Magogo,
Madayi, Yawani, Tubali, Meseki, nun
Tirasi.
6 Gomeri xa die nan ya: Asikenasi,
Rifati, nun Togarama.
7 Yawani xa die nan ya: Elisaha, Tara-
sisi, Kitimi, nun Rodanimi.
8 Hami xa die nan ya: Kusi, Misirayimi,
Puti, nun Kanaan.

9 Kusi xa die nan ya: Seba, Xawila,
Sabata, Raama, nun Sabiteka. Raama xa
die nan ya: Seeba nun Dedan.
10 Kusi naxa Nimirodi bari, naxan findi
geresoe singe ra adamadie tagi.
11 Misirayimi naxa die sɔtɔ, naxee
findixi Ludukae, Anamikae, Lehabakae,
Nafatukae,
12 Patirusukae, Kasaluxukae, nun Kafa-
torokae ra. Filisitakae benba na Kafatoro
nan na.
13 Kanaan naxa die sɔtɔ, naxee findixi
Sidɔnkae, Xitikae,
14 Yebusukae, Amorikae, Girigasakae,
15 Hiwikae, Arakakae, Sinikae,
16 Arawadakae, Semarakae, nun Xam-
atakae ra.
17 Semi xa die nan ya: Elama, Asuri,
Arafaxadi, Ludu, nun Arami. Arami xa
die nan ya: Usu, Xulu, Geteri, nun Meseki.
18 Arafaxadi naxa Sela sɔtɔ. Sela naxa
Eberi sɔtɔ.
19 Eberi naxa di xɛmɛ firin sɔtɔ. Keren
xili Pelegi barima bɔxi itaxunxi a xa
waxati. A firin nde xili Yokatan.
20 Yokatan xa die nan ya: Alomodadi,
Selefa, Xasaramawete, Yera,
21 Hadorami, Usali, Dikila,
22 Obala, Abimayele, Seeba, Ofiri, Xaw-
ila, nun Yobabo.
23 Yokatan xa die nan na ki.
24 Semi naxa Arafaxadi sɔtɔ. Arafaxadi
naxa Sela sɔtɔ.
25 Sela naxa Eberi sɔtɔ. Eberi naxa
Pelegi sɔtɔ. Pelegi naxa Rewu sɔtɔ.
26 Rewu naxa Serugu sɔtɔ. Serugu naxa
Naxori sɔtɔ. Naxori naxa Tera sɔtɔ.
27 Tera naxa Iburama sɔtɔ naxan findi
Iburahima ra.

Annabi Iburahima xa die
(Fe Fɔlɔ Fɔlɛ 25:1-4, 12-16)

28 Iburahima xa die nan ya: Isiyaga nun
Sumayila.
29 Sumayila xa die nan ya: Sumayila
xa di singe Nebayoti, Kedari, Adabeeli,
Mibisami,
30 Misema, Duma, Masa, Hadada, Tema,
31 Yeturi, Nafisi, nun Kedema. Sumayila
xa die nan na ki.
32 Iburahima xa konyi ginɛ Ketura xa
die nan ya a naxee bari Iburahima bɛ:
Simiran, Yokosan, Medan, Madiyan, Yise-
baki, nun Suuwa. Yokosan naxa Seeba
nun Dedan sɔtɔ.
33 Madiyan naxa Efa, Efere, Xanɔki,
Abida, nun Elidaa sɔtɔ. Yi die birin
fatanxi Ketura nan na.
34 Iburahima naxa Isiyaga sɔtɔ. Isiyaga
xa die nan ya: Esayu nun Isirayila.
35 Esayu xa die nan ya: Elifasi,
Reyuweli, Yeyusu, Yalami, nun Kora.
36 Elifasi xa die nan ya: Teman,
Omaru, Sefi, Gatami, Kenasi, Timina, nun
Amalɛki.
37 Reyuweli xa die nan ya: Naxati, Sera,
Saama, nun Misa.
38 Seyiri xa die nan ya: Lotan, Sobali,
Sibeyon, Ana, Dison, Eseri, nun Disan.
39 Lotan xa die nan ya: Xori nun
Homami. Lotan maaginɛ xili Timina.
40 Sobali xa die nan ya: Aliban, Man-
axati, Ebali, Sefi, nun Onan. Sibeyon xa
die nan ya: Aya nun Ana.
41 Ana xa di xili Dison. Dison xa die nan
ya: Xemedan, Eseban, Yitiran, nun Keran.
42 Eseri xa die nan ya: Bilihan, Saawan,
Yaakan. Disan xa die nan ya: Usu nun
Aran.
43 Mangɛe nan ya naxee bara Edon
bɔxi yamari beenu Isirayilakae xa mangɛ
nde sɔtɔ: Beyori xa di Bela, naxan kelixi
Dinhaba taa.
44 Bela to faxa, Sera xa di Yobabo, naxan
kelixi Bosara, naxa bɔxi yamari.
45 Yobabo to faxa, Xusama, naxan kelixi
Teman, naxa bɔxi yamari.
46 Xusama to faxa, Bedada xa di
Hadada, naxan nu bara Madiyankae
bɔnbɔ Mowaba bɔxi ma, naxa bɔxi ya-
mari. A kelixi Abiti taa nɛ.
47 Hadada to faxa, Masareka Samala
naxa bɔxi yamari.
48 Samala to faxa, Sawulu naxan kelixi
Rehoboti, taa naxan na xure dɛ ra, naxa
bɔxi yamari.
49 Sawulu to faxa, Akibori xa di Bali
Xanan naxa bɔxi yamari.
50 Bali Xanan to faxa, Hadada, naxan
kelixi Pawu, naxa bɔxi yamari. A xa ginɛ
xili Mehetabeli. Na nga xili Matirɛdi, a
mama xili Mesahabi.
51 Hadada fan naxa faxa.
Edon mangɛe nan ya: Timina, Aliba,
Yeteti,
52 Oholibama, Ela, Pinon,
53 Kenasi, Teman, Mibisari,

54 Magadiyɛli, nun Irami. Edon mangɛe
nan na ki.

2

Isirayila xa die

1 Isirayila xa die nan ya: Ruben,
Simeyɔn, Lewi, Yuda, Isakari, Sabulon,
2 Dana, Yusufu, Bunyamin, Nafatali,
Gadi, nun Aseri.
3 Yuda xa die nan ya: Eri, Onan, Sela.
Suwa xa di ginɛ Kanaanka nan e barixi.
Yuda xa di singe Eri naxa fe ɲaaxi raba
Alatala ya i. A a faxa na nan ma.
4 Yuda xa mamadi Tamari naxa Peresi
nun Sera bari a bɛ. Yuda di suuli sɔtɔ na
ki nɛ.
5 Peresi xa die nan ya: Xesiron nun
Xamuli.
6 Sera xa di suulie nan ya: Simiri, Etani,
Heman, Kalikɔli, nun Darada.
7 Karimi naxa Akan sɔtɔ, naxan bara
fe ɲaaxi raba Isirayila ra a to se ratɔnxi
tongo.
8 Etani naxa Asaraya sɔtɔ.
9 Xesiron xa die nan ya: Yerameeli,
Rami, nun Kalebi.
10 Rami naxa Aminadabo sɔtɔ. Ami-
nadabo naxa Naxason sɔtɔ, naxan findi
Yudayakae xa mangɛ ra.
11 Naxason naxa Salimon sɔtɔ. Salimon
naxa Boosu sɔtɔ.
12 Boosu naxa Obedo sɔtɔ. Obedo naxa
Yisayi sɔtɔ.
13 Yisayi xa die nan ya: Eliyabi, a xa
di singe, Abinadabo, a xa di firin nde,
Simeya, a xa di saxan nde,
14 Netaneeli, a xa di naani nde, Radayi,
a xa di suuli nde,
15 Osemi, a xa di senni nde, nun
Dawuda, a xa di solofere nde.
16 Yisayi xa di ginɛe nan ya: Seruya
nun Abigayili. Seruya naxa di xɛmɛ saxan
sɔtɔ: Abisayi, Yowaba, nun Asahɛli.
17 Abigayili naxa Amasa sɔtɔ Yeteri bɛ,
naxan fatanxi Sumayila bɔnsɔɛ ra.
18 Xesiron xa di Kalebi naxa die sɔtɔ a
xa ginɛ Asuba ra. E xili Yesere, Sobabo,
nun Aradon. A xa ginɛ Yeriyoti fan naxa
di nde sɔtɔ a bɛ.
19 Asuba to faxa, Kalebi naxa Efarata
dɔxɔ, naxan Xuru bari a bɛ.
20 Xuru naxa Uri sɔtɔ. Uri naxa Bɛsalɛli
sɔtɔ.
21 Xesiron to ɲɛ tongo senni sɔtɔ, a naxa
Galadi baba Makiri xa di ginɛ dɔxɔ. E
naxa Segubu sɔtɔ.
22 Segubu naxa Yayiri sɔtɔ, naxan taa
mɔxɔɲɛn nun saxan yaamari Galadi bɔxi
ma.
23 Gesurikae nun Siriyakae naxa Yayiri
xa taae sɔtɔ a nun Kenata nun taa tongo
senni naxee na a rabilinyi. Yi mixi birin
kelixi Makiri bɔnsɔɛ nɛ, Galadi baba.
24 Xesiron to faxa Kalebi Efarata, a xa
ginɛ Abiya naxa Asexuri bari a bɛ, naxan
findi Tekowa baba ra.
25 Xesiron xa di singe Yerameeli xa die
nan ya: Rami, a xa di singe, Buna, Oreni,
Osemi, nun Ahiya.
26 Yerameeli xa ginɛ boore Atara naxa
Onan sɔtɔ.
27 Yerameeli xa di singe Rami xa die nan
ya: Maasa, Yamin, nun Ekeri.
28 Onan ma die nan ya: Samayi nun
Yada. Samayi xa die nan ya: Nadabo nun
Abisuri.
29 Abisuri xa ginɛ Abixayili naxa Axa-
ban nun Molidi sɔtɔ.
30 Nadabo xa die nan ya: Seleda nun
Apayimi. Seleda naxa faxa a ditare ra.
31 Apayimi naxa Yiseyi sɔtɔ. Yiseyi naxa
Sesaan sɔtɔ. Sesaan naxa Axalayi sɔtɔ.
32 Samayi xunya Yada xa di nan ya:
Yeteri nun Yonatan. Yeteri naxa faxa a
ditare ra.
33 Yonatan xa die nan ya: Peleta nun
Sasa. Yerameeli xa die nan na ki.
34 Sesaan mu di xɛmɛ yo sɔtɔ fo di ginɛe.
A xa konyi Misiraka xili Yara.
35 Sesaan naxa a xa di ginɛ fi a xa konyi
Yara ma. A naxa Atayi bari.
36 Atayi naxa Natan sɔtɔ. Natan naxa
Sabadi sɔtɔ.
37 Sabadi naxa Efilali sɔtɔ. Efilali naxa
Obedo sɔtɔ.
38 Obedo naxa Yehu sɔtɔ. Yehu naxa
Asaraya sɔtɔ.
39 Asaraya naxa Xɛlɛsi sɔtɔ. Xɛlɛsi naxa
Eleyasa sɔtɔ.
40 Eleyasa naxa Sisimayi sɔtɔ. Sisimayi
naxa Salumu sɔtɔ.
41 Salumu naxa Yekamiya sɔtɔ.
Yekamiya naxa Elisama sɔtɔ.
42 Yerameeli xunya Kalebi xa di singe
xili Mesa. Mesa naxa Sifi nun Maresa
sɔtɔ, naxan findi Xebiron baba ra.

43 Xebiron xa die nan ya: Kora, Tapuwa,
Rekemi, nun Sema.
44 Sema naxa Raxami sɔtɔ. Raxami
naxa Yoreyami sɔtɔ. Rekemi naxa Samayi
sɔtɔ.
45 Samayi naxa Mayon sɔtɔ. Mayon
naxa Beti Suru sɔtɔ.
46 Kalebi xa konyi ginɛ Efa xa die nan
ya: Xarani, Mosa, nun Gasɛsi. Xarani
naxa Gasɛsi sɔtɔ.
47 Yadayi xa die nan ya: Regemi, Yotami,
Gesana, Pɛlɛti, Efa, nun Saafi.
48 Kalebi xa konyi ginɛ Maaka xa die
nan ya: Seberi nun Tirana.
49 A man naxa Madamanna baba Saafi
nun Makabena nun Gibiya baba Sewa
bari. Kalebi xa di ginɛ xili Akasa.
50 Kalebi xa die nan ya: Sobali, Xuru xa
di, a xa ginɛ Efarata xa di singe, Kiriyati
Yeyarimi baba,
51 Salima, Bɛtɛlɛɛmu baba, nun Xarefa,
Beti Gaderi baba.
52 Kiriyati Yeyarimi baba Sobali xa die
nan ya: Harowe, Menuhoti bɔnsɔɛ tagi.
53 Kiriyati Yeyarimi xabilɛe nan ya:
Itirikae, Putikae, Suumaka, nun Miser-
ayikae. Soreyatakae nun Esetayolikae
fatanxi e tan nan na.
54 Salima xa die nan ya: Bɛtɛlɛɛmu,
Netofakae, Atiroti Beti Yowaba, Menuhoti
bɔnsɔɛ tagi, Sorahakae,
55 sɛbɛlitie xabilɛ naxee sabatixi Yabɛsi,
Tiratikae, Simeyatakae, nun Sukatikae.
Kenikae nan na ki, naxee fatanxi Xamata,
Rekabu baba ra.

3

Mangɛ Dawuda xa die

1 Dawuda xa di naxee barixi Xebiron,
nee nan ya: A xa di singe Aminon, naxan
nga findi Axinowama ra Yisireelika, a xa
di firin nde Daniyɛli, naxan nga findi
Abigayili ra Karemeleka,
2 a xa di saxan nde Abisalomi, naxan
nga findi Gesuri mangɛ Talamayi xa di
ginɛ Maaka ra, a xa di naani nde Adoniya,
naxan nga findi Xagiti ra,
3 a xa di suuli nde Sɛfataya, naxan
nga findi Abitali ra, a xa di senni nde
Yitireyami, naxan nga findi Egela ra.
4 Yi di senni barixi Xebiron nɛ.
Dawuda naxa mangɛya raba Xebiron ɲɛ
solofere, kike senni, a naxa mangɛya raba
Darisalamu ɲɛ tongo saxan nun saxan.
5 Di naani nan ya a naxee sɔtɔ
Darisalamu Amiyɛli xa di ginɛ Batiseba
ra: Simeya, Sobabo, Natan, Sulemani.
6 Dawuda xa di solomanaanie nan ya:
Yibixari, Elisuwa, Elifeleti,
7 Noga, Nefegi, Yafiya,
8 Elisama, Eliyada, nun Elifeleti.
9 Dawuda xa die, a naxee sɔtɔ konyi
ginɛe saabui ra mu na yi die ya ma.
Tamari findi e maaginɛ nan na.

Yudaya Mangɛe

10 Sulemani naxa Robowami sɔtɔ.
Robowami naxa Abiya sɔtɔ. Abiya naxa
Asa sɔtɔ. Asa naxa Yehosafati sɔtɔ.
11 Yehosafati naxa Yorami sɔtɔ. Yorami
naxa Axasiya sɔtɔ. Axasiya naxa Yowasi
sɔtɔ.
12 Yowasi naxa Amasiya sɔtɔ. Amasiya
naxa Asaraya sɔtɔ. Asaraya naxa Yotami
sɔtɔ.
13 Yotami naxa Axasi sɔtɔ. Axasi naxa
Xesekiya sɔtɔ. Xesekiya naxa Manasi sɔtɔ.
14 Manasi naxa Amon sɔtɔ. Amon naxa
Yosiya sɔtɔ.
15 Yosiya xa di singe naxa findi Yoxanan
na, a xa di firin nde, Yehoyakimi, a xa di
saxan nde, Sidekiya, nun a xa di naani
nde, Salumu.
16 Yehoyakimi naxa Yekoniya nun
Sidekiya sɔtɔ.

Yudaya Mangɛe xɔrɛya sɔtɔ xanbi

17 Mangɛ Yekoniya naxan nu na konyiya
kui, a xa die nan ya: Salatiyeli,
18 Malakirami, Pɛdaya, Seenasari,
Yekamiya, Hosama, nun Nedabiya.
19 Pɛdaya xa die nan ya: Sorobabeli
nun Simeyi. Sorobabeli xa die nan ya:
Mesulama nun Xananiya. Selomiti naxa
findi e maaginɛ ra.
20 Pɛdaya xa di suuli booree nan ya:
Xasuba, Oheli, Berekiya, Xasadiya, nun
Yusabi Xeseda.
21 Xananiya xa die nan ya: Pɛlataya,
Yɛsaya, Rɛfaya xa die, Aranan xa die,
Abadiyasi xa die, Sɛkanaya xa die.
22 Sɛkanaya xa di findi Semaya nan na.
Semaya xa die nan ya: Xatusi, Yigali,
Bariya, Neyaraya, nun Safati, e birin
nalanxi mixi senni.

23 Neyaraya xa die nan ya: Eliyowenayi,
Xisikiya, nun Asirikama, e birin nalanxi
mixi saxan.
24 Eliyowenayi xa die nan ya: Hodafiya,
Eliyasibu, Pɛlaya, Akubu, Yoxanan,
Dɛlaya, nun Anani, e birin nalanxi mixi
solofere.

4

Yuda xabilɛe

1 Yuda xa die nan ya: Peresi, Xesiron,
Karimi, Xuru nun Sobali.
2 Sobali xa di Reyaya naxa Yaxati sɔtɔ.
Yaxati naxa Axumayi nun Lahadi sɔtɔ.
Soreyatakae xabilɛe fatanxi nee nan na.
3 Etami xa die nan ya: Yisireeli, Yisema,
nun Yidibasi. E maaginɛ xili Haseleliponi.
4 Penuweli findi Gedori baba nan na.
Eseri naxa findi Xusa baba ra. Yi mixie
fatanxi Xuru nan na, Efarata xa di singe,
Bɛtɛlɛɛmu baba.
5 Tekowa baba Asexuri naxa ginɛ firin
dɔxɔ, Xela nun Nayara.
6 Nayara naxa Axusami, Xeferi, Temeni,
nun Axasetari bari Asexuri bɛ.
7 Xela naxa Sɛrɛti, Soxara, Etenani, nun
Kosi bari a bɛ.
8 Kosi naxa Anubi nun Sobeba sɔtɔ, a
nun Harumi xa di Axaraxeli xabilɛe.
9 Yabɛsi naxa binyɛ sɔtɔ dangife a ngax-
akerenyie birin na. A nga naxa a xili sa
Yabɛsi barima a a sɔtɔ tɔɔrɛ nan kui.
10 Yabɛsi naxa Isirayila Marigi Ala
maxandi, «I xa barakɛ sa n ma, i xa n ma
bɔxi xun masa, i xa n mali i sɛnbɛ ra, i xa
n natanga tɔɔrɛ ma.» Ala naxa a xa dubɛ
suxu.
11 Suuxa ngaxakerenyi Kelubu naxa
Mexiri sɔtɔ. Mexiri naxa Eseton sɔtɔ.
12 Eseton naxa Beti Rafa, Paseya, nun
Texinna sɔtɔ. Texinna naxa Iri Naxasa
sɔtɔ. Yi mixie findixi Rekakae nan na.
13 Kenasi xa die nan ya: Otiniyeli nun
Seraya. Otiniyeli xa die nan ya: Xatati
nun Meyonotayi.
14 Meyonotayi naxa Ofara sɔtɔ. Seraya
naxa Yowaba sɔtɔ, naxan findi xabuie
baba ra naxee nu na Xabuie xa gulunba.
15 Yefune xa di Kalebi xa die nan ya: Iru,
Ela, nun Naami. Ela naxa Kenasi sɔtɔ.
16 Yehaleleli xa die nan ya: Sifi, Sifa,
Tiriya, nun Asareeli.
17 Esira xa die nan ya: Yeteri, Meredi,
Efere, nun Yalon. Meredi xa ginɛ nde
naxa Mariyama, Samayi, nun Yiseba bari.
Yiseba naxa findi Esitemowa baba ra.
18 Meredi xa ginɛ Yudayaka xa die nan
ya: Gedori baba Yeredi, Soko baba Xeberi,
Sanowa baba Yekutiyeli. Firawuna xa di
Bitiya, naxan nu bara dɔxɔ Meredi xɔn
ma, na nan na die bari.
19 Hodiya xa ginɛ, Naxami maaginɛ,
naxa Keyila baba Garimika sɔtɔ, a nun
Esitemowa Maakaka.
20 Simon xa die nan ya: Aminon, Rinna,
Ben Xanan, nun Tilon. Yiseyi naxa Soxeti
nun Ben Soxeti sɔtɔ.
21 Yuda xa di Sela xa die nan ya: Leka
baba Eri, Maresa baba Laada, Asibeya
xabilɛ naxee dugi yailanma,
22 Yokimi, Kosebakae, Yowasi, nun
Sarafi, naxan Mowaba nun Yasubi Lɛxɛmi
yaamari kabi tɛmui xɔnnakuye.
23 E tan nan nu fɛɲɛ yailanma mangɛ
bɛ Netayimi nun Gedera taae kui e nu
sabatixi dɛnnaxɛ.

Simeyɔn xa die

24 Simeyɔn xa die nan ya: Nemuweli,
Yamin, Yaribu, Sera, nun Sawulu.
25 Sawulu naxa Salumu sɔtɔ. Salumu
naxa Mibisami sɔtɔ. Mibisami naxa Mis-
ema sɔtɔ.
26 Misema naxa Xamuwɛli sɔtɔ. Xa-
muwɛli naxa Sakuru sɔtɔ. Sakuru naxa
Simeyi sɔtɔ.
27 Simeyi naxa di xɛmɛ fu nun senni
nun di ginɛ senni sɔtɔ. A ngaxakerenyie
mu di gbegbe sɔtɔ. E xabilɛe mu wuya alɔ
Yuda bɔnsɔɛ.
28 E sabatixi Beriseeba, Molada, Xasari
Suwali,
29 Bila, Esemi, Toladi,
30 Betuweli, Horoma, Sikilaga,
31 Beti Marakaboti, Xasari Susimi, Beti
Biri, nun Saarayimi. E naxa lu na taae
kui han Dawuda xa mangɛya tɛmui.
32 E man nu na Etami, Ayin, Rimɔn,
Token, nun Asan, na taa suuli
33 nun e rabilinyi han Baalati. E xa
bɔxie nun e benbae nan na ki.
34 Simeyɔn bɔnsɔɛ xunyie nan ya:
Mesobabo, Yameleki, Amasiya xa di Yosa,
35 Yoweli, Yosibiya xa di Yehu, Asiyeli xa
di Seraya,

36 Eliyowenayi, Yaakoba, Yesohaya,
Asaya, Adiyeli, Yesimiyeli, Bɛnaya,
37 nun Sisa, Sifeyi xa di, Alon xa di,
Yɛdaya xa di, Simiri xa di, Semaya xa di.
38 Xabilɛe mangɛe nan na ki. E xa
denbayae naxa wuya ki fanyi ra.
39 E naxa siga han Gedori gulunba
sogetede ɲooge yire fende e xa xurusee
bɛ.
40 E naxa fiili fanyie to naa. A belebele,
mixi yo mu nu na. Singe Hami bɔnsɔɛ
nan nu na mɛnni.
41 Yudaya mangɛ Xesekiya xa waxati
kui, yi mixi naxee xili sɛbɛxi, e naxa siga
naa, e banxie birin kana, e mɛnnikae
ratɔn alako e xa sabati na, ɲooge fanyi nu
na dɛnnaxɛ e xa xurusee bɛ.
42 Simeyɔn bɔnsɔɛ mixi kɛmɛ suuli
naxa siga Seyiri geyae yire. E xa yareratie
findi Yiseyi xa die nan na, Pɛlataya, Ne-
yaraya, Rɛfaya, nun Yusiyɛli.
43 E to gɛ Amalɛkikae bɔnbɔde, naxee
nu luxi naa, e naxa sabati mɛnni. Han to
e bɔnsɔɛe na naa.

5

Ruben xa die

1 Isirayila xa di singe findi Ruben nan
na, kɔnɔ di singe tide naxa ba a yi ra, a so
Isirayila xa di Yusufu xa die yi ra, barima
Ruben nu bara a baba xa ginɛ kolon ginɛ
ra.
2 Yuda naxa sɛnbɛ sɔtɔ a ngaxakerenyie
tagi han mangɛya naxa lu a bɔnsɔɛ yi,
kɔnɔ di singe tide tan naxa lu Yusufu xa
die yi.
3 Isirayila xa di singe Ruben xa die nan
ya: Xanɔki, Palu, Xesiron, nun Karimi.
4 Yoweli bɔnsɔɛ nan ya: Semaya naxa
Gogo sɔtɔ. Gogo naxa Simeyi sɔtɔ.
5 Simeyi naxa Mike sɔtɔ. Mike naxa
Reyaya sɔtɔ. Reyaya naxa Bali sɔtɔ.
6 Bali naxa Bɛɛra sɔtɔ. Asiriya mangɛ
Tigilati Pileseri naxa Ruben bɔnsɔɛ
mangɛdi Bɛɛra xanin konyiya kui.
7 Bɛɛra ngaxakerenyie nan ya, e xabilɛ
ki ma: Yeyiyeli, Sakari,
8 nun Bela, Asasi xa di, Sema xa di,
Yoweli xa di. E naxa sabati bɔxi ma fɔlɔfe
Aroweri sa dɔxɔ Nebo nun Bali Meyoni
ra.
9 E nu sabatixi gbengberenyi fɔlɛ ma,
han Efirati xure ra. Xuruse gbegbe nu na
e yi ra Galadi bɔxi ma.
10 Mangɛ Sɔlu xa waxati kui, Ruben
bɔnsɔɛ naxa Hagarikae gere, naxee nu na
Galadi naaninyi sogetede biri.

Gadi xa die

11 Gadi bɔnsɔɛ nun Ruben bɔnsɔɛ
sabatixi e boore nan ya i Basan bɔxi kui,
han Salaka.
12 E xilie nan ya: Yoweli, mixi singe,
Safami, a firin nde, Yaanayi, nun Safati
naxee nu na Basan bɔxi ma.
13 E xunya solofere nan ya: Mikayeli,
Mesulama, Seeba, Yorayi, Yakan, Siya,
nun Eberi.
14 Abixayili xa die nan na ki, Xuri xa di,
Yarowa xa di, Galadi xa di, Mikayeli xa di,
Yesisayi xa di, Yado xa di, Busi xa di.
15 Abidiyeli xa di Axi, Guni xa mamadi,
e naxa findi e xabilɛe xunyi ra.
16 E sabatixi Galadi, Basan, na rabilinyi,
han Sarɔn naaninyie ra.
17 Yudaya mangɛ Yotami nun Isirayila
mangɛ Yerobowami naxa e xilie sɛbɛ.
18 Ruben bɔnsɔɛ, Gadi bɔnsɔɛ, nun
Manasi bɔnsɔɛ sɛɛti keren, e xa sɔɔri
xasabi sigama han mixi wulu tongo naani
nun naani, mixi kɛmɛ solofere tongo
senni. E birin fata gere sode. Makantase,
santidɛgɛma, nun xali nu na e yi ra.
19 E naxa Hagarikae, Yeturikae,
Nafisikae, nun Nodabokae gere.
20 Ala naxa xun nakeli fi e ma Hagarikae
xun ma, barima e nu bara Ala maxandi
gere kui. Ala naxa e xa duba suxu barima
e laxi a ra.
21 E naxa e yaxuie xa xurusee ba e yi:
ɲɔxɔmɛ wulu tongo suuli, yɛxɛɛ nun si
wulu kɛmɛ firin tongo suuli, nun sofale
wulu firin. E naxa mixi wulu kɛmɛ fan
suxu.
22 E e yaxui gbegbe faxa nɛ barima na
gere kelixi Ala yati nan ma. E naxa sabati
naa han e siga konyiya kui tɛmui naxɛ.

Manasi bɔnsɔɛ sɛɛti keren

23 Manasi bɔnsɔɛ sɛɛti keren sabatixi
bɔxi nan ma naxan fɔlɔxi Basan han Bali
Xerimon, sa dɔxɔ Seniri, nun Xerimon
geya ra. E wuya.

24 E xa denbaya mangɛe nan ya: Efere,
Yiseyi, Eliyeli, Asiriyɛli, Yeremi, Hodafiya,
nun Yaxadiyeli. Yi denbaya mangɛe sɛnbɛ
gbo, naafuli gbegbe na e yi.
25 Kɔnɔ e naxa e babae Marigi Ala
yanfa, e mɛnnikae xa kuyee batu, Ala nɔ
naxee ra a singe.
26 Na kui Ala naxa a niya, Asiriya
Mangɛe Pulu nun Tigilati Pileseri bɔŋɛ xa
te, e fa Ruben bɔnsɔɛ, Gadi bɔnsɔɛ, nun
Manasi bɔnsɔɛ tagi xanin Xala, Xaboro,
nun Hara, han Gosan xure e na dɛnnaxɛ
han to.
27 Lewi xa die nan ya: Gerison, Kehati,
nun Merari.
28 Kehati xa die nan ya: Amarama,
Yisehari, Xebiron, nun Yusiyɛli.
29 Amarama di xɛmɛ firin nan sɔtɔ,
Haruna nun Munsa, a nun di ginɛ keren,
Mariyama. Haruna xa die nan ya: Nad-
abo, Abihu, Eleyasari, nun Itamari.
30 Eleyasari naxa Finexasi sɔtɔ. Finex-
asi naxa Abisuwa sɔtɔ.
31 Abisuwa naxa Buuki sɔtɔ. Buuki
naxa Usi sɔtɔ.
32 Usi naxa Sɛraxaya sɔtɔ. Sɛraxaya
naxa Merayoti sɔtɔ.
33 Merayoti naxa Amaraya sɔtɔ. Ama-
raya naxa Axituba sɔtɔ.
34 Axituba naxa Sadɔki sɔtɔ. Sadɔki
naxa Aximaasi sɔtɔ.
35 Aximaasi naxa Asaraya sɔtɔ. Asaraya
naxa Yoxanan sɔtɔ.
36 Yoxanan naxa Asaraya sɔtɔ, naxan
findi sɛrɛxɛdubɛ ra Ala xa hɔrɔmɔbanxi
kui Sulemani naxan tixi Darisalamu.
37 Asaraya naxa Amaraya sɔtɔ. Ama-
raya naxa Axituba sɔtɔ.
38 Axituba naxa Sadɔki sɔtɔ. Sadɔki
naxa Salumu sɔtɔ.
39 Salumu naxa Xilikiya sɔtɔ. Xilikiya
naxa Asaraya sɔtɔ.
40 Asaraya naxa Seraya sɔtɔ. Seraya
naxa Yehosadaki sɔtɔ.
41 Alatala to Yudaya nun Darisalamu
xanin konyiya kui, Nebukadansari naxa
Yehosadaki xanin a xun ma.

6

Lewi xa die

1 Lewi xa die nan ya: Gerison, Kehati,
nun Merari.
2 Gerison ma die nan ya: Libini nun
Simeyi.
3 Kehati xa die nan ya: Amarama,
Yisehari, Xebiron, nun Yusiyɛli.
4 Merari xa die nan ya: Maxali nun
Musi.
5 Lewi bɔnsɔɛe babae nan ya: Gerison
naxa Libini sɔtɔ. Libini naxa Yaxati sɔtɔ.
Yaxati naxa Sima sɔtɔ.
6 Sima naxa Yowa sɔtɔ. Yowa naxa
Ido sɔtɔ. Ido naxa Sera sɔtɔ. Sera naxa
Yeyaterayi sɔtɔ.
7 Kehati xa die nan ya: Kehati naxa
Aminadabo sɔtɔ. Aminadabo naxa Kora
sɔtɔ. Kora naxa Asiri sɔtɔ.
8 Asiri naxa Elekana sɔtɔ. Elekana naxa
Ebiyasafi sɔtɔ. Ebiyasafi naxa Asiri sɔtɔ.
9 Asiri naxa Taxati sɔtɔ. Taxati naxa
Uriyeli sɔtɔ. Uriyeli naxa Yusiya sɔtɔ.
Yusiya naxa Sawulu sɔtɔ.
10 Elekana xa die nan ya: Amasayi nun
Aximoti.
11 Elekana naxa Sofayi sɔtɔ. Sofayi naxa
Naxati sɔtɔ.
12 Naxati naxa Eliyabi sɔtɔ. Eliyabi
naxa Yeroxama sɔtɔ. Yeroxama naxa
Elekana sɔtɔ.
13 Elekana naxa Samuweli sɔtɔ.
Samuweli xa die nan ya: Yoweli, a xa
di singe, nun Abiya.
14 Merari xa die nan ya: Merari naxa
Maxali sɔtɔ. Maxali naxa Libini sɔtɔ.
Libini naxa Simeyi sɔtɔ. Simeyi naxa Usa
sɔtɔ.
15 Usa naxa Simeya sɔtɔ. Simeya naxa
Xagiya sɔtɔ. Xagiya naxa Asaya sɔtɔ.

Bɛɛtibae Dawuda xa waxati

16 Saatɛ kankira to dɔxɔ Alatala
xa hɔrɔmɔlingira kui, Dawuda naxa
bɛɛtibae sugandi naxee bɛɛti bama.
17 Singe e nu bɛɛti bama Alatala xa
hɔrɔmɔlingira nan ya ra, Kiri Banxi Nar-
alande. E naxa na wali raba mɛnni han
mangɛ Sulemani Alatala xa hɔrɔmɔbanxi
tixi Darisalamu tɛmui naxɛ.
18 Bɛɛtibae xilie nan ya a nun e xa
die: Kehati xabilɛ ya ma, Heman bɛɛtiba,
Yoweli xa di, Samuweli xa di,
19 Elekana xa di, Yeroxama xa di, Eliyeli
xa di, Towa xa di,
20 Sufu xa di, Elekana xa di, Maxati xa
di, Amasayi xa di,

21 Elekana xa di, Yoweli xa di, Asaraya
xa di, Sefaniya xa di,
22 Taxati xa di, Asiri xa di, Ebiyasafi xa
di, Kora xa di,
23 Yisehari xa di, Kehati xa di, Lewi xa
di, Isirayila xa di.
24 Heman malima, naxan nu tixi a yire-
fanyi ma, na findi Asafi nan na, Berekiya
xa di, Simeya xa di,
25 Mikayeli xa di, Baaseya xa di,
Malakiya xa di,
26 Etini xa di, Sera xa di, Adaya xa di,
27 Etani xa di, Sima xa di, Simeyi xa di,
28 Yaxati xa di, Gerison ma di, Lewi xa
di.
29 Naxee kelixi Merari xabilɛ ya ma, nee
nu tima kɔɔla nan ma. E xunyi findi Etani
nan na, Kisi xa di, Abidi xa di, Maluku xa
di,
30 Xasabiya xa di, Amasiya xa di, Xi-
likiya xa di,
31 Amasi xa di, Bani xa di, Semeri xa di,
32 Maxali xa di, Musi xa di, Merari xa
di, Lewi xa di.
33 E ngaxakerenyie Lewi bɔnsɔɛ ya ma,
nu na Alatala xa hɔrɔmɔlingira wali kui.
34 Haruna nun a xa die naxa sɛrɛxɛ gan
daaxi ba sɛrɛxɛbade fari, e man surayi
gan sɛrɛxɛ ra surayi sɛrɛxɛbade fari. E na
wali birin naba yire sɛniyɛnxi fisamante
nan kui naxan findi Isirayila xunsare ra,
alɔ Ala xa konyi Munsa a masenxi ki naxɛ.
35 Haruna xa die nan ya: Eleyasari, a xa
di Finexasi, a xa di Abisuwa,
36 a xa di Buuki, a xa di Usi, a xa di
Sɛraxaya,
37 a xa di Merayoti, a xa di Amaraya, a
xa di Axituba,
38 a xa di Sadɔki, a xa di Aximaasi.

Lewi bɔnsɔɛ xa taae (Yosuwe 21:1-42)

39 E xa taae nan ya e sabatixi dɛnnaxɛ:
Haruna xa die, naxee kelixi Kehati xabilɛ
ya ma, nee nan singe bɔxi sɔtɔ Ala xa
maragiri kui.
40 Xebiron nun a rabilinyie naxa findi e
gbe ra, Yudaya bɔxi ma,
41 kɔnɔ Xebiron daaxa nun taa naxee
nu na na rabilinyi, nee naxa findi Yefune
xa di Kalebi gbe ra.
42 Haruna xa die naxa Xebiron sɔtɔ,
naxan findixi mixi ratanga taa ra, e naxa
Libina nun a rabilinyi, Yatiri, Esitemowa
nun a rabilinyi sɔtɔ,
43 e naxa Xilen nun a rabilinyi, Debiri
nun a rabilinyi,
44 Asan nun a rabilinyi, Beti Semesi nun
a rabilinyi fan sɔtɔ.
45 E taa naxee sɔtɔ Bunyamin bɔxi ma
nee nan ya: Gabayon, Geba, a rabilinyi,
Alemeti, a rabilinyi, Anatɔti, nun a ra-
bilinyi. E naxa taa fu nun saxan sɔtɔ e
xabilɛ ki ma.
46 Kehati xa di booree naxa taa fu sɔtɔ
Ala xa maragiri kui Efirami bɔnsɔɛ, Dana
bɔnsɔɛ sɛɛti keren, nun Manasi bɔnsɔɛ
sɛɛti keren xa bɔxie ma.
47 Gerison ma die naxa taa fu nun
saxan sɔtɔ e xabilɛ ki ma Isakari bɔnsɔɛ,
Aseri bɔnsɔɛ, Nafatali bɔnsɔɛ, nun Man-
asi bɔnsɔɛ sɛɛti keren xa bɔxie ma naxee
nu na Basan bɔxi ma.
48 Merari xa die naxa taa fu nun firin
sɔtɔ Ala xa maragiri kui Ruben bɔnsɔɛ,
Gadi bɔnsɔɛ, nun Sabulon bɔnsɔɛ xa
bɔxie ma.
49 Isirayilakae taae nun e rabilinyie fi
Lewi bɔnsɔɛ ma na ki nɛ.
50 E naxa na taae fi e ma Ala xa maragiri
kui, taa naxee nu na Yuda, Simeyɔn, nun
Bunyamin bɔnsɔɛe xa bɔxie ma.
51 Kehati xabilɛ booree naxa taae sɔtɔ
Efirami bɔnsɔɛ xa bɔxi ma.
52 E naxa mixi ratanga taa Sikemi nun
a rabilinyi fi e ma Efirami geya ma, a nun
Geseri, a rabilinyi,
53 Yokineyami, a rabilinyi, Beti Xoron, a
rabilinyi,
54 Ayalon, a rabilinyi, Gati Rimɔn, nun
a rabilinyi.
55 E naxa Aneri, a rabilinyi, Bileyami,
nun a rabilinyi sɔtɔ Manasi bɔnsɔɛ tagi
xa bɔxi ma. Kehati xabilɛ booree xa taae
nan na ki.
56 Gerison ma die xa taae nan ya: Golan,
a rabilinyi, naxan na Basan bɔxi ma,
Asataroti, a rabilinyi, naxee na Manasi
bɔnsɔɛ tagi xa bɔxi ma,
57 Kadesi, a rabilinyi, Daberati, a ra-
bilinyi,
58 Ramoti, a rabilinyi, Anemi, a ra-
bilinyi, naxee na Isakari bɔnsɔɛ xa bɔxi
ma.

59 E xa taa naxee na Aseri bɔnsɔɛ xa
bɔxi ma nee nan ya: Masala, a rabilinyi,
Abadon, a rabilinyi,
60 Hukoki, a rabilinyi, Rexobo, nun a
rabilinyi.
61 E xa taa naxee na Nafatali bɔnsɔɛ
xa bɔxi ma, nee nan ya: Kadesi naxan
na Galile bɔxi ma, Xamɔn, a rabilinyi,
Kiriyatayimi nun a rabilinyi.
62 Merari xa die xa taae nan ya: Ri-
mono, a rabilinyi, Taboro, a rabilinyi,
naxee na Sabulon bɔnsɔɛ xa bɔxi ma.
63 E xa taa naxee na Ruben bɔnsɔɛ
xa bɔxi ma Yurudɛn naakiri ma Yeriko
ya ra, nee nan ya: Beteseri naxan na
gbengberenyi ma, a rabilinyi, Yahasa, a
rabilinyi,
64 Kedemoti, a rabilinyi, Mefaati, a
rabilinyi.
65 E xa taa naxee na Gadi bɔnsɔɛ xa
bɔxi ma, nee nan ya: Ramoti naxan na
Galadi bɔxi ma, a rabilinyi, Maxanayimi,
a rabilinyi,
66 Xɛsibɔn, a rabilinyi, Yaasɛri, nun a
rabilinyi.

7

Isakari xa die

1 Isakari xa di naani nan ya: Tola, Puwa,
Yasubu, nun Simiron.
2 Tola xa die nan ya: Usi, Rɛfaya,
Yeriyeli, Yamayi, Yibisami, nun Samuweli.
Yi mixie nan findixi e xabilɛ mangɛe ra.
Mangɛ Dawuda xa waxati kui, Tola xa di
mixi wulu mɔxɔŋɛn nun firin, kɛmɛ senni
findi sɔɔrie nan na.
3 Usi xa di xili Yisiraxiya. Yisiraxiya xa
die nan ya: Mikayeli, Abadiyasi, Yoweli,
nun Yisiya. Yi mixi suuli nan findi e
xabilɛ mangɛe ra.
4 Usi xa mixi wulu tongo saxan nun
senni findi sɔɔrie nan na, barima e xa
ginɛe nun e xa die wuya.
5 Isakari xabilɛe birin ya ma, xɛmɛ mixi
wulu tongo solomasaxan nun solofere
findi sɔɔri gbangbalanyie nan na.

Bunyamin xa die

6 Bunyamin xa die nan ya: Bela, Bekeri,
nun Yediyayeli.
7 Bela xa di suuli nan ya: Esibon, Usi,
Yusiyɛli, Yerimoti, nun Yiri. Yi mixie
nan findi e xabilɛ mangɛe ra. Sɔɔri
gbangbalanyi mixi wulu mɔxɔŋɛn nun
firin, tongo saxan nun naani nu na e ya
ma.
8 Bekeri xa die nan ya: Semira, Yowasi,
Eliyeseri, Eliyowenayi, Omeri, Yeremoti,
Abiya, Anatɔti, nun Alemeti. Yee birin
Bekeri xa die nan e ra.
9 E xabilɛe xunyie xilie sɛbɛxi, e sɔɔri
mixi wulu mɔxɔŋɛn kɛmɛ firin nu na.
10 Yediyayeli xa di xili Bilihan. Bilihan
xa die nan ya: Yeyusu, Bunyamin, Exudu,
Kenaana, Setani, Tarasisi, nun Axisaxari.
11 Yediyayeli xa die birin findi e xabilɛe
xunyie nan na. Sɔɔri mixi wulu fu nun
solofere kɛmɛ firin nu na e ya ma.
12 Iri xa die nan ya: Supimi nun Xupimi.
Axeri xa di xili Xusimi.

Nafatali xa die

13 Nafatali xa die nan ya: Yaxaseeli,
Guni, Yeseri, nun Salumu, Bila xa di.

Manasi xa die

14 Manasi xa die nan ya: A xa konyi ginɛ
naxan kelixi Siriya bɔxi ma naxa Asirɛli
nun Makiri bari a bɛ. Makiri naxa Galadi
sɔtɔ.
15 Makiri naxa ginɛ fen Xupimi nun
Supimi bɛ. Makiri maaginɛ xili Maaka.
Makiri xa di firin nde xili Selofexadi.
Selofexadi mu di xɛmɛ yo sɔtɔ, fo di ginɛe.
16 Makiri xa ginɛ Maaka naxa di bari, a
xili sa Peresi xun ma. A xunya xili Seresi.
Peresi xa die nan ya: Ulami nun Rakemi.
17 Ulami xa di xili Bedan. Galadi xa die
nan na ki, Makiri xa di, Manasi xa di.
18 Galadi maaginɛ Hamoleketi xa die
nan ya: Isihodi, Abiyeseri, nun Maxala.
19 Sɛmida xa die nan ya: Axiyani,
Sikemi, Likixi, nun Aniyama.

Efirami xa die

20 Efirami xa die nan ya: Efirami naxa
Sutela sɔtɔ. Sutela naxa Bereda sɔtɔ.
Bereda naxa Taxati sɔtɔ. Taxati naxa
Eleyada sɔtɔ. Eleyada naxa Taxati sɔtɔ.
21 Taxati naxa Sabadi sɔtɔ. Sabadi
naxa Sutela sɔtɔ. Gatikae naxa Eseri nun
Eleyadi faxa nee to siga e xa xurusee
muŋade. Eseri nun Eleyadi bari mɛnni
nɛ.
22 E baba Efirami naxa sunnun tɛmui
xɔnkuye. E ngaxakerenyie naxa a
madundu.

23 Na dangi xanbi a xa ginɛ naxa tɛɛgɛ.
A to di bari, a naxa a xili sa Beriya barima
tɔɔrɛ nu bara gbo a xɔnyi.
24 A naxa di ginɛ sɔtɔ naxan xili Seera.
Na naxa Beti Xoron Labe nun Beti Xoron
Fuge ti, a nun taa gbɛtɛ naxan xili Useni
Seera.
25 Efirami naxa Refa sɔtɔ. Refa naxa
Resefa sɔtɔ. Resefa naxa Tela sɔtɔ. Tela
naxa Taxani sɔtɔ.
26 Taxani naxa Ladana sɔtɔ. Ladana
naxa Amixudi sɔtɔ. Amixudi naxa
Elisama sɔtɔ.
27 Elisama naxa Nunu sɔtɔ. Nunu naxa
Yosuwe sɔtɔ.
28 E naxa sabati Beteli nun a rabilinyi,
Naarani, a sogetede, Geseri nun a ra-
bilinyi, a sogegorode, Sikemi nun a ra-
bilinyi, han Aya nun a rabilinyi.
29 Manasi bɔnsɔɛ xa taae nan ya: Beti
Saan, a rabilinyi, Taanaki, a rabilinyi,
Megido, a rabilinyi, Dɔrɔ, nun a rabilinyi.
Isirayila xa di Yusufu bɔnsɔɛ sabatixi yi
taae nan kui.

Aseri xa die

30 Aseri xa die nan ya: Yimina, Yisiwa,
Yisiwi, nun Beriya. E maaginɛ xili Sera.
31 Beriya xa die nan ya: Xeberi nun
Malakiyeli, naxan findi Birisafiti baba ra.
32 Xeberi xa die nan ya: Yefeleti, Someri,
nun Xotama. E maaginɛ xili Suwa.
33 Yefeleti xa die nan ya: Pasaki, Bimali,
nun Asefati. Yefeleti xa die nan na ki.
34 Someri xa die nan ya: Axi, Roga,
Xuba, nun Arami.
35 Someri xunya Helemi xa die nan ya:
Sofaxa, Yimena, Selesi, nun Amali.
36 Sofaxa xa die nan ya: Suwa, Xarane-
feri, Suwali, Beri, Yimira,
37 Beteseri, Hodo, Saama, Silesa, Yitiran,
nun Beera.
38 Yeteri xa die nan ya: Yefune, Pisepa,
nun Ara.
39 Ula xa die nan ya: Ara, Xaniyɛli, nun
Risiya.
40 Aseri xa die nan na ki, mangɛe, mixi
xungbee, sɔɔrie gbangbalanyie, mangɛdie
nan nu e ra e xabilɛe ya ma, naxee kɔnti
siga han mixi wulu mɔxɔŋɛn nun senni.

8

Bunyamin xa die

1 Bunyamin xa die nan ya: Bela, a xa di
singe, Asibeli, a xa di firin nde, Axara, a
xa di saxan nde,
2 Noxa, a xa di naani nde, nun Rafa, a
xa di suuli nde.
3 Bela xa die nan ya: Adari, Gera,
Abihudi,
4 Abisuwa, Naaman, Axowa,
5 Gera, Sefufani, nun Xurami.
6 Exudu xa die nan ya, naxee findi
xabilɛ mangɛe ra:
7 Naaman, Ahiya, nun Gera. Singe e
nu na Geba, kɔnɔ Gera naxa e xanin
Manaxati. Gera naxa Usa nun Axixudi
sɔtɔ.
8 Saxarayimi to mɛɛ a xa ginɛe Xusimi
nun Baara ra, a naxa die sɔtɔ Mowaba
bɔxi ma.
9 A xa ginɛ Xodesi xa die nan ya:
Yobabo, Sibiya, Mesa, Malakama, Yeyusi,
Sakiya, nun Mirima.
10 A xa die nan na ki naxee findi xabilɛ
mangɛe ra.
11 A xa ginɛ Xusimi xa die nan ya:
Abitubu nun Elipaali.
12 Elipaali xa die nan ya: Eberi, Misami,
nun Semedi, naxan Ono, Lodi, nun e
rabilinyi tixi.
13 Beriya nun Sema, naxee findi Ayalon
xabilɛ mangɛe ra, naxa Gatikae keri.
14 Beriya xa mixie nan ya: Axiyo,
Sasaki, Yeremoti,
15 Sebadaya, Aradi, Ederi,
16 Mikayeli, Yisepa, nun Yoxa.
17 Elipaali xa die nan ya: Sebadaya,
Mesulama, Xisiki, Xeberi,
18 Yisemerayi, Yisiliya, nun Yobabo.
19 Simeyi xa die nan ya: Yakimi, Sikiri,
Sabidi,
20 Eliyenayi, Siletayi, Eliyeli,
21 Adaya, Bɛraya, nun Simirati.
22 Sasaki xa die nan ya: Yisepan, Eberi,
Eliyeli,
23 Abadon, Sikiri, Xanan,
24 Xananiya, Elama, Antotiya,
25 Yifideya, nun Penuweli.
26 Yeroxama xa die nan ya: Sameserayi,
Sexaraya, Atalaya,
27 Yaaresiya, Eliya, nun Sikiri.
28 Darisalamu xabilɛ mangɛe nan na ki.
29 Gabayon baba Yeyiyeli sabati
Gabayon nɛ. A xa ginɛ xili Maaka.

30 A xa die nan ya: Abadon, a xa di
singe, Suru, Kisu, Bali, Neri, Nadabo,
31 Gedori, Axiyo, Sekeri,
32 nun Mikiloti, naxan findi Simeyami
baba ra. E fan sabati Darisalamu nɛ e bari
mixie ya ma.
33 Neri naxa Kisu sɔtɔ. Kisu naxa
Sɔlu sɔtɔ. Sɔlu xa die nan ya: Yonatan,
Malakisuwa, Abinadabo, nun Esibaali.
34 Yonatan xa di xili Meribaali. Meri-
baali naxa Mike sɔtɔ.
35 Mike xa die nan ya: Piton, Meleki,
Tareya, nun Axasi.
36 Axasi naxa Yehowada sɔtɔ.
Yehowada xa die nan ya: Alemeti,
Asamafeti, nun Simiri.
37 Simiri naxa Mosa sɔtɔ. Mosa naxa
Bineya sɔtɔ. Bineya naxa Rafa sɔtɔ. Rafa
naxa Eleyasa sɔtɔ. Eleyasa naxa Aseli
sɔtɔ.
38 Aseli xa die nan ya: Asirikama,
Bokeru, Sumayila, Seyaraya, Abadiyasi,
nun Xanan. Aseli xa die nan na ki.
39 Aseli xunya Eseka xa die nan ya:
Ulami, a xa di singe, Yeyusu, a xa di firin
nde, nun Elifeleti a xa di saxan nde.
40 Ulami xa die sɔɔri gbangbalanyie nan
nu e ra. E fata xali ra. E xa die nun
mamadie wuya e kɔnti sigama han mixi
kɛmɛ tongo suuli. Bunyamin bɔnsɔɛ nan
e birin na.

9

Darisalamukae

1 Isirayilakae xilie birin sɛbɛxi Isirayila
mangɛe xa buki nde kui.
2 Yuda bɔnsɔɛ nu bara siga konyiya
kui Babilɔn bɔxi ma e xa yanfanteya xa
fe ra. Naxee singe gbilen sabatide e
xɔnyi Isirayila bɔxi ma, e findi Isirayila
sɛrɛxɛdubɛe, Lewikae, nun mixie nan na,
naxee walima Ala xa hɔrɔmɔbanxi kui.
3 Yuda bɔnsɔɛ, Bunyamin bɔnsɔɛ, Efi-
rami bɔnsɔɛ, nun Manasi bɔnsɔɛ mixi
ndee naxa sabati Darisalamu.
4 Yuda bɔnsɔɛ xa mixi, naxee sabati
Darisalamu, findi Utayi nan na, Amixudi
xa di, Omeri xa di, Imiri xa di, Bani xa di,
Peresi xa di, Yuda xa di.
5 Siloka naxee sabati naa, nee findi
Asaya nan na, di singe, nun a xa die.
6 Sera xa di naxee sabati naa, nee findi
Yuwɛli, nun a ngaxakerenyie nan na, mixi
kɛmɛ senni, mixi tongo solomanaani.
7 Bunyamin xa di naxee sabati naa, nee
nan ya: Mesulama xa di Salu, Hasɛnuwa
xa di, Hodafiya xa di,
8 a nun Yeroxama xa di Yibineya, a nun
Usi xa di Ela, Mikiri xa di, a nun Sɛfataya
xa di Mesulama, Reyuweli xa di, Yibiniya
xa di,
9 a nun e ngaxakerenyie e xabilɛ ki ma,
mixi kɛmɛ solomanaani, mixi tongo suuli
nun senni.
10 Sɛrɛxɛdubɛ naxee sabatixi Darisalamu,
nee nan ya: Yɛdaya, Yehoyaribu, Yakin,
11 Xilikiya xa di Asaraya, Mesulama xa
di, Sadɔki xa di, Merayoti xa di, Axituba
xa di, naxan findi Ala xa hɔrɔmɔbanxi
wali xunyi ra,
12 Yeroxama xa di Adaya, Pasura xa di,
Malakiya xa di, Masayi xa di, Adiyeli xa di,
Yasera xa di, Mesulama xa di, Mesilemiti
xa di, Imeri xa di,
13 a nun e ngaxakerenyie, e denbaya
xunyie, mixi wulu keren, kɛmɛ solofere
tongo senni. E birin findi kuntigie nan na,
naxee walima Ala xa hɔrɔmɔbanxi kui.
14 Lewi bɔnsɔɛ mixi naxee sabatixi
Darisalamu, nee nan ya: Xasubu xa di
Semaya, Asirikama xa di, Xasabiya xa di,
Merarika,
15 a nun Bakibakari, Xeresi, Galali,
Mataniya, Mika xa di, Sikiri xa di, Asafi
xa di,
16 a nun Semaya xa di Abadiyasi, Galali
xa di, Yedutun xa di, a nun Asa xa di
Berekiya, Elekana xa di, naxan sabatixi
Netofakae xa taae kui.
17 Ala xa hɔrɔmɔbanxi naadɛ makantɛe
nan ya: Salumu, naxan findi e xunyi
ra, Akubu, Talamɔn, Aximan, a nun e
ngaxakerenyie.
18 Salumu bɔnsɔɛ nan naadɛ makanta
wali rabafe han to hɔrɔmɔbanxi sogetede
biri ra. Naadɛ naxan xili «Mangɛ naadɛ.»
E benbae findi nɛ naadɛ makantɛe ra
Lewikae bɛ.
19 Salumu, Kore xa di, Ebiyasafi xa di,
Kora xa di, a nun a ngaxakerenyi naxee
findi naadɛ makantɛe ra, naxa Alatala xa
hɔrɔmɔlingira kanta alɔ e babae singe a
raba ki naxɛ.

20 Finexasi, Eleyasari xa di, nu findixi
naadɛ makantɛe xunyi nan na. Alatala nu
na a sɛɛti ma.
21 Meselemiya xa di Sakari nu bara findi
Kiri Banxi Naralande naadɛ makantɛ ra.
22 Mixi kɛmɛ firin, fu nun firin nu bara
sugandi na wali rabade. E xili birin
sɛbɛxi a nun taa xilie e sabatixi dɛnnaxɛ.
Dawuda nun Annabi Samuweli nu bara
na wali so e yi ra.
23 E tan nun e xa die naxa Alatala xa
hɔrɔmɔlingira naadɛe kanta.
24 Naadɛ makantɛ ndee nu tixi sogetede,
sogegorode, kɔɔla, nun yirefanyi ma.
25 E ngaxakerenyi naxee nu na taae kui,
e nu fama e malide xi solofere bun ma.
26 Naadɛ makantɛ kuntigie Lewikae,
naxa yiree kanta Ala xa hɔrɔmɔbanxi kui
naafuli nu ragataxi dɛnnaxɛ.
27 E nu xima Ala xa hɔrɔmɔbanxi ra-
bilinyi nɛ alako e xa mɛnni makanta, a
nun e xa naadɛe rabi gɛɛsɛgɛ.
28 Lewika ndee nu yirabasee ragatama,
e nu e ramini lɔxɔ yo lɔxɔ, e man nu e
kɔnti.
29 Booree nu yirabasee ragata, naxee nu
na yire sɛniyɛnxi, a nun farin, wɛni, ture,
surayi, nun se ɲɔxunmɛe.
30 Sɛrɛxɛdubɛe xa die nu labundɛe ma-
sunbu.
31 Salumu xa di Matitiya Lewika, naxan
keli Kora xabilɛ ya ma, nu taami ganma
naxan nu bama sɛrɛxɛ ra.
32 E ngaxakerenyi ndee, Kehati bɔnsɔɛ
ya ma, nu taami dɔxɔma teebili ra mal-
abui lɔxɔɛ birin.
33 Bɛɛtiba naxee findi Lewi xabilɛe xun-
yie ra, nu sabatixi Ala xa hɔrɔmɔbanxi
yigiyadee kui. Wali gbɛtɛ yo mu nu na e
yi ra, barima e findi wali birin xunyi nan
na. E nu walima kɔɛ nun yanyi.
34 Lewi xabilɛe xunyie nan na ki, naxee
sabatixi Darisalamu.

Sɔlu bɔnsɔɛ
(Isirayila Mangɛe I 8:29-38)

35 Gabayon baba Yeyiyeli nu sabatixi
Gabayon taa nan kui. A xa ginɛ xili
Maaka.
36 A xa di nan ya: Abadon, a xa di singe,
Suru, Kisu, Bali, Neri, Nadabo,
37 Gedori, Axiyo, Sakari, nun Mikiloti.
38 Mikiloti naxa Simeyami sɔtɔ. E
nu sabatixi e ngaxakerenyie fɛ ma
Darisalamu.
39 Neri naxa Kisu sɔtɔ. Kisu naxa
Sɔlu sɔtɔ. Sɔlu xa die nan ya: Yonatan,
Malakisuwa, Abinadabo, nun Esibaali.
40 Yonatan naxa Meribaali sɔtɔ. Merib-
aali naxa Mike sɔtɔ.
41 Mike xa die nan ya: Piton, Meleki,
Tareya, nun Axasi.
42 Axasi naxa Yara sɔtɔ. Yara xa die
nan ya: Alemeti, Asamafeti, nun Simiri.
Simiri naxa Mosa sɔtɔ. Mosa naxa Bineya
sɔtɔ.
43 Bineya naxa Rɛfaya sɔtɔ. Rɛfaya naxa
Eleyasa sɔtɔ. Eleyasa naxa Aseli sɔtɔ.
44 Aseli xa di senni nan ya: Asirikama,
Bokeru, Sumayila, Seyaraya, Abadiyasi,
nun Xanan. Aseli xa die nan na ki.

10

Mangɛ Sɔlu xa faxɛ
(Samuweli I 31:1-13)

1 Filisitakae naxa Isirayilakae gere. Isir-
ayilakae naxa e gi, a gbegbe naxa faxa
Gilibowa geya fari.
2 Filisitakae naxa bira Sɔlu nun a xa die
fɔxɔ ra, han e Yonatan, Abinadabo, nun
Malakisuwa faxa.
3 Gere naxa xɔrɔxɔ. Tanbɛ nde naxa
Sɔlu sɔxɔ a ɲaaxi ra.
4 A naxa a fala a xa geresose maxaninyi
bɛ, «N faxa i xa santidɛgɛma ra, alako
yi gaantaree naxa n nayaagi.» Kɔnɔ na
xɛmɛ mu suusa na rabade. Na na a ra,
Sɔlu naxa a yɛtɛ faxa a xa santidɛgɛma
ra.
5 A xa geresose maxaninyi to na to, a
fan naxa a yɛtɛ faxa.
6 Sɔlu nun a xa di saxanyi faxa na ki
nɛ. A xa denbaya birin naxa laaxira tɛmui
keren.
7 Isirayilakae, naxee nu sabatixi geya
lanbanyi, e to a kolon a sɔɔrie na e gife,
Sɔlu nun a xa die bara faxa, e fan naxa
e gi. Filisitakae e xa taae birin sɔtɔ na ki
nɛ.
8 Na kuye iba, Filisitakae naxa gbilen
gere yire, e xa sɔɔri faxaxie harige tongo.
E naxa Sɔlu nun a xa die to Gilibowa geya
fari.
9 E to gɛ e xa harige tongode, e naxa
Sɔlu xunyi nun a xa geresosee xanin

sɔɔrie yire. E naxa na xibaarui masen Filisitakae birin bɛ, a nun e xa kuyee bɛ.
10 E naxa Sɔlu xa geresosee lu e xa ala xa banxi kui, e a xunyi gbaku e xa ala Dagɔn xa banxi kui.
11 Yabɛsikae, naxee na Galadi, e to a mɛ Filisitakae naxan nabaxi Sɔlu ra,
12 e naxa siga e sa Sɔlu nun a xa die furee tongo, e fa e ragata Yabɛsi terebinti wuri bun ma Galadi. Yabɛsikae naxa sunyi suxu xi solofere.
13 Sɔlu faxa a xa yanfanteya nan ma fe ra a naxan niya Alatala ra. A mu Alatala xa wɔyɛnyi suxu, a naxa marasi fen mixie ra naxee wɔyɛnma mixi faxaxie ra.
14 A mu marasi fen Alatala ra, na na a ra Alatala naxa a faxa, a Sɔlu xa mangɛya fi Yisayi xa di Dawuda ma.

11

Dawuda findife Isirayila mangɛ ra (Samuweli II 5:1-10)

1 Isirayilakae birin naxa a masen Dawuda bɛ Xebiron, «Won wuli keren, fasɛ keren.
2 Hali Mangɛ Sɔlu xa waxati i tan nan nu Isirayila raɲɛrɛma. I Marigi Alatala naxa a masen i bɛ, ‹I xa n ma ɲama Isirayila raɲɛrɛ, i xa findi e xa yarerati ra.›»
3 Isirayila forie birin naxa siga a fɔxɔ ra Xebiron. Dawuda naxa saatɛ xiri e tagi Alatala ya i. E naxa ture sa a xunyi ma Isirayila mangɛ ki ma, alɔ Alatala nu bara a masen Annabi Samuweli bɛ ki naxɛ.
4 Mangɛ Dawuda nun Isirayilakae naxa siga Darisalamu, naxan man nu xili Yebusu, barima Yebusu bɔnsɔɛ nu sabatixi naa.
5 E naxa a fala Dawuda bɛ, «I mu soma be feo.» Kɔnɔ Dawuda naxa nɔ Siyon yire makantaxi masɔtɔde. Na kui e mɛnni xili fala Dawuda xa taa.
6 Dawuda nu bara a fala, «Naxan singe na Yebusu gere, n na kanyi findima nɛ mangɛ ra.» Seruya xa di Yowaba singe nan gere so, a fa findi sɔɔrie xa mangɛ ra.
7 Dawuda naxa sabati na yire makantaxi kui, na na a ra naa xili naxa fala Dawuda xa taa.
8 Dawuda naxa mɛnni nun a rabilinyi yailan. Yowaba fan naxa wali gbɛtɛ raba Darisalamu alako naa xa fan.
9 Dawuda sɛnbɛ nu luma gbo ra, barima a nun Mangɛ Alatala nan nu a ra.
10 Dawuda xa sɔɔri xunyi, naxee bara a mali Isirayila mangɛya sɔtɔde, alɔ Alatala nu bara a masen ki naxɛ,
11 na sɔɔri gbangbalanyie xilie nan ya: Xakimoni xa di Yasobeyami, naxan findi e xunyi ra. A nu bara mixi kɛmɛ saxan faxa tanbɛ ra gere keren kui.
12 A firin nde findi Dodayi xa di Eleyasari nan na, Axowaka. A nu na Dawuda xa sɛnbɛma saxanyie ya ma.
13 A nu bara Dawuda mali Filisitakae gerede Pasi Damimi. A xa sɔɔrie naxa e gi Filisitakae ma, mɛngi xɛ nu dɛnnaxɛ.
14 Kɔnɔ Eleyasari naxa lu naa han a Filisitakae bɔnbɔ Alatala xa mali ra.
15 Yarerati saxan, Dawuda xa yarerati tongo saxanyie ya ma, naxa siga Dawuda yire Adulama fɔnmɛ ra. Filisitakae nu tixi Refa gulunba kui.
16 Na waxati Dawuda nu sabatixi yire makantaxi, Filisitakae nu sabatixi Bɛtɛlɛɛmu mabiri.
17 Dawuda naxa a sago nde fala, «A xɔli n ma n xa Bɛtɛlɛɛmu kɔlɔnyi ye min.»
18 Na sɔɔri yarerati saxanyie naxa Filisitakae xa naaninyi igiri, e sa ye ba kɔlɔnyi ra naxan na Bɛtɛlɛɛmu naadɛ ra. E to fa na ye ra Dawuda bɛ, a naxa tondi a minde. A naxa a ifili bɔxi ma sɛrɛxɛ ra Alatala bɛ.
19 A naxa a fala, «Ala xa n natanga na ma. N mu nɔma yi ye minde, n ma xɛmɛe naxan sɔtɔxi n bɛ e nii sare ra. Na luma alɔ e nii tide mu gbo n bɛ.» Na kui a naxa tondi na ye minde a xa sɛnbɛma saxanyie naxan sɔtɔ a bɛ.
20 Yowaba ngaxakerenyi Abisayi nan nu findixi na sɛnbɛma saxanyie xunyi ra. A nu bara xɛmɛ kɛmɛ saxan faxa a xa tanbɛ ra. A naxa xili xungbe sɔtɔ na xɛmɛ saxanyie ya ma.
21 E naxa a binya, e a findi e xa mangɛ ra, kɔnɔ a mu lu e ya ma.
22 Yehoyada xa di Bɛnaya Kabaseelika nu findixi sɔɔri magaaxuxi nan na. A nu bara fe xungbe gbegbe raba, alɔ Ariyɛli Mowabaka firinyi faxafe. A man naxa

yɛtɛ nde faxa kɔlɔnyi kui balabalanyi tɛmui.
23 Lɔxɔɛ nde a naxa Misiraka gbangbalanyi nde faxa, naxan xa maiteya kanke ya firin lima. Tanbɛ belebele nu na na Misiraka yi ra, naxan gbo alɔ dugi sɔxɔ wuri. Bɛnaya naxa na ba a yi ra, a a faxa a yɛtɛ xa tanbɛ ra.
24 Yehoyada xa di Bɛnaya xa fe xungbe nan na ki. A xili gbo na sɛnbɛma saxanyi ya ma.
25 A naxa binyɛ sɔtɔ dangi na xɛmɛ tongo saxan na, kɔnɔ a sɛnbɛ mu nu gbo na sɛnbɛma saxanyie bɛ. Dawuda xa gundo sɔɔri nan nu a ra.

26 Sɛnbɛma gbɛtɛe nan ya: Yowaba xunya Asahɛli, Dodo xa di Elexanan Bɛtɛlɛɛmuka,
27 Samoti Harorika, Xɛlɛsi Pelonka,
28 Ikesi xa di Ira Tekowaka, Abiyeseri Anatɔtika,
29 Sibekayi Xusaka, Ilayi Axowaka,
30 Maharayi Netofaka, Baanna xa di Xeleda Netofaka,
31 Ribayi xa di Itayi, naxan keli Gibiya Bunyamin bɔnsɔɛ xa bɔxi ma, Bɛnaya Piratonka,
32 Xurayi naxan keli Gaasi gulunba yire, Abiyɛli Arabaka,
33 Asamafeti Baxurimika, Eliyaba Saalabonka,
34 Hasemi xa die Gisonkae, Saage xa di Yonatan Hararaka,
35 Sakara xa di Axiyama Hararaka, Uru xa di Elifala,
36 Xeferi Mekeraka, Ahiya Pelonka,
37 Xesero Karemeleka, Esibayi xa di Naarayi,
38 Natan ngaxakerenyi Yoweli, Hagari xa di Mibixari,
39 Sɛlɛki Amonika, Naxarayi Berotika, Seruya xa di Yowaba xa geresose xaninma,
40 Ira nun Garebe Yatirikae,
41 Uriya Xitika, Axalayi xa di Sabadi,
42 Siisa xa di Adina Rubenkae xa mangɛ nun a xa mixi tongo saxan,
43 Maaka xa di Xanan, Yosafati Mitinika,
44 Usiya Asatarotika, Xotama xa die Saama nun Yeyiyeli Arowerikae,
45 Simiri xa die Yediyayeli, Yoxa xunya Tisika,
46 Eliyeli Maxawika, Eliyeli xa die Yeribayi nun Yosawiya, Itima Mowabaka,
47 Eliyeli, Obedo, nun Yaasiyɛli Mesobaka.

12

Sɔɔri gbɛtɛe birafe Dawuda fɔxɔ ra

1 Sɔɔrie nan ya naxee siga Dawuda yire Sikilaga, alako e xa a mali gere sode. Na waxati Dawuda mu nu na Kisu xa di Sɔlu fɛ ma.
2 Bunyamin bɔnsɔɛ nan nu e ra, Sɔlu ngaxakerenyie. E nu fata tanbɛ nun gɛmɛe wolide e yirefanyi nun e kɔɔla bɛlɛxɛ ra.
3 E xilie nan ya: Mangɛ Axiyeseri, Semaa xa die Yowasi Gibiyaka, Asamafeti xa die Yesiyeli nun Pɛlɛti, Beraka nun Yehu Anatɔtika,
4 Yisemaya Gabayonka, naxan findi sɔɔri xungbe ra na sɔɔri tongo saxan ya ma, a fan findi e xa mangɛ nan na,
5 Yeremi, Yaxasiyeli, Yoxanan, nun Yosabadi Gederaka,
6 Elusayi, Yerimoti, Beyalaya, Sɛmaraya, Sɛfataya Xarufuka,
7 Elekana Koraka, Yisiya Koraka, Asarɛli Koraka, Yoweseri Koraka, Yasobeyami Koraka,
8 nun Yeroxama Gedorika xa die Yowela nun Sebadaya.
9 Sɔɔri gbangbalanyi Gadika ndee naxa siga Dawuda yire wula i. Nee fata gere ra, geresose nu na e yi ra alɔ kanke makantase nun tanbɛ. E sɛnbɛ nu gbo alɔ yɛtɛe, e xulun alɔ xeli naxee e gima geyae fari.
10 E xilie nan ya: Eseri, e xunyi, Abadiyasi, a firin nde, Eliyabi, a saxan nde,
11 Misemanna, a naani nde, Yeremi, a suuli nde,
12 Atayi, a senni nde, Eliyeli, a solofere nde,
13 Yoxanan, a solomasaxan nde, Elesabada, a solomanaani nde,
14 Yeremi, a fu nde, a nun Makabanayi, a fu nun keren nde.
15 Gadikae nan yi ki naxee findi sɔɔri xungbee ra. Naxan xurun e ya ma, a

sɛnbɛ gbo mixi kɛmɛ bɛ. Naxan xungbo e
ya ma, a sɛnbɛ gbo mixi wulu bɛ.
16 Nee naxa Yurudɛn xure giri a rafexi
tɛmui naxɛ, kike singe, e fa geya lan-
banyi mixie keri sogetede nun sogegorode
mabiri.
17 Bunyaminka nun Yudayaka ndee
naxa siga Dawuda xa yire makantaxi.
18 Dawuda naxa e ralan, a a fala e bɛ,
«Xa wo faxi bɔɲɛsa nan kui alako wo xa
n mali, won bɔɲɛe findima keren nan na.
Kɔnɔ xa a sa a li wo faxi n yanfade n
yaxuie nan bɛ, n tan naxan mu fe ɲaaxi yo
rabaxi, won benbae Marigi Ala kiiti sama
nɛ.»
19 Na tɛmui Alatala Xaxili Sɛniyɛnxi
naxa goro Amasayi ma, naxan findi sɔɔri
tongo saxan xunyi ra. A naxa a fala,
Ala xa Yisayi xa di Dawuda mali,
Ala xa bɔɲɛsa fi a ma,
Ala xa bɔɲɛsa fi Dawuda malima ma,
barima Ala nan Dawuda malixi.
Na kui Dawuda naxa e rasɛnɛ, e xa lu a
xa sɔɔri mangɛe ya ma.
20 Manasi sɔɔri ndee nu bara e sa
Dawuda dɛ ra a nu wama kafufe Filisi-
takae ma tɛmui naxɛ Sɔlu gerede. E nun
Dawuda mu nɔ Filisitakae malide barima
Filisita mangɛ ndee nu bara gaaxu, e fa
a fala, «Dawuda fama nɛ won yanfade, a
kafu a marigi Sɔlu ma, e won gere.»
21 E to na fala, Dawuda naxa gbilen
Sikilaga. Manasika naxee nu biraxi a
fɔxɔ ra, e xilie nan ya: Adena, Yosabadi,
Yediyayeli, Mikayeli, Yosabadi, Elihu, nun
Siletayi. Sɔɔri wulu keren mangɛ nan nu
na e birin na.
22 E nu Dawuda malima a xa sɔɔrie
raɲɛrɛde, barima e birin fata sɔɔriɲa
rabade. Singe, e nu Isirayila sɔɔrie nan
naɲɛrɛma.
23 Lɔxɔ yo lɔxɔ Dawuda malimae xun
nu masama han a xa sɔɔri gali naxa lu
alɔ Ala gbe.
24 Sɔɔri xasabi nan ya naxee fa Xebiron
Dawuda yire, alako e xa Dawuda mali,
Sɔlu xa mangɛya xa radangi a ma alɔ
Alatala nu bara a masen ki naxɛ:
25 Yudayakae, sɔɔri wulu senni kɛmɛ
solomasaxan. Geresose nu na e birin yi
ra.
26 Simeyɔnkae, sɔɔri gbangbalanyie
wulu solofere sɔɔri kɛmɛ.
27 Lewikae, sɔɔri wulu naani kɛmɛ
senni.
28 Yehoyada, naxan findi yarerati ra
Haruna ɲɔxɔɛ ra, a nun a xa sɔɔri wulu
saxan kɛmɛ solofere.
29 Sadɔki, sɛgɛtala sɔɔri gbangbalanyi,
nun a xabilɛ kuntigie, mixi mɔxɔɲɛn nun
firin.
30 Bunyaminkae, Sɔlu bɔnsɔɛ, sɔɔri
wulu saxan. E mu nu gbo barima a
gbegbe nu na Sɔlu nan ma sɛɛti.
31 Efiramikae, sɔɔri wulu mɔxɔɲɛn
kɛmɛ solomasaxan. E birin sɔɔri gbang-
balanyi naxee benbae xili nu gbo.
32 Manasikae, sɔɔri wulu fu nun solo-
masaxan. E tan nan nu sugandixi
mangɛya radangife ra Dawuda ma.
33 Isakarikae, kuntigi kɛmɛ firin nun e
xa mixi naxee nu na e xa yaamari bun
ma. E fan nu bara a kolon Isirayila lan a
xa naxan naba na waxati.
34 Sabulonkae, sɔɔri wulu tongo suuli.
E rɛdixi gere xili ma, geresose nu na e yi
ra.
35 Nafatalikae, sɔɔri xunyi wulu keren,
a nun sɔɔri wulu tongo saxan nun
solofere. Wure lefa nun tanbɛ nu na e
birin yi ra.
36 Danakae, sɔɔri wulu mɔxɔɲɛn nun
solomasaxan kɛmɛ senni. Geresose na e
birin yi ra.
37 Aserikae, sɔɔri wulu tongo naani. E
birin rɛdixi.
38 Sɔɔri naxee keli Yurudɛn naakiri
ma sogetede biri, nee findi Rubenkae,
Gadikae, nun Manasikae nan na, e lan
mixi wulu kɛmɛ mɔxɔɲɛn nan ma. Gere-
sosee na e birin yi ra.
39 Yi sɔɔrie fa nɛ Xebiron alako e xa
Dawuda dɔxɔ mangɛ ra Isirayila xun na.
Na ɲanige nan nu na e bɛ. Isirayilakae
birin nu bara na natɛ tongo.
40 E naxa lu mɛnni Dawuda yire xi
saxan e e dɛgema, e e minma. E ngaxak-
erenyie nan nu na donse rafalama e bɛ.
41 E dɔxɔbooree fan naxa fa donse ra
kelife ra Isakari bɔxi, Sabulon bɔxi, nun
Nafatali bɔxi ma. E naxa fa na ra sofalee,
ɲɔxɔmɛe, soee, nun ningee fari. E naxa
fa kote mɔɔli birin na alɔ donse, farin,
xɔrɛ xaraxi, wɛni bogi xaraxi, wɛni, ture,
xuruse lanma nun a xungbe. E naxa fa

a gbegbe ra barima Isirayilaka birin nu sɛɛwaxi.

13

Dawuda saatɛ kankira xaninfe Darisalamu.
(Samuweli II 6:1-11)

1 Dawuda naxa sɔɔri wulu xunyie, sɔɔri kɛmɛ xunyie, nun kuntigi birin xili, e xa malan.
2 Dawuda naxa a fala Isirayila ɲama birin bɛ, «Xa a findixi fe fanyi nan na, xa a kelixi won Marigi Alatala nan ma, won xa xɛɛrae xɛɛ won ngaxakerenyie ma, naxee na Isirayila bɔxie ma. Won xa sɛrɛxɛdubɛe nun Lewikae fan xili, naxee na Isirayila taae kui, alako won birin xa lu yire keren.
3 Won xa won Marigi xa saatɛ kankira ragbilen won yire, barima Sɔlu xa mangɛya waxati, won mu siga a fɔxɔ ra.»
4 Ɲama birin naxa tin na fe fanyi ra.
5 Dawuda naxa Isirayila birin malan, keli Sixori xure ma Misira bɔxi, sa dɔxɔ Xamata ra, alako e xa Ala xa saatɛ kankira tongo Kiriyati Yeyarimi.
6 Dawuda nun Isirayila birin naxa te Baala Yudaya bɔxi ma, dɛnnaxɛ xili Kiriyati Yeyarimi. E nu wama Ala xa saatɛ kankira tongofe. Alatala xa kibanyi nu na malekɛ sawurɛ firin tagi na kankira fari, Alatala maxandima dɛnnaxɛ.
7 E naxa Ala xa saatɛ kankira tongo Abinadabo xɔnyi, e a dɔxɔ kote xanin se nɛɛnɛ kui. Usa nun Axiyo naxa a ragi.
8 Dawuda nun Isirayilakae naxa sɛɛwa ki fanyi Ala ya xɔri. E naxa bɛɛti ba kɔrae, maxasee, nun sarae xui ra.
9 E to lɔnyi li e dɛnnaxɛ ma Kidon, ninge naxee nu kote xanin se mabɛndunma, naxa salaxun e wa birafe. Usa naxa saatɛ kankira suxu a bɛlɛxɛ ra alako a naxa bira.
10 Alatala naxa xɔnɔ Usa ma, a a faxa keren na, barima a mu nu lan a xa a bɛlɛxɛ din saatɛ kankira ra. Usa faxa na ki nɛ Ala ya xɔri.
11 Dawuda naxa xɔnɔ Usa faxafe ma. Mɛnni xili naxa sa «Usa gbaloe.» Han ya na xili saxi naa xun.
12 Dawuda naxa gaaxu Ala ya ra na lɔxɔɛ. A naxa a yɛtɛ maxɔrin, «N Ala xa saatɛ kankira rasoma n xɔnyi di?»
13 Na lɔxɔɛ Dawuda mu saatɛ kankira xanin a xɔnyi Darisalamu. A naxa a raso Obedo Edon xa banxi kui, naxan na Gati.
14 Ala xa saatɛ kankira naxa lu Obedo Edon xa denbaya yire kike saxan. Alatala naxa barakɛ sa e ma na xa fe ra.

14

Dawuda xa denbaya
(Samuweli II 5:11-16)

1 Tire mangɛ Xirami naxa mixie xɛɛ Dawuda xɔn ma alako e xa banxi belebele ti a tan Dawuda bɛ. E naxa sɛdiri wuri xanin e xun ma, a nun walikɛ naxee a rawalima.
2 Dawuda naxa a kolon a Alatala yati nan a findixi Isirayila mangɛ ra. A a kolon Ala luma a xa mangɛya ite ra a xa ɲama xa fe ra.
3 Dawuda naxa ginɛ gbɛtɛe dɔxɔ Darisalamu. E naxa di ginɛe nun di xɛmɛe bari a bɛ.
4 A xa di naxee barixi Darisalamu, e xilie nan ya: Samuwa, Sobabo, Natan, Sulemani,
5 Yibixari, Elisuwa, Elipeleti,
6 Noga, Nefegi, Yafiya,
7 Elisama, Beeliyada, nun Elifeleti.

Filisitakae Dawuda gerefe
(Samuweli II 5:17-25)

8 Filisitakae to a mɛ Dawuda bara findi Isirayila mangɛ ra, e naxa siga a gerede. Dawuda fan naxa mini e ya ra.
9 Filisitakae naxa gere ti Isirayilakae bɛ naxee nu na Refa gulunba.
10 Dawuda naxa Ala maxɔrin, «N xa siga Filisitakae gerede? I e sama n sagoe?» Alatala naxa a masen a bɛ, «Siga, n fama nɛ e sade i sagoe.»
11 Dawuda nun a xa sɔɔrie naxa te Bali Perasimi, e fa Filisitakae bɔnbɔ. Na kui Dawuda naxa a fala, «Ala bara n yaxuie kana, alɔ ye gbegbe bogoni bɔɔma a ra ki naxɛ.» Na fe nan a toxi, Bali Perasimi xili falaxi yi yire xun.
12 Filisitakae nu bara e xa kuyee lu gere yire. Dawuda naxa yaamari fi e xa gan.
13 Filisitakae man naxa gere ti Isirayilakae bɛ naxee nu na Refa gulunba.

14 Dawuda man naxa Ala maxɔrin xa a
lanma a xa e gere. Ala naxa a yaabi, «I
naxa bira e fɔxɔ ra de. I xa e mabilin han
wondi yire. I xa mamɛ ti mɛnni
15 han i xa xui nde mɛ wuri bilie kɔn na.
Na tɛmui i fa mini wondi kui e gerede. N
tan nan minima i ya ra, nee bɔnbɔ i bɛ.»
16 Dawuda naxa a raba alɔ Ala a
masenxi a bɛ ki naxɛ. E naxa Filisitakae
bɔnbɔ kelife Gabayon, sa dɔxɔ Geseri ra.
17 Na kui Dawuda xili naxa xungbo yire
birin. Alatala naxa a niya si birin xa
gaaxu Dawuda ya ra.

15

Ala xa saatɛ kankira sigafe Darisalamu

1 Dawuda naxa banxie ti Darisalamu
taa kui, dɛnnaxɛ nu xili Dawuda xa taa.
Mɛnni a naxa kiri banxi ti Ala xa saatɛ
kankira luma dɛnnaxɛ.
2 Dawuda naxa yaamari fi a mixi yo
mu Ala xa saatɛ kankira maxaninma
fo Lewikae, barima Alatala e tan nan
sugandixi na ma. Na bara findi e xa wali
ra tɛmui birin.
3 Dawuda naxa Isirayila birin xunlan
Darisalamu Alatala xa saatɛ kankira ra-
sofe ra banxi kui naxan nu yailanxi na xa
fe ra.
4 Dawuda naxa Haruna xa die nun
Lewikae malan:
5 Kehati xa die, mixi kɛmɛ mixi mɔxɔɲɛn.
E xunyi na Uriyeli nan na.
6 Merari xa die, mixi kɛmɛ firin mixi
mɔxɔɲɛn.
E xunyi na Asaya nan na.
7 Gerison xa die, mixi kɛmɛ mixi tongo
saxan.
E xunyi na Yoweli nan na.
8 Elisafan xa die, mixi kɛmɛ firin.
E xunyi na Semaya nan na.
9 Xebiron xa die, mixi tongo solomasaxan.
E xunyi na Eliyeli nan na.
10 Yusiyɛli xa die, mixi kɛmɛ mixi fu nun
firin.
E xunyi na Aminadabo nan na.
11 Dawuda naxa sɛrɛxɛdubɛe Sadɔki
nun Abiyatari, a nun Lewikae Uriyeli,
Asaya, Yoweli, Semaya, Eliyeli nun Ami-
nadabo xili.
12 A naxa a fala e bɛ, «Wo tan nan na
Lewi xa denbayae xunyie ra. Wo wo yɛtɛ
rasɛniyɛn, wo tan nun wo xa mixie. Wo
xa te wo Marigi Alatala xa saatɛ kankira
ra. Wo xa a xanin yire n dɛnnaxɛ yailanxi
a bɛ.
13 Tɛmui dangixi won Marigi Alatala nu
bara xɔnɔ won ma, barima Lewikae nan
nu lan e xa na xanin a sɛriyɛ ki ma.»
14 Sɛrɛxɛdubɛe nun Lewikae naxa e
yɛtɛ rasɛniyɛn beenu e xa te Isirayila
Marigi Alatala xa saatɛ kankira ra.
15 Lewikae naxa Alatala xa saatɛ
kankira suxu wurie ma a xaninma naxee
ra, e e sa e tunkie fari alɔ Alatala Annabi
Munsa yamari ki naxɛ.
16 Dawuda naxa a fala Lewikae xunyie
bɛ e xa bɛɛtiba ndee sugandi e xa mixie ya
ma naxee bɛɛti bama kɔrae nun maxasee
xui ra ɲɛlɛxinyi kui.
17 Lewikae naxa Yoweli xa di Heman
sugandi, a nun Berekiya xa di Asafi, nun
Kusaya xa di Etani, naxan nu na Merari
xa die ya ma.
18 Lewikae gbɛtɛe nan nu na naadɛ
kantɛe ra: Sakari, Ben, Yasiyeli, Semi-
ramoti, Yɛxiyɛli, Unni, Eliyabi, Bɛnaya,
Maaseya, Matitiya, Elifelehu, Mikineyahu,
Obedo Edon, nun Yeyiyeli.
19 Lewika gbɛtɛe nan nu na bɛɛtibae ra:
Heman, Asafi, nun Etani. E nu maxasee
raberema ɲɛlɛxinyi kui.
20 Sakari, Asiyɛli, Semiramoti, Yɛxiyɛli,
Unni, Eliyabi, Maaseya, nun Bɛnaya nu
kɔrae raberema.
21 Matitiya, Elifelehu, Mikineyahu,
Obedo Edon, Yeyiyeli, nun Asasiya nu
kɔrae luuti solomasaxan daaxi raberema.
22 Lewika Kenaniya naxa findi xunyi ra
naxan Ala xa saatɛ kankira xaninma. A
nu na wali kolon.
23 Berekiya nun Elekana nu a malima
na wali kui.
24 Sɛrɛxɛdubɛe Sɛbanaya, Yosafati, Ne-
taneeli, Amasayi, Sakari, Bɛnaya, nun
Eliyeseri nan nu sarae fema Ala xa saatɛ
kankira ya ra. Obedo Edon nun Yexiya
nan nu saatɛ kankira xaninyie ra.
25 Dawuda, Isirayila forie, nun sɔɔri
wulu xunyie naxa ti kira xɔn alako e xa
sa Alatala xa saatɛ kankira mati ɲɛlɛxinyi
kui kelife ra Obedo Edon xɔnyi.
26 Ala naxa Lewikae mali a xa saatɛ
kankira xaninde. Na kui e nu bara tuura
solofere nun yɛxɛɛ kontonyi solofere ba
sɛrɛxɛ ra.

27 Dawuda, Lewika naxee saatɛ kankira
xaninma, bɛɛtibae, nun Kenaniya,
bɛɛtibae xa mangɛ, e birin nu maxirixi
donma tofanyie kui. Dawuda naxa
sɛrɛxɛdubɛ donma fan nagoro a ma.
28 Isirayilakae birin naxa te Alatala xa
saatɛ kankira ra ɲɛlɛxinyi kui. Ndee naxa
ferie nun sarae fe, ndee naxa maxasee
nun kɔrae rabere.
29 Sɔlu xa di ginɛ Mikala naxa Isirayi-
lakae to Alatala xa saatɛ kankira raso ra
Dawuda xa taa kui. A to mangɛ Dawuda
to fare boron na ɲɛlɛxinyi kui, a naxa
mangɛ Dawuda raɲaaxu.

16

Dawuda Ala tantufe

1 E to so Darisalamu, e naxa Ala xa saatɛ
kankira dɔxɔ hɔrɔmɔlingira kui, Dawuda
naxan yailanxi a lude ra. E naxa sɛrɛxɛ
gan daaxi nun xanunteya sɛrɛxɛ ba.
2 Dawuda to gɛ na sɛrɛxɛe bade, a naxa
duba Isirayila ɲama bɛ Alatala xili ra.
3 Na xanbi a naxa taami, sube, nun
donse ɲɔxunmɛ so Isirayilakae birin yi ra.
4 A Lewika naxee sugandi dubafe
ra ɲama bɛ, e Isirayila Marigi Alatala
matɔxɔ, e a tantu a xa saatɛ kankira ya
ra. Nee xilie nan ya:
5 Asafi, naxan findi e xunyi ra,
Sakari, naxan na na xanbi ra, Yeyiyeli,
Semiramoti, Yɛxiyɛli, Matitiya, Eliyabi,
Bɛnaya, Obedo Edon, nun Yeyiyeli. Kɔrae
nu na e yi ra, maxasee nu na Asafi yi ra.
6 Sɛrɛxɛdubɛ Bɛnaya nun Yaxasiyeli nu
sarae fema Ala xa saatɛ kankira ya ra.
7 Na lɔxɔɛ Dawuda naxa yi bɛɛti so Asafi
nun a xa mixie yi ra alako e xa Alatala
tantu.
8 Wo Alatala matɔxɔ, wo a maxandi.
Wo a masen sie bɛ a fe xungbe naxee
rabaxi.
9 Wo bɛɛti ba a bɛ, wo a tantu binyɛ kui.
Wo wo maɲɔxun a xa fe fanyi birin ma.
10 Wo a xili sɛniyɛnxi matɔxɔ.
Wo tan naxee na Alatala fenfe,
sɛɛwɛ xa lu wo bɔɲɛe kui.
11 Wo xa bira Alatala nun a sɛnbɛ fɔxɔ ra.
Wo wo ya rafindi a ma.
12 Wo wo ratu a xa kaabanakoe ma,
a xa fe fanyie ma a naxee rabaxi,
a nun a xa marasi.
13 Wo tan Isirayila bara findi a xa konyie
ra.
Yaxuba xa die, Alatala bara wo sugandi.
14 Alatala nan na won Marigi Ala ra,
A tan nan kiiti sama bɔxi birin ma.
15 Wo wo ratu a xa saatɛ ma tɛmui birin,
a xa wɔyɛnyi ma abadan.
16 A na saatɛ naxan tongo Iburahima bɛ,
a a kali Isiyaga bɛ.
17 A na nan xirixi e nun Yaxuba tagi,
a findi saatɛ ra Isirayila bɛ
naxan mu kanama abadan.
18 Na saatɛ nan ya:
«N Kanaan bɔxi fima nɛ wo ma,
a findi wo kɛ ra.»
19 Wo mu nu gbo,
xɔɲɛ nan nu wo ra na bɔxi kui.
20 Wo to siga ɲamanɛ gbɛtɛe ma,
wo naxa lu e xa mangɛya bun ma,
21 Ala mu tin mixi yo xa wo ɲaxankata.
A naxa mangɛe rakɔrɔsi wo xa fe ra,
22 «Wo naxa wo bɛlɛxɛ din n ma mixi
sugandixie ra,
wo naxa n ma namiɲɔnmɛe tɔɔrɔ.»

23 Duniɲa birin xa bɛɛti ba Alatala bɛ.
Lɔxɔɛ birin wo xa a xa kisi xa fe masen.
24 Wo xa a xa fe fanyie tagi raba si gbɛtɛe
bɛ,
wo xa a xa kaabanakoe masen duniɲa
birin bɛ.
25 Alatala sɛnbɛ gbo, a lanma won xa a
matɔxɔ.
A magaaxu alae birin bɛ.
26 Wule nan na si gbɛtɛe xa alae ra,
kɔnɔ Alatala nan koore daaxi.
27 Nɔrɛ xungbe na a yi ra,
sɛnbɛ nun sɛɛwɛ gbo a xɔnyi.
28 Si birin, wo xa Alatala matɔxɔ,
wo xa a sɛnbɛ kolon.
29 Wo xa a xili matɔxɔ,
wo xa sɛrɛxɛe ba a bɛ a xa hɔrɔmɔlingira
kui,
wo xa a batu sɛniyɛnyi kui.
30 Adama birin xa sɛrɛn a ya ra.
Ala mu tinma duniɲa xun xa rakana.
31 Koore nun duniɲa xa sɛɛwa,
birin xa a kolon Alatala nan mangɛ ra.
32 Baa nun yɛxɛɛe xa Ala sɛnbɛ masen,
bɔxi nun subee xa Ala xa fanyi masen.
33 Wondi wuri xa Alatala xili masen,
naxan fafe duniɲa makiitide.

34 Wo xa Alatala tantu barima a fan,
a xa xanunteya mu kanama abadan.
35 Wo xa a masen Ala bɛ,
«Ala, muxu rakisi,
muxu ratanga si gbɛtɛe ma,
alako muxu xa i xili matɔxɔ,
na xa findi fe fanyi ra muxu bɛ.
36 Tantui na Isirayila Marigi Alatala bɛ tɛmui birin.»

Ɲama naxa a ratin, «Tantui na Alatala bɛ.»
37 Dawuda naxa Asafi nun a xunyae yamari e xa mɛɛni Alatala xa saatɛ kankira ma tɛmui birin.
38 A naxa Yedutun xa di Obedo Edon, nun Xosa, a nun a xa mixi tongo senni nun solomasaxan yamari e xa hɔrɔmɔlingira naadɛ kanta.
39 Sɛrɛxɛdubɛ Sadɔki nun a xa mixie naxa lu Alatala xa hɔrɔmɔlingira naxan nu na Gabayon geya fari.
40 A nu lan nɛ e xa sɛrɛxɛ gan daaxi ba gɛɛsɛgɛ nun nunmare tɛmui Alatala bɛ alɔ a sɛbɛxi Isirayilakae bɛ kitaabui kui ki naxɛ.
41 Heman, Yedutun, nun boore naxee nu sugandixi fan nu na alako e xa Alatala tantu, barima a xa fonisireya mu ɲɔnma abadan.
42 Heman nun Yedutun nu sarae fema, e nu maxasee raberema alako e xa bɛɛti ba Alatala bɛ. Yedutun xa die nan nu na naadɛ kantɛe ra.
43 Na dangi xanbi, ɲama birin naxa siga e xɔnyi. Dawuda fan naxa gbilen a xɔnyi, a xa duba a xa denbaya bɛ.

17

Ala xa saatɛ Dawuda bɛ
(Samuweli II 7:1-17)

1 Dawuda to gɛ sabatide a xa banxi nɛɛnɛ kui, a naxa a fala Annabi Natan bɛ, «I bara a to, n na banxi tofanyi nan kui naxan yailanxi sɛdiri wuri ra, kɔnɔ Alatala xa saatɛ kankira tan na kiri banxi nan kui.»
2 Annabi Natan naxa Dawuda yaabi, «I xa i waxɔnfe raba, barima wo nun Ala na a ra.»
3 Na kɔɛ ra, Ala naxa a masen Annabi Natan bɛ,
4 «Sa a fala n ma konyi Dawuda bɛ Alatala xa masenyi nan ya, ‹I tan mu banxi tima n bɛ n luma dɛnnaxɛ.
5 Kabi n Isirayila ramini Misira bɔxi kui han to, n na kiri banxi nan kui. Banxi gbɛtɛ yo mu nu na n yi ra.
6 Muxu nun Isirayila xa ɲɛrɛ kui, n mu a fala n ma ɲama xa yarerati yo bɛ, n naxee sugandi e xa mɛɛni n ma ɲama ma, e xa banxi sɛdiri wuri daaxi ti n bɛ.›
7 Yakɔsi i xa a masen n ma konyi Dawuda bɛ, ‹Mangɛ Alatala xa masenyi nan ya: I nu na gɔɔrɛ nɛ xuruse kantade, n naxa i findi n ma ɲama Isirayila xa mangɛ ra.
8 I nu sigama dɛnnaxɛ birin won birin nan nu a ra, n naxa i yaxuie halaki i ya ra, n naxa i xili rate alɔ mixi binye naxee na bɔxi fari.
9 N bara yire nde sugandi n ma ɲama Isirayila bɛ e sabatima dɛnnaxɛ, alako e naxa gaaxu sɔnɔn, tinxintaree xa e lu naa.
10 N e malima nɛ alɔ n a raba ki naxɛ n to kiitisae dɔxɔ n ma ɲama Isirayila xun ma. N man na rabama i tan fan bɛ, i xa ti i yaxuie fari. N tan Alatala fama nɛ sɛnbɛ fide i ma a nun i xabilɛ birin.
11 I xa duniɲɛigiri na kamali tɛmui naxɛ, i naxa gbilen i benbae yire, n mɛɛnima nɛ i xa die ma. N keren sugandima nɛ, a xa findi mangɛ ra i ɲɔxɔɛ ra.
12 Na kanyi nan fama hɔrɔmɔbanxi tide n bɛ. N a rasabatima mangɛya kui, alako a xa bu abadan.
13 N findima a baba nan na, a tan fan findima n ma di nan na. N ma fonisireya mu bama a yi ra alɔ n a ba ki naxɛ mangɛ singe yi ra.
14 N a findima n ma ɲama xa mangɛ nan na, a xa mangɛya mu kanama abadan.›»

15 Annabi Natan naxa Ala xa masenyi ti Dawuda bɛ alɔ Ala a masenxi a bɛ ki naxɛ.
16 Na xanbi mangɛ Dawuda naxa siga, a sa a yɛtɛ dɛntɛgɛ Marigi Alatala bɛ, a a fala, «N Marigi Alatala, nde na n tan na a nun n ma denbaya ra naxan a niyama i xa yi natɛ mɔɔli tongo muxu bɛ?
17 N Marigi Ala, i naxan falaxi i xa konyi xa denbaya xa fe ra, fe xuri mu a ra de! N Marigi Alatala i bara hinnɛ n na alɔ mixi

xungbe.
18 N tan Dawuda, n nɔma munse falade
i bɛ yi xunnakeli xa fe ra i naxan fixi i xa
konyi ma? I i xa konyi kolon.
19 Marigi Alatala, i bara yi natɛ tongo n
bɛ i xa xanunteya xa fe ra alako duniɲa
xa i sɛnbɛ kolon.»
20 «Alatala, i maniyɛ mu na, ala gbɛtɛ
mu na ba i tan na. Muxu bara na kolon.
21 Si gbɛtɛ na duniɲa naxan luma alɔ
Isirayila naxan Marigi a raminixi konyiya
kui, a a findi a xa ɲama ra? I bara
kaabanakoe raba, fe magaaxuxie. I bara
sie keri i xa ɲama ya ra, i naxan naminixi
Misira bɔxi ra, alako i xili xa kolon.
22 Marigi Alatala, i bara a ragiri Isirayila
xa findi i xa ɲama ra, i fan bara findi e
Marigi Ala ra. Na mu kanama abadan.»
23 «Marigi Alatala, i xa masenyi i xa
konyi nun a xa denbaya xa fe ra, na xa
kamali. I naxan fala, yandi i xa na ragiri.
24 I xa na ragiri alako i xili xa gbo tɛmui
birin. Duniɲa xa a fala, ‹Mangɛ Alatala,
Isirayila Marigi Ala nan a ra.› I xa konyi
Dawuda, nun a xa denbaya, i xa mɛɛni e
ma abadan.
25 N Marigi Ala, i bara i ɲanige masen i
xa konyi bɛ a falafe ra i xa a xa denbaya
xun nakeli. Na na a ra i xa konyi bara
limaniya i maxandife ra.
26 Alatala, i tan nan na Ala ra. I bara yi
masenyi fanyi ti i xa konyi bɛ.
27 I bara wa i xa konyi xa denbaya
barakafe, alako a xa balo i ya i abadan.
Alatala barakɛ sama naxan ma, na barakɛ
mu bama a yi ra abadan.»

18

Dawuda nɔla sɔtɔfe
(Samuweli II 8:1-18)

1 Na to dangi, Dawuda naxa Filisitakae
bɔnbɔ, a e rayaagi. A naxa Gati nun a
rabilinyie ba e yi ra.
2 A naxa Mowabakae fan bɔnbɔ, e fa lu
a xa yaamari bun ma, e duuti ba.
3 Dawuda naxa Soba mangɛ Hadadeseri
fan bɔnbɔ Xamata mabiri, barima a nu
wama Efirati xure xa lu a xa yaamari bun
ma.
4 Dawuda naxa sɔɔri ragise wulu keren,
soe ragi wulu solofere, nun sɔɔri wulu
mɔxɔɲɛn ba e yi ra. A naxa soe birin tore
bolon fo soe kɛmɛ ɲɔndɔn a naxee ragata
a yɛtɛ bɛ.
5 Siriyaka naxee na Damasi naxa fa
Soba mangɛ Hadadeseri malide, kɔnɔ
Dawuda naxa sɔɔri wulu mɔxɔɲɛn nun
firin bɔnbɔ e ra.
6 Dawuda naxa a xa sɔɔrie dɔxɔ Siriya
bɔxi ma Damasi taa kui. Siriyakae naxa lu
Dawuda xa yaamari bun, e duuti ba a bɛ.
Dawuda siga dɛdɛ, Alatala nu xunnakeli
fima nɛ a ma.
7 Dawuda naxa Hadadeseri xa sɔɔrie
xa wure lefa xanin Darisalamu xɛɛma
masoxi naxee ma.
8 A naxa Hadadeseri xa yɔxui gbegbe
tongo Tibati nun Kunu. Sulemani naxa
na yailan maxase xungbe ra, salide
kɔntigibae, a nun sɛrɛxɛbade walisee ra
naxee nu rawalima hɔrɔmɔbanxi kui.
9 Xamata mangɛ Tohu naxa a mɛ a
Dawuda bara Soba mangɛ Hadadeseri xa
sɔɔrie birin bɔnbɔ.
10 A naxa a xa di Hadorami xɛɛ mangɛ
Dawuda xɔn, a xa a xɛɛbu a bɛ, a man xa
a matɔxɔ a xa gere xa fe ra Hadadeseri
mabiri ra. A man naxa xɛɛma, gbeti, nun
yɔxui fi Dawuda ma, barima gere nu na
Tohu nun Hadadeseri tagi.
11 Mangɛ Dawuda naxa na birin fi
Alatala ma, a nun gbeti nun xɛɛma a
naxan nasuxu sie birin yi ra alɔ Edon,
Mowaba, Amoni, Filisita, nun Amalɛki.
12 Seruya xa di Abisayi naxa Edonka
wulu fu nun solomasaxan bɔnbɔ gulunba
kui Fɔxɔɛ yire.
13 A naxa sɔɔrie lu Edon alako naa
birin xa lu Dawuda xa yaamari bun ma.
Dawuda siga dɛdɛ, Alatala nu xunnakeli
fima nɛ a ma.
14 Dawuda naxa a xa ɲama Isirayila
yamari sɛriyɛ nun tinxinyi ra.
15 Seruya xa di Yowaba nan nu na sɔɔrie
xa mangɛ ra. Axiludu xa di Yehosafati
nan nu na mangɛ xa xui madangi ra.
16 Axituba xa di Sadɔki nun Abiyatari
xa di Abimeleki nan nu na sɛrɛxɛdubɛe
ra. Sawesa nan nu na mangɛ xa sɛbɛliti
ra.
17 Yehoyada xa di Bɛnaya nan nu na
Keretikae nun Peletakae xunyi ra. Mangɛ
Dawuda xa die nan nu na a xanbi ra.

19

Dawuda nun Amonikae xa gere
(Samuweli II 10:1-19)

1 Na to dangi, naxan naba na nan yi ki.
Amonikae xa mangɛ Naxasa naxa faxa, a
xa di naxa ti a ɲɔxɔɛ ra.
2 Dawuda naxa a maɲɔxun, «N fe
fanyi rabama nɛ Naxasa xa di Xanun bɛ,
barima a baba fe fanyi raba nɛ n bɛ.»
Dawuda naxa xɛɛrae xɛɛ Xanun xɔn e xa
sa a nu tɔɔrɔ a nu sɛgɛ sa a baba ɲɔnfe
ma. Dawuda xa xɛɛrae naxa so Amonikae
xa bɔxi ma Xanun yire, e xa a nu tɔɔrɔ sa.
3 Kɔnɔ Amonikae xa kuntigie naxa a
fala Xanun bɛ, «I ɲɔxɔ a ma Dawuda yee
xɛɛxi i nu tɔɔrɔ sade i baba ɲɔnfe nan
ma? E faxi nɛ e xa fa be kolon, e xa be
ya iso, e xa yi bɔxi tegerenya raba. A xa
xɛɛrae faxi be na nan ma.»
4 Na kui Xanun naxa Dawuda xa xɛɛrae
suxu, a naxa e dɛ xabe maxaba, a naxa e
xa donmae raxaba e xɔrɛ yailanyi, a fa e
rabɛɲin.
5 Mixi nde to na fe dɛntɛgɛ Dawuda bɛ,
a naxa mixie xɛɛ a xa xɛɛrae yire a falafe
ra, «Wo lu Yeriko han wo dɛ xabee xa
mini. Na tɛmui wo xa gbilen be.» Dawuda
xa xɛɛrae xaxili nu bara ifu ki fanyi ra.
6 Xanun nun Amonikae to a kolon a
e bara xɔnnanteya raso e nun Dawuda
tagi, e naxa gbeti kilo wulu tongo saxan
nun naani fi Siriyakae ma, naxee nu na
Mesopotamiya, Maaka nun Soba, alako e
xa fa sɔɔri ragisee nun soe ragie ra e bɛ.
7 Na kui Maaka mangɛ nun a xa ɲama
naxa fa sɔɔri ragise wulu tongo saxan nun
firin na, e fa malan Medeba. Amonikae
fan naxa mini e xa taae kui, alako e xa
Dawuda gere.
8 Dawuda fɛfɛ na kolon, a naxa sɔɔri
mangɛ Yowaba nun a xa sɔɔri gbangbal-
anyi birin xɛɛ e yire.
9 Amonikae naxa mini, e ti gere ki ma
taa sode dɛ ra. Mangɛ naxee fa e malide,
e nu tixi e xati ma daaxa i.
10 Yowaba naxa a kolon gere na a ya
ra, a man na a xanbi ra. A naxa Isirayila
sɔɔri fanyie mayegeti, a e ti Siriyakae ya
ra.
11 A naxa sɔɔri dɔnxɔɛe lu a xunya
Abisayi xa yaamari bun ma, e xa ti
Amonikae ya ra.
12 Yowaba naxa a fala a xunya bɛ, «Xa
Siriyakae sɛnbɛ gbo n bɛ, i xa fa n malide.
Xa Amonikae fan sɛnbɛ gbo i bɛ, n fan
sigama i malide.
13 I xa limaniya, won xa won sɛnbɛ so
won bɔnsɔɛ xa fe ra nun won Marigi Ala
xa taae xa fe ra. Alatala xa a waxɔnfe
raba.»
14 Yowaba nun a xa sɔɔrie naxa
Siriyakae gere. Nee naxa e gi Yowaba ma.
15 Amonikae to a to, Siriyakae bara e gi,
e fan naxa e gi Abisayi ma. Yowaba xunya
naxa so taa kui, Yowaba naxa gbilen
Darisalamu.
16 Siriyakae to a kolon Isirayila bara e
bɔnbɔ, e naxa xɛɛrae xɛɛ Siriyakae ma
naxee nu na xure naakiri ma. Hadadeseri
xa sɔɔri mangɛ Sofaki nan nu na e xunyi
ra.
17 Dawuda to na kolon, a naxa Isirayi-
lakae birin malan, e naxa fa e Yurudɛn
igiri, e siga Siriyakae gerede. Siriyakae
man naxa e gi Isirayilakae ya ra.
18 Dawuda naxa sɔɔri nun e ragise dɔxɔ
wulu solofere faxa, a nun sɔɔri wulu
tongo naani gbɛtɛ. A naxa sɔɔri mangɛ
Sofaki fan faxa.
19 Hadadeseri malimae to a kolon a
Isirayilakae bara e bɔnbɔ, e naxa lanyi
xiri e nun Dawuda tagi, e naxa lu a xa
yaamari bun. Kabi na waxati, Siriyakae
mu tinma Amonikae malide sɔnɔn.

20

Dawuda Amonikae nun Filisitakae gerefe
(Samuweli II 11:1, 12:26-31)

1 Na ɲɛ igbilenyi, gere tɛmui to a li,
Yowaba nun a xa sɔɔri gbangbalanyie
naxa siga Amonikae gerede. Yowaba
naxa taa nde suxu naxan xili Raba, a
fa mɛnni kana. Dawuda tan naxa lu
Darisalamu.
2 Dawuda naxa mangɛ tɔnxuma xɛɛma
daaxi ba Amonikae xa mangɛ xunyi ma,
naxan xa binyɛ dangi kilo tongo saxan
na. Gɛmɛ tofanyi diyaman daaxi fan nu
na a ma. Na mangɛ tɔnxuma naxa dɔxɔ
Dawuda xun ma, a fa se gbegbe xanin a
xun ma a naxan sɔtɔ gere kui.
3 Ɲama naxan nu na naa, Dawuda naxa
e xanin a xun ma, a e findi konyie ra

naxee wuri, gɛmɛ, nun wure xabama. A Amonikae xa taa birin xa fe raba na ki nɛ. Na xanbi, Dawuda nun a xa sɔɔrie naxa gbilen Darisalamu.

4 Na to dangi, Isirayilakae nun Filisitakae naxa gere Geseri. Na gere kui, Sibekayi Xusaka naxa Sipayi faxa. Sipayi findi Refa bɔnsɔɛ nan na. Filisitakae naxa yaagi na fe ma.

5 Isirayilakae nun Filisitakae man naxa gere. Yi biyaasi Yayiri xa di Elexanan naxa Goliyati xunya Laxami Gatika faxa. A sɛnbɛ nu gbo, a xa tanbɛ xa xungboe nu luxi alɔ dugi sɔxɔ wuri.

6 Gere gbɛtɛ naxa mini Gati. Xɛmɛ kuye nde nu na, sole senni nan nu na a salonse birin ma, nee malanxi mɔxɔɲɛn nun naani. Na fan Rafa bɔnsɔɛ nan nu a ra.

7 A to Isirayila konbi, Dawuda xunya Simeya xa di Yonatan naxa a faxa.

8 Yi xɛmɛe birin fatanxi Rafa bɔnsɔɛ nan ma naxan nu sabatixi Gati. Dawuda nun a xa sɔɔrie naxa e birin sɔntɔ.

21

Isirayila ɲama kɔntife
(Samuweli II 24:1-9)

1 Sentanɛ to wa Isirayila ratantanfe, a naxa Dawuda bɔɲɛ rate a xa Isirayilakae kɔnti.

2 Dawuda naxa a fala Yowaba nun kuntigie bɛ, «Wo siga, wo xa sa Isirayilakae kɔnti, keli Beriseeba ma, sa dɔxɔ Dana ra. Wo xa na xasabi dɛntɛgɛ n bɛ.»

3 Yowaba naxa a yaabi, «Alatala xa Isirayila ɲama rawuya dɔxɔ kɛmɛ. Mangɛ, n marigi, i xa konyie xa mu nee birin na? I yi mɔɔli maxɔrinxi munfe ra? Munfe ra i wama Isirayila xa yi yunubi sɔtɔ?»

4 Kɔnɔ mangɛ xui mu matandima, na na a ra Yowaba naxa mini, a naxa Isirayila birin iɲɛrɛ, a fa gbilen Darisalamu.

5 A naxa ɲama xasabi fala Dawuda bɛ. Isirayilakae xa kɔnti nan ya: xɛmɛ santidɛgɛma kanyi miliyɔn keren, wulu kɛmɛ. Yudayakae xa kɔnti nan ya: xɛmɛ santidɛgɛma kanyi wulu kɛmɛ naani, tongo solofere.

6 Yowaba mu Lewi nun Bunyamin bɔnsɔɛ kɔnti, barima mangɛ xa yaamari mu nu rafanxi a ma.

7 Yi yaamari naxa raɲaaxu Ala ma. A naxa Isirayila xa tantanyi seri ba.

8 Dawuda naxa a fala Ala bɛ, «N to yi rabaxi, n bara yunubi belebele raba. Yakɔsi n bara i mayandi i xa diɲɛ i xa konyi xa yunubi ma. Na bara findi n ma daxuɲa ra.»

9 Alatala naxa a masen Gadi bɛ, naxan findi namiɲɔnmɛ ra mangɛ bɛ Dawuda xa waxati,

10 «I xa a fala Dawuda bɛ, Alatala yi nan masenxi i bɛ, ‹N bara fe saxan masen i bɛ, i xa keren sugandi i wama n xa naxan naba i ra.›»

11 Gadi naxa siga Dawuda yire, a a fala a bɛ, «Alatala yi nan masenxi i bɛ,

12 ‹I bara tin ɲaxankatɛ mundun na: kaamɛ xa sin bɔxi ɲɛ saxan, xa na mu i yaxuie xa nɔ wo ra e xa santidɛgɛma ra kike saxan, xa na mu Alatala xa a xa malekɛ xɛɛ a xa Isirayila ɲama halaki, a xa bɔxi birin kana a xa santidɛgɛma ra nun fure ɲaaxi ra xi saxan. Yakɔsi i xa a mato n lan n xa naxan fala n xɛɛma bɛ.›»

13 Dawuda naxa Gadi yaabi, «N bɔɲɛ bara maɲaaxu a xɔrɔxɔɛ ra. A lan n xa n sa Alatala bɛlɛxɛ i naxan xa kinikini gbo. Na fisa adamadie bɛlɛxɛe bɛ.»

14 Alatala naxa fure ɲaaxi radin Isirayila ma han xɛmɛ wulu tongo solofere naxa faxa Isirayila bɔxi ma.

15 Ala naxa malekɛ xɛɛ Darisalamu, a xa sa naa kana. A nu naa kanafe tɛmui naxɛ, Alatala naxa e xa tɔɔrɛ mato, a fa nimisa. A naxa a masen malekɛ bɛ naxan nu na naa kanafe, «Na lan. E lu naa sinden.» Alatala xa malekɛ nu tixi Oronan Yebusuka xa lonyi ma.

16 Dawuda to a ya rate, a naxa Alatala xa malekɛ to, a tixi koore ma, a xa santidɛgɛma baxi a tɛɛ i, a ya rafindixi Darisalamu ma. Dawuda nun forie naxa sunnun donma ragoro e ma, e e yatagi rafelen bɔxi.

17 Dawuda naxa a fala Ala bɛ, «N tan xa mu yaamari ti e xa Isirayila ɲama kɔnti? N tan nan yunubi rabaxi, n tan nan yi fe kobi niyaxi. Ɲama tan munse rabaxi? N Marigi Alatala, i xa n tan nun ma denbaya halaki, i xa i xa ɲama lu naa.»

18 Alatala xa malekɛ naxa a masen Gadi bɛ a xa a fala Dawuda bɛ, a xa te

sɛrɛxɛbade yailande Alatala bɛ Oronan Yebusuka xa lonyi ma.

19 Dawuda naxa te naa alɔ Gadi a fala a bɛ Alatala xili ra ki naxɛ.

20 Oronan to nu naa lonyi ma, a mɛngi bɔnbɔfe, a naxa a mafindi, a fa malekɛ to. A tan nun a xa di naanie naxa e nɔxun.
21 Na waxati, Dawuda fan nu sigafe Oronan yire. Oronan to a to, a naxa keli lonyi ma, a sa a felen bɔxi ma Dawuda bun ma.
22 Dawuda naxa a fala Oronan bɛ, «N wama yi lonyi sarafe i ma, alako n xa sɛrɛxɛbade ti Alatala bɛ. A mati n ma a sare ra, alako fure ɲaaxi xa ɲɔn ɲama ma.»
23 Oronan naxa Dawuda yaabi, «Mangɛ, a tongo. N marigi xa a waxɔnfe raba a ra. N bara yi ningee fan so i yi ra, e xa findi sɛrɛxɛ gan daaxi ra. Yi sarɛtie nɔma gande yege ra, yi mɛngi fan xa findi sɛrɛxɛ ra. N bara yi birin fi i ma.»

24 Kɔnɔ mangɛ Dawuda naxa a fala Oronan bɛ, «Ade, n wama a sarafe nɛ kɔbiri ra naxan lanma sɛriyɛ ki ma. N mu se bama sɛrɛxɛ ra Alatala bɛ, naxan findima i tan harige ra. N mu nɔma sɛrɛxɛ gan daaxi bade n mu naxan sare baxi.»
25 Na kui Dawuda naxa xɛɛma kilo solofere fi Oronan ma na lonyi xa fe ra.
26 Dawuda naxa sɛrɛxɛbade ti mɛnni Alatala bɛ, a fa sɛrɛxɛ gan daaxi nun xanunteya sɛrɛxɛ ba. A to Alatala maxandi, Alatala naxa a yaabi tɛ ra naxan sinxi sɛrɛxɛbade ma keli koore ma.
27 Na tɛmui Alatala naxa wɔyɛn malekɛ bɛ, a fa santidɛgɛma raso a tɛɛ i.

28 Dawuda nu sɛrɛxɛ bama Oronan Yebusuka xa lonyi nan ma sɔnɔn, barima a nu bara a kolon a Alatala a yaabima mɛnni nɛ.
29 Alatala xa hɔrɔmɔlingira, Annabi Munsa naxan yailan gbengberenyi ma, a nun sɛrɛxɛbade sɛrɛxɛ gan daaxi bama dɛnnaxɛ, nee nu na yire itexi nde nɛ Gabayon na waxati.
30 Kɔnɔ Dawuda mu nu nɔma sode naa, a xa wɔyɛn Ala ra, barima a nu hɛnmɛxi Alatala xa malekɛ xa santidɛgɛma ra.

22

Ala xa hɔrɔmɔbanxi fɔlɔfe

1 Dawuda naxa a masen, «Won Marigi Alatala xa banxi xa ti be, a nun sɛrɛxɛbade, sɛrɛxɛ gan daaxi bama dɛnnaxɛ.»
2 Dawuda naxa yaamari fi, xɔɲɛ konyi birin naxee sabatixi Isirayila bɔxi ma, e xa malan. A naxa e findi gɛmɛ xabamae ra Ala xa banxi xa wali xa fe ra.
3 Dawuda naxa wure gbegbe fen, naxan findima lantumae nun naadɛ gbaku see ra. A naxa yɔxui gbegbe fan fen naxan mu nu nɔma maniyade a gboe xa fe ra.
4 Sidɔnkae nun Tirekae naxa Dawuda mali, a naxa wuri fanyi gbegbe sɔtɔ. Na wuri mɔɔli xili nɛ sɛdiri.
5 Dawuda nu fa a fala, «N ma di Sulemani dimɛdi na a ra, a mu wali kolon sinden. Hɔrɔmɔbanxi naxan tima Alatala bɛ, na lanma a xa tofan, a xa rayabu, a xili xa gbo si birin ya ma.» Na kui, Dawuda se gbegbe malan nɛ na banxi tima naxan na beenu a xa faxa
6 Dawuda naxa a xa di Sulemani xili, a a fala a bɛ a xa banxi ti Isirayila Marigi Alatala bɛ.
7 A naxɛ, «N ma di, natɛ nu na n bɛ n xa banxi ti n Marigi Alatala bɛ,
8 kɔnɔ Alatala bara yi masen n bɛ yi ki, ‹I bara wuli ifili a gbe ra n ya i i xa yihadi geree kui, i mixie gbegbe faxa. Na nan a ra, i tan nu lan i xa banxi ti n bɛ.
9 Kɔnɔ i fama di nde sɔtɔde, naxan findima bɔɲɛsa mixi ra, n malabui fima naxan ma a yaxuie xa fe ra. A xili fama falade Sulemani. Isirayila luma bɔɲɛsa nun maraxarɛ kui a xa simaya birin kui.
10 A tan nan fama banxi tide n bɛ, a fa findi n ma di ra, n fan findi a baba ra. A xa mangɛya kibanyi buma abadan Isirayila.›»
11 «Yakɔsi, n ma di, Alatala xa lu i sɛɛti ma, alako i xa i Marigi Alatala xa banxi ti sɔɔnɛya ra alɔ a a falaxi i xa fe ra ki naxɛ.
12 Alatala xa lɔnni nun xaxili fanyi fi i ma a i tima mangɛ ra tɛmui naxɛ Isirayila bɔxi ma, alako i xa i Marigi Alatala xa sɛriyɛ rabatu.
13 Fe birin fama nɛ sɔɔnɛyade i bɛ xa i Alatala xa sɛriyɛ nun a xa yaamarie rabatuma, a naxee soxi Annabi Munsa

yi ra Isirayila bɛ. I xa i sɛnbɛ so, i xa limaniya. I naxa gaaxu fefe ya ra, i bɔɲɛ naxa mini.»
14 «N ma katɛ kui, n bara xɛɛma kilo miliyɔn saxan, kilo wulu kɛmɛ naani malan Alatala xa banxi xa fe ra. N man bara gbeti kilo miliyɔn tongo saxan nun naani malan. Yɔxui nun wure bara gbo han na kɔnti mu nɔma kolonde. N bara wuri nun gɛmɛ fan fen. I man fama nde sade na xun.
15 Walikɛ gbegbe na i yi ra naxee fata gɛmɛ xabade, naxee fata gɛmɛ nun wuri masolide. E wali mɔɔli birin kolon.
16 Xɛɛma, gbeti, yɔxui, nun wure na i yi ra han a bara dangi a i. Keli, i xa wali suxu keren na! Alatala xa i mali.»
17 Dawuda naxa a fala Isirayila kuntigi birin bɛ, e xa fa a xa di Sulemani mali. A naxa a fala e bɛ,
18 «Wo Marigi Alatala mu na wo fɔxɔ ra? A mu bɔɲɛsa fixi wo ma wo yaxui birin ya ra? A bara bekae sa n bɛlɛxɛ i. Yi bɔxi bara findi Alatala nun a xa ɲama gbe ra.
19 Wo xa wo Marigi Alatala fen wo bɔɲɛ nun wo nii birin na. Wo keli, wo xa hɔrɔmɔbanxi sɛniyɛnxi ti wo Marigi Alatala bɛ, alako wo xa fa Alatala xa saatɛ kankira nun a xa se sɛniyɛnxie raso Ala xa banxi kui.»

23

Lewi bɔnsɔɛ xa kɔnti

1 Dawuda to bara gɛ foride, a naxa a xa di Sulemani sugandi Isirayila mangɛ ra.
2 A naxa Isirayila kuntigie, sɛrɛxɛdubɛe, nun Lewikae malan.
3 E naxa Lewikae kɔnti, naxee nu bara ɲɛ tongo saxan sɔtɔ. E kɔnti naxa siga xɛmɛ wulu tongo saxan nun solomasaxan.
4 Dawuda naxa a fala, «N bara mixi wulu mɔxɔɲɛn nun naani ba, e xa e ɲɛngi sa Alatala xa banxi wali rabafe xɔn. Mixi wulu senni xa findi kiitisae ra. Mixi wulu naani xa findi naadɛ kantɛe ra.
5 Mixi wulu naani xa Alatala matɔxɔ maxasee xui ra, n naxee yailanxi a matɔxɔ se ra.»
6 Dawuda naxa Lewikae itaxun xundɛ ma, e benba Lewi xa die ki ma: Gerison, Kehati, nun Merari.
7 Gerison xa die: Ladana nun Simeyi.
8 Ladana xa die: Yɛxiyɛli, di singe, Setama nun Yoweli, e mixi saxan.
9 Simeyi xa die: Selomoti, Xasiyɛli, nun Xarani, e mixi saxan. Ladana xa denbaya kuntigie nan na ki.
10 Simeyi xa die: Yaxati, Sisa, Yeyusu nun Beriya. Simeyi xa di naani nan na ki.
11 Yaxati, di singe, Sisa, di firin nde. Yeyusu nun Beriya mu di gbegbe sɔtɔ. E naxa findi denbaya keren na.
12 Kehati xa die: Amarama, Yisehari, Xebiron, nun Yusiyɛli, e mixi naani.
13 Amarama xa die: Haruna nun Munsa. Haruna naxa findi Ala xa mixi sɛniyɛnxi ra, a nun a bɔnsɔɛ abadan, alako e xa surayi ba sɛrɛxɛ ra Alatala bɛ, e xa a xa wali gbɛtɛ raba, e man xa duba mixi bɛ Ala xili ra tɛmui birin.
14 Munsa findi Ala xa mixi nan na. A xa die naxa lu Lewi bɔnsɔɛe ya ma.
15 Munsa xa die: Gerisomi nun Eliyeseri.
16 Gerisomi xa die: Sebuweli, di singe.
17 Eliyeseri xa die: Rexabiya, di singe. Eliyeseri mu di gbɛtɛ sɔtɔ, kɔnɔ Rexabiya naxa di gbegbe bari.
18 Yisehari xa die: Selomiti, di singe.
19 Xebiron xa die: Yeriya, di singe, Amaraya, di firin nde, Yaxasiyeli, di saxan nde, nun Yekameyami, di naani nde.
20 Yusiyɛli xa die: Mike, di singe, nun Yisiya, di firin nde.
21 Merari xa die: Maxali nun Musi. Maxali xa die: Eleyasari nun Kisi.
22 Eleyasari faxa nɛ, a mu di xɛmɛ yo lu, kɔnɔ a di ginɛe tan lu nɛ. Kisi xa die naxa e dɔxɔ ginɛ ra, barima e dɛxɔe nan nu e ra.
23 Musi xa die: Maxali, Ederi nun Yerimoti, e di saxan.
24 Yee nan findi Lewi bɔnsɔɛe ra denbaya xunyie ki ma. E birin kɔntixi keren kerenyi ra. E nu walima Alatala xa banxi kui kabi e na ɲɛ mɔxɔɲɛn.
25 Dawuda nu bara a fala, «Isirayila Marigi Alatala bara bɔɲɛsa fi a xa ɲama ma. E xa lu Darisalamu abadan.
26 Lewikae mu fama Ala xa hɔrɔmɔlingira nun a yirabasee xaninde sɔnɔn.»

27 Dawuda xa natɛ dɔnxɔɛ nan na ki,
Lewikae kɔntife naxee bara ɲɛ mɔxɔɲɛn
sɔtɔ.
28 E nu Haruna xa die malima Alatala
xa banxi wali ra, alɔ mɛɛnife tɛtɛ nun
konkoe ma, se rasɛniyɛnfe, wali xunxuri
rabafe Ala xa banxi kui,
29 taami yailanfe naxan bama sɛrɛxɛ ra
Ala bɛ, farin dinfe naxan findima sɛrɛxɛ
ra, taami lɛbinitare yailanfe, nun donse
mɔɔli birin nafalafe.
30 E nu lanma e xa Alatala matɔxɔ
gɛɛsɛgɛ nun nunmare birin.
31 E man nu sɛrɛxɛ gan daaxie bama
Alatala bɛ malabui lɔxɔɛe ma, Kike Nɛɛnɛ
Sali, nun sali xungbe waxati. E nu lanma
e xa Alatala rabatu a sɛriyɛ ki ma.
32 E tan nan nu Kiri Banxi Naralande
nun yire sɛniyɛnxi kantama. E man nu e
ngaxakerenyi Haruna xa die xa yaamari
rabatuma Alatala xa banxi wali rabafe
ma.

24

Sɛrɛxɛdubɛe itaxunfe

1 Haruna nu bara di naani sɔtɔ: Nad-
abo, Abihu, Eleyasari, nun Itamari.
2 Nadabo nun Abihu singe naxa faxa e
baba bɛ. E mu di yo bari. Eleyasari nun
Itamari nan nu na sɛrɛxɛdubɛe ra.
3 Sadɔki, Eleyasari xa di, nun Aximeleki,
Itamari xa die, naxa Dawuda mali Haruna
xa die itaxunfe ra e wali ki ma.
4 Mangɛe nu wuya Eleyasari xa die nan
ya ma, dangi Itamari xa die ra. Na nan a
to e naxa Eleyasari xa die findi denbaya
fu nun senni ra. Itamari xa die naxa findi
denbaya solomasaxan na.
5 E naxa e sugandi Ala xa mali ra,
barima Eleyasari xa die nun Itamari xa
die birin findixi Ala xa walikɛe nan na.
6 Netaneeli xa di Semaya Lewika nan
nu e xilie sɛbɛma mangɛ, kuntigie,
sɛrɛxɛdubɛ Sadɔki, Abiyatari xa di
Aximeleki, nun sɛrɛxɛdubɛe xa denbaya
xunyie, nun Lewikae ya xɔri. E naxa
denbaya keren sugandi Eleyasari xa die
ya ma, e man naxa keren sugandi Itamari
xa die ya ma.
7 Ala naxa a ragiri denbayae xa sugandi
yi ki: a singe Yehoyaribu, a firin nde
Yɛdaya,
8 a saxan nde Xarima, a naani nde
Seyorimi,
9 a suuli nde Malakiya, a senni nde
Miyamin,
10 a solofere nde Hakɔsi, a solomasaxan
nde Abiya,
11 a solomanaani nde Yosuwe, a fu nde
Sɛkanaya,
12 a fu nun keren nde Eliyasibu, a fu
nun firin nde Yakimi,
13 a fu nun saxan nde Xupa, a fu nun
naani nde Yesebeyabi,
14 a fu nun suuli nde Biliga, a fu nun
senni nde Imeri,
15 a fu nun solofere nde Xesiri, a fu nun
solomasaxan nde Hapisɛsi,
16 a fu nun solomanaani nde Petaxiya,
a mɔxɔɲɛn nde Yesekiyeli,
17 a mɔxɔɲɛn nun keren nde Yakin, a
mɔxɔɲɛn nun firin nde Gamulu,
18 a mɔxɔɲɛn nun saxan nde Dɛlaya, a
mɔxɔɲɛn nun naani nde Maasiya.
19 A nu lan e xa Alatala xa hɔrɔmɔbanxi
xa wali suxu na ki nɛ, alɔ e benba Haruna
a fala e bɛ ki naxɛ. Isirayila Marigi Alatala
nu bara na yaamari so Haruna yi ra.
20 Lewi bɔnsɔɛ gbɛtɛe nan ya. Ama-
rama xa die: Subayeli. Subayeli xa die:
Yexedeya.
21 Rexabiya xa die: Yisiya, di singe.
22 Yisehari xa die: Selomoti. Selomoti
xa die: Yaxati.
23 Xebiron xa die: Yeriya, di singe,
Amaraya, di firin nde, Yaxasiyeli, di saxan
nde, Yekameyami, a xa di naani nde.
24 Yusiyɛli xa die: Mike. Mike xa die:
Samiri.
25 Mike xunya: Yisiya. Yisiya xa die:
Sakari.
26 Merari xa die: Maxali nun Musi a nun
a xa mamadi Yaasiyahu.
27 Merari xa mamadie: Yaasiyahu, So-
hami, Sakuru, nun Ibiri.
28 Maxali xa die: Eleyasari. Eleyasari
mu di yo sɔtɔ.
29 Kisi xa die: Yerameeli.
30 Musi xa die: Maxali, Ederi, nun
Yerimoti. Lewi xa die nan ya a denbaya
ki ma.
31 E fan sugandixi Ala xa mali nan na
alɔ e ngaxakerenyie Haruna xa die. Na
raba mangɛ Dawuda, Sadɔki, Aximeleki,

sɛrɛxɛdubɛe xa denbaya xunyie, nun Lewikae ya xɔri. Na kui Eleyasari nun Itamari xa denbayae birin lan.

25

Bɛɛtibae

1 Dawuda nun sɔɔri mangɛe naxa Asafi, Heman, nun Yedutun bɔnsɔɛe sugandi e xa namiŋɔnmɛ masenyi ti bɛɛti daaxi, kɔrae nun maxasee xui ra. Xɛmɛe xilie nan ya naxee nu na wali rabama:

2 Asafi xa die: Sakuru, Yusufu, Netaniya, nun Asareela. Asafi xa die, naxee nu na a xa yaamari bun ma, naxee nu namiŋɔnmɛ masenyi tima mangɛ bɛ:

3 Yedutun xa die: Gɛdalaya, Seri, Yɛsaya, Simeyi, Xasabiya, nun Matitiya. Na mixi senni naxa lu e baba Yedutun xa yaamari bun ma. Yedutun nu namiŋɔnmɛ masenyi tima kɔra xui ra, alako a xa Alatala matɔxɔ, a xa a tantu.

4 Heman xa die: Buukiya, Mataniya, Yusiyɛli, Sebuweli, Yerimoti, Xananiya, Xanani, Eliyata, Gidaliti, Romanti Eseri, Yosobekasa, Maloti, Hotiri, Maxasiyoti.

5 Yi mixi birin findixi Heman xa die nan na, naxan nu Ala xui madangima mangɛ bɛ. Ala naxa sɛnbɛ fi a ma, a xa di fu nun naani sɔtɔ, a nun di ginɛ saxan.

6 Nee birin nu na e baba xa yaamari bun ma, e xa bɛɛti ba kɔrae xui ra Alatala xa banxi kui. Asafi, Yedutun, nun Heman nu na mangɛ xa yaamari nan bun ma.

7 Yi karamɔxɔ naxee fata bɛɛti bade Alatala bɛ, e findi mixi kɛmɛ firin mixi tongo solomasaxan nun solomasaxan nan na.

8 E birin sugandixi Ala xa mali nan na e xa wali kɛŋa ma, tagi rasa yo mu nu na a lanmadi, a xungbe, a karamɔxɔɛ, nun a xarandi tagi.

9 Ala naxa a ragiri e xa sugandi yi ki: A singe, Asafi xa di Yusufu. A firin nde, Gɛdalaya, a xunyae, nun a xa die, e mixi fu nun firin.

10 A saxan nde, Sakuru, a xa die, nun a xunyae, e mixi fu nun firin.

11 A naani nde, Yisiri, a xa die, nun a xunyae, e mixi fu nun firin.

12 A suuli nde, Netaniya, a xa die, nun a xunyae, e mixi fu nun firin.

13 A senni nde, Buukiya, a xa die, nun a xunyae, e mixi fu nun firin.

14 A solofere nde, Yesarela, a xa die, nun a xunyae, e mixi fu nun firin.

15 A solomasaxan nde, Yɛsaya, a xa die, nun a xunyae, e mixi fu nun firin.

16 A solomanaani nde, Mataniya, a xa die, nun a xunyae, e mixi fu nun firin.

17 A fu nde, Simeyi, a xa die, nun a xunyae, e mixi fu nun firin.

18 A fu nun keren nde, Asarɛli, a xa die, nun a xunyae, e mixi fu nun firin.

19 A fu nun firin nde, Xasabiya, a xa die, nun a xunyae, e mixi fu nun firin.

20 A fu nun saxan nde, Subayeli, a xa die, nun a xunyae, e mixi fu nun firin.

21 A fu nun naani nde, Matitiya, a xa die, nun a xunyae, e mixi fu nun firin.

22 A fu nun suuli nde, Yerimoti, a xa die, nun a xunyae, e mixi fu nun firin.

23 A fu nun senni nde, Xananiya, a xa die, nun a xunyae, e mixi fu nun firin.

24 A fu nun solofere nde, Yosobekasa, a xa die, nun a xunyae, e mixi fu nun firin.

25 A fu nun solomasaxan nde, Xanani, a xa die, nun a xunyae, e mixi fu nun firin.

26 A fu nun solomanaani nde, Maloti, a xa die, nun a xunyae, e mixi fu nun firin.

27 A mɔxɔŋɛn nde, Eliyata, a xa die, nun a xunyae, e mixi fu nun firin.

28 A mɔxɔŋɛn nun keren nde, Hotiri, a xa die, nun a xunyae, e mixi fu nun firin.

29 A mɔxɔŋɛn nun firin nde, Gidaliti, a xa die, nun a xunyae, e mixi fu nun firin.

30 A mɔxɔŋɛn nun saxan nde, Maxasiyoti, a xa die, nun a xunyae, e mixi fu nun firin.

31 A mɔxɔŋɛn nun naani nde, Romanti Eseri, a xa die, nun a xunyae, e mixi fu nun firin.

26

Hɔrɔmɔbanxi naadɛ kantɛe

1 Naadɛ kantɛe nan ya: Kore xa die naxan baba findi Asafi ra: Meselemiya.

2 Meselemiya xa die: Sakari nan na di singe ra, Yediyayeli, nan na a firin nde ra, Sebadaya nan na a saxan nde ra,

3 Yataniyɛli nan na a naani nde ra, Elama nan na a suuli nde ra, Yehoxanan

nan na a senni nde ra, Eliyehowenayi nan
na a solofere nde ra.
4 Obedo Edon xa die: Semaya, di singe,
Yehosabadi di firin nde, Yowa di saxan
nde, Sakara di naani nde, Netaneeli, di
suuli nde,
5 Amiyɛli, di senni nde, Isakari, di
solofere nde, Pewuletayi, di solomasaxan
nde. Ala nu bara baraka sa Obedo Edon
xa fe.
6 A xa di singe Semaya naxa di xɛmɛe
bari naxee findixi kuntigie ra e xa den-
bayae xun ma barima e sɛnbɛ nu gbo.
7 Semaya xa die: Otini, Refayeli, Obedo,
Elesabada, nun e xunyae Elihu nun Se-
makiya, xɛmɛ gbangbalanyie.
8 Yi mixi tongo senni nun firin birin
baba nu lanxi Obedo Edon nan ma. E
sɛnbɛ nu gbo ki fanyi Ala xa wali kui.
9 Meselemiya xa die nun a xunyae
findixi mixi fu nun solomasaxan nan na.
E sɛnbɛ fan nu gbo.
10 Merari xa di Xosa naxa di xɛmɛe bari:
Simiri, a baba naxan findi xunyi ra hali di
singe to mu nu a ra.
11 Xilikiya, a firin nde, Tebaliya, a saxan
nde, Sakari, a naani nde. Xosa xa die nun
a xunyae nu lanxi mixi fu nun saxan nan
ma.
12 Yi mixi birin nun e xunyae findixi
naadɛ kantɛe nan na Alatala xa banxi kui.
13 E nu luma mixi sugandi ra Ala xa mali
ra alako e xa a kolon nde lan a xa naadɛ
mundun kanta. Denbaya birin, mixi xuri
nun mixi xungbe, e birin nu na na kɔnti
kui.
14 Ala naxa a ragiri sogetede naadɛ xa
ilan Selemiya ra. Kɔɔla naadɛ naxa ilan a
xa di Sakari ra, naxan findixi lɔnnila ra.
15 Yirefanyi naadɛ naxa ilan Obedo
Edon na. A xa die fan naxa lan banxi ma
see ragatama dɛnnaxɛ.
16 Sogegorode naadɛ naxa ilan Supimi
nun Xosa ra Alatala xa maragiri saabui ra.
E naxa Saaleketi naadɛ fan kanta, naxan
nu na kira ma naxan tema. Xundɛ firin
nu na mɛnni, e ya rafindixi e boore ma.
17 Lewika senni nu na sogetede biri,
mixi naani kɔɔla biri, mixi naani yire-
fanyi biri, mixi naani see ragatama banxi
naxan kui, yire firin,
18 sogegorode biri, mixi naani nu na
kira dɛ ra, mixi firin banxi sode dɛ ra.
19 Naadɛ kantɛe nan na ki naxee kelixi
Kore nun Merari xa die ya ma.
20 Lewikae nan ya naxee nu e ɲɛngi
sama naafuli nun se sɛniyɛnxie xɔn ma
naxee ragataxi Ala xa hɔrɔmɔbanxi kui.
21 Ladana xa di naxee fatanxi Gerison
bɔnsɔɛ ra Ladana saabui ra, e xa denbaya
xunyie nu lanxi Yexiyeli nan ma.
22 Yexiyeli xa die fan, Setama nun
a xunya Yoweli, nu e ɲɛngi saxi naa-
fuli xɔn ma naxan nagataxi Alatala xa
hɔrɔmɔbanxi kui.
23 Amaramakae, Yiseharikae, Xe-
bironkae, nun Yusiyɛlikae
24 naxa Gerisomi xa di Sebuweli, Munsa
xa mamadi, sugandi a xa mɛɛni naafuli
ma,
25 e nun a bari boore naxee fatanxi
Eliyeseri xabilɛ ra. E findi Eliyeseri xa di
Rexabiya nan na, na fan xa di Yɛsaya, na
fan xa di Yorami, na fan xa di Sikiri, nun
na fan xa di Selomiti.
26 Selomiti nun a bari booree nan nu e
ɲɛngi sama naafuli nun se sɛniyɛnxie xɔn
ma, mangɛ Dawuda naxee radaxa xabilɛ
mixi wulu yarerati, mixi kɛmɛ yarerati,
nun sɔɔri xunyie nan nee fixi Ala ma.
27 E nu bara e harige ba Alatala xa banxi
bɛ e naxan sɔtɔ gere kui.
28 Selomiti nun a xunyae man nu e
ɲɛngi sama naafuli fan xɔn ma, Annabi
Samuweli, Kisi xa di Sɔlu, Neri xa di
Abeneri, nun Seruya xa di Yowaba naxan
fixi Ala ma.
29 Kenaniya nun a xunyae, naxee findi
Yisehari bɔnsɔɛ ra, nan nu e ɲɛngi saxi
kiiti safe xɔn ma Darisalamu fari ma
Isirayila.
30 Xasabiya nun a xunyae, naxee nu
na Xebiron, xɛmɛ gbangbalanyie, e mixi
wulu keren kɛmɛ solofere, e nu e ɲɛngi
sama Isirayila bɔxi xɔn ma naxan nu na
Yurudɛn naakiri ma sogegorode mabiri.
E nu e ɲɛngi sama Alatala nun mangɛ xa
wali xɔn ma mɛnni biri.
31 Yeriya findi Xebiron mangɛ nan na
a xabilɛ ki ma. Dawuda xa mangɛya ɲɛ
tongo naani nde, mixi ndee naxa taruxuie
mato, e fa a kolon xɛmɛ gbangbalanyie na
Yaasɛri, Galadi bɔxi ma.
32 A ngaxakerenyi gbangbalanyie nu
lanxi mixi wulu firin kɛmɛ solofere nan

ma, e birin xabilɛ xunyie. Mangɛ Dawuda naxa e findi Ruben, Gadi, nun Manasi bɔnsɔɛ sɛɛti keren xunyie ra.

27

Isirayila sɔɔrie

1 Isirayila sɔɔrie xunyie nan ya naxee findi denbaya xunyie ra. E tan nan nu findixi mangɛ xa sɔɔri gali xunyie ra, sɔɔri wulu nun sɔɔri kɛmɛ ki ma. Kike yo kike xɛmɛ wulu mɔxɔɲɛn nun naani nu sɔɔri wali rabama.

2 Sabadiyɛli xa di Yasobeyami findi xundɛ singe xa mangɛ nan na, ɲɛ kike singe. Xɛmɛ wulu mɔxɔɲɛn nun naani nu na a xa yaamari bun ma.

3 Sabadiyɛli findi Peresi xa di nde nan na. A findi sɔɔri birin xa mangɛ nan na ɲɛ kike singe.

4 Dodayi Axowaka findi xundɛ firin nde mangɛ nan na ɲɛ kike firin nde. Mikiloti naxa findi a xa sɔɔrie xunyi ra. Xɛmɛ wulu mɔxɔɲɛn nun naani nu na a xa yaamari bun ma.

5 Sɛrɛxɛdubɛ Yehoyada xa di Bɛnaya findi xundɛ saxan nde mangɛ nan na ɲɛ kike saxan nde. Xɛmɛ wulu mɔxɔɲɛn nun naani nu na a xa yaamari bun ma.

6 Bɛnaya nan nu na Dawuda xa sɔɔri tongo saxanyie xunyi ra. A xa di Amisabadi nu na a baba xa yaamari bun ma.

7 Yowaba xunya Asahɛli findi xundɛ naani nde mangɛ nan na ɲɛ kike naani nde. A xa di Sebadaya naxa findi a ɲɔxɔɛ ra. Xɛmɛ wulu mɔxɔɲɛn nun naani nu na a xa yaamari bun ma.

8 Samehuti Yisiraka findi xundɛ suuli nde mangɛ nan na ɲɛ kike suuli nde. Xɛmɛ wulu mɔxɔɲɛn nun naani nu na a xa yaamari bun ma.

9 Ikesi xa di Ira Tekowaka findixi xundɛ senni nde mangɛ nan na ɲɛ kike senni nde. Xɛmɛ wulu mɔxɔɲɛn nun naani nu na a xa yaamari bun ma.

10 Xɛlɛsi Pelonka naxan fatan Efirami bɔnsɔɛ ra findi xundɛ solofere nde mangɛ nan na ɲɛ kike solofere nde. Xɛmɛ wulu mɔxɔɲɛn nun naani nu na a xa yaamari bun ma.

11 Sibekayi Xusaka naxan fatan Sera xabilɛ ra findi xundɛ solomasaxan nde mangɛ nan na ɲɛ kike solomasaxan nde. Xɛmɛ wulu mɔxɔɲɛn nun naani nu na a xa yaamari bun ma.

12 Abiyeseri Anatɔtika naxan fatan Bunyamin bɔnsɔɛ ra findi xundɛ solomanaani nde mangɛ nan na ɲɛ kike solomanaani nde. Xɛmɛ wulu mɔxɔɲɛn nun naani nu na a xa yaamari bun ma.

13 Maharayi Netofaka naxan fatan Sera xabilɛ ra findi xundɛ fu nde mangɛ nan na ɲɛ kike fu nde. Xɛmɛ wulu mɔxɔɲɛn nun naani nu na a xa yaamari bun ma.

14 Bɛnaya Piratonka naxan fatan Efirami bɔnsɔɛ ra findi xundɛ fu nun keren nde mangɛ nan na ɲɛ kike fu nun keren nde. Xɛmɛ wulu mɔxɔɲɛn nun naani nu na a xa yaamari bun ma.

15 Xeledayi Netofaka naxan fatan Otiniyeli xabilɛ ra findi xundɛ fu nun firin nde mangɛ nan na ɲɛ kike fu nun firin nde. Xɛmɛ wulu mɔxɔɲɛn nun naani nu na a xa yaamari bun ma.

16 Isirayila bɔnsɔɛe xa sɔɔrie xa mangɛe nan ya: Ruben bɔnsɔɛ xun ma, Sikiri xa di Eliyeseri. Simeyɔn bɔnsɔɛ xun ma, Maaka xa di Sɛfataya,

17 Lewi bɔnsɔɛ xun ma, Kemuweli xa di Xasabiya. Sɛrɛxɛdubɛ Sadɔki nan nu na Haruna xabilɛ xun ma.

18 Yudaya bɔnsɔɛ xun ma, Dawuda taara Elihu. Isakari bɔnsɔɛ xun ma, Mikayeli xa di Omeri.

19 Sabulon bɔnsɔɛ xun ma, Abadiyasi xa di Yisemaya. Nafatali bɔnsɔɛ xun ma, Asiriyɛli xa di Yerimoti.

20 Efirami bɔnsɔɛ xun ma, Asasiya xa di Hoseya. Manasi bɔnsɔɛ sɛɛti keren xun ma, Pɛdaya xa di Yoweli.

21 Manasi bɔnsɔɛ sɛɛti boore xun ma sogetede biri, Sakari xa di Ido. Bunyamin bɔnsɔɛ xun ma, Abeneri xa di Yaasiyɛli.

22 Dana bɔnsɔɛ xun ma, Yeroxama xa di Asarɛli. Isirayila bɔnsɔɛe xa sɔɔrie xa mangɛe nan na ki.

23 Dawuda mu mixie kɔnti, naxee nu bara gɛ ɲɛ mɔxɔɲɛn sɔtɔde, barima Alatala nu bara a masen a Isirayilakae wuyama nɛ alɔ tunbuie.

24 Seruya xa di Yowaba nu bara Isirayilakae kɔnti fɔlɔ, kɔnɔ a mu a raɲɔn Alatala xa xɔnɛ xa fe ra Isirayila ma. Na

kɔnti mu sɛbɛxi Dawuda xa taruxui buki kui.
25 Adiyeli xa di Asamafeti findi mangɛ xa naafuli ragatɛ nan na. Yusiya xa di Yonatan fan findi mangɛ xa naafuli ragatɛ nan na Darisalamu fari ma, daaxa nun taa gbɛtɛe kui.
26 Kelubu xa di Esiri findi mangɛ xa xɛ sae xunyi nan na.
27 Simeyi Ramatika nan nu a ɲɔxɔ sama mangɛ xa wɛni bilie xɔn ma. Sabidi Sefamika nan fan nu a ɲɔxɔ sama mangɛ xa wɛni ragatadee xɔn ma.
28 Bali Xanan Gederika nan nu mɛɛnima mangɛ xa oliwi nun sikomoro xɛe ma Sefela bɔxi ma. Yowasi nan fan nu mɛɛnima mangɛ xa ture ragatadee ma.
29 Sitirayi Sarɔnka nan nu mɛɛnima mangɛ xa xuruse xungbee ma Sarɔn bɔxi ma. Adalayi xa di Safati nan fan nu mɛɛnima mangɛ xa xuruse xungbee ma gulunba kui.
30 Sumayila xa di Obili nan nu mɛɛnima mangɛ xa ɲɔxɔmɛe ma. Yexedeya Meronotika nan fan nu mɛɛnima mangɛ xa sofalee ma.
31 Yasisi Hagarika nan nu mɛɛnima mangɛ xa xuruse lanmae ma. Yi mixie birin nu e ɲɛngi sama mangɛ Dawuda harige nan xɔn ma.
32 Mangɛ Dawuda baba xunya Yonatan findi mixi rasi, lɔnnila, nun sɛbɛliti nan na. Xakimoni xa di Yɛxiyɛli nan nu mɛɛnima mangɛ xa die ma.
33 Axitofeli fan findi mangɛ rasima nan na. Arakika Xusayi findi mangɛ dɛfanboore nan na.
34 Bɛnaya nun Abiyatari xa di Yehoyada naxa findi Axitofeli ɲɔxɔɛ ra. Yowaba naxa findi sɔɔrie xa mangɛ xungbe ra.

28

Dawuda waxɔnfe Ala xa hɔrɔmɔbanxi xa fe ra

1 Dawuda naxa Isirayila xunyie birin malan Darisalamu, bɔnsɔɛ xunyie, sɔɔri xundɛe xunyie, mixi wulu nun mixi kɛmɛ xunyie, mangɛ xa naafuli mɛɛnimae, mangɛ xa xurusee mɛɛnimae, mangɛ xa die mɛɛnimae, mangɛ xa denbaya mɛɛnimae, xɛmɛ gbangbalanyie, nun kuntigi birin.
2 Mangɛ Dawuda naxa ti, a a masen e bɛ, «N ngaxakerenyie nun n ma ɲama, wo wo tuli mati n na. Natɛ nu na n bɛ, n xa banxi ti Alatala xa saatɛ kankira dɔxɔma dɛnnaxɛ, naxan nɔma findide won Marigi Ala lude ra. Na kui, n bara na wali fɔlɔ.»
3 «Kɔnɔ Ala naxa a masen n bɛ ‹I mu banxi tima n bɛ n luma dɛnnaxɛ, barima yihadila nan i ra. I bara adamadie faxa.›
4 Isirayila Marigi Alatala n tan nan sugandixi n baba xa mixi birin tagi, n xa findi Isirayila mangɛ ra abadan, barima a Yuda nan sugandixi a xa findi xunyi ra, a n baba xa denbaya sugandi Yuda bɔnsɔɛ birin tagi. N baba xa die birin ya ma, a n tan nan sugandixi, n xa findi Isirayila mangɛ ra.
5 N ma di xɛmɛ wuyaxie tagi, Ala naxee fixi n ma, a n ma di Sulemani nan sugandixi Isirayila mangɛ ra, Alatala xa mangɛya bun ma.»
6 «Ala naxa a masen n bɛ ‹I xa di Sulemani nan n ma hɔrɔmɔbanxi nun a tɛtɛ tima, barima n bara a sugandi n ma di ra, n tan yɛtɛ yati nan findima a baba ra.
7 N fama a xa mangɛya rasabatide abadan, xa a n ma yaamarie nun n ma sɛriyɛe rabatuma alɔ a na rabafe ki naxɛ to.›»
8 «To lɔxɔɛ, n bara a fala won Marigi Ala ya xɔri Isirayilaka birin bɛ, Alatala xa ɲama, wo xa wo Marigi Alatala xa sɛriyɛ birin nabatu. Wo xa na natɛ tongo Ala ya xɔri naxan wo xui birin namɛma. Wo xa na raba alako wo xa yi bɔxi fanyi masɔtɔ, a xa findi kɛ ra wo xa die bɛ naxee fama wo xanbi ra abadan.
9 N ma di Sulemani, i xa i baba Marigi Alatala kolon, a naxan batuma. I fan xa a batu i bɔɲɛ nun i ɲanige birin na, barima Alatala a kolon naxan na sondonyi birin kui. A adama ɲanige birin kolon. Xa i Alatala fen, a tinma nɛ i xa a to. Kɔnɔ xa i a rabɛɲin, a fan i rabɛɲinma nɛ kerenyi ra.
10 I xa a mato, Alatala bara i sugandi, alako i xa a xa hɔrɔmɔbanxi ti. I xa limaniya, i xa na wali suxu.»
11 Dawuda naxa hɔrɔmɔbanxi ti ki tagi raba Sulemani bɛ, a tɛtɛ, a ra-

bilinyi banxie, naafuli yire, konkoe itexie,
konkoe gbɛtɛe, nun saatɛ kankira dɔxɔde.
12 Dawuda naxa fe birin masen a xa
di bɛ naxan nu na a xaxili ma Alatala
xa hɔrɔmɔbanxi tife ra, alɔ tɛtɛ, konkoe,
naafuli yire, nun se sɛniyɛnxie yire.
13 A man naxa a tagi raba a bɛ
sɛrɛxɛdubɛe nun Lewikae itaxunma ki
naxɛ, a nun e walima ki naxɛ Alatala xa
banxi kui. A naxa se birin masen a bɛ
naxan nawalima Alatala xa banxi kui.
14 A naxa wali se xɛɛma daaxie nun
gbeti daaxie xa binyɛ xasabi masen a bɛ.
15 A naxa lanpui dɔxɔsee nun lan-
puie xa binyɛ xasabi masen a bɛ, naxee
yailanma xɛɛma ra a nun naxee yailanma
gbeti ra.
16 A naxa xɛɛma nun gbeti binyɛ xasabi
masen a bɛ naxan yailanma teebilie ra
sɛrɛxɛ taami sama naxee fari.
17 A naxa yirabase xɛɛma nun gbeti
daaxi mɔɔli birin xa binyɛ xasabi masen
a bɛ.
18 A naxa surayi sɛrɛxɛbade xɛɛma
daaxi xa binyɛ xasabi masen a bɛ, a
nun na yailan ki. A naxa a masen a bɛ
na mangɛ ragise nun na malekɛ sawurɛ
xɛɛma daaxie, naxee gabutenyie italaxi
Alatala xa saatɛ kankira xun ma, nee
yailanma ki naxɛ.
19 Dawuda naxa a fala a bɛ, «Alatala
nan yi birin sɛbɛxi. N naxan masenxi i
bɛ a fatanxi a xaxili nan na.»
20 Dawuda naxa a fala a xa di Sulemani
bɛ, «I sɛnbɛ so, i xa limaniya. Wali
suxu. I naxa gaaxu fefe ma, barima n
Marigi Alatala na i sɛɛti ma. A mu i
rabɛɲinma. A mu i raboloma han i gɛ a
xa hɔrɔmɔbanxi wali birin na.
21 Sɛrɛxɛdubɛ nun Lewika xundɛ birin
na i xanbi ra Ala xa banxi xa wali xa fe ra.
Walikɛ mɔɔli birin na naa naxee fata wali
ra. Kuntigie nun ɲama fan e tuli matima
i xa yaamari birin na.»

29

Dawuda xa masenyi Isirayila bɛ

1 Mangɛ Dawuda naxa a fala ɲama
birin bɛ, «N ma di Sulemani, Ala naxan
sugandixi, a mu gɛxi mɔde, a sɛnbɛ mu
gbo sinden. Wali naxan na be, a gbo,
barima banxi xa mu a ra naxan tima mixi
bɛ. A tima Alatala nan bɛ.
2 N bara n sɛnbɛ birin sa n Marigi
Ala sagoe a xa banxi tife ra. N bara
xɛɛma, gbeti, yɔxui, wure, wuri, gɛmɛ
tofanyi, diyaman mɔɔli birin, nun gɛmɛ
fiixɛ gbegbe malan, alako e xa rawali e
rawali ki ma.
3 Dangi na ra, n bara n harige birin,
xɛɛma nun gbeti, fi n Marigi Ala xa
hɔrɔmɔbanxi xa fe ra, barima yi wali tide
gbo n bɛ.
4 N harige nan ya: xɛɛma Ofiri daaxi
kilo wulu kɛmɛ wulu firin, gbeti fanyi
kilo wulu kɛmɛ firin tongo saxan nun
solomasaxan. Na findima banxi yiree
maso se nan na.
5 Xɛɛma nun gbeti birin xa rawali a
rawali ki ma, alako walikɛe xa wali xa
sɔɔnɛya. Yakɔsi, nde bara ɲanige nde
tongo Alatala bɛ to?»
6 Denbaya xunyie, Isirayila bɔnsɔɛ
kuntigie, mixi wulu nun mixi kɛmɛ xun-
yie, nun mangɛ xa wali xunyie naxa
ɲanige tongo yi wali xa fe ra.
7 E naxa yi harige xasabi fi Ala xa banxi
xa fe ra: xɛɛma, kilo wulu kɛmɛ tongo
solofere, gbeti kilo wulu kɛmɛ saxan
tongo naani, yɔxui kilo wulu kɛmɛ senni
fu nun firin, a nun wure kilo miliyɔn
saxan wulu kɛmɛ naani.
8 Birin naxa gɛmɛ tofanyie so Yɛxiyɛli
Gerisonka yi ra, naxan nu naafuli ra-
gatama Alatala xa banxi xa fe ra.
9 Ɲama naxa sɛɛwa e ɲanige xa fe ra,
barima e na rabaxi e bɔɲɛ birin nan
na Alatala bɛ. Mangɛ Dawuda fan naxa
sɛɛwa na xa fe ra.
10 Dawuda naxa Alatala tantu ɲama
birin ya xɔri. A naxa a fala,
«Muxu benba Isirayila Marigi Alatala,
tantui na i bɛ abadan.
11 Alatala, binyɛ, sɛnbɛ, nun matɔxɔɛ
birin na i bɛ.
Se naxan birin na koore nun bɔxi ma,
i tan nan gbe a ra.
Duniɲa birin na i tan nan xa mangɛya
bun ma.
12 Bannaya nun xunnakeli fatanxi i tan
nan na.
I se birin yamarima,
sɛnbɛ birin na i yi ra.
I keren nan nɔma mixi gbode,
i keren nan nɔma a rasabatide.»

13 «Muxu Marigi Ala, to, muxu bara
i tantu, muxu bara i xili makaabaxi
matɔxɔ.
14 N tan nun n ma ɲama sɛnbɛ mu nɔma
yi harige mɔɔli sɔtɔde. A birin kelima i
tan nan ma. Muxu tan mu sese fima, i
tan singe mu naxan fixi muxu ma.
15 Muxu luma alɔ xɔɲɛe i ya i, alɔ muxu
benbae. Muxu xa simaya luxi nɛ yi bɛndɛ
fuɲi fari alɔ niini naxan minima a mu bu
a lɔɛ. Xaxili tide yo mu na muxu bɛ.
16 Muxu Marigi Alatala, yi harige fanyi
birin kelima i tan nan ma, muxu naxan
xunlanxi alako muxu xa banxi ti i xili
sɛniyɛnxi bɛ. I tan nan gbe na a birin na.»
17 «N Marigi Ala, n a kolon i bɔɲɛ birin
kolon, tinxinyi man rafan i ma. N yi
sɛrɛxɛ ɲanigexi i bɛ n bɔɲɛ tinxinxi nan
na. N man bara a to, i xa ɲama fan sɛrɛxɛ
fixi i ma a tan ɲanige kerenyi nan kui e
sɛɛwaxi ra.
18 Muxu babae Iburahima, Isiyaga, Isir-
ayila Marigi Alatala, i xa yi xaxili rasabati
i xa ɲama bɔɲɛ kui, alako e naxa i yanfa.
19 N ma di Sulemani mali alako a fan xa
bira i xa yaamari, i xa xaranyi, nun i xa
sɛriyɛ fɔxɔ ra a bɔɲɛ birin na. A man xa
yi banxi ti n naxan fɔlɔxi yi ki.»
20 Dawuda naxa a fala ɲama birin bɛ,
«Wo wo Marigi Alatala tantu.» Ɲama
naxa e babae Marigi Alatala tantu, e fa e
igoro, e e felen Alatala bɛ mangɛ ya xɔri.
21 Na lɔxɔɛ kuye iba, Isirayila naxa
sɛrɛxɛe nun sɛrɛxɛ gan daaxi gbegbe
ba Alatala bɛ: tuura wulu keren, yɛxɛɛ
kontonyi wulu keren, yɛxɛɛ lanma wulu
keren, wɛni sɛrɛxɛ, a nun sɛrɛxɛ gbɛtɛe.
22 E naxa e dɛge na lɔxɔɛ, e e min
Alatala ya i ɲɛlɛxinyi belebele kui. E man
naxa Dawuda xa di Sulemani ti mangɛ
ra a sanmaya firin nde. E naxa ture
sa a xunyi ma Alatala ya i, a xa findi
e xa yarerati ra. E naxa Sadɔki fan ti
sɛrɛxɛdubɛ ra.
23 Sulemani naxa dɔxɔ Alatala xa
mangɛ kibanyi kui, a findi mangɛ ra a
baba Dawuda ɲɔxɔɛ ra. A naxa xunnakeli
sɔtɔ, Isirayila birin naxa a xa yaamari
rabatu.
24 Kuntigie, sɔɔrie, nun mangɛ Dawuda
xa die birin naxa tin lude mangɛ Sule-
mani xa yaamari bun ma.
25 Alatala naxa Sulemani xa fe ite Isiray-
ilaka birin ya xɔri. A naxa a xa mangɛya
ite dangi Isirayila mangɛ singee birin na.

Dawuda xa laaxira

26 Yisayi xa di Dawuda naxa mangɛya
raba Isirayila birin xun na.
27 A ɲɛ tongo naani mangɛya nan naba.
A ɲɛ solofere raba Xebiron, a ɲɛ tongo
saxan nun saxan naba Darisalamu.
28 A naxa simaya fanyi kamalixi sɔtɔ,
a laaxiraya foriɲa fanyi nun sɛɛwɛ kui.
Harige kanyi nan nu a ra, a xili fan nu
gbo. A xa di Sulemani nan ti mangɛ ra a
ɲɔxɔɛ ra.
29 Mangɛ Dawuda naxan nabaxi, a fɔlɛ
nun a raɲɔnyi, na birin sɛbɛxi Annabi
Samuweli, Annabi Natan, nun Annabi
Gadi xa kitaabuie kui.
30 Yi kitaabuie a xa mangɛya fanyi xa
fe falama, naxan dangixi a xa waxati
Isirayila bɔxi ma nun bɔxi gbɛtɛe ma.

Yudaya Mangɛe xa Taruxui Sɛniyɛnxi firin nde

Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Isirayila findixi Ala xa ɲama nan na. E xa taruxui nɔma lɔnni belebele fide to mixie ma, barima na kui won nɔma a kolonde a lan Ala xa konyie xa e ɲɛrɛ ki naxɛ. Na taruxui toma kitaabui naani kui. Firin xili «Isirayila Mangɛe xa Taruxui,» yi boore fan firin xili «Yudaya Mangɛe xa Taruxui.» Singe, Isirayila nu lanxi si keren nan ma, kɔnɔ sɛɛti keren naxa so kuye batufe, e naxa findi Isirayila ɲama ra, boore sɛɛti naxa findi Yudaya ɲama ra. Mangɛ birin xa taruxui sɛbɛxi «Isirayila Mangɛe xa Taruxui» firinyi kui. «Yudaya Mangɛe xa Taruxui» firinyi Yudaya mangɛe xa fe nan gbansan masenma.

«Yudaya Mangɛe xa Taruxui» kitaabui firin nde fɔlɔma Dawuda xa di Sulemani xa mangɛya xa taruxui nan ma. Sulemani naxa bira a baba ɲɛrɛ ki fɔxɔ ra. A naxa ɲama yamari lɔnni ra, a man naxa Ala batu sɔɔbɛ ra. Ala naxa tin Sulemani xa a xa hɔrɔmɔbanxi ti Darisalamu.

Sulemani to faxa, a xa di Robowami naxa ti a ɲɔxɔɛ ra. Robowami naxa a tuli mati a lanfanmae xa marasi ra naxee bara a niya Isirayilakae bɔɲɛ xa raɲaaxu e ma. Isirayila bɔnsɔɛ fu naxa mini Robowami xa yaamari bun ma, e Yerobowami ti e xa mangɛ ra. Robowami xa mangɛya xili nɛ Yudaya, Yerobowami xa mangɛya xili nɛ Isirayila.

Mangɛ naxee tixi Robowami dangi xanbi, ndee findixi mangɛ fanyie nan na, naxee bira Ala xa sɛriyɛ fɔxɔ ra. Kɔnɔ ndee mu tin Ala xa kira ra, e fa kuye batu, e mixi tɔɔrɔ. Na kui Ala naxa e ɲaxankata si gbɛtɛe saabui ra naxee fa e gerede. Yudayakae to na tɔɔrɛ to, e naxa gbilen Ala ma, Ala fan naxa e tongo, a e mali nɔde e yaxuie ra. Mangɛ fanyie nun mangɛ ɲaaxie nu fa masara e boore tagi. Na mɔɔli naxa bu ɲɛ kɛmɛ saxan ɲɛ tongo solofere nun firin. A raɲɔnyi Ala naxa a lu Isirayila nun Yudaya yaxuie xa nɔ e ra, e e xanin konyiya kui Asiriya nun Babilɔn bɔxi ma.

Yi taruxui makinikini, barima a a masenma won bɛ mixi naxan na hɛɛri kui, e nɔma Ala rabolode, na fa findi konyiya xɔrɔxɔɛ ra e bɛ. Ala xa won natanga na ma. Isirayila ɲama xa findi misaali ra won bɛ. Xa won luma Ala xa kira xɔn ma, won ma duniɲɛigiri fanma nɛ, kɔnɔ xa won tondima na ra, won tɔɔrɛ gbansan nan sɔtɔma. Ala xa na lɔnni raso won xaxili kui. Amina.

Yudaya Mangɛe xa Taruxui Sɛniyɛnxi firin nde

Sulemani xa mangɛya fɔlɛ
(Isirayila Mangɛe I 3:1-15)

1 Dawuda xa di Sulemani xa mangɛya
nu mabanbanxi a fanyi ra, barima a
Marigi Alatala nu na a sɛɛti ma, a nu a
xa fe mate.
2 Na tɛmui Sulemani naxa Isirayila
ɲama birin xili, mixi wulu xunyie, mixi
kɛmɛ xunyie, kiitisae, Isirayila yareratie,
a nun denbaya xunyi birin.
3 Sulemani nun ɲama naxa siga
Gabayon, yire itexi Kiri Banxi Naralande
nu na dɛnnaxɛ, Alatala xa konyi Munsa
nu bara naxan yailan gbengberenyi ma.
4 Dawuda nu bara Alatala xa saatɛ
kankira tan xanin Darisalamu, a a dɔxɔ
kiri banxi nde kui a nu bara naxan ti.
Singe, na kankira nu na Kiriyati Yeyarimi
nɛ.
5 Sɛrɛxɛbade yɔxui daaxi, Uri xa di
Bɛsalɛli, Xuru xa mamadi, nu bara naxan
yailan, na nu na Alatala xa hɔrɔmɔlingira
ya ra. Sulemani nun ɲama naxa siga
Alatala waxɔnfe fende mɛnni.
6 Sulemani naxa te na sɛrɛxɛbade yɔxui
daaxi fɛ ma, Alatala ya xɔri, Kiri Banxi
Naralande na dɛnnaxɛ, a fa sɛrɛxɛ gan
daaxi wulu keren ba.
7 Na kɔɛ ra, Ala naxa mini Sulemani ma,
a a masen a bɛ, «I wama se naxan xɔn, a
fala n bɛ, n xa a fi i ma.»
8 Sulemani naxa Ala yaabi, «I bara
hinnɛ n baba Dawuda ra, i bara n ti
mangɛ ra a ɲɔxɔɛ ra.

9 Yakɔsi, n Marigi Alatala, i naxan
masen n baba Dawuda bɛ, i xa a rakamali,
barima i bara n ti ɲama xun ma naxan
gbo alɔ xube.
10 N bara i maxandi yakɔsi, i xa lɔnni
nun fe kolonyi fi n ma, alako n xa nɔ yi
ɲama raɲɛrɛde. Xa na mu a ra nde nɔma
yi ɲama gbegbe raɲɛrɛde?»
11 Ala naxa a masen Sulemani bɛ, «Yi
nan faxi i sondonyi ma. I mu bannaya
maxandi, xa na mu a ra naafuli, xa na
mu a ra binyɛ. I mu n maxandi n xa i
xɔnnantee faxa. I mu n maxandi n xa
i xa simaya xɔn nakuya. I lɔnni nun fe
kolonyi nan maxandixi, alako i xa n ma
ɲama raɲɛrɛ, n i tixi naxee xun ma.
12 Na na a ra n bara i xa maxandi suxu.
N lɔnni nun fe kolonyi fima nɛ i ma, n
man bannaya, naafuli, nun binyɛ sama na
fari dangife mangɛ birin na naxee singe ti
a nun naxee tima i dangi xanbi.»
13 Na kui, Sulemani naxa keli Gabayon
yire itexi, Kiri Banxi Naralande nu na
dɛnnaxɛ, a gbilen Darisalamu, a Isirayila
raɲɛrɛ.
14 Sulemani naxa sɔɔri ragisee nun soe
ragie malan. Sɔɔri ragise wulu keren
kɛmɛ naani, nun soe ragi wulu fu nun
firin nan nu na mangataa ra Darisalamu
nun taa makantaxi gbɛtɛe kui.
15 Mangɛ naxa a niya gbeti nun xɛɛma
xa wuya Darisalamu dangife gɛmɛ xɔri
ra. Wuri fanyi naxan xili sɛdiri, na naxa
wuya dangife sikomoro wuri ra naxee na
Sefela bɔxi ma.
16 Sulemani nu soe sarama Misira nun
Kowa bɔxi nan ma. Mangɛ xa yulɛe nan
nu sigama e sarade a bɛ.
17 E sɔɔri ragise sara gbeti kilo solofere
ra, e soe sara gbeti kilo keren nun a tagi
ra. E na mɔɔli sara Xiti nun Siriya mangɛe
fan bɛ.
18 Sulemani naxa yaamari fi a
hɔrɔmɔbanxi xa ti Alatala bɛ, mangɛ
banxi xa ti a tan fan bɛ.

2

Ala xa hɔrɔmɔbanxi tife
(Isirayila Mangɛe I 5:1-12)

1 Sulemani naxa xɛmɛ wulu tongo
solofere yamari e xa findi kote xaninyie
ra. A man naxa xɛmɛ wulu tongo solo-
masaxan tongo gɛmɛ masolie ra, naxee
walima geya ma. A man naxa xɛmɛ wulu
saxan kɛmɛ senni sɔtɔ wali xunyie ra.
2 Sulemani naxa xɛɛra xɛɛ Tire mangɛ
Xirami xɔn, a xa sa a fala a bɛ, «Tɛmui
dangixi i bara sɛdiri wuri rasanba n baba
Dawuda ma alako a xa a xa banxi ti.
3 Yakɔsi n fafe hɔrɔmɔbanxi tide n
Marigi Alatala bɛ, sɛrɛxɛe bama dɛnnaxɛ.
Mɛnni surayi fama gande sɛrɛxɛ ra, taami
sɛrɛxɛ sama teebili ma Ala bɛ, sɛrɛxɛ
gan daaxi bama gɛɛsɛgɛ nun nunmare
birin, sali rabama malabui lɔxɔɛe ra, kike
nɛɛnɛe ra, nun sali xungbee ra. Yi sɛriyɛ
mu kanama Isirayila bɔxi ma abadan.
4 N hɔrɔmɔbanxi naxan tima, a lan a xa
findi banxi xungbe nan na, barima muxu
Marigi Ala dangi alae birin na.
5 Nde nɔma banxi tide Ala bɛ, naxan xa
gboe dangima koore xa gboe ra? N tan
naxan ya, n mu nɔma hɔrɔmɔbanxi tide
a bɛ. N nɔma naxan gbansan na, n yire
nde yailanma sɛrɛxɛ gan daaxi bama a bɛ
dɛnnaxɛ.»
6 «Yakɔsi, mixi fanyi nde rasanba n ma,
naxan fata xɛɛma, gbeti, yɔxui, nun wure
rawalide. A xa fata gɛsɛ gbeeli nun a
fɔɔrɛ rawalide, a man xa fata se masolide.
A xa fa Yudaya nun Darisalamu, a xa kafu
n ma walikɛ fanyie ma, n baba Dawuda
naxee sugandixi.
7 I xa Liban wuri bilie rasanba n ma alɔ
sɛdiri, sipirɛ, nun santali. N a kolon i xa
walikɛe fata Liban wuri bolonde. N ma
walikɛe fan sigama nɛ e malide.
8 E wuri gbegbe fenma nɛ n bɛ, barima
n hɔrɔmɔbanxi naxan tima, a lanma a xa
xungbo, a xa tofan.
9 N sare naxan fima i xa wuri bolonyie
ma na nan ya: mɛngi maniyɛ busali wulu
tongo solomasaxan, fundenyi maniyɛ
busali wulu tongo solomasaxan, wɛni fifa
wulu suuli, nun ture fifa wulu suuli.»
10 Tire mangɛ Xirami naxa Sulemani
yaabi bataaxɛ ra, «Alatala nan i tixi
mangɛ ra a xa xanunteya xa fe ra a xa
ɲama bɛ.»
11 A man naxa a fala, «Tantui na Isir-
ayila Marigi Alatala bɛ, naxan koore nun
bɔxi daaxi. A bara di xɛmɛ fi Dawuda
ma naxan xa lɔnni nun xaxili gbo, naxan

nɔma banxi tide Alatala bɛ a nun mangɛ banxi a yɛtɛ kan bɛ.
12 Yakɔsi, n bara Xuramabi xɛɛ i yire. A fata walide ki fanyi ra.
13 A nga kelixi Dana bɔnsɔɛ nɛ, Tireka nan na a baba ra. A fata xɛɛma, gbeti, yɔxui, wure, gɛmɛ, nun wuri rawalide, a nun gɛsɛ gbeeli nun a fɔɔrɛ rawalide. A dugie kolon. A fata se birin masolide i wama naxee xɔn. A kafuma i xa walikɛe ma wali kui, a nun n marigi i baba Dawuda xa walikɛe ma.
14 I naxan fala mɛngi maniyɛ, fundenyi maniyɛ, ture, nun wɛni xa fe ra, i xa na raba.
15 I wama Liban wuri xasabi naxan xɔn ma, muxu na sɛgɛma nɛ, muxu man e maxaninma nɛ kunkuie kui baa ma han Yafa. Mɛnni i nɔma e ratede Darisalamu.»
16 Sulemani naxa mixie kɔnti naxee nu na Isirayila bɔxi ma, kɔnɔ e mu findi Isirayilakae ra. A baba Dawuda fan nu bara na mɔɔli raba. Na mixi xasabi nu lanxi mixi wulu kɛmɛ tongo suuli nun saxan kɛmɛ senni nan ma.
17 Yi mixie ya ma a naxa xɛmɛ wulu tongo solofere yamari e xa findi kote xaninyie ra. A man naxa xɛmɛ wulu tongo solomasaxan tongo gɛmɛ masolie ra, naxee walima geya ma. A man naxa xɛmɛ wulu saxan kɛmɛ senni sɔtɔ wali xunyie ra naxee mixie rawalima.

3

Hɔrɔmɔbanxi wali fɔlɔfe (Isirayila Mangɛe I 6:1-38)

1 Sulemani naxa Alatala xa banxi ti fɔlɔ Darisalamu, Moriya geya fari, a baba Dawuda dɛnnaxɛ sugandi, Yebusuka Oronan xa lonyi fari.
2 A naxa wali fɔlɔ a xa mangɛya ɲɛ naani, kike firin, xi firin nde lɔxɔɛ ma.
3 Sulemani Ala xa banxi ti yi xasabi nan na: A xa kuyɛ nɔngɔn ya tongo senni, a xa gboe nɔngɔn ya mɔxɔɲɛn.
4 A yatagi buntunyi xa gboe nɔngɔn ya mɔxɔɲɛn, alɔ banxi xa gboe na ki naxɛ. A xa maite fan findi nɔngɔn ya kɛmɛ mɔxɔɲɛn nan na. Sulemani naxa a kui birin yailan xɛɛma tinse ra.
5 A naxa banxi kui banban sipirɛ wuri ra, a fa e raxunma xɛɛma tinse ra, tugi fɛnsɛ dɛnbɛxi masolixi e ma.
6 A man naxa e raxunma gɛmɛ tofanyie ra, a nun xɛɛma ra naxan keli Parawayimi bɔxi ma.
7 A naxa banxi birin maso xɛɛma ra, a a maso banxi kinkie ma, naadɛe ma, naadɛ gbanyie ma, nun a sɛɛtie ma. A man naxa malekɛ misaali yailan banxi kankee ma.
8 A naxa a yire sɛniyɛnxi fisamante ti. A xa kuyɛ nɔngɔn ya mɔxɔɲɛn, alɔ hɔrɔmɔbanxi fan xa gboe to findixi nɔngɔn ya mɔxɔɲɛn na. A naxa a maso xɛɛma tinse fanyi ra naxan xasabi nu lanxi kilo kɛmɛ firin kilo naani ma.
9 A naxa xɛɛma kilo senni findi lantuma ra. A man naxa konkoe fan naxunma xɛɛma ra naxee na koore.
10 A naxa malekɛ firin yailan yire sɛniyɛnxi fisamante kui bafata raxunuxi ra, a fa a maso xɛɛma ra.
11 Malekɛe gabutenyie xa kuyɛ nu lanxi nɔngɔn ya mɔxɔɲɛn nan ma. Malekɛ singe kɔɔla gabutenyi xa kuyɛ nɔngɔn ya suuli, a yire sɛniyɛnxi sɛɛti lixi. A yirefanyi gabutenyi boore malekɛ gabutenyi lixi. Na gabutenyi fan lanxi nɔngɔn ya suuli nan ma.
12 Malekɛ firin nde yirefanyi gabutenyi xa kuyɛ nɔngɔn ya suuli, a yire sɛniyɛnxi sɛɛti lixi. A kɔɔla gabutenyi boore malekɛ gabutenyi lixi.
13 Na malekɛ firinyi gabutenyie xa kuyɛ nu lanxi nɔngɔn ya mɔxɔɲɛn nan ma. E tixi e sanyie xun na, e yatagi rafindixi banxi ma.
14 A naxa dugi tofanyi gbaku na, naxan nagbeelixi nun a rafɔɔrɔxi, malekɛ pirintie masɔxɔxi a ma.
15 A naxa gɛmɛ firin ti banxi yatagi, e xa maite nɔngɔn ya tongo saxan nun suuli. E xuntagie masolixi, na masoli xa kuyɛ nɔngɔn ya suuli.
16 Na gɛmɛ xuntagi masolixie maniya luuti dɛnbɛxie ra, kɔɔbɛ bogi maniyɛ kɛmɛ rafalaxi gbakuxi e ra.
17 A naxa na gɛmɛ firinyi ti banxi yatagi, keren na kɔɔla ma, boore na yirefanyi ma. Naxan na yirefanyi ma na xili Yakin, naxan na kɔɔla ma na xili Boosu.

4

Hɔrɔmɔbanxi se sɛniyɛnxie
(Isirayila Mangɛe I 7:23-51)

1 A naxa yɔxui sɛrɛxɛbade yailan, naxan xa kuyɛ nɔngɔn ya mɔxɔɲɛn lima, a igboe nɔngɔn ya mɔxɔɲɛn, a ite nɔngɔn ya fu.
2 A naxa ye sase xungbe digilinxi yailan yɔxui ra. A dɛ xa maigboe nɔngɔn ya fu, a ite nɔngɔn ya suuli, a xa maradigilinyi nɔngɔn ya tongo saxan.
3 Na ye sase dɛ rabilinyi bunyi masolixi maniya ningee ra, naxee dɔxɔxi e boore ra. Ninge fu na nɔngɔn ya keren ma, suuli a fari, suuli a bun. Ningee yo, ye sase yo, na birin yailanxi a boore nan na kerenyi ra.
4 Na ye sase nu dɔxɔxi ninge gbɛtɛ fu nun firin fari. Saxan ya rafindixi kɔɔla ma, saxan ya rafindixi sogegorode ma, saxan ya rafindixi yirefanyi ma, saxan ya rafindixi sogetede ma. Na ye sase naxan nu xili «Baa» nu dɔxɔxi na ningee fari, e ya rafindixi tande ma.
5 Na ye sase xa dɛ rabinyɛ suxu keren. A dɛ kiri masolixi maniya sansi fuge tofanyi ra. Ye fifa kɛmɛ solofere fifa tongo suuli nu nɔma sade a kui.
6 A man naxa ye sase fu gbɛtɛ yailan alako e xa xuruse sɛrɛxɛ gan daaxie maxa mɛnni. Suuli nu dɔxɔxi hɔrɔmɔbanxi yirefanyi ma, suuli nu dɔxɔxi a kɔɔla ma. Sɛrɛxɛdubɛe tan nu e maxama ye nan na, naxan nu na na ye sase xungbe kui, naxan nu xili «Baa.»
7 A naxa lanpui dɔxɔse fu yailan xɛɛma ra, alɔ a nu sɛbɛxi ki naxɛ. A naxa e dɔxɔ hɔrɔmɔbanxi kui, suuli yirefanyi ma, suuli kɔɔla ma.
8 A naxa teebili fu fan yailan, a e dɔxɔ hɔrɔmɔbanxi kui, suuli yirefanyi ma, suuli kɔɔla ma. A naxa pɔɔti tofanyi kɛmɛ yailan xɛɛma ra.
9 A naxa sɛrɛxɛdubɛe xa tɛtɛ yailan, a nun tɛtɛ xungbe gbɛtɛ nun a naadɛe. A naxa naadɛe maso yɔxui ra.
10 Na ye sase digilinxi xungbe naxan xili «Baa,» a dɔxɔxi hɔrɔmɔbanxi yirefanyi sogetede biri.
11 Xurami naxa tundee, suxumɛe, nun pɔɔtie fan yailan. Na kui, Xurami naxa gɛ mangɛ Sulemani xa walie ra Ala xa hɔrɔmɔbanxi xa fe ra. Na walie nan ya:
12 gɛmɛ tofanyi tixi firin, e xuntagie masolixi alɔ luuti dɛnbɛxie,
13 kɔɔbɛ bogi maniyɛ kɛmɛ naani gbakuxi e ra, safɛ firin na kankan xuntagi a luutie ma,
14 ye sasee nun e dɔxɔsee,
15 ye sase xungbe naxan xili «Baa,» ninge fu nun firin naxee na ye sase xungbe bun ma,
16 tundee, nun suxumɛe. Yi see birin, Xuramabi naxee yailan mangɛ Sulemani bɛ, Alatala xa banxi xa fe ra, e birin yailanxi yɔxui fanyi nan na.
17 Mangɛ nu na yɔxui raxunuma Yurudɛn mɛrɛ nan ma, Sukɔti nun Saratan tagi.
18 Sulemani yɔxui naxan nawalixi naa, a binyɛ xasabi mu nɔma kolonde.
19 Sulemani nu bara se birin yailan Ala xa banxi bɛ: sɛrɛxɛbade xɛɛma daaxi, teebilie taami sɛrɛxɛ sama dɛnnaxɛ,
20 lanpui nun e dɔxɔse xɛɛma daaxie naxee dɛxɛma yire sɛniyɛnxi kui sɛriyɛ ki ma,
21 fugee, lanpuie, suxumɛ xɛɛma tinse daaxie,
22 finɛe, pɔɔti tofanyie, piletie, kolopɔɔti xɛɛma fanyi daaxie, naadɛe xɛɛma daaxi naxee nu na yire sɛniyɛnxi fisamante sode dɛ ra, nun hɔrɔmɔbanxi sode dɛ ra.

5

Hɔrɔmɔbanxi rabife
(Isirayila Mangɛe I 8:1-13)

1 Sulemani to gɛ Alatala xa hɔrɔmɔbanxi tide, a naxa se birin naso a kui a baba Dawuda naxee fixi Ala ma, gbeti, xɛɛma, a nun se mɔɔli birin. A naxa e sa naafuli ragatade Ala xa banxi kui.
2 Na tɛmui, Sulemani naxa Isirayila forie, bɔnsɔɛ xunyie, nun Isirayila denbaya xunyie, maxili alako e xa te Alatala xa saatɛ kankira ra kelife Siyon, Dawuda xa taa.
3 Isirayilaka birin naxa e malan mangɛ yire alako e xa kike solofere nde sali raba.
4 Isirayila forie birin to mɛnni li, Lewikae naxa saatɛ kankira tongo,

5 e a xanin a nun Ala xa Kiri Banxi
Naralande, a nun se sɛniyɛnxi naxee nu
na a kui. Lewi sɛrɛxɛdubɛe nan na wali
rabaxi.
6 Mangɛ Sulemani nun Isirayila ɲama,
naxee birin nu maxilixi, naxa ti saatɛ
kankira ya ra. E naxa xuruse lanmae
nun a xungbe gbegbe ba sɛrɛxɛ ra, naxan
kɔnti mu nɔma kolonde.
7 Sɛrɛxɛdubɛe naxa Alatala xa
saatɛ kankira dɔxɔ a dɔxɔde, Ala
xa hɔrɔmɔbanxi kui, yire sɛniyɛnxi
fisamante. E a dɔxɔ malekɛe gabutenyie
bun ma.
8 Malekɛe gabutenyie nu italaxi saatɛ
kankira nun a maxanin see xun ma.
9 Saatɛ kankira maxanin see findixi
wuri kuyee nan na, naxee nu minima yire
sɛniyɛnxi fisamante kui, kɔnɔ e mu nu
nɔma tode hɔrɔmɔbanxi tande ma. Han
to saatɛ kankira na mɛnni.
10 Sese mu nu na na saatɛ kankira kui,
fo na walaxɛ firinyi Annabi Munsa naxee
sa a kui. A na raba Xorebe geya yire, nɛ
Alatala saatɛ xiri lɔxɔɛ, Isirayilakae mini
tɛmui Misira.
11 Na tɛmui sɛrɛxɛdubɛe naxa mini yire
sɛniyɛnxi kui. Sɛrɛxɛdubɛ naxee nu na
na xundɛ kui, e birin nu bara sɛniyɛn.
12 Lewika bɛɛtibae, Asafi, Heman Yedu-
tun, e xa die, nun e ngaxakerenyie, e birin
maxirixi dugi fanyi gɛsɛ futi daaxi ra. E
nu na sɛrɛxɛbade sogetede biri, maxasee
nun kɔrae nu na e yi ra. Sɛrɛxɛdubɛ mixi
kɛmɛ mɔxɔɲɛn fan nu na e sɛɛti ma, e
sarae fema.
13 Sara fee nun bɛɛtibae naxa kafu e
boore ma Alatala matɔxɔde e xa sarae,
maxasee, nun kɔrae xui ra. E naxa Alatala
tantu yi masenyi ra, «Ala xa hinnɛ gbo,
a xa fonisireya mu ɲɔnma abadan!» Na
tɛmui, nuxui naxa Alatala xa banxi rafe.
14 Sɛrɛxɛdubɛe mu nɔ lude naa e xa
wali rabade na nuxui xa fe ra. Alatala xa
nɔrɛ nu bara a xa banxi rafe.

6

Sulemani xa masenyi
(Isirayila Mangɛe I 8:14-21)

1 Na tɛmui Sulemani naxa a masen,
«Alatala, a fala nɛ a a luma nuxui mag-
aaxuxi kui.
2 N tan bara lingira ti Ala bɛ, a luma
dɛnnaxɛ abadan.»
3 Mangɛ naxa a ya rafindi, a duba
Isirayila ɲama birin bɛ. E birin nu tixi.
4 A naxa a masen, «Tantui na Isirayila
Marigi Alatala bɛ, naxan wɔyɛn n baba
Dawuda bɛ a kɛrɛ ra. A fe naxan birin
fala a bɛ, a na birin nakamalixi nɛ.
5 ‹Kafi n nan n ma ɲama ramini Misira
bɔxi ra, n mu nu taa sugandixi Isirayila
bɔnsɔɛe tagi n banxi tima dɛnnaxɛ. N
man mu xɛmɛ sugandixi naxan findima
n ma Isirayila ɲama xa yarerati ra.
6 Kɔnɔ n Darisalamu nan sugandixi,
alako n xili xa lu naa. N man Dawuda nan
sugandixi alako a xa findi n ma Isirayila
ɲama xunyi ra.›»
7 «N baba Dawuda naxa natɛ tongo a
bɔɲɛ kui, fo a xa banxi ti Isirayila Marigi
Alatala bɛ.
8 Alatala naxa a fala n baba Dawuda bɛ,
‹I to natɛ tongo i bɔɲɛ kui n ma banxi xa
fe ra, na bara findi ɲanige fanyi ra.
9 Kɔnɔ i tan xa mu na banxi tima. I xa
di nan tan na tima. I naxan barixi, na nan
n ma banxi tima.›
10 Alatala bara a xa masenyi rakamali.
N tan bara ti n baba Dawuda ɲɔxɔɛ ra
Isirayila mangɛ kibanyi kui, alɔ Alatala
a masen ki naxɛ. N man bara banxi ti
Isirayila Marigi Alatala bɛ.
11 N bara Alatala xa saatɛ kankira dɔxɔ
naa, a xa saatɛ walaxɛ na na kui. A na
saatɛ xiri a nun Isirayilakae nan tagi.»
12 Sulemani naxa ti Alatala xa
sɛrɛxɛbade ya ra, Isirayila ɲama birin ya
xɔri, a fa a bɛlɛxɛ itala.
13 Sulemani nu bara tide yailan yɔxui ra
tɛtɛ tagi, a kuya nɔngɔn ya suuli, a igbo
nɔngɔn ya suuli, a ite nɔngɔn ya saxan.
A naxa a xinbi sin naa Isirayila ɲama ya
xɔri, a a bɛlɛxɛ itala, a fa a fala,
14 «Isirayila Marigi Alatala, i maniyɛ
mu na koore nun bɔxi ma. I dugutɛgɛxi i
xa saatɛ nun i xa hinnɛ xa fe ra i xa konyie
mabiri, naxee ɲɛrɛma i ya tode ra e bɔɲɛ
fiixɛ ra.
15 Na na a ra, to lɔxɔɛ i bara i xa laayidi
rakamali i xa konyi n baba Dawuda bɛ.
16 Yakɔsi, Isirayila Marigi Alatala, i
laayidi naxan tongoxi i xa konyi n baba
Dawuda bɛ, i xa na rakamali. I bara a

masen a bɛ, ‹Xa i bɔnsɔɛ fɛntɛn e ɲɛrɛ ki
ma alɔ i a rabaxi ki naxɛ, e naxa n ma
sɛriyɛ binya, mixi nde luma nɛ e ya ma
naxan luma Isirayila kibanyi kui abadan.›
17 Yakɔsi, Isirayila Marigi Alatala, i xa
i xa masenyi rakamali, i naxan fala i xa
konyi Dawuda bɛ.»
18 «Kɔnɔ Ala tan nɔma sabatide duniɲa
bɛndɛ fuɲi fari adamadie tagi? Koore nun
a xa gboe xurun i bɛ. N banxi naxan tixi
i bɛ a xurun koore bɛ. I luma mɛnni di?
19 N Marigi Alatala, i xa i xa konyi xa
dubɛ suxu, i xa a xa maxandi tongo, i xa
i tuli mati i xa konyi wa xui ra.
20 I xa i ɲɛngi sa yi banxi xɔn ma
kɔɛ nun yanyi, barima i naxɛ a i i yɛtɛ
masenma be nɛ. I xa i xa konyi xa
maxandi suxu yi banxi kui.
21 I xa i tuli mati i xa konyi nun i xa
ɲama wa xui ra, e i maxandima be tɛmui
naxɛ. Kelife koore ma i dɔxɔxi dɛnnaxɛ, i
xa i tuli mati muxu ra, i man xa diɲɛ.»
22 «Xa mixi nde sa yunubi raba a boore
ra, e fa a fala a bɛ a xa marakali nde raba
i xa sɛrɛxɛbade yire yi banxi kui,
23 i xa na fe mato kelife koore ma, i xa
kiiti sa tinxinyi ra alako yunubitɔɛ nun
tinxintɔɛ birin xa e sare sɔtɔ.»
24 «Xa i xa ɲama Isirayila sa yunubi
raba i ra, e yaxuie fa nɔ e ra na xa fe ra,
xa e tin e yɛtɛ ragbilende i ma, e i xili
matɔxɔ, e i maxandi yi hɔrɔmɔbanxi kui,
25 i xa na fe mato kelife koore ma, i xa i
xa ɲama Isirayila xa yunubie xafari, i fa e
ragbilen bɔxi ma, i dɛnnaxɛ fixi e tan nun
e babae ma.»
26 «Xa koore sa balan, tunɛ yo mu fa,
barima e bara yunubi raba i ra, xa e fa i
maxandide be, e i xili matɔxɔ, e gbilen e
xa yunubi fɔxɔ ra i e rayaagixi naxan ma,
27 i xa na fe mato kelife koore ma, i xa i
xa konyie, i xa ɲama Isirayila xa yunubie
xafari, i xa i xa sɛriyɛ fanyi masen e bɛ
alako e xa na raɲɛrɛ ki kolon, i fa tunɛ
ragoro i xa bɔxi ma, i naxan findi e gbe
ra.»
28 «Xa kaamɛ sa sin yi bɔxi ma, xa na
mu fure, xa na mu baloe kanɛ, xa na mu
gere, xa na mu gbaloe gbɛtɛ,
29 xa mixi nde sa i maxandi, xa i xa
ɲama Isirayila e mawa i bɛ, barima e bara
e xa tɔɔrɛ saabui kolon e fa e ya rafindi
yi banxi ma e i maxandi,
30 i xa na fe mato kelife koore ma i
magoroxi dɛnnaxɛ, i xa diɲɛ, i xa mixi
birin sare fi a xa wali ra, i tan naxan
adama birin bɔɲɛ ma fe kolon. I keren
peti nan ibunadama birin sondon ma fe
kolon.
31 Na kui e fama gaaxude i ya ra, e e
ɲɛrɛ i xa kira xɔn e xa simaya birin kui yi
bɔxi ma, i naxan fixi muxu babae ma.»
32 «Xa xɔɲɛ nde sa fa kelife ɲamanɛ
gbɛtɛ ma, naxan mu findi i xa ɲama
Isirayila mixi nde ra, a fa i xili xungbe
nun i sɛnbɛ xa fe ra, a i maxandi yi banxi
kui,
33 i xa na fe mato kelife koore ma i
magoroxi dɛnnaxɛ, i xa a xa maxandi
suxu alako si birin xa gaaxu i xili ya ra
duniɲa, alɔ i xa ɲama Isirayila. E xa a
kolon i tan nan xili maxandima yi banxi
kui n naxan tixi.»
34 «Xa i xa ɲama sa mini a yaxuie
gerede alɔ i a fala e bɛ ki naxɛ, xa e
i maxandi yi taa mabiri ra i dɛnnaxɛ
sugandixi, xa e i maxandi yi banxi mabiri
n naxan tixi i xili ra,
35 i xa na fe mato, i xa e xa dubɛ suxu,
i xa kiiti tinxinxi sa e bɛ.»
36 «Xa e sa yunubi raba i ra, alɔ
adamadi birin darixi naxan na, xa i bɔɲɛ
te e ma, i fa e sa e yaxuie sagoe, e findi
geelimanie ra yire makuye, xa na mu a ra
yire makɔrɛxi,
37 xa e sa xaxili sɔtɔ na konyiya kui, e
fa i maxandi e xa geeli kui, ‹Muxu bara
yunubi raba, muxu bara fe ɲaaxi raba,
muxu bara kobi,›
38 xa e man e yɛtɛ ragbilen i ma e bɔɲɛ
fiixɛ ra, e nii birin na, e fa i maxandi
ɲamanɛ ma konyiya kui, e e ya rafindi
yi bɔxi mabiri, i naxan fixi e babae ma,
a nun yi taa mabiri, i naxan sugandixi, a
nun yi banxi mabiri, n naxan tixi i bɛ,
39 i xa na fe mato kelife koore ma
i magoroxi dɛnnaxɛ, i xa i tuli mati e
xa maxandi nun e wa xui ra, i xa kiiti
tinxinxi sa e bɛ, i xa diɲɛ i xa ɲama ma
naxan yunubi rabaxi i ra.
40 Yakɔsi, n Marigi Ala, i xa muxu xa
maxandi mato, i xa a ramɛ, muxu naxan
nabaxi yi banxi kui.»

41 «Yakɔsi n Marigi Alatala, keli, i fa
i xa malabude, i tan nun i sɛnbɛ xa lu
saatɛ kankira fɔxɔ ra, alako kisi xa lu i xa
sɛrɛxɛdubɛe bɛ, alako i xa danxaniyatɔɛe
xa lu hɛɛri kui, n Marigi Alatala.
42 N Marigi Alatala i naxa i xa mixi
sugandixi rabɛɲin, i xa ratu i xa konyi
Dawuda xa dugutɛgɛɲa ma.»

7

Ala xa nɔrɛ gorofe a xa hɔrɔmɔbanxi kui
(Isirayila Mangɛe I 8:62-66)

1 Sulemani to gɛ salide, tɛ naxa goro keli
koore ma, a sɛrɛxɛ gan daaxi nun sɛrɛxɛ
gbɛtɛe birin gan. Alatala xa nɔrɛ fan naxa
hɔrɔmɔbanxi rafe.
2 Sɛrɛxɛdubɛe mu nɔ sode Alatala xa
banxi kui, barima Alatala xa nɔrɛ nu bara
a xa banxi rafe.
3 Isirayilakae birin to tɛ nun Alatala xa
nɔrɛ to hɔrɔmɔbanxi kui, e naxa e yatagie
rafelen bɔxi ma, e fa Alatala matɔxɔ yi
masenyi ra, «Ala fan, a xa fonisireya mu
ɲɔnma abadan.»
4 Mangɛ nun ɲama birin naxa sɛrɛxɛ ba
Alatala bɛ.
5 Mangɛ Sulemani naxa ninge wulu
mɔxɔɲɛn nun firin ba sɛrɛxɛ ra, a nun
yɛxɛɛ wulu kɛmɛ mɔxɔɲɛn. Na dangi
xanbi, mangɛ nun ɲama naxa Ala xa
banxi rabi.
6 Sɛrɛxɛdubɛe nun Lewikae naxa ti e
tide e boore ya ra. Bɛɛtibasee, mangɛ
Dawuda nu bara naxee yailan Alatala
matɔxɔfe ra, nu na Lewi bɛɛtibae yi ra.
E naxa Alatala matɔxɔ yi masenyi ra,
«Ala xa fonisireya mu ɲɔnma abadan.»
Sɛrɛxɛdubɛe tan naxa sarae fe, Isirayi-
lakae birin fa keli, e ti.
7 Sulemani naxa tɛtɛ yire rasɛniyɛn
sɛrɛxɛ ra Alatala xa hɔrɔmɔbanxi ya ra. A
naxa sɛrɛxɛ gan daaxie gan naa, a nun xa-
nunteya sɛrɛxɛe naxee findi a ture yiree
ra, barima yɔxui sɛrɛxɛbade, Sulemani
naxan yailanxi, a xurun na sɛrɛxɛe birin
bɛ.
8 Sulemani nun Isirayilakae birin sali
raba nɛ xi solofere bun ma. Ɲama gbegbe
fa nɛ kelife Xamata han Misira xure.
9 A xi solomasaxan nde, e naxa sali
xungbe raba. E nu bara sɛrɛxɛbade
rasɛniyɛn xi solofere bun ma. Na dangi
xanbi, e man naxa sali xi solofere gbɛtɛ
bun ma.
10 Kike solofere nde, xi mɔxɔɲɛn nun
saxan lɔxɔɛ, Sulemani naxa ɲama rag-
bilen e xɔnyi. E birin nu bara sɛɛwa e
bɔɲɛ kui fe fanyi ra, Alatala naxan nabaxi
Dawuda, Sulemani, nun a xa ɲama Isiray-
ila bɛ.
11 Sulemani to gɛ Alatala xa banxi nun
a xa mangɛ banxi wali ra, a to a waxɔnfe
birin nakamali na wali firinyi xa fe ra,
12 Alatala naxa mini Sulemani ma kɔɛ
ra, a a masen a bɛ, «N bara i xa dubɛ suxu.
Yi banxi bara findi sɛrɛxɛbade ra. N bara
na natɛ tongo.
13 N na koore balan tɛmui naxɛ, tunɛ
mu fa, xa na mu a ra n na katoe yamari
tɛmui naxɛ, e xa sa bɔxi tuxunsan, xa na
mu a ra n na fa fure ɲaaxi ra n ma ɲama
ma,
14 xa n ma ɲama, n xili falaxi naxan
xun, naxa e magoro, e n maxandi, e fa
gbilen e xa wali kobie fɔxɔ ra, n nan n
tuli matima nɛ e ra koore ma, n fa e xa
yunubie xafari, n e xa bɔxi rayalan.
15 Yakɔsi n nan n yae tima nɛ yi yire
ra. N nan n tuli matima nɛ maxandie ra
naxee rabama be.
16 N bara natɛ tongo n xili xa fala be
abadan. N yae nun n bɔɲɛ mu kelima be.»
17 «I tan fan, xa i ɲɛrɛ n ma kira xɔn ma
alɔ i baba Dawuda, i fa n ma yaamarie, n
ma sɛriyɛ, nun n ma xaranyi suxu a fanyi
ra,
18 n i xa mangɛ kibanyi mabanbanma
nɛ, alɔ n a rasaataxi i baba Dawuda bɛ
ki naxɛ. N a masen nɛ a bɛ, ‹Isirayila
mangɛya mu bama i bɔnsɔɛ yi ra.›
19 Kɔnɔ xa wo wo kobe so n na, wo fa
gbilen n ma sɛriyɛ nun n ma yaamarie
fɔxɔ ra, xa wo sa tuubi Ala gbɛtɛe bɛ,
20 n wo talama nɛ n ma bɔxi ma, n
naxan fixi wo ma, n yi banxi rakasan yɛ i,
n naxan findixi n xili falade ra. Na tɛmui
sie birin fama nɛ yelede Isirayila xa fe ma,
e yo wo ma.
21 Mixie nɛ dangima yi banxi itexi ra, e
dɛ ixarama nɛ, e a fala, ‹Alatala yi bɔxi
nun yi banxi xa fe ralɔɛxi yi mɔɔli ra
munfe ra?›
22 E e yaabima nɛ, ‹Ala yi birin niyaxi e
ra nɛ barima e bara gbilen e babae Marigi

Alatala fɔxɔ ra, naxan e ramini Misira bɔxi ra. E bara e tagi ixiri ala gbɛtɛe batufe ra, e tuubi e bɛ. E yi tɔɔrɛ sɔtɔxi na nan ma.›»

8

Sulemani xa wali gbɛtɛe
(Isirayila Mangɛe I 9:10-28)

1 Ɲɛ mɔxɔɲɛn bun ma, Sulemani naxa Alatala xa banxi nun a yɛtɛ banxi ti.
2 A naxa taae yailan, Xirami naxee so a yi ra, a fa Isirayilakae rasabati naa.
3 Sulemani naxa Xamata Soba gere, a nɔ a ra.
4 A naxa Tadimoro ti gbengberenyi ma, a nun taa gbɛtɛe Xamata bɔxi ma mangɛ harige ragatama dɛnnaxɛ.
5 A naxa Beti Xoron Fuge nun Beti Xoron Labe ti, a na taae makanta tɛtɛ fanyie nun naadɛ xungbee ra.
6 A naxa Baalati ti a nun taa gbɛtɛe mangɛ harige ragatama dɛnnaxɛ, alɔ sɔɔri ragisee nun soee. Sulemani naxa yire gbegbe ti a yɛtɛ bɛ Darisalamu, Liban, nun a xa bɔxi birin a naxan yamarima.
7 Xitikae, Amorikae, Peresikae, Hiwikae, nun Yebusukae naxee lu Isirayila bɔxi ma, naxee mu findi Isirayilakae ra,
8 Isirayilakae mu naxee faxa, Sulemani naxa e findi konyie ra. Han to e na na ki nɛ.
9 Sulemani mu tin Isirayilaka yo xa findi konyi ra a xa walie xa fe ra, barima geresoe nun sɔɔri xunyie nan nu lanxi e tan ma, e nu mɛɛnima a xa sɔɔri ragisee nun a xa soee ma.
10 Mangɛ Sulemani naxa mixi kɛmɛ firin mixi tongo suuli ti xunyie ra ɲama xun.
11 Sulemani naxa Firawuna xa di ginɛ tongo Dawuda xa taa kui, a a ratunu banxi gbɛtɛ kui, a naxan tixi a bɛ. A naxa a fala, «N ma ginɛ mu luma Isirayila mangɛ Dawuda xa banxi kui, Alatala xa saatɛ kankira na dɛnnaxɛ. Naa findixi yire sɛniyɛnxi nan na.»
12 Sulemani nu sɛrɛxɛ gan daaxie bama Alatala bɛ, a xa sɛrɛxɛbade fari naxan nu tixi hɔrɔmɔbanxi ya ra.
13 A sɛrɛxɛe ba nɛ alɔ Annabi Munsa a yamari ki naxɛ lɔxɔ yo lɔxɔ, malabui lɔxɔɛe ra, kike nɛɛnɛ ra, nun sali xungbe saxanyie ra ɲɛ yo ɲɛ. Nee findi Taami Lɛbinitare Sali, Lɔxunyie Sali, nun Bage Ti Sali nan na.
14 Sulemani naxa a baba Dawuda xa natɛe rakamali sɛrɛxɛdubɛe nun Lewikae xa fe ra. Kankan nu a gbe wali rabama. Lewikae nu Ala matɔxɔma, e man nu fa sɛrɛxɛdubɛe mali. Naadɛ kantɛe fan naxa e gbe wali raba, kankan naxa ti a tide alɔ Ala xa mixi Dawuda a yamari ki naxɛ.
15 Sɛrɛxɛdubɛe nun Lewikae mu mangɛ xa yaamari yo matandi, hali a naxan fala naafuli xa fe ra.
16 Sulemani xa wali birin kamali na ki nɛ, kelife Alatala xa banxi kɔɔrin lɔxɔɛ ma, a sa dɔxɔ a raɲɔnyi ra. Alatala xa banxi wali birin raba nɛ, a kamali a fanyi ra.
17 Na to dangi Sulemani naxa siga Esiyon Geberi nun Elata baa dɛ ra Edon bɔxi ma.
18 Mangɛ Xirami naxa kunkuie nun e raɲɛrɛma fanyie rasanba Sulemani ma. Nee naxa sa a gbee xun ma Ofiri bɔxi ma, alako e xa xɛɛma kilo wulu fu nun suuli kilo kɛmɛ saxan tongo mangɛ Sulemani bɛ. E nun mangɛ Sulemani xa walikɛe naxa siga na ra Sulemani xɔn ma.

9

Seeba mangɛ ginɛ sigafe Darisalamu
(Isirayila Mangɛe I 10:1-13)

1 Seeba mangɛ ginɛ to Sulemani xili xa gboe mɛ, a naxa siga Darisalamu maxɔrinyi xɔrɔxɔɛe tide a ma, alako a xa a xa lɔnni mato. A xa kuntigie naxa a mati naa, e naxa labundɛ, xɛɛma gbegbe, nun gɛmɛ tofanyie xanin ɲɔxɔmɛe fari sanbasee ra. A naxa maxɔrinyi gbegbe ti Sulemani ma.
2 Sulemani naxa a xa maxɔrinyi birin yaabi, na sese mu nu xɔrɔxɔ a bɛ.
3 Seeba mangɛ ginɛ to gɛ Sulemani xa lɔnni tode, a nun a xa banxi a naxan tixi,
4 a xa baloe naxan saxi a xa teebili ma, a xa walikɛe nun e xa dugi tofanyie, a nun a xa sɛrɛxɛe a naxee bama Alatala xa hɔrɔmɔbanxi kui, a dɛ naxa ixara na fe birin ma. A naxa a fala mangɛ bɛ,

5 «N fe naxee birin mɛxi n ma bɔxi ma
i xa masenyie nun i xa lɔnni xa fe ra, na
birin bara findi nɔndi ra.
6 Beenun n xa be to n yɛtɛ ra, n mu nu
laxi e xa masenyi ra. Kɔnɔ yakɔsi n bara
a kolon i xa lɔnni gbo dangife e naxan
masenxi n bɛ. E fe naxan birin tagi rabaxi
n bɛ i xa fe ra, i xili dangi na birin na.
7 Ɲɛlɛxinyi na i xa mixie bɛ, ɲɛlɛxinyi
na i xa konyie bɛ, barima e na i sɛɛti ma
tɛmui birin i xa lɔnni ramɛfe ra.
8 Tantui na i Marigi Alatala bɛ, naxan
hinnɛxi i ra, a fa i dɔxɔ a xa mangɛ
kibanyi kui, i xa mangɛya raba alɔ a
wama a xɔn ma ki naxɛ. I Marigi Ala
na raba nɛ barima Isirayila rafan a ma,
a man wama Isirayila xa bu tɛmui birin.
A i findi nɛ e xa mangɛ ra, alako i xa e
yamari tinxinyi nun nɔndi ra.»
9 A naxa xɛɛma kilo wulu naani fi
mangɛ ma, a nun labundɛ gbegbe nun
gɛmɛ tofanyie. Kabi na tɛmui, na labundɛ
mɔɔli mu toma Isirayila, Seeba mangɛ
ginɛ naxan fixi mangɛ Sulemani ma.
10 Xirami nun Sulemani xa walikɛ
naxee fa xɛɛma ra kelife Ofiri bɔxi ma,
nee man naxa fa wuri nun gɛmɛ tofanyie
ra a bɛ.
11 Mangɛ naxa na wuri rawali Alatala
xa hɔrɔmɔbanxi sode dɛe ra, a nun
mangɛ xa banxi sode dɛe ra. A man
naxa na wuri rawali kɔrae yailanfe ra
bɛɛtibae bɛ. Na fe mɔɔli mu nu toxi
Yudaya sinden.
12 Mangɛ Sulemani naxa Seeba mangɛ
ginɛ waxɔnse birin so a yi ra dangife a
tan naxan sanbaxi a ra. Na xanbi, a naxa
gbilen a xa bɔxi ma, a tan nun a xa konyie.

Sulemani xa bannaya
(Isirayila Mangɛe I 10:14-29)

13 Ɲɛ yo ɲɛ Sulemani nu xɛɛma kilo
wulu mɔxɔɲɛn nun firin, kilo kɛmɛ senni
tongo naani nun naani sɔtɔma,
14 bafe a nu naxan sɔtɔma yulɛe yi duuti
ra. A man nu xɛɛma nun gbeti sɔtɔma
mangɛe nun gominae ra Arabu bɔxi ma.
15 Mangɛ Sulemani naxa wure lefa
kɛmɛ firin maso xɛɛma ra, kankan
nafalaxi xɛɛma kilo solofere nan na.
16 A man naxa wure lefa xunxuri kɛmɛ
saxan maso xɛɛma ra, kankan masoxi
xɛɛma kilo saxan nan na. A naxa e gbaku
banxi kui, naxan xili falama Liban fɔtɔn
banxi.
17 Mangɛ naxa kibanyi xungbe yailan
sili ɲinyi ra, a fa a maso xɛɛma tinse ra.
18 Na kibanyi te see findixi xɛɛma nan
na, kibanyi nu na yɛtɛ masolixi firin tagi.
19 Yɛtɛ fu nun firin fan masolixi nu na
te see sɛɛtie ma, senni na yirefanyi ma,
sennie na kɔɔla ma. Na kibanyi maniyɛ
mu nu na mangataa yo kui sinden.
20 Mangɛ Sulemani xa pɔɔti birin nun
Liban fɔtɔn banxi xa pileti birin findixi
xɛɛma nan na. A mu nu gbeti rawalima
fefe ma.
21 Kunkuie nu na mangɛ yi ra naxee
nu luma siga ra Tarasisi ɲɛ saxan yo ɲɛ
saxan xɛɛma, gbeti, sili ɲinyi, kule, nun
xɔni tofanyi tongode. Xirami xa walikɛe
nu a malima na wali kui.
22 Mangɛ Sulemani xa bannaya nun a
xa lɔnni naxa gbo yɛ dangi bɔxi mangɛ
birin na.
23 Bɔxi mangɛ birin nu wama Sulemani
xa lɔnni ramɛfe Ala naxan fixi a ma.
24 Nee birin nu mangɛ sanbama gbeti,
xɛɛma, dugie, geresosee, labundɛe, soe,
nun sofalee ra ɲɛ yo ɲɛ.
25 Soe nun sɔɔri ragise ragatade wulu
naani nu na Sulemani yi ra. Sɔɔri soe ragi
wulu fu nun firin fan nu na a yi ra taa
makantaxie nun Darisalamu kui, mangɛ
xɔnyi.
26 Mangɛ birin, kelife xure xungbe ma,
sa dɔxɔ Filisita bɔxi ra, han a sa dɔxɔ
Misira naaninyi ra, e birin nu na a xa
yaamari bun ma.
27 Mangɛ nan a niya gbeti xa wuya
Darisalamu alɔ gɛmɛ xɔri. Sɛdiri wuri fan
naxa wuya alɔ sikomoro wuri na Sefela
bɔxi ma ki naxɛ.
28 Sulemani xa soe nu kelima Misira nɛ
nun bɔxi gbɛtɛe ma.

Sulemani xa faxɛ
(Isirayila Mangɛe I 11:41-43)

29 Sulemani xa taruxui dɔnxɔɛ, a fɔlɛ
nun a raŋɔnyi, sɛbɛxi Annabi Natan xa
taruxui sɛbɛxi kui, a na Annabi Ahiya
Siloka xa namiɲɔnmɛ masenyi sɛbɛxi kui,
nun Annabi Ido xa laamatunyi masenyi
sɛbɛxi kui Nebati xa di Yerobowami xa fe
ra.

30 Sulemani xa mangɛya naxa bu ɲɛ
tongo naani Darisalamu nun Isirayila xun
ma.
31 Na xanbi, Sulemani naxa laaxira. E
naxa a ragata a babae sɛɛti ma a baba
Dawuda xa taa kui. A xa di Robowami
naxa ti a ɲɔxɔɛ ra.

10

Isirayila Robowami matandife
(Isirayila Mangɛe I 12:1-20)

1 Robowami naxa siga Sikemi, barima
Isirayilakae birin nu malanxi naa nɛ, e xa
a ti mangɛ ra.
2 Nebati xa di Yerobowami to na fe mɛ
Misira bɔxi ma, a a gi dɛnnaxɛ Sulemani
ma, a naxa gbilen Isirayila.
3 A to Isirayila li, mixi ndee naxa a
xili. A nun Isirayilakae birin naxa siga
Robowami yire, e a fala a bɛ,
4 «I baba muxu suxu nɛ alɔ konyie.
Yakɔsi tan, xa i nde bama muxu xa kote ra
i baba naxan dɔxɔ muxu fari, muxu fama
i xa yaamari rabatude.»
5 A naxa e yaabi, «Xi saxan na dangi, wo
xa fa.» Na kui, ɲama naxa siga.
6 Mangɛ Robowami naxa marasi
maxɔrin forie ma, naxee nu na a baba
Sulemani fɛ ma a xa simaya kui. A naxa
e maxɔrin, «Wo marasi mundun fima n
ma n ɲama yaabima naxan na?»
7 E naxa a yaabi, «Xa i fe fanyi rabama
ɲama bɛ, xa i tin e waxɔnfe ra, xa i wɔyɛn
fanyi fala e bɛ, e luma nɛ i xa yaamari bun
ma tɛmui birin.»
8 Kɔnɔ Robowami mu tin forie xa
marasi ra. A naxa a lanfanmae maxɔrin
a lanma a xa naxan naba.
9 A naxɛ e bɛ, «Wo marasi mundun fima
n ma, n ɲama yaabima naxan na, ɲama
naxan n mayandixi n xa nde ba e xa kote
ra n baba naxan dɔxɔ e fari.»
10 A lanfanmae naxa a yaabi, «I xa yi
ɲama yaabi yi ki nɛ, naxee i mayandixi
i xa nde ba e xa kote ra i baba naxan
dɔxɔ e fari. I xa a fala e bɛ, ‹N bɛlɛxɛ
sole lanmadi xungbo n baba tagi bɛ.
11 Yakɔsi, n baba xa kote xɔrɔxɔ a naxan
dɔxɔxi wo ma, n na a xunmasama nɛ. N
baba wo bɔnbɔ luxusinyie nan na, kɔnɔ
n tan fama wo bɔnbɔde talie nan na.›»
12 Xi saxan to dangi, Yerobowami nun
ɲama naxa siga Robowami yire, naxan nu
bara a fala e bɛ, «Xi saxan na dangi, wo
xa fa.»
13 Mangɛ Robowami naxa e yaabi a
xɔrɔxɔɛ ra. A mu forie xa marasi tongo
fefe ma.
14 A naxa e yaabi a lanfanmae xa marasi
ra, «N baba kote xɔrɔxɔɛ naxan dɔxɔ wo
xun ma, n na xunmasama nɛ. N baba wo
bɔnbɔ luxusinyie nan na, kɔnɔ n tan fama
wo bɔnbɔde talie nan na.»
15 Na kui, mangɛ mu tin a tuli matide
ɲama ra. Marigi Alatala nu bara na ragiri
alako a xa a xa masenyi rakamali a naxan
fala Nebati xa di Yerobowami bɛ Annabi
Ahiya Siloka saabui ra.
16 Isirayilakae to a kolon mangɛ mu tin
a tuli matide e ra, e naxa a yaabi,
«Muxu gbe se mundun na Dawuda yi?
Kɛ mu na muxu bɛ Yisayi xa die tagi.
Isirayila xa gbilen e xɔnyi.
Yakɔsi Dawuda, i xa mɛɛni i xa banxi ma
i yɛtɛ ra.»
17 Isirayila birin naxa gbilen e xɔnyi.
Isirayilaka naxee nu sabatixi Yudaya taae
kui, e naxa lu Robowami xa yaamari bun
ma.
18 Na dangi xanbi, mangɛ Robowami
naxa Hadorami xɛɛ, naxan ɲɛngi nu saxi
wali xɔrɔxɔɛ rabafe xɔn ma, kɔnɔ Isir-
ayilakae naxa a magɔnɔ han a faxa. Na
kui, mangɛ Robowami naxa a gi keren na
sigafe ra Darisalamu a xa sɔɔri ragise kui.
19 Isirayila Dawuda bɔnsɔɛ matandi na
ki nɛ. Han to e mu lanxi.

11

Robowami xa mangɛya
(Isirayila Mangɛe I 12:21-24)

1 Robowami to so Darisalamu, a naxa
Yuda nun Bunyamin bɔnsɔɛ sɔɔrie
malan, geresoe fanyi wulu kɛmɛ tongo
solomasaxan, alako e xa Isirayila gere,
Isirayila xa gbilen Robowami xa mangɛya
bun ma.
2 Kɔnɔ Alatala naxa a masen a xa mixi
Semaya bɛ,
3 «A fala Sulemani xa di Robowami bɛ,
Yudaya mangɛ, a nun Isirayilakae birin
naxee na Yudaya nun Bunyamin bɔxi ma,

4 ‹Alatala xa masenyi nan yi ki: Wo naxa te de, sigafe ra wo ngaxakerenyie gerede. Wo birin xa gbilen wo xɔnyi, barima n tan nan yi fe ragirixi.›» E naxa Alatala xa wɔyɛnyi rabatu, e gbilen, e mu siga Yerobowami gerede sɔnɔn.

5 Robowami naxa sabati Darisalamu, a taa makantaxie ti Yudaya,
6 alɔ Bɛtɛlɛɛmu, Etami, Tekowa,
7 Beti Suru, Soko, Adulama,
8 Gati, Maresa, Sifi,
9 Adorayimi, Lakisi, Aseka,
10 Soraha, Ayalon, nun Hebiron. Robowami yi taa makantaxie ti Yudaya nun Bunyamin bɔxi nan ma.
11 A nee yailan a fanyi ra gere ki ma. A sɔɔri xunyie lu naa, a baloe, ture, nun wɛni so e yi ra.
12 Wure lefa nun tanbɛe nu na e yi ra, e sɛnbɛ nu gbo. Yuda nun Bunyamin bɔnsɔɛe lu nɛ a xa yaamari bun ma na ki nɛ.
13 Sɛrɛxɛdubɛe nun Lewikae naxa keli e xɔnyi Isirayila bɔxi birin ma, e xa fa Yudaya, e kafu Robowami ma.
14 Lewikae nu bara mɛɛ e xa banxie nun e harige ra sigafe ra Yudaya nun Darisalamu, barima Yerobowami nun a xa die mu tin e xa sɛrɛxɛdubɛ wali raba Alatala bɛ.
15 Yerobowami nu bara sɛrɛxɛdubɛe ti kuye batudee ra geyae fari, yɛxɛɛ kontonyi nun ninge masolixie tixi dɛnnaxɛ kuye ra.
16 Isirayilaka naxee nu wama e Marigi Alatala batufe, kelife bɔnsɔɛ birin, nee naxa bira Lewikae fɔxɔ ra sigafe ra Darisalamu, alako e xa sɛrɛxɛ ba e babae Marigi Alatala bɛ.
17 Na kui e naxa Sulemani xa di Robowami xa mangɛya mabanban Yudaya ɲɛ saxan bun ma. Na waxati kui, e naxa ɲɛrɛ Dawuda nun Sulemani xa kira xɔn ma.
18 Robowami naxa Yerimoti xa di ginɛ Mahalata dɔxɔ. Na ginɛ findi Dawuda xa di xɛmɛ Yerimoti, nun a xa ginɛ Abixayili, xa di ginɛ nan na. Abixayili findi Yisayi xa di xɛmɛ Eliyabi xa di ginɛ nan na.
19 Mahalata naxa die bari a bɛ: Yeyusu, Sɛmaraya, nun Sahami.
20 Robowami naxa Abisalomi xa di ginɛ Maaka fan dɔxɔ. Maaka naxa Abiya, Atayi, Sisa, nun Selomiti bari a bɛ.
21 Abisalomi xa di ginɛ Maaka nu rafan Robowami ma, dangife a xa ginɛe nun a xa konyi ginɛe birin na. Ginɛ fu nun solomasaxan nun konyi ginɛe tongo senni nu na a yi ra. A naxa di xɛmɛ mɔxɔɲɛn nun solomasaxan nun di ginɛ tongo senni sɔtɔ na ginɛe ra.
22 Robowami naxa Maaka xa di Abiya findi a xa di fisamante ra. A nu wama na nan xa findi mangɛ ra.
23 A naxa xaxilimaya raba, a a xa di booree birin nasabati Yudaya nun Bunyamin taa makantaxie kui, a fa baloe nun ginɛ gbegbe fen e bɛ.

12

Robowami xa mangɛya kanafe (Isirayila Mangɛe I 14:25-28)

1 Robowami xa mangɛya to mabanban, a tan nun Isirayilakae birin naxa Alatala xa sɛriyɛ rabolo.
2 Na bara a niya Misira mangɛ Sisaki xa Darisalamu gere Robowami xa mangɛya ɲɛ suuli nde ra.
3 Sɔɔri ragise wulu keren kɛmɛ firin nun soe ragi wulu tongo senni nan nu na a yi ra. A naxa keli Misira bɔxi ma e nun ɲama gbegbe ra, naxee findixi Libiyakae, Sukikae, nun Etiyopikae ra.
4 A naxa nɔ Yudaya taa makantaxie ra, a so Darisalamu.
5 Na tɛmui, Annabi Semaya naxa siga Robowami yire. Yudaya yareratie fan nu na naa, barima e fa Darisalamu Sisaki xa fe nan na. A naxa a fala e bɛ, «Alatala xa masenyi nan ya: ‹Wo bara n nabɛɲin, n fan wo rabɛɲinma Sisaki sagoe.›»
6 Isirayila mangɛ nun yareratie naxa e magoro Alatala bɛ, e fa a fala, «Alatala tinxin.»
7 Alatala to a to e bara e magoro a bɛ, a naxa a masen Semaya bɛ, «E to bara e yɛtɛ magoro n bɛ, n mu fama e halakide. A gbe mu luxi n xa e rakisi. N ma xɔnɛ mu fama lude Darisalamu ma Sisaki saabui ra.
8 Kɔnɔ e xa lu Sisaki xa nɔɛ bun ma sinden, han e xa a kolon, si gbɛtɛe xa

mangɛya rabatufe nun Ala xa mangɛya rabatufe, naxan fan.»
9 Misira mangɛ Sisaki naxa te
Darisalamu gerede. A naxa naafuli birin
tongo naxan nu na Alatala xa banxi nun
mangɛ xa banxi kui. A naxa wure lefae
fan tongo, Sulemani nu bara naxee maso
xɛɛma ra.
10 Mangɛ Robowami naxa e ɲɔxɔɛ
yailan yɔxui ra, a e taxu sɔɔri mangɛe
ra naxee mangɛ xa banxi naadɛe makan-
tama.
11 Mangɛ nu sigama Ala xa banxi kui
tɛmui naxɛ, sɔɔrie nu na wure lefae
xaninma a mati ra. E na gɛ na ra, e man
nu fa e ragbilen sɔɔri banxi kui.
12 Robowami to bara a magoro Alatala
bɛ, a mu gbaloe sɔtɔ Alatala xa xɔnɛ
saabui ra. Na waxati Ala yaragaaxui fanyi
nde nu na Yudaya.
13 Mangɛ Robowami mangɛya sɔtɔxi
tɛmui naxɛ, a nu bara ɲɛ tongo naani nun
keren sɔtɔ simaya ra. A naxa Isirayila
yaamari ɲɛ fu nun solofere Darisalamu
kui, Alatala taa naxan sugandi Isirayila
bɔnsɔɛ birin ya ma, alako a xili xa matɔxɔ
naa. Robowami nga Amonika nan nu a ra,
a xili nɛ Naama.
14 Robowami fe ɲaaxi raba nɛ, barima
a mu Alatala fen a bɔɲɛ birin na.
15 Robowami xa taruxui, a fɔlɛ nun a
raɲɔnyi birin sɛbɛxi Annabi Semaya xa
taruxui kui, a nun Annabi Ido xa laa-
matunyi masenyi sɛbɛxi kui, alako mixi
xa a kolon.
16 Robowami to laaxira, e naxa a ragata
a babae sɛɛti ma Dawuda xa taa kui. A xa
di Abiya naxa ti a ɲɔxɔɛ ra.

13

Abiya xa mangɛya
(Isirayila Mangɛe I 15:1-8)

1 Yerobowami xa mangɛya ɲɛ fu nun
solomasaxan nde ra, Abiya naxa ti mangɛ
ra Yudaya.
2 A xa mangɛya bu nɛ ɲɛ saxan
Darisalamu. A nga nu xili nɛ Mikayahu,
Uriyeli Gibeyaka xa di ginɛ. Gere naxa sin
Abiya nun Yerobowami tagi.
3 Abiya naxa gere rakeli, a tan nun
sɔɔri fanyi xɛmɛ wulu kɛmɛ naani, kɔnɔ
Yerobowami naxa sɔɔri fanyi xɛmɛ wulu
kɛmɛ solomasaxan ti a ya ra.
4 Abiya naxa te Sɛmarayima geya fari,
Efirami geyae ma, a fa a fala, «Yer-
obowami nun Isirayilakae, wo wo tuli
mati n na.
5 Wo mu a kolon Isirayila Marigi Alatala
bara Isirayila mangɛya fi Dawuda nun a
xa die ma abadan? Na saatɛ mu nɔma
kanade.
6 Kɔnɔ Yerobowami, naxan findixi
Dawuda xa di Sulemani xa walikɛ Nebati
xa di ra naxa keli, a a marigi matandi.
7 Mixi rabɛɲinxi ndee naxa a rabilin,
e nɔɛ dɛrɛn Robowami ma, Sulemani xa
di naxan mu nu gɛxi mɔde, naxan xa
maɲɔxunyi xɔn mu nu kuyaxi. Na kui
Robowami mu nɔ e ra.»
8 «Yakɔsi, wo tixi a xa mangɛya nan
kanke, Alatala naxan taxuxi Dawuda
bɔnsɔɛ ra. Sɔɔri gbegbe na wo yi ra.
Ninge masolixie fan na wo yi ra, Yer-
obowami naxee yailanxi wo bɛ xɛɛma ra.
E bara findi wo xa alae ra.
9 Na kui wo bara Haruna xa die rabolo,
Alatala naxee tixi sɛrɛxɛdubɛe ra. Wo
bara wo yɛtɛ findi sɛrɛxɛdubɛe ra, alɔ si
gbɛtɛe a rabama ki naxɛ. Mixi yo naxan
fama tuura lanma nun yɛxɛɛ kontonyi
solofere ra, alako a xa na wali raba, wo
na tima sɛrɛxɛdubɛ ra ala nde bɛ naxan
mu findixi Ala ra.»
10 «Alatala nan na muxu tan Marigi
Ala ra. Muxu mu a raboloxi, muxu man
bara tin Haruna xa die xa findi Alatala xa
sɛrɛxɛdubɛe ra, Lewikae fan xa e xa wali
raba.
11 Gɛɛsɛgɛ yo gɛɛsɛgɛ, nunmare yo
nunmare, muxu sɛrɛxɛ gan daaxie bama
Alatala bɛ, muxu surayi ganma sɛrɛxɛ ra,
muxu taami sɛrɛxɛ sama Ala xa teebili
sɛniyɛnxi fari, muxu lanpui xɛɛma daaxi
radɛxɛma nunmare yo nunmare, barima
muxu tan birama muxu Marigi Alatala xa
sɛriyɛ nan fɔxɔ ra. Kɔnɔ wo tan, wo bara
a rabolo.
12 Ala nun a xa sɛrɛxɛdubɛe nan na
muxu xunyie ra. Sarae na muxu yi ra
naxee nɔma xui xungbe raminide alako
gere xa ramaxa wo xili ma. Isirayila xa
die, wo naxa wo babae Marigi Alatala
gere. Wo mu xunnakeli sɔtɔma na kui.»

13 Yerobowami xa sɔɔrie naxa Yudayakae bilin. Ndee nu na e ya ra, ndee nu na e xanbi ra.
14 Yudayakae to a to gere na e ya ra, a man na e xanbi ra, e naxa Alatala xili e xui itexi ra, sɛrɛxɛdubɛe fa sarae fe.
15 Yudayakae to e xui ite, Alatala naxa Yerobowami nun Isirayilakae bɔnbɔ Abiya nun Yudayakae ya xɔri.
16 Isirayilakae naxa e gi Yudayakae ma, Ala naxa e sa Yudaya sagoe.
17 Abiya nun a xa ɲama naxa Isirayila xa sɔɔri fanyi wulu kɛmɛ suuli faxa na gere kui.
18 Na findi nɛ yaagi ra Isirayilakae bɛ. Yudayakae tan xun nakeli nɛ, barima e babae Marigi Alatala nu bara e mali.
19 Abiya naxa bira Yerobowami fɔxɔ ra, a fa taae rasuxu a yi ra, alɔ Beteli, Yesana, Eferon, nun e rabilinyie.
20 Yerobowami mu sɛnbɛ sɔtɔ Abiya xa waxati. Alatala nan a bɔnbɔ, a naxa faxa.
21 Kɔnɔ Abiya xa mangɛya mabanban nɛ a fanyi ra. Ginɛ fu nun naani nu na a yi ra. E di xɛmɛ mɔxɔɲɛn nun firin bari, nun di ginɛ fu nun senni.
22 Abiya xa taruxui gbɛtɛe, a naxan nabaxi nun a naxan falaxi, a sɛbɛxi Annabi Ido xa taruxui sɛbɛxi kui.
23 Abiya to laaxira, e naxa a ragata a babae sɛɛti ma Dawuda xa taa kui. A xa di Asa naxa ti a ɲɔxɔɛ ra.

14

Asa xa mangɛya

1 Asa naxa fe fanyi raba tinxinyi kui a Marigi Alatala ya xɔri.
2 A naxa sɛrɛxɛbadee kana yire itexie kuye nu batuma dɛnnaxɛ. A man naxa kuye gɛmɛe nun Aseri wuri masolixie kana.
3 A naxa a fala Yuda bɔnsɔɛ bɛ a e xa e babae Marigi Alatala fen, e xa a xa sɛriyɛ nun a xa yaamarie rabatu.
4 Asa naxa kuye batude birin kana Yudaya bɔxi ma, a nun sɛrɛxɛbadee surayi nu ganma dɛnnaxɛ kuyee bɛ. A xa mangɛya lu nɛ bɔɲɛsa kui a xa waxati.
5 A naxa taa makantaxie ti Yudaya, bɔɲɛsa nu na bɔxi birin ma. Gere yo mu nu na naa na ɲɛe bun ma Alatala saabui ra.
6 Asa naxa a fala Yudayakae bɛ, «Won xa yi taae yailan alako e xa sɛnbɛ sɔtɔ. Won xa tɛtɛe nun wure naadɛ ti. Han ya yi bɔxi findixi won gbe nan na, barima won bara won Marigi Alatala fen. Na bara a niya won xa lu bɔɲɛsa kui yi waxati.» Na kui e naxa bɔnbɔ wali ra, na birin naxa sɔɔnɛya.
7 Yudaya sɔɔri xɛmɛ wulu kɛmɛ saxan nu na Asa yi ra. Wure lefa xungbee nun tanbɛe nu na e yi ra. Bunyamin sɔɔri xɛmɛ wulu kɛmɛ firin tongo solomasaxan fan nu na. Wure lefa lanmadie nun xalie nu na e yi ra. E birin findi gereso ɲalamae ra.
8 Sera Kusika naxa mini e gerede sɔɔri gali ra. Sɔɔri ragise kɛmɛ saxan nu na e yi ra. E naxa siga han Maresa.
9 Asa fan naxa siga naa e gerede. E birin naxa ti gere ki ma Sɛfata gulunba Maresa mabiri.
10 Asa naxa a Marigi Alatala maxandi, «Alatala, i maniyɛ mu na naxan nɔma sɛnbɛtare malide sɛnbɛmae ya i. Muxu Marigi Alatala, i xa muxu mali. Muxu bara muxu xaxili ti i ra yi gere xungbe xa fe ra. Alatala i tan nan na muxu Marigi Ala ra. I naxa tin mixi yo xa nɔ i ra.»
11 Alatala naxa Kusikae bɔnbɔ Asa nun Yudayakae ya xɔri, e naxa e gi.
12 Asa nun a xa sɔɔri gali naxa bira e fɔxɔ ra han Gerara. Kusika gbegbe naxa faxa. E mu nɔ e yɛtɛ sɔtɔde sɔnɔn, barima Alatala nun a xa sɛnbɛmae nu bara gɛ e xun nakanade. Yudayakae naxa harige gbegbe xanin.
13 E naxa taae birin kana Gerara rabilinyie, barima mɛnnikae mu suusa Alatala ya ra. E naxa harige gbegbe ba e yi ra barima bannaya nu na mɛnni ki fanyi ra.
14 E naxa xuruse kanyie fan suxu, e xurusee nun ɲɔxɔmɛe ba e yi ra, e gbilen Darisalamu.

15

Asa kuyee kanafe

1 Ala Xaxili to goro Odedi xa di Asaraya ma,

2 a naxa siga Asa yire, a a masen a bɛ,
«Asa, Yudayakae, nun Bunyaminkae, wo
wo tuli mati n na. Xa wo bira Alatala fɔxɔ
ra, a fan na wo fɔxɔ ra. Xa wo a fen, wo
a toma nɛ. Kɔnɔ xa wo a rabolo, a fan wo
raboloma nɛ.
3 Ɲɛ wuyaxi Isirayila mu Ala ɲiɲɛ fen.
Sɛrɛxɛdubɛ mu nu na naxan e xaranma.
Sɛriyɛ mu nu na bɔxi ma.
4 Kɔnɔ e xa tɔɔrɛ kui, e naxa gbilen
Isirayila Marigi Alatala ma. E to a fen, a
naxa tin e xa a to.
5 Na waxati mixi mu nu ɲɛrɛma bɔŋɛsa
kui, barima fe xɔrɔxɔɛ nu na bɔxi birin
ma.
6 Sie nu e boore gerema, taae nu e boore
gerema. Ala nan na tɔɔrɛ mɔɔli birin
niyaxi e ra.
7 Kɔnɔ wo tan, wo wo sɛnbɛ so, wo wo
tunnabɛxi, barima wo xa wali sare fama
nɛ ragbilende wo ma.»
8 Mangɛ Asa to Annabi Odedi xa
namiŋɔnmɛ masenyi mɛ, a naxa li-
maniya, a fa kuye birin kana Yudaya nun
Bunyamin bɔxi ma, a nun a taa naxee
masɔtɔ Efirami geya yire. A man naxa
Alatala xa sɛrɛxɛbade yailan, naxan nu
na hɔrɔmɔbanxi ya ra.
9 A naxa Yudayakae nun Bunyaminkae
birin malan, a nun xɔŋɛ naxee kelixi
Efirami, Manasi, nun Simeyɔn bɔnsɔɛe xa
bɔxie ma. Kabi e naxa a to Marigi Alatala
nu na nee sɛɛti ma, xɔŋɛ gbegbe naxa
kafu e ma kelife Isirayila bɔxi ma.
10 Na malanyi raba Darisalamu nɛ kike
saxan nde Asa xa mangɛya ɲɛ fu nun
suuli nde ra.
11 Na lɔxɔɛ e naxa xuruse xungbe kɛmɛ
solofere nun xuruse lanma wulu solofere
ba sɛrɛxɛ ra Alatala bɛ. E nee sɔtɔ na gere
nan kui.
12 E naxa natɛ tongo e xa e babae Marigi
Alatala fen e bɔŋɛ nun e nii birin na.
13 Mixi yo tondi Isirayila Marigi Alatala
fende, na kanyi lan nɛ a xa faxa, dimɛdi
yo, fori yo, xɛmɛ yo, xa na mu ginɛ.
14 E naxa e rakali Alatala ra e xui itexi
ra, e fa sarae nun feri fe.
15 Yudayakae birin naxa sɛɛwa yi
marakali ra, barima e a rabaxi e bɔŋɛ
birin nan na. E nu bara Alatala fen sɔɔbɛ
ra, a tan nan bara tin e xa a to. Alatala
naxa bɔŋɛsa lu e xa bɔxi birin ma.
16 Mangɛ Asa man naxa a mama Maaka
tide magoro, barima a nu bara Asera kuye
yailan. Asa naxa a xa kuye yensen, a fa a
gan Sediron gulunba kui.
17 Kɔnɔ hali Asa to nu bara a yɛtɛ fi
Alatala ma a xa simaya birin kui, a mu gɛ
kuye batudee birin kanade Isirayila geyae
fari.
18 A naxa gbeti, xɛɛma, nun se gbɛtɛe
raso Ala xa banxi kui, a tan nun a baba
naxee fixi Ala ma.
19 Gere yo mu lu Isirayila bɔxi ma, han
Asa xa mangɛya ɲɛ tongo saxan nun suuli
nde.

16

Asa xa mangɛya raŋɔnyi
(Isirayila Mangɛe I 15:16-22)

1 Asa xa mangɛya ɲɛ tongo saxan nun
senni nde, Isirayila mangɛ Baasa naxa
te Yudaya gerede. A naxa Rama yailan,
alako Yudaya mangɛ Asa nun a xa mixie
naxa fɛɛrɛ sɔtɔ sofe ra mɛnni e xa e keri.
2 Asa naxa gbeti nun xɛɛma tongo
Alatala xa banxi nun mangɛ xa banxi kui,
a fa xɛɛrae xɛɛ Siriya mangɛ Ben Hadada
yire Damasi yi masenyi ra,
3 «Won xa saatɛ xiri won tagi alɔ n baba
nun i baba a raba ki naxɛ. Sanba se nan
ya, xɛɛma nun gbeti, saatɛ kana naxan ma
i nun Baasa tagi, alako a xa makuya n na.»
4 Ben Hadada naxa tin mangɛ Asa xa
masenyi ra. A naxa a xa sɔɔri xunyie xɛɛ
Isirayila taae suxude. E naxa Iyono, Dana,
nun Abeli Mayimi suxu, a nun taa gbɛtɛe
baloe nu ragatama dɛnnaxɛ Nafatali bɔxi
ma.
5 Baasa to na fe mɛ, a naxa Rama taa
tife wali iti.
6 Na wali to iti, mangɛ Asa naxa fa
Yudayakae ra, e fa gɛmɛe nun wurie
xanin, Baasa nu naxee rawalima Rama.
E naxa na birin nawali Geba nun Misipa
tife ra.
7 Na tɛmui Annabi Xanani naxa siga
Yudaya mangɛ Asa xɔn, a a fala a bɛ, «I to
i xaxili ti Siriya mangɛ ra i Marigi Alatala
ɲɔxɔɛ ra, Siriya xa sɔɔrie bara gɛ e yɛtɛ
sɔtɔde i ya ra.
8 Kusikae nun Libiyakae xa sɔɔri gali
gbo, sɔɔri ragise nun soe na e yi ra. Kɔnɔ

Alatala mu e sa i sago xɛ i i xaxili ti a ra
tɛmui naxɛ?
9 Alatala adamadi birin matoma nɛ
alako a xa a kolon naxee e bɔɲɛ fixi a ma.
I bara lu alɔ xaxilitare yi fe kui. Yakɔsi
gere luma nɛ i xa bɔxi ma tɛmui birin.»
10 Asa naxa xɔnɔ na namiɲɔnmɛ ma, a
fa a raso geeli kui, a nun mixi gbɛtɛ naxee
mu rafanxi a ma.
11 Asa xa taruxui, a fɔlɛ nun a raŋɔnyi,
a sɛbɛxi Yudaya nun Isirayila mangɛe xa
taruxui kui.
12 A xa mangɛya ɲɛ tongo saxan nun
solomanaani nde, fure ɲaaxi naxa Asa
suxu a sanyie ma. Na kui a mu Alatala
fen, a seribae gbansan nan fen na fure xa
fe ra.
13 A xa mangɛya ɲɛ tongo naani nun
keren nde, Asa naxa laaxiraya.
14 E naxa a ragata a xa gaburi gexi kui
Dawuda xa taa. E naxa a bɛlɛ sade nde
ma, labundɛ fanyi nu saxi dɛnnaxɛ ma.
Surayi gbegbe fan naxa gan a fure bɛ.

17

Yehosafati xa mangɛya

1 Asa xa di Yehosafati naxa ti mangɛ ra a
baba ɲɔxɔɛ ra. A naxa a sɛnbɛ so Isirayila
xili ma.
2 A naxa sɔɔrie lu Yudaya taa makan-
taxie birin kui. A man naxa e lu taae kui,
a baba nu bara naxee sɔtɔ Yudaya nun
Efirami bɔxi ma.
3 Alatala naxa Yehosafati mali, barima a
nu ɲɛrɛma a baba Dawuda xa kira singe
nan xɔn, a mu Bali kuye batu.
4 A nu a baba Marigi Ala nan batuma,
a bira a xa yaamarie fɔxɔ ra, Isirayila mu
nu tinma naxee ra.
5 Alatala naxa Yehosafati xa mangɛya
mabanban, Yudayakae birin nu fama
buŋae ra a xɔn. A xa naafuli nun a xili
fanyi naxa gbo.
6 A bɔɲɛ naxa bira Alatala fɔxɔ ra. A
naxa kuye batudee kana Yudaya geyae
fari, a man naxa Aseri kuye wuri daaxie
kana na.
7 A xa mangɛya ɲɛ saxan nde, a naxa a
xa kuntigie Ben Xayili, Abadiyasi, Sakari,
Netaneeli, nun Mike xɛɛ mixie xarande
Yudaya taae kui.
8 Lewikae xilie nan ya, naxee siga e
matide: Semaya, Netaniya, Sebadaya,
Asahɛli, Semiramoti, Yonatan, Adoniya,
Tobiya, Tobo Adoniya. Sɛrɛxɛdubɛe xilie
nan ya, naxee siga e matide: Elisama nun
Yehorami.
9 E naxa Alatala xa kitaabui xanin e xɔn
ma, e xa Tawureta Munsa xaran mixie bɛ
Yudaya taa birin kui.
10 Alatala xa yaragaaxui naxa lu si
gbɛtɛe yi ra Yudaya rabilinyi, e mu
Yehosafati gere sɔnɔn.
11 Filisitakae naxa fa buŋae nun duuti
ra Yehosafati xɔn. Arabue fan naxa
fa yɛxɛɛ kontonyi wulu solofere kɛmɛ
solofere ra, a nun sikɔtɛ wulu solofere
kɛmɛ solofere.
12 Yehosafati xa fe nu tema a fanyi ra.
A naxa yire makantaxie ti Yudaya, a nun
taa gbɛtɛe baloe ragatama dɛnnaxɛ.
13 Baloe gbegbe nu na a yi ra Yudaya
taae kui. A xa sɔɔrie fan nu wuya
Darisalamu.
14 Na sɔɔrie xasabi nan ya e denbaya
ki ma: fatanfe Yuda bɔnsɔɛ ra, sɔɔri
wulu wulu mangɛ Adina, a nun a xa sɔɔri
ɲalama mixi wulu kɛmɛ saxan.
15 Mangɛ Yehoxanan nu na a sɛɛti ma,
a nun xɛmɛ wulu kɛmɛ firin xɛmɛ wulu
tongo solomasaxan.
16 Sikiri xa di Amasiya fan nu na a sɛɛti
ma, a nun a xa sɔɔri ɲalama wulu kɛmɛ
firin. Amasiya nu bara a yɛtɛ fi Alatala
ma.
17 Fatanfe Bunyamin bɔnsɔɛ ra, sɔɔri
ɲalama Eliyada, a nun a xa sɔɔri wulu
kɛmɛ firin nu na. Xalie nun wure lefae
nu na e yi ra.
18 Yehosabadi nu na a sɛɛti ma, a
nun a xa sɔɔri wulu kɛmɛ wulu tongo
solomasaxan. Geresose fan nu na e yi ra.
19 Sɔɔrie nan na ki naxee nu na mangɛ
bun ma, bafe naxee nu na Yudaya taa
makantaxie kui.

18

Yehosafati nun Axabi
(Isirayila Mangɛe I 22:1-28)

1 Yehosafati naxa bannaya nun binyɛ
gbegbe sɔtɔ. A naxa saatɛ xiri e nun
Isirayila mangɛ Axabi tagi futi nde saabui
ra.

2 Ɲɛ ndee to dangi, a naxa siga Axabi
yire Samari. Axabi naxa xuruse lanmae
nun a xungbe gbegbe ba sɛrɛxɛ ra a bɛ
nun a xa mixie bɛ. A naxa a maxandi a
xa bira a fɔxɔ ra sigafe ra Ramoti gerede
Galadi bɔxi ma.
3 Isirayila mangɛ Axabi naxa a fala
Yudaya mangɛ Yehosafati bɛ, «Won birin
na a ra sigafe ra Ramoti Galadi bɔxi ma?»
Yehosafati naxa a yaabi, «Iyo, i tan yo n
tan yo, won birin keren. Won ma ɲamae
fan birin keren. Won birin nan sigama
gere sode.»

4 Yehosafati naxa a fala Isirayila mangɛ
bɛ, «Yakɔsi n bara i maxandi, won xa
Alatala sagoe fen yi fe kui.»
5 Isirayila mangɛ naxa namiɲɔnmɛ
kɛmɛ naani malan, a e maxɔrin, «A a
lanma ka a mu lanma won xa siga Ramoti
gerede Galadi bɔxi ma?» E naxa a yaabi,
«Wo te, Ala fama e sade i sagoe mangɛ.»
6 Kɔnɔ Yehosafati naxa mangɛ maxɔrin,
«Alatala xa namiɲɔnmɛ nde mu na be,
won nɔma naxan maxɔrinde?»
7 Isirayila mangɛ naxa Yehosafati yaabi,
«Xɛmɛ keren peti nan be, won nɔma
Alatala maxɔrinde naxan saabui ra, kɔnɔ
a mu rafan n ma, barima a gbaloe fe nan
gbansan falama n ma fe ra. A mu xun
nakeli fe yo falama n bɛ. A xili Mike.
Yimila xa di na a ra.» Yehosafati naxa
a fala, «A mu lanma mangɛ xa yi wɔyɛn
mɔɔli fala.»
8 Na kui, Isirayila mangɛ naxa a xa
batula keren xili, a a fala a bɛ, «Fa Yimila
xa di Mike ra n bɛ keren na.»

9 Isirayila mangɛ nun Yudaya mangɛ
Yehosafati nu dɔxɔxi e xa kibanyie kui,
mangɛ donmae ragoroxi e ma. E nu
na lonyi ma, Samari taa sode dɛ ra.
Namiɲɔnmɛe nu na e xa masenyie tife e
bɛ.
10 Kenaana xa di sedekiya nu bara feri
wure daaxie yailan, a fa a fala mangɛe
bɛ, «Alatala xa masenyi nan ya: Wo
Siriyakae bɔnbɔma yi ferie nan na han e
sɔntɔ.»
11 Namiɲɔnmɛ birin nu na masenyi
mɔɔli nan falama e bɛ. E naxa a fala, «Wo
te Ramoti Galadi bɔxi ma. Wo xun nakeli
nan sɔtɔma, Alatala fama e sade mangɛ
sagoe.»

12 Xɛɛra naxan siga Mike xilide, na naxa
a fala a bɛ, «I bara a to, namiɲɔnmɛ birin
bara lan e xa fe fanyi fala mangɛ bɛ. I fan
xa kata, wo xui xa lu keren, i xa fe fanyi
fala a bɛ.»
13 Mike naxa a fala, «Alatala ɲiɲɛ na a
ra. N Marigi Alatala na naxan yo masen,
n na nan falama.»
14 A to mangɛ yire li, mangɛ naxa a
fala a bɛ, «Mike, a lanma ka a mu lanma
muxu xa siga gere sode Ramoti Galadi
bɔxi ma?» Mike naxa a yaabi, «Wo te, wo
xun nakeli nan sɔtɔma. Alatala fama e
sade wo sagoe.»
15 Kɔnɔ mangɛ naxa gbilen a fala ra a
bɛ, «N ɲan bara a fala i bɛ sanya wuyaxi,
i xa i kali nɔndi yati nan falafe ra n bɛ
Alatala xili ra.»
16 Mike naxa a yaabi,
«N bara Isirayila birin to
yensenxi geyae fari,
alɔ xuruse rabɛɲinxie.
Alatala xa masenyi nan ya:
Marigi mu na yi ɲama bɛ.
Kankan xa gbilen a xɔnyi bɔɲɛsa kui.»
17 Isirayila mangɛ naxa a fala Yehosafati
bɛ, «N mu a fala xɛ i bɛ, a mu nɔma fe
fanyi masende n ma fe ra, fo a ɲaaxi tun?»
18 Na tɛmui Mike naxa a fala, «Yakɔsi,
wo wo tuli mati Alatala xa masenyi ra.
N bara Alatala to a xa kibanyi kui, a xa
malekɛ gali nu tixi a yirefanyi nun a kɔɔla
ma.
19 Alatala naxa a fala, ‹Nde wama sigafe
xaxili kobi rasode Isirayila mangɛ Axabi
xunyi, a xa sa Ramoti gere Galadi bɔxi ma
alako a xa faxa?› Nde naxa a yaabi xaxili
nde ra, nde fan naxa a yaabi xaxili gbɛtɛ
ra.
20 Na kui ɲinnɛ nde naxa mini, a ti
Alatala ya i, a a fala, ‹N tan nɔma nɛ a
ra.› Alatala naxa a maxɔrin, ‹Di?›
21 A naxa a yaabi, ‹N sigama nɛ, n fa
wule fala mangɛ bɛ a xa namiɲɔnmɛe
saabui ra.› Alatala naxa a fala a bɛ, ‹A
madaxu ki nan na ki. Siga, i xa sa na
raba.›
22 Yakɔsi, Alatala bara wule sa i xa
namiɲɔnmɛe dɛi. Ala bara natɛ ɲaaxi
tongo i xa fe ra.»
23 Na tɛmui, Kenaana xa di sedekiya
naxa a maso, a Mike dɛ ragarin, a fa a

fala, «Alatala Xaxili minixi kira mundun na n ma n xa wɔyɛn i bɛ?»
24 Mike naxa a yaabi, «I fama a tode a fanyi ra, i na so i nɔxunfe banxie kui tɛmui naxɛ.»
25 Isirayila mangɛ naxa a fala, «Wo Mike tongo, wo sa a taxu taa xunyi Amon, nun mangɛ xa di Yowasi ra.
26 Wo xa a fala, ‹Mangɛ naxɛ wo xa yi xɛmɛ sa geeli. Wo naxa donse yo so a yi ra fo taami xuntunyie nun ye han n gbilenma tɛmui naxɛ xaxilisa kui.›»
27 Mike naxa a fala, «Xa i gbilen xaxilisa kui, Alatala mu masenyi yo tixi n bɛ.» A man naxa a fala, «Ɲamae, wo n xui suxu.»
28 Isirayila mangɛ nun Yudaya mangɛ Yehosafati naxa te Ramoti Galadi bɔxi gerede.
29 Isirayila mangɛ naxa a fala Yehosafati bɛ, «N na so gere kui, n donma gbɛtɛ ragoroma nɛ n ma, kɔnɔ i tan xa mangɛ donmae ragoro i ma.» Isirayila mangɛ naxa donma gbɛtɛ ragoro a ma, e fa siga gere sode.
30 Siriya mangɛ nu bara sɔɔri ragise xunyie yaamari, «Wo naxa sɔɔri lanma nun a xungbe yo gere bafe Isirayila mangɛ ra.»
31 Sɔɔri ragise xunyie to Yehosafati to, e naxa a fala, «Isirayila mangɛ nan na ki.» E naxa a rabilin a gere ki ma. Yehosafati naxa Ala maxandi, Alatala fa a dɛmɛn. Ala naxa e makuya a ra.
32 Sɔɔri ragise xunyie to a to Isirayila mangɛ mu a ra, e naxa gbilen a fɔxɔ ra.
33 Na tɛmui sɔɔri nde naxa xali woli, na xali naxa sa a ilan Isirayila mangɛ Axabi ra, a a sɔxɔ a kanke gbuli ma a xa wure donma dɛ firinyie tagi. Mangɛ naxa sɔɔri ragise raŋɛrɛma yaamari, «Gbilen xanbi, won xa mini yi gere kui. N bara maxɔnɔ.»
34 Gere naxa xɔrɔxɔ na lɔxɔɛ birin. Isirayila mangɛ naxa a kilɔn a xa sɔɔri ragise ra Siriyakae ya i han nunmare. A naxa faxa soge dula tɛmui.

19

Yehosafati na Ala xa mangɛya bun ma

1 Yudaya mangɛ Yehosafati naxa gbilen a xɔnyi Darisalamu bɔɲɛsa kui.
2 Annabi Xanani xa di Yehu naxa siga Yehosafati yire, a a fala a bɛ, «I mixi kobi malixi munfe ra? Alatala yaxui nɔma rafande i ma? Alatala bara xɔnɔ i ma na fe ma.
3 Kɔnɔ i fan bara fe fanyi ndee raba alɔ Aseri wuri masolixie kanafe bɔxi ma, i man bara Ala fen i bɔɲɛ birin na.»
4 Yehosafati naxa lu Darisalamu, kɔnɔ a man naxa bɔxi iɲɛrɛ keli Beri Seeba, sa dɔxɔ Efirami geya ra, a fa mixie ragbilen e babae Marigi Alatala ma.
5 A naxa kiitisae dɔxɔ Yudaya taa makantaxi birin kui.
6 A naxa a fala kiitisae bɛ, «Wo xa wo ɲɛngi sa wo xa wali xɔn ma a fanyi ra, barima wo mu kiiti sama mixie xa fe xa ra, wo na rabama Alatala nan bɛ. Na kui Ala luma nɛ a xa sɛriyɛ masen na wo bɛ.
7 Yakɔsi, Alatala xa yaragaaxui xa lu wo bɛ. Wo xa wo xa wali raba sɔɔbɛ ra, barima won Marigi Alatala mu wama muɲɛ xɔn, a mu tinma wo xa mixi rafisa a boore bɛ, a fan mu wama wo xa tinxintareya raba kɔbiri xa fe ra.»
8 Yehosafati to gbilen Darisalamu, a naxa Lewikae, sɛrɛxɛdubɛe, nun Isirayila denbaya xunyie ti kiitisae ra Darisalamu, alako Alatala xa sɛriyɛ xa gere raŋɔn ɲama tagi.
9 A naxa e yaamari, «Wo xa wali dugutɛgɛŋa nun bɔɲɛ fiixɛ ra Alatala xa yaragaaxui kui.
10 Wo wo ngaxakerenyie makiitima tɛmui naxɛ e xɔnyi faxɛti fe ra, xa na mu a ra yaamari nde matandi fe ra, wo xa na birin tagi raba e bɛ a fanyi ra alako e naxa yunubi sɔtɔ Alatala mabiri, a fa xɔnɔ wo nun wo ngaxakerenyie ma. Xa wo na rabama a raba ki ma, wo mu yunubi sɔtɔma.
11 Sɛrɛxɛdubɛ Amaraya nan na wo birin xun Alatala xa sɛriyɛ xa fe ra. Sumayila xa di Sebadaya nan na wo birin xun bɔxi mangɛ xa sɛriyɛ xa fe ra. Yudaya gomina nan na a ra. Lewikae nan findi wo xa kiitisae ra. Wo wo sɛnbɛ so, wo xa wali a fanyi ra. Alatala xa fe fanyi rabae mali.»

20

Yehosafati Mowabakae gerefe

1 Na to dangi, Mowabakae, Amonikae,
nun Mewuni naxa siga Yehosafati gerede.
2 Mixi nde naxa siga, a sa a fala
Yehosafati bɛ, «Ɲama xungbe na fafe i
gerede kelife baa naakiri ma, Siriya bɔxi
ma. E na Xasason Tamari, e dɛnnaxɛ ma
En Gedi.»
3 Yehosafati naxa gaaxu, a fa natɛ tongo
a xa Alatala maxandi. A Yudayakae
yaamari e xa sunyi suxu na xa fe ra.
4 Yudayakae naxa e malan, e xa Alatala
maxandi. Mixie fa na nan ma kelife
Yudaya taa birin.
5 Yehosafati naxa ti Yudaya nun
Darisalamu ɲama tagi, Alatala xa banxi
kui tɛtɛ nɛɛnɛ ya ra.
6 A naxa a masen, «Muxu babae Marigi
Alatala, i tan xa mu na Ala ra koore ma? I
tan xa mu na si birin ma mangɛ ra? Sɛnbɛ
birin kanyi mu i tan xa ra? I nɔma fe birin
na.
7 I tan xa mu na muxu Marigi Ala ra,
naxan yi bɔxi mixie kerixi i xa ɲama Isir-
ayila ya xɔri? I tan xa mu na muxu Marigi
Ala ra, naxan yi bɔxi fixi i xanuntenyi
Iburahima bɔnsɔɛ ma, a xa lu e yi ra
abadan?
8 E naxa sabati be, e naxa i xa
hɔrɔmɔbanxi fan ti be. E bara a fala,
9 ‹Xa fe xɔrɔxɔɛ muxu li, alɔ gere naxan
fatanxi Ala xa kiiti ra, fure ɲaaxi, xa na
mu a ra kaamɛ, muxu fama tide yi banxi
ya i i ya xɔri, barima i xili nan falama be.
Muxu i xilima nɛ alako i xa muxu dɛmɛn
muxu xa tɔɔrɛ kui, i xa i tuli mati muxu
ra, i xa muxu rakisi.›
10 Yakɔsi Amonikae, Mowabakae, nun
Seyiri geya mixie, i mu tin muxu benbae
xa so naxee xɔnyi e mini Misira bɔxi
ma tɛmui naxɛ, e tan, muxu benbae mu
naxee sɔntɔxi,
11 nee bara na sare ragbilen muxu ma, e
xa muxu keri bɔxi ma i dɛnnaxɛ fixi muxu
ma.
12 Muxu Marigi Ala, i mu e makiitima
xɛ? Muxu sɛnbɛ bara ɲɔn yi gali ya i
naxan wama muxu gerefe. Muxu ma
kolon muxu fefe naxan nabama, kɔnɔ
muxu xaxili tixi i tan nan na.»
13 Yudayaka birin naxa ti Alatala ya i.
E xa mamadie, e xa die, nun e xa ginɛe
birin nu na naa.
14 Na tɛmui Alatala xaxili naxa goro
Yaxasiyeli ma, Sakari xa di, Bɛnaya xa di,
Yeyiyeli xa di, Mataniya xa di. Lewika
nan nu a ra naxan kelixi Asafi xa die ya
ma.
15 Yehosafati naxa a fala, «Yudayakae,
Darisalamukae, i tan mangɛ Yehosafati,
wo wo tuli mati n na. Alatala xa masenyi
nan ya: ‹Wo naxa gaaxu, wo naxa
kɔntɔfili yi ɲama xungbe ya ra, barima
wo gbe gere mu ya. Ala nan ma gere a ra.
16 Tina wo xa goro yi gere xili ma. E
tema Sisi mabiri, wo fama e lide gulunba
raɲɔnyi Yeruweli gbengberenyi ma.
17 Hali wo mu e gere, wo xa ti na, e ya
ra, wo fama a tode Alatala wo rakisima
ki naxɛ. Yudaya nun Darisalamu, gaaxui
nun kɔntɔfili naxa lu wo yi ra tina. Wo xa
mini tun, wo nun Alatala na a ra.›»
18 Yehosafati, Yudayakae, nun Darisala-
mukae birin naxa e igoro, e e yatagie
rafelen bɔxi ma Alatala ya i.
19 Lewikae, Kehati xa die nun Kore xa
die ya ma naxa keli, e Isirayila Marigi
Alatala matɔxɔ e xui itexi ra.
20 Ɲama naxa keli subaxɛ ma, e naxa
siga Tekowa gbengberenyi mabiri. E nu
minima tɛmui naxɛ, Yehosafati naxa ti e
ya ra, a fa a fala,
«Yudayakae nun Darisalamukae,
Wo wo tuli mati n na.
Wo xa limaniya wo Marigi Alatala saabui
ra,
alako wo xa sɛnbɛ sɔtɔ.
Wo xa limaniya Ala xa namiɲɔnmɛe
saabui ra,
alako wo xa xun nakeli sɔtɔ.»
21 Na xanbi, a naxa wɔyɛn ɲama bɛ, e
xa Alatala xa bɛɛtiba ndee sugandi naxee
Alatala xa mangɛya sɛniyɛnxi matɔxɔma,
sɔɔrie minima taa kui tɛmui naxɛ. E
naxa yi tantui rasiga Ala ma, «Wo Alatala
matɔxɔ, barima a xa hinnɛ buma nɛ
abadan.»
22 E to na matɔxɔɛ fɔlɔ, Alatala naxa
Amonikae, Mowabakae, nun Seyiri geya
mixie ya iso naxee nu faxi Yudaya gere
xili ma. E nu fa e boore bɔnbɔ.
23 Amonikae nun Mowabakae naxa din
Seyiri geya mixie ra, alako e xa e ratɔn, e
xa e sɔntɔ. E to gɛ na ra, e naxa e boore
fan faxa fɔlɔ.

24 Yudayakae to so gbengberenyi fɔlɔde,
e naxa gali xungbe to, kɔnɔ e birin nu
faxaxi. Binbie gbansan nan nu mɛnni.
Mixi keren mu nu kisixi e ya ma.
25 Yehosafati nun a xa ɲama naxa xi
saxan naba sɔɔri faxaxie harige xaninfe
ra. E naxa naafuli gbegbe to na, han e
mu nɔ na birin xaninde.
26 A xi naani lɔxɔɛ, e naxa sa e malan
Beraka gulunba kui Alatala tantude. Han
to e na yire xili falama Beraka na nan ma.
27 Yudaya nun Darisalamu sɔɔrie
naxa gbilen Darisalamu ɲɛlɛxinyi kui
Yehosafati xa mangɛya bun ma. Alatala
nu bara e rasɛɛwa e yaxuie sɔntɔfe saabui
ra.
28 E to so Darisalamu, e naxa siga han
Alatala xa banxi kui, kɔrae nun sarae nu
raberema dɛnnaxɛ.
29 Si birin to a mɛ a Alatala bara Isir-
ayila yaxuie gere, Alatala xa yaragaaxui
naxa lu e yi ra.
30 Yehosafati xa mangɛya naxa lu
bɔɲɛsa kui a Marigi Ala saabui ra.

Yehosafati xa mangɛya raŋɔnyi (Isirayila Mangɛe I 22:41-51)

31 Yehosafati mangɛya sɔtɔ Yudaya a
ɲɛ tongo saxan nun suuli nan ma, a
fa ɲɛ mɔxɔɲɛn nun suuli mangɛya raba
Darisalamu. A nga nu xili nɛ Asuba, Silixi
xa di ginɛ.
32 Yehosafati nu ɲɛrɛma a baba Asa xa
kira xɔn a xa simaya birin kui, a lu Alatala
xa tinxinyi kui.
33 Kɔnɔ kuye batudee mu nu gɛxi
kanade bɔxi kui geyae fari. Ɲama mu
nu e bɔɲɛe xirixi e babae Marigi Ala ra
sinden.
34 Yehosafati xa taruxui dɔnxɔɛ, a fɔlɛ
nun a raŋɔnyi birin sɛbɛxi Xanani xa di
Yehu xa taruxui kui, naxan toma Isirayila
mangɛe xa taruxui kui.
35 Na to dangi Yudaya mangɛ Yehosafati
naxa saatɛ xiri a nun Isirayila mangɛ
Axasiya tagi, naxan ɲɛrɛ ki ɲaaxu.
36 E naxa kunkuie yailan naxee sigama
Tarasisi. E naxa ndee yailan Esiyon
Geberi.
37 Na kui, Dodawahu Maresa xa
di Annabi Eliyeseri naxa namiɲɔnmɛ
masenyi ti Yehosafati bɛ, «I to saatɛ xirixi
i nun Axasiya tagi, Alatala i xa wali
kanama nɛ.» Na na a to, a xa kunkuie
naxa gan, e mu siga Tarasisi.

21

Yehorami xa mangɛya (Isirayila Mangɛe II 8:16-24)

1 Yehosafati naxa laaxiraya, e naxa a
ragata a babae sɛɛti ma Dawuda xa taa
kui. A xa di Yorami naxa ti a ɲɔxɔɛ ra.
2 Yorami xunyae nan ya, Isirayila
mangɛ Yehosafati xa die: Asaraya,
Yɛxiyɛli, Sakari, Asariyahu, Mikayeli, nun
Sɛfataya.
3 E baba nu bara harige gbegbe fi
e ma, gbeti, xɛɛma, nun bɔxie alɔ taa
makantaxie Yudaya bɔxi ma. Kɔnɔ a naxa
mangɛya lu Yorami yi, barima a tan nan
na di singe ra.
4 Yehorami to ti a baba ɲɔxɔɛ ra, a
fa a xa mangɛya mabanban, a naxa a
xunyae birin nun Isirayila kuntigi ndee
faxa santidɛgɛma ra.
5 Yehorami mangɛya sɔtɔ a xa simaya
ɲɛ tongo saxan nun firin nan ma, a fa ɲɛ
solomasaxan mangɛya raba Darisalamu.
6 A naxa ɲɛrɛ alɔ Isirayila mangɛe
darixi a ra ki naxɛ. A naxa bira Axabi xa
misaali fɔxɔ ra, barima a nu bara Axabi
xa di ginɛ dɔxɔ. A naxa fee raba naxee
mu rafan Alatala ma.
7 Kɔnɔ Alatala mu tin Dawuda bɔnsɔɛ
bade mangɛya ra saatɛ xa fe ra, a naxan
tongo Dawuda bɛ, a falafe ra mangɛya mu
bama a tan nun a xa die yi ra abadan.
8 A xa mangɛya kui, Edon naxa Yudaya
xa mangɛya matandi, e fa e yɛtɛ xa mangɛ
dɔxɔ.
9 Yehorami nun a xa sɔɔri xunyie naxa
siga sɔɔri ragisee kui Edonkae gerede.
Edonkae naxa e mabilin kɔɛ ra, kɔnɔ
Yorami nun a xa sɔɔri ragisee xunyie
naxa nɔ e ra.
10 Han to Edon mu tinxi lude Yudaya
xa yaamari bun ma. Libina fan naxa a xa
mangɛya matandi. Na birin Yorami lixi nɛ
barima a nu bara a babae Marigi Alatala
rabolo.
11 Yorami naxa kuye batudee yailan
Yudaya geyae fari. A naxa Darisalamukae

nun Yudayakae ratantan na yanfanteya ra.
12 Annabi Eli naxa kɛɛdi rasanba a ma naxan a falaxi, «I baba Dawuda Marigi Alatala xa masenyi nan ya: I to mu i ɲɛrɛxi i baba Yehosafati nun Yudaya mangɛ Asa xa kira xɔn ma,
13 i i ɲɛrɛxi Isirayila mangɛe nan ma kira xɔn, i Yudayakae nun Darisalamukae ratantan Ala rabolofe ra alɔ Axabi bɔnsɔɛ a rabaxi ki naxɛ, i ɲan man fa i xunya fafaxakerenyie faxa naxee nu fisa i tan bɛ,
14 Alatala fama nɛ fure ɲaaxi ra i xa ɲama ma, a nun i xa die, i xa ginɛe, i xa xurusee,
15 a nun i tan ma. Na fure ɲaaxi xunmasama nɛ lɔxɔ yo lɔxɔ i furi kui han a bula.»
16 Filisitakae nun Arabue naxee nu sabatixi Kusikae fɛ ma, Alatala naxa nee rakeli Yehorami gere xili ma.
17 E naxa siga Yudaya, e fa mangɛ harige birin tongo, a xa die nun a xa ginɛe. E naxa a xa di lanma Yehowaxasi gbansan lu na.
18 Na gere dangi xanbi, Alatala naxa Yorami fura a furi ma, fure ra, naxan mu yalanma.
19 Na tɔɔrɛ xun nu fa masa lɔxɔ yo lɔxɔ ɲɛ firin bun ma, han Yorami furi naxa bula, a faxa tɔɔrɛ ɲaaxi kui. A xa ɲama mu surayi gan a bɛ binyɛ daaxi ra alɔ e a rabaxi a babae bɛ ki naxɛ.
20 A mangɛya sɔtɔ a ɲɛ tongo saxan nun firin nan ma, a fa ɲɛ solomasaxan mangɛya raba Darisalamu. A to faxa, mixi yo mu kinikini a ma. E naxa a ragata Dawuda xa taa kui, kɔnɔ e mu tin a sade mangɛe xa gaburie yire.

22

Axasiya xa mangɛya (Isirayila Mangɛe II 8:25-29, 9:27-29)

1 Darisalamukae naxa Yorami xa di lanma Axasiya ti Yehorami ɲɔxɔɛ ra. Arabue nu bara a xa di booree faxa. Yorami xa di Axasiya findi Yudaya mangɛ ra na ki nɛ.
2 Axasiya mangɛya sɔtɔ a ɲɛ tongo naani nun firin nan ma. A mangɛya raba Darisalamu ɲɛ keren. A nga nu xili nɛ Atalaya, Omiri xa di ginɛ nan nu a ra.
3 Axasiya fan naxa a ɲɛrɛ Axabi bɔnsɔɛ xa misaali ma, barima a nga nu marasi ɲaaxi nan fima a ma.
4 A naxa fee raba naxee mu rafan Alatala ma, alɔ Axabi bɔnsɔɛ a raba ki naxɛ. A baba faxa xanbi, Axabi rasimae nu luma a ratantan na.
5 Na bara a niya Axasiya xa bira Isirayila mangɛ Axabi xa di Yehorami fɔxɔ ra, e xa siga Siriya mangɛ Xasayeli gerede Ramoti Galadi bɔxi ma. Siriyakae naxa Yorami maxɔnɔ na gere kui.
6 Siriyakae to a maxɔnɔ Rama, Yorami naxa gbilen Yisireeli a dandande. Gere to ɲɔn Isirayila nun Siriya mangɛ Xasayeli tagi, Yudaya mangɛ Yorami xa di Asaraya naxa goro Yisireeli Axabi xa di Yorami xɛɛbude, barima a nu maxɔnɔxi a ɲaaxi ra.
7 Ala xa maragiri kui, Axasiya to fa Yorami yire, na nan findi Axasiya bɛ bɔnɔɛ ra. A to so na, a tan nun Yehorami naxa mini sigafe ra Nimisi xa di Yehu yire. Alatala nu bara Yehu sugandi a xa Axabi bɔnsɔɛ sɔntɔ.
8 Yehu nun Axabi bɔnsɔɛ xa gere kui, Yehu naxa Yudaya kuntigie nun Axasiya xa mamadie li naa, a naxa e faxa. Axasiya xa mamadie nu na Axasiya xa yaamari nan bun ma.
9 E naxa Axasiya fen, e naxa a suxu Samari a nu nɔxunxi dɛnnaxɛ. E naxa fa a ra Yehu yire, e fa a faxa. Na xanbi, e naxa a ragata, barima e nu a falama nɛ, «Yehosafati xa di na a ra, naxan nu Alatala fenma a bɔɲɛ birin na.» Axasiya xa mixi yo mu nu na naxan nɔma findide mangɛ ra.

Mangɛ ginɛ Atalaya xa mangɛya (Isirayila Mangɛe II 11:1-3)

10 Axasiya nga Atalaya to a to a xa di bara faxa, a naxa keli, a mangɛ xa die birin faxa Yudaya.
11 Kɔnɔ mangɛ xa di ginɛ Yehoseeba, naxa Axasiya xa di Yowasi tongo gundo ra mangɛ xa die ya ma Atalaya nu wama naxee faxafe, a fa a xanin ginɛ di maxurui nde xɔn, a diyɔrɛ nun na di maxurui nɔxun hɔrɔmɔbanxi konkoe nde kui. Mangɛ Yehorami xa di ginɛ Yehoseeba, sɛrɛxɛdubɛ Yehoyada xa ginɛ,

Axasiya xunya ginɛma, Yowasi nɔxun na ki nɛ Atalaya ma, a mu nɔ a faxade.
12 E Yowasi nun a xuru mixie nɔxun nɛ, Alatala xa hɔrɔmɔbanxi kui ɲɛ senni bun ma. Na waxati, Atalaya nan nu bɔxi yamarima.

23

Yowasi xa mangɛya
(Isirayila Mangɛe II 11:4-20)

1 Ɲɛ solofere nde ra, Yehoyada naxa limaniya xɔrɔxɔɛ tongo, a saatɛ xiri a nun mixi kɛmɛ xunyie tagi: Yeroxama xa di Asaraya, Yehoxanan xa di Sumayila, Obedo xa di Asaraya, Adaya xa di Maaseya, nun Sikiri xa di Elisafati.
2 A naxa Yudaya iɲɛrɛ, a naxa Lewikae nun denbaya xunyie xanin Darisalamu, naxee nu na Yudaya taae kui.
3 Na ɲama naxa saatɛ tongo mangɛ bɛ Ala xa banxi kui. Yehoyada naxa a masen, «Mangɛ xa di nan ya. A tan nan fama mangɛya sɔtɔde alɔ Alatala a masenxi ki naxɛ Dawuda bɔnsɔɛ xa fe ra.
4 Wo naxan nabama, sɛrɛxɛdubɛe nun Lewikae naxee walima malabui lɔxɔɛ, a xundɛ singe xa hɔrɔmɔbanxi sode dɛe kanta.
5 Xundɛ firin nde xa lu mangɛ banxi kui. Xundɛ saxan nde xa lu Yesodi xa naadɛ ra. Ɲama tan fama lude Alatala xa banxi tɛtɛ nan kui.
6 Mixi yo naxa so Alatala xa banxi kui, fo sɛrɛxɛdubɛe nun Lewikae naxee walima naa. Nee nan nɔma sode, barima sɛniyɛntɔɛe nan e ra, kɔnɔ ɲama tan mu nɔma sode naa kui.
7 Lewikae xa mangɛ bilin, santidɛgɛma suxuxi e yi ra. Mixi yo naxan katama a xa so na banxi kui, wo a faxa. Wo xa lu mangɛ sɛɛti ma a so tɛmui nun a mini tɛmui.»
8 Lewikae nun Yudayakae birin naxa bira sɛrɛxɛdubɛ Yehoyada xa yaamari fɔxɔ ra. Kankan naxa bira a xa xundɛ fɔxɔ ra, naxan soma banxi kui malabui lɔxɔɛ nun naxan minima na lɔxɔɛ. Sɛrɛxɛdubɛ Yehoyada mu tin xundɛ yo xa ba na wali kui.
9 Sɛrɛxɛdubɛ Yehoyada naxa tanbɛe nun wure lefa xungbee nun a lanmae so mixi kɛmɛ xunyie yi ra. Na tanbɛe nun makanta see nu findixi mangɛ Dawuda nan gbe ra, naxee nu ragataxi Ala xa banxi kui.
10 A naxa ɲama birin ti a yire, e xa geresose na e yi ra, kelife banxi yirefanyi ma, sa dɔxɔ banxi kɔɔla ra, kelife sɛrɛxɛbade ma, sa dɔxɔ banxi kanke ra, alako e xa mangɛ bilin.
11 E naxa mangɛ xa di ramini kɛnɛ ma, e mangɛ tɔnxuma sa a xun ma, e Ala xa saatɛ sɛbɛxi so a yi ra, e ture surusuru a xunyi ma, e fa a masen e xui itexi ra, «Simaya xa lu mangɛ bɛ!»

12 Atalaya to ɲama xui mɛ mangɛ matɔxɔ ra a itexi ra,
13 a naxa ɲama sagata Ala xa hɔrɔmɔbanxi. Mɛnni, a naxa mangɛ to, a tixi hɔrɔmɔbanxi sanyie sɛɛti ma sode dɛ ra, yareratie nun sara fee tixi a sɛɛti ma, Yudaya ɲama sɛɛwaxi, sarae nu fema, bɛɛtibae nu bɛɛti bama kɔrae xuie ra. Atalaya naxa a xa donma ibɔɔ xɔnɛ kui, a fa a fala, «Yanfanteya, yanfanteya!»

14 Na tɛmui, sɛrɛxɛdubɛ Yehoyada naxa sɔɔri kɛmɛ xunyie ramini, a fa e yaamari, «Wo xa a ramini be kui, wo xa a faxa santidɛgɛma ra. Naxan yo birama a fɔxɔ ra, wo na kanyi fan faxa.» Sɛrɛxɛdubɛ nu bara a fala, «Wo naxa a faxa Alatala xa banxi kui de.»
15 E naxa a suxu mangɛ xa banxi naadɛ ra naxan xili «Soe naadɛ,» e fa a faxa mɛnni.

16 Yehoyada naxa saatɛ tongo, a tan yo, ɲama yo, mangɛ yo, e birin xa findi Alatala xa ɲama ra.
17 Ɲama birin naxa so Bali kuye xa banxi kui, e fa na kuyee nun sɛrɛxɛbadee kana. E naxa Bali xa sɛrɛxɛdubɛ Matan suxu, e a faxa sɛrɛxɛbade yire.
18 Yehoyada naxa sɛrɛxɛdubɛe nun Lewikae yaamari e xa Alatala xa banxi wali suxu alɔ Dawuda nu bara a fala e bɛ ki naxɛ. E birin nu itaxunxi xundɛ kima, e xa sɛrɛxɛ gan daaxi ba Alatala bɛ alɔ a sɛbɛxi Tawureta Munsa kui ki naxɛ. Dawuda nu bara a fala na birin xa raba tantui nun bɛɛti ra.
19 Yehoyada naxa yire kantɛe ti hɔrɔmɔbanxi naadɛe ra alako mixi sɛniyɛntare yo naxa so mɛnni.

20 A naxa sɔɔri kɛmɛ xunyie, kuntigie, yareratie, nun ɲama birin maxili e xa mangɛ mati kelife Alatala xa hɔrɔmɔbanxi, han mangɛ xa banxi. E naxa mangɛ raso naadɛ xungbe ra, e fa a dɔxɔ mangɛ kibanyi kui.
21 Ɲama birin naxa sɛɛwa, taa naxa lu bɔɲɛsa kui, Atalaya faxa xanbi santidɛgɛma ra.

24

Yehowasa Ala xa hɔrɔmɔbanxi yailanfe (Isirayila Mangɛe II 12:1-17)

1 Yehowasa mangɛya sɔtɔ a xa simaya ɲɛ solofere nan ma, a fa ɲɛ tongo naani mangɛya raba Darisalamu. A nga xili Sibiya, Beriseebaka nan nu a ra.
2 Sɛrɛxɛdubɛ Yehoyada xa waxati, Yehowasa naxa lu tinxinyi kui Alatala ya i.
3 Yehoyada naxa ginɛ firin fen Yowasi bɛ. A di xɛmɛe nun di ginɛe sɔtɔ na kui.
4 Na to dangi, Yowasi naxa a ɲanige a xa Alatala xa banxi yailan.
5 A naxa sɛrɛxɛdubɛe nun Lewikae malan, a a fala e bɛ, «Wo siga Yudaya taae kui nun Isirayila bɔxi ma ɲɛ yo ɲɛ kɔbiri malande, alako wo xa wo Marigi Ala xa banxi yailan. Wo xa gbata yi wali ra.» Kɔnɔ Lewikae mu a suxu sɔɔbɛ ra.
6 Mangɛ naxa sɛrɛxɛdubɛ kuntigi Yehoyada xili, a a maxɔrin, «Munfe ra i mu Lewikae karaxanxi e xa duuti maxili Yudaya nun Darisalamu, alɔ Alatala xa konyi Munsa a yamari ki naxɛ, nun Isirayila ɲama fan tin a ra ki naxɛ Ala xa hɔrɔmɔlingira xa fe ra, seedeɲɔxɔya na dɛnnaxɛ?»
7 Atalaya, mangɛ ginɛ ɲaaxi nun a xa die nu bara se sɛniyɛnxie birin ba Alatala xa banxi kui, e xa nee rawali Bali kuyee bɛ.
8 Na kui, mangɛ naxa a fala a kankira xa yailan, a xa dɔxɔ Alatala xa banxi naadɛ ra tande.
9 Marakolonyi naxa ti Yudaya nun Darisalamu, a kankan lan a xa fa kɔbiri ra Alatala bɛ, alɔ Alatala xa konyi Munsa nu bara Isirayila yaamari a ra ki naxɛ gbengberenyi ma.
10 Kuntigie nun ɲama birin naxa tin na ra, e naxa fa kɔbiri ra, e a sa kankira kui han a a rafe.
11 Kankira to rafe kɔbiri ra, e naxa a xanin Lewikae xɔnma alako nee xa a kui ife kolon mangɛ xili ra. Mangɛ xa sɛbɛli ti nun sɛrɛxɛdubɛ kuntigi fɛ mati naxa kankira iba. E to gɛ, e man naxa kankira dɔxɔ a dɔxɔde. E nu na rabama nɛ lɔxɔ yo lɔxɔ. Kɔbiri gbegbe naxa sɔtɔ na kui.
12 Mangɛ nun Yehoyada nu na kɔbiri soma walikɛ xunyie nan yi ra, e xa nu walikɛe sare fi a ra. Walikɛe nu na naxee gɛmɛ masolima, naxee kamudɛri wali rabama, naxee wure nun yɔxui rawalima Alatala xa banxi yailanfe ra.
13 Wali naxa sɔɔnɛya walikɛe wakili saabui ra. Ala xa hɔrɔmɔbanxi naxa gbilen a xa tofanyi singe ma, nde naxa sa a sɛnbɛ xun ma.
14 E to gɛ na wali ra, e naxa kɔbiri dɔnxɔɛ ragbilen mangɛ nun Yehoyada ma. Mangɛ naxa se gbɛtɛe yailan na kɔbiri ra, naxee nu rawalima Alatala xa banxi kui, alɔ gbeti pɔɔti nun xɛɛma pɔɔti, a nun yirabasee naxee nu rawalima sɛrɛxɛ gan daaxi bafe ra. Sɛrɛxɛ gan daaxie nu bama Alatala xa banxi kui Yehoyada xa simaya birin kui.
15 Yehoyada xa simaya to kamali a fanyi ra, a naxa laaxiraya. A xa simaya nu bara siga han ɲɛ kɛmɛ ɲɛ tongo saxan.
16 E naxa a ragata Dawuda xa taa kui bɔxi mangɛe fɛ ma, barima a nu bara fe fanyi raba Isirayila bɔxi ma Ala nun a xa banxi bɛ.
17 Yehoyada to faxa, Yudaya kuntigie naxa fa mangɛ yire, e fa e felen bɔxi ma a bun ma. Na kui, mangɛ naxa a tuli mati e xa marasi ra.
18 E naxa e babae Marigi Alatala xa banxi rabɛɲin, e fa tuubi Aseri kuyee bɛ. Alatala naxa xɔnɔ Yudaya nun Darisalamu ma e xa yunubie xa fe ra.
19 Alatala naxa namiɲɔnmɛe xɛɛ e xɔn a xa sɛriyɛ ra, kɔnɔ e mu tin e tuli matide na masenyi ra.
20 Ala Xaxili naxa lu sɛrɛxɛdubɛ Yehoyada xa di Sakari ma, a fa a masen ɲama bɛ, «Ala xa masenyi nan ya: Munfe ra wo na n tan Alatala xa sɛriyɛ matandife? Wo xa fe yo mu sɔɔnɛyama, barima wo

bara n tan Alatala rabɛɲin. N fan fama
wo rabɛɲinde na nan ma.»
21 Na kui, ɲama naxa natɛ tongo e xa
Sakari yanfa. Na naxa a niya mangɛ xa
yaamari fi e xa Sakari magɔnɔ gɛmɛ ra
Alatala xa banxi tɛtɛ kui han a xa faxa.
22 Mangɛ Yowasi nu bara nɛɛmu Sakari
baba Yehoyada xa hinnɛ ma, a naxan
naba a bɛ. A Sakari faxa. Beenu Sakari
xa faxa a yi nan masen, «Alatala xa i fɔxi
to, a xa i sare ragbilen i ma.»
23 Ɲɛ keren to dangi, Siriya sɔɔri gali
naxa Yowasi gere. E naxa so Yudaya nun
Darisalamu, e naxa kuntigi birin faxa, e
fa e harige xanin Damasi mangɛ xɔn ma.
24 Siriya sɔɔrie mu nu wuya, kɔnɔ
Alatala nan Yudaya sɔɔri gali xungbe sa e
sagoe, barima Yudayakae nu bara e babae
Marigi Alatala rabɛɲin. Ala Siriyakae
rawali nɛ alako Yowasi xa ɲaxankata.
25 Siriyakae nu bara Yowasi maxɔnɔ
gere kui. E naxa gbilen e xɔnyi, Yowasi
tan nu tɔɔrɔfe na tɛmui a xa sade ma. A
xa walikɛe naxa natɛ tongo e xa a faxa,
barima a nu bara sɛrɛxɛdubɛ Yehoyada
xa di faxa. E naxa a faxa a xa sade ma.
Ɲama naxa Yowasi ragata Dawuda xa taa
kui, kɔnɔ e mu tin a ragatade mangɛe xa
gaburie yire.
26 Mixie xilie nan ya naxee Yowasi
yanfa: Amonika Simeyata xa di Sabadi,
nun Mowabaka Simiriti xa di Yosabadi.
27 Fɔlɔ a xa die xilie ma, namiɲɔnmɛ
masenyi wuyaxie naxee ti a xa fe ra, a sa
dɔxɔ Ala xa banxi wuli ra a naxan naba,
na birin sɛbɛxi mangɛe xa taruxui kui. A
xa di Amasiya naxa ti a ɲɔxɔɛ ra.

25

Amasiya xa mangɛya
(Isirayila Mangɛe II 14:1-20)

1 Amasiya mangɛya sɔtɔ a xa simaya
ɲɛ mɔxɔɲɛn nun suuli nan ma, a fa
ɲɛ mɔxɔɲɛn nun solomanaani mangɛya
raba Darisalamu. A nga nu xili nɛ
Yehowadin. Darisalamuka nan nu a ra.
2 Amasiya naxa ɲɛrɛ Alatala xa tinxinyi
ra, kɔnɔ a mu a raba a bɔɲɛ birin na.
3 A xa mangɛya to mabanban, a naxa
walikɛe faxa naxee a baba faxa a xa
mangɛya kui.
4 Kɔnɔ a mu na walikɛe xa die tan
faxa, barima Alatala xa yaamari sɛbɛxi
Tawureta Munsa kui, «Baba mu lan a xa
faxa a xa di xa yunubi xa fe ra. Di fan
mu lan a xa faxa a baba xa yunubi xa fe
ra. Kankan lan a xa faxa a yɛtɛ nan ma
yunubi xa fe ra.»
5 Amasiya naxa Yudayakae malan, a fa e
ti e xabilɛ ki ma. A naxa mixi wulu xunyie
nun mixi kɛmɛ xunyie sugandi Yuda nun
Bunyamin bɔnsɔɛ bɛ. A to xɛmɛ kɔnti
naxee nu bara gɛ ɲɛ mɔxɔɲɛn sɔtɔde, a
naxa xɛmɛ wulu kɛmɛ saxan sɔtɔ naxee
fata tanbɛ nun wure lefa ra gere kui.
6 A man naxa kɔbiri fi Isirayila sɔɔri
ɲalama mixi wulu kɛmɛ ma alako nee xa
sa e xun.
7 Ala xa mixi nde naxa fa, a fa a fala
a bɛ, «Mangɛ, i naxa Isirayila sɔɔri gali
xanin, barima Alatala mu Isirayila nun
Efirami bɔnsɔɛ bɛ.
8 Xa i e xanin gere sode, hali i gere so a
mɔɔli birin na, Ala fama nɛ i lude i yaxuie
sagoe. Sɛnbɛ na Ala nan yi ra mixi malife
ra xa na mu a ra mixi ralɔɔsife ra.»
9 Amasiya naxa a fala Ala xa mixi bɛ,
«N ɲan bara gbeti kilo wulu saxan kilo
kɛmɛ naani so e yi ra.» Ala xa mixi naxa
a yaabi, «Alatala nɔma i kide dangife na
ra.»
10 Na kui, Amasiya naxa Efirami sɔɔrie
ragbilen e xɔnyi. E naxa gbilen e xɔnyi,
kɔnɔ e bɔɲɛ nu texi Yudaya xili ma.
11 Amasiya naxa a sɛnbɛ so, a fa a xa
sɔɔri gali raɲɛrɛ gere kui. E naxa Seyirika
wulu fu faxa gulunba kui fɔxɔɛ ɲinma
dɛnnaxɛ.
12 Yudaya sɔɔrie naxa Seyirika wulu fu
gbɛtɛ suxu, e naxa e xanin gelenyi fari, e
fa e radin yɛ, e faxa.
13 Efiramikae, Amasiya naxee ragbilen
e xɔnyi, nee naxa bagan Yudaya taae
ma kelife Samari ma, sa dɔxɔ Beti Xoron
na. E naxa mixi wulu saxan faxa, e fa
mɛnnikae harige xanin e xun ma.
14 Amasiya to gɛ Edonkae bɔnbɔde, a
naxa fa e benba Seyiri xa kuyee ra, a e
findi a xa alae ra. A naxa e batu, a surayi
gan e bɛ sɛrɛxɛ ra.
15 Na kui Alatala naxa xɔnɔ Amasiya
ma, a fa namiɲɔnmɛ xɛɛ a yire a falafe ra,

«Munfe ra i yi sie xa kuyee batuxi, naxee mu nu nɔma e xa ɲama ratangade i ma?»
16 A to na wɔyɛnyi fala a bɛ, Amasiya naxa a maxɔrin, «Muxu bara i ti mangɛ rasima ra? Yi masenyi lu na, xa i mu wama gbaloe xɔn.» Namiɲɔnmɛ naxa a xa masenyi raɲɔn, «N bara a kolon Ala bara natɛ tongo a xa i sɔntɔ, barima i bara kuyee batu, i man bara tondi n ma marasi ramɛde.»
17 Amasiya to gɛ marasi fende mixi gbɛtɛe ra, a naxa xɛɛrae xɛɛ Isirayila mangɛ Yowasi ma, Yehowaxasi xa di, «Fa, won xa fa gere.»
18 Isirayila mangɛ Yowasi naxa a yaabi, «Liban tunbe di naxa xɛɛra xɛɛ Liban sɛdiri wuri xungbe ma a falafe ra, ‹I xa di ginɛ fi n ma di ma.› Na dangi xanbi Liban wulai sube nde naxa tunbe maboron.
19 I naxɛ i bara nɔ Edon na. I bara i yɛtɛ igbo na fe ma. I naxan nabama, i xa lu i xɔnyi. Munfe ra i wama ɲaxankatɛ fenfe? I fama birade, i tan nun Yuda bɔnsɔɛ!»
20 Ala naxa a niya Amasiya xa tondi na wɔyɛnyi ra, barima a nu wama a lufe a yaxuie sagoe a xa Edon kuye batui xa fe ra.
21 Isirayila mangɛ Yowasi naxa te Yudaya mangɛ Amasiya gerede. Na gere naxa raba Beti Semesi Yudaya bɔxi ma.
22 Isirayila naxa nɔ Yudaya ra, Yudayakae birin naxa e gi e so e xɔnyi.
23 Isirayila mangɛ Yowasi naxa Yudaya mangɛ Amasiya findi geelimani ra Beti Semesi. A naxa a xanin Darisalamu, a mɛnni tɛtɛ kanke ya kɛmɛ rabira kelife Efirami naadɛ ma, sa dɔxɔ Tuxui naadɛ ra.
24 A naxa xɛɛma, gbeti, nun yirabase birin tongo Ala xa banxi kui, Obedo Edon ɲɛngi nu saxi naxee xɔn ma. A man naxa mangɛ xa naafuli tongo a xa banxi kui. A naxa mixi ndee fan tongo, a gbilen Samari.
25 Isirayila mangɛ Yowasi, Yehowaxasi xa di to faxa, Yudaya mangɛ, Yowasi xa di Amasiya xa mangɛya xɔn man naxa kuya ɲɛ fu nun suuli.
26 Amasiya xa taruxui, a fɔlɛ nun a raɲɔnyi birin sɛbɛxi Yudaya nun Isirayila mangɛe xa taruxui kui.
27 Alatala to Amasiya rabɛɲin, yanfɛ naxa a suxu Darisalamu. A naxa a gi a siga Lakisi, kɔnɔ mixi ndee naxa siga a fɔxɔ ra, e a faxa mɛnni.
28 E naxa a fure xanin soee fari, e a ragata a babae fɛ ma Yudaya mangataa.

26

Osiyasi xa mangɛya
(Isirayila Mangɛe II 14:21-22, 15:1-7)

1 Yudayakae naxa Osiyasi ti mangɛ ra a baba Amasiya ɲɔxɔɛ ra. A nu bara ɲɛ fu nun senni sɔtɔ na waxati.
2 A baba to taa masara, Osiyasi naxa Elata taa raso Yudaya xa mangɛya bun ma.
3 Osiyasi mangɛya sɔtɔ a ɲɛ fu nun senni nan ma, a fa ɲɛ tongo suuli nun firin mangɛya raba Darisalamu. A nga nu xili nɛ Yekoliya. Darisalamuka nan nu a ra.
4 A ɲɛrɛ nɛ Alatala xa tinxinyi kui alɔ a baba Amasiya.
5 Osiyasi naxa Ala yaragaaxuiya matinkan Annabi Sakari saabui ra. Alatala nu luma xaxili fanyi fi ra Sakari ma laamatunyie kui. Osiyasi xa fe birin naxa sɔɔnɛya, barima a nu Alatala waxɔnfe fenma.
6 A to siga Filisitakae gerede, a naxa Gati, Yabine, nun Asidodi tɛtɛe rabira. A naxa taae ti Asidodi bɔxi ma Filisitakae ya ma.
7 Ala naxa a mali Filisitakae gerede, a nun Arabue naxee nu sabatixi Guru Bali, a nun Mayonkae.
8 Mayonkae naxa duuti ba Osiyasi bɛ, naxan sɛnbɛ xa gboe nu bara kolon han Misira bɔxi ma.
9 A naxa koore banxi sɛnbɛmae ti Darisalamu Tuxui naadɛ nun Gulunba naadɛ xun ma.
10 A naxa yire makantadee ti daaxa. A naxa kɔlɔnyie fan ge na, barima xuruse gbegbe nu na a yi ra. A xa walikɛe nu walima naa mɛrɛ fanyie ma, ndee fan nu mɛɛnima naa wɛni bilie ma Karemele geyae fari. Bɔxi rawalife nu rafan a ma.
11 Sɔɔri gali nu na Osiyasi yi ra, naxee nu na mangɛ xa mixi Xananiya xa yaamari bun ma. Sɛbɛliti Yeyiyeli nun yarerati Maaseya nu bara na gali itaxun a xundɛ ki ma.

12 Denbaya kanyi mixi wulu firin kɛmɛ
senni nan nu yi sɔɔri ɲalamae raŋɛrɛma.
13 Sɔɔri ɲalama wulu kɛmɛ saxan nun
solofere kɛmɛ suuli nu na naa, naxee nu
mangɛ malima a yaxuie gerede.
14 Osiyasi naxa wure lefae, tanbɛe,
tunde lɛbɛrɛe, tabe makoto see, xalie, nun
laatie so e yi ra.
15 Xaxilima ndee naxa a mali xalie
nun gɛmɛ xungbe woli see yailande
Darisalamu. E naxa e dɔxɔ yire itexie fari.
Na bara a niya a xa xili gbe sɔtɔ han yire
makuye. Ala nu a malima na birin kui
alako a xa sɛnbɛ sɔtɔ.
16 Kɔnɔ a xa mangɛya to gɛ maban-
bande, a naxa a yɛtɛ igbo. A naxa a
Marigi Alatala xa sɛriyɛ rabɛɲin, a so
Alatala xa hɔrɔmɔbanxi kui surayi gande
sɛrɛxɛbade fari.
17 Sɛrɛxɛdubɛ, Asaraya naxa bira a fɔxɔ
ra, a nun Alatala xa sɛrɛxɛdubɛ tongo
solomasaxan.
18 Yi xɛmɛ gbangbalanyie naxa yi
wɔyɛnyi xɔrɔxɔɛ fala Osiyasi bɛ, «Surayi
ganfe sɛrɛxɛ ra na mu findi i tan Osiyasi
xa wali ra. Sɛrɛxɛdubɛe nan ma wali
na ra. Haruna xa die sugandixi nɛ Ala
bɛ e xa na wali raba. I tan xa mini
hɔrɔmɔbanxi kui, barima i bara Ala xa
sɛriyɛ matandi. Na fe mu findima xun
nakeli ra i bɛ Marigi Alatala ya i.»
19 Osiyasi bɔɲɛ naxa te sɛrɛxɛdubɛe xili
ma. Surayi sa se nu na a bɛlɛxɛ i. Kunɛ
naxa mini a tigi ma keren na sɛrɛxɛdubɛe
ya xɔri, Alatala xa hɔrɔmɔbanxi kui,
surayi ganma sɛrɛxɛbade naxan ma.
20 Sɛrɛxɛdubɛ Asaraya nun a booree to
na kunɛ to a tigi ma, e naxa a ramini
tande mafuren. A tan fan yɛtɛ yati naxa
gbata minife ra, barima Alatala nu bara a
bɔnbɔ.
21 Mangɛ Osiyasi naxa findi kunɛ kanyi
ra, han a faxa tɛmui. A naxa lu banxi nde
kui a kerenyi ma, barima kunɛ kanyi mu
lan a xa so Alatala xa banxi kui. A xa di
Yotami naxa mangɛya sɔtɔ, a fa lu mangɛ
banxi kui, a ɲama yaamari.
22 Osiyasi xa taruxui dɔnxɔɛe, a fɔlɛ
nun a raŋɔnyi, a birin sɛbɛxi Amosu xa
di Annabi Esayi xa kitaabui kui.
23 Osiyasi to laaxiraya, e naxa a ra-
gata gaburi kui mangɛe xa bɔxi nde ma,
barima e nu a falama nɛ, «Kunɛ kanyi na
a ra.» A xa di Yotami naxa ti mangɛ ra a
ɲɔxɔɛ ra.

27

Yotami xa mangɛya
(Isirayila Mangɛe II 15:32-38)

1 Yotami mangɛya sɔtɔ a ɲɛ mɔxɔɲɛn
nun suuli nan ma, a fa ɲɛ fu nun senni
mangɛya raba Darisalamu. A nga nu xili
Yerusa, Sadɔki xa di ginɛ.
2 A ɲɛrɛ nɛ Alatala xa tinxinyi kui. A
bira nɛ a baba Osiyasi xa misaali fɔxɔ ra,
kɔnɔ a tan mu so Alatala xa hɔrɔmɔbanxi
kui sɛrɛxɛ dubama dɛnnaxɛ. Na waxati
ɲama tan mu nu a xa wali ɲaaxi luma.
3 Yotami naxa Alatala xa hɔrɔmɔbanxi
naadɛ nde yailan, naxan nu na fuge ra. A
man naxa banxi gbegbe ti Ofeli tɛtɛ kui.
4 A naxa taae ti Yudaya geyae yire, a
nun koore banxie wondie kui.
5 A naxa Amoni mangɛ gere, a nɔ
a ra. Amonikae naxa yi duuti fi ɲɛ
saxan bun ma: gbeti kilo wulu saxan
kɛmɛ naani, mɛngi maniyɛ busali wulu
tongo naani, fundenyi maniyɛ busali
wulu tongo naani.
6 Yotami naxa sɛnbɛ sɔtɔ a fanyi ra,
barima a bara ɲɛrɛ a Marigi Alatala xa
kira xɔn ma.
7 Yotami xa taruxui dɔnxɔɛe, a xa geree
nun a xa walie, nee birin sɛbɛxi Isirayila
nun Yudaya mangɛe xa taruxui kui.
8 A mangɛya sɔtɔ a ɲɛ mɔxɔɲɛn nun
suuli nan ma, a fa ɲɛ fu nun senni
mangɛya raba Darisalamu.
9 Yotami to laaxiraya, e naxa a ragata
Dawuda xa taa kui. A xa di Axasi naxa ti
a ɲɔxɔɛ ra.

28

Axasi xa mangɛya
(Isirayila Mangɛe II 16:1-9)

1 Axasi mangɛya sɔtɔ a ɲɛ mɔxɔɲɛn nan
ma, a fa ɲɛ fu nun senni mangɛya raba
Darisalamu. A mu lu Alatala xa tinxinyi
kui, alɔ a baba a raba ki naxɛ.
2 A naxa ɲɛrɛ Isirayila mangɛe fɔxi, a
Bali kuyee yailan yɔxui ra.
3 A naxa surayi gan sɛrɛxɛ ra Hinoma
xa die xa gulunba kui. A man naxa a

xa die gan tɛ ra, e xa findi sɛrɛxɛ ra. Alatala sie naxee kerixi Isirayila, e nu na fe raharamuxi mɔɔlie nan nabama.
4 Axasi naxa surayi gan, a man naxa sɛrɛxɛ ba kuye batudee geyae fari, nun wuri bili xindee bun ma.
5 A Marigi Alatala naxa a sa Siriya mangɛ bɛlɛxɛ i, naxan Isirayila xun nakana, a e findi geelimanie ra, a e xanin Damasi. Na kui Isirayila mangɛ lu nɛ a xa nɔɛ bun, a tɔɔrɔ han.
6 Remaliyahu xa di Peka naxa Yudaya sɔɔri ɲalama wulu kɛmɛ mɔxɔɲɛn faxa lɔxɔɛ keren kui, barima e nu bara e babae Alatala rabɛɲin.
7 Efirami sɔɔri ɲalama Sikiri naxa mangɛ xa di Maaseya, mangɛ xa gomina Asirikama, nun mangɛ xa sɔɔri yarerati Elekana birin faxa.
8 Isirayilakae naxa mixi wulu kɛmɛ firin suxu geelimanie ra e ngaxakerenyie ya ma, ginɛe, di xɛmɛe, nun di ginɛe. E man naxa harige gbegbe fan tongo, e a xanin Samari.
9 Alatala xa namiɲɔnmɛ nde nu na mɛnni naxan xili Odedi. A naxa mini sɔɔrie ya ra naxee nu na gbilenfe Samari. A naxa a masen e bɛ, «Wo babae Marigi Alatala nu xɔnɔxi nɛ Yudayakae ma, na nan a toxi wo e masɔtɔxi. Kɔnɔ wo bara naxan naba e ra, na bara gbo yɛ han a bara koore li.
10 Yakɔsi wo wama Yuda xa die nun Darisalamu xa die xa findi wo xa konyie ra. Kɔnɔ wo tan go? Wo mu a kolon wo fan bara yunubi sɔtɔ wo Marigi Alatala ra?
11 Yakɔsi wo wo tuli mati n na. Wo xa yi geelimanie ragbilen e xɔnyi, wo ngaxakerenyie, barima Alatala bara xɔnɔ wo ma.»
12 Efirami kuntigi ndee Yehoxanan xa di Asaraya, Mesilemoti xa di Berekiya, Salumu xa di Yexisikiya, nun Xadalayi xa di Amasa, naxa keli sɔɔri gali xunyie xili ma.
13 E naxa a fala e bɛ, «Wo naxa yi geelimanie raso be kui, barima na fama nɛ a niyade won xa yunubi sɔtɔ Alatala ra. Wo wama nɛ won ma yunubie xun xa masa? Alatala ɲan xɔnɔxi Isirayila ma.»
14 Na kui sɔɔrie naxa geelimanie nun harige bɛɲin, e naxan sɔtɔ gere kui. E na birin naba kuntigie nun ɲama nan ya xɔri.
15 Na kuntigi naxee xilie sɛbɛxi, nee naxa na harige ya ma to, dugi nun sankiri naxan nu na, e naxa nee findi geelimani magelie xa sosee ra. E naxa baloe nun minse so e yi ra, e seri sa e xa fie ra. Na tɛmui e naxa e raso Yeriko, tugi taa, e ngaxakerenyie yire. Naxee mu nɔ e ɲɛrɛde, e naxa nee tan xanin sofalee fari. E to gɛ na ra, e naxa gbilen Samari.
16 Na waxati, mangɛ Axasi naxa Siriya mangɛ maxandi a xa a mali.
17 Edonkae nu bara fa Yudayakae gerede, e mixi ndee suxu, e e xanin.
18 Filisitakae fan nu bara taae gere naxee nu na Sefela nun Negewi biri Yudaya bɔxi ma. E naxa Beti Semesi, Ayalon, Gederoti, Soko, Timina, Gimiso, nun e rabilinyie suxu.
19 Alatala nan wa Yudaya rayaagife, barima Isirayila mangɛ Axasi nu bara Yudaya ya iso a xa yanfanteya ra Alatala bɛ.
20 Asiri mangɛ Tigilati Pileseri to fa Yudaya, a mu tin a malide, a naxa a gere.
21 Axasi naxa naafuli sɛɛti tongo Alatala xa banxi, mangɛ xa banxi, nun kuntigie xa banxi kui, a na fi Asiri mangɛ ma, kɔnɔ na mu a niya Tigilati Pileseri xa a mali.
22 Hali a xa tɔɔrɛ kui, Axasi mu gbilen Alatala ma.
23 A nu sɛrɛxɛ bama Damasikae xa alae bɛ, naxee nu bara nɔ a ra. A naxa a fala, «Siriya mangɛ xa alae nan Siriya malixi, n fan sɛrɛxɛ bama nɛ e bɛ, alako e xa n fan mali.» Na birin findi tantanyi nan na Axasi nun Isirayila bɛ.
24 Axasi naxa Ala xa banxi se sɛniyɛnxie birin kana, a Alatala xa banxi naadɛe balan. A naxa sɛrɛxɛbadee yailan Darisalamu yire birin,
25 a man naxa yire itexie yailan Yudaya taa birin kui, alako e xa surayi gan sɛrɛxɛ ra ala gbɛtɛe bɛ. A a babae Marigi Alatala raxɔnɔ na ki nɛ a ɲaaxi ra.
26 A xa taruxui dɔnxɔɛ nun a xa wali birin, a fɔlɛ nun a raɲɔnyi birin sɛbɛxi Yudaya nun Isirayila mangɛe xa taruxui kui.

27 Axasi to laaxiraya, e naxa a ragata
Darisalamu taa kui, kɔnɔ e mu a ragata
Isirayila mangɛ xa gaburi yire. A xa di
Xesekiya naxa ti a ɲɔxɔɛ ra.

29

Xesekiya xa mangɛya
(Isirayila Mangɛ II 18:1-4)

1 Xesekiya mangɛya sɔtɔ a ɲɛ mɔxɔɲɛn
nun suuli nan ma, a fa ɲɛ mɔxɔɲɛn nun
solomanaani mangɛya raba Darisalamu.
A nga nu xili nɛ Abiya, Sakari xa di ginɛ.
2 A a ɲɛrɛ nɛ Alatala xa tinxinyi kui, alɔ
a baba Dawuda a raba ki naxɛ.
3 A xa mangɛya ɲɛ singe kike singe kui,
a naxa Alatala xa banxi naadɛe rabi, a e
yailan.
4 A naxa sɛrɛxɛdubɛe nun Lewikae
maxili, a e malan tɛtɛ kui sogegorode.
5 A naxa a masen e bɛ, «Lewikae, wo
wo tuli mati n na. Wo xa wo rasɛniyɛn,
wo xa wo babae Marigi Alatala xa banxi
rasɛniyɛn, wo xa se sɛniyɛntare birin
ramini Alatala xa hɔrɔmɔbanxi kui.
6 Won babae nu bara Alatala rabɛɲin,
e fe kobi raba e Marigi Alatala ra. E
nu bara e kobe ti Alatala ra, nun a xa
hɔrɔmɔbanxi ra.
7 E naxa hɔrɔmɔbanxi naadɛe yati
balan. E naxa lanpuie raxuben, e mu
surayi nun sɛrɛxɛ gan daaxi ba Isirayila
Marigi Ala bɛ yire sɛniyɛnxi kui.
8 Na kui, Alatala naxa xɔnɔ Darisalamu
nun Yudaya ma, a naa findi gbaloe yire
ra. Si gbɛtɛe yoma won ma alɔ wo a toxi
ki naxɛ.
9 Na bara a niya won babae xa faxa san-
tidɛgɛma ra, won ma ginɛe, nun won ma
di xɛmɛe nun ginɛe bara findi geelimanie
ra.
10 Yakɔsi n bara a ɲanige n bɔɲɛ
kui won xa saatɛ tongo Isirayila Marigi
Alatala bɛ, alako a xa xɔnɛ xa gbilen won
fɔxɔ ra.
11 Yakɔsi n ma die, wo xa wo tunnabɛxi,
barima Alatala nan wo sugandixi, alako
wo xa findi a xa konyie ra, wo xa surayi
gan sɛrɛxɛ ra a bɛ.»
12 Na kui yi Lewikae naxa keli: Amasayi
xa di Maxati, Asaraya xa di Yoweli, Kehati
xa di ndee, Merari xa di ndee, Abidi xa
di Kisi, Yehaleleli xa di Asaraya, Gerison
xa di ndee, Sima xa di Yowa, Yowa xa di
Eden,
13 Elisafan ma die Simiri nun Yeyiyeli,
Asafi xa die Sakari nun Mataniya,
14 Heman xa die Yɛxiyɛli nun Simeyi,
nun Yedutun xa die Semaya nun Yusiyɛli.
15 E to gɛ e yɛtɛ rasɛniyɛnde, e naxa
e ngaxakerenyie malan, e xa Alatala xa
banxi fan rasɛniyɛn Alatala xa sɛriyɛ ki
ma. Mangɛ nu bara na yaamari fi.
16 Sɛrɛxɛdubɛe naxa so Alatala xa banxi
kui alako e xa naa rasɛniyɛn. E se
sɛniyɛntare naxee birin li Alatala xa
hɔrɔmɔbanxi kui, nun a tɛtɛ kui, Lewikae
naxa na birin tongo, e a wɔlɛ i Sediron
gulunba kui.
17 E na wali fɔlɔ kike xi singe nɛ.
A xi solomasaxan nde, e nu bara gɛ
mɛnni birin nasɛniyɛnde han buntunyi
ra. E man wali nɛ xi solomasaxan
hɔrɔmɔbanxi fan yati rasɛniyɛnde. Kike
singe xi fu nun senni nde, e naxa gɛ na
wali birin na.
18 Na dangi xanbi, e naxa siga mangɛ
Xesekiya yire, e dɛntɛgɛ sa a bɛ, «Muxu
bara Alatala xa banxi birin nasɛniyɛn,
sɛrɛxɛbade, sɛrɛxɛ gan daaxi bade nun
a yirabasee, teebili, taami sɛrɛxɛ sama
dɛnnaxɛ, nun a yirabasee.
19 Muxu bara se birin yailan, muxu bara
se birin nasɛniyɛn, mangɛ Axasi naxan
kɔsɛ a xa tinxintareya kui a xa mangɛya
waxati. Na birin na Alatala xa sɛrɛxɛbade
ya ra.»
20 Kuye to iba, mangɛ Xesekiya naxa
taa kuntigie malan, e te Alatala xa
hɔrɔmɔbanxi.
21 Mangɛ naxa yaamari fi Haruna xa
di sɛrɛxɛdubɛe ma, e xa tuura solofere,
yɛxɛɛ kontonyi solofere, yɛxɛɛyɔrɛ
xɛmɛma solofere, nun sikɔtɛ solofere
ba yunubi xafari sɛrɛxɛ ra Alatala xa
sɛrɛxɛbade fari.
22 Sɛrɛxɛdubɛe naxa tuurae kɔn nax-
aba, e e wuli kasan sɛrɛxɛbade ma. E
naxa yɛxɛɛ kontonyie kɔn naxaba, e e
wuli kasan sɛrɛxɛbade ma. E naxa
yɛxɛɛyɔrɛe kɔn naxaba, e e wuli kasan
sɛrɛxɛbade ma.
23 Na dangi xanbi, e naxa fa sikɔtɛe ra
naxee findima yunubi xafari sɛrɛxɛ ra.
Mangɛ nun ɲama naxa e bɛlɛxɛ sa e ma.

24 Sɛrɛxɛdubɛe naxa e kɔn naxaba, e
e wuli ifili sɛrɛxɛbade ma yunubi xafari
sɛrɛxɛ ra Isirayila birin bɛ. Mangɛ nu
bara a fala a na sɛrɛxɛ gan daaxi nun
na yunubi xafari sɛrɛxɛ xa raba Isirayila
birin bɛ.
25 Mangɛ naxa Lewikae ti Alatala xa
hɔrɔmɔbanxi kui, bɛɛtibasee alɔ maxasee
nun kɔrae nu na e yi ra, alɔ Dawuda,
Annabi Gadi, nun Annabi Natan nu bara
a yamari ki naxɛ. Alatala xa yaamari
nan nu a ra, a naxan masenxi a xa
namiŋɔnmɛe saabui ra.
26 Lewikae naxa ti naa, Dawuda xa
bɛɛtibasee suxuxi e yi ra, sɛrɛxɛdubɛe fan
naxa ti naa, sarae nu na e tan fan yi ra.
27 Xesekiya naxa yaamari fi e xa sɛrɛxɛ
gan daaxi ba sɛrɛxɛbade. E to na fɔlɔ,
bɛɛtibae fan naxa bɛɛti ba fɔlɔ Alatala bɛ
sarae xui nun Isirayila mangɛ Dawuda xa
bɛɛtibasee ra.
28 Ŋama birin naxa e felen bɔxi,
bɛɛtibae naxa bɛɛti ba sarae xui han na
sɛrɛxɛ gan daaxi gɛ bade.
29 E to gɛ sɛrɛxɛ gan daaxi bade, mangɛ
nun ɲama naxan bira a fɔxɔ ra, e birin
naxa e tuubi, e Ala batu.
30 Na dangi xanbi, mangɛ Xesekiya nun
a xa kuntigie naxa Lewikae yaamari a e
xa Alatala matɔxɔ Dawuda nun Annabi
Asafi xa bɛɛtie ra. E naxa Ala matɔxɔ
sɛɛwɛ ra, e fa e xin bi sin, e e felen bɔxi e
Ala batu.
31 Na tɛmui Xesekiya naxa a masen,
«Yakɔsi, wo to nu fama, se nu na wo
bɛlɛxɛ i Alatala bɛ, wo wo maso, wo nun
wo xa sɛrɛxɛe nun wo xa tantui sɛrɛxɛe
ra Alatala xa hɔrɔmɔbanxi ra.» Ŋama
naxa fa e xa sɛrɛxɛe ra, a nun e xa tantui
sɛrɛxɛe ra. Naxee fan a ɲanige e bɔŋɛ
fanyie kui, nee fan naxa fa sɛrɛxɛ gan
daaxie ra.
32 Sɛrɛxɛ gan daaxie nan ya ɲama
naxee fi: ninge tongo solofere, yɛxɛɛ
kontonyi kɛmɛ, nun yɛxɛɛyɔrɛ kɛmɛ firin.
Na birin findi sɛrɛxɛ gan daaxie nan na
Alatala bɛ.
33 E man naxa ninge kɛmɛ senni nun
xuruse lanma wulu saxan ba sɛrɛxɛ ra.
34 Kɔnɔ sɛrɛxɛdubɛe to mu nu wuya, e
mu nɔ sɛrɛxɛ gan daaxie birin bade. Na
kui, e ngaxakerenyi Lewikae naxa e mali
na wali raŋɔnde, beemanun sɛrɛxɛdubɛ
booree xa gɛ e yɛtɛ rasɛniyɛnde. Lewikae
nu bara a ɲanige e bɔŋɛe kui a e xa e yɛtɛ
rasɛniyɛn mafuren, dangi sɛrɛxɛdubɛe
waxɔnyi ra.
35 Sɛrɛxɛ gan daaxi gbegbe nu na, a
nun ture naxan bama xanunteya sɛrɛxɛ
ra, a nun sɛrɛxɛ yeerama naxan nu sama
sɛrɛxɛ gan daaxi xun ma. Na kui, ɲama
man naxa Alatala batu fɔlɔ a xa banxi kui.
36 Xesekiya nun ɲama birin naxa sɛɛwa,
barima Alatala bara na wali birin nagiri
sɔɔnɛya ra.

30

Xesekiya Sayamalekɛ Dangi Sali rabafe

1 Xesekiya naxa xɛɛrae xɛɛ Isirayila nun
Yudaya birin kui. A man naxa bataaxɛe
sɛbɛ Efiramikae nun Manasikae ma, alako
e xa fa Alatala xa banxi Darisalamu Saya-
malekɛ Dangi Sali rabade Isirayila Marigi
Alatala xa binyɛ bun ma.
2 Mangɛ, kuntigie, nun ɲama birin nu
bara natɛ tongo Darisalamu e xa Saya-
malekɛ Dangi Sali raba kike firin nde.
3 E mu nɔ na rabade a waxati, barima
sɛrɛxɛdubɛ birin mu nu gɛxi e yɛtɛ
rasɛniyɛnde. Ŋama fan mu nu malanxi
Darisalamu.
4 Mangɛ nun ɲama naxa tin na natɛ ra.
5 E naxa Isirayila birin maxili, kelife
Bere Seeba ma, sa dɔxɔ Dana na, alako
e xa fa Sayamalekɛ Dangi Sali raba
Darisalamu Isirayila Marigi Alatala xa
binyɛ bun ma. A nu bara bu ɲama mu
na sali raba alɔ a sɛbɛxi ki naxɛ.
6 Xɛɛrae naxa mangɛ nun kuntigie xa
bataaxɛ xanin Isirayila nun Yudaya birin.
E naxa mangɛ xa yaamari masen, «Isiray-
ilakae, wo gbilen Alatala ma, Iburahima,
Isiyaga, nun Isirayila Marigi Ala, alako
a fan xa gbilen wo ma, a wo tan naxee
ratangaxi Asiriya mangɛe bɛlɛxɛ i.
7 Wo naxa lu alɔ wo babae nun wo
ngaxakerenyie, naxee nu bara e babae
Marigi Alatala rabɛŋin. Ala bara gbaloe
ragiri e ma, alɔ wo a toxi ki naxɛ.
8 Yakɔsi, wo naxa wo kobe ti Ala ra
alɔ wo babae a rabaxi ki naxɛ. Wo wo
bɛlɛxɛ so Alatala yi ra, wo xa fa a xa
hɔrɔmɔbanxi, a naxan nasɛniyɛn waxati
birin bun ma. Wo xa wo Marigi Alatala

rabatu, alako a xa xɔnɛ xa gbilen won
fɔxɔ ra.
9 Xa wo gbilen Alatala ma, wo ngaxak-
erenyie nun wo xa die hinnɛ sɔtɔma nɛ
mixie ra, naxee e xanin konyiya kui. Xa
wo gbilen wo Marigi Alatala ma, a fama
nɛ hinnɛde wo ra, a mu nɛɛmuma wo
ma.»
10 Xɛɛrae naxa siga taae birin Efirami
nun Manasi bɔxi ma, han Sabulon. Kɔnɔ
na mixie mu tin e xa masenyi ra, e man
fa yo xɛɛrae ma.
11 Aserikae, Manasikae, nun Sabu-
lonkae ndee naxa e yɛtɛ magoro, e siga
Darisalamu.
12 Ala naxa a niya Yudayakae birin xa
kafu e boore ma mangɛ nun kuntigie xa
yaamari rabafe ra alɔ Alatala a fala ki
naxɛ.
13 Ɲama gbegbe naxa e malan
Darisalamu, alako e xa Taami Lɛbinitare
Sali raba kike firin nde.
14 E naxa keli, e kuye sɛrɛxɛbade birin
kana Darisalamu, a nun surayi gandee, e
fa na birin wɔlɛ i Sediron fole kui.
15 Kike firin nde, xi fu nun naani nde ra,
e naxa Sayamalekɛ Dangi Sali xa sɛrɛxɛ
ba. Sɛrɛxɛdubɛe nun Lewikae nu bara
yaagi e xa sɛniyɛntareɲa xa fe ra, e fa e
yɛtɛ rasɛniyɛn. E naxa sɛrɛxɛ gan daaxie
ba Alatala xa banxi kui.
16 Sɛrɛxɛdubɛe naxa ti e yire alɔ Ala xa
mixi Munsa a yamarixi ki naxɛ Tawureta
Munsa kui. Lewikae to wuli so e yi ra, e
naxa a kasan sɛrɛxɛbade ma.
17 Mixi sɛniyɛntaree to nu wuyaxi ɲama
ya ma, Lewikae naxa Sayamalekɛ Dangi
Sali sɛrɛxɛ ba e bɛ, alako e xa a fi Alatala
ma.
18 Mixi sɛniyɛntare wuyaxie nu na
ɲama ya ma kelife Efirami, Manasi, nun
Sabulon. E bara Sayamalekɛ Dangi Sali
sɛrɛxɛ don, kɔnɔ na mu radaxaxi Ala xa
masenyi kui. Na nan a to, Xesekiya naxa
Alatala maxandi e bɛ, «Alatala naxan fan,
diɲɛ
19 sɛniyɛntaree birin ma naxee na e
babae Marigi Ala fenfe e bɔɲɛ kui.»
20 Alatala naxa Xesekiya xa dubɛ suxu,
a diɲɛ ɲama ma.
21 Isirayilakae naxee nu malanxi
Darisalamu naxa Taami Lɛbinitare Sali
raba xi solofere bun ma ɲɛlɛxinyi
kui. Lɔxɔɛ birin ma, Lewikae nun
sɛrɛxɛdubɛe nu Alatala matɔxɔma e xa
bɛɛtibasee ra Ala xa binyɛ bun ma e sɛnbɛ
birin na.
22 Xesekiya naxa Lewikae ralimaniya,
barima e nu bara Alatala xa wali raba a
raba ki ma. E naxa sɛrɛxɛe don xi solofere
bun ma. E man naxa xanunteya sɛrɛxɛe
ba e babae Marigi Alatala bɛ.
23 Ɲama birin naxa lan a ma, e xa xi
solofere gbɛtɛ sa na sali xun ma. E naxa
na raba sɛɛwɛ kui.
24 Yudaya mangɛ Xesekiya naxa tuura
wulu keren nun xuruse lanma wulu
solofere ba sɛrɛxɛ ra. Kuntigie fan naxa
tuura wulu keren nun xuruse lanma wulu
fu ba sɛrɛxɛ ra. Sɛrɛxɛdubɛ gbegbe naxa
e yɛtɛ rasɛniyɛn.
25 Yudaya ɲama, sɛrɛxɛdubɛe, Lewikae,
Isirayilakae, nun xɔɲɛe kelife Isirayila
bɔxi ma, e birin naxa sɛɛwa.
26 Ɲɛlɛxinyi gbegbe naxa lu Darisalamu.
Na fe mɔɔli nu bara ba tofe Darisalamu
kabi Isirayila mangɛ Dawuda xa di Sule-
mani xa waxati.
27 Sɛrɛxɛdubɛe nun Lewikae naxa keli,
e duba ɲama bɛ. Alatala naxa na dubɛ
suxu a xa yire sɛniyɛnxi kui koore ma.

31

Xesekiya Ala xa sɛriyɛ mabanbanfe
(Isirayila Mangɛe II 18:4)

1 Sali to ɲɔn, Isirayilakae naxa siga
Yudaya taae kui, e kuye gɛmɛ masolixie
kana, e Asera kuye wuri daaxie sɛgɛ,
e sɛrɛxɛbade birin kana naxee nu na
geyae fari Yudaya, Bunyamin, Efirami,
nun Manasi bɔxi ma. Na dangi xanbi,
Isirayilakae naxa gbilen e xɔnyi.
2 Xesekiya naxa sɛrɛxɛdubɛe nun
Lewikae ti kankan xa wali ra: sɛrɛxɛ
gan daaxie bafe, xanunteya sɛrɛxɛe bafe,
hɔrɔmɔbanxi wali rabafe, matɔxɔɛ nun
tantui bɛɛti bafe Alatala bɛ, nun Alatala
xa hɔrɔmɔbanxi naadɛ makantafe.
3 Mangɛ naxa nde ba a harige ra a a fi
sɛrɛxɛ gan daaxie ra naxee bama gɛɛsɛgɛ,
nunmare, malabui lɔxɔɛ, kike nɛɛnɛ, sali
xungbee alɔ a sɛbɛxi Alatala xa sɛriyɛ kui
ki naxɛ.
4 Xesekiya naxa a masen ɲama nun
Darisalamukae bɛ, e xa sɛrɛxɛdubɛe nun

Lewikae mali e xa harige sɔtɔ, alako e xa
sɛnbɛ sɔtɔ Alatala xa sɛriyɛ kui.
5 E to na masenyi mɛ, Isirayilakae naxa
farilɛ ba e xa sansie bogi singee ra, mɛngi,
wɛni nɛɛnɛ, ture, kumi, nun daxamui
gbɛtɛe. E naxan fixi, na nu gbo.
6 Isirayilakae nun Yudayakae, naxee nu
sabatixi Yudaya taae kui naxa farilɛ ba
e xa xuruse xungbee nun e xa xuruse
lanmae ra, e man naxa farilɛ ba se
sɛniyɛnxie ra e naxee fixi e Marigi Alatala
ma. Na naxa findi kote gbegbe ra.
7 E naxa na kote malan fɔlɔ kike saxan
nde ra, e gɛ kike solofere nde ra.
8 Xesekiya nun kuntigie to na kote to, e
naxa Alatala nun a xa ɲama tantu.
9 Xesekiya naxa sɛrɛxɛdubɛe nun
Lewikae maxɔrin na kote xa fe ma.
10 Na kui, sɛrɛxɛdubɛ kuntigi Asaraya,
naxan kelixi Sadɔki xabilɛ naxa a yaabi,
«Kabi won yi hadiya fe fɔlɔ Alatala xa
banxi kui, baloe bara gbo muxu yi ra han
muxu mu nɔma na birin donde. Naxan
luxi na nan ya. A gbo barima Alatala bara
barakɛ sa a xa ɲama ma.»
11 Xesekiya naxa yaamari fi e xa konkoe
yailan Alatala xa banxi kui. E naxa na
raba.
12 Mixie naxa fa hadiyae, farilɛe, nun
se sɛniyɛnxie ra, e a sa na konkoe kui.
Lewika Konaniyahu nun a xunya Simeyi
naxa mɛɛni na birin ma.
13 Mangɛ Xesekiya nun Ala xa banxi
yarerati Asaraya naxa mixie sugandi
naxee luma Konaniyahu nun a xunya
Simeyi xa yaamari bun ma. Na mixie xilie
nan ya: Yɛxiyɛli, Asaraya, Naxati, Asahɛli,
Yerimoti, Yosabadi, Eliyeli, Yisimakiya,
Maxati, nun Bɛnaya.
14 Yimina xa di Lewika Kore, naxan nu
sogetede naadɛ makantama, a tan nan
nu a ɲɛngi saxi see xɔn ma, mixie naxee
ɲanigexi Ala bɛ. A nu na se sɛniyɛnxie
itaxunma.
15 Eden, Minyamin, Yosuwe, Semaya,
Amaraya, nun Sɛkanaya nu Kore mal-
ima see itaxunde e ngaxakerenyie ma
sɛrɛxɛdubɛe xa taae kui. Mixi xungbee
nun mixi lanmae bara e gbe sɔtɔ e xundɛ
ki ma.
16 E naxa see itaxun xɛmɛ dimɛdi birin
ma naxee nu bara gɛ ɲɛ saxan sɔtɔde,
naxee xilie nu sɛbɛxi taruxui kui, naxee
nu lanma e xa sɛrɛxɛdubɛ wali raba
Alatala xa hɔrɔmɔbanxi kui e xundɛ ki
ma.
17 E naxa see itaxun sɛrɛxɛdubɛe ma,
naxee xilie nu sɛbɛxi taruxui kui e xa den-
baya ki ma. E naxa see itaxun Lewikae
ma e xa wali nun e xundɛ ki ma, naxee
nu bara gɛ ɲɛ mɔxɔɲɛn sɔtɔde.
18 E man naxa see itaxun Ala xa
hɔrɔmɔbanxi walikɛ birin ma, naxee xilie
nu sɛbɛxi taruxui kui, e naxa a i taxun e
xa mamadie, e xa ginɛe, e xa di xɛmɛe
nun e xa di ginɛe ma.
19 Haruna xa di sɛrɛxɛdubɛe, naxee
nu na daaxa, taa fari ma, taaka ndee
nu bara sugandi naxee see itaxunma yi
sɛrɛxɛdubɛe nun yi Lewikae ma, naxee
xilie nu sɛbɛxi taruxui kui.
20 Xesekiya na nan naba Yudaya bɔxi
ma. A wali nɛ hinnɛ, tinxinyi, nun nɔndi
kui a Marigi Alatala bɛ.
21 A xa wali birin a naxan naba Ala
batufe xa fe ra, a nun Ala xa sɛriyɛ nun
yaamari xa fe ra, na birin sɔɔnɛyaxi nɛ a
bɛ. A na birin naba a bɔɲɛ birin nan na
alako a xa a Marigi Alatala sagoe raba.

32

Xesekiya xa mangɛya raɲɔnyi
(Isirayila Mangɛe II 18:13-37, Annabi Esayi 36:1-22)

1 Yi fe tinxinxie dangi xanbi, Asiri
mangɛ Senaxeribi naxa so Yudaya bɔxi
ma, a naxa taa makantaxie mabilin a xa
e sɔtɔ.
2 Xesekiya to a kolon a Senaxeribi wama
Darisalamu gerefe nɛ,
3 a naxa kuntigie nun sɔɔri ɲalamae
maxili. E naxa natɛ tongo e xa ye badee
dɛsɛ naxee na taa fari ma.
4 Mixi gbegbe naxa na wali suxu, e
naxa kɔlɔnyie dɛsɛ, e ye kirae dɛsɛ naxee
nu kelima bɔxi bun ma. E naxa a fala,
«Munfe ra won a luma Asiri mangɛe xa
ye sɔtɔ be?»
5 Xesekiya naxa wali suxu sɛnbɛ ra. A
naxa tɛtɛ yailan dɛnnaxɛ nu kanaxi, a
naxa nde sa a xa maite xun ma, han a
sa sɔɔrie xa yire makantaxi li, a naxa
tɛtɛ gbɛtɛ ti tɛtɛ singe fari ma, a naxa

Milo yailan Dawuda xa taa kui, a naxa
geresosee nun wure lefa gbegbe malan.
6 A naxa sɔɔri xunyie ti ɲama xun, a
fa ɲama malan taa sode dɛ ra. A naxa a
masen e bɛ,
7 «Wo limaniya, wo wo sɛnbɛ so.
Gaaxui yo naxa lu wo yi ra, wo naxa
kɔntɔfili Asiri mangɛ xa fe ra, a nun a xa
sɔɔri gali. Naxan na won sɛɛti ma na gbo
dangife se bɛ naxan na a tan sɛɛti ma.
8 Adama sɛnbɛ gbansan nan na a yi
ra, kɔnɔ won Marigi Alatala nan na won
malima ra yi gere kui.» Ɲama naxa
e xaxili ti Yudaya mangɛ Xesekiya xa
masenyi ra.
9 Na to dangi, Asiri mangɛ Senaxeribi
naxa xɛɛrae xɛɛ Darisalamu. Na tɛmui
a tan nu na Lakisi gerefe nun a xa sɔɔri
birin na. A naxa yi xɛɛraya rasiga Yudaya
mangɛ Xesekiya ma, a nun Yudaya mixie
ma naxee nu sabatixi Darisalamu.
10 «Senaxeribi xa masenyi nan ya: Wo
xaxili tixi munse ra naxan a niyama wo
xa dɔxɔ tɔɔrɛ kui Darisalamu?
11 Xesekiya na wo madaxufe nɛ a falafe
ra, ‹Won Marigi Alatala fama won natan-
gade Asiri mangɛ bɛlɛxɛ ma.› A wama nɛ
wo xa faxa kaamɛ nun ye xɔli ma.
12 Xesekiya yati bara ala batudee nun
sɛrɛxɛbadee kana, a fa a fala Yudaya
nun Darisalamu bɛ wo xa wo tuubi
sɛrɛxɛbade keren nan gbansan bɛ, wo xa
surayi gan mɛnni.
13 Wo mu a kolon xɛ muxu naxan naba
si gbɛtɛe ra, n tan nun n babae? Na sie xa
alae bara nɔ e ratangade n bɛlɛxɛ ma?
14 Ala mundun na sie ya ma, n babae
naxee ratɔn, naxee bara nɔ a xa ɲama
ratangade n bɛlɛxɛ ma? Munfe ra wo
a maɲɔxunxi a wo xa ala nɔma wo
ratangade n ma?
15 Wo naxa a lu Xesekiya xa wo madaxu
na ki de. Wo naxa la a ra, barima si xa ala
yo mu nɔ a xa ɲama ratangade n bɛlɛxɛ
ma nun n babae bɛlɛxɛ ma. Mangɛya yo
mu nɔ muxu ra. Wo xa alae fan mu fama
wo ratangade n bɛlɛxɛ ma.»
16 Senaxeribi xa xɛɛrae naxa na
wɔyɛnyi mɔɔli xun masa Alatala nun a
xa konyi Xesekiya xili ma.
17 Senaxeribi nu bara bataaxɛ sɛbɛ
naxan Isirayila Marigi Alatala konbima
yi wɔyɛnyi ra, «Si gbɛtɛe xa alae to mu
nɔ e ratangade n bɛlɛxɛ ma, Xesekiya xa
ala fan mu nɔma a xa ɲama ratangade n
bɛlɛxɛ ma.»
18 E naxa wɔyɛn Eburu xui ra Darisala-
mukae bɛ naxee nu na tɛtɛ kɔn na alako
gaaxui xa lu e yi ra, e xa taa masɔtɔ.
19 E naxa Darisalamu Marigi Ala
maniya si gbɛtɛe xa alae ra, naxee findixi
kuye yailanxie ra.
20 Mangɛ Xesekiya nun Amosi xa di
Annabi Esayi naxa Ala maxandi fɔlɔ mali
ra.
21 Na kui Alatala naxa malekɛ nde xɛɛ
Asiri mangɛ xa sɔɔri ɲalamae xili ma, a e
birin sɔntɔ a nun e xa yareratie. Mangɛ
to na to, a naxa gbilen a xɔnyi yaagi kui.
A naxa so a xa ala xa banxi kui, a yɛtɛ xa
die naxa a faxa mɛnni santidɛgɛma ra.
22 Alatala Xesekiya nun Darisalamukae
ratanga Asiriya mangɛ Senaxeribi bɛlɛxɛ
ma na ki nɛ. Ala naxa e ratanga e
dɔxɔboore birin ma.
23 Mixi gbegbe naxa fa buɲa fanyie ra
Darisalamu Alatala nun Yudaya mangɛ
Xesekiya bɛ. Keli na tɛmui ma Xesekiya
xili naxa te si birin ya ma.
24 Na waxati Xesekiya naxa fura, a
gbe mu lu a xa laaxiraya. A to Alatala
maxandi, Alatala naxa a xa dubɛ suxu, a
kaabanako raba.
25 Kɔnɔ Xesekiya mu na kaabanako
kolon Alatala bɛ, a a yɛtɛ igbo. Na na a
ra Alatala naxa xɔnɔ a tan nun Yudaya
nun Darisalamu ma.
26 Xesekiya naxa tuubi a xa yɛtɛ igboe
xa fe ra. Darisalamukae fan naxa tuubi.
Na kui Alatala xa xɔnɛ naxa gbilen e fɔxɔ
ra Xesekiya xa mangɛya bun ma.
27 Xesekiya xa naafuli nun a xa binyɛ
nu bara gbo. Gbeti, xɛɛma, gɛmɛ tofanyie,
surayi, wure lefae, nun se fanyi gbɛtɛe nu
na a yi ra.
28 Banxie fan nu na a yi ra, a nu mɛngi,
wɛni nɛɛnɛ, ture, nun xurusee ragatama
dɛnnaxɛ.
29 A naxa taae ti, a naxa xuruse xungbee
nun a lanmae gbegbe sɔtɔ Ala saabui ra.
30 Xesekiya man naxa Gixon dulonyi
dɛsɛ fuge ra, alako na ye xa dangi Dawuda
xa taa sogegorode mabiri. A xa wali birin
sɔɔnɛya nɛ.

31 Kɔnɔ Babilɔn kuntigi ndee to fa
Xesekiya yire kaabanako xa fe ra naxan
naba a xa bɔxi ma, Ala naxa a rabolo a
yɛtɛ xa na ya iba, alako a xa a bɔɲɛ ma fe
kolon.
32 Xesekiya xa taruxui dɔnxɔɛ nun a xa
dugutɛgɛɲa wali, na birin sɛbɛxi Amosi
xa di Annabi Esayi xa laamatunyi kui,
a nun Isirayila nun Yudaya mangɛ xa
taruxui kui.
33 Xesekiya naxa laaxiraya, e a ragata
binyɛ yire Dawuda xa die xa gaburie ya
ma. Yudayakae nun Darisalamukae birin
naxa a binya a laaxiraya tɛmui. A xa di
Manasi naxa ti a ɲɔxɔɛ ra.

33

Manasi xa mangɛya
(Isirayila Mangɛe II 21:1-18)

1 Manasi mangɛya sɔtɔ a ɲɛ fu nun firin
nan ma, a fa ɲɛ tongo suuli nun suuli
mangɛya raba Darisalamu.
2 A naxa bira fe ɲaaxie fɔxɔ ra alɔ sie
Alatala naxee keri Isirayilakae ya ra.
3 A naxa kuye batudee yailan geyae fari,
a baba Xesekiya naxee kana. A Bali kuyee
xa sɛrɛxɛbadee yailan, a Aseri kuye wuri
daaxie ti, a man tuubi tunbuie bɛ naxee
na koore ma.
4 A naxa yi sɛrɛxɛbade mɔɔlie ti Alatala
xa banxi kui, Alatala a fala dɛnnaxɛ ma, n
xili fama falade be nɛ Darisalamu tɛmui
birin.
5 A naxa sɛrɛxɛbadee ti tunbuie bɛ
Alatala xa hɔrɔmɔbanxi tɛtɛ firinyi kui.
6 A naxa a xa die gan sɛrɛxɛ ra Hi-
noma gulunba kui. A naxa duureya nun
manduruɲa mɔɔli birin naba, a sematoe
nun mixie maxɔrin naxee fata mixi faxie
rawɔyɛnde. A xa fe ɲaaxie xun naxa
masa Alatala ya xɔri han a xɔnɔ a ma.
7 A naxa kuye gɛmɛ masolixi ti Ala
xa banxi kui Ala a fala dɛnnaxɛ ma
Dawuda nun a xa di Sulemani bɛ, «N
bara yi banxi sugandi, n bara Darisalamu
sugandi Isirayila bɔnsɔɛ birin ya ma, n
xili xa matɔxɔ be abadan.
8 N mu Isirayila kerima yi bɔxi ma n
naxan fixi wo babae ma xa wo n ma
sɛriyɛ, n ma yaamarie, nun n ma xaranyie
rabatuma wo naxan sɔtɔ Annabi Munsa
saabui ra.»
9 Kɔnɔ Manasi naxa Yudaya nun
Darisalamu ralɔɛ, e xa ɲaaxu dangife sie
ra Alatala naxee sɔntɔ e ya ra.
10 Alatala naxa wɔyɛn Manasi nun a xa
ɲama bɛ, kɔnɔ e mu e tuli mati a ra.
11 Na na a ra, Alatala naxa a niya Asiriya
sɔɔri xunyie xa fa e gerede. E naxa
Manasi suxu, e yɔlɔnxɔnyi sa a ma, e
kɔnyi gbaku a banganyi ra, e a xanin
Babilɔn bɔxi ma.
12 A to lu na ɲaxankatɛ kui, a naxa a
Marigi Alatala maxandi, a a yɛtɛ magoro
a babae Marigi Ala bɛ.
13 A to a maxandi, Alatala naxa a xa
dubɛ suxu, a a ragbilen a xa mangɛya
Darisalamu. Na kui Manasi naxa a kolon
Alatala nan Ala ra.
14 Na dangi xanbi, Manasi naxa tɛtɛ
ti Dawuda xa taa fari ma, kelife Gixon
sogegorode mabiri gulunba kui, a sa dɔxɔ
taa naadɛ ra naxan xili «Yɛxɛ naadɛ.» A
naxa Ofeli geya mabilin. A naxa nde sa
tɛtɛ xa maite xun ma. A man naxa sɔɔri
xunyie lu Yudaya taa makantaxie kui.
15 Na tɛmui a naxa kuye birin ba Alatala
xa hɔrɔmɔbanxi kui, a sɛrɛxɛbadee kana
a nu bara naxee ti hɔrɔmɔbanxi tentenyi
fari nun Darisalamu taa kui. A naxa e
birin wɔlɛ i taa fari ma.
16 A to gɛ na ra, a naxa Alatala xa
sɛrɛxɛbade yailan, a fa xanunteya sɛrɛxɛ
nun tantui sɛrɛxɛ ba naa. A naxa a masen
Yudayakae bɛ e xa Isirayila Marigi Alatala
rabatu.
17 Ɲama tan mu gbilen kuye batudee
fɔxɔ ra geyae fari, kɔnɔ e nu e Marigi
Alatala nan gbansan batuma mɛnnie.
18 Manasi xa taruxui dɔnxɔɛ, a xa Ala
maxandi nun namiɲɔnmɛe xa masenyie
Isirayila Marigi Alatala xili ra, na birin
sɛbɛxi Isirayila mangɛe xa taruxui kui.
19 A xa Ala maxandi nun Ala na suxu
ki naxɛ, na sɛbɛxi Hosayi xa sɛbɛli kui.
Manasi naxan nabaxi beenu a xa a yɛtɛ
magoro Ala bɛ, a xa yunubie, a xa yan-
fanteya, a xa kuye batudee geyae fari, a
xa Aseri kuye wuri daaxie, nun a xa gɛmɛ
masolixie, na birin masenxi na sɛbɛli kui.
20 Manasi naxa laaxiraya, e a ragata a
xɔnyi. A xa di Amon naxa ti a ɲɔxɔɛ ra.

Amon xa mangɛya
(Isirayila Mangɛe II 21:19-26)

21 Amon mangɛya sɔtɔ a ɲɛ mɔxɔɲɛn
nun firin nan ma, a fa ɲɛ firin mangɛya
raba Darisalamu.
22 A naxa bira fe ɲaaxie fɔxɔ ra alɔ a
baba Manasi, a sɛrɛxɛe ba kuyee bɛ a
baba nu bara naxee yailan batu se ra.
23 A mu a magoro Alatala bɛ alɔ a baba
Manasi a raba ki naxɛ. Amon xa yunubie
naxa dangi a baba gbe ra.
24 A xa sɔɔri xunyie naxa natɛ tongo, e
fa a faxa a xa mangɛ banxi kui.
25 Kɔnɔ ɲama tan mu tin na yanfantee
ra, e naxa e fan faxa. Ɲama naxa Amon
xa di Yosiya ti a ɲɔxɔɛ ra.

34

Yosiya xa mangɛya
(Isirayila Mangɛe II 22:1-20, 23:1-20)

1 Yosiya mangɛya sɔtɔ a ɲɛ solo-
masaxan nan ma, a fa ɲɛ tongo saxan nun
keren mangɛya raba Darisalamu.
2 A Alatala waxɔnfe tinxinxi raba nɛ,
a ɲɛrɛ a baba Dawuda fɔxi. A mu siga
yirefanyi ma, a mu siga kɔɔla ma.
3 A xa mangɛya ɲɛ solomasaxan nde,
a naxa a baba Dawuda Marigi Ala fen
fɔlɔ. Fonike nan nu a ra na tɛmui. A
xa mangɛya ɲɛ fu nun firin nde, a naxa
Yudaya nun Darisalamu rasɛniyɛn fɔlɔ. A
naxa kuye batudee ba geyae fari, a Aseri
kuye wuri daaxie kana, a kuye yɔxui
daaxie ba naa.
4 A naxa yaamari fi Bali kuye xa
sɛrɛxɛbadee xa kana, surayi ganma
dɛnnaxɛ kuye bɛ xa ba naa, Aseri kuye
wuri daaxie xa sɛgɛ, kuye naxee yailanxi
yɔxui ra xa iluntun. A naxa na kuye
iluntunxi fuŋi funfun e xa sɛrɛxɛbae xa
gaburie fari.
5 A naxa kuyee xa sɛrɛxɛdubɛe xɔrie
gan kuye sɛrɛxɛbadee fari, alako Yudaya
nun Darisalamu xa sɛniyɛn.
6 A naxa siga Manasi, Efirami, Simeyɔn,
nun Nafatali taae kui, nun e xa yire
kanaxie kui,
7 a fa sɛrɛxɛbadee nun Aseri kuye
wuri daaxie kana. A naxa kuyee ilun-
tun, a surayi sɛrɛxɛbadee sɛgɛ Isirayila
bɔxi birin ma. Na tɛmui a naxa gbilen
Darisalamu.
8 Yosiya xa mangɛya ɲɛ fu nun solo-
masaxan nde ra, a naxa Asaliya xa di
Safan, nun taa gomina Maaseya, nun
Yowaxasa xa di Yowa sɛbɛliti xɛɛ a Marigi
Alatala xa banxi yailande. A nu wama
bɔxi nun hɔrɔmɔbanxi rasɛniyɛnfe.
9 E naxa siga sɛrɛxɛdubɛ kuntigi Xi-
likiya yire, e fa kɔbiri so a yi ra naxan
nu bara fi Ala xa hɔrɔmɔbanxi xa fe
ra. Lewikae naxee findixi naadɛ kantɛe
ra nu bara na kɔbiri maxili ɲama ma,
ɲama naxan kelixi Manasi, Efirami, Isir-
ayila, Yudaya, Bunyamin bɔxi ma, nun
Darisalamu.
10 E naxa na kɔbiri taxu Alatala xa
banxi wali xunyie ra. Alako nee xa nɔ
kamudɛrie, banxitie nun walikɛ mɔɔli
birin sare fide.
11 E man xa nɔ gɛmɛ nun wuri sarade,
e xa banxi gbɛtɛe rakeli Yudaya mangɛe
nu bara naxee lu e xa kana.
12 Yi mixie wali nɛ sɔɔbɛ ra Lewika
ndee xa yaamari bun ma. Nee xilie nan
ya: Merari xa die Yaxati nun Abadiyasi,
nun Kehati xa die Sakari nun Mesulama.
13 Yi Lewikae nan nu na bɛɛtiba fanyie
ra. E naxa wali birin mato. Lewika gbɛtɛe
naxa e ɲɔxɔ sa sɛbɛli tife nun naadɛ
makantafe xɔnma.
14 E to nu kɔbiri raminife, naxan
nu bara xanin Alatala xa banxi kui,
sɛrɛxɛdubɛ Xilikiya naxa sɛriyɛ kitaabui
to Alatala naxan fixi Annabi Munsa
saabui ra.
15 Xilikiya naxa a fala sɛbɛliti Safan bɛ,
«N bara Tawureta Munsa to Alatala xa
banxi kui.» Xilikiya naxa na kitaabui so
Safan yi ra.
16 Safan naxa kitaabui xanin mangɛ
xɔn, a fa a dɛntɛgɛ, «I yaamari naxan fi, i
xa walikɛe bara na birin naba.
17 E bara fa kɔbiri ra naxan nu na
Alatala xa banxi kui, e na so wali xunyie
yi ra a nun mixi yi ra naxee na na wali
rabafe.»
18 Sɛbɛliti Safan man naxa a dɛntɛgɛ
mangɛ bɛ, «Sɛrɛxɛdubɛ Xilikiya bara ki-
taabui nde so n yi ra.» Safan naxa na
radangi mangɛ ma.
19 Mangɛ to na kitaabui xa masenyi mɛ,
a naxa a yɛtɛ xa dugie ibɔɔ sunnunyi ma.
20 Mangɛ naxa yi yaamari so Xilikiya,
Safan xa di Axikama, Mike xa di Abadon,

sɛbɛliti Safan, nun mangɛ rasi Asaya yi ra,
21 «Wo siga, wo sa Alatala maxɔrin n
bɛ, a nun Isirayilakae nun Yudayakae
bɛ, yi masenyi xa fe ra naxan sɛbɛxi yi
kitaabui kui wo naxan toxi. Alatala xa
xɔnɛ gbo won xili ma, barima won babae
mu Alatala xa sɛriyɛ rabatu alɔ a sɛbɛxi
yi kitaabui kui ki naxɛ.»

22 Xilikiya nun mangɛ xa xɛɛra booree
naxa siga Xulida xɔn ma, Salumu xa ginɛ.
Salumu Tokehati xa di, Xasira xa mamadi
nan nu a ɲɔxɔ saxi hɔrɔmɔbanxi dugi
sɛniyɛnxie xɔnma. Xulida, namiŋɔnmɛ
ginɛ nan nu a ra. A nu sabatixi
Darisalamu, taa nɛɛnɛ kui. E naxa dɛ
masara alɔ mangɛ a fala ki naxɛ.
23 Xulida naxa a fala e bɛ, «Isirayila
Marigi Alatala xa masenyi nan ya: ‹A fala
mangɛ bɛ naxan wo xɛɛxi,
24 a Alatala xa masenyi nan ya: N
fama ɲaxankatɛ ra yi taa nun a xa mixie
bɛ, n dankɛ ragoroma nɛ naxee xaranxi
Yudaya mangɛ bɛ yi kitaabui kui,
25 barima e bara n nabolo, e bara surayi
gan sɛrɛxɛ ra alae gbɛtɛe bɛ. Na bara a
niya n xa xɔnɔ e xa wali ma. N ma xɔnɛ
bara lu yi taa xun ma, a mu kelima naa.›
26 Kɔnɔ wo xa a fala mangɛ bɛ naxan
wo xɛɛxi alako a xa Alatala xa natɛ kolon,
Isirayila Marigi Alatala naxan masenxi,
27 ‹I bɔŋɛ to bara yi fe suxu, i fa i
magoro n bɛ, i i tuli mati n wɔyɛnyi ra
n naxan falaxi yi taa nun a xa mixie xili
ma, i fa i xa dugie ibɔɔ yɛtɛ magore kui,
i i mawa n bɛ, na birin kui, n tan Alatala
fan bara i xui mɛ.
28 N i xaninma nɛ i benbae yire bɔŋɛsa
kui. E fama i ragatade, i yae mu yi taa
nun a xa mixie xa ɲaxankatɛ toma.›» E
naxa na dɛntɛgɛ mangɛ bɛ.

29 Mangɛ naxa Yudaya nun Darisalamu
forie xili.
30 A naxa te Alatala xa banxi yire,
Yudayakae, Darisalamukae, sɛrɛxɛdubɛe,
Lewikae, nun ɲama birin, kelife mixi
mɔxie ma sa dɔxɔ dimɛe ra, birin naxa
bira a fɔxɔ ra. Mangɛ naxa kitaabui xaran
e bɛ Ala xa saatɛ fe sɛbɛxi naxan kui, e nu
bara naxan to Alatala xa banxi kui.
31 Mangɛ naxa ti a tide, a saatɛ tongo
Alatala bɛ a xa bira Alatala xa sɛriyɛ, a xa
yaamari, nun a xa xaranyi birin fɔxɔ ra a
bɔŋɛ nun a nii birin na.
32 A naxa yaamari fi Darisalamukae,
Bunyaminkae, nun mixi birin ma naxee
nu na Darisalamu na waxati, e fan xa
saatɛ tongo e babae Marigi Ala bɛ.
33 Yosiya naxa kuye batui birin dan si
gbɛtɛe nun Isirayila nu naxan nabama.
A naxa Isirayilakae birin yaamari e xa e
Marigi Alatala rabatu. Mangɛ xa simaya
birin kui, ɲama mu tin e babae Marigi
Alatala rabolode.

35

Yosiya Sayamalekɛ Dangi Sali rabafe (Isirayila Mangɛe II 23:21-23)

1 Yosiya naxa Sayamalekɛ Dangi Sali
raba Darisalamu Alatala xa binyɛ bun ma.
E naxa na sɛrɛxɛ ba kike singe xi fu nun
naani lɔxɔɛ.
2 A naxa sɛrɛxɛdubɛe ti e xa wali ra
Alatala xa banxi kui. A naxa e ralimaniya.
3 A naxa a fala Lewikae bɛ, naxee nu
Isirayila birin xaranma, naxee nu bara
sɛniyɛn Alatala xa wali xa fe ra, «Wo
saatɛ kankira sɛniyɛnxi dɔxɔ salide kui
Dawuda xa di Sulemani, Isirayila mangɛ,
naxan tixi. Wo mu a xaninma wo tunki
fari sɔnɔn. Wo xa wali wo Marigi Alatala
nun a xa ɲama Isirayila bɛ.
4 Wo xa sali fe dɔxɔ a denbaya nun a
xundɛ ki ma, alɔ Isirayila mangɛ Dawuda
a sɛbɛxi ki naxɛ, alɔ a xa di Sulemani a
yamarixi ki naxɛ.
5 Lewikae, xundɛ yo xundɛ a denbaya
kima xa ti yire sɛniyɛnxi kui wo ngaxak-
erenyi booree ti kima e xabilɛ ki ma.
6 Wo lan nɛ wo xa Sayamalekɛ Dangi
Sali sɛrɛxɛ ba, wo wo yɛtɛ rasɛniyɛn, wo
na rafala wo ngaxakerenyie bɛ Alatala xa
sɛriyɛ ki ma, Annabi Munsa naxan fixi wo
ma.»
7 Yosiya naxa yɛxɛɛe, yɛxɛɛyɔrɛe, nun
sie ba sɛrɛxɛ ra ɲama bɛ Sayamalekɛ
Dangi Sali xa fe ra. A man naxa ninge
wulu saxan ba a harige ra na mixi wulu
tongo saxan bɛ.
8 A xa kuntigie fan naxa xurusee
ba sɛrɛxɛ ra ɲama, sɛrɛxɛdubɛe, nun
Lewikae bɛ. Xilikiya, Sakari, nun Yɛxiyɛli,
Ala xa banxi yareratie naxa xuruse lanma

wulu firin kɛmɛ senni nun ninge kɛmɛ saxan ba sɛrɛxɛ ra sɛrɛxɛdubɛe bɛ na sali tɛmui.
9 Lewika xunyie, Konaniyahu a ngax-
akerenyie, Semaya Netaneeli, Xasabiya,
Yeyiyeli nun Yosabadi naxa xuruse lanma
wulu suuli nun ninge kɛmɛ suuli ba
Lewikae bɛ na sali tɛmui.
10 Wali raba yi ki nɛ: Sɛrɛxɛdubɛe nun
Lewikae naxa ti e sanyi ra e xundɛe ki ma
alɔ mangɛ a yamarixi ki naxɛ.
11 Sayamalekɛ Dangi Sali sɛrɛxɛ kɔn
to raxaba, Lewikae nu a wuli soma
sɛrɛxɛdubɛe yi ra, nee nu fa na wuli
kasan sɛrɛxɛbade ma. Lewikae na gɛ
sɛrɛxɛ burade,
12 e nu na sube itaxunma ɲama ma e
xabilɛe ki ma. Naxan findima sɛrɛxɛ gan
daaxi ra Alatala bɛ, e nu na sama a xati
ma alɔ a sɛbɛxi Tawureta Munsa kui ki
naxɛ. Ningee fan naba na ki nɛ.
13 E naxa Sayamalekɛ Dangi Sali sɛrɛxɛ
gan tɛ ra a sɛriyɛ ki ma, e man donse
sɛniyɛnxi gbɛtɛe ɲin tundee kui, e na
itaxun ɲama ma.
14 Na dangi xanbi, e naxa e gbe nun
sɛrɛxɛdubɛe gbe ɲin. E nu a rabama na ki
nɛ, barima Haruna xa di sɛrɛxɛdubɛe nu
sɛrɛxɛ gan daaxie nun ture bama sɛrɛxɛ
ra han kɔɛ ra. Lewikae nan nu na birin
nafalama Haruna xa di sɛrɛxɛdubɛe bɛ.
15 Asafi xa di bɛɛtibae naxa ti e tide
alɔ Dawuda, Asafi, Heman, nun mangɛ
rasi Yedutun a yamari ki naxɛ. Naadɛ
kantɛe fan nu na e tide. E mu nu kelima e
walidee, barima e ngaxakerenyi Lewikae
nu e gbe donse rafalama.
16 Na lɔxɔɛ Alatala xa wali birin naba
Sayamalekɛ Dangi Sali sɛriyɛ ki nan ma,
alako sɛrɛxɛ gan daaxi xa ba Alatala xa
sɛrɛxɛbade fari alɔ Yosiya a yamari ki
naxɛ.
17 Isirayilaka naxee nu na, nee naxa
Sayamalekɛ Dangi Sali nun Taami
Lɛbinitare Sali raba xi solofere bun ma.
18 Sayamalekɛ Dangi Sali yo mu nu
raba na ki Isirayila bɔxi ma kabi Annabi
Samuweli xa waxati. Isirayila mangɛ
yo mu nu lu na naxan nu bara a
raba alɔ Yosiya, sɛrɛxɛdubɛe, Lewikae,
Yudayakae, Isirayilakae, nun Darisala-
mukae a rabaxi ki naxɛ.
19 Na Sayamalekɛ Dangi Sali raba Yosiya
xa mangɛya ɲɛ fu nun solomasaxan nde
nɛ.
20 Na dangi xanbi, Yosiya to gɛ Alatala
xa banxi yailande, Misira mangɛ Neko
naxa te Karakemisi gerede, Efirati xure fɛ
ma. Yosiya naxa wa gere tife Neko bɛ.
21 Neko naxa xɛɛrae xɛɛ a yire a falafe
ra, «Yudaya mangɛ, i wama n gerefe
munfe ra? N mu minixi i tan xa gerede.
N minixi n yaxui nde nan gerede, alɔ Ala
a fala n bɛ ki naxɛ. I naxa ti Ala kanke
xa na mu a ra i xun nakanama nɛ. Muxu
nun Ala na a ra.»
22 Kɔnɔ Yosiya mu gbilen a xa natɛ fɔxɔ
ra, a naxa tondi a tuli matide Ala xa
masenyi ra Neko naxan falaxi. A naxa
siga Megido gulunba gere sode.
23 Mɛnni sɔɔrie naxa mangɛ Yosiya sɔxɔ
tanbɛe ra. A naxa a fala a xa mixie bɛ,
«Wo n xanin, barima n maxɔnɔxi a ɲaaxi
ra.»
24 Yi gere yire, a xa mixie naxa a ramini
na ra a xa sɔɔri ragise kui. E naxa a
radangi a xa sɔɔri ragise firin nde kui, e
fa a xanin Darisalamu. A naxa laaxiraya
mɛnni, e fa a ragata a babae xa gaburie fɛ
ma. Yudaya nun Darisalamu birin naxa
lu sunnunyi kui Yosiya xa faxɛ xa fe ra.
25 Annabi Yeremi naxa ɲɔnfe bɛɛti nde
sɛbɛ Yosiya xa binyɛ bun ma. Han to
bɛɛtibae na bama Isirayila bɔxi ma, na
fan sɛbɛxi ɲɔnfe bɛɛti buki kui.
26 Yosiya xa taruxui dɔnxɔɛe nun a xa
dugutɛgɛɲa Alatala xa sɛriyɛ ma,
27 a fɔlɛ nun a raɲɔnyi birin sɛbɛxi
Isirayila nun Yudaya mangɛe xa taruxui
kui.

36

Yehowaxasi xa mangɛya
(Isirayila Mangɛe II 23:30-35)

1 Ɲama naxa Yosiya xa di Yehowaxasi ti
mangɛ ra Darisalamu a baba ɲɔxɔɛ ra.
2 Yehowaxasi mangɛya sɔtɔ a ɲɛ
mɔxɔɲɛn nun saxan nan ma, a kike saxan
mangɛya raba Darisalamu.
3 Misira mangɛ naxa a ba mangɛya ra
Darisalamu, a fa gbeti kilo wulu saxan
nun xɛɛma kilo tongo saxan maxili e ma
duuti ra.

4 Misira mangɛ naxa Yehowaxasi ngaxakerenyi Eliyakimi ti mangɛ ra Yudaya nun Darisalamu xun ma. A naxa Eliyakimi xili masara Yehoyakimi ra. Neko naxa a ngaxakerenyi Yehowaxasi xanin Misira bɔxi ma.

Eliyakimi xa mangɛya
(Isirayila Mangɛe II 23:36-24:7)

5 Eliyakimi mangɛya sɔtɔ a ɲɛ mɔxɔɲɛn nun suuli nan ma, a fa ɲɛ fu nun firin mangɛya raba Darisalamu. A naxa fe ɲaaxi raba a Marigi Alatala ya xɔri.
6 Babilɔn mangɛ Nebukadansari naxa a gere, a fa yɔlɔnxɔnyi yɔxui daaxi sa a ma, a a xanin Babilɔn bɔxi ma.
7 Nebukadansari naxa see ba Alatala xa hɔrɔmɔbanxi kui, a fa e xanin a xɔnyi Babilɔn.
8 Yehoyakimi xa taruxui dɔnxɔɛe, a xa fe ɲaaxie nun a xa yunubie a naxee rabaxi, nee birin sɛbɛxi Isirayila nun Yudaya mangɛe xa taruxui kui. Yehoyakini naxa ti mangɛ ra a ɲɔxɔɛ ra.

Yehoyakini xa mangɛya
(Isirayila Mangɛe II 24:8-17)

9 Yehoyakini mangɛya sɔtɔ a ɲɛ solomasaxan nan ma, a fa kike saxan xi fu mangɛya raba Darisalamu. A naxa fe ɲaaxi raba a Marigi Alatala ya xɔri.
10 Naaraba fɔlɛ, mangɛ Nebukadansari naxa a xanin Babilɔn, a nun harige naxan nu na Alatala xa banxi kui. A naxa Yehoyakimi ngaxakerenyi sedekiya ti mangɛ ra Yudaya nun Darisalamu xun ma.

Sedekiya xa mangɛya
(Isirayila Mangɛe II 24:18-25:21, Annabi Yeremi 39:1-10, 52:1-27)

11 Sedekiya mangɛya sɔtɔ a ɲɛ mɔxɔɲɛn nun keren nan ma, a fa ɲɛ fu nun keren mangɛya raba Darisalamu.
12 A naxa fe ɲaaxi raba a Marigi Alatala ya xɔri. A mu a yɛtɛ magoro Annabi Yeremi bɛ, naxan nu wɔyɛnma Alatala xili ra.
13 A naxa mangɛ Nebukadansari fan matandi, naxan nu bara a rakali Ala xili ra. A naxa a kobe ti Alatala ra, a naxa a bɔɲɛ balan gbilenfe ra Isirayila Marigi Alatala ma.
14 Sɛrɛxɛdubɛ kuntigie nun ɲama naxa Alatala rabolo, e fe ɲaaxi raba si gbɛtɛ darixi naxan na. E naxa sɛniyɛntareɲa raba Alatala xa banxi kui, a nu bara naxan nasɛniyɛn.
15 E babae Marigi Alatala nu xɛɛrae xɛɛma tɛmui birin, barima a nu wama a xa ɲama nun a xa hɔrɔmɔbanxi rakisife.
16 Kɔnɔ e naxa yo Ala xa xɛɛrae nun e xa masenyi ma. E mu tin Ala xa namiɲɔnmɛe xa wɔyɛnyi ra fefe ma. Na na a ra Alatala naxa xɔnɔ a xa ɲama ma, han na xɔnɛ seri mu na sɔnɔn.
17 Na kui Alatala naxa Kalidi mangɛ xɛɛ e xili ma, a fa e xa sɛgɛtalae faxa salide kui. Ala naxa ɲama birin so a yi ra, ginɛe nun xɛmɛe, fonikee nun mixi mɔxie.
18 Nebukadansari naxa se birin ba Ala xa banxi kui, a lanmae nun a xungbee. A naxa naafuli tongo Alatala nun mangɛ nun a xa kuntigie xa banxie kui.
19 A naxa Ala xa banxi gan, a Darisalamu tɛtɛ rabira. A banxi fanyie nun se fanyi birin gan taa kui.
20 Naxee mu faxa gere kui, Nebukadansari naxa nee xanin Babilɔn konyiya kui a tan nun a xa die bɛ, nee lu naa nɛ han Perise mangɛya waxati.
21 Alatala xa masenyi, a naxan masenxi Annabi Yeremi saabui ra, a kamalixi na ki nɛ. Na masenyi nan ya:
«Bɔxi fama a malabude ɲɛ tongo solofere, han a xa malabui waxati kamali
a mu naxee raba gbaloe waxati.»

Sirusi xa yaamari
(Annabi Esidirasi 1:1-4)

22 Perise mangɛ Sirusi xa mangɛya ɲɛ singe, Alatala naxa a sa Sirusi xaxili ma alako a xa natɛ tongo yaamari nde xa fe ra, a man xa na masen, a xa na sɛbɛ a xa mangɛya birin kui. Alatala nu bara na birin masen Annabi Yeremi saabui ra. Na yaamari nan ya:
23 «Perise mangɛ Sirusi xa masenyi nan ya: Alatala naxan na koore ma, naxan bara si birin sa n ma yaamari bun ma, na bara a masen n bɛ n xa a xa hɔrɔmɔbanxi ti Darisalamu Yudaya bɔxi ma. Naxee kelixi a xa ɲama ya ma, e xa te Darisalamu. E Marigi Alatala xa lu a sɛɛti ma.»

Ala xa Masenyi Annabi Esidirasi bɛ

Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Isirayila xa taruxui findixi masenyi belebele nan na Ala xa mixie bɛ. Alatala to Isirayila sugandi a xa ɲama ra, e ɲɛrɛ ki a nun Ala e mɛɛni ki naxɛ, na misaali xungbe masenma. Isirayila nu luxi nɛ alɔ di lɔɛxi naxan gbilenma a baba xa kira singe ma ɲaxankatɛ saabui ra.

Isirayila bɔnsɔɛ fu nun firin to e Marigi xa kira bɛɲin, Ala naxa a niya si gbɛtɛ xa nɔ Isirayila ra, e e keri e xa bɔxi ma, e e findi konyie ra. Na naxa raba Isirayila sɛɛti ra naxan nu na kɔɔla ma, a man naxa raba Isirayila sɛɛti ra naxan nu na yirefanyi ma. Namiɲɔnmɛ nu na birin kolonma nɛ, e fa a fala kɛnɛ ma, beenun a xa raba. E xa masenyi kui, e nu a falama a Alatala na a niyama e xa xanin konyiya kui e xa yunubie xa fe ra, e man nu a falama a Alatala e ragbilenma nɛ e xa bɔxi ma ɲɛ tongo solofere dangi xanbi.

Annabi Esidirasi xa waxati, na ɲɛ tongo solofere nu bara kamali. Alatala naxa a niya Perise mangɛ Sirusi xa natɛ tongo Isirayila konyie ragbilenfe e xɔnyi Darisalamu, alako e xa Ala xa hɔrɔmɔbanxi ti. Sirusi nu wama a xɔn e xa sɛrɛxɛe ba a bɛ, kɔnɔ Ala nu na birin nabama nɛ alako a xa a xa laayidi rakamali. A nu na mɛɛnife a xa ɲama ma.

Isirayila bɔnsɔɛe to gbilen e xɔnyi, e yaxuie naxa fe birin naba alako e naxa Ala xa hɔrɔmɔbanxi ti. E naxa kalamui sa Perise mangɛe bɛ Isirayila xa fe ra, kɔnɔ a raɲɔnyi Isirayila naxa nɔ wali rabade. Ala xa namiɲɔnmɛ Hagi nun Sakari naxa e ralimaniya na wali kui. Na limaniya luma Ala xa mixie yi ra han to. Xa mixi luma Ala sɛɛti ma, e fama tɔɔrɛ sɔtɔde Ala yaxuie saabui ra, kɔnɔ a raɲɔnyi e xa fe sɔɔnɛyama nɛ Alatala fɔrɔmɛ ra. Ala xa won mali lufe a xa sɔɔnɛya kira xɔn. Amina.

Ala xa Masenyi Annabi Esidirasi bɛ

Isirayilakae gbilenfe Darisalamu

1 Perise mangɛ Sirusi xa mangɛya fɔlɔ
ɲɛ naxan na, Alatala naxa wa fe raka-
malife a naxan masen Annabi Yeremi bɛ.
Alatala naxa a sa Sirusi bɔɲɛ ma, a xa
yi masenyi fala, a man xa a sɛbɛ mixie
bɛ naxee na a xa yaamari bun ma. Na
masenyi nan yi ki:
2 «N tan Perise mangɛ Sirusi xui nan
ya. Marigi Alatala naxan na koore ma
naxan duniɲa mangɛya birin fixi n ma,
a bara n yaamari, n xa hɔrɔmɔbanxi ti a
bɛ Darisalamu, Yudaya bɔxi ma.
3 Naxee birin findixi Ala xa ɲama ra
wo ya ma, e birin xa gbilen Darisalamu,
Yudaya bɔxi ma, alako e xa hɔrɔmɔbanxi
ti Isirayila Marigi Alatala bɛ, naxan na Ala
ra Darisalamu.
4 Perisekae xa e dɔxɔboore Isirayila
mixie ki gbeti, xɛɛma, se fanyie, nun
xurusee ra naxee bama sɛrɛxɛ ɲanigexie
ra Ala xa hɔrɔmɔbanxi kui Darisalamu.»

5 Yuda nun Bunyamin bɔnsɔɛ kuntigie,
Lewi bɔnsɔɛ mixie nun sɛrɛxɛdubɛ naxee
nu na e ya ma, a nun Ala naxee birin bɔɲɛ
rate sigafe ra, e birin naxa siga Ala xa
hɔrɔmɔbanxi tide Darisalamu.
6 E dɔxɔbooree naxa e ki gbeti, xɛɛma,
se fanyie, xurusee, nun harige ra, a nun
sɛrɛxɛ ɲanigexie.
7 Mangɛ Nebukadansari nu bara se
gbegbe ramini Darisalamu hɔrɔmɔbanxi
kui a xa waxati, a fa e raso a xa ala xa
banxi kui. Perise mangɛ Sirusi naxa na
birin namini,
8 a e taxu kɔbiri ragatama Miteredati ra,
a xa a rasanba Yudaya mangɛ Sɛsɛbasari
ma.

9 Na see kɔnti nan yi ki: paani xɛɛma
daaxi tongo saxan, paani gbeti daaxi wulu
keren, finɛ mɔxɔɲɛn nun solomanaani,
10 pileti xɛɛma daaxi tongo saxan, pileti
gbeti daaxi kɛmɛ naani, pileti fu, a nun
yirabase gbɛtɛ wulu keren.
11 Na se xɛɛma daaxi nun gbeti daaxi
birin kɔnti naxa lan yirabase wulu suuli
kɛmɛ naani ma. Isirayila geelimanie
to keli Babilɔn gbilenfe ra Darisalamu,
Sɛsɛbasari naxa na naafuli birin xanin a
xun ma.

2

Mixi naxee gbilen Yudaya

1 Mixie nan yi ki mangɛ Nebukadansari
fa naxee ra Babilɔn bɔxi ma, naxee nu
wama gbilenfe e xɔnyi Darisalamu nun
Yudaya.
2 Sorobabeli, Yesuwa, Nehemi, Seraya,
Reelaya, Morodekayi, Bilesan, Mispari,
Begifayi, Rexumi, nun Baanna naxa findi
e xa yareratie ra. Na Isirayila xɛmɛe kɔnti
nan yi ki:
3 Paroso xa die, mixi wulu firin, mixi
kɛmɛ, mixi tongo solofere nun firin.
4 Sɛfataya xa die, mixi kɛmɛ saxan, mixi
tongo solofere nun firin.
5 Ara xa die, mixi kɛmɛ solofere, mixi
tongo solofere nun suuli.
6 Mowaba Paxati xa die, mixi wulu firin,
mixi kɛmɛ solomasaxan nun mixi
fu nun firin.
Mowaba Paxati kelixi Yesuwa nun
Yowaba xabilɛ nɛ.
7 Elama xa die, mixi wulu keren, mixi
kɛmɛ firin, mixi tongo suuli nun
naani.
8 Satu xa die, mixi kɛmɛ solomanaani,
mixi tongo naani nun suuli.
9 Sakayi xa die, mixi kɛmɛ solofere nun
mixi tongo senni.
10 Bani xa die, mixi kɛmɛ senni, mixi
tongo naani nun firin.
11 Bibayi xa die, mixi kɛmɛ senni, mixi
mɔxɔɲɛn nun saxan.
12 Asigadi xa die, mixi wulu keren, mixi
kɛmɛ firin, nun mixi mɔxɔɲɛn nun
firin.
13 Adonikama xa die mixi kɛmɛ senni,
mixi tongo senni nun senni.
14 Begifayi xa die mixi wulu firin, mixi
tongo suuli nun senni.
15 Adin xa die, mixi kɛmɛ naani, mixi
tongo suuli nun naani.
16 Atɛri xa die, Xesekiya xabilɛ, mixi tongo
solomanaani nun solomasaxan.
17 Beseyi xa die, mixi kɛmɛ saxan mixi
mɔxɔɲɛn nun saxan.
18 Yɔra xa die, mixi kɛmɛ, mixi fu nun
firin.
19 Xasuma xa die, mixi kɛmɛ firin, mixi
mɔxɔɲɛn nun saxan.
20 Gibari xa die, mixi tongo solomanaani
nun suuli.
21 Bɛtɛlɛɛmu xɛmɛe, mixi kɛmɛ, mixi
mɔxɔɲɛn, a nun saxan.
22 Mixi naxee keli Netofa, mixi tongo suuli
nun senni.
23 Mixi naxee keli Anatɔti, mixi kɛmɛ mixi
mɔxɔɲɛn nun solomasaxan.
24 Mixi naxee keli Asamafeti, mixi tongo
naani nun firin.
25 Mixi naxee keli Kiriyati Yeyarimi,
Kefira, nun Beroti, mixi kɛmɛ
solofere, mixi tongo naani nun
saxan.
26 Mixi naxee keli Rama nun Geba, mixi
kɛmɛ senni, mixi mɔxɔɲɛn nun
keren.
27 Mixi naxee keli Mikimasi, mixi kɛmɛ,
mixi mɔxɔɲɛn nun firin.
28 Mixi naxee keli Beteli nun Ayi, mixi
kɛmɛ firin, mixi mɔxɔɲɛn nun
saxan.
29 Mixi naxee keli Nebo, mixi tongo suuli
nun firin.
30 Magibisa xa die, mixi kɛmɛ, mixi tongo
suuli nun senni.
31 Elama gbɛtɛ xa die, mixi wulu keren,
mixi kɛmɛ firin, mixi tongo suuli
nun naani.
32 Xarima xa die, mixi kɛmɛ saxan, mixi
mɔxɔɲɛn.
33 Mixi naxee keli Lodi nun Xadidi, mixi
kɛmɛ solofere, mixi mɔxɔɲɛn nun
suuli.
34 Mixi naxee keli Yeriko, mixi kɛmɛ
saxan, mixi tongo naani nun suuli.
35 Mixi naxee keli Senaa, mixi wulu saxan,
mixi kɛmɛ senni, mixi tongo saxan.

36 Sɛrɛxɛdubɛe kɔnti nan yi ki:
Yɛdaya xa di naxee kelixi Yesuwa xabilɛ,
mixi kɛmɛ solomanaani, mixi tongo
solofere nun saxan.
37 Imeri xa die, mixi wulu keren, mixi
tongo suuli nun firin.
38 Pasura xa die, mixi wulu keren, mixi
kɛmɛ firin, mixi tongo naani, nun
solofere.
39 Xarima xa die, mixi wulu keren, mixi
fu nun solofere.

40 Lewi bɔnsɔɛ kɔnti nan yi ki:
Yesuwa nun Kadamiyɛli xa die, mixi
tongo solofere nun naani.

41 Bɛɛtibae kɔnti nan yi ki:

Asafi xa die, mixi kɛmɛ, mixi mɔxɔɲɛn nun solomasaxan.

42 Hɔrɔmɔbanxi makantɛe kɔnti nan yi ki:
Salumu, Atɛri, Talamɔn, Akubu, Xatita, nun Sobayi xa die,
mixi kɛmɛ, mixi tongo saxan nun solomanaani.

43 Hɔrɔmɔbanxi walikɛe nan yi ki:
Sixa xa die, Xasufa xa die, Tabayoti xa die,
44 Kerosi xa die, Siyaha xa die, Padon xa die,
45 Lebana xa die, Hagabaha xa die, Akubu xa die,
46 Xagabi xa die, Salamayi xa die, Hanan xa die,
47 Gidɛli xa die, Gaxari xa die, Reyaya xa die,
48 Resin xa die, Nekoda xa die, Gasama xa die,
49 Usa xa die, Paseya xa die, Bisayi xa die,
50 Asana xa die, Mewunima xa die, Nefusima xa die,
51 Bakibuki xa die, Xakufa xa die, Xarixuri xa die,
52 Basiluti xa die, Mexida xa die, Xarasa xa die,
53 Barakɔsi xa die, Sisera xa die, Tema xa die,
54 Nesiya xa die, nun Xatifa xa die.

55 Mangɛ Sulemani xa walikɛe xa die nan yi ki:
Sotayi xa die, Sofereti xa die, Peruda xa die,
56 Yaala xa die, Darakɔn xa die, Gidɛli xa die,
57 Sɛfataya xa die, Xatili xa die,
Pokɛrɛti Hasebayimi xa die, nun Ami xa die.

58 Hɔrɔmɔbanxi walikɛe nun Sulemani xa walikɛe xa die birin findixi mixi kɛmɛ saxan, mixi tongo solomanaani, nun firin nan na.
59 Mixie nan yi ki naxee keli Mela, Xarasa, Kɛrubu Adan, nun Imeri. E mu nɔ a masende a e xabilɛ findixi Isirayilakae nan na.
60 Dɛlaya xa die, Tobiya xa die, nun Nekoda xa die,
e findixi mixi kɛmɛ senni mixi tongo suuli nun firin nan na.
61 Sɛrɛxɛdubɛe xa die fan nu na e ya ma:
Xabaya xa die, Hakɔsi xa die, nun Barasilayi xa die.
Barasilayi xa die benba nu bara Barasilayi Galadika xa di ginɛ dɔxɔ,
a man naxa na xili tongo.
62 E xilie to mu to taruxui kui, e mu nɔxi sɛrɛxɛdubɛ wali rabade.
63 Mangɛ naxa a fala e bɛ, a e naxa donse sɛniyɛnxi don han sɛrɛxɛdubɛ nde nɔma e xa fe rafiixɛde Ala xa tɔnxumae Urimi nun Tumimi saabui ra tɛmui naxɛ.
64 Ɲama naxan gbilen Yudaya, a birin findi mixi wulu tongo naani nun firin, mixi kɛmɛ saxan mixi tongo senni nan na.
65 Konyi ginɛe nun xɛmɛe mu nu na na kɔnti ya ma. E fan lanxi mixi wulu solofere, mixi kɛmɛ saxan tongo saxan nun solofere nan ma. Bɛɛtibae fan findi mixi kɛmɛ firin nan na.
66 Yi daalise xasabi nu na e yi ra: soe kɛmɛ solofere, tongo saxan nun senni, soe banaxi kɛmɛ firin, tongo naani nun suuli,
67 ɲɔxɔmɛ kɛmɛ naani, tongo saxan nun suuli, a nun sofale wulu senni, kɛmɛ solofere mɔxɔɲɛn.
68 Xabilɛ kuntigie to Ala xa banxi li Darisalamu, e naxa sɛrɛxɛ ɲanigexi ba Ala xa banxi xa fe ra, alako a man xa ti mɛnni.
69 E naxa kɔbiri ba yi wali xa fe ra. Na kɔbiri findi kɔbiri kole wulu tongo senni nun keren nan na xɛɛma daaxi, a nun kɔbiri kole wulu suuli gbeti daaxi. E man naxa sɛrɛxɛdubɛ dugi kɛmɛ ba yi wali xa fe ra.
70 Na nan na ki sɛrɛxɛdubɛe, Lewi bɔnsɔɛ mixie, bɛɛtibae, hɔrɔmɔbanxi kantae, nun hɔrɔmɔbanxi walikɛe, e birin naxa sabati e gbe taae kui, a nun Isirayilakae birin.

3

Ala xa sɛrɛxɛbade nun hɔrɔmɔbanxi tife

1 Kike solofere to kamali, Isirayilaka naxee nu na na taae kui, nee birin naxa e malan Darisalamu.
2 Yosadaki xa di Yesuwa nun a booree sɛrɛxɛdubɛe, a nun Salatiyeli xa di Sorobabeli nun a booree, e naxa kafu e boore

ma, e sɛrɛxɛbade ti Isirayila Marigi Ala
bɛ, alako e xa sɛrɛxɛ gan daaxie ba alɔ
Annabi Munsa a masen sɛriyɛ kui ki naxɛ.
3 E naxa na sɛrɛxɛbade ti a yire fori,
e man naxa sɛrɛxɛ ba fɔlɔ gɛɛsɛgɛ nun
nunmare. E nu na birin nabafe gaaxui
nan kui si gbɛtɛe xa fe ra, naxee nu na e
rabilinyi.
4 E naxa Bage Ti Sali raba alɔ a sɛbɛxi
kitaabui kui ki naxɛ, e man nu sɛrɛxɛe
bama lɔxɔ yo lɔxɔ sɛriyɛ ki ma.
5 E nu sɛrɛxɛ gan daaxi bama Kike
Nɛɛnɛ Sali nun sali xungbee waxati, a nun
tɛmui gbɛtɛ mixi nde na a ɲanige tɛmui
naxɛ.
6 Na kike solofere nde lɔxɔɛ singe, e
naxa sɛrɛxɛ ba fɔlɔ Ala bɛ, kɔnɔ Alatala
xa hɔrɔmɔbanxi mu nu kɔɔrinxi sinden.
7 Na tɛmui e naxa kɔbiri ba alako Sidɔn
nun Tire gɛmɛ masolie nun banxitie xa fa
e malide. E naxa sansi xɔrie, wɛni, nun
ture fan ba e bɛ, alako e xa fa wuri ra ye
kira ra kelife Liban han Yafa, alɔ Perise
mangɛ Sirusi a yamari ki naxɛ.
8 Na ɲɛ igbilenyi, kike firin nde,
Salatiyeli xa di Sorobabeli, Yosadaki xa
di Yesuwa, e ngaxakerenyie, sɛrɛxɛdubɛe,
Lewi bɔnsɔɛ mixie, nun ɲama naxan keli
konyiya kui Perise bɔxi ma, e birin naxa
wali fɔlɔ. Alatala xa banxi wali naxa taxu
Lewi bɔnsɔɛ mixie ra, naxee nu bara ɲɛ
mɔxɔɲɛn nun a xanbi sɔtɔ.
9 Yesuwa naxa a xa die, nun a ngax-
akerenyi Kadamiyɛli, nun a xa die ti
hɔrɔmɔbanxi walikɛe xunyie ra, a nun
Xenadadi, a xa die, nun a ngaxakerenyi
naxee kelixi Lewi bɔnsɔɛ.
10 Walikɛe to gɛ Alatala xa hɔrɔmɔbanxi
kɔɔrinde, sɛrɛxɛdubɛe nun Asafi xa di
Lewi bɔnsɔɛ mixie naxa Alatala matɔxɔ
sarae nun maxasee xui ra, Isirayila mangɛ
Dawuda xa sɛriyɛ ki ma.
11 E nu Alatala tantu, e a matɔxɔ yi bɛɛti
ra,
«Alatala nan fan,
a hinnɛma Isirayila ra abadan.»
Ɲama birin naxa Alatala matɔxɔ e xui
itexi ra, Alatala xa banxi kɔɔrinfe xa fe
ra.
12 Fori naxee nu bara Ala xa hɔrɔmɔbanxi
singe to, e findi sɛrɛxɛdubɛe ra, e findi
kuntigie ra, e naxa wa e xui itexi ra.
Booree naxa e xui rate sɛɛwɛ kui.
13 Ɲama mu nɔ ɲɛlɛxinyi xui nun wa xui
tagi rasade, barima ɲama xui xa gboe nu
sigama han yire makuye.

4

Isirayila yaxuie xa katɛ

1 Yuda bɔnsɔɛ nun Bunyamin bɔnsɔɛ
yaxuie naxa a kolon, mixi naxee nu
na konyiya kui Perise bɔxi ma, e bara
Isirayila Marigi Alatala xa hɔrɔmɔbanxi
ti fɔlɔ.
2 E naxa siga, e a fala Sorobabeli nun
Isirayila kuntigie bɛ, «Muxu wama a xɔn
ma nɛ, won birin xa kafu won bore ma
Ala xa hɔrɔmɔbanxi tife ra. Muxu wo
Marigi Ala nan batuma, muxu fan nu
sɛrɛxɛ bama nɛ a bɛ kabi Asiriya mangɛ
Esarixadoni tɛmui, naxan fa muxu ra be.»
3 Kɔnɔ Sorobabeli, Yesuwa, nun Isiray-
ila kuntigie naxa e yaabi, «A mu lanma
won birin xa yi wali raba. Muxu gbansan
nan Ala xa hɔrɔmɔbanxi tima Isirayila
Marigi Alatala bɛ, alɔ Perise mangɛ Sirusi
a yamari ki naxɛ.»
4 Na kui, mɛnnikae naxa kata limaniya
bade Yudayakae yi ra. E naxa fe birin
naba alako e xa na salide tife lu na.
5 E naxa kɔbiri fi Yudaya marasima
ndee ma alako na wali xa kana. Kelife
Perise mangɛ Sirusi xa tɛmui, sa dɔxɔ
Perise mangɛ Dariyusi xa tɛmui ra, e naxa
fe birin naba na wali xun nakanafe ra.
6 Asuyerusu to mangɛya sɔtɔ Perise
bɔxi ma, Yudayakae yaxuie naxa kalamui
kɛɛdi nde sɛbɛ a ma Yudayakae nun
Darisalamukae xa fe ra.
7 Perise mangɛ Atasakasi xa waxati fan,
Bikilamu, Miteredati, Tabeeli nun e boore
dɔnxɔɛe naxa bataaxɛ sɛbɛ mangɛ ma
Arami xui ra.
8 Gomina Rexumi xa sɛbɛliti Simesayi
naxa yi bataaxɛ sɛbɛ mangɛ Atasakasi ma
a rakolonfe ra Darisalamu xa fe ma. A yi
nan sɛbɛ:
9 «Yi bataaxɛ fatanxi Gomina Rexumi
nan ma, nun a xa sɛbɛliti Simesayi, a
xa kuntigi naxee findixi kiitisae, sɛbɛlitie
Erekikae, Babilɔnkae, nun Susaka naxee
kelixi Elama bɔxi ma,
10 a nun si gbɛtɛ mixie, mangɛ xungbe
Usinapari naxee rasiga Efirati naakiri ma,
e xa sabati Samari taae kui.

11 Mangɛ Atasakasi, yi bataaxɛ fatanxi i
xa konyie nan na, naxee na xure naakiri
ma.
12 Mangɛ, i xa a kolon Yuwifi naxee keli
i xa bɔxi ma, e bara fa muxu mabiri, e fa
sabati Darisalamu. E na na taa rakelife,
naxan kolonxi matandilae xa taa ra. E
bara a tɛtɛ yailan fɔlɔ.
13 Mangɛ, i xa a kolon, xa e na tɛtɛ
yailan, e naxa na taa ti, mɛnnikae mu
duuti yo fima i ma sɔnɔn. Na findima fe
xɔrɔxɔɛ nan na mangasanyi bɛ.
14 Na na a ra, muxu tan naxan tixi
i xanbi ra, muxu mu nɔma na fe
binyɛtareɲa tode, a fa lu muxu mu i
rakolon.
15 I na i babae xa taruxuie xaran, i fama
a tode na taaka matandilae mu mangɛ
yo binyama. Kabi tɛmui xɔnkuye e luma
mangɛe matandi ra. E xa taa nu bara
kana na nan ma.
16 Mangɛ, muxu xa a fala i bɛ, xa yi
taa nun a tɛtɛ rakeli, i fama nɛ gande i
xa bɔxi ra naxan na bebiri Efirati xure
naakiri ma.»
17 Mangɛ naxa e yaabi yi sɛbɛli ra, «I tan
gomina Rexumi, nun i xa sɛbɛliti Sime-
sayi, nun I xa kuntigi naxee na Samari
nun yire gbɛtɛ Efirati xure naakiri ma, n
bara wo xɛɛbu.
18 N ma mixie bara wo xa bataaxɛ
madangi n ma xui ra, e a xaran n bɛ.
19 N bara e yamari e xa na taa taruxui
fen. Na kui n bara a kolon, na taa
luma mangasanyi matandi ra kabi tɛmui
xɔnkuye.
20 Mangɛ gbangbalanyi ndee nu na
Darisalamu, naxee nu ɲamanɛ birin ya-
marima naxee nu na Efirati xure naakiri
ma. Birin nu duuti fima e ma.
21 Na kui, wo xa a fala na mixie bɛ a e xa
wali iti han n yaamari fima tɛmui naxɛ.
22 Wo xa na mato a fanyi ra alako
mangasanyi xun naxa rakana na fe ma.»

23 Gomina Rexumi, nun a xa sɛbɛliti
Simesayi, nun mangɛ gbɛtɛe to mangɛ
Atasakasi xa bataaxɛ xaran, e naxa siga
keren na Darisalamu Yuwifie yire, e xa na
wali iti sɛnbɛ ra.
24 Na kui Ala xa banxi tife Darisalamu
naxa iti han Perise mangɛ Dariyusi xa
mangɛya ɲɛ firin nde.

5

Gbilenfe hɔrɔmɔbanxi tife ma

1 Na tɛmui Annabi Xagayi nun Ido xa di
Annabi Sakari naxa Isirayila Marigi Ala
xa masenyi ti Yuwifie bɛ, naxee nu na
Yudaya nun Darisalamu.
2 Na dangi xanbi, Salatiyeli xa di
Sorobabeli nun Yosadaki xa di Yesuwa,
naxa gbilen Ala xa hɔrɔmɔbanxi ti ra
Darisalamu. Ala xa namiɲɔnmɛe naxa
kafu e ma na wali kui.
3 Na waxati, Tatenayi, naxan findi gom-
ina ra Samari bɔxi ma, a nun Setara
Bosenayi, nun e xa kuntigie naxa fa, e
e maxɔrin, «Nde wo yamarixi wo xa yi
banxi nun yi tɛtɛ ti?
4 Ndee na yi wali kui? Wo xa na kanyie
xilie fala muxu bɛ.»
5 Kɔnɔ Ala nu a ɲɛngi saxi Yuwifi
kuntigie xɔn ma. Yuwifie yaxuie mu
nɔ wali itide, beenun e xa bataaxɛ sɛbɛ
mangɛ Dariyusi ma, e man xa a yaabi sɔtɔ
yi wali xa fe ra.
6 Samari gomina Tatenayi, Setara Bose-
nayi, nun e xa kuntigie naxa yi bataaxɛ
sɛbɛ mangɛ Dariyusi ma:
7 «Mangɛ Dariyusi, muxu bara i xɛɛbu.
8 Mangɛ, muxu xa i rakolon muxu bara
siga Yudaya bɔxi ma, e na Ala Xungbe xa
hɔrɔmɔbanxi tife dɛnnaxɛ. Yuwifie na a
tife gɛmɛ xungbee ra, wurie saxi a kɔn na.
E xa wali na sɔɔnɛyafe a fanyi ra.
9 Muxu bara e xa forie maxɔrin, ‹Nde
wo yamarixi wo xa yi salide nun yi tɛtɛ
ti?›
10 Muxu man bara e xa yareratie xilie
maxɔrin, alako muxu xa nee fala i bɛ.»
11 «Kɔnɔ e muxu yaabixi yi masenyi
nan na: ‹Ala xa konyie nan muxu ra,
naxan koore nun bɔxi daaxi. Muxu
wama a xa hɔrɔmɔbanxi nan tife, Isir-
ayila mangɛ xungbe nde nu bara naxan
singe ti tɛmui xɔnkuye.
12 Kɔnɔ kabi muxu benbae Ala Koore
Daa Mangɛ raxɔnɔ, a naxa e findi Babilɔn
mangɛ Nebukadansari xa konyie ra. Na
Kalidika naxa yi salide kana, a man fa
bekae xanin Babilɔn.
13 Na waxati dangi xanbi, Sirusi naxa
findi Babilɔn mangɛ ra, a fa yaamari

fi a xa mangɛya ɲɛ singe ra, Ala xa
hɔrɔmɔbanxi man xa ti.
14 Mangɛ Sirusi naxa xɛɛma nun
gbeti ba Babilɔn salide kui, Babilɔn
mangɛ Nebukadansari naxan tongoxi
Darisalamu salide kui, a na birin so
Sɛsɛbasari yi ra, a naxan ti Yudaya gom-
ina ra.
15 A naxa a fala a bɛ, «Yi se birin
xanin Darisalamu, e xa raso Ala xa
hɔrɔmɔbanxi kui. Wo xa Ala xa banxi ti
a yire fori.»
16 Sɛsɛbasari to fa Darisalamu, a naxa
Ala xa hɔrɔmɔbanxi kɔɔrin. Sa keli na
lɔxɔɛ ma fa dɔxɔ to ra, muxu na na wali
nan fari, kɔnɔ a mu ɲɔnxi sinden.›»
17 «Mangɛ, na kui xa i bara tin a ra, i
xa mangɛ taruxui forie mato, alako i xa
a kolon xa mangɛ Sirusi yaamari fi nɛ
Ala xa hɔrɔmɔbanxi xa ti Darisalamu. Na
tɛmui, i xa i sago masen muxu bɛ na fe
ma.»

6

Hɔrɔmɔlingira rabife

1 Mangɛ Dariyusi naxa mixie yamari e
xa na taruxui forie fen Babilɔn naafuli
ragataxi dɛnnaxɛ.
2 E naxa sɛbɛli nde to Axameta taa kui
Mediya bɔxi ma naxan yi masenxi:
3 «Mangɛ Sirusi xa mangɛya ɲɛ singe,
a naxa a yamari a Ala xa hɔrɔmɔbanxi,
naxan nu na Darisalamu, a man xa gbilen
ti ra, alako sɛrɛxɛe xa ba mɛnni. A xa ti
gɛmɛ xungbee fari. A xa ite nun a xa gboe
xa lan nɔngɔn ya tongo senni ma.
4 Gɛmɛ masolixi xa findi safɛ saxan na,
wuri nɛɛnɛ fan xa findi safɛ keren na. Na
wali sare xa keli mangasanyi xa naafuli
kui.
5 Mangɛ Nebukadansari se naxee tongo
Darisalamu hɔrɔmɔbanxi kui, yirabase
xɛɛma nun gbeti daaxie, nee birin xa
ragbilen, e xa raso Ala xa hɔrɔmɔbanxi
kui naxan tima Darisalamu.»
6 «Na nan a ra, Samari gomina
Tatenayi, Setara Bosenayi, nun wo xa
kuntigie, wo gbilen yi fe fɔxɔ ra.
7 Wo xa a lu Yuwifi gomina nun e xa
forie xa Ala xa hɔrɔmɔbanxi ti a yire fori.
8 N bara wo yamari na Yuwifie xa wali
xa fe ra, wo xa wo xa duutie fi e tan nan
ma, a xa findi na wali sare ra, alako Ala
xa banxi tife xa sɔɔnɛya.
9 E hayi na fe naxan birin ma, a xa
findi Koore Ala xa sɛrɛxɛ gan daaxi ra, wo
xa na fi e xa sɛrɛxɛdubɛe ma, alɔ tuura
yɔrɛ, yɛxɛɛ kontonyi, yɛxɛɛ, mɛngi, fɔxɔɛ,
wɛni, nun ture. Wo xa na fi e ma lɔxɔ yo
lɔxɔ alɔ e wama a xɔn ma ki naxɛ. Wo
naxa na wali lu na de,
10 alako e xa sɛrɛxɛ fanyi ba Koore Ala
bɛ, e man xa duba mangɛ nun a xa die bɛ.
11 N bara yi yaamari sa na fari: Mixi yo
naxan tondi n ma sɛriyɛ ratinmɛde, wo
xa wuri keren ba na kanyi xa banxi ma,
wo xa a gbaku na wuri ma. A xa banxi xa
kana a xa matandi xa fe ra.
12 Mangɛ nun mixi naxan birin katama
e xa Ala xa hɔrɔmɔbanxi rabira, naxan
tixi Darisalamu, Ala xa na kanyie fan
nabira. N tan Dariyusi, n ma yamari nan
na ki. Fo wo xa na raba nɛ teku.»
13 Na kui, Samari mangɛ Tatenayi, Se-
tara Bosenayi, nun e xa kuntigie naxa
na yaamari rabatu alɔ mangɛ Dariyusi a
yamarixi ki naxɛ.
14 Yuwifi xa wali naxa sɔɔnɛya a fanyi
ra alɔ e xa forie nu wama a xɔn ma
ki naxɛ. Annabi Xagayi nun Ido xa di
Annabi Sakari fan naxa lu Ala xa masenyi
kawandi ra. Ala xa hɔrɔmɔbanxi naxa
ti alɔ Isirayila Marigi Ala a yamarixi ki
naxɛ, Perise mangɛe Sirusi, Dariyusi, nun
Atasakasi sago bun ma.
15 Na hɔrɔmɔbanxi naxa gɛ tide Adari
kike, xi saxan nde, Dariyusi xa mangɛya
ɲɛ senni nde kui.
16 Isirayila sɛrɛxɛdubɛe, Lewi bɔnsɔɛ,
nun ɲama birin naxan kelixi konyiya
kui Perise bɔxi ma, e naxa Ala xa
hɔrɔmɔbanxi rabi sɛɛwɛ ra.
17 Na lɔxɔɛ e naxa tuura kɛmɛ, yɛxɛɛ
kontonyi kɛmɛ firin, nun yɛxɛɛ kɛmɛ
naani ba sɛrɛxɛ ra. E man naxa si
kontonyi fu nun firin ba yunubi xafari
sɛrɛxɛ ra Isirayila bɔnsɔɛ fu nun firin xa
yunubie xa fe ra.
18 E naxa sɛrɛxɛdubɛe nun Lewi
bɔnsɔɛ mixie birin ti kankan xa wali ra
hɔrɔmɔbanxi kui Darisalamu, alɔ a sɛbɛxi
Tawureta Munsa kui ki naxɛ.
19 Yuwifi naxee kelixi konyiya kui
Perise bɔxi ma, nee naxa Sayamalekɛ

Dangi Sali raba kike singe xi fu nun naani nde ma.
20 Sɛrɛxɛdubɛe nun Lewi bɔnsɔɛ mixie birin nu bara e yɛtɛ rasɛniyɛn, alako e xa Sayamalekɛ Dangi Sali sɛrɛxɛ ba e ngaxakerenyie, sɛrɛxɛdubɛe, nun ɲama birin bɛ, naxee kelixi konyiya kui Perise bɔxi ma.
21 Isirayilaka naxee keli konyiya kui nun e dɔxɔboore naxee gbilen na bɔxi xa naamunyi fɔxɔ ra, e birin naxa malan yire keren Isirayila Marigi Alatala xa fe fenfe ra.
22 E naxa Taami Lɛbinitare Sali raba xi solofere bun ma sɛɛwɛ kui, barima Alatala nu bara Asiriya mangɛ bɔɲɛ mafindi e bɛ, alako e xa Isirayila Marigi Ala xa hɔrɔmɔbanxi ti.

7

Annabi Esidirasi xa wali

1 Na waxati to dangi, Perise mangɛ Atasakasi xa mangɛya bun ma, Annabi Esidirasi naxa fa Darisalamu.
Esidirasi findi Seraya xa di nan na.
Seraya findi Asaraya xa di nan na.
Asaraya findi Xilikiya xa di nan na.
2 Xilikiya findi Salumu xa di nan na.
Salumu findi Sadɔki xa di nan na.
Sadɔki findi Axituba xa di nan na.
3 Axituba findi Amaraya xa di nan na.
Amaraya findi Asaraya xa di nan na.
Asaraya findi Merayoti xa di nan na.
4 Merayoti findi Sɛraxaya xa di nan na.
Sɛraxaya findi Yusiyɛli xa di nan na.
Yusiyɛli findi Buuki xa di nan na.
5 Buuki findi Abisuwa xa di nan na.
Abisuwa findi Finexasi xa di nan na.
Finexasi findi Eleyasari xa di nan na.
Eleyasari findi Haruna sɛrɛxɛdubɛ kuntigi xa di nan na.
6 Annabi Esidirasi naxa fa Darisalamu kelife Babilɔn bɔxi ma. Karamɔxɔ bele-bele nan nu a ra, a Tawureta Munsa kolon a fanyi ra, Isirayila Marigi Alatala sɛriyɛ naxan so Annabi Munsa yi ra. Perise mangɛ naxa Annabi Esidirasi waxɔnfe birin naba a bɛ, barima mixi na a ra a Marigi Alatala ɲɛngi saxi naxan xɔn ma.
7 Isirayilaka ndee, sɛrɛxɛdubɛe, Lewikae, bɛɛtibae, salide naadɛ kantae, a nun walikɛe, e birin naxa te Darisalamu, mangɛ Atasakasi xa mangɛya ɲɛ solofere nde ra.
8 Annabi Esidirasi soxi Darisalamu, mangɛ xa mangɛya ɲɛ solofere kike suuli nde nan ma.
9 A keli Babilɔn kike singe xi singe nɛ, a naxa so Darisalamu kike suuli nde a xi singe nde ma, Ala xa hinnɛ saabui ra.
10 Annabi Esidirasi nu bara a tunnabɛxi xaranyi ma nun Alatala xa sɛriyɛ rabafe ma. A nu Ala xa sɛriyɛ tinxinxi masenma nɛ Isirayilakae bɛ.

11 Mangɛ Atasakasi yi bataaxɛ nan sɛbɛ Annabi Esidirasi ma, naxan findi sɛrɛxɛdubɛ nun karamɔxɔ ra, naxan Ala xa sɛriyɛ birin kolon Isirayila xa fe ra.
12 «Yi bataaxɛ kelixi n tan Atasakasi nan ma, mangɛe xa mangɛ, katarabi Annabi Esidirasi ma, naxan mixi xaranma Koore Marigi Ala xa sɛriyɛ ra.
13 N bara yaamari fi alako i tan xa nɔ Isirayilakae, sɛrɛxɛdubɛe, nun Lewi bɔnsɔɛ mixie birin xaninde Darisalamu, naxee na be Perise bɔxi ma kɔnɔ e wama sigafe naa.
14 N tan mangɛ nun n ma santigi solofere nan i xɛɛxi, i xa sa a mato Yudayakae nun Darisalamukae na Ala xa sɛriyɛ rabatufe ki naxɛ. Na kitaabui na i yi ra.
15 I man xa gbeti nun xɛɛma xanin, n tan nun n ma santigie naxan ɲanigexi Isirayila Marigi Ala bɛ naxan na Darisalamu.
16 I man xa gbeti nun xɛɛma xanin, Babilɔnkae naxan soma i yi ra, a nun Isirayilakae nun e xa sɛrɛxɛdubɛe naxan ɲanigema e Marigi Ala xa hɔrɔmɔbanxi bɛ naxan na Darisalamu.
17 I xa tuurae, yɛxɛɛ kontonyie, yɛxɛɛe, mɛngi, nun wɛni sara na naafuli ra, e xa ba sɛrɛxɛ ra wo Marigi Ala xa sɛrɛxɛbade ma Darisalamu.
18 I tan nun i ngaxakerenyie na wa fe naxan nabafe yi gbeti nun xɛɛma dɔnxɔɛ ra, wo xa a raba alɔ Ala wama a xɔn ma ki naxɛ.
19 I xa siga yirabasee birin na, muxu bara naxee so i yi ra, naxee lan e xa rawali wo Marigi Ala xa banxi kui. I xa na dɛntɛgɛ Ala bɛ Darisalamu.
20 Xa i hayi na kɔbiri gbɛtɛ ma, i xa a

tongo mangɛ xa naafuli yire alako i Marigi
Ala xa banxi wali xa sɔɔnɛya.»
21 «N tan mangɛ Atasakasi bara yaa-
mari fi n ma kɔbiri yire xunyie ma naxan
na xure naakiri ma, xa a sa a li Annabi
Esidirasi, Ala xa sɛrɛxɛdubɛ naxan mixi
xaranma Koore Ala xa sɛriyɛ ra, xa a hayi
na kɔbiri nde ma, wo xa a so a yi ra,
22 han gbeti kilo wulu saxan, kilo kɛmɛ
naani, mɛngi xɔri busali wulu keren,
wɛni litiri wulu firin, litiri kɛmɛ firin, ture
litiri wulu firin, litiri kɛmɛ firin, a nun
fɔxɔɛ a na wa naxan xasabi xɔn.
23 Wo xa Koore Ala xa yaamari birin
naba a fanyi ra a xa hɔrɔmɔbanxi xa fe
ra, alako a naxa xɔnɔ won ma mangɛya
ma a nun n ma die ma.
24 Wo naxa duuti yo rasuxu yi mixie yi
ra, hali bɔxi igiri sare. Wo naxa sese ba
yi sɛrɛxɛdubɛe yi ra, a nun Lewi bɔnsɔɛ
mixie, bɛɛtibae, salide naadɛ kantae, wa-
likɛe, a nun naxee birin walima Ala xa
banxi kui.»
25 «I tan Annabi Esidirasi, i xa mangɛe
nun kiitisae ti ɲama bɛ naxee na xure
naakiri ma alɔ Ala a masenma i bɛ ki naxɛ
lɔnni ki ma. E xa Ala xa ɲama yamari
tinxinyi ra. I xa Ala xa sɛriyɛ masen mixie
bɛ naxee mu a kolon.
26 Mixi yo naxan mu i Marigi Ala xa
sɛriyɛ rabatu, a nun mangɛ xa sɛriyɛe, na
kanyi xa faxa, xa na mu a xa keri bɔxi ma,
xa na mu a xa kɔbiri ba, xa na mu a xa sa
geeli.»
27 Tantui na Alatala bɛ, won benbae
Marigi Ala, naxan mangɛ bɔɲɛ rafalaxi a
xa wali birin ma Alatala xa hɔrɔmɔbanxi
tife ra Darisalamu.
28 Marigi bara hinnɛ n na mangɛ nun a
xa santigie nun a xa batulae ya xɔri. N
Marigi Alatala to na sɛnbɛ fi n ma, n naxa
Isirayila kuntigie malan alako muxu birin
xa te.

8

Annabi Esidirasi xa biyaasi

1 Denbaya kanyie xili nan ya, naxee n
mati kelife Babilɔn sigafe ra Darisalamu
mangɛ Atasakasi xa waxati:
2 Gerisomi, naxan keli Finexasi xabilɛ.
Daniyɛli, naxan keli Itamari xabilɛ.
Xatusi, naxan keli Dawuda xabilɛ.
3 Sɛkanaya xa di nde.
Sakari nun xɛmɛ kɛmɛ tongo suuli, naxee
keli Paroso xabilɛ.
4 Eliyehowenayi, naxan keli Mowaba
Paxati xabilɛ.
Sɛraxaya xa di nde nun mixi kɛmɛ firin.
5 Sɛkanaya xa di ndee.
Yaxasiyeli xa di nde nun mixi kɛmɛ saxan.
6 Ebedi, naxan keli Adin xabilɛ.
Yonatan xa di nun mixi tongo suuli.
7 Yɛsaya, naxan keli Elama xabilɛ.
Atalaya xa di, nun mixi tongo solofere.
8 Sebadaya, naxan keli Sɛfataya xabilɛ.
Mikayeli xa di nde nun mixi tongo solo-
masaxan.
9 Abadiyasi, naxan keli Yowaba xabilɛ.
Yɛxiyɛli xa di nun mixi kɛmɛ firin mixi fu
nun solomasaxan.
10 Selomiti xa di ndee.
Yosifiya xa di nun mixi kɛmɛ mixi tongo
senni.
11 Sakari, naxan keli Bibayi xabilɛ, a nun
mixi mɔxɔɲɛn nun solomasaxan.
12 Yoxanan, naxan keli Asigadi xabilɛ, a
nun mixi kɛmɛ mixi fu.
13 Elifeleti, Yuwɛli, nun Semaya, naxee
keli Adonikama xabilɛ, nun mixi
tongo senni.
14 Utayi nun Sabudu, naxee keli Begifayi
xabilɛ, nun mixi tongo solofere.
15 N naxa yi mixie malan xure dɛ ra,
xure naxan goroma Ahawa. Muxu naxa
lu mɛnni xi saxan. N to ɲama mato,
n naxa a rakɔrɔsi a sɛrɛxɛdubɛe nu na,
kɔnɔ Lewi bɔnsɔɛ mixie mu nu na ɲama
ya ma.
16 N naxa yi kuntigie xili: Eliyeseri,
Ariyɛli, Semaya, Elinatan, Yaribu, Eli-
natan, Natan, Sakari, nun Mesulama. N
naxa karamɔxɔ Yoyaribu nun Elinatan
fan xili.
17 N naxa e xɛɛ Kasifiya, mangɛ Ido
xɔnyi. N naxa a fala e bɛ e xa Ido nun
a ngaxakerenyie mayandi e xa mixi ndee
so muxu yi ra naxee nɔma walide won
Marigi Alatala xa hɔrɔmɔbanxi kui.
18 Won Marigi Ala naxa muxu mali na fe
kui, e fa Maxali xa di Serebiya xɛɛ, naxan
keli Lewi bɔnsɔɛ ma. Xaxilima nan nu
a ra. A naxa fa, a nun a xa die, nun
a xunyae. E birin nalanxi mixi fu nun
solomasaxan.

19 Xasabiya nun Yɛsaya, naxan keli
Merari bɔnsɔɛ, nun e xunyae nun e xa
die, e fan naxa fa. E lan mixi mɔxɔɲɛn
nan ma.
20 E naxa fa hɔrɔmɔbanxi walikɛ kɛmɛ
firin nun mɔxɔɲɛn na, alɔ mangɛ Dawuda
nun bɔxi kuntigie nu bara natɛ tongo ki
naxɛ. Nee xa lu Lewi bɔnsɔɛ mixie xa
yaamari bun ma. E xilie birin nu sɛbɛxi.
21 Na tɛmui, n naxa a fala mixi birin bɛ
Ahawa xure dɛ ra, muxu xa sunyi suxu,
muxu xa muxu magoro muxu Marigi Ala
bɛ, alako muxu xa a maxandi a xa muxu
xa biyaasi sɔɔnɛya muxu tan nun muxu
xa die bɛ. A xa muxu harige birin kanta.
22 N yaagixi mangɛ maxɔrinde a xa
sɔɔrie xa sa muxu mati alako e xa muxu
ratanga muxu yaxuie ma kira xɔn ma. N
nu bara a fala mangɛ bɛ, «Muxu Marigi
Ala mɛɛnima a fɔxirabirɛe ma, kɔnɔ a
xɔnɔma sɛnbɛ ra mixi birin ma naxan a
raboloma.»
23 Na nan a toxi muxu naxa sunyi suxu,
muxu naxa muxu Marigi Ala maxandi. A
naxa na duba suxu.
24 N naxa mixi fu nun firin sugandi
sɛrɛxɛdubɛ kuntigie ya ma. Nee findixi
Serebiya, Xasabiya, nun e xunya fu nan
na.
25 N naxa gbeti, xɛɛma, nun yirabase
maniya e bɛ, mangɛ, a xa santigie,
a xa mangɛdie, nun Isirayilakae naxee
soxi muxu yi ra muxu Marigi Ala xa
hɔrɔmɔbanxi bɛ.
26 N naxan soxi e yi ra na nan ya: gbeti
kilo wulu fu nun firin, kilo kɛmɛ, yirabase
gbeti daaxi kilo wulu saxan kilo kɛmɛ
naani, xɛɛma kilo wulu saxan kilo kɛmɛ
naani,
27 pɔɔti xɛɛma daaxi mɔxɔɲɛn, naxan
sare kɔbiri kole xɛɛma daaxi wulu keren
lima, nun yirabase firin naxan yailanxi
yɔxui ra. Na sare gbo alɔ xɛɛma sare.
28 N naxa a fala e bɛ, «Wo bara findi
wo benbae Marigi Alatala gbe ra, wo tan
nun yi naafuli birin. Wo birin bara findi
sɛrɛxɛ ɲanigexi ra a bɛ.
29 Wo xa wo ɲɛngi sa yi birin xɔn
ma han wo xa sa a dɛntɛgɛ sɛrɛxɛdubɛ
kuntigie bɛ, Lewi bɔnsɔɛ mixie nun
Isirayila xabilɛ kuntigie bɛ Darisalamu,
Alatala xa hɔrɔmɔbanxi xa naafuli ra-
gatama dɛnnaxɛ.»
30 Na nan na ki sɛrɛxɛdubɛe nun Lewi
bɔnsɔɛ mixie naxa xɛɛma, gbeti, nun
yirabase maniyaxie sɔtɔ, e naxan xan-
inma Darisalamu muxu Marigi Ala xa
banxi kui.
31 Muxu naxa keli Ahawa xure dɛ ra
sigafe ra Darisalamu, kike singe xi fu nun
firin nde ra. Ala naxa muxu ratanga
muxu yaxuie ma kira xɔn ma.
32 Muxu to so Darisalamu, muxu naxa
muxu malabu xi saxan.
33 A xi naani nde, muxu naxa xɛɛma,
gbeti, nun yirabasee maniya Ala xa
hɔrɔmɔbanxi kui. Muxu naxa na so
sɛrɛxɛdubɛ Meremoti, Uriya xa di yi ra,
Finexasi xa di Eliyeseri, nun Yesuwa xa
di Yosabadi, nun Binuwi xa di Nowadiya
ya xɔri. E birin findixi Lewi bɔnsɔɛ mixie
nan na.
34 E to gɛ na birin kɔntide nun a
maniyade, e naxa na xasabi sɛbɛ.
35 Ɲama naxan keli konyiya Perise bɔxi
ma, nee naxa sɛrɛxɛ gan daaxi ba Isirayila
Marigi Ala bɛ. Na findi tuura fu nun
firin nan na Isirayila bɔnsɔɛ birin bɛ, nun
yɛxɛɛ kontonyi tongo solomanaani nun
senni, yɛxɛɛ tongo solofere nun solofere,
nun sikɔtɛ fu nun firin. Na findi yunubi
xafari sɛrɛxɛ nan na a gan daaxi.
36 E naxa mangɛ xa yaamari so a rasi-
mae nun a xa gominae yi ra, naxee nu na
naakiri ma, alako e xa Isirayilakae mali
Ala xa banxi tide.

9

Si gbɛtɛ ginɛe dɔxɔfe

1 Na fe birin to ba a ra, kuntigie
naxa fa n yire, e naxa a fala n
bɛ, e naxɛ, «I xa a kolon a Isirayi-
lakae, sɛrɛxɛdubɛe, nun Lewi bɔnsɔɛ mu
gbilenxi si gbɛtɛe xa naamunyi ɲaaxie
fɔxɔ ra. E bara bira Kanaankae, Xi-
tikae, Perisikae, Yebusukae, Amonikae,
Mowabakae, Misirakae, nun Amorikae xa
wali kobie fɔxɔ ra.
2 E bara na sie xa di ginɛe dɔxɔ, e man
bara e fen futi ra e xa die bɛ. E bara
won ma si sɛniyɛnxi masunbu si gbɛtɛe
ra. Forie nun kuntigie nan singe na fe
rafɔlɔ.»

3 N to na mɛ, n naxa n ma donmae ibɔɔ,
n naxa n xunsɛxɛ nun dɛ xabe matala, n
fa dɔxɔ yigitɛgɛ kui.
4 Mixi naxee findi Ala yaragaaxuie ra,
nee birin naxa fa n yire na mixie xa wali
kobi xa fe ra. N naxa lu naa han nunmare
sɛrɛxɛ tɛmui.
5 Nunmare sɛrɛxɛ tɛmui, n naxa siga,
n naxa n xinbi sin, n nan n bɛlɛxɛ ti n
Marigi Alatala bɛ n ma donma ibɔɔxie ra
n ma.
6 N naxa a fala, «N Marigi, n bara
kɔntɔfili, n bara yaagi i xɔn ma, barima
muxu xa yunubie i mabiri bara gbo han
a bara dangi a i.
7 Kelife muxu benbae xa tɛmui ma, fa
dɔxɔ to ra, muxu na na wali kobie nan
fari. Na na a ra, i bara muxu nun muxu
xa mangɛe nun muxu xa sɛrɛxɛdubɛe
ɲaxankata. I bara muxu lu si gbɛtɛe yi
ra, e xa muxu faxa santidɛgɛma ra, e xa
muxu xanin, e xa muxu harige birin suxu.
Han to muxu na na kɔntɔfili nan kui.
8 Kɔnɔ yakɔsi, yi waxati di kui, i tan
muxu Marigi Alatala bara hinnɛ muxu ra,
i bara nde rakisi, i bara muxu raso i xa
yire sɛniyɛnxi, alako muxu xa limaniya,
muxu xa hɛɛri nde sɔtɔ muxu xa konyiya
kui.
9 Muxu nu na konyiya kui, kɔnɔ muxu
Marigi Ala mu muxu rabolo. A naxa
hinnɛ muxu ra Perise mangɛe ya xɔri. A
naxa muxu rakisi alako muxu xa muxu
Marigi Ala xa hɔrɔmɔbanxi ti a nu na
dɛnnaxɛ, muxu man xa kantari sɔtɔ Yu-
daya bɔxi ma Darisalamu kui.»
10 «Yakɔsi, muxu Marigi Ala, muxu xa
munse fala sɔnɔn?
11 Muxu bara i xa sɛriyɛ matandi, i
sɛriyɛ naxan so muxu yi ra i xa konyi di
namiŋɔnmɛe saabui ra. E a fala nɛ, ‹Wo
fama sode bɔxi naxan ma, wo lan wo xa
dɔxɔ dɛnnaxɛ, naakae xa yunubie bara
gbo han a bara dangi a i. Mɛnni birin bara
findi yire sɛniyɛntare ra.
12 Wo naxa tin wo xa die fide naakae
ma. Wo man naxa na di ginɛe fan tongo
wo xa die bɛ. Wo naxa saatɛ yo tongo e
bɛ, wo man naxa bira e harige fɔxɔ ra.
Xa wo mu bira na fe ɲaaxi mɔɔlie fɔxɔ
ra, wo fama nɛ sɛnbɛ sɔtɔde, wo na bɔxi
daxamui donma nɛ, wo xa die fan fama
na bɔxi sɔtɔde kɛ ra.›»
13 «Muxu Marigi, i bara muxu
ɲaxankata muxu xa yunubie xa fe ra,
kɔnɔ na ɲaxankatɛ mu gbo alɔ muxu xa
yunubi gboxi ki naxɛ. I bara tin muxu
rakiside, muxu tan naxee na be yi ki.
14 Munse nɔma a niyade muxu man xa
gbilen i xui matandi ra, han muxu nun yi
si gbɛtɛe xa lu yire keren? Xa na na a ra, i
fama xɔnɔde muxu ma han i muxu birin
halaki. Mixi keren mu kisima.
15 Isirayila Marigi Alatala, i bara tin i xa
muxu rakisi. Muxu tixi i ya tode ra, muxu
tan yunubitɔɛe, hali mixi sɛniyɛntare yo
mu daxa a xa ti i ya tode ra.»

10

Mɛɛfe si gbɛtɛ ginɛe ra

1 Annabi Esidirasi to nu wafe Ala xa
banxi dɛ ra yunubi xafari maxandife ra,
Isirayilaka gbegbe naxa fa a sɛɛti ma,
xɛmɛe, ginɛe, a nun dimɛe. E fan naxa
wa fɔlɔ ki fanyi ra.
2 Awa, Yɛxiyɛli xa di Sɛkanaya, naxan
kelixi Elama bɔnsɔɛ, a naxa a fala Annabi
Esidirasi bɛ, «Muxu bara wali kobi raba
naxan mu rafan muxu Marigi Ala ma si
gbɛtɛ di ginɛe dɔxɔfe ra. Kɔnɔ hali won to
bara na raba, Ala tan nɔma won nakiside.
3 Won xa saatɛ tongo won Marigi Ala
bɛ mɛɛfe si gbɛtɛ ginɛe ra, alɔ i tan nun
Ala yaragaaxuie wama a xɔn ma ki naxɛ.
Won xa Ala xa sɛriyɛ rabatu.
4 Yandi, i xa muxu mali, muxu xaxili tixi
i tan nan na. Muxu na i xanbi ra. I i sɛnbɛ
so, i fe raba naxan lanma a xa raba.»
5 Na tɛmui Annabi Esidirasi naxa
sɛrɛxɛdubɛ kuntigie, Lewi bɔnsɔɛ mixie,
nun Isirayilaka birin nakali na masenyi
ra. E to gɛ e rakalide,
6 Annabi Esidirasi naxa keli Ala xa
banxi naadɛ ra, a siga Eliyasibu xa di
Yehoxanan xɔnyi. A nu na naa tɛmui
naxɛ, a mu sese don, a man mu ye min
ɲama xa wali kobi xa fe ra.
7 Masenyi naxa rayensen Yudaya nun
Darisalamu kui, a mixi naxan birin keli
konyiya kui, e xa e malan Darisalamu.
8 Kuntigie nun forie man naxa a fala a
mixi yo naxan tondima na ra beenun xi
saxan bun, na kanyi harige birin bama nɛ

a yi ra, a man fa keri Isirayilakae ya ma
naxee kelixi konyiya kui.
9 Xi saxan kamalixi lɔxɔɛ naxɛ, Yu-
dayakae nun Bunyaminkae naxa e malan
Darisalamu. Na naxa sa lan kike solo-
manaani xi mɔxɔɲɛn nde ma. Ɲama
nu tixi Ala xa banxi dɛ ra. E birin nu
sɛrɛnma na lɔxɔɛ natɛ tongoxi xa fe ra,
nun tunɛ belebele fan nu na fafe.
10 Sɛrɛxɛdubɛ Esidirasi naxa keli, a a
masen e bɛ, «Wo bara wali ɲaaxi raba
si gbɛtɛ ginɛe dɔxɔfe ra. Na bara findi
yunubi xungbe ra Isirayila bɛ.
11 Wo xa wo xa yunubi masen wo babae
Marigi Alatala bɛ. Wo man xa a sago raba.
Wo xa gbilen yi si gbɛtɛ mixie nun e xa
ginɛe fɔxɔ ra.»
12 Ɲama birin naxa a yaabi e xui itexi
ra, «Awa, muxu bara tin na ra, alɔ i a
falaxi ki naxɛ.
13 Kɔnɔ ɲama gbo, tunɛ fan na fafe yi
tɛmui. Won mu nɔma yi fe ya ibade tande
ma. Xi keren xa na mu a ra xi firin fe mu
yi ki, barima mixi gbegbe bara yunubi fe
raba won ya ma.
14 Kuntigie xa lu be ɲama xili ra. Naxee
birin si gbɛtɛ di ginɛe dɔxɔxi won ma taae
kui, e xa fa keren keren yi ra waxati ma
naxan tongoxi e bɛ. Taa yo taa xa forie
nun kiitisae xa nee xa fe mato han Ala
diɲɛma won ma tɛmui naxɛ.»
15 Asahɛli xa di Yonatan nun Tikifa xa
di Yaxaseya naxa kafu Mesulama nun
Sabɛtayi Lewi bɔnsɔɛ mixi ma, e gbansan
mu tin na xaxili ra.
16 Kɔnɔ e boore naxee kelixi konyiya
kui, nee naxa tin na natɛ tongoxi ra.
Annabi Esidirasi sɛrɛxɛdubɛ naxa kuntigi
keren sugandi xabilɛ keren keren birin ya
ma. E naxa na fe mato fɔlɔ kike fu nde,
xi singe ra.
17 Kike singe xi singe nde ra, e naxa gɛ
na xɛmɛe xa fe ya ibade naxee ginɛ gbɛtɛe
dɔxɔ.
18 A naxa a li, sɛrɛxɛdubɛe fan xa di
ndee nu bara si gbɛtɛ ginɛe dɔxɔ, alɔ
Yesuwa xa di ndee, Yosadaki xa di, nun
a xunyae, Maaseya, Eliyeseri, Yaribu, nun
Gɛdalaya.
19 E naxa laayidi tongo e xa e xa ginɛe
bɛɲin, e man xa yɛxɛɛ kontonyi ba sɛrɛxɛ
ra e xa yunubi xa fe ra.
20 Nee xilie nan ya:
Fatanfe Imeri xabilɛ ra: Xanani nun
Sebadaya.
21 Fatanfe Xarima xabilɛ ra: Maaseya,
Eliya, Semaya, Yɛxiyɛli, nun Yusiya.
22 Fatanfe Pasura xabilɛ ra: Eliyowenayi,
Maaseya, Sumayila, Netaneeli, Yos-
abadi, e nun Elaasa.
23 Fatanfe Lewi bɔnsɔɛ ra: Yosabadi,
Simeyi, Kɛlaya, naxan man xili Ke-
lita, Petaxiya, Yudaya, nun Eliye-
seri.
24 Kelife bɛɛtibae ya ma: Eliyasibu.
Kelife Ala xa hɔrɔmɔbanxi naadɛ makan-
tamae ya ma: Salumu, Telemi, nun
Uri.

25 Boore Isirayilakae xilie nan ya naxee na
mɔɔli rabaxi:
Fatanfe Paroso xabilɛ ra: Ramiya, Yɛsaya,
Malakiya, Miyamin, Eliyeseri,
Malakiya, nun Bɛnaya.
26 Fatanfe Elama xabilɛ ra: Mataniya,
Sakari, Yɛxiyɛli, Abidi, Yeremoti,
nun Eliya.
27 Fatanfe Satu xabilɛ ra: Eliyowe-
nayi, Eliyasibu, Mataniya, Yere-
moti, Sabadi, nun Asisa.
28 Fatanfe Bibayi xabilɛ ra Yehoxanan,
Xananiya, Sabayi, nun Atɛlayi.
29 Fatanfe Bani xabilɛ ra: Mesulama,
Maluku, Adaya, Yasubu, Seyala,
nun Yeremoti.
30 Fatanfe Mowaba Paxati xabilɛ ra:
Adina, Kelali, Bɛnaya, Maaseya,
Mataniya, Bɛsalɛli, Binuwi, nun
Manasi.
31 Fatanfe Xarima xabilɛ ra: Eliyeseri,
Yisiya, Malakiya, Semaya, Simɛyɔn,
32 Bunyamin, Maluku, nun Sɛmaraya.
33 Fatanfe Xasuma xabilɛ ra: Matenayi,
Matata, Sabadi, Elifeleti, Yeremayi,
Manasi, nun Simeyi.
34 Fatanfe Bani xabilɛ ra: Maadayi, Ama-
rama, Yuwɛli,
35 Bɛnaya, Bɛdeya, Keluhayi,
36 Faniya, Meremoti, Eliyasibu,
37 Mataniya, Matenayi, nun Yaasu.
38 Fatanfe Binuwi xabilɛ ra: Simeyi,
39 Selemiya, Natan, Adaya,
40 Makinadebayi, Sasayi, Sarayi,
41 Asarɛli, Selemiya, Sɛmaraya,

42 Salumu, Amaraya, nun Yusufu.
43 Fatanfe Nebo xabilɛ ra: Yeyiyeli, Matitiya, Sabadi, Sebina, Yido, Yoweli, nun Bɛnaya.
44 Yi mixi birin nu bara si gbɛtɛ ginɛe dɔxɔ, nde nu bara die bari.

Ala xa Masenyi Annabi Nehemi bɛ

Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Isirayila bɔnsɔɛ fu nun firin to e Marigi xa kira bɛɲin, Ala naxa a niya si gbɛtɛ xa nɔ Isirayila ra, e e keri e xa bɔxi ma, e e findi konyie ra. Namiɲɔnmɛ nu na birin kolonma, e fa a fala kɛnɛ ma, beenun a xa raba. E xa masenyi kui, e nu a falama a Alatala a niyama e xa xanin konyiya kui e xa yunubie xa fe ra, e man nu a falama a Alatala e ragbilenma nɛ e xa bɔxi ma ɲɛ tongo solofere dangi xanbi.

Annabi Nehemi xa waxati, na ɲɛ tongo solofere nu bara kamali. Annabi Esidirasi nu bara wali fɔlɔ Darisalamu tife ra, kɔnɔ wali nu bara rati. Nehemi to na fe kolon, a naxa lu sunnunyi kui. Mangɛ xungbe naxa na sunnunyi rakɔrɔsi, a fa a maxɔrin a sunnunxi fe naxan ma. Nehemi to gɛ na tagi rabade, a naxa mangɛ mayandi a xa tin a xa siga walide Darisalamu. Mangɛ naxa tin, a fa a mali na biyaasi kui.

Annabi Nehemi to Darisalamu li, a naxa tɛtɛ tife wali mato a fanyi ra. A naxa a fala ɲama bɛ, e birin xa kafu e boore ma na wali rabafe ra. Na wali to sɔɔnɛya fɔlɔ, Isirayila yaxuie naxa fe birin naba alako wali xa kana. Kɔnɔ e mu nɔ Nehemi nun Isirayila ɲama ra. Wali naxa kamali, ɲama fa sali xungbe raba Alatala tantufe ra.

Isirayila xa taruxui findixi masenyi belebele nan na Ala xa mixie bɛ tɛmui birin. Alatala to Isirayila sugandi a xa ɲama ra, a naxa e yamari e xa lu a xa kira xɔn ma, xa na mu a ra, a naxɛ e fama ɲaxankatɛ ɲaaxi sɔtɔde. Na to gɛ kamalide yati yati, Ala naxa hinnɛ e ra, a fa e ragbilen a xa kira ma alako e xa lu hɛɛri kui. Alatala na nan nabama a xa mixie birin bɛ han won ma waxati. Ala xa won ya rabi na nɔndi ma. Amina.

Ala xa Masenyi Annabi Nehemi bɛ

Nehemi xa Ala maxandi

1 Annabi Nehemi, Xakalaya xa di, xa masenyi nan ya. Atasakasi xa mangɛya ɲɛ mɔxɔɲɛn nde, Kisilewi kike ra, n tan Nehemi nu sabatixi Suse taa sɛnbɛma nan kui.

2 Ngaxakerenyi Xanani nun xɛmɛ ndee naxa fa, keli Yudaya bɔxi ma. N naxa e maxɔrin Yuwifie xa fe ma, naxee keli konyiya kui, e fa sabati Yudaya. N man naxa e maxɔrin Darisalamu taa xa fe ma.

3 E naxa n yaabi, «Naxee kelixi konyiya kui, e siga Yudaya, e na tɔɔrɛ nun yaagi nan kui. Darisalamu tɛtɛ yire nde kanaxi, a naadɛe ganxi.»

4 N to na masenyi mɛ, n naxa wa, n naxa sun, n naxa Koore Mangɛ maxandi. N naxɛ,

5 «Alatala, Ala naxan na koore ma, Ala xungbe naxan magaaxu, naxan saatɛ mabanbanxi mixie bɛ naxee a xanuxi, e fa bira a xa yaamarie fɔxɔ ra,

6 i xa i tuli mati i xa konyi xa maxandi ra. I xa n to. Kɔɛ nun yanyi ra n i maxandima i xa konyi Isirayilakae bɛ. Muxu bara yunubi raba i ra, n tan, n ma denbaya, nun Isirayilakae birin.

7 Muxu bara fe ɲaaxi raba i ra. Muxu bara i xa masenyi, i xa sɛriyɛ, nun i xa yaamarie matandi, i naxee fi i xa konyi Annabi Munsa ma.

8 I a fala nɛ i xa konyi Annabi Munsa bɛ, ‹Xa wo mu luma tinxinyi kui, n fama nɛ wo rayensende ɲamanɛe kui.

9 Kɔnɔ xa wo sa wo yɛtɛ ragbilen n ma, wo man bira n ma sɛriyɛ fɔxɔ ra, n sa wo tongoma nɛ yire makuye, n fa wo ra yire n dɛnnaxɛ sugandixi n xili matɔxɔfe ra.›

10 Muxu tan nan na i xa konyie ra, i xa ɲama, i naxee raminixi konyiya kui i sɛnbɛ ra.

11 Marigi, n bara i maxandi, i xa tin i tuli matide i xa konyie xa maxandi ra, naxee gaaxuma i xili ra. I xa sɔɔnɛya raba n bɛ to. N sigama mangɛ naxan xɔn, i xa a niya a xa hinnɛ n na.»

Na tɛmui n tan nan nu na mangɛ xa minse radangima ra.

2

Annabi Nehemi sigafe Darisalamu

1 Mangɛ Atasakasi xa mangɛya ɲɛ
mɔxɔɲɛn nde Nisan kike ra, mangɛ nu na
dɛgefe tɛmui naxɛ, n naxa wɛni so a yi ra
sunnunyi kui. N to mu nu darixi na mɔɔli
ra,
2 mangɛ naxa n maxɔrin, «I sunnunxi
munfe ra? I mu furaxi, kɔnɔ i bɔɲɛ tan
mu rafanxi i ma.» N naxa gaaxu a xa
wɔyɛnyi ra.
3 N naxa a yaabi, «Ala xa simaya gbegbe
fi i ma! N sunnunxi nɛ barima n benbae
ragataxi taa naxan kui, a birin bara kana,
a naadɛe fan bara gan.»
4 Mangɛ naxa a masen n bɛ, «I wama
munse xɔn ma?» N naxa Koore Ala
maxandi n bɔɲɛ ma,
5 n fa mangɛ yaabi, «Mangɛ, xa i ɲanige
fanyi rabama n tan i xa konyi bɛ, a lu n xa
siga Yudaya bɔxi ma, alako n xa taa rakeli
n benbae ragataxi dɛnnaxɛ.»

6 Mangɛ naxa n maxɔrin, a xa ginɛ nu
dɔxɔxi a sɛɛti ma, a naxɛ, «I xa biyaasi
buma han mun tɛmui?» N to xi kɔnti fala
a bɛ n gbilenma naxan ma, mangɛ naxa
tin n xa siga.
7 N man naxa mangɛ maxandi, «Mangɛ,
xa i bara tin, a xɔli n ma i xa kɛɛdi sɛbɛ n
naxan soma naakiri gominae yi ra, alako
e xa a lu n xa dangi e xa bɔxi ma han n
Yudaya li.
8 I xa kɛɛdi gbɛtɛ sɛbɛ mangɛ xa fɔtɔn
makantɛ Asafi ma, alako a xa wurie
so n yi ra n naxee yailanma Ala xa
hɔrɔmɔbanxi tɛtɛ naadɛe ra, a nun n
naxee rawalima tɛtɛ nun n ma banxi wali
kui.» Mangɛ naxa na birin naba n bɛ,
barima n Marigi Ala ɲɛngi saxi n ma fe
xɔn ma.

9 N to xure xungbe igiri, n naxa na
kɛɛdie so naakiri mangɛe yi ra, mangɛ
Atasakasi naxee sɛbɛ e ma. Sɔɔri mangɛe
nun soe ragie nu bara n mati naa.
10 Sanbalati Xoronka nun a xa malima
Tobiya Amonika to n ma fe mɛ, e bɔɲɛ
naxa raɲaaxu e ma, barima e mu nu
tinma mixi xa Isirayilakae mali.

11 N to so Darisalamu, n naxa xi saxan
naba mɛnni.
12 N mu fefe fala mixi yo bɛ Ala naxan
masenxi n bɛ n bɔɲɛ kui n xa a raba
Darisalamu. Na tɛmui n nun xɛmɛ ndee
naxa mini kɔɛ ra. N ma soe gbansan nu
na muxu yi ra.
13 Muxu naxa mini taa kui Gulunba
naadɛ ra, muxu fa siga Daragon dula
biri ra Xuruse Gbi naadɛ yire. N to
Darisalamu tɛtɛ birin nabilin, n naxa a to
yire nde kanaxi, naadɛe fan ganxi.
14 N naxa siga Dula naadɛ biri mangɛ
xa ye yire na dɛnnaxɛ, kɔnɔ n ma soe mu
dangide sɔtɔ.
15 Na kui n naxa tɛtɛ mato kelife fole ra,
han n so taa kui Gulunba naadɛ ra.
16 Taa mangɛe mu nu a kolonxi n nu na
wali naxan kui. N mu nu sese tagi rabaxi
Yuwifie, sɛrɛxɛdubɛe, forie, kiitisae, nun
kuntigie bɛ.
17 Na tɛmui n naxa a masen e bɛ, «Wo
won ma tɔɔrɛ toxi! Darisalamu bara gɛ
kanade. Tɛ bara a naadɛe gan. Wo fa,
won xa Darisalamu tɛtɛ yailan. Na nan a
toma won mu luma yaagi kui sɔnɔn.»
18 N naxa a yaxaran e bɛ n Marigi Ala
ɲɛngi saxi n xɔn ma ki naxɛ. N man naxa
mangɛ xungbe xa wɔyɛnyi masen e bɛ.
E to na birin mɛ, e naxa n yaabi, «Won
keli, won xa a yailan.» E naxa limaniya
na natɛ xa fe ra.
19 Sanbalati Xoronka, a malima Tobiya
Amonika, nun Gesemi Arabuka to yi fe
mɛ, e naxa yo fɔlɔ muxu ma, e nu fa a
fala muxu bɛ, «Wo na munse rabafe be?
Wo wama mangasanyi matandife nɛ?»
20 N naxa e yaabi, «Ala naxan na koore
ma, na nan fama xunnakeli fide muxu
ma. A xa konyie nan muxu ra. Muxu
fama kelide, muxu xa be yailan. Kɔnɔ wo
tan, sese mu be naxan findima wo gbe ra.
Darisalamu, wo xɔnyi mu a ra.»

3

Darisalamu tɛtɛ yailanfe

1 Eliyasibu sɛrɛxɛdubɛ kuntigi nun a
ngaxakerenyi sɛrɛxɛdubɛe naxa keli, e
tɛtɛ naadɛ nde yailan naxan xili Yɛxɛɛ
naadɛ. E to gɛ, e naxa wali masen ɲama
bɛ, e Ala maxandi a xa fe ra. E tɛtɛ raɲɔn
na ki nɛ fɔlɔfe Meya yire makantaxi ma,
sa dɔxɔ Xananɛli yire makantaxi ra.
2 Yeriko xɛmɛe naxa tɛtɛ yire nde yailan
e sɛɛti ma.

Imiri xa di Sabudu naxa tɛtɛ yire nde yailan nee sɛɛti ma.
3 Haseneya xa die naxa tɛtɛ naadɛ yailan naxan xili Yɛxɛ naadɛ. E naxa naadɛ see birin yailan alako a xa sɛnbɛ sɔtɔ, a man xa balan a fanyi ra.
4 Uri xa di Meremoti, naxan findixi Hakɔsi xa mamadi ra, naxa tɛtɛ yire nde yailan Haseneya xa wali sɛɛti ma.
Berekiya xa di Mesulama, naxan findixi Mesesabeli xa mamadi ra, naxa wali Meremoti xa wali sɛɛti ma.
Baanna xa di Sadɔki naxa wali Mesulama xa wali sɛɛti ma.
5 Tekowa naxa tɛtɛ yire nde yailan Sadɔki xa wali sɛɛti ma, kɔnɔ e xa kuntigie mu tin lude wali yareratie xa yaamari bun ma.
6 Paseya xa di Yoyada nun Bɛsodeya xa di Mesulama naxa Yesana naadɛ yailan. E naxa naadɛ isee birin yailan alako a xa sɛnbɛ sɔtɔ, a man xa balan a fanyi ra.
7 Mɛlataya Gabayonka, Yadon Meronotika, Gabayonkae, nun Misipakae, naxee keli gomina taa naakiri ma, nee naxa wali Yoyada nun Mesulama xa wali sɛɛti ma.
8 Xarihaya xa di Yusiyɛli, naxan fata xɛɛma rawalide, naxa tɛtɛ yire nde yailan Mɛlataya xa wali sɛɛti ma.
Xananiya, naxan labundɛ rafalama, naxa tɛtɛ yire nde yailan Yusiyɛli xa wali sɛɛti ma. E naxa Darisalamu tɛtɛ yailan han a igbode.
9 Xuru xa di Rɛfaya, naxan na Darisalamu sɛɛti mangɛ ra, naxa wali Xarihaya nun Xananiya xa walie sɛɛti ma.
10 Xarumafi xa di Yɛdaya naxa wali Rɛfaya xa wali sɛɛti ma, a xa banxi ya ra.
Xasabeneya xa di Xatusi naxa wali Yɛdaya xa wali sɛɛti ma.
11 Xarima xa di Malakiya nun Mowaba Paxati xa di Xasubu, naxa tɛtɛ yire nde yailan nun yire makantaxi naxan xili Taami Gande.
12 Haloxesi xa di Salumu, naxan na Darisalamu sɛɛti xunyi ra, naxa wali suxu Malakiya nun Xasubu sɛɛti ma.
13 Xanun nun Sanowakae naxa Gulunba naadɛ yailan. E naxa naadɛ isee birin yailan alako a xa sɛnbɛ sɔtɔ, a xa balan a fanyi ra. E man naxa tɛtɛ yailan han Xuruse Ɲaɲɛ naadɛ ra. Na xa kuyɛ nɔngɔn ya wulu keren.
14 Rekabu xa di Malakiya, naxan na Beti Hakeremi mangɛ ra, naxa Ɲaɲɛ naadɛ yailan. A naxa naadɛ isee birin yailan alako a xa sɛnbɛ sɔtɔ, a xa balan a fanyi ra.
15 Kolixose xa di Salumu, naxan na Misipa mangɛ ra, naxa Dulonyi naadɛ yailan. A naxa naadɛ isee birin yailan alako a xa sɛnbɛ sɔtɔ, a xa balan a fanyi ra. A man naxa tɛtɛ yailan fɔlɔfe Xɛɛra Ye yire ma, mangɛ xa laakɔɛ fɛ ma, sa dɔxɔ Dawuda xa taa gorode ra.
16 Asibuki xa di Nehemi, naxan na Beti Suru sɛɛti mangɛ ra, naxa tɛtɛ yailan han mangɛ Dawuda xa gaburi, han ye ragata yire, han sɔɔri ɲalamae xa banxi.
17 Bani xa di Rexumi, naxan keli Lewi bɔnsɔɛ ma, naxa wali Nehemi xa wali sɛɛti ma.
Xasabiya, naxan na Keyila sɛɛti mangɛ ra, naxa wali Rexumi xa wali sɛɛti ma.
18 Xenadadi xa di Bafaya, naxan na Keyila sɛɛti mangɛ ra, naxa wali a ngaxakerenyi Xasabiya xa wali sɛɛti ma.
19 Yesuwa xa di Eseri, naxan na Misipa taa mangɛ ra, naxa tɛtɛ yailan geresosee banxi ya ra, han tɛtɛ tuxui ra.
20 Sabayi xa di Baruki, naxa tɛtɛ yailan fɔlɔfe na tuxui ra, sa dɔxɔ Sɛrɛxɛdubɛ Xungbe Eliyasibu xa banxi ra.
21 Uriya xa di Meremoti, naxan findixi Hakɔsi xa mamadi ra, naxa tɛtɛ yailan fɔlɔfe Eliyasibu xa banxi naadɛ ra, han a xa banxi danxi dɛnnaxɛ.
22 Sɛrɛxɛdubɛ naxee keli Darisalamu rabilinyi ra, nee naxa tɛtɛ yailan Meremoti xa wali sɛɛti ma.
23 Bunyamin nun Xasubu naxa tɛtɛ yailan naxan nu na e xa banxi ya ra.
Maaseya xa di Asaraya, naxan findixi Ananaya xa mamadi ra, a naxa tɛtɛ yailan a xa banxi fɛ ma.
24 Xenadadi xa di Binuwi naxa tɛtɛ yailan fɔlɔfe Asaraya xa banxi, han tɛtɛ tuxui ra.
25 Yusayi xa di Pelali naxa tɛtɛ yailan na tuxui ya ra, yire makantaxi na dɛnnaxɛ, fɔlɔfe mangɛ xa banxi, han geeli yire.
Paroso xa di Pɛdaya naxa tɛtɛ yailan Yusayi xa wali sɛɛti ma.

26 Hɔrɔmɔbanxi walikɛ naxee nu na Ofeli geya fari Darisalamu taa kui, nee naxa tɛtɛ yailan han Ye naadɛ, naxan nu na sogetede mabiri, yire makantaxi fɛ ma.
27 Tekowa naxa tɛtɛ yailan fɔlɔfe yire makantaxi, han tɛtɛ Ofeli geya lima dɛnnaxɛ.
28 Sɛrɛxɛdubɛe naxa tɛtɛ yailan han Soee xa naadɛ. Kankan nu walima a yɛtɛ xa banxi ya ra.
29 Imeri xa di Sadɔki fan naxa tɛtɛ yailan a xa banxi ya ra.
Sɛkanaya xa di Semaya, naxan Sogetede naadɛ makantama, naxa tɛtɛ yailan sɛrɛxɛdubɛe xa wali sɛɛti ma.
30 Selemiya xa di Xananiya nun Salafi xa di senni nde Xanun naxa tɛtɛ yailan Semaya xa wali sɛɛti ma.
Berekiya xa di Mesulama naxa tɛtɛ yailan Selemiya nun Xanun xa wali sɛɛti ma, a xa konkoe ya ra.
31 Malakiya, naxan xɛɛma walima, naxa tɛtɛ yailan Mesulama xa wali sɛɛti ma, fɔlɔfe hɔrɔmɔbanxi walikɛe xa banxie nun yulɛe xa banxi, sa dɔxɔ Mifikade naadɛ han konkoe itexi tuxui ra.
32 Mixi naxee xɛɛma walima, a nun yulɛe, nee naxa tɛtɛ yailan konkoe itexi tuxui ra nun Yɛxɛɛ naadɛ lan tagi.
33 Sanbalati to a kolon e na tɛtɛ yailanfe, a naxa xɔnɔ ki fanyi ra.
34 A naxa yo Yuwifie ma. A naxa a fala a ngaxakerenyie nun sɔɔri Samarikae ya xɔri, «Yi Yuwifi kobilae na munse rabafe? E xa wali sɔɔnɛyama nɛ? E fama sɛrɛxɛe bade naa? E nɔma na wali ra? E nɔma na gɛmɛ ganxie rakelide sɔnɔn?»
35 Tobiya Amonika, naxan nu na a fɛ ma, na naxa a fala, «E na tɛtɛ tima ki naxɛ, hali xulumase nɔma na rabirade.»
36 Na kui Annabi Nehemi naxa Ala maxandi, a naxɛ, «Muxu Marigi Ala, yandi, i xa i tuli mati muxu ra barima e na yofe muxu ma. I xa na sare ragbilen e ma, e xa findi konyie ra e yaxuie xa bɔxi ma.
37 I naxa diɲɛ e ma. I naxa e xa yunubie xafari, barima e bara muxu konbi, muxu tan naxee na Darisalamu tɛtɛ yailanfe.»
38 Muxu naxa na tɛtɛ yailan han a tagi, barima ɲama nu bara a ɲanige e xa na wali suxu sɛnbɛ ra.

4

Tɛtɛ wali kanafe

1 Sanbalati, Tobiya, Arabukae, Amonikae, nun Asidodikae to a mɛ a Darisalamu tɛtɛ bara yailan fɔlɔ, e naxa xɔnɔ ki fanyi ra.
2 E birin naxa lan e xa siga gere sode Darisalamu, na wali xa kana.
3 Na kui muxu naxa muxu Marigi Ala maxandi, a xa muxu kanta. Muxu man naxa yire makantɛe ti kɔɛ nun yanyi ra muxu yaxuie xa fe ra.
4 Kɔnɔ Yudayakae nu a falama, «Muxu bara tagan. Tɛtɛ xa kanɛ gbo han won ɲan mu nɔma tɛtɛ nɛɛnɛ rakelide kɔrɛ.»
5 Muxu yaxuie nu a falama, «E mu fama won tode han won so e tagi, won fa e faxa. Na kui e xa wali fama dande.»
6 Yuwifi naxee nu sabatixi e yaxuie sɛɛti ma, nee naxa fa a fala muxu bɛ han dɔxɔ fu, «Wo fa muxu xɔnyi.»
7 N naxa sɔɔrie ti xabilɛ ki ma xare ra, tɛtɛ dɛnnaxɛ mu ite, e xa mɛnni kanta santidɛgɛma, xali, nun tanbɛ ra.
8 N to gɛ na birin matode, n naxa a fala kuntigie nun kiitisae bɛ ɲama ya xɔri, «Wo naxa gaaxu e ya ra. Wo xa ratu wo Marigi Magaaxuxi ma. Wo xa gere so won ngaxakerenyie bɛ, wo xa di xɛmɛe nun wo xa di ginɛe, wo xa ginɛe nun wo xa banxie xa fe ra.»
9 Yaxuie to a mɛ muxu bara e ɲanige kolon, Ala naxa e xa natɛ kana. Muxu birin man naxa gbilen tɛtɛ yire, kankan naxa a xa wali suxu.
10 Keli na lɔxɔɛ ma n ma mixie sɛɛti keren nu walima tɛtɛ yire, boore sɛɛti nu mixie makantama tanbɛe, kanke makantasee, nun xalie ra. Kuntigie tixi Yudayakae sɛɛti ma.
11 Walikɛ naxee nu tɛtɛ yailanma, nun naxee nu kote maxaninma, e nu walima geresose suxuxi e bɛlɛxɛ,
12 santidɛgɛma xirixi e tagi. E nu wali na ki nɛ. Naxan feri fema alako mixi xa a kolon e yaxuie na fafe, a nu tixi n tan sɛɛti ma.
13 N naxa a fala kuntigie nun kiitisae bɛ, ɲama ya xɔri, «Wali gbo, walikɛe tagi ikuya e boore ra. Won birin nayensenxi tɛtɛ ra.

14 Wo naxan nabama, wo nɛfɛ feri xui
mɛ tɛmui naxɛ, wo birin xa wo malan
muxu sɛɛti ma. Won Marigi Ala nan gere
soma won bɛ.»
15 Muxu nu walima na lahalɛ nan na.
Tanbɛe na ɲama sɛɛti keren bɛlɛxɛ i,
kelife subaxɛ han tunbuie mini tɛmui.
16 Na tɛmui yati n man naxa a fala
ɲama bɛ, «Birin nun a xa konyi xa xi
Darisalamu kui alako won xa taa kanta
kɔɛ ra, won man xa wali yanyi ra.»
17 N tan, n ngaxakerenyie, n ma konyie,
n ma kantamixi naxee nu biraxi n fɔxɔ
ra, hali muxu xa dugie, muxu mu e rate
muxu ma. Kankan keren kerenma xa
geresose nan nu suxuxi a yi ra, hali a
sigama ye bade tɛmui.

5

Konyiya nun doni

1 Lɔxɔɛ nde Yudaya ɲama, xɛmɛe nun
ginɛe, naxa kalamui sa e ngaxakerenyi
ndee xa fe ra.
2 Ndee naxa a fala, «Muxu xa di xɛmɛe
nun di ginɛe bara wuya. Muxu wama
mɛngi xɔn ma alako muxu xa balo.»
3 Mixi gbɛtɛe naxa a fala, «Muxu bara
muxu xa xɛe, wɛni bilie, nun banxie dɔxɔ
sɛɛkɛ, alako muxu xa baloe sɔtɔ kaamɛ
tɛmui.»
4 Mixi gbɛtɛe fan naxa a fala, «Muxu
bara muxu xa xɛe nun muxu xa wɛni
bilie dɔxɔ sɛɛkɛ ra, alako muxu xa duuti
fi mangɛ ma.
5 Na kui, hali won birin findixi wuli
keren fasɛ keren nan na, muxu xa die
bara findi muxu ngaxakerenyie xa konyie
ra. Muxu xa di ginɛ gbegbe findixi konyie
ra, muxu mu nɔma sese ra. Muxu xa
kɔbiri bara ɲɔn, muxu xa xɛe nun wɛni
bilie bara findi mixi gbɛtɛe gbe ra.»
6 N to e xa kalamui mɛ, n bɔɲɛ naxa te
a ɲaaxi ra.
7 N naxa natɛ tongo n xa kalamui
sa kuntigie nun kiitisae ma. N naxa
e maxɔrin, «Munfe ra wo wo ngaxak-
erenyie donima kɔbiri alako wo xa geeni
sɔtɔ?» N naxa malanyi belebele xili na xa
fe ra.
8 N naxa a fala e bɛ, «Won bara won
ngaxakerenyi Yuwifie xun sara kaafirie
ma. Yakɔsi wo wo ngaxakerenyie yati
nan matima wo bore ma?» E mu nɔ sese
yaabide, e birin naxa dundu.
9 N man naxa a fala e bɛ, «Wo naxan
nabaxi a mu fan feo! Wo mu gaaxuma Ala
ya ra alako kaafirie naxa won nayaagi?
10 N tan, n ngaxakerenyie, nun n ma
walikɛe, muxu fan bara e doni kɔbiri nun
mɛngi, kɔnɔ a mu lanma won xa geeni fen
na kui.
11 Wo xa e xa xɛe ragbilen e ma, e xa
wɛni bilie, e xa oliwi bilie, a nun e xa
banxie. Wo man xa wo xa geeni ragbilen
e ma, naxan findixi kɔbiri, mɛngi, wɛni,
nun ture ra.»
12 E naxa n yaabi, «Muxu na birin
nagbilenma nɛ e ma. Muxu mu sese
bama e yi ra. I naxan falaxi, muxu na
nan nabama.» Na xanbi kɔrɛ n naxa
sɛrɛxɛdubɛe xili. N naxa donitie rakali e
xa wɔyɛnyi ma sɛrɛxɛdubɛe ya xɔri.
13 N man naxa n ma donma yuba fito,
n naxa a ikuyukuyu, n fa a fala, «Ala
xa yi mɔɔli raba mixi ra naxan mu a xa
laayidi rakamalima. Ala xa na kanyi xa
banxi nun a harige birin ba a yi ra, a xa
lu setareɲa kui.» Mixi malanxie naxa a
ratin, «Amina.» E naxa Alatala matɔxɔ.
Na dangi xanbi, ɲama naxa na laayidi
rakamali.
14 Kabi n naxa findi gomina ra Yudaya,
fɔlɔ Atasakasi xa mangɛya ɲɛ mɔxɔɲɛn
nde ma han a ɲɛ tongo saxan nun firin
nde ma, n tan nun n ngaxakerenyie mu
balo duuti ra, naxan findi gomina sare ra.
15 Singe mangɛe nu ɲama tɔɔrɔma a
ɲaaxi ra. E nu taami, wɛni, nun gbeti kilo
tagi bama e yi duuti ra. E xa walikɛe fan
nu mixie tɔɔrɔma. Kɔnɔ n mu na fe mɔɔli
raba, barima n gaaxuma Ala ya ra.
16 N bara n yɛtɛ fi na tɛtɛ wali ma, n tan
nun n ma mixi birin. Muxu mu bɔxi yo
sɔtɔ na kui.
17 Yuwifie nun kuntigie, mixi kɛmɛ mixi
tongo suuli, nun xɔɲɛ naxee keli ɲamanɛ
ma, e birin nu e dɛgema n xɔnyi nɛ.
18 Lɔxɔɛ birin ninge keren, yɛxɛɛ senni,
nun xɔnie nu rafalama donse ra. Xi fu
yo xi fu, wɛni fan nafalama. Na birin kui
n mu tin gomina sare rasuxude, barima
ɲama nu tɔɔrɔfe tɛtɛ wali xa fe ra.
19 «N Marigi Ala, i xa ratu n ma wali xa
fe ra, n naxan nabaxi yi ɲama bɛ.»

6

Isirayila yaxuie katafe wali kanade

1 Sanbalati, Tobiya, Gesemi Arabuka, nun muxu yaxui birin to a mɛ a muxu bara gɛ tɛtɛ yailande, yale yo mu nu na a ma sɔnɔn, naadɛ gbakufe gbansan nan nu fa luxi,
2 Sanbalati nun Gesemi naxa xɛɛra xɛɛ n xɔn ma, a falafe, «Fa, won xa won bore to Kefirimi daaxa, Ono gulunba kui.» E nu wama fe ɲaaxi nan nabafe n na.
3 Kɔnɔ n naxa xɛɛrae xɛɛ yi yaabi ra, «Wali gbegbe na n yi ra, n mu nɔma gorode wo yire, xa na mu a ra wali kanama nɛ.»
4 E naxa xɛɛra xɛɛ n yire sanmaya naani, kɔnɔ n na yaabi kerenyi nan fi e ma.
5 A sanmaya suuli nde, Sanbalati naxa a xa konyi xɛɛ n yire, bataaxɛ nde na a yi ra, naxan sɛbɛxi mixi birin ma.
6 Yi nan nu sɛbɛxi, «Si birin bara fe nde mɛ wo xa fe ra. Gesemi fan naxɛ a nɔndi na a ra. E naxɛ a i tan nun Yuwifie wama mangasanyi matandife, na nan a toxi wo na tɛtɛ yailanfe. E man naxɛ a i tan yati wama findife Isirayila mangɛ ra.
7 I bara namiŋɔnmɛe sugandi naxee fama a falade Darisalamukae xa lu i xa mangɛya bun ma, i xa findi Yudaya mangɛ ra. Mangɛ xungbe fama na wɔyɛnyi birin mɛde. Awa, i xa fa, won xa won bore to.»
8 N naxa a yaabi, «I naxan birin falaxi yi ki, nɔndi keren mu na a kui. I tan nan yi wule falaxi.»
9 Yi mixi birin nu wama muxu bɔɲɛ nan naminife tun. E e maɲɔxun nɛ limaniya bama muxu yi ra, muxu fa wali dan. «N Marigi, sɛnbɛ fi n ma.»
10 Lɔxɔɛ nde n naxa siga Semaya xɔnyi, Dɛlaya xa di, Mehetabeli xa mamadi. A nu a yɛtɛ balanxi banxi kui. A naxa a fala n bɛ, «Won xɛɛ Ala xa hɔrɔmɔbanxi kui, won xa naadɛe mabalan won ma, barima e fama kɔɛ ra i faxade.»
11 N naxa a yaabi, «N xa n gi? Xɛmɛ mu na n tan na? N nɔma sode Ala xa hɔrɔmɔbanxi kui, n man xa balo? Adama birin xa mu soma mɛnni. N tan mu soma naa feo.»
12 N naxa a kolon Ala xa mu a xɛɛxi. Tobiya nun Sanbalati nu bara a sare fi alako a xa na wɔyɛnyi mɔɔli fala n bɛ.
13 E bara wa n xa gaaxu, n xa bira e xa wɔyɛnyi fɔxɔ ra, n xa yunubi sɔtɔ na kui, alako e xa n xili kana, e xa n nayaagi.
14 «N Marigi Ala, i xa ratu Tobiya, Sanbalati, Nowadiya, nun namiŋɔnmɛe wule falɛe xa fe ɲaaxi ma, e naxan nabaxi n na alako e xa n bɔɲɛ ramini a i.»
15 Tɛtɛ naxa gɛ yailande Elulu kike, xi mɔxɔɲɛn nun suuli. Muxu naxa na wali raba xi tongo suuli nun firin bun ma.
16 Muxu yaxuie to yi fe mɛ, e naxa gaaxu ki fanyi ra. Si birin naxa yaagi muxu rabilinyi, e fan naxa a kolon muxu nɔxi na birin nabade muxu Marigi Ala nan saabui ra.
17 Na saxanyi bun ma, Yudaya kuntigi gbegbe nu bataaxɛe rasanbama Tobiya ma, e fan a xa bataaxɛe masɔtɔma.
18 Yudayaka gbegbe nu bara saatɛ tongo a bɛ marakali ra, barima a bitanyi nan nu na Sɛkanaya ra, Ara xa di. Yehoxanan nu bara Berekiya xa di Mesulama dɔxɔ.
19 Tɛmui birin e nu a xa fe fanyi ifalama n ya xɔri, e man n ma wɔyɛnyie radangima a ma. Tobiya nu bataaxɛe rasanbama n ma alako n xa gaaxu.

7

Taa makanta ki

1 Tɛtɛ nun naadɛe to gɛ yailande, naadɛ makantɛe, bɛɛtibae, nun Lewikae birin naxa e xa wali suxu.
2 N naxa n ma yaamarie so n xunya Xanani yi ra, a nun Xananiya naxan nu na sɔɔrie xun ma Darisalamu. Na nu bara findi mixi hagigɛ ra, a nu tinxin, a man nu gaaxuma Ala ya ra.
3 N naxa a fala e bɛ, «Wo naxa taa naadɛe rabi han soge xɔnɔ tɛmui, e man xa balan saabi ra wo ya xɔri. Darisalamukae fan yire makantama nɛ, kankan xa lu a xa banxi naadɛ ra.»
4 Darisalamu nu xungbo, kɔnɔ na tɛmui mixi mu nu wuya, banxie fan mu nu gɛxi tide.
5 N Marigi Ala naxa a raso n xaxili kui, n xa kuntigie, kiitisae, nun ɲama malan, n xa kɔnti ti. N naxa taruxui buki to. Mixi

naxee singe te, e xilie nu sɛbɛxi na kui. A
sɛbɛxi,
6 «Babilɔn mangɛ Nebukadansari naxa
fa yi mixie ra kelife Darisalamu. E naxa
lu konyiya kui, han e gbilenxi Darisalamu
nun Yudaya tɛmui naxɛ. Kankan naxa
siga a xɔnyi.
7 Sorobabeli, Yosuwe, Nehemi, Asaraya,
Raamiya, Naxamani, Morodekayi, Bile-
san, Misipereti, Begifayi, Nexuma, nun
Baanna naxa e mati. Isirayilakae xilie
nun e kɔnti nan yi ki:
8 Paroso xa die, mixi wulu firin, mixi
kɛmɛ, mixi tongo solofere nun firin.
9 Sɛfataya xa die, mixi kɛmɛ saxan, mixi
tongo solofere nun firin.
10 Ara xa die, mixi kɛmɛ senni, mixi tongo
suuli nun firin.
11 Mowaba Paxati xa die, naxee fatanxi
Yesuwa nun Yowaba ma, mixi wulu
firin, mixi kɛmɛ solomasaxan, mixi
fu nun solomasaxan.
12 Elama xa die, mixi wulu keren, mixi
kɛmɛ firin, mixi tongo suuli nun
naani.
13 Satu xa die, mixi kɛmɛ solomasaxan,
mixi tongo naani nun suuli.
14 Sakayi xa die, mixi kɛmɛ solofere, mixi
tongo senni.
15 Binuwi xa die, mixi kɛmɛ senni, mixi
tongo naani nun solomasaxan.
16 Bibayi xa die, mixi kɛmɛ senni, mixi
mɔxɔɲɛn nun solomasaxan.
17 Asigadi xa die, mixi wulu firin, mixi
kɛmɛ saxan, mixi mɔxɔɲɛn nun
firin.
18 Adonikama xa die, mixi kɛmɛ senni,
mixi tongo senni nun solofere.
19 Begifayi xa die, mixi wulu firin, mixi
tongo senni nun solofere.
20 Adin xa die, mixi kɛmɛ senni, mixi
tongo suuli nun suuli.
21 Atɛri xa die, naxee fatanxi Xesekiya
ra, mixi tongo solomanaani nun
solomasaxan.
22 Xasuma xa die, mixi kɛmɛ saxan, nun
mixi mɔxɔɲɛn nun solomasaxan.
23 Beseyi xa die, mixi kɛmɛ saxan, mixi
mɔxɔɲɛn nun naani.
24 Xarifi xa die, mixi kɛmɛ, mixi fu nun
firin.
25 Gabayon xa die, mixi tongo solo-
manaani nun suuli.
26 Bɛtɛlɛɛmukae nun Netofakae, mixi
kɛmɛ, mixi tongo solomasaxan nun
solomasaxan.
27 Anatɔtikae, mixi kɛmɛ, mixi mɔxɔɲɛn
nun solomasaxan.
28 Beti Asamafetikae, mixi tongo naani
nun firin.
29 Kiriyati Yeyarimi, Kefirakae, nun
Berotikae, mixi kɛmɛ solofere, mixi
tongo naani nun saxan.
30 Ramakae nun Gebakae, mixi kɛmɛ
senni, mixi mɔxɔɲɛn nun keren.
31 Mikimasikae, mixi kɛmɛ, mixi mɔxɔɲɛn
nun firin.
32 Betelikae nun Ayikae, mixi kɛmɛ, mixi
mɔxɔɲɛn nun saxan.
33 Neboka ndee, mixi tongo suuli nun
firin.
34 Elamaka ndee, mixi wulu keren, mixi
kɛmɛ firin, mixi tongo suuli nun
naani.
35 Xarima xa die, mixi kɛmɛ saxan, mixi
mɔxɔɲɛn.
36 Yeriko xa die, mixi kɛmɛ saxan, mixi
tongo naani nun suuli.
37 Lodi xa die, Xadidi xa die, nun Ono
xa die, mixi kɛmɛ solofere, mixi
mɔxɔɲɛn nun keren.
38 Senaa xa die, mixi wulu saxan, mixi
kɛmɛ solomanaani, nun mixi tongo
saxan.»
39 «Sɛrɛxɛdubɛe kɔnti nan yi ki:
Yɛdaya xa die, naxee fatanxi Yesuwa
xa denbaya ra, mixi kɛmɛ solo-
manaani, mixi tongo solofere nun
saxan.
40 Imeri xa die, mixi wulu keren, mixi
tongo suuli nun mixi firin.
41 Pasura xa die, mixi wulu keren, mixi
kɛmɛ firin, mixi tongo naani nun
solofere.
42 Xarima xa die, mixi wulu keren, mixi
fu nun solofere.»
43 «Lewikae kɔnti nan yi ki:
Yesuwa, Kadamiyɛli, nun Hodafiya xa die,
mixi tongo solofere nun naani.»
44 «Bɛɛti bae kɔnti nan yi ki:
Asafi xa die, mixi kɛmɛ, mixi tongo naani
nun solomasaxan.»
45 «Naadɛ makantɛe kɔnti nan yi ki:
Salumu xa die, Atɛri xa die, Talamɔn xa
die,

Akubu xa die, Xatita xa die, nun Sobayi xa die,
mixi kɛmɛ, mixi tongo saxan nun solomasaxan.»
46 «Hɔrɔmɔlingira walikɛe kɔnti nan yi ki:
Sixa xa die, Xasufa xa die, Tabayoti xa die,
47 Kerosi xa die, Saya xa die, Padon xa die,
48 Lebana xa die, Xagaba xa die, Salamayi xa die,
49 Hanan xa die, Gidɛli xa die, Gaxari xa die,
50 Reyaya xa die, Resin xa die, Nekoda xa die,
51 Gasama xa die, Usa xa die, Paseya xa die,
52 Bisayi xa die, Mewunima xa die, Nefusima xa die,
53 Bakibuki xa die, Xakufa xa die, Xarixuri xa die,
54 Basiluti xa die, Mexida xa die, Xarasa xa die,
55 Barakɔsi xa die, Sisera xa die, Tema xa die,
56 Nesiya xa die, nun Xatifa xa die.»
57 «Sulemani xa walikɛe xa die kɔnti nan yi ki:
Sotayi xa die, Sofereti xa die, Perdida xa die,
58 Yaala xa die, Darakɔn xa die, Gidɛli xa die,
59 Sɛfataya xa die, Xatili xa die,
Pokɛrɛti Hasebayimi xa die, nun Amon xa die.»
60 «Hɔrɔmɔbanxi walikɛe nun Sulemani xa walikɛe, mixi kɛmɛ saxan, mixi tongo solomanaani, nun firin.»
61 «Mixie nan yi ki naxee keli Teli Mela, Teli Xarasa, Kɛrubu, Adan, nun Imeri, kɔnɔ e mu nɔ a masende a Isirayila die yati yati nan e ra:
62 Dɛlaya xa die, Tobiya xa die, nun Nekoda xa die, mixi kɛmɛ senni, mixi tongo naani nun firin.»
63 «Yi mixie nu na sɛrɛxɛdubɛe ya ma: Xabaya xa die, Hakɔsi xa die, nun Barasilayi xa die, naxan nu bara Barasilayi Galadika xa di ginɛ nde dɔxɔ, e fa na xili sa a xun ma.
64 E naxa e ramini sɛrɛxɛdubɛ wali kui barima e mu nɔ e xilie tode taruxui kui.
65 Gomina naxa e yaamari, e naxa sɛrɛxɛdubɛ donse sɛniyɛnxi don han sɛrɛxɛdubɛ nde xa Ala sagoe maxɔrin Urimi nun Tumimi ma.»
66 «Ɲama birin kɔnti lanxi mixi wulu tongo naani nun firin, mixi kɛmɛ saxan tongo senni nan ma.
67 E xa konyie kɔnti lanxi mixi wulu solofere, mixi kɛmɛ saxan tongo saxan nun solofere nan ma. Bɛɛtiba kɛmɛ firin tongo suuli nun suuli fan nu na e ya ma. Ɲama nu bara xuruse gbegbe xanin naa: soe kɛmɛ solofere, tongo saxan, nun senni, sofale kɛmɛ firin, tongo naani, nun suuli,
68 ɲɔxɔmɛ kɛmɛ naani, tongo saxan, nun suuli, sofale mɔɔli nde wulu senni, kɛmɛ solofere mɔxɔŋɛn.»
69 «Denbaya kanyie naxa see fi alako wali xa raba. Gomina naxa xɛɛma kole wulu keren, pɔɔti fanyi tongo suuli, nun sɛrɛxɛdubɛ dugi kɛmɛ suuli, tongo saxan fi wali xa fe ra.
70 Denbaya kanyie naxa xɛɛma kole wulu mɔxɔŋɛn, nun gbeti kole wulu firin nun kɛmɛ firin fi wali xa fe ra.
71 Ɲama naxan luxi naa naxa xɛɛma kole wulu mɔxɔŋɛn, nun gbeti kole wulu firin, nun sɛrɛxɛdubɛ dugi tongo senni nun solofere fi wali xa fe ra.»
72 «Sɛrɛxɛdubɛe, Lewikae, hɔrɔmɔbanxi naadɛ makantɛe, bɛɛtibae, nun hɔrɔmɔbanxi walikɛe, nun Isirayilaka birin naxa sabati e xɔnyi.»

8

Ala xa sɛriyɛ xaranfe

1 Kike solofere nde, Isirayilakae nu bara sabati e xa taae kui. Na tɛmui e birin naxa e malan Darisalamu taa kui naadɛ ya ra, naadɛ naxan xili «Ye naadɛ.» E naxa a fala sɛriyɛ karamɔxɔ Esidirasi bɛ a xa fa Tawureta Munsa ra Alatala naxan fixi Isirayila ma.
2 Esidirasi naxa fa a ra ɲama yire: xɛmɛe, ginɛe, nun mixi naxee birin nɔma masenyi fahaamude. Yi malanyi ti kike solofere nde xi singe lɔxɔɛ nɛ.
3 Keli gɛɛsɛgɛ ma a sa dɔxɔ yanyi tagi ra, Esidirasi nu kitaabui xaranma ɲama bɛ naxan nu malanxi «Ye naadɛ» ya ra. Xɛmɛe, ginɛe, nun mixi naxee birin nɔma masenyi fahaamude, e naxa e tuli mati a fanyi ra na xaranyi ra.

4 Sɛriyɛ karamɔxɔ Esidirasi nu tixi se
nde fari naxan yailanxi wuri ra alako
mixi xa a to. Matitiya, Sema, Anaya,
Uriya, Xilikiya, nun Maaseya nu tixi a
yirefanyi ma. Pɛdaya, Mikayeli, Malakiya,
Xasuma, Xasabadana, Sakari, nun Mesu-
lama nu tixi a kɔɔla ma.
5 Esidirasi naxa kitaabui rabi ɲama ya
xɔri. A nu na dɛnnaxɛ ɲama birin a toxi.
A to kitaabui rabi, birin naxa ti.
6 Esidirasi naxa Marigi Xungbe Alatala
tantu. Ɲama naxa a ratin, «Amina.
Amina.» E naxa e bɛlɛxɛ itala, e e mafelen
bɔxi ma Alatala ya i.
7 Lewika Yesuwa, Bani, Serebiya,
Yamin, Akubu, Sabɛtayi, Hodiya,
Maaseya, Kelita, Asaraya, Yosabadi,
Hanan, nun Pɛlaya naxa yi sɛriyɛ tagi
raba ɲama bɛ naxan tixi.
8 E naxa Tawureta Munsa, Ala xa sɛriyɛ,
xaran ɲama bɛ a fanyi ra, e man a fasari
alako birin xa a fahaamu.
9 Ɲama to na sɛriyɛ mɛ, e naxa sun-
nun, e wa fɔlɔ. Na nan a toxi gomina
Nehemi, sɛrɛxɛdubɛ nun sɛriyɛ karamɔxɔ
Esidirasi, nun Lewika naxee nu ɲama
xaranma, nee naxa a fala birin bɛ, «To xa
findi sali lɔxɔɛ ra won Marigi Alatala bɛ.
Wo naxa sunnun, wo naxa wa.»
10 Esidirasi man naxa a fala e bɛ, «Wo
siga, wo xa donse fanyi don, wo xa wo
min a fanyi ra, wo man xa nde so setaree
yi ra, barima to bara findi sali lɔxɔɛ ra
won Marigi bɛ. Wo naxa sunnun, barima
Alatala xa sɛɛwɛ sɛnbɛ fima nɛ wo ma.»
11 Lewikae fan naxa ɲama masabari, e
nu fa a fala, «Wo wo sabari, barima to
bara findi sali lɔxɔɛ ra Ala bɛ. Wo naxa
sunnun.»
12 E birin naxa gbilen e xɔnyi, e xa sa
e dɛge, e man xa e min. E naxa donse
rasanba e booree ma ɲɛlɛxinyi kui, alɔ a
fala e bɛ ki naxɛ.

Bage Ti Sali

13 Na kuye iba, denbaya kanyie Isiray-
ilakae ya ma, sɛrɛxɛdubɛe, nun Lewikae
naxa e malan sɛriyɛ karamɔxɔ Esidirasi
yire alako e xa Tawureta Munsa ramɛ.
14 Yi sɛriyɛ kui, Alatala naxan so Annabi
Munsa yi ra, a sɛbɛxi Isirayilakae xa
bagee ti, e xa lu e kui kike solofere nde
sali tɛmui.
15 Yi sali lɔxɔɛ ma, a lan nɛ e xa a
fala Isirayilakae birin bɛ, a nun naxee
na Darisalamu, «Wo xa mini wula i oliwi
salonyi, miriti salonyi, tugi fɛnsɛ, nun
tufu salonyi fende, alako wo xa bagee ti
alɔ a sɛbɛxi ki naxɛ.»
16 Na kui Isirayilakae naxa mini wuri
salonyie sɛgɛde. E naxa bagee ti e xa
banxie fari, tande ma, hɔrɔmɔbanxi tɛtɛ
kui, nun Ye Naadɛ nun Efirami xa Naadɛ
ya ra.
17 Ɲama, naxee birin keli konyiya kui, e
naxa bagee ti e luma naxee kui. Na naxa
findi sɛɛwɛ belebele ra. Kabi Nunu xa di
Yosuwe tɛmui, e mu nu na mɔɔli raba.
18 Lɔxɔ yo lɔxɔ, e nu fa Tawureta Munsa
xaran, kelife sali fɔlɔ lɔxɔɛ han a raɲɔn
lɔxɔɛ. E naxa na raba xi solofere bun ma.
A solomasaxan nde, e birin naxa e malan,
e fa sali belebele raba alɔ a sɛbɛxi ki naxɛ.

9

Ɲama xa sunyi

1 Na kike xi mɔxɔɲɛn nun naani lɔxɔɛ,
Isirayilakae naxa e malan e xa sunyi suxu.
E naxa sunnun donma ragoro e ma, e
bɛndɛ maso e fate ma.
2 Isirayila bɔnsɔɛ naxa lu yire keren,
xɔɲɛ yo mu nu na e ya ma. E naxa e xa
yunubi nun e babae xa yunubi masen Ala
bɛ.
3 Kuye to iba, e naxa ti, e e tuli mati
Tawureta Munsa xaranyi ra, e Marigi
Alatala naxan soxi e yi ra. Soge to xɔnɔ
fɔlɔ, e naxa e xa yunubi masen e Marigi
Alatala bɛ, e man naxa tuubi a bɛ han
soge naxa te a fanyi ra.
4 Lewika Yesuwa, Bani, Kadamiyɛli,
Sɛbanaya, Buni, Serebiya, Bani, nun Ke-
nani naxa ti wuri yailanxi ma, e fa e
Marigi Alatala xili e xui itexi ra.
5 Lewika Yesuwa, Kadamiyɛli, Bani,
Xasabeneya, Serebiya, Hodiya, Sɛbanaya,
nun Petaxiya naxa a masen ɲama bɛ, «Wo
keli, wo xa wo Marigi Alatala tantu, danyi
mu na naxan ma.»
«Muxu bara i xili xungbe matɔxɔ,
naxan dangi tantui nun matɔxɔɛ birin na.
6 I tan nan na muxu Marigi Alatala ra,
i keren, naxan koore nun tunbuie daa,

naxan bɔxi nun a isee birin daa, naxan baa nun yɛxɛ birin daa. I bara na nimase birin daa. Hali tunbui naxee na koore ma, e fan bara tuubi i bɛ.
7 I tan nan na Marigi Alatala ra naxan Annabi Iburama sugandixi, a a ramini Uru Kalidi bɔxi kui, a Iburahima xili sa a xun ma.
8 I naxa a to a bɔɲɛ tinxin i ya i. I naxa saatɛ tongo a bɛ, i xa Kanaan bɔxi fi a bɔnsɔɛ ma, Kanaankae, Xitikae, Amorikae, Perisikae, Yebusukae, nun Girigasakae nu na dɛnnaxɛ. I bara na saatɛ rakamali, barima i tinxin.»
9 «I naxa muxu benbae xa sunnunyi to Misira bɔxi ma, i man naxa e xui mɛ Xulunyumi Baa ma.
10 I naxa kaabanakoe nun tɔnxumae raba Firawuna, a xa walikɛe, nun a xa ɲama birin xili ma, barima i bara a kolon e bara e yɛtɛ igbo muxu benbae ma. Na kui i bara xili magaaxuxi sɔtɔ, naxan na i yi ra han to.
11 I naxa baa bolon e ya xɔri alako e xa giri. E naxa giri e xaraxi ra baa tagi, kɔnɔ naxee nu biraxi e fɔxɔ ra, i naxa ye radin nee xun ma, i e radula alɔ gɛmɛ goroma ye bɔtini ma ki naxɛ.
12 Yanyi ra, i naxa nuxui findi e raɲɛrɛ se ra. Kɔɛ ra, i naxa tɛ ti e bɛ naxan kira iyalanma, e e ɲɛrɛma naxan na.»
13 «I naxa goro Turusinina geya fari, i fa wɔyɛn e bɛ keli koore ma. I naxa sɛriyɛ tinxinxi, nɔndi, marasi nun yaamari fanyie masen e bɛ.
14 I xa walikɛ Munsa saabui ra, i naxa i xa malabui lɔxɔɛ sɛniyɛnxi xa fe masen e bɛ, i xa yaamari, i xa marasi, nun i xa sɛriyɛ.
15 Kaamɛ to e suxu, i naxa taami ragoro e ma keli koore. Ye xɔli nu na e ma tɛmui naxɛ, i naxa ye ramini gɛmɛ longori ra. I naxa e xɛɛ bɔxi tongode i i rakali naxan na sofe ra e yi ra.»
16 «Kɔnɔ muxu benbae naxa finsiriwaliya raba e xa yɛtɛ igboɲa kui. E mu e tuli mati i xa yaamari ra.
17 E mu tin i xui ratinmɛde. E mu ratu i xa kaabanakoe ma, i naxee raba e bɛ. E naxa e kobe ti i ra, e man naxa natɛ tongo gbilenfe ra konyiya kui. E mangɛ nde sugandi na nan ma. Kɔnɔ i tan mu e rabɛɲin, barima Ala nan lanxi i ma naxan diɲɛma, naxan kinikinima, naxan hinnɛma. I xa xɔnɛ mu mafura. I xa xanunteya gbo.
18 I mu e rabɛɲin hali e to ninge kuye yailan yɔxui ra, e fa a fala, ‹Muxu xa ala nan yi ki naxan muxu ramini Misira bɔxi ma.› E to fe ɲaaxi fala i xa fe ra, i mu e rabɛɲin fefe ma.
19 I xa fonisireya kui i mu e rabɛɲin gbengberenyi ma. I mu nuxui ba e ya ra, naxan nu e raɲɛrɛma yanyi ra. I mu tɛ ba naa, naxan nu kira iyalanma e bɛ kɔɛ ra.
20 I naxa i Xaxili Fanyi so e yi ra alako e xaxili xa fan. I naxa mana taami nun ye so e yi ra alako e xa balo.
21 Ɲɛ tongo naani bun ma, i ɲɛngi saxi e xa fe xɔn ma gbengberenyi ma. E hayi nu na se naxan birin ma, i naxa na so e yi ra. E xa dugie mu kana, e sanyie mu funtu.»
22 «I naxa mangɛyae nun si gbɛtɛe so e yi ra, bɔxi naxee nu na e xa bɔxi naaninyi ra. E naxa mangɛ Sixɔn xa bɔxi Xɛsibɔn tongo, e man naxa mangɛ Ogo xa bɔxi Basan tongo.
23 I naxa e xa die rawuya dangife tunbuie ra naxee na koore ma. I naxa na bɔxi so e yi ra i naxan laayidi e babae bɛ.
24 E xa die naxa na bɔxi sɔtɔ. I naxa Kanaankae nun e xa mangɛe ragoro e ya i, i naxa e sa e bɛlɛxɛ i, alako e xa e waxɔnfe raba e ra.
25 E naxa taae nun bɔxi fanyie sɔtɔ, a nun banxi naxee rafexi harige ra, kɔlɔnyie, wɛni bilie, oliwi bilie, nun sansi gbegbe naxee bogima a fanyi ra. E naxa e dɛge, e naxa luga baloe fanyi ra, e naxan sɔtɔ i xa hinnɛ saabui ra.»
26 «Kɔnɔ e mu lu i xa yaamari bun ma. E naxa i matandi, e naxa e kobe ti i xa sɛriyɛ ra. E naxa i xa namiɲɔnmɛe faxa, naxee nu bara kawandi ti e bɛ e xa gbilen i ma. E naxa fe ɲaaxi gbegbe raba i ra.
27 Na kui i naxa e sa e yaxuie bɛlɛxɛ i, naxee bara e ɲaxankata. Kɔnɔ e to i xili e xa tɔɔrɛ kui, i naxa e xa maxandi suxu koore ma. I naxa marakisimae xɛɛ e xɔn ma, naxee bara e ba e yaxuie bɛlɛxɛ i.
28 E to malabui sɔtɔ, e man naxa fe ɲaaxi raba fɔlɔ i ra. Na kui, i naxa e rabɛɲin e yaxuie yi ra, naxee bara nɔ

e ra. Kɔnɔ e to gbilen i xili ra, i man naxa e xa maxandi suxu koore ma i xa fonisireya saabui ra. I bara e ratanga sanmaya wuyaxi.
29 I naxa fe birin naba, alako e xa bira i xa sɛriyɛ fɔxɔ ra, kɔnɔ e naxa e yɛtɛ igbo, e mu e tuli mati i xa yaamarie ra. E naxa tondi i xa sɛriyɛ rabatude, naxan nɔma a rabatumae rakiside. E naxa e kobe ti i ra, e mu i xui rabatu fefe ma.»
30 «I naxa lu e sɛɛti ma kabi tɛmui xɔnkuye. I nu e ralimaniyama i Xaxili ra i xa namiŋɔnmɛe saabui ra, kɔnɔ e mu e tuli mati i ra. Na kui i naxa e sa si gbɛtɛe bɛlɛxɛ i.
31 Kɔnɔ hali i to na raba, i tondi nɛ e sɔntɔde i xa fonisireya xa fe ra. I mu e rabɛŋin kerenyi ra, barima Ala nan na i ra naxan hinnɛma mixie ra, naxan kinikinima e ma.»
32 «Yakɔsi, i tan muxu Marigi Ala Xungbe, i sɛnbɛ gbo, i magaaxu, i i xa saatɛ rakamalima, i hinnɛma mixi ra. Yandi, i xa i ɲɛngi sa muxu xa tɔɔrɛ xɔn ma, muxu xa mangɛe, muxu xa kuntigie, muxu xa sɛrɛxɛdubɛe, muxu xa namiŋɔnmɛe, muxu babae, nun muxu xa ɲama birin. Kabi Asiriya mangɛe xa tɛmui, han to muxu na tɔɔrɛ nan kui.
33 I bara fe tinxinxi raba muxu bɛ. I tan bara dugutɛgɛŋa raba, kɔnɔ muxu tan bara fe ɲaaxi raba i ra.
34 Muxu xa mangɛe, muxu xa kuntigie, muxu xa sɛrɛxɛdubɛe, nun muxu babae mu bira i xa sɛriyɛ fɔxɔ ra. E mu e tuli matixi i xa yaamari nun i xa masenyi ra.
35 Hali i to harige nun bɔxi fanyi sa e xa mangɛya bun ma tɛmui naxɛ, e mu i xui rabatu, e mu gbilen e xa wali ɲaaxie fɔxɔ ra.
36 To lɔxɔɛ muxu na konyiya nan kui. Muxu bara findi konyie ra bɔxi ma i dɛnnaxɛ fixi muxu benbae ma, alako e xa balo na bɔxi fanyi saabui ra.
37 Kɔnɔ na bɔxi bogi fanyi birin luma mangɛ gbɛtɛe nan bɛ, muxu na naxee bun ma muxu xa yunubie xa fe ra. E e waxɔnfe rabama muxu fatee nun muxu xa xurusee ra. Muxu na tɔɔrɛ belebele nan kui.»

10

Ɲama xa natɛ tongoxi

1 Na birin kui, muxu bara yi natɛ sɛbɛxi tongo, muxu xa mangɛe, Lewikae, nun muxu xa sɛrɛxɛdubɛe xa tɔnxuma dɔxɔxi a ma.
2 E xilie nan yi ki:
Gomina Nehemi Xakalaya xa di, Sedekiya,
3 Seraya, Asaraya, Yeremi,
4 Pasura, Amaraya, Malakiya,
5 Xatusi, Sɛbanaya, Maluku,
6 Xarima, Meremoti, Abadiyasi,
7 Daniyɛli, Ginɛtɔn, Baruki,
8 Mesulama, Abiya, Miyamin,
9 Maasiya, Biligayi, nun Semaya.
Sɛrɛxɛdubɛe nan na ki.
10 Lewikae nan yi ki:
Asanaya xa di Yesuwa, Xenadadi xa di Binuwi, Kadamiyɛli,
11 nun e ngaxakerenyie,
Sɛbanaya, Hodiya, Kelita, Pɛlaya, Hanan,
12 Mika, Rexobo, Xasabiya,
13 Sabudu, Serebiya, Sɛbanaya,
14 Hodiya, Bani, nun Bɛninu.
15 Kuntigie nan yi ki:
Paroso, Mowaba Paxati, Elama, Satu, Bani,
16 Buni, Asigadi, Bibayi,
17 Adoniya, Begifayi, Adin,
18 Atɛri, Xesekiya, Asuru,
19 Hodiya, Xasuma, Beseyi,
20 Xarifi, Anatɔti, Nebayi,
21 Magapiyasi, Mesulama, Xesiri,
22 Mesesabeli, Sadɔki, Yaduwa,
23 Pɛlataya, Hanan, Anaya,
24 Hoseya, Xananiya, Xasubu,
25 Haloxesi, Pilixa, Sobeki,
26 Rexumi, Xasabana, Maaseya,
27 Ahaya, Hanan, Anan,
28 Maluku, Xarima, nun Baanna.
29 «Ɲama dɔnxɔɛ birin, sɛrɛxɛdubɛe, Lewikae, naadɛ makantɛe, bɛɛtibae, hɔrɔmɔbanxi walikɛe, nun mixi naxee birin mini si gbɛtɛe ya ma e bira Ala xa sɛriyɛ fɔxɔ ra, e xa ginɛe, e xa di xɛmɛe, e xa di ginɛe, nun mixi naxee birin fe fahaamuma,
30 nee birin naxa kafu e ngaxakerenyi kuntigie ma. E naxa e rakali e xa bira Ala xa sɛriyɛ fɔxɔ ra, Ala xa konyi Munsa naxan fixi e ma, e xa e Marigi Alatala xa yaamari, a xa masenyi, nun a xa sɛriyɛ birin nabatu.»

31 «Muxu naxa natɛ tongo muxu xa
tondi muxu xa die fide yi bɔxi mixie ma.
Muxu fan xa tondi e xa di ginɛe fende
muxu xa di xɛmɛe bɛ.
32 Muxu mu sese sarama malabui
lɔxɔɛe nun sali lɔxɔɛe, yi bɔxi mixie fama
naxee ra alɔ mɛngi, xa na mu a ra se
gbɛtɛ. Ɲɛ solofere nde birin na, muxu
mu bɔxi rawalima, muxu man diɲɛma nɛ
donie birin ma.
33 Ɲɛ yo ɲɛ muxu xa gbeti nde ba, a xa
rawali muxu Marigi Ala xa hɔrɔmɔbanxi
kui,
34 alɔ sɛrɛxɛ taami, sansi xɔri naxee
bama sɛrɛxɛ ra lɔxɔ yo lɔxɔ, sɛrɛxɛ gan
daaxi naxee bama lɔxɔ yo lɔxɔ, naxee
bama malabui lɔxɔɛe, naxee bama kike
nɛɛnɛ ti lɔxɔɛe, naxee bama sali lɔxɔɛe,
naxee bama sɛniyɛnyi xa fe ra, naxee
bama Isirayila xa yunubi xafarife ra,
a nun wali naxan birin nabama muxu
Marigi Ala xa banxi kui.»
35 «Sɛrɛxɛdubɛe, Lewikae, nun ɲama
birin naxa natɛ tongo Ala xa mali ra,
xabilɛe naxee fama yege ra a waxati ki
ma, naxan ganma Ala xa banxi kui, alɔ a
sɛbɛxi kitaabui kui ki naxɛ.
36 Muxu naxa natɛ tongo ɲɛ yo ɲɛ muxu
xa muxu xa bɔxi daxamui singee nun
muxu xa sansi bogi singee xanin Alatala
xa banxi.
37 Muxu man xa muxu xa di xɛmɛ
singee nun muxu xa xuruse di singee
xanin sɛrɛxɛdubɛe xɔn ma, muxu Marigi
Ala xa banxi kui, alɔ a sɛbɛxi kitaabui kui
ki naxɛ.»
38 «Muxu naxa natɛ tongo, muxu xa
muxu xa farin xun singee, sansi bogi
singee, wɛni nɛɛnɛ, nun ture nɛɛnɛ xanin
muxu Marigi Ala xa hɔrɔmɔbanxi bilie
kui sɛrɛxɛdubɛe bɛ. Muxu man xa farilɛ
fi Lewikae ma. E luma siga ra na farilɛ
fɔxɔ ra muxu walima dɛnnaxɛ.
39 E xa na raba Haruna bɔnsɔɛ
sɛrɛxɛdubɛ nde ya xɔri. E xa farilɛ
ba na farilɛ nan kui, e fa na tan
xanin hɔrɔmɔbanxi bilie kui, daxamui
ragatama dɛnnaxɛ.
40 Isirayilakae nun Lewikae xa na
mɛngi, wɛni nɛɛnɛ, nun ture nɛɛnɛ xanin
na bilie kui hɔrɔmɔbanxi xa see saxi
dɛnnaxɛ. Sɛrɛxɛdubɛe, naadɛ kantae,
nun bɛɛtibae fan na mɛnni nɛ. Muxu
mu muxu Marigi Ala xa hɔrɔmɔbanxi
raboloma!»

11

Yuwifi naxee fa Darisalamu

1 Ɲama kuntigie naxa sabati
Darisalamu taa sɛniyɛnxi, a nun mixi
gbɛtɛe naxee sugandixi Ala xa mali ra.
Mixi fu yo mixi fu, keren naxa sugandi
dɔxɔfe ra Darisalamu. Mixi dɔnxɔɛ naxee
luxi, nee naxa sabati taa gbɛtɛe.
2 Ɲama naxa duba mixie bɛ, naxee bara
tin lude Darisalamu.
3 Isirayilakae, sɛrɛxɛdubɛe, Lewikae,
hɔrɔmɔbanxi walikɛe, nun Sulemani
xa konyie xa die, naxee mu nu na
Darisalamu, nee naxa sabati e xɔnyi, e xa
taae kui Yudaya bɔxi ma.
4 Bɔxi mangɛ naxee sabati Darisalamu,
ndee keli Yuda bɔnsɔɛ nun Bunyamin
bɔnsɔɛ nɛ. Naxee kelixi Yuda bɔnsɔɛ, nee
xilie nan yi ki: Atayaya nun Maaseya.
Atayaya baba xili Yusiya. Na fan baba
xili Sakari. Na fan baba xili Amaraya. Na
fan baba xili Sɛfataya. Na fan baba xili
Mahalaleli. Na fan baba xili Peresi.
5 Maaseya baba xili Baruki. Na fan baba
xili Kolixose. Na fan baba xili Xasaya.
Na fan baba xili Adaya. Na fan baba xili
Yoyaribu. Na fan baba xili Sakari. Na fan
baba xili Selaha.
6 Na kui, Peresi xabilɛ naxee sabati
Darisalamu, e findixi mixi kɛmɛ naani,
mixi tongo senni nun solomasaxan nan
na.
7 Naxee kelixi Bunyamin bɔnsɔɛ, nee
xilie nan yi ki: Salu, nun a fɔxirabirɛe
Gabayi nun Salayi. Salu baba xili Mesu-
lama. Na fan baba xili Yowedi. Na fan
baba xili Pɛdaya. Na fan baba xili Kolaya.
Na fan baba xili Maaseya. Na fan baba
xili Itiyɛli. Na fan baba xili Yɛsaya.
8 Nee xa mixie malanxi mixi kɛmɛ
solomanaani, mixi mɔxɔɲɛn nun solo-
masaxan.
9 Sikiri xa di Yoweli nan findixi e xa
mangɛ singe ra. E xa mangɛ firin nde
lanxi Hasɛnuwa xa di Yuda nan ma.
10 Naxee findixi sɛrɛxɛdubɛe ra, nee
xilie nan yi ki: Yoyaribu xa di Yɛdaya,
Yakin,
11 Seraya, nun e wali booree. Seraya
baba xili Xilikiya. Na fan baba xili

Mesulama. Na fan baba xili Sadɔki. Na fan baba xili Merayoti. Na fan baba xili Axituba, Ala xa banxi yarerati.

12 Nee birin malanxi mixi kɛmɛ solomasaxan, mixi mɔxɔɲɛn nun firin. Adaya fan nu na, a nun a wali boore naxee findi denbaya kanyie ra. Adaya baba xili Yeroxama. Na fan baba xili Pɛlalaya. Na fan baba xili Amasi. Na fan baba xili Sakari. Na fan baba xili Pasura. Na fan baba xili Malakiya.

13 Nee birin malanxi mixi kɛmɛ firin, mixi tongo naani nun firin. Amasayi fan nu na, a nun a wali boore naxee findi kuntigie ra. A baba xili Asarɛli. Na fan baba xili Axesayi. Na fan baba xili Mesilemoti. Na fan baba xili Imeri.

14 Nee birin malanxi mixi kɛmɛ, mixi mɔxɔɲɛn nun solomasaxan. Hagidoli xa di Sabadiyɛli nan findi e xa yarerati ra.

15 Naxee findixi Lewikae ra, nee xilie nan yi ki: Semaya, naxan baba xili Xasubu. Na fan baba xili Asirikama. Na fan baba xili Xasabiya. Na fan baba xili Buni.

16 Sabɛtayi nun Yosabadi, Lewikae xa mangɛ naxee nu Ala xa banxi yailanma.

17 Mataniya, naxan baba xili Mika. Na fan baba xili Sabadi. Na fan baba xili Asafi, mangɛ naxan Ala matɔxɔɛ nun Ala maxandi rabama. Bakibukiya nan findi na mangɛ firin nde ra. Abeda, naxan baba xili Samuwa. Na fan baba xili Galali. Na fan baba xili Yedutun.

18 Lewika naxee nu sabatixi Darisalamu, Ala xa taa sɛniyɛnxi, e malanxi mixi kɛmɛ firin, mixi tongo solomasaxan nun naani.

19 Naxee nu hɔrɔmɔbanxi naadɛe makantama, nee xilie nan yi ki: Akubu, Talamɔn, nun e ngaxakerenyie naxee nu naadɛe makantama. Nee malanxi mixi kɛmɛ, mixi tongo solofere nun firin.

20 Isirayilakae, sɛrɛxɛdubɛe, nun Lewika naxee luxi, e tan sabatixi Yudaya taae nan kui e xɔnyi.

21 Hɔrɔmɔbanxi walikɛe sabatixi Ofeli geya nan fari. Sixa nun Gisepa nan findi e xa mangɛe ra.

22 Lewika naxee sabatixi Darisalamu, e xa mangɛ findixi Yusayi nan na. A baba xili Bani. Na fan baba xili Xasabiya. Na fan baba xili Mataniya. Na fan baba xili Mika. Na fan baba xili Asafi, naxan findixi bɛɛtibae xa mangɛ ra Ala xa banxi kui.

23 Bɛɛtiba birin nu na mangɛ xungbe xa yaamari nan bun ma lɔxɔɛ birin.

24 Petaxiya findixi mangɛ xa marasima nan na ɲama bɛ. A baba xili Mesesabeli. Na fan baba xili Sera. Na fan baba xili Yuda.

25 Yuda bɔnsɔɛ mixie sabatixi Kiriyati Araba, Dibon, Yekabeseeli,

26 Yesuwa, Molada, Pɛlɛti,

27 Xasari, Beriseeba,

28 Sikilaga, Mekona,

29 Rimɔn, Soraha, Yaramuti,

30 Sanowa, Adulama, Lakisi, Aseka, e nun e rabilinyie. E naxa sabati fɔlɔfe Beriseeba ma sa dɔxɔ Hinoma gulunba ra.

31 Bunyamin bɔnsɔɛ mixie sabatixi Geba, Mikimasi, Aya, Beteli, nun e rabilinyie nɛ.

32 E man sabatixi Anatɔti, Noba, Ananaya,

33 Xasori, Rama, Gitayimi,

34 Xadidi, Seboyima, Nebalati,

35 Lodi, Ono, nun se yailanmae xa gulunba fan kui.

36 Lewika ndee naxee kelixi Yudaya, nee naxa sabati Bunyamin bɔxi ma.

12

Sɛrɛxɛdubɛe nun Lewikae

1 Sɛrɛxɛdubɛe nun Lewikae nan yi ki, naxee gbilen Darisalamu e nun Salatiyeli xa di Sorobabeli nun Yesuwa ra:
Seraya, Yeremi, Esidirasi,
2 Amaraya, Maluku, Xatusi,
3 Sɛkanaya, Rexumi, Meremoti,
4 Ido, Ginɛtɔn, Abiya,
5 Miyamin, Mowadiya, Biliga,
6 Semaya, Yoyaribu, Yɛdaya,
7 Salu, Emɔki, Xilikiya, nun Yɛdaya.
Sɛrɛxɛdubɛ kuntigie nan na ki, nun e ngaxakerenyi naxee nu na Yesuwa xa waxati.

8 Lewikae nan yi ki:
Yesuwa, Binuwi, Kadamiyɛli,
Serebiya, Yudaya, nun Mataniya.
E nu findixi bɛɛtiba mangɛe nan na.
9 E ngaxakerenyie Bakibukiya nun Unni nu tima e ya ra na wali kui.

10 Yesuwa findi nɛ Yoyakima baba ra. Yoyakima findi nɛ Eliyasibu baba ra. Eliyasibu findi nɛ Yoyada baba ra.
11 Yoyada findi nɛ Yonatan baba ra. Yonatan findi nɛ Yaduwa baba ra.
12 Yoyakima xa waxati, sɛrɛxɛdubɛ xabilɛe nun e xunyie nan ya:
Meraya nan findi Seraya xabilɛ xunyi ra.
Xananiya nan findi Yeremi xabilɛ xunyi ra.
13 Mesulama nan findi Esidirasi xabilɛ xunyi ra.
Yehoxanan nan findi Amaraya xabilɛ xunyi ra.
14 Yonatan nan findi Maluku xabilɛ xunyi ra.
Yusufu nan findi Sɛbanaya xabilɛ xunyi ra.
15 Adina nan findi Xarima xabilɛ xunyi ra.
Xɛlɛkayi nan findi Merayoti xabilɛ xunyi ra.
16 Sakari nan findi Ido xabilɛ xunyi ra.
Mesulama nan findi Ginɛtɔn xabilɛ xunyi ra.
17 Sikiri nan findi Abiya xabilɛ xunyi ra.
Pilitayi nan findi Minyamin nun Mowadiya xabilɛ xunyi ra.
18 Samuwa nan findi Biliga xabilɛ xunyi ra.
Yehonatan nan findi Semaya xabilɛ xunyi ra.
19 Matenayi nan findi Yoyaribu xabilɛ xunyi ra.
Yusayi nan findi Yɛdaya xabilɛ xunyi ra.
20 Kalayi nan findi Salayi xabilɛ xunyi ra.
Eberi nan findi Emeki xabilɛ xunyi ra.
21 Xasabiya nan findi Xilikiya xabilɛ xunyi ra.
Netaneeli nan findi Yɛdaya xabilɛ xunyi ra.
22 Sɛrɛxɛdubɛ xilie nun Lewika denbaya kanyie xilie nu sɛbɛxi Eliyasibu, Yoyada, Yonatan, nun Yaduwa xa waxati, Perise mangɛ Dariyusi xa mangɛya bun ma.
23 Lewika denbaya kanyie xilie nu sɛbɛxi taruxui buki kui han Eliyasibu xa mamadi Yonatan xa waxati.
24 Lewikae xa mangɛe Xasabiya, Serebiya, Kadamiyɛli xa di Yosuwe, nu Alatala matɔxɔma tɛmui naxɛ, e ngaxakerenyie nu tixi e ya i, alɔ Ala xa mixi Dawuda a yamari ki naxɛ.
25 Mataniya, Bakibukiya, Abadiyasi, Mesulama, Talamɔn, nun Akubu nu hɔrɔmɔbanxi naadɛe kantama,
26 Yosuwe xa di Yoyakima xa waxati kui, Yosadaki xa mamadi. Na waxati Nehemi nan nu na gomina ra, Esidirasi nan nu na sɛrɛxɛdubɛ nun sɛriyɛ karamɔxɔ ra.

Darisalamu tɛtɛ rabi

27 Darisalamu tɛtɛ rabi, e xɛɛrae xɛɛ nɛ Lewikae birin ma Yudaya bɔxi ma, alako e xa fa Darisalamu ɲɛlɛxin xulunyi tide bɛɛtie ra, naxee bama maxa see nun kɔra mɔɔli ndee xui ra.
28 Bɛɛtibae naxa fa kelife Darisalamu fari ma, a nun Netofa fɔxɔɛe ra,
29 Beti Giligali, Geba, nun Asamafeti.
30 Sɛrɛxɛdubɛe nun Lewikae naxa e yɛtɛ rasɛniyɛn, e man naxa ɲama, nun taa naadɛe nun taa tɛtɛ fan nasɛniyɛn.
31 N naxa Yudaya mangɛe rate tɛtɛ kɔn na. N man naxa bɛɛtiba ɲama firin sugandi. Ɲama singe xa ɲɛrɛ tɛtɛ kɔn na yirefanyi ma, Xuruse naadɛ mabiri.
32 Hosaya nun Yudaya mangɛe sɛɛti naxa bira yi ɲama fɔxɔ ra,
33 e nun Asaraya, Esidirasi, Mesulama,
34 Yuda, Bunyamin, Seraya, Yeremi,
35 sɛrɛxɛdubɛ naxee feri fema, Yonatan xa di Sakari, naxan benbae findixi Semaya, Mataniya, Mike, Sabudu, nun Asafi ra.
36 Sakari ngaxakerenyie Semaya, Asarɛli, Milalayi, Gilalayi, Maayi, Netaneeli, Yuda, nun Xanani naxa bira e fɔxɔ ra. Dawuda xa bɛɛtibasee nu na e yi ra. Sɛriyɛ karamɔxɔ Esidirasi nan nu na e xa yarerati ra.
37 E to Dulonyi naadɛ li, e naxa te Dawuda xa taa kui tɛtɛ kɔn na. E naxa dangi Dawuda xa banxi ra han e sa Ye naadɛ li sogetede biri.
38 Na ɲama firin nde naxa siga kɔɔla ma. N naxa bira e fɔxɔ ra tɛtɛ kɔn na, muxu nun ɲama dɔnxɔɛ. Muxu naxa mini yire makantaxi ra naxan xili Taami Gande, muxu naxa siga han tɛtɛ igbode.
39 Muxu naxa mini Efirami naadɛ ra, Naadɛ Fori, Yɛxɛ naadɛ, Xananɛli yire makantaxi, Meya yire makantaxi, han muxu Yɛxɛɛyɔrɛ naadɛ li. Muxu naxa ti Geeli naadɛ ya ra.

40 Na ɲama firinyi naxa ti Ala xa banxi
kui. N tan nun kiitisae nu na, nun
41 sɛrɛxɛdubɛe Eliyakin, Maaseya,
Minyamin, Mike, Eliyowenayi, Sakari,
nun Xananiya. Ferie fan nu na e yi ra.
42 Sɛrɛxɛdubɛe Maaseya, Semaya,
Eleyasari, Usi, Yehoxanan, Malakiya,
Elama, nun Eseri fan nu na. Yisiraxaya
nan nu na bɛɛtibae xa mangɛ ra.
43 Ɲama naxa sɛrɛxɛ gbegbe ba sɛɛwɛ
kui barima e Marigi Ala nu bara e
rasɛɛwa. Ginɛe nun dimɛe fan nu
sɛɛwaxi. Na ɲɛlɛxinyi xui naxa siga yire
makuye.
44 Na lɔxɔɛ muxu naxa xɛmɛe sugandi
naxee bilie kantama, sɛrɛxɛ bogise singee
nun farilɛ ragatama dɛnnaxɛ. Yi xɛmɛe
lan nɛ e xa sansi bogi singee xun lan,
naxee fixi sɛrɛxɛdubɛe nun Lewikae ma,
kelife xɛe ma alɔ a sɛbɛxi kitaabui kui
ki naxɛ. Yudayakae nu bara ɲɛlɛxin
sɛrɛxɛdubɛe nun Lewikae xa wali ra.
45 E naxa e Marigi Ala xa wali raba a
fan yi ra. E tan, bɛɛtibae, nun naadɛ
makantɛe nu e rasɛniyɛnma alɔ Dawuda
nun a xa di Sulemani a masenxi ki naxɛ.
46 Dawuda nun Asafi xa waxati, bɛɛtiba
mangɛe nu na naxee nu Ala matɔxɔma
suukie nun tantuie ra.
47 Sorobabeli nun Nehemi xa waxati,
Isirayila birin nu baloe soma bɛɛtibae,
naadɛ makantɛe, Lewikae, sɛrɛxɛdubɛe,
nun Haruna xa die yi ra lɔxɔɛ birin.

13

Nehemi xa wali dɔnxɔɛ

1 E nu na Tawureta Munsa xaranfe
ɲama bɛ tɛmui naxɛ, e naxa yi sɛbɛli to,
«Amonika nun Mowabaka mu daxa e xa
so Ala xa mixie ya ma,
2 barima e mu fa taami nun ye ra Isir-
ayilakae ralande e xa biyaasi kui, e kɔbiri
fi Balami nan ma, a xa fa Isirayilakae
danka. Kɔnɔ muxu Marigi Ala naxa na
dankɛ mafindi barakɛ ra.»
3 E to na mɛ, e naxa si gbɛtɛ mixi birin
keri Isirayilakae ya ma.
4 Beenu na xa raba, sɛrɛxɛdubɛ Eliya-
sibu nan nu na bilie xunyi ra muxu Marigi
Ala xa banxi kui. A bariboore nde nan nu
lanxi Tobiya ma.
5 A nu bara bili belebele so a yi ra yi se
birin nagatama dɛnnaxɛ: mɛngi, surayi,
hɔrɔmɔbanxi isee, mɛngi farilɛ, wɛni
nɛɛnɛ, nun ture, naxee fima Lewikae,
bɛɛtibae, nun naadɛ makantɛe ma.
6 Na birin naba tɛmui naxɛ, n mu
nu na Darisalamu, barima n nu bara
gbilen Babilɔn mangɛ Atasakasi yire, a xa
mangɛya ɲɛ tongo saxan nun firin nde ra.
Na ɲɛ to ɲɔn, mangɛ naxa tin
7 n bɛɲinde, n xa gbilen Darisalamu. N
to naa li, n naxa Eliyasibu xa wali kobi to
bili sofe ra Tobiya yi ra, Ala xa banxi kui.
8 Na fe naxa n bɔɲɛ raɲaaxu n ma. N
naxa Tobiya xa se birin woli tande.
9 N naxa e yaamari e xa na bilie
rasɛniyɛn, n fa Ala xa banxi see raso naa,
alɔ sɛrɛxɛe nun surayi.
10 N naxa a mɛ fan, se naxee lan e xa
fi Lewikae ma, e mu nu na fixi e ma.
Lewikae nun bɛɛtibae, naxee nu lanxi e
xa Ala xa wali raba, nee nu bara siga e xa
xɛe rawalide.
11 N naxa sɔnxɔɛ rate kiitisae ma, n fa
e maxɔrin, «Wo Ala xa banxi rabɛɲinxi
munfe ra?» N naxa Lewikae nun bɛɛtibae
malan, n fa e ragbilen e xa wali ra.
12 Na tɛmui kɔrɛ Yudayaka birin naxa
fa mɛngi farilɛ, wɛni nɛɛnɛ, nun ture ra,
a xa malan bilie kui.
13 N naxa Selemiya sɛrɛxɛdubɛ ti, a xa
na bilie makanta, a nun sɛriyɛ karamɔxɔ
Sadɔki, Lewika Pɛdaya, Sabudu xa di
Hanan, Mataniya xa mamadi. N na mixie
sugandixi nɛ barima tinxin mixie nan nu
na e ra. A nu lan nɛ e xa na see itaxun e
ngaxakerenyie ma.
14 N Marigi Ala, i naxa nɛɛmu n ma na
xa fe ra. I xa ratu n ma, n wali tinxinxi
naxan naba i xa hɔrɔmɔbanxi nun sali xa
fe ra.
15 Na tɛmui n naxa Yudayaka ndee to
wali kui malabui lɔxɔɛ. E sansi bogi bun-
duma, e mɛngi xabama, e a bakima sofale
fari, e man wɛni bogi, wɛni, xɔrɛ, nun
kote gbɛtɛ bakima, e a xanin Darisalamu
malabui lɔxɔɛ, e xa a mati. N naxa na
tɔnyi dɔxɔ e ma sɛnbɛ ra.
16 Tireka naxee sabatixi Darisalamu, e
fan nu fama nɛ yɛxɛe nun kote mɔɔli
birin na Darisalamu, e xa a mati malabui
lɔxɔɛ Yudayakae ma.

17 N naxa sɔnxɔɛ rate Yudaya kuntigie
ma yi ki, «Wo na munse rabafe? Wo na
binyɛ nan bafe malabui lɔxɔɛ ma?
18 Wo babae fan nu na nan nabama. Na
nan a niyaxi won Marigi Ala naxa won
ɲaxankata, a yi taa kana. Wo na a xa xɔnɛ
xun masafe, barima wo mu malabui lɔxɔɛ
binyaxi.»

19 Na tɛmui n naxa yaamari fi, kɔɛ
so tɛmui, beenu malabui lɔxɔɛ xa a li,
Darisalamu naadɛe xa balan han malabui
lɔxɔɛ xa ba a ra. N man naxa n ma walikɛ
sɛgɛtala ndee dɔxɔ naadɛe ra, e naxa tin
kote yo xa so malabui lɔxɔɛ.
20 A bara sanya keren, xa na mu a ra
firin li, yulɛe makiti sama Darisalamu fari
ma, tɛtɛ sɛɛti ma.
21 N naxa na tɔnyi fan dɔxɔ e ma yi
wɔyɛnyi ra, «Wo kɔɛ radangima tɛtɛ sɛɛti
ma munfe ra? Xa wo na raba kɔrɛ, n
bɛlɛxɛ wo lima nɛ.» Kafi na dangi, e mu
fa malabui lɔxɔɛ sɔnɔn.

22 N naxa a fala Lewikae bɛ, e xa e
yɛtɛ rasɛniyɛn, e xa fa naadɛe makantade,
alako mixie xa malabui lɔxɔɛ binya.

N Marigi Ala, i xa ratu n ma wali ma, i
man xa n kanta i xa fonisireya kui.

23 Na waxati, n naxa Yuwifi ndee to
naxee bara ginɛe dɔxɔ naxee keli Asidodi,
Amoni, nun Mowaba bɔxi ma.
24 E xa di ndee nu Asidodi xui falama,
xa na mu a ra si gbɛtɛ xui, e mu Yudaya
xui falama.
25 N naxa na fan tɔnyi dɔxɔ e ma, n fa
e danka. N naxa mixi ndee bɔnbɔ, n e
xunsɛxɛ matala. N naxa fa e rakali Ala
xili ra, «Wo naxa wo xa di ginɛe fi e xa
di xɛmɛe ma, wo fan naxa e xa di ginɛe
dɔxɔ wo yɛtɛ bɛ, xa na mu a ra wo xa die
bɛ.
26 Na fe xa mu a niyaxi Isirayila mangɛ
Sulemani findixi yunubitɔɛ ra? A maniyɛ
yo mu nu na duniɲa sie ya ma. Ala naxa
a xanu, a man a findi Isirayila mangɛ ra.
Kɔnɔ si gbɛtɛ ginɛe naxa a raso yunubi fe
kui.
27 Wo fan wama na yunubi mɔɔli nan
nabafe? Wo wama findife tinxintaree nan
na won Marigi Ala bɛ, ginɛe futife ra si
gbɛtɛe ya ma?»

28 Eliyasibu sɛrɛxɛdubɛ kuntigi xa di
Yoyada nan nu na Sanbalati Xoronka
bitanyi ra. N naxa a rabolo.
29 N Marigi Ala, i xa ratu n ma fe ma,
barima e bara sɛrɛxɛdubɛ wali manɔxɔ,
e man bara sɛrɛxɛdubɛe nun Lewikae xa
saatɛ kana.
30 N naxa si gbɛtɛ mixi birin keri
sɛrɛxɛdubɛe nun Lewikae ya ma, n naxa
e ti e xa wali ra.
31 N man naxa yege fi sɛrɛxɛdubɛe ma
sali tɛmui nun bɔxi daxamui singe sɛrɛxɛ
ba tɛmui.
N Marigi Ala, i xa ratu n ma fe ma i xa
fonisireya kui.

Esita xa Taruxui

Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Alatala nu bara Isirayila bɔnsɔɛ sa e yaxui Babilɔnkae sagoe e xa yunubie xa fe ra. E naxa bu naa konyiya kui ɲɛ wuyaxie bun ma. A raɲɔnyi si gbɛtɛe fan naxa nɔ Yuwifi yaxui singee ra, Yuwifie fa lu nee xa mangɛya bun ma. Yi kitaabui fe falama naxan dangi Perise bɔxi ma Yuwifi ndee xa fe ra, naxee nu xili Morodekayi nun Esita.

Yuwifie xa diinɛ nu sɛriyɛ nde masenma, naxan mu nu rafanxi kaafiri sɛnbɛma nde ma Perise bɔxi ma, naxan nu xili Haman. A nu wama mixi birin xa a xinbi sin bɔxi ma a binyafe ra, kɔnɔ Morodekayi mu nu wama na rabafe, barima a nu na mɔɔli rabama Alatala gbansan nan bɛ. Na kui Yuwifie xa fe mu nu rafanxi a ma, a fa natɛ tongo a xa e tɔɔrɔ.

Kɔnɔ Ala mɛɛnima a xa ɲama ma, a e mali e xa tɔɔrɛ kui. Morodekayi taara xa di ginɛma Esita nu bara findi Perise mangɛ ginɛ ra a xa tofanyi nun a xa tinxinyi xa fe ra. Na fe naxa a niya a xa nɔ mangɛ xungbe mayandide a xa a mali yi fe kui. Haman waxɔnfe ɲaaxi mu sɔɔnɛya, barima Ala nu bara a xa mixi Esita lu Perise mangɛ sɛɛti ma Ala waxɔn waxati ma. Ala xa mangɛya gbo mangɛya birin bɛ. Amina.

Esita xa Taruxui

Mangɛ ginɛ Fasati tondife mangɛ Asuyerusu bɛ

1 Mangɛ nde nu na naxan nu xili Asuyerusu. A xa mangɛya fɔlɔ Inidiya bɔxi nan ma, han a sa dɔxɔ Etiyopi bɔxi ra. Bɔxi kɛmɛ mɔxɔɲɛn nun solofere nan nu na a xa nɔɛ bun ma.

2 Na waxati, a nu dɔxɔxi Suse nɛ, a xa mangataa.

3 A xa mangɛya ɲɛ saxan nde, a naxa xulunyi ti a xa mangɛdie nun a xa walikɛe bɛ. Perise nun Mediya sɔɔri mangɛe, kuntigie, nun bɔxi gominae naxa fa.

4 Mangɛ Asuyerusu naxa a xa naafuli, nun a xa dariyɛ masen e bɛ xi kɛmɛ tongo solomasaxan bun ma.

5 Na to dangi, mangɛ naxa xulunyi ti Suseka birin bɛ a xa tɛtɛ kui. Xi solofere bun ma, banna nun setare birin naxa fa na xulunyi.

6 Mangɛ banxi naxa rafe ki fanyi ra. Dugi fiixɛe nun dugi fɔɔrɛe nu gbakuxi luuti fiixɛe nun luuti gbeelie ra. Dugie gbakuxi luutie ma gbeti xurundɛe ra. Na birin nu xirixi gɛmɛ dɔxɔxi tofanyie ra. Xɛɛma kibanyi nun gbeti kibanyi tofanyie nu na. Bɔxi gbaata nu yailanxi gɛmɛ tofanyi mɔɔli mɔɔlie ra.

7 Mangɛ naxa wɛni gbegbe itaxun mixie ma, e xa na min xɛɛma pɔɔti mɔɔli wuyaxie kui.

8 Wɛni xasabi naxan e kɛnɛn, e naxa na min, barima mangɛ nu bara a xa walikɛe yamari, e xa mixie waxɔnfe raba.

9 Mangɛ ginɛ Fasati fan naxa xulunyi ti ginɛe bɛ mangɛ Asuyerusu xa banxi kui.

10 Xulunyi xi solofere nde, mangɛ Asuyerusu to siisi wɛni ra, a naxa a xa batula solofere xili. Yi xɛmɛ solofere nu xili Mehuman, Bisita, Xarabona, Bigita, Abagita, Sɛtari, nun Karakasi.

11 Mangɛ naxa a fala e bɛ, e xa fa mangɛ ginɛ Fasati ra a xɔn ma. A xa a maxiri a fanyi ra, mangɛ ginɛ tɔnxuma xa dɔxɔ a xun ma, alako ɲama nun mangɛdi birin xa a xa tofanyi to. Ginɛ tofanyi nan nu na Fasati ra.

12 Kɔnɔ mangɛ ginɛ Fasati naxa tondi mangɛ xa yaamari ra, xɛɛrae naxan masen a bɛ. Na naxa mangɛ xɔnɔ ki fanyi.

13 Awa, mangɛ naxa a xa lɔnnila solofere xili naxee nu sɛriyɛ nun naa-munyi kolon a fanyi ra.

14 Yi mangɛdi solofere nan ya: Kasɛna, Sɛtara, Adamata, Tarasisi, Mɛrɛsi, Marasena, nun Memukan. Yi Mediyakae nun Perisekae tide nu gbo birin bɛ, barima e tan nan nu na mangɛ sɛɛti ma.

15 Mangɛ naxa e maxɔrin, «N tan mangɛ Asuyerusu bara xɛɛrae rasiga mangɛ ginɛ Fasati ma a xa fa, kɔnɔ a bara tondi n ma yaamari suxude. Sɛriyɛ ki ma, a lanma n xa munse raba a ra?»

16 Memukan naxa a masen mangɛ nun
mangɛdie bɛ, «Mangɛ ginɛ Fasati mu fe
ɲaaxi rabaxi i tan mangɛ gbansan xa ra,
a man bara fe ɲaaxi raba mangɛdie nun
ɲamae ra naxee na i xa mangɛya bun ma.
17 Ginɛe na a mɛ tɛmui naxɛ, mangɛ
ginɛ bara a xa mɔri matandi, bɔxi ginɛe
birin fan luma nɛ e xa mɔrie matandi
ra. Ginɛe a falama nɛ, ‹Mangɛ Asuyerusu
xɛɛra rasiga nɛ mangɛ ginɛ Fasati ma a xa
fa, kɔnɔ a mu tin.›
18 Perise nun Mediya mangɛdie xa ginɛe
na yi fe mɛ tɛmui naxɛ, e fan tondima
nɛ e xa mɔrie binyade. Na na raba
maraŋaaxui nun binyatareŋa mu ɲɔnma.
19 Mangɛ, xa i bara tin, a lanma i xa
mangɛ ginɛ Fasati yamari a naxa fa i yire
sɔnɔn. Ginɛ gbɛtɛ tongo naxan fisa a bɛ,
na xa findi mangɛ ginɛ ra. Na yaamari xa
sɛbɛ Perisekae nun Mediyakae xa sɛriyɛ
kui, naxan mu nɔma masarade.
20 Ginɛ birin na yi yaamari xungbe mɛ i
xa mangɛya bun ma, e fama nɛ e xa mɔrie
binyade ki fanyi ra, kelife ginɛ xuri ma,
han ginɛ xungbe.»
21 Na marasi naxa rafan mangɛ nun
mangɛdie ma. Asuyerusu naxa a raba alɔ
Memukan a fala ki naxɛ.
22 A naxa bataaxɛe rasanba a xa bɔxi
birin ma e gbe sɛbɛli ra nun e yɛtɛ bari
xui ra. Na kɛɛdi naxɛ a xɛmɛ birin
xa findi denbaya xunyi ra, a nun a xa
denbaya mixi birin xa a bari xui fala.

2

Esita findife mangɛ ginɛ ra

1 Na dangi xanbi, mangɛ bɔŋɛ naxa
goro. A naxa ratu mangɛ ginɛ Fasati xa
fe rabaxi ma, a nun a yɛtɛ natɛ naxan
tongoxi a xa fe ra.
2 Mangɛ xa batulae naxa a fala a bɛ,
«Ginɛdimɛdi tofanyi ndee xa fen i bɛ.
3 Yaamari fi i xa bɔxi birin ma, e
xa fa ginɛdimɛdi tofanyie birin na i xa
mangataa Suse. E xa lu i xa ginɛe xa
banxi kui. Hege, i xa walikɛ banaxi naxan
mɛɛnima i xa ginɛe ma, na xa a ɲɛngi sa e
xɔn ma, alako nde xa sa e xa tofanyi xun
ma.
4 Ginɛ naxan na rafan i ma e ya ma,
na xa findi mangɛ ginɛ Fasati ɲɔxɔɛ ra.»
Yi wɔyɛnyi naxa mangɛ kɛnɛn, a naxa na
raba.
5 Yuwifi nde nu na Suse naxan nu xili
Morodekayi. A findi Yayiri xa di nan na,
Simeyi xa mamadi, Kisu tolobitɛ kelife
Bunyamin bɔnsɔɛ ma.
6 Babilɔn mangɛ Nebukadansari nan fa
a ra konyiya kui, a nun Yudaya mangɛ
Yekoniya nun Isirayilaka gbɛtɛe.
7 Morodekayi baba xunya xa di ginɛ
Hadasa, e nu naxan ma Esita, a nu na
Morodekayi nan yi ra, kabi a baba nun
a nga faxa tɛmui. A naxa a xuru, a a findi
a xa di ra. Ginɛdimɛdi tofanyi nan nu a
ra.
8 Mangɛ xa yaamari to masen a xa bɔxi
mixie bɛ, e naxa fa di ginɛ wuyaxi ra Hege
xɔn ma Suse. Esita nu na e ya ma.
9 A to rafan Hege ma, Hege naxa fate
ratofan ture, donse fanyi, nun konyi ginɛ
solofere so a yi ra. A naxa e yigiya mangɛ
xa ginɛe xa banxi kui dɛnnaxɛ fan yire
birin bɛ.
10 Esita nu fatanxi bɔnsɔɛ nun si naxan
na, a mu na masen mixi yo bɛ, barima
Morodekayi nu bara na tɔnyi dɔxɔ a ma.
11 Lɔxɔɛ birin Morodekayi nu a
makɔrɛma mangɛ xa ginɛe xa banxi ra, a
xa Esita xa fe xibaarui kolon.
12 Na ginɛe birin naxa kike fu nun
firin naba mangɛ xa ginɛe xa banxi kui.
Kike senni bun ma, ture nun labundɛ
mɔɔli ndee nu masoma e ma. Na dangi
xanbi, ture nun labundɛ mɔɔli gbɛtɛe nu
masoma e ma. Na ɲɛ keren to kamali,
ginɛe naxa nɔ e yɛtɛ masende mangɛ bɛ.
13 Ginɛe nɛ sigama mangɛ xɔn ma, e wa
sese xaninfe e xun ma, e nu na soma nɛ e
yi ra.
14 Ginɛe nu soma mangɛ xɔnyi nun-
mare tɛmui nɛ, e fa gbilen mangɛ xa ginɛe
xa banxi firin nde kui. Mɛnni mangɛ xa
konyi banaxi Saasagasi nu mɛɛnima e ma.
Na xanbi e mu gbilenma mangɛ xɔnyi, fo
naxan na a kɛnɛn e ya ma, a na xili.
15 Abixayili xa di Esita, Morodekayi
naxan xuruxi, na xa tɛmui to a li sigafe
ra mangɛ xɔnyi, a mu sese xanin a xun
ma fo mangɛ xa walikɛ Hege naxan fala
a bɛ. Esita nu rafan mixi birin ma.

16 E naxa Esita raso mangɛ Asuyerusu
xun ma a xa mangɛya ɲɛ solofere nde ra,
Tebeti kike fu nde ra.
17 Esita naxa rafan mangɛ ma dangi
ginɛe birin na. A xa xanunteya to lu
mangɛ bɔɲɛ kui dangi ginɛdimɛdie birin
na, a naxa a findi mangɛ ginɛ Fasati ɲɔxɔɛ
ra.
18 Mangɛ naxa xulunyi belebele ti Esita
bɛ, a a xa kuntigie nun a xa walikɛe birin
xili. A na lɔxɔɛ findi malabui lɔxɔɛ ra a
xa ɲama bɛ, a e birin buɲa mangɛ ki ma.

Morodekayi mangɛ ratangafe

19 Ginɛdimɛdie to malan sanya firin nde
ra, Morodekayi nu dɔxɔxi mangɛ xa banxi
naadɛ ra.
20 Esita mu nu a bɔnsɔɛ nun a xa mixie
xa fe falaxi mixi yo bɛ, alɔ Morodekayi
nu bara a yamari ki naxɛ. Esita nu luma
a xui suxu ra, alɔ a darixi a ra ki naxɛ
kabi a dimɛdi tɛmui.
21 Lɔxɔɛ nde Morodekayi nu dɔxɔxi
mangɛ xa banxi naadɛ sɛɛti ma. Bigitana
nun Tɛrɛsi, naxee nu na mangɛ xa banxi
sode dɛ makantafe, e naxa xɔnɔ mangɛ
Asuyerusu ma, e fa natɛ tongo e xa a faxa.
22 Morodekayi to na mɛ, a naxa a fala
mangɛ ginɛ Esita bɛ, alako a xa na masen
mangɛ bɛ a xili ra.
23 Mangɛ to na fe xɔn nafen, a naxa a
kolon nɔndi na a ra. A naxa na xɛmɛ
firinyie gbaku wuri ma e faxafe ra. Na
birin naxa sɛbɛ taruxui buki kui mangɛ
ya xɔri.

3

Haman wama Yuwifie faxafe

1 Na dangi xanbi, mangɛ Asuyerusu
naxa Hamɛdata Agagaka xa di Haman
binya, a a ti mangɛdie birin xun ma.
2 Mangɛ xa mixie birin nu e xinbi sinma
Haman bun ma, alɔ mangɛ e yamari ki
naxɛ. Kɔnɔ Morodekayi tan nu tondima
nɛ a xinbi sinde a bun ma, a man mu a
felenma a bɛ bɔxi ma.
3 Mangɛ xa mixie naxa Morodekayi
maxɔrin, «I mangɛ xa yaamari
matandima munfe ra?»
4 E nu luma Morodekayi maxɔrin na na
fe ma, kɔnɔ a mu a tuli matima e ra. Sa
na fari, a nu bara a fala e bɛ a Yuwifi na
a ra. Na tɛmui, e naxa na dɛntɛgɛ Haman
bɛ, e xa a mato a naxan nabama.
5 Haman to a to Morodekayi mu tinma
a xinbi sinde a bun ma, a naxa xɔnɔ ki
fanyi.
6 A to a kolon, Yuwifi nan Morodekayi
ra, a mu tin a tan gbansan xa tɔɔrɔ de fa.
A nu wama a xa mixi birin nan nahalakife
fa, Yuwifi naxee birin nu na Asuyerusu xa
mangɛya bun ma.
7 Awa, mangɛ Asuyerusu xa mangɛya
ɲɛ fu nun firin nde, kike singe, naxan xili
Nisan, Haman naxa sematoe maxɔrin, a
xa a kolon a lanma a xa Yuwifie faxa kike
nun lɔxɔɛ naxan ma. Sematoe naxa a to
na lanxi kike fu nun firin nde nan ma,
naxan xili Adari.
8 Na tɛmui Haman naxa a masen mangɛ
Asuyerusu bɛ, «Si nde na i xa ɲama ya
ma, naxan yensenxi i xa mangɛya yire
birin. E xa sɛriyɛ mu luxi alɔ si gbɛtɛe xa
sɛriyɛ, barima e tondima i xa yaamarie
yati suxude. A mu lanma e xa sabati i xa
bɔxi ma.
9 Mangɛ, xa i tinxi, yaamari fi e xa
halaki. N tan yati bara tin kɔbiri gbeti
kole wulu fu fide i xa mixie ma naxee yi
wali rakamalima.»
10 Mangɛ naxa a xa tɔnxuma ba a
bɛlɛxɛsole ra, a naxa a so Hamɛdata xa di
Haman yi ra, na Agagaka naxan nu findixi
Yuwifie yaxui ra.
11 Mangɛ naxa a fala a bɛ, «I xa i xa
kɔbiri ragata. I man xa i waxɔnfe raba yi
mixie ra.»
12 Na kike singe, xi fu nun saxan nde,
Haman naxa mangɛ xa sɛbɛlitie malan,
e xa a xa yaamari sɛbɛ mangɛ rasimae,
bɔxi gominae, nun si birin mangɛdie ma.
Bataaxɛe naxa sɛbɛ si birin xa sɛbɛli ki
ma nun si birin bari xui ra. E naxa nee
sɛbɛ mangɛ Asuyerusu xili ra. E man
naxa mangɛ xa tɔnxuma fɔxi sa na kɛɛdie
ma.
13 Xɛɛrae naxa siga na kɛɛdie ra man-
gataa yire birin ma. A nu sɛbɛxi kɛɛdie
kui, kike fu nun firin nde, kike naxan xili
Adari, na xi fu nun saxan nde, Yuwifi
birin xa faxa, dimɛdi yo, fori yo, diyɔrɛ
yo, ginɛ yo. E sɔtɔse birin xa lu mixi
gbɛtɛe bɛ. Yi birin xa raba na lɔxɔɛ nɛ.
14 A nu lan nɛ yi yaamari xa fi mixi birin
ma, alako e xa nɔ na rabade na lɔxɔɛ.

15 Mangɛ xa xɛɛrae naxa siga e gi ra alɔ mangɛ a fala ki naxɛ. Asuyerusu nun Haman naxa lu yire keren e xa wɛni min, kɔnɔ mixi naxee nu na Suse mangataa, e birin bɔɲɛ naxa mini a i.

4

Morodekayi Esita mayandife

1 Morodekayi to yi fe birin mɛ, a naxa a xa dugi ibɔɔ a ma, a sunnun donma ragoro a ma, a tɛ xube maso a fate ma, a mini taa kui a wama a xui itexi ra.
2 A naxa siga han mangɛ xɔnyi, kɔnɔ a mu nɔ sode, barima sunnun donma kanyi mu daxa sofe naa.
3 Mangɛ xa yaamari to so taa birin kui, Yuwifie naxa wa e xui itexi ra sunnunyi kui. E naxa sunnun donma ragoro e ma, e tɛ xube maso e fate ma. E naxa na birin naba sunyi kui.
4 Esita xa konyi ginɛe nun xɛmɛ banaxi naxee nu mɛɛnima a ma, e to Morodekayi xa fe fala Esita bɛ, sunnunyi naxa a bɔɲɛ suxu a ɲaaxi ra. A naxa dugi nde rasanba Morodekayi ma, kɔnɔ a mu tin a xa sunnun donma ratede a ma.
5 Esita naxa Hataki xili, xɛmɛ banaxi mangɛ naxan yamari a xa mɛɛni Esita ma. A naxa a xɛɛ Morodekayi xɔn ma, alako a xa a kolon a sunnunxi fe naxan ma.
6 Hataki naxa sa Morodekayi li taa kui mangɛ xa banxi sode dɛ ra.
7 Haman naxan naba, a nun a kɔbiri xasabi naxan laayidi mangɛ bɛ Yuwifie faxafe ra, Morodekayi naxa na birin dɛntɛgɛ Hataki bɛ.
8 A naxa na bataaxɛ masen a bɛ naxan xaranxi Suse taa kui Yuwifie faxafe xa fe ra. Morodekayi naxa a fala a bɛ a xa na kɛɛdi so Esita yi ra, a man xa dɛntɛgɛ sa a bɛ. A nu wama nɛ Esita xa mangɛ mayandi Yuwifie bɛ, alako a bɔnsɔɛ naxa tɔɔrɔ.
9 Hataki naxa gbilen Esita yire, a naxa Morodekayi xa masenyi birin tagi raba a bɛ.
10 Esita to na mɛ, a man naxa Hataki xɛɛ Morodekayi xɔn ma, a xa sa yi fala a bɛ,
11 «Mangɛ xa walikɛe nun a xa mixi birin a kolon ginɛ yo, xɛmɛ yo naxan sigama mangɛ yire beenu mangɛ xa a xili, na kanyi lanma sɛriyɛ ki ma a xa faxa. Xa mangɛ sa tin, a a xa sawuri xɛɛma daaxi itala a bɛ, a nɔma diɲɛde na kanyi ma. Kɔnɔ a xi tongo saxan nan ya, mangɛ mu n xili!»
12 Hataki to na fala Morodekayi bɛ,
13 Morodekayi naxa Esita yaabi, a naxɛ, «Esita, hali i to na mangɛ nan xɔnyi, i naxa a maɲɔxun de a i keren nɔma kiside Yuwifie ya ma.
14 Xa i dundu yi fe ma, saabui gbɛtɛ minima nɛ Yuwifie bɛ, kɔnɔ i tan nun i xabilɛ halakima nɛ. Nde a kolon xa i findixi mangɛ ginɛ ra yi lɔxɔɛ yati yati nan ma fe ra?»
15 Na kui Esita naxa Morodekayi yaabi yi wɔyɛnyi ra,
16 «Siga, i sa Suse Yuwifie birin malan, wo xa sunyi suxu n bɛ. Wo naxa ye min, wo naxa wo dɛge yanyi saxan nun kɔɛ saxan bun ma. N tan nun n ma konyie fan sunyi suxuma na ki nɛ. Na dangi xanbi, n sigama nɛ mangɛ yire, hali tɔnyi to dɔxɔxi na ma. Xa e n faxa, awa yire.»
17 Na tɛmui Morodekayi naxa Esita waxɔnfe raba, alɔ a fala a bɛ ki naxɛ.

5

Esita sigafe mangɛ Asuyerusu xɔn ma

1 Sunyi xi saxan nde, Esita naxa a maxiri mangɛ ginɛ dugie ra, a sa siga mangɛ yire. Mangɛ nu dɔxɔxi a xa kibanyi kui, a ya tixi naadɛ ra.
2 A to mangɛ ginɛ Esita to, a tixi naa, a xa fe naxa rafan a ma. Mangɛ naxa a xa sawuri xɛɛma daaxi itala a bɛ, Esita naxa a bɛlɛxɛ din na sawuri xunyi ra.
3 Mangɛ naxa a maxɔrin, «Mangɛ ginɛ Esita, munse niyaxi? I wama munse xɔn ma? N mu tondima, hali i wama n ma mangɛya tagi nan xɔn ma.»
4 Esita naxa a yaabi, «Mangɛ, xa a sa i kɛnɛn, n wama a xɔn ma wo nun Haman xa fa n xɔnyi to, won birin xa won dɛge a fanyi ra i xa binyɛ bun ma.»
5 Mangɛ naxa xɛɛra rasiga Haman ma keren na, alako e xa sa Esita waxɔnfe raba.
6 Mangɛ nun Haman naxa siga Esita xɔnyi, e e dɛge yire keren. E nu na wɛni minfe tɛmui naxɛ, mangɛ naxa Esita maxɔrin, «Esita, i wama naxan xɔn ma,

a fala n bɛ. N mu tondima. I waxɔnfe na
munse ra? Hali i wama n ma mangɛya
tagi nan xɔn ma, n a soma nɛ i yi ra.»
7 Esita naxa mangɛ yaabi, a naxɛ, «N
wama naxan xɔn ma,
8 xa i bara tin a ra, a xɔli n ma wo nun
Haman man xa fa n xɔnyi tina. Na tɛmui,
won na gɛ won dɛgede, n na n waxɔnfe
falama i bɛ.»
9 Na lɔxɔɛ Haman nu sɛɛwaxi ki fanyi,
kɔnɔ a to Morodekayi to mangɛ xa banxi
sode dɛ ra, a bɔɲɛ naxa te a ɲaaxi ra,
barima Morodekayi tondixi a binyade, a
mu gaaxuxi a ya ra fefe ma.
10 Na kui Haman naxa a sabari, a gbilen
a xɔnyi. Mɛnni a naxa a booree nun a xa
ginɛ Sɛrɛsi xili.
11 A naxa a yɛtɛ igbo fɔlɔ a xa naafuli xa
fe ra, a xa di wuyaxi xa fe ra, nun a tide
xa fe ra, mangɛ naxan fixi a ma kuntigie
nun mangɛdie tagi.
12 Haman naxa a fala e bɛ, «Safe na
birin xun ma, mangɛ ginɛ Esita n tan
keren nan xili, a muxu nun mangɛ xa sa
muxu dɛge a xɔnyi to. Tina fan, muxu
man sigama nɛ naa.
13 Kɔnɔ na birin mu findima sɛɛwɛ ra n
bɛ, danmi n na Yuwifi Morodekayi toma
mangɛ xa banxi sode dɛ ra.»
14 A xa ginɛ Sɛrɛsi nun a booree naxa a
fala a bɛ, «I naxan nabama, tina gɛɛsɛgɛ, i
xa wuri kuye nɔngɔn ya tongo suuli ti, i fa
mangɛ mayandi Morodekayi xa gbaku na
kɔn na. Na kui wo nun mangɛ sigama nɛ
Esita xɔnyi sɛɛwɛ kui.» Na fe naxa rafan
Haman ma ki fanyi ra, a fa na wuri ti naa.

6

Mangɛ Morodekayi binyafe

1 Na kɔɛ ra mangɛ mu nɔ xide. A
naxa xɛɛra rasiga bukie tongode naxee nu
findixi mangɛya xa taruxui ra. Na naxa
xaran mangɛ bɛ.
2 E naxa fe nde xaran Morodekayi xa
fe ra. A nu bara a kolon mangɛ banxi
kantamae Bigitana nun Tɛrɛsi nu wama
mangɛ Asuyerusu faxafe nɛ.
3 Na kui mangɛ naxa a xa batulae
maxɔrin, «Won Morodekayi binya di na
fe ma?» Mangɛ xa batulae naxa a yaabi,
«Fefe mu nu raba a bɛ sinden.»
4 Mangɛ man naxa e maxɔrin, «Nde
baxi sode n ma banxi kui yakɔsi?» Haman
nu bara so mangɛ xɔnyi, alako a xa a
mayandi Morodekayi xa gbaku wuri ma,
naxan nu bara gɛ tide naa.
5 Na na a ra mangɛ xa batulae naxa
mangɛ yaabi, «Haman nan be.» Mangɛ
naxa a fala e bɛ, «A xa fa n yire.»
6 Haman to so, mangɛ naxa a maxɔrin,
«Mixi nde na n wama naxan binyafe ki
fanyi. N lan n xa munse raba na kanyi
bɛ?» Haman naxa a maɲɔxun a bɔɲɛ ma,
«Mixi gbɛtɛ mu na mangɛ wama naxan
binyafe bafe n tan na.»
7 Na kui Haman naxa mangɛ yaabi,
«Mangɛ, i wama mixi naxan binyafe,
8 a lanma mangɛ dugi, mangɛ bara
naxan nagoro a ma, a xa na ragoro na
mixi ma. E man xa fa soe nde ra i bara
dɔxɔ naxan fari, mangɛ tɔnxuma saxi
naxan ma.
9 I xa mixi xungbe nde xa na dugi
ragoro na mixi ma, i wama naxan
binyafe. A na te soe fari, boore xa a
raɲɛrɛ taa kui, a xa siga masenyi ti ra,
‹Wo a mato mangɛ naxan nabama mixi
bɛ, a wama naxan binyafe.›»
10 Awa, mangɛ naxa a fala Haman bɛ,
«I xulun, i sa dugi nun soe tongo, i fa i xa
wɔyɛnyi birin nakamali Morodekayi bɛ,
na Yuwifi naxan dɔxɔma mangɛ xa banxi
sode dɛ ra. I naxa nɛɛmu i fala xui sese
ma.»
11 Na tɛmui Haman naxa sa dugi nun
soe tongo. A naxa mangɛ dugi ragoro
Morodekayi ma. Morodekayi to te soe
fari, Haman naxa soe raɲɛrɛ taa kui a
masenfe ra ɲama bɛ, «‹Wo a mato mangɛ
naxan nabama mixi bɛ, a wama naxan
binyafe.›»
12 E to gɛ na rabade, Morodekayi naxa
gbilen mangɛ xa banxi sode dɛ ra, Haman
tan naxa a xulun sigafe ra a xɔnyi, a
yatagi ixɔnɔxi.
13 Haman to na birin fala a xa ginɛ
Sɛrɛsi nun a dɛfanbooree bɛ, e naxa a
yaabi, «Xa yi Morodekayi, Yuwifi bɔnsɔɛ
na a ra, i mu nɔma tide a kanke. I fama
nɛ i yɛtɛ xun nakanade tun!»
14 Na tɛmui yati mangɛ xa mixi ndee
naxa fa a xilide, a xa siga mangɛ ginɛ Esita

xɔnyi a dɛgede.

7

Esita xa mayandi

1 Mangɛ nun Haman naxa siga mangɛ ginɛ Esita xɔnyi e dɛgede.
2 Na sigɛ firin nde kui, mangɛ nu wɛni minma tɛmui naxɛ, a man naxa gbilen Esita maxɔrin na, «Esita, i wama naxan xɔn ma, a fala n bɛ alako n xa na raba. Munse xɔli i ma? Hali i wama n ma mangɛya tagi nan xɔn ma, n a fima nɛ i ma.»
3 Mangɛ ginɛ Esita naxa a yaabi, «Mangɛ, xa i sa tin, n wama fe naxan xɔn ma, i xa n tan nun n bɔnsɔɛ rakisi.
4 N tan nun n ma mixie bara mati, alako muxu xa halaki, muxu xa faxa, muxu xa ɲɔn feo. Xa e muxu mati konyie gbansan nan na nu, n mu fefe falama i bɛ nu, n dunduma nɛ tun, barima na fe mu xɔrɔxɔ nu han n xa mangɛ tɔɔrɔ.»
5 Mangɛ Asuyerusu naxa mangɛ ginɛ Esita maxɔrin keren na, «Nde suusaxi yi fe mɔɔli maɲɔxunde? Na kanyi na minden?»
6 Esita naxa a yaabi, «Muxu yaxui xungbe, naxan wama muxu tɔɔrɔfe, na findixi yi Haman mixi kobi nan na.» Haman to na wɔyɛnyi mɛ, gaaxui naxa a suxu a ɲaaxi ra.
7 Mangɛ bɔɲɛ naxa te, a mini tande ma. Haman to a kolon mangɛ ɲan bara natɛ tongo a xa fe ra, a naxa lu mangɛ ginɛ Esita fɛ ma, a xa a mayandi a xa a rakisi.
8 Haman to a felen mangɛ ginɛ Esita bun ma, mangɛ so tɛmui nan na ki kelife tande ma. Mangɛ naxa sɔnxɔɛ rate, «Yi xɛmɛ na munse rabafe yi ki? A man wama dutunfe mangɛ ginɛ Esita nan ma n ya xɔri n ma banxi kui?» Mangɛ fɛfɛ na wɔyɛnyi fala, mixie naxa Haman yatagi makoto, e a xanin.
9 Xarabona, mangɛ xa mixi nde, naxa a fala mangɛ bɛ, «Haman ɲan bara wuri ti a xɔnyi, a nu wama Morodekayi gbakufe dɛnnaxɛ, Morodekayi naxan nu bara mangɛ rakisi. Na wuri ite nɔngɔn ya tongo suuli.» Awa, mangɛ naxa a yamari, «Haman xa gbaku mɛnni nɛ.»
10 Na na a ra Haman naxa gbaku na wuri ma, naxan nu tixi Morodekayi xili ma a faxafe ra. Na dangi xanbi, mangɛ bɔɲɛ naxa goro.

8

Yuwifie xunnakeli sɔtɔfe

1 Na lɔxɔɛ mangɛ Asuyerusu naxa Yuwifie yaxui Haman xa se birin fi mangɛ ginɛ Esita ma. Morodekayi naxa a yɛtɛ masen mangɛ bɛ, barima Esita nu bara a fala mangɛ bɛ a Morodekayi findixi a taara nan na.
2 Mangɛ naxa a xa tɔnxuma ba a yɛtɛ bɛlɛxɛ ra, a naxan nasuxu Haman yi, a a so Morodekayi yi ra. Esita naxa Haman harige birin taxu Morodekayi ra.
3 Na tɛmui Esita naxa a mafelen mangɛ bun ma, a a mayandi a naxa Haman Agagaka waxɔnfe kobi raba Yuwifie ra.
4 Mangɛ naxa a xa mangɛya sawuri xɛɛma daaxi itala Esita mabiri. Na nan a niya Esita naxa keli a ti a ya i.
5 A naxa a masen a bɛ, «Mangɛ, xa i tin, xa n ma fe rafan i ma, xa i bara natɛ tongo, xa i n xanuxi yandi i xa kɛɛdi sɛbɛ naxan Hamɛdata xa di Agagaka Haman xa yaamari kanama, yaamari naxan fi Yuwifie faxafe ra i xa mangɛya birin kui.
6 N tan mu nɔma n ya tide n ma mixie ra tɔɔrɛ nun gbaloe xa e sɔtɔ.»
7 Awa, mangɛ Asuyerusu naxa a masen mangɛ ginɛ Esita nun Yuwifi Morodekayi bɛ, «N bara Haman faxa, barima a nu wama Yuwifie halakife nɛ. N man bara Haman harige fi Esita ma.
8 Yakɔsi wo naxan nabama, wo xa kɛɛdi sɛbɛ n xili ra, naxan nɔma Yuwifie xa fe fande. Wo xa n ma mangɛ tɔnxuma sa a ma, barima xa n ma tɔnxuma na a ma, na yaamari mu nɔma masarade.»
9 Na lɔxɔɛ yati, e naxa sɛbɛlitie maxili. Morodekayi naxa yaamari fi e ma naxan nabama Yuwifie xa fe ra. E naxa na bataaxɛ sɛbɛ mangɛ rasimae, gominae, nun mangɛdie birin ma naxee nu na bɔxi kɛmɛ mɔxɔɲɛn nun solofere xun ma, kelife Inidya ma, han Etiyopi. Kankan gbe nu sɛbɛxi a xa sɛbɛli ki ma nun a bari xui ra. Yuwifie fan naxa e gbe sɔtɔ e xa sɛbɛli ki ma nun e bari xui ra. Na raba kike

saxan nde nɛ, kike naxan xili «Sifan,» na xi mɔxɔɲɛn nun saxan nde lɔxɔɛ.
10 Na bataaxɛe naxa sɛbɛ mangɛ xili ra, a xa tɔnxuma naxa sa e ma. Xɛɛra naxee nu lan e xa bataaxɛe rasanba, nee naxa siga e gi ra mangɛ xa soe fanyie fari.
11 Mangɛ xa kɛɛdi a masen nɛ, Yuwifie nɔma e malande e xa e yɛtɛ xun magere. Xa mixi yo wama e gerefe, mangɛ bara tin Yuwifie xa e faxa, e nun e xa ginɛe nun e xa die. E man nɔma e harige birin tongode.
12 Yi yaamari nu lanxi a xa raba mangɛ Asuyerusu xa mangɛya birin kui, Ada kike, ɲɛ kike fu nun firin nde, a xi fu nun saxan nde ma.
13 Na yaamari nu sɛbɛxi kɛɛdie ma, bɔxi yo bɔxi xa e gbe sɔtɔ alako birin xa a kolon, Yuwifie fan xa rɛdi e gbeɲɔxɔde e yaxuie ma.
14 Mangɛ to yaamari fi, xɛɛrae naxa siga e gi ra mangɛ xa soe fanyie fari. Yi yaamari naxa xaran Suse mangataa kui.
15 Morodekayi naxa mini mangɛ xa banxi kui, mangɛ dugi fɔɔrɛ nun a fiixɛ ragoroxi a ma, mangɛ tɔnxuma xɛɛma daaxi dɔxɔxi a xun ma, nun donma xungbe gbeeli ragoroxi a ma. Susekae birin naxa sɛɛwa, e e xui rate ɲɛlɛxinyi kui.
16 Yuwifie naxa sɛɛwa ki fanyi ra e xa xunnakeli xa fe ra.
17 Yire birin nun taa birin mangɛ xa yaamari xaranxi dɛnnaxɛ, Yuwifie naxa xulunyi ti sɛɛwɛ kui. Mixi wuyaxi naxee kelixi si gbɛtɛe ya ma, e naxa e yɛtɛ findi Yuwifie ra, barima e nu bara gaaxu e ya ra.

9

Yuwifie yaxuie faxafe

1 Ada kike fu nun firin nde, xi fu nun saxan nde to a li, mangɛ xa yaamari nu lanma a xa raba. Na lɔxɔɛ ma Yuwifie yaxuie nu wama e masɔtɔfe, kɔnɔ fee naxa masara, Yuwifie naxa nɔ e ra.
2 Mangɛ Asuyerusu xa mangɛya yire birin, Yuwifie naxa e malan e yaxuie gerede. Mixi yo mu nɔ tide e ya ra, sie birin naxa gaaxu.
3 Bɔxi birin mangɛdie, mangɛ rasimae, gominae, nun mangɛ xa mixie naxa Yuwifie mali, barima e nu gaaxuxi Morodekayi ya ra.
4 Morodekayi nu bara findi mixi xungbe ra mangɛ banxi kui. A xili fanyi naxa yire birin li, a tide xun nu masama tun.
5 Na na a ra Yuwifie naxa e yaxuie bɔnbɔ santidɛgɛma ra, e e faxa. E naxa e waxɔnfe birin naba e yaxuie ra.
6 Yuwifie naxa mixi kɛmɛ suuli faxa Suse mangataa.
7 E man naxa Parasandata, Dalifɔn, Asipata,
8 Porata, Adaliya, Aridata,
9 Paramasata, Arisayi, Aridayi, e nun Fayesata birin faxa.
10 Na mixi fu findi Hamɛdata xa di Haman xa die nan na, Yuwifie yaxui. E naxa na mixie faxa, kɔnɔ e mu mixi yo harige tongo.
11 Na lɔxɔɛ yati, mangɛ naxa a kolon mixi naxan xasabi faxaxi Suse mangataa.
12 Mangɛ naxa a fala mangɛ ginɛ Esita bɛ, «Yuwifie bara mixi kɛmɛ suuli faxa Suse mangataa, a nun Haman xa di fu. Xa e bara na mɔɔli raba yi taa kui, e munse rabaxi yire gbɛtɛe n ma mangɛya kui? Kɔnɔ i wama naxan xɔn, n na rabama nɛ i bɛ. I waxɔnfe na munse ra di? Na birin nabama nɛ i bɛ.»
13 Esita naxa a yaabi, «Xa i bara tin, Yuwifi naxee na Suse, e man xa nɔ e gbeɲɔxɔde tina. Haman xa di fu xa gbaku wuri ma.»
14 Mangɛ naxa yaamari fi a xa raba alɔ Esita a falaxi ki naxɛ. Na yaamari naxa xaran Susekae bɛ. Haman xa di fu fan naxa gbaku wuri ma.
15 Ada kike xi fu nun naani nde ra, Yuwifie man naxa e malan, e xɛmɛ kɛmɛ saxan faxa taa kui, kɔnɔ e mu e harige yo tongo.
16 Yuwifi naxee nu na bɔxi gbɛtɛe ma, nee fan naxa e malan, e yɛtɛ xun magerede e yaxuie ma. E naxa e yaxui mixi wulu tongo solofere a nun suuli faxa, kɔnɔ e fan mu nee harige yo tongo.
17 Na birin naba Ada kike xi fu nun saxan nde nɛ. A xi fu nun naani nde ra, Yuwifie naxa e malabu sɛɛwɛ kui, e xulunyi ti.

18 Yuwifi naxee nu na Suse, nee naxa e
yaxuie gere na xi fu nun saxan nde nun
fu nun naani nde ma. E naxa e malabu
sɛɛwɛ kui a xi fu nun suuli nde lɔxɔɛ, e
xulunyi fan ti.
19 Na nan a toxi Yuwifi naxee na
daaxae, nee xulunyi tima Ada kike xi fu
nun naani nde ma sɛɛwɛ kui, kankan a
dɔxɔboore buŋama na tɛmui.
20 Morodekayi naxa na fe birin sɛbɛ
bataaxɛe kui Yuwifie ma, naxee nu yire
makuyee nun yire makɔrɔxie Asuyerusu
xa mangɛya kui.
21 A naxa a sɛbɛ, Yuwifie xa Ada kike xi
fu nun naani nde nun a xi fu nun suuli
nde findi sali lɔxɔɛe ra ɲɛ yo ɲɛ,
22 barima e e yɛtɛ sɔtɔ e yaxuie yi ra na
tɛmui nɛ, e xa tɔɔrɛ findi ɲɛlɛxinyi nan
na, e xa sunnunyi findi sɛɛwɛ nan na. Na
lɔxɔɛe a lan nɛ e xa e dɔxɔbooree buŋa,
e man xa setaree ki.
23 Yuwifie naxa Morodekayi xa yaamari
suxu, na naxa findi naamunyi ra e bɛ ɲɛ
yo ɲɛ.
24 E na birin naba nɛ barima Hamɛdata
Agagaka xa di Haman, Yuwifie yaxui, nu
bara wa Yuwifie birin halakife. A nu bara
ɲɛli bɔnbɔ, naxan xili Puri, alako a xa e
halaki, a xa e sɔntɔ.
25 Kɔnɔ Esita nu bara siga mangɛ yire.
Mangɛ naxa kɛɛdi sɛbɛ yi ki, «Haman nu
wama fe ɲaaxi naxan nabafe Yuwifie ra,
na xa gbilen a ma. A xa die fan xa gbaku
wuri ma.»
26 Na nan a toxi yi lɔxɔɛe xili falama
«Purie,» barima e bari xui ra e ɲɛli xili
falama, «Puri.» Bataaxɛ sɛbɛli to kamali
na ki,
27 Yuwifie naxa na lɔxɔɛ firinyie findi
sali lɔxɔɛe ra. Na naxa findi naamunyi
ra e tan nun e bɔnsɔɛ bɛ, nun mixie bɛ
naxee soma e xa diinɛ kui. E xa yi lɔxɔɛ
firinyie binya ɲɛ yo ɲɛ, e xa fe birin naba
alɔ Morodekayi a yamari ki naxɛ.
28 Ɲɛ naxee sa fama, Yuwifie xa den-
bayae naxee na yire birin, e xa yi Puri
lɔxɔɛe binya, alako e tan nun e bɔnsɔɛ
naxa nɛɛmu yi fe dangixi ma.
29 Awa, Abixayili xa di Esita, naxan
findixi mangɛ ginɛ ra, a nun Morodekayi,
e naxa yi bataaxɛ mangɛ daaxi firin nde
sɛbɛ Puri Sali xa fe ra.
30 E naxa bataaxɛe rasiga Yuwifie birin
ma, naxee nu na mangɛ Asuyerusu xa
bɔxi kɛmɛ mɔxɔŋɛn nun solofere birin
kui, alako mixie xa ɲɛrɛ bɔŋɛsa nun
tinxinyi kui.
31 E man naxa a masen Yuwifie bɛ, e
xa Puri Sali lɔxɔɛe raba a waxati yati ma,
alɔ Morodekayi nun mangɛ ginɛ Esita e
yamarixi ki naxɛ. E tan nun e bɔnsɔɛ
birin xa sunyi suxu, e xa Ala maxandi.
32 Mangɛ ginɛ Esita xa yaamarie Puri
salie xa fe ra, na naxa findi sɛriyɛ ra, e
fa sɛbɛ yi kitaabui kui.

10

Morodekayi nun mangɛ Asuyerusu sɛnbɛ

1 Mangɛ Asuyerusu naxa duuti maxili
mixi birin ma, kelife xare ma han surie
ma.
2 Mangɛ sɛnbɛ nun a xa limaniya birin
sɛbɛxi Perise nun Mediya mangɛe xa
taruxui kui. Morodekayi tide gbo ki, na
fan sɛbɛxi na kui.
3 Morodekayi Yuwifi naxa findi mangɛ
Asuyerusu xa mixi xungbe ra, a man naxa
findi mixi kɛndɛ ra Yuwifie bɛ. E naxa
a xanu ki fanyi, barima a nu wali fanyi
rabama e bɛ alako Yuwifie xa fe xa siga
yare ma.

Ayuba xa Taruxui

Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Yi kitaabui findixi Ayuba xa taruxui nan na naxan masenyi hagigɛ masenma adamadie birin bɛ. Kabi won benba Adama nun nɛnɛ Mahawa to yunubi raba, mixi birin na duniɲa igirife na tɔɔrɛ nan kui. Na tɔɔrɛ nɔma a niyade mixie xa xɔnɔ Ala ma, e fa a maxɔrin munfe ra a e luma e xa tɔɔrɔ. Xa mixie ɲɔxɔ a ma a e bara e ɲɛrɛ tinxinyi kui Ala ya i, na yaabi fife xɔrɔxɔ.

Ayuba xa fe nu na na ki nɛ. A booree naxa a fala a bɛ a tɔɔrɛ ɲaaxi a sɔtɔ a xa yunubie nan ma fe ra. Ayuba mu tin na yaabi ra, a fa a fala na mu a ra. Na kui a nu wama Ala xa kiiti xɔn alako a xa a kolon a ɲaxankataxi fe naxan ma. A raŋɔnyi Ala naxa a masen Ayuba bɛ a a mu nɔma Alatala xa fe raba ki fahaamude. Ayuba to so na fe kui a bɔɲɛ birin na, a xaxili naxa sa.

Kɔnɔ bafe na masenyi ra, sɛriyɛ gbɛtɛ toma yi taruxui kui naxan tide gbo. Ala to barakɛ sa Ayuba xa fe ma a xa tinxinyi xa fe ra, Sentanɛ naxa Ayuba tɔɔɲɛgɛ a falafe ra Ala bɛ a Ayuba nu birama Ala waxɔnfe fɔxɔ ra alako a xa barakɛ sɔtɔ tun. Ala nu wama a masenfe Sentanɛ bɛ a a xa tinxintɔɛ Ayuba nu na Ala xa sɛriyɛ ratinmɛfe fe gbɛtɛ nan ma. Ala naxa tin tɔɔrɛ xa dɔxɔ Ayuba ma, alako Sentanɛ xa a to na tɔɔrɛ mu nu nɔma a niyade Ayuba xa Ala xa sɛriyɛ bɛɲin.

Na kui won birin nɔma a kolonde a mu lanma won xa bira Alatala fɔxɔ ra alako won xa barakɛ tun sɔtɔ. A lanma won xa Ala xui suxu barima won Daa Marigi nan na Alatala ra. Xa won barakɛ sɔtɔ, xa won mu a sɔtɔ, a lanma won xa won Marigi Alatala batu won ma fe birin kui. Ala xa won mali na rabade. Amina.

Ayuba xa Taruxui

Alatala nun Sentanɛ xa dɛ masarɛ singe

1 Xɛmɛ nde nu na Usu bɔxi ma naxan nu xili Ayuba. Mixi hagigɛ nan nu lanxi a ma, a matinxin. A nu gaaxuma Ala ya ra, a mu nu birama fe ɲaaxi fɔxɔ ra.

2 Di xɛmɛ solofere nun di ginɛ saxan nu na a yi ra.

3 A xa gɔɔrɛ nu lanxi yɛxɛɛ wulu solofere, ɲɔxɔmɛ wulu saxan, ninge wulu keren, a nun sofale kɛmɛ suuli nan ma. Walikɛ gbegbe saxi na nan fari. Binyɛ nu saxi yi xɛmɛ ma dangi mixi birin na na sogetede biri ra.

4 A xa die nu xulunyi tima nɛ e boore xɔnyie, e nu e maaginɛe xili alako e birin xa nu e dɛge yire keren.

5 Xulunyie na ba a ra, Ayuba nu sɛrɛxɛ gan daaxie bama nɛ a xa di birin bɛ e rasɛniyɛnfe ra. A nu a maŋɔxunma nɛ a tɛmunde e bara yunubi nde sɔtɔ, xa na mu a ra e bara Ala danka e bɔɲɛ kui. Na kui Ayuba nu luma sɛrɛxɛ ba ra e bɛ tɛmui birin.

6 Lɔxɔɛ nde Ala xa malekɛe naxa fa Alatala yire. Sentanɛ fan nu na e ya ma.

7 Alatala naxa Sentanɛ maxɔrin, «I kelixi minden?» Sentanɛ naxa a yaabi, «N kelixi duniɲa iɲɛrɛde.»

8 Alatala man naxa a maxɔrin, «I bara n ma konyi Ayuba rakɔrɔsi? A maniyɛ yo mu na duniɲa ma. A fan, a tinxin. Ala yaragaaxui nan a ra, fe ɲaaxi mu rafan a ma.»

9 Sentanɛ naxa a yaabi, «Ayuba xa gaaxui i ya ra tun mu a ra?

10 I mu a kantaxi xɛ, a tan, a xa denbaya, nun a harige birin? I bara barakɛ sa a suxufe birin ma, alako a xa gɔɔrɛ xa gbo tun.

11 Kɔnɔ xa a sa li i naxa din a harige ra, n xa a fala i bɛ, a fama nɛ i dankade keren na.»

12 Alatala naxa a fala Sentanɛ bɛ, «Awa yire, n bara a harige birin sa i sagoe, kɔnɔ i naxa a gundi tɔɔrɔ de.» Na tɛmui Sentanɛ naxa keli Alatala yire.

13 Lɔxɔɛ nde Ayuba xa die nu na xulunyi tife e taara xɔnyi.

14 Xɛɛra nde naxa fa Ayuba yire, a a fala a bɛ, «I xa walikɛe nu na ningee rawalife xɛ ma, sofalee fan nu na e dɛ madonfe na longori.

15 Sebaka ndee naxa din i xa walikɛe ra, e e faxa santidɛgɛma ra. E man ningee fan xanin. N keren peti nan nɔ n yɛtɛ

bade e yi. N faxi na fe nan dɛntɛgɛde i bɛ.»
16 Na mu gɛ na masenyi ra, xɛɛra gbɛtɛ
naxa fa, a a fala Ayuba bɛ, «Ala bara a
ragiri galanyi xa goro i xa yɛxɛɛe nun e
makantamae ma. A bara e birin faxa. N
keren peti nan nɔ n yɛtɛ bade e yi. N faxi
na fe nan dɛntɛgɛde i bɛ.»
17 Na fan mu gɛ a xa masenyi ra,
xɛɛra gbɛtɛ naxa fa, a a fala Ayuba bɛ,
«Kalidika, gaali dɔxɔ saxan bara bagan
i xa ɲɔxɔmɛe ma, e e makantamae faxa
santidɛgɛma ra, e ɲɔxɔmɛe xanin. N
keren peti nan nɔ n bade e yi. N faxi na
fe nan dɛntɛgɛde i bɛ.»
18 Na fan mu gɛ a xa masenyi ra, xɛɛra
gbɛtɛ naxa fa, a a fala Ayuba bɛ, «I xa die
to nu na xulunyi tife e taara xɔnyi.
19 Foye belebele faxi na tɛmui nɛ keli
gbengberenyi ma, a banxi rabira i xa die
ma. E birin bara faxa. N keren peti nan
kisixi. N faxi na nan dɛntɛgɛde i bɛ.»
20 Na kui Ayuba naxa keli, a a xa donma
ibɔɔ a ma, a a xunyi bi sunnunyi ma, a fa
a rafelen bɔxi ma.
21 A naxa a fala,
«N faxi duniɲa n mageli nan na n bari
tɛmui,
n man gbilenma n mageli nan na n siga
tɛmui.
Alatala bara n ki harige ra,
Alatala man bara na harige ba n yi.
Tantui na Ala bɛ.»
22 Na birin kui, Ayuba mu yunubi yo
raba, a mu fe kobi yo fala Ala bɛ.

2

Alatala nun Sentanɛ xa dɛ masarɛ firin nde

1 Lɔxɔɛ nde Alatala xa malekɛe man
naxa fa a yire, Sentanɛ man nu na e tagi.
2 Alatala naxa Sentanɛ maxɔrin, «I ke-
lixi minden?» Sentanɛ naxa a yaabi, «N
kelixi duniɲa iɲɛrɛde.»
3 Alatala man naxa a maxɔrin, «I bara
n ma konyi Ayuba rakɔrɔsi? A maniyɛ yo
mu na duniɲa ma. A fan, a tinxin. Ala
yaragaaxui nan a ra, fe ɲaaxi mu rafan a
ma. Han ya a xa tinxinyi mu masara, hali
i to waxi n xa a halaki tun.»
4 Sentanɛ naxa a yaabi, «Adama fe birin
nabama a fate xa tɔɔrɛ matangafe nan na.
A nɔma a harige birin masarade yalanyi
ra.
5 Xa i a fate yati tɔɔrɔma, a i dankama
nɛ keren na.»
6 Alatala naxa a fala Sentanɛ bɛ, «Awa
yire, n bara a fate sa i sagoe, kɔnɔ i naxa
a faxa de.»
7 Na tɛmui Sentanɛ naxa keli Alatala
yire. A naxa suurie ikonkon Ayuba fate
birin ma, keli a sanyi kui ma han a
xuntagi.
8 Ayuba naxa dɔxɔ tɛ xube xɔɔra sun-
nunyi kui, a nu a fate xɔɔlin fɛɲɛ kebele
ra.
9 A xa ginɛ naxa a fala a bɛ, «Han ya i
na i xa tinxinyi kui? Ala rasɔtɔ sɔnɔn, i
xa faxa.»
10 Kɔnɔ Ayuba naxa a yaabi, «I wɔyɛnfe
nɛ na ki alɔ xaxilitare. Xa won tinma
Ala xa hɛri ra, a mu lanma won xa tin
a xa xɔrɔxɔɛ fan na?» Na kui Ayuba mu
yunubi yo sɔtɔ a xa wɔyɛnyie kui.

Ayuba nun a boore saxanyie

11 Ayuba boore saxanyie to a xa tɔɔrɛ xa
fe mɛ, e naxa keli e xɔnyi sigafe ra Ayuba
yire. E xili: Elifasi Temanka, Bilidada
Suuxaka, nun Sofara Naamaka. E naxa
lu yire keren, e lan fe keren ma, e xa sa
Ayuba kunfa ba, e xa a madundu.
12 E to sa a to keli yire makuye, e naxa
san a ma, e bɔnbɔ gbelegbelefe ra. E naxa
e xa donmae ibɔɔ e ma, e xube maso e ma
sunnunyi kui.
13 E naxa dɔxɔ Ayuba sɛɛti ma bɔxi, han
xi solofere. Mixi yo mu wɔyɛn keren fala
a bɛ, barima e a to nɛ, a xa tɔɔrɛ nu gbo
ki fanyi ra.

3

Ayuba xa masenyi

«Ayuba nimisafe a xa bari ra»

1 Na birin to dangi, Ayuba naxa a bari
lɔxɔɛ danka
2 yi masenyi ra:
3 «N bari lɔxɔɛ xa nɛɛmu duniɲa ra.
Na kɔɛ ra e naxɛ, ‹Di xɛmɛ na a ra.›
4 Ala xa na lɔxɔɛ findi dimi ra,
na lɔxɔɛ xa nɛɛmu a ra,
a xa tɔnyi dɔxɔ soge yanbafe ra na lɔxɔɛ
kui.
5 Ala xa na lɔxɔɛ findi dimi ra,

a xa nuxui ifɔɔrɛ dusu a xun na,
a xa lu dimi magaaxuxi kui.
6 Ala xa na kɔɛ ifɔɔrɔ,
a xa na ba kɔnti ra ɲɛ kui,
a xa na ba kɔnti ra kike kui.
7 Ala xa na kɔɛ kuma di ra,
sɛɛwɛ xui yo naxa ite.
8 A xa findi dankɛ ti se ra mandurulae bɛ,
naxee ninginangɛ xilima.
9 Na lɔxɔɛ subaxɛ tunbuie naxa yanba,
kuye naxa iba,
naiyalanyi yo naxa mini,
10 barima a mu sese raba naxan
nu nɔma n barife dande,
naxan nu nɔma n nɔxunde n ma tɔɔrɛ ma.

11 Munfe ra n nga furi mu bira nu?
Munfe ra n mu faxa nu beenu n xa bari?
12 Munfe ra n nga n nasɛnɛxi a san ma,
a xiɲɛ fi n ma?
13 Xa na mu a ra, yi tɛmui n bɛlɛxi bɔɲɛsa kui nu
14 mangɛe nun rasimae fɛ ma,
naxee xa banxie bara gɛ kanade,
15 naxee nu bara xɛɛma nun gbeti gbegbe sɔtɔ.
16 Munfe ra e mu n nagata,
alɔ diyɔrɛ naxan mu waxi,
naxan mu mini kɛnɛ ma?
17 Gaburi tan kui, mixi ɲaaxie mu nɔma sese ra,
mixi taganxie e malabuma nɛ.
18 Konyie bɔɲɛsa sɔtɔma nɛ,
e mu e kanyi xui mɛma gaburi kui.
19 Dimɛdie nun forie na mɛnni,
konyie e yɛtɛ sɔtɔma naa.

20 Munfe ra Ala a niyama adamadie xa mini kɛnɛ ma,
naxee findi tɔɔrɔmixie ra,
naxee nimisaxi e xa duniɲɛigiri kui,
21 naxee faxɛ xɔli mawama, kɔnɔ e mu faxa,
naxee faxɛ fenma dangi naafuli ra,
22 naxee ɲɛlɛxinma gaburi life ra?
23 Munfe ra mixi barima,
Ala kira balanxi naxan ya ra,
Ala naxan naxɛtɛnma yire birin?
24 N ma donse findixi n ma tɔɔrɛ nan na,
n ma minse findixi n yaye nan na.
25 N na gaaxu fe naxan na, na nan n lima.
Fe naxan na n nasɛrɛn, n na nan sɔtɔma.
26 Bɔɲɛsa mu na n bɛ,
n mu nɔma n sabaride.
Malabui mu na n bɛ, fo tɔɔrɛ.»

4

Elifasi Temanka xa masenyi singe «Tinxintɔɛ mu tɔɔrɔma»

1 Elifasi Temanka naxa a fala,
2 «Ayuba, i haakɛ to n bɛ n xa wɔyɛn.
N mu nɔma dundude.
3 I bara mixi gbegbe xaran,
i bara e ralimaniya.
4 I xa masenyie bara mixie mali,
i xa wɔyɛnyie bara e sɛnbɛ so.
5 Yakɔsi i tan nan to fa na tɔɔrɔfe,
limaniya bara ba i tan yi.
6 I mu i xaxili ti i xa danxaniya ra Ala ma?
I mu lama i xa tinxinyi ra?
7 I bara mixi fanyi to halakixi tɔɔrɛ ma?
Tinxintɔɛ nɔma bɔnɔde?
8 N naxan nakɔrɔsixi, fe ɲaaxi rabae nan tɔɔrɔma.
9 Ala e xun nakanama a xa xɔnɛ kui.
10 Yɛtɛ xa yirindinyi nun baratɛ xa ɲarandanyi magaaxu,
kɔnɔ e ɲinyie fama nɛ magirade.
11 Yɛtɛ yati faxama kaamɛ ra,
a xa die yensen yɛ.»

12 «Masenyi nde bara fala n bɛ a gundo ki ma,
n tuli bara a makɔlikɔli xui mɛ.
13 Xiye sa tɛmui kɔɛ tagi,
14 gaaxui naxa n suxu han n fate naxa sɛrɛn.
15 Tubari nde naxa dangi n ya i.
N fate xabee naxa keli, e ti.
16 Tubari nu tixi naa.
N a to nɛ, kɔnɔ mixi yo a ra n mu a kolon.
N bara mixi maniyɛ tan to.
N naxa xui nde mɛ yi makɔlikɔli ra,
17 ‹Adamadi tinxin Ala ya i? A sɛniyɛn a Marigi ya i?
18 Xa Ala mu la a xa malekɛe ra a xa walikɛe,
xa a tantanyi toma nee ma,
19 ibunadama go, naxan yailanxi bɛndɛ ra,
naxan nɔma iwurude alɔ kaari?
20 Adamadie faxama lɔxɔ yo lɔxɔ, sese mu na kanama.
21 E xa simaya luuti bolonma nɛ,

e faxa fahaamutareɲa kui.›»

5

Elifasi Temanka xa masenyi firin nde

«Ayuba, Ala maxandi»

1 «Yakɔsi, i xa xili ti i xui itexi ra.
Nde i yaabima?
I sɛniyɛntɔɛ mundun xilima?
2 Gbɛsɛnxɔnnɛya xaxilitare faxama nɛ,
tɔɔnɛ lɔnnitare halakima nɛ.
3 N bara xaxilitare nde to,
a xa fe sɔɔnɛyama,
kɔnɔ na ikɔrɛxi ra n naxa yi dankɛ bira a fɔxɔ ra.
4 ‹Mali birin xa ba a xa die yi ra, kiiti xa kana e ra,
mixi yo naxa e mali na kui.
5 Kaamɛtɔɛe xa a xa xɛ don,
e xa baloe birin ba a yi ra hali naxan na tunbe xɔɔra.
Mixie xa mila a xa naafuli ma, e xa a ba a yi.›
6 Tɔɔrɛ nun ɲaxankatɛ fama nɛ.
7 Adamadi tɔɔrɔma nɛ a xa duniɲɛigiri kui.
Na mu kanama, alɔ tɛ na radɛxɛ,
a fulefule tefe fan to mu kanama.
8 Xa n tan nan a ra nu, n Alatala nan maxandima,
n nan n ma tɔɔrɛ masen a bɛ.
9 A kaabanakoe rabama,
a xa fe xungbee mu kɔntima.
10 A tunɛ ragoro bɔxi ma,
a ye rasiga xɛ ma.
11 A tɔɔrɔmixi xa fe itema,
a mixi sunnunxi rakisima.
12 A mixi kɔɔtaxi xa fe xun nakanama,
alako e waxɔnfe naxa sɔɔnɛya.
13 A mixi madaxui suxuma gantanyi ra,
a yanfante waxɔnfe kanama.
14 E xa yanyi findima e bɛ dimi ra,
e luma alɔ dɔnxui naxee mu se toma.
15 Alatala tɔɔrɔmixi ratangama wɔyɛn xɔrɔxɔɛ ma,
naxan kelima yanfantee dɛ kui.
A e ratangama sɛnbɛma xa fe ɲaaxi ma.
16 Xaxili tide luma nɛ tɔɔrɔmixi bɛ.
Tinxintare dɛ balanma nɛ.
17 Ɲɛlɛxinyi na adama bɛ Ala naxan xuruma.
Wo naxa tondi Ala Sɛnbɛ Kanyi xa xurui ra,
18 barima a fi naxan sama mixi ma,
a na fan dandanma,
a fe xɔnɛ naxan naminima, a na rayalanma.
19 A mu tondima i ratangade tɔɔrɛ ma,
a i rakisima tɔɔrɛ birin kui.
20 Kaamɛ na sin bɔxi ma, a i ratangama nɛ faxɛ ma,
gere na mini, a i ratangama santidɛgɛma ma.
21 A i ratangama nɛ wɔyɛn ɲaaxi ma,
a i ba gbaloe kui.
22 I mu gaaxuma kaamɛ ya ra,
i mu sɛrɛnma sube xaaɲɛ ya ra,
23 barima saatɛ luma nɛ i nun duniɲa kui isee tagi,
gɛmɛe nun subee mu i tɔɔrɔma sɔnɔn.
24 Bɔɲɛsa luma nɛ i xɔnyi,
muɲɛ yo mu tima i xa gɔɔrɛ.
25 I xa die wuyama nɛ,
i bɔnsɔɛ gboma nɛ alɔ burunyi sɛxɛ.
26 I mu gaburi lima, i xa simaya mu kamalixi,
alɔ maale fan to mu xabama a xaba tɛmui mu a lixi.
27 Muxu bara yi nɔndi kolon,
i fan xa a ramɛ, i xa a fahaamu.»

6

Ayuba xa masenyi singe

«N ma tɔɔrɛ gbo n ma fe ɲaaxie bɛ.»

1 Ayuba naxa a yaabi,
2 «Xa n ma tɔɔrɛ sa maniyama nu,
xa a sa sama sikeeli ma nu,
3 a binyɛ dangima nɛ baa mɛyɛnyi ra.
Na nan a toxi yusi yo mu na n ma wɔyɛnyie ma.
4 Ala Sɛnbɛ Kanyi xa tanbɛ bara n sɔxɔ,
na xɔnɛ bara te n xaxili ra.
Ala na n gerefe a ɲaaxi ra.
5 Ɲooge fanxi dɛnnaxɛ, sofale wama mɛnni?
Ninge wa xui mɛɛma a xa donse ya i?
6 Bande donma fɔxɛ xanbi?
Tɔxɛlɛ ɲintare ɲɔxun?
7 N mu nu wama naxan xɔn,
na bara findi n baloe ra hali na fa kanaxi.
8 Ala xa n ma dubɛ suxu n bɛ,
a xa n waxɔnfe rakamali.
9 Ala xa n xun nakana, a xa n faxa.
10 Na kui, n madundui sɔtɔma nɛ, hali n to yi tɔɔrɛ birin kolonxi,

n sɛɛwa n to mu gbilen Ala Sɛniyɛntɔɛ xa
yaamari fɔxɔ ra.
11 N nan n xaxili tima sɛnbɛ mundun na
fa?
N ma diɲɛ munse fanma n ma sɔnɔn?
12 N sɛnbɛ gbo alɔ fanye?
N fate xɔrɔxɔ alɔ wure?
13 Nde nɔma n malide?
Sɛnbɛ mundun luxi n ma?»

14 «Tɔɔrɔmixi hayi na a dugutɛgɛ xa mali
ma,
hali na mu sa gaaxuma Ala Sɛnbɛ Kanyi
ya ra.
15 N ngaxakerenyie bara n yanfa,
alɔ xure naxan xɔrima.
16 Ɲɛmɛ tɛmui, ye banbaran yɛ, a
radunda,
17 kɔnɔ sogofure ra, ye birin xɔri.
18 Biyaasilae kira bama a ma ye fenfe ra,
e fa lɔɛ gbengberen yire.
19 Tema Biyaasilae e xun tima ye yire ra.
Seebakae fan e xaxili tima na xure ra,
20 kɔnɔ e na mɛnni li, e xure xɔrixi nan
toma.
Na kui limaniya bama nɛ e yi ra.
21 Wo luxi na ki nɛ n bɛ.
Wo bara gaaxu n ma tɔɔrɛ ya ra.
22 N xoro nu, n nu wo makula nɛ,
wo xa n xun sara wo xa naafuli nde ra?
23 N wo makula nɛ,
wo xa n xun sara n yaxui gbeeli nde ma?
24 Wo n xaran.
Wo n ma tantanyi masen n bɛ,
alako n xa n sabari.
25 Nɔndi tan mu mixi yo tɔɔrɔma.
Kɔnɔ wo xa masenyie tan fala xun?
26 Wo bara kiiti sa,
wo mu wo tuli matixi tɔɔrɔmixi tan xa
wɔyɛnyi ra.
27 Wo fata kiiti ɲaaxi sade kiridie ma.
Wo mu yanfanteya ba wo boore yɛtɛ yati
ra.
28 Kɔsi fa yandi, wo wo ya ti n na.
N mu wule falama wo bɛ.
29 Wo xa kiiti tinxinxi sa,
alako n xili fanyi naxa kana.
30 Wo fe falɛ ɲaaxi mɛma n na?
N mu fata fe fanyi nun fe ɲaaxi tagi
rasade?»

7

Ayuba xa masenyi singe dɛ idɔxɔɛ

«A a mawafe Ala bɛ»

1 «Mixi xa fe mu luxi xɛ duniɲa ma alɔ
sɔɔri?
A xa duniɲɛigiri mu luxi xɛ alɔ walikɛ?
2 Konyi gbatama kɔɛ xa so,
walikɛ gbatama a sare ra.
3 N tan fan, n kɛ bara findi tɔɔrɛ ra,
n ma wali sare bara findi xɔnɛ ra.
4 N nɛ n sama, n lu ra a manɛ, ‹N kelima
tɛmui mundun?›
Xixɔli mu n tan bɛ,
tɔɔrɛ nan tun a ra kɔɛ birin kui.
5 Kuli dinfe n fate ra,
n kiri na bɔrɔfe, yalee tife a ma.
6 N ma simaya xulun mabɔɛ xa mabɔɛ
wuri bɛ.
7 Ala, i xa ratu a ma n ma simaya ɲɛngi
nan tun a ra,
n yae mu fe fanyi toma kɔrɛ.
8 Ya naxan tixi n na,
na mu n toma sɔnɔn,
a gbe mu luxi n xa lɔɛ i ma.
9 Kunda na te, a man lɔɛ.
Adamadi fan na siga aligiyama, a mu
gbilenma fa ra.
10 A mu gbilenma a xɔnyi sɔnɔn,
a xa fɔxɔɛ mu ratuma a xa fe ma sɔnɔn.
11 Na nan a toxi n mu n dɛ suxuma,
n nan n ma tɔɔrɛ ifalama nɛ,
n nan n mawa n ma xɔrɔrɔɛ kui.
12 N findixi i bɛ baa nan na,
xa na mu a ra, daalise xun solofere kanyi,
i to fa biraxi n ma fe fɔxɔ ra yi mɔɔli ra?
13 N na a fala, ‹N xa n sa, n xa xi, alako n
xa n ma tɔɔrɛ mayanfa,›
14 i n magaaxu xiye nun laamatunyi
ɲaaxie ra.
15 Faxɛ nan tun xɔli fa n ma to,
dangi yi xɔrie ra naxee luxi n bɛ yi ki.
16 N ma simaya bara raɲaaxu n ma,
n mu wama bufe duniɲa ma sɔnɔn.
N bɛɲin, n nii tide mu na sɔnɔn.
17 Munse na adama ra naxan a niyama i
xa i ɲɔxɔ sa a xɔn ma,
18 i nu a mato tɛmui birin?
19 I i yae bama n na tɛmui mundun?
I n luma n yɛtɛ ra mun lɔxɔɛ?
20 Xa n bara yunubi raba i ra,
na fala n bɛ,
i tan naxan adamadi matoma.
N tan yegetixi i yi ra munfe ra matoe ra?
21 Munfe ra i mu diɲɛ n ma fe kobi ma?
Munfe ra i mu n ma yunubi xafari?

A gbe mu luxi n xa findi bɛndɛ ra.
Na tɛmui i mu n toma sɔnɔn.»

8

Bilidada Suuxaka xa masenyi singe

«Haakɛ mu sigama Aligiyama.»

1 Bilidada Suuxaka naxa a masen,
2 «I yi wɔyɛnyi mɔɔli falama han tɛmui mundun?
I xa wɔyɛnyi luxi nɛ alɔ foye.
3 Ala nɔma nɔndi mafindide wule ra?
Ala Sɛnbɛ Kanyi nɔma tinxinyi ifude?
4 Xa i xa die yunubi nan nabaxi a ra,
a e ɲaxankataxi na nan ma.
5 Xa i tan Ala fenma,
xa i Ala Sɛnbɛ Kanyi makulama,
6 xa yunubi mu na i ma, xa i tinxin,
Ala a ɲɛngi sama nɛ i xɔn ma,
a i rasabati i xa tinxinyi kui.
7 I harige dɔnxɔɛ fama dangide na singe ra.»

8 «Fahaamui fen won babae ra,
i xa xaxili sɔtɔ nee benbae fan na.
9 Won tan mu buxi duniɲa ma,
xaxili xɔnkuye mu na won bɛ.
10 E mu fahaamui fima xɛ i ma?
E e xaxili xa masenyie tima i bɛ yi ki:
11 Wofiri bulama xare ma?
Xure i baare findima a ra ye mu dɛnnaxɛ?
12 Hali a na a bili ma, a mu xabaxi,
a lisima mafuren dangi ɲooge birin na.
13 Na nan fama rabade mixie ra, naxee nɛɛmuma Ala ma.
Tinxintare xaxili tide ɲɔnma na ki nɛ.
14 A xaxili tide bara kana, alɔ mixi naxan a kilɔnma sayɛlɛ tɛɛ ra.
15 A na a kilɔn na ra, a kanama nɛ, a kanyi bira.
16 A luma alɔ sansi, ye naxan kui rafexi,
a a salonyi iyan soge linlinyi ya ma laakɔɛ xun ma,
17 a a sankee sɔti gɛmɛ malanxi longori ra.
18 Xa i na sansi tala naa, a lisima nɛ,
19 a mu fanma mɛnni sɔnɔn.
Sansi gbɛtɛ man fa bula a nu na dɛnnaxɛ.
20 Ala mu tinxintɔɛ rawɔlɛma, a mu tinxintare sɛnbɛ soma.
21 A gbe mu luxi a xa i rasɛɛwa,
i xa matɔxɔɛ falɛ ra i fama naxan tide.
22 I xɔnmixie fama lude yaagi kui, e xɔnyie fa bira.»

9

Ayuba xa masenyi firin nde

«Ala xa kiiti xɔrɔxɔ»

1 Ayuba naxa a yaabi,
2 «N na birin kolonxi nɔndi ra.
Ala nɔma nɔndi fide adama ma di?
3 Xa Ala na kiiti safe,
adama tan mu nɔma a dɛ tongode a kanke ra.
4 A tan nan gbe na lɔnni nun sɛnbɛ ra, nde nɔma tide a kanke?
5 Ala nɔma geyae talade e tide,
a e mafindi a xa xɔnɛ kui.
6 A nɔma bɔxi bunyi rasɛrɛnde, a a bɔɔ a ra.
7 A nɔma soge nun tunbuie ifɔɔrɔde.
8 A tan nan koore itala,
a a ɲɛrɛ baa mɔrɔnyie fari.
9 A tan nan tunbui birin sa,
kankan na a yire.
10 A bara fe xungbee raba
won mu nɔma naxee fahaamude.
A xa kaabanakoe mu nɔma kɔntide.
11 A nɔma dangide n sɛɛti ma, n mu a to.
A lɔɛ, n mu nɔ a tode.
12 Nde nɔma a xa se tongoxi ragbilende?
Nde nɔma a falade a bɛ, ‹I na munse rabafe?›
13 Ala mu gbilenma a xa xɔnɛ fɔxɔ ra.
Yɛtɛ igboe xaxili tide birin birama a ya i.
14 N tan, n a yaabima di?
N wɔyɛn mɔɔli mundun falama a bɛ?
15 Hali nɔndi sa na n bɛ, n mu nɔma tide a kanke.
N ma kiitisa madiɲɛfe nan tun luma n yi.
16 Xa n sa a xili, a naxa n yaabi,
n mu lama a ra a bara a tuli mati n na,
17 barima a bara n tɔɔrɔ a gbe ra,
a bara n ɲaxankata na ki tun.
18 A mu n luma n xa malabu,
a bara n ma xɔnɛ xun masa a ɲaaxi ra
19 N mu nɔma a ra, barima a sɛnbɛ gbo n bɛ.
Muxu nun Ala mu nɔma makiitide,
barima kiitisa mu na muxu tagi.
20 Hali n sa tinxin nu, n dɛ mu nɔndi fima n ma.
Hali yunubi mu na n ma nu,
n dɛ kiiti rakanama nɛ n na.
21 Yunubi na n ma? N mu a kolon
N nimisaxi n ma duniɲɛigiri nan tun na.
22 N tan bɛ, a birin keren,

barima Ala tinxintɔɛ nun tinxintare birin ɲaxankatama.
23 Gbaloe na tinxintɔɛ li,
Ala mu na tɔɔrɛ toma.
24 Tinxintare na bɔxi nde sɔtɔ tinxintareya kui,
Ala a niyama kiitisae xa tin na ra.
Xa Ala mu a ra, nde a ra fa?
25 N ma simaya xulun gila bɛ,
A ɲɔnma beenun n xa hɛɛri sɔtɔ.
26 N ma simaya dangima alɔ kunkui,
alɔ sɛgɛ naxan goroma tɔxɛyɔrɛ ma.
27 N na a fala,
‹N xa nɛɛmu n ma mawa ma,
n xa ba sunnunxi, n xa n sɛnbɛ so,›
28 n ma tɔɔrɛ nan birin luma n magaaxu ra.
N a kolon i mu nɔndi fima n ma.
29 N to bara yunubi sɔtɔ,
n nɔndi fenma n yɛtɛ bɛ munfe ra?
30 Hali n sa n maxa nɛ ye tinsexi ra,
hali n sa n bɛlɛxɛe maxa xɔsi ba se ra,
31 i n nagoroma nɛ boora,
n xa raɲaaxu n ma dugie ma.
32 Ala mu luxi alɔ adamadi,
n nɔma naxan xilide kiiti ma,
alako n xa n gbe fala,
kiitisa xa kiiti sa muxu tagi.
33 Kiitisa yo mu na
naxan nɔma kiiti sade n nun Ala tagi.
34 Ala xa a xa wuri bɔnbɔ ti se ba n xun ma,
a xa a xa fe magaaxuxi ba n yi ra,
35 alako n xa nɔ wɔyɛnde a ra gaaxutareɲa kui.
Kɔnɔ n ma fe to mu na ki xɛ, n xa lu n keren.»

10

Ayuba xa masenyi firin nde dɛ idɔxɔɛ

«Ayuba maxɔrinyi tife Ala ma»

1 «N ma duniɲɛigiri bara raɲaaxu n nii ma.
Na kui n xa n gbe fala.
Xɔnɛ naxan na n furi kui, n xa na makɛnɛn.
2 N bara a fala Ala bɛ, I naxa n suxu.
I xa n nakolon i n suxuxi fe naxan ma.
3 N tɔɔrɔfe rafan i ma,
n tan naxan findixi i xa daalise ra?
Tinxintare waxɔnfe rafan i ma?
4 I fe to ki mu makuya adamadi fe to ki ra?
5 I xa simaya maniya adamadi gbe ra?
6 I n tɔɔrɔfe munfe ra?
I na n ma yunubie fenfe munfe ra?
7 I ɲan n ma tinxinyi kolon,
i ɲan a kolon mixi yo mu n natangama i bɛlɛxɛ i.
8 I tan nan n daaxi, i tan nan n sɔntɔma.
9 I xa ratu a ma a i n daaxi bɛndɛ nan na.
I man wama n nagbilenfe mɛnni nɛ?
10 I bara n yailan alɔ mixi
naxan xiɲɛ yailanma donse fanyi ra.
11 I bara n fate birin yailan,
kiri, sube, xɔri, nun fasɛ.
12 I bara n ma simaya xɔn kuya, i bara hinnɛ n na,
i bara i ɲɛngi sa n nii xɔn ma.»

13 «Kɔnɔ yakɔsi n bara a kolon
naxan nu na i xaxili ma n ma fe ra.
14 I bara wa n ma yunubi tofe,
alako i xa tondi diɲɛde n ma.
15 Xa yunubi na n ma, ɲaxankatɛ na n bɛ.
Xa yunubi mu na n ma, n na yaagi kui,
n mu nɔma n xunyi yati rakelide.
16 Xa n sa n xunyi rakeli,
i n bɔnbɔma i sɛnbɛ magaaxuxi ra,
alɔ yɛtɛ sɛnbɛma a rabama ki naxɛ.
17 I xa xɔnɛ na xun masafe n ma fe ra,
i xa ɲaxankatɛ bara gbo yɛ.
18 I n naminixi n nga tɛɛgɛ i munfe ra?
Xa n sa faxa naa nɛ nu, mixi yo mu nu n toma,
19 n mu baloma nu, n nu tongoma nɛ n nga tɛɛgɛ,
n nagoro gaburi kui keren na.
20 Naxan luxi n ma simaya ra, a mu gbo sɔnɔn.
Yandi, i xa gbilen n fɔxɔ ra fa,
sɛɛwɛ dondoronti xa lu n bɛ
21 beenu n xa siga aligiyama, dimi na dɛnnaxɛ.
N mu gbilenma duniɲa ma sɔnɔn.
22 Dimi xungbe na aligiyama.
Adama xaxili ifuma naa.
Mɛnni naiyalanyi yati nan findima dimi ra.»

11

Sofara xa masenyi singe

«Ayuba, i xa tuubi Ala ma»

1 Sofara Naamaka naxa a fala,

2 «A mu lan mixi xa i xa yi masenyi gbegbe yaabi?
Masenyi ratofanxi mu nɔndi fima masenyi ma.
3 I ɲɔxɔ a ma a mixi dunduma i xa wɔyɛnyie ma,
i xa yo Ala ma, mixi yo mu i rayaagi?
4 I naxɛ, ‹Sese mu luxi n ma lɔnni ra,
n bara sɛniyɛn Ala ya i.›
5 Xa Ala sa wɔyɛn i bɛ nu,
6 a a xa lɔnni gundo masenma nɛ i bɛ,
naxan dangima adamadi xa fe to ki ra.
7 I nɔma Ala xa tilinyi kolonde?
I nɔma Ala Sɛnbɛ Kanyi xaxili birin fahaamude?
8 Na lɔnni ite koore xa maite bɛ, a tilin aligiyama bɛ.
I nɔma sode na kui?
9 A kuya bɔxi bɛ,
a xa gboe dangi baa ra.
10 Xa Ala sa mixi suxu, a fa a makiiti,
nɔndi luma na kanyi bɛ?
11 Ala mixi ɲaaxie kolonma,
a tinxintaree toma.
12 Xaxilitare mu nɔma findide lɔnnila ra,
alɔ sofale fan to mu nɔma findide adamadi ra.
13 Xa i tan i yɛtɛ ragbilen Ala ma,
xa i i bɛlɛxɛ itala a bɛ,
14 xa i gbilen tinxintareya fɔxɔ ra,
xa i a matanga i xa denbaya kui,
15 na kui i xunnakeli sɔtɔma nɛ,
i sɛnbɛ sɔtɔ, i limaniya a fanyi ra.
16 Na tɛmui i nɛɛmuma nɛ i xa tɔɔrɛ ma,
alɔ xure naxan bara dangi a rakuya.
17 I xa duniɲɛigiri yanbama nɛ alɔ soge,
i xa dimi bama nɛ,
a lu alɔ kuye na iba.
18 I bɔɲɛ a raxarama nɛ, xaxili tide lu i bɛ,
fe ɲaaxi a makuyama nɛ i ra, i xi xɔli fanyi raba.
19 I na i sa, mixi yo mu i xa xi xɔli kanama i ma.
Mixie fama nɛ i xa hinnɛ e ra.
20 Kɔnɔ tinxintaree xa fe xun nakanama nɛ,
e mu kisima, faxɛ nan e mamɛxi.»

12

Ayuba xa masenyi saxan nde

«Daalise birin na Ala xɔnyɛ i.»

1 Ayuba naxa a yaabi,
2 «Duniɲa xui nan na wo kɔn na.
A luxi nɛ yi ki alɔ lɔnni birin na wo tan gbansan yi ra.
3 Kɔnɔ n tan fan, xaxili na n bɛ alɔ wo tan.
Wo mu fisa n bɛ de.
Wo naxan falaxi, nde mu nɔma na kolonde?
4 N na Ala maxandi,
alako n xa yaabi nde sɔtɔ a ra,
tinxintɔɛ findi a booree bɛ mayele se ra.
5 Mixie naxee mu na tɔɔrɛ kui, e yoma tɔɔrɔmixi xa tɔɔrɛ ma.
E a falama e nun na tɔɔrɛ nan lan.
6 Kɔntɔfili yo mu na muɲɛtie xɔnyi.
Kuye batuie Ala xili maberema, kɔnɔ e bɔɲɛ saxi.
7 Maxɔrinyi ti subee ma wula i, e xa i ralɔnni.
Xɔnie fan xa na masen i bɛ.
8 Bɔxi mato, na fan xa findi lɔnni ra i bɛ.
Yɛxɛe maxɔrin baa ma, nee fan xa na masen i bɛ.
9 E birin a kolon Alatala fɔxi nan na ki.
10 Daalise birin nii na a xɔnyɛ i,
adamadi birin ɲɛngi fatanxi a tan nan na.
11 Adama xa a ɲɔxɔ sa yi masenyie xɔn ma,
alɔ a dɛ a ɲɔxɔ sama donse xɔn ma ki naxɛ.
12 Lɔnni na forie yi ra,
simaya xɔnkuye nan xaxili fima mixi ma.
13 Lɔnni nun sɛnbɛ na Ala nan yi ra,
marasi nun xaxili fanyi na a tan nan bɛ.
14 Xa Ala se kana, a mu nɔma rafalade sɔnɔn.
Xa a tan nan mixi balanxi, na kanyi mu minima.
15 Xa Ala kankan tunɛ ma, se birin xarama nɛ.
Xa a a bɛɲin, a banbaran yɛ bɔxi ma.
16 Sɛnbɛ nun nɔndi na a tan nan yi ra.
Mixi naxan madaxuxi nun mixi madaxui, e birin a gbe.
17 A nɔma marasimae suxude,
a nɔma kiitisae xaxili ifude.
18 Mangɛ yɔlɔnxɔnyi naxan saxi mixie ma,
Ala na bama nɛ e ma, a a sa mangɛ tan ma.
19 Ala sɛrɛxɛdubɛe xaninma konyiya kui,
a mangasanyi rabira.
20 A masenyi bama marasimae yi, a forie xa lɔnni mafindima.
21 A kuntigie rayaagima, a sɛnbɛmae igoroma.

22 A gundoe makɛnɛnma, a dimi findi naiyalanyi ra.
23 A ɲamanɛe xun nakelima, a man e xun nakana.
A e rasiga, a man e rafa.
24 A xaxili bama ɲamanɛe mangɛe yi ra,
a e ralɔɛ gbengberenyi ma.
25 E luma alɔ dɔnxuie naxee mu naiyalanyi toma,
e luma alɔ siisilae kira ifuma naxee ma.»

13

Ayuba xa masenyi saxan nde dɛ idɔxɔɛ

«Daalise birin na Ala xɔnyɛ i»

1 «Iyo, n ya bara na birin to, n tuli bara na mɛ.
2 Wo naxan kolon, n tan fan na kolon. Wo mu fisa n bɛ.
3 N tan wama nɛ gbansan,
n xa wɔyɛn Ala Sɛnbɛ Kanyi ra,
n wama n yɛtɛ nan xun mafalafe a bɛ.
4 Wo tan bara n tɔɔɲɛgɛ.
Wo mu faxi seri yo ra n bɛ.
5 Xa wo wo sabarixi nɛ nu, na nan fisa.
Na nu nɔma findide nɛ lɔnni ra.
6 Wo xa wo tuli mati n ma masenyi ra,
wo xa n xunmafala wɔyɛnyie ramɛ.
7 Wo tan wama wɔyɛn tinxintaree nan falafe Ala xili ra?
Wo wama wule nan falafe wo Marigi xili ra?
8 Wo wama Ala malife nɛ?
Wo wama Ala nan xun mafalafe?
9 Wo munse rabama xa a sa wo sondonyie mato?
Wo nɔma Ala madaxude alɔ wo mixi madaxuma ki naxɛ?
10 N a kolon, a wo rakɔrɔsima nɛ xa wo tantanma wo xa gundoe kui.
11 Wo mu gaaxuma a sɛnbɛ ya ra?
Wo mu gaaxuma a xa xɔnɛ ya ra?
12 Wo xa masenyie luma alɔ tɛ xube,
wo makanta see sɛnbɛ mu na.
13 Wo wo sabari, wo a lu n xa wɔyɛn.
Fe naxan n lima, na n lima nɛ.
14 N suusaxi n yɛtɛ raminide kɛnɛ ma munfe ra,
hali na to nɔma findide nɛ faxɛ ra n bɛ?
15 Hali Ala n faxa,
n nan n xaxili tima a tan nan na.
N nan n yɛtɛ xun mafalama a tan nan ya i.
16 Na yati nɔma findide kisi ra n bɛ,
barima tinxintare mu suusama tide a ya i.
17 Wo n ma masenyie ramɛ,
wo wo tuli mati e ra.»

18 «Wo a lu n xa n gbe fala,
n a kolon nɔndi luma nɛ n bɛ.
19 Nde nɔma n ma yunubi masende n bɛ?
Xa na raba, n dunduma nɛ, n tin faxafe ra.»

20 «Ala, fe firin gbansan naba n bɛ,
alako n naxa nɔxun i ma sɔnɔn.
21 I xɔnyɛ ba n ma,
i man xa ba n magaaxufe.
22 Na tɛmui n xili fa, n i yaabima nɛ,
xa na mu a ra n nɔma nɛ wɔyɛnde, i n yaabi.
23 N ma yunubi nun n ma fe ɲaaxi xasabi lanxi munse ma?
N ma yunubi nun n ma fe ɲaaxi masen n bɛ.
24 I mɛɛxi n na munfe ra?
I n findixi i yaxui ra munfe ra?
25 I wama sɛnbɛ xuri kanyi nan nasɛrɛnfe?
I wama birafe mixi xurudi nan fɔxɔ ra?
26 I bara n ɲaxankata a ɲaaxi ra
n ma yunubie xa fe ra n naxee rabaxi n fonike tɛmui ra.
27 I yɔlɔnxɔnyi nan saxi n sanyie ma,
alako i xa n ɲɛrɛ ki birin kolon,
i xa naaninyi sa n ma ɲɛrɛ ma.
28 N fate na bɔrɔfe nɛ yi ki, alɔ dugi xiyee naxan xinxi.»

14

Ayuba xa masenyi naani nde

«Adama xa duniɲɛigiri xɔrɔxɔ»

1 «Adama, ginɛ bari di,
a xa simaya dunke, kɔntɔfili gbo a ma.
2 A luxi nɛ alɔ fuge naxan minima, a fa xaba.
A luxi nɛ alɔ niini naxan mu buma.
3 I wama n maniyafe na nan na, i xa n makiiti?
4 Nde nɔma sɛniyɛnyi raminide sɛniyɛntareɲa kui?
Mixi yo!
5 Xa i tan nan mixi xa simaya kɔnti ragirixi,

xa i tan nan natɛ tongoxi a xa simaya
kɔnti dande ma,
6 i xa gbilen a fɔxɔ ra,
alako a xa a malabu alɔ walikɛ a mal-
abuma ki naxɛ wali raɲɔnyi.»

7 «Xa wuri bili na a ra nu,
a na xaba, a xuntunyi man gbilenma nɛ
ɲingi ra,
a salonyie man fan.
8 Xa a sanke sa bu bɔxi bun ma,
a xuntunyi tan naxa faxa bɛndɛ kui,
9 tunɛ birɛ, a man nɔma findide a ra alɔ a
singe.
10 Kɔnɔ adamadi tan,
xa a faxa, a sɛnbɛ birin ɲɔnma nɛ,
a mu baloxi sɔnɔn.
11 Baa nun xure nɔma xɔride,
12 kɔnɔ adamadi laaxiraxi mu kelima,
fo koore xa ɲɔn, a fa xunu.

13 A xɔli n ma i xa n nɔxun aligiyama,
han i xa xɔnɛ dangima tɛmui naxɛ, i fa
ratu n ma.
14 Kɔnɔ Adama na faxa, a man gbilenma
balo ra?
N mamɛ tima nɛ n ma wali kui,
han n ɲɔxɔɛ fa tɛmui.
15 I na n xili, n fama i xa xili ratinde,
barima i wama nɛ i xa daali xɔn.
16 Yakɔsi i n sanyi tongo ki birin igbɛma.
I mu n ma yunubie toma.
17 N ma fe ɲaaxie nɔxun bɛki kui, n ma
yunubie xafari!»

18 «Kɔnɔ geya birama a yensen yɛ,
fanye tala a yire,
19 ye kira rabɔɔ gɛmɛe xɔn ma,
a bɔxi bɛndɛ xanin a xun.
I fan adamadi xaxili tide rabama na ki nɛ.
20 I nɔma adama ra, a fa faxa.
I na gɛ a tɔɔrɔde, i a xanin aligiyama.
21 Xa a xa die binyɛ sɔtɔma, a mu na
kolon.
Xa binyɛ bama e ma, a mu na toma.
22 Adama xa tɔɔrɛ gbo duniɲa bɛndɛ fuɲi
fari,
a bɔɲɛ luma sunnunyi kui.»

15

Elifasi Temanka xa masenyi firin nde
«Ayuba xa wɔyɛnyi mu fan»

1 Elifasi Temanka naxa a fala,
2 «Lɔnnila xa yaabi nɔma maniyade foye
ra?
A yɛtɛ igboma na nan na?
3 A nɔma a xun mafalade wɔyɛnyi fufafu
ra?
A nɔma masenyi falade naxan tide mu
na?
4 I na binyɛ bafe Ala ma,
i na limaniya bafe mixie yi ra Ala batufe
ra.
5 I xa fe ɲaaxi nan a niyafe i xa wɔyɛn na
ki.
I wama mixie madaxufe i dɛ ra.
6 I dɛ yati nan findixi seede ra i xa fe
ɲaaxie ma. N tan mu a ra.»

7 «Adama singe i tan nan na?
I singe daa geyae bɛ?
8 I Ala xa gundo ramɛ nɛ,
alako i xa lɔnni sɔtɔ i yɛtɛ kan bɛ?
9 I munse kolon muxu tan mu naxan
kolon?
I fahaamui mundun sɔtɔxi muxu tan mu
naxan sɔtɔxi?
10 Forie na muxu ya ma naxee fori i baba
bɛ.
11 I mu limaniya sɔtɔ Ala xa masenyie kui,
muxu naxee fala i bɛ marafanyi ra?»

12 «I bɔɲɛ texi munfe ra, han i ya bara
gbeeli a i,
13 i dɛ nu fa wɔyɛnyie fala xɔnɛ kui Ala
bɛ?
14 Adamadi sɛniyɛn? Ginɛ bari di tinxin?
15 Xa Ala mu lama a xa sɛniyɛntɔɛe ra,
xa koore yati mu sɛniyɛn Ala ya i,
16 adamadi go, naxan bara kana,
naxan fe ɲaaxi rabama tɛmui birin?»

17 «I tuli mati n na, n xa na tagi raba i bɛ.
N fe naxan toxi,
n xa na fala i bɛ,
18 lɔnnilae naxan masenxi, e naxan sɔtɔ e
babae ra e mu a nɔxun.
19 Ala bɔxi fixi e tan nan ma, xɔɲɛ gbɛtɛ
yo mu nu na sinden.
20 Mixi ɲaaxi tɔɔrɔma nɛ a xa simaya
birin kui,
kɔnti saxi a xa simaya ma.
21 A halaki fe mɛma, muɲɛtie baganma a
ma, e a xa bɔɲɛsa kana.

22 A a kolon a mu kisima, santidɛgɛma na
a mamɛfe.
23 A a lintanma balo fende, a a kolon a mu
ratangama dimi ma.
24 Tɔɔrɛ nun kɔntɔfili bara a magaaxu,
e gere tima alɔ mangɛ nun a xa sɔɔrie,
25 barima a bara a yɛtɛ igbo Ala ma,
a bara suusa Ala Sɛnbɛ Kanyi ra.
26 A bara suusa Ala gerede a xa wure lefae
bun ma.
27 A bara xungbo han a furi xalɛ bara
dɔxɔ,
28 kɔnɔ a fama sabatide taa kanaxie nan
kui,
naxee na birafe, mixie mu na dɛnnaxɛ.
29 A xa naafuli ɲɔnma nɛ,
a xa bannaya kana.
Barakɛ mu luma a xa se sɔtɔɛ ma sɔnɔn.
30 A mu nɔma kelide dimi kui.
A bɔnsɔɛ fama gande,
a sɔntɔ Ala kɛrɛ foye ra.»

31 «Xa a xaxili tima fe fufafu ra, a fe fufafu
nan sɔtɔma.
32 Beenun a xa simaya xa kamali,
a fama ɲaxankatɛ sɔtɔde.
33 A luma alɔ sansi bogi naxee bama e
xinde ra,
alɔ sansi fuge naxee birama.
34 Tinxintare xa denbaya mu gboma,
mixi naxee kɔbiri rasuxuma tinxintareya
kui,
e xa banxie ganma nɛ tɛ ra.
35 Fe ɲaaxi maŋɔxunfe findima tɔɔrɛ nan
na.
Na maŋɔxunyi fama a kanyi yanfade.»

16

Ayuba xa masenyi suuli nde

«Ayuba xa seede na koore ma»

1 Ayuba naxa a yaabi,
2 «N bara wo xa masenyi maniyɛ gbegbe
mɛ.
Wo mu fata mixi madundude.
3 Wo xa masenyie maniya foye ra.
E ɲɔnma tɛmui mundun?
N ma yaabie bara wo raxɔnɔ?
4 Xa wo tan nan nu na tɔɔrɔfe,
n tan fan nu nɔma wɔyɛnde nɛ alɔ wo
tan,
n wo tɔɔɲɛgɛ, n yo wo ma.
5 Kɔnɔ n tan mu nu na rabama,
n wo sɛnbɛ soma n ma wɔyɛnyie nan na
nu, n dɛ wo ralimaniya.»

6 «N ma wɔyɛnyi mu n ma tɔɔrɛ bama,
n ma sabari fan mu a makuyama n na.
7 Yakɔsi fa, n bara tagan.
Ala, i bara n ma denbaya birin halaki.
8 I bara n fate birin ba n ma,
na bara findi seede ra n xili ma.
9 Ala xa xɔnɛ bara dutun n ma,
a bara n tɔɔrɔ a ɲaaxi ra,
alɔ n yaxui nɔma a rabade ki naxɛ.
10 N yaxuie fe ɲaaxi falama n ma fe ra,
e n nayaagima, e n bɔnbɔma.
E birin e malanma n xili ma.
11 Ala mu n natanga fonike karinxie ma,
a n so mixi ɲaaxie yi ra.
12 N nu bɔɲɛsa nan kui,
kɔnɔ a naxa n suxu,
a n imaxa, a n xun nakana.
N bara lu alɔ se a luma naxan bɔnbɔ ra.
13 A xa tanbɛe n nabilinxi yire birin,
e bara n bɔɲɛ sɔxɔ kinikinitareɲa kui,
e n furingɛe ramini kɛnɛ ma.
14 A n gerema alɔ geresoe xaaɲɛ.
15 N bara sunnun donma ragoro n fate ma,
n bara n xun sin bɔxi ma.
16 Wa bara n yae gbeeli,
saya bara makɔrɛ n na.
17 Kɔnɔ n mu fe ɲaaxi yo rabaxi.
N nu Ala maxandima sɛniyɛnyi nan kui.
18 Bɛndɛ, i naxa dusu n wuli xun na,
a lu n wa xui xa makɛnɛn yire birin.»

19 «Kelife yakɔsi ma fa, n ma seede na
koore ma,
n xunmafalama na yire itexi.
20 N booree na yofe n ma,
kɔnɔ n nan n mawama Ala nan bɛ.
21 N seede xa n xun mafala Ala xɔn ma,
alɔ mixi a boore xun mafalama ki naxɛ,
22 a xa n xun mafala barima a gbe mu luxi
n xa siga,
n mu gbilenma sigɛ naxan kui.»

17

Ayuba xa masenyi suuli nde dɛ idɔxɔɛ

«N xaxili tixi gaburi nan na»

1 «N na n nii magagafe,
a gbe mu luxi n ma simaya ra, gaburi a
dɛ rabixi n ya ra.

2 Mixie na yofe n ma, n mu nɔma xide.
3 Ala, yandi, taani n bɛ,
mixi gbɛtɛ yo mu tinma na rabade,
4 barima i bara n booree xaxili balan.
I naxa a lu e xa nɔ n na.
5 E luma alɔ xɛmɛ naxan donse fima mixi gbɛtɛe ma,
a xa di kaamɛxi ya xɔri.
6 Mixi birin n mayelema,
e e dɛ ye bɔxunma n yatagi.
7 N ya mu fa sese toma maraŋaaxui xa fe ra,
n fate birin bara ba n ma.
8 Tinxintɔɛe kaabama n ma,
e fa xɔnɔ tinxintaree ma.
9 Tinxintɔɛ luma a xa kira xɔn,
sɛniyɛntɔɛ sɛnbɛ xun masama.
10 Wo tan birin nɔma fade,
kɔnɔ n mu laxi a ra xa n lɔnnila keren toma wo ya ma.
11 N ma simaya kɔnti bara ɲɔn,
n mu gɛxi n ma walie ra,
n waxɔnfe mu sɔɔnɛyaxi n bɛ.
12 Yi tinxintaree fe mafindima,
a falafe ra a dimi nan na naiyalanyi ra.
E naxɛ a naiyalanyi bara makɔrɛ,
kɔnɔ e na falama dimi nan kui.
13 N xaxili tixi aligiyama nan na fa,
n xa sa bɛlɛ dimi kui,
14 gaburi xa findi n baba ra,
kuli xa findi nga nun n maaginɛ ra.
15 N xaxili tixi munse ra sɔnɔn?
N xaxili tide yo mu na fa.
16 N xaxili tide na aligiyama nan na,
n goroma dɛnnaxɛ bɛndɛ xɔɔra.»

18

Bilidada Suuxaka xa masenyi firin nde

«Mixi ɲaaxie xa xunnakanɛ»

1 Bilidada Suuxaka naxa a fala,
2 «Wo yi masenyi mɔɔli danma tɛmui mundun?
Wo xa xaxili sɔtɔ alako won xa wɔyɛn a fanyi ra.
3 Wo muxu maŋɔxunxi subee ra munfe ra?
Munfe ra muxu findixi wo bɛ xaxilitare ra?
4 Ayuba, i tan naxan xɔnɔxi, duniɲa xa dan i xa fe ra?
Geya xa tala i bɛ a tide?»
5 «N xa a fala wo bɛ,
mixi ɲaaxi xa fe ɲɔnma nɛ,
alɔ tɛ xubenma ki naxɛ, a ba naiyalanyi raminife.
6 A xa denbaya xa fe ɲɔnma nɛ,
a yɛtɛ xa fe danma nɛ.
7 A mu a ɲɛrɛma sɛnbɛ ra sɔnɔn,
a waxɔnfe fama nɛ a xun nakanade.
8 A bara suxu yɛlɛ ra,
a mu minima naxan kui sɔnɔn.
9 Gantanyi bara a sanyi suxu,
a mu a bama naxan yi sɔnɔn.
10 Gantanyi luuti nu nɔxunxi bɛndɛ bun ma,
gantanyi nu texi sankira xɔn ma.
11 Gaaxui bara a suxu a xa fe birin kui.
12 Kaamɛ bara a suxu, a bara lu tɔɔrɛ kui.
13 A fate bara ba a ma,
a salonse na bɔrɔfe saya kira xɔn ma.
14 A bara keli a xɔnyi a nu laxi dɛnnaxɛ ra,
a na sigafe mangɛ magaaxuxi yire.
15 I nɔma lude a xa banxi kui,
a gbe mu luxi sɔnɔn.
Aligiyama bara findi a xɔnyi ra.
16 A sankee bara xara,
a salonyie bara lisi.
17 Duniɲa mixie bara nɛɛmu a ma,
e mu ratuma a xili ma sɔnɔn.
18 A bara keli naiyalanyi kui,
a so dimi kui duniɲa fari ma.
19 Di mu a bɛ, i fa a i nɛ mamadi.
A nu sabatixi dɛnnaxɛ,
bɔnsɔɛ yo mu a bɛ mɛnni sɔnɔn.
20 Bɔnsɔɛ naxee sa fama, keli sogetede nun sogegorode,
nee fama nɛ kaabade a xa xunnakanɛ ma, gaaxui fa e suxu.
21 Tinxintare xa maraŋɔnyi luma na ki nɛ,
Ala kolontare xa fe rabama na ki nɛ.»

19

Ayuba xa masenyi senni nde

«N nakisima na fafe»

1 Ayuba naxa a yaabi,
2 «Wo fama n tɔɔrɔde han tɛmui mundun?
Wo n bɔɲɛ halakima wo xa masenyi ra han tɛmui mundun?
3 A dɔxɔ fu nan yi ki wo n konbima,
n tɔɔrɔfe mu wo yaagima?
4 Xa nɔndi na a ra, n na yunubi kui,

awa, na yunubi luma n tan nan ma.
5 Xa wo wama a masenfe n bɛ a wo fisa n bɛ,
xa wo wama n ma tɔɔrɛ findife n ma yunubi ra,
6 wo xa a kolon xɔnɛ naxan na n ma,
na fatanxi Ala nan na,
a tan nan n suxuxi a xa yɛlɛ ra.
7 Xa n sa gbelegbele n ma xɔnɛ xa fe ra,
n mu yaabi yo sɔtɔma.
Xa n sa wa kiiti xa sa,
kiiti tinxinxi yo mu sama.
8 Ala bara kira ibolon n ya ra,
n mu nɔma dangide,
a bara n ma kira ifɔɔrɔ n ma.
9 A bara n xun nakana,
a bara binyɛ birin ba n ma.
10 A bara n ma fe birin nabira.
A bara n xaxili tide tala alɔ sansi bili talama ki naxɛ.
11 A bara xɔnɔ n ma a ɲaaxi ra,
n bara findi a yaxui ra.
12 A xa geresoe bara n nabilin,
e na n gerefe,
n mu nɔma n gide e ma.
13 A bara n ngaxakerenyie makuya n na,
n kolonmae bara yensen yɛ.
14 N dɔxɔbooree bara n nabɛɲin,
n dɛfanbooree bara n nabolo.
15 N ma xɔɲɛe nun n ma konyie,
nee mu n kolon sɔnɔn.
16 N na n ma konyi xili, hali n a mayandi,
a mu n ma xili ratinma.
17 N dɛ xiri bara raɲaaxu n ma ginɛ ma,
n ma fe mu rafan n ngaxakerenyie ma.
18 Dimɛe yati yoma n ma.
19 N gundo xiri boore bara n xɔn,
n xanuntenyie bara n yanfa.
20 N fate birin bara ba n ma, n xɔrie mini kɛnɛ ma.
Sese mu luxi sɔnɔn.
21 N booree, wo kinikini n ma, yandi, wo kinikini n ma,
barima Ala nan n bɔnbɔxi.
22 Munfe ra wo n tɔɔrɔma alɔ Ala a rabaxi ki naxɛ?
Wo mu nu wasa sinden?»

23 «Xa n ma wɔyɛnyie sɛbɛxi buki kui nu,
24 xa e masolixi gɛmɛ ma wure ra nu,
na tɛmui e buma nɛ nu abadan.
25 Kɔnɔ n tan a kolon n nakisima ɲiɲɛ na a ra.
A fama wɔyɛnyi dɔnxɔɛ falade duniɲa ma.
26 N fate na gɛ bɔrɔde, n tan yati fama nɛ Ala tode.
27 N tan nan yati fama a tode n yae ra, a mu mataalima n bɛ.
Na kui n bɔɲɛ sɛɛwama nɛ a fanyi ra.
28 Wo tan naxee maxɔrinyi tima, ‹Won a tɔɔrɔfe munfe ra?›
Wo fama n ma nɔndi kolonde.
29 Wo xa gaaxu santidɛgɛma ya ra,
barima ɲaxankatɛ wo sɔtɔma nɛ wo xa fe ɲaaxie ma.
Na kui wo fama a kolonde a kiitisa nde na.»

20

Sofara xa masenyi firin nde

«Tɔɔrɛ nan na tinxintare kɛ ra»

1 Sofara Naamaka naxa a fala,
2 «I xa masenyi bara n tɔɔrɔ,
fo n xa i yaabi.
3 N bara marakɔrɔsi nde mɛ
naxan bara n xaxili ifu.
N i yaabima n ma lɔnni ra na nan ma.
4 I mu a kolon kabi adama naxa daa, a lu duniɲa ma,
5 mixi ɲaaxie xa xunnakeli mu buma?
E xa ɲɛlɛxinyi dunke?
6 Hali a xa fe gbo yɛ,
hali a xunyi koore li,
7 a fama sɔntɔde a lu alɔ se naxan tide mu na,
a kolonmae nu fa maxɔrinyi ti, ‹A na minden?›
8 A dangima nɛ alɔ xiye.
9 A kolonmae mu a toma sɔnɔn,
a lɔɛma nɛ a xa mixie ma.
10 A xa die setaree kima see ra,
e baba naxee muɲa.
E baba xa naafuli gbilenma nɛ na mixie ma.
11 Sɛnbɛ naxan nu na a yi ra a fonike ra,
na birin kanama nɛ, a findi bɛndɛ ra.
12 Fe ɲaaxi na rafan mixi ma,
a fa na ragata a furi kui,
13 a mu a bɛɲin,
a mu gbilen na fɔxɔ ra,
14 a xa donse findima pɔsɔnɛ nan na a furi kui.
15 A naafuli naxan donxi, a fama na bɔxunde.
Ala yati na bama nɛ a furi kui.

16 A bɔximase xa xɔnɛ nan bɛsuma,
biida nan a faxama.
17 A harige naxan sɔtɔxi,
naxan bara gbo yɛ alɔ xure,
18 a na birin nagbilenma nɛ,
a mu nɔma na sese donde.
Na mu findima ɲɛlɛxinyi ra a bɛ,
19 barima a bara se ba tɔɔrɔmixie yi ra.
A bara e xa banxie ba e yi ra, a mu naxee tixi.
20 Wasabali nan to nu a ra a xa milɛ kui,
a harige keren mu ratangama.
21 A to nu se birin maɲɔxunxi a yɛtɛ nan bɛ,
a xa hɛɛri mu buma.
22 A nɛ na a xa fanyi tagi,
tɔɔrɔ sin tɛmui nan na ki a ma.
23 A dɛge tɛmui, Ala fama a tɔɔrɔde a xa xɔnɛ ra,
na tɔɔrɛ fa findi a xa donse ra.
24 Xa geresose lanmadi mu a tɔɔrɔ,
geresose xungbe nan nawalima a xili ma.
25 Hali a tanbɛ tala e a sɔxɔxi naxan na,
fe magaaxuxi gbɛtɛ fama nɛ a lide.
26 A xa naafuli birin luma dimi nan kui,
tɛ fa na birin gan a xɔnyi.
27 Ala a xa yunubi makɛnɛn ma,
adamadie na sare ragbilen a ma.
28 A xa naafuli birin sigama nɛ
Ala xa xɔnɛ lɔxɔɛ.
29 Ala na nan fima mixi ɲaaxi ma kɛ ra.
Na bara findi Ala ɲanige ra na mixi mɔɔli bɛ.»

21

Ayuba xa masenyi solofere nde

«Munfe ra tinxintaree mu tɔɔrɔma?»

1 Ayuba naxa a yaabi,
2 «Wo wo tuli mati n ma masenyi ra.
Wo xa na raba n bɛ.
3 Wo diɲɛ n bɛ, n xa wɔyɛn.
N na gɛ, wo fa yo n ma.
4 N nan n xun mawaxi mixi nan xili ma?
Fɔlɔ yi tɛmui ma, n diɲɛma munfe ra fa?
5 Wo wo ya ti n na, wo xa n fate igbɛ.
Wo mu kaabaxi xɛ n fate ma?
6 N nan n maɲɔxun a ma,
gaaxui nan n suxuma,
n fate birin nu sɛrɛn n ma.»

7 «Munfe ra mixi ɲaaxie buma duniɲa ma?
Munfe ra e findima xɛmɔxi sɛnbɛmae ra?
8 E xa die xun nakelima,
e bɔnsɔɛe fan fe fanyi sɔtɔma e ya ɲiɲɛ ra.
9 E xa denbayae luma bɔɲɛsa kui,
gaaxui yo mu e ma,
Ala fan mu e tɔɔrɔma.
10 E xa tuurae sɛnbɛ gbo,
e tema e xa ninge ginɛe ma,
nee die barima, e furi mu birama.
11 Na mixi ɲaaxie xa die fare boronma,
12 e sigi sama maxasee, kɔra, nun xule xui ra.
13 E xa simaya kamalima hɛɛri kui,
e man fa faxa faxɛ sɔɔnɛyaxi ra.»

14 «A nun, e nu a falama nɛ Ala bɛ e xa simaya kui,
‹I makuya muxu ra, muxu mu wama i xa sɛriyɛ kolonfe.
15 Muxu Ala Sɛnbɛ Kanyi rabatuma munfe ra?
A maxandife findima geeni mundun na muxu bɛ?›
16 N a kolon e harige mu nu fatanxi e yɛtɛ xa ra,
n nan n makuyama mixi ɲaaxie xa marasi ra na nan ma.
17 Kɔnɔ halaki mixi ɲaaxie lima tɛmui birin nɛ?
Ala gbaloe gbegbe ragirima e ma a xa xɔnɛ kui?
18 E xa fe kanama a gbe ra,
alɔ maale lagi foye
naxan na fanafananma?
19 Ala ɲaxankatɛ ragatama e xa die bɛ?
Munfe ra a mu e tan yati ɲaxankatama?
20 A lanma e tan yati xa e xa tɔɔrɛ to e ya ra,
e tan yati xa Ala Sɛnbɛ Kanyi xa xɔnɛ kolon.
21 Xa mixi ɲaaxi gɛ faxade,
a mu a xa denbaya xa tɔɔrɛ kolonma.
22 Adamadi nɔma lɔnni nde fide Ala ma,
mangɛya birin na
naxan ma yaamari bun ma?
23 Mixi nde faxama bɔɲɛsa kui,
a sɛnbɛ gbo,
kɔntɔfili yo mu lu a ma,
24 a fate fan, a xɔrie xɔrɔxɔ gben.
25 Kɔnɔ mixi gbɛtɛ tan faxama tɔɔrɛ kui,
a mu hɛɛri yo nɛmunnɛmun.
26 Na mixi firinyi birin sama bɛndɛ nɛ,

kuli fa e don.
27 N wo xa maɲɔxunyie kolon a fanyi ra,
wo wama nɔndi rakanafe n na naxee xafe ra.
28 Wo naxɛ, ‹Kuntigi xa banxi na minden?
Mixi ɲaaxi xɔnyi na di?›
29 Kɔnɔ wo mu maxɔrinyi tixi biyaasilae ma?
Wo mu wo tuli matixi e xa dɛntɛgɛ ra?
30 Mixi ɲaaxi mu gbaloe sɔtɔma gbaloe lɔxɔɛ,
a ratangama nɛ na xɔnɛ ma.
31 Nde tima a ya i a a makiiti?
Nde a xa wali kobi sare ragbilenma a ma?
32 Mixie a xaninma gaburi,
e man fa binyɛ sa a ma mɛnni.
33 Gaburi bɛndɛ mu a tɔɔrɔma,
a binyɛ sɔtɔ ɲama gbegbe ra.
34 Na kui, wo n madunduma madundui fuyan na di?
Madaxui masenyie nan tun na wo xa lɔnni masenyie kui.»

22

Elifasi Temanka xa masenyi saxan nde «Ayuba xa gbilen Ala ma»

1 Elifasi Temanka naxa a fala,
2 «Adama tide na Ala bɛ?
Ade, adama lɔnnixi nɔma a yɛtɛ gbansan nan malide.
3 I xa tinxinyi findima geeni mundun na Ala Sɛnbɛ Kanyi bɛ?
I lufe nɔndi kui, na Ala malima di?
4 Ala na i ɲaxankatafe i xa tinxinyi nan xa fe ra?
A na kiiti ɲaaxi safe i ma na nan ma?
5 I xa fe ɲaaxi mu gboxi xɛ?
I xa yunubie mu wuyaxi xɛ han a dangi a i?
6 I bara see rasuxu sɛɛkɛ ra i ngaxakerenyie yi ra.
I bara e xa sosee yati ba e ma,
i e mageli ti.
7 I mu nu mixi kima ye ra, ye xɔli nu naxan ma,
i mu nu kaamɛtɔɛ kima donse ra.
8 I nu bɔxi soma sɛnbɛma nan yi ra,
naa findi yɛtɛ igboe sabatide ra.
9 I nu kaaɲɛ ginɛe nun kiridie keri nɛ e bɛlɛxɛ igeli ra.
10 Na nan a toxi i rabilinxi gantanyie ra,
fe magaaxuxie i sɔtɔxi.
11 I mu na dimi ɲaaxi tofe?
I mu na ye tofe i madulafe naxan xɔɔra?»

12 «Ala mu na koore ma?
Tunbuie mato, e itexi ki naxɛ.
13 I fa a falama munfe ra,
‹Ala munse kolon?
Ala naxan na nuxuie fari ma,
na nɔma kiiti sade be?
14 Nuxuie na Ala nun adamae nan tagi.
Ala a ɲɛrɛma koore ma,
kɔnɔ a mu nɔma adamae tode.›
15 I wama lufe na kira fori nan xɔn ma,
tinxintaree na dɛnnaxɛ kabi tɛmui xɔnnakuye?
16 E faxa nɛ e xa simaya kɔnti mu kamali,
alɔ ye banbaranxi se xaninma ki naxɛ.
17 E a fala nɛ Ala bɛ,
‹Gbilen muxu fɔxɔ ra.
Ala Sɛnbɛ Kanyi nɔma munse rabade muxu bɛ?›
18 Kɔnɔ Ala nan harige gbegbe fi e ma.
Na nan a toma n mu n tuli matima mixi ɲaaxie xa marasi ra.
19 Tinxintɔɛe mixi ɲaaxie xa halaki toma nɛ,
a findi e bɛ ɲɛlɛxinyi ra.
Mixi fanyie yoma nɛ e ma, e a fala,
20 ‹Muxu yaxuie bara sɔntɔ,
tɛ bara e xa naafuli gan.›
21 Na kui, i tan xa i xa fe yailan i tan nun Ala tagi,
alako i xa bɔɲɛsa sɔtɔ, i man xa hɛɛri kolon.
22 I xa tin a xa marasi ra,
i xa a xa masenyi masɔtɔ i bɔɲɛ kui.
23 Xa i man gbilenma Ala Sɛnbɛ Kanyi ma,
a fama i xun nakelide.
I xa fe ɲaaxi makuya i xɔnyi ra,
24 i xa xɛɛma woli xure ma,
na xɛɛma naxan kelixi Ofiri bɔxi ma.
25 Na tɛmui Ala Sɛnbɛ Kanyi nan findima i harige ra,
a findi i xa xɛɛma nun gbeti ɲɔxɔɛ ra.
26 Ala Sɛnbɛ Kanyi nan fama rafande i ma dangife fe birin na.
I fama i xaxili tide a tan nan na.
27 I na a maxandi, a i xa dubɛ suxuma nɛ.
Na tɛmui i xa i gbe laayidi rakamali a mabiri.
28 A i xa natɛe sɔɔnɛyama nɛ,
a tɛ yanbama i bɛ i xa kirae birin xɔn ma.

29 Ala a niyama nɛ i xa mixi magoroxi rakeli,
barima a luma na mixi mɔɔli mali ra.
30 A nɔma yunubitɔɛ yati rakiside,
i xa sɛniyɛnyi saabui ra.»

23

Ayuba xa masenyi solomasaxan nde

«Ala na minden?»

1 Ayuba naxa a yaabi,
2 «To fan n ma yaxaseri masa xɔrɔxɔ,
a xa kote gbo n xun,
n sɛnbɛ bara ɲɔn.
3 Xa a sa li n nu nɔma Ala tode nu,
xa a sa li n nu nɔma sigade a xɔnyi nu,
4 n nan n xaxili kui ifee birin falama nɛ a bɛ nu.
5 Na kui n nu nɔma nɛ a xa yaabi kolonde,
alako n xa fahaamui sɔtɔ na kui.
6 A fama a sɛnbɛ birin naminide n ma kiitife ra?
Ade, a a yae nan tima n na tun.
7 Na tɛmui a n ma tinxinyi toma nɛ,
a fa nɔndi fi n ma.»

8 «Kɔnɔ Ala mu toma sogetede,
a mu toma sogegorode.
9 N a fenma kɔɔla ma, n a fenma yirefanyi ma,
kɔnɔ a mu toma.
10 Kɔnɔ a tan n toma a fanyi ra.
A na gɛ n tode, a nɔndi fima n ma.
11 N biraxi nɛ a fɔxɔ ra,
n a xa sɛriyɛ birin nabatu.
12 N mu a xa yaamarie bɛɲinxi.
A waxɔnfe findixi nɛ n waxɔnfe ra.»

13 «Nde nɔma a xa natɛ tongoxi masa-rade?
A wama naxan xɔn, a na nan nabama.
14 A naxan ɲanigexi n ma fe ra,
a fama na nan nagiride n ma.
A fama fe gbɛtɛe fan sade na fari.
15 Na nan a toma n gaaxuma a ya ra.
N na a xa fe maɲɔxun, n mu suusama.
16 Ala bara limaniya ba n yi,
Ala Sɛnbɛ Kanyi bara n magaaxu,
17 kɔnɔ n mu dunduma na dimi xa fe ra,
na dimi mu nɔma n na.»

24

Ayuba xa masenyi solomasaxan nde dɛ idɔxɔɛ

«Ala kiiti sama tɛmui mundun?»

1 «Munfe ra Ala Sɛnbɛ Kanyi mu lɔxɔɛ ragataxi kiiti safe ma?
Munfe ra a xa mixie mu na lɔxɔɛ kolonxi?
2 Mixie naaninyie tɔnxuma masigama,
e xurusee muɲama, e e ragbɛngbɛn yire gbɛtɛ.
3 Kiridie xa sofale muɲama e ma,
kaaɲɛ ginɛ xa ninge rasuxuma a yi ra sɛɛkɛ ra.
4 E setaree xa kira balanma e ya ra,
e tɔɔrɔmixie karaxanma e xa e nɔxun.
5 Tɔɔrɔmixie minima subaxɛ ma baloe fende e xa die bɛ,
e walima alɔ sofale gbengberenyi ma,
e mu donse yo sɔtɔma.
6 E xɛ xabama tinxintaree bɛ,
e e xa sansi bogie bama e bɛ.
7 E kɔɛ radangima xinbeli ra,
dugi yo mu e yi ra e naxan felenma e ma.
8 Tunɛ e bundama naxan kelima geyae kɔn na,
bage to mu e bɛ,
e e xide fenma gɛmɛe longori ra.
9 Kiridi nga xiɲɛe bama e dɛ i,
sɛɛkɛ rasuxuma setaree yi ra.
10 Nee mageli nan sigama.
E kote xaninma kaamɛ ra e ma.
11 E sansi xɔrie wuruma, e ture ba a i,
e wɛni bogi boronma, e wɛni ba a i.
E na birin nabama ye xɔli ra e ma.
12 Mixie e mawama taa kui.
Mixi maxɔnɔxie xili tima,
kɔnɔ Ala gbe fe yo mu na na fee.»

13 «Mixi ɲaaxie, nee mu naiyalanyi kolon,
e mu na kirae kolon,
e mu e ɲɛrɛma nee xɔn ma.
14 Faxɛti kelima subaxɛ ma,
a tɔɔrɔmixi nun setare faxa,
a muɲɛ ti kɔɛ ra.
15 Kuye na ifɔɔrɔ, yɛnɛla a falama,
‹Mixi yo mu n toma,›
a fa mini dugi dusuxi a yatagi xun na.
16 Kɔɛ ra muɲɛtie naadɛe kanama,
yanyi ra e e yɛtɛ mabalan banxie kui.
Naiyalanyi mu rafan e ma hali.
17 E tan, kɔɛ findixi e bɛ e xa yanyi nan na,

dimi nan e malima.»

18 «Banbaranyi fama tinxintare xaninde,
a dankaxi nan a ra duniɲa ma.
A mu wɛni bilie toma sɔnɔn.
19 Aligiyama yunubitɔɛ xa fe danma nɛ,
alɔ soge linlinyi balabalanyi ye xɔrima ki naxɛ.
20 Ginɛ naxan xiɲɛ fixi yunubitɔɛ ma,
na nɛɛmuma nɛ a ma,
kulie tan fa a don.
Mixi yo mu ratuma a ma sɔnɔn.
Na kui a xa tinxintareya bara tala
alɔ sansi talama ki naxɛ.
21 A fe ɲaaxi rabama ginɛ dibaritare ra,
a mu kinikinima kaaɲɛ ginɛ ma.
22 Kɔnɔ Ala naxan fata na tuurae suxude sɛnbɛ ra,
e nii raɲaaxu e ma,
23 a nee luma e xa bɔɲɛsa kui,
a fa bira mixi gbɛtɛe tan ma fe fɔxɔ ra.
24 Mixi minima waxati nde nan nabade,
kɔnɔ na waxati na kamali,
a xa fe xuben a ɲɔn.
Adamadi luxi nɛ alɔ maale na mɔ xɛ xun ma,
maale xabee fa a xaba.»

25 «Nde nɔma n ma masenyi matandide?
Nde nɔma a falade nɔndi mu a ra?»

25

Bilidada Suuxaka xa masenyi saxan nde

«Mangɛya na Ala nan yi»

1 Bilidada Suuxaka naxa a fala,
2 «Mangɛya na Ala nan yi,
fo won xa gaaxu a ya ra.
A tan nan bɔɲɛsa ragirima koore ma.
3 A xa gali kɔnti nɔma kolonde?
Nde na a xa soge yanbɛ mu naxan lima?
4 Adama tinxinma di Ala ya i?
Ginɛ bari di sɛniyɛnma di?
5 Xa kike xa yanbɛ yɛtɛ yati mu gbo Ala bɛ,
xa tunbuie mu sɛniyɛn a ya i,
6 adamadi go,
naxan xurun alɔ kuli,
naxan findixi kuli yɔrɛ di gbansan na?»

26

Ayuba xa masenyi solomanaani nde

«Nde nɔma Ala sɛnbɛ fahaamude?»

1 Ayuba naxa a yaabi,
2 «I fata sɛnbɛtare malide.
I fata mixi ralimaniyade.
3 I fata lɔnnitare raside.
I xaxili fanyi masenma,
4 kɔnɔ i na masenma nde bɛ?
Nde na xaxili fixi i ma?»

5 «Mixi faxaxie sɛrɛnma baa nun bɔxi bun ma.
6 Aligiyama naadɛ rabixi Ala ya tode ra,
a naa igbɛxi.
7 Ala nan koore daaxi,
a a singan kuye ma,
a bɔxi singan a yɛtɛ ma.
8 A tunɛ ye ragatama nuxuie kui,
ye xa binyɛ man mu nɔ e bɔɔde.
9 A a xa kibanyi ya makotoxi nuxuie nan na.
10 A naaninyi saxi naiyalanyi nun dimi tagi.
11 Koore sɛrɛnma, a kaabama Ala xaaɲɛ xui mɛfe ra.
12 A sɛnbɛ baa imaxama,
a baa yɛxɛe magaaxuxi ibɔɔma a xaxili fanyi ra.
13 A kɛrɛ foye koore rasɛniyɛnma,
a bɛlɛxɛ bɔximase gixi sɔxɔma.
14 Xa yee findixi a xa wali xurie nan na,
won mu nɔma naxee fahaamude a fanyi ra,
nde nɔma a sɛnbɛ magaaxuxi tan fahaamude?»

27

Ayuba xa masenyi solomanaani nde dɛ idɔxɔɛ

«Fo n xa nɔndi fala»

1 Ayuba man naxa masenyi ti:
2 «N bara n kali Ala Sɛnbɛ Kanyi ra,
naxan mu nɔndi fima n ma,
naxan bara n nafe xɔnɛ ra,
3 danmi n ɲɛngima,
danmi n ɲɛngi naxan fatanxi Ala ra na nan n fate i,
4 tinxintareya mu minima n dɛ i,
N mu wule falama.
5 Han n faxa, n mu nɔndi fima wo ma,
n mu n yɛtɛ tɔɔɲɛgɛma.
6 N tan a kolon n tinxin, sese man mu n bama mɛnni.

N mu n ma fe ɲaaxi yo kolon.»

7 «N yaxui xa suxu alɔ mixi ɲaaxi,
n gerefa xa suxu alɔ tinxintare.
8 Ala na natɛ tongo a xa na mixi mɔɔlie faxa,
xaxili tide yo mu luma e bɛ,
9 Ala nee maxandi xui tongoma e tɔɔrɔ tɛmui?
10 Ala rafan na mixi mɔɔli ma?
A Ala maxandima tɛmui birin?»

11 «N xa Ala sɛnbɛ masen wo bɛ,
n mu Ala Sɛnbɛ Kanyi waxɔnfe nɔxunma wo ma.
12 Wo birin bara yi to a fanyi ra,
wo fa wɔyɛnyi fufafu falama munfe ra?»

13 «Ala naxan nagirima mixi ɲaaxi ma,
Ala Sɛnbɛ Kanyi naxan soma a yi ra kɛ ra, na nan yi ki:
14 A xa die na wuya, e faxama santidɛgɛma nan na,
a xa mamadie faxa kaamɛ ra.
15 A xa mixi ndee na lu,
nee fa faxa a xanbi,
e xa kaaɲɛ ginɛe mu wama e xa fe ra.
16 A xa naafuli na gbo yɛ alɔ mɛyɛnyi,
a xa dugi na wuya alɔ bɛndɛ gbegbe malanxi,
17 a tan nan na malanxi,
kɔnɔ tinxintɔɛ nan na dugi ragoroma a ma,
sɛniyɛntɔɛ nan na naafuli sɔtɔma.
18 A xa banxi luma alɔ turunturunyi,
alɔ xɔni keri xa bage di.
19 A bannaxi nan a sama,
kɔnɔ a ragatama a tɔɔrɔxi nan na.
A na a ya rabi, sese mu na a yi ra sɔnɔn.
20 Gaaxui a suxuma tɛrɛnna ra,
alɔ banbaranyi, alɔ turunnaadɛ kɔɛ kui.
21 Foye xungbe a xaninma,
a a tala a sabatide.
22 Tanbɛe wolima a ma, a mu bama a ra,
fo a xa a gi nɛ.
23 Mixie ɲɛlɛxinma nɛ a xa xunnakanɛ ra,
e yo a ma.»

28

Ayuba xa masenyi solomanaani nde dɛ idɔxɔɛ man

«Lɔnni na minden?»

1 «Yire na na gbeti bama bɔxi ma dɛnnaxɛ,
xɛɛma raxunude fan na na.
2 Yire na na wure bama bɔxi ma dɛnnaxɛ,
gɛmɛ raxunuxi fan wure gbeeli raminima.
3 Mixi yili gema bɔxi bun dimi kui na see fenfe ra.
4 E yili gema wula i,
dɛnnaxɛ makuya mixi sabatide ra.
Mɛnni mixi goroma luuti ma bɔxi bun ma.
5 Baloe minima bɔxi fari,
kɔnɔ a bunyi tan luma alɔ tɛ nan yiriyirima.
6 Mɛnni e gɛmɛ tofanyie toma,
e xɛɛma fuɲi raminima.
7 Xɔni xaaɲɛ mu mɛnni kira kolon,
sɛgɛ mu mɛnni toma.
8 Sube magaaxuxi mu e ɲɛrɛma mɛnni,
yɛtɛ mu dangima naa.
9 Kɔnɔ adama tan gɛmɛ xɔrɔxɔɛ gema,
han a geya bunyi li.
10 A yili gema gɛmɛ kui,
alako a xa naafuli to.
11 A ye kira balanma,
a tɛ xaninma naa alako a xa se nɔxunxi to.»

12 «Kɔnɔ lɔnni tan toma minden?
Xaxili fanyi lude na minden na?
13 Adama mu lɔnni tide kolon.
Lɔnni mu toma duniɲa mixi baloxie tagi.
14 A mu toma dabonyi xungbe kui,
a mu toma baa ma.
15 A mu sarama xɛɛma ra, a mu sɔtɔma gbeti ra.
16 A mu sama sikeeli ma xɛɛma sɛɛti ma,
xa na mu a ra gɛmɛ tofanyie sɛɛti ma.
17 A maniyɛ mu na.
A maniyɛ mu findi xɛɛma ra,
a mu findi gɛmɛ tinsexi ra,
a mu findi xɛɛma pɔɔti tofanyi ra.
18 Lɔnni tide gbo diyaman bɛ,
a sɔtɔfe tide gbo gɛmɛ tofanyi bɛ naxan toma baa ma.
19 Lɔnni maniyɛ mu findi gɛmɛ tofanyi ra,
naxan kelixi yire makuye.
A mu maniyama sikeeli ra alɔ xɛɛma.»

20 «Na kui, lɔnni kelixi minden?
Xaxili fanyi lude na minden na?
21 A nɔxunxi nimasee ma naxee na bɔxi ma,

a nɔxunxi xɔnie ma naxee na koore ma.
22 Aligiyama bara a xa fe nde mɛ, kɔnɔ a mu a kolon.
23 Ala nan lɔnni kira kolon,
a tan nan a lingira toma,
24 barima a tan nan duniɲa nun koore igbɛma han e dande.
25 A to gɛ foye nun ye itaxunde,
26 a to gɛ tunɛ, seyamakɔnyi, nun galanyi yamaride,
27 awa, a naxa lɔnni ramini, a a mato a fanyi ra.
28 Na kui a naxa a fala adamadie bɛ,
Ala xa yaragaaxui findixi lɔnni nan na,
fe ɲaaxi bɛɲinfe findixi xaxili fanyi nan na.»

29

Ayuba xa masenyi dɔnxɔɛ

«N ma tɛmui fanyi dangixi»

1 Ayuba naxa yi masenyi ti:
2 «Xa n ma tɛmui dangixie nan a ra yi ki nu,
Ala nu mɛɛnima n ma tɛmui naxɛ.
3 A xa naiyalanyi to nu na n xun ma,
a to nu tɛ tima n bɛ kira xɔn ma dimi kui.
4 N sɛnbɛ nu gbo na tɛmui,
n nun Ala dɛ nu fan.
5 Na tɛmui Ala Sɛnbɛ Kanyi nu na n sɛɛti ma,
n ma die fan nu na n nabilinyi.
6 N ma fe birin nu sɔɔnɛyaxi,
xiɲɛ nun ture nu gbo n yi ra.»

7 «N to nu sigama taa sode dɛ ra,
ɲama nu na dɛnnaxɛ,
8 fonikee nu kira ibama nɛ n bɛ,
forie nu keli e ti n binyafe ma.
9 Kuntigie nu e sabarima nɛ n ya ra,
10 mangɛe nu wɔyɛnyi so n yi, e tan dundu,
11 barima naxan na n xui mɛ, a fe fanyi fala n ma fe ra.
Naxee nu n toma, n nu rafanma e ma.
12 N nu tɔɔrɔmixie malima,
n nu kiridie kima, booree nu nɛɛmuma naxee ma.
13 Mixi naxan nu na saya kira xɔn ma,
na nu dubama nɛ n bɛ.
N nu kaaɲɛ ginɛ bɔɲɛ rasɛɛwama.
14 N nu n ɲɛrɛma tinxinyi kui,
nɔndi nu findixi n yuge nan na.
15 N nu findixi saabui fanyi nan na dɔnxui nun mabɛnyi bɛ.
16 N nu findixi babɛ nan na setaree bɛ,
n xɔɲɛe mali e xa tɔɔrɛ kui.
17 N nu tinxintaree xa fe xun nakanama,
n misikiinɛ ratanga e xa fe kobie ma.
18 N nu a maɲɔxunma saya n lima hɛɛri nan kui,
n ma simaya fa kamali alɔ baa dɛ ra mɛyɛnyi.
19 N nu a maɲɔxunma n ma duniɲɛigiri sɔɔnɛyama nɛ,
alɔ sansi naxan sanke bara ye li, a salonyi xini sɔtɔ.
20 N nu a maɲɔxunma n xun nakelima nɛ tɛmui birin,
n tanbɛ woli sɛnbɛ ra.»

21 «Mixie nu e tuli matima nɛ n na,
e e sabari n ma marasi ramɛfe ra.
22 N ma masenyie nu rafanma e ma,
e mu nu e matandima.
23 E nu n mamɛma alɔ mixi tunɛ mamɛma ki naxɛ,
e n ma wɔyɛnyi birin suxu sɛɛwɛ kui.
24 E na n yatagi to,
e birin nu e xaxili tima n na.
25 N nu e raɲɛrɛma,
n nu luxi nɛ e bɛ alɔ e xa mangɛ,
naxan dɔxɔxi kibanyi kui e tagi,
a nu tɔɔrɔmixie madundu.»

30

Ayuba xa masenyi dɔnxɔɛ dɛ idɔxɔɛ

«Ayuba xa sɛɛwɛ bara findi sunnunyi ra»

1 «Kɔnɔ yakɔsi tan, fonikee n mayelema,
naxee babae nu findixi n bɛ fuyantee ra,
n nu yoma naxee ma.
2 E yusi mu nu na n bɛ,
barima sɛnbɛ yo mu nu e bɛ.
3 Kaamɛtɔɛ nan nu e ra,
naxee nu sigama gbengberen yire baloe fende.
4 E nu ɲoogee matalama fɔtɔnyie kui,
wuri sankee gbansan nan nu findima e xa donyi ra.
5 Mixie nu e kerima ɲama ya ma,
alɔ muɲɛti kerima ki naxɛ.
6 E nu yigiyama gɛmɛ longorie nan na geyae kɔn na,
7 xa na mu a ra kunsie bun ma.

8 Fuyantee nan nu e ra,
naxee nu bara keri bɔxi kui.»

9 «Kɔnɔ yakɔsi fa, nee nan n mayelema
e xa sigie nun e xa masenyie ra yi ki.
10 N ma fe mu rafan e ma.
E dɛ ye bɔxunma n yatagi ma,
e nu fa e makuya n na.
11 Kabi Ala n nabolo n ma tɔɔrɛ kui,
e xa mayele mu ɲɔnma.
12 Yi mixi ya maɲɔxunxie kelima n xili ma,
e nu gantanyi ɲaaxie te n bɛ.
13 E n ma kira ibolonma n ya ra.
14 E luma alɔ sɔɔri ɲaaxie, naxee soma taa kui tɛtɛ yale ra.
15 Gaaxui bara n suxu,
n ma fe xun bara rakana,
n ma kisi bara dangi n na alɔ nuxui dangima ki naxɛ.»

16 «Yakɔsi, a gbe mu luxi n ma simaya xa ɲɔn,
n ma tɔɔrɛ bara kamali.
17 N ma tɔɔrɛ bara gbo yɛ,
n mu xima kɔɛ ra sɔnɔn.
18 A luma alɔ dugi nde nan xirixi n kɔnyi ma,
a xa n faxa.
19 Ala bara n nagoro han
n bara lu alɔ boora, xa na mu a ra tɛ xube.»

20 «Ala, n bara i xili, kɔnɔ i mu a ratinxi.
N bara ti i ya i, alako i xa n to.
21 I bara tɔɔrɛ ɲaaxi dɔxɔ n ma,
i sɛnbɛ bara nɔ n na.
22 A luxi alɔ turunnaadɛ bara n nate koore ma.
23 N a kolon i na n xaninfe aligiyama nɛ,
duniɲa mixi birin sigama dɛnnaxɛ.»

24 «Kɔnɔ mixi naxan na saya kira xɔn ma,
na mu Ala maxandima xɛ?
Mixi naxan na tɔɔrɛ kui,
na mu Ala makulama xɛ?
25 N mu n ya ye ramini tɔɔrɔmixi bɛ nu?
N mu kinikini setare ma nu?
26 N wa hɛɛri nan xɔn ma,
kɔnɔ ɲaxankatɛ nan n lixi.
N wa lufe naiyalanyi nan kui,
kɔnɔ dimi nan dusuxi n xun na.
27 N bɔɲɛ na tɔɔrɔfe lɔxɔɛ birin.
28 N na dimi kui,
naiyalanyi yo mu na.
N tixi ɲama tagi, n nu fa wa n xui itexi ra.
29 N bara lu alɔ wula i baree nun burunyi xɔni ɲaaxie.
30 N kiri bara fɔɔrɔ n ma,
n fate birin kui na iganfe.
31 N ma kɔra sunnunyi xui tima,
n ma xule ɲɔn fe wa xui raminima.»

31

Ayuba xa masenyi dɔnxɔɛ raɲɔnyi

«Yunubi sare nan ya»

1 «N natɛ tongo nɛ,
n naxa yabu ginɛdimɛdi ra.
2 Ala munse ɲanigema n bɛ koore ma?
Ala Sɛnbɛ Kanyi kɛ mundun fima n ma kelife ra a ma?
3 Setareɲa mu ragataxi mixi ɲaaxi xa bɛ?
Ɲaxankatɛ mu tinxintare xa lima?
4 Ala mu nu n fɔxi birin matoma xɛ?
A mu nu n ma santongoe birin kɔntima xɛ?»

5 «Xa n bara n ɲɛrɛ wule kui, xa n bara mixi madaxu,
6 Ala xa n maniya sikeeli tinxinxi ra.
A n ma tinxinyi toma nɛ.
7 Xa n bara kira tinxinxi bɛɲin,
xa n bɔɲɛ bara bira n ya waxɔnfe fɔxɔ ra,
xa n bara n manɔxɔ fe ɲaaxi ra,
8 mixi gbɛtɛe xa n ma sansi sixie bogi don,
n ma sansi sixie birin xa matala bɔxi ma.
9 Xa ginɛ xɔli bara n suxu,
xa n bara bira n dɔxɔboore xa ginɛ fɔxɔ ra,
10 n ma ginɛ xa bande ɲin xɛmɛ gbɛtɛ bɛ,
a tan nun na xa kafu,
11 barima yɛnɛ findixi fe ɲaaxi nan na,
kiitisae naxan makiitima a xɔrɔxɔɛ ra.
12 Yɛnɛ, tɛ nan a ra naxan sigama ganyi ti ra han yahannama,
a mixi harige birin xun nakana.»

13 «Xa n mu findi mixi tinxinxi ra nu n ma konyie mabiri,
muxu to nu galanbuma,
14 n Ala yaabima di nu?
N nan n yɛtɛ xun mafalama di nu?
15 Ala keren xa mu muxu birin daaxi muxu nga tɛɛgɛ i?

Ala keren xa mu muxu birin nabaloxi
muxu nga xiɲɛ ra?»

16 «Xa n mu setaree ki nu,
xa n mu kaaɲɛ ginɛ mali nu,
17 xa n keren bara n ma donse don,
n mu kiridi ki,
18 n naxan xuru, n findi a bɛ babɛ ra kabi
a yɔrɛ ra,
naxan nga kaaɲɛ ginɛ bara lu n xɔnyi kabi
a tɛɛgɛxi a ma,
19 xa n mu tɔɔrɔmixi ki dugi ra nu,
20 na kanyi lu a mu duba n bɛ
na dugi xa fe ra naxan kelixi n ma yɛxɛɛe
xabe ma,
21 xa n bara kiridi nde tɔɔrɔ,
n to a kolonxi kiitisae nɔndi fima n ma,
22 n bɛlɛxɛ xa bolon n tunki ma,
n xɔrie xa magira,
23 barima n gaaxu Ala xa ɲaxankatɛ ya ra
a gbe ra,
n mu nɔma sese ra a sɛnbɛ ya i.»

24 «Xa n bara n xaxili ti n ma xɛɛma ra,
xa n bara la n ma naafuli ra,
25 xa n bara ɲɛlɛxin n harige xa gboe ra,
n naxan sɔtɔ n ma duniɲɛigiri kui,
26 xa n bara n ya ti soge nun kike xa yanbɛ
ra,
27 n fa nee batu n bɔɲɛ kui gundo ra,
n nan n bɛlɛxɛ sunbu e xa binyɛ bun ma,
28 Ala xa n ɲaxankata,
barima na fe mɔɔli mu fan,
n bara findi yanfante ra Ala mabiri.»

29 «N bara ɲɛlɛxin n xɔnma xa tɔɔrɛ ra,
n sɛɛwa a xa ɲaxankatɛ ra,
30 n tan naxan mu nu tinma a dankade n
dɛ ra,
n xa na yunubi mɔɔli raba?
31 N ma xɔɲɛe birin mu nu a falama xɛ:
‹A n dɛ wasaxi sube ra›?
32 N nu biyaasilae yigiyama nɛ alako e
naxa xi tande.
33 N bara n ma fe ɲaaxie nɔxun n bɔɲɛ
kui alɔ
adamadie darixi a ra ki naxɛ? Ade.
34 N bara gaaxu ɲama xa wɔyɛnyi ra,
xa na mu a ra n xabilɛ xa wɔyɛnyi ra,
n fa lu n xɔnyi nɔxunyi kui n mu nɔndi
fala? Ade.»

35 «Xa mixi na naxan tinma a tuli matide
n na,
n ma masenyi dɔnxɔɛ nan na ki.
Ala xa n yaabi.
A naxan toma n ma, a xa na sɛbɛ,
36 n xa na dɔxɔ n xun ma, n xa a gbaku n
kɔn ma.
37 N dɛntɛgɛ sama nɛ a bɛ,
alɔ mixi dɛntɛgɛ sama mangɛ bɛ ki naxɛ.
38 Xa n ma bɔxi nde bara xɔnɔ n xili ma,
xa mixi nde ya ye bara silɔn na,
39 xa n bara donse nde don n mu a
rawalima sare fi,
xa n bara a kanyi tɔɔrɔ,
40 mɛngi naxan na n ma bɔxi ma, na xa
findi tunbe ra,
n ma fundenyi xa findi ɲooge ɲaaxi ra.»

Ayuba xa masenyi dɔnxɔɛ nan na ki.

32

Elihu xa masenyi singe

«Ala nan lɔnni fima mixi ma»

1 Yi xɛmɛ saxanyie naxa ba Ayuba xa
wɔyɛnyi yaabife, barima a nu a yɛtɛ
findixi nɔndi falɛ nan na.
2 Na kui Elihu, Barakeeli Buusika xa di,
naxan fatan Rama xabilɛ ra, a bɔɲɛ naxa
te Ayuba xili ma, barima na nu a yɛtɛ
findixi nɔndi falɛ nan na Ala ya i.
3 A bɔɲɛ naxa te a boore saxanyie xili
ma, barima e mu nu nɔma Ayuba yaabide
hali e to a kolonxi nɔndi mu nu a bɛ.
4 Na mixi saxanyie to nu mɔxi a bɛ,
Elihu mamɛ ti na nan ma wɔyɛnfe ra
Ayuba bɛ.
5 Elihu nu bara a to, yaabi yo mu nu na
yi mixi saxanyie yi ra fa. Na kui a bɔɲɛ
naxa te.
6 Elihu, Barakeeli Buusika xa di, naxa a
fala,
«Fonike nan n na, forie nan wo tan na.
N gaaxu n ma marakolonyi sade wo ya i
na nan ma.
7 N naxɛ, ‹Fori nan fata wɔyɛnde, a xa
simaya xɔnkuye xa fe ra.›
8 Kɔnɔ Ala Sɛnbɛ Kanyi nan xaxili fima
adama ma.
9 Simaya xɔnkuye gbansan xa mu xaxili-
maya fima mixi ma,
forie gbansan xa mu findixi nɔndi kanyie
ra.

10 Na kui n bara wo maxandi,
wo xa wo tuli mati n ma marakolonyi ra.»

11 «N bara wo xa masenyi raŋɔnyi mamɛ,
n bara n tuli mati wo xa masenyi birin na,
wo naxan falaxi Ayuba xa fe ra.
12 N bara wo xa masenyie ramɛ, kɔnɔ wo mu nɔxi Ayuba yaabide,
wo mu nɔxi nɔndi makɛnɛnde a bɛ.
13 Wo naxa a fala de,
‹Won tan bara gɛ lɔnni sɔtɔde.
Won xa lu Ala xa yi xɛmɛ rafahaamu,
adamadi mu nɔma na rabade.›
14 Ayuba mu a xa masenyi tixi n tan xa xili ma.
N fan man mu a yaabima wo xa masenyie ra.»

15 «Limaniya bara ba wo yi ra.
Yaabi yo mu na sɔnɔn wo naxan tima.
16 N bara wo xa masenyi dande to,
yaabi yo mu minima wo dɛ kui fa.
17 Yakɔsi n xa n gbe fala,
n tan fan xa n ma lɔnni masen kɔrɛ,
18 barima fe gbegbe na n furi kui.
N xaxili na n tutunfe,
19 alɔ wɛni nɛɛnɛ naxan xufuxufufe,
a wama a sase bulafe.
20 N xa wɔyɛn alako n bɔɲɛ xa goro.
N dɛ xa yaabi ti.
21 N mu mixi yo rafisama a boore bɛ,
n mu taamixiya rabama mixi yo bɛ.
22 N mu fata taamixiya ra,
n na na raba, Ala n naboloma nɛ.»

33

Elihu xa masenyi singe dɛ idɔxɔɛ

«Xunmafalama xa lu Adama bɛ.»

1 «Yakɔsi Ayuba, i i tuli mati n ma masenyi ra,
i xa n ma wɔyɛnyi ramɛ.
2 N bara n dɛ rabi,
n nɛnyi bara keli.
3 N ma masenyi kelixi n bɔɲɛ fiixɛ nan kui,
nɔndi nan minima n dɛ i.
4 Ala Xaxili bara n daa,
Ala Sɛnbɛ kanyi ɲɛngi bara n findi mixi ɲiɲɛ ra.
5 Xa i nɔma n yaabide,
i xa na raba.
6 Won firin birin lan Ala ya i.
N fan yailanxi bɛndɛ nan na.
7 Na kui i naxa gaaxu n ya ra.
8 Kɔnɔ i bara wɔyɛnyi nde fala,
n naxan mɛxi n tuli ra.
9 I bara a fala, ‹N sɛniyɛn, n mu yunubi rabaxi,
10 kɔnɔ Ala man na fe nde tofe n na,
n findixi a yaxui ra naxan ma.
11 A bara n sanyi mabalan yɔlɔnxɔnyi kui,
a nu fa n fɔxi birin igbɛ.›

12 Kɔnɔ n xa a fala i bɛ,
nɔndi mu i bɛ na fe kui,
barima Ala gbo mixi bɛ.
13 I wama Ala rakiitife munfe ra?
A mu yaabi fima a xa fe rabaxi birin ma.
14 Ala fe masenma won bɛ ki nde ra,
kɔnɔ won mu won ɲɔxɔ sama na xɔn ma.
15 A nɔma wɔyɛnde xiye ra kɔɛ ra,
mixi xima tɛmui naxɛ e xa sade ma.
16 A nɔma adamadie tuli rabide na tɛmui,
a e rakolon fee ra naxee kelixi a tan ma,
17 alako e xa kira ɲaaxi bɛŋin,
a man xa e ratanga e yɛtɛ kan igbofe ma.
18 Na kui, a e ratangama nɛ gaburi gbaloe ma,
a e ratanga santidɛgɛma ma.
19 Ala man nɔma masenyi tide adamadi bɛ a xa tɔɔrɛ nde ra,
naxan xɔnɛ soma han a xɔrie kui a xa fure dagi tagi.
20 Donse yati fa raŋaaxu a ma, a mu nɔ a dɛgede.
21 A fate ba a ma, a xɔrie birin sa kɛnɛ ma.
22 A makɔrɛ aligiyama ra, Sayamalekɛ fa a fɔxɔ ra.»

23 «Kɔnɔ xa xɛɛra xunmafalama nde sa lu a bɛ
malekɛ galie ya ma,
naxan fama tinxin ki masende na kanyi bɛ,
24 Na kui, xɛɛra xunmafalama findima saabui fanyi ra a bɛ,
Ala hinnɛ a ra, a a masen Ala bɛ,
‹A rakisi faxɛ ma, n bara a xunsare ba.›
25 Na kui, a fate man gbilenma dimɛdiɲa,
a man fonike sɛnbɛ sɔtɔ.
26 Adamadi na Ala hinnɛnte maxandi,
a Ala yatagi toma nɛ sɛɛwɛ kui,
Ala fa tinxinyi fi a ma.
27 Na kanyi bɛɛti bama nɛ mixie ya i, a a fala,

‹N yunubi rabaxi nɛ,
n tinxinyi madalin,
kɔnɔ na sare mu ragbilenxi n ma a ki ma.
28 Ala bara n xɔrɛya,
n tan naxan xun nu tixi aligiyama ra.
A man bara gbilen naiyalanyi masen na n bɛ.›
29 Ala nan na rabama adama bɛ,
keren, firin, han saxan,
30 alako a xa a ba faxɛ yi,
a xa a lu naiyalanyi kui.»

31 «Ayuba, i tuli mati n na,
i xa i sabari, i xa n ma masenyi ramɛ.
32 Xa yaabi nde na i bɛ, i xa na fala,
barima n wama nɔndi fife i ma.
33 Kɔnɔ xa na mu a ra, i tuli mati n na,
i xa i sabari alako i xa xaxili sɔtɔ n na.»

34

Elihu xa masenyi firin nde

«Ala xa kiiti tinxin»

1 Elihu naxa a masen,
2 «Lɔnnilae, wo wo tuli mati.
Xaxilimae, wo n ma masenyi ramɛ,
3 barima tuli wɔyɛnyi sensima,
alɔ nɛnyi donse sensima ki naxɛ.
4 Won xa tinxinyi sugandi,
won xa bira fe fanyi fɔxɔ ra.»

5 «Ayuba naxɛ, ‹N tinxin, kɔnɔ Ala mu nɔndi fixi n ma.
6 Hali n to tinxinxi, a bara n lu alɔ wule falɛ.
N mu yunubi yo rabaxi, kɔnɔ n na tɔɔrɛ ɲaaxi kui.›
7 Nde yaagi sɔtɔxi dangi Ayuba ra?
8 A bara a ɲɛrɛ tinxintareya kui,
a bara lu fe ɲaaxi rabae ya ma.
9 A bara a fala,
‹Geeni mu na adamadi bɛ
naxan birama Ala waxɔnfe fɔxɔ ra.›
10 Xaxilimae, wo wo tuli mati n na.
Ala nun fe ɲaaxi tagi ikuya,
Ala Sɛnbɛ Kanyi mu tinxintareya kolon.
11 A mixie xa fe rabaxi sare ragbilenma e ma,
a kote dɔxɔma e xun ma e nun naxan lan.
12 Ala mu nɔma fe ɲaaxi rabade.
Ala Sɛnbɛ Kanyi mu nɔma tinxinyi kanade.
13 Nde a ti a xa duniɲa yamari?
Nde duniɲa taxuxi a ra?
14 Xa Ala mu a ɲɛngi saxi adamadie xɔn ma nu,
a fa a xaxili nun a ɲɛngi ba e yi,
15 adamadi birin faxama kerenyi nan na nu, e findi bɛndɛ ra.
16 Xa xaxili fanyi na i yi ra,
i xa i tuli mati n ma masenyi ra.
17 Tinxintare nɔma duniɲa yamaride?
I Tinxintɔɛ Sɛnbɛma nan kalamuma?
18 I nɔma a falade mangɛ bɛ,
‹Mixi xuri di nan i ra?›
I nɔma a falade kuntigie bɛ,
‹Wo ɲaaxu?›
19 Ala mu mangɛ rafisa mixie bɛ,
a mu bannae rafisa setaree bɛ,
barima a tan nan birin daaxi.
20 Faxɛ man e birin tɛrɛnnama nɛ.
Ɲamae e xunyi ikelima, kɔɛ kui e birin sɔntɔ.
Sɛnbɛmae yati faxama nɛ fɔyɔgɔntɔn.
21 Ala adamadie xa kira birin matoma,
a e fɔxi igbɛ.
22 Dimi mu na naxan nɔma tinxintaree nɔxunde.
23 Ala hayi mu na tɛmui xɔnkuye ma mixi makiitife ra.
24 A nɔma sɛnbɛmae xun nakanade mafurenyi ra,
a fa mixi gbɛtɛe dɔxɔ e ɲɔxɔɛ ra.
25 A na e xa fe ɲaaxi to,
a nɔma e bade duniɲa ma kerenyi ra kɔɛ kui.
26 A nɔma e bɔnbɔde alɔ mixi kobi ɲama ya xɔri,
27 barima e mɛɛxi a xa sɛriyɛ nan na,
e a xa kira bɛɲin.
28 E bara a niya setare wa xui xa Ala li.
Ala tɔɔrɔmixi malima.
29 Xa Ala a sabari, nde nɔma a kalamude?
Xa Ala a nɔxun, nde nɔma a tode?
Adamadi mu nɔma na ra,
ɲamanɛe yati mu nɔma na ra.
30 Ala mu tinxintare luma mangɛya kui,
alako a xa gantanyi te ɲama bɛ.
31 Na mixi mɔɔli mu a falama Ala bɛ,
‹N bara gbilen fe ɲaaxi fɔxɔ ra n ma ɲaxankatɛ xa fe ra.
32 N fe ɲaaxi naxan nabaxi,
na masen n bɛ, n mu na rabama sɔnɔn?›
33 Ala lanma a xa a sare fi?
I tan nan a matandife, n tan mu a ra,
i tan nan yaabi tima.

34 Xaxilimae nun lɔnnilae naxee e tuli matixi n na,
muxu birin bara lan yi ma:
35 Ayuba wɔyɛnfe xaxilitareɲa nan kui,
lɔnni mu a yi.
36 Ayuba xa ɲaxankata han a dande,
barima a xa masenyie mu tinxin.
37 A xa yunubi xun nan tun masafe.
A wɔyɛnma muxu bɛ yɛtɛ igboɲa ra,
A a xa Ala matandi xun masama a xa wɔyɛnyi ra.»

35

Elihu xa masenyi saxan nde

«Ala i xa fe kolon»

1 Elihu naxa a fala,
2 «I ɲɔxɔ a ma nɔndi na i bɛ i na a fala,
‹N ma tinxinyi fatanxi Ala nan na?›
3 I bara a maxɔrin,
‹Geeni mundun na n bɛ xa n mu yunubi rabama?›
4 N tan nan i yaabima na ra, i tan nun i booree.
5 Koore mato. Nuxui mu na i xun ma xɛ?
6 Xa i yunubi raba, na findima tɔɔrɛ ra Ala nan bɛ?
Xa i a matandi, na findima kote mundun na a bɛ?
7 Xa i tinxin, na findima geeni mundun na a tan bɛ?
8 I xa fe ɲaaxi nɔma adamadi nan gbansan tɔɔrɔde,
adamadi naxan luxi alɔ i tan.
I xa tinxinyi fan nɔma findide geeni ra adamadi nan gbansan bɛ.
9 Mixie e wa xui mɛma barima fe ɲaaxi rabae wuya.
Mixie xili tima na kobiɲa xa fe ra.
10 Kɔnɔ mixi yo mu a falama,
‹N Daa Mangɛ Ala na minden,
n bɛɛti bama naxan bɛ kɔɛ ra,
11 naxan lɔnni fima adamadie ma
dangife subee ra naxee na duniɲa ma,
dangife xɔnie ra naxee na kuye ma?›
12 Mixie xili tima, kɔnɔ a mu e yaabima
fe ɲaaxi rabae xa yɛtɛ igboɲa xa fe ra.
13 E xili tima fufafu,
barima Ala mu a tuli matima e ra,
Ala Sɛnbɛ Kanyi mu e xui ramɛma.
14 Kɔnɔ i tan nan a falaxi a i mu Ala toxi,
i xa fe saxi a ya i, i na a mamɛfe tun.
15 A mu nu xɔnɔ i xa matandi wɔyɛnyie ma sinden.
16 Ayuba, i bara i dɛ rabi fufafu xaxilitareɲa falafe ra.»

36

Elihu xa masenyi naani nde

«Ala adama rasima»

1 Elihu man naxa a fala,
2 «I xa mamɛ ti, n fama n ma lɔnni masende i bɛ Ala xa fe kui.
3 N ma lɔnni kelima yire makuye nɛ.
N nɔndi fima nɛ n Daa Mangɛ ma.
4 Wule yo mu na n ma masenyi kui.
I nun naxan a ra yi ki,
tinxintɔɛ nan a ra naxan xa lɔnni kamalixi.»

5 «Ala sɛnbɛ gbo,
a mu yoma mixi yo ma.
A sɛnbɛ gbo, a ɲanige fan.
6 A mu a luma mixi ɲaaxie xa bu,
a mɛɛnima tɔɔrɔmixie ma.
7 A mɛɛnima nɛ tinxintɔɛe ma,
a e rasabati mangɛe sɛɛti ma kibanyi,
a e xa fe ite e xa bu abadan.
8 Kɔnɔ xa e suxuxi tɔɔrɛ nan kui,
9 a e xa fe ɲaaxie masen e bɛ,
e naxee rabaxi e xa yɛtɛ igboɲa kui.
10 A marasi fanyi fi e ma,
a a fala e bɛ e xa tinxintareya bɛɲin.
11 Xa e e tuli matima a ra, e na sɛriyɛ rabatu,
e xa simaya xɔn kuyama nɛ hɛɛri kui, e xa fe birin sɔɔnɛya.
12 Kɔnɔ xa e mu e tuli matima a ra,
e faxama nɛ santidɛgɛma ra lɔnnitareɲa kui.
13 Tinxintaree xɔnɔma,
e mu Ala maxandima a na e suxu tɛmui naxɛ.
14 E faxama e fonike nan na langoee ya ma.
15 Kɔnɔ Ala tɔɔrɔmixie rakisima nɛ e xa tɔɔrɛ saabui ra.
Tɔɔrɛ nan marasi fima e ma.»

16 «A wama i tan fan nakisife i xa tɔɔrɛ kui,
alako tɔɔrɛ naxa i raxɛtɛn,
alako donse fanyi xa lu i yi ra.
17 Kɔnɔ i na a raba alɔ mixi ɲaaxie,

ɲaxankatɛ naxan lan a xa dɔxɔ mixi ɲaaxie ma,
na kiiti tinxinxi nan dɔxɔma i fan ma.
18 I naxa yo Ala ma i xa xɔnɛ kui,
i naxa gbilen Ala fɔxɔ ra se nde xa fe ra.
19 I wa xui nɔma i raminide i xa tɔɔrɛ kui?
I nɔma na rabade i yɛtɛ sɛnbɛ ra?
20 Kɔɛ naxa findi i bɛ mixi tɔɔrɔ se ra,
21 i naxa bira fe ɲaaxi fɔxɔ ra i xa tɔɔrɛ xa fe ra.
22 Fisamante nan Ala ra a sɛnbɛ xa fe ra.
Nde nɔma a raside?
23 Nde nɔma a yamaride?
Nde nɔma a falade, ‹I bara tantan?›
24 I xa a xa kɛwali matɔxɔ,
alɔ mixie luma a ba ra bɛɛti ra ki naxɛ.
25 Adamadi birin bara a xa wali to,
duniɲa birin a toma kelife yire makuye.
26 Ala sɛnbɛ gbo, won mu nɔma na birin kolonde.
Won mu nɔma a xa abadan kɔnti kolonde.
27 A ye tonbie mafindima tunɛ ra,
a fa a ragoro bɔxi ma.
28 Nuxuie nan tunɛ ye rayensenma adamadi birin xun ma.
29 Nde nɔma nuxui xa wali fahaamude?
Nde nɔma galanyi xa fe kolonde?
30 A seyamakɔnyi ragoroma baa ma,
a naiyalanyi xungbe ramini.
31 A ɲamanɛ makiitima nee nan na.
A baloe fima e ma a fanyi ra.
32 A seyamakɔnyi wolima a waxɔnde.
33 Galanyi xui mixie rakolonma nɛ tunɛ xa fa ma,
hali xuruse gɔɔrɛe fan nakolonma nɛ,
e nu fa gbata e makɔrɛde e lingira ra.»

37

Elihu xa masenyi suuli nde

«Ala xa kɛwali sɛnbɛ gbo»

1 «N bɔɲɛ sɛrɛnma na nan ma.
2 Wo wo tuli mati Ala xui ra,
na xui gbe naxan minima a kɛrɛ i.
3 A xa seyamakɔnyi koore birin nafema nɛ, a duniɲa naaninyi birin li.
4 Na dangi xanbi galanyi bula.
A luma alɔ Ala wama a xui xungbe xa mɛ yire birin.
5 Ala xui findixi kaabanakoe nan na.
A fe xungbe rabama won mu naxan fahaamuma.
6 A a falama balabalanyi bɛ, ‹Goro bɔxi ma.›
A tunɛ ye fan nagoro a gbegbe ra.
7 A adamadie xa wali birin danma nɛ kerenyi ra,
alako e xa a kolon a tan nan na birin nagirima.
8 Sube xaaɲɛe fan soma e lingira na tɛmui nɛ.
9 Turunnaadɛ foye kelima a yire,
a sa findi foye xinbeli ra kɔɔla ma.
10 Ala a ɲɛngi foye findima balabalanyi ra
a baa ye fari birin naxɔrɔxɔ gben,
11 a nuxuie raxinbeli, a a xa seyamakɔnyi lu e ma.
12 A xa yamari nan na birin na,
a tan nan nee birin naɲɛrɛma duniɲa bɛndɛ fuɲi fari,
a waxɔnfe rabafe ra.
13 Na birin luma alɔ luxusinyi
a bɔxi isee xunsinma naxan na,
xa na mu a ra, alɔ fe fanyi a hinnɛma e ra naxan na.»

14 «Ayuba, i xa i tuli mati n ma masenyi ra.
I xa Ala xa kaabanakoe mato.
15 I na birin naba ki kolon Ala yi ra?
A seyamakɔnyi raminima nuxui kui ki naxɛ, i na kolon?
16 Nuxui luma koore ma ki naxɛ, i na fan kolon?
Na birin findixi Ala xa lɔnni xungbe nan na
naxan maniyɛ mu na.
17 Foye fure nɛfɛ mini,
kuye ifurama i tan naxan ma,
18 i fan nɔma koore walaxɛ nde yailande alɔ Ala?
19 Muxu naxan masenma Ala bɛ na fala muxu bɛ ba.
Na lɔnni mɔɔli mu muxu yi.
20 N na wɔyɛn, fo mixi gbɛtɛ xa na radangi nɛ a ma?
Fo fe nde xa fala a bɛ a fa kolon sɔtɔ na ma?
21 Yakɔsi soge mu toma nuxuie xanbi ra,
fo foye e ba a ya ma.»

22 «Yanbɛ tofanyi nde na kelife kɔɔla ma,
naxan findixi Ala xa nɔrɛ xungbe ra.
23 Adama mu nɔma Ala Sɛnbɛ Kanyi lide.
A sɛnbɛ gbo,
a tinxin.

A mu nɔma tinxintɔɛ tɔɔrɔde.
24 Adama lan a xa gaaxu Ala ya ra na nan ma.
Yɛtɛ igboe mu rafan a ma.»

38

Ala xa masenyi singe Ayuba bɛ

«Ayuba, n yaabi xa i nɔma»

1 Ala naxa Ayuba yaabi turunnaadɛ foye kui, a naxɛ,
2 «Nde na n ma walie ya isofe a xa xaxilitare wɔyɛnyie ra?
3 I i tagi ixiri gben alɔ gbangbalanyi,
n xa maxɔrinyi ndee ti i ma, i xa n yaabi.
4 I nu na minden n to nu duniɲa daama?
Na fala ba xa lɔnni kanyi na i ra.
5 I a kolon nde duniɲa maniyaxi?
Nde a maniyɛ luutie italaxi?
6 Duniɲa bunyi na minden?
Nde gɛmɛ tixi duniɲa na naxan fari?
7 Nde na raba tunbuie to nu e sɛɛwɛ xui itema,
malekɛ bɛɛtibae fan to nu n xili matɔxɔma?»

8 «Nde baa naadɛe balan,
n to a ramini bɔxi ma?
9 N tan nan nuxui ragoro a ma, n dimi dusu a xun na,
10 n a naaninyi sa alako a naxa dangi mɛnni ra.
11 N tan nan dande sa mɔrɔnyie bɛ,
alako e naxa te, e a radangi a i.»

12 «I bara yaamari fi lɔxɔɛ keren i xa simaya kui subaxɛ xa mini,
13 a xa mixi ɲaaxie ratɛrɛnna, a e makɛnɛn?
14 Duniɲa birin makɛnɛnma nɛ subaxɛ naiyalanyi kui,
a lu alɔ bɛndɛ bunda tɔnxuma saxi naxan ma.
A yire birin toma nɛ alɔ dugi maɲingixi.
15 Kɔnɔ mixi ɲaaxie tan bara kuma naiyalanyi ra, e sɛnbɛ bara kana.»

16 «I baa ye kelide kolon?
I bara baa bunyi li?
17 I bara aligiyama sode dɛ to?
I bara saya naadɛ igbɛ?
18 I duniɲa igboɲa kolon?
A fala n bɛ xa i na fe birin kolon.»

19 «Naiyalanyi kelima minden?
Dimi xɔnyi na minden?
20 I na yiree kolon?
I naa siga kira kolon?
21 Xa i na birin kolon, awa i ɲan nu bara bari,
i xa simaya gbo.
22 I balabalanyi ragatade kolon?
I bara na yire to?
23 N na balabalanyi ragataxi tɔɔrɛ tɛmui nan ya ra,
gere ti lɔxɔɛ ya ra.
24 Seyamakɔnyi kelima minden a yensen yɛ?
Foye naxan kelima sogetede, na a ɲɛrɛma duniɲa ma di?
25 Nde tunɛ kira rabɔɔma,
a seyamakɔnyi nun galanyi yamari e xa mini?
26 Nde a niyaxi tunɛ xa bira bɔxi ma
mixi mu na dɛnnaxɛ alɔ gbengberen yire?
27 Nde a niyaxi ɲooge xa bula wula i?
28 Nde findixi tunɛ baba ra?
Nde xini raminima?
29 Nde balabalanyi daaxi naxan kelima koore ma?
30 Nde a niyama baa ye xa xinbeli a xɔrɔxɔ,
a findi balabalanyi ra,
a dusu baa xun na a xɔrɔxɔ alɔ gɛmɛe?»

31 «I tan nan tunbuie sa koore ma,
kankan xa lu a yire a tofan ki ma?
32 I tan nan tunbuie raminixi e waxati
alako adamadie xa nɔ sube tɔnxumae tode e ya ma?
33 I koore yamari ki kolon?
I bara so bɔxi yailan ki kui?»

34 «I fata nuxuie yamaride alako ye xa banbaran yɛ?
35 I fata seyamakɔnyi yamaride alako e xa i xa wali raba?
E luma i xa yaamari bun ma, a falafe ra,
‹Muxu na be?›
36 Nde lɔnni rasoxi adamadi bɔɲɛ kui,
a a xaxili daa?
37 Xaxilima mundun nɔma nuxui birin kɔntide?
Nde nɔma ye ragorode keli koore ma,
38 alako bɔxi xa bunda, xube xa findi boora ra?»

39 «Yɛtɛe nɛ saxi kaamɛ ra e ma,
40 i tan nan sube fima e ma e xa kaamɛ ba?
41 Xaxae go, e xa die nɛ wama koore ma,
i tan nan e baloma?»

39

Ala xa masenyi firin nde Ayuba bɛ

«Nde mɛɛnima subee ma?»

1 «I wula i si di bari tɛmui kolon geyae fari?
I bara xeli to di bari ra?
2 I e xa furi maxanin kike kɔnti kolon beenu e di bari waxati xa a li?
3 E na e sa, e di barima,
alako e xa fulun e furi xa xɔnɛ ma.
4 E xa die na mɔ,
e keli e nga xun ma, e mu fa sɔnɔn.»

5 «Nde luuti baxi sofale ma,
a a rabɛɲin wula i?
6 N tan nan wula findixi a xɔnyi ra
n a lu yire, fɔxɛ sunbuxi bɛndɛ ra dɛnnaxɛ.
7 Taa xa wundui mu rafan a ma,
a mu tinma mixie xa a raɲɛrɛ.
8 A wula isama ɲooge fende a balose ra.»

9 «I nɔma sɛxɛ ninge rawalide?
A kɔɛ radangima i xa gɔɔrɛ kui?
10 I nɔma a xiride sari ra,
a xa bɔxi buxa i bɛ?
11 I i yigi suxuma a sɛnbɛ gbe ra?
I nɔma i xa wali xungbee taxude a ra?
12 I nɔma a xɛɛde xɛ xabɛ, a xa i mali i xa baloe rasode?»

13 «Xɔni mɔɔli nde na na naxan
gabutenyi dunkee ibɔnbɔma sɛɛwɛ kui,
kɔnɔ e mu tofan gbongboe gabutenyie bɛ.
14 A a xɛlɛe sama bɔxi ma,
a e lu mɛyɛnyi bun ma alako wuyenyi xa lu e ma,
15 a mu a maɲɔxun sube nde nɔma tide e fari, e bula.
16 A mu mɛɛnima a xa die ma,
a luma alɔ a gbe mu e ra.
17 A na mɔɔli rabama
barima Ala mu lɔnni nun xaxili fanyi fixi a ma.
18 Kɔnɔ a na a gi fɔlɔ,
a soe ragie nun soe luma nɛ a xanbi ra.»

19 «I tan nan soe sɛnbɛ fima a ma?
I tan nan a kɔnyi xabee rakuyama?
20 I tan nan a niyama a xa nɔ tugande alɔ katoe,
a birin magaaxu a xui ra?
21 A bɔxi iboronma a sanyi ra, a ɲɛlɛxinxi a sɛnbɛ ra.
22 A mu gaaxuma sese ya ra,
a mu a magbilenma santidɛgɛma ya i.
23 Tanbɛe nun e sase gbakuxi a ma,
24 a gbataxi tuganma, a xulun a gide gere yire.
25 Gere sara na fe,
a tan kelima nɛ fa keren na a gereso ki ma.»

26 «I xa lɔnni bara a niya
sɛgɛ xa a ɲɛrɛ koore ma sigafe ra yirefanyi ma?
27 I tan nan yaamari fima a ma a xa a tɛɛ sa yire itexi?
28 Kɔɛ ra, a yigiyama gɛmɛ longori ra geyae fari.
Mɛnni nan findixi a bɛ a makantade nan na.
29 A subee toma na yire makuye nɛ,
a baloma naxee ra.
30 Sube xinde ɲɔxun a xa diyɔrɛe bɛ.
Binbi lu dɛdɛ a na mɛnni.»

40

Ala xa masenyi saxan nde Ayuba bɛ

«Nde mu lama Ala ra?»

1 Alatala man naxa a masen Ayuba bɛ,
2 «I tan naxan Ala Sɛnbɛ Kanyi kalamuma,
i suusama a rakiitide?
Xa lɔnnila na i tan na,
yaabi nde ti yi birin ma ba.»
3 Ayuba naxa Alatala yaabi,
4 «Mixi xuri di nan n na.
N tan i yaabima munse ra?
N bara n dɛ suxu n bɛlɛxɛ ra, n dundu yen.
5 N wɔyɛn nɛ keren, n naxa wɔyɛn firin.
Na xanbi, n mu sese sama na fari sɔnɔn.»

6 Ala man naxa a masen Ayuba bɛ turunnaadɛ foye kui,
7 «I i tagi xiri gben alɔ gbangbalanyi,
n xa maxɔrinyi ndee ti i ma, i xa n yaabi.
8 I mu laxi a ra n ma kiiti tinxin?

I wama nɔndi bafe n yi ra nɛ, a xa lu i tan bɛ?
9 I sɛnbɛ gbo Ala gbe bɛ?
I xui magaaxu alɔ a gbe?
10 Na kui, i i maxiri nɔrɛ nun xunnakeli ra ba,
i xa tofan, i xa i sɛnbɛ masen.
11 I xa i xa xɔnɛ magaaxuxi ramini ba,
i yɛtɛ igboee xun nakana.
12 E birin kuntan,
mixi ɲaaxie igbantu e yire.
13 Bɛndɛ radin e birin xun na,
e balan gaburi kui.
14 Na tɛmui n fan yɛtɛ yati i matɔxɔma nɛ,
barima i yɛtɛ sɛnbɛ bara i rakisi.»

15 «Mali mato ba a fanyi ra,
na sube magaaxuxi n naxan daaxi
alɔ n i fan daaxi ki naxɛ.
A ɲooge donma alɔ ninge.
16 A sɛnbɛ gbe na a gungui nɛ,
sɛnbɛ malanxi a furi kiri bun.
17 A xuli sɛnbɛ gbo alɔ konde bili,
a sanyi fasɛe wuya, e gadara.
18 A xɔrie luxi alɔ yɔxui, xa na mu a ra wure.
19 Ala xa daalise fisamante nan a ra,
kɔnɔ a gaaxuma Ala xa santidɛgɛma ya ra.
20 A a baloe fenma geyae kɔn sube xaaɲɛe ya ma.
21 A xima niini bun ma,
a a nɔxun dabonyie kui.
22 A a malabuma wuri bilie niini bun ma,
naxee na dabon dɛ ra.
23 Dabonyi ye xa gboe mu a magaaxuma.
Yurudɛn xure na banbaran yɛ, a mu a tɔɔrɔma.
24 A ya rabixi nɔma suxude?
A nɔma suxude gantanyi ra, a ɲɔɛ xa tunba?»

25 «I nɔma sɔɲɛ suxude kɔnyi ra?
I nɔma a dɛ xiride, i a ba ye xɔɔra?
26 I nɔma a ɲɔɛ, xa na mu a ra a dɛ tunbade,
i luuti sa a ma?
27 A i mayandima i xa a fulun?
A hayi na wɔyɛnyi ɲɔxunmɛ ma a falafe ra i bɛ?
28 Wo saatɛ xirima?
A findima i xa konyi ra a xa simaya kui?
29 I nɔma berede a ra alɔ xɔni di?
I nɔma a xiride, a findi i xa die xa bere se ra?
30 I nɔma a matide?
Yulɛe a itaxunma e bore ma?
31 I nɔma a kiri masɔxɔde tanbɛe ra?
I nɔma a xunyi sɔxɔde sɔxɔse nde ra?
32 Gere ti a bɛ,
na mu nɛɛmuma i ra.
I mu na ifirinma sɔnɔn.»

41

Ala xa masenyi naani nde Ayuba bɛ

«Ala xa daalise sɛnbɛma»

1 «Mixi mu nɔma a ra,
a xa toe gbansan findima gaaxui nan na.
2 Xa mixi mu suusama a ya ra,
nde fa nɔma suusade n tan ya ra?
3 Nde n donixi se nde ra n naxan nagbilenma a ma?
Duniɲa birin findixi n gbe nan na.
4 N mu nɔma dundude na sɔɲɛ xa fe ma,
a salonsee sɛnbɛ gbo, a man tofan.
5 A bura fɛɛrɛ na nde bɛ?
Nde mu gaaxuma a ɲinyie ya ra?
6 Nde nɔma a dɛ rabide?
A ɲinyi magaaxuxie a dɛ kui rafexi.
7 Xalee fatuxi a kiri ma alɔ sɔɔri xa wure lefa,
8 e xɛtɛnxi e bore ra,
foye sode yati mu na e tagi
9 e fatuxi e bore ma a fanyi ra.
10 A na ɲɛngi sɛnbɛ ra,
yanbɛ nan luma mini ra,
a yae fan luxi alɔ gɛɛsɛgɛ soge.
11 Tɛ yiriyiri minima a dɛ i,
e fulefulee nu fa yensen yɛ kuye ma.
12 Tuuri nde minima a ɲɔɛ,
na luxi nɛ alɔ fifa naxan dɔxɔxi tɛ ma, a satunfe.
13 A ɲɛngi findima tɛ ra,
tɛ yiriyiri nu fa mini a dɛ i.
14 Sɛnbɛ xutunxi a kɔnyi ra,
birin gaaxuma a ya ra.
15 A kiri xɔrɔxɔ, a sɛnbɛ gbo.
16 A kanke luxi alɔ gɛmɛ xungbe.
17 A na ti, limaniya bama nɛ sɛnbɛmae yi ra,
e sɛrɛn, e e gi.
18 Santidɛgɛma na din a ra,
a mu a xabama.
Tanbɛ mɔɔli yo mu na naxan nɔma a sɔxɔde.

19 Wure luxi nɛ a bɛ alɔ sɛxɛ,
yɔxui lu a bɛ alɔ wuri bɔrɔxi.
20 A mu gaaxuma tanbɛe ya ra,
laati kuni luma a bɛ alɔ maale lagi.
21 Gbendegela luma a bɛ alɔ sɛxɛ,
tanbɛ xungbe mayele a bɛ.
22 Bɛlɛ xɛɲɛnxi nde nun tunbee na a furi bunyi,
nee luma boora tirindin na nɛ alɔ sari to yire buxama.
23 A baa ixufuxufuma alɔ ye nɛ satunma,
a dabonyi lu alɔ ture nɛ satunma.
24 A na a ɲɛrɛ ye xɔɔra,
mɔrɔnyi fiixɛ nan luma te ra a xanbi ra.
25 Mangɛ yo mu a bɛ duniɲa,
a daaxi nɛ, gaaxui yo mu a yi.
26 A a ya ragoroma nɛ daalise yɛtɛ igboe ma,
a findixi subee birin ma mangɛ nan na.»

42

Ayuba xa yaabi firin nde nun Ala xa masenyi dɔnxɔɛ

1 Ayuba naxa Alatala yaabi,
2 «N bara a kolon i nɔma fe birin na,
sese mu nɔma i ɲanige kanade.
3 I a masen nɛ i xa masenyi kui,
‹Nde na n ma walie ya isofe a xa xaxilitare wɔyɛnyie ra?›
I nɔndi, n bara wɔyɛn a xaxilitare daaxi,
n mu nu i xa kaabanakoe fahaamuxi.
I xa fe rabaxie gbo n xunyi bɛ.
4 I man a masen nɛ,
‹I tuli mati n na, n xa wɔyɛn.
N xa maxɔrinyi ndee ti i ma, i xa n yaabi.›
5 A singe n nu i xa fe ifalɛ nan mɛma,
kɔnɔ yakɔsi, n bara so na fe kui.
6 N a kolonxi na nan ma n naxan nabaxi a mu fan.
N bara tuubi,
n bara n magoro bɛndɛ,
n tɛ xube maso n ma sunnunyi kui.»

7 Alatala to gɛ a xa masenyi tide Ayuba bɛ, a naxa a masen Elifasi Temanka bɛ, «N bara xɔnɔ i tan nun i boore firinyie ma, barima wo mu nɔndi falaxi n ma fe ra, alɔ n ma konyi Ayuba a rabaxi ki naxɛ.

8 Na kui wo ninge nun yɛxɛɛ kontonyi solofere ba sɛrɛxɛ gan daaxi ra wo yɛtɛ bɛ. Wo sa Ayuba fen, a xa duba wo bɛ. Wo mu nɔndi falaxi n ma fe ra alɔ Ayuba a rabaxi ki naxɛ, kɔnɔ n mu wo ɲaxankatama wo xa daxuɲa ma Ayuba xa fe ra.»

9 Elifasi Temanka, Bilidada Suuxaka, nun Sofara Naamaka naxa fe birin naba alɔ Alatala a yamari e ra ki naxɛ. Alatala naxa Ayuba xa dubɛ suxu.

10 Ayuba to gɛ dubade a booree bɛ, Alatala naxa a harige birin nagbilen a ma. A man naxa na harige xun masa dɔxɔ firin dangife a singe ra.

11 Ayuba xunyae nun a taarae nun a kolonma birin naxa fa a xɛɛbude a xɔnyi, e e dɛge yire keren. E naxa a nu tɔɔrɔ sa, e a kunfa ba tɔɔrɛ xa fe ra Alatala nu bara naxan dɔxɔ a ma. Kankan naxa kɔbiri kole keren nun xurundɛ xɛɛma daaxi keren fi a ma.

12 Alatala naxa barakɛ sa Ayuba dangife a singe ra. A naxa yɛxɛɛ wulu fu nun naani sɔtɔ, ɲɔxɔmɛ wulu senni, ninge wulu keren, nun sofale wulu keren.

13 A naxa di xɛmɛ solofere nun di ginɛ saxan sɔtɔ.

14 A xa di ginɛ singe nu xili nɛ Yemima, a firin nde Kesiya, a saxan nde Kerenapuku.

15 Ginɛ yo mu nu na na bɔxi ma naxan nu tofan Ayuba xa die bɛ. E baba naxa kɛ fi e fan ma, alɔ a rabaxi ki naxɛ e maaxɛmɛe bɛ.

16 Na dangi xanbi, ɲɛ kɛmɛ ɲɛ tongo naani naxa sa Ayuba xa simaya xun ma. A naxa a xa die to, a xa mamadie, a tolobitɛe, nun a tolontolonyie.

17 Ayuba xa simaya kamalixi nɛ a fanyi ra, a fa laaxira.

Yabura Dawuda
Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Yi kitaabui findixi bɛɛti kitaabui nan na. Annabi Dawuda naxa yi bɛɛti wuyaxie sɛbɛ Ala saabui ra, a e malan kitaabui kui danxaniyatɔɛe bɛ. A naxa bɛɛti ndee sa kitaabui kui namiŋɔnmɛ gbɛtɛe naxee sɛbɛ alɔ Asafi (Yabura 50). Bɛɛtibae nu yi bɛɛtie bama Ala xa hɔrɔmɔbanxi kui sali tɛmui. Dawuda to bɛɛti ndee sɛbɛ, a naxa yaamari fi bɛɛtibae ma na bɛɛti lanma a xa ba ki naxɛ (Yabura 3:3, 4:1). To danxaniyatɔɛe fan nɔma yi bɛɛtie bade e gbe ki.

Bafe na ra, yi bɛɛtie findixi misaali xungbe nan na danxaniyatɔɛe bɛ kabi tɛmui xɔnkuye. Mixi nɔma rakɔrɔside yi bɛɛtie kui a Ala wama nɛ mixie xa e bɔŋɛ xa fe masen a bɛ. Xa kɔntɔfili nde na mixie furi kui, Ala tinma e xa na masen a bɛ, a findi Ala maxandi ra. Xa mixie na sofe fahaamui kui Ala xa gboe xa fe ra, e nɔma na fan masende Ala bɛ, a findi Ala matɔxɔɛ ra. Adamadi lanma a xa na fe mɔɔli birin masen e Marigi Ala bɛ. Ala wama na dɛ masarɛ mɔɔli xɔn ma a tan nun danxaniyatɔɛe tagi.

Ala xa i mali yi xaranyi ra, a xa a niya i fan xa masenyi ti Ala bɛ naxan na i furi kui, alako a fan xa i yaabi, wo dɛ xa fan. Amina.

Yabura Dawuda

1

Kira firinyi

Ala xa sɛriyɛ

1 Ɲɛlɛxinyi na adama nan bɛ,
naxan mu birama mixi ɲaaxi xa marasi fɔxɔ ra,
naxan mu a ɲɛrɛma yunubitɔɛ fɔxɔ ra,
naxan mu a makɔrɛma mixie ra,
naxee yoma Ala fe ma.
2 Ɲɛlɛxinyi na adama nan bɛ,
Alatala xa sɛriyɛ rafan naxan ma,
naxan a ɲɔxɔ sama Alatala xa sɛriyɛ xɔn ma kɔɛ nun yanyi.
3 Na adama maniyɛ
wuri bili ra naxan tixi xure dɛ.
A bogima a waxati.
A burɛxɛ mu lisima.
Na adama, fefe suxuma, a sɔɔnɛyama nɛ a bɛ.

4 Kɔnɔ a mu na ki xɛ mixi ɲaaxie tan bɛ.
E tan maniyɛ maale lagi ra foye naxan xaninma.
5 Mixi ɲaaxie bɔnɔma nɛ kiiti waxati,
e mu luma tinxin mixie ya ma.
Lude mu na e bɛ.
6 Alatala mɛɛnima tinxintɔɛe ma a xa kira xɔn ma,
kɔnɔ mixi ɲaaxi tan xa kira findima gbaloe kira nan na.

2

Ala xa Mixi Sugandixi

Ala xa sɛriyɛ

1 Munfe ra sie bɔŋɛ texi fufafu?
2 Duniŋa mangɛe bara keli,
xunmatie bara ti Alatala
nun a xa mixi sugandixi kanke.
3 Na duniŋa mangɛe naxɛ,
«Won xa won ba e yi ra,
Won xa mini e xa nɔɛ bun ma.»

4 Marigi naxan na koore ma,
na na yelefe e ma.
5 A xɔnɔma e ma,
a e magaaxuma.
6 Ala xa masenyi nan ya,
«N tan nan mangɛ sugandi,
n a dɔxɔ Siyoni geya fari, n ma yire sɛniyɛnxi.»

7 Na mangɛ sugandixi xa masenyi nan ya,
«N xa Alatala xa natɛ masen wo bɛ.
Ala bara a masen n bɛ, ‹To, i bara findi n ma di ra.
N tan bara findi i baba ra.
8 I xa n maxandi n xa si birin fi i ma,
e xa findi kɛ ra i bɛ.
Duniŋa birin xa findi i gbe ra.
9 I e yamarima sawuri ra,
i e kanama alɔ wure fɛŋɛ bɔɔma ki naxɛ,
a kebelae yensen yɛ.›»

10 Yakɔsi wo tan mangɛe, wo xaxili sɔtɔ.
Kuntigie, wo bira nɔndi fɔxɔ ra.
11 Wo Alatala batu gaaxui ra,

wo sɛɛwa a xa fe ra,
wo gaaxu a ya ra.
12 Wo wo xun sin a xa mixi sugandixi bɛ.
Xa na mu a ra, a wo halakima nɛ wo xa duniɲɛigiri kui.
Ala xa xɔnɛ dɛxɛma alɔ tɛ nu so fiili ra.
Ɲɛlɛxinyi na adama nan bɛ,
naxan kantari fenma Ala ra.

3

Dawuda nun a xa di Abisalomi

Ala maxandi

1 Dawuda xa bɛɛti a nu a gima a xa di Abisalomi ma tɛmui naxɛ.
2 Alatala, n yaxuie bara wuya.
N gerefae bara gbo.
3 Mixi wuyaxi a falama,
Ala mu nɔma n nakiside.
Ɲɛngi rate.
4 Kɔnɔ i tan Alatala, i findixi n kantama nan na.
N ma binyɛ nun n ma xunnakeli fatanxi i tan nan na.
5 N nan n xui rate Ala ma,
a n yaabima keli a xa geya sɛniyɛnxi fari.
Ɲɛngi rate.
6 N nan n sama, n xa xi,
n man xunuma xaxili sa kui,
barima Alatala nan na n dɛmɛnma ra.
7 N mu gaaxuma yi ɲama duniɲa ya ra,
naxee mu wama n ma fe xɔn ma.
8 Alatala yandi, n nakisi, n Marigi Ala.
I n yaxuie dɛ ragarinma nɛ,
i mixi ɲaaxi ɲinyie magirama nɛ.
9 Marakisima nan na Alatala ra.
I xa barakɛ sa i xa ɲama xa fe.
Ɲɛngi rate.

4

Alatala keren nan nɔma n kantade

Ala maxandi

1 Dawuda xa bɛɛti bɛɛtibae xa mangɛ bɛ.
A xa ba kɔra xui ra.
2 N Marigi Ala tinxinxi, n na n xui rate i ma, yandi a ratin n bɛ.
N ma tɔɔrɛ kui, i n bɔɲɛ sama.
Hinnɛ n na, n ma dubɛ suxu.

3 Adamadie, wo n ma binyɛ masarama yaagi ra han mun tɛmui?
Wo birama fe fufafu nun wule fɔxɔ ra han mun tɛmui?
4 Wo xa a kolon Alatala bara tinxintɔɛ sugandi.
N nan n xui rate Alatala ma, a a ramɛma nɛ.
5 Wo fan xa gaaxu, wo gbilen yunubi fe fɔxɔ ra.
Wo wo yɛtɛ rasi kɔɛ ra, wo xa wo raxara.
6 Wo xa sɛrɛxɛ ba tinxinyi kui,
wo xa wo yɛtɛ taxu Alatala ra.

7 Mixi gbegbe a falama,
«Nde nɔma hɛɛri masende won bɛ?»
Alatala, i xa nɔrɛ masen muxu bɛ.
8 I bara n bɔɲɛ rafe sɛɛwɛ ra
dangife xɛ xaba tɛmui ra.
9 N na n sa, n xima bɔɲɛsa kui,
barima i tan Alatala, i keren nan nɔma n kantade.

5

N soma Ala xɔnyi

Ala maxandi

1 Dawuda xa bɛɛti bɛɛtibae xa mangɛ bɛ xule xui ra
2 Alatala, i tuli mati n ma maxandi ra,
i xa n ma tɔɔrɛ kolon.
3 N Marigi Ala, i tuli mati n ma maxandi ra,
n na i tan nan maxandife.
4 Alatala, kuye nɛ ibama, i n xui ramɛma.
Gɛɛsɛgɛ, n nan n yɛtɛ ragbilenma i ma, n i mɛmɛ.
5 I mu ɲɛlɛxinma fe kobi ra.
Fe ɲaaxi mu nɔma makɔrɛde i yire ra.
6 Yɛtɛ igboe mu tima i ya i.
I tinxintaree birin xɔnxi.
7 I wule falɛ rahalakima.
I faxatie nun yanfantee xɔnma.

8 Kɔnɔ n tan soma i xa banxi kui i xa fonisireya saabui nan na.
N nan n igoroma i xa hɔrɔmɔbanxi sɛniyɛnxi kui gaaxui ra.
9 Alatala, n yaxuie xa fe ra,
n xun ti i xa tinxinyi ra,
i xa kira yailan n ya ra.
10 Nɔndi mu na n yaxuie xa masenyi sese kui.
E yuge mu fan.
E xa wɔyɛnyi mixi rafilima nɛ,
barima e dɛ iɲɔxun.
11 Ala, e ɲaxankata.
E xa yanfɛ xa gbilen e ma.

E keri e xa fe kobi ma,
barima e bara i matandi.

12 Kɔnɔ mixi naxan birin a yɛtɛ taxuma i ra,
e birin xa sɛɛwa,
e xa ɲɛlɛxinyi naxa ɲɔn abadan.
I xili rafanxi mixi naxee ma, e makanta,
e xa sɛɛwa i xa fe ra,
13 barima i tan Alatala, i barakɛ sama mixi tinxinxi xa fe.
I xa hinnɛ naxan e rabilinxi,
a bara findi e xa kantari ra.

6

Furema wa xui

Ala maxandi

1 Dawuda xa bɛɛti bɛɛtibae xa mangɛ bɛ.
A xa ba kɔra luuti solomasaxan xui ra.
2 Alatala, i naxa n ɲaxankata i xa xɔnɛ kui,
i naxa n tɔɔrɔ i xa bɔɲɛ te kui.
3 Alatala, hinnɛ n na, n bara halaki.
Alatala, n nayalan, n xɔrie na sɛrɛnfe nɛ yi ki.
4 N nii birin na sɛrɛnfe tɔɔrɛ ra.
Alatala, han tɛmui mundun fa?
5 Alatala, fa n nii rakisi.
N natanga i xa fonisireya xa fe ra.
6 Mixi mu nɔma ratude i ma gaburi kui.
Nde nɔma i tantude aligiyama?
7 N bara tɔɔrɔ han n sɛnbɛ birin bara ɲɔn.
Kɔɛ yo kɔɛ n wama, han n ma sade birin bunda n ya ye ra.
8 Sunnunyi bara n ya mafɔɔrɔ.
N mu sese tofe n yaxuie xa gboe xa fe ra.

9 Wo wo masiga n na, wo tan tinxintaree, barima n wa xui bara Alatala li.
10 Alatala bara n ma maxandi mɛ. Alatala bara n ma dubɛ suxu.
11 N yaxuie birin yaagima nɛ, han e e gi.

7

Kiitisa fanyi nan na Ala ra

Ala maxandi

1 Dawuda xa bɛɛti mɔɔli nde Alatala bɛ Kusi Bunyaminka xa fe ra.
2 N Marigi Alatala, i tan nan na n kantama ra.
N natanga n yaxuie ma, n ba e yi ra,
3 e naxa n faxa alɔ yɛtɛ mixi faxama ki naxɛ.
A na naxan suxu, na mu bama a yi ra.
4 N Marigi Alatala,
xa n bara kɔbiri ramuruta,
5 xa n bara fe ɲaaxi raba mixi ra,
muxu nun naxan dɔxɔxi bɔɲɛsa kui,
xa n bara n gerefa muɲa tɔɔɲɛgɛ kui,
6 n yaxuie xa n keri, e xa n masɔtɔ,
e xa n maboron, e n faxa.

7 Alatala, n mali,
i bɔɲɛ xa te n yaxuie ma.
N dɛmɛn, sɛriyɛ na i tan naxan yi ra.
8 I xa nɔɛ xa lu ɲamae xun,
e xa lu i xa yaamari bun ma.
9 Alatala, ɲamae makiiti.
Alatala, n ma nɔndi makɛnɛn e bɛ
n ma tinxinyi nun n ma sɛriyɛ bɛrɛ ra.
10 Danyi sa fe kobi rabae xa fe ma.
Sɛnbɛ fi mixi tinxinxie ma
i tan, Ala naxan tinxin,
naxan birin sondon ma fe kolon.

11 Ala, n kantama na i tan nan na,
naxan mixi tinxinxi rakisima.
12 Kiitisa fanyi nan na Ala ra,
naxan xɔnɔma tinxintaree ma tɛmui birin.
13 Xa mixi ɲaaxie mu gbilen e yuge fɔxɔ ra,
Ala a xa santidɛgɛma raluganma nɛ,
a a xa xali maxiri.
14 Ala na faxatise yailanma mixi ɲaaxie nan xili ma,
a a xa tanbɛe dɛ findi tɛ ra.

15 Mixi ɲaaxi luma fe ɲaaxi nan tun naba ra.
A a ɲɔxɔ sa a xɔn ma han a findi a ra.
16 A yili gema han a tilin,
a fa bira a yɛtɛ xa yili gexi kui.
17 A xa fe ɲaaxi nun a xa geregiri bara gbilen a ma.

18 N Alatala tantuma nɛ a xa tinxinyi xa fe ra.
N suuki bama nɛ Alatala xili ra, Ala xili xungbe kanyi.

8

Xili xungbe kanyi nan lanxi Ala ma

Ala matɔxɔɛ

1 Dawuda xa bɛɛti bɛɛtibae xa mangɛ bɛ.
A xa ba maxase luuti daaxi xui ra.
2 Muxu Marigi Alatala!
Xili xungbe kanyi nan lanxi i ma duniɲa bɛndɛ fuɲi fari,
i tan naxan ma nɔrɛ na koore ma.
3 Dimɛe nun diyɔrɛe i sɛnbɛ matɔxɔma,
i i yaxuie nun i gerefae dɛ balanma na matɔxɔɛ ra.

4 N na koore mato,
i naxan yailanxi i bɛlɛxɛ ra, kike a nun tunbuie,
5 n nan n yɛtɛ maxɔrinma nɛ,
«Munse lanxi adama ma
i to i maɲɔxunma a xa fe ma?
Munse lanxi adamadi ma
i to i ɲɛngi sama a xa fe xɔn ma?
6 I a daaxi ki naxɛ,
a gbe mu luxi a xa findi malekɛ ra.
I bara binyɛ nun fisamanteya fi a ma.
7 I bara yaamari so a yi ra i xa daalisee birin xun ma.
I bara duniɲa findi a sanyi bun ma se ra:
8 yɛxɛɛe, ningee, wulai subee,
9 xɔni naxee ɲɛrɛma koore ma,
yɛxɛ naxee birin ɲɛrɛma baa ma.
10 Muxu Marigi Alatala!
Xili Xungbe Kanyi nan lanxi i ma duniɲa bɛndɛ fuɲi fari!»

9

Alatala kolonxi a xa tinxinyi nan ma

Ala matɔxɔɛ

1 Dawuda xa bɛɛti bɛɛtibae xa mangɛ bɛ.
A xa ba alɔ bɛɛti naxan xili «Di xa faxɛ.»
2 Alatala, n i tantuma n sondonyi birin na,
n i xa wali fanyi ixaranma mixi birin bɛ.
3 N sɛɛwama nɛ i xa fe ra,
i tan Alatala Xili Xungbe Kanyi,
n i matɔxɔ bɛɛti ra.
4 N yaxuie gbilenma nɛ e kelide.
Xa e bara ti i ya i,
e sanyie mu xanma bɔxi,
e nii mu xanma duniɲa,
5 barima i xa tinxinyi kui,
i tan mangɛ bara kiiti so n yi.
6 I bara si gbɛtɛe kalamu,
i fe kobi rabae rahalakima,
i e xili ralɔɛma nɛ han duniɲa ɲɔn.
7 I bara e xa taae sɔntɔ,
na taa sɔntɔxie luma nɛ na ki han,
e xa fe nɛɛmu mixie ra!
8 Alatala xa mangɛya tixi,
danyi mu na a ma.
A xa kibanyi dɔxɔxi kiiti safe nan ma.
9 A duniɲa makiitima tinxinyi kui,
a dɔxɔxi sie xun ma tinxinyi kui.
10 Tɔɔrɔmixie kantama nan na Alatala ra,
e ratangama na a tan nan na e xa kɔntɔfilie kui.
11 Alatala, i kolonma laxi i ra,
barima i singe mu nu i fenma rabolo.
12 Alatala dɔxɔxi a xa geya sɛniyɛnxi xun,
won xa a tantu bɛɛtie ra.
A bara fe naxee raba,
won xa nee masen si birin bɛ.
13 Ala ratuxi wuli filixi ma,
a fan na ɲɔxɔma nɛ.
A tɔɔrɔmixie wa xui danxunxi.

14 Alatala, kinikini n ma.
I xa n mato.
A mato n yaxuie na n tɔɔrɔfe ki naxɛ.
I tan naxan n nakisima saya kira ma,
15 alako n xa i tantu Siyoni ɲama tagi,
n xa sɛɛwa i xa kisi ra.

16 Sie nu gantanyi naxan texi e yaxuie bɛ,
e bara e yɛtɛ sanyie suxu a ra.
17 Alatala kolonxi a xa tinxinyi nan ma.
Tinxintaree suxuma e yɛtɛ bɛlɛxɛ fɔxi nan saabui ra.
18 Matandila naxee nɛɛmuma Ala ma,
e birin naɲɔnma aligiyama nɛ.
19 Ala fama ratude tɔɔrɔmixi ma,
a mu nɛɛmuma e ma abadan.

20 Alatala, keli, i naxa a lu adama xa nɔ i ra.
A makiiti.
21 Alatala, i xa e magaaxu.
E xa a kolon ibunadama gbansan nan e ra.

10

I naxa nɛɛmu setare ma

Ala maxandi

1 Alatala, i i makuyaxi n na munfe ra?
I i nɔxunxi muxu ma muxu xa tɔɔrɛ kui munfe ra?
2 Yɛtɛ igboe setaree tɔɔrɔma,
a xa maɲɔxunyi kobi nɔma e ra.
3 A a yɛtɛ igboma a xa wali ɲaaxi xa fe ra.

Alatala xɔnɔma a xa naafuli sɔtɔ ki ma.
4 Mixi ɲaaxi yɛtɛ igboe naxɛ,
«Ala mu na! A mu nɔma sese rabade n na!»
A xa maɲɔxunyi birin nan ya.
5 A xa wali birin sɔɔnɛyama nɛ.
A mu gaaxuma Ala xa kiiti ya ra.
A yoma a yaxuie ma.
6 A maɲɔxunma a bɔɲɛ ma,
«Sese mu a niyama n bira.
Tɔɔrɛ man mu n suxuma.»
7 A dɛ mixi dankama, a wule fala.
A fe ɲaaxi tinxintare nan tun falama.
8 A mixi mɛlɛnma taa fari ma, a xa mixi fanyi faxa.
A mu taganma fe ɲaaxi rabafe ra mixi fanyi ra.
9 A setaree mɛlɛnma alɔ yɛtɛ.
A e suxu a xa gantanyi ra.
10 Na setaree luma a xa nɔɛ bun ma.
11 A a falama a bɔɲɛ kui,
«Ala mu sese toma. A ya raxixi.»

12 Alatala keli! I naxa nɛɛmu setare ma.
13 Munfe ra mixi ɲaaxi yoma Ala ma?
Munfe ra a a falama a yɛtɛ bɛ,
«Ala mu n ɲaxankatama»?
14 Kɔnɔ Ala, i tɔɔrɛ nun nimisɛ toma.
I tɔɔrɔmixie malima.
Naxan mu nɔma a yɛtɛ kantade,
a a yɛtɛ taxuma i tan na na.
I tan nan na kiridi malima ra.
15 Mixi ɲaaxi sɛnbɛ kana!
E ɲaxankata e xa fe ɲaaxi xa fe ra!
E ralɔɛ yi duniɲa ma!

16 Mangɛ nan Alatala ra.
Na mu kanama abadan.
Kuye batui mu luma a xa bɔxi ma.
17 Alatala, i i tuli tixi mixi magoroxie ra.
I limaniya fima e ma.
I e xa maxandi suxuma.
18 I tɔɔrɔmixi nun kiridi kantama,
alako adamadi naxan findixi bɛndɛ ra, a naxa e magaaxu.

11

Tinxinyi rafan Ala ma

Ala matɔxɔɛ

1 Dawuda xa bɛɛti bɛɛtibae xa mangɛ bɛ
N bara Alatala findi n yigi ra. Wo a falama n bɛ di,
«I i gi alɔ xɔni naxan tuganma sigafe ra geya ma,
2 barima mixi ɲaaxie bara e xa xalie tongo, e xa mixi bɔɲɛ fanyie faxa.»
3 Xa sɛriyɛ mu na mixie tagi sɔnɔn, tinxintɔɛ fa munse rabama?
4 Alatala na a xa hɔrɔmɔbanxi sɛniyɛnxi kui.
A xa kibanyi na ariyanna.
A adamadie matoma a fanyi ra,
a xa a kolon naxan na e sondonyi kui.
5 Alatala tinxintɔɛ nun tinxintare matoma.
Gbaloe rafan naxee ma, a nee raɲaaxu.
6 A tinxintare luma tɔɔrɛ mɔɔli birin kui.
Na luma nɛ alɔ tɛ wolenxi nun foye ɲaaxi.
7 Alatala tinxin. Tinxinyi rafan a ma.
Tinxintɔɛ fama a yatagi tode.

12

Ɲaaxuɲa bara gbo yɛ

Ala maxandi

1 Dawuda xa bɛɛti bɛɛtibae xa mangɛ bɛ.
A xa ba kɔra luuti solomasaxan xui ra.
2 Alatala, muxu rakisi!
Lanlanteya mu na sɔnɔn,
nɔndi falɛe bara ɲɔn adamadie tagi.
3 Kankan a boore tɔɔɲɛgɛma,
a a yanfama wɔyɛn ɲɔxunmɛ ra.
Filankafui nan e ra.
4 Alatala xa e dɛ balan. E dɛ igbo.
5 E naxɛ, «Muxu sɛnbɛ gbo, muxu fata wɔyɛnde.
Nde nɔma muxu ra?»

6 Alatala a masenma,
«N kelima tɔɔrɔmixi nun setare xa fe ra ya.
N e ratangama mixie ma naxee e ɲaxankatama.»
7 Alatala xa masenyi sɛniyɛn.
A luma alɔ gbeti
mixi naxan naxunuma sanya solofere
alako a gbi xa ba.
8 Alatala, i tɔɔrɔmixi kantama,
i muxu ratangama yi mixi mɔɔli ma tɛmui birin.
9 Na mixi ɲaaxie e maɲɛrɛma yire birin,
ɲaaxuɲa bara gbo yɛ adamadie ya ma.

13

Han mun tɛmui?

Ala maxandi

1 Dawuda xa bɛɛti bɛɛtibae xa mangɛ bɛ
2 Alatala, i nɛɛmuma n ma han mun tɛmui?
I i nɔxunma n ma han mun tɛmui?
3 N bɔɲɛ tɔɔrɔma han mun tɛmui?
N sondonyi ɲaxankatama han mun tɛmui?
N luma n yaxuie bun ma han mun tɛmui?
4 N Marigi Alatala, a mato, i xa n yaabi.
Ti n fanga ra, xa na mu n faxama nɛ,
5 n yaxuie fa a fala, «N bara nɔ a ra.»
N yaxuie ɲɛlɛxinma nɛ n ma birɛ ra.
6 Kɔnɔ n tan bara la i xa hinnɛ ra,
n bɔɲɛ bara ɲɛlɛxin i xa kisi xa fe ra.
N bɛɛti bama Alatala bɛ a xa hinnɛ nan ma.

14

Ɲaaxuɲa

Ala matɔxɔɛ

1 Dawuda xa bɛɛti bɛɛtibae xa mangɛ bɛ
Xaxilitare a falama a bɔɲɛ kui, «Ala mu na.»
A bɔɲɛ bara kana, a ɲaaxuɲa nan tun nabama.
Fe fanyi rabae mu na sɔnɔn.
2 Alatala a ya ragorofe adamadie ma keli ariyanna,
a xa a to xa lɔnnila nde na na naxan Ala fenma.
3 Kɔnɔ birin bara kira bɛɲin, e ɲaaxu.
Hali fe fanyi rabama keren mu na sɔnɔn.
4 Maɲɔxunyi fanyi mu na fe kobi rabae bɛ?
E na n ma ɲama xa geeni nan tun donfe.
E mu Alatala xilima fefe ma.
5 Kɔnɔ e fama sɛrɛnde Ala ya ra,
naxan na tinxintɔɛe ya ma.
6 Wo bara wa setaree waxɔnfe kanafe,
kɔnɔ e Kanta Marigi Alatala na na.
7 Nde fama kisi ra Isirayila bɛ kelife Siyon?
Alatala nan fama a xa ɲama raminide konyiya kui.
Yaxuba bɔnsɔɛ sɛɛwama nɛ, Isirayila ɲɛlɛxinma nɛ!

15

Sali mixi

Ala xa sɛriyɛ

1 Dawuda xa bɛɛti
Alatala, nde nɔma lude i xa salide kui?
Nde nɔma sabatide i xa geya sɛniyɛnxi fari?
2 Mixi naxan ɲɛrɛma tinxinyi kira xɔn ma,
naxan fe fanyi rabama,
naxan nɔndi falama a bɔɲɛ fiixɛ ra.
3 A mu mixi mafalama,
a mu fe ɲaaxi rabama a boore ra,
a man mu a rayaagima.
4 A a makuyama mixi ra naxan mu rafan Ala ma,
kɔnɔ a mixi binyama naxan gaaxuma Ala ya ra.
Hali a tɔɔrɔma, a mu a xa marakali masarama.
5 A mu mixi donima kɔbiri ra alako a xa geeni sɔtɔ.
A mu kɔbiri rasuxuma a xa wule sa mixi xun ma.
Yi mixi mɔɔli mu dinkonma abadan.

16

Ala xanuntenyi

Ala matɔxɔɛ

1 Dawuda xa suuki
Ala, i xa n kanta!
N ma kantari na i yi ra.
2 Alatala, n Marigi nan i ra.
N ma fe fanyi birin na i tan nan yi.
3 Yi bɔxi sɛniyɛntɔɛe rafan n ma.
Mixi xungbe nan e ra.
4 Kuye batuie xa tɔɔrɛ gboma nɛ.
Kɔnɔ n tan mu sɛrɛxɛ wuli daaxi bama kuyee bɛ.
N dɛ mu e xili falama.
5 Sese mu na n yi ra, fo Alatala.
N waxɔnfe birin, Ala nan a ra.
N ma duniɲɛigiri birin na Ala yi ra.
6 Ala naxan soxi n yi ra na fan n bɛ,
n bara ɲɛlɛxin a ra.
7 N bara Alatala tantu, a marasi fima n ma.
Hali kɔɛ ra, n xaxili sɔtɔma nɛ.
8 Lɔxɔ yo lɔxɔ n xaxili tixi Alatala ra.
Xa a na n sɛɛti ma,
n mu birama.
9 N bɔɲɛ ɲɛlɛxinma nɛ,
n xaxili sɛɛwama nɛ,

n fate fan malabuma nɛ bɔɲɛsa kui,
10 barima i mu n nii rabɛɲinma aligiyama.
I mu i xanuntenyi luma gaburi kui.
11 I simaya kira masenma n bɛ.
Ɲɛlɛxinyi gbegbe na i yire.
Fe fanyi mu ɲɔnma i yire fanyi ma abadan.

17

N ma kiiti bolon

Ala maxandi

1 Dawuda xa Ala maxandi
Alatala, n ma maxandi ramɛ tinxinyi xa fe ra.
I tuli mati n wa xui ra.
I tuli mati n ma maxandi xui ra wule mu na naxan kui.
2 I xa n ma kiiti bolon,
barima naxan tinxin, i na kolon.
3 I na n bɔɲɛ mato kɔɛ ra,
i na n ma duniɲɛigiri mato yanyi ra,
i mu tantanyi yo toma n na.
N mu tinma wɔyɛn ɲaaxi xa mini n dɛ i.
4 Mixi gbɛtɛe fe ɲaaxi rabama,
kɔnɔ n tan bara i xa yaamari suxu.
N mu birama suutee xa kirae fɔxɔ ra.
5 N birama i tan nan fɔxɔ ra,
n mu na kira bɛɲinma.
6 Ala, n i xilima nɛ, barima i yaabi fima mixi ma.
Yandi, i xa i tuli mati n ma maxandi ra.
7 I xa hinnɛ muxu ra,
i tan naxan mixie rakisima e yaxuie ma,
naxee yigiya fenma i ra.
8 Mɛɛni n ma alɔ i ya firinyie.
N nɔxun alɔ tɔxɛyɔrɛ
naxan a nɔxunma a nga gabutenyie bun ma.

9 Na na a toma, mixi ɲaaxi naxee n nabilinxi,
e mu nɔma n na.
10 Yɛtɛ igboe nan e ra, e dɛ igbo.
11 E bara fa n fɔxɔ ra yakɔsi,
e n nabilin, e alako e xa n faxa.
12 E luxi alɔ yɛtɛ naxan sube fenma,
alɔ yɛtɛ kaamɛxie naxee gbataxi sube faxade.
13 Alatala, keli! N yaxuie gere, i xa nɔ e ra.
N natanga mixi ɲaaxie ma i xa santidɛgɛma ra.
14 N natanga na duniɲa mixi mɔɔlie ma,
naxee e masundi sɔtɔma yi duniɲɛigiri gbansan kui.
E raluga na masundi ra, i naxan nagataxi e bɛ.
E xa die fan xa wasa na ra,
a dɔnxɔɛ xa lu e xa mamadie bɛ!
15 Kɔnɔ n tan fama nɛ i yatagi tode tinxinyi saabui ra.
N na xunu, n wasama nɛ i yatagi ra.

18

Ala sɛnbɛ magaaxuxi

Ala matɔxɔɛ

1 Alatala xa konyi Dawuda xa bɛɛti bɛɛtibae xa mangɛ bɛ. A yi bɛɛti nan ba Alatala bɛ a to a ratanga Sɔlu nun a yaxui birin ma.
2 Alatala, n sɛnbɛ nun n xanuntenyi nan i ra.
3 N nakisima Alatala luma alɔ fanye, a findi n bɛ tɛtɛ ra.
N Marigi Ala luma alɔ gɛmɛ xungbe, n yigiyama dɛnnaxɛ.
Sɛnbɛma nan a ra naxan n nakisima,
naxan n makantama.
4 N xa a fala n xui itexi ra:
Ala tantu! Ala bara n nakisi n yaxuie ma.
5 Saya nu bara n nabilin,
faxɛ nu bara gbaku n xun ma.
6 Laaxira nu bara makɔrɛ n na,
gaburi nu bara a dɛ rabi n ya ra.
7 N Alatala maxandima n ma tɔɔrɛ kui,
n nan n Marigi Ala xilima n xui itexi ra.
A n xui mɛma a xa hɔrɔmɔbanxi kui,
a a tuli matima n wa xui ra.
8 Bɔxi naxa sɛrɛn,
geya naxa ramaxa Ala xa xɔnɛ xa fe ra.
9 A xa xɔnɛ naxa lu alɔ tuuri naxan tema,
alɔ tɛ naxan minima a dɛ i,
alɔ tɛ wole dɛxɛxi.
10 Ala naxa kuye ibɔɔ firin na, a goro,
a sanyie tixi nuxui ifɔɔrɔxi fari.
11 A ti malekɛ xun ma,
a ɲɛrɛ koore ma foye fari.
12 A a nɔxun dimi kui,
tunɛ nun nuxui ifɔɔrɔxie tagi.
13 Seyamakɔnyi naxa mini a ya ra nuxuie kui.
Balabalanyi nun tɛ naxa goro.
14 Alatala xui naxa lu alɔ galanyi kelife koore,
Ala Xili Xungbe Kanyi naxa a xui ramini,

balabalanyi nun tɛ fan naxa goro.
15 A naxa a xa tanbɛe woli,
a a yaxuie rayensen seyamakɔnyi ya ra.
16 Baa nun bɔxi naxa rabi Alatala xa xɔnɛ ya ra.

17 Alatala naxa n suxu kelife koore ma, a n ba ye xɔɔra.
18 A naxa n natanga n yaxui sɛnbɛmae ma,
n xɔnmixi naxee sɛnbɛ gbo n bɛ.
19 E naxa n gere n ma tɔɔrɛ kui,
kɔnɔ Alatala naxa n natanga.
20 A naxa n namini gbaloe kui a xa xanunteya saabui ra.
21 Alatala bara n ma tinxinyi sare ragbilen n ma,
a bara n mali n ma kɛwali sɛniyɛnxi xa fe ra.
22 N bara lu Alatala xa kira xɔn,
n mu n Marigi Ala bɛɲin kobiɲa ra.
23 N bara a xa sɛriyɛ birin suxu,
n mu tondixi a xa yaamarie rabatude.
24 N bara tinxin a ya ra,
n mu tin birade yunubi fɔxɔ ra.
25 Alatala bara n ma tinxinyi sare ragbilen n ma,
a bara n mali n ma kɛwali sɛniyɛnxi xa fe ra.

26 I dugutɛgɛɲa masenma dugutɛgɛɲa kanyi bɛ.
I tinxinyi masenma tinxintɔɛ bɛ.
27 I sɛniyɛnyi masenma sɛniyɛntɔɛ bɛ,
kɔnɔ i kɔɔta nde rabama mixi ɲaaxi ra.
28 I yɛtɛ magoroe rakisima nɛ,
kɔnɔ i yɛtɛ igboe tan magoroma nɛ.
29 Alatala, i tan nan naiyalanyi ra n bɛ.
N Marigi Ala, n ba dimi kui.
30 Xa won birin na a ra,
n mu gaaxuma gali xungbe gerede.
N nɔma gere xɔrɔxɔɛ ra Ala xa mali saabui ra.
31 Ala xa kira fan.
Alatala xa masenyi tinxin.
A mixie kantama naxee yigiya fenma a ra.
32 Ala gbɛtɛ mu na, fo Alatala.
Sɛnbɛma mu na, fo won Marigi Ala.
33 Ala nan sɛnbɛ fima n ma,
a n naɲɛrɛ sɛniyɛnyi kui.
34 A n malima n xa lu alɔ xeli,
naxan fata ɲɛrɛde yire xɔrɔxɔɛ.
35 A bara n nafala gere kui,
a n malima xali fanyi rawalide.
36 I bara n xun nakeli,
i bara n tongo i xɔnyɛ i,
i bara i ɲɛngi sa n xɔn ma.
Na nan a niyaxi n dariyɛ sɔtɔxi,
37 n sɛnbɛ sɔtɔxi, alako n naxa bira.

38 N birama n yaxuie fɔxɔ ra han n e suxu.
N mu gbilenma e fɔxɔ ra fo n nɔ e ra.
39 N nee rabirama nɛ han e mu nɔ kelide sɔnɔn,
e fa lu n sanyi bun.
40 I sɛnbɛ soma n yi ra n ma gere kui.
I n yaxuie ragoroma n bun ma,
41 i a niya n xa nɔ e ra.
N xɔnmixie mu wɔyɛnma sɔnɔn.
42 E mixie xilima e xa fa e mali,
kɔnɔ mixi yo mu e rakisima.
E Alatala xilima, kɔnɔ a fan mu e yaabima.
43 N e luxutama nɛ e fa lu alɔ xube, foye naxan xaninma.
N e boronma alɔ bɛndɛ.

44 I bara n natanga ɲama murutaxi ma,
i fa n findi sie xunyi ra.
N mu naxan kolon na bara lu n bun ma.
45 E n xui rabatuma,
xɔɲɛe wɔyɛn ɲɔxunmɛ falama n bɛ.
46 E mu suusama n ya ra.
E minima e xa tɛtɛ makantaxi kui gaaxui ra.
47 Alatala sɛnbɛ mu ɲɔnma abadan.
Tantui na n ma Kantama bɛ.
Tantui na n Marigi Ala Marakisima bɛ.
48 Ala nan n gbeɲɔxɔma.
Ala nan sie rabirama n ma nɔɛ bun ma.
49 Ala nan n natangama n yaxuie ma.
I tan nan n itema n yaxuie xun ma.
I tan nan n natangama suutee ma.
50 Alatala, n i tantuma sie tagi na birin nan ma,
n bɛɛti bama nɛ i bɛ.
51 A xunnakeli nun hinnɛ fima nɛ a xa mixi sugandixi ma,
naxan findi mangɛ Dawuda nun a xa die ra abadan.

19

Ala xa nɔrɛ nun sɛriyɛ

Ala matɔxɔɛ

1 Dawuda xa bɛɛti bɛɛtibae xa mangɛ bɛ
2 Koore Ala xa nɔrɛ masenma.
Koore walaxɛ Ala xa wali masenma.
3 Yanyi lɔnni masenma lɔxɔ yo lɔxɔ.
Dimi xaxili masenma kɔɛ yo kɔɛ.
4 Xui yati yati mu a ra,
wɔyɛnyi fan mu a ra.
Tuli mu nɔma e xui mɛde.
5 E fɔxi toma dunijna birin ma.
E fɔxi yire makuye birin lima,
han soge sa sama kankira naxan kui.
6 Soge minima nɛ alɔ xɛmɛ naxan baxi ginɛ dɔxɔde,
a fa mini a xa konkoe kui,
alɔ mixi xungbe naxan ɲɛrɛma a yɛtɛ xa kira xɔn.
7 A ɲɛrɛ fɔlɔma sogetede, a sa ɲɔn sogegorode.
Sese mu nɔma a wuyenyi bade.

8 Alatala xa sɛriyɛ, sɛriyɛ fanyi na a ra.
A sɛnbɛ fima mixi ma.
Alatala xa nɔndi, nɔndi yati na a ra.
A lɔnnitare findima lɔnnila ra.
9 Alatala xa nɔɛ, nɔɛ tinxinxi na a ra.
A mixi bɔɲɛ raɲɛlɛxinma nɛ.
Alatala xa masenyi, masenyi tinsexi na a ra.
A mixi xaxili ya rabima nɛ.
10 Alatala xa yaragaaxui, fe sɛniyɛnxi na a ra.
A mu ɲɔnma abadan.
Alatala xa yaamari, yaamari fanyi na a ra.
A birin tinxin.
11 Ala xa yaamari, a fan xɛɛma bɛ,
a fan dangi xɛɛma fanyi birin na.
Ala xa yaamari, a ɲɔxun kumi bɛ,
a ɲɔxun dangi kumi fanyi birin na.

12 I xa konyi xaxili sɔtɔma nɛ i xa sɛriyɛ kui.
A geeni gbegbe toma nɛ naa.
13 Nde nɔma a yɛtɛ kan yuge ɲaaxie birin kolonde?
I xa n ma yunubi nɔxunxi xafari n mu naxan kolon.
14 I xa n ma yunubi makɛnɛnxi makuya n na.
A naxa n suxu sɛnbɛ ra.
Na tɛmui n fama findide mixi tinxinxi ra,
naxan mu yunubi ɲaaxi rabama.
15 Wɔyɛnyi naxan kelima n dɛ i,
a nun wɔyɛnyi naxan kelima n bɔɲɛ ma,
Ala xa na tongo n bɛ ɲɛlɛxinyi ra.
Alatala, n kantama nan i ra, i bara n xunsara.

20

Ala xa mangɛ mali

Ala maxandi

1 Dawuda xa bɛɛti bɛɛtibae xa mangɛ bɛ
2 Alatala xa i yaabi i xa tɔɔrɛ kui.
Yaxuba Marigi Ala xa i ratanga.
3 Ala xa i mali kelife a xa yire sɛniyɛnxi,
a xa i mali kelife Siyon geya fari.
4 Ala xa i xa sɛrɛxɛ birin suxu,
a xa ɲɛlɛxin i xa sɛrɛxɛ gan daaxie ra.
Ɲɛngi rate.
5 Ala xa i waxɔnfe fi i ma,
a xa i xa wali sɔɔnɛya i bɛ.
6 Won won xui itema ɲɛlɛxinyi kui.
Won won ma tɔnxuma itema won Marigi Ala xili ra.
Alatala xa i xa maxandi birin nasuxu.

7 N a kolon a Alatala a xa mixi sugandixi rakisima nɛ.
A a yaabima nɛ a sɛnbɛ ra kelife ra a xa yire sɛniyɛnxi.
8 Nde lama a xa sɔɔri ragise ra,
nde lama a xa soee ra,
kɔnɔ won tan laxi won Marigi Alatala xili nan na.
9 Soee tan birama nɛ,
kɔnɔ won tan tixi tun.
10 Alatala xa mangɛ rakisi,
a xa won ma maxandi suxu.

21

Mangɛ barakatɔɛ

Ala matɔxɔɛ

1 Dawuda xa bɛɛti bɛɛtibae xa mangɛ bɛ
2 Alatala, mangɛ bara sɛɛwa i sɛnbɛ ra.
A xa ɲɛlɛxinyi gbo barima i bara a rakisi.
3 I bara a waxɔnfe raba,
i bara a xa dubɛ suxu.
Ɲɛngi rate.
4 I fama barakɛ ra a bɛ,
i tɔnxuma mangɛ daaxi dɔxɔma a xun ma,
a yailanxi xɛɛma ra.
5 A bara i maxandi a xa simaya xa fe ra.
I bara na maxandi suxu,
a xa simaya xɔn naxa kuya han.

6 I to a rakisi, a xa binyɛ naxa gbo.
I naxa xunnakeli nun binyɛ fi a ma.
7 I naxa a findi barakatɔɛ xungbe ra.
I naxa a rasɛɛwa i ya i.
8 Mangɛ lama Alatala nan na.
A mu birama Ala Xili Xungbe xa hinnɛ saabui ra.

9 I fama i yaxui birin suxude.
I fama nɔde i xɔnmixie ra.
10 I na fa, i e ɲɔnma nɛ,
alɔ tɛ belebele wuri ganma ki naxɛ.
Alatala xɔnɔma e ma han tɛ e gan.
11 I bɔnsɔɛe bama nɛ duniɲa ma, i adamadie raɲɔn.
12 E bara wa fe ɲaaxi rabafe i ra.
E bara kata han,
kɔnɔ na mu findixi sɔɔnɛya yo ra e bɛ,
13 barima i tan nan fama e ragide i xa xali ra.
14 Alatala, i xa i sɛnbɛ masen e bɛ.
Muxu wama bɛɛti bafe i ya xɔri,
muxu xa i matɔxɔ i sɛnbɛ xa fe ra.

22

Ala, i naxa i makuya n na

Ala maxandi

1 Dawuda xa bɛɛti bɛɛtibae xa mangɛ bɛ.
A xa ba alɔ bɛɛti naxan xili «Subaxɛ xeli.»
2 Ala, n Marigi Ala, i n naboloxi munfe ra?
I kisi makuya n na, i mu n wa xui ramɛ?
3 N Marigi Ala, kɔɛ nun yanyi, n i xilima,
kɔnɔ i mu n ma xili ratinma.
4 Kɔnɔ i tan Sɛniyɛntɔɛ,
i xa kibanyi rabilinxi Isirayila xa tantui ra.
5 Muxu benbae bara danxaniya i ma.
I bara e rakisi e xa danxaniya saabui ra.
6 E to i xili, i naxa e xɔrɛya.
E bara danxaniya i ma.
I mu e lu yaagi kui.

7 Kɔnɔ n tan bara findi mixi xuri ra alɔ dondoli,
alɔ mixi mu na n tan na.
Adamadie n nayaagima, mixie n mayelema.
8 Mixi naxan birin n toma,
e yoma n ma.
E dɛ pɛtɛsima n ma,
e e bɛlɛxɛsole tima n ma a ɲaaxi ra.
9 E naxɛ, «I ya ti Alatala ra.
A i rakisima, a i ratangama,
barima i rafan a ma!»
10 Ee Ala, i bara n namini n nga tɛɛgɛ,
i bara n sa a kanke ma.
11 N xaxili tixi i ra kafi n bari tɛmui.
I findixi n Marigi Ala ra kafi n baxi foye tode.
12 I naxa i makuya n na,
barima kɔntɔfili bara wuya n xun.
Malila yo mu na n fɛ ma.

13 Sɛnbɛmae bara n nabilin alɔ Basan tuurae.
14 E dɛ rabixi alɔ yɛtɛ xaaɲɛe.
15 N nii na bafe n fate, n xɔrie na bafe e radɔxɔdee.
N bɔɲɛ mu sama, limaniya bara ba n yi.
16 N sɛnbɛ doloxi alɔ boora.
N nɛnyi bara kankan n kɔn na.
I na n mafindife bɛndɛ ra.
17 Mixi ɲaaxi gali bara n nabilin alɔ baree.
E bara n bɛlɛxɛ nun n sanyi tunba.
18 N xɔri birin saxi kɛnɛ ma.
E ya banbanxi n na.
19 E n ma dugie itaxunma e bore ma,
E n ma dugi fanyi matoma a lanma a xa lu naxan bɛ.

20 Alatala, i naxa i makuya n na!
N ma sɛnbɛma nan i ra.
I xa i xulun n malide.
21 I xa n nii rakisi santidɛgɛma ma.
I xa n natanga na baree ma.
22 I xa n nakisi na yɛtɛe ma.
I xa n nakisi na tuurae ferie ma.

23 N i xili masenma nɛ n ma mixie bɛ,
n i matɔxɔma nɛ ɲama tagi.
24 Wo tan naxan gaaxuma Alatala ya ra,
wo xa a tantu.
Wo tan naxan kelixi wo benba Yaxuba bɔnsɔɛ,
wo xa a matɔxɔ.
Wo tan naxan kelima Isirayila bɔnsɔɛ,
wo xa gaaxu a ya ra.
25 Ala mu yoma misikiinɛ xa tɔɔrɛ ma.
A mu a yɛtɛ nɔxunma a ma xɛ,
a a xa maxandi suxuma nɛ.
26 Ala, n i matɔxɔma ɲama xungbe ya ma.
N fama n ma laayidi rakamalide mixie bɛ,
naxee gaaxuma Ala ya ra.
27 Mixi magoroxie fama e dɛgede, han e wasa.
Naxee Alatala fenma, e fama a matɔxɔde.

Ala xa simaya fi wo ma.
28 Duniɲa birin fama ratude Alatala xa fe ma,
e man birin e ya rafindima a ma.
Si birin fama e magorode a bɛ,
29 barima birin na Alatala xa mangɛya nan bun.
A si birin yamarima.
30 Duniɲa sɛnbɛmae na gɛ e dɛgede,
e birin fama e magorode Ala bɛ.
Naxee birin findima bɛndɛ ra,
e fama e xun sinde Ala bɛ.
E mu nɔma e yɛtɛ nii ratangade.
31 Adamadie birin fama Ala batude.
E e Marigi xa fe falama e bore bɛ.
32 Ala fama a xa tinxinyi masende
mixi birin bɛ naxee fama baride.
Ala bara na ragiri.

23

Alatala n mɛɛnima

Ala matɔxɔɛ

Dawuda xa bɛɛti
1 Alatala n mɛɛnima
alɔ xuruse kantɛ a xa xuruse mɛɛnima ki naxɛ.
Se birin na n yi ra n hayi na naxan ma.
2 Alatala n xaninma fe fanyi ma,
alɔ xuruse kantɛ xurusee xaninma ɲooge fanyi ma ki naxɛ,
alɔ a e xun tima ye raxaraxi ra ki naxɛ.
3 A sɛnbɛ fima n ma.
A n tima kira tinxinxi xɔn, barima Alatala nan a ra.
4 Hali n ɲɛrɛ dimi kui, n mu gaaxuma,
barima i na n sɛɛti ma.
I n kantama, i n xun tima yire fanyi ra.
5 I donse rafalama n bɛ n yaxuie ya xɔri.
I se xiri ɲɔxunmɛ sama n ma.
I n ma pɔɔti rafema minse ra a fanyi ra.
6 Hɛɛri nun hinnɛnteya birama n fɔxɔ ra n ma duniɲɛigiri kui.
N luma nɛ Ala xa hɔrɔmɔlingira kui lɔxɔ yo lɔxɔ,
han n ma duniɲɛigiri ɲɔn.

24

Nde soma Ala xa hɔrɔmɔbanxi kui?

Ala xa sɛriyɛ

Dawuda xa bɛɛti
1 Alatala nan gbe na bɔxi nun a isee birin na,
duniɲa nun adamadi birin.
2 A tan nan bɔxi dɔxɔxi baae nun xuree tagi.
3 Nde nɔma tede Alatala xa geya fari?
Nde nɔma sode a xa hɔrɔmɔbanxi kui?
4 Naxan xa wali fan,
naxan bɔɲɛ sɛniyɛn,
naxan mu birama fe fufafu fɔxɔ ra,
naxan mu wule falama,
na kanyi nan soma Ala xa hɔrɔmɔbanxi kui.
5 Alatala barakɛ sama a ma,
a rakisima Ala a sare ragbilenma a ma.
6 Yi mixi mɔɔli nan Ala fenma.
Yaxuba xa mixie wama Ala kolonfe.
Ɲɛngi rate.

7 Tɛtɛ naadɛe xa rabi, hɔrɔmɔbanxi naadɛ forie fan xa rabi.
Nɔrɛ Kanyi na sofe.
8 Nde na yi Nɔrɛ Kanyi ra?
Alatala sɛnbɛma nan a ra, Alatala, naxan sɛnbɛ gbo gere kui.
9 Tɛtɛ naadɛe xa rabi, hɔrɔmɔbanxi naadɛ forie fan xa rabi.
Nɔrɛ Kanyi na sofe.
10 Nde na yi Nɔrɛ Kanyi ra?
Mangɛ Alatala nan Nɔrɛ Kanyi ra.

25

Ala, hinnɛ n na

Ala maxandi

Dawuda gbe
1 N xaxili tixi i tan Alatala nan na.
2 N Marigi Ala, n bara n yɛtɛ taxu i ra
alako yaagi naxa n sɔtɔ,
alako n yaxuie naxa n mayele.
3 Naxan yo la i ra, na kanyi mu yaagi sɔtɔma,
kɔnɔ yanfante tan, yaagi sɔtɔma nɛ a fanyi ra.

4 Alatala, i xa kira masen n bɛ,
n xaran i xa kira ra.
5 N naɲɛrɛ i xa nɔndi kira xɔn,
i man xa n matinkan i xa kira ra,
barima i tan Ala nan n nakisima.
N xaxili tixi i ra lɔxɔɛ birin.
6 Alatala, i maɲɔxun i xa marafanyi nun i xa fonisireya ma,
barima e na na kabi duniɲa fɔlɛ.
7 I naxa i maɲɔxun n ma yunubi ma,

n naxan nabaxi n ma sɛgɛtalaya kui,
n i raxɔnɔxi tɛmui naxɛ.
Alatala, i maɲɔxun n ma i xa fonisireya kui,
barima i fan.

8 Alatala fan, a tinxin.
Na nan a toxi a kira masenma yunubitɔɛe bɛ.
9 A tan nan mixi magoroxi raɲɛrɛma tinxinyi kui.
A e matinkanma a xa kira ra.
10 Alatala xa fonisireya nun tinxinyi na mixie bɛ,
naxee a xa saatɛ nun a xa yaamari ma-banbanma.
11 Alatala, n ma yunubie xafari i xili xa fe ra,
barima e mu xurun.
12 Nde gaaxuma Alatala ya ra?
Alatala kira masenma na kanyi bɛ
a lanma a xa ɲɛrɛ naxan ma.
13 A aligiyama lima nɛ sɛɛwɛ kui.
A bɔnsɔɛ fan fama sabatide yi bɔxi ma.
14 Alatala a xa gundo masenma mixie bɛ,
naxee gaaxu a ya ra.
A a xa saatɛ masenma nɛ e bɛ.
15 N xaxili tixi Alatala ra lɔxɔɛ birin
barima a tan nan n natangama fe ɲaaxi ma.

16 Alatala, yandi, hinnɛ n na,
barima tɔɔrɔmixi nan n na,
n malima fan mu na.
17 N bɔɲɛ bara tɔɔrɔ. N namini na tɔɔrɛ kui.
18 I ya rasiga n ma sunnunyi nun n ma ɲaxankatɛ ma,
i xa diɲɛ n ma yunubi birin ma.
19 I xa a mato n yaxuie wuyaxi ki naxɛ.
E n xɔnxi a ɲaaxi ra.
20 N nii makanta, i xa n natanga,
alako yaagi naxa n sɔtɔ i xa niini bun ma.
21 Sɛriyɛ nun tinxinyi xa n kanta
barima n xaxili tixi i tan na.
22 Ala, Isirayila xunsara a xa tɔɔrɛ birin ma.

26

Tinxintɔɛ ɲɛrɛ ki

Ala maxandi
Dawuda gbe
1 Alatala, i xa n ma kiiti sa, barima n ɲɛrɛ ki tinxin.
N bara n yɛtɛ taxu i ra, n mu birama.
2 Alatala, n bɔɲɛ mato, n sondonyi makiiti,
3 barima n laxi i xa hinnɛ ra,
n man n ɲɛrɛma i xa sɛriyɛ ma.
4 N mu luma wule falɛe ya ma,
n mu ɲɛrɛma filankafuie tagi.
5 Fe kobi rabae mu rafan n ma,
n tan nun mixi ɲaaxie mu luma yire keren.
6 Alatala, n nan n ɲɛrɛ ki rasɛniyɛn,
n man luma nɛ i xa sɛrɛxɛbade.
7 N tantui bɛɛti bama,
n i xa kaabanakoe masenma.
8 Alatala, i xa hɔrɔmɔbanxi rafan n ma, i xa nɔrɛ na dɛnnaxɛ.

9 I naxa n nii ba alɔ yunubitɔɛe nun faxatie.
10 E fe ɲaaxie rabama, e kɔbiri rasuxuma tinxintareya ra.
11 Kɔnɔ n tan luma tinxinyi kui.
N xun sara, i xa diɲɛ.
12 N ɲɛrɛ ki tinxin.
N Alatala tantuma nɛ malanyie kui.

27

I xaxili ti Alatala ra

Ala maxandi
Dawuda gbe
1 Alatala nan na n ma naiyalanyi ra.
N nakisima na a ra.
N lan n xa gaaxu nde ya ra?
N ma duniɲɛigiri na Alatala nan ma niini bun ma.
N lan n xa gaaxu nde ya ra?
2 N gerefae nun n yaxui naxee fe ɲaaxi rabama,
e na fa n nahalakide,
e tan nan birama.
3 Hali sɔɔri gaali n nabilin,
n bɔɲɛ mu sɛrɛnma.
Hali sɔɔri gaali fa n gerede,
n bɔɲɛ suusama nɛ.

4 N fe keren nan maxɔrin Alatala ma,
n na na nan fenfe.
N wama lufe Alatala xa hɔrɔmɔbanxi nan kui
n ma duniɲɛigiri birin,
alako n xaxili xa ti Alatala xa fe fanyi ra,

n man xa nɔ a xa hɔrɔmɔbanxi matode.
5 A n natangama nɛ tɔɔrɛ ma hɔrɔmɔbanxi kui.
A n nɔxunma nɛ na niini bun ma.
A n natema nɛ geya fari.
6 A n xun nakelima nɛ n yaxuie ya xɔri naxee n nabilinxi.
N sɛrɛxɛ bama nɛ a xa hɔrɔmɔbanxi kui ɲɛlɛxinyi ra.
N suuki ba, n bɛɛti ba Alatala bɛ.

7 Alatala, i tuli mati n xui ra, n na i maxandife.
Hinnɛ n na, i man xa n yaabi.
8 N bɔɲɛ wama i fenfe.
Alatala, n i fenma nɛ.
9 I naxa i kobe ti n na.
I naxa mɛɛ i xa konyi ra xɔnɛ kui.
I tan nan na n malima ra.
N ma marakisima Ala, i naxa n nabolo,
i naxa n nabɛɲin.
10 Xa n nga nun n ba n nabolo,
Alatala tan a makɔrɛma nɛ n na.

11 Alatala, i xa kira masen n bɛ.
N xun ti kira tinxinxi ra,
alako n yaxuie naxa n suxu.
12 I naxa n nabolo n yaxuie xa e sago raba n na,
barima e bara findi tɔɔɲɛgɛlae ra n bɛ.
Fe kobi rabae nan lanxi e ma.
13 N laxi a ra n Alatala xa fe fanyi toma nɛ yi duniɲa bɛndɛ fuɲi fari.

14 I xaxili ti Alatala ra.
I sɛnbɛ xun xa masa, i xa limaniya.
I xaxili ti Alatala ra.

28

Ala ɲɛngi dɔxɔxi a xa mixie xɔn ma

Ala maxandi
Dawuda gbe
1 Alatala, n bara i xili.
I xa sɛnbɛ luma n bɛ alɔ fanye.
I tuli mati n na, xa na mu a ra n luma alɔ faxa mixi.
2 N na n bɛlɛxɛ ite i bɛ i xa yire sɛniyɛnxi mabiri,
i xa n ma maxandi xui ramɛ.
3 I naxa n lu alɔ mixi ɲaaxie nun tinxinta-ree.
E e boore yanfama, e bɔɲɛ mu fan.
4 E xa wali kobi sare ragbilen e ma.
E naxan nabaxi mixie ra,
i xa na raba e fan na.
A lanma e xa na mɔɔli sɔtɔ,
5 barima e mu Alatala xa wali kolon.
A fama e rabirade, e mu keli sɔnɔn.
6 Alatala tantu,
a bara n ma dubɛ suxu.
7 Alatala nan na n sɛnbɛ nun n kantama ra.
N xaxili tixi a tan nan na naxan n malima.
N bɔɲɛ sɛɛwama nɛ, n fa bɛɛti ba a bɛ.
8 Alatala nan a xa ɲama sɛnbɛ ra,
a findi a xa mixi sugandixi kantama ra.
9 I xa ɲama rakisi, i xa barakɛ ragoro e ma.
Mɛɛni e ma
alɔ xuruse dɛmadonyi mɛɛnima a xa gɔɔrɛ ma ki naxɛ.
I ɲɛngi dɔxɔ e xɔn ma abadan.

29

Alatala xui magaaxuxi

Ala matɔxɔɛ
Dawuda xa bɛɛti
1 Malekɛe, wo Alatala matɔxɔ,
a xa binyɛ nun a sɛnbɛ xa fe ra.
2 Wo xa Alatala matɔxɔ,
wo xa a batu a nɔrɛ sɛniyɛnxi kui.
3 Alatala xui mɛma baa ma,
Ala Binyɛ Kanyi xui luma alɔ galanyi,
a a xui rasigama baa xungbee ma.
4 Alatala xui sɛnbɛ gbo,
a magaaxu.
5 Alatala xui wuri bili xungbee igirama,
alɔ naxee na Liban bɔxi ma.
6 Alatala Liban wuri bilie ituganma alɔ ninge di,
a Siriyon geya ituganma alɔ sɛxɛ i ninge.
7 Alatala xui tɛ rayensenma alɔ seya-makɔnyi.
8 Alatala xui Kadesi gbengberenyi rasɛrɛnma.
9 Alatala xui a niyama xelie nun sie xa bari.
Ɲama birin e xui itema a xa hɔrɔmɔbanxi kui,
a a fala,
«Matɔxɔɛ na Ala bɛ!»
10 Alatala nu na a xa kibanyi kui duniɲa banbaran yɛ tɛmui naxɛ.
A xa mangɛya mu ɲɔnma abadan.
11 Alatala nan sɛnbɛ fima a xa ɲama ma,
a barakɛ nun bɔɲɛsa fima e ma.

30

Ala xa xɔnɛ mu buma

Ala matɔxɔɛ

1 Dawuda xa bɛɛti a naxan sɛbɛ Ala xa
hɔrɔmɔbanxi xa fe ra
2 N bara i matɔxɔ Alatala,
barima i bara n nakeli.
I mu tin n yaxuie xa xunnakeli sɔtɔ n xun
ma.
3 N Marigi Alatala, n to i xili,
i naxa n nayalan.
4 Alatala, i naxa n nii rakisi saya ma,
i mu tin n xa goro gaburi kui.
5 Danxaniyatɔɛe, wo xa bɛɛti ba Alatala
bɛ,
wo xa a xili matɔxɔ.
6 A xa xɔnɛ mu buma,
kɔnɔ a hinnɛma i ra i xa simaya birin kui.
Nunmare, mixie wama, kɔnɔ gɛɛsɛgɛ e fa
ɲɛlɛxin.

7 N bɔɲɛsa sɔtɔ tɛmui naxɛ n naxa a fala,
«N mu nɔma birade.»
8 Alatala, tɛmui dangixi i naxa n sɛnbɛ lu
alɔ geya,
kɔnɔ yakɔsi i bara i nɔxun n ma.
N bɔɲɛ bara ifu.
9 Alatala, n naxa i xili, n naxa i maxandi.
10 N naxa a fala i bɛ,
«N ma faxɛ findima geeni mundun na i
bɛ?
Xa n bara goro gaburi kui,
na nɔma findide matɔxɔɛ ra i bɛ?
Na nɔma i xa lanlanteya masende duniɲa
bɛ?»
11 Alatala, i tuli mati n na, i xa kinikini n
ma.
Alatala, n mali.

12 I bara n ma nimisɛ masara sɛɛwɛ ra.
I bara n ma sunnun donma masara
ɲɛlɛxin donma ra.
13 N Marigi Alatala, na na a ra n mu
dunduma,
n tantui bɛɛti bama nɛ i bɛ abadan.

31

Lafe Ala ra

Ala maxandi nun Ala matɔxɔɛ

1 Dawuda xa bɛɛti bɛɛtibae xa mangɛ bɛ
2 Alatala, n bara n xaxili ti i ra.
I naxa tin n xa lu yaagi kui, i xa kiiti fanyi
sa n ma.
3 I xa i tuli mati n na, n nakisi.
I xa lu n bɛ alɔ fanye,
alɔ yire makantaxi alako n xa kisi.
4 N ma sɛnbɛma nun n ma kantama nan
i ra.
I xa n xun ti kira fanyi xɔn i xili fanyi xa
fe ra.
5 N yaxuie bara yɛlɛ itala n ya ra, kɔnɔ i
fama n natangade na ma.

6 N bara n xaxili ti i ra.
Alatala Nɔndi Marigi, i bara n nakisi.
7 Kuye batui mu rafan n ma,
n tan, nan n taxuma Alatala nan na.
8 N sɛɛwama nɛ i xa hinnɛ xa fe ra,
barima i bara n ma tɔɔrɛe to,
n sondonyi na ɲaxankata, i na kolon.
9 I mu n soxi n yaxuie yi ra, i bara n
xɔrɛya.

10 Alatala, hinnɛ n na,
barima n na tɔɔrɔfe.
N fate birin bara ba n ma.
11 N ma simaya na ɲɔnfe tɔɔrɛ kui.
N ma duniɲɛigiri xɔrɔxɔ.
N sɛnbɛ bara ɲɔn n ma yunubi xa fe ra.
N fate bara kana
12 n yaxuie xa fe ra.
N bara yaagi n dɔxɔbooree xɔn ma.
N booree, xa na mu a ra naxee n toma taa
kui,
e e gima nɛ n ma.

13 E birin bara nɛɛmu n ma alɔ n ɲan bara
faxa.
N luxi alɔ se lɔɛxi.
14 N bara n yaxuie xui mɛ.
Gbaloe na n nabilinyi.
E bara lan a ma e xa n faxa.
15 Kɔnɔ n tan bara n taxu i ra, i tan n
Marigi Alatala.
16 N na i sagoe.
N natanga n yaxuie ma naxee wama n
ɲaxankatafe.
17 I xa i xa konyi to, n nakisi i xa hinnɛ ra.
18 Alatala, n na i xili, i naxa n lu yaagi kui.
Ala xa mixi ɲaaxie rayaagi,
Ala xa e rasabari faxɛ ra.
19 Ala xa e xui radundu,
barima yi wule falɛe e yɛtɛ igboma, e yo
tinxintɔɛe ma.

20 I xa hinnɛ gbo, i naxan nagataxi i yaragaaxuie bɛ,
naxee i xa kantari fenma.
21 I bara e yigiya alako fe kobi rabae naxa e suxu.
I bara e ratanga wule falɛe ma.
22 Alatala tantu, barima a bara hinnɛ n na n ma tɔɔrɛ kui.
23 N ma gaaxui kui, n nu bara a fala,
«I bara i nɔxun n ma,»
kɔnɔ i bara n ma maxandi suxu.

24 Danxaniyatɔɛe, wo xa Alatala xanu.
Alatala togondiyatɔɛe rakisima nɛ,
kɔnɔ a yɛtɛ igboe ɲaxankatama nɛ.
25 Wo tan naxee wo xaxili tixi Alatala ra,
wo wo sɛnbɛ so, wo xa limaniya.

32

Ala yunubi xafarife

Ala matɔxɔɛ

Dawuda xa lɔnni bɛɛti
1 Ɲɛlɛxinyi na adama bɛ
naxan xa yunubi bara ba,
naxan xa fe kobi bara xafari.
2 Ɲɛlɛxinyi na adama bɛ
Alatala bara diɲɛ naxan ma fe kobi ma,
a nun maifui mu na naxan xaxili ya ma.
3 Danmi n dunduxi, n mu nɔma minide tɔɔrɛ kui.
N nu tɔɔrɔma nɛ yanyi birin na.
4 Kɔɛ nun yanyi i xa tɔɔrɛ na n fari.
N sɛnbɛ bara kana, a bara lu alɔ gbengberen yire.

5 N bara n ma yunubi masen i bɛ,
n mu n ma yunubi nɔxunxi fa.
N bara a fala,
«Fo n xa n ma yunubi ya xaran Alatala bɛ.»
I tan Alatala bara n ma yunubi ba n ma.

6 Mixi tinxinxi birin xa i maxandi a waxati.
Xa tɔɔrɛ gbo alɔ banbaranyi,
a mu sese niyama a ra.
7 N ma kantari lanxi i tan nan ma.
I man sunnunyi bama n ma.
N i tantuma nɛ i xa maratangɛ xa fe ra.

8 N wo xaranma nɛ kira ra
wo lan wo xa bira naxan fɔxɔ ra.
N wo rasima nɛ,
n nan n ɲɛngi sama nɛ wo xa fe xɔn ma.
9 Wo naxa lu alɔ soe,
xa na mu a ra sofale xaxilitare,
naxan mu raɲɛrɛma fo karafoe ra.

10 Fe xɔnɛ gbegbe ragataxi mixi ɲaaxi bɛ,
kɔnɔ naxan a xaxili tixi Alatala ra,
Ala xa fonisireya na kanyi rabilinma nɛ.
11 Mixi tinxinxie, wo sɛɛwa Alatala ra,
wo man xa ɲɛlɛxin.
Wo Ala tantu ɲɛlɛxinyi kui wo xui itexi ra,
wo tan mixi tinxinxie birin.

33

Ala na wɔyɛn, a fe ragirima nɛ

Ala matɔxɔɛ

1 Tinxintɔɛe, wo xa Alatala matɔxɔ wo xui itexi ra.
Tinxintɔɛe lan e xa Ala matɔxɔ.
2 Wo xa Alatala tantu kɔra ra,
wo xa bɛɛti ba kɔra ra luuti fu daaxi.
3 Wo xa bɛɛti nɛɛnɛ ba a bɛ,
wo xa na raba maxasee ra wo xui itexi ra.
4 Alatala xa masenyi tinxin,
a a xa wali birin nabama sɔɔbɛ ra.
5 Tinxinyi nun sɛriyɛ rafan a ma,
duniɲa birin nafexi Alatala xa hinnɛ ra.
6 Alatala naxa koore daa a xa wɔyɛnyi ra.
A to wɔyɛn keren fala, tunbuie naxa mini keren na.
7 A naxa baa fan malan yire keren,
a xa ye ragata.
8 Bɔxi birin xa gaaxu Alatala ya ra.
Duniɲa mixi birin xa a binya.
9 A na wɔyɛn, a fe ragirima nɛ.
A na yaamari fi, a rabama nɛ.
10 Alatala sie xa natɛe kanama nɛ.
A mu e xa wali sɔɔnɛyama.
11 Kɔnɔ Alatala xa fe ragirixie buma abadan.
A waxɔnfe sɔɔnɛyama nɛ waxati birin.
12 Ɲɛlɛxinyi na si bɛ naxan marigi findixi Alatala ra.
Ɲɛlɛxinyi na bɔnsɔɛ bɛ Alatala naxan sugandixi.
13 Alatala a ya ragoroma duniɲa ma kelife ariyanna,
a mixi birin mato.
14 Kelife a xɔnyi, a duniɲa mixi birin matoma nɛ.
15 Naxan adamadie bɔɲɛ daaxi,
a a ɲɛngi sama e xa walie xɔn.

16 Mangɛ yo mu kisima a xa sɔɔrie saabui ra.
Sɔɔri fan mu kisima a yɛtɛ sɛnbɛ ra.
17 Sɔɔri ɲɔxɔ a ma a xa soe nɔma a rakiside,
kɔnɔ na tan mu findima kisi ra a bɛ.
18 Alatala nan mɛɛnima mixie ma
naxee gaaxuma a ya ra,
naxee e xaxili tima a xa hinnɛ ra,
19 alako e nii naxa laaxira,
alako e xa balo kaamɛ waxati.
20 Won xaxili tixi Alatala nan na.
A tan nan won malima ra,
a tan nan won kantama ra.
21 Won bɔɲɛe sɛɛwaxi a tan nan ma fe ra,
barima won bara la a xili sɛniyɛnxi ra.
22 Alatala, i xa hinnɛ muxu ra,
barima muxu xaxili tixi i tan nan na.

34

Ala yaragaaxuie sare

Ala matɔxɔɛ

1 Dawuda to a yɛtɛ findi daxui ra Abimeleki ya i alako a xa a bɛɲin, a naxa yi bɛɛti sɛbɛ.
2 N Alatala tantuma waxati birin.
A xa matɔxɔɛ mu bama n dɛ i.
3 N Alatala matɔxɔma n bɔɲɛ kui.
Tɔɔrɔmixie fama nɛ na mɛde, e fa sɛɛwa.
4 Won birin xa Alatala binya,
won xa a xili matɔxɔ.

5 N to Alatala maxandi, a naxa n yaabi,
a n ma gaaxui birin ba n yi.
6 Naxan na a ya ti Ala ra,
a sɛɛwama nɛ, a mu yaagima.
7 Xa tɔɔrɔmixi a xui ramini,
Alatala a mɛma nɛ, a fa a rakisi a xa tɔɔrɛ kui.

8 Alatala xa malekɛ Ala yaragaaxuie rabilinma nɛ, a e kanta.
9 Wo a mato, Alatala fan de!
Ɲɛlɛxinyi na adama bɛ naxan xaxili tixi a ra.
10 Sɛniyɛntɔɛe, wo xa gaaxu Alatala ya ra,
alako wo hayi birin xa fan.
11 Kaamɛ yɛtɛe suxuma nɛ,
kɔnɔ Alatala fenmae hayi birin fanma nɛ.

12 N ma die, wo fa, wo xa fa wo tuli mati n na.
N xa Alatala yaragaaxui masen wo bɛ.
13 Nde wama simaya xɔnkuye xɔn?
Nde wama lufe sɛɛwɛ kui tɛmui birin?
14 Xa wo wama na xɔn,
wɔyɛn ɲaaxie naxa mini wo dɛ i,
wo naxa wule yo fala.
15 Wo xa fe ɲaaxi lu na, wo xa fe fanyi raba.
Wo xa wo tunnabɛxi bɔɲɛsa fenfe ra.

16 Alatala tinxintɔɛe toma nɛ, a a tuli matima e wa xui ra.
17 Alatala a kobe soma fe kobi rabae ra,
alako e xili xa nɛɛmu duniɲa ra.
18 Tinxintɔɛe na e mawa Alatala bɛ, a a tuli matima nɛ e ra,
a e ba e xa tɔɔrɛe kui.
19 Alatala luma mixi fɛ ma naxan sunnunxi a bɔɲɛ ma,
a mixi rakisima naxan xaxili bara ifu.

20 Tɔɔrɛ gbegbe tinxintɔɛ lima nɛ,
kɔnɔ Alatala a rakisima na birin ma.
21 Alatala mɛɛnima nɛ a ma,
sese mu a toma.
22 Fe ɲaaxi nan mixi ɲaaxi faxama.
Tinxintɔɛ yaxuie fama ɲaxankatade.
23 Alatala a xa konyie xun sarama nɛ.
Naxan a xaxili tima Ala ra,
na mu kiiti ɲaaxi sɔtɔma.

35

Mixi ɲaaxi sare

Ala maxandi

Dawuda gbe
1 Alatala, i xa mixi tɔɔrɔ naxan wama n tɔɔrɔfe.
Naxan wama n gerefe, na kanyi gere.
2 Keli, i xa n mali i xa geresose ra.
3 I xa xali nun tanbɛ xa ite n yaxuie xili ma.
A fala n bɛ, a i tan nan n ma marakisima ra.
4 Ala xa n yaxuie rayaagi, a xa e xaxili ifu,
naxee wama n faxafe.
Naxee fe ɲaaxie maxirima n xun ma,
Ala xa e rayaagi, a xa e keri.
5 E xa lu alɔ maale lagi foye naxan nayensenma.
Alatala xa malekɛ xa e keri.
6 Ala xa e lu dimi kui,
Ala xa e xa kira masalaxun.
Alatala xa malekɛ xa e keri.
7 E bara yɛlɛ itala n ya ra,
e bara yili ge n birama dɛnnaxɛ,

alako e xa n faxa hali n mu fe ɲaaxi yo rabaxi e ra.
8 Ala xa na sare ragbilen e ma.
Ala xa e suxu yɛlɛ kui, Ala xa e rabira yili kui.
9 Na tɛmui n bɔɲɛ ɲɛlɛxinma nɛ Alatala ra.
N sɛɛwama nɛ a xa marakisi xa fe ra.
10 N bɔɲɛ a falama nɛ,
«Alatala, i maniyɛ mu na.
Nde nɔma tɔɔrɔmixi ratangade sɛnbɛma ma?
Nde nɔma setare ratangade muɲɛtie ma?»

11 Wule falɛe n tɔɔɲɛgɛma,
e nu fe fala e mu naxan kolon.
12 E n ma fe fanyi sare ragbilenma fe ɲaaxie ra.
Mixi birin bara n nabolo.
13 Kɔnɔ e tan nu furaxi tɛmui naxɛ,
n nu luma sunnun na e bɛ,
n nu fa sunyi suxu,
n Ala maxandi e bɛ tɛmui birin.
14 N sunnunxi e bɛ alɔ n sunnunma n boore bɛ ki naxɛ,
xa na mu a ra n ngaxakerenyi bɛ.
N kinikinixi e bɛ alɔ n kinikinima n nga bɛ ki naxɛ.
15 Kɔnɔ tɔɔrɛ to n tan li, e birin naxa ɲɛlɛxin.
E naxa kafu e bore ma n xili ma,
e xa n ɲaxankata, e xa n nahalaki.
16 Mixi ɲaaxie nun konbitie,
e birin n ma fe xɔnxi, e nu yele.
17 N Marigi, munfe ra i tinma na mɔɔli xa raba?
N nii ratanga e xa gere ma, n nii rakisi yi yɛtɛe ma.
18 Na kui n i tantuma nɛ malanyi xungbe kui,
N i matɔxɔma ɲama gbegbe tagi.

19 Ala xa n natanga n yaxuie ma,
naxee wama yofe n ma.
Ala xa n natanga n xɔnmixie
naxee wama n konbife hali n mu fe yo rabaxi e ra.
20 E mu wɔyɛn fanyi yo falama,
e mixi fanyi madaxuma tun.
21 E n tɔɔɲɛgɛma a falafe ra, «Muxu bara a to.»
22 Alatala, i bara na birin to. I naxa dundu de.
N Marigi, i naxa i makuya n na.
23 N Marigi Ala, keli,
i xa n xun magere so,
i xa n xun mafala.
24 N Marigi Alatala, i xa n ma kiiti sa i xa tinxinyi ra,
alako n yaxuie naxa n mayele.
25 I naxa tin e xa a fala,
«Muxu bara nɔ a ra, muxu bara a masɔtɔ.»
26 Ala xa n xɔnmixie rayaagi, n yaxuie xaxili xa ifu.
27 Ala xa n xanuntenyie rasɛɛwa,
naxee a falama e xui itexi ra,
«Tantui na Alatala bɛ naxan a xa konyi luma bɔɲɛsa kui.»
28 N i xa tinxinyi masenma nɛ,
n i tantuma nɛ tɛmui birin.

36

Adama xa ɲaaxuɲa nun Ala xa hinnɛ

Ala matɔxɔɛ

1 Alatala xa konyi Dawuda xa bɛɛti bɛɛtibae xa mangɛ bɛ
2 N bara mixi ɲaaxi xa matandi maɲɔxun n bɔɲɛ kui.
A mu a kolon a lanma a xa gaaxu Ala ya ra.
3 A a yɛtɛ igboma han a mu nɔma a xa yunubi tode,
a mu nɔma a ɲɛrɛ ki xɔnde.
4 A xa wɔyɛnyi ɲaaxu, a nu mixi madaxu tun.
A mu fe fanyi yo kolon.
5 A fe ɲaaxi maɲɔxunma kɔɛ ra, a fa kira ɲaaxi suxu,
barima a mu tondima fe kobi lude.

6 Alatala, i xa hinnɛ koore lima,
i xa dugutɛgɛɲa sigama han nuxui.
7 I xa tinxinyi gbo alɔ geyae.
I xa kiiti tilin alɔ baa.
I tan nan adamadie nun subee rakisima.
8 Ala, i xa hinnɛ fan.
Adamadie birin yigiya sɔtɔma nɛ i yi ra,
alɔ tɔxɔɛ yɔrɛe luma e nga gabutenyie bun ma ki naxɛ.
9 E wasama i xa nɛmɛ nan na,
i xa fe fanyi luma e bɛ alɔ ye xinbeli.
10 I tan nan gbansan nɔma adama ra-balode.
I xa naiyalanyi bara muxu xa kira iyalan.
11 I xa hinnɛ i kolonmae ra,
i xa i xa tinxinyi masen tinxintɔɛe bɛ.

12 I xa n natanga yɛtɛ igboee ma,
i naxa a lu mixi ɲaaxie xa n keri.
13 Tinxintaree birama nɛ, e mu nɔma kelide sɔnɔn.

37

Mixi ɲaaxi nun mixi fanyi masundi

Ala xa sɛriyɛ

Dawuda gbe
1 I naxa kɔntɔfili mixi ɲaaxie ra.
I naxa tin lude alɔ e tan.
2 E lisima nɛ mafuren alɔ ɲooge,
e faxama nɛ alɔ sansie.
3 I xa i taxu Alatala ra, i xa fe fanyi rabatu.
I xa lu yi bɔxi ma, nɔndi xa findi i xa baloe ra.
4 Alatala xa findi i waxɔnfe ra.
Na kui a i waxɔnfe ragirima nɛ.
5 I i xaxili ti Alatala ra, a birin taxu a ra.
A tan nan fe ragirima.
6 Ala fama i xa nɔndi makɛnɛnde
alɔ a soge raminima ki naxɛ gɛɛsɛgɛ.
A i xa xunnakeli makɛnɛnma
alɔ soge naxan yanbama yanyi ra.
7 I bɔɲɛ raxara Alatala ya i,
i xa mamɛ ti, Ala na na.
I naxa mixi ɲaaxi tɔɔnɛ hali a xa fe birin sɔɔnɛyaxi.
8 I naxa xɔnɔ, i i bɔɲɛ magoro.
Na tɔɔnɛ lu na, a mu fee sɔɔnɛyama i bɛ.

9 Ala fama mixi ɲaaxie raŋɔnde,
kɔnɔ naxee e xaxili tixi Ala ra,
e fama yi bɔxi sɔtɔde kɛ ra.
10 A mu buma mixi ɲaaxie xa lɔɛ duniɲa ma.
E mu toma dɛdɛ.
11 Naxee bɔɲɛe magoroxi,
e tan nan fama yi bɔxi sɔtɔde kɛ ra, e lu bɔɲɛsa kui.
12 Tinxintare tinxintɔɛ yanfama, a xɔnɔ a ma.
13 Kɔnɔ Marigi yelema na mixi ɲaaxi ma,
barima a a kolon a fama naxan sɔtɔde.
14 Mixi ɲaaxie santidɛgɛma bama a tɛɛ i,
e xali fan suxu,
alako e xa misikiinɛ nun setare tɔɔrɔ,
e xa tinxintɔɛ kɔn naxaba.
15 Kɔnɔ e tan nan fama faxade e yɛtɛ xa santidɛgɛma saabui ra.
E xa xalie fama girade.
16 Se xuri naxan na tinxintɔɛ yi ra,
a fisa mixi ɲaaxie xa bannaya bɛ,
17 barima Alatala e sɛnbɛ kanama nɛ,
a fa tinxintɔɛ mali.
18 Alatala ɲɛngi saxi mixi fanyi xɔn.
E kɛ buma nɛ abadan.
19 E mu yaagima tɔɔrɛ tɛmui, e lugama nɛ kaamɛ waxati.
20 Kɔnɔ mixi ɲaaxie faxama nɛ.
Alatala yaxuie luma nɛ alɔ fiili,
naxan sɛxɛ lisima, a fa gan.
21 Mixi ɲaaxi doni tongoma nɛ, kɔnɔ e mu a fima.
Mixi fanyi tan mixie kima a xa fonisireya kui.
22 Alatala xa barakatɔɛe yi bɔxi sɔtɔma nɛ kɛ ra,
kɔnɔ Ala naxan dankama, na kanyi fama halakide.

23 Naxan ɲɛrɛ ki rafan Alatala ma,
a na kanyi malima nɛ a xa duniɲɛigiri kui.
24 Hali a sa dinkon, a mu birama,
barima a bɛlɛxɛ na Alatala yi ra.
25 Kabi n dimɛdi tɛmui, han n xɛmɔxi ra,
n mu tinxintɔɛ keren toxi Ala naxan nabɛɲinxi,
naxan xa die taami makulama.
26 Tinxintɔɛ ki tima, a mixie donima.
A xa die barakɛ sɔtɔma nɛ.

27 I xa fe kobi lu na, i xa fe fanyi raba.
Na kui i simaya xɔnkuye sɔtɔma nɛ.
28 Sɛriyɛ rafan Alatala ma.
A mu a xa hinnɛntee rabɛɲinma.
A e kantama nɛ abadan.
Kɔnɔ mixi ɲaaxie bɔnsɔɛ fama nɛ halakide.

29 Tinxintɔɛe fama nɛ yi bɔxi sɔtɔde kɛ ra, e lu be abadan.
30 Tinxintɔɛ lɔnni nan masenma,
sɛriyɛ nan minima a dɛ kui.
31 A Marigi Ala xa sɛriyɛ na a bɔɲɛ kui,
a mu birama kira xɔn.

32 Mixi ɲaaxi tinxintɔɛ yanfama, a xa a faxa.
33 Kɔnɔ Alatala mu tinxintɔɛ luma a yaxuie sagoe.
A mu tinma e xa a tɔɔɲɛgɛ kiiti tɛmui.

34 I xaxili ti Alatala ra, a xa kira suxu,
alako a xa i rakeli, i xa yi bɔxi sɔtɔ kɛ ra.
Na tɛmui i mixi ɲaaxie toma nɛ e halakixi.

35 Tɛmui dangixi n bara sɛnbɛma ɲaaxi nde to.
A xungbo alɔ wuri tofanyi.
36 Kɔnɔ n to dangi a yire a firin nde,
n naxa a li a xa fe xuben.
N naxa a fen, kɔnɔ n mu a to.

37 I xa mixi fanyi nan mato, tinxintɔɛ nan igbɛ.
Na mixi mɔɔli findima barakatɔɛ nan na.
38 Kɔnɔ yunubitɔɛe tan fama nɛ sɔntɔde,
e bɔnsɔɛ birin fa halaki.
39 Alatala tinxintɔɛe rakisima nɛ,
a findi e xa makantama ra e xa tɔɔrɛ kui.
40 A e malima nɛ, a e ratanga.
A e ratanga mixi ɲaaxie ma, a e rakisi,
barima e yigiyaxi a tan nan ma.

38

N sɛnbɛ bara kana

Ala maxandi

1 Dawuda xa maxandi bɛɛti
2 Alatala, i naxa n ɲaxankata i xa xɔnɛ kui,
i naxa n halaki i xa bɔɲɛte kui.
3 I bara n maxɔnɔ i xa tanbɛ ra, i bara n nabira.
4 Yalanyi yo mu na n bɛ i xa xɔnɛ kui.
N ma yunubi bara a niya n fate birin xa tɔɔrɔ.
5 N ma yunubie bara gbo n xun ma.
Na kote bara binya, n mu a nɔma sɔnɔn.
6 N ma fie bara gbo, e xiri bara ɲaaxu.
Na birin fatanxi n ma xaxilitareɲa nan na.
7 N bɔɲɛ bara kana, xunnakeli mu na n bɛ.
N luma fɛɛɲɛn na sunnunyi nan kui.
8 N fate birin wolenxi, yalanyi yo mu na sɔnɔn.
9 N sɛnbɛ bara kana, n fate birin bara ba n ma.
N bɔɲɛ tɔɔrɔxi tun.
10 N Marigi, i n waxɔnfe kolon, n ma tɔɔrɛ mu nɔxunxi i ma.
11 N bɔɲɛ mu saxi, n sɛnbɛ bara ɲɔn.
N ya mu naiyalanyi toma sɔnɔn.
12 N xanuntenyie nun n booree bara keli n xun ma
n ma fure xa fe ra, n ngaxakerenyie bara e makuya n na.
13 Naxee wama n faxafe, e bara yɛlɛ itala n ya ra.
Naxee wama n tɔɔrɔfe, e bara n konbi,
e n tɔɔɲɛgɛma tɛmui birin.
14 Kɔnɔ n mu n tuli mati na wɔyɛnyie ra,
n mu n dɛ rabi n xa e yaabi.
15 N luma alɔ tuli xɔri, n luma alɔ boboe.

16 Alatala, n xaxili tixi i tan nan na.
N Marigi Ala, i tan nan gbansan nɔma n yaabide.
17 N naxɛ, «I naxa tin n yaxuie xa yo n ma,
e xa ɲɛlɛxin n ma tɔɔrɛ xa fe ra.»
18 A gbe mu luxi n xa bira,
n na tɔɔrɔfe tɛmui birin.
19 N bara n ti n ma yunubi rabaxie ra,
n yangoe naxee rabaxi, na fe bara n kɔntɔfili.
20 N yaxuie tan kɛndɛ, e sɛnbɛ gbo.
N xɔnmixie bara wuya, hali nɔndi mu na e bɛ.
21 Naxee fe fanyi masarama fe ɲaaxi ra, e n tɔɔrɔma,
barima n tan birama fe fanyi nan fɔxɔ ra.
22 Alatala, i naxa n nabɛɲin.
N Marigi Ala, i naxa i makuya n na.
23 N Marigi, i xa fa mafuren n malide.
N Marigi, n ma marakisima nan i ra.

39

Adama luma alɔ foye

Ala maxandi

1 Dawuda xa bɛɛti bɛɛtibae xa mangɛ Yedutun bɛ
2 N bara a fala, «N fe birin nabama,
alako n naxa yunubi raba n dɛ ra.
N fe birin nabama,
alako n naxa na wɔyɛnyi mɔɔli fala mixi ɲaaxie ya xɔri.»
3 N ma tɔɔrɛ xungbe kui,
n naxa dundu, n mu sese fala, n naxa n sabari tun.
4 N bɔɲɛ nu satunma, n ma tɔɔrɛ naxa lu alɔ tɛ dɛxɛxi.
Na bara a niya n xa yi wɔyɛnyi fala,
5 «Alatala, a masen n bɛ n faxama tɛmui mundun,
n ma simaya sigama han minden,
alako n xa n sɛnbɛ xa xurunyi kolon.
6 I bara n ma simaya radunke, a xɔn mu kuya sɔnɔn.
Adama luma alɔ foye naxan dangima.»
Ɲɛngi rate.
7 Adama luxi nɛ alɔ niini, naxan minima, a fa dangi.

A naafuli malanma, kɔnɔ naxan fama a sɔtɔde,
a mu na kolon.
8 N Marigi, n fa n xaxili tima nde ra?
I tan nan gbansan nɔma n malide.
9 N nakisi n ma yunubie birin ma.
I naxa n nayaagi daxuie ya xɔri.
10 N bara dundu, n mu sese falama,
barima i tan nan na walife.
11 I xa fure ba n ma, beenu i xa n naɲɔn tɔɔrɛ kui.
12 I mixi ɲaxankatama a xa yunubi xa fe ra.
Naxan nafan adama ma, i na bama a yi.
Na fe luma nɛ alɔ kuli naxan bogise fanyi xun nakanama
beenu mixi xa a matongo.
Adamadi misaalixi foye nan na naxan dangima.

Ɲɛngi rate.

13 Alatala, n ma dubɛ suxu,
i xa i tuli mati n ma maxandi ra.
I xa n wa xui mɛ, barima i xa xɔɲɛ nan n na.
N luma alɔ n benbae,
n mu buma yi duniɲa bɛndɛ fuɲi fari.
14 I xa i xa ɲaxankatɛ ragbilen n fɔxɔ ra sinden,
xa na mu a ra n faxama nɛ.

40

N mu nɔma dundude

Ala maxandi nun Ala matɔxɔɛ

1 Dawuda xa bɛɛti bɛɛtibae xa mangɛ bɛ
2 N bara n xaxili ti Alatala ra,
a bara a tuli mati n na.
3 A bara n ba boora xɔɔra,
a n sanyi radiki fanye ra.
4 A bara bɛɛti nɛɛnɛ sa n bɔɲɛ ma
naxan findixi tantui ra Ala bɛ.
Mixi gbegbe na na mɛ, e gaaxuma nɛ Ala ya ra,
e e yɛtɛ taxu Alatala ra.

5 Ɲɛlɛxinyi na adama nan bɛ
naxan a xaxili tixi Alatala ra,
naxan mu a kobe ratoxi yɛtɛ igboe ma,
naxan mu a kobe ratoxi kuye batufe ma.
6 N Marigi Alatala,
i bara i xa fe fanyi gbegbe masen muxu bɛ.
I maniyɛ mu na.
N wama na birin tagi rabafe mixie bɛ,
kɔnɔ i xa fe fanyi wuya han a bara dangi a i.
7 I mu wama sɛrɛxɛ tun xa xɔn ma.
I bara n tuli rabi.
I mu wama sɛrɛxɛ gan daaxi xɔn ma,
i mu wama sɛrɛxɛ yunubi xafari daaxi fan xɔn ma.
8 N bara fa kitaabui makuntanxi ra naxan sɛbɛxi n bɛ.
9 N Marigi Ala, n bara tin i waxɔnfe ma.
I xa sɛriyɛ na n sondonyi kui.
10 N tinxinyi masenma ɲama bɛ.
I xa a kolon Alatala, n mu fama dundude i xa fe ma.
11 N mu nɔma dundude i xa nɔndi ma.
N i xa fe fanyi nun i xa marakisi fe falama nɛ.
N mu i xa fonisireya nun i xa nɔndi nɔxunma ɲama ma.

12 I tan Alatala, i mu fama tondide n bɛ i xa marafanyi ma.
I xa fonisireya nun i xa nɔndi n kantama nɛ tɛmui birin.
13 Tɔɔrɛ gbegbe bara n nabilin.
N ma yunubi fan bara gbo han a bara dangi a i.
E bara wuya dangife n xunsɛxɛe ra.
Limaniya bara ba n yi ra.
14 Alatala, yandi, n natanga.
Alatala, yandi, n mali.
15 Naxee wama n nii bafe, naxee wama n ma fe ɲaaxi xɔn ma,
e birin xa makuya n na yaagi kui.
16 Naxee n mayelema, yaagi xa e dɛ ixara.

17 Naxee birin biraxi i fɔxɔ ra,
e xa sɛɛwa, e xa ɲɛlɛxin i xa fe ra.
Naxee wama i xa kisi xɔn ma,
e xa a fala tɛmui birin, «Tantui na Alatala bɛ.»
18 Setare nun misikiinɛ nan na n na,
kɔnɔ Marigi bara ratu n ma fe ma.
I tan nan na n ma malima ra a nun n nakisima.
N Marigi Alatala, i naxa dugundi!

41

Furema Ala maxandife

Ala maxandi

1 Dawuda xa bɛɛti bɛɛtibae xa mangɛ bɛ

2 Ɲɛlɛxinyi na mixi bɛ naxan hinnɛma tɔɔrɔmixi ra.
Alatala a ratangama nɛ a xa tɔɔrɛ ma.
3 Alatala a ratangama nɛ, a a rabalo.
A ɲɛlɛxinma nɛ duniɲa.
I mu a luma a yaxuie sagoe.
4 Alatala a malima nɛ a fura tɛmui, a a rayalan.

5 N a falama a bɛ,
«Alatala, hinnɛ n na.
N nayalan barima n bara yunubi raba i ra.»
6 N yaxuie wɔyɛn ɲaaxie falama, e naxɛ,
«A faxama mun tɛmui?
A xili lɔɛma mun lɔxɔɛ?»
7 Naxan fama n xɛɛbude a filankafui wɔyɛnyi falama.
Fe ɲaaxi gbo a bɔɲɛ kui.
A na keli n xun ma, a na mɔɔli falama.

8 N xɔnmixie n ma fe makɔlikɔlima e boore bɛ,
e xa n tɔɔrɔ.
9 E naxɛ, «Fure ɲaaxi bara a suxu,
a bara tagan, a mu kelima sɔnɔn.»
10 Hali n dɛfanboore, n nu laxi naxan na,
muxu nun naxan nu muxu dɛgema yire keren,
na bara a kobe ti n na.

11 Alatala, hinnɛ n na, i xa n nakeli,
alako n xa n yaxuie sare ragbilen e ma.
12 N a kolon n nafan i ma,
barima i mu n luma n yaxuie sagoe.
13 I n malima nɛ barima n tinxin.
I bara tin n xa lu i sɛɛti ma abadan.
14 Tantui na Isirayila Marigi Alatala bɛ abadan.
Amina. Amina.

42

N sondonyi nimisaxi munfe ra?

Ala maxandi

1 Kora xa die xa lɔnni bɛɛti bɛɛtibae xa mangɛ bɛ
2 Ala, n wama lufe i yire.
N i fenma alɔ xeli ye fenma ki naxɛ.
3 N hayi na Ala ɲiɲɛ ma.
N a yire lima mun tɛmui?
4 Yakɔsi n wama kɔɛ ra,
n wama yanyi ra.
Mixi n maxɔrinma,
«I Marigi Ala na minden?»
5 N na ratu yi fe ma, n bɔɲɛ sɛɛwama nɛ.
Singe n nu ɲama raɲɛrɛma Ala xa hɔrɔmɔbanxi nan kui,
e nu bɛɛti bafe ɲɛlɛxinyi kui,
e tantui rasiga Ala ma.
6 Munfe ra n sondonyi nimisaxi?
Munfe ra n bɔɲɛ sunnunxi?
N xa n xaxili ti Ala ra,
n man xa a tantu a xa kisi xa fe ra.
7 N Marigi Ala, n bɔɲɛ nimisaxi n yɛtɛ kan ma fe ra.
Na na a ra n nan n natuma i ma Yurudɛn,
n na dɛnnaxɛ yi tɛmui,
Xerimon nun Misari geyae na dɛnnaxɛ.
8 N ma tɔɔrɛ xun nan tun masafe.
A luma alɔ susui ye naxan sinma xure ye xun.
9 Alatala hinnɛma n na yanyi ra,
n fan bɛɛti bama a bɛ kɔɛ ra.
N Ala maxandima naxan n nabaloma.
10 N bara a fala Ala bɛ,
naxan sɛnbɛ gbo alɔ fanye,
«I nɛɛmuxi n ma munfe ra?
I n luxi tɔɔrɛ kui
n yaxuie xa nɔɛ bun ma munfe ra?»
11 N yaxuie n tɔɔrɔma konbi ra lɔxɔ yo lɔxɔ.
E n maxɔrinma, «I Marigi Ala na minden?»
12 N sondonyi nimisaxi munfe ra?
N bɔɲɛ sunnunxi munfe ra?
N xa n xaxili ti Ala ra,
n man xa a tantu a xa kisi xa fe ra.
N Marigi nan na n ma marakisima ra.

43

N bɔɲɛ sunnunxi munfe ra?

Ala maxandi

1 Ala, i xa n ma kiiti sa.
I xa n xun mafala ɲama danxaniyatare xɔn ma.
I xa n natanga yanfantee nun wule falɛe ma.
2 Ala n ma kantama na i tan nan na,
i n nabɛɲinxi munfe ra?
I n luxi tɔɔrɛ kui n yaxuie xa nɔɛ bun ma munfe ra?
3 I xa n ma kira iyalan i xa nɔndi ra,
i xa n xun ti sigafe ra i yire i xa geya sɛniyɛnxi fari.
4 N nan n makɔrɛma nɛ Ala xa sɛrɛxɛbade ra,

Ala naxan findixi n ma sɛɛwɛ nun n ma
ɲɛlɛxinyi ra.
N bɛɛti bama n Marigi Ala bɛ kɔra ra.
5 N sondonyi nimisaxi munfe ra?
N bɔɲɛ sunnunxi munfe ra?
N xa n xaxili ti Ala ra,
n man xa a tantu a xa kisi xa fe ra.

44

Muxu mu i xa saatɛ kanama

Ala maxandi

1 Kora xa die xa lɔnni bɛɛti bɛɛtibae xa
mangɛ bɛ
2 Ala, muxu bara a mɛ muxu benbae
saabui ra,
i wali naxan nabaxi tɛmui dangixi.
3 I bara sie keri be
alako muxu benbae xa sabati yi bɔxi ma.
4 E mu be sɔtɔ e xa santidɛgɛma xa ra,
e mu kisi sɔtɔ e yɛtɛ sɛnbɛ xa ra.
I tan nan sɛnbɛ bara e rakisi,
i tan nan xa hinnɛ bara findi na saabui ra.
5 Ala, i tan nan findi n ma mangɛ ra.
Yandi, i xa Yaxuba bɔnsɔɛ rakisi.
6 Muxu fama muxu yaxuie ragbilende i
tan nan saabui ra,
muxu fama e ragorode i xili ra.
7 N mu n xaxili tixi n ma xali xa ra,
n ma santidɛgɛma mu nɔma n nakiside.
8 Kɔnɔ i tan nan muxu ratangama muxu
yaxuie ma,
i tan nan muxu xɔnmixie rayaagima.
9 Muxu Ala nan matɔxɔma tɛmui birin,
muxu i tan nan xili tantuma abadan.
Ɲɛngi rate.

10 Kɔnɔ yakɔsi i bara muxu rabɛɲin,
i bara muxu rayaagi.
I mu muxu xa sɔɔrie malima sɔnɔn.
11 I bara muxu ragi muxu yaxuie ya ra,
naxee muxu xɔnxi,
nee bara muxu harige birin ba muxu yi
ra.
12 I bara muxu rabɛɲin alako e xa muxu
faxa alɔ xurusee,
i bara muxu rayensen ɲamanɛ gbɛtɛe ma.
13 I bara i xa ɲama mati sare xuri ra,
naxan mu findima geeni ra i bɛ.
14 I bara muxu rayaagi muxu dɔxɔbooree
xɔn ma.
Muxu rabilinyie yoma muxu ma.
15 I bara a niya si gbɛtɛe xa muxu mayele,
e nu e xunyie lintan muxu ma.
16 N xaxili ifuxi tɛmui birin, n bara yaagi.
17 Naxee n xɔnxi, nee n mayelema,
e n konbima.
E wama e gbeɲɔxɔfe.

18 Hali yi birin to rabaxi muxu ra,
muxu mu nɛɛmuxi i ma,
muxu mu i xa saatɛ kanaxi.
19 Muxu bɔɲɛ mu gbilenxi i fɔxɔ ra,
muxu mu muxu makuyaxi i xa kira ra,
20 naxan a niyama i xa muxu lu wulaba-
ree tagi,
muxu xa faxa.
21 Xa muxu sa nɛɛmu muxu Marigi Ala xili
ma,
xa na mu a ra muxu naxa ala gbɛtɛe batu,
22 Ala mu a kolonma xɛ?
A mu mixi gundo birin kolon?
23 Kɔnɔ mixie na muxu faxafe alɔ xu-
rusee.
E na rabama tɛmui birin i tan nan ma fe
ra.

24 N Marigi, xunu. I xife munfe ra?
Keli, i naxa mɛɛ muxu ra tɛmui birin.
25 I yatagi nɔxunma muxu ma munfe ra?
I nɛɛmuxi muxu xa tɔɔrɛ nun yaagi ma
munfe ra?
26 Muxu bira nɛ bɔxi, muxu mu nɔma
kelide sɔnɔn.
27 Yandi, keli, fa muxu mali.
I xa muxu xun sara i xa hinnɛ xa fe ra.

45

Mangɛ xa futi

Ala matɔxɔɛ

1 Kora xa die xa lɔnni bɛɛti bɛɛtibae xa
mangɛ bɛ. A xa ba alɔ bɛɛti naxan xili
«Fuge tofanyie.» Xanunteya sigi.
2 Wɔyɛn fanyie bara n bɔɲɛ rafe.
N xa yi wali raba mangɛ bɛ.
N nɛnyi luma nɛ alɔ sɛbɛliti fanyi xa kale.

3 I tofan adamadi birin bɛ, i fata wɔyɛn
ɲɔxunmɛ tide,
barima Ala barakɛ sama i xa fe ma tɛmui
birin.
4 I xa i xa santidɛgɛma xiri i tagi,
alako i xa xunnakeli nun i xa binyɛ xa
kolon.
Sɔɔri sɛnbɛma nan i ra.
5 I sɛnbɛ gbo.

Te i xa sɔɔri ragise fari, nɔndi, magoroe,
nun tinxinyi xa fe ra.
I xa fe xungbe raba.
6 I xa tanbɛe magaaxu.
E fama i yaxuie sondonyi sɔxɔde,
sie birama nɛ i sanyie bun.

7 «Ala, i xa mangɛ kibanyi buma nɛ
abadan.
Tinxinyi nan findixi i xa mangɛya
tɔnxuma ra.»

8 Tinxinyi nan nafan i ma.
Ɲaaxuiɲa mu rafan i ma fefe ma.
Na nan a toxi i Marigi Ala bara i sugandi
sɛɛwɛ kui.
Fisamante nan i ra dangife i booree ra.
9 Labundɛ nun se xiri ɲɔxunmɛ na i xa
dugi ma.
Xulunyi tima i xa mangɛ banxi tofanyi
kui.
Kɔrae ɲɛlɛxinyi xui raminima i bɛ.
10 Mangɛe xa di ginɛe luma i sɛɛti ma,
i xa ginɛ fan na i fɛ ma, a maxirixi xɛɛma
tofanyi ra.

11 N ma di ginɛ, i tuli mati n na.
I naxa kankan i bɔnsɔɛ ma,
xa na mu a ra i xa denbaya nun i baba
ma.
12 I xa i igoro mangɛ bɛ
naxan findixi i marigi ra.
I tofan, i rafan a ma ki fanyi.
13 Tirekae fama bunsee ra i bɛ,
naafuli kanyie fan fanma i binyade.

14 Mangɛ xa di ginɛ soma banxi kui,
a maxirixi dugi tofanyi ra, xɛɛma na a ma.
15 A xa konyi ginɛe a matima mangɛ xɔn.
Mangɛ fan maxirixi dugi tofanyi ra.
16 Ginɛ so tɛmui, mixi birin ɲɛlɛxinxi,
e xulunyi tima.

17 I xa die fama lude alɔ i benbae,
e findi mangɛe ra bɔxi birin xun ma.
18 N i tan findima xili kanyi nan na
abadan.
Bɔnsɔɛ birin i matɔxɔma nɛ waxati yo
waxati.

46

Won mu gaaxuma

Ala matɔxɔɛ

1 Kora xa die xa bɛɛti bɛɛtibae xa mangɛ
bɛ ginɛdimɛdi xui daaxi
2 Ala, won kantama nan a ra.
Won ma kantari na a yi ra.
A won malima won ma tɔɔrɛ birin kui.
3 Xa bɔxi sa sɛrɛn, won mu gaaxuma.
Xa geya sa bira baa ma, won mu gaax-
uma.
4 Xa mɔrɔnyie sa xaaɲɛ, won mu gaax-
uma.
Xa geya sa a imaxa, a sɛrɛn, won mu
gaaxuma.

5 Xure nan a ra, naxan salonyie Ala xa taa
rasɛɛwama.
Ala Xili Xungbe Kanyi xa hɔrɔmɔlingira
sɛniyɛnxi na mɛnni nɛ.
6 Ala na na taa kui, na taa mu a ra-
maxama,
a a malima subaxɛ nɛfɛ a li.
7 Sie sɔnxɔɛ ratema, mangɛyae birama nɛ.
Ala nɛfɛ a xui ramini, duniɲa birin xu-
nunma nɛ.
8 Mangɛ Alatala na won sɛɛti ma.
Won ma kantari na Yaxuba Marigi Ala yi
ra.
9 Wo fa Alatala xa wali mato,
a gbaloe naxan luxi bɔxi ma.
10 A tan nan gere ɲɔnma duniɲa birin ma.
A xali girama nɛ.
A tanbɛ kanama nɛ,
a makantase gan.

11 «Wo wo raxara, wo xa a kolon Ala na n
tan nan na.
N si birin yamarima.
N ma yaamari na duniɲa birin ma.»

12 Alatala na won sɛɛti ma,
Won ma kantari na Yaxuba Marigi Ala yi
ra.

47

Ala fisamante mangɛ

Ala matɔxɔɛ

1 Kora xa die xa bɛɛti bɛɛtibae xa mangɛ
bɛ
2 Wo tan sie birin, wo wo bɛlɛxɛ bɔnbɔ,
wo sɔnxɔ, wo xui ite ɲɛlɛxinyi kui Ala bɛ!
3 Alatala Xili Xungbe Kanyi magaaxu.
Mangɛ xungbe nan a ra duniɲa birin xun
ma.
4 A bara sie ragoro won bun ma,

e xa lu won sagoe.
5 A bara bɔxi fi won ma kɛ ra,
naxan findixi Yaxuba bɔnsɔɛ xa xunnakeli ra.
A won xanu.
Ɲɛngi rate.
6 Ala tema ɲɛlɛxin xui nan tagi,
a fama sarae fe xui ma.
7 Wo bɛɛti ba Ala bɛ, wo bɛɛti ba!
Wo bɛɛti ba won ma mangɛ bɛ, wo bɛɛti ba!
8 Ala nan mangɛ ra duniɲa birin xun ma,
wo xa lɔnni bɛɛti ba.
9 Ala magoroxi mangɛ kibanyi sɛniyɛnxi kui,
si birin mangɛ nan a ra.
10 Sie xa mangɛe kafuma Iburahima Marigi Ala xa ɲama ma,
barima Ala nan a ragiri mangɛe xa duniɲa kanta.
Ala na se birin xun.

48

Ala xa taa Siyon

Ala matɔxɔɛ

1 Kora xa die xa bɛɛti. Sigi sɛniyɛnxi.
2 Alatala gbo.
A lanma won xa a matɔxɔ
a xa taa kui a xa geya sɛniyɛnxi fari.
3 Ala xa geya Siyon tofan,
a rafan duniɲa birin ma.
Na findi Mangɛ Xungbe xa taa nan na.
4 Ala a ɲɛngi sama a xa taa makantaxi xɔn,
a bara a yɛtɛ findi a kantama ra.
5 Mangɛe to e malan Siyon gere xili ma,
6 e naxa kaaba na tofe ra.
E naxa gaaxu, e fa e gi.
7 E to gaaxu na ya ra,
e naxa sɛrɛn alɔ ginɛ naxan na di barife,
8 xa na mara alɔ Tarasisi xa kunkuie
foye xungbe naxee imaxama.
9 Won Marigi Ala kaabanako naxan nabaxi a xa taa kui,
won bara na mɛ, won bara na to.
Mangɛ Alatala na taa rakisima tɛmui birin.
Ɲɛngi rate.
10 Ala, muxu na so i xa Hɔrɔmɔlingira kui,
muxu ratuma i xa hinnɛ nan ma.
11 Ala Xili Xungbe Kanyi,
i xili tantuma nɛ duniɲa yire birin.
I xa mangɛya tinxin.
12 Ɲama ɲɛlɛxinma nɛ Siyon geya fari,
Yudakae sɛɛwama nɛ i xa kiiti xa fe ra.
13 Wo xa Siyon mabilin,
wo xa a xa sɔɔri tidee kɔnti.
14 Wo xa a tɛtɛ nun a yire makantaxie mato,
alako wo xa na fala wo xa die bɛ.
15 Ala nan na won Marigi Ala ra abadan.
A won naɲɛrɛma han aligiyama.

49

Aligiyama sigafe mu kanama

Ala xa sɛriyɛ

1 Kora xa die xa bɛɛti bɛɛtibae xa mangɛ bɛ
2 Wo wo tuli mati yi ra, wo tan ɲama birin.
Duniɲa ɲama birin, wo wo tuli mati n na.
3 Tide xuri kanyi, tide xungbe kanyi,
setare a nun se kanyi, wo birin xa wo tuli mati.
4 N fama wɔyɛnyi hagigɛ nan falade wo bɛ,
n bɔɲɛ xaxili fanyi naxan maɲɔxunxi.
5 N nan n tuli tixi taali ra,
n fama na tagi rabade wo bɛ kɔra xui ra.

6 Munfera n fa gaaxuma gbaloe lɔxɔɛ ya ra,
n yaxuie xa fe kobi n nabilinma tɛmui naxɛ?
7 E laxi e xa bannaya nan na,
e nu fa e yɛtɛ matɔxɔ e harige xa gboe ra.
8 E mu nɔma e bore xunsarade,
E mu nɔma e xunsare fide Ala ma.
9 E nii xunsare xɔrɔxɔ,
e mu nɔma a fide abadan.
10 E tan mu faxama? E mu sigama aligiyama?
11 Won a toma, lɔnnilae faxama,
lɔnnitaree fan faxama nɛ.
E fa e harige lu mixi gbɛtɛe yi ra.
12 Mixi naxee e xilie saxi bɔxie xun ma,
e maɲɔxunxi nɛ e xa banxie luma nɛ naa abadan,
e xɔnyi mu kanama keli lanfanmae ma,
a sa dɔxɔ lanfanma gbɛtɛe ra.
13 Hali mixi xungbe, a mu buma.
A faxama nɛ alɔ subee.
14 Mixi naxee laxi e yɛtɛ ra, e xa kira nan ya.

E xui rafan naxee ma, nee birama nɛ e fɔxɔ ra.
15 E aligiyama lima nɛ.
Ɗaxɛ e ralɔɛma nɛ.
Mixi tinxinxie e maboronma nɛ.
E xa tofanyi kanama nɛ.
Aligiyama findima nɛ e xɔnyi ra.

16 Kɔnɔ Ala n nii xunsarama nɛ aligiyama,
a n xanin.
Ɲɛngi rate.

17 Mixi na findi banna ra, a harige na gbo,
i naxa gaaxu,
18 barima a mu sese xaninma aligiyama.
A harige mu birama a fɔxɔ ra.
19 A ɲɛlɛxinma nɛ a harige ra a xa duniɲɛigiri kui,
barima birin a matɔxɔma na xa fe ra,
20 kɔnɔ a fa siga aligiyama
a a benbae li na,
naxee mu duniɲa toma sɔnɔn.
21 Xa banna mixi xaxili mu na,
a luxi nɛ alɔ sube naxee faxama.

50

Sɛrɛxɛ naxan nafan Ala ma

Ala xa sɛriyɛ

Asafi xa bɛɛti
1 Alatala na wɔyɛnfe.
A na duniɲa birin xilife,
keli sogetede han sogegorode.
2 Kelife Siyon, Ala xa tofanyi yanbama.
3 Won Marigi Ala na fafe,
a mu dunduxi.
Tɛ belebele na a ya ra,
foye xungbe fan na a rabilinyi.
4 A xui tema koore ma,
a xui goroma bɔxi
kiiti sade a xa mixie bɛ.
5 «N batulae, naxee laayidi tongoxi n bɛ sɛrɛxɛ ra,
wo xa wo malan.»
6 Ala xa masenyi tinxinxi kelima koore nan ma,
barima kiitisa nan na Ala ra.

7 «N ma mixie, wo wo tuli mati, n xa wɔyɛn.
Isirayila, n bara wo kalamu.
Ala nan n na, wo Marigi Ala.
8 N mu xɔnɔxi wo xa sɛrɛxɛe xa fe ra.
Wo sɛrɛxɛ gan daaxie bama n bɛ tɛmui birin.
9 N mu tuura tongoma wo xɔnyi.
N mu si kontonyi fan tongoma wo xa kulɛ.
10 N gbe nan na sube birin na wula i.
N gbe nan na sube birin na geyae ma.
11 N gbe nan na xɔni birin na koore ma.
N gbe nan na sube birin na fiili ma.
12 Xa kaamɛ n suxuma nu, n ma falama wo tan bɛ.
N gbe nan na duniɲa birin na.
13 N tan tuura sube donma? Ade.
N tan si kontonyi wuli minma? Ade.
14 A lanma wo xa tantui rasiga n ma,
na xa findi wo xa sɛrɛxɛe ra.
Wo xa wo xa laayidie rakamali n bɛ, n tan Ala Xili Xungbe Kanyi.
15 Wo xa n xili wo xa tɔɔrɛ kui.
N fama wo ratangade,
wo fan fama n matɔxɔde.»

16 Ala xa masenyi nan ya, mixi ɲaaxie bɛ,
«wo na n ma yaamari nun n ma saatɛ durusife munfe ra?
17 N ma sɛriyɛ mu rafan wo ma.
Wo mu n ma wɔyɛnyi danxunma.
18 Wo nun muɲɛtie na a ra.
Wo nun yɛnɛ rabae na a ra.
19 Fe ɲaaxi nan tun minima wo dɛ i,
wo wule nan tun falama.
20 Wo nun naxan nga keren a ra,
wo na tɔɔɲɛgɛma.
21 Wo naxan nabaxi, na nan ya.
Han yakɔsi n bara n sabari.
Wo ɲɔxɔ a ma a n na wo sɛɛti ma,
kɔnɔ n fama xaaɲɛde wo ma,
n fama a birin ya bade wo bɛ.
22 Wo xa yi fe mɛ,
wo tan naxee nɛɛmuxi Ala ma,
xa na mara n wo xa fe kanama nɛ.
Mixi yo mu wo ratangama.
23 Naxan tantui sɛrɛxɛ bama n bɛ,
na mixi bara n matɔxɔ.
Mixi naxan a ɲɛrɛ ki matoma a fanyi ra,
n fama n tan Ala xa marakisi masende a bɛ.»

51

Dawuda xa yunubi

Ala maxandi

1 Dawuda xa bɛɛti bɛɛtibae xa mangɛ bɛ.

2 Annabi Natan wɔyɛnfe Dawuda bɛ a
yunubi raba Batiseba ra tɛmui naxɛ.
3 Ala, hinnɛ n na alɔ i darixi a ra ki naxɛ.
Diɲɛ n ma fe ɲaaxi ma i xa bɔɲɛ fanyi
saabui ra.
4 I xa n nasɛniyɛn n ma fe kobi birin ma.
I xa n ma yunubi xafari.
5 N bara n ma yunubi kolon.
N mu nɔma nɛɛmude na ma.
6 N na fe ɲaaxi rabaxi i keren nan na.
N naxan nabaxi a mu rafan i ma.
I na n makiiti,
nɔndi luma nɛ i bɛ.
7 N barixi yunubi fe nan kui,
kabi nga furi ba nɛɛnɛ ra.
8 Kɔnɔ nɔndi na lu mixi bɔɲɛ kui,
na nan nafan i ma.
Na lɔnni masen n bɛ.

9 N sɛniyɛn hisopi burɛxɛ ra,
alako n xa fiixɛ.
N sɛniyɛn,
alako n xa fiixɛ fɔɛn alɔ xiɲɛ.
10 Ɲɛlɛxinyi nun sɛɛwɛ fi n ma,
alako n bɔɲɛ xa sa.
11 I kobe ti n ma yunubi ra,
i xa n ma fe kobi birin ba n ma.
12 N Marigi Ala, n bɔɲɛ mafindi bɔɲɛ
sɛniyɛnxi ra,
xaxili fanyi fi n ma.
13 I naxa n makuya i ya tode ra.
I naxa i Xaxili Sɛniyɛnxi ba n yi ra.
14 Kisi sɛɛwɛ nun limaniya fi n ma
naxan n malima.
15 N i xa kira masenma nɛ i matandilae
bɛ,
alako e man xa bira i fɔxɔ ra.
16 N nakisima Ala,
n bara mixi faxa.
Yandi, n xunsara,
alako n xa i xa fe fanyi masen.
17 N Marigi, na niya n bɛ,
n xa i tantu.
18 Sɛrɛxɛ mu rafan i ma,
xa na mu a ra n na bama nɛ i bɛ nu.
I mu wama sɛrɛxɛ gan daaxi xɔn.
19 Sɛrɛxɛ fanyi findixi yɛtɛ magoroe nan
na.
Ala wama yi sɛrɛxɛ mɔɔli nan xɔn ma.

20 I xa hinnɛ Siyoni ra,
i xa Darisalamu tɛtɛ rakeli.
21 Na tɛmui i ɲɛlɛxinma nɛ sɛrɛxɛ tinxinxi
nun sɛrɛxɛ gan daaxi ra.
Na tɛmui tuurae nan bama sɛrɛxɛ ra i xa
sɛrɛxɛbade.

52

Dɛ ɲaaxi

Ala xa sɛriyɛ

1 Dawuda xa lɔnni bɛɛti bɛɛtibae xa
mangɛ bɛ.
2 Masenyi nan ya Dowege Edonka xa fe
ra, naxan a fala Sɔlu bɛ a Dawuda na
Aximeleki xɔnyi.
3 I i yɛtɛ igboma fe kobi rabafe ra munfe
ra?
Ala xa hinnɛ buma nɛ abadan.
4 I dɛ luma alɔ finɛ naxan fe ɲaaxi
rabama.
Yanfante nan i ra.
5 Fe ɲaaxi rafan i ma dangife fe fanyi ra.
Wule rafan i ma dangife nɔndi ra.
Ɲɛngi rate.
6 I wɔyɛn xui xaaɲɛ, i dɛ mu fan.
7 Na kui Ala fama i rahalakide tɛmui birin.
A i suxuma nɛ, a i keri i xa banxi kui, a i
keri duniɲa ma.
Ɲɛngi rate.
8 Tinxintɔɛ naxee findima seedee ra
e fama yelede na kanyi ma yi ki nɛ,
9 «Wo na mixi mato,
naxan mu nu a xaxili tixi Ala ra.
A naxa la a xa naafuli ra,
a a yɛtɛ kanta a xa yanfanteya ra.
10 Kɔnɔ, n tan naxan laxi Ala xa hinnɛ ra,
n ma fe birin na sɔɔnɛyafe
alɔ Oliwi wuri tofanyi naxan na Ala
xɔnyi.»
11 N i tantuma nɛ abadan i xa wali xa fe
ra.
N xaxili tixi i xili fanyi nan na i xa
danxaniyatɔɛe tagi,
barima i fan.

53

Xaxilitare xa masenyi

Ala xa sɛriyɛ

1 Dawuda xa lɔnni bɛɛti bɛɛtibae xa
mangɛ bɛ. A xa ba xule xui ra.
2 Xaxilitare a falama a bɔɲɛ kui,
«Ala mu na.»
E fe haramuxie rabama, e mu tinxin.
Mixi yo mu na naxan fe fanyi rabama.

3 Ala a ya ragoroma adamadie ma kelife ariyanna,
a xa e mato xa xaxilima nde na na naxan Ala fenma.
4 Kɔnɔ birin bara makuya Ala ra, e nu fe ɲaaxi raba.
Hali mixi keren mu na naxan fe fanyi rabama.
5 Tinxintaree xaxili mu na?
E nu n ma ɲama tɔɔrɔ tun.
E mu Ala xilima feo.
6 E fama sɛrɛnde gaaxui ra na nan ma,
barima Ala fama na mixi mɔɔlie rayensende, naxee wama wo tɔɔrɔfe.
7 Nde kelima Siyon a xa Isirayila rakisi?
Ala na a xa ɲama ramini konyiya kui,
Yaxuba bɔnsɔɛ sɛɛwama nɛ, Isirayila ɲɛlɛxinma nɛ.

54

N Marigi tima n bun ma

Ala maxandi

1 Dawuda xa lɔnni bɛɛti bɛɛtibae xa mangɛ bɛ. A xa ba kɔra xui ra.
2 Sifikae to a fala Sɔlu bɛ a Dawuda a nɔxunxi e xɔnyi, Dawuda naxa yi bɛɛti ba.
3 Ala, n nakisi i xili ra, n ma kiiti sa i sɛnbɛ ra.
4 Ala, n ma dubɛ suxu, i tuli mati n ma wɔyɛnyi ra.
5 Xɔɲɛ ndee bara keli n xili ma,
mixi kobi naxee wama n faxafe.
E mu Ala kolon fefe ma.
Ɲɛngi rate.
6 Ala n malima, n Marigi tima n bun ma.
7 A n yaxuie xa kobiɲa sare ragbilenma e ma.
I xa e halaki i xa dugutɛgɛɲa kui.
8 N bara a ɲanige n xa sɛrɛxɛ ba i bɛ.
Alatala, n i xili tantuma nɛ barima i fan,
9 i man n nakisima n ma tɔɔrɛ kui, n fa nɔ n yaxuie ra.

55

Yanfantee

Ala maxandi

1 Dawuda xa lɔnni bɛɛti bɛɛtibae xa mangɛ bɛ. A xa ba kɔra xui ra.
2 Ala, n ma dubɛ suxu,
i naxa i nɔxun n ma maxandi ma.
3 I tuli mati n na, i xa n yaabi.
Xanmɛri nun gaaxui bara gɛ n suxude
4 n yaxuie xa wɔyɛnyi xa fe ra,
a nun mixi ɲaaxie xa wali kobi xa fe ra.
E wama n tɔɔrɔfe, e n tɔɔɲɛgɛma xɔnɛ kui.
5 N bɔɲɛ bara sɛrɛn, n sondonyi bara gaaxu faxɛ ya ra.
6 Gaaxui nun sɛrɛnyi bara n suxu a ɲaaxi ra.
Na bara n natagan.
7 Xa gabutenyi nan nu na n bɛ nu alɔ ganbɛ,
n nu bara siga yigiya fende nu,
8 n nu n gima nɛ, n siga yire makuye,
n sigama wula i nɛ nu.
Ɲɛngi rate.
9 N xa n gi mafuren, alɔ foye xungbe.
10 N Marigi, fe kobi rabae rayensen yɛ.
I naxa e lu e xa lan fe kobi ma,
barima kobiɲa nun gere bara gbo taa kui.
11 Kɔɛ nun yanyi ra fe kobi rabae taa rabilinma,
e xa fe ɲaaxi nun tinxintareya raba taa kui.
12 E bara fe birin kana.
Gbɛsɛnxɔnnɛya nun maifui bara gbo taa kui.
13 Xa yaxui nan tun n konbima nu, n diɲɛma.
Xa n xɔnmixi nan tun kelima n xili ma nu,
n nan n nɔxunma nɛ a ma nu.

14 Kɔnɔ i tan n lanfanma nan i ra, n xanuntenyi, n dɛfanboore.
15 Won dɛ fan, won birin sigama Ala xa hɔrɔmɔbanxi.

16 E xa e tɛrɛnna faxɛ ra,
e xa goro gaburi kui e ɲiɲɛ ra,
barima e e ɲɛrɛma fe ɲaaxie nan tun kui.

17 Kɔnɔ n bara Ala xili.
Alatala n nakisima nɛ.
18 N gbelegbelema kɔɛ a nun yanyi ra. A bara n xui mɛ.
19 N yaxuie to wuya, a bara n natanga na gere ma.
20 Ala naxan na a xa kibanyi kui kabi a fɔlɛ,
a a tuli matima n na, a fa n yaxuie rabira,
Ɲɛngi rate
barima e tondixi tuubide.
E mu gaaxu Ala ya ra.

21 Yi mixie bara e bore gere, e saatɛ kana.
22 E dɛ iɲɔxun alɔ xiɲɛ, kɔnɔ gere na e bɔɲɛ kui.
E xa wɔyɛnyi salaxun alɔ ture,
kɔnɔ e mixi tɔɔrɔma alɔ santidɛgɛma naxan baxi a tɛɛ i.
23 I xa i xaxili ti Alatala ra, a i malima nɛ.
A mu tinma tinxintɔɛ xa bira.
24 Ala, yi geresoe nun yi yanfantee xanin aligiyama.
I naxa e xa simaya kɔnti rakamali.
Ala, n bara n taxu i ra.

56

N mu gaaxuma sɔnɔn

Ala maxandi nun Ala matɔxɔɛ

1 Dawuda xa suuki bɛɛtibae xa mangɛ bɛ.
A xa ba alɔ bɛɛti naxan xili, «Ganbɛ na wuri makuye fari.» A a ba Filisitakae a suxu tɛmui naxɛ Gati.
2 Ala, hinnɛ n na barima mixie na n gerefe.
E gere tima n bɛ tɛmui birin.
3 N yaxuie fɛɛɲɛnma gere ra.
Ala Xungbe, n gerefae bara wuya.
4 N na gaaxu tɛmui naxɛ, n nan n xaxili tima i tan nan na.
5 N Ala xa masenyi matɔxɔma.
N mu gaaxuma sɔnɔn, barima n bara la Ala ra.
Ibunadama gbansan nɔma munse rabade n na?

6 Tɛmui birin n yaxuie wama n tɔɔrɔfe e xa wɔyɛnyi ra.
N ma fefe mu rafanxi e ma.
7 E lanxi n ma ɲaxankatɛ ma,
e bira n fɔxɔ ra yire birin alako e xa n faxa.
8 I naxa tin e xa ratanga e xa fe ɲaaxie ma.
Ala, i xa xɔnɛ xa e rabira.
9 I n ma duniɲɛigiri kolon, i n yaye toxi.
N ma tɔɔrɛ birin sɛbɛxi i yi ra.

10 N na i xili tɛmui naxɛ, n yaxuie gbilenma nɛ n fɔxɔ ra.
N a kolon n nun Ala na a ra.
11 N Ala xa wɔyɛnyi matɔxɔma,
n Alatala xa masenyi matɔxɔma.
12 N mu gaaxuma sɔnɔn, barima n bara la Ala ra.
Ibunadama gbansan nɔma munse rabade n na?
13 Ala, n xa n ma laayidi rakamali i bɛ, n ma tantui sɛrɛxɛe ra,
14 barima i bara n natanga faxɛ ma.
I mu tin n xa bira,
alako n xa ɲɛrɛ i xa kira xɔn ma yi bɛndɛ fuɲi fari.

57

N bara limaniya sɔtɔ

Ala maxandi

1 Dawuda xa suuki bɛɛtibae xa mangɛ bɛ.
A xa ba alɔ bɛɛti naxan xili «I naxa halaki ti.» Dawuda naxa yi ba a to a gi Sɔlu ma, a sa so fɔnmɛ kui.
2 Ala, hinnɛ n na, yandi i xa hinnɛ n na.
N maratangɛ fenma i yire
alɔ tɔxɛyɔrɛ a fenma a nga gabutenyi bun ma ki naxɛ
han fe xɔrɔxɔɛ xa dangi.
3 N bara Ala Xili Xungbe Kanyi maxandi
naxan n ma fe birin sɔɔnɛyama.
4 N xɔnmixie n ɲaxankatama tɛmui naxɛ,
Ala n nakisima nɛ kelife ariyanna,
Ɲɛngi rate
a hinnɛ nun nɔndi ragoroma n ma.
5 Yɛtɛe bara n nabilin,
n saxi e tagi, e tan naxee adamadie faxama.
E ɲinyie luxi alɔ tanbɛe,
e nɛnyie luxi alɔ santidɛgɛma naxan baxi a tɛɛ i.
6 Ala, i xa i xa binyɛ masen koore ma,
i xa a masen bɔxi ma.
7 E bara yɛlɛ ti n ya ra, a gbe mu luxi n xa so a ra.
E bara yili ge n ya ra, kɔnɔ e tan nan biraxi a kui.
Ɲɛngi rate.
8 Ala, n bɔɲɛ bara limaniya, n bara limaniya sɔtɔ.
N bɛɛti bama nɛ, n i tantuma nɛ.
9 N bɔɲɛ bara keli n na,
n xa n ma kɔrae tongo, n xa bɛɛti ba han subaxɛ.
10 Marigi, n i tantuma nɛ sie tagi.
N bɛɛti bama nɛ i bɛ bɔnsɔɛe tagi.
11 I xa hinnɛ koore lima nɛ,
i xa tinxinyi tema nɛ han nuxuie.
12 Ala, i xa i xa binyɛ masen koore ma,
i xa a masen bɔxi ma.

58

Adamadie sare

Ala xa sɛriyɛ

1 Dawuda xa suuki bɛɛtibae xa mangɛ bɛ.
A xa ba alɔ bɛɛti naxan xili «I naxa kasarɛ ti».
2 Wo xa wɔyɛnyi mu tinxin.
Adamadie, wo nɔma kiiti sade nɔndi ra?
3 Ade, wo fe ɲaaxi rabama wo bɔɲɛ kui,
wo fe ɲaaxi rabama yi bɔxi ma,
wo mixi ratantanma duniɲa ma.
4 Kafi e bari tɛmui,
e findixi mixi ɲaaxi nan na.
Wule falɛe bara lɔɛ kabi e bari lɔxɔɛ.
5 E xa xɔnɛ luxi nɛ alɔ bɔximase xɔnɛ,
alɔ bɔximase naxan mu bɔximase suxui xui ramɛma.
6 Hali bɔximase suxui fanyi, a mu nɔma a suxude.

7 Ala, i xa e ɲinyi kana e dɛ i, barima e luxi nɛ alɔ yɛtɛ.
Alatala, i xa e dɛ wanwan.
8 E ɲɔnma nɛ alɔ ye naxan ifilima bɔxi.
E xa tanbɛ mu ɲɛrɛma sɛnbɛ ra.
9 A luma alɔ boe naxan fate lɔɛma lingi kui.
A luma alɔ di naxan baxi a nga fate i, a mu foye to.
10 Beenun tunde xa fura yege malinsinxi ra,
xa na mu a ra yege xare ra,
Ala e kɔma nɛ, a e wɔlɛ a i.

11 Mixi tinxinxi fama ɲɛlɛxinde barima a fama gbeɲɔxɔɛ sɔtɔde.
A fama a sanyi maxade mixi ɲaaxi wuli ra.
12 Adamadie fama a falade, «Iyo, Ala mixi tinxinxi sare fima.
Iyo, Ala kiiti sama nɛ duniɲa ma.»

59

Bare xaaɲɛe

Ala maxandi

1 Dawuda xa suuki bɛɛtibae xa mangɛ bɛ.
A xa ba alɔ bɛɛti naxan xili «I naxa halaki ti». A naxa a ba Sɔlu to sɔɔrie xɛɛ e xa Dawuda faxa a xa banxi kui.
2 N Marigi Ala, n natanga n yaxuie ma.
N ma fe xa te dangife n yaxuie xa fe ra.
3 N natanga tinxintaree ma.
N nakisi faxɛtie ma,
4 barima e wama n faxafe.
Sɛnbɛmae na e malanfe n xili ma,
hali n mu findi fe kobi raba ra,
hali n mu yunubi yo raba Alatala ra.
5 Hali n mu na fe ɲaaxi rabafe,
e e gima n fɔxɔ ra, e xa n gere.
Keli, i fa n mali! Yandi n ma fe mato.
6 Isirayila Marigi Alatala, Mangɛ Ala, keli,
i xa si danxaniyataree ratɔn.
I naxa diɲɛ yi yanfante tinxintaree ma.
Ɲɛngi rate.
7 E fama kɔɛ ra alɔ bare xaaɲɛe e fa taa rabilin.
8 E dɛ luma alɔ bare dɛ xunfɛ minima naxan kui.
E xa wɔyɛnyi mixi tɔɔrɔma alɔ santidɛgɛma.
E naxɛ, «Nde nɔma won ma wɔyɛnyi mɛde?»
9 Kɔnɔ Alatala, i tan nan yelema e ma.
I si danxaniyataree birin mayelema.
10 N nan n yɛtɛ ratangama e sɛnbɛ ma i tan nan saabui ra.
Ala nan na n ma kantama ra.

11 N Marigi Ala, naxan xa hinnɛ gbo, i xa ti n ya ra,
i xa n yaxuie rabira.
12 N Marigi, n ma kantama, i naxa e faxa keren na.
I xa e rabira alako n ma ɲama naxa nɛɛmu i sɛnbɛ ma.
13 E yunubi rabama e xa wɔyɛnyie ra.
I xa e suxu e xa yɛtɛ igboɲa kui.
E dankɛe nun wulee nan tun falama.
14 I xa e raŋɔn i xa xɔnɛ ra, alako e naxa to sɔnɔn,
alako e xa a kolon Ala nan Mangɛ ra
Yaxuba bɔnsɔɛ nun duniɲa birin xun ma.
Ɲɛngi rate.

15 E fama kɔɛ ra alɔ bare xaaɲɛe e fa taa rabilin.
16 Baree donse fenma yire birin kɔɛ ra,
kɔnɔ e mu lugama.
17 N i sɛnbɛ matɔxɔma bɛɛti ra.
N i xa hinnɛ matɔxɔma gɛɛsɛgɛ,
barima n ma kantama nan i ra,
i n kantama n ma tɔɔrɛ kui.
18 N ma sɛnbɛma, n bɛɛti bama i bɛ.
N Marigi Ala nan n kantama ra,
n Marigi Ala nan n hinnɛma n na.

60

Ala fama xunnakeli ra

Ala maxandi

1 Dawuda xa lɔnni suuki bɛɛtibae xa
mangɛ bɛ. A xa ba alɔ bɛɛti naxan xili
«Fuge tofanyi alɔ Ala xa saatɛ.»
2 Isirayila to Sirenikae gere, e yi bɛɛti ba
na tɛmui nɛ. E nu kelixi Mesopotamiya
nun Soba bɔxi ma. Yowaba naxa Edonka
wulu fu nun firin faxa fole kui fɔxɔɛ na
dɛnnaxɛ.
3 Ala, i bara muxu ralɔɛ,
i bara nde ba muxu xa gali ra,
i bara xɔnɔ muxu ma,
kɔnɔ yakɔsi, i xa sɛnbɛ fi muxu ma.
4 I bara bɔxi rasɛrɛn,
i bara a ibɔɔ.
I xa na yailan muxu bɛ
barima bɔxi wama kanafe.
5 I bara fe xɔrɔxɔɛe dɔxɔ i xa mixie ma,
han e bara lu alɔ siisila.
6 Kɔnɔ naxee gaaxuxi i ya ra,
i bara tɔnxuma so e yi ra,
e xa nɔ e yaxuie ra.

7 I xa i xanuntenyie rakisi i sɛnbɛ ra,
i xa muxu xa dubɛ suxu.

8 Ala xa masenyi nan ya,
a naxan falaxi hɔrɔmɔbanxi sɛniyɛnxi
kui,
«N Sikemi taa fima nɛ wo ma xunnakeli
kui,
n Sukɔti geya lanbanyi fan fi wo ma.
9 Galadi bɔxi, n gbe. Manasi bɔxi, n gbe.
Efiramikae nan findima n ma geresoe ra.
N mangɛ dɔxɔma nɛ Yudaya.
10 Mowabakae findima n ma konyie nan
na.
Edon findi n ma bɔxi ra.
N gere xui ratema nɛ Filisita.»

11 Ala, nde nɔma n xaninde na taa makan-
taxi kui?
Nde nɔma n xaninde han Edon bɔxi ma?
12 I tan gbansan, i tan naxan muxu ralɔɛ,
i tan naxan mu nu na muxu xa sɔɔrie sɛɛti
ma.
13 Muxu mali muxu yaxuie gerede.
Adamadi xa mali, sese mu a ra,
14 kɔnɔ Ala xa mali tan fama muxu yaxui
birin halakide.

61

Kelife yire makuye

Ala maxandi

1 Dawuda xa bɛɛti bɛɛtibae xa mangɛ bɛ.
A xa ba kɔra xui ra.
2 Ala, i tuli mati n ma maxandi ra.
N ma maxandi ramɛ.
3 N i maxandima kelife ra bɔxi makuye.
N bɔŋɛ mu saxi.
N xanin geya fari naxan ite dangife n na.
4 I findixi n bɛ yire nan na
n kantaxi dɛnnaxɛ n yaxuie ya i.
5 N wama lufe i xɔnyi tɛmui birin.
N wama lufe i xa kantari kui,
alɔ xɔni yɔrɛ luma a nga gabutenyi bun
ma ki naxɛ.
6 N Marigi Ala, i bara i tuli mati n ma
maxandi ra.
I bara kɛ fi n ma,
nun mixi birin ma naxee gaaxuxi i xili ya
ra.

7 Mangɛ xa simaya xunmasa,
alako a xa bu a gbegbe ra.
8 A xa mangɛya xa bu i ya i tɛmui birin,
I xa hinnɛ a ra, i xa findi a dugutɛgɛ ra.
9 Iyo, n mu taganma bɛɛti bafe ra i xili
binye bɛ,
barima i n ma maxandi yaabima tɛmui
birin.

62

Ala xa bɔŋɛsa

Ala xa sɛriyɛ

1 Dawuda xa bɛɛti bɛɛtibae xa mangɛ
Yedutun bɛ
2 N bɔŋɛ saxi Ala nan saabui ra,
n ma kisi fatanxi a tan nan na.
3 A luxi n bɛ alɔ fanye,
n ma marakisima nun n makantama nan
a ra.
N mu nɔma birade sɔnɔn.
4 Wo dutunma mixie ma han mun tɛmui,
wo xa e rabira, alɔ banxi nun tɛtɛ fori?
5 E wule falama alako e xa mixie ba yire
fanyi e nu dɛnnaxɛ.
E dubɛ tima e dɛ ra, kɔnɔ e dankɛ tan tima
e bɔŋɛ ra.
Ɲɛngi rate.
6 N bɔŋɛsa sɔtɔma Ala nan na,
barima n xaxili tixi a tan nan na.
7 A luxi alɔ fanye na a ra n bɛ,

n ma marakisima nun n ma makantama nan a ra.
N mu nɔma birade sɔnɔn.
8 N ma kisi nun n ma binyɛ na Ala nan yi.
Ala n makantama nan a ra,
n yigi tide nan a ra.
9 Ɲama, wo xa wo taxu a ra,
wo xa wo xa kɔntɔfili masen a bɛ.
A tan nan nɔma won malide.
Ɲɛngi rate.
10 Adamadie luma alɔ foye naxan dangima.
Mixi xungbe findima mixi xuri ra,
Xa e xa fe bara maniya,
a yelebu alɔ foye.
11 Wo naxa harige fen fe kobi ra,
wo naxa a fen muɲɛ ra.
Xa wo xa naafuli sa gbo,
wo naxa wo xaxili ti na ra.
12 Ala bara fe firin fala n naxee mɛxi.
Keren, sɛnbɛ na Ala bɛ.
13 A firin nde, n Marigi nan hinnɛnte ra,
barima a mixie sare ragbilenma e ma.

63

Ala xa hinnɛ fan simaya bɛ

Ala matɔxɔɛ

1 Dawuda xa bɛɛti, a naxan ba Yudaya, a to nu gbengberenyi ma tɛmui naxɛ
2 Ala nan n Marigi ra.
Ala n i fenma, barima n hayi na i ma,
alɔ fate hayi to na ye ma gbengberenyi ma.
3 N luma i xa hɔrɔmɔbanxi kui
alako n xa i sɛnbɛ nun i xa binyɛ to.
4 I xa hinnɛ fan simaya bɛ.
N bara i matɔxɔ.
5 N i tantuma n ma simaya birin kui,
n nan n bɛlɛxɛe itema i mabiri.
6 N bɔnsɔɛ wasama nɛ i tantufe ra sɛɛwɛ kui.
7 N na n sa n i xa fe maɲɔxunma kɔɛ birin,
8 barima i tan nan n malima.
N sɛɛwama nɛ i niini bun ma.
9 N nii bara fatu i ma, i bɛlɛxɛ luma nɛ n bun ma.
10 Naxee katama n faxade, e tan nan faxama.
11 Santidɛgɛma fama nɛ e sɔxɔde,
wulai baree fa e ibɔɔde.
12 Mangɛ sɛɛwama nɛ Ala xa fe ra.
Naxee e kalima Ala xili ra, nee fama nɛ a matɔxɔde.
Kɔnɔ wule falɛe dɛe balanma nɛ.

64

Adama xa maɲɔxunyi tilin

Ala maxandi

1 Dawuda xa bɛɛti bɛɛtibae xa mangɛ bɛ
2 Ala, i tuli mati n wa xui ra,
N natanga n yaxuie ma.
3 N nɔxun mixi ɲaaxie ma
naxee wama n tɔɔrɔfe tinxintareya kui.
4 E dɛ xaaɲɛ alɔ santidɛgɛma,
e xa wɔyɛn ɲaaxie luma alɔ tanbɛe.
5 E mu gaaxuma tinxintɔɛ ya ra,
e luma a ɲaxankata ra tun.
6 E dɛ kobi, e yɛlɛ italama mixi ya ra.
E naxɛ, «Nde na kolonma?»
7 E yanfanteya yailanma, e a fala,
«Won xa keli a yanfa xili ma. A sɔɔnɛyama nɛ.»
Adama xa maɲɔxunyi tilin.
8 Kɔnɔ Ala na tanbɛe woli, e e lima nɛ keren na.
9 E bara wule fala.
Naxee e toma, e e gima nɛ.
10 Na gaaxui adama birin suxuma nɛ.
E Ala xa wali masenma,
e a xa wali kolonma nɛ.
11 Tinxintɔɛ sɛɛwama nɛ Alatala ra,
a fa lu a niini bun ma.
Sondon fanyi kanyi ɲɛlɛxinma nɛ.

65

Saabui fanyi

Ala matɔxɔɛ

1 Dawuda xa bɛɛti bɛɛtibae xa mangɛ bɛ
2 Matɔxɔɛ na i tan Ala bɛ Siyoni geya fari.
Muxu laayidi naxan tongoxi i bɛ,
muxu na birin nakamalima nɛ.
3 Ala, i muxu xa maxandi birin mɛma nɛ.
Duniɲa birin fama nɛ birade i fɔxɔ ra.
4 Tantanyi to nɔ muxu ra, i bara muxu xa yunubi xafari.
5 I naxan sugandima a xa makɔrɛ i xa salide ra,
na ɲɛlɛxinma nɛ barima a buma nɛ i xɔnyi.
Muxu bara wasa i xa fe fanyi ra,
fe sɛniyɛnxi naxan kelixi i xa hɔrɔmɔlingira.
6 I muxu xa maxandi yaabima kaabanako nun tinxinyi ra.

Ala, i bara findi muxu rakisima ra.
Duniɲa yire birin xaxili tixi i ra.
7 I bara geya daa i sɛnbɛ ra
barima sɛnbɛma nan i ra.
8 I bara baa xui radundu, mɔrɔnyi xui mu na.
I bara ɲama fan masabari.
9 Duniɲa birin gaaxuma nɛ i xa kaabanakoe ya ra.
Kelife sogetede han sogegorode,
e birin e ɲɛlɛxin xui raminima nɛ i xa fe ra.
10 I bɔxi mɛɛni, a a rafe fe fanyi ra.
I xure rafema ye ra alako mixie xa baloe sɔtɔ.
11 I tunɛ ye sama bɔxi ma alako bɔxi xa bɔrɔxɔ sansi bɛ.
I barakɛ sama xɛ ma, a xa fan.
12 Xɛ xaba tɛmui i fe fanyi raminima nɛ.
I xa sansi sase rafema nɛ, han a fili a ma.
13 Gbengberenyi fiilie nun geyae fanma nɛ.
14 Xurusee yiriwama nɛ fiili ma.
Sansi yiriwama nɛ geya bunyie.
Na birin, Ala xa fe fanyi nan masenma won bɛ sɛɛwɛ kui.

66

Ala xa kaabanakoe magaaxu

Ala matɔxɔɛ

Bɛɛti nun suuki bɛɛtibae xa mangɛ bɛ
1 Adamadie birin xui xa ite sɛɛwɛ ra Ala bɛ.
2 Wo xa a xili binya bɛɛti ra,
wo xa a binya matɔxɔɛ ra.
3 Wo xa a fala Ala bɛ,
«I xa kaabanakoe magaaxu.
I sɛnbɛ gbo han. Hali i yaxuie sɛrɛnma i ya ra.
4 Duniɲa birin i batuma,
e i binya bɛɛti ra, e i xili matɔxɔ.»
Ɲɛngi rate.
5 Wo fa Ala xa wali matode.
A na fe raba adamadie tagi, na magaaxu.
6 A baa findi xare ra,
a mixi ragiri xure ma e sanyi xaraxi ra.
Na kui, won ɲɛlɛxinma nɛ a ra.
7 A duniɲa yamarima sɛnbɛ ra abadan.
A ya tixi sie ra, matandilae mu nɔma kelide sɔnɔn.
Ɲɛngi rate.
8 Sie, wo xa won Marigi Ala tantu,
wo xa wo xui ramini a matɔxɔfe ra.
9 A bara simaya fi won ma,
a mu tin won xa bira,
10 barima Ala won bɔɲɛ kolon.
A bara won mato alɔ mixi gbeti matoma ki naxɛ
a a raxunu alako a gbi xa ba.
11 I bara muxu xun ti yɛlɛ kui ra,
i man bara kote dɔxɔ muxu xun ma.
12 I bara a lu mixie xa nɔ muxu ra,
muxu xa tɔɔrɔ ye nun tɛ xɔɔra.
Kɔnɔ a raɲɔnyi, i bara muxu xun ti daxamui yire ra.
13 N fama sɛrɛxɛ gan daaxi ra i xa banxi kui,
n nan n ma laayidi rakamalima nɛ,
14 n naxee fala n dɛ ra n nu tɔɔrɛ kui tɛmui naxɛ.
15 N xuruse turaxie bama nɛ sɛrɛxɛ gan daaxi ra,
alɔ yɛxɛɛ kontonyie, tuurae, nun si donbie.
Ɲɛngi rate.
16 Wo fa, wo xa wo tuli mati,
wo tan naxee gaaxuma Ala ya ra.
N xa a masen Ala naxan nabaxi n bɛ.
17 N bara a xili, n bara a matɔxɔ.
18 Xa yanfanteya nu na n bɔɲɛ kui nu,
n Marigi mu nu a tuli matima n na.
19 Kɔnɔ Ala bara n xui ramɛ,
a n ma dubɛ suxu.
20 Tantui na Ala bɛ naxan bara n ma maxandi xui mɛ,
a man bara hinnɛ n na.

67

Si birin xa Ala xa marakisi kolon

Ala matɔxɔɛ

1 Bɛɛti nun suuki bɛɛtibae xa mangɛ bɛ.
A xa ba kɔra xui ra.
2 Ala xa hinnɛ won na,
Ala xa barakɛ ragoro won ma,
Ala xa naiyalanyi xa yanba won ma,
Ɲɛngi rate
3 alako a xa kirae xa kolon duniɲa ma,
alako si birin xa a xa marakisi kolon.
4 Ala, sie xa i tantu, si birin xa i tantu.
5 E xa bɛɛti ba ɲɛlɛxinyi kui,
barima i sie makiitima nɔndi ra,
i tan nan e raɲɛrɛma yi duniɲa bɛndɛ fuɲi fari.
Ɲɛngi rate.
6 Ala, sie xa i tantu,
si birin xa i tantu.

7 Bɔxi bara daxamui ramini won bɛ,
tantui na won Marigi Ala bɛ.
8 Ala xa barakɛ sa won ma,
duniɲa birin xa gaaxu a ya ra.

68

Ala nan duniɲa mangɛ ra

Ala matɔxɔɛ

1 Dawuda xa bɛɛti bɛɛtibae xa mangɛ bɛ
2 Ala xa keli, a yaxuie xa yensen yɛ.
Naxee a xɔnma, e xa e gi a ya ra.
3 I i yaxuie ralɔema nɛ
alɔ foye tɛ tuuri ralɔema ki naxɛ.
Kaafiri lɔɛma nɛ Ala ya i,
alɔ ture xunuma tɛ i ki naxɛ.
4 Kɔnɔ mixi tinxinxi ɲɛlɛxinma nɛ,
e e sɛɛwɛ xui itema nɛ Ala ya i.
E tan luma na ɲɛlɛxinyi nan kui.
5 Won xa bɛɛti ba Ala bɛ, won xa a xili matɔxɔ bɛɛti ra.
Naxan ɲɛrɛma nuxui fari, won xa a rasɛnɛ.
A xili Alatala.
Won xa won sɛɛwɛ xui rate a ma.
6 Ala, misikiinɛ baba nan a ra.
Ala, kaaɲɛ makantɛ nan a ra.
Ala xɔnyi sɛniyɛn.
7 Ala denbaya fima denbayatare ma,
Ala xɔrɛya fima geelimanie ma, e ɲɛlɛxinma nɛ.
Kɔnɔ Ala matandie luma nɛ gbengberenyi ma.

8 Ala, i nu na i xa ɲama ya ra wula i tɛmui naxɛ,
9 bɔxi birin nu sɛrɛnma nɛ.
Tunɛ ye nu goroma Ala ya i,
Isirayila Marigi Ala, naxan na Siyoni.
10 Ala nu tunɛ ye ragoroma bɔxi ma,
a xa sɛnbɛ fi a xa bɔxi taganxi ma.
11 I bara i xa ɲama rasabati naa.
I bara tɔɔrɔmixi mali naa.
I na birin nabaxi nɛ barima i fan.
12 Marigi masenyi fanyi soma a xa xɛɛrae yi ra.
Gali belebele nan e ra. E naxɛ,
13 «Geresoe mangɛe na e gife,
e na e gife wo ya ra.
Wo xa ginɛe naxee luxi banxi,
e fama yi gere naafuli itaxunde.
14 Wo fama wo malabude wo xa xurusee fɛ ma.
Ala mɛɛnima nɛ a xa ɲama ma
alɔ a mɛɛnima ganbɛe ma ki naxɛ.
E gabutenyi luma alɔ gbeti nun xɛɛma nan na e ma.»
15 Ala Xili Xungbe Kanyi bara mangɛe rayensen
Salamon geya ma balabalanyi saabui ra.
16 Basan geya, Ala naxan daaxi, konde wuyaxi naxan bɛ,
17 wo na Ala xa geya sugandixi matofe tɔɔnɛ ra munfe ra,
a bara a xa hɔrɔmɔlingira ti dɛnnaxɛ?
Ala luma nɛ mɛnni tɛmui birin.
18 Alatala xa geresoe xa gisee wuya dangi wulu fu ra.
A xa geresoe fan dangi wulu wulue ra.
Ala na e ya ma.
Sinayi geya na yire sɛniyɛnxi kui.
19 N Marigi Alatala, i bara te koore ma.
I bara geelimanie xanin.
Adamadie bara i buɲa,
matandilae fan bara wa sofe i xɔnyi.
20 Tantui na i bɛ lɔxɔɛ birin,
a won ma kote xaninfe lɔxɔ yo lɔxɔ.
Won ma marakisima na Ala nan na.
21 Won Marigi Alatala won nakelima nɛ faxɛ ma.
Won ma marakisima na Ala nan na.
22 Ala a yaxuie xunyi kanama nɛ.
Naxee ɲɛrɛ kira ɲaaxi xɔn ma,
a nee fan xun xɔri bɔɔma nɛ.
23 Marigi naxɛ, «N fama nɛ e ra kelife Basan,
n fa e ra kelife baa ma,
24 alako wo xa fa e wuli to wo sanlaabe ra.
Wo xa baree fan e donma nɛ.»

25 Ala, muxu bara i to fa ra ɲama ya ma.
Ala nun a xa mangɛ sugandixi na sofe hɔrɔmɔlingira kui.
26 Bɛɛtibae na yare, kɔra bɔnbɔɛe na e fɔxɔ ra,
ginɛe na maxase ramaxafe e rabilinyi.
27 Wo xa Ala tantu malanyie,
Isirayila xa die, wo xa Alatala tantu.
28 Bunyamin nan ya,
naxan barixi dɔnxɔɛ ra.
A tan nan findixi e xa mangɛ ra.
Yudaya mangɛe nan ya, e nun e xa mixie.
Sabulon mangɛe nan ya,
Nafatali mangɛe nan ya.

29 Ala, i xa masenyi ti sɛnbɛ ra.
I xa i sɛnbɛ masen alɔ tɛmui dangixi.
30 I xa banxi na Darisalamu.
Mangɛe fama i buɲade naa.
31 I xa xaaɲɛ Misira ma,
naxan maniyɛ mali xungbe ra naxan na ye xɔɔra.
A luma alɔ tuura gali,
ninge yɔrɛe biraxi naxee fɔxɔ ra.
Na ninge yɔrɛe luma alɔ si gbɛtɛe
naxee duuti fima Misira ma.
Si gbɛtɛe naxee wama gere xɔn, i
xa e rayensen yɛ.
32 Misira xɛɛrae, a nun Kusi xɛɛrae, xa fa duuti ra Ala bɛ.

33 Mangɛ naxee birin na duniɲa, nun a rabilinyi,
wo xa bɛɛti ba Ala bɛ, wo xa Alatala tantu,
34 naxan ɲɛrɛma nuxui fari koore ma kabi a rakuya,
naxan galanyi xui raminima sɛnbɛ ra.
35 Wo xa a kolon, Ala sɛnbɛ gbo.
A Isirayila yamarima a sɛnbɛ ra,
sɛnbɛ naxan kelima koore ma.

36 Ala, i na i xa hɔrɔmɔlingira kui.
Ala, i magaaxu.
Isirayila Marigi Ala sɛnbɛ fima nɛ a xa ɲama ma.
Ala tantu!

69

N na birife

Ala maxandi

1 Dawuda xa bɛɛti bɛɛtibae xa mangɛ bɛ. A xa ba alɔ bɛɛti naxan xili, «Fuge tofanyie.»
2 Ala, n nakisi!
Ye bara te han n kɔnyi.
3 N na birife boora tilinxi kui,
n sanyi mu tide yo sɔtɔfe.
N na madulafe ye xɔɔra.
4 N bara i xili han n bara tagan,
n xui yo mu na sɔnɔn,
n ya bara n xɔnɔ i fenfe ra.
5 N xɔnmixie bara wuya dangi n xunsɛxɛ ra.
Sɛnbɛmae nan e ra naxee wama n faxafe.
E findi n yaxuie ra hali n mu fefe rabaxi e ra.
N mu fe ɲaaxi yo rabaxi e ra,
kɔnɔ e wama n xa sare nde fi.
6 Ala, i n ma tantanyi kolon,
n ma yunubie mu nɔxunxi i ma.

7 Mangɛ Alatala, i naxa a lu
danxaniyatɔɛe xa yaagi n ma fe ra.
Isirayila Marigi Ala, i naxa a lu
i fenmae xa ifu n ma fe ra.
8 E n konbima i tan nan ma fe ra.
N bara yaagi han.
9 N xunyae mu n kolon sɔnɔn,
n bara lu n taarae bɛ alɔ xɔɲɛ nde.
10 N wama i waxɔnfe rabafe.
I konbimae bara findi n yaxuie ra.
11 N wama, n sunma.
Na birin man kui, mixie n konbima.
12 N sunnun donma ragoroma n ma, e n mayelema.
13 Naxee dɔxɔxi taa sode dɛ ra, nee n mafalama,
siisilae n mayelema sigi ra.

14 Kɔnɔ Alatala, n bara i maxandi.
Ala i xa hinnɛ n na barima i xa hinnɛ gbo.
15 N nakisi alako n naxa biri boora xɔɔra,
n natanga n xɔnmixie ma.
16 I naxa tin n xa madula, ye naxa n nalɔɛ,
n naxa goro aligiyama.
17 Alatala, n xui ratin,
i tan naxan fan, naxan xa hinnɛ gbo.
I xa kinikini n ma, i xa n mali.
18 I naxa i nɔxun i xa konyi ma.
N na tɔɔrɛ kui, yandi n mali.
19 I xa i makɔrɛ n na,
i xa n xunsara, i xa n nakisi n yaxuie ma.

20 I bara n ma tɔɔrɛ nun n ma yaagi kolon,
n yaxuie birin na i ya i.
21 Konbi bara n bɔɲɛ kana han n bara fura.
N hayi na kinikini ma, kɔnɔ a mu na.
N hayi na mixi madundumae ma, kɔnɔ e mu toma.
22 E pɔsɔnɛ sama n ma donse,
e minse xɔnɛ soma n yi ra, ye ɲɔxɔɛ ra.
23 E xa teebili xa findi gantanyi ra e bɛ,
e xa naafuli xa findi yɛlɛ ra naxan e suxuma.
24 E ya xa ifɔɔrɔ, e xa dɔnxu.
E tagi xa e xɔnɔ han e xa bira.
25 I xa xɔnɔ e ma, e xa na tɛ kolon.
26 E xa gɔɔrɛ xa ɲɔn,

adamadie naxa lu e xɔnyi sɔnɔn,
27 barima e tɔɔrɔmixie xa tɔɔrɛ xun masama,
i naxee ɲaxankata.
E mixie mayelema, i naxee halaki.
28 I xa e xa yunubi birin to,
alako e naxa i xa kisi sɔtɔ sɔnɔn.
29 E xilie xa ba simaya sɛbɛli kui,
e naxa lu tinxintɔɛe ya ma.

30 N tan na tɔɔrɔfe yi tɛmui,
Ala, i xa n nakisi, i xa n nakeli.
31 N fama Ala xili matɔxɔde bɛɛti ra,
n fama tantui rasigade a ma.
32 Na rafan Alatala ma dangife sɛrɛxɛ ra,
hali ninge kamalixi na a ra,
hali tuura feri kanyi na a ra,
toree na naxan bɛ.
33 Tɔɔrɔmixie sɛɛwama nɛ na tofe ra.
Naxee Ala fenma, e simaya xɔnkuye sɔtɔma nɛ.
34 Alatala a tuli matima setaree ra,
a mu nɛɛmuma a xa mixie ma e xa tɔɔrɛ kui.

35 Koore nun bɔxi xa a matɔxɔ,
baa nun yɛxɛɛe xa a binya.
36 Ala fama Siyoni rakiside,
a Yuda taae tima nɛ.
A man ɲama sabati naa,
naa xa findi e gbe ra.
37 Na findima a xa konyie xa mamadie kɛ nan na.
Ala xanuntenyie fama nɛ lude naa.

70

Ala fenmae xa sɛɛwa

Ala maxandi

1 Dawuda xa maxandi bɛɛti bɛɛtibae xa mangɛ bɛ
2 Ala, n nakisi! Alatala, fa n mali mafuren.
3 Ala xa mixie rayaagi naxee wama n faxafe.
Ala xa e keri, Ala xa e ya ifu, naxee wama n tɔɔrɔfe.
4 Ala xa e keri yaagi kui, naxee a falama n bɛ, «I xa tɔɔrɔ!»

5 I fenmae xa sɛɛwa.
Naxee wama i xa kisi xɔn, e xa Ala matɔxɔ tɛmui birin.
6 Ala, n findixi misikiinɛ nun tɔɔrɔmixi nan na,
fa n mali, i naxa dugundi.

71

Fori xa maxandi

Ala maxandi

1 Alatala, n kantama na i tan nan na,
i naxa tin n xa lu yaagi kui.
2 I xa n nakisi, i xa n mali i xa tinxinyi kui.
I tuli mati n na, i n nakisi.
3 I xa n kanta.
I bara a fala n bɛ n xa lu i xa niini bun ma tɛmui birin,
alako n xa kisi.
N kantama na i tan nan na.
4 N Marigi Ala, n natanga mixi ɲaaxie sɛnbɛ ma,
n natanga xɔnnante tinxintaree ma.
5 N Marigi Alatala, n xaxili tixi i tan nan na
kabi n dimɛdi tɛmui,
6 kabi n nu na n nga tɛɛgɛ i.
I tan nan a niya n xa bari.
N i matɔxɔma tɛmui birin.
7 N findixi misaali nan na mixi wuyaxi bɛ,
barima n kantama sɛnbɛma na i tan nan na.
8 N i matɔxɔma tɛmui birin.

9 I naxa mɛɛ n na n ma foriɲa kui,
i naxa n nabɛɲin n ma sɛnbɛtareya kui.
10 N yaxuie n mafalama,
e wɔyɛnma e bora ra alako e xa n faxa.
11 E naxɛ, «Ala bara a rabolo,
won xa bira a fɔxɔ ra, won xa a suxu.
Mixi yo mu nɔma a ratangade.»
12 Ala, i naxa i makuya n na.
N Marigi Ala, fa n mali mafuren.
13 Ala xa e rayaagi, a xa e raɲɔn, naxee n tɔɔɲɛgɛma.
Ala xa e rayaagi, a xa e ya ifu, naxee wama n tɔɔrɔfe.
14 N xaxili tixi i ra kudɛ i.
N luma i matɔxɔ ra tɛmui birin.
15 N i xa tinxinyi nun i xa kisi tantuma lɔxɔɛ birin,
barima e wuya han n ɲan mu nɔma e birin kolonde.
16 N i xa kaabanako rabaxie matɔxɔma nɛ.
N Marigi Alatala, n fama i xa tinxinyi gbansan masende.

17 Ala, i na n xaranfe kabi n dimɛdi tɛmui.
Han ya n i xa kaabanakoe matɔxɔma.

18 Ala, i naxa n nabɛɲin yakɔsi,
n bara fori, n xunsɛxɛ fan bara fuga.
I naxa n nabɛɲin
alako n xa i sɛnbɛ masen to nun tina mixie bɛ.
19 Ala, i xa tinxinyi gbo alɔ geya.
I xa kaabanako wuya.
I maniyɛ na minden?
20 Hali i to bara a niya muxu xa tɔɔrɔ, muxu xa halaki,
i fama muxu rakiside,
i fama muxu rakelide gaburi tilinxi kui.
21 I xa n xun nakeli, i xa n madundu.
22 N Marigi Ala, na kui n i tantuma nɛ kɔra ra
i xa dugutɛgɛɲa xa fe ra.
Isirayila xa Sɛniyɛntɔɛ, n bɛɛti bama i bɛ kɔra ra.
23 N bɛɛti bama nɛ i bɛ, n i matɔxɔ,
barima i bara n xun sara.
24 N i xa tinxinyi matɔxɔma nɛ tɛmui birin,
barima naxee nu wama n tɔɔrɔfe,
e bara lu yaagi kui.

72

Isirayila mangɛ

Ala maxandi

Sulemani gbe

1 Ala, i xa a niya mangɛ xa kiiti tinxinxi sa.
I xa tinxinyi xa lu mangɛ xa di dɛ i.
2 Na kui a xa i xa ɲama makiiti nɔndi ra,
a xa tinxin tɔɔrɔmixie bɛ.
3 Masenyi xa ti geyae fari, ɲama bɔɲɛ saxi ra,
xibaarui xa yensen bɔxi ma, tinxinyi nan ɲama yamarima.
4 Mangɛ xa sɛriyɛ raba tɔɔrɔmixie bɛ,
a xa setare xa die rakisi, a xa e gerefae rayensen.
5 Mixie xa gaaxu i ya ra abadan,
danmi soge nun kike yanbama.

6 Mangɛ xa lu alɔ tunɛ naxan birama xɛɛ ma, naxan bɔxi rafanma.
7 Tinxintɔɛ xa fe fanma na waxati nɛ,
danmi kike yanbama, bɔɲɛsa gboma nɛ.
8 A xa mangɛya gboma nɛ,
sa fɔlɔ sogetede han a sa dɔxɔ sogegorode ra,
a fɔlɔ Efirati xure ma han sa dɔxɔ bɔxi danyi ra.
9 Mixi naxee na wula i, e xinbi sinma nɛ a bun ma,
a yaxuie lu a sanyi bun ma.
10 Tarasisi mangɛe nun Suri mangɛe fama nɛ buɲae ra.
Seeba nun Seba mangɛe fan duuti fima nɛ a ma.
11 Mangɛ birin e xinbi sinma nɛ a bun ma,
sie birin lu a xa yaamari bun ma.
12 Na kui setaree fama nɛ a xilide marakisima.
A misikiinɛ sɛnbɛtare malima nɛ.
13 A kinikinima nɛ sɛnbɛtaree nun setaree ma,
a tɔɔrɔmixie rakisi.
14 A e xɔrɛyama nɛ maifui nun fe kobie ma,
barima e findixi a xanuntenyie nan na.
15 A xa mangɛya xa bu!
A Seeba bɔxi xa xɛɛma sɔtɔma nɛ.
Mixie xa Ala maxandi a bɛ tɛmui birin,
e naxa tagan dubade a bɛ.

16 Ala donse yiriwama nɛ bɔxi kui.
Geyae rafema nɛ sansie ra,
e bogie lu alɔ sansi bogi naxee na Liban.
Mixie gboma nɛ taa kui alɔ bɔxi sɛxɛ.
17 Mangɛ Ala xili gbo abadan!
Dan mu na a xili ma soge bun ma.
Si birin barakɛ sɔtɔma nɛ a saabui ra,
e fa a matɔxɔ.

18 Isirayila Marigi Alatala tantu.
A keren nan kaabanakoe rabama.
19 A xili xungbe xa tantu abadan.
Duniɲa birin xa a xa binyɛ kolon.
Amina! Amina!

20 Yisayi xa di Dawuda xa maxandie raɲɔnyi nan na ki.

73

Ɲaaxuɲa sare

Ala maxandi

1 Asafi xa bɛɛti
Nɔndi hagigɛ nan ya: Ala fan Isirayila bɛ,
a fan mixie bɛ naxee sondonyi sɛniyɛnxi.

2 A gbe mu nu luxi n tan yati xa ba kira ma,
n sanyie xa bira kira gbɛtɛ fɔxɔ ra.
3 N nu yɛtɛ igboe tɔɔnɛma,

n to a to mixi ɲaaxie findixi naafuli kanyie ra.
4 Sese mu e ifuma han e xa faxɛ,
e fate yalanxi tun.
5 E mu adamadie xa tɔɔrɛ kolon,
e mu ɲaxankataxi alɔ booree.

6 Yɛtɛ igboɲa findixi xunmase nan na e bɛ,
e mixi tɔɔrɔma lɔxɔ yo lɔxɔ.
7 E e ya tima se birin na,
e waxɔnfe bara dangi a i.
8 E yoma mixi ma,
e fe ɲaaxi ɲanigema yɛtɛ igboɲa kui.
9 E Ala fe maberema, e dɛ mu dikima sese falafe ra duniɲa ma.

10 Na nan a ra, Ala xa ɲama a xun tima e ra,
e la e xa wɔyɛnyie ra.
11 E naxɛ, «Ala tan won ɲɛrɛ ki kolonma di?
Fahaamui mundun na a bɛ?»
12 Mixi ɲaaxie na na ki nɛ.
E bɔɲɛ saxi naafuli yiriwafe kui.

13 N ɲɔxɔ a ma, «N nan n bɔɲɛ rasɛniyɛnxi nɛ fu.
N gbilenfe fe kobie fɔxɔ ra, na mu fanxi n bɛ.
14 N ɲaxankataxi tɛmui birin,
lɔxɔ yo lɔxɔ nde sama n ma kote xun.»
15 Xa n sa na mɔɔli fala nu,
n bara yanfanteya raba i xa die ra nu.

16 Awa, n naxa fahaamui fen yi fe ma.
Na nu xɔrɔxɔ n bɛ,
17 han n so lɔxɔɛ Ala xa hɔrɔmɔlingira kui,
n fa a maɲɔxun fe naxan fe kobi rabae lima.
18 I e tima kira salaxunxi nan xɔn ma,
i fa e xun nakana.
19 E xa fe ɲɔnma kerenyi nan na, fe magaaxuxi e xaninma nɛ.
20 Marigi, alɔ xiye dangima ki naxɛ mixi xunu tɛmui,
i na keli, e fan xa fe bama i ya i na ki nɛ.

21 N bɔɲɛ to nu maɲaaxuma,
a nu luxi nɛ n bɛ alɔ tanbɛ nan n sɔxɔma.
22 Daxui nan nu n na, n mu nu sese fahaamuxi.
N nu luxi nɛ alɔ xuruse xaxilitare i ya i.
23 Kɔnɔ han ya n na i sɛɛti ma,
n yirefanyi bɛlɛxɛ suxuxi i yi ra.
24 I n naɲɛrɛma i xa marasi ra,
i man n nasɛnɛma nɛ i xa nɔrɛ kui.
25 Nde gbɛtɛ na n yi ra koore ma?
Ba i tan na, sese gbɛtɛ xɔli mu n ma yi duniɲa ma.
26 N fate nun n xaxili taganma nɛ,
kɔnɔ Ala n bɔɲɛ sama nɛ abadan.
27 Naxee e makuyama i ra, bɔnɔ mixi nan e ra.
I mixie dɛ balanma, naxee birin i finsiri-walima.
28 Kɔnɔ n ma hɛɛri findixi n masofe nan na Ala ra.
N bara Marigi Alatala sugandi n xun taxude ra,
alako n xa i xa wali fanyie birin masen duniɲa bɛ.

74

Ala xa hɔrɔmɔlingira kanaxi xa fe

Ala maxandi

Asafi xa lɔnni bɛɛti

1 Ala, munfe ra i muxu rabɛɲinxi kerenyi ra?
Munfe ra i xa xɔnɛ turuma i xa ɲama xili ma i naxan nabalofe?
2 I xa ratu i xa ɲama ma i naxan xun saraxi,
i kɛ fima naxan ma,
i sabatixi naxan ya ma Siyon geya ma.
3 I xa a yire mato a yaxuie naxan kanaxi,
i xa i xa hɔrɔmɔbanxi to e naxan kasaraxi.
4 I yaxuie bara e xui ite i xa naralan banxi kui,
e bara e xa fɛlɛkie rate naa.
5 E nu luxi alɔ beera kanyi naxee fɔtɔnyi sɛgɛma.
6 E bara hɔrɔmɔlingira xunmasee kana beera nun dɛrɛmae ra,
7 e naa gan tɛ ra.
E bara na yire mabere i xili sabatixi dɛnnaxɛ.
8 E nu a falama nɛ e bɔɲɛ ma, «Won xa e sɔntɔ!»
E bara Ala xa batudee birin gan.

9 I xa kaabanakoe mu toma,
namiɲɔnmɛe fan mu na muxu ya ma kɔrɛ.

Muxu mu a kolon yi fe buma han tɛmui mundun.
10 Ee Ala, yaxui mayele tima han tɛmui mundun?
Danyi mu na e xa konbie ma?
11 Munfe ra i mu i sɛnbɛ magaaxuxi masen e bɛ?
I xa keli, i xa e sɔntɔ!

12 Kabi tɛmui xɔnkuye, Ala nan na n ma mangɛ ra,
a tan naxan findixi xunnakeli saabui ra duniɲa ma.
13 I tan nan baa ibɔɔ i sɛnbɛ ra,
i daalise magaaxuxie xunyie ibutuxun naa.
14 I tan nan e xunyie ibutuxun,
i e fi donse ra wulai subee ma.
15 I tan nan dulonyie nun xuree rabɔɔ,
i tan nan dabonyie raxɔri,
naxee mu darixi xɔri ra.
16 Yanyi nun kɔɛ findixi i gbe nan na,
kike nun soge, i tan nan e daaxi.
17 I tan nan bɔxie naaninyie birin saxi.
I tan nan sogofure nun ɲɛmɛ daa.

18 I xa ratu a ma a muxu yaxuie na i tan Alatala nan maberefe,
ɲama xaxilitare na i xili bɛxufe!
19 Yandi, i naxa i xa ɲama xanuxi rabolo
alɔ ganbɛ di raboloma sɛgɛ yi ra ki naxɛ.
I naxa nɛɛmu i xa misikiinɛe ma.
20 I xa i ɲɔxɔ sa i xa saatɛ ma,
barima fe kobie bara gbo yi bɔxi ma
han a bara dangi a i.
21 I naxa tɔɔrɔmixie lu e xa yaagi kui.
Misikiinɛe nun setaree xa i xili matɔxɔ.
22 Ala, i xa keli i xili xunmafalafe ra.
I xa ratu xaxilitare xa mabere ma.
23 I naxa nɛɛmu i yaxuie xa wɔyɛnyie ma,
i naxa nɛɛmu i gerefae xa sɔnxɔɛ ma naxan mu ɲɔnma.

75

Ala xa kiiti

Ala matɔxɔɛ

1 Asafi xa bɛɛti bɛɛtibae mangɛ bɛ. A xa ba alɔ bɛɛti naxan xili «I naxa kasarɛ ti.»
2 Muxu Marigi Ala, muxu bara i matɔxɔ.
Matɔxɔɛ na i bɛ, i tan naxan na muxu sɛɛti ma,
i tan naxan xa kaabanakoe falama yire birin.
3 I naxɛ, «N ma waxati sugandixi na a li,
n tan nan kiiti sama tinxinyi ra.
4 Duniɲa nun a xa mixie fama xunude,
kɔnɔ n tan nan a kinkie sɛnbɛ soma.
5 N a falama yɛtɛ igboe nun mixi kobie bɛ,
‹Wo naxa wo yɛtɛ igbo, wo naxa wo xunyi ite.
6 Wo naxa wo xunyi ite koore ma,
wo ba yɛtɛ igboɲa wɔyɛnyi falafe ra.›»

7 Wo xa a kolon xunnakeli mu kelima sogetede,
a mu kelima sogegorode, a mu kelima gbengberenyi ma.
8 Ala nan kiiti sama, a mixi nde xa fe ragoro, a mixi nde xa fe ite.
9 Tɔnbili nde na Alatala xɔnyɛ,
wɛni xaaɲɛ rafalaxi na naxan kui.
A na soma duniɲa mixi ɲaaxie nan yi, e a min han a ɲɔn.
10 N na masenyi tima tɛmui birin,
n Yaxuba Marigi Ala matɔxɔma bɛɛti ra.

11 «N mixi ɲaaxie xa yɛtɛ igboɲa xun nakanama nɛ,
n tinxintɔɛe xun nakeli.»

76

Ala xa xunnakeli

Ala matɔxɔɛ

1 Asafi xa bɛɛti bɛɛtibae xa mangɛ bɛ. A xa ba kɔra xui ra.
2 Ala kolonxi Yudaya bɔxi ma, a xili gbo Isirayila.
3 A xɔnyi na Salamu, a xa banxi na Siyon.
4 A geresosee alɔ xalie, wure lefae, nun santidɛgɛmae kana mɛnni nɛ.

5 I xa nɔrɛ gbo alɔ koyinma,
naxan gbilen kelife geyae ma, subee wuya dɛnnaxɛ.
6 I bara nɔ sɛnbɛmae ra, naxee mu xunuma sɔnɔn,
naxee mu nɔ gere tide i kanke.
7 I tan Yaxuba Marigi Ala to keli e xili ma,
e xa soe ragie nun e xa soe naxa halaki.
8 I magaaxu! I xa xɔnɛ kui, nde suusama i ya ra?
9 I to kiiti sa koore ma, duniɲa naxa sabari gaaxui kui.
10 I xa kiiti naxa tɔɔrɔmixie rakisi.

11 I xa xɔnɛ ibunadama mabiri findixi i matɔxɔɛ nan na.
I xa bɔɲɛte luxi nɛ alɔ bɛlɛti i i tagi ixirima naxan na gere kui.

12 Wo xa wo xa daakan nakamali wo Marigi Alatala bɛ,
wo xa fa sɛrɛxɛe ra a xɔn ma,
wo tan naxee birin a rabilinxi.
13 A tan nan ɲɛngi bama sɛnbɛmae fate i,
a magaaxu duniɲa mangɛe bɛ.

77

Ala xa maratangɛ mu masarama

Ala maxandi

1 Asafi xa bɛɛti bɛɛtibae xa mangɛ Yedutun bɛ
2 N nan n xui ratefe Ala nan ma.
A a tuli matima nɛ n xui ra.
3 Lɔxɔ xɔrɔxɔɛe na fa n ma, n nan n Marigi xilima nɛ.
Kɔɛ ra, n nan n bɛlɛxɛ itala a bɛ, kɔnɔ n mu madundui sɔtɔma.
4 N nan n natu Ala ma, n wa n bɔɲɛ ma.
N nan n maɲɔxun a ma, limaniya ba n yi.

5 I mu tinma n xa xi.
N xaxili ifuxi, ɲan n mu nɔma wɔyɛnde.
6 N nan n maɲɔxunma waxati dangixie ma.
7 N nan n natuma nee ma n ma bɛɛtie saabui ra.
N nan n yɛtɛ maxɔrin,
8 «N Marigi mɛɛma nɛ ibunadama ra abadan?
A mu hinnɛma mixie ra sɔnɔn?
9 Danyi na a xa fanyi ma?
A tondima a xa laayidie kamalide?
10 A bara nɛɛmu a xa hinnɛ ma?
A xa xɔnɛ bara nɔ a xa kinikini ra?
11 N ma tɔɔrɛ kui a luma n bɛ
alɔ Ala Xili Xungbe Kanyi na masarafe.»

12 A lanma n xa ratu Alatala xa walie ma,
a xa kaabanakoe a naxee rabaxi tɛmui dangixi.
13 N nan n xaxili rasigama nɛ i xa kɛwali birin ma,
n nan n maɲɔxunma nɛ i xa walie ma.
14 Ala, i xa kira sɛniyɛn.
Ala gbɛtɛ mu na, i maniyɛ mu na!
15 I tan Ala nan kaabanakoe rabama,
i fe magaaxuxie masen ɲamanɛe tagi.
16 I i xa ɲama xun saraxi i sɛnbɛ nan na,
Yaxuba nun Yusufu xa mamadie.

17 Ala, baa xungbe to i to,
a dulonyi naxa sɛrɛn.
18 Nuxuie naxa ye gbegbe ragoro,
galanyi naxa bula koore ma,
seyamakɔnyie naxa lu alɔ tanbɛ wolixie.
19 I xa sarinyi xui naxa bula,
seyamakɔnyi naxa duniɲa iyalan,
bɔxi naxa a imaxa, a sɛrɛn.
20 I naxa kira rabɔɔ baa ma,
i dangi ye xungbe tagi, kɔnɔ i fɔxi mu to.
21 I naxa i xa ɲama raɲɛrɛ alɔ xuruse gɔɔrɛ
Annabi Munsa nun Haruna saabui ra.

78

Ala nun Isirayila

Ala matɔxɔɛ

1 Asafi xa lɔnni bɛɛti
N ma ɲama, wo wo tuli mati n ma xaranyi ra,
wo wo, tuli mati n ma masenyi ra.
2 N misaali nde falama wo bɛ,
n fe dangixie madɔxɔ,
3 muxu fe naxee mɛ, muxu fe naxee kolon,
muxu babae saabui ra.
4 Muxu mu nee nɔxunma e bɔnsɔɛe ma,
muxu Alatala xa matɔxɔɛ falama nɛ e xanbiratie bɛ,
muxu a sɛnbɛ nun a xa kaabanakoe masenma nɛ e bɛ.

5 Ala bara yaamarie masen Yaxuba bɛ,
a sɛriyɛ sa Isirayila bɔxi kui,
a won benbae yamari e xa na masen e xa die bɛ,
6 alako di naxee fama tina, nee xa nɔ a kolonde,
e fan xa a masen e gbe die bɛ e fama naxee baride.
7 Na kui e fama e xa lanlanteya sade Ala ma,
e mu nɛɛmuma a xa wali xungbee ma,
e e ɲɔxɔ sama nɛ a xa yaamarie xɔn ma.
8 E mu luma alɔ e benbae,
naxee tuli xɔrɔxɔ,
naxee findi matandilae ra,
naxee tun mu rabɛxi,
naxee xaxili mu tixi Ala keren na.

9 Efiramikae xali kanyie naxa e kobe so gere ra,
10 e mu Ala xa saatɛ rakamali,
e mu bira a xa sɛriyɛ fɔxɔ ra.
11 E naxa nɛɛmu a xa wali magaaxuxie ra,
a nun a xa kaabanakoe ra a naxee masen e bɛ.
12 A kaabanako raba nɛ e benbae ya xɔri Misira, Sowan fiili ma.
13 A naxa baa ibɔɔ, a e ragiri,
a ye rati alɔ bilixi.
14 A naxa e raŋɛrɛ nuxui saabui ra yanyi ra,
a naxa e raŋɛrɛ tɛ yanbɛ ra kɔɛ ra.
15 A naxa fanye ibɔɔ gbengberenyi ma,
a ye gbegbe ramini na kui alɔ dabonyi.
16 A naxa ye ramini gɛmɛ longori ra, a lu alɔ xure.

17 Kɔnɔ e mu gbilen e xa yunubi rabafe fɔxɔ ra,
e fa Ala matandi gbengberenyi ma.
18 E naxa Ala mato donsee maxɔrinfe ra.
19 E naxa Ala mabere a falafe ra,
«Ala nɔma won nabalode yi gbengberenyi kui?
20 A bara ye ramini fanye kui,
kɔnɔ a nɔma taami fan fide e ma?»

21 Ala to na mɛ, a naxa xɔnɔ ki fanyi ra,
a fa tɛ radɛxɛ Yaxuba xa ɲama xili ma,
a fa xɔnɔ Isirayila ɲama ma,
22 barima e mu nu laxi Ala ra,
e mu e xaxili tixi a xa kisi ra.
23 Na kui Ala naxa yaamari fi koore naadɛe xa rabi,
24 «mana» xa goro e ma baloe ra,
naxan findi koore taami ra.
25 Birin naxa na sɛnbɛmae xa taami don, e fa wasa na ra.
26 Ala naxa foye rafa keli sogetede biri,
a foye rafa a sɛnbɛ ra keli yirefanyi ma,
27 naxan a niya xɔnie xa goro e ma
a gbegbe ra alɔ xube nun baa dɛ mɛyɛnyi.
28 A naxa e gbegbe rayolon e yonkinde tagi,
e xa kiri banxie rabilinyi ma.
29 E naxa na don han e wasa.
Ala nu bara e hayi li.

30 Kɔnɔ hali e to nu bara donse sɔtɔ,
a mu bu
31 Ala xa xɔnɛ man naxa goro e ma,
a Isirayila sɛnbɛmae nun e fonike faxa.
32 Hali na birin to raba, ɲama mu tin gbilende e xa yunubie fɔxɔ ra.
E mu la Ala xa kaabanakoe ra.
33 Na kui a naxa e lu e xa fuyante kui,
han e xa fe naxa raŋɔn gaaxui kui.
34 Fo faxɛ na dutun e ma,
e fa so Ala fenfe,
e e yɛtɛ ragbilen a ma,
35 e e ratu a Ala nan e sɛnbɛ ra,
a Ala Xili Xungbe Kanyi nan e rakisima ra.
36 Kɔnɔ e nu wama a madaxufe e xa wɔyɛnyie nan na,
e wule fala a bɛ e dɛ ra.
37 A xa fe mu nu na e bɔɲɛ ma,
e mu nu birama a xa saatɛ fɔxɔ ra.

38 Kɔnɔ Ala to findi hinnɛnte ra,
a naxa e xa yunubie xafari, a e ɲaxankatafe lu naa.
A naxa diɲɛ e ma sanya wuyaxi,
a mu tin a xa xɔnɛ birin xa mini.
39 A nu a kolon a bɛndɛ nan tun lanxi e ma,
e ɲɛngi na dan, a mu gbilen sɔnɔn.

40 Sanmaya yeri e murutama a ma gbengberenyi ma,
sanmaya yeri e a raxɔnɔma na yire maxare ma?
41 E nu luma Ala mato ra,
e nu ti Isirayila xa Sɛniyɛntɔɛ kanke.
42 E mu e ratu a sɛnbɛ ma.
E nɛɛmu a ma a e rakisi e gerefae ma tɛmui naxɛ.
43 E nɛɛmu a xa tɔnxumae ma a naxee masen Misira bɔxi ma.
E nɛɛmu a xa kaabanakoe ma a naxee raba Sowan fiili ma.
44 A naxa e xa Nili xure nun a salonyie findi wuli ra
han e mu nɔ na ye minde.
45 A naxa xɛɛrie radin e ma e halakife ra.
A naxa lanxansarimae malan mɛnni e kasarafe ra.
46 A naxa tugumie radin e xa xɛe ma,
katoe naxa xɛ bogi don gbiki.
47 A naxa e xa wɛni sansie kana balabalanyi ra,
a naxa e xa sikomoro bilie tuxunsan tunɛ xinbeli ra.
48 Balabalanyi naxa e xa xurusee faxa,
galanyi naxa e xa gɔɔrɛe sɔntɔ.
49 A naxa a xa xɔnɛ xɔrɔxɔɛ ramini e ma,

a bɔɲɛ naxa te e ma,
han a naxa malekɛ kasaratie ragoro e xili ma.
50 A naxa a xa xɔnɛ fulun e ma,
a mu e nii ratanga faxɛ ma, a fe xɔrɔxɔɛe radin e ma.
51 A naxa Misira di singe birin faxa,
e Hami bɔnsɔɛe fonike birin faxa.

52 Na nan a ra a naxa a xa ɲama ramini alɔ yɛxɛɛ gɔɔrɛ,
a naxa e raɲɛrɛ alɔ xurusee gbengberenyi ma.
53 A naxa e xanin bɔɲɛsa kui gaaxui yo mu e sɔtɔ,
kɔnɔ a naxa e yaxuie madula baa ma.
54 Na ki, a naxa e xanin a xa bɔxi sɛniyɛnxi ma,
a xa geya a naxan sɔtɔ a sɛnbɛ ra.
55 A naxa bɔnsɔɛe keri e ya ra,
a fa na bɔxie itaxun Isirayila bɔnsɔɛe ma kɛ ra,
a mɛnni findi e sabatide ra.

56 Kɔnɔ e man naxa geregiri Ala Xili Xungbe Kanyi ma,
e tondi a xa yaamarie rabatude.
57 E naxa e makuya Ala ra,
e findi yanfante ra alɔ e benbae a rabaxi ki naxɛ,
e lu alɔ xali kanaxi.
58 E naxa a raxɔnɔ e xa kuye batudee ra,
e a ratɔɔnɛ e xa wuri masolixie ra.
59 Ala to na fe mɛ, a naxa xɔnɔ ki fanyi, a Isirayila rabolo.
60 A naxa a xa lingira rabɛɲin Silo, a nu naxan tixi mixie tagi.
61 A naxa a xa saatɛ kankira lu yaxui sagoe,
e kankan a xa nɔrɛ xa tɔnxuma ma.
62 A to xɔnɔ a xa ɲama Isirayila ma,
a naxa a niya e xa sɔntɔ santidɛgɛma ra.
63 E xa fonikee naxa gan tɛ ra,
e xa ginɛdimɛdie mu matɔxɔɛ sɔtɔ,
64 e xa sɛrɛxɛdubɛe naxa faxa santidɛgɛma ra,
e xa kaaɲɛ ginɛe fan mu wa.

65 Marigi naxa keli
alɔ mixi naxan kelixi xi xɔli ma,
alɔ sɔɔri naxan nɔma a xa siisi ra.
66 A naxa a yaxuie bɔnbɔ,
a e lu yaagi kui naxan mu ɲɔnma.
67 A naxa Yusufu bɔnsɔɛ rabɛɲin,
a tondi Efirami bɔnsɔɛ sugandide.
68 A naxa Yuda bɔnsɔɛ sugandi,
a nun Siyon geya naxan nu rafanxi a ma.
69 A naxa a xa hɔrɔmɔlingira ti alɔ yire itexi,
alɔ a duniɲa tixi ki naxɛ, a xa bu xɔnkuye ra.
70 A naxa a xa konyi Dawuda sugandi, a a tongo gɔɔrɛ ya ma,
71 a nu mɛɛnife yɛxɛɛ ma dɛnnaxɛ,
alako a xa mɛɛni Ala xa ɲama ma,
naxan findixi Yaxuba bɔnsɔɛ Isirayila ra.
72 Dawuda naxa mɛɛni e ma a bɔɲɛ fiixɛ ra,
a e masuxu xaxilimaya ra.

79

Ala gbeɲɔxɔfe

Ala maxandi

1 Asafi xa bɛɛti
Ala, sie bara so i xa bɔxi kui,
e i xa hɔrɔmɔlingira findi yire sɛniyɛntare ra,
e Darisalamu kana.
2 E bara i xa konyie furee findi xɔnie xa baloe ra,
e bara i xanuntenyie so wulai sube yi ra.
3 E bara e sɔntɔ Darisalamu rabilinyi, e mu ragata.
4 Si naxee na muxu rabilinyi e muxu konbima,
e yoma muxu ma.

5 Alatala, i xɔnɔma nɛ muxu ma abadan?
I xa tɔɔnɛ danma mun tɛmui?
6 I xa xɔnɔ ɲamanɛe ma naxee mu i kolon,
i xa xɔnɔ mangɛyae ma naxee mu i batuma,
7 barima e bara Isirayila xun nakana,
e bara a xa lingira rabira.
8 I naxa ratu muxu xa yunubi dangixie ma.
I xa hinnɛ muxu ra mafuren,
barima sɛnbɛ yo mu na muxu bɛ sɔnɔn.
9 Kafu muxu ma, muxu rakisima Ala,
i xili xa nɔrɛ xa fe ra.
I xa muxu rakisi,
i xa muxu xa yunubie xafari i xili xa fe ra.
10 Munfe ra ɲamanɛe a falama,
«E Marigi Ala na minden?»
E xa a kolon i fama i xa konyie wuli gbeɲɔxɔde muxu ya xɔri.

11 I xa i tuli mati geelimanie wa xui ra,
i sɛnbɛ xa nee rakisi naxee xa kiitisae wama e faxafe.
12 N Marigi, i xa sare dɔxɔ solofere ragbilen na sie ma,
naxee bara i bɛxu.
13 Na kui, muxu tan i xa ɲama fan fama nɛ i batude,
muxu tan i xa xurusee fama nɛ i xa matɔxɔɛ masende muxu bɔnsɔɛ bɛ abadan.

80

Ala mɛɛnife a xa sansie ma

Ala maxandi

1 Asafi xa bɛɛti bɛɛtibae xa mangɛ bɛ. A xa ba alɔ bɛɛti naxan xili «Fuge tofanyie alɔ Ala xa saatɛ.»
2 Isirayila kantama, i i tuli mati n na,
i tan naxan Yusufu bɔnsɔɛ raɲɛrɛma alɔ xuruse gɔɔrɛ.
I xa i xa nɔrɛ masen,
i tan naxan magoroxi malekɛ masolixie tagi.
3 I sɛnbɛ ramini Efirami, Bunyamin, nun Manasi bɔnsɔɛ ya i,
i xa muxu rakisi.
4 Ala, i xa muxu ragbilen,
i xa hinnɛ muxu ra alako muxu xa kisi sɔtɔ.

5 Mangɛ Ala, i tondima i xa ɲama xa maxandi suxude
i xa xɔnɛ xa fe ra han mun tɛmui?
6 I e rabaloma e yaye ra,
i e yaye fima e ma minse ra han mun tɛmui?
7 I bara lantareya raso muxu nun muxu dɔxɔbooree tagi,
e yoma muxu ma.
8 Mangɛ Ala, i xa muxu ragbilen,
i xa hinnɛ muxu ra alako muxu xa kisi sɔtɔ.

9 I wɛni bili nde tala nɛ Misira naxan findixi i xa ɲama ra.
I naxa sie ndee keri yire nde, i fa a tan si naa.
10 I to na yire yailan a bɛ,
a naxa a sankee masɔrɔn, a bɔxi rafe.
11 Geyae naxa lu a xa niini bun ma,
a salonyie nu xungbo alɔ sɛdiri wurie.
12 A salonyie nu kuya ra han e baa nun xure dɛ li.
13 Kɔnɔ i tan bara a xa tɛtɛ kana,
dangi mixie fa a bogi ba.
14 Wulai xɔsɛe naa yegelenma,
buurunyi subee fan baloma a bogie ra. Munfe ra?

15 Mangɛ Ala yandi, i xa gbilen fa ra,
i ya ragoro muxu ma keli koore,
i muxu mato, kinikini na wɛni bili ma,
16 i naxan si i yɛtɛ bɛ i bɛlɛxɛ ra.
17 Yakɔsi a bara gan, a sɛgɛ i xa xɔnɛ saabui ra.
18 I bɛlɛxɛ xa lu Adama xa Di ma, naxan na i yirefanyi ma,
i naxan xun nakelixi.
19 Muxu mu muxu makuyama i ra sɔnɔn.
I xa kisi fi muxu ma alako muxu man xa i batu.
20 Mangɛ Ala, i xa muxu ragbilen,
i xa hinnɛ muxu ra alako muxu xa kisi sɔtɔ.

81

Tuli matife Ala ma

Ala maxandi

1 Asafi xa bɛɛti bɛɛtibae xa mangɛ bɛ. A xa ba maxase luuti daaxi xui ra.
2 Wo xa sɛɛwa xui rate Ala ma,
naxan findixi won sɛnbɛ ra.
Wo wo xui rasiga Yaxuba Marigi Ala ma.
3 Wo xa bɛɛti ba maxase nun kɔra xui ra.
4 Wo xa feri fe kike nɛɛnɛ te tɛmui,
won ma sali lɔxɔɛ na a ra.
5 Na findixi Ala xa sɛriyɛ nan na Isirayila bɛ,
Yaxuba Marigi Ala xa yaamari na a ra.
6 Yaamari na a ra Ala naxan so Yusufu bɔnsɔɛ yi ra,
a to mini Misira bɔxi xili ma.

N naxa xui nde mɛ n mu naxan kolon, a naxɛ,
7 «N bara kote ba e xun ma,
n bara debe binye ba e bɛlɛxɛe.
8 Wo to n xili wo xa ɲaxankatɛ kui,
n naxa wo rakisi, n naxa wo yaabi kelife sesarinyi yire,
n naxa wo mato Meriba ye yire.
9 N ma ɲama Isirayila, wo wo tuli mati n ma marasi ra.
10 Wo naxa Ala gbɛtɛ batu,

wo naxa wo xinbi sin Ala gbɛtɛ ma.
11 N tan nan na wo Marigi Ala ra,
naxan wo ramini Misira bɔxi ra.
Wo wo dɛ rabi a belebele ra, n a rafema nɛ.»

12 «Kɔnɔ n ma ɲama mu a tuli matixi n na,
Isirayila mu n xui ratinmɛ.
13 Na kui n naxa e lu e xa bɔɲɛ xɔrɔxɔya kui,
e xa ɲɛrɛ e yɛtɛ xaxili ma.
14 Xa a sa li nu n ma ɲama naxa a tuli mati n na,
xa Isirayila sa tin n ma kira ra nu,
15 n fama nɛ a yaxui birin nayaagide keren na,
n e ragoro tɛmui birin.
16 Alatala yaxuie fama gaaxude a ya ra, e halaki abadan.
17 Kɔnɔ n wo tan baloma nɛ donse fanyi ra,
n kumi raminima nɛ gɛmɛ kui wo bɛ.»

82

Ala xa kiiti a xa sɛnbɛmae bɛ

Ala matɔxɔɛ

1 Asafi xa bɛɛti
Ala tixi a xa malanyi ya ra,
a kiiti safe koore sɛnbɛmae ya ma.
2 «Wo kiiti sama kobiɲa ra han mun tɛmui?
Wo nɔndi fima mixi ɲaaxie ma munfe ra?
3 Wo xa misikiinɛe nun kiridie xa kiiti sa sɛriyɛ ki ma.
Wo xa setaree nun fuxarilae ratanga kiiti ɲaaxi ma.
4 Wo xa setaree nun tɔɔrɔmixie rakisi.
Wo xa e ba mixi kobie bɛlɛxɛe i.»

5 Kɔnɔ e mu fahaamui sɔtɔ na fefe ma.
E e ɲɛrɛma dimi nan kui tun.
Duniɲa sanbunyi birin sɛrɛnma.
6 N a fala nɛ, «Koore sɛnbɛmae nan wo ra,
Ala Xili Xungbe Kanyi xa die nan wo birin na,
7 kɔnɔ wo faxama nɛ alɔ adamadie,
wo birama nɛ alɔ duniɲa mangɛe.»

8 I tan Ala, keli, i xa duniɲa makiiti,
barima i tan nan gbe na sie birin na.

83

Isirayila yaxuie

Ala maxandi

1 Asafi xa bɛɛti
2 Ee Ala, i naxa i sabari!
Ala, i naxa lu dundui kui,
3 barima i yaxuie mu e raxaraxi,
i xɔnmae bara e xunyie ikeli.
4 E na yanfɛ xɔrɔxɔɛ maxirife i xa ɲama xili ma,
e na e boore bɔɲɛ ratefe i xanuntenyie xili ma.
5 E naxɛ, «Won xa e xili ɲɔn sie ya ma,
alako birin xa nɛɛmu Isirayila xili ma.»
6 E bara lan e boore ma i xili ma.
7 Edonkae, Sumayila bɔnsɔɛ, Mowabakae, Hagarikae,
8 Gebalakae, Amonikae, Amalɛkikae,
Filisitakae, Tirekae,
9 nun Asiriyakae birin bara kafu Loti bɔnsɔɛ ma.

10 I xa e bɔnbɔ alɔ i a raba Madiyankae ra ki naxɛ.
I xa e bɔnbɔ alɔ i a raba mangɛ Yabini na ki naxɛ,
a nun a xa sɔɔri mangɛ Sisera ra ki naxɛ Kison xure yire.
11 E sɔntɔ nɛ Endori,
e fure naxa lu bɔxi ma, e mu ragata.
12 I xa fe xɔrɔxɔɛ raba e xa kuntigie ra,
alɔ i raba Orebi nun Seebi ra ki naxɛ.
E xa yareratie xa lu alɔ Sɛba nun Salamuna, naxee a fala,
13 «Won xa Ala xa ɲama xa bɔxi findi won gbe ra.»
14 N Marigi Ala, i xa na mixie lu alɔ sɛxɛ, foye naxan xaninma.
15 I xa e xun nakana alɔ tɛ fɔtɔnyi ganma ki naxɛ geyae fari.
16 I xa bira e fɔxɔ ra xɔnɛ kui alɔ turunnaadɛ magaaxuxi.
17 Marigi, i xa e rayaagi alako e xa gbilen i ma.
18 Yaagi nun gaaxui xa lu e bɔɲɛ ma,
i xa e bɔnsɔɛ raɲɔn abadan.
19 E xa a kolon a i tan nan xili Alatala,
a Ala Xili Xungbe Kanyi na i tan nan na duniɲa xun na.

84

Sigafe ra salide xungbe

Ala matɔxɔɛ

1 Kora xa die xa bɛɛti bɛɛtibae xa mangɛ
bɛ. A xa ba maxase luuti daaxi xui ra.
2 Mangɛ Alatala, i xa lingira tofan!
3 N wama sofe i xa tɛtɛ kui n bɔɲɛ birin
na.
Na waxɔnyi minima n dɛ i i tan Ala nan
bɛ, i tan naxan ɲiɲɛ a ra.
4 Hali xɔni xunxurie alɔ turunna nun
debelinyi
e tɛɛ sama i xa sɛrɛxɛbade sɛɛti ma e xa
die luma dɛnnaxɛ.
I tan Alatala Sɛnbɛma, n ma Mangɛ nun
n Marigi,
5 sɛɛwɛ na mixie bɛ, naxee sabatixi i xa
banxi kui.
E luma i matɔxɔ ra dɛnnaxɛ abadan.
Ɲɛngi rate.
6 Sɛɛwɛ na mixie bɛ naxee sɛnbɛ lanxi i
tan Ala ma,
naxee kira suxuxi sigafe ra salide xungbe.
7 E Baka gulunba igirima tɛmui naxɛ,
e ye dulonyie to nɛ, tunɛ ye gbegbe bara
naa rafe.
8 E keli yire fanyi nde, e siga yire fanyi
gbɛtɛ.
E na birin to nɛ kira xɔn sigafe ra Ala yire
e e yɛtɛ masen a bɛ dɛnnaxɛ.
9 N Marigi Alatala Sɛnbɛma, n ma dubɛ
suxu!
Yaxuba Marigi Ala, i n ma maxandi ramɛ.
Ɲɛngi rate.
10 Ala, hinnɛ i xa mixi sugandixi ra
naxan findixi muxu xa wure lefa ra.

11 Xi keren nadangife i xa banxi kui,
na ɲɔxun dangife xi wulu wulu ra yire
gbɛtɛ.
N lufe i xa banxi dɛ ra, na fan lufe ra
tinxintaree xɔnyi,
12 barima Ala Xungbe findixi won ma
kantari nan na,
a hinnɛ nun binyɛ fima nɛ won ma.
A mu tondima tinxintaree kide hɛɛri ra.
13 Marigi Sɛnbɛma, hɛɛri na mixi bɛ
naxan a yɛtɛ taxuma i ra.

85

Ala xa hinnɛ

Ala maxandi

1 Kora xa die xa bɛɛti bɛɛtibae xa mangɛ
bɛ
2 Marigi, i xanunteya masenma i xa ɲama
bɛ,
i Yaxuba bɔnsɔɛ xun nakelima.
3 I diɲɛma i xa ɲama xa fe ɲaaxie ma,
i a xa yunubie birin xafarima.
Ɲɛngi rate.
4 I i xa xɔnɛ ragbilenma a fɔxɔ ra,
i diɲɛma a ma.

5 Ala, i man xa muxu rakisi, i man xa
hinnɛ muxu ra.
6 I xɔnɔma nɛ muxu ma abadan?
Na xɔnɛ mu bama muxu xa yi waxati kui?
7 I mu nɔma diɲɛde mu ma,
i xa ɲama xa kisi, e xa sɛɛwa?
8 Alatala, i xa dugutɛgɛɲa masen muxu bɛ,
i xa muxu rakisi.

9 N nan n tuli matima nɛ n Marigi Ala xa
masenyi ra,
barima a bɔɲɛsa nan fima a xa ɲama
tinxinxi ma.
Ala xa e mali gbilenfe ra e xa daxuɲa ma.
10 A kisi yati yati nan fima mixie ma naxee
gaaxuma a ya ra,
alako a xa nɔrɛ xa sabati won ma bɔxi
kui.

11 Dugutɛgɛɲa nun nɔndi na yire keren.
Tinxinyi nun bɔɲɛsa ɲɛrɛma kira keren
xɔn.
12 Nɔndi kelima lanbanyi ma,
tinxinyi kelima koore ma.
13 Alatala hɛri fima nɛ won ma,
alako won ma bɔxi xa daxamui ramini.
14 Tinxinyi ɲɛrɛma a ya ra,
a findi sanyi fɔxi ra kira xɔn ma.

86

N hayi na Ala ma

Ala maxandi

1 Dawuda xa Ala maxandi
Marigi, i i tuli mati n na, i xa n yaabi.
Misikiinɛ fuxarixi na n na.
2 I xa n makanta, i dugutɛgɛ na n na.
N Marigi Ala, i xa i xa konyi di rakisi
naxan a taxuxi i ra.
3 Kinikini n ma, n Marigi, barima n i
xilima lɔxɔɛ birin.
4 I xa sɛɛwɛ fi i xa konyi di ma,

n xaxili tixi i tan nan na, n Marigi.
5 I tan Marigi, i fan, i kinikini,
i xa dugutɛgɛɲa gbo mixie bɛ naxee birin i xilima.
6 Marigi, i xa i tuli mati n ma maxandi ra, i xa n ma dubɛ suxu.
7 N i xilima n ma tɔɔrɛ kui, barima i n natinma.

8 N Marigi, i maniyɛ mu na alae tagi,
i xa kaabanakoee dangi wali birin na.
9 I si naxee daa duniɲa ma, nee fama nɛ e xinbi sinde i bun ma,
e i xili matɔxɔ,
10 barima i gbo, i man kaabanakoe rabama.
I tan keren peti na nan Ala ra.
11 N Marigi, i xa i xa kira masen n bɛ,
n xa n ɲɛrɛ i xa nɔndi kui.
Bɔɲɛ fanyi fi n ma, alako n xa gaaxu i xili ya ra.
12 N i matɔxɔma n bɔɲɛ fiixɛ birin na, n Marigi Ala.
N i xili matɔxɔma nɛ abadan,
13 barima i xa hinnɛ tilin.
I bara n nii ratanga faxɛ ma.

14 Ee Ala, yɛtɛ igboe ndee bara keli n xili ma,
gbalotɔɛe wama n faxafe.
E mu i kolon feo.
15 Kɔnɔ n Marigi, i tan nan findixi Ala ra,
naxan kinikinima, naxan hinnɛma ibunadama ra,
naxan bɔɲɛ mu tema mafuren,
naxan mu taganma dugutɛgɛɲa nun xanunteya ma.
16 I xa i ya rafindi n ma, i xa hinnɛ n na.
I xa sɛnbɛ fi i xa konyi di ma,
i xa i xa konyi ginɛ xa di rakisi.
17 Tɔnxuma nde ramini n bɛ seede ra,
alako naxee n xɔnxi, e xa a to, e xa yaagi,
i xa mali nun i xa madundui xa fe ra.

87

Barife Siyoni

Ala matɔxɔɛ

1 Kora xa die xa bɛɛti
Alatala xa taa tixi geya sɛniyɛnxie fari.
2 Siyoni naadɛe rafan Marigi ma,
dangi Yaxuba xa lingira birin na.
3 Mixie Ala xa taa matɔxɔma a fanyi ra
Ɲɛngi rate.
4 «N xa a fala Raxabi nun Babilɔn n kolonma,
a nun Filisita, Tire, nun Kusi.
5 A falaxi Siyonikae xa fe ra,
‹E to barixi naa, Marigi Ala e makantama nɛ.›»
6 Alatala bara a sɛbɛ sie xa buki kui,
«Yi tan barixi naa.»
Ɲɛngi rate.
7 Bɛɛtibae a falama e xui itexi ra,
«N ma saabui birin na i tan nɛ.»

88

Saya kira

Ala maxandi

1 Kora xa die xa bɛɛti bɛɛtibae xa mangɛ bɛ. A xa ba xule ra. Heman Esiraka xa lɔnni bɛɛti.
2 Marigi, n nakisima Ala,
n i xilima yanyi nun kɔɛ ra.
3 I xa n ma maxandi suxu,
i xa n ma dubɛ tongo.
4 N bara tɔɔrɔ n ma duniɲɛigiri kui,
yakɔsi n bara makɔrɛ saya ra.
5 N na mixie ya ma naxee na saya kira xɔn ma.
N sɛnbɛ yo mu na sɔnɔn.
6 A luxi nɛ alɔ n ɲan saxi furee tagi gaburi kui,
i mu ratuxi naxee xa fe ma sɔnɔn,
naxee bara makuya i xa hinnɛ ra.
7 I bara n na so yili tilinxi kui dimi xɔɔra.
8 I xa xɔnɛ bara dutun n ma,
a n makoto alɔ baa mɔrɔnyi mixi makotoma ki naxɛ.
Ɲɛngi rate.
9 I bara n dɛfanbooree makuya n na,
i bara e bɔɲɛe raŋaaxu e ma.
N luma banxi kui,
n mu minima fefe ma.
10 N Marigi, n i xilima lɔxɔ yo lɔxɔ yaye ra,
n na n bɛlɛxɛe tixi i bɛ.

11 I kaabanakoe rabama mixi faxaxie nan bɛ?
E nɔma kelide, e i matɔxɔ?
12 I xa dugutɛgɛɲa xa fe falama gaburi kui?
I xa xanunteya masenma naa?
13 I xa kaabanako toma aligiyama?

I xa tinxinyi kolonma yire dɛnnaxɛ xa fe bara nɛɛmu mixi ra?

14 N Marigi, n tan i xilima,
gɛɛsɛgɛ yo gɛɛsɛgɛ n i maxandima.
15 Marigi, i tondima n bɛ munfe ra?
I i kobe soma n na munfe ra?
16 N na tɔɔrɛ kui kabi n dimɛdi tɛmui.
N gaaxuxi, xaxilisa birin bara ba n yi ra.
17 I xa xɔnɛ sɛnbɛ bara dangi a i,
i xa fe magaaxuxie bara nɔ n na.
18 E n nabilinxi alɔ banbaranyi,
e dusu n xun na.
19 I bara n xanuntenyie birin makuya n na,
n dɔxɔboore bara keli n xun ma.

89

Ala xa saatɛ

Ala matɔxɔɛ

1 Etani Esiraka xa lɔnni bɛɛti
2 N bɛɛti bama n Marigi xa dugutɛgɛɲa xa fe ra.
N na masenma nɛ bɔnsɔɛ birin bɛ, a falafe ra,
3 «I xa dugutɛgɛɲa mabanbanxi koore ma abadan.
I xa hinnɛ mu kanama.»

4 «N bara saatɛ xiri n nun n ma mixi sugandixi ra,
n bara yi kɛrɛ tongo n ma konyi di Dawuda bɛ.
5 ‹N i bɔnsɔɛ rasabatima nɛ abadan,
n i xa kibanyi ti tɛmui birin.›»
Ɲɛngi rate.
6 N Marigi, naxee na koore ma e i matɔxɔma,
malekɛe i tantuma i xa dugutɛgɛɲa xa fe ra.
7 Nde na koore ma naxan maniyama Marigi Ala ra?
Nde luxi alɔ Marigi Ala malekɛe ya ma?
8 Ala magaaxu a xa sɛniyɛntɔɛe xa malanyi,
e birin e magoro a bɛ.
9 Marigi Ala, nde sɛnbɛ gbo alɔ i tan Mangɛ Ala?
I xa dugutɛgɛɲa na yire birin.
10 I tan nan baa yamarima,
i a mɔrɔnyie raxara.
11 I tan nan nɔ Misira ra, i a sɔntɔ.
I i yaxuie rayensen i sɛnbɛ ra.
12 I tan nan gbe koore ra, i tan nan gbe bɔxi ra.
I tan nan duniɲa birin daa.
13 Se naxan na kɔɔla ma, se naxan na yirefanyi ma,
i tan nan a birin daaxi.
Taboro nun Xerimon geyae i xili matɔxɔma.
14 I sɛnbɛ gbo.
15 Tinxinyi nun nɔndi nan na i xa kibanyi sanbunyi ra,
xanunteya nun dugutɛgɛɲa fan tixi i ya ra.

16 Marigi, sɛɛwɛ na ɲama bɛ naxan i xili matɔxɔma,
e e ɲɛrɛma i xa naiyalanyi nan ma.
17 E sɛɛwama i xili xa fe ra, e xun nakelima i xa tinxinyi saabui ra.
18 I tan nan findixi e xa naiyalanyi nun e sɛnbɛ ra.
Muxu sɛnbɛ gbo i xa hinnɛ xa fe ra.
19 Muxu Marigi nan na muxu kantama nun muxu xa mangɛ ra,
Isirayila xa Sɛniyɛntɔɛ na a ra.

20 I wɔyɛn nɛ i xa ɲama bɛ laamatunyi ra, a falafe ra,
«N bara sɛnbɛ fi geresoe nde ma, n naxan xun nakelixi ɲama tagi.
21 N bara n ma konyi Dawuda to,
n ture sɛniyɛnxi surusuru a xunyi ma sugandi ra.
22 N na n bɛlɛxɛ rasoma a bun ma,
n sɛnbɛ fima nɛ a ma a fanyi ra.
23 A yaxui mu a tɛrɛnnama,
tinxintare mu a tɔɔrɔma.
24 N a yaxuie ibutuxunma nɛ,
n a xɔnmae bɔnbɔma nɛ.
25 N xanunteya nun n ma dugutɛgɛɲa luma nɛ a ma,
a sɛnbɛ gboma n xili nan saabui ra.
26 Baae nun xuree birin sama nɛ a xa mangɛya bun ma.
27 A a falama nɛ n bɛ,
‹N Baba nan i ra, n Marigi Ala, n ma marakisima.›
28 N a findima nɛ n ma di singe ra,
naxan xungbo duniɲa mangɛe birin bɛ.
29 N na n ma dugutɛgɛɲa mabanbanma nɛ a bɛ,
muxu saatɛ naxan xirixi, a mu kanama abadan.

30 N a bɔnsɔɛ rasabatima nɛ,
n a xa mangɛ kibanyi mabanbanma nɛ fanni koore na.
31 A xa die na n ma sɛriyɛ rabolo,
e mu e ɲɛrɛ n ma yaamari bun ma,
32 e n xui matandi, e mu n waxɔnfe suxu,
33 n e bɔnbɔma luxusinyi nan na,
n e ɲaxankatama fure ɲaaxie ra.
34 Kɔnɔ n mu n ma dugutɛgɛɲa bama a ma.
N mu n xui yanfama,
35 n mu n ma saatɛ kanama,
n man mu n xui masarama.
36 N na n kalixi n ma sɛniyɛnyi ra,
n mu Annabi Dawuda yanfama.
37 A bɔnsɔɛ kisima nɛ abadan,
a xa kibanyi luma nɛ n ya i alɔ soge,
38 a rasabatima nɛ alɔ kike,
naxan findima seedeɲɔxɔya ra abadan.»
Ɲɛngi rate.
39 Kɔnɔ i tan bara i xa mixi sugandixi makuya i ra,
i bara mɛɛ a ra, i xɔnɔ a ma.
40 I bara i xa saatɛ kana i xa konyi bɛ,
i a ba a xa kibanyi kui.
41 I bara a xa tɛtɛ bɔɔ, i bara a makantade kana.
42 Mixi naxee dangima, e harige bama naa.
A dɔxɔbooree yoma a ma.
43 I bara a yaxuie sɛnbɛ so, han e bara sɛɛwa.
44 I mu a xa santidɛgɛma wali rasɔɔnɛya,
i mu a malixi gere kui.
45 I bara a xa fe raxuben,
i bara a xa kibanyi woli bɔxi.
46 I bara nde ba a xa fonikeya ra,
i yaagi dusu a xun na.
Ɲɛngi rate.
47 Alatala, i i nɔxunma n ma han mun tɛmui?
I xa xɔnɛ dɛxɛma alɔ tɛ han mun lɔxɔɛ?
48 I xa ratu a ma n ma simaya dunke ki naxɛ.
I ibunadama daaxi fuyan nan na?
49 Nde baloxi naxan mu faxama?
Nde nɔma a yɛtɛ bade saya kira xɔn ma?
50 N Marigi, i xa dugutɛgɛɲa singe na minden,
i i kali naxan na Dawuda bɛ i xa tinxinyi kui?
51 N Marigi, i xa i ɲɔxɔ sa i xa konyie xa yaagi xɔn ma.
I xa na kote to mixi wuyaxie naxan dɔxɔ n xun ma.
52 N Marigi, i xa i ratu a ma i yaxuie n maberema ki naxɛ,
n tan i xa mixi sugandixi.

53 Tantui na Marigi bɛ abadan. Amina. Amina.

90

Adama birin faxama nɛ

Ala maxandi

1 Ala xa mixi Munsa xa Ala maxandi
N Marigi, i tan findixi muxu kantama nan na abadan.
2 Beenun geyae nun duniɲa xa daa,
i tan nan nu na Ala ra abadan.

3 I ibunadama ragbilenma bɛndɛ i.
I na nan fala, «Adamadi xa gbilen bɛndɛ.»
4 Ɲɛ wulu keren luxi nɛ i bɛ
alɔ lɔxɔ keren naxan bara dangi,
alɔ waxati keren naxan bara dangi kɔɛ kui.
5 I a niya adamadi mu keli a xa xixɔli ma.
A luxi alɔ ɲooge naxan minima a yɛtɛ ra.
6 A keli subaxɛ ma, a fuga,
nunmare tɛmui a ɲan bara lisi, a xara.

7 I xa xɔnɛ muxu ɲɔnma nɛ, a muxu magaaxu.
8 I muxu xa yunubi birin kolon,
hali muxu xa fe ɲaaxi naxee findixi gundo ra.
9 Muxu xa simaya birin luma i xa xɔnɛ bun ma.
Muxu xa duniɲɛigiri xa bui birin, ɲɛngi rate keren.
10 Muxu xa simaya buma ɲɛ tongo solofere,
ɲɛ tongo solomasaxan xa a sɔɔnɛya,
kɔnɔ na birin findixi tɔɔrɛ nun ɲaxankatɛ nan na.
Simaya dangima nɛ mafuren mafuren, a muxu lu dimi kui.
11 Nde i xa xɔnɛ sɛnbɛ kolon?
Nde gaaxuma na ya ra?
12 A muxu ratu simaya raɲɔnyi ma,
alako muxu xa xaxili sɔtɔ muxu xa duniɲɛigiri kui.

13 N Marigi, i xa i ya rafindi muxu ma
I xa xɔnɛ buma han mun tɛmui?

Kinikini i xa konyi die ma.
14 Kuye na iba, i xa muxu rawasa i xa dugutɛgɛɲa ra,
alako muxu xa sɛɛwa muxu xa simaya birin kui.
15 I tɔɔrɛ xasabi naxan dɔxɔ muxu ma,
i yaagi xasabi naxan sa muxu ma,
i man xa muxu rasɛɛwa na xasabi ra.
16 I xa i xa kaabanakoe masen muxu bɛ, i xa konyie.
I xa nɔrɛ xa mini muxu xa die ma.
17 Muxu Marigi Ala xa tofanyi xa lu muxu ya i.
A xa muxu xa wali sɔɔnɛya, a xa baraka sa muxu xa wali ma!

91

Gaaxutareɲa

Ala matɔxɔɛ

1 Naxan luma Ala Xili Xungbe Kanyi xa kantari bun ma,
a a malabuma nɛ Ala xa kantɛ kui.
2 N na a masenma Alatala bɛ,
«I tan nan na n ma kantari nun n makantade ra,
i tan n Marigi Ala, n laxi naxan na.»

3 A tan nan i ratangama gantanyie ma naxee tema i bɛ,
a i ratanga wuganyi ma.
4 A i makantama nɛ
alɔ tɔxɔɛ a xa die makantama ki naxɛ a gabutenyi bun ma.
A xa dugutɛgɛɲa luma nɛ alɔ sɔɔri xa wure lefa.
5 I mu gaaxuma gbaloe ra kɔɛ ra,
i mu gaaxuma xalie ra yanyi ra,
6 i mu gaaxuma wuganyi ra dimi kui,
i mu gaaxuma fure ɲaaxi ra soge bun ma.
7 Mixi wulu nɔma nɛ birade i kɔɔla ma,
mixi wulu fu nɔma birade i yirefanyi ma, kɔnɔ sese mu i toma.
8 I na birin toma nɛ i ya i,
i findi seede ra tinxintare xa ɲaxankatɛ ma,
9 barima i bara la i Marigi ra, a bara findi i xa kantari ra.
Ala Xili Xungbe kanyi findixi i xa makantade nan na.
10 Sese mu i lima,
wuganyi yo mu soma i xɔnyi,
11 barima a a xa malekɛe yamarima e xa i makanta yire birin.
12 E i tongoma nɛ e bɛlɛxɛe kui,
alako i naxa i sanyi radin gɛmɛ ra.
13 I nɔma yɛtɛe nun bɔximasee ra,
i sɛnbɛ dangi baratɛe nun biidae ra.

14 Alatala xa masenyi nan ya:
«A to laxi n na, n a rakisima nɛ.
N a makantama nɛ barima a n xili kolon.
15 A na n xili, n a yaabima nɛ.
Tɔɔrɛ na a li, n luma nɛ a sɛɛti ma.
N a rakisima nɛ, n a xun nakeli.
16 N simaya xɔnkuye fima nɛ a ma,
n na n ma kisi masen a bɛ.»

92

Simaya kamalixi

Ala matɔxɔɛ

1 Bɛɛti naxan bama malabui lɔxɔɛ
2 Marigi batufe fe fanyi na a ra.
Ala Xili Xungbe Kanyi, a lanma i xili xa matɔxɔ bɛɛti ra.
3 Kuye iba, a lanma i xa xanunteya xa matɔxɔ,
kɔɛ kui, muxu xa i tantu i xa dugutɛgɛɲa xa fe ra.
4 Matɔxɔɛ xa ba kɔra luuti fu daaxi xui ra nun adamadi xui ra.
5 Marigi, n ɲɛlɛxinma i xa kaabanakoe ra,
n nan n sɛɛwɛ xui itema i xa wali xa fe ra.
6 Marigi, i naxan nabama, a makaaba, i xaxili tilin.
7 Xaxilitare mu sese kolonma na kui,
a mu fahaamui sɔtɔma i xa fe ma.
8 Ala kolontaree luma alɔ sansi
naxan bulama fiili ma, a fuga,
kɔnɔ na dangi xanbi, a ɲɔn abadan.

9 Kɔnɔ i tan Marigi, matɔxɔɛ na i bɛ tɛmui birin.
10 N Marigi, i yaxuie halakima nɛ,
i fe kobi rabae birin nayensen yɛ.
11 I sɛnbɛ fima nɛ n ma alɔ sɛxɛ ninge,
i ture fanyi sa n ma.
12 N yae a toma n gerefae xun goroma ki naxɛ,
n tuli e gi xui mɛ.
13 Tinxintɔɛe xa fe fanma nɛ alɔ tugi bili,
e xa fe te alɔ sɛdiri wuri bili naxee na Liban.
14 E sabatixi Alatala xa hɔrɔmɔbanxi tɛtɛ kui,
e xa fe fanma nɛ won Marigi Ala ya i.

15 Hali e forixi e xunsɛxɛ fiixɛxi,
sɛnbɛ na e bɛ fe fanyi rabafe ra,
16 alako e xa a masen,
«Alatala tinxin, n tixi a xa sɛriyɛ nan fari,
tinxintareya yo mu na a ma.»

93

Mangɛ Ala

Ala matɔxɔɛ

1 Marigi Alatala nan na mangɛ ra.
Xunnakeli na a yi, a sɛnbɛ gbo.
A xa duniɲa xanxi, a mu sɛrɛnma.

2 I xa mangɛya fɔlɛ mu na, a dan mu na.
I tan nan na Ala ra abadan.
3 Marigi, baa mɔrɔnyi rawunduma alɔ galanyi,
galanyi naxan goroma, a bula.
4 I sɛnbɛ gbo na xui bɛ,
i xa xunnakeli dangi baa mɔrɔnyie ra.
Marigi sɛnbɛ gbo koore ma.
5 I xa sɛriyɛ xanxi, sɛniyɛntɔɛ nan lanxi i ma abadan.

94

Ala xa ɲaxankatɛ

Ala xa sɛriyɛ

1 N Marigi Ala naxan a gbeɲɔxɔma,
i xa i makɛnɛn i xa nɔrɛ kui.
2 I tan naxan duniɲa kiiti sama, i xa keli,
i xa yɛtɛ igboe xa walie ragbilen e ma.
3 N Marigi, a lanma mixi kobie xun xa rakeli han mun tɛmui?
4 A lanma mixi ɲaaxie xa e yɛtɛ matɔxɔ tun e xa yɛtɛ igboɲa kui?
5 Alatala, e i xa ɲama tɔɔrɔma, e i xa mixie halakima.
6 E kaaɲɛ ginɛe nun xɔɲɛ faxama, e kiridie nii bama.
7 E nu fa a fala, «Alatala mu yi fee toma,
Yaxuba Marigi Ala mu yi rakɔrɔsima.»

8 Wo tan xaxilitaree, naxee luma ɲama tagi,
wo xaxili sɔtɔma mun tɛmui?
9 Naxan tuli daaxi, na luma a mu fe mɛ?
Naxan ya daaxi, na luma a mu se to?
10 Naxan ɲamanɛe xuruma, na mu e ɲaxankatama?
A tan nan xaxili fima ibunadama ma.
11 Alatala a kolon a adamadie xa maɲɔxunyie na nɛ fufafu.

12 Alatala, Sɛɛwɛ na mixi bɛ i naxan matinxinma,
i naxan matinxinma i xa sɛriyɛ ra,
13 alako a xaxili xa sa tɔɔrɛ lɔxɔɛe,
han mixi ɲaaxie e gbe ɲaxankatɛ sɔtɔma tɛmui naxɛ.
14 Alatala mu a xa ɲama raboloma,
a mu a xa mixie rabɛɲinma.
15 Kiiti tinxinxi fama nɛ sade,
tinxintɔɛe bɔɲɛ birama nɛ na fɔxɔ ra.

16 Nde n xun mafalama mixi ɲaaxie xɔn ma?
Nde tima n bɛ mixi kobie xili ma?
17 Xa n Marigi mu findi n malima ra nu,
n ma fe danma nɛ gaburi kui nu.
18 N Marigi, n na maɲɔxun
a n sanyi mu tima sɔnɔn,
i xa dugutɛgɛɲa n dɛmɛnma.
19 N ma kɔntɔfilie na wuya,
i e bama n ma, i fa n nasɛɛwa.

20 I nɔma tinde mangɛya tinxintare ra,
naxan yaamari tima fe kobi ra?
21 E kafuma e bore ma tinxintɔɛ faxafe ra,
e mixi tɔɔɲɛgɛ kiiti kui.
22 Kɔnɔ Marigi nan na n kantama ra,
a luma alɔ fanye n sabatima naxan fari.
23 A e xa wali kobie ragbilenma nɛ e ma,
a e xun nakana e xa ɲaaxuɲa ra.
Muxu Marigi Ala e sɔntɔma nɛ.

95

Mangɛ Ala matofe

Ala matɔxɔɛ

1 Won xa bɛɛti ba Marigi bɛ sɛɛwɛ ra,
won xa won xui ite won nakisima sɛnbɛma bɛ.
2 Won xa a matɔxɔ,
won xa a matɔxɔɛ ba a bɛ bɛɛtie ra,
3 barima Alatala, Ala xungbe na a ra,
naxan findixi mangɛ xungbe ra sɛnbɛmae birin xun ma.
4 Yire tilinxi na a bɛlɛxɛ.
Geya xuntagie findixi a gbe nan na,
5 alɔ baa nun bɔxi a naxee daaxi a bɛlɛxɛ ra.

6 Wo fa, won xa suyidi, won xa won igoro,

won xa won xinbi sin Alatala ya i naxan won daa,
7 barima a tan nan won Marigi Ala ra.
Won findixi a xa ɲama nan na a naxan dɛmadonma,
alɔ xuruse dɛmadonyi mɛɛnima gɔɔrɛ ma ki naxɛ.

Wo xa a xui mɛ to.
8 Wo naxa wo bɔɲɛe raxɔrɔxɔ alɔ naxan nabaxi Meriba,
alɔ naxan nabaxi Masa gbengberenyi ma tɛmui dangixi.
9 Wo benbae n mato nɛ na lɔxɔɛ,
hali e to nu bara n wali fɔxi to.
10 Na bɔnsɔɛ xa fe naxa raɲaaxu n ma ɲɛ tongo naani bun ma.
N naxa a fala, «Ɲama xurutare nan yi ki,
naxan mu n waxɔnfe kolon.»
11 Na kui n naxa n kali n ma xɔnɛ kui,
«E mu soma n ma malabude kui fefe ma!»

96

Kiitisa na fafe

Ala matɔxɔɛ

1 Wo bɛɛti nɛɛnɛ nde ba Alatala bɛ!
Duniɲa birin xa bɛɛti ba Alatala bɛ!
2 Wo bɛɛti ba Marigi bɛ, wo a xili matɔxɔ.
Wo xa a xa kisi masen mixie bɛ tɛmui birin.
3 Wo xa a xa nɔrɛ fala si birin bɛ,
wo a xa kaabanakoe masen ɲama birin tagi.
4 Marigi Ala gbo, a lanma won xa a matɔxɔ,
naxan dangi sɛnbɛmae birin na.
5 Sie birama ala naxee fɔxɔ ra,
e findixi kuyee fufafu gbansan nan na,
kɔnɔ Alatala nan koore daa.
6 Nɔrɛ nun naiyalanyi kelima a tan nan ma,
sɛnbɛ nun naiyalanyi luma nɛ a xa hɔrɔmɔbanxi kui.

7 Bɔnsɔɛ birin, wo xa tantui rasiga Alatala ma,
wo Alatala matɔxɔ a xunnakeli nun a xa sɛnbɛ xa fe ra.
8 Wo xa a xili binya alɔ a lanma wo xa a raba ki naxɛ.
Wo xa fa hadiya ra, wo xa a raso a xa hɔrɔmɔbanxi tɛtɛ kui.
9 Wo xa suyidi Marigi bɛ a xa nɔrɛ ya i.
Duniɲa birin xa sɛrɛn a ya ra.

10 Wo xa a fala si birin bɛ, «Alatala nan na Mangɛ ra.
Duniɲa xanxi, a mu a imaxama.
Ala ɲamae makiitima tinxinyi ra.
11 Koore xa sɛɛwa, bɔxi xa ɲɛlɛxin.
Baa nun a kui isee xa wundu sɛɛwɛ ra.
12 Xɛe nun e xa bogi see xui xa ite,
wondi wuri bilie xa e sɛɛwa xui ite
13 Alatala ya ra naxan fafe.
A fafe duniɲa makiitide.
A duniɲa makiitima tinxinyi nan na,
a ɲamae makiiti nɔndi ra.»

97

Mangɛ Ala magaaxu

Ala matɔxɔɛ

1 Alatala nan na mangɛ ra.
Duniɲa xa ɲɛlɛxin, surie xa sɛɛwa.
2 Nuxui nun kuye ifɔɔrɔxi a rabilinma.
A xa kibanyi dɔxɔxi tinxinyi nun nɔndi fari.
3 Tɛ tixi a ya ra, a a yaxuie birin ganma a rabilinyi.
4 A duniɲa iyalanma a xa seyamakɔnyie ra,
duniɲa mixie na a to, e sɛrɛnma nɛ.
5 Geyae xunuma duniɲa Marigi Alatala ya ra alɔ kumi dole.
6 Koore a xa tinxinyi masenma,
si birin a xa nɔrɛ toma.
7 Kuye batue fama nɛ yaagide a ya ra,
sɛnbɛmae e felenma nɛ a bun ma.
8 Siyonikae na a xui mɛ, e sɛɛwama nɛ,
Yudayakae ɲɛlɛxinma nɛ i tan Alatala xa kiiti ra,
9 barima i tan Marigi xun nakelixi sɛnbɛmae birin bɛ.

10 Alatala xanuntenyi xa fe ɲaaxi xɔn.
Alatala a batulae makantama nɛ,
a e ba mixi kobie bɛlɛxɛ.
11 Naiyalanyi na tinxintɔɛe nan bɛ,
sɛɛwɛ na mixie bɛ naxee bɔɲɛ fiixɛ.
12 Tinxintɔɛe, wo sɛɛwa Marigi ra,
wo xa tantui rasiga a xili sɛniyɛnxi ma.

98

Bɛɛti nɛɛnɛ bama Alatala bɛ

Ala matɔxɔɛ

1 Bɛɛti
Wo bɛɛti nɛɛnɛ ba Alatala bɛ,
barima a bara kaabanakoe raba,
a bɛlɛxɛ sɛnbɛma bara xunnakeli sɔtɔ a bɛ.
2 Marigi bara a xa kisi masen,
a bara a xa tinxinyi sa kɛnɛ ma ɲamanɛe ya i.
3 A mu nɛɛmu a xa dugutɛgɛɲa nun a xa xanunteya ma Isirayila bɔnsɔɛ mabiri.
Duniɲa birin bara won Marigi Ala xa kisi to.

4 Duniɲa birin xa Alatala matɔxɔ,
e xa bɛɛti ba sɛɛwɛ kui.
5 Wo xa Alatala matɔxɔ kɔra xui nun bɛɛti ra,
6 wo xa sarae fe sɛɛwɛ ra wo Mangɛ Alatala ya i.

7 Baa nun duniɲa xa e xui ramini,
8 xuree xa e bɛlɛxɛe bɔnbɔ,
geyae xa e xui ite sɛɛwɛ ra
9 Alatala ya ra,
barima a fafe duniɲa makiitide.
A duniɲa makiitima tinxinyi nan na,
a ɲamae makiitima nɔndi ra.

99

Mangɛ Alatala sɛniyɛn

Ala matɔxɔɛ

1 Ala dɔxɔxi a xa kibanyi kui kerubimi malekɛe tagi.
A xa ɲama tixi gaaxui kui, bɔxi na sɛrɛnfe.
2 Alatala gbo Siyoni, a tixi sie birin xun ma.
3 E xa i xili xungbe magaaxuxi matɔxɔ a xa sɛniyɛnyi xa fe ra.

4 Mangɛ sɛnbɛ xa matɔxɔ,
tinxinyi rafan a ma,
a kiiti sama nɔndi ra Yaxuba xa bɔxi ma.
5 Wo Marigi Alatala matɔxɔ,
wo wo magoro a bun ma a xa sɛniyɛnyi xa fe ra.

6 Munsa nun Haruna nu na a xa sɛrɛxɛdubɛe ya ma,
Annabi Samuweli nu na mixie ya ma naxee a maxandima.
E to a xili, a naxa e yaabi.
7 A to sɛriyɛ nun yaamari masen e bɛ nuxui kui,
e naxa a xui suxu.

8 Muxu Marigi Alatala, i bara e xa maxandi suxu.
I to Isirayila ɲaxankata e xa yunubi xa fe ra,
i man bara diɲɛ e ma.

9 Wo xa wo Marigi Alatala matɔxɔ,
wo xa wo xinbi sin a xa geya sɛniyɛnxi fari,
barima won Marigi Alatala sɛniyɛn!

100

Tantui bɛɛti

Ala matɔxɔɛ

1 Tantui bɛɛti
Duniɲa birin xa Alatala matɔxɔ!
2 Wo xa Alatala batu sɛɛwɛ kui.
Wo xa fa a ya i wo sɛɛwɛ xui itexi ra.
3 Wo xa a kolon Alatala nan wo Marigi Ala ra.
A tan nan won daaxi, won findixi a gbe nan na.
Won findixi a xa ɲama nan na,
naxan luxi alɔ a xa xuruse gɔɔrɛ a naxan dɛmadonma.

4 Wo so a xa naadɛe ra a tantufe ra,
wo so a xa hɔrɔmɔbanxi tɛtɛ kui a matɔxɔfe ra!
Wo tantui rasiga a ma, wo a xili matɔxɔ,
5 barima Alatala fan, a xa xanunteya buma nɛ abadan,
a xa dugutɛgɛɲa mu ɲɔnma duniɲa bɛndɛ fuɲi fari ma.

101

Dawuda xa natɛe

Ala matɔxɔɛ

1 Dawuda xa bɛɛti
N dugutɛgɛɲa nun tinxinyi matɔxɔma nɛ.
N bɛɛti bama i tan nan bɛ Alatala.
2 N fe birin nabama lufe ra tinxintɔɛ xa kira xɔn.
I fama n yire mun tɛmui?
N na n ɲɛrɛma nɛ n bɔɲɛ fiixɛxi ra n ma mixie tagi.
3 N mu n ya tima fe tinxintare ra,
n mu tinma yanfante xa kira ra,

n nun e tan mu lanma fe yo ma.
4 N tan nun mixi ɲaaxi tagi kuya,
n mu wama yunubi xɔn.

5 N mixi dɛ balanma nɛ naxan a boore mafalama.
N mu tinma yɛtɛ matɔxɔɛ nun yɛtɛ igboɲa ra.
6 N na n ɲɔxɔ sama nɛ yi bɔxi dugutɛgɛe xɔn ma,
alako e xa lu n sɛɛti ma.
N wama tinxintɔɛe nan xɔn ma, e xa n mali.
7 Yanfantee mu luma n ma mixie ya ma,
wule falɛe mu tima n ya i.
8 Gɛɛsɛgɛ birin n mixi kobie sɔntɔma nɛ,
alako na mixi mɔɔli naxa lu Alatala xa taa kui.

102

Furema xa maxandi

Ala maxandi nun Ala matɔxɔɛ

1 Tɔɔrɔmixi naxan Alatala maxandife a xa tɔɔrɛ kui.
2 Alatala, i xa n ma maxandi suxu,
i xa i tuli mati n wa xui ra.
3 I naxa i kobe so n na n ma tɔɔrɛ kui.
I xa n ma maxandi suxu mafuren.

4 N ma simaya na lɔɛfe alɔ tuuri lɔɛma kuye ma ki naxɛ,
n xɔrie na ɲɔnfe alɔ yege ganma tɛ ra ki naxɛ,
5 n bɔɲɛ na lisife alɔ sɛxɛ naxan na fiili ma.
N mu donse donma sɔnɔn.
6 N na wa n xui itexi ra, n xɔrie birin makɛnɛnma nɛ.
7 N bara lu alɔ xundi naxan toma wula i,
alɔ koofole naxan na banxi tonbolonyi kui.
8 N mu nɔma xide.
N kiroxi alɔ xɔni naxan na kerenyi ma banxi fari.
9 N yaxuie yoma n ma lɔxɔɛ birin,
e n xili rawalima dankɛ wɔyɛnyi ra.
10 N dɛ rafexi tɛxube ra alɔ donse,
n yaye silɔnma n ma minse xun ma
11 i xa bɔɲɛte nun i xa xɔnɛ xa fe ra.
I bara n keri pon!
12 N ma simaya bara lu alɔ niini naxan lɔɛma dimi kui,
alɔ sɛxɛ naxan lisima fiili ma.
13 Kɔnɔ i tan Alatala luma nɛ i xa kibanyi kui abadan,
i xili mu lɔɛma duniɲa ma.
14 I fama nɛ kelide i xa kinikini Siyoni ma,
barima a lanxi i xa hinnɛ a ra yi waxati sugandixi ma.
15 A gɛmɛe nun a bɔxi rafan i xa konyi die ma.
16 Sie birin fama gaaxude Alatala xili ya ra,
mangɛe birin fama e xinbi sinde i xa nɔrɛ ya ra.
17 Alatala man fama nɛ Siyoni tide,
a a yɛtɛ masen a xa nɔrɛ kui.
18 A a ya rafindima nɛ misikiinɛ xa maxandi ma,
a mu yo a xa dubɛ ma.

19 Na xa sɛbɛ bɔnsɔɛe bɛ naxee fama,
alako mixi naxee mu daaxi sinden e xa Alatala matɔxɔ,
20 barima a a ya ragoroma won ma kelife a xa yire sɛniyɛnxi itexi.
Alatala bɔxi matoma kelife koore ma,
21 alako a xa geelimanie wa xui ramɛ,
a xa mixie ratanga naxee na faxɛ xa kira ma,
22 alako e xa Alatala xili masen Siyoni taa kui,
e xa a matɔxɔ bɛɛti ra Darisalamu,
23 sie na e malan tɛmui naxɛ Alatala batufe ra.

24 A bara n ma sɛnbɛ ba n yi ra n ma duniɲɛigiri kui,
a bara n ma simaya radunke.
25 N naxa a fala a bɛ, «N Marigi Ala,
i naxa n nii ba n ma simaya tagi ra,
i tan naxan buma abadan,
26 I tan nan duniɲa daa,
i tan nan koore itala i xɔnyɛ ra.
27 E tan ɲɔnma nɛ, kɔnɔ i tan buma nɛ abadan,
e birin forima nɛ alɔ sose, kɔnɔ i tan e masarama nɛ alɔ donma.
I e masarama nɛ, alɔ donma naxan nagoroma, a wɔlɛ.
28 Kɔnɔ i tan mu masarama, i mu ɲɔnma abadan.
29 I xa konyie xa die fama nɛ sabatide be,
e bɔnsɔɛ fa bu xaxilisa kui i ya i.»

103

Ala xa marafanyi

Ala matɔxɔɛ

1 Dawuda xa bɛɛti
N xa Alatala tantu n nii birin na,
n xa a xili sɛniyɛnxi matɔxɔ.
2 N xa Alatala tantu n nii birin na,
n naxa nɛɛmu a xa hinnɛ ma.
3 A tan nan diŋɛma i xa yunubie ma,
a i xa furee rayalan,
4 a i ratanga faxɛ ma,
a i rabilin a xa xanunteya nun a xa kinikini ra.
5 A hinnɛma i ra i xa duniŋɛigiri kui,
alako i man xa sɛnbɛ sɔtɔ i xa foriŋa kui alɔ sɛgɛ.

6 Alatala ɲɛrɛma tinxinyi kui,
a kiiti tinxinxi sama tɔɔrɔmixie bɛ.
7 A bara a xa kira masen Annabi Munsa bɛ,
a a xa kaabanakoee masen Isirayilakae bɛ.
8 Alatala kinikinima mixie ma, a hinnɛ e ra,
a mu xɔnɔma e ma mafuren mafuren,
a xa xanunteya gbo.
9 A mu mixie tɔɔrɔma tɛmui birin,
a xa xɔnnanteya mu buma.
10 A mu won ɲaxankatama won ma yunubi rabaxi ki ma,
a mu won ma yunubi sare ragbilenma won ma.
11 Koore itexi bɔxi xun ma ki naxɛ,
a xa xanunteya fan gboxi na ki nɛ a yaragaaxuie bɛ.
12 Sogetede makuyaxi sogegorode ra ki naxɛ,
a won ma yunubie fan makuyaxi won na na ki nɛ.
13 Babae kinikinima e xa die ma ki naxɛ,
Alatala fan kinikinima a yaragaaxuie ma na ki nɛ,
14 barima a a kolon won yailanxi se naxan na,
a ratuxi a ma a bɛndɛ nan won na.
15 Adamadie xa simaya maniya sansi ra naxan fugama fiili ma,
16 kɔnɔ foye na bɔnbɔ a ra, a xarama nɛ, a lɔɛ.
17 Kɔnɔ Alatala a yaragaaxuie xanuma nɛ abadan,
a xa tinxinyi birama nɛ e bɔnsɔɛe fɔxɔ ra,
18 naxee a xa saatɛ binyama,
e a xa sɛriyɛ rabatu.
19 Alatala bara a xa kibanyi dɔxɔ koore ma,
a duniŋa birin yamari.

20 Wo tan malekɛe, wo xa Alatala tantu,
wo tan naxee sɛnbɛ gbo, wo tan naxee a rabatuma.
21 Wo tan sɛnbɛma naxee na koore ma,
wo xa Alatala tantu,
wo tan naxee a waxɔnfe rabama.
22 Wo tan birin naxee daaxi,
wo xa Alatala tantu yire birin a xa mangɛya bun ma.
N xa Alatala tantu n nii birin na.

104

Alatala xa daalisee

Ala matɔxɔɛ

1 N xa Alatala tantu n nii birin na.

N Marigi Alatala, i sɛnbɛ gbo, nɔrɛ nun yanbɛ na i ma,
2 a luxi alɔ naiyalanyi yati findixi i xa guba nan na.
I koore italaxi alɔ dugi xungbe i sabatixi naxan bun ma,
3 i xa konkoe tixi nuxuie fari ye ragataxi dɛnnaxɛ.
I nuxuie findi i xa ɲɛrɛ se ra,
i i ɲɛrɛ foye fari.
4 I foye xɛɛma i xa masenyi ra,
i tɛ rasanbama i xa wali rabafe ra.

5 Ala duniŋa tixi nɛ alɔ banxi tixi ki naxɛ,
a mu a mamaxama feo.
6 A baa dusu nɛ a xun ma alɔ dugi,
a geyae xuntagi makoto.
7 I to xaaŋɛ ye ma, a a gi i xa galanyi xui ma,
8 geyae nun gulunbae fa lu yire i nu wa dɛnnaxɛ xɔn.
9 I naaninyi saxi ye bɛ a mu tuganma naxan xun ma,
alako a naxa gbilen din na xare ma.

10 I dulonyie findi xuree ra,
naxee susuma geya longorie ra,
11 a ye xɔli ba burunyi subee birin ma,
a ye xɔli ba wulai sofalee ma.
12 Xɔnie sabatixi nee fɛ ma,

e e xui raminima wuri salonyie kɔn na
burɛxɛe longori ra.
13 I geyae bundama ye ra keli koore ma,
bɔxi wasama i xa wali ra.
14 I ɲooge raminima xurusee bɛ,
i sansie rabulama adamadie bɛ,
e baloe sɔtɔma naxee ra.
15 I wɛni fima mixie ma, naxan e bɔɲɛ
rafanma e ma,
i ture raminima e bɛ, naxan e kiri rato-
fanma,
i e baloma donse ra, naxan sɛnbɛ fima e
ma.
16 Liban wuri bilie, Marigi naxee sixi,
e bara ye sɔtɔ a fanyi ra,
17 xɔnie e tɛɛ sama e kɔn na.
Gbongboe e tɛɛ sama sipirɛ wuri bilie kɔn
na,
18 wulai sie xima geyae fari,
sagalee luma gɛmɛ longorie ra.

19 I kike yailanxi sali waxatie kolonfe nan
na.
Soge a dula tɛmui kolon.
20 I dimi rafama kɔɛ ra, burun subee
ɲɛrɛma tɛmui naxɛ.
21 Yɛtɛe na e xui ramini donse fenfe ra,
Ala e kima baloe ra.
22 Soge nɛfɛ mini, e gbilen e xa fɔnmɛe ra.
23 Mixie tan mini, e sa fɛɛɲɛn walide.

24 Alatala, i xa daalisee wuya.
I e birin daaxi xaxilimaya nan na.
Bɔxi rafexi i xa daalisee ra,
25 baa fan nafexi i xa daalisee ra,
ndee xurun, ndee xungbo, e wuya.
26 Kunkui xungbee ɲɛrɛma mɛnni fari,
peremui ɲɛrɛma baa bun ma ɲɛlɛxinyi ra.

27 Yi daalise birin e xaxili tixi i tan nan na
e baloe xa fe ra.
28 I na e ki, e a sɔtɔma nɛ i saabui ra, e
wasa.
29 I na e kuma, e gaaxuma nɛ.
I na e ɲɛngi ba, e faxama nɛ, e gbilen
bɛndɛ.
30 I na i ɲɛngi raso e fate, e man balo,
bɔxi man fa fan.

31 Alatala xa nɔrɛ xa bu abadan!
Alatala xa sɛɛwa a xa daalie ra!
32 A na bɔxi mato, a sɛrɛnma nɛ,
a na din geyae ra, e ganma nɛ.
33 N Alatala matɔxɔma nɛ fanni n baloxi,
n bɛɛti bama nɛ n Marigi Ala bɛ fanni n
na duniɲa ma.
34 N ma dubɛ xa rafan a ma.
N sɛɛwama nɛ Alatala xa fe ra.
35 Kɔnɔ yunubitɔɛe tan xa lɔɛ duniɲa ma.
Mixi ɲaaxie naxa lu naa sɔnɔn!
N bara Alatala matɔxɔ n nii birin na. Wo
Alatala tantu!

105

Isirayila xa xɔrɛya

Ala matɔxɔɛ

1 Wo Alatala xili matɔxɔ,
wo a xa kaabanakoe masen ɲamae tagi.
2 Wo bɛɛti ba a bɛ a xa kaabanakoee xa fe
ra.
3 Wo xa sɛɛwa a xili sɛniyɛnxi xa fe ra,
mixi naxee Alatala fenma, e xa ɲɛlɛxin.
4 Wo xa Alatala xa sɛnbɛ fen,
wo xa kata lude a ya i tɛmui birin.
5 Wo xa ratu a xa kaabanakoe ma,
wo naxa nɛɛmu a xa kiiti ma,
6 wo tan Ala xa konyi Iburahima bɔnsɔɛ,
wo tan Yaxuba xa die a naxee sugandi.
7 A tan nan won Marigi Alatala ra,
a kiiti sama duniɲa birin ma.

8 Alatala a ratuma a xa saatɛ ma tɛmui
birin,
a mu nɛɛmuma a xa laayidi ma abadan,
9 a naxan tongoxi Iburahima nun Isiyaga
bɛ marakali ra.
10 A bara na natɛ tongo Yaxuba bɛ,
a bara na saatɛ xiri Isirayila ra,
11 a masenfe ra, «N bara Kanaan bɔxi fi
wo ma kɛ ra.»

12 Beenu e xa wuya mɛnni,
13 e nu na lintanfe tun,
14 Ala mu tin mixi yo xa nɔ e ra.
A naxa a xɔrɔxɔ ɲamanɛ mangɛe bɛ a
falafe ra,
15 «Wo naxa n ma ɲama sugandixi tɔɔrɔ
de,
wo naxa fe ɲaaxi raba n ma namiɲɔnmɛe
ra.»

16 Beenu Ala xa kaamɛ ragoro duniɲa ma,
a baloe ba duniɲa yi ra,
17 a naxa a xa mixi nde Yusufu rasiga e
yara konyiya kui.

18 A sanyie nun a kɔnyi nu balanxi
yɔlɔnxɔnyi ra,
19 han Ala xa laayidi naxa kamali, a nɔndi
fi a ma tɛmui naxɛ.
20 Na tɛmui mangɛ xungbe naxa yaamari
fi a xa mini geeli kui,
a xa fulun.
21 Mangɛ naxa Yusufu findi a xa banxi
xunyi ra,
a a gbe se birin sa a nɔɛ bun ma,
22 alako mangɛ xa mixie xa lu a waxɔn ki,
bɔxi forie xa xaxili sɔtɔ a saabui ra.

23 Na dangi xanbi, Isirayila ɲama Yaxuba
bɔnsɔɛ naxa fa Misira,
e sabati Hami xa bɔxi ma.

24 Ala naxa a xa ɲama wuya dangife e
yaxuie ra.
25 A naxa Misirakae bɔɲɛ masara,
han e fa a xa ɲama xɔn,
e natɛ ɲaaxi tongo e xa fe ra.
26 Na tɛmui a naxa a xa konyi di Munsa
xɛɛ,
a nun a xa mixi sugandixi Haruna.
27 E naxa Ala xa tɔnxumae makaabaxie
raba,
Hami xa bɔxi xa mixie tagi.
28 E to Ala xa masenyi ti Misirakae bɛ,
Ala naxa dimi rasin bɔxi ma, kuye naxa
ifɔɔrɔ.
29 A naxa mɛnni ye mafindi wuli ra, yɛxɛe
fa faxa.
30 E xa bɔxi naxa rafe lanxansarimae ra,
e so han mangɛ xa banxi kui.
31 A naxa yaamari fi xɛɛrie nun saasie xa
din bɔxi birin na.
32 A naxa balabalanyi nun tunɛ ragoro
bɔxi ma,
seyamakɔnyi naxa din mɛnni ra.
33 A naxa e xa wɛni bilie nun e xa xɔrɛ
bilie kana,
a nun wuri bilie birin naxee nu na e xa
bɔxi ma.
34 A naxa yaamari fi katoe xa wuya han,
35 e fa sansie birin kana Misira bɔxi ma,
e bɔxi daxamui birin don.
36 A raɲɔnyi a naxa di singe birin faxa e
xa bɔxi kui,
e naxee bari e sɛnbɛ ra.

37 Ala naxa a xa ɲama ramini kɔbiri nun
xɛɛma ra,
mixi yo mu faxa e ya ma.
38 Misirakae naxa sɛɛwa e xa mini ra,
barima e nu bara gaaxu Isirayilakae ya
ra.
39 Ala naxa nuxui itala e xun ma yanyi ra,
a tɛ ti koore ma kɔɛ ra naiyalanyi ra.
40 E to a maxandi, a naxa fa kɔnkɔlɛe ra e
bɛ,
naxan findixi koore baloe ra e bɛ.
41 A naxa fanye rabi,
a ye ramini e bɛ,
alɔ xure naxan ɲɛrɛma gbengberen yire
tagi.
42 Ala to ratu a xa laayidi sɛniyɛnxi ma,
a naxan tongo a xa konyi di Iburahima bɛ,
43 a naxa a xa ɲama ramini sɛɛwɛ kui,
a a ragiri a xa mixi sugandixie xa ɲɛlɛxin
bɛɛti ba.
44 A naxa si gbɛtɛe xa bɔxi fi e ma,
ɲamanɛe xa naafuli naxa findi e gbe ra,
45 alako e xa Ala xui suxu,
e xa a xa yaamarie rabatu.

Wo xa Alatala matɔxɔ!

106

Nɛɛmufe Ala xa xanunteya ma

Ala matɔxɔɛ

1 Wo xa Alatala matɔxɔ.

Wo xa a tantu barima a fan,
a xa xanunteya buma abadan.
2 Nde Alatala xa wali xungbe masenma,
nde a xa matɔxɔɛ bama?
3 Sɛɛwɛ na tinxintɔɛe bɛ,
naxee birama tinxinyi fɔxɔ ra lɔxɔɛ birin.
4 Alatala, i xa ratu n ma i hinnɛma i xa
ɲama ra tɛmui naxɛ,
i na e rakisi, i xa n fan mali,
5 alako n xa i xa mixi sugandixie xa hɛri
sɔtɔ,
n xa sɛɛwa i xa ɲama ra,
n xa ɲɛlɛxin i kɛ tongomae ya ma.

6 Muxu bara yunubi raba alɔ muxu ben-
bae,
muxu bara fe kobie raba ɲaaxuɲa kui.
7 Muxu benbae to nu na Misira bɔxi ma,
e mu e ɲɔxɔ sa i xa kaabanakoe xɔn ma,
e mu ratu i xa xanunteya ma.
E naxa e kobe raso i ra Xulunyumi baa fɛ
ma.

8 Kɔnɔ a naxa e rakisi a xili xa fe ra,
alako a xa a sɛnbɛ masen.
9 A to xaaɲɛ Xulunyumi baa ma, a naxa xɔri,
e naxa a igiri a xaraxi ra.
10 A naxa e rakisi e xɔnmixie bɛlɛxɛ i,
a e xunsara e yaxuie bɛlɛxɛ.
11 Ye naxa dusu e yaxuie xun na,
hali mixi keren a mu kisi.
12 Na kui e naxa la a xa masenyi ra, e a matɔxɔ bɛɛti ra.
13 Kɔnɔ a mu bu, e man naxa nɛɛmu a xa walie ma,
e tondi a waxɔnfe rabade.
14 E naxa bira e yɛtɛ waxɔnfe fɔxɔ ra gbengberenyi ma,
e Alatala mato.
15 A naxa e waxɔnse so e yi ra,
kɔnɔ na dangi xanbi, a naxa e raɲɔn.

16 Ala xa ɲama naxa Munsa nun Haruna tɔɔnɛ,
naxee findixi Alatala xa konyi sɛniyɛnxie ra.
17 Bɔxi naxa a rabi,
a Datan nun Abirami xa mixie ragoro a kui.
18 Tɛ naxa e fɔxirabirɛ ɲaaxie gan.
19 E naxa ninge misaali yailan wure ra,
e a batu kuye ra.
20 Ninge naxan sɛxɛ donma,
e naxa na misaali findi e Marigi Alatala ɲɔxɔɛ ra.
21 E naxa nɛɛmu e Rakisima Ala ma,
naxan fe xungbee raba Misira,
22 naxan kaabanakoee raba Hami bɔxi ma,
naxan fe magaaxuxie raba Xulunyumi baa ma.
23 Ala nu wama e sɔntɔfe,
kɔnɔ a xa mixi sugandixi Munsa naxa a maxandi,
a xa a xa xɔnɛ xɔrɔxɔɛ lu na.
24 E naxa tondi a xa bɔxi fanyi suxude, e mu la a xa laayidi ra.
25 E naxa ti Alatala kanke e xa kiri banxie kui, e mu a xui suxu.
26 Na kui a naxa laayidi tongo e bɛ,
a xa e faxa gbengberenyi ma,
27 a xa e bɔnsɔɛ faxa ɲamanɛe tagi,
a xa e rayensen duniɲa ma.
28 E naxa Bali Peyori batu,
e sɛrɛxɛ sube don naxan baxi mixi faxaxie bɛ.
29 E naxa Ala raxɔnɔ e xa fe kobie ra,
han a naxa fure ɲaaxi nde ragoro e ma.
30 Finexasi to keli, a naxa Ala maxandi e bɛ,
fure ɲaaxi naxa ba e ra.
31 Mixi naxa na tinxinyi kolon a bɛ abadan.
32 Alatala xa ɲama naxa a raxɔnɔ Meriba xure fɛ ma.
Annabi Munsa naxa tɔɔrɔ e xa fe ra,
33 a to wɔyɛn xɔrɔxɔɛ fala e xa Ala matandi xa fe ra.

34 E mu Kanaan sie sɔntɔ alɔ Alatala e yamari ki naxɛ.
35 E naxa sabati e ya ma, e bira e naamunyie fɔxɔ ra.
36 E naxa nee xa kuyee batu, na fa findi gantanyi ra e bɛ.
37 E naxa e xa di xɛmɛe nun e xa di ginɛ ba sɛrɛxɛ ra ɲinnɛe bɛ.
38 E to e xa die faxa sɛrɛxɛ ra Kanaan xa kuyee bɛ,
e naxa bɔxi findi bɔxi sɛniyɛntare ra.
39 E e yɛtɛ findi mixi sɛniyɛntare ra na ki nɛ,
e e Marigi yanfa.

40 Na kui Alatala naxa xɔnɔ a xa ɲama ma,
a kɛ tongomae mu rafanxi a ma sɔnɔn.
41 A naxa e rabolo si gbɛtɛe yi ra,
e yaxuie naxa e yamari.
42 E yaxuie naxa nɔ e ra,
e fa lu e sɛnbɛ bun ma.
43 Sanya wuyaxi Ala naxa e rakisi,
kɔnɔ e mu gbilen a matandife ra.
Na kui e naxa lɔɛ e xa yunubie xa fe ra.

44 Kɔnɔ Ala naxa e tɔɔrɛ to,
a naxa e wa xui mɛ.
45 A naxa ratu a xa saatɛ ma,
a kinikini e ma a xa xanunteya tilinxi xa fe ra.
46 A naxa a niya mixie xa kinikini e ma konyiya kui.

47 Muxu Marigi Alatala, muxu rakisi.
I xa muxu ramini sie tagi,
alako muxu xa i xili sɛniyɛnxi tantu,
muxu xa sɛɛwa i matɔxɔfe ra.
48 Tantui na Isirayila Marigi Alatala bɛ abadan!
Ɲama birin xa a fala: «Amina!»

Wo xa Ala matɔxɔ!

107

Tantui sɛrɛxɛ kisi xa fe ra

Ala matɔxɔɛ

1 Wo Alatala tantu, barima a fan,
a xa xanunteya buma abadan!
2 Alatala naxan xun sara,
a naxee baxi e yaxuie yi ra,
3 a naxee raminixi sie tagi sogetede nun sogegorode mabiri,
a naxee faxi kelife kɔɔla nun baa mabiri,
e birin xa Alatala tantu.

4 Ndee lɔɛxi gbengberenyi ma,
e mu sabatide yo toxi.
5 Kaamɛ nun ye xɔli nu e halakima,
limaniya naxa ba e yi.
6 E to e dɛ rawa Alatala bɛ e xa tɔɔrɛ kui,
a naxa e fulun e xa ɲaxankatɛ ma.
7 A naxa e raɲɛrɛ kira tinxinxi nde xɔn ma,
alako e xa yire fanyi to e sabatima dɛnnaxɛ.
8 E xa Alatala tantu a xa xanunteya xa fe ra,
nun a xa kaabanakoee xa fe ra a naxan nabaxi adamadie bɛ,
9 barima a ye xɔli bama mixie ma,
a kaamɛtɔɛe rawasama donse fanyie ra.

10 Ndee nu sabatixi dimi kui nun faxɛ xa nɔɛ bun ma,
geeli xɔrɔxɔɛ kui, yɔlɔnxɔnyi mabalanxi e ma.
11 Barima e muruta nɛ Ala xa masenyi xili ma,
e Ala xa marasi xɔn.
12 A naxa e bɔɲɛ mafiixɛ tɔɔrɛ ra.
E naxa dagalan yɛ, mixi yo mu e mali.
13 E naxa Marigi maxandi nimisɛ kui,
a naxa e rakisi e xa ɲaxankatɛ ma.
14 A naxa e ramini dimi kui nun faxɛ xa nɔɛ bunma,
a naxa luutie bolon e nu xirixi naxee ra.
15 E xa Marigi batu a xa dugutɛgɛɲa xa fe ra,
nun a xa wali makaabaxie xa fe ra adamadie bɛ.
16 Barima a bara wure naadɛe wuru,
a kondonyie kana.
17 Xaxilitaree nu bara e yɛtɛ suxu e xa murutɛ nun e xa fe ɲaaxie ra, e lu nimisɛ kui.
18 Donse birin bara nu raɲaaxu e ma,
e nu fa na faxɛ nan dɛi.
19 E xa na xɔrɔrɔɛ kui, e naxa e xui rate Alatala ma,
a naxa e rakisi e xa xɔrɔrɔɛ ma.
20 A naxa a xa masenyi rasanba e ma, a e rayalan,
a e ba e xa ɲaxankatɛ kui.
21 E xa Marigi tantu a xa dugutɛgɛɲa nun a xa wali makaabaxie xa fe ra adamadie bɛ.
22 E xa sɛrɛxɛe ba a xa wali fanyie kolon fe ra a bɛ.
E man xa a xa wali fanyie ifala e xui itexi ra sɛɛwɛ kui!
23 Naxee nu biyaasima kunkui xungbee kui baa ma,
e man nu yulɛya raba yee xun ma,
24 nee bara Marigi wali fɔxie
nun a xa wali makaabaxie to baa ma.
25 A naxa masenyi ti, turunnaadɛ foye naxa keli
a mɔrɔnyie ramaxa,
26 a nu biyaasilae xa kunkui ite a nu a sin,
e nu na ɲaxankatɛ kui.
27 E xun naxa magi a ra e naxa lu alɔ siisilae.
E xa xaxilimaya birin naxa lu e ma fu.
28 E xa nimisɛ kui e naxa Marigi xili e xui itexi ra,
a naxa e ratanga na gbaloe ma.
29 A naxa turunnaadɛ foye iti, a a masabari,
mɔrɔnyie naxa e raxara.
30 E naxa sɛɛwa nee xa maraxarɛ ra,
a naxa e xunti e waxɔnde ra.
31 E xa Marigi tantu a xa dugutɛgɛɲa nun a wali makaabaxie xa fe ra adamadie bɛ!
32 E xa a xa fe gbo ɲama bɛ,
e xa a matɔxɔ Forie xa malanyi!
33 A xure xungbee masarama gbengberenyi ra,
a dulonyi findi bɔxi maxare ra.
34 A bɔxi fanyi findima fɔxɔɛ yire ra,
na bɔxikae xa fe ɲaaxi xa fe ra.
35 A gbengberenyi findima xure ra
a yire maxare findi xure guli ra,
36 a kaamɛtɔɛe rasabati naa,
e taa ti naa e sabatide.

37 E xɛ sama, e wuri bilie sima
naxee bogi barakama.
38 A dubama e bɛ, e wuya,
a mu sese bama e xa xuruse kɔnti ra.
39 Ndee gbee xurunma,
tɔɔrɛ nun ɲaxankatɛ ra.
40 A maraŋaaxui dusuma forie xun na,
a e ralɔɛ gbengberenyi ma kirae mu dɛnnaxɛ ma,
41 A misikiinɛe bama tɔɔrɛ kui,
a e xa denbayae rawuya alɔ xurusee.
42 Mixi tinxinxie na toma e ɲɛlɛxinma a ra,
Kɔnɔ tinxintaree birin dɛ balanma nɛ.
43 Xaxilima naxan na, a xa a ɲɔxɔ sa yi fe birin xɔnma,
a xa Marigi xa dugutɛgɛŋa fahaamu.

108

Xunnakeli Ala saabui ra

Ala maxandi

1 Dawuda xa bɛɛti
2 Ala, n bara natɛ tongo n bɔŋɛ kui.
N Marigi Xunnakeli Kanyi, n n xui raminima nɛ bɛɛtie ra.
3 N n ma kɔrae nun n ma maxasee berema nɛ subaxɛ ma.
4 N Marigi, n i batuma nɛ sie tagi,
n i matɔxɔma nɛ bɛɛti ra ɲamanɛe ya ma,
5 barima i xa dugutɛgɛŋa gbo dangi koore ra,
i xa xanunteya ite alɔ nuxuie.

6 Ala, i xunyi rakeli koore ma,
i xa nɔrɛ xa lu bɔxi birin xun ma,
7 alako i xanuntenyie xa kisi i sɛnbɛ saabui ra.
Yandi, n ma duba suxu.

8 Ala bara wɔyɛn a xa lingira sɛniyɛnxi kui,
«N n xun nakelima nɛ,
n Sikemi bɔxi itaxun,
n Sukɔti gulunba sɔtɔma nɛ.
9 N gbe nan Galadi ra, n gbe nan Manasi ra.
Efirami bɔxi tan luma nɛ alɔ n xun makantase,
Yudaya findi n ma munyaati ra.
10 N n sanyi maxama Mowaba bɔxi ma,
n n ma sankiri wolima Edon nan ma a xa findi n gbe ra.
N gere ti xui mɛma nɛ Filisita bɔxi ma.»
11 «Nde n xun tima taa makantaxi ra?
Nde n xaninma Edon bɔxi ma?
12 Ala mu a ra, naxan muxu rabɛŋinxi gere kui?
13 I xa fa muxu malide, i xa muxu ba muxu yaxuie yi ra.
Adamadie xa mali fufafu na a ra.
14 Won fama won sɛnbɛ raminide Ala xa mali saabui ra.
A tan nan fama won yaxuie iwurude.»

109

Tɔɔŋɛgɛla xa maxandi

Ala maxandi

1 Dawuda xa bɛɛti bɛɛtibae xa mangɛ bɛ
N Marigi Ala, n naxan matɔxɔma, i naxa lu dundui kui,
2 barima mixi ɲaaxie na wule falafe n xun ma.
E dɛ mu fan, e wule fala tun.
3 E na n nabilinfe xɔnnanteya wɔyɛnyie ra,
hali n mu fe ɲaaxi yo rabaxi e ra.
4 N na fe fanyi raba e bɛ, e n gere.
N a ragbilenma i tan Ala nan ma.
5 E n ma wali fanyi sare ragbilenma n ma a kobi ra,
n ma xanunteya, e na masarama n bɛ xɔnnanteya ra.

6 I xa na tɔɔŋɛgɛtɔɛ taxu mixi kobi nde ra,
a dɛfanboore xa a yanfa.
7 A na makiiti, kiiti xa kana a ra.
I naxa a xa maxandi suxu.
8 A xa simaya xa dunke kɔti.
Mixi gbɛtɛ xa a xa wali tongo.
9 A xa die xa findi kiridie ra, a xa ginɛ xa findi kaaŋɛ ra.
10 A xa die xa findi ɲɛrɛtie ra naxee kulɛ matima tun.
E xa makuya e baride ra naxan bara kana.
11 Donifa xa a kɛ birin tongo,
a xa geeni birin xa findi si gbɛtɛe gbe ra.
12 Mixi yo naxa kinikini a ma,
mixi yo naxa hinnɛ a xa kiridie ra.
13 A bɔnsɔɛ xa sɔntɔ, e xilie xa nɛɛmu mixie ra.
14 Alatala xa ratu a xa fe kobie ma,
a nga xa yunubi naxa xafari.
15 Alatala xa ratu na yunubie ma tɛmui birin,
a xa e xa fe ranɛɛmu duniŋa ra,

16 barima e mu dugutɛgɛɲa rakamalima,
e misikiinɛe nun fuxarilae tɔɔrɔma, han e faxa sunnunyi kui.
17 Naxan mixi dankama, na kanyi xa dankɛ sɔtɔ.
Naxan dubama mixie bɛ, a xa barakɛ sɔtɔ.
18 Dankɛ xa ragoro a ma
alɔ a donma ragoroma a ma ki naxɛ.
A xa so a fate i alɔ ye,
a xa so a xɔrie alɔ ture.
19 A xa lu a ma alɔ a xa sose luma a ma ki naxɛ,
a xa bilin a ma alɔ a bɛlɛti bilinma a tagi ki naxɛ tɛmui birin.
20 Alatala xa na sare fi n ma yaxuie bɛ,
naxee fe kobi falama n xun ma.

21 Kɔnɔ i tan n Marigi Alatala,
i xa hinnɛ n na i xili xa fe ra,
i xa n nakisi i xa dugutɛgɛɲa fanyi saabui ra.
22 N luxi nɛ alɔ misikiinɛ fuxarila,
naxan bɔɲɛ na tɔɔrɔfe ki fanyi ra.
23 N ma fe ɲɔnfe alɔ niini naxan kuyama nunmare ra.
Mixi n kerima alɔ katoe kerima ki naxɛ.
24 N xinbie sɛrɛnma, n fate ɲɔnma,
sunyi xa fe ra.
25 E n nayaagima tɛmui birin.
E na n to, e yoma n ma tun.
26 N Marigi Ala, i xa n mali,
i xa n nakisi i xa dugutɛgɛɲa xa fe ra.
27 E xa a kolon, i sɛnbɛ na n malife.
28 E tan n dankama,
kɔnɔ i barakɛ nan fima n ma.
Yaagi fama nɛ dusude e xun na,
kɔnɔ n tan i xa konyi di, n sɛɛwama nɛ.
29 N yaxuie xa ifu,
e xa yaagi xa dusu e xun na.
30 N Alatala tantuma nɛ n xui itexi ra,
n a matɔxɔma nɛ ɲama ya ma,
31 barima a tixi misikiinɛ sɛɛti ma,
a xa e ratanga mixie ma naxee wama e faxafe.

110

Alatala nan Mangɛ Xungbe dɔxɔma

Ala matɔxɔɛ

Dawuda xa bɛɛti
1 Alatala xa masenyi n marigi bɛ:
«I magoro n yifanyi ma,
han n xa i sanyi ti i yaxuie fari.»
2 Alatala i sɛnbɛ ragboma nɛ kelife Siyoni,
han i i yaxuie yamari.
3 I xa sɔɔrie luma nɛ i fɔxɔ ra gere kui.
Na kuye na iba subaxɛ ma,
i sɛnbɛ gboma nɛ sɛniyɛnyi kui alɔ i fonike waxati.

4 Alatala bara a kali yi laayidi ra, naxan mu kanama:
«N bara i findi sɛrɛxɛdubɛ ra abadan,
a Melekisedeki daaxi.»
5 Marigi luma i yifanyi ma,
a mangɛe kanama nɛ a xa xɔnɛ lɔxɔɛ.
6 A a xa kiiti raɲɛrɛma nɛ ɲamanɛe fari,
a e sɔntɔ, a mangɛ xungbe nde xun nakana.

7 Mangɛ xure ye minma kira i.
A xun nakelima na nan ma.

111

Ala matɔxɔma fe naxee ma

Ala matɔxɔɛ

1 Wo Alatala matɔxɔ!

N Alatala batuma nɛ n bɔɲɛ birin na,
tinxintɔɛe nun ɲama ya ma.
2 Marigi xa walie makaaba.
E rafan mixie ma naxee tinma e matode.
3 A xa walie nɔrɔxi,
a xa tinxinyi buma nɛ abadan.
4 A a niya birin xa ratu a xa kaabanakoe ma.
Alatala hinnɛma adamadie ra, a kinikini e ma.
5 A baloe fima mixi ma naxan gaaxuma a ya ra,
a ratu a xa saatɛ ma abadan.
6 A bara a xa wali sɛnbɛ masen a xa ɲama bɛ,
ɲamanɛ gbɛtɛe kɛ sofe ra e yi.
7 A walima nɔndi nun tinxinyi nan fari.
A xa yaamarie findima sɛriyɛ fanyi nan na,
8 naxee mu kanama abadan,
adamadie lanma e xa naxee rakamali.
9 A bara a xa ɲama xun sara,
a bara a xa saatɛ mabanban abadan.
A xili sɛniyɛn, a magaaxu.

10 Xaxilimaya fɔlɔma Alatala yaragaaxui nan ma.

Mixi naxan gaaxuma Ala ya ra, a xaxili fanyi sɔtɔma nɛ.
Adamadie lanma e xa a matɔxɔ abadan.

112

Tinxintɔɛ sare

Ala matɔxɔɛ

1 Wo Marigi Ala matɔxɔ!
Hɛɛri na mixi bɛ naxan gaaxuma Marigi ya ra,
naxan tinma a xa yaamarie rabatude.

2 A bɔnsɔɛ sɛnbɛ gboma nɛ bɔxi ma.
Barakɛ luma tinxintɔɛ nan ma.
3 Naafuli nun bannaya luma a yi ra,
a xa tinxinyi xanxi abadan.
4 Yanbɛ minima dimi kui tinxintɔɛ bɛ,
naxan kinikinima a boore ma,
naxan hinnɛma adamadie ra,
naxan luma ɲɛrɛ ra tinxinyi kui.
5 Barakɛ luma mixi bɛ naxan mixie kima,
naxan tinma mixi donide,
naxan walima tinxinyi ra.
6 Na kanyi mu birama,
mixie mu nɛɛmuma a xa tinxinyi ma.
7 A mu gaaxuma xibaaru ɲaaxi ya ra,
barima a xaxili tixi Alatala ra, a bɔɲɛ xanxi.
8 A bɔɲɛ raxara, gaaxui yo mu a ma.
A raŋɔnyi, a nɔma nɛ a yaxuie ra.

9 A misikiinɛ kima,
a ɲɛrɛma tinxinyi kui tɛmui birin,
a xun nakelima tun.
10 Mixi ɲaaxi tɔɔrɔma na tofe ra,
a a ɲinyi maxinma, a xa fe xun nakanama.
Mixi ɲaaxie xa natɛ mu kamalima fefe ma.

113

Alatala maniyɛ mu na

Ala matɔxɔɛ

1 Wo Alatala matɔxɔ!
Alatala xa konyi die, wo xa a matɔxɔ.
Wo Alatala xili matɔxɔ.
2 Tantui na Alatala bɛ abadan.
3 Tantui na Alatala bɛ yire birin,
kelife sogetede mabiri, han sogegorode.

4 Alatala xa nɔɛ na ɲamanɛe xun ma, a xa nɔrɛ na koore ma.
5 Nde maniyɛ won Marigi Alatala ra,
naxan magoroxi a xa kibanyi kui koore ma,
6 naxan a ya ragoroma koore nun bɔxi ma.

7 A misikiinɛ xun nakelima,
a tɔɔrɔmixi bama a xa setareŋa kui.
8 A a tima a xa kuntigie sɛɛti ma.
9 A di gbegbe fima ginɛ dibaritare ma,
alako a xa sɛɛwa sɔtɔ a xa die ya ma.

Wo Alatala matɔxɔ!

114

Isirayila bɔxi Ala xa ɲama rasɛnɛfe

Ala matɔxɔɛ

1 Yaxuba bɔnsɔɛ naxan findixi Isirayila ra,
e naxa mini Misira xa konyiya ra,
2 e sabati Yudaya Ala xa hɔrɔmɔlingira luxi dɛnnaxɛ.
Isirayila bɔxi naxa findi Ala xa mangɛya ra.

3 Xulunyumi baa to Isirayila ɲama to,
a naxa rabi mafuren.
Yurudɛn xure to e to fa ra, a man naxa kira fi e ma.
4 Isirayila geyae to e to, e naxa tugan tugan ɲɛlɛxinyi ra,
alɔ yɛxɛɛ kontonyie nun yɛxɛɛ yɔrɛe tuganma ki naxɛ.

5 Munse a niyaxi na baa xa rabi mafuren?
Munse a niyaxi Yurudɛn xure kira fixi e ma?
6 Munse a niyaxi Isirayila geyae xa ɲɛlɛxin
alɔ yɛxɛɛ kontonyie nun yɛxɛe yɔrɛe?

7 Duniŋa birin xa sɛrɛn Marigi ya ra,
naxan findi Yaxuba Marigi Ala ra,
8 naxan ye dulonyi ramini fanye xɔrɔxɔɛ kui.

115

Alatala gbo kuyee bɛ

Ala matɔxɔɛ

1 Matɔxɔɛ mu lanma muxu tan bɛ,
matɔxɔɛ lanma Alatala nan bɛ,
a xa hinnɛ nun dugutɛgɛŋa xa fe ra.
2 Munfe ra ɲamanɛe a falama,

«E xa Ala na minden?»
3 Muxu Marigi Ala na koore ma,
a a waxɔnfe birin nabama.

4 Kɔnɔ e xa kuyee yailanxi xɛɛma nun gbeti nan na,
e yɛtɛ bɛlɛxɛe saabui ra.
5 Dɛ na e bɛ, kɔnɔ e mu wɔyɛnma,
ya na e bɛ, kɔnɔ e mu se toma,
6 tuli na e bɛ, kɔnɔ e mu xui mɛma,
ɲɔɛ na e bɛ, kɔnɔ e mu se xiri mɛma.
7 Bɛlɛxɛ na e bɛ, kɔnɔ e mu se masuxuma,
sanyi na e bɛ, kɔnɔ e mu e ɲɛrɛma.
Xui yo mu minima e kɔn na!
8 E yailanmae fama nɛ lude alɔ e tan.
Mixi naxee e xaxili tima e ra
e findima sɛnbɛtaree nan na.

9 Isirayila bɔnsɔɛ, i xaxili ti Alatala ra,
naxan findi i xa dɛmɛri nun i kantama ra.
10 Haruna bɔnsɔɛ, i xaxili ti Alatala ra,
naxan findi i xa dɛmɛri nun i kantama ra.
11 Wo tan naxee findixi Ala yaragaaxuie ra,
wo wo xaxili ti Alatala ra,
naxan findi i xa dɛmɛri nun i kantama ra.

12 Marigi a ɲɔxɔ saxi won xɔn ma.
A won barakama nɛ.
Isirayila bɔnsɔɛ yo, Haruna bɔnsɔɛ yo,
13 nun Ala yaragaaxuie birin yo,
e barakɛ sɔtɔma nɛ.

14 Alatala xa wo tan nun wo xa die yiriwa.
15 Alatala naxan koore nun bɔxi daa,
a xa barakɛ fi wo ma.

16 Alatala nan gbe koore ra,
kɔnɔ a naxa duniɲa tan fi adamadie ma.
17 Mixi faxaxie xa mu Alatala matɔxɔma,
mixi naxee sigama aligiyama e mu nɔma matɔxɔɛ rabade,
18 kɔnɔ won tan naxee na duniɲa,
a lanma won xa tantui rasiga Alatala ma,
fɔlɔ yi tɛmui ma han dan mu naxan ma.

Wo Alatala matɔxɔ!

116

Ala xa kisi faxɛ ma

Ala matɔxɔɛ

1 N Alatala xanuma barima a n xui mɛma.
A naxa kinikini n wa xui ma.
2 A to a tuli mati n na,
n a maxandima nɛ n ma simaya birin kui.

3 Faxɛ luuti nu bara n xiri,
aligiyama tɔɔrɛ nu bara n li,
nimisɛ nun kɔntɔfili nu bara nɔ n na,
4 kɔnɔ na tɛmui n naxa Alatala maxandi,
«Alatala, yandi, n nakisi!»

5 Hinnɛnte nan Alatala ra, a tinxin.
Won Marigi Ala kinikinima won ma.
6 A mixi magoroxi kantama.
N sɛnbɛ to ɲɔn, a naxa n nakisi.

7 N xa n nii raxara,
barima Alatala bara fe fanyi raba n bɛ.

8 Alatala, i bara n nii ratanga faxɛ ma,
i yaye ba n ya ra,
i n sanyi sɛnbɛ so,
9 alako n xa ɲɛrɛ i tan Alatala ya ra mixi baloxi ya ma.
10 N to nu n xaxili tima i ra,
n naxa a fala i bɛ,
«N na tɔɔrɔfe.»
11 Limaniya to ba n yi ra,
n naxa a fala, «Wule falɛ nan mixi birin na.»

12 Alatala, n i sare fima di, i xa hinnɛ xa fe ra?
13 N i xa maratangɛ masenma nɛ ɲama bɛ,
Alatala xili matɔxɔfe ra.
14 N na n ma laayidie rakamalima nɛ Alatala bɛ,
a xa ɲama birin ya xɔri.

15 Alatala a ɲɔxɔ sama nɛ a batulae xa simaya xɔn ma.
16 I tan Alatala xa konyi di nan n na, i xa konyi ginɛ xa di,
i naxan nafulunxi saya luuti ra.

17 N tantui sɛrɛxɛ bama nɛ i bɛ, n i xili matɔxɔma nɛ.
18 N na n ma laayidie rakamalima nɛ Alatala bɛ,
a xa ɲama birin ya xɔri,
19 Alatala xa banxi tɛtɛ kui,
Darisalamu ɲama ya xɔri.

Wo Marigi matɔxɔ!

117

Ala xa xanunteya

Ala matɔxɔɛ

1 Si birin xa Alatala matɔxɔ,
bɔnsɔɛ birin xa a tantu,
2 barima a xa xanunteya gbo won mabiri,
a xa dugutɛgɛɲa mu ɲɔnma abadan.

Wo Alatala matɔxɔ!

118

Xaxili tife Alatala ra

Ala matɔxɔɛ

1 Wo Alatala tantu barima a fan,
a xa xanunteya mu ɲɔnma abadan.

2 Isirayila xa a fala,
«A xa xanunteya mu ɲɔnma abadan!»
3 Haruna bɔnsɔɛ xa a fala,
«A xa xanunteya mu ɲɔnma abadan!»
4 Ala yaragaaxuie xa a fala,
«A xa xanunteya mu ɲɔnma abadan!»

5 N ma tɔɔrɛ kui, n naxa Alatala maxandi.
A naxa n ma duba suxu n fulunfe ra.
6 Alatala na n sɛɛti ma,
n mu gaaxuma fefe ma.
Adamadi nɔma munse niyade n na?
7 Alatala na n fɔxɔ ra, a n malima.
N fama nɛ nɔde n yaxuie ra.

8 Xaxili tife Alatala ra, na nan fan beenun xaxili tife adamadi ra.
9 Yɛtɛ taxufe Alatala ra dangi yɛtɛ taxufe duniɲa mangɛe ra.

10 Si birin nu n nabilinxi n gere xili ma,
kɔnɔ Alatala naxa a niya n xa nɔ e ra.
11 E nu n nabilinxi a ɲaaxi ra,
kɔnɔ n naxa nɔ e ra Alatala xili ra.
12 E naxa din n na alɔ kumi tɔnsɔɛ,
kɔnɔ e naxa ɲɔn alɔ sɛxɛ xaraxi ganma ki naxɛ.
Alatala nan a niya n xa nɔ e ra.

13 E nu n matutunma sɛnbɛ ra,
a gbe mu nu luxi n xa bira,
kɔnɔ Alatala naxa n mali.
14 Alatala nan na n sɛnbɛ nun n ma sɛɛwɛ ra,
A bara n nakisi!
15 Sɛɛwɛ nun xunnakeli xui naxa mini tinxintɔɛe xɔnyi a falafe ra,
16 «Alatala naxa wali sɛnbɛ ra!
A naxa a mangɛya masen,
a kaabanakoe raba.»

17 N mu faxa, n naxa kisi,
alako n xa Alatala xa kaabanakoe masen ɲama bɛ.
18 Alatala bara n ɲaxankata,
kɔnɔ a mu n luxi n xa faxa.

19 Wo tinxinyi naadɛe rabi n bɛ,
n soma mɛnni Alatala tantufe ra.
20 Alatala xa naadɛ nan yi ki,
tinxintɔɛe soma naxan kui.
21 N i tantuma nɛ, barima i bara n ma duba suxu,
i bara findi n nakisima ra.

22 Banxitie mɛɛ gɛmɛ naxan na,
na bara findi banxi sangantimɛ ra.
23 Na kelixi Marigi nan ma.
Kaabanakoe na a ra won tan bɛ.
24 Lɔxɔɛ nan yi ki Alatala naxan ɲanigexi,
won xa ɲɛlɛxin, won xa sɛɛwa a xa fe ra.

25 Yandi Alatala, muxu rakisi!
Yandi Alatala, muxu xun nakeli.
26 Baraka na mixi ma naxan fafe Marigi xili ra.
Muxu Alatala matɔxɔma a xa banxi kui.
27 Marigi nan na Alatala ra,
naxan xa nɔrɛ bara yanba won ma.
Wo xa sɛrɛxɛ xiri sɛrɛxɛbade sɛɛti ma.

28 N Marigi Ala nan i ra, n i tantuma nɛ,
n Marigi Ala nan i ra, n i matɔxɔma nɛ.
29 Wo Alatala tantu barima a fan.
A xa xanunteya mu ɲɔnma abadan.

119

Ala xa sɛriyɛ kerenyi

Ala xa sɛriyɛ

1 Sɛɛwɛ na mixie bɛ naxee ɲɛrɛ ki tinxin,
naxee biraxi Alatala xa sɛriyɛ fɔxɔ ra.
2 Sɛɛwɛ na mixie bɛ naxee Ala xa masenyi mɛma,
naxee a fenma e bɔɲɛ birin na.
3 Nee mu tinxintareya rabama fefe ma,
e birama Ala xa kira nan fɔxɔ ra.
4 I bara i sago masen muxu bɛ,

alako muxu xa muxu ɲɔxɔ sa a xɔn ma a fanyi ra.
5 N wama fe birin nabafe
alako n xa i xa yaamarie rabatu.
6 Na kui n mu fama yaagide i waxɔnfe xa fe ra.
7 N na i xa yaamarie kolon,
n i batuma nɛ n bɔɲɛ fiixɛ ra.
8 N i xa yaamarie ratinmɛma nɛ,
i naxa mɛ n na kerenyi ra.

9 Fonike ɲɛrɛma sɛniyɛnyi kui di?
A bira i xa masenyi fɔxɔ ra.
10 N i fenma n bɔɲɛ birin nan na.
I naxa n lu n xa makuya i xa yaamarie ra.
11 N i xa masenyi ragatama nɛ n bɔɲɛ ma,
alako n naxa yunubi raba i ra.
12 Matɔxɔɛ na i bɛ Alatala.
I xa yaamarie masen n bɛ.
13 N i xa sɛriyɛ durusima nɛ,
i naxan masenxi i kɛrɛ ra.
14 N sɛɛwaxi birafe ra i xa masenyi fɔxɔ ra,
alɔ n na findi banna belebele ra.
15 N n ɲɔxɔ saxi i sago xɔn ma, n i xa kira matoma nɛ.
16 I xa yaamarie rafan n ma,
n mu nɛɛmuma i xa masenyi ma.

17 Fe fanyi raba n tan, i xa konyi di bɛ,
alako n xa kisi, n xa i xa masenyi ratinmɛ.
18 N ya rabi alako n xa i xa sɛriyɛ fanyi igbɛ.
19 Xɔɲɛ nan lanxi n ma yi duniɲa ma,
i naxa i xa yaamarie nɔxun n ma.
20 N hayi na i xa tinxinyi ma.
21 I i xui ratema yɛtɛ igboe xili ma,
mixi dankaxi naxee i xa yaamarie rabɛɲinma.
22 I xa n natanga yaagi nun maraɲaaxui ma,
barima n i xa masenyi suxuxi.
23 Hali mangɛe n tɔɔɲɛgɛma,
i xa konyi di a ɲɔxɔ sama nɛ i xa yaamarie nan xɔn ma.
24 I xa masenyi rafan n ma,
e n nasima a fanyi ra.

25 N na tɔɔrɛ xungbe kui.
Yandi, i xa n nakisi i xa masenyi ra.
26 N to n ma ɲɛrɛ ki masen i bɛ, i n yaabi nɛ.
Yandi, i xa i xa yaamari masen n bɛ.
27 N mali i sago fahaamufe ra,
alako n xa n ɲɔxɔ sa i xa kaabanakoe xɔn ma.
28 N na wafe nimisɛ ma.
N xun nakeli alɔ i a laayidixi ki naxɛ.
29 Wule falafe makuya n na.
Hinnɛ n na i xa sɛriyɛ saabui ra.
30 N bara dugutɛgɛɲa kira sugandi,
n bɔɲɛ birama i xa sɛriyɛ nan fɔxɔ ra.
31 Alatala, n xirixi i xa sɛriyɛ nan na,
i naxa n lu yaagi kui.
32 N na n ɲɛrɛfe i xa yaamarie xa kira nan xɔn ma,
barima i bara a niya i waxɔnfe xa lu n bɔɲɛ ma.

33 Alatala, n matinxin i xa yaamarie ra,
alako n xa lu i xa kira xɔn ma n ma simaya birin kui.
34 Xaxili fanyi fi n ma,
alako n xa n ɲɔxɔ sa i xa sɛriyɛ xɔn ma,
n man xa a rabatu n bɔɲɛ birin na
35 N naɲɛrɛ i xa yaamarie xa kira xɔn ma,
barima e rafan n ma
36 N bɔɲɛ rafindi i xa masenyi ma,
i naxa a rafindi bannaya tinxintareya ma.
37 N yae ba see ra naxee ɲɔnma,
n nakisi i xa kira xɔn ma.
38 I xa laayidi rakamali i xa konyi di bɛ,
i naxan nagataxi i yaragaaxuie ya ra.
39 N ba yaagi kui n gaaxuxi naxan ya ra,
barima i xa sɛriyɛ fan.
40 N wama birafe i xa masenyi fɔxɔ ra a fanyi ra.
N nakisi i xa tinxinyi kui.

41 Alatala, fa i xa xanunteya nun i xa kisi ra n bɛ,
alɔ i a laayidi ki naxɛ.
42 Na tɛmui, n nɔma nɛ n maberema yaabide,
barima n tan laxi i xa masenyi ra.
43 I naxa nɔndi masenyi ba n dɛ i,
barima n xaxili tixi i xa kiiti ra.
44 N i xa sɛriyɛ rabatuma nɛ abadan.
45 N luma xɔrɛya nan kui,
barima n na i sago nan fenfe.
46 N i xa masenyi falama nɛ mangɛe bɛ,
n mu fama lude yaagi kui.
47 Birafe i xa yaamarie fɔxɔ ra, na rafan n ma.

48 N na n bɛlɛxɛe itema tantui ra
i xa yaamarie xa fe ra, naxee rafan n ma.
N wama n ɲɔxɔ safe i xa sɛriyɛe xɔn ma.

49 I xa ratu i xa masenyi ma,
i naxan masen i xa konyi di bɛ,
naxan xaxili sa fima n ma yare.
50 N madunduma n ma tɔɔrɛ kui
i xa laayidi nan saabui ra.
51 Yɛtɛ igboe n mayelema nɛ,
kɔnɔ n mu i xa sɛriyɛ kira bɛŋinma.
52 Alatala, n to n natu i xa kiiti tinxinxie ma
i naxan saxi tɛmui dangixi,
n bɔŋɛ limaniyama nɛ.
53 N bɔŋɛ texi a ɲaaxi ra tinxintaree xili ma
naxee i xa sɛriyɛ raboloma.
54 N sabati dɛdɛ, n bɛɛti bama nɛ i xa yaamarie xa fe ra.
55 Kɔɛ ra n na n natuma nɛ i xili ma.
Alatala, n fama nɛ i xa sɛriyɛe ratinmɛde.
56 N darixi i sago rabatufe nan na.

57 Alatala, i tide gbo n bɛ.
N bara laayidi tongo i xa masenyi rabatufe ra.
58 N wama lufe i sɛɛti ma n bɔŋɛ birin na.
Hinnɛ n na alɔ i a masen ki naxɛ.
59 N to n ɲɛrɛ ki mato,
n bara gbilen i xa masenyi ma.
60 N gbatama nɛ,
n mu dugundima i xa yaamarie rabatufe ra.
61 Hali mixi ɲaaxie kankan n ma,
n mu nɛɛmuma i xa sɛriyɛe ma.
62 Kɔɛ tagi, n kelima nɛ, n i matɔxɔ i xa kiiti tinxinxi xa fe ra.
63 I yaragaaxui birin findixi n ɲɛrɛboore nan na,
nun naxee i sago rabatuma.
64 Alatala i xa xanunteya na duniɲa birin ma,
n xaran i xa yaamarie ra.

65 Alatala, i bara fe fanyi raba n tan i xa konyi bɛ,
alɔ i a laayidixi ki naxɛ.
66 N xaran fe tagi rasade nun fe kolonyi ra, barima n laxi i xa yaamarie ra.
67 N nu bara lɔɛ beemanu i xa n ma fe magoro,
kɔnɔ yakɔsi fa n na i xa masenyi nan nabatufe.
68 I fan, i fe fanyi rabama,
n xaran i xa yaamarie ra.
69 Hali yɛtɛ igboe wule sama n xun,
n i xa yaamarie rabatuma nɛ n bɔŋɛ birin na.
70 E bɔŋɛ xɔrɔxɔ alɔ gɛmɛ,
kɔnɔ i xa sɛriyɛ ɲɔxun n bɛ.
71 N ma tɔɔrɛ bara n mali i xa yaamarie kolonfe ra.
72 I xa masenyi fan n bɛ xɛɛma nun gbeti ra.

73 I tan nan n daaxi, i tan nan n nafalaxi i xɔnyɛ ra.
Fahaamui fi n ma i xa yaamarie kolonfe ra.
74 I yaragaaxuie xa sɛɛwa n tofe ra,
barima n xaxili tixi i xa masenyi ra.
75 Alatala, n a kolon i xa kiiti tinxinxi ra,
n a kolon i n ma fe magoroxi xanunteya nan ma.
76 Yandi, i xa xanunteya xa n madundu,
alɔ i a laayidi n tan, i xa konyi bɛ ki naxɛ.
77 I xa kinikini n ma alako n xa kisi,
barima i xa sɛriyɛ rafan n ma.
78 Yɛtɛ igboe xa yaagi sɔtɔ,
barima n mu fe yo rabaxi e ra e n tɔɔrɔma naxan ma.
N tan ɲɔxɔ sama i sago nan xɔn ma.
79 I yaragaaxuie xa gbilen n ma,
a nun naxee i xa masenyi kolon.
80 N bɔŋɛ xa i xa yaamarie suxu,
alako yaagi naxa fa dusu n xun na.

81 A xɔli n ma n xa i xa kisi sɔtɔ,
kɔnɔ n xaxili tixi i xa masenyi nan na.
82 N i xa laayidi rakamalixi mamɛfe.
N a falama n bɔŋɛ kui, «I n madunduma mun tɛmui?»
83 N luxi alɔ kundi naxan na raxarafe,
kɔnɔ n mu nɛɛmuma i xa yaamarie ra.
84 N xa mamɛ ti han mun tɛmui,
beenun i xa n yaxuie ɲaxankata?
85 Yɛtɛ igboe gantanyi tima n ya ra.
Sɛriyɛ mu na ki.
86 I xa yaamari birin tinxin.
N natanga tɔɔŋɛgɛ ma.
87 A gbe mu luxi e xa n ma fe kana,
kɔnɔ n tondi nɛ i xa yaamarie rabolode.
88 N nakisi i xa xanunteya ra,
alako n xa i xa masenyi suxu.

89 Alatala, i xa masenyi na koore ma abadan.
90 I xa xanunteya buma nɛ kelife to bɔnsɔɛ ma han bɔnsɔɛ naxee sa fama.
I duniɲa xanxi nan daa.
91 I xa sɛriyɛ buma han to,
birin na i xa mangɛya nan bun ma.
92 Xa n mu sɛɛwa i xa sɛriyɛ ra nu,
n bara bɔnɔ n ma tɔɔrɛ kui nu.
93 N mu nɛɛmuma i xa masenyi ra feo,
barima i n kisixi e tan nan saabui ra.
94 N bara n yɛtɛ fi i ma, n nakisi.
N tinma i sago suxufe ra.
95 Mixi ɲaaxie wama n faxafe,
kɔnɔ n tan ɲɔxɔ saxi i xa masenyi xɔn ma.
96 N a kolon duniɲa fe birin ɲɔnma nɛ,
kɔnɔ i xa sɛriyɛ mu kanama abadan.

97 I xa sɛriyɛ rafan n ma.
N na n ɲɔxɔ saxi a xɔn ma kudɛ.
98 I xa yaamarie n findima fahaamula nan na
dangi n yaxuie ra, barima e na n bɔɲɛ kui tɛmui birin.
99 N xaxili fan n karamɔxɔe xaxili bɛ,
barima n na n ɲɔxɔ saxi i xa masenyi nan xɔn ma.
100 N fe kolon dangife forie ra,
barima n i sago rabatuxi.
101 N bara n sanyi ba kira ɲaaxie xɔn ma,
n xa bira i xa masenyi fɔxɔ ra.
102 N mu i xa sɛriyɛ bɛɲin, barima i tan nan yati n xaran na ra.
103 I xa masenyi ɲɔxun n dɛ kui dangi kumi ra.
104 N xaxili fanyi sɔtɔ i sago nan na.
Na kui n bara kira ɲaaxie tan xɔn.

105 I xa masenyi findixi lanpui nan na n san tide,
a findi naiyalanyi ra n ma kira xɔn ma.
106 N bara laayidi tongo naxan mu kanama,
n fama nɛ birade i xa sɛriyɛ tinxinxi fɔxɔ ra.
107 N bara tɔɔrɔ a gbe ra.
Alatala, n nakisi i xa masenyi ra.
108 Alatala, n bara i maxandi,
i xa n ma matɔxɔɛ suxu sɛrɛxɛ ra,
i xa n xaran i sago ra.
109 N nii na faxɛ ya i tɛmui birin,
kɔnɔ n mu nɛɛmuma i xa sɛriyɛ ma.
110 Mixi ɲaaxie gantanyi tema n bɛ,
kɔnɔ n mu n makuyama i sago ra.
111 I xa masenyi findixi n kɛ nan na abadan,
a n bɔɲɛ rasɛɛwama nɛ.
112 N bɔɲɛ birama nɛ i xa yaamarie fɔxɔ ra abadan.

113 N filankafui xɔnma,
kɔnɔ i xa sɛriyɛ rafan n ma.
114 N kantari nun n makantama na i tan nan na,
n xaxili tixi i xa masenyi ra.
115 Wo wo masiga n na, wo tan mixi kobie,
alako n xa Ala xa yaamarie ratinmɛ.
116 N dɛmɛn alɔ i a laayidi ki naxɛ, alako n xa kisi.
I naxa fe kana n xaxili tixi naxan na.
117 I xa ti n fanga ra, alako n xa kisi.
N ya tixi i xa yaamarie ra.
118 I xa tondi mixie ra naxee e makuyama i xa sɛriyɛ ra,
barima madaxuɲa nun wule na e xa fe birin kui.
119 I mixi kobie ɲɔnma nɛ yi duniɲa ma,
alɔ xabui gbeti gbi bama ki naxɛ.
Na nan a ra i xa masenyi rafan n ma.
120 N fate sɛrɛnma i xa magaaxui ra,
n hanmɛxi i xa kiiti ra.

121 N walima nɔndi nun tinxinyi nan na.
I naxa n lu n yaxuie yi ra.
122 I xa n ma fe sɔɔnɛya i sɛnbɛ ra,
I naxa lu yɛtɛ igboe xa nɔ n na.
123 N ya tixi i xa kisi ra tɛmui birin,
a nun i xa masenyi tinxinxi.
124 Hinnɛ i xa konyi ra i xa xanunteya kui.
N xaran i xa yaamarie ra.
125 Fahaamui fi n tan, i xa konyi ma,
alako n xa i xa masenyi kui kolon.
126 Mixie na i xa sɛriyɛ matandife.
Alatala, a lanma i xa ti e ya ra yakɔsi.
127 I xa yaamarie rafanxi n ma dangife xɛɛma fanyi ra,
128 n to a maɲɔxun i sago tinxin,
n kira birin xɔnma nɛ naxan mu findi nɔndi ra.

129 I xa masenyi n dɛ ixarama,
n a rabatuma na nan ma.
130 I xa masenyi kui matofe,
a xaxili fima nɛ xaxilitaree ma.

131 A na n nii ra n xa i sago kolon.
132 I ya rafindi n ma, i xa hinnɛ n na,
alɔ i darixi a raba ra ki naxɛ i xanuntenyie bɛ.
133 I xa n ti i xa masenyi fari,
i naxa lu fe ɲaaxi yo xa nɔ n na.
134 N ba adamadie xa nɔɛ bun ma,
alako n xa i xa yaamarie ratinmɛ.
135 I yatagi nɔrɛ rayanba i xa konyi ma,
i xa n xaran i xa yaamarie ra.
136 N luma wa ra a gbe ra,
barima n a kolon mixie mu i xa sɛriyɛ ratinmɛma.

137 Alatala i tinxin, i xa kiitie fan tinxin.
138 I xa masenyi tinxin, a man findixi nɔndi yati nan na.
139 N bɔɲɛ raŋaaxuma nɛ n ma,
barima n yaxuie mu e tuli matima i xa masenyi ra.
140 I xa masenyi bara a yɛtɛ xa nɔndi masen,
a rafan n tan i xa konyi ma.
141 Hali n xurun, mixie yoma n ma,
n mu nɛɛmuma i sago ma.
142 I xa tinxinyi buma abadan.
I xa sɛriyɛ nɔndi na a ra.
143 Sunnunyi nun tɔɔrɛ n suxuxi,
kɔnɔ i xa yaamarie nɔxun n bɛ.
144 I xa sɛriyɛe tinxin abadan.
Fahaamui fi n ma alako n xa kisi.

145 Alatala, n na n dɛ rawafe i bɛ n bɔɲɛ birin na.
N yaabi, alako n xa nɔ i xa yaamarie ratinmɛde.
146 N na n dɛ rawafe i bɛ.
N nakisi, alako n xa nɔ i sago rabade.
147 N kelima beemanu subaxɛ xa a li,
n i maxandi i xa n dɛmɛn.
N xaxili tixi i xa masenyi nan na.
148 N mu xima kɔɛ ra,
n na n maŋɔxunma i xa masenyi nan tun ma.
149 I i tuli mati n xui ra i xa xanunteya xa fe ra.
Alatala, n nakisi i xa kiiti bɛrɛ ra.
150 Mixie bara maso n na,
naxee wama fe ɲaaxie xɔn.
E makuya i xa sɛriyɛ ra.
151 Kɔnɔ i tan Alatala, i makɔrɛ n na,
i xa yaamarie findixi nɔndi nan na.
152 N a kolon kabi a rakuya,
i bara i xa masenyi mabanban alako a xa bu abadan.

153 N ma tɔɔrɛ mato, i xa n nakisi,
barima n mu nɛɛmuxi i xa sɛriyɛ ma.
154 I xa n xun mafala, i xa n xun sara.
N nakisi alɔ i a laayidi ki naxɛ.
155 Kisi makuya mixi ɲaaxie ra,
barima e mu birama i xa yaamarie fɔxɔ ra.
156 Alatala, i xa kinikini gbo.
N nakisi i xa kiiti bɛrɛ ra.
157 N gerefae wuya,
kɔnɔ n mu gbilen i sago fɔxɔ ra.
158 I yanfamae tofe raŋaaxu n ma,
barima e mu i xa masenyi suxuma.
159 A mato, i xa yaamarie rafan n ma.
Alatala, n nakisi i xa xanunteya xa fe ra.
160 I xa masenyi nɔndi na a ra,
i xa kiiti tinxinxi buma nɛ abadan.

161 Mangɛe n tɔɔrɔma hali n mu fe ɲaaxi yo rabaxi e ra,
kɔnɔ n gaaxuma i xa masenyi ya ra n bɔɲɛ birin na.
162 N sɛɛwaxi i xa laayidi ra,
alɔ mixi naxan geeni xungbe sɔtɔxi.
163 N wule xɔnxi, a raŋaaxu n ma,
kɔnɔ i xa sɛriyɛ n xanuntenyi na a ra.
164 N i matɔxɔma sanmaya solofere lɔxɔ yo lɔxɔ
i xa kiiti tinxinxi xa fe ra.
165 Bɔɲɛsa gbegbe nan na mixie bɛ,
i xa sɛriyɛ rafanxi naxee ma.
Fefe mu e rabirama.
166 Alatala, n xaxili tixi i xa kisi ra,
n birama nɛ i xa yaamarie fɔxɔ ra.
167 N i xa masenyi suxuma nɛ,
barima e rafan n ma ki fanyi ra.
168 N birama nɛ i sago nun i xa masenyi fɔxɔ ra.
I n ɲɛrɛ ki birin kolon.

169 Alatala, i xa n ma duba suxu.
Fahaamui fi n ma i xa masenyi saabui ra.
170 N ma maxandi xa i li.
N nakisi alɔ i a laayidi ki naxɛ.
171 I matɔxɔɛ xa mini n dɛ i,
barima i n xaranfe i xa yaamarie nan na.
172 N dɛ xa bɛɛti nde ba i xa masenyi xa fe ra,
barima i xa yaamarie birin tinxin.

173 I xa fa n dɛmɛn,
barima n i sago nan sugandixi.
174 Alatala, n nii na i xa kisi ma,
i xa sɛriyɛ n nasɛɛwama nɛ.
175 I xa n nakisi alako n xa nɔ i matɔxɔde.
I xa kiitie xa n dɛmɛn.
176 N nabɛŋinxi nɛ alɔ yɛxɛ lɔɛxi.
I xa n tan i xa konyi fen,
barima n mu nɛɛmuxi i xa yaamarie ma.

120

Ratangafe gere ma

Ala maxandi

1 Biyaasilae xa bɛɛti nde
N na Alatala maxandi n ma tɔɔrɛ kui,
a n yaabima nɛ.
2 Alatala, n natanga wule falɛe dɛ ma,
naxee mixie madaxuma.

3 Mixi madaxui, a fama munse rabade?
4 A fama sɔxɔɛ nan tide tanbɛ raluganxie ra,
a fama ganyi tide tɛ wolee ra.

5 A xɔrɔxɔ n bɛ lufe ra Meseki bɔxi ma,
a xɔrɔxɔ n bɛ lufe ra Kedari bɔnsɔɛ ya ma.
6 N bara bu yi mixie ya ma,
naxee bɔŋɛsa xɔnxi.
7 N tan na bɔŋɛsa nan bɛ,
kɔnɔ n nɛfɛ wɔyɛn,
e tan wama gere nan xɔn ma.

121

Dɛmɛri kelima Ala ma

Ala matɔxɔɛ

1 Biyaasilae xa bɛɛti nde
N na n ya ratema geyae mabiri.
N ma dɛmɛri kelima minden?
2 N ma dɛmɛri fatanma Alatala nan na,
naxan koore nun bɔxi daaxi.

3 A mu tinma i xa bira.
A i kantama, a mu kinsɔnma.
4 Isirayila kantama mu kinsɔnma, a mu xima.
5 Alatala nan i kantama.
A findixi niini nan na i bɛ,
6 alako soge naxa i tɔɔrɔ yanyi ra,
kike naxa i tɔɔrɔ kɔɛ ra.
7 Alatala i ratangama nɛ tɔɔrɛ birin ma, a i nii makantama.
8 I na mini, Alatala luma nɛ i sɛɛti ma.
I na so, Alatala birama nɛ i fɔxɔ ra.
A na i sɛɛti ma yakɔsi, a na i sɛɛti ma abadan.

122

Bɔŋɛsa xa lu Darisalamu

Ala matɔxɔɛ

1 Biyaasilae xa bɛɛti nde Dawuda naxan sɛbɛ
N bara sɛɛwa n biyaasi booree xa wɔyɛnyi ma, a falafe ra,
«Won xɛɛ Alatala xa banxi!»

2 «Yakɔsi muxu sanyie tixi i tan Darisalamu sode dɛ ra.»

3 Darisalamu taa na a ra naxan tixi lanyi kui.
4 Alatala xa mixie tema nɛ naa e bɔnsɔɛ ki ma
alako e xa Alatala xili matɔxɔ alɔ a yamarixi ki naxɛ.
5 Kiitisa xa kibanyie dɔxɔxi mɛnni nɛ,
Dawuda bɔnsɔɛ xa mangɛ kibanyie.

6 Wo bɔŋɛsa maxandi Darisalamu bɛ!
«Ala xa i xanuntenyie ratanga fe xɔrɔxɔɛ ma.
7 Ala xa a niya bɔŋɛsa xa lu i xa tɛtɛ kui.
Ala xa i ratanga gere ma.»
8 N ngaxakerenyie nun n xanuntenyie xa fe ra,
n a falama nɛ, «Bɔŋɛsa xa lu wo bɛ!
9 N i xa hɛɛri fenma nɛ won Marigi Alatala xa hɔrɔmɔlingira xa fe ra.»

123

Ala xa konyie

Ala maxandi

1 Biyaasilae xa bɛɛti nde
N na n ya ratema i tan nan na,
i tan naxan ma kibanyi na koore ma.
2 Muxu yae tixi muxu Marigi Alatala nan na a xa kinikini xa fe ra,
alɔ konyie yae tixi e marigi ra ki naxɛ.

3 Alatala, kinikini muxu ma, barima ɲama bara yo muxu ma,
4 yɛtɛ igboe bara muxu mabere.

124

Ala xa maratangɛ

Ala matɔxɔɛ

1 Biyaasilae xa bɛɛti nde Dawuda naxan sɛbɛ
Isirayila ɲama xa a fala:
Xa Alatala mu lu won sɛɛti ma nu,
2 xa Alatala mu won mali gere kui nu,
3 na gerefae bara won xun nakana e xa xɔnɛ ra nu,
4 alɔ banbaranyi dinma xure ma ki naxɛ,
5 a fa mixie madula ye xɔɔra sɛnbɛ ra.

6 Tantui na Alatala bɛ,
naxan mu tin e xa nɔ won na.
7 Won bara kisi alɔ xɔni naxan kisixi gantanyi ra.
Gantanyi bara kana,
yɛlɛ bara bɔɔ a ra,
won bara e lu naa.
8 Won ma dɛmɛri na Alatala xili nan na,
naxan koore nun bɔxi daaxi.

125

Alatala a xa ɲama rabilinfe

Ala xa sɛriyɛ

1 Biyaasilae xa bɛɛti nde
Naxee e xaxili tima Alatala ra,
e sɛnbɛ sɔtɔma nɛ alɔ Siyoni geya
naxan mu sɛrɛnma, a bu abadan.
2 Darisalamu rabilinxi geyae ra ki naxɛ,
Alatala a xa ɲama fan nabilinxi na ki nɛ abadan.

3 Mangasanyi ɲaaxi mu tinxintɔɛ xa bɔxi yamarima,
alako tinxintɔɛ bɛlɛxɛ naxa lan fe ɲaaxi.

4 Alatala, hinnɛ mixi fanyie ra, naxee bɔɲɛ fiixɛ,
5 kɔnɔ i tan Alatala, i xa tinxintaree keri e yuge ma.

Ala xa bɔɲɛsa lu Isirayila bɔxi ma.

126

Ala mixi xɔrɛyafe

Ala matɔxɔɛ

1 Biyaasilae xa bɛɛti nde
Alatala to geelimanie ragbilen Siyoni,
a lu nɛ muxu bɛ alɔ xiye.
2 Muxu naxa yele,
muxu naxa bɛɛti ba sɛɛwɛ ra.
Sie nu a falama nɛ e bore bɛ,
«Alatala bara kaabanakoe raba yie bɛ.»
3 Iyo, Alatala bara kaabanakoe raba muxu bɛ,
muxu sɛɛwaxi ki fanyi ra.

4 Alatala, muxu harige ragbilen muxu ma
alɔ ye ragbilenma Negewi bɔxi xure xɔrixie ra ki naxɛ.
5 Mixi naxee xɛ sama yaye ra, e fama nɛ a xabade sɛɛwɛ kui.
6 Mixi naxan sigama sansi side, e na wafe,
na mixi gbilenma nɛ baloe ra, a sɛɛwaxi.

127

Ala nan banxi tife

Ala matɔxɔɛ

1 Biyaasilae xa bɛɛti nde Sulemani naxan ba
Xa Alatala xa mu banxi ti,
a timae walima nɛ fufafu.
Xa Alatala xa mu taa makantama,
a kantamae walima nɛ fufafu.
2 Wo kelima subaxɛ ma,
wo walima han kɔɛ ra baloe sɔtɔfe ra.
Na kui wo walima tun.
Kɔnɔ Ala a xanuntenyie man kima e sa tɛmui.

3 Die findima nɛ kɛ ra mixi bɛ Alatala naxan kima,
fe fanyi sare nan e ra,
naxee kelima a tan ma.
4 Die naxee sɔtɔxi fonike tɛmui,
nee tide luma nɛ alɔ sɔɔrie xa xalie.
5 Barakɛ na mixi bɛ
naxan xa xali sase rafexi.
A yaxuie mu nɔma a rayaagide ɲama ya i.

128

Di findixi baraka nan na

Ala xa sɛriyɛ

1 Biyaasilae xa bɛɛti nde
Sɛɛwɛ na Alatala xa yaragaaxui nan bɛ,
naxan ɲɛrɛma a xa kira xɔn ma.
2 I xa wali geeni luma i tan nan bɛ,
a findi sɛɛwɛ nun harige ra i bɛ.

3 I xa ginɛ luma nɛ alɔ wuri bogila i xa banxi kui,
i xa die luma nɛ alɔ wuri nɛɛnɛe i xa teebili sɛɛti ma.
4 A na na ki nɛ Alatala xa yaragaaxui bɛ,
a barakaxi.

5 Alatala xa i baraka kelife Siyoni.
I xa Darisalamu harige to i xa simaya birin kui.
6 I xa i xa die xa die to.

Ala xa bɔɲɛsa lu Isirayila bɔxi ma.

129

Ala xunnakeli fife tɔɔrɔmixi ma

Ala matɔxɔɛ

1 Biyaasilae xa bɛɛti nde
Isirayila xa a fala:
N gerefae bara n tɔɔrɔ kabi n fonike tɛmui.
2 E bara n tɔɔrɔ a ɲaaxi ra kabi a fɔlɛ,
kɔnɔ e mu nɔ n na.
3 E bara n fari ibɔɔ
alɔ xɛ sae bɔxi bɔɔma ki naxɛ.
4 Kɔnɔ Alatala tinxin.
A bara mixi kobie xa luuti xirixie bolon.

5 Ala xa Siyoni xɔnmixie rayaagi.
6 Ala xa e lu alɔ banxi fari ɲooge,
naxan xarama beenun a xa tala,
7 naxan mu findima baloe ra xɛ sae bɛ.
8 Dangi mixie naxa duba wo bɛ, a falafe ra,
«Ala xa wo baraka.
Muxu bara duba wo bɛ Alatala xili ra.»

130

Alatala Marakisima

Ala maxandi

1 Biyaasilae xa bɛɛti nde
Alatala, n i xilima n ma tɔɔrɛ tilinxi nan kui.
2 N Marigi, i xa i tuli mati n xui ra,
i xa n ma maxandi ramɛ kinikini kui.

3 Xa i tan Alatala ratuma mixie xa yunubie ma,
nde nɔma tide i ya ra sɔnɔn?
4 Kɔnɔ i tan yunubie xafarima nɛ.
Na kui mixi gaaxuma nɛ i ya ra.

5 N xaxili tixi Alatala nan na n nii birin na,
n ya tixi a xa masenyi nan na.
6 N xaxili naxan tixi n Marigi ra,
na dangi taa makantɛ xa mamɛ ti ra kuye iba ra.
A gbo na bɛ.

7 Isirayila, i xa i xaxili ti Alatala ra,
barima i xa xanunteya na a bɔɲɛ kui,
a i xunsare birin fima nɛ.
8 A tan nan Isirayila xun sarama a xa yunubie birin ma.

131

Danxaniyatɔɛ xa maraxarɛ

Ala matɔxɔɛ

1 Biyaasilae xa bɛɛti nde Dawuda naxan ba
Alatala, yɛtɛ igboe mu n na,
n mu la n yɛtɛ ra.
N mu soma fee ya ma naxee sɛnbɛ gbo n bɛ,
naxee dangi n ma fahaamui ra.
2 N naxan nabaxi, n na n sabarixi nɛ,
n na n nii raxara alɔ di dɛ baxi.

3 Isirayila, i xa i xaxili ti Alatala ra tɛmui birin.

132

Ala xa laayidi Dawuda nun Darisalamu bɛ

Ala maxandi

1 Biyaasilae xa bɛɛti nde
Alatala, i xa ratu Dawuda ma a nun a xa tɔɔrɛ birin ma.

2 A naxa a rakali Alatala bɛ,
a naxa a rakali Yaxuba Marigi Ala Sɛnbɛma bɛ,
3 «N mu soma n xɔnyi, n mu n sama,
4 n mu n ya maxima,
n mu n ya magirama,
5 han n sa lingira sɔtɔma Yaxuba Marigi Ala Sɛnbɛma bɛ tɛmui naxɛ.»

6 Won nu bara a xa fe mɛ Efarata bɔxi ma.
Won naxa a li Yaara xa xɛ ma.
7 «Won xɛɛ a xa hɔrɔmɔlingira yire,
won xa won xinbi sin a santide ya i.

8 Alatala, keli i xa talu i sabatide, i tan nun
i xa saatɛ kankira.
9 I xa sɛrɛxɛdubɛe xa lu xunnakeli kui,
i dugutɛgɛe xa e sɛɛwɛ xui rate.»

10 I xa konyi Dawuda xa fe ra,
i naxa mɛɛ i xa mangɛ sugandixi ra.

11 Alatala a kali nɛ Dawuda bɛ,
marakali naxan mu kanama,
a naxɛ, «N i bɔnsɔɛ nde nan dɔxɔma i xa
kibanyi ma.
12 Xa i xa die sa n ma saatɛ binya,
e n ma yaamarie rabatu,
e xa die fan luma nɛ i xa kibanyi ma
abadan.»

13 Barima Alatala bara Siyoni sugandi,
mɛnni nan nafanxi a ma a sabatide ra.
14 A naxɛ, «N sabatide nan be ra abadan.
N dɔxɔma be n ma kibanyi kui barima be
rafanxi n ma.
15 N barakɛ sama nɛ Siyonikae ma,
n baloe fi e xa misikiinɛe ma.
16 N kisi fima nɛ e xa sɛrɛxɛdubɛe ma,
e dugutɛgɛe bɛɛti bama nɛ sɛɛwɛ kui.»

17 «Be n Dawuda sɛnbɛ rakelima nɛ,
n naiyalanyi raminima nɛ n ma Mixi
Sugandixi bɛ.
18 N yaagi dusuma nɛ a yaxuie xun na,
kɔnɔ n nɔrɛ dusuma a tan nan xun na.»

133

Ala xa ɲama xa lanyi

Ala matɔxɔɛ

1 Biyaasilae xa bɛɛti nde Dawuda naxan
ba
Ngaxakerenyie lanma e xa lu lanyi kui.
Fe fanyi yati yati nan na ki.
2 Na fan alɔ ture naxan surusuruma
Haruna xunyi ma,
a fa goro a dɛxabe ma,
han a dugi li.
3 Na luma nɛ alɔ xini naxan goroma
Xerimon nun Siyoni geyae ma,
barima Alatala barakɛ nun kisi ragoroma
naa abadan.

134

Duba sɛrɛxɛdubɛ bɛ

Ala matɔxɔɛ

1 Biyaasilae xa bɛɛti nde
Wo tan Alatala xa konyie,
wo xa Alatala matɔxɔ,
wo tan naxee walima kɔɛ ra Alatala xa
hɔrɔmɔbanxi kui.
2 Wo xa wo bɛlɛxɛ ite hɔrɔmɔbanxi kui
Alatala matɔxɔfe ra.

3 Alatala naxan koore nun bɔxi daa,
a xa barakɛ sa wo ma kelife Siyoni.

135

Isirayila xa matɔxɔɛ

Alatala matɔxɔɛ

1 Wo Marigi Alatala matɔxɔ, wo a xili
matɔxɔ.
Alatala xa konyie, wo xa a matɔxɔ,
2 wo tan naxee walima Alatala xa
hɔrɔmɔbanxi kui,
won tan naxee walima Ala xa banxi tɛtɛ
kui.

3 Wo xa Alatala matɔxɔ, barima a fan.
Wo xa bɛɛti ba a xili matɔxɔfe ra, barima
a rafan a ma.
4 Alatala bara Yaxuba sugandi a yɛtɛ bɛ,
alako Isirayila xa findi a xa ɲama fanyi ra.

5 N tan a kolon a Alatala gbo,
won Marigi dangi alae birin na.
6 Alatala a waxɔnfe rabama nɛ koore nun
bɔxi ma,
a a rabama nɛ baa tilinxie ma.
7 A nuxuie ratema keli duniɲa tunxunyi
naani ma,
a tunɛ rafa nun seyamakɔnyi, a foye
xungbe ramini a ragatade kui.

8 A Misira di singee birin faxa,
keli mixie ma han a sa xurusee li.
9 A naxa tɔnxumae nun kaabanakoe raba
Misira,
Firawuna nun a xa walikɛe birin xili ma.
10 A naxa sie wuyaxi bɔnbɔ, a mangɛ
sɛnbɛma gbegbe faxa.
11 A naxa Amorikae xa mangɛ Sixɔn,
Basan mangɛ Ogo, nun Kanaan mangɛ
birin xa bɔxi tongo,
12 a naxa a fi a xa ɲama Isirayila ma kɛ
ra.

13 Alatala, i xili mu lɔɛma abadan, i xili
ifalama nɛ tɛmui birin,

14 barima Alatala fama nɛ a xa ɲama gbeɲɔxɔde,
a fa kinikini a xa konyie ma.

15 Si naxee mu Ala kolon,
e kuyee yailanma xɛɛma nun gbeti nan na e bɛlɛxɛe ra.
16 Dɛ na na kuyee bɛ, kɔnɔ e mu wɔyɛnma.
Yae na e bɛ, kɔnɔ e mu se toma.
17 Tulie na e bɛ, kɔnɔ e mu fe mɛma. Ɲɛngi yo mu e fate i.
18 E rafalamae xa lu alɔ e tan, a nun naxee birin lama e ra.

19 Isirayilakae, wo tan xa Alatala tantu.
Haruna bɔnsɔɛ, wo xa Alatala tantu.
20 Lewi bɔnsɔɛ, wo xa Alatala tantu.
Wo tan Ala yaragaaxuie, wo xa Alatala tantu.
21 Tantui na Alatala bɛ kelife Siyoni.
Tantui na Alatala bɛ naxan sabatixi Darisalamu.
Wo xa Alatala matɔxɔ!

136

Tantui na Ala bɛ a xa xanunteya xa fe ra

Ala matɔxɔɛ

1 Wo Alatala tantu, barima a fan,
dan mu na a xa xanunteya ma.
2 Wo Alatala tantu naxan dangi alae birin na,
barima dan mu na a xa xanunteya ma.
3 Wo marigie xa Marigi tantu,
barima dan mu na a xa xanunteya ma.

4 Wo xa a tan tantu,
a tan naxan keren kaabanakoe rabama,
barima dan mu na a xa xanunteya ma,
5 a tan naxan koore daaxi a xa fahaamui ra,
barima dan mu na a xa xanunteya ma,
6 a tan naxan bɔxi itala yee fari,
barima dan mu na a xa xanunteya ma,
7 a tan naxan yanba se xungbee daaxi,
barima dan mu na a xa xanunteya ma,
8 soge, alako a xa yanyi iyalan,
barima dan mu na a xa xanunteya ma,
9 kike nun tunbuie, alako e xa kɔɛ iyalan,
barima dan mu na a xa xanunteya ma.

10 Wo xa a tan nan tantu,
a tan naxan Misirakae xa di singee faxa,
barima dan mu na a xa xanunteya ma,
11-12 a tan naxan Isirayila ramini Misira bɔxi ma a sɛnbɛ nun a xa nɔɛ ra,
barima dan mu na a xa xanunteya ma,
13 a tan naxan Xulunyumi baa ibolon firin na,
barima dan mu na a xa xanunteya ma,
14 a tan naxan Isirayilakae radangi baa tagi,
barima dan mu na a xa xanunteya ma,
15 a tan naxan Firawuna nun a xa ɲama rasin Xulunyumi baa xɔɔra,
barima dan mu na a xa xanunteya ma.

16 Wo xa a tan nan tantu,
a tan naxan a xa ɲama radangi gbengberenyi ra,
barima dan mu na a xa xanunteya ma,
17 a tan naxan mangɛ xungbee faxa,
barima dan mu na a xa xanunteya ma,
18 a tan naxan mangɛ sɛnbɛmae faxa,
barima dan mu na a xa xanunteya ma,
19 alɔ Amori mangɛ Sixɔn,
barima dan mu na a xa xanunteya ma,
20 alɔ Basan mangɛ Ogo,
barima dan mu na a xa xanunteya ma,
21-22 a tan naxan e xa bɔxi fi a xa konyi Isirayila ma kɛ ra,
barima dan mu na a xa xanunteya ma.

23 Wo xa a tan nan tantu,
a tan naxan ratuxi muxu xa konyiya ma,
barima dan mu na a xa xanunteya ma,

24 a tan naxan muxu baxi muxu yaxuie yi ra,
barima dan mu na a xa xanunteya ma,
25 a tan naxan nɛmɛ fima a xa daali birin ma,
barima dan mu na a xa xanunteya ma.

26 Wo Ala tantu naxan na koore ma,
barima dan mu na a xa xanunteya ma.

137

Isirayila xa konyiya Babilɔn bɔxi ma

Ala matɔxɔɛ

1 Muxu nu dɔxɔxi Babilɔn xuree dɛ ra Siyoni xa fe ratufe ra.
2 Muxu nu bara muxu xa kɔrae gbaku wuri bilie kɔn na.
3 Muxu yaxuie nu Siyoni bɛɛtie maxɔrin muxu ma,
e nu wama bɛɛti sɛɛwaxi nde xɔn.
E naxɛ, «Siyoni bɛɛti nde ba muxu bɛ.»

4 Muxu nɔma bɛɛti bade Alatala bɛ yi konyiya kui di?
5 Darisalamu, xa n nɛɛmu i ma,
n bɛlɛxɛ naxa nɔ kɔra raberede sɔnɔn,
6 n nɛnyi xa kankan n dɛ kui.
Na xa raba n na xa a sa li n naxa nɛɛmu Darisalamu ma,
xa a xa fe mu findi n ma sɛɛwɛ ra.

7 Alatala, i xa ratu Edonkae xa fe raba ma Darisalamu xa nimisɛ lɔxɔɛ.
E tan nan nu a falama,
«Won xa a kana han won sa a ba a bunyi ra.»

8 Babilɔn, wo xa xunnagore bara gɛ ɲanigede,
sɛɛwɛ na a bɛ naxan i sare ragbilenma i ma,
i fe ɲaaxi naxan nabaxi muxu ra.
9 Sɛɛwɛ na mixi bɛ
naxan i xa die suxuma,
a e butuxun fanye fari.

138

Ala batufe bɔɲɛ birin na

Dawuda xa bɛɛti
1 N i batuma nɛ n bɔɲɛ birin na,
n i matɔxɔ alae ya i.
2 N na n xinbi sinma nɛ i xa hɔrɔmɔlingira mabiri,
n i xili matɔxɔ i xa xanunteya nun dugutɛgɛɲa xa fe ra,
barima i bara i xili nun i xa masenyi rate fe birin xun na.
3 N to i xili, i naxa n yaabi,
i naxa n nalimaniya i sɛnbɛ ra.

4 Mangɛ naxee birin na yi duniɲa ma,
e na i xa masenyi ramɛ,
e xa i matɔxɔ.
5 E xa Alatala xa kira matɔxɔ,
barima Alatala xa nɔrɛ gbo.

6 Hali Alatala na koore ma,
a mɛɛnima nɛ mixi magoroxie ma,
kɔnɔ a makuyama nɛ yɛtɛ igboee ra.
7 N na lu tɔɔrɛ kui,
i n nakisima nɛ,
i n yaxuie xa xɔnɛ xun nakanama nɛ,
i fa n nakisi i sɛnbɛ ra.
8 Alatala n ma fee rakamalima nɛ.
Alatala, dan mu na i xa xanunteya ma.
I naxa i xa daalie rabolo.

139

Ala mixie kolonfe

Ala matɔxɔɛ

1 Dawuda xa bɛɛti bɛɛtibae xa mangɛ bɛ Alatala, i n bɔɲɛ birin kolon.
2 I n dɔxɔ tɛmui kolon, i n keli tɛmui kolon,
i n ma maɲɔxunyie birin kolon
beenun n xa e maɲɔxun.
3 I n ɲɛrɛ tɛmui kolon, i n sa tɛmui kolon,
i n ma kirae birin kolon.
4 Beenun wɔyɛnyi xa mini n dɛ i,
i tan ɲan bara a birin kolon.
5 I n nabilinma nɛ i xɔnyɛe ra.
6 Na fe kolonyi makaabaxi gbo n tan bɛ,
a dangi n ma fahaamui ra.

7 N sigama minden, n xa n makuya i Xaxili ra?
N na n gima minden, n xa n nɔxun i ma?
8 Xa n sa te koore nɛ, i na mɛnni.
Xa n sa goro aligiyama nɛ, n i lima nɛ naa.
9 Xa n sa keli subaxɛ ma, n baa igiri,
10 i bɛlɛxɛ n naɲɛrɛma nɛ, i sɛnbɛ n malima nɛ.
11 Xa a sa li n fa a fala,

«N nɔma n nɔxunde dimi kui naiyalanyi mu na dɛnnaxɛ,»
12 i n toma nɛ na dimi kui alɔ n na soge nan bun ma.

13 I tan nan n nii daaxi,
i tan nan n nafalaxi n nga tɛɛgɛ.
14 N i matɔxɔma nɛ barima n daa ki makaaba.
I xa wali maniyɛ mu na.
N na kolonxi a fanyi ra.
15 N fate ki mu nu nɔxunxi i ma
a to yailanxi gundo kui.
16 I yae naxa n to beenun n xa findi a ra.
N ma lɔxɔɛe birin nu sɛbɛxi i xa buki kui beenun n xa daali.
17 Ala, i xa maɲɔxunyie gbo, e tilin.
18 Xa n sa e kɔntima nɛ nu, e wuya mɛyɛnyi xɔri bɛ.
Na birin kui, n luma i yi.

19 Ala, yandi, i xa mixi ɲaaxie faxa,
i xa faxɛtie makuya n na.
20 I yaxuie fe ɲaaxi falama i xa fe ra,
e i xili kanama.
21 Alatala, a mu lanma n xa i xɔnmixie xɔn?
A mu lanma i matandilae xa raɲaaxu n ma?
22 N e xɔnma nɛ.
E bara findi n yaxuie ra.

23 Ala i xa n bɔɲɛ kui mato,
i xa n ma kɔntɔfili kolon.
24 A mato xa n na kira kobi nde nan xɔn ma,
i naxan xɔnxi.
Xa a na na ki nɛ, i xa n ti kisi kira nan xɔn ma.

140

Mixi kobi alɔ bɔximase

Ala maxandi

1 Dawuda xa bɛɛti bɛɛtibae xa mangɛ bɛ
2 Alatala, n natanga mixi ɲaaxie yi ra,
naxee wama n tɔɔrɔfe,
3 naxee natɛ tongoma e bɔɲɛ ma gere masofe ra lɔxɔ yo lɔxɔ.
4 E xa wɔyɛnyi xɔnɔ alɔ bɔximase xa xɔnɛ.
Ɲɛngi rate.

5 Alatala, i xa n natanga mixi ɲaaxie bɛlɛxɛ i.
I xa n natanga mixi kobie ma naxee wama n nabirafe.
6 I xa n natanga yɛtɛ igboe xa gantanyi nun luutie ma,
naxee yɛlɛe italama n ma kirae ra n suxufe ra.
7 Alatala, n Marigi Ala nan i ra.
I xa i tuli mati n wa xui ra.
8 Alatala, n nakisima sɛnbɛma,
naxan n natangama n gere lɔxɔɛ,
9 i naxa tin mixi kobie waxɔnfe ra,
i naxa na sɔɔnɛya e bɛ alako e xun naxa fa rakeli.
Ɲɛngi rate.

10 N gerefae xa fe ɲaaxi maxirixie xa gbilen e ma.
11 Tɛ wole xa dɔxɔ e xun na,
e xa radin tɛ xɔɔra, e naxa fa mini na kui sɔnɔn.
12 Fe ɲaaxi rabae naxa sabati yi bɔxi ma,
tɔɔrɛ nan tun xa ragiri e ma.

13 N a kolon Alatala kiiti fanyi sama nɛ misikiinɛe bɛ,
a nɔndi fima setaree ma.
14 Tinxintɔɛe i xili matɔxɔma nɛ,
nɔndilae kisima nɛ i ya i.

141

Mixi ɲaaxie xa gantanyi

Ala maxandi

1 Dawuda xa bɛɛti
Alatala, n bara i maxandi, i xulun n malife ra,
i xa i tuli mati n ma maxandi ra.
2 N ma duba xa te i mabiri alɔ surayi xiri,
n ma bɛlɛxɛ ti xa lu alɔ nunmare sɛrɛxɛ.

3 Alatala, n dɛ makanta
alako fe ɲaaxi yo naxa mini n dɛ kui.
4 I naxa tin n bɔɲɛ xa siga fe ɲaaxi ma,
n naxa lan wali kobi rabae ma n ma geeni xa fe ra.

5 Xa tinxintɔɛ n bɔnbɔ, a fan n bɛ,
a xa xurui fan alɔ labundɛ naxan sama n fate ma.
N mu tondima na fe ra.
Kɔnɔ n Ala maxandima a xa mixi ɲaaxi waxɔnfe kana.

6 E xa kiitisae xa radin gelenyi ra.
Mixi ɲaaxie xa a kolon n ma masenyi fan.
7 E xa a fala, «Muxu xɔrie bara yensen aligiyama,
alɔ xɛ sa bɔxi buxama ki naxɛ.»

8 Kɔnɔ n Marigi Alatala, n ya tixi i tan na.
N kantari toma i sɛɛti ma, i naxa n nii rabolo.
9 N natanga gantanyie ma e naxee tema n bɛ,
n natanga mixi ɲaaxie xa yɛlɛe ma.
10 E tan xa suxu nee ra, n tan xa kisi.

142

Danxaniyatɔɛ xa kantari

Ala maxandi

1 Dawuda xa lɔnni bɛɛti a to nu na fɔnmɛ ra
2 N na n xui ratema Alatala nan ma kinikini xa fe ra.
3 N na n ma kɔntɔfili dɛntɛgɛma a tan nan bɛ,
n na n ma nimisɛ ya ba a bɛ.
4 Limaniya na ba n yi ra,
i tan n sigade kolon.
E bara gantanyi te n bɛ n ma kira ra.
5 N nabilinyi mato: mixi yo mu na n bɛ,
kantari mu na n bɛ, mɛɛnima yo mu na n bɛ.

6 Alatala, i tan nan keren peti na n bɛ sɔnɔn.
I keren nan findixi n kantama ra yi duniɲa bɛndɛ fuɲi fari.
7 I xa n wa xui mɛ, barima n sɛnbɛ birin bara ɲɔn.
N ba n kerimae yi ra, barima e sɛnbɛ gbo n bɛ.
8 N namini geeli kui,
alako n xa i xili matɔxɔ.
Na kui tinxintɔɛe fama nɛ e malande n yire i xa hinnɛ xa fe ra.

143

Ala xa maxandi hagigɛ

Ala maxandi

Dawuda xa bɛɛti
1 Alatala, i tuli mati n ma maxandi ra,
i xa kinikini n wa xui ma.
I xa n ma duba suxu i xa dugutɛgɛɲa nun i xa tinxinyi xa fe ra.
2 I naxa i xa konyi makiiti, barima daali yo mu tinxin i ya i.

3 N yaxui birama nɛ n fɔxɔ ra,
a n boronma nɛ bɔxi ma,
a n luma nɛ faxɛ niini bun ma alɔ faxamixie.
4 Na kui n xaxili bara ifu. Limaniya bara ba n yi.

5 N natuma nɛ lɔxɔɛ dangixie ma,
n na n xaxili rasigama i xa wali birin ma,
n na n ɲɔxɔ rasiga i xa daalie ma.
6 N na n bɛlɛxɛ italama nɛ i bɛ,
n nii i fenma nɛ alɔ gbengberenyi ye fenma ki naxɛ.
Ɲɛngi rate.

7 Alatala, yandi, i xulun n yaabife ra.
Limaniya bara gɛ bade n yi ra.
I naxa i kobe raso n na,
xa na mu n luma nɛ alɔ faxamixie.
8 Kuye na iba, i xa i xa dugutɛgɛɲa masen n bɛ,
barima n xaxili tixi i tan nan na.
N ɲɛrɛ kira masen n bɛ,
barima n xaxili tixi i tan nan na.
9 Alatala, n natanga n yaxuie ma,
barima n kantari sɔtɔma i niini nan bun ma.
10 N xaran i waxɔnfe rabafe ra,
barima i tan nan na n Marigi Ala ra.
I Xaxili Sɛniyɛnxi xa n ti kira fanyi xɔn ma.
11 Alatala, i xa n nakisi i xili xa fe ra,
i xa n ba tɔɔrɛ kui i xa tinxinyi xa fe ra,
12 i xa n yaxuie dɛ balan i xa dugutɛgɛɲa xa fe ra,
i xa n gerefae xun nakana,
barima i xa konyi nan lanxi n ma.

144

Munse na adamadi ra Ala bɛ?

Ala maxandi

1 Dawuda xa bɛɛti
Tantui na Alatala bɛ, naxan findixi n ma fanye ra,
naxan n bɛlɛxɛ rawalima a xa gere kui,
2 naxan findixi n xanuntenyi sɛnbɛma ra,
naxan findixi n kantama nun n nakisima ra,
naxan nɔma n yaxuie ra alako n xa kantari sɔtɔ.

3 Alatala, munse na adama ra i to fa mɛɛnixi a ma?
Munse na adama xa di ra i to fa i ɲɔxɔ saxi a xɔn ma?
4 Adamadi luxi nɛ alɔ ɲɛngi foye,
a xa simaya dangima nɛ alɔ niini dangima ki naxɛ.

5 Alatala, i xa koore rabi i gorofe ra,
i fa din geyae ra alako tuuri xa te.
6 I xa seyamakɔnyi rabula yaxuie rayensenfe ra.
Xalie woli alako e xa siga.
7 I xa i bɛlɛxɛ itala kelife koore ma,
alako i xa n nakisi, i xa n natanga n yaxuie ma
alɔ mixi ratangama mɔrɔnyie ma ki naxɛ.
8 N nakisi wule falɛe ma naxee wama n madaxufe.

9 Ala, n bɛɛti nɛɛnɛ bama nɛ i bɛ n ma kɔra luuti fu daaxi xui ra.
10 N i matɔxɔma nɛ, i tan naxan mangɛe xun nakelima,
naxan i xa konyi Dawuda ratangama santidɛgɛma ɲaaxi ma.

11 N nakisi, n natanga n yaxuie ma,
naxan wule falama mixi madaxufe ra.
12 Na tɛmui muxu xa di xɛmɛe fanma nɛ alɔ wuri bilie,
muxu xa di ginɛe tofanma nɛ alɔ kɔntigiba,
naxee masolixi mangɛ banxi kui.
13 Muxu xa banxie rafema nɛ daxamui mɔɔli birin na,
muxu xa gɔɔrɛe wuyama nɛ a wulu wulu ma,
14 Muxu xa ningee xungboma nɛ,
lanyuru yo mu luma e ma,
e furi mu birama,
sɔnxɔɛ mu mɛma muxu malandee.

15 Sɛɛwɛ na ɲama bɛ Ala fama yi fe mɔɔli rabade naxan na.
Sɛɛwɛ na ɲama bɛ Alatala findixi naxan Marigi Ala ra.

145

Ala xa kaabanakoe nun xanunteya

Ala matɔxɔɛ

Dawuda xa Ala matɔxɔɛ

1 N ma Mangɛ Ala, n i matɔxɔma nɛ, n i xili tantuma nɛ abadan.
2 Lɔxɔ yo lɔxɔ n i matɔxɔma nɛ, n i xili tantuma nɛ abadan.

3 Alatala sɛnbɛ gbo, matɔxɔɛ birin na a tan nan bɛ,
adamadi mu nɔma sode na birin kui.
4 Yi waxati mixie fama nɛ i xa kaabanakoe falade boore waxati mixie bɛ.
5 E fama nɛ i xa nɔrɛ tofanyi masende.
N luma nɛ i xa kaabanakoe maɲɔxun na.
6 E fama nɛ i sɛnbɛ magaaxuxi xa fe falade.
N luma nɛ i xa kaabanakoe masen na.
7 E fama nɛ ɲɛlɛxinde i xa hinnɛ xungbe ra,
e i xa tinxinyi masenma nɛ bɛɛti sɛɛwaxi ra.

8 Alatala hinnɛ mixi ra, a kinikini,
a diɲɛxi, a xa xanunteya gbo.
9 Alatala fe fanyi rabama mixi birin bɛ,
a kinikini a xa daali birin ma.
10 Alatala, i xa daalie birin i matɔxɔma nɛ,
i xa sɛniyɛntɔɛe i tantuma nɛ.
11 E i xa mangɛya xungbe xa fe masenma nɛ,
e i sɛnbɛ xa fe falama nɛ,
12 alako mixie xa i xa kaabanakoe kolon, a nun i xa mangɛya nɔrɔxi.
13 I xa mangɛya mu ɲɔnma nɛ, i xa nɔɛ buma nɛ abadan.

14 Alatala bira mixi malima,
a mixi magoroxi xun nakelima nɛ.
15 Duniɲa birin a xaxili tixi i ra,
i tan nan e baloma a waxati.
16 I tan nan i bɛlɛxɛ rabima,
i birin nawasa e hayi na naxan ma.
17 Alatala tinxin a xa fe birin kui,
a dugutɛgɛxi a xa daalie ma.
18 Alatala makɔrɛ a maxandilae ra,
naxee a maxandima e bɔɲɛ fiixɛ ra.
19 A a yaragaaxuie waxɔnfe rabama nɛ,
a e xa duba suxuma nɛ, a e rakisi.
20 Alatala a xanuntenyie makantama nɛ,
kɔnɔ a mixi ɲaaxie birin sɔntɔma nɛ.
21 N dɛ Alatala matɔxɔma nɛ.
Daali xa a xili sɛniyɛnxi matɔxɔ tɛmui birin.

146

Ala xa mali gbo adama xa mali bɛ

Ala matɔxɔɛ
1 Wo Alatala matɔxɔ!

N nii xa Alatala matɔxɔ,
2 n xa a matɔxɔ n ma simaya birin na.
N n Marigi Alatala matɔxɔma nɛ bɛɛti ra,
fanni n na n nii ra.

3 Wo naxa wo yɛtɛ taxu mixi xungbee ra,
barima adamadie na e ra,
naxee mu nɔma mixi rakiside.
4 E nii bama nɛ e fate i, e gbilen bɛndɛ.
Na lɔxɔɛ yati, e naxan ɲanigexi, na birin
ɲɔnma nɛ.

5 Sɛɛwɛ na mixi bɛ, Yaxuba Marigi Ala
naxan malima.
Sɛɛwɛ na mixi bɛ, naxan a xaxili tima a
Marigi Alatala ra,
6 Ala naxan koore nun bɔxi daa,
Ala naxan baa nun a kui see birin daa,
dugutɛgɛɲa na Ala naxan bɛ abadan.
7 Alatala tɔɔɲɛgɛtɔɛe xun mafalama,
a donse fima kaamɛtɔɛe ma,
a geelimanie raminima geeli kui,
8 a dɔnxuie ya rabɔɔma,
a mixi magoroxie xun nakelima,
a tinxintɔɛe xanuma,
9 a mɛɛnima xɔɲɛe ma,
a kiridie nun kaaɲɛ ginɛe bun tima,
kɔnɔ a mixi ɲaaxie tan xun nakanama nɛ.

10 Siyoni, wo Marigi Alatala xa mangɛya
mu ɲɔnma abadan.
Wo xa Alatala matɔxɔ!

147

Ala sɛnbɛ maniyɛ mu na

Ala matɔxɔɛ
1 Wo Alatala matɔxɔ.
A lanma Alatala xa matɔxɔ bɛɛti ra.
Fe fanyi na a ra.

2 Alatala na gbilenfe Darisalamu ti ra,
a Isirayila xa mixi rafama nɛ kelife
konyiya kui,
3 a tɔɔrɔmixie ralimaniyama, a e ray-
alanma e xa fure kui.

4 Alatala tunbuie kɔnti kolon,
a e birin xilima e xili ra.
5 Won Marigi Alatala sɛnbɛ gbo,
dan mu na a xa fahaamui ma.
6 Alatala mixi magoroxi bun tima,
kɔnɔ a yɛtɛ igboe xa fe kanama.

7 Wo xa bɛɛti ba Alatala bɛ tantui ra,
wo xa bɛɛti ba Ala bɛ kɔrae xui ra.
8 A tan nan nuxui raminima koore ma,
a tunɛ rafa bɔxi ma,
a sansie rasoli geyae fari.
9 A xurusee rabaloma,
a donse fima xaxa yɔrɛe ma, e na e xui
ramini tɛmui naxɛ.

10 Soe sɛnbɛ mu findixi fefe ra Ala bɛ.
Xɛmɛ xa sɛnbɛ mu findixi fefe ra Ala bɛ.
11 Ala yaragaaxuiya nan nafanma a ma.
Ala wama mixi xɔn naxan xaxili tixi a xa
xanunteya ra.

12 Darisalamu, i xa Alatala matɔxɔ.
Siyoni, i xa Ala tantu,
13 barima a tan nan i xa naadɛ makan-
tama,
a tan nan barakɛ sama i xa ɲama ma.
14 A bɔɲɛsa fima i xa bɔxi ma,
a donse fanyi fima i ma.

15 Alatala duniɲa yamarima,
a a waxɔnfe rayensenma mafuren ma-
furen.
16 A balabalanyi ragoroma nɛ alɔ gɛsɛ
fute,
a na rayensen alɔ tɛ xube.
17 A ragoro bɔxi ma, nde nɔma tide na
xinbeli ya ra?
18 A na a xui ramini e ma, e xunuma nɛ,
a na foye rafa, balabalanyi man findima
nɛ ye ra.

19 Alatala bara Annabi Yaxuba rakolon a
xa masenyi ra,
a bara a xa sɛriyɛ nun a xa yaamarie
masen Isirayila bɛ.
20 A mu na mɔɔli ragirixi si gbɛtɛ yo bɛ.
Nee luma Ala xa sɛriyɛe kolontareya nan
kui.

Wo xa Alatala matɔxɔ!

148

Duniɲa xa Ala matɔxɔ

Ala matɔxɔɛ

1 Wo Alatala matɔxɔ!

Wo Alatala matɔxɔ kelife koore ma.
Wo a matɔxɔ yire itexi kui.
2 Alatala xa malekɛe xa a matɔxɔ,
a xa galie xa a matɔxɔ koore ma.
3 Soge nun kike xa a matɔxɔ,
tunbui dɛxɛxie fan xa a matɔxɔ.
4 Koore xa a matɔxɔ,
a nun ye naxan toma naa.
5 E birin xa Alatala xili matɔxɔ,
barima a yamari nan fi, e naxa daa.
6 A naxa e ti e tide, e xa lu naa abadan.
A naxa na sɛriyɛ sa, naxan mu kanama.

7 Wo Alatala matɔxɔ kelife bɔxi ma.
Baa nun nimase birin naxee na baa tilinyi kui,
8 seyamakɔnyi, balabalanyi, kunda, nuxuie,
nun foye xungbe naxan a xa yaamari ratinmɛma,
9 geyae nun tentenyie, wuri bogilae nun sɛdiri bilie,
10 wulai subee nun xurusee, bubusee nun xɔnie,
11 duniɲa mangɛe nun sie,
mangɛdie nun duniɲa kuntigie,
12 fonikee nun ginɛdimɛdie, dimɛe nun forie,
13 e birin xa Alatala xili matɔxɔ,
barima a xili gbansan nan itexi,
a nɔrɛ dangi koore nun bɔxi ra.

14 A bara mangɛ sɛnbɛma rakeli a xa ɲama xun na,
a xa sɛniyɛntɔɛe naxan matɔxɔma,
sɛniyɛntɔɛe naxan findixi Isirayila a xa ɲama xanuxi ra.

Wo Alatala matɔxɔ!

149

Bɛɛti nɛɛnɛ

Ala matɔxɔɛ

1 Wo Alatala matɔxɔ!

Wo bɛɛti nɛɛnɛ ba a bɛ,
wo matɔxɔɛ raba a batulae tagi.
2 Isirayila xa sɛɛwa a daali Marigi ra.
Siyoni ɲama xa sɛɛwa e xa Mangɛ ra.
3 E xa a xili matɔxɔ fare boron yi ra,
e xa bɛɛtie ba maxase nun kɔra xui ra,
4 barima Alatala sɛɛwaxi a xa ɲama ra,
a kisi fima nɛ yɛtɛ magoroe ma.
5 A xa sɛniyɛntɔɛe xa sɛɛwa yi binyɛ ra,
e xa e sɛɛwɛ xui ite
hali e xa sadee ma.
6 Ala matɔxɔɛ xa lu e dɛ i.
Na luxi alɔ santidɛgɛma xaaɲɛxi e bɛlɛxɛ kui,
7 e naxan nawalima e gbe ɲɔxɔfe ra,
si ɲaaxie ɲaxankatafe ra.
8 E e yaxuie xa mangɛe sama nɛ yɔlɔnxɔnyie ra,
e e xa yareratie xirima nɛ a xɔrɔxɔɛ ra,
9 na fa findi e xa kobiɲa sare ra.
Xunnakeli belebele nan na ki Ala xa sɛniyɛntɔɛe bɛ.

Wo xa Alatala matɔxɔ!

150

Birin Ala matɔxɔfe

Ala matɔxɔɛ

1 Wo Alatala matɔxɔ!

Wo xa Ala matɔxɔ a xa hɔrɔmɔbanxi kui.
Wo xa a matɔxɔ koore ma.
2 Wo xa a matɔxɔ a xa kaabanakoe xa fe ra.
Wo xa a matɔxɔ a sɛnbɛ xungbe xa fe ra.

3 Wo xa a matɔxɔ feri xui nun kɔra xui ra,
4 wo xa a matɔxɔ maxase nun fare boron yi ra,
wo xa a matɔxɔ kɔra maniyɛ nun xule xui ra,
5 wo xa a matɔxɔ maxase xui itexi ra.

6 Nimase birin xa Alatala matɔxɔ.

Wo Alatala matɔxɔ!

Ala xa Taalie
Masenyi Fɔlɛ

Isirayila mangɛ Dawuda to faxa, Alatala naxa a xa di Sulemani sugandi a xa findi Isirayila mangɛ ra. Na kui Sulemani naxa Ala maxandi a xa a mali Isirayila yamaride. A nu wama lɔnni nan xɔn alako a xa nɔ na wali rabade a raba ki ma. Na maxandi naxa Alatala makɛnɛn, a fa na duba suxu. Sulemani to findi lɔnnila belebele ra Ala saabui ra, duniɲa birin naxa na kolon a ma, e nu fa siga a xa marasi fende.

Na tɛmui Annabi Sulemani naxa a xa fe kolonyi findi sɛbɛli ra Ala Xaxili Sɛniyɛnxi saabui ra. A xa kitaabui sɛbɛxi ki naxɛ, a findi taali wɔyɛnyie nan na. Na sɛbɛ ki tofan, a man lɔnni belebele masenma to danxaniyatɔɛe bɛ.

Yi taalie masenyi hagigɛe masenma mixi bɛ alɔ:

Wɔyɛn fanyi tide nan gbo adamadie tagi.
Langoeɲa findima tɔɔrɛ nan na mixi bɛ.
Ala xa sɛriyɛ mixi malima duniɲɛigiri kui.
Tunnaxɔnɛya findima nɛ setareɲa ra, tunnabɛxiya findima harige ra.
Yɛtɛ igboɲa mu fan, yɛtɛ magore nan fan.
Lanyi xa lu denbaya kui.
Die xa xuru Ala xa sɛriyɛ ra.
Wule nun xɔnɛ wɔyɛnyi mu fan ɲama bɛ.
Adamadie lanma e xa gaaxu Ala ya ra.

Ala xa a xa masenyi raso won bɔɲɛ kui, alako won xa a sago kolon, won man xa a rabatu won ma duniɲɛigiri kui. Na birin findima marasi fanyi nan na won bɛ duniɲa nun aligiyama. Amina.

Ala xa Taalie

Yi kitaabui sɛbɛxi fe naxan ma

1 Isirayila mangɛ Dawuda xa di Sulemani, xa taalie nan ya:
2 E sɛbɛxi nɛ mixie bɛ alako e xa lɔnni, e xa rasi,
xaxili fanyi xa lu e bɛ,
3 xurui fanyi xa lu e yi,
e xa bira tinxinyi, nɔndi, nun fe fanyi fɔxɔ ra.
4 Xaxili fanyi mu naxee yi, nee xa na sɔtɔ,
maɲɔxunyi fanyi xa lu fonikee bɛ,
e xa fe fanyie kolon, e lan e xa naxee raba.

5 Lɔnnila xa a tuli mati
alako a xa fe kolonyi xun xa masa.
Xaxilima xa a tuli mati,
alako a xa ɲɛrɛ ki fanyi kolon,
6 taali kui fiixɛfe xa sɔɔnɛya e bɛ,
e xa fahaamui sɔtɔ lɔnnilae xa masenyie nun taalie ma.
7 Alatala xa yaragaaxui findixi lɔnni fɔlɛ nan na.
Xaxilitaree nan yoma lɔnni nun marasi ma.
8 N ma di, i i tuli mati i baba xa marasi ra,
i naxa tondi i nga xa xurui ra,
9 barima xunmase tofanyi nan findima a ra i xunyi ma,
kɔn magore nan a ra i kɔnyi ma.

10 N ma di, i naxa tin yunubitɔɛe xa i ratantan.
11 Xa e a fala, «Bira muxu fɔxɔ ra,
won xa sa kira madɔxɔ mixie bɛ, won xa e faxa,
won xa gantanyi te mixie bɛ
naxee mu fefe rabaxi won na,
12 Won xa e xun nakana,
alɔ gaburi a rabama ki naxɛ mixie ra
naxee sigama aligiyama.
13 Won fama naafuli sɔtɔde na kui,
won ma banxie rafema nɛ se fanyie ra.
14 Lu muxu ya ma alako i xa nde sɔtɔ,
won ma kɔbiri malande xa findi keren na.»

15 N ma di, i naxa bira na mixi mɔɔli fɔxɔ ra,
i naxa lu na kira xɔn ma,
16 barima e fe ɲaaxi nan tun nabama,
e gbataxi mixi nii bade.
17 Gantanyi mu tema xɔni ya xɔri,
18 kɔnɔ e tan gantanyi tema e yɛtɛ kan suxuse nan na.
E e yɛtɛ nan nii bafe e yɛtɛ ra.
19 Birafe geeni tinxintare fɔxɔ ra,
nun mixi nii bafe,
na kira mɔɔli findima gantanyi nan na.

20 Xaxilimaya xili tima kira xunyie ra,
a a xui raminima taa malandee.

21 A xili tima ɲama tagi,
a wɔyɛnma taa sode dɛe ra.
22 A naxɛ, «I tan xaxilitare,
i birama xaxilitareɲa fɔxɔ ra han mun tɛmui?
Mixi mayelee yoma mixi ma han mun tɛmui?
Xaxilitaree fe kolonyi xɔnma han mun tɛmui?
23 Wo gbilen fa ra n ma marasie ma.
N na n xaxili luma nɛ wo ma,
n fahaamui fima nɛ wo ma n ma masenyi xa fe ra.
24 N bara wo xili, kɔnɔ wo mu n ma xili ratinxi.
N bara n bɛlɛxɛ itala wo bɛ, kɔnɔ wo bara tondi.
25 Wo to bara tondi n ma marasie birin na,
wo to mu tinxi n ma sɛriyɛ ra,
26 n fan fama nɛ yelede wo ma wo xa tɔɔrɛ kui.
Gaaxui na wo bɔɲɛe ramini a i, n mu wo malima fefe ma.
27 Gaaxui fama nɛ wo lide alɔ turunnaadɛ foye,
tɔɔrɛ fama nɛ wo suxude alɔ foye xungbe.
Na tɔɔrɛ nun kɔntɔfili na wo li tɛmui naxɛ,
28 wo n xilima nɛ, kɔnɔ n mu wo xa xili ratinma.
Wo n fenma nɛ, kɔnɔ wo mu n toma,
29 barima wo bara xaxilimaya xɔn,
wo bara tondi Alatala xa yaragaaxui ra.
30 E mu nu wama n ma marasie xɔn,
e mu nu wama n ma sɛriyɛ suxufe.
31 Na kui e fama e xa wali sare sɔtɔde,
e fama e ɲɛrɛ ki raɲɔnyi tode.
32 Xaxilitareɲa nan fama xaxilitaree gande.
Lɔnnitareɲa nan fama lɔnnitaree gande.
33 Kɔnɔ naxan tan a tuli matima n na,
na kanyi luma nɛ kantari kui a xɔnyi,
a lu bɔɲɛsa kui, a mu gaaxuma tɔɔrɛ ya ra.»

2

Xaxilimaya fan adamadie bɛ

1 N ma di, xa i n ma masenyie suxu,
xa i n ma sɛriyɛ rabatu,
2 xa i i tuli mati lɔnni ra, xa nɔndi rafan i bɔɲɛ ma,
3 xa i xaxili fanyi fen, xa i nɔndi maxili,
4 xa i a fen alɔ gbeti, xa i a fen a fanyi ra alɔ bannaya fenma ki naxɛ,
5 na kui, i Alatala xa yaragaaxui kolonma nɛ,
i Ala xa fe fahaamuma nɛ,
6 barima Alatala nan lɔnni fima,
xaxili fanyi nun nɔndi minima a kɛrɛ i.
7 A fe fanyi gbegbe ragatama tinxintɔɛe bɛ.
A nɔndi falɛ makantama.
8 A mixi tinxinxi makantama,
a a xanuntenyie ratangama kira xɔn ma.
9 Na kui, i nɔndi nun tinxinyi kolonma nɛ,
kira tinxinxi naxee mixi tima fe fanyi ma.

10 Lɔnni fama i bɔɲɛ nan ma,
fe kolonyi ɲɔxunma i bɛ,
11 xaxili fanyi i ratangama,
nɔndi i makantama,
12 a i ratangama kira ɲaaxi ma,
a i ratangama wɔyɛn kobi falɛ ma,
13 naxee gbilenma tinxinyi kira fɔxɔ ra,
naxee ɲɛrɛma dimi kui,
14 fe ɲaaxi rafanxi naxee ma,
naxee ɲɛlɛxinxi kobiɲa ra,
15 naxee xa kira mu tinxin,
naxee ɲɛrɛ ki mu fan.

16 Lɔnni i ratangama nɛ ginɛ ɲaaxi ma,
langoe ginɛ xa dɛ iɲɔxunyi ma,
17 naxan a xa xɛmɛ singe finsiriwalima,
naxan nɛɛmuma a Marigi Ala xa saatɛ ma.
18 A xa wali kobi a rabirama nɛ,
a ɲɛrɛ ki a xanin aligiyama.
19 Mixi naxee birama a fɔxɔ ra,
e mu gbilenma sɔnɔn, e mu kisi sɔtɔma.
20 A lanma i xa i ɲɛrɛ mixi fanyie nan ma kira ra,
i xa tinxintɔɛe xa kira suxu.
21 Mixi tinxinxie luma nɛ yi bɔxi ma,
mixi hagigɛe mu kelima be,
22 kɔnɔ mixi ɲaaxie tan ɲɔnma nɛ yi bɔxi ma,
tinxintaree kerima nɛ.

3

Ala xa sɛriyɛ fan

1 N ma di, i naxa nɛɛmu n ma marasie ma,
i bɔɲɛ xa n ma sɛriyɛ rabatu,
2 barima e fama i xa simaya xɔn nakuyade bɔɲɛsa kui.
3 I naxa dugutɛgɛɲa nun nɔndi rabɛɲin,

i xa e xiri i kɔn ma, i xa e sɛbɛ i sondonyi ma.
4 I fama hinnɛ nun xaxili fanyi sɔtɔde na ki nɛ,
Ala nun adamadie ya i.
5 I yɛtɛ taxu Alatala ra i bɔɲɛ birin na, i naxa la i yɛtɛ ra.
6 I xa Ala kolon i xa kira birin xɔn,
a tan nan fama ɲɛrɛ ki fanyi masende i bɛ.
7 I naxa i xaxili ti i yɛtɛ ra,
i xa gaaxu Alatala ya ra,
i xa gbilen fe ɲaaxi fɔxɔ ra.
8 Na findima yalanyi nan na i fate bɛ,
a sɛnbɛ fi i xɔrie ma.
9 Alatala binya i harige ra,
i xa daxamui singe fi a ma.
10 Na nan a niyama baloe nun minse gbo i yi ra,
i xa sagae birin nafe.

11 N ma di, i naxa tondi Alatala xa matinxinyi ra,
i xa a xa marasie suxu,
12 barima Alatala marasi fima nɛ a xanuntenyie ma,
alɔ babae e xa di matinxinma marafanyi kui ki naxɛ.

13 Sɛɛwɛ na mixi bɛ naxan xaxilimaya sɔtɔxi,
sɛɛwɛ na adama bɛ naxan fahaamui sɔtɔ.
14 Xaxilimaya xa geeni gbo gbeti bɛ,
a tide dangi xɛɛma ra.
15 A fan gɛmɛ tofanyi bɛ,
a tide dangi i waxɔnse birin na.
16 Xaxilimaya findima simaya xɔnkuye nan na,
a findi bannaya nun xunnakeli ra.
17 Xaxilimaya kira fan,
a bɔɲɛsa fima adamadie ma.
18 A findixi simaya wuri nan na a suxumae bɛ.
Mixi naxee kankanma lɔnni ma, nee sɛɛwama nɛ.
19 Alatala bɔxi yailanxi lɔnni nan na,
a koore yailanxi xaxili fanyi nan na.
20 A xa lɔnni nan ye raminixi bɔxi ma,
a xa xaxili fanyi nan ye ragataxi nuxuie kui.

21 N ma di, sɛriyɛ nun nɔndi ragata i bɔɲɛ kui,
e naxa makuya i ra.
22 E simaya nun hinnɛ fima nɛ i ma,
23 i xa duniɲɛigiri sɔɔnɛyama nɛ, i mu dinkonma.
24 I na i sa, i mu gaaxuma, i xima nɛ a fanyi ra.
25 I naxa gaaxu gbaloe ya ra,
i naxa gaaxu mixi ɲaaxie xa gere ya ra,
26 barima Alatala nan na i xa xaxilisa ra.
A i ratangama nɛ gantanyi birin ma.

27 I naxa tondi mixi malide
i nɔma naxan na.
28 I naxa a fala i boore bɛ, «Siga, tina i fa,»
xa a mali xa fɛɛrɛ na i bɛ to.
29 I naxa i dɛfanboore yanfa.
30 I naxa mixi tɔɔɲɛgɛ, naxan mu fe ɲaaxi yo rabaxi i ra.
31 I naxa geresoe tɔɔnɛ, i naxa bira a ɲɛrɛ ki fɔxɔ ra.
32 Alatala mixi ɲaaxi xɔnma,
kɔnɔ tinxintɔɛ tan nafan a ma.

33 Alatala mixi ɲaaxi xa banxi dankama nɛ,
kɔnɔ a barakɛ sama nɛ tinxintɔɛ sabatide ma.
34 Ala yɛtɛ igboe igoroma nɛ,
kɔnɔ a hinnɛma mixi magoroxi tan na.
35 Xaxilimae nɔrɔma nɛ,
kɔnɔ xaxilitaree tan yaagi nan sɔtɔma.

4

A baba xa masenyi

1 N ma die, wo wo tuli mati wo baba xa marasi ra,
wo wo ɲɛngi sa na xɔn ma alako wo xa xaxili sɔtɔ,
2 barima n na lɔnni fanyi nan fife wo ma yi ki.
Wo naxa tondi n ma masenyi ra.
3 Di fanyi nan nu n na n baba bɛ.
Di kerenyi nan nu n na n nga bɛ.

4 N baba nu n nasima yi wɔyɛnyi nan na, a naxɛ,
«I xa n ma masenyi ragata i bɔɲɛ kui,
i xa n ma sɛriyɛ suxu alako i xa simaya sɔtɔ.
5 I xa lɔnni fen, xaxili fanyi xa lu i bɛ.
I naxa nɛɛmu n ma masenyi ma,
i naxa nɛɛmu n ma sɛriyɛ ma.

6 I naxa e rabɛɲin, e i makantama nɛ.
N ma sɛriyɛ xa rafan i ma, a i ratangama nɛ.»
7 Lɔnni fɔlɛ nan yi ki:
I xa lɔnni fen, i xa fe birin naba alako i xa xaxili sɔtɔ.
8 Xa i xaxilimaya binya, a i itema nɛ.
Xa i a suxu, a i xunnakelima nɛ.
9 A findima xunmase tofanyi nan na i xunyi ma,
a findi diyaman xa yanbɛ ra i bɛ.
10 N ma di, xa i i tuli mati n ma masenyi ra,
i xa simaya xɔn kuyama nɛ.
11 N bara xaxilimaya kira masen i bɛ,
n bara i ti kira tinxinxi xɔn ma.
12 Xa i i ɲɛrɛma na kira nan ma, i mu tɔɔrɔma.
Xa i i gima na kira nan xɔn ma, i mu dinkonma.
13 Lɔnni suxu, i naxa a rabolo, i naxa a rabɛɲin,
barima a findima simaya nan na i bɛ.
14 I naxa bira mixi ɲaaxi fɔxɔ ra,
i naxa mixi kobi xa kira suxu.
15 I naxa ɲɛrɛ na xɔn, i naxa i makɔrɛ na ra.
I kobe so na ra, i dangi.
16 Mixi ɲaaxie mu nɔma xide e mu fe ɲaaxi raba.
Xi xɔli mu nɔma e suxude e mu mixi ratantan.
17 Fe ɲaaxi findixi e xa donse nun minse nan na.
18 Tinxintɔɛ xa kira nɔrɔma nɛ,
a yanbɛ naiyalanyi raminima nɛ alɔ soge.
19 Kɔnɔ mixi ɲaaxie xa kira luxi nɛ alɔ dimi,
e mu fe kolon naxan fama e rabirade.

20 N ma di, i i ɲɛngi sa n ma masenyi xɔn ma,
i i tuli mati n ma marasi ra.
21 E mato tɛmui birin, i e ragata i sondonyi kui,
22 barima e findima simaya nan na mixie bɛ,
naxee e fahaamuma.
E findima yalanyi nan na e fate bɛ.
23 I bɔɲɛ kanta dangife se birin na,
barima simaya kelima a tan nan ma.
24 Wule naxa mini i dɛ i,
i naxa mixi madaxu i xa wɔyɛnyi ra.
25 I nɛ wɔyɛnma mixi bɛ, i i ya ti a ra,
i naxa i ya rasiga yire gbɛtɛ.
26 I ɲɛngi sa i ɲɛrɛ ki xɔn ma,
i lu kira fanyi xɔn ma.
27 I naxa binya yirefanyi ma,
i naxa binya kɔɔla ma.
I naxa i sanyi ti kira ɲaaxi xɔn ma.

5

Yɛnɛ xa kanari

1 N ma di, mɛɛni n ma lɔnni ma,
i i tuli mati n ma xaxili fanyi ra,
2 alako i xa fahaamui sɔtɔ,
i dɛ xa wɔyɛnyi xɔri fala.
3 Langoe xa wɔyɛnyie ɲɔxun alɔ kumi,
a masalaxun alɔ suloɲi,
4 kɔnɔ a raɲɔnyi xɔnɔ alɔ meli,
a xɛɲɛn alɔ santidɛgɛma dɛ firinyi.
5 A sanyie a xun tima gbaloe ra,
a xa kira mixi xaninma aligiyama nɛ.
6 A mu luma simaya kira xɔn ma.
A lɔɛxi, kɔnɔ a mu a kolon.
7 Yakɔsi, n ma di, i i tuli mati n na,
i naxa i makuya n ma masenyi ra.
8 I makuya langoe xa kira ra,
i naxa i makɔrɛ a xa banxi naadɛ ra,
9 alako binyɛ naxa ba i ma,
xɛmɛ ya ixaraxi naxa fa i xa duniɲɛigiri kana.
10 Xa na mu a ra mixi gbɛtɛe nan lugama i harige ra,
i xa wali tɔnɛ lu booree bɛ,
11 i i xa simaya raɲɔn tɔɔrɛ kui,
i fate birin ba i ma a ɲaaxi ra.
12 I a falama nɛ kɔrɛ,
«N na marasi xɔn munfe ra?
N bɔɲɛ tondi na sɛriyɛ ra munfe ra?
13 Munfe ra n mu n tuli mati n karamɔxɔɛe ra,
n mu n tuli mati n nasimae ra?
14 N fa na tɔɔrɛ birin dɔnxɔɛ nan kui yi ki ɲama ya xɔri.»

15 Ye min, naxan minima i yɛtɛ xa kɔlɔnyi ra.
16 I naxa tin i xa kɔlɔnyi ye xa goro mixie bun ma,
i naxa tin i xa ye xa makana taa kui.
17 Na ye xa findi i keren nan gbe ra,
i tan nun xɔɲɛe naxa na itaxun.
18 Barakɛ xa lu i xa kɔlɔnyi ma,
i xa sɛɛwa i xa ginɛ ra i
naxan futi i fonike ra.

19 I xa ginɛ tofan alɔ bole, a fan alɔ xeli.
A xa marafanyi xa lu i bɔɲɛ kui,
i xa a maxanu tɛmui birin.
20 N ma di, i birama mixi gbɛtɛ xa ginɛ fɔxɔ ra munfe ra?
Munfe ra i ginɛ xiɲɛ sunbuma
i gbe mu naxan na?

21 Alatala adama ɲɛrɛ ki birin kolon.
A adama xa kira birin toma.
22 Mixi ɲaaxi xa wali ɲaaxie nan a suxuxi,
a xa yangoe nan findixi gantanyi ra a bɛ.
23 A xa xurutareŋa nan a niyama a faxa,
a xa daxuŋa nan a niyama a bɔnɔ.

6

Tunnaxɔnɛ nun langoeŋa

1 N ma di, xa i i yɛtɛ taanixi i boore nde bɛ,
i findixi hamilu ra a bɛ e nun mixi gbɛtɛ tagi,
2 xa i i yɛtɛ raxɛtɛnxi i xa wɔyɛnyi nde ra,
xa i i yɛtɛ xirixi na laayidi mɔɔli ra,
3 n ma di, i xa fe birin naba i yɛtɛ raminide a kui,
xa na mu a ra i luma nɛ i boore sagoe.
Siga, i i felen i boore bɛ, i xa a mayandi.
4 I naxa xi de, na raba keren na.
5 I i yɛtɛ ratanga yi fe mɔɔli ma,
alɔ xeli a yɛtɛ ratangama koyinma bɛlɛxɛ ma ki naxɛ,
alɔ xɔni fan a yɛtɛ ratangama gantanyi ma ki naxɛ.

6 Tunnaxɔnɛ, siga dondoli yire.
Marasi fen a ra, alako i xa findi xaxilima ra.
7 Mangɛ mu na dondoli bɛ,
kuntigi nun yarerati fan mu a bɛ,
8 kɔnɔ a walima sogofure tɛmui,
alako a xa baloe sɔtɔ a naxan donma ɲɛmɛ ra.
9 I tan tunnaxɔnɛ, i i sama han mun tɛmui?
I kelima xixɔli ma tɛmui mundun?
10 Xixɔli na i suxu, i na kinsɔn, i na i sa,
11 setareŋa fan fama nɛ i suxude tɛrɛnna ra,
alɔ muŋɛti mixi tɛrɛnnama ki naxɛ.
Kaamɛ i suxuma nɛ, alɔ sɔɔri mixi suxuma ki naxɛ.
12 Fuyante mu tinxin, a wule raŋɛrɛma a dɛ i nɛ.
13 A luma a ya magira ra,
a nu mixi makebentin a sanyie nun a bɛlɛxɛe ra wule tɔnxuma ra.
14 Fe ɲaaxi na a xaxili kui,
a gere masoma tɛmui birin.
15 Na kui kasarɛ fama nɛ a suxude,
a a xun nakana kerenyi ra.

16 Fe senni na Alatala naxee xɔnxi,
a mu tinma nee ra fefe ma:
17 yɛtɛ igboe xa mixi mato ki,
wule minima dɛ naxan kui,
bɛlɛxɛ naxan nii bama fufafu ra,
18 bɔɲɛ naxan fe tinxintare maŋɔxunma,
sanyi naxee e gima sigafe ra fe kobi rabade,
19 seede naxan wule falama,
a nun mixi naxan ngaxakerenmae tagi isoma.

20 N ma di, i baba xa sɛriyɛ ragata,
i naxa tondi i nga xa marasi ra.
21 E xa lu i bɔɲɛ kui tɛmui birin, e xiri i kɔn ma.
22 E i raŋɛrɛma nɛ i xa duniɲɛigiri kui,
e i makanta i xa sade ma, e i rasi i keli tɛmui.
23 Na sɛriyɛ findixi lanpui nan na,
na xaranyi kira masenma nɛ i bɛ,
na marasi i xun tima simaya kira nan xɔn ma.
24 E i ratangama ginɛ kobi ma,
nun xɔɲɛ ginɛ dɛ iɲɔxunxi ma.
25 I naxa wa na ginɛ xɔn ma a xa tofanyi ma,
i naxa tin a xa nɔ i ra a yae ra.
26 Langoe ginɛ naxan mu na xɛmɛ taa, a mixi findima setare nan na,
kɔnɔ ginɛ yɛnɛla naxan dɔxɔxi xɛmɛ nde xɔn, a mixi faxama nɛ.
27 Mixi nde nɔma tɛ tongode, a a sa a yuba kui,
a fa lu a xa donma mu gan?
28 Mixi nde nɔma a ɲɛrɛde tɛ wole tagi,
a fa lu a sanyi mu gan?
29 Na maniyama nɛ alɔ xɛmɛ naxan yabuma ginɛ xɛmɛ taa idɔxɔɛ ra.
Xɛmɛ yo din na ginɛ ra, a fama ɲaxankatɛ nan sɔtɔde.
30 Mixi mu yoma muŋɛti ma,
naxan muŋɛ tixi a xa kaamɛ ma,

31 kɔnɔ a na suxu fo a xa muŋafe sare fi,
hali na findi a xa naafuli birin na.
32 Kɔnɔ xaxilitare nan tun yɛnɛ rabama ginɛ ra.
A a xun nakana na fe mɔɔli ra.
33 A fe xɔrɔxɔɛ sɔtɔma nɛ yaagi kui,
naxan mu gbilenma a fɔxɔ ra sɔnɔn,
34 barima tɔɔnɛ xɛmɛ bɔŋɛ ratema nɛ a ŋaaxi ra.
Ginɛ kanyi mu kinikinima a gbe ŋɔxɔɛ lɔxɔɛ.
35 A bɔŋɛ mu goroma kɔbiri ra.
Hali i a gbegbe fi a ma, a mu a rasuxuma.

7

Yɛnɛla xa gantanyi

1 N ma di, n ma wɔyɛnyi ragata i bɔŋɛ kui,
n ma sɛriyɛ xa lu i sondonyi ma.
2 N ma sɛriyɛ suxu alako i xa simaya sɔtɔ,
n ma xaranyi xa rafan i ma alɔ i ya firinyie.
3 N ma sɛriyɛ xiri i bɛlɛxɛsolee ra, a sɛbɛ i sondonyi ma.
4 Lɔnni xa findi i maaginɛ ra,
xaxili fanyi xa findi i bari mixi ra.
5 N ma sɛriyɛ i ratangama nɛ langoe ma,
e i ratangama nɛ yɛnɛla xɛmɛ taa idɔxɔɛ ma.

6 Lɔxɔɛ nde, n nu na n ma banxi kui,
n tande matoma wundɛri ra.
7 N naxa xaxilitare nde to,
sɛgɛtala naxan xa fahaamui mu gbo.
8 A naxa kira suxu naxan dangima langoe ginɛ xa banxi dɛ ra.
A nu bara a xun ti mɛnni ra.
9 Nunmare tɛmui nan nu a ra,
kɔɛ nu bara so, kuye nu bara ifɔɔrɔ.

10 Ginɛ nde naxa sa a ralan,
a maxirixi langoe ginɛ ki,
a nu wama na xɛmɛ madaxufe nɛ.
11 Ginɛ murutaxi nan a ra,
naxan wɔyɛn xui ite, a mixi matandi.
12 A ŋɛrɛma taa kui xɛmɛ fenfe ra.
13 A naxa na xɛmɛ suxu,
a a masunbu, a a fala a bɛ yɛtɛ igboŋa ra,
14 «N laayidi tongo nɛ Ala bɛ,
n bara na rakamali sɛrɛxɛ ra to.
15 N minixi i fende na nan ma.
Yakɔsi n bara i to.
16 Misira sade dugi maŋingixi na n sade ma,
17 a nun labundɛ xiri fanyi mɔɔli birin na.
18 Fa be, won xa yɛnɛ raba han gɛɛsɛgɛ,
won xa won waxɔnyi birin naba,
19 barima n ma xɛmɛ mu na banxi,
a sigaxi biyaasi xɔnkuye.
20 A bara kɔbiri gbegbe xanin a xun ma,
a mu fama fo yi kike ŋɔn.»

21 A naxa nɔ na xɛmɛ ra a xa kɔɔta saabui ra,
a naxa nɔ a ra a xa dɛ iŋɔxunyi ra.
22-23 Xɛmɛ naxa bira a fɔxɔ ra keren na,
alɔ ninge naxan sigafe ninge faxade,
alɔ xeli naxan a sanyi rasofe yɛlɛ kui,
alɔ xɔni naxan tife gantanyi ma,
han tanbɛ fa a bɔŋɛ sɔxɔ, a faxa,
a mu a kolon a xa simaya danma mɛnni nɛ.
24 Yakɔsi n ma die, wo wo tuli mati n na,
wo n ma masenyi ramɛ.
25 I bɔŋɛ naxa i madaxu i xa bira na ginɛ mɔɔli fɔxɔ ra,
i naxa i ŋɛrɛ a xa kira ra,
26 barima a bara mixi gbegbe faxa,
a bara sɛnbɛmae yati rabira.
27 A xa banxi findixi faxɛ kira nan na,
mixi goroma aligiyama dɛnnaxɛ ra.

8

Lɔnni naxan fatanma Ala ra

1 Lɔnni mu mixi xilima xɛ?
Xaxili fanyi mu a yɛtɛ masenma xɛ?
2 A xa masenyi tima yire itexi fari,
a wɔyɛnma kira dɛ ra nun kira ralandee.
3 A a xui itema taa sode dɛ ra mixi dangima dɛnnaxɛ.
A naxɛ,
4 «Adamadie, n na wo tan nan maxilife,
masenyi na n yi ra ibunadama birin bɛ.
5 Xaxilitare xa xaxili sɔtɔ, lɔnnitare xa lɔnni fen.
6 Wo wo tuli mati n ma masenyi hagigɛ ra,
masenyi tinxinxi naxan minima n dɛ i.
7 N na nɔndi nan falafe wo bɛ yi ki.
Tinxintareya mu rafan n ma fefe ma.
8 N ma wɔyɛnyi birin tinxin,
wule nun sɛniyɛntareŋa yo mu na e ya ma.
9 Nee fiixɛ xaxilima bɛ, e tinxin lɔnnilae bɛ.

10 Wo xa n ma lɔnni fen dangi gbeti ra,
wo xa a kolon xaxili fanyi tide gbo xɛɛma fanyi bɛ,
11 fahaamui tide dangi gɛmɛ tofanyi ra.
Sese mu na naxan tide dangima nee ra.»

12 «N tan lɔnni, n soma fe kui, n a tagi raba.
13 Xa Alatala xa yaragaaxui na i bɛ,
i fe ɲaaxi nan xɔnma.
Yɛtɛ igboɲa, fe ɲaaxie, nun wɔyɛn kobie, n nee nan xɔnma.
14 N gbe nan na marasi nun nɔndi ra,
xaxili fanyi nun sɛnbɛ kanyi nan n na.
15 N tan nan mangɛe raŋɛrɛma,
mangɛ naxee yaamari tima tinxinyi ra.
16 N tan nan bɔxi yareratie raŋɛrɛma,
n kuntigie tima adamadie ya ma.
17 N mixi nan xanuma, naxan n xanu.
Naxee n fenma, nee n toma nɛ.
18 Bannaya nun binyɛ na n tan nan yi ra,
harige naxan mu kanama.
19 N naxan fima mixi ma a fan xɛɛma fanyi bɛ,
a xa geeni dangi gbeti ra.
20 N nan n ɲɛrɛma nɔndi kira nan xɔn ma,
tinxinyi na dɛnnaxɛ,
21 alako n xanuntenyi xa harige sɔtɔ kɛ ra,
fe fanyi xa lu e yi ra duniɲɛigiri kui.»

22 «Alatala naxa n daa a xa wali birin fɔlɛ ra.
23 N nu na kabi fɔlɛ, beenun bɔxi xa daa.
24 N bari tɛmui baa mu nu na, dulonyi mu nu na.
25 N bari nɛ beenun geyae xa mini,
26 beenun bɔxi nun fɔtɔnyi xa daa.
27 A to nu koore daafe, n nu na.
A to nu koore walaxɛ italafe, n nu na.
28 A to nu nuxui tife koore ma, n nu na.
A to nu ye raminife sɛnbɛ ra bɔxi bun, n nu na.
29 A to nu naaninyi safe baa bɛ
alako ye naxa fa banbaran ɲɛ, n nu na.
A to nu duniɲa bunyi dɔxɔfe, n nu na.
30 N fan nu na a fɛ ma a malife ra,
lɔxɔ yo lɔxɔ n findi a bɛ sɛɛwɛ nan na,
n fa n ɲɛlɛxin a ya i tɛmui birin.
31 N ɲɛlɛxinxi a xa duniɲa daaxi nan na,
a findixi n bɛ sɛɛwɛ ra lufe ra adamadie tagi.»
32 «Yakɔsi n ma die, wo wo tuli mati n na,
sɛɛwɛ na mixi bɛ naxan birama n ma kira fɔxɔ ra.
33 Wo wo tuli mati n ma xaranyi ra,
wo xa findi lɔnnilae ra.
Wo naxa a rabolo de.
34 Sɛɛwɛ na mixi bɛ naxan a tuli matima n na,
naxan luma n sɛɛti ma tɛmui birin,
naxan n mamɛma naadɛ ra.
35 N kolonma bara kisi, Alatala bara hinnɛ na kanyi ra.
36 Kɔnɔ n gerefa tan bara a yɛtɛ bɔnɔ,
n xɔnmixi na faxɛ fenfe na ki nɛ.»

9

Xaxilimaya nun lɔnnitareɲa

1 Lɔnni bara a xa banxi ti fanye solofere fari.
2 A bara xuruse nde faxa, a wɛni yailan,
a xa dɔxɔ teebili ra a dɛgede.
3 A bara xɛɛrae xɛɛ taa kui mixi xilife ra,
4 «Wo tan xaxilitaree nun fahaamutare,
wo fa be.
5 Wo xa fa n ma taami don,
wo xa fa n ma wɛni fanyi min.
6 Wo xa gbilen fe ɲaaxie fɔxɔ ra,
wo xa bira xaxilima xa kira fɔxɔ ra.»
7 Mixi yo naxan katama yɛtɛ igboe matinxinde,
a maraɲaaxui nan sɔtɔma.
Mixi yo naxan katama mixi ɲaaxi raside,
a konbi nan sɔtɔma.
8 Xa i xurutare rasi, a i xɔnma nɛ.
Xa i xaxilima rasi, a i xanuma nɛ.
9 I naxan falama lɔnnila bɛ,
a nde nan sama a xa lɔnni xun.
I naxan masenma tinxintɔɛ bɛ,
a nde nan sama a xa tinxinyi xun.

10 Lɔnni fɔlɔma Alatala xa yaragaaxui nan ma.
Fahaamui sɔtɔma Ala Sɛniyɛntɔɛ kolonfe nan ma.
11 I xa duniɲɛigiri xɔn kuyama nɛ lɔnni ra,
i xa simaya ɲɛ kɔnti xun masama nɛ fahaamui ra.
12 Xaxilima lɔnni sare nan sɔtɔma,
kɔnɔ mixi naxan yoma a boore ma, na tɔɔrɛ nan tun sɔtɔma.

13 Xaxilitareɲa luxi nɛ alɔ ginɛ naxan dɛ wuya,
a mu xuru, a mu fe kolon.

14 A dɔxɔma a xa banxi sode dɛ nan na
dɔxɔse ma naxan na yire itexi,
15 alako a xa dangi mixie xili a xui itexi ra,
naxee na e ɲɛrɛfe kira tinxinxie xɔn ma.
16 A a falama mixie bɛ naxee mu fahaa-
mui sɔtɔxi,
«Wo tan xaxilitaree, wo fa be.
17 Minse muŋaxi ɲɔxun,
taami donxi dunxui ra, na fan ɲɔxun.»
18 E mu a kolon faxɛ dimi nan mɛnni ra.
Mixi naxee a xa xili ratinma,
nee xun tixi aligiyama nan na.

10

Taali wɔyɛnyie

1 Sulemani xa taalie
Di xaxilima, a baba rasɛɛwama nɛ,
kɔnɔ di lɔnnitare findima nimisɛ nan na
a nga bɛ.
2 Harige sɔtɔ ki ɲaaxi mu sese gasama
mixi ma,
kɔnɔ tinxinyi nan simaya fima mixi ma.
3 Alatala mu mixi tinxinxi luma kaamɛ ra,
kɔnɔ a tondima nɛ mixi ɲaaxi waxɔnfe ra.
4 Bɛlɛxɛ walitare setareŋa nan bɛndunma
mixi ma,
bɛlɛxɛ wakilixi bannaya nan fima mixi
ma.
5 Di naxan wakilima xɛ xaba tɛmui a
findixi xaxilima nan na,
kɔnɔ di naxan xima xɛ xaba tɛmui a
findixi yaagi nan na a baba bɛ.
6 Barakɛ na mixi tinxinxi fɔxɔ ra,
gbaloe bira nɛ tinxintaree fɔxɔ ra.
7 Tinxintɔɛ xili findima duba nan na,
kɔnɔ mixi ɲaaxi xili lɔɛma nɛ.
8 Lɔnnila tinma lude sɛriyɛ bun ma,
kɔnɔ lɔnnitare xa wɔyɛnyi a xun
nakanama nɛ.
9 Mixi naxan ɲɛrɛma nɔndi ra,
a ɲɛrɛma kantari nan kui,
kɔnɔ mixi naxan mu a ɲɛrɛma tinxinyi ra,
na tan fama rayarabide nɛ.
10 Mixi naxan nɔndi nɔxunma a booree
ma, a e tɔɔrɔfe nɛ.
Dɛ kanyi xaxilitare a xun nakanama nɛ.
11 Wɔyɛnyi tinxinxi tinxintɔɛ xa simaya
xɔn kuyama nɛ,
kɔnɔ mixi ɲaaxi tan dɛ gbaloe raminima
nɛ.
12 Gbɛsɛnxɔnnɛya gere rakelima nɛ,
kɔnɔ marafanyi diŋɛma nɛ fe kanaxi
birin ma.
13 Lɔnni nan na xaxilima nɛnyi bun ma,
kɔnɔ gbendegela nan sinma xaxilitare
fari ma.
14 Fe kolonyi ragataxi lɔnnilae yi ra,
kɔnɔ lɔnnitare xa wɔyɛnyi fe nan tun
kanama.
15 Banna mixi harige findixi a kanta se
nan na,
kɔnɔ setareŋa nan misikiinɛ xun
nakanama.
16 Tinxintɔɛ xa geeni findixi simaya nan
na,
mixi ɲaaxi sare findixi ɲaxankatɛ nan na.
17 Mixi naxan xurui fahaamuma, a tixi
simaya kira nan xɔn,
kɔnɔ naxan mɛɛma na marasi ra, a
bɔnɔma nɛ.
18 Wule falɛ gbɛsɛnxɔnnɛya ragatama nɛ,
xaxilitare nan mixi tɔɔŋɛgɛma.
19 Wɔyɛnyi rawuyafe nɔma mixi findide
yunubitɔɛ ra,
kɔnɔ xaxilima tan a dɛ suxuma nɛ.
20 Tinxintɔɛ xa wɔyɛnyi tide gbo gbeti bɛ,
kɔnɔ mixi ɲaaxi bɔŋɛ tide xurun.
21 Tinxintɔɛ xa marasi mixi raŋɛrɛma nɛ,
kɔnɔ xaxilitare faxama lɔnnitareŋa nan
kui.
22 Alatala xa barakɛ nan mixi bannama,
mixi sɛnbɛ mu sese sama na fari.
23 Fe ɲaaxi rafan mixi kobi ma,
kɔnɔ lɔnni rafan xaxilima ma.
24 Mixi ɲaaxi hɛnmɛma fe naxan na, na
nan a lima.
Mixi tinxinxi waxɔnfe, Ala nan na
nabama a bɛ.
25 Fe xɔrɔxɔɛ na fa, mixi ɲaaxi yo mu
tima,
kɔnɔ tinxintɔɛ tan tima nɛ abadan.
26 Muluxunyi fe naxan niyama mixi ɲinyi
ra,
tuuri fe naxan niyama mixi ya ra,
tunnaxɔnɛ fan na nan niyama a xɛɛma ra.
27 Alatala xa yaragaaxui simaya nan fima
mixi ma,
kɔnɔ mixi ɲaaxie xa simaya xɔn mu kuya.
28 Mixi tinxinxie xa tina findima e bɛ
sɛɛwɛ nan na,
kɔnɔ mixi ɲaaxie xa tina findima e bɛ
tɔɔrɛ nan na.
29 Alatala xa kira findixi kantari nan na
mixi tinxinxie bɛ,
kɔnɔ a findixi halaki nan na tinxintaree
bɛ.

30 Tinxintɔɛ mu birama fefe ma,
kɔnɔ mixi ɲaaxi mu luma bɔxi ma.
31 Mixi tinxinxi dɛ lɔnni nan masenma,
kɔnɔ wule falɛ nɛnyi bolonma nɛ.
32 Tinxintɔɛ dɛ fe fanyi nan falama,
kɔnɔ mixi ɲaaxi fe ɲaaxi nan falama.

11

Sikeeli kamalitare

1 Alatala sikeeli kamalitare nan xɔnxi,
kɔnɔ sikeeli kamalixi rafan a ma.
2 Yɛtɛ igboŋa findima yaagi nan na,
kɔnɔ yɛtɛ magore findima lɔnni nan na.
3 Tinxinyi tinxintɔɛ raŋɛrɛma nɛ,
kɔnɔ tinxintareya yanfante halakima nɛ.
4 Naafuli mu mixi malima Ala xa kiiti lɔxɔɛ,
tinxinyi gbansan nan mixi ratangama na faxɛ ma.
5 Tinxinyi tinxintɔɛ raŋɛrɛma nɛ kira fanyi xɔn,
kɔnɔ ɲaaxuŋa mixi ɲaaxi halakima nɛ.
6 Tinxinyi tinxintɔɛ rakisima nɛ,
yanfante tan luma milɛ gantanyi nan kui.
7 Mixi ɲaaxi na faxa, sese mu sɔɔnɛyama a bɛ sɔnɔn.
A xa naafuli mu sɛnbɛ yo fima a ma na tɛmui.
8 Tinxintɔɛ ratangama nɛ ɲaxankatɛ ma,
mixi ɲaaxi tan luma na ɲaxankatɛ nan kui.
9 Mixi kobi a boore xun nakanama a xa wɔyɛnyie nan na,
kɔnɔ tinxintɔɛ ratangama nɛ a xa lɔnni saabui ra.
10 Tinxintɔɛe na hɛɛri sɔtɔ, taa ɲɛlɛxinma nɛ.
Mixi ɲaaxi na faxa, birin bara geeni.
11 Tinxintɔɛe munafanyi rafama nɛ a xa taa ma,
mixi ɲaaxie tan taa xun nakanama e xa wɔyɛnyie nan na.
12 Lɔnnitare yoma nɛ a boore ma,
lɔnnila tan luma sabari nan kui.
13 Naafixi gundo makɛnɛnma nɛ,
dugutɛgɛ tan a suturama nɛ.
14 Marasitareŋa ɲama rabirama nɛ,
kɔnɔ marasima wuyaxi tan findima kisi nan na e bɛ.
15 Mixi yo taani mixi bɛ fe nde ma, a fama nɛ nimisade.
Tondife na rabade, na nan fisa.
16 Ginɛ fanyie binyɛ sɔtɔma nɛ,
kɔnɔ xɛmɛ ɲaaxi naafuli nan tun sɔtɔma.
17 Xɛmɛ fanyi ɲɛrɛ ki a malima nɛ,
kɔnɔ xɛmɛ ɲaaxi tɔɔrɛ nan bɛndunma a yɛtɛ ma.
18 Mixi ɲaaxi xa geeni fama nɛ a madaxude.
Tinxintɔɛ tan xa geeni findima sare fanyi nan na a bɛ.
19 Tinxintɔɛ kisima nɛ,
kɔnɔ tinxintare faxɛ nan sɔtɔma.
20 Bɔɲɛ ɲaaxi mu rafan Alatala ma,
a wama tinxinyi nan xɔn.
21 Mixi ɲaaxi fama nɛ fe ɲaaxi sɔtɔde,
kɔnɔ tinxintɔɛ tan kisima nɛ.
22 Ginɛ tofanyi xaxilitare luma nɛ alɔ xurundɛ xɛɛma daaxi xɔsɛ ɲɔɛ ra.
23 Tinxintɔɛ fama nɛ fe fanyi sɔtɔde,
kɔnɔ xɔnɛ nan luma mixi ɲaaxi tan bɛ.
24 Mixi naxan bɛlɛxɛ yelefu ki tide, a bannaya sɔtɔma nɛ,
kɔnɔ mixi kumaxi tan findima setare nan na.
25 Mixi naxan a harige itaxunma, a fama nɛ harige sɔtɔde.
Ye xɔli mu luma mixi ma naxan a boore kima ye ra.
26 Ɲama mixi dankama nɛ naxan tondima baloe matide,
e dubama nɛ mixi bɛ naxan tinma ɲama xa nde sɔtɔ.
27 Fe fanyi rabae, fe fanyi sɔtɔma nɛ,
kɔnɔ fe ɲaaxi rabae, fe ɲaaxi nan sɔtɔma.
28 Mixi naxan a xaxili tima a xa naafuli ra,
a fama nɛ birade,
tinxintɔɛ tan luma nɛ alɔ burɛxɛ naxan mu lisima.
29 Mixi naxan tɔɔrɛ bɛndunma a xa denbaya ma,
fe fufafu nan fama findide a kɛ ra.
Lɔnnitare fama lude nɛ lɔnnila xa yaamari bun ma.
30 Tinxintɔɛe kisima nɛ,
lɔnnilae mixie masɔtɔma nɛ.
31 Xa tinxintɔɛ a sare sɔtɔ duniŋa ma,
mixi ɲaaxi nun yunubitɔɛ fan a sɔtɔma nɛ.

12

Marasi tide

1 Mixi yo tinma marasi ra, na wama lɔnni nan xɔn,
naxan tan mu tinma na ra, daxui nan a ra.

2 Alatala hinnɛma nɛ mixi fanyi ra,
a mixi kobi tan ɲaxankata.
3 Ɲaaxuɲa mu xili xungbe fima mixi ma,
kɔnɔ sese mu a niyama tinxintɔɛ sankee xa tala.
4 Ginɛ fanyi findima a xa mɔri xa xunnakeli nan na,
ginɛ ɲaaxi tan luma nɛ alɔ kuli naxan na ɲinyi kui.
5 Mixi tinxinxie xa maɲɔxunyi fan,
kɔnɔ mixi ɲaaxi xa marasi mixi madaxuma nɛ.
6 Mixi ɲaaxi xa wɔyɛnyi mixi faxama nɛ,
kɔnɔ tinxintɔɛ tan xa wɔyɛnyi mixi rakisima nɛ.
7 Mixi ɲaaxie xa fe fama nɛ kanade,
kɔnɔ sese mu mixi tinxinxie xa denbayae toma.
8 Ɲama lɔnnilae matɔxɔma nɛ,
kɔnɔ bɔɲɛ ɲaaxi kanyie, e yoma nɛ nee ma.
9 Yɛtɛ magore, malima keren peti na naxan bɛ,
a fisa yɛtɛ igboe bɛ, baloe mu na naxan yi ra.
10 Tinxintɔɛ mɛɛnima nɛ a xa xuruse ma,
kɔnɔ mixi ɲaaxi tan ya ixara.
11 Bɔxi rawali baloe sɔtɔma nɛ,
kɔnɔ lɔnnitare birama fe fufafu nan fɔxɔ ra.
12 Mixi ɲaaxi harige fenma tinxintareya ra,
kɔnɔ tinxintɔɛ sankee tan sigama bɔxi suxu ra nɛ.
13 Fe ɲaaxi findima gantanyi nan na mixi ɲaaxi bɛ,
kɔnɔ tinxintɔɛ a yɛtɛ ratangama nɛ na tɔɔrɛ ma.
14 Wɔyɛn fanyi findima xunnakeli nan na mixi bɛ,
alɔ mixi to a xa wali sare sɔtɔma.
15 Lɔnnitare a maɲɔxunxi a a xaxili fan,
lɔnnila tan marasi nan fenma.
16 Lɔnnitare bɔɲɛ te rafura,
lɔnnila tan mu konbi yaabima.
17 Tinxintɔɛ nɔndi nan falama a boore xun,
kɔnɔ seede ba ɲaaxi wule nan tun madɔxɔma.
18 Mixi dɛ wuyaxi xa wɔyɛnyi mixi maxɔnɔma nɛ alɔ santidɛgɛma,
kɔnɔ lɔnnila tan xa wɔyɛnyi mixi nan nayalanma.
19 Nɔndi falɛ xa masenyi mu masarama,
kɔnɔ wule falɛ xa masenyi luma nɛ masara ra.
20 Maifui nan na mixi ɲaaxi bɔɲɛ kui,
sɛɛwɛ na mixi bɛ, naxan gere raxubenma.
21 Fe ɲaaxi yo mu tinxintɔɛ lima,
kɔnɔ mixi ɲaaxie na nan tun sɔtɔma.
22 Alatala wule falɛe xɔnma nɛ,
a hinnɛma nɛ nɔndi falɛe ra.
23 Lɔnnila a xa lɔnni masen tɛmui kolon,
lɔnnitare tan a xa daxuɲa nan ifalama a xui itexi ra.
24 Tunnabɛxilae findima mangɛe nan na,
kɔnɔ tunnaxɔnɛe findima konyie ra.
25 Kɔntɔfili luma nɛ mixi lahalɛ masara ra,
wɔyɛn fanyi tan a bɔɲɛ rasɛɛwama nɛ.
26 Tinxintɔɛ kira tinxinxi masenma nɛ a boore bɛ,
mixi ɲaaxi tan a boore ralɔɛma nɛ.
27 Koyinma tunnaxɔnɛ mu a xa tɔɔkɛ ganma,
kɔnɔ tunnabɛxila mɛɛnima nɛ a sɔtɔsee ma.
28 Simaya na kira tinxinxi nan xɔn ma.
Faxɛ mu fulama na kira ra.

13

Xurutare tondima marasi suxufe

1 Di lɔnnila a tuli matima a baba xa marasi nan na,
kɔnɔ xurutare mu a tuli matima marasi ra.
2 Mixi fanyi xa wɔyɛnyie fe fanyi nan naminima,
kɔnɔ yanfante tan wama gere nan xɔn.
3 Mixi naxan a dɛ suxuma, a xun nakelima nɛ,
naxan dɛ wuyaxi, na tan a xun nakanama nɛ.
4 Tunnaxɔnɛ xa fefe mu sɔɔnɛyama,
kɔnɔ tunnabɛxi harige gbegbe sɔtɔma nɛ.
5 Wule mu rafan tinxintɔɛ ma,
kɔnɔ mixi ɲaaxi tan a yɛtɛ rayaagima nɛ.
6 Tinxinyi tinxintɔɛ makantama nɛ,
fe ɲaaxi yunubitɔɛ tan nahalakima nɛ.
7 Mixi nde a yɛtɛ findima banna nan na,
kɔnɔ sese mu a yi ra.
Boore tan a yɛtɛ findima setare nan na,
kɔnɔ harige gbegbe na a yi ra.
8 Banna xa kɔbiri a xun sarama mixi kobie ma,
kɔnɔ mixi kobie mu sese fenma setare ra.
9 Tinxintɔɛ luxi nɛ alɔ lanpui dɛxɛxi,
mixi ɲaaxi tan xa lanpui xubenma nɛ.

10 Yɛtɛ igboɲa gere nan nabulama,
kɔnɔ marasi ramɛfe findima lɔnni nan na.
11 Harige naxan sɔtɔma tinxintareya kui,
a sigama xurun na nɛ,
kɔnɔ harige naxan sɔtɔma dɔyi dɔyi
tinxinyi kui, na sigama gbo ra nɛ.
12 Xa mixi mu a waxɔnfe sɔtɔma, a
tɔɔrɔma nɛ,
kɔnɔ xa a sɔtɔ, a sɛɛwama nɛ duniɲɛigiri
kui.
13 Mixi naxan yoma marasi ma, a na sare
sɔtɔma nɛ,
naxan tan marasi binyama, na fama nɛ
sare fanyi sɔtɔde.
14 Xaxilima xa marasi findima simaya nan
na,
a mixi ratangama gantanyi ɲaaxi ma.
15 Fahaamui findima hinnɛ nan na mixi
bɛ,
kɔnɔ mixi ɲaaxi tan xa kira xɔrɔxɔ.
16 Xaxilima a xa lɔnni rawalima,
kɔnɔ xaxilitare daxuɲa nan tun fun-
funma.
17 Xɛɛra tinxintare findima tɔɔrɛ nan
saabui ra,
xɛɛra tinxinxi tan fama yalanyi nan na.
18 Mixi naxan tondima marasi ra, a
setareɲa nun yaagi sɔtɔma nɛ,
kɔnɔ naxan marasi ramɛma, a binyɛ nan
sɔtɔma.
19 A ɲɔxun, mixi waxɔnfe na raba a bɛ,
kɔnɔ xaxilitare mu tinma gbilende a
waxɔnfe ɲaaxi fɔxɔ ra.
20 Mixi na lu xaxilima fɔxɔ ra, a fan xaxili
sɔtɔma nɛ,
kɔnɔ lɔnnitaree xa malan booreɲa, find-
ima tɔɔrɛ nan tun na.
21 Yunubitɔɛ sare findima fe ɲaaxi nan na,
tinxintɔɛ tan sare findima hɛɛri nan na.
22 Mixi fanyi kɛ luma a xa mamadie nan
bɛ,
yunubitɔɛ tan kɛ luma tinxintɔɛe nan bɛ.
23 Baloe gbegbe minima nɛ setare xa xɛ
ma,
kɔnɔ tinxintareya luma nɛ kasara ra.
24 Babɛ naxan mu a xa di xuruma luxu-
sinyi ra,
na di mu rafan a ma.
Babɛ naxan a xa di xuruma,
na di rafan a ma.
25 Tinxintɔɛ wasama nɛ baloe ra,
kɔnɔ tinxintare tan luma kaamɛ ra nɛ.

14

Ginɛ lɔnnila

1 Ginɛ lɔnnila sɛnbɛ fima nɛ a xa denbaya
ma,
kɔnɔ ginɛ lɔnnitare a xa denbaya xun
nakanama nɛ.
2 Mixi naxan a ɲɛrɛma a tinxinxi ra, a
gaaxuma nɛ Ala ya ra,
kɔnɔ naxan a ɲɛrɛma tinxintareya ra, na
nan yoma Ala ma.
3 Yɛtɛ igboe xa wɔyɛnyi findima bɔnbɔɛ
nan na a bɛ,
lɔnnila tan xa wɔyɛnyi a makantama nɛ.
4 Xa ninge mu bɔxi buxama, saga mu
rafema.
Ninge xa wali a niyama nɛ mixi xa baloe
gbegbe sɔtɔ.
5 Seede fanyi mu wule falama,
seede ɲaaxi tan wule nan tun funfunma.
6 Mixi mayele lɔnni fenma nɛ, kɔnɔ a mu
a sɔtɔma.
Lɔnni kolonfe mu xɔrɔxɔ xaxilima bɛ.
7 I xa i makuya xaxilitaree ra,
barima i mu lɔnni yo sɔtɔma e ra.
8 Lɔnnila a ɲɔxɔ sama nɛ a ɲɛrɛ ki xɔn
ma,
lɔnnitare tan a yɛtɛ madaxuma nɛ.
9 Xaxilitare yoma yunubi tongofe ma,
kɔnɔ tinxintɔɛ Ala xa hinnɛ nan fenma.
10 Mixi a yɛtɛ xa tɔɔrɛ kolon a bɔɲɛ kui,
a mu a xa sɛɛwɛ masenma mixi gbɛtɛ bɛ.
11 Mixi ɲaaxie xa denbaya halakima nɛ,
tinxintɔɛe tan xa denbaya fanma nɛ.
12 Mixi ɲɔxɔ a ma a a ɲɛrɛ ki fan,
a fa li kɔrɛ a na gbaloe kira nan xɔn ma.
13 Mixi nɔma yelede a dɛ ra, a tɔɔrɔxi a
bɔɲɛ kui.
Sɛɛwɛ nɔma mafindide tɔɔrɛ ra.
14 Mixi ɲaaxi yo, mixi fanyi yo,
e birin e xa wali sare sɔtɔma nɛ.
15 Xaxilitare lama nɛ mixi birin xa
masenyi ra,
kɔnɔ xaxilima kira matoma nɛ beenu a xa
bira na fɔxɔ ra.
16 Xaxilima gaaxuma nɛ Ala ya ra, a fa
gbilen fe ɲaaxi fɔxɔ ra,
kɔnɔ xaxilitare tan soma nɛ na fe ɲaaxi
kui mafuren.
17 Mixi naxan bɔɲɛ tema mafuren, a
daxuɲa nan nabama.
Mixi madaxui mu rafan mixi yo ma.
18 Daxuɲa findima nɛ xaxilitare kɛ ra,
xaxilimae tan lɔnni nan sɔtɔma.

19 Mixi ɲaaxie fama nɛ e xinbi sinde tinxintɔɛe bun ma,
e kantari nan fenma tinxintɔɛe xɔnyi.
20 Setare raŋaaxu birin ma, hali a dɔxɔboore,
kɔnɔ banna rafan mixi gbegbe ma.
21 Mixi naxan yoma a ngaxakerenyi ma, a bara yunubi sɔtɔ,
kɔnɔ naxan kinikini tɔɔrɔmixi ma, na bara sɛɛwɛ sɔtɔ.
22 Mixi naxee fe ɲaaxi maŋɔxunma, nee bɔnɔma nɛ.
Kɔnɔ naxee fe fanyi maŋɔxunma,
na kanyie marafanyi nun nɔndi nan toma.
23 Geeni na wali birin kui,
kɔnɔ wɔyɛnyi gbansan findima setareŋa nan na.
24 Bannaya nan na lɔnnila sare ra,
daxuŋa nan tun luma lɔnnitare tan yi ra.
25 Seede nɔndi falɛ mixi nii ratangama nɛ,
kɔnɔ wule falɛ mixi madaxuma tun.
26 Mixi naxan gaaxu Alatala ya ra,
a tan nun a xa die luma nɛ kantari kui.
27 Alatala xa yaragaaxui simaya fima nɛ mixi ma,
alako e xa ratanga gantanyi ma naxan findima faxɛ ra.
28 Ɲama xa gboe findima mangɛ xa xunnakeli nan na,
kɔnɔ ɲama xa xurunyi findima mangɛ xa xunnagore nan na.
29 Xaxilima bɔŋɛ te xɔnɔ,
kɔnɔ xaxilitare a xa daxuŋa masenma nɛ a xa bɔŋɛ te saabui ra.
30 Bɔŋɛsa findima simaya nan na,
kɔnɔ milɛ tan findima fure nan na.
31 Naxan setare tɔɔrɔma, na bara yo setare Daa Mangɛ ma,
kɔnɔ naxan kinikini setare ma, na bara a Daa Mangɛ matɔxɔ.
32 Mixi ɲaaxi xa ɲaaxuŋa a xun nakanama nɛ,
kɔnɔ tinxintɔɛ kantari sɔtɔma nɛ hali faxɛ ya i.
33 Lɔnni na xaxilima bɔŋɛ kui,
xaxilitare yati nɔma na tode.
34 Tinxinyi bɔxi rasigama nɛ yare,
yunubi tan ɲama rayaagima nɛ.
35 Walikɛ lɔnnila rafan mangɛ ma, kɔnɔ a walikɛ yaagitare tan xɔnma nɛ.

15

Yaabi bɔrɔxɔxi

1 Yaabi bɔrɔxɔxi mixi bɔŋɛ ragoroma nɛ,
kɔnɔ wɔyɛn xɔnɛ tan mixi bɔŋɛ ratema nɛ.
2 Xaxilima xa wɔyɛnyi a niyama nɛ xaxili fanyi xa rafan mixie ma,
kɔnɔ xaxilitare xa wɔyɛnyi daxuŋa nan tun masenma.
3 Alatala mixi birin matoma,
mixi ɲaaxi nun mixi fanyi.
4 Wɔyɛn fanyi mixi rayalanma,
kɔnɔ wɔyɛn xɔnɛ mixi xaxili tɔɔrɔma nɛ.
5 Xaxilitare yoma nɛ a baba xa marasi ma,
xaxilima tan na marasi nan suxuma.
6 Harige fanyi na tinxintɔɛ xɔnyi,
kɔnɔ tɔɔrɛ gbansan nan findima tinxintare sare ra.
7 Lɔnnilae xa wɔyɛnyie xaxili fima nɛ mixi ma,
kɔnɔ fe fanyi yo mu na lɔnnitaree bɔŋɛ kui.
8 Alatala mixi ɲaaxi xa sɛrɛxɛ xɔnma,
kɔnɔ a tinxintɔɛ xa duba suxuma nɛ.
9 Alatala mixi ɲaaxi xa kira xɔnma,
kɔnɔ mixi naxan birama tinxinyi fɔxɔ ra a rafan a ma.
10 Kira fanyi bɛŋinfe findima ɲaxankatɛ nan na.
Xurutareŋa mixi xun tima faxɛ kira nan ma.
11 Alatala to fe birin kolon,
hali naxan nabama aligiyama nun yahannama,
a ibunadama bɔŋɛ fan kolon.
12 Yɛtɛ igboe mu wama marasi xɔn ma,
a mu sigama lɔnnila yire.
13 Bɔŋɛ sɛɛwaxi mixi lahalɛ fanma,
kɔnɔ bɔŋɛ tɔɔrɔxi mixi lahalɛ kanama nɛ.
14 Xaxilima lɔnni nan fenma,
kɔnɔ xaxilitare daxu wɔyɛnyi nan tun falama.
15 Hali misikiinɛ tɔɔrɔ a xa simaya kui,
xa a bɔŋɛ sɛɛwaxi, na findima nɛ baloe ra a bɛ.
16 Setare Ala yaragaaxui,
fan banna xaxili ifuxi bɛ.
17 Bande ɲiŋɛ donfe xanunteya kui,
na fan sube donfe bɛ gbɛsɛnxɔnnɛya kui.
18 Bɔŋɛ rate gere xɔrɛ isɔxɔma nɛ,
bɔŋɛ ragore sɔnxɔɛ raxinbelima nɛ.
19 Tunnaxɔnɛ xa kira mabalanxi tunbee nan na,
kɔnɔ tinxintɔɛ xa kira ɲɛrɛ ɲɔxun.

20 Di lɔnnixi findima sɛɛwɛ nan na a baba bɛ,
kɔnɔ di lɔnnitare yoma nɛ a nga ma.
21 Xaxilitareɲa rafan lɔnnitare ma,
kɔnɔ xaxilima xa kira tinxin.
22 Marasitareɲa wali kanama nɛ,
kɔnɔ marasi gbegbe wali nan sɔɔnɛyama.
23 Sɛɛwɛ na mixi bɛ naxan fata a boore yaabide.
Wɔyɛnyi tide gbo naxan falaxi a fala ki ma nun a fala tɛmui ma.
24 Xaxilima xa kira a ratema nɛ koore ma,
a a mali a xa aligiyama kira matanga.
25 Alatala yɛtɛ igboe xa banxi rabirama nɛ,
kɔnɔ a kaaɲɛ ginɛ xa bɔxi makantama nɛ.
26 Maɲɔxun kobi raɲaaxu Alatala ma,
kɔnɔ wɔyɛn fanyi tan sɛniyɛn.
27 Milante findima nɛ tɔɔrɛ ra a xa denbaya bɛ,
kɔnɔ naxan mu wama geeni tinxintare xɔn,
na kanyi kisi nan sɔtɔma.
28 Tinxintɔɛ fe matoma nɛ a fanyi ra beenu a xa yaabi nde fi,
kɔnɔ fe ɲaaxi mafura minide mixi ɲaaxi dɛ i.
29 Alatala makuya mixi ɲaaxie ra,
kɔnɔ a a tuli matima tinxintɔɛe xa maxandi ra.
30 Xɛɛra ya iyalanxi mixi bɔɲɛ rasɛɛwama nɛ,
xɛɛraya fanyi sɛnbɛ nan fima mixi ma.
31 Mixi naxan a tuli matima kisi marasi ra,
na kanyi luma nɛ lɔnnilae ya ma.
32 Naxan tondima marasi ramɛde,
na yoxi a yɛtɛ nan ma,
kɔnɔ naxan tinma marasi ramɛde,
na kanyi xa lɔnni nan xun masama.
33 Ala xa yaragaaxui findima lɔnni nan na mixi bɛ.
Yɛtɛ magore fama binyɛ nan na.

16

Ala xa maragiri

1 Adamadi natɛ tongoma a bɔɲɛ kui,
kɔnɔ maragiri na Ala nan bɛlɛxɛ.
2 Adama tan bɛ, a xa kira birin fan,
kɔnɔ kiiti sa mangɛ Ala a bɔɲɛ kolon.
3 Wali birin taxu Alatala ra, alako a xa sɔɔnɛya.
4 Alatala fe birin yailanxi fe nde nan ma.
Hali mixi ɲaaxi daaxi gbaloe lɔxɔɛ nan ma fe ra.
5 Alatala yɛtɛ igboe xɔnxi.
Ɲaxankatɛ nan a mamɛfe.
6 Yunubi xafarima hinnɛ nun dugutɛgɛya nan saabui ra.
Alatala xa yaragaaxui mixi ratangama fe ɲaaxi nan ma.
7 Mixi ɲɛrɛ ki na rafan Alatala ma,
a a niyama nɛ gere xa ɲɔn na kanyi nun a yaxuie tagi.
8 Se dondoronti sɔtɔxi tinxinyi ra
na nan fisa se gbegbe sɔtɔxi bɛ tinxintareya kui.
9 Mixi natɛ tongoma a xa fe rabaxi ma,
kɔnɔ na fee ragiri mangɛ na Alatala nan na.
10 Mangɛ xa masenyi tide gbo,
a xa kiiti xa tinxin.
11 Alatala na sikeeli tinxinxi nan bɛ,
a xa wali nan na se maniyase kamalixi ra.
12 Fe ɲaaxi mu rafan mangɛe ma,
barima tinxinyi nan mangɛ kibanyi mabanbanma.
13 Mangɛe xa hinnɛ na tinxintɔɛe bɛ,
nɔndi falɛ rafan e ma.
14 Mangɛ xa bɔɲɛte mixi faxama nɛ,
kɔnɔ lɔnnila fata mangɛ bɔɲɛ ragorode.
15 Mangɛ xa ɲɛlɛxinyi findima simaya nan na,
a xa hinnɛ luma nɛ alɔ nuxui naxee tunɛ ye raminima.
16 Lɔnni sɔtɔɛ fan xɛɛma sɔtɔɛ bɛ,
xaxili fanyi sɔtɔɛ fan gbeti sɔtɔɛ bɛ.
17 Tinxintɔɛ xa kira mu sigama fe ɲaaxi ma.
Mixi naxan a ɲɛngi saxi a ɲɛrɛ ki xɔn ma, na kisima nɛ.
18 Yɛtɛ igboɲa mixi nan xun nakanama,
yɛtɛ iteya mixi nan nalɔɛma.
19 Lufe yɛtɛ magoree ya ma, na fan
naafuli itaxunfe bɛ yɛtɛ igboee ya ma.
20 Hɛɛri na mixi bɛ naxan a ɲɛngi sama fe raba kie xɔn ma.
Sɛɛwɛ na mixi bɛ naxan a xaxili tima Alatala ra.
21 Mixi sabarixi findima xaxilima nan na.
Wɔyɛn ɲɔxunmɛ xaxili fima nɛ mixi ma.
22 Xaxili fanyi simaya nan fima xaxilima ma,
xaxilitareɲa findima ɲaxankatɛ nan na xaxilitare bɛ.
23 Xaxilima a ɲɛngi sama a xa masenyi ma,

alako lɔnni fanyi xa mini a dɛ kui.
24 Wɔyɛn fanyi findixi kumi nan na,
naxan xaxili nun fate rayalanma.
25 Adama a maɲɔxun nɛ a xa kira fanxi,
kɔnɔ a raɲɔnyi a xun tima faxɛ nan na.
26 Walikɛ xa kaamɛ nan a tutunma wali ma.
27 Fuyante fe ɲaaxi maɲɔxunma nɛ,
a xa masenyi mixi gan.
28 Mixi kobi gere xɔrɛ isɔxɔma nɛ,
naafixi dɛfanmae tagi isoma.
29 Mixi kobi a boore ratantanma nɛ,
a na ti kira ɲaaxi xɔn ma.
30 Mixi naxan tɔnxuma masenma a ya nun a dɛ ra,
a wama fe ɲaaxi nde nan nabafe.
31 Xunsɛxɛ fiixɛ findima binyɛ nan na,
naxan sɔtɔma kira tinxinxi xɔn ma.
32 Diɲɛ mixi fan geresoe bɛ,
yɛtɛ suxui tide dangi taa suxufe ra.
33 Mixi kanda bunma fe nde ma,
kɔnɔ fe birin nagiri mangɛ na Alatala nan na.

17

Lantareya

1 Taami xuntunyi sɔtɔfe bɔɲɛsa kui
na nan fisa sube gbegbe sɔtɔfe bɛ lantareya na dɛnnaxɛ.
2 Walikɛ xaxilima sɛnbɛ gbo dangife wali kanyi xa di ra,
naxan fe mayaagixi rabama.
Na walikɛ mɔɔli tan kɛ sɔtɔma nɛ na denbaya kui.
3 Xɛɛma nun gbeti matose na tɛ nan na,
kɔnɔ Alatala nan adama bɔɲɛ matoma.
4 Fe kobi raba wɔyɛn tinxintare ramɛma,
a a tuli matima wule falɛ ra.
5 Mixi naxan yoma setaree ma,
na bara setare Daa Marigi yelebu.
Mixi naxan yelema a boore xa tɔɔrɛ ma,
na ɲaxankatɛ nan sɔtɔma.
6 Mamadie findixi forie xa sɛɛwɛ nan na,
babae fan findixi e xa die xa sɛɛwɛ nan na.
7 Mangɛ xa wɔyɛnyi mu lan xaxilitare dɛ i,
wule mu lan mangɛ dɛ i.
8 Ki tife naadɛe rabima nɛ, a fe birin sɔɔnɛyama nɛ.
9 Diɲɛfe konbi ma a marafanyi nan na gboma,
kɔnɔ na ifalafe a xanuntenmae tagi isoma.
10 Tantanyi masenfe lɔnnila bɛ a fahaamui fima nɛ a ma,
dangife lɔnnitare bɔnbɔfe luxusinyi ya kɛmɛ ra.
11 Mixi ɲaaxi naxan mangɛ matandima tun,
sɔɔri kinikinitare nan xɛɛma a xili ma.
12 Naralanfe sube xaaɲɛ ra, naxan xa die baxi a yi,
na fisa naralanfe xaxilitare ra, naxan ɲɛrɛma a xa xaxilitareɲa kui.
13 Mixi naxan fe fanyi ɲɔxɔma fe ɲaaxi ra,
fe ɲaaxi mu makuyama na xa banxi ra.
14 Gere fɔlɔfe luxi nɛ alɔ bogoni ibɔɔfe.
Na kui beenun sɔnxɔɛ xa mini, keli naa.
15 Mixi naxan nɔndi fima fe kobi rabama,
nun mixi naxan tinxintɔɛ tɔɔɲɛgɛma,
e mu rafan Alatala ma.
16 Hali kɔbiri lu lɔnnitare yi ra,
a mu na rawalima lɔnni sɔtɔfe ra.
17 Mixi a dɛfanboore xanuma tɛmui birin,
a a ngaxakerenyi malima a tɔɔrɔ tɛmui.
18 Lɔnnitare naxan xaxili mu na,
na nan gbansan taanima a boore bɛ.
19 Gere rafan mixi yo ma,
yunubi fan nafan na kanyi ma.
Mixi naxan a yɛtɛ igboma,
xunnakanɛ nan a lima.
20 Mixi yo madaxui tima, na mu hɛɛri sɔtɔma,
Mixi yo wɔyɛn kobi falama, na tɔɔrɔma nɛ.
21 Mixi yo di lɔnnitare bari, na fama nɛ tɔɔrɔde.
Mixi yo di xaxilitare sɔtɔ, na mu sɛɛwama.
22 Bɔɲɛ sɛɛwaxi, seri fanyi na a ra,
xaxili sunnunxi tan xɔrie nan xun nakanama.
23 Mixi ɲaaxi see rasuxuma gundo ra,
alako kiiti tinxinxi xa mafindi.
24 Lɔnni makɔrɛ xaxilima ra,
kɔnɔ xaxilitare ya tixi fe makuyaxi nan na.
25 Di xaxilitare findima tɔɔrɛ nan na a baba bɛ,
a findi xɔnɛ ra a nga bɛ.
26 A mu lan kɔbiri xa ba tinxintɔɛ yi ra,
a mu lan kuntigi xa bɔnbɔ a xa tinxinyi xa fe ra.
27 Xaxilima a dɛ nan suxuma, a bɔɲɛ mu tema.

28 Xaxilitare nɔma a maɲɔxunde lɔnnila ra xa a dunduxi,
a nɔma a maɲɔxunde fahaamula ra xa a sabarixi.

18

Booretare

1 Booretare a waxɔnfe gbansan nan fenma,
a yo marasi birin ma.
2 Xaxilitare mu wama xaxili fanyi xɔn,
a wama a yɛtɛ xa maɲɔxunyi nan tun masenfe.
3 Mixi ɲaaxie yoma mixie ma,
e yoma e ma han e sa yaagi.
4 Adama xa wɔyɛnyi tilin alɔ baa,
a lɔnni raminima naxan luxi alɔ dulonyi ye fanyi.
5 Nɔndi fife mixi ɲaaxi ma, a mu fan.
A mu lanma tinxintɔɛ xa tɔɔɲɛgɛ.
6 Lɔnnitare sɔnxɔɛ xɔrɛ isɔxɔma,
a bɔnbɔɛ sɔtɔma a dɛ saabui ra.
7 Xaxilitare dɛ a xun nakanama nɛ,
a nɛnyi findixi gantanyi nan na a nii bɛ.
8 Naafixi xa masenyi luxi nɛ alɔ donse ɲɔxunmɛ,
naxan goroma mixi furi kui.
9 Tunnaxɔnɛ nun kasarɛ raba,
nee nga keren, e baba keren.
10 Alatala findixi kantari sɛnbɛma nan na,
tinxintɔɛ luma naxan niini bun ma.
11 Naafuli findixi banna xa kantari nan na,
a ɲɔxɔ a ma tɛtɛ na a ra
naxan mu nɔma kanade.
12 Gbaloe na yɛtɛ igboŋa xanbi ra,
kɔnɔ nɔrɛ na yɛtɛ magore fɔxɔ ra.
13 Mixi naxan yaabi fima beenu a xa mixi xui ramɛ,
a daxuŋa masenma nɛ, a a yɛtɛ rayaagi.
14 Xaxili limaniyaxi mixi malima nɛ a xa fure kui,
kɔnɔ limaniya baxi naxan yi,
na mu kelima sɔnɔn.
15 Lɔnnila katama se kolonde,
a a tuli matima masenyi fanyi ra.
16 Kira rabixi mixi bɛ naxan ki tima,
mangɛe yati tofe sɔɔnɛyama nɛ na kanyi bɛ.
17 Mixi naxan singe a yɛtɛ xun mafalama fe kui,
a luma nɛ alɔ nɔndi na a tan nan bɛ,
kɔnɔ a kalamuti maxɔrinyi xɔrɔxɔɛ tima nɛ a ma.
18 Fe lufe Ala ma a sɔnxɔɛ ɲɔnma nɛ,
a gere ɲɔn sɛnbɛmae tagi.
19 Mixi konbixi xa bɔɲɛ xɔrɔxɔɛ luma nɛ alɔ taa makantaxi.
Na sɔnxɔɛ mɔɔli xɔrɔxɔ dangife geeli kondonyi ra.
20 Adama xa masenyi nɔma a baloe fide a ma,
a hayi fanma nɛ a xa wɔyɛnyi saabui ra.
21 Faxɛ nun simaya fatanma mixi xa wɔyɛnyi nan na.
Wɔyɛnla a sare sɔtɔma nɛ.
22 Ginɛ sɔtɔfe findixi hɛɛri nan na,
naxan fatanxi Alatala ra.
23 Setare mayandi tima,
kɔnɔ se kanyi a yaabima a xɔrɔxɔɛ nan na.
24 Xa mixi booree wuya, na nɔma findide tɔɔrɛ ra a bɛ,
kɔnɔ boore nde na na naxan fan a ngax-akerenyi bɛ.

19

Setare tinxinxi

1 Setare tinxinxi fan xaxilitare wule falɛ bɛ.
2 Gbatafe ra i mu naxan kolon, a mixi ratantanma nɛ.
3 Adamadi a yɛtɛ xun nakanama nɛ a xa daxuŋa ra,
kɔnɔ a fa a bɔɲɛ rate Alatala tan ma na xunnakanɛ xa fe ra.
4 Bannaya a niyama nɛ mixi xa boore gbegbe sɔtɔ,
kɔnɔ setareɲa dɛfanbooreɲa kanama nɛ.
5 Tɔɔɲɛgɛti fama nɛ ɲaxankatɛ sɔtɔde,
wule falɛ mu kisima.
6 Mixi gbegbe katama e yɛtɛ rafande kinikinintee ma,
birin birama nɛ mixi fɔxɔ ra naxan ki tima.
7 Setare mu rafan a ngaxakerenyie yati ma,
a mu rafan a booree fan ma.
A na e maxandi, e mu e tuli matima a ra.
8 Mixi naxan xaxili fenma, a fe fanyi rabama nɛ a yɛtɛ bɛ.
Mixi naxan fahaamui fenma, a xa fe sɔɔnɛyama nɛ.
9 Tɔɔɲɛgɛti fama nɛ ɲaxankatɛ sɔtɔde,
halaki birama nɛ wule falɛ fɔxɔ ra.
10 Naafuli mu lan xaxilitare yi ra,

alɔ a to mu lan konyi fan xa kuntigie yaamari.
11 Lɔnnila bɔɲɛ te xɔnɔ, a mu konbi ragbilenma.
Na kui a binyɛ sɔtɔma nɛ.
12 Mangɛ xa xɔnɛ maniya yɛtɛ xaaɲɛ ra,
a xa hinnɛ fan maniya xini ra burɛxɛ xinde ma.
13 Di xaxilitare kɔntɔfili nan bɛndunma a baba ma,
ginɛ xa sɔnxɔɛ xunxuri luxi nɛ alɔ ye
naxan luma mini ra fɛɲɛ yale di kui, a mu a itima.
14 Mixi banxi nun harige sɔtɔma e baba kɛ ra,
kɔnɔ Ala nan ginɛ xaxilima fima xɛmɛ ma.
15 Tunnaxɔnɛ mixi luma nɛ xixɔli kui,
a kaamɛ nan tun sɔtɔma.
16 Mixi naxan Ala xa sɛriyɛ rabatuma,
a a yɛtɛ ratangama nɛ faxɛ ma,
kɔnɔ naxan mu a ɲɛngi sama a ɲɛrɛ ki xɔn ma,
a faxama nɛ.
17 Setare kife na maniyaxi Alatala donife nan na.
Ala fama nɛ na doni ragbilende a ma.
18 I xa fe birin naba i xa di xurufe ra alako a xa kisi,
xa na mu a ra, a faxama nɛ.
19 Mixi naxan luma xɔnɔ ra, a na sare fima nɛ.
Xa i a mali keren, a man gbilenma nɛ na ma.
20 I xa i tuli mati marasi ra, i xa tin e xa i xaran,
alako i xa findi xaxilima ra.
21 Maɲɔxun gbegbe na mixi bɔɲɛ kui,
kɔnɔ Alatala waxɔnfe nan kamalima.
22 Adamadi wama a boore xa dugutɛgɛɲa a ma.
Setare fisa wule falɛ bɛ.
23 Alatala xa yaragaaxui mixi rakisima nɛ.
Na mixi na a sa kɔɛ ra, a mu hanmɛma tɔɔrɛ yo ra.
24 Tunnaxɔnɛ a donse tongoma nɛ a bɛlɛxɛ,
kɔnɔ a mu wakilima a rasofe ra a dɛ i.
25 Mixi mayele bɔnbɔ, alako xaxilitare xa xaxili sɔtɔ.
Xaxilima na rasi, alako a xaxili xun xa masa.
26 Di naxan a baba kasarama, a a nga keri,
mixi rayaagixi na a ra.
27 N ma di, xa i mu marasi ramɛma,
i bara i yɛtɛ makuya fe kolonyi ra.
28 Seede wule falɛ yoma sɛriyɛ nan ma,
tinxintareya nan minima mixi ɲaaxi dɛ i.
29 Mixi mayele ɲaxankatama nɛ,
lɔnnitare bɔnbɔma nɛ.

20

Siisila xa xaxilitareɲa

1 Wɛni mixi rayaagima,
beere mixi madaxuma nɛ.
Siisila mu nɔma findide xaxilima ra.
2 Mangɛ bɔɲɛ texi maniya yɛtɛ xaaɲɛ ra.
Mixi naxan mangɛ raxɔnɔma, na bara a yɛtɛ tɔɔrɔ.
3 Mixi binyaxi mu tinma gere ra,
kɔnɔ xaxilitare birama sɔnxɔɛ nan fɔxɔ ra.
4 Mixi tunnaxɔnɔxi mu yire buxama a waxati.
Xɛ xaba tɛmui a baloe fenma nɛ, kɔnɔ a mu sese toma.
5 Marasi tilin alɔ ye naxan na baa ma.
Fahaamui kanyi na birin matoma nɛ.
6 Mixi gbegbe dugutɛgɛɲa falama e yɛtɛ xun ma,
kɔnɔ dugutɛgɛ yati yati toma duniɲa ma?
7 Tinxintɔɛ ɲɛrɛma tinxinyi nan na,
sɛɛwɛ na a xa die bɛ.
8 Mangɛ kiitisa fata mixi bɔɲɛ ɲaaxi tode.
9 Nde nɔma a falade, «Fe ɲaaxi yo mu n bɔɲɛ ma,
n sɛniyɛnxi, yunubi yo mu na n ma?»
10 Sikeeli tinxintare mu rafan Alatala ma.
11 Fonike xa ɲɛrɛ ki tinxinxi a bɔɲɛ ki masenma nɛ.
12 Tuli naxan fe mɛma, ya naxan se toma,
Alatala nan na birin daaxi.
13 Xixɔli naxa rafan i ma de,
xa na mu a ra i findima setare nan na.
I ya lanma a xa rasɛgɛ, alako i xa baloe sɔtɔ a fanyi ra.
14 Sareso nan a falama yulɛ bɛ,
«Na sare mu fan n bɛ feo,»
kɔnɔ a fa keli na xun ma a yɛtɛ matɔxɔfe ra.
15 Xɛɛma nun gɛmɛ tofanyi gbegbe na duniɲa,
kɔnɔ lɔnnila xa wɔyɛnyi tide gbo e birin bɛ.
16 Mixi xa sɛɛkɛ se rasuxu a naxan taani xɔɲɛ bɛ,
xa na mu a ra a naxan taani langoe bɛ.
17 Donse naxan sɔtɔ wule ra, a fɔlɛ a ɲɔxun,

kɔnɔ a raɲɔnyi a luxi nɛ alɔ gɛmɛ xɔri i dɛ i.
18 Marasi fanyi nan wali sɔɔnɛyama.
Ɲama naxa gere so marasi xanbi.
19 Naafixi lanlanteya kanama nɛ.
I naxa la mixi ra naxan dɛ wuya.
20 Mixi na yo a nga nun a baba ma,
a duniɲa igirima dimi nan kui.
21 Harige naxan sɔtɔma mafurenyi ra, na mu buma.
22 I naxa a fala, «N nan n gbeɲɔxɔma nɛ.»
I xaxili ti Alatala nan na, a i rakisima nɛ.
23 Alatala mu wama maniya se tinxintare xɔn ma.
Sikeeli tinxintare mu fan.
24 Alatala nan adamadi xun tima kira nde ra.
Ibunadama tan mu nɔma na fahaamude.
25 Laayidi tongofe Ala bɛ mafuren mafuren maɲɔxunyi gbegbe xanbi,
na findixi gantanyi nan na adamadi bɛ.
26 Mangɛ lɔnnila fata mixi ɲaaxie mayegetide,
a ti e fari a xɔrɔxɔɛ ra.
27 Alatala xaxili fima adamadi ma, a findi a bɛ lanpui ra,
alako a xa a yɛtɛ bɔɲɛ mato a fanyi ra.
28 Xanunteya nun dugutɛgɛɲa mangɛ kantama nɛ.
Mangɛ kibanyi sabatima nɛ mangɛ xa xanunteya saabui ra.
29 Fonike sɛnbɛ findixi a xa xunnakeli nan na.
Xɛmɔxi xunsɛxɛ fiixɛ findixi a xa binyɛ nan na.
30 Bɔnbɔɛ findixi kobiɲa seri nan na,
luxusinyi adama xaxili matinxinma nɛ.

21

Alatala mangɛ raɲɛrɛfe

1 Alatala nan mangɛ bɔɲɛ raɲɛrɛma,
alɔ a xure raɲɛrɛma ki naxɛ a waxɔnki ra.
2 Adamadi ɲɔxɔ a ma a xa kira birin tinxin,
kɔnɔ Alatala nan mixi bɔɲɛ matoma sikeeli ra.
3 Wo xa bira nɔndi nun tinxinyi fɔxɔ ra.
Na rafan Alatala ma dangife sɛrɛxɛ ra.
4 Yɛtɛ igboɲa nun fe ɲaaxi rabafe,
na birin findixi yunubi nan na.
5 Wakilila harige xun masama nɛ,
kɔnɔ gbata gbegbe findima tɔɔrɛ nan na.
6 Harige naxan sɔtɔxi wule ra,
a mu buma, a mixi xaninma nɛ aligiyama.
7 Mixi ɲaaxie xun nakanama nɛ,
barima e mu tinxinyi rabatuma.
8 Mixi kobi mu tinxin,
kɔnɔ mixi fanyi a ɲɛrɛma kira tinxinxi xɔn ma.
9 Lufe ra banxi fari ma,
a fisa lufe ra ginɛ geresoe sɛɛti ma banxi kui.
10 Mixi ɲaaxi wama fe ɲaaxi nan tun xɔn ma.
A mu kinikinima mixi yo ma, hali dɔxɔboore.
11 Xaxilitare na a to e mixi mayele ɲaxankatama,
a xaxili di sɔtɔma nɛ,
kɔnɔ xaxilima tan fahaamui sɔtɔma lɔnni nan kui.
12 Ala naxan tinxin, a mixi ɲaaxi matoma nɛ,
a e xun nakana.
13 Mixi naxan tondima a tuli matide setare wa xui ra,
a fan fama nɛ wade, mixi mu a tuli matima a ra.
14 Bɔɲɛte kife gundo ra, a bɔɲɛ ragoroma nɛ.
Mixi kife suturɛ ra, a xa xɔnɛ magoroma nɛ.
15 Ɲɛrɛfe tinxinyi kui, na findixi sɛɛwɛ nan na tinxintɔɛ bɛ,
kɔnɔ na ɲɛrɛ ki mɔɔli mu rafan mixi ɲaaxi ma.
16 Mixi naxan gbilenma kira fanyi fɔxɔ ra,
na fama nɛ lude mixi faxaxie ya ma.
17 Mixi naxan birama a waxɔnfe gbansan fɔxɔ ra,
na luma nɛ setareɲa kui.
Mixi naxan wɛni nun donse fanyi tun fenma,
na mu bannama.
18 Mixi ɲaaxi findima tinxintɔɛ xunsare nan na,
yanfante findi mixi fanyi xunsare ra.
19 Lufe ra gbengberenyi ma,
a fisa lufe ra ginɛ fitinɛtɔɛ sɛɛti ma.
20 Harige fanyi nun ture gbegbe na lɔnnila xɔnyi,
kɔnɔ lɔnnitare bara a gbe birin don.
21 Mixi naxan birama tinxinyi nun hinnɛ fɔxɔ ra,
a simaya, kiiti fanyi, nun binyɛ sɔtɔma nɛ.

22 Lɔnnila nɔma nɛ nɔde taa makantaxi ra,
a e xa tɛtɛ rabira e xaxili nu tixi naxan na.
23 Mixi naxan fata a dɛ suxude, na mu tɔɔrɔ ma.
24 Yɛtɛ igboe yoma nɛ mixie ma,
a fe birin suxuma na xaxili nan na.
25 Mixi tunnaxɔnɔxi waxɔnfe a faxama nɛ,
barima a mu tinma walide.
26 Lɔxɔɛ birin mixi tunnaxɔnɔxi milama nɛ a waxɔnse ma.
Tinxintɔɛ tan mixi kima a gbe se birin nan na.
27 Mixi ɲaaxi xa sɛrɛxɛ mu rafan Ala ma.
Xa a sa a ba maɲɔxunyi kobi ra, Alatala xa xɔnɛ xun masama nɛ.
28 Seede wule falɛ halakima nɛ,
kɔnɔ seede nɔndi falɛ xa simaya nan buma.
29 Mixi ɲaaxi a yatagi ifɔɔrɔma,
kɔnɔ tinxintɔɛ fe tinxinxi nan nabama.
30 Lɔnni yo mu na, fahaamui yo mu na, marasi yo mu na,
naxan sɛnbɛ gbo Alatala bɛ.
31 Soe maxirima gere so lɔxɔɛ nɛ,
kɔnɔ xunnakeli fatanma Alatala nan na.

22

Xili fanyi

1 Xili fanyi fan naafuli bɛ,
binyɛ tide dangi xɛɛma nun gbeti tide ra.
2 Banna nun setare birin lan,
barima Alatala nan e birin daa.
3 Xaxilima na fe xɔrɔxɔɛ to, a a yɛtɛ nan natangama a ma.
Xaxilitare tan na fe xɔrɔxɔɛ to, a soma a kui nɛ keren na,
a fa ɲaxankatɛ sɔtɔ.
4 Yɛtɛ magore naxan gaaxuma Alatala ya ra,
a bannaya, binyɛ, nun simaya sɔtɔma nɛ.
5 Tunbee nun gantanyie na tinxintare xa kira xɔn ma,
kɔnɔ mixi naxan mɛɛnima a yɛtɛ ma, a a makuyama nɛ mɛnni ra.
6 Fonike matinxin kira fanyi ra,
alako a naxa gbilen na fɔxɔ ra a mɔ tɛmui.
7 Banna setare yamarima nɛ,
doni tongoe fan findi donifa xa konyi ra.
8 Mixi ɲaaxi tɔɔrɛ nan sɔtɔma a sare ra,
a sɛnbɛ fama nɛ kanade.
9 Hinnɛnte barakama nɛ,
barima a tɔɔrɔmixie kima a xa donse ra.
10 Mixi mayoe keri, alako ɲɔxɔnsɔsɔɛ xa ɲɔn.
Na tɛmui gbɛsɛnxɔnnɛya nun konbie danma nɛ.
11 Bɔɲɛ xa sɛniyɛnyi rafan mixi naxan ma,
wɔyɛn fanyie nan minima na dɛ i,
a fa findi mangɛ dɛfanboore ra.
12 Alatala nɔndi nan makantama,
kɔnɔ a yanfante xa wɔyɛnyi xun nakanama nɛ.
13 Mixi tunnaxɔnɔxi nan a falama,
«Yɛtɛ xaaɲɛxi na tande, n na mini kɛnɛ ma, a n faxama nɛ.»
14 Gantanyi nan na langoe ginɛ xa wɔyɛnyi ra.
Alatala xɔnɔxi mixi naxan ma, na suxuma na gantanyi kui.
15 Xaxilitareɲa naxan na dimɛdi bɔɲɛ kui,
a bama xuru luxusinyi nan saabui ra.
16 Mixi naxan setare tɔɔrɔma geeni nde xa fe ra,
nun mixi naxan banna kima,
na firinyi findima fuxarila nan na.

Lɔnnila xa taalie

17 I i tuli mati lɔnnilae xa marasi ra,
i bɔɲɛ rabi n ma masenyie bɛ.
18 A lan i xa e ragata i sondonyi kui,
e naxa makuya i dɛ ra.
19 N wama i rasife nɛ to lɔxɔɛ,
alako i xa i yɛtɛ taxu Alatala ra.
20 N bara taali tongo saxan sɛbɛ i ma,
naxee findixi marasi nun lɔnni ra i bɛ,
21 alako i xa nɔndi xɔri yati kolon,
i fan xa sa na iba i xɛɛma bɛ.

22 I naxa setare rahalaki i xa kɔbiri sɔtɔ,
i naxa tɔɔrɔmixi tɔɔɲɛgɛ,
23 barima Alatala tan e xun mafalama nɛ,
a fa tɔɔrɔmixie yaxuie tɔɔrɔ.

24 I naxa bira mixi bɔɲɛ gbe fɔxɔ ra,
naxan xɔnɔxi tɛmui birin,
25 xa na mu a ra i fan darima nɛ na mɔɔli ra,
na fa findi gantanyi ra
i suxuma naxan na.

26 I naxa lu mixie ya ma naxee taanima e booree bɛ,
naxee se dɔxɔma sɛɛkɛ ra mixie bɛ,
27 xa na mu a ra e i xa sade raminima nɛ i bun ma,

a fa li kɔbiri mu na i yi ra i xa a fi.

28 I naxa i babae xa naaninyi matɔnxuma
saxi ba e yire de.

29 Walikɛ naxan fata a xa wali ra,
mangɛe nan hayi luma a ma.
A mu walima setaree bɛ.

23

Naafuli xa gantanyi

1 Wo nun kuntigi na dɔxɔ wo dɛgede,
i xa i ɲɛngi sa i raba ki xɔn ma de.
2 Xa kaamɛ na i ma, i naxa a gbegbe don.
3 I naxa milɛ na donse fanyi ma,
barima a nɔma i madaxude.

4 I naxa i yɛtɛ ratagan naafuli fenfe ma.
Kɔbiri xɔli naxa findi i xaxili waxɔnfe
birin na.
5 Xa i i ya ti bannaya ra,
a lɔɛma i ma alɔ sɛgɛ
naxan tema kuye ma ki naxɛ, a siga.

6 I naxa mixi ɲaaxi xa taami don,
i naxa mila a xa donse fanyi ma.
7 Na mixi mɔɔli wama i madaxufe nɛ.
A a falama i bɛ, «I dɛge, i min,»
kɔnɔ marafanyi yo mu na a bɔɲɛ kui i bɛ.
8 I fama nɛ na donse bɔxunde,
i xa wɔyɛn fanyi findi wɔyɛn fufafu ra.

9 I naxa masenyi ti xaxilitare bɛ,
barima a yoma nɛ i xa wɔyɛn fanyi birin
ma.

10 I naxa naaninyi tɔnxuma fori tala.
I naxa so kiridie xa xɛ ra,
11 barima e xunmafalama sɛnbɛ gbo,
a e gbeɲɔxɔma nɛ.

12 I bɔɲɛ rabi xaranyi bɛ,
i i tuli mati marasi fanyi ra.

13 I naxa tagan fonike matinxinde,
xuru luxusinyi mu a faxama.
14 Xa i a xuru luxusinyi ra,
i bara a nii makanta.

15 N ma di, xa lɔnni fanyi lu i bɔɲɛ kui,
sɛɛwɛ bara lu n tan fan bɔɲɛ kui.

16 N bɔɲɛ ɲɛlɛxinma nɛ i xa wɔyɛn tinx-
inxie ra.

17 I naxa yunubitɔɛe tɔɔnɛ,
i xa gaaxu Alatala nan ya ra,
18 alako i xa xunnakeli sɔtɔ yare.

19 N ma di, i tuli mati a fanyi ra,
i xa xaxili sɔtɔ,
i bɔɲɛ xa lu kira tinxinxi fari.
20 I naxa lu siisilae ya ma,
xa na mu a ra naxee xa donse xɔli dangi
a i.
21 Na mixi mɔɔlie findima nɛ setaree ra,
e xa tunnaxɔnɛya a niyama nɛ dunkobi
gbansan nagoro e ma.

22 I i tuli mati i baba ra naxan i barixi,
i naxa yo i nga ma a na fori.
23 Nɔndi, lɔnni, xaranyi, nun xaxili fanyi
fen,
i naxa mɛɛ e ra.
24 Tinxintɔɛ baba sɛɛwama nɛ,
xaxilima baba ɲɛlɛxinma nɛ.
25 I xa fe birin naba alako i baba nun i nga
xa sɛɛwa,
i bari mixie xa lu ɲɛlɛxinyi kui.

26 N ma di, i i bɔɲɛ rabi n bɛ,
i xa i ya ti n ɲɛrɛ ki misaali ra.
27 Langoe ginɛ findixi gantanyi nan na,
ginɛ yɛnɛxi i rabirama nɛ.
28 Na ginɛ mɔɔli i yanfama nɛ alɔ muɲɛti,
a a niyama nɛ xɛmɛ gbegbe xa findi
yanfantee ra.

29 Nde tɔɔrɛ nun nimisɛ sɔtɔma?
Nde luma gere nun kalamui ya ma?
Nde bɔnbɔɛ fufafu sɔtɔma?
Nde ya gbeelima nɛ soe?
30 Siisilae nan luma na mɔɔli sɔtɔfe ra,
beere mɔɔli birin ɲɔxunxi naxee bɛ.
31 I naxa i ya ti wɛni gbeeli ra,
naxan min mu xɔnɔ.
32 A mixi xinma nɛ alɔ bɔximase,
a i bun alɔ tali.
33 I yae see toma naxee mu na duniɲa,
i xaxili ifuma nɛ.
34 I luma nɛ fa alɔ xɛmɛ naxan saxi
kunkui kui baa mɔrɔnyie fari.
35 Siisila nan a falama, «E bara n bɔnbɔ,
kɔnɔ sese mu n toxi.
N xunuma mun tɛmui?

N man wama beere nde xɔn.»

24

Milafe mixi ɲaaxie ma

1 I naxa mila mixi ɲaaxie ma,
i naxa tin lufe e ya ma.
2 E bɔɲɛ kobi, e xa wɔyɛnyi xɔrɔxɔ.

3 Lɔnni banxi tima nɛ,
xaxili fanyi denbaya rasabati a kui.
4 Fe kolonyi a niyama nɛ e xa harige sɔtɔ,
harige hagigɛ naxan maniyɛ mu na.

5 Lɔnnila sɛnbɛ gbo,
xaxilima sɛnbɛ xun masama nɛ.
6 I hayi na marasima alako fe xa sɔɔnɛya,
xunnakeli sɔtɔma marasimae nan saabui ra.

7 Lɔnni xɔrɔxɔ xaxilitare bɛ,
wɔyɛnyi yo mu na
a naxan falama malanyi kui.

8 Mixi naxan fe ɲaaxi xabuma,
a xili nɛ kɔɔta ɲaaxi xabui.
9 Xaxilitareɲa findixi yunubi nan na.
Adamadie mixi mayele xɔnma.

10 Xa limaniya bama i yi ra tɔɔrɛ kui,
i sɛnbɛ mu gbo.

11 Mixie ratanga naxee na saya kira xɔn ma,
e ba mixie yi ra naxee wama e faxafe.
12 Xa i a falama, «Muxu mu nu a kolon,»
naxan bɔɲɛe ma fe kolon, a mu na toma?
Naxan ɲɛngi saxi i xa simaya xɔn ma,
na mu i furi ife kolon?
A mu kankan sare ragbilenma a ma xɛ?

13 N ma di, kumi nde don,
barima se ɲɔxunmɛ nan a ra, a fan i fate bɛ.
14 Kɔnɔ i xa a kolon xaxili luma nɛ alɔ kumi.
Xa i a sɔtɔ, i xunnakeli lima nɛ yare,
i xaxili tima naxan na, na mu kanama.

15 I naxa gantanyi itala tinxintɔɛ bɛ,
i naxa a xɔnyi kana.
16 Tinxintɔɛ nɔma birade sanmaya solofere, a man keli.
Kɔnɔ mixi ɲaaxi birama nɛ tɔɔrɛ kui kerenyi ra.

17 I naxa ɲɛlɛxin i yaxui xa birɛ ra,
i bɔɲɛ naxa rafan i ma i na a to tɔɔrɔ ra,
18 xa na mu a ra Alatala i xa maɲɔxunyi kobi toma nɛ,
a fa a xa xɔnɛ ragbilen i yaxui fɔxɔ ra.

19 I naxa xɔnɔ fe ɲaaxi rabae ma, i naxa e tɔɔnɛ.
20 Mixi ɲaaxi mu fe fanyi lima yare,
e xa lanpui fama nɛ xubende.

21 N ma di, i xa gaaxu Alatala ya ra, i xa mangɛe binya,
i naxa lu matandilae ya ma,
22 barima halaki nan fama e ratɛrɛnnade.
Nde a kolon Ala halaki naxan dusuma e xun na?
23 Lɔnnila gbɛtɛe xa taalie nan ya:
Wo naxa mixi rafisa a boore bɛ kiiti kui.
24 Mixi naxan a falama mixi ɲaaxi bɛ, «I tinxin,»
ɲama birin fama nɛ na kanyi dankade,
si birin xɔnɔma nɛ a ma.
25 Kɔnɔ mixi naxan mixi ɲaaxi kalamuma nɔndi kui,
na kanyi bara fe fanyi raba, a fama nɛ barakɛ sɔtɔde.

26 Yaabi tinxinxi ɲɔxun nɛ alɔ xanuntenyi xa xɛɛbui.

27 Fɛntɛn i xa wali ma, i fe raba baloe sɔtɔfe ra,
na tɛmui i fa denbaya rasabati.

28 I naxa i dɔxɔboore tɔɔɲɛgɛ.
Wule naxa mini i dɛ kui.
29 I naxa a fala,
«A naxan nabaxi n na, fo n fan na raba a ra,
n a xa wali kobi sare ragbilenma nɛ a ma.»

30 N bara dangi tunnaxɔnɛ nde xa xɛ ra,
a nun xaxilitare nde xa sansi yire ra.
31 N tunbee nun ɲooge ɲaaxie nan tun to naa.
Tɛtɛ fan nu biraxi.
32 N naxa na fe maɲɔxun han a naxa findi xaxili ra n bɛ:

33 Xixɔli na i suxu, i kinsɔn fɔlɔ, i i bɛlɛxɛe findigilin i ma,
34 setareɲa fa dutun i ma alɔ muɲɛti ɲaaxi.

25

Fe nɔxunxi

1 Sulemani xa taali ndee nan ya, Yuda Mangɛ Xesekiya naxee sɛbɛ:
2 Ala fee nɔxunma, mangɛe katama e fahaamude.
3 Koore xa maiteya nun bɔxi xa tilinyi mu kolonma.
Mangɛ sondon ma fe fan mu nɔma kolonde.

4 Xa gbeti gbi ba, a nɔma findide se tofanyi ra.
5 Xa mixi ɲaaxi ba mangɛ rabilinyi,
a xa mangɛya sabatima nɛ tinxinyi saabui ra.

6 I naxa i yɛtɛ igbo mangɛ ya xɔri,
i naxa i yɛtɛ findi mixi xungbe ra.
7 A fisa kuntigi nan xa i xili i xa dɔxɔ yire nde,
dinɛ a xa i rakeli mixi xungbe nde bɛ.

8 I na fe nde to, i naxa gbata sigafe ra kiiti banxi,
barima xa fe gbɛtɛ minima i mu naxan kolon,
na nɔma i rayaagide i dɔxɔboore ya xɔri.

9 Fe na so wo nun i dɔxɔboore tagi,
i naxa mixi gbɛtɛ xa gundo makɛnɛn,
10 xa na mu a ra mixi nde na na kolon,
a i rayaagima nɛ,
i fa xili kanɛ sɔtɔ abadan.

11 Wɔyɛnyi falaxi a ki ma,
a tofan alɔ xɛɛma nun gbeti.

12 Xaxilima xa marasi tide gbo xaxili fenyi bɛ,
alɔ xurundɛ naxan yailanxi xɛɛma fanyi ra.

13 Dugutɛgɛ xɛɛra ɲɔxun a xɛɛma bɛ,
alɔ foye fanyi naxan fama walikɛe ma xɛ xaba tɛmui.
14 Mixi naxan a falama a setaree kima, kɔnɔ a mu a rabama,
na kanyi luxi nɛ alɔ nuxui nun foye naxan mu fama ye ra.

15 Tunnabɛxiya a niyama nɛ mangɛ xa natɛ masara,
wɔyɛn ɲɔxunmɛ sɛnbɛ gbo han a nɔma xɔri ragirade.

16 I na kumi to, naxan i ralima, na nan kɔn.
Xa a radangi yɛ, i a bɔxunma nɛ.
17 I naxa i dɔxɔboore xɔnyi sigafe radigan,
xa na mu a ra i xa fe fama nɛ raɲaaxude a ma.

18 I dɔxɔboore tɔɔɲɛgɛfe xɔnɔ
alɔ santidɛgɛma xaaɲɛxi, alɔ tanbɛ rameluxi.
19 I xaxili tife yanfante ra, na luxi nɛ
alɔ ɲinyi kanaxi, alɔ sanyi mabɛnxi.

20 Mixi naxan sigi sama mixi sunnunxi ya xɔri,
na maniya mixi ra
naxan xinbeli dugi bama furema ma xinbeli tɛmui.
A xa sunnunyi xun nan tun masama alɔ mixi na gbɛngbɛ sa fi ya i.

21 Xa kaamɛ na i yaxui ma, donse so a yi ra.
Xa ye xɔli na a ma, ye so a yi ra, a xa a min.
22 Xa i na wali mɔɔli raba a bɛ,
na luxi nɛ alɔ i bara tɛ wole dɔxɔ a xun ma.
Alatala nan i gbeɲɔxɔma.
23 Foye naxan kelima kɔɔla ma,
na fama nɛ tunɛ ra.
Nɛnyi naxan naafixiya falama,
na mixi yatagi i xɔnɔma nɛ.
24 Lufe ra banxi fari ma,
na fisa lufe ra ginɛ fitinɛtɔɛ sɛɛti ma banxi kui.
25 Xibaaru fanyi naxan kelixi yire makuye,
a maniya ye xinbeli ra mixi taganxi bɛ.
26 Tinxintɔɛ naxan natɛ tongoma,
a xa bira mixi ɲaaxi fɔxɔ ra,
na maniyaxi ye dulonyi nan na naxan bara dunda,
a ye mu fan sɔnɔn.
27 Kumi donfe a radangi a i, na mu fan.

Binyɛ fenfe i yɛtɛ ra, na fan mu fan.
28 Mixi naxan mu nɔma a yɛtɛ raxande a na xɔnɔ,
na luxi nɛ alɔ taa kanaxi naxan tɛtɛ bara bira.

26

Lɔnnitare nun binyɛ

1 Kuye mu xinbelima sogofure ra,
tunɛ mu fama maale xaba tɛmui,
na ki a mu lan lɔnnitare xa binyɛ sɔtɔ.
2 Dankɛ mu mixi fanyi suxuma.
Na fe luma nɛ alɔ xɔni naxan mu dɔxɔma, koyinma xa a gɔnɔ.

3 Soe bɔnbɔma nɛ alako a xa a gi,
karafoe rasoma nɛ sofale dɛ i alako mixi xa a raɲɛrɛ,
xaxilitare fan xuruma nɛ wuri ra alako a xa matinxin.

4 I naxa xaxilitare yaabi a maɲɔxun ki ra,
xa na mu a ra wo birin lan.
5 I xa xaxilitare yaabi a maɲɔxun ki ma,
xa na mu a ra a a yɛtɛ findima xaxilima nan na.

6 Mixi naxan xaxilitare xɛɛma masenyi nde tide,
na bara a yɛtɛ tɔɔrɔ.
7 Taali wɔyɛnyi naxan minima xaxilitare dɛ i,
na luxi nɛ alɔ mabɛnyi sanyi
naxan sɛnbɛ mu na.
8 Xaxilitare binyafe luxi nɛ alɔ gɛmɛ safe laati kui.
9 Taali wɔyɛnyi naxan minima xaxilitare dɛ i,
na luxi nɛ alɔ luxusinyi
naxan na siisila bɛlɛxɛ i.
10 Mixi naxan wali soma xaxilitare yi ra,
xa na mu a ra mixi yi ra a mu naxan kolon,
na luxi nɛ alɔ sɔɔri naxan tanbɛ wolima ɲama mabiri.
11 Xaxilitare naxan gbilenma a xa daxuɲa ma,
na luxi nɛ alɔ bare naxan gbilenma a xa bɔxunyi don na.
12 Xaxilitare fan fisa mixi bɛ naxan a yɛtɛ findixi lɔnnila ra.
Fe sɔɔnɛyama nɛ na xaxilitare bɛ dangife na yɛtɛ igboe ra.
13 Mixi tunnaxɔnɔxi nan a falama,
«Yɛtɛ na kira ra, yɛtɛ na taa kui.»
14 Naadɛ rabima, a man nagalima,
alɔ tunnaxɔnɛ naxan a ya rabima a xa sade ma, a man xi.
15 Mixi tunnaxɔnɔxi a donse suxuma a bɛlɛxɛ ra,
kɔnɔ a mu a rasoma a dɛ i tunnaxɔnɔya saabui ra.
16 Mixi tunnaxɔnɔxi a yɛtɛ rafisa xaxilima solofere bɛ
naxee yaabi fima xaxilimaya ra.

17 Dangi mixi naxan a yɛtɛ rasoma gere kui naxan mu a matoxi,
na maniya mixi ra naxan bare suxuma a tulie ma.
18-19 Mixi naxan a boore madaxu, a fa a fala, «Bere nan nu a ra,»
na maniya daxui ra naxan tɛ maxirima tanbɛ ma, a a woli.
20 Xa yege mu na, tɛ xubenma nɛ.
Xa mixi keren a sabari, sɔnxɔɛ danma nɛ.
21 Tige findima nɛ tɛ wole ra, yege findi tɛ ra.
Sɔnxɔla fan gere rabirama na ki nɛ.
22 Naafixi xa masenyi luxi nɛ alɔ donse ɲɔxunmɛ,
naxan goroma mixi furi kui.
23 Mixi ɲaaxi naxan wɔyɛn ɲɔxunmɛ falama,
na luxi nɛ alɔ biriki to ɲaaxie se fiixɛ masoma naxee ma.

24 Mixi ɲaaxi a boore madaxuma wɔyɛn ɲɔxunmɛ ra,
kɔnɔ yanfanteya na a bɔɲɛ kui.
25 Hali a wɔyɛnyi ɲɔxun, i naxa la a ra de,
barima kobiɲa na a sondonyi kui.
26 A xa xɔnnanteya nɔxunxi a xa mayendenyi saabui ra,
kɔnɔ a xa kobiɲa fama nɛ minide kɛnɛ ma mixie tagi.

27 Mixi naxan yili gema gantanyi ra,
a tan nan fama birade a kui.
Mixi naxan gɛmɛ wolima,
na gɛmɛ gbilenma a tan nan ma.
28 Wule falɛ tɔɔɲɛgɛtɔɛ nan xɔnma,
Mixi naxan a boore matɔxɔma wule ra,
na kasarɛ nan tun nabama.

27

Tina xa fe

1 I naxa i yɛtɛ matɔxɔ tina xa fe ra,
barima i mu a kolon naxan fama rabade.
2 I naxa i yɛtɛ matɔxɔ, a lu mixi gbɛtɛ nan xa i matɔxɔ.
Mixi gbɛtɛ xa matɔxɔɛ fisa i yɛtɛ xa matɔxɔɛ bɛ.

3 Kote nan gɛmɛ ra, mɛyɛnyi fan binya,
kɔnɔ xaxilitare xa gbɛsɛnxɔnnɛya xɔrɔxɔ a birin bɛ.

4 Bɔɲɛ xa te xɔrɔxɔ, xɔnɛ fan magaaxu,
kɔnɔ nde nɔma tide tɔɔnɛ tan ya ra?

5 Marakɔrɔsi raminife kɛnɛ ma mixi xa tantanyi xa fe ra,
na fisa marakɔrɔsi nɔxunfe marafanyi xa fe ra.
6 I xanuntenyi xa marakɔrɔsi xɔnɔ, kɔnɔ la na ra.
I yaxui tan i madaxuma nɛ wɔyɛnyi ɲɔxunmɛ ra.
7 Mixi lugaxi mu wama hali kumi xɔn,
kɔnɔ kaamɛtɔɛ tan, hali se xɔnɛ nan a ra,
a ɲɔxun a bɛ.

8 Xɛmɛ naxan a makuyama a xɔnyi ra,
na maniya xɔni ra naxan a makuyama a tɛɛ ra.

9 Labundɛ nun surayi bɔɲɛ rasɛɛwama nɛ,
alɔ i xanuntenyi xa marasi fanyi.
10 I naxa i dɛfanboore rabolo,
i naxa i baba dɛfanboore rabolo.
I naxa i bariboore xili i xa tɔɔrɛ ma.
I dɔxɔboore makɔrɛxi fisa i ngaxakerenyi makuyaxi bɛ.

11 N ma di, bira lɔnni fɔxɔ ra alako n bɔɲɛ xa rafan n ma.
Na kui n nɔma nɛ mixi yaabide naxan wama n nayaagife.

12 Xaxilima a yɛtɛ ratangama fe xɔrɔxɔɛ ma,
kɔnɔ xaxilitare tan soma nɛ na kui, a fa ɲaxankatɛ sɔtɔ.

13 Mixi xa sɛɛkɛ se rasuxu a naxan taani xɔɲɛ bɛ,
xa na mu a ra a naxan taani langoe bɛ.

14 I na i dɔxɔboore xɛɛbu i xui itexi ra gɛɛsɛgɛ gbe ra,
i bara a bɔɲɛ raɲaaxu a ma i tan mabiri.

15 Ginɛ fitinɛtɔɛ luxi nɛ alɔ tunɛ di naxan fɛɛɲɛnma fa ra.
16 Na ginɛ mɔɔli raxanfe, na maniyama foye raxanfe ra,
a suxufe xɔrɔxɔ alɔ ture suxufe i bɛlɛxɛ ra.

17 Wure nan wure raluganma.
Mixi a boore rakamalima nɛ.

18 Mixi naxan mɛɛnima xɔrɛ bili ma, a a bogi donma nɛ.
Mixi naxan mɛɛnima a karamɔxɔ ma, a binyɛ sɔtɔma nɛ.

19 Adama yatagi na ki naxɛ, na nan minima ye xɔɔra.
Adama yati na ki naxɛ, na toma nɛ a bɔɲɛ kui.

20 Aligiyama mu wasama mixi faxaxie ra,
adama fan mu wasama a waxɔnse ra.

21 Xɛɛma nun gbeti matoma tɛ ra,
kɔnɔ mixi makiitima a xili nan ma.
22 I na maale din, a lagi bama nɛ a ma,
kɔnɔ xaxilitareɲa mu bama xaxilitare bɔɲɛ kui.

23 I xa i xa xuruse birin kolon a fanyi ra, i xa mɛɛni e ma,
24 barima bannaya mu buma tɛmui birin,
xunnakeli fan mu buma abadan.
25 Xurusee na gɛ e balode ɲooge ra naxan toma fiili ma nun geya fari,
26 yɛxɛɛe xabe yailan dugi ra i bɛ,
si kontonyi findi kɔbiri ra i xɛ sarama naxan na,
27 si xiɲɛ findi i xa denbaya nun i xa konyie balo se ra.

28

Mixi ɲaaxi xa gaaxui

1 Mixi ɲaaxie luma nɛ gaaxui kui,
e e gima nɛ hali mixi mu e fɔxɔ ra.
Tinxintɔɛe tan mu gaaxuma,

e suusa alɔ yɛtɛ.
2 Mangɛ die wuya ɲama matandila ya ma,
kɔnɔ mangɛ xaxilima fata ɲama raxande.

3 Setare naxan a boore setaree tɔɔrɔma,
na maniya tunɛ wunde ra naxan xɛ kanama.
4 Sɛriyɛ matandi mixi ɲaaxi matɔxɔma nɛ,
sɛriyɛ rabatui tan xɔnɔma nɛ mixi kobi ma.
5 Mixi ɲaaxie mu sɛriyɛ kolon,
kɔnɔ Alatala fenmae a fahaamuma nɛ a fanyi ra.
6 Setare tinxinxi fisa banna tinxintare bɛ.
7 Sɛriyɛ batula findixi di xaxili fanyi nan na,
kɔnɔ wasatare tan a baba rayaagima nɛ.
8 Mixi naxan a xa naafuli xun masama riba ra,
a xa bannaya gbilenma nɛ kinikininte ma.

9 Mixi naxan tondima a tuli matide sɛriyɛ ra,
Ala mu a xa duba suxuma feo.
10 Mixi naxan tinxintɔɛe ratantanma,
a birama a yɛtɛ kan xa gantanyi nan kui,
tinxintɔɛ tan fa kɛ fanyi sɔtɔde.
11 Banna mixi ɲɔxɔ a ma a xa lɔnni gbo,
kɔnɔ setare xaxilima nɔma nɛ na kanyi ra.
12 Tinxintɔɛe xun na rakeli, ɲama ɲɛlɛxinma nɛ,
kɔnɔ tinxintare xun na rakeli, ɲama a nɔxunma nɛ.

13 Mixi naxan a xa yunubie nɔxunma, a xa fe mu sɔɔnɛyama,
kɔnɔ mixi naxan a tima a xa yunubie ra, a gbilen e fɔxɔ ra, Ala kinikinima a ma.
14 Sɛɛwɛ na mixi bɛ naxan gaaxuma Ala ya ra,
kɔnɔ bɔɲɛ xɔrɔxɔɛ kanyi luma tɔɔrɛ nan kui.

15 Mixi ɲaaxi naxan ɲama setare ya-marima,
a luxi nɛ alɔ yɛtɛ magaaxuxi nun wulai sube xaaɲɛ.
16 Mangɛ xaxilitare mixi tɔɔrɔma nɛ,
kɔnɔ mangɛ naxan naafuli tinxintare xɔnma,
na simaya xɔnkuye sɔtɔma nɛ.
17 Mixi naxan a kolon a bɔɲɛ kui a faxɛ tixi,
na luma a gi ra nɛ han aligiyama.
Mixi yo naxa na kanyi mali.
18 Mixi naxan ɲɛrɛma tinxinyi ra, na kisima nɛ,
kɔnɔ filankafui tan birama nɛ kerenyi ra.

19 Mixi naxan a xa bɔxi rawalima, na baloe sɔtɔma nɛ,
kɔnɔ naxan birama fe fufafu fɔxɔ ra, na setareɲa nan sɔtɔma.
20 Mixi dugutɛgɛxi barakɛ sɔtɔma nɛ,
kɔnɔ naxan gbatama bannaya ra, a ɲaxankatama nɛ.
21 A mu lan mixi xa mixi rafisa a boore bɛ,
kɔnɔ mixi nde fe ɲaaxi rabama taami xuntunyi xa fe ra.
22 Milante gbatama bannaya ra,
kɔnɔ a mu a kolon a tɔɔrɛ nan tun sɔtɔma.
23 Mixi naxan marasi xɔrɔxɔɛ fima mixi nde ma,
na hinnɛ nan sɔtɔma dangife mixi ra
naxan luma wɔyɛn ɲɔxunmɛ gbansan fala ra mixie bɛ.
24 Mixi naxan a baba nun a nga muɲama,
a fa a fala «A mu ɲaaxu,»
na bara findi kasarati ra.
25 Mixi naxan milama harige ma,
na findima geresoe nan na,
kɔnɔ naxan bara a yɛtɛ taxu Alatala ra,
na ɲan bara hɛɛri gbegbe sɔtɔ.
26 Mixi naxan laxi a yɛtɛ kan xaxili ra,
na bara findi xaxilitare ra,
kɔnɔ mixi naxan ɲɛrɛma xaxili fanyi ra,
na kanyi kisima nɛ.
27 Mixi naxan setare kima, na mu tɔɔrɔma,
kɔnɔ naxan setare kumama, na dankɛ nan sɔtɔma.
28 Mixi ɲaaxie xun na rakeli, ɲama a nɔxunma nɛ,
kɔnɔ mixi ɲaaxie na halaki, tinxintɔɛe tan xun nakelima nɛ.

29

Marakɔrɔsi tide

1 Mixi naxan tondima marakɔrɔsi ra,
na kanyi ɲaxankatama nɛ kerenyi ra.
2 Tinxintɔɛ na sɛnbɛ sɔtɔ, ɲama sɛɛwama nɛ,

kɔnɔ tinxintare na findi mangɛ ra, ɲama
tɔɔrɔma nɛ.

3 Lɔnni rafan mixi naxan ma, na a baba
rasɛɛwama nɛ,
kɔnɔ naxan birama langoeɲa fɔxɔ ra, na
ganma nɛ a harige ra.

4 Mangɛ bɔxi rasabatima tinxinyi nan na,
kɔnɔ mangɛ naxan kɔbiri fenma a yɛtɛ bɛ,
na bɔxi xun nakanama nɛ.

5 Mixi naxan a boore tamixiyama,
a na yɛlɛ italafe a boore nan bɛ.
6 Mixi ɲaaxi xa yunubi findixi gantanyi
nan na a bɛ,
kɔnɔ tinxintɔɛ xun nakelima nɛ sɛɛwɛ
kui.

7 Tinxintɔɛ katama nɛ tinxinyi xa raba
setaree bɛ,
kɔnɔ mixi ɲaaxi mu mɛɛnima setaree ma
fefe ma.

8 Mixi mayelee a niyama nɛ taakae xa
xɔnɔ,
kɔnɔ xaxilimae tan ɲama bɔɲɛ ragoroma
nɛ.
9 Xa kiiti lu xaxilima nun xaxilitare tagi,
na xaxilitare sɔnxɔɛ ratema nɛ tun,
bɔɲɛsa xa kana.
10 Faxɛtie tinxintɔɛ xɔnma,
kɔnɔ mixi tinxinxie e boore makantama
nɛ.
11 Xaxilitare bɔɲɛ xa te mafura,
kɔnɔ xaxilima tan a yɛtɛ suxuma nɛ.

12 Mangɛ na bira wule fɔxɔ ra, a xa mixi
birin findima nɛ mixi ɲaaxie ra.
13 Fe keren na setare nun mixi kobi tagi:
Alatala nan e birin daa.
14 Mangɛ naxan setare makiitima nɔndi
ra,
na xa kibanyi mabanbanma nɛ abadan.

15 Di xurufe luxusinyi ra, na a niyama nɛ
a xaxili sɔtɔ,
kɔnɔ di lufe a yɛtɛ yi ra, na findima yaagi
nan na a nga bɛ.

16 Mixi ɲaaxie na sɛnbɛ sɔtɔ, yunubie
gboma nɛ,
kɔnɔ tinxintɔɛe fama nɛ e xunnagore
tode.

17 I xa di matinxin alako i xa lu bɔɲɛsa
kui, a ɲɛrɛ ki xa i rasɛɛwa.

18 Xa ɲama mu Ala xa fe toma,
e birama e yɛtɛ waxɔnfe nan tun fɔxɔ ra.
Sɛɛwɛ na mixi bɛ naxan Ala xa sɛriyɛ
rabatuma.
19 Wɔyɛnyi xa mu konyi matinxinma.
Hali a na mɛ, a mu a rabatuma.

20 Xaxilitare fisa mixi bɛ,
naxan ɲɛngi mu sama a xa wɔyɛnyi xɔn
ma.

21 Konyi naxan kanyi bara a kana kabi a
dimɛdi tɛmui,
na findima tɔɔrɛ nan na a kanyi bɛ.
22 Bɔɲɛte nan gere raminima, a findi
yunubie ra.
23 Yɛtɛ igboɲa mixi rayaagima nɛ,
kɔnɔ yɛtɛ magore mixi xun nakelima nɛ.

24 Mixi naxan kafuma muɲɛti ma, na bara
a yɛtɛ gan.
A a kolon dankɛ na seede tinxintare bɛ,
kɔnɔ a nɔndi nɔxunma nɛ.
25 Gaaxufe mixi ya ra, na findima gan-
tanyi nan na,
kɔnɔ naxan a yɛtɛ taxuma Alatala ra, a
kisima nɛ.
26 Mixi gbegbe mangɛ xa hinnɛ fenma,
kɔnɔ Alatala nan mixi birin makiitima
nɔndi ra.
27 Mixi ɲaaxie raɲaaxu tinxintɔɛe ma,
tinxintɔɛe raɲaaxu mixi ɲaaxie ma.

30

Aguru xa masenyi

1 Yake xa di Aguru xa masenyi nan ya a
naxan masenxi Itiyɛli nun Ukala bɛ:
2 N ma lɔnni mu gbo alɔ booree,
n mu gɛxi fahaamui gbegbe sɔtɔde.
3 N mu findixi lɔnnila ra,
n mu lɔnni sɔtɔxi Ala xa Sɛniyɛntɔɛe xa
fe ra.
4 Nde texi koore, a man naxa goro?
Nde foye malanxi a bɛlɛxɛe kui?
Nde ye ragataxi a xa sosee kui?
Nde duniɲa naaninyie saxi?
A xili di? A xa di xili di?
I na kolon?

5 Ala xa masenyi birin findixi nɔndi nan na,
a findi kantari ra mixi bɛ naxan lama a ra.
6 I naxa se sa na masenyi xun ma,
alako Ala naxa i suxu, a fa i xa wule to.

7 N wama fe firin maxɔrinfe i ma beenun n xa faxa.
I naxa tondi.
8 Madaxuŋa nun wule makuya n na.
I naxa n findi setare ra, i naxa n findi banna ra.
Baloe gbansan fi n ma, naxan n wasama.
9 Xa n sa se gbegbe sɔtɔ,
n gaaxuma nɛ n naxa nɛɛmu i ma,
n fa a fala, «Nde na Alatala ra?»
Xa n sa lu setareŋa fan kui,
n gaaxuma nɛ n naxa muŋɛ ti,
n fa i tan n Marigi Ala xili kana.

10 I naxa konyi xili kana a kanyi bɛ,
alako a naxa i danka, na haakɛ lu i ma.
11 Mixi ndee e baba dankama, e e nga finsiriwali.
12 Mixi ndee e yɛtɛ findima sɛniyɛntɔɛe ra,
kɔnɔ e mu nɔma sɛniyɛntareŋa bade e ma.
13 Mixi ndee e yɛtɛ itema,
e a maŋɔxun e dangi mixi birin na.
14 Mixi ndee na naxee luxi alɔ sube xaaŋɛe
naxee wama setaree faxafe, e xa e ba duniŋa.

15 Di firin na nisi bɛ naxee a falama,
«N ki, n ki.»

Se saxan na na, xa na mu a ra, se naani,
naxee mu wasama, naxee mu a falama, «Na lan.»
16 E tan nan ya: aligiyama, ginɛ dibaritare,
gbengberenyi, nun tɛ.
Nee sese mu a falama, «Na lan.»

17 Mixi naxan yoma a baba ma,
naxan mu a nga xui rabatuma,
xaaxae kelima nɛ gulunba yire e a yae sakun,
sɛgɛ yɔrɛe fa a donde.

18 Se saxan na na, xa na mu a ra, se naani,
n mu naxee fahaamuma e xa tilinyi xa fe ra.
19 E tan nan ya: Sɛgɛ xa kira koore ma,
bɔximase xa kira fanye fari,
kunkui xa kira baa ma,
xɛmɛ xa kira ginɛdimɛdi xɔnyi.
20 Ginɛ yɛnɛla xa wali nan ya:
A na gɛ a dɛgede, a a dɛ raxa, a fa a fala,
«N mu fe ɲaaxi yo rabaxi.»

21 Se saxan na na, xa na mu a ra, se naani,
naxee mu nɔma lude duniŋa fari.
22 E tan nan ya: Konyi findife mangɛ ra,
xaxilitare findife banna ra,
23 ginɛ maxanutare dɔxɔfe xɛmɛ taa,
konyi ginɛ naxan findife a kanyi kɛ tongoe ra.

24 Sube naani na naxee xurun duniŋa subee birin bɛ,
kɔnɔ e xa lɔnni dangi a birin na.
25 E tan nan ya: Dondoli naxan sɛnbɛ mu gbo,
kɔnɔ e baloe fenma a fen waxati.
26 Yere maniyɛ nde naxan sɛnbɛ mu gbo,
kɔnɔ a yili gema gɛmɛ longori yigiya sɔtɔde.
27 Mangɛ mu na katoe bɛ,
kɔnɔ e e ɲɛrɛma xunlande ki ma.
28 Kasa naxan nɔma tongode bɛlɛxɛ ra,
kɔnɔ a toma mangɛ xa banxi kui.

29 Se saxan na na, xa na mu a ra, se naani,
naxee ɲɛrɛ ki tofan.
30 E tan nan ya: Yɛtɛ naxan sɛnbɛ gbo, a suusa sube birin bɛ,
31 konkore naxan ɲɛrɛma a xun nakelixi ra,
si kontonyi, nun mangɛ, sɔɔrie na naxan fɔxɔ ra.

32 Xa i bara i yɛtɛ igbo xaxilitareŋa kui,
xa i bara wa fe ɲaaxi nde rabafe,
i xa gbilen na fɔxɔ ra,
33 barima xiŋɛ na bɔnbɔ, a binyama nɛ,
ɲɔɛ na din, wuli minima nɛ,
xɔnɛ xun na masa, a findima nɛ gere ra.

31

Mangɛ Lemuweli xa marasi

1 Mangɛ Lemuweli xa masenyi nan ya a nga naxan fi a ma marasi ra:

2 N ma di, i tuli mati n na,
n ma di fanyi, n naxan barixi,
n naxan sɔtɔ Ala saabui ra.
3 I naxa i sɛnbɛ fi ginɛ ɲaaxie ma,
naxee fata mangɛe ralɔɛde.
I naxa bira na ginɛ mɔɔli fɔxɔ ra.

4 Mangɛ Lemuweli, a mu lanma mangɛe xa wɛni min.
Beere xɔli mu lanma a xa mangɛ suxu,
5 xa na mu a ra e nɛɛmuma nɛ e yɛtɛ xa sɛriyɛ ma,
e fa tɔɔrɔmixi yanfa.
6 Na minse mɔɔli xa so mixie nan yi,
naxee na saya kira xɔn ma,
alako e xa nɛɛmu e xa fe xɔrɔxɔɛ birin ma.
7 Naxan wɛni minxi a nɛɛmuma nɛ a xa setareɲa ma,
a mu ratuma a xa tɔɔrɛ ma sɔnɔn.
8 I xa dɛtare xunmafala,
i xa misikiinɛ mali.
9 I xui ramini, kiiti sa nɔndi ra.
I xa tɔɔrɔmixi nun setare xunmafala.

Ginɛ fanyi

10 Nde nɔma ginɛ fanyi sɔtɔde?
A tide gbo diyaman bɛ.
11 A xa mɔri laxi a ra,
a findixi harige fanyi nan na a bɛ tɛmui birin.
12 A fe fanyi rabama a xa mɔri bɛ,
a mu fe ɲaaxi yo rabama a ra a xa duniɲɛigiri kui.
13 A yɛxɛɛ xabe nun gɛsɛ fute fenma,
a nee rafalama sosee ra.
Na wali rafan a ma.
14 A luma alɔ yulɛ xa kunkui,
a sa baloe fenma yire makuye a fa a ra.
15 A kurunma nɛ alako a xa kuri so a xa denbaya bɛ,
a man wali so a xa walikɛ ginɛe yi ra.
16 A bɔxi matoma nɛ, a fa na sara.
A geeni naxan sɔtɔma a na sarama sansi nan na, a a si.
17 A tunnabɛxi, a walima sɛnbɛ ra.
18 A a kolon a xa wali sɔɔnɛyama nɛ.
A lanpui radɛxɛma nɛ, a wali kɔɛ fan na.
19 A yɛxɛɛ xabe findima nɛ gɛsɛ ra,
a gɛsɛ findima sose ra.

20 A setare kima, a misikiinɛ malima.
21 A mu gaaxuma ɲɛmɛ ya ra,
barima a xinbeli donma fanyie yailanxi a xa denbaya bɛ.
22 A sade dugi yailanma,
a dugi tofanyi dɛgɛma a yɛtɛ bɛ.
23 Taa kuntigi nan a xa mɔri ra,
a dɔxɔxi forie ya ma.
24 A sosee dɛgɛma, a e mati.
A bɛlɛtie fan yailanma,
yulɛe nee wafuma a ma.

25 A sɛnbɛ gbo, mixie a binyama.
A mu gaaxuma fefe ma.
26 A lɔnni masenma mixie bɛ,
a man e xaran a fanyi ra.
27 A a ɲɛngi sama a xa denbaya xɔn ma,
a mu walitareɲa kolon.
28 A xa die a matɔxɔma,
a xa mɔri a tantuma yi wɔyɛnyi ra:
29 «Ginɛ fanyie na na de,
kɔnɔ i maniyɛ mu na e ya ma.»
30 Fate xa tofanyi mixi madaxuma nɛ, a mu buma.
Tantui na ginɛ nan bɛ naxan gaaxuma Alatala ya ra.
31 Wo xa na ginɛ xa wali fanyi sare fi a ma,
wo xa na ginɛ mɔɔli matɔxɔ taa kui.

Kawandila xa Kitaabui

Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Annabi Sulemani yi kitaabui nan sɛbɛxi a xa bannaya, a xa nɔɛ, nun a xa lɔnni belebele nan xa fe ra. Na birin findixi masenyi hagigɛ nan na a bɛ Alatala xa maragiri kui. A naxa a fahaamu na birin findixi «fe fufafu» nan na. Birafe na fe mɔɔli fɔxɔ ra, na luxi alɔ mixi «naxan birama foye fɔxɔ ra.» Foye na na, kɔnɔ a sigama nɛ, a mu buma. A suxufe mu sɔɔnɛyama. A na na ki nɛ won ma duniɲɛigiri kui.

Yi kitaabui xa masenyi tide gbo barima to mixie mu taganma birade fe wuyaxi fɔxɔ ra naxan mu findixi Alatala xa sɛriyɛ ra. E birin katama nɛ naafuli sɔtɔde. E lɔnni fenma alako na tan fan xa findi kɔbiri ra. Na kira xɔn ma e fe mɔɔli birin nabama naxee nɔma rafande e fate ma. Na ɲɛrɛ ki kui adamadi luma yunubi raba ra.

Alatala naxan masenma won bɛ Annabi Sulemani saabui ra a findixi yi nan na: A lanma adamadi xa bira Alatala xa sɛriyɛ fɔxɔ ra yi duniɲa bɛndɛ fuɲi fari. Ala duniɲa naxan daaxi a fan adama bɛ, kɔnɔ a mu lanma a xa findi a xa ala ra. Alatala ɲɛlɛxinyi fima mixi ma, kɔnɔ a wama nɛ e xa a kolon a tan nan findixi e Marigi ra. A lanma adama xa duniɲa igiri, a ya tixi Ala nan na. A xa a kolon duniɲa see mu buma, e luxi nɛ alɔ «foye» naxan lɔɛma yen.

Yi kitaabui a masenma nɛ won bɛ a lanma won Marigi xa findi Alatala Daali Mangɛ nan na, a naxa findi daali se nde ra. Ala xa won mali na kolonfe ra won bɔɲɛ kui. Amina.

Kawandila xa Kitaabui

Duniɲa fu na a ra!

1 Dawuda xa di Darisalamu mangɛ xa kawandi nan ya:
2 Duniɲa findixi fe fufafu nan na.
Duniɲa fee tide yo mu na,
na birin findixi fuyan nan na.
N tan kawandila xa masenyi nan nan ki.
3 Adamadi geeni mundun sɔtɔma a xa wali ma soge bun ma?
4 Ndee faxama, ndee barima, duniɲa fan na kɛɲa keren lɔxɔɛ birin.
5 Soge tema, a goroma, a man gbilen a texi dɛnnaxɛ.
6 Foye fan minima, a sigama yirefanyi ma, a a mafindima kɔɔla ma.
A na gɛ mafindide, a man gbilen a kelide.
7 Xure birin xun tixi baa nan na, kɔnɔ baa mu rafema.
Xuree kelima dɛnnaxɛ, e man gbilenma mɛnni nɛ.
8 Fe birin ɲɛrɛma, a mu taganma, a mu masarama.
Adama ya mu wasama fe matode,
a tuli fan mu lugama fe ramɛde.
9 Naxan bara dangi nu,
na nan man gbilenma a ra.
Naxan bara raba nu, na nan man nabama.
Fe nɛɛnɛ mu rabama duniɲa ma naxan ɲɔndɔn mu nu raba.
10 Fe nɛɛnɛ yo mu na naxan a niyama mixi xa a fala,
«Yi mato, fe nɛɛnɛ na a ra!»
N xa a fala wo bɛ, na fe mɔɔli ɲan nu na beenun won tan xa bari.
11 Ɲama mu ratuma fe dangixi ma,
fe naxan sa fama rabade, ɲama nɛɛmuma nɛ na fan na.
12 N tan Kawandila, n bara findi mangɛ ra Isirayila bɔxi ma Darisalamu.
13 N natɛ tongoxi nɛ, fe naxee birin nabafe yi duniɲa ma, n xa e mato a fanyi ra. Na kui n a to nɛ a Ala kote xɔrɔxɔɛ nan saxi adamadie fari.
14 N bara wali birin mato naxan nabama yi duniɲa ma. Fufafu na a birin na! Birafe na wali fɔxɔ ra, a luxi nɛ alɔ mixi na birafe foye nan fɔxɔ ra.
15 Naxan kuntinxi, na mu nɔma mat-inxinde,
naxan luxi, na mu nɔma kamalide.
16 N naxa a maɲɔxun n yɛtɛ ma, a n tan bara lɔnni fen dangi Darisalamu mangɛ birin na, naxee singe fa n tan yara. N bara lɔnni nun fe kolonyi gbegbe sɔtɔ duniɲa xa fe ma.
17 N naxa natɛ tongo n xa xaxilimaya nun xaxilitareɲa fan mato. Kɔnɔ n bara a to na fan luxi alɔ birafe foye nan fɔxɔ ra.

18 Xaxilimaya nun kɔntɔfili nan ɲɛrɛma kira keren xɔn ma.
Fe kolonyi gboma ki naxɛ, tɔɔrɛ fan gboma na ki nɛ.

2

Adamadi waxɔnfe

1 N a fala nɛ n yɛtɛ bɛ, «N xa ɲɛlɛxinyi mato, n xa a kolon naxan fan.» N naxa a to a ɲɛlɛxinyi fan mu buma.
2 N naxa n yɛtɛ maxɔrin, «Yelefe tun mu findixi fe kamalixi ra. Ɲɛlɛxinyi tide na munse ra?»
3 N naxa natɛ tongo n ma lɔnni fenfe kui, n xa ɲɛlɛxinyi fen wɛni ra. N nu wama a kolonfe munse munafanyi gbo adamadie bɛ e xa duniɲɛigiri kui.
4 N naxa wali xungbe ndee suxu alɔ banxi tife nun xɛ safe.
5 N naxa yire tofanyie yailan naafuli kanyi e malabuma dɛnnaxɛ sansi tofanyie ya ma.
6 N naxa ye yire ge naxee a niyama ye xa sa n ma sansie ma.
7 N naxa konyie sara, naxee bara die sɔtɔ naxee findixi n gbe ra, e fa lu n xɔnyi. N naxa xuruse gbegbe sɔtɔ, dangi Darisalamukae birin na naxee nu na beenu n xa bari.
8 N naxa gbeti, xɛɛma, nun naafuli mɔɔli birin sɔtɔ. N naxa yelibae sɔtɔ, a nun ginɛ gali adama waxɔnfe xa fe ra.
9 N naxa findi mixi xungbe ra dangife Darisalamukae birin na naxee nu na beenu n xa bari. N naxa na birin naba lɔnni fenfe ra.
10 N naxa n waxɔnfe mɔɔli birin fen,
n mu tondi sese ra naxan nu rafanxi n ma.
N ma wali yati nu rafanxi n ma,
na nan findixi n ma geeni ra.
11 Kɔnɔ n to n ma wali birin mato,
n naxan nabaxi tɔɔrɛ kui,
n naxa a to na birin fufafu.
A nu luxi nɛ alɔ mixi naxan birama foye fɔxɔ ra
a mu sese suxu.

12 Na tɛmui n naxa n ɲɔxɔ sa xaxilimaya nun xaxilitareɲa xɔn ma.
Naxan tima mangɛ ra n ɲɔxɔɛ ra,
na fama munse rabade?
13 N naxa a to xaxilimaya fan dangi xaxilitareɲa ra,
alɔ naiyalanyi fan to fanxi dimi bɛ.
14 Xaxilima se toma a ya ra,
xaxilitare tan a ɲɛrɛma dimi nan kui.
Kɔnɔ e firin birin faxama nɛ.
15 Na nan a ra n naxa a maɲɔxun,
xa n tan nun xaxilitare birin faxama nɛ,
n ma xaxilimaya tide fa na munse ra?
N naxa a fala n yɛtɛ bɛ, «Xaxilimaya fan fe fufafu nan a ra.»
16 Xaxilima nun xaxilitare xa fe mu ratuma mixie ra,
e nɛɛmuma nɛ e firin birin ma, e firin birin faxama nɛ.
17 Na kui duniɲɛigiri naxa raɲaaxu n ma, barima n bara a kolon n ma wali mu buma. A luxi nɛ alɔ mixi naxan birama foye fɔxɔ ra, e mu a suxu.
18 N ma wali naxa raɲaaxu n ma, barima n bara a kolon fo n xa na birin lu mixi gbɛtɛ yi ra.
19 Na mixi findima xaxilima nan na, ka xaxilitare ra? Nde nɔma na kolonde? Kɔnɔ a tan yati nɔɛ sɔtɔma nɛ n ma wali birin xun ma! Fe fufafu nan na ki.
20 Na kui n naxa nimiṣa wali birin xa fe ra n naxan naba yi duniɲa ma.
21 Mixi naxan walixi lɔnni nun fatɛ ra, a fa na wali lu mixi nde yi ra naxan mu sese raba na wali kui, na findixi fe fufafu nan na naxan xɔrɔxɔ ki fanyi ra.
22 Mixi geeni mundun sɔtɔma a xa wali nun a xa katɛ kui a naxan nabaxi yi duniɲa ma?
23 A xa wali findixi tɔɔrɛ xɔrɔxɔɛ nan na a bɛ. Hali kɔɛ ra a bɔɲɛ mu malabuma. Fe fufafu nan na ki.
24 A lanma mixi xa a dɛge, a xa a min, a xa a xa wali raba sɛɛwɛ kui. N bara a kolon na birin kelixi Ala nan ma.
25 Mixi mu nɔma a dɛgede, a fe fanyi kolon xa Ala mu a mali?
26 Mixi naxan nafan Ala ma, Ala a kima xaxili fanyi, fahaamui, nun sɛɛwɛ nan na. Kɔnɔ xaxilitare tan, Ala a niyama nɛ a xa a harige birin so mixi gbɛtɛ yi ra naxan nafan Ala ma. Yi fan findixi fe fufafu nan na, alɔ mixi naxan birama foye fɔxɔ ra.

3

Tɛmui na fe birin ma

1 Tɛmui na fe birin ma,
fe birin duniɲa ma, a xa waxati na na.
2 Waxati nde na di barife ma,

waxati nde na faxafe ma.
Waxati nde na sansi sife ma,
waxati nde na sansi xabafe ma.
3 Waxati nde na faxɛ tife ma,
waxati nde na dandan tife ma.
Waxati nde na se kanafe ma,
waxati nde na se yailanfe ma.
4 Waxati nde na wafe ma,
waxati nde na yelefe ma.
Waxati nde na yaye raminife ma,
waxati nde na fare boronfe ma.
5 Waxati nde na gɛmɛe rayensenfe ma,
waxati nde na gɛmɛe malanfe ma.
Waxati nde na sunbu tife ma,
waxati nde na a titareya ma.
6 Waxati nde na se fenfe ma,
waxati nde na a lufe ma.
Waxati nde na se ragatafe ma,
waxati nde na a wɔlɛfe ma.
7 Waxati nde na se ibɔɔfe ma,
waxati nde na a dɛgɛfe ma.
Waxati nde na wɔyɛnfe ma,
waxati nde na dundufe ma.
8 Waxati nde na xanu tife ma,
waxati nde na xɔn tife ma.
Waxati nde na geresofe ma,
waxati nde na saatafe ma.
9 Walikɛ geeni mundun sɔtɔma a xa katɛ kui?
10 N bara kote to Ala naxan dɔxɔxi adamadie xun.
11 A bara se birin natofan a waxati ma. A bara a niya adamadi xaxili xa siga abadan fe ma, hali a mu nɔ Ala xa walie kolonde keli a fɔlɛ ma han a raŋɔnyi.
12 N a kolon fefe mu na naxan fan adamadi bɛ, fo a sɛɛwa, a fe fanyi raba a xa duniɲɛigiri kui.
13 Mixi a dɛgefe, a a min, a sɛɛwa a xa wali kui, na nan findixi Ala xa ki ra adamadi bɛ.
14 N a kolon Ala xa wali birin buma nɛ abadan. Sese mu sama a xun ma, sese mu bama a ra. Ala fe rabama nɛ alako adamadi xa gaaxu a ya ra.
15 Naxan na na, na ɲan nu na nu.
Naxan fama rabade, na ɲan nu na nu.
Adamadi naxan nabaxi, Ala fama nɛ na makiitide.
16 N bara fe gbɛtɛ fan to yi duniɲa ma:
Nɔndi mafindima wule ra,
tinxinyi mafindima tinxintareya ra.
17 N naxa a maŋɔxun n xaxili kui,
Ala tinxintɔɛ nun tinxintare makiitima nɛ,
barima fe birin a waxati na na.
18 N man naxa a maŋɔxun n xaxili kui,
Ala na mixie matofe nɛ, alako e xa a kolon daalise nan lanxi e ma alɔ wulai subee.
19 E firin birin fama nɛ raŋɔnde yire keren, e firin birin faxama nɛ. E firin birin ɲɛngima ki keren, adama yo sube yo, e birin lan. Fe fufafu na na birin na.
20 E birin sigade keren. E kelixi bɛndɛ nɛ, e man gbilenma bɛndɛ nɛ.
21 Nde a kolon xa mixi faxaxi xaxili tema koore nɛ, xa sube faxaxi xaxili goroma bɔxi nɛ?
22 N a kolon fefe mu na naxan fan adamadi bɛ, fo a sɛɛwa a xa wali kui. Na nan findixi Ala xa maragiri ra adamadi bɛ. Nde nɔma a masende a bɛ naxan fama rabade a dangi xanbi?

4

Faxafe nun balofe

1 N man bara n xaxili rasiga ɲaxankatɛ birin ma, naxan na rabafe yi duniɲa ma.
Mixi ɲaxankataxi na wafe,
e madunduma yo mu na.
Nɔɛ na mixie bɛ naxee na e ɲaxankatafe.
E madunduma yo mu na.
2 N bara a maŋɔxun, mixi faxaxi nan sɛɛwaxi dangife mixi baloxi ra.
3 Mixi naxan mu barixi sinden,
nee xa hɛɛri dangi mixi faxaxi nun mixi baloxi ra,
barima e mu ɲaxankatɛ kolon naxan na rabafe yi duniɲa ma.
4 N bara a to, mixi walima e xunnakeli fenma milɛ kui. Yi fan findixi fe fufafu nan na, alɔ birafe foye fɔxɔ ra.
5 Xaxilitare a bɛlɛxɛe findigilinxi a ma, a mu walima,
han a xun nakana.
6 Bɔŋɛsa dondoronti fisa katɛ gbegbe bɛ.
Na katɛ luxi nɛ alɔ mixi naxan birama foye fɔxɔ ra.
7 N bara fe fufafu gbɛtɛ fan to yi duniɲa ma.
8 Xɛmɛ nde nu na naxan nu na a kerenyi ma,
mixi yo mu nu na a bɛ.
A nu walima tɛmui birin, kɔnɔ a mu wasa a xa naafuli ra.
A naxa a yɛtɛ maxɔrin,

«N na walife tɔɔrɛ kui nde bɛ?»
Yi mɔɔli fan findixi fe fufafu nan na.

9 Mixi firin malanxi sɔɔnɛya dangife mixi
ra naxan luma a keren.
Na firinyie xa wali dangi na mixi kerenyi
gbe ra.
10 Xa a sa li keren bira, a boore a rakelima
nɛ.
Kɔnɔ mixi naxan birama, a malima mu
na,
na tɔɔrɔma nɛ a ɲaaxi ra.
11 Na maniyaxi mixi firin nan na,
naxee saxi e boore fɛ ma xinbeli tɛmui,
e nu wuyenyi sɔtɔ e boore saabui ra.
Kɔnɔ mixi naxan na a kerenyi ma, na
xinbeli bama di?
12 Mixi ɲaaxi nɔma nɛ mixi keren na,
kɔnɔ mixi firin tan tima nɛ a kanke.
Luuti xɔri saxan malanxi mu bolonma
mafuren.
13 Misikiinɛ xa di naxan xaxili fan,
a sɛnbɛ gbo mangɛ bɛ naxan mu fata
marasi fanyi nun a ɲaaxi tagi rasade.
14 Na mixi mɔɔli nɔma minide geeli kui,
a findi mangɛ ra. A barixi setareɲa nan
kui, a fa mangɛya sɔtɔ.
15 Duniɲa mixi birin saxanyi nan
nabama, i na dangi mixi gbɛtɛ fa ti i ɲɔxɔɛ
ra.
16 Mixi wuyaxi dangixi nɛ beenun na
kanyi xa bari. Mixi naxee fama a xanbi
ra, a xa fe mu fama rafande e ma. Na fan
findixi fe fufafu nan na, alɔ mixi naxan
birafe foye fɔxɔ ra.
17 I na siga salide Ala xa banxi, i xa i
yɛtɛ mato a fanyi ra. I na siga, i xa i tuli
mati masenyi ra naxan tima naa. Na tide
gbo dangife sɛrɛxɛ bafe ra naxan nabama
xaxilitareɲa kui, barima xaxilitaree mu a
kolon, a e na fe kobi nan xun ma na ki.

5

Laayidi tongofe Ala bɛ

1 I naxa gbata i dɛ rabide wɔyɛnyi xili ma,
i naxa gbata laayidi tongode Ala bɛ,
barima Ala tan na koore nɛ, kɔnɔ i tan na
bɔxi nan ma.
Awa, i xa wɔyɛnyi naxa wuya.
2 Alɔ xiye to kelima maɲɔxunyi gbegbe
ma,
xaxilitareɲa fan kelima dɛ wuya nan ma.
3 Xa i bara laayidi tongo Ala bɛ, i naxa
dugundi a rakamalide. Xaxilitareɲa mu
rafan Ala ma. A lanma i xa i xa laayidi
rakamali.
4 Laayidi tongotareɲa fisa laayidi raka-
malitareɲa bɛ.
5 I naxa tin i xa wɔyɛnyi xa findi yunubi
ra. I naxa a fala Ala xa xɛɛra bɛ, «N mu nu
wama laayidi yati tongofe.» Na fe mɔɔli
Ala raxɔnɔma nɛ, a a niya i xa wali xun
xa rakana.
6 Xiye wuyaxi safe nun wɔyɛnyi tife
findixi fe fufafu nan na. Na kui a lanma i
xa gaaxu Ala ya ra.
7 I naxa tɛrɛnna xa a sa li i mixie
toma taa kui naxee fuma misikiinɛe ma,
e sɛriyɛ kana, e kiiti ɲaaxi sa tinxintɔɛe
ma. Mangɛ a boore mangɛ nan malima,
han a mangɛya xungbe sɔtɔ.
8 E birin geenima xɛ samae nan saabui
ra, hali mangɛ xungbe.
9 Kɔbiri rafan mixi naxan ma, a mu
wasama.
Bannaya rafan naxan ma, a naafuli mu a
ralima.
Fe fufafu nan na ki.

10 Harige gboma ki naxɛ, a donmae fan
gboma na ki nɛ.
Na kui munafanyi mundun na harige
kanyi bɛ,
ba a ya tife ra a harige ra?

11 Walikɛ luga ba, a mu luga ba, a xixɔli
fanyi rabama nɛ.
Kɔnɔ banna xa naafuli a niyama nɛ a mu
xixɔli fanyi raba.
12 N fe magaaxuxi nde rakɔrɔsixi yi
duniɲa ma:
Kankanfe bannaya ma han a banna tɔɔrɔ,
13 xa na mu a ra, bannaya lɔɛfe tɔɔrɛ nde
saabui ra,
a fa li banna xa di mu kɛ sɔtɔ.
14 Adamadi mini ki naxɛ a nga tɛgɛ,
a man gbilenma bɛndɛ a mageli ra na ki
nɛ.
A mu sese xaninma a xun ma a naxan sɔtɔ
a xa wali kui.
15 Yi fe xɔrɔxɔ.
Adamadi fa ki naxɛ yi duniɲa ma,
a man sigama na ki nɛ.
A xa katɛ findixi fe fufafu nan na.
16 A duniɲa igirima dimi nan kui,

kɔntɔfili, tɔɔrɛ, nun bɔɲɛ maɲaaxui kui.
17 Na kui ɲ naxa a fahaamu a fan adama
bɛ xa a a dɛge, a a min, a sɛɛwa a xa
wali ra, a naxan nabama duniɲa ma a xa
simaya kui, Ala naxan nagirixi a ma na
nan findixi a xa geeni ra.
18 Xa Ala a ragiri mixi ma a xa harige
sɔtɔ, a fa sɛɛwa na ra han a wasa, na bara
findi Ala xa ki nan na.
19 Na kui, a mu kɔntɔfilima a xa simaya
xa dunke xa fe ra, barima Ala bara a niya
a bɔɲɛ xa lu sɛɛwɛ kui tun.

6

Bannaya nun sɛɛwɛ

1 N fe xɔrɔxɔɛ gbɛtɛ nan to yi duniɲa
ma:
2 Ala bannaya nun binyɛ ragirixi mixi
nde ma han a wasa na birin na, kɔnɔ Ala
fa a niya a mu xan a yi, a fa a lu mixi gbɛtɛ
yi ra. Fe fufafu nan na ki naxan xɔrɔxɔ a
gbe ra.
3 Hali mixi di kɛmɛ sɔtɔ, a naxa simaya
xɔn kuye sɔtɔ, xa a mu nɔma sɛɛwade a
harige ra, ɲama mu fa a ragata gaburi kui
a ragata ki ma, diyɔrɛ naxan baxi a nga
furi, na fisa na kanyi bɛ.
4 Na diyɔrɛ mu findima a ra, a kelima
dimi nan kui, a xili yati mu falama.
5 A mu soge xa naiyalanyi toxi, a mu
sese kolonxi, kɔnɔ a xa fe fisa na naafuli
kanyi bɛ,
6 hali naafuli kanyi fa lu duniɲa ma ɲɛ
wulu firin sɛɛwɛtareɲa kui. E birin mu
sigama aligiyama xɛ?
7 Mixi xa katɛ birin nabama furi fe nan
ma fe ra,
kɔnɔ a mu wasama feo.
8 Munse luma xaxilima yi ra
naxan mu na xaxilitare yi ra?
Munse luma misikiinɛ bɛ xa a ɲɛrɛ ki fan
a boore ya xɔri?
9 Se toxi fisa maɲɔxunyi bɛ?
Fe fufafu nan na ki
naxan luxi alɔ mixi naxan birafe foye fɔxɔ
ra.

10 Daalise birin ɲan bara xili sɔtɔ,
adama naxan nu na, a ɲan bara kolon.
Adama mu nɔma mixi ra naxan sɛnbɛ gbo
a bɛ.
11 Wɔyɛnyi na gbo, fe fufafu fan gboma
nɛ.
A mu mixi yo malima.
12 Nde a kolon fe naxan fan adamadi
bɛ a xa duniɲɛigiri kui, naxan dangima
mafuren mafuren alɔ niini? Nde nɔma
a falade a bɛ fe naxan nabama a faxa
xanbi?

7

Xaxili fanyi

1 Xili fanyi fan dangi labundɛ fanyi ra.
I faxa lɔxɔɛ fan dangi i bari lɔxɔɛ ra.
2 Sofe kaaɲɛ banxi fisa sofe xulun banxi
bɛ,
barima faxɛ ragirixi adama birin bɛ.
A lanma mixi baloxi xa ratu na ma.
3 Sunnunyi fisa yele bɛ,
barima mixi bɔɲɛ fanyi sɔtɔma nɛ sun-
nunyi kui.
4 Xaxilima a ɲɔxɔ rasigama nɛ faxɛ ma,
xaxilitare tan na yelefe nan tui.
5 Xaxilima xa xurui fisa xaxilitare xa
matɔxɔɛ bɛ.
6 Xaxilitare xa yele luxi nɛ
alɔ bolee naxee mabulama tunde bun ma.
Fe fufafu nan na ki.
7 Kɔbiri tinxintare a niyama nɛ xaxilima
xa findi xaxilitare ra,
ye dɔxɔɛ a bɔɲɛ mafindima nɛ.

8 Fe raɲɔnyi fisa a fɔlɛ bɛ.
Mixi sabarixi fisa yɛtɛ igboe bɛ.
9 I bɔɲɛ naxa gbata tede,
barima xaxilitaree bɔɲɛ nan tema.

10 I naxa lu a fala ra,
«Singe dangi yakɔsi ra.»
Xaxilimaya wɔyɛnyi mu na na ra.

11 Xaxilimaya luxi nɛ alɔ kɛ,
a munafanyi na duniɲa mixi birin bɛ.
12 Xaxilimaya findixi mixi xa kantari nan
na,
kɔbiri fan findixi mixi xa kantari nan na,
kɔnɔ xaxilimaya nan fisa,
barima a xaxilima rakisima.
13 Ala xa wali mato.
A naxan madalin, nde nɔma na mat-
inxinde?
14 I xa sɛɛwa hɛɛri tɛmui.
Tɔɔrɛ tɛmui na a li, i xa ratu a ma,
a Ala nan na firinyi birin daaxi.

Na kui adamadi mu nɔma a xa tina kolonde.

15 N ma simaya fufafu kui,
n a toxi nɛ tinxintɔɛ nde faxa simaya dunke kui hali a to tinxinxi,
tinxintare nde bu duniɲa hali a to mu tinxin.
16 I naxa i yɛtɛ findi tinxintɔɛ ra,
i naxa i yɛtɛ findi lɔnnila ra,
xa na mu a ra i i yɛtɛ kanama nɛ.
17 I naxa findi tinxintare ra,
xa na mu a ra i faxama nɛ beenu i xa waxati xa a li.
18 A lanma i xa i ɲɔxɔ sa na marasi firinyi xɔn ma.
Ala xa yaragaaxui xa fe sɔɔnɛyama nɛ na birin kui.

19 Xaxilima xa xaxilimaya a sɛnbɛ gboma nɛ dangi taa mangɛ fu ra.
20 Tinxintɔɛ mu na yi duniɲa ma,
naxan fe fanyi tun nabama, a mu yunubi yo raba.

21 I naxa i tuli mati mixi xa wɔyɛnyi birin na,
xa na mu a ra i fama i xa konyi xui mɛde a i dankama,
22 alɔ i tan yati bara a raba sanya wuyaxi mixie ra.
23 N na birin igbɛxi nɛ xaxilimaya ra.
N naxa a fala, «N xa findi xaxilima ra,» kɔnɔ n mu nɔ.
24 Xaxilimaya tan tilin, a makuya won na,
nde nɔma a fahaamude?
25 Na kui n naxa kata na kolonde,
n xa so xaxilimaya kui, n xa fahaamui sɔtɔ,
n xa a kolon tinxintareya findixi xaxilitareɲa nan na,
xaxilitareɲa fan findixi daxuɲa nan na.

26 N bara fe nde to naxan xɔnɔ dangi faxɛ ra.
Ginɛ na a ra naxan findixi yɛlɛ ra,
naxan bɔɲɛ findixi gantanyi ra,
naxan bɛlɛxɛe luxi alɔ luuti balanxi.
Mixi naxan nafan Ala ma,
a kelima nɛ na ginɛ xun ma,
kɔnɔ na ginɛ yunubitɔɛ nan masɔtɔma.
27 N tan kawandila yi nan to n ma fe matoxi birin kui:
28 N naxa xɛmɛ tinxinxi keren to xɛmɛ wulu ya ma,
n naxa a fen han,
kɔnɔ n mu ginɛ yo to ɲama ya ma naxan tinxin.
29 N yi nan gbansan to kɔrɛ:
Ala adamadie daaxi nɛ e tinxinxi,
kɔnɔ e tan naxa e yɛtɛ madaxu.

8

Xaxilimaya nun mangɛya

1 Xaxilima maniyɛ mu na.
Nde fata fe tilinxi fatanfaside?
Xaxilima yatagi nɔrɔma a xa xaxilimaya saabui nan na,
a lahalɛ masarama nɛ.
2 N xa a fala wo bɛ, a lanma wo xa mangɛ xa yaamari rabatu, barima wo bara wo rakali Ala ya xɔri.
3 I naxa gbata kelide mangɛ ya xɔri. I naxa ti fefe xanbi ra naxan mu fan. Mangɛ a waxɔnfe nan nabama.
4 A lu ki yo ki, nɔɛ na mangɛ nan yi. Nde nɔma a matandide?
5 Mixi naxan mangɛ xa yamari rabatuma,
fe ɲaaxi yo mu a sɔtɔma.
Xaxilima a ɲɛrɛ ki nun ɲɛrɛ waxati kolon.
6 Fe birin lanma a xa raba a waxati nun a kɛɲa ma,
hali na fa findima fe xɔrɔxɔɛ ra mixi bɛ.

7 Mixi to mu a kolon fe naxee fama rabade,
nde nɔma nee tagi rabade a bɛ?
8 Mixi yo mu nɔma a ɲɛngi yamaride,
mixi yo mu nɔma a faxa lɔxɔɛ sugandide.
Mixi mu nɔma kelide gere xun ma,
tinxintareya mu fe kobi rabae bɛɲinma.
9 N bara yi birin rakɔrɔsi duniɲa ma. N naxa mixi to a na a boore yamarife, a fa a yɛtɛ tɔɔrɔ na kui.
10 N naxa mixi ɲaaxie to naxee ragatama binyɛ kui, mixie nu naxee matɔxɔma hɔrɔmɔlingira yire taa kui. Fe fufafu nan na ki.
11 Xa fe kobi rabae mu ɲaxankatɛ sɔtɔ a tɛmui, ɲama fan fama nɛ birade e waxɔnfe ɲaaxie fɔxɔ ra.
12 N a kolon hali fe kobi rabae gbilen fe ɲaaxi rabafe ra han sanmaya kɛmɛ, sɔɔnɛya tan nabama nɛ mixi bɛ naxan

gaaxuma Ala ya ra, naxan luma a batu ra.
13 Kɔnɔ fe mu sɔɔnɛyama mixi ɲaaxie
bɛ naxee mu gaaxuma Ala ya ra, e xa
simaya xɔn mu kuyama alɔ mixi niini.
14 Fe fufafu gbɛtɛ na na yi duniɲa ma:
Fe xɔrɔxɔɛ naxan lan a xa dɔxɔ mixi
ɲaaxi ma, na nan dɔxɔma tinxintɔɛ ma.
Fe fanyi naxan lan a xa raba tinxintɔɛ bɛ,
na nan nabama mixi ɲaaxi bɛ. N xa a fala
wo bɛ, na fe mɔɔli findixi fe fufafu nan na.
15 Na kui a lanma adama xa sɛɛwa a xa
duniɲɛigiri kui. Fe yo mu na naxan fisa
yi bɛ: Mixi lanma e xa e dɛge, e xa e min,
e xa sɛɛwa. Na ki a sɛɛwama nɛ a xa wali
ra a xa duniɲɛigiri kui, Ala naxan fixi a
ma duniɲa bɛndɛ fuɲi fari.
16 N to natɛ tongo n xa fahaamui sɔtɔ
adamadi xa wali xa fe ra, a naxan nabama
kɔɛ nun yanyi,
17 n naxa Ala xa wali mato. Mixi yo
mu nɔma sode fe birin kui naxan nabama
duniɲa ma. Hali a kata han, a mu a
kolonma feo. Hali xaxilima naxan a
falama a bara gɛ na kolonde, a mu nɔma
na kolonde yati yati.

9

Adamadi mu yare kolon

1 N to n maɲɔxun na fe birin ma, n a
toxi nɛ tinxintɔɛe, xaxilimae, nun e xa
katɛ birin kelima Ala nan ma. Adamadi
mu a kolon a fama naxan lide a yara,
xanunteya xa na mu a ra xɔnnanteya. Na
birin na Ala nan yi.
2 Adamadi birin sigama nɛ aligiyama.
Tinxintɔɛ ba, tinxintare ba, sɛniyɛntɔɛ ba,
sɛniyɛntare ba, sɛrɛxɛba ba, sɛrɛxɛbatare
ba.
Mixi fanyi ba, mixi ɲaaxi ba
e birin sigama nɛ aligiyama.
Mixi naxan laayidi tongoma ba,
mixi naxan mu suusama na tongode ba,
e birin sigama nɛ aligiyama.
3 Fe xɔrɔxɔɛ nan yi ki fe birin ya ma
duniɲa ma: maraɲɔn ki keren nan na
nee birin bɛ. Adamadie bɔɲɛ rafexi fe
ɲaaxi nan na, e walima xaxilitareɲa nan
na e xa duniɲɛigiri kui. Na dangi xanbi,
e faxamixie lima nɛ aligiyama.
4 Mixi baloxi gbansan nɔma a xaxili tide
fe nde ma. Bare ɲiɲɛ fisa yɛtɛ faxaxi bɛ.
5 Naxee baloxi, nee a kolon a e faxama nɛ,
kɔnɔ mixi faxaxie tan mu fefe kolon.
Sare fi yo mu na e bɛ sɔnɔn,
e xa fe yati bara nɛɛmu mixie ra.
6 E xa xanunteya, e xa xɔnnanteya, e
waxɔnfe, nee birin bara ɲɔn.
E tan gbe yo mu na yi duniɲa fee tan ya
ma sɔnɔn.
7 Siga, i i dɛge sɛɛwɛ kui, i i xa wɛni min
bɔɲɛ fanyi kui. Ala wama na nan xɔn i bɛ.
8 I xa sose fiixɛ ragoro i ma, i xa labundɛ
fanyi sa i fate ma.
9 I xa duniɲa igiri sɛɛwɛ kui wo nun i
xanuntenyi ginɛ. Ala bara yi simaya nan
fi i ma. Hali a to dangima alɔ foye, hali a
xɔrɔxɔ, Ala xa maragiri na a ra i bɛ.
10 I nɔma wali naxan na, i xa na raba i
sɛnbɛ birin na, barima i naxan nabama
duniɲa ma, alɔ walife, fe matofe, fe
fahaamufe, nun fe kolonfe, na sese mu na
aligiyama i sigafe dɛnnaxɛ.
11 N man bara fe gbɛtɛ to yi duniɲa ma:
Naxan xulun dangi a boore ra, a mu gbata
geenima tɛmui birin xɛ,
naxan sɛnbɛ gbo dangi a boore ra, a mu
gere geenima tɛmui birin xɛ,
naxan xaxili fan a boore bɛ, a mu donse
sɔtɔma tɛmui birin xɛ,
naxan ma lɔnni dangi a boore ra, a mu
naafuli sɔtɔma tɛmui birin xɛ,
naxan xa fahaamui gbo a boore bɛ, a mu
hinnɛ sɔtɔma tɛmui birin xɛ.
Ala xa maragiri tan fe birin nabama a
waxati nɛ.
12 Mixi yo mu a kolon fe fama a lide
tɛmui naxɛ:
Yɛxɛ suxuma nɛ yɛlɛ xɔrɔxɔɛ kui,
xɔni suxuma nɛ gantanyi ra.
Na ki fe xɔrɔxɔɛ adamadi tɛrɛnnama nɛ
kerenyi ra.
13 N man bara yi xaxilimaya misaali to
duniɲa ma naxan tide gbo.
14 Taa xuri nde nu na, mixi mu nu gbo
dɛnnaxɛ. Mangɛ sɛnbɛma nde naxa na
taa gere, a fa tede yailan na taa tɛtɛ bunyi.
15 Na taaka nde nu na, naxan findixi
setare xaxilima ra. A naxa na taa rakisi
a xa xaxilimaya saabui ra, kɔnɔ na dangi
xanbi mixi yo mu ratu a xa fe ma.
16 Na kui n naxɛ,
Xaxilimaya fisa ɲalamaya bɛ,
kɔnɔ setare xa xaxilimaya maberema nɛ,

mixi mu a xa masenyi suxuma.

17 Xaxilima xa masenyi raxaraxi ramɛfe,
na fisa mangɛ xa sɔnxɔɛ rate bɛ xaxilitaree tagi.
18 Xaxilimaya fisa geresosee bɛ,
kɔnɔ yunubitɔɛ keren gbansan nɔma fe fanyi gbegbe xun nakanade.

10

Taali wɔyɛnyi

1 Tugitugi na faxa labundɛ xun ma, labundɛ xiri kanama nɛ.
Xaxilitareɲa nan xui mɛma dangife xaxilimaya xui ra.

2 Xaxilima bɔɲɛ matinse,
xaxilitare bɔɲɛ ɲaaxu.
3 Xaxilitare a xa xaxilitareɲa masenma nɛ birin bɛ a xa ɲɛrɛ kui.
4 Xa i xa mangɛ xɔnɔ i ma, i naxa keli i xa wali xun ma,
i xa sabari fe xɔrɔxɔɛ rabɔrɔxɔma.

5 N fe xɔrɔxɔɛ nde fan toxi yi duniɲa ma naxan kelixi mangɛ ma:
6 A nɔɛ fima nɛ xaxilitare nde ma,
banna nde tan mu nɔɛ yo sɔtɔ.
7 N bara konyi nde to a soe ragima,
mangɛ nde fa a ɲɛrɛ a sanyi ra.

8 Yili ge nɔma birade a xa yili gexi kui,
mixi naxan yale tima tɛtɛ ma, bɔximase nɔma na fan xinde.
9 Mixi naxan gɛmɛ masolima, a nɔma a maxɔnɔde gɛmɛ ra.
Mixi naxan yege bɔɔma, a nɔma a maxɔnɔde yege ra.
10 Xa beera kole torixi, a mu ralugan, na a niyama nɛ wali xa xɔrɔxɔ.
Xaxilimaya xunnakeli fima mixi ma na ki nɛ.
11 Xa bɔximase mixi xin beenun bɔximase suxuma xa a suxu,
mixi naxan bɔximase suxuma, a mu geenima.

12 Hinnɛ gbegbe na xaxilima xa masenyi kui,
kɔnɔ xaxilitare tan xa wɔyɛnyi a yɛtɛ bɔnɔma nɛ.
13 A xa masenyi fɔlɔma lɔnnitareɲa ra,
a raɲɔn daxuɲa ra.
14 Xaxilitare xa wɔyɛnyi wuya.

Adamadi mu a kolon fe naxan fama fade.
Nde a rakolonma fe ra naxan fama a lide?

15 Xaxilitare a yɛtɛ rataganma,
hali taa kira, a mu a kolon.

16 Ɲaxankatɛ na taa bɛ naxan xa mangɛ findixi fonike yɔrɛ ra,
naxan xa kuntigie kurunma xulunyi tife ra.
17 Ɲɛlɛxinyi na taa bɛ naxan xa mangɛ fatanxi mangɛ bɔnsɔɛ ra,
naxan xa kuntigie e dɛgema a waxati ma sɛnbɛ sɔtɔfe ra, e mu siisi.

18 Xa banxi kanyi tunnaxɔnɔ, banxi xunyi birama nɛ,
xa a mu a findi tunnabɛxi ra, a xa banxi fama nɛ minide.
19 Mixi donse rafalama nɛ alako a xa ɲɛlɛxin,
a wɛni minma nɛ alako a xa sɛɛwa,
a kɔbiri sɔtɔma nɛ alako a hayi birin xa fan.

20 I naxa mangɛ danka hali i xa maɲɔxunyi kui,
i naxa banna danka hali i xa konkoe kui,
barima xɔni nde i xui xaninma nɛ, a na fala mixi nde bɛ.

11

Wakilife

1 Taali ndee nan yi ki:
Xa i taami woli ye ma,
i fama nɛ a masɔtɔde lɔxɔɛ nde.
2 I xa i xa sɔtɔse taxu mixi solofere ra,
xa na mu a ra, mixi solomasaxan,
barima i mu a kolon ɲaxankatɛ naxan fama duniɲa lide.
3 Xa nuxui rafexi ye ra,
tunɛ fama nɛ birade bɔxi ma.
Xa wuri bira yire fanyi ma, xa a bira kɔɔla ma,
a luma naa nɛ.
4 Mixi yo bɔnbɔ foye rabɛnfe ra, na mu sansi sima.
Mixi yo bɔnbɔ nuxui matofe ra, na mu fama sansi xabade.

5 I mu ɲɛngi nun xɔrie rafala ki kolon furi
ginɛ furi kui,
i man mu Ala Daali Mangɛ xa wali fan
kolon.

6 I xa wakili kelife gɛɛsɛgɛ han nunmare
sansi sife ra,
barima i mu a kolon i xa wali mundun
fama sɔɔnɛyade.

7 Naiyalanyi tofe ɲɔxun.
8 A lanma mixi xa sɛɛwa a xa simaya ra,
kɔnɔ a naxa nɛɛmu dimi ma naxan nu na
a xa simaya kui.
Fe naxan birin fama, fe fufafu na a ra.

9 Fonike, i xa ɲɛlɛxin i xa fonikeya kui,
i sondonyi xa sɛɛwa i xa fonikeya waxati
kui.
I xa bira i bɔɲɛ nun i waxɔnfe fɔxɔ ra,
kɔnɔ i xa a kolon a Ala i makiitima nɛ na
birin ma.
10 Na kui kɔntɔfili makuya i ra,
tɔɔrɛ keri i fɔxɔ ra.
Fonikeya findixi fe fufafu nan na.

12

Faxɛ makɔrɛ

1 I xa ratu i Daali Marigi ma i xa fonikeya
kui,
beenun i nimisa lɔxɔɛ xa fa,
beenun tɔɔrɛ waxati xa i li, i fa a fala,
«Sɛɛwɛ yo mu na n bɛ sɔnɔn.»
2 I xa ratu a ma beenun soge xa dimi,
beenun kike nun tunbuie xa ifɔɔrɔ,
beenun nuxui xa siga tunɛ bira xanbi.

3 Na tɛmui banxi kantɛe sɛrɛnma nɛ,
xɛmɛ ɲalamae e felenma nɛ,
maale dinmae xurunma nɛ,
mixi naxee se igbɛma e luma nɛ dimi kui,
4 banxi naadɛe balanma nɛ,
maale din xui danma nɛ,
xɔni xui dunduma nɛ naxan nu mixie
raxunuma,
5 xɛmɛ fama nɛ gaaxude yire itexi ra,
e fama nɛ gaaxude fe xɔrɔxɔɛ ra kira xɔn
ma,
xɛmɔxi xunsɛxɛ fama nɛ fiixɛde,
katoe bama nɛ kasarɛ tife,
seri mu dandanyi tima sɔnɔn.
Na tɛmui mixi sigama nɛ a xa lingira
dɔnxɔɛ,
wa xui minima nɛ kirae xɔn ma.
6 Na rabama nɛ beenun gbeti xa bolon,
beenun xɛɛma tɔnbili xa kana,
beenun fɛɲɛ xa ibɔɔ dulonyi ma,
beenun ye bɛndun se xa kana kolonyi
yire,
7 beenun adamadi xa gbilen bɛndɛ a daaxi
naxɛ,
a nii fan xa gbilen Ala ma naxan a raso a
fate i.

8 N tan Kawandila xa a fala wo bɛ,
«Fe fufafu nan na na birin na. A birin
luxi nɛ alɔ foye!»

9 Wo xa a kolon yi Kawandila findixi
xaxilima nan na, naxan bara ɲama xaran.
A bara taalie mato, a e yailan.
10 Yi Kawandila kata nɛ a xa masenyi
fanyie nun sɛbɛli tinxinxie sɔtɔ naxee
nɔndi masenma.
11 Xaxilimae xa masenyie luxi nɛ alɔ
wuri rameluxi naxee xurusee raɲɛrɛma.
Na masenyie malanxi luxi nɛ alɔ lantuma
naxee mabanbanxi wuri ma. Na birin
fatanxi Xuruse dɛmadonyi keren nan na.
12 N ma di, naxan dangi na masenyie ra,
i xa i yɛtɛ ratanga na ma. Danyi mu na
sɛbɛli yailanfe ma. Xaranyi gbegbe mixi
rataganma nɛ.
13 A birin xundusuxi yi masenyi nan na:
Won xa gaaxu Ala ya ra, won xa a xa
yaamarie rabatu,
barima adamadi xa wali lanma a xa findi
na nan na.
14 Won xa gaaxu Ala ya ra barima a tan
nan mixi xa wali birin makiitima,
hali fe naxan birin nɔxunxi,
a findi a fanyi ra ba, a findi a ɲaaxi ra ba.

Annabi Sulemani xa suuki fisamante

Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Annabi Sulemani, naxan nu findixi Isirayila mangɛ ra a baba Dawuda dangi xanbi, a nu bara kitaabui ndee sɛbɛ Ala xa lɔnni xa fe ra. Alatala nu bara fe gbegbe masen a bɛ a xa mangɛya kui, naxee bara findi lɔnni xungbe ra duniɲa birin bɛ.

Yi kitaabui kui, Ala bara lɔnni mɔɔli gbɛtɛ masen Sulemani bɛ, naxan findixi xanunteya ra xɛmɛ nun ginɛ tagi. Tawureta Munsa a masenma won bɛ, Alatala to xɛmɛ daa, a naxa a to a hayi nu na ginɛ ma. A naxa e firin daa alako e xa kafu e booree ra, e xa wuya. Na kui won a kolonma xanunteya naxan na xɛmɛ nun ginɛ tagi, a findixi Ala sago nan na. Xa a sa li xɛmɛ, xa na mu a ra ginɛ, a wama na fe mɔɔli xɔn futi mu na naxan na, na tɛmui a bara findi yunubi ra. Yɛnɛ mu rafan Ala ma, kɔnɔ futi xirife xɛmɛ nun ginɛ tagi, Alatala yati nan na yamarixi.

«Sulemani xa suuki fisamante» a na birin masenma taali wɔyɛnyi ra. Xɛmɛ wama ginɛ xɔn, ginɛ fan wama xɛmɛ xɔn. E bara e boore xanu han e wama lufe yire keren tun. Na xanunteya mɔɔli mu ɲaaxu. Ala wama na xɔn mixie bɛ naxee bara natɛ tongo e xa futi xiri. Ala fe naxan daaxi, na mu nɔma findide yunubi ra xa a rawalima a rawali ki ma.

Ala xa na sɛriyɛ masen won bɛ, alako won xa lu sɛniyɛnyi kui alɔ Alatala wama a xɔn ma ki naxɛ. Amina.

Annabi Sulemani xa suuki fisamante

Ginɛ xanuxi xa ɲɛlɛxinyi

1 Annabi Sulemani xa suuki fisamante nan ya:

Ginɛ xa masenyi a xanuntenyi bɛ

2 «I xa n masunbu.
I xa xanunteya ɲɔxun wɛni bɛ.
3 I xiri ɲɔxunmɛ luxi nɛ alɔ labundɛ,
naxan xiri fanyi minima.
Na nan a ra i rafan ginɛdimɛ birin ma.
4 I xa n tongo,
won xa siga.
Mangɛ xa n xanin a xɔnyi.

Ginɛdimɛe xa masenyi ginɛ bɛ

I xa fe na a niyama won xa lu sɛɛwɛ kui.
I xa xanunteya ɲɔxun wɛni bɛ.
Nɔndi na mixi bɛ i rafanxi naxan ma.»

Ginɛ xa masenyi ginɛdimɛe bɛ

5 «Darisalamu ginɛdimɛe, n kiri fɔɔrɔ,
kɔnɔ n tofan alɔ Kedari xa kiri banxie,
alɔ dugi naxee gbakuxi Annabi Sulemani xɔnyi.
6 Wo naxa n kiri fɔɔrɔxi mato,
soge nan n fɔɔrɔxi.
N nga xa di xɛmɛe nu xɔnɔxi n ma,
e nu n xɛɛma e xa wɛni bilie rawalide.
N mu nɔ n ɲɛngi sade n gbe xɔn ma.»

Ginɛ xa masenyi a xanuntenyi bɛ

7 «N xanuntenyi, i xa a fala n bɛ
i xurusee dɛ madonma dɛnnaxɛ,
alako n naxa lu i fen na malabui tɛmui
i booree xa xuruse gɔɔrɛe ya ma.»

Xɛmɛ xa masenyi ginɛ bɛ

8 «Ginɛ tofanyi fisamante,
xa i mu na yire kolon,
i xa n ma yɛxɛɛe fɔxi fen,
i xa i gbee dɛ madon n ma gɔɔrɛ longori ra.
9 N xanuntenyi,
i tofan alɔ Misira mangɛ xa soe,
naxan a ragise bɛndunma.
10 I xa tulirasoee bara i xɛrɛe ratofan,
i kɔnyi rayabu kɔnmagore kui.
11 Won xa maratofan se gbɛtɛe fen,
naxee yailanxi xɛɛma nun gbeti ra.»

Ginɛ xa masenyi a xa xɛmɛ xa fe ra

12 «N ma labundɛ xiri nu mɛma,
mangɛ xa xulunyi yire.
13 N xanuntenyi maniyaxi se sase nan na,
naxan gbakuxi n xiɲɛe tagi,
se xiri fanyi saxi a kui.
14 A xiri luxi nɛ alɔ sansi fuge xiri,
naxee kelixi wɛni bilie ya ma En Gedi bɔxi ma.»

Xɛmɛ xa masenyi ginɛ bɛ

15 «N xanuntenyi, i tofan, i tofan.
I yae rayabu alɔ ganbɛ.»

Ginɛ xa masenyi xɛmɛ bɛ

16 «N xanuntenyi,
i tofan, i tofan.
Won na dɛnnaxɛ,
ɲooge fanyi bara findi won ma sade ra,

17 sɛdiri wuri salonyie bara findi won ma banxi xunyi ra,
sipirɛ wuri bara findi won ma banxi kanke ra.»

2

Xanuntenyie xa tofanyi
Ginɛ xa masenyi xɛmɛ bɛ
1 «N tan luma nɛ alɔ sansi fuge tofanyi,
naxan mɔɔli toma Sarɔn gulunba yire.»
Xɛmɛ xa masenyi ginɛ bɛ
2 «I tan luxi nɛ alɔ sansi fuge tofanyi tunbee ya ma.
I tofan ginɛdimɛe birin bɛ.»
Ginɛ xa masenyi a xa xɛmɛ xa fe ra
3 «N xanuntenyi luxi nɛ alɔ mangoe bili wondi kui.
A fan sɛgɛtalae birin bɛ.
N bara wa lufe a xa niini bun ma,
a xa fe rafan n ma
alɔ mangoe rafanma mixi ma ki naxɛ.
4 A bara n xanin a xɔnyi,
a xa xanunteya bara findi ɲɛlɛxinyi ra n bɛ.»
Ginɛ xa masenyi a xa xɛmɛ bɛ
5 «Donse ɲɔxunmɛ so n yi, n ki mangoe,
barima xanunteya naxan na n bɔɲɛ kui,
a bara n sɛnbɛ ba n yi ra.
6 N xunyi na n xanuntenyi bɛlɛxɛ,
a na n mafurukufe a yirefanyi ra.»
Ginɛ xa masenyi ginɛdimɛe bɛ
7 «Darisalamu ginɛdimɛe, n bara wo mayandi,
tɔɔkɛ nun xeli xili ra naxee na wula i,
wo naxa xanunteya raxunu, wo naxa a rakeli,
beenu a wama a xɔn ma tɛmui naxɛ.»
Ginɛ xa masenyi a xa xɛmɛ xa fe ra
8 «N xanuntenyi xui na a ra,
a na fafe a gi ra geyae fari.
9 A gima alɔ tɔɔkɛ,
a tuganma alɔ xeli.
A na be won ma tɛtɛ xanbi ra,
a na be matofe wundɛri ra.
10 A naxa a fala n bɛ,
‹N xanuntenyi tofanyi, keli, i xa fa,
11 barima ɲɛmɛ tɛmui bara dangi,
tunɛ mu birama sɔnɔn.
12 Sansi na bogife daaxa,
ɲɛlɛxin waxati bara a li,
xɔnie na e xui raminife won ma bɔxi ma.
13 Xɔrɛ bili na bogife,
wɛni bili na fugafe, a xiri fan.
N xanuntenyi, keli, i xa fa.
14 N ma ginɛ, i naxa i nɔxun
alɔ ganbɛ a nɔxunma gɛmɛe longori ra ki naxɛ.
Mini, n wama i xui ɲɔxunmɛ mɛfe,
n wama i yatagi tofanyi tofe.›»
Xɛmɛ xa masenyi a xa mixie bɛ
15 «Wo xulumasee suxu,
naxee wama muxu xa wɛni bili fugaxie kanafe.»
Ginɛ xa masenyi xɛmɛ bɛ
16 «N xanuntenyi findixi n gbe nan na,
n fan findixi a gbe nan na.
A a xa xurusee dɛ madonma sansi fugaxie ya ma.
17 N xanuntenyi, beenu kuye xa iba,
i xa gbilen, i xa i gi alɔ tɔɔkɛ,
i xa i gi geyae fari alɔ xeli.»

3

Ginɛ a xanuntenyi fenfe
Ginɛ xa masenyi xɛmɛ xa fe ra
1 «Kɔɛ ra n bara n xanuntenyi fen n ma sade ma,
kɔnɔ n mu a toxi.
2 N naxa keli, n naxa mini taa kui,
n xa n xanuntenyi to, kɔnɔ n mu a toxi.
3 N to taa kantamae li, n naxa e maxɔrin,
‹Wo bara n xanuntenyi to?›
4 N to dangi e ra,
n naxa n xanuntenyi li yire nde,
n naxa a suxu, n mu a lu,
n naxa a xanin n nga xɔnyi,
a xa konkoe kui n barixi dɛnnaxɛ.»
Ginɛ xa masenyi ginɛdimɛe bɛ
5 «Darisalamu ginɛdimɛe, n bara wo mayandi,
tɔɔkɛ nun xeli xili ra naxee na wula i,
wo naxa xanunteya raxunu, wo naxa a rakeli,
beenu a wama a xɔn ma tɛmui naxɛ.»

6 «Nde na fafe kelife gbengberen yire?
A na xube ratefe alɔ tuuri.
Na tuuri luxi nɛ alɔ surayi tuuri naxan xiri fan.
7 Sulemani ragise na a ra,
Isirayila xa sɔɔri gbangbalanyi tongo senni na a matife,
8 santidɛgɛma na e birin yi ra,

e fata gere ra, e fata mixi makantade kɔɛ ra.
9 Mangɛ Sulemani ragise na a ra,
a yailanxi wuri fanyi ra naxan kelixi Liban.
10 A raxunmaxi xɛɛma, gbeti, nun dugi gbeeli ra.
Darisalamu ginɛe nu bara dugi dɛgɛ Sulemani ragise raxunmafe ra,
mangɛ xa marafanyi xa fe ra.
11 Siyon ginɛdimɛe, wo xa mangɛ Sulemani mato,
mangɛ tɔnxuma na a xun ma,
a nga naxan soxi a yi ra a xa futi xiri lɔxɔɛ.
Na lɔxɔɛ a nu sɛɛwaxi ki fanyi ra.»

4

Ginɛ maniyaxi sansi yire nan na
Xɛmɛ xa masenyi ginɛ bɛ

1 «N xanuntenyi, i tofan, i tofan.
I yae rayabu alɔ ganbɛ,
e nɔxunxi mafelenyi kui.
I xunsɛxɛ gbo.
E luxi nɛ alɔ si gɔɔrɛ naxan goroma Galadi geya fari.
2 I ɲinyi fiixɛ alɔ yɛxɛɛ gɔɔrɛ naxan xabe maxabaxi,
e kelixi maxade.
I ɲinyi keren mu baxi,
e birin na e boore sɛɛti ma.
3 I dɛ tofan,
i dɛ kiri luxi nɛ alɔ luuti gbeeli.
I xɛrɛ tofan alɔ mangoe naxan ixabaxi a tagi.
E makotoxi i xa mafelenyi kui.
4 I kɔnyi filinxi,
a luxi alɔ Dawuda xa yire makantaxi itexi.
I xa kɔnmagore maniyaxi sɔɔrie xa makantasee nan na,
naxee gbakuxi sɔɔri banxi kanke.
5 I xiɲɛ firinyi luxi nɛ alɔ bole xa gulie,
naxee e dɛ madonma sansie tofanyi tagi.
6 Soge na goro, kɔɛ naxa so,
n tema nɛ labundɛ nun surayi na dɛnnaxɛ.
7 N xanuntenyi, i tofan,
sese mu luxi i xa tofanyi ra.
8 N ma ginɛ, won xa keli Liban,
won xa keli Liban Amana geya fari,
Seniri nun Xerimon geyae fari,
yɛtɛe nun baratɛe na dɛnnaxɛ.
9 N ma ginɛ, i n sondonyi rasɛɛwama.
N xunya, i na i ya ti n na, n bɔɲɛ ɲɛlɛxinma nɛ.
I xa kɔnmagore tofe rafan n ma.
10 N ma ginɛ, i xa xanunteya ɲɔxun n bɛ,
dangife wɛni ra.
A xiri fan dangife labundɛ ra.
11 N ma ginɛ, i dɛ kiri ɲɔxun kumi bɛ,
i nɛnyi ɲɔxun dangi kumi nun xiɲɛ ra.
I xa dugi xiri luxi nɛ alɔ Liban xiri fanyi.»

12 «N ma ginɛ, i findixi n gbe nan na,
alɔ sansi yire tɛtɛ rabilinxi naxan na.
N xunya, i luxi nɛ alɔ n ma kɔlɔnyi,
naxan balanxi, mixi gbɛtɛ mu nɔma ye bade naa.
13 I fan alɔ sansi yire sansi mɔɔli birin na dɛnnaxɛ,
alɔ mangoe, laali, sansi xiri fanyi,
14 sansi fuge nerefunyi, wuri bili naxan fuɲi ɲɔxun,
wuri bili naxan xiri fan, surayi mɔɔli birin kelixi naxee ma.
15 I luxi nɛ alɔ ye naxan minima bɔxi ma,
naxan a niyama Liban sansi birin xa fan.»

Ginɛ xa masenyi xɛmɛ bɛ

16 «Foye fanyi xa fa kelife kɔɔla ma,
kelife yire fanyi ma,
alako n ma sansi xiri xa te.
N xanuntenyi xa fa n yire,
a xa sansi bogi fanyi don naxee findixi a gbe ra.»

5

Xɛmɛ xa tofanyi
Xɛmɛ xa masenyi ginɛ bɛ

1 «N xanuntenyi, n bara so n ma sansi yire.
N xunya, n bara n ma surayi malan,
n bara kumi don,
n bara wɛni nun xiɲɛ min.
N bara a fala n booree bɛ e fan xa e min,
e xa xanunteya kolon.»

Ginɛ xa masenyi xɛmɛ xa fe ra

2 «N nu na xife, kɔnɔ n bɔɲɛ mu xixi,
a n xanuntenyi xui mɛxi,
naxan nu bara naadɛ kɔnkɔn.»

Xɛmɛ xa masenyi ginɛ bɛ

«N maaginɛ, n dɔxɔginɛ, naadɛ rabi n bɛ.
N ma tɔɔkɛ ginɛ, naxan xa tofanyi maniyɛ mu na.

Xini bara n xunyi xinbeli,
a bara n xunsɛxɛ bunda.»
Ginɛ xa masenyi xɛmɛ bɛ
3 «N ɲan nu bara n ma dugi ba,
fo n man xa a ragoro n ma?
N ɲan nu bara n sanyi maxa,
fo n man xa ti bɔxi ma?
4 N xanuntenyi naxa a bɛlɛxɛ raso naadɛ longori ra,
alako a xa a rabi.
N bɔɲɛ naxa sɛɛwa a xa fe ra.
5 N naxa keli alako n xa naadɛ rabi n xanuntenyi bɛ.
Labundɛ nu na n bɛlɛxɛ ma,
ture nu na n bɛlɛxɛsolee ma.
Na birin naxa lu naadɛ rabi se ma.
6 N naxa naadɛ rabi n xanuntenyi bɛ,
kɔnɔ a ɲan nu bara siga.
N bɔɲɛ naxa sunnun.
N naxa a fen, kɔnɔ n mu a toxi.
N naxa a xili, kɔnɔ a mu n ma xili ratinxi.
7 Taa kantamae to n to,
e naxa n suxu, e n bɔnbɔ,
e n ma xinbeli dugi muɲa.»
Ginɛ xa masenyi ginɛdimɛe bɛ
8 «Darisalamu ginɛdimɛe,
n bara wo mayandi,
xa wo bara n xanuntenyi to,
wo xa a fala a bɛ a xɔli bara n suxu xanunteya xa fe ra.»
Ginɛdimɛe xa masenyi ginɛ bɛ
9 «Ginɛ tofanyi fisamante,
i xanuntenyi fan a birin bɛ?
I bara muxu mayandi
barima a fan a birin bɛ?»
Ginɛ xa masenyi ginɛdimɛe bɛ
10 «N xanuntenyi kiri fiixɛ, a ragbeeli.
A kolon ɲɔxun na xɛmɛ wulu fu ya ma.
11 A xunyi luxi nɛ alɔ xɛɛma fanyi,
a xunsɛxɛ ifɔɔrɔxi alɔ xaxa fɔɔrɛ xabe.
12 A yae rayabu alɔ ganbɛ naxee tixi xure dɛ ra,
e fiixɛ alɔ xiɲɛ, e yanbama alɔ diyaman.
13 A xɛrɛe luxi nɛ alɔ labundɛ yailande,
a dɛ kiri maniyaxi sansi fuge tofanyi nan na,
a xiri ɲɔxun.
14 A bɛlɛxɛ tofan alɔ bɛlɛxɛsolerasoe xɛɛma daaxi,
diyaman na naxan ma.
A fate luxi nɛ alɔ sili ɲinyi fiixɛ,
gɛmɛ tofanyi mɔɔli nde, yee masoxi naxan ma.
15 A sanyi sɛnbɛ gbo alɔ fanye fiixɛ,
naxan tixi xɛɛma fari.
A tofan alɔ Liban,
a ite alɔ sɛdiri wuri bilie.
16 A dɛ iɲɔxun, a xa fe birin fan.
Darisalamu ginɛdimɛe, n xanuntenyi na na ki nɛ,
n dɛ fan boore nan a ra.»

6

Ginɛ xa tofanyi
Ginɛdimɛe xa masenyi ginɛ bɛ
1 «Ginɛ tofanyi fisamante, i xanuntenyi sigaxi minden?
A siga minden mabiri alako won birin xa a fen?»
Ginɛ xa masenyi ginɛdimɛe bɛ
2 «N xanuntenyi bara siga a xa sansi yire,
se xiri fanyi na dɛnnaxɛ,
alako a xa a maɲɛrɛ,
a xa sansi fuge tofanyi nde ba.
3 N findixi n xanuntenyi gbe nan na,
a fan findixi n gbe nan na.
A luma a maɲɛrɛ ra sansi fuge tofanyie ya ma.»
Xɛmɛ xa masenyi ginɛ bɛ
4 «N dɛ fan boore, i tofan alɔ Tirisa,
i rayabu alɔ Darisalamu,
i sɛnbɛ gbo alɔ Isirayila xa sɔɔrie.
5 I naxa i ya ti n na,
xa na mu a ra n xaxili ifuma nɛ.
I xunsɛxɛe gbo.
E luxi nɛ alɔ si gɔɔrɛ naxan goroma Galadi geya fari.
6 I ɲinyi fiixɛ alɔ yɛxɛɛ gɔɔrɛ naxan xabe maxabaxi,
e kelixi naxee maxade.
I ɲinyi keren mu baxi,
e birin dɛɲɛxi.
7 I xɛrɛ tofan alɔ mangoe naxan ixabaxi a tagi.
E nɔxunxi i xa mafelenyi bun ma.
8 Mangɛ ginɛ tongo senni nɔma lude naa,
mangɛ xa konyi ginɛ tongo solomasaxan fan lu naa,
a nun a xa ginɛdimɛ tofanyi gbegbe naxan kɔnti mu kolon.
9 Kɔnɔ ginɛ keren peti nan n yi naxan dangi e birin na.
A keren nan na a nga bɛ,
naxan nafanxi a ma dangife e birin na.

Ginɛdimɛe, mangɛ ginɛe, nun mangɛ xa ginɛe,
e birin a matɔxɔma yi wɔyɛnyi ra,
10 ‹Nde na yi ginɛ ra,
naxan yanbama alɔ subaxɛ naiyalanyi,
naxan tofan alɔ kike,
naxan fate yanbama alɔ soge,
naxan mamirin alɔ tunbui gaali?›»
Ginɛ xa masenyi a xa futi xa fe ra
11 «N wama gorofe sansi yire,
alako n xa sansi nɛɛnɛ to gulunba kui,
alako n xa a kolon xa wɛni bili bara bogi,
xa mangoe bara fuga.
12 N mu nu a kolon
xa n yɛtɛ fama tede n ma ɲama xa mangɛ ragise kui.»

7

Ginɛ nun xɛmɛ xa xanunteya

Ginɛdimɛe xa masenyi ginɛ bɛ
1 «Sulamika, i xa gbilen, i xa gbilen,
alako muxu xa i mato.»
Xɛmɛ xa masenyi ginɛe bɛ
«Munfe ra wo Sulamika matoma
a fare boronfe ki naxɛ ɲama ya ma?»
Xɛmɛ xa masenyi ginɛ bɛ
2 «Mangɛ xa di, i sanyi tofan sankiri kui.
I tagi bilinyi rayabu alɔ xunmase mixi naxan yailanxi.
3 I furi digilin, a rafexi fe fanyi ra,
i tagi luxi alɔ mɛngi malanxi,
a rabilinxi sansi fuge tofanyie ra.
4 I xiɲɛ firinyi luxi alɔ xeli xa gulie.
5 I kɔnyi filinxi, a luxi alɔ yire makantaxi itexi,
naxan yailanxi sili ɲinyi ra.
I yae luxi alɔ ye ragatadee Xɛsibɔn,
Bati Rabimi naadɛ sɛɛti ma.
I ɲɔɛ luxi alɔ Liban xa yire makantaxi,
naxan ya rafindixi Damasi ma.
6 I xunyi luxi alɔ Karemele geya,
i xunsɛxɛ luxi alɔ dugi gbeeli.
Mangɛ mu nɔma a ya bade naxan na.
7 N xanuntenyi, i tofan,
n xanuntenyi fanyi, i rafan n ma.
8 I kuya alɔ tugi bili,
i xiɲɛ misaalixi naxan bogie ra.
9 N bara a fala n yɛtɛ bɛ,
‹N xa te na tugi kɔn na, n xa na bogi suxu.›
I xiɲɛ misaalixi wɛni bili bogi nan na,
i dɛ xiri ɲɔxun alɔ mangoe,
10 i dɛ rafan n ma dangife wɛni ra.»
Ginɛ xa masenyi xɛmɛ bɛ
«Iyo, a maniyaxi wɛni nan na,
naxan findixi n xanuntenyi gbe ra,
won firin naxan minma.
11 N bara findi n xanuntenyi gbe ra,
a xɔli na n tan nan ma.
12 N xanuntenyi, won xa mini daaxa,
won xa kɔɛ radangi taa xunxurie kui.
13 Won kurunma nɛ sigafe ra wɛni bogi bili matode,
won xa a to xa e fugaxi,
won xa a mato xa mangoe fan fuge bara mini.
Mɛnni n n ma xanunteya masenma nɛ i bɛ.
14 Xanunteya ɲɔxun alɔ sansi bogi.
N na fe fanyi fori nun a nɛɛnɛ ragataxi i tan nan bɛ.»

8

Xanunteya sɛnbɛ gbo

Ginɛ xa masenyi xɛmɛ bɛ
1 «Xa i findixi n taara xɛmɛma nan na nu,
n nga xiɲɛ fixi naxan ma,
n nu nɔma i masunbude mixi ya xɔri n mu yaagima na ra.
2 N nu nɔma i xaninde n nga yire,
i xa findi n karamɔxɔ ra,
n fa wɛni fanyi nun mangoe ye so i yi ra.»
Ginɛ xa masenyi ginɛdimɛe bɛ
3 «N xunyi na n xanuntenyi bɛlɛxɛ,
a na n mafurukufe a yirefanyi ra.
4 Darisalamu ginɛdimɛe, n bara wo mayandi,
wo naxa xanunteya raxunu, wo naxa a rakeli,
beenu a wama a xɔn ma tɛmui naxɛ.»
Ginɛdimɛe xa masenyi ginɛ xa fe ra
5 «Nde na yi ginɛ ra naxan kelixi gbengberen yire,
a a xanuntenyi bɛlɛxɛ suxuxi?»
Ginɛ xa masenyi xɛmɛ bɛ
«N bara i raxunu mangoe bili bun ma,
i nga tɔɔrɔxi i baride dɛnnaxɛ.
6 N xa findi i keren gbe ra,
alɔ i xa tɔnxuma naxan gbakuxi i kɔn ma,
xa na mu a ra naxan nasoxi i bɛlɛxɛsole ra,
barima xanunteya sɛnbɛ gbo dangife faxɛ ra.

N wama i xɔn n yɛtɛ bɛ,
alɔ aligiyama wama mixie xɔn ma ki naxɛ.
Xanunteya sɛnbɛ gbo alɔ tɛ,
Alatala naxan nadɛxɛxi, a mu xubenma.
7 Baa ye mu nɔma xanunteya raxubende,
xure ye mu nɔma a bade.
Mixi naxan wama a harige birin masarafe xanunteya ra,
mixi na kanyi mayelema nɛ.»

Ginɛ taara xɛmɛmae xa masenyi

8 «Xunya ginɛma na muxu yi ra,
a mu mɔxi sinden, a xiɲɛe xurun.
Muxu fama munse rabade a bɛ
mixi na a fen tɛmui naxɛ?
9 Xa a luxi alɔ tɛtɛ naxan balanxi,
muxu a yɛnsɛma nɛ gbeti ra,
kɔnɔ xa a luxi alɔ naadɛ naxan nabixi,
muxu a balanma nɛ.»

Ginɛ xa masenyi xɛmɛ bɛ

10 «N tan luxi nɛ alɔ tɛtɛ naxan mu rabima,
n xiɲɛe findixi yire makantaxie nan na.
Na kui n bara findi n xanuntenyi xa bɔɲɛsa ra.
11 Wɛni sansi bili yire nu na Sulemani yi ra Bali Hamon.
A naxa a taxu a xa walikɛe ra,
naxee nu lanma e xa gbeti kɔbiri kole wulu fi na xa fe ra.
12 N tan nan n ma wɛni bilie yire makantama.
I bara gbeti kole wulu sɔtɔ,
i xa walikɛe bara gbeti kole kɛmɛ firin sɔtɔ.»

Xɛmɛ xa masenyi ginɛ bɛ

13 «I tan naxan na sansi yire,
i booree wama i xui ramɛfe,
kɔnɔ n tan nan na ramɛma.»

Ginɛ xa masenyi xɛmɛ bɛ

14 «N xanuntenyi,
i xa i gi alɔ xeli,
i xa i gi alɔ tɔɔkɛ tefe ra geyae fari,
surayi ɲɔxunmɛ na dɛnnaxɛ.»

Ala xa masenyi Annabi Esayi bɛ

Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Annabi Esayi xa kitaabui findixi masenyi belebele nan na duniɲa birin bɛ. Alatala a xilixi nɛ, a xa Yudaya mangɛe Osiyasi, Yotami, Axasi, nun Xesekiya mali a sago kolonde. Mangɛ ndee nu birama kuyee fɔxɔ ra, ndee nu e yɛtɛ taxuma mangɛ booree ra naxee sɛnbɛ gbo e bɛ. Na birin kui Annabi Esayi naxa a masen e bɛ, a Alatala gbansan nan nɔma mixi malide. Kuye tan findixi wuri sɛnbɛtare nan na. Duniɲa mangɛe fan findixi ibunadama gbansan nan na, naxee mu nɔma sese ra Ala xa maragiri ya ra. Alatala nan findixi duniɲa mangɛ sɛniyɛnxi ra.

Isirayila bɔnsɔɛ fu nun firinyi nu fatanxi mangɛya firin nan na. Naxan nu na kɔɔla mabiri, a xili Isirayila. Naxan nu na yirefanyi mabiri, a xili Yudaya. Annabi Esayi xa kitaabui a masenma e firin birin Ala matandixi ki naxɛ, e fa xanin konyiya kui ɲamanɛ ma na xa fe ra. Beenun na xa raba Yudaya, Alatala naxa yi masenyi fi a xa namiɲɔnmɛ ma alako a xa ɲama xa ratanga na birin ma, kɔnɔ ɲama mu tin e tuli matide Ala ra. Mangɛ nde alɔ Xesekiya naxa kata birade Ala fɔxɔ ra, kɔnɔ booree tan mu tin na ra fefe ma.

Na kui Ala xa ɲaxankatɛ naxa bira e birin fɔxɔ ra, e fa xanin konyiya kui Babilɔn bɔxi ma. Namiɲɔnmɛ xa kawandi findixi marasi nan na won birin bɛ. Mixi naxan tondima a tuli matide Alatala ra, a xa fe fama nɛ xun nakanade. Kɔnɔ Annabi Esayi xa masenyi luma nɛ alɔ boore namiɲɔnmɛe xa masenyi. E birin a falama a ibunadama xa yunubie a niyama nɛ e xa ɲaxankatɛ sɔtɔ, kɔnɔ e man Ala xa hinnɛ masenma naxan a niyama mixie xa tuubi, e gbilen e xa yunubie fɔxɔ ra, Ala fa e rakisi.

Ala xa kisi ɲɔxun. A fɔlɔma duniɲa nan ma, a fa aligiyama li. Mixi naxee birama Ala waxɔnfe fɔxɔ ra, e hɛɛri toma nɛ na ɲɛrɛ kui. Duniɲɛigiri xɔrɔxɔ, kɔnɔ naxan luma Ala xa fe kui, a xunnakeli toma nɛ. Annabi Esayi man a masenma, yi duniɲa na ɲɔn, Ala fama nɛ a xa ɲama rasode a xɔnyi, bɔɲɛsa nun baraka luma dɛnnaxɛ. Na kisi fan. Ala xa won mali na sɔtɔde a xa hinnɛ saabui ra. Amina.

Ala xa masenyi Annabi Esayi bɛ

Isirayila xa sɛrɛxɛ kanaxie a xa yunubie xa fe ra

1 Masenyi naxee goro Amosu xa di Esayi ma, Yudaya nun Darisalamu xa fe ra, Yudaya mangɛe Osiyasi, Yotami, Axasi, nun Xesekiya xa waxati.

2 Alatala nan masenyi tife,
koore nun bɔxi birin xa e tuli mati a ra.
Alatala naxɛ,
«N bara die xuru, n e ramɔ,
kɔnɔ e bara muruta n ma.
3 Ninge yati a kanyi kolon,
sofale fan a kolon a kanyi donse sama a bɛ dɛnnaxɛ.
Kɔnɔ Isirayila tan mu sese kolon,
n ma ɲama mu sese fahaamuxi.»

4 Ɲaxankatɛ na yi ɲama yunubitɔɛ bɛ,
naxan yunubi kote xaninma,
naxan findixi fe ɲaaxi rabae ra,
naxan findixi di murutaxie ra.
E bara mɛ Alatala ra,
e Isirayila xa Sɛniyɛntɔɛ mabere,
e e kobe raso a ra.

5 Wo na ɲaxankatɛ fenfe munfe ra?
Wo tondixi gbilende Alatala ma munse ma?
Wo bara fura wo xunyi ma, wo tɔɔrɔxi wo bɔɲɛ ma.
6 Kelife wo sanyi ma han wo xunyi, wo xa fefe mu lanxi.
Wo xa fie ya mu ixaxi, e mu maxirixi, ture yo mu saxi e ma.
7 Wo xa bɔxi bara kana, wo xa taae bara gan.
Si gbɛtɛe na wo xa daxamui donfe wo ya xɔri,
e na a birin tongofe e yɛtɛ bɛ.

8 Siyoni taa na a kerenyi ma alɔ bage di xɛ tagi,
alɔ leele naxan tixi mɛrɛ ma,
alɔ taa naxan nabilinxi yaxuie ra.
9 Xa Alatala Sɛnbɛma mu mixi ndee rakisi won bɛ nu,
won bara lu nu alɔ Sodoma nun Gomora taae.

10 Wo wo tuli mati Alatala xa masenyi ra,
wo tan naxee maniyaxi Sodoma kuntigie ra.
Wo xa won Marigi Alatala xa sɛriyɛ ramɛ,
wo tan naxee luxi alɔ Gomora ɲama.
11 Alatala naxɛ,
«N munse rabama wo xa sɛrɛxɛ wuyaxie ra?
N bara luga yɛxɛ kontonyi sɛrɛxɛe ra,
n bara luga xuruse bɔrɛgɛxie ture ra.
Tuurae, yɛxɛɛe nun si kontonyie wuli mu rafan n ma.
12 Nde wo xilixi fafe ra n ma hɔrɔmɔbanxi tɛtɛ kui, tife ra n ya i?
13 Wo ba fafe hadiya fufafu ra.
Surayi xiri mu rafan n ma fefe ma.
Wo xa kike nɛɛnɛ salie, wo xa malabui lɔxɔɛe, wo xa malanyie, nun wo xa salie xungbee,
e sese mu rafanxi n ma.
14 N wo xa kike nɛɛnɛ salie xɔnxi,
wo xa sali birin bara n bɔɲɛ raŋaaxu n ma.
15 Wo na wo bɛlɛxɛe itala sali kui tɛmui naxɛ,
n na n ya ragalima nɛ alako n naxa fa a to.
Hali wo maxandie bira e boore fɔxɔ ra,
n mu e ramɛma, barima faxɛtie nan wo ra.
16 Wo lu fe fiixɛ kui, wo wo yɛtɛ rasɛniyɛn,
wo ba yunubie rabafe n ya i.
17 Wo wo matinkan fe fanyi rabade,
wo lu tinxinyi kui,
wo mixi kobie makiiti,
wo kiridie nun kaaɲɛ ginɛe xun mafala.»

18 Alatala naxɛ, «Wo fa, won xa wɔyɛn.
Hali wo xa yunubie to bara wo manɔxɔ,
wo nɔma fiixɛde fɔɛn.
Hali e sa xɔsi nɛ alɔ garɛ gbeeli,
e nɔma nɛ fiixɛde alɔ xuruse fiixɛ fate maxabe.
19 Xa wo tin wo tuli matide n na,
wo yi bɔxi daxamui donma nɛ,
20 kɔnɔ xa wo sa tondi n natinmɛde,
santidɛgɛma nan wo sɔntɔma.»
Alatala xui nan na ki.

21 Yi taa luxi nɛ alɔ ginɛ naxan nu dugutɛgɛxi a xa mɔri ma
a fa mɛ a ra, a findi langoe ginɛ ra.
A singe a nu tinxin a fanyi ra,
kɔnɔ yakɔsi a bara findi faxati ra?
22 I xa gbeti bara findi se kanaxi ra,
i xa wɛni bara sunbu ye ra.
23 I xa mangɛe bara muruta, e findi muŋɛtie ra,
buŋa tinxintare rafan naxee ma.
Na kui e mu kiridie malima,
e mu kiiti fanyi sama kaaɲɛ ginɛ xa tɔɔrɛ xa fe ra.
24 Alatala Sɛnbɛma xui nan ya, na xa fe ra.
Isirayila Marigi Ala Sɛnbɛma naxɛ,
«N ɲaxankatɛ dɔxɔma nɛ n gerefae ma,
n na n gbe ɲɔxɔ n yaxuie ma.
25 N gbilenma nɛ n yi sa ra i ma a xɔrɔxɔɛ ra,
n i rasɛniyɛn alɔ gbeti gbi bama ki naxɛ tɛ ra,
alako i xa ba tinxintareya ma.
26 N kiitisa tinxinxie tima nɛ wo xun alɔ singe,
n marasima fanyie luma nɛ wo tagi alɔ tɛmui dangixi.
Na dangi xanbi, i xili fama nɛ falade
‹Taa tinxinxi naxan dugutɛgɛxi.›»

27 Siyoni xun sarama nɛ tinxinyi ra,
tuubi mixie kisima nɛ tinxinyi saabui ra.
28 Kɔnɔ gbaloe goroma nɛ murutɛlae nun yunubitɔɛe ma,
halaki lu mixie fɔxɔ ra, naxee e kobe soma Alatala ra.
29 Wo fama nɛ yaagide fɔtɔnyi ra wo nu kuye batuma dɛnnaxɛ.
Wo yaagi belebele sɔtɔma nɛ na yiree xa fe ra.
30 Wo fama nɛ lude alɔ wuri bili lisixi,
ye mu na naxan ma.
31 Sɛnbɛma sɛnbɛ ɲɔnma nɛ,
a tan nun a xa wali birin gan,
a rakisima yo mu lu na.

2

Ala xa xunnakeli nun a xa xɔnɛ

1 Amosu xa di Annabi Esayi xa masenyi
nan ya Yuda nun Darisalamu xa fe ra.
2 Waxati dɔnxɔɛ Alatala xa banxi tixi geya naxan fari,
na fama nɛ lude geyae birin xun ma.
Si birin e xun tima nɛ na yire itexi ra.
3 Bɔnsɔɛ wuyaxi sigama nɛ naa, e a fala,
«Wo fa, won xa te Alatala xa geya fari,
Yaxuba Marigi Ala xa banxi na dɛnnaxɛ.
A won xaranma nɛ a xa sɛriyɛ ra,
alako won xa bira a xa kira fɔxɔ ra.»
Alatala xa sɛriyɛ minima Siyoni geya ma,
a xa masenyi fɔlɔma Darisalamu taa kui.
4 Alatala nan kiiti sama ɲamanɛe tagi,
a findi si wuyaxi tagi ibama ra.
E fama e xa santidɛgɛmae xabude kerie nan na,
e e xa tanbɛe findi wɔrɔtɛe ra.
Gere ɲɔnma nɛ sie tagi,
sɔɔriɲa mu matinkanma sɔnɔn.

5 Yaxuba bɔnsɔɛ, wo fa,
won xa won ɲɛrɛ Alatala xa naiyalanyi ma.
6 Alatala, i bara i xa ɲama rabolo,
barima e birama naamunyie fɔxɔ ra,
naxee kelixi sogetede mabiri.
Se matoe bara wuya naxee walima alɔ Filisitakae.
I xa ɲama nun si Ala kolontaree bara lanyi xiri.
7 I xa ɲama bara xɛɛma nun gbeti gbegbe sɔtɔ,
e xa naafuli mu ɲɔnma.
E xa bɔxi bara rafe sɔɔri xa soee nun e ragisee ra.
8 Kuyee toma nɛ yire birin.
Kankan a xinbi sinma kuyee bɛ, e naxee masolixi e bɛlɛxɛ ra.
9 E felenma nɛ e bɛ, e e magoro e batufe ra.
Na kui, i naxa diɲɛ e ma feo.

10 Wo wo nɔxun fanyee tagi bɔxi ma,
alako wo xa wo makuya Alatala xa xɔnɛ ra,
naxan fama a xa nɔrɛ makaabaxi kui.
11 Adamadi xa yɛtɛ igboya magoroma nɛ,
mixie xa yɛtɛ iteya kuntin.
Alatala keren nan a yɛtɛ itema na lɔxɔɛ.
12 Alatala Sɛnbɛma xa kiiti lɔxɔɛ fama yɛtɛ igboe bɛ.
Naxee bara e yɛtɛ ite, Ala fama nɛ e ragorode.
13 A Liban sɛdiri bili nun Basan xa wuri bili itexi birin nagoroma nɛ.
14 A geya itexi fan bama nɛ.
15 A mixie xa banxi makantaxie kanama nɛ,
a e xa tɛtɛe rabira.
16 A e xa kunkui xungbee radulama nɛ.
17 Alatala fama nɛ Adamadi xa yɛtɛ igboya ragorode,
a mixie xa yɛtɛ iteya kuntin.
Alatala keren nan a yɛtɛ itema na lɔxɔɛ.
18 Kuye fe birin kanama nɛ.

19 Mixie e nɔxunma nɛ fɔnmɛe tagi gɛmɛ longori ra,
e yili gema nɛ bɔxi kui, e fa e nɔxun Alatala xa xɔnɛ ma,
naxan fama a xa nɔrɛ makaabaxi kui,
a na keli bɔxi rasɛrɛnde tɛmui naxɛ.
20 Na lɔxɔɛ, mixie fama nɛ e xa kuye wɔlɛde bale nun tuukɛ ma,
e nu naxee yailanxi xɛɛma nun gbeti ra e batufe ra.
21 E e nɔxunma nɛ yilie nun fɔnmɛe kui fanye longori ra,
e xa e makuya Alatala xa xɔnɛ ra,
naxan fama a xa nɔrɛ makaabaxi kui,
a na keli bɔxi rasɛrɛnde tɛmui naxɛ.

22 Wo ba wo yɛtɛ taxufe adamadi ra,
ɲɛngi keren peti na naxan bɛ.
Tide mundun na a ma?

3

Ɲaxasi birafe Yudaya kui

1 Marigi Alatala Sɛnbɛma bara natɛ tongo
Darisalamu nun Yudaya xun nakanafe ra.
A xa baloe nun ye ba e yi ra,
2 a xa e xa ɲalamae nun e xa sɔɔrie ragoro,
a xa e xa kiitisae nun namiɲɔnmɛe rasabari,
a xa e xa sematoe nun e xa forie makuya e boore ra,
3 a xa e xa sɔɔri mangɛe, e xa marasimae, e xa walikɛ fanyie,
nun e xa mixi kɔɔtaxi birin ba e yi ra.
4 N fama fonikee nan tide mangɛya ra e xun ma,

dimɛe nan fama dɔxɔde e fari.
5 Kankan fuma nɛ a boore ma,
fonikee tima nɛ xɛmɔxie kanke,
fuyantee fan bagan mixi binyɛ ma.

6 Na kui, mixi nde a falama nɛ a bari boore nde bɛ,
«Donma fanyi to na i tan yi ra,
i xa findi muxu xa yarerati ra,
i xa mangɛya tongo yi ɲaxasi kui.»
7 Kɔnɔ a ngaxakerenyi a yaabima nɛ,
«Seriba mu na n na,
donma nun donse yo mu na n ma banxi kui.
Wo naxa n findi ɲama xa mangɛ ra.»

8 Darisalamu na birafe, Yudaya xun na kanafe,
barima e Alatala matandima e xa wɔyɛnyi nun e xa wali ra,
e bara muruta Alatala xa mangɛya ma.
9 E xa kaarinyi findi seede ɲaaxi nan na e xili ma.
E yunubi rabama kɛnɛ nan ma,
alɔ Sodomaka naxee mu e xa yunubi nɔxun.
Ɲaxankatɛ na e bɛ,
e na gbaloe nan bɛndunfe e yɛtɛ ma na ki.

10 Wo a fala tinxintɔɛ bɛ, a na kira fanyi xɔn ma,
a fama nɛ a xa tinxinyi sare sɔtɔde.
11 Ɲaxankatɛ na mixi ɲaaxi tan bɛ,
gbaloe fama nɛ a lide a ɲaaxi ra,
a fama nɛ a xa tinxintareya sare sɔtɔde.

12 Dimɛe nan na n ma ɲama ɲaxankatafe,
ginɛe nan nɔɛ dɔxɔxi a ma,
mangɛe na a ralɔɛfe kira ɲaaxi xɔn ma.
13 Kɔnɔ Alatala bara a ikeli kiitisa yire,
a xa kalamui tinxinxi masen, a xa kiiti sa nɔndi ra.
14 Alatala na a xa ɲama kuntigie nun a mangɛe makiitife yi wɔyɛnyi ra,
«Wo bara n ma ɲama xun nakana. Wo bara misikiinɛe muɲa.
15 Won n ma ɲama halakima munfe ra?
Wo setaree tɔɔrɔma munfe ra?»
Marigi Alatala Sɛnbɛma xui nan na ki.

16 Alatala naxɛ, «Siyoni ginɛe findixi yɛtɛ igboe nan na,
naxee e ɲɛrɛma e xunyi rakelixi,
e e ɲɛrɛ mɛrɛmɛrɛ ra e sankɔnyi xunmasee nu e xui ramini.
17 Alatala fama nɛ suuri raminide e xunyi ma,
a e xunsɛxɛ birin ba e ma.»
18 Na lɔxɔɛ, Alatala e xa xunmase birin bama nɛ e yi ra: e xa sankɔnyi xunmase tofanyie, e xa kɔnmagore, e xa xunmase naxee misaalixi kike ra,
19 e xa tulirasoe, e xa bɛlɛxɛrasoe, e xa mafelenyie,
20 e xa xun maxirisee, e xa sankɔnyi xunmasee, e xa bɛlɛtie, e xa labundɛ sasee, e xa makantasee,
21 e xa bɛlɛxɛsole xurundɛe, e xa ɲɔɛ xurundɛe,
22 e xa xulun dugie, e xa donma kuyee, e xa donma fari igoroe, e xa gbɔnfɔɛe,
23 e xa dugie, e xa donma bunmagore, e xa xunmaxirie, nun e xa mafelenyie. Alatala na birin bama nɛ e yi ra.
24 Se bɔrɔxi nan findima e xa labundɛ ra.
Luuti nan findima e xa bɛlɛti ra.
E xunyi dɛnbɛxi bima nɛ.
Bɛki nan findima e xa dugi ra.
E fate kiri tofanyi ganma nɛ.

25 Santidɛgɛma e xa mɔrie faxama nɛ,
e xa ɲalamae faxama gere nan kui.
26 Siyoni ɲama wa xui minima nɛ sunnunyi kui,
alɔ kaaɲɛ ginɛ naxan dɔxɔ bɔxi ma, a wa.

4

Ɲaxankatɛ raɲɔnyi

1 Na lɔxɔɛ ginɛ solofere a falama nɛ xɛmɛ keren bɛ,
«Muxu xa baloe nun muxu xa maxirisee xa findi muxu xa kote ra,
kɔnɔ i tan xa muxu dɔxɔ, i xili xa lu muxu xun,
alako yaagi xa ba muxu ma.»

2 Na lɔxɔɛ Alatala xa salonyi tofanyi minima nɛ a xa nɔrɛ kui,
Isirayila bɔxi xa daxamui fanyi xa lu a xa mixie bɛ naxee kisixi.
3 Mixi naxee fama lude Siyoni nun Darisalamu,
e findima nɛ sɛniyɛntɔɛe ra naxee xili sɛbɛxi kisi mixie ya ma.

4 Marigi fama nɛ Siyoni ginɛe xa sɛniyɛntareɲa maxade,
a Darisalamukae rasɛniyɛn e xa faxɛ tife ma kiiti tinxinxi saabui ra,
a fa e sare ragbilen e ma.
5 Na tɛmui Alatala fama Siyoni geya makotode nuxui nun tuuri nan na yanyi ra,
a tɛ xungbe ramini e xun ma kɔɛ ra.
A xa nɔrɛ nan luma se birin xun ma,
6 alɔ bage xungbe naxan niini mixi makantama soge ma,
a findi yire kantaxi ra tunɛ goro tɛmui.

5

Alatala xa sansi yire

1 N xa bɛɛti ba n xanuntenyi bɛ,
n xanuntenyi naxan bara wɛni xɛ sa.
Wɛni xɛ nu na n xanuntenyi yi ra bɔxi turaxi ma.
2 A naxa bɔxi buxa, a gɛmɛe matongo, a sansi fanyie si a ma.
A naxa tide itexi ti naa tagi,
a yili ge wɛni bogi bunduma dɛnnaxɛ.
A ɲɔxɔ nu a ma a sansi fama nɛ wɛni bogi raminide,
kɔnɔ a bogi kanaxi nan naminixi.

3 Darisalamukae nun Yudayakae, wo kiiti n tan nun n ma wɛni xɛ ma.
4 Munse man luxi, n mu naxan nabaxi n ma xɛ bɛ?
Munfe ra n xaxili to nu tixi bogi fanyi ra, a fa bogi kanaxi ramini n bɛ?
5 N xa a fala wo bɛ n naxan nabama n ma xɛ ra.
N sansanyi talama nɛ alako xurusee xa a maxin.
N tɛtɛ bama nɛ alako a xa maboron.
6 N a raboloma nɛ alako tunbe nun ɲooge xa bula sansi fanyi ɲɔxɔ ra.
N nuxuie yamarima, e naxa tunɛ yo rayolon a ma.

7 Na wɛni xɛ misaalixi Alatala Sɛnbɛma xa ɲama Isirayila nan na,
a man misaali Yudaya ɲama fan na.
Alatala nu wama tinxinyi nan xɔn, kɔnɔ a faxɛ tife nan tun to naa.
A nu wama fe fanyi nan xɔn, kɔnɔ a wa xui nan tun mɛ naa.

8 Ɲaxankatɛ na mixie bɛ, naxee banxie tima e fari idɔxɔ,
naxee xɛe dɔxɔma e bore ra, han e bɔxi birin tongo,
e tan keren gbansan lu naa.
9 Alatala Sɛnbɛma a masen nɛ n bɛ,
«Na banxi galie fama nɛ tuxunsande,
mixi mu sabatima na banxi tofanyie kui fa.
10 Wɛni xɛ xungbe, bogi dondoronti raminima nɛ.
Sansi xɔri gbegbe, findima maale dondoronti nan na.»

11 Ɲaxankatɛ na mixie bɛ naxee kelima subaxɛ ma sigafe ra beere fende,
e fa na min han e ya gbeeli kɔɛ ra.
12 E kɔrae, maxasee, nun sarae raberema e xa xulunyie kui,
kɔnɔ e mu Alatala xa wali tan kolonma, e mu a bɛlɛxɛ fɔxi toma.
13 Na fahaamutareɲa nan a niyama e xa xanin konyiya kui ɲamanɛ ma.
E xa ɲalamae faxama nɛ kaamɛ ra,
e xa mixie tɔɔrɔma nɛ ye xɔli ma.
14 Aligiyama naadɛ rabima nɛ e bɛ,
Siyoni kuntigie nun e xa ɲama xa so naa,
a nun taa xurutaree nun mixi ɲaaxie.
15 Adama xa fe xun nakanama nɛ,
yɛtɛ igboe xa fe goroma nɛ.
16 Kɔnɔ Alatala Sɛnbɛma tantuma nɛ a xa tinxinyi xa fe ra.
Ala Sɛniyɛntɔɛ a yɛtɛ masenma a xa fe fanyie nan saabui ra.
17 Na tɛmui yɛxɛɛe e dɛ madonma nɛ na yire kanaxie ma alɔ e na e xɔnyi nɛ,
xɔɲɛe fan baloe toma naa.

18 Ɲaxankatɛ na mixie bɛ, naxee yunubie bɛndunma e yɛtɛ ma wule ra,
naxee e e yɛtɛ xirima fe ɲaaxie ra alɔ kote naxan xirima sofale fari.
19 Na mixie nu fa a fala e dɛ ra,
«Alatala xa a xulun a xa wali raba ra, alako muxu xa a to.
Isirayila Marigi Ala sago sɛniyɛnxi xa raba, alako muxu xa a kolon.»

20 Ɲaxankatɛ na mixie bɛ, naxee fe ɲaaxi findima fe fanyi ra,
e fe fanyi findi fe ɲaaxi ra.
E dimi xili naiyalanyi,

e naiyalanyi xili dimi.
Fe xɔnɛ luxi nɛ a bɛ alɔ fe ɲɔxunmɛ,
fe ɲɔxunmɛ lu e bɛ alɔ fe xɔnɛ.

21 Ɲaxankatɛ na mixie bɛ, naxee e yɛtɛ maɲɔxunxi fe kolonyie ra,
e e yɛtɛ findi xaxilimae ra.

22 Ɲaxankatɛ na mixie bɛ, naxee xili xungbe sɔtɔma beere minfe kui,
e fisa e boore bɛ siisi fe kui.
23 E nɔndi fi funmala ma kɔbiri xa fe ra,
e nɔndi ba nɔndi kanyi yi ra.
24 Na mixie xa fe xun nakanama nɛ alɔ sɛxɛ xaraxi ganma ki naxɛ.
E luma nɛ alɔ sansi naxee sankee bɔrɔma, e fugee yensen alɔ xube,
barima e bara mɛ Alatala Sɛnbɛma xa sɛriyɛ ra,
e Isirayila xa Sɛniyɛntɔɛ xa masenyi mabere.
25 Na nan a ra Alatala bɔɲɛ texi a xa ɲama xili ma,
a bɛlɛxɛ italaxi, a xa e bɔnbɔ.
Geyae bara sɛrɛn, binbie bara yensen taa kui.
Hali na birin to rabaxi, a xa xɔnɛ mu ɲɔnxi,
a bɛlɛxɛ man italaxi e xili ma.

26 Alatala bara tɔnxuma masen ɲamanɛ ma,
a e xili e xa fa kelife yire makuye.
27 Mixi taganxi yo mu na e ya ma,
mixi yo sanyie mu binyaxi a bun ma,
mixi yo mu kinsɔnfe a xa xi,
mixi yo xa bɛlɛti mu fulunxi a tagi,
mixi yo xa sankiri luuti mu bolonxi.
28 Na mixie xa xalie ɲɔɛe raxaɲɛnxi,
e xa tanbɛ woli see birin italaxi a fanyi ra,
e xa soe toree xɔrɔxɔ alɔ gɛmɛ,
e xa sɔɔri ragise sanyie xui gbo alɔ turunnaadɛ.
29 E ɲarandan alɔ yɛtɛ naxan sube suxuma,
a a xanin yire makuye.
30 Na lɔxɔɛ e ɲarandanyi mɛma nɛ alɔ baa mɔrɔnyie,
tɔɔrɛ nan tun toma bɔxi ma,
naiyalanyi findima dimi nan na,
nuxui ifɔɔrɔxie lu koore ma.

6

Esayi findife Ala xa xɛɛra ra

1 Mangɛ Osiyasi faxa ɲɛ naxan na, n naxa n Marigi Ala to a xa kibanyi itexi kui.
A xa nɔrɛ nu gbo, a xa donma xungbe nu italaxi a xa hɔrɔmɔlingira kui.
2 Malekɛe nu na a xun ma. Gabutenyi senni nu na kankan bɛ: gabutenyi firin nu e yatagi makotoxi, firin nu e sanyie makotoxi, firin nan nu a niyama e xa ɲɛrɛ koore ma.
3 E nu fa a fala e boore bɛ e xui itexi ra,
Alatala Sɛnbɛma sɛniyɛn han!
A xa nɔrɛ duniɲa birin lima nɛ!
4 E xui nu hɔrɔmɔbanxi naadɛe rasɛrɛnma, banxi fa rafe tuuri ra.
5 Na kui n naxa gbelegbele, «Ɲaxankatɛ na n bɛ, barima n findixi adamadi sɛniyɛntare nan na, naxan sabatixi ɲama sɛniyɛntare ya ma. N yae na n Marigi Ala Sɛnbɛma to, n faxama nɛ!»
6 Na tɛmui na malekɛ keren naxa tugan, a fa n yire, tɛ wole keren na a yi ra a nu bara naxan tongo sɛrɛxɛbade kui.
7 A naxa a dɔxɔ n dɛ ra a fa a fala, «Yi to bara din i dɛ ra, i xa tinxintareya bara ba, i xa yunubi bara xafari.»
8 N naxa n Marigi xui mɛ a masen na, «N na n nde xɛɛma? Nde sigama xɛɛra ibade muxu bɛ?» N naxa a yaabi, «N tan nan ya. I xa n tan xɛɛ.»
9 Awa, a naxa a fala n bɛ,
«Sa a fala yi ɲama bɛ,
‹Wo wo tuli matima n na, kɔnɔ wo mu fahaamui sɔtɔ?
Wo fe matoma, kɔnɔ wo mu a kui kolon?›
10 I xa yi ɲama xaxili raxɔrɔxɔ,
i xa e tuli dɛsɛ, i xa e ya ragali.
E ya nu nɔma to tide,
e tuli nu nɔma fe mɛde,
e xaxili nu nɔma fahaamui sɔtɔde,
e fa tuubi, e kisi.»
11 N naxa a maxɔrin, «N marigi, na buma han tɛmui mundun?» A naxa n yaabi,
«Han e xa taae na gɛ kanade,
mixie xa ɲɔn naa, e xa banxi xa bira, e xa xɛɛ xa gan.
12 Han Alatala na gɛ ɲama xaninde yire makuye,
e xa bɔxi fa rabɛɲin.

13 Hali mixi ndee fa kisi naa,
gbaloe man fama nɛ dinde naa ra.»

«Kɔnɔ wuri bili xungbe na sɛgɛ,
a sanke sɛniyɛnxi luma nɛ bɔxi bun ma.»

7

Alatala xa masenyi mangɛ Axasi bɛ

1 Yudaya mangɛ Axasi xa waxati, naxan
findixi Yotami xa di nun Osiyasi xa ma-
madi ra, Arami mangɛ Resin nun Isirayila
mangɛ Peka, Remaliyahu xa di, e naxa
siga Darisalamu gerede, kɔnɔ e mu nɔ a
ra.
2 Dawuda bɔnsɔɛ mixie to a kolon a
Aramikae bara lanyi xiri Efirami bɔnsɔɛ
ra, Mangɛ Axasi nun a xa ɲama naxa
sɛrɛn gaaxui kui, alɔ foye wuri bilie
ramaxama ki naxɛ.
3 Na tɛmui Alatala naxa a masen Annabi
Esayi bɛ, «I tan nun i xa di Seyara Yasubu,
wo xa siga mangɛ Axasi naralande ye
ragatade xungbe xanbi ra, kira naxan
sigama dugi xama dɛnnaxɛ.
4 A fala a bɛ, ‹I naxa kɔntɔfili. I xa
limaniya. Hali i mu gaaxu yi mixi firinyi
ra, naxee luma alɔ tɛ xubenxi naxan
tuuri tun raminima. I naxa gaaxu Arami
mangɛ Resin nun Remaliyahu bɔnsɔɛ ya
ra.
5 Aramikae, nun Remaliyahu xa mixie
Efiramikae bara yanfanteya nan xiri i xun
ma na ki, a falafe ra,
6 «Won xa Yudaya gere, won xa a ya
iso, won xa nɔ a ra, Tabeeli xa findi e xa
mangɛ ra.»›»
7 Kɔnɔ Alatala xa masenyi nan ya na xa
fe ra,
«Na mu sɔɔnɛyama, n mu na rabama feo,
8 barima Damasi mangɛ Resin nan Arami
yamarima.
Ɲɛ tongo senni nun suuli gbansan nan
luxi,
Efirami bɔnsɔɛ xa yensen.
9 Samari mangɛ Remaliyahu nan Efirami
yamarima.
Xa wo mu wo yɛtɛ taxu wo Marigi Ala ra,
wo mu kisima.»
10 Alatala naxa yi masenyi fan ti Axasi
bɛ, a naxɛ,
11 «I xa n tan i Marigi Alatala maxandi
tɔnxuma ma n ma masenyi xa fe ra.»
12 Axasi naxa a yaabi, «N mu sese
maxandima i ma, barima n mu wama i
tan Alatala matofe siikɛ kui.»
13 Na kui Annabi Esayi naxa a fala,
«Dawuda bɔnsɔɛ, wo luma mixie ratagan
na, kɔnɔ yakɔsi wo wama Alatala nan fan
nataganfe?
14 Alatala yɛtɛ yati fama nɛ tɔnxuma
nde fide wo ma: Ginɛ dimɛdi nde
fama tɛgɛde, a di bari, a na di xili sa
Emanuwɛli, naxan fasarixi, ‹Ala na won
ya ma.›
15 A xiɲɛ fɛnɛ nun kumi nan donma han
a mɔ, a nɔ fe kobi nun fe fanyi tagi raba
kolonde.
16 Kɔnɔ beenun a xa na simaya sɔtɔ, na
mangɛ firinyi i gaaxuxi naxee ra, nee xa
bɔxie fama nɛ kanade.
17 Na tɛmui Alatala fama nɛ gbaloe nde
ra wo xun ma naxan mu kolonxi wo
nun wo babae xa waxati kafi Efirami a
makuyaxi Yudaya ra tɛmui naxɛ. Alatala
Asiriya mangɛ nan xɛɛma wo yire.»
18 Na lɔxɔɛ, Alatala xɛɛrie rafama nɛ
kelife Misira xuree ma, a nun kumie kelife
Asiriya bɔxi ma.
19 E fama nɛ lude folee kui, gɛmɛ
longorie ra, kunsie fari, nun ye yiree.
20 Na lɔxɔɛ Marigi fama nɛ Asiriya
mangɛ ra kelife xure xungbe naakiri ma,
a xa wo rayaagi a ɲaaxi ra, alɔ mixi naxan
fate maxabe birin mabima.
21 Na lɔxɔɛ, mixi fama ninge keren nun
si firin nan gbansan sɔtɔde,
22 e xiɲɛ fɛnɛ sɔtɔma naxan na. E luma
na nun kumi gbansan nan don na.
23 Na lɔxɔɛ, wɛni bili wulu keren nu na
xɛ naxan ma, naxan sare nu gbeti kole
wulu keren lima, naa findima nɛ tunbe
nun baagi yire ra,
24 koyinmae xalie wolima dɛnnaxɛ.
25 Xɛe nu sama geya naxee fari, tunbe
nun baagi dinma nɛ naa ra, mixi yo mu
suusa sigade naa sɔnɔn. Naa findima
xurusee madonde nan gbansan na.

8

Annabi Esayi xa di xili safe

1 Alatala naxa a masen n bɛ, a naxɛ, «I
xa kɛɛdi tongo, a sɛbɛ kale ra, ‹Maheri
Salali Hasi Basi,› naxan fasarixi ‹Kasarɛ
ti, se birin xaninma mafuren mafuren.›

2 I xa sɛrɛxɛdubɛ Uri nun Yeberekiya xa
di Sakari xili seedee ra n bɛ.»
3 Na tɛmui, n naxa n maso n ma ginɛ
ra, a naxa tɛgɛ a di bari. Alatala naxa a
masen n bɛ, «A xili sa, ‹Maheri Salali Hasi
Basi.›
4 Beenun na di xa mɔ, a fa nɔ a falade,
‹N nga, n ba,› Asiriya mangɛ fama nɛ
naafuli xaninde a naxan toma Damasi taa
kui nun Samari bɔxi ma.»
5 Alatala man naxa a masen n bɛ, a
naxɛ,
6 «Yi ɲama to bara Silowa xure xa baraka
bɛɲin,
Ala naxan fixi e ma,
e fa bira Resin nun Remaliyahu xa di xa
fe fɔxɔ ra,
7 n tan Alatala fama nɛ banbaranyi
xungbe ra e xili ma,
naxan findi Asiriya mangɛ yɛtɛ igboe ra.
A sɛnbɛ luma nɛ alɔ banbaranyi naxan
kelima xure,
a fa dangi bɔxi birin ma,
8 a din Yudaya ra, a te han a gbe mu nu
luxi mɛnnikae fan xa madula.
Emanuwɛli, na fama nɛ wo xa bɔxi birin
xun nakanade.»

9 «Wo tan ɲamanɛ naxee na duniɲa,
wo gere xui rate, kɔnɔ wo xun nakanama
nɛ.
Wo wo yɛtɛ yailan gere xili ma, kɔnɔ wo
faxama nɛ.
Wo xa ti gere ki ma, kɔnɔ wo birama nɛ.
10 Wo natɛe tongo, kɔnɔ a mu sɔɔnɛyama.
Wo lanyi xiri wo boore tagi, kɔnɔ wo mu
tima nɛ,
barima Ala na muxu ya ma.»
11 Alatala naxa n nasi sɛnbɛ ra, a falafe
ra n bɛ, a n naxa bira yi ɲama ɲɛrɛ ki kobi
fɔxɔ ra. A naxɛ,
12 «I naxa yanfanteya xili fala fe ma,
yi ɲama a falama fe naxan ma
yanfanteya.
I naxa gaaxu fe ya ra, yi ɲama gaaxuma
fe naxan ya ra.
13 I xa Mangɛ Alatala nan kolon
sɛniyɛntɔɛ ra,
i xa xanmɛ a tan nan xa fe ra,
i xa gaaxu a tan nan ya ra.
14 Na kui a findima nɛ wo bɛ yire
sɛniyɛnxi ra.
Kɔnɔ Isirayila bɔnsɔɛ firinyie bɛ,
a findima nɛ gɛmɛ ra e dinma naxan na,
e fa bira,
a findima nɛ gantanyi ra Darisalamukae
bɛ.
15 Mixi gbegbe e sanyi radinma nɛ a ra,
e bira, e e maxɔnɔ, e xanin konyiya kui.»
16 Yi seedeɲɔxɔya naxan sɛbɛxi, wo xa
tɔnxuma sa a ma, wo xa a ragata n ma
fɔxirabirɛe yire.
17 N tan xaxili tixi Alatala ra, naxan a
kobe soxi Yaxuba bɔnsɔɛ ra sinden. N
bara n ma lanlanteya sa a ma.
18 N tan nun n ma die, Alatala naxee
fixi n ma, muxu findixi tɔnxumae nan na
Isirayila bɔxi ma Mangɛ Alatala bɛ, naxan
sabatixi Siyoni geya fari.
19 Mixi ndee a falama wo bɛ, wo xa
siga karamɔxɔɛe yire, naxee mixi faxaxie
rawɔyɛnma makɔyikɔyi ra, wo xa gundo
kolon. Kɔnɔ a mu lanma mixie xa e xa
maxɔrinyie ti e Marigi Ala tan ma? A
lanma mixi baloxi xa maxɔrinyi ti mixi
faxaxi ma?
20 Won xa won tuli mati Ala xa sɛriyɛ ra
a seedeɲɔxɔya fixi naxan ma. Xa na mu
a ra, ɲama luma dimi nan tun kui,
21 E bɔxi igirima kaamɛ nun kɔntɔfili
nan na. Kaamɛ na xɔrɔxɔ e ma tɛmui
naxɛ, e e ya ratema nɛ koore ma, e e xa
mangɛ nun e Marigi Ala danka.
22 E na gɛ na rabade, e fa e ya ragoro
duniɲa ma, e mu sese toma fo tɔɔrɛ, dimi,
nun bɔɲɛsatareya.
23 Kɔnɔ na dimi mu luma bɔxi ma
abadan, tɔɔrɛ mu nɔma na ɲama ra. Sab-
ulon nun Nafatali bɔxi halaki nɛ tɛmui
dangixi, kɔnɔ na bɔxi naxan xili falama
«ɲamanɛ xa Galile,» na fama nɛ nɔrɔde
kelife baa dɛ ra, han Yurudɛn naakiri ma.

9

Di naxan findima mangɛ ra

1 Ɲama naxan nu na a ɲɛrɛfe dimi kui,
e bara naiyalanyi xungbe to.
Tɔɔrɛ xa nɔɛ nu na naxee fari,
naiyalanyi xungbe bara yanba e ma.
2 Alatala, i bara na ɲama xun nakeli,
i bara sɛɛwɛ xungbe fi e ma.
E sɛɛwaxi i ya ra
alɔ mixie sɛɛwama sansi xaba tɛmui ki
naxɛ,

alɔ mixie sɛɛwama harige sɔtɔfe ra ki naxɛ.

3 E sɛɛwaxi barima kote binye naxan nu dɛtɛnxi e ma,
i bara na ba naa,
luxusinyi naxan nu e bɔnbɔma e fari ma,
i bara na kana alɔ i Madiyankae rabira tɛmui naxɛ.
4 E yaxuie xa sankiri naxee nu e maboronma,
e donma naxee nɔxɔxi wuli ra,
nee birin bara wɔlɛ tɛ xɔɔra, e gan feo.
5 Barima Ala bara a niya won xa di nde sɔtɔ,
a mangɛya fixi naxan ma.
Na di fama xilide yi ki nɛ:
Marasima fisamante, Ala Sɛnbɛma,
Baba naxan buma abadan, Bɔɲɛsa Mangɛ.
6 A xa mangɛya nun a xa bɔɲɛsa mu ɲɔnma.
A dɔxɔma nɛ Dawuda xa kibanyi kui abadan.
A na mangɛya rabama tinxinyi nun nɔndi nan na,
kelife yakɔsi ma han dan mu naxan ma.
Mangɛ Alatala fama na nan nabade,
barima a mu wama a firin nde xɔn.

7 Marigi nu bara kiiti ɲaaxi sa Yaxuba bɔnsɔɛ ma,
a naxan dɔxɔ Isirayila ma.
8 Efiramikae nun Samarikae nu bara na kolon,
kɔnɔ e naxa a fala e xa yɛtɛ igboya kui,
9 «Biriki banxi bara bira,
kɔnɔ muxu fama a tide gɛmɛ masolixie nan na.
Sikomoro bilie bara sɛgɛ,
kɔnɔ muxu fama sɛdiri bilie side e ɲɔxɔɛ ra.»
10 Na wɔyɛnyi ma Alatala fama nɛ Resin yaxuie rageenide e xili ma,
11 A fama nɛ Aramikae ra kelife sogetede,
A fa Filisitakae fan na keli sogegorode,
alako e xa Isirayilakae sɔntɔ a ɲaaxi ra.
Hali na birin to raba,
Alatala xa xɔnɛ mu gbilenxi e fɔxɔ ra,
a bɛlɛxɛ man itexi e xili ma,
12 barima ɲama tan tondi nɛ a yɛtɛ rag-bilende a bɔnbɔma ma,
e mu Mangɛ Alatala fen.
13 Na kui Alatala Isirayila xunyi nun a xuli bolonma nɛ,
a tugi bili nun kale xunxuri rabirama nɛ.
14 Isirayila xunyi na a xa yareratie nan na,
a xuli na a xa namiɲɔnmɛ wule falɛe nan na.
15 Na yareratie bara ɲama ralɔɛ,
e bara e ifu.
16 Na nan a ra, Alatala mu ɲɛlɛxinma e xa fonikee ra,
a mu kinikinima e xa kiridie nun kaaɲɛ ginɛe ma,
barima e birin yunubi ɲaaxie rabama,
wɔyɛn kobie nan tun minima e dɛ i.

17 Gbaloe na fafe e ma alɔ tɛ naxan na fili ma,
a fa ɲooge ɲaaxi nun tunbe birin gan,
tuuri fa te koore ma.
18 Mangɛ Alatala xa xɔnɛ bara duniɲa rasɛrɛn,
adamadie bara lu alɔ tɛ naxee e boore gan, mixi yo mu kisi.
19 E bara e boore muɲa naxan nu na e yirefanyi ma,
kɔnɔ e naxa lu kaamɛ kui.
E bara nde muɲa naxan nu na e kɔɔla ma,
kɔnɔ e mu wasa, kankan naxa din a boore ra.
20 Manasikae bara Efiramikae tɔɔrɔ,
Efiramikae bara Manasikae tɔɔrɔ,
e firin bara din Yudaya ra.

Hali na birin to raba,
Alatala xa xɔnɛ mu gbilenxi e fɔxɔ ra,
a bɛlɛxɛ man itexi e xili ma.

10

Alatala xɔnɔfe yarerati ɲaaxie ma

1 Ɲaxankatɛ na yareratie bɛ,
naxee yaamari ɲaaxie sɛbɛma, naxee tɔɔɲɛgɛ tima,
2 alako e xa misikiinɛ tɔɔrɔ kiiti ɲaaxi ra,
e tinxintareya raba setaree ra naxan baloe bama kaaɲɛ ginɛe nun kiridie yi ra.
3 Wo munse rabama dɛntɛgɛ sa lɔxɔɛ Alatala ya i?
Wo wo xaxili tima nde ra alako wo xa ratanga?
4 Wo birama nɛ geelimanie bun ma, wo bɔnɔ mixi faxaxie ya ma.
Hali na birin to rabama,

Alatala xa xɔnɛ mu gbilenma wo fɔxɔ ra,
a bɛlɛxɛ man itema nɛ wo xili ma.

Asiriya xa ɲaxankatɛ

5 Ɲaxankatɛ na Asiriya bɛ,
naxan findixi n ma wuri bɔnbɔ ti se ra n ma xɔnɛ kui.
N ma gbendegela na a ra.
6 N e tan nan xɛɛma ɲamanɛ murutaxi xili ma,
n e tan nan nasigama ɲama xili ma, naxan n naxɔnɔxi,
alako e xa naafuli ba na ɲama yi ra,
e fa e maboron taa kui alɔ boora.

7 Kɔnɔ Asiriyakae xa natɛ tan nu na fe gbɛtɛ nan ma.
E nu bara natɛ tongo e xa e xun nakana kerenyi ra,
alɔ e luma a raba ra duniɲa ma ki naxɛ.
8 E xa mangɛ naxɛ, «N ma sɔɔri yareratie birin mu findixi mangɛe xa ra?
9 Kalano taa mu sɔntɔ xɛ alɔ Karakemisi?
Xamata fan mu faxa xɛ alɔ Arapadi?
Samari mu kana xɛ alɔ Damasi?
10 Xa n bara nɔ na bɔxie ra a nun e xa kuyee,
kuye naxee sɛnbɛ gbo Darisalamu nun Samari gbee bɛ,
11 n mu na mɔɔli rabama xɛ Darisalamu fan nun a xa kuyee ra?
N naxan nabaxi Samari nun a xa kuye ra,
n mu nɔma xɛ na fan nabade Darisalamu ra xɛ?»
12 «Kɔnɔ n tan Alatala na gɛ n ma wali birin nakamalide Siyoni geya fari nun Darisalamu, n fama nɛ n ya rafindide Asiriya mangɛ ma, n a xa yɛtɛ igboya sare ragbilen a ma,
13 barima a luma a fala ra,
‹N bara yi birin naba n yɛtɛ sɛnbɛ ra,
n ma fahaamui nan a niya duniɲa bɔxi birin xa lu n yi ra,
n bara sie xa naafuli tongo n yɛtɛ bɛ,
n bara nɔ mangɛ birin na, n findixi mangɛ sɛnbɛma nan na.
14 N bara n bɛlɛxɛ itala sie xa bannaya tagi,
n fa naafuli tongo alɔ mixi xɔni xɛlɛe bama a tɛɛ kui ki naxɛ.
Mixi yo mu nɔ tɔnyi dɔxɔde n ma.›»
15 «Bera kole a yɛtɛ matɔxɔma a rawalima bɛ?
Sɛra a yɛtɛ matɔxɔma kamudɛri bɛ?
Bɔnbɔ wuri nɔma mixi bɛlɛxɛ ratede?
Luxusinyi nɔma mixi bɔnbɔde?
16 Na kui Alatala Sɛnbɛma fama nɛ a xa sɔɔri xungbee xɔside,
a fa e gan tɛ xɔrɔxɔɛ ra.
17 Isirayila Marigi Alatala luma nɛ alɔ tɛ sɛniyɛnxi,
naxan e xa tunbe nun baagi birin ganma lɔxɔ keren.
18 Isirayila xa fɔtɔnyi nun a xa xɛe xun fama nɛ kanade alɔ furema naxan na xɔsife.
19 Dimɛdi yati nɔma a xa wuri bili dɔnxɔɛe kɔntide naxee luma a xa fɔtɔnyie kui.»

Isirayila mixi dɔnxɔɛe

20 Na lɔxɔɛ Isirayila mixi dɔnxɔɛe mu e xaxili tima mixie ra sɔnɔn,
naxee nu bara nɔ e ra.
Yaxuba bɔnsɔɛ e xaxili tima Alatala nan na,
naxan findixi Isirayila xa Sɛniyɛntɔɛ ra.
21 Yaxuba bɔnsɔɛ mixi dɔnxɔɛe fama nɛ gbilende Ala Sɛnbɛma ma.
22 Isirayila, hali i xa ɲama sa gbo nɛ
alɔ mɛyɛnyi naxan na baa dɛ ra,
dondoronti nan tun gbilenma e xɔnyi.
Alatala bara natɛ tongo tinxinyi kui Isirayilakae sɔntɔfe ra.
23 Alatala Sɛnbɛma fama nɛ na natɛ rakamalide bɔxi birin kanafe ra.

24 Na kui Alatala Sɛnbɛma bara yi masenyi ti, a naxɛ,
«Wo tan, n ma ɲama naxan sabatixi Siyoni,
hali wo mu gaaxu Asiriyakae ya ra,
naxee na wo bɔnbɔfe luxusinyi nun wuri ra,
alɔ Misirakae nu a rabama ki naxɛ.
25 A gbe mu luxi n ma xɔnɛ xa gbilen wo fɔxɔ ra,
a fa e tan xun nakana.»

26 Alatala Sɛnbɛma fama nɛ a xa luxusinyi itede e xili ma,
alɔ a naxan naba Madiyankae xa mangɛ Orebi ra.
A fama nɛ a xa yisuxuwuri itede baa xun ma,

alɔ a raba Misira bɔxi ma ki naxɛ.
27 Na lɔxɔɛ Ala wo xa kote binye bama nɛ wo tunki ma e naxan saxi wo xun ma.
Wo xun nakelima nɛ han na kote birin ba wo xun ma.

28 Wo yaxuie soma nɛ Ayata, e dangi Migiron ra, e kote nde lu Mikimasi.
29 E dangima mɛnni nɛ, e yonkin Gebali.
Gaaxui Ramakae suxuma nɛ,
mixie e gima nɛ Sɔlu xa bɔxi ma Gibeya.
30 Bati Galimukae na wafe.
«Layisakae, wo xa wo tuli mati.
Anatɔtikae, wo makinikini.»
31 Madamenakae na yesenfe,
Gebimikae na e nɔxunfe.
32 Na lɔxɔɛ na yaxuie danma Nobo nɛ,
e e bɛlɛxɛ ramaxa Siyoni geya xili ma Darisalamu.

33 Marigi Alatala Sɛnbɛma mato,
a na wuri bili salonyi bolonfe sɛnbɛ ra.
A na wuri bili itexi rabirafe bɔxi ma.
34 A fama nɛ Liban fɔtɔnyi belebele fɔnde a xa bera ra.

11

Al Masiihu xa mangɛya

1 Salonyi nde bulama nɛ Yisayi bɔnsɔɛ ma,
a sanke a niyama nɛ a xa bogi fanyi ramini.
2 Alatala Xaxili goroma nɛ a ma,
a findi fahaamui, kolonyi, marasi, sɛnbɛ, nun Ala yaragaaxui ra.
3 A sɛɛwama nɛ Alatala xa yaragaaxui kui.
A mu kiiti sama fe toxi xa na mu a ra fe mɛxi tun xa ma.
4 A misikiinɛe makiitima nɛ tinxinyi ra,
a natɛ fanyi tongo setaree bɛ.
A duniɲa makiitima nɛ a xɔrɔxɔɛ ra,
a yaamari fi mixi ɲaaxie xa sɔntɔ.
5 A fe birin nabama tinxinyi nan na,
a xa laayidi mu kanama feo.

6 Na lɔxɔɛ, wulai bare nun yɛxɛɛ luma nɛ yire keren,
xulumase nun si, ninge yɔrɛ nun yɛtɛ,
e birin luma nɛ yire keren,
dimɛdi nde fa e dɛ madon.
7 Ninge nun baratɛ e dɛ madonma nɛ yire keren,
e xa die sa yire keren.
Yɛtɛ nun ninge birin fama sɛxɛ nan donde.
8 Na lɔxɔɛ diyɔrɛ berema nɛ tanbalunbe ra,
dimɛdi a bɛlɛxɛ raso sagale yili kui.
9 Fe xɔrɔxɔɛ yo mu sɔtɔma n tan Alatala xa geya sɛniyɛnxi fari,
duniɲa birin n kolonma nɛ alɔ yɛxɛe baa kolonma ki naxɛ.

10 Na lɔxɔɛ, Yisayi bɔnsɔɛ findima tɔnxuma nan na si birin bɛ,
e fa e xun ti a ra binyɛ kui.

11 Na lɔxɔɛ, Alatala man a xɔnyɛ italama nɛ
a xa ɲama dɔnxɔɛ rakisife ra,
naxee nu luma Asiriya, Misira, Patirosi, Kusi, Elama, Sinara, Xamata, nun baa surie ma.
12 A tɔnxuma masenma nɛ si birin bɛ.
A Isirayila nun Yudaya mixie malanma nɛ,
naxee nu rayensenxi duniɲa tunxun naani ma.
13 Efirami bɔnsɔɛ xa tɔɔnɛ ɲɔnma nɛ,
Yuda bɔnsɔɛ xa gere masofe fan ɲɔnma nɛ.
Efirami bɔɲɛ xinbelima nɛ Yudaya mabiri,
Yudaya fan gere luma nɛ.
14 E lanma nɛ Filisitakae gerefe ma soget-ede mabiri,
e e yaxuie fan gere naxee na sogegorode mabiri.
E nɔma nɛ Edonkae nun Mowabakae ra,
Amonikae fan lu e sagoe.
15 Alatala baa itaxun nɛ a xa ɲama bɛ e to keli Misira bɔxi ma.
A Efirati xure fan itaxunma nɛ a xa foye magaaxuxi ra,
a fa findi kira ra, ɲama naxee igirima e xaraxi ra.
16 Alatala kira fima nɛ a xa ɲama dɔnxɔɛ ma,
alako e xa keli Asiriya, alɔ e benbae Isirayilakae mini Misira bɔxi ra ki naxɛ.

12

Marakisi Mangɛ xa matɔxɔɛ

1 Na lɔxɔɛ wo fama nɛ a falade,
«Muxu bara i tan Alatala matɔxɔ.

I nu bara xɔnɔ muxu ma,
kɔnɔ i xa xɔnɛ bara gbilen muxu fɔxɔ ra,
i fa muxu madundu.
2 Muxu Rakisima nan na Ala ra.
Muxu bara la i ra, sese mu muxu maga-
axuma sɔnɔn,
barima i tan Alatala nan na muxu sɛnbɛ
ra,
i tan nan na muxu xa kisi ra.
Na bara a niya muxu xa bɛɛti ba i
matɔxɔfe ra.»

3 Wo fama nɛ ye bade kisi dulonyi kui
sɛɛwɛ ra.
4 Na lɔxɔɛ, wo fama nɛ a falade,
«Wo xa Alatala matɔxɔ,
wo xa a xili masen duniɲa bɛ,
wo xa a xa wali fanyie fala ɲamanɛ ma.
5 Wo xa Alatala matɔxɔ bɛɛtie ra a xa
kaabanakoe xa fe ra.
Wo xa duniɲa birin nakolon a xa nɔrɛ ra.
6 Wo tan Siyonikae, wo xa wo xui ramini
sɛɛwɛ ra,
barima Isirayila xa Sɛniyɛntɔɛ sɛnbɛ gbo
wo tagi!»

13

Babilɔn xa fe rapɔnyi

1 Alatala xa masenyi Amosi xa di
Annabi Esayi bɛ Babilɔn xili ma.
2 Wo tɔnxuma raba geya fari,
wo wo xui rate e yamarife ra,
e xa kuntigie xa naadɛe igbusan.
3 N bara yaamari fi n ma mixi sugandixie
ma,
n bara n ma ɲalamae xili n ma xɔnɛ
masende xunnakeli kui.

4 Ɲama xui wunduma geyae fari,
ɲamae na e malanfe naa.
Mangɛ Alatala na a xa sɔɔrie xilife gere
ma,
5 e kelixi yire makuye koore baanyi.
Alatala nun a xa mixie fama nɛ yi bɔxi
ɲaxankatade a xa xɔnɛ kui.

6 Wo xa gbelegbele tɔɔrɛ kui,
barima Alatala xa lɔxɔɛ bara makɔrɛ,
a na fafe alɔ gbaloe naxan kelixi Ala
Sɛnbɛma ma.
7 Mixie sɛnbɛ ɲɔnma nɛ,
limaniya ba e bɔɲɛ ma.
8 Gaaxui nun tɔɔrɛ nɔma nɛ e ra,
e e kutun xɔnɛ bɛ alɔ ginɛ di furi na keli
a ra.
Gaaxui belebele toma nɛ e yatagie ma.

9 Alatala xa lɔxɔɛ xɔrɔxɔɛ na fafe,
a fama nɛ a xa xɔnɛ ra naxan bɔxi xun
nakanama,
naxan yunubitɔɛe sɔntɔma.
10 Tunbuie xa yanbɛ ɲɔnma nɛ,
soge ifɔɔrɔma nɛ, kike mu yanbama
sɔnɔn.
11 N duniɲa ratɔnma nɛ a xa fe ɲaaxi xa
fe ra,
n yunubitɔɛ ɲaxankata e xa yunubie xa
fe ra.
N yɛtɛ igboe xun nakanama nɛ,
n funmalae xa nɔɛ rabira.
12 N adamadie xurunma nɛ,
alɔ xɛɛma fanyi xurunma ki naxɛ.
13 N tan Mangɛ Alatala,
n koore nun bɔxi rasɛrɛnma nɛ n ma xɔnɛ
kui.
14 Mixie luma nɛ e gi ra alɔ bole naxan na
wula i,
e lu alɔ xuruse kantama mu naxan fɔxɔ
ra.
E gbilenma nɛ e xɔnyi e kelixi dɛnnaxɛ.
15 E naxee suxuma kira ra, e fama nɛ e
sɔxɔde tanbɛ ra,
e fa faxade santidɛgɛma ra.
16 E xa die sɔntɔma nɛ a ɲaaxi ra e ya xɔri,
e xa banxie kasara, e xa ginɛe masa e ya
xɔri.

17 N na birin nabama Medekae nan saabui
ra,
gbeti nun xɛɛma mu naxee madaxuma.
18 E xa xalie fonikee rabirama nɛ,
e mu kinikinima diyɔrɛe ma,
e mu kinikinima dimɛdie ma.
19 Alatala nan Babilɔn xa fe xun
nakanama,
alɔ a rabaxi Sodoma nun Gomora ra ki
naxɛ.
Babilɔn, naxan xa nɔrɛ gbo duniɲa ma,
a birama nɛ a xa yɛtɛ igboɲa kui.
20 Mixi yo mu sabatima mɛnni sɔnɔn.
Hali biyaasilae nun xuruse dɛmadonyie
mu yonkinma naa.
21 Wulai subee gbansan nan luma naa.
Wulai baree nun xundie nan xima naa
banxi kanaxie kui.
Wulai sie toma nɛ naa tuganfe ra.
Sikɔtɛ toma nɛ naa e tuganma.

22 Xulumasee nan luma e xui ramini ra mangɛ banxie kui,
wulai baree e ɲɛrɛ na longori birin.
Babilɔn ɲaxankata tɛmui bara a li,
a gbe mu luxi sɔnɔn.

14

Babilɔn xa ɲaxankatɛ

1 Alatala kinikinima nɛ Yaxuba bɔnsɔɛ ma, a fa e rasabati e xɔnyi Isirayila bɔxi ma. Xɔɲɛe fan kafuma nɛ e ma, e lu lanyi kui Yaxuba bɔnsɔɛ ya ma.
2 Sie e malima nɛ sabatide e xɔnyi, na sie fa findi Isirayila xa konyie ra. Mixi naxee nu bara e suxu, e tan yati bara findi Isirayila xa konyie ra.
3 Alatala na malabui fi wo ma wo xa tɔɔrɛ nun fe xɔrɔxɔɛ xa fe ra tɛmui naxɛ, a fa wo ramini wo xa konyiɲa wali xɔrɔxɔɛ kui naxan nu bara dɔxɔ wo ma,
4 wo fama nɛ yi masenyi tide Babilɔn mangɛ bɛ,
«Munse ɲaxankatɛ kanyi ralɔɛxi?
A tɔɔrɛ naxan dɔxɔxi mixie ma, na ɲɔnxi di?
5 Alatala bara mixi ɲaaxi xa wuri bɔnbɔ ti se ibolon,
a bara mangɛ kobi xa munyaati igira,
6 naxan nu ɲamae bɔnbɔma a xa bɔɲɛ te ra, naxan mu danma
naxan nu nɔɛ dɔxɔma ɲamanɛe ma a xa xɔnɛ kui.»

7 «Yakɔsi duniɲa na malabui nun xaxilisa nan kui fa,
birin na e xui itefe sɛɛwɛ kui.
8 Hali wuri bili naxee na Liban, e na ɲɛlɛxinfe i xa fe danyi ra, e nu fa a fala,
‹Kafi i bira, mixi yo mu muxu fɔnma sɔnɔn.›
9 Aligiyama na a yailanfe i fafe ra.
Kuntigie furee rakelima nɛ i ya ra aligiyama dimi kui,
si mangɛe birin nakelima nɛ e xa kibanyie kui,
10 i rasɛnɛfe yi wɔyɛnyi ra,
‹I fan sɛnbɛ bara kana alɔ muxu tan,
won birin bara lu yire keren.
11 I xa yɛtɛ igboya bara ragoro gaburi kui,
i xa sigie bara dundu, kulie bara lu i xa sade ma.›»
12 «I bara bira kelife koore ma,
i tan naxan nu yanbama alɔ subaxɛ looloe.
E bara i rabira bɔxi, i tan naxan nu nɔxi ɲamanɛe ra.
13 I nu a fala nɛ i bɔɲɛ kui,
‹N tan tema nɛ han ariyanna,
n findi naa mangɛ ra, n dɔxɔ n ma kibanyi kui
malanyi ya ma naxan nabama na geya sɛniyɛnxi fari.
14 N tema nɛ nuxui fari, n lu alɔ Ala Sɛnbɛma.›»

15 «Kɔnɔ i xa nate bara kana, e bara i ragoro kelife koore ma han gaburi kui,
i xa lu yili tilinxi kui aligiyama.
16 Faxa mixi naxee i toma naa,
nee e ya banbanma nɛ i ra, e fa a maɲɔxun,
‹Yi nan findixi na mixi ra naxan nu duniɲa imaxama,
naxan nu mangɛya kanama,
17 naxan nu duniɲa findima gbengberenyi ra a xa taae kanafe ra,
naxan nu tondima a xa geelimanie bɛɲinde?›»

18 «Ɲamanɛ mangɛe birin nagataxi e xa gaburi binyɛ nan kui,
19 kɔnɔ i tan mu ragataxi i xa gaburi kui,
alɔ salonyi naxan sɛgɛma wuri ma,
alɔ sɔɔri naxan faxaxi santidɛgɛma ra a lu a booree furee ya ma,
e birin fa goro aligiyama yili kui.
20 Binyɛ yo mu luma i xa ɲɔn fe kui alɔ e tan,
barima i bara i xa bɔxi tuxunsan, i bara i xa ɲama sɔntɔ.»

«Mixi ɲaaxi xa die xili nɛɛmuma nɛ duniɲa ra.
21 E xa die kɔn xa raxaba e babae xa yunubie xa fe ra,
e naxa e ikeli fa, e bɔxi sɔtɔ e taae tima dɛnnaxɛ.
22 N tan Alatala Sɛnbɛma kelima nɛ e xili ma,
n Babilɔn xili nun a bɔnsɔɛ dɔnxɔɛ raɲɔnma nɛ,
e xa di yo mu luma naa.

23 N e xɔnyi findima xundi yire nan na ye
ɲaaxi luma dɛnnaxɛ.
N nee xun nakanama feo.»
Alatala Sɛnbɛma xa masenyi nan na ki.

Asiriya xa ɲaxankatɛ

24 Mangɛ Alatala bara a kali yi masenyi
ra,
«N natɛ naxan tongoxi a fama kamalide,
n waxɔnfe mu kanama.
25 N Asiriya butuxunma nɛ n ma bɔxi kui,
n e boronma nɛ n ma geyae fari.
E xa nɔɛ bama nɛ n ma ɲama fari,
n e xa kote bama nɛ n ma mixie xun.»

26 Natɛ nan na ki naxan tongoxi duniɲa
birin xili ma.
Alatala Sɛnbɛma bɛlɛxɛ nan na ki,
a naxan italaxi ɲamanɛe birin xili ma.
27 Alatala bara na natɛ tongo. Nde na
kanama?
Alatala nan bɛlɛxɛ italaxi. Nde na isoma?

Filisita xa ɲaxankatɛ

28 Mangɛ Axasi faxa ɲɛ naxan na, Ala yi
masenyi nan ti,
29 «Filisitakae, wo naxa sɛɛwa wo yaxuie
birafe ra.
Kelife bɔximase nde ma, bɔximase gbɛtɛ
nan barima,
naxan xulun, a xɔnɔ na singe bɛ.
30 Na kui, misikiinɛe fama nɛ balode,
tɔɔrɔmixie malabuma nɛ xaxilisa kui,
kɔnɔ wo tan Filisitakae, n wo faxama nɛ
kaamɛ ra,
n wo bɔnsɔɛ dɔnxɔɛ sɔntɔma nɛ.
31 Wa xui xa mini wo ya ma, limaniya xa
ba wo yi!
Tuuri fɔɔrɛ na tefe kɔɔla biri ra,
sɔɔri yo mu baxi e ra.»

32 Yaabi mundun fima sie xa xɛɛrae ma?
E a falama nɛ, «Alatala nan Siyoni xa fe
mabanbanxi,
a a xa ɲama tɔɔrɔxi kanta.»

15

Mowaba xa ɲaxankatɛ

1 Masenyi nan ya Mowaba xa fe ra:
A xa taa Ari xun bara rakana kɔɛ keren
kui.
A xa taa Kiri xun bara rakana kɔɛ keren
kui.
2 Dibonkae sigama nɛ wade e xa kuyee
yire.
Mowabakae na wafe e xa taae Nebo nun
Medeba xa fe ra,
e e xunyi bii, e e dɛ xabee maxaba
sunnunyi kui.
3 E ɲɔnyi dugie ragoroma e ma kira ra.
E birin wama nɛ e xui itexi ra e xa banxie
kɔn na nun e xa taa malandee kui.
4 Xɛsibɔnkae nun Eleyalekae na gbeleg-
belefe,
e wa xui sa mɛma han Yahasi taa kui.
Mowaba sɔɔrie na gbelegbelefe na nan
ma,
limaniya bara ba e yi ra.

5 N bɔɲɛ fan na wafe Mowabakae xa fe ra.
E xa mixie e gima nɛ han Sowari taa, han
Egelati Selisiya taa.
E tema nɛ wa ra Luxiti,
e wa Xoronayimi kira ra,
6 barima Nimirin xure bara xɔri,
fiilie bara xara, sansie bara kana, burɛxɛ
xinde yo mu na sɔnɔn.
7 Na bara a niya e xa e xa se dɔnxɔɛe
xanin konde yire xure fɛ ma.
8 Mowaba wa xui mɛma nɛ naaninyie ra,
han Egelayimi, han Beera Elimi.
9 Dimɔn xuree ragbeelixi wuli ra,
kɔnɔ n mu gɛxi sinden.
Gbaloe dinma nɛ Mowabakae birin na,
naxee e gima, nun naxee luma e xa bɔxi
ma.

16

Mowabakae dɛmɛri fenfe Darisalamu

1 Wo xa yɛxɛɛ kontonyi nde rasanba bɔxi
mangɛ xɔn ma,
kelife Sela naxan na Mowaba wula i, han
Siyoni geya tofanyi.
2 Mowaba ginɛe e gima nɛ Arinon xure
igiridee,
kɔnɔ e luma nɛ alɔ xɔni naxee kerixi e tɛɛ
kui.
3 Mowabakae naxɛ, «Darisalamukae, wo
xa wo bore to,
wo xa natɛ nde tongo muxu xa fe ra.
Wo xa muxu nɔxun wo xɔnyi,
wo naxa muxu yanfa won yaxuie ma.
4 Wo xa Mowabakae ratanga kasarati ma,
naxee kantari fenma wo xɔnyi, wo xa e
makanta.»

Kasarati fama sigade,
a xa natɛ mu kamalima bɔxi kanafe ra.
5 Mangɛ kibanyi fama nɛ mabanbande dugutɛgɛya ra.
Tinxintɔɛ nde naxan fatanxi Dawuda bɔnsɔɛ ra,
naxan kiiti sama nɔndi ra tinxintɔɛe bɛ,
a fama nɛ a magorode a xa kibanyi kui.

6 Muxu bara Mowabakae xa yɛtɛ igboɲa kolon.
A ɲɔxɔ a ma a fisa mixi birin bɛ.
A a yɛtɛ matɔxɔma tɛmui birin,
kɔnɔ nɔndi yo mu na na matɔxɔɛ kui.
7 Yakɔsi Mowabakae na wafe e xa bɔxi xa fe ra,
e na sunnunyi kui Kire Xareseti xa daxamui kanɛ xa fe ra.
8 Xɛsibɔn nun Sibima wɛni bilie bara kana.
Ɲamanɛ mangɛe bara nee birin kana,
naxee nu sigama Yaasɛri taa mabiri, han gbengberenyi ma, han baa dɛ ra.
9 Na kui n fan wama nɛ Yaasɛri sɛɛti ma Sibima wɛni xɛ xa fe ra.
N yaye Xɛsibɔn nun Eleyale lima nɛ,
barima wo mu sɛɛwɛ xui raminima sɔnɔn wo xa xɛe nun wo xa wɛni bogie xa fe ra.
10 Sɛɛwɛ xui bara ɲɔn wo xa sansi yiree.
Ɲɛlɛxin xui mu mɛma wo xa wɛni xɛe yire sɔnɔn.
Wɛni yailanmae mu wɛni bogi bunduma sɔnɔn,
e mu ɲɛlɛxin sigi sama na wali xa fe ra.
11 N bɔɲɛ na tɔɔrɔfe Mowaba xa fe ra,
n sondonyi na wafe Kiri Xareseti xa fe ra.
12 Mowabakae bara mini sigafe ra e xa kuyee yire,
e xa sa e xa alae makula,
kɔnɔ na fan findima fe fufafu nan na.

13 Alatala xa masenyi nan na ki Mowaba xa fe ra, naxan masenxi tɛmui dangixi.
14 Kɔnɔ yakɔsi Alatala naxɛ, «Beenun ɲɛ saxan xa kamali, alɔ a kamalima walikɛ bɛ a xa lanyi kui ki naxɛ, Mowabakae xa xunnakeli ɲɔnma nɛ, a xa ɲama mabere. Mixi dondoronti nan natangama gbaloe ma.»

17

Damasi xa ɲaxankatɛ

1 Masenyi nan ya Damasi xa fe ra:
Damasi taa xun nakanama nɛ.
2 Aroweri taae rabɛɲinma nɛ,
e findi fiili ra xuruse dɛ madonma dɛnnaxɛ.
Mixi yo mu luma naa naxan xurusee tɔɔrɔma.
3 Efirami taa makantaxi xun nakanama nɛ.
Damasi mu findima mangataa ra sɔnɔn.
Arami mixi dɔnxɔɛe luma nɛ alɔ Isirayilakae.

4 «Na lɔxɔɛ Yaxuba xa dariyɛ xurunma nɛ,
a fate xɔsima nɛ.
5 A luma nɛ alɔ xɛɛ xaba tɛmui Refa gulunba kui.
Sansie tixi, e xabamae fa e xaba.
6 Bogi keren keren nan luma a sansi kɔn na,
alɔ Oliwi bogi keren keren luma a bili kɔn na ki naxɛ,
firin xa na mu a ra saxan lu a kɔn na,
naani xa na mu a ra suuli to salonyi keren ma.»
Isirayila Marigi Alatala xa masenyi nan na ki.
7 Na lɔxɔɛ mixie fama nɛ Daali Marigi tode, naxan findixi Isirayila xa Sɛniyɛntɔɛ ra.
8 E mu e ya rafindima kuyee ma sɔnɔn, e bɛlɛxɛ naxee yailanxi. E mu sigama surayi gande e xa wuri masolixie yire, e bɛlɛxɛ sole naxee rafalaxi.
9 Na lɔxɔɛ e xa taa sɛnbɛmae rabɛɲinma nɛ, e findi fɔtɔnyi ra geya fari, alɔ Amori xa taae rabɛɲin ki naxɛ Isirayilakae ya ra. A birin kanama nɛ.
10 Wo bara nɛɛmu wo Rakisima Ala ma,
naxan findixi wo kantama ra.
Wo bara sansi fanyi si naxan kelixi yire makuye.
11 Wo to e si, e naxa bula wo ya xɔri na kuye iba gɛɛsɛgɛ.
E naxa fuga keren na, kɔnɔ a xaba tɛmui wo mu bogi yo toma naa.
Wo luma tɔɔrɛ nan tun kui.

12 Ɲaxankatɛ xungbe nan na ki.
Ɲama gbegbe na wundufe alɔ baa mɔrɔnyi,
e na sɔnxɔɛ ratefe alɔ susui belebele.
13 Kɔnɔ hali e wundu,
e e gima nɛ Alatala xa xaaɲɛ ya ra,

e siga yire makuye alɔ foye maale lagi xaninma ki naxɛ,
alɔ foye sɛxɛ xaninma ki naxɛ geyae fari,
alɔ turunnaadɛ xube rakelima ki naxɛ.
14 E fama gere ra nunmare tɛmui nɛ,
kɔnɔ beenun kuye xa iba, sese mu luma naa sɔnɔn.
Naxee dusuma won xun na, e fu won ma,
nee xa fe rabama na ki nɛ.
Naxee baganma won ma, e won ma naafuli tongo, e xa fe raŋɔnma na ki nɛ.

18

Kusi xa ɲaxankatɛ

1 Wo tan naxee na Kusi xuree naakiri ma,
xɔni gabutenyi xui mɛma dɛnnaxɛ,
2 naxee xɛɛrae xɛɛma kunkui kui baa ma.

N tan bara xɛɛrae xulunxie xɛɛ na si ma,
si bɔnsɔɛ kuye rayabuxi,
naxan magaaxu kabi e fɔlɛ gere xa fe ra,
naxan sabatixi bɔxi ma xure wuyaxi na dɛnnaxɛ.

3 Wo tan duniɲa mixi birin, naxee sabatixi wo xa bɔxi ma,
wo na tɔnxuma to geya fari, wo wo ya ti na ra.
Wo na sare xui mɛ, wo wo tuli mati na ra,
4 barima Alatala yi nan masenxi n bɛ, a naxɛ,
«N magoroxi n xɔnyi xaxilisa kui,
alɔ wuyenyi luxi sansi ma sogofure tɛmui ki naxɛ,
alɔ nuxui na ti xɛ xun ma ɲɛmɛ ra.»
5 Beenun sansi xaba tɛmui xa a li,
sansi na gɛ fugade, kɔnɔ a bogi mu minixi sinden,
Alatala fama nɛ sansi fuge bolonde finɛ ra,
a fa salonyie yati masɛgɛ.
6 A bogi nan luma xɔnie nun wulai sube bɛ,
e naxan donma sogofure nun ɲɛmɛ ra.
7 Na tɛmui si sɛnbɛma nde fama nɛ hadiya ra Mangɛ Alatala bɛ,
si bɔnsɔɛ kuye, rayabuxi,
naxan magaaxu yire birin,
naxan xa xui fala xɔnɔ.
E fama na hadiya ra Siyoni geya nan fari,
Alatala Sɛnbɛma xili matɔxɔma dɛnnaxɛ.

19

Misira xa ɲaxankatɛ nun e xa kisi

1 Ɲaxankatɛ na Misira bɛ.
Alatala na fafe Misirakae xili ma nuxui fari.
E xa kuyee na sɛrɛnfe a ya ra,
gaaxui bara lu e bɔɲɛ ma.

2 N Misirakae radinma nɛ e boore ra,
kankan nu fa a ngaxakerenyi nun a dɛ fan boore gere taa nun mangɛya xa fe ra.
3 Limaniya bama nɛ Misirakae yi ra,
n e xa natɛ birin kana nɛ e ra.
E marasi fenma nɛ e xa alae ra,
e e benba faxaxie maxandi sematoee nun duuree saabui ra.
4 N Misirakae soma nɛ mangɛe yi ra naxee xa fe maxɔrɔxɔ,
naxee xa yaamari findi tɔɔrɛ ra ɲama bɛ.
Alatala Sɛnbɛma xa masenyi nan ya.

5 Baa nun xuree ye xɔrima nɛ.
6 Ye naxan luma xureguli, a bɔrɔma nɛ, a xiri ɲaaxi fa te.
Sansi birin naxee na xure dɛ ra e lisima nɛ.
7 Hali naxee na Nili xure xungbe dɛ ra, a soma baa ma dɛnnaxɛ, e fan lisima nɛ.
Xɛ naxee na xure dɛ ra, e xarama nɛ, foye fa a birin xanin.
8 Yɛxɛ suxui birin wama nɛ,
naxee kɔnyi nun yɛlɛ wolima xure ma.
9 Naxee gɛsɛ rawalima, e fan luma nɛ tɔɔrɛ kui, limaniya ba e yi ra.
10 Naxee dugie rawalima, e xun nakanama nɛ, e bɔɲɛ raŋaaxu e ma.

11 Sowan mangɛe mu sese fahaamuma,
Firawuna xa marasie mu xaxili fanyi yo sɔtɔxi yi fe kui.
Mixi a falama di Firawuna bɛ,
«Muxu tan findixi lɔnnilae nan na,
mangɛ forie xa die nan muxu ra?»
12 Wo xa lɔnnilae na minden?
E xa wo rakolon Mangɛ Alatala fama naxan nabade Misira ra.
13 Sowan mangɛe findixi xaxilitare nan na,
Nofa mangɛe mu gɛxi fahaamui sɔtɔde.

Misira bɔnsɔɛ yareratie na Misirakae
ralɔɛfe nɛ.
14 Marigi bara e xaxili ya iso,
alako e xa Misirakae ralɔɛ e xa fe birin
kui,
e fa lu alɔ siisila naxan birama a xa
bɔxunyi ma.
15 Misirakae mu nɔma sese ra e xa
mangɛe nun e xa kuntigie saabui
ra.
16 Na lɔxɔɛ Misirakae na Mangɛ Alatala
xa sɛnbɛ to, e sɛrɛnma nɛ gaaxui kui alɔ
ginɛe.
17 Yudaya xili nan fama Misirakae mag-
aaxude a ɲaaxi ra, fe ma Alatala Sɛnbɛma
naxan natɛxi e xili ma.
18 Na lɔxɔɛ taa suuli nan luma Misira
bɔxi ma, naxee Kanaan xui falama, e man
lu Alatala Sɛnbɛma yi ra. Na taa nde fama
nɛ xilide Heresi.
19 Na lɔxɔɛ sɛrɛxɛbade keren luma nɛ
Alatala bɛ Misira bɔxi tagi, tɔnxuma gɛmɛ
fan tima nɛ a bɛ Misira naaninyi ra.
20 Na findima Alatala Sɛnbɛma xa
tɔnxuma nun seedeɲɔxɔya nan na Misira
bɛ. E na e xui rate Alatala ma, a
marakisima xɛɛma nɛ e ratangade e xa
ɲaxankatamae ma.
21 Na lɔxɔɛ Alatala a yɛtɛ masenma
nɛ Misirakae bɛ, e fa a kolon Ala ra.
E fama a batude sɛrɛxɛ nun sansi xɔri
hadiya nan na, e kɛrɛ tongo a bɛ e naxan
nakamalima.
22 Alatala gbaloe ragoroma nɛ Misir-
akae ma, kɔnɔ e na e yɛtɛ ragbilen a
ma, Alatala man kinikinima nɛ e ma a xa
hinnɛ ra.
23 Na lɔxɔɛ kira luma nɛ Misira nun
Asiriya tagi. Asiriyakae sigama nɛ Misira,
Misirakae fan siga Asiriya. E malanma nɛ
yire keren Alatala batufe ra.
24 Na lɔxɔɛ Isirayila, Misira, nun
Asiriya, barakɛ luma nɛ e saxanyi birin
ma duniɲa.
25 Alatala Sɛnbɛma dubama nɛ e bɛ, a a
masen, «Barakɛ xa lu n ma ɲama Misira
ma, barakɛ xa lu n ma daalise Asiriya bɛ,
barakɛ xa lu n kɛ tongoma Isirayila bɛ.»

20

Tɔnxuma Misira nun Kusi xa fe ra

1 Asiriya mangɛ Saragɔn to a xa sɔɔri
mangɛ xɛ Asidodi taa gerede, a fa nɔ a ra,
a a suxu,
2 Alatala naxa yaamari nde fi Amosu xa
di Annabi Esayi ma. A naxɛ, «I xa i xa
sunnunyi dugi nun i xa sankiri ba, i lu na
ki fa.» Esayi naxa a rabatu, a fa a ɲɛrɛ a
mageli ra.
3 Ɲɛ saxan to dangi, Alatala naxa a
masen, «N ma konyi Esayi a ɲɛrɛxi a
mageli nan na yi ɲɛ saxan bun ma
tɔnxuma ki ma Misira nun Kusi xa fe ra.
4 Asiriya mangɛ fama Misiraka nun
Kusika mixi suxuxie xaninde na ki nɛ.
Dimɛdie nun forie birin sigama e mageli
nan na yaagi kui.
5 Mixi naxee xaxili nu tixi Misira nun
Kusi ra, e luma gaaxui nun yaagi nan kui.
6 Na lɔxɔɛ naxee nu sabatixi baa dɛ ra
e a falama nɛ, ‹Fe mato naxan nabaxi
Misirakae nun Kusikae ra. Muxu xaxili
nu tixi e tan nan na e xa muxu ratanga
Asiriya ma. Yakɔsi muxu fa ratangama di
fa?›»

21

Babilɔn xa ɲaxankatɛ

1 Ɲaxankatɛ masenyi nan ya gbeng-
berenyi bɛ naxan na baa dɛ ra.
Mixi magaaxuxie na fafe alɔ turunnaadɛ
kelife Negewi gbengberenyi ma fe
xɔrɔxɔɛ kelima dɛnnaxɛ.

2 N bara laamatunyi magaaxuxi to.
«Yanfante na yanfɛ tife, kasarati na
kasarɛ tife.
Elama, gere ti a bɛ. Mediya, a rabilin.
N fama tɔɔrɛ dande Babilɔn findixi naxan
saabui ra.»

3 «Na kui n fate yati na tɔɔrɔfe alɔ ginɛ di
furi na keli a ra.
N naxan to, n naxan mɛ, na bara n kaaba.
4 N bɔɲɛ na tɔɔrɔfe, n na sɛrɛnfe gaaxui
kui.
N nu na bɔɲɛsa mamɛfe alako n xa
malabui sɔtɔ,
kɔnɔ yakɔsi na bara findi fe magaaxuxi
ra n bɛ.»

5 «Donse yailan, won xa won dɛgɛ yire
keren.

Sɔɔri yareratie wo wo xa kanta see yailan.»
6 Alatala a masen nɛ n bɛ, a naxɛ,
«Yire makantɛ ti, alako a fe naxan toma a xa na masen wo bɛ.
7 A fama nɛ sɔɔrie tode firin firin na, soee, sofalee, nun ɲɔxɔmɛe fari.
A xa e mato a fanyi ra.»

8 A mu bu, yire makantɛ naxa a xui ramini alɔ yɛtɛ xaaɲɛ, a falafe ra,
«Lɔxɔ yo lɔxɔ n tima naa fe matode,
kɔɛ yo kɔɛ n mamɛ tima naa.
9 N sɔɔri ragie toma fa ra firin firin na.
E naxɛ, ‹Babilɔn bara bira,
e xa kuyee birin saxi bɔxi ma xuntun xuntunyi ra.›
10 Wo tan n ma ɲama naxan bara bɔnbɔ alɔ maale naxan na lonyi ma,
Isirayila Marigi Alatala Sɛnbɛma xa masenyi nan yi ki.»

Duma xa ɲaxankatɛ

11 Ɲaxankatɛ na Dumakae bɛ.
Mixi nde n xilima kelife Seyiri, a naxɛ,
«Yire kantama, munse rabaxi yi kɔɛ ra?
Munse dangixi naa?»
12 Yire kantama fa a yaabi,
«Kuye na ibafe, kɔnɔ kɔɛ man soma nɛ.
Xa wo wama na kolonfe,
wo man xa fa n maxɔrin.
Iyo, wo man xa fa.»

Arabu xa ɲaxankatɛ

13 Ɲaxankatɛ na Arabue bɛ.
Wo tan Dedanka naxee yonkinma kɔɛ ra Arabu wula i,
14 wo xa fa ye ra mixie bɛ ye xɔli na naxee ma.
Temakae wo xa fa taami ra mixi bɛ
15 naxee na e gife santidɛgɛma ya ra naxan wama e faxafe,
naxee na e gife xali ya ra naxan wama e sɔntɔfe.
16 Alatala yi nan masenxi n bɛ, «Ɲɛ keren nan tun luxi Kedari xa fe xa dan, alɔ walikɛ ɲɛ kɔntima ki naxɛ.
17 Kedari xa sɔɔrie xa xalie xurunma nɛ.» Alatala nan xui a ra, Isirayila Marigi Ala.

22

Darisalamu xa ɲaxankatɛ

1 Ɲaxankatɛ na gulunba bɛ toe tima dɛnnaxɛ.
Munse a niyaxi wo birin texi wo xa banxie fari?
2 Singe wo nu xulunyi rabama, wo nu wo xui ite ɲɛlɛxinyi kui,
kɔnɔ yakɔsi wo xa fe na di?
Wo xa mixie mu faxa santidɛgɛma ra,
e mu faxa gere kui.
3 Wo xa mangɛe nan tun e gixi e siga yire makuye.
Mixi naxee luxi, nee bara suxu gere yo mu so.
4 Na kui n naxa a fala, «Wo n lu na, n xa wa a xɔrɔxɔɛ ra.
Wo naxa kata n madundufe ra n ma ɲama xa kasarɛ ma.»

5 Alatala Sɛnbɛma xa lɔxɔɛ ya isoxi nan nu a ra,
kasarɛ nun tɔɔrɛ nu gboxi tɛmui naxɛ gulunba kui toe tima dɛnnaxɛ.
Tɛtɛ nu birama, sɔnxɔɛ nu tema geya fari.
6 Elamakae e xa xali sase gbakuma e ma,
e nu sigama sɔɔri ragisee kui nun soe fari.
Kirikae e xa wure lefae mabama.
7 Sɔɔri nu bara wuya wo xa gulunba fanyie kui,
e nu wuya wo xa taa naadɛ ra.
8 Sese mu luxi wo nun wo yaxuie tagi sɔnɔn.
Na lɔxɔɛ wo naxa geresosee tongo naxan nu nu mangɛ xa banxi kui.
9 Wo naxa a to yale gbegbe nu bara ti Dawuda xa taa tɛtɛ ma.
Wo naxa ye ragata yire nde lanbanyi.
10 Wo naxa Darisalamu banxie mato, wo fa nde rabira alako wo xa tɛtɛ sɛnbɛ so.
11 Wo naxa ye ragatade yailan tɛtɛ firinyie tagi,
ye sama naxan kui kelife ye ragatade fori.
Kɔnɔ wo mu wo ya rafindixi Ala ma naxan nu bara na fori yailan.
Wo mu la a yailanma ra naxan nu bara natɛ tongo na wali xa fe ra kafi a rakuya.
12 N Marigi Alatala nu bara xili ti na lɔxɔɛ ɲama xa wa sunnunyi kui,
wo xa wo xunyie bi, wo xa sunnunyi dugi ragoro wo ma.
13 Kɔnɔ wo mu tin na ra, wo naxa xulunyi ti ɲɛlɛxinyi kui,

wo ninge nun yɛxɛɛ faxa wo naxee donma,
wo wɛni min a falafe ra,
«Won xa won dɛge, won xa wo min, barima tina won faxama nɛ.»
14 Alatala Sɛnbɛma bara a masen n bɛ, a naxɛ,
«Wo xa yi yunubi tan mu xafarima han wo faxa lɔxɔɛ.»
Mangɛ Alatala xui nan yi ki.

15 N Mangɛ Alatala naxa a masen n bɛ, a naxɛ,
«Siga mangɛ banxi xunyi Sebina yire, a fala a bɛ,
16 ‹I gbe na munse ra be?
Nde na i bɛ be naxan a niyama i xa gaburi tofanyi ge yi geya fari?
17 A gbe mu luxi, Alatala xa i suxu, a xa i woli yire makuye.
A i maxirima nɛ alɔ kote,
18 a i woli bɔxi belebele nde ma.
I tan nun i xa sɔɔri ragise fanyie xa fe ɲɔnma mɛnni nɛ,
i tan naxan i xa mangɛ bɔnsɔɛ rayaagi.
19 N i kerima nɛ i xa walide,
n i tide bama nɛ i yi ra.›»
20 «Na lɔxɔɛ n Xilikiya xa di Eliyakimi xilima nɛ, a xa n ma wali raba.
21 N i xa mangɛ guba ragoroma nɛ a ma, n i xa bɛlɛti xiri a tagi, n fa i xa mangɛya fi a ma. A findima Darisalamukae nun Yudayakae baba nan na.
22 N Dawuda xa mangɛya saabi soma nɛ a yi ra. A na naadɛ nde rabi, mixi yo mu a balanma. A na naadɛ nde balan, mixi yo mu a rabima.
23 A fama nɛ binyɛ ra a baba bɔnsɔɛ bɛ. N a tima nɛ alɔ wuri di naxan banbanxi a fanyi ra banxi bili ma,
24 a baba bɔnsɔɛ xa fe birin gbakuma naxan na, fe xunxurie nun fe xungbee.»
25 Mangɛ Alatala man naxa a masen, «Kɔnɔ lɔxɔɛ nde na wuri di naxan nu banbanxi a fanyi ra banxi bili ma, a fama nɛ bolonde, a bira a nun fe naxan birin nu gbakuxi a ra.» Alatala xui nan na ki.

23

Tire xa ɲaxankatɛ

1 Ɲaxankatɛ na Tirekae bɛ.
«Tarasisi kunkui kanyie, wo xa wo wa xui ite,
barima Tire bɔxi xun bara rakana.
Banxi mu luma naa sɔnɔn,
wafu birin bara kana.»
Sipirika ndee xa masenyi nan na ki.

2 Wo wo sabari, wo tan naxee sabatixi baa dɛ ra,
wo tan naxee findixi yulɛe ra Sidɔn taa kui,
wo tan naxee bara naafuli sɔtɔ yulɛya ra wafu dɛ saabui ra.
3 Baa bara a niya wo xa sansi xɔri sɔtɔ kelife Sixori.
Daxamui naxan mini Nili xure dɛ ra, na nan findixi bannaya ra wo bɛ.
Ɲamanɛe xa makiti xungbe raba nɛ wo xɔnyi.

4 Sidɔnkae, wo yaagi,
wo tan naxee xa nɔɛ nu na baa xun ma.
Xui nde minima kelife baa ma, a naxɛ,
«N luxi nɛ alɔ di baritare,
naxan mu di bari xɔnɛ kolon,
naxan mu di yo barima,
naxan mu di yo ramɔma, xɛmɛ xa na mu a ra ginɛ.»
5 Misirakae na na xibaaru mɛ Tire xa fe ra,
e fama nɛ gaaxude.

6 Wo xa siga Tarasisi.
Wo tan naxee na baa dɛ ra, wo xa wo wa xui ite.
7 Singe wo xa taa nu na ɲɛlɛxinyi nan kui,
kɔnɔ yakɔsi nde wo xa mixie xaninxi yire makuye?
8 Nde yi natɛ tongoxi Tire xili ma,
a tan naxan nu mangɛ tima,
a tan naxan xa yulɛe nu findixi kuntigie ra,
a tan naxan xa yulɛe nu binyaxi duniɲa birin ma?
9 Alatala Sɛnbɛma nan yi natɛ tongoxi,
alako yɛtɛ igboya xa kana,
xili xungbe kanyie xa magoro.

10 Tarasisikae, wo xa bɔxi rawali
alɔ a rabama Nili xure dɛ ra ki naxɛ,
barima Sidɔn nun Tire xa wafue mu na sɔnɔn.
11 Alatala bara a bɛlɛxɛ itala baa xun ma,

a bara mangɛyae rasɛrɛn.
A bara yaamari fi Fenisiya xa yire makantaxie xa kana.
12 A naxɛ, «I tan Sidɔn taa tofanyi,
i mu luma bere ra sɔnɔn,
e fama nɛ i xun nakanade feo.
Hali wo wo gi Sipiri suri ma,
wo mu bɔɲɛsa sɔtɔma.
13 Kalide bɔxi mato ba. E xun bara rakana.
Asiriyakae bara sa wulai subee sagoe.
E bara e xa yire makantaxie rabilin,
e fa e gere han sese mu luxi sɔnɔn.»

14 «Tarasisi kunkui kanyie, wo xa wo wa xui ite,
barima wo xa wafu makantaxi xun bara rakana.»
15 Tire luma nɛɛmui nan kui han ɲɛ tongo solofere, mangɛ keren xa bui xasabi. Ɲɛ tongo solofere raŋɔnyi, fe fama rabade Tire bɛ alɔ a falaxi sigi kui langoe ginɛ xa fe ra ki naxɛ,
16 «I tan langoe ginɛ, birin nɛɛmuxi naxan ma,
i xa kɔra bɔnbɔ a fanyi ra taa kui,
i xa sigi sa alako mixie xa ratu i xa fe ma.»
17 Ɲɛ tongo solofere raŋɔnyi, Marigi a ya rafindima nɛ Tire ma. A gbilenma nɛ a xa langoeɲa fori ma, a a yɛtɛ sa duniɲa mangɛyae birin sagoe kɔbiri xa fe ra.
18 Kɔnɔ a xa geeni fama rawalide Alatala xa fe nan kui. A mu nɔma na ragatade a yɛtɛ bɛ, a luma mixie nan bɛ naxee birama Alatala fɔxɔ ra, alako e xa donma fanyie nun baloe gbegbe sɔtɔ.

24

Duniɲa xa ɲaxankatɛ

1 Alatala fama nɛ duniɲa kanade,
sese mu lu bɔxi ma sɔnɔn,
adamadie yensenma nɛ.
2 Mixi birin luma tɔɔrɛ nan kui:
sɛrɛxɛdubɛ nun ɲama, kuntigi nun konyi,
ginɛ banxi kanyi nun konyi ginɛ, yulɛ nun saresoe,
yefu ti nun setare, doni tongoe nun doni kanyi.
3 Duniɲa fama nɛ kanade,
a isee birin ɲɔnma nɛ a ma.
Alatala xui nan na ki.
4 Duniɲa tuxunsanma nɛ, a ixarama nɛ,
kuntigie yati halakima nɛ.
5 Duniɲa mixie bara duniɲa kɔsɔ,
e bara e kobe so sɛriyɛ ra,
e Ala xa yaamarie matandi,
e a xa saatɛ kana.
6 Na nan a ra Alatala duniɲa halakima,
na kote dusu adamadie xun na,
duniɲa mixie mu gbo sɔnɔn.
7 Xɛ xaba tɛmui sansie xurunma nɛ,
xɛ xabae nimisa.
8 Sanbanyi nun kɔra xui danma nɛ,
xulunyi yensen.
9 Mixie mu e sɛɛwama sigi xui ra,
donse yati mu rafanma e ma.
10 Taa kanaxi luma na ki nɛ tun,
a banxie birin balan.
11 Sɔnxɔɛ tema nɛ taa kui minse nun donse xa fe ra.
Sɛɛwɛ bara ɲɔn, ɲɛlɛxinyi bara siga.
12 Sɔntɔɛ nan tun luma taa kui fa,
taa naadɛ kana feo.

13 Na ɲaxankatɛ na ɲɔn duniɲa bɛndɛ fuɲi fari ɲamanɛe tagi,
na luma nɛ alɔ oliwi bili naxan imaxama alako a bogie xa ba,
na luma nɛ alɔ sansi tɔnsɔɛ keren keren naxee luma xɛ ma xɛ xabae dangi xanbi.

14 Kɔnɔ naxee na sogegorode biri,
nee e xui itema nɛ sɛɛwɛ ra,
e bɛɛti ba Alatala matɔxɔfe ra.
15 Naxee na sogetede biri,
nee Alatala matɔxɔma nɛ,
e Isirayila Marigi Alatala xili matɔxɔ baa surie ma.
16 Kelife duniɲa tunxun naanie ra,
won bɛɛti mɛma nɛ naxan a falama,
«Nɔrɛ kanyi nan Tinxintɔɛ ra.»

Kɔnɔ n tan naxa e yaabi,
«N xun nakanafe, n fate na bafe n ma.
Ɲaxankatɛ na n bɛ.
Tinxintaree bara n yanfa a ɲaaxi ra.»
17 Gbaloe nan wo lima, wo tan duniɲa mixie.
18 Naxan na a gi na gbaloe ya ra, a birama yili nan kui.
Naxan na te na yili kui, yɛlɛ nan dusuma a xun na.
Koore walaxɛ birama nɛ,
bɔxi fan sɛrɛn.

19 Duniɲa kanama nɛ, a ibɔɔ, a sɛrɛn.
20 A dagalanma nɛ alɔ siisila,
a imaxa alɔ bage turunnaadɛ mini tɛmui,
barima a xa yunubie bara gbo.
A birama nɛ, a mu kelima sɔnɔn.

21 Na lɔxɔɛ Alatala koore daalie nun duniɲa mangɛe ɲaxankatama nɛ e xa walie ma.
22 E fama nɛ malande yire keren alɔ geelimanie naxee na geeli kui.
E buma nɛ naa han e fa kiiti.
23 Kike nun soge lɔɛma nɛ,
Mangɛ Alatala yaamari tima nɛ Siyoni geya fari Darisalamu
forie ya i a nɔrɛ fanyi bun ma.

25

Tɔɔrɔmixi xa kantari na Ala nan na

1 Alatala, n Marigi na i tan nan na.
N i xili matɔxɔma nɛ i xa fe makaabaxie xa fe ra,
i naxee natɛxi kabi tɛmui xɔnkuye dugutɛgɛɲa kui.
2 I bara muxu yaxuie xa taa makantaxi rabira,
a findi gɛmɛ yensenxie ra naxan mu tima sɔnɔn.
3 Na nan a ra ɲama sɛnbɛmae i matɔxɔma nɛ,
si ɲaaxie fa i binyade.
4 I findixi misikiinɛ xa kantari nan na,
yire makantaxi tɔɔrɔmixi luma dɛnnaxɛ.
I luxi alɔ banxi fanyi turunnaadɛ kui,
alɔ bage naxan tixi soge ya ma.
Si ɲaaxi maniyaxi turunnaadɛ nan na naxan bɔnbɔma banxi ra,
5 a lu alɔ wuyenyi naxan na gbengberenyi ma.
I ɲamanɛ xa sɔnxɔɛ raxinbelima nɛ,
alɔ nuxui niini nde bama soge xa wuyenyi ra ki naxɛ.
Na ɲama ɲaaxi xa sigi sa danma na ki nɛ.

6 Yi geya fari, Alatala Sɛnbɛma fama nɛ xulunyi belebele tide,
ɲama birin xa minse nun donse ɲɔxunmɛe li naa.
7 Yi geya fari, Alatala fama nɛ mafelenyi bade bɔnsɔɛ birin ma,
8 a saya xa fe kanama nɛ abadan.
Won Marigi Alatala yaye mafurukuma nɛ yatagi birin ma,
a a xa ɲama xa yaagi birin ba duniɲa ya xɔri.
Alatala xui nan na ki.
9 Na lɔxɔɛ e a falama nɛ,
«Won Marigi Ala nan yi ki won won xaxili tixi naxan na.
A bara won nakisi.
Alatala nan yi ki won won xaxili tixi naxan na.
Won xa sɛɛwa a xa kisi ra.»

10 Alatala xɔnyɛ luma nɛ yi geya fari,
kɔnɔ Mowabakae maboronma nɛ alɔ sɛxɛ.
11 E katama nɛ e xa e ba a yi ra,
kɔnɔ Alatala e xa yɛtɛ igboya ragoroma nɛ,
a e sɛnbɛ birin ɲɔn.
12 A e xa yire makantaxie rabirama nɛ,
a na birin butuxun han a findi xube ra.
A e xa yɛtɛ igboya ragoroma nɛ feo.

26

Taa sɛnbɛma xa bɛɛti

1 Na lɔxɔɛ e yi bɛɛti nan bama Yudaya bɔxi ma:
Ala bara taa sɛnbɛma fi won ma,
naxan xa tɛtɛ findima kisi ra won bɛ.
2 Naadɛ xa rabi, ɲama tinxinxi xa so,
ɲama naxan mu lanlanteya kana.
3 Mixi naxan ɲanige fan,
a findima bɔɲɛsa kanyi nan na, barima a laxi i ra.

4 Wo wo yɛtɛ taxu Alatala ra tɛmui birin,
barima Alatala nan na Ala ra naxan na abadan,
naxan sɛnbɛ gbo alɔ fanye.
5 A bara yɛtɛ igboe ragoro,
a e xa taa itexi igoro, a findi xube ra,
6 misikiinɛe nun setaree naxan iboronma.

7 I tan Alatala tinxinxi, i tinxintɔɛ xa fe sɔɔnɛyama nɛ.
8 Muxu ɲɛrɛma i xa sɛriyɛ nan ma, muxu xaxili tixi i ra.
Muxu i xili matɔxɔma muxu bɔɲɛ birin na.
9 Muxu nii yati hayi na i ma kɔɛ ra, a i fenma gɛɛsɛgɛ.
I na i xa kiiti sa duniɲa ma,

na nan duniɲa mixie matinkanma tinxinyi ra.
10 Kɔnɔ mixi ɲaaxie tan, hali e kinikini e ma,
e mu birama tinxinyi fɔxɔ ra.
Hali ɲama birin birama tinxinyi fɔxɔ ra,
e tan tondima nɛ gbilende fe ɲaaxi fɔxɔ ra,
e mu gaaxuma Alatala xa mangɛya ya ra.
11 Alatala, i sɛnbɛ gbo, kɔnɔ e mu na toma.
I xanunteya naxan saxi i xa ɲama ma, a niya e xa na to,
na xa findi e bɛ yaagi ra, i xa tɛ fa e gan.

12 Alatala, i bara bɔɲɛsa fi muxu ma,
barima i tan nan muxu xa wali birin nakamalima muxu bɛ.
13 Muxu Marigi Alatala, marigi gbɛtɛe bara nɔɛ dɔxɔ muxu ma bafe ra i tan na,
kɔnɔ muxu i tan nan keren batuma.
14 Na marigie bara faxa, e mu baloma sɔnɔn, e nii mu kelima abadan.
I bara keli e xili ma, i e sɔntɔ.
I bara e xa fe birin nalɔɛ.
15 Alatala, i bara i xa ɲamanɛ ragbo yɛ,
i bara e xa bɔxi naaninyie masara, bɔxi xa gbo.
I bara matɔxɔɛ sɔtɔ na fe kui.

16 Alatala, e nu na i fenfe i xa ɲaxankatɛ kui,
e fa i maxandi.
17 E nu e xui itema i ma alɔ ginɛ naxan na di barife tɔɔrɛ kui.
18 Muxu bara tɔɔrɔ na di barife kui,
kɔnɔ na fe findixi fufafu nan na.
Muxu mu wali yo rabaxi naxan findixi kisi ra duniɲa bɛ,
e mu kisi sɔtɔ muxu saabui ra.
19 Kɔnɔ i tan nan faxa mixie rakelima faxɛ ma.
«Wo tan naxee saxi bɛndɛ bun ma,
wo xa keli, wo xa sɛɛwa.
Wo luxi nɛ alɔ xini soge naxan ralɔɛma.
Wo fan nalɔɛma na ki nɛ.»

20 N ma ɲama, wo xa gbilen wo xɔnyi,
wo xa naadɛ balan saabi ra.
Wo xa wo nɔxun dondoronti han yi xɔnɛ xa dangi sinden.
21 Alatala fama nɛ kelife a xɔnyi,
a fa duniɲa mixie ratɔn e xa yunubie xa fe ra.
Bɔxi wuli dɛntɛgɛma nɛ a naxan minxi,
a mu mixi faxaxie ragatama sɔnɔn.

27

Isirayila xa kisi

1 Na lɔxɔɛ, Alatala ninginangɛ magaaxuxi ɲaxankatama nɛ a xa santidɛgɛma xungbe ra.
Na xili Lewitan, a sabatixi baa nan ma.
A suxufe xɔrɔxɔ, barima a salaxun a gbe ra,
kɔnɔ Alatala a sɔntɔma nɛ.

2 Na lɔxɔɛ, wo xa bɛɛti ba n ma wɛni bili fanyie xa fe ra.
3 N tan Alatala nan na a kantama ra.
N ye sama nɛ a ma tɛmui birin.
N a kantama nɛ kɔɛ nun yanyi ra alako mixi yo naxa a tɔɔrɔ.
4 N xɔnɔ xɔnɔ, kɔnɔ xa n sa tunbee li naa,
n e gerema nɛ, n tɛ din e ra.
5 Xa a sa li e naxa fa n yire lanyi xiride,
n tinma nɛ a ra a fanyi ra.

6 Lɔxɔɛ na fafe, Yaxuba bɔnsɔɛ a sanke sɔrɔnma nɛ,
Isirayila bɔnsɔɛ a salonyie nun a fugee ramini,
a duniɲa rafe a bogie ra.

7 Alatala Yaxuba bɔnsɔɛ bɔnbɔ nɛ, alɔ a e yaxuie bɔnbɔ ki naxɛ?
A e faxa nɛ, alɔ a e faxa ki naxɛ?
8 A xa xɔnɛ naxa din e ra, a e xanin alɔ foye xungbe.
9 Yaxuba bɔnsɔɛ xa yunubie xafari na ki nɛ.
Na kui, e naxa kuye sɛrɛxɛbadee kana,
e naxa Asera wuri masolixie ba e xa bɔxi ma,
e naxa kuye xa surayi gansee kana.
10 Taa sɛnbɛmae bara kiro,
e findi nɛ yire rabɛɲinxi ra alɔ gbeng-berenyi.
Ningee nu luma naa e dɛmadonde,
e e sa, e mɛnni wuri burɛxɛ birin don.
11 Wuri salonyie na xara, ginɛe nu e gan tɛ ra.
Ɲama xaxilitare nan nu a ra.
E daali mangɛ mu kinikinixi e ma na nan ma.
Naxan e daaxi, na mu hinnɛxi e ra.

12 Na lɔxɔɛ, Alatala wuri bilie imaxama
nɛ, keli Efirati xure dɛ ra han Misira xure
dɛ ra. A wo tan Isirayila xa die birin
matongoma nɛ keren keren.
13 Na lɔxɔɛ, feri xungbe fema nɛ, alako
mixi naxee nu lɔɛxi Asiriya bɔxi ma, a
nun naxee nu yensenxi Misira bɔxi ma,
e birin gbilenma nɛ, e fa suyidi Alatala bɛ
geya sɛniyɛnxi fari Darisalamu.

28

Ɲaxankatɛ na Samari bɛ

1 Ɲaxankatɛ na Efirami taa yɛtɛ igboe
siisilae bɛ,
naxan tixi gulunba koore ra,
kɔnɔ a xa tofanyi luxi nɛ alɔ sansi fuge
lisixi.
2 Sɛnbɛmae nan fafe yi ki Marigi xili ra,
naxan luxi alɔ turunnaadɛ foye xungbe,
alɔ balabalan tunɛ naxan sɛnbɛ Samari
xun nagoroma.
3 Efirami taa yɛtɛ igboe siisilae birama nɛ,
e maboron.
4 Na sansi fuge lisixi naxan tixi gulunba
koore ra,
a luxi nɛ alɔ xɔrɛ bogi mɔxi naxan donma
kerenyi ra.

5 Na lɔxɔɛ, Alatala Sɛnbɛma luma nɛ alɔ
mangɛ katanyi tofanyi a xa ɲama
dɔnxɔɛe bɛ.
6 A xaxili tinxinxi fima nɛ kiitisae ma,
a sɛnbɛ fi sɔɔrie ma naxee na gere kui.

7 Kɔnɔ wo xa sɛrɛxɛdubɛe nun
namiɲɔnmɛe bara lɔɛ.
Beere e dagalanma nɛ,
e daxu laamatunyi to tɛmui,
e mu fata fe tagi rabade.
8 E tixi e yɛtɛ xa bɔxunyi tagi, e birin
nɔxɔxi a ɲaaxi ra.

9 «Ala wama e xaranfe?
A fahaamui fima e ma?
E luxi alɔ diyɔrɛ naxee dɛ baxi e nga xiɲɛ
ra.
10 Fo a xa wɔyɛn e bɛ diyɔrɛ daaxi.»

11 Alatala fama a masende yi ɲama bɛ
xɔɲɛ saabui ra,
12 «Malabude nan yi ki, wo xa wo malabu.
Yire raxaraxi na a ra.»
Kɔnɔ e mu tin e tuli matide a ra.
13 Na kui Alatala fama nɛ masenyi tide e
bɛ diyɔrɛ daaxi,
alako e xun xa rakana, yaxuie xa e suxu,
e e xanin.

14 Awa, wo tan mixi mayelee,
wo tan naxee Darisalamu yamarima,
wo wo tuli mati Alatala xa masenyi ra.
15 Wo naxɛ, «Muxu nun saya bara saata,
muxu nun gaburi bara lanyi xiri.
Gbaloe yo mu muxu lima won ma kantari
kui.»
Kɔnɔ e na e nɔxunfe wule xanbi ra.
16 Alatala e yaabima nɛ,
«N bara gɛmɛ hagigɛ dɔxɔ Siyoni,
gɛmɛ fanyi naxan mu kanama.
Limaniya mu bama mixi yi ra naxan a
taxuma na gɛmɛ ra.
17 N bara tinxinyi ti sɛriyɛ ra, n bara nɔndi
sa kiiti ki ra.
Wo xa wule naxee findixi wo xa kantari
ra,
banbaranyi fama nɛ e xaninde.
18 Wo xa saatɛ, wo nun saya ra, a kanama
nɛ,
wo xa lanyi, wo nun gaburi ra, a fulunma
nɛ.
Gbaloe nɔma nɛ wo ra a fanyi ra.
19 Fe xɔrɔxɔɛ na wo li, a wo xun
nakanama nɛ,
gɛɛsɛgɛ yo gɛɛsɛgɛ, fɛɛɲɛn yo fɛɛɲɛn, kɔɛ
yo kɔɛ.
Wo na so yi fe kui, wo ifuma nɛ gaaxui
ra.»

20 «Wo xa sade xurun, wo mu nɔma wo
sade a ma.
Wo xa xinbeli dugi xurun, a mu wo
kantama xinbeli ra.
21 Alatala kelima nɛ alɔ a keli Perasimi
geya fari ki naxɛ,
a xɔnɔma nɛ alɔ a xɔnɔ Gabayon gulunba
kui ki naxɛ,
alako a xa a xa wali makaabaxi raba.
22 Na kui wo ba mayele tife,
alako a naxa fa gbilen wo xiri ra,
barima Ala bara a xa natɛ masen n bɛ
bɔxi kanafe ra.»

23 «Wo wo tuli mati n xui ra,
wo wo tuli mati n ma masenyi ra.
24 Xɛ sa xɛ buxama tɛmui birin?
A bɛndɛ ramaxama lɔxɔɛ birin?

25 A na gɛ bɔxi buxade, a mu sansi garansanma?
A mu sansi xɔri birin wolima a ki ma?
26 A Marigi Ala a xaran a si ki ra.
27 Sansi mɔɔli nde mu bɔnbɔma wure ra,
a bɔnbɔma wuri nan na.
28 Sansi mɔɔli gbɛtɛ nɔma bɔnbɔde wure ra,
kɔnɔ a mu radangima a i.
29 Na wali ki birin fatanxi Alatala Sɛnbɛma nan ma.
A xa walie makaaba, a xa fe fanyie gbo.»

29

Ɲaxankatɛ na Darisalamu bɛ

1 Ɲaxankatɛ na Ariyɛli taa bɛ,
mangɛ Dawuda nu sabatixi dɛnnaxɛ.
Wo xa nu wo xa salie raba ra ɲɛ yo ɲɛ alɔ wo darixi a ra ki naxɛ,
2 kɔnɔ n fama nɛ Ariyɛli xa tɛtɛ rabilinde,
a fa tɔɔrɔ gere kui, a xa lu alɔ sɛrɛxɛbade naxan dɛxɛxi.
3 N fama nɛ wo rabilinde n ma sɔɔrie ra,
muxu xa wali raba wo xa tɛtɛ kanade.
4 Wo xa fe fama nɛ magorode han a lu alɔ wo xui na minife bɔxi nan bun ma.
Wo xa wɔyɛnyi makɔlikɔlima nɛ kelife gaburi kui.
5 Wo yaxuie wuyama nɛ alɔ xubutanyi,
e xa sɔɔrie luma nɛ alɔ maale lagi foye ma.
Kɔnɔ na tɛmui ya magirɛ keren kui,
6 Alatala Sɛnbɛma fama nɛ sesarinyi nun galanyi ra,
bɔxi sɛrɛnma nɛ, turunnaadɛ goroma nɛ, tɛ minima nɛ.
7 Na tɛmui Ariyɛli yaxuie lɔɛma nɛ keren na,
e fa lu alɔ xiye ɲaaxi mixi raxunuma tɛmui naxɛ.
Na sɔɔrie nun e xa gereso wali birin ɲɔnma nɛ feo.
8 A luma nɛ alɔ kaamɛtɔɛ naxan xiye sa a na a dɛgefe,
kɔnɔ a fa xunu kaamɛ ra a ma.
A luma nɛ alɔ mixi naxan xiye sa a na ye minfe,
kɔnɔ a fa xunu ye xɔli ra a ma.
A luma na ki nɛ na sɔɔri gali xa fe ra naxan na Siyoni mixie gerefe.

9 A xa findi wo bɛ tɛrɛnna ra, wo dɛ xa ixara.
Wo wo yae raxi, wo xa findi dɔnxuie ra.
Wo na dagalanfe siisi daaxi, kɔnɔ beere mu a ra.
10 Alatala nan wo raxixi,
a bara wo xa namiŋɔnmɛe yae balan,
a bara wo xa sematoe xunyi makoto.
11 Yi laamatunyi luxi nɛ alɔ sɛbɛli matɔnxumaxi. Na soma mixi nan yi naxan fata a xarande alako a xa a xaran, kɔnɔ a fa a yaabi, «N mu nɔma a xarande wo bɛ, barima a balanxi tɔnxuma ra.»
12 Xa na mu a ra, a luxi alɔ sɛbɛli naxan soma mixi xarantare yi ra alako a xa a xaran, kɔnɔ a fa a yaabi, «N tan mu fata a xarande.»
13 Alatala xa masenyi nan ya:
«Yi ɲama bara fa, e xa n matɔxɔ e dɛ ra, kɔnɔ e bɔɲɛ tan makuya n na.
E xa batui findixi adamadie xa yaamari ratinmɛfe nan tun na.
14 Na nan a toxi n man yi ɲama dɛ ixarama nɛ kaabanakoe ra.
Lɔnnilae xa lɔnni mu gɛma na kolonde,
fe kolonyie mu soma na fe kui.
15 Ɲaxankatɛ na mixie bɛ naxee e nɔxunma Alatala ma natɛ kobi rabafe ra.
E to e xa walie rabama dimi nan kui,
e maɲɔxun, ‹Nde muxu toxi? Nde a kolon muxu naxan nabama?›
16 Wo xa daxuŋa sɛnbɛ gbo.
Bɛndɛ nɔma lude alɔ a yailanma?
Se yailanxi nɔma a falade a yailanma bɛ, a mu n yailanxi?
Fɛɲɛ nɔma a falade a yailanma bɛ, a xaxili mu fan?»

17 A gbe mu luxi Liban wondi xa masara xɛ ra,
xɛ fan xa masara wondi ra.
18 Na lɔxɔɛ, tuli xɔrie kitaabui xaranmae xui mɛma nɛ,
dɔnxuie fan minima nɛ dimi xɔɔra, e se to.
19 Yɛtɛ magoroe sɛɛwama nɛ Alatala ra,
misikiinɛe sɛɛwama nɛ Isirayila xa Sɛniyɛntɔɛ ra.
20 Funmala mu luma naa sɔnɔn,
mixi mayele lɔɛma nɛ.
Fe kobi rabae lɔɛma nɛ.
21 E mixi tɔɔɲɛgɛma wule ra, e gantanyi italama tinxintɔɛe bɛ.

22 Yaxuba bɔnsɔɛ Marigi xa masenyi nan
ya naxan Iburahima xun saraxi:
«To dangi xanbi, Yaxuba bɔnsɔɛ mu yaag-
ima sɔnɔn,
a bɔɲɛ mu raŋaaxuma a ma.
23 A xa die na n ma walie to e tagi,
e n xili binyama nɛ,
e e magoroma nɛ Yaxuba xa Sɛniyɛntɔɛ
bɛ,
e gaaxuma nɛ Isirayila Marigi Ala ya ra.
24 Mixi ifuxi fahaamui sɔtɔma nɛ,
sɔnxɔɛ ratee tinma nɛ lɔnni ra.»

30

Ɲaxankatɛ bɔnsɔɛ murutɛla bɛ

1 Alatala xa masenyi nan ya,
«Ɲaxankatɛ na bɔnsɔɛ murutɛla bɛ.
E natɛe tongoma, naxee mu kelixi n tan
ma.
E saatɛe xirima, n Xaxili mu e yamarixi
naxee ra.
Na kui e yunubi xun masama tun.
2 E sigama Misira, e e yɛtɛ taxu mɛnni
mangɛ ra.
E wama lufe a xa kantɛ bun ma.
E na birin naba n tan xanbi.
3 Misira mangɛ xa kantɛ findima yaagi
nan na wo bɛ,
lufe a xa niini bun ma na wo tɔɔrɔma nɛ
tun.
4 Hali wo kuntigie xɛɛ Sowan nun Xanɛsi
Misira bɔxi ma,
5 e birin fama lude yaagi nan kui na ɲama
xa fe ra naxan mu e malima.
E mu wo dɛmɛnma, e wo rayaagima tun.»

6 Ɲaxankatɛ na Negewi gbengberenyi
subee bɛ.
E bɔxi xɔrɔxɔɛ nan igirima yɛtɛe nun
bɔximasee na dɛnnaxɛ,
e xa bannaya xaninfe ra sofalee nun
ɲɔxɔmɛe fari ɲama xɔn ma,
naxan mu fata e malide fefe ma.
7 Misira xa mali findima fe fufafu nan tun
na!
Na nan a ra, n naxa yi xili sa a xun ma:
Turunnaadɛ taganxi.

8 Yi fe sɛbɛ walaxɛ ma e bɛ,
a sɛbɛ buki ma alako a xa findi seede ra
abadan.
9 Ɲama murutɛla nan a ra, naxan a
booree madaxuma,
naxan mu wama a tuli matife Alatala xa
sɛriyɛ ra.
10 E a falama sematoe bɛ, «Wo naxa
laamatunyie to.»
E a falama namiɲɔnmɛe bɛ, «Wo naxa
masenyi tinxinxi ti.»
E naxɛ, «Wo xa masenyi ɲɔxunmɛe ti,
wo xa wɔyɛn fanyi fala, hali nɔndi mu a
ra.
11 Wo xa keli yi kira xɔn ma,
wo xa Isirayila xa Sɛniyɛntɔɛ masenyi lu
naa.»

12 Isirayila xa Sɛniyɛntɔɛ xa yaabi nan ya,
«Wo to tondi yi masenyi ra,
wo fa la tɔɔrɛ nun madaxui ra,
13 yi yunubi luma nɛ wo bɛ alɔ tɛtɛ kanaxi,
naxan birama tɛrɛnna ra.
14 A kanama nɛ alɔ fɛɲɛ kanaxi,
hali tɛ kɔ se, xa na mu a ra ye base mu
mini a kui.»

15 Marigi Ala naxan findixi Isirayila
Sɛniyɛntɔɛ ra, a xa masenyi nan ya:
«Xa wo gbilen n ma, wo fa wo raxara,
n wo rakisima nɛ.
Xa wo dɔxɔ, wo fa wo taxu n na,
n sɛnbɛ fima nɛ wo ma.
Kɔnɔ wo mu tin na ra.
16 Wo naxɛ, ‹Ade, muxu tan muxu gima
soee nan fari.›
Awa yire, wo fama gide.
Wo naxɛ, ‹Muxu tan muxu gima soe
xulunxie nan fari.›
Awa yire, kɔnɔ wo kerimae xulun wo bɛ.
17 Wo wulu keren, wo gima nɛ wo yaxui
keren ya ra.
Xa yaxui suuli na a ra, wo birin wo gima
nɛ,
wo fa lu alɔ geya wuri keren gbansan tixi
naxan fari.»
18 Kɔnɔ na kui Alatala na mamɛ tife alako
a xa hinnɛ wo ra.
A fama nɛ kelide, a kinikini wo ma,
barima Alatala tinxin.
Sɛɛwɛ na mixi bɛ, naxan a xaxili tixi a ra.

19 Siyonikae, wo tan naxee sabatixi
Darisalamu,
wo mu yaye raminima sɔnɔn.
Wo na a xili, a hinnɛma nɛ wo ra,
a na wo xui mɛ, a wo yaabima nɛ keren
na.

20 Hali wo Marigi a niya wo xa lu fe xɔrɔxɔɛ kui,
wo karamɔxɔɛe mu e nɔxunma wo ma sɔnɔn,
wo fama nɛ e tode wo yae ra.
21 Wo na siga yirefanyi ma, wo na siga kɔɔla ma,
wo fama nɛ masenyi mɛde wo xanbi ra naxan a falama wo bɛ,
«Kira fanyi nan ya, wo xa wo ɲɛrɛ a xɔn ma.»
22 Na kui wo xa kuye naxee yailanxi gbeti nun xɛɛma ra,
wo fama nɛ nee wolide alɔ se sɛniyɛntaree,
wo fa a fala, «Wo keli be!»

23 Na tɛmui Alatala tunɛ rafama nɛ wo xa sansie ma,
wo xa bɔxi daxamui gboma nɛ.
Na tɛmui wo xa xurusee sigama nɛ e dɛmadonde fiili xungbee ma.
24 Ninge nun sofale naxee xɛ buxama,
e fama se fanyi nan donde naxan nafalaxi e bɛ.
25 Xuree wuyama nɛ wo xa geyae fari.
Na tɛmui faxɛ xungbe nan tima,
yire sɛnbɛma itexie rabirama nɛ.
26 Alatala fama nɛ a xa ɲama xa maxɔnɛe nun fie rayalande.
Na lɔxɔɛ kike yanbama nɛ alɔ soge,
soge xa yanbɛ fan xun masama nɛ dɔxɔ solofere.

27 Alatala na fafe kelife yire makuye,
a xɔnɔxi a xɔrɔxɔɛ ra, a fama nɛ tuuri belebele kui.
Tɛ minima nɛ a kɛrɛ kui xɔnɛ xa fe ra.
28 A ɲɛngi luxi nɛ alɔ banbaranyi naxan tema han mixi kɔnyi.
A ɲamanɛe suxuma nɛ,
a karafoe sa e ma, a se nde raso e banganyie ra,
a e xanin yire e mu wama sigafe dɛnnaxɛ.

29 Kɔnɔ wo tan bɛɛti bama nɛ na lɔxɔɛ alɔ sali tɛmui,
wo bɔɲɛe sɛɛwama nɛ alɔ mixi naxee xule fema sigafe ra Alatala xa geya fari,
Alatala naxan luxi alɔ fanye Isirayila bɛ.
30 Alatala a xui xaaɲɛ raminima nɛ,
a a sɛnbɛ masenma nɛ xɔnɛ belebele nun tɛ kasarɛ ra.
A fama nɛ sesarinyi, galanyi, tunɛ xungbe, turunnaadɛ, nun balabalanyi ra.
31 Alatala xui fama nɛ Asiriyakae butuxunde,
a e rabira a xa mangɛya ra.
32 A na e bɔnbɔ wuri xɔrɔxɔɛ ra tɛmui naxɛ,
a xa ɲama bɛɛti bama nɛ maxasee nun kɔrae xui ra.
33 Tɛ yire bara yailan mangɛ xili ma a rakuya.
A tilin, a igbo.
Yege gbegbe malanxi na tɛ belebele xa fe ra.
Alatala ɲɛngi luxi nɛ alɔ tɛ ɲaaxi naxan ganma a fanyi ra.

31

Misira xa mali

1 Ɲaxankatɛ na wo bɛ,
wo tan naxee wo yɛtɛ taxuma Misira ra,
wo tan naxee lama e xa sɔɔri ragise wuyaxie ra,
wo tan naxee e xa soe ragimae matoma.
Wo mu Isirayila xa Sɛniyɛntɔɛ fenma,
wo mu wama Alatala xa mali xɔn ma.
2 Kɔnɔ Ala xaxili nan gbo,
a fata ɲaxankatɛ ragorode mixie ma.
A xui mu kanama.
A kelima ɲama ɲaaxi xili ma,
naxee mixi kobie malima.
3 Misirakae mu findixi Ala ra,
adamadie nan tun na e ra.
E xa soee mu findixi xaxili xa ra,
sube nan tun na e ra.
Alatala na keli tɛmui naxɛ mixie xili ma,
naxan mali tima yo, naxan mali fenma yo,
a e birin halakima nɛ.

4 Alatala xa masenyi nan ya:
«Yɛtɛ na yirindin a xa sube suxuxi xun ma,
hali xuruse dɛmadonyi gbegbee katama nɛ a keride,
a mu gaaxuma e xa sɔnxɔɛ rate ya ra,
a mu kelima na sube xun ma fefe ma.
Alatala Sɛnbɛma fan goroma nɛ gere sode Siyoni geya fari na ki nɛ.
5 Alatala Sɛnbɛma Darisalamu makantama nɛ,

alɔ xɔni a gabutenyie italama a yɔrɛe xun ma ki naxɛ,
a e kanta, a e rakisi, a a ti e xun ma.»
6 Isirayilakae, wo xa gbilen Ala ma wo
bara wo makuya naxan na.
7 Na lɔxɔɛ wo fama nɛ wo xa kuyee
rabɛɲinde wo naxee yailanxi gbeti nun
xɛɛma ra yunubi xa fe ra.
8 «Asiriyakae fama nɛ sɔntɔde san-
tidɛgɛma ra,
naxan mu fatanxi ɲɛngi kanyi ra.
E e gima nɛ na ya ra, e xa fonikee
xaninma nɛ konyiya kui.
9 E xa yire makantaxi birama nɛ gaaxui
kui,
limaniya bama nɛ e xa sɔɔri mangɛe yi ra
gere fa tɛmui.»
Alatala xa masenyi nan na ki,
naxan na gere tɛ radɛxɛma Siyoni geya
ma Darisalamu kui.

32

Mangɛya tinxinxi

1 Mangɛ fama nɛ mangɛya raɲɛrɛde
tinxinyi ra,
a xa kuntigie kiiti sama nɛ sɛriyɛ ki ma.
2 Kankan luma nɛ alɔ banxi fanyi turun-
naadɛ dinma naxan na,
alɔ xure naxee ye xaninma gbengberen
yire,
alɔ gɛmɛ niini bɔxi ixaraxi ma.
3 Na tɛmui ya naxee se fenma, nee se
igbɛma nɛ.
Tuli naxee e matima, nee fe mɛma nɛ.
4 Xaxilitaree fama nɛ fahaamui sɔtɔde,
boboe nɛnyi fama nɛ kelide, nee fa wɔyɛn
a fanyi ra.
5 Mixi kobi mu xilima kuntigi,
mixi tinxintare mu binyɛ sɔtɔma sɔnɔn,
6 barima e mu nɔndi falama, e mu fe fanyi
maɲɔxunma.
A fe sɛniyɛnxi bɔtɛ rabama, a wule
falama Alatala xa fe ra,
a kaamɛtɔɛ luma a xa kaamɛ kui,
a tondi ye ma mixi bɛ, ye xɔli na naxan
ma.
7 Mixi ɲaaxi wali ki mu fan,
a a mato a misikiinɛ xun nakanama
tɔɔɲɛgɛ ra ki naxɛ.
8 Kɔnɔ mixi fanyi tan a matoma nɛ a fe
fanyi rabama ki naxɛ,
a xun nakeli a xa wali fanyi saabui ra,
9 Banna ginɛe, wo xa wo tuli mati n xui
ra.
Wo tan naxee laxi wo yɛtɛ ra, wo xa n ma
masenyi ramɛ.
10 Beenun ɲɛ keren xa dangi, wo sɛrɛnma
nɛ gaaxui ra,
wo tan naxee laxi wo yɛtɛ ra,
barima wɛni bogie kanama nɛ,
xɛ xabɛ fan mu fanma.
11 Banna ginɛe, wo xa wo magoro,
wo tan naxee laxi wo yɛtɛ ra, wo xa
gaaxu.
Wo xa wo xa dugi fanyi masara kaaɲɛ
dugi ra.
12 Wo xa wa wo xa wɛni bogi nun xɛ
kanaxie xa fe ra.
13 Wo xa wa n ma ɲama xa bɔxi xa fe ra,
naxan bara findi ɲooge nun tunbe yire ra.
Wo xa wa wo xa taae xa fe ra ɲɛlɛxinyi
ɲɔnxi dɛnnaxɛ.
14 Wo xa yire makantaxi raboloma nɛ,
wo xa taa fanyi findima nɛ wula ra,
sofale nun xurusee dɛ madonma
dɛnnaxɛ.
15 A luma na ki nɛ han Ala a Xaxili
Sɛniyɛnxi ragoroma won ma tɛmui
naxɛ keli koore ma.
Na tɛmui na gbengberenyi findima nɛ
sansi yire ra,
a gbo yɛ alɔ fɔtɔnyi.
16 Sɛriyɛ raɲɛrɛma nɛ gbengberenyi ma,
tinxinyi fan sabatima nɛ sansi yire.
17 Tinxinyi xa wali findima bɔɲɛsa nan na,
a findi xaxilisa nun kantari ra waxati
birin.
18 N ma ɲama luma nɛ naa bɔɲɛsa kui,
maraxarɛ kui.
19 Hali fɔtɔnyi kana, taa bira,
20 hɛɛri nan luma wo bɛ,
wo tan naxee sansi sima xure dɛ ra,
wo tan naxee tinma wo xa ningee nun wo
xa sofalee xa e dɛ madon.

33

Gbaloe nun kisi

1 Ɲaxankatɛ na i bɛ, i tan naxan gbaloe
rabama.
Ɲaxankatɛ na i bɛ, i tan naxan yanfɛ
tima.
I na gɛ na rabade, i xun fa rakana, yanfɛ
gbilen i ma.

2 Alatala hinnɛ muxu ra, muxu xaxili tixi i tan nan na.
I xa muxu sɛnbɛ xun masa, i xa muxu ratanga fe xɔrɔxɔɛ ma.
3 Sie e gima nɛ i xui ya ra,
ɲamanɛe yensenma nɛ i xa gere xui ra.

4 Wo tan sie, mixie fama nɛ wo xa naafuli suxude,
alɔ katoe dinma xɛ ra ki naxɛ.

5 Wo tan Siyonikae, Alatala gbo, a sabatixi koore nan ma.
A tinxinyi nun nɔndi fima nɛ wo ma.
6 A wo bun ti.
A kisi, xaxili fanyi, nun fahaamui ra-gatama nɛ wo bɛ,
wo tan naxee gaaxuma a ya ra.

7 Wo a mato, ɲalamae nun xɛɛrae na wafe tande.
8 Mixi yo mu toma kirae ma sɔnɔn.
Saatɛ bara kana, saatɛ seedee bara yaagi, binyɛ yo mu na sɔnɔn.
9 Bɔxi na sunnunyi nun halaki nan kui.
Liban xa mɛrɛ bara maxara,
Basan nun Karemele fɔtɔnyi burɛxɛe na yolonfe.

10 Alatala naxɛ, «Yakɔsi n kelima nɛ fa, wo fa n matɔxɔ.
11 Wo to natɛ fufafu tongo, wo man fe fufafu nan sɔtɔma.
Wo ɲɛngi luxi nɛ alɔ tɛ naxan fama wo gande.
12 Tɛ dinma nɛ sie ra, e gan alɔ tunbe masɛgɛxi, sese mu lu.»

13 Wo tan naxee makuya n na, wo xa wo tuli mati n ma fe rabaxie ra.
Wo tan naxee makɔrɛ n na, wo xa la n sɛnbɛ ra.
14 Yunubitɔɛ naxee na Siyoni, e bara gaaxu.
Alatala yaxuie bara sɛrɛn fɔlɔ.
«Nde nɔma lude tɛ kasarati sɛɛti ma?
Nde ratangama tɛ xubentare ma won ya ma?»
15 Mixi nan a ra naxan ɲɛrɛma tinxinyi ra,
naxan nɔndi falama, naxan tondima geeni sɔtɔ ki ɲaaxi ra,
naxan mu a bɛlɛxɛ italama buɲa kobi bɛ,
naxan mu a tuli matima mixi faxafe natɛ tongoe ra,
naxan mu a xaxili tima fe ɲaaxi ra.
16 Na mixi mɔɔli tan sabatima nɛ geya fari yire makantaxi kui,
a baloe nun ye sɔtɔ a fanyi ra.

17 Wo yae mangɛ toma nɛ a xa tofanyi kui,
wo man fa bɔxi to naxan xa gboe mu ɲɔnma.
18 Wo ratuma nɛ wo gaaxu ki ma, a falafe ra,
«Na mangɛ na minden? Duuti maxili go? Yire makantaxi xunmato go?»
19 Wo mu fama na bɔnsɔɛ yɛtɛ igboe tode sɔnɔn,
naxee xa xui fahaamufe xɔrɔxɔ.

20 Siyoni mato, won ma sali rabama dɛnnaxɛ.
Mɛnni wo Darisalamu toma nɛ,
taa naxan naxaraxi, ɲama naxan mu talama e xɔnyi sɔnɔn.
21 Won Marigi Sɛnbɛma luma nɛ naa won ya ma xuree sɛɛti ma.
Won yaxuie mu nɔma tide na xuree ma e xa kunkuie kui,
22 barima Alatala nan na won ma kiitisa ra,
a sɛriyɛ yati nan fima won ma.
Alatala nan na won ma Mangɛ ra,
a won natangama fe ɲaaxi nan ma.

23 Wo tan sie, wo xa luutie bara yɔntɔn,
wo xa kunkui wuri mu tixi,
wo xa bɛla mu gɛxi italade.
Na kui wo xa naafuli fama nɛ xaninde,
hali mabɛnyie nɔma na rabade.
24 Siyonika yo mu a falama, «N mu yalanxi.»
E xa yunubie fama nɛ xafaride.

34

Edon xa kiiti

1 Wo wo maso, wo tan ɲamanɛe, alako wo xa wo tuli mati.
Sie, wo xa wo tuli mati n na a fanyi ra.
Duniɲa ɲama birin xa e tuli mati n ma masenyi ra,
2 barima Alatala xɔnɔxi ɲamanɛ nun e xa sɔɔri gaali birin ma.
A fama nɛ dinde e ra, a e ratɔn.

3 E xa mixi faxaxie mu ragatama.
E binbie bɔrɔma nɛ, e xiri fa te koore ma.
E wuli ifilima nɛ geyae ma.

4 Hali tunbui naxee na koore ma, e birama nɛ,
alɔ burɛxɛe nun xɔrɛe birama ki naxɛ.
Koore walaxɛ makuntanma nɛ alɔ dagi.
5 Alatala naxɛ, «N ma santidɛgɛma na gɛ na wali ra,
a goroma nɛ Edon ɲama xili ma,
n fa e sɔntɔ kiiti xa fe ra.»
6 Wuli na Alatala xa santidɛgɛma ma.
A bara gɛ sɛrɛxɛ kɔn naxabade a ra,
xurusee wuli nun ture na a ma.
Alatala na sɛrɛxɛ nde kɔn naxabafe Bosara,
a na faxɛ tife a ɲaaxi ra Edon bɔxi ma.
7 Ɲama sɔntɔma nɛ, sɛxɛ ningee nun tuurae fan faxa,
han bɔxi yati bara nɔxɔ na wuli birin na.
8 Alatala xa natɛ nan na ki,
alako Siyoni gbe xa ɲɔxɔ Edon xa yaxuya xa fe ra.
9 Edon xa xuree nun bɔxi luma nɛ alɔ dole, a fa lu gan na.
10 A mu xubenma kɔɛ nun yanyi ra,
a tuuri luma nɛ te ra tun.
Mɛnni findima gbengberenyi yire nan na abadan,
mixi yo mu dangima naa sɔnɔn.
11 Xɔni nun wulai sube mɔɔli birin luma nɛ naa.
Alatala bara natɛ tongo mɛnni xa findi gbengberen yire ra.
12 Mɛnni mangɛ mu sese toma naa e yamarima rabama naxan xun na,
e xa kuntigie yensenma nɛ feo.
13 Mɛnni xa yire makantaxie findima tunbee yire,
e xa taae luma nɛ alɔ wulai, wule baree nun xɔnie luma dɛnnaxɛ.
14 Wulai subee mɔɔli birin sabatima naa,
15 Bɔximase a xalɛ sama nɛ naa,
a fa e rasɛgɛ, a e kanta.
Hali yubɛe sabatima mɛnni nɛ, e fa die rasɛgɛ.
16 Alatala xa sɛbɛli mato a fanyi ra.
Yi sube birin fama nɛ lude naa, e fa wuya.
Alatala bara na natɛ tongo, a Xaxili yati fama nɛ na rakamalide.
17 A tan nan yati e xa fe matoma, a na bɔxi itaxun e ra,
a fa findi e gbe ra abadan.

35

Ala xa kira

1 Ɲɛlɛxinyi xa lu gbengberen yire,
sɛɛwɛ xa lu wulai alɔ sansi fugaxie yire.
2 Sansi tofanyie xa lu naa, sɛɛwɛ xui xa ite.
A xa lu alɔ Liban fɔtɔnyi, a xa tofan alɔ Karemele geya nun Sarɔn yire.
Won Marigi Alatala xa nɔrɛ toma nɛ naa a fanyi ra.

3 Wo tan naxee bara gaaxu han wo bɛlɛxɛ mu se suxuma, wo xinbi fa sɛrɛn,
wo sɛnbɛ xa so.
4 Wo a fala mixie bɛ naxee bara gaaxu,
«Wo xa limaniya, hali wo mu gaaxu!
Wo Marigi Ala bara fa wo gbe ɲɔxɔde.
A fama wo rakiside a sɛnbɛ ra.»
5 Na tɛmui, dɔnxuie ya rabɔɔma nɛ, tulixɔrie fe mɛma nɛ.
6 Mabɛnyie tuganma nɛ alɔ xeli, boboe fan sɛɛwɛ xui raminima nɛ,
barima xuree minima nɛ gbengberenyi ma.
7 Bɔxi maxaraxi mafindima nɛ baa ra,
dulonyi minima nɛ gbengberen yire.
Wulai baree xɔnyi bara findi ye yire ra.
8 Kira mabama naa naxan xili falama, «Kira Sɛniyɛnxi.»
Mixi sɛniyɛntare mu dangima mɛnni, fo naxan lanma a xa dangi na.
Xaxilitaree mu tima na kira xɔn ma.
9 Yɛtɛe nun burunyi sube mu toma naa, fo lasiri mixi.
10 Alatala naxee xɔrɛyaxi, nee nan gbilenma e xɔnyi na kira xɔn ma.
E soma nɛ Siyoni sɛɛwɛ ra naxan mu ɲɔnma.
E ɲɛlɛxinma nɛ tun.
Sunnunyi nun tɔɔrɛ bama nɛ e ma abadan.

36

Asiriya mangɛ xa masenyi

1 Mangɛ Xesekiya xa mangɛya ɲɛ fu nun naani nde ra, Asiriya mangɛ Senaxeribi naxa nɔ Yudaya taa sɛnbɛmae ra.
2 A to gɛ na rabade, Asiriya mangɛ naxa a xa sɔɔri mangɛ xɛɛ Darisalamu mangɛ xɔn ma, kelife ra Lakisi, a tan nun a xa

sɔɔri sɛnbɛmae. E naxa ti ye yire xungbe
fɛ ma, mixie nu garɛ soma dɛnnaxɛ.
3 Xilikiya xa di Eliyakimi, mangɛ xa
banxi xunyi, mangɛ xa sɛbɛliti Sebena,
nun Asafi xa di Yowa, naxan findixi
mangɛ xa kɛɛdi ragatɛ ra, nee naxa mini
Asiriyakae ralande.

4 Asiriya mangɛ rasima singe naxa yi
masenyi ti e bɛ, «Wo a fala Xesekiya bɛ,
Asiriya mangɛ xungbe yi nan masenxi, ‹I
xaxili tixi munse ra?
5 I wɔyɛn fufafu nan tun falaxi! I ɲɔxɔ
a ma i bara fɛɛrɛ nun sɛnbɛ sɔtɔ n gerefe
ra? I laxi nde ra, naxan a niyama i xa n
matandi?
6 I i xa lanlanteya saxi Misirakae nan
ma fa? E luxi alɔ wuri ponpoe naxan
girama, a fa i sɔxɔ i kilɔnma a ra tɛmui
naxɛ. Misira mangɛ Firawuna na na ki
nɛ mixi birin bɛ, naxee e xaxili tixi a ra.
7 Tɛmunde wo n yaabima nɛ, «Muxu
xaxili tixi muxu Marigi Alatala nan na.»
Kɔnɔ n xa a fala wo bɛ Xesekiya bara gɛ
sɛrɛxɛbadee kanade geyae fari, a fa a fala
Yudayakae nun Darisalamukae bɛ, «Wo
Alatala batu Darisalamu xa sɛrɛxɛbade
gbansan nɛ.»›»

8 «Xa i sa nɔma soe ragi wulu firin
sɔtɔde i xa ɲama ya ma, n marigi Asiriya
mangɛ soe fima nɛ i ma, e naxee ragima.
9 Hali i i xaxili ti Misirakae ra, soe ragie
nun gisee xa fe ra, i sɛnbɛ xurun n ma
mangɛ xa mixi xuri di nde nɔfe ra.
10 Bafe na ra, wo Marigi Alatala xa mu
waxi n xa be gere? Alatala nan a falaxi n
bɛ, ‹Siga, i na bɔxi kana.›»

11 Na tɛmui Eliyakimi, Sebena, nun
Yowa naxa a fala Asiriya mangɛ rasima
bɛ, «Yandi, i xa wɔyɛn muxu bɛ Arami
xui ra ɲama ya xɔri naxan na tɛtɛ fari
ma.»
12 Kɔnɔ Asiriya mangɛ rasima naxa
e yaabi, «N marigi n xɛɛxi yi masenyi
falade i xa mangɛ nun i tan nan gbansan
bɛ? N mu wɔyɛnfe yi mixie fan xa bɛ,
naxee dɔxɔxi tɛtɛ fari yi ki, naxee fama
e yɛtɛ xa gbi fuxi donde nun e yɛtɛ xɔli
minde nun wo tan na?»

13 Mangɛ rasima naxa keli, a a fala a xui
itexi ra Yudaya xui ra, a naxɛ, «Wo wo tuli
mati Asiriya mangɛ xungbe xa masenyi
ra,
14 ‹Wo naxa tin Xesekiya xa wo madaxu,
barima a mu fata wo ratangade n bɛlɛxɛ
i!
15 Wo naxa tin a xa wo madaxu wo
xaxili tife Alatala ra, a falafe ra, «Alatala
muxu rakisima nɛ, yi taa mu luma
Asiriyakae xa mangɛ sagoe.»
16 Wo naxa wo tuli mati Xesekiya ra de!
Asiriya mangɛ yi nan falaxi, «Xa wo tin
lude n ma yaamari bun ma, kankan fama
nɛ a xa xɛɛ bogisee donde, kankan a xa
kɔlɔnyi ye min,
17 han n sa fama wo xaninde bɔxi nde
ma tɛmui naxɛ, naxan luxi alɔ wo xa bɔxi,
mɛngi nun wɛni fanyi, taami nun wɛni
xɛe na dɛnnaxɛ.»
18 Wo naxa wo tuli mati Xesekiya ra,
naxan wama wo madaxufe a falafe ra,
«Marigi Alatala won nakisima nɛ.» Si
gbɛtɛe xa alae nɔ nɛ e xa mixie bade
Asiriya mangɛ bɛlɛxɛ i?
19 Xamata nun Arapadi xa alae go?
Sefarawayimi, Hena nun Iwa xa alae go?
Nee bara Samari ba n bɛlɛxɛ i?
20 Ɲamanɛe birin xa alae ya ma, ala
mundun a xa mixie rakisixi n bɛlɛxɛ i?
Alatala tan nɔma Darisalamu ratangade
n ma?›»
21 Ɲama naxa dundu, e mu a yaabi,
barima mangɛ a fala nɛ, «Wo naxa a yaabi
de.»
22 Xilikiya xa di Eliyakimi, mangɛ xa
banxi xunyi, Sebena sɛbɛliti, nun Asafi
xa di Yowa kɛɛdi ragatɛ, nee naxa siga
mangɛ Xesekiya yire e xa sosee ibɔɔxi ra
e ma sunnunyi kui, e fa Asiriya mangɛ
rasima xa masenyi dɛntɛgɛ a bɛ.

37

Mangɛ Xesekiya marasi fenfe Annabi Esayi ra

1 Mangɛ Xesekiya to na fe mɛ, a naxa a
xa donma ibɔɔ a ma, a bɛki dugi ragoro
a ma sunnunyi kui, a fa siga Alatala xa
banxi kui.
2 A naxa a xa banxi xunyi Eliyakimi, a
xa sɛbɛliti Sebena, nun sɛrɛxɛdubɛ forie

xɛɛ Amosu xa di Annabi Esayi xɔn, bɛki
dugi ragoroxi e ma.
3 E naxa a fala a bɛ, Xesekiya yi nan
falaxi, «To findixi sunnunyi, ɲaxankatɛ,
nun bɔŋɛ maŋaaxu lɔxɔɛ nan na. A luxi
alɔ die bari tɛmui bara a li, kɔnɔ sɛnbɛ
mu na sɔnɔn e xa bari.
4 I Marigi Alatala na Asiriya mangɛ xa
xɛɛra xa masenyi mɛ Ala ɲiŋɛ rasɔtɔfe
ra, tɛmunde a a ɲaxankatama nɛ a xa
na wɔyɛnyie ma. I xa Ala maxandi alako
won ma mixi dɔnxɔɛe naxa faxa.»
5 Mangɛ Xesekiya xa mixie naxa siga
Annabi Esayi yire.
6 Esayi naxa a masen e bɛ, «Wo a fala wo
xa mangɛ bɛ, Alatala yi masenyi nan tixi,
‹I naxa gaaxu Asiriya mangɛ xa xɛɛrae xa
marasɔtɔɛe xa fe ra, a naxee falaxi n bɛ.
7 N fama a xaxili mafindide xibaarui
nde ra, a fa gbilen a xɔnyi. N a faxama
santidɛgɛma ra mɛnni nɛ.›»
8 Mangɛ xa xɛɛra to gbilen Asiriya
mangɛ yire, a naxa a li a xa mangɛ nu
bara keli Lakisi, a nu na Libina gerefe.
9 Na tɛmui Asiriya mangɛ naxa a kolon
a Kusi mangɛ Tirihaka na fafe a gerede.
Na kui a man naxa xɛɛrae xɛɛ Xesekiya
ma, a falafe ra,
10 «Wo a fala Yudaya mangɛ Xesekiya
bɛ, ‹I xa ala, i laxi naxan na, na naxa i
madaxu de a falafe ra, «Darisalamu mu
luma Asiriya mangɛ bɛlɛxɛ i.»
11 I a kolon a fanyi ra Asiriya mangɛe
naxan nabaxi ɲamanɛe birin na. E e
sɔntɔ nɛ a ɲaaxi ra. I tan fa fama i bade
n yi ra di?
12 N benbae si naxee bɔnbɔ, e xa alae
e ratanga nɛ, alɔ Gosan, Xarani, Resefa,
nun Eden bɔnsɔɛ naxee na Teli Asari?
13 Xamata mangɛ, Arapadi mangɛ, Se-
farawayimi mangɛ, Hena mangɛ, nun Iwa
mangɛ na minden?›»
14 Xesekiya naxa bataaxɛ rasuxu xɛɛrae
yi ra, a naxa a xaran. Na dangi xanbi, a
naxa te Alatala xa banxi, a a itala Alatala
ya i.
15 Xesekiya naxa Alatala maxandi, a
naxɛ,
16 «Isirayila Marigi Alatala, naxan
magoroxi malekɛe tagi, i tan nan na
duniŋa birin Marigi ra, i tan nan koore
nun bɔxi daaxi.
17 Alatala, i i tuli mati a fanyi ra, i xa
Senaxeribi xa masenyi ramɛ, naxan a xa
mixi xɛɛxi Ala Ɲiŋɛ rasɔtɔde.
18 Alatala, nɔndi na a ra, Asiriya
mangɛe bara si birin sɔntɔ, a e xa fe xun
nakana.
19 E naxa nee xa alae woli tɛ i, e e kana.
A nɔndi ki ma, na kuyee mu findixi Ala
ra, barima ibunadama nan nee yailanxi
wuri nun gɛmɛ ra.
20 Yandi, muxu Marigi Alatala, i xa
muxu ratanga Senaxeribi ma, alako
duniŋa birin xa a kolon, a i tan nan keren
na Ala ra.»
21 Awa, Amosu xa di Annabi Esayi naxa
xɛɛra xɛɛ mangɛ Xesekiya ma, a naxɛ,
«Isirayila Marigi Alatala yi nan masenxi,
‹N bara i xa maxandi suxu i naxan tixi
Asiriya mangɛ Senaxeribi xa fe ra.
22 Alatala xa masenyi nan ya a xili ma,
Siyoni taa fama nɛ yode i ma,
Darisalamu tofanyi fa i maberede.
23 I nde konbixi, i nde maberexi?
I sɔnxɔxi nde ma?
I bara i yɛtɛ igbo Isirayila Sɛniyɛntɔɛ ma.
24 I xa xɛɛrae bara Marigi rasɔtɔ.
I bara a fala, «N tan bara te han Liban
geyae fari n ma gisee kui.
N sɛdiri wuri itexie fɔn,
n sipirɛ wuri tofanyie sɛgɛ fɔtɔnyi dɛŋɛxi
kui.
25 N tigie ge ɲamanɛe ma, n e ye min.
N Nili xure sɛnkinɛe birin xɔrima nɛ n
sanyie ra.»›»

26 Alatala naxɛ, «I mu a mɛxi ba,
n bara yi fee natɛ nu a rakuya,
kafi n i daa tɛmui?
N fa na e rabafe nɛ.
I tan findixi taa sɛnbɛmae sɔntɔma nan
tun na,
27 na taa mixie sɛnbɛ mu na e xa ti wo
kanke.
Gaaxui nun yaagi nan tun e sɔtɔma.
E luma nɛ alɔ ɲooge xare, alɔ sɛxɛ naxan
na banxi kɔn na,
alɔ mɛngi bili naxan xarama beenun a xa
bogi.
28 Kɔnɔ n i dɔxɔ tɛmui, i mini tɛmui sigafe
ra gere sode, i fa tɛmui, n na birin
kolon.
I man na n matandi, n na fan kolon.

29 I to bara n matandi na ki, i i yɛtɛ igbo n ma,
n na n ma xurundɛ gbakuma nɛ i ɲɔɛ ra,
n na n ma karafoe sɔti i dɛ kui,
n i ragbilen i kelide.»

30 Alatala naxɛ, «Xesekiya, tɔnxuma nan ya i bɛ:
Toofare wo sansi xɔri yolonxi nan donma.
Tamuna wo sansi bali nan donma.
Kɔnɔ tamuna boore, wo sansie nan donma wo naxee sima wo e xaba,
wo wɛni min naxan kelima wɛni bilie ma, wo naxee sima.
31 Yuda bɔnsɔɛe naxee kisima,
nee luma nɛ alɔ wuri bili
naxan sanke na bɔxi bun ma,
a fa a bogi ramini.
32 Barima mixi ndee ratangama nɛ faxɛ ma Darisalamu,
Siyoni mixi ndee kisima nɛ.
Alatala Sɛnbɛma a mafurama nɛ na birin nabade.»
33 Na kui, Alatala yi masenyi nan tixi Asiriya mangɛ xa fe ra,
«A mu soma yi taa kui,
a mu xali yo wolima be,
a mu tima wo kanke a xa wure lefa ra,
a mu bɛndɛ matema tuganfe ra wo xa tɛtɛ ra.
34 A gbilenma a fa kira nan na,
a mu soma yi taa kui!
Alatala xa masenyi nan na ki.
35 N yi taa makantama nɛ,
n a rakisima nɛ n xili nun n ma konyi Dawuda xa fe ra.»
36 Na kɔɛ ra Alatala xa malekɛ naxa mini, a sa Asiriyaka wulu kɛmɛ tongo solomasaxan nun suuli faxa. A dɔnxɔɛe to keli gɛɛsɛgɛ, e naxa na furee to e ya ma.
37 Na kui, Asiriya mangɛ Senaxeribi naxa gbilen a xɔnyi Ninewe.
38 Lɔxɔɛ nde, a to nu na salife a xa ala Nisiri xa banxi kui, Adarameleki nun Sareseri naxa a faxa santidɛgɛma ra, e e gi Ararati bɔxi ma. Esarixadoni naxa ti mangɛ ra a baba Senaxeribi ɲɔxɔɛ ra.

38

Xesekiya xa yalanyi

1 Na lɔxɔɛe mangɛ Xesekiya naxa fura a ɲaaxi ra. A gbe mu nu luxi a xa faxa. Amosu xa di Annabi Esayi naxa siga a yire, a a fala a bɛ, Alatala yi nan masenxi, «I xa yaamarie fi i xa mixie ma, barima i na faxafe nɛ yi ki, i mu kisima yi fure ma.»
2 Xesekiya naxa a yatagi mafindi banxi xalɛ ma, a Alatala maxandi, a naxɛ,
3 «Alatala, yandi hinnɛ n na, i a kolon n nan ɲɛrɛxi nɛ kira tinxinxi nan xɔn ma n ma duniɲɛigiri kui n bɔɲɛ fiixɛ ra. N mu i matandi, n mu gbilen i waxɔnfe fɔxɔ ra.» Xesekiya naxa wa ki fanyi ra.
4 Annabi Esayi mu nu gɛxi minide mangɛ banxi tɛtɛ kui, Alatala man naxa a masen a bɛ, a naxɛ,
5 «Gbilen i xa sa a fala n ma ɲama yarerati Xesekiya bɛ, i benba Dawuda Marigi Alatala yi nan masenxi, ‹N bara i xa maxandi mɛ, n bara i yaye to. N i yalanma nɛ, a xi saxan nde. N ɲɛ fu nun suuli sama nɛ i xa simaya xun ma.
6 N i tan nun yi taa ratangama nɛ Asiriya mangɛ ma. N yi taa makantama nɛ n ma konyi Dawuda xa fe ra.›»
7 Annabi Esayi naxa a yaabi, «Yi nan findima Alatala xa tɔnxuma ra i bɛ, alako i xa a kolon a Alatala a xa masenyi rakamalima nɛ.
8 Ala naxɛ, ‹N a niyama nɛ soge niini xa gbilen a xanbi xanbi ma dɔxɔ fu Axasi tede ma.›» Na tɛmui, soge niini naxa magbilen a xanbi xanbi ma dɔxɔ fu a goroxi ki naxɛ.
9 Yudaya mangɛ Xesekiya xa bɛɛti nan ya, a naxan sɛbɛxi a to yalan a xa fure ma:
10 N nu a fala nɛ nu,
«A lanma n xa laaxira yi waxati fanyi n ma duniɲɛigiri kui?
N ma simaya xa dunke na ki?»
11 N man nu a fala nɛ nu,
«N mu Alatala toma yi duniɲa ma sɔnɔn,
n man mu ibunadama yo toma fa naxan sabatixi yi bɛndɛ fuɲi fari.
12 N ma lingira bara tongo n xun,
alɔ xuruse kantɛ xa leele italama ki naxɛ.
N ma simaya na mafilinfe alɔ mabɔɛ xa gɛsɛ.
Mabɔɛ na gɛ gɛsɛ sɔxɔde, a dɔnxɔɛ naxan luxi, a na xaba.
Alatala, i tan fan, beenun nunmare xa so, i bara n ma simaya raɲɔn.

13 N naxa mamɛ ti han gɛɛsɛgɛ,
kɔnɔ i bara n xɔrie igira alɔ yɛtɛ a rabama ki naxɛ.
Beenun kɔɛ xa so, i bara dan ti n ma simaya ma.
14 N nu n xui xurudi raminima nɛ alɔ debelin xɔni,
n nu wama nɛ alɔ ganbɛ sunnunxi.
N nu n ya rate koore ma, n nu fa a fala,
‹N Marigi n na tɔɔrɔfe, i xa n mali.›»

15 «N nɔma na tagi rabade di?
A tan yati bara n yaabi, a fa n ma duba suxu.
Na kui n fama n ɲɛrɛde yɛtɛ magore nan kui n ma simaya birin na.
16 N Marigi, ibunadama kisima na ki nɛ.
N ɲɛngife to na nan ma.»

«I tan bara n ma yalanyi ragbilen n ma, n xa kisi.
17 I bara n mali na tɔɔrɛ kui.
I xa xanunteya bara n natanga faxɛ ma,
i bara n ma yunubie birin woli i kobe ra.
18 I a kolon a n ma gaburi mu findima matɔxɔɛ ra i bɛ,
saya mu i matɔxɔma,
faxa mixie fan mu i tantuma bɛɛti ra.
Naxee goroma gaburi kui,
nee xaxili mu tixi i xa hinnɛ ra sɔnɔn.
19 Mixi ɲiɲɛ nan i matɔxɔma, alɔ n na i matɔxɔfe ki naxɛ to lɔxɔɛ.
Babae masenyi tima e xa die bɛ i xa hinnɛ xa fe ra.»

20 Alatala bara n nakisi.
Won xa bɛɛti ba a bɛ kɔrae ra a xa hɔrɔmɔbanxi kui.
Won xa lu na raba ra won ma simaya birin na.

21 Annabi Esayi nu bara a fala, a e xa fa xɔrɛ bogi yailan, e a fatu mangɛ Xesekiya xa fi ma, alako a xa yalan.
22 Xesekiya nu bara a yaabi, «Tɔnxuma mundun a niyama n xa a kolon n man nɔma tede Alatala xa hɔrɔmɔbanxi?»

39

Xesekiya Babilɔn mangɛ xa xɛɛrae rasɛnɛfe

1 Na tɛmui Babilɔn mangɛ Merodaki Baladan naxa bataaxɛ nun buɲa rasanba Xesekiya ma, barima a nu bara Xesekiya furafe nun a yalanfe mɛ.
2 Xesekiya naxa na xɛɛrae rasɛnɛ, a a xa naafuli birin masen e bɛ, alɔ gbeti, xɛɛma, surayi, labundɛ nun ture xiri ɲɔxunmɛ, a xa geresose ragatade nun a xa bannaya birin na dɛnnaxɛ. Sese mu lu, Xesekiya mu naxan masen e bɛ a xa banxi nun a xa bɔxi kui.
3 Na dangi xanbi, Annabi Esayi naxa fa Xesekiya yire, a a maxɔrin, «Na mixie munse falaxi i bɛ? E kelixi minden?» Xesekiya naxa a yaabi, «E kelixi bɔxi makuye nde nɛ, dɛnnaxɛ xili Babilɔn.»
4 Esayi man naxa a maxɔrin, «E munse matoxi i xa banxi kui?» Xesekiya naxa a yaabi, «Se naxan birin na n ma banxi kui. Sese mu luxi n xɔnyi n mu naxan masenxi e bɛ.»
5 Na kui, Annabi Esayi naxa a fala Xesekiya bɛ, «I tuli mati Alatala xa masenyi ra,
6 ‹Lɔxɔɛ na fafe, yi mixie fama nɛ i harige birin xaninde Babilɔn, i benbae naxan luxi i yi ra. Alatala xa masenyi nan na ki.
7 E fama nɛ i xa die suxude, i naxee barixi, e e bana Babilɔn mangɛ bɛ.›»
8 Xesekiya naxa a fala Esayi bɛ, «Alatala xa masenyi i naxan tixi, a fan.» A na fala nɛ barima a naxɛ, «Bɔɲɛsa nun kantari tan luma nɛ be, n ma simaya birin kui.»

40

Ala a xa ɲama xunsarafe

1 Ala xa masenyi nan ya:
«Wo xa n ma ɲama madundu e xa tɔɔrɛ kui.
2 Wo xa a fala Darisalamu bɛ a a xa ɲaxankatɛ bara ɲɔn,
a xa yunubie sare bara gɛ fide,
a Alatala bara na ragbilen a ma han dɔxɔ firin.»

3 Mixi nde na a xui raminife gbengberen yire a falafe ra,
«Wo xa kira yailan Alatala bɛ,
wo sankira matinxin wo Marigi ya ra.
4 Gulunba xa ite, geya xa igoro,
kira ɲaaxi xa yailan a fanyi ra.
5 Alatala xa nɔrɛ makɛnɛnma nɛ daali birin ya xɔri.»

Alatala xa masenyi yati nan na ki.

6 Mixi nde bara a fala n bɛ, «I xui rate.»
N bara a yaabi, «N xa munse fala?»
A naxɛ, «Adama xa nɔrɛ luxi nɛ alɔ sansie.
7 E lisima nɛ, Alatala xa foye e fuge kana.
Adamadie maniyaxi sansie nan na.
8 Sansie xarama nɛ, e fuge kana,
kɔnɔ Alatala tan xa masenyi mu kanama abadan.»

9 Siyoni, i xa te geya itexi nde fari.
Darisalamu, i xa i xui ite sɛnbɛ ra limaniya kui.
A fala Yudaya taae bɛ, «Wo Marigi Ala na be.»
10 Marigi Alatala na fafe sɛnbɛ ra, nɔɛ xanxi a bɛlɛxɛ i.
Xunnakeli na a bɛ.
11 A mɛɛnima nɛ a xa xurusee ma,
a a xa yɛxɛ yɔrɛe tongoma nɛ, a e sa a kanke ma,
a e ngae ragbɛngbɛn.

12 Nde baa ye maniyaxi a bɛlɛxɛ kui?
Nde koore walaxɛ maniyaxi?
Nde duniɲa bɛndɛ maniyaxi?
Nde geyae dɔxɔxi sikeeli ra?
13 Nde Alatala Xaxili kolon?
Nde nɔma marasi fide a ma?
14 Nde a yamarima? Nde a matinkanma?
Nde fe kolonyi masenma a bɛ?
Nde a masenma a bɛ se yailanma ki naxɛ?

15 Ɲamanɛe luxi nɛ a bɛ alɔ se xunxurie.
A e rakelima nɛ a fanyi ra.
16 Liban sube birin nalanxi mu sɛrɛxɛ gan daaxi lima naxan daxa a bɛ,
Liban fɔtɔnyi belebele mu yege lima a xa sɛrɛxɛ ganfe ra.
17 Sese mu ɲamanɛe ra a ya i, e findixi a bɛ fe fufafu nan na.
18 Wo wama Ala maniyafe nde ra?
Wo a misaalima munse ra?
19 Yirawali kuye nan masolima,
xabui xɛɛma radin a ma,
a fa gbeti yɔlɔnxɔnyie yailan a kuye gbakuma naxan na.
20 Setaree wuri nde nan fenma naxan mu kanama mafuren mafuren,
a mixi fen naxan fata a masolide alako a naxa bira.
21 Wo mu a kolon? Wo mu na fe mɛxi kabi tɛmui xɔnkuye?
Wo mu na fahaamuxi kabi duniɲa daa tɛmui?
22 A tan nan sabatixi duniɲa birin xun ma.
Duniɲa mixie luxi nɛ a bɛ alɔ katoee.
A tan koore walaxɛ italaxi nɛ alɔ dugi naxan sama leele ma.
23 A tan nan mangɛe xun nakanama, a mixi xungbee xa fe magoro.
24 E luxi nɛ alɔ sansi naxan si to,
kɔnɔ beenu e xa mɔ, a fa wuyenyi radin e ma naxan e xarama gben.
Na tɛmui foye xungbe e xaninma nɛ alɔ sɛxɛ xare.

25 Ala Sɛniyɛntɔɛ xa masenyi nan ya:
«Wo n tan Ala maniyama nde ra?
N misaalixi nde bɛ?
26 Wo wo yae rakeli koore ma.
Nde na se yanbaxie daaxi?
Ala nan e yamarima, a e xilie kolon.
A sɛnbɛ xa saabui ra, sese mu luxi e ma.»

27 «Na kui, wo tan n ma ɲama,
naxan fatanxi Yaxuba ra, naxan findixi Isirayila ra,
munfe ra wo a falama,
‹Alatala mu fe toxi naxan dɔxɔxi muxu ma.
Muxu Marigi Alatala mu wama muxu gbe ɲɔxɔfe.›
28 Wo mu a kolon? Wo mu na fe mɛxi?
Alatala findixi Ala nan na kabi abadan,
a duniɲa yati nan daaxi a fɔlɛ ra.
A mu taganma, danyi mu na a xaxili ma.
29 A sɛnbɛ fima nɛ mixi taganxi ma,
a limaniya fi sɛnbɛtaree ma.
30 Hali dimɛdie e taganma, sɛgɛtalae birama,
31 kɔnɔ naxee e xaxili tima Alatala ra,
nee sɛnbɛ nɛɛnɛ sɔtɔma nɛ, e fa tugan alɔ sɛgɛe.
E e ɲɛrɛ, e e gi, e mu taganma fefe ma.»

41

Ala nan na Isirayila xa mali ra

1 «Ɲamanɛe, wo wo sabari.
Si yensenxie, wo limaniya,
wo xa wo maso n ma kiiti yire ra.»

2 «Nde mixi tixi kira xɔn ma keli sogetede,

wo xa kiiti sama naxan xili ra?
Nde ɲamanɛe saxi a sagoe, a mangɛe xa fe igoro a bɛ?
A xa santidɛgɛma e xun nakanama nɛ, a xa xali e rayensen yɛ.
3 A e kerima nɛ sɛnbɛ ra, a man siga yire gbɛtɛ na rabade.
4 Nde na fee ragirixi a xa yaamari ra kabi duniɲa fɔlɛ?
N tan Alatala, naxan na fe fɔlɛ nun fe raɲɔnyi ra,
n tan bara na mɔɔli birin nagiri.»

5 «Ɲamanɛe gaaxuma nɛ na birin ya ra,
sie sɛrɛn gaaxui ra duniɲa birin.
6 E limaniya fima e bore ma, a falafe ra, ‹Wo wo sɛnbɛ so!›
7 Yirawalie e bore malima alako xɛɛma xa sa kuye ma.
E naxɛ, ‹A fan na ki nɛ.›
E kuye banbanma lantumae ra alako a naxa fa bira.»

8 «Kɔnɔ wo tan Isirayila findixi n ma konyi nan na.
N wo tan Yaxuba bɔnsɔɛ nan sugandixi,
naxan fatanxi n xanuntenyi Iburahima bɔnsɔɛ.
9 N wo tongoxi duniɲa tunxunyie nan na, a falafe ra,
‹N ma konyi sugandixie nan wo ra, n mu mɛma naxee ra.›
10 Wo naxa gaaxu, barima n na wo fɔxɔ ra.
Wo naxa kɔntɔfili, barima n tan nan na wo Marigi Ala ra.
N sɛnbɛ fima wo ma n bɛlɛxɛ tinxinxi nan na.»

11 «Naxee birin wo maberefe, e fama yaagi nan tun sɔtɔde.
Naxee wo fenfe gere ra, e halakima nɛ, e ɲɔn.
12 Wo na wo yaxuie fen, wo mu fama e tode, barima e lɔɛma nɛ.
Naxee wo fenma gere ra, nee ɲɔnma nɛ.
13 Na rabama nɛ barima n tan nan na wo Marigi Alatala ra,
naxan wo bɛlɛxɛ rasuxu,
a a fala, ‹Wo naxa gaaxu, n fafe wo malide.›
14 Yaxuba bɔnsɔɛ, wo naxa gaaxu.
Isirayila, wo wo sɛnbɛ so.
Hali wo findixi mixi xunxurie nan na alɔ kuli di,
n tan naxan lanxi wo Rakisima ma, naxan findixi wo xa Sɛniyɛntɔɛ ra,
n tan yɛtɛ yati fama nɛ wo malide.
N xui nan na ki.»

15 «N a niyama nɛ wo xa sɛnbɛ magaaxuxi sɔtɔ wo yaxuie ya ra.
Wo luma nɛ alɔ wure wali se naxan geyae rabɔɔma, a e findi xube ra.
16 Wo yaxuie rayensenma nɛ
alɔ xɛ sa naxee maale bɔnbɔ, foye fa maale lagi xanin.
Wo sɛɛwama nɛ Alatala ra,
wo Isirayila xa Sɛniyɛntɔɛ tantuma nɛ.»

17 «Misikiinɛe nun setaree ye fenma, kɔnɔ e mu a toma.
E nɛnyi xarama ye xɔli ra.
Kɔnɔ n tan Alatala, n e xa maxandi tongoma nɛ.
N tan Isirayila Marigi Ala, n mu nɛɛmuma e ma.
18 N xuree rabɔɔma nɛ geya maxaraxie ma,
n dulonyi raminima ma gulunbae kui.
N gbengberenyi mafindima nɛ ye yire ra.
19 N sɛdiri, kasiya, miriti, nun oliwi wuri bilie sima nɛ gbengberenyi ma.
N sipirɛ, orimi, nun buyisi sansi bilie si wula i,
20 alako ɲama xa na to, e fa fahaamui sɔtɔ,
a na birin findixi Isirayila xa Sɛniyɛntɔɛ Alatala sɛnbɛ wali nan na.»

21 Alatala naxɛ, «Wo fa, wo wo xa marakɔrɔsi masen n bɛ.
Wo xa na birin tagi raba a fanyi ra Yaxuba Marigi bɛ.
22 Wo xa fa wo xa kuyee ra alako e xa a fala muxu bɛ fe naxee fama rabade.
Fe naxee singe rabaxi, e xa e raba ki fala muxu bɛ,
alako muxu xa xaxili sɔtɔ na kui.
E xa a fala muxu bɛ fe naxan fama rabade,
23 alako muxu xa a kolon a e findixi alae nan na.
E xa fe nde raba, a na findi fefe yo ra,
naxan nɔma muxu dɛ ixarade, muxu xa gaaxu e ya ra.
24 Wo tan kuyee, ‹Wo mu nɔma na sese ra, wo tide yo mu na.

Mixi naxan wo batuma, na mixi findixi mixi xɔnxi nan na.›»

25 «N bara mixi nde rakeli kɔɔla mabiri,
a fama n xili ra kelife sogetede mabiri.
A mangɛe iboronma nɛ alɔ fɛɲɛ rafalɛ bɛndɛ iboronma ki naxɛ.
26 Nde na fe masenxi kabi a fɔlɛ, alako muxu xa na kolon beenun a xa raba?
Nde na falaxi, alako muxu xa a kolon nɔndi falɛ nan a ra?
Kuye yo mu na fe masen.
Kuye yo mu na xibaarui fi.
Kuye yo mu e xui ite.
27 N tan nan na singe masen Siyoni bɛ,
‹Yi nan fama rabade.›
N tan xɛɛra nan xɛɛ Darisalamu.
28 N naxan toma yi kuyee tagi,
keren mu na naxan nɔma masenyi nde tide,
naxan nɔma n ma maxɔrinyie yaabide.
29 Wo xa e mato: Kuye fufafu nan e ra!
E wali fɔxi yo mu na!
Sese mu na yi kuyee ra!»

42

Alatala xa Konyi Sugandixi

1 N ma Konyi Sugandixi nan yi ki, n ɲɔxɔ saxi naxan xɔn ma,
n naxan xanuma n nii birin na.
N bara n Xaxili ragoro a ma.
A tinxinyi masenma nɛ ɲamanɛe bɛ,
2 kɔnɔ a mu xaaŋɛma e ma, a mu sɔnxɔɛ ratema e ma,
a mu a yɛtɛ igboma.
3 A mu kale kuntinxi igirama, a mu lanpui dɛxɛ xuri raxubenma.
A kiiti sama a sɛriyɛ ki nan ma.
4 A mu dagalanma, a mu birama,
han a gɛ tinxinyi rasabatide duniɲa ma.
Ɲamanɛe xaxili tima a xa yaamari tinxinxi nan na.
5 Alatala Nɔndi Kanyi xa masenyi nan ya,
Ala naxan koore daa, a a walaxɛ itala,
naxan bɔxi daa, a nun se birin naxan toma naa,
naxan ɲɛngi fixi duniɲa mixie ma, alako e xa duniɲa igiri.

6 «N tan Alatala nan na,
naxan i xɛɛxi, naxan i makantaxi,
naxan a niya i xa findi saatɛ saabui ra ibunadama bɛ,
naxan a niya i xa findi naiyalanyi ra ɲamanɛe bɛ,
7 alako i xa dɔnxuie ya rabɔɔ, i xa geelimanie ramini geeli,
i xa mixie xɔrɛya naxee na dimi kui.»

8 «Alatala nan n na, n xili nan na ki.
N mu wama n firin nde xɔn,
n mu tinma n ma matɔxɔɛ xa fi kuyee ma.
9 N ma masenyi singee bara rakamali,
n man fe nɛɛnɛ masenma nɛ wo bɛ naxan fama rakamalide.
N nee xa fe rakolon wo ra beenu e xa raba.»

10 «Wo xa bɛɛti nɛɛnɛ ba Alatala bɛ,
wo a matɔxɔ sa keli duniɲa baanyi ra,
wo tan naxee biyaasima baa xun ma,
wo tan naxee baloma baa kui,
wo tan naxee sabatixi ɲamanɛe kui.
11 Gbengberenyi nun taae xa e xui ite,
Kedarikae sabatixi dɛnnaxɛ.
Selakae xa e sɛɛwɛ xui ite geyae fari.
12 E xa Alatala matɔxɔ alɔ a lan a xa matɔxɔ ki naxɛ.
Ɲamanɛ birin xa a matɔxɔ.
13 Alatala minima nɛ alɔ ɲalama,
a bɔɲɛ te gere xa fe ra, a gereso xui ramini sɛnbɛ ra.»

14 «Kabi a rakuya n sabarixi, n dunduxi, n nan n yɛtɛ suxuxi.
Kɔnɔ yakɔsi n nan n xui raminima alɔ ginɛ naxan di barife.
15 N sansie ralisima nɛ geyae fari,
geya findi gbengberenyi ra.
N xuree mafindima nɛ xare ra,
n ye yiree xɔri.
16 N dɔnxuie raŋɛrɛma nɛ kira nde ra, e mu naxan kolon,
n dimi findi e bɛ naiyalanyi ra,
n bɔxi magexi findi bɔxi saxi ra e ɲɛrɛma dɛnnaxɛ.
N na nan yati rabama e bɛ, n mu e rabɛɲinma.
17 Naxee e xaxili tixi kuyee ra,
e gbilenma nɛ yaagi kui.
Na kuyee yailanxi wure raxunuxi nan tun na,
kɔnɔ na mixie a falama e bɛ, ‹Wo findixi won ma alae nan na.›»

18 «Tulixɔrie, wo wo tuli mati.
Dɔnxuie, wo wo ya ti n na.
19 Nde dɔnxuxi, xa n ma konyi xa mu a ra?
Nde tuli xɔrixi, xa n n ma xɛɛra xa mu a ra?
Nde dɔnxuxi, xa n ma konyi bɔɲɛ saxi xa mu a ra?
20 Wo bara fe gbegbe to, kɔnɔ wo mu wo ɲɔxɔ saxi e xɔn ma.
E bara e tuli mati, kɔnɔ e mu fefe fahaa-muxi.
21 Tinxinyi to rafan Alatala ma,
a bara wa a xa sɛriyɛ binyafe, ɲama xa a kolon.
22 Kɔnɔ yi ɲama xun bara rakana,
e suxuxi yili nun geeli nan kui.
E yaxuie bara e xanin, mixi yo mu na naxan e rakisima,
mixi yo mu na naxan maxandi tima e bɛ e xa gbilen.»

23 Nde a tuli matima na fee ra wo ya ma?
Nde a ɲɔxɔ sama na fee xɔn ma tɛmui naxan sa fama?
24 Nde Yaxuba soxi muŋɛti yi ra?
Nde Isirayila soxi kasaratie yi ra?
Alatala xa mu a ra, won yunubi rabaxi naxan na?
E mu waxi ɲɛrɛfe a xa kira xa xɔn ma,
e man mu e tuli matixi a xa sɛriyɛ xa ra.
25 Na kui a naxa a xa xɔnɛ dusu Isirayila xun na,
a niya gere xa e xun nakana.
Na tɛ bara dɛxɛ e rabilinyi,
kɔnɔ e mu e ɲɔxɔ saxi na xɔn ma.

43

Isirayila Rakisima kerenyi

1 Alatala xa masenyi nan ya,
naxan Yaxuba daaxi,
naxan Isirayila yailanxi bɛndɛ ra:
«Hali wo mu gaaxu, barima n bara wo xun sara,
n bara wo xili wo xili ra, barima n gbe nan wo ra.
2 Wo na baa igiri, won birin nan a ra.
Wo na xure igiri, a mu wo xaninma.
Wo na dangi tɛ xɔɔra, a mu wo ganma, a mu wo tɔɔrɔma,
3 barima n tan Alatala nan na wo Marigi Ala ra,
Isirayila xa Sɛniyɛntɔɛ, wo Rakisima.
N Misira nan fixi i xunsare ra,
n Etiyopi nun Seba fixi wo ɲɔxɔɛ nan na.
4 Wo tide to gbo n bɛ n ma xanunteya xa fe ra,
n mixie nan bama wo ɲɔxɔɛ ra, n ɲama fi wo nii rakisife ra.
5 Wo naxa gaaxu, n na wo fɔxɔ ra.
N fama nɛ wo bɔnsɔɛ ra, kelife sogetede nun sogegorode mabiri,
6 n fama wo xilide kelife yirefanyi nun kɔɔla ma.
‹Wo fa n ma die ra, kelife yire makuye,
7 e birin naxee xilixi n xili ra,
n naxan daaxi n ma nɔrɛ xa fe ra.›
8 Ɲamae xa fa naxee ya na kɔnɔ e mu se toma,
e tuli na kɔnɔ e mu fe mɛma.
9 Ɲamae nun sie xa e malan.
Nde na e ya ma naxan nu bara yi fe masen won bɛ beenu a xa raba?
E xa seedee ramini, naxee nɔma a fe rafiixɛde,
alako booree xa a kolon a nɔndi na a ra.»

10 Alatala xa masenyi nan ya,
«Wo tan nan na n ma seedee ra, n ma konyi sugandixi,
alako wo xa n kolon, wo xa la n na.
Ala yo mu nu na n ya ra, Ala yo mu fama n xanbi ra.
11 N tan keren nan na Alatala ra.
Mixi rakisima yo mu na bafe n tan na.
12 N tan nan nɔndi masenxi, n tan nan wo rakisixi,
n tan nan fe nɛɛnɛ masenma wo bɛ.
Ala xɔɲɛ nde xa mu n na wo tagi.
Wo tan nan na n ma seedee ra a n keren nan na Ala ra.
13 Kabi fɔlɔ fɔlɛ n tan nan Ala ra.
Mixi yo mu nɔma mixi bade n bɛlɛxɛ,
mixi yo mu nɔma n ma fe rabaxi masa-rade.»

14 Alatala xa masenyi nan ya,
Ala naxan wo xun sara,
Ala naxan findixi Isirayila xa Sɛniyɛntɔɛ ra.
A naxɛ, «N yaamari fima nɛ Babilɔn geelimanie xa fa e xa kunkuie kui,
e nu laxi naxee ra.
15 Alatala na n tan nan na, wo xa Sɛniyɛntɔɛ,
naxan Isirayila daa, naxan findixi wo xa mangɛ ra.»

16 Alatala xa masenyi nan ya, Ala naxan kira bɔɔ baa tagi,
naxan dangide ramini mɔrɔnyie xɔɔra,
17 naxan a niya sɔɔri ragi see nun soe ragie xa kata dangide mɛnni,
e fa lu baa xɔɔra abadan, e mu te.
Na sɔɔri gali xubenxi nɛ alɔ lanpui xubenma ki naxɛ.
18 «Wo naxa wo maɲɔxun fe singee ma,
wo fe forie lu na.
19 Wo mu a toxi, n na fe nɛɛnɛe rabafe?
Wo mu gɛxi na kolonde?
N na kira nde bɔɔfe gbengberenyi ma,
n na xuree raminife yire maxaraxi ma.
20 Burunyi daalise n matɔxɔma,
alɔ wulai bare nun xundi, barima n ye raminima gbengberenyi ma,
n xure xungbee rabɔɔ yire maxaraxi ma,
alako n ma ɲama sugandixi xa ye min,
21 alako n ɲama naxan daaxi a xa n matɔxɔ.»

22 «Yaxuba, wo mu maxandi tima n xili ra.
Isirayila, wo mu fefe rabafe birafe ra n fɔxɔ ra.
23 Wo mu tin yɛxɛɛe bade sɛrɛxɛ ra n bɛ,
wo mu tin n binyade sɛrɛxɛe ra.
N mu kote dɔxɔxi wo xun ma sansi sɛrɛxɛ ra,
n mu wo karaxan surayi ganfe ra.
24 Wo mu labundɛ fanyi sara n bɛ,
wo mu ninge ture gbegbe ba sɛrɛxɛ ra.
Wo naxan nabaxi, wo bara n natagan wo xa yunubie ra,
wo bara n naxɔnɔ wo xa ɲaaxuɲa ra.»

25 «N tan nan a ra, naxan i xa yunubie xafarima n xili xa fe ra,
n fa nɛɛmu i xa yunubie ma feo.
26 I xa i xa fe dangixi masen n bɛ,
won xa a mato kiiti na ki naxɛ.
27 I benba singe yunubi raba nɛ.
I xa yarerati muruta nɛ n xili ma.
28 Na nan a ra, n fama i xa sɛrɛxɛdubɛe rayaagide,
naxee walima n ma hɔrɔmɔlingira kui.
N a niyama nɛ Yaxuba bɔnsɔɛ xun xa rakana,
Isirayila bɔnsɔɛ xa yaagi.»

44

Kuye yailanma xa wali

1 «N ma konyi Yaxuba bɔnsɔɛ, wo xa wo tuli mati,
n ma ɲama sugandixi Isirayila, wo xa n xui ramɛ.
2 Alatala xa masenyi nan ya,
naxan wo daaxi wo nga tɛɛgɛ i,
naxan wo bun tima.
N ma konyi Yaxuba, hali i mu hanmɛ,
wo tan Yesurun n naxan sugandixi,
3 barima n ye ragoroma nɛ wo xa bɔxi maxaraxi ma,
n xure raminima nɛ gbengberen yire ma.
N nan n Xaxili ragoroma nɛ wo bɔnsɔɛ ma,
n barakɛ sama nɛ wo xa die ma.
4 E fanma nɛ alɔ ɲooge naxan toma fiili tagi,
alɔ wuri naxee sixi xure dɛ i.
5 Nde a falama nɛ, ‹Alatala gbe nan n na,›
a Yaxuba xili sa a xun ma.
Nde a sɛbɛma nɛ a bɛlɛxɛ ma, ‹Alatala gbe,›
a Isirayila xili sa a xun ma.»

6 «Alatala xa masenyi nan ya,
Alatala Sɛnbɛma naxan findixi Isirayila mangɛ nun a rakisima ra.
N tan nan na fe fɔlɛ ra, n tan nan na fe raɲɔnyi ra.
Ala gbɛtɛ yo mu na bafe n tan na.
7 Nde maniyaxi n tan na? A xa na fala.
Na kanyi xa wɔyɛn ba, a xa fe dangixi masen kabi n ma ɲama daa tɛmui.
A xa fe masen naxan fama rabade, iyo a xa na fala kɛnɛ ma.
8 Wo naxa gaaxu, wo naxa sɛrɛn.
N mu na masenxi wo bɛ xɛ, beenu na fee xa raba?
N ma seedee nan wo ra.
Ala gbɛtɛ na na, ba n tan na?
Ade, fanye gbɛtɛ mu na hali keren.»

9 Fuyantee nan kuye yailanmae ra.
E xa wali tide yo mu na.
E xa seedee ya mu na, e xaxili ifuxi.
E fama lude na yaagi nan kui.
10 Nde kuye yailanma, naxan mu nɔma a malide fefe ra?
11 Na kanyie yaagima nɛ.
Adamadi nan tun na e ra.

E birin xa e malan, e xa ti n ya ra.
N e birin nagoroma nɛ gaaxui nun ɲaxankatɛ ra.

12 Kuye yailanma wure xabuma tɛ xɔɔra,
a kuyee yailan dɛrɛma ra, a a rawali a yɛtɛ sɛnbɛ ra.
Kaamɛ nun ye xɔli luma nɛ a suxu ra, a fa tagan.
13 Kamudɛri luuti italama nɛ a maniyafe ra, a a kɔɔrin.
A wali fɔlɔ wali see ra,
a a yailan han a lu alɔ mixi tofanyi naxan tima a xa banxi kui.
14 A nu wuri ndee si fɔtɔnyi yire,
a mamɛ ti han tunɛ ye a ramɔ, a fa a sɛgɛ.
15 A nde findi yege ra, alako xinbeli naxa a suxu,
a nde rawali taami ganfe ra.
Kɔnɔ naxan luxi, a na findi ala ra a naxan batuma,
a kuye rafala, a suyidi a bɛ.
16 A sɛɛti findi yege ra,
a sube ganma naxan na,
a fa a dɛge, a a fala, «Yi tɛ fan. Xinbeli mu n suxuma be.»
17 A wuri dɔnxɔɛ nan findima a xa kuye ala ra,
a suyidi naxan bɛ a batufe ra.
A maxandi ti a bɛ, a falafe ra,
«N nakisi, barima i tan nan n ma ala ra.»
18 Kɔnɔ na mixi mu gɛxi fahaamui sɔtɔde.
A luxi alɔ dɔnxui naxan mu se toma,
a xaxili mu fata fee tagi rabade.
19 Sese mu a a bɔɲɛ ratima sɔnɔn, a xa a maɲɔxun,
«N bara wuri sɛɛti sa tɛ i,
alako n xa taami nun sube gan a tɛ wole ra n naxan donma.
A lanma n xa na wuri dɔnxɔɛ rafala kuye ra Ala naxan xɔnma?
N xa n suyidi wuri xuntunyi bɛ?»
20 Na kuye yailanma birama se nan fɔxɔ ra naxan findima tɛ xube ra.
A bɔɲɛ bara a yɛtɛ yanfa.
A mu fata a yɛtɛ rakiside,
a man mu xaxili sɔtɔ a falafe ra, «N naxan tixi n bɛlɛxɛ ra wule ala nan a ra.»

21 «Yaxuba bɔnsɔɛ, wo xa ratu yi fee ma,
wo tan Isirayila ɲama naxan findixi n ma konyi ra.
N wo daa nɛ, alako wo xa findi n ma konyi ra.
Isirayila, n mu nɛɛmuma wo ma.
22 N bara wo xa yunubie xafari, wo naxan sɔtɔ wo xa murutɛ kui,
n bara nee ba naa alɔ nuxui bama koore ma ki naxɛ.
Wo xa gbilen n ma, barima n bara wo xun sara.»

23 Koore xa sɛɛwa Alatala xa wali xa fe ra.
Bɔxi bunyi xa a xui ramini.
Geyae xa e xui ite alɔ wuri naxee na fɔtɔnyi kui,
barima Alatala bara Yaxuba xun sara,
a bara a nɔrɛ masen Isirayila ya ma.

24 Wo Rakisima Alatala xa masenyi nan ya naxan wo rafalaxi wo nga tɛɛgɛ,
«N tan, Alatala nan n na, naxan fe birin daaxi,
naxan koore itala,
naxan bɔxi rafala a bɛlɛxɛ ra,
25 naxan namiɲɔnmɛ wule falɛe xa tɔnxumae kana,
naxan sematoe rayaagi,
naxan lɔnnilae xa marasi mafindi lɔnnitareɲa ra,
26 naxan a xa namiɲɔnmɛ konyie xa masenyie rakamali,
naxan a xa xɛɛrae xui findi nɔndi ra,
naxan a masenma Darisalamu xa fe ra, ‹Ɲama fama sabatide naa,›
naxan a masenma Yudaya taae xa fe ra, ‹E man fama nɛ tide,›
27 naxan a falama baa bɛ, ‹Xara, n i xa ye raxɔrima nɛ,›
28 naxan mangɛ Sirusi xɛɛma a sago rabade, alɔ xuruse madonyi a rabama ki naxɛ,
naxan a masenma Darisalamu xa fe ra, ‹A man xa ti,›
naxan a masenma hɔrɔmɔbanxi xa fe ra, ‹A man xa ti!›»

45

Ala xa wali nun Sirusi

1 Alatala xa masenyi nan ya a xa mixi sugandixi Sirusi bɛ,
a naxan xɛɛxi ɲamanɛe xun nakanafe ra, e xa lu a xa yaamari bun ma,
a naadɛ rabixi naxan bɛ alako a xa wali xa sɔɔnɛya.

2 «N tima nɛ i ya ra, n tentenyi magoro i bɛ,
n wure gbeeli naadɛe kana, n wure naadɛe yensen yɛ i ya ra.
3 N naafuli nɔxunxi fima nɛ i ma,
alako i xa a kolon n tan nan Isirayila Marigi Alatala ra,
naxan i xilixi i xili yati ra.
4 N ma konyi Yaxuba xa fe ra,
n ma ɲama sugandixi Isirayila,
n i xilixi i xili nan na, n binyɛ fima nɛ i ma hali i to mu n kolonxi sinden.
5 N tan nan na Alatala ra,
Ala gbɛtɛ yo mu na bafe n tan na.
N sɛnbɛ fima nɛ i ma hali i to mu n kolonxi sinden.
6 Na kui mixi birin fama nɛ a kolonde a Ala kerenyi nan n na,
kelife sogetede han sogegorode,
Ala gbɛtɛ yo mu na.
7 N tan nan koore iyalanma, n dimi rasin,
n tan nan hɛri raminima, n gbaloe raba.
N tan Alatala na n na fee birin nabama.»

8 «Tunɛ ye xa goro kelife koore ma, nuxui xa rabi ye raminife ra.
Bɔxi fan xa rabi na ye sɔtɔfe ra.
Kisi xa sɔtɔ alɔ sansi bulama ki naxɛ, tinxinyi xa lu na.
N tan Alatala nan na birin daaxi.»

9 Ɲaxankatɛ na mixi bɛ, naxan a yailanma matandima,
naxan findixi fɛɲɛ xuntunyi tun na.
Bɛndɛ doloxi a falama fɛɲɛ yailanma bɛ,
«I n yailanfe munse ra? I xa wali mu fan!»
10 Ɲaxankatɛ na mixi bɛ, naxan a falama a baba nun a nga bɛ,
«Wo munse barixi?»

11 Alatala xa masenyi nan ya,
Isirayila xa Sɛniyɛntɔɛ naxan wo daaxi,
«Wo wama n maxɔrinfe tina fe nan ma n naxan nabama n ma die ra?
Wo wama n yamarife n ma wali xa fe nan na?
12 N tan nan bɔxi yailanxi, n fa mixi daa a fari.
N tan nan koore itala n bɛlɛxɛ ra, n tunbuie yamari.
13 N tan nan man Sirusi xɛɛma n ma tinxinyi xa fe ra.
N kira rabɔɔma nɛ a bɛ alako a xa n ma taa ti,
a xa n ma ɲama xɔrɔya xunsare xanbi.»
Alatala xa masenyi nan na ki.

14 Alatala xa masenyi nan ya,
«Misira nun Etiyopi xa naafuli luma nɛ i yi ra,
Sebakae findima nɛ i xa konyie ra,
e bira i fɔxɔ ra yɔlɔnxɔnyi kui, e suyidi i bɛ, e a fala i bɛ,
‹Ala na i fɔxɔ ra, a maniyɛ mu na, Ala gbɛtɛ mu na.›»

15 Isirayila Marigi Ala, a Rakisima,
Ala nan i ra, naxan mu a yɛtɛ masenma kɛnɛ ma.
16 Kuye yailanmae fama nɛ lude yaagi kui, e e birin xanin,
17 kɔnɔ Alatala Isirayila tan rakisima nɛ abadan,
a mu fama yaagide feo.
18 Alatala naxan koore daaxi, naxan firin nde mu na,
naxan duniɲa daaxi a ki nun a kɛɲa nan ma,
a fa adamadie rasabati a ma,
a fa a fala, «Alatala nan na, Ala gbɛtɛ yo mu na.
19 N mu wɔyɛnxi dunxui xa ra de.
N mu a fala Yaxuba bɔnsɔɛ bɛ e xa n fen na ki tun.
N tan Alatala nɔndi nan falama, n tinxinyi nan masenma.»

20 «Wo wo malan, wo fa, wo wo maso, wo tan mixi gixie kelife ɲamanɛe ma,
Kuye batuie mu sese kolon,
e kuye maxandima naxee mu nɔma mixi rakiside.
21 Wo wo xui ramini, wo xa marakolonyi ti e bɛ.
E xa e bore rasi.
Nde yi masenyi tixi kabi tɛmui xɔnkuye? N tan xa mu a ra?
Ala gbɛtɛ yo mu na bafe n tan na,
Ala naxan tinxin, naxan mixi rakisima.
22 Wo xa gbilen n ma, wo tan naxee kelima duniɲa tunxunyie ma,
alako wo xa kisi sɔtɔ,
barima Ala gbɛtɛ yo mu na bafe n tan na.
23 N bara n kali n yɛtɛ ra nɔndi ki ma,
n ma masenyi mu kanama fefe ma.

Xinbi birin sinma nɛ n bun ma,
kali birin nabama n tan nan xili ra.
24 Ɲama a falama nɛ n bɛ,
‹Tinxinyi nun sɛnbɛ toma i tan Alatala nan gbansan yi.›»

Mixi naxee nu murutaxi a ma,
e fama nɛ a yire yaagi kui.
25 Kɔnɔ Isirayila bɔnsɔɛ gbe ɲɔxɔma nɛ Alatala saabui ra,
e fa xunnakeli sɔtɔ.

46

Babilɔn xa alae

1 Babilɔn xa kuye Beli a xinbi sinma.
A xa kuye Nebo fan a felenma bɔxi ma.
Sofalee e bɛndunma xanin se fari.
Na kote binya, a sofalee rataganma nɛ.
2 E mu nɔ na kuyee ratangade.
E birin xa siga konyiya kui.

3 «Yaxuba bɔnsɔɛ, wo wo tuli mati n na.
Isirayilaka naxee luxi, wo wo tuli mati n na.
Kabi wo barixi tɛmui naxɛ, n bara wo xanin n bɛlɛxɛ, n bara wo bun ti.
4 N nu na raba nɛ han wo fori waxati.
Wo xunsɛxɛ to nu fiixɛma, n tan nan man nu wo bun tima.
N to wo daa, n man nu wo malima nɛ, n wo xanin, n wo rakisi.
5 Wo n ma maniyɛ toma minden? Wo n firin nde kolon?
6 Naafuli kanyi xɛɛma nun gbeti raminima, a a sa sikeeli fari,
alako xabui xa kuye nde yailan a bɛ,
a a xinbi sinma naxan bɛ a batufe ra.
7 E na tongo, e a dɔxɔ e tunki fari, e a xanin yire, e a tima dɛnnaxɛ.
Mɛnni a tixi tun, a mu sigama dɛdɛ.
Hali mixi nde a mawa a bɛ, a mu a yaabima,
a mu mixi ratangama a xa tɔɔrɛ ma.»

8 «Wo tan murutɛlae, wo xa ratu na fee ma, alako wo xa nɔ kiside.
9 Wo xa ratu n naxan nabaxi tɛmui dangixi.
Ala gbɛtɛ yo mu na bafe n tan na, n firin nde mu na.
10 Ala gbɛtɛ mu na naxan fe masenma beenun a xa raba,
naxan nɔma a falade,
‹N waxɔnfe fama nɛ rakamalide. N tan nan a ragirima.›
11 N tan nan xɔni nde xilima kelife sogetede mabiri,
naxan n waxɔnfe rabama n bɛ.
Iyo, n naxan falaxi, n a rabama nɛ,
n naxan natɛxi, n a rakamalima nɛ.
12 Wo wo tuli mati n na, wo tan naxee xaxili xɔrɔxɔ,
wo tan naxee makuyaxi tinxinyi ra.
13 N ma kiiti tinxinxi bara makɔrɛ, a mu makuya feo.
N fama n ma kisi fan na, a mu buma.
N Siyon rakisima nɛ,
N nan n ma nɔrɛ ragoroma nɛ Isirayila ma.»

47

Babilɔn birafe

1 «Babilɔn taa, keli i xa kibanyi kui, i dɔxɔ bɔxi ma.
I xa tofanyi nun i xa bannaya bama nɛ i yi.
2 Wali see tongo kuri sofe ra.
I xa mafelenyi bama nɛ i ma, i xa dugi mate, i xure igiri i mageli ra.
3 I ɲaibɔma nɛ yaagi kui,
n fama nɛ n gbe ɲɔxɔde kinikini xanbi.»
4 Alatala Sɛnbɛma nan findi muxu xunsarama ra, Isirayila xa Sɛniyɛntɔɛ.

5 «Babilɔn ɲama, wo dɔxɔ, wo wo dɛ balan.
Wo xa mangɛya bara ɲɔn.
6 N nu xɔnɔxi n ma ɲama ma, n fa e kɛ tongomae xun nakana.
N naxa e lu wo sagoe, kɔnɔ wo mu kinikini e ma fefe ma.
Hali forie, wo bara e ɲaxankata a ɲaaxi ra.
7 Wo nu a falama nɛ, ‹N ma mangɛya mu ɲɔnma abadan!›
Kɔnɔ wo mu wo ɲɔxɔ saxi fe xɔn ma naxan nɔma wo lide.»

8 «Yakɔsi wo wo tuli mati n na,
wo tan banna naxee a maŋɔxunxi a fefe mu nɔma wo tɔɔrɔde,
naxee a falama, ‹N keren nan tide gbo duniŋa,
n mu findima kaaŋɛ ra, n ma die mu bama n yi.›

9 Kɔnɔ n xa a fala wo bɛ, na fe firinyie wo lima nɛ fɛɛɲɛn keren kui.
Wo ganma nɛ wo xa die ra, wo findi kaaɲɛ ra
hali wo duureya nun karamɔxɔ wali rawuya.
10 Wo nu laxi wo xa ɲaaxuɲa nan na,
wo ɲɔxɔ a ma na mu toma.
Wo xa fe kolonyi bara wo madaxu.
Wo bara a fala wo bɔɲɛ ma, ‹N keren nan be, n tan nan gbansan tide gbo.›
11 Gbaloe fama nɛ wo lide, wo mu nɔma wo yɛtɛ ratangade naxan ma wo xa naafuli ra,
gbaloe naxan wo tɛrɛnnama.»

12 «Wo to laxi na fe mɔɔli nan na, wo xa lu wo xa duureya,
nun wo xa manduruya kui wo darixi naxan na.
Wo a maɲɔxun a na sɔɔnɛyama nɛ wo bɛ, wo fa geeni wo yaxui xun ma,
13 kɔnɔ na birin fama nɛ wo ratagande.
Wo xa se matoe xili, naxee koore matoma,
e fe fala naxan fama wo lide.
14 Nee tan fan luma nɛ alɔ sɛxɛ naxan ganma tɛ ra.
E mu nɔma e yɛtɛ rakiside tɛ xɔɔra.
Sese mu luma e yi ra, hali tɛ xunxuri e dɔxɔma naxan sɛɛti ma xinbeli tɛmui.
15 E mu nɔma fefe rabade wo bɛ,
hali wo to bara wo xaxili ti e ra kabi wo dimɛdi tɛmui.
E sigama nɛ yare e xa kira ɲaaxi xɔn ma.
Mixi yo mu nɔma wo rakiside.»

48

Isirayila nun Ala xa lanyi

1 «Yaxuba bɔnsɔɛ naxan xili Isirayila, naxan fatanxi Yudaya ra,
wo wo tuli mati n na.
Wo tan naxee wo kalima Alatala xili ra,
wo tan naxee Isirayila Marigi Ala maxandima tinxintareya kui,
2 wo tan naxee wo yɛtɛ xilima Taa Sɛniyɛnxi Kanyie,
wo tan naxee wo xaxili tima Isirayila Marigi Alatala ra,
3 n naxan masenxi wo bɛ tɛmui dangixi, n bara gɛ na ragiride.
4 N to a kolon wo xaxili xɔrɔxɔ alɔ wure,
5 n naxa wo rakolon na fe ra beenun a xa raba,
alako wo naxa fa a fala,
‹Muxu xa kuye wuri daaxie nun wure daaxie nan na fe natɛxi.›
6 Wo bara na mɛ? Wo bara so na fe kui?»

«Yakɔsi n fe nɛɛnɛe masenma nɛ wo bɛ,
naxee nu bara nɔxun wo ma.
7 Nee minixi yi waxati nɛ,
wo mu nu naxee kolon.
Na kui wo mu nɔma a falade, ‹Iyo, muxu nu nee kolon.›
8 Wo mu na fee fahaamuxi tɛmui dangixi barima wo tuli xɔrɔxɔ.
Yanfantee nan wo ra kabi wo bari tɛmui.
9 N xili xa fe ra, n mu n ma xɔnɛ ramini wo ma kerenyi ra.
N ma matɔxɔɛ xa fe ra, n mu wo rabolo.
10 N bara wo mato,
kɔnɔ n mu a rabaxi alɔ xabui a rabama ki naxɛ gbeti ra.
N wo matoma tɔɔrɛ nan saabui ra.
11 N yi rabama n yɛtɛ bɛ alako n xili naxa kana,
alako n ma matɔxɔɛ naxa fi n firin nde ma.»

12 «Yaxuba bɔnsɔɛ, wo wo tuli mati n na.
Isirayila n naxan xilixi, wo wo tuli mati n na.
N tan nan na a singe ra, n tan nan na a dɔnxɔɛ ra.
13 N bɛlɛxɛ nan duniɲa bunyi saxi,
n sɛnbɛ nan koore italaxi.
N na e xili, e tima nɛ keren na.»

14 «Wo xa wo malan, wo xa wo tuli mati n na.
Kuye mundun bara yi fe masen wo bɛ beenun a xa raba?
Alatala bara mixi nde sugandi naxan a sagoe rabama Babilɔn na,
naxan e xili xun nakanama.
15 Iyo, n tan yati bara n ma masenyi ti,
n bara a xili, a xa na wali rakamali.»

16 «Wo wo maso n na, wo xa wo tuli mati.
Kabi a fɔlɛ, n mu wɔyɛn dunxui ra.
Na fe rabama n ya xɔri.»

Yakɔsi, n Marigi Alatala na n xɛɛfe, a a Xaxili ragoroxi n ma.

17 Wo Rakisima Alatala, Isirayila xa Sɛniyɛntɔɛ, a xa masenyi nan ya,
«N tan findixi wo Marigi Alatala nan na,
naxan wo xa fe sɔɔnɛya ki masenma,
naxan wo raɲɛrɛma ɲɛrɛ ki fanyi ra.
18 Xa wo wo ɲɔxɔ sa n ma sɛriyɛ xɔn ma nu,
bɔɲɛsa nun kisi nu gboma nɛ wo yi ra alɔ ye naxan na baa ma.
19 Wo bɔnsɔɛ nu wuyama nɛ alɔ mɛyɛnyi naxan na baa dɛ ra,
wo xa die xilie mu nu bama n ya i.
20 Wo xa keli Babilɔn sɛɛwɛ xui ra.
Wo xa na masen duniɲa birin bɛ.
Wo xa a fala, ‹Alatala bara a konyi Yaxuba xun sara.›
21 Ye xɔli mu luma e ma gbengberenyi ma,
a fanye ibɔɔma, a ye ramini a kui.
22 Mixi ɲaaxi xa fe mu sɔɔnɛyama.»
Alatala xa masenyi nan na ki.

49

Alatala xa konyi

1 Si yensenxie, wo xa wo tuli mati n na.
Yire makuyee, wo xa wo ɲɔxɔ sa n wɔyɛn xui xɔn ma.
Alatala n xili nɛ kabi n nga tɛgɛ,
a naxa n xili fala beenun n xa mini foye ra.
2 A naxa n dɛ lu alɔ santidɛgɛma xɛɲɛnxi a bɛlɛxɛ,
a naxa n findi xali ɲɔɛ rameluxi ra,
a naxa n sa a xa xali gbɔnfɔɛ kui.
3 A naxa a fala n bɛ, «Isirayila, n ma konyi nan i ra,
n na n ma nɔrɛ masenma naxan saabui ra.»
4 Kɔnɔ n naxa a yaabi, «N ma wali mu sɔɔnɛyaxi,
n bara kata, kɔnɔ fufafu na a ra.
N ma wali sare na n Marigi Alatala nan yi.»

5 Na kui Alatala naxa masenyi nde ti,
naxan n daa n nga tɛgɛ i, n xa findi a xa konyi ra,
alako n xa Yaxuba bɔnsɔɛ ragbilen a ma,
Isirayila ɲama man xa malan a fɛ ma.
Alatala bara binyɛ xungbe fi n ma,
a tan naxan findixi n sɛnbɛ ra.
6 A naxɛ, «Yaxuba bɔnsɔɛ Isirayila ragbilenfe n ma,
wali na a ra naxan xurun i bɛ n ma konyi.
N man i findima nɛ naiyalanyi ra si gbɛtɛe bɛ,
alako n ma kisi xa masen duniɲa yire birin.»

7 Alatala xa masenyi nan ya,
Alatala naxan findixi Isirayila Xunsarama ra, Isirayila xa Sɛniyɛntɔɛ,
won bɔnsɔɛ naxan xɔnxi,
naxan walixi mangɛe bɛ,
«Mangɛe na wo to, e tima nɛ,
kuntigie na wo to, e e xinbi sinma nɛ wo bun ma,
barima dugutɛgɛ Alatala naxan Isirayila xa Sɛniyɛntɔɛ ra,
na nan wo sugandixi.»

8 Alatala xa masenyi nan ya,
«N wo yaabima yaabi tɛmui nɛ,
n wo rakisima kisi lɔxɔɛ nɛ.
N wo makantama nɛ,
n wo tima nɛ alɔ ɲama n saatɛ tongo naxan bɛ,
alako wo xa bɔxi xa fan, naxan kanaxi a xa yailan.
9 Geelimanie minima nɛ,
mixi naxee na dimi xɔɔra, nee xɔrɛya sɔtɔma nɛ.
10 E luma nɛ alɔ xurusee naxee e dɛmadonma fiilie ma,
kaamɛ nun ye xɔli mu e suxuma,
kuyefure nun soge xɔnɛ mu e tɔɔrɔma.
E rahinnɛma nan luma e raɲɛrɛ ra,
a e xun ti dulon yire ra.
11 Tentenyi ragoroma nɛ, yili rafe, alako e xa kira xa fan.
12 E fama nɛ kelife yire makuye,
kelife kɔɔla nun sogegorode ma,
kelife Asuwan bɔxi ma.»

13 «Naxee na koore ma, e xa e sɛɛwɛ xui ite,
naxee na bɔxi ma, e xa ɲɛlɛxin,
naxee na geyae fari, e xa bɛɛti ba,
barima Alatala a xa ɲama madunduma nɛ,
a kinikini tɔɔrɔ mixie ma.»

14 Kɔnɔ Siyonkae nu a falama nɛ,
«Alatala bara muxu rabolo,
Muxu Marigi bara nɛɛmu muxu ma.»

15 «Dingɛ nɔma nɛɛmude a xa diyɔrɛ ma?
A mu kinikinima xɛ a xa di ma?
Hali a tan nɛɛmu,
n tan mu nɛɛmuma wo ma.
16 Wo xilie korinxi n bɛlɛxɛ kui,
n yae tixi nɛ i xa banxi ra tɛmui birin.
17 Wo xa die na gbilenfe wo xɔnyi.
Naxee wo tɔɔrɔxi, nee na kelife wo xun ma.
18 Wo wo ya ite. Wo xa die bara e malan, e na fafe.
N tan Alatala bara n kali n yɛtɛ ra,
wo xa mixie fama nɛ lude wo sɛɛti ma,
alɔ dugi tofanyie luma ginɛ ma ki naxɛ a xa futi xiri lɔxɔɛ.»

19 «Hali wo yaxuie to wo xɔnyi kanaxi, e wo xa ɲama rayensen yɛ,
yakɔsi wo fama nɛ wuyade han wo gbo wo xa bɔxi bɛ.
Mixi naxee kasarɛ tixi wo xɔnyi, e bara siga.
20 Wo xa di naxee barixi yi tɔɔrɔ waxati,
e fama nɛ a falade, ‹Be xurun won bɛ.
Won xa yire nɛɛnɛ ti won luma dɛnnaxɛ.›
21 Na tɛmui wo fama nɛ a falade,
‹Nde yi die barixi n bɛ?
Mixi rabɛɲinxi nan nu na n na.
Ala nu bara n nabolo, a mɛɛ n na.
Nde yi die ramɔxi?
N keren peti nan nu a ra.
Yi die kelixi minden?›»

22 Won Marigi Alatala xa masenyi nan ya,
«N nan n bɛlɛxɛ itema nɛ ɲamanɛe bɛ,
n tɔnxuma masen e bɛ,
alako e xa fa wo xa di xɛmɛe ra e bɛlɛxɛ,
e xa fa wo xa di ginɛe ra e tunki ma.
23 Mangɛe mɛɛnima nɛ wo xa die ma,
mangɛ ginɛe e ramɔ.
Na mixi xungbee e xinbi sinma nɛ wo bun ma,
e wo sanyie masunbuma nɛ.
Na kui wo fama nɛ a kolonde a Alatala na n tan nan na.
Mixi naxee e xaxili tima n na, na kanyi mu yaagima.»

24 Sɔɔri xa se tongoxi nɔma rasuxude a yi ra?
Sɛnbɛma xa mixi suxuxi nɔma bade a yi ra?
25 Alatala wo yaabima yi ki nɛ:
«Iyo, n sɔɔri xa se tongoxi rasuxuma nɛ a yi ra,
n sɛnbɛma xa mixi suxuxi bama nɛ a yi ra.
N wo gerefae gerema nɛ, n wo xa die rakisi.
26 Naxee wo ɲaxankatama, e fama nɛ e yɛtɛ sube donde,
e siisima nɛ e yɛtɛ wuli ra.
Na kui ibunadama birin a kolonma nɛ,
a n tan nan Alatala ra, wo Rakisima, wo Xunsarama, Yaxuba xa Sɛnbɛma.»

50

Yunubi sare

1 Alatala xa masenyi nan ya:
«N kɛɛdi mundun sɛbɛxi n xa mɛɛ wo nga ra?
N sare mundun sɔtɔxi wo matife ra?
Wo matixi wo yɛtɛ xa yunubie nan ma fe ra.
N mɛɛxi wo nga ra a xa matandi nan ma.
2 Munfe ra wo mu n yaabima?
Munfe ra wo mu tima n ya ra?
Wo a maɲɔxunxi nɛ n bɛlɛxɛ mu fata wo fulunde?
Wo a maɲɔxunxi nɛ n sɛnbɛ mu nɔma wo rakiside?
N ma wɔyɛn keren nɔma baa xarade.
N nɔma xure findide gbengberenyi ra, yɛxɛe xa faxa, e xa bɔrɔ.
3 N fata koore rafɔɔrɔde,
alɔ mixi na kaaɲɛ dugi ragoroxi a ma.»

4 N Marigi Alatala bara masenyi so n yi ra naxan nɔma mixi taganxi malide.
A n na naxunuma gɛɛsɛgɛ birin, a n tuli ibama,
alako n xa n tuli mati a ra alɔ xarandi fanyi.
5 N Marigi Alatala bara n tuli rabi,
n tan mu tondima birade a fɔxɔ ra.
6 N nan n fari tima nɛ n yaxuie xa n bɔnbɔ.
N na n xɛrɛ fan tima nɛ e xa n dɛ xabe matala.
N mu n ya tagi nɔxun e xa konbie ma,
n mu tondi e xa e dɛ ye bɔxun n ma.

7 N Marigi Alatala to n mali,
n mu yaagi, n mu n gi.
N luma nɛ alɔ fanye, barima n a kolon n mu luma yaagi kui.

8 Naxan n gbe ɲɔxɔma a na n sɛɛti ma.
Nde wama n sɔnxɔfe? Won xa wɔyɛn.
Nde wama n kalamufe? Kiiti xa sa.
9 N Marigi Alatala nan n malife.
Nde nɔma a ra?
E xa kalamui kanama nɛ alɔ dugi fori teese naxan donma.

10 Nde gaaxuma Alatala ya ra wo ya ma,
a Ala xa konyi xui suxu?
Naxan birin na ɲɛrɛfe dimi xɔɔra naiyalanyi xanbi,
a xa a xaxili ti Alatala xili ra, a la a ra.
11 N xa a fala wo bɛ,
wo tan naxee tɛ radɛxɛma,
wo fa tanbɛ raxaɲɛnma gere xili ma,
N fama nɛ wo tɔɔrɔde a xɔrɔxɔɛ ra.

51

Isirayila fatanxi dɛnnaxɛ ra

1 «Wo wo tuli mati n na, wo tan naxee tinxinyi nun Alatala fenfe.
Wo xa wo ya ti fanye ra Alatala wo raminixi dɛnnaxɛ.
2 Wo xa wo ya ti wo baba Iburahima nun wo nga Sara ra naxee wo barixi.
N to a xili a keren nan nu a ra,
kɔnɔ n to gɛ dubade a bɛ,
a findi nɛ bɔnsɔɛ wuyaxi benba ra.
3 Alatala Siyon madunduma nɛ,
a kinikini a xa kasarɛ birin ma.
Alatala a xa gbengberenyi findima nɛ yire fanyi ra alɔ Eden bɔxi,
a a xa bɔxi ratofanma nɛ alɔ a darixi a ra ki naxɛ.
Sɛɛwɛ nun ɲɛlɛxinyi lu naa,
suuki nun bɛɛti ba tɛmui birin.»

4 «N ma ɲama, wo wo tuli mati n na.
N ma si, wo xa n xui ramɛ.
Sɛriyɛ fatanxi n tan nan na,
n ma kiiti tinxinxi findima nɛ naiyalanyi ra sie bɛ.
5 N ma kiiti tinxinxi bara makɔrɛ,
n ma kisi na fafe,
sie fama nɛ e xaxili tide n sɛnbɛ ra.
6 Wo wo ya rate koore ma.
Mɛnni lɔɛma nɛ alɔ foye tuuri ralɔɛma ki naxɛ.
Wo wo ya ti bɔxi ra.
Mɛnni ɲɔnma nɛ alɔ dugi fori.
Mɛnnikae faxama nɛ alɔ tugitugi.
Kɔnɔ n ma kisi tan abadan nan a ra,
n ma tinxinyi mu kanama.»

7 «Wo xa wo tuli mati n xui ra, wo naxan kolon tinxinyi ra.
N ma sɛriyɛ sabatixi wo bɔɲɛ kui.
Wo naxa gaaxu mixie xa mabere ya ra,
wo naxa wo gi e xa sɔnxɔɛ ya ra.
8 Nimase xunxurie e donma nɛ alɔ dugi,
teese e raɲɔn alɔ gɛsɛ fute.
Kɔnɔ n ma tinxinyi buma nɛ abadan,
n ma kisi luma nɛ bɔnsɔɛ ya ma tɛmui birin.»

9 Alatala, i xa keli sɛnbɛ ra.
I xa keli alɔ singe ra.
I tan xa mu Misirakae bɔnbɔ alɔ wulai sube magaaxuxi?
10 I tan xa mu baa xungbe raxɔri,
i fa kira ibɔɔ baa tagi i xa mixi rakisixie dangima dɛnnaxɛ?
11 Alatala xa mixi xɔrɛyaxie gbilenma nɛ,
e fa so Siyon kui bɛɛti ra, sɛɛwɛ nan luma e bɛ abadan.
E bɔɲɛ rafanxi e ma, ɲɛlɛxinyi luma nɛ e sondonyi kui.
Nimisɛ nun yaye makuyama nɛ e ra.

12 «N tan nan wo bɔɲɛ madunduma.
Nde nɔma gaaxude adamadi ya ra,
naxan faxama, naxan ɲɔnma alɔ sɛxɛ?
13 Munfe ra wo fa nɛɛmuxi wo daalima Alatala ma,
naxan koore italaxi, a bɔxi bunyi sa?
Munfe ra wo luma gaaxui kui tɛmui birin wo yaxuie ya ra naxee wama wo tɔɔrɔfe?
Wo gaaxuma e ya ra munfe ra?
14 A gbe mu luxi, wo xa geelimanie fama nɛ xɔrɛya sɔtɔde,
e mu faxama geeli kui,
e mu faxama kaamɛ ra.
15 N tan nan na wo Marigi Alatala ra,
naxan baa imaxama, a mɔrɔnyie ramini.
N xili nɛ Alatala Sɛnbɛma.
16 N nan n ma masenyi saxi nɛ i dɛ i,
n na n bɛlɛxɛ ti i xun ma,
n tan naxan koore itala, n bɔxi bunyi sa,
naxan Siyonkae xilima, ‹N ma ɲama.›»

17 «Darisalamukae, wo keli keren na,
wo tan naxee Alatala xa minse xɔrɔxɔɛ minxi,

wo tan naxee a xa xɔnɛ kolonxi,
a to din wo ra, a fa a lu wo xa bira alɔ siisilae.
18 A xa di yo mu nu na naxan a malima a xa ɲɛrɛ kui,
naxan lu a sɛɛti ma a suxufe ra.
19 Na gbaloe xɔrɔxɔɛ bara wo sɔtɔ,
kasarɛ nun sɔntɔɛ, kaamɛ nun gere,
nde nɔma wo madundude?
20 Wo xa die bara bira, e saxi kira xunyi ra,
alɔ xeli naxan suxuxi yɛlɛ ra.
Alatala xa xɔnɛ bara din e ra,
a bara e ɲaxankata a ɲaaxi ra.»

21 Na kui wo tan tɔɔrɔmixie, wo xa wo tuli mati yi masenyi ra
wo tan naxee luxi alɔ siisilae beere xanbi.
22 Wo Marigi Alatala naxan a xa ɲama makantama,
a xa masenyi nan ya,
«Awa, n mu xɔnɔxi wo ma sɔnɔn,
na xɔnɛ mu wo lima sɔnɔn.
23 N ma xɔnɛ sigama wo yaxuie nan ma naxee bara wo tɔɔrɔ,
e fa a fala ‹Wo wo felen bɔxi ma, muxu xa ti wo fari.›
E bara wo tɔɔrɔ na ki, e fa ɲɛrɛ wo fari alɔ bɔxi.»

52

Xibaaru fanyi Darisalamu bɛ

1 Siyonikae, wo xa keli sɛnbɛ ra,
wo xa dugi tofanyi ragoro wo ma, wo tan taa sɛniyɛnxi.
Sunnataree nun sɛniyɛntaree mu soma wo xɔnyi sɔnɔn.
2 Darisalamukae, wo xa keli, wo xube ba wo ma, wo dɔxɔ kibanyi kui.
Yɔlɔnxɔnyi xa ba wo kɔnyi ma.
3 Alatala xa masenyi nan ya,
«E wo matixi nɛ fufafu, wo xun mu sarama kɔbiri ra.»
4 Alatala Sɛnbɛma xa masenyi nan ya,
«Singe n ma ɲama nu na Misira bɔxi nan ma konyiya kui.
Na dangi xanbi, Asiriyakae naxa e ɲaxankata, e e xanin.
5 Yakɔsi na findixi munse ra n bɛ?
E bara n ma ɲama xanin fufafu, e fa yo e ma e xa yaamari kui.»
Alatala xa masenyi nan ya,
«Tɛmui birin n xili na kanafe.
6 Na kui n bara natɛ tongo a n ma ɲama fama nɛ n xili kolonde,
e fa a kolon a n tan nan yi masenyi tixi, a n tan nan na e sɛɛti ma.»

7 Xɛɛra tofe fa ra geya fari, fe fanyi na a ra.
A fama nɛ xibaaru fanyi ra naxan bɔɲɛsa fima mixi ma,
naxan findima kisi ra,
naxan a masenma Siyoni bɛ, «Wo Marigi Ala nan mangɛ ra!»
8 Wo wo tuli mati wo kantamae ra,
e bara e xui ite sɛɛwɛ ra.
Alatala na gbilen Siyoni, e fama nɛ a tode e yae ra.
9 Darisalamukae, wo birin xa wo xui ite sɛɛwɛ ra,
barima Alatala na a xa ɲama mayotofe,
a na Darisalamu xun sarafe.
10 Alatala na a sɛnbɛ sɛniyɛnxi masenfe ɲamanɛ ma.
Duniɲa birin fama nɛ Alatala xa kisi tode.

11 Wo siga, wo siga.
Wo naxa wo maso se sɛniyɛntare yo ra.
Wo xa mini na kui sɛniyɛnyi kui,
wo tan naxee hɔrɔmɔlingira see xaninma Alatala bɛ.
12 Kɔntɔfili naxa a niya wo xa gbata,
gaaxui naxa a niya wo xa wo gi,
barima Alatala nan tixi wo ya ra,
Isirayila Marigi Ala nan tixi wo xanbi ra.

13 «N ma konyi xa fe sɔɔnɛyama nɛ,
a xa fe te, a xun nakeli, a tide xungbe sɔtɔ.
14 A xa fe magore findima tɛrɛnna nan na mixi gbegbe bɛ,
a lahalɛ mafindi, a mu lu adama ki ma sɔnɔn,
15 a man mangɛe dɛ ixarama nɛ marasɛniyɛnyi ra,
a naxan fima bɔnsɔɛ gbegbe ma.
E findima nɛ seedee ra fe nde ma,
e mu naxan singe toxi,
e fahaamui sɔtɔma nɛ fe nde xa fe ra,
e mu naxan singe mɛxi.»

53

Ala xa konyi findife sɛrɛxɛ ra

1 Nde laxi won ma masenyi ra?
Nde Alatala sɛnbɛ toxi?

2 A xa konyi lu nɛ alɔ sansi xuri, naxan tixi bɔxi xare ma.
A to ki mu nu rayabu, a xa tofanyi mu gbo.
3 Mixi raɲaaxuxi nan nu a ra ɲama mu tinxi naxan na.
Tɔɔrɔmixi nan nu a ra, naxan darixi ɲaxankatɛ ra.
Mixie mu tinxi e ya tide a bɛ.
E nu yo a ma, e mu tide yo fixi a ma.

4 A bara won ma tɔɔrɛ findi a gbe ra,
a bara won ma kɔntɔfili findi a gbe ra.
Won tan bara a maɲɔxun a Ala nan a dankaxi,
a a xa tɔɔrɛ fatanxi Ala nan na.
5 Kɔnɔ a sɔxɔ nɛ won ma yunubie xa fe ra,
a butuxun won ma ɲaaxuɲa xa fe ra.
A ɲaxankatɛ sɔtɔ nɛ alako won xa yalanyi sɔtɔ,
a xa fie findixi kisi nan na won bɛ.
6 Won birin nu lɔɛxi nɛ alɔ xuruse naxee yensenma wula i,
kankan naxa siga a xa kira xɔn ma.
Kɔnɔ Alatala bara won ma yunubie kote dɔxɔ a xun.

7 Tɔɔrɛ nun fe xɔrɔxɔɛ to a li,
a mu a dɛ rabi hali keren.
A lu nɛ alɔ yɛxɛɛ naxan xaninfe a faxade.
A a sabari nɛ tɔɔrɛ kui,
alɔ yɛxɛɛ xabe maxaba tɛmui.
8 A to gɛ kiiti tinxintare sɔtɔde, a naxa faxa.
Nde nɔ a bade duniɲa mixie yi ra?
A ɲaxankataxi n ma ɲama xa yunubie nan ma fe ra.
9 E nu wama a fure ragatafe mixi ɲaaxie nan ya ma,
kɔnɔ a raɲɔnyi a ragata mixi bannaxie nan ya ma,
barima a mu mixi tɔɔrɔ, a mu mixi madaxu.

10 Alatala bara natɛ tongo a xa a ɲaxankata tɔɔrɛ ra,
kɔnɔ sɛrɛxɛ na ba yunubie xa fe ra,
a fama nɛ a bɔnsɔɛ tode, a bu abadan.
Alatala waxɔnfe rakamalima a tan nan saabui ra.
11 A na gɛ a xa wali rabade,
a fama nɛ sɛɛwade.
«N ma konyi tinxinxi ɲama findima nɛ tinxintɔɛe ra,
a e xun sara e xa yunubie xa fe ra.
12 N tide xungbe soma nɛ a yi ra,
a xunnakeli sare sɔtɔ sɛnbɛ ra,
a to faxa matandilae yi ra,
a nu bara a yɛtɛ fi sɛrɛxɛ ra mixi gbegbe xa yunubie xa fe ra.»

54

Siyoni xa xunnakeli

1 «Dibaritare, naxee mu nɔma di baride, wo xa sɛɛwa,
wo xa bɛɛti ba, wo tan naxee mu di sɔtɔxi sinden.
Wo fama nɛ di wuyaxi sɔtɔde dangife ginɛ gbɛtɛe ra.
Alatala xa masenyi nan na ki.»

2 «Wo xa wo xɔnyi raxungbo,
wo xa nde sa wo xa banxie xa gboe xun,
wo xa na birin yailan a fanyi ra,
3 barima wo yiriwama nɛ yirefanyi nun kɔɔla ma wo xa bɔxi kui.
Wo xa mixie ɲamanɛ nde mixie kerima nɛ,
e fa sabati e xa taae kui.
4 Hali wo mu hanmɛ, wo mu yaagi yo sɔtɔma.
Wo naxa gaaxu na ya ra, wo xa fe mu ragoroma nɛ.
Wo fama nɛ nɛɛmude na yaagi xa fe ra wo naxan sɔtɔ wo fonike tɛmui,
wo mu lu ra maɲɔxun na wo xa kaaɲɛ fe ra,
5 barima wo Daali Mangɛ mɛɛnima wo ma alɔ xɛmɛ mɛɛnima a xa ginɛ ma ki naxɛ,
naxan xili falama wo Marigi Alatala Sɛnbɛma,
naxan findixi Isirayila xa Sɛniyɛntɔɛ ra,
naxan wo Rakisima,
naxan xili Ala duniɲa kanyi.
6 Alatala fama nɛ wo ragbilende a ma,
alɔ ginɛ naxan nu bara rabolo, a fa lu tɔɔrɛ kui,
alɔ sungbutunyi naxan xa mɔri bara mɛɛ a ra.
Alatala xa masenyi nan na ki.»

7 «Ala naxɛ, ‹N i rabolo nɛ tɛmui dunke di,
kɔnɔ n man i masoma nɛ n na n ma xanunteya xungbe kui.

8 N i keri bɔɲɛte xungbe nan kui tɛmui dunke di,
kɔnɔ n man kinikinima nɛ i ma marafanyi kui abadan.›
N tan Alatala wo kantama xa masenyi nan na ki.»

9 «A luma nɛ n bɛ alɔ Nuha xa tɛmui,
n to n kali a banbaranyi mu duniɲa kanama sɔnɔn.
N bara n kali a n mu xɔnɔma wo ma, n mu wo sɔntɔma sɔnɔn.
10 Hali geyae sa sɛrɛnfe nɛ, tentenyie naxa gira a ra,
n ma xanunteya mu nɔma xurunde wo bɛ,
n mu ma bɔɲɛsa saatɛ kanama n naxan tongoxi won bɛ.
Alatala xa masenyi nan na ki naxan kinikinima wo ma.»

11 «Wo tan bɔnsɔɛ ɲaxankataxi,
naxee bara tɔɔrɔ kinikinitareɲa kui,
n man wo xa taa tima nɛ gɛmɛ fanyi fari,
n wo raxunma diyaman na,
12 N wo xa yire itexi yailanma gɛmɛ tofanyie nan na,
n wo xa naadɛe raxunma gɛmɛ rayabuxie ra,
n wo xa tɛtɛ ti gɛmɛ yanbaxie ra.
13 Wo xa die birin birama nɛ Alatala fɔxɔ ra,
e xa fe birin sɔɔnɛya.
14 N to wo gbe ɲɔxɔma,
wo man fama nɛ tide sɛnbɛ ra.
Wo yaxuie mu wo tɔɔrɔma sɔnɔn,
wo mu luma gaaxui kui.
Wo mu gaaxuma fefe ya ra sɔnɔn.
15 Xa gere sa bula wo xili ma,
na mu kelixi n tan xa ma.
N xa a fala wo bɛ, wo gerefae xa fe kanama nɛ.
16 N tan nan xabui daa,
naxan wure raxunuma tɛ ra, a fa geresose yailan.
Na kui n man fa sɔɔri daa, naxan a yaxuie xa fe kanama.
17 Kɔnɔ geresose naxan birin yailanxi wo tan xili ma,
n a niyama nɛ e mu wo li fefe ma.
Naxan yo wo tɔɔɲɛgɛ, kiiti nan kanama na kanyi ra.
Alatala a xa konyie gbe ɲɔxɔma nɛ.
Alatala xa masenyi nan na ki.»

55

Ala xa kisi ibunadama bɛ

1 «Ye xɔli na wo tan naxee ma,
wo fa ye yire, wo xa fa ye min.
Hali kɔbiri mu na wo yi ra,
wo fa, wo xa fa donse sɔtɔ, wo xa wo dɛge.
Wo fa, wo xa wɛni nun xiɲɛ min hali wo mu a sare fi.
2 Munfe ra wo kɔbiri bama see xa fe ra naxee mu findi baloe ra?
Munfe ra wo wali rabama naxan tide mu na wo bɛ?
Wo wo tuli mati n na,
wo xa wo balo fe fanyi ra naxan sɛɛwɛ fima wo ma.
3 Wo wo tuli mati n na,
wo xa fa n yire alako wo xa baloe sɔtɔ.
Na kui n fama xanunteya saatɛ xiride won tagi naxan mu kanama.
Na luma nɛ alɔ n saatɛ naxan xiri Annabi Dawuda nun n tan tagi a sɛriyɛ ki ma,
4 n naxan tixi seede ra sie bɛ,
a findi mangɛ xungbe ra e bɛ.
5 Wo fama nɛ sie xilide wo mu naxee kolon,
sie fama nɛ wo yire naxee mu nu wo kolon,
barima wo Marigi Alatala, Isirayila xa Sɛniyɛntɔɛ fama nɛ binyɛ fide wo ma.
6 Wo xa gbilen Alatala ma, a to nɔma tode.
Wo xa a xili, a to na yire makɔrɛxi.
7 Mixi ɲaaxi xa gbilen a xa kira kobi fɔxɔ ra,
yunubitɔɛ xa a xa natɛ lu naa.
A xa gbilen won Marigi Alatala ma,
alako a xa kinikini a ma,
a xa a xa yunubie xafari.
8 N ma maɲɔxunyie nun wo tan xa maɲɔxunyie, e keren mu a ra.
N ma kirae nun wo xa kirae fan, e keren mu a ra.
Alatala xa masenyi nan na ki.»

9 «Koore makuyaxi bɔxi ra ki naxɛ,
n ma kira makuyaxi wo gbee ra na ki nɛ.
N ma maɲɔxunyie makuya wo gbee ra pon.
10 Tunɛ na goro bɔxi ma,

a mu gbilenma fo a bɔxi bunda, a sansie rafan, naxee adamadie birin nabaloma.
11 N ma masenyi fan na na ki nɛ naxan minima n dɛ i.
A mu gbilenma n ma fo a n sagoe rakamali,
a n waxɔnfe raba, n a xɛɛxi naxan ma.
12 Wo minima sɛɛwɛ nun bɔŋɛsa nan kui,
geyae yati ɲɛlɛxinyi sigi sama nɛ wo ya ra,
daaxa sansie e bɛlɛxɛ bɔnbɔma nɛ wo bɛ.
13 Sipirɛ wuri bulama nɛ tunbe sansi nu na dɛnnaxɛ,
wuri gbɛtɛe bulama nɛ ɲooge ɲaaxi nu na dɛnnaxɛ.
Na birin findima tɔnxuma nan na Alatala xa fe ra,
tɔnxuma naxan mu kanama abadan.»

56

Bɔnsɔɛ gbɛtɛe kisi sɔtɔfe

1 Alatala xa masenyi nan ya:
«Wo bira nɔndi nun tinxinyi fɔxɔ ra,
barima n ma kisi na fafe,
a gbe mu luxi n ma tinxinyi xa to.
2 Baraka na mixi bɛ naxan walima na ki,
naxan na sɛriyɛ suxuma a fanyi ra,
naxan a ɲɔxɔ sama malabu lɔxɔɛ xa fe xɔn ma,
a mu a mabere, a mu a bɛlɛxɛ ti wali ɲaaxi ma.»

3 «Xɔŋɛ naxan a xaxili ti Alatala ra, na naxa a fala,
‹Alatala n bama nɛ a xa ɲama ya ma n ma xɔŋɛya xa fe ra.›
Mixi banaxi naxa a fala,
‹N luxi nɛ Ala bɛ alɔ wuri xaraxi naxan tide mu gbo.›»
4 Alatala xa masenyi nan ya:
«Mixi banaxi naxee e ɲɔxɔ sama malabui lɔxɔɛ xa fe xɔn ma,
naxee n waxɔnfe rabama,
naxee n ma saatɛ mabanbanma,
5 n tɔnxuma nde tima nɛ nee bɛ n ma banxi kui,
naxan tide dangi di barife ra.
N e xili xungboma nɛ abadan,
na binyɛ mu bama e ma fefe ma.
6 Xɔŋɛ naxee e xaxili tima Alatala ra,
e bira a xili fɔxɔ ra xanunteya kui,
e a batu,
e e ɲɔxɔ sa a xa malabui lɔxɔɛ xa fe xɔn ma,
e mu a mabere,
naxee n ma saatɛ mabanbanma,
7 n e xaninma nɛ n ma geya sɛniyɛnxi ma,
e xa sɛɛwa n ma banxi kui mixi n maxandima dɛnnaxɛ.
N e xa sɛrɛxɛ gan daaxi nun e xa sɛrɛxɛ gbɛtɛe suxuma nɛ n ma sɛrɛxɛbade fari,
barima n ma banxi xili falama nɛ ‹Salide banxi si birin bɛ.›
8 Alatala xa masenyi nan ya, Ala naxan Isirayila di rayensenxie malanma,
a naxɛ, ‹N man e malanma nɛ n yire.›»

9 Wo tan sube naxee na burunyi, wo fa wo dɛ madon.
10 E kantamae luxi nɛ alɔ dɔnxuie,
e mu gɛxi fahaamui sɔtɔde.
E luxi nɛ alɔ bare naxee mu nɔma wonwonde,
e saxi tɛmui birin, xi xɔli nan tun ɲɔxun e bɛ.
11 E luxi nɛ alɔ bare naxee mu lugama e xa donse ra.
E luxi nɛ alɔ xuruse kantɛe naxee mu gɛxi fahaamui sɔtɔde,
kankan biraxi a yɛtɛ xa kira nan fɔxɔ ra geeni xa fe ra.
12 E a falama e booree bɛ,
«Wo fa, won xa beere fen, won xa sisi.
Tina fan won xa gbilen na raba ra.
Tɛmunde tina fama nɛ fisade to bɛ.»

57

Bɔŋɛsa kanyi

1 Tinxintɔɛ na saya kira xɔn ma,
kɔnɔ mixi yo mu a ɲɔxɔ sa na hinnɛtɔɛ xa fe xɔn ma.
Mixie mu a kolon a Ala nan tinxintɔɛe bama tɔɔrɛ kui.
2 Naxan luma tinxinyi xa kira xɔn ma,
a malabui fanyi sɔtɔma nɛ yare.

3 «Kɔnɔ wo tan sematoe bɔnsɔɛ,
naxee fatanxi yɛnɛ nun langoeŋa ra, wo fa be.
4 Wo nde mayelefe? Wo nde maberefe wo dɛ ra?
Matandilae nan wo ra naxee fatanxi wule falɛe ra.
5 Wo yɛnɛ rabama wurie bun ma mixi kuyee batuma dɛnnaxɛ.

Wo die faxama sɛrɛxɛ ra fole kui na kuyee bɛ.
6 Na kuyee findixi wo xa alae nan na wo birama naxee fɔxɔ ra.
Wo minse sɛrɛxɛ bama e bɛ, wo sansi xɔri fima e ma.
A mu lanma n xa n gbe ɲɔxɔ na fe ma?»

7 «Wo bara sade yailan geya fari wo sɛrɛxɛe bama dɛnnaxɛ.
8 Wo wo xa kuye tɔnxumae tima wo xa naadɛ sɛɛti ma.
Wo bara gbilen n tan fɔxɔ ra, wo fa kuyee xili e xa sa wo fɛ ma sade ma.
Wo to gɛ saatɛ xiride wo bore tagi, wo naxa sade fe raba.
9 Wo bara ture nun labundɛ xanin wo xa mangɛ xɔn,
wo bara xɛɛrae xɛɛ han aligiyama.
10 Na birin findixi taganyi nan na wo bɛ,
kɔnɔ wo man tondixi gbilende na fɔxɔ ra.
Wo wo sɛnbɛ nan tun sofe, lufe ra na kira xɔn ma.»

11 «Pe, wo kɔntɔfilixi nde xa fe ra, naxan a niyama wo xa nɛɛmu n ma?
Wo gaaxuxi nde ya ra, naxan a niyama wo mu n ma fe mato sɔnɔn?
Munse a niyaxi wo xa n yanfa?
N to dunduxi a xɔnkuye ra, na nan a niyaxi wo mu gaaxuxi n ya ra sɔnɔn?
12 N wo makiitima nɛ wo xa wali ma, wo naxan xilima wali fanyi.
Na mu fanma wo bɛ fefe ma.
13 Wo xa wo xa kuyee xili.
Won xa a mato xa e nɔma wo malide.
Foye e xaninma nɛ!
Kɔnɔ naxan yo na a xaxili ti n tan na,
a yi bɔxi sɔtɔma nɛ kɛ ra,
a te n ma geya sɛniyɛnxi nan fari.»

14 Alatala a falama nɛ,
«Wo wakili, wo xa kira yailan,
wo xa se ɲaaxi birin ba n ma ɲama ya ra!»
15 Marigi Ala, naxan ma fe mu kanama abadan,
naxan xili sɛniyɛn, a xa masenyi nan ya,
«N sabatixi koore nan na sɛniyɛnyi kui.
N mixi xilima nɛ n sɛɛti ma naxan bɔɲɛ tɔɔrɔxi,
naxan bara a yɛtɛ magoro.
N wama e ralimaniyafe,
n wama e xun nakelife.
16 N mu wama n ma xɔnɛ xa bu e fɔxɔ ra,
xa na mu n na n xaxili fixi mixi naxee ma, nee taganma nɛ.
17 Isirayila to mila yunubi rabafe ma,
n naxa e ɲaxankata, n e rabolo,
kɔnɔ e xa murutɛ nan tun xun nu masama.
18 N bara e wali ki yati to,
kɔnɔ n e dandanma nɛ, n e mali, n e bɔɲɛ dɔxɔ,
19 alako e man xa bɛɛti ba n bɛ.
N tan Alatala naxɛ,
‹Bɔɲɛsa xa lu yire makuyekae bɛ!
N e rayalanma nɛ.›
20 Kɔnɔ mixi ɲaaxie tan luma nɛ alɔ baa mɔrɔnyie,
naxee mu raxara, naxee nɔxɔɛ tun natema.
21 N tan Alatala naxɛ,
‹Bɔɲɛsa yo mu na mixi ɲaaxie tan bɛ.›»

58

Sunyi fanyi

1 «I xa i xui ite alɔ sara fe xui,
a falafe ra n ma ɲama bɛ e bara muruta,
Yaxuba bɔnsɔɛ bara yunubi sɔtɔ.
2 Lɔxɔ yo lɔxɔ e ya rafindixi n ma.
A luxi nɛ alɔ e wama n waxɔnyi nan kolonfe,
alɔ ɲama naxan wama tinxinyi xɔn,
naxan mu gbilenxi Ala xa yaamari fɔxɔ ra.
E n maxandima kiiti tinxinxi safe ra,
a luxi nɛ alɔ e na wa Ala xa makɔrɛ e ra.»

3 «Kɔnɔ e a falama, ‹Munfe ra muxu sunma,
kɔnɔ i mu a suxuma?
Munfe ra muxu muxu suyidima i bɛ, kɔnɔ i mu a toma?›
N xa a fala wo bɛ wo xa sunyi kui wo wo yɛtɛ waxɔnfe nan tun nabama,
wo kote xɔrɔxɔɛ dɔxɔ wo xa walikɛe xun ma.
4 Wo sunxi tɛmui naxɛ, wo wo bore gerema,
wo sɔnxɔɛ ratema, wo wo bore bɔnbɔ mixi kobiɲa kui.
N mu na sunyi mɔɔli suxuma feo!
5 N wama sunyi naxan xɔn, na findima mixi xa suyidi nan tun na?
Mixi a tigi tife bɔxi, alɔ maale mɔxi foye naxan ramaxama,

na keren findima sunyi ra?
Sunnunyi dugi ragorofe mixi ma, xube tefe mixi xunyi ra,
na xili falama sunyi fanyi naxan nafan Alatala ma?»

6 «N wama sunyi mɔɔli naxan xɔn,
wo xa gbilen tinxintareya fɔxɔ ra, wo xa kote xɔrɔxɔɛ ba mixi xun ma.
Geelimani xa xɔrɛya, kote xɔrɔxɔɛ xa ba mixi xun ma.
7 Wo xa donse fi kaamɛtɔɛ ma,
wo xa xide fi mixi ma a mu naxan yi,
wo xa dugi ragoro mixi ma a mu naxan yi,
wo naxa a lu wo ngaxakerenyi xa siga a bɛlɛxɛ igeli ra.
8 Na kui wo yanbama nɛ alɔ subaxɛ looloe,
wo yalanma mafuren mafuren,
wo xa tinxinyi kolonma nɛ wo ya ra,
Alatala xa nɔrɛ wo kantama nɛ wo xanbi ra.
9 Na tɛmui wo Alatala maxandima nɛ, a fa na suxu.
Wo na a xili a xa wo mali, a wo xa xili ratinma nɛ, ‹N na be.›»

«Xa wo mu mixi tɔɔrɔma,
xa wo mu mixi tɔɔɲɛgɛma,
10 xa wo kaamɛtɔɛ malima,
xa wo tɔɔrɔmixi kima,
na kui wo yanbama nɛ dimi kui, wo fa dimi kana alɔ soge yanyi tagi.
11 Alatala wo raŋɛrɛma nɛ tɛmui birin,
a wo hayi fanma nɛ wo bɛ hali tɛmui xɔrɔxɔɛ kui.
A sɛnbɛ fima nɛ wo ma,
wo fa lu alɔ laakɔɛ ye mu xɔrima naxan ma.
12 Wo xa ɲama fama nɛ wo xa yire kanaxie tide alɔ a singe.
E fama nɛ wo xili falade, ‹Taa bilitie, banxitie, nun taa yalanmae.›»

13 «Xa wo malabui lɔxɔɛ sɛriyɛ rabatu,
xa wo mu wo waxɔnfe raba n ma lɔxɔɛ sɛniyɛnxi kui,
xa wo sɛɛwa na lɔxɔɛ xa fe ra,
wo a binya wo xa ɲɛrɛ ki fanyi ra, wo mu tin wɔyɛnyi fufafu ra,
14 na kui wo fama nɛ sɛɛwade Alatala xa fe kui,
n fa wo xa fe ite wo xa bɔxi fanyi ma,
wo xa ɲɛlɛxinyi na wo benba Yaxuba kɛ nan na.»

Alatala xa masenyi nan na ki.

59

Tinxintareɲa raŋɔnyi

1 Alatala fata wo rakiside,
a fata wo xa duba ramɛde,
2 kɔnɔ wo xa wali ɲaaxi nan wo makuyaxi wo Marigi Ala ra,
wo xa yunubie nan a yatagi nɔxunxi wo ma.
Na nan a ra, a mu wo xa maxandi suxuma.
3 Wuli na wo bɛlɛxɛe ma, yunubi na wo ma.
Wo wule falama, fe ɲaaxi na wo dɛ kui.
4 Mixi yo mu birama kiiti tinxinxi fɔxɔ ra,
nɔndi tide mu na wo xa kiitife kui.
Wo birama wɔyɛnyi fufafu nan fɔxɔ ra,
wo wulee falama naxee tɔɔrɛ nun fe ɲaaxi raminima.
5 Wo luxi nɛ alɔ bɔximase xɛlɛ.
Naxan na donma, a kanyi faxama nɛ.
Na xalɛ na bula, bɔximase nan minima.
Wo luxi nɛ alɔ sayɛlɛ.
6 A gɛsɛ mu findima dugi ra.
A naxan yailanma na mu nɔma a mako-tode.
Fe ɲaaxi na a ra, naxan mu tinxin feo.
7 E xulun fe ɲaaxi rabade,
e gbata mixi tɔɔɲɛgɛde, e a faxa.
E xa maŋɔxunyi kobi, e fe xun nakanama nan tun.
8 E mu wama bɔɲɛsa xɔn ma,
tinxinyi yo mu na e xa kira xɔn ma.
E kira madalinxie nan yailanxi,
naxan mixi xun tima tinxintareya xɔn.

9 Na nan a ra, won makuyaxi tinxinyi ra,
a mu nɔma won lide.
Won naiyalanyi nan fenma,
kɔnɔ dimi nan tun sinma won ma.
Won kuye iba nan mamɛfe, kɔnɔ won luma kɔɛ tan nan kui.
10 Won na won santide fenfe alɔ dɔnxui naxan ɲɛrɛma a yire masuxu ma.
Won birama yanyi ra, alɔ won na ɲɛrɛfe dimi nan kui.
Won luxi nɛ alɔ mixi faxaxi sɛnbɛmae tagi.
11 Won xurundunma alɔ burun subee,

won wa xui raminima alɔ ganbɛ.
Won gbe ɲɔxɔɛ nan fenfe, kɔnɔ won mu a sɔtɔma.
Won xaxili tixi kisi nan na, kɔnɔ a makuya won na.

12 Muxu na na ki nɛ, barima muxu xa yunubie wuya,
e findixi seede nan na muxu xilima.
Muxu xa yunubie toma nɛ muxu ya ma,
muxu bara e kolon, muxu bara muxu ti e ra.
13 Muxu bara i matandi, muxu bara i yanfa.
Muxu bara gbilen muxu Marigi Ala fɔxɔ ra.
Muxu bara fe xɔrɔxɔɛ dɔxɔ muxu ngax-akerenyie ma,
muxu bara wule fala naxee fatanxi muxu bɔɲɛ kui.
14 Muxu nun tinxinyi tagi ikuya.
Nɔndi mu toma won ya ma sɔnɔn. Yan-fanteya gbo.
15 Nɔndi to xɔnɔ, tinxintɔɛ nan tun tɔɔrɔma.

Alatala to a to, a tinxinyi mu na sɔnɔn, na mu rafan a ma.
16 A a toxi nɛ mixi yo mu nimisaxi,
a a dɛ rawa Alatala xɔn ma na fe ma.
Na kui a bara na kisi wali suxu a yɛtɛ ra a xa tinxinyi xa fe ma.
17 A xa tinxinyi luxi nɛ alɔ kanke makan-tase,
a xa kisi lu alɔ a xunyi makantase.
Gbeɲɔxɔɛ luxi nɛ a bɛ alɔ donma a naxan nagoroma a ma,
a xa wakili lu a bɛ alɔ xinbeli donma.
18 Ala kankan sare fima nɛ a xa wali ra,
a xɔnɔ a yaxuie ma yire makuye, a e sare fi.
19 Ibunadama gaaxuma nɛ Alatala xili ya ra,
e a xa nɔrɛ binya kelife sogetede ma han sogegorode,
barima Alatala sɛnbɛ e lima nɛ alɔ ye naxan diki bɔɔma a ra.

20 «Xunsarama na fafe Siyon,
Yaxuba bɔnsɔɛ bɛ naxee tuubima e xa yunubie xa fe ra.
Alatala xa masenyi nan na ki.»

21 Alatala naxɛ, «N ma saatɛ nan ya e bɛ:
‹N Xaxili naxan goroxi i ma,
na n ma masenyi naxan saxi i dɛ i,
nee mu kelima wo xun ma,
nee mu kelima wo xa die xun ma,
nee mu kelima e fan xa die xun ma abadan.›
Alatala xa masenyi nan na ki.»

60

Darisalamu xa dariyɛ

1 «Wo keli, wo xa naiyalanyi bara fa,
Alatala xa nɔrɛ bara ti wo ma.
2 Dimi bara dusu bɔxi birin xun na,
kuye bara ifɔɔrɔ na ɲamae ma,
kɔnɔ Alatala bara ti wo xun ma,
a xa nɔrɛ bara lu wo ya ma.
3 Ɲamanɛe fama nɛ wo xa nɔrɛ ma,
mangɛe bɛndunma nɛ wo xa looloe xa yanbɛ ma.»

4 «Wo wo ya rage wo rabilinyi.
E birin malanxi wo yire,
wo xa die fafe kelife yire makuye,
wo xa di ginɛe dɔxɔxi mixie tunki fari.
5 Wo na na to, wo sɛɛwama nɛ hɛri ra,
wo bɔɲɛ ɲɛlɛxin.
Bannaya naxan na baa naakiri ma a findima nɛ wo gbe ra,
ɲamanɛe xa bannaya fa lu wo xɔnyi.
6 Ɲɔxɔmɛ gali wuyama nɛ wo xa bɔxi ma,
fafe ra kelife Madiyan nun Efa bɔxi ma.
Naxee fama kelife Seeba,
e fama xɛɛma nun surayi nan na,
e nu Alatala matɔxɔ.
7 Kedari xa xurusee malanma nɛ wo xɔnyi,
Nebayoti yɛxɛɛ kontonyie lu wo sagoe,
ndee ba sɛrɛxɛ gan daaxi ra n ma sɛrɛxɛbade fari.
N ma hɔrɔmɔbanxi yanbama nɛ n ma nɔrɛ ra.»

8 «Laaba fiixɛe ɲɛrɛma koore ma alɔ ganbɛ naxee gbilenma e xɔnyi.
9 Ɲamanɛe xaxili tixi n na,
Tarasisi kunkuie na yare fafe ra wo xa die ra kelife yire makuye.
E fama nɛ gbeti nun xɛɛma ra wo Marigi Alatala binyafe ra,
Isirayila xa Sɛniyɛntɔɛ naxan bara wo xun nakeli.»

10 «Xɔɲɛe yati fama nɛ wo xa tɛtɛ rakelide,
ɲamanɛe mangɛe walima nɛ wo bɛ.
Hali n to wo ɲaxankata n ma xɔnɛ kui,
n fama nɛ hinnɛde wo ra n ma kinikini xa fe ra.
11 Hali wo mu wo xa taa naadɛe balan,
barima mixie fama nɛ naafuli ra kelife ɲamanɛ ma,
e xa mangɛe tixi yare.
12 Si yo naxan tondima walide wo bɛ, a xun nakanama nɛ.»

13 «Liban xa wuri fanyie xaninma nɛ wo xɔnyi,
alako n ma hɔrɔmɔbanxi xa rakeli,
nɔrɛ xa lu n sanyi tide.
14 Wo gerefae xa die fama nɛ e yɛtɛ magorode wo bɛ,
wo yaxuie e xinbi sin wo bun ma.
E fama nɛ wo xili falade, ‹Siyoni, Isirayila Marigi Sɛniyɛnxi Alatala xa taa.›»

15 «Hali n wo rabolo nɛ nu,
mixi yo mu lu wo xa bɔxi ma,
n fama nɛ wo findide si xungbe ra,
naxan luma xunnakeli kui abadan.
16 Ɲamanɛe xa mangɛe xiɲɛ fima nɛ wo ma.
Na kui wo a kolonma nɛ a n tan nan na Alatala ra,
wo Rakisima, wo Xunsarama, Yaxuba Marigi Sɛnbɛma.
17 N xɛɛma fima nɛ wo ma wure gbeeli ɲɔxɔɛ ra,
n gbeti fi wo ma wure ɲɔxɔɛ ra,
n wure gbeeli fi wo ma wuri ɲɔxɔɛ ra,
n wure fi wo ma gɛmɛ ɲɔxɔɛ ra.
Bɔɲɛsa nun tinxinyi nan findima wo xa mangɛe ra.
18 Fe kobi mu toma wo xa bɔxi ma,
gbaloe mu wo xɔnyi lima.
Wo xa tɛtɛ xili falama nɛ ‹Kisi,›
wo xa taa naadɛ xili fala ‹Matɔxɔɛ.›
19 Soge xa mu yire iyalanma wo bɛ yanyi ra sɔnɔn,
kike xa mu yire iyalanma wo bɛ kɔɛ ra sɔnɔn.
A kelima Alatala yati nan ma,
a a xa nɔrɛ fima nɛ wo ma abadan.
20 Soge nun kike mu dulama sɔnɔn,
Alatala nan findima wo xa naiyalanyi ra tɛmui birin.
Wo xa sunnunyi tɛmui ɲɔnma nɛ.
21 Wo xa ɲama luma tinxinyi nan kui,
wo xa bɔxi lu wo bɛ abadan.
Wo luxi nɛ alɔ sansi solie n naxee sixi n bɛlɛxɛ ra,
alako n xa n ma nɔrɛ masen duniɲa bɛ.
22 Hali wo xurun, wo sɛnbɛ luma nɛ alɔ gali belebele.
Alatala nan n na.
N yi wali rabama nɛ mafuren mafuren.»

61

Ala xa xɛɛra kisixi

1 N Marigi Alatala Xaxili na n ma,
barima a bara n sugandi xibaaru fanyi kawandide tɔɔrɔmixie bɛ,
n xa e bɔɲɛ nimisaxi rayalan.
A bara n xɛɛ geelimanie xɔrɛyade,
n xa mixie ramini e xa dimi kui.
2 N xa mixie rakolon a Alatala xa hinnɛ tɛmui bara fa,
a e gbe ɲɔxɔma nɛ.
A fama nɛ e madundude,
3 a xa hinnɛ ra a naxan fima Siyonikae ma, naxee na sunnunyi kui.
A dariyɛ fima nɛ e ma e xa tɔɔrɛ ɲɔxɔɛ ra,
a e wa xui madunduma sɛɛwɛ nan na.
E xa nimisɛ findima matɔxɔɛ nan na.
E xili falama nɛ «Konde fanyi Alatala naxan sixi,»
alako a xa a nɔrɛ masen duniɲa ma.
4 E e xa taa kanaxi yailanma nɛ,
e e xa tɛtɛ biraxi rakeli,
e xa yire kanaxi fori findi yire fanyi ra.
5 Xɔɲɛe fama nɛ wo xa xurusee dɛ madonde,
e wo xa xɛe rawalima nɛ.
6 Wo tan xili falama nɛ «Alatala xa sɛrɛxɛdubɛ,
naxee Ala xa wali rabama.»

7 «N ma ɲama xa yaagi masarama hɛɛri gbegbe nan na,
e kɛ belebele nan sɔtɔma e xa yaagi ɲɔxɔ ra.
E yire belebele sɔtɔma nɛ e xa bɔxi singe tagi,
e fa sɛɛwa abadan.»

8 «Tinxinyi nan nafan n tan Alatala ma,
kɔnɔ funmaya raɲaaxu n ma ki fanyi.
N mixi sare fima n xui bɛrɛ nan na,
n mu n ma saatɛ kanama abadan.
9 E bɔnsɔɛ kolonma nɛ sie tagi,
e bɔnsɔɛ luma nɛ bɔnsɔɛ gbɛtɛ ya ma.

Mixi naxee e toma,
e a kolon Alatala xa ɲama barakaxi nan e ra.»

10 N bara sɛɛwa Alatala ra ki fanyi,
n ɲɛlɛxinxi n Marigi Ala xa fe ra,
barima a bara n nakisi,
a bara n matinxin,
alɔ guba ragoroma mixi ma ki naxɛ.
A luxi nɛ alɔ tɔnxuma naxan tima sɛrɛxɛdubɛ xun ma,
alɔ kɔnmagore naxan gbakuma kɔn ma.
11 Alatala tinxinyi nun matɔxɔɛ raminima nɛ duniɲa ya ma,
alɔ sansi xɔrie findima solie ra ki naxɛ laakɔɛ tagi.

62

Siyoni xa futi

1 «N mu dunduma Siyoni xa fe ra,
n mu taganma Darisalamu xa fe ra,
han e gbe ɲɔxɔma tɛmui naxɛ,
han e kisi sɔtɔ.
2 Na tɛmui ɲamanɛe wo xa tinxinyi toma nɛ,
e xa mangɛe kaabama nɛ wo xa dariyɛ ma.
Alatala xili nɛɛnɛ fima nɛ wo ma.
3 Wo findima nɛ ɲama tofanyi ra Alatala bɛlɛxɛ kui,
wo xa mangɛya yanba a yi.
4 E mu wo xili falama sɔnɔn ‹Bɔxi raboloxi,›
xa na mu a ra ‹Bɔxi kanaxi.›
E wo xili falama nɛ ‹N ma baatɛ,›
e wo xa bɔxi xili fala ‹Ginɛ dɔxɔɛ.›
E wo xilima na ki nɛ barima Ala wo xanuxi,
a bara wo xa bɔxi tongo a yɛtɛ bɛ
alɔ xɛmɛ ginɛ tongoma ki naxɛ.
5 Wo fan wo xa bɔxi tongoma wo yɛtɛ bɛ na ki nɛ,
Ala fan ɲɛlɛxin wo ra.
6 N kantamae tima nɛ Darisalamu tɛtɛ fari,
naxee luma Ala maxandi ra wo bɛ yanyi nun kɔɛ ra.
Wo tan naxee Alatala xilima,
wo naxa tagan na raba ra,
7 wo naxa wo sabari
han a xa Darisalamu rasabati,
a fa findi tantui ra duniɲa birin ma.»

8 Alatala a kalixi nɛ a sɛnbɛ ra,
«N mu i xa donse sama i yaxuie bɛlɛxɛ sɔnɔn,
e mu wo xa wɛni nɛɛnɛ minma
wo naxan nawalixi.
9 Naxee xɛ sama, nee nan a donma tantui ra Alatala bɛ.
Naxee wɛni bogi bunduma, nee nan a minma n ma hɔrɔmɔbanxi buntunyi ra.»

10 «Wo mini taa kui naadɛe ra,
wo sa n ma ɲama xa kira rafala!
Wo a yailan, wo gɛmɛe ba kirae ra!
Wo xa tɔnxuma ti sie bɛ.
11 Alatala xa masenyi nan yi ki duniɲa bɛ,
‹Wo a fala Siyonikae bɛ,
Wo Rakisima na fafe.
A fama wo sare ra.›
12 E xili falama nɛ ‹Ɲama Sɛniyɛnxi,›
Alatala naxan xun saraxi.
Wo xili falama nɛ ‹Ɲama fenxi,› ‹Ɲama naxan mu raboloxi.›»

63

Gbeɲɔxɔɛ lɔxɔɛ

1 Nde na fafe kelife Edon bɔxi ma,
dugi gbeeli ragoroxi naxan ma,
dugi naxan yailanxi Bosara taa kui?
A sɛnbɛ gbo, a tofan.
A fa a fala, «N xa a fala wo bɛ nɔndi ki ma,
n faxi wo rakiside nɛ!»

2 «Munfe ra i xa dugi gbeelixi alɔ mixi naxan wɛni bogi bunduma?»
3 «N tan keren bara wali alɔ mixi naxan wɛni bunduma.
Si yo mu n malixi na wali kui.
N bara e boron n ma xɔnɛ kui,
e wuli fa kasan n ma dugi ma han a gbeeli soe.
4 N bɔɲɛ nu wama gbe ɲɔxɔɛ nan xɔn.
Xunsare tɛmui bara a li.
5 N mu mixi to naxan n malima,
na kui n bara kisi wali suxu n yɛtɛ ra,
n ma xɔnɛ fa n tutun yare.
6 N bara sie boron n ma xɔnɛ kui,
e fa lu alɔ siisilae, e wuli lu bɔxi ma.»

7 N Alatala xa hinnɛ fe falama nɛ wo bɛ.
Won xa a tantu a xa fe rabaxie xa fe ra,
a naxan nabaxi won bɛ.
A bara fe fanyi wuyaxi raba Isirayila bɔnsɔɛ bɛ,

a xa hinnɛ nun kinikini saabui ra.
8 A a fala nɛ, «N laxi a ra n ma ɲama nan yi ki,
maifuya mu na naxee ya ma!»
Na kui a naxa findi e rakisima ra.
9 E xa tɔɔrɛ xa fe nu a tɔɔrɔma,
kɔnɔ a fafe bara findi e xunsare ra.
A bara e tongo,
a e xanin a xa xanunteya nun kinikini kui kabi tɛmui xɔn kuye.
10 Kɔnɔ e naxa muruta a ma,
e fa a Xaxili Sɛniyɛnxi tɔɔrɔ.
Na kui a naxa e bɛɲin,
a findi e yaxui ra e gerefa.

11 Ɲama bara a maɲɔxun fe singee ma,
naxan nabaxi Annabi Munsa xa waxati.
E bara e yɛtɛ maxɔrin,
«Ala naxan Isirayilakae ragiri Xulunyumi baa ma,
na na minden?
Ala naxan a xa ɲama tongo alɔ xuruse dɛmadonyi,
na na minden?
Ala naxan a Xaxili Sɛniyɛnxi ragoro a xa ɲama ma,
na na minden?
12 Ala naxan Munsa mali a sɛnbɛ kar-alanke ra,
naxan baa ibɔɔ e ya ra e ragirife ra,
alako a xili xa binya abadan,
13 na na minden?»
Na kui e mu bira.
E sɛnbɛ nu gbo alɔ soe naxan a gima.
14 Alatala Xaxili nu malabui fima e ma,
e fa lu alɔ ninge naxan ɲooge donma fiili ma.
I bara i xa ɲama raɲɛrɛ na ki.
I bara xili fanyi sɔtɔ na ma.

15 I xa i ya ragoro keli koore ma,
kelife i xa kibanyi sɛniyɛnxi kui,
naxan itexi, naxan luma nɔrɛ kui,
i fa a mato i xa xanunteya nun sɛnbɛ na e yɛtɛ masenfe di?
I xa hinnɛ nun kinikini makuya muxu ra.
16 Kɔnɔ hali Iburahima nun Isirayila nɛɛmu muxu ma,
i tan nan na muxu Baba ra.
Alatala nan muxu Baba ra,
muxu Xunsarama kabi tɛmui xɔnkuye.
17 Munfe ra i a niyama, muxu xa i xa kira rabɛɲin?
Munfe ra i muxu bɔɲɛ xɔrɔxɔma han muxu xa susa i ra?
Muxu Marigi, i xa muxu ragbilen i xa yaragaaxui kui.
18 I xa hɔrɔmɔbanxi nu na muxu bɛlɛxɛ,
kɔnɔ yakɔsi muxu yaxuie bara mɛnni boron.
19 I gbe nan muxu ra kabi tɛmui xɔnkuye,
kɔnɔ e tan mu tinxi i xa yaamari ra,
e mu i xili falama.

Xa i sa koore rabi nɛ nu gorofe ra duniɲa,
geyae sɛrɛnma nɛ i ya ra nu.

64

Isirayila xa maxɔrinyi

1 Duniɲa rakolon i xili sɛnbɛma ra,
alako sie xa sɛrɛn gaaxui kui i ya ra.
A xa lu alɔ yege naxan dɛxɛma,
a fa ye satun a xɔrɔxɔɛ ra.
2 I bara kaabanakoe raba naxee bara muxu tɛrɛnna,
i bara goro, geyae fa sɛrɛn i ya ra.
3 Yi fe mɔɔli mu kolonxi sinden.
I keren nan bara na fe mɔɔli kolon,
i tan naxan mixi malima naxee laxi i ra.
4 I fa nɛ mixi malide naxee tinma tinxinyi ra,
naxee wama birafe i xa kira fɔxɔ ra.

Kɔnɔ muxu tan bara yunubi raba,
i fa xɔnɔ muxu ma.
Muxu nɔma kiside sɔnɔn?
5 Muxu birin bara findi mixi sɛniyɛntare ra.
Muxu naxan nabama i bɛ a nɔxɔxi alɔ dunkobi.
Muxu xa fe luxi nɛ alɔ burɛxɛ lisixi.
Muxu xa yunubie na muxu xaninfe alɔ foye burɛxɛ xaninma ki naxɛ.
6 Kɔnɔ mixi yo mu na muxu ya ma naxan i xilima,
e mu i xa fe suxuma,
barima i bara i yɛtɛ makuya muxu ra,
i bara muxu tɔɔrɔ muxu xa yunubi xa fe ra.

7 Kɔnɔ yakɔsi, Muxu Marigi, Muxu Baba,
muxu bara lu alɔ bɛndɛ doloxi i yi ra,
i naxan nawalima a xa findi fɛɲɛ tofanyi ra.
Muxu tan nan i bɛlɛxɛ wali fɔxi masenma.
8 I naxa xɔnɔ muxu ma Marigi.
I naxa ratu muxu xa yunubie ma.

I ya ti muxu ra, i xa ɲama.
9 I xa taa sɛniyɛnxie bara findi gbengberen yire ra,
Siyoni bara findi yire maxaraxi ra,
Darisalamu bara kana,
10 i xa hɔrɔmɔbanxi muxu nu sɛɛwaxi naxan na,
na bara gan.
Muxu harige fanyi birin bara kana.
11 Na birin kui, i tondixi muxu malide?
I i sabarima han mun tɛmui?
I muxu ɲaxankatama nan tui?

65

Kiiti nun kisi

1 «N bara n yɛtɛ masen mixie be naxee mu nu n xilixi,
mixie bara n to naxee mu nu n fenma.
N bara a fala, ‹N tan nan ya,›
si nde bɛ naxan mu nu xilima.
2 N na n bɛlɛxɛ ti nɛ lɔxɔɛ birin ɲama tuli xɔrɔxɔxi bɛ,
naxan ɲɛrɛma kira ɲaaxi xɔn e yɛtɛ waxɔnyi fenfe ra.
3 Na ɲama katama tɛmui birin n naxɔnɔfe ra.
E sɛrɛxɛe bama sansi yire,
e surayi fan gan sɛrɛxɛ ra e xa alae bɛ.
4 E dɔxɔma gaburi sɛɛti ma kɔɛ ra,
e xɔsɛ sube don, a nun se sɛniyɛntare gbɛtɛe.
5 E a falama mixie bɛ, ‹Wo naxa wo maso n na de,
barima n sɛniyɛnxi dangife wo ra.›
Na mixi mɔɔli xa fe xɔrɔxɔ
alɔ tuuri naxan tema tɛ yire, a siga mixi ma.»

6 «Yi nan sɛbɛxi n ya i,
N mu dunduma na ma feo.
N na sare birin fima nɛ e ma.
7 N tan wo Marigi naxɛ,
‹N wo xa yunubi sare fima nɛ,
wo tan nun wo benbae ma,
barima wo nu sɛrɛxɛe bama geyae nan fari,
wo nu fe ɲaaxi raba n na mɛnni.
Na kui n wo xa yunubi sare fima nɛ wo ma,
wo xa fe ɲaaxie xa fe ra.›»

8 Alatala xa masenyi nan ya,
«Mixi na bogi nde bundufe tɛmui naxɛ,
e fa wa na bogi wɔlɛfe,
mixi gbɛtɛ a falama nɛ e bɛ,
‹I naxa na wɔlɛ. Ye nde man luxi a kui.›
N fan na mɔɔli rabama nɛ n fɔxirabirɛe ra.
N mu e birin ɲaxankatama.
9 N Yaxuba xa di ndee rakelima nɛ,
n Yuda xa di ndee ki n ma geyae ra.
N na n ma geyae fima nɛ n ma ɲama sugandixi ma,
e xa sabati naa, a fa findi e kɛ ra.
10 Sarɔn fiili fima nɛ e ma e xurusee madonma dɛnnaxɛ,
Akori gulunba findima malabude nan na e xa gɔɔrɛ be.
N na birin nabama nɛ n ma ɲama bɛ naxan n fenma.»

11 «Kɔnɔ wo tan naxee wo kobe soxi n tan Alatala ra,
wo fa nɛɛmu n ma geya sɛniyɛnxi ma,
wo fa sɛrɛxɛ ba wo xa alae bɛ,
naxan xilima Gadi ‹Xunnafanyi kanyi›
xa na mu a ra, naxan xilima Meni ‹Maragiri kanyi,›
12 n bara natɛ tongo wo tan ɲaxankatama santidɛgɛma nan na,
wo birin fa faxa.
N bara wo xili, kɔnɔ wo mu fa.
N bara wɔyɛn, kɔnɔ wo mu wo tuli mati.
Wo bara fe ɲaaxi raba naxan mu rafan n ma feo.»

13 Na kui wo Marigi Ala yi nan fala,
«N ma konyie e dɛgema nɛ,
kɔnɔ n wo tan luma kaamɛ nan kui.
N ma konyie e minma,
kɔnɔ ye xɔli luma nɛ wo tan ma.
N ma konyie sɛɛwama nɛ,
kɔnɔ yaagi dusuma nɛ wo tan xun na.
14 N ma konyie bɛɛti bama sɛɛwɛ nan kui,
kɔnɔ wo tan wama nɛ tɔɔrɛ kui, wo bɔɲɛ fa raŋaaxu wo ma.
15 Wo xili findima nɛ dankɛ ra n ma ɲama tagi.
Alatala Sɛnbɛma wo faxama nɛ,
kɔnɔ a xili nɛɛnɛ fima nɛ a xa konyie ma.
16 Mixi naxan dubɛ rabama yi bɔxi ma,
a na rabama Nɔndi nan kui Ala xili ra.
Mixi naxan kali tima yi bɔxi ma,
a na rabama Nɔndi nan kui Ala xili ra.
Tɔɔrɛ dangixi nɛɛmuma nɛ n na, a ba n ya i.»

17 «Wo xa a kolon n fama nɛ koore nun
bɔxi nɛɛnɛ daade.
Mixi mu ratuma fe forie ma sɔnɔn.
18 Kɔnɔ n ma daali, wo xa sɛɛwa abadan,
barima n Darisalamu daama nɛ a xa wo
rasɛɛwa han.
19 N sɛɛwama nɛ Darisalamu tagi,
n fe fanyi raba n ma mixie bɛ,
wa xui mu mɛma sɔnɔn.
20 Di yo mu faxama a yɔrɛ ra sɔnɔn,
mixi mɔxi yo fan mu faxama fo a xa
simaya kamali.
Mixi naxan ɲɛ kɛmɛ simaya sɔtɔma, a fa
faxa,
a luma nɛ alɔ a na faxa a dimɛdi tɛmui,
a findi mixi dankaxi ra.
21 E banxie tima nɛ, e sabati e kui.
E wuri bilie sima nɛ, e e bogi don.
22 E mu banxie tima sɔnɔn, mixi gbɛtɛe fa
sabati nee kui.
E mu sansi sima sɔnɔn, mixi gbɛtɛe fa na
bogi don.
N ma ɲama buma nɛ, alɔ wuri xungbee.
N ma mixi sugandixie sɛɛwama nɛ e xa
wali ra.
23 E mu walima fu ra,
e xa die mu gbaloe sɔtɔma.
E findima Ala bɔnsɔɛ barakaxi nan na,
e tan nun e xa die luma na ki nɛ abadan.
24 Beenu e xa n maxandi, a lima nɛ n ɲan
bara e xui suxu.
Beenu e xa gɛ fe nde falade, n ɲan bara
na mɛ.
25 Xulumase nun si luma nɛ kulɛ keren.
Yɛtɛ nun ninge ɲooge donma nɛ yire
keren.
Kɔnɔ bɔximase luma a balo ra xubutanyi
nan na.
E mu fe yo kanama n ma geya sɛniyɛnxi
fari.»
Alatala xa masenyi nan na ki.

66

Kiiti nun kisi

1 Marigi xa masenyi nan ya,
«Koore nan na n ma kibanyi ra,
duniɲa nan na n san tide ra.
Banxi mɔɔli mundun nɔma tide n tan bɛ?
Yire mundun nɔma findide n malabude
ra?
2 N bɛlɛxɛ nan see birin nafalaxi naxee na
duniɲa.»
Alatala xa masenyi nan na ki.
«Mixi naxan nafan n ma,
a findixi yɛtɛ magore nan na,
a gaaxu n ya ra, a n xui suxu.
3 Kɔnɔ mixi naxan ninge bama sɛrɛxɛ ra
gbansan,
na tan luma nɛ alɔ faxɛti.
Mixi naxan yɛxɛɛ bama sɛrɛxɛ ra
gbansan,
na tan luma nɛ alɔ mixi naxan bare kɔnyi
girama.
Mixi naxan sansi xɔri bama sɛrɛxɛ ra
gbansan,
na tan luma nɛ alɔ mixi naxan xɔsɛ wuli
bama sɛrɛxɛ ra.
Mixi naxan surayi ganma sɛrɛxɛ ra
gbansan,
na tan luma nɛ alɔ kuye batui.
E bara e xa kira sugandi,
kira naxan findixi sɛniyɛntareɲa xɔnxi ra.
4 Na kui n fan e ɲaxankatama nɛ,
n fe magaaxuxi ragoroma nɛ e ma,
barima n to e xili, e mu n ma xili ratinxi,
n to wɔyɛn, e mu e tuli mati n na.
E bara fe ɲaaxi raba n ya xɔri,
e bara kira sugandi, naxan mu rafan n
ma.»

5 Wo xa wo tuli mati Alatala xui ra,
wo tan naxee gaaxuxi a ya ra,
«Wo ngaxakerenyi naxee wo xɔnma,
e wo keri n xili xa fe ra, e naxɛ,
‹Wo xa Alatala tantu alako muxu xa wo
xa sɛɛwɛ to.›
Kɔnɔ e fama nɛ yaagide.
6 Wo bara na sɔnxɔɛ mɛ kelife taa kui,
kelife Ala xa hɔrɔmɔbanxi kui?
Alatala na a yaxuie sare fife.
Na findixi na xui nan na wo naxan
mɛma.»

7 Beenu di bari xɔnɛ xa a li,
a ɲan gɛ di baride.
Beenu tɔɔrɛ xa fa,
a ɲan bara di xɛmɛ sɔtɔ.
8 Nde singe bara yi fe mɔɔli mɛ?
Nde singe bara yi fe mɔɔli to?
Ɲamanɛ nɔma findide a ra lɔxɔɛ keren
kui?
Bɔnsɔɛ nɔma sɛnbɛ sɔtɔde tɛmui keren
kui?
Kɔnɔ Siyoni bara foye to keren na.
9 Wo Marigi Alatala naxɛ,

«N mixi malima han e di bari tɛmui, n fa e rabolo na kui?
Ginɛ furi na mɔ, n mu fama na di bari sɔɔnɛyade xɛ?»
10 Wo tan Darisalamu rafan naxee ma,
wo xa sɛɛwa a xa fe ra.
Wo tan naxee wama a bɛ,
wo xa ɲɛlɛxin a xa fe ra.
11 Wo fama nɛ a xiɲɛ minde han wo luga,
wo bɔɲɛsa sɔtɔ a saabui ra,
a wo hayi birin fan.
12 Alatala xa masenyi nan ya,
«N bɔɲɛsa fima nɛ a ma alɔ xure xungbe,
n ɲamanɛ naafuli xaninma nɛ a xɔn ma alɔ banbaranyi.
A fama nɛ mɛɛnide wo ma alɔ dingɛ mɛɛnima a xa di ma ki naxɛ.
13 N wo xa tɔɔrɛ bama nɛ wo ma alɔ dingɛ a xa di xa tɔɔrɛ bama ki naxɛ.
Na birin toma nɛ Darisalamu.»

14 Wo na na to, wo bɔɲɛ sɛɛwama nɛ,
wo xa fe sɔɔnɛya alɔ ɲooge naxan toma fiili ma.
Alatala a sɛnbɛ masenma nɛ a xa konyie bɛ,
a yaxui fama nɛ a xa xɔnɛ kolonde.
15 Alatala nan na ki, a na fafe tɛ xɔɔra,
a ɲɛrɛma foye xungbe fari.
A a xa xɔnɛ ragoroma nɛ sɛnbɛ ra,
a ɲaxankatɛ ti tɛ ra.
16 Alatala a xa kiiti sama nɛ tɛ nun santidɛgɛma ra,
a fa mixi gbegbe sɔntɔde.
17 Alatala naxɛ, «Mixi naxee sɛrɛxɛ bama wondi kui, e fa xɔsɛ nun bale sube don, a nun donse sɛniyɛntare gbɛtɛe Alatala naxee xɔnxi, e xa fe fama nɛ raɲɔnde kerenyi ra.»
18 «N fama nɛ si birin malande, si naxee xui wuyaxi falama, n fa n ma nɔrɛ masen e bɛ e xa fe rabaxie nun e xa maɲɔxunyie xa fe ra.
19 N tɔnxuma nde luma nɛ e tagi, n fa e xa mixi kisixie xɛɛ bɔnsɔɛe tagi, alɔ Tarasisi, Pulu, Ludu xali wolie, Tubali, Yawani, nun si gbɛtɛ naxee na yire makuyee, naxee mu n xili kolon, naxee mu n ma nɔrɛ toxi sinden. N ma xɛɛrae fama nɛ n ma nɔrɛ masende e bɛ.
20 E man fama nɛ wo ngaxakerenyie ra naxee toma na ɲamanɛe tagi. E fama nɛ e ra n ma geya sɛniyɛnxi fari alɔ sɛrɛxɛ fama ki naxɛ. E fama nɛ e ra soee nun ɲɔxɔmɛe fari, e tixi sarɛtie kui. E fama nɛ na birin na alɔ Isirayilakae fama e xa hadiyae ra sesase sɛniyɛnxie kui ki naxɛ Alatala xa hɔrɔmɔbanxi kui.
21 N sɛrɛxɛdubɛ ndee sugandima nɛ e fan ya ma, e xa lu Lewi bɔnsɔɛ sɛɛti ma.»
22 «N tan Alatala, n xa a fala wo bɛ, a n fama nɛ koore nɛɛnɛ nun bɔxi nɛɛnɛ yailande wo bɛ. Na buma ki naxɛ, wo xili nun wo bɔnsɔɛ buma na ki nɛ abadan.
23 Keli kike nɛɛnɛ sɛrɛxɛ ma han kike nɛɛnɛ sɛrɛxɛ gbɛtɛ, keli malabu lɔxɔɛ ma han malabu lɔxɔɛ gbɛtɛ, ibunadama birin fama nɛ suyidide n ya i.
24 E mixi faxaxie toma nɛ naxee murutaxi n ma. Nimasee e furee donma nɛ, tɛ fan e sube gan, e fa findi fe magaaxuxi ra adamadie bɛ.»

Ala xa masenyi Annabi Yeremi bɛ

Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Isirayila nu bara itaxun dɔxɔ firin. Sɛɛti naxan nu na kɔɔla ma a nu xili Isirayila, sɛɛti naxan nu na labe ra a nu xili Yudaya. Alatala nu bara a niya Isirayila xa xanin konyiya kui Asiriya bɔxi ma a xa yunubie xa fe ra. Yudaya nu bara ratanga na ma barima mangɛ ndee nu na naxee nu wama birafe Alatala xa sɛriyɛ fɔxɔ ra, e mu kuye batu. Kɔnɔ a dɔnxɔɛ ra, Yudaya fan bara suxu Sentanɛ xa gantanyi ra, e fa kuye batu fɔlɔ. Annabi Yeremi nu findixi Ala xa namiŋɔnmɛ nan na na tɛmui.

Annabi Yeremi naxa Ala xa sɛriyɛ masen Yudayakae bɛ a fanyi ra, alako e xa a kolon e xa kuye batui findima fe ɲaaxi nan na e bɛ Alatala mabiri. A naxa e kawandi han, kɔnɔ e mu tin gbilende Ala ma. Na kui Annabi Yeremi xa masenyi bara xɔrɔxɔ. A naxa Ala xa natɛ tagi raba e bɛ a falafe ra e yaxuie Babilɔnkae fama nɛ e bɔnbɔde na yunubi xa fe ra. Hali Yudaya to findixi Ala xa ɲama ra, Ala nu bara natɛ tongo e xa ɲaxankatɛ ɲaaxi sɔtɔ Babilɔnkae saabui ra. Annabi Yeremi to na fala Yudaya mangɛ bɛ, a naxa xɔnɔ a ma, a a sa geeli kui.

Yudayakae mu laxi a ra a e findi Babilɔn xa konyie nan na e xa yunubi xa fe ra. E naxa a maŋɔxun e nɔma e ratangade na ɲaxankatɛ ma Misirakae saabui ra. Annabi Yeremi naxa a masen e xa maŋɔxunyi findixi wule nan na naxan mu rafanxi Ala ma. A nu lanma e xa tin Alatala xa ɲaxankatɛ ra, e xa a kolon e na sɔtɔxi fe naxan ma.

Annabi Yeremi xa kitaabui na kawandi nun na taruxui birin masenma won bɛ. Alatala xa masenyi a naxan fixi a xa namiŋɔnmɛ ma, na birin bara kamali. Adamadi birin xa a kolon yunubi mu fan, a findixi ɲaxankatɛ nan na e bɛ. Na nan a ra, fo e xa gbilen yunubi fɔxɔ ra, e xa bira Alatala xui fɔxɔ ra. Na gbansan nan nɔma findide sɔɔnɛya ra adama bɛ a xa duniŋɛigiri kui. Ala xa won mali na kira xɔn ma. Amina.

Ala xa masenyi Annabi Yeremi bɛ

Annabi Yeremi xa wali

1 Annabi Yeremi xa masenyi nan ya. A
baba xili Xilikiya, sɛrɛxɛdubɛ naxan keli
Anatɔti, Bunyamin bɔxi ma.
2 Yudaya mangɛ Yosiya naxan nu findixi
Amon xa di ra, a xa mangɛya ɲɛ fu nun
saxan nde, Alatala naxa wɔyɛn Annabi
Yeremi bɛ.
3 Annabi Yeremi man nu kawandi tima
Yudaya mangɛ Yehoyakimi xa waxati,
han Yudaya mangɛ Sedekiya xa mangɛya
ɲɛ fu nun keren nde, kike suuli nde,
Darisalamukae nu xaninma konyiya kui
tɛmui naxɛ. Yehoyakimi nun Sedekiya
nan nu na Yosiya xa die ra.
4 Alatala naxa yi masenyi ti n bɛ yi ki,
5 «Beenu n xa i nɔnɔ i nga tɛɛgɛ,
n tan nu i kolon.
Beenu i nga xa i sɔtɔ,
n nu bara xɛɛraya ragiri i ma,
i xa findi namiŋɔnmɛ ra sie birin xun
ma.»

6 N naxa a yaabi,
«N Marigi Alatala, n mu fata masenyi tide,
barima fonike nan n na.»

7 Alatala naxa a masen n bɛ,
«I naxa a fala a fonike nan i ra,
barima i tan nan sigama mixie xɔn ma,
n i xɛɛma dɛnnaxɛ.
I xa n ma yaamari birin masen e bɛ.
8 I naxa gaaxu e ya ra,
barima won birin nan a ra.
N i makantama nɛ.»
Alatala xa masenyi nan ya.
9 Na tɛmui Alatala naxa a xɔnyɛ itala n
dɛ ma, a fa a masen n bɛ, «I bara a to, n
bara n ma masenyi sa i xaxili ma.
10 To n bara i sugandi i xa findi n ma
xɛɛra ra duniŋa sie tagi. I xunnakanɛ
xa fe falama nɛ mangɛya ndee bɛ, e fa
bira, e kana. I xunnakeli xa fe falama nɛ
mangɛya gbɛtɛe bɛ, e fa e sanke sɔrɔn, e
sabati a fanyi ra.»
11 Alatala naxa yi wɔyɛnyi masen n bɛ
yi ki, «Annabi Yeremi, i munse toxi?» N

naxa a yaabi, «N wuri nan toxi naxan
bogima sinnanyi ma.»
12 Alatala naxa a masen n bɛ, «I bara
a to a fanyi ra, n ma masenyi rakamalife
mu kanama.»
13 Alatala man naxa yi wɔyɛnyi masen
n bɛ yi ki, «I munse toxi?» N naxa a yaabi,
«N tunde satunxi nan toxi kɔɔla biri.»
14 Alatala naxa a masen n bɛ, «Ɲax-
ankatɛ birin kelima kɔɔla nan ma, a fa
bɔxi ɲama birin halaki.
15 Alatala xa masenyi nan ya. N fama nɛ
ɲama birin xilide kelife kɔɔla ma, e xa e
xa mangɛ kibanyie dɔxɔ Darisalamu sode
dɛ ra, e yi tɛtɛ birin nabilin, e Yudaya taae
birin suxu.
16 N e makiitima nɛ e xa fe kobi rabaxie
ma, barima e bara n finsiriwali, e surayi
gan sɛrɛxɛ ra kuyee bɛ, e tuubi e bɛ e
naxee yailanxi e bɛlɛxɛ ra.
17 I tan xa i tagi ixiri, i xa keli, i xa n ma
masenyi birin tagi raba e bɛ. I naxa gaaxu
e ya ra, xa na mu a ra n fe nde masenma
nɛ i bɛ naxan dangi nee ra pon.
18 To n bara i findi xɛɛra ra Yudaya
mangɛ, kuntigie, sɛrɛxɛdubɛe, nun ɲama
birin xun ma. I luma nɛ alɔ tɛtɛ belebele
wure daaxi, alɔ yire makantaxi.
19 E i gerema nɛ, kɔnɔ e mu xutu sɔtɔma
i ma, barima n na i fɔxɔ ra i makantafe
nan na.» Alatala xa masenyi nan ya.

2

Isirayilakae xa yanfɛ

1 Alatala naxa yi wɔyɛnyi masen n bɛ yi
ki,
2 «I xa sa a fala Darisalamukae bɛ,
Alatala bara a masen, ‹N bara ratu wo xa
xanunteya ma,
a nu na ki naxɛ singe ra wo fonike tɛmui.
Wo nu bara bira n fɔxɔ ra gbengberen
yire,
xɛɛ mu nu saxi dɛnnaxɛ.
Wo na raba marafanyi nan kui.
3 Isirayila nu findixi Alatala nan gbe ra,
alɔ sansi bogi singe.
Naxee e tɔɔrɔ, nee fan fama nɛ tɔɔrɔde.›»
Alatala xa masenyi nan na ki.

4 Yaxuba bɔnsɔɛ, wo xa wo tuli mati
Alatala xa masenyi ra.
Isirayila xabilɛ birin, wo xa wo tuli mati.
5 Alatala bara a masen,
«Wo babae n ma fe kobi mundun toxi
naxan a niyaxi e xa gbilen n fɔxɔ ra?
Wo bara bira fe fufafu fɔxɔ ra,
awa wo tan fan findima mixi fufafu nan
na.
6 E mu a falaxi wo bɛ,
‹Alatala na minden,
naxan won naminixi Misira bɔxi ra,
naxan won xanin gbengberen yire?
Folee nun bɔxi maxare gbansan nan na
mɛnni.
Adamadie mu nɔma balode na bɔxi ma.›
7 N bara wo xanin bɔxi fanyi ma,
alako wo xa baloe fanyi sɔtɔ.
Kɔnɔ wo to fa, wo bara n ma bɔxi findi
yire sɛniyɛntare ra,
wo bara fe xɔnxi raba naa n dɛnnaxɛ fixi
wo ma kɛ ra.
8 Sɛrɛxɛdubɛe mu Alatala fenxi.
Karamɔxɔɛ mu n kolon.
Yareratie bara n yanfa.
Namiɲɔnmɛe bara Bala kuye masenyi ti.
E bara bira se fɔxɔ ra naxan mu nɔma e
malide.
9 Na nan a toxi n wo ɲaxankatama.»
Alatala xa masenyi nan na ki.
«N wo xa mamadie fan makiiti.
10 Wo sa Kitimi suuri mato,
wo xa mixie xɛɛ Kedari,
wo na birin mato a fanyi ra.
Wo mu yi kuye batufe mɔɔli toma naa.
11 Si nde na na naxan Ala bɛɲin,
e fa kuye findi e xa ala ra?
N ma ɲama bara e xa xunnakeli masara,
e fa e xaxili ti kuye ra naxan mu nɔma e
malide.
12 Koore bara findi seede ra na fe ma.
Na bara findi kinikini nun kaabanako ra.
A lanma na xa wo xaxili ifu,
a xa wo dɛ ixara.»
Alatala xa masenyi nan na ki.

13 «N ma ɲama bara fe ɲaaxi firin naba:
E bara n bɛɲin,
n tan naxan nu luxi alɔ ye fanyi e bɛ,
ye naxan mu ɲɔnma.
E bara fɛɲɛe yailan, ye ragatama
dɛnnaxɛ,
kɔnɔ e ibɔɔxi, ye birin bara mini a ra.»

14 «Konyi nan na Isirayila ra,
ka a findixi di lasiri nan na?
Munfe ra a ɲaxankataxi?

15 A luxi nɛ alɔ yɛtɛ xaaɲɛ nan na xaaɲɛfe e ma.
E xa bɔxi bara findi gbaloe yire ra.
Mixi yo mu na sɔnɔn e xa taa ganxie kui.
16 Misiraka naxee na Nofi nun Tapanxɛsi,
e fama nɛ wo xun nakanade.
17 Na fatanxi fe naxan ma,
wo gbilenxi wo Marigi Alatala xa kira fanyi fɔxɔ ra.
18 Yakɔsi munfe ra wo na Misira kira xɔn?
Wo wama Nili xure ye nan minfe?
Munfe ra wo na Asiri kira xɔn?
Wo wama Efirati xure ye nan minfe?
19 Ala xa wo xa kobiɲa ragbilen wo ma.
Ala xa wo xa finsiriwaliya sare fi wo ma,
alako wo xa a kolon gbilenfe wo Marigi Alatala fɔxɔ ra,
a findixi fe ɲaaxi nun fe xɔnɛ nan na.
Wo ɲaxankataxi nɛ barima wo bara tondi gaaxude n ya ra.»
Mangɛ Alatala xa masenyi nan na ki.

20 «Kabi tɛmui xɔnnakuye n bara wo lu wo yɛtɛ yi.
Wo bara a fala a yanfanteya mu na wo bɔɲɛ kui,
kɔnɔ wo bara siga kuye batude geyae fari wuri bun ma.
Na bara findi langoeɲa ra wo bɛ.
21 Wo nu luxi nɛ alɔ wɛni bili fanyi n naxan sixi.
Munse a niyaxi wo xa n nabolo?
Yakɔsi wo luxi nɛ alɔ wɛni bili ɲaaxi
naxan mu bogi fanyi raminima.
22 Hali wo wo maxa soda saafunyi ra,
wo xa yunubi mu nɔma bade.»
Alatala xa masenyi nan na ki.

23 «Wo nɔma a falade di,
‹N mu nɔxɔxi. N mu biraxi Bali kuye fɔxɔ ra?›
Wo wo fɔxi mato gulunba yire.
Wo xa wo ɲɔxɔ ti wo xa fe rabaxie ra.
Wo bara lu alɔ ɲɔxɔmɛ ginɛ rabɛɲinxi,
24 alɔ wulai sofale
naxan sofale xɛmɛ fenma a xiri ma gbengberen yire.
Nde nɔma a bade na ma?
Mixi naxan katama a suxude, a taganma nɛ.
A mu masɔtɔma fo na waxati dangi.
25 Wo naxa gbata birade kuye fɔxɔ ra.
Wo wo gima naa wo sanyi igeli ra,
hali ye xɔli na wo ma.
Kɔnɔ wo bara n yaabi,
‹Ade, muxu mu nɔma gbilende kuyee fɔxɔ ra.
E rafan muxu ma, muxu wama kafufe e ra.›»

26 «Isirayilakae fama nɛ lude yaagi kui
alɔ muɲɛti naxan suxuxi.
Mangɛe, kuntigie, sɛrɛxɛdubɛe, nun namiɲɔnmɛe,
e birin luma nɛ yaagi kui,
27 naxee a falama wuri masolixi bɛ, ‹N baba,›
naxee a falama gɛmɛ masolixi bɛ, ‹N daa mangɛ.›
Na mixi mɔɔli bara e kobe ti n na,
e bara tondi e ya rafindide n ma.
Kɔnɔ e xa tɔɔrɛ kui,
e man a falama n bɛ, ‹Keli, i xa muxu rakisi.›
28 Wo xa kuyee na minden, wo naxee yailanxi,
naxee bara wuya Yudaya taae kui?
E tan xa keli, e xa wo ratanga wo xa tɔɔrɛ ma,
xa e fata na rabade.
29 Munfe ra wo tan matandilae wama n makiitife?»
Alatala xa masenyi nan na ki.

30 «N bara wo xa die bɔnbɔ alako e xa matinxin,
kɔnɔ e mu matinxinxi.
Wo bara wo xa namiɲɔnmɛe faxa wo xa santidɛgɛma ra,
alɔ yɛtɛ xaaɲɛxi.
31 To mixie, wo xa la Ala xa masenyi ra.
N Isirayila luxi gbengberen yire nɛ, xa na mu a ra dimi kui?
Munfe ra n ma ɲama a falama,
‹Muxu wama lufe muxu yɛtɛ ra,
muxu mu birama i fɔxɔ ra sɔnɔn?›
32 Ginɛ dimɛdi nɔma nɛɛmude a xa kɔnmagore ma,
xa na mu a xa demui?
N ma ɲama bara nɛɛmu n tan ma kabi tɛmui xɔnnakuye.
33 Wo bara wo maxiri alako wo xa xanuntenyi nde fen.
Wo bara dangi mixi birin na na wali kobi mɔɔli kui.
34 Wo bara setaree faxa, naxee mu fe ɲaaxi yo rabaxi.

Wo xa dugie nɔxɔxi e wuli ra.
35 Kɔnɔ wo a falama,
‹Muxu mu fe kobi rabaxi.
Ala xa xɔnɛ xa gbilen muxu fɔxɔ ra.›
N tan nan wo makiitima nɔndi ra,
barima wo bara a fala,
‹Muxu mu yunubi rabaxi.›
36 Wo kira masaraxi munfe ra,
wo fa wo xaxili ti Misira ra?
Wo fama nɛ yaagide e xɔn ma,
alɔ wo yaagixi Asiriya xɔn ma ki naxɛ.
37 Wo minima nɛ e xɔnyi wo bɛlɛxɛ igeli ra,
barima wo taxuxi naxee ra, Alatala bara nee rabɛɲin.
Wo mu xunnakeli yo sɔtɔma e saabui ra.»

3

Isirayila xa danxaniyatareɲa

1 «Xa xɛmɛ mɛɛ a xa ginɛ ra,
na ginɛ naxa sa dɔxɔ xɛmɛ gbɛtɛ xɔn,
a xa xɛmɛ singe man nɔma gbilende a ma sɔnɔn?
Yi bɔxi bara lu sɛniyɛntareɲa kui.
Wo tan naxee bara langoeɲa raba wo xanuntenyi kuyee ra,
yakɔsi wo man fa wama gbilenfe n ma nɛ?»
Alatala xa masenyi nan na ki.

2 «Wo wo ya rate, wo xa a mato,
xa yire nde na wo mu langoeɲa rabaxi dɛnnaxɛ.
Wo nu na wo xanuntenyi alae mɛmɛfe kira xɔn ma,
alɔ muɲɛtie naxee e nɔxunma kira dɛ e xa dutun mixie ma.
Wo bara yi bɔxi nɔxɔ wo ɲɛrɛ ki sɛniyɛntare ra.
3 Na nan a ra n mu tunɛ rafaxi,
n mu ɲɛmɛ tunɛ ragoro wo bɛ.
Kɔnɔ wo ya xɔrɔxɔ alɔ langoe ginɛ,
wo mu yaagixi fefe ma.
4 Han ya wo a falama n bɛ,
‹Muxu baba, naxan mɛɛnixi muxu ma muxu fonike tɛmui,
5 han to i xɔnɔxi muxu ma?
I mu diɲɛma sɔnɔn?›
Iyo, wo na nan falaxi,
kɔnɔ wo mu wo baxi na kira ɲaaxi xɔn fefe ma.»

6 Alatala naxa a masen n bɛ mangɛ Yosiya xa waxati, «I bara Isirayila xa yanfanteya to? A bara yɛnɛ raba geya birin fari, a nun wuri bili tofanyi birin bun ma.
7 N bara a maɲɔxun, na dangi xanbi a man fama nɛ gbilende n ma, kɔnɔ a mu fa. A maaginɛ tinxintare Yudaya fan a toxi.
8 N to mɛɛ Isirayila ra, n to fatan kɛɛdi so a yi ra a xa yɛnɛ xa fe ra, a maaginɛ Yudaya tinxintare mu gaaxu n ya ra feo. A fan bara siga yɛnɛ rabade.
9 Isirayila xa kuye batufe, gɛmɛ nun wuri daaxi, na bara bɔxi findi yire sɛniyɛntare ra.
10 Na birin kui Yudaya tinxintare, Isirayila maaginɛ, a mu ɲanige tongoxi a bɔɲɛ kui a xa a yɛtɛ ragbilen n ma. A na fala a dɛ gbansan nan na.» Alatala xa masenyi nan na ki.

11 Na tɛmui Alatala naxa a masen n bɛ,
«Isirayila tinxintare fisa Yudaya sɛniyɛntare bɛ.
12 I xa sa masenyi ti kɔɔla biri ra,
‹Isirayila sɛniyɛntare, i yɛtɛ ragbilen n ma.
N mu xɔnɔxi wo ma sɔnɔn.
Hinnɛnte nan n na,
n bɔɲɛ mu luma xɔnɔ ra tɛmui birin.›»
Alatala xa masenyi nan na ki.

13 «Wo xa wo ti wo xa wali kobi ra.
Wo bara wo Marigi Alatala matandi,
wo bara bira ala gbɛtɛe fɔxɔ ra wuri bilie bun ma.
Wo mu tin wo tuli matide n xui ra.»
Alatala xa masenyi nan na ki.

14 Alatala xa masenyi nan ya,
«Wo tan kalabantee,
wo gbilen n ma.
N tan nan na wo Marigi ra.
N fama nɛ wo mayegetide taa nun xabilɛ kui,
n fa wo ragbilen Siyon.
15 N yareratie tima nɛ wo bɛ, naxee rafan n ma.
E lɔnni nun xaxili fanyi masenma nɛ wo bɛ.»

16 Alatala xa masenyi nan ya.

«Wo na wuya wo xa bɔxi kui,
wo fama nɛ nɛɛmude Alatala xa saatɛ kankira ma.
Wo mu a xa fe falama,
wo xa maɲɔxunyi mu sigama a ma.
Wo mu a kolonma a bara lɔɛ,
wo mu gbɛtɛ fenma.
17 Kɔnɔ na tɛmui Darisalamu xili fama nɛ falade
‹Alatala xa kibanyi.›
Si birin sigama naa Alatala xili ra.
E gbilenma nɛ e xa maɲɔxunyi ɲaaxi fɔxɔ ra.
18 Na waxati Yudayakae fama nɛ kafude Isirayilakae ma.
E birin kelima bɔxi nan ma naxan na kɔɔla ma,
e fa gbilen bɔxi ma n dɛnnaxɛ fixi wo babae ma kɛ ra.
19 N tan nu bara a fala,
‹N wama nɛ wo xa lu alɔ n ma die,
n xa bɔxi fi wo ma kɛ ra,
naxan tofan bɔxi birin bɛ.›
N bara a maɲɔxun a wo n xili falama nɛ ‹N Baba.›
N bara a maɲɔxun wo mu gbilenma n fɔxɔ ra.
20 Kɔnɔ wo tan Isirayila, wo bara n yanfa
alɔ ginɛ naxan a xa mɔri yanfa a yɛnɛ raba.»
Alatala xa masenyi nan na ki.

21 Isirayilakae e xui itema geya fari,
e wama, e Ala maxandima,
barima e bara kira ɲaaxi suxu,
e bara nɛɛmu e Marigi Alatala ma.

22 Alatala naxɛ, «Wo tan matandilae, wo gbilen,
n nɔma wo rakiside wo xa yanfanteya ma.»
Isirayilakae naxa a yaabi,
«Awa, muxu gbilenma nɛ i ma,
barima i tan nan na muxu Marigi Alatala ra.
23 Iyo, xui naxan kelima geya fari, wule na a ra.
Iyo, muxu Marigi Alatala nan na Isirayila rakisima ra.
24 Kabi muxu dimɛdi tɛmui,
kuye ratɔnxie bara muxu babae xa harige xun nakana,
e xa xurusee nun e xa die.
25 Na yaagi bara muxu sɔtɔ,
binyɛ birin bara ba muxu ma,
barima muxu bara yunubi raba won Marigi Alatala ra,
muxu tan nun won babae,
kabi muxu dimɛdi tɛmui han to.
Muxu mu muxu tuli matixi muxu Marigi Alatala xui ra.»

4

Yudaya xa gbaloe

1 Alatala xa masenyi nan ya,
«Isirayila, xa wo wo yɛtɛ ragbilen n ma,
xa wo fe ratɔnxi ba n ya tode ra,
xa wo mu lintan wo xa kɛwali ra,
2 xa wo wo kali Alatala xili ra tinxinyi nun nɔndi ra,
sie fama nɛ baraka nun binyɛ sɔtɔde Alatala saabui ra.»

3 Alatala xa masenyi nan ya xɛmɛe bɛ
naxee na Yudaya nun Darisalamu:
«Wo xa xɛ nɛɛnɛ masɛgɛ,
wo naxa sansi xɔri si kunsi tunbe xɔɔra.
4 Xɛmɛ naxee na Yudaya nun Darisalamu,
wo xa wo bɔɲɛ sɛniyɛn Alatala bɛ.
Wo xa fe ɲaaxi ba wo sondonyi kui,
alɔ fe ɲaaxi bama wo ma ki naxɛ wo sunna tɛmui.
Wo xa na raba alako n bɔɲɛ naxa te wo ma,
n ma xɔnɛ fa wo gan alɔ tɛ
naxan mu nɔma xubende wo xa fe kobi rabaxie xa fe ra.
5 Wo xa yi masenyi ti Yudayakae bɛ,
wo man xa a fala Darisalamukae bɛ.
Wo xa feri fe Isirayila yire birin,
wo xa a fala wo xui itexi ra,
‹Wo xa so taa makantaxie kui.›
6 Wo xa a matɔnxuma Siyonkae bɛ e xa e gi,
e naxa ti kira xɔn ma,
barima n na fafe tɔɔrɛ nun ɲaxankatɛ ra kelife kɔɔla ma.
7 Sie kanama bara kira suxu, alɔ yɛtɛ naxan minima sube fende.
A bara keli a xɔnyi alako a xa wo xa bɔxi kana.
Wo xa taae birin fama nɛ kanade,
mixi yo mu luma naa.
8 Na nan a ra wo lanma wo xa sunnun donma ragoro wo ma,
wo xa sunnun, wo xa ɲɔnfe raba,
barima Alatala xa xɔnɛ mu gbilenma wo fɔxɔ ra.»

9 Alatala xa masenyi nan ya:
«Na lɔxɔɛ limaniya bama nɛ mangɛ nun kuntigie yi ra.
Sɛrɛxɛdubɛe nun namiɲɔnmɛe dɛe ixarama nɛ.»
10 N bara Ala yaabi,
«N Marigi Alatala,
munfe ra i bara a fala i xa ɲama nun Darisalamu bɛ,
‹Wo fama bɔɲɛsa sɔtɔde,›
kɔnɔ santidɛgɛma bara gɛ e faxade?»
11 Na tɛmui a fama nɛ a falade ɲama nun Darisalamu bɛ,
«Foye bara keli gbengberen yire.
A mu fama fe fanyi ra,
a fama n ma ɲama nan tɔɔrɔde.
12 A findixi foye magaaxuxi nan na,
naxan kelixi n yire.
Yakɔsi n e ɲaxankatama nɛ.»

13 Yaxuie na fafe alɔ foye belebele naxan kelife koore ma.
E xa sɔɔri ragisee luma nɛ alɔ turunnaadɛ.
E xa soe xulun alɔ sɛgɛe.
Gbaloe bara won li, won bara halaki.
14 Darisalamu, wo wo bɔɲɛ rasɛniyɛn, alako wo xa kisi.
Kɛwali kobi luma wo bɔɲɛ ma han tɛmui mundun?
15 Danakae bara na gbaloe masenyi ti,
Efiramikae fan bara na fala.
16 Wo xa sie rasi, wo xa Darisalamu fan nasi,
yaxuie na kelife yire makuye nɛ, e na fafe Yudaya taae kui.

17 Alatala xa masenyi nan ya:
«E bara Darisalamu rabilin
alɔ xɛ kantamae xɛ rabilinma ki naxɛ.
Na fama nɛ Darisalamu lide
barima e bara n matandi.
18 Na findixi wo xa wali kobi sare nan na.
Wo naxan nabaxi,
na bara gbilen wo ma a ɲaaxi ra,
han a wo sondonyi sɔxɔ.»

19 N bɔɲɛ fan na tɔɔrɔfe.
N bara sunnun.
N mu nɔma madundude,
barima n bara sarae nun gere xui mɛ fa ra.
20 E a falama gbaloe na fafe,
bɔxi birin bara kana.
N ma kiri banxie bara bira keren na,
lingira yo mu na n yi ra.
21 Gere tɔnxuma a itima han mun tɛmui?
Gere xui minima han mun lɔxɔɛ?

22 Alatala naxɛ, «N ma ɲama xaxili mu na,
e mu n kolon,
e luxi nɛ alɔ di lɔnnitaree.
E fe ɲaaxi nan gbansan kolon,
kɔnɔ e mu fata fe fanyi rabade.»

23 N bara laamatunyi to yi bɔxi xa fe ra.
Sese mu luma yi bɔxi ma,
hali koore mu yanbama a ma.
24 N bara laamatunyi to geyae xa fe ra.
Geyae fama nɛ sɛrɛnde, tentenyie ramaxa.
25 N bara laamatunyi to nimase xa fe ra.
Mixi mu luma yi bɔxi ma sɔnɔn,
xɔnie fan bara e gi.
26 N bara laamatunyi to yi yire xa fe ra.
Karemele geya findima nɛ gbengberenyi ra,
taa birin fama gande Alatala nun a xa xɔnɛ xa fe nan na.

27 Alatala bara a masen,
«Yi bɔxi birin ɲaxankatama nɛ,
kɔnɔ n mu a birin xun nakanama.
28 Na nan a ra yi bɔxi na sunnunyi kui, koore bara ifɔɔrɔ.
N tan nan a ragirixi,
n mu gbilenma n ma natɛ fɔxɔ ra.
29 Geresoe na fa soe fari, mixi birin e gima nɛ.
Geresoe na fa tanbɛe ra, mixi yo mu luma taa kui.
Ndee e gima nɛ wondi yire, ndee e gi geyae fari.
Mixi birin kelima nɛ taa kui.
30 I tan naxan xun nakanaxi, i na munse rabafe?
I wama i maxirife dugi fanyi ra,
i wama kɔnmagore xɛɛma daaxi ragorofe i ma,
i wama tofan se safe i ya kiri ma?
I na na birin nabafe i xanuntenyie bɛ fufafu,
barima i mu rafan e ma sɔnɔn.
E wama i faxafe tun.
31 N bara wa xui nde mɛ.
Na wa xui luxi nɛ alɔ furi ginɛ naxan na a xa di singe barife.

Darisalamu na saya kira xɔn ma, a na a falafe,
‹A gbe mu luxi sɔnɔn, faxɛtie xa n nii ba.›»

5

Ala xa gbeɲɔxɔɛ
Annabi Yeremi xa masenyi Darisalamukae bɛ

1 «Wo xa yire birin mato Darisalamu,
wo xa maxɔrinyi ti taa kui, alako wo xa tinxintɔɛ nde to,
naxan ɲɛrɛma kira fanyi xɔn ma,
naxan birama nɔndi fɔxɔ ra.
Xa wo sa na mixi mɔɔli to,
n diɲɛma nɛ Darisalamu ma.
2 E e kalima nɛ Alatala xili ra,
kɔnɔ na birin findixi wule nan na.
3 Alatala, n a kolon i wama tinxinyi nan xɔn ma.
I bara Isirayilakae ɲaxankata,
kɔnɔ e mu fahaamui yo sɔtɔxi na kui.
I bara e tɔɔrɔ, kɔnɔ e mu lɔnni sɔtɔxi na kui.
E bɔɲɛ bara xɔrɔxɔ alɔ gɛmɛ,
e tondi danxaniyade.
4 N bara a fala, setaree gbansan nan yi ɲama ra.
Na nan a ra e mu Alatala xa kira kolon,
e mu e Marigi Ala xa sɛriyɛ fahaamuma.
5 A lanma n xa yi masenyi ti kuntigie nan bɛ,
barima e tan Alatala xa kira kolon,
e e Marigi Ala xa sɛriyɛ fahaamuma.
Kɔnɔ e birin lan, e sese mu tin birade Ala fɔxɔ ra.
E birin bara a matandi.
6 Na nan a ra burunyi yɛtɛ e faxama,
wulai bare e ibɔɔ.
Baratɛ e mɛlɛnma e xa taa sode dɛe ra, a xa e faxa,
barima e xa kɛwali kobi bara gbo, han a bara dangi a i.»

Alatala xa masenyi Darisalamukae bɛ

7 «Darisalamu, a lanma n xa diɲɛ i ma?
I xa die bara n nabolo,
e e kalima kuye nan xili ra.
N nu bara e balo,
kɔnɔ e bara n yanfa, e bira langoee fɔxɔ ra.
8 E maniyaxi soe xɛmɛmae nan na,
kankan fa bira a dɔxɔboore xa ginɛ fɔxɔ ra.
9 Alatala xa masenyi nan ya:
A mu lanma n xa yi mixi mɔɔli ɲaxankata?
A mu lanma n xa n gbeɲɔxɔ yi si mɔɔli ma?
10 Wo te e xa tɛtɛe fari, wo xa e rabira,
kɔnɔ wo naxa ɲama birin xun nakana.
Wo xa e tɔɔrɔ,
barima e mu tinxi birade Alatala fɔxɔ ra.
11 Alatala xa masenyi nan ya:
Isirayila nun Yudaya birin bara n yanfa.
12 E bara Alatala rabolo,
e fa a fala, ‹Ala mu na.
Won mu fama gbaloe sɔtɔde santidɛgɛma nun kaamɛ ra.›
13 E xa namiɲɔnmɛ mu n xui xa masenma.
E fe ɲaaxi naxan masenma,
na xa gbilen e ma.»

14 Na nan a ra Mangɛ Alatala bara a masen,
«Wo to na mɔɔli fala,
n bara n ma masenyi lu i dɛ kui.
N ma masenyi luxi nɛ alɔ tɛ
naxan fama yi ɲama gande alɔ tɛ yege ganma ki naxɛ.»

15 Alatala xa masenyi nan ya:
«N xa a fala wo bɛ Isirayila,
n fama nɛ ɲama nde ra wo xili ma.
Ɲama sɛnbɛma nan a ra naxan kelima yire makuye,
naxan bara bu duniɲa,
i mu naxan xui kolon,
i mu nɔma naxan fahaamude.
16 E xa tanbɛ ɲaaxu, e mixi faxama nɛ.
Geresoe gbangbalanxi nan e ra.
17 E wo xa baloe donma nɛ,
e wo xa di birin tongoma nɛ,
e wo xa xuruse birin muɲama nɛ,
e wo xa sansi sixi birin kanama nɛ,
e wo xa taa makantaxie rabirama nɛ e xa santidɛgɛma ra,
wo nu laxi taa naxee ra.»

18 Alatala xa masenyi nan ya:
«Kɔnɔ n mu wo birin sɔntɔma.
19 Xa a sa li wo a fala,
‹Munfe ra muxu Marigi Ala bara yi fe mɔɔli raba muxu ra?›
Ala wo yaabima nɛ,
‹Wo to n nabolo alako wo xa kuyee batu wo xɔnyi,
naxee kelixi ɲamanɛ gbɛtɛ ma,

wo tan findima na ɲamanɛ xa konyie nan na e tan xɔnyi.›
20 Wo xa yi masen Yaxuba xa die bɛ,
wo xa a fala Yudayakae bɛ,
21 ‹Wo wo tuli mati,
wo tan ɲama xaxilitare, ɲama kinikinitare,
naxan ya mu se toma,
naxan tuli mu fe mɛma.
22 Alatala xa masenyi nan ya:
Wo mu gaaxuma n ya ra?
Wo mu sɛrɛnma n tofe ra,
n tan naxan baa naaninyi saxi mɛyɛnyi ra,
alako baa naxa dangi yire nde?
Baa mɔrɔnyi kelima nɛ,
kɔnɔ e mu nɔma dangide naaninyi ra naxan saxi.›
23 Yi ɲama sondonyi xɔrɔxɔ.
E bara Ala matandi,
e bara gbilen a fɔxɔ ra.
24 E mu a falama e bɔɲɛ kui,
‹Won xa gaaxu won Marigi Alatala ya ra,
naxan tunɛ ye ragoroma ɲɛmɛ tɛmui,
a fɔlɛ nun a raŋɔnyi,
alako xɛ xa xaba a waxati.›
25 Wo xa kɛwali kobi bara na birin kana,
wo xa yunubie bara a niya baloe xa ba wo yi ra.
26 Mixi ɲaaxi ndee masunbuxi n ma ɲama ra,
naxee gantanyi italama mixi bɛ alɔ xɔni suxuie.
27 E e xa banxi rafema se muɲaxie ra,
alɔ tɔxɔɛ kulɛ naxan nafexi tɔxɔɛe ra.
E bannaxi na naafuli mɔɔli nan na.
28 Fe ɲaaxie bara e xungbo han a bara dangi a i.
E mu fe fanyi rabama kiridie bɛ,
e mu tinxin setaree mabiri.
E naafuli nan tun fenma.
29 Alatala xa masenyi nan ya:
A mu lanma n xa yi mixi mɔɔli ɲaxankata?
A mu lanma n xa n gbeɲɔxɔ yi si mɔɔli ma?
30 Fe ratɔnxi naxee mu daxa,
nee bara so yi bɔxi kui.
31 Namiɲɔnmɛe na wule falafe,
sɛrɛxɛdubɛe na muɲɛ tife,
na birin bara rafan n ma ɲama ma.
Wo munse rabama wo xa bɔxi munafanyi xa fe ra?»

6

Darisalamu xa ɲaxankatɛ

1 «Bunyaminkae, wo wo gi, wo keli Darisalamu.
Sara fe Tekowa, gere tɔnxuma rate Beti Hakeremi,
barima ɲaxankatɛ na fafe kelife kɔɔla ma,
a gbe mu luxi gbaloe xa wo li.
2 Siyon, taa tofanyi, n wo xun nakanama nɛ.
3 Xuruse dɛmadonyie fama nɛ e xa kiri banxie tide yire,
wo xa taa nu na dɛnnaxɛ,
e fa e xa xurusee makanta mɛnni.»

4 «Siyon yaxuie, wo keli, wo gere so na taa xili ma.
Wo xa siga yanyi ra.
Soge na goro, wo naxa kɔntɔfili,
5 wo man xa siga kɔɛ ra,
banxi makantaxie kanade.»

6 Mangɛ Alatala bara a masen Siyon yaxuie bɛ,
«Wo sa wuri bilie xaba,
wo te se yailan alako wo xa so Darisalamu tɛtɛ kui.
Taa na a ra naxan lanxi a xa ratɔn,
barima e luma e boore tɔɔrɔ ra tɛmui birin.
7 Fe ɲaaxi minima yi taa kui tɛmui birin,
alɔ ye minima kɔlɔnyi kui ki naxɛ.
Kobiɲa nun fe ɲaaxi gbansan nan na e tagi.
Na birin luxi nɛ alɔ fure n naxan toma tɛmui birin.»

8 «Darisalamu, i xa i tuli mati n ma marasi ra,
alako n naxa n makuya i ra,
i fa lu alɔ gbengberenyi, mixi mu sabatixi dɛnnaxɛ.»

9 Mangɛ Alatala bara a masen,
«Isirayilaka naxee luxi,
e birin bama nɛ bɔxi ma,
alɔ sansi bogi gbilenma ba ra ki naxɛ.»

10 «Nde n ma masenyi ramɛma?
Nde findima na seede ra?
Wo tuli xɔrɔxɔ, wo mu fe mɛma.
Wo yoma Alatala xa masenyi ma,
wo mu wama a xa marasi xɔn.

11 Alatala xa xɔnɛ gbo n bɔɲɛ kui,
n xa na fala wo bɛ.»

«Ala xa xɔnɛ Isirayilakae birin lima nɛ,
dimɛdi naxee berema kira ra,
fonike naxee malanma,
xɛmɛ nun ginɛ naxee mɔxi a fanyi ra.
12 N nan n bɛlɛxɛ tima e ma tɛmui naxɛ,
mixi gbɛtɛe fama nɛ e xa banxie tongode,
e xa xɛe, a nun e xa ginɛe.»
Alatala xa masenyi nan na ki.

13 «Kelife dimɛdi ma, dɔxɔfe xɛmɔxi ra,
e birin na e yɛtɛ xa geeni nan fenfe.
Namiɲɔnmɛ nun sɛrɛxɛdubɛ fan na mixi madaxufe.
14 E mu fe gbegbe rabama n ma ɲama malife ra.
E a falama, ‹Wo naxa kɔntɔfili, wo bɔɲɛ xa sa.›
Kɔnɔ bɔɲɛsa yo mu na.
15 A lanma e xa yaagi e xa fe kobie ra,
kɔnɔ e mu yaagima.
Yaagitare nan lanxi e ma.
Na nan a ra, n fama e rabirade kiiti waxati.»
Alatala xa masenyi nan na ki.

16 Alatala bara a masen,
«Wo xa kira fanyi fen,
wo xa a kolon kira forie nu na ki naxɛ.
Kira tinxinxi na minden?
Wo xa lu na kira fari alako wo xa bɔɲɛsa sɔtɔ.»

Kɔnɔ ɲama bara a yaabi,
«Muxu mu wama lufe na kira xɔn ma.»

17 Ala bara a masen, «N bara wo xa sɔɔrie ti wo xa tɛtɛ fari,
naxee mɛɛnima wo ma.
Wo xa e xui ramɛ.»

Kɔnɔ ɲama bara a yaabi,
«Muxu mu wama e xui ramɛfe.»

18 Ala bara a masen, «Ɲamanɛ birin, wo wo tuli mati,
wo xa a mato naxan fama rabade be.
19 Duniɲa birin, wo wo tuli mati.
N tan nan fama yi ɲama ɲaxankatade,
n tan nan fama e maɲɔxunyi sare ragbilende e ma,
barima e mu tin e tuli matide n ma masenyi ra,
e bara yo n ma sɛriyɛ ma.
20 N hayi na e xa surayi sɛrɛxɛ ma, naxan kelixi Seeba?
N hayi na e xa labundɛ sɛrɛxɛ ma,
naxan kelixi yire makuye?
Wo xa sɛrɛxɛ gan daaxie mu rafan n ma,
n mu tinma wo xa sɛrɛxɛ sese rasuxude.
21 Na nan a ra Alatala bara a masen,
N fama nɛ gɛmɛ dɔxɔde yi ɲama ya ra,
e fama e sanyi radinde naxan na.
Babae nun e xa die,
dɔxɔbooree nun dɛfanbooree,
e birin sɔntɔma nɛ.»

22 Alatala bara a masen,
«Ɲama nde na fafe kelife kɔɔla ma,
ɲama gbegbe naxan na duniɲa yire birin.
23 Xali nun tanbɛ na e yi ra.
E ɲaaxu, e mu kinikini kolon.
E xui gbo alɔ mɔrɔnyi.
Soe kanyie nan e ra.
E birin malanxi alako e xa Siyon gere.»

24 Isirayila na wɔyɛnfe e bore tagi, «Won bara e xibaaru mɛ,
limaniya bara ba won yi ra,
kɔntɔfili bara won suxu.
Won na tɔɔrɔfe alɔ ginɛ naxan na di barife.
25 Wo naxa mini daaxa de,
wo naxa ɲɛrɛ kira xɔn ma,
barima won yaxuie won nabilinxi,
santidɛgɛma na e yi ra.»

26 N bara e yaabi, «N ma ɲama, wo sunnun donma ragoro wo ma,
wo xa sunnun alɔ mixi naxan xa di kerenyi bara faxa.
Wo xa sunnunyi xa gbo,
barima won yaxuie na fafe keren na.»

27 Alatala bara a masen n bɛ, «N i findixi mixi nan na
naxan n ma ɲama matoma.
I xa e mato alako i xa a kolon xa e ɲɛrɛ ki fan.
I luxi nɛ alɔ mixi naxan wure nun gbeti raxunuma, a e gbi ba.
28 E birin findixi matandilae nan na naxee yoma Ala ma.

E luxi alɔ wure nun yɔxui, naxan gbi mu baxi.
E mu fan.
29 Xabui tɛ radɛxɛma a fanyi ra
alako a xa wure nun yɔxui raxunu, e gbi xa ba.
Kɔnɔ fe ɲaaxi mu ɲɔnma n ma ɲama tagi.
E luxi nɛ alɔ sunbui naxan mu bama wure kui.
30 E xili falama ‹gbeti kanaxi›,
barima Alatala bara e rabɛɲin.»

7

Isirayila xa gbaloe

1 Alatala naxa yi masenyi ti Annabi Yeremi bɛ,
2 «I xa ti Alatala xa hɔrɔmɔbanxi naadɛ ra,
i fa yi wɔyɛnyi masen naa,
‹Wo wo tuli mati Alatala xa masenyi ra,
wo tan Yudayaka naxee birin soma yi naadɛe ra fafe tuubide Alatala bɛ.
3 Isirayila Mangɛ Alatala naxɛ, xa wo kira masara,
wo naxa fe fanyi suxu,
n wo luma nɛ yi bɔxi ma.
4 Wo naxa la yi wule masenyi ra, wo nu fa a fala:
Alatala xa hɔrɔmɔbanxi nan yi ki,
Alatala xa hɔrɔmɔbanxi, Alatala xa hɔrɔmɔbanxi.
5 Xa wo kira masara,
xa wo fe fanyi suxu,
xa wo tinxin wo booree tagi,
6 xa wo mu xɔɲɛ, kiridi, nun kaaɲɛ ginɛ tɔɔrɔ,
xa wo mu mixi faxa tɔɔɲɛgɛ ra yi bɔxi ma,
xa wo mu bira ala gbɛtɛe fɔxɔ ra,
naxee findima tɔɔrɛ ra wo bɛ,
7 na tɛmui n wo luma nɛ yi bɔxi ma abadan,
n naxan fixi wo babae ma.
8 Kɔnɔ wo bara bira wule fɔxɔ ra,
naxan mu sese fanma wo ma.
9 Munfe ra wo wama faxɛ nun yɛnɛ rabafe,
wo wo kali wule ra,
wo surayi gan sɛrɛxɛ ra Bala kuye bɛ,
wo bira ala gbɛtɛe fɔxɔ ra,
wo mu naxee kolon?
10 Na xanbi wo fa fa tide n ya i,
n ma banxi kui, n xili matɔxɔma dɛnnaxɛ.
Wo naxɛ wo bara kisi,
kɔnɔ wo fe xɔnxi rabama.
11 Wo yi banxi findixi mixi ɲaaxi banxi nan na,
n xili falama dɛnnaxɛ?
N tan Alatala bara a birin to.
12 Wo xa ratu Silo ma,
n ma yire sɛniyɛnxi singe nu na dɛnnaxɛ.
N bara mɛnni fan ɲaxankata,
n ma Isirayila ɲama xa ɲaaxuɲa xa fe ra.›»

13 Alatala xa masenyi nan ya.
«Yakɔsi, wo to bara yi fe birin naba,
wo to tondi n ma masenyi suxude,
n naxan falaxi wo bɛ tɛmui birin,
wo to tondi n ma xili ratinde,
14 n fama nɛ fe rabade yi hɔrɔmɔbanxi ra,
alɔ n naxan nabaxi Silo ra.
N na mɔɔli rabama nɛ yi banxi ra,
n naxan fixi wo nun wo babae ma, wo laxi naxan na.
15 N wo makuyama nɛ n yire ra,
alɔ n wo ngaxakerenyie Efirami bɔnsɔɛ makuyaxi n na ki naxɛ.»

Alatala xa masenyi Annabi Yeremi bɛ

16 «I tan, hali i mu Ala maxandi yi ɲama bɛ,
hali i mu i xui ite salide,
hali i mu n makula,
barima n mu i danxunma.
17 I mu a toxi fe naxan nabama Yudaya taae nun Darisalamu kui?
18 E xa die yege matongoma,
babae tɛ radɛxɛma,
ginɛe fan taami xinde ramulanma, e a ramɔndɔ kuye bɛ,
wo naxan xilima koore mangɛ ginɛ.
E man minse bama sɛrɛxɛ ra.
Na kui e bara n naxɔnɔ,
19 n tan fan fama nɛ e tɔɔrɔde.»

Alatala xa masenyi nan ya:
«E bara e yɛtɛ tɔɔrɔ,
e bara e yɛtɛ kan nayaagi.
20 Na nan a toxi n tan Marigi Alatala naxɛ,
‹N ma ɲaxankatɛ na yi bɔxi ma,
mixie nun subee nun bogisee ma.
E birin fama nɛ gande tɛ ra,
naxan mu xubenma.›»

21 Isirayila Mangɛ Alatala naxa a masen,
«Wo xa wo xa sɛrɛxɛ gan daaxi fan don.

22 N mu sɛrɛxɛ fe gbansan xa fala wo babae bɛ,
n to e ramini Misira bɔxi ra.
23 Kɔnɔ n e yaamari yi nan na,
‹Wo bira n xui fɔxɔ ra,
alako n xa findi wo Marigi Ala ra,
wo fan xa findi n ma ɲama ra.
Wo xa ɲɛrɛ n ma kira xɔn ma,
n naxan masenxi wo bɛ,
alako wo xa hɛɛri sɔtɔ.›
24 Kɔnɔ e mu e tuli mati n na,
e bara bira e xa maŋɔxun kobi fɔxɔ ra,
e bara e kobe ti n na,
e mu biraxi n fɔxɔ ra.
25 Kabi wo babae naxa mini Misira bɔxi ra han to,
n na n ma konyi namiɲɔnmɛe xɛɛfe wo ma.
26 Kɔnɔ wo mu wo tuli matixi n na.
Wo xaxili xɔrɔxɔxi,
wo bara kobi dangife wo babae ra.»

27 «I na yi wɔyɛnyi birin fala e bɛ,
e mu i danxunma.
I na e xili, e mu a ratinma.
28 Na tɛmui i xa a fala e bɛ,
‹Si nan ya naxan mu e tuli matima
e Marigi Alatala xa masenyi ra.
E mu marasi mɛma.
Sɛriyɛ yo mu na e yi ra.›
29 I xunsɛxɛ maxaba,
i naxan naluxi i xa kali xa fe ra.
Alatala bara xɔnɔ, a bara yi ɲama rabɛɲin.
30 Yudayakae bara fe raba n mu wama naxan tofe.
E bara fe xɔnxi dɔxɔ n ma banxi kui,
n xili falama dɛnnaxɛ.
E bara na findi yire sɛniyɛntare ra.»
Alatala xa masenyi nan na ki.

31 «E bara kuye batude yailan geya fari Tofeti
nun Hinoma gulunba kui,
alako e xa e xa die gan sɛrɛxɛ ra.
N tan mu e yamarixi na fe mɔɔli ra,
a makuya n ma maŋɔxunyi ra pon.»

32 Alatala xa masenyi nan ya.
«Lɔxɔɛ fama fade Tofeti xili masarama nɛ.
Hinoma gulunba fama nɛ xilide Faxɛ Tide.
Tofeti findima nɛ gaburi yire ra.
33 Xɔnie nun subee fama nɛ na ɲama binbie donde.
Mixi yo mu luma naa naxan e kerima.
34 Xulunyi ɲɔnma nɛ Yudaya nun Darisalamu bɔxi kui.
Sigi mu sama, yeliba mu wɔyɛnma.
Fuuti mu xirima na gbaloe xa fe ra.»

8

Isirayila nun Annabi Yeremi xa tɔɔrɛ

Alatala xa masenyi

1 Alatala xa masenyi nan ya: «Na waxati Yudaya mangɛe, kuntigie, sɛrɛxɛdubɛe, namiɲɔnmɛe, nun Darisalamukae, e xɔrie ratema nɛ gaburi kui,
2 e sa rayensen kɛnɛ ma soge, kike, nun tunbuie bun ma, e naxee xanu, e naxee batu, e bira naxee fɔxɔ ra, e naxee fen, e tuubi naxee bɛ. Na nan a ra, e xɔrie mu sama gaburi kui, e xa rayensen bɔxi ma.
3 Mixi naxee mu faxa na ɲama ɲaaxi ya ma, n fama nɛ e rayensende ɲamanɛ ma, faxɛ xɔli e suxuma dɛnnaxɛ.» Alatala xa masenyi nan na ki.

Alatala xa masenyi Annabi Yeremi bɛ

4 I xa a fala e bɛ,
«Alatala bara a masen,
‹Mixi nɔma birade, e mu keli?
Mixi nɔma e mafindide, e mu gbilen?›
5 Munfe ra Darisalamu ɲama n matandima?
Munfe ra e gbilenxi kira fanyi fɔxɔ ra, e bira kira ɲaaxi fɔxɔ ra?
Yi mixie luma nɛ e xa yanfɛ kui,
e tondi gbilende n ma.
6 N nan n tuli matima nɛ e xui ra,
kɔnɔ e xa wɔyɛnyi mu lanma.
Mixi yo mu gbilenma a xa kobiɲa fɔxɔ ra.
A mu a falama, ‹N na munse rabafe?›
Kankan birama a yɛtɛ waxɔnfe nan fɔxɔ ra,
alɔ soe naxan gbataxi sigafe gere sode.
7 Hali gbongboe naxan na koore ma,
a gbilen waxati kolon.
Ganbɛ, turunna, nun yedɔnmɛ birin
e e gbilen waxati kolon.
Kɔnɔ n ma ɲama mu Alatala xa sɛriyɛ kolon.»

Alatala xa masenyi Isirayila bɛ

8 «Wo a falama, ‹Lɔnnilae nan muxu ra,
muxu Alatala xa sɛriyɛ kolon.›
Kɔnɔ wo na falama di?

Wo xa diinɛ sɛbɛlitie bara Ala xa sɛriyɛ masara wule ra.
9 Wo xa lɔnnilae bara yaagi, e xaxili bara ifu,
barima e bara xanin konyiya kui.
E bara na sɔtɔ barima e yoxi Alatala xa masenyi ma.
E findixi lɔnnila mɔɔli mundun na?»

Alatala xa masenyi Annabi Yeremi bɛ

10 «Na nan a ra n fama e xa ginɛe fide xɛmɛ gbɛtɛe ma.
Mixi gbɛtɛe fama e xa xɛe bade e yi ra,
barima e birin na e yɛtɛ xa geeni gbansan nan fenfe.
A fɔlɔfe e xa namiɲɔnmɛe ma, a sa dɔxɔ e xa sɛrɛxɛdubɛe ra,
e birin na wule falafe.
11 E mu fe gbegbe rabama n ma ɲama malife ra.
E a falama, ‹Wo naxa kɔntɔfili, wo bɔɲɛ xa sa.›
Kɔnɔ bɔɲɛsa yo mu na.
12 A lanma e xa yaagi e xa fe kobie ra,
kɔnɔ e mu yaagima.
Yaagitare nan lanxi e ma.
Na nan a ra, n fama e rabirade kiiti waxati.»
Alatala xa wɔyɛnyi nan na ki.

13 Alatala xa masenyi nan ya:
«N bara natɛ tongo n xa e rabolo.
N mu wɛni bogi fima e ma,
n mu xɔrɛ bogi raminima e xa xɔrɛ bilie kɔn na.
E burɛxɛ lisima nɛ,
mixi gbɛtɛe fa e bogi bade.»

Isirayila xa masenyi e boore bɛ

14 «Won na munse rabafe be?
Won xa malan, won xa won gi taa makantaxie kui,
won xa faxa naa,
barima won Marigi Alatala bara natɛ tongo
a xa won sɔntɔ, a xa xɔnɛ dɔxɔ won ma won ma yunubie xa fe ra.
15 Won bara wa bɔɲɛsa xɔn, kɔnɔ bɔɲɛsa yo mu na.
Won bara wa yalanyi xɔn, kɔnɔ gere bara keli.
16 Won yaxuie xa soe xui mɛma Dana bɔxi mabiri,
bɔxi birin na sɛrɛnfe na xui ma.
E fama nɛ bɔxi birin xun nakanade,
e fa mixi birin sɔntɔde.»

Alatala xa masenyi Isirayila bɛ

17 Alatala xa masenyi nan ya:
«N na be. N bara bɔximase ɲaaxie rasanba wo ma.
Mixi yo mu nɔma e ra, e wo xinma nɛ.»

Annabi Yeremi xa masenyi Alatala bɛ

18 «Fɛɛrɛ yo mu na, n bɔɲɛ bara tɔɔrɔ.
19 I tuli mati n bɔnsɔɛ wa xui ra naxan kelife yire makuye.
E a falama, ‹Alatala mu na Siyon?
Siyon mangɛ mu na sɔnɔn?›
Ala e yaabima nɛ,
‹Munfe ra e wama n naxɔnɔfe e xa kuyee ra
naxee tide yo mu na, naxee kelixi yire makuye?›
20 Xɛ xaba tɛmui bara dangi,
sogofure fan bara dangi.
Han ya won mu kisi sɔtɔ.
21 N bɔnsɔɛ xa tɔɔrɛ bara findi kote ra n bɛ.
N bara kinikini, limaniya bara ba n yi ra.
22 Seri yo mu na Galadi bɔxi ma?
Seriba yo mu naa?
Munfe ra n bɔnsɔɛ mu nɔma yalande?
23 Ye yo mu na n fate kui sɔnɔn
naxan findima ya ye ra.
N bara wa kɔɛ nun yanyi ra n bɔnsɔɛ bɛ naxan tɔɔrɔxi.»

9

Wule falafe

Alatala xa masenyi

1 «Xa a sa li n mixi nde sɔtɔ naxee na biyaasi kui,
n kafuma nee nan ma, n na n ma ɲama rabɛɲin.
N wama n makuyafe nɛ e ra,
barima yɛnɛlae nun yanfantee nan e ra.
2 E dɛ wule falama alɔ sɔɔri naxan tanbɛ wolima.
Wule sɛnbɛ gbo e ya ma, e mu nɔndi kolon.
E luma yunubi raba ra, e mu n kolon.»
Alatala xa masenyi nan na ki.

3 «Wo naxa la wo boore ra,
wo naxa la wo ngaxakerenyi ra,
barima birin luma nɛ e boore madaxu ra,
e birin bira tɔɔɲɛgɛ fɔxɔ ra.
4 Kankan wule falama e boore bɛ,

yanfanteya gbo e ya ma.
E dɛ bara wule matinkan,
e luma na yunubi kira nan xɔn ma.
5 Yanfantee nan e ra,
e mu wama n tan kolonfe.»
Alatala xa masenyi nan na ki.

6 Mangɛ Alatala bara a masen,
«N fama nɛ e matode,
alɔ xabui naxan wure raxunuma alako a gbi xa ba.
N fama nɛ fe nde rabade e xa ɲaaxuɲa xa fe ra.
7 Wule falɛ nan e ra, yanfanteya rafan e ma.
E fe fanyi falama e boore bɛ e dɛ nan kui,
kɔnɔ yanfanteya na e bɔɲɛ ma.
8 A mu lanma n xa e ɲaxankata na fe ma?
A mu lanma xɛ e sare xa fi?»
Alatala xa masenyi nan na ki.

9 «N ya ye raminima geyae nun gbengberenyie xa fe ra.
Na birin ganxi, mixi mu na, xuruse mu na.
10 N gɛmɛe malanma nɛ yire Darisalamu nu na dɛnnaxɛ,
mɛnni xa findi wulai baree xɔnyi ra.
N Yudaya taae findima nɛ gbaloe yire ra, mixi yo mu lu naa.»

Isirayila xa masenyi

11 «Adamadi mundun nɔma na fe fahaamude?
Xa Ala bara na tagi raba mixi nde bɛ, a xa a masen muxu bɛ.
Be bɔxi findixi gbaloe bɔxi nan na,
a birin ganxi, mixi mu na.»

Alatala xa masenyi

12 Alatala bara a masen, «Na gbaloe e lixi nɛ barima e bara n ma sɛriyɛ rabolo n naxan fixi e ma. E mu e tuli matixi n ma masenyi ra, e mu n ma yaamarie rabatuxi.
13 E bara bira e yɛtɛ waxɔnfe fɔxɔ ra, e nu Bali kuyee batu e babae naxee masenxi e bɛ.
14 Na nan a ra n tan Isirayila Marigi Alatala bara natɛ tongo yi ɲama xa pɔsɔnɛ gerun.
15 N e rayensenma nɛ ɲamanɛ ma, e tan nun e babae mu dɛnnaxɛ kolon, n e sɔntɔma nɛ santidɛgɛma ra.»

Alatala xa masenyi

16 Mangɛ Alatala xa masenyi nan ya:
«Wo wo tuli mati.
Wo mixie xili naxee fata wade,
e xa e wa xui ramini.
17 E xa e xulun e wa xui raminide.
Won tan fan xa wa,
ya ye xa mini.»

Isirayila xa masenyi

18 Wa xui minima Siyon taa kui:
«Won bara gbaloe sɔtɔ,
won bara lu yaagi kui.
Won bara keli won ma bɔxi ma,
won ma banxie bara kana.»

Annabi Yeremi xa masenyi

19 «Wo tan ginɛe, wo wo tuli mati Alatala xa masenyi ra,
wo wo tuli mati a xa wɔyɛnyi ra.
Wo wo xa die nun wo booree matinkan wa ra,
20 barima faxɛ bara so won xɔnyi.
Won ma die bara faxa kira ra,
won ma fonikee bara faxa taa kui.»

Alatala xa masenyi

21 Alatala xa masenyi nan ya:
«A fala ɲama bɛ mixie na faxafe,
e luxi bɔxi ma alɔ maale xiri naxee xabaxi,
kɔnɔ mixi mu na naxan e malanma.»

22 Alatala xa masenyi nan ya:
«Lɔnnila naxa a yɛtɛ matɔxɔ a xa lɔnni xa fe ra.
Sɛnbɛma naxa a yɛtɛ matɔxɔ a sɛnbɛ xa fe ra.
Banna mixi naxa a yɛtɛ matɔxɔ a xa bannaya xa fe ra.
23 Xa mixi wama a yɛtɛ matɔxɔfe fe nde ma,
a xa a yɛtɛ matɔxɔ a xa danxaniya nan ma fe ra.
Alatala nan n na,
hinnɛnte naxan tinxinyi nun sɛriyɛ rawalima duniɲa ma.
Na fe mɔɔli rafan n ma.»
Alatala xa masenyi nan na ki.

24 Alatala xa masenyi nan ya:
«Lɔxɔɛ fama fade, n mixi halakima nɛ,
naxan sunnaxi kɔnɔ a bɔɲɛ mu sɛniyɛn,
25 alɔ Misirakae, Yudayakae, Edonkae,
Amonikae, Mowabakae,
naxee birin e xunsɛxɛ maxabama
naxan na e xunyi sɛɛtie ma.

Yi si birin naxee na gbengberenyi ma,
e sunnaxi, kɔnɔ e mu sunna wali rabama.
Hali Isirayilakae mu sunna wali rabama,
e bɔɲɛ mu sɛniyɛn.»

10

Kuyee

Alatala xa masenyi

1 Isirayila bɔnsɔɛ, wo wo tuli mati Alatala xa masenyi ra.
2 Alatala xa masenyi nan ya:
«Wo naxa bira si gbɛtɛe ɲɛrɛ ki fɔxɔ ra.
Wo naxa gaaxu tɔnxumae ya ra naxee na koore ma.
Si gbɛtɛe gaaxuma na fe mɔɔli nan ya ra.
3 E xa diinɛ mu findixi nɔndi ra.
E wuri sɛgɛma wula i,
mixi nde a masoli beera ra.
4 E a raxunma gbeti nun xɛɛma ra,
e lantuma mabanban dɛrɛma ra alako a naxa bira.
5 Na kuyee mu nɔma wɔyɛnde.
A luxi nɛ alɔ wuri naxan tixi laakɔɛ yire xɔnie magaaxu se.
A mu nɔma ɲɛrɛde, fo mixi a xanin.
Wo naxa gaaxu na kuye mɔɔli ya ra,
barima a mu nɔma fe ɲaaxi xa na mu a fanyi rabade.
6 Alatala, i maniyɛ mu na.
I sɛnbɛ gbo, i xili magaaxu.
7 Duniɲa mangɛ, nde na naxan mu gaaxuma i ya ra?
A lanma duniɲa birin xa gaaxu i ya ra,
barima i maniyɛ yo mu na duniɲa lɔnnilae tagi,
xa na mu a ra duniɲa mangɛe ya ma.
8 Duniɲa mixi findixi lɔnnitare nun xaxilitare nan na.
Na kolonma e xa wuri batui nan kui.
9 Kuyee findixi gbeti nan na Tarasisi daaxi,
a findixi xɛɛma ra Ufasi daaxi.
Xabui nan a yailanma.
Dugi gbeeli ragoroxi a ma.
Walikɛe nan kuye yailanma.
10 Kɔnɔ Alatala nan findixi Ala ra nɔndi ki ma.
Ala ɲiɲɛ nan Mangɛ ra abadan.
Duniɲa sɛrɛnma a xa xɔnɛ nan ya ra,
sie mu nɔma tide a ya ra.
11 Wo xa a masen e bɛ,
‹Yi kuyee xa mu duniɲa nun koore daaxi,
e mu nɔma bude duniɲa bɛndɛ fuɲi fari.›»

12 Alatala nan bɔxi daa a sɛnbɛ ra,
a duniɲa ti a xa lɔnni ra,
a koore walaxɛ itala a xaxili ra.
13 A na yaamari fi, ye xa malan koore ma, a malanma nɛ,
a findi nuxui ra duniɲa xun ma,
ye nun foye na mini, galanyi fan a xui ramini.
14 Adamadi xaxili mu na.
Kuye yailanma fama nɛ yaagide a xa wali xa fe ra,
barima kuyee findixi wule nan na,
e mu ɲɛngima fefe ma.
15 Se fufafu nan e ra,
e findixi mixi xa wali nan na naxee tide yo mu na,
naxee dangima duniɲa ɲaxankatama lɔxɔɛ naxɛ.
16 Yaxuba Marigi mu maniyama kuye ra.
Yaxuba Marigi nan birin daaxi,
a Isirayila sugandi a xa ɲama ra.
A xili falama nɛ Mangɛ Alatala.
17 Wo wo harige malan,
wo tan naxee na taa suxuxi kui,
18 barima Alatala bara a masen,
«N bekae kerima nɛ
alɔ mixi naxan gɛmɛ wolima laati ra.
N e halakima nɛ, e mu kisima.»

Isirayila xa masenyi

19 «Ɲaxankatɛ birin na n bɛ, n ma tɔɔrɛ gbo.
Kɔnɔ n a falama nɛ n yɛtɛ bɛ,
tɔɔrɛ nan a ra n naxan sɔtɔ,
n xa tin na ra.
20 N ma kiri banxi bara bira,
a luutie bara bolon.
N ma die bara keli n xun ma,
mixi yo mu na naxan n malima banxi tide.
21 Isirayila yareratie xaxili mu na,
e mu Alatala fenxi.
E xaxilitareɲa toma na kui.
E fɔxirabirɛe yensenxi na nan ma.
22 Won xui magaaxuxi mɛma nɛ naxan kelixi kɔɔla ma,
naxan fama Yudaya xa taae kanade,
e xa findi wulai baree xɔnyi ra.
23 Alatala, n a kolon adamadi mu fefe ragirima,
a mu a yɛtɛ raɲɛrɛma duniɲɛigiri kui.
24 Alatala, n matinxin i xa sɛriyɛ ra,

kɔnɔ i naxa xɔnɔ n ma,
xa na mu a ra n faxama nɛ.
25 I xa xɔnɔ si gbɛtɛe nan ma naxee mu i kolon,
i xa xɔnɔ ɲamae nan ma naxee mu i xili falama,
barima e wama Yaxuba bɔnsɔɛ nan faxafe,
e wama e xun nakanafe nɛ, e xa e sɔntɔ,
e wa e xɔnyi xa findi gbaloe yire ra.»

11

Alatala xa saatɛ kanafe

Alatala xa masenyi

1 Alatala naxa yi masenyi ti Annabi Yeremi bɛ,
2 «A fala Yudayakae nun Darisalamukae bɛ,
‹Wo wo tuli mati yi saatɛ ra.
3 Isirayila Marigi Ala bara a masen,
dankɛ na tuli xɔri bɛ naxan mu yi saatɛ ramɛma,
4 saatɛ n naxan masenxi wo babae bɛ
e mini lɔxɔɛ kelife ra Misira bɔxi ma.
E to keli naa fe xɔrɔxɔɛ kui,
n naxa a fala e bɛ,
Wo xa wo tuli mati n na,
wo xa n ma yaamari rabatu.
Na kui wo findima nɛ n ma ɲama ra,
n fan findi wo Marigi Ala ra.
5 N na n kali wo babae bɛ naxan na,
bɔxi fanyi fife ra wo ma xiɲɛ nun kumi na dɛnnaxɛ,
n bara na rakamali to lɔxɔɛ.
Wo na na bɔxi nan ma to.›»

Annabi Yeremi xa masenyi

N naxa a yaabi, «Amina Marigi Alatala.»

Alatala xa masenyi

6 Alatala naxa a masen n bɛ,
«Yi masenyi ti i xui itexi ra Yudaya taae kui,
a nun Darisalamu kirae xɔn ma.
A fala, ‹Wo wo tuli mati yi saatɛ ra, wo xa a rabatu.
7 Kabi n naxa wo babae ramini Misira bɔxi ra,
n bara e yaamari, e xa e tuli mati n na.›
8 Kɔnɔ e mu tin n xui ramɛde.
Kankan bara bira a bɔɲɛ ɲaaxi fɔxɔ ra.
Na nan a ra n fama n ma saatɛ rakamalide,
n e yamarixi naxan na, e naxan matandixi.»
9 Alatala bara a masen n bɛ,
«Yudayakae nun Darisalamukae wama n yanfafe.
10 E bara e babae xa ɲɛrɛ ki ɲaaxuɲa tongo,
e tondi n ma masenyi ra,
e fa bira ala gbɛtɛe fɔxɔ ra, e e batu.
Isirayila bɔnsɔɛ nun Yuda bɔnsɔɛ bara n ma saatɛ matandi,
n naxan tongo e babae bɛ.
11 Na kui Alatala xa masenyi nan ya:
‹N fama nɛ e ɲaxankatade han e mu nɔ minide.
E fama nɛ e mawade n bɛ, kɔnɔ n mu e xui suxuma.
12 Yudaya xa taae nun Darisalamukae fama nɛ ala gbɛtɛ maxandide,
e surayi ba sɛrɛxɛ ra naxee bɛ.
Kɔnɔ na kuyee mu fama e rakiside e xa tɔɔrɛ kui.
13 Yudayakae, wo kuyee batuma wo xa taae kui.
Na sɛrɛxɛbadee findixi yaagi nan na wo bɛ.
Darisalamukae, kuye sɛrɛxɛbade na wo xa kira birin xɔn ma,
wo surayi bama sɛrɛxɛ ra Bali kuye bɛ dɛnnaxɛ.›
14 I naxa duba yi ɲama bɛ,
i naxa i mawa n tan Ala bɛ, i naxa n maxandi,
barima n mu e wa xui suxuma.»

15 «Munfe ra n xanuntenyi fama n ma banxi kui,
a lu fe kobi raba ra tɛmui birin?
Wo a maɲɔxunxi nɛ wo xa sɛrɛxɛe nɔma wo rakiside,
hali fe ɲaaxi to fa rafan wo ma?
16 Alatala nu bara wo xili
‹Oliwi wuri xinde, naxan bogi tofan.›
Kɔnɔ yakɔsi wo fama nɛ gbelegbelede
barima tɛ sama nɛ wo salonyie ma.
17 Mangɛ Alatala naxan wo tixi,
a bara yaamari fi wo xa ɲaxankata
Isirayila bɔnsɔɛ nun Yudaya bɔnsɔɛ xa yunubi xa fe ra.
E bara n naxɔnɔ e xa sɛrɛxɛe ra,
e naxee baxi Bali kuye bɛ.»

Annabi Yeremi xa masenyi

18 «Alatala bara e waxɔnfe masen n bɛ.
N bara a kolon e nu wama naxan nabafe n na.

19 N nu luxi nɛ alɔ yɛxɛɛyɔrɛ e naxan xaninma a faxade.
N mu nu a kolon e nu wama naxan nabafe n na.
E nu bara a fala n ma fe ra,
‹Won xa yi wuri bili nun a bogi kana.
Won xa a nii ba duniɲa bɛndɛ fuɲi fari,
alako mixi yo naxa ratu a xili ma.›
20 Kɔnɔ Mangɛ Alatala findixi kiitisa tinxinxi nan na,
naxan mixi bɔɲɛ nun a sondonyi ma fe kolon.
N na n gbeɲɔxɔfe luxi i tan nan ma,
barima n xaxili tixi i tan nan na.
21 Na nan a ra Alatala bara natɛ tongo Anatɔtikae xa fe ra,
naxee wama n faxafe, naxee n yamari,
‹I naxa namiɲɔnmɛ masenyi ti Alatala xili ra,
xa na mu a ra muxu i faxama nɛ.›
22 Mangɛ Alatala bara a masen,
‹N e ɲaxankatama nɛ.
E xa fonikee fama nɛ faxade santidɛgɛma ra,
e xa die faxa kaamɛ ra.
23 E xa mixi yo mu luma duniɲa ma,
barima n fa tɛmui n Anatɔtikae halakima nɛ.›»

12

Ala xa natɛe mixi ɲaaxie xa fe ra
Annabi Yeremi xa masenyi Alatala bɛ

1 «Alatala, i tinxin,
kɔnɔ n wama i maxɔrinfe i xa natɛ nde xa fe ra.
Munfe ra mixi ɲaaxie xa fe luma sɔɔnɛya ra?
Munfe ra bɔɲɛsa na yanfantee bɛ?
2 I tan nan e daaxi, i tan nan e baloxi.
E sigama yare, e fe rabama e xa duniɲɛigiri kui.
E i xili falama e dɛ ra,
kɔnɔ i xa fe mu na e bɔɲɛ kui.
3 Alatala, i n sondonyi ma fe kolon.
I xa natɛ tongo mixi ɲaaxie faxafe ra,
alɔ yɛxɛɛ naxee xaninma e kɔn naxaba yire.
4 Bɔxi luma sunnunyi kui han mun lɔxɔɛ?
Tunɛ tondima fade han mun tɛmui?
Subee nun xɔnie na faxafe mixi xa ɲaaxuɲa saabui ra,
barima e naxɛ, ‹Ala mu muxu toma.›»

Alatala xa masenyi Annabi Yeremi bɛ

5 «Xa i tagan i gide adamadie ya ma,
i fa i gima di soe ya ma?
Xa i bira taa kui, i ɲɛrɛma Yurudɛn wula kui di?
6 I ngaxakerenyi naxee kelixi i baba xɔnyi,
e fama nɛ i yanfade, e sɔnxɔɛ rate i ma.
I naxa la e xa wɔyɛn ɲɔxunmɛ ra.
7 N nan n ma banxi bɛɲinma nɛ,
n nan n ma ɲama raboloma nɛ,
n xanuntenyie fi e yaxuie ma.
8 N na rabama nɛ barima n ma ɲama bara lu
alɔ yɛtɛ xaaɲɛ wulai.
N bara e xɔn.
9 N ma ɲama bara lu
alɔ xɔni maxɔnɔxi sɛgɛe birama naxan fɔxɔ ra.
‹Wulai subee, wo xa fa n ma ɲama sɔntɔde.›
10 Xuruse dɛmadonyie bara n ma laakɔɛ kana,
e n ma xɛ fanyi maboron, a findi yire xaraxi ra.
11 N ma bɔxi bara findi gbaloe yire ra.
A na sunnunyi kui n ya xɔri,
sese mu fanma mɛnni, mixi yo mu kinikinima a ma.
12 Sɔɔri ɲaaxie na fafe kelife gbengberen yire,
barima Alatala bara a ragiri santidɛgɛma xa bɔxi birin li,
mixi yo naxa lu bɔɲɛsa kui.
13 E bara sansi xɔri si,
kɔnɔ e tunbe gbansan nan sɔtɔma.
E e yɛtɛ rataganma nɛ fufafu.
Alatala bara xɔnɔ wo ma,
na birin xa findi yaagi ra wo bɛ.»

Alatala xa masenyi Isirayila yaxuie bɛ

14 Alatala bara a masen,
«Si naxee sabatixi Isirayila rabilinyi,
si naxee n ma Isirayila ɲama xa bɔxi xun nakanama,
n naxan fixi e ma,
wo xa a kolon n fama nɛ wo fan keride wo xɔnyi,
n fa n ma ɲama ba wo yi ra.
15 N na gɛ e bade wo yi ra,
n man kinikinima nɛ e ma,
n fa e ragbilen e xa bɔxi ma naxan findixi e kɛ ra.
16 Xa na sie n ma ɲama xa sɛriyɛ matinkan,
e fa e rakali n xili ra, ‹Alatala ɲiɲɛ,›

n e rasoma nɛ n ma ɲama ya ma.
E nu bara n ma ɲama matinkan e kalide Bali xili ra,
n ma ɲama fan nɔma nɛ e matinkande kali ra n xili ra.
17 Kɔnɔ xa a sa li na sie mu e tuli mati n ma masenyi ra,
n e xun nakanama nɛ, n fa e sɔntɔ.»
Alatala xa masenyi nan na ki.

13

Annabi Yeremi xa bɛlɛti

1 Alatala naxa a masen n bɛ, «Sa bɛlɛti dugi daaxi sara, i tagi xiri. I naxa a bunda ye ra.»
2 N naxa siga bɛlɛti sarade alɔ Alatala a fala n bɛ ki naxɛ. N naxa n tagi xiri.
3 Na dangi xanbi, Alatala man naxa a masen n bɛ,
4 «Bɛlɛti tongo i naxan saraxi, i naxan xirixi i tagi. Keli, i siga Efirati xure mabiri. Mɛnni i xa na bɛlɛti nɔxun gɛmɛ longori ra.»
5 N naxa siga, n naxa bɛlɛti nɔxun Efirati mabiri alɔ Alatala a masenxi n bɛ ki naxɛ.
6 Kike wuyaxi dangi xanbi, Alatala man naxa a masen n bɛ, «Keli, i siga Efirati i bɛlɛti tongo i naxan nɔxunxi.»
7 N naxa siga Efirati xure bɛlɛti nɔxunxi tongode. N naxa a to a bara nu bɔrɔ, n mu nɔma a rawalide sɔnɔn.

Alatala xa masenyi

8 Alatala naxa yi masenyi ti n bɛ,
9 «Alatala bara a masen,
a na na ki nɛ Yudaya nun Darisalamu xa yɛtɛ igboɲa xa fe ra.
10 Ɲama ɲaaxi nan e ra naxan tondi n ma masenyi suxude,
naxan bɔɲɛ xɔrɔxɔ,
E birama ala gbɛtɛe nan fɔxɔ ra, e tuubi e bɛ.
E fama nɛ lude alɔ na bɛlɛti
naxan kanaxi, naxan mu fanxi sɔnɔn.»

11 Alatala xa masenyi nan ya:
«N nu bara Isirayila nun Yudaya bɔnsɔɛ xiri n tagi,
alɔ mixi bɛlɛti xirima a tagi ki naxɛ.
N nu wama nɛ e xa findi n ma ɲama ra,
e xa fe xa findi binyɛ nun matɔxɔɛ ra n bɛ,
kɔnɔ e mu tin n ma masenyi ra.»

12 «Na kui i xa a fala e bɛ,
Isirayila Marigi Alatala bara a masen,
‹Wɛni fɛɲɛ birin nafe wɛni ra.›
E fama nɛ i yaabide,
‹Muxu a kolon a lanma wɛni fɛɲɛ xa rafe wɛni ra.›
13 I man xa e yaabi,
Alatala bara a masen,
‹Mangɛ birin naxee na Dawuda xa kibanyi kui,
a nun sɛrɛxɛdubɛe, nun namiɲɔnmɛe, nun Darisalamukae,
n fama nɛ e birin lude alɔ siisilae.›»

14 Alatala xa masenyi nan ya:
«N fama nɛ gere sode ɲama ya ma,
n die nun e babae tagi iso.
N mu kinikinima, n mu diɲɛma.
N fama nɛ e birin xun nakanade.
15 Wo xa wo tuli mati n na,
wo naxa wo yɛtɛ igbo,
barima Alatala xa masenyi nan na ki.
16 Wo xa wo Marigi Alatala matɔxɔ,
beenu a xa dimi rasin bɔxi ma,
beenu wo xa bira geyae fari kɔɛ ra.
Wo wama naiyalanyi xɔn ma,
kɔnɔ Alatala dimi ɲaaxi nan nagoroma wo ma.
A luxi nɛ alɔ nuxui naxan fɔɔrɔxi
a findi faxɛ ra wo bɛ.
17 Xa wo mu wo tuli matima yi masenyi ra,
n fama nɛ wade n kerenyi ma wo xa yɛtɛ igboɲa xa fe ra.
Ya ye fama nɛ minide n yae ra,
barima Alatala xa ɲama bara xanin konyiya kui.»

Alatala xa masenyi Annabi Yeremi bɛ

18 «A fala mangɛ nun a xa ginɛ bɛ,
wo goro bɔxi ma,
barima mangɛya bara ba wo yi ra.
Mangɛ tɔnxuma mu luma wo xun ma sɔnɔn.
19 Negewi xa taae balanxi,
mixi yo mu nɔma e naadɛe rabide.
Yudaya bɔnsɔɛ birin bara xanin ɲamanɛ ma.
20 Wo a mato, ɲama nde na fafe kelife kɔɔla ma.
Ɲama na minden, n naxan taxuxi i ra,

naxee luxi alɔ i xa xurusee gali i ɲɛlɛxinxi naxee ra?
21 Wo munse falama
wo dɛfanbooree tima wo xun ma tɛmui naxɛ yanfanteya ra?
Na tɔɔrɛ mu luma xɛ alɔ di bari xa tɔɔrɛ?
22 Xa wo wo yɛtɛ maxɔrin,
munfe ra yi bara muxu li,
wo xa a kolon wo yaagi nun fe ɲaaxi sɔtɔma nɛ
wo xa yunubi wuyaxi xa fe ra.
23 Mixi fɔɔrɛ kiri nɔma fiixɛde?
Baratɛ xa makatunyi nɔma masarade?
Wo tan go, wo tan naxee darixi fe ɲaaxi ra?
Wo nɔma lude kira fanyi xɔn ma?
24 N fama nɛ wo rayensende
alɔ maale lagi naxan lɔɛma gbengberenyi foye kui.»

25 Alatala xa masenyi nan ya:
«N bara na ɲaxankatɛ mɔɔli natɛ wo bɛ,
barima wo bara nɛɛmu n ma,
wo bara la wule ra.
26 N fama nɛ wo rayaagide a ɲaaxi ra.
27 N bara wo xa yɛnɛ nun wo xa langoeɲa to,
wo birama naxan fɔxɔ ra geyae fari nun daaxae kui.
N bara wo xa fe ɲaaxie to.
Ɲaxankatɛ na wo bɛ Darisalamuka sɛniyɛntaree.
Wo luma na kira xɔn ma han mun tɛmui?»

14

Kaamɛ ragorofe Isirayila bɔxi ma

Alatala xa masenyi

1 Alatala xa masenyi nan ya
a naxan tixi Annabi Yeremi bɛ,
kaamɛ to sin Isirayila bɔxi ma.
2 «Yudaya na sunnunyi kui,
a xa taa kanaxie na gbelegbelefe bɔxi ma.
3 Denbaya kanyie e xa walikɛe xɛɛma ye fende,
kɔnɔ ye mu na kɔlɔnyie kui,
e fa gbilen fɛɲɛ igelixi ra.
E sunnun donma ragoroma e ma yaagi xa fe ra.
4 Bɔxi bara ibɔɔ fɔlɔ,
barima tunɛ yo mu faxi a ma.
Walikɛe fan luxi na yaagi nan kui,
e fa sunnun donma ragoro e ma.
5 Tɔɔkɛ a xa di raboloma wula i,
barima ɲooge mu na e naxan donma.
6 Sofale tixi geyae fari,
e foye mamɛma alɔ wulai baree.
E ɲooge fenma
kɔnɔ e mu sese toma.»

Isirayila xa masenyi Alatala bɛ

7 «Alatala, hali muxu xa yunubi gbo,
i xa muxu rakisi i xili xa fe ra.
Muxu bara fe ɲaaxi gbegbe raba,
muxu bara yunubi raba i ra.
8 Isirayila xaxili tixi i tan nan na,
i findixi muxu rakisima nan na muxu xa tɔɔrɛ kui.
Munfe ra i bara lu alɔ xɔɲɛ muxu xɔnyi?
Munfe ra i bara lu alɔ biyaasila naxan na dangife tun?
9 Munfe ra i bara lu alɔ sɔɔri sɛnbɛtare naxan mu nɔma muxu rakiside?
Alatala, i na muxu ya ma,
i xili na muxu xun ma.
I naxa muxu rabolo.»

Alatala xa masenyi Isirayila bɛ

10 Alatala bara a masen yi ɲama bɛ,
«Ɲɛrɛtie nan lanxi wo ma,
wo mu nɔma wo yɛtɛ suxude.»

Annabi Yeremi xa masenyi

«E mu rafan Alatala ma.
A e xa yunubie kolon,
a fama e ɲaxankatade na nan ma.»

Alatala xa masenyi Annabi Yeremi bɛ,

11 Alatala bara a masen n bɛ,
«I naxa Ala maxandi fe fanyi ra yi ɲama bɛ.
12 Xa e sunyi suxu, n ma tongoma.
Xa e sɛrɛxɛe ba, n mu e suxuma,
barima n wama e xun nakanafe nɛ santidɛgɛma, kaamɛ, nun fure ɲaaxi ra.»

Annabi Yeremi xa masenyi Alatala bɛ

13 N bara Ala yaabi,
«N Marigi Alatala, namiɲɔnmɛe bara a fala e bɛ,
‹Wo mu santidɛgɛma toma,
wo mu kaamɛ kolonma.
Wo bɔɲɛsa nan tun sɔtɔma be.›»

Alatala xa masenyi Annabi Yeremi bɛ

14 Alatala bara a masen n bɛ,
«Na namiɲɔnmɛe na wule nan falafe n xili ra.
N tan mu e xɛɛxi,
n tan mu yaamari fixi e ma,
n tan mu wɔyɛnxi e bɛ.

E xa wule masenyi fatanxi laamatunyie nan na
naxee mu findixi nɔndi ra,
a fatanxi se matoe nun kuyee xa wali nan ma,
a fatanxi e yɛtɛ xaxili madaxuxi nan na.
15 Na nan a ra, Alatala bara a masen,
‹Namiɲɔnmɛ naxan masenyi tima n xili ra
n mu naxan fixi a ma,
a fa a fala «Santidɛgɛma nun kaamɛ mu yi bɔxi lima,»
na namiɲɔnmɛ mɔɔli sɔntɔma nɛ santidɛgɛma nun kaamɛ ra.
16 A masenyi tima ɲama naxan bɛ,
e fama nɛ faxade Darisalamu kirae xɔn ma santidɛgɛma nun kaamɛ ra.
Mixi yo mu luma naa naxee e ragatama,
mixi yo mu na naxee e xa ginɛe nun e xa die ragatama.
N fa e xa fe ɲaaxi sare ragbilende e ma.›
17 I xa a fala e bɛ,
‹Ya ye minima n ya ra kɔɛ nun yanyi tɛmui birin,
barima n ma ɲama sɛniyɛnxi bara tɔɔrɛ belebele sɔtɔ,
gbaloe bara e li.
18 Xɛmɛ na daaxa naxee faxaxi santidɛgɛma ra.
Furema kaamɛxie na taa kui.
Namiɲɔnmɛe nun sɛrɛxɛdubɛe fan bɔxi iɲɛrɛma,
kɔnɔ e xaxili mu na sɔnɔn.›»

Isirayila xa masenyi Alatala bɛ

19 «Alatala, i bara Yudaya rabolo kerenyi ra?
Siyon mu rafanxi i bɔɲɛ ma sɔnɔn?
Munfe ra i muxu ɲaxankatama,
i tondi muxu rayalande?
Muxu bara wa bɔɲɛsa xɔn, kɔnɔ muxu mu a sɔtɔxi.
Muxu bara wa yalanyi xɔn, kɔnɔ wa xui gbansan nan minixi.
20 Alatala, muxu bara muxu xa ɲaaxuɲa kolon,
muxu bara muxu babae xa yunubie to.
Muxu bara yunubi raba i ra.
21 Kɔnɔ i naxa xɔnɔ i xili xa fe ra.
I naxa a lu nde xa ba i xa binyɛ nun i xa yaragaaxui ra.
I xa ratu saatɛ ma naxan na won tagi.
22 Wule kuye nde na duniɲa naxan tunɛ ragoroma? Ade.
Koore nɔma tunɛ rafade? Ade.
Muxu xaxili tixi i tan nan na,
barima i tan nan gbansan nɔma na fe mɔɔli rabade.»

15

Ala xa natɛ

Alatala xa masenyi Annabi Yeremi bɛ

1 Alatala bara a masen n bɛ,
«Hali Annabi Munsa nun Annabi Samuweli
n maxandi nɛ yi ɲama xa fe ra,
n bɔɲɛ mu tin na duba suxude.
E xa e makuya n na, e xa siga.
2 Xa yi ɲama i maxɔrin, ‹Muxu xa siga minden›,
i xa e yaabi, ‹Alatala nan a masenxi,
naxan lanma a xa faxa, na kanyi xa faxa,
naxan lanma a xa faxa santidɛgɛma ra,
na kanyi xa faxa santidɛgɛma ra,
naxan lanma a xa faxa kaamɛ ra,
na kanyi xa faxa kaamɛ ra,
naxan lanma a xa xanin konyiya kui,
na kanyi xa xanin konyiya kui.›
3 Alatala xa masenyi nan ya:
‹N fama nɛ e ɲaxankatade tɔɔrɛ naani ra.
Santidɛgɛmae fama nɛ ndee faxade.
Baree fa ndee ibɔɔde.
Xɔni naxee na koore ma nun wulai sube naxee na bɔxi,
e fama nɛ ndee sɔntɔde, e e don.
4 Duniɲa mangɛya birin na na fe to, e luma gaaxui nan kui.
E fama nɛ a kolonde Yudaya mangɛ Xesekiya xa di Manasi,
a fe ɲaaxi naxan nabaxi Darisalamu,
na bara a niya Alatala xa e ɲaxankata.
5 Darisalamu, nde kinikinima i ma?
Nde nɔma diɲɛde i xa fe ra?
Nde i xa fe maxɔrinma?›
6 Alatala xa masenyi nan ya:
‹Wo bara n nabolo,
wo bara gbilen n fɔxɔ ra.
Na fe na a ra n fama wo suxude, n mu kinikini wo ma.
7 N fama nɛ e rayensende alɔ maale lagi,
n fa e xa die bade e yi ra,
n fa n ma ɲama xun nakanade
barima e mu gbilenxi e xa wali kobi fɔxɔ ra.
8 E xa kaaɲɛ ginɛe wuyama nɛ
alɔ mɛyɛnyi naxan na baa dɛ ra.
Kasara ti fama nɛ dingɛe ma yanyi ra,

a fa fe magaaxuxi raba e ra.
9 Nga naxan bara di solofere bari,
a fama nɛ tagande,
a faxa yaagi kui a xa waxati mu a lixi.
Isirayila yaxuie fama nɛ e sɔntɔde santidɛgɛma ra.›
Alatala xa masenyi nan na ki.»

Annabi Yeremi xa masenyi

10 «N nga, ɲaxankatɛ na n bɛ.
I bara n naso duniɲa
kɔnɔ n ma fe mu rafanxi beka yo ma.
N mu doni tongoma, n mu doni fima,
kɔnɔ mixi birin luma n danka ra.»

Alatala xa masenyi

11 Alatala bara a masen,
«N mu wo rakisixi xɛ?
N mu yaxuie bɔnbɔ xɛ wo xa fe ra wo tɔɔrɔ tɛmui?
12 Wure nun yɔxui bolonma? Ade.
Mixi naxan kelima kɔɔla ma go?
13 N bara wo xa harige nun wo xa naafuli birin fi mixi ma
wo xa yunubie xa fe ra wo naxee rabaxi yi bɔxi ma.
14 N wo sama nɛ wo yaxuie sagoe,
e xa wo xanin bɔxi ma wo mu dɛnnaxɛ kolon,
barima n bara xɔnɔ wo ma a ɲaaxi ra.»

Annabi Yeremi xa masenyi Alatala bɛ

15 «Alatala, i bara a birin kolon.
I xa ratu n ma, n mali, n gbeɲɔxɔ n yaxuie ma.
I naxa n faxa, i tan kinikininte,
barima n na tɔɔrɔfe i xili xa fe ra.
16 N to i xa masenyi mɛ, n bara a suxu.
I xa sɛriyɛ rafan n ma,
barima n findixi i gbe nan na, i tan Mangɛ Alatala.
17 N mu lu mixi ya ma naxee nu yoma i ma,
barima i xa fe nu na n bɔɲɛ kui.
N nu bara lu n keren,
n nu xɔnɔxi yi ɲama ma alɔ i tan.
18 Munfe ra n luma tɔɔrɛ kui?
Munfe ra n mu yalanyi sɔtɔma?
I naxa i xa laayidi kana
alɔ kɔlɔnyi naxan mu ye raminima sɔnɔn.»

Alatala xa masenyi Annabi Yeremi bɛ

19 Na nan a ra Alatala bara a masen,
«Xa i gbilen n ma,
n i ragbilenma nɛ i walide.
Xa i ba wɔyɛn ɲaaxi falafe,
n man i findima nɛ n ma xɛɛra ra.
Ɲama xa bira i fɔxɔ ra,
i tan naxa bira e fɔxɔ ra de.
20 Yi ɲama fama nɛ i gerede,
kɔnɔ e mu nɔma i ra,
barima n i luma nɛ alɔ tɛtɛ xɔrɔxɔɛ e ya ra.
N na i sɛɛti ma, alako n xa i rakisi, n xa i ratanga.
Alatala xa masenyi nan na ki.
21 N i bama nɛ mixi ɲaaxi bɛlɛxɛ,
n i ratanga mangɛ sɛnbɛma ma.»

16

Gbaloe Isirayila bɔxi ma

Alatala xa masenyi Annabi Yeremi bɛ

1 Alatala bara yi masenyi ti n bɛ,
2 «I naxa ginɛ dɔxɔ, i naxa die sɔtɔ,
3 barima Alatala bara a masen die xa fe ra
naxee fama baride yi bɔxi ma,
a nun e nga naxee e barixi,
a nun e baba naxee e sɔtɔxi,
4 e fama nɛ faxade fure ma,
kɔnɔ ɲɔnfe mu rabama e bɛ, e mu ragatama bɔxi ma.
E findima ɲaɲɛ nan na bɛndɛ fuɲi fari.
E na faxa santidɛgɛma nun kaamɛ ra,
xɔnie nun wulai subee fa e binbie donde.»

5 Alatala bara a masen n bɛ,
«I naxa so banxi kui mixi na sunnunyi kui dɛnnaxɛ,
i naxa siga ɲɔn yire, i naxa mixi kunfa ba,
barima n bara bɔɲɛsa ba n ma ɲama yi ra,
n bara tondi hinnɛ nun kinikini ma e bɛ.»
Alatala xa masenyi nan na ki.

6 «Mixi xungbee nun mixi lanmae faxama nɛ yi bɔxi ma.
E mu ragatama, e ɲɔnfe mu rabama.
E xa mixie mu e yɛtɛ maxabama sunnunyi kui,
e mu e xunyi bima faxa mixie bɛ.
7 E mu taami dɔxɔma sunnun mixie bɛ alako e xa madundu.
E mu minse dɔxɔma sunnun mixie bɛ,
naxee baba xa na mu a ra e nga bara faxa.
8 I naxa ɲɔn fe bande don,
i naxa lu sunnun mixie fɛ ma e madundufe ra,

9 barima Isirayila Mangɛ Alatala bara a masen,
‹N bara fa yi waxati wo tagi
alako ɲɛlɛxinyi sigie xa dan,
xulunyie xa ɲɔn futi xirimae tagi.›»

Annabi Yeremi xa masenyi Alatala bɛ

10 «N na gɛ yi masenyi tide ɲama bɛ,
e fama nɛ n maxɔrinde,
‹Munfe ra Alatala bara a masen a xa muxu ɲaxankata?
Munse findixi muxu xa yunubi ra?
Muxu fe ɲaaxi mundun nabaxi muxu Marigi Alatala ra?›»

Alatala xa masenyi Annabi Yeremi bɛ

11 «I xa e yaabi,
‹Alatala xa masenyi nan ya:
Wo babae bara n nabolo,
e bara bira ala gbɛtɛe fɔxɔ ra,
e bara e batu, e bara tuubi e bɛ.
E bara n tan nabɛɲin, e mu n ma sɛriyɛ suxu.
12 Wo tan bara fe ɲaaxi raba dangife wo babae ra.
Wo bara bira wo sondonyi ɲaaxi waxɔnfe fɔxɔ ra,
wo mu wo tuli mati n na.
13 N xa wo keri yi bɔxi ma,
wo xa siga yire nde wo nun wo babae mu dɛnnaxɛ kolon.
Mɛnni wo nɔma nɛ ala gbɛtɛe batude kɔɛ nun yanyi ra,
barima n mu kinikinima wo ma sɔnɔn.›»

14 Alatala xa masenyi nan ya:
«Lɔxɔɛ fama fade, mixi mu a falama sɔnɔn,
‹Alatala ɲiɲɛ bara Isirayilakae ramini Misira bɔxi ra.›
15 Mixie fama nɛ a falade,
‹Alatala ɲiɲɛ bara Isirayilakae ramini kɔɔla bɔxi ma,
a nun bɔxi birin ma e rayensenxi dɛnnaxɛ.
N fama nɛ e ragbilende e xa bɔxi ma,
n naxan fi e babae ma.›»

16 Alatala xa masenyi nan ya:
«N fama nɛ mixi suxuie xɛɛde e yire,
e xa e suxu.
N fama nɛ koyinmae xɛɛde e yire, e xa e fen geyae fari gɛmɛe longori ra,
17 barima n bara e ɲɛrɛ ki to.
E rabafe mu nɔxunxi n ma,
n e xa yunubie birin toma.
18 N fama nɛ e xa yunubi sare ragbilende e ma dɔxɔ firin,
barima e bara n ma bɔxi findi bɔxi sɛniyɛntare ra,
n naxan fixi e ma kɛ ra.
E bara na bɔxi rafe fe ɲaaxi nun fe ratɔnxi ra.»

Annabi Yeremi xa masenyi

19 «Alatala findixi n sɛnbɛ nan na,
a findixi n kantama nan na,
a findixi n ma kantari nan na n ma tɔɔrɛ kui.
Sie fama nɛ fade i yire kelife duniɲa tuxui birin.
E fama nɛ a falade, ‹Muxu babae biraxi wule nan fɔxɔ ra,
wule naxan mu findixi munafanyi ra e bɛ.›
20 Adamadi nɔma alae yailande?
E naxan yailanma, Ala mu a ra.»

Alatala xa masenyi

21 «Na nan a ra,
yi biyaasi n fama nɛ n sɛnbɛ magaaxuxi masende e bɛ,
alako e xa a kolon Alatala nan n na.»

17

Sondonyi sɛniyɛntare

Alatala xa masenyi

1 «Yudaya xa yunubi sɛbɛxi wure sɛbɛli ti se xɔrɔxɔɛ nan na.
A sɛbɛxi e sondonyi ma,
a sɛbɛxi e xa sɛrɛxɛbade ferie ma,
alɔ sɛbɛli tima walaxɛ ma ki naxɛ.
2 E xa die fan natuma e xa sɛrɛxɛbadee ma na ki nɛ,
a nun e xa Aseri wuri masolixie ma
naxee luxi sansi bun ma geyae fari.
3 N ma geya naxan na wo xa bɔxi ma,
a nun wo harige, nun wo xa naafuli birin,
nun wo xa kuye batude naxee na geyae fari,
n na birin soma nɛ wo yaxuie yi ra wo xa yunubi xa fe ra,
wo naxan nabaxi wo xa bɔxi birin ma.
4 Wo yɛtɛ yati fama nɛ wo kɛ bɛɲinde,
n naxan fixi wo ma.
N wo findima nɛ wo yaxui xa konyie ra bɔxi nde ma,
wo mu naxan kolon,
barima wo bara n naxɔnɔ a ɲaaxi ra,
n ma xɔnɛ luxi nɛ alɔ tɛ xubentare.»

5 Alatala bara a masen,
«Dankɛ na mixi bɛ naxan xaxili tixi adamadi ra,
naxan a yɛtɛ taxuma mixi nde ra,
naxan bɔɲɛ bara Alatala bɛɲin.
6 A luma nɛ alɔ kunsi naxan tixi gbengberenyi ma.
A xa fe mu sɔɔnɛyama na bɔxi xare ma,
mixi mu sabatixi dɛnnaxɛ.
7 Ɲɛlɛxinyi na mixi bɛ naxan xaxili tixi Alatala ra,
naxan a yɛtɛ taxuma Ala ra.
8 A tan luxi nɛ alɔ sansi naxan sixi xure fɛ ma,
naxan sanke ye sɔtɔma a fanyi ra.
Wuyenyi mu a lima mɛnni,
a burɛxɛ fanma nɛ tun.
Hali sogofure tɛmui, a burɛxɛ mu lisima,
a bogima nɛ tɛmui birin.»

9 «Adama xa tinxintareya kobi fe birin bɛ.
A mu nɔma matinxinde.
Nde na fahaamuma?
10 N tan Alatala, n mixi bɔɲɛ nan matoma,
n adama sondonyi kui nan fenma,
alako n xa kankan xa fe rabaxi sare ragbilen a ma.
11 Naafuli tinxintare kanyi luxi nɛ
alɔ dɔnmɛ naxan xɛlɛe rasɛgɛma a gbe mu na naxee ra.
A xa naafuli lɔɛma a xa duniɲɛigiri nan kui,
a faxa tɛmui a fa kolonde a lɔnnitare nan a ra.»

Annabi Yeremi xa masenyi

12 «Won Marigi Alatala xa kibanyi na nɔrɛ kui,
a xa hɔrɔmɔlingira itexi na na kabi fɔlɛ.
13 Alatala, Isirayila xaxili tixi i tan nan na.
Mixi naxan i bɛɲinma, e luma yaagi nan kui.»

Alatala xa masenyi

«Mixi naxan n bɛɲinma, e lɔɛma nɛ bɛndɛ fuɲi fari,
barima e bara tondi Alatala ra,
naxan maniyaxi ye ra mixi baloma naxan na.»

Annabi Yeremi xa masenyi Alatala bɛ

14 «Alatala, n nayalan, n nakisi.
N lama nɛ i ra, tantui na i bɛ.
15 Alatala a falama n bɛ,
‹Alatala xa masenyi mu kamalima xɛ? A xa kamali.›
16 N mu tondima findide ɲama yarerati ra.
I a kolon n mu wama gbaloe xa muxu li.
I n ma masenyi birin kolon.
17 I naxa n magaaxu,
barima n ma kantari nan i ra gbaloe kui.
18 I xa n yaxuie rayaagi,
kɔnɔ i naxa n tan lu yaagi kui.
I xa n yaxuie rasɛrɛn,
kɔnɔ i naxa n lu gaaxui kui.
I xa gbaloe rasanba e ma,
i xa e halaki a ɲaaxi ra.»
19 Alatala bara a masen n bɛ, «Siga, i sa ti naadɛ sɛɛti ma naxan xili falama, ‹Ɲama xa naadɛ,› Yudaya mangɛe soma dɛnnaxɛ, e minima dɛnnaxɛ ra. I man xa siga Darisalamu sode dɛ birin na,
20 a fala ɲama bɛ, ‹Yudaya mangɛ, Yudayakae, nun Darisalamukae, wo tan naxee birin soma yi naadɛe ra, wo wo tuli mati Alatala xa masenyi ra.›»
21 Alatala bara a masen,
«Wo xa a mato a fanyi ra,
wo naxa kote xanin malabui lɔxɔɛ,
wo naxa kote raso Darisalamu taa kui.
22 Wo naxa kote ramini wo xa banxi kui malabui lɔxɔɛ,
wo naxa wali yo raba na lɔxɔɛ.
Wo xa malabui lɔxɔɛ binya
alɔ n wo babae yamarixi ki naxɛ.
23 E mu n xui ramɛxi, e mu e tuli matixi n na.
E e kobe rasoxi n na, e tondi n ma sɛriyɛ ra.»

24 Alatala xa masenyi nan ya,
«Xa wo wo tuli mati n na,
xa wo mu kote yo raso taa kui malabui lɔxɔɛ,
xa wo malabui lɔxɔɛ binya,
xa wo mu wali yo raba na lɔxɔɛ,
25 mangɛe nun mangɛdie soma nɛ taa sode dɛe kui soe nun sɔɔri ragisee fari,
e fa dɔxɔ Dawuda xa kibanyi kui.
Yudayakae nun Darisalamukae fan soma nɛ taa kui,
Darisalamu fa sabati abadan.
26 Mixi fama nɛ kelife Yudaya taae kui,
kelife Darisalamu rabilinyi,
kelife Bunyamin bɔxi ma,
kelife Sefela bɔxi ma,
kelife geyae nun Negewi gbengberenyi ma.

E fama nɛ alako e xa sɛrɛxɛ mɔɔli birin ba Alatala xa hɔrɔmɔbanxi kui,
alɔ sɛrɛxɛ gan daaxi, xanunteya sɛrɛxɛ,
surayi sɛrɛxɛ, nun tantui sɛrɛxɛ.
27 Kɔnɔ xa wo mu wo tuli mati n na,
xa wo tondi malabui lɔxɔɛ binyade,
xa wo kote xanin na lɔxɔɛ,
wo e raso Darisalamu taa kui malabui lɔxɔɛ,
n wo xa taa sode dɛe ganma nɛ tɛ ra naxan mu xubenma,
a fa Darisalamu yire makantaxi birin kana.»

18

Fɛɲɛ yailanyi

Alatala xa masenyi

1 Alatala naxa yi masenyi ti Annabi Yeremi bɛ,
2 «Keli, i xa siga fɛɲɛ yailanyi xɔnyi.
Mɛnni i fama nɛ n ma masenyi mɛde.»

Annabi Yeremi xa masenyi

3 «Awa, n naxa siga fɛɲɛ yailanyi xɔnyi.
A nu na fɛɲɛ yailanfe,
4 kɔnɔ na fɛɲɛ to bɔɔ yire nde,
a man naxa gbilen a yailan na,
alako a xa lu alɔ a nu wama a xɔn ma ki naxɛ.»

5 «Alatala naxa a masen n bɛ,
6 ‹Alatala xa masenyi nan ya:
Isirayila bɔnsɔɛ, n tan fan fe rabama nɛ wo ra,
naxan maniyaxi yi fɛɲɛ yailanyi xa wali ra.
Isirayila bɔnsɔɛ, wo na n bɛlɛxɛ kui
alɔ boora na fɛɲɛ yailanyi bɛlɛxɛ ki naxɛ.
7 Xa n natɛ tongo si, xa na mu a ra mangɛya, rabirafe ra,
n xa e halaki, n xa e xun nakana,
8 kɔnɔ e fa gbilen e xa fe ɲaaxi fɔxɔ ra,
na tɛmui n fan gbilenma nɛ n ma natɛ fɔxɔ ra,
n mu e ɲaxankatama sɔnɔn.
9 Xa n natɛ tongo si, xa na mu a ra mangɛya, tife ra,
10 kɔnɔ e fa fe ɲaaxi raba n na,
e gbilen n xui fɔxɔ ra,
na tɛmui n fan gbilenma nɛ fe fanyi fɔxɔ ra
n nu wama naxan nabafe e bɛ.›»

11 «A fala Yudayakae nun Darisalamukae bɛ,
Alatala bara a masen,
‹N bara natɛ tongo wo xili ma,
n xa wo ɲaxankata.
Wo xa gbilen wo xa kira ɲaaxi fɔxɔ ra,
wo xa wo ɲɛrɛ ki masara.›
12 Kɔnɔ e naxa a yaabi,
‹Na mu fama sɔɔnɛyade,
barima muxu tan birama muxu xaxili nan fɔxɔ ra.
Muxu tan birama muxu waxɔnfe nan fɔxɔ ra,
hali a ɲaaxu.›»

13 «Alatala man bara e yaabi,
‹Wo xa a mato xa yi mɔɔli nu bara raba sie tagi.
Nde bara na fe mɔɔli mɛ sinden?
Isirayila sɛniyɛnxi bara fe xɔnxi raba.
14 Xinbeli nɔma kelide Liban geya fari?
Xure xunxuri naxee ye goroma naa, e nɔma xɔride?›
15 Kɔnɔ n ma ɲama tan bara nɛɛmu n ma fe ra,
e surayi gan sɛrɛxɛ ra kuyee bɛ,
e bira kira gbɛtɛ yailantaree fɔxɔ ra,
e kira fori lu na.
16 E bara a niya e xa bɔxi xa gbaloe sɔtɔ.
Dangi mixie na na to, e dɛ ixarama nɛ, e fa e mabere.
17 N fama nɛ e rayensende e yaxuie ya ra,
alɔ foye naxan kelima sogetede.
N nan n kobe rasoma e ra gbaloe lɔxɔɛ.»

Annabi Yeremi yaxuie xa masenyi

18 Mixi ndee bara a fala,
«Won xa Annabi Yeremi xa fe mabere barima
sɛrɛxɛdubɛe mu ɲɔnma naxee Ala xa sɛriyɛ masenma,
lɔnnilae mu ɲɔnma naxee mixi rasima,
namiɲɔnmɛe mu ɲɔnma naxee masenyi tima.
Won xa wule sa a xun ma, won tondi a xa masenyi ra.»

Annabi Yeremi xa masenyi Alatala bɛ

19 «Alatala, n mali, i tuli mati n yaxuie wɔyɛn xui ra.
20 E lanma e xa fe fanyi masara fe ɲaaxi ra?
E wama n faxafe nɛ.
I xa ratu a ma n findixi i xa xɛɛra nan na,
alako e xa ratanga i xa xɔnɛ ma.

21 Na kui i xa e xa die faxa kaamɛ ra,
i xa e faxa santidɛgɛma ra.
E xa ginɛe xa findi dibaritaree ra,
xa na mu a ra kaaɲɛ ginɛe.
I xa a lu e xa mɔrie xa faxa,
e xa fonikee xa bira santidɛgɛma ra.
22 I na e yaxuie xɛɛ e yire,
wa xui xa mini e xa banxie kui,
barima e bara wa n nabirafe yili kui,
e bara wa n suxufe gantanyi ra.
23 I tan Alatala, i e xa maɲɔxunyi kobi birin kolon,
e wama naxan nabafe n na.
I naxa e xa yunubi xafari.
I naxa diɲɛ e xa yunubi ma.
I xa e rabira i ya tode ra, i xa xɔnɔ e ma a ɲaaxi ra.»

19

Tofeti xa gbaloe
Alatala xa masenyi

1 Alatala naxa a masen, «Siga, i sa fɛɲɛ sara fɛɲɛ yailanyi xɔnyi. Ɲama forie nun sɛrɛxɛdubɛ forie xa i mati.
2 I na gɛ na sarade, wo xa mini Beti Hinoma biri ra, ‹Fɛɲɛ naadɛ› na dɛnnaxɛ biri. Mɛnni i xa yi masenyi ti,
3 ‹Yudaya mangɛ nun Darisalamukae, wo wo tuli mati Alatala xa masenyi ra.›»
«Isirayila Mangɛ Alatala bara a masen,
‹N fama nɛ bekae ɲaxankatade a ɲaaxi ra.
N naxan nabama e ra, mixi yo mu na fe mɔɔli mɛxi sinden.
4 N na rabama nɛ barima e bara n nabɛɲin,
e bara yi bɔxi findi yire sɛniyɛntare ra,
surayi ganma sɛrɛxɛ ra kuyee bɛ dɛnnaxɛ.
A singe e mu nu darixi na mɔɔli ra.
E babae nun Yudaya mangɛe mu nu na mɔɔli rabama,
kɔnɔ yakɔsi e bara mixie nii ba,
naxee mu fe ɲaaxi yo rabaxi.
5 E bara batudee ti Bali kuye bɛ geyae fari,
e e xa die bama sɛrɛxɛ gan daaxi ra dɛnnaxɛ.
N tan mu e yamarixi na mɔɔli ra,
n mu na mɔɔli falaxi,
na mɔɔli mu luxi n ma maɲɔxunyi ya ma.›»

6 «Alatala xa masenyi nan ya:
Na nan a ra lɔxɔɛ fama a lide
yi bɔxi xili mu falama Tofeti nun Ben Hinoma sɔnɔn,
a fama falade nɛ ‹Gbaloe gulunba.›
7 Be n Yudaya nun Darisalamu waxɔnfe kanama nɛ,
n e rabira e yaxuie xa santidɛgɛma ra,
naxee wama e sɔntɔfe.
N e binbie luma xɔnie nun wulai subee nan bɛ.
8 N yi taa kanama nɛ,
a fa findi yaagi ra bekae bɛ.
Dangi mixie na yi taa kanaxi to,
e dɛ ixarama nɛ, e fa yo wo ma.
9 E yaxui naxee wama e sɔntɔfe,
e fama nɛ e tɔɔrɔde taa kui
han bekae e yɛtɛ xa die nun e dɔxɔbooree don.»
10 «I na gɛ na masenyi tide, i xa fɛɲɛ ibɔɔ forie ya xɔri naxee i matixi. I xa a fala e bɛ,
11 ‹Mangɛ Alatala xa masenyi nan ya:
N yi ɲama nun e xa taa xun nakanama na ki nɛ,
alɔ fɛɲɛ ibɔɔxi ki naxɛ.
Na fɛɲɛ mu yailanma sɔnɔn.
Tofeti findima mixi faxaxie ragatade nan na.›»

12 Alatala xa masenyi nan ya:
«N yi yire nun a xa mixie luma nɛ alɔ Tofeti.
13 Darisalamu banxie nun Yudaya mangɛ xa banxie,
e birin findima yire sɛniyɛntare nan na alɔ Tofeti.
Singe ra, mixie bara surayi gan sɛrɛxɛ ra banxie fari,
e bara tunbuie batu,
e bara minse ba sɛrɛxɛ ra ala gbɛtɛe bɛ.»
14 Annabi Yeremi naxa fa kelife Tofeti, Alatala masenyi soxi a yi ra dɛnnaxɛ. A naxa ti Alatala xa banxi naadɛ ra, a a fala ɲama bɛ,
15 «Isirayila Mangɛ Alatala bara a masen, ‹N yi taa nun a rabilinyi ɲaxankatama nɛ. N fama nɛ gbaloe ra e bɛ barima e bara e kobe raso n na, e tondi n ma sɛriyɛ ra.›»

20

Annabi Yeremi xa tɔɔrɛ

1 Sɛrɛxɛdubɛ Pasura, Imeri xa di, naxan
findixi hɔrɔmɔbanxi yarerati ra, a to
Annabi Yeremi xa kawandi mɛ,
2 a naxa a suxu, a a bɔnbɔ, a a sa ku-
tunyi ra hɔrɔmɔbanxi sɛɛti ma Bunyamin
sode dɛ ra.
3 Kuye to iba, Pasura naxa a ramini,
kɔnɔ Annabi Yeremi naxa a yaabi,
«Alatala bara i xili masara. A mu falama
sɔnɔn Pasura, a falama nɛ fa ‹Magori
Misabiba,› ‹Ɲaxankatɛ yire.›
4 Alatala naxa a masen, ‹N gaaxui luma
nɛ i tan nun i booree bɔŋɛ ma. I yaxuie
i booree faxama nɛ santidɛgɛma ra i ya
xɔri. N Yudaya bɔxi fan sama nɛ Babilɔn
mangɛ bɛlɛxɛ, a e bɔnbɔ santidɛgɛma ra,
a fa e xanin Babilɔn.
5 Harige nun naafuli naxan birin na yi
taa kui, a nun naxan na Yudaya mangɛe
yi ra, n na birin soma nɛ wo yaxuie yi ra
yi gere kui, e xa a xanin Babilɔn.
6 I tan Pasura, nun i xa mixie, wo fan
sigama nɛ konyiya kui Babilɔn bɔxi ma. I
faxama mɛnni nɛ, i ragata naa, i tan nun
i booree i naxee kawandixi wule ra.›»

Annabi Yeremi xa masenyi

7 «Alatala, i bara n natantan,
n fan bara n yɛtɛ lu na tantanyi kui.
I bara n suxu, i bara nɔ n na.
Lɔxɔɛ yo lɔxɔɛ e n maberema, e birin
yoma n ma.
8 N ma masenyi birin findima ɲaxankatɛ
nun gbaloe nan na.
N na Alatala xa masenyi ti, ɲama birin yo
n ma.
9 Xa n na a fala,
‹N mu a xa fe kawandima sɔnɔn,
n mu wɔyɛnma a xili ra sɔnɔn,›
Alatala xa masenyi luma nɛ alɔ tɛ n bɔŋɛ
kui.
N mu nɔma na tɛ raxubende,
fo n xa Alatala xa masenyi ti.
10 N bara tɔɔŋɛgɛ gbegbe mɛ.
Xa n a fala, ‹Gbaloe na fafe,›
mixi ndee a fala, ‹Won xa a masen
mangasanyi bɛ.›
N booree birin na n matofe,
alako e xa n suxu tantanyi kui.
E a falama, ‹Tɛmunde won nɔma nɛ a
suxude gantanyi ra,
won xa nɔ a ra, won xa won gbeɲɔxɔ a
ma.›
11 Kɔnɔ Alatala Sɛnbɛma na n sɛɛti ma.
N yaxuie fama nɛ birade, e mu nɔma n
na.
Na findima nɛ yaagi ra e bɛ, e xaxili ifu.
12 Mangɛ Alatala tinxintɔɛe kolon,
a e bɔŋɛ nun e sondonyi matoma.
N a kolon Alatala fama nɛ n gbeɲɔxɔde e
ma,
n xaxili tixi a tan nan na.
13 Wo Alatala matɔxɔ, wo bɛɛti ba a bɛ,
barima a setaree rakisima nɛ e yaxuie
bɛlɛxɛ.
14 N bari lɔxɔɛ dankaxi.
N nga n barixi lɔxɔɛ naxɛ, lɔxɔɛ fanyi mu
a ra.
15 Xɛɛra naxan n bari fe fala n baba bɛ,
mixi dankaxi nan nu a ra.
N baba nu bara sɛɛwa na xibaaru ra,
16 kɔnɔ na xɛɛra xa lu alɔ yi taae,
Alatala naxee halakixi kinikinitareŋa kui.
A xa e gbelegbele xui mɛ gɛɛsɛgɛ nun
yanyi ra.
17 A nu lan nɛ a xa n faxa n nga tɛɛgɛ,
n xa ragata mɛnni abadan.
18 Munfe ra n fa minixi duniɲa ma,
n xa yi tɔɔrɛ nun yi fe xɔnɛ sɔtɔ,
n ma duniɲɛigiri xa findi yaagi ra n bɛ?»

21

Darisalamu xa gbaloe masenyi

1 Alatala naxa yi masenyi ti Annabi
Yeremi bɛ, mangɛ Sedekiya to Malakiya
xa di Pasura nun Maaseya xa di Sefaniya
sɛrɛxɛdubɛ xɛɛ a yire. E naxa a fala a bɛ,
2 «I xa Alatala maxandi muxu bɛ
barima Babilɔn mangɛ Nebukadansari
na won gerefe. Tɛmunde Alatala nɔma
kaabanako nde rabade won bɛ alako
Nebukadansari xa makuya won na.»
3 Annabi Yeremi naxa e yaabi, «Wo xa
a fala Sedekiya bɛ,
4 Isirayila Marigi Alatala bara a masen,
‹Wo Babilɔn mangɛ nun a xa sɔɔrie gere
geresose naxan na, n a niyama nɛ e xa
findi wo xun nakanama ra. Naxee na wo
gerefe taa fari ma, e fama nɛ sode taa kui.
5 N tan yati gere tima nɛ wo bɛ sɛnbɛ
ra, barima n xɔnɔxi wo ma a ɲaaxi ra. N
bɔŋɛ bara te.
6 N fama nɛ yi taakae bɔnbɔde, xɛmɛe
nun xurusee, alako e xa faxa fure ɲaaxi
ma.
7 Na dangi xanbi, Yudaya mangɛ
Sedekiya, a xa mixie, nun ɲama naxan

mu fama faxade fure, santidɛgɛma, nun kaamɛ ra yi taa kui, n fama nɛ e sode e yaxui Babilɔn mangɛ Nebukadansari yi ra, naxan wama e nii bafe. A fama nɛ e bɔnbɔde santidɛgɛma ra, a mu kinikinima e ma fefe ma. Alatala xa masenyi nan na ki.›»

8 «I xa a fala ɲama bɛ, Alatala bara a masen, ‹N wo tima nɛ kira firin xɔn ma. Keren findi kisi kira ra, boore findi faxɛ kira ra.

9 Naxan luma yi taa kui, a fama nɛ faxade santidɛgɛma, kaamɛ, nun fure ra, kɔnɔ naxan a yɛtɛ fima Babilɔnkae ma naxee bara wo xa taa rabilin, na kanyi kisima nɛ.

10 N bara natɛ tongo n xa fe ɲaaxi raba yi taa ra. N mu hinnɛma a ra. N a soma nɛ Babilɔn mangɛ yi ra, a fa a gan tɛ ra. Alatala xa masenyi nan na ki.›»

11 «I xa a fala Yudaya mangɛ bɔnsɔɛ bɛ,
Wo wo tuli mati Alatala ra.
12 Dawuda bɔnsɔɛ, Alatala bara a masen,
wo xa kiiti tinxinxi sa gɛɛsɛgɛ yo gɛɛsɛgɛ,
wo xa tɔɔrɔmixi ratanga mixi kobi ma,
alako n naxa xɔnɔ wo ma,
a fa lu alɔ tɛ naxan mu xubenma wo xa kobiɲa xa fe ra.
13 N bara xɔnɔ wo ma,
wo tan naxee sabatixi yi gulunba yire,
wo tan naxee luxi alɔ gɛmɛe fiili ma,
wo tan naxee a falama,
‹Nde nɔma won na? Nde nɔma sode won xɔnyi?›»
Alatala xa masenyi nan na ki.

14 «N fama nɛ wo ɲaxankatade wo xa yunubie xa fe ra,
n tɛ so wo xɔnyi ra naxan wo birin ganma.»
Alatala xa masenyi nan na ki.

22

Yudaya mangɛ xa gbaloe

1 Alatala bara a masen, «Siga Yudaya mangɛ xɔnyi yi masenyi ra.

2 I xa a fala a bɛ, ‹Yudaya mangɛ, i tan naxan na Dawuda xa kibanyi kui, i tan, i xa mixie, nun i xa ɲama naxan soma yi naadɛ ra, wo wo tuli mati Alatala ra.

3 Alatala bara a masen, wo xa tinxin, wo xa sɛriyɛ rabatu. Wo xa tɔɔrɔmixi ratanga mixi kobi ma. Wo naxa xɔɲɛ, kiridi, nun kaaɲɛ ginɛ tɔɔrɔ. Wo naxa fe ɲaaxi raba, wo naxa kobi, wo naxa mixi nii ba yi bɔxi ma.

4 Xa a sa li wo naxa bira yi sɛriyɛ fɔxɔ ra, mangɛ naxee dɔxɔma Dawuda xa kibanyi kui, e fama nɛ sode taa kui soe nun sɔɔri ragisee fari, e tan nun e xa mixie, nun e xa ɲama.

5 Kɔnɔ xa wo mu yi sɛriyɛ rabatu, n bara n kali n yɛtɛ ra, yi bɔnsɔɛ xun nakanama nɛ. Alatala xa masenyi nan na ki.›»

Alatala xa masenyi

6 Alatala bara a masen Yudaya mangɛ bɛ a bɔnsɔɛ xa fe ra,
«I bara lu alɔ Galadi n bɛ, i bara lu alɔ Liban geya,
kɔnɔ n bekae kerima nɛ, n be findi gbengberenyi ra.
7 N sɔɔrie xɛɛma nɛ geresosee ra,
e xa sɛdiri wurie xaba, e xa e gan.
8 Si gbegbe dangima nɛ naa, e fa a fala e boore bɛ,
‹Munfe ra Alatala yi mɔɔli rabaxi yi taa xungbe ra?›
9 Nde e yaabima nɛ, ‹E Marigi Alatala na rabaxi nɛ
barima e bara a xa saatɛ rabɛɲin,
e fa ala gbɛtɛe batu, e tuubi e bɛ.›»

Annabi Yeremi xa masenyi

10 «Wo naxa ɲɔnfe raba mixi faxaxie bɛ, wo naxa sunnun.
Wo xa wa mixie bɛ naxee xaninma ɲamanɛ ma,
barima e mu gbilenma e xɔnyi abadan.
11 Alatala bara a masen Yosiya xa di Salumu xa fe ra,
naxan nu bara ti mangɛ ra a baba ɲɔxɔɛ ra,
‹A mu gbilenma abadan.
12 A faxama ɲamanɛ nan ma e a xaninma dɛnnaxɛ.
A mu yi bɔxi toma sɔnɔn.›»

Alatala xa masenyi

13 «Ɲaxankatɛ na mixi bɛ
naxan banxi tima tinxintareya kui,
naxan a fari idɔxɔma muɲɛ saabui ra,
naxan mixi rawalima tɔɔrɛ kui,
a tondi sare sode a xa walikɛ yi ra.
14 Ɲaxankatɛ na mixi bɛ naxan a falama,
‹N xa banxi belebele ti n yɛtɛ bɛ,

naxan kui gbo, wundɛri wuya naxan ma,
naxan xunmasaxi sɛdiri wuri ra,
naxan masoxi se gbeeli ra.›
15 I findixi mangɛ ra sɛdiri wuri nan ma fe ra?
I baba mu baloe nun minse sɔtɔxi xɛ?
Kɔnɔ a naxa tinxinyi nun fe fanyi raba,
na nan findixi sɔɔnɛya ra a bɛ.
16 A naxa setare nun tɔɔrɔmixi ratanga,
na nan findixi sɔɔnɛya ra a bɛ.
Na birin a masenxi nɛ a bara n kolon.»
Alatala xa masenyi nan na ki.

17 «Kɔnɔ i tan birama i yɛtɛ xa geeni nan tun fɔxɔ ra,
hali na fa findi faxɛ tife ra,
hali na fa findi mixi tɔɔrɔfe ra.
18 Na nan a toxi Alatala masenyi tixi
Yosiya xa di Yehoyakimi xa fe ra, Yudaya mangɛ,
‹E mu nɔma a binyade ɲɔnfe ra,
e mu a falama, N taara, N marigi.›
19 E mu a ragatama,
a luma nɛ alɔ sofale faxaxi naxan wɔlɛma Darisalamu fari ma.»

20 «Wo xa te Liban,
wo xa wo xui ite Basan bɔxi ma,
wo xa gbelegbele Abarimi,
barima wo dɛfanboore birin bara bira.
21 Beenun tɔɔrɛ xa wo suxu,
n nu bara masenyi ti wo bɛ,
kɔnɔ wo mu tin na ramɛde.
Wo na na ki nɛ kabi wo dimɛdi tɛmui,
wo mu wama n ma sɛriyɛ rabatufe.
22 Wo xa yareratie bara lɔɛ alɔ foye,
wo mɛɛnimae bara siga konyiya kui.
Wo tan bara yaagi, wo xaxili bara ifu wo xa kobiɲa xa fe ra.
23 Wo tan naxee na Liban,
naxee luxi alɔ xɔnie e tɛɛ kui sɛdiri wuri kɔn na,
wo fama nɛ tɔɔrɔde a ɲaaxi ra gbaloe xa fe ra.
Wo fama nɛ lude tɔɔrɛ kui alɔ ginɛ naxan na di barife.»

24 Alatala xa masenyi nan ya:
«N bara n kali,
hali Yehoyakimi xa di Yekoyakini, Yudaya mangɛ,
sa fatu n ma alɔ n ma xurundɛ fanyi,
n mu tondima na bade n bɛlɛxɛ ra.
25 N i soma i yaxuie nan yi ra naxee wama i sɔntɔfe,
i gaaxuma naxee ya ra,
Nebukadansari, Babilɔn mangɛ, nun Babilɔnkae.
26 N wo kerima nɛ ɲamanɛ ma, i tan nun i nga,
wo mu barixi dɛnnaxɛ.
Wo faxama naa nɛ.
27 Wo mu gbilenma wo xɔnyi sɔnɔn, wo wama lufe dɛnnaxɛ.
Wo mu gbilenma naa abadan.»

28 «Yehoyakini bara lu alɔ fɛɲɛ ibɔɔxi,
mixi mu wama naxan xɔn?
Munfe ra e a tan nun a xa die kerima ɲamanɛ ma, e mu dɛnnaxɛ kolon?
29 N ma ɲama naxan sabatixi n ma bɔxi ma,
wo xa wo tuli mati Alatala ra.
30 Alatala bara a masen,
‹Wo xa sɛbɛli ti yi mixi xa fe ra,
a mu di sɔtɔma,
a xa duniɲɛigiri mu sɔɔnɛyama,
a xa di yo mu luma Dawuda xa kibanyi kui,
a xa di yo mu Yudaya yamarima sɔnɔn.›»

23

Alatala xa xɛɛra tinxinxi
Alatala xa masenyi

1 Alatala xa masenyi nan ya:
«Ɲaxankatɛ na n ma ɲama yareratie bɛ
naxee bara n ma ɲama ralɔɛ, e bara e rayensen.
2 Isirayila Marigi Alatala bara a masen a xa ɲama yareratie xa fe ra,
wo bara n ma ɲama rayensen nɛ, wo bara e keri.
Wo mu mɛɛnixi e ma.
N fama wo ɲaxankatade wo xa kobiɲa nan ma.»
Alatala xa masenyi nan na ki.

3 «N fama nɛ n ma ɲama birin na,
n nu bara naxan xanin ɲamanɛ ma.
N fama nɛ e ragbilende e xɔnyi
alako e man xa wuya, e xa fe man xa sɔɔnɛya.
4 N yareratie tima nɛ e bɛ naxee mɛɛnima e ma.
E mu gaaxuma sɔnɔn, e mu sɛrɛnma.
N e hayi birin fanma nɛ e bɛ.»

Alatala bara na masen.

5 Alatala xa masenyi nan ya:
«Lɔxɔɛ fama nɛ fade n Dawuda xa di tinxinxi rakelima lɔxɔɛ naxɛ.
A ɲama yamarima nɛ lɔnni, tinxinyi, nun sɛriyɛ ra bɔxi kui.
6 Na waxati Yudaya kisima nɛ,
Isirayila bɔɲɛsa sɔtɔ,
mixie a fala, ‹Alatala findixi won ma tinxinyi nan na.›»

7 Alatala xa masenyi nan ya:
«Lɔxɔɛ fama fade mixi mu a falama,
‹Alatala ɲiɲɛ naxan Isirayilakae raminixi Misira bɔxi ra.›
8 E a falama nɛ, ‹Won bara won kali Alatala xili ra,
naxan Isirayila bɔnsɔɛ rakelixi,
a e ramini ɲamanɛ ra naxan na kɔɔla ma
a nun yire birin a e kerixi dɛnnaxɛ.
E man fama nɛ e xa bɔxi rasabatide.›»

Annabi Yeremi xa masenyi

9 «Masenyie nan ya namiɲɔnmɛe xa fe ra:
N bɔɲɛ bara kinikini.
N xɔri birin na sɛrɛnfe,
n luxi nɛ alɔ siisila barima Alatala xa masenyi sɛniyɛnxi xɔrɔxɔ.»

Alatala xa masenyi

10 «Yi bɔxi rafexi yɛnɛlae nan na.
Bɔxi yati yati na dankɛ kui na nan ma,
fiili bara xara,
ɲooge bara ɲɔn.
Mixi mafura tinxintareya rabade.
E suusama na ra a fanyi ra.
11 Namiɲɔnmɛ nun sɛrɛxɛdubɛ mu tinxin.
N bara kobiɲa to n ma banxi kui.»
Alatala xa masenyi nan na ki.

12 «Na nan a ra e xa kira xɔrɔxɔ.
Dimi bara sin e xun ma.
E luma nɛ bira ra,
barima n bara natɛ tongo n xa e ɲaxankata.
Na waxati na fafe.»
Alatala xa masenyi nan na ki.

13 «N bara fe ɲaaxie to namiɲɔnmɛ Samarikae ya ma.
E na masenyi tife Bali xili ra,
e bara n ma ɲama Isirayila ralɔɛ.
14 N man bara fe ratɔnxie to namiɲɔnmɛ Darisalamukae ya ma.
E findixi yɛnɛlae nan na, e ɲɛrɛma wule ra,
e tinxintaree malima alako e naxa gbilen e xa wali kobi fɔxɔ ra.
E bara lu n bɛ alɔ Sodomakae,
e xa mixie maniyaxi Gomorakae nan na.»

15 Na nan a ra Mangɛ Alatala a masenxi namiɲɔnmɛe xa fe ra,
«N fe xɔnɛ soma nɛ i yi ra baloe ra,
n ye ɲaaxi so i yi ra minse ra,
barima Darisalamu namiɲɔnmɛe bara a niya
n ma bɔxi birin xa findi bɔxi sɛniyɛntare ra.»

16 Alatala bara a masen,
«Wo naxa wo tuli mati namiɲɔnmɛe xa masenyi ra.
E naxan masenma wo bɛ a findixi wule nan na.
E laamatunyie xa fe falama wo bɛ
naxee fatanxi e yɛtɛ xaxili ma.
Alatala xa mu a masenxi.
17 E bara suusa a falade n matandilae bɛ,
‹Alatala naxɛ wo bɔɲɛsa sɔtɔma nɛ.›
E man nu a fala mixie bɛ,
naxee birama e yɛtɛ waxɔnfe fɔxɔ ra,
‹Fe ɲaaxi yo mu wo sɔtɔma.›
18 Nde bara ti Alatala sɛɛti ma, a xa a xa masenyi ramɛ?
Nde bara a tuli mati a xa masenyi ra?
Nde bara na mɛ?
19 Alatala bara xɔnɔ mixi ɲaaxi ma.
Na luxi nɛ alɔ foye xungbe naxan dangima e xun ma.
20 Alatala xa xɔnɛ mu gbilenma,
fo a xa kamali,
fo a xa natɛ birin xa raba.
Na birin na ɲɔn, wo xaxili sɔtɔma nɛ.
21 N tan xa mu yi namiɲɔnmɛe xɛɛxi, e e yɛtɛ xaxili nan nawalife.
N mu masenyi tixi e bɛ, e masenyi tixi e yɛtɛ nan na.
22 Xa a sa a li e nu na n tan nan sɛɛti ma,
e n ma masenyi nan masenma n ma ɲama bɛ,
alako e xa gbilen e xa kira ɲaaxi fɔxɔ ra,
e xa kobiɲa lu na.»

23 Alatala xa masenyi nan ya:
«Ala nan n na naxan makɔrɛ wo ra,
n mu na yire makuye.

24 Adamadi nɔma a nɔxunde n ma?»
Alatala xa masenyi nan na ki.
«N mu na koore nun bɔxi birin ma xɛ?»
Alatala xa masenyi nan na ki.
25 «N bara na namiɲɔnmɛe xui mɛ.
E wule nan falama,
e naxɛ, ‹N bara laamatunyi to, n bara laamatunyi to.›»

26 «Namiɲɔnmɛe luma wule fala ra han mun tɛmui?
E e yɛtɛ madaxuma han mun tɛmui?
27 E maɲɔxunxi nɛ a ɲama nɔma nɛɛmude n xili ra
e xa laamatunyie saabui ra, e naxan falama e boore bɛ,
alɔ e babae nɛɛmuxi n xili ma ki naxɛ e fa Bali batu.
28 Naxan bara xiye sa, a xa na nan fala.
Naxan bara n ma masenyi sɔtɔ, a xa na fala nɔndi ra.
Munse na maale xɔri nun maale lagi tagi?»
Alatala xa masenyi nan na ki.
29 «N ma masenyi mu luxi xɛ alɔ tɛ?»
Alatala xa masenyi nan na ki.
«N ma masenyi mu luxi xɛ alɔ dɛrɛma naxan gɛmɛ ibɔɔma?»

30 Alatala xa masenyi nan ya:
«Yi namiɲɔnmɛe mu rafanxi n ma.
E masenyi muɲama e boore ma,
e fa a fala Ala xa masenyi na a ra.»
31 Alatala xa masenyi nan ya:
«Yi namiɲɔnmɛe mu rafanxi n ma.
E a falama, ‹Ala xa masenyi nan ya,›
kɔnɔ e dɛ nan tun wuyaxi.»
32 Alatala xa masenyi nan ya:
«Yi namiɲɔnmɛe mu rafanxi n ma,
naxee laamatunyi wule falama,
naxee n ma ɲama ralɔɛma e xa wule fufafue ra.
N mu e xɛɛxi, n mu yaamari yo fixi e ma,
ɲama hayi mu na e ma feo.»
Alatala xa masenyi nan na ki.

33 «Xa ɲama i maxɔrin,
xa na mu a ra namiɲɔnmɛ, xa na mu a ra sɛrɛxɛdubɛ,
‹Munse findixi Alatala xa natɛ ra,›
i xa yi natɛ fala e bɛ,
‹Alatala bara wo rabɛɲin.›
34 Xa namiɲɔnmɛ, xa na mu a ra sɛrɛxɛdubɛ,
xa na mu a ra mixi nde a fala ɲama bɛ,
‹Alatala xa masenyi nan ya,›
n fama nɛ na kanyi nun a bɔnsɔɛ ɲaxankatade.
35 Wo wo boore maxɔrinma,
‹Alatala munse yaabixi? Alatala munse masenxi?›
36 Kɔnɔ a mu lanma wo xa a fala,
‹Alatala xa masenyi nan ya,›
barima na findixi wo yɛtɛ xa masenyi nan na.
Wo wama Mangɛ Alatala xa masenyi nan masarafe.
37 Wo namiɲɔnmɛ maxɔrinma,
‹Alatala munse yaabixi? Alatala munse masenxi?›
38 Xa wo man a falama,
‹Alatala xa masenyi nan ya,›
n to a fala wo bɛ a wo naxa na mɔɔli fala,
39 n wo rabɛɲinma nɛ kerenyi ra,
n wo makuya n na,
wo tan nun wo xa taa n naxan fixi wo nun wo babae ma.
40 N wo rayaagima nɛ abadan.
Na yaagi mu bama wo ma, mixi mu nɛɛmuma a ra.»

24

Xɔrɛ paani firin

1 Babilɔn mangɛ Nebukadansari to gɛ Yudaya mangɛ Yehoyakini, Yehoyakimi xa di, a xa kuntigie, Yudaya kamudɛrie nun xabuie xaninde konyiya kui Babilɔn bɔxi ma, Alatala naxa laamatunyi nde masen n bɛ. Paani firin nu na Alatala xa hɔrɔmɔbanxi ya ra. E nu rafexi xɔrɛe ra.
2 Xɔrɛ bogi fanyie, naxee luxi alɔ xɔrɛ bogi ba singee, e nu saxi paani keren kui. Xɔrɛ bogi ɲaaxie, naxee kanaxi, nee fan nu saxi paani boore kui.
3 Alatala naxa a masen n bɛ, «Annabi Yeremi, i munse toxi?» N naxa a yaabi, «N xɔrɛe nan toxi. Ndee fan han, ndee fan kanaxi. Xɔrɛ naxee kanaxi, e mu nɔma donde.»
4 Alatala naxa yi masenyi ti n bɛ,
5 «Isirayila Marigi Alatala xa masenyi nan ya: I xɔrɛ bogi fanyie toxi ki naxɛ, n tan fan Isirayilakae toxi na ki nɛ, naxee xaninxi konyiya kui Babilɔn bɔxi ma.

6 N nan n ɲɛngi sama nɛ e xɔn ma a
fanyi ra. N e ragbilenma nɛ yi bɔxi ma, n
e xa fe sɔɔnɛyama nɛ. N mu e halakima
sɔnɔn.
7 N xaxili fanyi fima nɛ e ma alako e xa
a kolon n tan nan na Alatala ra. Xa e yɛtɛ
ragbilen n ma e bɔɲɛ birin na, e tan nan
findima n ma ɲama ra, n tan fan findi e
Marigi Ala ra.»
8 Alatala naxa a masen, «Yi xɔrɛ bogi
ɲaaxi naxee mu donma, e misaalixi Yu-
daya mangɛ Sedekiya nun a xa kuntigie
nan na, a nun Darisalamukae naxee birin
luxi yi bɔxi ma, nun naxee sabatixi Misira
bɔxi ma.
9 N e findima ɲama xɔnxi nan na
duniɲa birin. E luma yaagi kui. Mixi
yoma nɛ e ma, e e danka yire birin n e
xaninma dɛnnaxɛ.
10 N e raɲɔnma nɛ santidɛgɛma, kaamɛ,
nun fure ɲaaxi ra. E mu luma yi bɔxi ma,
n dɛnnaxɛ fixi e nun e babae ma.»

25

Isirayila xa konyiya

1 Alatala naxa masenyi nde ti Annabi
Yeremi bɛ, Yosiya xa di Yehoyakimi xa
mangɛya ɲɛ naani nde kui Yudaya bɔxi
ma. Na nu findixi Nebukadansari xa
mangɛya ɲɛ singe nan na Babilɔn bɔxi
ma.
2 Annabi Yeremi naxa yi masenyi ti
Yudayakae nun Darisalamukae bɛ,
3 «Kabi Amon xa di Yosiya xa mangɛya
ɲɛ fu nun saxan nde Yudaya bɔxi ma, han
to, na ɲɛ mɔxɔɲɛn nun saxan nan ya. Na
waxati Alatala nu bara masenyi nde ti n
bɛ. N bara na fala wo bɛ tɛmui birin, kɔnɔ
wo mu tinxi wo tuli matide n na.
4 Alatala bara a xa konyi namiɲɔnmɛe
xɛɛ wo ma waxati birin, kɔnɔ wo mu e
xui ramɛxi, wo mu e xa masenyi suxuxi.
5 E naxa a masen wo bɛ wo xa gbilen wo
xa ɲɛrɛ ki ɲaaxi fɔxɔ ra, alako wo xa bu
yi bɔxi ma, Alatala naxan fixi wo nun wo
babae ma, a xa findi wo gbe ra abadan.»
6 «Wo naxa bira ala gbɛtɛe fɔxɔ ra, wo
naxa e batu, wo naxa tuubi e bɛ. Wo naxa
n naxɔnɔ, alako n naxa wo ɲaxankata.
7 Kɔnɔ wo mu n xui suxuxi. Wo ɲɛrɛ
ki bara n naxɔnɔ, n xa wo ɲaxankata.
Alatala xa masenyi nan na ki.»
8 Na nan a ra Mangɛ Alatala naxa a
masen, «Wo to tondi n ma masenyi ra,
9 n gali fenma nɛ kɔɔla ma, naxan na n
ma konyi Babilɔn mangɛ Nebukadansari
xa yaamari bun ma. N e xɛɛma nɛ wo nun
wo dɔxɔboore sɔntɔde. Mixi dɛ ixarama
nɛ wo xa fe ra, e fa yo wo ma. Wo luma
naa xunnakanɛ nan kui abadan.
10 Sigi mu sama wo xɔnyi sɔnɔn, xu-
lunyi mu rabama. Mixi mu maale din xui
mɛma, e mu lanpui xa naiyalanyi toma.
11 Gbaloe yi bɔxi lima nɛ, se birin kana.
Wo nun wo dɔxɔbooree luma konyiya
nan kui Babilɔn mangɛ xa nɔɛ bun ma ɲɛ
tongo solofere.»
12 «Alatala xa masenyi nan ya: Kɔnɔ
na ɲɛ tongo solofere na kamali, n Babilɔn
mangɛ nun a xa ɲama ɲaxankatama nɛ
e xa fe ɲaaxi xa fe ra. N e xa bɔxi xun
nakanama nɛ abadan.
13 N fe naxan birin falaxi yi ɲamae xili
ma yi kitaabui kui Annabi Yeremi saabui
ra, n fama nɛ na birin nakamalide.
14 Babilɔnkae fama nɛ lude si sɛnbɛma
wuyaxie xa yaamari bun ma. N e xa wali
sare ragbilenma nɛ e ma.»

Alatala xa masenyi

15 Isirayila Marigi Ala bara a masen n bɛ,
«N ma xɔnɛ xa fe fala si birin bɛ
n i xɛɛma dɛnnaxɛ.
16 E na n ma xɔnɛ to,
e luma nɛ alɔ siisilae santidɛgɛma ya ra.»

Annabi Yeremi xa masenyi

17 «N bara Alatala xa xɔnɛ masen si birin
bɛ,
a n xɛɛxi dɛnnaxɛ.
18 N bara a masen Darisalamu nun Yu-
daya taae kui,
e xa mangɛe nun kuntigie bɛ.
Mixie dɛ fama nɛ ixarade e xa gbaloe
sɔtɔxie xa fe ra,
e fa yo e ma, e e danka alɔ a rabafe ki
naxɛ to lɔxɔɛ.
19 N bara a masen Misira mangɛ firawuna
bɛ,
a xa konyie, a xa kuntigie, nun a xa ɲama
birin bɛ.
20 N bara a masen sie bɛ
naxee na sogegorode mabiri.
N bara a masen Usi mangɛe bɛ, a nun
Filisita mangɛe bɛ,
naxee na Asikalɔn, Gasa, Ekiron, nun
Asidodi.

21 N bara a masen Edon, Mowaba, nun Amoni mangɛe bɛ.
22 N bara a masen Tire nun Sidɔn mangɛe bɛ,
naxee na baa dɛ ra.
23 N bara a masen Dedan, Tema, nun Busi mangɛe bɛ,
naxee na yire makuye.
24 N bara a masen Arabu mangɛe bɛ,
naxee na gbengberen yire.
25 N bara a masen Sabidi, Elama, nun Mediya mangɛe bɛ,
26 a nun mangɛ birin naxee na kɔɔla ma,
naxee makɔrɛ nun naxee makuya duniɲa yire birin.
Nee birin dangi xanbi,
n man bara a masen Seesaki mangɛ bɛ.»

Alatala xa masenyi

27 «I xa a masen e bɛ,
‹Isirayila Mangɛ Alatala bara a masen,
wo xa a xa xɔnɛ kolon,
wo xa lu na xɔnɛ kui han santidɛgɛma xa gɛ wo sɔntɔde
n naxan xɛɛma wo tagi.›
28 Xa e tondi n ma xɔnɛ kolonde, a fala e bɛ,
Alatala bara natɛ xɔrɔxɔɛ tongo,
e xa n ma xɔnɛ kolon.»

29 Alatala xa masenyi nan ya:
«N bara natɛ tongo
n xa n ma taa sugandixi ɲaxankata,
n xili falama naxan xun ma.
Wo naxɛ a wo mu fe ɲaaxi yo rabaxi
kɔnɔ wo bara fe ɲaaxi raba.
Na nan a ra n bara natɛ tongo,
wo xa sɔntɔ santidɛgɛma ra.»
Mangɛ Alatala xa masenyi nan na ki.

30 «I xa yi birin fala e bɛ.
I xa a fala e bɛ Alatala xui magaaxuxi bara mini
a xa hɔrɔmɔlingira kui koore ma a xa bɔxi xili ma.
A bara a xui ramini a ɲaaxi ra duniɲa xili ma.
31 Na xui bara duniɲa birin li.
Alatala na kiiti safe si birin ma naxee na duniɲa.
Naxan ɲaaxu, a sɔntɔma nɛ santidɛgɛma ra.»
Alatala xa masenyi nan na ki.

32 Alatala bara a masen,
«Alatala xa xɔnɛ bara keli
alɔ foye xungbe naxan sigama si birin ma duniɲa bɛndɛ fuɲi fari.
33 Alatala naxee sɔntɔma duniɲa ma na lɔxɔɛ,
ɲɔn fe mu rabama e bɛ, e mu gaburi sɔtɔma,
e findima ɲaɲɛ nan na bɛndɛ fuɲi fari.
34 Ɲama yareratie, wo xa gbelegbele,
wo xa wo wa xui ramini,
barima gbaloe lɔxɔɛ bara wo li.
Wo fama nɛ yensende, wo bira,
alɔ se xunxuri naxan tide mu na.
35 Wo xa yareratie mu kisima sɔnɔn,
wo mu yigiya sɔtɔma.
36 Wo wo xa yareratie wa xui mɛma nɛ,
wo e gbelegbele xui mɛ,
barima Alatala na e xa bɔxi kanafe.
37 Alatala xa xɔnɛ magaaxuxi bara a niya xui yo mu minima sɔnɔn e xa bɔxi ma.
38 Alatala bara lu alɔ yɛtɛ naxan bara a yire masara.
A bara bɔxi kana a xa xɔnɛ xa fe ra.»

26

Annabi Yeremi makiitife

1 Yosiya xa di Yehoyakimi xa mangɛya fɔlɛ Yudaya kui, Alatala naxa yi masenyi ti Annabi Yeremi bɛ, a naxɛ,
2 «I xa ti n ma hɔrɔmɔbanxi tɛtɛ kui, i sa wɔyɛn ɲama bɛ naxan kelixi Yudaya taae kui fafe ra Alatala batude a xa hɔrɔmɔbanxi kui. I xa fe birin masen e bɛ n naxan falama i bɛ. I naxa sese lu.
3 Tɛmunde e e tuli matima nɛ na ra, e gbilen e xa wali kobie fɔxɔ ra. Na tɛmui n fan gbilen n ma natɛ fɔxɔ ra e xa fe ɲaaxi xa fe ra.
4 I xa a fala e bɛ, ‹Alatala bara a masen, xa wo mu wo tuli mati n ma sɛriyɛ ra n wo yamarixi naxan na,
5 xa wo mu wo tuli mati n ma konyi namiɲɔnmɛe ra, n naxee xɛɛxi wo ma, wo tondixi naxee xa masenyi ra,
6 na tɛmui n fe rabama nɛ wo ra alɔ n naxan nabaxi Silo ra. Yi taa findima nɛ taa dankaxi ra duniɲa si birin tagi.›»
7 Sɛrɛxɛdubɛe, namiɲɔnmɛe, nun ɲama birin naxa Annabi Yeremi xa masenyi mɛ Alatala xa banxi kui.
8 Annabi Yeremi to gɛ Alatala xa masenyi tide ɲama bɛ, sɛrɛxɛdubɛe,

namiɲɔnmɛe, nun ɲama birin naxa a suxu, e fa a fala, «Won xa a faxa, won xa a faxa!»
9 E naxa a maxɔrin, «Munfe ra i a masenxi Alatala xili ra a falafe, yi banxi fama nɛ lude alɔ banxi naxan na Silo, yi taa fan fa kana, mixi yo mu lu a kui?» Gali birin nu bara Annabi Yeremi rabilin Alatala xa banxi kui.
10 Yudaya kuntigie to na fe mɛ, e naxa keli mangɛ xɔnyi, e siga Alatala xa banxi, e sa dɔxɔ Naadɛ Nɛɛnɛ sɛɛti ma Marigi xa banxi sode dɛ ra.
11 Sɛrɛxɛdubɛe nun namiɲɔnmɛe naxa a fala kuntigie nun ɲama bɛ, «A lanma yi xɛmɛ xa faxa, barima a bara yi taa xa fe ɲaaxi fala. Wo bara na mɛ wo yɛtɛ ra.»
12 Annabi Yeremi naxa a fala kuntigie nun ɲama bɛ, «Alatala nan n xɛɛxi yi masenyi tide yi banxi nun yi taa xa fe ra.
13 Yakɔsi wo tan xa wo ɲɛrɛ ki masara, wo xa wo tuli mati wo Marigi Alatala xui ra, alako a xa gbilen a xa natɛ fɔxɔ ra wo xa fe ra.
14 N na wo sagoe. Wo xa wo waxɔnfe raba n na.
15 Kɔnɔ wo xa a kolon, xa wo n faxa, wo tan nun Darisalamukae bara yunubi sɔtɔ n ma faxɛ xa fe ra, barima n tan mu fe ɲaaxi yo rabaxi. Alatala nan n xɛɛxi yi masenyi falade wo bɛ.»
16 Kuntigie nun ɲama naxa a fala sɛrɛxɛdubɛe nun xɛɛrae bɛ, «Wo mu nɔma yi xɛmɛ faxade, barima a wɔyɛnxi won bɛ Alatala nan xili ra.»
17 Fori ndee naxa keli, e fa a fala ɲama bɛ,
18 «Mika Moresetika fan nu namiɲɔnmɛ masenyi tima nɛ Yudaya mangɛ Xesekiya xa waxati. A nu bara a fala,
‹Mangɛ Alatala bara a masen,
Siyon fama nɛ lude alɔ xɛ naxan buxaxi,
Darisalamu findi gɛmɛ malanxie ra,
Alatala xa hɔrɔmɔbanxi findi fɔtɔnyi ra.›»
19 «Yudaya mangɛ Xesekiya bara faxa? A mu Alatala maxandixi xɛ? Na tɛmui Alatala naxa gbilen a xa natɛ fɔxɔ ra. Yakɔsi, won naxa won yɛtɛ yo tɔɔrɔ.»
20 Mixi gbɛtɛ fan nu na, naxan nu bara yi masenyi mɔɔli ti Alatala xili ra Darisalamu nun Yudaya xili ma, alɔ Annabi Yeremi a rabaxi ki naxɛ. A nu xili Uriya Semaya xa di Kiriyati Yeyarimi.
21 Mangɛ Yehoyakimi nun a xa kuntigie nun a xa sɔɔrie to na masenyi mɛ, e naxa kata a faxade, kɔnɔ Uriya to a mɛ, a naxa gaaxu, a gi sigafe ra Misira bɔxi ma.
22 Mangɛ Yehoyakimi naxa Akibori xa di Elinatan nun mixi ndee xɛɛ a fɔxɔ ra Misira.
23 E naxa fa Uriya ra kelife Misira, e a xanin mangɛ Yehoyakimi yire. Yehoyakimi naxa a faxa santidɛgɛma ra, a fa a ragata setaree xa gaburi yire.
24 Na kui Safan xa di Axikama naxa Annabi Yeremi mali, alako ɲama naxa a faxa.

27

Annabi Yeremi xa karafoe

1 Yosiya xa di Yehoyakimi xa mangɛya fɔlɛ Yudaya kui, Alatala naxa yi masenyi ti Annabi Yeremi bɛ, a naxɛ,
2 «I xa karafoe ragoro i kɔn ma.
3 I xa xɛɛra xɛɛ Edon, Mowaba, Amon, Tire, nun Sidɔn mangɛe xɔn e xa mixie saabui ra, naxee faxi Darisalamu, Yudaya mangɛ Sedekiya yire.
4 E xa a fala mangɛe bɛ, ‹Isirayila Mangɛ Alatala bara yi masenyi ti mangɛe bɛ,
5 n tan nan bɔxi, adamadie, nun daalise birin daaxi naxan na duniɲa bɛndɛ fuɲi fari. N e daaxi n sɛnbɛ magaaxuxi nan na. N a birin fima mixi nan ma n wama naxan xɔn.›»
6 «Yakɔsi n bara yi bɔxi birin so Babilɔn mangɛ Nebukadansari yi ra. A tan nan findixi n ma konyi ra. N bara wulai subee fan lu a sagoe.
7 Ɲamanɛ birin fama lude a tan nan ma yaamari bun ma. E man luma nɛ a xa di nun a xa mamadi fan ma yaamari bun ma, beenun a xa waxati xa kamali. Na tɛmui ɲamanɛ sɛnbɛmae nun mangɛ xungbee fama nɛ dusude a xun na.»
8 «Xa ɲamanɛ mangɛ nde tondi Babilɔn mangɛ Nebukadansari rabatude, n tan nan fama santidɛgɛma, kaamɛ, nun fure ɲaaxi ra na kanyi ma, han a xa ɲamanɛ ɲɔn Nebukadansari saabui ra. Alatala xa masenyi nan na ki.

9 Wo naxa wo tuli mati wo xa
namiɲɔnmɛe, wo xa sematoe, wo xa
duuree, nun wo xa mandurulae ra, naxee
a falama wo bɛ, ‹Wo mu luma Babilɔn
mangɛ sagoe.›
10 E na wule nan falafe wo bɛ, alako
wo xa makuya wo xa bɔxi ra, wo xa lu
konyiya kui, han wo xa ɲɔn.
11 Kɔnɔ ɲama naxan na a yɛtɛ magoro
Babilɔn mangɛ bɛ, a a rabatu, n na ɲama
xun nafanma nɛ a xa bɔxi ma, a xa wali
mɛnni, a sabati naa. Alatala xa masenyi
nan na ki.»

12 N naxa yi masenyi ti Yudaya mangɛ
Sedekiya bɛ, «Wo xa lu Babilɔn mangɛ xa
yaamari bun ma, wo xa wo magoro a tan
nun a xa ɲama bɛ alako wo xa kisi.
13 Munfe ra i nun i xa ɲama wama
faxafe santidɛgɛma, kaamɛ, nun fure
ɲaaxi ra, alɔ Alatala a masenxi ki naxɛ
ɲama birin bɛ naxan mu tin a magorode
Babilɔn mangɛ bɛ?
14 Wo naxa wo tuli mati namiɲɔnmɛe
ra naxee a falama, ‹Wo mu luma Babilɔn
mangɛ xa yaamari bun ma.› E wule nan
tun falafe.
15 Alatala xa masenyi nan ya: ‹N tan xa
mu e xɛɛxi. E wule nan tun falafe wo bɛ
n xili ra, alako n xa wo keri, n man xa
wo xun nakana, wo tan nun namiɲɔnmɛ
naxee wɔyɛnfe wo bɛ.›»

16 N bara yi masenyi ti sɛrɛxɛdubɛe nun
ɲama bɛ, «Alatala naxa a masen, ‹Wo
naxa wo tuli mati wo xa namiɲɔnmɛe
ra naxee a falama wo bɛ a Alatala xa
banxi yirabasee fama nɛ ragbilende wo
yire kelife ra Babilɔn bɔxi ma. E na wule
nan tun falafe.
17 Wo naxa wo tuli mati e ra, wo wo
magoro Babilɔn mangɛ bɛ, alako wo xa
kisi. Munfe ra wo wama yi taa xa kana?
18 Xa namiɲɔnmɛe nan e ra, xa e na
Alatala xa masenyi nan tife, e xa Mangɛ
Alatala maxandi alako yirabase naxee
luxi Alatala xa banxi kui, Yudaya mangɛ
xa banxi kui, nun Darisalamu kui, e naxa
e xanin Babilɔn bɔxi ma.
19 Mangɛ Alatala bara fe nde fala a xa
banxi sanyie xa fe ra, na ye ragatade
xungbe, nun na ye ragatade xunxurie,
nun se gbɛtɛ xa fe ra naxee na taa kui,
20 Babilɔn mangɛ Nebukadansari mu
naxee xanin, a to nu Yehoyakimi xa di Yu-
daya mangɛ Yehoyakini, Yudaya kuntigie,
nun Darisalamukae xaninfe a xɔnyi.
21 Isirayila mangɛ Alatala naxa masenyi
ti yirabasee xa fe ra naxee nu luxi a xa
banxi kui, Yudaya mangɛ xa banxi kui,
nun Darisalamu kui,
22 e birin xaninma nɛ Babilɔn bɔxi ma.
E luma nɛ naa han a natɛ tongoma tɛmui
naxɛ, a man xa e ragbilen Darisalamu.›»

28

Annabi Xananiya xa masenyi

1 Yudaya mangɛ Sedekiya xa mangɛya
ɲɛ naani, kike suuli nde ra, Asuru xa di
Annabi Xananiya Gabayonka naxa wɔyɛn
Alatala xa hɔrɔmɔbanxi kui sɛrɛxɛdubɛe
nun ɲama ya xɔri.
2 A naxɛ, «Isirayila Marigi Alatala bara
a masen, ‹N fama nɛ Babilɔn mangɛ xa
yaamari kanade.
3 Beenun ɲɛ firin xa kamali, n man
fama nɛ Alatala xa hɔrɔmɔlingira xun-
mase birin nagbilende be, Babilɔn mangɛ
Nebukadansari naxan tongo, a e xanin
Babilɔn bɔxi ma.
4 Alatala xa masenyi nan ya, n man
fama nɛ Yehoyakimi xa di, Yudaya mangɛ
Yehoyakini ragbilende, a nun mixi birin
naxee nu xaninxi Babilɔn. N Babilɔn
mangɛ xa yaamari kanama nɛ.›»
5 Annabi Yeremi naxa Annabi Xananiya
yaabi sɛrɛxɛdubɛe nun ɲama ya xɔri
Alatala xa hɔrɔmɔbanxi kui.
6 Annabi Yeremi naxa a fala, «Am-
ina, Alatala xa a raba na ki. Alatala
xa i xa masenyi rakamali. A xa a xa
hɔrɔmɔbanxi xunmasee ragbilen be ke-
life Babilɔn bɔxi ma, a nun Isirayila ɲama
naxee na konyiya kui mɛnni.
7 Kɔnɔ n xa a fala i bɛ, a nun ɲama birin
bɛ, wo xa wo tuli mati n na.
8 Kabi tɛmui xɔnnakuye beenun won
ma waxati, namiɲɔnmɛe bara masenyi ti
ɲamanɛe nun mangɛyae xili ma, a falafe
ra e xa gere sɔtɔ, tɔɔrɛ, nun fure ɲaaxi.
9 Kɔnɔ xa a sa li namiɲɔnmɛ nde
masenyi ti bɔɲɛsa xa fe ra, fo na masenyi
xa kamali nɛ beenun mixie xa a kolon
Alatala nan na namiɲɔnmɛ xɛɛxi.»

10 Annabi Xananiya naxa karafoe ba
Annabi Yeremi kɔn ma, a naxa a igira.
11 Na kui a naxa a fala ɲama bɛ,
«Alatala xa masenyi nan ya. Beenun
ɲɛ firin, n fama nɛ Babilɔn mangɛ
Nebukadansari xa yaamari bade ɲamanɛ
birin ma.» Annabi Yeremi naxa siga.
12 Annabi Xananiya to gɛ Annabi
Yeremi xa karafoe igirade, Alatala naxa yi
masenyi ti Annabi Yeremi bɛ,
13 «Siga, i sa a fala Xananiya bɛ,
‹Alatala bara a masen i bɛ, i bara karafoe
wuri daaxi igira, kɔnɔ n fama karafoe
wure daaxi nan nagorode i kɔn ma.›
14 Isirayila Mangɛ Alatala xa masenyi
nan ya, ‹N fama karafoe wure daaxi
nan sade ɲamanɛ birin kɔn ma, alako e
xa lu Babilɔn mangɛ Nebukadansari xa
yaamari bun ma. N man bara wulai sube
birin sa a sagoe.›»
15 Annabi Yeremi naxa a fala Xananiya
bɛ, «I tuli mati Xananiya. Alatala xa mu
i xɛɛxi. I xaxilisa wɔyɛnyi naxan falafe
ɲama bɛ, a findixi wule nan na.
16 Alatala naxa a masen, ‹N xa a fala
i bɛ, n i kerima nɛ yi bɔxi ma, i fa faxa
toofare, barima i bara Alatala xa masenyi
matandi.›»
17 Annabi Xananiya naxa faxa na ɲɛ kui,
kike solofere nde.

29

Annabi Yeremi xa bataaxɛ

1 Bataaxɛ nan ya, Annabi Yeremi naxan
nasanba kelife Darisalamu, sigafe Ba-
bilɔn. A a sɛbɛ forie, sɛrɛxɛdubɛe,
namiŋɔnmɛe, nun Isirayila ɲama birin
nan ma, Nebukadansari nu bara naxee
xanin Babilɔn kelife Darisalamu.
2 Singe nu, mangɛ Yehoyakini, a nga,
mangɛ batulae, Yudaya nun Darisalamu
kuntigie, nun walikɛ fanyie nu bara keli
Darisalamu sigafe ra Babilɔn.
3 Annabi Yeremi naxa yi bataaxɛ taxu
Safan xa di Elaasa ra, a nun Xilikiya
xa di Gɛmaraya ra. Yudaya mangɛ
Sedekiya nu bara Xilikiya singe xɛɛ
mangɛ Nebukadansari xɔn Babilɔn bɔxi
ma.
4 Isirayila Marigi Alatala xa masenyi
nan ya, katarabi mixi ma naxee xaninxi
konyiya kui Babilɔn bɔxi ma:
5 «Wo xa banxie ti, wo xa sabati naa.
Wo xa laakɔɛ sa, wo xa balo a bogi xun
na.
6 Wo xa ginɛe dɔxɔ, wo xa die sɔtɔ. Wo
xa ginɛe fen wo xa die bɛ, wo xa wo xa di
ginɛe fi xɛmɛe ma futi ra, alako nee fan
xa die sɔtɔ. Wo xa wuya naa, wo naxa
xurun.
7 Wo xa xunnafanyi fen na taa bɛ n
wo xaninxi dɛnnaxɛ. Wo man xa Alatala
maxandi e bɛ, barima wo xa hɛɛri fatanxi
e xa hɛɛri nan na.»
8 Isirayila Marigi Alatala naxa a masen,
«Wo naxa tin wo xa namiŋɔnmɛe xa wo
madaxu. Wo naxa wo tuli mati se matoe
ra, wo naxa la wo yɛtɛ xa xiye ra.
9 Wo xa namiŋɔnmɛe xa masenyi find-
ixi wule nan na. E wɔyɛnma n xili nan
na, kɔnɔ n tan xa mu e xɛɛxi. Alatala xa
masenyi nan na ki.»
10 Alatala tan naxan masenxi na nan
ya, «Wo na gɛ ɲɛ tongo solofere rabade
Babilɔn, n nan n ma laayidi rakamalima
nɛ wo ragbilenfe ra be.
11 N a kolon n fe naxan ɲanigexi wo bɛ,
fe fanyi na a ra, tɔɔrɛ mu na naxan kui.
N a ragirima nɛ wo ma alako wo xa hɛɛri
sɔtɔ yare. Alatala xa masenyi nan na ki.
12 Wo na n xili, n fama nɛ wo rag-
bilende. Wo na n maxandi, n fama nɛ wo
xa duba suxude.
13 Wo na n fen, wo fama nɛ n tode,
barima wo n fenma wo bɔɲɛ birin nan
na.
14 N mu tinma n nɔxunde wo ma. N
fama nɛ wo xa mixie raminide konyiya
kui, n fa e ragbilende be kelife ɲamanɛ
birin ma, n e xanin dɛnnaxɛ. Alatala xa
masenyi nan na ki.»
15 Wo a falama, «Ala bara namiŋɔnmɛ
ndee ramini won ya ma Babilɔn bɔxi ma.»
16 Alatala xa masenyi nan ya a naxan
masenxi mangɛ bɛ naxan dɔxɔxi Dawuda
xa kibanyi kui, a nun ɲama naxan
sabatixi yi taa kui, wo ngaxakerenyi
naxee mu xaninxi konyiya kui.
17 Mangɛ Alatala xa masenyi nan ya: «N
fama nɛ santidɛgɛma, kaamɛ, nun fure
ɲaaxi ra e xili ma. N e luma nɛ alɔ xɔrɛ
kanaxi naxan mu nɔma donde.

18 N birama nɛ e fɔxɔ ra santidɛgɛma,
kaamɛ, nun fure ɲaaxi ra. N e findima nɛ
mixi dankaxie ra duniɲa birin ma. Mixie
dɛ ixarama nɛ e xa fe ra, e yo e ma. E
yaagima nɛ si birin tagi n nee rayensenxi
dɛnnaxɛ.
19 Alatala xa masenyi nan ya. N na birin
nabaxi nɛ barima e mu n ma masenyi
suxuxi. N bara n ma konyi namiɲɔnmɛe
xɛɛ e yire kabi fɔlɛ, kɔnɔ e mu e tuli
matixi e xui ra. Alatala xa masenyi nan
na ki.»

20 «Kɔnɔ wo tan, n naxee xɛɛxi Babilɔn,
kelife Darisalamu, wo xa wo tuli mati
Alatala xa masenyi ra.
21 Isirayila Mangɛ Alatala xa masenyi
nan ya Kolaya xa di Akabu, a nun
Maaseya xa di Sedekiya xa fe ra, naxee
namiɲɔnmɛ masenyi wule daaxi falaxi
wo bɛ n xili ra. N e sama nɛ Babilɔn
mangɛ Nebukadansari sagoe, a e faxa wo
ya xɔri.
22 Yudayakae naxee xaninxi konyiya
kui Babilɔn bɔxi ma, e fama dankɛ tide
yi ki nɛ: ‹Alatala xa i xa fe raba alɔ a
Sedekiya nun Akabu xa fe raba ki naxɛ.›
Babilɔn mangɛ naxa e gan tɛ ra,
23 barima e nu bara fe ɲaaxi raba
Isirayila bɔxi ma. E nu yɛnɛ raba e
dɔxɔbooree xa ginɛe ra, e man nu wule
fala n xili ra, hali n mu yaamari naxan
soxi e yi.» Alatala xa masenyi nan na ki.

24 I xa a masen Semaya Nexelamika bɛ,
25 «Isirayila Marigi Alatala bara a
masen, ‹I bara bataaxɛe rasanba i xili
ra Darisalamu ɲama birin ma, a nun
sɛrɛxɛdubɛ Maaseya xa di Sefaniya, nun
sɛrɛxɛdubɛ birin ma. Yi nan sɛbɛxi e kui:
26 «Alatala bara i findi sɛrɛxɛdubɛ ra
Yehoyada ɲɔxɔɛ ra, alako i xa mixie mato
Alatala xa banxi kui naxee wama e yɛtɛ
findife namiɲɔnmɛ ra. A lanma na kanyie
xa xiri wuri ma, xa na mu a ra yɔlɔnxɔnyi
xa sa e ma.
27 Munfe ra i mu Annabi Yeremi
Anatɔtika tan suxu, naxan bara a yɛtɛ
findi namiɲɔnmɛ ra wo tagi,
28 naxan bara bataaxɛ rasanba won ma
Babilɔn a falafe ra won buma nɛ, a lanma
won xa banxie ti, won xa sabati be, won
xa laakɔɛ sa, won xa e bogi don.»›»

29 Sɛrɛxɛdubɛ Sefaniya naxa na bataaxɛ
xaran Annabi Yeremi ya xɔri.
30 Alatala naxa yi masenyi so Annabi
Yeremi yi ra:
31 «A masen Isirayilakae birin bɛ naxee
na konyiya kui Babilɔn bɔxi ma, ‹Alatala
xa masenyi Semaya Nexelamika xa fe ra,
na nan ya: Semaya to bara a yɛtɛ findi
namiɲɔnmɛ ra, hali n tan xa mu a xɛɛxi,
a nu fa wo madaxu wule ra,
32 n tan Alatala bara natɛ tongo n
xa Semaya Nexelamika nun a bɔnsɔɛ
ɲaxankata. N e birin bama nɛ yi ɲama
ya ma. A mu fama n ma fe fanyi tode n
naxan nabama yi ɲama bɛ, barima a xa
masenyi bara a niya mixie xa n matandi.
Alatala xa masenyi nan na ki.›»

30

Ala xa laayidi Isirayila bɛ

1 Alatala xa masenyi nan ya a naxan
masenxi Annabi Yeremi bɛ.
2 Isirayila Marigi Alatala xa masenyi
nan ya: «N ma masenyi sɛbɛ kitaabui.
3 Alatala xa masenyi nan ya: N xa a
fala wo bɛ, lɔxɔɛ fama a lide n nan n
ma ɲama raminima konyiya kui tɛmui
naxɛ. N Isirayila nun Yudaya ragbilenma
nɛ bɔxi ma n dɛnnaxɛ fixi e benbae ma.
Na bɔxi man xa findi e gbe ra.»
4 Alatala xa masenyi nan ya Isirayila
nun Yudaya xa fe ra:
5 Alatala bara a masen,
«Won bara sɔnxɔɛ xɔrɔxɔɛ mɛ,
a magaaxu, bɔɲɛsa yo mu na.
6 Wo a kolon xɛmɛ mu di barima,
kɔnɔ yi waxati xɛmɛ e furi suxuma e
bɛlɛxɛ ra
alɔ ginɛ e furi suxuma ki naxɛ e di bari
tɛmui.
Munfe ra e yatagi masaraxi?
7 Gbaloe lɔxɔɛ na a ra naxan dangima a
birin na.
A xɔrɔxɔ Yaxuba bɔnsɔɛ bɛ, kɔnɔ e kisima
nɛ.»

8 Mangɛ Alatala xa masenyi nan ya:
«Na waxati na li,
n fama nɛ Babilɔn xa nɔɛ bade wo fari.
N wo xa yɔlɔnxɔnyi bolonma nɛ,
wo mu luma ɲamanɛ gbɛtɛ sagoe sɔnɔn.
9 Wo fama nɛ wo Marigi Alatala batude,

a nun wo xa mangɛ Dawuda n naxan nakelima.»

10 Alatala xa masenyi nan ya:
«N ma konyi Yaxuba, wo naxa gaaxu.
Isirayila, wo naxa sɛrɛn.
N fama nɛ wo xɔrɛyade,
n wo bɔnsɔɛ ramini konyiya kui yire makuye,
Yaxuba fa sabati bɔɲɛsa kui yi bɔxi ma.
Mixi yo mu i tɔɔrɔma sɔnɔn,
11 barima won birin na a ra.
N wo tan nakisima nɛ,
kɔnɔ n si gbɛtɛe tan ɲaxankata,
n wo rayensen yɛ dɛnnaxɛ.
N wo ɲaxankatama nɛ tinxinyi kui,
alɔ a lan a xa raba ki naxɛ,
kɔnɔ n mu fama wo sɔntɔde.
12 Alatala naxa a masen:
Wo xa gbaloe mu kanama, fo wo xa tɔɔrɔ.
13 Mixi mu na naxan wo malima,
naxan wo xa tɔɔrɛ dandanma.
Seri mu na wo bɛ.
14 Wo xanuntenyie bara nɛɛmu wo ma,
e mu wo fenma sɔnɔn,
barima n tan bara wo bɔnbɔ a ɲaaxi ra,
n bara ɲaxankatɛ xɔrɔxɔɛ dɔxɔ wo ma,
wo xa yunubi wuyaxie nun wo xa kobiɲa xa fe ra.
15 Munfe ra wo na wafe na gbaloe xa fe ra?
Munfe ra wo mu tinma na ɲaxankatɛ ra?
N na birin nabaxi wo xa kobiɲa nun wo xa yunubi wuyaxie nan ma fe ra.
16 Na nan a ra, mixi naxee bara wo tɔɔrɔ,
e fan tɔɔrɛ nan sɔtɔma.
Wo yaxui birin sigama nɛ konyiya kui.
Mixi naxee bara wo harige ba wo yi,
e fan harige bama nɛ e yi ra.
Mixi naxee bara wo xa taae kana,
n a niyama nɛ e tan fan xa taae xa kana.»

17 Alatala xa masenyi nan ya:
«N fama nɛ wo rakelide, n fa wo rayalande.
E bara wo xili Siyon rabɛɲinxi,
18 kɔnɔ Alatala bara a masen,
n Yaxuba harige ragbilenma nɛ a bɔnsɔɛ ma,
n e xa lingirae rakelima nɛ,
n e xa taae tima nɛ taa fori kanaxi fari,
n e xa mangɛ banxi yailan a yire fori.
19 E fama nɛ n matɔxɔde e xui itexi sɛɛwɛ kui.
N e rawuyama nɛ, e mu xurunma.
N e binyama nɛ, alako e naxa lu yaagi kui sɔnɔn.
20 Yaxuba xa die man luma nɛ alɔ a singe,
a bɔnsɔɛ sɛnbɛ sɔtɔ n ya xɔri.
N e yaxuie gerema nɛ.
21 Mangɛ minima nɛ Yaxuba bɔnsɔɛ,
e xa mangɛ fama findide e xa mixi nde nan na.
N tan na a raminima, a xa a makɔrɛ n na,
xa na mu a ra mixi yo mu nɔma na rabade a yɛtɛ ra.
Alatala xa masenyi nan na ki.»

22 «Wo findima nɛ n ma ɲama ra,
n fan findi wo Marigi Ala ra.
23 Alatala xa xɔnɛ nan ya,
a bɔɲɛ tema nɛ alɔ foye belebele,
a fa mixi ɲaaxi xun nakana.
24 Alatala xa xɔnɛ mu bama
han a gɛ wali birin nabade a wama naxan xɔn.
Wo fama nɛ na birin fahaamude a waxati.»

31

Isirayila xa kisi
Alatala xa masenyi

1 Alatala xa masenyi nan ya,
«Waxati nde fama, n findima nɛ Isirayila bɔnsɔɛ birin Marigi Ala ra.
E tan fan findima nɛ n ma ɲama ra.»

2 Alatala bara a masen,
«Alatala bara hinnɛ Isirayila ra
a naxan natangaxi santidɛgɛma ra gbengberen yire.
Isirayila fama nɛ malabui sɔtɔde.»

3 Alatala bara a masen n bɛ kelife yire makuye,
«N i xanuma nɛ abadan.
N ma hinnɛ mu ɲɔnma i bɛ.
4 Isirayila, n i rakelima nɛ, n i yailan.
I man bɛɛti bama nɛ sɛɛwɛ kui maxasee xui nun fare ra.
5 I man sansi sima nɛ Samari geyae fari.
Bɔxi rawalimae sansi sima nɛ,
e man a bogi ba.
6 Lɔxɔɛ fama a lide,
kantamae xili tima nɛ Efirami geya fari,

‹Wo keli, won xa te Siyon geya fari
won Marigi Ala na dɛnnaxɛ.›»

7 Alatala bara a masen,
«Wo xa sɛɛwa Yaxuba xa fe ra,
wo xa si birin xun ti Ala matɔxɔɛ ra.
Wo wo xui ramini, wo xa Alatala tantu,
naxan bara Isirayila rakisi, a xa ɲama naxan luxi.
8 N e ragbilenma nɛ kelife kɔɔla ma,
kelife duniɲa yire birin.
Dɔnxuie nun mabolonyie na e tagi.
Furi ginɛe nun ginɛ naxee na di barife na e ya ma.
Ɲama gbegbe gbilenma nɛ be.
9 E fama nɛ wa ra, e Ala maxandi.
N e ragbilenma nɛ ye yire kira fanyi xɔn ma.
E mu birama barima n tan nan findixi Isirayila baba ra,
Efirami bɔnsɔɛ n ma di singe na a ra.
10 Si birin, wo xa wo tuli mati Alatala xa masenyi ra,
wo sa a masen duniɲa birin bɛ.
Wo xa a fala,
‹Naxan Isirayila rayensenxi,
a fama nɛ e malande, a fa e kanta
alɔ xuruse dɛmadonyi a xa gɔɔrɛ makantama ki naxɛ.›
11 Wo xa na fala, barima Alatala fama Yaxuba xɔrɛyade,
a e xun sara mixi ma naxan sɛnbɛ gbo e bɛ.
12 E gbilenma nɛ, e xunnakeli sɔtɔ Siyon fari.
E barakɛ sɔtɔma nɛ Alatala bɛlɛxɛ,
alɔ mɛngi, wɛni nɛɛnɛ, ture, yɛxɛɛ, nun ningee.
E luma nɛ alɔ laakɔɛ yire ye na dɛnnaxɛ,
e mu tɔɔrɔma sɔnɔn.
13 Ginɛ dimɛdie luma nɛ fare boron na,
sɛgɛtalae nun xɛmɔxie fan xulunyi raba.
E xa sunnunyi findima nɛ ɲɛlɛxinyi ra.
N e madunduma nɛ e xa tɔɔrɛ kui, e xa sɛɛwa.
14 N sube turaxi fima nɛ sɛrɛxɛdubɛe ma,
n ma ɲama fa luga n harige ra.»

15 Alatala bara a masen,
«Wa xui minima nɛ Rama sunnunyi na dɛnnaxɛ.
Raxele wama nɛ a xa die xa fe ra,
a mu nɔma dundude barima a xa die mu na.»
16 Alatala bara a masen,
«I sabari, i naxa wa sɔnɔn.
N i xa wali sare ragbilenma nɛ i ma,
i xa die man gbilenma nɛ kelife e yaxuie yire.»
Alatala xa masenyi nan na ki.
17 «Yigi na i bɛ yare,
i xa die gbilenma nɛ e xɔnyi.»
Alatala xa masenyi nan na ki.
18 «N bara Efirami wa xui mɛ a a falama,
‹I bara n ɲaxankata, i bara n tɔɔrɔ,
alɔ ninge naxan mu xuruxi.
Yakɔsi, n mali n xa gbilen,
barima i tan nan n Marigi Alatala ra.
19 Singe n nu bara gbilen i fɔxɔ ra,
kɔnɔ na dangi xanbi, n bara tuubi.
N to n ɲɛrɛ ki mato fa, n bara xɔnɔ n yɛtɛ ma.
N bara yaagi, n xaxili bara ifu,
barima kabi n dimɛdi tɛmui n ɲɛrɛ ki mu fan.›
20 Efirami n ma di, fisamante xa mu a ra, n naxan xanuxi?
N mu nɔma dundude a xa fe ma,
a xa fe luma nɛ n bɔɲɛ kui, n kinikinima nɛ a ma.»
Alatala xa masenyi nan na ki.
21 «Isirayila sɛniyɛnxi, i xa tɔnxuma ti kira xɔn ma,
i xa sɛbɛli ti kira dɛ ra naxan i ragbilenma i xa taae kui.
Isirayila, i xa gbilen i xɔnyi.
22 N ma di xurutare, i n matandima han mun tɛmui?
Alatala wama fe nɛɛnɛ raminife duniɲa ma,
fe nɛɛnɛ, ginɛ nan fa xɛmɛ tan fenma.»

23 Isirayila Mangɛ Alatala bara a masen,
«N na Yudayakae ragbilen e xɔnyi kelife konyiya kui,
mixi fama nɛ a falade Yudaya xa fe ra,
‹Marigi xa hinnɛ i ra yire tinxinxi, geya sɛniyɛnxi fari.›
24 Yudayakae fama nɛ sabatide e xa bɔxi ma e xa taae kui,
e xa walikɛe nun e xa xuruse makantamae.
25 N fama nɛ mixi taganxie malide,
n tɔɔrɛ ba e ma.»
Annabi Yeremi xa masenyi

26 Na tɛmui n naxa xunu. N nu bara xi a fanyi ra.

Alatala xa masenyi

27 Alatala xa masenyi nan ya:
«Lɔxɔɛ fama fade n a niyama nɛ
Isirayila nun Yudaya bɔnsɔɛ xa wuya,
e xa xurusee xa gbo.
28 Tɛmui dangixi n bara bira e fɔxɔ ra
alako n xa e raɲɔn, n xa e tɔɔrɔ, n xa e xun nakana,
n xa e keri, n xa e ɲaxankata.
Kɔnɔ yakɔsi n birama nɛ e fɔxɔ ra
alako n xa e ti, n xa e xun nafan.»
Alatala xa masenyi nan na ki.

29 «Na tɛmui yi taali mu falama sɔnɔn,
‹Babae na bogi se yɔxɔɛ don,
e xa die dɛ barabarama nɛ.›
30 Kankan faxama nɛ a yɛtɛ kan ma yunubi xa fe ra.
Mixi yo naxan na bogi se yɔxɔɛ don,
na kanyi nan dɛ barabarama.»

31 Alatala xa masenyi nan ya:
«Waxati fama a lide, n saatɛ nɛɛnɛ tongoma nɛ Isirayila nun Yudaya bɔnsɔɛ bɛ.
32 A mu luma alɔ saatɛ naxan nu tongoxi e babae bɛ,
n to e suxu, n e ramini Misira bɔxi ra.
E naxa na saatɛ kana hali n to findixi e Marigi ra.
33 Saatɛ nan ya n naxan tongoma Isirayila bɔnsɔɛ bɛ:
Na waxati na dangi,
n na n ma sɛriyɛ luma nɛ e bɔɲɛ ma,
n a sɛbɛ e sondonyi ma.
N findima nɛ e Marigi Ala ra,
e fan findi n gbe ɲama ra.
34 Na waxati, mixi mu a boore xaranma sɔnɔn,
mixi mu a falama a ngaxakerenyie bɛ,
‹Wo xa Alatala fen,›
barima a birin n kolonma nɛ,
kelife dimɛdi ma a sa dɔxɔ fori ra.
N e xa yunubie xafarima nɛ,
n mu ratuma e xa wali kobi ma sɔnɔn.»
Alatala xa masenyi nan na ki.

35 Alatala bara a masen,
«Mangɛ Alatala nan a niyama soge xa yanba yanyi ra,
kike nun tunbuie xa yanba kɔɛ ra.
A mɔrɔnyi rakelima, a mɔrɔnyi ramaxama.»
36 Alatala xa masenyi nan ya,
«Xa a sa li na mɔɔli mu rabama sɔnɔn,
na waxati, Isirayila bɔnsɔɛ fan mu findima si ra n ya ra.»
37 Alatala bara a masen,
«Xa a sa li koore nɔma maniyade,
xa a sa li bɔxi dɔxɔ ki nɔma kolonde,
na waxati n bara mɛɛ Isirayila bɔnsɔɛ ra e xa wali kobi xa fe ra.»
Alatala xa masenyi nan na ki.

38 Alatala xa masenyi nan ya:
«Waxati fama fade yi taa man tima nɛ Alatala bɛ,
kelife Xananɛli xa yire itexi ma han taa sode dɛ tuxui yire.
39 Luuti man italama nɛ a tinxinxi ra han Garebe geya fari,
han Gowa mabiri ra.
40 Gulunba, binbi nun tɛ xube wɔlɛma dɛnnaxɛ,
a nun xɛ naxee baxi Sediron gulunba ra,
han taa sode dɛ naxan xili falama Soe naadɛ,
naxan na tɛtɛ tuxui fuge ra,
na yire birin findima nɛ Alatala gbe ra.
A mu kanama sɔnɔn.»

32

Annabi Yeremi xɛ sarafe

1 Alatala naxa masenyi ti Annabi Yeremi bɛ Yudaya mangɛ Sedekiya xa mangɛya ɲɛ fu. Nebukadansari xa mangɛya nu bara ɲɛ fu nun solomasaxan li.
2 Babilɔn mangɛ xa sɔɔrie nu bara Darisalamu suxu. Annabi Yeremi nu saxi geeli kui Yudaya mangɛ Sedekiya xɔnyi
3 a xa namiɲɔnmɛ masenyi xa fe ra. Sedekiya nu bara a maxɔrin, «Munfe ra i a masenma a Alatala yi taa luma nɛ Babilɔn mangɛ sago?
4 I man a fala a Alatala naxɛ, n tan Yudaya mangɛ Sedekiya mu fama fotigolide Kalidikae yi, n fama lude Babilɔn mangɛ nan sagoe, n xa n dɛntɛgɛ a ya xɔri.
5 Munfe ra i a falama a Alatala a masenxi, ‹Babilɔn mangɛ Sedekiya xaninma nɛ Babilɔn bɔxi ma. A luma nɛ naa

han n fa tɛmui. Xa wo so Kalidikae gerefe,
na mu findima wo bɛ xunnakeli ra.›»
6 Annabi Yeremi naxa a fala, «Alatala
xa masenyi nan ya:
7 I sɔxɔ Salumu xa di Xanameli fama nɛ
i yire, a fa a fala i bɛ, ‹N ma xɛ sara naxan
na Anatɔti, barima i tan nan nɔma a xun
sarade kɛ sɛriyɛ ki ma.›»
8 N sɔxɔ xa di Xanameli naxa fa n yire
alɔ Alatala a masenxi n bɛ ki naxɛ. A naxa
n li geeli tɛtɛ kui, a a fala n bɛ, «N ma xɛ
sara naxan na Anatɔti, Bunyamin bɔnsɔɛ
xa bɔxi, barima i tan nɔma a xun sarade
kɛ sɛriyɛ ki ma. A xun sara.» N naxa a
kolon Alatala xa masenyi kamalixi nan nu
a ra.
9 N naxa n sɔxɔ xa di Xanameli xa xɛ
sara, naxan nu na Anatɔti. N naxa gbeti
kilo firin maniya a bɛ.
10 N naxa kɛɛdi sɛbɛ, n nan n ma
tɔnxuma dɔxɔ a ma, n fa gbeti maniya
sikeeli ra seede ya xɔri.
11 N naxa na kɛɛdi matɔnxumaxi tongo,
sɛriyɛ sɛbɛxi naxan kui, a nun kɛɛdi gbɛtɛ
naxan maniyaxi na singe ra.
12 N naxa na kɛɛdi so Baruki yi ra,
Neriya xa di, Maxaseya xa mamadi. N
bara na raba n sɔxɔ xa di Xanameli nun
seede ya xɔri, naxee nu bara e bɛlɛxɛ fɔxi
sa kɛɛdi ma naxan xɛ sarafe, na xa fe
sɛbɛxi kɛɛdi naxan ma. Yuwifi naxee nu
na geeli tɛtɛ kui, e birin na toxi.
13 N naxa a fala Baruki bɛ,
14 «Isirayila Marigi Mangɛ Alatala xa
masenyi nan ya: Yi kɛɛdi firin tongo, xɛ
sara fe sɛbɛxi naxee kui, tɔnxuma dɔxɔxi
naxan ma, a nun boore tɔnxumatare, i xa
e sa fɛŋɛ di kui alako e naxa kana, e xa
bu.»
15 Isirayila Marigi Alatala naxa a masen,
«Waxati fama fade, banxie, xɛe, nun wɛni
sansie man matima nɛ yi bɔxi ma.»
16 N to na xɛ sara kɛɛdi so Neriya xa di
Baruki yi ra, n naxa Alatala maxandi yi
ki,
17 «N Marigi Alatala,
naxan bara koore nun bɔxi daa i xa sɛnbɛ
magaaxui ra,
i tan nɔma fe birin na.
18 I hinnɛma mixie ra han e bɔnsɔɛ wulu
nde,
kɔnɔ i man nɔma die ŋaxankatade e
babae xa yunubie ma.
I tan nan Ala kalanke ra naxan sɛnbɛ gbo,
naxan xili Mangɛ Alatala.
19 I xa lɔnni gbo, i fe rabama sɛnbɛ ra.
I yae tixi ibunadama die ra kira birin xɔn,
alako i xa e birin sare fi e xa wali ra.
20 I bara laamatunyie ramini,
i bara kaabanakoe raba Misira bɔxi ma
han to.
I man bara na raba Isirayila nun duniŋa
birin ma,
han i bara xili xungbe sɔtɔ yi waxati.
21 I bara i xa ŋama Isirayila ramini Misira
laamatunyie nun kaabanakoee ra.
I sɛnbɛ magaaxuxi bara e birin nasɛrɛn.
22 I bara yi bɔxi fi e ma,
i i kalixi naxan na e benbae bɛ,
xiŋɛ nun kumi gboxi dɛnnaxɛ.
23 E to fa, e bara bɔxi sɔtɔ,
kɔnɔ e mu i xui rabatuxi,
e mu biraxi i xa sɛriyɛ fɔxɔ ra,
e mu i xa yaamarie suxuxi.
Na nan a niyaxi i bara e lu yi gbaloe kui.
24 Kalidikae bara bɛndɛ malan alako e xa
te tɛtɛ fari.
Yi taa fama nɛ lude e sagoe.
A fama nɛ kanade santidɛgɛma, kaamɛ,
nun fure ŋaaxi ra.
I naxan masenxi a bara kamali i ya xɔri.
25 Hali na birin to rabaxi,
i tan Marigi Alatala naxa a masen n bɛ,
n xa xɛ sara gbeti ra seede ya xɔri.
N na birin nabaxi Kalidikae gere tɛmui
nɛ.»

26 Alatala man naxa yi masenyi fi Annabi
Yeremi ma:
27 «N tan nan daalise birin Marigi Alatala
ra.
Fe nde na na n mu nɔma naxan na?
28 Na nan a ra Alatala yi masenyi tima:
N fama nɛ yi taa sode Kalidikae yi ra.
Babilɔn mangɛ Nebukadansari fama nɛ a
suxude.
29 Kalidikae naxee soma yi taa kui,
e fama nɛ a birin gande tɛ ra.
Wo surayi ganxi sɛrɛxɛ ra Bali kuye bɛ
dɛnnaxɛ,
e na kanama nɛ.
Wo minse sɛrɛxɛ baxi ala gbɛtɛe bɛ
dɛnnaxɛ,
e na fan kanama nɛ.
Wo xa kuye batui bara n naxɔnɔ.

30 Kabi Isirayilakae nun Yudayakae dimɛdi tɛmui,
e bara fe raba naxan mu rafan n ma.
E bara n naxɔnɔ e xa wali kobi ra.»
Alatala xa masenyi nan na ki.

31 «Kabi e naxa yi taa ti han to,
e fe rabama naxan n naxɔnɔma.
Na nan na ki n bara n kobe raso e ra,
32 Isirayilakae, Yudayakae, Darisalamukae,
e xa mangɛe, e xa kuntigie,
e xa sɛrɛxɛdubɛe, nun e xa namiɲɔnmɛe,
e birin xa kɛwali kobie xa fe ra.
33 E bara e kobe raso n na.
N nu bara e matinkan tɛmui birin,
kɔnɔ e mu n ma sɛriyɛ suxu.
34 E bara kuyee dɔxɔ n ma banxi kui,
n xili falama dɛnnaxɛ.
E bara n ma banxi manɔxɔ na fe mɔɔli ra.
35 E bara salidee ti Bali kuyee bɛ Ben Hinoma gulunba kui.
Mɛnni e bara e xa die ba sɛrɛxɛ ra Mɔlɔkɔ bɛ.
N mu naxan fala e bɛ,
naxan mu nɔma findide n ma maɲɔxunyi ra,
e bara na fe xɔnxi mɔɔli birin naba,
a fa findi yunubi ra Yudaya bɛ.»

36 «Wo a falama a yi taa fama lude Babilɔn mangɛ nan sagoe,
santidɛgɛma, kaamɛ, nun fure ɲaaxi saabui ra.
Kɔnɔ Isirayila Marigi Alatala xa masenyi nan ya:
37 ‹N fama nɛ Isirayilakae raminide ɲamanɛe ma,
n e rayensenxi dɛnnaxɛ n ma xɔnɛ xungbe kui.
N bɔɲɛ nu bara te e ma,
kɔnɔ n man fama nɛ e rasode yi taa kui bɔɲɛsa ra.
38 E man findima nɛ n ma ɲama ra,
n man findi e Marigi Ala ra.
39 N fama nɛ e lude xaxili keren nun kira keren xɔn,
alako e xa gaaxu n ya ra,
e tan nun e bɔnsɔɛ xa lu hɛɛri kui abadan.
40 N fama nɛ saatɛ tongode e bɛ naxan mu kanama abadan.
N mu gbilenma e fɔxɔ ra.
N fe fanyi rabama nɛ e bɛ.
N nan n ma yaragaaxui luma nɛ e bɔɲɛ ma,
alako e naxa e makuya n na.
41 N sɛɛwama nɛ fe fanyi rabafe ra e bɛ.
N e rasabatima nɛ yi bɔxi kui
n bɔɲɛ nun n nii birin na.›»

42 Alatala xa masenyi nan ya:
«N yi fe fanyi birin nabama nɛ e bɛ,
alɔ n ɲaxankatɛ rabaxi e ra ki naxɛ.
Na sese mu kanama.
43 Mixi man fama nɛ xɛ sarade yi bɔxi ma,
wo a falama naxan na,
be bara findi gbaloe yire ra adama nun sube bɛ.
Birin bara lu Kalidikae sago.»

44 Kɔnɔ Alatala xa masenyi nan ya:
«Wo man fama nɛ xɛe sarade gbeti ra yi bɔxi ma.
Xɛ sara kɛɛdi man yailanma,
tɔnxuma dɔxɔ e ma seede ya xɔri
Bunyamin bɔnsɔɛ xa bɔxi ma,
Darisalamu rabilinyi, Yudaya xa taae kui,
geya taae kui, Sefela bɔxi kui, nun Negewi gbengberen yire.
N e xa mixi ragbilenma nɛ kelife konyiya kui.»

33

Darisalamu xa kisi

1 Alatala man naxa masenyi nde ti Annabi Yeremi bɛ geeli tɛtɛ kui:
2 «Alatala xa masenyi nan ya,
naxan fe birin nabama,
naxan fe birin nagirima,
naxan xili Alatala.
3 N maxandi alako n xa i yaabi.
N fe xungbee masenma nɛ i bɛ,
fe nɔxunxie i mu naxee kolon.
4 Isirayila Marigi Alatala bara a masen yi taa banxie xa fe ra,
a nun Yudaya mangɛ xa banxie xa fe ra,
e birin fama nɛ birade alako mixie xa e yɛtɛ ratanga yaxuie ma,
naxee tema taa tɛtɛ fari santidɛgɛma ra.
5 Gere na mini Kalidikae xɔnyi,
na banxie fama nɛ rafede binbie ra,
Alatala naxee faxama a xa xɔnɛ kui.
N na n ya nɔxunma nɛ yi taa ma e xa wali kobi xa fe ra.
6 Kɔnɔ n fama nɛ yalanyi fide a ma,

alako e xa lu bɔɲɛsa nun hɛɛri kui.
7 N Yudayakae nun Isirayilakae raminima nɛ konyiya kui,
e man xa sabati be alɔ singe.
8 N e rasɛniyɛnma nɛ e xa kɛwali kobi birin ma,
e naxan nabaxi n na.
N e xa yunubie xafarima nɛ,
e naxan nabaxi n na e xa matandi kui.
9 N sɛɛwama nɛ yi taa xa fe ra.
Si birin fama nɛ n matɔxɔde,
e n binya hɛɛri xa fe ra,
n fama naxan nabade Isirayilakae bɛ.
Duniɲa na a to n naxan nabama bekae bɛ,
e dɛ ixarama nɛ, e kaaba.»

10 Alatala xa masenyi nan ya:
«Wo a falama a be bara findi gbaloe yire ra,
adamadi mu na, sube mu na.
Kɔnɔ mixi xui man fama nɛ ramɛde Yudaya taae kui,
a nun Darisalamu xa kirae xɔn ma.
11 Ɲɛlɛxin sigi sama nɛ,
ginɛ dɔxɔɛ xulunyi raba,
tantui fan rasiga Mangɛ Alatala ma,
barima Alatala fan, a xa hinnɛ mu kanama abadan.
Mixi bɛɛti bama nɛ naxee tantui sɛrɛxɛe xaninma Alatala xa hɔrɔmɔbanxi kui.
N Isirayilakae raminima nɛ konyiya kui,
e xa sabati be alɔ singe.
Alatala xa masenyi nan na ki.»

12 Mangɛ Alatala xa masenyi nan ya:
«Yakɔsi adamadi nun sube yo mu na yi taa kanaxi kui,
kɔnɔ n man fama nɛ a niyade gɔɔrɛ xa wuya be,
xuruse makantamae xa lu e fɛ ma.
13 Taa naxee na geyae fari,
naxee na Sefela bɔxi ma nun Negewi gbengberenyi ma,
naxee na Bunyamin bɔnsɔɛ xa bɔxi ma nun Darisalamu rabilinyi,
naxee na Yudaya bɔxi ma,
xurusee man xa lu e birin yi ra e kanta-mae fɛ ma.
Alatala xa masenyi nan na ki.»

14 Alatala xa masenyi nan ya:
«Waxati fama nɛ a lide n ma masenyi fanyi kamalima tɛmui naxɛ,
n naxan tongo Isirayila nun Yudaya bɔnsɔɛ bɛ.
15 Na lɔxɔɛ n Dawuda xa di nde raminima nɛ,
naxan tinxinyi nun sɛriyɛ wali rabama yi bɔxi kui.
16 Na lɔxɔɛ Yudaya kisima nɛ,
Darisalamu fa lu bɔɲɛsa kui.
Na di xili falama nɛ:
Alatala nan won ma tinxinyi ra.»

17 Alatala bara a masen,
«Dawuda xa di nde luma nɛ Isirayila xa kibanyi kui tɛmui birin.
18 N ya mu bama Lewika sɛrɛxɛdubɛe ra,
alako e xa sɛrɛxɛ gan daaxie ba,
e xa surayi gan sɛrɛxɛ ra,
e xa sɛrɛxɛ nde fan ba lɔxɔ yo lɔxɔ.»

19 Alatala bara yi masenyi ti Annabi Yeremi bɛ:
20 «Alatala bara a masen,
lɔxɔ yo lɔxɔ n yanyi nun kɔɛ raminima.
Xa a sa li nu, na yanyi nun kɔɛ raminife kanama,
21 na tɛmui n ma saatɛ n naxan tongo n ma konyi Dawuda bɛ,
na fan kanama nɛ,
a lima Dawuda xa di nde mu luma a xa kibanyi kui,
Lewika sɛrɛxɛdubɛe fan mu luma n ma wali raba ra.
22 N a ragirima nɛ n ma konyi Dawuda xa die nun Lewika sɛrɛxɛdubɛe ma,
e wuya alɔ tunbui naxee na koore ma,
alɔ mɛyɛnyi naxan na baa dɛ ra.»

23 Alatala bara yi masenyi ti Annabi Yeremi bɛ:
24 «I mu a mɛxi mixie naxan falama?
E naxɛ a Alatala bara a xa ɲama sugandixi firinyi rabɛɲin.
E bara yo n ma ɲama ma na wɔyɛnyi ra,
e maɲɔxunxi nɛ a n ma ɲama mu findixi si ra sɔnɔn.»

25 Alatala bara a masen,
«Alɔ n saatɛ tongoxi yanyi nun kɔɛ raminife ra ki naxɛ,
alɔ n saatɛ tongoxi koore nun bɔxi raɲɛrɛfe ra ki naxɛ,

26 n man saatɛ tongoxi na ki nɛ mɛɛnife
ra Yaxuba bɔnsɔɛ ma.
Na mu kanama feo.
N ma konyi Dawuda xa di nde luma
nɛ Iburahima, Isiyaga, nun Yaxuba
bɔnsɔɛ xun na abadan.
N e raminima nɛ konyiya kui,
n kinikinima nɛ e ma.»

34

Darisalamukae xa kɛwali

1 Babilɔn mangɛ Nebukadansari, a xa
sɔɔrie nun ɲamanɛ birin naxee nu na a xa
yaamari bun ma, e to gere so Darisalamu
nun a rabilinyi, Alatala naxa yi masenyi
ti Annabi Yeremi bɛ,
2 «Isirayila Marigi Alatala bara a masen
i bɛ i xa siga Sedekiya yire. I xa a fala
a bɛ, ‹Yudaya mangɛ Alatala xa masenyi
nan ya: N yi taa sama nɛ Babilɔn mangɛ
sagoe, a fa a gan tɛ ra.
3 I tan mu i bama a yi ra. Mixi i suxuma
nɛ a ɲaaxi ra, e i ti Babilɔn mangɛ ya i, wo
fa dɛ masara. Na dangi xanbi a i xaninma
nɛ Babilɔn bɔxi ma.
4 Kɔnɔ Yudaya mangɛ Sedekiya, i tuli
mati Alatala xa masenyi ra. Alatala bara
a masen i mu faxama santidɛgɛma ra.
5 I faxama bɔɲɛsa nan kui. I ragatama
nɛ alɔ i benbae mangɛe naxee singe faxa.
Surayi ganma nɛ i bɛ, e i ɲɔnfe binya. N
ma masenyi nan na ki.›»
6 Annabi Yeremi yi masenyi nan ti
Yudaya mangɛ Sedekiya bɛ Darisalamu.
7 Babilɔn sɔɔri gali nu na Darisalamu
gerefe, nun Yudaya taa gbɛtɛe, alɔ Lakisi
nun Aseka naxee nu findixi taa sɛnbɛmae
ra Yudaya bɔxi ma.
8 Mangɛ Sedekiya to saatɛ tongo
Darisalamukae bɛ e xa xɔrɛya fi e xa
konyie ma, Alatala naxa yi masenyi ti
Annabi Yeremi bɛ.
9 Sedekiya nu bara e yamari e xa e
xa konyie Eburu xɔrɛya, alako Eburu yo
naxa lu konyiya kui.
10 Kuntigi nun ɲama birin naxee nu
bara lan na ma, e naxa yaamari rabatu,
e naxa e xa konyie xɔrɛya.
11 Kɔnɔ a dɔnxɔɛ ra, e naxa gbilen na
natɛ ma, e man naxa e xa konyie rasuxu,
e nu bara naxee xɔrɛya.
12 Na tɛmui Alatala naxa yi masenyi ti
Annabi Yeremi bɛ,
13 «Isirayila Marigi Alatala bara a
masen, ‹N naxa saatɛ tongo wo babae bɛ
n e ramini konyiya kui tɛmui naxɛ Misira
bɔxi ma. N nu bara a masen e bɛ,
14 ɲɛ solofere yo ɲɛ solofere wo xa
wo ngaxakerenyi Eburu xɔrɛya naxan nu
bara a yɛtɛ findi konyi ra wo bɛ. A nɔma
walide i bɛ ɲɛ senni bun ma, kɔnɔ a
solofere nde wo xa a ragbilen a xɔnyi.
Kɔnɔ wo babae mu n xui suxu, e mu e
tuli mati n na.
15 To wo tan bara n ma yaamari rabatu
a sɛriyɛ ki ma, wo bara wo xa konyie
xɔrɛya. Na kui wo bara saatɛ tongo n bɛ
n ma banxi kui n xili matɔxɔma dɛnnaxɛ.
16 Kɔnɔ wo man bara gbilen na natɛ
fɔxɔ ra, wo fa wo xa konyie makankan
alako e man xa lu wo xa yaamari bun ma.
Na kui wo bara yo n xili ma.›»
17 Na nan a ra Alatala bara a masen
wo bɛ, «Wo mu n xui rabatu xɔrɛya fife
ra wo xa konyie ma. Alatala xa masenyi
nan ya: N fan bara natɛ tongo wo xa
lu santidɛgɛma, fure ɲaaxi, nun kaamɛ
sagoe alako si birin naxee na duniɲa xa
wo xa ɲaxankatɛ to.
18 Mixi naxee bara n ma saatɛ kana, e
mu a rabaxi a sɛriyɛ ki ma, n e luma nɛ
alɔ na ninge e naxan ixaba a tagi, e fa
dangi a xuntunyi firinyi tagi.
19 Yudaya kuntigie, Darisalamu
kuntigie, mangɛ xa mixie, sɛrɛxɛdubɛe,
nun ɲama birin naxee bara dangi ninge
xuntunyie tagi saatɛ xirife ra,
20 n e sama nɛ e yaxuie sago naxee
wama e faxafe, e binbie fa findi xɔnie nun
subee xa donse ra.
21 N Yudaya mangɛ Sedekiya nun a xa
kuntigie sama nɛ e yaxuie sago, naxee
wama e faxafe. N e luma nɛ Babilɔn
mangɛ xa sɔɔrie yi ra, naxee ɲan bara keli
wo xun ma.
22 Alatala xa masenyi nan ya: N yaa-
mari fima nɛ alako e man xa fa yi taa xili
ma, e xa a gere, e a suxu, e a gan tɛ ra. N
Yudaya xa taae findima nɛ gbaloe yire ra,
mixi yo mu lu naa.»

35

Rekabu bɔnsɔɛ

1 Alatala naxa yi masenyi ti Annabi
Yeremi bɛ Yosiya xa di Yehoyakimi, Yu-
daya mangɛ xa waxati.
2 «I xa siga Rekabu bɔnsɔɛ xilide, e xa
fa Alatala xa hɔrɔmɔbanxi. E na mɛnni li,
i xa e raso konkoe nde kui, i xa wɛni so e
yi ra.»
3 N naxa siga Yeremi xa di Yaasaniya
tongode, Xabasiniya xa mamadi, a nun a
xunya xɛmɛmae nun a xa di xɛmɛmae.
Nee findixi Rekabu bɔnsɔɛ nan na.
4 N naxa e xanin Alatala xa banxi,
Yigidaliya xa di Hanan xa konkoe kui.
Hanan findixi Ala xa konyi nan na. A
xa konkoe nu na kuntigie xa konkoe nan
sɛɛti ma. Na konkoe nu dɔxɔxi Salamu
xa di Maaseya xa konkoe nan fari, naxan
findixi naadɛ kantama ra.
5 N naxa wɛni so Rekabu bɔnsɔɛ xa
mixie yi ra, n fa a fala e bɛ e xa a min.
6 Kɔnɔ e naxa n yaabi, «Muxu tan
mu wɛni minma, barima muxu baba
Yonadabo, muxu benba Rekabu xa di, a
bara muxu yamari, ‹Wo naxa wɛni min,
wo tan nun wo xa die.
7 Wo naxa banxi ti, wo naxa sansi si, wo
naxa wɛni bili si. Na sese naxa lu wo yi
ra. A lanma wo xa lu kiri banxie nan kui
wo xa duniɲɛigiri birin kui, alako wo xa
bu yi bɔxi ma wo faxi dɛnnaxɛ.›
8 Muxu bara bira Rekabu xa di Yonad-
abo xui birin fɔxɔ ra, naxan findixi muxu
baba ra. Muxu tan mu wɛni minma muxu
xa duniɲɛigiri kui, muxu nun muxu xa
ginɛe nun muxu xa die.
9 Banxi yo, wɛni bili yo, xɛ yo, daaxae
yo, na sese mu na muxu yi ra.
10 Muxu tan luma kiri banxie nan bun
ma, alɔ muxu baba Yonadabo muxu ya-
marixi ki naxɛ.
11 Babilɔn mangɛ Nebukadansari to
gere so Isirayila, muxu naxa a fala, ‹Won
xɛɛ Darisalamu, won xa won makuya
Kalidikae nun Siriyakae xa sɔɔrie ra.›
Na nan a ra muxu naxa fa sabati
Darisalamu.»
12 Na tɛmui Alatala naxa yi masenyi ti
Annabi Yeremi bɛ,
13 «Isirayila Marigi Alatala naxa a
masen, siga, a fala Yudayakae nun
Darisalamukae bɛ, ‹Wo mu fahaamui sɔtɔ
yi masenyi kui? Wo mu n ma sɛriyɛ
rabatuma? Alatala xa masenyi nan na ki.
14 Rekabu xa di Yonadabo to a xa die
yamari e naxa wɛni min, e mu a minxi
han to, e bara e baba xa yaamari rabatu.
N tan bara wɔyɛn wo bɛ sanya wuyaxi,
kɔnɔ wo mu n xui suxu.
15 N bara n ma konyi namiɲɔnmɛe xɛɛ
wo yire sanya wuyaxi a falafe ra wo bɛ,
wo xa gbilen wo xa kira ɲaaxi fɔxɔ ra, wo
xa tuubi, wo naxa ala gbɛtɛe batu, alako
wo xa nɔ lude yi bɔxi kui n naxan fixi wo
ma nun wo babae ma. Kɔnɔ wo mu wo
tuli matixi n na, wo mu n xui rabatuxi.
16 Rekabu xa di Yonadabo xa die biraxi e
baba xa sɛriyɛ nan fɔxɔ ra, kɔnɔ yi ɲama
bara n tan matandi.
17 Na nan a ra Isirayila Marigi Alatala
bara a masen, n fama nɛ gbaloe ra
Yudaya nun Darisalamuka birin ma alɔ
n a masenxi ki naxɛ, barima n nu bara
wɔyɛn, kɔnɔ e mu n xui suxu, n nu bara
e xili, kɔnɔ e mu n ma xili ratin.›»
18 Annabi Yeremi naxa a masen Rekabu
bɔnsɔɛ bɛ, «Isirayila Marigi Alatala xa
masenyi nan ya: Wo to wo baba Yonad-
abo xa yaamari suxu, wo to bira a xa
sɛriyɛ birin fɔxɔ ra,
19 Rekabu xa di Yonadabo xa die mu
ganma a ra abadan. Isirayila Marigi
Alatala xa masenyi nan na ki.»

36

Mangɛ Yehoyakimi xa kitaabui ganyi

1 Yosiya xa di Yehoyakimi xa mangɛya
ɲɛ naani nde Yudaya bɔxi ma, Alatala
naxa a masen Annabi Yeremi bɛ,
2 «N naxan fala Isirayila nun Yudaya xa
fe ra kabi Yosiya xa waxati han to, i xa na
birin sɛbɛ kɛɛdi makuntanxi kui.
3 Tɛmunde Yudayakae fama nɛ gaaxude
n ma masenyi ya ra, a nun n ma fe ɲaaxi
n naxan nabama e ra, han e gbilenma e
xa kira kobi fɔxɔ ra tɛmui naxɛ. Na nan
nɔma a niyade n xa diɲɛ e xa yunubi ma.»
4 Annabi Yeremi naxa Neriya xa di
Baruki xili, alako Alatala naxan masen
Annabi Yeremi bɛ, Baruki xa na birin sɛbɛ
kɛɛdi makuntanxi ma.
5 E to gɛ na wali ra, Annabi Yeremi
naxa yi yaamari fi Baruki ma, «E bara n
makankan be, n mu nɔma sigade Alatala
xa banxi kui.

6 I tan xa siga Alatala xa banxi kui
sunyi lɔxɔɛ, i xa yi sɛbɛli birin xaran
ɲama bɛ, a nun Yudayakae naxee kelixi
taa gbɛtɛe, alako e xa Alatala xa masenyi
kolon, n naxan fala i bɛ, i naxan sɛbɛ
kɛɛdi makuntanxi kui.
7 Alatala bara xɔnɔ e ma a ɲaaxi ra,
kɔnɔ tɛmunde xa e gbilen e xa kira kobi
fɔxɔ ra, Alatala nɔma nɛ e xa maxandi
suxude.»
8 Neriya xa di Baruki naxa Alatala xa
masenyi xaran Alatala xa banxi kui, alɔ
Annabi Yeremi a yamarixi ki naxɛ.
9 Yosiya xa di Yehoyakimi xa mangɛya
ɲɛ suuli, kike solomanaani nde Yudaya
bɔxi ma, a naxa Darisalamukae nun Yu-
dayakae maxili e xa sunyi raba Alatala bɛ
Darisalamu.
10 Na lɔxɔɛ Baruki naxa Annabi Yeremi
xa wɔyɛnyi birin xaran Alatala xa banxi
kui ɲama ya xɔri. A nu na mangɛ xa
sɛbɛliti Gɛmaraya xa konkoe nan kui,
Alatala xa banxi koore ra, sode nɛɛnɛ dɛ
ra. Safan xa di Gɛmaraya nan nu a ra.
11 Gɛmaraya xa di Mike to Alatala xa
masenyi mɛ naxan sɛbɛxi kitaabui kui,
12 a naxa goro, a siga mangɛ xa sɛbɛliti
xa konkoe mangɛ xa banxi kui, kuntigi
birin nu e malanma dɛnnaxɛ. Mangɛ
xa sɛbɛliti Elisama, Semaya xa di Dɛlaya,
Akibori xa di Elinatan, Safan xa di
Gɛmaraya, Xananiya xa di Sedekiya, a
nun kuntigi gbɛtɛe nu na na.
13 Mike naxa Baruki xa masenyi birin
tagi raba e bɛ, a naxan xaranxi kitaabui
kui ɲama ya xɔri.
14 Na tɛmui kuntigie naxa Netaniya xa
di Yehudi xɛɛ, Selemiya xa mamadi, Kuusi
bɔnsɔɛ, a xa sa a fala Baruki bɛ, «Kitaabui
tongo i naxan xaranxi ɲama birin tagi, i fa
a ra.» Neriya xa di Baruki naxa kitaabui
tongo, a naxa siga e yire.
15 E naxa a fala a bɛ, «Dɔxɔ, i xa yi sɛbɛli
xaran muxu bɛ.» Baruki naxa a xaran.
16 E to gɛ na masenyi ramɛde, e naxa
kɔntɔfili, e fa a fala Baruki bɛ, «Muxu xa
yi birin tagi raba mangɛ bɛ.»
17 E naxa Baruki maxɔrin, «A tagi raba
muxu bɛ i yi sɛbɛxi ki naxɛ? Yeremi nan
na falaxi i bɛ?»
18 Baruki naxa e yaabi, «Annabi Yeremi
nan yi wɔyɛnyi birin fala n bɛ a xui itexi
ra. N naxa a sɛbɛ kitaabui kui dubɛ ra.»
19 Kuntigie naxa a fala Baruki bɛ, «Wo
nun Yeremi, wo sa wo nɔxun. Mixi yo
naxa a kolon wo na dɛnnaxɛ.»
20 Kuntigie naxa siga mangɛ yire a xa
tɛtɛ kui, e fa Yeremi xa masenyi birin tagi
raba a bɛ. E nu bara kitaabui lu mangɛ
xa sɛbɛliti Elisama xa konkoe kui.
21 Mangɛ naxa Yehudi xɛɛ a xa sa fa
kitaabui ra. Yehudi naxa a tongo mangɛ
xa sɛbɛliti Elisama xa konkoe kui, a fa a
xaran mangɛ nun a xa kuntigie bɛ.
22 Na waxati mangɛ nu na a xa ɲɛmɛ
banxi kui, a magoroxi kolopɔɔti fɛ ma tɛ
ra a kui. Na tɛmui kike solomanaani nde
nan nu a ra.
23 Yehudi to gɛ yire ndee xarande,
mangɛ naxa mɛnni xaba a xa sɛbɛliti xa
finɛ ra, a a wɔlɛ tɛ i. A lu na nan naba ra
han kitaabui birin naxa gɛ gande.
24 Na kui mangɛ nun a xa mixi naxee
na masenyi mɛ, e mu gaaxu, e mu e xa
donmae ibɔɔ sunnunyi kui.
25 Kɔnɔ Elinatan, Dɛlaya, nun
Gɛmaraya nu bara mangɛ mayandi alako
a naxa na kitaabui gan, kɔnɔ a mu e xui
ramɛ.
26 Mangɛ naxa a fala a xa di Yerameeli
bɛ, a nun Asiriyɛli xa di Seraya nun
Abedeeli xa di Selemiya bɛ, e xa sɛbɛliti
Baruki nun Annabi Yeremi suxu, kɔnɔ
Alatala nu bara e nɔxun e ma.
27 Mangɛ to bara gɛ kitaabui gande,
Annabi Yeremi naxan sɛbɛxi Baruki
saabui ra, Alatala naxa a masen Annabi
Yeremi bɛ,
28 «I man xa kɛɛdi makuntanxi tongo,
i xa wɔyɛnyi birin sɛbɛ a ma naxan nu
na boore kitaabui kui, Yudaya mangɛ
Yehoyakimi naxan ganxi.
29 I xa a fala Yudaya mangɛ Yehoyakimi
bɛ, ‹Alatala xa masenyi nan ya: I tan nan
kitaabui ganxi, i nu fa a fala munfe ra
a sɛbɛxi Babilɔn mangɛ fama nɛ yi bɔxi
birin kanade, adamadie nun subee birin
sɔntɔ?›»
30 Na nan a toxi, Alatala yi masenxi
Yudaya mangɛ Yehoyakimi xa fe ra: «A
xa mixi yo mu fama dɔxɔde Dawuda
xa mangɛ kibanyi kui. A fure fama
rabɛŋinde soge nan ma, a fa lu xinbeli kui
kɔɛ ra.

31 N fama nɛ a ɲaxankatade, e nun a
bɔnsɔɛ nun a xa walikɛe, e xa wali kobi xa
fe ra. N man fama nɛ ɲaxankatɛ dɔxɔde
Darisalamukae nun Yudayakae ma alɔ n
a masenxi ki naxɛ, barima e mu n xui
suxuxi.»
32 Annabi Yeremi naxa kɛɛdi makun-
tanxi gbɛtɛ tongo, a a so sɛbɛliti Neriya
xa di Baruki yi ra. Annabi Yeremi naxa
gbilen masenyi ti ra Baruki bɛ, Yudaya
mangɛ Yehoyakimi naxan ganxi. A man
naxa wɔyɛn gbɛtɛ sa na fari.

37

Sedekiya nun Annabi Yeremi

1 Babilɔn mangɛ Nebukadansari naxa
Yosiya xa di Sedekiya ti Yudaya mangɛ ra
Yehoyakimi xa di Yehoyakini ɲɔxɔɛ ra.
2 Sedekiya, a xa kuntigie, nun bɔxi
ɲama mu e tuli mati Alatala xa masenyi
ra Annabi Yeremi naxan masenxi.
3 Sedekiya naxa Selemiya xa di
Yehukala nun Maaseya xa di Sefaniya xɛɛ
Annabi Yeremi yire a falafe ra, «Muxu
Marigi Alatala maxandi muxu bɛ.»
4 Annabi Yeremi mu nu saxi geeli kui
sinden, a nu nɔma ɲɛrɛde ɲama ya ma
alɔ a nu wama a xɔn ma ki naxɛ.
5 Misira mangɛ xa sɔɔrie to mini Misira
bɔxi ra, Kalidikae naxa na xibaarui mɛ,
e naxa keli Darisalamu e nu na gerefe
dɛnnaxɛ.
6 Na waxati Alatala naxa yi masenyi ti
Annabi Yeremi bɛ,
7 «Isirayila Marigi Alatala xa masenyi
nan ya: Wo a masen Yudaya mangɛ
bɛ, naxan wo xɛɛxi n yire alako n xa
Alatala maxandi wo bɛ, Misira mangɛ xa
sɔɔri naxee minixi wo malide, e fama nɛ
gbilende e xɔnyi Misira.
8 Na tɛmui Kalidikae man gbilenma nɛ
be, e fa yi taa suxu, e a gan tɛ ra.
9 Alatala xa masenyi nan na ki. Wo
naxa wo yɛtɛ madaxu, wo naxa a
maɲɔxun Kalidikae bara makuya wo ra.
E mu fama wo lude.
10 Hali wo Kalidikae xa sɔɔrie bɔnbɔ,
naxee na wo gerefe, e xa sɔɔri maxɔnɔxi
ndee fama nɛ kelide alako e xa yi taa gan
tɛ ra.»
11 Kalidikae xa sɔɔrie to keli Darisalamu
Misira mangɛ xa sɔɔrie xa fe ra,
12 Annabi Yeremi naxa wa kelife
Darisalamu, a xa siga Bunyamin bɔnsɔɛ
xa bɔxi ma alako a xa a kɛ nde tongo naa.
13 A to Bunyamin naadɛ li kelife
Darisalamu, Selemiya xa di Yiriya,
Xananiya xa mamadi naxa a suxu, a a
fala a bɛ, «I na sigafe Kalidikae nan yire.»
14 Annabi Yeremi naxa a yaabi, «I wule.
N mu sigafe Kalidikae xa yire.» Kɔnɔ
Yiriya mu la a ra, a naxa Annabi Yeremi
suxu, a a xanin kuntigie xɔn ma.
15 Kuntigie naxa xɔnɔ Annabi Yeremi
ma, e a bɔnbɔ, e a sa geeli kui, dɛnnaxɛ
findixi Yonatan sɛbɛliti xa banxi ra.
16 E naxa Annabi Yeremi raso yire ɲaaxi
nde kui mɛnni, a luxi dɛnnaxɛ tɛmui
xɔnnakuye.
17 Mangɛ Sedekiya naxa Annabi Yeremi
xili, a fa a maxɔrin gundo ra, «Alatala
bara masenyi nde fi i ma?» Annabi
Yeremi naxa a yaabi, «Iyo. Babilɔn
mangɛ fama nɛ i suxude.»
18 Annabi Yeremi man naxa a fala
mangɛ Sedekiya bɛ, «N haakɛ mundun
nabaxi i ra, xa na mu i xa kuntigie ra, xa
na mu ɲama ra, wo n saxi geeli kui naxan
ma?
19 Wo xa namiɲɔnmɛe na minden,
naxee a falama Babilɔn mangɛ mu fama
wo tan nun yi bɔxi suxude?
20 Yakɔsi i xa i tuli mati n na. Mangɛ, n
bara i mayandi, i xa n ma wɔyɛnyi suxu. I
naxa n naso Yonatan sɛbɛliti xɔnyi sɔnɔn,
alako n naxa faxa!»
21 Mangɛ Sedekiya naxa yaamari fi e xa
Annabi Yeremi lu geeli tɛtɛ kui, e man xa
taami xuntunyi so a yi ra lɔxɔ yo lɔxɔ
kelife taami gande. E xa na raba han
taami ɲɔnma taa kui tɛmui naxɛ. Na nan
a toxi Annabi Yeremi naxa lu geeli tɛtɛ
kui.

38

Annabi Yeremi wolife kɔlɔnyi kui

1 Matan xa di Sɛfataya, Pasura xa
di Gɛdalaya, Selemiya xa di Yehukala,
Malakiya xa di Pasura, e naxa Annabi
Yeremi xa masenyi mɛ a naxan masenxi
ɲama bɛ a falafe ra,

2 «Alatala bara a masen, mixi yo naxan
luma yi taa kui, na kanyi faxama san-
tidɛgɛma, kaamɛ, xa na mu a ra fure
ɲaaxi nan na. Kɔnɔ naxan a yɛtɛ
dɛntɛgɛma Kalidikae bɛ, na kanyi tan
kisima nɛ.
3 Alatala bara a masen, yi taa fama nɛ
lude Babilɔn mangɛ xa sɔɔrie sagoe.»

4 Kuntigie naxa a fala mangɛ bɛ, «A
lanma yi mixi xa faxa, barima a taa
geresoe sɛnbɛ nan bama. A xa masenyi
na limaniya bafe ɲama ma. A mu wama
taa xa xunnafanyi xɔn, a wama a xa tɔɔrɛ
nan xɔn.»
5 Mangɛ Sedekiya naxa e yaabi, «Awa
yire, n bara a lu wo yi ra.»
6 Na kui e naxa Annabi Yeremi suxu, e
a ragoro luuti ra mangɛ xa di Malakiya xa
kɔlɔnyi kui sɔɔrie xa tɛtɛ tagi. Ye nu bara
ɲɔn naa, kɔnɔ Annabi Yeremi naxa biri
boora kui.

7 Mangɛ batula Ebedi Meleki Etiyopika
naxa a mɛ e nu bara Annabi Yeremi
ragoro kɔlɔnyi kui. Mangɛ nu dɔxɔxi
Bunyamin sode dɛ ra.
8 Ebedi Meleki naxa mini mangɛ xa
banxi, a sa a fala mangɛ bɛ,
9 «N ma mangɛ, yi mixie bara fe ɲaaxi
raba Annabi Yeremi ra, e a ragoroxi
kɔlɔnyi nan kui. A faxama nɛ kaamɛ ra
mɛnni, barima taami bara ɲɔn taa kui.»
10 Mangɛ naxa Ebedi Meleki Etiyopika
yamari, «I xa mixi tongo saxan tongo, wo
sa Annabi Yeremi rate kɔlɔnyi kui beenu
a xa faxa.»
11 Ebedi Meleki naxa na mixie tongo,
e naxa siga mangɛ xa banxi kui, naafuli
ragata yire bun ma. E to dugi fori ndee
tongo, e naxa e ragoro Annabi Yeremi ma
kɔlɔnyi kui luuti ra.
12 Ebedi Meleki Etiyopika naxa a fala
Annabi Yeremi bɛ, «Yi dugi fori sa luuti
fari i bɛlɛxɛe bun ma.» Annabi Yeremi
naxa na raba.
13 E naxa Annabi Yeremi rate luuti ra,
han a naxa te naa ra. Na tɛmui a naxa lu
sɔɔrie xa tɛtɛ kui.

14 Mangɛ Sedekiya naxa xɛɛra ti Annabi
Yeremi ma, e xa naralan Alatala xa
hɔrɔmɔlingira naadɛ saxan nde. Mangɛ
naxa a fala Annabi Yeremi bɛ, «N wama
i maxɔrinfe fe nde ma, kɔnɔ i naxa sese
nɔxun n ma.»
15 Annabi Yeremi naxa Sedekiya yaabi,
«Xa n sa i yaabi nɔndi ra, i mu n faxama
xɛ? I tondima nɛ n ma marasi suxude.»
16 Na tɛmui Sedekiya naxa a kali gundo
ra Annabi Yeremi bɛ, «N bara n kali
Alatala ɲiɲɛ ra naxan won nakisima, n
mu i faxama, n man mu i soma mixie yi
ra naxee wama i faxafe.»
17 Na kui Annabi Yeremi naxa a fala
Sedekiya bɛ, «Isirayila Marigi Alatala
bara a masen, xa i yɛtɛ dɛntɛgɛ Babilɔn
mangɛ xa kuntigie bɛ, i tan nun i xa
denbaya kisima nɛ, yi taa fan mu ganma
tɛ ra sɔnɔn.
18 Kɔnɔ xa i tondi i yɛtɛ dɛntɛgɛde
Babilɔn mangɛ xa kuntigie bɛ, yi taa fama
nɛ lude Kalidikae sagoe, e fa a gan tɛ ra, i
fan lu e yi ra.»

19 Mangɛ Sedekiya naxa a fala Annabi
Yeremi bɛ, «N gaaxuxi Yuwifie nan ya ra
naxee na Kalidikae yi ra, barima xa e sa
n so nee yi ra, e n tɔɔrɔma nɛ a ɲaaxi ra.»
20 Annabi Yeremi naxa a yaabi, «E mu
na rabama. A lanma i xa Alatala xa
yaamari suxu n naxan falaxi i bɛ. Na kui
fe birin sɔɔnɛyama nɛ i bɛ, i kisima nɛ.
21 Kɔnɔ xa i tondi i yɛtɛ sode e yi ra,
i fama nɛ yi ɲaxankatɛ sɔtɔde Alatala
naxan masenxi n bɛ.
22 Ginɛ naxee na Yudaya mangɛ xa
banxi kui, e xaninma nɛ Babilɔn mangɛ
xa kuntigie yire. Na ginɛe fama nɛ a
falade,
‹Wo xanuntenyie bara wo madaxu,
wo bara biri boora kui,
wo dɛfanboore bara wo yanfa.›
23 I xa ginɛe nun i xa di birin fama
nɛ xaninde Kalidikae xɔn ma. Wo mu
ratangama e ma. Babilɔn mangɛ fama nɛ
wo suxude, a yi taa gan tɛ ra.»
24 Sedekiya naxa a fala Annabi Yeremi bɛ,
«Won ma dɛ masarɛ xa findi gundo ra,
alako i naxa faxa.
25 Xa a sa li kuntigie naxa a kolon won
bara dɛ masara, e fa i maxɔrin, ‹Wo nun
mangɛ munse falaxi wo boore bɛ? Na fe
birin fala muxu bɛ alako i naxa faxa,›
26 i xa e yaabi, ‹N nu bara mangɛ mayandi
a xa n namini Yonatan xa banxi kui, alako
n naxa faxa.›»

27 Kuntigie naxa fa Annabi Yeremi yire,
e naxa maxɔrinyi ndee ti a ma. Annabi
Yeremi naxa e yaabi alɔ mangɛ a yamar-
ixi ki naxɛ. E naxa gbilen dundui kui.
28 Annabi Yeremi naxa lu sɔɔrie xa tɛtɛ
kui han Darisalamu suxu tɛmui naxɛ.

39

Darisalamu suxufe

1 Darisalamu suxu yi ki nɛ: Sedekiya
Yudaya mangɛ xa mangɛya ɲɛ solo-
manaani nde kike fu nde kui, Babilɔn
mangɛ Nebukadansari nun a xa sɔɔri gali
naxa Darisalamu rabilin.
2 Sedekiya xa mangɛya ɲɛ fu nun keren
kike naani xi solomanaani nde kui, Ba-
bilɔnkae naxa taa tɛtɛ yire nde kana.
3 Na kui Babilɔn kuntigie naxa so,
e dɔxɔ taa naadɛ xungbe ra, Nerigali
Sareseri, Sangari Nebo, Saresekimi sɔɔri
yareratie xa mangɛ, a nun Babilɔn kuntigi
gbɛtɛe.
4 Yudaya mangɛ Sedekiya nun a xa
sɔɔrie to e to, e naxa e gi. E naxa mini taa
kui kɔɛ ra mangɛ xa laakɔɛ yire, naadɛ
ra naxan na tɛtɛ firin tagi, Araba kira xɔn
ma.
5 Kalidi sɔɔrie naxa bira e fɔxɔ ra, e
naxa Sedekiya li Yeriko gulunba yire. E
to a suxu, e naxa a xanin Babilɔn mangɛ
Nebukadansari xɔn ma Ribila Xamata
bɔxi ma. Nebukadansari naxa yaamari
nde fi a xa fe ra.
6 Babilɔn mangɛ naxa Sedekiya xa die
nun Yudaya kuntigi birin kɔn naxaba
Ribila, Sedekiya ya xɔri.
7 Na dangi xanbi a naxa Sedekiya tan
yae sɔxɔ, a fa yɔlɔnxɔnyi sa a ma a
xaninfe ra Babilɔn.
8 Kalidikae naxa tɛ sa mangɛ nun ɲama
xa banxie ma, e fa Darisalamu tɛtɛ birin
nabira.
9 Sɔɔri mangɛ Nebusaradan naxa mixi
dɔnxɔɛe xanin Babilɔn, naxee nu bara e
yɛtɛ ragbilen a ma a nun naxee nu bara
lu taa kui.
10 Kɔnɔ a naxa setaree lu Yudaya bɔxi
ma, alako e xa mɛɛni wɛni bilie nun
daaxae ma.
11 Babilɔn mangɛ Nebukadansari nu
bara yaamari fi sɔɔri mangɛ Neb-
usaradan ma Annabi Yeremi xa fe ra,
12 «I xa mɛɛni Yeremi ma, i naxa fe
ɲaaxi yo raba a ra. I xa a waxɔnfe birin
naba a bɛ.»
13 Sɔɔri mangɛ Nebusaradan, kuntigi
Nebusasiban, mandurulae xa mangɛ Ner-
igali Sareseri, nun Babilɔn mangɛ xa
kuntigie,
14 e naxa Yeremi tongo geeli tɛtɛ kui, e a
so Axikama xa di Gɛdalaya yi ra, Safan xa
mamadi, alako e xa a xanin a xɔnyi. Na
ki Annabi Yeremi naxa lu a xa mixie ya
ma.
15 Annabi Yeremi nu na geeli tɛtɛ kui
tɛmui naxɛ, Alatala naxa a masen a bɛ,
16 «Sa a fala Ebedi Meleki Etiyopika bɛ,
‹Isirayila Marigi Alatala xa masenyi nan
ya: N fama nɛ gbaloe ra yi taa xili ma alɔ
n a masenxi ki naxɛ. Na findima fe ɲaaxi
nan na wo bɛ, fe fanyi mu a ra. Na birin
nabama i ya xɔri nɛ.
17 Alatala xa masenyi nan ya: Na lɔxɔɛ
n i ratangama nɛ i yaxuie ma.
18 N i rakisima nɛ, alako i naxa faxa
santidɛgɛma ra. Alatala xa masenyi nan
na ki.›»

40

Annabi Yeremi xɔrɛyafe

1 Sɔɔri mangɛ Nebusaradan to Annabi
Yeremi ramini Rama, Alatala naxa
masenyi ti a bɛ. A a tongo Rama tɛmui
naxɛ, Yeremi nu xirixi yɔlɔnxɔnyi ra
Darisalamukae nun Yudayakae tagi naxee
nu na xaninfe Babilɔn bɔxi ma.
2 Sɔɔri xunyi naxa Annabi Yeremi xili,
a a fala a bɛ, «I Marigi Alatala nu bara yi
ɲaxankatɛ xa fe fala yi taa xili ma.
3 Alatala bara a xa masenyi rakamali
barima wo bara yunubi raba a ra. Wo
yi birin sɔtɔxi nɛ barima wo bara tondi
a xui suxude.
4 N bara i xɔrɛya yi yɔlɔnxɔnyi ma
naxee na i bɛlɛxɛ ma. Xa i wama fafe
Babilɔn, n mɛɛnima i ma. Xa i mu wama
na xɔn, i xa lu be, i xa siga i wama
dɛnnaxɛ xɔn.»
5 A to bu a yaabide, sɔɔri xunyi naxa a
fala a bɛ, «Gbilen Axikama xa di Gɛdalaya
xɔn, Safan xa mamadi, Babilɔn mangɛ
naxan tixi mangɛ ra Yudaya taae xun. I
nɔma lude ɲama ya ma, xa na mu a ra i
nɔma sigade i wama dɛnnaxɛ xɔn.» Sɔɔri

xunyi naxa baloe nun bunse fi a ma, a naxa a lu a xa siga.

6 Annabi Yeremi naxa siga Axikama xa di Gɛdalaya xɔn Misipa, a naxa lu ɲama ya ma naxan nu bara lu bɔxi ma.

7 Sɔɔri mangɛe nun sɔɔri naxee nu na bɔxi ma, e naxa a kolon Babilɔn mangɛ nu bara Axikama xa di Gɛdalaya ti mangɛ ra bɔxi fari, a man bara tin setare ndee, xɛmɛe, ginɛe, nun die, e xa lu bɔxi ma.

8 Netaniya xa di Sumayila, Kareya xa die Yoxanan nun Yonatan, Tanxumɛti xa di Seraya, Efayi Netofaka, nun Makatika xa di Yaasaniya, a nun e xa mixie, e birin naxa siga Gɛdalaya xɔn Misipa.

9 Axikama xa di Gɛdalaya, Safan xa mamadi, naxa a kali e tan nun e xa mixie bɛ, «Wo naxa siikɛ Kalidikae rabatufe ra. Wo xa lu be, wo xa Babilɔn mangɛ rabatu alako fe birin xa sɔɔnɛya wo bɛ.

10 N tan xa lu be Misipa, n xa Kalidikae rabatu naxee n lima be. Wo tan xa nu wɛni bogie ba, sogofure bogi see, nun ture. Wo xa sabati wo xa taae kui.»

11 Yuwifi naxee nu na Mowaba, Amoni, Edon, nun yire gbɛtɛ, e naxa a kolon a Babilɔn mangɛ nu bara ɲama dɔnxɔɛ lu Yudaya Axikama xa di Gɛdalaya, Safan xa mamadi xa yaamari bun ma.

12 E naxa gbilen Yudaya Gɛdalaya xɔnyi Misipa, kelife bɔxie ma e nu bara yensen yɛ dɛnnaxɛ. E naxa wɛni bogi gbegbe ba, a nun sogofure bogi se wuyaxie.

13 Kareya xa die Yoxanan nun sɔɔri yareratie naxee nu nɔxunxi wula i, e naxa siga Gɛdalaya xɔn Misipa,

14 e fa a fala a bɛ, «I bara a kolon a Amoni mangɛ Baali bara Netaniya xa di Sumayila xɛɛ i yire alako a xa i faxa?» Axikama xa di Gɛdalaya mu la e ra.

15 Kareya xa die Yoxanan naxa a fala Gɛdalaya bɛ gundo ra Misipa, «I xa tin n xa Netaniya xa di Sumayila faxa. Mixi yo mu a kolonma. Munfe ra i a luma a xa i faxa? Munfe ra a a luxi Yudayakae naxee na i sɛɛti ma e xa yensen yɛ?»

16 Axikama xa di Gɛdalaya naxa Kareya xa di Yoxanan yaabi, «I naxa na raba. I naxan falafe Sumayila xun ma na ki, wule na a ra.»

41

Gɛdalaya faxa ki

1 Kike solofere nde, Netaniya xa di Sumayila, Elisama xa mamadi, mangɛ xa kuntigi nde naxan fatanxi mangɛ bɔnsɔɛ ra, a naxa siga Axikama xa di Gɛdalaya yire Misipa, a nun kuntigi fu. E to gɛ e dɛgede yire keren,

2 Netaniya xa di Sumayila nun a xa mixi fu, e naxa Axikama xa di Gɛdalaya faxa santidɛgɛma ra. Safan xa mamadi Gɛdalaya, Babilɔn mangɛ nu bara naxan dɔxɔ mangɛ ra, a faxa na ki nɛ.

3 Sumayila naxa Yuwifie nun Kalidi sɔɔrie birin faxa naxee nu na Gɛdalaya fɛ ma.

4 Na waxati mixi yo mu a kolon Gɛdalaya nu bara faxa. Na kuye iba,

5 mixi tongo solomasaxan naxa fa kelife Sikemi, Silo, nun Samari. E dɛ xabe nu bixi, e xa dugie ibɔɔxi, e fate nu maxabaxi. E fa sɛrɛxɛe nun surayi nan na Alatala xa banxi yire.

6 Netaniya xa di Sumayila naxa mini Misipa e ralande. E nu na wafe. A naxa a fala e bɛ, «Wo fa Axikama xa di Gɛdalaya yire.»

7 E to taa tagi li, Netaniya xa di Sumayila nun a xa mixie naxa e kɔn naxaba, e fa e woli kɔlɔnyi kui.

8 Kɔnɔ mixi fu naxa Sumayila mayandi, «I naxa muxu faxa, barima donse gbegbe na muxu yi ra, a ragataxi wula i, alɔ fundenyi maniyɛ, ture, nun kumi.» Na kui a mu tin e nun e ngaxakerenyie faxade.

9 Sumayila Gɛdalaya xa mixie furee ragoro kɔlɔnyi naxan kui, mangɛ Asa nu bara na ge Isirayila mangɛ Baasa xa fe ra.

10 Sumayila naxa ɲama dɔnxɔɛ suxu Misipa, mangɛ xa di ginɛe nun mixi gbɛtɛe, Babilɔn sɔɔri mangɛ Nebusaradan nu bara naxee taxu Axikama xa di Gɛdalaya ra. Sumayila naxa e xanin Amonikae xɔn.

11 Kareya xa di Yoxanan nun sɔɔri yareratie naxee nu na a fɛ ma, e naxa Netaniya xa di Sumayila xa kɛwali ɲaaxi kolon.

12 E naxa mixie malan alako e xa Netaniya xa di Sumayila gere. E naxa a li
Gabayon xure xungbe yire.
13 Sumayila nu mixi naxee suxuxi
Misipa, e to Kareya xa di Yoxanan nun
sɔɔri yareratie to, e naxa sɛɛwa,
14 e naxa keli Sumayila xun ma, e bira
Kareya xa di Yoxanan fɔxɔ ra.
15 Netaniya xa di Sumayila nun a xa
mixi solomasaxan naxa e gi Yoxanan ya
ra, e siga Amonikae yire.
16 Kareya xa di Yoxanan nun sɔɔri
yareratie naxa Misipa ɲama dɔnxɔɛ
xanin Gabayon, Netaniya xa di Sumayila
nu bara naxee suxu. Geresoe, ginɛe, nun
mangɛ xa mixie nu na e ya ma. Sumayila
nu bara Axikama xa di Gɛdalaya faxa.
17 E naxa ɲɛrɛ han Kimehami
Bɛtɛlɛɛmu sɛɛti ma. E nu na sigafe Misira
bɔxi ma,
18 alako e xa e makuya Kalidikae ra. E
nu bara gaaxu e ya ra, barima Netaniya
xa di Sumayila nu bara Axikama xa di
Gɛdalaya faxa, Babilɔn mangɛ nu bara
naxan ti mangɛ ra.

42

Annabi Yeremi xa marasi

1 Sɔɔri yareratie, Kareya xa di Yoxanan,
Hosaya xa di Yesaniya, nun ɲama birin
keli dimɛdie ma, sa dɔxɔ forie ra, e naxa
siga
2 Annabi Yeremi yire, e a fala a bɛ,
«Yandi, i xa i Marigi Alatala maxandi
muxu bɛ, yi ɲama dɔnxɔɛ xa fe ra naxan
luxi. Singe muxu nu wuya, kɔnɔ yakɔsi
muxu bara xurun alɔ i a toxi ki naxɛ.
3 I Marigi Alatala, a xa kira masen muxu
bɛ muxu ɲɛrɛma naxan ma.»
4 Annabi Yeremi naxa e yaabi, «N bara a
mɛ. N wo Marigi Alatala maxandima wo
bɛ alɔ wo a fala ki naxɛ. N nɔndi birin
masenma nɛ wo bɛ Alatala wo yaabima
naxan na.»
5 E naxa a fala a bɛ, «Alatala bara findi
muxu xa seede fanyi ra, naxan mu sɛriyɛ
kanama. Muxu birama i Marigi Alatala
xa masenyi nan fɔxɔ ra a naxan falama
muxu bɛ.
6 Xa a findi fe ɲɔxunxi ra, xa a findi fe
xɔrɔxɔɛ ra, muxu fama nɛ muxu Marigi
Alatala xui rabatude muxu naxan fenxi i
saabui ra. Fe birin sɔɔnɛyama nɛ muxu
bɛ xa muxu bira muxu Marigi Alatala
waxɔnfe fɔxɔ ra.»
7 Xi fu to dangi, Alatala naxa masenyi ti
Annabi Yeremi bɛ.
8 Annabi Yeremi naxa Kareya xa di
Yoxanan xili, sɔɔri yareratie, nun ɲama
birin kelife dimɛdie ma, sa dɔxɔ forie ra.
9 A naxa a fala e bɛ, «Isirayila Marigi
Alatala xa masenyi nan ya, wo n xɛɛxi
naxan fɔxɔ ra.
10 Xa wo lu yi bɔxi ma, n wo xun
nakelima nɛ, n mu wo xun nakanama.
Wo luma nɛ alɔ sansi n naxan sixi, naxan
mu talama sɔnɔn, barima n naxan nabaxi
wo ra, a bara findi nimisɛ ra n bɛ.
11 Wo naxa gaaxu Babilɔn mangɛ ya ra,
naxan wo rasɛrɛnxi. Wo naxa gaaxu a ya
ra, barima won birin na a ra, n mu wo
sama a sagoe. Alatala xa masenyi nan na
ki.
12 N kinikinima nɛ wo ma, a fan fa
kinikinide wo ma. A fama nɛ wo rag-
bilende wo xa bɔxi ma.»
13 «Kɔnɔ xa wo a fala, ‹Muxu tan mu
luma be,› xa wo mu wo tuli mati wo
Marigi Alatala xui ra,
14 xa wo a fala, ‹Ade, muxu sigama nɛ
Misira, gere mu na dɛnnaxɛ, gere feri
fe xui mu mɛma dɛnnaxɛ, kaamɛ mu
muxu suxuma dɛnnaxɛ. Muxu xa sabati
mɛnni,›
15 awa na kui Isirayila Marigi Alatala
bara a masen Yudaya bɔnsɔɛ dɔnxɔɛ bɛ,
‹Xa wo natɛ tongo sigafe ra Misira, xa wo
sa sabati na bɔxi ma,
16 santidɛgɛma wo lima nɛ naa, wo
gaaxuma naxan ya ra. Kaamɛ wo sux-
uma, wo kɔntɔfilixi naxan na. Wo faxama
nɛ Misira bɔxi ma.
17 Naxan birin natɛ tongoma sabatife ra
Misira, e birin faxama nɛ santidɛgɛma,
kaamɛ, xa na mu a ra fure ɲaaxi ra. Mixi
yo mu kisima, mixi yo mu ratangama na
ɲaxankatɛ ma n fama naxan dɔxɔde e ma.
18 Isirayila Marigi Alatala xa masenyi
nan ya: Xa wo sigama Misira, n xɔnɔma
nɛ wo ma alɔ n xɔnɔxi Darisalamukae ma
ki naxɛ. Wo gbaloe nan sɔtɔma, wo xili
findi konbi wɔyɛnyi ra, wo yaagi, wo mu
yi bɔxi to sɔnɔn.›

19 Alatala bara a masen wo tan Yudayaka dɔnxɔɛe bɛ, ‹Wo naxa siga Misira de! Wo xa n ma masenyi fahaamu a fanyi ra.›»
20 «Wo to n xɛɛ wo Marigi Alatala maxandide, wo bara tantan. Wo bara a fala n bɛ, ‹Muxu Marigi Alatala maxandi muxu bɛ. Muxu Marigi Alatala naxan masenma muxu bɛ, i xa nu na fala muxu bɛ, muxu mu tondima na rabade.›
21 To n bara na masenyi ti wo bɛ, kɔnɔ wo mu wama wo tuli matife Alatala xui ra. A naxan masenxi n bɛ wo xa fe ra, wo mu wama na ramɛfe.
22 Wo xa a kolon a wo na sabati Misira bɔxi ma, wo faxama nɛ santidɛgɛma, kaamɛ, xa na mu a ra fure ɲaaxi ra.»

43

Annabi Yeremi xaninfe Misira

1 Annabi Yeremi to gɛ Marigi Alatala xa masenyi tide ɲama bɛ, alɔ Alatala a yamarixi ki naxɛ,
2 Hosaya xa di Asaraya, Kareya xa di Yoxanan, nun yɛtɛ igboe gbɛtɛe, e naxa a fala Annabi Yeremi bɛ, «I wule! Muxu Marigi Alatala mu i xɛɛxi a falafe ra wo naxa sabati Misira.
3 Neriya xa di Baruki tan na i tutunfe alako i xa muxu lu Kalidikae sagoe, e xa muxu faxa, xa na mu a ra e xa muxu xanin Babilɔn.»
4 Kareya xa di Yoxanan, sɔɔri yareratie, nun ɲama, e naxa tondi Marigi xa yaamari ra lufe Yudaya bɔxi ma.
5 Kareya xa di Yoxanan nun sɔɔrie yareratie naxa Yudaya ɲama dɔnxɔɛ xanin Misira, naxee nu bara gbilen Yudaya kelife ɲamanɛe ma e nu yensenxi dɛnnaxɛ.
6 E naxa xɛmɛe, ginɛe, dimɛdie, mangɛ xa di ginɛe, nun mixi birin xanin, sɔɔri mangɛ Nebusaradan naxee taxuxi Axikama xa di Gɛdalaya ra, Safan xa mamadi. Annabi Yeremi nun Neriya xa di Baruki fan nu na e ya ma.
7 E to tondi e tuli matide Alatala ra, e naxa ɲama birin xanin Misira bɔxi ma Tapanxɛsi.
8 Alatala naxa a masen Annabi Yeremi bɛ Tapanxɛsi,
9 «Gɛmɛ xungbe ndee sa Misira mangɛ xa buntunyi tima dɛnnaxɛ Tapanxɛsi. I xa na raba Yudayakae ya xɔri,
10 i fa yi masenyi ti e bɛ: ‹N tan Isirayila Marigi Alatala a niyama nɛ n ma konyi Babilɔn mangɛ Nebukadansari xa a xa kibanyi ti be yi gɛmɛ nɔxunxie fari,
11 a fama Misira gerede tɛmui naxɛ. Na kui naxee lan e xa faxa, nee faxama nɛ. Naxee lan e xa suxu, nee suxuma nɛ. Naxee lan e xa sɔxɔ santidɛgɛma ra, nee sɔxɔma nɛ.
12 N tɛ sama nɛ Misira xa kuyee xa banxie. Nebukadansari e ganma nɛ, a kuyee xaninma nɛ. A nɔ Misira ra alɔ xuruse dɛmadonyi nɔma a xa dugi ra ki naxɛ, a fa keli bɔɲɛsa kui.
13 A kuye batudee kanama nɛ Beti Semesi Misira bɔxi ma, a Misira kuyee xa banxie ganma nɛ tɛ ra.›»

44

Misira xa xunnakanɛ

1 Masenyi naxan tixi Annabi Yeremi bɛ Yuwifie xa fe ra, naxee bara sabati Misira bɔxi ma, Migidoli, Tapanxɛsi, Nofi, nun Patirosi taa kui:
2 «Isirayila Marigi Alatala xa masenyi nan ya: Wo bara a to n ɲaxankatɛ naxan dɔxɔ Darisalamu nun Yudaya taa birin ma. To mɛnni birin kanaxi, mixi yo mu na.
3 Na rakelixi e xa fe ɲaaxie nan ma, e n naxɔnɔ naxan na, alɔ surayi bafe sɛrɛxɛ ra kuyee bɛ, a nun kuyee batufe, wo tan nun wo babae mu naxee kolon.
4 N bara n ma konyi namiɲɔnmɛe xɛɛ wo yire tɛmui birin a falafe ra wo naxa yi kɛwali raba n naxan xɔnxi.
5 Kɔnɔ e mu na ramɛxi, e mu e tuli matixi na masenyi ra. E mu gbilenxi e xa fe ɲaaxi fɔxɔ ra, e mu baxi surayi ganfe e xa kuyee bɛ.
6 N ma xɔnɛ bara yensen Yudaya taae nun Darisalamu xa kirae ma, dɛnnaxɛ findixi gbaloe ra alɔ wo a toma ki naxɛ to.»
7 «Na nan a ra Isirayila Marigi Alatala xa masenyi nan ya: Munfe ra wo na yi fe ɲaaxi rabafe wo yɛtɛ ra? Wo na a niyafe xɛmɛe, ginɛe, dimɛdie, nun diyɔrɛ keren mu luma Yudaya bɔxi ma.

8 Wo na n naxɔnɔfe wo xa surayi sɛrɛxɛ
ra wo naxan bama kuyee bɛ Misira bɔxi
ma, wo wo gi dɛnnaxɛ. Na kui wo fama nɛ
yaagi sɔtɔde si birin tagi naxee na duniɲa.
9 Wo bara nɛɛmu wo babae xa fe ɲaaxie
ra, Yudaya mangɛe xa kɛwali kobie ra, e
xa ginɛe xa fe ɲaaxie ra, wo xa fe ɲaaxie
nun wo xa ginɛe xa fe ɲaaxie ra, e naxan
nabaxi Yudaya bɔxi ma nun Darisalamu
kirae xɔn?
10 Han to e mu e yɛtɛ ragbilenxi n ma,
e mu gaaxuxi n ya ra, e mu biraxi n ma
sɛriyɛ nun n ma yaamarie fɔxɔ ra n naxan
fixi wo nun wo babae ma.»

11 «Na nan a ra Isirayila Marigi Alatala
bara a masen, n bara natɛ tongo fe ɲaaxi
rabafe ra wo ra, n xa Yudaya birin sɔntɔ.
12 Yudayaka dɔnxɔɛ naxee bara natɛ
tongo sabatife ra Misira bɔxi ma, e birin
faxama nɛ naa santidɛgɛma nun kaamɛ
ra, kelife dimɛdie ma, a sa dɔxɔ forie ra.
Santidɛgɛma nun kaamɛ a niyama nɛ e
xili xa findi konbi wɔyɛnyi ra, e xa gbaloe
nun yaagi sɔtɔ.
13 N fe rabama nɛ mixie ra naxee
sabatixi Misira bɔxi ma, alɔ n naxan
nabaxi Darisalamu santidɛgɛma, kaamɛ,
nun fure ɲaaxi ra.
14 Mixi naxee e gixi Misira kelife Yu-
daya, keren mu kisima. E nu wama
gbilenfe Yudaya bɔxi nan ma, kɔnɔ e mu
gbilenma sɔnɔn, fo mixi keren keren.»

15 Xɛmɛ birin naxee nu a kolon e xa
ginɛe nu surayi bama sɛrɛxɛ ra ala gbɛtɛ
bɛ, nun ginɛ naxee nu na na malanyi kui,
nun ɲama naxan nu sabatixi Misira bɔxi
ma Patirosi taa kui, e naxa Annabi Yeremi
yaabi,
16 «Muxu mu wama muxu tuli matife yi
masenyi ra i naxan masenxi Alatala xili
ra.
17 Muxu wama birafe muxu xa masenyi
nan fɔxɔ ra. Muxu wama surayi bafe
sɛrɛxɛ ra Koore Mangɛ Ginɛ nan bɛ, muxu
wama minse fan bafe sɛrɛxɛ ra a tan nan
bɛ, alɔ muxu nun muxu babae, a nun
muxu xa mangɛe nun kuntigie a rabaxi
ki naxɛ Yudaya xa taae nun Darisalamu
kui. Na waxati baloe nu na muxu yi ra a
fanyi ra, muxu nu sɛɛwaxi, tɔɔrɛ yo mu
nu na.
18 Kɔnɔ kabi muxu naxa ba surayi nun
minse bafe sɛrɛxɛ ra Koore Mangɛ Ginɛ
bɛ, se birin naxa ɲɔn muxu yi ra bafe gere
nun kaamɛ ra.»
19 Ginɛe man naxa a fala, «Muxu to nu
surayi nun minse bama sɛrɛxɛ ra Koore
Mangɛ Ginɛ bɛ, muxu xa mɔrie nu tinma
muxu xa taami yailan Mangɛ Ginɛ misaali
ra, muxu xa minse ba sɛrɛxɛ ra a bɛ.»
20 Annabi Yeremi naxa ɲama birin
yaabi, xɛmɛe nun ginɛe,
21 «Wo surayi naxan ganxi Yudaya taae
kui nun Darisalamu, wo tan nun wo
babae, wo xa mangɛe nun wo xa kuntigie,
nun ɲama birin, Alatala mu kolon sɔtɔ xɛ
na ma? Na fe mu luxi xɛ a bɔɲɛ kui?
22 Alatala mu nu nɔma tinde wo xa fe
ɲaaxie nun wo xa fe xɔnxie ra wo nu
luma naxan naba ra. Na kui wo xa bɔxi
bara kana, a findi gbaloe yire ra. Wo bara
yaagi sɔtɔ, wo xa mixie bara faxa alɔ wo
a toma ki naxɛ to.
23 Na birin nabaxi nɛ barima wo bara
surayi gan sɛrɛxɛ ra, na findi yunubi ra
Alatala mabiri. Wo mu tin Alatala xui
suxude, wo mu tin ɲɛrɛde a xa sɛriyɛ, a
xa yaamari, nun a xa marasi fɔxɔ ra. To
lɔxɔɛ wo yi tɔɔrɛ sɔtɔxi na nan ma.»

24 Annabi Yeremi man naxa a fala ɲama
nun ginɛe bɛ, «Wo wo tuli mati Alatala xa
masenyi ra, wo tan Yudayaka naxee faxi
Misira bɔxi ma.
25 Isirayila Marigi Alatala xa masenyi
nan ya: Wo tan nun wo xa ginɛe bara natɛ
tongo wo xa wo yɛtɛ waxɔnfe raba. Wo
bara a fala, ‹Muxu wama muxu xa laayidi
rakamalife, muxu xa surayi nun minse ba
sɛrɛxɛ ra Koore Mangɛ Ginɛ bɛ.› Awa,
yakɔsi wo fama na birin nabade alɔ wo
a fala ki naxɛ.
26 Na kui, wo xa wo tuli mati Alatala
xa masenyi ra, wo tan Yudayaka naxee
sabatixi Misira bɔxi ma. ‹N bara n kali n
xili binyɛ ra, n tan Alatala, Yudayaka yo
naxan sabatixi Misira, a mu n xili falama
sɔnɔn, a mu a falama Alatala ɲiɲɛ.
27 N ɲɔxɔ sama nɛ e xɔn ma alako e xa
ɲaxankata, e naxa hɛɛri yo sɔtɔ. Xɛmɛ
Yudayaka naxee birin na Misira, e fama
nɛ faxade gere nun kaamɛ ra.
28 Keren keren naxee mu faxama naa,
nee kelima nɛ Misira gbilenfe ra Yudaya.

Kɔnɔ naxee birin kelixi Yudaya alako e
xa sabati Misira bɔxi ma, e fama nɛ a
kolonde masenyi naxan kamalima, n gbe,
xa na mu a ra e gbe.›
29 Alatala xa masenyi nan na ki.
Tɔnxuma nan ya alako wo xa a kolon n
wo ɲaxankatama nɛ, n ma masenyi birin
kamalima nɛ.
30 Alatala xa masenyi nan ya: N Misira
mangɛ Hofora luma nɛ a yaxuie sagoe,
naxee wama a faxafe. N a rabama nɛ
alɔ n Yudaya mangɛ Sedekiya luxi Ba-
bilɔn mangɛ Nebukadansari sago ki naxɛ,
naxan bara wa a faxafe.»

45

Annabi Yeremi xa masenyi Baruki bɛ

1 Yudaya mangɛ Yosiya xa di Yehoy-
akimi xa mangɛya ɲɛ naani nde, Neriya
xa di Baruki to Annabi xa masenyi sɛbɛ
kitaabui kui, Annabi Yeremi naxa a fala
Baruki bɛ,
2 «Isirayila Marigi Alatala xa masenyi
nan ya i tan Baruki bɛ,
3 I bara a fala, ‹Tɔɔrɛ na n bɛ, barima
Alatala bara fe xɔrɔxɔɛ dɔxɔ n xun ma. N
bara tagan a mayandide, malabui yo mu
na n bɛ.›»
4 «Alatala naxa a masen n bɛ n xa yi
wɔyɛnyi fala i bɛ, ‹I bara a to, n naxan
birin yailanxi, n na birin kanama nɛ. N
naxan birin sixi, n na birin talama nɛ. N
na birin nabama nɛ yi bɔxi ra.
5 Awa, i tan i wama munse xɔn? I naxa
fe tofanyi fen, barima n fama nɛ duniɲa
birin ɲaxankatade. N naxan nabama i bɛ,
na nan ya: I sigama dɛdɛ, n i luma nɛ
simaya kui. Alatala xa masenyi nan na
ki.›»

46

Masenyi Misira bɛ

1 Alatala xa masenyi nan ya sie xa fe ra:
2 «Masenyi nan ya Misira xa fe ra.
Masenyi nan ya Misira mangɛ Neko xa
sɔɔrie xa fe ra,
naxee nu na Efirati xure sɛɛti ma
Karakemisi,
Babilɔn mangɛ Nebukadansari e bɔnbɔ
tɛmui naxɛ,
Yosiya xa di Yehoyakimi, Yudaya mangɛ
xa mangɛya ɲɛ naani nde.»
3 «Wo sɔɔri makantase lanmadie nun a
xungbee tongo.
Wo xa wo maso gere xili ma.
4 Wo xa soe dɔxɔ see yailan.
Soe ragimae, wo xa te soe fari.
Xunyi makantase xa lu wo yi ra,
wo xa tanbɛe suxu wo yi ra,
wo xa sanyi makantase sa wo sanyie ma.»

5 «Munse dangife?
E na sɛrɛnfe gaaxui ra, e na gbilenfe
xanbi.
E xa sɛnbɛmae bara bira, e na gbilenfe e
gi ra gaaxui kui.
Alatala xa masenyi nan na ki.
6 Sɛnbɛmae mu kisima, suusa mixie mu e
ratangama.
E birin birama nɛ kɔɔla ma Efirati xure
dɛ ra.»

7 Nde tema alɔ Nili xure, naxan ye ban-
baran xɛ?
8 Misira nan tefe alɔ Nili xure naxan ye
banbaran xɛ.
A bara a fala,
«N tema nɛ duniɲa birin ma,
n xa taa birin kana, n xa ɲamae sɔntɔ.
9 Soe ragimae, wo te!
Sɔɔri ragisee, wo xa gere ti sɛnbɛ ra!
Etiyopikae nun Putikae gbangbalanyie,
wo xa mini wo xa sɔɔri makantasee ra!
Lidikae, wo xa mini xalie ra!
10 Mangɛ Alatala xa gbeɲɔxɔɛ lɔxɔɛ nan
ya.
Marigi a gbeɲɔxɔma nɛ a yaxuie ma
santidɛgɛma ra.
E wuli raminima nɛ,
a findi sɛrɛxɛ ra Mangɛ Alatala bɛ
ɲamanɛ ma naxan na kɔɔla ma
Efirati mabiri.
11 Misiraka dimɛdie, wo xa te Galadi
mabiri seri fende,
kɔnɔ na mu nɔma wo rayalande.
12 Duniɲa birin bara wo xa yaagi to,
e bara wo xui mɛ,
barima wo xa sɔɔrie na e ya isofe e bore
ra,
e birin bara bira.
13 Alatala xa masenyi nan na ki
Babilɔn mangɛ Nebukadansari xa gere
Misira xili ma.»

14 «Wo xa na masenyi ti Misira bɔxi ma.

Migidoli xa na mɛ, Nofi nun Tapanxɛsi xa na mɛ.
Wo xa a fala, ‹Wo keli, wo xa geresose rafala,
barima santidɛgɛma kanyie bara wo rabilin!›
15 Munfe ra wo xa sɔɔrie mu nɔma e yaxuie ra?
E mu nɔma barima Alatala nan e rabirafe.
16 Sɔɔri wuyaxie bara bira.
E bara gbilen a fala ra,
‹Won xa gbilen won xɔnyi,
won ma mixie na dɛnnaxɛ,
alako won xa won makuya gere ɲaaxi ra.›
17 Mɛnni e fama nɛ a falade,
‹Misira mangɛ sɛnbɛ mu na,
a wɔyɛnma nɛ tun, kɔnɔ a mu fata gere sode.›»

18 «Mangɛ Alatala xa masenyi nan ya,
N ɲiɲɛ.
Naxan sɛnbɛ gbo alɔ Taboro geya,
naxan sɛnbɛ gbo alɔ Karemele geya baa sɛɛti ma,
a na fafe.
19 Misirakae, wo xa kote yailan sigafe ra konyiya kui.
Nofi findima nɛ gbaloe yire ra,
a ganma nɛ, a xa mixi yo mu kisima.
20 Misira maniya ninge tofanyi ra,
kɔnɔ tugitugi ɲaaxi na fafe kelife kɔɔla ma a xili ma.
21 Misira xa sɔɔri xɔɲɛe,
naxee gere soma kɔbiri xa fe ra,
e fan gbilenma nɛ Misira fɔxɔ ra e siga e gi ra.
Na gbaloe gbo e bɛ,
e mu nɔma na ɲaxankatɛ ra.
22 Misira a gima nɛ alɔ bɔximase a yaxuie ya ra,
naxee fama sɛnbɛ ra,
alɔ beera kanyi naxee fama wondi sɛgɛde.
23 Alatala xa masenyi nan ya:
E fama nɛ na wondi sɛgɛde, hali a sɛnbɛ gbo.
E nɔma nɛ na ra barima e wuya alɔ tugumie.
24 Misira bara yaagi,
e bara lu ɲamanɛ sagoe naxan na kɔɔla ma.»

25 Isirayila Mangɛ Alatala bara a masen,
«N fama nɛ Amon Tebeseka ɲaxankatade.
N fama nɛ Misira mangɛ,
a xa alae nun a xa kuntigie halakide.
N mixi birin tɔɔrɔma nɛ naxee xaxili tixi Misira mangɛ ra.
26 N nee luma nɛ e yaxuie sagoe,
naxee wama e faxafe,
alɔ Babilɔn mangɛ Nebukadansari nun a xa mixie.
Na dangi xanbi, mixi man sabatima nɛ Misira bɔxi ma.
Alatala xa masenyi nan na ki.»

27 «I tan, n ma konyi Yaxuba, i naxa gaaxu.
Isirayila, i naxa sɛrɛn,
barima n i rakisima nɛ ɲamanɛ makuye ma.
N i bɔnsɔɛ raminima nɛ e xa konyiya kui.
Yaxuba bɔnsɔɛ gbilenma nɛ,
e fa lu bɔɲɛsa kui e yaxuie xanbi.
28 Alatala xa masenyi nan ya:
I tan, n ma konyi Yaxuba, i naxa gaaxu,
barima n si birin sɔntɔma nɛ n wo rayensen yɛ dɛnnaxɛ.
Kɔnɔ n mu i tan sɔntɔma.
N i ɲaxankatama a sɛriyɛ ki nan gbansan ma,
barima n mu nɔma nɔndi kiiti lude na.»

47

Masenyi Filisitakae bɛ

1 Alatala bara yi masenyi ti Annabi Yeremi bɛ
Filisitakae xa fe ra beenu Misira mangɛ xa Gasa gere.
2 «Alatala xa masenyi nan ya:
Mixi fama nɛ kelife kɔɔla ma
naxee luxi alɔ ye xungbe xure kui,
naxan banbaranma, a fa taae kana.
Taakae birin e wa xui raminima nɛ.
3 Soe nun sɔɔri ragisee xui na taa li,
babae mu e xa die malima,
sɛnbɛmae mu sɛnbɛtaree malima.
4 Filisitakae gbaloe lɔxɔɛ bara a li.
Tire nun Sidɔn mu Filisitakae xa mali sɔtɔma sɔnɔn,
barima Alatala bara e sɔntɔ a nun Kafatorokae.
5 Gasa bara kana, Asikalɔn bara a sabari.»

«Mixi naxee luxi fiili ma,
wo wo yɛtɛ maxabama sunnunyi kui han mun tɛmui?
6 Wo a falama, ‹Alatala xa santidɛgɛma walima han mun tɛmui?

A raso a tɛɛ kui, i bɔɲɛ magoro!›
7 N xa a fala wo bɛ, a santidɛgɛma malabuma di?
Alatala nan a yamarixi,
a xa siga han Asikalɔn baa dɛ ra.
A xa wali nan na ki.»

48

Masenyi Mowabakae bɛ

1 Isirayila Mangɛ Alatala xa masenyi nan ya:
«Ɲaxankatɛ na Nebo bɛ, na taa bara kana.
Yaagi na Kiriyatayimi bɛ, na taa bara suxu,
a xa yire makantaxi bara findi gbaloe magaaxuxi ra.
2 Matɔxɔɛ mu na Mowaba bɛ sɔnɔn.
Xɛsibɔnkae luma sunnunyi nan kui.
Ndee naxɛ, ‹Won xa a raɲɔn duniɲa mixie tagi.›
Wo tan xaxilitaree, wo fan ma fe ɲɔnma nɛ,
santidɛgɛma na wo fɔxɔ ra.
3 Xoronayimi gbelegbelema nɛ,
a birin bara bira, a birin bara kana.
4 Mowaba bara kana, a xa die e wa xui raminima.
5 E tema nɛ Luxiti geya fari wa ra.
Wa xui mɛma nɛ Xoronayimi kira xɔn gbaloe xa fe ra.
6 Wo wo gi, wo xa wo nii ratanga,
wo xa wo nɔxun wula i.
7 Wo tan naxee wo xaxili tixi wo xa naafuli ra,
wo fan suxuma nɛ.
Kemosi soma nɛ konyiya kui,
a nun a xa sɛrɛxɛdubɛe nun a xa kuntigie.
8 Taa yo taa fama nɛ kanade, keren mu kisima.
E xa daaxae fan kaɲama nɛ Alatala xa yaamari saabui ra.
9 Mowaba xa a gi alɔ xɔni naxan ɲɛrɛma koore ma.
A xa taae fama nɛ kanade, mixi yo mu luma naa.
10 Dankɛ na mixi bɛ naxan mu Alatala xa wali rabama.
Dankɛ na mixi bɛ naxan mu a xa santidɛgɛma rawalima.»

11 «Kabi a dimɛdi tɛmui, Mowaba bara lu bɔɲɛsa kui,
mixi yo mu a tɔɔrɔ,
mixi yo mu a rasoxi konyiya kui.
Kabi tɛmui xɔnnakuye a naxa lu a yɛtɛ ra.
12 Alatala xa masenyi nan ya:
Kɔnɔ lɔxɔɛ na fafe, mixie a tɔɔrɔma nɛ, e a xun nakana.
13 Mowaba yaagima nɛ Kemosi xɔn ma,
alɔ Isirayila yaagixi Beteli xɔn ma ki naxɛ.
Singe Isirayila xaxili nu tixi Beteli ra.
14 Wo nɔma a falade di,
‹Gbangbalanyi nan muxu ra,
sɔɔri gali na muxu yi ra?›
15 Mowaba bara kana, a xa taae na ganfe,
a xa sɛgɛtalae bara faxa.
Mangɛ xa masenyi nan na ki,
naxan findixi Mangɛ Alatala ra.»

16 «Mowaba xa gbaloe na fafe,
a gbe mu luxi a xa tɔɔrɔ a ɲaaxi ra.
17 Mowaba dɔxɔbooree, wo yo a ma.
Wo tan naxee a kolon, wo xa maxɔrinyi ti,
‹Munse a niyaxi Mowaba xa mangɛya magaaxuxi xa kana?›
18 Dibon, wo wo magoro, wo xa lu bɔxi ma,
barima naxan Mowaba kana,
a fama nɛ wo xa yire makantaxie fan fɔxɔ ra.
19 Arowerikae, wo mamɛ ti kira dɛ ra,
wo xa gi mixi maxɔrin, ‹Munse niyaxi?›
20 Mowaba bara yaagi a ɲaaxi ra.
Wo xa gbelegbele,
wo xa a fala Arinon xure dɛ ra,
a Mowaba bara kana.»

21 «Kiiti bara ɲamanɛ li naxan na Xolon, Yaseri, Mefaati,
22 Dibon, Nebo, Beti Dibilatayima,
23 Kiriyatayimi, Beti Gamulu, Beti Meyoni,
24 Keriyoti, Bosara, nun Mowaba taa birin,
naxee makɔrɛ, naxee makuya.
25 Mowaba sɛnbɛ bara kana, Mowaba bara bira.
Alatala xa masenyi nan na ki.»

26 «Mowaba bara a yɛtɛ igbo Alatala ma.
Na nan na ki fo a xa bira
alɔ mixi siisixi naxan na bɔxunfe.
A xa lu na yaagi kui.
27 Wo mu yoxi xɛ Isirayila ma?
Wo bara a to muɲɛ ti ra?

Munfe ra wo yoma a ma?
28 Mowabakae, wo xa wo gi,
kelife wo xa taae kui sigafe ra geyae fari.
Wo xa lu alɔ ganbɛ naxan a tɛɛ sama gɛmɛ longori ra.
29 Muxu bara Mowaba xa yɛtɛ igboɲa kolon.
A bɔɲɛ gbo, a laxi a yɛtɛ ra,
a mu wama marasi xɔn, a sondonyi mu fan.
30 Alatala xa masenyi nan na ki.»

«N a xa yɛtɛ igboɲa kolon,
kɔnɔ a mu findima a ra.
A xa wɔyɛn xungbe mu kamalima.
31 Na nan a ra Mowaba mu rafanxi n ma.
N mu nɔma wɔyɛn fanyi falade a xa fe ra,
n ma wɔyɛnyi xɔrɔxɔ Kire Xaresetikae xa fe ra.
32 N bara kinikini sansi bilie ma naxee na Sibima,
sigafe Yaasɛri ma.
Wo xa sansie bara Yaasɛri baa li, e bara dangi na ra,
kɔnɔ mixi ndee bara na birin kana.
Wo mu na wɛni bogi toma sɔnɔn.
33 Ɲɛlɛxinyi nun sɛɛwɛ mu luma wo xa daaxae sɔnɔn.
Sɛɛwɛ bara ɲɔn Mowaba bɔxi ma.
Wɛni mu yailanma ɲɛlɛxinyi ra sɔnɔn.
Gere sɔnxɔɛ gbansan nan luma naa.
34 Xɛsibɔn xa sɔnxɔɛ Eleyale lima nɛ,
Yahasikae na mɛ.
Kelife Sowari ma, sa dɔxɔ Xoronayimi ra han Egelati Selisiya, e birin
na wa xui mɛma nɛ, barima Nimirin xa xuree bara xɔri.
35 Alatala xa masenyi nan ya:
N wama Mowaba raɲɔnfe nɛ
a nun mixi naxan birin tema kuyee batude yire itexie fari.
36 N bɔɲɛ tɔɔrɔma nɛ Mowaba bɛ,
n bɔɲɛ tɔɔrɔ Kiriya Xaresetikae bɛ,
barima e harige bara kana.
37 E bara e xunyi bi, e bara e dɛ xabe maxaba,
e bara e fate yati maxaba,
e bara sunnun donma ragoro e ma sunnunyi kui.
38 Mowaba banxi birin bara findi ɲɔn yire ra,
barima n bara e kana alɔ fɛɲɛ fori.
Alatala xa masenyi nan na ki.
39 Wo xa wo xui ite, Mowaba bara gaaxu,
e bara lu yaagi kui, e dɔxɔboore birin bara yo e ma.»

40 Alatala bara a masen,
«A ɲɛrɛma nɛ koore ma alɔ sɛgɛ, a fa goro Mowaba xun ma.
41 Keriyoti bara suxu,
a xa yire makantaxie bara kana.
Mowaba sɛnbɛmae bɔɲɛe bara lu
alɔ ginɛ naxan na di barife.
42 Mowaba kanama nɛ, a mu findima si ra sɔnɔn,
barima a bara a yɛtɛ igbo Alatala ma.
43 Gaaxui luma nɛ Mowaba bɛ,
a bira yili kui, a suxu gantanyi ra.
Alatala xa masenyi nan na ki.»

44 «Naxan a gima gaaxui ra, a birama nɛ yili kui.
Naxan nate yili ra, a suxuma nɛ gantanyi ra,
barima Mowaba ɲaxankata waxati bara a li.
45 Gi mixie tima nɛ Xɛsibɔn fari, barima e sɛnbɛ bara ɲɔn.
Tɛ bara so Xɛsibɔn, a Mowabaka mixi ɲaaxie xun nakanama nɛ.
46 Gbaloe na Mowaba bɛ.
Kemosikae bara lɔɛ,
e xa die bara siga konyiya kui.
47 Kɔnɔ n Mowabakae ragbilenma nɛ waxati raɲɔnyi.
N bara na natɛ tongo Mowaba xa fe ra.
Alatala xa masenyi nan na ki.»

49

Masenyi Amonikae, Edonkae, Damasikae, Kedarikae, nun Elamakae bɛ

1 Alatala bara a masen Amonikae xa fe ra:
«Di mu na Isirayilakae bɛ?
Kɛ tongomae mu na e bɛ?
Munfe ra Amoni mangɛ Gadi bɔxi sɔtɔxi,
a xa mixie fa lu na taa kui?»

2 Alatala xa masenyi nan ya:
«Lɔxɔɛ fama a lide,
n fama nɛ Raaba gerede Amoni bɔxi ma.
A findima gbaloe yire nan na,
taa naxee na a rabilinyi e birin gan.

Na waxati Isirayila man bɔxi masɔtɔma nɛ
naxan nu bara ba a yi ra.
3 Xɛsibɔn, wo xa wa Ayi bɛ naxan bara kana.
Raabakae, wo xa wa, wo xa sunnun donma ragoro wo ma,
ɲɔn fe bara a li.
Wo xa wo gi tɛtɛ fari,
barima wo xa mangɛ bara xanin konyiya kui, a nun sɛrɛxɛdubɛe nun kuntigie.
4 Munfe ra wo xaxili tixi wo xa laakɔɛ wali ra?
Munfe ra wo laxi wo yɛtɛ xa naafuli ra, matandilae?
Wo a falama, ‹Nde nɔma won na?›
Kɔnɔ wo sɛnbɛ fama nɛ kanade.
5 Mangɛ Alatala xa masenyi nan ya:
N fama nɛ wo magaaxude
a nun wo rabilinyi.
Wo birin xaninma nɛ, mixi keren mu kisima.
6 Na dangi xanbi, n man Amonikae xun nakelima nɛ.
Alatala xa masenyi nan na ki.»

7 Masenyi nan ya Edonkae bɛ:
Mangɛ Alatala bara a masen,
«Lɔnni mu na Teman sɔnɔn?
Marasi bara ɲɔn a xa die ya ma?
Fahaamui bara kana?
8 Wo wo gi, wo xa wo kobe raso.
Dedankae, wo xa wo nɔxun geyae fari,
barima n fama nɛ Esayu xa gbaloe ra.
A ɲaxankata waxati bara a li.
9 Naxee fama wo xa bogise bade, e mu sese luma naa.
Naxee fama wo muɲade,
e se birin kanama nɛ alɔ e wama a xɔn ma ki naxɛ.
10 N fama nɛ se birin bade Esayu yi ra.
A mu nɔma a nɔxunde, barima n na yire birin kolon.
A bɔnsɔɛ, a ngaxakerenyie, nun a dɔxɔbooree,
e birin xun nakanama nɛ, e birin lɔɛ.
11 Wo xa kiridie lu na, n tan nan fama e balode.
Wo xa kaaɲɛ ginɛe xa e xaxili ti n tan nan na.
12 Alatala bara a masen:
Hali naxan mu fe ɲaaxi rabaxi, a fama nɛ tɔɔrɔde.
Wo tan naxee fe ɲaaxi rabaxi, a mu lanma xɛ wo fan xa tɔɔrɔ?
Wo tɔɔrɔma nɛ.»

13 Alatala xa masenyi nan ya:
«N bara n kali n yɛtɛ ra,
Bosara kanama nɛ, a yaagi sɔtɔ.
Bosara nun a rabilinyi dankɛ nan sɔtɔma,
naa fa findi gbaloe yire ra.»

14 Alatala bara xibaaru fi n ma,
a bara xɛɛrae xɛɛ si birin ma:
«Wo xa fa, wo xa wo malan,
wo xa gere ti.»
15 A naxɛ Edonkae bɛ, «N bara wo xurun sie ya ma,
wo bara yaagi sɔtɔ adamadie tagi.
16 Wo xa yɛtɛ igboɲa, wo xa bɔɲɛte bara wo yanfa.
Wo tan naxee sabatixi geyae fari,
wo tan naxee xa banxie na yire itexi alɔ sɛgɛ tɛɛ,
n wo rabirama nɛ.
Alatala xa masenyi nan na ki.»

17 «Edon findima nɛ gbaloe yire ra.
Dangi mixie dɛ ixarama nɛ,
e kaaba na ɲaxankatɛ tofe ra.
18 Alatala bara a masen wo bɛ,
wo xun nakanama nɛ
alɔ Sodoma nun Gomora xun nakanaxi ki naxɛ.
Mixi yo mu luma naa sɔnɔn.
19 N luma nɛ alɔ yɛtɛ naxan kelima Yurudɛn xure fɛ ma,
a siga sube fende yire gbɛtɛ.
N Edon kerima nɛ a xɔnyi, n fa mangɛ sugandixi ti naa.
Nde maniya n na? Nde n nasima?
20 Na kui wo xa a ramɛ
a Alatala natɛ naxan tongoxi Edon nun Temankae xili ma.
A e xaninma nɛ alɔ xurusee, a fa e xɔnyi kana.
21 Duniɲa birin fama nɛ e xa birɛ kolonde,
na xibaarui rayensen yɛ han Xulunyumi baa yire.
22 Na lɔxɔɛ e yaxuie maniyama sɛgɛ nan na
naxan ɲɛrɛma koore ma e matofe ra,
e fa dusu Bosara xun na.
Na lɔxɔɛ Edon sɛnbɛmae luma nɛ
alɔ ginɛ naxee na di barife.»

23 Masenyi, naxan masenxi Damasi bɛ, na nan ya:
«Xamata nun Arapadi bara yaagi,
barima e bara xibaaru ɲaaxi mɛ.
E bɔɲɛ bara ramaxa alɔ mɔrɔnyi naxan na baa ma,
naxan mu nɔma a raxarade.
24 Damasi sɛnbɛ bara ɲɔn, a wama a gife gaaxui kui.
Kɔntɔfili nun tɔɔrɛ bara a suxu alɔ ginɛ naxan na di barife.
25 Na taa tofanyi n nu ɲɛlɛxinxi naxan na,
na bara findi taa rabɛɲinxi ra?
26 Na lɔxɔɛ, naa fonikee birama nɛ taa kui,
naa sɔɔrie fan dundu.
Mangɛ Alatala xa masenyi nan na ki.
27 N tɛ sama nɛ Damasi tɛtɛ ma,
Ben Hadada xa yire makantaxi gan.»

28 Masenyi nan ya Kedari nun Xasori xa mangɛya xa fe ra,
Babilɔn mangɛ Nebukadansari naxan gerexi:
Alatala bara a masen,
«Wo keli, wo xa Kedari gere.
Wo xa ɲamanɛ kana naxan na fuge ra.
29 Wo xa e xa kiri banxie, e xa xurusee,
e xa kote birin, nun e xa ɲɔxɔmɛe suxu.
Wo xa a fala e bɛ,
‹Fe xɔrɔxɔɛ na wo life yire birin.›
30 Alatala xa masenyi nan ya:
Xasorikae, wo xa wo gi,
wo xa yili ge wo wo nɔxunma dɛnnaxɛ,
barima Babilɔn mangɛ Nebukadansari bara natɛ tongo wo xa fe ra,
a bara a ɲanige a xa wo gere.»

31 Alatala bara a masen,
«Wo keli, wo xa si nde gere naxan bɔɲɛ saxi.
A xa naadɛe mu balanxi, a yiree mu makantaxi.
A na a kerenyi nan ma.
32 Wo fama nɛ e xa ɲɔxɔmɛe nun e xa xuruse wuyaxie sɔtɔde.
Yi mixi naxee e dɛ xabe sɛɛti bima,
n e ralɔɛma nɛ foye kui, e xa tɔɔrɔ yire birin.
33 Xasori findima nɛ wulai bare yire ra, gbaloe na dɛnnaxɛ.
Mixi yo mu sabatima mɛnni sɔnɔn.»

34 Alatala nan yi masenyi tixi Annabi Yeremi bɛ Elama xa fe ra
Yudaya mangɛ Sedekiya xa mangɛya fɔlɛ tɛmui:
35 Mangɛ Alatala bara a masen,
«N Elama xa xali kanama nɛ, naxan findixi a sɛnbɛ ra.
36 N gere tima nɛ a bɛ yire birin,
n xa a ralɔɛ foye kui.
Na gere dangi xanbi, si birin fama nɛ gi mixi nde sɔtɔde kelife Edon.
37 N fama nɛ Elamakae rasɛrɛnde e yaxuie ya ra
naxee wama e faxafe.
N e ɲaxankatama nɛ n ma xɔnɛ kui,
n ma santidɛgɛma fa e birin sɔntɔde.
Alatala xa masenyi nan na ki.
38 N ma kibanyi luma nɛ Elama,
n e xa mangɛ nun e xa kuntigie faxa.
Alatala xa masenyi nan na ki.
39 Kɔnɔ waxati dɔnxɔɛ ra,
n man Edonkae ragbilenma nɛ kelife konyiya kui.
Alatala xa masenyi nan na ki.»

50

Masenyi Babilɔn bɛ

1 Alatala xa masenyi a naxan fixi Annabi Yeremi ma Babilɔnkae xa fe ra,
naxee na Kalidi bɔxi ma.
2 «Wo xa a fala si birin bɛ, wo xa e rakolon a ra,
wo xa tɔnxuma ti na xa fe ra, wo naxa a nɔxun.
Wo xa a fala, ‹Babilɔn bara suxu,
a xa ala kuye Beli nun Merodaki bara yaagi, e bara gaaxu,
3 barima si nde kelife kɔɔla ma, na tefe e xili ma.
Si nan a ra naxan findixi gbaloe raba ra,
mixi yo, sube yo, sese mu luxi sɔnɔn, e birin bara e gi.›»

4 Alatala xa masenyi nan ya:
«Na waxati Isirayilakae nun Yudayakae gbilenma nɛ.
E fama nɛ wa ra, e e Marigi Alatala fen.
5 E maxɔrinyi tima nɛ Siyon xa fe ra,
e e xunti naa ra.
‹Won xɛɛ, won xa saatɛ xiri won nun Alatala tagi,
saatɛ naxan mu ɲɛɛmuma won na sɔnɔn.›
6 N ma ɲama nu luxi nɛ alɔ xuruse lɔɛxie.

E kantamae bara e ralɔɛ geyae fari.
E nu te, e nu goro, e mu a kolon e na dɛdɛ.
7 Naxee na e to, e e tɔɔrɔ.
E yaxuie bara a fala, ‹Muxu fɔxi mu a ra.
E yi sɔtɔxi nɛ barima e bara yunubi raba Alatala ra,
naxan nu bara tinxinyi masen e bɛ,
e babae xaxili nu tixi naxan na.›»

Alatala xa masenyi Isirayilakae bɛ

8 «Wo wo gi, wo xa mini Babilɔn,
wo mini Kalidi bɔxi ra.
Wo xa lu alɔ sikɔtɛ naxan tixi xurusee ya ra.
9 N tan yati sie rakelima nɛ Babilɔn xili ma, kelife kɔɔla ma.
E fama nɛ gere xɔrɔxɔɛ tide e bɛ.
E xa tanbɛe sɛnbɛ gbo, e xa gere sɔɔnɛyama nɛ.
10 Kalidi bɔxi fama nɛ kanade,
e yaxuie fa e waxɔnse tongode.
Alatala xa masenyi nan na ki.»

Alatala xa masenyi Babilɔn bɛ

11 «Iyo, wo xa sɛɛwa, wo xa ɲɛlɛxin,
wo tan naxee bara n kɛ xun nakana.
Iyo, wo xa tugan alɔ ningee,
wo xa wo xui ramini alɔ soee.
12 Wo nga bara yaagi,
naxan wo barixi a bara lu yaagi kui.
A bara findi si dɔnxɔɛ ra,
a xa bɔxi bara findi gbengberenyi ra, yire maxaraxi ra.
13 Alatala bara xɔnɔ a ma,
a xa bɔxi mu rasabatima sɔnɔn.
A bara findi gbaloe yire ra.
Mixi naxan nɛ dangima naa,
na kanyi dɛ ixarama nɛ,
e kaaba na gbaloe ma.»

Alatala xa masenyi Babilɔn yaxuie bɛ

14 «Wo xa ti Babilɔn ya ra gere ki ma.
Xali kanyie, wo xa tanbɛe woli e ma.
Wo xa gere ti sɛnbɛ ra,
barima a bara yunubi raba Alatala ra.
15 Wo xa sɔnxɔɛ rate a ma.
A wama a yɛtɛ nan fife wo ma, a xa banxie bara kana,
a xa tɛtɛ bara bira Alatala gbeɲɔxɔɛ saabui ra.
Wo fan xa wo gbeɲɔxɔ.
Wo xa a raba a ra alɔ a a rabaxi wo ra ki naxɛ.
16 Wo xa xɛɛ sae nun xɛɛ xabamae faxa Babilɔn.
Santidɛgɛma xa a niya e birin xa e gi e xɔnyi ma.
17 Isirayila luxi nɛ alɔ xuruse lɔɛxi,
yɛtɛ bara naxee keri.
Asiri mangɛ nan singe a tɔɔrɔ,
Babilɔn mangɛ fan fa a halaki a dɔnxɔɛ ra.»

18 Na nan a ra Isirayila Marigi Alatala a masenxi,
«N Babilɔn mangɛ nun a xa ɲama ɲaxankatama nɛ
alɔ n a rabaxi Asiriya mangɛ ra ki naxɛ.
19 N Isirayila ragbilenma nɛ a xɔnyi,
a xa gɔɔrɛ man xa lu Karemele nun Basan,
a xa wasa fe fanyi ra Efirami nun Galadi geyae fari.
20 Alatala xa masenyi nan ya:
Na waxati n diɲɛma nɛ Isirayila xa yunubie ma,
n diɲɛ Yudaya xa yunubie fan ma,
barima n bara mixi dɔnxɔɛ xa yunubie xafari.»

Alatala xa masenyi Babilɔn yaxuie bɛ

21 «Wo te Meratayimi bɔxi ma Pekodikae xili ma.
Wo xa e ratɔn, wo xa n ma yaamari birin nakamali.
22 Gere sɔnxɔɛ na e xa bɔxi ma, gbaloe na a ra.
23 Babilɔn sɛnbɛma bara kana,
naxan nu luxi alɔ dɛrɛma duniɲa birin kui.
Yakɔsi a bara findi gbaloe yire ra.
24 N bara Babilɔn suxu gantanyi ra a mu naxan toxi.
N bara i to, n bara i masɔtɔ barima Ala matandi nan nu i ra.
25 Alatala nan gere soxi Babilɔn a xa xɔnɛ kui.
Mangɛ Alatala na walife Kalidi bɔxi ma.
26 Duniɲa birin xa fa Babilɔn,
wo xa e xa banxie rabi e sansi bogie ragatama dɛnnaxɛ.
Na birin xa ratɔn, sese naxa lu.
27 Wo xa e xa tuurae birin kɔn naxaba xuruse kɔn naxabama dɛnnaxɛ.
Ɲaxankatɛ na e bɛ, e xa kiiti waxati bara a li.
28 Mixi naxee kelixi Babilɔn konyiya kui,
e na masenyi tife Siyon,
‹Muxu Marigi Alatala bara a gbeɲɔxɔ,

a bara a xa hɔrɔmɔlingira gbeɲɔxɔ.›
29 Xali kanyie xa fa Babilɔn xili ma,
naxee fata tanbɛ wolide.
Wo xa Babilɔn nabilin, mixi yo naxa mini.
Wo xa a xa kɛwali sare ragbilen a ma,
wo xa a raba a ra alɔ a rabaxi mixi gbɛtɛ ra ki naxɛ.
A bara a yɛtɛ igbo Alatala ma, Isirayila sɛniyɛntɔɛ.
30 Na nan a ra a xa fonikee fama birade taa kui,
a xa sɔɔrie dundu na tɛmui.
Alatala xa masenyi nan na ki.»

Alatala xa masenyi Babilɔn bɛ

31 «I tan yɛtɛ igboe,
n xa i ɲaxankata.
I xa kiiti lɔxɔɛ bara a li.
Alatala xa masenyi nan na ki.»

Alatala xa masenyi

32 «Na yɛtɛ igboe birama nɛ, mixi yo mu a rakelima.
N a xa taae ganma nɛ, n a rabilinyi birin kana.
33 Mangɛ Alatala bara a masen,
Isirayilakae nun Yudayakae na ɲaxankatɛ kui.
Mixi naxee e rasoxi konyiya kui e tondima nɛ e rabɛɲinde.
34 Kɔnɔ e xunsarama sɛnbɛ gbo, a xili Mangɛ Alatala.
A e xun mafalama nɛ alako e xa bɔɲɛsa sɔtɔ,
Babilɔnkae xun xa rakana.
35 Santidɛgɛma xa Kalidikae faxa,
a xa Babilɔnkae, e xa kuntigie, nun e xa karamɔxɔɛ sɔntɔ.
36 Santidɛgɛma xa e xa namiɲɔnmɛ wule falɛe faxa.
Xaxilitaree nan e ra.
Santidɛgɛma xa e xa sɔɔrie faxa.
E xa lu gaaxui kui.
37 Santidɛgɛma xa e xa soee faxa,
a xa e xa sɔɔri ragisee kana.
Santidɛgɛma xa e xa sɔɔri saraxie faxa.
E xa lu alɔ ginɛe.
Santidɛgɛma xa e xa naafuli kana, e xa xanin.
38 E xa xuree xa xɔri.
Kuye bɔxi na a ra.
Kuyee nan mixi madaxuma.
39 Na nan a ra wulai subee luma naa,
wulai baree, baratɛe, nun xɔni ɲaaxie.
Mixi yo mu sabatima naa sɔnɔn.
40 A luma nɛ alɔ Sodoma nun Gomora Ala naxan kana.
Mixi mu toma naa, adamadi yo mu sabatima naa.
Alatala xa masenyi nan na ki.»

41 «Ɲama na fafe kelife kɔɔla ma.
Si sɛnbɛma na a ra, naxan xa mangɛe na duniɲa yire birin.
42 Xali nun tanbɛ na e yi ra.
E ɲaaxu, e mu kinikini kolon.
E xui gbo alɔ mɔrɔnyi xui.
E ɲɛrɛma soe nan fari, e fata gere ra.
E na fafe Babilɔn nan fɔxɔ ra.
43 Babilɔn mangɛ to na mɛ,
a sɛnbɛ naxa kana, a bɔɲɛ naxa gaaxu,
alɔ ginɛ naxan na di barife.
44 N luma nɛ alɔ yɛtɛ naxan kelima Yurudɛn xure fɛ ma,
a siga sube fende yire gbɛtɛ.
N Babilɔn kerima nɛ a xɔnyi, n fa mangɛ sugandixi ti a xun.
Nde maniya n na? Nde n nasima?
Nde nɔma n natondide?
45 Na kui wo xa wo tuli mati Alatala xa natɛ ra,
a naxan tongoxi Babilɔn xili ma,
a naxan ɲanigexi Kalidi xa bɔxi xa fe ra.
A e xaninma nɛ alɔ xurusee, a fa e xɔnyi kana.
46 Duniɲa na a kolon a Babilɔn bara suxu,
e sɛrɛnma nɛ, e fa lu gaaxui kui.»

51

Babilɔn raɲɔnyi

Alatala xa masenyi

1 Alatala bara a masen,
«N turunnaadɛ xɛɛma nɛ Babilɔn xili ma,
2 turunnaadɛ naxan findixi a yaxuie ra.
E fama nɛ a rayensende foye kui,
e a harige birin ba a yi ra,
e ti a kanke a yire birin.
3 Xali woli xa a kanke makantase tongo.
A naxa kinikini Babilɔn sɛgɛtalae ma, a xa e sɔntɔ.
4 Kalidika faxaxie toma nɛ e xa bɔxi ma yire birin,
e rabiraxi kirae ma, e sɔxɔxi a ɲaaxi ra.»

5 «Mangɛ Alatala mu Isirayila nun Yudaya raboloma,

hali e xa yunubie to bara gbo e ma e xɔnyi
Isirayila sɛniyɛntɔɛ ya xɔri.
6 Wo xa keli Babilɔn bɔxi ma.
Kankan xa a yɛtɛ rakisi,
barima Alatala fama nɛ a gbe ɲɔxɔde,
a e sare ragbilen e ma.
7 Singe, Alatala nan nu findixi saabui ra
Babilɔn bɛ,
duniɲa birin xa ɲaxankata,
e xa madaxu alɔ siisilae.
8 Kɔnɔ yakɔsi a gbe mu luxi a xa bira, a
xun xa rakana.
Wo xa a kunfa ba,
wo xa kata seri sɔtɔde a bɛ alako a xa
yalan.»

Isirayilakae xa masenyi

9 «Won bara kata Babilɔn rayalande,
kɔnɔ a mu sɔɔnɛyaxi.
Won xa a lu naa, won xa siga won xɔnyi,
barima a xa yunubie bara gbo yɛ.
10 Alatala bara won nakisi tinxinyi ra.
Won xa won Marigi Alatala xa kaa-
banakoe dɛntɛgɛ Siyon.
11 Tanbɛe yailan, xali sase rafe.
Alatala bara a niya Mede mangɛ bɔɲɛ xa
te,
a xa Babilɔn ɲaxankata a Marigi bɛ.
Alatala gbeɲɔxɔɛ nan na ki a xa
hɔrɔmɔbanxi xa fe ra.
12 Wo xa tɔnxuma rate Babilɔn xa tɛtɛ xili
ma,
wo xa sɔɔrie xa wuya, e xa e yɛtɛ yailan
gere xili ma.
Alatala fama nɛ a sago rabade,
a a xa natɛ rakamali Babilɔnkae xili ma.»

Namiɲɔnmɛ xa masenyi

13 Wo tan Babilɔnka naafuli kanyi naxee
sabatixi xure dɛ ra,
wo ɲɔn waxati bara a li.
14 Mangɛ Alatala bara a kali a yɛtɛ xili ra,
«N fama nɛ sɔɔrie ra wo xili ma,
e wuya alɔ tugumi gali, e fa sɔnxɔɛ
belebele rate.»

15 Alatala duniɲa daaxi a sɛnbɛ nan na,
a xare sa a xa lɔnni ra,
a koore itala a xa fe kolonyi ra.
16 A na galanyi rabula, tunɛ ye kelima nɛ
koore ma,
nuxui te bɔxi xun ma.
A seyamakɔnyi raminima tunɛ,
a foye ramini a kelide.
17 Adamadi findixi xaxilitare nan na
naxan mu fahaamui sɔtɔ,
xɛɛma xabui yaagi sɔtɔma nɛ a xa kuyee
saabui ra,
naxee findixi kuye wule ɲɛngitaree ra.
18 Se fufafu nan na e ra, lɔnnila yoma
naxan ma.
E fama nɛ ɲɔnde e xa kiiti waxati.
19 Annabi Yaxuba Marigi tan mu na ki xɛ,
barima Daali mangɛ na a ra naxan xili
Alatala Sɛnbɛma,
naxan a xa ɲama daa a yɛtɛ bɛ.

Alatala xa masenyi Isirayila bɛ

20 «I tan findixi n ma geresose nan na,
n sie rayensenma naxan na,
n mangɛya xun nakanama naxan saabui
ra,
21 n soe nun a ragima xa fe danma naxan
na,
n sɔɔri ragise kanama naxan saabui ra,
22 n xɛmɛ nun ginɛ sɔntɔma naxan na,
n sɛgɛtala nun ginɛdimɛdi faxama naxan
saabui ra,
23 n xurusee nun a dɛmadonyie
rayensenma naxan na,
n xɛ sae nun e xa ninge rayensenma
naxan saabui ra,
n mangɛ nun kuntigie rayensenma naxan
na.
24 N sare ragbilenma nɛ Babilɔn bɔxi nun
Babilɔnkae ma,
e xa fe ɲaaxie xa fe ra e naxan nabaxi
Siyon na.
Alatala xa masenyi nan na ki.
25 N tixi i kanke, i tan mangɛya xungbe
naxan duniɲa xun nakana.
Alatala xa masenyi nan na ki.
N na n xɔnyɛ italama nɛ i xili ma,
n i radin tentenyi ra,
n i findi geya ra naxan kui igeli.
26 Tide yo mu luma i ma sɔnɔn, sese mu
tima i xɔnyi.
I mu findima a ra abadan.
Alatala xa masenyi nan na ki.»

27 «Wo xa tɔnxuma rate duniɲa ma.
Wo xa gere sara xui ramini sie tagi.
Wo xa keli, gere xa ti Babilɔn xili ma.
Mangɛya birin xa fa kelife Ararati, Mini,
nun Asikenasi.
Sɔɔri mangɛ xa sugandi wo ya ma,
wo xa soe xa wuya alɔ tugumi gali.
28 Sie xa fa gere xili ma,

Mede xa mangɛe nun a xa kuntigie,
a nun e yamarima ɲamanɛ naxee ma.
29 Babilɔn bɔxi sɛrɛnma nɛ tɔɔrɛ kui,
barima Alatala xa natɛe mu kanama.
Na bɔxi fama nɛ xun nakanade,
mixi yo mu sabatima mɛnni sɔnɔn.
30 Babilɔn xa sɔɔrie mu gere tima sɔnɔn,
e luma e xa yire kantaxie nan kui tun.
E sɛnbɛ bara ɲɔn, e fa luxi nɛ alɔ ginɛe.
E xa banxie birin ganxi, e xa tɛtɛ naadɛ kanaxi.
31 Xɛɛrae lu ra nɛ fa ra mangɛ xɔnyi,
e a fala a bɛ a yaxuie bara dɛnnaxɛ suxu.
32 E bara xure igiridee suxu,
e bara tɛ so xɛe ra,
Babilɔn sɔɔrie bara lu gaaxui kui.
33 N tan Isirayila Marigi Alatala xa masenyi nan ya,
Babilɔn taa luxi nɛ alɔ lonyi sansi xɔri boronma dɛnnaxɛ.
A xa xɛ xaba tɛmui na fafe.»

Isirayilakae xa masenyi

34 «Babilɔn Mangɛ Nebukadansari bara won tɔɔrɔ,
a bara won xaxili ifu,
a bara won lu alɔ bɛki igeli.
A luxi nɛ alɔ sube magaaxuxi naxan bara won don,
naxan luga won na, a won bɔxun.
35 A fe ɲaaxi naxan nabaxi won tan Siyonkae ra,
na xa gbilen Babilɔn ma.
A nii naxee baxi Darisalamu,
na sare xa gbilen Babilɔnkae ma.»

Alatala xa masenyi

36 Na kui Alatala naxɛ,
«Wo xa a mato, n fama nɛ wo xun mafalade,
n fa wo gbe ɲɔxɔde.
N Babilɔn baa xɔrima nɛ, n a xa dulonyie xarama nɛ.
37 Babilɔn findima nɛ yire kanaxi ra wulai baree luma dɛnnaxɛ.
Mixie mu tinma lude na yire magaaxuxi.
38 A xa ɲama xaaɲɛxi alɔ yɛtɛe,
e e xui raminima alɔ yɛtɛ yɔrɛ,
39 kɔnɔ e na keli, n e findima siisilae nan na,
naxee yelema han, kɔnɔ e na xi, e mu xunuma sɔnɔn.
Alatala xa masenyi nan na ki.»
40 «N e ragoroma nɛ alɔ yɛxɛɛ naxee kɔn naxabama,
alɔ yɛxɛɛ nun si kontonyie.
41 Babilɔn xungbe, duniɲa birin naxan matɔxɔma,
na biraxi di?
Munse a niyaxi a xa findi gbaloe ra sie tagi?
42 Baa fama nɛ a makotode, mɔrɔnyie din a ra.
43 A xa taae bɛɲinma nɛ, e findi gbengberenyi ra,
mixi mu sabatima dɛnnaxɛ.
Hali biyaasilae mu luma naa.
44 N e xa kuye Beli ɲaxankatama nɛ,
n fa a niya a xa mixie bɛɲin a naxee sɔtɔ.
Mixie mu kelima ɲamanɛe ma fafe a batude sɔnɔn.
Babilɔn xa tɛtɛ birama nɛ kerenyi ra.»

45 «N ma ɲama, wo xa keli naa.
Wo xa wo gi, barima Alatala xa xɔnɛ bulama mɛnni nɛ.
46 Limaniya naxa ba wo yi ra,
wo naxa gaaxu wɔyɛnyi ra naxee fama mɛde naa.
Wɔyɛnyi luma fala ra nɛ sɛnbɛmae xa fe ra nun gere xa fe ra.
47 Waxati fama a lide n Babilɔn xa kuyee ɲaxankatama tɛmui naxɛ.
A xa bɔxi birin luma yaagi kui na tɛmui nɛ,
a xa mixie fa sɔntɔde.
48 Na kui koore nun bɔxi fama nɛ ɲɛlɛxinde a xa birɛ xa fe ra,
a yaxuie sago ma, yaxui naxee kelixi kɔɔla ma.
Alatala xa masenyi nan na ki.»

Namiɲɔnmɛ xa masenyi

49 «Babilɔn xa bira Isirayilaka mixi faxaxie xa fe ra,
alɔ mixi gbegbe faxaxi duniɲa ma ki naxɛ Babilɔn bɛlɛxɛ fɔxi ra.
50 Wo tan naxee bara wo yɛtɛ ratanga santidɛgɛma ma,
wo naxa dugundi, wo xa siga.
Hali wo na yire makuye,
wo xa ratu Alatala ma, wo ɲɔxɔ xa sa Darisalamu xɔn.»

Isirayila xa masenyi

51 «Won bara yaagi sɔtɔ, won bara konbi,
won mu nɔma won xun nakelide sɔnɔn,

barima si gbɛtɛe bara so yire sɛniyɛnxie
kui Alatala xa hɔrɔmɔbanxi yire.»

Alatala xa masenyi

52 Alatala xa masenyi nan ya,
«N na gɛ Babilɔn xa kuyee ɲaxankatade,
a xa ɲama luma wa ra nɛ bɔxi birin ma.
53 Hali Babilɔn xa fe fama sɔɔnɛyade nu,
a xa xunnakeli sɔtɔ,
n fama nɛ a niyade a xa fe birin xa kana.
Alatala xa masenyi nan na ki.»

54 «Xui xɔrɔxɔɛ minima Babilɔn bɔxi ma
a xa kanari nan xa fe ra.
55 Alatala fama nɛ Babilɔn xun nakanade,
a e xa sɔnxɔɛ dan.
E yaxuie dinma nɛ e ra alɔ baa mɔrɔnyie,
e xui xaaɲɛ a ɲaaxi ra.
56 Kanaritie birama nɛ Babilɔnkae fɔxɔ ra,
e e xa sɔɔrie suxu, e e xa xalie igira,
barima Alatala gbeɲɔxɔɛ tima nɛ,
a e sare birin nagbilen e ma.
57 N e xa mangɛe, kuntigie, lɔnnilae nun
sɔɔrie findima siisilae nan na,
naxee luma xi ra abadan,
e mu xunuma fefe ma.
Mangɛ xa masenyi nan na ki,
naxan xili Alatala Sɛnbɛma.»

58 «Alatala xa masenyi nan ya,
Babilɔn xa tɛtɛ xungbe birama nɛ,
a xa naadɛ itexie gan,
a xa ɲama a yɛtɛ ratagan fe fufafu ma,
a wali naxan nabaxi, na birin gan tɛ ra.»

59 Annabi Yeremi to Yudaya mangɛ Sedekiya mati Babilɔn a xa mangɛya ɲɛ naani nde ra, a naxa yi masenyi so Neriya xa di Seraya yi ra, naxan findixi Maxaseya xa mamadi ra.

60 A nu bara Babilɔn xa gbaloe xa fe birin sɛbɛ kɛɛdi nde ma, a nu lanma e xa naxee sɔtɔ.

61 A naxa a fala Seraya bɛ, «I na Babilɔn bɔxi li, i xa yi masenyi birin xaran i xui itexi ra.

62 Na tɛmui, i xa a fala, ‹Alatala, i bara a masen a yi yire birin fama nɛ kanade, mixie nun xuruse mu toma be sɔnɔn, yi bɔxi fa findi gbengberenyi ra.›

63 I na gɛ yi sɛbɛli xarande, i xa a xiri gɛmɛ nde ra, i fa na gɛmɛ woli Efirati xure xɔɔra.

64 Na tɛmui i xa a fala, ‹Babilɔn fan dulama na ki nɛ, a mu tema sɔnɔn gbaloe xa fe ra Alatala naxan nagirixi a ma. A xa ɲama xun mu rakelima sɔnɔn.›»

Annabi Yeremi xa masenyi danxi be nɛ.

52

Darisalamu birafe

1 Sedekiya mangɛya sɔtɔ a ɲɛ mɔxɔɲɛn nun keren nan ma, a fa ɲɛ fu nun keren mangɛya raba Darisalamu. A nga nu findixi Yeremi xa di Xamutali naxan keli Libina ma.

2 Sedekiya naxa fe ɲaaxi raba a Marigi Alatala ya xɔri alɔ Yehoyakimi nu bara a raba ki naxɛ.

3 Darisalamu nun Yudaya nu bara fe xɔrɔxɔɛ sɔtɔ Alatala xa xɔnɛ xa fe ra. A raɲɔnyi Alatala naxa a gbilen e fɔxɔ ra.

Na tɛmui Sedekiya naxa mangɛ Nebukadansari matandi.

4 Na kui a xa mangɛya ɲɛ solomanaani nde, kike fu, xi fu nde ra, Babilɔn mangɛ Nebukadansari naxa fa a nun a xa sɔɔri gali ra Darisalamu gere xili ma. E naxa yonkin taa rabilinyi ra, e se nde ti alako e xa nɔ tede tɛtɛ fari.

5 Taa naxa lu suxui kui han mangɛ Sedekiya xa mangɛya ɲɛ fu nun keren nde ra.

6 Kike naani nde xi solomanaani nde ra, kaamɛ nu bara sɛnbɛ sɔtɔ taa kui, donse yo mu nu na ɲama yi ra sɔnɔn.

7 Taa tɛtɛ to kana, sɔɔrie naxa e gi naadɛ ra naxan na tɛtɛ firinyie tagi, mangɛ xa malabude fɛ ma, e fa siga Araba fiili ma. Kalidikae nu yonkinxi taa rabilinyi.

8 Kalidikae to taa sɔɔrie to e gi ra, e naxa bira e xa mangɛ fɔxɔ ra, e fa a suxu Yeriko fiili ma. Mangɛ xa sɔɔrie naxa e gi a xun ma, e yensen yɛ.

9 Kalidikae naxa mangɛ suxu, e a xanin Babilɔn mangɛ xɔn ma Ribila a makiitife ra.

10 E naxa Sedekiya xa die kɔn naxaba a ya xɔri, e fa a tan yae kana.

11 Na dangi xanbi, Babilɔn mangɛ naxa a xiri wure gbeeli yɔlɔnxɔnyi ra, a a xanin Babilɔn. Mɛnni a naxa lu geeli kui han a faxa tɛmui naxɛ.

12 Kike suuli nde xi fu nde ra, Nebukadansari xa mangɛya ɲɛ fu nun

solomanaani nde Babilɔn xun ma, Nebusaradan Babilɔn mangɛ xa sɔɔri xunyi naxa siga Darisalamu.

13 A naxa Alatala xa banxi, mangɛ xa banxi, nun Darisalamu banxi xungbe birin gan.

14 Kalidikae xa sɔɔri naxee nu na a fɔxɔ ra, e naxa tɛtɛ rabira naxan nu Darisalamu rabilinxi.

15 Nebusaradan, Babilɔn sɔɔri mangɛ naxa Darisalamu ɲama dɔnxɔɛe xanin Babilɔn, alɔ setaree, walikɛe, nun mixi naxee e yɛtɛ so Babilɔn mangɛ yi ra.

16 Kɔnɔ a naxa tin setare ndee tan xa lu naa, e xa nu bɔxi rawali, e nu wɛni bilie si.

17 Kalidikae naxa see tongo naxee yailanxi wure gbeeli ra, e e raxunu alako e xa na wure gbeeli xanin Babilɔn. Na kui, e naxa kinki firin, ye sase xungbe, nun a dɔxɔdee kana.

18 E naxa Alatala xa banxi tundee, pelie, finɛe, tɔnbilie, nun yirabase birin tongo, naxee nu yailanxi wure gbeeli ra.

19 A naxa yirabasee nun pɔɔtie fan birin tongo naxee nu yailanxi xɛɛma nun gbeti ra.

20 Banxi kinki firinyie, ye sase xungbe naxan xili «baa,» a dɔxɔde fu nun firinyi naxee nu na a bun ma, e masolixi tuurae ra, Sulemani naxee yailan Alatala xa banxi bɛ, na birin findixi wure gbeeli gbegbe nan na, naxan xasabi mu nu nɔma kolonde.

21 Na banxi kinki firinyie xa maiteya nu nɔngɔn ya fu nun solomasaxan lima, e rabilinyi nu nɔngɔn ya fu nun firin lima. Nee nu yailanxi wure gbeeli nan na naxan tilinyi suxui tagi lima, e kui igelixi.

22 Na kinki xunyie nu yailanxi wure gbeeli nan na, e masoli kɔɔbɛ bogi maniyɛe ra. Nee xa maiteya nu nɔngɔn ya suuli lima.

23 Kɔɔbɛ bogi maniyɛ tongo solomanaani nun senni nu na tande mabiri, naani nu na banxi kui mabiri, naxee birin nalanxi lan kɛmɛ ma.

24 Babilɔn sɔɔri mangɛ naxa sɛrɛxɛdubɛ kuntigi Seraya, sɛrɛxɛdubɛ firin nde Sefaniya, nun hɔrɔmɔbanxi naadɛ makantɛ saxanyie xanin a xun ma.

25 A naxa yi mixi xungbee fan xanin: sɔɔri mangɛ, mangɛ rasima solofere naxee toxi taa kui, kuntigi nde naxan nu sɔɔrie sugandima, nun na taakae mixi tongo senni.

26 Babilɔn sɔɔri mangɛ Nebusaradan naxa na mixi birin xanin Babilɔn mangɛ xɔn ma Ribila.

27 Babilɔn mangɛ naxa e faxa Ribila, Xamata bɔxi ma. Yudayakae tongoxi e xa bɔxi ma na ki nɛ.

28 Mixi xasabi nan ya Nebukadansari naxan xanin konyiya kui Babilɔn bɔxi ma:

A xa mangɛya ɲɛ solofere nde, Yudayaka mixi wulu saxan mixi mɔxɔɲɛn nun saxan.

29 A xa mangɛya ɲɛ fu nun solomasaxan nde, Darisalamuka mixi kɛmɛ solomasaxan, mixi tongo saxan nun firin.

30 A xa mangɛya ɲɛ mɔxɔɲɛn nun saxan nde, Yudayaka mixi kɛmɛ solofere, mixi tongo naani nun suuli.

Na birin lanxi mixi wulu naani, mixi kɛmɛ senni nan ma.

31 Yudaya mangɛ Yehoyakini xa sigɛ ɲɛ tongo saxan nun solofere nde ra Babilɔn bɔxi ma, a kike fu nun firin nde, xi mɔxɔɲɛn nun suuli nde ra, Efili Merodaki naxa findi Babilɔn mangɛ ra, a fa Yudaya mangɛ Yehoyakini ramini geeli.

32 A naxa hinnɛ a ra, a a xa kibanyi radangi mangɛ gbɛtɛe ra, a tan nun naxee nu a ra Babilɔn bɔxi ma.

33 Yehoyakini naxa a xa geelimani sosee masara, a nu fa a dɛge mangɛ xa teebili ra tɛmui birin.

34 Babilɔn mangɛ naxa a ɲɔxɔ sa a xa fe xɔn ma a fanyi ra, a naxa a ki a xa simaya birin kui.

Ala xa masenyi firin nde Annabi Yeremi bɛ

Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Annabi Yeremi naxa kitaabui firin sɛbɛ. Keren xili "Ala xa masenyi Annabi Yeremi bɛ." Boore xili, "Ala xa masenyi firin nde Annabi Yeremi bɛ." E xa masenyi maniya. E sɛbɛ waxati, Isirayila yaxuie nu na nɔfe Yudaya nun a xa mangɛ taa Darisalamu ra. Alatala yati nu bara na ragiri e xa yunubie xa fe ra. Na ɲaxankatɛ nu xɔrɔxɔ a gbe ra barima a nu fatanxi Ala xa xɔnɛ nan na.

Na kui won nɔma sɛriyɛ saxan tode. A singe, yunubi mu rafan Ala ma. Ala to sɛniyɛnxi, a mu nɔma lande sɛniyɛntareɲa ma. Fo adama xa a fahaamu a yunubi raŋaaxu Ala ma, barima a mu findixi a yuge sɛniyɛnxi ra.

A firin nde, Ala yunubi sare ragbilenma nɛ yunubitɔɛ ma. Ala to tinxinxi, a mu nɔma a lude yunubitɔɛ mu a xa fe ɲaaxi sare sɔtɔ. Alatala xa tinxinyi a niyama nɛ mixi xa e yunubi sare sɔtɔ. Ala mu nɔma gbilende na tinxinyi fɔxɔ ra.

A saxan nde, Ala wama yunubitɔɛ rakisife. Ala to mixi xanuxi, a fe birin nabama nɛ alako a xa adama matinxin, a xa a xa yunubie xafari, a xa a rakisi a xa xanunteya saabui ra. Yi masenyi, naxan toma Annabi Yeremi xa sɛbɛli tagi (Sora 3:21-32), a sɛnbɛ gbo.

Ala xa won mali na sɛriyɛ birin fahaamude. Amina.

Ala xa masenyi firin nde Annabi Yeremi bɛ

Darisalamu xa ɲɔnyi bɛɛti

Annabi Yeremi xa masenyi

1 Munse Darisalamu sɔtɔxi?
Singe mixi nu wuya,
kɔnɔ yakɔsi e mu wuya.
A bara lu alɔ kaaɲɛ ginɛ.
Singe a xili nu xungbo ɲamanɛe tagi,
a findi mangɛ taa nan na e ya ma,
kɔnɔ yakɔsi a na konyiya kui.
2 Kɔɛ birin a wafe,
a yaye nu a xɛrɛe maxa.
A xanuntenyie mu na sɔnɔn naxee a madunduma.
A booree birin bara a yanfa, e findi a yaxuie ra.
3 E bara Yuda bɔnsɔɛ xanin konyiya kui,
e a rayaagi.
Yakɔsi a dɔxɔxi sie tagi, malabui yo mu na a bɛ.
A yaxuie a tɔɔrɔma.
4 Mixi yo mu na Siyon kirae xɔn ma sɔnɔn, sigafe salide.
Siyon xa naadɛe birin bara kana,
a xa sɛrɛxɛdubɛe tɔɔrɔfe,
a xa ginɛdimɛdie sunnunfe.
Siyon na fe xɔnɛ nan kui.
5 A yaxuie bara nɔ a ra, e fa lu bɔɲɛsa kui.
Alatala na ragirixi, Siyon xa fe ɲaaxie nan ma fe ra.
A gerefae bara a xa die xanin konyiya kui.
6 Siyon sɛnbɛ birin bara kana.
A xa kuntigie bara lu alɔ xeli,
naxee mu ɲooge toma,
naxee bara tagan koyinma ya ra.
7 Darisalamu xa yaagi nun a xa kui ifui kui,
a bara a maɲɔxun a xa se fanyie birin xa fe,
naxee nu na a yi ra tɛmui dangixi.
A xa ɲama to sa a gerefae bɛlɛxɛ,
a malima yo mu nu na.
A yaxuie naxa yele a xa kasarɛ ma.
8 Darisalamu xa yunubi bara gbo,
a bara findi sɛniyɛntare ra.
Naxee birin nu a matɔxɔma,
e na yofe a ma yakɔsi.
A bara lu alɔ mixi mageli,
a yaagi, a fa a yɛtɛ nɔxun.
9 Nɔxɔɛ nu na a xa dugi ma,
kɔnɔ a mu a maɲɔxun a xa fe raŋɔnyi ma.
Kasarɛ naxan a masɔtɔ, a magaaxu.
Mixi yo mu na, naxan a madunduma.

Siyon xa masenyi

«Alatala, n ma marayaagi mato,
barima n yaxuie bara xunnakeli sɔtɔ.»

Annabi Yeremi xa masenyi

10 A yaxuie bara a xa se fanyi birin tongo.
A si gbɛtɛe to nɛ so ra a xa salide kui,
naxee mu daxa e xa so naa.
11 A xa ɲama birin bara kɔntɔfili baloe fende.

E bara e xa naafuli birin masara donse ra,
alako e xa balo.
Siyon xa masenyi
«Alatala, n ma yaagi mato.
12 Ala xa dangi mixi ratanga na fe mɔɔli ma.
Wo a mato xa n ma tɔɔrɛ maniyɛ na fe ra,
Alatala naxan dɔxɔxi n ma a xa xɔnɛ kui.
13 A bara tɛ ragoro kelife koore, naxan bara n fate gan.
A bara gantanyi ti n bɛ, a yɛlɛ itala n santide.
A bara n nabira bɔxi, a n halakixi lu naa.
14 A bara n ma yunubie sare sa n kɔn ma alɔ karafoe.
A bara n sɛnbɛ xun nakana.
Alatala bara n sa n yaxuie bɛlɛxɛ, naxee sɛnbɛ gbo n bɛ.
15 A bara n ma geresoe birin matutun, naxee nu na n bɛ.
A bara n yaxuie maxili,
alako e xa n ma fonikee sɛnbɛ kana.
Alatala bara Yuda bɔnsɔɛ xa di halaki a ɲaaxi ra.
16 N na wafe yi tɔɔrɛ nan ma, n yaye raminima e bɛ.
Naxan n madunduma, a gbilen limaniya fi ra n ma.
Na bara makuya n na.
N ma die bara halaki,
barima yaxui sɛnbɛ nu gbo n bɛ.
17 Siyon bara a bɛlɛxɛe itala,
kɔnɔ mixi yo mu na naxan a madunduma.
Alatala bara yaamari fi Yaxuba dɔxɔbooree xa findi a gerefae ra.
Darisalamu bara findi sɛniyɛntare ra e tagi.
18 Alatala xa maragiri tinxin,
barima n bara a xa yaamarie matandi.
Wo tan si birin, wo wo tuli mati,
wo xa n ma tɔɔrɛ mato.
N ma ginɛdimɛdie nun n ma fonike xɛmɛe birin bara xanin konyiya kui.
19 N bara n xanuntenyie xili, kɔnɔ e bara n yanfa.
N ma sɛrɛxɛdubɛe nun n ma forie bara faxa taa kui.
E faxi donse fende naxan nɔma sɛnbɛ di fide e ma.
20 Alatala, n ma tɔɔrɛ mato.
N bɔɲɛ mu rafanxi n ma,
barima n a kolon n mɛɛ nɛ i xa sɛriyɛ ra,
n findi matandila yati nan na.
Santidɛgɛma mixi sɔntɔ taa fari ma,
fure ɲaaxi mixi faxama taa kui.
21 Mixie bara n wa xui mɛ,
kɔnɔ mixi yo mu na naxan n madunduma.
N yaxuie birin bara n ma tɔɔrɛ xa fe mɛ,
e bara ɲɛlɛxin i bɛlɛxɛ fɔxi ra.
I bara fa lɔxɔɛ ra, i lɔxɔɛ naxan ma fe fala.
A niya n yaxuie fan xa lu alɔ n tan.
22 I xa e xa ɲaaxuɲa birin mato.
I xa a niya e fan na alɔ i a niyaxi n na ki naxɛ,
n ma fe kobi rabaxi ma.
N ma kɔntɔfili wuya, n bɔɲɛ tɔɔrɔxi a gbe ra.»

2

Hɔrɔmɔbanxi xa kanɛ
Annabi Yeremi xa masenyi
1 Alatala xa xɔnɛ bara a niya
kuye xa ifɔɔrɔ Darisalamu xun ma.
A bara barakɛ ba Isirayila ma.
A to xɔnɔ, a naxa Isirayila rabolo,
a nu ɲɛrɛma ɲama naxan ya ma.
2 Marigi mu kinikini e ma.
A bara Yaxuba xa banxi birin kana,
a bara Yudaya taa makantaxie rabira,
a e xa mangɛya masara yaagi ra a xa xɔnɛ kui.
3 A to xɔnɔ e ma, a bara Isirayila sɛnbɛ birin kana.
E yaxuie to nu e ixɛtɛnfe,
Ala bara tondi Isirayila malide.
Na xunnakanɛ bara lu alɔ tɛ soxi,
a Yaxuba xa bɔxi birin gan.
4 A bara a xa xali suxu won xili ma
alɔ won yaxui a rabama ki naxɛ.
A bara won bɔnbɔ sɛnbɛ ra
alɔ a findi won gerefa nan na.
A bara won ma mixi birin faxa,
won nu ɲɛlɛxinma naxee ra.
A xa xɔnɛ bara lu alɔ tɛ
naxan bara so Darisalamu hɔrɔmɔbanxi kui.
5 Alatala bara lu alɔ won yaxui.
A bara Isirayila nun a xa banxi fanyie birin kana.
A bara a xa yire makantaxie rabira.
A bara Yudaya xa kinikini nun sunnunyi xunmasa.
6 A bara a sɛnbɛ ramini na ma,
a a xa mixie malande kana.
Alatala bara a niya

sali xungbe nun malabui lɔxɔɛ sali xa nɛɛmu Siyon na.
A bara mangɛ nun sɛrɛxɛdubɛ rayaagi a xa xɔnɛ kui.
7 Alatala bara makuya a xa sɛrɛxɛbade ra,
a mɛɛ a xa yire sɛniyɛnxi ra.
A bara Siyon banxi fanyie sa won yaxui bɛlɛxɛ.
Won yaxuie bara gere sɔnxɔɛ rate Alatala xa banxi kui.
Na xui nu gbo alɔ xui naxan itema sali lɔxɔɛ.
8 Alatala nan a ɲanige a xa Siyon tɛtɛ rabira.
A mu siikɛ a rabafe ma.
A bara tɛtɛ fari nun a bunyi birin nabira.
9 A bara taa naadɛe rabira bɔxi,
e balandee birin bara kana.
Mangɛe nun kuntigie bara xanin ɲamanɛ gbɛtɛ ma.
Sɛriyɛ rabatufe mu na,
xɛɛraya fan mu na namiŋɔnmɛe bɛ.
10 Siyon forie dɔxɔxi bɔxi, e dɛ bara bobo,
e bara xube maso e xunyie ma sunnunyi xa fe ra,
e bara sunnun donmae ragoro e ma.
Darisalamu ginɛdimɛdie bara e xun sin bɔxi.
11 N yaye bara mini han, n bɔɲɛ bara n tɔɔrɔ,
n sondonyi bara sunnun n ma ɲama xa gbaloe xa fe ra.
Dimɛe nun diyɔrɛe na faxafe taa kui.
12 Dimɛe a falama e ngae bɛ,
«Donse nun minse sɔtɔma minden?»
E nu siga tuxunsan na alɔ mixi maxɔnɔxie,
e bira taa kui kirae ra,
e ɲɛngi bolon e ngae bɛlɛxɛ.
13 N fa munse falama i bɛ kɔrɛ?
Siyon, i maniyɛ mu na n bɛ.
N i madunduma di?
I xa ɲaxankatɛ bara gbo dangi baa ra.
Nde nɔma i rayalande?
14 I xa namiŋɔnmɛe bara wule laamatunyie masen,
e mu i xa yunubi fiixɛ i bɛ,
alako i naxa fa lu konyiya kui.
E bara wo madaxu wule laamatunyie ra.
15 Dangi mixi birin e bɛlɛxɛ bɔnbɔma i ma,
e kolinma, e e xunyie malintanma Darisalamu xa fe ra.
E a falama, «Singe yi taa tofanyi maniyɛ mu nu na duniɲa,
kɔnɔ yakɔsi go?»
16 I yaxuie birin na wo mafalafe,
e kolinma, e e ɲinyie maxinma wo xa fe ra,
e nu a fala, «Won bara e xun nakana
alɔ won nu wama a xɔn ma ki naxɛ.
Na bara sɔɔnɛya won bɛ.»
17 Alatala naxan ɲanige, a na nan nabaxi.
A bara a xa wɔyɛnyi rakamali,
a naxan masen tɛmui xɔnnakuye.
A bara kanari raba, a mu kinikini.
A bara a niya i yaxuie xa i mayele.
A bara i gerefae sɛnbɛ ragbo yɛ.
18 Mixie na wafe Marigi ra e bɔɲɛ birin na.
Siyon ɲama, yaye ramini alɔ xure.
I naxa i malabu, i xa wa tun.
19 Keli, sɔnxɔɛ rate kɔɛ ra.
I bɔɲɛ rayensen yɛ alɔ ye, Marigi ya tode ra.
I bɛlɛxɛ ti a bɛ i xa die xa simaya xa fe ra,
barima e na halakife kaamɛ ra tunxunyie birin na.
20 Alatala, i ya ti i bara yi niya naxee ra.
A lan ginɛe xa e xa die don, e naxee bari?
A lan sɛrɛxɛdubɛe nun namiŋɔnmɛe xa faxa Marigi xa hɔrɔmɔbanxi kui?
21 Fonikee nun xɛmɔxie, e birin lantanxi bɔxi ma taa tunxunyie ra.
N ma ginɛdimɛdie nun n ma sɛgɛtalae, santidɛgɛma bara e birin faxa.
I bara faxɛ ti i xɔnɔ lɔxɔɛ.
I bara e kɔn naxaba, I mu kinikini.
22 I bara n yaxuie malan n xili ma,
alɔ mixie malanma ki naxɛ sali lɔxɔɛ.
Alatala xɔnɔ lɔxɔɛ, mixi yo mu lu, mixi fan mu a imini.
N naxee xanu, n naxee ramɔ,
n yaxuie bara e birin faxa.

3

Tɔɔrɛ nun Ala xa marafanyi
Annabi Yeremi xa masenyi

1 Mixi nan n na, naxan bara tɔɔrɛ kolon Ala xa xɔnɛ saabui ra.
2 A bara n tongo kuye iyalanxi, a n naɲɛrɛ dimi kui.
3 A n tɔɔrɔma lɔxɔɛ birin.
Danyi yo mu na n ma tɔɔrɛ ma
4 A bara n naxɔsi kelife n xunyi ma sa dɔxɔfe n sanyie ra.

A bara n xɔrie birin magira.
5 A bara n tɔɔrɔ, a n nabilin ɲaxankatɛ ra.
6 A bara n lu dimi kui alɔ singe ra mixi faxaxie.
7 A bara n nabilin sansanyi ra,
a yɔlɔnxɔnyi sa n ma, alako n naxa fa mini.
8 N bara gbelegbele, n bara xili ti dɛmɛri ra,
kɔnɔ a bara naadɛ balan n ma maxandi ma.
9 A bara kira balan n ya ra gɛmɛ belebelee ra,
a n ti tɔɔrɛ kira xɔn ma.
10 A bara lu alɔ sube xaaɲɛ naxan n mamɛfe burunyi,
alɔ yɛtɛ naxan a nɔxunxi n ya ra.
11 A bara duniɲa ixutu n ma, a bara n kana.
12 A bara a xa xali itala a a xa tanbɛe ti n na.
13 A to a xa tanbɛe bɛɲin, e naxa n bɔɲɛ sɔxɔ.
14 N bara findi n ma mixi birin ma mayele se ra,
lɔxɔɛ birin, e n findima e xa sigie ra.
15 A bara n naluga ɲooge xɔnɛ ra,
a bara xɔnɛ findi n ma donse ra.
16 A bara a niya n xa gɛmɛ xɔrie maxin,
han n ɲinyie birin bara magira.
A bara n maboron xube xɔɔra.
17 A bara bɔɲɛsa makuya n na
han fe fanyi mɔɔli birin bara nɛɛmu n na.
18 Na nan a toxi n bara a fala,
«N ma fe bara kana.
Alatala bara n kuma se birin na n xaxili nu tixi naxee ra.»
19 N bara n maɲɔxun n ma marayaagi ma,
n bara n maɲɔxun n ma simaya naxasixi ma.
20 N mu nɔma nɛɛmude n ma tɔɔrɛ ma.
A xun bara masa han a bara gɛ n kuntinde.

21 Kɔnɔ na birin kui, n nan n xaxili tima fe naxan na, a tan nan ya:
22 Alatala xa hinnɛ mu ɲɔnma,
danyi yo mu na a xa xanunteya ma.
23 A gbilenma a ra gɛɛsɛgɛ yo gɛɛsɛgɛ.
«Alatala, i mu mɛɛma i xa mixie ra abadan!»
24 N a kolon n bɔɲɛ kui,
Alatala nan na n harige ra.
N xaxili tixi a tan nan na.
25 Alatala fe fanyi rabama a fenma bɛ,
naxan xaxili tixi a ra.
26 Mixi lan a xa sabari Alatala ya i naxan fama a rakiside.
27 A lanma adama xa tɔɔrɛ kolon a fonike tɛmui.
28 A xa dundu, a xa dɔxɔ a xati ma,
barima Alatala nan a ragirixi a ma.
29 A xa a xun sin bɔxi, tɛmunde Ala fama nɛ a xa dubɛ suxude.
30 A xa a xɛrɛ ti mixi bɛ, naxan a ragarinma,
a xa tin na yaagi ra.
31 Marigi mu mixi ratutunma abadan.

32 A na mixi nde tɔɔrɔ, a man fama nɛ hinnɛde a ra a xa fonisireya kui.
33 A waxɔnfe xa mu a ra,
a xa mixi rayaagi, a xa ibunadama tɔɔrɔ.
34 Mixi na geelimanie tɔɔrɔ a ɲaaxi ra bɔxi kui,
35 e na tinxintareya raba mixi ra Ala Xungbe ya i,
36 e na mixi tɔɔɲɛgɛ a makiiti tɛmui,
Alatala mu a birin toma xɛ?

37 Nde nɔma fe ra, xa Ala xa mu a ragirixi?
38 Fe fanyi nun fe ɲaaxi, a birin mu kelima Ala Xungbe xui xa ma?
39 Munfe ra ibunadama a mawama,
xa a tɔɔrɛ sɔtɔ a yɛtɛ xa yunubi saabui ra?
40 Won xa won ɲɛrɛ ki mato, won xa a igbɛ,
won xa gbilen Alatala ma.
41 Won xa Ala maxandi won bɔɲɛ birin na,
won xa won bɛlɛxɛ ite Ala bɛ naxan na koore ma.

Ɲama xa Ala maxandi

42 «Muxu xa yunubi nun matandi bara gbo,
i fan mu diɲɛxi muxu ma.
43 I xa bɔɲɛ xɔnɛ bara lu muxu fɔxɔ ra,
i bara faxɛ ti, i mu kinikini.
44 I bara nuxui ti won tagi,
alako muxu xa maxandi naxa i li.
45 I bara muxu findi suuti ra ɲamanɛe tagi.
46 Muxu yaxuie birin bara e dɛ ibi muxu xili ma.
47 Gaaxui nun bɔɲɛ mini bara nɔ muxu ra,

muxu xa fe findixi kanari nun gbaloe nan tun na.
48 N ya suusama yaye ra, n ma mixie xa gbaloe xa fe ra.
49 Danyi yo mu na n wafe ma, malabui yo mu na n bɛ,
50 han beenun Alatala xa a ya ragoro won ma.
51 N bara kinikini ginɛdimɛdie xa tɔɔrɛ ma.»

Annabi Yeremi xa Ala maxandi

52 Mixie bara n keri alɔ xɔni,
hali n mu fe ɲaaxi yo rabaxi e ra.
53 E bara n nagoro kɔlɔnyi kui,
e nu fa gɛmɛe ragoro n ma.
54 Ye to din n xun na,
n naxa a fala, «N bara lɔɛ!»
55 N naxa i tan Alatala xili kɔlɔnyi gbaata ma.
56 I fan naxa n xui mɛ n to a fala,
«I naxa tondi n xui ramɛde. Yandi, n mali.»
57 N to i maxandi, i naxa i maso n na, i a fala n bɛ,
«I naxa gaaxu.»
58 Alatala, i bara n ma fe suxu, i bara n nii rakisi.
59 Alatala, i a toxi e fe naxee niyaxi n na.
I xa n ma nɔndi makɛnɛn.
60 I bara a to e kɔnkɔxi n ma ki naxɛ,
e yanfanteya naxan birin xirima n xun ma.
61 Alatala, i bara e xui mɛ konbi ti ra,
e yanfanteya naxan birin xirima n xun ma.
62 N gerefae xa wɔyɛnyi nun e xa maɲɔxunyi na n tan nan fɔxɔ ra lɔxɔɛ birin.
63 A mato, xa e dɔxɔxi, xa e tixi,
e n tan nan findixi e xa sigie ra.
64 Alatala, i xa n gbeɲɔxɔ e ma.
E naxan niyaxi n na, i xa na ragbilen e ma.
65 I xa e xaxili dɔnxu, i e danka, barakatareɲa xa bira e fɔxɔ ra.
66 Alatala, i xa bɔɲɛ xɔnɛ xa lu e fɔxɔ ra,
i xa e ba duniɲa bɛndɛ fuɲi fari.

4

Darisalamu ɲama xa ɲaxankatɛ

1 Xɛɛma mu yilenma sɔnɔn, a mu sɛniyɛn.
Gɛmɛ tofanyie bara ralantan yɛ taa tunxunyie birin na.
2 Siyon die tide nu gbo alɔ xɛɛma,
kɔnɔ yakɔsi e tide bara xurun
alɔ fɛɲɛe naxee yailanxi bɛndɛ ra.
3 Hali wulabare ginɛ xiɲɛ fima a xa die ma,
kɔnɔ n ma ɲama bara lu alɔ dingɛ naxee mu mixiɲa rakamalixi.
E kobi alɔ sɛgɛ.
4 Kaamɛ bara a niya, diyɔrɛ nɛnyi bara kankan a naxare.
Dimɛe taami maxɔrinma, kɔnɔ mixi yo mu e kima.
5 Naxee nu donse fanyi donma, kaamɛ bara e rabira taa kui.
Naxee ramɔxi fe fanyi kui,
e fa na ɲooge nan yegelenfe e bɛlɛxɛe ra.
6 N ma ɲama xa ɲaxankatɛ bara gbo dangife Sodomakae gbe ra,
naxee halaki ya magirɛ keren kui, mixi keren bɛlɛxɛ mu din e ra.
7 E xa mangɛdie nu tofan dangi xɛɛma ra,
e nu fiixɛ dangi xiɲɛ ra.
E fate rayabu alɔ ye xɔɔra sinbonyi,
e yatagi nu luxi nɛ alɔ diyaman.
8 Kɔnɔ yakɔsi e fate bara fɔɔrɔ dangi tige ra,
e mu kolonma taa kui sɔnɔn.
E kiri fatuxi e xɔrie ma, a bara xara alɔ bole.
9 Naxee faxa santidɛgɛma ra,
e tan nan xun nu rafan dangi mixi birin na kaamɛ naxee ɲaxankatafe.
Kaamɛtɔɛe bara xɔsi, e taganxi,
e mu donse yo sɔtɔma kɔrɛ.
10 Dingɛe, marafanyi nu na naxee bɛ,
e bara e yɛtɛ xa die ɲin, e e don,
alako e xa balo alibalawi kui.

11 Alatala xa xɔnɛ bara kamali.
A bara a ralantan yɛ, a tɛ xuru Siyon,
naxan bara yire tixie birin gan.
12 Bɔxi mangɛe mu la a ra,
duniɲa mixie sese fan mu la a ra,
xa yaxuie nɔma sode Darisalamu naadɛe ra.
13 Yi gbaloe kelixi a xa namiɲɔnmɛe xa yunubie nan ma,
a nun a xa sɛrɛxɛdubɛe xa fe kobi rabaxie ma,
e tan naxee tinxintɔɛe nii baxi.
14 Kɔnɔ yakɔsi e ɲɛrɛma taa kui alɔ dɔnxuie,
mixi yo mu a bɛlɛxɛ dinma e ra

barima wuli naxan goroma e ma,
a bara e findi sɛniyɛntaree ra.
15 Mixie luma gbelegbele ra,
«Wo keli be! Wo tan mixi sɛniyɛntaree!
Wo keli be, wo keli be! Wo wo makuya muxu ra!»
Na kui e naxa e gi sigafe ra ɲamanɛe ma.
Naakae fan bara a fala,
«E mu luma muxu xɔnyi kɔrɛ!»
16 Alatala yɛtɛ yati nan e rayensen yɛ,
a mu fa a ɲɔxɔ saxi e xɔn ma sɔnɔn.
A bara binyɛ ba sɛrɛxɛdubɛe yi,
xunnakeli mu na forie bɛ sɔnɔn.
17 Muxu bara mali nde mamɛ,
kɔnɔ mixi yo mu fa.
Muxu bara muxu ya ti kira ra han muxu ya bara rafɔɔrɔ,
kɔnɔ si yo mu fa muxu ratangade.
18 Muxu yaxuie nu muxu ɲɛrɛ ki birin toxi,
alako muxu naxa fa mini taa kui.
Muxu xa fe danyi nu bara makɔrɛ,
lɔxɔɛ gbegbe mu nu luxi muxu bɛ sɔnɔn,
barima muxu xa fe danyi nu bara gɛ a lide.
19 Muxu kerimae nu xulun dangi sɛgɛe ra,
naxee na koore ma.
E naxa muxu keri han geyae fari,
e e nɔxun muxu ya ra, e muxu mamɛ burunyi.
20 E naxa muxu rakisima fan suxu, Ala xa Mixi Sugandixi.
Won nu bara a fala a xa fe ra,
«Muxu yiriwama nɛ a niini bun ma ɲamanɛe tagi.»

21 I tan Edon ɲama naxan sabatixi Usu bɔxi ma ɲɛlɛxin yire,
yakɔsi i na sɛɛwɛ kui,
kɔnɔ i fan xa kiiti waxati na fafe.
I fama nɛ ɲaxankatɛ nun yaagi sɔtɔde.
22 Siyon ɲama, a gbe mu luxi i xa ɲaxankatɛ xa dan.
Ala mu i xa konyiya rabuma,
kɔnɔ i tan Edon ɲama,
Alatala fama nɛ i makiitide i xa yunubie ma,
a xa i ɲaxankata nee xa fe ra.

5

Ɲama ɲaxankataxi xa sali
Ɲama xa Ala maxandi

1 Alatala, muxu xa tɔɔrɛ mato, muxu xa yaagi igbɛ!
2 Xɔɲɛe bara muxu kɛ tongo.
Mixie bara sabati muxu xa banxie kui,
muxu kolonmae mu naxee ra.
3 Muxu bara findi misikiinɛ babataree ra,
muxu ngae bara lu alɔ kaaɲɛ ginɛe.
4 Muxu mu nɔma muxu xa ye minde,
fo muxu xa a sara kɔbiri ra.
Muxu mu nɔma muxu xa yege fan gande,
fo muxu xa a sara.
5 Muxu ɲaxankatamae dɔxɔxi muxu fari.
Muxu bara tagan, malabui yo mu na.
6 Muxu bara muxu bɛlɛxɛ itala Misira nun Asiriya biri ra,
alako e xa muxu ki taami ra.
7 Muxu babae bara yunubi raba,
kɔnɔ e mu na duniɲa sɔnɔn.
Muxu tan nan fa e xa fe kobie tɔruɲɔɛ xaninfe.
8 Konyie nan fa tixi muxu xun ma,
mixi yo mu na naxan muxu bama e yi ra.
9 Muxu baloe fenma wula i gaaxui kui,
barima santidɛgɛma kanyie na yire birin.
10 Kaamɛ bara muxu suxu.
11 Muxu yaxuie bara e waxɔnfe raba Siyon nun Yudaya ginɛdimɛdie ra.
12 E bara kuntigie gbaku wurie ma, e binyɛ ba forie yi.
13 Fonikee mɛngi dinma,
e yege maxanin han yege kote bara bira e ma.
14 Forie bara ba e malanfe,
fonikee fan bara ba ɲaxaɲaxafe.
15 Muxu bɔɲɛe bara ba sɛɛwafe,
muxu xa xulunyi bara masara sunnunyi ra.
16 Xunnakeli bara ba muxu yi,
muxu bara makinikini muxu xa yunubie xa fe ra.
17 Na nan a toxi, muxu bɔɲɛe tɔɔrɔxi,
muxu ya fan bara rafɔɔrɔ.
18 Siyon geya bara findi gbengberenyi ra,
a bara findi xulumasee maɲɛrɛde ra.
19 Kɔnɔ i tan, Marigi Alatala, i tan nan mangɛ ra tɛmui birin.
Danyi mu na i xa mangɛya ma,
keli lanfanmae ma, sa dɔxɔ lanfanmae birin na.
20 Munfe ra, i fa nɛɛmuxi muxu ma yi mɔɔli ra,
ka i muxu rabɛɲinma nɛ muxu xa simaya birin kui?

21 Alatala, muxu ragbilen i ma,
muxu xa fa i ma alɔ a singe.
22 I mɛɛxi nɛ muxu ra kerenyi ra?
I xɔnɔma nɛ muxu ma abadan?

Ala xa masenyi Annabi Esekiyeli bɛ

Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Annabi Esekiyeli findixi Ala xa namiŋɔnmɛ nan na Yudaya bɔxi ma. Ala nu bara natɛ tongo Yudayakae birin xa xanin konyiya kui Babilɔn bɔxi ma, alɔ a naxan naba Isirayilakae ra naxee nu sabatixi kɔɔla mabiri. Na birin fatanxi e xa yunubie nan ma.

Ala mu na rabaxi tɛmui keren xa ra. A naxa a ragiri Babilɔnkae xa ɲama saxan xanin ɲɛ fu nun solofere bun ma, beenun e xa Darisalamu kana kerenyi ra. Annabi Esekiyeli nu na ɲama firin nde ya ma, naxan sabati Babilɔn.

Na ɲama a maŋɔxun nɛ a e mu buma konyiya kui. E xa diinɛ mixie nu a falama nɛ e bɛ, a e gbilenma nɛ e xɔnyi hɛɛri kui. Kɔnɔ Ala naxa a masen e bɛ Annabi Esekiyeli saabui ra, a e mu gbilenma mafuren mafuren e xa yunubie xa fe ra. E xa kuye batui nan a niyaxi e xa xanin Babilɔn bɔxi ma, e xa Ala xa ɲaxankatɛ xungbe sɔtɔ konyiya kui.

Kɔnɔ Ala xa namiŋɔnmɛ xa masenyi mu danma mɛnni xɛ. Annabi Esekiyeli naxa a masen e bɛ a Ala fama nɛ kaabanakoe rabade e ragbilenfe ra Darisalamu. A naxɛ Alatala Xaxili Sɛniyɛnxi fama nɛ gorode e ma, a a niya e xa tuubi, e man xa Ala xa marafanyi kolon e bɔŋɛ kui. A ngaxakerenyie gbegbe mu nu laxi na masenyi ra, kɔnɔ ndee naxa e xaxili ti na xibaaru fanyi ra, e e tunnabɛxi na kui.

Annabi Esekiyeli naxa a masen e bɛ, Ala fama a xa hɔrɔmɔbanxi tide a firin nde ra ki naxɛ. Na tide nu gbo Isirayilakae bɛ. Babilɔnkae to e xa salide xungbe kana, e naxa a maŋɔxun Ala nu bara a rabolo. Yi kitaabui nu a masenma nɛ e bɛ a Ala nu bara e rabolo e xa yunubie xa fe ra, kɔnɔ a mu tondima e raminide na ɲaxankatɛ kui, a e rakisi. Ala tantu, mixi naxan Ala xa hɛɛri fenma, a a toma nɛ. Ala sago nan na ki.

Ala xa won mali birade a xa kira fɔxɔ ra, kira naxan won xaninma ariyanna. Amina.

Ala xa masenyi Annabi Esekiyeli bɛ

Ala a yɛtɛ masenfe Annabi Esekiyeli bɛ

1 Ɲɛ tongo saxan nde, a kike naani nde, xi suuli nde ra, n nu na Isirayilaka suxuxie ya ma Kebara xure fɛ ma. Koore naxa rabi, n naxa Ala xa laamatunyi to.

2 Na ɲɛ nu findixi Yudaya Mangɛ Yehoyakini xa ɲɛ suuli nde nan na konyiya kui. Na xi suuli nde

3 Alatala naxa masenyi ti n tan sɛrɛxɛdubɛ Esekiyeli bɛ, Busi xa di. N nu na Kalidi bɔxi nan ma Kebara xure fɛ ma. Alatala xɔnyɛ nu na n ma.

4 N naxa turunnaadɛ to kelife kɔɔla mabiri, nuxui xungbe yanbama naxan nabilinxi naiyalanyi magaaxuxi ra. A xɔri nu luxi nɛ alɔ wure raxunuxi.

5 Daalise naani nu na na tɛ xɔɔra. E nu maniyaxi xɛmɛe nan na,

6 kɔnɔ yatagi naani nun gabutenyi naani nan nu na kankan ma.

7 E sanwurie nu tinxin, e sanbɔnbɔlae nu maniyaxi ninge toree nan na naxee yanbaxi alɔ wure gbeeli.

8 Mixi bɛlɛxɛe nu na e bɛ e gabutenyie bun ma e sɛɛti naanie ma. Yatagie nun gabutenyie nu na e naani birin ma,

9 e gabutenyie nu dɔxɔxi e bore ra. Na ki e mu nu e ya ragbilenma sigafe ra, e nu siga yare tun.

10 E yatagie nu na yi ki nɛ: yatagi adama daaxi, yatagi yɛtɛ daaxi, yatagi ninge daaxi, nun yatagi sɛgɛ daaxi nan nu na kankan bɛ.

11 E yatagie nu na na ki nɛ. Gabutenyi naani nu na kankan ma. Firin na sɛɛti keren ma, naxee nu italaxi e bore fɛ ma. Gabutenyi firin nan fan nu e fatee makotoxi.

12 Kankan nu biraxi Ala Xaxili nan fɔxɔ ra. Na kui, e mu nu e ya ragbilenma, e nu fa siga yare tun.

13 Na daalisee lahalɛ nu luxi nɛ alɔ tɛ wolee nun tɛ fulefulee. Na tɛ yanbaxi nu a lintanma na daalisee longori ra alɔ seyamakɔnyie.

14 Na daalisee nu siga e gi ra, e xulun alɔ seyamakɔnyi.
15 N to nu yi daalisee matofe, n naxa sanyi radigilinxi keren to bɔxi ma kankan sɛɛti ma.
16 Nee nu yanbama alɔ diyaman, e birin nu maniya. E rafala ki nu luxi nɛ alɔ sanyi radigilinxi nu na sanyi radigilinxi gbɛtɛ kui.
17 E nɛ sigama, e nu e ɲɛrɛma e sɛɛti naani nan ma, e mu nu e mafindima e xa ɲɛrɛ kui.
18 E nu ite, e tofan, e luxi alɔ yae nu na e bɛ.
19 Daalisee na e ɲɛrɛ, e sanyie fan e ɲɛrɛ. E na te koore ma, e sanyie fan te.
20 Ala Xaxili nu siga dɛdɛ, e fan nu birama nɛ a fɔxɔ ra, a nun e sanyie, barima na daalisee xaxili nu na e sanyie nan kui.
21 Na daalisee na siga, e sanyie fan siga. Daalisee na ti, e sanyie fan ti. Daalisee na te koore ma, e sanyi fan te, barima na daalisee xaxili nu na e sanyie nan kui.
22 Koore walaxɛ tofanyi alɔ diyaman nu italaxi e xun ma.
23 Na daalisee gabutenyi firin nu italaxi e bore sɛɛti ma, gabutenyi firin nu e fate makotoxi.
24 E e ɲɛrɛ tɛmui naxɛ, xui nde nu minima alɔ baa mɔrɔnyi xui, alɔ Ala Sɛnbɛma xui, alɔ sɔɔri gaali xui. Daalisee na ti, e nu fa e gabutenyie iso.
25 Na tɛmui xui nde naxa mini koore walaxɛ fari naxan nu na daalisee xun ma, e gabutenyie isoxi.
26 Se nde nu na na koore walaxɛ fari naxan nu luxi alɔ kibanyi naxan yailanxi diyaman na. Se nde nu na kibanyi kui naxan nu maniyaxi adamadi nde ra.
27 A kanke nu yanbama alɔ wure raxunuxi, a sanyie fan nu yanba alɔ tɛ. Naiyalanyi magaaxuxi nu na a rabilinyi birin ma.
28 A yanbɛ nu luxi nɛ alɔ senkui naxan minima koore ma tunɛ furu tɛmui. N to na to, n naxa bira n na n yatagi rafelen bɔxi ma, n naxa xui nde mɛ.

2

Alatala Annabi Esekiyeli xɛɛfe

1 Alatala naxa a masen n bɛ, «Adamadi, keli, n xa masenyi ti i bɛ.»
2 A fɛfɛ na wɔyɛnyi fala n bɛ, Xaxili Sɛniyɛnxi naxa goro n ma, a n ti n sanyie xun ma. N naxa a xui mɛ a falafe ra n bɛ,
3 «I tan adamadi, n tan nan i xɛɛfe Isirayilakae ma, naxee bara muruta n ma, kelife e benbae xa tɛmui ma han yi waxati.
4 N i xɛɛma naxee xɔn, e tuli xɔrɔxɔ. I xa a fala e bɛ, ‹Alatala yi masenyi nan tixi.›
5 Bɔnsɔɛ murutaxi nan e ra, kɔnɔ e fama nɛ a kolonde namiɲɔnmɛ nde bara lu e ya ma, hali e tondi i xui suxude.
6 I tan adamadi, i naxa gaaxu e ya ra, i naxa kɔntɔfili e xa wɔyɛnyi xa fe ra, hali na birin fa findi tɔɔrɛ ra i bɛ, e fa lu alɔ talie. I naxa gaaxu na bɔnsɔɛ murutaxi ya ra.
7 Fo i xa n ma masenyi ti e bɛ, hali e tondi e tuli matide i ra e xa matandi kui.
8 Kɔnɔ i tan adamadi, i xa i tuli mati n xui ra, i naxa muruta alɔ yi bɔnsɔɛ a rabama ki naxɛ. I xa i dɛ rabi, i xa donse don n naxan soma i yi ra.»
9 Na tɛmui n naxa bɛlɛxɛ italaxi nde to n ya i, kɛɛdi mafilinxi nu na a kui.
10 A naxa a itala n ya i, sɛbɛli nu tixi a kui nun a fari naxan tɔɔrɛ xɔrɔxɔɛ xa fe masenma.

3

Annabi Esekiyeli xa xɛɛraya

1 Alatala naxa a masen n bɛ, «Adamadi, i xa yi kɛɛdi don, i sa masenyi tife Isirayila bɔnsɔɛ bɛ.»
2 Awa, n naxa n dɛ rabi, a naxa na kɛɛdi raso n dɛ kui.
3 A man naxa a masen n bɛ, «Adamadi, i xa yi kɛɛdi birin don n naxan soxi i yi ra.» N to a don, a nu ɲɔxun n dɛ i alɔ kumi.
4 Na tɛmui Alatala naxa a masen n bɛ, «Adamadi, siga Isirayila bɔnsɔɛ yire, i sa n ma masenyi ti e bɛ.
5 N mu na i xɛɛfe ɲama xa ma, i mu naxan xa xui xɔrɔxɔɛ mɛma. N bara i xɛɛ Isirayila bɔnsɔɛ nan ma.
6 N mu na i xɛɛfe bɔnsɔɛ wuyaxi xa ma, i mu naxee xa xui falama, i mu naxee xa xui mɛma. Xa a sa li n i xɛɛ nɛ nee fan ma nu, e i xui suxuma nɛ keren na.

7 Kɔnɔ Isirayila tan mu wama a tuli
matife i ra, barima e mu tinma n ma
masenyi ra. E xaxili xɔrɔxɔ, matandi bara
e bɔɲɛ suxu.
8 Kɔnɔ n i ya xɔrɔxɔma nɛ dangife e tan
na, n i xa limaniya xun masama nɛ.
9 N a niyama nɛ i xa i tunnabɛxi alɔ
fanye, i xa sɛnbɛ sɔtɔ naxan xɔrɔxɔ alɔ
gɛmɛ. I naxa gaaxu e ya ra, i naxa ifu e
ya i de, hali e to findixi bɔnsɔɛ murutaxi
ra.»
10 Alatala naxa a masen n bɛ,
«Adamadi, I tuli mati n ma masenyi ra
n naxan masenfe i bɛ. I xa e ragata i
bɔɲɛ ma.
11 Yakɔsi i xa siga i xa ɲama yire, naxan
na konyiya kui, i sa wɔyɛn e ra. I xa a fala
e bɛ, ‹Ala xa masenyi nan ya.› Xa e sa e
tuli mati ba, xa e mu e tuli mati ba, i tan
xa n ma masenyi ti.»
12 Na tɛmui Alatala Xaxili naxa n tongo,
n naxa xui nde mɛ n xanbi ra a falafe
ra, «Matɔxɔɛ na Alatala nɔrɛ kanyi bɛ a
sabatixi dɛnnaxɛ!»
13 N naxa na daalisee gabutenyie xui
mɛ e garinfe e bore ra, a nun e sanyi
digilinxie xui. Na sɛnbɛ gbo.
14 Ala xaxili naxa n nate koore ma, a n
xanin. Xɔnɛ nu bara n bɔɲɛ rate, kɔnɔ
Ala xɔnyɛ naxa nɔ n na.
15 Na kui n naxa n ma ɲama li naxan nu
na konyiya kui Teli Abibi taa kui Kebara
xure fɛ ma. N naxa xi solofere raba e tagi,
n nakorixi kɔfu.
16 Xi solofere to dangi, Alatala naxa yi
masenyi ti n bɛ, a naxɛ,
17 «Adamadi, n bara i findi Isirayila
bɔnsɔɛ kantama ra. I na n ma masenyi
mɛ, i xa na fala e bɛ.
18 N na a masen mixi ɲaaxi bɛ, ‹I
faxama nɛ,› xa i mu a rasi a xa gbilen fe
ɲaaxi fɔxɔ ra alako a xa kisi, n a faxama
nɛ a xa yunubi xa fe ra. Na kui n a nii
sare maxɔrinma i tan nan ma.
19 Kɔnɔ xa i bara a rasi, a fa lu a mu
a yɛtɛ ragbilen n ma, a faxama nɛ a xa
yunubi kui, kɔnɔ a lima nɛ i tan nii bara
rakisi.»
20 «Xa tinxintɔɛ nde sa gbilen tinxinyi
fɔxɔ ra, a kira gbɛtɛ suxu, n a tɔɔrɔma nɛ
na kira xɔn, alako a naxa fa faxa. Xa i mu
a rasi, a faxama nɛ a xa yunubi kui. A xa
wali fanyie birin luma nɛ fu. Na kui n a
nii sare maxɔrinma i tan nan ma.
21 Kɔnɔ xa i bara a rasi alako a naxa
yunubi raba, a fa a tuli mati i ra, a kisima
i tan nan saabui ra. Na kui i bara i yɛtɛ
fan nakisi.»
22 Alatala xɔnyɛ nu na n ma mɛnni, a fa
a masen n bɛ, «Keli, mini fiili ma. N sa
wɔyɛnma i bɛ mɛnni nɛ.»
23 N naxa keli, n siga fiili ma. Mɛnni
n naxa Alatala xa nɔrɛ to, alɔ n a toxi
Kebara xure dɛ ra ki naxɛ. N naxa n
yatagi rafelen bɔxi ma.
24 Alatala Xaxili naxa so n bɔɲɛ kui, a
naxa n nakeli. A naxa a masen n bɛ, «Siga
i xɔnyi, i so banxi, i naadɛ balan i yɛtɛ xun
na.
25 I tan Adamadi, e i xirima nɛ luuti ra
alako i naxa so ɲama ya ma.
26 N i nɛnyi xirima nɛ, alako i naxa nɔ
sese falade na bɔnsɔɛ murutaxi bɛ.
27 Kɔnɔ n nɛ wɔyɛnma i bɛ, n i nɛnyi
fulunma nɛ, alako i xa a fala e bɛ, ‹Wo
Marigi Alatala yi nan masenxi wo bɛ.›
Xa a naxan kɛnɛn, a xa na ramɛ. Xa a
mu naxan kɛnɛn, a xa na lu na. Bɔnsɔɛ
murutaxi nan e ra.»

4

Darisalamu suxuxi

1 «I tan adamadi, i xa walaxɛ bɛndɛ
daaxi tongo, i fa pirinti korin a ma naxan
misaalixi Darisalamu taa ra.
2 I xa se ndee yailan na walaxɛ rabilinyi
ma naxan misaalixi gere ra Darisalamu
xili ma. Bɛndɛ nde malan misaali ra
yaxuie fama tede tɛtɛ ra naxan fari.
Wuri die tongo naxee misaalixi wurie ra
yaxuie naxee rawalima naadɛ kanafe ra.
Yonkindee yailan misaali ra yaxuie luma
dɛnnaxɛ.
3 Wure nde ti i tan nun na walaxɛ tagi.
Na xa findi misaali ra Darisalamu suxuma
ki naxɛ. A xa findi tɔnxuma ra Isirayila
bɔnsɔɛ bɛ.»
4 «I xa i sa i kɔɔla sɛɛti ma na walaxɛ ya
i. Na misaalima Isirayila xa yunubie nan
na, naxee luma i ma i xa xi xasabi.
5 I xa xi xasabi lanma e xa yunubi
raba ɲɛ xasabi nan ma. Na findixi xi
kɛmɛ saxan xi tongo solomanaani nan na.
Isirayilakae xa yunubi kote dɔxɔma i xun
ma na ki nɛ.»

6 «I na gɛ na rabade, i man xa i sa
i yirefanyi sɛɛti ma. Na kui i xa Yuda
bɔnsɔɛ xa yunubi kote tongo xi tongo
naani bun ma, naxan a masenma e lu
yunubi raba ra na ɲɛ nan na.
7 I xa i ya ti na walaxɛ ra, i i bɛlɛxɛ itala,
i wɔyɛn Darisalamu bɛ n xili ra.
8 N i xirima nɛ luutie ra alako i naxa fa i
mafindi i sɛɛti nde ma, han i gɛ na waxati
rakamalide.»
9 «Mɛngi xɔrie, toge, tenge, nun na
maniyɛ tongo, i e sa se sase kui taami
yailanfe ra i bɛ na waxati. I fama nɛ na
donde i saxi i sɛɛti ma na xi kɛmɛ saxan
xi tongo solomanaani bun ma.
10 I xa na donse maniya giramu kɛmɛ
firin, kɛmɛ firin ma, i naxan donma lɔxɔ
yo lɔxɔ a waxati ma.
11 I xa ye fan litiri tagi maniya, i naxan
minma lɔxɔ yo lɔxɔ a waxati.
12 I xa taami yailan na mɛngi ra ɲama
ya xɔri. I na gan mixi gbi ra.»
13 Na tɛmui Alatala naxa a masen,
«Na kui Isirayilakae fama nɛ taami
sɛniyɛntare donde ɲamanɛ gbɛtɛe tagi, n
e rayensenma dɛnnaxɛ.»
14 N naxa a yaabi, «N Marigi Alatala
astɔfulahi! N tan luma sɛniyɛnyi nan
kui. Kabi n dimɛdi tɛmui n mu sese
raharamuxi don, alɔ sube naxan faxaxi a
yɛtɛ ma, xa na mu a ra sube naxan ibɔɔxi
sube xaaɲɛ nde saabui ra.»
15 Na nan a ra, a naxa a fala n bɛ, «Awa
yire, i i xa taami ganma ninge ɲaɲɛ nan
fari, n bara mixi gbi fe lu na.»
16 Na tɛmui a naxa a fala n bɛ,
«Adamadi, n mu tinma baloe xa
Darisalamu li. Taakae fama donse nun
ye sɔtɔde a xuri xuri nan na, e fa lu tɔɔrɛ
nun kɔntɔfili kui.
17 Baloe nun ye xurunma nɛ e yi, e fate
ɲɔn e gaaxu e bore tofe ra. Na birin e lima
e xa yunubi nan xa fe ra.»

5

Isirayila xa ɲaxankatɛ

1 «I tan adamadi, i xa i xunyi nun
i dɛxabe bi. I na gɛ na rabade, i xa
na xunsɛxɛ nun na dɛxabe itaxun dɔxɔ
saxan na.
2 Darisalamu xa suxui xi kɔnti na gɛ
kamalide, i xunsɛxɛ nun dɛxabe dɔxɔ
keren gan taa pirinti ma. I xa dɔxɔ keren
maxaba santidɛgɛma ra pirinti rabilinyi
ma. I xa dɔxɔ keren woli koore ma, foye
xa a rayensen. Na birin a masenma nɛ n
fama i keride santidɛgɛma ra ki naxɛ.
3 Kɔnɔ i xa xunsɛxɛ dondoronti tongo, i
nee nɔxun i xa dugi kui.
4 I man xa xunsɛxɛ nde woli tɛ xɔɔra,
naxan a masenma yi ɲaxankatɛ fama nɛ
dinde Isirayila bɔnsɔɛ birin na.»
5 «N tan Marigi Alatala nan yi masenxi:
Darisalamu nan ya n naxan dɔxɔ sie tagi.
Ɲamanɛe nan na a rabilinyi birin ma.
6 Kɔnɔ a bara muruta n ma sɛriyɛ nun
n ma yaamarie ma a xa ɲaaxuɲa kui. A
bara a kobe raso n na, a gbilen n fɔxɔ ra.»
7 «N tan Marigi Alatala nan yi masenxi:
Wo bara ɲaaxu dangife wo dɔxɔbooree
birin na. Wo to mu tinxi birade n ma kira
fɔxɔ ra, wo mu n ma sɛriyɛ suxu. Hali wo
dɔxɔbooree xa sɛriyɛ, wo mu a binyama.»
8 «N tan Marigi Alatala nan yi masenxi:
N tan bara ti wo kanke Darisalamukae. N
fama nɛ wo ɲaxankatade sie ya xɔri.
9 Wo to bira kuye xɔnxie batufe ra, n
fe rabama nɛ wo ra n mu naxan singe
rabaxi, n mu naxan nabama yare.
10 Wo babae fama nɛ e xa die donde,
wo xa die fama nɛ e babae donde. N wo
ɲaxankatama na ki nɛ, naxee luxi n fa e
rayensen ɲamanɛe ma.»
11 «N tan Marigi Alatala n bara n
kali: Wo to n ma hɔrɔmɔbanxi rafe kuye
ɲaaxie ra, wo fa batui raba n naxan xɔnxi,
n na n ma hinnɛ bama nɛ wo yi ra, n mu
kinikinima wo ma, n mu wo rakisima fefe
ma.
12 Wo xa ɲama dɔxɔ keren faxama nɛ
wuganyi nun kaamɛ ra. A dɔxɔ firin nde
faxama santidɛgɛma nan na taa fari ma.
A dɔxɔ saxan nde rayensen yɛ ɲamanɛe
ma, n e keri santidɛgɛma ra.»
13 «Na tɛmui, n ma xɔnɛ danma nɛ. N
gbe fama nɛ ɲɔxɔde na kui. N na xɔnɔ
e ma na ki, e fama nɛ a kolonde n tan
Alatala bɔɲɛ na ki naxɛ.
14 N i findima yire kanaxi nan na, si
gbɛtɛe na naa to, e fa wo mabere.
15 N na gɛ wo ɲaxankatade n ma xɔnɛ
kui, e fe ɲaaxi falama nɛ wo xun ma, e wo
konbi. Wo findima masenyi magaaxuxi

nan na sie bɛ naxee na wo rabilinyi. Wo Marigi Alatala xui nan na ki.»

16 «N na n ma xali faxatise wolima nɛ wo ma, naxan lanxi kaamɛ ma. Nee wolima nɛ alako n xa wo sɔntɔ. N luma nɛ wo xa kaamɛ xun masa ra, wo xa baloe xa ɲɔn feo.

17 N kaamɛ radinma nɛ wo ma, n sube xaaɲɛe xɛɛma nɛ wo yire. Na birin wo xa die sɔntɔma nɛ. Wuganyi, faxɛ, nun gere mu ɲɔnma wo tagi. Wo Marigi Alatala xui nan na ki.»

6

Naxankatɛ geyae fari

1 Alatala naxa yi masenyi ti n bɛ,

2 «Adamadi, i ya rafindi Isirayila geyae ma, i xa n xui radangi e ma.

3 I xa a fala, ‹Isirayilakae, wo wo tuli mati wo Marigi Alatala xa masenyi ra. N naxɛ wo tan naxee na geyae fari nun gulunbae kui, n fama nɛ wo sɔntɔde santidɛgɛma ra, n wo xa kuye batudee kana.

4 Wo xa sɛrɛxɛbadee kanama nɛ, wo xa surayi sɛrɛxɛbadee yensen, wo faxa wo xa kuyee ya xɔri.

5 N wo tan Isirayilakae binbie luma nɛ na sɛrɛxɛbadee rabilinyi, wo xɔrie rayensenma nɛ naa.

6 Wo sabati dɛdɛ, wo xa taae nun wo xa batudee kanama nɛ. Wo xa sɛrɛxɛbadee nun wo xa kuyee butuxunma nɛ, wo xa surayi sɛrɛxɛbadee rabira. Wo xa wali birin xun nakanama nɛ.

7 Mixi gbegbe na faxa wo ya ma, wo fama a kolonde a Alatala na n tan nan na.›»

8 «Kɔnɔ n wo dɔnxɔɛe ratangama nɛ santidɛgɛma ma, n fa wo lu ɲamanɛe ma.

9 Na tɛmui wo xa mixi naxee xaninxi konyiya kui, e fama nɛ ratude n ma. E fa e xa yanfanteya kolon n mabiri, e xa birɛ kuyee fɔxɔ ra, na birin bara n bɔɲɛ tɔɔrɔ. E na fahaamui sɔtɔ e xa ɲaaxuɲa ma, e bɔɲɛ fan tɔɔrɔma nɛ.

10 Na tɛmui e a kolonma nɛ a Alatala na n tan nan na. N mu wɔyɛnxi fufafu ra n to yi gbaloe fe fala e bɛ.»

11 «Wo Marigi Alatala xa masenyi nan ya: Wo wo bɛlɛxɛ bɔnbɔ, wo wo sanyi ramaxa, a falafe ra, ‹Isirayila bɔnsɔɛ xa ɲaaxuɲa birin bara a niya e xa faxa gere, kaamɛ, nun wuganyi ra.

12 Naxee makuya, wuganyi nan nee faxama. Naxee makɔrɛ, nee faxama gere nan kui. Naxee na ratanga na gbaloe ma, kaamɛ nan nee fan faxama. N na n ma xɔnɛ fulunma nɛ e xili ma.

13 E na e xa mixi binbie to e xa kuyee sɛɛti ma na sɛrɛxɛbadee yire geyae fari wurie bun ma e nu surayi fanyi ganma dɛnnaxɛ sɛrɛxɛ ra e xa kuyee bɛ, e a kolonma nɛ a n tan nan na Alatala ra.

14 N fama nɛ n bɛlɛxɛ italade e xili ma, e xa bɔxi fa kana kelife gbengberenyi ma han Dibila. Na kui e a kolonma nɛ a n tan nan na Alatala ra.›»

7

Isirayila xa fe raɲɔnyi

1 Alatala naxa a masen n bɛ, a naxɛ,

2 «I tan adamadi, wo Marigi Alatala xui nan yi ki Isirayila bɔnsɔɛ bɛ, ‹Wo xa fe raɲɔnyi bara wo xa bɔxi tunxun naani birin li!

3 A gbe mu luxi n xa n ma xɔnɛ radin wo ma, wo xa wo xa wali ɲaaxi sare sɔtɔ, wo xa fe xa ɲɔn.

4 N mu kinikinima wo ma fefe ma. N wo xa wali kobi birin nagbilenma nɛ wo ma. Na kui wo fama nɛ a kolonde n tan nan na Alatala ra.›»

5 «Wo Marigi Alatala xui nan yi ki, wo xa gbaloe magaaxuxi bara wo li.

6 Wo xa fe raɲɔnyi bara fa, a bara wo yire li, a bara keli wo xili ma!

7 Fe xɔrɔxɔɛ bara wo li, wo tan naxee sabatixi Isirayila bɔxi ma. N ma kiiti lɔxɔɛ bara fa. Sɛɛwɛ bara masara kɔntɔfili ra wo xa geyae fari.

8 A gbe mu luxi n xa n ma xɔnɛ radin wo ma a ɲaaxi ra. N wo makiitima nɛ wo xa wali ɲaaxi xa fe ra, n wo xa yunubie sare ragbilen wo ma.

9 N mu kinikinima wo ma fefe ma. N wo xa wali kobi birin nagbilenma nɛ wo ma. Na kui wo fama nɛ a kolonde n tan nan na Alatala ra.»

10 «Na lɔxɔɛ nan yi ki! Gbaloe bara ramini alɔ fuge minima sansi wuri ma ki naxɛ. Wo xa yɛtɛ igboɲa bara dangɛ.

11 Wo xa fe kobi bara findi luxusinyi ra
n bɛlɛxɛ kui. Ɲama yo mu luma wo xɔnyi,
e harige birin ɲɔnma nɛ.
12 Kiiti waxati bara fa, na lɔxɔɛ bara
a li. Saresoe naxa sɛɛwa, saremati naxa
sunnun, barima Alatala xa xɔnɛ na tefe
ɲama birin xili ma.
13 Saresoe mu sese fima saremati e ma
e xa duniɲɛigiri kui, barima Ala xa natɛ
mu masarama. E birin faxama nɛ e xa
yunubie xa fe ra.
14 Hali e sara fe, e gere fe yailan, mixi yo
mu sigama gere sode barima n ma xɔnɛ
bara din e birin na sinnanyi ma.»

15 «Gere na taa fari ma, wuganyi nun
kaamɛ na taa kui. Naxan na daaxa na
faxama gere nan kui, naxan na taa kui
na kanyi faxa kaamɛ nun wuganyi ra.
16 Naxee na ratanga na ma, nee sa e
nɔxunma geyae nan fari. E wama nɛ alɔ
kolokonde e xa yunubie xa fe ra.
17 E sɛnbɛ ɲɔnma nɛ, e xinbie rakori.
18 E sunnunyi dugi nan nagoroma e ma,
e e xunyi nun e dɛxabe bi yaagi kui.
19 E gbeti nun xɛɛma wolima nɛ tande
alɔ se sɛniyɛntare, kɔnɔ na sese mu
findima kisi ra e bɛ Ala xa xɔnɛ lɔxɔɛ. Na
naafuli mu findima donse ra e bɛ, barima
a findi nɛ e ratantanse ra.
20 E nu bara ɲɛlɛxin e xa xunmase
fanyie ra, e naxee rawalixi kuye ɲaaxie
yailanfe ra. Na kui n nee findima nɛ se
sɛniyɛntaree ra,
21 n nee so e yaxui ɲaaxie yi ra naxee e
rawalima fe kobi ra ɲamanɛ ma.
22 N na n kobe soma nɛ e ra. E fama
nɛ sode n ma hɔrɔmɔbanxi kui, e fe
sɛniyɛntare raba naa, e n ma see muɲa.»

23 «Yɔlɔnxɔnyie xa yailan, barima wo
xa bɔxi rafexi suute nun faxɛtie nan na.
24 N mixi ɲaaxie nan nafama kelife
ɲamanɛe ma, alako e xa wo xa banxie
tongo, e xa wo rayaagi, e xa wo xa
batudee mabere.
25 Fe xɔrɔxɔɛ na wo li, wo bɔɲɛsa fenma
nɛ, kɔnɔ wo mu na toma fefe ma.
26 Gbaloe luma fa ra nɛ a bore fɔxɔ
ra. Wo luma nɛ fe xɔrɔxɔɛ mɛ ra. Wo
xibaaru fanyi fenma nɛ namiɲɔnmɛ ra,
kɔnɔ marasi yo mu luma sɛrɛxɛdubɛe
nun forie yi ra.
27 Mangɛ luma nɛ sunnun na, a xa
kuntigie nimisa, a xa ɲama birin sɛrɛn
gaaxui kui. N e makiitima e ɲɛrɛ ki nan
ma, alɔ e darixi a ra ki naxɛ. Na tɛmui e
a kolonma nɛ n tan nan na Alatala ra.»

8

Kuye batufe Ala xa hɔrɔmɔbanxi kui

1 A ɲɛ senni nde, kike senni, xi suuli nde
ra, n nu dɔxɔxi n ma banxi nan kui, Yuda
forie fan nu na n sɛɛti ma. Na tɛmui Muxu
Marigi Alatala naxa a sɛnbɛ masen n bɛ.
2 N naxa laamatunyi to naxan lanxi
xɛmɛ nde ma naxan sanyie nu luxi alɔ tɛ,
a kanke nu yanbama alɔ bafata raxunuxi.
3 A naxa a bɛlɛxɛ itala, a n xunsɛxɛ
suxu. Ala Xaxili Sɛniyɛnxi naxa n tongo, a
n ite koore nun bɔxi tagi, a fa laamatunyi
masen n bɛ. N naxa Ala xa hɔrɔmɔbanxi
to Darisalamu. N to na sode dɛ li naxan
nu na kɔɔla ma, n naxa kuye nde to naa
naxan Ala raxɔnɔma.
4 Isirayila Marigi Ala xa nɔrɛ fan nu na
mɛnni, alɔ n a to ki naxɛ a singe ra fiili
ma.
5 Ala naxa a masen n bɛ, «I tan
Adamadi, i ya ti kɔɔla biri ra.» N to
n ya rasiga naa, n naxa na kuye to
hɔrɔmɔbanxi sode dɛ kɔɔla biri ra, naxan
Alatala raxɔnɔma.
6 Ala naxa a masen n bɛ, «Adamadi,
i bara Isirayila bɔnsɔɛ xa wali ɲaaxi to,
wali naxan a niyama n xa n makuya n
ma hɔrɔmɔbanxi ra? I fama nɛ fe gbɛtɛ
tode naxee ɲaaxu na bɛ.»
7 Ala naxa n xanin hɔrɔmɔbanxi sode
dɛ gbɛtɛ ra. Mɛnni n naxa yale nde to
tɛtɛ ma.
8 A naxa a masen n bɛ, «Adamadi, i xa
na yale raxungbo.» N to na raba, n naxa
naadɛ nde to.
9 A naxa a masen n bɛ, «I xa so naa
ɲama xa wali ɲaaxi matode.»
10 N to so mɛnni kui, n naxa bubusee,
sube raharamuxie, nun Isirayila bɔnsɔɛ
xa kuye birin xa pirinti to na banxi xalɛ
rabilinyi ma.
11 Isirayila fori tongo solofere nun Safan
xa di Yaasaniya nu na mɛnni, surayi
ganse suxuxi kankan yi ra, tuuri nu fa te
a fa mɛnni rafe.
12 Ala naxa a masen n bɛ, «Adamadi,
i bara Isirayila bɔnsɔɛ forie xa wali to, e

naxan nabafe dimi kui e xa kuyee ra? E naxɛ, ‹Alatala mu won toxi feo. A bara won ma bɔxi rabolo.›»
13 Ala man naxa a masen n bɛ, «I fama nɛ fe gbɛtɛ tode naxee ɲaaxu na bɛ.»
14 Na tɛmui a naxa n xanin Alatala xa hɔrɔmɔbanxi sode dɛ ra kɔɔla mabiri. N naxa ginɛ ndee li mɛnni, e dɔxɔxi, e ɲɔnfe rabafe kuye nde bɛ naxan xili Tamusu.
15 A naxa a masen n bɛ, «Adamadi, i bara a to? I fama nɛ fe gbɛtɛ tode naxee ɲaaxu na bɛ.»
16 A naxa n naso Alatala xa hɔrɔmɔbanxi xa tɛtɛ kui. N naxa mixi mɔxɔɲɛn nun suuli to hɔrɔmɔbanxi sode dɛ ra, gbutunyi nun sɛrɛxɛbade tagi, e kobe soxi Alatala xa banxi ra, e ya rafindixi sogetede ma e nu suyidi soge bɛ.
17 Ala naxa a masen n bɛ, «Adamadi, i bara a to? Fe xuri di nan yi ra Yudayakae na naxee rabafe be? E man na fe ɲaaxi nan nabama bɔxi birin kui, fe naxan n naxɔnɔma han. A mato e na kuye salonsee sunbufe ki naxɛ.
18 Na kui n na n gbe ɲɔxɔma n ma xɔnɛ kui. N mu kinikinima e ma, n mu gbilenma na ɲaxankatɛ fɔxɔ ra. Hali e n maxandi e xui itexi ra, n mu n tuli matima e ra fefe ma.»

9

Kuye batuie xa faxɛ

1 Na tɛmui n naxa Ala xui itexi mɛ, a naxɛ, «Taa kantamae, wo xa fa wo xa geresosee ra!»
2 Xɛmɛ senni naxa mini naadɛ fuge biri ra, naadɛ naxan ya rafindixi kɔɔla ma, birin nun a xa geresose ra a bɛlɛxɛ i. Xɛmɛ gbɛtɛ nu na e ya ma, dugi fiixɛ ragoroxi a ma, sɛbɛli ti se nu na a bɛlɛxɛ i. E naxa fa, e ti sɛrɛxɛbade fɛ ma, naxan yailanxi wure gbeeli ra.
3 Isirayila Marigi Ala xa nɔrɛ naxa keli malekɛe sawurɛe xun, a nu magoroxi naxee fari, a a xun ti banxi sode dɛ ra. Alatala naxa na xɛmɛ xili dugi fiixɛ ragoroxi naxan ma, sɛbɛli ti se nu na naxan bɛlɛxɛ,
4 a a masen a bɛ, «I xa i ɲɛrɛ Darisalamu taa kui tɔnxuma safe ra xɛmɛe birin tigi ra, naxee na tɔɔrɔfe, naxee na wafe yi fe ɲaaxie xa fe ra naxee rabama Darisalamu.»
5 A man naxa a masen a booree bɛ n ya xɔri, «Wo bira yi xɛmɛ fɔxɔ ra, wo xa faxɛ ti kinikinitareɲa kui!
6 Wo xa mixi birin faxa, forie, sɛgɛtalae, sungbutunyie, ginɛe nun dimɛdie. Kɔnɔ tɔnxuma na naxee tigi ma, wo nee lu na! Wo xa yi wali fɔlɔ n ma hɔrɔmɔbanxi sɛniyɛnxi yire.» Na kui e naxa na forie faxa naxee nu tixi hɔrɔmɔbanxi ya ra.
7 A man naxa a masen e bɛ, «Hali a findixi fe sɛniyɛntare nan na, wo xa n ma hɔrɔmɔbanxi xa tɛtɛ rafe binbie ra! Yakɔsi, wo siga!» Na kui e naxa mini, e faxɛ belebele ti taa kui.
8 E nu faxɛ tima tɛmui naxɛ, n naxa n felen bɔxi ma n keren. N nu n mawafe Ala bɛ a falafe ra, «N Marigi Alatala, i wama Isirayila bɔnsɔɛ birin sɔntɔfe nɛ i xa xɔnɛ kui naxan na tefe Darisalamu taa kui?»
9 A naxa n yaabi, «Isirayila nun Yuda bɔnsɔɛ xa yunubi gbo! E luma faxɛ ti ra tɛmui birin, e fe tinxintaree raba bɔxi birin kui. E naxɛ, ‹Alatala bara yi bɔxi rabolo, a mu won ma fe toma sɔnɔn.›
10 Na kui n mu kinikinima e ma fefe ma. N e xa wali ɲaaxi sare ragbilenma nɛ e ma a xɔrɔxɔɛ ra.»
11 Na tɛmui na xɛmɛ dugi fiixɛ ragoroxi naxan ma, sɛbɛli ti se suxuxi naxan yi ra, a naxa gbilen, a dɛntɛgɛ sa a xɛɛma bɛ, «N bara gɛ i xa yaamari rabade.»

10

Ala xa nɔrɛ xa keli a xa hɔrɔmɔbanxi xun

1 Na laamatunyi kui n naxa kibanyi nde to malekɛe xun ma naxan nu luxi alɔ diyaman maniyɛ.
2 Alatala naxa a masen xɛmɛ bɛ dugi fiixɛ nu ragoroxi naxan ma, «I xa so malekɛe bun ma, sanyi radigilinxie na dɛnnaxɛ, i xa tɛ wolee tongo, i e rayensen taa ma.» A naxa na raba n ya xɔri.
3 Na malekɛe nu tixi hɔrɔmɔbanxi yirefanyi ma na xɛmɛ so tɛmui naxɛ. Kunda nu na hɔrɔmɔbanxi tɛtɛ kui.
4 Alatala xa nɔrɛ naxa keli na malekɛe xun ma, a siga hɔrɔmɔbanxi sode dɛ ra. Kunda naxa hɔrɔmɔbanxi rafe, Alatala xa nɔrɛ xa yanbɛ fanyi nu na tɛtɛ birin kui.

5 Na malekɛe gabutenyie xui nu mɛma
boore tɛtɛ kui, a nu gbo alɔ Ala Sɛnbɛma
wɔyɛn xui.
6 Alatala to xɛmɛ yamari, dugi fiixɛ nu
ragoroxi naxan ma, a xa tɛ wolee tongo
se digilinxie tagi malekɛe bun ma, a naxa
so, a sa ti naa.
7 Na malekɛ keren naxa tɛ wole ndee
kɔ, a a sa na xɛmɛ bɛlɛxɛ i. Na naxa a
rasuxu, a mini.
8 Mixi bɛlɛxɛ maniyɛ nan nu minima na
malekɛe gabutenyie bun ma.
9 N naxa sanyi radigilinxi naani to
malekɛe fɛ ma, keren keren nu na kankan
bun ma. E nu mayanbama alɔ diyaman
maniyɛ.
10 Na sanyi radigilinxi naani birin nu
maniya, kankan luxi alɔ a nu na sanyi
radigilinxi gbɛtɛ nan kui.
11 E nɛ sigama, malekɛ yatagi nu tixi
dɛnnaxɛ ra e nu e ɲɛrɛma mɛnni biri nɛ,
hali na sanyi to nu a mafindima.
12 Yae nu na na malekɛ naanie birin
fatee ma, a nun e farie ma, e bɛlɛxɛe ma,
e gabutenyie ma, nun e sanyi radigilinxi
naanie ma
13 N naxa a mɛ, e na sanyi radigilinxie
xilima «sanyi firi firi.»
14 Yatagi naani nan nu na na malekɛe
birin bɛ. Keren nu luxi nɛ alɔ malekɛ
yatagi, a firin nde nu luxi nɛ alɔ mixi
yatagi, a saxan nde nu luxi nɛ alɔ yɛtɛ
yatagi, a naani nde nu luxi nɛ alɔ sɛgɛ
yatagi.
15 Na tɛmui na malekɛe naxa keli. E nu
maniyaxi na daalisee nan na n nu bara
naxee to Kebara xure dɛ ra.
16 Na malekɛe nɛ e ɲɛrɛma, e nun
na sanyi radigilinxie nan a ra. E na e
gabutenyie itala e xa keli, e nun na sanyie
nan a ra.
17 E na ti, e nun e sanyie nan a ra, e
na te, e nun e sanyie nan a ra, barima na
daalisee nii nu na e sanyi radigilinxie nan
kui.
18 Na tɛmui Alatala xa nɔrɛ naxa keli
hɔrɔmɔbanxi sode dɛ ra, a sa a magoro
na malekɛe xun ma.
19 E naxa e gabutenyie itala, e keli bɔxi
ma n ya xɔri e nun e sanyi radigilinxie ra.
E naxa e sa ti Alatala xa hɔrɔmɔbanxi dɛ
ra sogetede biri ra. Isirayila Marigi Ala xa
nɔrɛ nu na e xun ma.
20 A raŋɔnyi n naxa a kolon n na daalise
naani n naxee toxi Kebara xure dɛ ra, e nu
maniyaxi malekɛe nan na.
21 Yatagi naani nun gabutenyi naani
nu na e birin ma. Bɛlɛxɛe fan nu na e
gabutenyie bun ma.
22 E yatagie nu maniyaxi yatagie nan na
n naxee to Kebara xure dɛ ra. E birin nu
sigama yare nan tun.

11

Darisalamu xa ɲaxankatɛ nun Isirayila xa bɔŋɛ masarɛ

1 Na tɛmui Ala Xaxili Sɛniyɛnxi naxa
n tongo mɛnni, a n xanin Alatala xa
hɔrɔmɔbanxi naadɛ ra, naxan na soget-
ede biri ra. Xɛmɛ mɔxɔŋɛn nun suuli nu
na mɛnni. Ŋama kuntigie Asuru xa di
Yaasaniya nun Bɛnaya xa di Pɛlataya fan
nu na e ya ma.
2 Alatala naxa a masen n bɛ, «Adamadi,
yi mixie na fe ɲaaxi kui. E wama ɲama
ratantanfe e xa marasi ra.
3 E naxɛ, ‹Hali won mu banxi ti, barima
yi taa luxi nɛ alɔ tunde won ɲinma naxan
kui.›
4 Na kui i tan adamadi, i xa n ma
wɔyɛnyi radangi e ma.»
5 Na tɛmui Alatala Xaxili Sɛniyɛnxi naxa
goro n ma, a yi masenyi ti n bɛ n xa a
radangi e ma, «Alatala xa masenyi nan
ya: Wo tan Isirayila bɔnsɔɛ, n wo xa
maŋɔxunyi kolon.
6 Wo bara mixi gbegbe faxa yi taa kui,
wo bara e binbie lu kira ra.
7 Na kui n tan, wo Marigi Alatala yi nan
masenxi: Wo binbie naxee wolixi kira ra,
e findixi subee nan na naxan fama gande
yi tunde kui, kɔnɔ n wo tan kerima nɛ.
8 Wo to gaaxuxi gere ya ra, n gere
rafama nɛ wo ma! N tan Alatala xui nan
ya.
9 N wo raminima nɛ taa kui, n wo sa
si gbɛtɛ sagoe. Na nan findima wo xa
ɲaxankatɛ ra.
10 Wo faxama gere nan kui Isirayila
naaninyi ra. Na kui wo a kolonma nɛ a
n tan nan na Alatala ra.
11 Yi taa mu findima wo bɛ tunde ra,
wo tan mu findima sube ra naxan ganma
be taa kui. N wo tan makiitima Isirayila
naaninyi nan na.

12 Wo a kolonma nɛ a n tan nan na
Alatala ra, wo tondi birade naxan xa
yaamarie fɔxɔ ra. Wo bara n ma sɛriyɛ
rabolo, wo bira si gbɛtɛe xa sɛriyɛ fɔxɔ
ra.»
13 N to gɛ na masenyi falade, Bɛnaya xa
di Pɛlataya naxa faxa. N naxa n yatagi
rafelen bɔxi ma keren na, n fa a fala n
xui itexi ra, «N Marigi Alatala, i wama
Isirayila mixi dɔnxɔɛ birin sɔntɔfe nɛ?»
14 Alatala naxa n yaabi,
15 «Adamadi, Darisalamukae na a
falafe i baribooree nun Isirayila bɔnsɔɛ
birin bɛ e xa e makuya Alatala ra, barima
e naxɛ yi bɔxi findixi e gbe nan na.
16 Na kui i xa a fala e bɛ, ‹Alatala xa
masenyi nan ya. Hali n e makuya, n e
xanin ɲamanɛe ma, n luma nɛ e sɛɛti ma
mɛnni fan.›»
17 «I xa yi masenyi ti: ‹Wo Marigi
Alatala xa masenyi nan ya. N wo
malanma nɛ kelife ɲamanɛe tagi wo
yensenxi dɛnnaxɛ, n man Isirayila bɔxi so
wo yi ra.›»
18 «E gbilenma nɛ e xa bɔxi ma, e fa
kuye ɲaaxie birin ba naa.
19 N e bɔɲɛ findima bɔɲɛ keren nan na.
N xaxili nɛɛnɛ so e yi ra. N e xa bɔɲɛ
xɔrɔxɔɛ bama nɛ, n bɔɲɛ fanyi so e yi ra,
20 alako e xa bira n ma yaamarie fɔxɔ
ra, e xa n ma sɛriyɛ binya. E findima n
ma ɲama nan na fa, n tan findi e Marigi
Ala ra.
21 Kɔnɔ mixi naxee birama e xa kuye
batufe fɔxɔ ra, n e xa wali ɲaaxi sare
ragbilenma nɛ e ma. Alatala xui nan na
ki.»
22 Na tɛmui na malekɛe naxa e
gabutenyie itala nun e sanyi radigilinxie,
Isirayila Marigi Alatala xa nɔrɛ nu na e
xun ma.
23 Alatala xa nɔrɛ naxa keli taa kui, a sa
a magoro geya fari naxan nu na sogetede.
24 Na laamatunyi kui, Ala Xaxili
Sɛniyɛnxi naxa n tongo mɛnni, a n xanin
Isirayila bɔnsɔɛ yire naxan nu na konyiya
kui Kalide bɔxi ma. Laamatunyi to ɲɔn,
25 n naxa Alatala xa masenyi birin
nadangi e ma, a naxee masen n bɛ.

12

Taali konyiya xa fe ra

1 Alatala naxa a masen n bɛ, a naxɛ,
2 «Adamadi, i na bɔnsɔɛ murutaxi nan
tagi yi ki. E ya na na, kɔnɔ e mu se toma.
E tuli na na, kɔnɔ e mu fe mɛma, barima
bɔnsɔɛ murutɛla nan e ra.
3 Adamadi, i naxan nabama, i xa kote
yailan alɔ i na sigafe konyiya nan kui. I
xa mini e ya xɔri yanyi xare ra alɔ mixi
suxuxi naxan xaninfe ɲamanɛ ma. Na
kui, hali e findixi bɔnsɔɛ murutaxi nan
na, e fama nɛ fahaamui sɔtɔde i xa taali
kui.
4 I xa i xa kote yailan yanyi ra e ya xɔri.
Nunmare tɛmui i xa mini taa kui e ya xɔri
alɔ i na sigafe konyiya nan kui ɲamanɛ
ma.
5 I xa yale ti taa tɛtɛ ma e ya xɔri, i fa
mini na kui a nun i xa kote.
6 I xa i xa kote dɔxɔ i tunki ma e
ya xɔri, i mini nunmare tɛmui. I xa i
yatagi makoto alako i naxa nɔ bɔxi tode.
Na birin bara findi tɔnxuma ra Isirayila
bɔnsɔɛ bɛ.»
7 N naxa na raba alɔ Ala a masen n bɛ
ki naxɛ. N naxa n ma kote yailan yanyi
xare ra. Nunmare ra, n naxa yale ti taa
tɛtɛ ma n bɛlɛxɛ ra, n fa mini n ma kote
ra e ya xɔri.
8 Na kuye iba, Alatala naxa n maxɔrin,
9 «Adamadi, yi bɔnsɔɛ murutaxi mu i
maxɔrin nu, i na fe naxan nabafe?
10 A fala e bɛ, ‹Alatala yi nan masenxi:
Yi kiiti saxi Darisalamu mangɛe nun Isirayila bɔnsɔɛ nan birin ma naxee sabatixi
be.›
11 A fala e bɛ, ‹N tan findixi wo bɛ
tɔnxuma nan na. N naxan nabaxi na
ki, na nan fama rabade wo fan na. E
wo suxuma nɛ, e wo xanin konyiya kui
ɲamanɛ ma.›»
12 «Mangɛ naxan na e xun ma, a a xa
kote dɔxɔma a tunki nan ma nunmare
tɛmui, a a gi. E yale tima nɛ taa tɛtɛ
ma alako a xa mini na ra. A a yatagi
makotoma nɛ alako a naxa bɔxi to.
13 N na n ma yɛlɛ italama nɛ a xun ma,
n ma gantanyi a suxu. N a xaninma nɛ
Babilɔn, Kalidi bɔnsɔɛ xa bɔxi ma, kɔnɔ a
mu mɛnni toma a ya ra. A faxama naa.
14 N fama nɛ a xa mixi birin
nayensende, a xa kuntigie nun a xa
sɔɔrie. N e birin nakerima nɛ santidɛgɛma ra.»

15 «N na e keri ɲamanɛe ma duniɲa yire
birin, e a kolonma nɛ na kui a n tan nan
na Alatala ra.
16 Kɔnɔ n mixi ndee ratangama nɛ e
ya ma gere kui, n e ratanga kaamɛ nun
wuganyi ma, alako e xa nɔ e xa wali kobie
mataalide si gbɛtɛe bɛ e na lu dɛnnaxɛ. E
a kolonma nɛ a n tan nan na Alatala ra.»
17 Alatala naxa a masen n bɛ, a naxɛ,
18 «Adamadi, i nɛ i dɛgema tɛmui naxɛ,
i xa sɛrɛn gaaxui ra. I nɛ ye minma tɛmui
naxɛ, i imaxa kɔntɔfili ra.
19 A fala ɲama bɛ, ‹Wo Marigi Alatala yi
nan masenxi Darisalamukae nun Isirayi-
lakae xa fe ra. A naxɛ e e dɛgema gaaxui
nan kui, e ye min kɔntɔfili ra, barima
gbaloe ɲaaxi a niyama nɛ harige birin ba
e xa bɔxi ma.
20 Taae kanama nɛ, bɔxi xara. Na kui
wo a kolonma nɛ a n tan nan na Alatala
ra.›»
21 Alatala naxa a masen n bɛ, a naxɛ,
22 «Adamadi, munse na yi taali wɔyɛnyi
ra, naxan na falafe wo tagi Isirayila
bɔxi ma? Na taali naxɛ, ‹Lɔxɔɛe na e
ikuyafe de, kɔnɔ Alatala xa laamatunyi
mu kamalixi fefe ma.›
23 A fala e bɛ, ‹Alatala yi nan masenxi:
N fama nɛ na taali wɔyɛnyi ifalɛ dande.
Mixi yo mu na falama sɔnɔn Isirayila
bɔxi ma.› A fala e bɛ, ‹A gbe mu luxi
laamatunyi birin xa kamali.
24 Wule laamatunyi nun wule masenyi
ɲɔnma nɛ sematoe yi ra Isirayila bɔnsɔɛ
ya ma.
25 Kɔnɔ n tan Alatala na naxan masen,
na kamalima nɛ a waxati ma. N fama
n ma masenyi rakamalide wo tan mu-
rutɛlae nan bɛ. Alatala xui nan na ki.›»
26 Alatala naxa a masen bɛ, a naxɛ,
27 «Adamadi, Isirayila bɔnsɔɛ luma nɛ
a fala ra i xa laamatunyi fe masen naxan
buma a fa raba. A naxɛ namiɲɔnmɛ xa
masenyi mu kamalima fo ɲɛ wuyaxi na
dangi.
28 Na kui, a fala e bɛ, ‹Alatala yi nan
masenxi: N mu dugundima n ma masenyi
rakamalide sɔnɔn. N naxan masenxi, na
fama nɛ rabade. Alatala xui nan na ki.›»

13

Sematoe wule falɛe

1 Alatala naxa a masen n bɛ, a naxɛ,
2 «Adamadi, i xa masenyi ti n xili ra
Isirayila namiɲɔnmɛe bɛ. A fala e bɛ,
naxee masenyi tima e yɛtɛ bɔɲɛ ma fe
ma, i naxɛ, ‹Wo wo tuli mati Alatala xa
masenyi ra!
3 Alatala xa masenyi nan ya: Ɲaxankatɛ
na namiɲɔnmɛ wule falɛe bɛ, naxee bi-
rama e yɛtɛ xaxili fɔxɔ ra, e mu laa-
matunyi yo toxi.
4 Isirayila, wo xa namiɲɔnmɛ wule falɛe
luma nɛ alɔ xulumasee banxi kanaxi kui.
5 Wo mu Isirayila xa tɛtɛ yailanxi alako
a xa ti gere kui Alatala xa lɔxɔɛ.
6 E xa laamatunyie findixi wule nan na.
E xa masenyi mu findixi nɔndi ra fefe
ma. E naxɛ, Alatala xui nan na ki, a fa
li Alatala xa mu e xɛɛxi. E wama na xa
kamali tun.
7 Fu xa mu na wo xa laamatunyie nun
wo xa masenyie ra? Wo a falama, Ala xui
nan na ki, a fa li n tan Ala xa xui mu a
ra!›»
8 «Wo Marigi Alatala yi nan masenxi wo
xa fe ra, a naxɛ: ‹N bara keli wo xili ma
wo xa wule masenyie nun wo xa wule
laamatunyie xa fe ra. Alatala xui nan na
ki.
9 N na n bɛlɛxɛ italama nɛ namiɲɔnmɛ
wule falɛe bɛ, naxee wule laamatunyie
nun wule masenyie xa fe falama. E mu
luma n ma ɲama kuntigie ya ma, e xili
bama nɛ Isirayila xa taruxui kui, e mu
soma Isirayila bɔxi ma sɔnɔn. Na kui wo
a kolonma nɛ a n tan nan na Alatala ra.›»
10 «E to fa na n ma ɲama ralɔɛfe nɛ na
ki a falafe ra, ‹Wo bɔɲɛ xa sa,› kɔnɔ a fa
li gbaloe na na. E tɛtɛ kobi nan ti, e fa a
pɛnti a fiixɛ ra.
11 A fala e bɛ na tɛtɛ birama nɛ. Turun-
naadɛ nun tunɛ xungbe na fa, balabalanyi
goroma nɛ.
12 Na tɛtɛ na bira, a mu falama xɛ wo bɛ,
‹Wo mu a pɛntixi xɛ? Munse fa niyaxi?›»
13 «Wo Marigi Alatala yi nan masenxi:
‹N turunnaadɛ xungbe radinma nɛ wo
ma n ma xɔnɛ kui, tunɛ belebele nun
balabalanyi sinma nɛ wo ma sɛnbɛ ra, a
kasarɛ ti.
14 N tɛtɛ rabirama nɛ, wo naxan pɛntixi,
n a sanbunyi maba. A na bira wo ma, wo

faxa a bun ma. Na tɛmui, wo a kolonma
nɛ a n tan nan na Alatala ra.
15 N na n ma xɔnɛ birin naminima nɛ
na tɛtɛ ma, nun mixi naxee a pɛntixi. N a
falama nɛ wo bɛ, Tɛtɛ mu na sɔnɔn, naxee
fan a pɛntixi, nee fan mu na sɔnɔn.
16 Nee findixi na namiɲɔnmɛ wule falɛe
nan na, naxee nu wɔyɛnma Darisalamu
xa fe ra, a bɔɲɛsa xa fe fala e bɛ, a fa li
gbaloe nan tun nu na fafe e ma. Alatala
xui nan na ki.›»
17 «Yakɔsi adamadi, i ya rafindi i
xa ɲama xa ginɛ dimɛdie ma, naxee
namiɲɔnmɛ masenyi tima e yɛtɛ bɔɲɛ ma
fe ma. I xa masenyi ti e xili ma,
18 a falafe ra, ‹Alatala yi nan masenxi
e bɛ, «Ɲaxankatɛ na ginɛe bɛ naxee
bɛlɛxɛkɔnnasoe yailanma karafili ra, xa
na mu a ra e mafelenyie yailan mixi
ratantanfe ra. Wo a maɲɔxunxi nɛ a wo
na n ma mixie ratantan, wo mu tɔɔrɛ
sɔtɔma na kui?
19 Wo bara n mabere donse di xa fe ra.
Wo to wule fala n ma ɲama bɛ naxan a
tuli matima wule ra, wo bara mixi faxa
naxan mu nu lanma a xa faxa, wo bara
mixi lu naa naxan mu nu lanma a xa lu
naa.»›»
20 «Wo Marigi Alatala yi nan masenxi:
‹Wo xa karafilie mu rafan n ma, wo mixi
ratantanma naxan na alɔ gantanyi sama
xɔnie bɛ ki naxɛ. N na karafilie bama nɛ
wo bɛlɛxɛe ra, n xɔrɛya fima nɛ mixi ma
wo naxan suxu gantanyi kui alɔ xɔnie.
21 N wo xa mafelenyie bama nɛ wo ma,
n na n ma ɲama ba wo xa nɔɛ bun ma.
Na kui wo a kolonma nɛ a n tan nan na
Alatala ra.
22 Wo bara limaniya ba tinxintɔɛe yi ra
wo xa wulee ra, n nu wama naxan malife.
Wo bara tinxintare rasi e xa lu e xa fe
ɲaaxie kui, n nu wama naxan nakisife.
23 Wo to na mɔɔli raba, wo mu wule
masenyi tife sɔnɔn, wo mu luma sematoe
xa wali kui. N fama nɛ n ma ɲama ratan-
gade wo bɛlɛxɛ. Na kui wo a kolonma nɛ
a n tan nan na Alatala ra.›»

14

Ala xa katɛ Isirayila bɔɲɛ ragbilenfe a ma

1 Isirayila fori ndee naxa fa n xɔnyi. E
to dɔxɔ,
2 Alatala naxa a masen n bɛ,
3 «Adamadi, yi mixie bara kuyee fe
tongo e a sa e nii ra, e fe ɲaaxie suxu
naxee e rabirama. A lanma n xa tin e xa
n maxandi?
4 A fala e bɛ, ‹Wo Marigi Alatala xa
masenyi nan ya: Isirayilaka naxan yo
kuye fe sa a nii ra, a fe ɲaaxi suxu naxan
a rabirama, a na siga namiɲɔnmɛ yire Ala
maxandide, n a xa duba mafindima a xa
yunubi raba xasabi nan ma.
5 N yi rabama nɛ alako n xa Isirayila
bɔnsɔɛ bɔɲɛ rafindi n ma, hali e to bara e
makuya n na e xa kuye batufe ra.›»
6 «A fala Isirayila bɔnsɔɛ bɛ, ‹Wo Marigi
Alatala xa masenyi nan ya: Wo tuubi, wo
gbilen wo xa kuye batufe fɔxɔ ra, wo wo
kobe so wo xa fe ɲaaxie ra!
7 Isirayilakae birin, xa na mu a ra
wo xa xɔɲɛe, mixi yo naxan kuye fe
sama a nii ra, a fe ɲaaxi suxu naxan a
rabirama, na kanyi na siga namiɲɔnmɛ
yire n maxandife ra, n tan Alatala yati
fama na kanyi yaabide.
8 N tima nɛ a kanke, n a findima misaali
nan na ɲama bɛ, a xili findi konbi ra e ya
ma. N a kerima nɛ n ma ɲama ya ma.
Na kui wo a kolonma nɛ a n tan nan na
Alatala ra.›»
9 «Xa na namiɲɔnmɛ fa tin masenyi
falade n xili ra, n tan yati bara a madaxu
a xa na raba. Na kui n na n bɛlɛxɛ itala a
xili ma, n a xa fe xun nakana n ma ɲama
Isirayila ya ma.
10 E bara yunubi sɔtɔ na kui,
namiɲɔnmɛ yo, nun mixi yo naxan
maxandi tima a saabui ra.
11 Na tɛmui Isirayila bɔnsɔɛ mu luma e
makuya ra n na, e sɛniyɛntareɲa bɛɲinma
nɛ. E findima nɛ n ma ɲama ra, n fan findi
e Marigi Ala ra. Alatala xui nan na ki.»
12 Alatala naxa a masen n bɛ, a naxɛ,
13 «Adamadi, xa ɲama nde n bɛɲin e
xa yunubie xa fe ra, n fama nɛ n bɛlɛxɛ
italade e xili ma, n e xa baloe ɲɔn, n
kaamɛ radin e ma, n e xa mixie nun e xa
xurusee faxa.
14 Hali Annabi Nuha, Annabi Daniyɛli,
nun Annabi Ayuba nu na e ya ma nu,
ɲama nɔma kiside e xa tinxinyi gbansan
nan saabui ra. Alatala xui nan na ki.»

15 «Xa n sube xaaɲɛe radin na bɔxi ma
e xa dimɛe faxa, mixi birin xa keli naa na
subee xa fe ra,
16 hali na namiɲɔnmɛ saxan sa lu
naa, n tan wo Marigi Alatala bara n
kali, ɲama mu nɔma e xa die rakiside.
Na namiɲɔnmɛe gbansan nan kisima,
bɔxikae tan lɔɛ.»
17 «Xa n gere rabula na bɔxi ma, n fa
a fala ‹Santidɛgɛma xa be kana,› n fa a
niya na bɔxikae nun e xa xurusee birin
xa sɔntɔ,
18 hali na namiɲɔnmɛ saxan sa lu naa,
n tan wo Marigi Alatala bara n kali,
ɲama mu nɔma e xa die rakiside. Na
namiɲɔnmɛe gbansan nan kisima.»
19 «Xa n wuganyi radin na bɔxi ma e xa
mixi birin nun e xa xurusee faxa fe ra n
ma xɔnɛ xa fe ma,
20 hali Annabi Nuha, Annabi Daniyɛli,
nun Annabi Ayuba sa lu naa, n tan wo
Marigi Alatala bara n kali, ɲama mu
nɔma e xa die rakiside. Ɲama nɔma
kiside e xa tinxinyi gbansan nan saabui
ra.»
21 «Wo Marigi Alatala xa masenyi nan
ya: Wo xa fe xɔrɔxɔma nɛ dangife na
tan na n na n ma kasarɛ naani ti wo bɛ,
naxee findixi gere, kaamɛ, sube xaaɲɛe,
nun wuganyi ra. Na birin wo xa mixie
nun wo xa xurusee sɔntɔma nɛ.
22 Kɔnɔ wo xa di ndee fama nɛ ratan-
gade na ma. E fama nɛ wo yire, wo
fa sɛɛwa e ɲɛrɛ ki matofe ra, wo fa
madundu gbaloe xa fe ra n naxan nagirixi
Darisalamu ma.
23 Wo madundui sɔtɔma nɛ e ɲɛrɛ ki
matofe ra, barima wo fama nɛ a kolonde a
n na birin naba fe nde nan ma. Wo Marigi
Alatala xui nan na ki.»

15

Darisalamu xa ɲaxankatɛ

1 Alatala naxa a masen n bɛ, a naxɛ:
2 «Adamadi, wɛni bili fan fɔtɔnyi wuri
salonyi bɛ?
3 Wɛni bili wuri rawalima a xa findi se
gbaku se ra, xa na mu a ra se gbɛtɛ naxan
tide na na?
4 Na wuri mɔɔli na gan, keli a xunyi ma
han a sa dɔxɔ a xɔrɛ ra, a nɔma rawalide
se nde ra fa?
5 Xa a mu nu nɔma rawalide se nde ra
a to nu sixi, a na gan, tide yo mu luma a
ma sɔnɔn.»
6 «Na kui, wo Marigi Alatala xa masenyi
nan ya: N fe rabama nɛ Darisalamukae
ra, alɔ n fe naxan naba na wɛni bili wuri
ra n naxan ganxi.
7 N tima nɛ e kanke. Hali e mini tɛ i, na
tɛ fanma e donde. N na ti e kanke ma, wo
a kolonma nɛ a n tan nan na Alatala ra.
8 N e xa bɔxi xun nakanama nɛ, barima
e bara n yanfa. Alatala xui nan na ki.»

16

Isirayila xa yɛnɛ Ala mabiri

1 Alatala naxa yi masenyi ti n bɛ, a naxɛ:
2 «Adamadi, Darisalamu rakolon a xa fe
kobie ra.
3 A fala a bɛ, ‹I Marigi Alatala yi nan
masenxi: I barixi Kanaan bɔxi nan ma,
Amorika nan nu na i baba ra, i nga findixi
Xitika nan na.
4 I barixi lɔxɔɛ naxɛ, mixi yo mu wo
furixuli xaba, e mu i maxa ye nun fɔxɛ
ra alako i xa sɛniyɛn, e mu i mafilin dugi
kui.
5 Mixi yo mu kinikini i ma na fe mɔɔli
rabafe ra. E i wɔli burunyi, barima i nu
maɲaaxin birin bɛ.›»
6 «N nu na dangife i yire tɛmui naxɛ, n
naxa i to i na i nii magagafe i saxi wuli
xɔɔra. N naxa a fala i bɛ, ‹I xa kisi.›
7 N naxa i ramɔ alɔ sansi mɔma ki naxɛ.
I bara findi ginɛdimɛdi tofanyi ra. I fate
bara mɔ, i xunsɛxɛ bara kuya, kɔnɔ han
na tɛmui dugi mu nu ragoroxi i ma. I
mageli nan nu a ra.»
8 «Tɛmui nde to dangi, n naxa a to i
findixi sungbutunyi ra. Na kui n naxa n
ma dugi sanbunyi felen i ma i suturafe ra,
a findi saatɛ ra won tagi. Na kui i findixi
n tan nan gbe ra, i Marigi Alatala.»
9 «N naxa i maxa ye ra, n wuli ba i ma,
n fa ture xiri fanyi so i ma.
10 N naxa dugi fanyi dɛgɛ i bɛ, n na
ragoro i ma. N naxan sankiri fanyi so i
sanyi.
11 N naxa i raxunma bɛlɛxɛ rasoe nun
kɔnmagore ra.
12 N naxa xurundɛ sa i ɲɔɛ ra, n
tulirasoe sa i tulie ra, n mangɛ tɔnxuma
dusu i xun na.

13 I nu raxunmaxi xɛɛma nun gbeti nan
na, i nu maxirixi dugi tofanyie nan na, i
nu donse fanyi donma naxan findi kumi
nun ture ra. I xa tofanyi xun nu fa masa
tun, mangɛya naxa radaxa i bɛ.
14 I xili naxa din ɲamanɛe ra i xa tofanyi
xa fe ra, barima tofanyi kamalixi nan nu
a ra i xa nɔrɛ saabui ra n naxan fixi i ma.
Alatala xui nan na ki.»
15 «Kɔnɔ na tɛmui i naxa la fɔlɔ i xa
tofanyi nun i xili fanyi ra, i fa so langoeɲa
rabafe. I nu i yɛtɛ soma mixi birin yi ra, i
lu e sagoe.
16 I naxa i xa dugi tofanyie itala geya
fari i langoeɲa raba dɛnnaxɛ. Na fe mɔɔli
mu lanma feo. Na rabafe mu fan.
17 I naxa i xa xunmase xɛɛma nun gbeti
daaxie tongo, n naxee fixi i ma, i e yailan
kuye xɛmɛe ra, i fa langoeɲa raba nee ra.
18 I naxa i xa dugi tofanyie ragoro e ma,
i fa n ma ture nun n ma surayi ba sɛrɛxɛ
ra e bɛ.
19 N donse naxan so i yi ra, i bara na
taami fanyi, na ture, nun na kumi birin ba
sɛrɛxɛ gan daaxi ra e bɛ. I na nan nabaxi.
Alatala xui nan na ki.»
20 «I naxa i xa die tongo, n naxee fixi i
ma, i e fan ba sɛrɛxɛ ra na kuyee bɛ. I xa
langoeɲa mu nu i wasama nu?
21 I bara n ma die kɔn naxaba, i e ba
sɛrɛxɛ ra kuyee bɛ!
22 I xa fe kobie nun i xa langoeɲa birin
kui, i mu ratu a ma n naxan nabaxi i bɛ
i mageli to nu a ra, i nu i nii magagafe i
wuli xɔɔra tɛmui naxɛ?»
23 «Ɲaxankatɛ na i bɛ! Alatala xui nan
na ki. Safe i xa wali ɲaaxi xun ma, i bara
fe gbɛtɛ fan naba.
24 I bara yiree ti taa tagi kira dɛ ra,
25 i fa i fate xa tofanyi masen ɲama bɛ
kɛnɛ ma, alɔ langoe naxan wama xɛmɛ
mabɛndunfe a ma.
26 I bara langoeɲa raba Misirakae ra, i
dɔxɔboore naxee xa ginɛ fe xɔrɔxɔ. I xa
langoeɲa radangixi bara n naxɔnɔ.
27 Na kui n bara n bɛlɛxɛ itala i xili ma,
n fa nde ba i xa bɔxi ra, n a sa i yaxuie
Filisitakae sagoe, i xa wali kobie xa fe ra
naxee bara e ratɛrɛnna.
28 I bara langoeɲa raba Asiriyakae fan
na, barima sese mu i wasama.
29 Na dangi xanbi i bara langoeɲa raba
Babilɔn yulɛe ra, kɔnɔ nee fan mu i
wasa.»
30 «I bɔɲɛ kobi! Alatala xui nan na ki. I
yi langoeɲa mɔɔli rabama di?
31 I to i xa langoe yiree ti taa kui kira dɛ
ra, i mu nu luxi alɔ langoe yati barima i
nu langoeɲa rabafe nɛ tun kɔbiri xanbi!»
32 «Yɛnɛ ginɛ, xɔɲɛe rafan i ma dangife
i xa mɔri ra.
33 Langoe birin wama langoe sare xɔn,
kɔnɔ i tan nan luma i ɲɛngɛe ki ra, alako
i xa e mabɛndun i ma a mɔɔli birin na.
34 I mu luxi alɔ langoe gbɛtɛe. Mixi yo
mu i mayandima i xa wali ra. I tan nan e
mayandima, i fa e sare fi, i mu se sɔtɔ.»
35 «I tan langoe ginɛ, i tuli mati Alatala
xa masenyi ra!
36 I Marigi Alatala yi nan masenxi: I to
i xa naafuli ba alako i xa langoeɲa raba i
ɲɛngɛe ra, i to kuyee mɔɔli birin ti, i fa i
xa die wuli ba sɛrɛxɛ ra e bɛ,
37 n fama nɛ i ɲɛngɛe birin malande,
naxee nu rafan i ma nun naxee mu nu
rafan i ma, n i ɲaibɔɛ masen e bɛ a kɛnɛ
ma, i xa yaagi.
38 N i makiitima nɛ alɔ ginɛ yɛnɛla nun
faxɛti makiitima ki naxɛ. N nan n gbe
ɲɔxɔma nɛ i ma n ma xɔnɛ nun n ma
tɔɔnɛ xɔrɔxɔɛ ra.
39 Na tɛmui n i sama nɛ i ɲɛngɛe sagoe,
e i xa langoe yiree kana, e i xa dugie nun
i xa xunmasee ba i ma, e fa i lu i mageli
ra fɔɛn.
40 E e malanma nɛ i xili ma, e i magɔnɔ
gɛmɛe ra, e i masɔxɔ e xa santidɛgɛmae
ra.
41 E i xa banxie ganma nɛ, e i ɲaxankata
ginɛ gbegbe ya xɔri. N i xa langoeɲa
danma nɛ, i mu i ɲɛngɛe kima sɔnɔn.
42 N na gɛ na rabade i ra, n ma xɔnɛ
goroma nɛ i xa yanfanteya xa fe ra.»
43 «N fama nɛ i xa wali sare birin
nagbilende i ma, barima i mu i ratu i
fonike tɛmui ma. I Marigi Alatala xui nan
na ki. I mu langoeɲa xa sa i xa fe kobi
gbɛtɛe fari?»
44 «Taali falɛe fama yi taali falade i xun
ma, ‹Nga lu ki yo ki, a xa di ginɛ fan luma
na ki nɛ!›
45 I nga xa di yati nan i ra, naxan mɛ a
xa mɔri nun a xa die ra. I taara ginɛmae

fan mɛ nɛ e xa mɔrie ra, nun e xa die ra. I nga findixi Xitika nan na, i baba findixi Amorika nan na.
46 Samari findixi i taara ginɛma nan na naxan sabatixi i kɔɔla ma, a nun a xa taa gbɛtɛe kui. Sodoma nan findixi i xunya ginɛma ra naxan sabatixi i yirefanyi ma, a nun a xa taa gbɛtɛe ra.
47 I bara bira e xa wali ɲaaxi fɔxɔ ra, i man bara ɲaaxu dangife e tan na.
48 N bara n kali, Sodoma nun a xa taae mu i xa ɲaaxuŋa lixi. Alatala xui nan na ki.»
49 «I xunya Sodoma xa yunubie findixi yi nan na: yɛtɛ igboŋa, bannaya, nun kinikinitareŋa tɔɔrɔmixie mabiri.
50 E dɛ igbo, e fe ɲaaxie rabama n ya xɔri. Na kui, n naxa e xa fe ɲɔn!
51 Samari mu yunubi raba alɔ i tan. I xa fe kobi raba gbo dangi a gbe ra pon! Na taa ɲaaxi tinxin i bɛ.
52 I xa yaagi tun! I xa ɲaaxuŋa kui, a luxi nɛ alɔ i xunyae na fisa i bɛ. I xa na kote xanin.»
53 «Kɔnɔ a raŋɔnyi, n fama nɛ Sodoma nun a xa taae nun Samari nun a xa taae xa fe xun nakelide. I fan luma nɛ na xunnakeli kui.
54 I bara yaagi sɔtɔ i xa wali kobi xa fe ra. Na bara a niya Sodoma nun Samari xili xa fan dondoronti.
55 I xunya Sodoma nun a xa taae nun i taara Samari nun a xa taae xun nakelima nɛ alɔ singe. I fan nun i xa taae luma na xunnakeli nan kui.
56 I nu i yɛtɛ igboma tɛmui naxɛ, i mu tin fe fanyi falade i xunya Sodoma xa fe ra,
57 beenun i xa ɲaaxuŋa xa sa kɛnɛ ma. Yakɔsi Edon nun a xa taae nun Filisita nun a xa taae, e birin i maberema.
58 Na langoeŋa nun fe kobie yaagi luma nɛ i ma. Alatala xui nan na ki.»
59 «I Marigi Alatala yi nan masenxi: N i sare ragbilenma nɛ i ma sɛriyɛ ki ma, barima i bara n ma kali mabere n ma saatɛ kanafe ra.
60 Kɔnɔ n tan mu nɛɛmuma won ma saatɛ ma, won naxan tongo i fonike tɛmui. N fama nɛ saatɛ tongode i bɛ naxan mu ɲɔnma abadan.
61 Na kui, i taara nun i xunya na gbilen i ma, i ratuma nɛ i xa kira ɲaaxi ma yaagi ra. N e fima nɛ i ma, kɔnɔ na fe mu na won ma saatɛ singe kui.
62 N saatɛ tongoma nɛ i bɛ, i a kolonma nɛ a n tan nan na Alatala ra.
63 N na gɛ i xun sarade i xa yunubie xa fe ra, i fama nɛ ratude fe dangixie ma yaagi kui, i fa i dɛ ragali i xa yaagi xa fe ra. Alatala xui nan na ki.»

17

Taali wɔyɛnyi Isirayila bɛ

1 Alatala naxa a masen n bɛ, a naxɛ,
2 «Adamadi, i xa yi taali fala Isirayila bɔnsɔɛ bɛ.
3 A fala e bɛ, ‹Won Marigi Alatala yi nan masenxi: Sɛgɛ xungbe, gabutenyi sɛnbɛmae, xabe kuye tofanxie, naxa fa Liban, a sɛdiri bili salonyi bolon a kɔn na.
4 A naxa na xanin yulɛ bɔxi ma, a a si e xa taa kui.›»
5 «A naxa sansi xɔri nde tongo Isirayila bɔxi ma, a sa na si bɔxi fanyi ma, ye gboxi dɛnnaxɛ.
6 Na sansi xɔri naxa bula, a findi wɛni sansi dunke ra naxan salonyie nu kuyama a gbe ra. A salonyie nu fa e ramaxa koore ma, a sanke nu goro ye fenfe ra. Na sansie naxa fan, a salonyie naxa wuya a burɛxɛe naxa fan.»
7 «Sɛgɛ xungbe gbɛtɛ naxa mini naa ra, a gabutenyie xungbo, a xabee wuya. Wɛni bili naxa a sankee nun a salonyie raŋɛrɛ kelife bɔxi ma a nu sixi dɛnnaxɛ, sigafe ra sɛgɛ mabiri ye sɔtɔfe ra.
8 A nu sixi bɔxi fanyi nan ma, ye gbegbe nu na dɛnnaxɛ, alako a xa findi a ra, a wɛni bogi fanyi ramini.»
9 «A fala e bɛ, ‹Won Marigi Alatala yi nan masenxi: Na wɛni bili fanma? A mu fama a italade, a bogi bira, a xara? A salonyie nun a burɛxɛ kanama nɛ. A italafe mu xɔrɔxɔ.
10 Hali a itala, a si yire gbɛtɛ, foye naxan kelima sogetede mabiri a mu a xarama xɛ gbiki?›»
11 Alatala naxa a masen n bɛ, a naxɛ,
12 «A fala yi bɔnsɔɛ murutaxi bɛ, ‹Wo mu na taali fahaamuxi? Babilɔn mangɛ bara siga Darisalamu, a naa mangɛ nun a kuntigie suxu, a e xanin Babilɔn.
13 A bara mixi keren sugandi mangɛ bɔnsɔɛ ya ma, a saatɛ xiri a nun na tagi, a

a ti mangɛya ra kali ra. A man bara bɔxi
kuntigie tan xanin,
14 alako bɔxi sɛnbɛ xa xurun, han a mu
nɔ a ikelide sɔnɔn, fo a nu saatɛ rabatu
tun.›»
15 «Kɔnɔ na mangɛ sugandixi fan naxa
muruta, a xɛɛrae rasiga Misira mangɛ
ma soee nun sɔɔrie fende. Na fe mɔɔli
sɔɔnɛyama? Naxan matandi tima na ki, a
mu tɔɔrɔma yare?
16 N bara n kali, n tan Alatala nan xui a
ra, a faxama Babilɔn bɔxi nan ma, mangɛ
fɛ ma naxan mangɛya soxi a yi ra, a naxan
xa saatɛ maberexi, a a kana.
17 Misira mangɛ mu nɔma a malide gere
kui, a yaxuie see yailanma taa tɛtɛ kanafe
ra tɛmui naxɛ.
18 A to a xa kali mabere saatɛ kanafe ra,
a fama nɛ na sare sɔtɔde.»
19 Na xa fe ra, Alatala yi nan masenxi, a
naxɛ, «N bara n kali n yɛtɛ ra, a to n ma
kali mabere, a to n ma saatɛ kana, n na
sare ragbilenma nɛ a ma.
20 N na n ma yɛlɛ italama nɛ a ya ra, n
a suxu n ma gantanyi ra. N a xaninma
nɛ Babilɔn bɔxi ma, n fa a ɲaxankata a
xa yanfanteya xa fe ra mɛnni, a naxan
nabaxi n na.
21 A xa sɔɔrie sɔntɔma nɛ santidɛgɛma
ra, mixi dɔnxɔɛ yensenma nɛ. Wo a
kolonma nɛ na kui a n tan Alatala nan na
natɛ tongoxi.»
22 Won Marigi Alatala yi nan masenxi,
a naxɛ, «N sɛdiri salonyi bama nɛ a kɔn
na, salonyi fanyi naxan na koore ma, n fa
a si geya itexi fari.
23 N a sima nɛ Isirayila geya ma, a
salonyie fan, e bogi gbegbe ramini. A
findima nɛ sɛdiri wuri bili tofanyi ra.
Xɔni mɔɔli birin fama nɛ e malabude, a
salonyie niini bun ma a kɔn na.
24 Na kui wuri bili birin a kolonma nɛ, a
n tan Alatala nan wuri bili itexi igoroma,
n wuri bili igoroxi ite. N wuri xinde xara,
n wuri xare rafan. N tan Alatala xui nan
na ki. N fama nɛ na rakamalide.»

18

Yunubitɔɛ sare

1 Alatala naxa a masen n bɛ, a naxɛ,
2 «Wo yi taali wɔyɛnyi falama nɛ Isiray-
ila bɔxi ma. Wo naxɛ,
‹Forie na mangoe yɔxɔɛ don,
e xa die nan ɲinyie muluxunma.›
Wo na falama munfe ra?
3 N bara n kali n yɛtɛ ra, a mu lanma wo
xa yi taali fala Isirayila bɔxi ma sɔnɔn.
4 N tan nan gbe na nii birin na, babɛ ba,
di ba. N tan nan gbe e birin na. Nii naxan
na yunubi raba, na nii nan bɔnɔma.»
5 «Mixi naxan tinxin,
naxan fe fanyi rabama,
6 naxan mu sɛrɛxɛ donma kuye bɛ geyae
fari,
naxan mu a ya tima Isirayila xa kuyee ra,
naxan mu yɛnɛ rabama a dɔxɔboore ginɛ
ra,
naxan mu ginɛ masama a xa kike wali
kui,
7 naxan mu mixi rawalima a yɛtɛ xa geeni
xa fe ra,
naxan donifa xa sɛɛkɛ ragbilenma a ma,
naxan mu muɲɛ tima,
kɔnɔ a fa setare ki, a dugi fi misikiinɛ ma,
8 naxan mu geeni mɔɔli yo fenma doni
kui,
naxan a yɛtɛ suxuma fe ɲaaxi rabafe ra,
naxan kiiti tinxinxi sama mixie tagi,
9 naxan n ma yaamarie rabama, a n ma
sɛriyɛ rabatu,
na kanyi findixi tinxintɔɛ nan na.
Na kisima nɛ.
Alatala xui nan na ki.»
10 Kɔnɔ xa a sa li a xa di nde na na,
naxan mixi bɔnbɔma, a faxɛ tima, a fe
ɲaaxi gbɛtɛ raba
11 a baba mu darixi naxan na, a xa fe
na di?
A sɛrɛxɛ donma kuye bɛ geya fari,
a yɛnɛ raba a dɔxɔboore xa ginɛ ra,
12 a setare nun misikiinɛ tɔɔrɔma,
a muɲɛ tima,
a tondi sɛɛkɛ ragbilende,
a a yae tima kuyee ra,
a fe ɲaaxie rabama,
13 a geeni fenma doni kui.
Na mixi mɔɔli kisima? Ade, a a yɛtɛ nii
sare fima nɛ faxɛ ra a xa fe ɲaaxie ma!
14 «Kɔnɔ xa na di ɲaaxi di nde sɔtɔ,
naxan bara a baba xa yunubie to, a fa lu a
mu tin na wali mɔɔli rabade, a xa fe luma
di?
15 A mu sɛrɛxɛ donma kuye bɛ geya fari.
A mu a ya tima Isirayila kuyee ra.

A mu yɛnɛ rabama a dɔxɔboore ginɛ ra.
16 A mu mixi rawalima a yɛtɛ xa geeni xa fe ra.
A mu sɛɛkɛ maxɔrinma.
A mu muɲɛ tima,
kɔnɔ a setare kima, a dugi fima misikiinɛ ma,
17 a a yɛtɛ suxuma fe ɲaaxi rabafe ra,
a mu geeni mɔɔli yo fenma doni kui.
Na di mu bɔnɔma a baba xa fe ɲaaxi xa fe ra. A kisima nɛ.
18 Kɔnɔ a baba tan, naxan findi funmala ra, naxan a boore muɲa, naxan fe ɲaaxie raba a xa mixie tagi, a tan nan bɔnɔma a xa yunubie xa fe ra.»

19 «Kɔnɔ wo n maxɔrinma, ‹Munfera na di mu a baba xa yunubi kote tongoma?› N xa a fala wo bɛ, na di tinxintɔɛ, naxan bara n ma sɛriyɛ rabatu, a kisima nɛ.

20 Naxan na yunubi raba, na nan bɔnɔma. Di mu a baba xa yunubi kote xaninma. Baba fan mu a xa di xa yunubi kote xaninma. Tinxintɔɛ fama nɛ tinxinyi sare sɔtɔde. Yunubitɔɛ tan fama yunubi sare sɔtɔde.»

21 «Kɔnɔ xa yunubitɔɛ gbilen a xa yunubie fɔxɔ ra, a bira Ala xa sɛriyɛ fɔxɔ ra tinxinyi kui, a kisima nɛ, a mu bɔnɔma.

22 A fe kobi naxee birin naba, na birin bama nɛ a ma, a fa kisi a xa tinxinyi saabui ra.

23 N tan wo Marigi Alatala ɲɛlɛxinma yunubitɔɛ xa ɲaxankatɛ ra? A xa gbilen a xa yunubi fɔxɔ ra, a xa kisi, na nan nafan n ma.»

24 «Kɔnɔ xa tinxintɔɛ gbilen a xa tinxinyi fɔxɔ ra, a fa fe ɲaaxi raba alɔ yunubitɔɛ a rabama ki naxɛ, a kisima? A fe fanyi naxee birin naba, na birin bama nɛ a ma, a yunubi sɔtɔ, a fa bɔnɔ a xa fe ɲaaxie saabui ra.»

25 «Wo naxɛ, ‹Marigi xa kira mu tinxin.› Isirayila bɔnsɔɛ, wo wo tuli mati n na. N ma kira mu tinxinxi xɛ, ka wo tan nan xa kira mu tinxin?

26 Xa tinxintɔɛ a kobe so fe fanyi rabafe ra, a bɔnɔma a xa yunubie nan ma fe ra.

27 Kɔnɔ xa tinxintare a kobe so fe ɲaaxi rabafe ra, a bira tinxinyi fɔxɔ ra, a kisima nɛ.

28 A to a xa wali kobie birin mato, a natɛ tongo a xa gbilen nee fɔxɔ ra, na nan a ra a kisima, a mu bɔnɔma.

29 Kɔnɔ Isirayila bɔnsɔɛ naxɛ, ‹Ala xa kira mu tinxin.› N tan nan ma kira mu tinxin ba, ka wo tan nan xa kira mu tinxin?»

30 «Na kui Isirayila bɔnsɔɛ, n wo kankan makiitima a xa fe rabaxi bɛrɛ nan ma. Wo xa tuubi! Wo gbilen wo xa yunubie rabafe fɔxɔ ra, alako nee naxa wo bɔnɔ.

31 Wo xa wo makuya wo xa yunubie ra wo naxee rabaxi, wo wo bɔɲɛ masara, wo xaxili nɛɛnɛ tongo. Isirayila bɔnsɔɛ, wo tima bɔnɔɛ kira ra munfe ra?

32 N mu wama mixi yo xa bɔnɔ. Wo tuubi alako wo xa kisi! Wo Marigi Alatala xui nan na ki.»

19

Isirayila mangɛe

1 Wo xa kinikini Isirayila mangɛ suukibae ma yi ki:
2 «Wo nga findi yɛtɛ ginɛ fanyi nan na yɛtɛe tagi.
A saxi a xa die tagi, a e xuru.
3 A naxa a xa di nde ramɔ, a findi sɛnbɛma ra.
Na di naxa fata a baloe fende, a mixie yati faxa.
4 Ɲamanɛe to a xa fe mɛ,
e naxa a suxu e xa gantanyi ra,
e a xanin Misira wure ra a ɲɔɛ kui.»

5 «Na yɛtɛ ginɛ to a to, a xa fe mu sɔɔnɛyaxi,
a naxa a xa di gbɛtɛ tongo,
a a findi yɛtɛ sɛnbɛma ra.
6 Na di nu a ɲɛrɛma yɛtɛe tagi a sɛnbɛ ma.
A naxa fata a baloe fende, a mixie faxa.
7 A naxa nee xa tɛtɛe kana, a taakae faxa.
Ɲama birin nu bara gaaxu a xa yirindinyi yara.
8 Ɲamanɛe man naxa keli a rabilinyi,
e naxa e xa yɛlɛe itala, e a suxu gantanyi ra.
9 E naxa a raso kulɛ kui wuree ra,
e a xanin Babilɔn mangɛ xɔn ma.
Mɛnni e naxa a raso geeli kui.
A yirindin xui mu mɛ Isirayila geyae fari sɔnɔn.»

10 «Wo nga nu luxi nɛ alɔ wɛni bili naxan sixi xure dɛ ra.
A nu bogima, a salonyie nu wuya,

barima ye nu gbo a yire.
11 Salon fanyie nu na a bɛ,
naxee fan mangɛ sawuri ra.
A nu tixi sansie birin xun ma
a xa maite nun a salon wuyaxie xa fe ra.
12 Kɔnɔ a bara tala xɔnɛ kui, a rabira bɔxi ma.
Sogetede foye naxa a xara, a bogie kana.
A salon fanyie naxa lisi, tɛ naxa e gan.
13 Yakɔsi a sixi gbengberenyi nan ma,
bɔxi xɔrɔxɔɛ, ye mu na dɛnnaxɛ.
14 Tɛ bara mini a salonyi nde kui, a a bogie gan.
Salon fanyi yo mu na a bɛ sɔnɔn,
naxan findima mangɛ sawuri ra.»
Kinikini ʒuuki nan na ki naxan bama nimisɛ kui.

20

Isirayila bɔnsɔɛ xa matandi

1 A ɲɛ solofere nde, kike suuli, xi fu nde ra, Isirayila fori ndee naxa fa n yire, e xa Alatala xa marasi fen.
2 Alatala naxa a masen n bɛ, a naxɛ,
3 «Adamadi, Isirayila forie maxɔrin munfe ra e faxi n ma marasi fende, n to a fala e bɛ n mu tin e xa n maxandi na ki. Alatala xui nan na ki.»
4 «Adamadi, i xa e makiiti e xa fe ɲaaxie nun e benbae xa fe ɲaaxie xa fe ra.
5 A fala e bɛ, ‹Wo Marigi Alatala yi nan masenxi: N Isirayila sugandi tɛmui naxɛ, n na n kali nɛ n bɛlɛxɛ itexi ra Yaxuba bɔnsɔɛ bɛ a n tan nan na e Marigi Alatala ra. N na n yɛtɛ masen e bɛ Misira bɔxi ma,
6 n fa n kali e bɛ a n e raminima nɛ mɛnni sigafe ra bɔxi fanyi ma, n dɛnnaxɛ sugandixi e bɛ, kumi nun xiɲɛ xɛlɛma bɔxi naxan ma.
7 N a masen e bɛ, e xa Misira kuyee wɔlɛ, alako e naxa fa e yɛtɛ findi sɛniyɛntaree ra. N tan nan na e Marigi Alatala ra.›»
8 «Kɔnɔ e naxa n xui matandi. E mu Misira kuyee wɔlɛ, e mu gbilen nee fɔxɔ ra. Na kui n naxa a masen e bɛ a n fama nɛ n ma xɔnɛ radinde e ma Misira bɔxi ma.
9 Na dangi xanbi, n naxa natɛ tongo n xa e ramini naa, alako n xili naxa fa mabere ɲamanɛe tagi e nu dɛnnaxɛ.
10 N naxa e ramini Misira bɔxi ra, n fa e xun ti gbengberenyi ra.
11 Mɛnni n naxa n ma yaamarie so e yi ra, n e rakolon n ma sɛriyɛ ra. Mixi naxee birama nee fɔxɔ ra, e kisima nɛ.
12 N naxa malabui lɔxɔɛ xa yaamari fan fi e ma tɔnxuma ra n tan nun e tan tagi, alako e xa a kolon n tan Alatala nan e rasɛniyɛnma.»

13 «Kɔnɔ Isirayila bɔnsɔɛ naxa e kobe raso n na gbengberenyi ma. E n ma malabui lɔxɔɛ xa yaamari mabere. E mu bira n ma yaamarie fɔxɔ ra, e mu n ma sɛriyɛ suxu, naxee nu nɔma e rakiside. Na kui n naxa a natɛ, n xa n ma xɔnɛ birin namini e ma, n xa e sɔntɔ gbengberen yire.
14 Hali n mu na raba, alako n xili naxa fa mabere ɲamanɛe tagi, n e ramini naxee ya xɔri Misira bɔxi ra,
15 n naxa n kali n bɛlɛxɛ itexi ra gbengberenyi ma, a n mu e xaninma na bɔxi fanyi ma sɔnɔn, n nu bara naxan fi e ma, xiɲɛ nun kumi xɛlɛma dɛnnaxɛ.
16 N na natɛ tongo nɛ, barima e nu n ma yaamarie nun n ma sɛriyɛ nan maberema, e tondi n ma malabui lɔxɔɛ xa yaamari suxude a ki ma. E xa kuye fe nan nu na e bɔɲɛ ma.
17 Kɔnɔ n naxa kinikini e ma, n mu e sɔntɔ gbengberenyi ma.
18 N naxa a masen e xa die bɛ mɛnni, n naxɛ, ‹Wo naxa bira wo benbae xa yaamarie nun e xa sɛriyɛ fɔxɔ ra de. Wo naxa wo yɛtɛ findi sɛniyɛntaree ra e xa kuyee batufe ra.
19 N tan nan na wo Marigi Alatala ra. Wo xa bira n tan nan ma yaamarie fɔxɔ ra, wo xa n ma sɛriyɛ suxu.
20 Wo xa n ma malabui lɔxɔɛ rasɛniyɛn, alako na xa findi tɔnxuma ra won tagi. Na kui wo a kolonma nɛ a n tan nan na wo Marigi Alatala ra.›»

21 «Kɔnɔ Isirayila die naxa muruta n ma, e mu n ma yaamarie rabatu, e mu e ɲɔxɔ sa n ma sɛriyɛ xɔn ma naxan mixi rakisima, e fa n ma malabui lɔxɔɛ xa yaamari mabere. Na kui n naxa a masen, n xa n ma xɔnɛ birin namini e ma gbengberen yire.

22 Kɔnɔ n mu na raba, alako n xili naxa
fa mabere ɲamanɛe tagi, n e ramini naxee
ya xɔri Misira bɔxi ra.
23 Kɔnɔ n na n kali n bɛlɛxɛ itexi nan
na gbengberenyi ma, n xa e rayensen yɛ
ɲamanɛe tagi,
24 barima e mu n ma sɛriyɛ rabatu, e
n ma yaamarie matandi, e n ma malabui
lɔxɔɛ xa yaamari mabere, e man fa e ya
rafindi e benbae xa kuyee ma.
25 N naxa e lu e xa bira e yɛtɛ xa
yaamari ɲaaxie fɔxɔ ra, sɛriyɛ mɔɔli nde
naxan mu nɔma sɔɔnɛyade.
26 N naxa a lu e xa findi sɛniyɛntaree
ra sɛrɛxɛ mɔɔli nde xa fe ra, mixi xa di
singe faxama sɛrɛxɛ naxan ma fe ra. N
nu wama nɛ e xa na fɔxi magaaxuxi to,
alako e xa a kolon a n tan nan na Alatala
ra.»
27 «Adamadi, i xa a fala Isirayila
bɔnsɔɛe bɛ, i naxɛ, ‹Wo marigi Alatala
yi nan masenxi: Wo benbae bara n
finsiriwali, e bara n yanfa.
28 N to bara e raso bɔxi ma, n na n kali
naxan na fife ra e ma, e naxa sɛrɛxɛe ba
fɔlɔ kuyee bɛ geyae fari nun wurie bun
ma. E nu surayi ganma e bɛ, e minse fan
ba sɛrɛxɛ ra. Na birin naxa na xɔnɔ ki
fanyi ra,
29 n fa e maxɔrin, Munse na yi yire itexi
ra wo sigafe dɛnnaxɛ? Han ya na batudee
xili falama Yire itexie.›»
30 «Na nan a ra, a fala Isirayila bɔnsɔɛ
bɛ, ‹Wo Marigi Alatala yi nan masenxi:
Wo wama findife sɛniyɛntaree ra alɔ wo
benbae, wo fa bira e xa kuye ɲaaxie fɔxɔ
ra?
31 Wo na wo xa die ba sɛrɛxɛ ra tɛ xɔɔra,
wo na wo xa sɛniyɛnyi nan kanafe na ki.
A lanma n xa tin wo xa n maxandi? N tan
wo Marigi Alatala, n bara n kali n mu wo
luma wo xa n maxandi.›»
32 «Wo naxɛ wo wama nɛ lufe alɔ
duniɲa ɲamanɛe, naxee wuri nun gɛmɛ
batuma.
33 N tan wo Marigi Alatala, n bara n kali
a n na n ma mangɛya raɲɛrɛma nɛ wo
xun ma sɛnbɛ ra, n na n ma xɔnɛ birin
namini wo ma.
34 N wo raminima nɛ ɲamanɛe ya ma
sɛnbɛ ra, n wo malan yire keren n ma
xɔnɛ kui.
35 N wo xaninma nɛ gbengberenyi ma
ɲamanɛe tagi, n wo ɲaxankata mɛnni.
36 N naxan nabaxi wo benbae ra Misira
gbengberenyi ma, n na fan nabama nɛ wo
fan na. Wo Marigi Alatala xui nan na ki.
37 N wo radangima nɛ n ma yisuxuwuri
bun ma, n fa wo raɲɛrɛ n ma saatɛ ra.
38 N murutɛlae nun matandilae bama
nɛ wo ya ma, naxee na n gerefe. N e
raminima nɛ bɔxi ra e sabatixi dɛnnaxɛ
konyiya kui, kɔnɔ n mu e xaninma Isiray-
ila bɔxi ma. Na kui wo fama nɛ a kolonde
a n tan nan na Alatala ra.»
39 «Wo tan Isirayila bɔnsɔɛ, wo Marigi
Alatala yi nan masenxi wo bɛ: ‹Xa wo
wama sigafe wo xa kuyee batude, awa
yire, kɔnɔ xa a sa li wo wo tuli matima n
xili sɛniyɛnxi nan na, wo naxa n mabere
sɔnɔn wo xa kuye batui ra.
40 Wo Marigi Alatala xui nan yi ki:
Isirayila bɔnsɔɛ fama nɛ n batude yi geya
itexi sɛniyɛnxi fari. N e rasɛnɛma nɛ a
fanyi ra, n e xa sɛrɛxɛ sɛniyɛnxie tongo a
nun e xa hadiya birin.
41 N na wo ramini ɲamanɛe tagi wo
rayensenxi dɛnnaxɛ, n wo rasɛnɛma nɛ
a fanyi ra, alɔ surayi xiri fanyi. N na n
ma sɛniyɛnyi masenma nɛ ɲamanɛe bɛ
wo saabui ra.
42 N na wo ragbilen wo xa bɔxi ma
Isirayila, n na n kalixi naxan fife ra wo
benbae ma, wo fama nɛ a kolonde a n tan
nan na Alatala ra.
43 Mɛnni, wo wo ratuma nɛ wo xa fe
ɲaaxie birin ma, naxee wo findi mixi
sɛniyɛntaree ra, wo fa lu na yaagi kui tun.
44 N na wo rakisi n xili xa fe ra, n mu
wo xa wali ɲaaxie sare fi wo ma, wo fama
nɛ a kolonde a n tan nan na Alatala ra.
Isirayila bɔnsɔɛ, wo Marigi Alatala xui
nan na ki.›»

21

Ɲaxankatɛ Negewi bɔxi bɛ

1 Alatala naxa a masen n bɛ, a naxɛ,
2 «Adamadi, i ya rafindi i yirefanyi ma,
i kawandi ti Negewi fɔtɔnyi bɛ.
3 A fala: ‹Negewi fɔtɔnyi, i i tuli mati
i Marigi Alatala xa masenyi ra. A xui
nan ya: N tɛ radɛxɛma nɛ i xɔnyi, naxan
i xa wuri xindee nun wuri xaree birin

ganma. Na tɛ mu tuma. A fɔxi toma nɛ
keli yirefanyi ma han kɔɔla ma.
4 Mixi birin a kolonma nɛ a n tan Alatala
nan na tɛ radɛxɛxi. A mu tuma.›»
5 Na tɛmui n naxa a fala a bɛ, «N Marigi
Alatala, ɲama naxɛ, a n taali wɔyɛnyi nan
tun falama.»
6 Alatala naxa a masen n bɛ,
7 «Adamadi, i ya rafindi Darisalamu
ma, i xa kawandi ti hɔrɔmɔlingira xa fe
ra. I xa masenyi ti n xili ra Isirayila xili
ma.
8 A fala Isirayila ɲama bɛ: ‹Alatala yi
nan masenxi: N tixi wo kanke. N na n
ma santidɛgɛma bama nɛ a tɛɛ i, n fa wo
xa tinxintɔɛe nun wo xa tinxintaree faxa.
9 N to natɛ tongo tinxintɔɛe nun tinx-
intaree xili ma, n ma santidɛgɛma bama
nɛ a tɛɛ i yi ɲama birin xa fe ra, naxee na
yirefanyi nun kɔɔla ma.
10 Na kui, birin a kolonma nɛ, a n tan
nan n ma santidɛgɛma raminixi a tɛɛ i wo
xilima. N mu a rasoma sɔnɔn.›»
11 «Adamadi, i xa i wa xui ramini i bɔɲɛ
tɔɔrɔxi sunnunxi xɔrɔxɔɛ xa fe ra.
12 E na i maxɔrin i wafe fe naxan ma,
i xa e yaabi, ‹Xibaaru xɔrɔxɔɛ bara n li.
Limaniya bama nɛ mixi birin yi ra na xa
fe ra. Mixi birin bɔɲɛ kɔntɔfilima nɛ, mixi
birin sanyi sɛrɛn gaaxui kui.› N xa a fala
i bɛ, a na fafe. I Marigi Alatala xui nan na
ki.»
13 Alatala naxa a masen n bɛ,
14 «Adamadi, n ma xɛɛra iba, a falafe
ra, ‹Wo Marigi Alatala yi nan masenxi, a
naxɛ:
Santidɛgɛma fanyi, santidɛgɛma xaɲɛnxi!
15 Santidɛgɛma naxan gbaloe rabama,
santidɛgɛma naxan dangima alɔ seya-
makɔnyi.
Won nɔma ɲɛlɛxinde n ma di xa mangɛ
sa wuri ra?
Ade, santidɛgɛma fama nɛ birin xun
nakanade.
16 Santidɛgɛma faxi nɛ a fe xa sɔɔnɛya,
a xaɲɛn, a suxuxi faxɛti yi ra.
17 Adamadi, i wa xui ite,
barima na santidɛgɛma tima nɛ n ma
ɲama kanke,
a Isirayila mangɛe faxa, a nun n ma ɲama.
Na kui, i kanke madin sunnunyi kui.›»

18 «Matoe nan a ra.
Munse fama rabade xa Yudaya mangɛya
mu fa nɔ tide yi santidɛgɛma yara?
Wo Marigi Alatala xui nan na ki.»

19 «Adamadi, i xa masenyi ti n xili ra.
I xa i bɛlɛxɛe bɔnbɔ keren.
Santidɛgɛma man xa bɔnbɔ firin, a xa
bɔnbɔ saxan.
Santidɛgɛma nan a ra naxan gbaloe
rabama,
naxan faxɛ tima yire birin.
20 Na kui limaniya bama nɛ mixie yi ra,
mixi gbegbe sɔntɔ.
N ma santidɛgɛma tima nɛ naadɛe birin
na faxɛ tife ra.
A dangima nɛ alɔ seyamakɔnyi.
21 Santidɛgɛma xabɛ tima nɛ yirefanyi
ma,
a xabɛ ti kɔɔla ma,
a dɛ ya rafindixi yire birin ma.
22 Na tɛmui, n tan Alatala fama nɛ n
bɛlɛxɛe bɔnbɔde,
n ma xɔnɛ fa dan.
Alatala xui nan na ki.»
23 Alatala naxa a masen n bɛ, a naxɛ,
24 «Adamadi, i naxan nabama, i xa
kira firin nabɔɔ Babilɔn mangɛ xa san-
tidɛgɛma ɲɛrɛma naxee ra. E firin xa
keli yire keren, tɔnxuma xa ti yire nde e
fatanma dɛnnaxɛ.
25 Kira keren xa siga Amorikae xɔnyi
naxan xili Raaba. Kira firin nde xa
siga Yudaya xa taa makantaxi naxan xili
Darisalamu.
26 Babilɔn mangɛ tima nɛ na kira firin
xunyi ra, a xa sematoe wali raba alɔ xalie
mawolife, kuyee maxɔrinfe, nun sube
bɔɲɛ matofe.
27 Na sematoe wali a masenma nɛ a bɛ a
xa siga Darisalamu mabiri, a xa geresosee
tongo tɛtɛ longori ra, a xa na naadɛe
rabira, a fa gbaloe ti taa kui.
28 Darisalamukae to saatɛ xiri e nun
Babilɔn mangɛ ra, e na sematoe wali toma
wule nan na. Kɔnɔ Babilɔn mangɛ mu
a tuli matima e ra, barima a naxɛ e fan
bara haakɛ sɔtɔ a mabiri. Na nan a ra, a
e xaninma konyiya kui.»
29 «Wo Marigi Alatala yi nan masenxi:
Wo xa wali ɲaaxi bara a niya n xa ratu
wo xa yunubi dangixie ma, n xa wo xanin
konyiya kui.

30 I tan Isirayila mangɛ tinxintare, i xa
ɲaxankatɛ lɔxɔɛ bara a li.
31 I Marigi Alatala yi nan masenxi, a
naxɛ, ‹Mangɛ tɔnxuma ba i xunyi ma!
Mangɛya bara ba i yi ra. Mixi magoroxi
xa fe itema nɛ, mixi matexi xa fe magoro.
32 I xa mangɛya xun nakanama nɛ, a
ɲɔn. Na mangɛya mu gbilenma a ra fo
mixi fa, a lan a xa so naxan yi ra. Na fima
na kanyi nan ma.›»
33 «Adamadi, i xa masenyi ti n xili
ra a falafe ra, ‹Alatala yi nan masenxi
Amonikae xa konbie xa fe ra, a naxɛ:
Santidɛgɛma bara ba a tɛɛ i gbaloe xa fe
ra.
A bara raxaɲɛn alako a xa faxɛ ti alɔ
seyamakɔnyi.
34 Wo bara la wule laamatunyie ra,
wo bara wo tuli mati sematoe wule falɛe
ra.
Na kui na santidɛgɛma tima nɛ tinxinta-
ree kɔn na,
naxee lanma e xa ɲaxankata e xa yunubi
kamalixie xa fe ra.
35 Wo xa wo xa santidɛgɛma ragbilen a tɛɛ
i.
N wo makiitima nɛ wo xa bɔxi ma wo
daaxi dɛnnaxɛ.
36 N na n ma xɔnɛ xɔrɔxɔɛ raminima nɛ
wo ma,
n wo so xɛmɛ ɲaaxie yi ra naxee fata
gbaloe ra.
37 Wo luma nɛ alɔ yege tɛ xɔɔra,
wo wuli ifili wo xa bɔxi ma,
wo xili ɲɔn feo.
Alatala xa masenyi nan na ki.›»

22

Darisalamu xa yunubie

1 Alatala naxa a masen n bɛ, a naxɛ,
2 «Adamadi, a mu lanma xɛ i xa yi taa
faxɛti makiiti, i xa a rakolon a xa wali
kobie birin na?
3 A fala a bɛ, ‹Wo Marigi Alatala yi
nan masenxi: Taa nan yi ki, naxan xun
nakanama a xa faxɛ tife ra, naxan a
findima taa sɛniyɛntare ra a xa kuye
batufe ra.
4 Wo bara yunubi sɔtɔ na faxɛ tife
kui, wo bara sɛniyɛntareɲa sɔtɔ na kuyee
batufe ra, wo naxee yailanxi wo bɛlɛxɛ
ra. A gbe mu luxi wo xa simaya xa ɲɔn,
si gbɛtɛe xa wo xili mabere.
5 Si naxee na rabilinyi nun si naxee na
yire makuye, e birin wo mayelema nɛ wo
xa yunubie xa fe ra. Wo xa fe xɔrɔxɔ!›»
6 «Wo xa mangɛe faxɛ tima e xa nɔɛ
saabui ra,
7 e mixie baba nun e nga maberema, e
wo xa xɔɲɛ nun wo xa kiridie tɔɔrɔma.
8 Wo n ma se sɛniyɛnxie bɔtɛ baxi, wo
n ma malabui lɔxɔɛe maberema.
9 Tɔɔɲɛgɛlae na wo ya ma naxee faxɛ
tima. Kuye batue na wo ya ma naxee
sɛrɛxɛ bama geya fari, e fa yɛnɛ ɲaaxi
raba naa.
10 Xɛmɛe na na naxee sama e baba xa
ginɛ fɛ ma, e ginɛ masama naxan mu
sɛniyɛnxi a xa kike wali xa fe ra,
11 e yɛnɛ rabama e dɔxɔboore xa ginɛ
ra, e yɛnɛ rabama e xa di xa ginɛ ra,
e yɛnɛ rabama e maaginɛ yati ra e nun
naxan baba keren.
12 Mixie na wo ya ma naxee sare ra-
suxuma mixi faxafe ma. Ndee na na
naxee geeni sama doni fari, e fuma e
ngaxakerenyi ma. Wo bara nɛɛmu n tan
ma! Alatala xui nan na ki.»
13 «N na n bɛlɛxɛ bɔnbɔma nɛ xɔnɛ kui
wo xa naafuli tinxintare nun wo xa faxɛ
tife xa fe ra
14 Sɛnbɛ luma wo bɛ n ma kiiti sa lɔxɔɛ?
Wo suusama n na? N xa a fala wo bɛ, n
wo ɲaxankatama nɛ. Alatala xui nan na
ki.
15 N wo rayensenma nɛ ɲamanɛe ma, n
wo rayensen yɛ bɔxi birin ma. N wo xa
sɛniyɛntareɲa ɲɔnma nɛ.
16 Wo na lu yaagi kui ɲamanɛe tagi, wo
fama nɛ a kolonde a n tan nan na Alatala
ra.»
17 Alatala naxa a masen n bɛ, a naxɛ,
18 «Adamadi, Isirayila bɔnsɔɛ bara lu
n bɛ alɔ gbeti gbi xabude. E maniyaxi
na wure gbeeli nan na, yɔxui, wure, nun
sunbui naxan bama gbeti raxunuxi ra.
19 Na kui, Marigi Alatala yi nan
masenxi: ‹Wo to bara lu alɔ gbeti gbi, n
wo malanma nɛ Darisalamu,
20 n ma xɔnɛ fa wo raxunu alɔ gbeti,
wure gbeeli, wure, yɔxui, nun sunbui
raxunuma ki naxɛ tɛ ra.
21 N wo malanma nɛ n ma bɔɲɛte kui,
n fa wo raxunu Darisalamu taa kui.

22 Wo na raxunu naa, wo a kolonma nɛ
a n tan nan na Alatala ra, naxan a xa xɔnɛ
radinxi wo ma.›»
23 Alatala naxa a masen n bɛ, a naxɛ,
24 «Adamadi, a fala Isirayila bɔxi bɛ, i
naxɛ: ‹Bɔxi nan i ra, naxan mu tunɛ toma
n ma xɔnɛ lɔxɔɛ.
25 I xa mangɛe xaxili luma nɛ alɔ yɛtɛ
xaaɲɛ naxan sube ibɔɔma. E na na mɔɔli
rabafe mixie ra. Ginɛe na findife kaaɲɛe
ra e xa faxɛ tife xa fe ra. E na muɲɛ tife
alɔ fe.
26 I xa sɛrɛxɛdubɛe n ma sɛriyɛ
matandima, e see sɛniyɛnxi findima se
sɛniyɛntare ra. E mu se sɛniyɛnxi nun se
sɛniyɛntare tagi rasama, e mu mixie fan
nakolonma na tagi rasa ra. E mu n ma
malabui lɔxɔɛ xa yaamari suxuma. Na
birin kui, e n xili maberema e ya ma.
27 I xa kuntigie luxi nɛ alɔ wulai bare
naxee sube ibɔɔma. E mixie faxa muɲɛ
tife ma.
28 I xa namiɲɔnmɛe dugi felenma na
birin ma e xa wule laamatunyie nun e
xa wule masenyie ra. E naxɛ, «Ala nan
a masenxi,» a fa li Ala mu sese masenxi e
bɛ.
29 Bɔxikae e bore rawalima tinxintareya
kui. E muɲɛ tima, e setaree nun xɔɲɛe
tɔɔrɔma. E mu tinxin feo.›»
30 «N bara mixi nde fen e ya ma, naxan
nɔma tɛtɛ rakelide, a fa ti naadɛ ya ra n
ya i, alako na bɔxi naxa kana. Kɔnɔ n mu
na mixi sɔtɔ.
31 Na nan a ra, n fama n ma xɔnɛ
raminide e ma alɔ tɛ, n e sɔntɔ e xa wali
ɲaaxi sare ma. Marigi Alatala xui nan na
ki.»

23

Di ginɛ firin

1 Alatala naxa a masen n bɛ, a naxɛ,
2 «Adamadi, ginɛ firin xa taruxui nan
yi ki, e birin nga keren.
3 E fonike tɛmui, e naxa e yɛtɛ findi
langoe ginɛe ra Misira bɔxi ma. Na
ginɛdimɛdie naxa tin xɛmɛe xa e xiɲɛe
masuxu.
4 Ginɛ naxan fori, a nu xili Ohola, a
xunya xili Oholiba. E nu na n ma ɲama
nan ya ma, e fa die bari. Ohola mis-
aalixi Samari nan na, Oholiba misaalixi
Darisalamu nan na.»
5 «Ohola naxa a yɛtɛ mati langoeɲa
ra a nu na n ma niini bun ma tɛmui
naxɛ. A naxa a ɲɛngɛ maxanu naxee findi
Asiriyakae ra, sɔɔri tofanyi naxee
6 gɛrɛ dugi ragoroma e ma, e findi
mangɛe ra, e findi soe ragie ra.
7 A naxa a yɛtɛ fi e ma langoeɲa ra e
tide to nu gbo, a man fa bira e xa kuyee
fɔxɔ ra.
8 A mu a xa langoe fe lu na, a naxan
fɔlɔxi Misira bɔxi ma, xɛmɛe xa a xiɲɛ
fanyie masuxu, e e waxɔnfe raba a ra.»
9 «Na nan a to, n naxa a lu a ɲɛngɛ
Asiriyakae sagoe, a naxee maxanu.
10 Nee nan a rageli ti, e naxa a xa die
tongo, e a fan faxa santidɛgɛma ra. A
xili naxa findi konbi ra ginɛe tagi a xa
ɲaxankatɛ xa fe ra.»
11 «A xunya Oholiba naxa na to, kɔnɔ a
tan xa ɲɛngɛ suxufe nu xɔrɔxɔ a taara bɛ,
a naxa bu langoeɲa kui.
12 A fan nu wama sɔɔri Asiriyakae xɔn,
naxee findi mangɛ ra, naxee findi soe
ragie ra. E birin tofan e xa sɔɔri dugi kui.
13 N naxa a to a fan nu na sɛniyɛntareɲa
kui alɔ a taara.»
14 «Kɔnɔ a tan bara fe gbɛtɛ sa na fari.
A to Kalidikae xa pirinti gbeeli to banxi
xalɛ nde ma,
15 bɛlɛti xirixi e tagi, xun sase dɔxɔxi
e xun, naxee findi sɔɔri mangɛ Kalidikae
ra, naxee sɔɔri ragise ragima,
16 a naxa xɛɛrae xɛɛ Kalidi bɔxi ma e
xilide barima a nu wama e xɔn.
17 E to fa a yire, e naxa sa e bore fɛ ma,
e e sago raba. E to na fe sɛniyɛntare raba,
e xa fe naxa raɲaaxu a ma, a gbilen e fɔxɔ
ra.
18 A to nu na na langoeɲa yaagitareya
kui, a naxa raɲaaxu n fan ma, n fa a
rabolo alɔ n na rabaxi a xunya ra ki naxɛ.
19 A to ratu a xa fonikeya sɛniyɛntareya
ma Misira bɔxi ma, a naxa lu langoeɲa
raba ra dangife a singe ra.
20 A ɲɛngɛ xa fe nu xɔrɔxɔ a ma. E
sɛnbɛ to gboxi yɛnɛ rabade alɔ sofalee
nun soee.
21 Na nan na ki, wo xa langoeɲa wo
fonike ra na xɔli bara wo suxu alɔ a singe
ra, Misira xɛmɛe nu wo xiɲɛ masuxuma
tɛmui naxɛ.»

22 «Oholiba, Alatala yi nan masenxi na
xa fe ra: ‹N i ɲɛngɛe bɔɲɛ ratema nɛ i
gerefe ma, i mɛxi naxee ra. N e rakelima
yire birin fafe ra i gerede.
23 Babilɔnkae Kalidikae, Pekodikae,
Sowakae, Kowakae, nun Asiriyakae xa
sɔɔri sɛnbɛmae, mangɛe nun soe ragie,
24 e birin fama nɛ i xili ma nun e xa
geresosee ra, e xa sɔɔri ragisee ra, e xa
kote xanin see ra, nun e xa sɔɔri gaali ra.
E i rabilinma nɛ, wure lefae na e bɛlɛxɛe,
makantasee na e xunyi ma. N i soma nɛ e
yi ra, alako e xa i ɲaxankata e gbe ki ma.
25 N n ma xɔnɛ raminima nɛ i ma, e fan
i gerema nɛ e xa xɔnɛ ra. E i xa mixie
ɲɔɛ nun tulie xabama nɛ. Naxee luxi, e e
tan faxama nɛ santidɛgɛma ra. E i xa die
xaninma nɛ. Naxee luxi, e e tan ganma
nɛ.
26 E i xa sosee nun i xa xunmasee
tofanyie xaninma nɛ.
27 N i xa langoeɲa danma nɛ, i naxan
fɔlɔxi Misira. I mu i ɲɔxɔ rasigama na
ma sɔnɔn.›»
28 «I Marigi Alatala yi nan masenxi: ‹A
gbe mu luxi n xa i sa i yaxuie sagoe, naxee
nu raɲaaxu i ma a singe ra, i fa gbilen e
fɔxɔ ra.
29 E i gerema nɛ, e i harige birin ba i yi
ra. E i luma i mageli nan na i xa langoeɲa
xa yaagi kui.
30 I xa wali sɛniyɛntare bara yi gbaloe
fi i ma, barima si gbɛtɛe xɔli nu na i ma,
i fa fe ɲaaxi raba e xa kuyee ra.
31 I to iɲɛrɛ i taara xa kira xɔn ma, n a
xa ɲaxankatɛ tɔnbili nan soma i yi ra.›»
32 «Alatala yi nan masenxi:
‹I i taara xa ɲaxankatɛ tɔnbili xungbe
tongoma nɛ,
i fa ɲaxankatɛ gbegbe sɔtɔ, naxan na a
kui,
a fa findi yaagi belebele ra i bɛ.
33 Na ɲaxankatɛ nan a niyama i fa lu alɔ
siisila nimisaxi.
Na findima kasarɛ nun kanari nan na i
bɛ,
alɔ a nu na ki naxɛ i xunya Samari bɛ.
34 I fama nɛ na birin sɔtɔde han a dangi a
i,
i fa i yɛtɛ xiɲɛ ibɔɔ sunnunyi kui.
I Marigi Alatala xui nan na ki.›»
35 «Alatala yi nan masenxi na xa fe ra:
‹I to bara nɛɛmu n ma, i fa i kobe raso
n na, a lanma nɛ i xa i xa langoeɲa kote
xanin.›»
36 Alatala naxa a masen n bɛ, a naxɛ,
«Adamadi, i Ohola nun Oholiba maki-
itima nɛ? E rakolon e xa wali ɲaaxie ra.
37 E bara yɛnɛ raba, e bara faxɛ ti, e bara
yɛnɛ raba e xa kuyee ra, e bara e xa die
fan gan sɛrɛxɛ ra na kuyee bɛ. Na die nu
findixi n tan nan gbe ra.
38 E man yi nan nabaxi n na: E bara
n ma hɔrɔmɔbanxi findi yire sɛniyɛntare
ra, e n ma malabui lɔxɔɛe fan mabere.
39 E to nu e xa die bama sɛrɛxɛ ra e
xa kuyee bɛ lɔxɔɛ naxɛ, e man so nɛ
n ma hɔrɔmɔbanxi kui, e a findi yire
sɛniyɛntare ra. E na nan nabaxi n ma
banxi kui.»
40 «E naxa xɛɛrae xɛɛ yire makuye,
alako mixie xa fa. E to i yire li, i naxa
i maxa, i lini ti i yae ra, i i xa xunmase
tofanyi gbaku i kɔn ma alako i xa rafan e
ma.
41 I naxa e rasɛnɛ sade fanyi ma, i n ma
surayi nun ture dɔxɔ teebili ra.»
42 «Ɲama nu na i rabilinyi. Sebakae
fan nu na naxee keli gbengberenyi ma. E
nu bɛlɛxɛrasoe soma i tan nun i xunya
bɛlɛxɛ ra, e fa mangɛ nimitɛ tofanyi dusu
wo xunyie ma.
43 Na tɛmui n naxa a fala na ginɛ xa fe ra
naxan nu bara tagan a xa langoeɲa rabafe
ra, ‹Wo xa a tongo langoe ginɛ ra, barima
a na gbansan nan kolon.›
44 E naxa sa na ginɛ fɛ ma langoe ki ma.
E e sa Ohola nun Oholiba fɛ ma na ki nɛ.
45 Kɔnɔ tinxintɔɛ e makiitima nɛ e xa
yɛnɛ xa fe ra, a nun e xa faxɛ tife xa fe
ra.»
46 «Wo Marigi Alatala yi nan masenxi:
‹Gali nde xa te e xili ma, e xa e xun
nakana, e harige birin xanin.
47 Na gali e magɔnɔma nɛ gɛmɛe ra, a
e faxa e xa santidɛgɛmae ra. A e xa die
faxa, a e xa banxie gan tɛ ra.›»
48 «N langoeɲa ɲɔnma na ki nɛ wo xa
bɔxi kui, alako ginɛe xa a kolon a mu
lanma e xa ɲɛrɛ wo gbe ki ma.
49 Wo xa yɛnɛ kote nun wo xa kuye
batui kote na dɔxɔ wo xun ma, wo a

kolonma nɛ a n tan nan na wo Marigi Alatala ra.»

24

Tunde taali

1 A ɲɛ solomanaani nde, kike fu, xi fu nde ra, Alatala naxa a masen n bɛ, a naxɛ,
2 «Adamadi, i xa yi ɲɛ, yi kike, nun yi lɔxɔɛ sɛbɛ, barima to Babilɔn mangɛ gere fɔlɔma nɛ Darisalamu.
3 I xa yi taali wɔyɛnyi fala yi bɔnsɔɛ murutaxi bɛ. A fala e bɛ:
‹Alatala yi nan masenxi:
Ye sa tunde kui, tunde dɔxɔ tɛ ma.
4 Sube xuti fanyie sa a kui,
xutie naxee fan a birin bɛ alɔ tabe nun tunki sube,
5 naxan xabaxi xuruse fate fanyi ra.
Yege sa tɛ han tunde xa satun, sube xa ɲin.›»

6 «Wo Marigi Alatala yi nan masenxi:
Gbaloe bara yi bɔxi li.
Ye bara so sube ra tunde kui.
Sube xuti birin ba keren kerenyi ra.
7 Mixi kɔn to raxaba, a raba fanye nan fari.
Xa a sa raba bɔxi nɛ nu, bɛndɛ nu nɔma a makotode.
8 N fan fama nɛ wo wuli rafilide n gbeŋɔxɔɛ ra fanye fari,
alako a naxa makoto.»

9 «Wo Marigi Alatala yi nan masenxi:
‹Ɲaxankatɛ na yi taa faxɛti bɛ.
N yege gbegbe sama nɛ na tɛ xɔɔra.
10 Wo fan yege sa tɛ, a xa xungbo.
Sube ɲin a fanyi ra, bɔrɛ se sa a fari, a xɔrie xa gan feo.
11 Na dangi xanbi, tunde igeli xa dɔxɔ tige wolenxi fari,
han tunde xa fura alɔ wure gbeeli naxan wama raxunufe,
alako se birin naxan luxi tunde kui a xa ɲɔn.
12 Kɔnɔ na mu sɔɔnɛyama.
Tɛ mu nɔma se birin xɔride naxan luma tunde kui.›»
13 «Wo bara findi sɛniyɛntaree ra wo xa yɛnɛ xa fe ra. N bara kata wo rasɛniyɛnde, kɔnɔ wo mu tin. Na kui wo mu sɛniyɛnyi sɔtɔma han n gɛ n ma xɔnɛ birin naminide wo ma.
14 N tan Alatala xa a fala wo bɛ, na waxati bara a li. N mu kinikinima wo ma, n mu gbilenma n ma natɛ ma. N wo makiitima wo ɲɛrɛ ki nun wo xa wali nan ma. Wo Marigi Alatala xui nan nan ki.»
15 Alatala naxa a masen n bɛ, a naxɛ,
16 «Adamadi, a gbe mu luxi n xa a niya a naxan nafan i ma dangife i yae yati ra, n fama nɛ na ralɔɛde i ma keren na. Kɔnɔ i naxan nabama, i naxa wa xui yo ramini, i naxa ya ye keren namini.
17 I xa i sabari i xa sunnunyi kui, i naxa i xui ramini alɔ mixie darixi a raba ra faxa mixie bɛ ki naxɛ. I naxa i xunyi mageli ti, i naxa sankiri ba i sanyi, i naxa i yatagi makoto, i naxa donse don mixie darixi naxan don na ɲɔn fe tɛmui.»
18 N ma ginɛ naxa faxa na nunmare ra. Na kuye iba gɛɛsɛgɛ, n naxa a raba alɔ Alatala nu bara n yamari ki naxɛ.
19 Ɲama naxa n maxɔrin, «I na yi ɲɔn fe rabafe ki naxɛ, na munse masenma muxu tan bɛ?»
20 N naxa e yaabi, «Alatala naxa a masen n bɛ, a naxɛ,
21 ‹A fala Isirayila bɔnsɔɛ bɛ, wo Marigi Alatala naxɛ, a gbe mu luxi n xa a niya n ma hɔrɔmɔbanxi xa findi yire sɛniyɛntare ra, na banxi naxan nafan wo ma ki fanyi ra. Wo xa die man faxama nɛ santidɛgɛma ra.›
22 Na tɛmui wo fama na ɲɔn fe suxude alɔ n a suxu ki naxɛ. Wo mu wo yatagi makotoma, wo mu ɲɔn fe donse donma,
23 wo mu wo xunyi mageli tima, wo mu sankiri bama wo sanyi. Wo mu ɲɔn fe rabama wa xui ra. Wo xa yunubie nan tun wo xun nakanama.
24 Ala man naxɛ, ‹Annabi Esekiyeli findima wo bɛ misaali nan na. A naxan nabaxi, wo fan fama na nan nabade. Na fee na raba, wo a kolonma nɛ a n tan nan na wo Marigi Alatala ra.›»
25 «Adamadi, n xa a fala i bɛ, n e xa hɔrɔmɔbanxi, naxan nafanxi e ma ki fanyi ra, a nun e xa die, n nee bama e yi ra lɔxɔɛ naxɛ,
26 na lɔxɔɛ yati mixi ratangaxi fama nɛ i yire, a na xibaarui fala i bɛ.
27 Na lɔxɔɛ, i nɛnyi fulunma nɛ na mixi ratangaxi ya xɔri, i mu findima boboe ra sɔnɔn. Na birin findima misaali nan na

ɲama bɛ, e fa a kolonde a n tan nan na Alatala ra.»

25

Amon, Mowaba, Edon, nun Filisita xa ɲaxankatɛ

1 Alatala naxa a masen n bɛ, a naxɛ,
2 «Adamadi, i xa n ma masenyi ti Amonikae xili ma.
3 A fala e bɛ, ‹Wo wo tuli mati wo Marigi Alatala xui ra. A yi nan masenxi: Wo to yele n ma hɔrɔmɔbanxi xa sɛniyɛnyi kanafe ra, a nun Isirayila xa bɔxi xa kanari, a nun Yuda bɔnsɔɛ sigafe ra konyiya kui,
4 n wo sama nɛ sogetedekae sagoe. E yonkinma nɛ wo tagi, e wo xa donse don, e wo xa xiɲɛ min.
5 N Raaba findima ɲɔxɔmɛ gɔɔrɛ nan na, n Amoni bɔxi findi yɛxɛɛ malabude ra. Wo a kolonma nɛ a n tan nan na Alatala ra.›»
6 «Wo Marigi Alatala yi masenxi, a naxɛ, ‹Wo tan bɔɲɛ ɲaaxie to fare boron ɲɛlɛxinyi kui n ma ɲama xa gbaloe xa fe ra,
7 n fama nɛ n bɛlɛxɛ italade wo xili ma, n wo sa si gbɛtɛe sagoe. N wo si ɲɔnma nɛ duniɲa ma. N na gɛ na rabade, wo a kolonma nɛ a n tan nan na Alatala ra.›»
8 «Wo Marigi Alatala yi nan masenxi, a naxɛ, ‹Mowaba nun Seyiri to bara a fala a Yuda bɔnsɔɛ luxi nɛ alɔ ɲamanɛe birin,
9 n fama nɛ a niyade a xa bɔxi fanyi keli Beti Yesimoti ma, Bali Meyoni, han Kiriyatayimi, birin xa lu a yaxuie sagoe.
10 N a fima nɛ sogetedekae ma, a nun Amoni bɔxi n fama naxan xili ɲɔnde duniɲa ma.
11 N na gɛ Mowaba ɲaxankatade, e a kolonma nɛ a n tan nan na Alatala ra.›»
12 «Wo Marigi Alatala yi nan masenxi, a naxɛ, ‹Edon bɔnsɔɛ to a gbeɲɔxɔ Yuda bɔnsɔɛ ma, e bara haakɛ sɔtɔ.
13 Na kui, Alatala yi nan masenxi: N Edon gerema nɛ santidɛgɛma ra, n mixi nun xuruse birin sɔntɔ kelife Teman ma han Dedan.
14 N na n gbeɲɔxɔma nɛ Edon ma n ma ɲama Isirayila saabui ra n ma xɔnɛ bɛrɛ ra. E fama nɛ gbeɲɔxɔɛ kolonde. Wo Marigi Alatala xui nan na ki.›»
15 «Wo Marigi Alatala yi nan masenxi, a naxɛ, ‹Filisitakae to e gbeɲɔxɔ Yudaya ma e naxan xɔnxi kabi tɛmui xɔnkuye,
16 n tan wo Marigi Alatala yi nan masenxi: N Filisitakae gerema nɛ, n Keriti bɔnsɔɛ ɲɔn, n mixie sɔntɔ naxee sabatixi baa dɛ ra.
17 N na n gbeɲɔxɔma nɛ e ma n ma xɔnɛ kui. Na tɛmui e a kolonma nɛ a n tan nan na Alatala ra.›»

26

Tire xa ɲaxankatɛ

1 A ɲɛ fu nun keren nde, kike xi singe ra, Alatala naxa a masen n bɛ, a naxɛ,
2 «Adamadi, Tire to bara a kolon a Darisalamu na safe si gbɛtɛe sagoe, a fa a maɲɔxun a nɔma naafuli sɔtɔde na gbaloe raba xa fe ra,
3 wo Marigi Alatala yi nan masenxi, ‹Tire, n tixi wo kanke! N fama nɛ si gbɛtɛe ra wo yire, e din wo ra alɔ baa mɔrɔnyie.
4 E Tire tɛtɛe birin yensenma nɛ, e wo xa yire makantaxie kana, wo xɔnyi fa findi fanye mageli ra,
5 yɛxɛsuxuie e xa yɛlɛe raxarama dɛnnaxɛ. Alatala xui nan na ki. N a xa naafuli fima nɛ si gbɛtɛe ma,
6 a xa mixie faxama nɛ santidɛgɛma ra. Na kui, e a kolonma nɛ a n tan nan na Alatala ra.›»
7 «Wo Marigi Alatala yi nan masenxi, a naxɛ, ‹N fama nɛ Babilɔn mangɛ xungbe Nebukadansari ra kelife kɔɔla ma, a xa wo tan Tirekae gere a xa sɔɔri gali nun a xa soe ragi gali ra.
8 A wo xa mixie sɔntɔma nɛ santidɛgɛma ra. A yiree mate wo xa tɛtɛe sɛɛti ma alako a xa naa kana. Wo mu nɔma a tɔɔrɔde a xa wure lefae xa fe ra.
9 A dinma nɛ wo xa naadɛe nun wo xa yire makantaxie ra a xa geresosee ra, han e bira.
10 A xa soe gali xube ratema nɛ han. Wo xa tɛtɛ sɛrɛnma nɛ e xa soe, e xa sɔɔri ragisee, nun e xa se xanin see xui ra, e na so wo xa tɛtɛ biraxi tagi tɛmui naxɛ.
11 E wo xa kirae boronma nɛ, e wo xa mixie faxa santidɛgɛma ra, e wo xa banxi fanyie rabira.
12 E wo xa naafuli xaninma nɛ, e wo harige xun nakana. E wo xa tɛtɛ rabira,

e wo xa banxie kana, naxan na lu, e na wɔlɛ baa ma.
13 N wo xa sigi sa danma nɛ, wo xa kɔra xui mu mɛma sɔnɔn.
14 N i findima fanye mabaxi nan na, yɛlɛ raxarama dɛnnaxɛ. Wo xa taa mu gbilenma ti ra sɔnɔn, barima n xui nan na ki. Wo Marigi Alatala na nan masenxi.›»
15 «Wo Marigi Alatala yi nan masenxi Tire bɛ, a naxɛ, ‹Si gbɛtɛ naxee sabatixi baa dɛ ra, e fama nɛ wo wa xui mɛde yi gbaloe xa fe ra.
16 E xa mangɛe goroma nɛ e xa kibanyie kui, e e xa dugi fanyie ba e ma, e fa sunnun dugi ragoro e ma, alako e xa dɔxɔ wo sɛɛti ma bɔxi ma yaragaaxui kui.
17 E sunnun suuki nde xabuma nɛ wo xun ma, naxan a falama,
Wo xa fe xun bara rakana,
wo tan taa sɛnbɛma kunkui raŋɛrɛe.
Wo sɛnbɛ nu gbo baa ma,
birin nu gaaxuma wo ya ra.
18 Kɔnɔ yakɔsi si naxee sabatixi baa dɛ ra,
e bara gaaxu a fanyi ra wo xa gbaloe xa fe ra.›»
19 «Wo Marigi Alatala yi nan masenxi, a naxɛ, ‹N na wo xa taa kana, mixi yo mu lu naa sɔnɔn, baa ye fa din na yire ma,
20 na luma nɛ alɔ mixi dangixi naxee bara siga aligiyama. N wo nɔxunma nɛ bɔxi bun ma, wo mu gbilen duniŋa ma sɔnɔn.
21 N wo raŋɔnma nɛ yi gbaloe kui feo. Mixi naxan wo fenma, a mu wo toma sɔnɔn. Wo Marigi Alatala xui nan na ki.›»

27

Sunnun suuki Tire bɛ

1 Alatala naxa a masen n bɛ, a naxɛ,
2 «Adamadi, sunnun suuki ba Tire bɛ.
3 I xa a fala yi bɔnsɔɛ bɛ, naxan sabatixi baa dɛ ra, naxan yulɛya raba duniŋa birin, ‹Alatala yi nan masenxi:
Wo tan Tire, wo naxɛ wo tofan dangi birin na.
4 Wo sɛnbɛ nu gbo baa ma,
wo xa kunkui yailanyie nu walima a fanyi ra.
5 E nu sipirɛ wuri rawalima kelife Seniri bɔxi ma,
e nu sɛdiri wuri rawali kelife Liban bɛla ra.
6 E nu konde wuri yailan laala ra naxan kelixi Basan.
E nu santali wuri rawali kelife Sipiri bɔxi ma kunkui raxunmase ra,
e fa gɛmɛ tofanyie raso na wuri kui.
7 I xa bɛla yailanxi tasɔxɔɛ tofanyi nan na kelife Misira.
Dugi gbɛtɛe fan nu gbakuma wo xa kunkuie ra
naxee findixi garɛ dugi ra kelife Elisaha bɔxi ma.
8 Sidɔnkae nun Arawadakae nan nu na wo xa laalabae ra,
Tirekae nan nu na wo xa kunkui raŋɛrɛe ra.
9 Gebalikae nan nu na wo xa kunkui yailanyie ra.
Kunkuie nu fama wo yire kelife duniŋa birin ma yulɛya rabade.›»

10 «Perisekae, Lidikae, nun Putikae nan nu na wo xa sɔɔri galie ra,
e xa geresosee nun e xa makantasee nu gbakuma wo xɔnyi nɛ.
Na birin findixi xili fanyi nan na wo bɛ.
11 Arawada nun Helexi sɔɔrie nan nu wo xa tɛtɛ makantama,
Gamadikae nan nu mɛɛnima wo xa yire makantaxie ma,
e xa geresosee nun e xa makantasee nu gbakuma wo xɔnyi nɛ.
Na birin findixi xili fanyi nan na wo bɛ.»
12 Tarasisikae nu gbeti, wure, yɔxui, nun sunbui nan masarama wo xa yirabasee ra.
13 Girɛkikae, Tubalikae, nun Mesekikae nu konyie nun wure gbeeli nan masarama wo xa yirabasee ra.
14 Togaramakae nu soe nun sofale mɔɔli birin nan masarama wo xa yirabasee ra.
15 Dedankae nu sare soma wo xɔnyi sili ŋinyie nun wuri fanyi nan na.
16 Wo tan nun Aramikae nu yulɛya rabama wo bore tagi. E nu gɛmɛ tofanyi, garɛ dugi, dugi rawalixi, dugi masɔxɔxie, baa bun ma gɛmɛ, nun gɛmɛ tofanyi gbeelie nan masarama wo xa yirabasee ra.
17 Yudakae nun Isirayilakae nu mɛngi nun fundenyi maniyɛ naxee kelixi Miniti bɔxi ma, donse ŋɔxunmɛe, kumi, ture, nun seri nan masarama wo xa yirabasee ra.

18 Damasikae nu fama wɛni nan na kelife Xelebon nun yɛxɛɛ xabe kelife Saxaru,
e nu e masarama wo xa yirabasee ra.
19 Danakae nun Yawanikae naxee kelixi Usali, e nu wure, kasiya wuri, nun seri nan masarama wo xa yirabasee ra.
20 Dedankae nu fama soe maxiri dugie nan na.
21 Arabikae nun Kedari mangɛe nu yulɛya rabama wo xɔnyi yɛxɛɛe, si kontonyie, nun sie nan na.
22 Seeba nun Rama yulɛe nu se xiri ɲɔxunmɛ, gɛmɛ tofanyie, nun xɛɛma nan masarama wo xa yirabasee ra.
23 «Xaranikae, Kannekae, Edenkae, Seebakae, Asiriyakae, nun Kilimadakae birin nu yulɛya rabama wo xɔnyi nɛ.
24 E nu fama dugi tofanyie, garɛ dugie, dugi tasɔxɔɛe, nun dugi masɔxɔxie mɔɔli birin nan na.»
25 «Tarasisi kunkuie nan wo xa yulɛya see maxaninma wo bɛ.
Wo xa kote gbo naxan ɲɛrɛma baa ma.
26 Wo xa laala bae wo xaninma yire makuye baa ma,
kɔnɔ foye naxan kelima sogetede mabiri, a wo madulama nɛ baa ma.
27 Wo xa naafuli, wo xa yulɛya see, wo xa yirabasee,
wo xa kunkui ragie, wo xa kunkui yailanyie, wo xa sɔɔrie, wo xa yulɛe,
mixi birin naxee na wo xa kunkuie kui,
e madulama nɛ na gbaloe lɔxɔɛ.
28 Kunkui raɲɛrɛe gbelegbele xui mɛma nɛ kelife baa dɛ ra.
29 Laala bae, kunkui raɲɛrɛe birin tima baa dɛ ra na fe ma.
30 E wama, e xa sunnunyi xui ratema wo xa gbaloe xa fe ra,
e xube so e xunyie ma wo xa ɲɔn fe tɛmui.
31 E e xunyie bima nɛ sunnunyi kui, e sunnun dugie ragoro e ma.
E wa e xui itexi ra, e bɔɲɛ tɔɔrɔma nɛ ki fanyi ra.»

32 «Na birin kui e sunnun suuki nde bama nɛ wo bɛ, a falafe ra,
‹Si mundun ɲɔnma yi ki alɔ Tire ɲɔnxi ki naxɛ?›
33 Wo xa yulɛya kote to ɲɛrɛma baa ma,
ɲamanɛe nu ɲɛlɛxinma nɛ wo xa yirabasee ra.
Wo xa naafuli nun wo harige nan nu a niyama duniɲa mangɛe xa bannaya sɔtɔ.
34 Kɔnɔ yakɔsi baa tan bara wo xun nakana,
a bara wo xa kote nun wo xa mixie don gbiki.
35 Mixi naxee sabatixi baa dɛ, e bara gaaxu,
hali mangɛe dɛ bara ixara.
36 Yulɛ naxee na duniɲa,
e birin bara kaaba wo xa gbaloe xa fe ra.
Wo xa fe bara ɲɔn kerenyi ra.»

28

Masenyi Tire mangɛ nun Sidɔn bɛ

1 Alatala naxa a masen n bɛ, a naxɛ,
2 «Adamadi, a fala Tire mangɛ bɛ, ‹I Marigi Alatala yi nan masenxi:
I bara la i yɛtɛ ra a falafe ra, «Ala nan n tan na!
N dɔxɔxi alae xa kibanyi nan kui baa dɛ ra!»
Kɔnɔ i mu findixi ala yo ra,
hali i to a maɲɔxunxi a i xaxili luxi nɛ alɔ Ala gbe.
Ibunadama tun nan na i ra.
3 I ɲɔxɔ a ma a i xaxili fan dangi Annabi Daniyɛli gbe ra?
I gundo fe birin kolon?
4 I xa xaxilimaya bara a niya i xa bannaya sɔtɔ,
xɛɛma nun gbeti gboxi i xa naafuli ya ma.
5 I fata yulɛya rabade.
Na bara findi bannaya ra i bɛ,
kɔnɔ a man bara a niya i xa findi yɛtɛ igboe ra.›»

6 «Na fe ma, i Marigi Alatala yi nan masenxi:
I ɲɔxɔ a ma i xaxili luxi nɛ alɔ Ala gbe,
7 n i yaxui kobie radinma nɛ i ma,
alako e xa e xa santidɛgɛmae ba e tɛɛ kui,
e xa wo xa tofanyi nun wo xaxilimaya ragoro,
i xa fe fanyi xun fa rakana.
8 E i madulama nɛ baa ma, i fa faxɛ xɔrɔxɔɛ sɔtɔ, i goro aligiyama.
9 I fama nɛ a falade faxɛtie ya i, ‹Ala na n na›?

Mixi nan tun na i ra naxan faxama mixie
bɛlɛxɛ ra.
10 I faxama nɛ yaagi kui alɔ bilakɔrɛ.
I Marigi Alatala xui nan nan ki.»
11 Alatala naxa a masen n bɛ, a naxɛ,
12 «Adamadi, sunnun suuki nde ba Tire
mangɛ bɛ, a falafe ra,
‹I Marigi Alatala yi nan masenxi:
I nu kamalixi xaxilimaya nun tofanyi nan
na.
13 A nu luxi nɛ alɔ i sabatixi Ala xa yire
fanyi nan kui naxan xili Eden bɔxi.
Gɛmɛ tofanyi naxee sare gbo e nu na i yi
ra.
E xili nu falama: sariduwani, topasi,
diyaman, kirosolite, onixi, yasape,
safiri, esikaribukulu, nun emerode.
Nee nu saxi xɛɛma raxunmasee nan tagi,
e findi xurundɛ, bɛlɛxɛrasoe, nun
kɔnmagoree ra.
Ala na nan birin rafalaxi i bɛ i daa tɛmui.
14 N to i ti mangɛ ra, n malekɛ sɛnbɛ so i
yi ra.
I nu ɲɛrɛma tɛ nan tagi n ma geya fari.
15 I nu sɛniyɛn kabi i daa lɔxɔɛ,
kɔnɔ tinxintareya bara i suxu.
16 I xa yulɛya xa gboe bara i findi
yunubitɔɛ ɲaaxi ra.
Na kui n naxa i keri Ala xa geya fari,
n naxa malekɛ sɛnbɛ ba i yi.
17 I xa tofanyi nan a niya i xa findi yɛtɛ
igboe ra.
I xa fe kolonyi nan a niya i xun xa rakana.
Na kui n naxa i xa fe magoro bɔxi ma
alako mangɛe xa i to.
18 I xa yunubie nun i xa tinxintareya i xa
yulɛya kui,
na bara i xa salidee findi yire
sɛniyɛntaree ra.
N bara tɛ ramini i xili ma naxan i xun
nakanama,
n bara i findi xube ra ɲama ya xɔri.
19 Mangɛ naxee nu i kolon,
e birin bara makaaba i xa gbaloe xa fe ra.
I xa fe bara ɲɔn kerenyi ra.›»

20 Alatala naxa a masen n bɛ, a naxɛ,
21 «Adamadi, i xa ti Sidɔn kanke, i xa
masenyi ti a bɛ n xili ra, a falafe
ra,
22 ‹Wo Marigi Alatala yi nan masenxi:
N bara keli i xili ma Sidɔn!
N na n ma nɔrɛ masenma nɛ wo tagi.
N na wo ɲaxankata, mixie a kolonma nɛ
a n tan nan na Alatala ra.
Na lɔxɔɛ n na n ma sɛniyɛnyi masenma
nɛ wo ya ma.
23 N wuganyi radinma nɛ wo ma, mixi
gbegbe xa faxa taa kui.
N santidɛgɛma rawalima nɛ wo xili ma,
mixi gbegbe xa sɔntɔ yire birin.
Na kui mixie a kolonma nɛ a n tan nan na
Alatala ra.›»
24 «Na tɛmui wo mu luma alɔ tunbee
Isirayila bɔnsɔɛ sɛɛti ma sɔnɔn, e fa a
kolon a n tan nan na e Marigi Alatala ra.»
25 Alatala naxa a masen n bɛ, a naxɛ,
«N na gɛ Isirayila bɔnsɔɛe birin tongode
ɲamanɛe tagi e rayensenxi dɛnnaxɛ, n
na n ma sɛniyɛnyi masenma nɛ e bɛ
ɲamanɛe ya xɔri. Na tɛmui e sabatima nɛ
fa e xa bɔxi ma, n naxan fixi n ma konyi
Yaxuba ma.
26 E luma nɛ naa xaxilisa kui, e banxie
ti, e sansie si. E dɔxɔ naa xaxilisa kui,
n na e dɔxɔbooree ɲaxankatama tɛmui
naxɛ, naxee nu bara e tɔɔrɔ ki fanyi ra.
Na tɛmui, e a kolonma nɛ a n tan nan e
Marigi Alatala ra.»

29

Misira xa ɲaxankatɛ

1 A ɲɛ fu nde, kike fu, xi fu nun firin nde
ra, Alatala naxa a masen n bɛ, a naxɛ,
2 «Adamadi, i xa n ma masenyi ti Misira
mangɛ nun a xa ɲama bɛ.
3 A fala a bɛ, ‹Alatala yi nan masenxi:
N bara keli i xili ma, i tan Misira Fi-
rawuna,
naxan luxi alɔ sɔɲɛ magaaxuxi xure
sɛnkinɛe ma.
I naxɛ, «N bara Nili xure daa n yɛtɛ bɛ.»
4 Kɔnɔ n kɔnyi belebele sɔtima nɛ i
banganyie kui,
n a niyama nɛ yɛxɛe xa bɔni i xalee ma,
n fa i rate xure kui, i tan nun na yɛxɛe
birin na.
5 N i luma gbengberenyi nan ma,
i tan nun na yɛxɛe birin.
Wo luma naa, mixi yo mu wo makɔma.
Wo findima donse nan na wulai subee
nun xɔnie bɛ.
6 Na tɛmui Misirakae birin a kolonma nɛ
a n tan nan na Alatala ra.›»

«Wo bara lu alɔ kale Isirayila bɔnsɔɛ naxan suxu mali se ra,
7 kɔnɔ wo fa ibɔɔ a bɛlɛxɛ kui, wo a tunki sɔxɔ.
E to e xaxili ti wo ra, wo e yanfa nɛ, e fa lu tɔɔrɛ kui.
8 Wo Marigi Alatala yi nan masenxi:
N fama nɛ santidɛgɛma ra wo xa mixie nun wo xa xuruse faxafe ra.
9 Misira bɔxi na findi yire maxaraxi ra naxan nabɛɲinxi,
e a kolonma nɛ a n tan nan na Alatala ra.»

«Wo to a fala, ‹N bara Nili xure daa n yɛtɛ bɛ,›
10 n kelima nɛ wo xili ma nun wo xa xuree xili ma.
N Misira bɔxi raxarama nɛ, n a rabɛɲin,
kelife Migidoli ma, han a sa dɔxɔ Asuwan ra, han Kusi naaninyi ra.
11 Mixie mu dangima naa, subee mu dangima naa.
Mixi yo mu sabatima naa han ɲɛ tongo naani.
12 N Misira bɔxi rabɛɲinma alɔ yire gbɛtɛe,
n a xa taae xun nakanama nɛ alɔ taa gbɛtɛe.
N Misirakae rayensenma nɛ duniɲa yire birin.»
13 Kɔnɔ wo Marigi Alatala man yi nan masenxi: «Ɲɛ tongo naani dangi xanbi, n man Misirakae malanma nɛ, kelife ɲamanɛe ma n e rayensen dɛnnaxɛ.
14 N e ragbilenma nɛ e xɔnyi Patirosi mabiri kelife konyiya kui. N e luma nɛ e xa e yɛtɛ yamari, kɔnɔ e xa mangɛya mu sɛnbɛ gbegbe sɔtɔma.
15 E mu e xunyi itema bɔxi gbɛtɛ yo xun ma sɔnɔn. N e magoroma nɛ, alako e naxa nɔ ɲamanɛe ra.
16 E mu limaniya fima Isirayila ma sɔnɔn. Isirayila na Misira fe maɲɔxun, e ratuma e xa yunubie nan tun ma, e to e xaxili ti e ra. Na tɛmui, e a kolonma nɛ a n tan nan na e Marigi Alatala ra.»
17 A ɲɛ mɔxɔɲɛn nde, kike singe, xi singe ra, Alatala naxa masen n bɛ, a naxɛ,
18 «Adamadi, Babilɔn mangɛ Nebukadansari nun a xa sɔɔrie bara kata Tire ragorode, kɔnɔ e mu nɔ a ra fefe ma. E tɔɔrɔ nɛ tun, e mu naafuli yo sɔtɔ na kui.
19 Na nan a ra, wo Marigi Alatala yi nan masenxi: N Misira bɔxi tan fima nɛ Babilɔn mangɛ Nebukadansari ma, a xa e xa naafuli birin xanin a xa sɔɔri gali sare ra.
20 N na birin fima nɛ a ma, barima a tan nun a xa sɔɔrie na nan nabaxi n tan bɛ. Wo Marigi Alatala xui nan na ki.
21 Na lɔxɔɛ, n Isirayila bɔnsɔɛ sɛnbɛ gboma nɛ, n i xɛɛma masenyi tide e bɛ. Na tɛmui, e a kolonma nɛ a n tan nan na Alatala ra.»

30

Sunnun suuki Misira bɛ

1 Alatala naxa a masen n bɛ, a naxɛ,
2 «Adamadi, i xa yi masenyi ti n xili ra:
‹Wo Marigi Alatala yi nan masenxi:
Wo gbelegbele! Gbaloe lɔxɔɛ bara fa!
3 Alatala xa lɔxɔɛ bara makɔrɛ,
dimi bara fa gbaloe lɔxɔɛ ra ɲamanɛe bɛ.
4 Santidɛgɛma fama nɛ Misira xili ma,
tɔɔrɛ dinma nɛ Kusikae ra.
Misirakae faxama nɛ, e xa naafuli xanin, e xa tɛtɛe bira.›»
5 Kusi, Puti, Ludu, Arabu, Libiya, nun Ala xa ɲama a saatɛ tongoxi naxan bɛ, e birin faxama nɛ santidɛgɛma ra a nun Misira.
6 «Alatala yi nan masenxi:
‹Misira malimae birama nɛ,
a yɛtɛ sɛnbɛ ɲɔnma nɛ, a nu laxi naxan na.
Kelife Migidoli, han Asuwan, e faxama nɛ santidɛgɛma ra.
Wo Marigi Alatala xui nan na ki.›»

7 «N Misira bɔxi rabɛɲinma nɛ alɔ yire gbɛtɛe,
n a xa taae xun nakana alɔ taa gbɛtɛe.
8 N na tɛ so Misira ra, n na nɔ e malimae ra,
e a kolonma nɛ a n tan nan na Alatala ra.»
9 «Na lɔxɔɛ, n xɛɛrae xɛɛma nɛ kunkuie kui, e xa Kusikae magaaxu, alako a xa bira n fɔxɔ ra. Kɔntɔfili dusuma nɛ e xun na Misirakae xa gbaloe lɔxɔɛ naxan fafe, a mu kanama.»
10 «Wo Marigi Alatala yi nan masenxi:
‹N Misira xa ɲama wuyaxi sɔntɔma nɛ Babilɔn mangɛ Nebukadansari sɛnbɛ ra.

11 A tan nun a xa sɔɔri gali, naxan
magaaxuxi sɔɔri gali birin bɛ,
n e fama nɛ na bɔxi xun nakanade.
E Misirakae faxama nɛ santidɛgɛma ra,
e bɔxi rafema nɛ na binbie ra.
12 N Nili xure xɔrima nɛ,
n a bɔxi mati mixi ɲaaxie ma,
naxee a niya na bɔxi birin xun xa rakana.
Alatala xui nan na ki.›»

13 «Wo Marigi Alatala yi nan masenxi:
N wo xa kuyee kanama nɛ,
n wo xa kuyee raɲɔnma nɛ Nofi taa kui.
Mangɛ yo mu luma Misira bɔxi ma sɔnɔn.
N gaaxui luma nɛ na bɔxi birin ma.
14 N Patirosi xun nakanama nɛ,
n tɛ din Sowan na,
n Tebese ɲaxankata.
15 N na n ma xɔnɛ raminima nɛ Sini ma,
Misira sɛnbɛ na dɛnnaxɛ,
n Tebese xa ɲama birin sɔntɔ.
16 N tɛ soma nɛ Misira ra,
n Sini rasɛrɛn tɔɔrɛ kui,
n Tebese xun nakana,
n Nofi so a yaxuie yi ra.
17 Oni nun Pi Bɛsɛti sɔɔrie birin faxama
nɛ santidɛgɛma ra,
taakae xaninma nɛ konyiya kui.
18 Tapanxɛsi bira lɔxɔɛ xɔrɔxɔma nɛ
Misira bɛ,
barima na tɛmui, a sɛnbɛ ɲɔnma nɛ,
a sɛnbɛ a nu laxi naxan na.
19 N Misira ɲaxankatama nɛ,
e fa a kolon a n tan nan Alatala ra.»
20 A ɲɛ fu nun keren nde, kike singe, xi solofere nde ra, Alatala naxa a masen n bɛ, a naxɛ,
21 «Adamadi, n bara Misira Firawuna bɛlɛxɛ gira. A mu maxirima, seri mu sama a ma, sese mu rabama a yalanfe ra, a fa nɔ santidɛgɛma tongode.
22 Wo Marigi Alatala yi nan masenxi: N fafe Misira Firawuna xili ma, n xa a bɛlɛxɛ firinyie gira, a bɛlɛxɛ fanyi nun a bɛlɛxɛ kanaxi, alako a xa santidɛgɛma lu naa abadan.
23 N Misirakae rayensenma nɛ duniɲa birin ma.
24 N na n ma santidɛgɛma soma nɛ Babilɔn mangɛ yi, n sɛnbɛ fi a ma, kɔnɔ n Firawuna bɛlɛxɛe girama nɛ, a nuunu a ya i alɔ mixi naxan na faxafe.
25 N sɛnbɛ fima nɛ Babilɔn mangɛ ma, kɔnɔ n Firawuna tan bɛlɛxɛe igoro. N na n ma santidɛgɛma sa Babilɔn mangɛ bɛlɛxɛ tɛmui naxɛ, a naxa a ite Misira xili ma, e a kolonma nɛ a n tan nan na Alatala ra.
26 N Misirakae rayensenma nɛ duniɲa birin ma. Na tɛmui, e a kolonma nɛ a n tan nan na Alatala ra.»

31

Taali wɔyɛnyi Misira xa fe ra

1 A ɲɛ fu nun keren nde, kike saxan, xi singe ra, Alatala naxa a masen n bɛ, a naxɛ,
2 «Adamadi, a fala Misira Firawuna nun a xa ɲama bɛ,
‹Wo maniyɛ na minden?
3 Asiriya bɔxi nu luxi nɛ alɔ sɛdiri wuri
bili nde naxan nu na Liban wondi.
A salonyie nu tofan, a niini gbo, a ite
dangi wuri birin na.
4 Tunɛ ye nu bara a ramɔ,
ye naxan na bɔxi bun, na nu bara a
rakuya.
A nu ye radinma a sankee ma,
a fa ye xanin fɔtɔnyi birin kui.
5 Na nan a niya, a tan nu ite na fɔtɔnyi
wuri bilie birin bɛ,
a salonyie nu bara wuya,
e nu fa kuya ra na ye saabui ra.
6 Xɔnie nu e xɛlɛe sama a salonyie ma,
burunyi subee nu di barima a niini bun
ma,
ɲamanɛe nu sabatixi a sɛɛti ma.
7 A nu tofan a xa xungbe xa fe ra,
a salonyie nu kuya han, a sanke nu birixi
bɔxi bun ma pon ye fenfe ra.
8 Sɛdiri bili naxee nu na Ala xa bɔxi ma
Eden mabiri,
nee mu a xa kuyɛ sɔtɔ.
A salonyie nu kuya Sipiri salonyie bɛ, e
kuya wuri mɔɔli birin bɛ.
A tofanyi maniyɛ yo mu nu na Ala xa bɔxi
ma.
9 N tan nan a ratofan, n tan na a salonyie
wuya,
dangife wuri bili birin na Ala xa bɔxi ma
Eden mabiri.›»
10 «Na nan a to, wo Marigi Alatala naxa yi masen: A to nu ite dangi wuri birin na, yɛtɛ igboɲa fa lu a bɔɲɛ kui,

11 n a saxi ɲamanɛe xa mangɛe sagoe na
nan ma, e xa a ɲaxankata a xa ɲaaxuɲa
bɛrɛ ra. N to a bɛɲin,
12 mangɛ nde naxan kobi a birin bɛ,
a bara a fɔn, a fa a lu naa. A salonyie
bara bira geyae fari nun gulunbae kui.
A salonyi giraxie nu na bɔxi birin ma.
Ɲamanɛe naxa keli a niini bun ma.
13 Xɔnie nun burunyi subee gbansan
nan nu luxi a salonyie tagi.
14 Na kui, a mu lanma wuri yo xa kuya
na ki dangi wuri birin na. Wuri naxee ye
sɔtɔ a fanyi ra, a mu lan e xa na kuyɛya
li. Sɛriyɛ ki ma, e xa faxa alɔ ibunadama
naxan sigama aligiyama.»
15 «Wo Marigi Alatala yi nan masenxi:
A faxa lɔxɔɛ naxɛ, n a ɲɔn fe raba nɛ ye
birin na, ye fa xɔri. N naxa dimi rasin
Liban ma a xa fe ra, fɔtɔnyi naxa xara.
16 N naxa ɲamanɛe ragaaxu a bira xui
ma, n to a faxa alɔ mixi naxee faxaxi
sigama aligiyama. Na tɛmui Eden wuri
bilie birin, naxee fan Liban wuri bilie
birin bɛ, naxee ye sɔtɔ a fanyi ra, nee
naxa raxara.
17 Mixi naxee nu sabatixi na wuri
xungbe niini bun ma, e nun naxee nu
saataxi, e fan naxa siga aligiyama, e fa
mixie li e nu bara naxee faxa santidɛgɛma
ra.»
18 «Eden wuri mundun maniyama wo
xa tofanyi nun wo xa sɛnbɛ ra? Hali wo
tan goro aligiyama, wo fa lu sunnataree
ya ma naxee faxama santidɛgɛma ra. Na
birin misaalixi Misira mangɛ Firawuna
nun a xa sɔɔri gali nan na. Wo Marigi
Alatala xui nan na ki.»

32

Sunnun suuki Firawuna bɛ

1 A ɲɛ fu nun firin nde, kike fu nun firin,
xi singe ra, Alatala naxa a masen n bɛ, a
naxɛ,
2 «Adamadi suuki nde sa Misira mangɛ
Firawuna bɛ, a falafe ra:
‹I luxi nɛ alɔ yɛtɛ ɲamanɛe tagi,
alɔ yɛxɛ magaaxuxi baa ma,
naxan ye imaxama a bɛlɛ ra han a dunda.
3 I Marigi Alatala yi nan masenxi, a naxɛ:
N na n ma yɛlɛ dusuma nɛ i xun na,
gali fa i bɛndun n ma.
4 N i ratema nɛ xare ma,
n i woli fiili ma, xɔnie nun burunyi subee
luga i ra.
5 N i sube sama nɛ geyae fari,
i xuntunyie lu gulunbae kui,
6 bɔxi bunda i wuli ra han geyae fari,
i sube to folee kui.
7 N na i xun nakana,
n koore makotoma nɛ, n tunbuie xa yanbɛ
ba.
N soge makotoma nɛ nuxui ra, kike fan
mu yanbama.
8 N yanbasee birin makotoma nɛ i xa fe
ra,
n dimi rasin i xa bɔxi ma.
I Marigi Alatala xui nan nan ki.›»

9 «N na i xa kanari masen ɲamanɛe ma,
n ɲama gbegbe raxɔnɔma nɛ i xili ma,
i mu naxee kolon.
10 N na n ma santidɛgɛma ba a tɛɛ kui,
n si gbegbe ratɛrɛnnama nɛ i xa fe ra,
e xa mangɛe fa gaaxu.
E na i xa birɛ to,
e birin gaaxuma nɛ e yɛtɛ xa fe ra.
11 E Marigi Alatala yi nan masenxi, a naxɛ:
Babilɔn mangɛ xa santidɛgɛma i lima nɛ.
12 N i xa sɔɔri galie ragoroma nɛ ɲalamae
xa santidɛgɛma ra,
ɲalamae naxee ɲaaxu sɔɔrie birin bɛ.
E Misirakae xa yɛtɛ igboɲa kanama nɛ,
e e xa sɔɔri galie sɔntɔ.
13 N i xa xurusee faxama nɛ Nili xure dɛ
ra.
Mixi yo, xuruse yo, sese mu lu na ye
dunda ra.
14 N na ye raxarama nɛ, a xɛlɛ alɔ ture.
I Marigi Alatala xui nan na ki.»

15 «N na Misira bɔxi findi yire maxaraxi
ra,
n na a harige birin ba naa,
n na a xa mixie birin faxa,
na tɛmui, e a kolonma nɛ a n tan nan na
e Marigi Alatala ra.»
16 «Sunnun suuki nan na ki, ɲamanɛe
fama naxan bade Misira nun a xa sɔɔri
galie bɛ. Wo Marigi Alatala xui nan na
ki.»
17 A ɲɛ fu nun firin nde, kike fu nun
firin, xi fu nun suuli nde ra, Alatala naxa
a masen n bɛ, a naxɛ,

18 «Adamadi, wa xui rate Misira xa sɔɔri galie nun ɲamanɛe xa fe ra, naxee
birin sigama aligiyama.
19 A fala e bɛ, ‹Wo tan xa fe dangi
wo booree ra? Wo faxama nɛ, wo nun
sunnataree ragata yire keren.›
20 Misira nun a xa sɔɔri galie faxama
santidɛgɛma nan saabui ra.
21 E ɲamanɛ mangɛ ɲalamae lima nɛ
aligiyama, naxee a falama Misira xa fe
ra, ‹E fan bara siga aligiyama, e fa lu
sunnataree fɛ ma naxee man faxaxi san-
tidɛgɛma ra.›»
22 «Asiriya nun a xa sɔɔri gali birin
na mɛnni gaburie tagi, a xa mixie birin
naxee faxaxi santidɛgɛma ra.
23 Asiriyakae ragataxi aligiyama, e xa
sɔɔri galie saxi e sɛɛti ma, e tan naxee
birin gbaloe radin duniɲa ma e xa san-
tidɛgɛma saabui ra.»
24 «Elama nun a xa sɔɔri galie fan na
e xa gaburie sɛɛti ma. E fan faxaxi san-
tidɛgɛma nan na, e tan naxee gbaloe radin
duniɲa ma, e fan sama nɛ sunnataree
sɛɛti ma aligiyama, yaagi na e fɔxɔ ra.
25 A tan nun a xa sɔɔri galie birin saxi
mixi faxaxie ya ma mɛnni, e gaburie
a rabilinxi. Na sunnataree birin faxaxi
santidɛgɛma nan na. E to gbaloe radin
duniɲa ma, e fan sigama nɛ aligiyama
yaagi kui, e fa lu mixi faxaxie ya ma.»
26 «Meseki nun Tubali xa sɔɔri galie fan
na naa gaburie kui. Na sunnataree birin
faxaxi santidɛgɛma nan na, barima e nu
gbaloe radinma duniɲa ma.
27 E mu saxi sɔɔri sunnatare gbɛtɛe fɛ
ma, naxee sigaxi aligiyama e xa geresosee
ra, e xa santidɛgɛma saxi e xunyi bun ma?
E xa yunubi sare bara gbilen e xɔrie ma
gbaloe xa fe ra, e naxan nabaxi duniɲa
ma.»
28 «Misira mangɛ Firawuna fan birama
nɛ, a fa sa sunnataree ya ma naxee faxaxi
santidɛgɛma ra.»
29 «Edon xa mangɛe nun a xa kuntigie
fan na naa. Hali e sɛnbɛ nu gbo, yakɔsi
e saxi sunnataree ya ma naxee faxaxi
santidɛgɛma ra.»
30 «Mangɛ naxee kelixi kɔɔla mabiri ra,
nun Sidɔnkae fan na naa. Hali e sɛnbɛ
nu gbo, e fa gbaloe raba duniɲa ma, e
fan saxi sunnataree ya ma naxee faxaxi
santidɛgɛma ra. Na yaagi na e xun ma
aligiyama.»
31 «Misira xa Firawuna nun a xa sɔɔri
galie nee toma nɛ, e fa madundu e xa
sɔɔrie xa fe ra naxee faxaxi santidɛgɛma
ra. Wo Marigi Alatala xui nan na ki.
32 Hali n to a lu a gbaloe raba duniɲa
ma, Firawuna nun a xa sɔɔri galie sama
nɛ sunnataree fɛ ma naxee faxaxi san-
tidɛgɛma ra. Wo Marigi Alatala xui nan
na ki.»

33

Makantama

1 Alatala naxa a masen n bɛ, a naxɛ,
2 «Adamadi, a fala i ngaxakerenyie bɛ,
‹N na fa santidɛgɛma ra wo xa bɔxi xili
ma, na a lima nɛ wo ɲan bara mixi nde
sugandi taa makantama ra.
3 Xa na taa makantama yaxuie to fa ra,
a lanma a xa sara fe ɲama rakolonfe ra.
4 Xa a na raba, kɔnɔ mixi nde fa a bɔtɛ
raba na marakolonyi xui ma, a fa faxa
gere kui, a bara na faxɛ ragiri a yɛtɛ ma.
5 A to sara fe xui mɛ, kɔnɔ a fa a bɔtɛ
raba, a nii kote na a yɛtɛ nan xun ma.
Kɔnɔ mixi naxan na marakolonyi mɛ, a fa
a suxu sɔɔbɛ ra, na kanyi a nii rakisima
nɛ.
6 Kɔnɔ xa taa makantama yaxuie to fa
ra, a mu sara fe a xa mixie rakolon, na
tɛmui mixi naxan faxama na gere kui,
hali e xa yunubie bara a niya e xa sɔntɔ,
n e nii kote sama taa makantama nan xun
ma.›»
7 «Adamadi, n bara i sugandi taa
makantama ra Isirayila bɔnsɔɛ bɛ. I xa
i tuli mati n ma masenyi ra, i fa e rakolon
a ra n tan xili ra.
8 N na a fala mixi kobi bɛ a faxama nɛ,
xa i mu a rakolon a xa gbilen a xa kira
kobi fɔxɔ ra, na mixi ɲaaxi faxama nɛ a xa
yunubi xa fe ra, kɔnɔ n na nii kote sama
i tan xun ma.
9 Kɔnɔ xa i a rakolon a xa gbilen a xa
kira kobi fɔxɔ ra, a fa lu a mu tin na ra, a
faxama a xa yunubi xa fe nan na, kɔnɔ i
tan bara i nii rakisi.»
10 «Adamadi, a fala Isirayila bɔnsɔɛ
bɛ, i naxɛ, ‹Wo yɛtɛ a falama, wo wo
xa murutɛ nun wo xa yunubie kolon wo

bɔɲɛ kui. Wo wama a kolonfe nɛ wo kisi
sɔtɔma ki naxɛ.
11 Wo Marigi Alatala naxɛ, «N bara n
kali n yɛtɛ ra, n mu wama mixi kobi xa
faxa, n wama nɛ a xa gbilen a xa kira kobi
nan fɔxɔ ra, a xa kisi. Yandi, wo xa gbilen
wo xa kira kobie fɔxɔ ra. Isirayila bɔnsɔɛ,
wo buma faxɛ kira xɔn ma munfe ra?»›»
12 «Adamadi, a fala i ngaxakerenyie bɛ,
‹Tinxintɔɛ xa tinxinyi mu a rakisima a na
muruta lɔxɔɛ naxɛ. Mixi tinxintare xa
tinxintareya mu a ralɔɛma a na gbilen a
xa kira kobi fɔxɔ ra lɔxɔɛ naxɛ. Tinxintɔɛ
mu a yɛtɛ rakisima a xa tinxinyi dangixi
saabui ra, xa a bira fe kobi fɔxɔ ra.
13 N na a masen tinxintɔɛ nde bɛ a
kisima nɛ, kɔnɔ a fa la a xa tinxinyi
dangixi ra, a so fe kobi rabafe, a xa
tinxinyi luma nɛ a ma fu. Yakɔsi a faxama
nɛ a xa fe kobi xa fe ra.
14 N na a masen mixi kobi nde bɛ a mu
kisima, kɔnɔ a fa gbilen a xa yunubi fɔxɔ
ra, a so fe tinxinxie rabafe,
15 alɔ sɛɛkɛ ragbilenfe donima ma, se
muɲaxi ragbilenfe a kanyi ma, ɲɛrɛfe
sɛriyɛ kui, gbilenfe fe kobi fɔxɔ ra, na
tɛmui a kisima nɛ, a mu faxama.
16 A yunubi naxan birin naba tɛmui
dangixi, na birin xafarima nɛ. Xa a bara
ɲɛrɛ sɛriyɛ nun tinxinyi ra, a kisima nɛ.›»
17 «I ngaxakerenyie a falama, ‹Marigi
mu tinxin.› Kɔnɔ n xa a fala i bɛ, e tan
nan mu tinxin.
18 Xa tinxintɔɛ a kobe so a xa tinxinyi
ra, a so tinxintareya rabafe, a faxama nɛ.
19 Xa mixi tinxintare gbilen a xa fe kobie
fɔxɔ ra, a so fe tinxinxie rabafe, a kisima
nɛ na saabui ra.
20 N xa a fala e bɛ, ‹Isirayila bɔnsɔɛ
naxɛ n mu tinxin, kɔnɔ n fama nɛ wo tan
makiitide, kankan xa a ɲɛrɛ ki sare fi.›»
21 A ɲɛ fu nun firin nde ra, kike fu, xi
fu nun suuli nde ra muxu xa konyiya kui,
mixi nde kelife gere yire, a naxa fa, a fala
n bɛ, a e bara Darisalamu suxu.
22 Na kɔɛ ra beenun na mixi xa fa,
Alatala nu bara a bɛlɛxɛ sa n dɛ ma, a n
nɛnyi rafulun alako n xa nɔ wɔyɛnde, n
naxa lu boboya kui sɔnɔn.
23 Na tɛmui Alatala naxa a masen n bɛ,
a naxɛ,
24 «Adamadi, ɲama dɔnxɔɛ naxee
sabatixi Darisalamu kanaxi tagi, nee na a
falafe, ‹Iburahima naxa nɔ yi bɔxi sɔtɔde
a keren. Won tan naxan findixi ɲama ra,
Ala tondima yi bɔxi fide won ma?›
25 Na kui a lanma i xa a fala e bɛ, ‹Wo
Marigi Alatala yi nan masenxi: Wo to
sube donma wuli na a kui, wo to kuye
batuma, wo to faxɛ tima, a lanma yi bɔxi
xa findi wo gbe ra?
26 Wo laxi wo xa santidɛgɛma gbansan
nan na, wo fe ɲaaxie rabama tɛmui birin,
wo yɛnɛ rabama wo dɔxɔboore xa ginɛ ra.
Hali wo to na birin nabama, wo wama nɛ
yi bɔxi man xa findi wo gbe ra?›»
27 «A fala e bɛ, ‹Wo Marigi Ala yi nan
masenxi: N bara n kali n yɛtɛ ra, naxee
luxi Darisalamu kanaxi tagi, nee faxama
nɛ santidɛgɛma ra. Mixi naxee luxi wulai,
burunyi subee nee faxama nɛ. Mixi naxee
e nɔxunxi geya fari gɛmɛe longori ra, nee
faxama nɛ wuganyi ra.
28 N na bɔxi findima nɛ yire maxaraxi
ra, n yɛtɛ igboe xa fe xun nakana, n
a niyama nɛ si gbɛtɛ mixie mu dangi
Isirayila geyae ra.
29 N na na bɔxi kana e xa fe ɲaaxie xa
fe ra, e a kolonma nɛ a n tan nan Alatala
ra.›»
30 «Adamadi, i tan to a ra, i ngaxak-
erenyie na a makɔyikɔyife e xɔnyi a falafe
ra, ‹Wo fa, wo fa wo tuli mati. Alatala na
masenyi mundun tife yi ki?›
31 N ma ɲama fama nɛ i yire, e e
tuli mati i xa masenyi ra, kɔnɔ e mu a
rabatuma feo. E a falama e wama n ma fe
xɔn, kɔnɔ e bɔɲɛ biraxi naafuli tinxintare
nan fɔxɔ ra.
32 I luxi nɛ e bɛ alɔ sigisa xui ɲɔxunmɛ,
naxan fe fanyie falama. E i xa masenyi
mɛma, kɔnɔ e mu tinma birade a fɔxɔ ra.»
33 «N ma masenyi birin na kamali nɔndi
ki ma tɛmui naxɛ, e a kolonma nɛ a
namiɲɔnmɛ nde nu na e ya ma.»

34

Xurusee nun a dɛmadonyi xa taali

1 Alatala naxa a masen n bɛ, a naxɛ,
2 «Adamadi, i xa n ma masenyi ti Isir-
ayila yareratie bɛ naxee luxi alɔ xuruse
dɛmadonyie, a falafe ra, ‹Wo Marigi Ala
yi nan masenxi: Ɲaxankatɛ na wo bɛ,
wo tan Isirayila xuruse dɛmadonyie. Wo

wo ɲɔxɔ sama wo yɛtɛ nan tun xɔn ma.
Xuruse dɛmadonyi mu lanma xɛ a xa
xurusee makanta?
3 Wo xurusee xiɲɛ minma, wo e xabe
yailanma dugi ra, wo e sube donma, kɔnɔ
wo mu wo ɲɔxɔ sama e xɔn ma.
4 Wo mu xuruse sɛnbɛtare ral-
imaniyama, wo mu xuruse furaxi
dandanma, wo mu xuruse maxɔnɔxi
maxirima seri ra. Wo mu xuruse lɔɛxie
fenma, e xa gbilen gɔɔrɛ kui. Wo e
yamarima nɔɛ xɔrɔxɔɛ nan tun na.
5 E yensenxi, barima xuruse dɛmadonyi
mu nu na e fɔxɔ ra. Na kui wulai sube
bara ndee ibɔɔ.
6 N ma xuruse gali bara yensen yɛ geya
itexie ma, e lɔɛ duniɲa birin ma, kɔnɔ
mixi yo mu mini e fende.›»

7 «Xuruse dɛmadonyie, wo wo tuli mati
Alatala xa masenyi ra:
8 N tan wo Marigi Alatala, n bara n kali
n yɛtɛ ra, wo to n ma xurusee rabɛɲin,
e findi wulai subee xa baloe ra, wo to mu
wo ɲɔxɔ saxi e xɔn ma, wo mɛɛni wo yɛtɛ
gbansan ma,
9 wo tan xuruse dɛmadonyie xa wo tuli
mati Alatala xa kiiti ra.
10 Wo Marigi Alatala yi nan masenxi: N
fafe na xuruse dɛmadonyie nan xili ma, e
xa n sare fi gɔɔrɛ xa fe ra. N e bama nɛ
xuruse dɛmadonyi wali kui, alako e naxa
na raba e yɛtɛ xa geeni gbansan ma. N na
n ma xurusee ratangama nɛ e ma, alako
e naxa n ma xurusee tɔɔrɔ.»

11 «Wo Marigi Alatala yi nan masenxi:
N tan yati sigama nɛ n ma xurusee fende,
12 alɔ xuruse dɛmadonyi a rabama a
xa xuruse rayensenxie bɛ ki naxɛ. N e
ragbilenma nɛ yire birin e lɔɛxi dɛnnaxɛ
na lɔxɔɛ.
13 N e raminima nɛ ɲamanɛe birin
longori ra, n e xanin e xɔnyi. N mɛɛnima
nɛ e ma e xa geyae fari nun e xa gulunbae
kui, e xa lu e yɛtɛ xa bɔxi ma.
14 N e dɛ madonma nɛ fiili fanyie ma
Isirayila geyae fari. Mɛnni e e malabuma
nɛ yire fanyi ma, e balo Isirayila geyae
fari.
15 N tan nan yati n ma xurusee dɛ
madonma, n malabui fima e ma. Wo
Marigi Alatala xui nan nan ki.
16 N xuruse lɔɛxi fenma nɛ, n xu-
ruse maxɔnɔxi dandanma nɛ, n xuruse
sɛnbɛtare ralimaniyama nɛ. Kɔnɔ xuruse
naxee bara xungbo, naxee bara nɔ booree
ra, n nee tan faxama nɛ kiiti tinxinxi ra.»

17 «Wo tan n ma xurusee, wo Marigi
Alatala yi nan masenxi: N kiiti sama nɛ
xurusee tagi, yɛxɛɛ kontonyie nun sikɔtɛe
tagi.
18 Wo na sɛxɛ fanyi don fiili ma, na
mu wo wasama, fo wo xa a dɔnxɔɛ fan
iboron? Wo na ye tinsexi min, na mu wo
wasama, fo wo xa a dɔnxɔɛ dunda?
19 A lanma n ma xurusee xa sɛxɛ don
wo naxan iboronxi? A lanma e xa ye min,
wo naxan dundaxi?»

20 «Na kui wo Marigi Alatala yi nan
masenxi nee xa fe ra: N yɛtɛ yati nan
fama kiiti sade xuruse xungbee nun a
lanmae tagi.
21 Wo bara din n ma xuruse sɛnbɛtaree
ra wo ferie ra, han e bara mini gɔɔrɛ kui.
22 N fama nɛ n ma xurusee rakiside,
alako mixi naxa fu e ma sɔnɔn. N kiiti
sama nɛ xurusee tagi.
23 N xuruse dɛmadonyi nde tima nɛ n
ma xurusee xun ma, naxan fama e dɛ
madonde a ki ma. N ma konyi Dawuda
nan na ki.
24 N tan findima nɛ e Marigi Ala ra, n
ma konyi Dawuda findi mangɛ ra e tagi.
N tan Alatala xui nan na ki.»

25 «N bɔɲɛsa saatɛ tongoma nɛ e bɛ.
N wulai sube xaaɲɛe ɲɔnma nɛ bɔxi
ma, alako mixi xa nɔ sabatide yire birin
bɔɲɛsa kui.
26 N baraka ragoroma nɛ e ma. N tunɛ
rafama nɛ a waxati, alako bɔxi xa fan n
ma geya sɛniyɛnxi rabilinyi.
27 Wurie bogima nɛ, bɔxi xɛe fan. N ma
ɲama sabatima nɛ bɔɲɛsa kui a xa bɔxi
ma. Na tɛmui, e a kolonma nɛ a n tan
nan na Alatala ra, a n tan nan yɔlɔnxɔnyie
bolonma, n e ratanga e yaxuie ma.
28 Ɲamanɛe mu e tɔɔrɔma sɔnɔn, sube
xaaɲɛe fan mu e donma sɔnɔn. E saba-
tima xaxilisa nan kui, mixi yo mu e
magaaxuma.
29 N e xa sansi bilie rafanma nɛ
ɲamanɛe ya xɔri. Kaamɛ mu e suxuma
sɔnɔn, e xa yaagi e xa setareɲa kui.

30 Na tɛmui, e a kolonma nɛ a n tan e
Marigi Alatala na e fɔxɔ ra, e man a kolon
a e tan Isirayila bɔnsɔɛ findixi n ma ɲama
nan na. Wo Marigi Alatala xui nan na ki.
31 Wo tan n ma xurusee, n naxee dɛ
madonma, adamadi nan wo ra. N tan nan
na wo Marigi ra. Wo Marigi Alatala xui
nan na ki.»

35

Ɲaxankatɛ na Edon bɛ

1 Alatala naxa a masen n bɛ, a naxɛ,
2 «Adamadi, i xa n ma masenyi ti n xili
ra Edonkae bɛ, naxee sabatixi Seyiri geya
ma,
3 a fala e bɛ, ‹Wo Marigi Alatala yi nan
masenxi: N fama nɛ wo tan Edonkae xili
ma, n na n sɛnbɛ ramini wo ma, n Seyiri
geya findi yire maxaraxi ra.
4 N wo xa taae xun nakanama nɛ, nee
xa findi yire rabɛɲinxi ra. Na tɛmui, wo a
kolonma nɛ a n tan nan na Alatala ra.›»
5 «Wo to Isirayilakae xɔn kabi tɛmui
xɔnkuye, han wo bara e yanfa, wo e sa
wo yaxuie sagoe e xa ɲaxankatɛ waxati,
6 n tan wo Marigi Alatala naxɛ, ‹N bara
n kali n yɛtɛ ra, n a niyama nɛ wo xa bu
gere kui. Wo to gbata wuli raminide, n a
ragirima nɛ na fe mɔɔli xa bira wo fɔxɔ
ra tɛmui birin.
7 N Seyiri geya findima nɛ yire
maxaraxi ra mixi mu sigama dɛnnaxɛ.
8 Binbie luma nɛ wo xa bɔxi birin ma,
naxee faxaxi santidɛgɛma ra wo xa geyae
fari, wo xa gulunbae kui, nun wo xa folee
longori ra.
9 N wo xa bɔxi findima nɛ yire maxaraxi
ra, mixi yo mu sabatima wo xa taae kui.
Na tɛmui, wo a kolonma nɛ a n tan nan
na Alatala ra.›»
10 «Wo to a fala Yudaya nun Isirayila
findima nɛ wo gbe ra, hali n nu na e fɔxɔ
ra,
11 n bara n kali n yɛtɛ ra, n tan wo
Marigi Alatala yi nan masenxi: ‹N fan wo
gerema nɛ wo xa xɔnɛ nun tɔɔnɛ bɛrɛ ma,
naxan nu na wo bɔɲɛ kui e tan mabiri.
N na wo makiiti tɛmui naxɛ, n na n yɛtɛ
masenma nɛ e tan bɛ.
12 Na kui, wo a kolonma nɛ a n tan
Alatala bara wo xa konbie birin mɛ, wo
naxee ilanxi Isirayila xa geyae ra. Wo nu
bara a fala, Mɛnnikae xun bara rakana,
alako na bɔxi xa findi muxu gbe ra.
13 Wo xa yɛtɛ igboya kui, wo bara n
mabere n ma yaragaaxuitareɲa kui. N na
birin mɛ nɛ.›»
14 «Wo Marigi Alatala yi nan masenxi:
Duniɲa birin na lu sɛɛwɛ kui, n wo xun
nakanama nɛ a ɲaaxi ra.
15 Seyiri geya nun Edonkae birin, n wo
xun nakanama nɛ feo. Na tɛmui wo a
kolonma nɛ, a n tan nan na Alatala ra!»

36

Masenyi Isirayila bɔxi bɛ

1 «Adamadi, i xa masenyi ti n xili ra
Isirayila xa geyae bɛ, i naxɛ, ‹Isirayila
geyae, wo wo tuli mati Alatala xa masenyi
ra.
2 Wo Marigi Alatala yi nan masenxi, a
naxɛ: Wo yaxuie bara a fala wo xa geyae
findima nɛ e gbe ra.
3 Na kui, i xa masenyi ti n xili ra, a falafe
ra, Wo Marigi Alatala yi nan masenxi: E to
bara wa wo xun nakanafe, e wo raxɛtɛn
alako wo xa lu si gbɛtɛe sagoe naxee wo
maberema, e wo mafala,
4 n tan wo Marigi Alatala n xa a masen
wo bɛ, wo tan geyae, gulunbae, folee, taa
kanaxi naxee harige birin bara xanin si
gbɛtɛe saabui ra,
5 n bara natɛ tongo n ma xɔnɛ kui si
gbɛtɛe nun Edon xili ma, barima e tan
bara n ma bɔxi findi e gbe ra sɛɛwɛ birin
na e bɔɲɛ ɲaaxi kui, alako e xa e xa
xurusee dɛ madon naa.›»
6 «Na kui, i xa masenyi ti n xili ra
Isirayila bɔxi bɛ. A fala geyae, folee, nun
gulunbae bɛ, i naxɛ, ‹Wo Marigi Alatala
yi nan masenxi: N na masenyi tife xɔnɛ
nun tɔɔnɛ nan kui, barima si gbɛtɛe bara
yo wo ma.
7 Na xa fe ra, wo Marigi Alatala yi
nan masenxi: N bara n kali n bɛlɛxɛ
itexi ra, ɲamanɛ naxee wo rabilinxi, e xa
marasɔtɔɛe gbilenma nɛ e ma.›»
8 «Wo tan Isirayila geyae, wo fama
nɛ wuri bilie raminide, naxee salonyie
bogi fanyie fima n ma ɲama Isirayila ma,
barima a gbe mu luxi e xa gbilen e xɔnyi.
9 N mɛɛnima nɛ wo ma. N hinnɛma nɛ
wo xa xɛ safe ma,

10 nun wo xa taa tife ra. N wo xa mixie
rawuyama nɛ, Isirayila bɔnsɔɛ xa sabati
naa.
11 N mixi nun xuruse rawuyama nɛ wo
bɛ, e findi di barie ra dangi a singe ra. Na
tɛmui, wo a kolonma nɛ a n tan nan na
Alatala ra.
12 N ma ɲama Isirayila a xa nɔɛ
raɲɛrɛma nɛ wo fari, wo findi e kɛ ra, wo
mu e xa die ba e yi ra sɔnɔn.»

13 «Wo Marigi Alatala yi nan masenxi,
a naxɛ: ‹Mixie to a falama, a wo tan
Isirayila bɔxi mixie donma, wo a niya e
xa xanin konyiya kui,
14 n a niyama nɛ na mixi donfe mu fala
wo xun sɔnɔn, nee birin faxa. Wo Marigi
Alatala xui nan na ki.
15 N si gbɛtɛe xa marasɔtɔɛ danma nɛ
wo mabiri, e mu yo wo ma sɔnɔn, wo mu
wo sabati boore rabira sɔnɔn. Wo Marigi
Alatala xui nan na ki.›»
16 Alatala man naxa a masen n bɛ, a
naxɛ,
17 «Adamadi, Isirayila bɔnsɔɛ to nu
sabatixi a xa bɔxi ma, a ɲɛrɛ ki naxa a
findi sɛniyɛntare ra n ya i, alɔ ginɛ naxan
na a xa kike wali tofe.
18 N naxa n ma xɔnɛ dusu e xun na e xa
faxɛ tife nun e xa kuye batufe xa fe ra.
19 N naxa e rayensen yɛ ɲamanɛe ma e
ɲɛrɛ ki xa fe ra.
20 E siga dɛnnaxɛ duniɲa ma, mixie
bara n xili sɛniyɛnxi mabere e xa fe ra,
a falafe ra, ‹Ala xa ɲama nan yi ki, naxan
kelixi a xa bɔxi ma!›
21 N nu wama nɛ n xili sɛniyɛnxi matan-
gafe, Isirayila bɔnsɔɛ nu naxan maberefe
ɲamanɛe tagi.»

22 «Na nan a ra, i xa a fala Isirayila
bɔnsɔɛe bɛ, ‹Wo Marigi Alatala yi nan
masenxi: N fama nɛ fe nde rabade, kɔnɔ
n mu a rabama wo tan bɛ, n a rabama n
xili sɛniyɛnxi nan xa fe ra, wo bara naxan
mabere ɲamanɛe ma.
23 N na n xili xungbe xa sɛniyɛnyi
masenma nɛ, wo naxan maberexi. N na
n ma sɛniyɛnyi masenma wo saabui ra e
ya xɔri, duniɲa ɲamanɛe a kolonma nɛ a
Alatala nan n na. Wo Marigi Alatala xui
nan na ki.›»
24 «N wo tongoma nɛ ɲamanɛe tagi, n
wo ragbilen wo xa bɔxi ma.

25 N ye sɛniyɛnxi kasanma nɛ wo ma
wo rasɛniyɛnfe ra. N wo xa sɛniyɛntareɲa
birin bama nɛ wo ma naxee fatanxi wo xa
wali kobie nun wo xa kuye batufe ra.
26 N bɔɲɛ nɛɛnɛ nun xaxili nɛɛnɛ fima
nɛ wo ma. N wo xa bɔɲɛ xɔrɔxɔɛ masara
bɔɲɛ fanyi ra.
27 N na n xaxili sama nɛ wo bɔɲɛ ma,
n fa a niya wo xa n ma yaamarie rabatu,
wo xa bira n ma sɛriyɛ fɔxɔ ra.
28 Wo sabatima nɛ bɔxi ma, n naxan
fi wo benbae ma. Wo findima nɛ n ma
ɲama ra, n fan findi wo Marigi Ala ra.
29 N wo rakisima nɛ wo xa
sɛniyɛntareɲa ma, n baloe rawuyama nɛ
wo bɛ, alako wo naxa lu kaamɛ kui sɔnɔn.
30 N wuri bogie nun xɛ sansie
rawuyama nɛ, alako kaamɛ naxa wo
rayarabi ɲamanɛe tagi sɔnɔn.
31 Na tɛmui, wo wo ratuma nɛ wo ɲɛrɛ
ki ɲaaxie ma, wo nimisa wo xa yunubie
xa fe ra.
32 Wo xa a kolon a n mu yi rabama wo
tan xa fe xa ra. Wo Marigi Alatala xui nan
na ki. Isirayila bɔnsɔɛ, wo wo xun sin, wo
xa yaagi wo xa fe ɲaaxi rabaxie ra.»

33 «Wo Marigi Alatala yi nan masenxi, a
naxɛ: N na wo rasɛniyɛn wo xa yunubie
ma lɔxɔɛ naxɛ, n wo xa taae rafema nɛ
ɲama ra, n wo xa yire kanaxie yailan.
34 Xɛe fama nɛ sade bɔxi ma, naxan nu
bara xara dangi mixie ya tode ra.
35 E man a falama nɛ, ‹Yi bɔxi naxan
nu xaraxi, na man bara lu alɔ Eden sansi
yire. A taa kanaxie man bara ti sɛnbɛ ra,
mixie bara sabati e kui.›
36 Na tɛmui, ɲamanɛ naxee luma wo
rabilinyie, nee a kolonma nɛ a n tan
Alatala bara yire kanaxi yailan, n bara
xɛe sa bɔxi ma naxan nu bara xara. N
tan Alatala xui nan na ki. N naxan fala, n
na nan nabama.»

37 «Wo Marigi Ala yi nan masenxi, a
naxɛ: N man Isirayila xa maxandi sux-
uma nɛ yi fe rabafe ra e bɛ. N e rawuyama
nɛ alɔ xuruse gali
38 naxan toma Darisalamu sali lɔxɔɛe.
Isirayila taa kanaxie rafema nɛ mixi gali
ra, e fa a kolonde a n tan nan na Alatala
ra.»

37

Xɔri xaraxie

1 Alatala sɛnbɛ naxa goro n ma, a Xaxili
Sɛniyɛnxi naxa n tongo, a sa n ti gulunba
nde tagi xɔrie gbegbe nu na dɛnnaxɛ.
2 A naxa n naɲɛrɛ na xɔrie longori ra, e
birin xaraxi gben.
3 A naxa n maxɔrin, a naxɛ, «Adamadi,
yi xɔrie man nɔma balode?» N naxa a
yaabi, «N Marigi Alatala, i keren nan a
kolon!»
4 Na tɛmui a naxa a masen n bɛ, «I xa
masenyi ti yi xɔrie bɛ n xili ra. I xa a fala e
bɛ, ‹Xɔri xaraxie, wo wo tuli mati Alatala
xa masenyi ra.
5 Wo Marigi Alatala yi nan masenxi wo
tan xɔri xaraxie bɛ, a naxɛ: N xa nii foye
rafa wo ma, wo man xa balo.
6 N fasɛe yailanma nɛ wo bɛ, n fate sube
nun fate kiri sa wo ma, n ɲɛngi raso wo
fate i, wo fa gbilen balo ra. Na tɛmui, wo
a kolonma nɛ a n tan nan na Alatala ra.›»
7 N naxa a xa masenyi radangi alɔ a n
yamari a ra ki naxɛ. N to nu wɔyɛnma
a namiɲɔnmɛ ki ma, xui nde naxa mini
xɔrie tagi, e wundu, e fa so e masofe e
bore ra.
8 N naxa fasɛe, sube, nun kiri to e ma,
kɔnɔ nii foye mu nu rasoxi e fate.
9 Na tɛmui a naxa a masen n bɛ, a naxɛ,
«Adamadi, i xa n ma masenyi ti nii foye
bɛ a falafe ra, ‹I Marigi Alatala yi nan
masenxi: I tan nii foye, i xa keli duniɲa
tunxun naanie ra, i xa so yi mixi faxaxie
fatee, e xa keli faxɛ ma, e xa balo!›
10 Awa, n naxa na masenyi radangi alɔ
a n yamari ki naxɛ. N to na raba, nii foye
naxa so e fate i, e naxa balo, e keli, e ti e
sanyi xun na. Ɲama gbegbe nan nu nee
ra.»
11 Na tɛmui a naxa a masen n bɛ, a naxɛ,
«Adamadi, yi xɔrie misaalixi Isirayila
bɔnsɔɛ nan na. E naxɛ, ‹Muxu xɔrie bara
xara, muxu xaxili tidee bara ɲɔn, muxu
bara rabolo.›
12 I xa yi masenyi ti e bɛ n xili ra,
‹Wo Marigi Alatala yi nan masenxi: N ma
ɲama, n wo xa gaburie rabima nɛ, n wo
rate e kui, n wo xanin Isirayila bɔxi ma.
13 N na gɛ na rabade, wo tan n ma ɲama,
wo a kolonma nɛ a Alatala nan n na.
14 N na n Xaxili Sɛniyɛnxi ragoroma nɛ
wo ma, wo man gbilen balo ra, n wo
rasabati wo xa bɔxi ma. Na tɛmui, wo a
kolonma nɛ a n tan Alatala bara wɔyɛn,
a n tan Alatala bara na rakamali. Alatala
xui nan na ki.›»
15 Alatala naxa a masen n bɛ, a naxɛ,
16 «Adamadi, i xa wuri nde tongo, i
a sɛbɛ a ma, ‹Yuda nun a malan boore
Isirayilakae gbe.› I xa wuri gbɛtɛ tongo,
i a sɛbɛ na tan ma, ‹Yusufu xa di Efirami
nun a malan boore Isirayila bɔnsɔɛ gbe.›
17 Na tɛmui i xa e suxu i bɛlɛxɛ ra, e xa
lu alɔ wuri keren.»
18 «I ngaxakerenyie na i maxɔrin na
fatanfasife ra e bɛ,
19 i xa e yaabi, ‹Wo Marigi Alatala yi
nan masenxi: N Yusufu xa wuri tongoma
nɛ, naxan na Efirami nun a malan boore
Isirayila bɔnsɔɛe yi ra, n xa dɔxɔ Yuda xa
wuri ra, e xa findi keren na n bɛlɛxɛ kui.
20 I xa na wurie itala e mabiri, sɛbɛli tixi
naxee ma,
21 i a fala e bɛ, Wo Marigi Alatala yi
nan masenxi: N Isirayilakae tongoma nɛ
ɲamanɛe kui, n e ragbilen e xa bɔxi ma.
22 N e birin findi si keren na Isirayila
geyae fari. Mangɛ keren nan e birin
yamarima. E mu mɛɛma e bore ra sɔnɔn
findife si firin na.
23 E mu findima sɛniyɛntaree ra sɔnɔn,
kuye batufe ra nun fe ɲaaxi rabafe ra. N e
ratangama nɛ na birin ma, n e rasɛniyɛn.
E findima nɛ n ma ɲama ra, n fan findi e
Marigi Ala ra.›»
24 «N ma konyi Dawuda nan findima
e xa mangɛ ra, xuruse kantɛ keren lu e
birin bɛ. E birama nɛ n ma yaamarie fɔxɔ
ra, e n ma sɛriyɛ rabatu a ki ma.
25 E sabatima nɛ bɔxi ma, n naxan
fi n ma konyi Yaxuba ma, wo benbae
sabati dɛnnaxɛ. E tan, e xa die nun e
xa mamadie sabatima nɛ mɛnni, n ma
konyi Dawuda nan findima e xa mangɛ
ra abadan.
26 N bɔɲɛsa saatɛ tongoma nɛ e bɛ,
naxan mu kanama abadan. N e rasaba-
tima nɛ naa, n e bɔnsɔɛ rawuya. N ma
hɔrɔmɔlingira luma nɛ e tagi abadan.
27 E findima nɛ n ma ɲama ra, n fan
findi e Marigi Ala ra, n ma hɔrɔmɔlingira
fa lu e ya ma.

28 N ma hɔrɔmɔlingira na sabati e tagi
abadan, si gbɛtɛe a kolonma nɛ a n tan
Alatala nan Isirayila rasɛniyɛnxi.»

38

Ala xa masenyi mangɛ Gogo bɛ

1 Alatala naxa a masen n bɛ, a naxɛ,
2 «Adamadi, i xa n ma masenyi ti
Magogo bɔxi mangɛ Gogo bɛ, naxan Rosi,
Meseki, nun Tubali taae yamarima.
3 A fala a bɛ, ‹Marigi Alatala yi nan
masenxi: Rosi, Tubali nun Meseki xa
mangɛ Gogo, n fafe i xili ma.
4 N wure rasoma nɛ i banganyie kui, n
i ramini, i tan nun i xa sɔɔri galie birin: i
xa soee, e ragima tofanyie, i xa sɔɔrie nun
e xa wure lefa yanbaxie,
5 sɔɔri Perisekae, sɔɔri Kusikae, sɔɔri
Putikae, e birin nun e xa wure lefae nun
e xun makanta see,
6 Gomeri nun a xa sɔɔri gali, Togarama
nun a xa sɔɔri gali kelife kɔɔla ma.›»
7 «I xa na sɔɔri galie birin yailan a fanyi
ra i xa yaamari bun ma.
8 Tɛmui xɔnkuye na dangi, n i xilima nɛ
gere tife ra. I fama nɛ sigade bɔxi nde ma
naxan bara gere raba, e xanin konyiya kui
ɲamanɛ ma, e fa gbilen e xɔnyi, e sabati
bɔɲɛsa kui Isirayila geyae fari.
9 I mɛnni lima nɛ alɔ turunnaadɛ, i tan
nun i xa sɔɔri galie naxee kelixi duniɲa
birin ma. Wo luma nɛ alɔ nuxui ifɔɔrɔxi
naxan tima bɔxi xun na.»
10 «Marigi Alatala yi nan masenxi, a
naxɛ: Na lɔxɔɛ, i natɛ ɲaaxi tongoma nɛ.
11 I a falama nɛ, ‹N sigama nɛ bɔxi
xili ma, tɛtɛ mu naxan nabilinxi. Naakae
mu yailanxi gere tife ra, e birin sabatixi
bɔɲɛsa kui. Tɛtɛ mu na e xa taae rabilinyi,
naadɛ balanxie mu na e xɔnyi.
12 N e harige birin tongoma nɛ e xa taa
yailanxie kui, e gbilenxi dɛnnaxɛ kelife
ɲamanɛ ma. Naafuli nun xuruse gbegbe
na mɛnni bɔxi tagi.›
13 Seebakae, Dedankae, Tarasisi yulɛe,
nun e xa mixie birin i maxɔrinma nɛ, ‹I
na sigafe naafuli nan tongode? I bara
sɔɔri galie xili wo xa muɲɛ belebele ti,
alɔ xɛɛma, gbeti, xurusee, nun se fanyi
gbɛtɛe?›»
14 «Na nan a ra, adamadi, i xa n ma
masenyi ti Gogo bɛ, i naxɛ, ‹Marigi Alatala
yi nan masenxi: N ma ɲama Isirayila na
sabati xaxilisa kui lɔxɔɛ naxɛ, i fama na
tode.
15 I kelima nɛ i xɔnyi kɔɔla mabiri, i tan
nun sɔɔri gali wuyaxie kelife duniɲa birin
ma, e birin tixi soee fari, e bira i fɔxɔ ra.
16 I fama nɛ n ma ɲama Isirayila xili ma,
alɔ nuxui ifɔɔrɔxi naxan dusuma bɔxi
xun na. Na tɛmui n i rafama nɛ n ma bɔxi
xili ma, alako duniɲa xa n ma sɛniyɛnyi
kolon i saabui ra.›»
17 «Marigi Alatala yi nan masenxi,
a naxɛ: Tɛmui dangixi n ma konyi
namiɲɔnmɛ Isirayilakae nu bara i xa fe
fala, n i xɛɛma e gerede ki naxɛ.
18 Yi nan fama rabade na lɔxɔɛ: Gogo
na din Isirayila ra, n ma xɔnɛ tema nɛ alɔ
tɛ.
19 Isirayila bɔxi sɛrɛnma nɛ n ma xɔnɛ
xungbe kui.
20 Yɛxɛe, xɔnie, wulai subee, bubusee,
nun adamadie birin, e gaaxuma nɛ n
ya ra. Geyae nun tentenyie birama nɛ,
banxie xalɛe kana.
21 N gere ya rafindima nɛ Gogo ma n
ma geyae birin fari! Marigi Alatala xui
nan na ki. A xa sɔɔrie e xa santidɛgɛma
raminima nɛ e tɛɛ kui e ngaxakerenyie
xili ma.
22 N Gogo xun nakanama nɛ wuganyi
nun faxɛ tife ra. N tunɛ xɔrɔxɔɛ, balabal-
anyi, nun tɛ ragoroma nɛ a ma, a nun a
xa sɔɔri galie ma kelife duniɲa birin ma.
23 Na kui, n na n ma mangɛya nun n ma
sɛniyɛnyi masenma nɛ duniɲa si birin bɛ.
Na tɛmui, e a kolonma nɛ a Alatala nan n
na.»

39

Mangɛ Gogo raɲɔnyi

1 «Adamadi, n ma masenyi xɔrɔxɔɛ
ti mangɛ Gogo bɛ, a falafe ra, ‹Marigi
Alatala yi nan masenxi: Meseki nun
Tubali mangɛ Gogo, n bara ti i kanke!
2 N i mafindima nɛ alɔ n wama a xɔn ki
naxɛ. N i rakelima i xɔnyi kɔɔla ma, n fa
i ra Isirayila geyae ma gere tife ra.
3 Mɛnni n i xa xali nun i xa xali woli se
rabirama nɛ.

4 I tan nun i xa sɔɔrie birin faxama nɛ
na geyae longori. N wo findima yubɛe
nun burunyi subee xa donse nan na,
5 wo binbie fa lu kɛnɛ ma. Marigi
Alatala xui nan na ki.
6 N tɛ soma nɛ Magogo ra, nun yire
raxaraxi baa dɛ ra. Na tɛmui, e a kolonma
nɛ a n tan nan na Alatala ra.›»
7 «N na n xili sɛniyɛnxi masenma nɛ n
ma ɲama Isirayila bɛ, n man mu tinma
sɔnɔn e xa n mabere. Si gbɛtɛe fama nɛ a
kolonde, a n tan Alatala nan na Isirayila
xa Sɛniyɛntɔɛ ra.
8 Na fe birin fama nɛ rabade. Marigi
Alatala xui nan na ki. Lɔxɔɛ na a ra, n
naxan xa fe fala.»
9 «Isirayilaka naxee sabatixi taae kui,
e minima geresosee matongode bɔxi ma,
alɔ wure lefae, xalie, xalie woli see,
tanbɛe, nun wuri faxɛti see, e fa e gan
yege fari. Na e hayi fanma ɲɛ solofere
nan bun ma.
10 E mu yege fenma fiili nun fɔtɔnyi
ma sɔnɔn, barima geresosee nan findima
yege ra e bɛ. Naxee bara wa harige bafe
e yi ra, e tan nan fama harige bade nee yi
ra. Marigi Alatala xui nan na ki.»
11 «Na lɔxɔɛ, n a niyama nɛ Gogo xa
ragata Isirayila bɔxi ma, gulunba nde
kui mixie dangima dɛnnaxɛ sigafe ra
baa dɛ ra sogetede mabiri. Na gulunba
kira ibolonma nɛ Gogo nun a xa sɔɔrie
ragatade xa fe ra. E mɛnni xili sama nɛ
‹Gogo xa ɲama xa gulunba.›»
12 «Isirayila bɔnsɔɛ kike solofere nan
nabama na mixie ragatafe ra, alako e xa
bɔxi xa sɛniyɛn.
13 Ɲama birin luma nɛ na wali raba ra.
N ma nɔrɛ to lɔxɔɛ findima fe belebele
nan na e bɛ. Wo Marigi Alatala xui nan
na ki.
14 E mixie sugandima nɛ bɔxi
rasɛniyɛnde. Nee tan nun e booree luma
nɛ bɔxi birin iɲɛrɛ ra binbie ragatafe ra.
Na wali buma nɛ ɲɛ solofere.
15 E na gɛ na ra, e man bɔxi iɲɛrɛma nɛ
mixi xɔrie fende. E na nde to, e tɔnxuma
nde ti naa alako gaburi gemae xa a to, e xa
na xɔrie xanin Gogo xa ɲama xa gulunba
yire.
16 E bɔxi rasɛniyɛnma na ki nɛ. Taa nde
tima naa, naxan xilima Hamona. Xili nan
na ki naxan a falama ‹Ɲama› e gbe xui
ra.»
17 «Adamadi, i Marigi Alatala yi nan
masenxi: A fala wulai xɔnie nun sube
mɔɔli birin bɛ, ‹Wo birin xa fa be, n xa
n ma sɛrɛxɛ xungbe rafala Isirayila geyae
ma. Mɛnni wo sube nun wuli donma nɛ.
18 Wo sɛnbɛmae sube donma nɛ, wo
bɔxi mangɛe wuli min alɔ xuruse naxee
raturaxi Basan bɔxi ma.
19 Na sɛrɛxɛ tɛmui, wo wasama nɛ e
sube ra, wo siisi e wuli ra.
20 Wo lugama nɛ soe nun a ragimae
sube ra, mangɛe nun sɔɔri mɔɔli birin
sube. Wo Marigi Alatala xui nan na ki.›»
21 «N na n ma nɔrɛ masenma nɛ duniɲa
birin bɛ Gogo ɲama xa ɲaxankatɛ saabui
ra.
22 Keli na lɔxɔɛ ma, Isirayila bɔnsɔɛ
a kolonma nɛ a n tan nan na e Marigi
Alatala ra.
23 Si gbɛtɛe a kolonma nɛ a Isirayila xa
yunubie nan a niya e xa siga konyiya kui.
E to n yanfa, n naxa n kobe raso e ra, n fa
e sa e yaxuie sagoe. Na nan a ra, e naxa
faxa santidɛgɛma ra.
24 N e ɲaxankataxi e xa yunubie nun
e xa sɛniyɛntareɲa nan ma. Na nan a
niyaxi n xa n kobe so e ra.»
25 «Awa, i Marigi Alatala yi nan
masenxi, a naxɛ: Yakɔsi, n Yaxuba bɔnsɔɛ
ragbilenma nɛ kelife konyiya kui. N
kinikinima nɛ Isirayila bɔnsɔɛe ma, n fa
a ragiri n xili xa binya.
26 E na sabati e xɔnyi xaxilisa kui, mixi
yo mu e tɔɔrɔ, yaagi man luma nɛ e ma e
xa yanfanteya xa fe ra n tan mabiri.
27 N na e raminima nɛ ɲamanɛe kui, n
fa e ra e xɔnyi, ɲamanɛe fa n ma sɛniyɛnyi
tode na saabui ra.
28 Na tɛmui, Isirayila bɔnsɔɛ a kolonma
nɛ a n tan nan na e Marigi Alatala
ra, barima hali n to e rasiga konyiya
kui ɲamanɛe tagi, n man bara e birin
nagbilen, mixi yo mu lu e xanbi ra.
29 N mu n kobe soma e ra sɔnɔn, barima
n na n Xaxili luma nɛ Isirayila bɔnsɔɛ ma.
I Marigi Alatala xui nan na ki.»

40

Hɔrɔmɔbanxi nɛɛnɛ xa tɛtɛe

1 Muxu xa konyiya ɲɛ mɔxɔɲɛn nun
suuli nde ra, ɲɛ kike singe ra, xi fu nde
ra, naxan nu ilanxi Darisalamu xa kanɛ
dangi xanbi ɲɛ fu nun naani nde ma, na
lɔxɔɛ yati yati, Alatala sɛnbɛ naxa goro n
ma,
2 a n xanin laamatunyi ki ma Isirayila
geya itexi nde fari. N naxa taa nde to
kɔɔla mabiri.
3 Alatala to n xanin naa, n naxa xɛmɛ
nde to, naxan fate nu yanbafe alɔ wure
gbeeli. A nu tixi sode dɛ ra, luuti nun
maniya se wuri suxuxi a yi ra.
4 Na xɛmɛ naxa a fala n bɛ, a naxɛ,
«Adamadi, i ya ti a fanyi ra, i tuli mati
n xui ra. N fe naxan birin masenma i bɛ,
i xa i ɲɔxɔ sa a xɔn ma, barima i rafaxi nɛ
be alako i xa na kolon, i xa na birin tagi
raba Isirayila bɔnsɔɛ bɛ.»
5 N naxa tɛtɛ nde to naxan
hɔrɔmɔbanxi rabilinxi. Wuri maniya se
nu na na xɛmɛ yi ra, naxan kuya nɔngɔn
ya senni a nun suxui senni. A naxa tɛtɛ
xɛlɛ xa maigboe nun a xa maite maniya,
e firinyi birin lan na wuri maniyase ya
keren nan ma.
6 A naxa siga sode dɛ ra, naxan ya
rafindixi sogetede ma. A naxa te na tede
ra naxee nu na a ya ra, a sode dɛ xa maite
maniya, naxan lan na wuri maniyase ya
keren ma.
7 Hɔrɔmɔlingira kantamae xa tede nu
na sode dɛ sɛɛti ma, kankan xa maite nun
maigboe lan na wuri maniyase ya keren
nan ma. Xɛlɛ naxan nu na e tagi, na lan
nɔngɔn ya suuli nan ma. Buntunyi sode
dɛ xa maite fan lan na wuri maniyase
ya keren nan ma, naxan ya nu rafindixi
hɔrɔmɔbanxi ma.
8 A naxa buntunyi maniya,
9 naxan xa kuyɛ lan nɔngɔn ya solo-
masaxan ma, a kinkie lan nɔngɔn ya
firin ma. Na buntunyi ya nu rafindixi
hɔrɔmɔbanxi nan ma tɛtɛ kui.
10 Hɔrɔmɔbanxi kantamae tide senni
nu na sogetede sode dɛ sɛɛtie ma, sɛɛti
keren saxan, sɛɛti boore fan saxan. Nee
birin xa maniyɛ xasabi lan, e kinkie fan
birin xa maniyɛ xasabi lan.
11 A naxa sode dɛ xa maigboe maniya,
naxan lan nɔngɔn fu ma, a xa maite lan
nɔngɔn fu nun saxan nan ma.
12 Xɛlɛ di nu na hɔrɔmɔbanxi kantamae
xa tidee ya ra, naxan nu ite nɔngɔn ya
keren. Na tidee xa maigboe nun e xa
maite lan nɔngɔn ya senni nan ma.
13 A naxa a maniya kelife kantama singe
xa tide xanbi ra, han boore kantama
xa tide xanbi ra, na fa lan nɔngɔn ya
mɔxɔɲɛn nun suuli ma, kelife yire fanyi
ma, han kɔɔla ma.
14 A naxa xɛlɛ birin maniya na sode dɛ
longori han tɛtɛ kui, na lan nɔngɔn ya
tongo senni nan ma.
15 Kelife sode dɛ ra, han tɛtɛ kui bun-
tunyi xanbi ra, na lan nɔngɔn ya tongo
suuli nan ma.
16 Wundɛrie nu na na xalɛe ma sode dɛ
mabiri, alɔ wundɛri gbɛtɛe to nu na xalɛe
ma hɔrɔmɔbanxi mabiri. Tugi fɛnsɛe nu
masolixi na longori birin.
17 A to n naso tɛtɛ kui, n naxa yire tongo
saxan to naxee fatuxi tɛtɛ ma.
18 Bɔxi nu yailanxi gɛmɛ fanyie nan na
naxan xa maite lan tɛtɛ sode dɛ ma.
19 Na xɛmɛ naxa a maniya kelife sode dɛ
fɔlɛ ma, han tɛtɛ gbɛtɛ sode dɛ ra naxan
nu na na tɛtɛ singe kui. Na lan nɔngɔn
kɛmɛ nan ma sogetede mabiri nun kɔɔla
mabiri.
20 Na tɛmui, na xɛmɛ naxa tɛtɛ sode dɛ
maniya naxan nu na kɔɔla mabiri.
21 Hɔrɔmɔbanxi kantamae tidee fan nu
na mɛnni alɔ boore sode dɛe ra. Saxan nu
na sɛɛti keren, saxan nu na boore sɛɛti.
Na xa maite lan nɔngɔn tongo suuli nan
ma, a maigboe lan nɔngɔn mɔxɔɲɛn nun
suuli nan ma.
22 A xa wundɛrie, a xa buntunyi, a xa
tugi fɛnsɛ naxee masolixi a ma, nee nun
sogetede sode dɛ xa maniyɛ xasabi lan.
Santide solofere nan nu na a bɛ tede ra, a
xa buntunyi nu na nee nan ya i.
23 Tɛtɛ firin nde sode dɛ nu na tɛtɛ singe
sode dɛ nan ya ra kɔɔla nun sogetede
mabiri. Nɔngɔn ya kɛmɛ nu na e tagi.
24 Na tɛmui, na xɛmɛ naxa n xanin
tɛtɛ sode dɛ yirefanyi mabiri. Mɛnni
xa maniyɛ xasabi lan boore sode dɛe xa
maniyɛ nan ma.
25 Wundɛrie nu na na sode dɛ nun
a xa buntunyi bɛ e rabilinyi birin ma,
alɔ boore sode dɛe. Na sode dɛ nu ite
nɔngɔn ya tongo suuli, a nu igbo nɔngɔn
ya mɔxɔɲɛn nun suuli.

26 Santide solofere nan nu na a bɛ tede
ra, a xa buntunyi nu na nee nan ya i. Tugi
fɛnsɛe nu masolixi a kinkie sɛɛti birin ma.
27 Tɛtɛ firin nde sode dɛ fan nu na yire-
fanyi mabiri. Kelife na sode dɛ ma han na
tɛtɛ singe sode dɛ yirefanyi mabiri, a lan
nɔngɔn ya kɛmɛ nan ma.

28 Na tɛmui, na xɛmɛ naxa n xanin na
tɛtɛ firin nde kui naxan nu na boore tɛtɛ
kui. A naxa n naso na yirefanyi sode dɛ
ra. A naxa na maniya. A tan nun sode dɛ
booree birin nu lan.
29 A kantamae tidee, a xa kinkie, nun a
xa buntunyi xa maniyɛ xasabi lan booree
xasabi nan ma. Wundɛrie nu na na sode
dɛ nun a xa buntunyi birin nabilinyi ra.
Kelife na sode dɛ fɔlɛ ma, han tɛtɛ kui lan
nɔngɔn ya tongo suuli nan ma, a igboe lan
nɔngɔn ya mɔxɔɲɛn nun suuli nan ma.
30 Buntunyi naxee nu na na tɛtɛ firin
nde kui, e xa maigboe lan nɔngɔn ya
mɔxɔɲɛn nun suuli nan ma, e xa maite
lan nɔngɔn ya suuli nan ma.
31 Na buntunyi ya nu rafindixi tɛtɛ singe
nan ma. Tugi fɛnsɛe nu masolixi e kinkie
ma, tede solomasaxan nan nu na e bɛ.

32 Na tɛmui, na xɛmɛ naxa n xanin yi
tɛtɛ firin nde sode dɛ ra naxan nu na
sogetede mabiri. A naxa na maniya. A
tan nun sode dɛ booree birin nu lan.
33 A kantamae tidee, a xa kinkie, nun a
xa buntunyi xa maniyɛ nu lanxi booree xa
maniyɛ nan ma. Wundɛrie nu na na sode
dɛ nun a xa buntunyi rabilinyi birin ma.
A xa maigboe lan nɔngɔn ya mɔxɔɲɛn
nun suuli nan ma, a xa maite lan nɔngɔn
ya suuli nan ma.
34 Na buntunyi ya nu rafindixi tɛtɛ singe
nan ma. Tugi fɛnsɛe nu masolixi e kinkie
ma, tede solomasaxan nan nu na e bɛ.

35 Na tɛmui, na xɛmɛ naxa n xanin yi
tɛtɛ firin nde sode dɛ ra, naxan nu na
kɔɔla mabiri. A naxa na maniya. A tan
nun sode dɛ booree birin nu lan.
36 A kantamae tidee, a xa kinkie, nun a
xa buntunyi xa maniyɛ nu lanxi booree xa
maniyɛ nan ma. Wundɛrie nu na na sode
dɛ nun a xa buntunyi rabilinyi birin ma.
A xa maigboe lan nɔngɔn ya mɔxɔɲɛn
nun suuli nan ma, a xa maite lan nɔngɔn
ya suuli nan ma.

37 Na buntunyi ya nu rafindixi tɛtɛ singe
nan ma. Tugi fɛnsɛe nu masolixi e kinkie
ma, tede solomasaxan nan nu na e bɛ.
38 Yire nde nu na kankan xa sode dɛ ra,
xuruse naxee bama sɛrɛxɛ gan daaxi ra,
nee nu maxama mɛnni nɛ.
39 Teebilie nu na sode dɛ buntun firinyi
kui, firin nu na sɛɛti keren ma, firin nu
na boore sɛɛti fan ma. Xurusee kɔn
naxabama na teebilie nan fari, naxee
findi sɛrɛxɛ gan daaxi ra, yunubi xafari
sɛrɛxɛ ra.
40 Teebili gbɛtɛe nu na sode dɛ tede
sɛɛtie ma, firin sɛɛti keren, firin boore
sɛɛti fan ma, tɛtɛ fari ma buntunyi kui.
41 Na nan a ra teebili naani nu na sode
dɛ sɛɛti keren na, naani nu na boore sɛɛti
ra. Xurusee nu rafalama na teebilie nan
fari beenun e xa ba sɛrɛxɛ ra.
42 Na teebili naanie nu yailanxi gɛmɛe
nan na, e nu kuya nɔngɔn ya keren
nun a tagi, e nu igbo nɔngɔn ya keren.
Yirabasee nu sama nee nan fari, naxee
nu lanma e xa rawali xuruse rafalafe ra
naxee nu findima sɛrɛxɛ gan daaxie nun
sɛrɛxɛ mɔɔli gbɛtɛe ra.
43 Wuree nu na banxi xɛlɛ ma xurusee
nu gbakuma dɛnnaxɛ, e sube sa teebilie
fari.
44 Tɛtɛ firin nde sode dɛ sɛɛti firinyie
ma, yire nde nu na naxan ya rafindixi
yirefanyi ma, yire nde fan nu na naxan
ya rafindixi kɔɔla ma.
45 Na xɛmɛ naxa a fala n bɛ, a naxɛ:
«Yire naxan ya rafindixi yirefanyi ma, na
findixi sɛrɛxɛdubɛe gbe nan na, naxee
hɔrɔmɔbanxi makantama.
46 Yire naxan ya rafindixi kɔɔla ma, na
findixi sɛrɛxɛdubɛe gbe nan na, naxee
sɛrɛxɛbade makantama. Nee findi Sadɔki
xa die nan na, naxee findi Lewi bɔnsɔɛ
mixi ra, naxee gbansan lan e xa makɔrɛ
Alatala yire ra e xa wali kui.»
47 Na xɛmɛ naxa tɛtɛ maniya. A xa
kuyɛ lan nɔngɔn ya kɛmɛ nan ma, a
xa gboe fan lan nɔngɔn ya kɛmɛ nan
ma. Sɛrɛxɛbade nu tixi hɔrɔmɔbanxi nan
yatagi.
48 Na xɛmɛ naxa n xanin hɔrɔmɔbanxi
xa buntunyi ra. A naxa buntunyi xɛlɛ bun
se maniya. Keren lan nɔngɔn ya suuli nan
ma, boore fan naxa lan nɔngɔn ya suuli
ma. Sode dɛ xa gboe lan nɔngɔn ya fu nun

naani nan ma. Banxi xɛlɛ naxee nu na na sɛɛti firinyie ma lan nɔngɔn ya saxan nan ma.
49 Na buntunyi xa maigboe lan nɔngɔn ya mɔxɔɲɛn nan ma, a xa maite lan nɔngɔn ya fu nun firin nan ma. Tedee nu na a bɛ. Kinki firin nu tixi buntunyi xɛlɛ sɛɛtie ma.

41

Hɔrɔmɔbanxi nɛɛnɛ xalɛe nun naadɛe

1 Na xɛmɛ naxa n xanin hɔrɔmɔbanxi yire sɛniyɛnxi kui. A naxa a kinkie maniya naxee nu na naadɛ sɛɛtie ma. Kankan xa gboe naxa lan nɔngɔn ya senni ma.
2 Sode dɛ xa gboe lan nɔngɔn ya fu nan ma. Banxi xɛlɛ naxee nu na na sɛɛti firinyie ma, e lan nɔngɔn ya suuli nan ma. A naxa na hɔrɔmɔbanxi maniya. A xa kuyɛ lan nɔngɔn ya tongo naani nan ma, a xa gboe lan nɔngɔn ya mɔxɔɲɛn nan ma.
3 Na tɛmui, na xɛmɛ naxa so hɔrɔmɔbanxi yire sɛniyɛnxi fisamante kui. A naxa a kinkie maniya naxee nu na naadɛ sɛɛtie ma. Kankan xa gboe naxa lan nɔngɔn ya firin ma. A sode dɛ lan nɔngɔn ya senni nan ma. Banxi xɛlɛ naxee nu na na sɛɛti firinyie ma, e lan nɔngɔn ya solofere nan ma.
4 A naxa a xa kuyɛ nun a xa gboe maniya, kankan naxa lan nɔngɔn ya mɔxɔɲɛn ma. A naxa a fala n bɛ, «Yire sɛniyɛnxi fisamante nan yi ki.»
5 A naxa hɔrɔmɔbanxi xɛlɛ maniya. A xa marabinye naxa lan nɔngɔn ya senni ma. Yire naxee nu na hɔrɔmɔbanxi rabilinyi ma, kankan xa gboe lan nɔngɔn ya naani nan ma.
6 Na yiree nu dɔxɔxi e bore nan kɔn na dɛki saxan na. Konkoe tongo saxan nan nu na na dɛki keren keren birin ma. Bun se nu na hɔrɔmɔbanxi rabilinyi, kɔnɔ e mu nu rasoxi hɔrɔmɔbanxi xɛlɛ tan kui.
7 Dɛkie nu te igbo ra e bore bɛ alako naxan na koore ma naxa igbo dangi lanbanyi daaxi ra. Tedee nu na keli lanbanyi ma a sa dɔxɔ dɛki dɔnxɔɛ ra.
8 N naxa a rabɛn, sanbunyi nu na hɔrɔmɔbanxi rabilinyi ma, naxan kuya nɔngɔn ya senni. Na yire naxee nu na hɔrɔmɔbanxi rabilinyi, e nu tixi na sanbunyi fari.
9 Na yiree xɛlɛ xa marabinye lan nɔngɔn ya suuli nan ma. Kɛnɛ naxan nu na hɔrɔmɔbanxi
10 nun sɛrɛxɛdubɛe xa konkoe tagi, a lan nɔngɔn ya mɔxɔɲɛn nan ma, a rabilinyi birin na.
11 Na yire naxee nu na hɔrɔmɔbanxi rabilinyi, e sode dɛ keren nu na kɔɔla ma, keren fan nu na yirefanyi ma. Kɛnɛ nu na e rabilinyi ma, naxan lan nɔngɔn ya suuli ma.
12 Banxi gbɛtɛ nde nu na hɔrɔmɔbanxi sogegorode mabiri, naxan xa maigboe nu lanxi nɔngɔn ya tongo solofere ma, a xa kuyɛ nu lanxi nɔngɔn ya tongo solomanaani nan ma. A xɛlɛ xa marabinye nu lanxi nɔngɔn ya suuli nan ma.
13 Na xɛmɛ naxa hɔrɔmɔbanxi maniya. A xa kuyɛ lan nɔngɔn ya kɛmɛ nan ma. Kɛnɛ, banxi, nun a xɛlɛ, nee fan xa kuyɛ lan nɔngɔn ya kɛmɛ nan ma.
14 Kɛnɛ naxan nu na hɔrɔmɔbanxi sogetede mabiri, a lan nɔngɔn ya kɛmɛ nan ma.
15 Na xɛmɛ naxa banxi maniya, naxan nu na hɔrɔmɔbanxi xanbi ra, nun dangide naxee nu na a sɛɛti firinyi ma, na lan nɔngɔn ya kɛmɛ nan ma.

Hɔrɔmɔbanxi, a xa buntunyi,
16 a sode dɛe, nun a wundɛrie, na birin nu ratofanxi wuri fanyi nan na, kelife lanbanyi ma han koore.
17 Sode dɛ xun ma nun banxi xɛlɛ birin nabilinyi, a kui nun a fari,
18 malekɛe nun tugi fɛnsɛe nan nu masolixi a ma a raxunmase ra. Tugi fɛnsɛ keren nan nu masolixi malekɛ firin tagi. Yatagi firin nan nu na na malekɛ birin bɛ,
19 a mixi daaxi nun a yɛtɛ daaxi. Na mixi yatagi nu rafindixi tugi fɛnsɛ nan ma, na yɛtɛ yatagi nu rafindixi tugi fɛnsɛ nan ma boore sɛɛti mabiri.
20 Malekɛe nun tugi fɛnsɛe nu masolixi kelife hɔrɔmɔbanxi lanbanyi ma han koore.
21 Sode dɛ nu na hɔrɔmɔbanxi xa yire sɛniyɛnxi ma, a maniyɛ fan nu na a xa yire sɛniyɛnxi fisamante ma.
22 Sɛrɛxɛbade nde nu na mɛnni, naxan nu rafalaxi wuri ra, a xa maite lan nɔngɔn

ya saxan nan ma, a xa kuyɛ lan nɔngɔn ya firin nan ma, a xa maigboe nu lanxi nɔngɔn ya firin nan ma. A tunxunyie, a dɛ kirie, nun a sɛɛtie birin nu yailanxi wuri nan na. Na xɛmɛ naxa a fala n bɛ, «Yi teebili nan na Alatala ya i.»

23 Naadɛ firin nan nu na hɔrɔmɔbanxi yire sɛniyɛnxi sode dɛ ra, naadɛ firin nan nu na hɔrɔmɔbanxi yire sɛniyɛnxi fisamante sode dɛ ra.

24 Naadɛ bɛla firin nan nu na na sode dɛ firinyi, naxee nu ragalima sode dɛ ma.

25 Malekɛe nun tugi fɛnsɛe nu masolixi hɔrɔmɔbanxi naadɛe ma, alɔ a nu masolixi a xɛlɛe ma ki naxɛ. Wurie fan nu na buntunyi ma koore ma.

26 Wundɛrie nu na buntunyi xɛlɛ ma a sɛɛtie ma, tugi fɛnsɛe nu masolixi wundɛrie sɛɛtie ma. Wurie fan nu na na yiree xun na, naxee nu tixi hɔrɔmɔbanxi rabilinyi.

42

Sɛrɛxɛdubɛe xa banxi

1 Na dangi xanbi, na xɛmɛ naxa n namini na tɛtɛ singe kui kɔɔla ma. A naxa n xanin banxi yire, naxan nu na tɛtɛ singe xɛlɛ kɔɔla mabiri nun hɔrɔmɔbanxi tagi.

2 Na banxi xa sode dɛ ya nu rafindixi kɔɔla nan ma. Na banxi nu kuya nɔngɔn ya kɛmɛ, a nu igbo nɔngɔn ya tongo suuli.

3 Sɛɛti naxan nu kuya tɛtɛ mabiri nɔngɔn ya mɔxɔɲɛn, a nun sɛɛti naxan nu na hɔrɔmɔbanxi mabiri, konkoee yire dɛki saxan nde nu tixi na yire firinyi ma.

4 Ɲɛrɛdee nu na na sɛɛti firinyi ma naxee nu igbo nɔngɔn ya fu, e nu kuya nɔngɔn ya kɛmɛ alɔ banxi. Konkoee sode dɛe nu rafindixi kɔɔla nan ma.

5 Konkoe naxee nu na koore dɛki saxan nde ma, nee nu ixutu dangife boore ra lanbanyi.

6 Kinki yo mu nu na na dɛki saxan nde bɛ, e ixutuxi na nan ma.

7 Xɛlɛ nu tixi konkoe nun tɛtɛ singe tagi, a nu kuya nɔngɔn ya tongo suuli.

8 Boore sɛɛti hɔrɔmɔbanxi mabiri a nu kuya nɔngɔn ya kɛmɛ.

9 Konkoe naxee nu na lanbanyi, e sode dɛe nu na sogetede mabiri.

10 Konkoe gbɛtɛe nu na yirefanyi mabiri tɛtɛ singe xɛlɛ longori ra hɔrɔmɔbanxi ya i.

11 Ɲɛrɛde nde nu na e ya ra. Na konkoe nu maniyaxi konkoe nan na naxee nu na kɔɔla mabiri. E firin nafala ki, e xa kuyɛ nun e xa gboe, na birin lan.

12 E xa sode dɛe nu na yirefanyi nan ma. Naadɛ xungbe nde nu na sogetede mabiri.

13 Na xɛmɛ naxa a fala n bɛ, a naxɛ, «Konkoe naxee na yirefanyi nun kɔɔla ma tɛtɛ ya i, nee findixi yire sɛniyɛnxie nan na, Alatala xa sɛrɛxɛdubɛe sɛrɛxɛ sube donma dɛnnaxɛ. E sɛrɛxɛ sɛniyɛnxie ragatama mɛnni nɛ naxee findixi sansi xɔri sɛrɛxɛe, yunubi xafari sɛrɛxɛe ra. Yire sɛniyɛnxi nan mɛnni ra.

14 Sɛrɛxɛdubɛe na so yire sɛniyɛnxie, a mu lanma e xa mini ɲama ya ma tɛtɛ kui, fo e xa e xa dugi sɛniyɛnxie ba.»

15 Na xɛmɛ to gɛ hɔrɔmɔbanxi yire maniyade, a naxa n namini sogetede sode dɛ ra, a fa na tɛtɛ rabilinyi birin maniya.

16 A naxa a fɔlɔ sogetede mabiri. Na sɛɛti xa kuyɛ lan nɔngɔn ya kɛmɛ suuli nan ma.

17 Na tɛmui, a naxa kɔɔla sɛɛti maniya, naxan xa kuyɛ fan lan a ya kɛmɛ suuli ma.

18 Na tɛmui, a naxa yirefanyi sɛɛti maniya, naxan xa kuyɛ fan lan a ya kɛmɛ suuli ma.

19 A raɲɔnyi, a naxa sogegorode sɛɛti maniya, naxan xa kuyɛ fan lan a ya kɛmɛ suuli ma.

20 A naxa tɛtɛ rabilinyi birin maniya a xa wuri maniyase ra. Tɛtɛ sɛɛti naanie birin lan wuri ya kɛmɛ suuli nan ma. Na tɛtɛ nu tixi yire sɛniyɛnxi nun yire sɛniyɛntare nan tagi.

43

Alatala xa nɔrɛ gbilenfe hɔrɔmɔbanxi kui

1 Na tɛmui, na xɛmɛ naxa n xanin sogetede sode dɛ ra.

2 N naxa Isirayila Marigi Ala xa nɔrɛ to fafe ra kelife sogetede mabiri. A nu xui naxan naminima, na nu luxi nɛ alɔ baa xungbe mɔrɔnyie, bɔxi fan nu iyalanma a yanbɛ ra.

3 N laamatunyi naxan to, na nu luxi nɛ
alɔ n naxan to Marigi fa lɔxɔɛ Darisalamu
kanade. A nu luxi nɛ alɔ n naxan to
Kebara xure dɛ ra. N to a to, n naxa n
yatagi rafelen bɔxi ma.
4 Alatala xa nɔrɛ naxa so hɔrɔmɔbanxi
kui sogetede sode dɛ ra.
5 Na tɛmui, Ala Xaxili Sɛniyɛnxi naxa n
tongo, a n xanin hɔrɔmɔbanxi tɛtɛ firin
nde kui, Alatala xa nɔrɛ nu bara gbo
dɛnnaxɛ.
6 N nu na na xɛmɛ sɛɛti ma, kɔnɔ n
naxa xui nde mɛ wɔyɛnfe n na kelife
hɔrɔmɔbanxi kui.
7 Na xui naxa a masen n bɛ, a naxɛ,
«Adamadi, n ma kibanyi yire nan ya,
n sanyi tima dɛnnaxɛ. N sabatima nɛ
be Isirayilakae ya ma abadan. Isiray-
ila bɔnsɔɛ nun a xa mangɛe mu n xili
sɛniyɛnxi maberema sɔnɔn e xa langoeŋa
ra, nun e xa gaburi tife ra e xa salide itexie
ma.
8 Mangɛe na e xa banxi sode dɛe nun
e xa banxi xalɛe ti n gbee sɛɛti ma, e n
xili sɛniyɛnxi maberexi na ki nɛ e xa wali
kobi ra. N e sɔntɔxi n ma xɔnɛ kui na nan
ma.
9 Yakɔsi fa, e xa e xa kuye batui nun e
xa mangɛe furee makuya n na, alako n xa
lu e ya ma abadan.»
10 «Adamadi, i xa yi hɔrɔmɔbanxi xa fe
masen Isirayilakae bɛ, alako e xa yaagi e
xa yunubie ra. E xa yi banxi ti ki mato.
11 Xa e bara yaagi e xa wali kobie ra,
yi banxi xa fe rakolon e ra, a tixi mɔɔli
naxan na, a sode dɛe nun a minide dɛe
na ki naxɛ, nun a xa fe raba kɛŋa, alako
e xa bira na yaamarie fɔxɔ ra.»
12 «Hɔrɔmɔbanxi xa sɛriyɛ nan ya: Bɔxi
naxan birin na yi geya fari, na birin
sɛniyɛnxi. Hɔrɔmɔbanxi xa sɛriyɛ nan na
ki.»
13 «Sɛrɛxɛbade xa maniyɛ xasabi nan
yi ki, naxan maniyaxi maniyase ra singe
maniyase nu dangi naxan na bɛlɛxɛ suxu
keren. Fole naxan gexi sɛrɛxɛbade ra-
bilinyi, a tilin nɔngɔn ya keren, a igbo
nɔngɔn ya keren. A dɛ kiri igboe lanxi
nɔngɔn tagi nan ma. Sɛrɛxɛbade xa maite
14 kelife na fole ma han sɛrɛxɛbade
bunyi, a lanxi nɔngɔn ya firin nan ma.
A igboe lanxi nɔngɔn ya keren nan ma.
Sɛrɛxɛbade xa maite kelife a bunyi ma
han a koore, na lanxi nɔngɔn ya naani
nan ma, a igboe lanxi nɔngɔn ya keren
nan ma.
15 Sɛrɛxɛbade xa tɛ sade tilinyi lanxi
nɔngɔn ya naani nan ma. Feri naani tixi
sɛrɛxɛbade tunxunyie ma.
16 Na tɛ sade xa kuyɛ lanxi nɔngɔn ya
fu nun firin nan ma. A igboe fan lanxi
nɔngɔn ya fu nun firin nan ma.
17 A dɛ rabilinyi xa kuyɛ lanxi nɔngɔn
ya fu nun naani nan ma, a igboe fan lanxi
nɔngɔn ya fu nun naani nan ma. Na dɛ
rabilinyi dɛ kiri lanxi nɔngɔn tagi nan ma,
a dɛnnaxɛ kui igexi a lanxi nɔngɔn ya
keren nan ma. Sɛrɛxɛbade santidee ya nu
rafindixi sogetede nan ma.»

18 Na tɛmui, na xɛmɛ naxa a fala n bɛ, a
naxɛ, «Adamadi, i Marigi Alatala yi nan
masenxi: ‹Sɛriyɛ nan yi ki sɛrɛxɛ gan
daaxi xa fe ra nun wuli kasanfe xa fe ra
yi sɛrɛxɛbade bɛ a ti tɛmui.
19 A lanma i xa tuura keren so Lewi
sɛrɛxɛdubɛe Sadɔki bɔnsɔɛ yi ra, naxee
na bama yunubi xafari sɛrɛxɛ ra. Wo
Marigi Alatala xui nan na ki.
20 E xa na wuli di sa sɛrɛxɛbade ferie
ma, a tunxun naani birin ma lanbanyi,
nun a dɛ rabilinyi birin ma. Sɛrɛxɛbade
rasɛniyɛnma na ki nɛ, a findi xunsare ra
a bɛ.
21 E xa na tuura tongo, naxan bama
yunubi xafari sɛrɛxɛ ra, a xa gan
hɔrɔmɔbanxi tɛtɛ kui a lanma a xa gan
dɛnnaxɛ sɛriyɛ ki ma.›»

22 «Na lɔxɔɛ kuye iba, e xa sikɔtɛ keren
tongo, lanyuru yo mu na naxan ma, e xa
a ba yunubi xafari sɛrɛxɛ ra sɛrɛxɛbade
rasɛniyɛnfe ra, alɔ e a raba ki naxɛ tuura
ra.
23 E na gɛ sɛrɛxɛbade rasɛniyɛnde na ki,
e man xa tuura keren nun yɛxɛɛ kontonyi
keren tongo, lanyuru yo mu naxee ma,
24 e xa nee ba Alatala bɛ sɛrɛxɛ gan
daaxi ra. Sɛrɛxɛdubɛe lanma e xa fɔxɛ
kasan na birin ma.»

25 «Lɔxɔ yo lɔxɔ han xi solofere, e xa
sikɔtɛ keren ba yunubi xafari sɛrɛxɛ ra,
a nun tuura nun yɛxɛɛ kontonyi, lanyuru
yo mu na naxee ma.

26 Han xi solofere bun ma, yi sɛrɛxɛbade rasɛniyɛnma na ki nɛ, a xa
findi wo xa sɛrɛxɛbade ra.
27 Na lɔxɔɛe na ba a ra, keli a xi
solomasaxan nde ma, sɛrɛxɛdubɛe luma
wo xa sɛrɛxɛ gan daaxie nun wo xa sɛrɛxɛ
ɲanigexie ba ra nɛ mɛnni fa. Na kui, n wo
rasɛnɛma nɛ. Wo Marigi Alatala xui nan
na ki.»

44

Naadɛ balanxi

1 Na xɛmɛ naxa n xanin hɔrɔmɔbanxi
tɛtɛ sode dɛ ra, naxan nu na sogetede
mabiri. Na naadɛ nu balanxi.
2 Alatala naxa a masen n bɛ, «Na naadɛ
balanxi, a mu rabima. Ibunadama yo mu
soma naa, barima, n tan Isirayila Marigi
Alatala nan soxi mɛnni ra.»
3 Kɔnɔ Isirayila mangɛ nan gbansan
nɔma dɔxɔde na sode dɛ ra a sɛrɛxɛ don
n ya i. A soma buntunyi sode dɛ nan na,
a man mini mɛnni ra.»
4 Na dangi xanbi, na xɛmɛ naxa n xanin
hɔrɔmɔbanxi tɛtɛ sode dɛ kɔɔla biri ra
hɔrɔmɔbanxi ya i. Mɛnni n naxa Alatala
xa nɔrɛ to so ra a xa hɔrɔmɔbanxi kui, n
fa n yatagi rafelen bɔxi ma.
5 Alatala naxa a masen n bɛ, a naxɛ,
«Adamadi, i xa i tuli mati n ma masenyi
ra a gbengbenyi, n tan Alatala naxan
masenma i bɛ n ma hɔrɔmɔbanxi xa fe ra.
I xa i ɲɔxɔ sa na sode dɛe nun a minidee
xɔn ma.
6 I xa a fala Isirayila matandilae bɛ, ‹N
tan Marigi Alatala yi nan masenxi: Na
lan. Wo xa fe ɲaaxie bara dangi a i!
7 Wo man bara a xunmasa, sunnataree
rasofe n ma hɔrɔmɔbanxi sɛniyɛnxi kui,
naxee bɔɲɛ makuya n na. Na kui wo
bara fe raharamuxi raba n ma banxi ra,
hali wo to nu donse, ture, nun wuli bafe
sɛrɛxɛ ra a kui. Wo bara n ma sɛriyɛ kana
na mɔɔli ra.
8 Wo bara tondi n ma wali sɛniyɛnxi
rabade, wo fa na wali so mixi gbɛtɛ yi ra.
9 Marigi Alatala yi nan masenxi: Sun-
natare yo naxa so n ma hɔrɔmɔbanxi kui,
naxan bɔɲɛ makuya n na, hali e sabatixi
Isirayilakae ya ma.›»
10 «Lewi bɔnsɔɛ to e makuya n na, e
bira e xa kuyee fɔxɔ ra, a nun Isirayila
ɲama, n nee sare ragbilenma nɛ e ma.
11 N e luma nɛ e xa wali kui n ma
hɔrɔmɔbanxi yire, e xa na sode dɛe kanta,
e xa sɛrɛxɛ gan daaxi nun sɛrɛxɛ gbɛtɛe
ba ɲama bɛ.
12 Kɔnɔ e to n ma wali raba e xa kuyee
ya i, e a niya Isirayila bɔnsɔɛ fan xa bira
yunubi fɔxɔ ra, n bara n kali n bɛlɛxɛ itexi
ra, e fama nɛ na sare sɔtɔde. Wo Marigi
Alatala xui nan nan ki.
13 Yakɔsi n mu tinma e xa e maso n na
sɛrɛxɛ bade, n mu tinma e xa e maso n
ma se sɛniyɛnxie ra, n mu tinma e xa e
maso n ma se sɛniyɛnxi fisamantee ra. A
lanma e xa yaagi sɔtɔ e xa fe ɲaaxie xa fe
ra.
14 Kɔnɔ n e luma nɛ e xa wali nde raba
n ma hɔrɔmɔbanxi yire, e xa e ɲɔxɔ sa
naa xɔn ma.»
15 «Isirayilakae to nu e makuyama n
na, Lewi bɔnsɔɛ sɛrɛxɛdubɛe tan, Sadɔki
xa mixie, e nu bara e tunnabɛxi n ma
hɔrɔmɔbanxi xa wali kui. Na nan a ra,
n naxa a lu nee peti xa e maso n na, e xa
ture nun wuli ba sɛrɛxɛ ra n bɛ. Marigi
Alatala xui nan na ki.
16 Nee nan gbansan soma n ma yire
sɛniyɛnxi kui, e fa n ma wali raba n ma
teebili ya i.»
17 «E na so n ma hɔrɔmɔbanxi xa tɛtɛ
kui naxan na na tɛtɛ singe kui, a lanma
e xa suwa dugi ragoro e ma. E naxa
dugi binye ragoro e ma e nɛ walima
hɔrɔmɔbanxi tɛtɛ sode dɛe yire tɛmui
naxɛ, xa na mu a ra hɔrɔmɔbanxi kui.
18 A lanma e xa suwa dugi nan xiri e
xunyi e raxunmase ra, e man xa suwa
dugi xiri e tagi. E naxa sese ragoro e ma,
naxan kuyefure raminima e fate ma.
19 Beenu e xa mini boore tɛtɛ kui ɲama
tixi dɛnnaxɛ, e xa e xa sose sɛniyɛnxie
ba e ma, e xa e lu e xa konkoe kui
hɔrɔmɔbanxi yire. Na ki e mu mixi
rasɛniyɛnma e xa dugie ra.»
20 «A mu lanma e xa e xunyi bi, a mu
lanma e xa e xunsɛxɛ rakuya. E xa a
maxaba a sɛriyɛ ki ma.
21 A mu lanma sɛrɛxɛdubɛe xa bere yo
min, e na so hɔrɔmɔbanxi tɛtɛ kui tɛmui
naxɛ.
22 Sɛrɛxɛdubɛe mu lan e xa kaaɲɛ ginɛ
dɔxɔ, a mu lan e xa ginɛ dɔxɔ, xɛmɛ nde
mɛxi naxan na. E xa Isirayila ginɛ dimɛdi

gbansan nan dɔxɔ, xa na mu sɛrɛxɛdubɛ nde xa kaaɲɛ ginɛ.
23 E xa n ma ɲama xaran se radaxaxi nun se raharamuxi tagi raba kolonde. E xa a masen e bɛ naxan findi se sɛniyɛnxi nun se sɛniyɛntare ra.»
24 «Ɲɔxɔnsɔsɔɛ na mini ɲama tagi, sɛrɛxɛdubɛe nan kiiti sama n ma sɛriyɛ ki ma. E xa n ma yaamarie suxu, e xa n ma salie raba, e xa n ma malabui lɔxɔɛe binya.»
25 «Sɛrɛxɛdubɛ naxa a maso fure ra, xa na mu a ra a findima nɛ sɛniyɛntare ra. Kɔnɔ xa a baba, a nga, a xa di xɛmɛma, xa na mu a ra ginɛma sa faxa, na tɛmui a nɔma a masode nee tan fure ra.
26 Na dangi xanbi, a xa a yɛtɛ rasɛniyɛn, a fa mamɛ ti xi solofere bun ma.
27 A na so hɔrɔmɔbanxi tɛtɛ kui a xa wali sɛniyɛnxi rabade, a xa fɔlɔ yunubi xafari sɛrɛxɛ ma a yɛtɛ bɛ. Marigi Alatala xui nan na ki.»
28 «N tan nan findixi sɛrɛxɛdubɛe kɛ ra. Wo naxa bɔxi fi e ma Isirayila bɔxi ma, barima n tan nan findixi e kɛ ra.
29 E baloma sɛrɛxɛe nan na, alɔ sansi xɔri sɛrɛxɛ, yunubi xafari sɛrɛxɛ, yunubi sɔtɔɛ sɛrɛxɛ, nun se birin naxee fixi Ala ma Isirayila bɔxi ma.
30 E gbe nan sansi bogi singe ra, a nun hadiya birin naxee fima wo ya ma. A man lanma wo xa taami fi e ma sɛrɛxɛ ra, alako wo xa denbaya xa baraka sɔtɔ.
31 Sɛrɛxɛdubɛe mu lanma e xa xɔni nun xuruse sube yo don naxan faxa a yɛtɛ ma, xa na mu a ra, wulai sube naxan ibɔɔxi.»

45

Bɔxi sɛniyɛnxi

1 «Wo na Isirayila bɔxi itaxun Isirayila bɔnsɔɛe ma tɛmui naxɛ, wo xa yire nde ragata a xati ma Alatala bɛ, a xa findi a xa yire sɛniyɛnxi ra. Na yire xa kuyɛ lanma nɔngɔn ya wulu mɔxɔɲɛn nun suuli nan ma, a xa gboe lan nɔngɔn ya wulu fu ma.
2 Na kui, yire gbɛtɛ xa maniya hɔrɔmɔbanxi tima dɛnnaxɛ. Na xa kuyɛ lanma nɔngɔn ya kɛmɛ suuli nan ma, a xa gboe fan lan nɔngɔn ya kɛmɛ suuli ma, nun yire nde naxan xa tilinyi nɔngɔn ya tongo suuli lima, na xa lu na rabilinyi.
3 Wo xa Alatala xa hɔrɔmɔbanxi sɛniyɛnxi ti na yire kui, naxan xa kuyɛ nɔngɔn ya wulu mɔxɔɲɛn nun suuli lima, a igboe nɔngɔn ya wulu fu.
4 Yire sɛniyɛnxi na a ra, naxan bama Isirayila bɔxi ra sɛrɛxɛdubɛe bɛ, naxee tima Alatala ya i a xa wali rabafe ra a xa hɔrɔmɔbanxi kui. E xa banxie fan tima naa nɛ Alatala xa yire sɛniyɛnxi sɛɛti ma.
5 Na bɔxi naxan xa kuyɛ nɔngɔn ya wulu mɔxɔɲɛn nun suuli lima, naxan xa gboe nɔngɔn ya wulu fu lima, na findima Lewi bɔnsɔɛ gbe nan na, naxee walima hɔrɔmɔbanxi kui. E sabatide nan na ki.»
6 «Wo xa yire gbɛtɛ maniya yire sɛniyɛnxi fɛ ma, naxan findima taa gbe ra. A xa kuya nɔngɔn ya wulu mɔxɔɲɛn nun suuli, a igboe nɔngɔn ya wulu suuli. Isirayila bɔnsɔɛ birin gbe nan na ki.»
7 «Isirayila mangɛ xa bɔxi luma na yire sɛniyɛnxi nun taa xa bɔxi sɛɛtie nan ma sogetede nun sogegorode mabiri, han Isirayila bɔnsɔɛe naaninyie ra.
8 Na bɔxi findima a gbe nan na. A hayi mu na sɔnɔn Isirayila bɔnsɔɛe tɔɔrɔfe ma e xa bɔxi xa fe ra. Isirayila bɔnsɔɛ birin xa e gbe sɔtɔ.»
9 «Wo Marigi Alatala yi nan masenxi: ‹Isirayila mangɛe, na xa wo wasa! Wo naxa n ma ɲama tɔɔrɔ, wo naxa fe xɔrɔxɔɛ raba e ra! Wo xa bira sɛriyɛ nun tinxinyi fɔxɔ ra! Wo xa ba n ma ɲama kɛ muɲafe! Wo Marigi Alatala xui nan na ki.›»
10 «Wo xa maniyasee xa kamali. Wo xa busali xa findi busali yati nan na. Wo xa fifa xa findi fifa yati nan na.
11 Na firinyie xa lan, hali keren to rawalima sansi xɔri maniyafe nan na, boore rawali ture maniyafe ra. Na busali nun na fifa, e birin xa maniyase nde ya fu li a sɛriyɛ ki ma.
12 Kɔbiri kole naxan xili ‹sikili,› na xa lan maniyase nde ya mɔxɔɲɛn ma, naxan xili ‹gera.› Sikili tongo senni lanxi maniyase nde nan ma, naxan xili ‹mina.›»
13 «Wo xa hadiyae xa findi yi see nan na: mɛngi maniyɛ xɔri konbo ya mɔxɔɲɛn kui, wo xa konbo ya saxan ba a ra, fundenyi maniyɛ xɔri konbo ya mɔxɔɲɛn kui, wo xa konbo ya saxan ba a ra,

14 ture fifa keren kui, wo xa litiri firin
ba a ra (fifa keren findi litiri kɛmɛ firin
litiri mɔxɔɲɛn nan na),
15 yɛxɛɛ kɛmɛ firin ya ma, wo xa yɛxɛɛ
keren ba a ra Isirayila bɔxi fanyi birin
ma. Yie nan bama sansi xɔri sɛrɛxɛe ra,
sɛrɛxɛ gan daaxie ra, xanunteya sɛrɛxɛe
ra ɲama xunsare xa fe ra. Wo Marigi
Alatala xui nan na ki.
16 Isirayila ɲama birin xa lu na fe kui e
xa mangɛ malife ra.
17 Mangɛ lanma a xa sɛrɛxɛ gan daaxie
nun sansi xɔri nun minse sɛrɛxɛe ba
kike salie nun malabui lɔxɔɛ sali tɛmui.
A man xa yunubi xafari sɛrɛxɛe, sansi
xɔri hadiyae, sɛrɛxɛ gan daaxie, nun
xanunteya sɛrɛxɛe ba Isirayila bɔnsɔɛ
xunsare xa fe ra.»
18 «Wo Marigi Alatala yi nan masenxi, a
naxɛ, ‹Kike singe, xi singe, wo xa tuura
keren ba sɛrɛxɛ ra, lanyuru yo mu na
naxan ma, hɔrɔmɔbanxi rasɛniyɛnfe ra.
19 Sɛrɛxɛdubɛ nde xa xuruse wuli
tongo, naxan baxi yunubi xafari xa fe
ra, a a maso hɔrɔmɔbanxi sode dɛ sɛɛtie
ra, sɛrɛxɛbade tunxui naani ra, a nun
hɔrɔmɔbanxi tɛtɛ sode dɛ sɛɛtie ra.
20 Wo man xa na raba na kike xi
solofere nde ra, barima xa mixi nde bara
yunubi raba a mu naxan kolon, na sɛrɛxɛ
hɔrɔmɔbanxi rasɛniyɛnma nɛ.›»
21 «Kike singe, xi fu nun naani nde
ra, wo xa Sayamalekɛ Dangi Sali raba
xi solofere bun ma. Wo naxa taami
lɛbinitare yo don na tɛmui.
22 Na sali lɔxɔɛ, mangɛ xa tuura keren
ba yunubi xafari sɛrɛxɛ ra a yɛtɛ bɛ a nun
ɲama bɛ.
23 Na sali xi solofere bun ma lɔxɔ
yo lɔxɔ, mangɛ xa tuura solofere ba
sɛrɛxɛ gan daaxi ra, a nun yɛxɛɛ kontonyi
solofere lanyuru yo mu na naxee ma. A
man xa sikɔtɛ keren ba yunubi xafari
sɛrɛxɛ ra lɔxɔ yo lɔxɔ na xi solofere bun
ma.
24 A man xa sansi xɔri konbo ya saxan
nun ture litiri ya naani ba sɛrɛxɛ ra na
tuurae nun na yɛxɛɛ kontonyie birin sɛɛti
ma.»
25 «Na sali waxati, na xi solofere bun
ma, a man xa na mɔɔli ba sɛrɛxɛ ra
yunubi xafari sɛrɛxɛe sɛɛti ma, a nun
sɛrɛxɛ gan daaxie sɛɛti ma, a nun sansi
xɔri nun ture hadiyae sɛɛti ma. Na sali
fɔlɔma kike solofere, xi fu nun suuli nde
nan na.»

46

Sɛrɛxɛe

1 Wo Marigi Alatala yi nan masenxi,
a naxɛ: «Sode dɛ xa naadɛ, naxan na
hɔrɔmɔbanxi tɛtɛ kui sogetede biri ra,
na balanma nɛ xi senni bun ma, kɔnɔ a
rabima malabu lɔxɔɛ nun kike nɛɛnɛ sali
tɛmui nɛ.
2 Mangɛ a maso naa buntunyi sode dɛ
ra, a ti mɛnni. Sɛrɛxɛdubɛ a xa sɛrɛxɛ gan
daaxi nun a xa xanunteya sɛrɛxɛe bama
tɛmui naxɛ, a xa a xinbi sin. A na gɛ
na rabade, a xa mini. Sode dɛ naadɛ mu
balanma, fo nunmare.
3 Ɲama e xinbi sinma nɛ naa Alatala ya
i malabui lɔxɔɛ nun kike nɛɛnɛ sali lɔxɔɛe
ra.
4 Mangɛ tan xa yɛxɛɛ xɛmɛ senni nun
yɛxɛɛ kontonyi keren ba sɛrɛxɛ ra mal-
abui lɔxɔɛ. Lanyuru yo naxa lu e ma.
5 Sansi xɔri busali keren xa ba hadiya ra
yɛxɛɛ kontonyi sɛɛti ma. A man xa sansi
xɔri nde ba hadiya ra yɛxɛɛ booree sɛɛti
ma, a wama xasabi naxan xɔn, a nun ture
litiri naani sansi xɔri busali keren bɛ.
6 Kike nɛɛnɛ xi singe, a xa tuura keren,
yɛxɛɛ xɛmɛ senni, nun yɛxɛɛ kontonyi
keren nan ba sɛrɛxɛ ra, lanyuru yo mu
na naxee ma.
7 A xa sansi xɔri busali keren ba tuura
bɛ, a xa keren ba yɛxɛɛ kontonyi bɛ, a nun
a wama naxan xɔn yɛxɛɛ xɛmɛ booree
fan bɛ. A xa ture litiri naani sa busali
keren keren sɛɛti ma.
8 Mangɛ xa so buntunyi sode dɛ ra, a
man xa mini mɛnni nan na.»
9 «Ɲama na fa tɛmui naxɛ Alatala
batude sali lɔxɔɛe ma, naxan na so kɔɔla
sode dɛ ra, a xa mini yirefanyi sode dɛ
ra. Naxan na so yirefanyi sode dɛ ra, a xa
mini kɔɔla sode dɛ ra. Mixi yo naxa mini
a soxi dɛnnaxɛ ra. A xa mini naadɛ gbɛtɛ
ra.
10 Mangɛ fan xa lu e ya ma, e so tɛmui
nun e mini tɛmui.»
11 «Sali lɔxɔɛe nun lɔxɔɛ sugandixie,
mangɛ xa sansi xɔri busali keren ba tuura
bɛ, a xa keren ba yɛxɛɛ kontonyi bɛ, a nun
a wama naxan xasabi xɔn yɛxɛɛ xɛmɛ

booree bɛ. A xa ture litiri naani sa busali
keren keren sɛɛti ma.
12 Mangɛ na wa sɛrɛxɛ ɲanigexi bafe
Alatala bɛ, naxan findixi sɛrɛxɛ gan daaxi,
xa na mu a ra, xanunteya sɛrɛxɛ, a lanma
sogetede naadɛ xa rabi a bɛ. A xa a xa
sɛrɛxɛe ba alɔ a a bama ki naxɛ malabui
lɔxɔɛ. A na gɛ na ra, a xa mini, naadɛ fa
balan.»
13 «Gɛɛsɛgɛ birin wo xa yɛxɛɛ ɲɛ keren
daaxi ba sɛrɛxɛ ra, lanyuru mu na naxan
ma.
14 Wo xa sansi xɔri konbo ya saxan
nun ture litiri keren ba na yɛxɛɛ sɛɛti ma
gɛɛsɛgɛ birin. Yaamari na a ra naxan mu
kanama abadan.
15 Na kui gɛɛsɛgɛ birin, yɛxɛɛ, sansi
xɔri, nun ture xa ba sɛrɛxɛ gan daaxi ra.»
16 «Marigi Alatala yi nan masenxi, a
naxɛ: Xa mangɛ bɔxi nde fima a xa di nde
ma, na findima a xa di bɛ kɛ nan na, a fa
lu a xa di xa die bɛ.
17 Kɔnɔ xa a bɔxi nde fi a xa konyi nde
ma, na luma nɛ na yi ra han xɔrɛya ɲɛ
waxati. Na tɛmui, na bɔxi man gbilenma
mangɛ nan ma. Mangɛ xa bɔxi findima a
xa die kɛ nan gbansan na.
18 Mangɛ mu lanma a xa mixi yo kɛ ba
a yi ra ɲama ya ma, a a keri a xɔnyi. A xa
a yɛtɛ kɛ fi a xa die ma, alako n ma ɲama
naxa fa makuya e xa bɔxi ra.»
19 Na tɛmui, na xɛmɛ naxa n xanin
hɔrɔmɔbanxi tɛtɛ sode dɛ ra, naxan na
kɔɔla biri ra, a sɛrɛxɛdubɛe xɔnyi masen
n bɛ. A naxa yire nde masen n bɛ mɛnni
sogegorode mabiri,
20 a a fala n bɛ: «Sɛrɛxɛdubɛe xa xuruse
sube ɲinma be nɛ, naxan bama yunubi
xafari sɛrɛxɛe ra, nun yunubi sɔtɔɛ sɛrɛxɛ
ra. E man sansi xɔri sɛrɛxɛ ganma be
nɛ, alako na se sɛniyɛnxie naxa ɲama tan
nasɛniyɛn.»
21 Na xɛmɛ naxa n namini tɛtɛ xungbe
kui, a a tunxun naanie birin masen n bɛ.
Tɛtɛ gbɛtɛe nu na na tunxun naani birin
na,
22 naxee xa kuyɛ nɔngɔn ya tongo naani
lima, e igboe nɔngɔn ya tongo saxan. Na
tɛtɛ naani birin nu lan.
23 Teebili gɛmɛ daaxie nu fatuxi na tɛtɛe
xɛlɛe ma. Yiree nu na na teebilie bun ma
tɛ nu xuruma dɛnnaxɛ.
24 Na xɛmɛ naxa a fala n bɛ, a naxɛ,
«Kuri nan ya, sɛrɛxɛdubɛe ɲama xa
sɛrɛxɛe ɲinma dɛnnaxɛ.»

47

Xure naxan minima hɔrɔmɔbanxi yire

1 Na xɛmɛ naxa n nagbilen
hɔrɔmɔbanxi sode dɛ ra sogetede mabiri,
banxi ya nu rafindixi dɛnnaxɛ ma. Mɛnni
n naxa ye to mini ra. Na ye nu kelima
sɛrɛxɛbade kɔɔla mabiri nɛ.
2 Na xɛmɛ naxa n namini kɔɔla sode dɛ
ra, muxu tɛtɛ mabilin tande biri ra, han
tɛtɛ sode dɛ ra sogetede mabiri. Ye nu
xalɛma sode dɛ yirefanyi biri ra.
3 Na xɛmɛ to mini sogetede biri ra, luuti
nu na a yi ra, a naxa nɔngɔn ya wulu
keren maniya mɛnni. A fa n nagiri ye ma,
naxan nu bara te han n san kɔnyi.
4 A man naxa nɔngɔn ya wulu keren
maniya, a n nagiri ye ma, naxan nu bara
te han n xinbi. A man naxa nɔngɔn ya
wulu keren maniya, a n nagiri ye ma,
naxan nu bara te han n tagi.
5 A to nɔngɔn ya wulu keren gbɛtɛ
maniya, na ye nu bara findi xure ra mixi
mu nu nɔma naxan igiride, fo a xa ye
masa.
6 Na tɛmui a naxa n maxɔrin,
«Adamadi, i bara yi fe to a fanyi ra? A
naxa n xanin xure dɛ ra.
7 Mɛnni n naxa wuri bili gbegbe to, e
tixi xure dɛ firin na.»
8 Na xɛmɛ naxa a fala n bɛ, «Yi xure xun
tixi sogetede nan na, a sa goro Yurudɛn
farɛ ma, a sa sin baa ma, naxan ye mu
fanxi. Xure ye na baa li dɛnnaxɛ, baa ye
fanma nɛ a fanyi ra,
9 yɛxɛe fa balo. Yɛxɛ wuyama nɛ
mɛnni na xure ye xa fe ra, naxan baa
ye fanma. Na xure ye na lu dɛnnaxɛ,
nimasee baloma nɛ a fanyi ra.
10 Keli En Gedi ma, han a sa dɔxɔ
Egelayimi ra, yɛxɛsuxuie dinma nɛ mɛnni
birin na, e e xa yɛlɛe sa. Yɛxɛ mɔɔli
birin nan suxuma naa, alɔ naxee toma
Baa Xungbe ma.
11 Ye yire ndee mu fanma, alako fɔxɔɛ
xa lu naa.
12 Wuri bili mɔɔli birin nan bulama na
xure dɛ firinyi ma. E burɛxɛ mu lisima,
e bogi fan. Kike yo kike e bogima nɛ a

fanyi ra na xure ye xa fe ra naxan kelima
hɔrɔmɔbanxi kui. E bogi findima baloe
nan na, e burɛxɛ findi seri ra.»
13 «Wo Marigi Alatala yi nan masenxi,
a naxɛ: Wo xa yi bɔxi itaxun Isirayila
bɔnsɔɛ fu nun firinyie ma, a xa findi e
kɛ ra. N xa na naaninyie masen wo
bɛ. Yusufu bɔnsɔɛ bɔxi itaxunxi firin nan
sɔtɔma,
14 naxee birin lan. Isirayila bɔxi find-
ima wo birin kɛ nan na, alɔ n na n kali
wo benbae bɛ ki naxɛ.»
15 Bɔxi naaninyie nan ya: A kɔɔla
sɛɛti fɔlɔma Baa Xungbe nan ma, a siga
Xetelon kira ra, a dangi Lebo Xamata ra,
Tisedadi,
16 Berota, Sibirayima, naxan na Damasi
nun Xamata tagi, han a sa dɔxɔ Xaseri
Tikoni ra, naxan na Xawuran naaninyi ra.
17 Na kui, na naaninyi kelima baa
xungbe nan ma, a siga han Xasari Enan,
naxan na Damasi kɔɔla mabiri. Tisafoni
bɔxi na kɔɔla nan ma. Isirayila naaninyi
nan na ki kɔɔla mabiri.
18 Isirayila bɔxi naaninyi sogetede
mabiri kelima Damasi nɛ, a siga Xawuran.
Yurudɛn xure findixi naaninyi nan na
Galadi bɔxi nun Isirayila bɔxi tagi, a sa
baa li sogetede biri ra. Isirayila naaninyi
nan na ki sogetede mabiri.
19 Isirayila bɔxi naaninyi yirefanyi
mabiri kelima Tamari, a siga han Meriba
Kadesi, han Misira xure nun baa xungbe
ma. Isirayila naaninyi nan na ki yirefanyi
mabiri.
20 Isirayila bɔxi naaninyi sogegorode
mabiri kelima baa xungbe nan ma, han
Lebo Xamata longori. Isirayila naaninyi
nan na ki sogegorode mabiri.
21 «Wo xa yi bɔxi itaxun wo bore ma
Isirayila bɔnsɔɛe ki nan ma.
22 A xa findi wo kɛ ra, a nun mixie kɛ
ra naxee sabatixi wo xɔnyi a nun e xa die.
Wo xa e tongo alɔ Isirayila lasiri, naxee kɛ
sɔtɔma Isirayila bɔxi ma wo ya ma.
23 Na xɔŋɛe sabatixi bɔnsɔɛ naxan ya
ma, e xa e kɛ sɔtɔ mɛnni nɛ. Wo Marigi
Alatala xui nan na ki.»

48

Isirayila bɔnsɔɛe naaninyie

1 «Bɔnsɔɛe xilie nan ya: Dana bɔnsɔɛ
xa bɔxi na kɔɔla mabiri nɛ Xetelon kira
ra, kelife Lebo Xamata, a sa dɔxɔ Xasari
Enan ra, naxan na Damasi nun Xamata
naaninyi ra kɔɔla mabiri. A keli naaninyi
ra naxan na sogetede mabiri han baa
xungbe.»
2 «Aseri bɔnsɔɛ xa bɔxi na Dana bɔnsɔɛ
xa bɔxi naaninyi sɛɛti nan na, kelife
sogetede naaninyi ma han sogegorode
naaninyi.»
3 «Nafatali bɔnsɔɛ xa bɔxi na Aseri
bɔnsɔɛ xa bɔxi naaninyi sɛɛti nan na,
kelife sogetede han sogegorode.»
4 «Manasi bɔnsɔɛ xa bɔxi na Nafatali
bɔnsɔɛ xa bɔxi naaninyi sɛɛti nan na,
kelife sogetede han sogegorode.»
5 «Efirami bɔnsɔɛ xa bɔxi na Manasi
bɔnsɔɛ xa bɔxi naaninyi sɛɛti nan na,
kelife sogetede han sogegorode.»
6 «Ruben bɔnsɔɛ xa bɔxi na Efirami
bɔnsɔɛ xa bɔxi naaninyi sɛɛti nan na,
kelife sogetede han sogegorode.»
7 «Yuda bɔnsɔɛ xa bɔxi na Ruben
bɔnsɔɛ xa bɔxi naaninyi sɛɛti nan na,
kelife sogetede han sogegorode.»
8 «Yire sɛniyɛnxi na Yuda bɔnsɔɛ xa
bɔxi naaninyi sɛɛti nan na, kelife sogetede
han sogegorode. Na bɔxi xa gboe nɔngɔn
ya wulu mɔxɔŋɛn nun suuli, a kuya
kelife sogetede naaninyi han sogegorode
naaninyi. Alatala xa hɔrɔmɔbanxi tixi a
tagi.»
9 «Na yire sɛniyɛnxi naxan sama a xati
ma Alatala bɛ, a xa kuyɛ lanma nɔngɔn
ya wulu mɔxɔŋɛn nun suuli nan ma, a xa
gboe lanma nɔngɔn ya wulu fu nan ma.
10 Sɛrɛxɛdubɛe luma na yire sɛniyɛnxi
nan kui, naxan xa kuyɛ lanma nɔngɔn
ya wulu mɔxɔŋɛn nun suuli ma kɔɔla
biri ra, a xa gboe nɔngɔn ya wulu fu
sogegorode biri ra, a xa gboe sogetede biri
ra nɔngɔn ya wulu fu, a xa kuyɛ yirefanyi
biri ra nɔngɔn ya wulu mɔxɔŋɛn nun
suuli. Alatala xa hɔrɔmɔbanxi tima na
yire sɛniyɛnxi nan tagi.
11 Mɛnni findima sɛrɛxɛdubɛe nan gbe
ra, naxee sugandixi Sadɔki bɔnsɔɛ ya ma.
E nu n nabatuma a fanyi ra, e mu n
yanfa alɔ Lewi bɔnsɔɛ mixi gbɛtɛ naxee e
makuya n na Isirayilakae muruta tɛmui.

12 Na yire sɛniyɛnxi saxi a xati ma e tan
nan bɛ Lewi bɔnsɔɛ xa yire sɛɛti ma.»
13 «Na yire xa kuyɛ nɔngɔn ya wulu
mɔxɔɲɛn nun suuli, a xa gboe nɔngɔn ya
wulu fu, sɛrɛxɛdubɛe xa bɔxi.
14 A mu lanma e xa na bɔxi mati, a mu
lanma e xa na masara bɔxi gbɛtɛ ra, a mu
lanma e xa na fi mixi yo ma, barima bɔxi
hagigɛ na a ra naxan sɛniyɛnxi Alatala
bɛ.»
15 «Bɔxi naxan luxi, naxan xa gboe
lanma nɔngɔn ya wulu suuli ma, a xa
kuyɛ nɔngɔn ya wulu mɔxɔɲɛn nun suuli,
na findima taa gbe nan na banxie nun
mɛrɛ luma dɛnnaxɛ. Taa yati luma nɛ na
bɔxi tagi.
16 Na bɔxi sɛɛti naanie birin lan nɔngɔn
ya wulu naani ya kɛmɛ suuli nan ma, a
kɔɔla sɛɛti, a yirefanyi sɛɛti, a sogetede
sɛɛti, nun a sogegorode sɛɛti.
17 Na bɔxi naxan luma taa sɛɛti ra, na
bɔxi sɛɛti naanie fan birin lan nɔngɔn ya
kɛmɛ firin ya tongo suuli nan ma, a kɔɔla
sɛɛti, a yirefanyi sɛɛti, a sogetede sɛɛti,
nun a sogegorode sɛɛti.
18 Bɔxi dɔnxɔɛ naxan luma bɔxi
sɛniyɛnxi xa kuyɛ sɛɛti firinyi ra, naxan
nɔngɔn ya wulu fu lima a sogetede nun a
sogegorode, na findima mɛrɛ nan na taa
walikɛe bɛ,
19 naxee kelima Isirayila bɔnsɔɛe birin
ma.
20 Na bɔxi birin xa kuyɛ lanma nɔngɔn
ya wulu mɔxɔɲɛn ya wulu suuli nan ma,
a xa gboe fan lanma nɔngɔn ya wulu
mɔxɔɲɛn ya wulu suuli nan ma. Na birin
saxi a xati nan ma taa nun hɔrɔmɔbanxi
xa fe ra.»
21 «Bɔxi naxan na yire sɛniyɛnxi nun
taa sɛɛti ra, na findima mangɛ nan gbe
ra. A kelima bɔxi sɛniyɛnxi nɛ, naxan
kuya nɔngɔn ya wulu mɔxɔɲɛn nun su-
uli sogetede mabiri, a siga han Isirayila
naaninyi sogetede mabiri. A man kelima
bɔxi sɛniyɛnxi nɛ naxan kuya nɔngɔn
ya wulu mɔxɔɲɛn nun suuli sogegorode
mabiri, a siga han Isirayila naaninyi so-
getede mabiri. Na bɔxi luma Isirayila
bɔnsɔɛe xa bɔxi sɛɛti nan na. Yire
sɛniyɛnxi nun hɔrɔmɔbanxi luma na bɔxi
nan tagi.
22 Na kui, taa yire nun Lewi bɔnsɔɛ xa
bɔxi luma mangɛ xa bɔxi nan tagi, naxan
na Yuda bɔnsɔɛ nun Bunyamin bɔnsɔɛ xa
naaninyie sɛɛti ra.»
23 «Bunyamin bɔnsɔɛ xa bɔxi na Yuda
bɔnsɔɛ xa bɔxi naaninyi sɛɛti nan na,
kelife sogetede han sogegorode.»
24 «Simeyɔn bɔnsɔɛ xa bɔxi na Bun-
yamin bɔnsɔɛ xa bɔxi naaninyi sɛɛti nan
na, kelife sogetede han sogegorode.»
25 «Isakari bɔnsɔɛ xa bɔxi na Simeyɔn
bɔnsɔɛ xa bɔxi naaninyi sɛɛti nan na,
kelife sogetede han sogegorode.»
26 «Sabulon bɔnsɔɛ xa bɔxi na Isakari
bɔnsɔɛ xa bɔxi naaninyi sɛɛti nan na,
kelife sogetede han sogegorode.»
27 «Gadi bɔnsɔɛ xa bɔxi na Sabulon
bɔnsɔɛ xa bɔxi naaninyi sɛɛti nan na,
kelife sogetede han sogegorode.»
28 «Gadi bɔnsɔɛ xa bɔxi xa naaninyi
yirefanyi mabiri, a kelima Tamari nɛ han
Meriba Kadesi xa ye yire, Misira xure
goroma baa xungbe ma dɛnnaxɛ.»
29 «Bɔxi nan yi ki, wo fama naxan
itaxunde Isirayila bɔnsɔɛe ma, a xa findi
e kɛ ra. Wo Marigi Alatala xui nan na ki.»
30 «Taa sode dɛe xilie nan yi ki: Naadɛ
naxee na taa kɔɔla sɛɛti, naxan kuya
nɔngɔn ya wulu naani kɛmɛ suuli,
31 Isirayila bɔnsɔɛ Ruben, Yuda, nun
Lewi xilie nan sama e xun ma.»
32 «Naadɛ naxee na taa sogetede sɛɛti,
naxan kuya nɔngɔn ya wulu naani kɛmɛ
suuli, Isirayila bɔnsɔɛ Yusufu, Bunyamin,
nun Dana xilie nan sama na naadɛ sax-
anyi xun ma.»
33 «Naadɛ naxee na taa yirefanyi sɛɛti,
naxan kuya nɔngɔn ya wulu naani kɛmɛ
suuli, Isirayila bɔnsɔɛ Simeyɔn, Isakari,
nun Sabulon xilie nan sama na naadɛ
saxanyi xun ma.»
34 «Naadɛ naxee na taa sogegorode
sɛɛti, naxan kuya nɔngɔn ya wulu naani
kɛmɛ suuli, Isirayila bɔnsɔɛ Gadi, Aseri,
nun Nafatali xilie nan sama na naadɛ
saxanyi xun ma.»
35 «Taa rabilinyi lanma nɔngɔn ya wulu
fu nun solomasaxan nan ma. Fɔlɔfe na
lɔxɔɛ ma, na taa xili falama nɛ, ‹Alatala
na mɛnni.›»

Ala xa masenyi Annabi Daniyɛli bɛ

Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Annabi Daniyɛli xa Kitaabui fee masenma naxee dangixi Babilɔn bɔxi ma. Ala nu bara a niya Babilɔn mangɛ xa Isirayilakae xanin, e xa lu konyiya kui e xa yunubie xa fe ra. Na mangɛ naxa sɛgɛtala xaranxi ndee tongo, e xa findi a xa walikɛ xungbee ra a xa banxi kui. Annabi Daniyɛli nu na na mixie ya ma.

Alatala naxa a masen Babilɔnkae bɛ Daniyɛli saabui ra, sɛnbɛ luma nɛ mixi yi ra naxan Ala xa sɛriyɛ rabatuma tɛmui birin. Daniyɛli to tondi se raharamuxi donde, Ala naxa yalanyi fi a ma dangife a booree ra. A to tondi kuyee batude, Ala naxa a ratanga faxɛ ɲaaxi ma. A to tondi sali rabɛɲinde, Ala naxa a rakisi yɛtɛ xaaɲɛxie ma. Ala naxa kaabanakoe gbegbe raba Daniyɛli saabui ra a xa danxaniya xa fe ra.

Bafe na fe mɔɔli ra, yi kitaabui fe gbegbe masenma nɛ mixie bɛ duniɲa ɲɛrɛ ki xa fe ra. Alatala findixi duniɲa mangɛ birin xa mangɛ xungbe nan na. Na kui a duniɲa si mangɛyae raɲɛrɛma nɛ alɔ a wama a xɔn ma ki naxɛ. Na fe toma yi kitaabui kui, a fa findi fahaamui ra won bɛ Ala xa mangɛya xa fe ra. Won nɔma nɛ limaniya sɔtɔde na marakolonyi kui.

Ala xa won mali alako won xa fahaamui nun limaniya sɔtɔ yi kitaabui saabui ra. Amina.

Ala xa masenyi Annabi Daniyɛli bɛ

Annabi Daniyɛli sigafe Babilɔn bɔxi ma

1 Yudaya mangɛ Yehoyakimi xa mangɛya ɲɛ saxan nde ra, Babilɔn mangɛ Nebukadansari naxa siga Darisalamu gerede, a xa sɔɔrie fa mɛnni rabilin gere ki ma.

2 Marigi naxa Yudaya mangɛ Yehoyakimi sa e bɛlɛxɛ, a nun Ala xa hɔrɔmɔbanxi yirabase sɛniyɛnxi ndee. Mangɛ Nebukadansari naxa nee xanin Babilɔn bɔxi ma a xa ala xa banxi kui, naafuli ragatama dɛnnaxɛ.

3 Mangɛ naxa a fala Asipenasi bɛ, a xa walikɛe xa mangɛ, a xa Isirayila fonike ndee sugandi mangɛ xabilɛ ya ma, xa na mu kuntigi denbayae ya ma.

4 A xa xaxilima xaranxie sugandi naxee fate yalanxi, naxee tofan, alako e xa nɔ walide mangɛ xa banxi kui, e man xa Babilɔn xui nun a sɛbɛli xɔri xaran.

5 Mangɛ naxa donse nun wɛni itaxun e ma, e baloma naxan na ɲɛ saxan bun ma. Na dangi xanbi, e xa so walife mangɛ bɛ.

6 Yudayaka naxee nu na e ya ma, nee nan ya: Daniyɛli, Xananiya, Mikayeli, nun Asaraya.

7 Mangɛ xa walikɛe xunyi naxa xili nɛɛnɛ sa e xun ma. A naxa Daniyɛli xili sa «Beletesasari.» A naxa Xananiya xili sa «Sadiraki.» A naxa Mikayeli xili sa «Mesaki.» A naxa Asaraya xili sa «Abedinego.»

8 Daniyɛli naxa natɛ tongo a xa a yɛtɛ ratanga mangɛ xa donse raharamuxie nun a xa wɛni ma. A naxa walikɛe xa mangɛ mayandi a xa tin na ra.

9 Ala to nu bara a ragiri Daniyɛli xa rafan a ma, walikɛe xa mangɛ naxa diɲɛ a ma.

10 A naxa a fala a bɛ, «N bara gaaxu n ma mangɛ ya ra, naxan bara donse nun minse itaxun wo ma. Xa a sa wo to, wo fate baxi wo ma, wo fate mu fan alɔ booree, mangɛ fama nɛ n xunyi bade n dɛ i.»

11 Daniyɛli naxa a kantama yaabi, walikɛe xa mangɛ nu bara naxan ti Daniyɛli, Xananiya, Mikayeli, nun Asaraya xun ma,

12 «I xa muxu mato xi fu bun ma. Sansi bogie nun ye gbansan so muxu yi ra.

13 Na dangi xanbi, i xa muxu lahalɛ nun booree lahalɛ mato, naxee mangɛ xa donse donma. Na tɛmui, i xa natɛ tongo i rabafe ma.»

14 E kantama naxa tin na ra, a xa e mato xi fu bun ma.

15 Xi fu to dangi, e lahalɛ nu fan dangi booree ra, naxee nu mangɛ xa donse donma.

16 Na nan a toxi, e kantama naxa sansi
bogie so e yi ra mangɛ xa donse nun wɛni
ɲɔxɔɛ ra.
17 Ala naxa fe kolonyi, lɔnni, nun fahaa-
mui fi yi fonike naani ma. Daniyɛli naxa
nɔ laamatunyie nun xiyee fasaride.
18 Waxati to ɲɔn, mangɛ nu bara naxan
fala, walikɛe xa mangɛ naxa e mati
Nebukadansari yire.
19 Mangɛ xungbe to gɛ wɔyɛnde e ra,
a naxa a kolon e maniyɛ mu nu na
boore fonikee ya ma. Mixi yo mu a
kɛnɛn alɔ Daniyɛli, Xananiya, Mikayeli,
nun Asaraya. Na kui, e naxa so walife
mangɛ bɛ.
20 Mangɛ to e maxɔrin fe kolonyi, lɔnni,
nun fahaamui ma, a naxa a kolon e
xa yaabie fan Babilɔn karamɔxɔɛe nun
sematoe gbe bɛ dɔxɔ fu.
21 Daniyɛli naxa lu na wali kui han
Sirusi xa mangɛya ɲɛ singe ra.

2

Mangɛ xa xiye

1 Nebukadansari xa mangɛya ɲɛ firin
nde ra, a naxa xiye nde sa. A xaxili naxa
ifu han a mu nɔ xide.
2 A naxa karamɔxɔɛe, sematoee, man-
durulae, nun Babilɔn sɛrɛxɛdubɛe xili
alako e xa a xa xiye tagiraba a bɛ. E naxa
fa, e ti a ya i.
3 Mangɛ naxa a masen e bɛ, «N xiye nde
nan saxi, naxan bara n xaxili ifu. A xɔli n
ma n xa na xiye kui ife kolon.»
4 Babilɔn sɛrɛxɛdubɛe naxa mangɛ
yaabi Arami xui ra, «Muxu xa Mangɛ, Ala
xa simaya fi i ma. I xa xiye yaba i xa
konyie bɛ, alako muxu xa na tagiraba i
bɛ.»
5 Mangɛ naxa a fala sɛrɛxɛdubɛe bɛ, «N
ma natɛ tongoxi nan ya: Xa wo mu n ma
xiye nun a kui ife tagiraba n bɛ, n wo
ibolonma nɛ a xuntun xuntunyie ra, n wo
xa banxie fan kana.
6 Kɔnɔ xa wo nɔ n ma xiye nun a kui
ife tagirabade n bɛ, n harige nun binyɛ
gbegbe fima nɛ wo ma. Awa, wo n ma
xiye nun a kui ife tagiraba n bɛ keren na.»
7 E naxa mangɛ yaabi, «Mangɛ, i xa na
xiye masen muxu bɛ alako muxu xa a
tagiraba i bɛ.»
8 Mangɛ naxa a fala e bɛ, «N a kolon wo
wama waxati tongofe a fe ma, barima wo
a kolon n mu n ma natɛ tongoxi kanama!
9 Kɔnɔ xa wo mu n ma xiye tagiraba n
bɛ, wo birin fama nɛ na ɲaxankatɛ sɔtɔde.
Wo wama n madaxufe wule nan na han
n xa n ma natɛ masara. Wo n ma xiye
tagirabama n bɛ na nan ma keren na,
alako n xa a kolon wo fata na rabade.»
10 Sɛrɛxɛdubɛe naxa mangɛ yaabi,
«Mangɛ, mixi yo mu na yi duniɲa bɛndɛ
fuɲi fari naxan nɔma yi yaamari rabade.
Na nan a toxi mangɛ yo mu na naxan
yi fe mɔɔli maxɔrinma a xa karamɔxɔɛe,
sematoe, nun sɛrɛxɛdubɛe ma, hali a
sɛnbɛ to gboxi.
11 I naxan maxɔrinxi, na xɔrɔxɔ. Mixi
yo mu nɔma na yaabi sode i yi ra fo alae,
kɔnɔ nee mu dɔxɔxi adamadie tagi.»
12 Na kui, mangɛ naxa xɔnɔ e ma, a
bɔɲɛ naxa te han a yamari fi Babilɔn
lɔnnilae birin xa faxa.
13 Mangɛ to yaamari fi lɔnnilae birin
xa faxa, xɛɛrae naxa siga Daniyɛli nun a
booree fende alako e xa e fan faxa.
14 Mangɛ kantamae xunyi Ariyoki to
mini Babilɔn lɔnnilae faxade,
15 Daniyɛli naxa a maxɔrin mayandi
ra, «Munfe ra mangɛ yi yaamari xɔrɔxɔɛ
mɔɔli fixi?» Ariyoki naxa na tagi raba
Daniyɛli bɛ.
16 Na tɛmui Daniyɛli naxa siga mangɛ
yire, a fa a mayandi a xa tɛmui nde fi a
ma alako a xa nɔ na xiye nun a kui ife
fasaride a bɛ.
17 Daniyɛli naxa siga a xɔnyi, a yi fe
birin masen a boore Xananiya, Mikayeli,
nun Asaraya bɛ.
18 A naxa a fala e bɛ, e xa Koore Ala
makula a xa kinikini e ma, a xa yi gundo
masen e bɛ, alako Daniyɛli, a booree, nun
Babilɔn lɔnnilae birin naxa faxa.
19 Na kɔɛ ra, Ala naxa na xiye xa
gundo masen Daniyɛli bɛ laamatunyi ra.
Daniyɛli naxa Koore Ala tantu
20 yi masenyi ra,

«Ala xili xa tantu tɛmui birin,
dan mu na naxan ma,
21 barima a tan nan gbe na fe kolonyi nun
sɛnbɛ ra.
A tan nan waxati nun a kɛɲa masarama.

A tan nan mangɛe bama,
a tan nan mangɛe rasabatima.
A lɔnni fima lɔnnilae ma,
a xaxili fanyi fima xaxilimae ma.
22 A gundo tilinxi makɛnɛnma,
a fe nɔxunxi raminima naiyalanyi ra.
23 N benbae Marigi Ala,
n i matɔxɔma, n i tantuma,
lɔnni nun sɛnbɛ xa fe ra i naxan fixi n ma.
I bara n nakolon fe ma, muxu naxan maxɔrinxi i ma,
i bara muxu rakolon mangɛ xa xiye ra.»

24 Na tɛmui Daniyɛli naxa siga Ariyoki yire, mangɛ yaamari fi naxan ma a xa Babilɔn lɔnnilae faxa. A naxa a fala a bɛ, «I naxa Babilɔn lɔnnilae faxa. I xa n mati mangɛ xɔnyi, n xa a xa xiye tagi raba a bɛ.»

25 Ariyoki naxa Daniyɛli mati mangɛ yire keren na, a fa a fala a bɛ, «Mangɛ, n bara Yudayaka nde to na mixi suxuxie ya ma, naxan nɔma i xa xiye tagi rabade.»

26 Mangɛ naxa Daniyɛli maxɔrin, naxan xili Beletesasari, «I tan nɔma n ma xiye nun a kui tagirabade n bɛ?»

27 Daniyɛli naxa mangɛ yaabi, «Mangɛ, i fe nɔxunxi naxan maxɔrinxi lɔnnilae, sematoe, karamɔxɔɛe, nun mandurulae ma, e mu nɔma na tagirabade.

28 Kɔnɔ Ala, naxan na koore ma, a tan nan nɔma fe nɔxunxie makɛnɛnde. A bara Mangɛ Nebukadansari rakolon naxan fama rabade. I xa xiye nun i xa laamatunyie nan ya, i naxan toxi i xa sade ma.

29 Mangɛ, i to i sa, i naxa i maɲɔxun fee ma, naxee fama rabade. Na kui, naxan fe nɔxunxie makɛnɛnma, a bara i rakolon fee ma naxee fama rabade.

30 Xa yi fe nɔxunxie bara makɛnɛn n bɛ, na mu rabaxi xɛ barima n ma lɔnni to gboxi boore gbe bɛ. Yi bara makɛnɛn n bɛ alako mangɛ xa na kui kolon a naxan maɲɔxunxi a xaxili ma.»

31 «Mangɛ, i bara gɛmɛ masolixi belebele to i xa laamatunyi kui. A nu tixi i ya ra, a nu yanbafe, a nu magaaxu.

32 A xunyi nu yailanxi xɛɛma ra, a kanke nun a bɛlɛxɛ gbeti ra, a furi nun a tabe yɔxui ra,

33 a bɛlɛnyi wure ra, a sanyi wure nun bɛndɛ ra.

34 I nu a matofe tɛmui naxɛ, gɛmɛ nde naxa ibɔɔ, kɔnɔ adama bɛlɛxɛ xa mu a bɔɔxi. Gɛmɛ ibɔɔxi naxa sin na gɛmɛ masolixi sanyi ma, naxan nu yailanxi wure nun bɛndɛ ra. A naxa e i wuru.

35 Wure yo, bɛndɛ yo, yɔxui yo, gbeti yo, xɛɛma yo, na birin naxa iwuru, a lu alɔ sansi xɔri fenta lonyi ma, foye naxan fama sogofure ra. Kɔnɔ gɛmɛ naxan sinxi gɛmɛ masolixi ma, na naxa findi geya belebele ra, a bɔxi birin nafe.»

36 «Xiye nan na ki. Yakɔsi muxu xa a tagiraba mangɛ bɛ.

37 Mangɛ, mangɛe xa mangɛ na i tan na, barima Koore Ala nan na mangɛya fixi i ma sɛnbɛ nun binyɛ ra.

38 A tan nan i dɔxɔxi mixi, sube, nun xɔni birin xun ma. A bara na nɔɛ fi i ma. Na nan na ki, i tan nan na xɛɛma xunyi ra.

39 I na dangi, mangɛya gbɛtɛ kelima nɛ naxan sɛnbɛ xurun i bɛ. Na dangi xanbi, mangɛya saxan nde naxan luma alɔ yɔxui, na fan fama nɛ duniɲa birin yamaride.

40 Mangɛya naani nde nan fan fama, naxan xɔrɔxɔ alɔ wure. Wure se birin butuxunma ki naxɛ, na mangɛya fan a booree butuxunma na ki nɛ.

41 I bara a sanyie nun a sansolee to. E rafalaxi wure nun bɛndɛ masunbuxi nan na. Na nan a masenxi lanyi mu luma na mangɛya kui. Kɔnɔ sɛnbɛ nde tan luma nɛ na mangɛya kui alɔ na wure xɔrɔxɔɛ a masenma ki naxɛ.

42 Sansole naxee yailanxi wure nun bɛndɛ ra, a masenma nɛ a na mangɛya sɛnbɛ gbo, kɔnɔ sɛnbɛ yo mu a ra yire ndee.

43 I bara wure nun bɛndɛ masunbuxi to, na findixi na mixie nan na, naxee lanyi xirima e boore tagi, kɔnɔ na lanyi mu xirima a fanyi ra, alɔ wure nun bɛndɛ mu a bore suxuma a fanyi ra ki naxɛ.»

44 «Na mangɛe xa waxati, Koore Ala mangɛya nde raminima nɛ naxan mu kanama abadan. Na mangɛya mu luma ɲama gbɛtɛ xa yaamari bun ma. A fama nɛ na mangɛya birin iwurude. A mu kanama abadan.

45 Na kui i bara na gɛmɛ to, naxan kelixi geya ma kɔnɔ mixi bɛlɛxɛ xa mu a

bɔɔxi. Na gɛmɛ bara wure, yɔxui, bɛndɛ, gbeti, nun xɛɛma iwuru. Ala Xungbe bara mangɛ rakolon yi fee ma naxee fama rabade. Yi xiye nɔndi yati nan a ra. N naxan birin tagirabaxi i bɛ, i lanma i xa la a ra.»

46 Na tɛmui Mangɛ Nebukadansari naxa a yatagi rafelen bɔxi ma Daniyɛli bun ma. A naxa yaamari fi a sɛrɛxɛ nun surayi xa ba a bɛ.

47 Mangɛ naxa a masen Daniyɛli bɛ, «Wo Marigi Ala xungbo alae birin bɛ, a tan nan na mangɛe birin Marigi ra. A gundoe makɛnɛnma, alɔ a yi gundo makɛnɛnxi i bɛ ki naxɛ.»

48 Mangɛ naxa Daniyɛli binya, a naafuli gbegbe fi a ma. A naxa a findi xunyi ra Babilɔn bɔxi nun lɔnnilae birin xun ma.

49 Daniyɛli naxa mangɛ maxandi a xa a lu Sadiraki, Mesaki, nun Abedinego fan xa mangɛ wali raba Babilɔn bɔxi ma. Daniyɛli naxa findi mangɛ Nebukadansari rasima ra.

3

Nebukadansari xa kuye

1 Mangɛ Nebukadansari naxa kuye nde yailan xɛɛma ra. A xa kuyɛ nɔngɔn ya tongo senni, a xa gboe fan nɔngɔn ya senni. A naxa a ti Dura geya bunyi Babilɔn bɔxi ma.

2 Mangɛ Nebukadansari naxa a rasimae, kuntigie, gominae, sɛriyɛsae, naafuli ragatae, sɛbɛlitie, kiitisae, nun bɔxi mangɛdie birin maxili alako e xa fa mangɛ xa kuye mato.

3 Awa, mangɛ rasimae, kuntigie, gominae, sɛriyɛsae, naafuli ragatae, sɛbɛlitie, kiitisae, nun bɔxi mangɛdie birin naxa e malan mangɛ xa kuye matode. E naxa ti kuye ya i, Mangɛ Nebukadansari nu bara naxan ti.

4 Mangɛ xa xui madangi naxa a fala a xui itexi ra, «Si birin, bɔnsɔɛ birin, xui birin falae, mangɛ xa yaamari nan ya:

5 Wo na sarae, xulee, kɔrae, nun maxase mɔɔli birin xui mɛ tɛmui naxɛ, wo xa wo felen bɔxi, wo kuye batu, Mangɛ Nebukadansari naxan yailanxi xɛɛma ra.

6 Naxan yo mu bira a bun ma, a a batu, na kanyi wolima nɛ tɛ belebele xɔɔra keren na.»

7 Na nan a to, si nun bɔnsɔɛ birin to sarae, xulee, kɔrae, nun maxase mɔɔli birin xui mɛ, e naxa e felen kuye bɛ, e a batu, Mangɛ Nebukadansari naxan yailanxi xɛɛma ra, a a ti naa.

8 Na waxati yati kui, sɛrɛxɛdubɛ ndee naxa fa Yuwifie kalamude.

9 E naxa a fala Mangɛ Nebukadansari bɛ, «Mangɛ, simaya xa lu i bɛ!

10 I bara yaamari fi mixi birin xa e felen kuye bɛ, e a batu, e na sarae, xulee, kɔrae, nun maxase mɔɔli birin xui mɛ tɛmui naxɛ.

11 I man yaamari fixi nɛ a mixi naxan yo mu a felen bɔxi ma, a na kuye batu, na kanyi wolima nɛ tɛ belebele xɔɔra.

12 Kɔnɔ Yuwifi ndee na, i bara naxee ti mangɛdie ra Babilɔn bɔxi ma, naxee xili Sadiraki, Mesaki, nun Abedinego, nee bara tondi i xa yaamari rabatude. Mangɛ, e mu i xa alae batufe. Hali yi kuye i naxan yailanxi xɛɛma ra, i a ti be, e mu tinxi a batude!»

13 Nebukadansari bɔɲɛ naxa te, a xɔnɔ a ɲaaxi ra. A naxa yaamari fi e xa fa Sadiraki, Mesaki, nun Abedinego ra. Xɛɛrae naxa fa na xɛmɛe ra mangɛ xɔn.

14 Nebukadansari naxa a fala e bɛ, «Sadiraki, Mesaki, nun Abedinego, nɔndi na a ra, wo mu n ma alae batufe, wo man mu yi kuye fan batufe n naxan yailanxi xɛɛma ra, n a ti be?

15 Yakɔsi, wo na fa sarae, xulee, kɔrae, nun maxase mɔɔli birin xui mɛde, wo xa wo felen bɔxi ma yi kuye bɛ. N kuye naxan yailanxi, wo xa a batu, xa na mu a ra n wo wolima nɛ tɛ belebele xɔɔra keren na. Ala mundun nɔma wo ratangade n bɛlɛxɛ i?»

16 Sadiraki, Mesaki, nun Abedinego naxa Mangɛ Nebukadansari yaabi, «Hali muxu mu muxu yɛtɛ xun mafala.

17 Xa wo muxu woli tɛ belebele xɔɔra, muxu Marigi Ala, muxu naxan batuma, na nɔma muxu ratangade i bɛlɛxɛ i.

18 Hali a mu sa a raba, mangɛ, i xa a kolon muxu mu nɔma i xa alae batude, muxu mu nɔma muxu felende yi kuye bɛ, i naxan yailanxi xɛɛma ra.»

19 Nebukadansari naxa xɔnɔ e ma a
ɲaaxi ra, a yatagi naxa masara Sadi-
raki, Mesaki, nun Abedinego xili ma.
Nebukadansari naxa yaamari fi e xa tɛ xa
wolenyi xun masa dɔxɔ solofere dangi a
forima ki ra.
20 A naxa a xa sɔɔri gbangbalanyi ndee
yamari, e xa Sadiraki, Mesaki, nun Abe-
dinego xiri, e xa e woli tɛ belebele xɔɔra.
21 E naxa na xɛmɛ saxanyi xiri, nun e xa
sosee ra, e xa donma xungbee ragoroxi e
ma, e e woli tɛ belebele xɔɔra.
22 Mangɛ to bara a fala tɛ xa wolenyi
xun xa masa, sɔɔri naxee Sadiraki,
Mesaki, nun Abedinego woli tɛ xɔɔra, e
tan yati naxa gan, e faxa tɛ xa wolenyi
ma.
23 Sadiraki, Mesaki, nun Abedinego
naxa bira tɛ belebele xɔɔra, e xirixi.

24 Na tɛmui gaaxui naxa mangɛ
Nebukadansari suxu, a keli keren na. A
a fala a rasimae bɛ, «Won mu mixi xirixi
saxan xa woli tɛ xɔɔra?» E naxa mangɛ
yaabi, «Iyo mangɛ!»
25 A naxa a fala e bɛ, «Kɔnɔ n mixi naani
nan tofe yi ki, e mu xirixi, e na e ɲɛrɛfe
tɛ xɔɔra, e mu tɔɔrɔfe hali. Na naani nde
tan ɲan maniyɛ malekɛ ra.»

26 Nebukadansari naxa a makɔrɛ tɛ
belebele ra, a e xili a xui itexi ra, «Sadi-
raki, Mesaki, Abedinego, Ala Xungbe xa
konyie, wo mini, wo fa be.» Sadiraki,
Mesaki, nun Abedinego naxa mini tɛ
xɔɔra.

27 Mangɛ rasimae, kuntigie, gominae,
nun mangɛ xa lɔnnilae naxa e maso e ra.
E naxa a to, tɛ mu sese rabaxi e fate ra. E
xunsɛxɛe nun e xa sosee sese mu ganxi.
Tɛ xiri yati mu nu na e ma.
28 Nebukadansari naxa a masen, «Tan-
tui na Sadiraki, Mesaki, nun Abedinego
Marigi Ala bɛ. A tan nan a xa malekɛ
xɛɛxi a xa konyie ratangade. E nu bara la
a ra han e naxa tin faxafe ra, alako e naxa
mangɛ xa yaamari rabatu, naxan findi ala
gbɛtɛ batufe ra bafe e Marigi Ala ra.
29 N ma yaamari nɛɛnɛ nan ya: mixi
yo fe nde kobi fala Sadiraki, Mesaki,
nun Abedinego Marigi Ala bɛ, na kanyi
faxama nɛ, a ibolon a xuntun xuntunyie
ra, a xa banxi fan kana, barima ala yo
mu na bafe Ala ra naxan nɔma mixi
ratangade yi mɔɔli ra.»
30 Na tɛmui mangɛ naxa Sadiraki,
Mesaki, nun Abedinego xa fe mate Ba-
bilɔn bɔxi ma.

Nebukadansari xa xiye firin nde

31 «Mangɛ Nebukadansari nan yi
masenyi tife si birin bɛ, bɔnsɔɛ birin bɛ,
xui birin falae bɛ: Bɔɲɛsa xa lu wo bɛ a
fanyi ra.
32 A lanma n xa tɔnxumae nun kaa-
banakoe masen wo bɛ, Ala xungbe naxee
rabaxi n bɛ.
33 A xa tɔnxumae wuya,
a xa kaabanakoe sɛnbɛ gbo.
A xa mangɛya mu ɲɔnma abadan,
danyi mu na a xa bui ma.»

4

1 «N tan Nebukadansari, n nu na n ma
mangɛ banxi kui, n bɔɲɛ saxi, n sɛɛwaxi
ki fanyi.
2 N naxa xiye magaaxuxi nde sa. N
naxan maŋɔxunxi, a nun n laamatunyi
naxan toxi n ma sade ma, nee bara n
nagaaxu ki fanyi.
3 N yaamari fi Babilɔn lɔnnilae ma na
nan ma e xa fa n yire, alako e xa n ma
xiye tagiraba n bɛ.»
4 «Karamɔxɔɛe, sematoe, Babilɔn
sɛrɛxɛdubɛe, nun mandurulae naxa fa.
N naxa n ma xiye yaba e bɛ, kɔnɔ e mu
nɔ na tagirabade.
5 Daniyɛli naxa fa n yire a dɔnxɔɛ ra, n
ma kuye Beletesasari xili saxi naxan xun
ma. Ala sɛniyɛnxie xaxili na a bɛ. N naxa
n ma xiye madɔxɔ a bɛ.»
6 «Beletesasari, karamɔxɔɛe xunyi, n
a kolon ala sɛniyɛnxie xaxili na i bɛ.
Gundo mu na naxan kolonfe xɔrɔxɔma i
bɛ. Awa, i xa n ma laamatunyie tagiraba
n bɛ, n naxee toxi xiye kui.
7 N nu na n ma sade ma tɛmui naxɛ, n
xaxili naxa yi laamatunyie to:
Wuri bili itexi nu tixi bɔxi ma,
8 a belebele, a sɛnbɛ gbo.
A xunyi nu na koore ma,
duniɲa mixi birin nu nɔma a tode.
9 A burɛxɛ nu tofan,
a bogi nu wuya,
a nu mixi birin baloma.

Wula subee nu e malabuma a niini bun ma,
xɔnie nu e tɛɛ yailanma a salonyie ma.
Daalise birin nu baloe sɔtɔma a ra.»
10 «N nu na n ma sade ma tɛmui naxɛ,
n xaxili naxa yi laamatunyie to:
Sɛniyɛntɔɛ nde naxa keli koore ma,
11 a fa a fala a xui itexi ra,
‹Wo yi wuri rabira,
wo xa a salonyie sɛgɛ,
wo xa a burɛxɛ ba a ma,
wo xa a bogie rayensen.
Sube naxee na a bun, e xa e gi,
xɔni naxee na a salonyie ma, e xa keli naa.
12 Kɔnɔ wo xa a bili xuntunyi nun a sankee lu bɔxi,
e xirixi yɔlɔnxɔnyi wure daaxi nun yɔxui daaxi ra.
A xa lu xɛ ma ɲooge xɔɔra,
xini xa a bunda,
a xa a balo ɲooge ra alɔ subee.
13 Adama xaxili naxan na a bɛ,
na masarama nɛ, sube xaxili lu a bɛ.
A luma na ki nɛ ɲɛ solofere bun ma.
14 Sɛniyɛntɔɛ naxee mixi kantama,
nee nan yi natɛ masenxi,
alako adama birin xa a kolon
a Ala Xungbe nan mangɛyae yamarima.
A mangɛya soma mixi yi ra a wama naxan xɔn ma,
hali na mixi xurun birin bɛ.›»
15 «N tan, Mangɛ Nebukadansari, n ma xiye nan ya. I tan Beletesasari, i xa na tagiraba n bɛ, barima lɔnnila yo mu na n ma bɔxi ma naxan nɔma na rabade. I tan nan gbansan nɔma na rabade, barima ala sɛniyɛnxie xaxili na i bɛ.»
16 Na tɛmui Daniyɛli, naxan xili Beletesasari, a naxa kaaba, a man naxa gaaxu. Mangɛ naxa a fala a bɛ, «Beletesasari, hali i mu gaaxu yi xiye nun a kui ife ya ra.» Beletesasari naxa a yaabi, «N marigi, hali yi xiye nun a kui ife findi i yaxuie gbe ra nu!
17 Na wuri bili i naxan toxi, naxan xungbo, a sɛnbɛ gbo, a xunyi koore lima, a toma duniɲa yire birin ma,
18 a burɛxɛe tofan, a bogie wuya, a birin rabaloma, subee na naxan bun ma, xɔnie na naxan salonyie kɔn na,
19 i tan nan misaalixi na wuri ra. I bara sɛnbɛ gbegbe sɔtɔ, i xa nɔɛ bara gbo han a bara koore li, i xa mangɛya fan bara duniɲa yire birin li.
20 I tan mangɛ, i bara sɛniyɛntɔɛ to, a kelima koore ma, a a falama, ‹Wo yi wuri rabira, wo xa a kana, kɔnɔ wo a bili xuntunyi nun a sankee lu bɔxi. Wo a xiri yɔlɔnxɔnyi wure daaxi nun yɔxui daaxi ra. A xa lu xɛ ma ɲooge xɔɔra. Xini xa a bunda. A xa ɲooge don alɔ subee ɲɛ solofere bun ma.›»
21 «Mangɛ, n xa na tagiraba i bɛ. Ala Xungbe bara yi natɛ tongo i xa fe ra.
22 I kerima nɛ adamadie tagi, i sa lu wulai subee ya ma. I ɲooge maxin alɔ ningee, xini i bunda. I luma na ki nɛ ɲɛ solofere bun ma, han i xa a kolon a Ala Xungbe nan adamadie xa mangɛyae yamarima. A mangɛya fima a kɛnɛn mixi nan ma.
23 Wuri bili xuntunyi nun a sankee lufe bɔxi ma, na a masenxi nɛ i bɛ, a i xa mangɛya ragbilenma nɛ i ma. Kɔnɔ na mu rabama han i a kolon a Koore Kanyi nan fe birin yamarima.
24 Na nan a ra mangɛ, i xa tin n ma marasi ra. I xa ba yunubi rabafe. I xa tinxin. I xa kinikini misikiinɛe ma, alako i xa bu bɔɲɛsa kui.»
25 Na fe birin naxa kamali Mangɛ Nebukadansari bɛ.
26 Kike fu nun firin to dangi, mangɛ nu na a maɲɛrɛfe a xa banxi kui Babilɔn,
27 a naxa a fala, «Babilɔn sɛnbɛ gbo de! N tan nan a tixi mangɛ yigiyade ra n yɛtɛ sɛnbɛ xungbe ra, alako n ma binyɛ nun n ma nɔrɛ xa gbo.»
28 A fɛfɛ na wɔyɛnyi fala, xui nde naxa keli koore, «Mangɛ Nebukadansari, n xa a fala i bɛ, to n bara i xa mangɛya ba i yi ra.
29 I kerima nɛ mixie tagi, i sa lu wulai subee ya ma. I fama ɲooge nan donde alɔ ningee ɲɛ solofere bun ma han i a kolon a Ala Xungbe nan adamadie xa mangɛyae yamarima. A mangɛya soma mixie nan yi ra a wama naxee xɔn.»
30 Na wɔyɛnyi naxa kamali Mangɛ Nebukadansari ma keren na. A naxa keri mixie ya ma, a ɲooge don alɔ ningee. Xini naxa a fate bunda, a xunsɛxɛ naxa kuya alɔ sɛgɛ xabee, a sanxalee fan naxa kuya alɔ xɔni sanxalee.

31 «Na waxati to ɲɔn, n tan
Nebukadansari, n naxa n ya rate koore
ma, n xaxili naxa gbilen n ma. N naxa
tantui rasiga Ala Xungbe ma, n naxa a
matɔxɔ, n naxa a binya, barima Ala na
na tɛmui birin, a xa mangɛya mu ɲɔnma
abadan, a xa yaamari buma nɛ waxati
birin.
32 Ala a yɛtɛ waxɔnfe rabama nɛ duniɲa
ma hali adama mu tin na ra. A wama
naxan xɔn, a na nan nabama adama
nun malekɛe ra. Mixi yo mu nɔma
a matandide, a fa a fala, ‹I na munse
rabafe?›
33 N xaxili to gbilen n ma, n ma
mangɛya binyɛ nun nɔrɛ fan naxa gbilen
n ma. N nasimae nun n ma mixi xungbee
naxa n xili, e n dɔxɔ n ma mangɛ kibanyi
kui. N sɛnbɛ naxa gbo dangi a singe ra.
34 Yakɔsi, n tan Nebukadansari, n Koore
Mangɛ tantuma nɛ, n a matɔxɔ, n a binya.
A xa kɛwali birin tinxin, a xa kirae birin
findixi nɔndi nan na. A tan nan mixi xa
fe magoroma, naxan a yɛtɛ igboma.»

5

Sɛbɛli magaaxuxi

1 Lɔxɔɛ nde, mangɛ Belisasari naxa
xulunyi belebele ti a xa kuntigi wulu bɛ.
A naxa wɛni min han
2 a siisi fɔlɔ e ya xɔri. Na tɛmui Belisas-
ari naxa yaamari fi e xa fa xɛɛma nun
gbeti pɔɔtie ra, a baba Nebukadansari
naxee tongoxi Ala xa hɔrɔmɔbanxi kui
Darisalamu. Mangɛ bara wa a yɛtɛ, a xa
ginɛe, a xa konyi ginɛe, nun a xa kuntigi
birin xa na see rawali xulunyi kui.
3 E to fa xɛɛma pɔɔtie ra, naxee tongo
Ala xa hɔrɔmɔbanxi kui Darisalamu,
mangɛ yo, a xa kuntigie yo, a xa ginɛe yo,
nun a xa konyi ginɛe, e birin naxa wɛni
min nee ra,
4 e man fa e xa kuyee batu, naxee
yailanxi gbeti, yɔxui, wure, wuri, nun
gɛmɛ ra.
5 E nu na na rabafe tɛmui naxɛ, mixi
bɛlɛxɛsolee naxa mini, a nu sɛbɛli ti banxi
kanke, lanpui yatagi. Mangɛ to bɛlɛxɛ to
sɛbɛli ti ra,
6 a yatagi naxa masara. A naxa gaaxu
han a xinbie nu bɔnbɔ e boore ra.
7 A naxa sematoe, sɛrɛxɛdubɛe, nun
mandurulae xili a xui itexi ra. A naxa
a fala Babilɔn lɔnnilae bɛ, «Naxan na yi
sɛbɛli xaran, a a fasari n bɛ, n na kanyi
maxirima nɛ mangɛ dugi ra, n xɛɛma
kɔnmagore ragoro a kɔn ma, n fa sɛnbɛ so
a yi ra n ma mangɛya kui a findi mangɛ
saxan nde ra n tan nun n fɛmati xanbi
ra.»
8 Mangɛ xa lɔnnilae birin naxa so, kɔnɔ
e mu nɔ na sɛbɛli xarande, e mu nɔ sese
fasaride mangɛ bɛ.
9 Na kui mangɛ Belisasari naxa gaaxu
han a yatagi naxa masara, a xa kuntigie
fan naxa ifu.
10 Mangɛ xa ginɛ to mangɛ nun a xa
kuntigie xui mɛ, a naxa so banxi kui
xulunyi nu tife dɛnnaxɛ. A naxa a fala,
«Mangɛ, i xa simaya xɔn xa kuya. Hali i
mu gaaxu, i yatagi naxa masara.
11 Mixi nde na i xa bɔxi ma, ala
sɛniyɛnxie xaxili na naxan bɛ. I baba xa
waxati, muxu bara a to fahaamula nan
na kanyi ra, a xaxili fan, a xa lɔnni luxi
nɛ alɔ alae gbe. Na nan a ra, i baba
Mangɛ Nebukadansari nu bara a findi
karamɔxɔɛe, sematoee, sɛrɛxɛdubɛe, nun
mandurulae xunyi ra. I baba, naxan nu
mangɛ ra, a tan
12 a to nɛ a Daniyɛli, Beletesasari xili
saxi naxan xun, a xaxili, a xa fe kolonyi,
nun a xa fahaamui fan booree birin bɛ.
A nɔma xiye tagirabade, a taali wɔyɛnyi
fatanfasi, a maxɔrinyi xɔrɔxɔɛ yaabi. I
xa Daniyɛli xili, a fama nɛ yi fe birin
tagirabade i bɛ.»
13 Na tɛmui e naxa fa Daniyɛli ra mangɛ
yire. Mangɛ naxa a maxɔrin, «I tan nan
na Daniyɛli ra, n baba faxi naxan na kelife
Yudaya?
14 N bara a mɛ a alae xaxili na i bɛ,
naxan lɔnni nun fahaamui belebele fima
i ma.
15 E bara fa lɔnnilae nun karamɔxɔɛe
ra, e xa yi sɛbɛli xaran, e xa a fasari n bɛ,
kɔnɔ e mu nɔ na rabade.
16 N bara a mɛ a i nɔma fee tagi rabade,
a nun maxɔrinyi xɔrɔxɔɛ yaabide. Yakɔsi,
xa i nɔma yi sɛbɛli xarande, i a fasari n
bɛ, n i maxirima mangɛ dugi ra, n xɛɛma
kɔnmagore ragoroma i kɔn ma, n fa i findi

mangɛ ra naxan dangima birin na, fo n tan nun mangɛ gbɛtɛ, n fɛmati.»

17 Daniyɛli naxa mangɛ yaabi, «I xa naafuli ragata i yɛtɛ bɛ, i xa buɲae fi mixi gbɛtɛ ma. N yi sɛbɛli xaranma nɛ mangɛ bɛ, n man a fasari a bɛ.

18 Mangɛ, Ala Xungbe nan mangɛya, sɛnbɛ, binyɛ, nun nɔrɛ fixi i baba Nebukadansari ma.

19 Na nan a ra, si nun bɔnsɔɛ birin nu sɛrɛnma gaaxui ra i baba ya ra. A na wa naxan faxafe nu, a nu na faxama nɛ. A na wa naxan natangafe nu, a nu na ratangama nɛ. A na wa naxan natefe nu, a nu na ratema nɛ. A na wa naxan nagorofe nu, a nu na ragoroma nɛ.

20 Kɔnɔ a to a yɛtɛ igbo a naxa dangi a i, Ala naxa a xa mangɛya nun a nɔrɛ ba a yi ra.

21 A naxa a keri adamadie ya ma. A adamadi xaxili naxa masara, a findi sube xaxili ra. A naxa lu wula i sofalee fɔxɔ ra, a sɛxɛ don alɔ ningee. Xini nu a fate bunda, han a a kolon a Ala Xungbe nan adamadie xa mangɛyae yamarima, a tan nan mangɛya soma mixi yi ra a wama naxan xɔn.»

22 «I tan, a xa di Belisasari, i bara na birin kolon, kɔnɔ i mu i yɛtɛ magoro feo.

23 I bara i yɛtɛ ite Koore Marigi xili ma. I bara a xa hɔrɔmɔbanxi pɔɔtie rawali. I tan, i xa kuntigie, i xa ginɛe, i xa konyi ginɛe, wo birin bara wɛni min na pɔɔtie ra. I bara kuyee batu naxee yailanxi gbeti, xɛɛma, yɔxui, wure, wuri, nun gɛmɛ ra. E mu see toma, e mu fee mɛma, e mu sese kolon, kɔnɔ i bara e batu. I xa duniɲɛigiri birin na Ala bɛlɛxɛ i, kɔnɔ i tan mu a tantuma.

24 Na nan a toxi, Ala naxa yi bɛlɛxɛ nun yi sɛbɛli masen i bɛ.»

25 «Yi sɛbɛli nan tixi: ‹Mene, mene, tekele, parisin.›

26 Na wama naxan masenfe na nan ya: ‹Mene›, na nan na ki ‹kɔnti›. Ala bara i xa mangɛya lɔxɔɛe kɔnti, a bara danyi sa e ma.

27 ‹Tekele›, na nan na ki ‹maniyɛ›. Ala bara i maniyɛ, i yelebu.

28 ‹Parisin› na nan na ki ‹maitaxunyi›. Ala bara i xa mangɛya itaxun Medekae nun Perisekae ma.»

29 Belisasari naxa yaamari fi keren na, a Daniyɛli xa maxiri mangɛ dugi ra, a nun xɛɛma kɔnmagore ra, a man xa findi mangɛ saxan nde ra bɔxi birin xun ma.

30 Na kɔɛ kerenyi kui mixi nde naxa Babilɔn mangɛ Belisasari faxa.

6

Ala Daniyɛli ratangafe yɛtɛe ma

1 Dariyusi Medeka naxa findi mangɛ ra a ɲɛ tongo senni nun firin ma.

2 A naxa marasi ti e xa mixi kɛmɛ mixi mɔxɔɲɛn sugandi e xa a xa bɔxi yamari.

3 A man naxa mixi saxan ti e xun na, marasitie e dɛntɛgɛma naxee bɛ alako mangɛ xa fe birin xa sɔɔnɛya. Daniyɛli nu na na mixi saxanyie nan ya ma.

4 Xaxili fanyi mɔɔli naxan nu Daniyɛli bɛ, na nu dangi marasimae nun e xa mangɛe gbe birin na. Maɲɔxunyi naxa lu mangɛ bɛ a Daniyɛli xa a xa bɔxi birin yamari.

5 Na xa fe ra, boore yareratie nun marasimae naxa kata e xa Daniyɛli kalamu a xa mangɛ wali kui, kɔnɔ e mu tantanyi yo to a ra. A nu tinxin, e dugutɛgɛ na a ra, a fata walide.

6 Na tɛmui e naxa a fala, «Won mu kalamui yo toma Daniyɛli mabiri, fo a Marigi Ala xa sɛriyɛ kui.»

7 Na kui marasimae nun e xunyie naxa siga keren na mangɛ yire, e fa a fala a bɛ, «Mangɛ Dariyusi, simaya xa lu i bɛ.

8 I xa bɔxi mangɛe, mangɛ rasie, gominae, nun kuntigie birin a maɲɔxunxi a a lanma yi tɔnyi xa dɔxɔ: ‹Mixi yo naxan tuubima ala nde bɛ, xa na mu a ra mixi nde bɛ, bafe i tan mangɛ ra xi tongo saxan bun ma, na kanyi xa raso yɛtɛe tagi.›

9 Yakɔsi mangɛ, i xa tin yi tɔnyi ra, i xa i bɛlɛxɛ fɔxi sa a ma alako a xa findi yaamari ra naxan mu masarama alɔ Medekae nun Perisekae darixi a ra ki naxɛ.»

10 Mangɛ Dariyusi naxa a bɛlɛxɛ fɔxi sa kɛɛdi ma yaamari sɛbɛxi a ma, a a findi tɔnyi ra.

11 Daniyɛli to a kolon a mangɛ nu bara a bɛlɛxɛ fɔxi sa na yaamari kɛɛdi ma, a naxa te a xɔnyi. A xa wundɛri nu rabixi Darisalamu mabiri. Sanmaya saxan lɔxɔ

yo lɔxɔ a nu a xinbi sinma, a a Marigi Ala maxandi, a a matɔxɔ alɔ a nu darixi a ra ki naxɛ.
12 Yi mixie naxa siga a xɔnyi keren na, e fa li a na a tuubife a Marigi Ala bɛ maxandi kui.
13 E naxa siga mangɛ yire keren na, e fa a maxɔrin a xa yaamari ma, «Mangɛ i mu tɔnyi dɔxɔ xɛ a mixi yo naxan tuubima ala nde bɛ, xa na mu a ra mixi nde bɛ, bafe i tan na xi tongo saxan bun ma, a na kanyi xa raso yɛtɛe tagi.» Mangɛ naxa e yaabi, «Iyo. Yaamari na a ra naxan mu masarama alɔ Medekae nun Perisekae darixi a ra ki naxɛ.»
14 E naxa fa a fala mangɛ bɛ, «Mangɛ, Daniyɛli naxan kelixi Yudaya a mu i xui binyaxi, a mu i xa yaamari suxuxi. A Ala maxandima sanya saxan lɔxɔ yo lɔxɔ.»
15 Na wɔyɛnyi naxa mangɛ tɔɔrɔ ki fanyi ra. A nu wama Daniyɛli ratangafe sɛriyɛ ma. A naxa fe birin naba beenun kɔɛ xa so alako Daniyɛli xa kisi.
16 Kɔnɔ na xɛmɛe man naxa siga mangɛ yire, e fa a fala a bɛ, «Mangɛ, i xa ratu Medekae nun Perisekae xa sɛriyɛ ma. Mangɛ xa sɛriyɛ mu nɔma masarade.»
17 Na kui Mangɛ naxa yaamari fi e xa Daniyɛli woli yɛtɛe tagi. Mangɛ naxa a fala Daniyɛli bɛ, «I Marigi Ala, i birama naxan fɔxɔ ra tunnabɛxiya kui, a xa i rakisi.»
18 E naxa gɛmɛ xungbe sa yɛtɛe yire naadɛ ra, mangɛ fan naxa a xa tɔnxuma sa naadɛ ma a xa xurundɛ ra, alako sese naxa masara Daniyɛli xa fe ra. Kuntigie fan naxa na raba.
19 Mangɛ naxa gbilen a xɔnyi. A mu a dɛge, a mu tin fefe rabade, na kɔɛ birin a mu xi feo.
20 Kuye to iba, a naxa kurun, a siga yɛtɛe yire.
21 A to mɛnni li, a naxa Daniyɛli xili a xui makinikinixi ra, «Daniyɛli, Ala ɲiŋɛ xa konyi. I Marigi Ala, i birama naxan fɔxɔ ra tunnabɛxiya kui, a bara nɔ i ratangade yɛtɛe ma?»
22 Daniyɛli naxa mangɛ yaabi, «Mangɛ, i xa simaya xɔn xa kuya.
23 N Marigi Ala bara a xa malekɛ xɛɛ yɛtɛe dɛe balande. E mu n tɔɔrɔ fefe ma, barima Ala a kolon a n mu fe ɲaaxi yo rabaxi. Hali i tan mabiri mangɛ, n mu fe kobi yo rabaxi.»
24 Mangɛ naxa sɛɛwa ki fanyi, a fa yaamari fi e xa Daniyɛli rate naa kui. E to na raba, e naxa a to a fate mu maxɔnɔxi, barima a nu bara la a Marigi Ala ra.
25 Mangɛ naxa yaamari fi, a na xɛmɛ naxee Daniyɛli kalamu, e xa woli yɛtɛe tagi, e nun e xa ginɛe nun e xa die ra. Beenu e xa yili bɔtini li, yɛtɛe nu bara gɛ e faxade, e e xɔri birin magira.
26 Na dangi xanbi, Mangɛ Dariyusi naxa yaamari sɛbɛ sie nun bɔnsɔɛe birin ma, a nun xui birin falae naxee na duniŋa ma, «Bɔɲɛsa fanyi xa lu wo bɛ.
27 N bara n ma mangɛya birin yaamari, wo xa gaaxu Daniyɛli Marigi Ala ya ra, wo xa a binya.»

«Ala ɲiŋɛ na a ra. A na na tɛmui birin.
A xa mangɛya mu kanama abadan.
A xa yaamari buma nɛ han duniŋa ɲɔn.
28 A tan nan mixi rakisima, a e ratanga.
A tɔnxumae nun kaabanakoe rabama koore nun bɔxi ma.
A tan nan Daniyɛli ratangaxi yɛtɛe ma.»

29 Daniyɛli xa munafanyi xun naxa masa Dariyusi nun Sirusi Periseka xa mangɛyae bun ma.

7

Daniyɛli xa laamatunyi: Sube naani

1 Belisasari xa mangɛya ɲɛ singe ra Babilɔn, Daniyɛli naxa xiye sa, laamatunyie naxa ragoro a ma a saxi tɛmui naxɛ. Na dangi xanbi, a naxa na xiye kui ife sɛbɛ.
2 Daniyɛli naxa a fala, «N bara laamatunyi to xiye kui kɔɛ ra, foye kelixi koore ma duniŋa tunxun naanie ra, a din baa ra, a a i maxa.»
3 «Sube magaaxuxi naani naxa mini baa ma, e sese keren mu a ra.
4 A singe nu luxi nɛ alɔ yɛtɛ, sɛgɛ gabutenyie na naxan ma. N a to nɛ, e a gabutenyie italama, e a ti bɔxi ma alɔ mixi, e adama sondonyi raso a fate.»
5 «Sube firin nde nu luxi nɛ alɔ wulai bare xungbe. A saxi a sɛɛti ma, ganyanxɔri saxan na a dɛ i, a e xinma. E naxa a fala a bɛ, ‹Keli, i xa sube gbegbe don.›»

6 «Na dangi xanbi, n naxa sube nde
to naxan luxi alɔ baratɛ, kɔnɔ xɔni
gabutenyi naani na a bɛ, xunyi naani fan
na a bɛ. A naxa nɔɛ sɔtɔ.
7 Na dangi xanbi, n naxa sube naani nde
to xiye kui kɔɛ ra. Na fan nu magaaxu
ki fanyi, a gbangbalan han. A nu sube
donma a wure ɲinyi gbangbalanyie nan
na, sube dɔnxɔɛ naxan lu, a naxa na
maboron a sanyi ra. A tan mu nu luxi alɔ
sube booree. Feri fu nu na a xunyi ma.
8 N to n ya rasiga n xa a ferie igbɛ,
feri lanmadi naxa mini booree tagi. Feri
saxanyie naxa tala na feri lanmadi ya ra.
Ya nu na na feri bɛ naxee nu luxi alɔ
adamadi yae. Dɛ fan nu na na feri bɛ,
naxan nu na yɛtɛ igboe wɔyɛnyie falafe.»
9 «N naxa a to, kibanyie dɔxɔxi,
Ala, fɔlɛ mu na naxan bɛ, a naxa a
magoro.
A xa dugi birin fiixɛ alɔ xiɲɛ,
a xunsɛxɛ luxi alɔ gɛsɛ fute,
a xa kibanyi luxi nɛ alɔ tɛ,
sanyi digilinxie nu na a xa kibanyi ma.
10 Xure tɛ nu goroma a ya ra.
Mixi wulu wulu nu na a batufe.
Mixi wulu wulu nu tixi a ya ra.
Kiitisae naxa e magoro, e bukie rabi.
11 N naxa a to, na feri lanmadi nu na yɛtɛ
igboe wɔyɛnyie falafe.
N naxa a to, e sube naani nde faxaxi n ya
xɔri,
e fa a binbi wɔlɛ tɛ xɔɔra, a xa gan.
12 Sɛnbɛ naxa ba sube booree yi ra,
kɔnɔ waxati nde naxa sa e xa simaya tan
xun ma.
13 N naxa a to xiye kui kɔɛ ra,
Adamadi maniyɛ kelima nuxui fari,
a a masoma Ala ra, fɔlɛ mu na naxan bɛ.
14 Ala naxa sɛnbɛ, binyɛ, nun mangɛya so
a yi,
alako sie birin, bɔnsɔɛ birin, nun xui birin
falɛe
xa lu a xa yaamari bun ma.
A xa yaamari mu ɲɔnma abadan,
a xa mangɛya buma nɛ tɛmui birin,
danyi yo mu na a ma.»
15 «N tan Daniyɛli, n xaxili naxa ifu, n
ma xiye naxa n magaaxu.
16 N naxa n maso mixi nde ra naxan
nu na mɛnni n ma xiye kui, n naxa a
maxɔrin, a xa na fe fiixɛ n bɛ.
17 A naxa na tagi raba n bɛ, ‹Yi sube
magaaxuxi naanie, duniɲa mangɛ naani
nan na e ra naxee fama bulade bɔxi ma.
18 Kɔnɔ Ala Xungbe xa sɛniyɛntɔɛe
fama nɛ mangɛya sɔtɔde, a mu bama e
yi ra abadan.›»
19 «Na dangi xanbi, n naxa wa na sube
naani nde xa fe fahaamufe. A mu nu luxi
alɔ sube booree. A magaaxu, wure ɲinyie
nun yɔxui sanxalee nan nu na a bɛ. A
na gɛ sube donde, a naxan luma, a na
maboronma nɛ.
20 N man naxa wa na feri xa fe kolonfe.
Feri fu nu na a xunyi ma, kɔnɔ feri
gbɛtɛ to mini, feri saxan naxa bira na feri
booree ya ra. Ya nu na feri bɛ, a dɛ fan nu
na yɛtɛ igboe wɔyɛnyie falafe. A nu gbo
boore feri birin bɛ.»
21 «N naxa na feri to sɛniyɛntɔɛe gere
ra, a naxa nɔ e ra,
22 han Ala Xungbe, fɔlɛ mu na naxan
bɛ, na fa kiiti sade e tagi tɛmui naxɛ, a fa
nɔndi fi a xa sɛniyɛntɔɛe ma, alako e xa
mangɛya sɔtɔ.»
23 «A naxa na fasari n bɛ yi ki, ‹Na
sube naani nde findixi duniɲa mangɛya
nde nan na, naxan mu luxi alɔ boore
mangɛyae. A fama nɛ duniɲa birin
sɔtɔde, a a halaki, a a maboron.
24 Na feri fu findixi mangɛ fu nan na,
naxee fama tide na mangɛya xun ma.
E na dangi, mangɛ gbɛtɛ tima nɛ. A
mu luma alɔ e tan, a fama mangɛ saxan
nagorode.
25 A wɔyɛnma nɛ Ala Xungbe xili ra, a
sɛniyɛntɔɛe ɲaxankata, a wa waxatie nun
sɛriyɛe masarafe. Sɛniyɛntɔɛe fama nɛ
lude a bɛlɛxɛ waxati saxan nun a tagi bun
ma.
26 Na dangi xanbi, kiiti sama nɛ,
mangɛya bama nɛ a yi ra, a halaki kerenyi
ra.
27 Mangɛya, yaamari, nun binyɛ naxan
birin na duniɲa, na fama nɛ fide Ala
Xungbe xa sɛniyɛntɔɛe ma. Ala xa
mangɛya mu ɲɔnma abadan. Sɛnbɛ kanyi
birin fama nɛ a xa yaamari suxude, e a
rabatu.›»
28 «Masenyi danyi nan yi ki. N tan
Daniyɛli, n naxa gaaxu n ma maŋɔxunyie
ra han n yatagi naxa masara. N naxa yi
masenyi birin nagata n bɔɲɛ ma.»

8

Daniyɛli xa laamatunyi: yɛxɛɛ kontonyi nun sikɔtɛ

1 Mangɛ Belisasari xa mangɛya ɲɛ saxan nde ra, n tan Daniyɛli naxa xiye gbɛtɛ sa.
2 N nu na Suse nɛ, Elama bɔxi mangɛ taa, xure nde dɛ ra naxan xili «Ulayi xure.»
3 N to n ya rakeli, n yɛxɛɛ kontonyi nan to, a tixi xure dɛ ra. Feri kuye firin nu na a xunyi. Naxan bula a dɔnxɔɛ ra, na nu kuya boore bɛ.
4 N naxa yɛxɛɛ kontonyi to, a kuye bɔtima a ferie ma sogegorode biri, kɔɔla biri, nun yirefanyi biri. Sube yo mu nu nɔma tide a kanke, birin nu na a xa nɔɛ nan bun ma. A nu a waxɔnfe birin nabama, a sɛnbɛ fan nu gboma nan tui.
5 N nu na n maɲɔxunfe na ma tɛmui naxɛ, sikɔtɛ nde naxa fa keli sogegorode. A naxa bɔxi birin iɲɛrɛ, kɔnɔ a sanyi mu din bɔxi ra. Feri magaaxuxi nde nu na a yae tagi.
6 A naxa fa han yɛxɛɛ kontonyi feri firin kanyi yire, n naxan to xure dɛ ra. A naxa a gi, a bɔnbɔ a ra a sɛnbɛ birin na.
7 N naxa a to a yɛxɛɛ kontonyi gerema, a naxa a feri firinyi kana. Kontonyi mu nɔ a ra. Sikɔtɛ naxa a rabira bɔxi, a a maboron, mixi yo mu nɔ e tagi ibade.
8 Sikɔtɛ naxa xungbo a fanyi ra, kɔnɔ a sɛnbɛ to gbo, a feri magaaxuxi naxa gira. Feri magaaxuxi naani gbɛtɛ naxa bula a ɲɔxɔɛ ra. E ya nu rafindixi duniɲa tunxun naanie biri ra.
9 Feri lanmadi naxa mini feri nde ma, a kuya fɔlɔ yirefanyi biri, sogetede biri, nun bɔxi nde mabiri ra naxan tofan bɔxi birin bɛ.
10 A naxa kuya han a te koore malekɛ galie xili ma. A naxa na malekɛ ndee nun tunbui ndee rabira bɔxi ma, a e maboron.
11 A naxa a yɛtɛ ite han koore malekɛ galie xa mangɛ fan xili ma, a fa na mangɛ xa sɛrɛxɛ ba a yi ra, naxan nu bama lɔxɔ yo lɔxɔ. A man naxa a xa yire sɛniyɛnxi fan mabere.
12 Koore malekɛ galie naxa lu sikɔtɛ xa nɔɛ bun. Sɛrɛxɛ naxan nu bama lɔxɔ yo lɔxɔ, na fan naxa kana matandi saabui ra. Feri naxa nɔndi wɔlɛ. A xa fe naxa sɔɔnɛya.
13 N naxa sɛniyɛntɔɛ nde xui mɛ, a wɔyɛnfe a boore sɛniyɛntɔɛ bɛ, «Yi laamatunyi naxan findixi sɛrɛxɛ kanafe ra, tinxintareya xa gbaloe, yire sɛniyɛnxi maberefe, nun koore malekɛ galie lufe na nɔɛ bun, e maboron, na birin buma xi yire?»
14 A naxa n yaabi, «Xi wulu keren xi kɛmɛ xi tongo suuli, na dangi xanbi, na yire sɛniyɛnxi man nasɛniyɛnma nɛ.»
15 N tan Daniyɛli, n to nu na laamatunyi xa fe maɲɔxunma, alako n xa a fahaamu, daali nde naxa ti n ya i naxan nun mixi maniyɛ.
16 N naxa mixi nde xui mɛ keli xure ra naxan xili «Ulayi xure,» a a falama a xui itexi ra, «Yibirila, laamatunyi tagiraba a bɛ.»
17 A naxa a maso n na. N naxa gaaxu a ya ra ki fanyi, n nan n felen bɔxi ma. A naxa a fala n bɛ, «Adamadi, i xa a kolon yi laamatunyi waxati dɔnxɔɛ nan ma fe masenma.»
18 A nu wɔyɛnfe n bɛ tɛmui naxɛ, n naxa matu a ra, n nan n yatagi rafelen bɔxi ma, kɔnɔ a naxa a bɛlɛxɛ din n na, a n nakeli.
19 A man naxa a fala n bɛ, «N xa i rakolon fe ma naxan fama rabade xɔnɛ ɲɔn tɛmui, barima waxati bara sugandi na ɲɔnfe ma.
20 I yɛxɛɛ kontonyi feri firinyie naxee toxi, nee misaalixi Mede nun Perise mangɛe nan na.
21 Sikɔtɛ xabe kanyi tan misaalixi Girɛki bɔxi mangɛ nan na. Feri belebele naxan na a yatagi, na misaalixi mangɛ singe nan na.
22 Feri singe to gira, feri naani naxa mini a ɲɔxɔɛ ra. Nee misaalixi na bɔxi mangɛya naanie nan na, kɔnɔ e sɛnbɛ mu gbo alɔ na singe.»
23 «Na mangɛyae na ɲɔn, yunubitɔɛe xa fe kobie na kamali, mangɛ gbɛtɛ kelima nɛ, a a yɛtɛ igbo, a mixie madaxu.
24 A sɛnbɛ fama nɛ gbode, kɔnɔ na mu kelima a tan xa ma. A gbaloe magaaxuxie rabama nɛ, a waxɔnfe birin sɔɔnɛyama nɛ, a sɛnbɛmae nun sɛniyɛntɔɛe halakima nɛ.

25 A a yɛtɛ igboma nɛ a xa naafuli nun
a xa yanfanteya xa fe ra. A mixi gbegbe
faxama nɛ, naxee bɔɲɛ nu saxi. A kelima
nɛ mangɛe xa mangɛ xili ma. Kɔnɔ na
birin dangi xanbi, a fama nɛ halakide,
halaki naxan mu kelixi adama ma.
26 Na laamatunyi naxan xi xasabi xa fe
falaxi, na mu kanama, kɔnɔ i xa a ragata
gundo ra, barima a tɛmui xɔnnakuye nan
ma fe masenma.»
27 «N tan Daniyɛli, n sɛnbɛ birin naxa
ɲɔn, n man fa fura xi wuyaxi bun ma. N
to yalan, n naxa keli, n fa mangɛ xa walie
suxu. Na laamatunyi naxa n ifu, n mu nɔ
a fahaamude.»

9

Daniyɛli Ala maxandife

1 Dariyusi, Asuyerusu xa di naxan keli
Mede bɔnsɔɛ, a naxa findi Kalidi mangɛ
ra.
2 A xa mangɛya ɲɛ singe, n tan Daniyɛli,
n naxa a kolon kitaabui saabui ra a
Alatala nu bara a fala Annabi Yeremi bɛ,
a Darisalamu xa kasarɛ buma nɛ ɲɛ tongo
solofere.
3 Na na a to, n naxa sunyi suxu, n
sunnun donma ragoro n ma, n tɛ xube
maso n xunyi ma, n naxa n ya rafindi n
Marigi Ala ma, n a maxandi.
4 N naxa n Marigi Alatala maxandi yi ki,
«N Marigi Ala, naxan sɛnbɛ gbo, naxan
magaaxu, naxan a xa saatɛ rakamalima,
naxan hinnɛma a xanuntenyie ra nun a
fɔxirabirɛe ra,
5 muxu bara yunubi raba, muxu bara
tantan, muxu bara findi mixi ɲaaxi nun
matandilae ra, muxu bara gbilen i xa
sɛriyɛ nun i xa yaamarie fɔxɔ ra.
6 Muxu mu i xa konyie xui suxu, i xa
namiɲɔnmɛ naxee wɔyɛn i xili ra muxu
xa mangɛe bɛ, a nun muxu xa mangɛdie,
muxu babae, nun muxu xa ɲama birin
bɛ.»
7 «I tan Marigi, i tinxin, kɔnɔ muxu nu
bara i yanfa. To lɔxɔɛ muxu birin yaagixi
na nan ma, Yudayakae, Darisalamukae,
Isirayilakae, naxee na be, naxee na yire
makuye, naxee na ɲamanɛ birin i muxu
rayensenxi dɛnnaxɛ.
8 Alatala, muxu birin yaagixi, muxu xa
mangɛe, muxu xa mangɛdie, nun muxu
babae. Muxu yaagixi barima muxu bara
yunubi raba i ra.
9 Kɔnɔ i tan muxu Marigi Ala, i bara
hinnɛ muxu ra, i bara diɲɛ muxu ma, hali
muxu to i matandi.
10 Muxu mu muxu Marigi Alatala xui
suxu. Muxu mu bira a xa sɛriyɛ fɔxɔ ra,
a naxan masenxi a xa konyi namiɲɔnmɛe
saabui ra.
11 Isirayila ɲama birin bara i xa sɛriyɛ
matandi, muxu bara muxu makuya i ra,
muxu mu i xui suxu.»
«Na nan a ra, dankɛ naxee sɛbɛxi
Tawureta Munsa kui a bara goro muxu
ma. Muxu bara Ala xa konyi Munsa xa
sɛriyɛ kana, na bara findi yunubi ra muxu
bɛ Ala mabiri.
12 I naxan fala muxu xa fe ra, a nun
muxu xa mangɛ xa fe ra, naxee nu muxu
yamarima, i bara na wɔyɛnyi rakamali. I
bara muxu ɲaxankata a ɲaaxi ra. I naxan
nabaxi Darisalamu ra, ɲama yo mu nu na
ɲaxankatɛ mɔɔli singe sɔtɔ.
13 Na tɔɔrɛ birin bara muxu li alɔ
Tawureta Munsa a masenxi ki naxɛ. Kɔnɔ
muxu mu muxu Marigi Alatala maxandi,
muxu mu gbilen muxu xa fe ɲaaxie fɔxɔ
ra, muxu mu i xa nɔndi suxu.
14 Na nan a ra, Alatala bara yi tɔɔrɛ
ragoro muxu ma, barima muxu Marigi
Alatala xa kɛwali tinxin, kɔnɔ muxu mu
a xui suxu.»
15 «Muxu Marigi Ala, i bara i xa ɲama
ramini Misira bɔxi ma i bɛlɛxɛ sɛnbɛma
ra. Han to i xili itexi falama na xa fe ra.
Kɔnɔ muxu tan bara yunubi raba, muxu
bara yunubi sɔtɔ.
16 Marigi, i to darixi fe tinxinxie raba
ra, i xa diɲɛ Darisalamu nun i xa geya
sɛniyɛnxi ma. I bɔɲɛ xa xinbeli, i naxa
xɔnɔ. Muxu xa yunubie nun muxu
babae xa yunubie bara Darisalamuka
birin nayaagi muxu dɔxɔbooree xɔn ma.»
17 «Yakɔsi, muxu Marigi Ala, yandi, i
xa i xa konyi xa dubɛ suxu, i xa tin yi
maxandi ra i xili fanyi xa fe ra. I xa i xa
nɔrɛ ragoro i xa hɔrɔmɔbanxi ma, naxan
birin kanaxi.
18 N Marigi Ala, i tuli mati n na. I xa
muxu xa taa kanaxi mato, i xili saxi naxan

xun ma. Muxu mu i maxandima muxu xa kɛwali tinxinxie xa saabui ra. Muxu i maxandima i xa kinikini xungbe nan saabui ra.
19 Marigi, i xa muxu xa dubɛ suxu. Marigi, i xa diɲɛ. Marigi, i xa i ɲɛngi sa muxu xɔn ma. N Marigi Ala, i naxa dugundi, fe nde raba i xili fanyi xa fe ra, barima i xili saxi yi taa nun yi ɲama nan xun ma.»
20 N naxa wɔyɛn n Marigi Alatala bɛ, n naxa n ma yunubie nun Isirayila ɲama xa yunubie masen a bɛ. N man naxa n Marigi Alatala maxandi a xa geya sɛniyɛnxi bɛ.
21 N to nu na Ala maxandife, Yibirila, n malekɛ naxan to n ma xiye singe kui naxa fa a gi ra keli koore ma nunmare sɛrɛxɛ ba tɛmui.
22 A naxa n xaran yi wɔyɛnyi ra, «Daniyɛli n bara fa yakɔsi alako i xa fahaamui sɔtɔ.
23 I to Ala maxandi fɔlɔ tun, Ala naxa n xɛɛ alako n xa masenyi ti i bɛ, barima Ala xanuntenyi nan na i ra. I xa yi wɔyɛnyi ramɛ, i xa yi laamatunyi fahaamu.»
24 «Ala bara natɛ tongo
i xa ɲama nun i xa taa sɛniyɛnxi
xa lu konyiya kui lɔxɔxun tongo solofere bun ma,
alako e xa fe ɲaaxie nun e xa yunubie xa dan.
Na waxati bun ma e e xa yunubi sare fima nɛ,
e Ala xa tinxinyi sɔtɔ naxan mu ɲɔnma abadan.
Na kui, laamatunyi nun namiɲɔnmɛ xa wɔyɛnyi kamalima nɛ,
Ala man gbilen a xa yire sɛniyɛnxi.
25 I xa a kolon, i xa a fahaamu.
Darisalamu tife yaamari ma tɛmui naxɛ,
han mangɛ sugandixi fa tɛmui,
lɔxɔxun solofere nan dangima.
Beenun lɔxɔxun tongo senni nun firin xa dangi,
taa nun a tɛtɛ fama nɛ tide,
hali na fa rabama tɔɔrɛ nan na.
26 Na lɔxɔxun tongo senni nun firin dangi xanbi,
e Ala xa mixi sugandixi faxama nɛ,
mixi yo mu a xun mafalama.
Na dangi xanbi, mangɛ nde xa ɲama fama nɛ,
a na taa nun na yire sɛniyɛnxi kana.
Na gbaloe mixie tɛrɛnnama nɛ,
alɔ banbaranyi mixie tɛrɛnnama ki naxɛ.
Gere ɲaaxi mu ɲɔnma han a ɲɔn waxati naxan natɛxi.
27 Na mangɛ fama nɛ saatɛ xiride a tan nun mixi gbegbe tagi lɔxɔxun keren bun ma.
Na lɔxɔxun tagi, a tɔnyi dɔxɔma nɛ sɛrɛxɛ bafe ma.
A xa kanɛ kamalima fe raharamuxi ɲaaxi ndee nan na.
A luma nɛ na fe birin kui han a faxa tɛmui, alɔ a natɛxi ki naxɛ.»

10

Daniyɛli xa xiye saxan nde

1 Perise mangɛ Sirusi xa mangɛya ɲɛ saxan nde ra, Ala naxa masenyi nde so Daniyɛli yi ra, naxan xili Beletesasari. Masenyi hagigɛ nan nu na ra, a gere belebele nan ma fe masenma. Daniyɛli naxa na mɛ, a na xiye fahaamu.
2 Na tɛmui, n tan Daniyɛli, n naxa lɔxɔxun saxan naba sunnunyi kui.
3 N mu donse fanyi yo don, n mu sube don, n mu wɛni min, n mu ture xiri ɲɔxunmɛ yo maso n ma, han na lɔxɔxun saxan kamali tɛmui naxɛ.
4 Kike singe xi mɔxɔɲɛn nun naani nde ra, n nu na Tigiri xure dɛ ra.
5 N to n ya rakeli, n naxa mixi nde to, dugi fiixɛ fanyi ragoroxi a ma, a tagi ixirixi bɛlɛti xɛɛma daaxi ra naxan keli Ufasi.
6 A fate nu yanbama alɔ diyaman gɛmɛ, a yatagi alɔ seyamakɔnyi, a yae alɔ tɛ, a bɛlɛxɛe nun a sanyie alɔ yɔxui fanyi. A xui nu luxi nɛ alɔ galanyi.
7 N tan, Daniyɛli, n keren nan na laamatunyi toxi. Mixi naxee nu na n sɛɛti ma, e mu laamatunyi to, kɔnɔ gaaxui naxa e suxu, e naxa e gi, e sa e nɔxun.
8 N naxa lu naa n keren. N to na laamatunyi fanyi to, n naxa matu a ra, n yatagi fan naxa masara.
9 N to na mixi wɔyɛn xui mɛ, n naxa n felen bɔxi ma, n dɛ naxa ixara.
10 Bɛlɛxɛ nde to din n na, n naxa n felen, n xinbi nun n bɛlɛxɛe xun na, kɔnɔ n fate birin nu sɛrɛnfe n ma.

11 A naxa a masen n bɛ, «Daniyɛli, mixi
xanuxi, i xa n ma masenyi fahaamu. Keli,
i ti, barima n xɛɛxi i tan nan ma.» A to na
fala n bɛ, n naxa keli n sɛrɛnfe ra.
12 A naxa a masen n bɛ, «Daniyɛli i naxa
gaaxu, barima i to wa fahaamui fenfe
yɛtɛ magoroe kui Ala ya i, Ala bara i xa
maxandi suxu. N faxi be na nan ma.
13 Kɔnɔ Sentanɛ xa malekɛ naxan na
Perise bɔxi ma, a naxa ti n ya ra xi
mɔxɔɲɛn nun keren, han Mikayeli, Ala xa
malekɛe xa mangɛ xungbe nde, naxa fa n
malide. Na kui n bara bu Perise mangɛe
yire,
14 kɔnɔ yakɔsi n bara fa i rakolonde
fe ma naxan fama rabade i xa ɲama ra
tɛmui naxan sa fama, barima laamatunyi
keren luxi na waxati xa fe ra.»
15 A to nu na wɔyɛnfe n bɛ, n naxa n
yatagi rafelen bɔxi ma, n dundu yen.
16 Na xanbi, adamadi maniyɛ nde naxa
fa, a a bɛlɛxɛ din n dɛ kiri ra. N naxa
n dɛ rabi, n fa a fala na bɛ, «N marigi,
na laamatunyi bara n yatagi masara, a n
matu a ra.
17 N tan i xa konyi di wɔyɛnma n marigi
ra di? N sɛnbɛ birin bara ɲɔn, ɲɛngife yati
bara xɔrɔxɔ n bɛ.»
18 Na tɛmui na adamadi maniyɛ naxa a
bɛlɛxɛ din n na a firin nde ra, n fa sɛnbɛ
sɔtɔ.
19 A naxa a masen n bɛ, «Ala Xa-
nuntenyi, i naxa gaaxu, i bɔɲɛ xa sa.
Limaniya gben, i i sɛnbɛ so.» A to na fala
n bɛ, n naxa sɛnbɛ sɔtɔ keren na. N naxa
a fala a bɛ, «N marigi, i xa i xa masenyi
ti n bɛ, barima n bara sɛnbɛ sɔtɔ i saabui
ra.»
20 A naxa a masen n bɛ, «N faxi i yire fe
naxan ma i a kolon? Yakɔsi n xa gbilen, n
xa sa Perise mangɛ gere. N na siga, Girɛki
mangɛ fama nɛ.
21 Wo xa mangɛ Mikayeli gbansan na n
malife na gere kui. Kɔnɔ beenu n xa siga,
n xa nɔndi buki masenyi masen i bɛ.»

11

Malekɛ xa masenyi Daniyɛli bɛ

1 «N to nu na Mede mangɛ Dariyusi
malife a xa mangɛya ɲɛ singe ra.
2 Yakɔsi n xa nɔndi fala i bɛ. Mangɛ
saxan fama nɛ Perise yamaride. Mangɛ
naani nde fama nɛ naafuli gbegbe sɔtɔde
dangife booree ra. A na sɛnbɛ sɔtɔ tɛmui
naxɛ a naafuli ki ma, a kelima nɛ Girɛki
mangɛya xili ma.»
3 «Kɔnɔ mangɛ sɛnbɛma nde fama nɛ
kelide, a bɔxi yamari sɛnbɛ belebele ra.
Naxan yo a kɛnɛn, a na rabama nɛ.
4 Kɔnɔ na dangi xanbi, a xa mangɛya
fama nɛ kanade, a rayensen duniɲa birin
ma. A mu luma a bɔnsɔɛ bɛ, a mu findima
mangɛya sɛnbɛma ra alɔ a singe. A xa
mangɛya bama nɛ a yi ra, a lu mixi gbɛtɛe
bɛ.»
5 «Mangɛ naxan na yirefanyi ma, na
findima nɛ sɛnbɛma ra, kɔnɔ a xa
mangɛdi nde fa sɛnbɛ sɔtɔde dangife a
tan na, a bɔxi yamari nɔɛ xungbe ra.»
6 «Ɲɛ ndee na dangi, mangɛ naxan na
yirefanyi ma, a fama nɛ a xa di ginɛ fide
mangɛ ma naxan na kɔɔla ma, alako saatɛ
xa lu e tagi. Kɔnɔ na ginɛ sɛnbɛ mu a
ikuyama. A tan yo, a xa mɔri yo, a baba
yo, nun a xa mixi birin bɔnɔma nɛ.
7 Na ginɛ xa di nde fama nɛ kelide, a fa
findi a baba ɲɔxɔɛ ra. A fama nɛ nɔde
na mangɛ ra naxan na kɔɔla ma, a findi
sɛnbɛma ra.
8 A e xa kuyee nun e xa xɛɛma nun
gbeti birin xaninma nɛ Misira bɔxi ma.
A makuyama nɛ kɔɔla mangɛ ra ɲɛ ndee
bun ma.
9 Mangɛ naxan na kɔɔla ma, na yire-
fanyi mangɛ gerema nɛ, a fa gbilenma a
xɔnyi.»
10 «Na mangɛ naxan na kɔɔla ma, na xa
die sɔɔri gbegbe malanma nɛ, e xa gere ti
a ifure ra alɔ banbaranyi dinma bɔxi ra ki
naxɛ. E fama nɛ gere ti ra han e tan nun
e yaxuie xa naaninyi ra. Na dangi xanbi,
e man gbilenma nɛ e xɔnyi.
11 Mangɛ naxan na yirefanyi ma, na
fama nɛ xɔnɔde, a mini kɔɔla mangɛ xili
ma, sɔɔri gbegbe na naxan yi ra. A na nɔ
na sɔɔri gali ra tɛmui naxɛ,
12 a e xaninma nɛ konyiya kui. A a
yɛtɛ igboma nɛ na xa fe ra. A sɔɔri wulu
wulu faxama nɛ, kɔnɔ a mu xunnakeli yo
sɔtɔma.»
13 «Mangɛ naxan na kɔɔla ma, a sɔɔri
gbegbe malanma nɛ dangife a naxan

singe malan na. Ɲɛ ndee na dangi, a man
gere tima nɛ sɔɔri nun naafuli gbegbe ra.
14 Mixi gbegbe fama nɛ kelide yirefanyi
mangɛ xili ma. I xa mixi kalabante ndee
kelima nɛ alako laamatunyi xa kamali,
kɔnɔ a mu sɔɔnɛyama e bɛ.
15 Mangɛ naxan kelima kɔɔla ma, a
bɛndɛ malanma nɛ tɛtɛ sɛɛti ma alako a
xa nɔ taa makantaxi masɔtɔde. Boore xa
sɔɔri fanyie mu nɔma e yɛtɛ makantade,
e fama lude e yaxuie nan bɛlɛxɛ.
16 Mangɛ naxan kelima kɔɔla ma, na
fama nɛ a waxɔnfe birin nabade a yaxuie
ra. A na ti na bɔxi tofanyi ma, a wama
naxan yo rabafe, a nɔma nɛ na ra.»
17 «A natɛ tongoma nɛ a xa na bɔxi
yamari a sɛnbɛ birin na, a lanyi xiri a nun
na mangɛ. A a xa di ginɛ nde soma nɛ a
yi ra, alako a xa nɔ na mangɛya sɔtɔde,
kɔnɔ na mu sɔɔnɛyama.
18 Na dangi xanbi, a katama nɛ bɔxie
sɔtɔde naxee na baa dɛ ra. A ndee sɔtɔma
nɛ, kɔnɔ sɔɔri mangɛ nde a xa yɛtɛ igboɲa
kanama nɛ, a a rayaagi.
19 Na nan a niyama, a gbilen a xɔnyi,
a xa taa makantaxie na dɛnnaxɛ. Na kui
a sɛnbɛ kanama nɛ, a bira, a mu kelima
sɔnɔn.»
20 «Mangɛ naxan tima na xanbi ra, na
duuti maxili ɲaaxi nde xɛɛma nɛ bɔxi yire
nde ma, dɛnnaxɛ tofan a birin bɛ. A mu
buma, na mangɛ fan birama nɛ, kɔnɔ a
xa birɛ mu fatanma gere xa ra, xa na mu
a ra xɔnnanteya.»
21 «Mixi ɲaaxi nde tima nɛ a ɲɔxɔɛ ra,
naxan mu fatanxi mangɛ xabilɛ ra. A
soma nɛ bɔxi ra bɔɲɛsa tɛmui, a mangɛya
masɔtɔ yanfanteya ra.
22 Sɔɔri gali katama nɛ nɔde a ra, kɔnɔ a
e birin faxama nɛ, e tan nun mangɛ saatɛ
na e nun naxan tagi.
23 A tan nun naxee yo saata, a fama nɛ
nee yanfade. Na kui, hali a xa gali mu
gbo, a sɛnbɛ sɔtɔma nɛ.
24 A man soma nɛ bɔxi fanyie kui, a
naafuli birin ba bannae yi ra, a a so a xa
mixie yi ra. A fe rabama nɛ a babae nun
a benbae singe mu nu naxan naba. A na
birin nabama yanfanteya nan na waxati
nde bun ma.»
25 «A sɔɔri gali belebele rakelima nɛ,
e xa a sɛnbɛ masen yirefanyi mangɛ bɛ.
Sɔɔri gali belebele luma nɛ na mangɛ fan
yi ra, kɔnɔ e mu tima kɔɔla mangɛ ya ra
yanfanteya saabui ra.
26 Mangɛ naxan kelima yire fanyi ma,
a xa mixie nan yati fama a yanfade. A
yaxuie geenima nɛ, e a xa sɔɔri gbegbe
faxa.
27 Na mangɛ firinyi fama nɛ lude yire
keren, e xa e boore tɔɔrɔ. E wule falama
nɛ e boore bɛ, kɔnɔ e bore faxafe mu
sɔɔnɛyama han waxati sugandixi xa a li.
28 Kɔɔla mangɛ gbilenma nɛ a xɔnyi a
nun naafuli belebele ra. A kelima nɛ saatɛ
sɛniyɛnxi xili ma, a fa gbilen.»
29 «Waxati na kamali, a man sigama nɛ
yirefanyi ma gere sode. Kɔnɔ yi biyaasi
mu luma alɔ a singe.
30 Mixie fama nɛ kunkuie kui a gerede
kelife sogegorode. E na nɔ a ra, a
man gbilen a xɔnyi. A xa xɔnɛ kui, a
fe ɲaaxi rabama nɛ mixie ra naxee na
saatɛ sɛniyɛnxi kui, kɔnɔ naxee na saatɛ
sɛniyɛnxi rabɛɲin, a fe fanyi rabama nɛ
nee tan bɛ.»
31 «A sɔɔrie yamarima nɛ, e xa
hɔrɔmɔbanxi kana. Na kui sɛrɛxɛ mu
bama lɔxɔɛ birin alɔ a nu darixi raba ra ki
naxɛ. Yaxuie fama nɛ fe haramuxi rabade
mɛnni.
32 A saatɛ kanɛe sɔtɔma nɛ wule
matɔxɔɛ ra, kɔnɔ naxee tan e Marigi Ala
kolon, nee tondima nɛ.
33 Lɔnnilae ɲama xaranma nɛ, kɔnɔ e
yaxuie fa e faxade santidɛgɛma nun tɛ ra,
xa na mu a ra e e xanin konyiya kui, e e
xa se birin ba e yi ra.
34 Ndee fama nɛ lɔnnilae malide, kɔnɔ
a gbegbe e yanfama nɛ.
35 Lɔnnila ndee birama nɛ, alako e xa
sɛniyɛn tɔɔrɛ saabui ra beenun waxati xa
kamali.»
36 «Na mangɛ fama nɛ a waxɔnfe
rabade. A a yɛtɛ itema nɛ, a a yɛtɛ
igbo dangife alae birin na, a wɔyɛnyi
magaaxuxi fala Ala xili ma, naxan gbo
alae birin bɛ. A na fe mɔɔli birin nabama
nɛ han Ala xa xɔnɛ xa waxati xa kamali.
37 A mu ala yo binyama, hali a babae
gbee nun a xa ginɛe gbee. A mu ala
yo binyama barima a a yɛtɛ igboma nɛ
dangife e birin na.
38 A xa taa makantaxie findima nɛ a xa
alae ra, a fa e batu xɛɛma, gbeti, gɛmɛ

tofanyie, nun naafuli mɔɔli birin na. A
babae mu nu darixi na fe mɔɔli ra.
39 A gere tima bɔnsɔɛ nde xa ala nan xa
mali ra. A mixi binyama nɛ naxan a yɛtɛ
magoroma a bɛ, a a niya mixi gbegbe xa
lu e fan bun ma. A bɔxie itaxunma nɛ
mixie ma naxee kɔbiri soma a yi ra.»
40 «Waxati dɔnxɔɛ na a li, yirefanyi
mangɛ kelima nɛ kɔɔla mangɛ xili ma.
Mangɛ fama nɛ kelide kɔɔla ma, a din
boore ra alɔ banbaranyi dinma bɔxi ra ki
naxɛ. Sɔɔri ragisee, soe ragie, nun kunkui
gbegbe na a yi ra.
41 A fama nɛ bɔxi ma dɛnnaxɛ tofan
dangi bɔxi birin na, mixi wuyaxi halaki,
kɔnɔ Edon, Mowaba, nun Amoni kuntigie
e yɛtɛ sɔtɔma nɛ.
42 Bɔxi gbegbe luma nɛ a xa nɔɛ bun
ma, hali Misira, a mu nɔma a yɛtɛ sɔtɔde
a yi.
43 A Misira xɛɛma, gbeti, nun naafuli
birin tongoma nɛ. Libiyakae nun Etiy-
opikae fan birama nɛ a fɔxɔ ra.
44 Kɔnɔ xibaaru naxan kelima sogetede
nun kɔɔla biri ra, na fama nɛ a magaax-
ude han a siga a bɔɲɛ texi ra, a xa ɲama
wuyaxi halaki.
45 A a xa mangɛ leele tima baae nan
longori ra, geya sɛniyɛnxi mabiri naxan
tofan geya birin bɛ. Faxɛ a tɛrɛnnama
mɛnni nɛ, mixi yo mu fa a malide.»

12

Malekɛ xa masenyi raŋɔnyi

1 «Na waxati, malekɛ mangɛ Mikayeli
kelima nɛ,
malekɛ naxan i xa ɲama makantama.
Na findima waxati xɔrɔxɔɛ nan na,
naxan maniyɛ singe mu nu to,
kabi ɲamanɛe fɔlɛ han yakɔsi.
Na waxati, naxee xilie sɛbɛxi buki kui,
e kisi sɔtɔma nɛ.
2 Mixi gbegbe naxee faxaxi e na gaburi
kui,
e kelima nɛ.
Ndee sigama nɛ ariyanna,
ndee siga yahannama yaagi kui.
3 Lɔnnilae yanbama nɛ alɔ koore xɔri,
karamɔxɔ tinxinxi naxee ɲama rafama
tinxinyi ma,
nee yanbama nɛ alɔ tunbuie,
naxee mu xubenma abadan.»
4 «Daniyɛli, i xa yi masenyi findi gundo
ra. Yi buki ragali han waxati raŋɔnyi. Na
tɛmui mixi gbegbe a xaranma nɛ, e xa
fahaamui xun masa.»
5 N tan Daniyɛli, n naxa xɛmɛ gbɛtɛ firin
to xiye kui. Keren tixi xure dɛ ra be biri,
boore tixi naakiri ma.
6 Keren naxa xɛmɛ maxɔrin naxan nu
na xure xun ma, dugi fiixɛ ragoroxi naxan
ma, «Na fe magaaxuxie ɲɔnma tɛmui
mundun?»
7 Dugi fiixɛ kanyi, naxan nu tixi xure
xun ma, na naxa a bɛlɛxɛ firinyie ite
koore ma, a fa a fala, «N bara n kali Ala
xili ra naxan na abadan, yi fe xa bui,
waxati saxan nun a tagi nan a ra. A fama
kamalide ɲama sɛniyɛnxi sɛnbɛ na ɲɔn
tɛmui naxɛ.»
8 N na mɛ nɛ, kɔnɔ n mu a fahaamu. N
naxa a maxɔrin, «N marigi, yi fe ɲɔnma
di?»
9 A naxa n yaabi, «Daniyɛli, siga,
barima yi masenyi gundo na a ra, a
nɔxunxi han waxati raŋɔnyi.
10 Mixi wuyaxi sɛniyɛnma nɛ, e fiixɛ,
nɔxɔɛ birin ba e ma. Kɔnɔ mixi ɲaaxie
mu sese fahaamuma, e luma nɛ fe ɲaaxi
raba ra. Lɔnnilae tan fahaamui sɔtɔma
nɛ.»
11 «Lɔxɔ yo lɔxɔ sɛrɛxɛ dan tɛmui ma,
han fe raharamuxi dɔnxɔɛ raba tɛmui,
xi wulu keren, xi kɛmɛ firin tongo solo-
manaani nan na e tagi.
12 Sɛɛwɛ na mixi bɛ naxan a
tunnabɛxima han xi wulu keren, xi kɛmɛ
saxan, xi tongo saxan a nun suuli xa
kamali.
13 I tan Daniyɛli, i xa i tunnabɛxi han a
ɲɔnma tɛmui naxɛ. Na tɛmui i fama nɛ i
malabude, i man gbilen keli ra alako i xa
i kɛ sɔtɔ saamin ti lɔxɔɛ.»

Ala xa masenyi Annabi Hose bɛ

Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Alatala naxa masenyi xɔrɔxɔɛ ti Isirayilakae bɛ Annabi Hose saabui ra. Ala nu bara Isirayila sugandi a xa findi a xa ɲama ra, a xa lu a xa niini bun ma, a xa lu a xa yaamari bun ma. Kɔnɔ Isirayila mu tin na ra. E naxa bira ala gbɛtɛe fɔxɔ ra, e findi kuye batui ra. Ala naxa xɔnɔ e ma a ɲaaxi ra, han a natɛ tongo a xa e lu kaafiri sagoe, e xa lu konyiya kui.

Annabi Hose na masen nɛ Isirayila bɛ misaali nde ra naxan nɔma findide tɛrɛnna ra won bɛ. A naxa Isirayila xa wali maniya langoeɲa ra, a naxan nabama a xa mɔri ra naxan nu bara a dɔxɔ sɛriyɛ ki ma. A naxɛ langoe ginɛ naxan mɛɛma a xa mɔri fanyi ra, naxan bara fe fanyi mɔɔli birin naba a bɛ alako futi xa sabati, na ginɛ mɔɔli bara finsiriwaliya ɲaaxi raba. Isirayila a na mɔɔli raba nɛ Ala ra. Ala to e sugandi, a nu lan nɛ e xa lu a sagoe, kɔnɔ e mu tin na ra. E birafe kuye fɔxɔ ra, na bara lu alɔ yanfanteya langoe naxan nabama a xa mɔri fanyi ra.

Na birin kui, Ala nu nɔma xɔnɔde a xa ɲama ma a ɲaaxi ra, a fa e birin sɔntɔ e xa yunubi xa fe ra. Kɔnɔ yi kitaabui wama a masenfe nɛ, Ala xa xanunteya gbo adama bɛ hali na findi yunubitɔɛ ra. Ala mu taganma kira fanyi masenfe yunubitɔɛ bɛ alako a man xa gbilen Ala xa niini bun ma. A fe birin nabama nɛ alako adama xa kisi, a xa lu kira fanyi xɔn ma.

Ala laayidi naxan tongo Isirayila bɛ, a xa e ragbilen e xa wali kobi fɔxɔ ra, a na laayidi tongoma nɛ won fan bɛ. Ala wama won naminife Sentanɛ xa yaamari bun ma, a wama nɛ won xa lu a xa denbaya kui kisi nun hɛɛri na dɛnnaxɛ. Ala xa won mali tinfe na ra. Amina.

Ala xa masenyi Annabi Hose bɛ

Annabi Hose xa denbaya

1 Alatala naxa masenyi ti Beeri xa di Hose bɛ, Yusiya, Yotami, Axasi, nun Xesekiya mangɛ xa waxatie kui Yudaya. Yerobowami nan nu na Isirayila mangɛ ra.

2 Alatala xa masenyi nan ya Annabi Hose bɛ: Alatala naxa a fala Annabi Hose bɛ, «Siga, i sa langoe ginɛ nde tongo, a man xa die bari i bɛ, barima bekae langoeɲa nan nabama Alatala rabɛɲinfe kui!»

3 Hose naxa siga, a sa Gomeri tongo, Dibilayimi xa di ginɛ. Na naxa tɛɛgɛ, a di bari a bɛ.

4 Alatala naxa a masen Hose bɛ, «I xa a xili sa Yisireeli, a gbe mu luxi n xa Yehu xa denbaya ɲaxankata, barima e faxɛ ti nɛ Yisireeli. N Isirayila xa mangɛya ɲɔnma na ki nɛ.

5 Na lɔxɔɛ n Isirayila xa geresoe sɛnbɛ kanama nɛ Yisireeli taa kui.»

6 Gomeri man naxa tɛɛgɛ, a di ginɛ bari. Alatala naxa a masen Hose bɛ, «A xili sa ‹Mixi xɔnxi,› barima n mu kinikinima Isirayila ma, n mu a xa yunubi xafarima sɔnɔn.

7 Kɔnɔ n kinikinima nɛ Yudaya tan ma, n fa a rakisi a Marigi Alatala sɛnbɛ ra. N mu e rakisima tanbɛ ra, xa na mu a ra santidɛgɛma ra, gere ra, soee ra, nun soe ragie ra.»

8 Gomeri to «Mixi xɔnxi» dɛ ba, a man naxa tɛɛgɛ, a di bari a xa mɔri Hose bɛ.

9 Alatala naxa a masen, «I xa a xili sa ‹N gbe mu a ra,› barima n ma ɲama mu wo ra sɔnɔn, wo Marigi mu n na sɔnɔn.»

2

Isirayila gbilenfe Ala ma

1 Isirayilakae fama nɛ wuyade
alɔ baa dɛ ra mɛyɛnyi,
naxan mu nɔma maniyade,
naxan mu nɔma kɔntide.
Singe ra, a nu a falama e bɛ dɛnnaxɛ,
«N ma ɲama mu wo ra,»
a a falama nɛ e bɛ,
«Ala Ɲiɲɛ xa die.»

2 Yuda bɔnsɔɛe nun Isirayila bɔnsɔɛe malanma nɛ,
e mangɛ keren sugandi e birin bɛ.

Na lɔxɔɛ xungbe Ala e raminima nɛ konyiya kui,
a e rasabati e xɔnyi.

3 «Wo xa a fala wo taarae xa fe ra, ‹Ala xa ɲama.›
Wo xa a fala wo xunyae xa fe ra, ‹Ala xanuntenyie.›
4 Wo xa wo nga Isirayila kalamu,
barima n ma ginɛ mu a ra,
a xa mɔri mu n fan na!
A xa a xa langoeɲa maxiri see ba a yatagi ma,
a a xa ɲɛngɛya maxiri see ba a xiɲɛe tagi.
5 Xa na mu a ra, n Isirayila luma a rageli nan na,
alɔ a nu ki naxɛ a bari lɔxɔɛ.
N e xa bɔxi mafindima nɛ gbengberenyi ra,
6 a findima yire maxare nan na.
N e faxama ye xɔli nan na.
N mu kinikinima a xa die ma,
barima langoe di nan e ra.
7 E nga e sɔtɔ langoeɲa nan kui.
Na bara findi yaagi ra e bɛ.
A naxa a fala, ‹N birama nɛ n ɲɛngɛe fɔxɔ ra,
naxee donse nun ye soma n yi,
naxee dugi fima n ma,
naxee n kima ture nun minse ra.›
8 N i xa kira findima tunbe kunsi ra na nan ma,
n i rabilin tɛtɛ ra, alako i naxa kira to.
9 A sigama a ɲɛngɛe fɔxɔ ra,
kɔnɔ a mu e masɔtɔma.
A e fenma, kɔnɔ a mu e toma.
A a falama nɛ, ‹N xa gbilen n ma mɔri xɔn,
barima ɲɛlɛxinyi nu na n bɛ mɛnni dangi yakɔsi ra.›
10 A mu a kolon fa fala n tan nan nu baloe soma a yi,
mɛngi, ture, nun minse.
N tan nan nu gbeti nun xɛɛma fan soma a yi,
kɔnɔ a naxa na birin nawali Bali kuye bɛ.
11 Na nan a to n ma mɛngi na mɔ, n a bama a yi.
Wɛni bogi bundu tɛmui, n na fan bama a yi.
Xuruse xabe xaba tɛmui, n mu tinma e xa se sɔtɔ,
naxan nɔma findide e xa dugie ra.
12 Yakɔsi n xa a rayaagi a ɲɛngɛe ya xɔri,
alako mixi yo naxa a ba n yi ra.
13 N ɲɛlɛxinyi birin bama nɛ e yi,
alɔ e xa malabui lɔxɔɛ sali,
e xa kike nɛɛnɛ sali,
a nun e xa sali birin.
14 N xa e xa wɛni bilie, nun e xa xɔrɛ bilie kana.
E naxɛ a na findixi e xa langoeɲa sare nan na.
N na sansi birin kanama nɛ,
a xa findi wula ra subee sabatima dɛnnaxɛ.
15 N Isirayila ɲaxankatama nɛ,
barima a sɛrɛxɛ bama Bali kuye bɛ,
a lu alɔ langoe naxan a yɛtɛ maxirima dugi fanyi ra,
a bira a ɲɛngɛ fɔxɔ ra.
Na kui a naxa nɛɛmu n tan ma.»
Alatala xa masenyi nan na ki.

16 «N a xaninma gbengberenyi ma na nan ma,
n fa wɔyɛnyi ɲɔxunmɛ fala a bɛ.
17 A na keli mɛnni, n man wuri bogilae fi a ma.
Akori gulunba findima nɛ xaxilisa ra a bɛ,
a fa sigi sa alɔ a fonike tɛmui
alɔ a mini lɔxɔɛ Misira bɔxi ra.»

18 Alatala xa masenyi nan ya,
«Na lɔxɔɛ i n xilima nɛ ‹N ma mɔri.›
I mu n xilima ‹N kanyi› sɔnɔn.
19 N Bali kuye xilie bama nɛ i dɛ i,
alako i xa nɛɛmu e ma.
20 Na lɔxɔɛ n saatɛ tongoma nɛ e bɛ,
nun wulai subee, xɔnie, a nun bususee ra.
N xali, santidɛgɛma, nun gere bama nɛ e xa bɔxi ma,
alako e xa sabati naa bɔɲɛsa kui.
21 N i findima n ma ginɛ nan na
tinxinyi, dugutɛgɛɲa, nun hinnɛ kui.
N mu mɛɛma i ra abadan.
22 Lanlanteya luma nɛ won tagi,
i fa Alatala kolon.»

23 Alatala xa masenyi nan ya.
«Na lɔxɔɛ, n i xa dubɛ suxuma nɛ.
24 Koore tunɛ ye ragoroma nɛ bɔxi ma.
Bɔxi baloe raminima nɛ wo bɛ.
Sansie wɛni nun ture fima nɛ wo ma.
Yisireeli hayi birin fanma nɛ.

25 N Isirayila rasabatima nɛ na bɔxi ma n yɛtɛ bɛ.
N nu naxan ma ‹Mixi xɔnxi,›
n kinikinima nɛ a ma.
N nu naxan ma, ‹N ma ɲama mu a ra,›
n a xilima nɛ, ‹N ma ɲama.›
E fan fama n tan nan xilide, ‹N Marigi Ala.›»

3

Ala xa xanunteya Isirayila bɛ

1 Alatala naxa a masen n bɛ, «I man xa i xa ginɛ xanu, hali a to yɛnɛ rabama a nun a ɲɛngɛe ra. Na luma nɛ alɔ Alatala xa xanunteya Isirayilakae bɛ, e tan naxee birama ala gbɛtɛe fɔxɔ ra, e nu sɛrɛxɛ ba e bɛ.»
2 N naxa gbilen na ginɛ xa kote dɔxɔ ra gbeti kole fu nun suuli ra, nun mɛngi busali keren nun a tagi.
3 N naxa a fala a bɛ, «I xa i raxara n xɔnyi. I naxa langoeɲa raba sɔnɔn, i naxa xɛmɛ gbɛtɛ yo kolon fa. N fan luma i bɛ na ki nɛ.»
4 Waxati xɔnnakuye kui, Isirayila fama nɛ lude mangɛ mu na, yareratie, sɛrɛxɛe, kuyee, nun Ala maxɔrin se xanbi.
5 Na dangi xanbi, Isirayilakae gbilenma nɛ, e fa e Marigi Alatala fen, a nun e xa mangɛ Dawuda. Na tɛmui, e fama nɛ gaaxude Alatala ya ra, e man lu a xa hinnɛ bun ma tɛmui birin.

4

Isirayila xa tinxintareya

1 Isirayilakae, wo Alatala xa wɔyɛnyi ramɛ,
barima kiiti na wo nun Alatala tagi.
«Nɔndi nun hinnɛ bara ɲɔn wo ya ma.
Wo mu n kolonxi Ala ra wo xɔnyi sɔnɔn.
2 Dankɛ matife, wule, faxɛ ti, muɲɛ, langoeɲa
nan gbansan gboxi wo yi ra.
Faxɛ tima tɛmui birin.
3 Wo xa bɔxi fama lude sunnunyi kui na nan ma.
Naxee birin sabatixi a ma,
e faxama nɛ e nun subee, xɔnie, nun yɛxɛe ra.
E birin faxama nɛ.»

4 «Kɔnɔ mixi yo naxa kalamui ti,
mixi yo naxa ɲama rakiiti.
Wo xa ɲama nan wo tan sɛrɛxɛdubɛe kalamuma.
5 Wo birama nɛ yanyi ra, wo bira kɔɛ ra.
Hali namiŋɔnmɛe, e tantanma.
N fama wo nga Isirayila faxade na nan ma.
6 N ma ɲama na faxafe, a kolontareya ma.
Wo to bara wo makuya n kolonfe ra,
n fan bara wo makuya n ma sɛrɛxɛdubɛɲa ra.
Wo to bara wo Marigi Ala xa sɛriyɛ rabɛɲin,
n fan bara wo xa die rabɛɲin.
7 Sɛrɛxɛdubɛe wuyaxi ki naxɛ,
e xa yunubie fan wuyaxi na ki nɛ.
N e xa binyɛ masarama yaagi ra na nan ma.
8 E baloma n ma ɲama xa sɛrɛxɛe ra.
Na kui, e man nee radin yɛ yunubi rabafe ma
e tan yɛtɛ naxan nabama,
alako e man xa sɛrɛxɛ gbɛtɛe sɔtɔ.
9 Ɲama yo, sɛrɛxɛdubɛe yo,
n e birin ɲaxankatama nɛ e xa yunubie xa fe ra,
n e sare ragbilenma nɛ e ma.»

10 «E e dɛgema nɛ, kɔnɔ e mu fama lugade.
E kuyee batuma nɛ, kɔnɔ nee mu e rageenima,
barima e bara Alatala rabɛɲin.
11 E langoeɲa rabama,
e beere mɔɔli birin minma.
Na nan e xaxili kanaxi.
12 N ma ɲama maxɔrinyi tima kuye ma.
E yaabi nde sɔtɔma na wuri xuntunyi ra.
Langoeɲa rabafe bara lu e bɔɲɛ kui.
Na bara e ralɔɛ,
na bara e makuya Ala ra.
13 E sɛrɛxɛ bama geyae fari,
mɛnni e surayi fan ganma sɛrɛxɛ ra.
E na rabama wuri xungbee bun ma, niini gbo dɛnnaxɛ.
Na kui wo xa di ginɛe langoeɲa rabama,
wo xa mamadie fan bara findi yɛnɛ rabae ra.»

14 «N mu fama wo xa di ginɛe nun wo xa mamadie ɲaxankatade e xa langoeɲa xa fe ra,

barima wo tan fan ɲɛngɛe suxuma.
Wo birin sɛrɛxɛ bama kuyee bɛ.
Ɲama xaxilitare luma na gantanyi kui.
15 Xa Isirayila bara bira langoeɲa fɔxɔ ra,
wo tan Yudayakae, wo naxa na mɔɔli raba.
Wo naxa siga Giligali, wo naxa te Beti Aweni.
Wo naxa wo kali Alatala xili ra mɛnni.
16 Xa Isirayila luma alɔ ninge kalabante,
Alatala mu nɔma e rabalode alɔ yɛxɛɛ fanyie,
e naxee dɛ madonma fiili xungbee ma.
17 Efiramikae bara kankan kuye ma.
Wo xa e lu na.
18 E xa beere na ɲɔn, e xa langoeɲa fan tongo.
E xa mangɛe waxi yaagi nan tun xɔn ma.
19 Foye fama e ra fanafanande na nan ma.
E fama nɛ yaagide e xa sɛrɛxɛe xa fe ra.»

5

Ala Isirayila makiitife

1 «Sɛrɛxɛdubɛe, wo yi ramɛ.
Isirayilakae, wo a mato.
Mangɛ xa denbaya, wo wo tuli mati.
Kiiti na won tagi,
barima wo bara findi gantanyi ra Misipa,
wo bara findi yɛlɛ ra Taboro geya fari.
2 Wo na mixi nan tun mafaxafe yi ki,
n xa n yaxaseri masa wo bɛ.»

3 «N Efirami kolon, Isirayila mu nɔxunxi n ma.
Efirami na langoeɲa rabafe, Isirayila fan bara so sɛniyɛntareɲa kui.
4 E xa fe kobie bara e makuya e Marigi Ala ra.
Langoeɲa xaxili bara lu e ya ma.
E mu Alatala kolon.
5 Isirayila xa yɛtɛ igboya nan a niyama
e xa bira, e nun Efirami.
Yudaya fan birama nɛ e xa yunubi saabui ra.
6 E xurusee xaninma sɛrɛxɛ ra, e xa Alatala fen,
kɔnɔ e mu a toma barima a makuya e ra.
7 E bara Alatala yanfa, e ɲɛngɛ die bari.
Beenun kike keren, e xa bɔxi fama nɛ kanade, e fa halaki.»

8 «Wo sara fe Gibiya. Wo xa a fe Rama.
Wo gere sɔnxɔɛ ite Beti Aweni.
Bunyaminkae, yaxuie na wo xanbi ra.
9 Efirami ɲaxankatama nɛ na lɔxɔɛ.
Isirayila bɔnsɔɛ, n xa nɔndi masen wo bɛ.»

10 «Yudaya kuntigie fama nɛ n ma xɔnɛ kolonde,
barima e ifu bɔxi naaninyie ma.
11 Efiramikae fan fama nɛ ɲaxankatade,
barima e biraxi e yɛtɛ waxɔnfe nan fɔxɔ ra.
12 N findima suuri nan na Efirami bɔnsɔɛ bɛ,
N lu Yuda bɔnsɔɛ bɛ alɔ fi ɲaaxi.
13 Efirami nun Yudaya a kolon e furaxi.
Efirami sigama Asiriya,
a xɛɛrae xɛɛma naa mangɛ xungbe xɔn ma,
kɔnɔ a mu nɔma wo rayalande,
a mu nɔma wo xa fie baride.
14 N luma nɛ alɔ yɛtɛ Efirami bɛ,
alɔ yɛtɛ yɔrɛ Yudaya bɛ.
N nee ibɔɔma nɛ, n siga e ra,
mixi yo mu e bama n yi.
15 N xa gbilen n xɔnyi,
han e xa e xa yunubi kolon, e fa n fen.
E fama nɛ n fende e xa tɔɔrɛ kui.»

6

Alatala waxɔnfe

1 Wo fa be, won xa gbilen Alatala ma!
A bara won tɔɔrɔ, kɔnɔ yakɔsi a won nayalanma nɛ.
A bara won bɔnbɔ, kɔnɔ yakɔsi a won ma fie maxirima nɛ.
2 Xi firin na dangi, a fama nɛ won nayalande,
a xi saxan nde a won nakeli, won fa lu a sɛɛti ma.
3 Won xa Alatala fen, won xa a kolon.
Ala fafe mu kanama.
Lɔxɔ yo lɔxɔ kuye ibama, ɲɛmɛ birin tunɛ fama.
Ala fan mu tondima fade won yire.

4 «N munse rabama i tan na, Efirami?
N munse rabama i ra, Yudaya?
I xa hinnɛ n mabiri, luxi nɛ alɔ xini naxan goroma gɛɛsɛgɛ,
kɔnɔ beenun soge xa xɔnɔ, a ɲɔn.
5 N wo gerema namiɲɔnmɛe xa masenyie ra na nan ma,

n wo faxama nɛ n ma masenyie ra.
N ma kiitie fiixɛ alɔ naiyalanyi.
6 Hinnɛ rafan n ma dangife sɛrɛxɛ ra,
Ala kolonfe dangi sɛrɛxɛ gan daaxie ra.
7 E bara n ma saatɛ kana,
alɔ adamadie darixi a ra ki naxɛ.
E bara n yanfa.
8 Mixi ɲaaxi wuya Galadi, faxɛtie bara gbo naa.
9 Sɛrɛxɛdubɛe baganma mixi ma Sikemi kira xɔn ma alɔ muɲɛtie.
Na faxɛ tife, fe ɲaaxi na a ra.
10 N bara fe ɲaaxie to Isirayilakae tagi:
Efirami bara langoeɲa raba, Isirayila bara nɔxɔ.
11 Yudaya, n na gɛ n ma ɲama ragbilende konyiya kui,
n wo fan ɲaxankatama nɛ.»

7

Efirami xa yunubie

1 «N to wa Isirayila rayalanfe,
Efirami xa yunubi man naxa makɛnɛn.
Samari xa fe ɲaaxi naxa mini kɛnɛ ma.
Na yanfantee muɲɛ tima, e yensen yɛ yire birin.
2 E e maɲɔxun n mu ratuxi e xa kobiɲa ma,
kɔnɔ n e xa wali birin toma nɛ.
3 Yi mixi kobie rafan mangɛ ma,
kuntigie tinma e xa wali ra.
4 E xa langoeɲa gbo alɔ tɛ xungbe,
taami ganyi naxan nadɛxɛma,
a fa wolen han a gɛ farin nafalade.
5 Kuntigie siisima nɛ mangɛ xa xulunyi,
mangɛ fan tinxi na fe mɔɔli ra.
6 E bɔɲɛ bara te alɔ tɛ xungbe,
e e maso mangɛ ra, e xa a yanfa.
E na fe birin xirima kɔɛ nan na
alako gɛɛsɛgɛ e xa wali ɲaaxi xa kamali.
7 E bɔɲɛ naxa te han e kiitisae birin nabira,
e e xa mangɛe birin faxa.
Na mixi mɔɔli mu n ma kiiti mamɛma fefe ma.

8 Efirami wama lufe nɛ alɔ si gbɛtɛe,
kɔnɔ a luxi nɛ alɔ taami naxan ganxi a ɲaaxi ra.
9 Si gbɛtɛe a sɛnbɛ kanama, kɔnɔ a mu a kolon.
A forixi, kɔnɔ a mu na rakɔrɔsi.
10 Isirayila a yɛtɛ igboma, a mu gbilen a Marigi Alatala ma,
a mu bira a xa sɛriyɛ fɔxɔ ra.
11 Efirami luxi nɛ alɔ ganbɛ xaxilitare.
A Misirakae xilima, a saatɛ tongoma Asiriyakae bɛ.
12 E na siga naa, n fama nɛ n ma yɛlɛ wolide e ma,
e xa bira alɔ xɔni.
N e ɲaxankatama nɛ, alɔ a masenxi e bɛ e xa malanyi kui ki naxɛ.
13 Ɲaxankatɛ na e bɛ, barima e bara e gi n xun ma.
Gbaloe na e bɛ, barima e bara n matandi.
N nu waxi nɛ e xun sarafe, kɔnɔ e wulee sama n xun ma.
14 E yaye raminima e xa sade ma,
kɔnɔ e mu sunnunxi e bɔɲɛ ma.
E e malanma alako e xa donse nun wɛni fen,
kɔnɔ e e makuyama n tan na.
15 N tan nan e xuru, n tan nan sɛnbɛ fi e ma,
kɔnɔ e finsiriwaliya rabama n na.
16 E mu e ya tima koore ra,
e yanfɛ tima alɔ yanfɛ yili.
Na nan a ra, e kuntigie faxama santidɛgɛma ra,
e yaagi Misira bɔxi ma e xa wɔyɛnyi xa fe ra.»

8

Isirayila xa kuye batui

1 «Wo xa gere sara fe!
Yaxui goroma nɛ Alatala xa banxi ma alɔ sɛgɛ,
barima ɲama bara n ma laayidi kana,
e naxa muruta n ma sɛriyɛ ma.
2 E n xilima,
‹Muxu Marigi Ala, muxu i kolon, muxu tan, Isirayila.›
3 Isirayila to bara fe fanyi bɛɲin,
yaxui birama nɛ a fɔxɔ ra.
4 E bara mangɛe ti n ma yaamari mu naxan na,
e bara kuntigie ti e mu n maxɔrin.

E bara kuyee rafala e xa gbeti nun xɛɛma ra.
Nee halakima na nan ma.
5 Samarikae, wo wo xa ninge kuye wɔlɛ.
N bara xɔnɔ wo ma a ɲaaxi ra.

Wo wo yɛtɛ manɔxɔma yi fe mɔɔli ra han
mun tɛmui?
6 Yi kuye fatanxi wo tan Isirayila nan na.
Mixi nde nan a rafalaxi, Ala mu a ra!
Samari xa ninge kuye fama nɛ butuxu-
nde.
7 Naxan ɲɛrɛma fe ɲaaxi kui,
gbaloe fama nɛ a lide.
Hali mɛngi tɔnsɔɛ keren, e mu a sɔtɔma
xɛ ma.
Sansi naxan bulama, a mu findima baloe
ra.
Hali nde findi a ra, si gbɛtɛ nan a donma.

8 E bara Isirayila xun nakana,
e e xanin ɲamanɛ konyiya kui.
9 Isirayilakae bara siga Asiriya bɔxi ma,
alɔ sofale naxan luma a keren.
10 Hali e mixi naxee saraxi sie tagi e
kantafe ma,
n e birin malanma nɛ,
alako e xa tɔɔrɔ mangɛe xa kote bun ma.

11 Efirami bara sɛrɛxɛbadee rawuya
alako e xa yunubie xa xafari,
kɔnɔ na sɛrɛxɛbadee bara a niya
e xa yunubie sɔtɔ.
12 N bara n ma sɛriyɛe birin sɛbɛ, e xa na
kolon,
kɔnɔ e mu tide toxi a ma.
13 E sɛrɛxɛe bama n bɛ, e na sube don,
kɔnɔ na mu rafan Alatala ma.
Yakɔsi, Alatala fama nɛ e ɲaxankatade e
xa yunubie xa fe ra,
e xa gbilen Misira bɔxi ma.
14 Isirayila bara nɛɛmu Ala ma, naxan e
daaxi.
E na mangɛ banxie tife.
Yudaya fan na taae tife, naxee sɛnbɛ gbo,
kɔnɔ n na birin ganma nɛ tɛ ra.»

9

Isirayila xa ɲaxankatɛ

1 Isirayila, i naxa ɲɛlɛxin,
i naxa sɛɛwa alɔ si gbɛtɛe.
I to i Marigi Ala bɛɲin, i bara findi langoe
ra.
Langoe masundi bara rafan i ma,
i naxan sɔtɔma lonyi yire.
2 Wo mu baloe sɔtɔma lonyi yire,
wo mu wɛni sɔtɔma wɛni bogi bundu se
kui.
3 E mu luma Alatala xa bɔxi ma,
Efirami gbilenma nɛ Misira,
e fama donse haramuxie donde Asiriya
bɔxi ma.
4 E mu sɛrɛxɛ ye daaxie bama Alatala bɛ.
E xa sɛrɛxɛe mu rafanma a ma,
e luma alɔ ɲɔn yire taami.
Naxee nee donma e findima sɛniyɛntaree
nan na.
Na findima donse nan na e bɛ,
kɔnɔ a mu findima sɛrɛxɛ ra Alatala bɛ a
xa hɔrɔmɔbanxi kui.
5 Wo munse rabama sali lɔxɔɛ Alatala ya
i?

6 Hali e sa e ratanga gbaloe ma,
Misirakae fama nɛ e faxade, e e ragata
Nofi.
E xa harige birin lɔɛma nɛ, e xɔnyi
findima nɛ wula ra.
7 Ɲaxankatɛ lɔxɔɛe na fafe,
yunubi sare ragbilenma tɛmui naxɛ.
Isirayila xa na kolon.
Isirayila xa yunubi gbo,
na na a ra e namiɲɔnmɛe xɔnma,
e daxui xili sa e xun ma.
8 Ala nun namiɲɔnmɛe Efirami kantama,
kɔnɔ mixie tan gantanyi tema
namiɲɔnmɛe bɛ.
E mu rafan mixie ma Ala xa hɔrɔmɔbanxi
kui.

9 Efiramikae bara so yanfanteya kui,
alɔ naxan nabaxi Gibiya.
Ala mu nɛɛmuxi e xa yunubi ma,
a fama e ɲaxankatade na nan ma.
10 «N to Isirayila to,
a nu fan alɔ bogi se naxan toma wula i.
Wo benbae nu luxi nɛ alɔ xɔrɛ bogi
singee,
kɔnɔ e naxa bira kuye xɔnxi fɔxɔ ra
naxan nu na Peyori.
11 Efirami xa binyɛ sigama nɛ alɔ xɔni
naxan tuganma.
Di bari mu na, tɛɛgɛ mu na.
12 Xa a sa a li e naxa die xuru, n e birin
bama nɛ e yi.
E fe ɲaaxi sɔtɔma nɛ n na e rabolo tɛmui
naxɛ.
13 N bara Efirami to a sabatixi yire fanyi,
alɔ Tire na ki naxɛ,
kɔnɔ Efirami xa die soma nɛ faxɛtie yi ra.»

14 Alatala, a lanma i xa munse raba e bɛ?

I xa ginɛ furuxie furi kana, i xa e xiɲɛ xara.
15 E ɲaaxui birin masenxi nɛ Giligali.
Mɛnni n bara e xɔn fɔlɔ e xa fe ɲaaxie xa fe ra.
E mu rafanma n ma sɔnɔn.
E xa kuntigie findixi matandilae nan na.

16 «N bara Efirami bɔnbɔ.
A luxi nɛ alɔ sansi naxan sanke bara xara,
a mu bogima sɔnɔn.
Xa Efiramikae fa die bari,
n e halakima nɛ.»
17 N Marigi Ala fama nɛ e rabɛɲinde,
barima e mu e tuli matixi a ra.
E findima nɛ biyaasilae ra sie tagi.

10

Isirayila xa makiiti

1 Isirayila luxi nɛ alɔ sansi bili fanyi naxan bogima a fanyi ra.
Kɔnɔ a xa bogi to wuya, a naxa sɛrɛxɛbade fan rawuya.
A xa bɔxi to tofan, a naxa tɔnxuma gɛmɛ ti kuye bɛ.
2 E bɔɲɛ mu na Alatala gbansan xa ra,
na na a ra e bara yunubi sɔtɔ.
Alatala e xa sɛrɛxɛbadee rabirama nɛ,
a e xa tɔnxuma gɛmɛe kana.
3 Yakɔsi e a falama,
«Mangɛ mu na muxu xun ma,
barima muxu mu gaaxuma Alatala ya ra sɔnɔn.
Mangɛ nɔma munse rabade muxu bɛ?»
4 E wɔyɛnma, e e kalima, e saatɛ tongoma,
kɔnɔ na birin fufafu.
Kiiti fanyi mu luma e yi,
alɔ ɲooge ɲaaxi naxan bulama xɛ ma.
5 Samarikae fama nɛ kɔntɔfilide e xa ninge kuyee xa fe ra
naxee na Beti Aweni.
Ɲama wa tima, sɛrɛxɛdubɛe fan sunnunma,
barima e ɲɛlɛxinxi naxan na, na fama nɛ bade e yi ra.
6 Na kuyee xaninma nɛ Asiriya bɔxi ma,
a fa lu Mangɛ xungbe ma.
Efirami yaagima nɛ,
birin fama nɛ yode Isirayila xa kɛwali ma.
7 Samari nun a mangɛ xaninma nɛ,
alɔ wuri xuntunyi ye naxan xaninma.
8 Kuye batudee naxee na Beti Aweni, e kanama nɛ.
Na sɛrɛxɛbadee, Isirayilakae yunubi raba dɛnnaxɛ,
e findima tunbe yiree nan na.
E fama nɛ a falade geyae bɛ,
«Muxu makoto, muxu ragata!»

9 «Isirayila, kabi wo naxa na yunubi ɲaaxi raba Gibiya,
wo na yunubi sɔtɔfe tun.
Ɲaxankatɛ fama e lide Gibiya na nan ma.
10 A bara n kɛnɛn n xa e halaki.
Sie fama nɛ e gerede, e e suxu e xa yunubi gbegbe xa fe ra.

11 Efirami luxi nɛ alɔ ninge xuruxi, wali rafan naxan ma.
N fama nɛ luuti xiride a xunyi ma, a xa wali raba n bɛ.
Yudaya fan xa wali, Yaxuba bɔnsɔɛ xa kote xanin.
12 Wo xa wali tinxinxi raba,
alako wo xa fe fanyi sɔtɔ.
Wo xa wakili nɛɛnɛ tongo,
wo xa Alatala fen han a fa tɛmui wo yire,
a tinxinyi lu wo bɔɲɛ kui.
13 Kɔnɔ wo tan mu tin na wali tinxinxi ra.
Wo bara fe ɲaaxi raba.
Yanfanteya nun yɛtɛ igboɲa bara gbo wo yi ra.
Wo bara la wo xa sɔɔrie sɛnbɛ ra,
14 kɔnɔ e ya fama isode,
e xa yire kantaxie fama nɛ kanade,
alɔ na gere lɔxɔɛ Salaman xutu sɔtɔ Beti Arabeli xun ma tɛmui naxɛ.
Na lɔxɔɛ ginɛe nun e xa di birin faxa nɛ.
15 Na mɔɔli fama nɛ Beteli lide
a xa yunubie xa fe ra.
Subaxɛ na a li, Isirayila mangɛ faxama nɛ.»

11

Ala xa kinikini

1 «N Isirayila xanu nɛ a dimɛdi tɛmui.
N naxa n ma di xili a xa keli Misira bɔxi ma.
2 Kɔnɔ n to nu e xilima, e naxa e makuya n na,
e sɛrɛxɛ ba Bali kuyee bɛ, e surayi gan gɛmɛ masolixie bɛ.
3 N tan nan nu Efirami malife a xa ɲɛrɛ kui,
kɔnɔ e mu a kolonxi a n tan nan nu mɛɛnife e ma.

4 N nu na e mabɛndunfe marafanyi nun xanunteya ra.
N tan nan e ramini konyiya kui,
alako e xa balo a fanyi ra.
5 Yakɔsi, hali e mu fa sa gbilen Misira bɔxi ma,
Asiriya nan nɔɛ sɔtɔma e xun na,
barima e bara tondi gbilende n ma.
6 Na nan a ra santidɛgɛma fama e xa taae lide,
a fa e xɔnyi birin kana.
E waxɔnfe mu sɔɔnɛyama sɔnɔn.
7 N ma ɲama bara gbilen n fɔxɔ ra.
Hali e birin n xili, n mu e xun nakelima.»

8 «Kɔnɔ Efirami, n xa i rabɛɲin di?
N xa Isirayila rabolo di?
N mu nɔma fe rabade i ra
alɔ n naxan nabaxi Adamaha.
N xa i lu alɔ Seboyimi?
Tɔɔrɛ bara n bɔɲɛ suxu.
N bara kinikini wo ma.
9 N bara n ma natɛ masara,
n bɔɲɛ bara xinbeli.
N bara diɲɛ Efirami ma, barima Ala nan n na.
Adama mu na n tan na.
Sɛniyɛntɔɛ nan n na wo tagi.
N bara n ma xɔnɛ lu na.
10 E fama nɛ birade Alatala fɔxɔ ra.
Ala na a xui ramini sɛnbɛ ra alɔ yɛtɛ magaaxuxi,
e fama nɛ lude a xanbi ra kelife soge-gorode mabiri.
11 E kelima nɛ Misira bɔxi ma alɔ xɔnie,
e kelima nɛ Asiriya bɔxi ma alɔ ganbɛe.»
Alatala xa masenyi nan na ki.

12

Isirayila xa yanfanteya

1 «Efirami wama n madaxufe.
Isirayila wama n yanfafe.
Yudaya tan birama nɛ Ala fɔxɔ ra,
a mu lanlanteya kana Ala sɛniyɛnxi mabiri.
2 Efirami fe fufafu fenma,
a birama mixie fɔxɔ ra naxee na fuge ra.
A xa wulee nun fe ɲaaxie gbo.
A saatɛ tongoma Asiriya bɛ,
a oliwi ture fima nɛ Misira mangɛ ma.
3 Ala Yudayakae makiitima nɛ,
a Yaxuba bɔnsɔɛ ɲaxankatama nɛ,
a fa a xa kɛwali sare ragbilen a ma.»

4 E na e nga furi kui,
Yaxuba naxa a taara tingilinyi suxu.
A to fori, e nun Ala naxa gere so.
5 E nun malekɛ naxa gere so, a xutu sɔtɔ a ma.
A naxa wa, a a mayandi a xa hinnɛ a ra.
Yaxuba a to nɛ Beteli.
E nun Ala wɔyɛn mɛnni nɛ.
6 Alatala nan Mangɛ ra.
Xili xungbe kanyi nan Alatala ra.
7 I tan xa fa i Marigi Ala ma,
i naxa dugutɛgɛɲa kana,
i xa sɛriyɛ tinxinxi suxu.
I xaxili ti i Marigi Ala ra tɛmui birin.

8 Yulɛ sikeeli wule rawalima, a mixi tɔɔrɔ.
9 Efirami bara a fala,
«N bara banna han!
N bara naafuli sɔtɔ n yɛtɛ sɛnbɛ ra.
N mu yunubi yo rabaxi.»

10 «N tan nan i Marigi Alatala ra,
naxan i raminixi Misira bɔxi ma.
N man i radɔxɔma nɛ kiri banxie kui,
alɔ won ma sali tɛmui dangixie.
11 N nu wɔyɛnma namiɲɔnmɛe bɛ,
n laamatunyie wuyaxi so e yi ra.
N nu taalie masenma wo bɛ namiɲɔnmɛe saabui ra.
12 Galadikae luma nɛ fe ɲaaxi raba ra.
Na fe na a niyama n fama e xun nakanade.
E ningee bama sɛrɛxɛ ra Giligali,
kɔnɔ n fama nɛ e xa sɛrɛxɛbadee kanade,
e xa lu alɔ gɛmɛ malanxie xɛe ma.»

13 Yaxuba naxa a gi Arami bɔxi ma.
Isirayila naxa findi xurusee dɛmadonyi ra,
alako a xa ginɛ nde sɔtɔ.
14 Alatala naxa Isirayila ramini Misira bɔxi ma
namiɲɔnmɛ nde saabui ra.
Alatala naxa mɛɛni Isirayila ma a xa xɛɛrae saabui ra.
15 Efirami bara Alatala raxɔnɔ a ɲaaxi ra.
E Marigi fama nɛ e ɲaxankatade e xa faxɛ tixie xa fe ra,
a fa e rayaagi.

13

Ala xa xɔnɛ

1 Ɲama nu gaaxuma nɛ Efirami xa wɔyɛnyi ya ra,
barima mixi binyɛ nan nu a ra,
kɔnɔ a naxa yunubi sɔtɔ Bali kuye batufe ra, a fa faxa.
2 Yakɔsi e man yunubie nan nabama,
e kuye rafalama gbeti ra.
E kuye yailanma,
kɔnɔ xabui wali gbansan nan a ra.
E adamadie bama sɛrɛxɛ ra,
e ninge kuye sunbuma.
3 Na na a niyama e fama ɲɔnde alɔ kunda naxan goroma gɛɛsɛgɛ,
alɔ xini naxan yolonma gɛɛsɛgɛ,
alɔ maale lagi foye naxan xaninma foye ra,
alɔ tuuri naxan minima kuri kui.

4 «N tan nan i Marigi Alatala ra,
naxan i raminixi Misira bɔxi ma.
I naxa ala gbɛtɛ kolon fo n tan.
Marakisima mu na i bɛ ba n tan na.
5 N ɲɛngi saxi i xɔn gbengberen yire.
6 E to baloe sɔtɔ, e naxa luga.
E to luga, e naxa findi yɛtɛ igboe ra.
Na nan a ra e nɛɛmuxi n ma.
7 N luma nɛ e bɛ alɔ yɛtɛ,
naxan a nɔxunma kira xɔn han a sube sɔtɔ.
8 N e suxuma nɛ alɔ sube xaaɲɛ, naxan ma die baxi a yi.
N e ibɔɔma nɛ alɔ yɛtɛ, naxan wulai sube faxama.
Wula subee man e ibɔɔma nɛ.
9 Isirayila, i bara i yɛtɛ kana,
barima i bara i malima yanfa, naxan findi n tan na.
10 I xa mangɛ na minden,
naxan nu lanma a xa wo rakisi?
I xa kiitisae na minden,
i nu wama naxee xɔn alako i xa mangɛ nun mangɛdie sɔtɔ?
11 N to xɔnɔ wo ma, n bara mangɛ so wo yi ra.
Yakɔsi n a bama nɛ wo yi ra n ma xɔnɛ kui.
12 Efirami xa fe ɲaaxi birin sɛbɛxi,
Ala mu nɛɛmuma a xa yunubie ma.
13 Tɔɔrɛ fama nɛ a lide, alɔ ginɛ naxan di barima.
Kɔnɔ di xaxilitare na a ra.
A bari tɛmui na a li, a mu tinma minide a nga tɛɛgɛ.»

14 «N xa e xun sara aligiyama sɛnbɛ yi?
N xa e rakisi saya ma?
Saya, i xa xɔnɛ na minden?
Aligiyama, i xa sɛnbɛ na minden?
N mu kinikinima wo ma feo!
15 Hali a sɛnbɛ gbo a ngaxakerenyie tagi,
Alatala foye xare rafama nɛ
keli gbengberenyi sogetede mabiri,
a fa xuree nun kɔlɔnyie xɔride.
Harige birin bama nɛ a yi ra.»

14

Isirayilakae xa tuubi Alatala ma

1 Samarikae bara yunubi sɔtɔ e Marigi Alatala matandife ra.
Na nan a ra e faxama santidɛgɛma ra,
e xa diyɔrɛe wolima nɛ bɔxi ma,
e xa ginɛ furuxie furi rabɔɔma nɛ.
2 Isirayila, gbilen i Marigi Alatala ma,
barima i xa wali kobi bara i rabira.
3 Wo tuubi Alatala ma, wo fa yi wɔyɛn fanyi fala a bɛ,
«I xa diɲɛ muxu xa yunubie ma,
i xa hinnɛ muxu ra.
Muxu xa tantui ba sɛrɛxɛ ra, tuurae xa lu na.
4 Asiriya mu nɔma muxu rakiside,
muxu mu tema soee fari gere xili ma.
Muxu mu kuyee xilima ‹Muxu Marigi Ala›
naxee yailanxi mixi bɛlɛxɛ ra.
I tan nan gbansan kinikinima kiridie ma.»

5 «N e xa yanfanteya yailanma nɛ.
N e xanuma nɛ fonisireya ra,
barima n ma xɔnɛ bara gbilen e fɔxɔ ra.
6 N luma nɛ Isirayila bɛ alɔ xini,
e tofanma nɛ alɔ sansi fugaxi.
E sabatima nɛ alɔ wuri bili fanyi naxan na Liban.
7 A salonyi kuyama nɛ.
A tofanma nɛ alɔ oliwi wuri,
a xiri fanyi raminima nɛ alɔ wondi naxan na Liban.
8 Ɲama man sabatima nɛ Isirayila bɔxi ma Ala xa niini bun ma.
E xa mɛngi fanma nɛ.
E xa fe ɲɔxunma nɛ alɔ wɛni bogi,
e fa xili fanyi sɔtɔ alɔ Liban xa wɛni.

9 Efirami bɔnsɔɛ, munse na n nun kuyee
tagi?
N tan nan wo xa dubɛ suxuma,
n nan n ɲɛngi sama nɛ wo xɔn.
N luma nɛ wo bɛ alɔ wuri xinde fanyi.
Wo baloe sɔtɔma n tan nan saabui ra.»

10 Lɔnnila yi wɔyɛnyi kolonma nɛ.
Xaxilima yi masenyi fahaamuma nɛ.
Alatala xa kirae tinxin,
tinxintɔɛe ɲɛrɛma nee nan xɔn,
kɔnɔ matandilae dinkonma nee nan na.

Ala xa masenyi Annabi Yoweli bɛ

Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Yi kitaabui kui Ala masenyi nde tima Isirayila ɲama bɛ Annabi Yoweli saabui ra. A naxɛ Isirayilakae xa yunubie bara a niya Ala xa ɲaxankatɛ ɲaaxi dɔxɔ e ma. Yi ɲaxankatɛ misaalixi sɔɔri gali magaaxui nan na, kɔnɔ a findixi kaamɛ xungbe nan na Alatala naxan nadinxi Isirayila bɔxi ra. Katoe to xɛ birin kana, Isirayila naxa lu kaamɛ kui, Ala fa a masen e bɛ na fatanxi e xa yunubie nan ma.

Kɔnɔ Alatala to mu tin a xa ɲama xun nakanade tun e xa yunubie xa fe ra, a man naxa laayidi tongo e bɛ a fama e malide. A na raba a Xaxili Sɛniyɛnxi nan saabui ra a naxan nagoroma mixi mɔɔli birin ma naxan wama birafe a fɔxɔ ra. Kisi nan na ki Ala nu wama naxan fife a xa ɲama ma.

Na masenyi dangi xanbi, Ala wɔyɛnyi mɔɔli gbɛtɛ nan masenma duniɲa sie bɛ naxee nu bara Isirayila tɔɔrɔ a ɲaaxi ra. A naxɛ a fama e makiitide e xa yunubie xa fe ra, e fa ɲaxankatɛ xɔrɔxɔɛ sɔtɔde.

Yi masenyi saxanyi findima nɔndi hagigɛ nan na ibunadama birin bɛ. Alatala bara a xa sɛriyɛ ragoro duniɲa ma a xa namiɲɔnmɛe saabui ra. Xa mixi tondi birade Ala waxɔnfe fɔxɔ ra, na findima fe xɔrɔxɔɛ nan na e bɛ. Kɔnɔ xa e gbilenma Ala ma, a mu tondima e kide, a e xa yunubi xafari. Na kisi findixi kaabanakoe belebele nan na Ala naxan nabama mixie bɛ naxee bɔɲɛ wama makɔrɛfe Ala ra. Ala xa won mali na kisi sɔtɔfe! Amina.

Ala xa masenyi Annabi Yoweli bɛ

Isirayila xa bɔxi xa kanari

1 Masenyi nan yi ki Alatala naxan
masen Petuweli xa di Yoweli bɛ:
2 Forie, wo yi fe ramɛ,
bɔxikae, wo wo tuli mati.
Yi fe mɔɔli bara raba nu wo xa waxati,
xa na mu wo benbae xa waxati?
3 Wo yi ya maxaran wo xa die bɛ,
wo xa die fan xa a ya maxaran e gbe die bɛ,
e gbe die fan xa a ya maxaran e gbe die bɛ e fama naxee baride.
4 Kulie naxan lu, katoe xunxurie bara na don.
Katoe xunxurie naxan lu, katoe xungbee bara na don.
Katoe xungbee naxan lu, katoe mɔɔli gbɛtɛe fan bara na don.

5 Wo tan siisilae, wo xunu, wo xa wa.
Beere minyie, wo xa wo xui ite,
barima wo mu fama wɛni nɛɛnɛ sɔtɔde sɔnɔn.
6 Ɲamanɛ sɛnbɛma nde naxan xa mixi kɔnti mu kolon,
na bara din n ma bɔxi ra.
A ɲinyie luxi nɛ alɔ yɛtɛ ɲinyi,
a banganyie luxi nɛ alɔ yɛtɛ ginɛ banganyie.
7 A bara n ma wɛni xɛe kana,
a n ma xɔrɛ bilie ibolon.
A bara e kobole ba han e salonyi bara fiixɛ fɔɛn.

8 Wo xa wa alɔ sungbutunyi naxan xa xɛmɛ bara faxa.
9 Alatala xa sɛrɛxɛdubɛe sunnunxi,
barima hadiya donse mu na Alatala xa banxi kui sɔnɔn.
10 Xɛe bara kana, bɔxi fan na sunnunyi kui,
barima donse xun bara rakana, wɛni nun ture mu na.
11 Xɛ sae wama nɛ, wɛni sansi sie sunnunma nɛ,
barima naxan birin bogixi xɛe ma, na birin bara kasara.
12 Wɛni bilie bara xara, xɔrɛ bilie bara lɔxɔsin.
Wɛni bilie, tugi bilie, mangoe bilie, nee birin bara xara.
Mixie xa ɲɛlɛxinyi bara ɲɔn.

13 Na kui a lanma wo tan sɛrɛxɛdubɛe,
wo xa sunnunyi dugi ragoro wo ma.
Wo tan naxee sɛrɛxɛ ganma sɛrɛxɛbade fari, wo xa wa.
Wo xa kɔɛ radangi nimisɛ kui, wo tan naxee walima n Marigi Ala bɛ,

barima hadiya donse bara ɲɔn Ala xa banxi kui.
14 Wo xa sunyi suxu, wo xa sali raba.
Wo xa forie nun ɲama malan wo Marigi Alatala xa banxi kui,
wo fa a maxandi wo bɔɲɛ birin na.

15 Alatala xa lɔxɔɛ xɔrɔxɔɛ bara makɔrɛ.
A fama nɛ kanari belebele tide Ala Sɛnbɛma xili ra.

16 Wo mu a toxi won ma donse bara ɲɔn,
sɛɛwɛ nun ɲɛlɛxinyi mu na Ala xa banxi yire sɔnɔn?
17 Sansi xɔrie bara xara bɛndɛ bun ma.
Sansi xɔrie ragatadee bara bira, donse bara ɲɔn.
18 Xurusee wama donse fe ra.
Yɛxɛɛ tɔɔrɔma barima ɲooge mu na.
19 Alatala, n i tan nan maxandima, barima tɛ bara fiilie nun burunyi gan.
20 Hali burunyi subee ya tixi i ra,
barima xuree bara xɔri, tɛ bara fiilie gan.

2

Marigi xa lɔxɔɛ bara makɔrɛ

1 Wo sarae fe n ma geya sɛniyɛnxi Siyoni fari!
Bɔxikae birin xa sɛrɛn gaaxui ra,
barima Alatala xa lɔxɔɛ na fafe, a bara makɔrɛ.
2 Dimi nun kuye ifɔɔrɛ lɔxɔɛ nan a ra.
A luxi nɛ alɔ kunda nun nuxui ifɔɔrɛ naxan dinma geya ra,
alɔ subaxɛ naiyalanyi yensenma ki naxɛ.
Ɲama sɛnbɛma belebele fama nɛ,
naxan maniyɛ mu toxi tɛmui dangixi,
a man mu toma tɛmui naxan sa fama.
3 Tɛ saxi e ya ra, tɛ saxi e xanbi ra.
Bɔxi naxan na e ya ra,
a tofan alɔ sansi yire Ala naxan daaxi Adama bɛ,
kɔnɔ e na dangi, na bɔxi fa findi gbengberenyi magaaxuxi yire ra.
E a birin kana!

4 E luxi alɔ soe galie, sɔɔrie dɔxɔxi naxee fari.
5 E tuganma nɛ alɔ sɔɔri ragisee naxee goroma geyae tagi.
E xui maniya tɛ wundui xui ra naxan sɛxɛ ganma.
E maniya sɔɔri gali sɛnbɛma ra naxan tixi gere ki ma.
6 Mixie na e to, gaaxui luma nɛ e suxu ra, e yatagie birin ifɔɔrɔ.
7 E e gima nɛ alɔ ɲalamae,
e tema taa tɛtɛ ma alɔ korogbae.
Kankan siga a xa kira ra, e mu e bama kira ma feo.
8 E mu dinma e boore ra,
kankan biraxi a xa kira nan fɔxɔ ra.
Hali e gerefae ti e ya ra, e soma nɛ nee ra e xa safɛ mu kana.
9 E dinma nɛ taa ra, e e gima nɛ tɛtɛ fari.
E tema nɛ banxie fari, e so wundɛrie ra alɔ muɲɛtie.

10 Bɔxi sɛrɛnma nɛ e ya ra, koore a imaxa.
Soge nun kike ifɔɔrɔma nɛ, tunbuie mu yanbama sɔnɔn.
11 Alatala a xui raminima nɛ a xa geresoe ya ra.
E wuya, e a xa yaamari suxu sɛnbɛ ra.
Alatala xa lɔxɔɛ xungbe magaaxu.
Nde nɔma na lɔxɔɛ raxande?

12 Alatala xa masenyi nan ya,
«Wo xa wo yɛtɛ ragbilen n ma yakɔsi.
Wo xa na raba wo ɲanige fiixɛ ra,
sunyi ra, wa ra, nun mayandi ra!
13 Wo naxa wo xa dugie ibɔɔ sunnunyi kui,
wo xa wo bɔɲɛ nan masara.
Wo xa wo yɛtɛ ragbilen wo Marigi Alatala ma,
barima a hinnɛma nɛ wo ra, a kinikini wo ma,
a mu xɔnɔma mafuren, a xa mixi xanui gbo,
a gbilenma a xa gbaloe fɔxɔ ra.
14 Nde a kolon xa a mu a xa natɛ masarama,
xa a mu diɲɛma, a fe fanyi raba wo bɛ?
Na tɛmui wo fama nɛ donse nun minse hadiya ra wo Marigi Alatala bɛ.
15 Wo xa sarae fe Siyoni!
Wo xa sunyi suxu, wo sali xungbe raba.
16 Wo xa ɲama malan sɛniyɛnyi kui.
Wo xa forie, dimɛe, nun diyɔrɛe xili.
Xɛmɛ naxan bara ginɛ dɔxɔ, a tan nun a xa ginɛ xa lu na malanyi kui.
17 Sɛrɛxɛdubɛe, wo tan naxee walima Alatala bɛ,

wo xa wo mawa Ala bɛ sɛrɛxɛbade nun hɔrɔmɔbanxi tagi,
a falafe ra, ‹Alatala, i xa i xa ɲama ratanga.
I naxa i kɛ tongomae rayaagi,
e xa findi mayele se ra ɲamanɛe bɛ,
mixi fa a fala, E Marigi Ala na minden?›»

18 Alatala wama a xa ɲama xa lu a yi ra.
A kinikinima e ma.
19 Alatala bara a xa ɲama yaabi,
a bara a masen a xa ɲama bɛ:
«N donse, wɛni, nun ture fima nɛ wo ma han wo wasa.
N mu luma sie xa wo rayaagi sɔnɔn.
20 N wo yaxuie makuyama nɛ wo ra, naxee kelima kɔɔla ma,
n e radin gbengberen yire dɛnnaxɛ kanaxi.
E xa geresoe naxee tima yare,
n nee madulama sogetede baa nan xɔɔra,
naxee tima xanbi,
n nee tan madulama sogegorode baa nan xɔɔra.
E bɔrɔ xiri mini, a din yire birin na.»

Alatala bara kaabanakoe raba!
21 Isirayila bɔxi, hali i mu gaaxu!
I xa ɲɛlɛxin, i xa lu sɛɛwɛ kui,
barima Alatala fe xungbee rabama.
22 Burunyi subee, hali wo mu gaaxu,
barima ɲooge man gbilenma nɛ fiili ma,
sansi bilie man bogima nɛ,
xɔrɛ bilie nun wɛni bilie fan daxamui raminima nɛ.
23 Wo tan Siyoni ɲama, wo xa sɛɛwa,
wo xa ɲɛlɛxin wo Marigi Alatala xili ra,
barima a tunɛ fanyi rafama nɛ wo bɛ,
a tunɛ gbegbe ragoroma nɛ wo bɛ a waxati ma,
alɔ a nu a rabama ki naxɛ a singe.
24 Lonyie rafema nɛ sansi xɔri ra,
fifae rafema nɛ wɛni nɛɛnɛ nun ture ra.

25 N wo xa daxamui ɲɔxɔɛ fima nɛ,
n ma geresoe sɛnbɛmae naxan kana,
n ma geresoe naxee lanxi kulie, katoe, nun katoe maniyɛe ma,
n naxee rasanba wo xili ma.
26 Wo fama nɛ wo dɛgede han wo luga.
Wo n matɔxɔma nɛ, n tan wo Marigi Ala,
naxan bara kaabanakoe raba wo bɛ.
N ma ɲama mu rayarabima sɔnɔn.
27 Na kui wo a kolonma nɛ a n na Isirayila fɔxɔ ra,
a n tan nan na wo Marigi Alatala ra,
a Ala gbɛtɛ mu na.
N ma ɲama mu rayarabima sɔnɔn.

3

Alatala Xaxili ragorofe duniɲa ma

1 Na dangi xanbi, n na n Xaxili ragoroma nɛ mixi birin ma.
Wo xa di xɛmɛe nun di ginɛe namiɲɔnmɛɲa rabama nɛ,
wo xa forie xiyee sama nɛ,
laamatunyie goroma nɛ wo xa fonikee ma.
2 N na n Xaxili ragoroma nɛ konyi xɛmɛe nun konyi ginɛe ma.
3 N tɔnxumae raminima nɛ koore nun bɔxi ma,
naxee findima wuli, tɛ, nun tuuri ra.
4 Soge dimima nɛ, kike masarama nɛ a findi wuli ra,
beenun Marigi xa lɔxɔɛ xungbe magaaxuxi xa a li.
5 Na kui, naxan yo na Alatala xili, na kanyi kisima nɛ.
Mixi kisixie luma nɛ Siyoni nun Darisalamu,
alɔ Alatala a masenxi ki naxɛ.
Alatala kisi ragirixi naxee ma, nee luma nɛ kisi mixie dɔnxɔɛ ya ma.

4

Ala sie makiitima nɛ

1 Na tɛmui, n na Yuda nun Darisalamu ragbilen e xɔnyi,
2 n si birin malanma nɛ Yehosafati gulunba kui.
Mɛnni n e makiitima nɛ n ma ɲama Isirayila xa fe ra,
naxee findixi n kɛ tongomae ra.
Duniɲa si naxee rayensen yɛ ɲamanɛe ma,
e n ma bɔxi itaxun e boore ma,
3 e n ma ɲama raba e sago ra.
E xɛmɛ dimɛe mati langoeɲa sare ra,
e ginɛ dimɛe mati beere sare ra alako e xa siisi.
4 «Wo tan Tirekae, Sidɔnkae, nun Filisitakae, wo wama munse xɔn ma n bɛ? Wo wama wo gbe nan ɲɔxɔfe n ma? Xa na

na a ra, n wo sare fima nɛ wo xa wali ra
mafuren mafuren.
5 Wo bara n ma xɛɛma nun n ma gbeti
tongo n ma hɔrɔmɔbanxi kui, wo fa a raso
wo xa kuye banxie kui.
6 Wo bara Yudakae nun Darisalamukae
mati Girɛkikae ma, alako e xa makuya e
xɔnyi ra.»
7 «N e ramaxama nɛ alako e xa keli yire
wo e matixi dɛnnaxɛ, n fa wo sare fi wo
xa wali ɲaaxi ra.
8 N wo xa di xɛmɛe nun di ginɛe
matima nɛ Yudakae ma, alako e fan xa e
mati Sebakae ma naxee makuya wo ra.»
Alatala xa masenyi nan na ki.

9 «Wo yi fala duniɲa sie bɛ:
‹Wo xa fe yailan gere xili ma,
wo xa wo xa sɔɔrie malan.
Geresoe birin xa e maso, e xa gere rakeli!
10 Wo xa wo xa kerie yailan santidɛgɛmae
ra,
wo xa wo xa wɔrɔtɛe fan yailan tanbɛe
ra.
Sɛnbɛtare xa a fala, «N sɛnbɛ gbo!»
11 Wo xa fa be,
wo tan si naxee na muxu rabilinyi.›»

Alatala, i xa sɔɔrie ragoro mɛnni fa!

12 Sie xa keli, e xa malan Yehosafati
gulunba kui,
barima n e birin makiitima nɛ.
13 Wo xa wɔrɔtɛe tongo, barima xɛ bara
mɔ!
Wo xa wɛni bogi bundu, barima e bara
gbo yɛ,
mixie xa ɲaaxuɲa xa fe ra.

14 Ɲamae, wo xa goro kiitisa gulunba kui,
barima Alatala xa lɔxɔɛ bara makɔrɛ naa.
15 Soge nun kike dimima nɛ,
tunbuie mu yanbama sɔnɔn.
16 Alatala fama nɛ a xaaɲɛ xui raminide
kelife Siyoni,
a xui magaaxuxi minima nɛ kelife
Darisalamu.
Koore nun bɔxi sɛrɛnma nɛ,
kɔnɔ Alatala findixi kantari nan na a xa
ɲama bɛ,
a findi yire makantaxi ra Isirayila bɛ.
17 Na kui, wo a kolonma a n tan nan wo
Marigi Alatala ra,
naxan yigiyaxi n ma geya sɛniyɛnxi Siyoni fari.
Darisalamu findima yire sɛniyɛnxi nan
na,
si gbɛtɛe mu mɛnni gerema sɔnɔn.

18 Na lɔxɔɛ, wɛni nɛɛnɛ nun xiɲɛ gboma
nɛ geyae ma.
Ye toma nɛ Yudaya birin ma,
ye dulonyi bulama nɛ Alatala xa banxi
kui,
a goro Kasiya gulunba kui.
19 Kɔnɔ Misira bɔxi luma nɛ kana ra,
Edon findi gbengberenyi ra gbaloe xa fe
ra,
e naxan dɔxɔ Yudakae ma e faxafe ra
fufafu.
20 Kɔnɔ ɲama sabatima nɛ Yudaya nun
Darisalamu waxati birin.
21 N e xa yunubi xafarima nɛ e nu bara
naxan naba.
N tan Alatala, n yigiyama Siyoni nɛ.

Ala xa masenyi Annabi Amosi bɛ

Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Annabi Amosi namiŋɔnmɛ nan nu a ra naxan kawandi ti Yudaya Mangɛ Yusiya xa waxati. Na tɛmui Isirayila bɔxi, Ala naxan fixi a xa ɲama ma kabi Annabi Munsa xa tɛmui, a nu bara taxun dɔxɔ firin. A yirefanyi sɛɛti xili Yudaya, a kɔɔla sɛɛti xili Isirayila. Mangɛ Yerobowami nu na Isirayila bɔxi ma. A mu tin birade Ala xa sɛriyɛ fɔxɔ ra, a xa ɲama fan mu lu kira fanyi xɔn ma.

Annabi Amosi naxa kawandi ti Isirayilakae bɛ, alako e xa gbilen e xa yunubie fɔxɔ ra. A naxa tɔnyi dɔxɔ kuyee batufe ra. E mu Alatala batufe rabɛŋin, kɔnɔ e nu bara kuye batui fan sa na fari. Na nan a ra Ala naxa a masen e bɛ Annabi Amosi saabui ra, a e xa sali birin bara findi sali fufafu ra. Ala mu wama a firin nde xɔn ma.

Na waxati Isirayilaka wuyaxie nu bara naafuli gbegbe sɔtɔ. E naxa a maŋɔxun a na birin findixi Ala xa barakɛ nan na e tan mabiri. Annabi Amosi naxa a masen e bɛ a na naafuli mu nu kelixi Ala xa ma, a kelixi e xa fe kobie nan ma e naxee rabaxi setaree ra.

Annabi Amosi to gɛ e kalamude na fe ma, a naxa a fala e bɛ a Alatala fama nɛ e ɲaxankatade a ɲaaxi ra e xa yunubie xa fe ra. Isirayilakae nu a maŋɔxunxi nɛ a fe xɔrɔxɔɛ yo mu nɔma e lide, kɔnɔ Amosi naxa e mayandi e xa gbilen Ala xa sɛriyɛ ma, xa na mu a ra e birin fama nɛ halakide.

Alatala naxa Isirayilakae ɲaxankata alɔ Annabi Amosi a fala e bɛ ki naxɛ. E yaxuie naxa e gere a ɲaaxi ra. Isirayilaka naxee mu faxa santidɛgɛma ra, e naxa lu konyiya kui ɲamanɛ ma. Alatala xa masenyi birin naxa kamali.

Yi kitaabui xa masenyi tide gbo to mixie bɛ. A lanma won xa won tuli mati yi kawandi ra alako won xa danxaniya Ala ma alɔ a wama a xɔn ma ki naxɛ. Xa na mu a ra won fan fama nɛ ɲaxankatɛ sɔtɔde alɔ Isirayilakae. Ala xa won natanga na ma. Amina.

Ala xa masenyi Annabi Amosi bɛ

Annabi Amosi xa masenyi

1 Annabi Amosi, Tekowaka xuruse kanyi, naxa laamatunyi to Isirayila xa fe ra Yudaya mangɛ Yusiya nun Isirayila mangɛ Yerobowami, Yowasi xa di xa waxati, ɲɛ firin beenun bɔxi xa sɛrɛn.
Annabi Amosi xa masenyi nan ya:
2 «Alatala a xaaɲɛ xui raminima Siyoni ma alɔ yɛtɛ,
a a xui itexi raminima keli Darisalamu.
Sɛxɛ mu na fiilie ma xurusee naxan donma,
Karemele geya fan bara xara.»

Damasi xa yunubi sare

3 Alatala naxa a masen,
«Damasi xa yunubi rabaxi saxanyi,
xa na mu a ra naani xa fe ra,
n mu gbilenma n ma natɛ fɔxɔ ra.
E bara Galadi kana a ɲaaxi ra,
alɔ bɔxi buxama ki naxɛ.
4 N tɛ dinma Xasayeli xa banxi ra na nan ma.
Na tɛ nan fama Ben Hadada xa yire makantaxie gande.
5 N Damasi xa naadɛ balan se girama nɛ.
N Awenikae halakima nɛ gulunba kui,
a nun mangɛ naxan na Beti Eden.
Siriya ɲama xaninma nɛ Kiriya konyiya kui.»
Alatala xa masenyi nan na ki.

Gasa xa yunubi sare

6 Alatala naxa a masen,
«Gasa xa yunubi rabaxi saxanyi,
xa na mu a ra naani xa fe ra,
n mu gbilenma n ma natɛ fɔxɔ ra.
E bara taa ndee xa ɲama birin xanin Edon konyiya kui.
7 N tɛ dinma Gasa tɛtɛ ra na nan ma.
Na fama nɛ a yire makantaxie gande.
8 N Asidodikae halakima nɛ, a nun mangɛ naxan na Asikalɔn.
N Ekiron ɲaxankatama nɛ, Filisitakae birin faxama nɛ.»
Marigi Alatala xa masenyi nan na ki.

Tire xa yunubi sare

9 Alatala naxa a masen,
«Tire xa yunubi rabaxi saxanyi, xa na mu a ra naani xa fe ra,
n mu gbilenma n ma natɛ fɔxɔ ra.
E bara taa ndee xa ɲama birin xanin Edon konyiya kui,
e saatɛ kana e naxan tongo e nun e ngaxakerenyi Isirayilakae tagi.
10 N tɛ dinma Tire tɛtɛ ra na nan ma.
Na tɛ fama nɛ a yire makantaxie gande.»

Edon xa yunubi sare

11 Alatala naxa a masen,
«Edon xa yunubi rabaxi saxanyi,
xa na mu a ra naani xa fe ra,
n mu gbilenma n ma natɛ fɔxɔ ra.
E bara e ngaxakerenyie gere santidɛgɛma ra.
E mu kinikini e ma,
e xa xɔnɛ xun nan tun masama.
12 N tɛ dinma nɛ Teman na.
Na tɛ nan fama Bosara yire makantaxie gande.»

Amoni xa yunubi sare

13 Alatala naxa a masen,
«Amonikae xa yunubi rabaxi saxanyi,
xa na mu a ra naani xa fe ra,
n mu gbilenma n ma natɛ fɔxɔ ra.
E bara Galadi ginɛ furuxie furie rabɔɔ santidɛgɛma ra,
alako e xa bɔxi xun xa masa.
14 N tɛ radɛxɛma Raaba tɛtɛ ra na nan ma.
Na tɛ nan fama a yire makantaxie gande.
15 E xa mangɛ nun a xa kuntigie fama nɛ xaninde konyiya kui,
gere sɔnxɔɛ rate gere so lɔxɔɛ,
turunnaadɛ foye mini xui lɔxɔɛ.»
Ala xa masenyi nan na ki.

2

Mowaba xa yunubi sare

1 Alatala naxa a masen,
«Mowaba xa yunubi rabaxi saxanyi,
xa na mu a ra naani xa fe ra,
n mu gbilenma n ma natɛ fɔxɔ ra.
E bara Edon mangɛ xɔrie gan
han e bara findi xube ra.
2 N tɛ dinma Mowaba ra na nan ma.
Na tɛ fama nɛ Keriyoti yire makantaxie gande.
Mowaba xa fe ɲɔnma gere sɔnxɔɛ nan kui,
gere feri fe xui kui.
3 N e xa kiitisa xungbe halakima nɛ nun a xa kuntigie ra.»
Alatala xa masenyi nan na ki.

Yudaya xa yunubi sare

4 Alatala naxa a masen,
«Yudaya xa yunubi rabaxi saxanyi,
xa na mu a ra naani xa fe ra,
n mu gbilenma n ma natɛ fɔxɔ ra.
E bara n ma sɛriyɛ matandi,
e mu n ma yaamarie suxu,
barima e bara e yɛtɛ ralɔɛ lafe ra ala wule daaxie ra,
e babae la naxee ra.
5 N tɛ dinma Yudaya ra na nan ma.
Na tɛ nan fama Darisalamu yire makantaxie gande.»

Isirayila xa yunubi sare

6 Alatala naxa a masen,
«Isirayila xa yunubi rabaxi saxanyi,
xa na mu a ra naani xa fe ra,
n mu gbilenma n ma natɛ fɔxɔ ra.
E tinxintɔɛ matima kɔbiri ra,
e misikiinɛ matima sankiri sare xa fe ra.
7 E tɔɔrɔmixie xa fe mayo,
e tondi setare xa kiiti sade.
Babɛ nun a xa di, ginɛdimɛdi keren masama.
Na kui e bara n xili sɛniyɛnxi rasɔtɔ.
8 E dugi italama e naxan nasuxuxi sɛɛkɛ ra,
e e sa na ma sɛrɛxɛbade fɛ ma.
E wɛni sɔtɔma tinxintareya ra,
e na min e xa alae xa banxie kui.»

9 «E na finsiriwaliya birin nabama n ya i,
n tan naxan Amorikae halaki e bɛ,
Amorikae naxee xungbo e sɛnbɛ gbo alɔ konde bili.
N naxa Amorikae fɔxi birin ba naa,
alako e naxa nɔ sɛnbɛ sɔtɔde sɔnɔn.
10 N man naxa wo ramini Misira bɔxi ra,
n fa wo raŋɛrɛ ɲɛ tongo naani bun ma gbengberenyi ma,
alako wo xa Amori bɔxi sɔtɔ.
11 N naxa namiɲɔnmɛe rakeli wo ya ma,
a nun Nasari sɛgɛtalae naxee bara fi n ma.
Isirayilakae, a mu na na ki xɛ?»
Alatala xa wɔyɛnyi nan na ki.
12 «Kɔnɔ wo tan bara beere so Nasari mixie yi ra.
Wo bara tɔnyi dɔxɔ namiɲɔnmɛe ra

a e naxa Ala xa masenyi masen.»

13 «N fama wo butuxunde na nan ma,
alɔ kote binye a maxanin se butuxunma ki naxɛ.
14 Mixi xulunxi mu nɔma a gide.
Sɛnbɛma sɛnbɛ bama nɛ a yi ra.
Geresoe faxama nɛ gere kui.
15 Tanbɛ woli mu tima.
Naxan xulun a gide na sanyi mu a bama e i.
Soe ragi mu kisima.
16 Na lɔxɔɛ geresoe suusaxi a gima a mageli nan na.»
Alatala xa masenyi nan na ki.

3

Ala naxan ɲanigexi Isirayila bɛ

1 Wo wo tuli mati yi masenyi ra,
Alatala naxan masenma Isirayilakae bɛ,
a xabilɛ naxan namini Misira bɔxi ra.
2 «N wo tan nan gbansan sugandi duniɲa xabilɛe birin ya ma.
Na nan a ra, n a ɲanigexi wo xa ɲaxankatɛ sɔtɔ wo xa yunubie xa fe ra.»

3 Mixi firin nɔma ɲɛrɛ ralande
xa e mu lanxi na ma?
4 Yɛtɛ a xui raminima wula i
xa a mu sube nde sɔtɔxi?
5 Xɔni goroma yɛlɛ kui
xa donse mu na yɛlɛ ra?
Gantanyi nɔma fulade
xa xɔni mu suxuxi a ra?
6 Feri fema taa nde kui ɲama kui mu ifu?
Gbaloe taa nde lima, xa Alatala xa mu a ragiri?
7 Marigi Alatala mu fefe rabama,
a mu a xa gundo masen a xa konyi namiɲɔnmɛe bɛ.
8 Yɛtɛ na a xui ramini, nde mu gaaxuma?
Marigi Alatala na wɔyɛn, nde tondima na masende?

9 Wo xa yi fala Asidodi yire makantaxie kui,
wo man xa yi fala Misira yire makantaxie kui,
«Wo xa wo malan Samari geyae fari,
wo xa a mato mɛnnikae kɔntɔfilixi ki naxɛ,
a nun e e boore tɔɔrɔma ki naxɛ.»
10 Alatala xa masenyi nan ya:
«E mu tinxinyi yo kolon,
e xa fe ɲaaxi nun muɲɛ xun nan tun masafe.
E naxan sɔtɔma, e na malanma e xa yire makantaxie nan kui.»

11 Marigi Alatala naxan masen, na nan yi ki.
«Wo wo ya rabi, wo yaxui na fafe wo xa bɔxi kanade.
E fama nɛ wo xun nakanade,
e fa wo xa yire makantaxie kana.»

12 Alatala naxa a masen,
«Yɛtɛ na yɛxɛɛ ibɔɔ,
xuruse dɛmadonyi nɔma yɛxɛɛ sanyi firin,
xa na mu a ra a tuli xuntunyi rakiside yɛtɛ ma.
Isirayilakae fan kisima na ki nɛ.
Samarika naxee e malabuma sade ma,
naxee e magoroma Damasi magoro see kui,
wo tan mu kisima.»

13 Mangɛ Alatala xa masenyi nan ya:
«Wo wo tuli mati n na,
wo na masen Yaxuba bɔnsɔɛ bɛ.
14 N na Isirayila ɲaxankata
a xa yunubie xa fe ra tɛmui naxɛ,
n man e ɲaxankatama nɛ e xa sɛrɛxɛbadee xa fe ra naxee na Beteli.
Na sɛrɛxɛbade suxusee birama nɛ bɔxi.
15 N man e xa banxi tofanyie rabirama nɛ,
ɲɛmɛ nun sogofure banxi birin,
naxee ratofanxi sili ɲinyi ra.
N na birin kanama nɛ.»
Alatala xa masenyi nan na ki.

4

Ala naxan nabaxi alako Isirayila xa gbilen a ma

1 Wo wo tuli mati yi masenyi ra,
wo tan ginɛ naxee luxi alɔ ningee,
ninge tofanyie naxee na Basan bɔxi ma.
Wo tan naxee sabatixi Samari geya fari,
wo tan naxee misikiinɛ tɔɔrɔma,
wo tan naxee tima setaree fari.
Wo nu fa a falama wo xa mɔrie bɛ,
«Wo fa beere ra, won naxan minma.»

2 Marigi Alatala bara a kali a xa sɛniyɛnyi ra,
«Kiiti lɔxɔɛ na fafe.
E fama nɛ wo suxude wure kɔnkɔrɔnxie ra, e wo nun wo xa die xanin.
3 Wo minima nɛ wo xa tɛtɛ kanaxi kui,
kankan tixi a boore xanbi ra.
E wo xaninma nɛ yire makantaxi.»
Alatala xa wɔyɛnyi nan na ki.

4 «Wo siga Beteli, alako wo xa yunubi raba naa.
Wo siga Giligali, alako wo man xa yunubi sɔtɔ.
Wo xa sɛrɛxɛ ba gɛɛsɛgɛ birin,
wo man xa farilɛ ba ɲɛ saxan yo ɲɛ saxan.
5 Wo lɛbini taami ba tantui sɛrɛxɛ ra.
Wo wo xa ɲanige sɛrɛxɛ masen birin bɛ,
barima na fe mɔɔlie rafan wo ma, wo tan Isirayilakae.»
Alatala xa masenyi nan na ki.

6 «N nu bara kaamɛ raso wo xa taae kui.
Taami yo mu lu wo xɔnyi.
Kɔnɔ hali n to na birin naba, wo mu tuubi n bɛ.»
Alatala xa wɔyɛnyi nan na ki.

7 «Kike saxan to nu luxi xɛ xa xaba,
n tondi nɛ tunɛ ragorode wo ma.
N bara a niya taa ndee xa tunɛ sɔtɔ,
taa ndee naxa a sɔtɔ.
N bara a ragiri ndee xa tunɛ sɔtɔ,
xɛ ndee naxa tunɛ sɔtɔ.
8 Mixie bara keli taa ndee,
e siga ye fende taa gbɛtɛ kui,
kɔnɔ ye xɔli mu ba e ma.
Hali n to na birin naba, wo mu tuubi n bɛ.»
Alatala xa masenyi nan na ki.

9 «N bara fure ragoro wo xa sansie ma,
n bara e xara foye ra.
Katoee bara wo xa laakɔɛ kana,
a nun wo xa wɛni sansie, wo xa xɔrɛ sansie, nun wo xa oliwi sansie.
Hali n to na birin naba, wo mu tuubi n bɛ.»
Alatala xa masenyi nan na ki.

10 «N bara fure ɲaaxie ragoro wo ma,
alɔ n a rabaxi Misira bɔxi ma ki naxɛ.
N bara wo xa sɛgɛtalae faxa santidɛgɛma ra,
e bɔrɔ xiri naxa te wo ra.
Wo yaxuie bara e xa soee tongo.
Hali n to na birin naba, wo mu tuubi n bɛ.»
Alatala xa masenyi nan na ki.

11 «N bara wo ɲaxankata,
alɔ n Sodoma nun Gomora ɲaxankataxi ki naxɛ.
Wo luxi nɛ alɔ wuri naxan naminixi tɛ.
Hali n to na birin naba, wo mu tuubi n bɛ.»
Alatala xa masenyi nan na ki.

12 «N fama i tan Isirayila ɲaxankatade na nan ma.
N na yi raba i ra, i fama nɛ i Marigi Ala kolonde.»
13 Naxan geyae nun foye daaxi,
naxan adama xa maɲɔxunyi birin kolon,
naxan subaxɛ findima kɔɛ ra,
naxan ɲɛrɛma yire itexi fari,
a xili Mangɛ Alatala.

5

Ala wama naxan xɔn

1 Wo wo tuli mati yi masenyi ra.
N bara yi bɛɛti ba Isirayila bɔnsɔɛ ɲɔn fe ma.
2 «Isirayila sɛniyɛntɔɛ bara faxa, a mu kelima sɔnɔn,
a bara bira, mixi yo mu a rakelima.»

3 Marigi Alatala naxa a masen,
«Isirayila bɔnsɔɛ,
Taa naxan xɛmɛ wulu keren xɛɛma gere sode,
a xɛmɛ kɛmɛ nan gbansan toma gbilen na.
Taa naxan xɛmɛ kɛmɛ xɛɛma gere sode,
a xɛmɛ fu nan gbansan toma gbilen na.»

4 Alatala naxa a masen Isirayila bɔnsɔɛ bɛ,
«Wo fa n fen alako wo xa kisi.
5 Wo naxa n fen Beteli, wo naxa siga Giligali,
xa na mu a ra Beriseeba,
barima Giligalika birin sigama nɛ konyiya kui,
Beteli fan halakima nɛ.»

6 Wo Alatala fen alako wo xa kisi.

Xa na mu a ra, Yusufu bɔnsɔɛ, Alatala wo sɔntɔma nɛ tɛ ra.
Betelika yo mu na naxan na tɛ rax-ubenma.
7 Wo tan bara tinxinyi mafindi n naxɔnfe ra,
wo bara yo sɛriyɛ ma.

8 Alatala nan tunbuie sa koore ma,
a dimi iyalan subaxɛ ma,
a soge radula, kɔɛ xa so,
a ye tongo baa ma,
a na findi tunɛ ra, a goro bɔxi ma.
Naxan na birin nabama, a xili nɛ Alatala.

9 Alatala mixi xungbee halakima nɛ,
a e xa yire makantaxie kana.
10 E mixi xɔnma naxan kiiti sama sɛriyɛ ra,
nɔndi falɛ mu rafan e ma.
11 Wo misikiinɛ tɔɔrɔma,
wo baloe bama e yi ra duuti ra.
Wo bara banxi tofanyie ti gɛmɛe ra,
kɔnɔ wo mu fama sabatide nee kui.
Wo bara wɛni sansi fanyie si,
kɔnɔ wo mu fama na wɛni minde.
12 N a kolon wo xa haakɛ nun wo xa yunubi gbo.
Wo tinxintɔɛ tɔɔrɔma,
wo sɛriyɛ bɛɲinma kɔbiri xa fe ra,
wo mu setaree makiitima nɔndi ra.
13 Na nan a toxi xaxilima dunduma,
barima yi waxati mu fan.
14 Wo fe fanyi fen, wo wo yi ba fe ɲaaxi ra,
alako wo xa kisi, Mangɛ Alatala xa lu wo sɛɛti ma,
alɔ wo a falama ki naxɛ.
15 Wo xa fe ɲaaxi xɔn.
Fe fanyi xa rafan wo ma.
Wo xa kiiti xa tinxin.
Xa wo na raba, tɛmunde,
Mangɛ Alatala kinikinima nɛ wo tan Yusufu bɔnsɔɛ dɔnxɔɛe ma.

16 Na nan a toxi won Marigi Alatala,
Duniɲa Daa Mangɛ naxa a masen,
«E e wa xui itema nɛ taa kui,
e e wa xui itema nɛ kira xɔn ma.
E xɛ sa xilima nɛ e xa e wa xui ite ɲɔn fe ma,
e bɛɛtibae xilima nɛ e xa faxɛ bɛɛti ba.
17 N nɛ dangima xɛ ra tɛmui naxɛ,
n wa xui nan tun mɛma.»
Alatala xa masenyi nan na ki.

Naxankatɛ diinɛlae bɛ

18 Naxankatɛ na mixi bɛ
naxan wama Alatala xa kiiti lɔxɔɛ xa fa.
Wo wama munse xɔn ma na lɔxɔɛ?
Na findima dimi nan na wo bɛ,
Na mu findima naiyalanyi xa ra.
19 Na luma nɛ alɔ mixi naxan a gima yɛtɛ ya ra,
a fa sɔɲɛ li.
A na so banxi kui, a a kilɔn banxi ra,
bɔximase fa a xin.
20 Alatala xa kiiti lɔxɔɛ mu findixi dimi xa ra?
Naiyalanyi yo mu na wo bɛ na lɔxɔɛ.
21 «N bara wo xa sali xɔn,
e mu rafan n ma fefe ma.
N mu wama e xɔn feo.
22 Wo xa sɛrɛxɛ gan daaxi yo,
wo xa farilɛ sɛrɛxɛ yo,
wo xa xanunteya sɛrɛxɛ yo,
e sese mu rafan n ma.
N mu tinma e rasuxude, hali keren.
23 Wo bɛɛti xui makuya n na.
N mu wama wo xa kɔra bɛɛti xui ramɛfe.
24 N wama naxan xɔn,
tinxintɔɛe xa gbo wo ya ma alɔ ye naxan na baa ma.
Wo xa fe fanyi xa lu alɔ xure naxan mu xɔrima.
25 Wo to nu na gbengberen yire ɲɛ tongo naani bun ma,
wo sɛrɛxɛe ba nɛ? Ade.
26 Wo kuye maxanin nɛ,
alɔ wo xa mangɛ ala, naxan xili Sikoti,
xa na mu a ra wo xa tunbui ala, naxan xili Kiyun,
wo naxee yailanxi wo yɛtɛ ra? Ade.
27 N fama nɛ wo xaninde konyiya kui Damasi xanbi ra.»
Mangɛ Alatala xa masenyi nan na ki.

6

Naxankatɛ banna mixie bɛ

1 Naxankatɛ na wo bɛ,
wo tan naxee laxi wo yɛtɛ ra Siyoni nun Samari geyae fari,
Isirayila bɔnsɔɛ a xaxili tima wo tan naxee ra.
2 Wo sa Kalene mato, a nun Xamata, na taa xungbee.
Wo man xa goro Filisita bɔxi ma Gati matode.

Nee fisa wo bɛ?
E xa bɔxi gbo wo gbe bɛ?
3 Wo a maɲɔxunxi nɛ a ɲaxankatɛ lɔxɔɛ mu wo lima,
kɔnɔ wo a niyama nɛ fe ɲaaxi xa wo sɔtɔ.
4 Wo wo malabuma sade tofanyi ma,
wo yɛxɛɛ nun ninge fanyi donma,
5 wo sigi sa kɔra ra.
Wo ɲɔxɔ a ma a wo fata na rabade alɔ Annabi Dawuda.
6 Wo wɛni gbegbe minma, wo ture fanyi maso wo fate ma.
Na kui, wo mu kɔntɔfilima Yusufu bɔnsɔɛ xa ɲaxankatɛ xa fe ra.
7 Na nan a toxi, wo singe sigama konyiya kui.
Wo xa xulunyie danma nɛ.

8 Marigi Alatala bara a kali a yɛtɛ ra.
Mangɛ Alatala xa masenyi nan ya:
«N Yaxuba bɔnsɔɛ xa yɛtɛ igboɲa xɔnxi.
E xa yire makantaxie mu rafan n ma.
N fama nɛ e birin halakide.»

9 Xa xɛmɛ fu na banxi nde kui,
e birin fama nɛ faxade.
10 E barenyi na so na banxi kui e furee tongode, a xa e gan,
a fama nɛ mixi maxɔrinde naxan nɔxunxi banxi kui,
«Mixi gbɛtɛ na be bafe i tan na?»
A a yaabima nɛ, «Ade.»
A man gbilenma nɛ a fala ra, «I sabari,
a mu lanma Alatala xili xa fala,
11 barima Alatala nan yaamari fima
a banxi xungbe yo, banxi lanma yo,
e birin xa rabira, e xa kana.»

12 Soee nɔma e gide gɛmɛ yire?
Ningee nɔma mɛnni buxade?
Awa, munfe ra wo tinxinyi mafindima tinxintareya ra,
wo sɛriyɛ mafindi fe ɲaaxi ra?
13 Wo sɛɛwama fe fufafu ra.
Wo naxɛ a wo xa fe bara sɔɔnɛya wo yɛtɛ sɛnbɛ ra.
14 Mangɛ Alatala xa masenyi nan ya:
«Na nan a toxi, n fama kelide wo xili ma, Isirayila bɔnsɔɛ.
Wo tan naxee na Xamata han Araba xure,
si nde fama nɛ wo tɔɔrɔde.»

7

Ala xa laamatunyi singe Annabi Amosi bɛ

1 Marigi Alatala naxa yi laamatunyi masen n bɛ:
Xɛ to xaba, mangɛ xa sansi nɛɛnɛ fan nu na minife,
Alatala naxa katoe ramini.
2 E to gɛ sansi birin donde bɔxi ma, n naxa a fala,
«Marigi Alatala, n bara i mayandi,
i xa e xa yunubi xafari,
xa na mu a ra Yaxuba bɔnsɔɛ fa baloma di?
A sɛnbɛ mu gbo.»
3 Alatala naxa kinikini e ma, a fa a masen,
«Awa, yi mu rabama kɔrɛ.»
Alatala xa masenyi nan na ki.

Ala xa laamatunyi firin nde Annabi Amosi bɛ

4 Marigi Alatala naxa yi laamatunyi masen n bɛ:
Marigi Alatala naxa a ɲanige tɛ xa dɛxɛ.
Tɛ naxa bɔxi birin gan, bɔxi ye birin naxa xara.
5 N naxa a fala,
«Marigi Alatala, n bara i mayandi, dan mɛnni,
xa na mu a ra Yaxuba bɔnsɔɛ fa baloma di?
A sɛnbɛ mu gbo.»
6 Alatala naxa kinikini e ma, a fa a fala,
«Awa, yi mu rabama kɔrɛ.»
Marigi Alatala xa masenyi nan na ki.

Ala xa laamatunyi saxan nde Annabi Amosi bɛ

7 Marigi Alatala naxa yi laamatunyi masen n bɛ:
Marigi nu tixi bilixi tinxinxi fari,
biriki matinxin se nu suxuxi a yi ra.
8 Alatala naxa n maxɔrin,
«Amosi, i munse toxi?»
N naxa a yaabi,
«Biriki matinxin se.»
Marigi naxa a masen,
«N wama n ma ɲama xa matinxin.
N mu diɲɛma sɔnɔn.
9 Kuye batudee kanama nɛ Isiyaga xa bɔxi ma.
Isirayila xa salidee rabirama nɛ.
N kelima nɛ Yerobowami bɔnsɔɛ xili ma santidɛgɛma ra.»

Amosi nun Amasiya

10 Beteli sɛrɛxɛdubɛ Amasiya, naxa a
masen Isirayila mangɛ Yerobowami bɛ,
«Amosi na i yanfafe Isirayila bɔnsɔɛ ya
ma. A naxan falama a mu fan bɔxi bɛ.
11 Amosi naxɛ, ‹Yerobowami fama nɛ
faxade santidɛgɛma ra. Isirayila sigama
nɛ konyiya kui ɲamanɛ ma.›»
12 Amasiya naxa a fala Amosi bɛ, «I
tan naxan laamatunyi toma, keli be i
siga Yudaya. I xa sa i baloe fen mɛnni
namiɲɔnmɛ wali kui,
13 kɔnɔ i naxa namiɲɔnmɛ masenyi ti
Beteli de, barima mangɛ xa salide na
mɛnni nɛ, a xa mangataa nan naa ra.»
14 Amosi naxa Amasiya yaabi,
«Namiɲɔnmɛ mu na n na. N baba fan
namiɲɔnmɛ mu a ra. Xuruse kanyi nan n
na. N sikomoro sansi fan nawalima.
15 Alatala naxa n xili xurusee tagi, a
fa a masen n bɛ, ‹Siga, i sa namiɲɔnmɛ
masenyi ti n ma ɲama Isirayila bɛ.›
16 Yakɔsi, i tuli mati Alatala xa masenyi
ra, i tan naxan a falama n bɛ, ‹I naxa
namiɲɔnmɛ masenyi ti Isirayila bɛ, i naxa
wɔyɛn Isiyaga bɔnsɔɛ bɛ.›
17 Na wɔyɛnyi ma, Alatala naxɛ, ‹I xa
ginɛ findima nɛ langoe ra taa kui. I xa
die faxama nɛ santidɛgɛma ra. I xa bɔxi
bama nɛ i yi ra, a itaxun mixi gbɛtɛe
ma. I tan, i faxama nɛ bɔxi sɛniyɛntare
ma. Isirayila fan xaninma nɛ yire, naxan
makuya a xa bɔxi ra.›»

8

Ala xa laamatunyi naani nde Annabi Amosi bɛ

1 Marigi Alatala naxa yi laamatunyi
masen n bɛ:
Debe nan nu a ra naxan nafexi sansi bogi
mɔxi ra.
2 A naxa n maxɔrin,
«Amosi, i munse toxi be?»
N naxa a yaabi,
«Debe rafexi sansi bogi mɔxi ra.»
Alatala naxa a masen n bɛ,
«N ma ɲama Isirayila fan bara mɔ.
N mu diɲɛma sɔnɔn.»
3 Alatala xa masenyi nan ya:
«Na lɔxɔɛe sigi naxan sama mangɛ xa
banxi kui,
na masarama nɛ wa xui ra.
Furee ralantanma nɛ yire birin,
birin dunduma nɛ na lɔxɔɛ.»

4 Wo wo tuli mati yi masenyi ra,
wo tan naxee setare tɔɔrɔma,
wo tan naxee tɔɔrɔmixi ɲaxankatama.
5 Wo naxɛ, «Kike nɛɛnɛ sali ɲɔnma mun
tɛmui,
alako won xa sare mati?
Malabui lɔxɔɛ ɲɔnma mun tɛmui,
alako won xa maale mati?
Won xa nde ba won ma se maniya see ra,
won xa nde sa won ma saresoe xun ma.
Won xa sikeeli kamalitare yailan.
6 Won xa misikiinɛ mati kɔbiri ra,
won setare mati sankiri sare ra.
Won xa maale xɔri mati a lagi ra a xun
ma.»

7 Alatala naxa a kali a yɛtɛ ra,
Yaxuba bɔnsɔɛ a yɛtɛ igboma Ala naxan
na:
«N mu nɛɛmuma e raba fee ma,
han duniɲa ɲɔn.
8 Yi bɔxi fama kanade na nan ma.
Bekae birin luma sunnunyi nan kui.
Bɔxi sɛrɛnma nɛ alɔ Misira xure,
naxan banbaranma, a man gbilen.»

9 Marigi Alatala xa masenyi nan ya:
«N fama nɛ a ragiride na lɔxɔɛ,
soge goro a goro tɛmui mu a lixi,
dimi sin bɔxi ma yanyi ra.
10 Wo xa salie masarama ɲɔn soe nan na,
wo xa sigie masarama wa xui nan na.
N sunnun donma ragoroma nɛ wo ma,
n wo xunyi bi sunnun fe ma.
N fama nɛ sunnunyi xungbe ragorode
bɔxi ma,
alɔ di kerenyi na faxa.
Na xɔnɛ mu bama wo ma abadan.»

11 Marigi Alatala xa masenyi nan ya:
«Na lɔxɔɛe kaamɛ sinma nɛ bɔxi ma,
kɔnɔ donyi kaamɛ mu a ra, ye xɔli fan mu
a ra.
Wo kaamɛma Alatala xa masenyi nan ma
fe ra.
12 Wo bɔxi birin igirima nɛ, kelife kɔɔla
ma han sogetede,
Alatala xa masenyi fende,
kɔnɔ wo mu a toma.

13 Na lɔxɔɛ wo xa ginɛdimɛdie nun wo xa
sɛgɛtalae faxama nɛ na kaamɛ ma.
14 Singe, e nu e kalima Samari xa ala wule
daaxi nan na.
E nu a fala, ‹N bara n kali Dana xa ala ra.›
‹N bara n kali Beriseeba xa ala ra.›
Kɔnɔ e fama nɛ birade, e mu kelima
abadan.»

9

Ala xa laamatunyi dɔnxɔɛ Annabi Amosi bɛ

1 N naxa laamatunyi nde to,
Marigi nu na sɛrɛxɛbade fari.
A naxa a yamari,
«Salide xunyi rabira,
salide sanyi itala.
A birin xa bira mixie xun ma.
N e xa die halakima nɛ santidɛgɛma ra.
Mixi keren mu kisima.
Mixi keren mu a nɔxunma n ma.
2 Hali e goro aligiyama, n nee suxuma nɛ.
Xa e te koore ma, n nee ragoroma nɛ.
3 Xa e e nɔxun n ma Karemele geya fari,
n e fenma nɛ, n e suxu.
Xa e e nɔxun n ma baa bun ma,
n bɔximasee yamarima nɛ a xa e xin.
4 Xa e yaxuie e xanin konyiya kui,
n yaamari fima nɛ e xa e faxa san-
tidɛgɛma ra.
N nan n ya tima nɛ e ra,
kɔnɔ na mu findima munafanyi ra e bɛ,
a findima ɲaxankatɛ nan na e bɛ.»

5 Marigi Alatala, naxan na Mangɛ ra,
xa a a ɲanige a xa din bɔxi ra,
bɔxi sɛrɛnma nɛ,
mixi birin lu sunnunyi kui,
a itema nɛ, a man a igoro alɔ Misira xure
Nili na banbaran ɲɛ.
6 A bara a xa lingira ti koore ma.
A bara koore walaxɛ lu bɔxi xun ma.
A ye rakelima baa ma, a radin bɔxi ma.
A xili nɛ Alatala.

7 Alatala xa masenyi nan ya:
«Isirayilakae, wo tide mu gbo n bɛ alɔ
Etiyopikae?
N mu wo ramini xɛ Misira bɔxi ra,
alɔ n Filisitakae ramini Kafatoro ki naxɛ?
N mu wo ramini xɛ Misira bɔxi ra,
alɔ n Siriyakae ramini Kiro ki naxɛ?
8 Wo wo yae rabi:
Marigi Alatala bara yunubitɔɛe xa
mangɛya to,
a fama nɛ na halakide yi duniɲɛ bɛndɛ
fuɲi fari.»

9 Alatala xa masenyi nan ya:
«Kɔnɔ n mu Yaxuba bɔnsɔɛ birin ha-
lakima.
N yaamari fima nɛ alako Isirayila bɔnsɔɛ
xa mayegeti.
N a ifema nɛ alɔ maale ifema ki naxɛ,
alako xɔri fanyi keren naxa bira.
10 Kɔnɔ yunubitɔɛe naxee birin na n ma
ɲama ya ma,
n e faxama nɛ santidɛgɛma ra,
e tan naxee a falama,
‹I mu fama muxu ɲaxankatade,
na ɲaxankatɛ mu muxu lima.›»

Isirayila xa kisi

11 «Na lɔxɔɛ n Dawuda xa mangɛya
kanaxi itema nɛ.
N fama nɛ na yailande,
n fama nɛ a rakelide alɔ a singe.
12 E man Edon masɔtɔma nɛ,
a nun si birin n xili saxi naxee xun ma.»
Alatala xa masenyi nan na ki,
a fama nɛ na birin nakamalide.
13 Alatala xa masenyi nan ya:
«Wo wo yae rabi:
Lɔxɔɛe fama a lide,
xɛ sae nun xɛ xabae walima waxati keren
nɛ.
Wɛni bae nun xɛ sae, fan walima waxati
keren nɛ.
Wɛni gboma nɛ geyae fari,
han geyae birin bunda.
14 N nan n ma ɲama ragbilenma nɛ a
xɔnyi kelife ra konyiya kui.
E fama nɛ taa kanaxie tide, e sabatima
dɛnnaxɛ.
E wɛni bilie sima nɛ, e a wɛni min.
E laakɔɛ sama nɛ, e a bogi don.
15 N man e rasabatima nɛ e xa bɔxi ma.
E mu kelima bɔxi ma sɔnɔn
n dɛnnaxɛ fixi e ma.»
Wo Marigi Alatala xa masenyi nan na ki.

Ala xa masenyi Annabi Abadiyasi bɛ

Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Yi kitaabui kui, Annabi Abadiyasi a Ala xa kalamui masenma Edon bɔnsɔɛ xa fe ra. A nɔndi naxan fala a findi nɔndi hagigɛ nan na ibunadama birin bɛ. A masenyi fanyi tima ngaxakerenya xa fe ra. A lanma won xa won tuli mati na sɛriyɛ ra.

Edon benba singe findixi Esayu nan na, Isiyaga xa di singe Rebeka naxan barixi a bɛ. A guli boore findixi Yaxuba nan na. Na di firinyie to nu na e nga tɛɛgɛ, Ala naxa a masen Rebeka bɛ a e findima si firin nan na naxee fama e bore gerede (Fe Fɔlɔ Fɔlɛ 25:23). A naxɛ na di singe luma a xanbiratoe xa nɔɛ bun ma. Na kui Ala naxa barakɛ sa Isiyaga xa di Yaxuba ma, a findi benba ra a xa ɲama Isirayila bɛ. Esayu tan findi Edonkae benba singe nan na. E xa bɔxi nu na Isirayila nun Yudaya bɔxi nan fuge ra.

Ɲɛ wuyaxi dangi xanbi, Isirayila nun Yudaya naxa e kobe raso Alatala ra, a fa e xanin konyiya kui Babilɔn bɔxi ma. Ala xa ɲama nu na na tɔɔrɛ kui tɛmui naxɛ, e ngaxakerenyi naxee findixi Edonkae ra, e mu tin e malide fefe ma, e ɲan naxa nde sa e xa tɔɔrɛ xun. Hali Ala to nu wama Yudaya ɲaxankatafe e xa yunubie xa fe ra, na maraɲaaxui xa fe ra Edonkae naxan naminixi Ala xa ɲama ma, na mu a kɛnɛn. Ngaxakerenya fanyi mu nu na na ra.

Yi masenyi xɔrɔxɔɛ Esayu bɔnsɔɛ bɛ a fatanxi na yunubi mɔɔli nan na. Ala xa won mali ngaxakerenya binyade alɔ Ala wama a xɔn ma ki naxɛ. Amina.

Ala xa masenyi Annabi Abadiyasi bɛ

Alatala xa masenyi Edon ɲama bɛ

1 Annabi Abadiyasi xa laamatunyi nan ya.
Marigi Alatala xa masenyi Edon ɲama xa fe ra.
Muxu bara xibaaru nde mɛ kelife Alatala ma.
Mixi nde xɛɛxi ɲamanɛe ma yi yaamari ra:
«Wo keli! Won xa siga Edon gerede!»

2 «N i magoroma nɛ sie tagi, i fa lu yaagi kui.
3 I xa yɛtɛ igboya bara i madaxu,
i tan naxan sabatixi fɔnmɛe ra geyae kɔn na.
I a falama, ‹Nde nɔma n nagorode lanbanyi?›
4 Hali i te koore ma alɔ sɛgɛ,
i sa i tɛɛ sa tunbuie ya ma,
n tan i ragoroma nɛ han bɔxi.»
Alatala xa masenyi nan na ki.

5 «Xa muɲɛtie soma i xɔnyi kɔɛ ra,
e mu e waxɔnse tongoma xɛ e hayi na naxan ma?
Xa sansi xabɛe fama i xɔnyi,
e mu tɔnsɔɛ ndee luma xɛ naa?
6 Kɔnɔ Esayu bɔnsɔɛ tan, e harige birin bama nɛ e yi,
e xa naafuli nɔxunxi tongoma nɛ.
7 Wo saata tongo booree wo kerima nɛ wo xa bɔxi ma.
Wo mali booree wo yanfama nɛ,
wo nun naxee nu wo dɛgema lenge keren kui,
nee gantanyi tema nɛ wo ya ra.»

8 Alatala xa masenyi nan ya:
«N lɔnnilae sɔntɔma nɛ Edon bɔxi ma na lɔxɔɛ,
n xaxilimae faxama nɛ Edon benba Esayu xa geyae fari.
9 E benba Teman xa sɔɔrie gaaxuma nɛ,
e birin fa sɔntɔ Esayu xa geya longori.
10 Wo na gbaloe sɔtɔma nɛ wo xa fe ɲaaxi ma
wo naxan nabaxi wo ngaxakerenyi Yaxuba bɔnsɔɛ ra.
Yaagi dusuma nɛ wo xun na, wo fa ɲɔn abadan.
11 Na lɔxɔɛ e yaxuie to e xa bannaya xanin,
e na raba nɛ wo ya xɔri.
E to so e xa taa kui, e xa Darisalamu findi e gbe ra,
wo nu saxi e yaxuie dɛ ra.

12 Wo mu lan wo xa ɲɛlɛxin wo ngaxak-
erenyie xa tɔɔrɛ ra.
Wo mu lan wo xa sɛɛwa Yuda bɔnsɔɛ xa
gbaloe ra.
Wo mu lan wo xa wo yɛtɛ igbo e xa tɔɔrɛ
kui.
13 Wo mu lan wo xa so n ma ɲama xa taa
kui a kasarɛ lɔxɔɛ.
Wo mu lan wo xa yo e ma e kasarɛ lɔxɔɛ.
Wo mu lan wo xa e harige ba e yi e kasarɛ
lɔxɔɛ.
14 Wo mu lan wo xa wo nɔxun kira dɛ ra
e xa mixie faxafe ra
naxee e gixi gere ma.
Wo mu lan wo xa e sa e yaxuie sagoe e xa
kasarɛ lɔxɔɛ.»

15 «Alatala xa kiiti lɔxɔɛ na fafe si birin
bɛ.
I naxan naba, na nan nabama i fan na.
I xa wali sare gbilenma nɛ i ma.
16 Wo n ma xɔnɛ naxan sɔtɔxi n ma geya
sɛniyɛnxi fari,
sie fan fama nɛ na mɔɔli sɔtɔde han e
bɔnsɔɛ ɲɔn.
17 Kɔnɔ mixi fama kisi sɔtɔde Siyoni geya
fari.
Mɛnni findima yire sɛniyɛnxi nan na.
Yaxuba bɔnsɔɛ fama nɛ a kɛ masɔtɔde.
18 Yaxuba bɔnsɔɛ nun Yusufu bɔnsɔɛ
luma nɛ alɔ tɛ,
naxan Esayu bɔnsɔɛ ganma alɔ sɛxɛ.
Mixi yo mu kisima Esayu bɔnsɔɛ ya ma.»
Alatala xa masenyi nan na ki.

19 «Negewikae Esayu xa geyae suxuma
nɛ,
Sefelakae Filisitakae xa bɔxi tongoma nɛ,
a nun Efirami nun Samari bɔxie.
Bunyamin bɔnsɔɛ fan Galadi bɔxi sɔtɔma
nɛ.
20 Yi Isirayilaka naxee gbilen e fama nɛ
nɔde Kanaan bɔxi ra han Sarepeta.
Darisalamukae naxee gbilen Sefarada,
nee fama nɛ Negewi taae suxude.
21 Mixi naxee geenima nu fama nɛ tede
Siyoni geya fari,
e xa Esayu xa geyae yamari.
Mangɛya luma Alatala nan bɛ.»

Annabi Yunusa xa taruxui
Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Annabi Yunusa xa taruxui findixi masenyi belebele nan na ibunadama bɛ. Alatala bara si wuyaxi daa, a e rasabati yire keren duniɲa ma. E to findi a xa daalisee ra, a wama nɛ e xa fe birin xa sɔɔnɛya, e xa lu bɔɲɛsa kui, e man xa a xa nɔndi kolon. Ala mu tinma si yo xa fisa boore bɛ. E birin lan a ya i.

Kɔnɔ adamadie luma tantan na mɛnni nɛ, e fa a maɲɔxun e fisa e boore bɛ, e man Ala kolon dangife booree ra. Na yɛtɛ igboɲa findixi fe ɲaaxi nan na Ala mabiri. A wama nɛ a xa xibaarui xa yensen duniɲa birin ma, kɔnɔ ndee mu tinma na ra. Annabi Yunusa findixi na misaali nan na.

Alatala to Annabi Yunusa xɛɛ Asiriya bɔxi ma a xa nɔndi kawandi e bɛ, Annabi Yunusa mu tin na rabade xɔnnanteya xa fe ra. Asiriyakae nu findixi Isirayilakae yaxuie nan na. Na nan a toxi, Annabi Yunusa naxa natɛ tongo a xa a gi, alako a naxa Ala xa xɛɛraya raba. Tondife Ala waxɔnfe ra, na findi nɛ fe xɔrɔxɔɛ ra Annabi Yunusa bɛ, a fa a kolon a nu lan nɛ a xa bira Ala xa yaamari nan fɔxɔ ra.

Annabi Yunusa to na raba, kaabanakoe belebele naxa raba. Asiriya ɲama naxa fa bora Alatala fɔxɔ ra, e fa a batu. Annabi Yunusa fan naxa a kolon a bɔɲɛ kui a Ala xa xanunteya gbo si birin bɛ. E rafan a ma, a man wama e rakisife e xa yunubie ma.

A lanma won tan fan xa na masenyi hagigɛ fahaamu, a xa so won sondonyi kui. Xɔnnanteya gbo sie tagi to lɔxɔɛ. Na mu findima fe fanyi ra ibunadama bɛ. Ala mu wama na xɔn, barima a kolon na gere nan tun naminima naxan findima tɔɔrɛ xungbe ra. Xanunteya nan fan. Won si birin lan Alatala ya i. Won birin xa won xinbi sin a bun ma. Ala xa a niya won xa kafu won boore ma xanunteya kui. Amina.

Annabi Yunusa xa taruxui

Annabi Yunusa a gife Ala xa xɛɛraya ma

1 Alatala naxa a masen Amitayi xa di Yunusa bɛ,
2 «Keli, i siga taa xungbe naxan xili Ninewe, i xa n ma natɛ xɔrɔxɔɛ masen e bɛ naxan fatanxi e xa fe ɲaaxie ra n naxee toxi n na dɛnnaxɛ.»
3 Kɔnɔ Annabi Yunusa to wa a gife Ala xa xɛɛraya ma, a naxa natɛ tongo a xa siga Tarasisi. A naxa goro Yafa wafu ra, a kunkui to naxan nu sigafe Tarasisi. A naxa kunkui masundi fi, a baki kunkui kui mixie xun ma sigafe ra Tarasisi, alako a xa a makuya Alatala ra.
4 Na kui Alatala naxa foye xungbe ramini baa ma, a findi turunnaadɛ ra, a kunkui imaxa han a wa a kanafe.
5 Kunkuimae naxa gaaxu, kankan naxa a dɛ rawa a xa ala bɛ. E naxa nde ba kunkui xa kote ra, e a woli baa ma alako nde xa ba a binyɛ ra. Yunusa naxa goro kunkui bɔtini ma, a a sa mɛnni, a xi paxi.
6 Kunkui kɛpini naxa siga a yire, a a fala a bɛ, «I tan na xife nɛ? Keli, i xa i xa ala maxandi. Tɛmunde a nɔma nɛ kinikinide won ma, a won natanga yi gbaloe ma.»
7 Kunkuimae naxa a fala e booree bɛ, «Won xa kanda bun alako won xa a kolon, naxan yi gbaloe bɛndunxi won ma.» E to na raba, a naxa ilan Yunusa ra.
8 E naxa a maxɔrin, «Nde yi gbaloe bɛndunxi muxu ma? I munse wali rabama? I kelixi minden? Si mundun na i ra?»
9 Annabi Yunusa naxa e yaabi, «Eburu nan n na. N Alatala nan batuma, Ala naxan na koore ma, naxan baa nun bɔxi daa.»
10 Na kui kunkuimae naxa gaaxu ki fanyi ra, e a fala a bɛ, «I yi rabaxi munfe ra?» A naxa a fala e bɛ a nu a gife Alatala nan ma.
11 Baa xa xaaɲɛ to nu gboma nan tun, e naxa a maxɔrin, «Muxu xa munse raba i ra, alako baa xa a raxara muxu bɛ?»
12 Annabi Yunusa naxa e yaabi, «N a kolon a yi turunnaadɛ xungbe xun tixi wo

ra n tan nan ma fe ra. Wo xa n woli baa
ma. Na kui a raxarama nɛ.»
13 Kunkuimae naxa kata laala bade e xa
xare masɔtɔ, kɔnɔ na mu sɔɔnɛya. Baa nu
sigama xaaɲɛ ra nan tun e xili ma.
14 Na tɛmui e naxa Alatala maxandi,
«Alatala, muxu bara i maxandi i xa muxu
ratanga yi xɛmɛ xa faxɛ ma. Mixi fanyi
nii bafe kote naxa dɔxɔ muxu xun ma,
barima i tan Alatala na i waxɔnfe nan tun
nabafe yi ki.»
15 Na fala xanbi, e naxa Yunusa tongo
fa, e a woli baa ma. Baa xa xaaɲɛ naxa
dan.
16 Na fe naxa na mixie ragaaxu Alatala
ya ra ki fanyi ra. E naxa sɛrɛxɛ ba Alatala
bɛ, e kɛrɛ tongo a bɛ.

2

Annabi Yunusa xa Ala maxandi

1 Alatala naxa yɛxɛ xungbe nde yamari
baa ma a xa Yunusa gerun. Yunusa naxa
lu yɛxɛ furi kui fɛɛɲɛn saxan, kɔɛ saxan.
2 A naxa a Marigi Alatala maxandi yɛxɛ
furi kui yi ki:
3 «Alatala, n to n xui rate i ma n ma bɔɲɛ
mini kui,
i bara n yaabi.
N to i xili kelife aligiyama,
i bara n xui mɛ.
4 I to n woli baa bɔtini ma,
ye bara n makoto, i nu fa i xa mɔrɔnyie
radin n ma.
5 N naxa a maɲɔxun i bara n keri,
kɔnɔ n a kolon n man fama nɛ i xa banxi
sɛniyɛnxi tode.
6 N naxa madula ye xɔɔra, baa naxa nɔ n
na.
Baa ɲooge naxa filin filin n kɔnyi ma.
7 N goro nɛ baa bɔtini ma han geyae
fɔlɔde.
N nu na geeli aligiyama,
kɔnɔ i tan Marigi Alatala, i naxa n namini
na yili tilinxi kui n ɲiɲɛ ra.

8 N nii to nu na bafe n fate i,
n naxa n maɲɔxun Alatala ma.
N ma maxandi naxa siga han a sa i li,
i xa hɔrɔmɔbanxi sɛniyɛnxi.

9 Mixi naxee e nii taxu kuye sɛnbɛtare ra,
nee e yɛtɛ raganma hinnɛ fanyi nan na.
10 Kɔnɔ n tan tantui bɛɛti nan bama i bɛ
sɛrɛxɛ ra,
n na n ma kɛrɛ tongoxi rakamalima nɛ.
Kisi fatanxi Alatala nan na.»
11 Na dangi xanbi, Alatala naxa yɛxɛ
yamari, a xa sa Annabi Yunusa bɔxun
xare ma.

3

Annabi Yunusa Alatala xui rabatufe

1 Alatala naxa gbilen masenyi ti ra
Yunusa bɛ, a naxɛ,
2 «Keli, i siga yi taa xungbe naxan xili
Ninewe. I xa sa n ma xɛɛra iba e bɛ, n i
tixi naxan na.»
3 Annabi Yunusa naxa keli a siga
Ninewe, alɔ Alatala a masen a bɛ ki naxɛ.
Taa nan nu Ninewe ra naxan xungbo ki
fanyi ra xi saxan ɲɛrɛ rabama dɛnnaxɛ.
4 Annabi Yunusa to fɛɛɲɛn keren ɲɛrɛ
raba taa kui, a naxa yi masenyi ti fɔlɔ,
«Xi tongo naani nan luxi, Ninewe taa xa
kana.»
5 Ninewekae naxa la Ala ra, e birin
fa sunyi suxu, e sunnunyi dugi ragoro
e ma tuubi fe ra, keli bannae ma han
misikiinɛe.
6 Yi xibaarui to Ninewe mangɛ li, a fan
naxa keli a xa kibanyi kui, a a xa mangɛ
donma rate a ma, a a sunnun dugi ragoro
a ma, a fa sa dɔxɔ tɛ xube xɔɔra tuubi fe
ra.
7 Na kui a naxa yi masenyi ti Ninewe bɛ,
«Mangɛ nun a xa kuntigie xili ra, sunyi
bara maxandi mixie nun xurusee birin
ma.
8 Mixie nun xurusee birin xa sunnun
dugi ragoro e ma, e xa Alatala xili sɛnbɛ
ra, birin xa gbilen a xa kira ɲaaxi nun e
xa kobiɲa fɔxɔ ra.
9 Nde a kolon xa Ala mu a xa natɛ
tongoxi masarama, a won natanga a xa
xɔnɛ gbe ma, a fa won nakisi faxɛ ma?»
10 Ala to a to Ninewekae bara tuubi, e
bara e kobe so e xa kira ɲaaxi ra, a naxa
kinikini e ma, a mu gbaloe ragoro e ma
sɔnɔn, alɔ a nu bara a ɲanige ki naxɛ.

4

Annabi Yunusa xɔnɔfe

1 Na fe mu nu rafanxi Annabi Yunusa
ma fefe ma, a fa xɔnɔ.

2 A naxa a fala Alatala bɛ, «Alatala, n
mu nu yi fe xa falama n to nu na n xɔnyi
tɛmui naxɛ? N na n gi yi nan ma sigafe ra
Tarasisi, barima n nu a kolon Ala nan i ra,
naxan hinnɛ nun kinikini masenma mixie
bɛ, naxan mu xɔnɔma mafuren, naxan xa
xanunteya gbo, naxan gbilenma a xa natɛ
tongoxi fɔxɔ ra, a gbaloe lu na a nu wama
naxan nabafe.
3 Yakɔsi Alatala, n nii tongo, barima n
faxaxi nan fisa n baloxi bɛ.»
4 Alatala naxa a maxɔrin, «A lanma i xa
xɔnɔ yi fe ma yi ki nɛ?»
5 Annabi Yunusa naxa mini taa fari ma,
a sa dɔxɔ taa sogetede mabiri leele bun
ma, a naxan yailan a yɛtɛ bɛ. A nu wama
a tofe nɛ fe naxan fama rabade Ninewe
ra.
6 Alatala naxa wuri bili nde rabula a a ti
Yunusa xun ma, alako a niini xa ti a xun,
a naxa soge xa xɔnɛ kolon. Yunusa naxa
ɲɛlɛxin ki fanyi ra na wuri bili niini xa fe
ra.
7 Kɔnɔ na lɔxɔɛ kuye iba, Ala naxa a
niya kuli nde xa sa na wuri bili don, a xa
xara.
8 Soge to mini, Ala naxa foye fure
ramini kelife sogetede, a soge xɔrɔxɔɛ ti
Yunusa ma. Na naxa a niya Yunusa ya
naxa ifɔɔrɔ, a fa wa faxafe. A naxa Ala
maxandi, «N faxaxi fisa n baloxi bɛ to.»
9 Ala naxa Annabi Yunusa maxɔrin, «A
lanma i xa xɔnɔ yi wuri bili xa fe ma yi
ki?» Yunusa naxa a yaabi, «Iyo. N xɔnɔxi
han n ɲan wama nɛ n xa faxa!»
10 Alatala naxa a masen a bɛ, «I tan
mɛɛnixi yi wuri bili nan ma, i mu naxan
sixi, i mu naxan namɔxi. A bulaxi kɔɛ
keren nan na, na kuye iba, a man naxa
faxa.
11 A mu lanma xɛ n tan xa kinikini
Ninewe ma, yi taa xungbe, mixi wulu
kɛmɛ mɔxɔɲɛn nun a xanbi na dɛnnaxɛ,
naxee mu fe fanyi nun fe ɲaaxi tagi raba
kolon, xurusee gbegbe fan na dɛnnaxɛ?»

Ala xa masenyi Annabi Mika bɛ

Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Annabi Mika xa kitaabui nɔndi hagigɛ masenma to mixie bɛ. Ala mu wama fe ɲaaxi xɔn, a yunubi birin xɔnma a bɔŋɛ birin na. Na kui ibunadama na keli Ala xa kira xɔn ma, Ala xa tinxinyi a niyama nɛ a xa na mixie ɲaxankata e xa fe rabaxi ma. E na findi a xa ɲama ra, e na findi ɲama ra naxan mu a kolon, e birin halakima nɛ na yunubie xa fe ra.

Na fahaamufe mu xɔrɔxɔ adamadie bɛ, barima e fan na fe ɲaaxi nde to, e bɔŋɛ tema nɛ han. E na a to e xa mangɛe na setaree tɔɔrɔfe alako nde xa sa e yɛtɛ xa naafuli xɔn ma, e xɔnɔma nɛ. Na xɔnɛ maniya Ala xa xɔnɛ tinxinxi ra. Fe naxan mu rafan Ala ma, fe fanyi mu a ra. A mixi tɔɔrɔma nɛ!

Kɔnɔ Ala xa xɔnɛ fatanxi a xa bɔŋɛ fanyi nan na. A to wa ibunadama xa fe xa sɔɔnɛya, a na Sentanɛ xa kasarɛ wali to, a xɔnɔma nɛ, a man gere ti na xili ma. Yunubi raba ɲaxankatafe kelixi na nan ma. Kɔnɔ na bɔŋɛ fanyi man a niyama nɛ Alatala xa katɛ birin naba alako a xa ibunadama ragbilen a xa kira fanyi ma. A mu wama e ɲaxankatafe tun. A wama nɛ e xa gbilen a ma, e xa kisi sɔtɔ kira fanyi xɔn ma.

Annabi Mika nu Ala xa masenyi tife Isirayila nun e yaxuie bɛ, kɔnɔ a tide gbo to mixie fan bɛ. Won fan xa fahaamui sɔtɔ yi masenyi kui: a yunubi mu rafan Ala ma, a fama yunubitɔɛe ɲaxankatade, a nun a wama mixi rakisife e xa yunubie ma alako e xa ɲɛrɛ a waxɔnfe fanyi kui. Ala xa won mali na kisi tinxinxi sɔtɔfe ra. Amina.

Ala xa masenyi Annabi Mika bɛ

Ala xa xɔnɛ Isirayila nun Yudaya bɛ

1 Alatala xa masenyi nan ya a naxan ti
Annabi Mika Moresetika bɛ Samari nun
Darisalamu xa fe ra. A a ti a bɛ Yudaya
mangɛ Yotami, Axasi, nun Xesekiya xa
waxati nɛ.
2 Duniɲa si birin, wo xa wo tuli mati n na.
Ibunadama birin naxee na yi bɛndɛ fuɲi
fari,
wo xa n ma masenyi ramɛ,
won Marigi Alatala fama wo kalamude
naxan na,
kelife a xa hɔrɔmɔbanxi sɛniyɛnxi kui.

3 Wo xa a mato, Alatala na fafe kelife a xa
lingira,
a na gorofe geyae fari, a a ɲɛrɛ.
4 Geyae na xunufe a sanyi bun ma,
alɔ kumi dole naxan sama tɛ fɛ ma,
alɔ ye naxan susufe kelife yire itexi.
Geyae na ibɔɔfe, e findi gulunbae ra.
5 Na birin kelixi Yaxuba bɔnsɔɛ xa murutɛ
nan ma,
a fatanxi Isirayila ɲama xa yunubie nan
ma.
Nde Yaxuba bɔnsɔɛe ramurutaxi?
Samari xa mu a ra?
Nde kuye batude tixi yire itexi fari Yu-
daya?
Darisalamu xa mu a ra?

6 Na kui n fama Samari findide gɛmɛ
malanxie nan na,
n a findi wɛni sansi side ra.
N a xa gɛmɛ bilie rabira, n e radin
gulunbae kui,
han a xa banxie bunyi lu kɛnɛ ma.
7 N a xa kuyee butuxunma nɛ, n a xa batu
see ganma nɛ tɛ ra,
n a xa ala masolixie xun nakanama nɛ.
Nee fɔlɔxi bafata nan na naxan nawalixi
langoe sare ra,
nee man findima bafata nan na langoe
sare fima naxan na.

8 N fama sunnunde na nan ma, n na n kui
iwa.
N na n ɲɛrɛma nɛ n sanyi nun n fate
mageli ra,
n na n gbelegbele xui itema nɛ alɔ wulai
bare,
n na n kui iwa alɔ xundi.
9 Samari xa fure ɲaaxi mu nɔma dan-
dande,
a man bara din Yudaya bɔxi ra,
han a bara Darisalamu masɔtɔ n ma
ɲama sabatixi dɛnnaxɛ.

10 Wo naxa na fe rakolon Gatikae ra de wo wa xui ra.
N dɔxɔxi xube xɔɔra sunnunyi kui Beti Leyafera.
11 Safirikae, wo xa dangi wo mageli ra yaagi kui.
Saanan ɲama mu suusama minide.
Wo mu nɔma wo xaxili tide Beti Eseli ra, e fan na wafe.
12 Marotikae bara lu kɔntɔfili kui,
barima gbaloe bara goro kelife e Marigi Alatala ma,
a Darisalamu naadɛ li.
13 Lakisikae, wo xa sɔɔri ragisee yailan.
Wo bara a niya Siyonikae xa muruta Ala ma,
Isirayila bara bira wo xa yunubie fɔxɔ ra.
14 I tan nun Moreseti Gatikae fatanma na nan ma,
Akisibukae fama nɛ Isirayila mangɛe yanfade.
15 Maresakae, n gerefa gbɛtɛ xɛɛma nɛ a xa wo gere.
Isirayila mangɛ ɲalama sigama nɛ Adulama.
16 Wo wo xunyie bi alɔ yubɛ, sunnunyi xa fe ra,
barima wo xa di xanuxie fama xaninde konyiya kui ɲamanɛ ma.

2

Ɲaxankatɛ nun kisi

1 Ɲaxankatɛ na mixie bɛ,
naxee e maɲɔxunma maifuya nun fe ɲaaxi rabafe ma e sa tɛmui,
kuye nɛfɛ iba, e fa fe kobie raba,
barima na nɔɛ na e yi ra.
2 E na milɛ xɛe ma, e nee ba e kanyie yi ra.
E na milɛ banxie ma, e nee tongo e sɛnbɛ ra.
E fu mixi ma, e a xa banxi muɲa.
E fu mixi ma, e a kɛ rasuxu a yi.
3 Na xa fe ra, Marigi Alatala naxɛ,
«N ɲaxankatɛ dɔxɔma nɛ na mixi mɔɔli ma,
wo mu nɔma wo ratangade naxan ma.
N fama wo xun gorode na ɲaxankatɛ tɛmui.
4 E wo xa fe ifalama taali daaxi nɛ na lɔxɔɛ,
e wo masigi a mayele ki ma,
e nu fa a fala,
‹Muxu xa fe bara kana feo.
Muxu xa bɔxie bara ba muxu yi ra.
A bara e ba muxu yi, a e so muxu yaxuie yi ra.›»

5 Na nan a ra, wo mu mixi yo sɔtɔma Alatala xa ɲama ya ma,
naxan nɔma bɔxi itaxunde wo bɛ Ala xa tɔnxumae saabui ra.
6 E xa namiɲɔnmɛe a falama,
«Ba yi masenyi mɔɔli tife,
namiɲɔnmɛ mu lanma a xa na fala.
Won mu fama lude yaagi yo kui.
7 Yaxuba bɔnsɔɛ, a lanma a xa fala,
Alatala xɔnɔma a bɔɲɛ ma?
A darixi na wali mɔɔli raba ra?»

Alatala naxa e yaabi,
«N ma masenyie mu fanxi xɛ tinxintɔɛe bɛ?
8 Yi waxati n ma ɲama bara lu alɔ n yaxui.
Wo donma fanyi bama dangi mixie ma,
naxee fafe bɔɲɛsa kui kelife gere sode.
9 Wo n ma ɲama xa ginɛe kerima e xa banxi fanyie kui,
wo e xa die xa xunnakeli bama e yi ra n naxan fi e ma.
10 Wo keli, wo siga,
n bara yi bɔxi ba wo yi ra sabatide ra,
barima a mu sɛniyɛn, a bara kana kerenyi ra.
11 Xa wule falɛ nun mixi madaxui fa a fala wo bɛ,
‹Wo fama beere nun wɛni sɔtɔde›,
na mixi mɔɔli nan nafan wo ma namiɲɔnmɛ ra.»

12 «Yaxuba bɔnsɔɛ, n wo birin malanma nɛ.
Isirayila mixi dɔnxɔɛe, n wo xun lanma nɛ.
N wo malanma nɛ, alɔ yɛxɛɛe naxee malanma gɔɔrɛ kui,
alɔ xurusee naxee na fiili ma e dɛ madonde.
Ɲama gbegbe sabatima nɛ naa.
13 E xa mangɛ fama nɛ taa tɛtɛ ibɔɔde,
a fa ti ɲama ya ra,
a e birin naminima nɛ naa.
Alatala nan findi e xunyi ra.»

3

Isirayila yareratie xa yunubie

1 N naxɛ, «Yaxuba bɔnsɔɛ mangɛe,
Isirayila yareratie, wo xa wo tuli mati.
Wo tan xa mu daxa wo xa sɛriyɛ kolon?
2 Kɔnɔ wo fe fanyie xɔnma, fe ɲaaxie nan nafan wo ma.
Wo mixie tɔɔrɔma han,
a luxi nɛ alɔ wo e xa kiri nun sube bama e fatee ma,
3 wo na ibolon a xuntunyie ra,
wo a ɲin tunde kui, wo fa a don.»

4 Na mixi mɔɔli fama nɛ Alatala xilide,
kɔnɔ a mu e yaabima.
Na lɔxɔɛ a a kobe soma nɛ e ra,
barima e ɲɛrɛ ki mu fan.
5 Alatala xa masenyi nan ya,
«Wo tan namiŋɔnmɛ naxee n ma ɲama ratantanma,
naxee bɔŋɛsa masenma mixie bɛ naxee wo kima,
kɔnɔ wo mixie tan gere naxee wo kuma.
6 Na xa fe ra, kɔɛ soma nɛ wo xun,
wo mu toe tima, wo mu laamatunyie sɔtɔma, wo luma dimi nan kui tun.
Soge dulama nɛ na namiŋɔnmɛe xun,
yanyi fan ifɔɔrɔ e bɛ.
7 Se matoe yaagima nɛ, naxee yare toma, e xun sinma nɛ,
e e yatagi nɔxun,
barima n tan Ala mu e yaabima.»

8 Kɔnɔ Ala Xaxili Sɛniyɛnxi bara sɛnbɛ fi n ma,
tinxinyi nun limaniya bara lu n yi ra,
alako n xa Yaxuba bɔnsɔɛe rakolon e xa murutɛ ra,
n xa Isirayila xa yunubie masen a bɛ.
9 Wo tan Yaxuba bɔnsɔɛe yareratie,
wo tan Isirayila ɲama xa mangɛe,
wo xa wo tuli mati n na.
Wo na tinxinyi xɔnfe,
wo a mafindi.
10 Wo na mixie nii bafe Siyoni tife ra,
wo na Darisalamu tife tinxintareya kui.
11 E xa mangɛe kiiti sama kɔbiri sɔtɔfe nan ma.
E xa sɛrɛxɛdubɛe xaranyi tima naafuli xa fe nan na.
E xa namiŋɔnmɛe masenyie tima e xa geeni nan ma.
Kɔnɔ e birin e ya tima Alatala ra,
e nu a fala mixie bɛ,
«Alatala mu na xɛ won ya ma?
Ɲaxankatɛ yo mu won lima.»
12 Wo xa fe nan yati a niyama Siyoni fama buxade alɔ xɛ,
Darisalamu findima nɛ gɛmɛ malanxie ra,
fɔtɔnyi fa bula hɔrɔmɔbanxi rabilinyi ma.

4

Alatala xa xunnakeli

1 Tɛmui fama a lide,
Alatala xa banxi tixi geya naxan fari,
na fama nɛ tide geya birin xun ma.
A itema nɛ tentenyi birin bɛ,
ɲamae luma nɛ siga ra mɛnni.
2 Si gbegbe e xun tima nɛ naa ra, e a fala,
«Won xa siga Alatala xa geya fari,
Yaxuba Marigi Ala xa banxi.
A won xaranma nɛ a xa sɛriyɛ ra,
alako won xa won ɲɛrɛ a xa kira xɔn ma.»

Sɛriyɛ fatanma Siyoni nan na,
Alatala xa masenyi kelima Darisalamu nan kui.
3 A findima nɛ kiitisa ra si gbegbe tagi,
a fa si sɛnbɛmae xa gere raŋɔnde duniŋa birin kui.
E e xa santidɛgɛmae xabuma sari xa kerie nan na,
e e xa wɔrɔtɛe yailan tanbɛe ra.
Si yo mu a xa santidɛgɛma itema si gbɛtɛ xili ma sɔnɔn.
Na waxati, mixie mu gere mɔɔli yo matinkanma.
4 E tima e xa wɛni sansi nan sɛɛti ma,
e dɔxɔ e xa xɔrɛ bili niini bun ma.
Mixi yo mu fama e bɔŋɛ raminide,
barima Alatala Sɛnbɛma bara wɔyɛn.
5 Si birin nɔma ɲɛrɛde e xa alae waxɔn ki nɛ,
kɔnɔ won tan won ɲɛrɛma Alatala nan waxɔn ki abadan.

6 Alatala naxa a masen,
«Lɔxɔɛ nde fama, n lanyurutɔɛe malanma nɛ.
N mixie xunlanma nɛ, n naxee rayensenxi tɔɔrɛ kui.
7 N lanyurutɔɛe findima nɛ mixi kisixi dɔnxɔɛe ra,
n mixi rayensenxie findima nɛ si sɛnbɛma ra.
Alatala nan tima e xun ma Siyoni geya fari abadan.

8 I tan Siyoni, naxan a ɲɔxɔ sama ɲama xɔn ma,
naxan findixi taa makanta xi ra,
nɔɛ fisamante gbilenma i tan nan ma,
mangɛya fa lu Darisalamu yi ra.»

9 Wo fa gbelegbelema munfe ra?
Mangɛ mu na wo xɔnyi sɔnɔn?
Wo rasima bara faxa?
Na bara a niya wo xa tɔɔrɔ alɔ ginɛ naxan na ditinyi ra?
10 Siyonikae, wo furie xa wo matolin alɔ furi ginɛ,
barima e wo raminima nɛ taa kui, wo fa xi burunyi.
E wo xaninma Babilɔn konyiya kui,
kɔnɔ mɛnni wo fama nɛ fulunde.
Alatala wo bama nɛ wo yaxuie bɛlɛxɛ i.

11 Kɔnɔ yakɔsi si gbegbe tixi wo xili ma,
a falafe ra, «Siyoni xa yaagi won ya xɔri!»
12 Nee mu Alatala xa maɲɔxunyi kolonxi, e mu a xa wali fahaamuxi.
Alatala bara e malan lonyi ma maale bɔnbɔma dɛnnaxɛ.
13 Siyonikae, wo keli wo xa e bɔnbɔ.
N wo sɛnbɛ gboma nɛ alɔ tuura,
naxan ferie yailanxi wure ra, naxan tore findixi wure gbeeli ra.
Na kui wo ɲamanɛ wuyaxi butuxunma nɛ,
wo e xa naafuli findima n tan Duniɲa Marigi Alatala nan gbe ra.

14 Yakɔsi wo xa wo fatee mabɔɔ sunnunyi ma,
barima e na won ma taa suxufe,
e na Isirayila ɲama xa mangɛ bɔnbɔfe a yatagi ma wuri ra.

5

Isirayila Nakisima

1 «I tan, Bɛtɛlɛɛmu Efarata, naxan xurun Yuda xabilɛe ya ma,
mixi nde minima nɛ i ya ma naxan Isirayila yamarima n bɛ.
A xa fe fɔlɔxi tɛmui dangixi nɛ naxan makuya pon.»

2 Na na a toma, Alatala Isirayila raboloma,
han furi ginɛ fa a xa di baride.
Na tɛmui, na di ngaxakerenyie dɔnxɔɛe fama nɛ gbilende Isirayila.
3 A kelima nɛ, a ti a xa xurusee ya ra,
a e dɛ madon a Marigi Alatala Xili Xungbe Kanyi sɛnbɛ ra.
E sabatima nɛ a fanyi ra,
barima a xa xunnakeli duniɲa birin lima nɛ.
4 A tan nan findima won ma bɔɲɛsa ra.
Asiriyakae na fa won ma bɔxi ma,
e so won ma yire makantaxie kui,
won kantama solofere nun mangɛ solomasaxan nan kelima e xili ma.
5 E Asiriya bɔxi yamarima nɛ santidɛgɛma ra,
e dɔxɔ Nimirodi xa bɔxi xun ma tanbɛ ra.
Won ma mangɛ won bama nɛ Asiriyakae yi ra,
e na tugan won ma naaninyi xun ma, e so won ma bɔxi kui.

6 Yaxuba bɔnsɔɛ dɔnxɔɛe luma nɛ duniɲa sie ya ma,
alɔ xini naxan kelima Alatala ma,
alɔ tunɛ ye naxan dɔxɔma burɛxɛ ra.
E mu e xaxili tima ibunadama ra,
e mu e yɛtɛ taxuma mixi yo ra.
7 Yaxuba bɔnsɔɛ dɔnxɔɛe luma nɛ duniɲa si gbegbe ya ma,
alɔ yɛtɛ naxan tima wulai subee tagi,
alɔ yɛtɛ yɔrɛ naxan ɲɛrɛma xurusee ya ma,
a fa dutun ndee ma, a e ibɔɔ, mixi yo mu nɔma e bade a yi ra.
8 I xun nakelima nɛ i yaxuie ya i, e birin sɔntɔ.

9 Alatala naxa a masen,
«Lɔxɔ nde fama a lide,
n wo xa soee nun wo xa sɔɔri ragisee xa fe kanama nɛ.
10 N wo xa bɔxi xa taae kanama nɛ,
n wo xa yire makantaxie rabira.
11 N wo xa duureya kanama nɛ,
n wo xa se matoe rayensen yɛ.
12 N wo xa kuyee nun wo xa gɛmɛ masolixi birin kanama nɛ.
Na tɛmui, wo mu suyidima se yailanxie bɛ sɔnɔn.
13 N wo xa Aseri wuri masolixie talama nɛ wo tagi,
n wo xa taae kanama nɛ,
14 n n gbeɲɔxɔma xɔnɛ nan kui, sie ma

naxee mu tin n xui suxude.»

6

Alatala xa kalamui

1 Wo wo tuli mati Alatala xa masenyi ra:
«Keli, wo xa wo xa kalamui ti geyae ya xɔri,
duniɲa birin xa i xui mɛ.
2 Geya naxee na duniɲa ma kabi a fɔlɛ,
wo xa n tan Alatala xa kalamui mɛ,
n naxan tima n ma ɲama Isirayila xili ma.»

3 «N ma ɲama, n munse rabaxi wo ra?
N kote mundun dɔxɔxi wo xun ma?
Wo xa n yaabi.
4 N wo raminixi nɛ Misira bɔxi ra,
n wo xun sara konyiya kui.
N naxa Munsa, Haruna, nun Mariyama xɛɛ wo raminide.
5 N ma ɲama, wo xa wo ratu a ma,
Mowaba mangɛ Balaki nu wama naxan nabafe wo ra,
a nun Beyori xa di Balami xa yaabi.
Wo xa wo ratu wo xa biyaasi ma kelife Sitimi han Giligali,
Alatala xa fe tinxinxie a naxee rabaxi wo bɛ.»

6 N fama munse ra Alatala bɛ n xa Mangɛ Ala batu?
A lanma n xa fa sɛrɛxɛ nan na a bɛ,
sɛrɛxɛ gan daaxi alɔ ninge naxee bara ɲɛ keren sɔtɔ?
7 Alatala wama yɛxɛɛ kontonyi gali nan xɔn ma,
xa na mu a ra, ture gbegbe naxan mu ɲɔnma?
A lanma n xa n ma di singe ba sɛrɛxɛ ra n ma yunubi sare ra?
N di naxan sɔtɔ, na nɔma findide na xafari se ra?
8 Ala bara adamadi rakolon fe ra naxan fan,
a wama i xa naxan naba?
A wama nɛ i xa tinxin, dugutɛgɛya xa rafan i ma,
i man xa bira Alatala fɔxɔ ra yɛtɛ magore kui.

9 Alatala na taakae xilife.
Xaxilima fama na tode, a fa gaaxu Ala ya ra.
«Wo wo tuli mati a xa kiiti ra,
wo naxa wo kobe so na kiitisa ra.
10 Naafuli na wo xɔnyi wo naxan sɔtɔ tinxintareya kui?
Maniya se kamalitaree na wo xɔnyi n naxee xɔnxi?
11 N nɔma diɲɛde maniya se tinxintaree kanyi ma?
12 Taa bannae findixi fe kobi rabae nan na,
taakae wule nan tun falama, e mixie madaxu.»

13 «Na kui n bara wo tɔɔrɔ fɔlɔ,
n xa wo halaki wo xa yunubie xa fe ra.
14 Wo wo dɛgema nɛ, kɔnɔ wo mu fama lugade,
wo donse ragatama nɛ, kɔnɔ a mu luma naa.
Na bama nɛ wo yi ra santidɛgɛma ra.
15 Wo xɛ sama nɛ, kɔnɔ wo mu a xabama,
wo oliwi bogi bunduma nɛ, kɔnɔ wo mu a ture donma,
wo wɛni bogi dunduma nɛ, kɔnɔ wo mu a minma.
16 Wo bira nɛ Omiri xa yaamarie fɔxɔ ra,
wo Akabu xa naamunyie findi wo gbe ra.
N wo sɔntɔma na nan ma,
n wo xa ɲama findima nɛ mayele se ra duniɲa ya xɔri,
n wo luma nɛ yaagi kui sie tagi.»

7

Ala xa ɲaxankatɛ nun a xa kisi

1 N na tɔɔrɔfe yi ki!
N luxi nɛ alɔ mixi naxan sigama sansi bogi bade a ba tɛmui,
kɔnɔ a mu wɛni bogi toma naa,
a mu xɔrɛ fanyi lima wuri kɔn na alɔ a wama a xɔn ma ki naxɛ.
2 Ala xanuntenyie bara ɲɔn bɔxi ma,
tinxintɔɛ keren mu luma naa.
E birin na e boore tɔɔrɔfe a ɲaaxi ra,
kankan gantanyi tema a ngaxakerenyi bɛ.
3 E birin fata fe ɲaaxi rabade.
Mangɛe, nee wama buɲa tinxintare xɔn ma.
Kiitisae, nee kiiti sama kɔbiri nan tun ma fe ra.
Kuntigie, nee fan e xa wasabaliya masenma.
E birin na fe keren nɛ.
4 Naxan na fisamante ra wo ya ma,
na tan luma nɛ alɔ tunbe xɔnɛ.

Ala xa kiiti lɔxɔɛ bara a li,
alɔ ɲama makantɛ a fala ki naxɛ.
Ɲama bɔɲɛ mini tɛmui bara fa.
5 Wo naxa la wo dɛ fan boore ra,
wo naxa la wo xanuntenyi ra,
hali wo xa ginɛ naxan a sama wo fɛ ma,
wo naxa wo xa gundo birin masen a bɛ.
6 Na waxati di xɛmɛ a baba maberema nɛ,
di ginɛ ti a nga kanke i,
mamadi nun a xa mɔri nga kɔŋɲɛma nɛ.
Kankan yaxui findima a bari boore yati nan na.
7 Kɔnɔ n tan, n ya tima Alatala nan na,
n na n xaxili tima n nakisima Ala nan na,
barima n Marigi n xui suxuma nɛ.

8 I tan Isirayila yaxui,
i naxa ɲɛlɛxin n ma tɔɔrɛ ra.
Hali n bira nɛ, n man kelima nɛ.
Hali n lu nɛ dimi xɔɔra, Alatala nan na n ma yanbɛ ra.
9 N to yunubi raba Alatala ra,
n fama nɛ a xa xɔnɛ sɔtɔde han a kamali,
a fa n xun mafalade, a a xa tinxinyi masen n bɛ.
10 N yaxuie na na to, e yaagima nɛ.
Singe e nu a falama, «I Marigi Alatala na minden?»
Kɔnɔ na tɛmui n tan nan e xa birɛ toma,
e maboron sanyi ra alɔ boora naxan na kira ra.

11 I tan Isirayila, wo xa tɛtɛ rakeli lɔxɔɛ fama nɛ,
wo xa naaninyie igboma nɛ.
12 Na lɔxɔɛ mixie fama nɛ wo yire,
kelife Asiriya nun Misira taae kui,
kelife Misira bɔxi han Efirati xure,
kelife baa nde ma a sa dɔxɔ baa gbɛtɛ ra,
kelife geya nde ma a sa dɔxɔ geya gbɛtɛ ra.
13 Duniɲa bɔxi fama nɛ kanade mixie xa wali ɲaaxie xa fe ra.

14 Mɛɛni i xa ɲama ma,
barima e findixi i kɛ nan na,
naxee sabatixi e kerenyi ma fɔtɔnyi kui fiili fanyi sɛɛti ma.
E xa e dɛ madon a fanyi ra,
alɔ e nu a rabaxi Basan nun Galadi bɔxi ma tɛmui dangixi ki naxɛ.
15 N kaabanakoe masenma nɛ e bɛ,
alɔ e mini Misira bɔxi ra lɔxɔɛ naxɛ.
16 Sie na wo sɛnbɛ to, e yaagima nɛ e xa sɛnbɛtareya kui.
17 E xube donma nɛ alɔ bɔximase,
e luma gaaxui nan kui won Marigi Alatala ya ra, e fa sɛrɛn.
18 Ala mundun na naxan maniya i ra,
naxan yunubi xafarima,
naxan diɲɛma a xa kɛ tongomae dɔnxɔɛe ma?
I mu xɔnɛ ragatama abadan,
barima dugutɛgɛya masenfe muxu bɛ a rafan i ma.
19 I man kinikinima nɛ muxu ma,
i fama nɛ muxu xa yunubie lude naa,
i fa e woli baa bɔtini ma.
20 I i xui rakamalima nɛ Yaxuba bɔnsɔɛ bɛ,
i hinnɛma nɛ Iburahima bɔnsɔɛ ra,
alɔ i i kali a ra muxu benbae bɛ ki naxɛ tɛmui dangixi.

Ala xa masenyi Annabi Naxumu bɛ

Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Asiriya xa mangɛya nu bara sɛnbɛ sɔtɔ ɲɛ kɛmɛ solomasaxan beenu Annabi Isa xa bari Isirayila bɔxi ma tɛmui naxɛ. Na waxati ɲamanɛ birin nu na a xa yaamari xɔrɔxɔɛ bun ma. Ninewe nu findixi a xa mangataa nan na. Asiriyakae mu nu birama Alatala xa sɛriyɛ fɔxɔ ra fefe ma.

Na kui Annabi Naxumu Isirayilaka naxa yi masenyi ti e xa fe ra. Masenyi na a ra naxan xɔrɔxɔ, barima e xa fe mu nu rafanxi Ala ma. Annabi Naxumu to gɛ Ala xa sɛnbɛ magaaxuxi masende Asiriyakae bɛ, a naxa a fala e bɛ e fama gbaloe ɲaaxi sɔtɔde e xa yunubie xa fe ra. Na kiiti nu fatanxi Ala nan na. Ala naxa Babilɔnkae xɛɛ Ninewe kanade ɲɛ kɛmɛ senni beenu Annabi Isa xa waxati.

Na masenyi nu xɔrɔxɔ Asiriyakae bɛ, kɔnɔ a nu findixi fe fanyi nan na Isirayilakae bɛ, naxee nu tɔɔrɔma e yaxuie xa yaamari bun ma. Annabi Naxumu naxa a masen e bɛ a yunubitɔɛe fama e xa kobiɲa sare sɔtɔde Alatala yi ra. Ala xa kiiti xɔrɔxɔɛ Asiriyakae bɛ, a nu limaniya fima Isirayilakae ma.

Hali to, Ala xa ɲama nɔma sɛɛwade na xa fe ra. E xa a kolon Alatala fama mixi ɲaaxie makiitide, a fa e sare ragbilen e ma. Won birin a kolon tinxinyi fan, kɔnɔ a nɔma lude won bɛ alɔ tinxintareya na sɔɔnɛyafe yi duniɲa kui, barima fe ɲaaxi gbo, tinxintɔɛe fan na tɔɔrɔfe. Yi kitaabui a masenma won bɛ tinxintare mu geenima, Alatala xa tinxinyi nan mixi geenima duniɲa bɛndɛ fuɲi fari nun aligiyama. Ala xa mixi birin makiiti a xa sɛriyɛ ra. Amina.

Ala xa masenyi Annabi Naxumu bɛ

Ala xa xɔnɛ Ninewe xili ma

1 Masenyi xɔrɔxɔɛ nan ya Ninewe xa fe ra, Ala naxan masen Annabi Naxumu Elekosika bɛ.

Alatala magaaxu, a gbeɲɔxɔfe mu kanama.
2 Alatala a gbeɲɔxɔma nɛ,
a xa xɔnɛ sɛnbɛ gbo a yaxuie mabiri,
a mu diɲɛma e ma mafuren mafuren.

3 Kɔnɔ Alatala mu xɔnɔma mafuren mafuren,
a sɛnbɛ gbo han.
Alatala mixi ɲaaxi sare ragbilenma nɛ fe ɲaaxi rabae ma.
A xa ɲɛrɛ luma nɛ alɔ turunnaadɛ naxan xube ratema,
a tixi nuxuie fari.
4 A na xaaɲɛ baa ma, a xɔrima nɛ,
a xure birin naxara,
a Basan nun Karemele findi gbengberenyi ra,
a Liban sansie lisima nɛ.
5 A geyae rasɛrɛnma nɛ, e xunu alɔ kumi ture.
Bɔxi sɛrɛnma nɛ a ya i, duniɲa mixie bɔɲɛ minima nɛ.
6 Nde nɔma tide a xa xɔnɛ ya ra?
Nde nɔma tide a xa bɔɲɛte ya i?
A xa xɔnɛ luma nɛ alɔ tɛ, naxan gɛmɛe bulama.
7 Alatala fan, a kantari fima nɛ tɔɔrɔmixie ma,
a mɛɛnima nɛ mixie ma naxee e yɛtɛ taxuma a ra.
8 Kɔnɔ a Ninewe xun nakanama nɛ,
a a yaxuie kerima dimi nan kui.

9 Ninewe, wo fɛɛrɛ mundun fenfe Alatala xili ma?
A tan nan sɔntɔɛ tima kerenyi ra.
10 E fama nɛ lude alɔ e kankanxi tunbe kunsie nan na,
alɔ e siisixi beere nan na,
alɔ sɛxɛ xaraxi naxan ganxi feo.
11 Nineweka nde bara fe ɲaaxi raba Alatala ra,
a mixie rasixi fe kobi nan ma.

12 Ala xa masenyi nan ya e xa fe ra:
«Hali wo yaxuie wuya, e xun fama nɛ rakanade, e ɲɔn.
N bara wo tan Yudayakae tɔɔrɔ,
kɔnɔ n mu na rabama sɔnɔn.
13 Yakɔsi n wo bama nɛ wo yaxuie xa nɔɛ bun ma,
n luutie bolon wo xirixi naxee ra.»

14 Alatala xa masenyi nan ya wo tan Ninewekae xa fe ra:
«Wo bɔnsɔɛ fama nɛ ɲɔnde.
N wo xa kuye masolixie nun wo xa kuye naxee yailanxi wure ra,
naxee na wo xa alae xa banxie kui, n nee birin kanama nɛ.
N wo sɔntɔma nɛ, barima wo ɲaaxu.»

2

Ninewe xa ɲaxankatɛ

1 Xɛɛra na fafe geyae fari,
a fafe xibaarui fanyi ra wo bɛ,
a bɔɲɛsa masenyi nan tima wo bɛ.
Yudayakae, wo xa wo xa salie raba,
wo xa wo xa laayidie rakamali Ala bɛ,
barima mixi ɲaaxie mu fama wo sɔntɔde sɔnɔn.

2 Ninewekae, wo yaxuie na fafe wo xili ma.
Wo wo xa tɛtɛ makanta,
wo mɛɛni wo xa kira ma,
wo wo tagi ixiri,
wo xa limaniya, wo xa sɛnbɛ sɔtɔ,
3 barima Alatala fama nɛ Yaxuba xun nakelide,
a fama nɛ Isirayila itede,
hali kasarɛ to ti e xa bɔxi ma, e xa sansie naxa tuxunsan.

4 Wo yaxuie xa sɔɔrie na wure lefae gbeelixi xaninfe,
donma gbeeli ragoroxi e ma.
E xa sɔɔri ragisee yanbama a fanyi ra,
e xa tanbɛe xaaɲɛxi gere xili ma.
5 Na gisee e gima kirae ra,
e gbataxi sofe ra gere kui.
E luxi alɔ seyamakɔnyi naxan dangima koore ra.

6 Sɔɔri sugandixie xɛɛma naa,
e xulun sigafe ra taa tɛtɛ yire, e sa gere so.
7 E mangɛ xa banxi naadɛ rabi, e birin so na kui.
8 Yaamari fixi taakae xa xanin konyiya kui.
A xa ginɛe sigama nɛ wa ra sunnunyi kui.
9 Ninewe bara lu alɔ ye ragatade ibɔɔxi,
a ye fa mini bɔxi ma.
Nde a falama, «Wo ba na rabafe, wo keli naa.»
Kɔnɔ mixi yo mu gbilenma na fɔxɔ ra.
10 Booree a falama, «Wo gbeti nun xɛɛma tongo.
Naafuli gbegbe na e yi ra.»
11 Kasarɛ, tuxunsanyi, nun gbaloe!
Limaniya bara ba e yi ra,
e sanyie mu xanfe e bun ma,
e bɔɲɛ na tɔɔrɔfe,
e lahalɛ bara masara.

12 Taa sɛnbɛma naxan nu luxi alɔ yɛtɛ lude,
yɛtɛ yɔrɛe nun e nga nu malabuxi xaxilisa kui dɛnnaxɛ,
na taa munse sɔtɔxi yi ki?
13 Na yɛtɛ sɛnbɛma nu sube faxama a xa ginɛ nun a xa die bɛ,
a nu a xɔnyi rafema sube ibɔɔxi ra.

14 Mangɛ Alatala xa masenyi nan ya:
«N kelima nɛ wo xili ma,
n wo xa sɔɔri ragisee ganma nɛ,
n wo xa yɛtɛ yɔrɛe faxama nɛ santidɛgɛma ra,
n sube birin bama nɛ wo yi ra duniɲa.
Wo xa xɛɛrae xui mu mɛma sɔnɔn.»

3

Ninewe xa ɲɔnyi

1 Ɲaxankatɛ na yi taa faxɛti bɛ,
naxan nafexi yanfanteya, se muɲaxie, nun tɔɔrɔmixie ra.
2 Luxusinyi xui minima naa,
sɔɔri ragise sanyie xui minima,
soee e gima, sɔɔri ragise e imaxama.
3 Soe ragie geresoma,
santidɛgɛma lintanma alɔ tɛ luutie,
tanbɛ wolima alɔ seyamakɔnyie,
mixi faxaxie ralantanxi yire birin ma,
fure saxie mu ɲɔnma,
mixie e sanyi radinma furee ra.
4 Na birin fatanxi a xa sɛniyɛntareɲa nan ma.
A sie mabɛndunma a xa langoeɲa ra,
a ɲamanɛe madaxuma a duureya ra.

5 Mangɛ Alatala xa masenyi nan ya:
«N kelima nɛ wo xili ma,
n wo rayaagima nɛ si birin ya xɔri,
n wo mageli ti ɲamanɛe birin ya i.

6 N wo makotoma nɛ nɔxɔɛ ra, n wo rayaagi.
7 Na kui, mixi yo na wo to, a a gima nɛ wo ma,
a fa a fala, ‹Ninewe bara kana.
Nde kinikinima a ma?
Nde a madunduma?›»

8 Ninewe, wo fisa Tebese bɛ,
taa naxan dɔxɔxi Nili xure salonyie tagi,
ye gbo dɛnnaxɛ?
Baa nu findixi a xa tɛtɛ makantaxi nan na.
9 Kusi nun Misira nu sɛnbɛ fima nɛ a ma,
Puti nun Libiya nu a malima.
10 Kɔnɔ Tebese fan bara xanin konyiya kui ɲamanɛ ma,
a xa die bara faxa kira xunyie ra,
a xa kuntigie bara mayegeti sigafe ra konyiya kui.
11 Wo tan dagalanma nɛ alɔ siisilae,
wo wo nɔxunma nɛ wo yaxuie ya ra.

12 Wo xa banxi makantaxie luxi nɛ alɔ xɔrɛ bilie,
foye naxee bogi rayolonma mixie xa debe kui naxee wama e donfe.
13 Ginɛ doro nan fa luxi wo xa bɔxi ma,
sɔɔrie mu na sɔnɔn naxee wo makantama,
wo xa naadɛe rabixi wo yaxuie ya ra, tɛ bara na balansee gan.

14 Wo ye ba, barima gere na fafe,
wo nde sa wo xa tɛtɛ fari.
Wo boora rafala, wo biriki bɔnbɔ.
15 Mɛnni, tɛ fama nɛ wo xa taa gande alɔ tugumie,
santidɛgɛma fama nɛ wo sɔntɔde.
Wo wo malan alɔ tugumie,
wo wo malan alɔ katoe.
16 Wo bara yulɛe rawuya wo xɔnyi dangife tunbuie ra koore ma.
Wo bara lu alɔ tugumie naxee tuganma, e siga.
17 Wo xa sɔɔrie luxi nɛ alɔ tugumi naxee na tɛtɛ fari gɛɛsɛgɛ,
kɔnɔ soge na te, e tugan,
e siga yire mixi mu dɛnnaxɛ kolon.

18 Asiriya mangɛ, i xa yareratie na xife,
i xa kuntigie saxi,
i xa ɲama bara yensen yɛ geyae fari,
mixi yo mu nɔma e xunlande.
19 I xa gbaloe gbo, i xa fi mu yalanma.
Mixi naxee birin i xa tɔɔrɛ xa fe mɛma,
e e bɛlɛxɛ bɔnbɔma nɛ ɲɛlɛxinyi ma,
barima mixi yo mu na wo mu kobiɲa rabaxi naxan na.

Ala xa masenyi Annabi Habakuku bɛ

Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Annabi Habakuku xa kitaabui fɔlɔma maxɔrinyi nan ma a naxan ti Alatala ma: «Munfera i xa ɲama na tɔɔrɛ kui?» Alatala naxa a yaabi a xɔrɔxɔɛ ra, a falafe ra e xa tɔɔrɛ fama nɛ a xun masade. Ala nu bara natɛ tongo a xa kaafiri rawali na ɲaxankatɛ dɔxɔfe ra a xa ɲama ma.

Kɔnɔ na kelixi munse ma? Annabi Habakuku xa kitaabui na tagi rabama a fanyi ra. Ala naxa a masen namiɲɔnmɛ saabui ra, na tɔɔrɛ birin fatanxi Isirayilakae xa wali ɲaaxi nan na, alɔ muɲɛ tife, yɛnɛ rabafe, siisife, nun kuye batufe. E to nu na mɔɔli rabama, na bara a niya Alatala xa natɛ xɔrɔxɔɛ tongo e xili ma.

Alatala xa yaragaaxui naxa lu Annabi Habakuku bɔɲɛ ma. A naxa a maxandi a xa diɲɛ a xa ɲama xa yunubie ma. Alatala sɛnbɛ gbo, a magaaxu, kɔnɔ a xa xanunteya gbo na birin bɛ. Na nan a ra, Annabi Habakuku naxa a xaxili ti Ala ra. A naxa natɛ tongo a xa lu Ala sagoe hali na findi ɲaxankatɛ xɔrɔxɔɛ ra a bɛ.

Ala xa won mali alako na xaxili xa lu won birin yi ra. Amina.

Ala xa masenyi Annabi Habakuku bɛ

Annabi Habakuku xa yaxaseri masa singe

1 Annabi Habakuku xa masenyi nan ya,
Alatala naxan masen a bɛ:
2 «Alatala, n xa i maxandi han tɛmui mundun?
Munfe ra i mu n ma dubɛ suxuxi?
N bara n mawa i bɛ gere xa fe ra,
kɔnɔ han ya i mu nu muxu ratanga.
3 Munfe ra i tinxi n ya xa kobiɲa to?
I tinxi yi tɔɔrɛ mɔɔli ra munfe ra?
Gbaloe nun gere na n ya ra tɛmui birin.
Lantareya nun kalamui bara gbo yɛ.
4 Mixie bara gbilen i xa sɛriyɛ fɔxɔ ra.
E bara i xa yaamari lu na.
Tinxintare fuma tinxintɔɛ ma. Sɛriyɛ mu na sɔnɔn.»

Alatala xa yaabi singe

5 «Wo wo ya ti ɲamanɛe ra, wo e mato.
Wo kaabama nɛ, wo dɛ ixara,
barima fe nde na rabafe wo xa waxati kui wo mu lama naxan na,
hali na sa fala wo bɛ.
6 N na Kalidikae xun nakelife.
Si kinikinitare nan e ra.
E ɲamanɛ gbɛtɛe isama
alako e xa bɔxie rasuxu, e gbe mu naxan na.
7 E magaaxu, e mu fan.
E yaamari tima yɛtɛ igboɲa nan na.
8 E xa soee xulun baratɛe bɛ.
E xaaɲɛ wulai baree bɛ naxee minima kɔɛ ra.
E xa soee fama sɛnbɛ ra kelife yire makuye.
E mafura alɔ sɛgɛ, naxan goroma tɔxɔɛ yɔrɛ fɔxɔ ra.
9 Yi ɲama fama kanari nan xili ma,
e yae banbanxi e sigade ra.
E mixi suxuxie malanma alɔ mɛyɛnyi.
10 E yoma mangɛe ma, e kuntigie mayelema.
E mu gaaxuma yire makantaxi ya ra.
E bɛndɛ matema tɛtɛ ra, alako e xa so naa kui.
11 E dangima alɔ foye belebele.
E gbataxi fe ɲaaxi rabade.
E bara e sɛnbɛ findi e xa ala ra.»

Annabi Habakuku xa yaxaseri masa firin nde

12 N Marigi Sɛniyɛntɔɛ, n Marigi Alatala,
i na na kabi fe fɔlɔ fɔlɛ.
E mu fama muxu faxade.
Alatala, i fama e tan nan makiitide.
N Kanta Gɛmɛ na i tan nan na,
i e ɲaxankatama nɛ.
13 I yae sɛniyɛn, i mu wama kobiɲa tofe,
i fe ɲaaxi xɔnxi.
Awa, munfe ra i mu yanfantee halakima?
Munfe ra i mu sese niyama tinxintaree ra
e tinxintɔɛe tɔɔrɔma tɛmui naxɛ?
14 I bara adamadie lu alɔ yɛxɛ naxee na baa ma,
alɔ subee mangɛ mu na naxee bɛ.
15 Muxu yaxuie muxu suxuma kɔnyi ra,
e muxu suxuma yɛlɛ ra.

E na gɛ muxu malande bɛki kui, e ɲɛlɛxin.
16 Na tɛmui e sɛrɛxɛ mɔɔli birin bama a xa yɛlɛ bɛ,
barima na nan bara a niya e xa fɛɛrɛ gbegbe sɔtɔ.
E donse fanyi donma a tan nan saabui ra.
17 A lanma e xa yɛlɛ xa nu siga yɛxɛe suxu ra,
e xa nu bɔnsɔɛe rahalaki kinikinitareɲa kui?

2

Alatala xa yaabi firin nde

1 «N fa tima tɛtɛ nan fari. N xa mamɛ ti.
N xa a kolon a naxan masenma n bɛ,
a n ma yaxaseri masa yaabima ki naxɛ.»

2 Alatala naxa n yaabi yi masenyi ra:
«I xa n ma masenyi sɛbɛ,
i xa a sɛbɛ a fanyi ra walaxɛe ma,
alako naxee a xaranma,
e xa nɔ birade a fɔxɔ ra sɛnbɛ ra.
3 Yi masenyi kamali waxati fafe,
a mu kanama, wule mu a ra.
Xa i a to a taaxirima kamalide,
i xa mamɛ ti.
A kamalife mu buma.»

4 «Yɛtɛ igboe mato. A waxɔnfe mu tinxin,
kɔnɔ tinxintɔɛ tan kisima a xa danxaniya nan saabui ra.
5 Beere mixi mayanfama.
Yɛtɛ igboe mu raxaraxi.
A mu wasama, alɔ aligiyama mu wasama ki naxɛ.
A ɲamanɛ birin findima a gbe nan na,
a si birin sa a xa nɔɛ bun ma.
6 Na sie mu yoma a ma xɛ?
E mu a mayelema xɛ, e a findi dɛi sigi ra?»

Dankari singe

«E fama nɛ a falade,
‹Ɲaxankatɛ na mixi bɛ
naxan se malanma a gbe mu naxan na.
A xa doni xun nan tun luma masa ra.
Yi fe mɔɔli buma han mun tɛmui?
7 Naxee xa doni na i ma, nee mu kelima xɛ,
e i raxunu, e i suxu, e e gbe ɲɔxɔ i ma?
8 I to bara si gbegbe xun nakana,
naxee luxi fa, nee nan fama i fan xun nakanade.
E na rabama nɛ i to bara mixi wuli ifili,
i to bara bɔxie nun taae kana, i naakae fan faxa.›»

Dankari firin nde

9 «Ɲaxankatɛ na mixi bɛ
naxan geenima tinxintareya kui
alako a xa banxi fanyi ti a yɛtɛ bɛ
tɔɔrɛ yo mu na dɛnnaxɛ.
10 I naxan nabaxi a findima yaagi nan na i xa mixie bɛ.
I ɲaxankatɛ naxan saxi ɲamae ma,
a fama gbilende nɛ i ma.
11 I xa banxi tixi gɛmɛ naxan na,
wuri naxan banbanxi a fari,
e fama nɛ seedeɲɔxɔya bade i xili ma.»

Dankari saxan nde

12 «Ɲaxankatɛ na mixi bɛ
naxan taa tima faxɛ ti saabui ra,
naxan a xa taa ragboma fe kobi saabui ra.
13 Mangɛ Alatala bara a niya,
ɲamae xa wali birin xa gan,
e xa wakili findima fe fufafui nan na.
14 Duniɲa birin fama nɛ Alatala xa nɔrɛ kolonde,
alɔ banbaranyi gboma ki naxɛ baa ma.»

Dankari naani nde

15 «Ɲaxankatɛ na mixi bɛ
naxan a boore rasiisima
alako sade fe xa lu e tagi.
16 I xa xunnakeli findima nɛ yaagi ra.
I fan xa beere min, i xa sade fe kolon.
Alatala xa xɔnɛ fafe i ma,
a i xa xunnakeli mafindima yaagi nan na.
17 I fe kobi naxan nabaxi Liban,
na sare fama nɛ gbilende i ma.
I bara xurusee kasara,
i bara mixie faxa,
i bara bɔxi nun taae kana, a nun e xa mixie.
Na ɲaxankatɛ birin fama nɛ gbilende i ma.»

Dankari suuli nde

18 «Kuye munse fanxi mixi ma?
Mixi xa mu a yailanma?
A wule nan tun masenma.
A yailanma man fa a yɛtɛ taxu a ra.
A bara ala boboe yailan.
19 Ɲaxankatɛ na mixi bɛ
naxan a falama wuri masolixi bɛ, ‹Keli,›
naxan wɔyɛnma gɛmɛ boboxi bɛ, ‹Xunu.›
Kuye munse masenma i bɛ?
Hali xɛɛma nun gbeti lu a ma,

xaxili tan yo mu na a bɛ.
20 Kɔnɔ Alatala na a xa hɔrɔmɔbanxi kui.
Duniɲa birin xa a sabari a ya i.»

3

Annabi Habakuku xa Ala maxandi

1 Annabi Habakuku xa Ala maxandi nan ya, naxan bama bɛɛti ki ma.
2 Alatala, n bara i xa masenyi mɛ,
n bara kaaba i xa wali ma.
I xa a ragiri yi waxati ma,
i xa a rakamali mixie ya xɔri.
Kɔnɔ i naxa nɛɛmu i xa kinikini ma i xa xɔnɛ kui.

3 N bara Ala Sɛniyɛnxi to fa ra kelife Teman mabiri,
kelife Paran geya ma.
Koore naxa rafe a xa nɔrɛ ra,
duniɲa naxa rafe a xa matɔxɔɛ ra.
4 Ala xa yanbɛ sɛnbɛ gbo.
Naiyalanyi nu kelima a bɛlɛxɛ kui,
a sɛnbɛ nɔxunxi dɛnnaxɛ.
5 Wugan fure nu a ɲɛrɛma a ya ra,
ɲaxankatɛ fan na a fɔxɔ ra.
6 A naxa ti, a duniɲa rasɛrɛn.
A nɛfɛ a mato, bɔnsɔɛe bara halaki.
Geya naxee ti duniɲa fɔlɛ ra,
nee naxa sɛrɛn,
e e igoro Alatala ya ra.
Fɔlɛ mu na Alatala bɛ.
7 N naxa Kusankae to ɲaxankata ra,
n naxa Madiyankae to sɛrɛn na.

8 Alatala, i nu xɔnɔxi nɛ xuree ma?
I to ti i xa geresoe ya ra,
e nun e xa soee nun e xa gisee,
i nu xɔnɔxi nɛ baa ma?
9 I naxa i xa xali ramini,
i naxa tanbɛ wuyaxi suxu.
I naxa xuree rabɔɔ bɔxi ma.
10 Geyae to i to,
e naxa sɛrɛn.
Tunɛ xungbe naxa fa.
Baa naxa a xui ramini,
mɔrɔnyie naxa te.
11 Soge nun kike naxa e xa wali iti
e to i xa tanbɛe to yanba ra koore alɔ seyamakɔnyi.
12 I naxa ti bɔxi fari, i fa ɲamanɛe raboron ɲɛ i xa xɔnɛ kui.
13 I naxa i xa ɲama rakisi,
i man fa i xa Mixi Sugandixi ratanga.
I naxa bɔnsɔɛ kobie xa mangɛ butuxun,
i a xa see birin findi xube ra.
14 A xa sɔɔrie naxa mini muxu xili ma,
e xa tɔɔrɔmixie halaki ɲɛlɛxinyi kui gundo ra,
kɔnɔ i tan naxa e xa mangɛ sɔxɔ a yɛtɛ xa tanbɛ ra.
15 I naxa kira rabɔɔ i xa soee bɛ,
e xa dangi baa tagi.

16 N to i xa masenyi mɛ,
n bɔɲɛ naxa mini a i, n dɛ naxa ixara,
n xɔrie naxa tagan, n sanyie naxa sɛrɛn.
N na lɔxɔɛ mamɛfe i muxu yaxuie ɲaxankatama lɔxɔɛ naxɛ.
17 Hali fuge mu na xɔrɛ bili ma,
hali wɛni bogi mu na a firi ma,
hali bogi yo mu bama wuri bilie kɔn na,
hali sansie mu fanma xɛ ma,
hali xurusee mu na kulɛ kui,
hali ninge keren mu lu gɔɔrɛ,
18 na birin kui, n Alatala matɔxɔma nɛ,
n sɛɛwa Ala ra, n ma Marakisima.
19 N sɛnbɛ na n Marigi Alatala nan na.
A n ma ɲɛrɛ sɔɔnɛyama nɛ fe xɔrɔxɔɛ kui,
alɔ xeli xa ɲɛrɛ sɔɔnɛyama geyae fari ki naxɛ.

Yi sɛbɛxi bɛɛtiba mangɛ nan bɛ. A xa a ba kɔra xui ra.

Annabi Sofoni xa kitaabui

Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Annabi Sofoni naxa kawandi ti mangɛ Yosiya xa waxati Yudaya bɔxi ma. Isirayilakae nu bara so fe ɲaaxi kui na waxati, han Alatala nu wama e ɲaxankatafe. Beenu a xa na raba, a naxa Annabi Sofoni xɛɛ alako a xa na tagi raba e bɛ, a xa kata Isirayilakae ragbilende e waxɔnfe ɲaaxi fɔxɔ ra.

Na masenyi maniyaxi Isirayila namiŋɔnmɛ gbegbe xa masenyi nan na. Na kui e mixie xa yunubie masenma e bɛ a fiixɛ ra, alako e xa a kolon e na fe nan kui na ki naxan mu rafanxi Ala ma. Isirayilakae nu birama kuyee nan fɔxɔ ra, e naxee lixi Kanaan bɔxi ma e mini Misira bɔxi ra tɛmui naxɛ. Na fe naxa Ala raxɔnɔ, barima a mu wama a firin nde xɔn ma. Isirayilakae man nu fe ɲaaxi raba ra e booree ra. Mixi naxan nu bara sɛnbɛ sɔtɔ mangɛya kui, xa na mu a ra naafuli fe kui, a nu setaree tɔɔrɔ ma. Na fe mɔɔli mu rafan Ala ma, barima a a ɲɛngi saxi adamadi xa fe xɔn ma, a mu tinma a xa tɔɔrɔ.

Annabi Sofoni to gɛ na yunubi masende Isirayilakae bɛ, a naxa a fala a Alatala fama nɛ e ɲaxankatade na xa fe ra. Na kiiti magaaxu. Ala xa xɔnɛ sɛnbɛ gbo. Ala xa ɲaxankatɛ mu nɔma mixi nde rafisade a boore bɛ. Na kui Isirayilakae nun si gbɛtɛ birin na na kiiti bun ma. Adama birin naxan Alatala matandima, e fama nɛ a xa xɔnɛ kolonde kiiti waxati.

Kɔnɔ masenyi gbɛtɛ fan nu saxi na wɔyɛnyi xɔrɔxɔɛ fari. Annabi Sofoni naxa a fala a Alatala wama mixi rakisife. A wama e malife alako e xa gbilen fe ɲaaxi fɔxɔ ra, e xa lu Ala xa kira xɔn ma naxan nɔma findide bɔŋɛsa ra e bɛ. Ala xɔnɔma nɛ mixi ɲaaxie ma barima e xa yunubie mu rafanxi a ma, kɔnɔ a man e xanuma nɛ a bɔŋɛ birin na. Na nan a toxi Annabi Sofoni bara kisi masenyi sa ɲaxankatɛ masenyi fari. Won xa a kolon Ala yunubie xɔnxi, kɔnɔ a yunubitɔɛe xanuma nɛ, a wama e ragbilenfe e xa fe ɲaaxie fɔxɔ ra. Ala xa na lɔnni raso won sondonyi kui. Amina.

Annabi Sofoni xa kitaabui

Alatala xa xɔnɛ Yudaya bɛ

1 Alatala xa masenyi nan ya, a naxan
tixi Annabi Sofoni bɛ. Sofoni findi Kuusi
xa di nan na, Gɛdalaya xa mamadi, Ama-
raya tolobitɛ, Xesekiya bɔnsɔɛ. A masenyi
ti nɛ Yudaya mangɛ Yosiya xa waxati,
naxan findixi Amon xa di ra.
2 «Alatala xa masenyi nan ya:
N birin ɲɔnma nɛ duniŋa bɛndɛ fuŋi fari.
3 N adama nun sube ɲɔnma nɛ,
n xɔni ba koore ma,
n yɛxɛ ba baa ma.
N maratantanyi nun mixi ɲaaxi ɲɔnma
nɛ,
n adamadie ba duniŋa bɛndɛ fuŋi fari.
Alatala xa masenyi nan na ki.»

4 «N nan n bɛlɛxɛ italama nɛ Yudaya nun
Darisalamukae xili ma.
N Bali kuye bama nɛ, naxee luxi bɔxi ma.
N e xa batui yareratie nun sɛrɛxɛdubɛe
sɔntɔma nɛ.
5 N mixie halakima nɛ,
naxee tunbuie batuma e xa banxi fari.
N filankafuie ɲaxankatama nɛ,
naxee e kali Alatala xili ra,
e man e kali Mɔlɔkɔ kuye xili ra.
6 N mixie rabɛŋinma nɛ naxee bara gbilen
Alatala fɔxɔ ra,
naxee mu Alatala fenma,
naxee mu birama a xa marasi fɔxɔ ra.»

7 «Wo sabari Marigi Alatala bɛ,
barima a xa lɔxɔɛ xungbe na fafe.
Alatala tan sɛrɛxɛ nan bama.
A mixi ndee sugandixi na nan ma.
8 Alatala xa sɛrɛxɛ lɔxɔɛ,
n mangɛ xa die nun kuntigie halakima nɛ,
a nun mixi naxee si gbɛtɛ xa dugie
ragoroma e ma.
9 N mixie halakima nɛ naxee tuganma
sode dɛ ra,
naxee e marigi xa banxi rafema gere nun
yanfanteya ra.»

10 «Alatala xa masenyi nan ya:

Na lɔxɔɛ mixi gbelegbelema nɛ,
kelife taa naadɛ ma naxan xili Yɛxɛ Naadɛ,
han taa nɛɛnɛ,
kelife taa fari geyae ma,
11 han makiti yire,
barima yulɛe xa fe bara kana,
n bara e birin faxa.
12 Na waxati n Darisalamu yire birin matoma nɛ a fanyi ra,
alako n xa mixi sɔntɔ,
naxee dɔxɔxi e xa naafuli makantafe ra,
e a falafe e bɔɲɛ kui,
‹Fe fanyi yo, fe ɲaaxi yo,
Ala mu fama fefe rabade n na.›
13 E xa naafuli lɔɛma nɛ,
e xa banxie kana.
E bara banxi ti, kɔnɔ e mu sabatima na kui.
E bara wɛni bogi si, kɔnɔ e mu na wɛni minma sɔnɔn.»

14 Alatala xa lɔxɔɛ xungbe bara makɔrɛ,
a gbe mu luxi a xa fa.
Sɛnbɛmae fama nɛ gbelegbelede
Alatala xa lɔxɔɛ magaaxuxi ma.
15 Xɔnɛ lɔxɔɛ na a ra, tɔɔrɛ lɔxɔɛ na a ra,
gbaloe lɔxɔɛ na a ra, dimi lɔxɔɛ na a ra,
nuxui ifɔɔrɔxi lɔxɔɛ na a ra.
16 Gere xui minima nɛ na lɔxɔɛ taa sɛnbɛmae xili ma,
e xa yire makantaxie xili ma.

17 Alatala naxɛ,
«N adamadie tɔɔrɔma nɛ na lɔxɔɛ,
e fa ɲɛrɛ alɔ dɔnxuie,
barima e bara yunubi raba Alatala ra.
Na kui e sɔntɔma nɛ a ɲaaxi ra,
e wuli ramini bɔxi ma a gbegbe ra,
e binbie wɔlɛ ɲooge xɔɔra.
18 E xa xɛɛma nun gbeti mu nɔma e ratangade
Alatala xa xɔnɛ lɔxɔɛ ma.
Duniɲa birin ganma nɛ na lɔxɔɛ a ɲaaxi ra
Alatala xa xɔnɛ xa fe ra,
barima a xa ɲama bara bira ala gbɛtɛe fɔxɔ ra.
Na kui duniɲa mixi birin sɔntɔma nɛ.»

2

Alatala xa xɔnɛ Yudaya nun si gbɛtɛe ma

1 «Si yaagitare, wo xa wo yɛtɛ mato,
2 beenu waxati xa kamali,
beenu Alatala xa xɔnɛ xa wo li,
beenu Alatala xa lɔxɔɛ xɔrɔxɔɛ xa fa wo ma.
Na lɔxɔɛ dangima nɛ alɔ maale lagi foye naxan tutunma.
3 Wo tan mixi magoroxi naxee na Isirayila,
wo xa Alatala fen, wo xa a xa sɛriyɛ rabatu,
wo xa tinxinyi, nun yɛtɛ magore fen.
Tɛmunde na kui wo nɔma nɛ ratangade
Alatala xa xɔnɛ lɔxɔɛ ma.»

4 «Gasa rabɛɲinma nɛ, Asikalɔn kana,
Asidodi keri ɲama ya xɔri, Ekiron tala.
5 Ɲaxankatɛ na wo bɛ,
wo tan naxee sabatixi baa dɛ ra,
wo tan naxee kelixi Kirɛti.
Alatala bara natɛ tongo wo xa fe ra,
Kanaanka naxee na Filisita bɔxi ma,
n wo xun nakanama nɛ han mixi birin ɲɔn wo yi.
6 Xurusee fama nɛ lude wo xa bɔxi ma,
wo xɔnyi findi gɔɔrɛ ra xuruse dɛmadonyie bɛ.
7 Na bɔxi findima Yudayaka mixi dɔnxɔɛe nan gbe ra,
e fa e xa xurusee dɛ madonde naa.
Nunmare tɛmui e e malabuma nɛ Asikalɔn xa banxie kui,
barima e Marigi Alatala fama nɛ e malide,
a e xa mixi suxuxie ragbilen e xɔnyi.»

8 «N bara Mowabakae xa konbie mɛ,
Amonikae xa wɔyɛn bɛxuxie bara n li.
E bara n ma ɲama rayaagi,
e bara dangi naaninyi ra.»

9 «N tan Isirayila Marigi Alatala, Xili Xungbe Kanyi,
n bara n kali Mowaba luma nɛ alɔ Sodoma,
Amonikae lu alɔ Gomorakae,
e xa bɔxi kana, ɲooge ɲaaxi nun fɔxɛ lu naa.
10 E na sɔtɔma e xa yɛtɛ igboɲa nan ma.
E bara Alatala Xili Xungbe Kanyi xa ɲama rayaagi,
e bara te a xa ɲama xili ma.
11 Alatala magaaxu, a e ɲaxankatama nɛ a ɲaaxi ra.

A kuye birin kanama nɛ duniɲa ma,
si birin fa Alatala batu e xɔnyi.»

12 «Wo tan Kusikae,
wo fan sɔxɔma nɛ n ma santidɛgɛma ra.»

13 «Ala a sɛnbɛ raminima nɛ kɔɔla ma,
a fa Asiriya sɔntɔ.
A Ninewe xun nakanama nɛ, a na findi gbengberen yire ra.
14 Xurusee luma nɛ e dɛ madon na na taa kui,
a nun wulai sube mɔɔli birin.
Yubɛ nun xundi kɔɛ radangima nɛ na banxi kanaxie fari.
Naadɛ nun wundɛri birin kanaxi, e xa wuri bara bɔrɔ.
15 Yi taa xungbe naxan nu luma ɲɛlɛxin na,
naxan bɔɲɛ nu saxi,
naxan nu bara a fala a yɛtɛ bɛ,
‹N keren nan tide gbo,›
a xun bara rakana han a bara findi wulai subee xɔnyi ra.
Dangi mixi birin yoma nɛ a ma sɔnɔn,
a findi dɛi sigi ra e bɛ.»

3

Alatala xa xanunteya

1 «Ɲaxankatɛ na i bɛ, taa matandila sɛniyɛntare,
naxan luma mixi tɔɔrɔ ra.
2 A mu n xui suxuma, a mu n ma marasi rabatuma,
a mu a xaxili tima Alatala ra, a mu makɔrɛxi a Marigi Ala ra.
3 A xa kuntigie luma nɛ alɔ yɛtɛ
naxee e xui raminima ɲama tagi,
a xa kiitisamae luxi alɔ wulai bare
naxee sube donma keren na.
4 A xa namiɲɔnmɛe findixi yɛtɛ igboee nun yanfantee nan na,
a xa sɛrɛxɛdubɛe bara fe sɛniyɛnxie nɔxɔ,
a bara Ala xa sɛriyɛ matandi.
5 Kɔnɔ Ala nan tinxin na mixie ya ma.
A mu mixi madaxuma, lɔxɔ yo lɔxɔ a xa nɔndi yanbama.
A tan mu lanlanteya kanama,
kɔnɔ tinxintare mu yaagi kolon.»

6 «N bara sie ɲaxankata,
n bara e xa yire makantaxie rabira,
n bara e xa kirae kana.
Mixi yo mu na e xa taae kui sɔnɔn,
e birin xun nakanaxi.
7 N nu bara a fala e bɛ,
‹Xa wo gaaxu n ya ra,
xa wo n ma marasi suxu,
wo xun mu rakanama.›
Kɔnɔ e gbata fe ɲaaxi rabade.
Na nan a toxi n bara e ɲaxankata.
8 Alatala xa masenyi nan ya:
Wo xa mamɛ ti, lɔxɔɛ fama a lide
n ma natɛ kamalima tɛmui naxɛ.
N bara a fala wo bɛ,
na lɔxɔɛ n sie ɲaxankatama nɛ n ma xɔnɛ ɲaaxi ra,
duniɲa birin xa kana.»

9 «N fama sie rasɛniyɛnde,
alako e xa Alatala xili fala,
e birin xa a rabatu lanyi kui.
10 Kelife yire makuye dangife Kusi xuree ra,
n batulae fama nɛ sɛrɛxɛe ra n bɛ.
11 Na lɔxɔɛ wo mu yaagima sɔnɔn wo xa fe rabaxie ra,
wo fe ɲaaxi naxee rabaxi n na,
barima n yɛtɛ igboee bama nɛ wo ya ma,
alako yɛtɛ igboɲa xa ɲɔn n ma geya sɛniyɛnxi yire.
12 N tɔɔrɔmixie nun mixi magoroxie luma nɛ wo ya ma,
naxee xaxili tima Alatala ra.
13 Isirayila dɔnxɔɛ mu fe ɲaaxi rabama sɔnɔn,
e mu wule falama, e mu mixi madaxuma.
E luma nɛ e malabu ra bɔɲɛsa kui,
mixi yo mu e tɔɔrɔma sɔnɔn.»

14 Siyon mixie, wo xa Ala matɔxɔ.
Isirayila, wo xa sɛɛwa.
Darisalamu, wo xa ɲɛlɛxin wo bɔɲɛ birin na.
15 Alatala xa xɔnɛ bara gbilen wo fɔxɔ ra,
a bara wo yaxuie ragbilen e xɔnyi.
Isirayila Mangɛ Alatala bara lu wo tagi.
Wo naxa gaaxu, wo mu tɔɔrɔma sɔnɔn.
16 Na lɔxɔɛ a a falama nɛ Darisalamu bɛ,
«Siyon mixie, wo naxa gaaxu,
limaniya naxa ba wo yi ra.»
17 Wo Marigi Alatala wo Rakisima na wo ya ma.
A sɛɛwama nɛ wo xa fe ra,
a wo madundu a xa xanunteya ra,

a ɲɛlɛxin wo ra a xui itexi ra.

18 Alatala naxɛ, «N sunnunyi bama nɛ wo
xa salie kui,
n wo ba wo xa yaagi xɔrɔxɔɛ kui.
19 Na lɔxɔɛ n wo yaxuie ɲaxankatama nɛ,
n tɔɔrɔmixie rakisi,
n mixi kerixie ragbilen e xɔnyi.
N e xa yaagi ɲɔxɔma nɛ matɔxɔɛ nun
binyɛ ra yire birin.
20 Na lɔxɔɛ n wo ragbilenma nɛ wo xɔnyi.
N wo malanma nɛ alako wo xa matɔxɔɛ
nun binyɛ sɔtɔ,
duniɲa ɲamanɛ birin kui.
N wo ragbilenma nɛ, wo fa na tode.
Alatala xa masenyi nan na ki.»

Ala xa masenyi Annabi Hage bɛ

Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Ala naxa Annabi Hage xɛɛ Darisalamu Perise mangɛ Dariyusi xa waxati (ɲɛ kɛmɛ suuli beenu Isa xa bari). Isirayilakae nu bara ɲɛ tongo solofere raba konyiya kui Perise bɔxi ma e xa kuye batui xa fe ra, kɔnɔ Ala naxa a niya Dariyusi xa e bɛɲin gbilenfe ra Isirayila bɔxi ma. E to mɛnni li, e xa taae nun Ala xa hɔrɔmɔbanxi birin nu bara kana. E naxa wali suxu nee yailanfe ra, kɔnɔ e yaxuie naxa e tɔɔrɔ. Na kui Ala naxa Annabi Sofoni nun Annabi Hage xɛɛ Darisalamu alako e xa Isirayilakae ralimaniya.

Annabi Hage to wɔyɛn Isirayila kuntigie ra, a naxa a to e mu gɛxi natɛ tongode sinden e xa Ala xa hɔrɔmɔbanxi ti. Ala naxa a masen e bɛ namiɲɔnmɛ saabui ra, a nu lan e xa sɛnbɛ so Ala xa banxi tife nan ma, dangi e gbe banxie tife ra. Na nu bara a niya bɔxi xa lu tɔɔrɛ kui sansi bogi xa fe ra. Baloe nu bara xurun na wakilitareɲa xa fe ra.

Annabi Hage to kuntigie ralimaniya, e naxa Ala xa wali suxu a fanyi ra. A naxa a fala e bɛ Ala xa hɔrɔmɔbanxi firin nde fama tofande dangife na singe ra. Alatala naxa laayidi tongo e bɛ a xa baraka ragoro e ma na xa fe ra.

Yi namiɲɔnmɛ masenyi findima lɔnni belebele nan na to mixie bɛ. Xa won tondi Ala xa wali suxude, a fan tondima nɛ won malide. Kɔnɔ xa won bara natɛ tongo Ala bɛ, won xa a sago raba, a niyama nɛ won ma duniɲɛigiri birin xa sɔɔnɛya. Ala wama na nan xɔn ma won bɛ, kɔnɔ fo won xa danxaniya a ma. Ala xa na natɛ raso won bɔɲɛ kui. Amina.

Annabi Hage xa Kitaabui

Duniɲɛigiri sɔɔnɛyatareɲa fatanxi fe naxan na

1 Mangɛ Dariyusi xa mangɛya ɲɛ firin nde, kike senni nde, xi singe ra, Alatala naxa yi masenyi ti Salatiyeli xa di Sorobabeli bɛ, Yudaya gomina, Annabi Hage saabui ra. A man naxa yi masenyi ti sɛrɛxɛdubɛ kuntigi Yosadaki xa di Yosuwe bɛ.

2 Alatala xa masenyi nan ya, «Yi ɲama a falama, ‹A mu lan won xa Alatala xa banxi yailan sinden.›»

3 Na kui, Alatala naxa yi masenyi ti e bɛ Annabi Hage saabui ra,

4 «A lanma wo tan xa lu banxi raxunmaxi kui,
n tan ma hɔrɔmɔbanxi kanaxi?»

5 Mangɛ Alatala xa masenyi nan ya,
«Wo wo xa wali mato.

6 Wo sansi xɔri gbegbe sima, kɔnɔ wo naxan sɔtɔma, na xurun.
Wo wo dɛgema, kɔnɔ wo mu lugama.
Wo wo minma, kɔnɔ a mu wo ralima.
Wo xinbeli donma ragoroma wo ma, kɔnɔ xinbeli mu bama wo ma.
Wo wo xa wali sare sɔtɔma, kɔnɔ yale na wo xa yubae ma.»

7 Mangɛ Alatala xa masenyi nan ya,
«Wo wo xa wali mato.

8 Wo te geya fari wuri fende,
wo xa n ma banxi ti
alako n xa binyɛ sɔtɔ naxan nafanxi n ma.»
Alatala xa masenyi nan a ra.

9 «Wo bara wa harige gbegbe xɔn ma,
kɔnɔ wo dondoronti gbansan nan sɔtɔxi.
Wo bara na xanin wo xɔnyie,
n bara na fan nayensen ɲɛ.
Na kelixi munse ma?
Na kelixi n ma banxi xa kanɛ nan ma fe ra.
A fa li, kankan singanxi wakili ma a gbe wali tan na,
kɔnɔ wo mu sese rabama n gbe wali tan xa fe ra.»
Mangɛ Alatala xa masenyi nan a ra.

10 «Na fe bara a niya tunɛ ye mu goroma,
bɔxi mu daxamui raminima.

11 N bara a niya bɔxi nun geyae xa xara,
wo xa mɛngi, wo xa wɛni nɛɛnɛ, wo xa ture,
wo xa sansie, wo xa mixie, wo xa xurusee,
nun wo xa wali birin xa naxasi.»

12 Salatiyeli xa di Sorobabeli, sɛrɛxɛdubɛ kuntigi Yosadaki xa di

Yosuwe, nun ɲama dɔnxɔɛ birin naxa
e Marigi Alatala xui suxu, a naxan fixi
Annabi Hage ma. Ɲama naxa gaaxu
Alatala ya ra.
13 Alatala xa xɛɛra Annabi Hage naxa
Alatala xa yi masenyi fala ɲama bɛ, «Won
birin nan a ra.» Alatala xa masenyi nan a
ra.
14 Alatala naxa Salatiyeli xa di Sorob-
abeli, Yudaya gomina bɔɲɛ rawutun. A
man naxa sɛrɛxɛdubɛ kuntigi Yosadaki
xa di Yosuwe nun ɲama dɔnxɔɛ bɔɲɛ
rawutun. Na naxa a niya e xa e Marigi
Alatala xa banxi ti wali suxu,
15 Dariyusi xa mangɛya ɲɛ firin nde,
kike senni nde, xi mɔxɔɲɛn nun naani
nde ra.

2

Ala xa hɔrɔmɔbanxi nɛɛnɛ xa nɔrɛ

1 A kike solofere nde, xi mɔxɔɲɛn nun
keren nde ra, Alatala naxa yi masenyi ti
Annabi Hage saabui ra,
2 «A fala Salatiyeli xa di Sorobabeli bɛ,
Yudaya gomina, nun sɛrɛxɛdubɛ kuntigi
Yosadaki xa di Yosuwe, nun ɲama dɔnxɔɛ
bɛ,
3 ‹Nde na wo ya ma
naxan bara yi banxi to nu a forima ki a
xa nɔrɛ kui?
Yakɔsi tan go, wo a toma di?
Tide yo mu na a ma wo bɛ sɔnɔn, ka?›»
4 Alatala xa masenyi nan ya,
«Sorobabeli, i i sɛnbɛ so.
Sɛrɛxɛdubɛ kuntigi Yosuwe Yosadaki xa
di,
i i sɛnbɛ so.
Ɲama birin, wo wo sɛnbɛ so.»

Alatala xa masenyi nan ya,
«Wo wali suxu,
won birin na a ra.»
Mangɛ Alatala xa masenyi nan na ki.
5 «N to wo ramini Misira bɔxi ma,
n nu bara yi saatɛ tongo wo bɛ.
N xaxili na wo tagi,
wo naxa gaaxu fefe ma.»

6 Mangɛ Alatala xa masenyi nan ya,
«A gbe mu luxi n xa koore nun bɔxi
rasɛrɛn,
n xa baa nun xare ramaxa.
7 N si birin nasɛrɛnma nɛ,
e fama nɛ harige gbegbe ra n bɛ naxee fan
a birin bɛ.
Yi banxi kui rafema nɛ nɔrɛ ra.»
Mangɛ Alatala xa masenyi nan na ki.
8 «N tan nan gbe na gbeti ra,
n tan nan gbe na xɛɛma ra.»
Alatala xa masenyi nan na ki.
9 «Nɔrɛ naxan fama lude n ma banxi ma,
na dangima nɛ a singe ra.»
Mangɛ Alatala xa masenyi nan na ki.
«N yi banxi findima bɔɲɛsa yire nan na
mixie bɛ.»
Mangɛ Alatala xa masenyi nan na ki.
10 Dariyusi xa mangɛya ɲɛ firin nde,
kike solomanaani, xi mɔxɔɲɛn nun naani
nde ra, Alatala naxa yi masenyi ti Annabi
Hage bɛ,
11 «Alatala xa masenyi nan ya.
Sɛrɛxɛdubɛe maxɔrin,
12 ‹Xa mixi nde sube sɛniyɛnxi sa a
xa sose kui, a fa na sose din taami,
wɛni, ture, xa na mu a ra donse gbɛtɛ
ra naxan mu sɛniyɛnxi, na sɛniyɛnma na
sube sɛniyɛnxi saabui ra?› Sɛrɛxɛdubɛe i
yaabima nɛ, ‹Ade.›»
13 Annabi Hage naxa e maxɔrin, «Xa
mixi nde din fure ra, a fa findi sɛniyɛntare
ra, a din sese ra, na fan findima nɛ
se sɛniyɛntare ra?» Sɛrɛxɛdubɛe naxa
a yaabi, «Iyo, na fan findima nɛ se
sɛniyɛntare ra.»
14 Na kui, Annabi Hage man naxa a
masen,
«Yi ɲama na na ki nɛ.
Si naxan na n ya tode ra, e na na ki nɛ.»
Alatala xa masenyi nan na ki.
«E bɛlɛxɛ fɔxi mu sɛniyɛn,
e naxan bama sɛrɛxɛ ra se sɛniyɛntare
nan a ra.»

15 «Yakɔsi, wo fe mato a fanyi ra naxan
fama rabade keli to ma han yare.
Beenun wo xa gɛmɛ dɔxɔ a boore fari
Alatala xa hɔrɔmɔbanxi wali kui,
wo xa ratu yi ma:
16 Wo to nu busali mɔxɔɲɛn fenma,
wo nu fu gbansan nan sɔtɔma.
Wo to nu ture litiri tongo suuli fenma,
wo nu litiri mɔxɔɲɛn gbansan nan
sɔtɔma.

17 N bara wo xa wali birin kana fure nun
balabalanyi ra,
kɔnɔ wo mu tin gbilende n ma.»
Alatala xa masenyi nan na ki.

18 «Yakɔsi, wo a mato a fanyi ra,
fe naxan fama rabade keli to ma han yare,
keli yi kike solomanaani xi mɔxɔɲɛn nun
naani ma,
keli Alatala xa hɔrɔmɔbanxi xa gɛmɛ
singe dɔxɔ lɔxɔɛ ma.
Wo xa wo ɲɔxɔ sa na xɔn ma a fanyi ra.
19 Mɛngi ragataxi mu na wo xa sentie kui,
ka?
Wɛni bili, xɔrɛ bili, kɔɔbɛ bili, nun oliwi
bili,
nee fan mu bogife hali keren.
Kɔnɔ, fɔlɔ to ma, n fama nɛ barakɛ sade
wo ma.»

20 Alatala man naxa masenyi firin nde
ti Annabi Hage bɛ, xi mɔxɔɲɛn nun naani
nde ra.
21 «A fala Sorobabeli bɛ Yudaya gomina,
‹N koore nun bɔxi rasɛrɛnma nɛ.
22 N mangɛe ragoroma nɛ e xa kibanyi
kui.
N si gbɛtɛe sɛnbɛ kanama nɛ.
N sɔɔri ragisee nun e ragimae rabirama
nɛ.
N soe nun soe ragie faxama nɛ
e ngaxakerenyi xa santidɛgɛma ra.›»

23 Alatala xa masenyi nan ya,
«Na lɔxɔɛ, Sorobabeli Salatiyeli xa di
n i findima nɛ n ma konyi ra,
i luma nɛ alɔ n ma xurundɛ tɔnxuma.
N bara i sugandi.»
Mangɛ Alatala xa masenyi nan na ki.

Annabi Sakari xa Kitaabui

Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Ala naxa Annabi Sakari xɛɛ Darisalamu Perise mangɛ Dariyusi xa waxati. Isirayilakae nu bara ɲɛ tongo solofere raba konyiya kui Perise bɔxi ma e xa kuye batui xa fe ra, kɔnɔ Ala naxa a niya Dariyusi xa e bɛɲin gbilenfe ra Isirayila bɔxi ma. E to mɛnni li e xa taae nun Ala xa hɔrɔmɔlingira banxi birin nu bara kana. E naxa wali suxu nee yailanfe ra, kɔnɔ e yaxuie naxa e tɔɔrɔ. Na kui Ala naxa Annabi Sakari nun Annabi Hage xɛɛ Darisalamu alako e xa Isirayilakae ralimaniya.

Annabi Sakari xa masenyi fɔlɔma laamatunyi solomasaxan nan ma, naxee a masenma a Ala fama nɛ Isirayilakae malide e xa wali kui. A man a masenma a Ala fama nɛ sie ɲaxankatade naxee na a xa ɲama tɔɔrɔfe. Ala limaniya fima nɛ a xa mixie ma Annabi Sakari xa masenyi saabui ra.

Isirayila xa xunnakeli mu findima fe fanyi ra e tan gbansan bɛ. Duniɲa na a to Ala mɛɛnima Isirayila ma ki naxɛ, e fan danxaniyama nɛ Ala ma, e bira Isirayilakae fɔxɔ ra. Ala Isirayilaka nde rakelima naxan misaalima sɛrɛxɛdubɛ kuntigi ra. Na xɛmɛ findima Isirayila mangɛ xungbe nan na, Ala xa Mixi Sugandixi, naxan e xun tima Ala xa kira ma.

Yi saatɛ Ala naxan tongoxi Isirayila bɛ a findima nɛ lɔnni belebele ra to mixie bɛ. Ala wama nɛ duniɲa birin xa bira a xa sɛriyɛ fɔxɔ ra, e xa la Ala xa xanunteya ra alako e xa kisi sɔtɔ. Xa a sa li adamadie tondima Ala xa mali ra, e sare ɲaaxi sɔtɔma nɛ e ɲɛrɛ ki xa fe ra. Ala wama mixi rakisife. Na nan a ra a naxa Marakisima xɛɛ won ma alako lanyi xa lu Alatala nun adama tagi. Ala xa na sɔɔnɛya won birin bɛ, won fan xa tin na ra. Amina.

Annabi Sakari xa Kitaabui

Laamatunyi singe: Gbilenfe Ala ma

1 Dariyusi xa mangɛya ɲɛ firin nde kike solomasaxan nde kui, Alatala naxa a masen Annabi Sakari bɛ, Bɛrɛkaya xa di, Ido xa mamadi fanyi, a naxɛ,

2 «Alatala bara xɔnɔ wo benbae ma.

3 Kɔnɔ, i xa a fala, Mangɛ Alatala xa masenyi nan ya: ‹N tan Mangɛ Alatala bara a fala wo bɛ, wo xa gbilen n ma. Na tɛmui n fan gbilenma nɛ wo ma.

4 Wo naxa lu alɔ wo benbae. Singe namiɲɔnmɛe nu bara a masen e bɛ, «Mangɛ Alatala xa masenyi nan ya, wo gbilen wo xa fe ɲaaxie nun wo xa kɛwali ɲaaxie fɔxɔ ra.» Kɔnɔ e mu e tuli mati n ma masenyi ra, e mu n xui suxu. N tan Alatala xa masenyi nan na ki.

5 Wo benbae na minden? Namiɲɔnmɛe go? E mu faxama xɛ?

6 N ma masenyi nun n ma sɛriyɛ, a mu wo benbae lixi?›»

A to gɛ na masenyi ra, ɲama naxa tuubi, e fa a fala e boore bɛ, «Mangɛ Alatala bara won ma fe rabaxie sare ragbilen won ma.»

7 Kike fu nun keren nde xi mɔxɔɲɛn nun naani nde, Sebati kike, Dariyusi xa mangɛya ɲɛ firin nde, Alatala naxa a masen Annabi Sakari bɛ, Bɛrɛkaya xa di, Ido xa mamadi,

8 «To kɔɛ ra n bara yi laamatunyi to. Xɛmɛ nde nu na soe gbeeli fari, a nu tixi miriti wurie tagi fole kui. Soe gbeelie, soe fɔɔrɛe, nun soe fiixɛe nu na a xanbi ra.

9 N naxa a maxɔrin, ‹N Marigi, munse na yee tan na?› Malekɛ naxan nu wɔyɛnma n na, a naxa a fala, ‹N a masenma nɛ i bɛ.›

10 Mixi naxan nu tixi miriti wurie tagi, a naxa a fala, ‹Alatala xa xɛɛrae nan e ra naxee duniɲa iɲɛrɛma.›

11 E naxa dɛntɛgɛ sa Alatala xa malekɛ bɛ naxan nu tixi miriti wurie tagi, ‹Muxu bara duniɲa birin iɲɛrɛ, duniɲa mixi birin raxaraxi, e na bɔɲɛsa kui.›

12 Alatala xa malekɛ naxa a fala, ‹Mangɛ Alatala, i fama kinikinide Darisalamu nun Yudaya xa taae ma mun tɛmui? I xɔnɔxi e ma kabi ɲɛ tongo solofere.›

13 Alatala naxa na malekɛ ralimaniya, a a madundu, malekɛ naxan nu wɔyɛnma n na.»

14 «Na malekɛ naxa a fala n bɛ, ‹I xa
a fala, Mangɛ Alatala xa masenyi nan ya:
Darisalamu nun Siyon rafan n ma. N mu
tinma e xa bira xanuntenyi gbɛtɛ fɔxɔ ra.
15 N bara xɔnɔ si gbɛtɛe ma naxee ɲɔxɔ
a ma tɔɔrɛ yo mu nɔma e lide. Singe n nu
xɔnɔxi dondoronti n ma ɲama ma, kɔnɔ
sie tan bara nde sa n ma ɲama xa tɔɔrɛ
xun ma.›»
16 «Na nan a ra, Alatala naxa a masen,
‹N man kinikinima nɛ Darisalamu ma,
n man n ma banxi tima nɛ. Luuti
ibɛndunma nɛ Darisalamu taa xun ma
alako na xa maniya, na taa man xa gbilen
ti ra.› Mangɛ Alatala xa masenyi nan na
ki.
17 I man xa a fala, ‹Mangɛ Alatala xa
masenyi nan ya: Harige man luma n ma
taae kui, n man Siyon madundu ma nɛ, n
man Darisalamu sugandima nɛ.›»

2

Laamatunyi firin nde: Ferie nun xabuie

1 N naxa yi laamatunyi to: N bara feri
naani to.
2 N bara malekɛ maxɔrin, naxan nu
wɔyɛnma n na, «Munse na yee ra?» A
naxa n yaabi, «Sɛnbɛmae nan yee ra
naxee Yudaya, Isirayila, nun Darisalamu
rayensenxi.»
3 Na tɛmui, Alatala naxa xabui naani
masen n bɛ.
4 N naxa maxɔrinyi ti, «Yee faxi munse
rabade be?» A naxa n yaabi, «Yi feri naani
misaalixi sɛnbɛmae nan na naxee Yudaya
rayensenxi mixi yo mu nɔ a xunyi rake-
lide. Kɔnɔ yi xabuie faxi e magaaxude nɛ,
e si gbɛtɛ sɛnbɛmae rabira, naxee kelixi
Yudaya bɔxi xili ma alako e xa Yudayakae
rayensen.»

Laamatunyi saxan nde: Maniya luuti

5 N naxa yi laamatunyi to: Xɛmɛ nde nu
na, maniya luuti nu suxuxi a yi ra.
6 N naxa a maxɔrin, «I siga minden?»
A naxa n yaabi, «N Darisalamu nan
maniyafe, alako n xa a gboe nun a kuyɛya
kolon.»
7 Malekɛ naxan nu wɔyɛnma n na, a
naxa siga yare, malekɛ gbɛtɛ naxa fa a
ralande.
8 A naxa a fala a bɛ, «I gi, sa a
fala yi sɛgɛtala bɛ, a Darisalamukae nun
xurusee fama nɛ wuyade han tɛtɛ mu nɔ
e rabilinde sɔnɔn.»
9 Alatala xa masenyi nan ya: «N tan yati
e makantama nɛ. N luma nɛ e bɛ alɔ tɛtɛ
tɛ daaxi, n ma nɔrɛ fa lu e tagi.»
10 Alatala xa masenyi nan ya:
«Wo wo gi, wo wo gi!
Wo xa keli ɲamanɛ ma
naxan na kɔɔla ma.»
Alatala xa masenyi nan ya:
«Singe n nu bara wo rayensen yɛ duniɲa
ma.
11 Siyon mixie, wo wo gi.
Wo tan naxee na Babilɔn,
wo xa keli naa.»
12 Mangɛ Alatala naxa a masen n bɛ,
a naxan xɛɛxi binyɛ kui,
fe falafe yi sie xa fe ra naxee wo tɔɔrɔxi:
«Naxan a bɛlɛxɛ dinma wo ra,
a luxi nɛ alɔ na kanyi bara a bɛlɛxɛ din
Ala ra.»
13 N na keli e xili ma,
e findi e xa konyie xa konyie ra.
Na kui wo a kolonma nɛ
a Mangɛ Alatala nan n xɛɛxi.

14 «Darisalamukae, wo wo xui ite sɛɛwɛ
kui,
barima n fama nɛ lude wo tagi.»
Alatala xa masenyi nan na ki.
15 Si wuyaxi fama nɛ Alatala ma na lɔxɔɛ,
e fa findi n ma ɲama ra.
N luma nɛ wo tagi,
wo fa a kolon
a Mangɛ Alatala nan n xɛɛxi wo ma.
16 Yudaya man findima Alatala gbe nan
na
a xa bɔxi sɛniyɛnxi kui.
A man fama nɛ Darisalamu sugandide.
17 Adamadi birin xa a sabari Alatala bɛ,
a na kelife a xa yire sɛniyɛnxi.

3

Laamatunyi naani nde: Sɛrɛxɛdubɛ kuntigi

1 A naxa sɛrɛxɛdubɛ kuntigi Yosuwe
masen n bɛ, a nu tixi Alatala xa malekɛ
ya i. Sentanɛ nu tixi a yirefanyi ma a xa
a tɔɔɲɛgɛ.
2 Alatala naxa a fala Sentanɛ bɛ, «N
tan, Alatala naxan Darisalamu sugandixi,
n bara a fala i bɛ Sentanɛ, i sabari! Yege

xuntunyi xa mu na yi xɛmɛ ra naxan baxi
tɛ dɛ i?»
3 Yosuwe nu tixi malekɛ ya i, dugi
nɔxɔxi nan nu ragoroxi a ma.
4 Malekɛ naxa a fala a booree bɛ naxee
nu tixi Yosuwe sɛɛti ma, «Wo dugi nɔxɔxie
ba a ma.» A man naxa a fala Yosuwe bɛ,
«A mato, n bara i xa yunubi ba, n bara
dugi tofanyie ragoro i ma.»
5 N naxa a fala, «Wo xa xunyi ratofan
se sɛniyɛnxi dɔxɔ a xunyi ma.» E naxa
xunyi ratofan se sɛniyɛnxi dɔxɔ a xunyi
ma, e naxa dugie ragoro a ma. Alatala xa
malekɛ nu tixi naa.
6 Alatala xa malekɛ naxa yi masenyi ti
Yosuwe bɛ,
7 «Mangɛ Alatala xa masenyi nan ya:
Xa i ɲɛrɛ n ma kirae xɔn, xa i n ma
yaamarie suxu, i fama nɛ n ma banxi
raŋɛrɛde, i fa n ma tɛtɛ makantade. Na
tɛmui i yire sɔtɔma nɛ be yee tagi.
8 Sɛrɛxɛdubɛ kuntigi Yosuwe, i tan nun
naxee dɔxɔxi i ya i, wo wo tuli mati. Wo
bara findi misaali ra. N fama n ma konyi
xɛɛde, naxan xili ‹Salonyi.›
9 Wo xa gɛmɛ mato n naxan dɔxɔxi
Yosuwe ya i. Ya solofere na na gɛmɛ
kerenyi ma. N sɛbɛli tima nɛ a ma, n man
fa yi bɔxi xa yunubi ba lɔxɔɛ keren kui.»
Mangɛ Alatala xa masenyi nan na ki.
10 «Na lɔxɔɛ, wo wo boore xilima nɛ, wo
xa lu yire keren wo xa wɛni bili nun xɔrɛ
bili bun ma.» Mangɛ Alatala xa masenyi
nan na ki.

4

Laamatunyi suuli nde: Lanpui dɔxɔ se

1 Malekɛ naxan nu wɔyɛnma n na, a
naxa fa n naxunude, alɔ e mixi raxunuma
ki naxɛ xixɔli ma.
2 A naxa n maxɔrin, «I munse toxi?» N
naxa a yaabi, «N lanpui dɔxɔ se xɛɛma
daaxi nan toxi, bitirɛ na a xuntagi, ture ra
a kui. Lanpui solofere gbakuxi a ma, ture
gorode solofere, ture rasoma na lanpui
soloferee kui.
3 Oliwi wuri bili firin tixi ture bitirɛ
sɛɛti firinyie ma, keren a yirefanyi ma,
keren a kɔɔla ma.»
4 N naxa malekɛ maxɔrin, naxan nu
wɔyɛnma n na, «N marigi, munse na yee
ra?»
5 A naxa a fala n bɛ, «I mu a kolon?» N
naxa a yaabi: «N marigi, n mu a kolon.»
6 Na tɛmui a naxa a masen n bɛ,
«Alatala xa masenyi nan ya, a naxan tixi
Sorobabeli bɛ, ‹Wo sɛnbɛ mu nɔma sese
ra. N tan nan Xaxili nɔma a rabade.›
Mangɛ Alatala xa masenyi nan ya.»
7 «Geya xungbe naxan na Sorobabeli ya
ra, n na findima nɛ fiili ra. A fama nɛ
gɛmɛ fanyi raminide banxi ti se ra, ŋama
fa a fala e xui itexi ra, ‹Ala xa hinnɛ a ra,
Ala xa hinnɛ a ra!›»
8 Alatala naxa yi masenyi ti n bɛ,
9 «Sorobabeli bara yi banxi ti fɔlɔ,
a man a raŋɔnma nɛ.» Na kui wo a
kolonma nɛ a Mangɛ Alatala nan n xɛɛxi
wo yire.
10 Nde yoma fe fɔlɛ xuri ma? Ŋama na
wali se to Sorobabeli bɛlɛxɛ, e ɲɛlɛxinma
nɛ.
Malekɛ naxa a fala n bɛ, «Na lanpui
solofere findixi Alatala yae nan na naxee
duniŋa iŋɛrɛma.»
11 N naxa a maxɔrin a ma, «Munse na
na oliwi wuri bili firinyi ra, naxee na
lanpui dɔxɔ se yirefanyi ma nun a kɔɔla
ma?»
12 N man naxa a maxɔrin a ma, «Munse
na na oliwi salonyi firinyie ra, naxee na
ture gorode xɛɛma daaxi firinyie sɛɛti ma,
oliwi ture dangima naxee kui?»
13 A naxa a fala n bɛ, «I mu a kolon
e naxee misaalixi?» N naxa a yaabi, «N
marigi, n mu a kolon.»
14 A naxa a fala n bɛ, «Mixi firin nan e ra
Ala naxee sugandixi, a ture ifili e xunyie
ma, e xa wali duniŋa birin Marigi bɛ.»

5

Laamatunyi senni nde: Dankɛ kɛɛdi

1 N man naxa laamatunyi to naxan
findixi kɛɛdi makuntanxi ra koore ma.
2 Malekɛ naxa n maxɔrin, «I munse
toxi?» N naxa a yaabi, «N kɛɛdi maku-
ntanxi nan toxi koore ma, a kuya nɔngɔn
ya mɔxɔŋɛn, a igbo nɔngɔn ya fu.»
3 A naxa a fala n bɛ, «Dankɛ sɛbɛxi na
kɛɛdi ma naxan masenxi bɔxi yire birin.
A sɛbɛxi muŋɛti nun mixie nan bɛ, naxee
e kalima wule ra, e birin fama nɛ keride
yi bɔxi ma.

4 Mangɛ Alatala xa masenyi nan ya, ‹N yi dankɛ rasoma nɛ muɲɛtie xa banxie kui, a nun mixi naxee e kalima n xili ra kɔnɔ e fa wule fala. Na dankɛ luma nɛ e xa banxie kui han a birin kana.›»

Laamatunyi solofere nde: Ginɛ na busali kui

5 Malekɛ naxan nu wɔyɛnma n na, a naxa makɔrɛ n na, a fa a fala n bɛ, «A mato naxan na minife yakɔsi.»

6 N naxa a maxɔrin, «Munse a ra?» A naxa n yaabi, «Busali nan a ra, ɲama xa fe ɲaaxie na naxan kui.»

7 Dɛrakote binye to ba a dɛ ra, a naxa a to ginɛ nde dɔxɔxi a kui.

8 Malekɛ naxa a fala n bɛ, «Fe ɲaaxi misaali nan yi ginɛ ra.» A man naxa ginɛ radin busali kui, a fa a dɛ rakoto dɛrakote binye ra.

9 N to n ya rakeli, n naxa ginɛ firin to. Gabutenyi gbongboe daaxie nu na e ma, e nu na ɲɛrɛfe koore ma. E naxa na busali tongo, e a xanin koore ma.

10 N naxa malekɛ maxɔrin, naxan nu wɔyɛnma n na, «E na busali xaninfe minden?»

11 A naxa n yaabi, «E na a xaninfe Babilɔn bɔxi nan ma, e banxi tima a bɛ dɛnnaxɛ, a xa lu naa.»

6

Laamatunyi solomasaxan nde: Sɔɔri ragise naani

1 N man naxa laamatunyi to. Sɔɔri ragise naani nu na minife geya firinyie longori ra. Na geyae nu yailanxi yɔxui nan na.

2 Soe gbeelie nan nu na sɔɔri ragise singe bɛndunfe, soe fɔɔrɛe nan nu na sɔɔri ragise firin nde bɛndunfe,

3 soe fiixɛe nan nu na sɔɔri ragise saxan nde bɛndunfe, soe makatunxie nan nu na sɔɔri ragise naani nde bɛndunfe.

4 N naxa malekɛ maxɔrin, naxan nu wɔyɛnma n na, «N marigi, munse yee ra?»

5 Malekɛ naxa n yaabi, «Foye naani nan e ra, Duniɲa Marigi na naxee raminife.

6 Soe fɔɔrɛe sigama ɲamanɛ kɔɔla nan ma, soe fiixɛe sigama ɲamanɛ sogegorode nan ma, soe makatunxie sigama ɲamanɛ yirefanyi nan ma.»

7 Yi soe sɛnbɛmae to nu wama sigafe duniɲa iɲɛrɛde, malekɛ nde naxa a fala e bɛ, «Wo siga bɔxi iɲɛrɛde.» E naxa keli keren na.

8 Ala naxa a fala n bɛ a xui itexi ra, «I bara a mato, naxee sigaxi ɲamanɛ kɔɔla ma, e bara n waxɔnfe raba naa.»

Yosuwe xa mangɛya

9 Alatala xa masenyi nan ya:

10 «Xeledayi, Tobiya, nun Yɛdaya na fa kelife konyiya kui Babilɔn bɔxi ma, i xa e xa fangadamae rasuxu. Na lɔxɔɛ i xa siga Sofoni xa di Yosiya yire

11 na gbeti nun na xɛɛma ra. I xa mangɛya tɔnxuma rafala na ra, i fa a dɔxɔ sɛrɛxɛdubɛ kuntigi Yosuwe xun ma, Yehosadaki xa di.

12 I xa a fala a bɛ, ‹Mangɛ Alatala xa masenyi nan ya: Yi mixi naxan xili «Salonyi.» Na salonyi bulama nɛ, a fa Alatala xa hɔrɔmɔbanxi ti.

13 A tan nan Alatala xa hɔrɔmɔbanxi tima, mangɛya tɔnxuma luma nɛ a yi, a dɔxɔ a xa kibanyi kui, a ɲama yamari. Sɛrɛxɛdubɛ nde fan dɔxɔma nɛ a xa kibanyi kui. Bɔɲɛsa lu e firinyi tagi.›

14 Mangɛya tɔnxuma luma nɛ Alatala xa hɔrɔmɔbanxi kui Helemi, Tobiya, Yɛdaya, nun Sofoni xa di Heni yi ra.»

15 «Mixi naxee makuya, nee fama nɛ Alatala xa hɔrɔmɔbanxi tide. Na kui wo a kolonma nɛ a Mangɛ Alatala nan n xɛɛxi wo ma. Na birin fama nɛ rabade xa wo wo Marigi Alatala xui suxu a fanyi ra.»

7

Sunyi

1 Dariyusi xa mangɛya ɲɛ naani nde, Kisilewi kike solomanaani nde, xi naani nde lɔxɔɛ, Alatala naxa masenyi ti Annabi Sakari bɛ.

2 Betelikae nu bara Sareseri nun Regemi Meleki nun e xa mixie xɛɛ Alatala maxandide.

3 E man xa Mangɛ Alatala xa sɛrɛxɛdubɛe, naxee nu na hɔrɔmɔbanxi kui, a nun namiɲɔnmɛe maxɔrin, «Muxu lan muxu xa muxu wa xui ramini kike suuli nde ra, muxu xa sunyi suxu alɔ muxu a rabaxi ɲɛ wuyaxie ra ki naxɛ?»

4 Mangɛ Alatala naxa masenyi ti n bɛ yi
ki,
5 «Ɲama nun sɛrɛxɛdubɛe maxɔrin n
bɛ, ‹Wo to nu sunyi suxuma sunnunyi kui
na kike suuli ndee nun na kike solofere
ndee ɲɛ tongo solofere bun ma, wo nu
sunma n tan nan bɛ?
6 Wo to nu wo dɛgema nun wo wo
minma, wo mu a rabaxi wo yɛtɛ xa bɛ?
7 Alatala mu na masenyi mɔɔli ti
a xa namiɲɔnmɛ singee saabui xa ra,
Darisalamu nun a rabilinyi nu sabatixi
bɔɲɛsa kui tɛmui naxɛ? Na tɛmui, mixie
nu na Negewi nun Sefela bɔxi ma.›»
8 Alatala naxa masenyi ti Annabi Sakari
bɛ yi ki,
9 «Mangɛ Alatala xa masenyi nan ya:
‹Wo xa kiiti sa tinxinyi kui. Wo xa hinnɛ
wo boore ra kinikini kui.
10 Wo naxa kaaɲɛ ginɛe, kiridie, bɔxi
xɔɲɛe, nun setaree tɔɔrɔ. Wo naxa natɛ
ɲaaxi tongo wo bɔɲɛ kui wo booree xa fe
ra.›
11 Kɔnɔ e mu tin na masenyi ra, e naxa
e kobe so, e mu e tuli mati na ra.
12 E bɔɲɛe naxa xɔrɔxɔ alɔ diyaman,
e naxa tondi Mangɛ Alatala xa sɛriyɛ
suxude, a Xaxili Sɛniyɛnxi nu bara naxan
nasanba namiɲɔnmɛ singee ma. Na nan
a ra Mangɛ Alatala naxa xɔnɔ e ma a
belebele ra.
13 A to e xili, e naxa tondi a xui suxude.
Yakɔsi, xa e tan bara a xili, a mu e xa
maxandi suxuma de.» Mangɛ Alatala xa
masenyi nan ya,
14 «N e rayensen nɛ sie birin ya ma
e mu naxee kolon. E to keli e xa bɔxi
ma, dɛnnaxɛ nu bara rabɛɲin, mixi yo
mu dangima dɛnnaxɛ, mixi yo mu sigama
dɛnnaxɛ. Bɔxi fanyi findi gbaloe bɔxi ra
e tan nan saabui ra.»

8

Ala xa laayidi Darisalamu xa fe ra

1 Mangɛ Alatala xa masenyi nan ya:
2 Mangɛ Alatala naxa a masen, «N mu
wama n firin nde xɔn Siyon. N ma ɲama
xa fe xɔrɔxɔ n ma ki fanyi.»
3 Alatala naxa a masen, «N man fama
nɛ Siyon, n xa lu wo tagi Darisalamu.
Darisalamu fama nɛ xilide ‹Taa nɔndila.›
Mangɛ Alatala xa geya fama nɛ xilide
‹Geya Sɛniyɛnxi.›»
4 Mangɛ Alatala xa masenyi nan ya:
«Xɛmɔxie nun ɲɛlɛxɛforie man luma nɛ
Darisalamu malan yire, yisuxuwuri suxu
e yi e xa simaya xɔnnakuye xa fe ra.
5 Dimɛdie fan luma nɛ bere ra taa
malandee.»
6 Mangɛ Alatala xa masenyi nan ya,
«Hali a fa findi tɛrɛnna ra yi waxati
ɲama dɔnxɔɛ bɛ, Mangɛ Alatala mu nɔma
kaabade na fe ma.»
7 Mangɛ Alatala xa masenyi nan ya, «N
nan n ma ɲama rakisima nɛ ɲamanɛe ma
naxee kelima sogetede nun sogegorode.
8 N e ragbilenma nɛ Darisalamu. E
findima nɛ n ma ɲama ra, n fan findi e
Marigi Ala ra nɔndi nun tinxinyi kui.»
9 Mangɛ Alatala xa masenyi nan ya,
«Wo wo sɛnbɛ so, wo tan naxee nu bara
yi masenyi mɛ namiɲɔnmɛe saabui ra
Mangɛ Alatala xa banxi kɔɔrin tɛmui
naxɛ. Wo wo sɛnbɛ so alako yi banxi xa
ɲɔn.
10 Beenu na wali xa fɔlɔ, wali sare yo
mu nu na walikɛe bɛ. Hali ningee mu
donse sɔtɔ e xa wali kui. Wali birin mu
nu nɔma sɔɔnɛyade, barima n nu bara
yaxuiɲa ramini mixie tagi.
11 Kɔnɔ yakɔsi n mu yi ɲama dɔnxɔɛ
tɔɔrɔma alɔ singe.» Mangɛ Alatala xa
masenyi nan na ki.
12 «Bɔɲɛsa luma nɛ bɔxi ma. Wɛni bilie
bogima nɛ, bɔxi daxamui raminima nɛ,
tunɛ ye fama nɛ. N na birin soma nɛ yi
ɲama dɔnxɔɛ yi ra e kɛ ra.
13 Singe Yudaya bɔnsɔɛ nun Isirayila
bɔnsɔɛ findi nɛ dankɛ ra sie tagi, kɔnɔ
yakɔsi, n to wo rakisi, wo findima nɛ e bɛ
saabui ra e barakɛ sɔtɔ. Wo naxa gaaxu,
wo wo sɛnbɛ so.»
14 Mangɛ Alatala xa masenyi nan ya,
«Wo benbae to n naxɔnɔ, n naxa natɛ
tongo n xa wo ɲaxankata. N mu tin
gbilende na natɛ fɔxɔ ra.
15 Kɔnɔ yakɔsi n bara natɛ tongo, n xa fe
fanyi raba wo bɛ, Darisalamu nun Yudaya
bɔnsɔɛ. Wo naxa gaaxu.
16 Wo xa yi masenyi rabatu: Wo xa
nɔndi fala wo boore bɛ, wo xa kiiti sa
nɔndi nun tinxinyi kui.

17 Ɲaaxuiɲa naxa lu wo bɔɲɛ kui wo
booree mabiri. Wo naxa wo kali wule
kui, barima na fe mɔɔli mu rafan n ma.»
Mangɛ Alatala xa masenyi nan na ki.
18 Mangɛ Alatala xa masenyi nan ya,
19 «Mangɛ Alatala naxa a masen wo
sunyi naxee suxuma kike naani nde, kike
suuli nde, kike solofere nde, nun kike fu
nde ra, nee xa findi sali sɛɛwɛ daaxie ra.
Nɔndi nun bɔɲɛsa xa rafan wo ma.»
20 Mangɛ Alatala xa masenyi nan ya,
«Mixi gbegbe fama nɛ fade kelife ɲamanɛ
gbɛtɛe ma.
21 Mixie luma siga ra yire gbɛtɛ e sa
a fala mɛnnikae bɛ, ‹Won xɛɛ Mangɛ
Alatala maxandide, won birin na a ra.›
22 Sɛnbɛma wuyaxie kelife ɲamanɛ
gbɛtɛe ma, e fama nɛ Mangɛ Alatala fende
Darisalamu, e a maxandi.»
23 Mangɛ Alatala xa masenyi nan ya,
«Na lɔxɔɛe ɲamanɛ gbɛtɛe mixi fu fama
nɛ kankande Yuwifi keren ma, e fa a fala
a bɛ, ‹Won birin na a ra, barima muxu
bara a kolon Ala na wo fɛ ma.›»

9

Si gbɛtɛe xa kiiti

1 Alatala bara masenyi xɔrɔxɔɛ ti
Xadaraki xa bɔxi xa fe ra.
Na masenyi bara Damasi taa fan li.
Alatala gbe nan adamadi birin na,
Isirayila bɔnsɔɛe fan a gbe.
2 Na masenyi bara Xamata taa li,
naxan na Damasi naaninyi mabiri.
A bara Tire nun Sidɔn fan li,
hali lɔnnilae nan to e ra.
3 Tire bara taa makantaxi ti,
a xa gbeti bara gbo alɔ mɛyɛnyi,
a xa xɛɛma bara gbo alɔ boora.
4 Kɔnɔ Marigi na birin bama nɛ a yi,
a a xa tɛtɛ radin baa ma, a fa taa gan.
5 Asikalɔn na na to,
a fan luma nɛ gaaxui kui.
Gasa nun Ekiron fan gaaxuma nɛ,
e sɛrɛnma nɛ barima e xa xunnakeli bara
findi yaagi ra.
Gasa mangɛ faxama nɛ,
mixi yo mu luma Asikalɔn sɔnɔn.
6 Si masunbuxi fama nɛ sabatide Asidodi.
«N Filisitakae xa yɛtɛ igboɲa ragoroma
nɛ.
7 N faxɛ tife ɲɔnma nɛ mɛnni.»
Ɲama dɔnxɔɛ fama nɛ birade muxu Ma-
rigi Ala fɔxɔ ra.
E sabatima nɛ Yudaya xabilɛe ya ma.
Ekiron luma nɛ alɔ Yebusu.
8 «N na n ma banxi kanta ma nɛ,
alako sɔɔri gali yo naxa a kana.
Naxan fama, naxan dangima,
e mu nɔma sese ra,
barima yakɔsi n ɲɛngi saxi a xɔn ma.»

9 Siyonkae, wo xa ɲɛlɛxin.
Darisalamukae, wo xa wo xui ite sɛɛwɛ
kui.
Wo xa mangɛ na fafe wo yire.
A tinxin. A kisixi.
A mu a yɛtɛ igboma,
a soma taa kui sofale nan fari,
sofale xɛmɛma, sofale ginɛma xa di.
10 «N sɔɔri ragise bama nɛ Efirami bɔxi
ma,
n soee bama nɛ Darisalamu.
Gereso xalie mu luma naa.»
A bɔɲɛsa nan masenma sie bɛ.
A xa mangɛya xungboma nɛ yire birin,
kelife baa xungbe ma, a sa dɔxɔ xure
xungbe ra.
11 «N bara wo xa mixi suxuxie xun sara
won ma saatɛ xa fe ra
naxan xirixi sɛrɛxɛ wuli daaxi ra.
E nu na fe xɔrɔxɔɛ kui,
alɔ mixi naxee ragoroxi kɔlɔnyi nde kui,
ye mu na naxan kui.
12 Wo xa gbilen taa makantaxi kui,
wo tan geelimani naxee xaxili tixi n na.
To n xa a fala wo bɛ,
n wo harige ragbilenma nɛ wo ma,
n man fa a xunmasa.
13 Yudaya findima nɛ n ma xali ra.
Efirami luma nɛ alɔ n ma tanbɛe.
Siyonikae findima nɛ n ma sɔɔrie ra
Girɛkikae xili ma.
N ma santidɛgɛma nan i ra.»

14 Alatala a yɛtɛ makɛnɛnma nɛ e bɛ,
a xa tanbɛ lu alɔ seyamakɔnyi.
Marigi Alatala sara fema nɛ,
a lu alɔ turunnaadɛ.
15 Mangɛ Alatala e makantama nɛ.
E xa geresosee kanari rabama nɛ,
e wuli ifili alɔ sɛrɛxɛdubɛe
naxan xuruse kɔn naxabama,
e fa na wuli kasan sɛrɛxɛbade ma.
16 E Marigi Alatala e rakisima nɛ na lɔxɔɛ,

alɔ xuruse dɛmadonyi a xa xurusee kantama ki naxɛ.
Ala xa ɲama luma nɛ alɔ diyaman naxan yanbama bɔxi ma.
17 E tofanma nɛ, e rayabu.
Baloe fanyi sɛgɛtalae xungboma nɛ,
minse fanyie sungbutunyie rayabu.

10

Ala xa hinnɛ

1 Wo xa Alatala maxandi ɲɛmɛ tɛmui.
Alatala fama nɛ tunɛ belebele ra wo bɛ,
alako wo xa xɛe xa fan.
2 Kuyee wule falama,
sematoee mu nɔndi toma,
e xiyee fasarima wule ra,
e xa madundui fufafu na a ra.
Na birin bara a niya ɲama xa lɔɛ alɔ xurusee.
E na tɔɔrɛ kui barima xuruse dɛmadonyi mu na e bɛ.
3 N bara xɔnɔ na xuruse dɛmadonyie ma.
N e xa yareratie ɲaxankatama nɛ.
Yudaya luma nɛ alɔ Mangɛ Alatala xa xurusee,
a mɛɛnima nɛ e ma.
E fama nɛ binyɛ sɔtɔde,
alɔ sɔɔri mangɛ xa soe.
4 Mixi nde kelima nɛ Yudaya
naxan misaalima gɛmɛ ra banxi tixi naxan fari,
naxan misaalima wuri ra kiri banxi xirixi naxan na,
naxan misaalima xali geresose ra.
Mangɛ birin fatanxi Yudaya bɔnsɔɛ nan na.
5 Yudayakae findima nɛ sɛnbɛmae ra,
naxee e yaxuie maboronma gere kui,
barima Alatala na e fɛ ma.
E yaxuie xa soe ragimae luma nɛ yaagi kui.

6 «N Yudaya bɔnsɔɛ xun nakelima nɛ,
n Yusufu bɔnsɔɛ rakisi,
n e xa taae yailan,
barima n bara kinikini e ma.
E fama nɛ lude alɔ n mu e rabɛɲin.
E Marigi Alatala nan n na,
n e xa duba suxuma nɛ.
7 Efirami bɔnsɔɛ fan findima nɛ sɛnbɛmae ra.
E sɛɛwama nɛ dangife siisilae ra.
E xa die na birin toma nɛ, e fan ɲɛlɛxin.
E birin bɔɲɛ sɛɛwama nɛ Alatala xa fe ra.
8 N nan n ma ɲama maxilima nɛ, n xa e xun sara,
e xa wuya dangife singe ra.
9 Hali n to e rayensenxi sie ya ma,
e e ratuma nɛ n ma fe ma yire makuye.
E tan nun e xa die kisima nɛ,
e man fa gbilen e xɔnyi.
10 N e rafama nɛ kelife Misira bɔxi ma,
n e malan kelife Asiriya bɔxi ma.
N man Galadi nun Liban bɔxi fima nɛ e ma,
kɔnɔ e kɔnti dangima nɛ na birin na.
11 E xa tɔɔrɛ bara lu alɔ baa mɔrɔnyie,
kɔnɔ Ala na mɔrɔnyie ragoroma nɛ.
Nili xure bara a niya e xa lu konyiya kui,
kɔnɔ na xure bara xɔri.
Asiriya xa yɛtɛ igboɲa goroma nɛ,
Misira xa mangɛya ɲɔn.
12 N tan nan e sɛnbɛ soma,
e fama nɛ ɲɛrɛde n xili ra.»
Alatala xa masenyi nan na ki.

11

Xuruse dɛmadonyie

1 Liban bɔxi, i xa wuri birin fama nɛ gande.
2 Wo fama nɛ wade wo xui itexi ra,
barima sipirɛ, sɛdiri, nun konde bilie fama nɛ birade.
Basan wondi belebele bara kana.
3 Xuruse dɛmadonyie wama nɛ,
barima fiili bara kana.
Yɛtɛe xaaɲɛma nɛ,
barima Yurudɛn fɔtɔnyi bara kana.
4 N Marigi Alatala a masen nɛ,
«Wo xa xurusee dɛ madon,
naxee fama faxade.
5 Mixi naxee e sarama
e fama nɛ e kɔn naxabade kinikinitareɲa kui.
Naxee e matima e a falama nɛ,
‹Ala tantu.
N bara banna.›
Xuruse dɛmadonyie mu kinikinima e ma.»
6 Alatala xa masenyi nan ya:
«N fan mu kinikinima yi ɲama ma.
N bara e birin lu e boore yi ra,
e xa mangɛ yi ra,
alako ɲama xa ɲaxankata.
N mu mixi yo ratangama na ma.»

7 Na kui n naxa xurusee tɔɔrɔxi dɛ
madon, naxee nu lanxi e xa faxa. N naxa
yisuxuwuri firin tongo. N naxa keren
xili sa «Hinnɛ,» boore «Lanyi.» N naxa
xurusee dɛ madon.
8 N naxa xuruse dɛmadonyi saxan keri
kike keren bun, barima e mu rafanxi n
ma sɔnɔn, n fan mu rafanxi e ma.
9 N naxa a fala xurusee bɛ, «N mu wo
dɛ madonma sɔnɔn. Naxan lan a xa faxa,
a xa faxa. Naxan lan a xa siga, a xa siga.
Naxan lan a xa lu be, a xa a boore faxa.»
10 N naxa n ma yisuxuwuri tongo naxan
xili «Hinnɛ,» n naxa a igira. Na misaalixi
saatɛ nan na naxan xirixi n tan nun sie
birin tagi. Na saatɛ bara kana.
11 N to na kana xurusee tɔɔrɔxi ya xɔri,
e naxa a kolon n nu bara Alatala xa
masenyi fala.
12 N naxa a fala e bɛ, «Xa a wo kɛnɛn,
wo n ma wali sare fi n ma, xa na mu a
ra wo a lu na.» E naxa kɔbiri kole tongo
saxan fi n ma wali sare ra.
13 Alatala naxa a fala n bɛ, «Xa e n ma
wali tide toma na ki nɛ, a sare mu gbo,
a wɔlɛ. Fɛɲɛ yailanma xa na tongo.» N
naxa na kɔbiri kole tongo saxan tongo, n
naxa e wɔlɛ Alatala xa banxi kui mixi nde
bɛ naxan fɛɲɛe yailanma.
14 Na dangi xanbi, n naxa n ma yisuxu-
wuri igira naxan nu xili «Lanyi,» barima
lanyi mu na Yudaya nun Isirayila tagi
sɔnɔn.
15 Alatala naxa a fala n bɛ, «I man xa
xuruse dɛmadonyi xaxilitare xa walisee
tongo.
16 N xuruse dɛmadonyi rakelima nɛ yi
bɔxi ma naxan mu a ɲɛngi sama xurusee
xɔn ma. Xa xuruse keren bara lɔɛ, a mu
sigama a fende. Xa keren bara maxɔnɔ, a
mu a dandanma. Xa keren bara xungbo
fɔlɔ, a a sube birin donma nɛ han a a tore
li.»

17 «Ɲaxankatɛ na xuruse dɛmadonyi
ɲaaxi bɛ,
naxan xurusee rabɛɲinma.
Santidɛgɛma xa a bɛlɛxɛ sɛgɛ,
a xa a ya sɔxɔ.
A bɛlɛxɛ naxa nɔ fefe ra,
a ya naxa fe yo to.»

12

Yudaya xa xunnakeli

1 Alatala bara masenyi xɔrɔxɔɛ ti Isirayila
xa fe ra.
Alatala xa masenyi nan ya,
naxan koore nun bɔxi daaxi,
naxan xaxili so adamadi yi ra:
2 «N fe xungbe rabama nɛ Darisalamu bɛ,
duniɲa sie tagi.
Mixi na fa Darisalamu gerede,
n kaabanako rabama nɛ Yudaya bɛ.
3 Na lɔxɔɛ, n Darisalamu findima nɛ gɛmɛ
binye ra si birin bɛ.
Naxan katama na itefe ra,
na kanyi maxɔnɔma nɛ.
Duniɲa si birin malanma nɛ a xili ma.»
4 Alatala xa masenyi nan ya:
«Na lɔxɔɛ, n sɔɔri nun a xa soe radaxuma
nɛ.
N nee findi dɔnxui ra.
N Yudaya bɔnsɔɛ matoma nɛ,
n nan n ɲɛngi sa e xɔn ma.
5 Yudaya mangɛe a falama nɛ e bɔɲɛ kui,
‹Darisalamukae sɛnbɛ gboxi
e Marigi Alatala nan saabui ra.›
6 Na lɔxɔɛ, n Yudaya mangɛe luma nɛ
alɔ tɛ wolenxi yege xɔɔra,
xa na mu alɔ tɛ na din sɛxɛ ra.
E fama nɛ si birin halakide naxan na e
rabilinyi.
Darisalamu mu kanama.
7 Alatala Yudaya taae nan singe rakisima,
alako Dawuda xabilɛ nun Darisalamukae
xa binyɛ naxa dangi Yudaya mixie ra.
8 Na lɔxɔɛ, Alatala Darisalamukae makan-
tama nɛ.
Ala a niyama nɛ mixi taganxi xa Dawuda
sɛnbɛ sɔtɔ.
Dawuda xabilɛ sɛnbɛ gboma nɛ Ala
saabui ra.
Alatala xa malekɛ a ɲɛrɛma nɛ e ya ra.
9 Na lɔxɔɛ, n si birin halakima nɛ
naxee Darisalamu gerema.

10 N hinnɛ nun kinikini luma nɛ
Dawuda xabilɛ nun Darisalamukae xaxili
ma.
E fama nɛ e ya rafindide n ma, e n tan
naxan sɔxɔxi.
E sunnunma nɛ n ma fe ra,
alɔ mixi naxan xa di singe bara faxa.
E e wa xui raminima na ki nɛ.

11 Na lɔxɔɛ, sunnunyi gboma nɛ Darisalamu,
alɔ Hadada Rimɔn sunnunxi Megido gulunba kui ki naxɛ.
12 Ɲama birin sunnunma nɛ xabilɛ ki ma.
Dawuda xabilɛ luma nɛ a xati ma.
Natan xabilɛ fan luma nɛ a xati ma.
Xɛmɛe nun ginɛe mu sunnunma yire keren.
13 Lewi xabilɛ luma nɛ a xati ma.
Simeyi xabilɛ luma nɛ a xati ma.
Xɛmɛe nun ginɛe mu sunnunma yire keren.
14 Xabilɛ birin luma nɛ a xati ma.»

13

Ɲama sɛniyɛnxi

1 Na lɔxɔɛ, dulonyi minima nɛ
naxan nɔma Dawuda xabilɛ nun Darisalamukae
yunubi bade.
2 Mangɛ Alatala xa masenyi nan ya:
«Na lɔxɔɛ, n kuyee xili bama nɛ wo dɛ kui,
wo nɛɛmu e ma.
N e xa namiɲɔnmɛe nun e xa sɛniyɛntareɲa kerima nɛ.
3 Xa mixi nde suusama namiɲɔnmɛ masenyi tide,
a nga nun a baba naxan a barixi e a falama a bɛ,
‹I xa faxa, barima i bara wule fala Alatala xili ra.›
A nga nun a baba naxan a barixi,
e a sɔxɔma nɛ na masenyi xa fe ra.
4 Na lɔxɔɛ, namiɲɔnmɛe birin yaagima nɛ
e xa masenyie xa fe ra.
E mu namiɲɔnmɛ dugi ragoroma e ma sɔnɔn
alako e xa mixi madaxu.
5 E birin a falama nɛ,
‹Namiɲɔnmɛ mu n na.
Kabi n dimɛdi tɛmui n xɛ nan tun safe.›
6 Kɔnɔ e a maxɔrinma nɛ,
‹Munse na yi nari ra i bɛlɛxɛe ma?›
A e yaabima nɛ:
‹N xanuntenyi nan n maxɔnɔxi.›»

7 «Santidɛgɛma, keli n ma xuruse dɛmadonyi xili ma,
keli mixi xili ma naxan na n sɛɛti ma.»
Mangɛ Alatala xa masenyi nan ya:
«Santidɛgɛma, xuruse dɛmadonyi faxa,
yɛxɛɛe rayensen yɛ.
N fama nɛ yɛxɛɛyɔrɛe ɲaxankatade.»
8 Alatala xa masenyi nan ya:
«Ɲama dɔxɔ firin faxama nɛ,
kɔnɔ a dɔxɔ saxan nde baloma nɛ.
9 N na dɔxɔ saxan nde sama nɛ tɛ i,
n e raxunu alɔ gbeti.
N xa e mato alɔ xɛɛma.
A na n maxandi, n a xa duba suxuma nɛ.
N fama nɛ a masende, ‹N ma ɲama nan ya,›
a fan a masen, ‹Alatala nan muxu Marigi Ala ra.›»

14

Alatala fa lɔxɔɛ

1 Alatala xa lɔxɔɛ fafe.
Wo yaxuie wo harige itaxunma nɛ e boore ma wo ya xɔri.
2 N si birin malanma nɛ Darisalamu gere xili ma.
E soma nɛ taa kui, e banxi kana, e dutun ginɛe ma.
E ɲama sɛɛti xaninma nɛ konyiya kui,
e boore sɛɛti lu taa kui.

3 Alatala kelima nɛ a sa na sie gere a gere ki ma.
4 Na lɔxɔɛ Ala tima nɛ Oliwi geya fari,
naxan na Darisalamu ya ra sogetede mabiri.
Oliwi geya ibɔɔma nɛ a tagi,
kelife sogetede han sogegorode.
Gulunba luma nɛ geya firin tagi,
keren na kɔɔla ma, keren na yirefanyi ma.
5 Na tɛmui wo wo gima nɛ gulunba kui
n ma geyae tagi han Aseli.
Wo wo gima nɛ
alɔ wo wo gixi bɔxi xa sɛrɛnyi ya ra ki naxɛ,
Yudaya mangɛ Yusiya xa waxati.
Na tɛmui n Marigi Alatala fama nɛ,
a nun a xa sɛniyɛntɔɛe ra.
6 Na lɔxɔɛ, naiyalanyi mu luma duniɲa ma,
yanbasee xunuma nɛ.
7 Yanyi nun kɔɛ mu na na lɔxɔɛ.
Alatala nan na lɔxɔɛ mɔɔli kolon.
Kɔnɔ nunmare tɛmui naiyalanma nɛ.

8 Na lɔxɔɛ, kisi ye minima nɛ Darisalamu,
sɛɛti te sogetede baa mabiri,

sɛɛti goro sogegorode baa mabiri.
A minima nɛ soge fure nun ɲɛmɛ tɛmui.
9 Alatala nan findima duniɲa birin mangɛ ra.
Na lɔxɔɛ, Alatala nan keren fama batude,
a xili nan gbansan falama.
10 Darisalamu bɔxi rabilinyi birin
findima nɛ mɛrɛ ra,
kelife Geba, sa dɔxɔ Rimɔn na,
Darisalamu yirefanyi ma.
Darisalamu xa fe itema nɛ, a xa nɔɛ fa yensen yɛ
kelife Bunyamin naadɛ ma, sa dɔxɔ naadɛ singe ra,
han tunxui naadɛ, han Xananɛli koore banxi,
han mangɛ xa wɛni yailande.
11 Mixie sabatima nɛ taa kui,
e mu halakima sɔnɔn.
Darisalamu luma nɛ bɔɲɛsa kui.

12 Alatala fama nɛ fure ɲaaxi sinde sie ma
naxee Darisalamu gerexi.
E fate kiri birin bɔrɔma nɛ beenu e xa faxa.
E yae bɔrɔma nɛ e ya yili kui,
e nɛnyi bɔrɔma nɛ e dɛ kui.
13 Na lɔxɔɛ, Alatala mixie ya isoma nɛ,
e e boore suxu, e e boore bɔnbɔ.
14 Yudayakae gere tima nɛ Darisalamu.
E naafuli bama nɛ sie yi ra naxee na e rabilinyi,
xɛɛma, gbeti, nun dugi gbegbe.
15 Na fure ɲaaxi mɔɔli nde fan sinma nɛ xuruse birin ma:
soee, sofalee, ɲɔxɔmɛe.

16 Darisalamu yaxui naxee mu faxaxi na kui,
nee luma nɛ te ra ɲɛ birin Mangɛ Alatala batude,
e xa Bage Ti Sali raba na.
17 Xa duniɲa xabilɛ nde tondi sigade Darisalamu
Mangɛ Alatala batude,
tunɛ mu sinma e xa bɔxi ma.
18 Xa Misira xabilɛ nde tondi sigade,
tunɛ mu goroma mɛnni.
Alatala xa fure ɲaaxi nan na ki,
a naxan nagoro sie ma,
naxee tondixi sigade Bage Ti Sali rabade.
19 Alatala Misira nun si birin ɲaxankatama na ki nɛ,
naxee tondi sigade Bage Ti Sali rabade.

20 Na lɔxɔɛ, birin findima Alatala gbe nan na.
A fama nɛ sɛbɛde tɔlɔnyie ma naxee gbakuxi soee ra,
«Alatala gbe.»
Tunde naxee sube gbansan ɲinma
Alatala xa hɔrɔmɔbanxi kui,
nee sɛniyɛnma nɛ alɔ yirabasee
naxee rawalima sɛrɛxɛbade sɛɛti ma.
21 Tunde birin naxee na Darisalamu nun Yudaya,
nee birin sɛniyɛnma nɛ,
nee birin findima nɛ Mangɛ Alatala gbe ra.
Mixi birin naxee fama sɛrɛxɛ bade,
nee fama nɛ tunde ndee ra alako e xa kuri so.
Na lɔxɔɛ, Kanaan kaafiri yo mu soma
Mangɛ Alatala xa banxi kui.

Annabi Malaki xa Kitaabui

Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Annabi Malaki yi kitaabui nan sɛbɛxi Isirayilakae ma tɛmui dangixi. E to gbilen Isirayila bɔxi ma, kelife yire makuye Ala e ɲaxankataxi dɛnnaxɛ e xa yunubie xa fe ra, namiɲɔnmɛe naxa kawandi ti e bɛ. E naxa limaniya, e naxa Darisalamu ti a nun e xa hɔrɔmɔbanxi.

Na xanbi, e man bara bira yunubi fe fɔxɔ ra. Alatala naxa e yaabi Annabi Malaki xa kitaabui saabui ra. A naxa ratu e ma alɔ a e xanuxi ki naxɛ dangife si birin na, kɔnɔ e mu na kolon a bɛ. Ala naxa e xa yunubi masen e bɛ keren keren yi ra. E nu darixi sɛrɛxɛ ɲaaxi ba ra Ala bɛ. E mu nu wama farilɛ fife Ala ma. E nu setaree tɔɔrɔ, e man nu fa yɛnɛ raba. Awa, na birin kui Alatala naxa a xa natɛ tongoxi masen e bɛ. A naxɛ e fama nɛ ɲaxankatɛ sɔtɔde xa e mu gbilen yunubi rabafe fɔxɔ ra. A man naxɛ, mixi naxan gaaxuma a ya ra, na fama nɛ ratangade Ala xa xɛɛra saabui ra naxan nu na fafe.

Yi kitaabui xaxili belebele masenma to mixie bɛ. Yunubi mu rafan Ala ma feo. Xa mixi birama kira ɲaaxi fɔxɔ ra, e Ala xa ɲaxankatɛ sɔtɔma nɛ. Kɔnɔ xa mixi gaaxuma Ala ya ra, Alatala yɛtɛ yati nan e rakisima. Amina.

Annabi Malaki xa Kitaabui

Alatala xa wɔyɛnyi xɔrɔxɔɛ

1 Alatala xa wɔyɛnyi xɔrɔxɔɛ Isirayilakae bɛ Annabi Malaki saabui ra:

2 Alatala xa masenyi nan ya, «N bara wo xanu, kɔnɔ wo maxɔrinyi tima n ma, ‹Ala, muxu xa marafanyi na minden?›» Ala naxɛ, «Yaxuba taara xa mu lanxi Esayu ma? Yaxuba tan a rafan n tan Ala ma,

3 kɔnɔ n bara Esayu tan naɲaaxu. N bara a xa bɔxi geya yire mafindi gbengberen yire ra. N bara a kɛ so wulai baree yi ra naxee na gbengberenyi ma.

4 Xa Edonkae, naxee kelixi Esayu bɔnsɔɛ, a fala, ‹Won bara gbaloe sɔtɔ, kɔnɔ won na yailanma,› Mangɛ Alatala e yaabima nɛ, ‹Xa wo banxi ti, n na rabirama nɛ.› E xili fama nɛ falade, ‹Ɲaaxuɲa bɔxi.› E a falama nɛ ɲama na a ra Alatala xɔnɔxi naxan ma tɛmui birin.

5 Wo yae fama nɛ a tode. Wo yɛtɛ yati a falama nɛ, ‹Alatala xa mangɛya sɛnbɛ gbo duniɲa birin, hali Isirayila bɔxi fari ma.›»

Marigi batui naxan xɔnxi

6 «Di tan a baba binyama nɛ, konyi fan a marigi binya. Xa n tan nan na wo baba ra, n ma binyɛ na minden? Xa n tan nan na wo marigi ra, n ma binyɛ na minden? N tan wo xa Mangɛ Alatala, n xa a fala wo bɛ, wo na n xili yelebufe. Kɔnɔ wo n maxɔrinfe, ‹Muxu i xili yelebuxi di?›

7 Wo na n xili yelebufe wo xa sɛrɛxɛ sɛniyɛntaree nan na wo naxee sama n ma sɛrɛxɛbade fari. Wo man n maxɔrinma, ‹Muxu faxi sɛrɛxɛ sɛniyɛntare mundun na?› N xa a fala wo bɛ, wo bara n ma sɛrɛxɛbade xa fe yelebu.

8 Wo na xuruse dɔnxui ba sɛrɛxɛ ra, na fan? Wo na fa xuruse mabɛnxi ra, xa na mu xuruse furaxi ra, na fan? Xa wo bara na sɛrɛxɛ mɔɔli so wo xa mangɛ yi ra, a ɲɛlɛxinma nɛ wo ra? A wo rasɛnɛma nɛ a fanyi ra? Mangɛ Alatala xa masenyi nan na ki.»

9 «Xa wo Ala makula na sɛrɛxɛ mɔɔli ra, a hinnɛma wo ra, a wo rasɛnɛma a fanyi ra? Mangɛ Alatala xa masenyi nan na ki.»

10 «A lanma mixi nde wo ya ma a xa n ma hɔrɔmɔbanxi naadɛ balan, alako wo naxa tɛ radɛxɛ n ma sɛrɛxɛbade fari fufafu. Wo xa fe mu rafan n ma. N tan Mangɛ Alatala, n xa a fala wo bɛ a n mu wama wo xa sɛrɛxɛ xɔn, n mu a tongoma! Mangɛ Alatala xa masenyi nan na ki.»

11 «Kelife sogetede, sigafe han sogegorode n xili xungbo si birin tagi. Yire birin, e fama nɛ surayi gande n xili ra, e fa sɛrɛxɛ sɛniyɛnxi ra n ma binyɛ xa fe ra. Mangɛ Alatala xa masenyi nan na ki.»

12 «Kɔnɔ wo tan n xili yelebuma. Wo nu fa a fala, ‹Marigi xa sɛrɛxɛbade mu sɛniyɛnxi, sɛrɛxɛ naxan bama mɛnni a mu fan.›

13 Wo wo xunyi suxuma, wo nu fa sɔnxɔ, ‹Taganyi mundun yi ki!› N tan Mangɛ Alatala, n xa a fala wo bɛ, n mu

fama wo xa xuruse maxɔnɔxi, wo xa xuruse mabɛnxi, nun wo xa xuruse furaxi tongode n ma sɛrɛxɛbade sɔnɔn. Mangɛ Alatala xa masenyi nan na ki.»

14 «Dankɛ na mixi korintexi bɛ yɛxɛɛ kontonyi na naxan xa gɔɔrɛ ya ma, kɔnɔ a fa xuruse maxɔnɔxi tan ba sɛrɛxɛ ra a xa marakali rakamalife ra. Mangɛ xungbe na n na, naxan xili magaaxu si birin tagi. Mangɛ Alatala xa masenyi nan na ki.»

2

Sɛrɛxɛdubɛe rakɔrɔsife

1 «Yakɔsi, sɛrɛxɛdubɛe, wo xa wo tuli mati.

2 Xa wo mu wo tuli mati n na, xa wo mu ɲanige tongo n xili binyafe ma, n tan Mangɛ Alatala wo dankama nɛ. N wo xa dubɛ mafindima nɛ dankɛ ra. N bara wo xa duba kana barima n ma binyɛ mu na wo ɲanige ma. Mangɛ Alatala xa masenyi nan na ki.»

3 «Wo a toma nɛ! N wo bɔnsɔɛ ɲaxankatama nɛ. Wo xuruse naxee bama sɛrɛxɛ ra, n e gbi kasanma nɛ wo yatagi. Wo nun na yaagi nan sigama.

4 N tan Mangɛ Alatala bara yi wɔyɛnyi xɔrɔxɔɛ fala wo bɛ alako n ma saatɛ, n naxan tongoxi wo benba Lewi bɛ, a naxa kana sɔnɔn. Mangɛ Alatala xa masenyi nan na ki.»

5 «N naxa saatɛ tongo a bɛ. N naxa simaya nun bɔɲɛsa fi a ma, alako a xa gaaxu n ya ra. Na tɛmui a bara gaaxu n ya ra, a bara sɛrɛn n xili ra.

6 N ma sɛriyɛ yati nu na a dɛ kui, maifui yo mu nu na a bɔɲɛ kui. A bira nɛ n fɔxɔ ra bɔɲɛsa nun tinxinyi kui, a mixie ragbilen kira ɲaaxi fɔxɔ ra.

7 Sɛrɛxɛdubɛ dɛ lɔnni nan nagatama. Ala xa sɛriyɛ minima nɛ a dɛ i, barima Mangɛ Alatala xa xɛɛra nan na a ra.»

8 «Kɔnɔ wo tan, wo bara gbilen Ala xa kira fɔxɔ ra. Wo bara mixi wuyaxi ramini na kira ra wo xa xaranyi ra. N tan Mangɛ Alatala naxɛ wo bara Lewi xa saatɛ kana. Mangɛ Alatala xa masenyi nan na ki.

9 N wo rayaagima nɛ, n wo xa fe magoro ɲama ya xɔri, barima wo mu n ma kira kolon. Wo bara mixi rafisa e boore bɛ wo xa kiiti kui.»

Sɛriyɛ tongoxi futi xa fe ra

10 Annabi Malaki naxɛ, won birin baba keren xa mu a ra? Ala keren xa mu won birin daaxi? Munfe ra won won boore yanfama? Munfe ra won bara won benba xa saatɛ kana?

11 Yudayakae naxa Ala yanfa, barima fe ɲaaxi bara raba Isirayila nun Darisalamu bɔxi ma. Yudaya bara Alatala batude yelebu naxan nafan a ma. A bara kuye batui xa di ginɛ dɔxɔ.

12 Alatala na xɛmɛ mɔɔli, nun a xa die, a nun a xa denbaya birin kerima nɛ Yaxuba xa kiri banxi kui. A na xɛmɛ mɔɔli kerima nɛ, a nun a sɛrɛxɛ naxan bama Mangɛ Alatala bɛ.

13 Na xanbi, wo tan wo ya ye gbegbe raminima Alatala xa sɛrɛxɛbade, barima wo naxɛ a mu wo xa sɛrɛxɛ tongoma, a mu wama a xɔn sɔnɔn.

14 Wo n maxɔrinma «Munfe ra?» N a falama wo bɛ. Wo ginɛ naxan sugandi wo fonike tɛmui, wo naxan xa futi xiri Alatala xa seedeɲɔxɔya kui, wo bara na ginɛ yanfa.

15 Alatala xa mu adama daaxi, a a nii raso a fate? Adama mu die fenma xɛ Ala naxee ragirima a ma? Wo mɛɛni wo nii ma, wo naxa wo xa ginɛ yanfa, wo naxan sɔtɔ wo fonike tɛmui.

16 Isirayila Marigi Alatala naxɛ, mɛɛfe i xa ginɛ ra, nun gere tife, fee nan e ra n naxee xɔnxi. Wo mɛɛni wo nii ma, wo naxa findi yanfante mixie ra.

Alatala xa kiiti

17 Wo bara Alatala ratagan wo xa wɔyɛnyi ra, kɔnɔ wo fa maxɔrinyi tife, «Muxu a rataganxi di?» N xa wo yaabi. Wo a rataganxi a falafe ra, «Fe kobi rabama nan nafan Alatala ma, a na mixi mɔɔli nan fenma.» Wo man a rataganxi a falafe ra, «Ala kiitisa na minden?»

3

Ala xa kiiti

1 «Wo wo ya ti, n fama nɛ n ma xɛɛra xɛɛde naxan kira yailanma n bɛ. Wo Marigi, wo naxan fenfe, a fama nɛ sode a xa hɔrɔmɔbanxi kui keren na. Saatɛ xɛɛra, wo wama naxan xɔn, a na fafe. Mangɛ Alatala xa masenyi nan na ki.»

2 «A na fa, nde nɔma suusade a ra? Nde
nɔma tide a ya i? Barima a luma nɛ alɔ
xabure tɛ naxan se raxunuma. A luma nɛ
alɔ xɔsi base dugi xae naxan nawalima.
3 A fama nɛ gbeti raxunude, a a gbi
ba. A Lewi xa die rasɛniyɛnma nɛ. A e
raxunuma nɛ alɔ xɛɛma a nun gbeti, a e
gbi ba. E xa findi sɛrɛxɛdubɛe ra Alatala
bɛ naxee sɛrɛxɛ bama tinxinyi kui.»
4 «Na tɛmui, Yudaya nun Darisalamu xa
sɛrɛxɛ rafanma nɛ Alatala ma alɔ tɛmui
dangixi, alɔ waxati fori.
5 N fama nɛ wo xa kiiti sade. N kiiti
sama nɛ keren na mandurulae, yɛnɛlae,
wule falɛe, nun mixi kobie ma naxee
walikɛ sare donma, naxee kaaɲɛ ginɛe,
kiridie, nun xɔɲɛe tɔɔrɔma. N kiiti sama
nɛ mixie ma naxee mu gaaxuma n ya ra.
Mangɛ Alatala xa masenyi nan na ki.»
6 «N to findixi Alatala nan na, naxan mu
a xui masarama, wo tan Yaxuba xa die tan
mu faxa.
7 Kabi wo benbae xa tɛmui, wo bara
n ma sɛriyɛ kana, wo bara a matandi.
Yakɔsi, wo xa gbilen n ma, n fan gbilenma
nɛ wo yire. Mangɛ Alatala xa masenyi
nan na ki.»
«Kɔnɔ wo na n maxɔrinfe, ‹Muxu xa
gbilen i ma di?›
8 N fan xa wo maxɔrin. Adamadi nɔma
a Marigi Ala muɲade? Kɔnɔ wo tan yati
bara n muɲa. Wo nu fa n maxɔrin, ‹Muxu
bara munse muɲa i ma?› N xa wo yaabi.
Wo bara n ma farilɛe nun n ma sɛrɛxɛe
muɲa.
9 N bara wo bɔnsɔɛ birin danka na
muɲɛ xa fe ra.
10 Wo xa fa farilɛ birin na Ala xa banxi,
farilɛ ragatade, alako baloe xa lu n ma
banxi kui. Wo xa n tan Mangɛ Alatala
mato, xa n mu fama barakɛ gbegbe
ragorode wo ma kelife koore naxan dangi
wo xa se ragatadee ra.
11 N nimasee faxama nɛ naxee wo xa
xɛe nun wo xa wɛni bilie kanama. Mangɛ
Alatala xa masenyi nan na ki.
12 Na tɛmui si birin fama nɛ wo xa bɔxi
xili falade ɲɛlɛxin bɔxi, barima barakɛ na
wo xɔnyi. Mangɛ Alatala xa masenyi nan
na ki.»
13 Alatala naxɛ, «Wo bara wɔyɛnyi
xɔrɔxɔɛ fala n bɛ, kɔnɔ wo n maxɔrinfe,
‹Muxu bara wɔyɛnyi xɔrɔxɔɛ mundun
fala i bɛ?›
14 N xa wo yaabi. Wo naxɛ, ‹Geeni yo
mu na Ala xa batui kui. Muxu bara a xa
sɛriyɛ suxu, muxu bara tɔɔrɔ a xa fe ra,
kɔnɔ muxu geeni mundun sɔtɔxi Mangɛ
Alatala ra?
15 Muxu tan bɛ, mixi naxan a
yɛtɛ itema, a ɲɛlɛxinma nɛ, mixi
kobi nan geenima, Ala matandila mu
ɲaxankatama.›»
16 Na wɔyɛnyi xanbi, mixi naxan nu
gaaxuma Ala ya ra, e bara lu yire keren, e
wɔyɛn e boore ra. Alatala bara e xui mɛ
a fanyi ra. Na Ala yaragaaxuie xili bara
sɛbɛ sɛbɛli nde ra Ala ya i, barima e nu
bara Alatala xili binya.
17 Mangɛ Alatala naxɛ, «Nee findixi n
ma ɲama yati yati nan na. N e ratangama
nɛ kiiti sa lɔxɔɛ alɔ baba naxan kinikin-
ima a xa di fanyi ma.
18 Na kui wo man fama nɛ mixi kobi
nun mixi fanyi tagi rasa kolonde, Ala
batulae nun Ala matandilae.»
19 «Na lɔxɔɛ fama nɛ. Ala fama nɛ tɛ
belebele ra yɛtɛ igboe nun mixi kobie bɛ.
A e ganma nɛ alɔ sɛxɛ. Mangɛ Alatala xa
masenyi nan na ki. E xa fe sese mu luma
naa.
20 Kɔnɔ wo tan naxee gaaxuma n xili
ya ra, n yalanyi rafama wo ma alɔ soge
yalanyi naxan naminima gɛɛsɛgɛ. Wo
birama nɛ Ala fɔxɔ ra ɲɛlɛxinyi kui alɔ
ninge yɔrɛ naxan birama ɲooge nɛɛnɛ
fɔxɔ ra.
21 Wo mixi ɲaaxuie maboronma nɛ alɔ
xube naxan luma wo sanyi bun ma. N na
na lɔxɔɛ rafalafe wo bɛ. Mangɛ Alatala xa
masenyi nan na ki.»
22 «Wo xa ratu n ma konyi Munsa xa
sɛriyɛ ma, n yaamarie naxee fixi a ma
Xorebe geya fari Isirayilakae birin bɛ.
23 N fama nɛ Annabi Eliya xɛɛde wo ma,
beenu Alatala xa lɔxɔɛ belebele magaax-
uxi xa fa.
24 A babae nun e xa die dɛ rafanma nɛ,
xa na mu a ra, n fa wo xa bɔxi halakide.»

Inyila Isa Annabi Matiyu naxan sɛbɛxi

Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Kitaabui naxan xili «Inyila Isa,» a dɔxɔ naani na a ra. Namiŋɔnmɛ naani nan taruxuie sɛbɛ Ala Xaxili Sɛniyɛnxi saabui ra naxee lanxi Inyila Isa nan ma. E xili nɛ Matiyu, Maraki, Luki, nun Yaya.

Isa keli xanbi duniŋa, Annabi Matiyu naxa yi Kitaabui sɛbɛ, a xa Isa xa duniŋɛigiri birin masen alako mixie xa a kolon, a Isa findixi Ala xa Mixi Sugandixi nan na. A a sɛbɛ Girɛki xui nɛ, kɔnɔ muxu bara a madangi Soso xui alako Sosoe fan xa nɔ a fahaamude.

Isa xa kaabanako gbegbe sɛbɛxi yi Kitaabui kui alako mixie xa a sɛnbɛ kolon, Ala sɛnbɛ naxan fixi a ma. A furemae rayalan nɛ, a ŋinnɛ ragbilen mixie fɔxɔ ra. Annabi Matiyu bara wa mixie xa Isa xa kawandie fan kolon. Isa to mixie xaran Ala xa masenyi ra, e naxa a kolon, a a nɔndi yati yati nan masenma. A dɔnxɔɛ ra, yi Kitaabui Isa faxa ki nan dɛntɛgɛ sama nun a keli ki faxɛ ma.

Na birin nɔma fahaamui fide won ma, won xa a kolon nde na Isa ra. Won lɔnni naxan sɔtɔma yi Kitaabui kui, a nɔma won malide won ma duniŋɛigiri kui, a man nɔma won malide aligiyama. Ala xa a lu won xaxili ma. Amina.

Inyila Isa Annabi Matiyu naxan sɛbɛxi

Isa benbae
(Luki 3:23-38)

1 Isa, Ala xa Mixi Sugandixi naxan fatan Dawuda nun Iburahima bɔnsɔɛ ra, a benbae xilie nan yi ki:

2 Iburahima naxa Isiyaga sɔtɔ.
Isiyaga naxa Yaxuba sɔtɔ.
Yaxuba naxa Yuda nun a taarae nun a xunyae sɔtɔ.
3 Yuda naxa Peresi nun Sera sɔtɔ, Tamari xa die.
Peresi naxa Xesiron sɔtɔ.
Xesiron naxa Arami sɔtɔ.
4 Arami naxa Aminadabo sɔtɔ.
Aminadabo naxa Naxason sɔtɔ.
Naxason naxa Salimon sɔtɔ.
5 Salimon naxa Boosu sɔtɔ, Raxabi xa di.
Boosu naxa Obedo sɔtɔ, Ruti xa di.
6 Obedo naxa Yisayi sɔtɔ.
Yisayi naxa Dawuda sɔtɔ.

Mangɛ Dawuda naxa Sulemani sɔtɔ
Uriya xa ginɛ saabui ra.
7 Sulemani naxa Robowami sɔtɔ.
Robowami naxa Abiya sɔtɔ.
Abiya naxa Asa sɔtɔ.
8 Asa naxa Yehosafati sɔtɔ.
Yehosafati naxa Yehorami sɔtɔ.
Yehorami naxa Yusiya sɔtɔ.
9 Yusiya naxa Yotami sɔtɔ.
Yotami naxa Axasi sɔtɔ.
Axasi naxa Xesekiya sɔtɔ.
10 Xesekiya naxa Manasi sɔtɔ.
Manasi naxa Amon sɔtɔ.
Amon naxa Yosiya sɔtɔ.
11 Yosiya naxa Yekoniya nun a xunyae sɔtɔ,
Isirayilakae xaninxi Babilɔn tɛmui naxɛ.

12 E to siga Babilɔn, Yekoniya naxa Salatiyeli sɔtɔ.
Salatiyeli naxa Sorobabeli sɔtɔ.
13 Sorobabeli naxa Abiyudi sɔtɔ.
Abiyudi naxa Eliyakimi sɔtɔ.
Eliyakimi naxa Asoro sɔtɔ.
14 Asoro naxa Sadɔki sɔtɔ.
Sadɔki naxa Aximi sɔtɔ.
Aximi naxa Eliyudi sɔtɔ.
15 Eliyudi naxa Eleyasari sɔtɔ.
Eleyasari naxa Matan sɔtɔ.
Matan naxa Yaxuba sɔtɔ.
16 Yaxuba naxa Yusufu sɔtɔ.
Yusufu naxa Mariyama dɔxɔ.
Mariyama nan findi Isa nga ra,
naxan xili Ala xa Mixi Sugandixi.

17 A birin nalanxi benba dɔxɔ fu nun naani, keli Iburahima ma sa dɔxɔ Dawuda ra. A birin nalanxi benba dɔxɔ fu nun naani, keli Dawuda ma, han Isirayilakae siga tɛmui naxɛ Babilɔn. A birin nalanxi benba dɔxɔ fu nun naani, keli Isirayilakae siga tɛmui ma Babilɔn,

han a sa dɔxɔ Ala xa Mixi Sugandixi xa waxati ra.

Isa bari ki naxɛ
(Luki 1:26-38, 2:1-7)

18 Ala xa Mixi Sugandixi Isa xa bari raba yi ki nɛ: Yusufu nu bara Isa nga Mariyama xa kote dɔxɔ, kɔnɔ beenun e xa kafu, Mariyama naxa tɛɛgɛ Ala Xaxili Sɛniyɛnxi xa kaabanako saabui ra.
19 A xa mɔri Yusufu to findixi tinxintɔɛ ra, a mu nu waxi Mariyama xili kanafe. A naxa natɛ tongo e xa fatan gundoŋɔxɔŋa kui.
20 A nu a maŋɔxunma na fe ma tɛmui naxɛ, Marigi xa malekɛ nde naxa mini a ma xiye kui, a a masen a bɛ, «Yusufu, i tan naxan kelixi Dawuda bɔnsɔɛ, i naxa gaaxu i xa ginɛ Mariyama futife ra, barima a tɛɛgɛxi di naxan ma, a fatanxi Ala Xaxili Sɛniyɛnxi xa kaabanako nan na.
21 Mariyama fama di xɛmɛ nan baride. I xa a xili sa Isa, barima a tan nan fama a xa ɲama rakiside e xa yunubie ma.»
22 Na birin naba nɛ alako Marigi naxan masen namiŋɔnmɛ saabui ra, a xa kamali alɔ a sɛbɛxi Kitaabui kui ki naxɛ,
23 «Ginɛdimɛdi tɛɛgɛma nɛ, a di xɛmɛ bari.
E a xili falama nɛ Emanuwɛli.»
Na nan na ki, «Ala na won ya ma.»
24 Yusufu to xunu, a naxa Marigi xa malekɛ xa yaamari rabatu, a a xa ginɛ xa futi xiri.
25 Kɔnɔ a mu a kolon ginɛ ra han Mariyama xa di xɛmɛ bari xanbi. A naxa na di xili sa Isa.

2

Karamɔxɔe Isa binyafe

1 Isa bari Bɛtɛlɛɛmu taa nan kui, Yudaya bɔxi ma, mangɛ Herode xa ɲamanɛ. Na waxati, karamɔxɔ ndee naxa fa Darisalamu keli sogetede biri ra,
2 e naxa maxɔrinyi ti, e naxɛ, «Yuwifie xa mangɛ naxan baxi baride, a na minden? Muxu faxi nɛ muxu xa fa suyidi a bɛ, barima muxu bara a xa tunbui to sogetede biri.»
3 Mangɛ Herode to na fe mɛ, a tan nun Darisalamuka birin naxa kɔntɔfili.
4 A naxa sɛrɛxɛdubɛ kuntigie nun sɛriyɛ karamɔxɔe malan, a xa e maxɔrin Ala xa Mixi Sugandixi barima dɛnnaxɛ.
5 E naxa a yaabi, «A barima Bɛtɛlɛɛmu taa nan kui, Yudaya bɔxi ma, barima namiŋɔnmɛ a sɛbɛxi,
6 ‹I tan Bɛtɛlɛɛmu, naxan na Yudaya bɔxi ma,
i tide mu xurun Yudaya taa xungbee ya ma,
barima mangɛ fama kelide i tan Bɛtɛlɛɛmu nɛ,
naxan n ma Isirayila ɲama raŋɛrɛma,
alɔ xuruse dɛmadonyi xurusee raŋɛrɛma ki naxɛ.›»
7 Na kui, Herode naxa na karamɔxɔe xili gundo ra, a e maxɔrin tunbui minixi waxati naxan ma.
8 Na dangi xanbi, a naxa e xɛɛ Bɛtɛlɛɛmu yi xɛɛraya ra, «Wo siga, wo xa sa wakili yi diyɔrɛ fenfe ra. Wo na a to, wo xa fa n nakolon alako n fan xa sa suyidi a bɛ.»
9 Karamɔxɔe to gɛ mangɛ xui ramɛde, e naxa siga. E man naxa tunbui to, e sa naxan to sogetede biri ra. Tunbui naxa ɲɛrɛ e ya ra han a naxa ti diyɔrɛ yire xun ma.
10 E to tunbui to, e naxa sɛɛwa ki fanyi ra.
11 E naxa so banxi kui, e naxa diyɔrɛ to a nga Mariyama yi ra. E naxa e magoro bɔxi, e suyidi diyɔrɛ bɛ. Na tɛmui, e naxa sanbasee ramini e xa kote kui, e xɛɛma, surayi fanyi, nun miri labundɛ fi diyɔrɛ ma.
12 Na dangi xanbi, Ala to nu bara e rakolon xiye kui a a mu lanma e xa gbilen Herode yire, e naxa gbilen e xa bɔxi ma kira gbɛtɛ ra.

Isa xaninfe Misira

13 Karamɔxɔe siga xanbi, Marigi xa malekɛ naxa mini Yusufu ma xiye kui, a a masen a bɛ, «Keli. Diyɔrɛ nun a nga xanin Misira bɔxi ma. Wo xa lu mɛnni han n wɔyɛnma i bɛ tɛmui naxɛ, barima Herode diyɔrɛ fenma nɛ alako a xa a faxa.»
14 Yusufu naxa keli kɔɛ ra, a diyɔrɛ nun a nga xanin Misira.
15 E naxa lu mɛnni han Herode naxa faxa, alako Marigi naxan masen namiŋɔnmɛ saabui ra, a xa kamali,

«N bara n ma di xili,
a xa keli Misira.»

Herode diyɔrɛe faxafe

16 Herode to a kolon a karamɔxɔe bara
a madaxu, a bɔɲɛ naxa te a ɲaaxi ra. A
naxa yaamari fi, di xɛmɛ birin xa faxa
Bɛtɛlɛɛmu nun a rabilinyi birin, naxee
mu nu ɲɛ saxan sɔtɔ sinden. A na natɛ
tongo na karamɔxɔe xa tunbui to tɛmui
nan ma.
17 Na kui, Annabi Yeremi xa masenyi
naxa kamali,
18 «Xui nde bara mɛ Rama,
wa xui nun sunnunyi gbegbe na a ra.
Raxele wama a xa die nan ma fe ra,
a mu tinxi mixi yo xa a madundu
barima die mu a bɛ sɔnɔn duniɲɛ.»

Isa nun a barimixie gbilenfe

19 Herode to faxa, Marigi xa malekɛ
naxa mini Yusufu ma xiye kui Misira bɔxi
ma.
20 A naxa a masen a bɛ, «Keli, diyɔrɛ
nun a nga tongo, i xa gbilen e ra Isirayila
bɔxi ma, barima naxee nu waxi diyɔrɛ
faxafe, e bara faxa.»
21 Yusufu naxa keli, a naxa diyɔrɛ nun
a nga tongo, e gbilen Isirayila bɔxi ma.
22 Kɔnɔ Yusufu to a mɛ a Araxelusi nan
findixi Yudaya mangɛ ra a baba Herode
ɲɔxɔɛ ra, a naxa gaaxu sode naa. Ala to
wɔyɛn a ra xiye kui, a naxa siga Galile
bɔxi ma,
23 a sa sabati Nasarɛti. Na raba nɛ
alako namiŋɔnmɛe xa masenyi xa kamali,
naxan a masenxi, «A xili falama nɛ,
‹Nasarɛtika.›»

3

Annabi Yaya kawandi tife
(Maraki 1:2-11, Luki 3:1-22, Yaya 1:19-34)

1 Na waxati Annabi Yaya Xunxa naxa
kawandi ti fɔlɔ Yudaya gbengberen yire.
2 A nu a masen, «Wo tuubi, barima Ala
xa mangɛya niini bara makɔrɛ.»
3 Annabi Esayi nu Annabi Yaya nan ma
fe falafe, a to a masen,
«Mixi nde a xui itema gbengberen yire,
‹Wo kira yailan Marigi bɛ,
wo kirae matinxin a ya ra.›»
4 Ɲɔxɔmɛ xabe donma nan nu ragoroxi
Yaya ma, bɛlɛti kiri daaxi nu xirixi a tagi.
A nu baloma katoe nun wula kumi nan
na.
5 Darisalamukae, Yudayakae, nun mixi
naxee birin nu sabatixi Yurudɛn xure
rabilinyi, e nu sigama a yire.
6 E nu e xa yunubie masenma kɛnɛ ma,
Yaya fan nu e xunxama Yurudɛn xure
xɔɔra Ala xa fe ra.
7 Kɔnɔ Annabi Yaya to Farisɛnie nun
Saduseni gbegbe to fa ra e xa e xunxa
ye xɔɔra, a naxa a masen e bɛ, «Wo tan
bɔximase bɔnsɔɛ! Nde wo rakolonxi wo
xa wo gi Ala xa xɔnɛ ma naxan na fafe?
8 Wo xa fe fanyi nan naba naxan a
masenma a wo bara tuubi.
9 Wo naxa a fala wo yɛtɛ ma, ‹Iburahima nan na muxu benba ra,› barima
Ala nɔma yi gɛmɛe mafindide Iburahima
xa die ra.
10 Beera ɲan na wurie sanke ma a xa e
bilie sɛgɛ. Wuri naxan yo mu bogi fanyi
raminima, a sɛgɛma nɛ, a woli tɛ i.
11 N tan wo xunxama ye nan xɔɔra
wo xa tuubi xa fe ra, kɔnɔ naxan fama
fade n xanbi ra, na sɛnbɛ gbo n tan bɛ.
Na binyɛ mu na n tan yi ra hali a xa
sankiri maxaninfe ra. A tan nan Ala
Xaxili Sɛniyɛnxi ragoroma wo ma, a tan
nan wo xunxama tɛ ra.
12 A xa segerenyi suxuxi a yi ra, a maale
nun a lagi yegetima naxan na lɔnyi ma. A
maale rasoma a xa bili kui, kɔnɔ a lagi tan
ganma tɛ ra naxan mu xubenma.»

Isa xunxafe
(Maraki 1:9-11, Luki 3:21-22, Yaya 1:32-34)

13 Na tɛmui Isa naxa keli Galile, fafe ra
Yaya yire Yurudɛn xure, alako Yaya xa a
xunxa ye xɔɔra.
14 Kɔnɔ Yaya mu nu tinxi na fe ra. A
naxa a fala, «N tan nan hayi a ma i tan xa
n xunxa ye xɔɔra, kɔnɔ i tan nan fa faxi
n tan xa i xunxa ye xɔɔra?»
15 Isa naxa a yaabi, «Yakɔsi, a xa raba yi
ki, barima a lanma won xa fe birin naba
a sɛriyɛ ki ma.» Na kui, Yaya naxa tin a
ra.
16 Isa xun to xa, a naxa te ye xɔɔra,
koore naxa rabi, a naxa Ala Xaxili
Sɛniyɛnxi to goro ra a ma alɔ ganbɛ.

17 Xui nde naxa mɛ keli koore ma, a
a masen, «N ma Di maxanuxi nan yi ki
naxan n kɛnɛnxi ki fanyi ra.»

4

Sentanɛ katafe a xa Isa ratantan
(Maraki 1:12-13, Luki 4:1-13)

1 Ala Xaxili naxa Isa xun ti gbeng-
berenyi ma alako Ibulisa xa sa kata a xa
a ratantan.
2 Isa to nu bara sun xi tongo naani, kɔɛ
nun yanyi, kaamɛ nu na a ma.
3 Maratantanma to maso a ra, a naxa a
fala a bɛ, «Xa Ala xa Di nan i ra, yaamari
fi yi gɛmɛe xa findi taami ra.»
4 Isa naxa a yaabi, «A sɛbɛxi Kitaabui
kui, ‹Mixi mu baloma taami gbansan xa
ra. Ala xa masenyi birin findixi baloe nan
na adama bɛ.›»
5 Ibulisa naxa a xanin Darisalamu, taa
sɛniyɛnxi, a a ti Ala xa hɔrɔmɔbanxi fari,
yire itexi.
6 A naxa a fala a bɛ, «Xa Ala xa Di nan
lanxi i ma, tugan, barima a sɛbɛxi,
‹Ala yaamari fima nɛ a xa malekɛe ma i
xa fe ra,›
‹e e bɛlɛxɛe rasoma nɛ i bun ma,
e i ralaxun alako i sanyi naxa din gɛmɛ
ra.›»
7 Isa naxa a yaabi, «Iyo, kɔnɔ a man
sɛbɛxi Kitaabui kui, ‹I naxa i Marigi Ala
mato.›»
8 Ibulisa man naxa a xanin geya itexi
fari, a fa duniɲa mangɛya birin masen a
bɛ, e nun e xa dariyɛ.
9 A naxa a fala a bɛ, «N yi birin fima nɛ
i ma xa i suyidi n bɛ, i n batu.»
10 Isa naxa a yaabi, «Sentanɛ, keli be!
A sɛbɛxi Kitaabui kui, ‹I xa i Marigi Ala
gbansan nan batu, i xa suyidi a keren nan
bɛ.›»
11 Na wɔyɛnyi dangi xanbi, Ibulisa naxa
keli a xun. Malekɛe naxa e maso Isa ra, e
a sɛnbɛ so.

Isa a xa wali fɔlɔfe Galile bɔxi ma
(Maraki 1:14-20, Luki 4:14-15)

12 Isa to a mɛ a Yaya bara sa geeli, a
naxa gbilen Galile bɔxi ma.
13 A naxa keli Nasarɛti taa kui, a sa
sabati Kapɛrɛnamu, taa nde naxan nu na
baa dɛ ra, Sabulon nun Nafatali bɔxi ma.
14 Na naxa raba alako Annabi Esayi xa
masenyi xa kamali,
15 «Sabulon nun Nafatali bɔxi,
naxee na kira ra sigafe baa dɛ ra Yurudɛn
naakiri,
wo findixi Galile bɔxi nan na naxan na si
gbɛtɛe bɛlɛxɛ.
16 Ɲamanɛ naxan dɔxɔxi dimi kui,
e bara naiyalanyi belebele to.
Naxee dɔxɔxi faxɛ xa dimi kui,
naiyalanyi bara mini e bɛ.»
17 Keli na tɛmui ma, Isa naxa kawandi
ti fɔlɔ, a nu a fala, «Wo tuubi, barima Ala
xa mangɛya niini bara makɔrɛ.»

Isa a fɔxirabirɛ singee xilife
(Maraki 1:16-20, Luki 5:1-11)

18 Isa to nu ɲɛrɛfe Galile baa dɛ ra,
a naxa xɛmɛ firin to e na yɛlɛ wolife.
Yɛxɛsuxuie nan nu e ra, Simɔn, naxan xili
Piyɛri, a nun a xunya Andire.
19 Isa naxa a fala e bɛ, «Wo bira n
fɔxɔ ra. Tɛmui dangixi wo nu yɛxɛ nan
suxuma, kɔnɔ yakɔsi n a niyama wo xa
nu mixie nan sɔtɔ n bɛ.»
20 E naxa e xa yɛlɛe lu na keren na, e
bira Isa fɔxɔ ra.
21 E to siga, e naxa xɛmɛ firin gbɛtɛ to,
Sebede xa di Yaki nun a xunya Yaya. E
nu na yɛlɛe madɛgɛfe kunkui kui e baba
Sebede fɛ ma. Isa naxa e xili,
22 e fan naxa kunkui nun e baba lu na
keren na, e bira Isa fɔxɔ ra.

Isa mixie kawandife nun furemae ray-
alanfe
(Luki 6:17-19)

23 Na xanbi Isa naxa Galile bɔxi birin isa
fɔlɔ. A nu mixie xaranma e xa salidee kui,
a nu e kawandi Ala xa mangɛya niini xa
xibaaru fanyi ra, a nu furema mɔɔli birin
nayalan ɲama ya ma.
24 A xili naxa te Siriya bɔxi birin ma.
Mixie naxa fa furema mɔɔli birin na a
xɔn ma. E nu fama mixie ra naxee nu na
tɔɔrɔfe a ɲaaxi ra, ɲinnɛ nu naxee fɔxɔ ra,
bira fure nu na naxee ma, a nun namatɛe.
Isa nu e birin nayalanma.
25 Ɲama gbegbe naxa bira a fɔxɔ
ra kelife Galile bɔxi ma, Taa Fu bɔxi,
Darisalamu, Yudaya, nun bɔxi naxan na
Yurudɛn naakiri ma.

5

Isa xa kawandi geya fari
(Maraki 3:13, Luki 6:12-13)

1 Isa to ɲama to, a naxa te geya fari, a
a magoro. A fɔxirabirɛe naxa e makɔrɛ a
ra.
2 A naxa masenyi ti fɔlɔ e bɛ.

Ala sɛɛwɛ fima naxee ma
(Luki 6:20-26)

3 «Sɛɛwɛ na mixie bɛ naxee e yɛtɛ magoroma,
barima e fama nɛ sode Ala xa mangɛya niini bun ma.
4 Sɛɛwɛ na mixie bɛ naxee wama,
barima e fama nɛ madundude.
5 Sɛɛwɛ na mixie bɛ naxee diɲɛma,
bɔxi findima e tan nan kɛ ra.
6 Sɛɛwɛ na mixie bɛ naxee wama tinxinyi xɔn,
alɔ kaamɛtɔɛ wama donse xɔn ma ki naxɛ,
barima e a sɔtɔma nɛ.
7 Sɛɛwɛ na mixie bɛ naxee kinikinima e booree ma,
barima Ala kinikinima nɛ e fan ma.
8 Sɛɛwɛ na mixie bɛ naxee bɔɲɛ fiixɛ,
barima e Ala toma nɛ a xa fonisireya kui.
9 Sɛɛwɛ na mixie bɛ naxee lanyi fenma e nun mixie tagi,
barima e xili falama nɛ Ala xa die.
10 Sɛɛwɛ na mixie bɛ naxee ɲaxankataxi tinxinyi xa fe ra,
barima e soma nɛ Ala xa mangɛya niini bun ma.»
11 «Sɛɛwɛ na wo bɛ e na wo konbi, e
na wo ɲaxankata, e na wule nun fe kobi
mɔɔli birin fala wo xun ma n ma fe ra.
12 Wo xa ɲɛlɛxin, wo xa sɛɛwa, barima
wo baraayi gboma nɛ ariyanna. Beenun
wo xa bari, e namiɲɔnmɛe fan ɲaxankata
na ki nɛ.»

Fɔxɛ nun naiyalanyi
(Maraki 9:50, 4:21, Luki 14:34-35, 8:16, 11:33)

13 «Wo maniyaxi fɔxɛ nan na yi
duniɲa adamadie ya ma, kɔnɔ xa
fɔxɛ mɛxɛmɛxɛnyi bara ba, a fa
mɛxɛmɛxɛnma di? A tide yo mu na kɔrɛ,
fo a woli tande, mixie ɲɛrɛ a fari.
14 Wo maniyaxi naiyalanyi nan na yi
duniɲa adamadie ya ma. Taa naxan
dɔxɔxi geya fari, na mu nɔma nɔxunde.
15 Lanpui mu radɛxɛma a xa dɔxɔ debe
bun ma. A dɔxɔma lanpui dɔxɔse nan fari
alako a xa banxi kui iyalan birin bɛ.
16 Wo xa naiyalanyi fan xa yanba na ki
adamadie ya ma, alako e xa wo xa kɛwali
fanyie to, e wo Baba matɔxɔ naxan na
ariyanna.»

Annabi Munsa nun namiɲɔnmɛe xa sɛriyɛ

17 «Wo naxa a maɲɔxun a n faxi nɛ n
xa Tawureta Munsa nun namiɲɔnmɛe xa
sɛriyɛ ba a i. N mu faxi e bade xɛ, n faxi
nɛ alako n xa e rakamali.
18 N xa nɔndi fala wo bɛ, danmi koore
nun bɔxi na na, hali sigirɛ keren mu bama
Ala xa sɛriyɛ ra, fo a birin kamali.
19 Na kui, mixi yo Ala xa yaamari keren
matandi, na yaamari xurun kiyoki, a man
fa mixi gbɛtɛe ratantan na kui, a kanyi fan
xili xurunma nɛ birin bɛ Ala xa mangɛya
niini bun ma. Kɔnɔ mixi yo Ala xa
sɛriyɛ rabatu, a mixi gbɛtɛe xaran na ra,
na kanyi xunnakeli nan sɔtɔma Ala xa
mangɛya niini bun ma.
20 N xa a fala wo bɛ, xa wo xa tinxinyi
mu dangi sɛriyɛ karamɔxɔe nun Farisɛnie
gbe ra, wo mu soma Ala xa mangɛya niini
bun ma abadan.»

Faxɛ tife, xɔnɛ, nun lanyi
(Maraki 11:25, Luki 12:57-59)

21 «Wo a kolon wo benbae yamari
naxan na, ‹Wo naxa faxɛ ti. Faxɛti
makiitima nɛ.›
22 Kɔnɔ n tan xa a fala wo bɛ, naxan
yo bɔɲɛ na te a ngaxakerenyi xili ma,
na kanyi makiitima nɛ. Naxan na a fala
ngaxakerenyi bɛ, ‹I tan dugula›, na kanyi
makiitima nɛ kiitisa xungbee ya i. Naxan
na a fala a bɛ, ‹I tan xaxilitare!›, na kanyi
wolima nɛ yahannama tɛ xɔɔra.»
23 «Na kui, xa wo bara siga sɛrɛxɛ bade,
wo fa ratu a wo ngaxakerenyi xɔnɔxi wo
ma fe nde ma,
24 wo xa wo xa sɛrɛxɛ lu sɛrɛxɛbade fɛ
ma sinden, wo siga wo ngaxakerenyi yire.
Wo xa lanyi xiri wo nun wo ngaxakerenyi
tagi, wo fa gbilen wo xa sɛrɛxɛ bade.»
25 «I xa kata wo nun i kalamuma xa lan
sinnanyi ma, wo na kira xɔn ma tɛmui
naxɛ. Xa na mu a ra a i xaninma kiitisa

yire, kiitisa fan i so kɔsibili yi ra, na fan i sa geeli.
26 N xa nɔndi fala i bɛ, i mu minima mɛnni fo i kɔbiri birin fi han batanka dɔnxɔɛ.»

Yɛnɛ nun mixi ratantanse
(Matiyu 18:8-9, Maraki 9:43, 9:47-48)

27 «Wo a kolon wo benbae yamari naxan na, ‹Wo naxa yɛnɛ raba.›
28 Kɔnɔ n tan xa a fala wo bɛ, naxan yo a ya ti ginɛ nde ra milɛ kui, na kanyi bara gɛ yɛnɛ rabade a bɔɲɛ kui.
29 Xa i yirefan ya findima i ratantanse ra, a ba na, a wɔlɛ. Fate yire nde bafe na, na fisa dinɛ i fate gundi birin wolife yahannama.
30 Xa i yirefan bɛlɛxɛ findima i ratantanse ra, a bolon, a wɔlɛ. Fate salonse nde bolonfe, na fisa dinɛ i fate gundi birin wolife yahannama.»

Xɛmɛ nun ginɛ fatanfe
(Matiyu 19:7-9, Maraki 10:4-5, 10:10-12, Luki 16:18)

31 «A man masenxi nɛ, ‹Naxan wama mɛɛfe a xa ginɛ ra, a xa fatan kɛɛdi so a yi ra.›
32 Kɔnɔ n tan xa a fala wo bɛ, naxan yo mɛɛ a xa ginɛ ra, xa a xa ginɛ mu yɛnɛ xa rabaxi, na kanyi bara a niya na ginɛ xa findi yɛnɛla ra a na dɔxɔ xɛmɛ gbɛtɛ xɔn ma tɛmui naxɛ. Xɛmɛ naxan fan na ginɛ dɔxɔma e mɛɛxi naxan na, a fan bara findi yɛnɛla ra.»

Marakali

33 «Wo a kolon wo benbae yamari naxan na, ‹Wo naxa wo xa marakali kana, wo xa a rakamali nɛ Marigi bɛ.›
34 Kɔnɔ n tan xa a fala wo bɛ, wo naxa wo kali feo! Wo naxa wo kali koore ra, barima Ala xa kibanyi nan a ra.
35 Wo naxa wo kali bɔxi ra, barima Ala sanyi tide na a ra. Wo naxa wo kali Darisalamu ra, barima Mangɛ Xungbe xa taa nan a ra.
36 Wo naxa wo kali wo yɛtɛ xunyi ra, barima wo mu nɔma xunsɛxɛ keren nafugade, wo mu nɔma a fɔɔrɔde.
37 Wo xa nɔndi fala. Xa iyo nan a ra, wo xa a fala ‹iyo›. Xa ade nan a ra, wo xa a fala ‹ade›. Sese sa na xun ma, a fatanxi Sentanɛ nan ma.»

Gbeɲɔxɔɛ
(Luki 6:29-30)

38 «Wo a kolon wo yamari naxan na, ‹Wo xa ya ɲɔxɔ ya ra, wo xa ɲinyi ɲɔxɔ ɲinyi ra.›
39 Kɔnɔ n tan xa a fala wo bɛ, wo naxa mixi kobi gere. Xa mixi nde wo xɛrɛ garin, wo xa boore sɛɛti fan ti a bɛ.
40 Xa mixi nde wama wo xaninfe kiiti banxi, alako a xa donma ba wo yi ra, wo xa wo xa guba fan lu a yi.
41 Xa mixi nde wo karaxan wo xa a mati ɲɛrɛ kui kilo keren, wo xa a mati kilo firin.
42 Naxan na i makula, i xa a ki. Naxan wama se nde yofufe i ma, i naxa tondi a bɛ.»

Yaxuie xanufe
(Luki 6:27-28, 6:32-36)

43 «Wo a kolon wo yamarixi naxan na, ‹Wo xa wo boore xanu, wo xa wo yaxui xɔn.›
44 Kɔnɔ n tan xa a fala wo bɛ, wo xa wo yaxuie xanu, wo xa Ala maxandi mixie bɛ naxee wo ɲaxankatama.
45 Na kui, wo findima wo Baba xa die ra naxan na ariyanna, naxan kuye ibama tinxintɔɛe nun tinxintaree bɛ, naxan tunɛ ragoroma mixi fanyie nun mixi kobie bɛ.
46 Xa wo sa mixie gbansan nan xanuma, naxee wo fan xanuxi, wo baraayi mundun sɔtɔma na kui? Hali duuti maxili kobie na mɔɔli rabama.
47 Xa wo sa wo ngaxakerenyie gbansan nan xɛɛbuma, wo munfe rabafe naxan findi fe nɛɛnɛ ra na kui? Hali kaafirie na mɔɔli rabama.
48 Na kui, wo xa tinxinyi nun marafanyi xa kamali, alɔ wo naxan toxi wo Baba ra naxan na ariyanna.»

6

Mixi kife

1 «Wo naxa fe fanyi raba mixie ya tode ra e xa wo xa tinxinyi to, xa na mu a ra wo mu baraayi yo sɔtɔma wo Baba ra, naxan na ariyanna.
2 Na kui, i nɛ mixi kima, i naxa a sigi sa duniɲa birin bɛ alɔ filankafuie a rabama ki naxɛ salide nun taa ma, alako mixie xa e matɔxɔ. N xa nɔndi fala wo bɛ, e bara gɛ e xa wali sare birin sɔtɔde.

3 I nɛ mixi kima i yirefanyi ra, kɔɔla
naxa a kolon.
4 I xa mixi ki suturɛ nan na. Na kui, i
Baba Ala naxan gundo birin kolon, a fama
nɛ na sare ragbilende i ma.»

Ala maxandife
(Luki 11:2-4)

5 «Wo nɛ salima, wo naxa lu alɔ filanka-
fuie naxee salima, e tixi salidee kui nun
kira dɛ ra alako mixie xa e to. N xa nɔndi
fala wo bɛ, e bara gɛ e xa wali sare birin
sɔtɔde.
6 Kɔnɔ i tan nɛ salima, siga i xa banxi
yire nde nɔxunyi kui, i naadɛ ragali, i Ala
maxandi naxan mu toma. Na kui, i Baba
Ala naxan gundo fe birin toxi, a fama nɛ
i sare fide.»
7 «Wo nɛ Ala maxandima, wo naxa wo
xa wɔyɛnyi rawuya fufafu, alɔ kaafiri
naxee laxi a ra a e xa duba suxuma e xa
wɔyɛnyi radiganxie nan saabui ra.
8 Wo naxa lu alɔ e tan, barima wo
Baba Ala wo hayi kolon beenun wo xa a
maxandi.»
9 «Wo lan wo xa sali yi ki nɛ:
‹Muxu Baba naxan na ariyanna,
duniɲa birin xa i xili sɛniyɛnxi kolon.
10 I xa mangɛya xa fa.
I sago xa raba duniɲa ma,
alɔ a rabama ariyanna ki naxɛ.
11 Baloe fi muxu ma to lɔxɔɛ,
muxu hayi na naxan ma.
12 Diɲɛ muxu xa yunubie ma,
alɔ muxu fan diɲɛxi mixie haakɛe ma ki naxɛ,
naxee bara fe kobi niya muxu ra.
13 I naxa muxu ti maratantanyi kira xɔn,
i xa muxu ratanga Sentanɛ ma.
I tan nan gbe na mangɛya, sɛnbɛ, nun binyɛ ra abadan.
Amina.›»
14 «Xa wo diɲɛ mixie haakɛe ma, wo
Baba naxan na ariyanna, a fan diɲɛma nɛ
wo ma,
15 kɔnɔ xa wo mu diɲɛ mixie ma,
wo Baba naxan na ariyanna, a fan mu
diɲɛma wo xa yunubie ma.»

Sunyi suxufe

16 «Wo nɛ sunyi suxuma, wo naxa
wo yatagi ixɔnɔ alɔ filankafuie e yatagi
ixɔnɔma ki naxɛ, mixie xa a kolon a e na
sunyi. N xa nɔndi fala wo bɛ, e bara gɛ e
xa wali sare birin sɔtɔde.
17 Kɔnɔ i tan nɛ sunyi suxuma, i xa ture
sa i xunyi ma, i i yatagi maxa,
18 alako mixie naxa a kolon a i na sunyi.
Na kui, i Baba Ala naxan mu toma, naxan
man gundo fe birin toxi, a fama nɛ i sare
fide.»

Harige
(Luki 11:33-36, 16:13)

19 «Wo naxa wo harige malan duniɲa
ma, nimasee nun xɔrixɔri a xun
nakanama dɛnnaxɛ, xa na mu a ra
muɲɛtie nɔma a muɲade banxi kui
dɛnnaxɛ.
20 Wo xa wo harige malan ariyanna nɛ,
nimasee nun xɔrixɔri mu kanari sama
dɛnnaxɛ, muɲɛtie fan mu muɲɛ tima
dɛnnaxɛ.
21 Wo harige na dɛnnaxɛ, wo bɔɲɛ fan
luma naa nɛ.»
22 «Ya nan na fate xa lanpui ra. Xa i ya
fan, i fate birin iyalanma nɛ,
23 kɔnɔ xa i ya mu fan, i fate luma dimi
nan kui. Na kui, xa i xa naiyalanyi bara
findi dimi ra, na dimi ifɔɔrɔ de!»
24 «Mixi yo mu nɔma lude marigi firin
xa yaamari bun ma, barima a fama
marigi keren xɔnde, a boore maxanu. A
xirima keren na, a boore rabolo. Wo
mu nɔma Ala nun naafuli batude tɛmui
keren.»

Kɔntɔfili
(Luki 12:22-32)

25 «Na nan a toxi, n xa a fala wo bɛ, wo
naxa kɔntɔfili baloe xa fe ra wo hayi na
naxan ma yi duniɲɛigiri kui, xa na mu a
ra, dugie xa fe ra wo naxee ragoroma wo
fate ma. Wo xa duniɲɛigiri tide mu gbo
donse bɛ? Wo fate tide mu gbo dugie bɛ?
26 Wo xɔnie mato koore ma. E mu
sansi sima, e mu xɛ xabama, e mu donse
ragatama bilie kui, kɔnɔ wo Baba naxan
na ariyanna, a e baloma. Wo tan mu
dangi na xɔnie ra?
27 Nde nɔma hali xi keren sade a xa
simaya xun a xa kɔntɔfili saabui ra?
28 Munfe ra wo kɔntɔfilima wo xa sosee
xa fe ra? Wo sansi fuge tofanyie mato, e
minima wula sansie ma ki naxɛ. E mu
walima, e mu woligɛsɛ yailanma,

29 kɔnɔ n xa a fala wo bɛ, hali mangɛ
Sulemani xa dariyɛ birin kui, a xa sosee
mu nu tofan alɔ na sansi fuge keren.
30 Xa Ala sansi mɛɛnima yi ki nɛ, sansi
naxan na na to, tina a gan, a mu mɛɛnima
wo fan ma? Wo xa danxaniya xurun!»
31 «Na kui, wo naxa kɔntɔfili a falafe
ra, ‹Muxu munse donma? Muxu munse
minma? Muxu munse ragoroma muxu
ma?›
32 Kaafirie birama na fe mɔɔli nan
tun fɔxɔ ra. Anun, wo Baba naxan na
ariyanna, a a kolon wo hayi na na se birin
ma.
33 Na kui, wo xa Ala xa mangɛya niini
nun a xa tinxinyi nan singe fen, a na se
dɔnxɔɛ birin fan fima nɛ wo ma.
34 Wo naxa kɔntɔfili tina xa fe ra,
barima tina a ɲɔxɔ sama a yɛtɛ xɔn.
Lɔxɔɛ birin nun a xa tɔɔrɛ nan a ra.»

7

Wuri fuŋi nun xebenyi
(Luki 6:37-42)

1 «Wo naxa wo yɛtɛ findi wo boore
adama kɛwalie makiitima ra, alako kiiti
naxa kana wo fan na Ala yi.
2 Wo mixi makiitima ki naxɛ, wo fan
makiitima na ki nɛ. Wo maniyase naxan
nawalima booree bɛ, na nan nawalima
wo fan bɛ.
3 Munfe ra i wuri fuŋi toma i ngaxak-
erenyi ya ma, a fa li i mu xebenyi toxi
naxan na i tan yɛtɛ ya ma?
4 I nɔma a falade i ngaxakerenyi bɛ di,
‹A lu n xa wuri fuŋi ba i ya ma,› xa a sa
li xebenyi nan na i tan yɛtɛ ya ma?
5 I tan filankafui, xebenyi nan singe ba
i yɛtɛ ya ma. Na ba xanbi, i nɔma nɛ se
igbɛde a fanyi ra, alako i xa wuri fuŋi ba
i ngaxakerenyi fan ya ma.»

Se sɛniyɛnxi sofe baree yi ra

6 «Wo naxa se sɛniyɛnxi so baree yi ra,
xa na mu a ra e e ya rafindima nɛ wo
ma, e wo maxin. Wo naxa gɛmɛ tofanyie
woli xɔsɛe bun ma, xa na mu a ra e e
maboronma nan tui.»

Baba Ala maxandife
(Luki 11:9-13)

7 «Wo maxandi ti, wo a sɔtɔma nɛ.
Wo fenyi ti, wo a toma nɛ.
Wo naadɛ kɔnkɔn, a rabima nɛ wo bɛ.
8 Mixi naxan birin maxandi tima, a a
sɔtɔma nɛ.
Mixi naxan fenyi tima, a a toma nɛ.
Mixi naxan naadɛ kɔnkɔnma, a rabima nɛ
a bɛ.»
9 «Babɛ mundun na wo ya ma naxan xa
di taami maxɔrinma a ma, a sa gɛmɛ so a
yi ra?
10 Xa na mu a ra, a bɔximase so a yi, a xa
di na a maxɔrin yɛxɛ ma?
11 Xa wo tan mixi kobie fata se fanyie
fide wo xa die ma, wo Baba Ala naxan na
ariyanna, a dangi wo ra pon! A fe fanyie
fima nɛ a maxandimae ma.»

Mixi lanma a xa naxan naba a boore adama bɛ
(Luki 6:31)

12 «Wo wama mixie xa naxan birin
naba wo bɛ, wo fan xa na nan naba e
bɛ. Tawureta Munsa nun namiŋɔnmɛe xa
Kitaabuie birin nalanxi nan na ki.»

Naadɛ ixutuxi nun a igbe
(Luki 13:23-24)

13 «Wo xa so naadɛ ixutuxi nan na,
barima naadɛ igbe mixi rasigama gbaloe
nan ma. Kira naxan mixi xaninma gbaloe
ma, a ɲɛrɛ mu xɔnɔ. Mixi gbegbe soma
naadɛ igbe nan na, mixi gbegbe gbaloe
kira nan suxuma.
14 Kɔnɔ naadɛ ixutuxi rabima kisi nan
ma. Kira naxan mixi xaninma kisi ma, a
ɲɛrɛ xɔnɔ. Mixi mu gbo naxee na naadɛ
nun na kira toma.»

Wuri bili kolonma a bogi nan ma
(Luki 6:43-44)

15 «Wo wo yɛtɛ ratanga wule falɛe ma
naxee e yɛtɛ findixi namiŋɔnmɛe ra. E
fama wɔyɛnyi ɲɔxunmɛ ra wo ma, kɔnɔ
e ɲanige mu fan feo!
16 Wo e kolonma e xa kɛwali nan ma.
Kusu bama baagi bili kɔn na? Xɔrɛ bama
tunbe bili ma?
17 Sansi fanyi bogi fanyi nan naminima,
sansi kobi fan bogi kobi nan naminima.
18 Sansi fanyi mu nɔma bogi kobi
raminide, sansi kobi fan mu nɔma bogi
fanyi raminide.
19 Sansi naxan mu bogi fanyi raminima,
a sɛgɛma nɛ, a woli tɛ i.
20 Na kui, wo na mixie kolonma e xa
kɛwali nan ma.»

Naxee mu Ala sagoe rabama
(Luki 6:46, 13:25-27)

21 «Mixi naxee a falama n bɛ, ‹N Marigi,
n Marigi,› e birin xa mu soma Ala xa
mangɛya niini bun ma, fo naxee n Baba
sago rabama naxan na ariyanna.
22 Na lɔxɔɛ mixi gbegbe a falama nɛ
n bɛ, ‹Muxu Marigi, muxu Marigi, muxu
mu wɔyɛn xɛ i xili ra? Muxu mu ɲinnɛe
keri xɛ i xili ra? Muxu mu kaabanako
gbegbe raba xɛ i xili ra?›
23 Na tɛmui n nee yaabima nɛ, ‹N mu
wo kolon feo! Wo tan fe kobi rabae, wo
keli n ya i.›»

Banxiti firin xa taali
(Luki 6:47-49)

24 «Na kui, mixi naxan na n ma masenyi
ramɛ, a fa a rabatu, na kanyi maniya
xaxilima ra naxan a xa banxi bili ti fanye
ma.
25 Tunɛ naxa fa, xuree naxa banbaran
yɛ, foye naxa mini a nu banxi mabɔnbɔ,
kɔnɔ banxi mu bira, barima a nu tixi
fanye nan fari.
26 Kɔnɔ mixi naxan n ma masenyi
ramɛ, a mu a rabatu, na kanyi maniya
mixi xaxilitare ra naxan a xa banxi tixi
mɛyɛnyi fari.
27 Tunɛ naxa fa, xuree naxa banbaran
yɛ, foye naxa mini a nu banxi mabɔnbɔ,
banxi fan naxa bira, a kana a ɲaaxi ra.»

28 Isa to gɛ yi fe birin masende, ɲama
naxa kaaba a xa xaranyi ma,
29 barima a mu nu luxi alɔ e xa sɛriyɛ
karamɔxɔe. A tan nu wɔyɛnma mangɛ
sɛnbɛ nan na.

8

Isa kunɛ kanyi rayalanfe
(Maraki 1:40-45, Luki 5:12-14)

1 Isa to goro geya fari, ɲama gbegbe
naxa bira a fɔxɔ ra.
2 Kunɛ kanyi nde naxa a maso Isa ra, a
suyidi a bɛ, a a fala a bɛ, «N Marigi, xa i
tin, i nɔma n nasɛniyɛnde.»
3 Isa naxa a bɛlɛxɛ itala, a a sa kunɛ
kanyi ma, a a fala a bɛ, «N tinxi. Findi
mixi sɛniyɛnxi ra.» Kunɛ fure naxa ba a
ma keren na.
4 Isa man naxa a masen a bɛ, «I naxa
yi fe fala mixi yo bɛ. Siga i sa i yɛtɛ
dɛntɛgɛ sɛrɛxɛdubɛ bɛ, i sɛrɛxɛ ba alɔ
Annabi Munsa a yamarixi ki naxɛ. Na
findima seedeɲɔxɔya nan na e bɛ.»

Sɔɔri xunmati xa danxaniya
(Luki 7:1-10)

5 Isa to so Kapɛrɛnamu, sɔɔri mixi kɛmɛ
xunmati naxa fa a yire, a a maxandi,
6 «Marigi, n ma walikɛ saxi banxi, a
bara namata, a ɲaxankataxi ki fanyi ra.»
7 Isa naxa a fala a bɛ, «N xa siga, n xa
sa a rayalan.»
8 Sɔɔri mixi kɛmɛ xunmati naxa a yaabi,
«Marigi, na binyɛ mu na n yi ra i tan xa
so n ma banxi kui. I xa yaamari gbansan
nan fi, n ma konyi yalanma nɛ.
9 N a kolon barima n fan na mangɛ ndee
nan xa yaamari bun ma, sɔɔri ndee man
na n fan yi, naxee na n ma yaamari bun
ma. N na a fala sɔɔri nde bɛ, ‹Siga,› a
sigama nɛ. N na a fala, ‹Fa,› a fama nɛ. N
na n ma konyi nde yamari, ‹Yi fe raba,› a
a rabama nɛ.»
10 Isa to na sɔɔri xa masenyi mɛ, a naxa
kaaba, a fa a fala a fɔxirabirɛe bɛ, «N
xa nɔndi fala wo bɛ, n mu yi danxaniya
mɔɔli toxi Isirayila bɔxi dɛdɛ.
11 N xa a fala wo bɛ, mixi gbegbe fama
nɛ keli sogetede nun sogegorode biri, e
e dɛge e nun Iburahima, Isiyaga, nun
Yaxuba Ala xa mangɛya niini bun ma.
12 Kɔnɔ mangɛ xa die tan wolima nɛ
tande dimi kui, wa nun ɲinyi raxinyi na
dɛnnaxɛ.»
13 Na tɛmui Isa naxa a fala sɔɔri mixi
kɛmɛ xunmati bɛ, «Siga, a xa raba i bɛ
alɔ i laxi a ra ki naxɛ.» Na waxati kerenyi
yati, sɔɔri xa konyi naxa yalan.

Isa mixi gbegbe rayalanfe
(Maraki 1:21-34, Luki 4:31-41)

14 Na dangi xanbi, Isa naxa siga Piyɛri
xɔnyi. A naxa Piyɛri bitanyi ginɛma to, a
saxi, a fate wolenxi ki fanyi.
15 Isa to a bɛlɛxɛ suxu, fure naxa a bɛɲin
keren na. A naxa keli, a fa kuri so e bɛ.
16 Nunmare tɛmui, e naxa fa mixi
gbegbe ra Isa xɔn ma ɲinnɛ nu naxee fɔxɔ
ra. A naxa ɲinnɛe keri a xa wɔyɛnyi ra, a
furemae birin nayalan.

17 Na kui, Annabi Esayi xa masenyi
naxa kamali, naxan sɛbɛxi,
«A naxa won ma tɔɔrɛ ba won ma,
a won ma furee dɔxɔ a xun.»

Birafe Isa fɔxɔ ra
(Luki 9:57-62)

18 Isa to ɲama gbegbe to a rabilinyi, a
naxa a fɔxirabirɛe yamari e xa baa igiri.
19 Sɛriyɛ karamɔxɔ nde naxa a maso Isa
ra, a a fala a bɛ, «Karamɔxɔ, i siga dɛdɛ,
n na i fɔxɔ ra.»
20 Isa naxa a yaabi,
«Xulumase xima a yili kui.
Xɔni xima a tɛɛ kui.
Kɔnɔ dɛdɛ mu na Adama xa Di bɛ a a
xunyi sama dɛnnaxɛ.»
21 A fɔxirabirɛ nde fan naxa a fala a bɛ,
«Marigi, a lu n xa siga n baba ragatade
sinden.»
22 Kɔnɔ Isa naxa a yaabi, «Bira n fɔxɔ ra.
A lu faxamixie xa e xa faxamixie ragata.»

Isa foye belebele raxarafe
(Maraki 4:35-41, Luki 8:22-25)

23 Isa naxa baki kunkui kui, a
fɔxirabirɛe naxa bira a fɔxɔ ra.
24 Foye belebele naxa keli baa ma,
mɔrɔnyi nu fa sa kunkui kui. Kɔnɔ Isa
tan nu na xife.
25 A fɔxirabirɛe naxa fa a raxunu, e a
fala a bɛ, «Marigi, won nakisi, won faxafe
nɛ yi ki!»
26 A naxa e yaabi, «Wo gaaxuxi munfe
ra? Wo xa danxaniya xurun!» A naxa
keli, a foye nun baa yamari, baa naxa
xinbeli yen!
27 A fɔxirabirɛe naxa kaaba, e e bore
maxɔrin, «Mixi mɔɔli mundun lanxi yi
ma? Hali foye nun baa, e a xui raba-
tuma.»

Ɲinnɛ kanyi rayalanfe
(Maraki 5:1-20, Luki 8:26-39)

28 E to naakiri li Gadara bɔxi ma, mixi
firin naxa mini gaburi longori ra ɲinnɛe
nu naxee fɔxɔ ra, e sa Isa ralan. E nu
magaaxu ki fanyi, mixi yo ɲan mu nu
nɔma dangide na biri.
29 E naxa sɔnxɔ, «Ala xa Di, i waxi
munse xɔn ma muxu bɛ? I faxi be muxu
ɲaxankatade nɛ beenun a lɔxɔɛ xa a li?»
30 Xɔsɛ gali nu na e dɛmadonfe na
longori.
31 Ɲinnɛe naxa Isa mayandi, «Xa i sa
muxu keri, muxu raso yi xɔsɛ gali.»
32 Isa naxa a fala e bɛ, «Wo siga.» E
naxa mini na xɛmɛ firinyie, e so na xɔsɛe
i. Xɔsɛ gali birin naxa goro e gi ra tentenyi
ra, e sa sin baa ma, e madula.
33 Naxee nu na xɔsɛe dɛmadonfe, e
naxa e gi. E to so taa kui, e naxa dɛntɛgɛ
sa fe ma naxan dangixi, e a fala taakae bɛ
ɲinnɛe gbilenxi na xɛmɛ firin fɔxɔ ra ki
naxɛ.
34 Na tɛmui taa birin naxa mini Isa
ralande. E to a to, e naxa a mayandi a
xa keli e xa bɔxi ma.

9

Namatɛ rayalanfe
(Maraki 2:1-12, Luki 5:17-26)

1 Isa to baki kunkui kui, a naxa baa igiri,
a so a xɔnyi taa kui.
2 Mixi ndee naxa fa namatɛ nde ra Isa
xɔn ma, a saxi dagi ma. Isa to e xa
danxaniya to, a naxa a fala namatɛ bɛ, «N
ma di, limaniya tongo, i xa yunubie bara
xafari.»
3 Na kui, sɛriyɛ karamɔxɔ ndee naxa a
fala e bɔɲɛ ma, «Yi xɛmɛ na Ala rasɔtɔfe
nɛ yi ki.»
4 Kɔnɔ Isa to nu e xa maɲɔxunyi
kolon, a naxa a masen e bɛ, «Munfe ra
maɲɔxunyi kobie na wo bɔɲɛ ma?
5 Wɔyɛnyi mundun sɔɔnɛya, a falafe ‹I
xa yunubie bara xafari,› ka a falafe ‹Keli,
i xa i ɲɛrɛ›?
6 N xa a masen wo bɛ a Adama xa Di
nɔma yunubi xafaride duniɲa ma.» Isa
naxa a masen namatɛ bɛ, «Keli, i xa i xa
dagi tongo, i xa siga i xɔnyi.»
7 Namatɛ naxa keli, a siga a xɔnyi.
8 Ɲama to na to, e naxa gaaxu, e nu
fa Ala matɔxɔ, naxan na sɛnbɛ mɔɔli fixi
adamadie ma.

Matiyu birafe Isa fɔxɔ ra
(Maraki 2:13-17, Luki 5:27-32)

9 Isa to keli na, a naxa xɛmɛ nde to
naxan xili Matiyu, a dɔxɔxi duuti max-
ilide. Isa naxa a fala a bɛ, «Bira n fɔxɔ
ra.» Matiyu naxa keli, a bira a fɔxɔ ra.
10 Lɔxɔ nde Isa nun a fɔxirabirɛe nu na
e dɛgefe Matiyu xɔnyi. Duuti maxilie nun
yunubitɔɛ gbegbe naxa fa, e birin naxa e
dɛge fɔlɔ yire keren.

11 Farisɛnie to na to, e naxa Isa
fɔxirabirɛe maxɔrin, «Munfe ra wo
karamɔxɔ nun duuti maxilie nun
yunubitɔɛe e dɛgema yire keren?»
12 Isa to na mɛ, a naxa a fala, «Mixi
yalanxi hayi mu na seriba ma. Furema
nan hayi na seriba ma.
13 Wo siga, wo sa fahaamui sɔtɔ yi
masenyi ma, ‹Hinnɛ rafan n ma dangife
sɛrɛxɛ ra.› N mu faxi tinxintɔɛe xa xilide.
N faxi yunubitɔɛe nan xilide.»

Isa maxɔrinfe sunyi ma
(Maraki 2:18-22, Luki 5:33-39)

14 Na tɛmui Annabi Yaya fɔxirabirɛe
naxa fa Isa yire, e a maxɔrin, «Munfe ra
muxu tan nun Farisɛnie sunyi suxuma,
kɔnɔ i fɔxirabirɛe tan mu sunma?»
15 Isa naxa e yaabi, «Ginɛfenyi xa fu-
tixiri xulunyi, a booree nɔma sunnunde
a na e fɛ ma tɛmui naxɛ? Lɔxɔɛ fama,
ginɛfenyi bama nɛ e yi ra. Na waxati tan,
e sunyi suxuma nɛ.
16 Mixi yo mu dugi fori lonɲoma dugi
nɛɛnɛ ra, xa na mu a ra na dugi nɛɛnɛ
xuntunyi nan dugi fori ibɛndunma, dugi
ibɔɔ dangi a singe ra.
17 Mixi man mu wɛni nɛɛnɛ sama lɛbɛ
fori kui, xa na mu a ra na wɛni nɛɛnɛ na
funtu, wɛni lɛbɛ fori bulama nɛ, wɛni fili,
a sase fan kaɲa. Wɛni nɛɛnɛ sama lɛbɛ
nɛɛnɛ nan kui, alako wɛni yo, wɛni sase
yo, e birin xa ragata a fanyi ra.»

Ginɛdimɛdi rakelife faxɛ ma
nun ginɛ gbɛtɛ rayalanfe
(Maraki 5:21-43, Luki 8:40-56)

18 Isa to nu na na fee masenfe e bɛ,
mangɛ nde naxa fa, a suyidi Isa bɛ, a a
fala a bɛ, «N ma di ginɛ baxi faxade ya,
kɔnɔ xa i siga, i naxa i bɛlɛxɛ sa a ma, a
man kelima nɛ.»
19 Isa naxa keli, e nun a fɔxirabirɛe
naxa bira na mangɛ fɔxɔ ra.
20 Na tɛmui, ginɛ nde naxan xa kike wali
mu nu a itima ɲɛ fu nun firin bun ma, a
naxa fa Isa xanbi ra, a a bɛlɛxɛ din a xa
donma sanbunyi ra,
21 barima a nu a falafe a yɛtɛ ma, «Xa n
nɔ n bɛlɛxɛ dinde Isa xa donma gbansan
na, n yalanma nɛ.»
22 Isa to a mafindi, a ginɛ to, a naxa
a fala a bɛ, «N ma di, limaniya, i xa
danxaniya bara i rayalan.» Keren na, ginɛ
naxa yalan.
23 Isa to so mangɛ xɔnyi, a naxa ɲama
li naa, e sɔnxɔfe, xule femae fan bara fa
ɲɔn yire. A naxa a fala e bɛ,
24 «Wo siga, barima yi ginɛdimɛdi mu
faxaxi. A na xife nɛ.» E naxa yo a ma, e a
mayele.
25 A to ɲama ramini tande, a naxa so
banxi kui. A naxa ginɛdimɛdi bɛlɛxɛ
suxu, ginɛdimɛdi naxa keli.
26 Na xibaaru naxa yensen na yire birin
na.

Isa dɔnxui firin nayalanfe

27 Isa to keli mɛnni, dɔnxui firin naxa
bira a fɔxɔ ra, e nu e xui ite a bɛ,
«Dawuda xa Di, kinikini muxu ma!»
28 Isa to so banxi, dɔnxuie naxa e maso
a ra. A naxa e maxɔrin, «Wo laxi a ra a
n nɔma wo rayalande?» E naxa a yaabi,
«Iyo, Marigi.»
29 Isa naxa a bɛlɛxɛe sa e ya ma, a a fala
e bɛ, «Wo waxɔnfe xa raba wo bɛ alɔ wo
laxi a ra ki naxɛ.»
30 E yae naxa rabi keren na. Isa naxa a
matintin e ra a xɔrɔxɔɛ ra, «Mixi yo naxa
yi fe kolon.»
31 Kɔnɔ e to mini, e naxa siga Isa xa fe
fala ra na bɔxi yire birin.

Boboe rayalanfe
(Luki 11:14-15)

32 Isa nun a fɔxirabirɛe to nu kelife naa,
mixi nde naxa fa xɛmɛ nde ra a xɔn ma
ɲinnɛ nu bara naxan findi boboe ra.
33 Isa to na ɲinnɛ keri, boboe naxa
wɔyɛn. Ɲama naxa kaaba, e a fala, «Yi fe
mɔɔli singe mu nu to Isirayila bɔxi ma.»
34 Kɔnɔ Farisɛnie tan naxa a fala, «A
ɲinnɛe kerima ɲinnɛ mangɛ nan saabui
ra.»

Isa kinikinife ɲama ma
(Maraki 6:6, 6:34, Luki 8:1)

35 Isa naxa taae birin iɲɛrɛ, a xungbe
nun a xuri. A nu mixie xaranma e
xa salidee kui, a nu e kawandi Ala xa
mangɛya xa xibaaru fanyi ra, a nu furema
mɔɔli birin nayalan.
36 A nu ɲama toma tɛmui naxɛ, a
nu kinikinima e ma, barima sɛnbɛ nun
limaniya birin nu baxi e yi. E nu luxi nɛ
alɔ yɛxɛɛ naxee makantama mu na.

37 Na kui, a naxa a fala a fɔxirabirɛe
bɛ, «Xɛ xaba wali belebele nan na, kɔnɔ
walikɛe tan xurun.
38 Wo xɛ kanyi maxandi alako a xa
walikɛe rasanba a xa xɛ xabade.»

10

Isa xa xɛɛra fu nun firinyie
(Maraki 3:13-19, Luki 6:12-16)

1 Isa naxa a fɔxirabirɛ fu nun firinyie
xili, a nɔɛ so e yi ra alako e xa nɔ ɲinnɛe
keride mixie fɔxɔ ra, e man xa nɔ furema
mɔɔli birin nayalande.
2 Na xɛɛra fu nun firinyi xilie nan ya: a
singe, Simɔn, naxan man xili Piyɛri, nun
a xunya Andire, Sebede xa di Yaki, nun a
xunya Yaya,
3 Filipu nun Barotolome, Tomasi nun
Matiyu duuti maxili, Alifa xa di Yaki nun
Tadayo,
4 Simɔn naxan xili Seloti, nun Yudasi
Isikariyoti naxan Isa yanfa.

Isa a xa xɛɛra fu nun firinyie xɛɛfe
(Maraki 6:7-13, Luki 9:1-6)

5 Isa naxa yi xɛmɛ fu nun firinyie xɛɛ
yi yaamari ra: «Wo naxa siga mixie
yire Yuwifie mu naxee ra, wo naxa so
Samarikae xa taae kui.
6 Wo xa siga Isirayilakae nan xɔn, naxee
luxi alɔ yɛxɛɛ lɔɛxie.
7 Wo xa kawandi ti kira xɔn a Ala xa
mangɛya niini bara makɔrɛ.
8 Wo xa furemae rayalan, wo xa faxam-
ixie rakeli, wo xa kunɛ kanyie rasɛniyɛn,
wo xa ɲinnɛe keri. Wo kixi nɛ, wo mu
sese fi. Wo fan xa mixi ki na ki.
9 Wo naxa xɛɛma, gbeti, xa na mu a ra
kɔbiri xanin wo xun ma.
10 Wo man naxa gbɔnfɔɛ, donma firin
nde, sankiri, xa na mu a ra xuli xanin wo
xun ma. A lanma baloe xa fi walikɛ ma.»
11 «Wo na so taa naxan kui, wo xa mixi
fanyi nde fen naxan wo yigiyama, wo lu
naa han wo siga taa gbɛtɛ.
12 Wo na so mixie xɔnyi, wo xa e xɛɛbu.
13 Xa na fɔxɔɛ mixie fan, Ala xa wo xa
duba suxu e xa fe ra. Kɔnɔ xa naakae mu
fan, Ala naxa na duba suxu.
14 Xa mixie mu tin wo rasɛnɛde, xa
na mu a ra e tondi e tuli matide wo xa
masenyi ra, wo nɛ kelima na banxi xa na
mu a ra na taa kui, wo xa mɛnni bɛndɛ
rakɔnkɔn wo sanyie ra.
15 N xa nɔndi fala wo bɛ, kiiti sa lɔxɔɛ,
kiiti fanma Sodoma nun Gomora taakae
ra dangife na taa mixie ra.»

Isa fɔxirabirɛe fama ɲaxankatade
(Maraki 13:9-13, Luki 12:11-12, 21:12-19)

16 «Wo wo tuli mati, n na wo xɛɛfe nɛ
alɔ yɛxɛɛ naxee soma wula baree tagi. Na
kui, wo xa kɔɔta alɔ yere, wo yuge xa fan
alɔ turunna xɔni.
17 Wo xa wo yɛtɛ matanga mixie ma,
barima e wo soma nɛ kiitisae yi ra, e wo
bɔnbɔma nɛ sɛbɛrɛ ra e xa salidee kui,
18 e wo xaninma nɛ gominae nun
mangɛe yire n ma fe ra. Na kui, wo
findima nɛ n ma seedee ra e tan bɛ, a nun
si gbɛtɛe bɛ.
19 E na wo so nee yi ra, wo naxa
kɔntɔfili wo xa masenyi xa fe ra, wo
naxan falama nun wo a falama ki naxɛ,
barima na birin fima nɛ wo ma na waxati
yati.
20 Wo tan xa mu wɔyɛnma, wo Baba Ala
Xaxili nan wɔyɛnma wo saabui ra.»
21 «Mixi fama a ngaxakerenyi yanfade,
a a sa mixie bɛlɛxɛ, e xa a faxa. Babɛ fan
na mɔɔli niyama a xa di ra, die fan kelima
nɛ e barimae xili ma, e xa e faxa.
22 Mixi birin fama wo xɔnde n xili xa fe
ra, kɔnɔ naxan na wakili han a raŋɔnyi,
na kanyi kisima nɛ.
23 Xa e wo ɲaxankata yire nde, wo xa
wo gi, wo siga taa gbɛtɛ. N xa nɔndi fala
wo bɛ, wo mu gɛma Isirayila taa birin
iŋɛrɛde a fa lu Adama xa Di mu fa.»
24 «Taalibi mu dangima a karamɔxɔ ra,
konyi fan mu dangima a marigi ra.
25 A lanma taalibi xa lu alɔ a karamɔxɔ,
konyi fan xa lu alɔ a marigi. Xa fɔxɔɛ
xunyi xili fala ɲinnɛ Bɛlɛsɛbulu, e naxan
falama a xa fɔxɔɛ mixie xun ma, a ɲan
dangima na ra.»

Gaaxufe Ala ya ra
(Maraki 8:38, Luki 9:26, 12:2-9)

26 «Wo naxa gaaxu mixie ya ra, barima
fefe nɔxunxi mu na naxan mu fama
makɛnɛnde, gundo yo mu na naxan mu
fama kolonde.

27 N naxan falama wo bɛ kɔɛ ra, wo
xa na masen yanyi ra. Wo naxan
mɛma makɔyikɔyi ra, wo xa duniɲa birin
nakolon a ra.
28 Wo naxa gaaxu mixie ya ra naxee
nɔma mixi fate bɛndɛ nan tun faxade, a
fa li e mu nɔma wo nii tan masɔtɔde. Wo
xa gaaxu Ala nan ya ra, naxan nɔma fate
bɛndɛ nun nii sɔntɔde yahannama.
29 Turunna firin xa mu sarama batanka
keren na? Kɔnɔ hali xɔni di keren mu
birama bɔxi ma xa wo Baba Ala sago mu
a ra.
30 Wo xunsɛxɛ yati kɔntixi.
31 Na kui, wo naxa gaaxu, barima wo
tide gbo dangi turunna xɔni gali ra.»
32 «Mixi yo naxan n kolonma a Marigi
ra adamadie ya xɔri, n fan na kanyi
kolonma n Baba ya xɔri ariyanna.
33 Kɔnɔ naxan na tondi n kolonde a
Marigi ra adamadie ya ma, n fan tondima
nɛ na kanyi rakolonde n Baba ra naxan na
ariyanna.»

Isa fɔxirabirɛe nun tɔɔrɛ
(Luki 12:51-53, 14:26-27, 9:23-24, Maraki 8:34-35)

34 «Wo naxa a maɲɔxun a n faxi bɔɲɛsa
nan na duniɲa. N mu faxi bɔɲɛsa xa ra,
n faxi santidɛgɛma nan na.
35 N faxi fatanyi nan na di xɛmɛ nun a
baba tagi, di ginɛ nun a nga tagi, mamadi
nun a mama tagi.
36 Mixi ngaxakerenyie nan findima a
yaxuie ra.
37 Mixi naxan a baba nun a nga xanuma
dangife n tan na, na kanyi mu daxa a xa
lu n sɛɛti ma. Mixi naxan a xa di xanuma
dangife n tan na, na kanyi mu daxa a xa
lu n sɛɛti ma.
38 Xa mixi naxan mu tin tɔɔrɛ nun faxɛ
ra, a mu bira n fɔxɔ ra, na kanyi mu daxa
a xa lu n sɛɛti ma.
39 Mixi naxan wama a yɛtɛ rakisife, na
kanyi lɔɛma nɛ. Naxan a yɛtɛ ralɔɛma n
tan ma fe ra, na kanyi kisima nɛ.»

Isa fɔxirabirɛe rasɛnɛfe
(Maraki 9:37,41, Luki 9:48, 10:16, Yaya 13:20)

40 «Mixi naxan na wo rasɛnɛ, a n tan
nan nasɛnɛxi. Mixi naxan na n nasɛnɛ, a
n xɛɛma nan nasɛnɛxi.
41 Mixi naxan na namiɲɔnmɛ rasɛnɛ a
xa namiɲɔnmɛɲa ma, a baraayi sɔtɔma
nɛ alɔ namiɲɔnmɛ. Mixi naxan na tinx-
intɔɛ rasɛnɛ a xa tinxinyi ma, a baraayi
sɔtɔma nɛ alɔ tinxintɔɛ.
42 Mixi naxan na hali ye xinbeli pɔɔti ya
keren fi yi mixi xuri keren ma a to findixi
n fɔxirabirɛ ra, n xa nɔndi fala wo bɛ, na
kanyi mu ganma a baraayi ra muku.»

11

Annabi Yaya xa maxɔrinyi
(Luki 7:18-35)

1 Isa to gɛ yi yaamarie fide a fɔxirabirɛ
fu nun firinyie ma, a naxa keli mɛnni,
a siga Yuwifie xa taae alako a xa mixie
xaran, a e kawandi.
2 Annabi Yaya to Isa Ala xa Mixi
Sugandixi xa fe mɛ geeli kui, a naxa a
fɔxirabirɛ ndee xɛɛ Isa ma.
3 E naxa a maxɔrin, «I findixi Ala xa
Mixi Sugandixi nan na naxan lanma a xa
fa, ka muxu xa mixi gbɛtɛ nan mamɛ?»
4 Isa naxa e yaabi, «Wo fe naxan mɛxi
nun wo fe naxan toxi, wo sa na dɛntɛgɛ
sa Yaya bɛ.
5 Dɔnxuie se toma, namatɛe ɲɛrɛma,
kunɛ kanyie yalanma, tulixɔrie fe mɛma,
faxamixie kelima, fuxarilae kawandima
xibaaru fanyi ra.
6 Sɛɛwɛ na mixi bɛ naxan mu siikɛma n
ma fe ra.»
7 Annabi Yaya fɔxirabirɛe to siga, Isa
naxa ɲama maxɔrin Yaya xa fe ma, «Wo
siga munse matode wula i? Kale, foye
naxan namaxama?
8 Xa na mu a ra, wo siga munse matode?
Dugi tofanyi kanyi? Dugi tofanyi kanyie
toma mangɛ banxie nan kui.
9 Wo fa siga munse matode?
Namiɲɔnmɛ? Iyo, n xa a fala wo bɛ, a
ɲan dangi namiɲɔnmɛ ra.
10 A tan nan xa fe sɛbɛxi Kitaabui kui,
‹N fama n ma xɛɛra rasanbade i ya ra
alako a xa kira yailan i bɛ.›
11 N xa nɔndi fala wo bɛ, ginɛ yo mu di
bari naxan dangi Yaya Xunxa ra. Kɔnɔ n
man xa a fala wo bɛ, mixi naxan na Ala
xa mangɛya niini bun ma, a xurun kiyoki,
a fan dangi Yaya ra.

12 Kabi Yaya Xunxa xa waxati han to,
Ala xa mangɛya sɛnbɛ nan tun sɔtɔma.
Sɛnbɛmae nan luma a niini bun ma.
13 Namiɲɔnmɛe birin nun Tawureta
Munsa bara Ala xa mangɛya niini xa fe
fala han Annabi Yaya waxati.
14 Xa wo tinma nɔndi ra, wo xa a kolon
Kitaabui to a fala a Annabi Eliya gbilenma
fa ra, a nu Yaya nan ma fe falafe.
15 Xa wo tuli fe mɛma, wo xa wo tuli
mati yi masenyi ra.»
16 «N nɔma to mixie misaalide munse
ra? E maniyaxi dimɛdie nan na naxee
dɔxɔxi taa kui, e nu a fala e booree bɛ,
17 ‹Muxu bara xule fe wo bɛ,
kɔnɔ wo mu fare boronxi.
Muxu bara ɲɔn bɛɛti ba,
kɔnɔ wo mu sunnunxi.›»
18 «Annabi Yaya to nu sunma, e naxa a
fala a xa fe ra, ‹Ɲinnɛ na a fɔxɔ ra.›
19 Adama xa Di to fa, a tan mu tondi
sigade xulunyi yire. Na kui, e bara a
fala, ‹Furi ɲaaxi siisila mato! E nun duuti
maxilie nun yunubitɔɛe nan a ra!› Kɔnɔ
xaxilimaya kolonma a kɛwali nan ma.»

Taa danxaniyatareee xa gbaloe
(Matiyu 10:15, Luki 10:12-15)

20 Na tɛmui Isa naxa xɔnɔ mixie ma
naxee nu sabatixi taae kui a kaabanako
gbegbe rabaxi dɛnnaxɛ, barima e mu
tuubi.
21 «Gbaloe na wo bɛ, Korasinkae!
Gbaloe na wo fan bɛ, Betesayidakae!
Kaabanako naxee raba wo tagi, xa nee sa
raba Tire nun Sidɔn nɛ nu, a a lima e tan
bara tuubi nu a rakuya, e sunnun donma
ragoro e ma, e tɛ xube maso e ma e xa
tuubi tɔnxuma ra.
22 Na nan a ra n xa a fala wo bɛ, kiiti sa
lɔxɔɛ xɔrɔxɔma wo tan ma dangi Tirekae
nun Sidɔnkae ra.
23 I tan Kapɛrɛnamu go, i ɲɔxɔ a ma a i
tema han ariyanna kui? Ade, i ragoroma
nɛ han yahannama, barima kaabanako
naxee raba i tagi, xa nee sa raba Sodoma
nɛ nu, a a lima na taa mu sɔntɔma nu.
24 Na nan a ra, n xa a fala wo bɛ,
kiitisa lɔxɔɛ xɔrɔxɔma wo tan ma dangi
Sodomakae ra.»

Fafe Isa ma
(Luki 10:21-22)

25 Na tɛmui Isa naxa a fala, «Baba Ala,
koore nun bɔxi Marigi, n bara i tantu i
to yi fee nɔxunxi lɔnnilae nun xaxilimae
ma, i e masen dimɛdie bɛ.
26 Iyo, n Baba, n bara i tantu barima i
kɛnɛn fe nan ya.»
27 «N Baba bara fe birin taxu n na. Mixi
yo mu Ala xa Di kolon, fo Baba Ala. Mixi
yo mu Baba Ala kolon, fo Ala xa Di, a nun
Di nu tin a masende naxan bɛ.
28 Wo fa n ma, wo tan naxee taganxi,
kote binye naxee xun, n xa malabui fi wo
ma.
29 Wo xa n ma karafoe nan nagoro wo
kɔn ma, wo xa findi n ma taalibie ra,
barima n bɔɲɛ bɛɛxi, a mu tema. Na kui,
wo bɔɲɛ malabui sɔtɔma nɛ,
30 barima n karafoe naxan nagoroma
wo kɔn, a mu xɔrɔxɔ, n kote naxan
dɔxɔma wo xun, a mu binya.»

12

Malabu lɔxɔɛ xa sɛriyɛ
(Maraki 2:23-28, Luki 6:1-11)

1 Na waxati, malabu lɔxɔɛ ma, Isa nu
ɲɛrɛfe xɛe tagi. Kaamɛ to nu a fɔxirabirɛe
suxuxi, e naxa mɛngi tɔnsɔɛ ndee ba, e xa
e don.
2 Farisɛnie to na to, e naxa wɔyɛn Isa
bɛ, «A mato, i fɔxirabirɛe na malabu lɔxɔɛ
sɛriyɛ matandife.»
3 A naxa e yaabi, «Wo mu nu a xaran
Dawuda naxan naba kaamɛ to a suxu, a
tan nun naxee nu na a fɔxɔ ra?
4 A so nɛ Ala xa banxi kui, a taami
don naxan fixi Ala ma, hali a to mu daxa
a tan nun a fɔxirabirɛe xa na don, fo
sɛrɛxɛdubɛe.
5 Wo man mu nu a xaran Tawureta
Munsa kui, a sɛrɛxɛdubɛe walima mal-
abu lɔxɔɛ hɔrɔmɔbanxi kui, kɔnɔ e mu
yunubi sɔtɔma na kui?
6 N xa a fala wo bɛ, naxan na wo yire
be, a tide gbo hɔrɔmɔbanxi bɛ.
7 Xa wo fahaamui sɔtɔxi sɛbɛli ma
nu, naxan a masenxi, ‹Hinnɛ rafan n
ma dangife sɛrɛxɛ ra,› wo mu tinxintɔɛe
tɔɔɲɛgɛma nu.
8 Adama xa Di nan na malabu lɔxɔɛ
marigi ra.»
9 Isa to keli mɛnni, a naxa so e xa salide
kui.

10 A naxa xɛmɛ nde li naa, naxan bɛlɛxɛ
tuuxi a ma. E naxa Isa maxɔrin, «A daxa
mixi xa furema rayalan malabu lɔxɔɛ?» E
nu katafe nɛ e xa nɔ Isa kalamude.
11 Isa naxa e yaabi, «Xa wo xa yɛxɛɛ nde
sin yili kui malabu lɔxɔɛ ma, nde na wo
ya ma naxan tondima a ratede?
12 Adama tide gbo dangi yɛxɛɛ ra pon!
Na nan a ra, fe fanyi rabafe daxa malabu
lɔxɔɛ ma.»
13 Na kui, a naxa a fala bɛlɛxɛ tuuxi
kanyi bɛ, «I bɛlɛxɛ itala.» A naxa a itala,
a naxa yalan alɔ a bɛlɛxɛ boore.
14 Kɔnɔ Farisɛnie to mini, e naxa e
malan, e xa sa kira fen Isa faxafe ma.

Isa, Ala xa walikɛ sugandixi

15 Isa to na kolon, a naxa keli naa.
Mixi gbegbe naxa bira a fɔxɔ ra. A naxa
furema birin nayalan,
16 a naxa e ratɔn e naxa a xa fe fala
mixie bɛ.
17 Na kui, Annabi Esayi xa masenyi
naxa kamali, a to a masen,
18 «N ma walikɛ sugandixi nan ya,
n xanuntenyi naxan nafanxi n bɔɲɛ ma.
N nan n Xaxili ragoroma nɛ a ma,
a fan tinxinyi masen sie bɛ.
19 A mu sɔnxɔɛ ratema,
a mu gbelegbelema,
mixi yo mu a xui itexi mɛma taa kui.
20 A mu kale kɔnkɔrɔnxi girama,
a mu lanpui dɛxɛ xuri raxubenma,
han a tinxinyi xunnakelima tɛmui naxɛ.
21 Si birin e xaxili tima nɛ a xili ra.»

Xaxili Sɛniyɛnxi matandife
(Maraki 3:20-27, 7:16-17, Luki 11:14-23, 6:44-45)

22 Mixi nde naxa fa xɛmɛ nde ra Isa xɔn
ɲinnɛ nu bara naxan findi dɔnxui nun
boboe ra. Isa naxa a rayalan, a ya naxa
se to, a tuli naxa fe mɛ.
23 Ɲama birin naxa kaaba, e nu e bore
maxɔrin, «Dawuda xa Di xa mu yi ra?»
24 Farisɛnie to e xui mɛ, e naxa a
fala, «Yi xɛmɛ ɲinnɛ kerima ɲinnɛ mangɛ
Bɛlɛsɛbulu nan saabui ra.»
25 Isa to e xaxili ma fe kolon, a naxa
a masen e bɛ, «Ɲamanɛ yo a yɛtɛ gere
lantareya kui, na ɲamanɛ xun nakanama
nɛ feo! Taa fan, xa na mu a ra denbaya, xa
e e yɛtɛ gere lantareya kui, e mu xanma.
26 Xa Sentanɛ Sentanɛ keri, a na a yɛtɛ
nan gerefe. A xa mangɛya fa xanma di?
27 Xa n tan ɲinnɛe kerima Bɛlɛsɛbulu
nan saabui ra, wo tan xa mixie e kerima
nde saabui ra? Na kui e tan nan yati wo
makiitima.
28 Kɔnɔ xa n tan ɲinnɛe kerima Ala
Xaxili nan saabui ra, na nan na ki Ala xa
mangɛya niini yati nan bara wo li.
29 Mixi nɔma sode sɛnbɛma xa banxi
kui, a a harige ba a yi ra, xa a mu a xiri
sinden? Kɔnɔ xa mixi banxi kanyi xiri, a
nɔma nɛ a harige birin muɲade.»
30 «Mixi naxan mu birama n fɔxɔ ra, a
tixi n kanke nɛ. Naxan mu n malima mixi
malande, a na mixie rayensenfe nɛ.
31 Na nan a toxi, n xa a fala wo bɛ,
adamadie xa yunubie nun marasɔtɔɛe
birin nɔma nɛ xafaride, kɔnɔ Ala Xaxili
rasɔtɔfe tan mu xafarima mixi bɛ muku.
32 Mixi na Adama xa Di rasɔtɔ, na
yunubi nɔma nɛ xafaride a kanyi bɛ.
Kɔnɔ mixi na Ala Xaxili Sɛniyɛnxi rasɔtɔ,
na yunubi mu nɔma xafaride na kanyi bɛ
duniɲa, a mu nɔma xafaride aligiyama.»
33 «Xa sansi findi a fanyi nan na, a bogi
fanyi nan naminima. Xa sansi findi a kobi
nan na, a bogi kobi nan naminima. Sansi
kolonma a bogi nan ma.
34 Wo tan bɔximase bɔnsɔɛ, wo mu
nɔma wɔyɛn fanyi falade, barima wo
bɔɲɛ kobi. Mixi bɔɲɛ rafexi naxan na, na
nan minima a dɛ i.
35 Fe fanyi to ragataxi mixi fanyi bɔɲɛ
kui, a fe fanyi nan naminima. Fe kobi to
ragataxi mixi kobi bɔɲɛ kui, a fe kobi nan
naminima.
36 N xa a fala wo bɛ, kiitisa lɔxɔɛ,
adamadie dɛntɛgɛ sama nɛ wɔyɛn kobi
birin ma naxee mini e dɛ i.
37 I wɔyɛnyi naxan falama duniɲɛigiri
kui, na nan kiiti fanma i ra, na nan kiiti
kanama i ra.»

Annabi Yunusa xa tɔnxuma
(Matiyu 16:1-4, Maraki 8:11-12, Luki 11:29-32)

38 Na xanbi, sɛriyɛ karamɔxɔe nun
Farisɛnie naxa wɔyɛnyi tongo, e a fala
Isa bɛ, «Karamɔxɔ, muxu wama i xa
kaabanako nde tofe, a xa findi tɔnxuma
ra muxu bɛ.»

39 Isa naxa e yaabi, «To mixie kobi,
e bara gbilen Ala fɔxɔ ra. E wama
tɔnxuma makaabaxi tofe, kɔnɔ tɔnxuma
yo mu fima e ma bafe Annabi Yunusa xa
tɔnxuma ra.
40 Annabi Yunusa xi saxan, kɔɛ saxan
nadangi yɛxɛ xungbe furi kui ki naxɛ,
Adama xa Di fan xi saxan, kɔɛ saxan
nadangima na ki nɛ bɔxi bun ma.
41 Kiiti lɔxɔɛ, Ninewekae tima nɛ e nun
to mixie, e seedeɲɔxɔya ba wo xili ma,
barima e tan tuubi nɛ Annabi Yunusa xa
kawandi saabui ra, a fa li naxan na wo
yire yi ki be, a tide gbo Annabi Yunusa
bɛ.
42 Kiiti lɔxɔɛ, Seeba mangɛ ginɛ fan tima
nɛ e nun to mixie, a seedeɲɔxɔya ba wo
xili ma, barima a tan fa nɛ kelife yire
makuye Sulemani xa lɔnni ramɛde, a fa
li naxan na wo yire yi ki be, a tide gbo
Sulemani bɛ.»

Ɲinnɛ gbilenfe a lingira fori
(Luki 11:24-26)

43 «Ɲinnɛ na gbilen mixi fɔxɔ ra, a
sigama yire maxare nɛ lingira gbɛtɛ
fende, kɔnɔ a mu a toma.
44 Na tɛmui a a falama a yɛtɛ bɛ, ‹N xa
gbilen n ma banxi kui n kelixi dɛnnaxɛ.›
A na gbilen mɛnni a a lima nɛ na banxi
makɔxi, a raxunmaxi a fanyi ra, ɲinnɛ
gbɛtɛ yo mu na.
45 Na tɛmui, a sigama nɛ a sa fa ɲinnɛ
solofere gbɛtɛe ra naxee ɲaaxu a bɛ, e
birin so na banxi kui, e sabati naa. Na
kui, na mixi xa fe ɲaaxuma nɛ dangife a
singe ra. Na nan mɔɔli rabama to mixi
kobie bɛ.»

Isa nga nun a xunyae
(Maraki 3:31-35, Luki 8:19-21)

46 Beenun Isa xa gɛ wɔyɛnde ɲama bɛ,
a nga nun a xunya xɛmɛmae naxa fa, e ti
tande, e nun Isa xa dɛ masara.
47 Mixi nde naxa a fala a bɛ, «I nga
nun i xunyae na tande, e wama wo xa dɛ
masara.»
48 Kɔnɔ Isa naxa na kanyi yaabi, «Nde
findixi nga ra? Nde findixi n xunyae ra?»
49 Na tɛmui Isa naxa a bɛlɛxɛ ti a
fɔxirabirɛe ma, a a masen, «A mato, n nga
nun n xunyae nan ya.
50 Mixi yo naxan n Baba sago rabama
naxan na ariyanna, na kanyi nan findixi
n xunya xɛmɛma, n maaginɛ, nun n nga
ra.»

13

Xɛ rawali xa taali
(Maraki 4:1-20, Luki 8:4-15)

1 Na lɔxɔɛ, Isa naxa mini banxi, a sa
dɔxɔ baa dɛ ra.
2 Ɲama gbegbe to malan a yire, a naxa
sa dɔxɔ kunkui kui, ɲama naxa lu baa dɛ
ra.
3 A naxa fe wuyaxi masen e bɛ taalie ra.
A naxa a masen, «Wo wo tuli mati.
Xɛ rawali nde nan mini sansi xɔri
garansande.
4 A to nu sansi xɔri garansanma, xɔri
ndee naxa bira sankira xɔn, xɔnie naxa
fa, e e don gbiki.
5 Xɔri ndee fan naxa bira gɛmɛ yire,
bɛndɛ mu gbo dɛnnaxɛ. Nee naxa bula
mafuren na, barima na bɛndɛ mu tilin.
6 Kɔnɔ soge to xɔnɔ, na sansie naxa
ragan, e xara gben, barima sanke mu nu
na e bɛ.
7 Sansi xɔri ndee fan naxa bira tunbe
kunsie tagi. Tunbe kunsie naxa gbo, e
sansie ixɛtɛn, e e kana.
8 Sansi xɔri ndee fan naxa bira bɛndɛ
fanyi ma. Na xɔrie tan, e keren keren
birin naxa sansi tɔnsɔɛ ramini, ndee naxa
xɔri kɛmɛ ramini, ndee xɔri tongo senni,
ndee xɔri tongo saxan.
9 Xa wo tuli fe mɛma, wo wo tuli mati
yi masenyi ra.»
10 Isa fɔxirabirɛe naxa e maso a ra, e a
maxɔrin, «Munfe ra i wɔyɛnma ɲama bɛ
taali ra?»
11 Isa naxa e yaabi, «Ala bara fahaamui
fi wo ma wo xa a xa mangɛya niini gundo
kolon, kɔnɔ na fahaamui mu fixi mixi
gbɛtɛe tan ma.
12 Mixi fahaamuxi xa fahaamui xun
masama, kɔnɔ mixi fahaamutare, hali a
naxan maɲɔxun a gbe ra, na fama bade a
yi ra.
13 Na nan a toxi n wɔyɛnma mixie bɛ
taali wɔyɛnyi ra, barima e ya se toma,
kɔnɔ e mu a igbɛma, e tuli fe mɛma, kɔnɔ
e mu a fahaamuma.
14 Na kui, Annabi Esayi xa masenyi bara
rakamali e xa fe ra, naxan a masenxi,
‹Wo fe mɛma,
kɔnɔ wo mu a fahaamuma.

Wo fe toma,
kɔnɔ wo mu a igbɛma.
15 Yi ɲama bɔɲɛ bara xɔrɔxɔ.
E bara e tuli dɛsɛ, e bara e ya raxi,
alako e ya naxa fa fe igbɛ, e tuli naxa fa fe mɛ,
e bɔɲɛe naxa fa fe kolon,
e naxa fa e ya rafindi n ma n xa e rayalan.›»

16 «Kɔnɔ ɲɛlɛxinyi na wo tan bɛ, barima wo yae se igbɛma, wo tulie fe mɛma.
17 N xa nɔndi fala wo bɛ, namiɲɔnmɛ nun tinxintɔɛ gbegbe bara wa e xa fee to wo naxee tofe, kɔnɔ e mu e to. E bara wa e xa fee mɛ wo naxee mɛfe, kɔnɔ e mu e mɛ.»
18 «Wo wo tuli mati, wo xa fahaamui sɔtɔ xɛsa xa taali ma.
19 Mixi na Ala xa mangɛya niini xa masenyi mɛ, a mu a fahaamu, Sentanɛ fama nɛ na masenyi bade a bɔɲɛ ma. Na kanyi misaalixi sansi xɔri nan na naxan biraxi kira xɔn ma.
20 Sansi xɔri naxee bira gɛmɛ yire, nee misaalixi mixi nan na naxan Ala xa masenyi mɛma, a a suxu mafuren sɛɛwɛ ra.
21 Kɔnɔ sanke to mu na a bɛ, a xa danxaniya mu buma. Tɔɔrɛ nun ɲaxankatɛ na a li Ala xa masenyi xa fe ra, a gbilenma Ala xa fe fɔxɔ ra keren na.
22 Sansi xɔri naxan bira tunbe kunsie tagi, na misaalixi mixi nan na naxan Ala xa masenyi mɛma, kɔnɔ yi duniɲa kɔntɔfili nun naafuli xɔli a suxu han a Ala xa masenyi bɛɲin. Na kui, Ala xa masenyi mu nɔma a bɔɲɛ masarade.
23 Sansi xɔri naxan bira bɛndɛ fanyi tan ma, na misaalixi mixi nan na naxan Ala xa masenyi mɛma, a a fahaamu, a a bɔɲɛ masara. Na sansi xɔri a bogi raminima nɛ, nde xɔri kɛmɛ ramini, nde tongo senni, nde tongo saxan.»

Ɲooge ɲaaxi xa taali

24 Isa naxa taali gbɛtɛ masen e bɛ, «Ala xa mangɛya luxi nɛ alɔ xɛmɛ naxan a xa xɛ garansan sansi xɔri fanyi ra.
25 Kɔnɔ mixie nu xife tɛmui naxɛ, a yaxui naxa fa, a ɲooge ɲaaxi xɔri garansan sansi fanyi xɔri longori ra, a siga.
26 Sansie to bula, e te han e dendenyi bara mini fɔlɔ, walikɛe naxa ɲooge ɲaaxi fan to sansie longori ra.
27 E naxa xɛ kanyi maxɔrin, ‹Marigi, i mu sansi xɔri fanyi xa garansan i xa xɛ ma? Na ɲooge ɲaaxi fa kelixi minden?›
28 A naxa e yaabi, ‹N yaxui nde nan na rabaxi.› Walikɛe naxa a maxɔrin, ‹I wama muxu xa sa a tala?›
29 A naxa a fala, ‹Ade, xa na mu a ra sansi fanyi fan talama nɛ ɲooge ɲaaxi fɔxɔ ra.
30 Wo xa a lu e birin xa mɔ han xɛ xaba lɔxɔɛ. Na tɛmui n a falama nɛ xɛ xabae bɛ, wo ɲooge ɲaaxi nan singe tala, wo a raxiri alako a xa gan. Kɔnɔ wo sansi fanyi tan xaba, wo a xɔri ragata n ma bili kui.›»

Konde xɔri nun lɛbini xa taalie (Maraki 4:30-32, Luki 13:18-21)

31 Isa naxa taali gbɛtɛ masen e bɛ, «Ala xa mangɛya maniyaxi konde xɔri nan na, mixi naxan si a xa daaxa.
32 A xɔri xurun sansi xɔri birin bɛ, kɔnɔ a na mɔ, a bili xungbo bɔxi sansi birin bɛ. A findima wuri bili nan na, xɔnie fama e tɛɛe sade naxan salonyie kɔn na.»
33 Isa naxa taali gbɛtɛ masen e bɛ, «Ala xa mangɛya maniyaxi lɛbini nan na, ginɛ naxan sa farin busali tagi xun ma, na fa farin birin nate.»

Isa nun taali wɔyɛnyie (Maraki 4:33-34)

34 Isa naxa na fe birin masen ɲama bɛ taalie ra. A ɲan mu nu masenyi yo tima e bɛ a mu a fala taali daaxi.
35 Na kui, namiɲɔnmɛ xa masenyi naxa kamali,
«Taali wɔyɛnyie nan minima n dɛ i.
N fee masenma nɛ naxee nu nɔxunxi kabi duniɲa daa tɛmui.»

Isa ɲooge ɲaaxi xa taali tagi rabafe

36 Na tɛmui, Isa naxa keli ɲama xun ma, a so banxi. A fɔxirabirɛe naxa e makɔrɛ a ra, e a fala a bɛ, «Ɲooge ɲaaxi xa taali tagi raba muxu bɛ.»
37 A naxa e yaabi, «Naxan sansi fanyi garansanma, na misaalixi Adama xa Di nan na.
38 Xɛ misaalixi duniɲa nan na. Sansi fanyi misaalixi mixie nan na, naxee na

Ala xa mangɛya niini bun ma. Ɲooge
ɲaaxi misaalixi Sentanɛ xa die nan na.
39 Yaxui naxan ɲooge xɔri garansan,
a misaalixi Ibulisa nan na. Xɛ xabɛ
misaalixi duniɲa raɲɔnyi nan na. Xɛ
xabae misaalixi malekɛe nan na.
40 Na ɲooge ɲaaxi talama ki naxɛ, a woli
tɛ i, duniɲa raɲɔnyi fan luma na ki nɛ.
41 Adama xa Di fama a xa malekɛe
xɛɛde, e mixi ratantanyie nun mixi kobie
ba mixi gbɛtɛe ya ma, naxee na Ala xa
mangɛya niini bun ma.
42 E e wolima nɛ tɛ mankanɛ xɔɔra, wa
nun ɲin maxinyi na dɛnnaxɛ.
43 Na tɛmui tinxintɔɛe tan yanbama nɛ
alɔ soge e Baba xa mangɛya niini bun ma.
Xa wo tuli fe mɛma, wo wo tuli mati yi
masenyi ra.»

Harige xungbe xa taalie

44 «Ala xa mangɛya man luxi nɛ alɔ
naafuli xungbe naxan nu nɔxunxi xɛ ma.
Mixi nde to mini a ma, a naxa gbilen a
nɔxun na, a siga ɲɛlɛxinyi kui. A naxa a
sɔtɔse birin mati a fa na xɛ sara.»
45 «Ala xa mangɛya man luxi nɛ alɔ yulɛ
naxan diyaman tofanyi fenfe.
46 A to diyaman hagigɛ keren to, a naxa
sa a sɔtɔse birin mati, a fa na diyaman
sara.»

Yɛlɛ xa taali

47 «Ala xa mangɛya man luxi nɛ alɔ yɛlɛ
naxan bara sa baa ma, a yɛxɛ mɔɔli birin
suxu.
48 Yɛlɛ to rafe, mixie naxa a mabɛndun
baa dɛ ra. E naxa dɔxɔ, e yɛxɛe mayegeti,
e a fanyie sa paanie kui, e a ɲaaxie wɔlɛ.
49 Duniɲa raɲɔnyi luma na ki nɛ.
Malekɛe fama mixi kobie nun mixi tinx-
inxie mayegetide,
50 e mixi kobie woli tɛ mankanɛ xɔɔra,
wa nun ɲin maxinyie na dɛnnaxɛ.»

Lɔnni fori nun a nɛɛnɛ

51 Isa naxa e maxɔrin, «Wo bara na
birin fahaamu?» E naxa a yaabi, «Iyo.»
52 A naxa a masen e bɛ, «Na nan a toxi,
sɛriyɛ karamɔxɔ naxan bara fahaamui
sɔtɔ Ala xa mangɛya niini xa fe ma, a luxi
alɔ banxi kanyi naxan se nɛɛnɛe nun se
forie raminima a harige ya ma.»

Nasarɛtikae tondife lade Isa ra (Maraki 6:1-6, Luki 4:16-30)

53 Isa to gɛ na taalie masende, a naxa
siga,
54 a sa so a xɔnyi, a mɔxi dɛnnaxɛ. A to
na mixie xaran e xa salide kui, e dɛ naxa
ixara. E naxa e bore maxɔrin, «Yi xɛmɛ yi
lɔnni sɔtɔxi minden? A nɔxi yi kaabanako
fee rabade di?
55 Kamudɛri xa di xa mu yi ki? A nga xa
mu xili Mariyama? A xunyae xa mu findi
Yaki, Yusufu, Yuda, nun Simɔn na?
56 A xunya ginɛmae fan mu na won ya
ma be? A fa yi birin sɔtɔxi minden?»
57 Na kui, e naxa xɔnɔ a ma, e tondi lade
a ra.
Isa naxa a masen e bɛ, «Namiɲɔnmɛ
binyaxi yire birin fo a xɔnyi, a ngaxak-
erenyie tagi.»
58 A mu kaabanako gbegbe raba naa e
xa danxaniyatareɲa xa fe ra.

14

Annabi Yaya xa faxɛ (Maraki 6:14-29, Luki 9:7-9)

1 Na waxati, Galile mangɛ Herode naxa
Isa xa fe mɛ. A naxa a fala a xa mixie bɛ,
2 «Yaya Xunxa nan kelixi faxɛ ma. Na
nan a toxi nɔɛ na a yi a xa kaabanakoe
raba.»
3 A na fala nɛ, barima a tan Herode nu
bara yaamari fi Yaya xa suxu, yɔlɔnxɔnyi
xa sa a ma, a xa sa geeli Herodiyasi xa fe
ra, a taara Filipu xa ginɛ.
4 Yaya nu a falama Herode bɛ, «A mu
daxa i xa yi ginɛ tongo.»
5 Herode nu wama Yaya faxafe nɛ, kɔnɔ
a nu gaaxuxi ɲama ya ra, barima e nu laxi
a ra a namiɲɔnmɛ nan nu Yaya ra.
6 Na tɛmui, e to nu Herode bari ɲɛ
xungbilenyi xulunyi tife, Herodiyasi xa di
ginɛ naxa fare boron mixie bɛ. A naxa
rafan Herode ma
7 han a naxa a kali a a na sese maxɔrin
a ma, a a fima nɛ a ma.
8 Herodiyasi xa marasi ma, a xa di naxa
a fala Herode bɛ, «Yaya Xunxa xunyi so n
yi ra pileti ma.»
9 Mangɛ naxa nimisa, kɔnɔ a xa
marakali nun a xa xɔɲɛe xa fe ra, a

naxa yaamari fi e xa Yaya xunyi so na ginɛdimɛdi yi ra.
10 A naxa mixie xɛɛ geeli, e xa Yaya
xunyi bolon a dɛ i.
11 E naxa fa a xunyi ra pileti ma, e a so
ginɛdimɛdi yi ra. Ginɛdimɛdi fan naxa a
xanin a nga xɔn ma.
12 Yaya fɔxirabirɛe naxa sa a fure tongo,
e sa a ragata, e naxa sa na dɛntɛgɛ sa Isa
bɛ.

Isa donse fife xɛmɛ mixi wulu suuli ma
(Maraki 6:30-44, Luki 9:10-17)

13 Isa to na fe mɛ, a naxa keli mɛnni
kunkui kui, a siga a kerenyi ma wula i.
Ɲama to a kolon, e fan naxa keli e xa taae,
e siga a fɔxɔ ra e sanyi ra.
14 Isa to goro kunkui kui, a naxa ɲama
gbegbe to naa. A naxa kinikini e ma, a e
xa furemae rayalan.
15 Nunmare to so fɔlɔ, Isa fɔxirabirɛe
naxa e maso a ra, e a fala a bɛ, «Won
na wula nɛ yi ki, kɔɛ fan bara so. Ɲama
rayensen alako e xa siga donse sara taae
kui.»
16 Isa naxa e yaabi, «Hali e mu siga. Wo
tan nan xa donse fi e ma.»
17 Kɔnɔ e naxa a fala a bɛ, «Taami
gundi suuli nun yɛxɛ firin gbansan nan
na muxu yi ra.»
18 A naxa a fala e bɛ, «Wo fa nee ra n
xɔn ma be.»
19 Isa naxa ɲama yamari e xa e magoro
na ɲooge xinde ma. A naxa na taami suuli
nun na yɛxɛ firin tongo, a a ya rate koore
ma, a fa Ala nuwali sa. A naxa taamie
igira, a fa e so a fɔxirabirɛe yi ra, e xa e
itaxun ɲama ma.
20 Ɲama birin naxa e dɛge han e wasa.
Donse dɔnxɔɛ xuntunyie to matongo,
debe fu nun firin nan nafe.
21 Mixi naxee e dɛge, xɛmɛ wulu suuli
ɲɔndɔn nan nu e ra, bafe ginɛe nun dimɛe
ra.

Isa ɲɛrɛfe ye fari
(Maraki 6:45-52, Yaya 6:15-21)

22 Na xanbi Isa naxa a fala a fɔxirabirɛe
bɛ, a e xa baki kunkui kui, e xa siga a ya
ra naakiri ma, a tan xa nu ɲama ragbilen.
23 Isa to gɛ ɲama ragbilende, a naxa te
geya fari a kerenyi ma, alako a xa Ala
maxandi. Kɔɛ naxa a li naa, a keren.
24 A a lixi kunkui nu bara makuya xare
ra, mɔrɔnyie nu na a mabɔnbɔfe ki fanyi
ra barima foye ya nu rafindixi a ma.
25 Subaxɛ ma, Isa ɲɛrɛfe baa fari.
26 A fɔxirabirɛe to a to ɲɛrɛ ra ye fari, e
naxa gaaxu ki fanyi. E naxa gbelegbele, e
a fala, «Tubari nan a ra!»
27 Kɔnɔ Isa naxa a masen e bɛ keren na,
«Wo naxa kɔntɔfili, n tan nan a ra. Wo
naxa gaaxu.»
28 Piyɛri naxa a yaabi, «Marigi, xa i tan
nan a ra, yaamari fi n xa siga i yire ye
fari.»
29 Isa naxa a fala a bɛ, «Fa.» Piyɛri to
goro kunkui kui, a naxa ɲɛrɛ ye fari sigafe
ra Isa yire.
30 Kɔnɔ a to foye belebele mato, a naxa
gaaxu, a madula fɔlɔ. A naxa gbelegbele,
«N Marigi, n nakisi!»
31 Isa naxa a bɛlɛxɛ itala keren na, a
Piyɛri suxu. A naxa a masen a bɛ, «I xa
danxaniya xurun. I siikɛxi munfe ra?»
32 E to baki kunkui kui, foye naxa
raxara.
33 Isa fɔxirabirɛ naxee nu na kunkui
kui, e naxa suyidi Isa bɛ, e a fala, «Ala
xa Di yati nan lanxi i ma.»

Isa Genesareti furema birin nayalanfe
(Maraki 6:53-56)

34 E to gɛ baa igiride, e naxa so Gene-
sareti.
35 Naakae to a kolon Isa nan a ra, e naxa
na rabilinyi mixi birin nakolon. Mixie
naxa fa furemae birin na Isa xɔn.
36 E nu a mayandima furemae xa e
bɛlɛxɛ din a xa donma sanbunyi gbansan
na. Furema birin naxee na raba, e birin
naxa yalan.

15

Ala xa sɛriyɛ nun adama xa naamunyi
(Maraki 7:1-23)

1 Farisɛni nun sɛriyɛ karamɔxɔ ndee
naxa fa Isa yire kelife Darisalamu. E naxa
a maxɔrin,
2 «Munfe ra i fɔxirabirɛe luma forie xa
naamunyie matandi ra? E mu e bɛlɛxɛ
raxama beenun e xa e dɛge alɔ forie xa
naamunyie a masenxi ki naxɛ.»

3 Isa naxa e yaabi, «Munfe ra wo tan Ala
xa sɛriyɛ matandima wo xa naamunyie
xa fe ra?
4 Ala bara a masen, ‹Wo xa wo baba
nun wo nga binya.› A man bara a masen,
‹Mixi yo naxan na a baba nun a nga
konbi, a lan nɛ na kanyi xa faxa.›
5 Kɔnɔ wo tan naxɛ, xa mixi nde a fala
a baba xa na mu a nga bɛ, ‹I nu lanma i
xa naxan sɔtɔ n na i malise ra, n bara a fi
Ala ma,›
6 hali na kanyi mu fefe raba a baba bɛ.
Na kui, wo Ala xa sɛriyɛ matandima wo
xa naamunyi saabui ra.
7 Wo tan filankafuie! Annabi Esayi
nɔndi yati nan masen wo xa fe ra,
8 ‹Yi ɲama n binyama e dɛ nɛ,
kɔnɔ e bɔɲɛ makuya n na pon!
9 E xa sali fufafu nan a ra,
barima e mixi xaranma adamadie xa
maɲɔxunyie nan na
alɔ na maɲɔxunyie findixi n tan ma sɛriyɛ
nan na.›»
10 Isa naxa ɲama xili, a a masen e bɛ,
«Wo wo tuli mati, wo xa fahaamui sɔtɔ.
11 Se naxan soma mixi dɛ kui, na xa
mu a findima mixi sɛniyɛntare ra. Naxan
minima a dɛ kui, na nan a findima mixi
sɛniyɛntare ra.»
12 Na tɛmui Isa fɔxirabirɛe naxa e maso
a ra, e a fala a bɛ, «I mu a kolon i xa
masenyi bara Farisɛnie raxɔnɔ?»
13 Isa naxa e yaabi, «N Baba naxan na
ariyanna, a sansi birin talama nɛ a tan mu
naxan sixi.
14 Wo e lu na. Dɔnxui nan na e ra naxee
dɔnxuie raɲɛrɛma. Xa dɔnxui dɔnxui
raɲɛrɛ, e firin birin birama nɛ yili kui.»
15 Piyɛri naxa a fala a bɛ, «Yi taali tagi
raba muxu bɛ.»
16 Isa naxa a yaabi, «Han ya wo fan mu
fahaamui sɔtɔ?
17 Wo mu a kolon a se naxan birin soma
mixi dɛ kui, a goroma furi nan kui, a fa
mini fate i?
18 Kɔnɔ masenyi naxan minima mixi dɛ
kui, a kelima a bɔɲɛ nan ma. Na nan
nɔma a findide mixi sɛniyɛntare ra.
19 Barima maɲɔxun kobie, faxɛ tife,
yɛnɛ, langoeɲa, muɲɛ, tɔɔɲɛgɛ, mixi xili
kanafe, nee birin fatanma mixi bɔɲɛ nan
na.
20 Nee nan mixi findima mixi
sɛniyɛntare ra, kɔnɔ mixi a dɛgefe a
bɛlɛxɛ raxatare ra, na xa mu a findima
mixi sɛniyɛntare ra.»

Kanaan ginɛ xa danxaniya (Maraki 7:24-30)

21 Isa naxa keli mɛnni, a siga Tire nun
Sidɔn bɔxi ma.
22 Kanaan ginɛ nde naxan kelixi na
longori, a naxa fa Isa yire a a xui ite,
«Marigi, Dawuda xa Di, kinikini n ma.
Ɲinnɛ bara n ma di ginɛ ɲaxankata feo!»
23 Kɔnɔ Isa mu sese fala a bɛ. A
fɔxirabirɛe naxa e maso Isa ra, e a fala
a bɛ, «Yi ginɛ keri, a na gbelegbelefe won
fɔxɔ ra.»
24 Isa naxa a masen, «N xɛɛxi Isirayila
bɔnsɔɛ gbansan nan ma, naxee luxi alɔ
yɛxɛɛ lɔɛxie.»
25 Kɔnɔ ginɛ naxa fa a suyidi a bɛ, a a
fala, «Marigi, i xa n mali!»
26 Isa naxa a yaabi, «A mu lan taami xa
ba dimɛdie yi ra, a sa baree bun ma.»
27 Ginɛ naxa a fala, «Marigi, i nɔndi,
kɔnɔ hali baree, e donse xuntunyi nde
sɔtɔma naxan birama e kanyi xa teebili
ra.»
28 Na kui, Isa naxa a masen a bɛ, «Ginɛ,
i xa danxaniya gbo! I waxɔnfe bara raba
i bɛ.» A xa di ginɛ naxa yalan keren na.

Isa nɛmɛ fife xɛmɛ mixi wulu naani ma (Maraki 8:1-10)

29 Isa to keli mɛnni, a naxa ɲɛrɛ Galile
baa dɛ ra han a naxa geya li. A naxa te
geya fari, a dɔxɔ.
30 Ɲama gbegbe naxa fa a yire naa, e
fa namatɛe ra, a nun dɔnxuie, mabɛnyie,
boboe, nun furema gbɛtɛe gbegbe ra. E
naxa furemae sa Isa bun ma, a fan naxa
e rayalan.
31 Ɲama to a to boboe wɔyɛnma,
mabɛnyie yalanma, namatɛe ɲɛrɛma,
dɔnxuie se toma, e naxa kaaba. E naxa
Isirayila Marigi Ala matɔxɔ.
32 Isa naxa a fɔxirabirɛe xili, a a masen
e bɛ, «N bara kinikini yi ɲama ma, barima
xi saxan nan yi ki, e na n yire be, kɔnɔ
donse mu na e naxan donma. N mu
wama e xa gbilen e xɔnyi kaamɛ ra e ma,
xa na mu a ra e tɔɔrɔma nɛ kira xɔn ma.»

33 A fɔxirabirɛe naxa a maxɔrin, «Won
donse sɔtɔma yi ɲama gbegbe bɛ minden?
Won na wula nɛ yi ki.»
34 Isa naxa e yaabi, «Taami gundi yeri
na wo yi?» E naxa a fala, «Solofere, a
nun yɛxɛ xunxuri ndee.»
35 Isa naxa a fala ɲama bɛ e xa dɔxɔ
bɔxi.
36 A naxa na taami gundi solofere nun
na yɛxɛe tongo, a Ala nuwali sa. A to e
igira, a naxa e so a fɔxirabirɛe yi ra, e xa
e itaxun ɲama ma.
37 Ɲama birin naxa e dɛge han e wasa.
Donse dɔnxɔɛ fan naxa matongo han
debe solofere naxa rafe.
38 Xɛmɛ mixi wulu naani nan e dɛge,
bafe ginɛe nun dimɛe ra.
39 Isa to gɛ ɲama ragbilende, a naxa
baki kunkui kui, a siga Magadan bɔxi ma.

16

Farisɛnie nun Sadusenie xa danxaniyatareɲa
(Maraki 8:11-21)

1 Farisɛnie nun sɛriyɛ karamɔxɔe naxa
fa Isa yire. E to nu wama gantanyi safe
a bɛ, e naxa a maxɔrin a xa tɔnxuma
makaabaxi nde masen e bɛ kelife koore
ma.
2 Isa naxa e yaabi, «Nunmare na a li
wo naxɛ, ‹Kuye fanma tina, barima koore
igbeelixi.›
3 Kuye nɛ iba wo naxɛ, ‹Tunɛ nun foye
minima nɛ to, barima koore igbeelixi,
nuxuie ifɔɔrɔ.› Wo fata koore ɲingi tagi
rabade, kɔnɔ wo mu fata yi waxati fee tan
tagi rabade.
4 To mixie kobi, e bara gbilen Ala fɔxɔ
ra. E wama tɔnxuma makaabaxi tofe,
kɔnɔ tɔnxuma yo mu fima e ma bafe
Annabi Yunusa xa tɔnxuma ra.»
Na xanbi Isa naxa keli e xun ma, a siga.
5 Isa fɔxirabirɛe naxa giri naakiri ma, e
nɛɛmu taami ma.
6 Isa naxa a masen e bɛ, «Wo wo yɛtɛ
ratanga Farisɛnie nun Sadusenie xa lɛbini
ma.»
7 Isa fɔxirabirɛe naxa na fe mato, e fa
a fala e bore bɛ, «A na falaxi nɛ barima
won mu faxi taami ra.»
8 Isa to nu e xa maŋɔxunyi kolon, a
naxa a masen e bɛ, «Wo taami fe falama
wo bore bɛ munfe ra? Wo xa danxaniya
xurun.
9 Han ya wo mu xaxili sɔtɔ? Ka wo
nɛɛmuxi nɛ taami gundi suuli to xɛmɛ
wulu suuli wasa? Wo to na taami dɔnxɔɛ
matongo, wo debee yeri rafe?
10 Ka wo man nɛɛmuxi nɛ taami gundi
solofere to xɛmɛ wulu naani wasa? Wo
to na fan dɔnxɔɛ matongo, wo debee yeri
rafe?
11 Munse a toxi wo mu a kolon a n mu
taami fe xa falafe wo bɛ? Wo xa wo yɛtɛ
ratanga Farisɛnie nun Sadusenie xa lɛbini
ma.»
12 Na kui, e naxa a fahaamu a Isa mu a
falaxi xɛ e bɛ a e xa e yɛtɛ ratanga taami
lɛbini daaxi ma. A nu a falafe nɛ e xa e
yɛtɛ ratanga Farisɛnie nun Sadusenie xa
xaranyi ma.

Isa findixi nde ra?
(Maraki 8:27-30, Luki 9:18-21)

13 Isa to Sesareya Filipi bɔxi li, a naxa
a fɔxirabirɛe maxɔrin, «Mixie munse
falama Adama xa Di xa fe ra? Nde lanxi
a ma?»
14 E naxa a yaabi, «Ndee a falama
Annabi Yaya Xunxa. Ndee a falama
Annabi Eliya. Ndee a falama Annabi
Yeremi, xa na mu a ra namiŋɔnmɛ gbɛtɛ.»
15 Isa naxa e maxɔrin, «Kɔnɔ wo tan
naxɛ a di? Nde n na?»
16 Simon Piyɛri naxa a yaabi, «Ala xa
Mixi Sugandixi nan na i ra, Abadan Ala
xa Di.»
17 Isa naxa a fala a bɛ, «Sɛɛwɛ na i
bɛ, i tan Yunusa xa di Simɔn, barima
ibunadama xa mu na masenxi i bɛ.
N Baba naxan na ariyanna, na nan a
masenxi i bɛ.
18 N xa a fala i bɛ, i findixi Piyɛri nan
na, naxan falaxi ‹gɛmɛ.› N nan n ma
danxaniyatɔɛ ɲama tima na gɛmɛ nan
fari. Hali faxɛ, a mu nɔma n ma ɲama
ra.
19 N Ala xa mangɛya saabi soma nɛ
i yi ra. I na tɔnyi dɔxɔ fe naxan ma
duniɲa, Ala naxan na ariyanna, a fan
tɔnyi dɔxɔma nɛ na fe ra. I na tin fe naxan
na duniɲa, Ala naxan na ariyanna, a fan
tinma nɛ na fe ra.»
20 Na tɛmui a naxa a matintin a
fɔxirabirɛe ra, a e naxa a fala mixi yo bɛ,
a a tan nan findixi Ala xa Mixi Sugandixi
ra.

Isa a xa faxɛ nun marakeli xa fe masenfe
(Maraki 8:31-33, Luki 9:22)

21 Keli na tɛmui ma, Isa naxa a tagi raba fɔlɔ a fɔxirabirɛe bɛ, a fo a xa siga Darisalamu, a xa tɔɔrɛ gbegbe sɔtɔ Yuwifie xa forie, sɛrɛxɛdubɛ kuntigie, nun sɛriyɛ karamɔxɔe ra, e a faxa, kɔnɔ a man xa keli faxɛ ma a xi saxan nde ma.
22 Piyɛri to a bɛndun, e sa ti e xati ma, a naxa so wɔyɛnfe Isa ra, a a fala a bɛ, «Ala xa i tanga na ma, n Marigi! Na fe mɔɔli mu i sɔtɔma feo!»
23 Isa naxa a ya rafindi Piyɛri ma, a a fala, «Keli n ya i, i tan Sentanɛ! I katafe nɛ i xa n natantan, barima i xaxili mu tixi Ala fee xa ra, a tixi adama fee nan na.»

Birafe Isa fɔxɔ ra
(Maraki 8:34-9:1, Luki 9:23-27)

24 Na tɛmui Isa naxa a masen a fɔxirabirɛe bɛ, «Xa mixi wa birafe n fɔxɔ ra, a xa a yɛtɛ waxɔnfe gere, a xa tondi a yɛtɛ ma, a tin tɔɔrɛ nun faxɛ ra, a bira n fɔxɔ ra.
25 Mixi naxan wama a yɛtɛ rakisife, na kanyi lɔɛma nɛ. Naxan a yɛtɛ ralɔɛma n tan ma fe ra, na kanyi kisima nɛ.
26 Duniɲa birin sɔtɔɛ munse fanma mixi ma, xa a sigama yahannama? Fe mundun na, mixi nɔma a xa ariyanna masarade naxan na?
27 Adama xa Di fama fade a Baba xa nɔrɛ kui, e nun a xa malekɛe. Na tɛmui a mixi birin sare fima nɛ, kankan nun a kɛwali.
28 N xa nɔndi fala wo bɛ, mixi ndee tixi wo ya ma be, naxee mu faxama fo e Adama xa Di to fa ra a xa mangɛya kui.»

17

Isa nɔrɔfe
(Maraki 9:1-13, Luki 9:28-36)

1 Xi senni dangi xanbi, Isa naxa Piyɛri, Yaki, nun Yaki xunya Yaya xanin e doro ma geya itexi nde fari.
2 Mɛnni Isa naxa masara, a nɔrɔ e ya xɔri. A yatagi naxa yanba alɔ soge, a xa sosee naxa fiixɛ alɔ naiyalanyi.
3 Na tɛmui, Annabi Eliya nun Annabi Munsa naxa mini fɔxirabirɛe ya xɔri, e naxa e to e nun Isa wɔyɛnfe.
4 Piyɛri naxa a fala Isa bɛ, «Marigi, fe fanyi nan a ra muxu to na be yi ki. Xa i wa, n lingira saxan yailanma be, keren i gbe, keren Annabi Munsa gbe, keren Annabi Eliya gbe.»
5 A nu wɔyɛnfe tɛmui naxɛ, nuxui yanbaxi naxa goro e xun na, xui nde fan naxa mini nuxui kui, a a masen, «N ma Di maxanuxi nan yi ki naxan n kɛnɛnxi ki fanyi ra. Wo wo tuli mati a ra.»
6 Fɔxirabirɛe to na xui mɛ, e naxa gaaxu ki fanyi, e e yatagi rafelen bɔxi ma.
7 Kɔnɔ Isa naxa a maso e ra, a a bɛlɛxɛ sa e ma, a a fala, «Wo keli. Wo naxa gaaxu.»
8 E to e ya rakeli, e mu mixi yo to fo Isa.
9 E to nu na gorofe geya fari, Isa naxa a matintin e ra, «Wo fe naxan toxi, wo naxa a fala mixi yo bɛ, han beemanun Adama xa Di xa keli faxɛ ma.»
10 Isa fɔxirabirɛe naxa a maxɔrin, «Munfe ra sɛriyɛ karamɔxɔe a falama a fo Annabi Eliya nan singe xa fa?»
11 A naxa e yaabi, «Nɔndi nan a ra. Annabi Eliya nan singe fama yati, a fe birin yailan.
12 Kɔnɔ n xa a fala wo bɛ, Annabi Eliya ɲan bara fa, kɔnɔ e mu a kolonxi, e bara e waxɔnfe birin niya a ra. E man fafe Adama xa Di tɔɔrɔde na ki nɛ.»
13 Na kui, Isa fɔxirabirɛe naxa a kolon a a nu na Yaya Xunxa nan ma fe falafe e bɛ.

Ɲinnɛ kerife naxan nu dimɛdi fɔxɔ ra
(Maraki 9:14-32, Luki 9:37-45)

14 E to ɲama yire li, xɛmɛ nde naxa fa Isa xɔn, a a xinbi sin a bun ma,
15 a a fala, «Marigi, kinikini n ma di ma, xaxili fure a ɲaxankataxi ki fanyi. A luma bira ra tɛ xɔɔra, a nun ye xɔɔra. A na rabama han.
16 N bara fa a ra i fɔxirabirɛe xɔn, kɔnɔ e mu nɔxi a rayalande.»
17 Isa naxa e yaabi, «Wo tan bɔnsɔɛ danxaniyatare, wo kobi! N xa lu wo sɛɛti ma han mun tɛmui? N xa ti wo bun ma han mun lɔxɔɛ? Wo fa na di ra n xɔn.»
18 Isa naxa ɲinnɛ yamari, ɲinnɛ naxa gbilen dimɛdi fɔxɔ ra, dimɛdi naxa yalan keren na.

19 Isa fɔxirabirɛe naxa e maso Isa ra, e a
maxɔrin e doro ma, «Munfe ra muxu tan
mu nɔ na ɲinnɛ keride?»
20 Isa naxa e yaabi, «Wo xa danxaniya
nan xurun. N xa nɔndi fala wo bɛ, xa
danxaniya na wo bɛ, hali a xurun alɔ
konde xɔri, wo na a fala yi geya bɛ, ‹Keli
be, i i masiga mɛnni,› a masigama nɛ.
Fefe mu na wo mu nɔma naxan nabade.
21 Kɔnɔ yi ɲinnɛ mɔɔli tan mu kerima
fo Ala maxandi nun sunyi saabui ra.»

Isa a xa faxɛ nun marakeli xa fe masenfe sanmaya firin nde
(Maraki 9:30-32, Luki 9:43-46)

22 Isa fɔxirabirɛe to malan Galile, Isa
naxa a fala e bɛ, «Adama xa Di sama nɛ
mixie bɛlɛxɛ,
23 e a faxa. A xa faxɛ xi saxan nde ma,
a man kelima nɛ faxɛ ma.» A xa wɔyɛnyi
naxa a fɔxirabirɛe nimisa ki fanyi.

Isa nun Piyɛri hɔrɔmɔbanxi duuti fife

24 Isa nun a fɔxirabirɛe to so
Kapɛrɛnamu, hɔrɔmɔbanxi duuti maxilie
naxa Piyɛri maxɔrin, «Pe, i karamɔxɔ mu
hɔrɔmɔbanxi duuti fima?»
25 Piyɛri naxa e yaabi, «Iyo, a a fima.»
Piyɛri to so banxi, Isa nan singe wɔyɛn a
bɛ, «Piyɛri, i a toxi di? Duniɲa mangɛe
duuti maxilima nde ma, e xa die ka mixi
gbɛtɛe?»
26 Piyɛri naxa a yaabi, «Mixi gbɛtɛe.»
Isa fan naxa a masen, «Na kui, mangɛ xa
die tan mu duuti fima.
27 Kɔnɔ alako won naxa yi mixie
raxɔnɔ, i xa siga baa dɛ ra, i kɔnyi woli.
I na yɛxɛ naxan singe suxu, a rate, i a dɛ
rabi. I kɔbiri kole toma nɛ a dɛ kui. I xa
na so duuti maxilie yi ra, a xa findi won
firin ma duuti ra.»

18

Mixi naxan tide gbo
(Maraki 9:33-37, Luki 9:46-48)

1 Na tɛmui Isa fɔxirabirɛe naxa e maso
Isa ra, e a maxɔrin, «Nde binyaxi dangi
birin na Ala xa mangɛya niini bun ma?»
2 Isa naxa dimɛdi nde xili, a a ti e tagi,
3 a a masen e bɛ, «N xa nɔndi fala wo
bɛ, xa wo mu wo yɛtɛ magoro, wo lu alɔ
dimɛdie, wo mu soma Ala xa mangɛya
niini bun ma.
4 Na kui, mixi yo naxan a yɛtɛ
magoroma alɔ dimɛdi, na nan findixi mixi
xungbe ra dangi birin na Ala xa mangɛya
niini bun ma.
5 Mixi yo naxan yi dimɛdi mɔɔli
rasɛnɛma n xili ra, na kanyi bara n tan
yɛtɛ yati rasɛnɛ.»

Mixi ratantan saabui
(Maraki 9:42-48, Luki 17:1-2)

6 «Mixi yo yi mixi xuri keren natantan,
naxan danxaniyaxi n ma, a fisa na kanyi
bɛ gɛmɛ binye xa xiri a kɔn ma, a rasin
baa ma.
7 Gbaloe na duniɲa mixie bɛ e xa
maratantanyi xa fe ra. A fɛɛrɛ mu na tan,
fo maratantanyi xa mini, kɔnɔ gbaloe na
mixi bɛ naxan findima na saabui ra.
8 Xa i bɛlɛxɛ, xa na mu i sanyi findi
i ratantanse ra, a bolon, i a wɔlɛ. I
sofe ariyanna i bɛlɛxɛ, xa na mu i sanyi
bolonxi, na fisa i bɛ dinɛ i bɛlɛxɛ firin
nun i sanyi firin luxi na, kɔnɔ i woli
yahannama, tɛ mu xubenma dɛnnaxɛ.
9 Xa i ya findi i ratantanse ra, a ba na, i
a wɔlɛ. I sofe ariyanna i ya keren kanaxi,
na fisa i bɛ dinɛ i ya firin lu na, kɔnɔ i
woli yahannama.»

Yɛxɛɛ lɔɛxi xa taali
(Luki 15:3-7)

10-11 «Wo naxa yo yi mixi xuri sese ma,
barima n xa a fala wo bɛ, e xa malekɛe
n Baba yatagi toma tɛmui birin, naxan na
ariyanna.»
12 «Wo a toxi di? Xa yɛxɛɛ kɛmɛ na
mixi nde yi ra, keren fa lɔɛ e ya ma,
a mu na yɛxɛɛ tongo solomanaani nun
solomanaani luma xɛ geya fari, a siga na
kerenyi fende?
13 N xa nɔndi fala wo bɛ, xa a sa a to,
a ɲɛlɛxinma nɛ na yɛxɛɛ kerenyi xa fe
ra, dangife yɛxɛɛ tongo solomanaani nun
solomanaani boore ra, naxee mu lɔɛ.
14 A na na ki nɛ fan, wo Baba naxan na
ariyanna, a mu tinma yi mixi xuri sese xa
lɔɛ.»

Haakɛ bafe

15 «Xa i ngaxakerenyi bara haakɛ sɔtɔ i
ra, siga, wo firin xa sa lu yire keren, i xa
a masen a bɛ a tantanxi ki naxɛ. Xa a sa
i xui mɛ, i ngaxakerenyi bara ragbilen i
ma.

16 Kɔnɔ xa a tondi i xui mɛde, i xa mixi
keren xa na mu mixi firin fen, wo birin
xa siga a yire alako kiiti xa sa seede firin,
xa na mu seede saxan xui ma.
17 Xa a tondi nee fan xui mɛde, na fe
masen danxaniyatɔɛ ɲama bɛ. Xa a tondi
danxaniyatɔɛ ɲama xui fan mɛde, a xa lu
wo bɛ alɔ kaafiri, xa na mu a ra, duuti
maxili.
18 N xa a fala wo bɛ a nɔndi ki ma, wo
na naxan xiri duniɲa, a xirima nɛ koore
fan ma. Wo na naxan fulun duniɲa, a
fulunma nɛ koore fan ma.
19 N man xa a fala wo bɛ, xa mixi firin
lan fefe ma wo ya ma yi duniɲa ma, e Ala
maxandi, n Baba naxan na ariyanna, a na
fe rabama nɛ e bɛ.
20 Mixi firin, xa na mu a ra mixi saxan
nu malan n xili ra dɛdɛ, n na e ya ma.»

Diɲɛfe ngaxakerenyi ma nun diɲɛtareɲa xa taali

21 Na tɛmui, Piyɛri naxa a maso Isa ra, a
a fala a bɛ, «N Marigi, n lanma n xa diɲɛ n
ngaxakerenyi xa haakɛ ma sanmaya yeri?
Han sanmaya solofere?» Isa naxa a yaabi,
22 «N xa a fala i bɛ, sanmaya solofere
xa mu a ra de! I xa diɲɛ a ma sanmaya
solofere dɔxɔ tongo solofere.»

23 «Ala xa mangɛya maniyaxi mangɛ
nde nan na, naxan nu wama a xa kɔbiri
fe ya ibafe a tan nun a xa walikɛe tagi.
24 A to a fɔlɔ, e naxa fa a xa walikɛ nde
ra a xɔn, mangɛ xa doni nu naxan ma
han gbeti kilo wulu kɛmɛ saxan, kilo wulu
tongo naani.
25 Konyi to mu nu nɔma a xa doni fide,
a xa mangɛ naxa yaamari fi, a tan yo, a xa
ginɛ yo, a xa die yo, e nun a harige birin
xa mati alako na doni xa fi.
26 Na walikɛ naxa a igoro bɔxi, a suyidi
mangɛ bɛ, a a maxandi, ‹Yandi, diɲɛ n ma.
N fama i xa doni birin fide.›
27 Na kui, mangɛ naxa kinikini a xa
walikɛ ma, a diɲɛ na doni birin ma, a a
xa walikɛ rabɛɲin.»

28 «Kɔnɔ a tan walikɛ to mini, a naxa
a boore walikɛ nde to a xa gbeti kilo tagi
doni nu na naxan ma. A naxa bagan a
ma, a a kɔnyi dekun, a sɔnxɔ a ra, ‹N ma
doni fi!›

29 A boore naxa suyidi a bɛ, a a
maxandi, ‹Yandi, diɲɛ n ma. N i xa doni
fima.›
30 Kɔnɔ a naxa tondi. A naxa a raso
geeli kui, a xa lu mɛnni han a xa gɛ doni
fide.»
31 «A boore walikɛe to na to, e naxa
kinikini. E naxa na birin dɛntɛgɛ sa
mangɛ bɛ naxan nu e birin xun ma.
32 Na kui, mangɛ naxa na walikɛ singe
xili, a a fala a bɛ, ‹I tan walikɛ kobi! I to
n mayandi, n tan diɲɛ nɛ i xa doni birin
ma.
33 A di, a mu lanma xɛ nu i fan xa
kinikini i boore ma, alɔ n kinikinixi i tan
ma ki naxɛ?›
34 A xa mangɛ to xɔnɔ a ma, a naxa
a so kɔsibilie yi, e xa a sa geeli, e xa a
ɲaxankata han a xa gɛ doni birin fide.»
35 «N Baba naxan na ariyanna, a na nan
niyama wo fan na, xa wo mu diɲɛ wo
ngaxakerenyi ma wo bɔɲɛ birin na.»

19

Futi nun fatanyi (Maraki 10:1-12)

1 Isa to gɛ yi fe birin masende, a naxa
keli Galile bɔxi ma, a siga Yudaya bɔxi
nde ma naxan nu na Yurudɛn naakiri ma.
2 Ɲama gbegbe naxa bira a fɔxɔ ra naa,
a fan naxa furemae rayalan.
3 Farisɛnie naxa fa a yire alako e xa
gantanyi te a bɛ. E naxa a maxɔrin, «A
daxa xɛmɛ xa mɛɛ a xa ginɛ ra fe birin
ma?»
4 Isa naxa e yaabi, «Kitaabui naxan
masenxi wo mu nu a xaran? Fe fɔlɔ fɔlɛ
ra, Daali Mangɛ naxa xɛmɛ nun ginɛ daa,
5 a fa a masen, ‹Na kui, xɛmɛ kelima a
baba nun a nga xun ma, a a xa ginɛ xa
futi xiri, e firin findi keren na.›
6 Na nan a toxi, mixi firin xa mu e ra
sɔnɔn, e firin bara findi keren na. Ala
bara naxee xiri e boore ra, adama naxa
nee rafatan.»
7 E man naxa Isa maxɔrin, «Munfe ra
fa Annabi Munsa a yamarixi, xɛmɛ naxan
wama mɛɛfe a xa ginɛ ra, a lan a xa fatan
kɛɛdi so a yi ra, a mɛɛ a ra?»
8 Isa naxa e yaabi, «Wo bɔɲɛe nan
xɔrɔxɔ, na nan a niyaxi Annabi Munsa
naxa fɛɛrɛ fi wo ma, wo xa nɔ mɛɛde wo

xa ginɛe ra, kɔnɔ a mu nu na na ki xɛ a fɔlɛ ra.
9 N xa a fala wo bɛ, naxan yo mɛɛ a xa
ginɛ ra, xa a xa ginɛ mu yɛnɛ xa rabaxi,
a fa ginɛ gbɛtɛ dɔxɔ, na xɛmɛ bara yɛnɛ
raba.»
10 Isa fɔxirabirɛe naxa a fala a bɛ, «Xa
a na na ki nɛ xɛmɛ bɛ a xa ginɛ mabiri ra,
hali a mu ginɛ dɔxɔ.»
11 Isa naxa a masen e bɛ, «Birin xa mu
nɔma yi masenyi suxude, fo Ala a fɛɛrɛ fi
naxan ma.
12 Wo a kolon, xɛmɛ ndee bari ki nan a
niyaxi e mu nɔma ginɛ dɔxɔde. Ndee na
na e e banaxi nɛ. Ndee fan na, e natɛ nan
tongoxi e naxa ginɛ dɔxɔ Ala xa wali xa fe
ra. Mixi naxan nɔma yi masenyi suxude,
a xa a suxu.»

Isa nun dimɛdi xunxurie
(Maraki 10:13-16, Luki 18:15-17)

13 Na tɛmui mixie naxa fa dimɛdie ra Isa
xɔn, alako a xa a bɛlɛxɛ sa e ma, a duba
e bɛ. Kɔnɔ a fɔxirabirɛe naxa wɔyɛn na
mixie ma.
14 Na kui, Isa naxa a masen, «Wo a lu
dimɛdie xa fa n yire. Wo naxa tɔnyi dɔxɔ
e ma, barima naxee maniyaxi e ra, nee
nan na Ala xa mangɛya niini bun ma.»
15 A naxa a bɛlɛxɛ sa e ma, a duba e bɛ.
Na xanbi, a naxa siga.

Sɛgɛtala bannaxi
(Maraki 10:17-31, Luki 18:18-30)

16 Sɛgɛtala nde naxa fa Isa xɔn, a a
maxɔrin, «Karamɔxɔ, a lan n xa fe fanyi
mundun naba alako n xa abadan kisi
sɔtɔ?»
17 Isa fan naxa a maxɔrin, «I n
maxɔrinma fe fanyi ma munfe ra? Ala
keren peti nan fan. Xa i wama i xa kisi,
Ala xa sɛriyɛ nan nabatu.» Xɛmɛ naxa a
maxɔrin, «Ala xa sɛriyɛ mundue?»
18 Isa naxa a yaabi, «I naxa faxɛ ti. I
naxa yɛnɛ raba. I naxa muɲɛ ti. I naxa
mixi tɔɔɲɛgɛ.
19 I baba nun i nga binya. I xa i
ngaxakerenyi xanu alɔ i yɛtɛ yati.»
20 Sɛgɛtala naxa Isa yaabi, «N bara na
birin nabatu. Munse fa luxi?»
21 Isa naxa a masen a bɛ, «Xa i wama i
xa gɛ kamalide i xa kɛwalie kui, siga, sa i
sɔtɔse birin mati, i a kɔbiri fi setaree ma.
Na kui, i fama bannaya sɔtɔde ariyanna.
I na na raba, fa, i bira n fɔxɔ ra.»
22 Sɛgɛtala to na mɛ, a naxa siga sun-
nunyi kui, barima harige gbegbe nu na a
yi ra.
23 Isa naxa a masen a fɔxirabirɛe bɛ, «N
xa nɔndi fala wo bɛ, naafuli kanyi sofe Ala
xa mangɛya niini bun ma a xɔrɔxɔ.
24 N man xa a fala wo bɛ, ɲɔxɔmɛ so
ɲɔxun sɛnbɛ yale ra, dinɛ bannamixi sofe
Ala xa mangɛya niini bun ma.»
25 E to na mɛ, Isa fɔxirabirɛe dɛ naxa
ixara ki fanyi ra, e maxɔrinyi ti, «Nde, fa
nɔma kiside?»
26 Isa naxa e mato, a fa a masen,
«Adama mu nɔma a yɛtɛ rakiside, kɔnɔ
Ala tan nɔma fe birin na.»
27 Na kui, Piyɛri naxa a fala a bɛ, «A
mato, muxu bara keli se birin xun ma,
muxu bira i fɔxɔ ra. Munse fa luma muxu
bɛ?»
28 Isa naxa e yaabi, «N xa nɔndi fala
wo bɛ, duniɲa fe birin na masara a nɛɛnɛ
ra, Adama xa Di naxa magoro a xa nɔrɛ
kibanyi kui, wo tan n fɔxirabirɛe fan
magoroma nɛ kibanyi fu nun firin kui, wo
fa Isirayila bɔnsɔɛ fu nun firin makiiti.
29 Mixi yo naxan na sa keli a xa se nde
xun ma n tan ma fe ra, a findi banxie ra
ba, xunyae ba, taarae ba, baba ba, nga ba,
bɔxie ba, na kanyi nee ɲɔxɔ kɛmɛ kɛmɛ
nan sɔtɔma, a man abadan kisi sɔtɔ kɛ ra.
30 Yarerati wuyaxi fama findide xanbi-
ratie ra, xanbirati fan findi yareratie ra.»

20

Wali sare xa taali

1 «Ala xa mangɛya misaalixi xɛ kanyi
nan na, naxan mini subaxɛ ma alako a xa
walikɛe tongo a xa xɛ walife ra.
2 E to lan a ma fɛɛɲɛn keren xa wali
sare xa findi gbeti kɔbiri kole keren na,
xɛ kanyi naxa walikɛe xɛɛ a xa xɛ yire.
3 A man to mini gɛɛsɛgɛ, soge to nu bara
mate, a naxa walikɛ gbɛtɛe li, e tixi taa
kui, wali yo mu e yi.
4 A naxa a fala e bɛ, ‹Wo fan xa siga
walide n ma xɛ ma. N wali sare tinxinxi
fima nɛ wo ma.›
5 E fan naxa siga. Xɛ kanyi man naxa
mini yanyi tagi, a walikɛ gbɛtɛe man

tongo. Nunmare, a man naxa mixi gbɛtɛe sɔtɔ.
6 A dɔnxɔɛ ra, lɛɛri ndee beenu kɔɛ xa so, a naxa mini, a walikɛ gbɛtɛe li, e tixi. A naxa e maxɔrin, ‹Fɛɛɲɛn, wo tixi be, wo mu walife. Munfe ra?›
7 E naxa a yaabi, ‹Mixi yo nan mu muxu tongoxi walide.› Xɛ kanyi naxa a fala e bɛ, ‹Wo fan xa siga walide n ma xɛ yire.›»

8 «Nunmare to so, xɛ kanyi naxa a fala a xa walikɛ xunyi bɛ, ‹Walikɛe xili, i xa e sare fi. A fɔlɔ dɔnxɔɛ rasoe ma, a raɲɔn a singe ma.›
9 Naxee wali fɔlɔxi lɛɛri ndee beenu kɔɛ xa so, kankan naxa gbeti kɔbiri kole keren sɔtɔ.
10 Na kui, walikɛe naxee singe tongo, nee to fa e ɲɔxɔ a ma a e kɔbiri sɔtɔma dangi booree ra, kɔnɔ e fan naxa gbeti kɔbiri kole keren sɔtɔ.
11 E to a rasuxu, e naxa wɔyɛn xɛ kanyi ma,
12 e a fala, ‹Yi walikɛ dɔnxɔɛe, e waxati keren gbansan nan walixi, kɔnɔ i bara wali sare fi e ma naxan nun muxu gbe lan. Anun, muxu tan nan fɛɛɲɛnxi wali ra soge xɔnɛ bun!›
13 A naxa mixi keren yaabi e ya ma, ‹N boore, n mu fefe kobi niyaxi i ra. Won mu lan gbeti kɔbiri kole keren xa ma?
14 I gbe tongo, i siga. N tan nan waxi a xɔn yi walikɛ dɔnxɔɛ xa wali sare xa lan i gbe ma.
15 N mu nɔma n waxɔnfe rabade n ma kɔbiri ra? Ka i tɔɔnɛxi nɛ n to fe fanyi rabaxi mixi gbɛtɛ nde bɛ?›
16 Na kui, xanbiratie fama findide yareratie ra, yareratie fan findi xanbiratie ra.»

Isa a xa faxɛ nun marakeli xa fe masenfe sanmaya saxan nde
(Maraki 10:32-34, Luki 18:31-34)

17 Isa nun a xɛɛra fu nun firinyie to nu tefe Darisalamu, Isa naxa e xun lan, a fa a masen e doro bɛ kira xɔn ma,
18 «Wo a mato, won na tefe Darisalamu nɛ yi ki. Adama xa Di sama nɛ sɛrɛxɛdubɛ kuntigie nun sɛriyɛ karamɔxɔe bɛlɛxɛ, e a makiiti a xa faxa,
19 e a so kaafirie yi ra. E a mayelema nɛ, e a bɔnbɔ sɛbɛrɛ ra, e fa a mabanban wuri magalanbuxi ma, kɔnɔ a xa faxɛ xi saxan nde ma, a man kelima nɛ faxɛ ma.»

Yaki nun Yaya nga xa maxandi
(Maraki 10:35-45, Luki 22:25-27)

20 Na tɛmui Sebede xa die nga naxa fa Isa yire, a nun a xa die. A naxa suyidi a bɛ, a xa a maxandi fe nde ma.
21 Isa naxa ginɛ maxɔrin, «I wama munse xɔn?» A naxa a fala Isa bɛ, «I xa tin, i na i xa mangɛya sɔtɔ, n ma yi di firinyie xa dɔxɔ i sɛɛti ma, keren i yirefanyi ma, boore i kɔɔla ma.»
22 Isa naxa a masen di firinyie bɛ, «Wo mu a kolon wo fe naxan maxɔrinfe. N fafe tɔɔrɛ naxan tode, wo tinma na ra?» E naxa a yaabi, «Iyo, muxu tinma a ra.»
23 Isa naxa a masen e bɛ, «Wo fan yati fama ɲaxankatɛ sɔtɔde alɔ n tan, kɔnɔ dɔxɔfe n yirefanyi nun n kɔɔla ma, na mu fatanma n tan xa ra. Na na mixie nan bɛ, n Baba naxee sugandixi.»
24 Isa fɔxirabirɛ fu dɔnxɔɛe to na fe mɛ, e naxa xɔnɔ na ngaxakerenyi firin ma.
25 Kɔnɔ Isa naxa e xili a yire, a a masen e bɛ, «Ɲamanɛ mangɛe mixie yamarima a xɔrɔxɔɛ ra, e e sɛnbɛ raminima mixie ma alako e xa mangɛya xa kolon.
26 Kɔnɔ a naxa lu na ki wo tan tagi. Mixi naxan wama a tide xa gbo wo ya ma, a xa findi wo xa konyi nan na.
27 Mixi naxan wama findife wo xa yarerati ra, a xa findi wo xa konyi nan na.
28 Wo xa lu nɛ alɔ Adama xa Di. A tan mu faxi xɛ mixie xa wali a tan bɛ. A faxi nɛ alako a tan nan xa wali mixie bɛ, a xa mixi gbegbe xunsara a xa faxɛ saabui ra.»

Dɔnxui firin nayalanfe Yeriko
(Maraki 10:46-52, Luki 18:35-43)

29 Isa nun a fɔxirabirɛe to mini Yeriko, ɲama gbegbe naxa bira a fɔxɔ ra.
30 Dɔnxui firin nu dɔxɔxi kira dɛ ra. E to a mɛ a Isa na dangife, e naxa e xui ramini, «Marigi, Dawuda xa Di, kinikini muxu ma!»
31 Ɲama naxa wɔyɛn e ma, e xa e sabari, kɔnɔ e ɲan naxa e xui ite dangi a singe ra, «Marigi, Dawuda xa Di, kinikini muxu ma!»
32 Isa naxa ti, a e xili, a e maxɔrin, «Wo wama n xa munse raba wo bɛ?»

33 E naxa a yaabi, «Marigi, muxu wama
muxu yae xa se to.»
34 Isa naxa kinikini e ma, a a bɛlɛxɛ sa
e yae ma. Keren na, e yae naxa se to, e
naxa bira Isa fɔxɔ ra.

21

Isa sofe Darisalamu
(Maraki 11:1-11, Luki 19:28-40, Yaya 12:12-16)

1 Isa nun a fɔxirabirɛe to makɔrɛ
Darisalamu ra, e naxa Betifage li, Oliwi
geya mabiri. Isa naxa a fɔxirabirɛ firin
xɛɛ,
2 a a fala e bɛ, «Wo xa so taa kui naxan
na yare. Wo nɛfɛ so naa, wo sofale ginɛ
nde lima a xirixi naa, a xa di na a fɛ ma.
Wo xa e fulun, wo fa e ra n xɔn ma.
3 Xa mixi nde fa wo maxɔrin, wo xa a
fala a bɛ, ‹Marigi nan hayi na e ma. A e
ragbilenma ya.›»
4 Na rabaxi nɛ, alako namiɲɔnmɛ xa
masenyi xa kamali, naxan a falama,
5 «Wo a fala Siyoni di ginɛ bɛ,
‹A mato, i xa mangɛ na fafe i ma.
A fama yɛtɛ magore kui,
a dɔxɔxi sofale nun a yɔrɛ fari.›»
6 Isa fɔxirabirɛe naxa siga, e sa Isa xa
xɛɛraya raba.
7 E to fa sofale nun sofale xa di ra,
e naxa e xa donmae sa e fari, Isa fa a
magoro sofale fari.
8 Ɲama gbegbe naxan nu na, e fan naxa
e xa donmae itala kira xɔn ma, ndee fan
naxa fɛnsɛ sɛgɛ, e nee fan sa kira xɔn ma
Isa binyafe ra.
9 Ɲama naxee nu ɲɛrɛfe Isa ya ra, a nun
naxee nu ɲɛrɛfe a xanbi ra, e birin nu e
xui itefe, e a fala,
«Tantui na won Nakisima bɛ, Dawuda xa
Di!
Baraka na a bɛ naxan fafe Marigi xili ra!
Tantui na won Nakisima bɛ naxan na
koore ma!»
10 Isa to so Darisalamu, taakae birin
naxa kaaba, e nu maxɔrinyi ti, «Nde yi
ki?»
11 Ɲama naxa e yaabi, «Annabi Isa nan
yi ki, naxan kelixi Nasarɛti, Galile bɔxi
ma.»

Isa sigafe hɔrɔmɔbanxi kui
(Maraki 11:15-19, Luki 19:45-48, Yaya 2:13-22)

12 Isa naxa so hɔrɔmɔbanxi kui, a sare-
matie nun saresoe birin keri naxee nu na
na. A naxa kɔbiri masarɛe xa teebilie a
nun ganbɛ matie xa dɔxɔsee rabira,
13 a a masen e bɛ, «A sɛbɛxi, ‹N ma
banxi xili falama nɛ, salide banxi,› kɔnɔ
wo tan bara a findi muɲɛtie dɔxɔde ra.»
14 Dɔnxuie nun namatɛe naxa fa Isa xɔn
hɔrɔmɔbanxi kui, a naxa nee rayalan.
15 Kɔnɔ sɛrɛxɛdubɛ kuntigie nun sɛriyɛ
karamɔxɔe tan naxa xɔnɔ ki fanyi e to Isa
xa kaabanakoe to, e man to dimɛe to e xui
itema hɔrɔmɔbanxi kui, «Tantui na won
Nakisima bɛ, Dawuda xa Di!»
16 E naxa a fala Isa bɛ, «I mu e xui
mɛxi?» Isa naxa e yaabi, «Iyo. Wo fan
mu nu a xaran Kitaabui kui a to sɛbɛxi,
‹I bara a niya dimɛdie nun diyɔrɛe xa i
matɔxɔ?›»
17 Na tɛmui, Isa naxa keli e xun taa kui,
a siga Betani, a kɔɛ radangi naa.

Isa xɔrɛ bili dankafe
(Maraki 11:12-14,20-25)

18 Na kuye iba, Isa to nu gbilenfe taa kui,
kaamɛ naxa a suxu.
19 A to xɔrɛ bili nde to kira ra, a naxa a
maso a ra kɔnɔ a mu bogi yo to a kɔn na,
fo a burɛxɛe. Isa naxa a fala xɔrɛ bili bɛ,
«I tan mu bogima sɔnɔn!» Xɔrɛ bili naxa
xara keren na.
20 Isa fɔxirabirɛe to na to, e naxa kaaba,
e a maxɔrin, «Yi xɔrɛ bili xaraxi a ikɔrɛxi
ra di?»
21 Isa naxa e yaabi, «N xa nɔndi fala wo
bɛ, xa danxaniya na wo bɛ, wo mu siikɛ,
wo nɔma nɛ yi fe mɔɔli nabade n naxan
nabaxi xɔrɛ bili ra. Kɔnɔ dangi na ra, xa
wo a fala yi geya bɛ, ‹Keli be, i sa sin baa
ma,› a rabama nɛ.
22 Na nan a ra, xa danxaniya na wo bɛ,
wo fefe maxandi Ala ma, wo a sɔtɔma
nɛ.»

Isa walima nde xa yaamari ma?
(Maraki 11:27-33, Luki 20:1-8)

23 Isa man naxa so hɔrɔmɔbanxi kui.
A to nu na mixie xaranfe, sɛrɛxɛdubɛ
kuntigie, nun Yuwifie xa forie naxa fa a
yire, e a maxɔrin, «I yi fee rabama nde xa
yaamari ma? Nde yi sɛnbɛ fixi i ma?»

24 Isa naxa e yaabi, «N fan xa wo
maxɔrin fe keren ma. Xa wo n yaabi, n
a falama nɛ wo bɛ n yi fee rabama naxan
ma yaamari ma.
25 Yaya nu mixie xunxama ye xɔɔra nde
xa yaamari ma? Ala nan a xɛɛxi ba, ka
adama?» Na kui, e naxa so wɔyɛnfe e
bore tagi, «Xa won na a yaabi, won naxɛ,
‹Ala,› a a falama nɛ won bɛ, ‹Munfe ra wo
mu fa la a ra?›
26 Kɔnɔ xa won na a yaabi, won
naxɛ, ‹Adama,› won gaaxuma nɛ ɲama
ya ra, barima birin Yaya maɲɔxunxi
namiɲɔnmɛ nan na.»
27 Na kui, e naxa Isa yaabi, «Muxu mu
a kolon.» A fan naxa a masen e bɛ, «N
fan mu a falama wo bɛ n yi fee rabama
naxan ma yaamari ma.»

Di xɛmɛ firinyie xa taali

28 «Wo yi taali toxi di? Di xɛmɛ firin nu
na xɛmɛ nde yi. A naxa a fala di singe bɛ,
‹N ma di, siga i sa wali xɛ ma to.›
29 Di naxa a yaabi, ‹N tondi.› Kɔnɔ na
dangi xanbi, a xaxili naxa masara, a siga
walide.
30 Babɛ to na yaamari fi a xa di firin nde
fan ma, a naxa a yaabi, ‹N Baba, awa, n
sigafe.› Kɔnɔ a mu siga.
31 Yi mixi firinyie ya ma, nde a baba
sago rabaxi?» E naxa a yaabi, «Na di
singe.» Isa man naxa a masen e bɛ, «N
xa nɔndi fala wo bɛ, duuti maxilie nun
langoee singe soma wo bɛ Ala xa mangɛya
niini bun ma.
32 Annabi Yaya fa nɛ kira tinxinxi
masende wo bɛ, wo mu fa la a ra. Kɔnɔ
duuti maxilie nun langoee tan la nɛ a
ra. Hali wo to na to, wo mu tin natɛ
masarade, wo xa la a ra.»

Bɔxi rawali kobie xa taali
(Maraki 12:1-12, Luki 20:9-19)

33 «Wo wo tuli mati taali gbɛtɛ fan na.
Xɛ kanyi nde naxa wɛni bilie si. A naxa
tɛtɛ rabilin bɔxi ra, a baye ti, a yili ge wɛni
bogi bunduma dɛnnaxɛ. Na xanbi, a naxa
na hɛri bɔxi rawalie ma, a fa biyaasi.
34 Wɛni bogi ba tɛmui to a li, bɔxi kanyi
naxa konyi ndee xɛɛ bɔxi rawalie xɔn ma,
e xa a gbe wɛni bogi so a yi ra.
35 Kɔnɔ bɔxi rawalie naxa na konyie
suxu. E naxa keren bɔnbɔ, e boore faxa,
e boore magɔnɔ gɛmɛe ra.
36 Bɔxi kanyi man naxa konyi gbɛtɛe
xɛɛ dangi a singe ra. Bɔxi rawalie naxan
naba booree ra, e naxa na raba nee fan
na.
37 A dɔnxɔɛ ra, bɔxi kanyi naxa a
maɲɔxun, a a fala, ‹E n ma di tan binyama
nɛ.› Na kui, a naxa a xa di xɛɛ bɔxi
rawalie xɔn ma.
38 Kɔnɔ e to bɔxi kanyi xa di to, e naxa a
fala e bore bɛ, ‹Yi nan na kɛ tongoma ra.
Wo fa, won xa a faxa alako a kɛ xa findi
won gbe ra.›
39 E to a suxu, e naxa sa a xanin tɛtɛ
xanbi ra, e a faxa.»
40 «Na kui, bɔxi kanyi na siga e yire, a
munse rabama na bɔxi rawalie ra?»
41 E naxa Isa yaabi, «A na bɔxi hɛrie
sɔntɔma nɛ a ɲaaxi ra, a a xa bɔxi so bɔxi
hɛri gbɛtɛe yi, naxee a mabiri soma a yi
ra a waxati ma.»
42 Isa naxa e yaabi, «Wo mu nu yi
masenyi xaran Kitaabui kui?
‹Banxitie mɛɛ gɛmɛ naxan na,
a bara findi tuxui gɛmɛ hagigɛ ra.
Marigi fɔxi nan a ra.
Fe makaabaxi nan ya won bɛ.›»
43 «Na nan a toxi, n xa a fala wo bɛ, wo
bama nɛ Ala xa mangɛya niini bun ma,
si gbɛtɛ fa raso naa naxan birama Ala xa
yaamarie fɔxɔ ra.
44 Naxan na bira yi gɛmɛ ma, a kanyi
magirama nɛ gbɛsɛxu. Yi gɛmɛ na bira
naxan fan ma, a kanyi butuxunma nɛ.»
45 Sɛrɛxɛdubɛ kuntigie nun Farisɛnie to
a xa taalie mɛ, e naxa a kolon a Isa nu na
wɔyɛnfe e tan nan ma fe ra.
46 E nu katafe e xa a suxu, kɔnɔ e nu
gaaxuxi ɲama ya ra, barima ɲama nu laxi
a ra, a namiɲɔnmɛ nan na Isa ra.

22

Futixiri xulunyi xa taali
(Luki 14:15-24)

1 Isa man naxa so wɔyɛnfe e bɛ taalie
ra. A naxa a masen,
2 «Ala xa mangɛya misaalixi mangɛ nan
na, naxan xulunyi ti a xa di xa futi xirife
ma, donse fanyi gbegbe donma dɛnnaxɛ.

3 A naxa a xa konyie xɛɛ e xa mixie xili,
yi fe binyɛ nu bara ragbilen naxee ma,
kɔnɔ na mixie mu tin fade.
4 Mangɛ man naxa konyi gbɛtɛe xɛɛ, e
xa a fala na mixi maxilixie bɛ, ‹Wo ya ti,
donse bara gɛ rafalade, n bara n ma ninge
bɔrɔgɛxie faxa, fe birin bara gɛ yailande.
Wo fa n ma di xa futixiri xulunyi.›
5 Kɔnɔ e mu xɛɛrae danxun. Ndee naxa
siga e xa xɛ yire, ndee fan naxa siga e xa
yulɛya rabade.
6 Naxee lu, e naxa mangɛ xa konyie
suxu, e e ɲaxankata, e e faxa.»
7 «Mangɛ naxa xɔnɔ, a a xa sɔɔrie xɛɛ,
a e xa na faxatie birin faxa, e e xa taa gan.
8 Na dangi xanbi, a naxa a fala a xa
konyie bɛ, ‹N ma di xa futixiri xulunyi xa
fe birin bara gɛ yailande. Donsee birin
nafalaxi, kɔnɔ mixi naxee nu maxilixi, a
mu daxa e xa na binyɛ sɔtɔ.
9 Na kui, wo xa siga taa kui, wo sa mixie
xili wo naxee yo toma naa, e xa fa n ma
di xa futixiri xulunyi.›
10 Konyie naxa mini kirae ma, e naxa
mixi birin xili e xa fa. Mixi fanyi yo, mixi
kobi yo, e birin naxa fa futixiri xulunyi,
mangɛ xɔnyi naxa rafe ɲama ra.»
11 «Mangɛ to so na mixi maxilixie ya
ma, a naxa xɛmɛ nde to xulunyi donma
mu nu ragoroxi naxan ma.
12 A naxa a fala a bɛ, ‹N ma di, i soxi
be di, i to mu maxirixi a xulunyi ki ma?›
Kɔnɔ xɛmɛ mu nɔ yaabi yo fide.
13 Na kui, mangɛ naxa a fala a xa
walikɛe bɛ, ‹Wo a sanyie nun a bɛlɛxɛe
xiri, wo a woli tande dimi kui, wa nun
ɲin maxinyi na dɛnnaxɛ.›
14 Mixi gbegbe maxilixi, kɔnɔ naxee
sugandixi, e xurun.»

Gantanyi tefe Isa bɛ duuti xa fe ra (Maraki 12:13-17, Luki 20:20-26)

15 Na tɛmui, Farisɛnie naxa sa e malan,
e natɛ tongo e gantanyi tema Isa bɛ ki
naxɛ, e xa a masɔtɔ wɔyɛnyi kui.
16 E naxa e fɔxirabirɛe nun Herode xa
mixi ndee xɛɛ Isa xɔn. Nee naxa a fala Isa
bɛ, «Karamɔxɔ, muxu a kolon nɔndi falɛ
nan i ra. I mixie xaranma Ala xa kira ra a
nɔndi ki ma. I mu gaaxuma mixi yo xɔn,
barima i mu mixi rafisama e booree bɛ.
17 Na kui, a fala muxu bɛ, i a toxi di? A
lanma ka a mu lanma muxu xa duuti fi
Rɔma mangɛ ma?»
18 Isa to nu e xaxili kobi kolon, a naxa
e yaabi, «Wo tan filankafuie, wo katafe n
masɔtɔde munfe ra?
19 Wo kɔbiri kole masen n bɛ duuti fima
naxan na.» E naxa gbeti kole ramini a bɛ.
20 Isa naxa e maxɔrin, «Nde xili nun
nde misaali na yi kɔbiri kole ma yi ki?»
21 E naxa a yaabi, «Rɔma Mangɛ.» A fan
naxa a fala e bɛ, «Wo mangɛ gbe ragbilen
mangɛ ma, wo Ala fan gbe ragbilen Ala
ma.»
22 E to a xa yaabi mɛ, e naxa kaaba. E
naxa keli a xun, e siga.

Sadusenie Isa maxɔrinfe faxamixie xa marakeli ma (Maraki 12:18-27, Luki 20:27-40)

23 Na lɔxɔɛ kerenyi, Sadusenie naxa fa
Isa xɔn. E tan nan a falama a faxamixie
mu kelima faxɛ ma. E naxa Isa maxɔrin,
24 «Karamɔxɔ, Annabi Munsa a masen
nɛ, ‹Xa xɛmɛ nde taara faxa, a naxa a xa
ginɛ lu a mu di yo bari, a na xunya nan na
ginɛ dɔxɔma, alako a xa bɔnsɔɛ fi a taara
ma.›
25 Na kui, xɛmɛ nde naxa di xɛmɛ
solofere sɔtɔ muxu ya ma be. A xa di
singe naxa ginɛ dɔxɔ, a faxa, a mu bɔnsɔɛ
yo lu. A xanbiratoe naxa a xa kaaɲɛ ginɛ
tongo,
26 kɔnɔ na fan naxa faxa, a mu bɔnsɔɛ
yo lu. Na nan man naba na fan xanbira-
toe ra, a nun na mixi naani dɔnxɔɛ birin.
E birin naxa faxa, e sese mu bɔnsɔɛ lu.
27 A dɔnxɔɛ ra, ginɛ fan naxa faxa.
28 Na kui, marakeli lɔxɔɛ, na ginɛ to
dɔxɔxi yi mixi solofere birin xɔn ma, a
findima nde gbe ra?»

29 Isa naxa e yaabi, «Wo na tantanyi kui,
barima wo mu Kitaabui kolon, wo mu Ala
sɛnbɛ fan kolon.
30 Mixie na keli faxɛ ma marakeli lɔxɔɛ,
xɛmɛ mu ginɛ dɔxɔma, ginɛ fan mu
dɔxɔma xɛmɛ xɔn. E luma nɛ alɔ malekɛe
na ariyanna ki naxɛ.
31 A falafe tan, a faxamixie mu kelima
faxɛ ma, Ala naxan masen wo bɛ, wo mu
nu a xaran?

32 A a masen nɛ, ‹N tan nan na Marigi
Alatala ra, Iburahima, Isiyaga, nun Yax-
uba naxan batuma.› Faxamixie xa mu Ala
batuma, fo mixi ɲiɲɛ.»
33 Ɲama to Isa xa yaabi mɛ, e naxa
kaaba a xa fasari ma.

Yaamari naxan tide gbo a birin bɛ
(Maraki 12:28-34, Luki 10:25-37)

34 Farisɛnie to a mɛ a Isa nu bara
Sadusenie dɛ balan yaabi fanyi ra, e naxa
e malan.
35 Ala xa sɛriyɛ lɔnnila nde nu na e ya
ma. Na naxa kata Isa masɔtɔde maxɔrinyi
ra, a naxɛ,
36 «Karamɔxɔ, yaamari mundun tide
gbo a birin bɛ Tawureta Munsa kui?»
37 Isa naxa a yaabi, «‹I xa i Marigi Ala
xanu i bɔɲɛ birin na, i nii birin na, a nun
i xaxili birin na.›
38 Na nan tide gbo, a findi yaamari singe
nan na Ala xa sɛriyɛ birin ya ma.
39 A firin nde maniya na singe ra, ‹I xa
i ngaxakerenyi xanu alɔ i i yɛtɛ xanuxi ki
naxɛ.›
40 Tawureta Munsa nun namiɲɔnmɛe
xa sɛriyɛ birin gbakuxi yi yaamari firin
nan na.»

Dawuda nun Ala xa Mixi Sugandixi
(Maraki 12:35-37, Luki 20:41-44)

41 Farisɛnie to nu malanxi naa, Isa naxa
e fan maxɔrin,
42 «Wo Ala xa Mixi Sugandixi xa fe toxi
di? Nde xa di a ra?» E naxa a yaabi,
«Dawuda nan xa di a ra.»
43 Isa fa e maxɔrin, «Munfe ra fa,
Ala Xaxili Sɛniyɛnxi saabui ra, Dawuda
yɛtɛ naxa Ala xa Mixi Sugandixi xili ‹N
Marigi›? A tan Dawuda naxa a masen,
44 ‹Marigi bara a masen n Marigi bɛ,
“I magoro n yirefanyi ma,
han beemanun n xa i yaxuie ragoro i
sanyi bun.”›»
45 «Xa Dawuda yɛtɛ yati naxɛ a bɛ ‹N
Marigi›, a tan Ala xa Mixi Sugandixi nɔma
findide Dawuda xa di ra di?»
46 Mixi yo mu nɔ yaabi yo fide. Fɔlɔ na
lɔxɔɛ ma, mixi yo mu suusa maxɔrinyi
tide Isa ma sɔnɔn.

23

Diinɛla kobie
(Maraki 12:38-40, Luki 11:38-52, 20:45-47)

1 Isa naxa a masen ɲama nun a
fɔxirabirɛe bɛ,
2 «Sɛbɛlitie nun Farisɛnie mixie
xaranma Annabi Munsa xa sɛriyɛ nan
na.
3 Na kui, wo xa nu e xui rabatu, wo ɲɛrɛ
a ma. Kɔnɔ wo naxa e wali fɔxi tan naba
de, barima e naxan falama, e mu na xa
rabama.
4 E kote binyee raxirima, e e sa mixie
fari, kɔnɔ e tan mu tinma e malide hali e
bɛlɛxɛsole keren na.
5 E e xa kɛwalie birin nabama alako
mixie xa e to. E e xa sɛbɛe rabelebelema
e naxee xirima e tigi nun e bɛlɛxɛ ra.
Luuti dɛnbɛxie naxee singanma donma
sanbunyi ra Ala xa fe ma, e nee rakuyama
han a dangi a i.
6 E na siga e dɛgede mixi xɔnyi malanyi
na dɛnnaxɛ, xa na mu e na so salide
banxi, binyɛ dɔxɔde rafan e ma ki fanyi.
7 E na siga taa kui, a rafan e ma mixie
xa e xɛɛbu binyɛ ra, e na a fala e bɛ,
‹Karamɔxɔ.›»
8 «Kɔnɔ mixie naxa a fala wo tan
bɛ ‹Karamɔxɔ,› barima karamɔxɔ keren
peti nan na wo bɛ, wo fan birin findixi
ngaxakerenmae nan na.
9 Wo naxa yi duniɲa adamadi xili ‹N
Baba,› barima Babɛ keren peti nan na wo
bɛ, wo Baba naxan na ariyanna.
10 Mixie man naxa a fala wo tan bɛ
‹Mangɛ,› barima Mangɛ keren peti nan na
wo bɛ, Ala xa Mixi Sugandixi.
11 Naxan na mixi xungbe ra wo ya ma,
a xa findi wo xa walikɛ nan na.
12 Naxan na a yɛtɛ igbo, a xa fe fama nɛ
igorode. Naxan a yɛtɛ magoroma, a xa fe
fama nɛ itede.»
13-14 «Kɔnɔ gbaloe na wo bɛ, wo tan
sɛriyɛ karamɔxɔe nun Farisɛni filanka-
fuie, barima wo naadɛ balanma mixie ya
ra alako e naxa so Ala xa mangɛya niini
bun ma. Na kui, wo tan yɛtɛ mu soma,
wo man mu tinma mixi gbɛtɛe fan xa so
naa naxee waxi sofe.»
15 «Gbaloe na wo bɛ, wo tan sɛriyɛ
karamɔxɔe nun Farisɛni filankafuie! Wo
baa igirima, wo bɔxi birin isa alako wo

xa mixi keren naso wo xa dinɛ, kɔnɔ a na so, wo a findima yahannama di nan na, naxan kobi dɔxɔ firin wo tan na.»

16 «Gbaloe na wo bɛ, wo tan yarerati dɔnxuie! Wo a falama, ‹Xa mixi a kali hɔrɔmɔbanxi ra, fefe mu a ra, hali a kanyi mu a xui rakamali. Kɔnɔ xa mixi a kali xɛɛma ra naxan na hɔrɔmɔbanxi kui, fo a kanyi xa a xui rakamali teku.›

17 Wo tan dɔnxui xaxilitaree! Mundun tide gbo, xɛɛma, ka hɔrɔmɔbanxi naxan xɛɛma findixi se sɛniyɛnxi ra?

18 Wo man a falama, ‹Xa mixi nde a kali sɛrɛxɛbade ra, fefe mu a ra hali a kanyi mu a xui rakamali. Kɔnɔ xa mixi a kali sɛrɛxɛ ra naxan na sɛrɛxɛbade fari, fo a kanyi xa a xui rakamali teku.›

19 Wo tan dɔnxuie! Mundun tide gbo, sɛrɛxɛ, ka sɛrɛxɛbade naxan sɛrɛxɛ findixi se sɛniyɛnxi ra?

20 Na kui, naxan yo na a kali sɛrɛxɛbade ra, a bara a kali na ra, a nun sɛrɛxɛ fan naxan birin saxi a fari.

21 Naxan yo na a kali hɔrɔmɔbanxi ra, a bara a kali na ra, a nun naxan fan sabatixi a kui.

22 Naxan yo na a kali ariyanna ra, a bara a kali Ala xa kibanyi ra, a nun naxan fan magoroxi a kui.»

23 «Gbaloe na wo bɛ, wo tan sɛriyɛ karamɔxɔe nun Farisɛni filankafuie! Wo sansi xunxurie farilɛ bama, alɔ salaxui, suloɲi, nun digiyanyi, kɔnɔ fe naxee findixi a hagigɛe ra Ala xa sɛriyɛ kui, alɔ tinxinyi, kinikini, nun danxaniya, wo gbilenxi nee nan fɔxɔ ra. A lanma nɛ nu wo xa na sɛriyɛ hagigɛe rabatu, wo man mu nɛɛmu na sɛriyɛ xunxurie dɔnxɔɛe ma.

24 Yarerati dɔnxuie! Wo minse rasɛnsɛnma kuli di xa fe ra, wo fa ɲɔxɔmɛ gundi gerun!»

25 «Gbaloe na wo bɛ, wo tan sɛriyɛ karamɔxɔe nun Farisɛnie filankafuie! Wo pɔɔti nun pileti fari maxama, kɔnɔ e kui rafexi balose naxan na, wo a sɔtɔxi muɲɛ nun wasatareya nan saabui ra.

26 I tan farisɛni dɔnxui! Pɔɔti nun pileti kui rasɛniyɛn sinden, na tɛmui a fari fan sɛniyɛnma nɛ.»

27 «Gbaloe na wo bɛ, wo tan sɛriyɛ karamɔxɔe nun Farisɛni filankafuie! Wo maniyaxi gaburie nan na, naxee fari ratofanxi, kɔnɔ e kui rafexi faxamixi xɔrie nun sɛniyɛntareɲa mɔɔli birin na.

28 Wo fan, mixi na wo to, e wo maɲɔxunma tinxintɔɛe nan na, kɔnɔ wo bɔɲɛ kui rafexi filankafuiɲa nun kobiɲa ra.»

29 «Gbaloe na wo bɛ, wo tan sɛriyɛ karamɔxɔe nun Farisɛni filankafuie! Wo gaburi fanyie yailanma namiɲɔnmɛe bɛ, wo tinxintɔɛe xa gaburie raxunmama,

30 wo a fala, ‹Xa muxu nu na duniɲa ma muxu benbae waxati, muxu mu kafuma e ma nu namiɲɔnmɛe faxafe ra.›

31 Na kui, wo bara seedeɲɔxɔya ba wo yɛtɛ xili ma, a falafe ra a wo findixi namiɲɔnmɛ faxɛe xa die nan na.

32 Wo wo benbae xa kɛwalie rakamali yire!

33 Wo tan bɔximase bɔnsɔɛ, wo ratangama yahannama ma di?»

34 «Na kui, n xa a fala wo bɛ, n fafe namiɲɔnmɛe, lɔnnilae, nun karamɔxɔe xɛɛde wo yire, kɔnɔ wo ndee faxama nɛ, wo ɲan nee ndee mabanbanma nɛ wuri magalanbuxie ma. Wo ndee bɔnbɔma nɛ sɛbɛrɛ ra wo xa salidee kui, e man siga taa yo kui, wo birama e fɔxɔ ra e ɲaxankatafe ra.

35 Na nan a ra, tinxintɔɛe xa wuli naxan ifilixi duniɲɛ, a birin luma wo tan nan ma, kelife Habila ma dɔxɔ Berekiya xa di Sakari ra, wo naxan faxa hɔrɔmɔbanxi nun sɛrɛxɛbade tagi.

36 N xa nɔndi fala wo bɛ, yi ɲaxankatɛ birin fama nɛ to mixie sɔtɔde.»

Isa sunnunfe Darisalamu xa fe ra (Luki 13:34-35)

37 «Darisalamu, Darisalamu, taa naxan namiɲɔnmɛe faxama, naxan Ala xa xɛɛrae magɔnɔma. Sanmaya wuyaxi n bara wa i xa die malanfe n yire, alɔ tɔxɔɛ a xa die rasoma a gabutenyi bun ma ki naxɛ, kɔnɔ wo naxa tondi!

38 Na kui, Ala bara keli wo xa banxi xun ma.

39 N xa a fala wo bɛ, wo mu n toma sɔnɔn, han wo a falama tɛmui naxɛ, ‹Baraka na mixi bɛ naxan fafe Marigi xili ra!›»

24

Hɔrɔmɔbanxi xa kanɛ
(Maraki 13:1-2, Luki 21:5-6)

1 Isa naxa mini hɔrɔmɔbanxi kui. A nu
sigafe tɛmui naxɛ, a fɔxirabirɛe naxa e
maso a ra, e wɔyɛn a bɛ a xa hɔrɔmɔbanxi
mato a nun banxie naxee na a rabilinyi, e
ti ki to tofanxi.
2 Kɔnɔ Isa naxa a masen e bɛ, «Wo yi
birin toxi? N xa nɔndi fala wo bɛ, yi gɛmɛ
keren mu fama lude a boore fari be, a
birin nabirama nɛ.»

Duniɲa raɲɔnyi tɔnxumae
(Maraki 13:3-23, Luki 21:7-24)

3 Isa nu magoroxi Oliwi geya fari tɛmui
naxɛ, a fɔxirabirɛe naxa siga a yire, e a
maxɔrin e doro ma, «Na fe sa rabama
mun tɛmui? A man sa kolonma tɔnxuma
mundun ma a i fa waxati nun duniɲa
raɲɔnyi bara makɔrɛ?»
4 Isa naxa e yaabi, «Wo mɛnni wo yɛtɛ
ma, mixi yo naxa fa wo ratantan.
5 Mixi wuyaxi fama n xili falade e yɛtɛ
xun ma a falafe ra, ‹N tan nan na Ala xa
Mixi Sugandixi ra.› Na kui, e fama mixi
gbegbe ratantande.»
6 «Wo gere fe mɛma nɛ, wo gere ndee
xili mɛ, kɔnɔ wo naxa kɔntɔfili, barima fo
na fe mɔɔlie xa raba. Na xa mu findima
duniɲa raɲɔnyi ra sinden.
7 Sie kelima nɛ e boore xili ma,
ɲamanɛe e boore gere. Kaamɛ sinma
nɛ bɔxi wuyaxi ma, bɔxi fan sɛrɛn yire
gbegbe.
8 Na fe birin findima mantɔɔrɔlie fɔlɛ
nan na.»
9 «Na tɛmui, mixie wo soma nɛ man-
gasanyi yi, e xa wo ɲaxankata, e wo faxa.
Sie birin wo xɔnma nɛ n xili xa fe ra.
10 Danxaniyatɔɛ gbegbe birama nɛ tan-
tanyi kui na waxati, e e booree yanfa
xɔnnanteya kui.
11 Wule falɛ gbegbe fan e yɛtɛ findima
nɛ namiɲɔnmɛe ra, e mixi gbegbe ratan-
tan.
12 Kobiɲa gboma nɛ han mixi gbegbe xa
xanunteya xinbeli,
13 kɔnɔ naxan na a tunnabɛxi han a
raɲɔnyi, na kanyi kisima nɛ.
14 Ala xa mangɛya niini xibaaru fanyi
kawandima nɛ duniɲa birin kui, a findi
seedeɲɔxɔya ra sie birin bɛ. Na xanbi,
duniɲa raɲɔnyi fama a lide.»
15 «Wo tan naxee na yi xaranfe, wo wo
tuli mati de! Wo na se haramuxi ɲaaxi
to kasarɛ na naxan xanbi ra, a tixi yire
sɛniyɛnxi kui, Annabi Daniyɛli naxan ma
fe fala,
16 wo tan naxee na Yudaya, wo lanma
wo xa wo gi geyae fari.
17 Naxan na tande, a naxa so sese
tongode a xa banxi kui.
18 Naxan na xɛ ma, a naxa gbilen a xa
xinbeli donma tongode.
19 Na waxati findima gbaloe nan na
furuginɛe nun dingɛe bɛ!
20 Wo Ala maxandi na naxa wo li ɲɛmɛ
tɛmui, xa na mu a ra malabu lɔxɔɛ.
21 Barima tɔɔrɛ a lima na waxati ma
naxan maniyɛ singe mu nu to kabi duniɲa
daa, a man mu gbilenma to ra abadan.
22 Xa Marigi mu a ragirixi nu nde xa
ba na xi kɔnti ra, adama yo mu kisima
nu. Kɔnɔ a nde bama a kɔnti ra mixi
sugandixie nan ma fe ra.»
23 «Na waxati, xa mixi nde sa a fala wo
bɛ, ‹A mato, Ala xa Mixi Sugandixi na be›,
xa na mu a ra, ‹Ala xa Mixi Sugandixi na
mɛnni›, wo naxa la a ra.
24 Barima wule falɛe fama Ala xa Mixi
Sugandixi xili falade e yɛtɛ xun, xa na mu
e e yɛtɛ findi namiɲɔnmɛe ra. E fama
tɔnxuma makaabaxie nun kaabanakoe
rabade alako e xa Ala xa mixi sugandixie
ratantan, xa e sa nɔma.
25 Wo wo tuli ti, n bara a masen wo bɛ
beenun a waxati xa a li.»
26 «Na kui, xa e sa a fala wo bɛ, ‹A mato,
a sa na wula i›, wo naxa siga de! Xa e sa
a fala wo bɛ, ‹A mato, a na banxi kui be›,
wo naxa la a ra de!
27 Adama xa Di na fa, a luma nɛ alɔ
seyamakɔnyi naxan yanbama koore ma
kelife sogetede han sogegorode.
28 ‹Binbi na lu dɛnnaxɛ, yubɛe sa e
malanma mɛnni nɛ.›»

Isa xa gbilenyi nun xɔrɛ bili xa misaali
(Maraki 13:24-31, Luki 21:25-33)

29 «Na ɲaxankatɛ waxati dangi xanbi,
‹soge ifɔɔrɔma nɛ,
kike yanbɛ bama nɛ,
tunbuie birama nɛ bɔxi,

se naxan birin na koore ma e sɛrɛnma nɛ.›»
30 «Na tɛmui, Adama xa Di xa tɔnxuma minima nɛ koore ma. Duniɲa bɔnsɔɛ birin sunnunma nɛ. E Adama xa Di toma nɛ fa ra nuxui kui sɛnbɛ nun nɔrɛ ra.
31 A a xa malekɛe xɛɛma nɛ han duniɲa dande, e xa sa a xa mixi sugandixie malan sara xui ra keli duniɲa tunxun naani birin ma.»
32 «Wo xɔrɛ bili mato misaali ra, wo xa xaxili sɔtɔ. A salonyi na ɲingi, a burɛxɛ nɛɛnɛ mini, wo a kolonma ɲɛmɛ tɛmui bara makɔrɛ.
33 Adama xa Di fafe fan na na ki nɛ. Wo na yi fe birin to, wo xa a kolon a a bara makɔrɛ, a ɲan tixi naadɛ ra.
34 N xa nɔndi fala wo bɛ, to mixie mu dangima fo na fe birin naba.
35 Koore nun bɔxi dangima nɛ, kɔnɔ n ma masenyi tan mu dangima abadan, a mu kanama muku.»

Duniɲa raɲɔnyi waxati kolonfe
(Maraki 13:32-37, Luki 17:26-30, 17:34-36, 12:41-48)

36 «Mixi yo mu a kolon yi fee sa rabama lɔxɔɛ nun waxati yo ma. Hali malekɛ naxee na ariyanna, e mu a kolon, Ala xa Di fan mu a kolon, fo Baba Ala keren peti.
37 Adama xa Di fa lɔxɔɛ luma nɛ alɔ Annabi Nuha xa waxati.
38 Beenun na banbaranyi belebele xa duniɲa li, mixie nu e dɛgema, e nu e minma, e nu ginɛe dɔxɔma, e nu e xa die fima xɛmɛe ma, han Annabi Nuha so kunkui kui lɔxɔ naxɛ.
39 E mu nu kɔntɔfilixi fefe ra, han banbaranyi naxa e li, a e birin xanin. Adama xa Di fafe fan nabama na ki nɛ.
40 Xa xɛmɛ firin na xɛ ma na waxati, keren tongoma nɛ, boore lu naa.
41 Xa ginɛ firin na se dinfe mulunyi keren kui, keren tongoma nɛ, boore lu naa.
42 Na kui, wo naxa yanfa, barima wo mu wo Marigi fa lɔxɔɛ kolon.
43 Wo xa a fahaamu a fanyi ra, xa banxi kanyi a kolon nɛ nu muɲɛti fama tɛmui naxɛ kɔɛ kui, a mu xima nu, alako muɲɛti naxa nɔ sode a xɔnyi.
44 Na nan a ra, wo fan xa wo tagi ixiri, wo naxa yanfa, barima Adama xa Di fama waxati nan ma wo ɲɔxɔ mu naxan ma.»
45 «Nde luma alɔ konyi naxan findixi xaxilima dugutɛgɛ ra? A marigi bara a ti a xa banxi walikɛe birin xun ma, a xa donsee taxun e ra a waxati.
46 Ɲɛlɛxinyi na na konyi bɛ, naxan marigi a lima na wali ra.
47 N xa nɔndi fala wo bɛ, na marigi a harige birin taxuma nɛ na konyi ra.»
48 «Kɔnɔ xa na konyi findi a kobi ra, a a falama nɛ a yɛtɛ ma, ‹N marigi buma nɛ fafe ra,›
49 a fa a boore konyie bɔnbɔ fɔlɔ, a nu lu a dɛge ra, a a min, e nun siisilae.
50 Lɔxɔ nde fama, a tan konyi mu naxan kolon, a ɲɔxɔ man mu lɔxɔɛ naxan ma, a marigi gbilenma nɛ.
51 A na fa, a na konyi ɲaxankatama nɛ a ɲaaxi ra, konyi gbaloe sɔtɔ e nun filankafuie, a woli wa nun ɲin maxinyi na dɛnnaxɛ.»

25

Ginɛdimɛdi fu xa taali

1 «Na waxati, Ala xa mangɛya luma nɛ alɔ ginɛdimɛdi mixi fu, naxee e xa lanpuie tongo sigafe ra ginɛdɔxɔɛ ralande, e xa sa lan a xa futi xiri ma.
2 Na ginɛdimɛdie ya ma, suuli, xaxilitaree, suuli, xaxilimae.
3 Naxee findi xaxilitaree ra, e naxa e xa lanpuie xanin, kɔnɔ e mu ture xanin e xun naxan sama lanpuie kui.
4 Naxee tan findi xaxilimae ra, kankan naxa ture bitirɛ xanin a xun, a nun e xa lanpuie.»
5 «Ginɛdɔxɔɛ to bu fafe ra, xi xɔli naxa ginɛdimɛdie suxu, e naxa xi.
6 Kɔɛ tagi, sɔnxɔɛ xui naxa mini, ‹Ginɛdɔxɔɛ bara fa! Wo sa a ralan!›
7 Ginɛdimɛdie naxa keli, e e xa lanpuie yailan.
8 Xaxilitaree naxa a fala xaxilimae bɛ, ‹Wo muxu ki wo xa ture nde ra, barima muxu xa lanpuie na xubenfe.›
9 Kɔnɔ xaxilimae naxa e yaabi, ‹Ade, a mu won birin nalima. Wo siga ture matie xɔn wo xa sa wo gbe sara.›
10 Nee to siga ture sarade, ginɛdɔxɔɛ naxa fa. Ginɛdimɛdi naxee nu bara ture sa e xa lanpuie kui, nee tan naxa bira

a fɔxɔ ra, e so futixiri xulunyi, naadɛ fa
balan e xanbi ra.»
11 «Na dangi xanbi, ginɛdimɛdi xaxilita-
ree fan naxa fa, e a fala, ‹Marigi, marigi,
naadɛ rabi muxu bɛ.›
12 Kɔnɔ a naxa e yaabi, ‹N xa nɔndi fala
wo bɛ, n mu wo kolon.›»
13 «Na kui, wo naxa yanfa, barima wo
mu na lɔxɔɛ nun na waxati kolon.»

Harige taxuxi xa taali (Luki 19:11-27)

14 «A luma nɛ alɔ xɛmɛ nde naxan nu
fafe biyaaside. A naxa a xa konyie xili, a
a harige taxu e ra.
15 A naxa xɛɛma kilo suuli so konyi
keren yi, a firin so boore yi, a keren so
a saxan nde yi ra. A to kankan bɛrɛ so a
yi, a naxa biyaasi.»
16 «Xɛɛma kilo suuli taxu konyi naxan
na, a naxa siga keren na, a xa sa na harige
rawali. A naxa xɛɛma kilo suuli gbɛtɛ sɔtɔ
geeni ra.
17 Xɛɛma kilo firin taxu konyi naxan na,
a fan naxa na harige rawali, a xɛɛma kilo
firin gbɛtɛ sɔtɔ geeni ra.
18 Kɔnɔ xɛɛma kilo keren taxu konyi
naxan na, a tan naxa sa yili ge, a a marigi
xa kɔbiri nɔxun na kui.»
19 «A to bu han, konyie marigi naxa
gbilen e yire alako e xa dɛntɛgɛ sa a bɛ.
20 Xɛɛma kilo suuli taxu konyi naxan na,
a naxa fa a marigi harige ra, a a fala, ‹N
marigi, i xɛɛma kilo suuli nan taxu n na.
A mato, n bara kilo suuli man sa a xun
geeni ra.›
21 A marigi naxa a fala a bɛ, ‹I nuwali.
Konyi dugutɛgɛ nan i ra, walikɛ fanyi.
N to harige dondoronti taxu i ra, i mu
lanlanteya kana, n fa harige gbegbe nan
taxuma i ra. Fa n xɔnyi, wo nun i marigi
xa lu sɛɛwɛ kui.›»
22 «Na xanbi, xɛɛma kilo firin taxu
konyi naxan na, a fan naxa fa, a a fala,
‹N marigi, i xɛɛma kilo firin nan taxu n
na. A mato, n bara kilo firin man sa a
xun geeni ra.›
23 A marigi naxa a fala a bɛ, ‹I nuwali.
Konyi dugutɛgɛ nan i ra, walikɛ fanyi.
N to harige dondoronti taxu i ra, i mu
lanlanteya kana, n fa harige gbegbe nan
taxuma i ra. Fa n xɔnyi, wo nun i marigi
xa lu sɛɛwɛ kui.›»
24 «A dɔnxɔɛ ra, xɛɛma kilo keren taxu
konyi naxan na, a fan naxa fa, a a fala,
‹N marigi, n a kolon i xa fe maxɔrɔxɔ.
I sansi xabama, i mu naxan garansan. I
sansi bogi bama, i mu naxan si.
25 N gaaxu nɛ. N naxa sa i xa xɛɛma kilo
keren nɔxun yili kui. A mato, a tan nan
yi ki. I harige sese mu lɔɛxi.›
26 A marigi naxa a yaabi, ‹I tan konyi
kobi tunnaxɔnɛ! I nu a kolon a n sansi
xabama, n mu naxan garansan, n man
sansi bogi bama, n mu naxan si?
27 A lan nɛ nu i n ma kɔbiri so kɔbiri
rawalie yi ra, alako n na fa i yire tɛmui
naxɛ, i n harige ragbilen n ma, geeni saxi
a xun ma.
28 Na kui, wo xɛɛma kilo rasuxu a yi, wo
a so konyi yi ra, xɛɛma kilo fu na naxan
yi,
29 barima a na naxan yo yi ra, a gbe xun
masama nɛ, a gbo ki fanyi. Kɔnɔ a mu na
naxan yi ra, hali naxan di na a yi, na yati
bama nɛ a yi ra.
30 Wo yi konyi fufafu woli tande dimi
kui, wa nun ɲin maxinyi na dɛnnaxɛ.›»

Kiiti dɔnxɔɛ

31 «Adama xa Di na fa a xa nɔrɛ kui, a
nun a xa malekɛe, a a magoroma nɛ a xa
kibanyi nɔrɔxi kui.
32 Si birin malanma nɛ a ya ra. A mixi
mayegetima nɛ alɔ xuruse dɛmadonyi
yɛxɛɛe nun sie mayegetima ki naxɛ.
33 A yɛxɛɛe tima nɛ a yirefanyi ma, a sie
fan ti a kɔɔla ma.»
34 «Na tɛmui, mangɛ a falama nɛ mixie
bɛ naxee na a yirefanyi ma, ‹Wo fa, n
Baba naxee barakaxi. Wo fa mangɛya
sɔtɔ wo kɛ ra, mangɛya naxan yailanxi
wo bɛ kabi duniɲa fɔlɛ.
35 Barima kaamɛ to nu n ma, wo naxa
n ki donse. Ye xɔli to nu n ma, wo naxa n
ki ye. Xɔɲɛ to nu n na, wo naxa n yigiya.
36 N mageli to nu a ra, wo naxa dugie fi
n ma. N to nu furaxi, wo naxa fa mɛɛni n
ma. N to nu saxi geeli, wo naxa fa n yire
matode.›»
37 «Na tɛmui, tinxintɔɛe a maxɔrinma
nɛ, ‹Marigi, muxu i to kaamɛ kui mun

tɛmui, muxu fa i ki donse, xa na mu ye
xɔli ra, muxu fa i ki ye?
38 Muxu i to xɔɲɛya ra mun tɛmui, muxu fa i yigiya, xa na mu i mageli ra, muxu fa dugie fi i ma?
39 Muxu i furaxi to mun tɛmui, xa na mu i saxi geeli, muxu fa siga i yire matode?›
40 Mangɛ e yaabima nɛ, ‹N xa nɔndi fala wo bɛ, wo naxan yo raba n ngaxakerenyi mixi xuri nde bɛ, wo a rabaxi n tan nan bɛ.›»
41 «Na xanbi, a a falama nɛ mixie bɛ naxee na a kɔɔla ma, ‹Wo wo makuya n na, wo tan mixi dankaxie, wo sa so tɛ xɔɔra naxan yailanxi Ibulisa nun a xa malekɛe bɛ, naxan mu xubenma abadan.
42 Barima kaamɛ to nu n ma, wo mu n ki donse. Ye xɔli to nu n ma, wo mu n ki ye.
43 Xɔɲɛ to nu n na, wo mu n yigiya. N mageli to nu a ra, wo mu dugie fi n ma. N furaxi to nu a ra, n man to nu saxi geeli, wo mu fa mɛɛnide n ma.›»
44 «Na tɛmui, e fan a maxɔrinma nɛ, ‹Marigi, muxu i to mun tɛmui kaamɛ na i ma, xa na mu ye xɔli, xa na mu i findixi xɔɲɛ ra, xa na mu i mageli ra, xa na mu i furaxi, xa na mu i saxi geeli, muxu fa tondi i malide?›
45 Mangɛ e yaabima nɛ, ‹N xa nɔndi fala wo bɛ, wo mu naxan yo raba n ngaxakerenyi mixi xuri nde bɛ, wo tondixi a rabade n tan nan bɛ.›
46 Ɲaxankatɛ nan nagataxi na mixie bɛ abadan, kɔnɔ tinxintɔɛe tan abadan kisi nan sɔtɔma.»

26

Yanfanteya Isa bɛ
(Maraki 14:1-2, Luki 22:1-2, Yaya 11:45-53)

1 Isa to gɛ yi fe birin masende, a naxa a fala a fɔxirabirɛe bɛ,
2 «Wo a kolon, xi firin nan luxi Sayamalekɛ Dangi Sali xa a li. Na tɛmui, Adama xa Di sama nɛ mixie bɛlɛxɛ e xa a banban wuri magalanbuxi ma.»
3 Na waxati, sɛrɛxɛdubɛ kuntigie nun Yuwifie xa forie nu malanxi Kayafa xɔnyi, sɛrɛxɛdubɛ kuntigie xunyi.
4 E naxa lan a ma e xa Isa suxu yanfanteya saabui ra, e xa a faxa.
5 Kɔnɔ e naxa a fala, «Won naxa a suxu sali lɔxɔɛ, xa na mu a ra ɲama a xunyi ikelima nɛ.»

Ginɛ nde fe fanyi rabafe Isa bɛ
(Maraki 14:3-9, Yaya 12:1-8)

6 Isa to nu na Betani, Simɔn kunɛ kanyi xɔnyi,
7 ginɛ nde naxa fa a yire. Labundɛ ture nu na a yi ra, naxan sare xɔrɔxɔ ki fanyi. A nu saxi a bitirɛ tofanyi kui naxan nu rafalaxi alabatira gɛmɛ ra. Isa nu na teebili ra tɛmui naxɛ, ginɛ naxa fa, a na labundɛ ture ifili Isa xunyi ma.
8 Isa fɔxirabirɛe to na to, e naxa xɔnɔ, e a fala, «Yi birin makanaxi munfe ra?
9 Xa yi labundɛ ture sa mati nu, kɔbiri gbegbe nan sɔtɔma nu a xa fe ra, na fan nɔ fide setaree ma.»
10 Isa to nu a kolon e naxan falafe e bore bɛ, a naxa a masen e bɛ, «Wo na yi ginɛ tɔɔrɔfe munfe ra? Kɛwali fanyi nan yi ki, a naxan nabaxi n bɛ.
11 Setaree luma nɛ wo ya ma tɛmui birin, kɔnɔ n tan mu luma wo yi ra be abadan xɛ.
12 Yi ginɛ to labundɛ ture saxi n fate ma, a a rabaxi n fure ragatafe nan xa fe ma.
13 N xa nɔndi fala wo bɛ, Ala xa xibaaru fanyi sa kawandima dɛdɛ duniɲa birin kui, yi ginɛ xa kɛwali xa fe fan falama nɛ, mixie xa e ratu a xa fe ma.»

Yudasi xa yanfanteya
(Maraki 14:10-11, Luki 22:3-6)

14 Na tɛmui, Yudasi Isikariyoti, naxan nu na Isa fɔxirabirɛ fu nun firinyie ya ma, a naxa siga sɛrɛxɛdubɛ kuntigie xɔn ma,
15 a e maxɔrin, «Wo munse soma n yi n xa Isa sa wo bɛlɛxɛ?» E fan naxa gbeti kole tongo saxan so a yi.
16 Keli na tɛmui ma, a naxa so waxati fenfe a nɔma Isa sode e yi ra tɛmui naxɛ.

Sayamalekɛ Dangi Sali
(Maraki 14:12-21, Luki 22:7-13, 22-23, Yaya 13:21-30)

17 Taami Lɛbinitare Sali to a li, a lɔxɔɛ singe ma, Isa fɔxirabirɛe naxa sa a maxɔrin, «I wama muxu xa Sayamalekɛ Dangi Sali donyi rafala i bɛ minden?»
18 A naxa e yaabi, «Wo siga taa kui xɛmɛ nde xɔn, wo a fala a bɛ, ‹Karamɔxɔ naxɛ

a a xa waxati bara makɔrɛ. A wama
Sayamalekɛ Dangi Sali rabafe i xɔnyi, a
nun a fɔxirabirɛe.›»
19 Isa fɔxirabirɛe naxa a raba alɔ Isa e
yamari ki naxɛ, e Sayamalekɛ Dangi Sali
donyi rafala.
20 Nunmare to so, Isa nun a fɔxirabirɛ
fu nun firinyie nu na teebili ra.
21 E nu e dɛgefe tɛmui naxɛ, a naxa
a masen, «N xa nɔndi fala wo bɛ, mixi
keren na wo ya ma naxan fama n yan-
fade.»
22 Na naxa e sunnun ki fanyi, kankan
naxa a maxɔrin, «Kɔnɔ n Marigi, n tan
mu a ra de, ka?»
23 A naxa e yaabi, «N nun naxan bara
bɛlɛxɛ ragoro paani keren kui, na kanyi
nan n yanfama.
24 Adama xa Di sigama nɛ alɔ a xa
fe sɛbɛxi ki naxɛ, kɔnɔ gbaloe nan na
Adama xa Di yanfama bɛ. A fisa na kanyi
bɛ hali a mu bari nu.»
25 Yudasi naxan nu fafe a yanfade, a
naxa Isa maxɔrin, «Karamɔxɔ, n tan mu
a ra de, ka?» Isa naxa a yaabi, «I tan nan
a falaxi.»

Marigi xa sɛrɛxɛ tɔnxuma
(Maraki 14:22-26, Luki 22:14-20, Korinti I 11:23-25)

26 E to nu e dɛgefe, Isa naxa taami tongo.
A to tantui rasiga Ala ma, a naxa taami
igira, a a so a fɔxirabirɛe yi ra, a a masen e
bɛ, a naxɛ, «Wo n ko, wo a don. Yi findixi
n fate nan na.»
27 Na dangi xanbi, Isa naxa tɔnbili fan
tongo. A man to tantui rasiga Ala ma, a
naxa tɔnbili so e yi ra, a a fala e bɛ, «Wo
birin xa a min.
28 Yi findixi n wuli nan na, saatɛ wuli
naxan baxi mixi gbegbe bɛ e xa yunubie
xafarife ra.
29 N xa a fala wo bɛ, n to yi wɛni minma,
n mu yi minma sɔnɔn, han won birin
man sa a minma lɔxɔ naxɛ n Baba xɔnyi
ariyanna.»
30 E to gɛ bɛɛti bade, e naxa te Oliwi
geya fari.

Isa a falafe Piyɛri bɛ a a yɛtɛ rasanma nɛ a ma
(Maraki 14:27-31, Luki 22:31-34, Yaya 13:36-38)

31 Na tɛmui Isa naxa a masen e bɛ, «Wo
birin gbilenma nɛ n fɔxɔ ra to kɔɛ ra,
wo mɛɛ n ma fe ra, barima a sɛbɛxi, ‹N
xuruse dɛmadonyi faxama nɛ, yɛxɛɛe fan
yensen.›
32 Kɔnɔ n na keli faxɛ ma, n sigama wo
ya ra Galile.»
33 Piyɛri naxa a fala a bɛ, «Hali birin
gbilen i fɔxɔ ra, n tan mu gbilenma i fɔxɔ
ra.»
34 Isa naxa Piyɛri yaabi, «N xa nɔndi
fala i bɛ, to kɔɛ yati, beenun konkore xa
a rate, i i yɛtɛ rasanma nɛ n ma sanmaya
saxan.»
35 Piyɛri man naxa a yaabi, «Hali won
birin nan sa faxama, n mu n yɛtɛ rasanma
i ma!» Isa fɔxirabirɛ birin naxa na wɔyɛn
keren fala.

Isa Ala maxandife Getesemani
(Maraki 14:32-42, Luki 22:39-46)

36 Na dangi xanbi Isa nun a fɔxirabirɛe
naxa siga yire nde, dɛnnaxɛ xili Getese-
mani. Isa naxa a fala e bɛ, «Wo dɔxɔ be.
N tan xa siga mɛnni Ala maxandide.»
37 A naxa Piyɛri nun Sebede xa di
firinyie xanin a xun ma. Sunnunyi nun
kɔntɔfili to Isa bɔɲɛ suxu,
38 a naxa a masen e bɛ, «Sunnunyi bara
nɔ n bɔɲɛ ra alɔ a xa n faxa. Wo lu be,
kɔnɔ wo naxa xi.»
39 Isa naxa a masiga dondoronti, a a
yatagi rafelen bɔxi ma, a Ala maxandi, «N
Baba, xa a sa nɔma rabade, i xa n natanga
yi ɲaxankatɛ ma. Kɔnɔ n sago naxa raba,
i tan nan sago xa raba.»
40 A to gbilen a fɔxirabirɛe yire, a naxa
e li e na xife. A naxa a fala Piyɛri bɛ, «I
mu nɔxi waxati keren xi xɔli kanade n ma
fe ra?
41 Wo naxa xi. Wo Ala maxandi nɛ alako
wo naxa bira tantanyi kui. Maɲɔxun
fanyi na adama bɛ, kɔnɔ a fate bɛndɛ tan
sɛnbɛ mu na.»
42 Isa man to a masiga e ra, a naxa
gbilen Ala maxandi ra, «N Baba, xa yi
ɲaxankatɛ mu nɔma bade n yi ra, fo n xa
tin a ra, i sago nan xa raba.»
43 A to gbilen a fɔxirabirɛe yire, a man
naxa e li e xife, barima xi xɔli nu bara nɔ
e ra.

44 A naxa e lu naa, a siga sanmaya
saxan nde, a sa Ala maxandi na maxandi
kerenyi ra.
45 Na tɛmui, a naxa gbilen a fɔxirabirɛe
yire, a a masen e bɛ, «Wo xife nɛ? Wo
na wo malabufe han ya? Wo a mato,
waxati bara a li. Adama xa Di fafe sade
yunubitɔɛe bɛlɛxɛ.
46 Wo keli, won xɛɛ. Wo a mato, n
yanfama bara fa.»

Isa suxufe
(Maraki 14:43-50, Luki 22:47-53, Yaya 18:3-12)

47 Isa ɲan mu nu gɛxi wɔyɛnde, Yudasi,
naxan nu na a fɔxirabirɛ fu nun firinyie
ya ma, a naxa fa e nun ɲama gbegbe,
santidɛgɛmae nun gbengbetae suxuxi e yi
ra. Sɛrɛxɛdubɛ kuntigie nun Yuwifie xa
forie nan nu e xɛɛxi.
48 Isa yanfama nun na ɲama nu bara
lan a ma, a a xa Isa matɔnxuma e bɛ. A nu
bara a fala e bɛ, «N na mixi naxan sunbu,
a tan nan na ki. Wo na suxu.»
49 Na kui, Yudasi naxa a maso Isa ra
keren na, a a fala, «Karamɔxɔ, i nuwali,»
a fa a sunbu.
50 Isa naxa a masen a bɛ, «N boore, i
faxi naxan nabade, a raba.» Na tɛmui, na
mixie naxa e maso Isa ra, e a suxu.
51 Isa fɔxirabirɛ nde naxa a xa san-
tidɛgɛma ramini, a sɛrɛxɛdubɛ kuntigi xa
konyi tuli bolon.
52 Isa naxa a fala a bɛ, «Santidɛgɛma
raso a tɛɛ i. Naxan yo na findi a xa gere-
sose ra, na kanyi fan faxama santidɛgɛma
nan saabui ra.
53 Ka i ɲɔxɔ a ma a n mu nɔma n Baba
xilide, a malekɛe rasanba n ma keren na,
naxee dangi malekɛ gali fu nun firin na?
54 Kɔnɔ xa na raba, Kitaabuie xa
masenyie fa kamalima di? Barima e a
masenxi nɛ a fo a xa raba yi ki nɛ.»
55 Na xanbi, Isa naxa a fala ɲama bɛ,
«Wo to minixi n xili ma santidɛgɛma nun
gbengbeta suxuxi wo yi ra, suute nan na n
na? Lɔxɔ yo lɔxɔ, n dɔxɔxi hɔrɔmɔbanxi
kui, n kawandi tima, wo mu n suxu.
56 Kɔnɔ yi birin nabaxi nɛ alako
namiŋɔnmɛe naxan sɛbɛxi Kitaabui kui,
a xa kamali.»
Na xanbi, Isa fɔxirabirɛe birin naxa e gi
a xun ma.

Isa tife Yuwifi kuntigie ya i
(Maraki 14:53-65, Luki 22:54-55,63-71, Yaya 18:12-24)

57 Mixi naxee Isa suxu, e naxa a
xanin sɛrɛxɛdubɛ kuntigi Kayafa xɔnyi,
sɛriyɛ karamɔxɔe nun forie nu malanxi
dɛnnaxɛ.
58 Piyɛri fan, a nu biraxi Isa fɔxɔ ra,
kɔnɔ a ndedi nu makuyaxi ɲama ra. A
naxa bira a fɔxɔ ra han a so sɛrɛxɛdubɛ
kuntigie xunyi xa tɛtɛ kui. A naxa dɔxɔ
hɔrɔmɔbanxi kantamae fɛ ma, alako a xa
a mato Isa xa fe dangima ki naxɛ.
59 Sɛrɛxɛdubɛ kuntigie nun Yuwifie xa
kiitisa dɔnxɔɛ birin, e nu wule seede nde
nan fenfe naxan bama Isa xili ma, e sa
nɔma a faxade naxan ma.
60 Kɔnɔ e mu se to, hali tɔɔŋɛgɛti gbegbe
to fa. A dɔnxɔɛ ra, xɛmɛ firin naxa fa,
61 e a fala, «Yi xɛmɛ a fala nɛ, ‹N tan
nɔma Ala xa hɔrɔmɔbanxi kanade, n man
fa a ti xi saxan bun ma.›»
62 Sɛrɛxɛdubɛ kuntigi xunyi naxa keli,
a Isa maxɔrin, «Pe, i mu e yaabima? Yi
xɛmɛe munse safe i xun ma yi ki?»
63 Kɔnɔ Isa mu sese fala. Sɛrɛxɛdubɛ
kuntigie xunyi naxa a fala a bɛ, «N bara
i yamari i xa i kali Ala Ɲiŋɛ ra, i a fala
muxu bɛ xa i findixi Ala xa Mixi Sugandixi
nan na, Ala xa Di.»
64 Isa naxa a yaabi, «I tan nan a falaxi.
N man xa a fala wo bɛ, keli yi waxati ma,
wo fama Adama xa Di tode, a dɔxɔxi Ala
Sɛnbɛma yirefanyi ma, wo a toma fa ra
nuxuie kui.»
65 Na kui, sɛrɛxɛdubɛ kuntigi naxa a
yɛtɛ xa donma suxu, a ibɔɔ xɔnɛ ra, a
a fala, «A bara Ala rasɔtɔ! Won hayi na
seede gbɛtɛe ma yire? Wo bara a mɛ a
Ala rasɔtɔxi ki naxɛ.
66 Wo kiiti toxi di?» E naxa a yaabi, «A
lanma a xa faxa nɛ.»
67 Na tɛmui, e naxa dɛye bɔxun Isa
yatagi, e kamui sin a ma. Ndee naxa a
dɛ ragarin, e nu a fala,
68 «I tan, Ala xa Mixi Sugandixi,
namiŋɔnmɛŋa raba! A fala ba, naxan i
bɔnbɔxi!»

Piyɛri a yɛtɛ rasanfe Isa ma
(Maraki 14:66-72, Luki 22:56-62, Yaya 18:15-18,25-27)

69 Piyɛri nu dɔxɔxi tande, sɛrɛxɛdubɛ
kuntigi xa tɛtɛ kui. Konyi ginɛ nde naxa
a makɔrɛ a ra, a a fala, «I tan, wo nun Isa
Galileka birin nan nu a ra.»
70 Kɔnɔ Piyɛri naxa a matandi birin ya
xɔri, a a fala, «N mu a kolon i na fefe
falafe!»
71 Piyɛri to mini fɔlɔ tɛtɛ naadɛ ra, konyi
ginɛ gbɛtɛ nde naxa a to, a a fala mixie bɛ
naxee nu na naa, «Yi xɛmɛ naxan yi ki, e
nun Isa Nasarɛtika nan nu a ra.»
72 Piyɛri man naxa a matandi, a a kali,
«N mu na xɛmɛ kolon!»
73 A mu bu, naxee nu tixi naa, e naxa e
maso Piyɛri ra, e a fala a bɛ, «Nɔndi nan
a ra, a tan mixi nde nan yati i ra, barima
i wɔyɛnma alɔ Galileka.»
74 Piyɛri naxa so a kalife, a a fala «Ala xa
n danka! N tan mu na xɛmɛ kolon feo!»
Na fala xanbi, konkore naxa a rate.
75 Piyɛri naxa ratu fa Isa xa wɔyɛnyi ma,
«Beemanun konkore xa a rate, i i yɛtɛ
rasanma nɛ n ma sanmaya saxan.» Na
kui, a naxa mini, a sa wa han.

27

Yuwifie Isa xaninfe Pilati xɔn
(Maraki 15:1, Luki 22:63-71, Yaya 18:28-32)

1 Kuye to iba, sɛrɛxɛdubɛ kuntigie birin
nun Yuwifie xa forie to nu malanxi, e
naxa natɛ tongo e xa Isa faxa.
2 E to Isa xiri, e naxa a xanin gomina
Pilati xɔn.

Yudasi xa faxɛ

3 Yudasi, Isa yanfama, a to a to e bara
Isa makiiti a lan a xa faxa, a naxa nimisa
a xa yanfanteya xa fe ra. A naxa na gbeti
kole tongo saxan nagbilen sɛrɛxɛdubɛ
kuntigie nun forie ma,
4 a a fala, «N bara yunubi raba! Xɛmɛ
naxan faxama yi ki, sɛniyɛntɔɛ nan a ra, a
fa li n tan nan a yanfaxi!» E naxa a yaabi,
«Na mu muxu tan matoxi. Na i tan nan
matoxi.»
5 A to gbeti kolee woli hɔrɔmɔbanxi kui,
Yudasi naxa siga a yɛtɛ gbakude wuri kɔn
na.
6 Sɛrɛxɛdubɛ kuntigie to gbeti kolee
matongo, e naxa a fala, «A mu daxa muxu
xa yi gbeti kolee sa hɔrɔmɔbanxi xa kɔbiri
xun ma, barima nii sare nan a ra.»
7 E to wɔyɛn, e naxa fɛɲɛ yailanyi xa xɛ
yire sara na kɔbiri ra, na xa findi gaburi
yire ra xɔɲɛe bɛ.
8 Na nan a toxi, han to na xɛ xili falama
«Wuli Bɔxi.»
9 Na kui, Annabi Yeremi xa masenyi
naxa kamali, a to a masen, «E naxa gbeti
kole tongo saxan tongo, Isirayilakae ndee
sare naxan saxi a xun,
10 e fɛɲɛ yailanyi xa xɛ sara na kɔbiri
ra, alɔ Marigi n yamari ki naxɛ.»

Isa tife Pilati ya i
(Maraki 15:2-15, Luki 23:2-5,13-25, Yaya 18:28-19:16)

11 Isa to ti gomina Pilati ya i, gomina
naxa a maxɔrin, «I tan nan findixi Yuwifie
xa mangɛ ra?» Isa naxa a yaabi, «I tan
nan a falaxi.»
12 Kɔnɔ sɛrɛxɛdubɛ kuntigie nun forie
nu a tɔɔɲɛgɛma tɛmui naxɛ, Isa mu yaabi
yo fi.
13 Na tɛmui Pilati naxa a maxɔrin, «I mu
yi fee mɛxi e naxan birin safe i xun ma yi
ki?»
14 Kɔnɔ Isa mu e xa wɔyɛnyi yo yaabi.
Na naxa gomina kaaba ki fanyi.
15 Ɲɛ yo ɲɛ, sali tɛmui, gomina darife
nan nu a ra, a xa geelimani keren nabɛɲin
ɲama bɛ, e na wa naxan yo xɔn.
16 Na waxati, geelimani nde nu na, birin
nu naxan kolon a xa ɲaaxuɲa ma. A nu
xili Barabasi.
17 Ɲama to malan, Pilati naxa e
maxɔrin, «Wo wama n xa nde rabɛɲin wo
bɛ, Barabasi ba, ka Isa, naxan xili falama
Ala xa Mixi Sugandixi?»
18 Pilati nu a kolon a sɛrɛxɛdubɛ
kuntigie nu Isa saxi a bɛlɛxɛ tɔɔnɛ nan
ma.
19 Ba na ra, a to nu dɔxɔxi kiiti sade, a
xa ginɛ naxa xɛɛra rasiga a ma, a a fala
a bɛ, «I naxa so yi tinxintɔɛ xa fe kui fefe
ma, barima n bara xiye sa a xa fe ra, xiye
naxan bara n tɔɔrɔ to ki fanyi.»
20 Kɔnɔ sɛrɛxɛdubɛ kuntigie nun Yuwi-
fie xa forie naxa ɲama kui iso e xa
Barabasi maxɔrin Pilati ma, Isa tan xa
faxa.
21 Gomina man naxa e maxɔrin, «Yi
mixi firin ya ma, wo wama n xa mundun
nabɛɲin wo bɛ?» E naxa a yaabi,
«Barabasi!»

22 Pilati fan naxa e maxɔrin, «N xa munse raba Isa ra, naxan xili falama Ala xa Mixi Sugandixi?» Ɲama birin naxa a yaabi, «A banban wuri magalanbuxi ma!»
23 A man naxa e maxɔrin, «Munfe ma? A fe ɲaaxi mundun nabaxi?» Kɔnɔ e tan sɔnxɔɛ nan tun xun masa, «A banban wuri ma!»
24 Pilati to a to a a mu nɔxi fefe ra, ɲama fan nu waxi kelife a ra, a naxa ye tongo, a a bɛlɛxɛ raxa e ya xɔri, a a fala e bɛ, «Yi xɛmɛ faxafe mu na n tan ma de! A luma wo tan nan ma.»
25 Ɲama birin naxa a yaabi, «A xa faxɛ wuli xa lu muxu nun muxu xa die xun ma!»
26 Na kui, Pilati naxa Barabasi rabɛɲin e bɛ. A naxa yaamari fi sɔɔrie xa Isa bɔnbɔ sɛbɛrɛ ra. Na xanbi, a naxa Isa so e yi e xa sa a banban wuri magalanbuxi ma.

Sɔɔrie Isa mayelefe
(Maraki 15:16-20, Yaya 19:2-3)

27 Rɔma sɔɔrie to Isa xanin gomina xɔnyi, e naxa e boore sɔɔrie birin xili, e gali naxa ti a rabilinyi.
28 E naxa Isa xa sose ba a ma, e mangɛ guba gbeeli ragoro a ma.
29 E naxa tunbee mafilin, e e yailan mangɛ katanyi maniyɛ ra, e a sa a xun ma. E naxa wuri raso a yirefanyi bɛlɛxɛ kui, e a mayele, e nu e xinbi sin a bun ma, e nu a fala, «I kɛna, Yuwifie xa mangɛ.»
30 E naxa dɛye bɔxun a ma, e na wuri ba a yi, e nu a xunyi bɔnbɔ a ra.
31 E to gɛ Isa mayelede, e naxa mangɛ guba rate a ma, e a gbe dugi ragoro a ma, e fa a ramini e xa sa a banban wuri magalanbuxi ma.

Isa banbanfe wuri magalanbuxi ma
(Maraki 15:21-32, Luki 23:26-43, Yaya 19:17-27)

32 E to nu minife taa ra, e naxa Sirenika xɛmɛ nde to naxan nu xili Simɔn. Sɔɔrie naxa a yamari, a tan xa Isa xa wuri magalanbuxi xanin.
33 E to yire li naxan xili Gologota, na nan falaxi e xa xui, «xunkonkota yire,»
34 e naxa wɛni so a yi, seri saxi naxan xun, kɔnɔ a to a nɛmunnɛmun, a mu tin a minde.
35 E to gɛ a mabanbande wuri ma, e naxa kanda bun a xa dugie xa fe ra, alako e xa a kolon kankan naxan sɔtɔma.
36 Na dangi xanbi, e naxa dɔxɔ a kantade.
37 E to nu wama birin xa a kolon e a banbanxi fe naxan ma, e yi sɛbɛli nan gbaku a xun ma, «Isa nan ya, Yuwifie xa mangɛ.»
38 Na tɛmui, e naxa suute mixi firin fan banban wuri magalanbuxie ma Isa fɛ ma, keren a yirefanyi ma, boore a kɔɔla ma.
39 Mixie nu dangima Isa konbi ra, e nu e xunyi lintan a ma,
40 e a fala, «I tan naxan hɔrɔmɔbanxi rabirama, i man fa a ti xi saxan bun ma, i yɛtɛ rakisi! Xa Ala xa Di nan i ra, goro wuri kɔn na!»
41 Sɛrɛxɛdubɛ kuntigie, sɛriyɛ karamɔxɔe, nun Yuwifie xa forie fan nu a mayelefe, e nu a fala,
42 «A bara mixi gbɛtɛe rakisi, kɔnɔ a mu nɔma a yɛtɛ tan nakiside. Isirayila mangɛ xa mu a ra? A xa goro wuri kɔn na be ya, alako muxu xa la a ra.
43 A bara a xaxili ti Ala ra, a man fa a fala, ‹N findixi Ala xa Di nan na.› Yakɔsi, xa a rafanxi Ala ma, a xa a rakisi!»
44 Suute naxee nu banbanxi a fɛ ma, e fan nu Isa konbife na ki nɛ.

Isa xa faxɛ
(Maraki 15:33-41, Luki 23:44-49, Yaya 19:28-30)

45 Yanyi tagi, dimi naxa sin bɔxi birin ma lɛɛri saxan bun ma.
46 Na waxati ma, Isa naxa gbelegbele sɛnbɛ ra, «Eloyi, Eloyi, lɛma sabaxatani?» Na nan falaxi e xa xui, «N Marigi Ala, n Marigi Ala, i n nabɛɲinxi munfe ra?»
47 Mixi naxee nu na naa, e to a xui mɛ, e naxa a fala, «A na Annabi Eliya nan xilife!»
48 Mixi nde naxa a gi, a sa dunkobi rasin wɛni xɔnɛ xɔɔra, a a so wuri dɛ i, a fa a ti Isa bɛ alako a xa a min.
49 Kɔnɔ booree naxa a fala, «Wo a lu, won xa a mato xa Annabi Eliya fama a rakiside.»
50 Isa man naxa a xui ite sɛnbɛ ra, a fa laaxira.
51 Na waxati, dugi xungbe naxan singanxi hɔrɔmɔbanxi kui, a naxa ibɔɔ firin

na, keli a fuge han a laabe. Bɔxi naxa
sɛrɛn, gɛmɛe naxa ibɔɔ,
52 gaburie fan naxa rabi. Sɛniyɛntɔɛ
laaxiraxi gbegbe naxa keli faxɛ ma,
53 e mini gaburie kui. Isa to keli faxɛ
ma, e so nɛ Darisalamu, taa sɛniyɛnxi kui,
e fa mini mixi wuyaxi ma.
54 Sɔɔri mangɛ nun a boore sɔɔrie
naxee nu Isa kantafe, e to bɔxi xa sɛrɛnyi
to, a nun naxan naba Isa faxa tɛmui, e
naxa gaaxu ki fanyi, e a fala, «Nɔndi nan
a ra yati, Ala xa Di nan nu yi xɛmɛ ra!»
55 Ginɛ wuyaxi fan nu na naa, e ndedi
makuyaxi Isa yire ra, e yi fe birin
matoma. E nu bara bira Isa fɔxɔ ra kelife
Galile bɔxi ma, e nu a mali.
56 Mariyama Magidalaka nu na e ya ma,
a nun Mariyama Yaki nun Yusufu nga, a
nun Sebede xa die nga.

Isa xa maragatɛ
(Maraki 15:42-47, Luki 23:50-56, Yaya 19:38-42)

57 Nunmare to so, Arimateka bannamixi
nde naxa fa naxan nu xili Yusufu. Isa
fɔxirabirɛ nde nan nu a fan na.
58 A naxa siga Pilati yire, a Isa fure
maxandi a ma. Pilati naxa yaamari fi e
xa a so a yi ra.
59 Yusufu naxa Isa fure tongo, a a
mafilin kasange fanyi kui,
60 a a bɛlɛ gaburi nɛɛnɛ kui, naxan nu
gexi gɛmɛ kui a tan Yusufu bɛ. A to gɛmɛ
xungbe maɲindigilin, a a dɔxɔ gaburi dɛ
ma, a naxa siga.
61 Mariyama Magidalaka nun boore
Mariyama nu na naa, e dɔxɔxi gaburi ya
ra.

Sɔɔrie tife Isa xa gaburi kantade

62 Malabu lɔxɔɛ see rafala lɔxɔɛ kuye
iba, sɛrɛxɛdubɛ kuntigie nun Farisɛnie
naxa siga Pilati yire.
63 E naxa a masen a bɛ, «Mangɛ, muxu
ratuxi a ma yi wule falɛ, beenun a xa
faxa, a a fala nɛ, ‹Xi saxan dangi xanbi,
n kelima nɛ faxɛ ma.›
64 Na kui, i xa yaamari fi a xa gaburi
xa makanta han a xi saxan nde, alako a
fɔxirabirɛe naxa fa a fure muɲa, e fa a
fala ɲama bɛ, ‹A bara keli faxɛ ma.› Xa
na sa raba, wule dɔnxɔɛ dangima nɛ wule
singe ra.»
65 Pilati naxa e yaabi, «Awa, n bara
sɔɔrie so wo yi. Wo sa gaburi makanta
alɔ wo wama a xɔn ma ki naxɛ.»
66 E naxa siga, e sa tɔnxuma sa gɛmɛ
ma naxan nu na gaburi dɛ ma, alako xa
gaburi fa sa rabi, a kolonma nɛ. E naxa
sɔɔrie lu naa, na kantafe ra.

28

Isa xa marakeli faxɛ ma
(Maraki 16:1-10, Luki 24:1-12, Yaya 20:1-10)

1 Malabu lɔxɔɛ kuye iba, sande lɔxɔɛ
subaxɛ ma, Mariyama Magidalaka nun
boore Mariyama, e naxa siga gaburi ma-
tode.
2 Na tɛmui, bɔxi naxa sɛrɛn sɛnbɛ ra,
barima Marigi xa malekɛ nde nu bara
goro keli koore, a gɛmɛ maɲindigilin, a a
ba gaburi dɛ ma, a fa dɔxɔ a fari.
3 Malekɛ nu yanbama alɔ seyamakɔnyi,
a xa sosee nu fiixɛ fɔɛn.
4 Sɔɔri naxee nu na kantafe, e naxa
gaaxu han e sɛrɛn, e lu alɔ faxamixie.
5 Kɔnɔ malekɛ naxa a masen ginɛe bɛ,
«Wo naxa gaaxu, barima n a kolon wo
na Isa nan fenfe, e naxan banban wuri
magalanbuxi ma.
6 A mu be, a bara keli faxɛ ma, alɔ a a
fala ki naxɛ. Wo fa, wo a mato a nu saxi
dɛnnaxɛ.
7 Wo man xa siga mafuren, wo sa a
masen a fɔxirabirɛe bɛ, ‹A bara keli faxɛ
ma. A na sigafe wo ya ra Galile. Wo a
toma mɛnni nɛ.› A tan nan na ki, n bara
a ragbilen wo ma.»
8 Ginɛe naxa e xulun, e keli gaburi yire,
gaaxui nun sɛɛwɛ gbegbe ra, e siga e gi ra
na xibaaru masende Isa fɔxirabirɛe bɛ.
9 Kɔnɔ Isa naxa e ralan, a e xɛɛbu, «Wo
mama.» E to e maso a ra, e naxa suyidi a
bɛ, e a sanyie suxu.
10 Isa naxa a masen e bɛ, «Wo naxa
gaaxu. Wo sa a fala n ngaxakerenyie bɛ e
xa siga Galile. E n toma mɛnni nɛ.»

Sɔɔrie nun Yuwifi kuntigie wule xabufe

11 Ginɛe nu sigafe tɛmui naxɛ, sɔɔri nde
naxee nu gaburi kantafe, e naxa so taa
kui. Fe naxan birin naba, e naxa sa a
dɛntɛgɛ sɛrɛxɛdubɛ kuntigie bɛ.

12 Nee nun forie fan to e malan yire
keren, e naxa natɛ tongo, e kɔbiri gbegbe
fi sɔɔrie ma
13 yi yaamari ra, «Wo xa yi nan fala, ‹Isa
fɔxirabirɛe nan fa kɔɛ ra, e a fure muŋa
muxu nu na xife tɛmui naxɛ.›
14 Xa a sa li gomina naxa yi fe mɛ, muxu
sa wɔyɛnma a bɛ alako sese naxa wo to.»
15 Na kui, sɔɔrie naxa kɔbiri rasuxu, e
fe birin naba alɔ a falaxi e bɛ ki naxɛ.
Na masenyi naxa yensen yɛ Yuwifie tagi.
Han to na fe mɛma.

Isa xɛɛraya fife a fɔxirabirɛe ma
(Maraki 16:14-18, Luki 24:36-49, Yaya 20:19-23, Taruxui 1:6-8)

16 Isa fɔxirabirɛ fu nun kerenyie naxa
siga Galile bɔxi ma, e te geya fari Isa
dɛnnaxan masen e bɛ.
17 E to a to, e naxa suyidi a bɛ, kɔnɔ e
man nu siikɛxi.
18 Isa naxa a maso e ra, a a masen e bɛ,
«Sɛnbɛ birin bara so n yi ra koore nun
duniŋa ma.
19 Na kui, wo xa siga, wo sa si birin findi
n fɔxirabirɛe ra. Wo xa e xunxa ye xɔɔra
Baba Ala, a xa Di, nun a Xaxili Sɛniyɛnxi
xili ra.
20 Wo xa e tinkan n ma yaamari birin
nabatude. Wo a mato, n na wo fɛ ma
tɛmui birin, han duniŋa raŋɔnyi.»

Inyila Isa Annabi Maraki naxan sɛbɛxi

Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Kitaabui naxan xili «Inyila Isa,» a dɔxɔ naani na a ra. Namiŋɔnmɛ naani nan Inyila Isa xa taruxui sɛbɛ Ala Xaxili Sɛniyɛnxi saabui ra. E xili nɛ Matiyu, Maraki, Luki, nun Yaya.

Annabi Maraki yi Kitaabui sɛbɛ nɛ ɲɛ tongo saxan ɲɔndɔn Isa faxa xanbi. A naxa Isa xa duniŋɛigiri birin masen alako mixie xa a kolon, a Isa findixi Ala xa Mixi Sugandixi nan na. A a sɛbɛ Girɛki xui nɛ, kɔnɔ muxu bara a madangi Soso xui ra alako Sosoe fan nɔma a fahaamude a fanyi ra.

Isa xa kaabanako gbegbe sɛbɛxi yi Kitaabui kui alako mixi xa a sɛnbɛ kolon, Ala naxan fixi a ma. A furemae rayalan nɛ, a ɲinnɛ ragbilen mixie fɔxɔ ra. Annabi Maraki bara wa mixie xa Isa xa xaranyi fan kolon. Isa to mixie xaran Ala xa masenyi ra, e naxa a kolon, a a nɔndi yati yati nan kawandima. A dɔnxɔɛ ra, yi Kitaabui dɛntɛgɛ sama Isa faxa ki naxɛ, a man kelixi faxɛ ma ki naxɛ.

Na birin nɔma fahaamui fide won ma, won xa a kolon nde na Isa ra. A lɔnni naxan fixi won ma yi Kitaabui kui, a nɔma won malide won ma duniŋɛigiri kui, a man nɔma won malide aligiyama. Ala xa a raso won xaxili ma. Amina.

Inyila Isa Annabi Maraki naxan sɛbɛxi

Annabi Yaya kawandi tife
(Matiyu 3:1-12, Luki 3:1-22)

1 Inyila Isa fɔlɛ nan ya, naxan Ala xa
Mixi Sugandixi Isa xa fe masenma, naxan
findixi Ala xa Di ra.
2 A sɛbɛxi Annabi Esayi xa Kitaabui kui,
«N fama n ma xɛɛra rasanbade i ya ra,
a xa kira rabɔɔ i bɛ.
3 A a xui itema gbengberen yire,
‹Wo kira yailan Marigi bɛ,
wo sankirae matinxin a ya ra.›»
4 Na kui, Yaya Xunxa naxa to gbengberenyi ma. A nu kawandi tima mixie bɛ, e xa e xunxa ye xɔɔra tuubi ra, alako Ala xa e xa yunubie xafari.
5 Yudayakae nun Darisalamuka birin nu sigama a yire. E nu e xa yunubie masenma kɛnɛ ma, Yaya fan nu e xunxama Yurudɛn xure xɔɔra.
6 Ɲɔxɔmɛ xabe donma nan nu ragoroxi Yaya ma, bɛlɛti kiri daaxi nu xirixi a tagi. A nu baloma katoe nun wula kumi nan na.
7 A nu kawandi tima, a nu a fala, «Naxan fama fade n xanbi ra, na sɛnbɛ gbo n tan bɛ. Na binyɛ mu na n tan yi ra, n ɲan xa n felen a xa sankiri luuti yati fulunde.
8 N tan bara wo xunxa ye xɔɔra, kɔnɔ a tan Ala Xaxili Sɛniyɛnxi nan nagoroma wo ma.»

Isa xunxafe
(Matiyu 3:13-17, Luki 3:21-22, Yaya 1:32-34)

9 Na waxati ma, Isa naxa fa keli Nasarɛti, Galile bɔxi ma, Yaya naxa a xunxa Yurudɛn xure xɔɔra.
10 A fɛfɛ te ye xɔɔra tɛmui naxɛ, a naxa koore to rabi ra, Ala Xaxili Sɛniyɛnxi naxa goro a ma alɔ ganbɛ.
11 Xui nde naxa mɛ keli koore ma, a a masen, «N ma Di maxanuxi nan na i ra. I n kɛnɛnxi ki fanyi ra.»

Sentanɛ katafe a xa Isa ratantan
(Matiyu 4:1-11, Luki 4:1-13)

12 Na xanbi Ala Xaxili naxa Isa xanin gbengberenyi ma.
13 Xi tongo naani bun ma, a nu na gbengberen yire, Sentanɛ nu katafe a ratantande. Wula subee nu na naa. Malekɛe naxa a bun ti.

Isa xa wali fɔlɛ nun a fɔxirabirɛ singee
(Matiyu 4:12-22, Luki 4:14-5:11)

14 Yaya sa xanbi geeli, Isa naxa siga Galile bɔxi ma Ala xa xibaaru fanyi kawandi ra.
15 A nu a masenma, «Waxati sugandixi bara a li, Ala xa mangɛya niini bara makɔrɛ. Wo tuubi, wo la Ala xa xibaaru fanyi ra.»

16 A to nu dangife Galile baa dɛ ra, a naxa Simɔn nun a xunya Andire to, e yɛlɛ wolife, barima yɛxɛsuxuie nan nu e ra.
17 Isa naxa a fala e bɛ, «Wo bira n fɔxɔ ra. Tɛmui dangixi, wo nu yɛxɛ nan sɔtɔma, kɔnɔ yakɔsi n a niyama wo xa nu mixie nan sɔtɔ n bɛ.»
18 E naxa e xa yɛlɛe lu na keren na, e bira Isa fɔxɔ ra.
19 E to dangi na ra dondoronti, a naxa Sebede xa di Yaki nun a xunya Yaya to, e nu na yɛlɛe madɛgɛfe e xa kunkui kui.
20 Isa naxa e xili keren na, e fan naxa e baba Sebede nun walikɛe lu kunkui kui, e bira Isa fɔxɔ ra.

Isa ɲinnɛ kerife
(Luki 4:31-37)

21 Isa nun a fɔxirabirɛe naxa so Kapɛrɛnamu. Malabu lɔxɔɛ ma, Isa naxa so salide kui, a kawandi ti fɔlɔ.
22 Mixie naxa kaaba a xa xaranyi ma, barima a mu nu luxi alɔ e xa sɛriyɛ karamɔxɔe. A tan nu wɔyɛnma mangɛ sɛnbɛ nan na.
23 Na waxati yati, xɛmɛ nde ɲinnɛ nu naxan fɔxɔ ra, a naxa sɔnxɔɛ rate fɔlɔ e xa salide banxi kui,
24 «Isa Nasarɛtika, i waxi munse xɔn ma muxu bɛ? I faxi muxu sɔntɔde nɛ? N a kolon mixi naxan lanxi i ma. Ala xa Sɛniyɛntɔɛ nan na i ra.»
25 Isa naxa wɔyɛn a ma a xɔrɔxɔɛ ra, «I sabari. Gbilen yi xɛmɛ fɔxɔ ra.»
26 Ɲinnɛ naxa xɛmɛ raketun a ra, a sɔnxɔ, a fa gbilen a fɔxɔ ra.
27 Birin dɛ naxa ixara, e nu fa e bore maxɔrin, «Munse yi ki? Xaranyi nɛɛnɛ a nun sɛnbɛ! Hali ɲinnɛe, a e yamarima, e a xui rabatu.»
28 A mu bu, a xili naxa din Galile bɔxi yire birin na.

Isa Simɔn bitanyi nun furema gbegbe rayalanfe
(Matiyu 8:14-17, Luki 4:38-41)

29 E to mini salide kui, Isa nun Yaki nun Yaya naxa siga Simɔn nun Andire xɔnyi.
30 Simɔn bitanyi ginɛma nu saxi, a fate wolenxi. E naxa a xa fe fala Isa bɛ keren na.
31 Isa naxa a maso ginɛ ra, a a bɛlɛxɛ suxu, a a rakeli. Fure naxa a bɛɲin, a naxa e bun ti fɔlɔ.
32 Nunmare to so, soge naxa dula, mixie naxa fa furemae birin na a xɔn, a nun ɲinnɛe biraxi naxee fɔxɔ ra.
33 Taa birin naxa e malan naadɛ ra.
34 A naxa furema gbegbe rayalan, fure mɔɔli wuyaxi nu naxee ma. A naxa ɲinnɛ gbegbe fan keri mixie fɔxɔ ra, kɔnɔ a mu tin ɲinnɛe xa wɔyɛn, barima e nu a kolon.

Isa kawandi tife Galile bɔxi ma
(Matiyu 4:23, Luki 4:42-44)

35 Subaxɛ ma, Isa naxa keli, a naxa mini wula i Ala maxandide.
36 Simɔn nun a booree ya koto naxa mɔ Isa fende.
37 E to a to, e naxa a fala a bɛ, «Birin na i fenfe.»
38 Isa naxa e yaabi, «Won xɛɛ taa gbɛtɛe naxee na be rabilinyi alako n xa kawandi raba mɛnni fan, barima n faxi na nan ma.»
39 A naxa siga Galile bɔxi birin ma, a nu kawandi ti e xa salide banxie kui, a nu ɲinnɛe fan keri mixie fɔxɔ ra.

Kunɛ kanyi rayalanfe
(Matiyu 8:1-4, Luki 5:12-14)

40 Kunɛ kanyi nde naxa fa Isa yire, a a xinbi sin a bun ma, a a mayandi, «Xa i tin, i nɔma n nasɛniyɛnde.»
41 Isa naxa kinikini a ma. A naxa a bɛlɛxɛ itala, a a sa kunɛ kanyi ma, a a fala a bɛ, «N tinxi. I xa sɛniyɛn.»
42 Kunɛ fure naxa ba xɛmɛ ma keren na, a naxa sɛniyɛn.
43 Isa to a ragbilen, a naxa a matintin a ra
44 yi masenyi ra, «I naxa yi fe fala mixi yo bɛ. Siga i sa i yɛtɛ dɛntɛgɛ sɛrɛxɛdubɛ bɛ, i sɛrɛxɛ ba i xa sɛniyɛnyi xa fe ra, alɔ Annabi Munsa a yamarixi ki naxɛ. Na findima seedeɲɔxɔya nan na e bɛ.»
45 Kɔnɔ xɛmɛ to siga, a naxa so yi fe tagi rabafe birin bɛ, a nu a xibaaru rayensen yɛ. Na naxa a niya Isa mu nɔ sode taa kui sɔnɔn kɛnɛ ma. Fo a to nu sa luma taa fari ma mixi yo mu sabatixi dɛnnaxɛ. Mixie fan nu kelima yire birin fafe ra a yire.

2

Namatɛ rayalanfe
(Matiyu 9:1-8, Luki 5:17-26)

1 Xi ndee to dangi, Isa man naxa gbilen
Kapɛrɛnamu, mixie fa a mɛ a a na banxi.
2 Ɲama gbegbe naxa fa a yire, banxi kui
naxa rafe, tide naxa ɲɔn tande birin ma.
Isa naxa e kawandi Ala xa masenyi ra.
3 Mixi ndee naxa fa namatɛ ra Isa xɔn.
Xɛmɛ naani nan nu a xaninfe.
4 Kɔnɔ ɲama to nu gbo, e mu nu nɔma
e makɔrɛde Isa ra. Na kui, e naxa banxi
fari yire nde maba Isa yailanyi. E naxa
namatɛ ragoro mɛnni ra a xa sade fari.
5 Isa to e xa danxaniya to, a naxa a fala
namatɛ bɛ, «N ma di, i xa yunubie bara
xafari.»
6 Sɛriyɛ karamɔxɔ ndee nu dɔxɔxi naa,
e naxa e xaxili raɲɛrɛ,
7 «Yi wɔyɛnma yi mɔɔli ra munfe ra?
A na Ala rasɔtɔfe nɛ yi ki! Nde nɔma
yunubie xafaride, bafe Ala keren na?»
8 Isa naxa e xa maɲɔxunyi kolon a xaxili
ma keren na. A naxa a fala e bɛ, «Munfe
ra yi maɲɔxunyi mɔɔli na wo bɔɲɛ ma?
9 Wɔyɛnyi mundun sɔɔnɛya, a falafe yi
namatɛ bɛ, ‹I xa yunubie bara xafari,› ka
a falafe a bɛ, ‹Keli, i xa sade tongo, i ɲɛrɛ›?
10 N xa a masen wo bɛ a Adama xa Di
nɔma yunubi xafaride duniɲa ma.» Isa
naxa a masen namatɛ bɛ,
11 «N naxɛ i bɛ, keli, i i xa sade tongo, i
siga i xɔnyi.»
12 A naxa keli keren na, a a xa sade
tongo, a mini birin ya xɔri. Ɲama birin
dɛ naxa ixara, e nu fa Ala matɔxɔ, «Han
to muxu singe mu nu yi ɲɔndɔn to.»

Lewi birafe Isa fɔxɔ ra
(Matiyu 9:9-13, Luki 5:27-32)

13 Isa man naxa goro baa dɛ ra. Ɲama
birin naxa fa a yire, a nu e kawandi.
14 A to nu dangife, a naxa Alifa xa di
Lewi to, a dɔxɔxi duuti maxilide. A naxa
a fala a bɛ, «Bira n fɔxɔ ra.» Lewi naxa
keli, a bira a fɔxɔ ra.
15 Lɔxɔ nde Isa nun a fɔxirabirɛe nu na
e dɛgefe Lewi xɔnyi. Duuti maxilie nun
yunubitɔɛ gbegbe fan nu na, e birin nu e
dɛgefe yire keren, barima na mixi mɔɔli
wuyaxi nu bara bira Isa fɔxɔ ra.
16 Sɛriyɛ karamɔxɔ naxee nu na
Farisɛnie ya ma, e to Isa to a dɛge ra e nun
duuti maxilie nun yunubitɔɛe, e naxa a
fɔxirabirɛe maxɔrin, «Munfe ra Isa nun
duuti maxilie nun yunubitɔɛe e dɛgema
yire keren?»
17 Isa to na mɛ, a naxa e yaabi, «Mixi
yalanxi hayi mu na seriba ma. Furema
nan hayi na a ma. N mu faxi tinxintɔɛe
xa xilide. N faxi yunubitɔɛe nan xilide.»

Isa maxɔrinfe sunyi ma
(Matiyu 9:14-17, Luki 5:33-39)

18 Annabi Yaya fɔxirabirɛe nun
Farisɛnie to nu na sunyi, mixie naxa fa Isa
maxɔrinde, «Munfe ra Yaya fɔxirabirɛe
nun Farisɛnie fɔxirabirɛe sunyi suxuma,
kɔnɔ i gbee tan mu sunma?»
19 Isa naxa e yaabi, «Ginɛfenyi xa
futixiri xulunyi, a booree nɔma sunyi
suxude a na e fɛ ma tɛmui naxɛ? Xa e
nun ginɛfenyi na a ra, e mu nɔma sunde.
20 Lɔxɔɛ fama, ginɛfenyi bama nɛ e ya
ma. Na waxati tan, e sunyi suxuma nɛ.
21 Mixi yo mu dugi fori lonpoma dugi
nɛɛnɛ ra, xa na mu a ra na dugi nɛɛnɛ
xuntunyi dugi fori ibɛndunma, dugi ibɔɔ
dangi a singe ra.
22 Mixi yo man mu wɛni nɛɛnɛ sama
lɛbɛ fori kui, xa na mu a ra na wɛni nɛɛnɛ
na funtu, wɛni lɛbɛ fori bulama nɛ. Na
kui, wɛni yo, lɛbɛ yo, a kanyi ganma nɛ e
birin na. A lan nɛ wɛni nɛɛnɛ xa sa lɛbɛ
nɛɛnɛ nan kui.»

Malabu lɔxɔɛ xa sɛriyɛ
(Matiyu 12:1-21, Luki 6:1-11)

23 Malabu lɔxɔ nde, Isa nun a
fɔxirabirɛe nu ɲɛrɛfe sankira ma xɛe tagi.
E to nu dangife, a fɔxirabirɛe naxa mɛngi
tɔnsɔɛ nde ba fɔlɔ.
24 Na kui, Farisɛnie naxa wɔyɛn Isa
bɛ, «Munfe ra e na malabu lɔxɔɛ sɛriyɛ
matandife?»
25 Isa naxa e yaabi, «Wo mu nu a xaran
Dawuda naxan naba kaamɛ to a suxu, a
tan nun naxee nu na a fɔxɔ ra?
26 A so nɛ Ala xa banxi kui, Abiyatari nu
findixi sɛrɛxɛdubɛ kuntigi ra tɛmui naxɛ,
a taami don naxan fixi Ala ma, a nde so a
fɔxirabirɛe fan yi ra, hali a to mu nu daxa
mixi yo xa na don, fo sɛrɛxɛdubɛe.»
27 Isa man naxa a masen e bɛ, «Malabu
lɔxɔɛ na mixi nan bɛ, mixi xa mu daaxi
malabu lɔxɔɛ bɛ.
28 Na kui, Adama xa Di findixi Marigi
nan na hali malabu lɔxɔɛ xun ma.»

3

Fe fanyi rabafe malabu lɔxɔɛ ma
(Matiyu 12:9-21, Luki 6:6-11)

1 Isa man naxa so salide kui. A naxa
xɛmɛ nde li naa, naxan bɛlɛxɛ tuuxi a ma.
2 Farisɛnie nu e ya tixi Isa ra e xa a mato
xa a a rayalanma malabu lɔxɔɛ ma, alako
e xa nɔ a kalamude fe nde ma.
3 Isa naxa a fala xɛmɛ bɛ naxan bɛlɛxɛ
tuuxi a ma, «Keli, i fa ti be, ɲama tagi.»
4 A naxa e maxɔrin, «A daxa fe fanyi
nan xa raba malabu lɔxɔɛ, ka fe ɲaaxi?
Nii rakisife nan daxa ka nii sɔntɔfe?»
Kɔnɔ mixi yo mu a yaabi.
5 Isa xɔnɔxi naxa e mato, a bɔɲɛ tɔɔrɔxi
ki fanyi barima kinikinitare nan nu e ra.
A naxa a fala xɛmɛ bɛ naxan bɛlɛxɛ tuuxi
a ma, «I bɛlɛxɛ itala.» A naxa a itala, a
bɛlɛxɛ naxa yalan.
6 Farisɛnie naxa mini keren na, e tan
nun Herode fɔxirabirɛe naxa sa malanyi
raba Isa xili ma. E naxa kira fen fɔlɔ Isa
faxafe ma.

Ɲama malanfe Isa yire
(Matiyu 4:23-25, 12:15-16, Luki 6:17-19)

7 Isa naxa keli naa e nun a fɔxirabirɛe,
e naxa siga baa dɛ ra. Ɲama gbegbe naxa
bira e fɔxɔ ra kelife Galile, Yudaya,
8 Darisalamu, Idumeya, Yurudɛn
naakiri, a nun Tire nun Sidɔn nabilinyie.
Ɲama nu bara a mɛ Isa nu na fee naxee
rabafe. Na nan a to e gbegbe naxa fa a
yire.
9 Isa naxa a fala a fɔxirabirɛe bɛ, e xa
kunkui nde xiri a bɛ baa dɛ ra, alako
ɲama naxa fa a xɛtɛn.
10 Barima a to nu bara mixi gbegbe
rayalan, furemae birin nu katama e xa e
bɛlɛxɛ din a ra.
11 Ɲinnɛe nɛfɛ Isa to, e nu birama a bun
ma, e nu gbelegbele, «Ala xa Di nan na i
ra.»
12 Kɔnɔ Isa naxa tɔnyi dɔxɔ e ma e naxa
mixie rakolon a xa fe ma.

Isa fɔxirabirɛ fu nun firin sugandife
(Matiyu 10:1-4, Luki 6:12-16)

13 Na xanbi, Isa naxa te geya fari. A
naxa mixie xili a waxi naxee xɔn, e fan
naxa fa a fɛ ma.
14 A naxa fɔxirabirɛ fu nun firin
sugandi, alako e xa lu a sɛɛti ma, a man
xa e xɛɛ kawandi rabade,
15 a man xa sɛnbɛ fi e ma ɲinnɛ kerife
ra mixie fɔxɔ ra.
16 A mixi fu nun firin nan sugandi:
Simɔn, a naxan xili sa Piyɛri,
17 Yaki, Sebede xa di, nun Yaya, Yaki
xunya, (a naxa yi firinyie fan xili sa
Bowanerige, na nan falaxi «sesarinyi xa
die»),
18 Andire, Filipu, Barotolome, Matiyu,
Tomasi, Alifa xa di Yaki, Tadayo, Simɔn
Kanaanka,
19 nun Yudasi Isikariyoti naxan Isa
yanfa, a a sa mixi kobie bɛlɛxɛ.

Xaxili Sɛniyɛnxi rasɔtɔfe
(Matiyu 12:22-33, Luki 11:14-23, 12:10)

20 Na xanbi, e naxa gbilen banxi, kɔnɔ
ɲama man naxa e malan e yire. E ɲan mu
nɔ e dɛgede.
21 Isa xa mixie to a mɛ, e naxa siga a
fɔxɔ ra, barima e nu a falafe, «A bara
daxu.»
22 Sɛriyɛ karamɔxɔ naxee keli
Darisalamu, nee fan nu a falafe, «A
ɲinnɛe kerima ɲinnɛ mangɛ Bɛlɛsɛbulu
nan saabui ra.»
23 Isa naxa e xili, a taali sa e bɛ,
«Sentanɛ nɔma Sentanɛ keride?
24 Xa ɲamanɛ a yɛtɛ gere lantareya kui,
na ɲamanɛ mu xanma.
25 Xa denbaya fan a yɛtɛ gere lantareya
kui, na denbaya mu xanma.
26 Sentanɛ fan, xa a a yɛtɛ gere
lantareya kui, a xa fe bara ɲɔn, a a yɛtɛ
kanama nɛ.
27 Wo xa a kolon, mixi yo mu nɔma sode
sɛnbɛma xa banxi kui, a a harige ba a yi
ra, xa a mu a xiri sinden. Na tɛmui, a
nɔma nɛ a harige birin muɲade.»
28 «N xa nɔndi fala wo bɛ, Ala diɲɛma
nɛ adamadie xa yunubi nun marasɔtɔɛ
birin ma,
29 kɔnɔ mixi naxan Ala Xaxili Sɛniyɛnxi
rasɔtɔma, na yunubi tan mu nɔma xa-
faride na kanyi bɛ abadan.»
30 Isa yi fe birin masen nɛ e bɛ, barima
e nu a falafe nɛ, «Ɲinnɛ kanyi na a ra.»

Isa xa denbaya
(Matiyu 12:46-50, Luki 8:19-21)

31 Isa nga nun a xunya xɛmɛmae naxa
fa, e ti tande, e mixi xɛɛ Isa xilide.
32 Ɲama nu dɔxɔxi Isa rabilinyi. E naxa
a fala a bɛ, «I nga nun i xunyae na tande,
e wama wo xa dɛ masara.»
33 Isa naxa e yaabi, «Nde findixi n nga
nun n xunyae ra?»
34 A naxa a ya rage mixie tagi naxee nu
dɔxɔxi a rabilinyi, a fa a masen, «A mato,
n nga nun n xunyae nan ya.
35 Mixi yo naxan Ala waxɔnfe rabama,
na kanyi nan findixi n xunya xɛmɛma, n
maaginɛ, nun n nga ra.»

4

Xɛ rawali xa taali
(Matiyu 13:1-23, Luki 8:4-15)

1 Isa man naxa kawandi ti fɔlɔ baa dɛ
ra. Ɲama gbegbe to e malan, a naxa sa
dɔxɔ kunkui kui, ɲama naxa lu baa dɛ ra.
2 A naxa fe wuyaxi masen e bɛ taalie ra.
A xa kawandi kui, a naxa a masen e bɛ,
3 «Wo wo tuli mati. Xɛ rawali nde nan
mini sansi xɔri garansande.
4 A to nu sansi xɔri garansanma, xɔri
ndee naxa bira sankira xɔn, xɔnie naxa
fa, e e don gbiki.
5 Xɔri ndee fan naxa bira gɛmɛ yire,
bɛndɛ mu gbo dɛnnaxɛ. Nee naxa bula
mafuren na, barima na bɛndɛ mu tilin.
6 Kɔnɔ soge to xɔnɔ, na sansie naxa
ragan, e xara gben, barima sanke mu nu
na e bɛ.
7 Sansi xɔri ndee fan naxa bira tunbe
kunsie tagi. Tunbe kunsie naxa gbo, e
sansie ixɛtɛn, e e kana, e mu bogi yo
ramini.
8 Sansi xɔri ndee fan naxa bira bɛndɛ
fanyi ma. Na xɔrie tan, e keren keren
birin sansie naxa tɔnsɔɛ ramini, ndee
naxa xɔri tongo saxan namini, ndee xɔri
tongo senni, ndee xɔri kɛmɛ.»
9 Na xanbi, a naxa a masen, «Xa wo tuli
fe mɛma, wo wo tuli mati yi masenyi ra.»
10 Isa to lu a xati ma, a fɔxirabirɛ fu nun
firinyie a nun naxee nu na a rabilinyi, e
naxa a maxɔrin a xa taalie ma.
11 A naxa a masen e bɛ, «Ala bara
fahaamui fi wo ma wo xa a xa mangɛya
niini gundo kolon, kɔnɔ mixi gbɛtɛe tan
fe birin mɛma taali wɔyɛnyie nan na,
12 alako
‹E xa fe to a fanyi ra, kɔnɔ e naxa a igbɛ.
E xa fe mɛ a fanyi ra, kɔnɔ e naxa a
fahaamu.
Na rabaxi nɛ alako e naxa fa e ya rafindi
Ala ma, Ala fa diɲɛ e ma.›»
13 A naxa e maxɔrin, «Wo to mu fa yi
taali kui kolonxi, wo taali gbɛtɛe kolonma
di?
14 Xɛ rawali naxan sansi xɔri
garansanma, a maniya mixi ra naxan Ala
xa masenyi kawandima.
15 Mixi ndee maniyaxi na sansi xɔrie
ra naxee bira kira xɔn. E nɛfɛ Ala xa
masenyi mɛ, Sentanɛ a ba e xaxili ma.
16 Sansi xɔri naxee bira gɛmɛ yire, nee
misaalixi mixie nan na naxee Ala xa
masenyi mɛma, e a suxu mafuren sɛɛwɛ
ra.
17 Kɔnɔ sanke to mu na e bɛ, e xa danx-
aniya mu buma. Tɔɔrɛ nun ɲaxankatɛ na
e li Ala xa masenyi xa fe ra, e gbilenma
nɛ Ala xa fe fɔxɔ ra keren na.
18 Sansi xɔri naxee bira tunbe kunsie
tagi, nee misaalixi mixie nan na naxee Ala
xa masenyi mɛma,
19 kɔnɔ yi duniɲa kɔntɔfili, nun naafuli
xɔli, nun fe gbɛtɛe xɔli nan e suxuma han
e Ala xa masenyi bɛɲin. Na kui, Ala xa
masenyi mu nɔma e bɔɲɛ masarade.
20 Sansi xɔri naxee bira bɛndɛ fanyi tan
ma, nee misaalixi mixie nan na naxee
Ala xa masenyi mɛma, e man a suxu, a
e bɔɲɛ masara. Xɔri keren bogi tongo
saxan naminima, ndee bogi tongo senni,
gbɛtɛe fan bogi kɛmɛ.»

Lanpui xa taali
(Luki 8:16-18)

21 Isa man naxa a masen e bɛ, «Lanpui
nɔma dɔxɔde debe bun ma, xa na mu
sade bun ma? A mu dɔxɔma lanpui
dɔxɔse xa fari?
22 Barima se naxan birin nɔxunxi, fo a
birin xa makɛnɛn. Se naxan birin findixi
gundo ra, fo a birin xa sa kɛnɛ ma.
23 Xa wo tuli fe mɛma, wo wo tuli mati
yi masenyi ra.»
24 Isa man naxa a masen e bɛ, «Wo
wo ɲɔxɔ sa n ma masenyi xɔn. Wo
maniyase naxan nawalima booree bɛ, na
nan nawalima wo fan bɛ, Ala man nde sa
a xun.

25 Fahaamui kanyi xa fahaamui xun
masama, kɔnɔ fahaamutare, hali a naxan
di maɲɔxunxi a gbe ra, na fama bade a yi
ra.»

Sansi xɔri xa taali

26 Isa man naxa a masen, «Ala xa
mangɛya maniyaxi xɛmɛ nan na naxan
sansi xɔri garansanma xɛ ma.
27 Xa a xife, xa a mu xife, kɔɛ nun yanyi,
sansi bulama nɛ, a te, kɔnɔ a tan mu a
kolon na rabama kiyoki.
28 Bɔxi nan sansi ramɔma a yɛtɛ ma. A
bulama nɛ sinden, a te, a tɔnsɔɛ mini, a
xɔri fa rafe.
29 A nɛfɛ mɔ, a kanyi a xabama nɛ,
barima a xaba tɛmui bara a li.»

Konde xɔri xa taali
(Matiyu 13:31-35, Luki 13:18-19)

30 Isa man naxa a masen, «Won nɔma
Ala xa mangɛya misaalide munse ra?
Won nɔma a xa fe masende taali wɔyɛnyi
mundun na?
31 A maniyaxi konde xɔri nan na. A nɛ
sima bɔxi tɛmui naxɛ, a xɔri xurun bɔxi
sansi birin bɛ,
32 kɔnɔ xa a bara bula, a findi a ra, a bili
nun a salonyie gboma dangife sansi birin
na, xɔnie nu fa e tɛɛ sa a kɔn na, niini bun
ma.»
33 A nu mixie kawandima yi taali
wɔyɛnyi mɔɔli gbegbe nan na e xaxili
bɛrɛ ra.
34 A ɲan mu nu masenyi yo tima e bɛ
xa taali daaxi xa ma ra. Kɔnɔ xa e nun a
fɔxirabirɛe doro bara lu a ra, a nu a birin
tagi rabama nɛ e bɛ.

Isa foye belebele raxarafe
(Matiyu 8:23-27, Luki 8:22-25)

35 Nunmare to so na lɔxɔɛ kerenyi, Isa
naxa a fala a fɔxirabirɛe bɛ, «Won xɛɛ
naakiri ma.»
36 A fɔxirabirɛe naxa keli ɲama xun, e
Isa xanin kunkui kui a nu naxan kui. E
naxa kunkui gbɛtɛe fan xanin.
37 Foye belebele naxa keli baa ma,
mɔrɔnyi nu fa sa kunkui kui.
38 Kɔnɔ Isa tan nu na xife kunkui
xɔrɛ ra, a xunyi saxi xunsase ma. A
fɔxirabirɛe naxa fa a raxunu, e a fala a bɛ,
«Karamɔxɔ, i mu kɔntɔfilixi won faxafe
ra?»
39 Isa to xunu, a naxa xaaɲɛ foye ma, a
fa baa yamari, «Dundu! I raxara!» Foye
naxa iti, baa naxa raxara yen!
40 Isa fa e maxɔrin, «Wo gaaxuxi munfe
ra? Han ya danxaniya mu na wo bɛ?»
41 E fan naxa gaaxu ki fanyi, e nu a fala
e bore bɛ, «Nde lanxi yi ma? Hali foye
nun baa, e a xui rabatuma.»

5

Isa ɲinnɛe kerife Gadaraka fɔxɔ ra
(Matiyu 8:28-34, Luki 8:26-39)

1 Isa nun a fɔxirabirɛe naxa fa naakiri
ma, Gadara bɔxi ma.
2 Isa to goro kunkui kui, xɛmɛ nde naxa
fa a ralande, ɲinnɛ nu naxan fɔxɔ ra. A
nu kelixi gaburie yire,
3 barima a nu sabatixi mɛnni nɛ. Mixi
yo mu nu nɔma a xiride sɔnɔn, hali
yɔlɔnxɔnyi ra.
4 Sanya wuyaxi, e nu bara wure balan a
sanyie ma, e yɔlɔnxɔnyi balan a bɛlɛxɛe
fan ma. Kɔnɔ a nu yɔlɔnxɔnyie bolonma
nɛ, a wuree fan birin igira. Mixi yo mu
nu na naa naxan nɔma a ra.
5 Kɔɛ nun yanyi a nu na gaburie yire
nɛ, a nun geyae fari. A nu gbelegbelema,
a nu a yɛtɛ maxɔnɔ gɛmɛ ra.
6 A to Isa to keli yire makuye, a naxa a
gi, a sa suyidi a bɛ.
7 A naxa gbelegbele, «Isa, i tan Ala Xili
Xungbe Kanyi xa Di, i wama munse xɔn
ma n bɛ? N bara i mayandi Ala xa fe ra, i
naxa n ɲaxankata.»
8 Isa nu bara a yamari, «I tan ɲinnɛ,
gbilen yi xɛmɛ fɔxɔ ra.»
9 Isa man naxa a maxɔrin, «I xili di?»
A naxa a yaabi, «N xili nɛ Gali, barima
muxu gali nan a ra.»
10 A naxa Isa mayandi ki fanyi, a a naxa
e keri na bɔxi ma.
11 Xɔsɛ gali nu na e dɛmadonfe geya nde
ma.
12 Ɲinnɛe naxa Isa mayandi, «Muxu
raso yi xɔsɛe alako muxu xa lu e fate.»
13 Isa naxa tin. Ɲinnɛe naxa gbilen na
xɛmɛ fɔxɔ ra, e so xɔsɛe. Xɔsɛe naxa goro
e gi ra tentenyi ra, e sin baa ma. E wulu
firin nan nu a ra. E birin naxa madula, e
faxa.
14 Naxee nu na xɔsɛe dɛmadonfe, e
naxa e gi. E naxa sa na fe fala taakae nun

daaxakae bɛ, mixie fan naxa siga na fe
matode.
15 E to Isa yire li, e naxa na xɛmɛ to
ɲinnɛ gali nu naxan fɔxɔ ra, a dɔxɔxi,
sose ragoroxi a ma, a bara xaxili sɔtɔ. Na
naxa e gaaxu.
16 Naxee nu bara a to Isa ɲinnɛe kerixi
xɛmɛ fɔxɔ ra ki naxɛ, a nun naxan naba
xɔsɛe ra, e naxa a tagi raba e birin bɛ.
17 Na xanbi, naakae naxa so Isa mayan-
dife alako a xa keli e xa bɔxi ma.
18 Isa to nu bakife kunkui kui, ɲinnɛe nu
xɛmɛ naxan fɔxɔ ra, a naxa Isa mayandi
a e birin xa lu a ra.
19 Kɔnɔ Isa mu tin, a a fala a bɛ, «Gbilen
i xɔnyi, i xa mixie yire. Sa dɛntɛgɛ sa e bɛ,
Marigi fe naxan birin nabaxi i bɛ, a nun
a kinikinixi i ma ki naxɛ.»
20 Xɛmɛ naxa siga, a sa na bɔxi isa fɔlɔ,
naxan xili Taa Fu. Isa naxan birin nabaxi
a bɛ, a naxa a tagi raba naakae bɛ, birin
naxa kaaba.

Ginɛdimɛdi rakelife faxɛ ma

nun ginɛ gbɛtɛ rayalanfe
(Matiyu 9:18-26, Luki 8:40-56)

21 Isa man to giri naakiri ma kunkui kui,
ɲama gbegbe naxa e malan a yire baa dɛ
ra.
22 Salide yarerati nde naxa fa a xɔn
naxan xili Yayiru. A to Isa to, a naxa
suyidi a bɛ.
23 A naxa a mayandi ki fanyi, «N ma
di ginɛ na a nii magagafe! Yandi, fa i fa i
bɛlɛxɛ sa a ma alako a xa yalan, a xa kisi.»
24 Isa naxa siga a fɔxɔ ra. Ɲama gbegbe
fan naxa bira Isa fɔxɔ ra, e nu fa a xɛtɛn.
25 Ginɛ nde nu na e ya ma naxan xa kike
wali mu nu a itima ɲɛ fu nun firin bun
ma.
26 A nu bara tɔɔrɔ seriba wuyaxi yi, a a
harige birin so e yi ra, kɔnɔ a mu fisa. A
xa fure xun nu masama nan tui.
27 A to nu bara Isa xa fe mɛ, a naxa so
ɲama tagi, a fa Isa xanbi ra, a a bɛlɛxɛ din
a xa donma ra.
28 Barima a nu bara a fala a yɛtɛ bɛ,
«Xa n nɔ n bɛlɛxɛ dinde Isa xa donma ra
gbansan, n yalanma nɛ.»
29 A xa kike wali naxa dan keren na, a
naxa a kolon a fate ma a a bara yalan.
30 Isa naxa a kolon keren na a sɛnbɛ nde
bara mini a fate yi kaabanako rabafe ra.
A naxa a ya rafindi ɲama ma, a maxɔrinyi
ti, «Nde a bɛlɛxɛ dinxi n ma donma ra?»
31 A fɔxirabirɛe naxa a fala a bɛ, «I mu
ɲama toxi e i xɛtɛnfe ki naxɛ? I man nu
fa maxɔrinyi ti, ‹Nde dinxi n na?›»
32 Kɔnɔ Isa naxa a ya rage a xa a kanyi
kolon.
33 Ginɛ to a kolon fe naxan a sɔtɔxi, a
naxa gaaxu han a sɛrɛn. A naxa suyidi
Isa bɛ, a nɔndi birin fala a bɛ.
34 Isa naxa a fala ginɛ bɛ, «N ma di, i
xa danxaniya bara i rayalan. Siga bɔɲɛsa
kui, i xa tɔɔrɛ bara ba i ma.»
35 Isa to nu wɔyɛnfe, mixi ndee naxa fa
kelife salide yarerati xɔnyi, e a fala a bɛ, «I
xa di ginɛ bara faxa. Hali i mu karamɔxɔ
tɔɔrɔ sɔnɔn.»
36 Kɔnɔ Isa mu e xui danxun. A naxa
a fala salide yarerati bɛ, «I naxa gaaxu. I
tan xa la Ala ra tun.»
37 Isa mu tin mixi yo xa bira a fɔxɔ ra,
fo Piyɛri, Yaki, nun Yaya, Yaki xunya.
38 E to salide yarerati xɔnyi li, Isa naxa
mixie li, e wafe, e gbelegbelefe.
39 A to so banxi kui, a naxa e maxɔrin,
«Wo wafe munfe ra? Wo gbelegbelema
mun ma? Yi dimɛdi mu faxaxi. A na xife
nɛ.»
40 Kɔnɔ e tan naxa so a mayelefe.
Isa to e birin namini, a naxa so dimɛdi
saxi dɛnnaxɛ, a tan nun a fɔxirabirɛe, a
nun di baba, nun a nga.
41 Isa naxa a suxu a bɛlɛxɛ ma, a a fala
a bɛ, «Talita kumi». Na nan falaxi e xa
xui, «Ginɛdimɛdi, n naxɛ i bɛ, keli!»
42 Ginɛdimɛdi naxa keli keren na, a a
ɲɛrɛ. A ɲɛ fu nun firin nan nu a ra. Naxee
nu na, e naxa kaaba ki fanyi, e birin dɛ
naxa ixara.
43 Isa naxa a matintin e ra, a e naxa yi
fe tagi raba mixi yo bɛ. A naxa a fala e bɛ
e xa donse fi tɛmɛdi ma.

6

Nasarɛtikae tondife lade Isa ra
(Matiyu 13:53-58, Luki 4:16-30)

1 Isa naxa keli mɛnni, a siga a xɔnyi, a
mɔxi dɛnnaxɛ. A fɔxirabirɛe naxa bira a
fɔxɔ ra.
2 Malabu lɔxɔɛ, a naxa mixie kawandi
fɔlɔ salide kui. Mixi gbegbe naxa a xui
mɛ. E dɛ naxa ixara, e e bore maxɔrin,
«Nde yi masenxi yi bɛ? A lɔnni mundun

sɔtɔxi yi ki? A nɔxi yi kaabanako fee
rabade di?
3 Kamudɛri xa mu a ra, Mariyama xa
di? Yaki, Yusufu, Yuda, nun Simɔn taara
xa mu a ra? A xunya ginɛmae fan mu na
won ya ma be?» Na kui, e mu la a ra, e
xɔnɔ a ma.
4 Isa fan naxa a masen e bɛ,
«Namiɲɔnmɛ binyaxi yire birin, fo a
xɔnyi, a baribooree, nun a ngaxakerenyie
tagi.»
5 Isa mu nɔ kaabanako yo rabade naa,
fo a to a bɛlɛxɛ sa furema keren keren ma,
a e rayalan.
6 Isa naxa kaaba e xa danxaniyatareɲa
ma.

Isa a fɔxirabirɛ fu nun firinyie xɛɛfe (Matiyu 10:5-42, Luki 9:1-6)

7 Isa naxa a fɔxirabirɛ fu nun firinyie
xili, a e xɛɛ firin firin na. A naxa nɔɛ fi e
ma e xa nɔ ɲinnɛe keride mixie fɔxɔ ra.
8 A naxa a fala e bɛ, «Wo naxa sese
xanin wo xun ma, hali taami, gbɔnfɔɛ,
nun kɔbiri. Wo xuli gbansan nan xanin.
9 Wo sankirie so, kɔnɔ wo naxa donma
firin xanin wo xun.»
10 A naxa a fala e bɛ, «Wo na so banxi
naxan kui, wo xa yigiya mɛnni nɛ han wo
sigama yire gbɛtɛ tɛmui naxɛ.
11 Xa mixi ndee tondi wo rasɛnɛde, e mu
e tuli mati wo ra, wo nɛ kelima naa, wo
xa mɛnni bɛndɛ rakɔnkɔn wo sanyie ra,
a xa findi seedeɲɔxɔya ra e bɛ, wo bara e
rabolo.»
12 Na kui, Isa fɔxirabirɛe naxa siga
kawandi tide mixie bɛ alako e xa tuubi.
13 E naxa ɲinnɛe keri mixi gbegbe fɔxɔ
ra. E naxa ture sa furema gbegbe ma, e e
rayalan.

Annabi Yaya xa faxɛ (Matiyu 14:1-12, Luki 9:7-9)

14 Galile mangɛ Herode naxa yi fe mɛ,
barima Isa xili nu bara te, a din yire birin
na. Ndee nu a falama, «Yaya Xunxa nan
kelixi faxɛ ma. Na nan a toxi nɔɛ na a yi
a xa kaabanakoe raba.»
15 Gbɛtɛe fan nu a falama, «Annabi
Eliya na a ra.» Ndee fan nu a falama,
«Namiɲɔnmɛ nan a ra naxan luxi alɔ
namiɲɔnmɛ dangixie.»
16 Kɔnɔ Herode to Isa xa fe mɛ, a naxa a
fala, «N Yaya naxan xunyi bolon, na nan
kelixi faxɛ ma.»
17 A na fala nɛ, barima a tan Herode yati
nan mixie xɛɛ Yaya suxude, yɔlɔnxɔnyi xa
sa a ma, a xa sa geeli Herodiyasi xa fe ra, a
taara Filipu xa ginɛ, Herode naxan dɔxɔ.
18 Yaya nu a falama Herode bɛ, «A mu
daxa i xa i taara xa ginɛ tongo.»
19 Na naxa a niya Yaya naxa raɲaaxu
Herodiyasi ma, a naxa wa a xa faxɛ xɔn.
Kɔnɔ a faxa fɛɛrɛ mu nu na a bɛ,
20 barima Herode mu nu suusama Yaya
ra. A nu a kolon mixi na a ra, naxan
tinxin, a man sɛniyɛn. Na na a toxi, a
nu a makantama. Herode nu a tuli tima
Yaya ra tɛmui naxɛ, a nu kɔntɔfilima a xa
wɔyɛnyi ra, kɔnɔ a man nu rafan a ma a
xa nu a tuli mati a ra.
21 Lɔxɔ nde, Herodiyasi naxa fɛɛrɛ sɔtɔ
Yaya faxafe ma. Herode naxa ɲɛlɛxin
xulunyi ti a bari lɔxɔɛ igbilenyi xa fe ra.
A naxa mixi binyee xili, a xa sɔɔrie xa
mangɛe, a nun Galile bɔxi mixi xungbee.
22 Herodiyasi xa di ginɛ to so mɛnni, a
fare boron mixie bɛ, a naxa rafan Herode
nun a xa xɔɲɛe ma. Mangɛ naxa a fala yi
ginɛdimɛdi bɛ, «I wama naxan yo xɔn, a
fala n bɛ n xa a fi i ma.»
23 A naxa a kali, a a fala a bɛ, «I na
naxan yo maxɔrin n ma, n na soma nɛ i
yi ra, hali a findi n ma mangɛya sɛɛti ra.»
24 Ginɛdimɛdi naxa mini a sa a nga
maxɔrin, «A lan n xa munse maxɔrin a
ma?» A nga naxa a yaabi, «Yaya xunyi.»
25 Ginɛdimɛdi naxa a xulun mafuren
sigafe mangɛ yire, a a fala a bɛ, «N wama
a xɔn ma nɛ, i xa Yaya xunyi so n yi ra
pileti ma keren na.»
26 Mangɛ naxa nimisa na ma ki fanyi,
kɔnɔ a xa marakali nun a xa xɔɲɛe xa fe
ra, a mu nɔ tondide a bɛ.
27 A naxa sɔɔri xɛɛ keren na, a xa sa fa
Yaya xunyi ra. Sɔɔri naxa siga geeli kui, a
sa Yaya xunyi bolon a dɛ i.
28 A naxa fa a xunyi ra pileti ma, a na
so ginɛdimɛdi yi ra. Ginɛdimɛdi fan naxa
a xanin a nga xɔn ma.
29 Yaya fɔxirabirɛe to yi fe mɛ, e naxa
sa a fure tongo, e a ragata.

Isa donse fife xɛmɛ mixi wulu suuli ma
(Matiyu 14:13-21, Luki 9:10-17)

30 Xɛɛrae man naxa naralan Isa yire. E
fe naxee raba, e kawandi naxee ti, e naxa
a birin dɛntɛgɛ sa a bɛ.
31 Isa naxa a fala e bɛ, «Won xɛɛ yire
madunduxi alako won doro xa lu yire
keren, wo xa wo malabu.» A na fala nɛ,
barima mixie xa fa nun sigɛ gbo e yire.
E ɲan mu nu nɔma e yɛtɛ sɔtɔde, e xa e
dɛge.
32 Na kui, e naxa baki kunkui kui, e doro
xa siga wula i.
33 Mixi wuyaxi naxa e to siga ra, e naxa
e kolon. E gbegbe naxa keli na taae, e e gi
e sanyi ra han e tan singe sa so Isa nun a
fɔxirabirɛe nu sigafe dɛnnaxɛ.
34 Isa to goro kunkui kui, a naxa ɲama
gbegbe to naa. A naxa kinikini e ma,
barima e nu luxi nɛ alɔ yɛxɛɛ naxee
makantama mu na. A naxa e kawandi
fɔlɔ fe gbegbe ra.
35 Nunmare to so fɔlɔ, Isa fɔxirabirɛe
naxa e maso Isa ra, e a fala a bɛ, «Won
na wula nɛ yi ki, kɔɛ fan bara so.
36 Ɲama rayensen alako e xa siga taae
nun daaxae naxee na be rabilinyi, e xa sa
donsee sara.»
37 Kɔnɔ Isa naxa e yaabi, «Wo tan xa
donse so e yi.» E tan naxa a fala a bɛ,
«Xa muxu sa taami sara yi ɲama birin
bɛ, na kɔbiri sigama han walikɛ xa kike
solomasaxan sare!»
38 A naxa e maxɔrin, «Taami yeri na wo
yi ra? Wo sa na mato.» E to a mato, e naxa
a yaabi, «Taami suuli, a nun yɛxɛ firin.»
39 A naxa yaamari fi mixi birin ma, e xa
e magoro e xundɛ xundɛ ma ɲooge xinde
fari.
40 Na kui, mixie naxa siga dɔxɔ ra e
kɛmɛ kɛmɛ nun e tongo suuli suuli ma.
41 Isa naxa na taami suuli nun na yɛxɛ
firin tongo, a a ya rate koore ma, a fa Ala
nuwali sa. A naxa taamie igira, a fa a so a
fɔxirabirɛe yi ra, e xa e itaxun ɲama ma.
A naxa na yɛxɛ firinyie fan itaxun birin
ma.
42 Ɲama birin naxa e dɛge han e wasa.
43 Taami nun yɛxɛ dɔnxɔɛ to matongo,
debe fu nun firin nan nafe.
44 Mixi naxee taami don, xɛmɛ wulu
suuli nan nu e ra.

Isa ɲɛrɛfe ye fari
(Matiyu 14:22-33)

45 Na xanbi, Isa naxa a fala a fɔxirabirɛe
bɛ, e xa baki kunkui kui, e giri naakiri ma.
E xa siga a ya ra Betesayida, a tan xa nu
ɲama ragbilen.
46 A to gɛ a ɲungude ɲama ma, a naxa
te Ala maxandide geya fari.
47 Kɔɛ to so, kunkui nu na baa tagi. Isa
keren nan nu na xare ma.
48 A naxa a fɔxirabirɛe to e na tɔɔrɔfe
a ɲaaxi ra laala bade, barima foye ya nu
rafindixi e ma. Subaxɛ, Isa naxa fa a
fɔxirabirɛe ma, a ɲɛrɛfe baa fari. A gbe
mu nu luxi a xa dangi e ra,
49 e fa a to ɲɛrɛ ra ye fari. E naxa a
maɲɔxun tubari ra, e sɔnxɔɛ rate,
50 barima e birin nu Isa toxi, e birin
gaaxuxi. Kɔnɔ Isa naxa a masen e bɛ
keren na, «Wo naxa kɔntɔfili, n tan nan
a ra. Wo naxa gaaxu.»
51 Isa naxa te e xa kunkui kui, foye fan
naxa a raxara. E birin naxa kaaba, e dɛ
ixara.
52 E mu nu taamie xa kaabanako fe
fahaamuxi, barima e xaxili mu nu rabixi.

Isa furema gbegbe rayalanfe Genesareti
(Matiyu 14:34-36)

53 E to gɛ baa igiride, e naxa so Gene-
sareti bɔxi, e kunkui xiri naa.
54 E to goro kunkui kui, mixie naxa Isa
kolon keren na,
55 e naxa na bɔxi birin isa. E nu Isa xili
mɛma dɛdɛ, e nu fama e gi ra furemae ra
a xɔn, e saxi e xa sadee ma.
56 Isa nu soma daaxa nun taa yo kui,
mixie nu furemae sama a ya ra yire
makɛnɛnxie, e a mayandi e xa e bɛlɛxɛ
din a xa donma sanbunyi gbansan na.
Furema birin naxee na raba, e birin naxa
yalan.

7

Ala xa sɛriyɛ nun Adama xa naamunyi
(Matiyu 15:1-20)

1 Farisɛnie naxa e malan Isa yire, e nun
sɛriyɛ karamɔxɔ ndee naxee nu bara fa
kelife Darisalamu.
2 E naxa a to, a fɔxirabirɛ ndee e
dɛgema e bɛlɛxɛ sɛniyɛntaree ra, e mu e
raxaxi naamunyi ki ma.

3 Farisɛnie nun Yuwifi birin nɛ e
dɛgema fo e e bɛlɛxɛ raxa sinden e xa
naamunyi ki ma naxan fatanxi e benbae
ra.
4 Xa e keli ɲama yire, e mu e dɛgema
sinden, fo e gɛ e maxade a diinɛ ki ma.
Naamunyi wuyaxi man na e yi ra, alɔ
tɔnbili, tunde, nun paani maxa ki.
5 Na kui, Farisɛnie nun sɛriyɛ
karamɔxɔe naxa Isa maxɔrin, «Munfe ra i
fɔxirabirɛe mu biraxi forie xa naamunyie
fɔxɔ ra, e nu e dɛge e bɛlɛxɛ sɛniyɛntaree
ra?»
6 Isa naxa e yaabi, «Wo tan filankafuie,
Annabi Esayi nɔndi yati nan masen wo xa
fe ra a xa Kitaabui kui,
‹Yi ɲama n binyama e dɛ nɛ,
kɔnɔ e bɔɲɛ makuya n na pon!
7 E xa sali fufafu na a ra,
barima e mixi xaranma adamadie xa
maɲɔxunyie nan na
alɔ na naamunyie nan findixi n tan ma
sɛriyɛ nan na.›»
8 «Wo bara Ala xa sɛriyɛ bɛɲin, wo bira
mixie xa naamunyi fɔxɔ ra.»
9 Isa man naxa a masen e bɛ, «Wo fataxi
de! Wo gbilenxi Ala xa sɛriyɛ nan fɔxɔ ra
alako wo xa bira wo gbe naamunyi fɔxɔ
ra!
10 Annabi Munsa bara a masen, ‹Wo xa
wo baba nun wo nga binya.› A man bara
a masen, ‹Mixi yo naxan a baba nun a nga
konbi, a lan nɛ na kanyi xa faxa.›
11 Kɔnɔ wo tan naxɛ, xa mixi nde a fala
a baba xa na mu a nga bɛ, ‹I nu lanma i
xa naxan sɔtɔ n na i malise ra, n bara a fi
Ala ma,›
12 hali na kanyi mu fefe raba a baba nun
a nga bɛ.
13 Na kui, wo Ala xa sɛriyɛ matandima
wo xa naamunyie saabui ra, wo man fa
nee nan masenma wo xa die bɛ. Wo na fe
mɔɔli gbegbe nan nabama, bafe yi ra.»
14 Isa man naxa ɲama xili, a a masen e
bɛ, «Wo birin xa wo tuli mati n na, wo xa
fahaamui sɔtɔ.
15-16 Donse naxan keli a fari ma, a so
mixi fate i, a sese mu na naxan nɔma a
kanyi findide mixi sɛniyɛntare ra. Fe kobi
naxee kelima mixi bɔɲɛ ma, nee nan a
kanyi findima mixi sɛniyɛntare ra.»
17 Isa to bara keli ɲama xun, a so banxi,
a fɔxirabirɛe naxa a maxɔrin yi taali
wɔyɛnyi ma.
18 A naxa a masen e bɛ, «Yaxa wo
fan mu fahaamui sɔtɔ? Wo mu a kolon,
a donse yo keli a fari ma, a so mixi
fate i, na mu nɔma a kanyi findide mixi
sɛniyɛntare ra?
19 Barima na mu soma bɔɲɛ xa kui, a
goroma furi nɛ, a fa mini mixi fate i.» Na
kui, Isa a masen nɛ, a donse birin sɛniyɛn.
20 A man naxa a masen, «Fe kobi naxan
kelima mixi bɔɲɛ ma, na nan a kanyi
findima mixi sɛniyɛntare ra.
21 Barima xaxili kobi fatanma mixi bɔɲɛ
nan na, alɔ langoeɲa, muɲɛ, faxɛ tife,
22 yɛnɛ, wasatareya, ɲaaxui, yan-
fanteya, ɲɛngɛya, tɔɔnɛ, konbi, yɛtɛ ig-
boe, nun daxuɲa.
23 Na fe kobie birin kelima mixi bɔɲɛ
nan ma, e a kanyi findi mixi sɛniyɛntare
ra.»

Siriya Fenisiya ginɛ xa danxaniya (Matiyu 15:21-28)

24 Isa naxa keli mɛnni, a siga Tire bɔxi
ma. A naxa so a yigiyade. A mu nu wama
mixi yo xa a yire kolon, kɔnɔ a mu nɔ a
nɔxunde.
25 Ginɛ nde nu na, ɲinnɛ nu naxan xa
di ginɛ fɔxɔ ra. A to Isa xa fe mɛ, a naxa
fa a yire, a suyidi a bɛ.
26 Yuwifi xa mu nu yi ginɛ ra, a nu
barixi Siriya Fenisiya nɛ. A naxa Isa
mayandi, a xa ɲinnɛ keri a xa di ginɛ fɔxɔ
ra.
27 Isa naxa a yaabi, «A lu dimɛe nan
singe xa e dɛge, barima a mu lan taami
xa ba dimɛdie yi ra, a sa baree bun.»
28 Ginɛ fan naxa a yaabi, «Marigi, i
nɔndi, kɔnɔ baredi naxee na teebili bun
ma, e fan dimɛe xa donse donma naxan
birama bɔxi.»
29 Isa naxa a fala a bɛ, «I xa yaabi xa
fe ra, siga, ɲinnɛ bara gbilen i xa di ginɛ
fɔxɔ ra.»
30 Ginɛ to gbilen a xɔnyi, a naxa a xa di
li a saxi sade ma, ɲinnɛ bara gbilen a fɔxɔ
ra.

Isa tulixɔri boboxi rayalanfe

31 Isa naxa keli Tire bɔxi, a dangi Sidɔn,
a gbilen Galile baa mabiri, Taa Fu bɔxi
ma.
32 E naxa fa tulixɔri nde ra a xɔn
ma, wɔyɛnfe xɔrɔxɔxi naxan ma, e Isa
mayandi a xa a bɛlɛxɛ sa a ma.
33 Isa naxa tulixɔri tongo ɲama yire, e
sa ti e xati ma. Isa naxa a bɛlɛxɛsolee raso
tulixɔri tulie kui, a a yɛtɛ kan dɛye sa a
nɛnyi ma.
34 A naxa a ya rate koore, a a ɲɛngi
rate a belebele ra. A fa a fala tulixɔri bɛ,
«Efafata!» Na nan falaxi e xa xui, «I xa
rabi!»
35 A tulie naxa fe mɛ keren na, a nɛnyi
fan naxa keli, a naxa wɔyɛn fɔlɔ a fanyi
ra.
36 Isa naxa e yamari, a e naxa yi fe fala
mixi yo bɛ. Kɔnɔ hali Isa to nu tɔnyi
dɔxɔma e ma kiyoki, e tan nu sigama a
xa xibaaru fala ra nan tui.
37 E nu bara kaaba ki fanyi, e nu a
fala, «A fe fanyi mɔɔli birin nabama! A
a niyama tulixɔri xa fe mɛ, boboe fan xa
wɔyɛn!»

8

Isa donse fife xɛmɛ mixi wulu naani ma
(Matiyu 15:32-39)

1 Na saxanyi, ɲama gbegbe man nu bara
e malan. Donse to mu nu e yi ra, Isa naxa
a fɔxirabirɛe xili, a a masen e bɛ,
2 «N bara kinikini yi ɲama ma, barima
a xi saxan nan yi ki, e na n yire. Donse yo
mu e bɛ yi ki.
3 N na a fala ya, e xa siga e xɔnyi kaamɛ
ra e ma, e tɔɔrɔma nɛ kira xɔn ki fanyi.
Ndee na e ya ma, e kelide makuya.»
4 Isa fɔxirabirɛe naxa a yaabi, «Taami
sɔtɔma di yi wula kui naxan yi ɲama
wasama?»
5 Isa naxa e maxɔrin, «Taami gundi yeri
na wo yi?» E naxa a yaabi, «Solofere.»
6 Isa naxa a fala ɲama bɛ e xa dɔxɔ bɔxi.
A naxa na taami gundi solofere tongo, a
Ala nuwali sa. A to e igira, a naxa e so a
fɔxirabirɛe yi ra, e xa e itaxun ɲama ma.
E fan naxa a raba na ki.
7 Yɛxɛ lanma ndee fan nu na e yi ra. Isa
to Ala nuwali sa e xa fe ra, a naxa a fala,
a e fan xa itaxun.
8 Ɲama naxa a dɛge han e wasa.
Donse dɔnxɔɛ fan naxa matongo han
debe solofere naxa rafe.
9 Mixi wulu naani ɲɔndɔn nan nu na
naa. Isa to e ragbilen,
10 a naxa te kunkui kui keren na, e nun
a fɔxirabirɛe naxa siga Dalamanuta bɔxi
ma.

Farisɛnie nun Sadusenie xa danxaniyatareɲa
(Matiyu 16:1-12)

11 Farisɛnie naxa fa, e nun Isa naxa
wɔyɛn fɔlɔ. E to nu wama a matofe, e
naxa a maxɔrin a xa tɔnxuma makaabaxi
nde masen e bɛ kelife koore ma.
12 Na naxa Isa bɔɲɛ tɔɔrɔ ki fanyi. A
naxa a masen, «Munfe ra yi waxati mixie
n maxɔrinma tɔnxuma makaabaxi ma? N
xa nɔndi fala wo bɛ, tɔnxuma yo mu fima
yi waxati mixie ma.»
13 Na xanbi a naxa keli e xun ma, a man
baki kunkui kui girife ra naakiri ma.
14 A fɔxirabirɛe nu bara nɛɛmu fade
taami nde ra e xun. Taami gundi keren
peti nan nu na e yi ra kunkui kui.
15 Isa naxa yi matintin e ra, «Wo wo yɛtɛ
ratanga Farisɛnie nun Herode xa lɛbini
ma.»
16 E naxa so wɔyɛnfe e bore bɛ na fe ma,
a a na falaxi nɛ barima taami mu na e yi
ra.
17 Isa to e xa wɔyɛnyi kolon, a naxa a
masen e bɛ, «Wo taami fe falama wo bore
bɛ munfe ra? Han ya wo mu xaxili sɔtɔ,
wo mu fe fahaamu? Wo xaxili mu rabixi?
18 Ya na wo bɛ, kɔnɔ wo mu se toma.
Tuli na wo bɛ, kɔnɔ wo mu fe mɛma. Wo
nɛɛmuxi nɛ?
19 N taami gundi suuli itaxun mixi wulu
suuli ma dɛnnaxɛ, wo debe yeri rafe
taami dɔnxɔɛ ra?» E naxa a yaabi, «Fu
nun firin.»
20 «N man to taami gundi solofere
itaxun xɛmɛ wulu naani ma, wo debe yeri
rafe taami dɔnxɔɛ ra?» E naxa a yaabi,
«Solofere.»
21 A fa e maxɔrin, «Han ya wo mu
fahaamui sɔtɔ?»

Dɔnxui rayalanfe

22 E to so Betesayida, mixie naxa fa
dɔnxui nde ra Isa xɔn, e a mayandi a xa
a bɛlɛxɛ sa a ma.

23 Isa naxa dɔnxui bɛlɛxɛ suxu, a mini
a ra taa fari ma. A naxa a dɛye sa a ya
ma, a a bɛlɛxɛ sa a ma, a fa a maxɔrin, «I
se nde toma?»
24 Dɔnxui naxa a ya rabi, a fa a fala, «N
bara mixie to ɲɛrɛ ra, kɔnɔ e luxi alɔ wuri
bilie.»
25 Isa man naxa a bɛlɛxɛ sa a ya ma.
Dɔnxui to a ya rabi sɔnɔn, a nu bara
yalan, a se birin igbɛma a fanyi ra.
26 Na tɛmui, Isa naxa a fala a bɛ,
«Gbilen i xɔnyi keren na, hali i mu so taa
kui.»

Piyɛri Isa kolonfe Ala xa Mixi Sugandixi ra
(Matiyu 16:13-20, Luki 9:18-21)

27 Isa nun a fɔxirabirɛe man naxa mini
sigafe ra taa naxee na Sesareya Filipi
rabilinyi. Kira xɔn, Isa naxa a fɔxirabirɛe
maxɔrin, «Mixie munse falama n ma fe
ra? Nde lanxi n ma?»
28 E naxa a yaabi, «Ndee a falama,
Annabi Yaya Xunxa. Ndee a falama,
Annabi Eliya, xa na mu a ra namiɲɔnmɛ
gbɛtɛ.»
29 Isa man naxa e maxɔrin, «Kɔnɔ wo
tan naxɛ di? Nde n na?» Piyɛri naxa a
yaabi, «Ala xa Mixi Sugandixi nan na i
ra.»
30 Isa naxa a matintin e ra, a e naxa a
xa fe fala mixi yo bɛ.

Isa a xa faxɛ nun marakeli xa fe masenfe
(Matiyu 16:21-28, Luki 9:22)

31 Isa naxa a masen fɔlɔ e bɛ, a fo
Adama xa Di xa tɔɔrɛ gbegbe sɔtɔ. Yuwi-
fie xa forie, sɛrɛxɛdubɛ kuntigie, nun
sɛriyɛ karamɔxɔe mu lama a ra, e a faxa,
kɔnɔ xi saxan dangi xanbi, a man kelima
nɛ faxɛ ma.
32 A naxa yi wɔyɛnyi birin masen e bɛ
a fiixɛ ra. Piyɛri to a bɛndun, e sa ti e xati
ma, a naxa so wɔyɛnfe Isa ma, a xa ba na
mɔɔli falafe.
33 Kɔnɔ Isa naxa a ya rafindi a
fɔxirabirɛe ma, a fa a fala Piyɛri bɛ, «Keli
n ya i, i tan Sentanɛ! I xaxili mu tixi Ala
fee xa ra, a tixi adama fee nan na.»
34 Na xanbi, Isa naxa ɲama xili a nun a
fɔxirabirɛe, a a masen e bɛ, «Xa mixi wa
birafe n fɔxɔ ra, a xa tondi a yɛtɛ ma, a
tin tɔɔrɛ nun faxɛ ra, a bira n fɔxɔ ra.
35 Mixi naxan wama a yɛtɛ rakisife, na
kanyi lɔɛma nɛ. Naxan a yɛtɛ ralɔɛma n
tan ma fe ra a nun n ma xibaaru fanyi xa
fe ra, na kanyi kisima nɛ.
36 Duniɲa birin sɔtɔɛ munse fanma mixi
ma, xa a sigama yahannama?
37 Fe mundun na, mixi nɔma a xa
ariyanna masarade naxan na?
38 Naxan yo yaagima n tan nun n ma
wɔyɛnyi xa fe ra yi waxati mixi kobie nun
yunubitɔɛe tagi, n tan Adama xa Di fama
n Baba xa nɔrɛ kui tɛmui naxɛ n nun
malekɛ sɛniyɛnxie, n fan yaagima nɛ na
kanyi xa fe ra.»

9

1 Isa man naxa a masen e bɛ, «N xa
nɔndi fala wo bɛ, mixi ndee tixi wo ya ma
be, naxee mu faxama fo e Ala xa mangɛya
niini to fa ra sɛnbɛ kui.»

Isa nɔrɔfe
(Matiyu 17:1-13, Luki 9:28-36)

2 Xi senni dangi xanbi, Isa naxa Piyɛri,
Yaki, nun Yaya xanin e doro ma geya itexi
nde fari. Mɛnni Isa naxa masara, a nɔrɔ
e ya xɔri.
3 A xa sosee naxa fiixɛ a mɔɔli nde ra
naxan mu toma duniɲa ma.
4 Annabi Eliya nun Annabi Munsa naxa
mini fɔxirabirɛe ya xɔri, e naxa e to naa
e nun Isa wɔyɛnfe.
5 Piyɛri naxa a fala Isa bɛ, «Karamɔxɔ,
fe fanyi na a ra muxu to na be yi ki. Muxu
xa lingira saxan yailan, keren i gbe, keren
Annabi Munsa gbe, keren Annabi Eliya
gbe.»
6 Piyɛri na fala nɛ a to mu nu sese
kolon a naxan falama, barima a tan nun
a booree nu bara gaaxu ki fanyi ra.
7 Na xanbi, nuxui naxa goro e xun ma,
xui nde naxa mini nuxui kui, a a masen,
«N ma Di maxanuxi nan yi ki. Wo wo tuli
mati a ra.»
8 Na ikɔrɔxi ra, Isa fɔxirabirɛe to e ya
rage, e mu mixi yo to e yire fo Isa.
9 E to nu na gorofe geya fari, Isa naxa
a matintin e ra, e fe naxan toxi e ya ra,
e naxa a fala mixi yo bɛ, han beemanun
Adama xa Di xa keli faxɛ ma.

10 E naxa na ragata e xaxili ma, e nu e
bore maxɔrin, «A to a fala a a kelima faxɛ
ma, na munse masenxi?»
11 E naxa Isa maxɔrin, «Munfe ra sɛriyɛ
karamɔxɔe a falama a fo Annabi Eliya
nan singe xa fa?»
12 A naxa a masen e bɛ, «Nɔndi na a
ra. Annabi Eliya nan singe fama yati, a fe
birin yailan. A man sɛbɛxi munfe ra, a fo
Adama xa Di xa tɔɔrɛ gbegbe sɔtɔ, mixie
a mabere?
13 Kɔnɔ n xa a fala wo bɛ, Annabi Eliya
ɲan bara fa, kɔnɔ e bara e waxɔnfe birin
niya a ra, alɔ a xa fe sɛbɛxi ki naxɛ.»

Isa ɲinnɛ kerife dimɛdi fɔxɔ ra
(Matiyu 17:14-23, Luki 9:37-45)

14 Na xanbi, e naxa sa fɔxirabirɛ booree
li, e nun sɛriyɛ karamɔxɔe nu na xɔrɔxɔfe
e xa wɔyɛnyie kui, ɲama gbegbe fan nu
na e rabilinyi.
15 Ɲama fɛfɛ Isa to, e naxa kaaba, e e gi,
e xa sa a xɛɛbu.
16 Isa naxa e maxɔrin, «Wo nun yee na
wɔyɛnfe yi mɔɔli ra munfe ma?»
17 Xɛmɛ nde naxa a yaabi ɲama tagi,
«Karamɔxɔ, n faxi n ma di xɛmɛ nan na
i xɔn, barima ɲinnɛ na a fɔxɔ ra naxan
bara a dɛ bobo.
18 A na keli a ra dɛdɛ, a a rabirama nɛ
bɔxi, a dɛ xunfɛ nu fa mini, a nu a ɲinyi
raxin, a fate birin xɔrɔxɔ a ra. N bara i
fɔxirabirɛe mayandi e xa yi ɲinnɛ keri a
fɔxɔ ra, kɔnɔ e mu nɔ.»
19 Isa naxa e yaabi, «Wo tan danxaniy-
atare bɔnsɔɛ, n xa lu wo sɛɛti ma han
mun tɛmui? N xa ti wo bun ma han mun
lɔxɔɛ? Wo fa na di ra n xɔn.»
20 E naxa fa a ra a xɔn. Ɲinnɛ to Isa
to, a naxa di rabira keren na, a nu fa a
maɲindigilin bɔxi, a dɛ xunfɛ nu mini.
21 Isa naxa a baba maxɔrin, «Yi rabama
a ra kabi mun tɛmui?» A naxa a yaabi,
«Kabi a dimɛdi tɛmui.
22 Sanmaya wuyaxi yi ɲinnɛ a rabirama
tɛ xɔɔra, xa na mu ye, alako a xa a faxa.
Kɔnɔ xa i nɔma fe nde ra, muxu mali.
Kinikini muxu ma!»
23 Isa naxa a masen a bɛ, «I naxɛ, xa
n nɔma. Fefe mu na naxan mu nɔma
rabade mixi bɛ xa danxaniya na a bɛ.»
24 Di baba fan naxa a xui ite keren na
Isa mayandife ra, «Danxaniya na n bɛ,
kɔnɔ n mali n ma danxaniyatareɲa xa fe
ra!»
25 Isa to ɲama to, e fafe e gi ra, a
naxa wɔyɛn ɲinnɛ ra, «I tan ɲinnɛ naxan
bara yi di dɛ bobo, i a tuli xɔri, n bara i
yaamari, gbilen a fɔxɔ ra, i man naxa a
tɔɔrɔ sɔnɔn!»
26 Ɲinnɛ naxa sɔnxɔ, a di raketun a ra a
ɲaaxi ra, a fa gbilen a fɔxɔ ra. Di naxa lu
alɔ a faxaxi nɛ. Mixi gbegbe naxa a fala,
«A bara faxa.»
27 Kɔnɔ Isa naxa a suxu a bɛlɛxɛ ma, a
a rakeli, di fan naxa ti.
28 Isa to so banxi, a fɔxirabirɛe naxa a
maxɔrin e doro ma, «Munfe ra muxu tan
mu nɔ na ɲinnɛ keride?»
29 Isa naxa a masen e bɛ, «Yi ɲinnɛ
mɔɔli tan kerima mixi fɔxɔ ra Ala
maxandi nan tun na.»

Isa a xa faxɛ nun marakeli xa fe masenfe sanmaya firin nde
(Matiyu 17:22-23, Luki 9:43-46)

30 E naxa keli mɛnni, e Galile bɔxi igiri.
Isa mu nu wama mixie xa a yire kolon,
31 barima a nu na a fɔxirabirɛe xaranfe
nɛ. A naxa a masen e bɛ, «Adama xa Di
sama nɛ mixie bɛlɛxɛ, e a faxa. A xa faxɛ
xi saxan dangi xanbi, a man kelima nɛ
faxɛ ma.»
32 Kɔnɔ a fɔxirabirɛe mu a xa wɔyɛnyi
fahaamu, e man mu suusa a maxɔrinde.

Mixi naxan tide gbo
(Matiyu 18:1-5, Luki 9:46-48)

33 E naxa so Kapɛrɛnamu. E man to so
banxi kui, Isa naxa e maxɔrin, «Wo nu na
wɔyɛnyi mundun kira xɔn?»
34 Kɔnɔ e mu sese fala, barima e to nu
wɔyɛnma e bore bɛ kira xɔn, e nu wama
a kolonfe nɛ naxan tide gbo e ya ma.
35 Na kui, Isa to a magoro, a naxa yi mixi
fu nun firin xili, a a masen e bɛ, «Xa mixi
yo wa findife yarerati ra, fo na kanyi xa
findi birin xa xanbirati ra, a findi birin
hayi fanma ra.»
36 Isa naxa dimɛdi nde tongo, a a ti e
tagi. A naxa dimɛdi dɔxɔ a san ma, a fa a
masen a fɔxirabirɛe bɛ,
37 «Mixi yo naxan yi dimɛdi mɔɔli
rasɛnɛma n xili ra, na kanyi bara n tan
yɛtɛ yati rasɛnɛ. Mixi yo n nasɛnɛ, na

kanyi mu n tan gbansan xa rasɛnɛxi. A bara n xɛɛma fan nasɛnɛ.»

Findife Isa fɔxirabirɛ ra
(Luki 9:49-50)

38 Yaya naxa a fala a bɛ, «Karamɔxɔ, muxu bara xɛmɛ nde to a ɲinnɛ kerima mixi fɔxɔ ra i xili saabui ra. Muxu bara kata a xa ba na ma, barima a mu biraxi won fɔxɔ ra.»
39 Isa naxa a masen, «Wo naxa a ratɔn, barima mixi yo kaabanako raba n xili saabui ra, na kanyi mu nɔma fe ɲaaxi falade n ma fe ra mafuren.
40 Na kui, mixi naxan mu a ikelixi won xili ma, a kanyi na won bɛ nɛ.
41 Mixi yo wo ki ye n xili ra wo to biraxi Ala xa Mixi Sugandixi fɔxɔ ra, n xa nɔndi fala wo bɛ, na kanyi mu ganma a baraayi ra muku.»

Maratantanyi saabui
(Matiyu 18:6-9, Luki 17:1-2)

42 «Mixi yo yi mixi xuri keren natantan, naxan danxaniyaxi n ma, a fisa na kanyi bɛ gɛmɛ binye xa xiri a kɔnyi ra, a rasin baa ma.
43-44 Xa i bɛlɛxɛ findi i ratantanse ra, a bolon. I sofe ariyanna i bɛlɛxɛ keren bolonxi, na fisa i bɛ dinɛ i bɛlɛxɛ firin luxi na, i fa siga yahannama, tɛ mu xubenma dɛnnaxɛ.
45-46 Xa i sanyi findi i ratantanse ra, a bolon. I sofe ariyanna i sanyi keren bolonxi, na fisa i bɛ dinɛ i sanyi firin luxi na, i fa woli yahannama.
47 Xa i ya findi i ratantanse ra, a ba na. I sofe ariyanna i ya keren kanaxi, na fisa i bɛ dinɛ i ya firin luxi na, i fa woli yahannama,
48 kuli mu faxama dɛnnaxɛ, tɛ fan mu xubenma.»

(Matiyu 5:13, Luki 14:34-35)

49 «Tɛ sama nɛ mixi birin ma, alɔ fɔxɛ sama donse ma ki naxɛ.
50 Fɔxɛ findixi fe fanyi nan na, kɔnɔ xa fɔxɛ mɛxɛmɛxɛnyi bara ba, a fa mɛxɛmɛxɛnma di? Fɔxɛ xa lu wo i, wo xa lu bɔɲɛsa kui wo bore tagi.»

10

Futi nun fatanyi
(Matiyu 19:1-9, Luki 16:18)

1 Isa naxa keli mɛnni, a siga Yudaya bɔxi a nun Yurudɛn naakiri ma. Ɲama gbegbe man naxa e malan a yire, a fan naxa e kawandi fɔlɔ, alɔ a nu darixi a ra ki naxɛ.
2 Farisɛnie naxa fa Isa yire alako e xa gantanyi te a bɛ. E naxa a maxɔrin, «A daxa xɛmɛ xa mɛɛ a xa ginɛ ra?»
3 Isa naxa e yaabi, «Annabi Munsa wo yamari munse ra?»
4 E fan naxa a yaabi, «Annabi Munsa a fala nɛ, a xa xɛmɛ wa mɛɛfe a xa ginɛ ra, a xa fatan kɛɛdi nan nafala, a fa mɛɛ ginɛ ra.»
5 Isa naxa a masen e bɛ, «Annabi Munsa yi yaamari sɛbɛxi nɛ wo bɛ wo xaxili to xɔrɔxɔ.
6 Kɔnɔ duniɲa fɔlɔ fɔlɛ ra, Ala naxa xɛmɛ nun ginɛ daa.
7 ‹Na kui, xɛmɛ kelima a baba nun a nga xun ma, a a xa ginɛ xa futi xiri,
8 e firin findi keren na.› Na nan a toxi, mixi firin xa mu e ra sɔnɔn, e firin bara findi keren na.
9 Ala bara naxee xiri e boore ra, adama naxa e rafatan.»
10 E to so banxi, Isa fɔxirabirɛe man naxa a maxɔrin na masenyi ma.
11 Isa naxa a masen e bɛ, «Mixi yo mɛɛ a xa ginɛ ra, a sa gbɛtɛ dɔxɔ, a kanyi bara yɛnɛ raba.
12 Xa ginɛ fan mɛɛ a xa xɛmɛ ra, a sa dɔxɔ xɛmɛ gbɛtɛ xɔn, a fan bara yɛnɛ raba.»

Isa nun dimɛdie
(Matiyu 19:13-15, Luki 18:15-17)

13 Mixie nu fafe dimɛdie ra Isa xɔn, alako a xa a bɛlɛxɛ sa e ma, kɔnɔ a fɔxirabirɛe naxa wɔyɛn na mixie ma.
14 Isa to na fe to, a naxa xɔnɔ, a fa a masen a fɔxirabirɛe bɛ, «Wo a lu dimɛdie xa fa n yire. Wo naxa tɔnyi dɔxɔ e ma, barima naxee maniyaxi e ra, nee nan soma Ala xa mangɛya niini bun ma.
15 N xa nɔndi fala wo bɛ, mixi naxan mu tinma Ala xa mangɛya niini ra alɔ dimɛdi, na kanyi mu soma Ala xa mangɛya niini bun ma feo!»
16 A naxa dimɛdie dɔxɔ a san ma, a a bɛlɛxɛ sa e ma, a duba e bɛ.

Sɛgɛtala bannaxi
(Matiyu 19:16-30, Luki 18:18-30)

17 Isa to nu bara kira suxu, xɛmɛ nde
naxa fa a gi ra a fɔxɔ ra, a a xinbi sin a
bun ma. A naxa Isa maxɔrin, «Karamɔxɔ
fanyi, a lan n xa munse raba alako n xa
abadan kisi sɔtɔ kɛ ra?»
18 Isa naxa a masen a bɛ, «Munfe ra i n
xilima karamɔxɔ fanyi? Mixi yo mu fan.
Ala keren peti nan fan.
19 I sɛriyɛ kolon: ‹I naxa faxɛ ti. I naxa
yɛnɛ raba. I naxa muŋɛ ti. I naxa mixi
tɔɔŋɛgɛ. I naxa fu mixi ma. I baba nun i
nga binya.›»
20 Xɛmɛ naxa Isa yaabi, «Karamɔxɔ,
n bara na birin nabatu kafi n dimɛdi
tɛmui.»
21 Isa naxa xɛmɛ mato, a naxa a xanu.
A naxa a masen a bɛ, «Fe keren nan fa
luxi i bɛ. Siga, se naxan birin na i yi ra, i
sa a mati, i a kɔbiri fi setaree ma. Na kui,
i fama bannaya sɔtɔde ariyanna. I na na
raba, fa, i bira n fɔxɔ ra.»
22 Xɛmɛ to na wɔyɛnyi mɛ, a naxa siga
sunnunyi kui, barima harige gbegbe nu
na a yi ra.
23 Isa naxa a ya rage a rabilinyi, a fa
a masen a fɔxirabirɛe bɛ, «Sofe Ala xa
mangɛya niini bun ma, a xɔrɔxɔ naafuli
kanyie bɛ ki fanyi!»
24 A fɔxirabirɛe naxa kaaba a xa
wɔyɛnyi ma, kɔnɔ Isa man naxa a masen
e bɛ, «N ma die, sofe Ala xa mangɛya niini
bun ma, a xɔrɔxɔ ki fanyi!
25 Ɲɔxɔmɛ so ɲɔxun sɛnbɛ yale ra, dinɛ
bannamixi sofe ra Ala xa mangɛya niini
bun ma.»
26 Isa fɔxirabirɛe dɛ naxa ixara ki fanyi
ra, e nu e bore maxɔrin, «Nde fa nɔma
kiside fa?»
27 Isa naxa e mato, a fa a masen e bɛ,
«Adama mu nɔma a yɛtɛ rakiside, kɔnɔ
Ala tan nɔma fe birin na.»
28 Piyɛri naxa wɔyɛn fɔlɔ Isa bɛ, «A
mato, muxu bara keli se birin xun ma,
muxu bira i fɔxɔ ra.»
29 Isa naxa a masen, «N xa nɔndi fala
wo bɛ, mixi yo naxan na keli a xa se nde
xun ma n tan nun n ma xibaaru fanyi
xa fe ra, a findi banxi ra ba, xunyae ba,
taarae ba, baba ba, nga ba, die ba, bɔxie
ba,
30 na kanyi fama na birin ɲɔxɔɛ kɛmɛ
kɛmɛ nan sɔtɔde. Fɔxɔɛe yo, xunyae yo,
taarae yo, babae yo, ngae yo, bɔxie yo, a
e sɔtɔma yi duniɲa ma a nun ɲaxankatɛ
ra, a man fa abadan kisi sɔtɔ aligiyama.
31 Yarerati wuyaxi fama findide xanbi-
ratie ra, xanbiratie fan findi yareratie ra.»

Isa a xa faxɛ nun marakeli xa fe masenfe sanmaya saxan nde (Matiyu 20:17-19, Luki 18:31-34)

32 Isa nun a fɔxirabirɛe naxa kira suxu
tefe Darisalamu, Isa tixi e ya ra. A
fɔxirabirɛe nu kɔntɔfilixi, naxee fan nu
biraxi e fɔxɔ ra, nee fan nu gaaxuxi. Isa
man naxa a fɔxirabirɛ fu nun firin xun
lan, a so fe tagi rabafe e bɛ naxan fama a
tan lide.
33 A naxa a masen, «Wo a mato, won
na tefe Darisalamu nɛ yi ki. Adama xa Di
sama nɛ sɛrɛxɛdubɛ kuntigie, nun sɛriyɛ
karamɔxɔe bɛlɛxɛ, e a makiiti faxɛ kiiti
ra, e a so kaafirie yi ra.
34 E a mayelema nɛ, e dɛye bɔxun a ma,
e a bɔnbɔ sɛbɛrɛ ra, e man fa a faxa. Kɔnɔ
a xa faxɛ xi saxan dangi xanbi, a man
kelima nɛ faxɛ ma.»

Sebede xa die xa maxɔrinyi (Matiyu 20:20-28, Luki 22:24-47)

35 Na xanbi, Sebede xa die, Yaki nun
Yaya, e naxa e maso Isa ra, e a fala a bɛ,
«Karamɔxɔ, muxu wama a xɔn ma nɛ,
muxu na fe naxan yo maxɔrin i ma, i xa
na raba muxu bɛ.»
36 Isa naxa e maxɔrin, «Wo wama n xa
munse raba wo bɛ?»
37 E naxa a yaabi, «Tin muxu bɛ, keren
xa dɔxɔ i yirefanyi ma, boore fan xa dɔxɔ
i kɔɔla ma i xa nɔrɛ kui.»
38 Isa naxa a masen e bɛ, «Wo mu a
kolon wo fe naxan maxɔrinfe. Wo nɔma
tinde tɔɔrɛ ra, alɔ n tan tinma a ra ki
naxɛ? Wo nɔma tide tɔɔrɛ ya i naxan fafe
n lide?»
39 E naxa a yaabi, «Muxu nɔma.» Isa
fan naxa a fala e bɛ, «Wo fan yati fama
ɲaxankatɛ sɔtɔde alɔ n tan. Wo fan fama
tide n ma tɔɔrɛ bun ma naxan fafe n lide.
40 Kɔnɔ dɔxɔfe n yirefanyi nun n kɔɔla
ma, na mu fatanma n tan xa ra. Na na
mixie nan bɛ, a ragataxi naxee bɛ.»
41 Fɔxirabirɛ fu dɔnxɔɛ to na fe mɛ, e
bɔŋɛ naxa te fɔlɔ Yaki nun Yaya ma.
42 Isa naxa e xili a yire, a a masen e
bɛ, «Wo a kolon, naxee kolonxi ɲamanɛ

mangɛe ra, e mixie yamarima a xɔrɔxɔɛ
ra, e e sɛnbɛ raminima e ma alako e xa
mangɛya xa kolon.
43 Kɔnɔ a naxa lu na ki wo tan tagi. Mixi
naxan wama a tide xa gbo wo ya ma, a xa
findi wo malima nan na.
44 Mixi naxan wama findife wo xa
yarerati ra, a kanyi xa findi birin xa konyi
nan na.
45 Hali Adama xa Di a faxi na nan ma. A
mu faxi xɛ mixie xa wali a tan bɛ. A faxi
nɛ alako a tan nan xa wali mixie bɛ, a xa
mixi gbegbe xunsara a xa faxɛ saabui ra.»

Isa Yeriko dɔnxui rayalanfe
(Matiyu 20:29-34, Luki 18:35-43)

46 E naxa so Yeriko. Isa nun a
fɔxirabirɛe man to nu kelife naa, e nun
ɲama gbegbe, Timeyo xa di xɛmɛ Bar-
itimeyo nu dɔxɔxi kira dɛ ra kulɛ matide.
Dɔnxui nan nu a ra.
47 A to a mɛ a Isa Nasarɛtika nan nu
dangife naa, a naxa so a xilife a xui itexi
ra, «Isa, Dawuda xa Di, kinikini n ma.»
48 Ɲama naxa wɔyɛn dɔnxui ma a a xa
a sabari, kɔnɔ a ɲan naxa a xui ite dangi
a singe ra, a nu xili ti, «Dawuda xa Di,
kinikini n ma.»
49 Isa naxa ti, a a fala, «Wo a xili.» E
naxa dɔnxui xili, e a fala a bɛ, «Limaniya!
Keli, Isa na i xilife!»
50 Dɔnxui naxa a xa donma binye wɔlɛ
keren na, a keli, a tugan, a siga Isa yire.
51 Isa naxa a maxɔrin, «I wama n xa
munse raba i bɛ?» Dɔnxui naxa a yaabi,
«Karamɔxɔ, n wama nɛ n ya xa se to.»
52 Isa naxa a masen a bɛ, «Siga, i xa
danxaniya bara i rakisi.» A ya naxa se to
keren na, a fa bira Isa fɔxɔ ra kira xɔn.

11

Isa sofe Darisalamu
(Matiyu 21:1-11, Luki 19:28-44, Yaya 12:12-16)

1 E to makɔrɛ Darisalamu ra, e na
Betifage nun Betani yire li, Oliwi geya
mabiri, Isa naxa a fɔxirabirɛ mixi firin
xɛɛ,
2 a a fala e bɛ, «Wo xa so taa kui naxan
na yare. Wo nɛfɛ so naa, wo sofale lanma
lima a xirixi na, mixi singe mu nu dɔxɔ
naxan fari. Wo xa a fulun, wo fa a ra n
xɔn ma.
3 Xa mixi nde fa sa wo maxɔrin, ‹Wo a
fulunfe munfe ra,› wo xa a yaabi, ‹Marigi
nan hayi na a ma. A a ragbilenma ya.›»
4 E to siga, e naxa a li sofale lanma xirixi
naadɛ nde sɛɛti ma kira dɛ ra. E to a
fulun,
5 mixi naxee nu tixi naa, e naxa e
maxɔrin, «Wo munse rabafe, wo to yi
sofale lanma fulunxi?»
6 E naxa e yaabi alɔ Isa a masen e bɛ ki
naxɛ. Nee fan naxa e lu e xa siga.
7 E to fa sofale lanma ra Isa xɔn, e naxa
e xa donmae sa a fari, Isa fa a magoro a
ma.
8 Mixi gbegbe naxa e xa donmae itala
kira xɔn ma, ndee fan naxa fɛnsɛ sɛgɛ, e
nee fan sa kira xɔn ma Isa binyafe ra.
9 Ɲama naxee nu ɲɛrɛfe Isa ya ra, a nun
naxee nu ɲɛrɛfe a xanbi ra, e birin nu e
xui itefe, e a fala,
«Tantui na won Nakisima bɛ!
Baraka na a bɛ naxan fafe Marigi xili ra!
10 Baraka na won Baba Dawuda xa
mangɛya bɛ naxan na fafe!
Tantui na won Nakisima bɛ naxan na
koore ma!»
11 Isa to so Darisalamu, a naxa siga
hɔrɔmɔbanxi kui. A to gɛ naa rabilinyi
birin matode, e nun a fɔxirabirɛ mixi fu
nun firinyie naxa siga Betani, barima kɔɛ
nu bara so.

Isa xɔrɛ bili dankafe
(Matiyu 21:18-22)

12 Na kuye iba, e to nu kelife Betani,
kaamɛ naxa Isa suxu.
13 A to xɔrɛ bili nde to, a ndedi
makuyaxi e ra, a burɛxɛ na a kɔn na, a
naxa sa na mato, xa a nɔma a bogi nde
masɔtɔde. Kɔnɔ a to makɔrɛ xɔrɛ bili ra,
a mu sese li a kɔn na fo a burɛxɛ, barima
xɔrɛ bogi tɛmui mu nu a lixi.
14 Isa naxa a fala xɔrɛ bili bɛ, «Mixi yo
naxa i tan bogi don sɔnɔn!» A fɔxirabirɛe
fan naxa a xui mɛ.

Isa sarematie kerife hɔrɔmɔbanxi kui
(Matiyu 21:12-17, Luki 19:45-48, Yaya 2:13-16)

15 E to siga Darisalamu, Isa naxa so
hɔrɔmɔbanxi kui, a sarematie nun sare-
soe keri fɔlɔ, naxee nu na naa. A naxa
kɔbiri masarɛe xa teebilie nun ganbɛ
matie xa dɔxɔsee rabira.

16 A man mu tin mixi yo xa dangi hɔrɔmɔbanxi sansanyi kui, e na findi e xa
kote maxanin kira ra.
17 A naxa e kawandi, a a masen, «A mu
sɛbɛxi xɛ, ‹N ma banxi xili falama nɛ, si
birin ma salide banxi›? Kɔnɔ wo tan bara
a findi muɲɛtie dɔxɔde ra.»
18 Sɛrɛxɛdubɛ kuntigie nun sɛriyɛ
karamɔxɔe to yi fe mɛ, e naxa fɛɛrɛ fen
fɔlɔ e nɔma Isa faxade ki naxɛ. E nu
gaaxuxi a ya ra, barima a nu ɲama birin
dɛ ixarama a xa kawandi ra.
19 Nunmare to so, Isa nun a fɔxirabirɛe
man naxa keli taa kui.

Xɔrɛ bili xare nun Ala maxandife (Matiyu 21:20-22)

20 Na kuye iba, e to nu dangife, a
fɔxirabirɛe naxa xɔrɛ bili to a bara xara
han a sanke.
21 Piyɛri to ratu, a naxa a fala Isa bɛ,
«Karamɔxɔ, a mato, i xɔrɛ bili naxan
danka, a bara xara gben.»
22 Isa naxa a masen e bɛ, «Wo xa
danxaniya Ala ma.
23 N xa nɔndi fala wo bɛ, xa wo a fala
yi geya bɛ, ‹Keli be, i sa sin baa ma,› xa
na kanyi mu siikɛ a bɔɲɛ ma, a la a ra, a
naxan falaxi a rabama nɛ, na fe rabama
nɛ na kanyi bɛ.
24 Na nan a ra, n xa a fala wo bɛ, wo na
Ala maxandi fefe ra, xa wo la a ra a wo
bara a sɔtɔ, wo a sɔtɔma nɛ.
25-26 Wo na ti Ala maxandide tɛmui
naxɛ, xa fe nde na wo nun mixi nde tagi,
wo xa diɲɛ a ma, alako wo Baba naxan
na ariyanna, a fan xa diɲɛ wo xa yunubie
ma.»

Isa walima nde xa yaamari ma? (Matiyu 21:23-27, Luki 20:1-8)

27 E man naxa so Darisalamu. Isa to
nu a ɲɛrɛfe hɔrɔmɔbanxi kui, sɛrɛxɛdubɛ
kuntigie, sɛriyɛ karamɔxɔe, nun Yuwifie
xa forie naxa fa a yire,
28 e a maxɔrin, «I yi fee rabama nde xa
yaamari ma? Nde yi sɛnbɛ fixi i ma, i xa
yi fee raba?»
29 Isa naxa e yaabi, «N fan xa wo
maxɔrin fe keren ma. Xa wo n yaabi, n
a falama nɛ wo bɛ n yi fee rabama naxan
ma yaamari ma.
30 Yaya to nu mixie xunxama ye xɔɔra,
Ala nan a xɛɛxi ba, ka adama? Wo n
yaabi.»
31 Na kui e naxa so wɔyɛnfe e bore tagi,
«Xa won na a yaabi, won naxɛ, ‹Ala,› a a
falama nɛ won bɛ, ‹Munfe ra wo mu fa la
a ra?›
32 Kɔnɔ won na a yaabi, ‹Adama,› na
fan findima fe nan na won bɛ.» E nu
gaaxuxi ɲama nan ya ra, barima birin
Yaya maɲɔxunxi namiɲɔnmɛ yati nan na.
33 Na kui, e naxa Isa yaabi, «Muxu mu
a kolon.» Isa fan naxa a masen e bɛ, «N
fan mu a falama wo bɛ n yi fee rabama
naxan ma yaamari ma.»

12

Bɔxi rawali ɲaaxie xa taali (Matiyu 21:33-46, Luki 20:9-19)

1 Isa man naxa so taali wɔyɛnyie falafe
e bɛ, a a masen, «Xɛmɛ nde naxa wɛni
bilie si. A naxa tɛtɛ rabilin bɔxi ra, a baye
ti, a yili ge wɛni bogi bunduma dɛnnaxɛ.
Na xanbi, a naxa na hɛri bɔxi rawalie ma,
a fa biyaasi.»
2 «Wɛni bogi ba tɛmui to a li, bɔxi kanyi
naxa konyi nde xɛɛ bɔxi rawalie xɔn ma,
e xa wɛni bogi nde so a yi ra.
3 Kɔnɔ, bɔxi rawalie naxa na konyi
suxu, e a bɔnbɔ, e a ragbilen a bɛlɛxɛ igeli
ra.»
4 «Bɔxi kanyi man naxa konyi gbɛtɛ xɛɛ
e xɔn ma. E naxa na fan bɔnbɔ a xunyi
ma, e a konbi a mayaagixi ra.
5 Bɔxi kanyi man to mixi gbɛtɛ xɛɛ, e
naxa na tan faxa. Bɔxi kanyi mixi wuyaxi
gbɛtɛe xɛɛ nɛ e xɔn ma na ki. E naxa ndee
bɔnbɔ, e ndee faxa.»
6 «Bɔxi kanyi xa di xanuxi kerenyi nan
nu fa luxi. A dɔnxɔɛ ra, a naxa na xɛɛ e
xɔn ma, barima a nu bara a fala, ‹E n ma
di tan binyama nɛ.›
7 Kɔnɔ yi bɔxi rawalie naxa a fala e bore
bɛ, ‹Yi nan na kɛ tongoma ra, wo fa, won
xa a faxa alako kɛ xa findi won gbe ra.›
8 E naxa a suxu, e a faxa, e fa a woli tɛtɛ
xanbi ra.»
9 «Na kui, bɔxi kanyi munse rabama fa?
A sigama nɛ naa, a bɔxi rawalie faxa, a a
xa bɔxi so mixi gbɛtɛe yi.

10 Wo mu nu yi masenyi xaran Kitaabui kui?
‹Banxitie mɛɛ gɛmɛ naxan na,
a bara findi tuxui gɛmɛ hagigɛ ra.
11 Marigi fɔxi nan a ra.
Fe makaabaxi nan ya won bɛ.›»
12 A nu wɔyɛnfe naxee bɛ, e naxa a kolon a Isa yi taali wɔyɛnyi masenxi e tan nan bɛ. E nu katafe e xa a suxu, kɔnɔ e nu gaaxuxi ɲama nan ya ra. Na kui, e naxa keli a xun, e siga.

Gantanyi tefe Isa bɛ duuti xa fe ra (Matiyu 22:15-22, Luki 20:20-26)

13 E naxa Farisɛni nun Herode fɔxirabirɛ ndee xɛɛ Isa xɔn alako e xa gantanyi te a bɛ, e xa a masɔtɔ wɔyɛnyi kui.
14 E to siga a yire, e naxa a fala a bɛ, «Karamɔxɔ, muxu a kolon nɔndi falɛ nan i ra. I mu gaaxuma mixi yo xɔn, barima i mu mixi rafisama e booree bɛ. I mixie xaranma Ala xa kira nan na a nɔndi ki ma. A lanma ka a mu lanma muxu xa duuti fi Rɔma mangɛ ma? Muxu xa a fi, ka muxu naxa a fi?»
15 Isa to e xa filankafuiɲa kolon, a naxa e yaabi, «Wo katafe n masɔtɔde munfe ra? Wo fa gbeti kɔbiri kole keren na n xɔn ma, n xa a mato.»
16 E to fa keren na, a naxa e maxɔrin, «Nde xili nun misaali na yi kɔbiri kole ma yi ki?» E naxa a yaabi, «Rɔma Mangɛ gbe.»
17 Isa naxa a fala e bɛ, «Wo mangɛ gbe ragbilen mangɛ ma, wo Ala fan gbe ragbilen Ala ma.» E fan naxa kaaba Isa xa fe ma.

Sadusenie Isa maxɔrinfe faxamixie xa marakeli ma (Matiyu 22:23-33, Luki 20:27-40)

18 Sadusenie, naxee a falama a faxamixie mu kelima faxɛ ma, e naxa fa yi maxɔrinyi ra Isa xɔn ma,
19 «Karamɔxɔ, Annabi Munsa yi nan sɛbɛ muxu bɛ Kitaabui kui, ‹Xa xɛmɛ nde taara faxa, a naxa a xa ginɛ lu a mu di yo bari, a na xunya nan na ginɛ dɔxɔma, alako a xa bɔnsɔɛ fi a taara ma.›
20 Na kui, xɛmɛ nde naxa di xɛmɛ solofere sɔtɔ. A xa di singe naxa ginɛ dɔxɔ, a faxa, a mu bɔnsɔɛ yo lu.
21 A xanbiratoe naxa na kaaɲɛ ginɛ tongo, kɔnɔ a fan naxa faxa, a mu bɔnsɔɛ yo lu. Na nan man naba na fan xanbiratoe ra.
22 Yi mixi solofere birin, e sese mu bɔnsɔɛ lu. A dɔnxɔɛ ra, ginɛ fan naxa faxa.
23 Na kui, marakeli lɔxɔɛ, na ginɛ to dɔxɔxi yi mixi solofere birin xɔn ma, a sa findima nde gbe ra?»
24 Isa naxa a masen e bɛ, «Wo mu Ala xa Kitaabui kolon, wo mu Ala sɛnbɛ fan kolon. Wo xa tantanyi kelide xa mu na ki?
25 Mixie na keli faxɛ ma marakeli lɔxɔɛ, xɛmɛ mu ginɛ dɔxɔma, ginɛ fan mu dɔxɔma xɛmɛ xɔn. E luma nɛ alɔ malekɛe na ariyanna ki naxɛ.
26 A falafe tan, a faxamixie mu kelima faxɛ ma, wo mu nu Annabi Munsa xa Kitaabui xaran, wuri bili xa fe falaxi dɛnnaxɛ? Ala a masen nɛ a bɛ, ‹N tan nan na Marigi Alatala ra, Iburahima, Isiyaga, nun Yaxuba naxan batuma.›
27 Faxamixie xa mu Ala batuma, fo naxee baloxi. Na tan findixi wo bɛ tantanyi nan na.»

Yaamari naxan tide gbo a birin bɛ (Matiyu 22:34-40, Luki 10:25-37)

28 Sɛriyɛ karamɔxɔ nde naxa a maso e ra, a a tuli mati e xa wɔyɛnyi ra. A to a to a Isa bara yaabi fanyi fi, a naxa a maxɔrin, «Sɛriyɛ mundun tide gbo sɛriyɛ birin ya ma?»
29 Isa naxa a yaabi, «A singe nan yi ki, ‹Isirayila, i tuli mati, won Marigi Ala, Marigi keren peti na a ra.
30 I xa i Marigi Ala xanu i bɔɲɛ birin na, i nii birin na, i xaxili birin na, a nun i sɛnbɛ birin na.›
31 A firin nde nan yi ki, ‹I xa i ngaxakerenyi xanu alɔ i i yɛtɛ xanuxi ki naxɛ.› Sɛriyɛ gbɛtɛ yo mu na naxan dangi nee ra.»
32 Sɛriyɛ karamɔxɔ naxa a fala Isa bɛ, «I nɔndi, karamɔxɔ. I bara nɔndi masen a Ala keren peti nan a ra, a boore mu na, fo a keren.
33 Mixi xa a xanu a bɔɲɛ birin na, a xaxili birin na, a nun a sɛnbɛ birin na. Mixi man xa a ngaxakerenyi xanu alɔ a a yɛtɛ xanuxi ki naxɛ. Nee rabatufe dangi sɛrɛxɛ gan daaxi nun sɛrɛxɛ birin na.»

34 Isa to a to, a a bara xaxilimaya yaabi
fi, a naxa a masen a bɛ, «A gbe mu luxi i
xa so Ala xa mangɛya niini bun ma.» Na
xanbi, mixi yo mu suusa Isa maxɔrinde
sɔnɔn.

Dawuda nun Ala xa Mixi Sugandixi
(Matiyu 22:41-46, Luki 20:41-44)

35 Isa naxa kawandi ti fɔlɔ hɔrɔmɔbanxi
kui. «Munfe ra sɛriyɛ karamɔxɔe a
falama, a Ala xa Mixi Sugandixi findixi
Dawuda xa di nan na?
36 Ala Xaxili Sɛniyɛnxi saabui ra,
Dawuda yɛtɛ a masen nɛ,
‹Marigi bara a masen n Marigi bɛ,
“I magoro n yirefanyi ma,
han beemanun n xa i yaxuie ragoro i
sanyi bun.”›»
37 «Dawuda yɛtɛ yati a falama a bɛ, ‹N
Marigi›. Dawuda fa nɔma findide a baba
ra di?»
Ɲama gbegbe nu e tuli matima a ra, a
xa kawandi nu rafan e ma.

Diinɛla kobie
(Matiyu 23:1-39, Luki 11:37-52, 20:45-47)

38 Isa naxa a masen e bɛ a xa
kawandi kui, «Wo wo yɛtɛ ratanga sɛriyɛ
karamɔxɔe ma. A rafan e ma e xa
e maɲɛrɛ guba xungbe ragoroxi e ma,
mixie xa nu e xɛɛbu taa kui binyɛ xɛɛbuie
ra.
39 E wama dɔxɔfe salide safɛ singee, e
man xa binyɛ sɔtɔ xulunyi.
40 E kaaɲɛ ginɛe harige muɲama. E
salima a xɔnkuye ra, alako mixie xa e
to. Gbaloe naxan nagataxi e bɛ, a gbo ki
fanyi.»

Kaaɲɛ ginɛ xa hadiya
(Luki 21:1-4)

41 Isa naxa dɔxɔ salide kui, a ya rafind-
ixi kɔbiri kankira ma, a nu mixie mato
e kɔbiri sama a kui ki naxɛ. Bannamixi
wuyaxi nu kɔbiri gbegbe safe.
42 Kaaɲɛ ginɛ misikiinɛ fan to fa, a tan
naxa kɔbiri kole firin sa naxee yusi mu
gbo.
43 Na kui, Isa naxa a fɔxirabirɛe xili, a
a masen e bɛ, «N xa nɔndi fala wo bɛ,
yi kaaɲɛ ginɛ misikiinɛ xa kɔbiri saxi gbo
dangi birin gbe ra naxee bara kɔbiri sa
kankira kui.
44 E tan xa hadiya kelixi e xa naafuli
nan kui, kɔnɔ yi kaaɲɛ ginɛ tan xa hadiya
kelixi a xa baloe nan kui.»

13

Hɔrɔmɔbanxi xa misaali
(Matiyu 24:1-2, Luki 21:5-6)

1 Isa to mini hɔrɔmɔbanxi, a fɔxirabirɛ
keren naxa a fala a bɛ, «Karamɔxɔ, yi
banxie mato, e tixi gɛmɛ xungbe naxee
ra, e ti ki man tofanxi ki naxɛ!»
2 Isa naxa a yaabi, «I yi banxi belebelee
toxi? Yi gɛmɛ keren mu luma a boore fari
be, a birin nabirama nɛ.»

Maratantanyi, tɔɔrɛ, nun ɲaxankatɛ
(Matiyu 24:3-14, Luki 21:7-19)

3 Isa to nu magoroxi Oliwi geya fari,
a ya rafindixi hɔrɔmɔbanxi ma, Piyɛri,
Yaki, Yaya, nun Andire naxa a maxɔrin
e doro ma,
4 «Na fe sa rabama mun tɛmui? A man
sa kolonma tɔnxuma mundun ma a a fafe
rabade?»
5 Isa naxa so wɔyɛnfe e bɛ, «Wo wo
mɛɛni.
6 Mixi wuyaxi fama n tan xili falade e
yɛtɛ xun ma a falafe ra, ‹N tan nan na
Ala xa Mixi Sugandixi ra!› Na kui, e fama
mixi gbegbe ratantande.
7 Wo na gere fe mɛ, wo na gere nde xili
mɛ, wo naxa kɔntɔfili, barima fo na fe
mɔɔlie xa raba. Na xa mu findima duniɲa
raɲɔnyi ra sinden.
8 Sie kelima nɛ e boore xili ma,
ɲamanɛe e boore gere. Bɔxi fama nɛ
sɛrɛnde yire wuyaxi, kaamɛ fan sin bɔxi
ma. Na birin findima mantɔɔrɔli fɔlɛ nan
na.»
9 «Wo xa mɛɛni wo yɛtɛ ma, barima e
wo soma nɛ kiitisae yi ra, e wo bɔnbɔ
salide banxie kui. Wo tima nɛ gominae
nun mangɛe ya i n tan ma fe ra, wo
findima nɛ n ma seedee ra e tan bɛ.
10 Fo xibaaru fanyi xa kawandi si birin
bɛ sinden.
11 E na wo xanin wo makiitide tɛmui
naxɛ, wo naxa kɔntɔfili wo xa masenyi xa
fe ra beenun wo xa a ti. Ala na wɔyɛnyi
naxan yo fi wo ma na waxati ma, wo
xa na nan fala, barima wo tan xa mu
wɔyɛnma, Ala Xaxili Sɛniyɛnxi nan fama
wɔyɛnde.»

12 «Mixi fama a ngaxakerenyi yanfade,
a a sa mixie bɛlɛxɛ, e xa a faxa. Babɛ fan
na mɔɔli niyama a xa di ra, die fan kelima
nɛ e barimae xili ma, e xa e faxa.
13 Mixi birin fama wo xɔnde n tan ma
fe ra, kɔnɔ naxan na a tunnabɛxi han a
raɲɔnyi, na kanyi kisima nɛ.»

Se haramuxi ɲaaxi
(Matiyu 24:15-28, Luki 21:20-24)

14 «Wo tan naxee na yi xaranfe, wo wo
tuli mati de! Wo na se haramuxi ɲaaxi
to kasarɛ na naxan xanbi ra, a tixi yire a
mu lan a xa ti dɛnnaxɛ, wo tan naxee na
Yudaya na tɛmui, wo xa wo gi geyae fari.
15 Naxan na tande, a naxa so sese
tongode a xa banxi kui.
16 Naxan na xɛ ma, a naxa gbilen a xa
xinbeli donma tongode.
17 Na waxati findima gbaloe nan na
furuginɛe nun dingɛe bɛ!
18 Wo Ala maxandi na naxa wo li ɲɛmɛ
tɛmui!
19 Barima tɔɔrɛ a lima na waxati ma,
naxan maniyɛ singe mu nu to kabi Ala
naxa duniɲa daa, a man mu gbilenma to
ra abadan.
20 Xa Marigi mu a ragirixi nu nde xa
ba na xi kɔnti ra, adama yo mu kisima
nu. Kɔnɔ a nde baxi a kɔnti ra mixi
sugandixie nan xa fe ra.»
21 «Xa mixi nde sa a fala wo bɛ, ‹A mato,
Ala xa Mixi Sugandixi na be›, xa na mu a
ra, ‹Ala xa Mixi Sugandixi na mɛnni,› wo
naxa la a ra.
22 Barima wule falɛe fama Ala xa Mixi
Sugandixi xili falade e yɛtɛ xun, xa na mu
e e yɛtɛ findi namiɲɔnmɛe ra. E fama
tɔnxuma makaabaxie nun kaabanakoe
rabade alako e xa Ala xa mixi sugandixie
ratantan, xa e sa nɔma.
23 Wo mɛɛni wo yɛtɛ ma. N bara fe birin
masen wo bɛ beenun a waxati xa a li.»

Adama xa Di gbilenfe
(Matiyu 24:29-31, Luki 21:25-28)

24 «Na ɲaxankatɛ waxati dangi xanbi,
‹soge ifɔɔrɔma nɛ,
kike yanbɛ bama nɛ,
25 tunbuie birama nɛ bɔxi,
se naxan birin na koore ma a sɛrɛnma
nɛ.›»
26 «Na tɛmui Adama xa Di toma nɛ fa ra
nuxui kui, sɛnbɛ nun nɔrɛ ra.
27 A a xa malekɛe xɛɛma nɛ duniɲa
tunxun naani birin na, e xa sa a xa mixi
sugandixie malan keli sɛɛti han sɛɛti.»

Xɔrɛ bili xa misaali
(Matiyu 24:32-35, Luki 21:29-33)

28 «Wo xɔrɛ bili mato misaali ra, wo xa
xaxili sɔtɔ. A salonyi na ɲingi, a burɛxɛ
nɛɛnɛ naxa mini, wo a kolonma nɛ ɲɛmɛ
bara makɔrɛ.
29 Adama xa Di fafe fan na na ki nɛ.
Wo na yi fe birin to raba ra, wo xa a
kolon Adama xa Di bara makɔrɛ, a ɲan
tixi naadɛ ra.
30 N xa nɔndi fala wo bɛ, to mixie mu
dangima fo na fe birin naba.
31 Koore nun bɔxi dangima nɛ, kɔnɔ n
ma masenyi tan mu dangima abadan.»

Duniɲa raɲɔnyi waxati kolonfe
(Matiyu 24:36-44)

32 «Mixi yo mu a kolon yi fee sa rabama
lɔxɔɛ nun waxati yo ma. Hali malekɛ
naxee na ariyanna, e mu a kolon, Ala xa
Di fan mu a kolon, fo Baba Ala keren peti.
33 Wo mɛɛni wo yɛtɛ ma, wo naxa
yanfa, barima wo fan mu a kolon yi fee
sa kamalima tɛmui naxɛ.»
34 «A maniyaxi xɛmɛ nan na, naxan na
sigafe biyaasi. A na keli a xa fɔxɔɛ xun, a
na birin taxuma a xa konyie ra, a kankan
ti a xa wali dɛ, a man a fala naadɛ kantɛ
bɛ, a a naxa yanfa.
35 Na kui, wo naxa yanfa. Xa fɔxɔɛ
kanyi gbilenma nunmare nan na ba, xa
na mu kɔɛ tagi, xa na mu konkore dɛya
singe, xa na mu gɛɛsɛgɛ, wo mu a waxati
yo kolon.
36 Xa a fa wo tɛrɛnna, a naxa a li de wo
xife!
37 N naxan falama wo bɛ, n na nan a
falama birin bɛ: Wo naxa yanfa!»

14

Yanfanteya Isa bɛ
(Matiyu 26:1-5, Luki 22:1-6)

1 Xi firin nan nu luxi beenun Saya-
malekɛ Dangi Sali xa a li, naxan man xili
falama Taami Lɛbinitare Sali. Sɛrɛxɛdubɛ
kuntigie nun sɛriyɛ karamɔxɔe nu na
fɛɛrɛ fenfe e xa Isa suxu yanfanteya
saabui ra, e xa a faxa.

2 E naxa lan a ma, «Won naxa a suxu
sali lɔxɔɛ, xa na mu a ra ɲama a xunyi
kelima nɛ.»

Ginɛ nde labundɛ ture safe Isa ma
(Matiyu 26:6-13)

3 Isa to nu na Betani, Simɔn kunɛ kanyi
xɔnyi, a a dɛgefe teebili ra, ginɛ nde naxa
fa. Narada labundɛ ture nu na a yi ra,
naxan sare xɔrɔxɔ ki fanyi. A nu saxi
a bitirɛ tofanyi kui naxan nu rafalaxi
alabatira gɛmɛ ra. Ginɛ to bitirɛ dɛ rabi,
a naxa labundɛ ture sa Isa xunyi.
4 Kɔnɔ mixi ndee nu na naa, e naxa
xɔnɔ, e a fala e bore bɛ, «Yi labundɛ ture
makanaxi yi mɔɔli ra munfe ra?
5 Xa a sa mati nɛ nu, a sare nɔma
dangide walikɛ xa ɲɛ keren wali sare ra,
na kɔbiri fan nɔ fide setaree ma.» E bɔɲɛ
naxa te ginɛ xili ma.
6 Kɔnɔ Isa naxa a masen, «Wo yi ginɛ
lu na. Wo na a tɔɔrɔfe munfe ra? Kɛwali
fanyi nan yi ki, a naxan nabaxi n bɛ.
7 Setaree luma nɛ wo ya ma tɛmui birin.
Wo na wa a xɔn ma tɛmui yo, wo nɔma
fe fanyi rabade e bɛ, kɔnɔ n tan mu luma
wo yi ra be abadan xɛ.
8 Yi ginɛ nɔxi naxan na, a na nan
nabaxi. A labundɛ saxi n ma n ma
maragatɛ lɔxɔɛ nan ma fe ra.
9 N xa nɔndi fala wo bɛ, Ala xa xibaaru
fanyi sa kawandima dɛdɛ duniɲa birin
kui, yi ginɛ xa kɛwali xa fe fan falama nɛ,
mixie xa e ratu a xa fe ma.»

Yudasi xa yanfanteya
(Matiyu 26:14-16, Luki 22:1-6)

10 Na tɛmui, Yudasi Isikariyoti, naxan
nu na Isa fɔxirabirɛ fu nun firinyie ya ma,
a naxa siga sɛrɛxɛdubɛ kuntigie yire, e xa
wɔyɛn alako a xa Isa sa e bɛlɛxɛ.
11 E to a mɛ, e naxa ɲɛlɛxin ki fanyi ra, e
kɔbiri laayidi tongo a bɛ. Na kui, Yudasi
naxa so waxati fenfe a nɔma Isa sade e
bɛlɛxɛ tɛmui naxɛ.

Sayamalekɛ Dangi Sali
(Matiyu 26:17-25, Luki 22:7-34)

12 Taami Lɛbinitare Sali to a li, a lɔxɔɛ
singe, yɛxɛɛyɔrɛ bama sɛrɛxɛ ra lɔxɔ
naxɛ, Isa fɔxirabirɛe naxa a maxɔrin, «I
wama muxu xa sa Sayamalekɛ Dangi Sali
donyi rafala i bɛ minden?»
13 A naxa a fɔxirabirɛ mixi firin xɛɛ, a a
fala e bɛ, «Wo siga taa kui. Wo naralanma
xɛmɛ nde ra, ye fɛɲɛ dɔxɔxi a xun. Wo xa
bira a fɔxɔ ra.
14 A na so dɛnnaxɛ, wo xa a fala
na banxi kanyi bɛ, ‹Karamɔxɔ wama
a kolonfe a nɔma Sayamalekɛ Dangi
Sali donyi donde dɛnnaxɛ, a tan nun a
fɔxirabirɛe.›
15 A fama banxi kui xungbe masende
wo bɛ koore ra, se birin yailanxi naa a
fanyi ra. Wo xa Sayamalekɛ Dangi Sali
donyi rafala mɛnni.»
16 A fɔxirabirɛe naxa siga, e so taa kui,
e fe birin li alɔ Isa a masen e bɛ ki naxɛ. E
naxa Sayamalekɛ Dangi Sali donyi rafala.
17 Nunmare to so, Isa nun a fɔxirabirɛ
fu nun firinyie naxa fa.
18 E nu na e dɛgefe teebili ra tɛmui naxɛ,
Isa naxa a masen, «N xa nɔndi fala wo
bɛ, wo tan naxee na wo dɛgefe n fɛ ma yi
ki, mixi keren na wo ya ma naxan fafe n
yanfade.»
19 A fɔxirabirɛe naxa sunnun fɔlɔ,
kankan nu fa Isa maxɔrin, «N tan mu a
ra?»
20 Isa naxa e yaabi, «A kanyi na wo tan
mixi fu nun firinyie ya ma, n nun naxan
bɛlɛxɛ ragoroma paani keren kui.
21 Adama xa Di sigama nɛ alɔ a xa
fe sɛbɛxi ki naxɛ, kɔnɔ gbaloe nan na
Adama xa Di yanfama bɛ. A fisa na kanyi
bɛ hali a mu bari nu.»

Marigi xa sɛrɛxɛ tɔnxuma
(Matiyu 26:26-30, Luki 22:14-20, Korinti I 11:23-25)

22 E to nu e dɛgefe, Isa naxa taami tongo.
A to tantui rasiga Ala ma, a naxa taami
igira, a a so a fɔxirabirɛe yi ra, a a fala e
bɛ, «Wo n ko, wo a don. Yi findixi n fate
nan na.»
23 Na dangi xanbi, Isa naxa tɔnbili fan
tongo. A man to tantui rasiga Ala ma, a
naxa tɔnbili so e yi ra, e birin naxa a min.
24 Isa naxa a masen e bɛ, «Yi findixi n
wuli nan na, saatɛ wuli naxan baxi mixi
gbegbe bɛ.
25 N xa nɔndi fala wo bɛ, n to yi wɛni
minfe yi ki, n mu yi minma sɔnɔn, han
won birin man sa a minma lɔxɔ naxɛ Ala
xa mangɛya niini bun ma.»

26 E to gɛ bɛɛti bade, e naxa te Oliwi
geya fari.

Isa a falafe Piyɛri bɛ a a yɛtɛ rasanma nɛ a ma
(Matiyu 26:31-35, Luki 22:31-34, Yaya 13:36-38)

27 Isa naxa a masen a fɔxirabirɛe bɛ,
«Wo birin gbilenma nɛ n fɔxɔ ra, barima a
sɛbɛxi, ‹N xuruse dɛmadonyi faxama nɛ,
yɛxɛɛe fan yensen.›
28 Kɔnɔ n na keli faxɛ ma, n sigama wo
ya ra Galile.»
29 Piyɛri naxa a fala a bɛ, «Hali birin
gbilen i fɔxɔ ra, n tan mu gbilenma i fɔxɔ
ra!»
30 Isa naxa Piyɛri yaabi, «N xa nɔndi
fala i bɛ, to kɔɛ yati, beenun konkore xa a
rate dɛya firin, i i yɛtɛ rasanma nɛ n ma
sanmaya saxan.»
31 Kɔnɔ Piyɛri naxa a fala sɛnbɛ ra,
«Hali won birin nan sa faxama, n mu n
yɛtɛ rasanma i ma!» Isa fɔxirabirɛ birin
naxa gbilen na wɔyɛn keren fala ra.

Isa Ala maxandife Getesemani
(Matiyu 26:36-46, Luki 22:39-46)

32 Na dangi xanbi Isa nun a fɔxirabirɛe
naxa siga yire nde, dɛnnaxɛ xili Getese-
mani. Isa naxa a fala e bɛ, «Wo dɔxɔ be.
N tan xa sa Ala maxandi.»
33 A naxa Piyɛri, Yaki, nun Yaya xanin
a xun ma. Ɲaxankatɛ nun kɔntɔfili naxa
Isa bɔɲɛ suxu.
34 A naxa a masen e bɛ, «Sunnunyi bara
nɔ n bɔɲɛ ra alɔ a xa n faxa. Wo lu be,
kɔnɔ wo naxa xi.»
35 Isa naxa a masiga dondoronti, a a
yatagi rafelen bɔxi ma, a Ala maxandi na
waxati xa makuya a ra, xa na sa nɔma
rabade.
36 A naxa Ala maxandi, «N Baba, i nɔma
fe birin na. I xa n natanga yi ɲaxankatɛ
ma. Kɔnɔ n sago naxa raba, i tan nan sago
xa raba.»
37 A to gbilen a fɔxirabirɛe yire, a naxa
e li e na xife. A naxa a fala Piyɛri bɛ,
«Simɔn, i xife nɛ yi ki? I mu nɔxi waxati
keren xi xɔli kanade n ma fe ra?
38 Wo naxa xi. Wo Ala maxandi nɛ alako
wo naxa bira tantanyi kui. Maɲɔxun
fanyi na adama bɛ, kɔnɔ a fate bɛndɛ tan
sɛnbɛ mu na.»
39 Isa man to a masiga e ra, a man naxa
Ala maxandi na maxandi kerenyi ra.
40 A to gbilen a fɔxirabirɛe yire, a man
naxa e li e xife, barima xi xɔli nu bara nɔ
e ra. Yaabi yo mu nu e yi Isa bɛ.
41 Isa man to gbilen e yire a sanmaya
saxan nde, a naxa a fala e bɛ, «Wo xife
nɛ? Wo na wo malabufe han ya? A tan
nan na ki, waxati bara a li. Adama xa Di
fafe sade yunubitɔɛe bɛlɛxɛ.
42 Wo keli, won xɛɛ. Wo a mato, n
yanfama bara fa.»

Isa suxufe
(Matiyu 26:47-56, Luki 22:47-53, Yaya 18:3-11)

43 Isa ɲan mu nu gɛxi wɔyɛnde, Yu-
dasi, naxan nu na a fɔxirabirɛ fu nun
firinyie ya ma, a naxa fa keren na e
nun ɲama, santidɛgɛma nun gbengbeta
suxuxi e yi ra. Sɛrɛxɛdubɛ kuntigie,
sɛriyɛ karamɔxɔe, nun Yuwifie xa forie
nan nu e xɛɛxi.
44 Isa yanfama nun na ɲama nu bara
lan a ma, a xa Isa matɔnxuma e bɛ. A nu
bara a fala e bɛ, «N na mixi naxan sunbu,
a tan nan na ki. Wo a suxu, wo a xanin,
wo a kanta.»
45 Yudasi fɛfɛ fa, a naxa a maso Isa ra,
a a fala a bɛ, «Karamɔxɔ,» a fa a sunbu.
46 Na kui, ɲama naxa Isa suxu.
47 Mixi nde nu tixi naa, a naxa a xa
santidɛgɛma ramini, a sɛrɛxɛdubɛ kuntigi
xa konyi tuli bolon.
48 Isa naxa a masen e bɛ, «Wo to minixi
n xili ma santidɛgɛma nun gbengbeta
suxuxi wo yi ra, suute nan na n na?
49 Lɔxɔ yo lɔxɔ, n nu na wo ya ma, n
nu kawandi ti hɔrɔmɔbanxi kui, wo mu
n suxu. Kɔnɔ naxan sɛbɛxi Kitaabui kui,
fo a xa kamali.»
50 Na xanbi, Isa fɔxirabirɛe birin naxa e
gi a xun ma.
51 Sɛgɛtala nde fan nu na naxan nu
biraxi Isa fɔxɔ ra, dugi nan gbansan nu
felenxi a ma. E naxa a suxu,
52 kɔnɔ a naxa mini a xa dugi kui, a a gi
a mageli ra.

Yuwifie Isa makiitife
(Matiyu 26:57-68, Luki 22:63-65, Yaya 18:12-24)

53 E naxa Isa xanin sɛrɛxɛdubɛ kuntigie
xunyi xɔn. Sɛrɛxɛdubɛe kuntigie, Yuwifie
xa forie, nun sɛriyɛ karamɔxɔ birin nu
malanxi naa.
54 Piyɛri nu bara bira Isa fɔxɔ ra, kɔnɔ a
mu nu a makɔrɛma a gbe ra. A naxa bira
a fɔxɔ ra han a so sɛrɛxɛdubɛ kuntigie
xunyi xa tɛtɛ kui. E nun hɔrɔmɔbanxi
kantamae naxa dɔxɔ tɛ ra, e nu fa e
maxara.
55 Sɛrɛxɛdubɛ kuntigie nun Yuwifie xa
kiitisa dɔnxɔɛ birin, e nu seede fenfe Isa
xili ma, alako e xa a faxa, kɔnɔ e mu se
to.
56 Mixi gbegbe naxa fa Isa tɔɔɲɛgɛde,
kɔnɔ e xa wulee mu nu lanma e boore
ma.
57 Mixi ndee to keli wule seede bade a
xili ma, e naxa a fala,
58 «Muxu a xui mɛxi nɛ, a a falama,
‹N yi hɔrɔmɔbanxi rabirama nɛ, adama
bɛlɛxɛ naxan tixi, n gbɛtɛ ti xi saxan bun
ma, naxan mu tixi adama bɛlɛxɛ ra.›»
59 Kɔnɔ hali na wɔyɛnyi kui, e xa
seedeɲɔxɔya mu nu lanxi a boore ma.

60 Na kui, sɛrɛxɛdubɛ kuntigie xunyi
naxa keli ɲama tagi, a Isa maxɔrin, «Pe,
i mu e yaabima? Yi xɛmɛe munse safe i
xun ma yi ki?»
61 Kɔnɔ Isa mu yaabi yo fi, a mu sese
fala. Sɛrɛxɛdubɛ kuntigi xunyi man naxa
a maxɔrin, «I tan nan na Ala xa Mixi
Sugandixi ra, Batu Mangɛ xa Di?»
62 Isa naxa a masen, «N tan nan na a
ra. Wo fama Adama xa Di tode, a dɔxɔxi
Ala Sɛnbɛma yirefanyi ma, wo a to fafe ra
nuxuie kui.»
63 Na kui, sɛrɛxɛdubɛ kuntigi naxa a
yɛtɛ xa donma suxu, a ibɔɔ xɔnɛ ra, a a
fala, «Won hayi na seede gbɛtɛe ma yire?
64 Wo bara a mɛ a Ala mabɛxuxi ki
naxɛ! Wo kiiti toxi di?» E birin naxa a
fala a lanma a xa faxa nɛ.
65 Ndee naxa dɛye bɔxun fɔlɔ a ma. E
naxa a ya maxiri, e nu a madin, e nu fa a
fala a bɛ, «Namiɲɔnmɛɲa raba! A fala ba,
naxan i bɔnbɔxi!» A to sa kɔsibilie bɛlɛxɛ,
nee fan naxa a bɔnbɔ.

Piyɛri a yɛtɛ rasanfe Isa ma
(Matiyu 26:69-75, Luki 22:55-62, Yaya 18:15-25)

66 Piyɛri nu na tɛtɛ kui tɛmui naxɛ
lanbanyi, sɛrɛxɛdubɛ kuntigie xunyi xa
konyi ginɛ keren naxa fa.
67 A to Piyɛri to, a a maxarafe tɛ ra, a
naxa a igbɛ, a a fala, «I tan, wo nun Isa
Nasarɛtika birin nan nu a ra.»
68 Piyɛri naxa a matandi, a a fala, «N
mu a kolon i na fefe falafe!» A naxa mini
tɛtɛ kui.
69 Kɔnɔ konyi ginɛ man to a to, a man
naxa wɔyɛn fɔlɔ mixie bɛ naxee nu na
naa, «A xa mixi nde nan ya.»
70 Piyɛri man naxa a matandi. A mu
bu, naxee nu na naa, e man naxa a fala
Piyɛri bɛ, «Nɔndi na a ra, a tan mixi nde
nan yati i ra, barima Galileka nan i ra.»
71 Kɔnɔ Piyɛri naxa so a kalife, a a fala
«Ala xa n danka! Wo yi xɛmɛ naxan ma
fe falafe, n tan mu a kolon feo!»
72 Konkore naxa a rate keren na a dɛya
firin nde. Piyɛri naxa ratu fa Isa xa
wɔyɛnyi ma a bɛ, «Beemanun konkore xa
a rate dɛya firin, i i yɛtɛ rasanma nɛ n ma
sanmaya saxan.» Na kui, a naxa so wafe.

15

Isa xaninfe Pilati xɔn
(Matiyu 27:1-2,11-26, Luki 23:1-7,13-25, Yaya 18:28-19:16)

1 Kuye to iba, sɛrɛxɛdubɛ kuntigie,
Yuwifie xa forie, sɛriyɛ karamɔxɔe, nun
Yuwifie xa kiitisa dɔnxɔɛ birin, e to nu
bara gɛ e xa malanyi ra, e naxa Isa xiri, e
a xanin Pilati xɔn.
2 Pilati naxa Isa maxɔrin, «I tan nan
findixi Yuwifie xa mangɛ ra?» Isa naxa
a yaabi, «I tan nan a falaxi.»
3 Sɛrɛxɛdubɛ kuntigie naxa fa Isa
tɔɔɲɛgɛ fe gbegbe ma.
4 Pilati man naxa a maxɔrin, «I mu e
yaabima? I mu a mɛxi e fe naxan birin
safe i xun ma?»
5 Kɔnɔ Isa mu yaabi gbɛtɛ yo fi sɔnɔn.
Pilati fan naxa kaaba na ma.
6 Ɲɛ yo ɲɛ, sali na a li, Pilati dari fe
nan nu a ra, a xa geelimani keren nabɛɲin
ɲama bɛ, e na wa naxan yo xɔn.
7 Na waxati, geresoe ndee nu na geeli
naxee nu bara keli mangasanyi xili ma.
Ɲaxasi to bira, e nu bara faxɛ ti. Xɛmɛ
nde nu na e ya ma naxan nu xili Barabasi.

8 Awa ɲama naxa fa Pilati xɔn, e a
maxɔrin, a xa a raba e bɛ, alɔ a darixi
a ra ki naxɛ.
9 Pilati naxa e maxɔrin, «Wo wama n xa
Yuwifie xa mangɛ bɛɲin wo bɛ?»
10 Pilati nu a kolon a sɛrɛxɛdubɛ
kuntigie nu Isa saxi a bɛlɛxɛ tɔɔnɛ nan
ma.
11 Kɔnɔ sɛrɛxɛdubɛ kuntigie naxa ɲama
kui iso, alako Pilati xa Barabasi nan bɛɲin
e bɛ.
12 Pilati man naxa e maxɔrin, «Wo fa
wama a xɔn ma n xa munse raba yi xɛmɛ
ra, wo naxan ma, a Yuwifie xa mangɛ?»
13 Ɲama man naxa sɔnxɔ, «A banban
wuri magalanbuxi ma!»
14 Kɔnɔ Pilati naxa e maxɔrin, «Munfe
ma? A fe ɲaaxi mundun nabaxi?» Kɔnɔ e
tan sɔnxɔɛ nan tun xun masama, e nu a
fala, «A banban wuri magalanbuxi ma!»
15 Na kui, Pilati to wa ɲama bɔɲɛ
rafanfe e ma, a naxa Barabasi rabɛɲin e
bɛ. A naxa yaamari fi sɔɔrie xa Isa bɔnbɔ
sɛbɛrɛ ra. Na xanbi, a naxa Isa so e yi e
xa sa a banban wuri magalanbuxi ma.

Sɔɔrie Isa mayelefe
(Matiyu 27:27-31, Yaya 19:2-3)

16 Sɔɔrie naxa Isa xanin gomina xɔnyi,
na tɛtɛ kui, e e boore sɔɔrie birin xili.
17 E naxa mangɛ guba gbeeli ragoro Isa
ma, e fa tunbee mafilin, e e yailan mangɛ
katanyi maniyɛ ra. E naxa na sa a xun
ma,
18 e nu a xɛɛbu, «I kɛna, Yuwifie xa
mangɛ.»
19 E nu a xunyi bɔnbɔma wuri ra, e dɛye
bɔxun a ma, e e xinbi sin, e suyidi a bɛ.
20 E to gɛ Isa mayelede, e naxa mangɛ
guba rate a ma, e a gbe dugi ragoro a
ma, e fa a ramini e xa sa a banban wuri
magalanbuxi ma.

Isa banbanfe wuri magalanbuxi ma
(Matiyu 27:32-44, Luki 23:26-49, Yaya 19:16-24)

21 Sirenika xɛmɛ nde nu na dangife
kira ra, a kelixi daaxa. A nu xili Simɔn,
Alesandire nun Rufu baba. Sɔɔrie naxa
a yamari, a xa Isa xa wuri magalanbuxi
xanin.
22 E naxa Isa xanin yire dɛnnaxan xili
falama Gologota, na nan falaxi e xa xui,
«xunkonkota yire».
23 E naxa wɛni so a yi, miri seri saxi a
xun, kɔnɔ a mu tin a minde.
24 E naxa a mabanban wuri magalan-
buxi ma, e kanda bun a xa dugie xa fe ra,
alako e xa a kolon kankan naxan sɔtɔma.
25 E nu a banbanfe tɛmui naxɛ, gɛɛsɛgɛ
tagi nan nu a ra.
26 E to nu wama birin xa a kolon e a
banbanxi fe naxan ma, e yi sɛbɛli nan
gbaku a xun ma, «Yuwifie xa mangɛ.»
27-28 E naxa suute mixi firin fan banban
wuri magalanbuxie ma Isa fɛ ma, keren a
yirefanyi ma, boore a kɔɔla ma.
29 Mixie nu dangima Isa konbi ra, e nu
e xunyi lintan a ma, e a fala, «Ee, i tan
naxan hɔrɔmɔbanxi rabirama, i man fa a
ti xi saxan bun ma,
30 i yɛtɛ rakisi! Goro wuri magalanbuxi
kɔn na!»
31 Sɛrɛxɛdubɛ kuntigie nun sɛriyɛ
karamɔxɔe fan nu a mayelefe, e nu a
fala, «A bara mixi gbɛtɛe rakisi, kɔnɔ a
mu nɔma a yɛtɛ tan nakiside.
32 Isirayila mangɛ xa mu a ra, Ala
xa Mixi Sugandixi? A xa goro wuri
magalanbuxi kɔn be ya, muxu xa a to,
muxu xa la a ra.» Naxee nu banbanxi a
fɛ ma, nee fan nu Isa konbife nɛ.

Isa xa faxɛ
(Matiyu 27:45-56, Luki 23:44-49, Yaya 19:28-30)

33 Yanyi tagi to a li, yanyi xare ra, dimi
naxa sin bɔxi birin ma lɛɛri saxan bun
ma.
34 Na waxati ma, Isa naxa gbelegbele
sɛnbɛ ra, «Eloyi, Eloyi, lɛma sabaxatani?»
Na nan falaxi e xa xui, «N Marigi Ala, n
Marigi Ala, i n nabɛɲinxi munfe ra?»
35 Mixi naxee nu na naa, e to a xui mɛ,
e naxa a fala, «Wo a mato, a na Annabi
Eliya nan xilife!»
36 Mixi nde naxa a gi, a sa dunkobi rasin
wɛni xɔnɛ xɔɔra, a a so wuri dɛ i, a fa a
ti Isa bɛ alako a xa a min. A naxa a fala,
«Wo a lu, won xa a mato xa Annabi Eliya
fama a ragorode.»
37 Isa naxa a xui ite sɛnbɛ ra, a fa
laaxira.
38 Na waxati, dugi xungbe naxan sin-
ganxi hɔrɔmɔbanxi kui, a naxa ibɔɔ firin
na, keli a fuge han a laabe.

39 Sɔɔri mangɛ naxan nu tixi Isa ya i, a
to Isa laaxira ki to, a naxa a fala, «Nɔndi
nan a ra yati, Ala xa Di nan nu yi xɛmɛ
ra!»
40 Ginɛ ndee fan nu na naa, e ndedi
makuyaxi Isa yire ra, e yi fe birin
matoma. Mariyama Magidalaka nu na e
ya ma, a nun Salome, a nun Mariyama,
Yaki lanmadi nun Yusufu nga.
41 Isa nu na Galile tɛmui naxɛ, yi ginɛe
nan nu birama a fɔxɔ ra, e nu walie raba
a bɛ. Ginɛ gbɛtɛ gbegbe fan nu na naa
naxee nu bara Isa mati han Darisalamu.

Isa xa maragatɛ
(Matiyu 27:57-61, Luki 23:50-56, Yaya 19:38-42)

42 Nunmare to so, beenun malabu lɔxɔɛ
xa fɔlɔ,
43 Yusufu Arimateka naxa siga Pilati
xɔn. Yuwifie xa kiitisa binye nde nan
nu a ra naxan nu Ala xa mangɛya niini
mamɛfe. Limaniya kui, a naxa sa Pilati
maxandi Isa fure ma.
44 Pilati naxa tɛrɛnna a kolonfe ra a Isa
ɲan bara faxa. A naxa sɔɔri mangɛ xili, a
a maxɔrin na fe ma.
45 Sɔɔri mangɛ fan to a rakolon a Isa
bara faxa, Pilati naxa Isa fure so Yusufu
yi ra.
46 Yusufu to kasange sara, a naxa Isa
fure ragoro wuri magalanbuxi kɔn, a a
kasange, a fa a bɛlɛ gaburi kui, naxan nu
gexi gɛmɛ kui. Na xanbi, a naxa gɛmɛ
xungbe maɲindigilin, a a dɔxɔ gaburi dɛ
ma.
47 Mariyama Magidalaka nun
Mariyama Yusufu nga, e naxa a to e Isa
ragatafe dɛnnaxɛ.

16

Isa kelife faxɛ ma
(Matiyu 28:1-15, Luki 24:1-12, Yaya 20:1-20)

1 Malabu lɔxɔɛ to ba a ra, Mariyama
Magidalaka, Mariyama Yaki nga, nun
Salome, e naxa labundɛ ture sara alako
e xa a sa Isa fure ma.
2 Sande lɔxɔɛ, kuye baxi ibade, e naxa
kurun gaburi yire ra.
3 Kira ra, e naxa e bore maxɔrin, «Nde
gɛmɛ bama won bɛ gaburi dɛ ma?»
4 Gɛmɛ naxan nu dɔxɔxi gaburi dɛ ma, a
nu xungbo ki fanyi. Kɔnɔ e to e ya rasiga,
e naxa a to gɛmɛ bara ba naa.
5 E to so gaburi kui, e naxa sɛgɛtala
nde to a dɔxɔxi yirefanyi ma, guba fiixɛ
ragoroxi a ma. E naxa gaaxu.
6 A naxa a fala e bɛ, «Wo naxa gaaxu.
Wo na Isa Nasarɛtika nan fenfe, e naxan
banban wuri magalanbuxi ma. A mu be,
a bara keli faxɛ ma. Wo a mato, e nu a
saxi mɛnni nɛ.
7 Kɔnɔ wo siga, wo sa a fala a
fɔxirabirɛe bɛ, a nun Piyɛri, a Isa na
sigafe wo ya ra Galile. Wo a toma mɛnni
nɛ alɔ a a masen wo bɛ ki naxɛ.»
8 Ginɛe naxa mini gaburi kui, e siga e gi
ra, e kaabaxi fo e sɛrɛnma. E mu sese fala
mixi yo bɛ, barima e nu bara gɛ gaaxude.

Isa minife mixie ma a nun a xa te koore
(Matiyu 28:9-10, Yaya 20:11-18)

9 Isa to keli faxɛ ma sande lɔxɔɛ kuye
iba, a mini Mariyama Magidalaka nan
singe ma, a ɲinnɛ solofere keri naxan fɔxɔ
ra.
10 Mariyama naxa siga Isa xibaaru
falade mixie bɛ e nun naxee nu a ra. E
birin nu sunnunxi, e man nu wafe Isa xa
ɲɔnfe ma.
11 E to a mɛ a a Isa ɲiɲɛ to nɛ, e mu la
a ra.

(Luki 24:13-35)

12 Na fee dangi xanbi, Isa naxa mini
kɛɲa gbɛtɛ ra a fɔxirabirɛ mixi firin ma,
e to nu na daaxa nde kira xɔn.
13 Nee fan naxa gbilen yi fe tagi raba ra
booree bɛ, kɔnɔ e mu la nee fan xui ra.
14 Na xanbi, Isa naxa mini a fɔxirabirɛ
fu nun keren ma, e nu e dɛgefe teebili ra
tɛmui naxɛ. Isa naxa wɔyɛn e ma e xa
danxaniyatareɲa nun xaxili xɔrɔxɔya xa
fe ra, barima e mu nu laxi mixie ra naxee
Isa to, a to nu bara keli faxɛ ma.

(Matiyu 28:16-20, Luki 24:44-53)

15 Isa naxa a masen e bɛ, «Wo siga
duniɲa birin kui, wo daali birin kawandi
xibaaru fanyi ra.
16 Naxan na danxaniya n ma, a xunxa
ye xɔɔra, na kanyi kisima nɛ. Kɔnɔ xa
naxan mu danxaniya n ma, na kanyi
bɔnɔma nɛ.
17 Naxee na danxaniya n ma e yi kaa-
banako fee rabama nɛ n xili ra. E fama nɛ

ɲinnɛe keride mixie fɔxɔ ra, e xui nɛɛnɛe
falama nɛ,
18 e bɔximasee suxuma nɛ e bɛlɛxɛ ra
e mu e xin, e sefi minma nɛ se mu e to,
e e bɛlɛxɛ sama nɛ furemae ma, furemae
yalan.»
19 Na kui, Marigi Isa to gɛ wɔyɛnde e bɛ,
a naxa te koore ma. A naxa sa a magoro
Ala yirefanyi ma.
20 E tan naxa siga kawandi tide yire
birin, e nun Marigi naxa wali. Ma-
rigi naxa fɛɛrɛ fi e ma, e xa tɔnxuma
makaabaxie raba, mixie xa la e xa
kawandi ra.

Inyila Isa Annabi Luki naxan sɛbɛxi

Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Kitaabui naxan xili «Inyila Isa,» a dɔxɔ naani na a ra. Namiŋɔnmɛ naani nan Isa xa taruxui sɛbɛ Ala Xaxili Sɛniyɛnxi saabui ra. E xili Matiyu, Maraki, Luki, nun Yaya.

Luki naxa yi Kitaabui sɛbɛ ɲɛ tongo saxan ɲɔndɔn Isa xa faxɛ xanbi. A naxa Isa xa fe birin mato alako a xa dɛntɛgɛ kamalixi ya xaran duniɲa bɛ. A naxa a sɛbɛ Girɛki xui ra. Muxu bara a madangi Soso xui ra alako Sosoe nɔma a kolonde a fanyi ra.

Yi Kitaabui xa masenyi singe findi Isa bari ki nan na. Ala bara Isa xɛɛ duniɲa ginɛdimɛdi Mariyama saabui ra. Isa xa duniɲɛigiri kui, a naxa xaranyi gbegbe ti mixi bɛ. A man naxa kaabanakoe gbegbe raba. Luki na birin masenxi nɛ a xa Kitaabui kui. A dɔnxɔɛ ra, a dɛntɛgɛ sama nɛ Isa xa faxɛ, nun a xa marakeli xa fe ra.

Na birin nɔma won nakolonde nde na Isa ra. A lɔnni naxan fixi won ma yi Kitaabui kui, a nɔma won malide duniɲɛigiri kui. Ala xa na raso won xaxili ma. Amina.

Inyila Isa Annabi Luki naxan sɛbɛxi

Annabi Luki xa masenyi fɔlɛ

1 Mixi wuyaxi bara kata e xa dɛntɛgɛ sa
fee ma naxee dangixi muxu tagi.
2 E a sɛbɛxi nɛ alɔ muxu fan a mɛxi
mixie ra ki naxɛ, naxee a birin to kabi
a fɔlɛ, e man fa findi xibaaru fanyi xa
masenyi kawandilae ra.
3 Na kui, n fan to bara na fe birin mato
ki fanyi naxee rabaxi kabi a fɔlɛ, n bara
a maŋɔxun fe fanyi ra, n xa a birin sɛbɛ i
bɛ, n ba Teyofilo.
4 N yi rabaxi nɛ, alako i xa a kolon, a
i xaranxi naxan na, a findixi nɔndi nan
yati ra.

Malekɛ xa masenyi Annabi Yaya xa fe ra

5 Yudaya mangɛ Herode xa waxati,
sɛrɛxɛdubɛ nde nu na naxan xili Sakari.
A nu na Abiya xa sɛrɛxɛdubɛ lanxundɛ
nan kui. A xa ginɛ Elisabɛti fan kelixi
Haruna bɔnsɔɛ nɛ.
6 E firin birin nu tinxin Ala ya i. E nu
ɲɛrɛma Ala xa sɛriyɛ nun yaamari birin
ma sɛniyɛnyi kui.
7 Di yo mu nu na e yi ra barima Elisabɛti
mu nu nɔma di baride, e firin birin man
nu bara fori.
8 Sakari xa lanxundɛ wali tɛmui to a li,
a naxa sɛrɛxɛdubɛ walie suxu Ala ya i.
9 Alɔ sɛrɛxɛdubɛe nu darixi a ra ki naxɛ,
Sakari booree nu bara a sugandi Ala xa
mali ra, a tan nan xa so hɔrɔmɔbanxi kui
surayi gande Ala ya i.
10 Surayi gan tɛmui, ɲama birin nu na
salife tande.
11 Na tɛmui, Marigi xa malekɛ nde
naxa mini Sakari ma surayi sɛrɛxɛbade
yirefanyi ma.
12 Na naxa Sakari tɛrɛnna, a naxa a
gaaxu ki fanyi.
13 Kɔnɔ malekɛ naxa a masen a bɛ,
«Sakari, i naxa gaaxu, barima Ala bara
i xa duba suxu. I xa ginɛ Elisabɛti fama
di xɛmɛ sɔtɔde i bɛ. I xa a xili sa Yaya.
14 Na findima sɛɛwɛ nun ɲɛlɛxinyi nan
na i bɛ, mixi gbegbe fan ɲɛlɛxinma nɛ a
barife ra,
15 barima a binyɛ sɔtɔma nɛ Ala ya i.
A mu wɛni nun sese gbɛtɛ minma naxan
mixi siisima. Ala Xaxili Sɛniyɛnxi luma
nɛ a ma kabi a na a nga tɛɛgɛ tɛmui naxɛ.
16 A Isirayila di gbegbe ragbilenma nɛ e
Marigi Ala ma.
17 Sɛnbɛ nun Ala Xaxili Sɛniyɛnxi fima
nɛ a ma alɔ a fi Annabi Eliya ma ki naxɛ.
Marigi a xɛɛma nɛ a ya ra, a xa babae
bɔɲɛ rafindi e xa die ma, a yunubitɔɛe
ya rafindi tinxintɔɛe xa fahaamui ma. A
sigama nɛ ɲama xɔn ma Marigi ya ra
alako a xa e ya rafindi a ma.»

18 Na kui, Sakari naxa malekɛ maxɔrin,
«N yi fe kolonma di? N tan bara fori a
nun n ma ginɛ.»
19 Malekɛ naxa a yaabi, «Yibirila nan n
tan na, naxan tima Ala ya i a xa yaamari
rabafe ra. A n xɛɛxi nɛ yi xibaaru fanyi
masende i bɛ.
20 Na kui, a mato, i boboma nɛ, i mu nɔ
wɔyɛnde han yi fee sa rabama lɔxɔ naxan
ma, barima i mu laxi n ma masenyi ra,
naxan sa kamalima a waxati.»
21 Ɲama to nu na Sakari mamɛfe
tande, e naxa kɔntɔfili Sakari bufe ma
hɔrɔmɔbanxi kui.
22 A to mini a mu nɔ wɔyɛnde e bɛ,
e naxa a kolon a a laamatunyi nan toxi
hɔrɔmɔbanxi kui. A boboxi ra a nu katafe
a xa masenyi ti e bɛ a bɛlɛxɛe ra.
23 Sakari to gɛ a xa sɛrɛxɛdubɛ wali ra,
a naxa siga a xɔnyi.
24 Na waxati dangi xanbi, Sakari xa
ginɛ Elisabɛti naxa tɛɛgɛ. A naxa a ya
manɔxun mixie ma kike suuli. A naxa a
fala,
25 «Marigi yi nan nabaxi n bɛ, a to a ya
ragoroxi n ma a xa fonisireya kui! A bara
yaagi ba n ma, mixie tagi.»

Malekɛ xa masenyi Isa xa fe ra (Matiyu 1:18-25)

26 Elisabɛti xa tɛɛgɛ to kike senni li, Ala
naxa malekɛ Yibirila xɛɛ Galile bɔxi taa
nde ma, naxan xili «Nasarɛti».
27 A a xɛɛ ginɛdimɛdi nde nan xɔn ma,
xɛmɛ nu bara naxan xa kote dɔxɔ. Na
xɛmɛ nu fatanxi Dawuda bɔnsɔɛ nɛ, a
nu xili Yusufu. Ginɛdimɛdi fan nu xili
Mariyama.
28 Malekɛ to siga a xɔn, a naxa a masen
a bɛ, «I kɛna, i tan Marigi hinnɛxi naxan
na. Marigi na i fɛ ma!»
29 Mariyama naxa ifu na wɔyɛnyi ma.
A mu nu a kolon yi findixi xɛɛbui mɔɔli
yo ra.
30 Malekɛ naxa a masen a bɛ,
«Mariyama, i naxa gaaxu, barima Ala
bara hinnɛ i ra.
31 A mato, i fama tɛɛgɛde di xɛmɛ ma. I
na a bari, i xa a xili sa Isa.
32 A binyɛ sɔtɔma, a xili fala Ala Xili
Xungbe Kanyi xa Di. Marigi Ala fama nɛ
a benba Dawuda xa mangɛya fide a ma.
33 A findima nɛ Yaxuba bɔnsɔɛ xa
mangɛ ra abadan, danyi yo mu luma a xa
mangɛya ma.»
34 Mariyama naxa malekɛ maxɔrin,
«Yi fe nɔma rabade di, n to fa findixi
ginɛdimɛdi nan na?»
35 Malekɛ naxa a yaabi, «Ala Xaxili
Sɛniyɛnxi nan fama i ma, Ala Xili Xungbe
Kanyi sɛnbɛ fa i xun ma. Na nan a
toxi, i fama yi di naxan baride, a findima
sɛniyɛntɔɛ ra, a xili fala Ala xa Di.
36 A mato, i barenyi Elisabɛti fan bara
tɛɛgɛ di xɛmɛ ma a xa foriɲa kui. E nu
a xili falama dibaritare, kɔnɔ a furi kike
senni nan a ra yi ki.
37 Sese mu na Ala mu nɔma naxan
nabade.»
38 Mariyama naxa a yaabi, «Marigi xa
konyi nan n na. A xa raba n bɛ alɔ i a
falaxi ki naxɛ.» Na xanbi, malekɛ naxa
keli a xun ma.

Mariyama sigafe Elisabɛti xɔnyi, nun Mariyama xa masenyi

39 Na tɛmui Mariyama naxa siga ma-
furen taa nde Yudaya geya yire.
40 A to so Sakari xɔnyi, a naxa Elisabɛti
xɛɛbu.
41 Elisabɛti to Mariyama xa xɛɛbui mɛ,
diyɔrɛ naxa a ramaxa a tɛɛgɛ, Ala Xaxili
Sɛniyɛnxi fa goro Elisabɛti ma.
42 A naxa a fala a xui itexi ra, «Ala bara
baraka sa i ma dangi ginɛ birin na, a bara
baraka sa i xa di ma naxan na i tɛɛgɛ.
43 N tan yi hɛɛri sɔtɔxi di, n Marigi nga
xa fa n xɔnyi?
44 A mato, n to i xa xɛɛbui mɛ, n ma
diyɔrɛ bara a ramaxa n tɛɛgɛ sɛɛwɛ ra.
45 Sɛɛwɛ na i bɛ, i tan naxan laxi a ra a
Marigi xa masenyi kamalima nɛ, a naxan
masen i bɛ.»
46 Mariyama naxa fa a masen,
«N nii birin Marigi matɔxɔma!
47 N xaxili bara sɛɛwa Ala n Nakisima ra,
48 a to a ya ragoroxi a xa konyi magoroxi
ma.
Keli yi waxati ma han waxati naxan birin
sa fama,
mixie n xili falama nɛ ‹sɛɛwatɔɛ›,
49 barima Sɛnbɛ Kanyi bara fe xungbee
raba n bɛ.
A xili sɛniyɛn.

50 A kinikinima waxati birin mixie ma,
naxee gaaxuma a ya ra.
51 A xa walie bara a sɛnbɛ masen.
A bara yɛtɛ igboe rayensen.
52 A bara mangɛe ba e xa kibanyie kui,
a mixi magoroxie xa fe ite.
53 A bara kaamɛtɔɛe rawasa se fanyi ra,
a bannamixie rasiga e yi igeli ra.
54 A bara a xa konyi Isirayila mali,
a mu nɛɛmuxi kinikinide a ma.
55 A kinikinima nɛ Iburahima nun a xa die ma abadan,
alɔ a a fala won benbae bɛ ki naxɛ.»
56 Mariyama naxa lu Elisabɛti yire kike
saxan ɲɔndɔn, a fa gbilen a xɔnyi.

Yaya bari ki

57 Elisabɛti xa di bari tɛmui to a li, a
naxa di xɛmɛ sɔtɔ.
58 A dɔxɔbooree nun a barenyie to a mɛ
a Marigi bara kinikini a ma ki fanyi, e nun
Elisabɛti naxa sɛɛwa.
59 A xi solomasaxan lɔxɔɛ, mixie naxa
fa diyɔrɛ sunnade. E nu waxi di xili safe
a baba Sakari xun ma,
60 kɔnɔ a nga naxa a fala, «Ade, a xili
sama nɛ Yaya.»
61 E naxa wɔyɛn a bɛ, «Mixi yo mu na i
xa mixie ya ma yi xili na naxan xun ma.»
62 E naxa tɔnxuma raba di baba bɛ e xa
a kolon a wama a xili xa sa ki naxɛ.
63 Sakari to walaxɛ maxɔrin, a naxa a
sɛbɛ, «A xili Yaya.» E birin naxa kaaba.
64 Keren na, Sakari nɛnyi naxa keli, a
wɔyɛn, a so Ala tantufe.
65 E dɔxɔboore birin naxa gaaxu na fe
ma. Yudaya geya bɔxi birin ma, mixie nu
na fee nan ifalama.
66 E to a mɛ, birin nu e ɲɔxɔ saxi yi fee
xɔn ma, e nu a fala, «Yi di findima nde
ra?» E a kolon Marigi bɛlɛxɛ nu na a xun
ma.

Sakari xa masenyi

67 Ala Xaxili Sɛniyɛnxi naxa goro a baba
Sakari ma, a naxa yi masenyi ti Ala xili ra,
68 «Tantui na Ala bɛ, Isirayila Marigi Ala!
A bara fa a xa mixie xunmatode, a e xunsara.
69 A bara Marakisima Sɛnbɛma rakeli
a xa konyi Dawuda bɔnsɔɛ ya ma,
70 alɔ a nu a masenxi ki naxɛ tɛmui dangixi,
a xa namiɲɔnmɛ sɛniyɛntɔɛe saabui ra.
71 A a masen nɛ, a a won nakisima won yaxuie yi ra,
a won ba won xɔnmae birin bɛlɛxɛ.
72 A bara kinikini won benbae ma,
a bara ratu a xa saatɛ sɛniyɛnxi ma.
73 A laayidi nan tongo won benba Iburahima bɛ,
74 a a won bama won yaxuie bɛlɛxɛ,
alako won xa nɔ a batude bɔɲɛsa kui,
75 won xa nɔ ɲɛrɛde sɛniyɛnyi nun tinxinyi kui,
won ɲɛrɛ a ya i won ma simaya lɔxɔɛ birin.
76 I tan, n ma di,
i xili falama nɛ Ala Xili Xungbe Kanyi xa Namiɲɔnmɛ,
barima i sigama nɛ Marigi ya ra kirae yailande a bɛ,
77 alako Marigi xa mixie xa kisi kolon,
e naxan sɔtɔma e xa yunubie na xafari.
78 Na kisi kelima won Marigi Ala xa kinikini xungbe nan ma.
A naiyalanyi xɛɛma won ma keli ariyanna,
79 alako a xa yanba mixie bɛ naxee na dimi kui,
naxee dɔxɔxi faxɛ xa dimi kui,
alako a xa won naɲɛrɛ bɔɲɛsa kira xɔn.»
80 Na kui, di naxa mɔ, a nu sɛnbɛ nun
xaxili sɔtɔ. A naxa sabati wula i han a a
yɛtɛ masen Isirayila bɛ lɔxɔ naxɛ.

2

Isa bari ki naxɛ (Matiyu 1:18-25)

1 Na tɛmui, Rɔma mangɛ xungbe
Ogusutu naxa yaamari fi duniɲa birin xa
xili sɛbɛ raba.
2 Yi xili sɛbɛ singe raba tɛmui naxɛ,
Kirinyusi nan nu findixi Siriya gomina ra.
3 Birin naxa siga a bari taa a xili sɛbɛde.
4 Yusufu fan naxa keli Nasarɛti, taa
naxan na Galile bɔxi ma, sigafe ra
Bɛtɛlɛɛmu, mangɛ Dawuda baride naxan
na Yudaya bɔxi ma. Yusufu siga naa nɛ,
barima a nu kelixi Dawuda bɔnsɔɛ nun a
xabilɛ nan kui,
5 a siga a xa sa a xili sɛbɛ, e nun
Mariyama, a nu bara naxan xa kote dɔxɔ.
Mariyama tɛɛgɛxi nan nu a ra.
6 E nu na mɛnni tɛmui naxɛ, Mariyama
di sɔtɔ tɛmui naxa a li,

7 a fa a xa di singe bari, di xɛmɛ. A naxa
a mafilin dugi kui, a a sa xuruse dɛgede
kui, barima yigiya fanyi mu nu na e bɛ.

Malekɛ xa masenyi xuruse dɛmadonyie bɛ

8 Mɛnni xuruse dɛmadonyi ndee nu na
wula i, xurusee kantade kɔɛ ra.
9 Marigi xa malekɛ nde naxa mini e
ma, e naxa Marigi xa nɔrɛ to yanba ra e
rabilinyi. E naxa gaaxu ki fanyi ra.
10 Malekɛ naxa a masen e bɛ, «Wo naxa
gaaxu barima n faxi xibaaru fanyi nan
masende wo bɛ, naxan findima sɛɛwɛ
xungbe ra ɲama birin bɛ.
11 To, wo Rakisima, Ala xa Mixi
Sugandixi, a bara bari Dawuda xa taa kui.
Wo Marigi nan a ra.
12 Wo a kolonma yi tɔnxuma nan na, wo
diyɔrɛ lima a mafilinxi dugi kui, a man
saxi xuruse dɛgede kui.»
13 Malekɛ gɛ wɔyɛnde tan mu a ra,
malekɛ gali naxa fa boore fɛ ma. E nu
Ala matɔxɔfe, e nu a fala,
14 «Matɔxɔɛ na Ala bɛ han koore ma!
Bɔɲɛsa na adamadie bɛ duniɲa ma, a
hinnɛxi naxee ra!»
15 Malekɛe to keli e xun ma tefe ra koore
ma, xuruse dɛmadonyie naxa a fala e
bore bɛ, «Won xɛɛ Bɛtɛlɛɛmu, won xa sa
yi fe mato naxan nabaxi naa, Marigi bara
naxan masen won bɛ.»
16 E naxa siga e xulun na, e Mariyama
nun Yusufu li, e nun diyɔrɛ, a saxi xuruse
dɛgede kui.
17 E to na to, e naxa fe birin tagi raba,
malekɛ naxan masen e bɛ na di xa fe ra.
18 Mixi naxee xuruse dɛmadonyie xui
mɛ, e birin naxa kaaba e xa wɔyɛnyi ma.
19 Mariyama fan naxa yi fe birin nagata
a bɔɲɛ ma, a nu a ɲɔxɔ sa a xɔn.
20 Xuruse dɛmadonyie naxa gbilen Ala
matɔxɔ ra, e nu a tantu fe birin ma e bara
naxee mɛ, e man bara naxee to. E a birin
lixi nɛ alɔ a masen e bɛ ki naxɛ.
21 Xi solomasaxan to kamali, diyɔrɛ
naxa sunna. A xili naxa sa Isa, malekɛ nu
bara xili naxan masen a nga bɛ beenun a
xa tɛɛgɛ a ma.

Isa sigafe Darisalamu a yɔrɛ ra

22 Marasɛniyɛnyi waxati to kamali
Annabi Munsa xa sɛriyɛ ki ma,
Yusufu nun Mariyama naxa Isa xanin
Darisalamu, a xa masen Marigi bɛ,
23 alɔ a sɛbɛxi ki naxɛ Marigi xa sɛriyɛ
kui, «Wo di xɛmɛ singe birin fima n tan
nan ma.»
24 E man siga nɛ e xa sa sɛrɛxɛ ba alɔ
a sɛbɛxi Marigi xa sɛriyɛ kui ki naxɛ,
«ganbɛ firin, xa na mu a ra kolokonde
lanma firin.»
25 Xɛmɛ nde nu na Darisalamu, naxan
xili Simeyɔn. Diinɛla tinxinxi nan nu a
ra, naxan nu Isirayila Rakisima mamɛfe.
Ala Xaxili Sɛniyɛnxi nu na a xun ma.
26 Ala Xaxili Sɛniyɛnxi nu bara a masen
a bɛ, a a mu faxama fo a Marigi xa Mixi
Sugandixi to.
27 Ala Xaxili Sɛniyɛnxi naxa a niya a xa
siga hɔrɔmɔbanxi kui. Isa barimae fan to
so naa e xa di ra, alako e xa Ala xa sɛriyɛ
rabatu a xa fe ra,
28 Simeyɔn naxa Isa rasuxu, a a sa a
kanke ma. A naxa Ala matɔxɔ, a a masen,
29 «Marigi, i bara fa i xa laayidi rakamali
n bɛ to,
i xa konyi xa taa masara bɔɲɛsa kui,
30 barima n ya bara i xa kisi to,
31 i naxan xɛɛxi adamadie birin ya xɔri.
32 Naiyalanyi nan a ra
naxan Ala makɛnɛnma si gbɛtɛe bɛ,
a findi nɔrɛ ra i xa Isirayila ɲama bɛ.»
33 Isa baba nun a nga to a mɛ naxan
masenxi a xa fe ra, e naxa kaaba.
34 Simeyɔn to duba e bɛ, a naxa a fala
Isa nga Mariyama bɛ, «Ala bara ɲanige
tongo yi di xa fe ra. Isirayilakae xa fe
gbegbe magoroma nɛ a saabui ra, ndee
fan xa fe itema nɛ. A findima tɔnxuma
nan na, kɔnɔ mixi wuyaxi fama nɛ a
matandide.
35 Na kui, mixi gbegbe bɔɲɛ ma fee
fama makɛnɛnde. I tan fan, sunnunyi
fama i bɔɲɛ tunbade alɔ santidɛgɛma.»
36 Namiɲɔnmɛ ginɛ fori fan nu na,
naxan xili Anna. A xa simaya nu bara
masiga ki fanyi. Fanuweli xa di nan
nu a ra kelife Aseri bɔnsɔɛ. A nu bara
dɔxɔ xɛmɛ taa a ginɛdimɛdi ra, kɔnɔ
ɲɛ solofere dangi xanbi, a xa mɔri naxa
laaxira.
37 Kabi na tɛmui, a nu bara lu kaaɲɛ
kui han a xa simaya nu bara ɲɛ tongo
solomasaxan nun naani li. A mu nu

kelima hɔrɔmɔbanxi kui, a nu Ala batu naa, kɔɛ nun yanyi, sunyi nun sali ra.
38 Na waxati kerenyi, Anna naxa fa naralan Isa nun a xa mixie ra. A naxa so Ala matɔxɔfe, a nu fa yi di xa fe fala birin bɛ, naxee nu e ya tixi Ala ra Darisalamu xunsarafe ra.
39 Yusufu nun Mariyama to gɛ fe birin nakamalide alɔ Marigi xa sɛriyɛ a masenxi ki naxɛ, e naxa gbilen Nasarɛti, e xɔnyi Galile bɔxi ma.
40 Di naxa mɔ, a nu sɛnbɛ sɔtɔ, a xa lɔnni xun nu siga masa ra ki fanyi. Ala xa hinnɛ nu na a xun ma.

Isa sigafe Darisalamu a dimɛdi tɛmui

41 Ɲɛ yo ɲɛ, Isa barimae nu sigama Sayamalekɛ Dangi Sali rabade Darisalamu.
42 Isa ɲɛ fu nun firin sɔtɔ ɲɛ naxan na, e birin naxa te sali rabade Darisalamu alɔ e darixi a ra ki naxɛ.
43 Sali lɔxɔɛe birin to dangi, Isa barimae naxa biyaasi fɔlɔ gbilenfe e xɔnyi, kɔnɔ e xa di Isa naxa lu Darisalamu, e tan mu a kolon.
44 E nu bara a maɲɔxun a a na e biyaasibooree ya ma. E to gɛ fɛɛɲɛn keren ɲɛrɛ rabade, e nu a fenfe e barenyie nun e booree ya ma.
45 Kɔnɔ e to mu a to, e naxa gbilen Darisalamu a fende.
46 Xi saxan dangi xanbi, e naxa fa a to hɔrɔmɔbanxi kui karamɔxɔe ya ma, a a tuli matife e ra, a nu maxɔrinyi tife e ma.
47 Naxan birin nu na Isa xui mɛfe, e nu kaabama a xa xaxili fanyi nun a xa yaabie ma.
48 A barimae to a to, e fan naxa kaaba. A nga naxa a fala a bɛ, «N ma di, i yi fe mɔɔli rabaxi muxu ra munfe ra? N tan nun i baba kɔntɔfilixi nan i fenxi yi ki.»
49 A naxa a fala e bɛ, «Wo n fenma munfe ra? Wo mu a kolon fo n xa n Baba xa wali raba?»
50 Kɔnɔ e mu fahaamui sɔtɔ a xa wɔyɛnyi ma.
51 Na tɛmui, Isa naxa bira e fɔxɔ ra gorofe ra Nasarɛti, a nu e sago raba. A nga naxa yi fe birin nagata a bɔɲɛ ma.
52 Isa naxa mɔ lɔnni nun hinnɛ ra. A naxa rafan Ala nun mixie ma.

3

Annabi Yaya kawandi tife (Matiyu 3:1-12, Maraki 1:2-11)

1 Rɔma mangɛ xungbe Tiberiyo nu na a xa mangɛya ɲɛ fu nun suuli nde kui. Ponsi Pilati nan nu findixi Yudaya gomina ra. Herode nan nu findixi Galile mangɛ ra, a taara Filipu fan nu findixi Itureya nun Tirakoniti bɔxie mangɛ ra. Lisaniya nan nu findixi Abilen mangɛ ra.
2 Anani nun Kayafa nan nu findixi sɛrɛxɛdubɛ kuntigie ra. Na waxati, Ala xa masenyi naxa fa Sakari xa di Yaya ma, a to nu na wula i.
3 Na kui, a naxa siga kawandi rabade Yurudɛn xure longori birin. A nu kawandi tima mixie bɛ, e xa e xunxa ye xɔɔra tuubi ra, alako Ala xa e xa yunubie xafari.
4 A sɛbɛxi Annabi Esayi xa Kitaabui kui,
«Mixi nde a xui itema gbengberenyi ma,
‹Wo kira yailan Marigi bɛ,
wo sankirae matinxin a ya ra.
5 Fole birin nafema nɛ.
Geya xungbe nun a lanma,
a birin igoroma nɛ.
Kira madalinxi tinxinma nɛ,
kira ɲaaxi yailanma nɛ.
6 Adamadi birin fama nɛ Ala xa kisi tode.›»
7 Na kui, ɲama to nu sigama Yaya xɔn ma a xa e xunxa ye xɔɔra, a naxa a fala e bɛ, «Wo tan bɔximase bɔnsɔɛ! Nde wo rakolonxi wo xa wo gi Ala xa xɔnɛ ma naxan na fafe?
8 Wo kɛɲa xa wali fanyi ramini alɔ wuri bili fanyi bogi fanyi raminima ki naxɛ, bogi naxan a masenma a wo bara tuubi. Wo naxa a fala wo yɛtɛ ma, ‹Iburahima nan na muxu benba ra,› barima fɛɛrɛ na Ala yi a xa yi gɛmɛe mafindi Iburahima xa die ra.
9 Beera ɲan na wurie sankee ra a xa e bilie sɛgɛ. Wuri naxan yo mu bogi fanyi raminima, a fɔnma nɛ, a woli tɛ i.»
10 Ɲama naxa a maxɔrin, «Muxu xa munse raba fa?»
11 A naxa e yaabi, «Donma firin na naxan yi ra, a kanyi xa keren fi boore ma, se mu na naxan yi. Donse na naxan yi ra, a kanyi fan xa a raba na ki.»

12 Duuti maxilie fan naxa fa e xunxade
ye xɔɔra, e a maxɔrin, «Karamɔxɔ, a
lanma muxu xa munse raba?»
13 A naxa e yaabi, «Wo naxa duuti xun
masa dangi yaamari ra.»
14 Sɔɔri ndee fan naxa a maxɔrin,
«Muxu tan go? A lanma muxu fan xa
munse raba?» A naxa e yaabi, «Wo naxa
mixi yo muɲa, wo naxa mixi yo tɔɔɲɛgɛ.
Wo xa wo wasa so wo wali sare nan na.»
15 Mixie naxa e xaxili ti Yaya ra, e
nu e maɲɔxun, a tɛmunde Ala xa Mixi
Sugandixi na a ra.
16 Yaya naxa a fala e birin bɛ, «N tan
wo xunxama ye nan xɔɔra, kɔnɔ naxan
fama n xanbi ra, na sɛnbɛ gbo n tan bɛ.
Na binyɛ mu na n tan yi ra, n ɲan xa a
xa sankiri luuti yati fulun. A tan nan Ala
Xaxili Sɛniyɛnxi ragoroma wo ma, a tan
nan wo xunxama tɛ ra.
17 A xa segere suxuxi a yi ra, a maale
nun a lagi yegetima naxan na lɔnyi ma.
A maale rasoma a xa bili kui, kɔnɔ a lagi
tan ganma tɛ ra naxan mu xubenma.»
18 Yaya man nu mixie rasima a mɔɔli
wuyaxi ra, a nu e kawandi xibaaru fanyi
ra.
19 Kɔnɔ Yaya to wɔyɛn mangɛ Herode
ma, a taara xa ginɛ Herodiyasi xa fe ra, a
nun a nu bara fe ɲaaxi naxan birin naba,
20 Herode man naxa yi fe kobi keren sa
na birin xun: A naxa Yaya sa geeli.

Isa xunxafe ye xɔɔra
(Matiyu 3:13-17, Maraki 1:9-11, Yaya 1:32-34)

21 Ɲama birin to nu bara e xunxa ye
xɔɔra, Isa fan naxa a xunxa ye xɔɔra. A
to nu Ala maxandife, koore naxa rabi,
22 Ala Xaxili Sɛniyɛnxi naxa goro a ma
alɔ ganbɛ. Xui nde naxa keli koore ma, a
a masen, «N ma Di maxanuxi nan na i ra.
I n kɛnɛnxi ki fanyi ra.»

Isa benbae
(Matiyu 1:1-17)

23 Isa to ɲɛ tongo saxan ɲɔndɔn sɔtɔ, a
naxa a xa wali fɔlɔ. Mixie nu laxi a ra
Yusufu xa di nan a ra.

Yusufu findixi Heli xa di nan na,
24 Heli findixi Matahati xa di nan na,
Matahati findixi Lewi xa di nan na,
Lewi findixi Meliki xa di nan na,
Meliki findixi Yannayi xa di nan na,
Yannayi findixi Yusufu xa di nan na,
25 Yusufu findixi Matahisa xa di nan na,
Matahisa findixi Amosi xa di nan na,
Amosi findixi Naxumu xa di nan na,
Naxumu findixi Esili xa di nan na,
Esili findixi Nagayi xa di nan na,
26 Nagayi findixi Maati xa di nan na,
Maati findixi Matahisa xa di nan na,
Matahisa findixi Semeyin xa di nan na,
Semeyin findixi Yoseke xa di nan na,
Yoseke findixi Yoda xa di nan na,
27 Yoda findixi Yohana xa di nan na,
Yohana findixi Resa xa di nan na,
Resa findixi Sorobabeli xa di nan na,
Sorobabeli findixi Salatiyeli xa di nan na,
Salatiyeli findixi Neri xa di nan na,
28 Neri findixi Meliki xa di nan na,
Meliki findixi Adi xa di nan na,
Adi findixi Kosan xa di nan na,
Kosan findixi Elemadan xa di nan na,
Elemadan findixi Eru xa di nan na,
29 Eru findixi Yosuwe xa di nan na,
Yosuwe findixi Eliyeseri xa di nan na,
Eliyeseri findixi Yorimi xa di nan na,
Yorimi findixi Matahati xa di nan na,
Matahati findixi Lewi xa di nan na,
30 Lewi findixi Simeyɔn xa di nan na,
Simeyɔn findixi Yuda xa di nan na,
Yuda findixi Yusufu xa di nan na,
Yusufu findixi Yonan xa di nan na,
Yonan findixi Eliyakin xa di nan na,
31 Eliyakin findixi Meleya xa di nan na,
Meleya findixi Mena xa di nan na,
Mena findixi Matata xa di nan na,
Matata findixi Natan xa di nan na,
Natan findixi Dawuda xa di nan na,
32 Dawuda findixi Yisayi xa di nan na,
Yisayi findixi Obedo xa di nan na,
Obedo findixi Boosu xa di nan na,
Boosu findixi Salimon xa di nan na,
Salimon findixi Naxason xa di nan na,
33 Naxason findixi Aminadabo xa di nan
na,
Aminadabo findixi Adimin xa di nan na,
Adimin findixi Arini xa di nan na,
Arini findixi Xesiron xa di nan na,
Xesiron findixi Peresi xa di nan na,
Peresi findixi Yuda xa di nan na,
34 Yuda findixi Yaxuba xa di nan na,
Yaxuba findixi Isiyaga xa di nan na,
Isiyaga findixi Iburahima xa di nan na,

Iburahima findixi Tera xa di nan na,
Tera findixi Naxori xa di nan na,
35 Naxori findixi Serugu xa di nan na,
Serugu findixi Rewu xa di nan na,
Rewu findixi Pelegi xa di nan na,
Pelegi findixi Eberi xa di nan na,
Eberi findixi Selaha xa di nan na,
36 Selaha findixi Kayinan xa di nan na,
Kayinan findixi Arafaxadi xa di nan na,
Arafaxadi findixi Semi xa di nan na,
Semi findixi Nuha xa di nan na,
Nuha findixi Lemeki xa di nan na,
37 Lemeki findixi Metusela xa di nan na,
Metusela findixi Enoki xa di nan na,
Enoki findixi Yeredi xa di nan na,
Yeredi findixi Mahalaleli xa di nan na,
Mahalaleli findixi Kenan xa di nan na,
38 Kenan findixi Enosi xa di nan na,
Enosi findixi Seti xa di nan na,
Seti findixi Adama xa di nan na,
Adama findixi Ala xa di nan na.

4

Sentanɛ katafe a xa Isa ratantan (Matiyu 4:1-11, Maraki 1:12-13)

1 Isa to keli Yurudɛn, Ala Xaxili Sɛniyɛnxi nu goroxi a ma, a Isa xun ti gbengberenyi ra.
2 Xi tongo naani bun ma, a nu na naa, Ibulisa nu katafe a ratantande. Isa mu sese don na waxati birin bun. Na xi kɔnti to kamali, kaamɛ nu na a ma.
3 Ibulisa naxa a fala a bɛ, «Xa Ala xa Di nan i ra, yaamari fi yi gɛmɛ xa findi taami ra.»
4 Isa naxa a yaabi, «A sɛbɛxi Kitaabui kui, ‹Mixi mu baloma taami gbansan xa ra.›»
5 Ibulisa naxa fa a xanin geya fari, a duniɲa mangɛya birin masen a bɛ kerenyi ra.
6 A naxa a fala a bɛ, «N yi mangɛya birin fima nɛ i ma a nun a dariyɛ, barima a soxi n tan nan yi. N fan nɔma a fide, n na wa a fife naxan yo ma.
7 Na kui, xa i i felen n bɛ, i n batu, n a birin findima nɛ i gbe ra.»
8 Isa naxa a yaabi, «A sɛbɛxi Kitaabui kui, ‹I xa i Marigi Ala gbansan nan batu, i xa suyidi a keren nan bɛ.›»
9 Ibulisa man naxa a xanin Darisalamu, a a ti Ala xa hɔrɔmɔbanxi fari, yire itexi. A naxa a fala a bɛ, «Xa Ala xa Di nan lanxi i ma, tugan be ra,
10 barima a sɛbɛxi, ‹Ala yaamari fima nɛ a xa malekɛe ma i xa fe ra, e xa i kanta.›
11 A man sɛbɛxi, ‹E e bɛlɛxɛe rasoma nɛ i bun ma, e i rate alako i sanyi naxa din gɛmɛ ra.›»
12 Isa naxa a yaabi, «Kitaabui man a masenxi, ‹I naxa i Marigi Ala mato.›»
13 Ibulisa to gɛ katɛ birin nabade a xa Isa ratantan, a naxa keli a xun ma, han beenun a xa waxati gbɛtɛ xa a li.

Isa a xa wali fɔlɔfe Galile bɔxi ma (Matiyu 4:12-25, Maraki 1:14-20)

14 Isa naxa gbilen Galile bɔxi ma. Ala Xaxili Sɛniyɛnxi xa sɛnbɛ nu na a ma. A xa fe xibaaru naxa siga rayensen na yire birin.
15 Isa nu mixie xaranma e xa salidee kui, birin nu a matɔxɔ.

Nasarɛtikae tondife lade Isa ra (Matiyu 13:53-58, Maraki 6:1-6)

16 Isa naxa siga Nasarɛti, a xuruxi dɛnnaxɛ. Malabu lɔxɔɛ ma, a naxa so salide kui alɔ a nu darixi a ra ki naxɛ, a ti, a xa Kitaabui xaran mixie bɛ.
17 E naxa Annabi Esayi xa Kitaabui so a yi. A to a itala, a naxa yire to a sɛbɛxi dɛnnaxɛ,
18 «Marigi Xaxili na n xun ma,
barima a bara n sugandi, a a ragoro n ma,
n xa setaree kawandi xibaaru fanyi ra.
A n xɛɛxi nɛ
n xa xɛɛra iba mixi suxuxie bɛ, e xɔrɛyama nɛ,
n xa xɛɛra iba dɔnxuie bɛ, e ya se toma nɛ,
n xa tɔɔrɔmixie xɔrɛya naxee na nɔɛ bun ma,
19 n xa xɛɛra iba mixie bɛ,
Ala xa hinnɛ waxati bara a li.»
20 A naxa fa Kitaabui makuntan, a a so taalibi yi, a dɔxɔ. Birin e ya banbanxi a ra salide kui.
21 A naxa masenyi ti fɔlɔ e bɛ, «To, yi sɛbɛli naxan xaranxi wo bɛ yi ki, a bara kamali.»
22 Birin nu a xa fe fanyi falama, e nu kaaba wɔyɛn fanyie ma naxee nu minima a kɛrɛ i. E naxa so e bore maxɔrinfe, «Yusufu xa di xa mu yi ki?»

23 Isa naxa a fala e bɛ, «N na a kolon
wo yi taali sama nɛ n bɛ, ‹Seriba, i yɛtɛ
dandan.› Wo man a falama nɛ n bɛ,
‹Muxu bara fe naxan birin mɛ i naxan
nabaxi Kapɛrɛnamu, i man xa a mɔɔli
raba i xɔnyi be.›
24 N xa nɔndi fala wo bɛ, namiɲɔnmɛ
yo mu binyama a xɔnyi tan.
25 Wo man xa wo tuli ti nɔndi ra.
Kaaɲɛ ginɛ wuyaxi nu na Isirayila bɔxi
ma Annabi Eliya xa waxati, kaamɛ to sin
bɔxi ma, tunɛ ye mu bira ɲɛ saxan kike
senni.
26 Kɔnɔ Ala mu Annabi Eliya xɛɛ e tan
Isirayilaka ginɛe sese ma, fo a to a xɛɛ
kaaɲɛ ginɛ nde nan gbansan ma naxan
nu na Sarepeta, Sidɔn bɔxi ma.
27 Kunɛ kanyi wuyaxi fan nu na Isir-
ayila bɔxi ma Annabi Elise xa waxati,
kɔnɔ a mu e tan sese rayalan, fo Naaman
Siriyaka gbansan, a na nan nayalan.»
28 E to yi fee mɛ, mixi birin naxee nu na
salide kui, e bɔɲɛ naxa te Isa xili ma.
29 E naxa keli, e a ramini taa fari ma. E
xa taa to nu tixi geya ra, e naxa a xanin
yire nde e xa a radin yɛ gelenyi ra.
30 Kɔnɔ Isa naxa mini e tagi, a a xa kira
suxu.

Isa mixi gbegbe rayalanfe
(Matiyu 8:14-17, Maraki 1:21-34)

31 Isa naxa goro Kapɛrɛnamu, Galile
bɔxi taa nde. A to nu na mixie kawandife
malabu lɔxɔɛ,
32 e naxa kaaba a xa xaranyi ma,
barima a nu wɔyɛnma mangɛ sɛnbɛ nan
na.
33 Na salide kui, xɛmɛ nde nu na ɲinnɛ
nu naxan fɔxɔ ra. A naxa sɔnxɔɛ rate fɔlɔ,
a gbelegbele,
34 «Ee! Isa Nasarɛtika, i waxi munse
xɔn ma muxu bɛ? I faxi muxu sɔntɔde
nɛ? N na a kolon mixi naxan lanxi i ma.
Ala xa Sɛniyɛntɔɛ nan na i ra.»
35 Isa naxa wɔyɛn a ma a xɔrɔxɔɛ ra,
a a yamari, «I sabari. Gbilen yi xɛmɛ
fɔxɔ ra.» Ɲinnɛ naxa xɛmɛ rabira bɔxi
ɲama tagi, a fa gbilen a fɔxɔ ra. Xɛmɛ mu
maxɔnɔ hali keren.
36 Birin dɛ naxa ixara, e nu fa e bore
maxɔrin, «Masenyi mɔɔli mundun yi ki?
A ɲinnɛe yamarima nɔɛ nun sɛnbɛ ra, nee
gbilen mixi fɔxɔ ra!»
37 Na kui, Isa xa fe xibaaru naxa yensen
yɛ na bɔxi rabilinyi yire birin.
38 Isa to mini salide kui, a naxa siga
Simɔn xɔnyi. Simɔn bitanyi mu nu
yalanxi. A fate nu ganxi a ma. E naxa
Isa maxandi a xa a mali.
39 Isa to ti a xun ma, a naxa wɔyɛn na
fure ma, fure naxa a bɛɲin. A naxa keli
keren na, a kuri so e bɛ.
40 Soge to dula, e naxa fa furema mɔɔli
birin na Isa xɔn ma. A naxa a bɛlɛxɛ sa e
ma keren keren, a fa e rayalan.
41 A naxa ɲinnɛe fan keri mixi wuyaxi
fɔxɔ ra. Ɲinnɛe nu furemae bɛɲinma, e
nu gbelegbele e nu a fala, «Ala xa Di nan
na i ra!» Kɔnɔ Isa naxa e yamari, a e ratɔn
wɔyɛnfe ra, barima e nu a kolon a Ala xa
Mixi Sugandixi nan a ra.
42 Na kuye iba, a naxa mini, a siga yire
madunduxi nde. Ɲama naxa a fen han e
a to. E nu katafe nɛ e xa kankan a ma, a
naxa fa keli e xun.
43 Kɔnɔ a naxa a masen e bɛ, «Fo n xa
taa gbɛtɛe fan kawandi Ala xa mangɛya
niini xa xibaaru fanyi ra, barima n xɛɛxi
na nan ma.»
44 Na kui, a nu kawandi tima salidee kui
Yudaya bɔxi ma.

5

Isa fɔxirabirɛ singee
(Matiyu 4:18-22, Maraki 1:16-20)

1 Isa nu na Genesareti baa dɛ ra. Ɲama
fan nu e bore xɛtɛnma alako e xa a xui
mɛ Ala xa masenyi kawandide.
2 Isa naxa kunkui firin to baa dɛ ra.
Yɛxɛsuxuie nu bara goro e kui, e nu e xa
yɛlɛe raxafe.
3 Isa naxa baki Simɔn xa kunkui kui, a a
maxɔrin a xa kunkui ndedi mamini xare
dɛ ra. Na xanbi, Isa naxa dɔxɔ kunkui kui,
a so ɲama kawandife.
4 Isa to gɛ masenyi tide, a naxa a fala
Simɔn bɛ, «Won xɛɛ dula ma. Wo yɛlɛ sa
naa, wo xa sa yɛxɛ suxu.»
5 Simɔn naxa a yaabi, «Karamɔxɔ,
muxu kɔɛ birin nan nadangixi yakotomɔɛ
nan na, muxu mu sese suxu. Kɔnɔ i tan
nan to a falaxi, n man sa yɛlɛ sama.»
6 E to na raba, e naxa yɛxɛ gbegbe suxu
yɛlɛ kui, yɛlɛ naxa bɔɔ fɔlɔ.

7 E naxa e bɛlɛxɛ magira booree bɛ
naxee nu na kunkui boore kui, e xa fa e
mali. E to fa, e naxa na kunkui firinyie
rafe yɛxɛ ra han e firin birin naxa wa
dulafe.
8 Simɔn Piyɛri to na fe to, a naxa bira Isa
bun ma, a a fala, «Marigi, i xa i makuya
n na, barima yunubitɔɛ nan n na!»
9 A na fala nɛ barima a tan nun a boore
birin nu bara gɛ kaabade na yɛxɛ suxufe
ra,
10 Simɔn waliboore, Sebede xa di
firinyie Yaki nun Yaya, e fan nu bara
kaaba. Na kui, Isa naxa a fala Simɔn bɛ,
«I naxa gaaxu. I darixi yɛxɛ nan suxu ra,
kɔnɔ keli yi waxati ma, i fama mixie nan
sɔtɔde n bɛ.»
11 E to kunkui rate xare ma, e naxa se
birin lu naa, e bira Isa fɔxɔ ra.

Kunɛ kanyi rayalanfe
(Matiyu 8:1-4, Maraki 1:40-45)

12 Isa to nu na taa nde kui, a naxa xɛmɛ
nde li naa, kunɛ dinxi a fate birin na. A
to Isa to, a naxa a yatagi rafelen bɔxi ma,
a a mayandi, «N Marigi, xa i tin, i nɔma n
nasɛniyɛnde.»
13 Isa naxa a bɛlɛxɛ itala, a a sa kunɛ
kanyi ma, a a fala a bɛ, «N tinxi. Findi
mixi sɛniyɛnxi ra.» Kunɛ fure naxa a
bɛɲin keren na.
14 Na xanbi, Isa naxa a yamari, «I naxa
yi fe fala mixi yo bɛ. Siga i sa i dɛntɛgɛ
sɛrɛxɛdubɛ bɛ, i sɛrɛxɛ ba i xa sɛniyɛnyi
xa fe ra, alɔ Annabi Munsa a yamarixi ki
naxɛ. Na findima seedeɲɔxɔya nan na e
bɛ.»
15 Kɔnɔ Isa xa fe xibaaru ɲan naxa
yensen yɛ dangi a singe ra. Ɲama gbegbe
nu e malanma e xa a xui ramɛ, a man xa
e rayalan e xa furee ma.
16 Kɔnɔ Isa fan nu luma siga ra yire
madunduxie, a sa Ala maxandi.

Isa Namatɛ rayalanfe
(Matiyu 9:1-8, Maraki 2:1-12)

17 Lɔxɔ nde, Isa nu kawandi tife.
Farisɛnie nun sɛriyɛ karamɔxɔe nu bara
fa dɔxɔ, naxee kelixi Darisalamu, a nun
Galile nun Yudaya taa birin. Marigi xa
sɛnbɛ nu na Isa ma furemae rayalanfe ra.
18 Na tɛmui, mixi ndee naxa fa namatɛ
nde ra, a saxi sade ma. E nu katafe nɛ e
xa fa a sa Isa bun,
19 kɔnɔ ɲama xa fe naxa a niya e mu nɔ
sode a ra. Na kui, e naxa te banxi fari, e a
fari yire nde maba, e fa namatɛ ragoro
mɛnni ra, a saxi a xa sade fari, a goro
ɲama tagi Isa ya i.
20 Isa to e xa danxaniya to, a naxa a fala
namatɛ bɛ, «N boore, i xa yunubie bara
xafari i bɛ.»
21 Farisɛnie nun sɛriyɛ karamɔxɔe naxa
so e maɲɔxunfe, «Pe, nde yi ra, a to
Ala rasɔtɔma yi ki? Nde nɔma yunubie
xafaride, bafe Ala keren na?»
22 Isa to e xa maɲɔxunyi kolon, a naxa e
maxɔrin, «Munfe ra yi maɲɔxunyi mɔɔli
na wo bɔɲɛ ma?
23 Wɔyɛnyi mundun sɔɔnɛya, a falafe ‹I
xa yunubie bara xafari,› ka a falafe ‹Keli,
i ɲɛrɛ›?
24 N xa a masen wo bɛ a Adama xa
Di nɔma yunubi xafaride duniɲa ma.» A
naxa fa a fala namatɛ bɛ, «N naxɛ i bɛ,
keli, i xa sade tongo, i xa siga i xɔnyi.»
25 Namatɛ naxa keli mixie ya xɔri keren
na. A naxa se tongo a nu saxi naxan ma,
a fa siga a xɔnyi Ala matɔxɔ ra.
26 Ɲama birin dɛ naxa ixara ki fanyi,
e nu Ala matɔxɔ. Ala xa yaragaaxui fan
naxa lu e bɔɲɛ ma, e a fala, «To, muxu
bara kaabanako fee to.»

Lewi birafe Isa fɔxɔ ra
(Matiyu 9:9-17, Maraki 2:13-22)

27 Na dangi xanbi, Isa naxa mini, a duuti
maxili nde to naxan xili Lewi, a dɔxɔxi
duuti maxilide. Isa naxa a fala a bɛ, «Bira
n fɔxɔ ra.»
28 Lewi naxa keli, a fe birin nabolo, a
bira a fɔxɔ ra.
29 Na tɛmui, Lewi naxa xulunyi belebele
ti a xɔnyi Isa bɛ. E birin nu na e dɛgefe
yire keren, duuti maxili wuyaxi nun mixi
gbɛtɛe fan nu na naa.
30 Farisɛnie nun sɛriyɛ karamɔxɔe naxa
Isa fɔxirabirɛe maxɔrin, «Munfe ra wo
nun duuti maxilie nun yunubitɔɛe wo
dɛgema yire keren?»
31 Isa naxa e yaabi, «Mixi yalanxi hayi
mu na seriba ma. Furema nan hayi na a
ma.

32 N mu faxi tinxintɔɛe xa xilide. N faxi
yunubitɔɛe nan xilide, e xa tuubi.»

Isa maxɔrinfe sunyi ma
(Matiyu 9:14-15, Maraki 2:18-20)

33 Mixi ndee naxa fa a fala Isa bɛ,
«Annabi Yaya nun Farisɛnie fɔxirabirɛe
sunyi nun salie rabama han, kɔnɔ i gbee
tan e dɛgema tun.»
34 Isa naxa e yaabi, «Xa futixiri xulunyi
a li, wo nɔma a falade ginɛfenyi booree bɛ
e xa sunyi suxu a na e fɛ ma tɛmui naxɛ?
35 Waxati fama, ginɛfenyi bama e yi
ra tɛmui naxɛ. Na waxati tan, e sunyi
suxuma nɛ.»
36 Isa man naxa taali nde sa e bɛ, «Mixi
yo mu dugi xuntunyi bama dugi nɛɛnɛ ra
a xa dugi fori lonpo a ra. Xa na raba,
dugi nɛɛnɛ kanama nɛ, na xuntunyi fan
mu lanma dugi fori ma.
37 Mixi yo man mu wɛni nɛɛnɛ sama
lɛbɛ fori kui, xa na mu a ra wɛni nɛɛnɛ na
funtu, na lɛbɛ fori bulama nɛ, wɛni fili, a
sase fan kana.
38 A lan nɛ wɛni nɛɛnɛ xa sa lɛbɛ nɛɛnɛ
nan kui.
39 Mixi yo man mu wama wɛni nɛɛnɛ
xɔn xa a bara wɛni fori min, barima a a
falama nɛ, ‹Wɛni fori nan fan.›»

6

Malabu lɔxɔɛ xa sɛriyɛ,

nun xɛmɛ nde bɛlɛxɛ rayalanfe
(Matiyu 12:1-14, Maraki 2:23-3:6)

1 Malabu lɔxɔ nde, Isa nun a fɔxirabirɛe
nu ɲɛrɛfe sankira ra xɛe tagi. Isa
fɔxirabirɛe naxa mɛngi tɔnsɔɛ ndee ba, e
e tuxutuxu e bɛlɛxɛ, e a xɔrie don.
2 Farisɛni ndee naxa wɔyɛn, «Munfe ra
wo na malabu lɔxɔɛ sɛriyɛ matandife?»
3 Isa naxa e yaabi, «Wo mu nu a xaran
Dawuda naxan naba kaamɛ to a suxu, a
tan nun naxee nu na a fɔxɔ ra?
4 A so nɛ Ala xa banxi kui, a taami don
naxan fixi Ala ma, a nde so a fɔxirabirɛe
fan yi ra, hali a to mu nu daxa mixi yo xa
na don, fo sɛrɛxɛdubɛe.»
5 Isa man naxa a fala e bɛ, «Adama xa
Di nan findixi marigi ra malabu lɔxɔɛ xun
ma.»
6 Malabu lɔxɔɛ gbɛtɛ ma, Isa man naxa
so salide kui, a mixie kawandi. A naxa
xɛmɛ nde li naa, naxan yire fan bɛlɛxɛ
tuuxi a ma.
7 Farisɛnie nun sɛriyɛ karamɔxɔe nu
e ya tixi Isa ra e xa a mato xa a mixi
rayalanma malabu lɔxɔɛ ma, alako e xa
nɔ a kalamude fe nde ma.
8 Kɔnɔ Isa to nu e xa maɲɔxunyi kolon,
a naxa a fala xɛmɛ bɛ naxan bɛlɛxɛ tuuxi
a ma, «Keli, i fa ti be ɲama tagi.» A naxa
keli, a ti.
9 Isa naxa a masen e bɛ, «N xa wo
maxɔrin. A daxa fe fanyi nan xa raba
malabu lɔxɔɛ ma, ka fe ɲaaxi? Nii rakisife
nan daxa ka nii sɔntɔfe?»
10 A to gɛ a ya raɲɛrɛde mixi birin kanke
ma, a naxa a fala na xɛmɛ bɛ, «I bɛlɛxɛ
itala.» A naxa a itala, a bɛlɛxɛ naxa yalan.
11 Kɔnɔ Farisɛnie tan naxa xɔnɔ ki
fanyi. E naxa so wɔyɛnfe e bore bɛ, e xa
lan fe ma, e nɔma naxan niyade Isa ra.

Isa a xa xɛɛra fu nun firinyi sugandife
(Matiyu 10:1-3, Maraki 3:13-19)

12 Na waxati ma, Isa naxa siga geya fari
Ala maxandide, a kɔɛ birin nadangi a Ala
maxandima.
13 Kuye to iba a naxa a fɔxirabirɛe xili.
A naxa fu nun firin sugandi e ya ma, a e
xili sa xɛɛrae. E tan nan ya:
14 Simɔn, Isa naxan xili sa Piyɛri, Piyɛri
xunya Andire, Yaki, Yaya, Filipu, Baro-
tolome,
15 Matiyu, Tomasi, Alifa xa di Yaki,
Simɔn naxan xili nu falama Seloti,
16 Yaki xa di Yudasi, nun Yudasi
Isikariyoti naxan findi yanfante ra, a Isa
sa mixi kobie bɛlɛxɛ.

Isa ɲama kawandife
(Matiyu 5-7)

17 Isa nun na mixi fu nun firinyie to
goro, a naxa ti kɛnɛ nde ma. A fɔxirabirɛe
gali nu na naa, a nun ɲama gbegbe naxee
nu kelixi Yudaya nun Darisalamu, a nun
baa dɛ ra, Tire nun Sidɔn nabilinyi.
18 E birin nu faxi Isa xui ramɛde, a man
xa e rayalan e xa furee ma. Ɲinnɛ nu
naxee tɔɔrɔma, a nu e rayalanma.
19 Ɲama birin nu katafe e xa din a ra,
barima sɛnbɛ nu minife a i, a nu e birin
nayalan.

Sɛɛwɛ nun Gbaloe
(Matiyu 5:1-12)

20 Na tɛmui Isa naxa a ya ti a fɔxirabirɛe
ra, a a masen e bɛ,
«Sɛɛwɛ na wo bɛ, wo tan setaree,
barima wo ɲan na Ala xa mangɛya niini
bun ma.
21 Sɛɛwɛ na wo bɛ, wo tan naxee kaamɛxi
yakɔsi,
barima wo fama nɛ wasade.
Sɛɛwɛ na wo bɛ, wo tan naxee wama
yakɔsi,
barima wo fama nɛ yelede.
22 Sɛɛwɛ na wo bɛ, mixie na wo xɔn tɛmui
naxɛ,
e na wo keri, e na wo konbi, e na wo xili
kana Adama xa Di xa fe ra.
23 Wo xa sɛɛwa na lɔxɔɛ, wo tugan
ɲɛlɛxinyi ra,
barima wo baraayi gboma nɛ ariyanna.
E benbae nu namiɲɔnmɛe fan tɔɔrɔma na
ki nɛ.»

24 «Kɔnɔ gbaloe na wo bɛ, wo tan bannae,
barima wo ɲan bara wo xa fe fanyi sɔtɔ.
25 Gbaloe na wo bɛ, wo tan naxee wasaxi
yakɔsi,
barima kaamɛ fama nɛ wo suxude.
Gbaloe na wo bɛ, wo tan naxee yelema
yakɔsi,
barima sunnunyi nun wa fama nɛ wo
suxude.
26 Gbaloe na wo bɛ, mixi birin na wo xili
fanyi fala tɛmui naxɛ,
barima e benbae nu wule falɛe fan xun-
mafalama na ki nɛ
naxee nu e yɛtɛ findixi namiɲɔnmɛe ra.»

Yaxuie xanufe (Matiyu 5:38-48)

27 «N xa a fala wo bɛ, wo tan naxee na
wo tuli matife n na,
wo xa wo yaxuie xanu,
wo fe fanyi nan naba wo xɔnmae bɛ,
28 wo Ala maxandi wo dankamae bɛ,
wo Ala maxandi wo tɔɔrɔmae bɛ.
29 Xa mixi i xɛrɛ garin,
i xa boore sɛɛti fan ti a bɛ.
Xa mixi i xa donma tongo,
i naxa tondi a xa i xa mafelenyi fan tongo.
30 Naxan yo na i makula, i xa a ki.
Naxan na see ba i yi, i naxa a maxɔrin a
xa a ragbilen.
31 Wo wama mixie xa naxan birin naba
wo bɛ,
wo fan xa na nan naba e bɛ.»

32 «Xa wo sa mixi gbansan nan
xanuma, naxee wo fan xanuxi, wo
baraayi mundun sɔtɔma na kui? Hali
yunubitɔɛe, e mixie nan xanuma naxee
e tan fan xanuxi.
33 Xa wo sa fe fanyi rabama mixie bɛ,
naxee fe fanyi rabama wo fan bɛ, wo
baraayi mundun sɔtɔma na kui? Na tan,
hali yunubitɔɛ a rabama.
34 Xa wo sa doni tima mixi nan bɛ, wo
laxi naxan na a wo xa doni fima, wo
baraayi mundun sɔtɔma na kui? Hali
yunubitɔɛe, e doni tima e boore bɛ, alako
e man xa doni birin sɔtɔ.
35 Kɔnɔ wo tan xa wo yaxuie xanu. Wo
xa fe fanyi nan naba. Wo xa doni ti, hali
wo mu laxi a fife ra. Na kui, wo baraayi
gboma nɛ, wo findi Ala Xili Xungbe Kanyi
xa die ra, barima a tan fe fanyi rabama
finsiriwalie nun mixi kobie bɛ.
36 Wo fan xa kinikini mixi ma, alɔ wo
Baba Ala kinikinima mixi ma ki naxɛ.»

Wuri fuɲi nun xebenyi (Matiyu 7:1-5)

37 «Wo naxa wo yɛtɛ findi wo boore
adama kɛwalie makiitima ra, alako kiiti
naxa fa kana wo fan na Ala yi. Wo naxa
mixi makiiti kiiti xɔrɔxɔɛ ra, alako wo fan
naxa makiiti kiiti xɔrɔxɔɛ ra. Wo diɲɛ
mixi ma, alako Ala xa diɲɛ wo fan ma.
38 Wo mixi ki, alako Ala fan xa wo ki.
Wo kima ki naxɛ, a luma nɛ alɔ maale
na maniya, a maniyase rafe a fanyi ra,
maale madɛtɛn, a xɛyɛ xɛyɛ, nde man fa
sa a xun han a fili a ma. Na kui, wo
maniyase naxan nawalima booree bɛ, na
nan nawalima wo fan bɛ.»
39 Isa man naxa yi taali wɔyɛnyi fala e
bɛ, «Dɔnxui nɔma xuli suxude dɔnxui bɛ
yire? A di, e firin birin mu birama xɛ yili
kui?
40 Taalibi mu dangima a karamɔxɔ
ra, kɔnɔ taalibi naxan birin nu gɛ a
matinkande, a luma nɛ alɔ a karamɔxɔ.»
41 «Munfe ra i wuri fuɲi toma i ngax-
akerenyi ya ma, a fa li i mu xebenyi toxi
naxan na i tan yɛtɛ ya ma?
42 I nɔma a falade i ngaxakerenyi bɛ di,
‹A lu n xa na wuri fuɲi ba i yɛtɛ ya ma,›
a fa li i tan mu xebenyi toxi naxan na i
tan ya ma? I tan filankafui, xebenyi nan
singe ba i ya ma! Na ba xanbi, i nɔma nɛ

se igbɛde a fanyi ra, alako i xa wuri fuɲi
ba i ngaxakerenyi fan ya ma.»

Wuri bili kolonma a bogi nan ma
(Matiyu 7:16-20, 12:33-35)

43 «Sansi fanyi mu na naxan bogi kobi
raminima, sansi kobi fan mu na naxan
bogi fanyi raminima.
44 Sansi birin kolonma a bogi nan ma.
Xɔrɛ mu bama tunbe bili ra, kusu fan mu
bama baagi bili kɔn na.
45 Fe fanyi to ragataxi mixi fanyi bɔɲɛ
kui, a fe fanyi nan naminima. Fe kobi to
ragataxi mixi kobi bɔɲɛ kui, a fe kobi nan
naminima. Naxan na gbo mixi bɔɲɛ kui,
na nan dɔnxɔɛ minima a dɛ i.»

Banxiti firinyie xa taali
(Matiyu 7:24-27)

46 «Munfe ra wo n xilima ‹N Marigi, n
Marigi,› kɔnɔ wo mu n xui rabatuma?
47 Mixi yo fa n ma, a n ma masenyi
ramɛ, a fa a rabatu, wo wo tuli mati n xa
a masen wo bɛ na kanyi maniyaxi mixi
naxan na.
48 A maniyaxi banxiti nan na, naxan
bɔxi ge han a sa fanye li, a fa a xa banxi
bili ti na fanye fari. Lɔxɔ nde, xure naxa
banbaran yɛ han a din banxi ma, kɔnɔ a
mu nɔ sese niyade a ra, barima a nu tixi
a fanyi ra.
49 Kɔnɔ mixi yo naxan n ma masenyi
ramɛ, a fa li a mu a rabatu, na kanyi
tan maniyaxi xɛmɛ nan na naxan banxi
ti bɔxi fari ma, bili mu a bɛ. Xure to
banbaran, a din banxi ma, a naxa a rabira
keren na, banxi naxa kana a ɲaaxi ra.»

7

Sɔɔri xunmati xa danxaniya
(Matiyu 8:5-13)

1 Isa to gɛ a xa masenyi birin tide ɲama
bɛ, a naxa so Kapɛrɛnamu.
2 Sɔɔri mixi kɛmɛ xunmati nde nu na
naa, naxan ma konyi xɛmɛ nde nu furaxi,
a gbe mu nu luxi a xa faxa. Konyi nan nu
a ra naxan nu rafan a marigi ma ki fanyi.
3 Sɔɔri xunmati to Isa xa fe mɛ, a naxa
Yuwifi kuntigi ndee xɛɛ Isa xɔn, a xa fa a
xa konyi rayalan.
4 Yuwifi kuntigie to Isa yire li, e naxa a
mayandi ki fanyi, e a fala, «Mixi na a ra,
a lan nɛ i xa yi fe raba a bɛ,
5 barima won si rafan a ma. A tan nan
salide tixi muxu bɛ.»
6 Isa naxa bira e fɔxɔ ra. A to makɔrɛ
banxi ra, na sɔɔri mixi kɛmɛ xunmati
naxa a boore ndee xɛɛ e xa a fala a bɛ,
«Marigi, i naxa i yɛtɛ tɔɔrɔ, barima na
binyɛ mu na n yi ra i tan xa so n ma banxi
kui.
7 Na nan a niya, n ɲan mu tin n yɛtɛ xa
fa i xɔn. I xa yaamari gbansan nan fi, n
ma konyi xa yalan.
8 N a kolon barima n fan na mangɛ ndee
xa yaamari bun ma, sɔɔri ndee man na n
yi, naxee na n fan ma yaamari bun ma.
N na a fala sɔɔri nde bɛ, ‹Siga,› a sigama
nɛ. N na a fala, ‹Fa,› a fama nɛ. N na
n ma konyi nde yamari, ‹Yi fe raba,› a a
rabama nɛ.»
9 Isa to a xa wɔyɛnyi mɛ, a naxa kaaba
a xa fe ma. A naxa a ya rafindi ɲama ma
naxan nu biraxi a fɔxɔ ra, a a masen e bɛ,
«N xa a fala wo bɛ, n mu yi danxaniya
mɔɔli toxi hali Isirayila bɔxi ma.»
10 Xɛɛrae to gbilen sɔɔri xunmati xɔnyi,
e naxa konyi li, a yalanxi.

Isa kaaɲɛ ginɛ xa di rakelife faxɛ ma

11 Na dangi xanbi, Isa naxa siga taa
nde, dɛnnaxɛ xili Nayin, a fɔxirabirɛe nun
ɲama gbegbe nu na a fɔxɔ ra.
12 A to makɔrɛ taa sode dɛ ra, Isa naxa a
to mixie minife xɛmɛ nde fure ra. Kaaɲɛ
ginɛ nde xa di kerenyi nan nu faxaxi, na
taa ɲama gbegbe fan nu ɲɛrɛfe kaaɲɛ ginɛ
fɛ ma.
13 Marigi to kaaɲɛ ginɛ to, a naxa
kinikini a ma, a a fala a bɛ, «I naxa wa.»
14 A naxa a maso fure ra, a a bɛlɛxɛ sa a
xaninse fari, a xaninmae naxa ti. Isa naxa
a masen, «I tan sɛgɛtala, n naxɛ i bɛ, keli!»
15 Faxamixi naxa keli, a so wɔyɛnfe. Isa
naxa a ragbilen a nga ma.
16 Gaaxui naxa e birin suxu, e nu Ala
matɔxɔ, e nu a fala, «Ala namiɲɔnmɛ
xungbe nan nakelixi won tagi!» E man
nu a fala, «Ala bara fa a xa mixie xunma-
tode!»
17 Isa xa xibaaru naxa siga rayensen na
Yudaya bɔxi birin ma a nun naa rabilinyi.

Annabi Yaya xa maxɔrinyi (Matiyu 11:1-30)

18 Yaya fɔxirabirɛe naxa yi fe birin fala
Yaya bɛ.
19 A fan naxa mixi firin xili e ya ma, a e
xɛɛ Isa maxɔrinde, «I findixi Ala xa Mixi
Sugandixi nan na naxan lanma a xa fa, ka
muxu xa mixi gbɛtɛ nan mamɛ?»
20 E to Isa yire li e naxa a maxɔrin,
«Yaya Xunxa nan muxu xɛɛxi i
maxɔrinde. I findixi Ala xa Mixi
Sugandixi nan na naxan lanma a xa fa,
ka muxu xa mixi gbɛtɛ nan mamɛ?»
21 Na tɛmui yati, Isa nu furemae, ɲinnɛ
kanyie, nun dɔnxui gbegbe rayalanfe.
22 Na kui, a naxa Yaya xa xɛɛrae
yaabi, «Wo fe naxan mɛxi nun wo fe
naxan toxi, wo sa na dɛntɛgɛ Yaya bɛ.
Dɔnxuie se toma, namatɛe ɲɛrɛma, kunɛ
kanyie yalanma, tulixɔrie wɔyɛnyi mɛma,
faxamixie kelima, fuxarilae kawandima
xibaaru fanyi ra.
23 Sɛɛwɛ na mixi bɛ naxan mu siikɛma
n ma fe ra.»
24 Yaya xa xɛɛrae to siga, Isa naxa
ɲama maxɔrin Yaya xa fe ma, «Wo siga
munse matode wula i? Foye kale naxan
namaxama?
25 Xa na mu a ra, wo siga munse
matode? Dugi tofanyi kanyi? Naxee
maxirixi a fanyi ra, e xa duniɲɛ igiri
bannaya kui, nee toma mangɛ banxie nan
kui.
26 Wo fa siga munse matode?
Namiɲɔnmɛ? Iyo, n xa a fala wo bɛ, a
ɲan dangi namiɲɔnmɛ ra.
27 A tan nan xa fe sɛbɛxi Kitaabui kui,
‹N fama n ma xɛɛra rasanbade i ya ra
alako a xa kira yailan i bɛ.›
28 N xa a fala wo bɛ, ginɛ yo mu di bari
naxan dangi Yaya ra. Kɔnɔ n man xa a
fala wo bɛ, mixi naxan na Ala xa mangɛya
niini bun ma, a xurun kiyoki, a fan dangi
Yaya ra.»
29 «Ɲama nun duuti maxilie to a xui mɛ,
e la nɛ Ala ra, e fa lu Yaya xa e xunxa ye
xɔɔra.
30 Kɔnɔ Farisɛnie nun sɛriyɛ karamɔxɔe
tan tondi nɛ Ala waxɔnfe ra e bɛ barima
e tondi nɛ Yaya xa e xunxa ye xɔɔra.»
31 «N nɔma to mixie misaalide munse
ra? E maniyaxi nde ra?
32 E maniyaxi dimɛdie nan na naxee
dɔxɔxi taa kui, e nu a fala e booree bɛ,
‹Muxu bara xule fe wo bɛ,
kɔnɔ wo mu fare boronxi.
Muxu bara ɲɔn bɛɛti ba,
kɔnɔ wo mu wa.›»
33 «Yaya Xunxa to bara fa, a mu taami
don, a mu wɛni min. Wo bara a fala,
‹Ɲinnɛ na a fɔxɔ ra.›
34 Adama xa Di to fa, a tan mu tondi sigade
xulunyi yire. Na kui, wo bara a fala, ‹Furi
ɲaaxi siisila mato! E nun duuti maxilie
nun yunubitɔɛe nan a ra!›
35 Kɔnɔ xaxilimaya kolonma a kɛwali nan
ma.»

Ginɛ yunubitɔɛ nde xa yunubie xafarife

36 Farisɛni nde naxa Isa xili e xa e dɛge
a xɔnyi. Isa naxa so naa, a a magoro.
37 Ginɛ yunubitɔɛ nde nu na taa kui,
a naxa a mɛ a Isa a dɛgɛfe na Farisɛni
xɔnyi. Na kui, a naxa labundɛ ture suxu
a yi ra, na saxi a bitirɛ tofanyi kui naxan
nu rafalaxi alabatira gɛmɛ ra.
38 A to so naa, a naxa ti Isa xanbi ra a
sanyi yire. A to wa fɔlɔ, a naxa Isa sanyie
bunda a yaye ra. A naxa e mafuruku a
xunsɛxɛ ra, a e sunbu, a fa labundɛ maso
e ma.
39 Farisɛni naxan Isa xili a dɛgede a
xɔnyi, a to na fe to, a naxa a fala a yɛtɛ
ma, «Xa yi xɛmɛ findixi namiɲɔnmɛ nan
na nu, a yi ginɛ xa fe kolonma nɛ nu, a
a kolonma nɛ nu a yunubitɔɛ nan dinfe a
ra yi ki.»
40 Isa naxa a fala a bɛ, «Simɔn, n xa
fe nde masen i bɛ.» Na naxa a yaabi,
«Karamɔxɔ, a masen n bɛ.»
41 Isa naxa yi taali sa a bɛ, «Kɔbiri kanyi
nde nu bara mixi firin doni. A singe xa
doni findixi gbeti kɔbiri kole kɛmɛ suuli
nan na, a firin nde, gbeti kɔbiri kole tongo
suuli.
42 Fɛɛrɛ to mu nu na e sese yi ra, kɔbiri
kanyi naxa diɲɛ e firin birin xa doni ma.
Na mixi firinyi tagi, kɔbiri kanyi rafanma
nde ma dangi boore ra?»
43 Simɔn naxa a yaabi, «N laxi a ra,
naxan xa doni nu gbo boore bɛ.» Isa naxa
a fala a bɛ, «I nɔndi.»
44 Na tɛmui a naxa a ya rafindi ginɛ ma,
a fa a masen Simɔn bɛ, «I yi ginɛ to? N so

nɛ i xɔnyi, i mu ye fi n ma n xa n sanyie maxa, kɔnɔ a tan n sanyie maxaxi a yaye nan na, a e mafuruku a xunsɛxɛ ra.
45 I tan mu n sunbu, kɔnɔ a tan, kabi n soxi i xɔnyi, a mu baxi n sanyie masunbufe.
46 I tan mu ture maso n xunyi ma, kɔnɔ a tan labundɛ ture nan masoxi n sanyie ma.
47 Na na a ra, n xa a fala i bɛ, a xa yunubie naxee gboxi na ki, e bara xafari a bɛ, barima a xa xanunteya fan gbo. Kɔnɔ naxan xa yunubi xafarixie xurun, na kanyi xa xanunteya fan xurun.»
48 Isa naxa fa a masen ginɛ bɛ, «I xa yunubie bara xafari.»
49 Naxee nu magoroxi e dɛgede, nee fan naxa so a falafe e yɛtɛ ma, «Nde yi ra a to yunubi xafarima?»
50 Isa man naxa a masen ginɛ bɛ, «I xa danxaniya bara i rakisi. Siga bɔɲɛsa kui.»

8

Ginɛe naxee Isa malife

1 Na dangi xanbi, Isa naxa siga taa birin isa ra, a xungbe nun a xuri, a nu mixie xaran, a nu e kawandi Ala xa mangɛya niini xa xibaaru fanyi ra. A fɔxirabirɛ fu nun firinyie nu na a fɔxɔ ra,
2 a nun ginɛ nde naxee nu bara rayalan ɲinnɛe nun fure gbɛtɛe ma. E xilie nan ya: Mariyama, a nu falama naxan bɛ Magidalaka, Isa ɲinnɛ solofere keri naxan fɔxɔ ra,
3 a nun Yohanna, naxan nu dɔxɔxi Herode xa walikɛe xunyi Kusa xɔn, a nun Susanna, a nun mixi gbɛtɛ wuyaxi. E nu Isa nun a fɔxirabirɛe malima e yɛtɛ harige ra.

Xɛ rawali xa taali
(Matiyu 13:1-23, Maraki 4:1-20)

4 Ɲama gbegbe to malan Isa yire kelife taa wuyaxi, a naxa yi taali wɔyɛnyi masen e bɛ,
5 «Xɛ rawali nde nan mini sansi xɔri garansande. A to nu sansi xɔri garansanma, a xɔri ndee naxa bira sankira xɔn, mixie naxa nee maboron, xɔnie man fa e don gbiki.
6 Sansi xɔri nde fan naxa bira gɛmɛ yire. A to bula, a naxa ragan barima ye mu nu na a bɛ.
7 Sansi xɔri ndee fan naxa bira tunbe kunsie tagi. Tunbe kunsie naxa gbo, e sansie ixɛtɛn, e e kana.
8 Sansi xɔri nde fan naxa bira bɛndɛ fanyi ma. Na xɔri keren keren birin sansie to te, e naxa e tɔnsɔɛ ramini, xɔri kɛmɛ kɛmɛ.» Isa to gɛ na wɔyɛnyi ra, a naxa a xui ite, a a fala, «Xa wo tuli fe mɛma, wo wo tuli mati yi masenyi ra.»
9 Isa fɔxirabirɛe to a maxɔrin a xa na taali ya iba e bɛ,
10 a naxa e yaabi, «Ala bara fahaamui fi wo ma wo xa a xa mangɛya niini gundo kolon, kɔnɔ mixi gbɛtɛe tan a mɛma taali wɔyɛnyie nan na, alako
‹E xa fe to, kɔnɔ e naxa a igbɛ.
E xa fe mɛ, kɔnɔ e naxa a fahaamu.›»
11 «Na taali wɔyɛnyi ya ibama yi ki nɛ. Sansi xɔri misaalixi Ala xa masenyi nan na.
12 Sansi xɔri naxee bira kira xɔn, nee misaalixi mixie nan na naxee bara Ala xa masenyi mɛ, kɔnɔ Ibulisa nan fama fa, a a ba e bɔɲɛ ma, alako e naxa fa danxaniya, e kisi.
13 Sansi xɔri naxee bira gɛmɛ yire, nee misaalixi mixi nan na naxee Ala xa masenyi mɛma, e a suxu sɛɛwɛ ra. Kɔnɔ sanke to mu na e bɛ, e xa danxaniya mu buma. Maratantanyi waxati na a li, e mu xanma.
14 Sansi xɔri naxee bira tunbe kunsie tagi, nee misaalixi mixie nan na naxee Ala xa masenyi mɛma, kɔnɔ kɔntɔfili, bannaya, nun yɛtɛ rafan fee nan a niyama e mu gɛ e bogi raminide Ala bɛ.
15 Sansi xɔri naxee bira bɛndɛ fanyi tan ma, nee misaalixi mixie nan na naxee Ala xa masenyi mɛma, e a ragata e bɔɲɛ fanyi ma tinxinyi kui, e e bogi ramini Ala bɛ tunnabɛxiya kui.»

Lanpui xa taali
(Maraki 4:21-25)

16 «Mixi yo mu lanpui radɛxɛma, a man fa fɛɲɛ felen a xun na, xa na mu a ra a a raso sade bunyi. A a dɔxɔma lanpui dɔxɔse nan fari alako naxee soma banxi, e xa a tɛ dɛxɛ to.
17 Fe nɔxunxi birin fama kolonde. Gundo birin makɛnɛnma nɛ.

18 Na na a ra, wo lan wo xa wo tuli mati
a fanyi ra. Fahaamui kanyi xa fahaamui
xun masama, kɔnɔ fahaamutare, hali a
naxan di maɲɔxunxi a gbe ra, na fama
bade a yi ra.»

Isa nga nun a xunyae
(Matiyu 12:46-50, Maraki 3:31-35)

19 Isa nga nun a xunya xɛmɛmae naxa
siga a yire, kɔnɔ e mu nu nɔma makɔrɛde
a ra ɲama xa fe ra.
20 Mixi nde naxa a fala Isa bɛ, «I nga
nun i xunyae na tande, e wama i tofe.»
21 Kɔnɔ Isa naxa a yaabi, «Mixi naxee
Ala xa masenyi ramɛma, e a rabatu, nee
nan findixi n nga nun n xunyae ra.»

Isa foye raxarafe
(Matiyu 8:23-27, Maraki 4:35-41)

22 Lɔxɔ nde, Isa naxa a fala a fɔxirabirɛe
bɛ, «Won xɛɛ baa naakiri ma.» E birin
naxa baki kunkui kui, e siga.
23 Na ɲɛrɛ kui, Isa naxa xi. Foye
belebele naxa keli baa ma, kunkui naxa
rafe fɔlɔ ye ra. Gbaloe nu bara makɔrɛ e
ra.
24 Na kui, a fɔxirabirɛe naxa fa Isa rax-
unu e a fala a bɛ, «Karamɔxɔ, karamɔxɔ,
won faxafe nɛ yi ki!» Isa to xunu, a
naxa wɔyɛn foye nun mɔrɔnyie ma, a e
yaamari. Foye nun mɔrɔnyie naxa a iti,
baa naxa raxara.
25 Isa naxa fa a fɔxirabirɛe maxɔrin,
«Wo xa danxaniya na minden?» E fan
naxa gaaxu, e kaaba, e nu a fala e bore
bɛ, «Nde lanxi yi ma? Hali foye nun baa,
a e yamarima, e a xui rabatu.»

Isa ɲinnɛe kerife Gadara xɛmɛ nde fɔxɔ ra
(Matiyu 8:28-34, Maraki 5:1-20)

26 Isa nun a fɔxirabirɛe to so Gadara
bɔxi ma, dɛnnaxɛ na Galile naakiri ma,
27 Isa to goro xare ma, a naxa ɲinnɛe
kanyi li naa. Singe a nu sabatixi taa
kui, kɔnɔ kabi tɛmui xɔnkuye a sabatixi
gaburi yire a mageli ra.
28 A to Isa to, a naxa gbelegbele, a sa
bira a bun ma, a a fala a xui itexi ra, «Isa,
i tan Ala Xili Xungbe Kanyi xa Di, i wama
munse xɔn ma n bɛ? N bara i mayandi, i
naxa n ɲaxankata.»
29 A na fala nɛ, barima Isa nu bara
ɲinnɛ yamari a xa gbilen na xɛmɛ fɔxɔ
ra. Sanmaya wuyaxi, mixie nu bara
yɔlɔnxɔnyi sa a sanyie nun a bɛlɛxɛe
ma, alako a naxa a maxɔnɔ, kɔnɔ ɲinnɛ
nu luma yɔlɔnxɔnyie bolon na, a fa a
rakonkon wula ra.
30 Isa naxa a maxɔrin, «I xili di?» A
naxa a yaabi, «N xili nɛ Gali.» A na fala
nɛ barima ɲinnɛ gbegbe nan nu a fɔxɔ ra.
31 Ɲinnɛe naxa Isa mayandi alako a
naxa e rasanba yahannama.
32 Xɔsɛ gali nu na e dɛmadonfe geya nde
ma. Ɲinnɛe naxa Isa mayandi a xa tin e
xa sa so na xɔsɛe. Isa to tin,
33 ɲinnɛe naxa gbilen na xɛmɛ fɔxɔ ra,
e sa so xɔsɛe. Xɔsɛe naxa goro e gi ra
tentenyi ra, e sin baa ma. E birin naxa
madula, e faxa.
34 Xɔsɛ dɛmadonyie to na fe to, e naxa
siga e gi ra, e sa a fala taakae nun
daaxakae bɛ,
35 mixie fan naxa siga e xa sa a mato
naxan nabaxi. E to Isa yire li, e naxa xɛmɛ
fan li naa, ɲinnɛe nu bara keri naxan fɔxɔ
ra, a dɔxɔxi Isa bun ma, sose ragoroxi a
ma, a bara yalan. Na naxa e ragaaxu.
36 Naxee nu bara a to Isa ɲinnɛe keri
xɛmɛ fɔxɔ ra ki naxɛ, e naxa a tagi raba
birin bɛ.
37 Na tɛmui, Gadarakae birin naxa Isa
mayandi a xa keli e xɔnyi, barima gaaxui
nu bara e suxu ki fanyi. Na kui, Isa naxa
baki kunkui kui, a xa gbilen.
38 Ɲinnɛ kerixi xɛmɛ naxan fɔxɔ ra, a
naxa Isa mayandi a e birin xa lu a ra.
Kɔnɔ Isa naxa a ragbilen, a a masen a bɛ,
39 «Gbilen i xɔnyi. Ala fe naxan birin
nabaxi i bɛ, sa na dɛntɛgɛ sa.» Xɛmɛ
naxa siga, a sa na taa birin isa. Isa naxan
nabaxi a bɛ, a naxa sa na tagi raba birin
bɛ.

Di ginɛ nde rakelife faxɛ ma

nun ginɛ gbɛtɛ rayalanfe
(Matiyu 9:18-26, Maraki 5:21-43)

40 Isa to gbilen naakiri ma, ɲama birin
nu a mamɛfe. E naxa a ralan.
41 Salide yarerati nde naxa fa a xɔn
naxan nu xili Yayiru. A naxa fa a suyidi
Isa bɛ, a a mayandi a xa siga a xɔnyi,

42 barima a xa di ginɛ kerenyi nu fa na
faxafe nɛ. A ɲɛ kɔnti nu bara ɲɛ fu nun
firin ɲɔndɔn li.

Isa to nu sigafe Yayiru xɔnyi, ɲama
gbegbe nu na a xɛtɛnfe.
43 Ginɛ nde nu na e ya ma naxan xa kike
wali mu nu a itima ɲɛ fu nun firin bun
ma, mixi yo mu nɔ a dandande.
44 Na ginɛ naxa fa Isa xanbi ra, a
a bɛlɛxɛ din a xa donma sanbunyi ra.
Keren na, a xa kike wali naxa dan.
45 Isa naxa maxɔrinyi ti, «Nde dinxi n
na?» Birin to a fala a e tan mu a ra, Piyɛri
naxa a fala Isa bɛ, «Karamɔxɔ, ɲama i
rabilinxi, birin nan i xɛtɛnfe!»
46 Kɔnɔ Isa naxa a masen, «Mixi nde
bara din n na, barima n a kolon sɛnbɛ nde
bara mini n fate.»
47 Ginɛ to a kolon a a mu nu nɔma a
nɔxunde, a naxa fa a sɛrɛnma, a suyidi
Isa bɛ. A a bɛlɛxɛ dinxi a ra fe naxan ma,
a man yalanxi a ikɔrɛxi ra ki naxɛ, a naxa
na birin tagi raba ɲama ya xɔri.
48 Isa naxa a masen a bɛ, «N ma di
ginɛ, i xa danxaniya bara i rayalan. Siga
bɔɲɛsa kui.»

49 Isa to nu wɔyɛnfe, mixi nde naxa fa
kelife salide yarerati xɔnyi, a a fala a tan
Yayiru bɛ, «I xa di ginɛ bara faxa. I naxa
karamɔxɔ tɔɔrɔ sɔnɔn.»
50 Isa to a mɛ, a naxa a masen Yayiru
bɛ, «I naxa gaaxu. I xa danxaniya tun. I
xa di kisima nɛ.»

51 Isa to Yayiru xɔnyi li, a mu tin mixi
yo xa so banxi kui fo Piyɛri, Yaya, Yaki, di
ginɛ baba nun a nga.
52 Isa to a to birin nu wafe di ginɛ xa
fe ra sunnunyi kui, a naxa a masen e bɛ,
«Wo naxa wa. Yi di ginɛ mu faxaxi xɛ, a
na xife nɛ.»
53 Ɲama naxa yo Isa ma, e a mayele,
barima e nu a kolon a tɛmɛdi bara faxa.
54 Kɔnɔ Isa naxa tɛmɛdi bɛlɛxɛ suxu, a
a fala a bɛ a xui itexi ra, «N ma di, keli!»
55 A nii naxa gbilen a i, a keli keren na.
Isa naxa a fala e bɛ e xa donse fi a ma.
56 Tɛmɛdi barimae dɛ nu ixaraxi, kɔnɔ
Isa naxa a matintin e ra fa a fala, a fe
naxan nabaxi, e naxa a fala mixi yo bɛ.

9

Isa a fɔxirabirɛ fu nun firinyie xɛɛfe (Matiyu 10:5-42, Maraki 6:7-12)

1 Isa to a fɔxirabirɛ fu nun firinyie
malan, a naxa sɛnbɛ nun nɔɛ fi e ma alako
e xa nɔ ɲinnɛe keride mixie fɔxɔ ra, e
man xa nɔ furema mɔɔli birin nayalande.
2 A naxa e xɛɛ mixie kawandide Ala xa
mangɛya niini xa masenyi ra, e man xa
furemae rayalan.
3 A naxa a masen e bɛ, «Wo nɛ
biyaasima, wo naxa sese xanin wo xun
ma, alɔ xuli, gbɔnfɔɛ, taami, kɔbiri, xa na
mu a ra donma firin nde.
4 Wo na so banxi naxan kui, wo xa
yigiya mɛnni nɛ han wo sa sigama taa
gbɛtɛ tɛmui naxɛ.
5 Xa na taakae mu wo rasɛnɛ, wo xa keli
naa. Wo xa mɛnni bɛndɛ rakɔnkɔn wo
sanyie ra, a xa findi seedeɲɔxɔya ra e bɛ,
wo bara e rabolo.»
6 Na kui, Isa fɔxirabirɛe naxa siga, e sa
taae birin isa. E nu mixie kawandima Ala
xa xibaaru fanyi ra, e nu furemae rayalan
yire birin.

Mangɛ Herode ifuxi Isa xa fe ra (Matiyu 14:1-12, Maraki 6:14-29)

7 Galile mangɛ Herode to fe birin mɛ
naxee nu rabafe a xa bɔxi ma, a naxa ifu
Isa xa fe ra, barima ndee nu a falama a
Yaya Xunxa nan kelixi faxɛ ma,
8 ndee a fala a Annabi Eliya nan
gbilenxi, ndee a fala a namiɲɔnmɛ gbɛtɛ
naxan nu na duniɲɛ tɛmui dangixi, na
nan man kelixi.
9 Herode naxa a fala, «Yaya tan, n bara
na xunyi bolon a dɛ i. Kɔnɔ nde fa yi tan
na, n naxan xa fe mɛma yi ki?» Na kui, a
naxa so katafe a xa Isa to.

Isa donse fife mixi wulu suuli ma (Matiyu 14:13-21, Maraki 6:30-44)

10 Xɛɛrae to gbilen, e fe naxee rabaxi, e
naxa a birin dɛntɛgɛ sa Isa bɛ. A fan naxa
e xanin Betesayida e xa lu e xati ma yire
keren.
11 Kɔnɔ ɲama to a kolon, e naxa bira Isa
fɔxɔ ra. A fan naxa e ralan, a wɔyɛn e bɛ
Ala xa mangɛya niini xa fe ra, a furemae
rayalan.
12 Nunmare to so fɔlɔ, Isa fɔxirabirɛ fu
nun firinyie naxa e maso a ra, e a fala a

bɛ, «Ɲama rayensen alako e xa sa so taae nun daaxae naxee na be rabilinyi, e xa sa yigiyadee nun donsee fen, barima won na wula nɛ yi ki.»
13 Isa naxa a fala e bɛ, «Wo tan nan xa donse fi e ma.» A fɔxirabirɛe naxa a yaabi, «Sese mu na muxu yi bafe taami suuli nun yɛxɛ firin na. Ka muxu tan nan xa siga donse sarade yi ɲama birin bɛ?»
14 Mixie naxee nu na naa, xɛmɛe kɔnti naxa siga han wulu suuli ɲɔndɔn.
Isa naxa a fala a fɔxirabirɛe bɛ, «Wo a fala mixie bɛ e xa dɔxɔ e tongo suuli suuli ma.»
15 E fan naxa a raba na ki, e mixi birin nadɔxɔ.
16 Isa naxa na taami suuli nun na yɛxɛ firin tongo, a a ya rate koore ma, a fa Ala nuwali sa. A naxa taamie igira, a fa e so a fɔxirabirɛe yi ra, alako e xa e itaxun ɲama ma.
17 Ɲama birin naxa e dɛge han e wasa. Donse dɔnxɔɛ xuntunyie to matongo, debe fu nun firin nan nafe.

Piyɛri Isa kolonfe Ala xa Mixi Sugandixi ra,

nun Isa a xa faxɛ nun marakeli xa fe masenfe
(Matiyu 16:13-28, Maraki 8:27-30)

18 Lɔxɔ nde Isa nu na Ala maxandife a xati ma. A fɔxirabirɛe fan nu na naa. A naxa e maxɔrin, a naxɛ, «Mixie munse falama n ma fe ra? Nde lanxi n ma?»
19 E naxa a yaabi, «Ndee a falama, Annabi Yaya Xunxa. Ndee a falama, Annabi Eliya. Ndee a falama, namiɲɔnmɛ gbɛtɛ naxan faxa waxati dangixi, na nan man kelixi.»
20 Isa man naxa e maxɔrin, «Kɔnɔ wo tan naxɛ di? Nde n na?» Piyɛri naxa a yaabi, «Ala xa Mixi Sugandixi nan na i ra.»
21 Isa naxa a matintin e ra, a e yamari, e naxa a xa fe fala mixi yo bɛ.
22 A man naxa a masen e bɛ, «Fo Adama xa Di xa tɔɔrɛ gbegbe sɔtɔ. Yuwifie xa forie, sɛrɛxɛdubɛ kuntigie, nun sɛriyɛ karamɔxɔe mu fama lade a ra, e a faxama nɛ, kɔnɔ a man xa keli faxɛ ma a xi saxan nde.»
23 Isa naxa a masen birin bɛ, «Xa mixi wa birafe n fɔxɔ ra, a xa tondi a yɛtɛ ma, a xa tin tɔɔrɛ nun faxɛ ra lɔxɔɛ birin, a bira n fɔxɔ ra.
24 Mixi naxan wama a yɛtɛ rakisife, na kanyi lɔɛma nɛ. Naxan a yɛtɛ ralɔɛma n tan ma fe ra, na kanyi kisima nɛ.
25 Duniɲa birin sɔtɔɛ munse fanma mixi ma, xa a sigama yahannama?
26 Naxan yo yaagima n tan nun n ma wɔyɛnyi xa fe ra, n tan Adama xa Di fama a nɔrɛ kui tɛmui naxɛ nun a Baba Ala nun a xa malekɛ sɛniyɛnxie xa nɔrɛ, n fan yaagima nɛ na kanyi xa fe ra.
27 N xa nɔndi fala wo bɛ, mixi ndee tixi wo ya ma be, naxee mu faxama fo e Ala xa mangɛya niini to.»

Isa nɔrɔfe
(Matiyu 17:1-3, Maraki 9:1-13)

28 Yi masenyi dangi xanbi xi solo-masaxan ɲɔndɔn, Isa naxa Piyɛri, Yaya, nun Yaki xanin geya fari Ala maxandide.
29 Isa to nu Ala maxandife, a yatagi naxa masara. A xa dugie fan naxa fiixɛ alɔ naiyalanyi.
30 Na tɛmui, Annabi Munsa nun Annabi Eliya naxa mini e ma, e nun Isa naxa wɔyɛn.
31 E mini nɔrɛ xungbe nan kui, e nu wɔyɛnfe Isa bɛ a xa faxɛ xa fe ma, naxan nu fafe kamalide Darisalamu.
32 Xi xɔli nu bara nɔ Piyɛri nun a booree ra, kɔnɔ e to xunu, e naxa Isa xa nɔrɛ to, a nun na xɛmɛ firin naxee nu na a fɛ ma.
33 Na xɛmɛ firinyie to nu kelife Isa xun, Piyɛri naxa a fala a bɛ, «Marigi, fe fanyi na a ra muxu to na be yi ki. Muxu xa lingira saxan yailan, keren i gbe, keren Annabi Munsa gbe, keren Annabi Eliya gbe.» Piyɛri mu nu a kolonxi a nu sese naxan falafe.
34 A to nu na wɔyɛnfe, nuxui naxa goro e ma. Piyɛri nun a booree naxa gaaxu e to a to nuxui bara din e ma.
35 Xui nde naxa mini nuxui kui, a a masen, «N ma Di nan ya, n ma Mixi Sugandixi. Wo wo tuli mati a ra.»
36 Na xui to gɛ wɔyɛnde, e naxa Isa to a keren. A fɔxirabirɛe fe naxan toxi e ya ra, e naxa dundu a fe ma, e mu a fala mixi yo bɛ na waxati.

Isa ɲinnɛ kerife dimɛdi nde fɔxɔ ra
(Matiyu 17:14-23, Maraki 9:14-32)

37 Na kuye iba, Isa nun a fɔxirabirɛe
naxa goro geya fari, ɲama gbegbe naxa
fa a ralande.
38 Na tɛmui, xɛmɛ nde naxa a xui ite
ɲama tagi Isa mayandife ra, «Karamɔxɔ,
yandi, fa n ma di xɛmɛ mato, barima yi di
kerenyi nan na n bɛ!
39 A mato, ɲinnɛ nan na a fɔxɔ ra. A
na keli a ra, a sɔnxɔma nɛ, a a raketun a
ra, n ma di dɛxunfɛ nu fa mini. A mu a
bɛɲinma mafuren, fo a gɛ a rahalakide.
40 N bara i fɔxirabirɛe mayandi e xa yi
ɲinnɛ keri a fɔxɔ ra, kɔnɔ e mu nɔxi.»
41 Isa naxa e yaabi, «Wo tan bɔnsɔɛ
danxaniyatare, wo kobi. N xa lu wo sɛɛti
ma han mun tɛmui? N xa ti wo bun ma
han mun lɔxɔɛ? Wo fa na di ra n xɔn.»
42 A ɲan mu nu Isa yire li sinden, ɲinnɛ
naxa di rabira bɔxi ma, a a raketun a ra.
Kɔnɔ Isa to ɲinnɛ yamari, di naxa yalan,
Isa fa a ragbilen a baba ma.
43 Ɲama birin naxa kaaba Ala xa sɛnbɛ
ma.

Isa a xa faxɛ xa fe masenfe a sanmaya firin nde
(Matiyu 17:22-23, Maraki 9:30-32)

Birin to nu kaabaxi Isa wali fɔxi birin
ma, a naxa a fala a fɔxirabirɛe bɛ,
44 «Wo tan xa yi masenyi nan namɛ a
fanyi ra: Adama xa Di sama nɛ mixie
bɛlɛxɛ.»
45 Kɔnɔ e mu na wɔyɛnyi fahaamu,
barima a nu bara nɔxun e ma alako
e naxa a kolon. E man mu suusa Isa
maxɔrinde a ma.

Mixi naxan tide gbo
(Matiyu 18:1-11, Maraki 9:33-50)

46 Isa fɔxirabirɛe naxa so wɔyɛnyi kui,
e xa a kolon naxan tide gbo e ya ma.
47 Kɔnɔ Isa to nu e bɔɲɛ ma fe kolon, a
naxa dimɛdi nde tongo, a a ti a fɛ ma.
48 A naxa a masen e bɛ, «Mixi yo naxan
yi dimɛdi mɔɔli rasɛnɛma n xili ra, na
kanyi bara n tan yɛtɛ yati rasɛnɛ. Mixi
yo naxan n tan nasɛnɛ, na kanyi bara n
xɛɛma fan nasɛnɛ. Naxan findixi mixi
xuri ra wo birin ya ma, a tan nan tide
gbo.»

Findife Isa fɔxirabirɛ ra
(Maraki 9:38-41)

49 Yaya naxa a yaabi, «Karamɔxɔ, muxu
bara xɛmɛ nde to a ɲinnɛ kerima mixi
fɔxɔ ra i xili saabui ra. Muxu bara kata
a xa ba na ma, barima a mu biraxi won
fɔxɔ ra.»
50 Isa naxa e yamari, «Wo naxa a ratɔn,
barima xa naxan mu kelixi wo xili ma, na
tan na wo tan na bɛ.»

Samari taa nde tondife Isa rasɛnɛde

51 Waxati to nu bara makɔrɛ Isa xa te
koore, a naxa natɛ tongo a xa Darisalamu
kira suxu.
52 A naxa mixi ndee xɛɛ a ya ra. E to
siga, e naxa so Samari taa nde e xa sa
yigiya nde fen a bɛ.
53 Kɔnɔ naakae mu tin a rasɛnɛde
barima a nu sigafe Darisalamu nɛ.
54 A fɔxirabirɛe Yaya nun Yaki to na fe
to, e naxa a fala a bɛ, «Marigi, muxu xa
yaamari fi tɛ xa goro keli koore, a xa e
ratɔn?»
55 Kɔnɔ Isa naxa a ya rafindi e ma, a
wɔyɛn xɔrɔxɔɛ fala e bɛ.
56 Na tɛmui, e naxa siga taa gbɛtɛ.

Birafe Isa fɔxɔ ra
(Matiyu 8:19-22)

57 E to nu kira xɔn ma, xɛmɛ nde naxa
fa a fala Isa bɛ, «I siga dɛdɛ, n na i fɔxɔ
ra.»
58 Isa naxa a yaabi,
«Xulumase xima yili kui.
Xɔni xima a tɛɛ kui.
Kɔnɔ dɛdɛ mu na Adama xa Di bɛ a a
xunyi sama dɛnnaxɛ.»
59 Isa man naxa a masen mixi gbɛtɛ nde
bɛ, «Bira n fɔxɔ ra.» Kɔnɔ a kanyi naxa
a yaabi, «Marigi, a lu n xa siga, n xa sa n
baba ragata sinden.»
60 Isa naxa a yaabi, «A lu faxamixie nan
xa e xa faxamixie ragata. I tan xa siga, i
xa sa mixie kawandi Ala xa mangɛya niini
ra.»
61 Mixi gbɛtɛ fan naxa a fala a bɛ, «Marigi,
n birama nɛ i fɔxɔ ra, kɔnɔ a lu n xa siga
n xɔnyi, n xa sa n ɲungu n ma mixie ma.»
62 Kɔnɔ Isa naxa a yaabi, «Mixi yo naxan
saari suxuma a nu fa a xanbi mato, a
kanyi mu daxa a xa wali suxu Ala xa
mangɛya niini bɛ.»

10

Isa a fɔxirabirɛe tongo solofere a nun firin xɛɛfe

1 Yi fee dangi xanbi, Marigi naxa mixi
gbɛtɛe sugandi, mixi tongo solofere a nun
firin. A naxa e xɛɛ firin firin na, e xa siga
a ya ra taa birin kui a nun yire birin a tan
yɛtɛ nu fafe sigade dɛnnaxɛ.
2 A naxa a masen e bɛ, «Xɛ xaba wali
belebele nan na, kɔnɔ walikɛe tan xurun.
Wo xɛ kanyi maxandi alako a xa walikɛe
rasanba a xa xɛ xabade.
3 Wo siga. N na wo xɛɛfe nɛ alɔ
yɛxɛɛyɔrɛ naxee soma wula baree tagi.
4 Wo naxa kɔbiri, gbɔnfɔɛ, xa na mu a
ra sankiri xanin wo xun ma. Wo naxa bu
mixie xɛɛbu ra kira xɔn ma.»
5 «Wo nu so banxi naxan kui, beenun
wo xa se gbɛtɛ fala wo xa a masen sinden,
‹Ala xa bɔɲɛsa fi yi fɔxɔɛ ma.›
6 Xa bɔɲɛsa mixi nde sabatixi naa, Ala
wo xa duba suxuma nɛ a bɛ, kɔnɔ xa
na mixi mɔɔli mu na, Ala wo xa duba
ragbilenma wo tan nan ma.
7 Wo xa lu na banxi kerenyi nan kui. E
se naxan soma wo yi ra, wo xa a don, wo
xa a min, barima a lanma walikɛ xa a sare
sɔtɔ. Wo naxa keli na banxi kui wo xa sa
yigiya banxi gbɛtɛ.»
8 «Wo nu so taa naxan yo kui e naxa wo
rasɛnɛ, e na naxan so wo yi ra, wo xa na
don.
9 Wo xa na furemae rayalan, wo a
masen naakae bɛ, ‹Ala xa mangɛya niini
bara makɔrɛ wo ra.›
10 Kɔnɔ wo nu so taa naxan yo kui e
mu wo rasɛnɛ, wo xa siga taa tagi nɛ, wo
a masen mixie bɛ,
11 ‹Hali wo xa taa xube naxan kankanxi
muxu sanyie ra, muxu bara a rakɔnkɔn a
xa findi seedeɲɔxɔya ra naxan baxi wo
xili ma. Kɔnɔ wo xa a kolon nɛ, a Ala xa
mangɛya niini bara makɔrɛ.›
12 N xa a fala wo bɛ, kiiti sa lɔxɔɛ, kiiti
fanma Sodoma bɛ dangife na taa ra.»

Taa danxaniyataree xa gbaloe
(Matiyu 11:21-24)

13 «Gbaloe na wo bɛ, Korasinkae!
Gbaloe na wo fan bɛ, Betesayidakae!
Kaabanako naxee raba wo tagi, xa nee sa
raba Tire nun Sidɔn nɛ nu, a a lima e tan
bara tuubi nu a rakuya, e dɔxɔ sunnun
donma ragoroxi e ma, e tɛ xube maso e
ma e xa tuubi tɔnxuma ra.
14 Kiiti sa lɔxɔɛ xɔrɔxɔma wo tan ma
dangi Tirekae nun Sidɔnkae ra.
15 I tan Kapɛrɛnamu go, i ɲɔxɔ a ma a i
tema han ariyanna kui? Ade, i ragoroma
nɛ han yahannama.»
16 Isa man naxa a fala a fɔxirabirɛe bɛ,
«Naxan na a tuli mati wo ra, a kanyi a
tuli matixi n tan nan na. Naxan na tondi
lade wo ra, na kanyi tondixi lade n tan
nan na. Naxan na tondi lade n tan na, na
kanyi tondixi lade n xɛɛma nan na.»

Isa fɔxirabirɛ tongo solofere a nun firinyie gbilenfe

17 Isa fɔxirabirɛ tongo solofere a nun
firin naxa gbilen sɛɛwɛ kui, e a fala a bɛ,
«Marigi, muxu na yaamari fi i xili ra, hali
ɲinnɛe, e muxu xui rabatuma.»
18 Isa naxa a masen e bɛ, «N bara
Sentanɛ to bira ra keli koore ma alɔ
seyamakɔnyi.
19 A mato, n bara nɔɛ fi wo ma wo xa
ɲɛrɛ bɔximase nun tali ma, n nɔɛ fi wo
ma yaxui Sentanɛ xa sɛnbɛ birin xun. Na
birin kui, sese mu wo toma.
20 Kɔnɔ wo naxa sɛɛwa xɛ ɲinnɛe to wo
xui rabatuma. Wo xa sɛɛwa nɛ barima
wo xili sɛbɛxi ariyanna.»

Isa sɛɛwafe Ala sagoe ra
(Matiyu 11:25-27, 13:16-17)

21 Na waxati, Isa naxa sɛɛwa Ala Xaxili
Sɛniyɛnxi saabui ra, a a fala, «Baba Ala,
koore nun bɔxi Marigi, n bara i tantu i
to yi fee nɔxunxi lɔnnilae nun xaxilimae
ma, i e masen dimɛdie bɛ. Iyo, n Baba, n
bara i tantu barima i kɛnɛn fe nan ya.»
22 «N Baba bara fe birin taxu n na. Mixi
yo mu Ala xa Di kolon, fo Baba Ala. Mixi
yo mu Baba Ala kolon, fo Ala xa Di, a nun
Ala xa Di nu tin a masende naxan bɛ.»
23 A naxa a ya rafindi fɔxirabirɛe ma, a
a fala e bɛ e xati ma, «Sɛɛwɛ na mixi bɛ,
naxan fee toma wo ya naxan toxi!
24 N xa a fala wo bɛ, namiɲɔnmɛ nun
mangɛ wuyaxi bara wa e xa fee to wo na
naxee tofe, kɔnɔ e mu a to. E bara wa e
xa fee mɛ wo na naxee mɛfe, kɔnɔ e mu
a mɛ.»

Yaamari naxan tide gbo a birin bɛ,

nun Samarika mixi fanyi nde xa taali
(Matiyu 22:34-40, Maraki 12:28-34)

25 Lɔxɔ nde, sɛriyɛ lɔnnila nde to nu
wama Isa matofe, a naxa ti, a a fala a
bɛ, «Karamɔxɔ, a lanma n xa munse raba
alako n xa abadan kisi sɔtɔ?»
26 Isa fan naxa a maxɔrin, «Munse
sɛbɛxi Munsa xa sɛriyɛ kui? I a fahaa-
muxi di?»
27 Sɛriyɛ lɔnnila naxa a yaabi, «I xa Ala
xanu i bɔŋɛ birin na, i nii birin na, i sɛnbɛ
birin na, a nun i xaxili birin na. I man xa
i ngaxakerenyi xanu alɔ i i yɛtɛ xanuxi ki
naxɛ.»
28 Isa naxa a fala a bɛ, «I xa yaabi fan.
Xa i na raba, i kisima nɛ.»
29 Kɔnɔ sɛriyɛ lɔnnila to nu wama a
tan xa kolon tinxintɔɛ ra, a man naxa
Isa maxɔrin, «Kɔnɔ nde findixi n ngaxak-
erenyi ra?»
30 Isa naxa wɔyɛnyi tongo, a a yaabi,
«Xɛmɛ nde nu na kira xɔn kelife
Darisalamu gorofe ra Yeriko. Muŋɛtie
naxa dutun a ma, e a xa dugie birin ba
a ma, e a bɔnbɔ, e a lu alɔ faxamixi.
31 A naxa a li, sɛrɛxɛdubɛ nde nan nu
fafe na kira xɔn ma. A to na xɛmɛ to saxi
kira ra, a naxa dangi kira sɛɛti boore ra.
32 Na mɔɔli man na, Lewi di nde fan
naxa fa kira xɔn ma. A to na li, a xɛmɛ
to saxi kira ra, a fan naxa dangi kira sɛɛti
boore ra.»
33 «Kɔnɔ Samarika nde fan naxa fa a xa
biyaasi kui, a na xɛmɛ li kira ra. A to a to,
a naxa kinikini ki fanyi.
34 A to a maso a ra, a naxa ture nun
wɛni sa a xa fie ma, a e maxiri. A naxa
a tongo, a a sa a xa sofale fari. A naxa a
xanin yigiya banxi nde kui, a mɛɛni a ma.
35 Na kuye iba, a naxa gbeti kɔbiri kole
firin so na yigiya banxi kanyi yi ra, a a fala
a bɛ, ‹Mɛɛni yi xɛmɛ ma. Xa i kɔbiri ba
a xa fe ra dangi yi ra, n man nɛ dangima
be n na kɔbiri ragbilenma i ma.›»
36 Isa naxa fa sɛriyɛ lɔnnila maxɔrin,
«Yi mixi saxanyi ya ma, nde findixi ngax-
akerenyi ra na xɛmɛ bɛ muŋɛtie dutun
naxan ma?»
37 Sɛriyɛ lɔnnila naxa a yaabi, «Naxan
kinikini a ma.» Isa naxa a masen a bɛ, «I
fan xa na mɔɔli nan naba.»

Marata nun Mariyama xɔnyi

38 Isa nun a fɔxirabirɛe to so taa nde
kui, ginɛ nde naxa e yigiya naxan xili
Marata.
39 A xunya ginɛma fan nu na naxan nu
xili Mariyama. Na naxa sa dɔxɔ Marigi
sɛɛti ma, a a tuli mati a xa masenyi ra,
40 kɔnɔ Marata tan ya koto nu mɔxi a xa
xɔŋɛe bun tife ra. Na kui, Marata naxa
sa a fala Isa bɛ, «Marigi, i mu n xunya
toxi? A bara wali birin lu n tan keren ma.
Wɔyɛn a bɛ, a xa fa n mali.»
41 Marigi naxa a yaabi, «Marata,
Marata, i kɔntɔfilixi, i man ya koto mɔxi
fe gbegbe ma,
42 kɔnɔ i hayi na fe keren peti nan
ma. Mariyama tan, a tan nan fe fanyi
sugandixi. Na man mu bama a yi feo!»

11

Ala maxandife
(Matiyu 6:9-13, 7:7-11)

1 Lɔxɔ nde, Isa nu na Ala maxandife
yire nde. A to gɛ, a fɔxirabirɛ nde
naxa a fala a bɛ, «Marigi, muxu tinkan
Ala maxandide alɔ Yaya a fɔxirabirɛe
tinkanxi ki naxɛ.»
2 Isa naxa a masen e bɛ, «Wo nɛ Ala
maxandima, wo xa a fala,
‹Baba Ala, duniŋa birin xa i xili sɛniyɛnxi
kolon.
I xa mangɛya niini xa fa.
3 Baloe fi muxu ma lɔxɔɛ birin,
muxu hayi na naxan ma.
4 Diŋɛ muxu xa yunubie ma,
barima muxu fan diŋɛma mixie haakɛ
ma,
naxan yo bara fe kobi niya muxu ra.
I naxa muxu ti maratantanyi kira xɔn.›»
5 Isa man naxa a masen e bɛ, «Xa a sa
li, wo ya ma mixi nde naxa siga a boore
nde xɔn kɔɛ tagi, a a fala a bɛ, ‹N boore,
taami saxan doni n bɛ,
6 barima xɔŋɛ nde nan faxi n bɛ keli
biyaasi, a fa li donse yo mu na n naxan
soma a yi.›»
7 «Xa a sa li go, banxi kanyi a yaabi, ‹Ba
n tɔɔrɔfe! Naadɛ balanxi, n tan nun n ma
die birin saxi. N mu nɔma kelide fa n xa
taami so i yi!›
8 N xa a fala wo bɛ, banxi kanyi mu ke-
lima a xa a boore mali e xa dɔxɔbooreya
ma. Kɔnɔ a boore xa lixirinyi tan, na nan

a niyama banxi kanyi xa keli, a a boore
hayi birin fan.»
9 «N xa a fala wo bɛ,
wo maxandi ti, wo a sɔtɔma nɛ.
Wo fenyi ti, wo a toma nɛ.
Wo naadɛ kɔnkɔn, a rabima nɛ wo bɛ.
10 Mixi naxan birin maxandi tima, a a
sɔtɔma nɛ.
Mixi naxan se fenma, a a toma nɛ.
Mixi naxan naadɛ kɔnkɔnma, a rabima nɛ
a bɛ.»
11 «Baba mundun na wo ya ma naxan xa
di yɛxɛ maxɔrinma a ma, a sa bɔximase
so a yi ra?
12 Xa a sa tɔxɛlɛ nan maxɔrin wo ma, wo
nɔma tali sode a yi ra?
13 Xa wo tan mixi kobie fata se fanyie
fide wo xa die ma, Baba Ala naxan na
ariyanna, a dangi wo ra pon! A a Xaxili
Sɛniyɛnxi fima nɛ a maxandimae ma.»

Ala Xaxili Sɛniyɛnxi matandife (Matiyu 12:22-37, Maraki 3:20-27)

14 Isa naxa ɲinnɛ nde keri xɛmɛ fɔxɔ
ra naxan nu bara a kanyi findi boboe ra.
Isa to na ɲinnɛ keri, boboe naxa wɔyɛn,
ɲama naxa kaaba.
15 Kɔnɔ mixi ndee nu na e ya ma, nee
a fala, «A ɲinnɛe kerima ɲinnɛ mangɛ
Bɛlɛsɛbulu nan saabui ra.»
16 Mixi gbɛtɛe naxa gantanyi sa a ya ra
a maxɔrinfe ra Ala xa tɔnxuma nde ma.
17 Isa to e xa maɲɔxunyi birin kolon,
a naxa a masen e bɛ, «Lantareya na
mangɛya naxan kui, a mu buma. Den-
baya lantaree fan, e kanama nɛ.
18 Sentanɛ xa mangɛya nɔma bude xa
lantareya na a kui? Wo naxɛ a n ɲinnɛ
kerima Bɛlɛsɛbulu saabui nan na.
19 Xa n tan ɲinnɛe kerima Bɛlɛsɛbulu
nan saabui ra, wo tan xa mixie fa e
kerima nde saabui ra? Na kui, e tan nan
yati wo makiitima.
20 Kɔnɔ xa n tan ɲinnɛ kerima Ala sɛnbɛ
nan saabui ra, Ala xa mangɛya niini yati
nan bara wo li.»
21 «Xa sɛnbɛma a xa banxi kantama
geresose ra, a harige birin na kantari nan
kui.
22 Kɔnɔ xɛmɛ gbɛtɛ na fa naxan sɛnbɛ
gbo a bɛ, a nɔma nɛ a ra, a a xa geresosee
ba a yi a nu laxi naxee ra, a a harige birin
itaxun mixi gbɛtɛe ra.»
23 «Mixi naxan mu n fɔxɔ ra, a tixi
n kanke nɛ. Naxan mu n malima mixi
sɔtɔde, a na mixie rayensenfe nɛ.»

Ninnɛ gbilenfe a sabatide fori (Matiyu 12:43-45)

24 «Ɲinnɛ na gbilen mixi fɔxɔ ra, a
sigama yire maxare lingira gbɛtɛ fende,
kɔnɔ a mu a toma. Na tɛmui a a falama
a yɛtɛ bɛ, ‹N xa gbilen n ma banxi kui n
kelixi dɛnnaxɛ.›
25 A na gbilen mɛnni, a a lima nɛ na
banxi makɔxi, a raxunmaxi a fanyi ra.
26 Na tɛmui, a sigama nɛ a sa fa ɲinnɛ
solofere gbɛtɛe ra naxee ɲaaxu a bɛ, e
birin so na banxi kui, e sabati naa. Na kui,
na mixi xa fe ɲaaxuma nɛ dangife singe
ra.»

Sɛɛwɛ na mixi naxee bɛ

27 Isa to nu yi fee falafe, ginɛ nde naxa
a xui ite ɲama tagi, «Sɛɛwɛ na ginɛ bɛ
naxan i bari, a xiɲɛ fi i ma!»
28 Kɔnɔ Isa naxa a yaabi, «Sɛɛwɛ na
mixie nan bɛ naxee Ala xa masenyi
ramɛma, e a rabatu.»

Annabi Yunusa xa tɔnxuma (Matiyu 12:38-42)

29 Ɲama to nu Isa xɛtɛnfe, Isa naxa a
masen e bɛ, «To mixie kobi. E wama
tɔnxuma makaabaxi tofe, kɔnɔ tɔnxuma
yo mu fima e ma bafe Annabi Yunusa xa
tɔnxuma ra.
30 Annabi Yunusa findi tɔnxuma ra
Ninewekae bɛ ki naxɛ, Adama xa Di fan
findima tɔnxuma ra na ki nɛ yi waxati
mixie bɛ.
31 Kiiti lɔxɔɛ, Seeba mangɛ ginɛ fan tima
nɛ e nun to mixie, a seedeɲɔxɔya ba wo
xili ma, barima a tan fa nɛ kelife yire
makuye Sulemani xa lɔnni ramɛde, a fa
li naxan na wo yire yi ki be, a tide gbo
Sulemani bɛ.
32 Kiiti sa lɔxɔɛ, Ninewekae fan ki-
iti tinxinxi sama nɛ yi waxati mixie
ma, barima Ninewekae tuubi Yunusa xa
kawandi nan saabui ra, kɔnɔ yakɔsi mixi
nde na be naxan xa fe gbo Annabi Yunusa
bɛ.»

Danxaniya xa naiyalanyi (Matiyu 5:15, 6:22-23)

33 «Mixi yo mu lanpui radɛxɛma a man
fa a nɔxun yire nde, xa na mu a ra a debe

felen a xun. A a dɔxɔma lanpui dɔxɔse
nan fari alako naxee soma banxi, e xa a
tɛ dɛxɛ to.»
34 «I ya nan na i fate xa lanpui ra. Xa i
ya fan, i fate birin iyalanma nɛ, kɔnɔ xa i
ya mu fan, i fate luma dimi nan kui.
35 Na kui, i maŋɔxun ki fanyi xa
naiyalanyi naxan na i bɔŋɛ kui mu findixi
dimi ra.
36 Xa i fate birin iyalanxi, dɛdɛ mu fa na
dimi kui, a birin luma nɛ naiyalanyi kui
alɔ lanpui dɛxɛ na ti i ma.»

Diinɛla kobie
(Matiyu 23:1-39, Maraki 12:38-40)

37 Isa to gɛ wɔyɛnde, Farisɛni nde naxa
Isa maxɔrin e xa sa e dɛge. Isa to so
Farisɛni xɔnyi, a naxa a magoro.
38 Farisɛni naxa kaaba, a to a to Isa mu
a bɛlɛxɛ raxa Yuwifie xa naamunyi ki ma
beenun a xa a dɛge.
39 Na kui, Marigi naxa a fala a bɛ, «Wo
tan Farisɛnie, wo pɔɔti nun pileti fari
maxama e xa rasɛniyɛn, kɔnɔ mixi see
muŋafe nun sɛniyɛntareŋa nan tun na wo
bɔŋɛ ma.
40 Wo tan xaxilitaree! Wo mu a kolon
Ala naxan se fari daa, a tan nan mixi bɔŋɛ
fan daa?
41 Xa wo setare ki baloe ra naxan na wo
xa piletie kui, wo xa fe birin nasɛniyɛnma
nɛ.»
42 «Gbaloe na wo bɛ, wo tan Farisɛnie!
Wo sansi xunxurie birin farilɛ bama, alɔ
salaxui nun gbɛngbɛ, kɔnɔ wo gbilenxi
tinxinyi nun Ala xanufe fɔxɔ ra. A lanma
nɛ nu wo xa na sɛriyɛ hagigɛe rabatu, wo
man mu nɛɛmu boore sɛriyɛ xunxurie fan
ma.
43 Gbaloe na wo bɛ, wo tan Farisɛnie!
Barima a rafanxi wo ma, wo xa dɔxɔ
binyɛ yire salide banxi kui, mixie man xa
nu wo xɛɛbu taa kui binyɛ xɛɛbuie ra.
44 Gbaloe na wo bɛ, barima wo
maniyaxi gaburie nan na naxee mu
matɔnxumaxi, mixie ɲɛrɛma naxan fari
e mu a kolon!»
45 Sɛriyɛ lɔnnila nde naxa a fala a bɛ,
«Karamɔxɔ, i to yi fee falama yi ki, i na
muxu fan nasɔtɔfe nɛ.»
46 Isa naxa a yaabi, «Gbaloe na wo fan
bɛ, wo tan sɛriyɛ lɔnnilae! Barima wo
kote dɔxɔma mixi xun ma naxan xanin
xɔnɔ ki fanyi, kɔnɔ wo tan mu tinma e
malide hali wo bɛlɛxɛsole keren na.
47 Gbaloe na wo bɛ, barima wo gaburi
fanyie yailanma namiŋɔnmɛe bɛ, a fa li
wo benbae nan e faxa!
48 Na kui, wo bara findi wo ben-
bae xa kɛwalie seede ra, e xa na
kɛwalie man bara wo kɛnɛn, barima e
tan bara namiŋɔnmɛe faxa, wo fan na
namiŋɔnmɛe xa gaburie raxunmama.
49 Na nan a ra, Ala xa lɔnni fan a
masenxi nɛ, ‹N namiŋɔnmɛe nun xɛɛrae
rasanbama nɛ e ma, e tan ndee faxa, e
ndee ɲaxankata.›
50 Na kui, namiŋɔnmɛe birin wuli
naxan filixi kabi duniŋa fɔlɛ, yi waxati
mixie nan a sare fima,
51 kelife Habila wuli ma han Sakari,
naxan faxa sɛrɛxɛbade nun hɔrɔmɔbanxi
tagi. Iyo, n xa a fala wo bɛ, to mixie nan
a birin sare fima.
52 Gbaloe na wo bɛ sɛriyɛ karamɔxɔe,
barima wo bara saabi tongo naxan lan a
xa lɔnni naadɛ rabi. Kɔnɔ wo mu soma,
wo man mu tinma mixi gbɛtɛ fan xa so
naa.»
53 Isa to keli naa, Farisɛnie nun sɛriyɛ
karamɔxɔe naxa ti fɔlɔ a kanke a xɔnɛ ra.
E naxa maxɔrinyi mɔɔli birin ti a ma,
54 alako e xa a suxu tantanyi nde kui.

12

Isa a fɔxirabirɛe rasife
(Matiyu 10:26-33, 12:32, 10:19-20)

1 Yi fee nu dangife tɛmui naxɛ, mixi
wulu wulu nan nu bara e malan, han
e nu e bore maboronfe. Isa wɔyɛn fɔlɔ
a fɔxirabirɛe nan singe bɛ, a naxɛ, «Wo
wo yɛtɛ ratanga Farisɛnie xa lɛbini ma,
naxan findixi filankafuiŋa ra.
2 Fefe nɔxunxi mu na naxan mu fama
makɛnɛnde, gundo yo mu na naxan mu
fama kolonde.
3 Na kui, wo naxan yo falama kɔɛ
ra, a mɛma nɛ yanyi ra. Wo fefe
makɔyikɔyima banxi kui, duniŋa birin
fama rakolonde a ra kɛnɛ ma.»
4 «N booree, n xa a fala wo bɛ, wo naxa
gaaxu mixie ya ra naxee nɔma mixi fate
bɛndɛ faxade, kɔnɔ e mu nɔma fefe ra na
xanbi ra.
5 N xa a masen wo bɛ, a lan wo xa gaaxu
naxan ya ra. Wo xa gaaxu Ala nan ya ra,

barima a tan nan mixi faxama, a tan nan man nɔma mixi wolide yahannama. Iyo, n xa a fala wo bɛ, a lanma wo xa gaaxu a tan nan ya ra.»

6 «Turunna suuli xa mu sarama batanka firin na? Kɔnɔ Ala tan mu nɛɛmuma e sese ma.
7 Hali xunsɛxɛ naxan na wo xunyi ma, Ala a birin kɔnti kolon. Wo naxa gaaxu, barima wo munafanyi gbo dangi turunna xɔni gali ra.»

8 «N xa a fala wo bɛ, mixi yo naxan n kolonma a Marigi ra adamadie ya ma, n tan Adama xa Di fan na kanyi kolonma nɛ Ala xa malekɛe ya i.
9 Kɔnɔ naxan na tondi n kolonde adamadie ya i, n fan tondima nɛ na kanyi kolonde Ala xa malekɛe ya i.»

10 «Mixi naxan birin wɔyɛn kobi falama Adama xa Di xa fe ra, na yunubi nɔma nɛ xafaride na kanyi bɛ, kɔnɔ mixi naxan Ala Xaxili Sɛniyɛnxi rasɔtɔma, na yunubi tan mu nɔma xafaride na kanyi bɛ.»

11 «E na wo xanin salide kiitisae yire, xa na mu a ra mangasanyi xɔn, wo naxa kɔntɔfili wo e yaabima ki naxɛ, xa na mu a ra wo naxan masenma e bɛ,
12 barima Ala Xaxili Sɛniyɛnxi wo rakolonma nɛ na waxati yati ma, a lan wo xa naxan fala.»

Banna xaxilitare xa taali

13 Mixi nde naxa a fala Isa bɛ ɲama tagi, «Karamɔxɔ, a fala n taara bɛ a xa muxu kɛ itaxun, a n gbe so n yi.»
14 Isa naxa a yaabi, «Nde n findixi kiitisa ra wo xun ma, xa na mu a ra wo kɛ taxunma ra?»
15 A man naxa a masen e bɛ, «Wo a i ki fanyi, wo wo yɛtɛ ratanga xɔyife se mɔɔli birin ma, barima i banna kiyoki, duniŋɛigiri tide mu kelima se sɔtɔɛ xa ma.»
16 Na xanbi, Isa naxa yi taali sa e bɛ, «Xɛmɛ bannaxi nde xa xɛ naxa fan ki fanyi.
17 A naxa a maŋɔxun a yɛtɛ ma, ‹N munse rabama, barima yire mu n bɛ n nɔma n ma donse birin nagatade dɛnnaxɛ?›
18 A naxa natɛ tongo, ‹N yi nan nabama. N na n ma bilie rabirama nɛ, n gbɛtɛe ti naxee gbo e bɛ. N na n ma donse nun n ma se birin malanma nee nan kui.
19 Na tɛmui n na a falama nɛ n yɛtɛ bɛ, N bara se gbegbe ragata naxan buma ɲɛ wuyaxi. N xa n malabu fa, n xa n dɛge, n xa n min, n xa ɲɛlɛxin.›
20 Kɔnɔ Ala naxa a masen a bɛ, ‹I tan xaxilitare! To kɔɛ yati ra, i nii bama nɛ i fate. I naxan birin malanxi, a fa luma nde bɛ?›
21 A na na ki nɛ mixi bɛ naxan se malanma a yɛtɛ bɛ, kɔnɔ a mu bannaxi Ala bɛ.»

Xaxili tife Ala ra

22 Na dangi xanbi Isa naxa a masen a fɔxirabirɛe bɛ, «Na nan a toxi, n xa a fala wo bɛ, wo naxa kɔntɔfili baloe xa fe ra wo hayi na naxan ma yi duniŋɛigiri kui, xa na mu a ra, dugie xa fe ra wo naxee ragoroma wo fate ma.
23 Wo xa duniŋɛigiri tide gbo donse bɛ, wo fate tide gbo dugie bɛ.
24 Wo wo maŋɔxun xaaxae ma. E mu sansi sima, e mu xɛ xabama. Saga nun bili sese mu e yi, kɔnɔ Ala e rabaloma. Wo tan tide gbo xɔnie bɛ pon!
25 Nde nɔma hali xi keren sade a xa simaya xun a xa kɔntɔfilife saabui ra?
26 Xa wo mu nɔma na fe lanma ra, wo fa kɔntɔfilima fe gbɛtɛe ra munfe ra?»
27 «Wo wula sansi fuge tofanyie mato e minima ki naxɛ. E mu walima, e mu woligɛsɛ yailanma, kɔnɔ n xa a fala wo bɛ, hali mangɛ Sulemani xa dariyɛ birin kui, a xa sosee mu nu tofan alɔ na sansi fuge keren.
28 Xa Ala wula sansi mɛɛnima yi ki nɛ, naxan na na to, tina a gan, a mɛɛnima nɛ wo tan ma dangi na ra pon! Wo xa danxaniya xurun.
29 Wo naxa wo xaxili birin ti donse nun minse ra. Wo naxa kɔntɔfili.
30 Kaafiri birin birama na fe mɔɔli nan tun fɔxɔ ra. Kɔnɔ wo tan Baba Ala a kolon, a wo hayi na na see ma.
31 Wo xa Ala xa mangɛya niini singe fen. Wo hayi na naxan birin ma, a na fan fima nɛ wo ma.»

Harige malanfe ariyanna (Matiyu 6:19-21)

32 «Wo naxa gaaxu, wo tan naxee luxi alɔ n ma xuruse gɔɔrɛ lanma, barima a

bara wo Baba Ala kɛnɛn a xa mangɛya
niini fi wo ma.
33 Se naxan na wo yi ra, wo xa sa a
mati, wo a kɔbiri fi setaree ma. Wo
xa kɔbiri bɔɔtɔ sɔtɔ naxan mu kanama,
wo harige sɔtɔ naxan mu ɲɔnma, naxan
na ariyanna, muŋɛti mu dɛnnaxɛ lima,
nimasee fan mu kanari sama dɛnnaxɛ.
34 Wo harige na dɛnnaxɛ, wo bɔŋɛ fan
luma mɛnni nɛ.»

Wali suxufe Marigi ya ra (Matiyu 24:43-51)

35 «Wo tagi ixirixi nan xa lu a ra, wo xa
lanpuie radɛxɛxi.
36 Wo xa lu nɛ alɔ mixi naxee e marigi
mamɛfe kelife futixiri xulunyi. A na fa, a
naadɛ kɔnkɔn, e a rabima nɛ a bɛ keren
na.
37 Sɛɛwɛ na konyie bɛ, marigi naxee
lima e mu xixi a fa tɛmui. N xa nɔndi fala
wo bɛ, marigi yati fama a tagi ixiride, a
fa magorode fen a xa na konyie bɛ, a fa e
bun ti.
38 Sɛɛwɛ na e bɛ, marigi naxee lima e
mu xixi, hali a gbilen kɔɛ tagi, xa na mu
a ra a ɲan dangi na ra.»
39 «Wo xa a fahaamu a fanyi ra, xa
banxi kanyi a kolon nɛ nu muŋɛti fama
tɛmui naxɛ, a mu a luma muŋɛti xa so a
xɔnyi.
40 Wo fan, wo xa wo tagi ixiri, wo naxa
yanfa, barima Adama xa Di fama waxati
nan ma wo ɲɔxɔ mu naxan ma.»
41 Piyɛri naxa a maxɔrin, «Marigi, i yi
taali saxi muxu tan nan bɛ, ka birin bɛ?»
42 Marigi naxa a yaabi, «Nde luma alɔ
walikɛ xunmati naxan findixi xaxilima
dugutɛgɛ ra? A marigi a tima a xa banxi
walikɛe birin xun ma, a xa donse taxun e
ra a waxati.
43 Ɲɛlɛxinyi na na konyi bɛ, naxan
marigi a lima na wali ra.
44 N xa nɔndi fala wo bɛ, na marigi a
harige birin taxuma nɛ na konyi ra.
45 Kɔnɔ xa a sa li go, na konyi a fala a
yɛtɛ bɛ, ‹N marigi buma nɛ fafe ra›, a fa
marigi xa konyi xɛmɛe nun konyi ginɛe
bɔnbɔ, a xulunyi ti, a siisi?
46 Lɔxɔ nde fama, a tan konyi mu
naxan kolon, a ɲɔxɔ mu saxi naxan ma, a
marigi gbilenma nɛ. A na fa, a na konyi
ɲaxankatama nɛ a ɲaaxi ra, konyi gbaloe
sɔtɔ e nun kaafirie.»
47 «Konyi naxan a marigi sago kolon,
kɔnɔ a mu a tagi ixiri, a man mu a sago
raba, a fama nɛ bɔnbɔɛ gbegbe sɔtɔde.
48 Kɔnɔ naxan mu a marigi sago kolon,
xa a bara fe raba a lanma a xa bɔnbɔ
naxan ma, a mu bɔnbɔɛ gbegbe sɔtɔma.
A gbegbe bara so naxan yi, a gbegbe man
maxɔrinma nɛ a ma. A gbegbe bara taxu
naxan na, na gbegbe man maxɔrinma nɛ
a ma, nde man fa sa na xun.»

Isa faxi fatanyi nan na (Matiyu 10:34-36)

49 «N faxi tɛ nan sade bɔxi ma. A
rafanma n ma xa a ɲan bara dɛxɛ!
50 Fo n xa tɔɔrɛ belebele sɔtɔ. N bɔŋɛ
mu sama fo na kamali tɛmui naxɛ.
51 Wo ɲɔxɔ a ma a n faxi bɔŋɛsa nan na
duniɲa? Ade, n faxi fatanyi nan na.
52 Keli yi waxati ma, xa mixi suuli na
denbaya kui, gere luma mixi saxan nun
mixi firin tagi.
53 Baba a xa di xɛmɛ gerema nɛ, di xɛmɛ
fan a baba gere. Nga a xa di ginɛ gerema
nɛ, di ginɛ fan a nga gere. Mama a xa
mamadi gerema nɛ, mamadi fan a mama
gere.»

Waxati tɔnxumae kui kolonfe (Matiyu 16:2-3)

54 Isa man naxa a fala ɲama bɛ, «Wo
na nuxui to a malan na sogegorode, wo a
falama keren na, ‹Tunɛ nan kelixi,› a fa li
na nan man yati rabama.
55 Foye na keli kɔɔla ma, wo a falama,
‹Kuye ifurama nɛ,› a fa li na nan man yati
rabama.
56 Wo tan filankafuie! Wo fata bɔxi nun
koore ɲingi kui kolonde, kɔnɔ munfe ra
wo mu fata yi waxati fee tan tagi rabade?»

Lanyi xirife sinnanyi ma (Matiyu 5:25-26)

57 «Munfe ra wo tan yɛtɛ mu fe
matoma, wo xa a kolon naxan findixi
tinxinyi ra?
58 Xa wo nun i kalamu mixi na sigafe
kiitisa yire, kata wo xa lanyi xiri kira xɔn,
xa na mu a ra a i bɛndunma nɛ han kiitisa
xɔn, kiitisa fan i so kɔsibili yi ra, kɔsibili
i sa geeli.

59 N xa a fala i bɛ, i mu minima mɛnni
fo i kɔbiri birin fi han batanka dɔnxɔɛ.»

13

Tuubife

1 Na tɛmui, mixi ndee naxa dɛntɛgɛ sa
Isa bɛ a mangɛ Pilati bara Galileka ndee
faxa, a e wuli masunbu e xa sɛrɛxɛ ra.
2 Isa naxa e yaabi, «Wo a maɲɔxunxi nɛ
a na mixie tɔɔrɔxi nɛ na ki barima e xa
yunubi dangi Galileka booree ra?
3 N xa a fala wo bɛ na mu a ra feo! Kɔnɔ
xa wo mu tuubi, wo birin halakima nɛ alɔ
e tan.
4 Na Darisalamuka fu nun solomasax-
anyi go, Silɔmu koore banxi bira naxee
ma? Wo ɲɔxɔ a ma a na tɔɔrɛ e lixi nɛ
yunubitɔɛe nan to e ra dangi Darisala-
muka boore birin na?
5 N xa a fala wo bɛ na mu a ra feo! Kɔnɔ
xa wo mu tuubi, wo birin sɔntɔma nɛ alɔ
e tan.»
6 Isa man naxa yi taali masen e bɛ.
«Xɔrɛ bili to nu sixi xɛmɛ nde xa bɔxi ma,
a naxa siga a xa sa a bogi ba, kɔnɔ a mu
sese to a kɔn na.
7 Na kui, a naxa a fala a xa walikɛ bɛ,
‹A mato, a ɲɛ saxan nan yi ki n fama xɔrɛ
bogi fende yi xɔrɛ bili kɔn na, n mu se to.
A side bara findi bɔxi makanaxi nan na!
A sɛgɛ!›
8 Walikɛ naxa a yaabi, ‹Marigi, i man
xa diɲɛ toofare xa dangi, alako n xa a
rabilinyi buxa, n ɲaɲɛ sa a ma.
9 Xa a bogi tamuna, awa. Xa a mu bogi,
i a sɛgɛ.›»

Isa ginɛ nde rayalanfe malabu lɔxɔɛ ma

10 Malabu lɔxɔ nde ma, Isa nu na
kawandi tife salide nde kui.
11 A naxa ginɛ nde li naa ɲinnɛ nu
bara naxan kuntin a ra. Kabi ɲɛ fu nun
solomasaxan a mu nu nɔma a rakelide
feo!
12 Isa to a to, a naxa a xili, a a fala a bɛ,
«N nga, i bara fulun yi fure ma to.»
13 Isa to a bɛlɛxɛ sa a ma, ginɛ naxa a
rakeli keren na, a so Ala matɔxɔfe.
14 Kɔnɔ Isa to a rayalanxi malabu lɔxɔɛ
nɛ, salide xunmati naxa xɔnɔ a ma, a
a fala ɲama bɛ, «Xi senni nan na a
daxa mixi xa wali naxan kui. Wo xa fa
marayalanyi fende na lɔxɔɛe nɛ, kɔnɔ wo
naxa fa malabu lɔxɔɛ tan ma.»
15 Marigi naxa a yaabi, «Wo tan filanka-
fuie! Malabu lɔxɔɛ ma, wo birin mu wo
xa ninge xa na mu wo xa sofale fulunma
xɛ a xiride, wo a xanin ye minde?
16 Iburahima xa di nan yi ginɛ ra,
kɔnɔ Sentanɛ bara a xiri kabi ɲɛ fu nun
solomasaxan. A mu lanma n xa a fan
fulun malabu lɔxɔɛ ma?»
17 A to na fala, a yaxui birin naxa
yaagi, kɔnɔ ɲama tan naxa sɛɛwa a xa
kaabanako fe birin na.

Konde xɔri nun lɛbini xa taalie
(Matiyu 13:31-35, Maraki 4:30-32)

18 Isa man naxa a masen e bɛ, «Ala xa
mangɛya maniyaxi munse ra? N nɔma a
misaalide tali wɔyɛnyi mundun na?
19 A luxi nɛ alɔ konde xɔri xurudi xɛmɛ
naxan si a xa bɔxi ma. A naxa te, a findi
wuri bili ra, xɔnie fa e tɛɛ sa a kɔn na.»
20 A man naxa a masen, «N xa Ala xa
mangɛya misaali munse ra?
21 A luxi nɛ alɔ lɛbini, ginɛ naxan sa
farin busali tagi xun ma, na fa farin birin
nate.»

Naadɛ ixutuxi
(Matiyu 7:13-14, 21-23, 8:11-12)

22 Isa nu sigama kawandi ti ra taae birin
kui, a xungbe nun a xuri. Na birin, a nu
na Darisalamu kira nan xɔn.
23 Mixi nde naxa a maxɔrin, «Ma-
rigi, nɔndi nan a ra, a mixi gbegbe mu
kisima?» A naxa a yaabi,
24 «Wo kata wo xa so naadɛ ixutuxi nan
na, barima n xa a fala wo bɛ, mixi wuyaxi
katama nɛ sode naa, kɔnɔ e mu nɔma.
25 A waxati a lima banxi kanyi kelima
nɛ a naadɛ balan. Wo tan fama nɛ tide
tande wo nu naadɛ kɔnkɔn na, wo a fala,
‹Marigi, naadɛ rabi muxu bɛ.› Na tɛmui,
a wo yaabima nɛ, ‹N mu wo kolon, n mu
wo kelide kolon.›
26 Wo man a falama nɛ a bɛ, ‹I mixie
xaranxi muxu xɔnyi nɛ, won birin nan
won dɛgexi, won birin nan won min.›
27 Kɔnɔ a wo yaabima nɛ, ‹N xa a fala
wo bɛ, n mu wo kolon, n mu wo kelide
kolon. Wo keli n ya i, wo tan fe kobi
rabae!›
28 Iburahima, Isiyaga, Yaxuba, nun
namiɲɔnmɛ birin, wo e toma nɛ Ala xɔnyi
ariyanna, kɔnɔ wo tan naminima tande,
wa nun ɲinyi raxinyi na dɛnnaxɛ.

29 Mixie kelima sogetede nun soge-
gorode, e keli kɔɔla nun yirefanyi biri, e
e dɛge Ala xa mangɛya niini bun ma.
30 Na kui, xanbiratie findima nɛ
yareratie ra, yareratie fan findi xanbiratie
ra.»

Isa sunnunfe Darisalamu xa fe ra (Matiyu 23:37-39)

31 Na waxati ma, Farisɛni ndee naxa
fa Isa xɔn, e a fala a bɛ, «I xa keli be.
Siga yire gbɛtɛ, barima Herode wama i
faxafe.»
32 A naxa e yaabi, «Wo siga, wo sa a
fala na xulumase kɔɔtaxi bɛ, n na ɲinnɛe
kerife mixie fɔxɔ ra, n na mixie rayalanfe,
to a nun tina. Xi saxan nde ma, n gɛma
nɛ n ma wali ra.
33 Kɔnɔ fo n xa n ɲɛrɛ to, tina nun tina
bora, barima a mu lanma tan namiŋɔnmɛ
xa faxa fo Darisalamu.»
34 «Darisalamu, Darisalamu, taa naxan
namiŋɔnmɛe faxama, naxan Ala xa
xɛɛrae magɔnɔma. Sanmaya wuyaxi n
bara wa i xa die malanfe n yire, alɔ tɔxɔɛ
a xa die rasoma a gabutenyi bun ma ki
naxɛ, kɔnɔ wo naxa tondi!
35 Na kui, Ala bara keli wo xa banxi
xun ma. N xa a fala wo bɛ, wo mu n
toma sɔnɔn, han wo a falama tɛmui naxɛ,
‹Baraka na a bɛ naxan fafe Marigi xili
ra!›»

14

Isa mixi rayalanfe malabu lɔxɔɛ ma

1 Malabu lɔxɔ nde ma, Isa to nu a dɛgefe
Farisɛni kuntigi nde xɔnyi, e birin nu Isa
rabɛnfe nɛ.
2 Xɛmɛ nde nu na naa naxan fate nu
mafuntuxi.
3 Na kui, Isa naxa Farisɛnie nun sɛriyɛ
lɔnnilae maxɔrin, «A daxa ka a mu daxa
furema xa rayalan malabu lɔxɔɛ ma?»
4 Kɔnɔ e mu sese fala. Isa naxa a bɛlɛxɛ
sa furema ma, a a rayalan, a a ragbilen a
xɔnyi.
5 Na xanbi, Isa man naxa e maxɔrin,
«Xa a sa li go, wo xa di, xa na mu wo xa
ninge bara bira gulunba ra malabu lɔxɔɛ
ma, wo mu a ratema xɛ keren na?»
6 E mu nɔ na yaabi yo fide.

Yɛtɛ magore nun yɛtɛ igboe

7 Isa to a rakɔrɔsi xɔŋɛe nu magorode
fanyie nan tongoma e yɛtɛ bɛ, a naxa yi
taali wɔyɛnyi fala e bɛ,
8 «Mixi na i xili a xa xulunyi, i naxa
magorode fanyi fen, barima xa mixi fa
naxan tide gbo i bɛ,
9 i yatigi a falama nɛ i bɛ, ‹I xa dɔxɔse so
na mixi binye yi ra.› Na kui, i kelima nɛ
yaagi ra sigafe dɔxɔse gbɛtɛ fende, binyɛ
mu na dɛnnaxɛ.
10 Kɔnɔ mixi na i xili a xa xulunyi, i xa
magorode binyɛtare nan tongo. Na kui,
xa i yatigi bara fa, a a falama nɛ i bɛ,
‹N boore, sa magorode fanyi nan tongo
yare.› Na findima binyɛ nan na i bɛ mixie
birin ya ma wo nun naxee dɔxɔxi naa.
11 Naxan yo na a yɛtɛ igbo, a fama nɛ
igorode. Naxan yo na a yɛtɛ magoro, a xa
fe itema nɛ.»
12 Isa naxa a fala xulunyi kanyi bɛ, «Xa
a li i xulunyi tima, i naxa i booree, i
baribooree, i barenyie, nun i dɔxɔboore
bannaxie gbansan xa xili, barima e nɔma
nɛ i xa wali fanyi birin nagbilende i ma.
13 Donse fanyie na rafala i xɔnyi, a
lanma i xa setaree, mabɛnyie, namatɛe,
nun dɔnxuie nan xili e xa fa e dɛge.
14 Na kui, i findima sɛɛwatɔɛ nan na,
barima fɛɛrɛ mu e tan bɛ e xa i xa na
fe fanyi ragbilen i ma, kɔnɔ i fama nɛ a
sare sɔtɔde mixi tinxinxie rakelima faxɛ
ma lɔxɔ naxɛ.»

Donyi xungbe maxili xa taali (Matiyu 22:1-14)

15 Xɛmɛ nde Isa nun naxan nu a dɛgefe,
a to na fe mɛ, a naxa a fala a bɛ, «Sɛɛwɛ
na mixi bɛ naxan fama a dɛgede Ala xɔnyi
ariyanna!»
16 Isa fan naxa a masen a bɛ, «Xɛmɛ
nde naxa mixi gbegbe rakolon, a e xa fa a
xɔnyi, e xa e dɛge a fanyi ra.
17 A tɛmui to a li, a naxa a xa konyi xɛɛ
mixie xilide, yi fe binyɛ nu bara ragbilen
naxee ma, a xa a fala, ‹Wo fa, fe birin bara
gɛ yailande.›
18 Kɔnɔ e birin naxa e yɛtɛ maxandi. A
singe naxɛ, ‹N baxi xɛ nan sarade, fo n xa
sa a mato. Diŋɛ n bɛ.›
19 Boore fan naxɛ, ‹N baxi ninge firin
dɔxɔ suuli nan sarade, fo n xa sa e mato.
Diŋɛ n bɛ.›

20 Gbɛtɛ fan naxɛ, ‹N baxi ginɛ nan
dɔxɔde. N mu nɔma fade.›»
21 «Konyi to gbilen a marigi xɔnyi, a
naxa na fee dɛntɛgɛ sa a bɛ. Na kui,
banxi kanyi naxa xɔnɔ, a a fala a xa konyi
bɛ, ‹Siga mafuren, i sa setaree, mabɛnyie,
dɔnxuie, nun namatɛe xili naxee na taa
kui yire birin. I xa fa e ra n xɔnyi be.›»
22 «Konyi man to gbilen a naxa a fala,
‹Marigi, n bara i xa yaamari raba, kɔnɔ
han ya dɔxɔde luxi i xa banxi kui.›
23 Banxi kanyi naxa a fala a xa konyi bɛ,
‹I man xa mini, i sa taa fari yire birin isa.
I xa fe birin naba mixie xa fa, n ma banxi
xa rafe.
24 N xa a fala i bɛ, mixi naxee singe
xilixi, e tan sese mu e dɛgema n xɔnyi
feo!›»

Birafe Isa fɔxɔ ra
(Matiyu 10:37-39, 5:13, Maraki 9:50)

25 Isa man to nu kira ra, ɲama gbegbe
nu a fɔxɔ ra. A naxa a ya rafindi e ma, a
a masen e bɛ,
26 «Xa mixi wa birafe n fɔxɔ ra, fo a xa n
xanu nɛ dangi a baba ra, a nga ra, a taara
ra, a xunya ra, a xa ginɛ ra, a xa die ra,
nun a yɛtɛ yati fan na. Xa na mu a ra, a
kanyi mu nɔma findide n fɔxirabirɛ ra.
27 Xa mixi mu a yɛtɛ waxɔnfe gere, a fa
tin n waxɔnfe ra, a mu nɔma findide n
fɔxirabirɛ ra.»
28 «Xa mixi nde sa wa koore banxi
xungbe tife wo ya ma, fo a xa dɔxɔ nɛ
sinden, a a mato kɔbiri xasabi naxan
nɔma na banxi tide, alako a xa a kolon
xa a xa fɛɛrɛ nɔma na wali raɲɔnde.
29 Xa na mu a ra, a kanyi na banxi
kɔɔrin a mu fa nɔ a raɲɔnde, mixie nu
na to, e a mayelema nɛ,
30 e a fala, ‹Yi xɛmɛ bara banxi ti fɔlɔ,
kɔnɔ a mu nɔxi a raɲɔnde.›»
31 «Xa mangɛ nde wa minife e nun
mangɛ gbɛtɛ xa gere, fo a xa dɔxɔ nɛ
sinden, a a maɲɔxun xa a xa sɔɔri mixi
wulu fu nɔma tide mangɛ boore xa sɔɔri
mixi wulu mɔxɔɲɛn kanke.
32 Xa a bara a kolon a e mu nɔma,
beemanun mangɛ boore nun a xa sɔɔrie
xa makɔrɛ, a xɛɛra nan nasigama a ma
alako lanyi nan xa xiri e tagi.
33 Na kui, xa mixi yo na wo ya ma naxan
mu nɔma mɛɛde fe birin na n tan ma fe
ra, a kanyi mu nɔma findide n fɔxirabirɛ
ra.»
34 «Fɔxɛ fan, kɔnɔ xa fɔxɛ
mɛxɛmɛxɛnyi bara ba, a fa mɛxɛmɛxɛnma
di?
35 A mu fan xɛ bɛ, a mu fan ɲaɲɛ ra. A
wɔlɛma nɛ tun. Xa naxan tuli fe mɛma, a
xa a tuli mati yi masenyi ra.»

15

Yɛxɛɛ lɔɛxi xa taali
(Matiyu 18:12-14)

1 Lɔxɔ nde, duuti maxilie nun
yunubitɔɛe birin nu e makɔrɛfe Isa ra
e xa e tuli mati a ra.
2 Farisɛnie nun sɛriyɛ karamɔxɔe naxa
so a mafalafe, e nu a fala, «Yi xɛmɛ
yunubitɔɛe rasɛnɛma, a man a dɛgema e
xɔnyi.»
3 Na kui, Isa naxa yi taali wɔyɛnyi
masen e bɛ,
4 «Xa mixi nde na wo ya ma, yɛxɛɛ
kɛmɛ na naxan yi ra, keren fa lɔɛ e
tagi, a mu yɛxɛɛ tongo solomanaani nun
solomanaani luma e dɛmadonde, a siga
na kerenyi fende han a sa a to?
5 A na a to, a ɲɛlɛxinma nɛ ki fanyi, a a
sa a tunkie ma.
6 A na so a xɔnyi, a a xanuntenyie nun
a dɔxɔbooree xilima nɛ, a a fala e bɛ, ‹Wo
fa, won birin xa sɛɛwa, barima n bara n
ma yɛxɛɛ to, naxan nu bara lɔɛ!›
7 Na kui, n xa a fala wo bɛ, sɛɛwɛ gboma
nɛ ariyanna yunubitɔɛ tuubixi keren xa fe
ra, dangife tinxintɔɛ tongo solomanaani
nun solomanaani ra naxee hayi mu tuubi
ma.»

Gbeti kɔbiri kole lɔɛxi xa taali

8 «Xa a sa li gbeti kɔbiri kole fu na ginɛ
nde yi ra, keren fa lɔɛ a yi, a mu lanpui
radɛxɛma xɛ, a banxi makɔ, a na kɔbiri
kole fen han a a to?
9 A na a to, a a xanuntenyie nun a
dɔxɔbooree xilima nɛ, a a fala e bɛ, ‹Wo
fa, won birin xa sɛɛwa, barima n bara n
ma gbeti kɔbiri kole to naxan nu bara lɔɛ
n ma!›
10 Na kui, n xa a fala wo bɛ, sɛɛwɛ
na Ala xa malekɛe xɔnyi yunubitɔɛ keren
gbansan tuubife ma.»

Di lɔɛxi xa taali

11 Isa man naxa a masen, «Xɛmɛ nde nu
na, di xɛmɛ firin nu naxan yi ra.
12 A xa di firin nde naxa a fala a baba bɛ,
‹Won ma denbaya harige sɛɛti so n yi ra,
naxan lanma a xa findi n gbe ra.› Na kui,
babɛ naxa a harige itaxun a xa di xɛmɛ
firinyie ma.»
13 «A mu bu di firin nde naxa a xa
se birin malan, a fa biyaasi ɲamanɛ
makuye. A naxa a harige makana mɛnni,
fuyanteya kui.
14 A birin to ɲɔn, kaamɛ fan naxa sin na
ɲamanɛ ma a xɔrɔxɔɛ ra, sese mu lu na
di yi ra.
15 A to siga wali fende naaka nde xɔn,
na naxa a xɛɛ xɔsɛe dɛmadonde.
16 Wuri bogi naxan nu soma xɔsɛe yi, a
tan nu wama na nan donfe, kɔnɔ mixi yo
mu tin a kide nde ra.»
17 «Na kui, a naxa xaxili sɔtɔ fa, a a fala
a yɛtɛ bɛ, ‹N baba xa walikɛ birin lugama
a fanyi ra, e donse dɔnxɔɛ lu, a fa li n tan
na faxafe kaamɛ nan na be!
18 Fo n xa gbilen n baba xɔnyi, n xa a
fala a bɛ, N baba, n bara yunubi sɔtɔ Ala
ra, n bara haakɛ sɔtɔ i fan na.
19 A mu daxa sɔnɔn n xa findi i xa di ra.
I xa n findi i xa walikɛ nan na.›
20 A naxa keli, a siga a baba xɔn.»

«Beenun a xa naa li, a baba naxa sa a
to fa ra, a makuyaxi a ra sinden. A baba
naxa kinikini ki fanyi. A naxa a gi, a sa a
xa di ralan, a a masunbu.
21 Di naxa a fala a bɛ, ‹N baba, n bara
yunubi sɔtɔ Ala ra, n bara haakɛ sɔtɔ i
fan na. A mu daxa sɔnɔn n xa findi i xa
di ra.›»
22 «Kɔnɔ a baba naxa a fala a xa konyie
bɛ, ‹Wo wo xulun, wo fa guba fanyi ra,
wo a ragoro a ma. Wo bɛlɛxɛrasoe so a
bɛlɛxɛ ra, wo sankiri so a sanyi.
23 Wo fa ninge turaxi ra, wo a faxa. Won
xa won dɛge, won xa xulunyi ti,
24 barima n ma yi di nu bara lu alɔ a nu
faxaxi nɛ, kɔnɔ a nii man bara gbilen a i.
A nu bara lɔɛ, kɔnɔ a man bara to.› Na
kui, e naxa xulunyi ti fɔlɔ.»
25 «Na waxati, di singe nu na xɛ ma. A
to nu sofe, a a makɔrɛ banxi ra, a naxa
xulunyi xui mɛ.
26 A naxa konyi nde xili, a a maxɔrin,
‹Munse rabaxi yi ki?›
27 Na naxa a yaabi, ‹I xunya nan faxi.
I baba bara ninge turaxi faxa, barima a
man bara a xa di masɔtɔ a yalanxi.›
28 Di singe naxa xɔnɔ, a tondi sode
banxi. A baba naxa mini, a so a mayan-
dife,
29 kɔnɔ a xa di naxa a fala a bɛ, ‹A mato,
kabi ɲɛ wuyaxi n tan walima i bɛ alɔ i
xa konyi, n mu i xa yaamari matandi hali
keren. Kɔnɔ na birin kui, hali si lanma, i
mu nu a fi n ma, muxu nun n booree xa
xulun di ti.
30 Kɔnɔ i xa di tan to faxi, naxan i harige
birin makanaxi e nun langoe ginɛe ra, i
ninge turaxi nan faxaxi a tan bɛ!›»
31 «A baba naxa a fala a bɛ, ‹N ma di,
i tan na n fɛ ma tɛmui birin. Se naxan
birin na n yi, i tan nan gbe a ra.
32 Kɔnɔ a lan nɛ won xa sɛɛwa, won
xulunyi ti, barima i xunya nu bara lu alɔ
a nu faxaxi nɛ, kɔnɔ a nii man bara gbilen
a i. A nu lɔɛxi nɛ, kɔnɔ a man bara to.›»

16

Walikɛ xunmati kɔɔtaxi xa taali
(Matiyu 6:24)

1 Isa man naxa a fala a fɔxirabirɛe
bɛ, «Xɛmɛ bannaxi nde nu bara a xa fe
birin taxu a xa walikɛ xunmati ra, a xa
a raɲɛrɛ. Lɔxɔ nde, a naxa a mɛ, a na
walikɛ xunmati nu na a harige makanafe.
2 A naxa a xili, a a maxɔrin, ‹N nanse
mɛxi i xa fe ra? I xa i xa wali dɛntɛgɛ sa
n bɛ, barima n bara xunmati wali ba i yi
ra.›
3 Walikɛ xunmati naxa a fala a yɛtɛ bɛ,
‹N munse rabama fa? N ma mangɛ bara
n namini walide. Sɛnbɛ mu n yi n xa
siga yire buxade, n man yaagima nɛ kulɛ
matide.
4 N bara fa a kolon n naxan nabama,
alako n ma wali na ba n yi, mixie xa nu n
nasɛnɛ e xɔnyi.›»
5 «A naxa a marigi xa donitie birin xili
keren keren yi ra. Naxan singe fa, a naxa
a maxɔrin, ‹N marigi xa yeri na i ma?›
6 Na naxa a yaabi, ‹Oliwi ture sunbui ya
kɛmɛ.› Walikɛ xunmati naxa a fala a bɛ,
‹I xa i xa kɛɛdi tongo mafuren, dɔxɔ, i a
sɛbɛ tongo suuli.›

7 Na xanbi, a naxa a fala gbɛtɛ bɛ, ‹I tan go? Yeri na i ma?› Na naxa a yaabi, ‹Maale busali wulu keren.› A naxa a fala a bɛ, ‹I fan xa kɛɛdi tongo, i xa a sɛbɛ kɛmɛ solomasaxan.›
8 Na kui, na walikɛ xunmati tinxintare xa mangɛ naxa a matɔxɔ, a to kɔɔta rabaxi.»
«Yi duniɲa mixi naxee ɲɛrɛma dimi kui, e kɔɔta e booree mabiri, dangife mixie ra naxee ɲɛrɛma naiyalanyi kui.
9 N xa a fala wo bɛ, wo xa dɛfanɲa fen yi duniɲa tinxintare xa naafuli saabui ra. Na naafuli na ɲɔn, wo fama rasɛnɛde banxie kui naxee mu kanama abadan.»
10 «Naxan mu lanlanteya kanama fe xurudi kui, a mu lanlanteya kanama fe xungbe fan kui. Naxan mu tinxin fe xurudi kui, a mu tinxinma fe xungbe fan kui.
11 Xa wo bara lanlanteya kana yi duniɲa tinxintare xa naafuli fe kui, nde fa lama wo ra a xa ariyanna bannaya taxu wo ra?
12 Xa wo bara lanlanteya kana se taxuxi xa fe kui, nde fa wo gbe soma wo yi?»
13 «Konyi yo mu nɔma lude marigi firin xa yaamari bun ma, barima a fama marigi keren xɔnde, a boore maxanu. A xirima nɛ keren na, a boore rabolo. Wo mu nɔma Ala nun naafuli rabatude.»

Isa xa masenyi ndee
(Matiyu 11:12-13, 5:31-32, 5:18, Maraki 10:11-12)

14 Farisɛnie, kɔbiri nu rafanxi naxee ma, e fan naxa e tuli mati na fe birin na, e nu Isa mayele.
15 Isa naxa a masen e bɛ, «Wo wama wo yɛtɛ masenfe tinxintɔɛe nan na adamadie ya i, kɔnɔ Ala wo bɔɲɛ ma fe kolon. Naxan tide gbo mixie bɛ, Ala na xɔnxi.»
16 «Annabi Munsa xa sɛriyɛ nun namiɲɔnmɛe xa Kitaabuie nan kawandi han Yaya xa waxati. Keli na tɛmui ma, Ala xa mangɛya niini xa xibaaru fanyi nan kawandima fa, mixie fe birin nan nabafe, alako e xa so Ala xa mangɛya niini bun ma.
17 Koore nun bɔxi lɔɛma nɛ beenun sigirɛ keren xa ba Ala xa sɛriyɛ ra.»
18 «Xɛmɛ yo mɛɛ a xa ginɛ ra, a sa gbɛtɛ dɔxɔ, a kanyi bara yɛnɛ raba. Naxan na ginɛ dɔxɔ xɛmɛ bara mɛɛ naxan na, a fan bara yɛnɛ raba.»

Banna xɛmɛ nun Lasaru xa taali

19 «Xɛmɛ bannaxi nde nu na, naxan nu luma a maxiri ra dugi sare xɔrɔxɔɛe ra. Tɛmui birin, a nu xulunyi nan tife. Lɔxɔ yo lɔxɔ, a nu lugama donse ɲɔxunmɛ nan na.
20 Misikiinɛ nde nu saxi yi banna xa tɛtɛ sode dɛ ra, naxan nu xili Lasaru. Suurie nu na a fate birin ma.
21 A nu wama donse xuntunyi ndee nan sɔtɔfe naxee nu birama na banna xa teebili ra. A to nu saxi naa, baree nan nu fama a yire, e nu a xa suurie makɔn.»
22 «Lɔxɔ nde misikiinɛ naxa laaxira, malekɛe naxa sa a xanin Annabi Iburahima yire. Na banna xɛmɛ fan naxa faxa, a ragata,
23 a siga yahannama. A xa ɲaxankatɛ kui mɛnni, a naxa a ya rate a sa Annabi Iburahima to yire makuye, e nun Lasaru.
24 A naxa a xui ramini, ‹N baba Iburahima, kinikini n ma! Yandi, Lasaru xɛɛ n yire, a xa a bɛlɛxɛsole rasin ye xɔɔra, a n nɛnyi maxinbeli, barima n na yi tɛ naxan xɔɔra, a n ɲaxankatafe a ɲaaxi ra!›»
25 «Kɔnɔ Annabi Iburahima naxa a yaabi, ‹N ma di, i xa i ratu, i tan bara fe fanyi sɔtɔ i xa duniɲɛigiri kui, kɔnɔ Lasaru tan tɔɔrɛ nan sɔtɔ. Yakɔsi, a tan bara madundu be, i tan na ɲaxankatafe.
26 Sa na birin xun, gulunba belebele nan saxi won tagi, alako mixi naxa nɔ kelide be sigafe ra i yire, mixi man naxa nɔ kelide mɛnni girife ra muxu fan yire.›»
27 «Na kui, banna naxa a fala a bɛ, ‹Awa n baba, n bara i mayandi, i xa Lasaru xɛɛ n baba xɔnyi,
28 barima xunya suuli nan na n bɛ. A xa sa e rasi, alako e naxa fa be, yi ɲaxankatɛ ma.›
29 Kɔnɔ Annabi Iburahima naxa a yaabi, ‹Annabi Munsa nun namiɲɔnmɛe xa Kitaabuie na e yi. E xa e tuli mati nee xa masenyie ra.›
30 Banna naxa a fala, ‹N baba Iburahima, na mu sɔɔnɛyama, kɔnɔ xa mixi nde keli faxamixie ya ma sigafe ra e xɔn, e tuubima nɛ.›
31 Kɔnɔ Annabi Iburahima naxa a masen a bɛ, ‹Xa e mu Annabi Munsa nun

namiŋɔnmɛe xui ramɛma, hali mixi keli faxɛ ma, e mu lama a ra.›»

17

Isa a fɔxirabirɛe rasife
(Matiyu 18:6-7, 15, 21-22, 17:20, Maraki 9:42, 11:22-23)

1 Isa naxa a fala a fɔxirabirɛe bɛ, «Maratantanyi fafe mu kanama, kɔnɔ
ŋaxankatɛ na mixi bɛ naxan findima na
saabui ra.
2 A fisa na kanyi bɛ gɛmɛ binye xa xiri
a kɔnyi ra, a rasin baa ma, beemanun a
xa yi mixi xuri keren natantan.
3 Wo mɛɛni wo yɛtɛ ma de!»
«Xa i ngaxakerenyi bara haakɛ sɔtɔ i ra,
wɔyɛn a bɛ. Xa a tuubi, i xa diŋɛ a ma.
4 Xa a haakɛ sɔtɔ i mabiri sanmaya
solofere lɔxɔɛ keren bun, a tuubixi man
gbilen i madiŋɛde sanmaya solofere, fo i
xa diŋɛ a ma.»
5 Xɛɛrae naxa a fala Marigi bɛ, «Muxu
xa danxaniya xun masa!»
6 Marigi naxa e yaabi, «Xa danxaniya na
wo bɛ nu, hali a xurun alɔ yɛntɛn xɔri, wo
nɔma nɛ a falade yi konde bili bɛ, ‹Tala
be, i sa sin baa ma,› a wo xui rabatuma
nɛ.»
7 «Xa a sa li konyi na mixi nde yi wo
tagi, na konyi na keli yire buxade xa na
mu xurusee dɛmadonde, a kanyi nɔma a
falade a bɛ keren na, ‹Fa, i fa i magoro, i
i dɛge›?
8 Ade, wo a falama a bɛ, ‹N ma donse
rafala. I xa i xa donma masara alako i xa
fa donse nun ye ra n bɛ. I na gɛ na ra, i
fan nɔma i dɛgede.›
9 Mixi mu a xa konyi tantuma yaamari
rabatufe ma.
10 Wo tan fan, wo na gɛ fe birin nabade
wo yamarixi naxan na, wo xa a fala nɛ,
‹Konyi nan tun na muxu ra. Muxu muxu
xa wali gbansan nan nabaxi.›»

Isa kunɛ kanyi fu rayalanfe

11 Isa to nu Darisalamu kira xɔn, a naxa
dangi Samari nun Galile bɔxi tagi.
12 A to so taa nde kui, kunɛ kanyi fu
naxa fa a xɔn. E naxa sa ti e ndedi
makuyaxi a ra,
13 e e xui ite a bɛ, «Karamɔxɔ Isa,
kinikini muxu ma!»
14 A to e to, a naxa a fala e bɛ, «Wo siga,
wo sa wo yɛtɛ masen sɛrɛxɛdubɛe bɛ.» Na
kui, e nu sigafe tɛmui naxɛ, e naxa yalan.
15 Na tɛmui, mixi keren e ya ma, a to a
to a yalanxi, a naxa gbilen Ala matɔxɔ ra
a xui itexi ra.
16 A naxa suyidi Isa bɛ, a a tantu.
Samarika nan nu a ra.
17 Isa naxa a fala a bɛ, «Mixi fu xa mu
rayalan? Na solomanaanie tan go?
18 Mixi yo mu gbilen Ala tantude fo yi
Samarika?»
19 Isa naxa a fala a bɛ, «Keli, i siga. I xa
danxaniya bara i rakisi.»

Ala xa mangɛya niini nun Isa xa gbilenyi
(Matiyu 24:23-28,37-41, Maraki 13:21-22, 15-16)

20 Farisɛnie to Isa maxɔrin, a Ala xa
mangɛya niini fama mun tɛmui, a naxa
e yaabi, «Mixi mu Ala xa mangɛya niini
fa tɛmui kolonma.
21 Mixie mu a falama xɛ de, ‹A mato, a
tan nan ya,› xa na mu a ra, ‹A tan nan sa
na ki›, barima Ala xa mangɛya niini na
wo ya ma nɛ.»
22 Na tɛmui, Isa naxa a fala a fɔxirabirɛe
bɛ, «Waxati fama nɛ, Adama xa Di to xɔli
wo suxuma nɛ, a xa lu wo ya ma hali lɔxɔ
keren peti, kɔnɔ wo mu a toma.
23 Mixie a falama nɛ wo bɛ, ‹A mato, a
tan nan sa na ki,› xa na mu a ra, ‹A tan
nan yi ki!› Wo naxa wo gi na matode, wo
naxa bira nee fɔxɔ ra.
24 A fa lɔxɔɛ, Adama xa Di luma nɛ alɔ
seyamakɔnyi naxan minima, kuye birin
yanba.
25 Kɔnɔ beenun na lɔxɔɛ xa a li, fo a xa
tɔɔrɛ gbegbe sɔtɔ. To mixie mu lama a ra.
26 Adama xa Di fa lɔxɔɛ luma nɛ alɔ
Annabi Nuha xa waxati.
27 Mixie nu e dɛgema, e nu e minma,
e nu ginɛe dɔxɔma, e nu e xa die fima
xɛmɛe ma, han Annabi Nuha so kunkui
kui lɔxɔ naxɛ. Banbaranyi belebele to din
bɔxi ma, e birin naxa sɔntɔ.
28 Na nan man naba Loti xa waxati.
Mixie nu e dɛgema, e nu e minma, e nu
sare matima, e nu sansi sima, e nu banxie
tima.
29 Kɔnɔ Loti keli Sodoma lɔxɔ naxɛ, tɛ
nun sooda ye nu goroma nɛ kelife koore
ma alɔ tunɛ, birin naxa sɔntɔ.

30 A man sa rabama na ki nɛ Adama xa
Di na makɛnɛn lɔxɔ naxɛ.»
31 «Na lɔxɔɛ, naxan na tande, a naxa so
a harige tongode banxi kui. Naxan na xɛ
ma, a fan naxa gbilen a xɔnyi.
32 Wo xa ratu nɛ Loti xa ginɛ ma.
33 Mixi yo katafe a yɛtɛ ratangade, na
kanyi lɔɛma nɛ, kɔnɔ mixi yo a yɛtɛ
ralɔɛma, na kanyi ratangama nɛ.
34 N xa a fala wo bɛ, na tɛmui ma, xa
mixi firin saxi sade keren ma kɔɛ ra, mixi
keren tongoma nɛ, boore lu naa.
35-36 Xa ginɛ firin na se dinfe mulunyi
keren kui, keren tongoma nɛ, boore lu
naa.»
37 E naxa a maxɔrin, «Marigi, na
rabama minden?» A naxa e yaabi, «Binbi
na lu dɛnnaxɛ, yubɛe sa e malanma
mɛnni nɛ.»

18

Kaaɲɛ ginɛ nun kiitisa xa taali

1 Na dangi xanbi, Isa naxa yi taali
wɔyɛnyi masen e bɛ e xa a kolon a fo e xa
Ala maxandi tɛmui birin tunnabɛxi kui.
2 A naxa a masen, «Kiitisa nde nu na
taa nde kui, naxan mu nu gaaxuma Ala
ya ra, a gbe fe man mu nu mixi yo xa fe
ma.
3 Kaaɲɛ ginɛ nde fan nu na na taa kui,
naxan nu luma fa ra kiitisa xɔn, a nu a
fala, ‹Kiiti tinxinxi sa n tan nun n yaxui
tagi.›
4 A naxa bu na ki, kiitisa mu tin a bɛ,
kɔnɔ lɔxɔ nde a naxa a fala a yɛtɛ bɛ,
‹Nɔndi na a ra, n tan mu gaaxuma Ala
ya ra, n gbe fe man mu mixi yo xa fe ma.
5 Kɔnɔ yi kaaɲɛ ginɛ tan na n bɔɲɛ
raɲaaxufe n ma. N xa kiiti tinxinxi so a
yi ra, alako a xa ba fafe n xɔn, a naxa fa
n tɔɔrɔ.›»
6 Na kui, Marigi naxa a masen, «Wo yi
kiitisa kobi xui ramɛ.
7 Ala mu kiiti tinxinxi soma xɛ a xa mixi
sugandixie yi ra, naxee a maxandima kɔɛ
nun yanyi? A buma e malife ra?
8 N xa a fala wo bɛ, a kiiti tinxinxi soma
e yi ra mafuren. Kɔnɔ Adama xa Di na fa,
a danxaniya lima nɛ duniɲa ma?»

Farisɛni nun duuti maxili xa taali

9 Isa man naxa yi taali wɔyɛnyi masen
mixi ndee bɛ naxee nu laxi e yɛtɛ ra, a
tinxintɔɛe nan na e tan na dangi booree
ra e yoxi naxee ma.
10 A naxa a masen, «Xɛmɛ firin naxa
siga Ala maxandide hɔrɔmɔbanxi kui.
Keren nu findixi Farisɛni nan na, boore,
duuti maxili.
11 Farisɛni naxa ti, a Ala maxandi
a bɔɲɛ ma, a nu a i, ‹Ala, n bara i
tantu barima n mu luxi alɔ mixi gbɛtɛe,
naxee findixi muɲɛtie, fe kobi rabae, nun
yɛnɛlae ra. N bara i tantu barima n mu
luxi alɔ yi duuti maxili.
12 N sunma sanmaya firin lɔxun keren
bun ma, n man farilɛ fima n sɔtɔse birin
na.›
13 Kɔnɔ duuti maxili tan naxa ti a xati
ma. A ɲan mu nu suusama a xa a ya rate
koore ma. A nu a bɛlɛxɛ saxi a kanke
ma, a nu a fala, ‹Ee, Ala! Kinikini n ma,
barima yunubitɔɛ nan n na!›»
14 «N xa a fala wo bɛ, yi mixi firin to
gbilen e xɔnyi, na duuti maxili nan nu
tinxinxi Ala ya i, barima mixi yo a yɛtɛ
igbo, a kanyi fama nɛ igorode. Kɔnɔ mixi
naxan a yɛtɛ magoroma, a xa fe itema
nɛ.»

Isa nun dimɛdie
(Matiyu 19:13-15, Maraki 10:13-16)

15 Mixie nu fafe dimɛdie ra Isa xɔn,
alako a xa a bɛlɛxɛ sa e ma. A fɔxirabirɛe
to na to, e naxa wɔyɛn na mixie ma.
16 Kɔnɔ Isa naxa e xili, a a masen e bɛ,
«Wo a lu dimɛdie xa fa n yire. Wo naxa
tɔnyi dɔxɔ e ma, barima naxee maniyaxi
e ra, e tan nan soma Ala xa mangɛya niini
bun ma.
17 N xa nɔndi fala wo bɛ, mixi naxan mu
tinma Ala xa mangɛya niini ra alɔ dimɛdi,
na kanyi mu soma Ala xa mangɛya niini
bun ma feo!»

Sɛgɛtala bannaxi
(Matiyu 19:16-30, Maraki 10:17-31)

18 Mangɛ nde naxa Isa maxɔrin,
«Karamɔxɔ fanyi, a lan n xa munse raba
alako n xa abadan kisi sɔtɔ kɛ ra?»
19 Isa naxa a masen a bɛ, «Munfe ra i n
xilima karamɔxɔ fanyi? Mixi yo mu fan.
Ala keren peti nan fan.
20 I sɛriyɛ kolon: ‹I naxa yɛnɛ raba. I
naxa faxɛ ti. I naxa muɲɛ ti. I naxa mixi
tɔɔɲɛgɛ. I baba nun i nga binya.›»

21 Mangɛ naxa Isa yaabi, «N bara na
birin nabatu kafi n dimɛdi tɛmui.»
22 Isa to na mɛ, a naxa a fala a bɛ,
«Fe keren nan fa luxi i xa fe. Siga, se
naxan birin na i yi ra, sa a mati, i a kɔbiri
fi setaree ma. Na kui, i fama bannaya
sɔtɔde ariyanna. I na na raba, fa, i bira
n fɔxɔ ra.»
23 Kɔnɔ a to na mɛ, a naxa sunnun,
barima a nu bannaxi ki fanyi.
24 Isa to a sunnunxi to, a naxa a masen
a bɛ, «Sofe Ala xa mangɛya niini bun ma,
a xɔrɔxɔ naafuli kanyie bɛ ki fanyi!
25 Ɲɔxɔmɛ so ɲɔxun sɛnbɛ yale ra, dinɛ
bannamixi sofe ra Ala xa mangɛya niini
bun ma.»
26 Mixi naxee a xui mɛ, e naxa a
maxɔrin, «Nde fa nɔma kiside?»
27 Isa naxa e yaabi, «Mixie mu nɔma
naxan na, Ala tan nɔma na ra.»
28 Piyɛri naxa a fala Isa bɛ, «A mato,
muxu bara keli muxu xa se birin xun ma,
muxu bira i fɔxɔ ra.»
29 Isa naxa a masen e bɛ, «N xa nɔndi
fala wo bɛ, mixi yo naxan na keli a xa
se nde xun ma Ala xa mangɛya niini
xa fe ra, a findi banxi ra ba, ginɛ ba,
ngaxakerenyie ba, barimae ba, die ba,
30 na kanyi a ɲɔxɔɛ wuyaxi sɔtɔma nɛ
yi duniɲa ma, a man fa abadan kisi sɔtɔ
aligiyama.»

Isa a xa faxɛ nun marakeli xa fe masenfe sanmaya saxan nde
(Matiyu 20:17-29, Maraki 10:32-34)

31 Isa naxa a xa xɛɛra fu nun firinyie
xun lan, a a fala e bɛ, «Wo a mato, won
na tefe Darisalamu nɛ yi ki. Namiɲɔnmɛe
fe naxee sɛbɛxi Adama xa Di xa fe ra, a
birin fama nɛ kamalide naa.
32 A sama nɛ kaafirie bɛlɛxɛ, e a mayele,
e a konbi, e dɛye bɔxun a ma.
33 E na gɛ a bɔnbɔde sɛbɛrɛ ra, e a
faxama nɛ, kɔnɔ a xa faxɛ xi saxan nde,
a man kelima nɛ faxɛ ma.»
34 Kɔnɔ Isa fɔxirabirɛe mu na sese
fahaamu. Na masenyi bara findi wɔyɛnyi
nɔxunxi ra e bɛ, e mu naxan kui kolon.

Isa Yeriko dɔnxui rayalanfe
(Matiyu 20:29-34, Luki 18:35-43)

35 Isa to makɔrɛ Yeriko ra, dɔnxui nde
nu dɔxɔxi kira dɛ ra kulɛ matide.
36 A to ɲama xui mɛ kira ra, a naxa
maxɔrinyi ti, «Munse rabaxi?»
37 E naxa a fala a bɛ, «Isa Nasarɛtika
nan dangife.»
38 Na kui, a naxa gbelegbele, «Isa,
Dawuda xa Di, kinikini n ma!»
39 Mixi naxee nu yare, e naxa wɔyɛn a
ma a a xa sabari, kɔnɔ a tan ɲan naxa so
a xui itefe dangi singe ra, «Dawuda xa Di,
kinikini n ma!»
40 Isa naxa ti, a a fala mixie bɛ e xa fa
dɔnxui ra a xɔn. Dɔnxui to a maso a ra,
Isa naxa a maxɔrin,
41 «I wama n xa munse raba i bɛ?» A
naxa a yaabi, «Marigi, n wama n ya xa
se to.»
42 Isa naxa a masen a bɛ, «Se to. I xa
danxaniya bara i rayalan.»
43 A ya naxa se to keren na, a fa bira Isa
fɔxɔ ra Ala matɔxɔ ra. Ɲama birin to na
to, e fan naxa Ala matɔxɔ.

19

Isa nun Sakɛyɛ

1 Isa to so Yeriko, a nu taa iɲɛrɛfe.
2 Xɛmɛ nde nu na naxan nu xili Sakɛyɛ.
Duuti maxilie kuntigi nan nu a ra, a
bannaxi.
3 A nu katafe nɛ a xa Isa kolon, kɔnɔ a
mu nu nɔma a tode ɲama xa fe ra, barima
mixi dunke nan nu a ra.
4 Na kui, a naxa a gi yare, a sa te wuri
bili kɔn na alako a xa Isa to dangi ra.
5 Isa to a yire li, a naxa a ya rate, a a
fala a bɛ, «Sakɛyɛ, goro mafuren, barima
n sa yigiyama i xɔnyi nɛ to.»
6 Sakɛyɛ naxa a xulun gorode, a Isa
rasɛnɛ ɲɛlɛxinyi kui.
7 Mixie to na to, e birin naxa so Isa
mafalafe, e nu a fala, «A bara sa yigiya
yunubitɔɛ xɔnyi.»
8 Kɔnɔ Sakɛyɛ naxa ti, a a fala Isa bɛ,
«Marigi, n bara natɛ tongo, n xa n sɔtɔse
tagi fima nɛ fuxarilae ma. Xa a sa li
n bara se ba naxan yi funmaya ra, n a
ragbilenma nɛ a kanyi ma dɔxɔ naani.»
9 Isa fan naxa a masen a xa fe ra, «Yi
fɔxɔɛ bara kisi sɔtɔ to, barima Iburahima
xa di nan na yi xɛmɛ fan na.
10 Adama xa Di bara fa a xa mixi lɔɛxie
fen, a xa e rakisi.»

Mangɛ xa kɔbiri taxuxi xa taali (Matiyu 25:14-30)

11 Isa to nu bara makɔrɛ Darisalamu ra,
ɲama ɲɔxɔ nu a ma, a Ala xa mangɛya
niini fafe makɛnɛnde nɛ keren na. Na kui,
mixie to nu Isa xui ramɛfe, a naxa yi taali
wɔyɛnyi masen e bɛ.
12 «Kuntigi nde naxa sa biyaasi yire
makuye, alako mangɛ xungbe naxan nu
sabatixi naa, a xa a tan kuntigi xɔnyi
mangɛya so a yi, a man xa gbilen a xɔnyi.
13 Beenun a xa siga, a naxa a xa konyi
mixi fu xili, a gbeti kɔbiri kole kɛmɛ so e
birin yi ra, a fa a fala e bɛ, ‹Wo yulɛya
raba yi kɔbiri ra beenun n fa tɛmui.›»
14 «Kɔnɔ a to mu nu rafanxi a xɔnyi
mixi ndee ma, e fan naxa xɛɛrae xɛɛ
mangɛ xungbe ma, e xa a fala, ‹Muxu mu
wama a xɔn yi xɛmɛ xa findi mangɛ ra
muxu xun ma.›»
15 «Na xɛmɛ to mangɛya sɔtɔ, a naxa
gbilen a xɔnyi. A naxa yaamari fi na
konyie xa xili, a nu bara kɔbiri so naxee
yi, alako a xa a kolon e geeni naxan sɔtɔxi
yulɛya kui.
16 Konyi singe naxa fa, a dɛntɛgɛ sa, a
naxɛ, ‹N marigi, i i xa gbeti kɔbiri kole
kɛmɛ naxan so nɛ n yi, a ɲɔxɔɛ dɔxɔ fu
bara sa a xun geeni ra.›
17 Mangɛ naxa a fala a bɛ, ‹I nuwali!
Konyi fanyi nan i ra! I to mu lanlanteya
kana fe xuri kui, n bara mangɛya so i yi
taa fu xun ma.›»
18 «Konyi firin nde naxa fa, a dɛntɛgɛ
sa, a naxɛ, ‹N Marigi, i i xa gbeti kɔbiri
kole kɛmɛ naxan so nɛ n yi, a ɲɔxɔɛ dɔxɔ
suuli bara sa a xun geeni ra.›
19 Mangɛ naxa a fala na fan bɛ, ‹N bara
mangɛya so i fan yi taa suuli xun ma!›»
20 «Konyi gbɛtɛ fan naxa fa, a dɛntɛgɛ
sa, a naxɛ, ‹N marigi, a mato, i xa gbeti
kɔbiri kole kɛmɛ nan ya. N sa a ragata
dunkobi nan kui,
21 barima n gaaxu nɛ i ya ra. Xɛmɛ nan
i ra, i xa fe maxɔrɔxɔ. I se tongoma i gbe
mu naxan na. I xɛ xabama i mu naxan
garansan.›
22 Mangɛ naxa a yaabi, ‹I tan konyi kobi,
n i makiitima i yɛtɛ kan xui nan yati ma!
A di, i mu a fala a i nu a kolon a n ma fe
maxɔrɔxɔ? I naxɛ, a n se tongoma n gbe
mu naxan na, n xɛ xabama n mu naxan
garansan.
23 Munfe a to i mu n ma kɔbiri so kɔbiri
rawalie yi ra, alako n na fa, i a ragbilen n
ma geeni saxi a xun?›
24 A naxa a fala mixie bɛ naxee nu tixi
na, ‹Wo na gbeti kɔbiri kole kɛmɛ rasuxu
a yi, wo a so boore yi naxan gbeti kɔbiri
kole wulu keren sɔtɔxi.›
25 E naxa a fala mangɛ bɛ, ‹Marigi, gbeti
kɔbiri kole wulu keren ɲan na a yi!›
26 A naxa e yaabi, ‹N xa a fala wo bɛ, a
na naxan yo yi ra, a gbe xun masama nɛ.
Kɔnɔ a mu na naxan yi ra, hali naxan di
na a yi, na yati bama nɛ a yi ra.
27 Kɔnɔ n yaxuie tan, naxee mu nu
wama n xa findi mangɛ ra e xun ma, wo
fa e ra be, wo e faxa n ya xɔri.›»

Isa sofe Darisalamu (Matiyu 21:1-11, Maraki 11:1-10)

28 Isa to gɛ na masenyi ra, a naxa siga
yare, sigafe ra Darisalamu.
29 A to makɔrɛ Betifage nun Betani taae
ra, Oliwi geya fɛ ma, a naxa a fɔxirabirɛe
mixi firin xɛɛ,
30 a a fala e bɛ, «Wo xa so taa kui naxan
na yare. Wo nɛfɛ so naa, wo sofale lanma
lima a xirixi naa, mixi mu nu dɔxɔ naxan
fari. Wo xa a fulun, wo fa a ra be.
31 Xa mixi nde fa wo maxɔrin, ‹Wo a
fulunfe munfe ra› wo xa a yaabi, ‹Marigi
nan hayi na a ma.›»
32 E to siga xɛɛraya rabade, e naxa fe
birin li alɔ Isa a fala e bɛ ki naxɛ.
33 E nu na sofale lanma fulunfe tɛmui
naxɛ, a kanyie naxa e maxɔrin, «Wo yi
sofale fulunfe munfe ra?»
34 E naxa a masen, «Marigi nan hayi na
a ma.»
35 E to sofale xanin Isa xɔn, e naxa e
xa donmae sa a fari, e fa Isa mali a xa a
magoro a ma.
36 A to nu sigama, mixie nu e xa donmae
italama kira xɔn ma, Isa binyafe ra.
37 A to nu makɔrɛfe Darisalamu ra, a
gorofe Oliwi geya ra, a fɔxirabirɛ gali
birin naxa sɛɛwa, e so Ala matɔxɔfe e xui
itexi ra kaabanako birin xa fe ra e nu bara
naxee to.
38 E nu a falafe nɛ,
«Baraka na Mangɛ bɛ naxan fafe Marigi
xili ra!

Bɔɲɛsa na ariyanna,
matɔxɔɛ na Ala bɛ han koore ma!»
39 Farisɛni nde naxee nu na ɲama tagi,
e naxa a fala Isa bɛ, «Karamɔxɔ, wɔyɛn i
fɔxirabirɛe bɛ!»
40 Isa naxa e yaabi, «N xa a fala wo bɛ,
xa e tan e sabari, gɛmɛe yati fama nɛ e
xui raminide.»
41 Isa to makɔrɛ Darisalamu ra, a naxa
na taa to, a naxa wa fɔlɔ naa xa fe ra,
42 a a masen, «I tan Darisalamu, to tan,
hali i fan a kolon nɛ nu fee naxee bɔɲɛsa
fima! Kɔnɔ na bara nɔxun i ma.
43 Tɛmui fama a lide, wo yaxuie bɛndɛ
malanma nɛ taa tɛtɛ fari ma alako e xa
nɔ sode taa kui. E fama wo rabilinde
maraxɛtɛnyi ra.
44 E fama i tan Darisalamu rabirade, e i
xa die sɔntɔ. I xa banxie tixi gɛmɛe naxee
ra, keren mu luma a boore fari. Yi birin
fama i tan Darisalamu lide barima Ala to
faxi kisi ra i xɔn, i mu a kolonxi.»

Sarematie kerife hɔrɔmɔbanxi kui (Matiyu 21:12-17, Maraki 11:15-19)

45 Isa to so hɔrɔmɔbanxi kui, a naxa
sarematie keri fɔlɔ,
46 a a fala e bɛ, «A sɛbɛxi, ‹N ma banxi
xili falama nɛ, salide banxi,› kɔnɔ wo tan
bara a findi muɲɛtie dɔxɔde ra.»
47 Lɔxɔ yo lɔxɔ Isa nu mixie kawandima
hɔrɔmɔbanxi kui. Sɛrɛxɛdubɛ kuntigie,
sɛriyɛ karamɔxɔe, nun ɲama yareratie nu
na fɛɛrɛ fenfe e nɔma Isa faxade ki naxɛ.
48 Kɔnɔ e mu nu fɛɛrɛ yo kolon barima
ɲama birin nu a tuli matixi a ra.

20

Isa walima nde xa yaamari ma? (Matiyu 21:23-27, Maraki 11:27-33)

1 Lɔxɔ nde, Isa to nu mixie kawandife
hɔrɔmɔbanxi kui, a nu Ala xa xibaaru
fanyi masenfe e bɛ, sɛrɛxɛdubɛ kuntigie,
sɛriyɛ karamɔxɔe, nun Yuwifie xa forie
naxa fa a yire,
2 e a maxɔrin, «A fala muxu bɛ, i yi fee
rabama nde xa yaamari ma? Nde yi sɛnbɛ
fixi i ma?»
3 A naxa e yaabi, «N fan xa wo maxɔrin
fe keren ma. Wo a fala n bɛ,
4 Yaya to nu mixie xunxama ye xɔɔra,
Ala nan a xɛɛxi ba, ka adama?»
5 E fan naxa so wɔyɛnfe e bore tagi, «Xa
won na a yaabi, ‹Ala,› a a falama nɛ won
bɛ, ‹Munfe ra wo mu fa la a ra?›
6 Kɔnɔ xa won na a yaabi, ‹Adama,›
ɲama birin won magɔnɔma nɛ e xa won
faxa, barima e laxi a ra a namiɲɔnmɛ nan
nu Yaya ra.»
7 Na kui, e naxa a yaabi a e mu a kolon
naxan yo Yaya xɛɛxi.
8 Isa naxa a masen e bɛ, «N fan mu a
falama wo bɛ n yi fee rabama naxan ma
yaamari ma.»

Bɔxi rawali ɲaaxie xa taali (Matiyu 21:33-46, Maraki 12:1-12)

9 Na xanbi, Isa naxa so yi taali wɔyɛnyi
masenfe ɲama bɛ. «Xɛmɛ nde naxa wɛni
bilie si. A naxa na hɛri bɔxi rawalie ma,
a fa biyaasi xɔnkuye ramini.
10 Wɛni bogi ba tɛmui to a li, bɔxi kanyi
naxa konyi nde xɛɛ bɔxi rawalie xɔn ma,
e xa wɛni bogi nde so a yi ra. Kɔnɔ bɔxi
rawalie naxa na konyi bɔnbɔ, e a ragbilen
a bɛlɛxɛ igeli ra.
11 Bɔxi kanyi man naxa konyi gbɛtɛ
xɛɛ. E naxa na fan bɔnbɔ, e a konbi a
mayaagixi ra, e a ragbilen a bɛlɛxɛ igeli
ra.
12 Bɔxi kanyi naxa a saxan nde man xɛɛ.
E naxa na fan maxɔnɔ, e a keri.»
13 «Na kui, bɔxi kanyi naxa a fala,
‹N munse rabama fa? N xa n ma di
maxanuxi nan xɛɛ. Tɛmunde, e fama na
tan binyade.›
14 Kɔnɔ bɔxi rawalie to a to, e naxa a
fala e bore bɛ, ‹Yi nan na kɛ tongoma ra.
Won na a faxa alako kɛ xa findi won gbe
ra.›
15 Bɔxi rawalie naxa a ramini bɔxi ra, e
sa a faxa.»
«Na bɔxi kanyi munse rabama fa?
16 A sigama nɛ naa, a na bɔxi rawalie
faxa, a a xa bɔxi so mixi gbɛtɛe yi.»
Ɲama to na masenyi mɛ, e naxa a fala,
«Astɔfulahi!»
17 Kɔnɔ Isa naxa a ya ti e ra, a e
maxɔrin, «Yi naxan sɛbɛxi Kitaabui kui,
a fa fasarima di?
‹Banxitie mɛɛ gɛmɛ naxan na,
a bara findi tuxui gɛmɛ hagigɛ ra.›»
18 «Naxan birama na gɛmɛ ma, a igirama
nɛ. Na gɛmɛ birama naxan ma, na fan
butuxunma nɛ.»

19 Sɛriyɛ karamɔxɔe nun sɛrɛxɛdubɛ
kuntigie naxa a kolon a Isa yi taali
wɔyɛnyi masenxi e tan nan bɛ. E naxa
kata e xa a suxu keren na, kɔnɔ e gaaxu
ɲama nan ya ra.

Gantanyi tefe Isa bɛ duuti xa fe ra
(Matiyu 22:15-22, Maraki 12:13-17)

20 E nu wama nɛ e xa a sa gomina
bɛlɛxɛ, a xa lu a tan nan xa nɔɛ bun ma.
Na kui, e naxa Isa rabɛn, e mixi ndee xɛɛ
a yire e xa e yɛtɛ findi tinxintɔɛe ra, e xa
sa Isa masɔtɔ a xa wɔyɛnyi kui.
21 Na kui, e naxa Isa maxɔrin yi masenyi
ma, «Karamɔxɔ, muxu a kolon i xa
masenyi tinxin. I mu mixi e rafisama e
bore bɛ, i Ala xa kira masenma a nɔndi ki
ma.
22 A lanma ka a mu lanma muxu xa
duuti fi Rɔma mangɛ ma?»
23 Kɔnɔ Isa to nu e xa kɔɔta kolon, a
naxa e yaabi,
24 «Wo gbeti kɔbiri kole masen n bɛ.
Nde xili nun misaali na a ma?» E naxa
a yaabi, «Rɔma Mangɛ.»
25 A naxa a masen e bɛ, «Wo mangɛ
gbe ragbilen mangɛ ma, wo Ala fan gbe
ragbilen Ala ma.»
26 Nee fan mu nɔ a masɔtɔde a xa
wɔyɛnyi kui, ɲama birin ya xɔri. Fo e to
kaaba a xa yaabi ma, e sabari.

Sadusenie Isa maxɔrinfe faxamixie xa marakeli ma
(Matiyu 22:23-33, Maraki 12:18-27)

27 Sadusenie, naxee a falama a faxam-
ixie mu kelima faxɛ ma, e naxa fa yi
maxɔrinyi ra Isa xɔn ma,
28 «Karamɔxɔ, Annabi Munsa yi nan
sɛbɛxi muxu bɛ Kitaabui kui, ‹Xa xɛmɛ
nde taara faxa, a naxa a xa ginɛ lu a mu di
yo bari, a na xunya nan na ginɛ dɔxɔma,
alako a xa bɔnsɔɛ fi a taara ma.›
29 Na kui, xɛmɛ nde naxa di xɛmɛ
solofere sɔtɔ. A xa di singe naxa ginɛ
dɔxɔ, a faxa, a mu bɔnsɔɛ yo lu.
30 A xanbiratoe naxa na kaaɲɛ ginɛ
tongo, kɔnɔ a fan naxa faxa.
31 Na nan man naba na fan xanbiratoe
ra, a nun na di solofere birin na. E birin
naxa faxa, e sese mu bɔnsɔɛ lu.
32 A dɔnxɔɛ ra, ginɛ fan naxa faxa.
33 Na kui, marakeli lɔxɔɛ, na ginɛ to
dɔxɔxi yi mixi solofere birin xɔn ma, a
sa findima nde gbe ra?»
34 Isa naxa a masen e bɛ, «Yi duniɲɛigiri
kui, xɛmɛ ginɛ dɔxɔma, ginɛ fan dɔxɔma
xɛmɛ xɔn.
35 Kɔnɔ mixi naxee binyɛ sɔtɔma e xa
keli faxɛ ma, e xa sa so waxati kui naxan
sa fama, e tan xɛmɛe mu ginɛe dɔxɔma,
ginɛe fan mu dɔxɔma xɛmɛe xɔn.
36 E mu faxama sɔnɔn, barima e luma
nɛ alɔ malekɛe. E to bara keli faxɛ ma, e
findima Ala xa die nan na.»
37 «Kɔnɔ a falafe tan, a faxamixie ke-
lima faxɛ ma, Annabi Munsa yati na
masen nɛ Kitaabui kui wuri bili xa fe
falaxi dɛnnaxɛ, a to Marigi xili fala, ‹N
tan nan na Marigi Alatala ra, Iburahima,
Isiyaga, nun Yaxuba naxan batuma.›
38 Faxamixie xa mu Ala batuma, fo a
mixi ɲiɲɛ. Mixi yo findi Ala batui ra, na
kanyi ɲiɲɛ nan a ra.»
39 Sɛriyɛ karamɔxɔ ndee naxa a fala a
bɛ, «Karamɔxɔ, i xa masenyi fan,»
40 barima Sadusenie mu suusa
maxɔrinyi yo tide a ma sɔnɔn.

Dawuda nun Ala xa Mixi Sugandixi
(Matiyu 22:41-46, Maraki 12:35-37)

41 Isa naxa e maxɔrin, «Munfe ra e a
falama a Ala xa Mixi Sugandixi findixi
Dawuda xa di nan na?
42 Dawuda yɛtɛ a masen nɛ Yabura
Kitaabui kui,
‹Marigi bara a masen n Marigi bɛ,
“I magoro n yirefanyi ma,
43 han beemanun n xa i yaxuie findi i
sanyi kilɔnse ra.”›»
44 «Xa Dawuda a xili ‹N Marigi›, Dawuda
fa nɔma findide a baba ra di?»

Yɛtɛ ratangafe diinɛla kobie ma
(Matiyu 23:1-39, Maraki 12:38-40)

45 Ɲama birin to nu e tuli tixi a ra, Isa
naxa a masen a fɔxirabirɛe bɛ,
46 «Wo wo yɛtɛ ratanga sɛriyɛ
karamɔxɔe ma. A rafan e ma e xa e
maɲɛrɛ guba xungbe ragoroxi e ma, mixi
xa nu e xɛɛbu taa kui binyɛ xɛɛbui ra. E
wama dɔxɔfe salide safɛ singee, e man xa
binyɛ sɔtɔ xulunyi.
47 E kaaɲɛ ginɛe harige bama e yi. E
salima a xɔnnakuye ra, alako mixie xa e

to. Gbaloe naxan nagataxi e tan bɛ, a gbo ki fanyi.»

21

Kaaɲɛ ginɛ xa hadiya
(Maraki 12:41-44)

1 Isa to a ya rasiga, a naxa bannamixie
to, e e xa hadiya sama hadiya a sase kui.
2 A naxa kaaɲɛ ginɛ misikiinɛ nde fan
to, naxan a gbe hadiya sa, wure gbeeli
kɔbiri kole firin gbansan.
3 A naxa a masen, «N xa nɔndi fala wo
bɛ, yi kaaɲɛ ginɛ misikiinɛ xa hadiya gbo
dangi na boore birin gbe ra,
4 barima e tan xa hadiya kelima e xa
naafuli nan kui, kɔnɔ yi kaaɲɛ ginɛ xa
hadiya kelima a xa baloe nan kui.»

Hɔrɔmɔbanxi xa kanɛ
(Matiyu 24:1-2, Maraki 13:1-2)

5 Mixi ndee nu wɔyɛnfe hɔrɔmɔbanxi
xa fe ra, a to nu ratofanxi gɛmɛ sare
xɔrɔxɔɛe ra, a nun se gbɛtɛe, mixi naxee
baxi sɛrɛxɛ ra. Na kui, Isa naxa a masen,
6 «Wo yi se naxee birin toxi yi ki, lɔxɔɛ
fama a lide, gɛmɛ keren mu luma a boore
fari be, a birin nabirama nɛ.»

Maratantanyi, tɔɔrɛ, nun ɲaxankatɛ
(Matiyu 24:3-14, Maraki 13:3-24)

7 E naxa a maxɔrin, «Karamɔxɔ, na
fe sa rabama mun tɛmui? A man sa
kolonma tɔnxuma mundun ma a a fafe
rabade?»
8 Isa naxa yi yaabi ti, «Wo wo yɛtɛ
ratanga alako mixi yo naxa fa wo ratan-
tan. Mixi wuyaxi fama n xili falade e yɛtɛ
xun ma, a falafe ra, ‹N tan nan na Ala xa
Mixi Sugandixi ra. Waxati bara makɔrɛ.›
Wo naxa bira e fɔxɔ ra.
9 Wo na geree nun ɲaxasie xa fe mɛ,
wo naxa gaaxu, barima fo na fe mɔɔlie xa
raba sinden. Kɔnɔ na waxati ma, duniɲa
raɲɔnyi mu a lima keren na.»
10 Na xanbi, a naxa a masen e bɛ, «Sie
kelima nɛ e boore xili ma, ɲamanɛe e
boore gere.
11 Bɔxi fama nɛ sɛrɛnde a xungbe ra,
kaamɛ nun fure sin yire wuyaxi. Fe
magaaxuxie nun tɔnxuma makaabaxie
fama minide kuye ma.»
12 «Kɔnɔ beemanun na birin xa raba,
e fama nɛ wo suxude, e wo ɲaxankata.
E wo sama nɛ salide kuntigie bɛlɛxɛ, e
man wo sama nɛ geeli. E wo xaninma nɛ
mangɛ nun gominae yire n xili xa fe ra.
13 Kɔnɔ na birin kui, wo findima n ma
seedee nan na.
14 Wo naxa kɔntɔfili wo yɛtɛ xun-
mafalafe ra,
15 barima n masenyi nun xaxilimaya
fima wo ma, alako wo yaxuie naxa nɔ wo
ra, e naxa nɔ wo matandide.
16 Wo barimae, wo ngaxakerenmae, wo
baribooree, nun wo dɛfanbooree, e fama
nɛ wo yanfade, e wo sa mixie bɛlɛxɛ. Nee
tan mixi ndee faxama nɛ wo ya ma.
17 Birin fama nɛ wo xɔnde n tan ma fe
ra,
18 kɔnɔ wo ratangama nɛ. Hali wo
xunsɛxɛ keren, a mu lɔɛma.
19 Wo xa tunnabɛxiya kui, wo kisima
nɛ.»
20 «Wo na Darisalamu to, sɔɔri gali bara
a rabilin, wo xa a kolon nɛ a a xa kasarɛ
bara makɔrɛ.
21 Na tɛmui, mixi naxee na Yudaya, e xa
e gi geyae fari. Naxee na Darisalamu taa
kui, e xa keli naa. Naxee fan na daaxae, e
naxa so taa kui,
22 barima na lɔxɔɛe findima gbeɲɔxɔ
waxati nan na, alako naxan sɛbɛxi Ki-
taabui kui a birin xa kamali.
23 Na waxati findima gbaloe nan na
furuginɛe nun dingɛe bɛ! Barima
tɔɔrɛ gboma nɛ bɔxi ma, Ala xa xɔnɛ
makɛnɛnma yi ɲama xili ma.
24 Ndee faxama nɛ santidɛgɛma ra,
ndee xaninma nɛ, e sa findi konyie ra
ɲamanɛ birin kui. Si gbɛtɛe fama nɛ
Darisalamu maboronde, han e xa waxati
kamalima tɛmui naxɛ.»

Isa xa gbilenyi nun xɔrɛ bili xa taali
(Matiyu 24:29-35, Maraki 13:24-31)

25 «Na tɛmui, tɔnxumae minima nɛ
soge, kike, nun tunbuie ma. Si birin
gaaxuma nɛ, e kɔntɔfili baa wundu xui
nun a mɔrɔnyie xa fe ra.
26 Mixie na a kolon fe naxan fama
rabade bɔxi ma, e birama nɛ gaaxui
saabui ra, barima koore fama nɛ imax-
ade.

27 Na tɛmui, Adama xa Di toma nɛ fa ra
nuxui kui, sɛnbɛ nun nɔrɛ ra.
28 Na fee na raba fɔlɔ, wo ti, wo wo xun
nakeli, barima wo xa kisi bara makɔrɛ.»
29 Isa naxa taali wɔyɛnyi masen e bɛ,
«Wo xɔrɛ bili mato, a tan nun wuri bili
birin.
30 Wo na a to, e bara e burɛxɛ nɛɛnɛ
ramini, wo a kolonma ɲɛmɛ tɛmui ɲan
bara makɔrɛ.
31 Adama xa Di fafe fan na na ki nɛ. Wo
na yi fe birin to raba ra, wo xa a kolon a
Ala xa mangɛya niini bara makɔrɛ.
32 N xa nɔndi fala wo bɛ, to mixie mu
dangima fo na fe birin naba.
33 Koore nun bɔxi dangima nɛ, kɔnɔ n
ma masenyi tan mu dangima abadan, a
mu kanama muku.»

«Wo naxa yanfa!»

34 «Kɔnɔ wo mɛɛni wo yɛtɛ ma! Wo
naxa yanfa xurutareŋa nun siisife ma, wo
man naxa yanfa yi duniɲɛigiri xa kɔntɔfili
ma, alako na lɔxɔɛ naxa fa wo tɛrɛnna,
35 alɔ gantanyi xɔni suxuma ki naxɛ.
Barima na lɔxɔɛ tan fama duniɲa mixi
birin lide.
36 Wo naxa yanfa! Wo xa Ala maxandi
nɛ tɛmui birin alako wo xa sɛnbɛ sɔtɔ, wo
xa nɔ ratangade fe birin ma naxee fama
a lide, wo man xa nɔ tide Adama xa Di ya
i.»
37 Isa nu mixie kawandima hɔrɔmɔbanxi
kui yanyi ra, a nu sa kɔɛ radangi Oliwi
geya fari.
38 Ŋama birin nu kurunma sigafe ra a
xɔn ma, e xa sa a xui ramɛ hɔrɔmɔbanxi
kui.

22

Yudasi nun kuntigie xa lanyi
(Matiyu 26:1-5, 14-16, Maraki 14:1-2, 10-11)

1 Taami Lɛbinitare Sali naxa makɔrɛ,
naxan man xili falama Sayamalekɛ Dangi
Sali.
2 Sɛrɛxɛdubɛ kuntigie nun sɛriyɛ
karamɔxɔe nu na fɛɛrɛ fenfe e xa Isa
suxu, e xa a faxa, kɔnɔ e nu gaaxuxi ɲama
nan ya ra.
3 Na tɛmui Sentanɛ naxa bira Isa
fɔxirabirɛ Yudasi Isikariyoti fɔxɔ ra,
naxan nu na Isa xa xɛɛra fu nun firinyie
ya ma.
4 A tan Yudasi naxa siga sɛrɛxɛdubɛ
kuntigie nun kɔsibili mangɛe xɔn, e naxa
wɔyɛn, a sa nɔma Isa sade e bɛlɛxɛ ki
naxɛ.
5 E fan naxa ɲɛlɛxin ki fanyi ra, e kɔbiri
laayidi tongo a bɛ.
6 Yudasi naxa tin na ra, a so waxati
fenfe a Isa sama e bɛlɛxɛ tɛmui naxɛ
ɲama xanbi.

Sayamalekɛ Dangi Sali
(Matiyu 26:17-35, Maraki 14:12-31)

7 Taami Lɛbinitare Sali naxa a li, yɛxɛɛ
lanma faxama lɔxɔ naxɛ Sayamalekɛ
Dangi Sali xa fe ra.
8 Isa naxa Piyɛri nun Yaya yamari a
falafe ra, «Wo xa siga Sayamalekɛ Dangi
Sali yire rafala won bɛ, alako won birin
xa Sayamalekɛ Dangi Sali donyi don.»
9 E naxa a maxɔrin, «I wama muxu xa
sa a rafala minden?»
10 A naxa a masen e bɛ, «Wo nu so taa
kui, wo nun xɛmɛ nde naralanma, ye fɛŋɛ
dɔxɔxi a xun ma. Wo xa bira a fɔxɔ ra han
a sa soma banxi naxan kui.
11 Wo xa a fala na banxi kanyi bɛ,
‹Karamɔxɔ wama a kolonfe a nɔma Saya-
malekɛ Dangi Sali donyi donde dɛnnaxɛ,
a tan nun a fɔxirabirɛe.›
12 A fama banxi kui xungbe masende
wo bɛ koore ra, na se birin yailanxi a
fanyi ra. Wo xa Sayamalekɛ Dangi Sali
donyi rafala mɛnni.»
13 E naxa siga, e sa fe birin li alɔ Isa a
masen e bɛ ki naxɛ. E naxa Sayamalekɛ
Dangi Sali donyi rafala.

Marigi xa sɛrɛxɛ tɔnxuma
(Matiyu 26:26-30, Maraki 14:22-26, Korinti I 11:23-25)

14 Waxati to a li, Isa naxa a magoro a xa
a dɛge e nun a xa xɛɛra fu nun firinyie.
15 A naxa a masen e bɛ, «Kabi tɛmui
dangixi, a xɔli n ma ki fanyi won xa
yi Sayamalekɛ Dangi Sali donyi don yire
keren beenun n xa ɲaxankatɛ sɔtɔ.
16 Barima n xa a fala wo bɛ, yi na dangi,
n mu a donma sɔnɔn fo a kamali Ala
xɔnyi ariyanna.»
17 A to tɔnbili nde tongo, a naxa tantui
rasiga Ala ma, a fa a masen, «Wo xa yi
tɔnbili tongo, wo birin xa a min.

18 N xa a fala wo bɛ, n mu yi wɛni
minma fo Ala xa mangɛya niini na fa
tɛmui naxɛ.»
19 Na dangi xanbi Isa naxa taami tongo.
A to tantui rasiga Ala ma, a naxa taami
igira, a a so a fɔxirabirɛe yi ra a falafe ra,
«Wo n ko, wo a don. Yi findixi n fate nan
na, naxan fixi wo bɛ. Wo xa ratu n ma fe
ma yi saabui ra.»
20 Na mɔɔli man na, e to gɛ e dɛgede,
Isa naxa tɔnbili fan tongo, a a masen, «N
wuli nan ya, saatɛ nɛɛnɛ wuli naxan baxi
mixi gbegbe bɛ.
21 Kɔnɔ n xa a fala wo bɛ, yanfante
naxan n sama mixie bɛlɛxɛ, a magoroxi
yi teebili ra.
22 Adama xa Di sigama alɔ Ala a ragirixi
ki naxɛ, kɔnɔ gbaloe na xɛmɛ bɛ naxan
Adama xa Di yanfama.»
23 E fan naxa so e bore maxɔrinfe, «Nde
nɔma na mɔɔli rabade won ya ma?»

Naxan tide gbo Isa fɔxirabirɛe ya ma
(Matiyu 18:1, 20:24-28, 19:28, Maraki 9:34, 10:41-45)

24 Wɔyɛnyi naxa mini Isa fɔxirabirɛe
tagi e xa a kolon naxan tide gbo e ya ma.
25 Isa naxa a masen e bɛ, «Ɲamanɛ
mangɛe mixie yamarima a xɔrɔxɔɛ ra. E
tan naxee e sɛnbɛ raminima mixie ma,
e ‹fe fanyi rabae› xili nan natema e yɛtɛ
xun.
26 Kɔnɔ wo tan naxa lu na ki. Naxan
tide gbo wo ya ma, a xa lu alɔ wo birin
xunya. Yarerati man xa lu alɔ birin ma
walikɛ.
27 Nde tide gbo, naxan a magoroxi a xa
a dɛge, ka naxan donyi radangima a ma?
Naxan magoroxi a dɛgede, na nan tide
gbo, kɔnɔ n tan na wo ya ma alɔ mixi
naxan walima wo bɛ.»
28 «Wo tan nan findixi n fɔxirabirɛe ra
naxee mu nu keli n xun n ma tɔɔrɛ kui.
29 N fan bara mangɛya fi wo ma, alɔ n
Baba Ala a fixi n ma ki naxɛ.
30 Na kui, won birin won dɛgema nɛ
n xɔnyi n ma mangɛya kui, wo man wo
magoroma nɛ kibanyie ma, wo Isirayila
bɔnsɔɛ fu nun firin makiiti.»

Isa a falafe Piyɛri bɛ a a yɛtɛ rasanma nɛ a ma
(Matiyu 26:31-35, Maraki 14:27-31, Yaya 13:36-38)

31 «Simɔn, Simɔn, a kolon Sentanɛ bara
Ala maxɔrin wo tan xa sa a bɛlɛxɛ, a xa
wo ife alɔ maale ifema ki naxɛ.
32 Kɔnɔ n bara Ala maxandi i bɛ, alako
danxaniya naxa gɛ bade i yi. I na gbilen
n ma, i xa i ngaxakerenyie ralimaniya.»
33 Piyɛri naxa a fala a bɛ, «Xa won birin
nan a ra, n tinxi, hali a findi geeli ra, hali
a findi faxɛ ra!»
34 Isa naxa a masen, «Piyɛri, n xa a fala
i bɛ, beenun konkore xa a rate, i a falama
nɛ dɔxɔ saxan, a i mu n kolon.»

Isa a fɔxirabirɛe rasife

35 Isa man naxa a masen a fɔxirabirɛe
bɛ, «N to wo xɛɛ kɔbiri, gbɔnfɔɛ, nun
sankiri mu wo xun, wo tɔɔrɔ nɛ?» E naxa
a yaabi, «Ade.»
36 A man naxa a masen e bɛ, «Kɔnɔ
yakɔsi tan, xa kɔbiri nun gbɔnfɔɛ na
naxan yi, a xa e tongo. Xa santidɛgɛma
mu na naxan yi ra, a xa a xa xinbeli
donma mati, a santidɛgɛma sara,
37 barima n xa a fala wo bɛ, yi masenyi
naxan sɛbɛxi Kitaabui kui, fo a xa n li, ‹A
ɲaxankatɛ nan sɔtɔma fe kobi rabae ya
ma.› Naxan nagirixi n ma, na n lima nɛ.
Naxan sɛbɛxi, na fama nɛ kamalide.»
38 A fɔxirabirɛe naxa a masen, «Marigi,
a mato, santidɛgɛma firin nan ya.» A naxa
e yaabi, «Na bara wasakɛ.»

Isa Ala maxandife Getesemani
(Matiyu 26:36-46, Maraki 14:32-42)

39 Isa to mini, a naxa siga Oliwi geya ma
alɔ a nu darixi a ra ki naxɛ, a fɔxirabirɛe
fan naxa a mati.
40 E to mɛnni li, Isa naxa a fala e bɛ, «Wo
Ala maxandi nɛ, wo naxa fa bira tantanyi
kui.»
41 A naxa a ndedi masiga e ra, a a xinbi
sin, a Ala maxandi,
42 «N Baba, xa i sago na a ra, i xa n
natanga yi ɲaxankatɛ ma. Kɔnɔ n sago
naxa raba, i tan nan sago xa raba.»
43 Na tɛmui malekɛ nde naxa mini a ma
keli koore, a a sɛnbɛ so.
44 Isa bɔɲɛ to nu ɲaxankatafe, a naxa
a xa Ala maxandife sɛnbɛ xun masa. A
yilenfure naxa silɔn bɔxi alɔ wuli.
45 A to keli Ala maxandide, a naxa
gbilen a fɔxirabirɛe yire, a naxa e li e na
xife nimisɛ xa fe ra.

46 A naxa e maxɔrin, «Wo xife munfe
ra? Wo keli, wo Ala maxandi, alako wo
naxa bira tantanyi kui.»

Isa suxufe
(Matiyu 26:47-56, Maraki 14:43-50, Yaya 18:3-11)

47 Isa ɲan mu nu gɛxi wɔyɛnde, mixi
gali naxa a yire li. Yudasi, naxan nu na
Isa fɔxirabirɛ fu nun firinyie ya ma, a tan
nan nu tixi e ya ra. A naxa a maso Isa ra,
a xa a sunbu.
48 Isa naxa a masen a bɛ, «Yudasi, i
Adama xa Di yanfama sunbui nan na?»
49 Naxee nu na Isa fɔxɔ ra, e to a to
naxan fafe rabade, e naxa a maxɔrin,
«Marigi, muxu xa gere so santidɛgɛma
ra?»
50 A fɔxirabirɛ nde naxa sɛrɛxɛdubɛ
kuntigi xa konyi yirefanyi tuli bolon.
51 Kɔnɔ Isa naxa a fala, «Wo a lu!» A
naxa fa a bɛlɛxɛ sa na xɛmɛ tuli ma, a a
rayalan.
52 Na tɛmui, Isa naxa wɔyɛn sɛrɛxɛdubɛ
kuntigie, hɔrɔmɔlingira kɔsibili mangɛe,
nun forie bɛ naxee nu faxi a xili ma. A
naxa a fala e bɛ, «Wo to minixi n xili ma
santidɛgɛma nun gbengbeta suxuxi wo yi
ra, suute nan n na?
53 Lɔxɔ yo lɔxɔ n nu na wo ya ma
hɔrɔmɔbanxi kui, wo mu n suxu. Kɔnɔ yi
waxati tan findixi wo gbe nun dimi nɔɛ
kanyi gbe nan na.»

Piyɛri a yɛtɛ rasanfe Isa ma
(Matiyu 26:57-58,69-75, Maraki 14:53-54,66-72, Yaya 18:12-18,25-27)

54 E to Isa suxu, e naxa a xanin
sɛrɛxɛdubɛ kuntigie xunyi xɔnyi. Piyɛri
fan naxa bira e fɔxɔ ra, kɔnɔ a mu nu a
makɔrɛma a gbe ra.
55 E to so, e naxa tɛ xuru tande, e birin
dɔxɔ mɛnni, sɛrɛxɛdubɛ kuntigi xa tɛtɛ
kui. Piyɛri fan nu dɔxɔxi e ya ma.
56 Konyi ginɛ nde to Piyɛri to tɛ fɛ ma,
a naxa a ya ti a ra, a fa a fala, «Isa nun yi
xɛmɛ nan nu a ra.»
57 Kɔnɔ Piyɛri naxa a matandi, a a fala,
«N tan mu na xɛmɛ kolon feo!»
58 A mu bu, mixi gbɛtɛ fan naxa Piyɛri
to, a a fala a bɛ, «I fan findixi a xa mixi
nde nan na.» Piyɛri naxa a yaabi, «Ade,
n tan mu na ki!»
59 Waxati keren to dangi, mixi gbɛtɛ
naxa a maxɔrɔxɔ, a a fala, «Yi mixi nun
Isa nan nu a ra, barima Galileka nan a
ra.»
60 Piyɛri naxa a yaabi, «N tan mu a
kolon i na fefe falafe!» A ɲan mu nu gɛxi
wɔyɛnde, konkore naxa a rate keren na.
61 Na tɛmui, Marigi naxa a mafindi, a
a ya ti Piyɛri ra. Piyɛri fan naxa ratu
Marigi xa masenyi ma, a to a fala a bɛ,
«Beemanun konkore xa a rate to, i i yɛtɛ
rasanma nɛ n ma dɔxɔ saxan.»
62 Piyɛri naxa mini, a wa a xɔrɔxɔɛ ra
sunnunyi kui.

Isa tife Yuwifi kiitisae ya ra
(Matiyu 26:57-68, Maraki 14:53-65, Yaya 18:12-24)

63 Xɛmɛ naxee nu Isa suxuxi, e naxa a
rasɔtɔ, e naxa a bɔnbɔ.
64 E naxa a ya maxiri, e nu fa a fala,
«Namiɲɔnmɛɲa raba! A fala ba, naxan i
bɔnbɔxi!»
65 E man naxa konbi mɔɔli birin sa a
fari.
66 Kuye to iba, Yuwifie xa forie,
sɛrɛxɛdubɛ kuntigie, nun sɛriyɛ
karamɔxɔe naxa Sanederɛn malanyi raba
Isa makiitife ra. E to fa Isa ra,
67 e naxa a maxɔrin, «Xa i findixi Ala xa
Mixi Sugandixi nan na, a fala muxu bɛ.»
Isa naxa a masen e bɛ, «N na a fala wo
bɛ, wo mu lama a ra.
68 Xa n maxɔrinyi ti, wo mu n yaabima.
69 Kɔnɔ keli yi waxati ma, Adama xa Di
dɔxɔma Ala Sɛnbɛ Kanyi yirefanyi ma.»
70 E birin naxa fa a maxɔrin, «Na kui, i
findixi Ala xa Di nan na?» A naxa e yaabi,
«Wo tan nan yati a falaxi na ki, a n findixi
Ala xa Di nan na.»
71 E fan naxa a fala, «Won hayi mundun
na seede gbɛtɛ ma sɔnɔn? Won bara a tan
yɛtɛ yati wɔyɛn xui mɛ.»

23

Yuwifie Isa xaninfe Pilati xɔn
(Matiyu 27:1-2,11-31, Maraki 15:1-5, Yaya 18:28-19:16)

1 Na tɛmui ɲama birin naxa keli, e Isa
xanin mangɛ Pilati xɔn.
2 E naxa so a kalamufe, e nu a fala,
«Muxu bara yi xɛmɛ li a na muxu xa

ɲama ramurutafe. A bara a fala e bɛ a e naxa duuti fi Rɔma mangɛ xungbe ma. A man naxɛ, a a tan yɛtɛ findixi mangɛ nan na, Ala xa Mixi Sugandixi.»

3 Pilati naxa Isa maxɔrin, «I tan nan findixi Yuwifie xa mangɛ ra?» Isa naxa a yaabi, «I tan nan a falaxi.»

4 Pilati naxa fa a fala sɛrɛxɛdubɛ kuntigie nun ɲama bɛ, «N mu fe kobi yo toxi yi xɛmɛ xa fe.»

5 Kɔnɔ ɲama man naxa a karaxan, e nu a fala, «A bara mixie kui iso a xa xaranyi ra Yudaya bɔxi birin ma, kelife Galile bɔxi ma, han be.»

6 Pilati to Galile xili mɛ, a naxa maxɔrinyi ti xa Isa Galileka nan a ra.

7 A to a kolon a Isa nu na Galile mangɛ Herode xa yaamari nan bun ma, a naxa a rasanba Herode ma, naxan fan nu na Darisalamu taa kui na waxati.

Isa xaninfe Herode xɔn

8 Herode naxa sɛɛwa Isa tofe ra, barima kafi tɛmui xɔnkuye a nu wama a tofe. A to nu bara a xa fe mɛ, a xɔli nu a ma Isa xa tɔnxuma makaabaxi nde raba a ya xɔri.

9 Na kui, Herode naxa maxɔrinyi gbegbe ti Isa ma, kɔnɔ Isa mu yaabi keren fi.

10 Sɛrɛxɛdubɛ kuntigie nun sɛriyɛ karamɔxɔe nu tixi naa, e nu Isa kalamu a ɲaaxi ra.

11 Herode nun a xa sɔɔrie fan naxa a konbi a mayaagixi ra, e nu a mayele. E to guba tofanyi ragoro a ma mayele se ra, Herode naxa a ragbilen Pilati ma.

12 Singe, Pilati nun Herode dɛ mu nu fan, kɔnɔ na lɔxɔɛ booreɲa naxa lu e tagi.

Isa tife Pilati ya i
(Matiyu 27:11-31, Maraki 15:1-20)

13 Pilati naxa sɛrɛxɛdubɛ kuntigie, mangɛe, nun ɲama malan,

14 a a masen e bɛ, «Wo bara fa yi xɛmɛ ra n xɔn a kalamufe ra a a na mixie bɔɲɛ ratefe. Muxu bara dɛ masara wo ya xɔri, kɔnɔ n mu fe kobi yo toxi a ra, wo a kalamuxi naxan ma.

15 Herode fan mu se toxi, barima a bara a ragbilen won ma. A mato, yi xɛmɛ mu fefe rabaxi a lanma a xa faxa naxan ma.

16-17 Na kui, n yaamari fima nɛ a xa bɔnbɔ, n fa a rabɛɲin.»

18 Kɔnɔ birin naxa sɔnxɔɛ rate, e a fala, «Yi xɛmɛ faxa! Barabasi rabɛɲin muxu bɛ.»

19 Geresoe nde nan nu Barabasi ra naxan nu bara sa geeli a to keli mangasanyi xili ma. Ɲaxasi to bira taa kui, a naxa faxɛ ti.

20 Pilati to nu wama Isa rabɛɲinfe, a man naxa wɔyɛn ɲama bɛ,

21 kɔnɔ e nu sɔnxɔfe nan tui, «A banban! A banban wuri magalanbuxi ma!»

22 Pilati man naxa wɔyɛn e bɛ a sanmaya saxan nde, «Munfe ma? A fe ɲaaxi mundun nabaxi? N mu sese rakɔrɔsixi a xa fe, a lanma a xa faxa naxan ma. Na kui, n yaamari fima nɛ a xa bɔnbɔ, n fa a rabɛɲin.»

23 Kɔnɔ ɲama nu sɔnxɔɛ ratefe nan tui, e Pilati karaxan, Isa xa banban wuri magalanbuxi ma. Na kui, e xui naxa nɔ mangɛ ra.

24 Pilati naxa natɛ tongo, e waxɔnfe xa raba.

25 A naxa Barabasi rabɛɲin, naxan nu na geeli kui gere sofe nun faxɛ tife ma, a fa Isa sa ɲama sagoe.

Isa banbanfe wuri magalanbuxi ma
(Matiyu 27:32-56, Maraki 15:21-42, Yaya 19:16-30)

26 E to nu Isa xaninfe, e naxa Simɔn Sirenika li, a sofe taa kui keli daaxa. E naxa a suxu, e wuri magalanbuxi sa a fari, a tan xa a xanin Isa bɛ a xanbi ra.

27 Ɲama gbegbe nu biraxi Isa fɔxɔ ra. Ginɛ ndee fan nu na e ya ma, naxee nu wafe a gbegbe ra.

28 Isa naxa a ya rafindi e ma, a a masen e bɛ, «Darisalamu di ginɛe, wo naxa wa n tan ma fe ra. Wo wa wo yɛtɛ nun wo xa die nan ma fe ra,

29 barima waxati fafe, mixie a falama nɛ, ‹Sɛɛwɛ na dibaritaree bɛ, naxee mu xiɲɛ fi diyɔrɛ ma.›»

30 «E man fama nɛ a falade geyae bɛ, ‹Wo bira muxu ma!›
E a fala tentenyie bɛ, ‹Wo muxu makoto, muxu xa ragata!›»

31 «Xa yi fe mɔɔli nan nabama wuri xinde ra, wuri xare tan fa luma di?»

32 E naxa suute firin fan xanin, e xa e faxa e nun Isa.

33 E to yire nde li, dɛnnaxɛ xili
xunkonkota yire, e naxa Isa banban wuri
magalanbuxi ma. E naxa na geelimani
firin fan mabanban, e keren ti Isa yire-
fanyi ma, e boore ti Isa kɔɔla ma.
34 Isa naxa a masen, «N Baba, diɲɛ yi
mixie ma, barima e mu a kolon e fefe
naxan nabafe.» E naxa kanda bun a xa
dugie xa fe ra, alako e xa a kolon kankan
naxan sɔtɔma.
35 Ɲama naxa ti naa, e nu e ya ti na fe
birin na. Kuntigie fan nu na Isa mayelefe,
e nu a fala, «A bara mixi gbɛtɛe rakisi. A
xa a yɛtɛ fan nakisi, xa a findixi Ala xa
Mixi Sugandixi nan na!»
36 Sɔɔrie fan naxa a mayele, e fa, e wɛni
muluxunxi ti a bɛ,
37 e a fala, «Xa i findixi Yuwifie xa
mangɛ nan na, i yɛtɛ rakisi!»
38 Yi sɛbɛli nan nu gbakuxi a xun ma,
«Yuwifie xa mangɛ nan ya.»
39 Suute keren naxan nu banbanxi a fɛ
ma, a nu Isa makonbife, a nu a fala, «I mu
findixi Ala xa Mixi Sugandixi xa ra? I yɛtɛ
rakisi, i muxu fan nakisi!»
40 Kɔnɔ a boore suute naxa wɔyɛn a ma,
a a maxɔrin, «Won birin to gbaloe nan
sɔtɔxi yi ki, i mu gaaxuma Ala ya ra?
41 A lanxi tan won firin xa yi fe sɔtɔ,
barima a findixi won ma kɛwali kobie
sare nan na. Kɔnɔ yi tan mu fefe kobi
rabaxi.»
42 A to gɛ na falade a boore bɛ, a naxa
a fala Isa bɛ, «Isa, i xa ratu n ma i soma i
xa mangɛya kui tɛmui naxɛ.»
43 Isa naxa a yaabi, «N xa nɔndi fala i
bɛ, to yati, i soma nɛ n fɔxɔ ra ariyanna.»

Isa xa faxɛ
(Matiyu 27:45-56, Maraki 15:33-41, Yaya 19:28-30)

44 Yanyi tagi ɲɔndɔn to a li, dimi naxa
sin bɔxi birin ma, lɛɛri saxan bun ma.
45 Soge naxa ifɔɔrɔ. Dugi xungbe naxan
singanxi hɔrɔmɔbanxi kui, a naxa ibɔɔ
firin na.
46 Na tɛmui Isa man naxa a xui rate
sɛnbɛ ra, a a fala, «N Baba, n bara n nii
sa i bɛlɛxɛ.» A to na fala, a naxa laaxira.
47 Sɔɔri kɛmɛ xunmati naxan nu na
naa, a to a to naxan nabaxi, a naxa Ala
matɔxɔ yi masenyi ra, «Nɔndi na a ra yati,
tinxintɔɛ nan nu yi xɛmɛ ra!»
48 Ɲama naxan birin nu malanxi na
faxɛ matode, e fan to fe birin to naxee
rabaxi, e nu gbilenfe sunnunyi nan kui,
e bɛlɛxɛ saxi e xunyi.
49 Kɔnɔ Isa kolonmae birin nun ginɛ
naxee bira a fɔxɔ ra keli Galile, e tan nu
tixi, e na fe birin matoma, e ndedi nu
makuyaxi naa ra.

Isa xa maragatɛ
(Matiyu 27:57-66, Maraki 15:42-47, Yaya 19:38-42)

50 Xɛmɛ fanyi tinxintɔɛ nde nu na,
naxan nu xili Yusufu. Yuwifie xa kiitisa
nde nan nu a ra,
51 kɔnɔ a tan mu tin a boore kiitisae xa
natɛ kobi ra, e fe naxan niya Isa ra. A nu
kelixi Arimate nɛ, Yudaya bɔxi ma. A nu
na Ala xa mangɛya niini mamɛfe.
52 A tan yi xɛmɛ naxa siga Pilati yire, a
sa Isa fure maxandi a ma.
53 Na tɛmui, a to Isa fure ragoro wuri
magalanbuxi kɔn na, a naxa a kasange,
a a bɛlɛ gaburi, naxan nu gexi gɛmɛ kui,
fure yo mu nu ragata dɛnnaxɛ.
54 Yi fe birin nabaxi malabu lɔxɔɛ nan
ya ra.
55 Ginɛ naxee nu bara bira Isa fɔxɔ ra
keli Galile, e naxa siga Yusufu xanbi ra, e
sa gaburi to, e man a to Isa fure ragata ki
naxɛ.
56 Na dangi xanbi, e naxa gbilen se xiri
ɲɔxunmɛ nun labundɛ rafalade. Malabu
lɔxɔɛ e naxa e malabu, alɔ a sɛbɛxi
Kitaabui kui ki naxɛ.

24

Isa xa marakeli faxɛ ma
(Matiyu 28:1-15, Maraki 16:1-8, Yaya 20:1-20)

1 Sande lɔxɔɛ subaxɛ ma, ginɛe naxa
kurun siga ra gaburi yire, e labundɛ ture
xanin, e nu bara naxan nafala.
2 Kɔnɔ e naxa a li, gɛmɛ naxan nu
dɔxɔxi gaburi dɛ ma, a nu bara ba naa.
3 E to so gaburi kui, e mu Marigi Isa fure
to.
4 E kɔntɔfilixi to nu tixi, xɛmɛ firin naxa
mini e ma, e xa sosee mayilenma.
5 Ginɛe naxa gaaxu, e e xun sin bɔxi. Na
xɛmɛ firin naxa a fala e bɛ, «Munfe ra wo
mixi ɲiɲɛ fenma faxamixie ya ma?

6 Isa mu na be, a bara keli faxɛ ma. Wo
xa wo ratu a naxan masenxi wo bɛ Galile.
7 A a masen nɛ, a fo Adama xa Di
xa sa yunubitɔɛe bɛlɛxɛ, a banban wuri
magalanbuxi ma, a man fa keli faxɛ ma a
xi saxan nde ma.»
8 Na kui, e naxa ratu Isa xa wɔyɛnyie
ma.
9 E to gbilen kelife gaburi yire, e naxa
na fe birin masen Isa fɔxirabirɛ fu nu
kerenyie bɛ, a nun a fɔxirabirɛ boore
birin bɛ.
10 Mariyama Magidalaka, Yohanna,
Yaki nga Mariyama, a nun ginɛ gbɛtɛe
naxee nu na e fɔxɔ ra, e tan nan na fe
birin fala Isa xa xɛɛrae bɛ.
11 Kɔnɔ nee mu la e ra, barima na
masenyi naxa lu e bɛ alɔ daxu wɔyɛnyi.
12 Kɔnɔ Piyɛri tan naxa keli, a a gi han
gaburi yire. A naxa a felen na kui matofe
ra, kɔnɔ a mu sese to fo kasange, a saxi a
kui igeli. A naxa gbilen a xɔnyi, a kaabaxi
na fe ma naxan bara raba.

Isa nun a fɔxirabirɛ firinyi ndee
(Maraki 16:12-14)

13 Na lɔxɔɛ kerenyi, Isa fɔxirabirɛ mixi
firin ndee nu na kira ra sigafe Emayusi,
taa lanma naxan makuya Darisalamu ra
kilomɛtiri fu nun keren ɲɔndɔn.
14 E nu na wɔyɛnfe e bore bɛ yi fe birin
ma naxee nu bara raba.
15 E nu wɔyɛnfe tɛmui naxɛ, Isa naxa
a maso e ra, e birin naxa siga kira keren
xɔn,
16 kɔnɔ e mu a kolon a Isa nan a ra.
17 Isa naxa e maxɔrin, «Wo nu na
munse falafe kira xɔn?» Na maxɔrinyi
ma, e naxa ti kira ra, e sunnunxi.
18 Kelopa naxa a yaabi, «I keren nan
mu a kolonxi fe naxan dangixi yi waxati
Darisalamu?»
19 Isa naxa a maxɔrin, «Munse niyaxi?»
E naxa dɛntɛgɛ sa a bɛ fe naxan Isa
Nasarɛtika lixi. E naxa a fala a bɛ,
«Namiɲɔnmɛ xungbe nan nu a ra a
kɛwali ki ma nun a xa masenyi ki ma Ala
nun ɲama bɛ.
20 Sɛrɛxɛdubɛ kuntigie nun muxu xa
mangɛe bara a sa mixie bɛlɛxɛ, e xa a
makiiti faxɛ kiiti ra, e a banban wuri
magalanbuxi ma.
21 Kɔnɔ muxu tan nan nu laxi a ra, a a
tan nan nu fama Isirayila xɔrɛyade. Sa na
birin xun ma, a xa faxɛ xi saxan nde nan
to,
22 kɔnɔ ginɛ ndee na muxu ya ma, e
bara muxu rakaaba e xa dɛntɛgɛ ra. E
to kurun siga ra gaburi yire,
23 e mu a fure li naa. E naxa fa a fala
muxu bɛ, a malekɛ ndee nan mini e ma,
e a fala e bɛ a Isa ɲiɲɛ na a ra.
24 Mixi gbɛtɛe muxu ya ma, e fan naxa
siga gaburi yire, e a birin li alɔ ginɛe a
masenxi ki naxɛ, kɔnɔ e mu a tan Isa to.»
25 Na kui, Isa naxa a masen e bɛ, «Ee,
wo xaxili xɔrɔxɔ! Namiɲɔnmɛe naxan
birin masenxi, wo bɔɲɛ mu lama a ra
mafuren!
26 Wo mu a kolon a fo Ala xa Mixi
Sugandixi xa na tɔɔrɛ sɔtɔ, a fa so a xa
nɔrɛ kui?»
27 A naxa fa a fɔlɔ Annabi Munsa ma,
dɔxɔ namiɲɔnmɛ birin na, a Kitaabuie
yire birin fasari e bɛ, a tan yɛtɛ xa fe
masenxi dɛnnaxɛ.
28 E to makɔrɛ na taa lanma ra e nu
sigafe dɛnnaxɛ, Isa naxa lu alɔ a nu wama
dangife nɛ,
29 kɔnɔ e naxa a mayandi, e a fala a bɛ,
«Lu muxu xɔnyi nɛ. Nunmare na a ra yi
ki, kɔɛ ɲan bara so.» Na kui, a naxa so e
xɔnyi a xa lu naa.
30 E birin to dɔxɔ e dɛgede, Isa naxa
taami tongo, a tantui rasiga Ala ma, a a
igira, a a itaxun e ma.
31 A naxa makɛnɛn e xaxili bɛ keren na,
e a kolon a Isa na a ra, kɔnɔ a man naxa
lɔɛ e ma yen!
32 E naxa a fala e bore bɛ, «A to nu
Kitaabui kui fasarima won bɛ kira xɔn,
a mu nu luxi xɛ alɔ a tɛ nan xuruxi won
bɔɲɛ kui?»
33 E naxa keli keren na, e gbilen
Darisalamu. E naxa sa Isa fɔxirabirɛ fu
nun kerenyie li, a nun naxee nu na e fɔxɔ
ra, e birin malanxi yire keren.
34 Nee naxa a fala e bɛ, «Marigi bara
keli faxɛ ma yati! A bara mini Simɔn ma!»
35 E fan naxa dɛntɛgɛ sa nee bɛ fe birin
ma naxee dangixi kira xɔn, a nun Isa
makɛnɛn e bɛ ki naxɛ a to taami igira.

Isa nun a fɔxirabirɛ fu nun kerenyi
(Matiyu 28:16-20, Maraki 16:14-18, Yaya 20:19-23, Taruxui 1:6-8)

36 E to nu wɔyɛnfe na fe birin ma, Isa
yɛtɛ naxa mini e ma, a tixi e tagi. A naxa
e xɛɛbu, «Ala xa wo bɔɲɛ sa.»
37 E bɔɲɛ naxa mini, e gaaxu, barima e
nu a maɲɔxunxi tubari nan na.
38 Kɔnɔ Isa naxa a masen e bɛ, «Munfe
ra wo kɔntɔfilixi, wo bɔɲɛ man siikɛxi?
39 Wo n bɛlɛxɛe nun n sanyie mato, wo
xa a kolon n tan nan yati a ra. Wo xa n
masuxu, wo xa n mato, barima sube nun
xɔri mu na tubari bɛ, alɔ wo naxan toma
n ma yi ki.»
40 A to na fala e bɛ, a naxa a bɛlɛxɛe
nun a sanyie masen e bɛ,
41 kɔnɔ na fe sɛɛwɛ nun kaabɛ nu gbo
e bɛ. E to mu nu gɛxi lade a ra, Isa naxa
e maxɔrin, «Donse na wo yi ra be?»
42 E to yɛxɛ ganxi nde so a yi,
43 a naxa a tongo, a a don e ya xɔri.

Isa tefe koore
(Matiyu 28:16-20, Maraki 16:15-20)

44 Na tɛmui, a naxa a masen e bɛ, «N nu
na wo tagi tɛmui naxɛ, n yi fe birin masen
nɛ wo bɛ. N a masen nɛ wo bɛ, fa fala
naxan birin sɛbɛxi n tan ma fe ra Annabi
Munsa xa sɛriyɛ kui, a nun namiɲɔnmɛe
xa Kitaabuie kui, a nun Yabura Dawuda
kui, fo na birin xa kamali nɛ.»
45 Na tɛmui, a naxa e xaxili rabi alako e
xa Kitaabuie fahaamu.
46 A naxa a masen e bɛ, «A sɛbɛxi nɛ,
a fo Ala xa Mixi Sugandixi xa tɔɔrɔ, fo a
man xa keli faxɛ ma a xi saxan nde.
47 A tan xili ra, fo si birin xa kawandi
nɛ tuubi fe nun yunubi xafarife ra, fɔlɔfe
Darisalamu ma.
48 Wo tan bara findi yi fee seedee ra.
49 N Baba naxan laayidixi, n na rasan-
bama nɛ wo ma. Wo tan xa lu be taa kui,
han sɛnbɛ xa keli koore gorofe wo ma.»
50 Na xanbi, Isa naxa e xanin han Betani
biri ra. A naxa a bɛlɛxɛ ite, a duba e bɛ.
51 A nu dubama e bɛ tɛmui naxɛ, a naxa
keli e xun, a rate koore.
52 E to gɛ a suyidide, e naxa gbilen
Darisalamu sɛɛwɛ xungbe kui.
53 E nu na hɔrɔmɔbanxi kui tɛmui birin
Ala tantude.

Inyila Isa Annabi Yaya naxan sɛbɛxi

Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Kitaabui naxan xili «Inyila Isa,» a dɔxɔ naani na a ra. Namiŋɔnmɛ naani nan Inyila Isa xa taruxui sɛbɛ Ala Xaxili Sɛniyɛnxi saabui ra. E xili nɛ Matiyu, Maraki, Luki, nun Yaya.

Annabi Matiyu, Annabi Maraki, nun Annabi Luki, e Inyila Isa naxan sɛbɛ, e maniya e boore ra. Na saxanyi findixi taruxui nan na, naxan Isa bari ki, a ɲɛrɛ ki, nun a faxa ki masenma won bɛ. Inyila Isa Annabi Yaya naxan sɛbɛ, na fan Isa xa taruxui masenma, kɔnɔ kawandi nan gbo a kui. A Isa nan xa fe tagi rabama, alako mixie xa a kolon a Isa findixi Ala xa Mixi Sugandixi yati yati nan na.

Annabi Yaya a masenma duniŋa birin bɛ a a lanma won xa la Isa ra, won xa danxaniya a ma. Na findima kisi nan na ibunadama bɛ, kisi naxan mu kanama abadan. Annabi Yaya mixi ralimaniyama yi Kitaabui kui alako e naxa siikɛ Ala xa laayidi xa fe ma. Isa findixi sɛrɛxɛ xungbe nan na naxan duniŋa xunsarama. Won xa na kolon, won xa la a ra.

Inyila Isa Annabi Yaya naxan sɛbɛxi, a wama Isa tide nan masenfe won bɛ. A tali wɔyɛnyi gbegbe rawalima na falafe ra. A a falama a Isa findixi «ibunadama xa naiyalanyi ra.» A a masenma a Isa luxi nɛ alɔ «xurusee dɛmadonyi» danxaniyatɔɛe bɛ. A Isa misaalima «naadɛ» nun «kira» ra. Isa luxi alɔ «ye» nun «baloe» mixie bɛ. Isa munafanyi gbo adama bɛ.

Ala xa won mali na kolonfe ra alako Isa xa fe xa lu won bɔŋɛ kui. Amina.

Inyila Isa Annabi Yaya naxan sɛbɛxi

Ala Xui findife ibunadama ra

1 A fɔlɔ fɔlɛ, Ala Xui nu na,
Ala Xui nu na e nun Ala,
Ala Xui nu findixi Ala yɛtɛ kan nan na.
2 Kabi a fɔlɛ, Ala nun a Xui nan nu a ra.
3 Ala se birin daaxi a tan nan saabui ra,
sese mu na naxan mu daaxi a tan saabui ra.
4 Marakisi sɔtɔma a tan nan na,
kisi naxan findixi naiyalanyi ra adamadie bɛ.
5 Na naiyalanyi yanbama dimi kui,
dimi fan mu tin a ra.

6 Ala naxa xɛmɛ nde xɛɛ, naxan nu xili Yaya.
7 Seede nan nu a ra, naxan fa seedeŋɔxɔya bade na naiyalanyi xa fe ra,
alako birin xa danxaniya a saabui ra.
8 A tan xa mu findixi na naiyalanyi ra,
kɔnɔ a tan fa nɛ a xa seede ba na naiyalanyi xa fe ra.
9 Naxan findixi naiyalanyi ra, naiyalanyi yati na a ra,
naxan fama duniŋa ma, a xa adamadie birin iyalan.

10 Ala Xui naxa sabati duniŋa ma.
Duniŋa daa a tan nan saabui ra,
kɔnɔ duniŋa tondi nɛ a kolonde.
11 A fa nɛ a xɔnyi,
kɔnɔ a xa mixie mu a rasɛnɛ.
12 Kɔnɔ naxan tan birin a rasɛnɛ, e danxaniya a ma,
a naxa nɔɛ fi nee tan ma, e xa findi Ala xa die ra.
13 Na mu keli e bɔnsɔɛ xa ma,
xa na mu fate bɛndɛ waxɔnyi ma,
xa na mu mixi nde waxɔnyi ma.
Ala yɛtɛ nan a niya e xa bari a nɛɛnɛ ra, e findi a xa die ra.

14 Ala Xui naxa findi ibunadama ra,
a sabati muxu ya ma.
Muxu bara a xa nɔrɛ to,
a Baba nɔrɛ naxan fixi a xa Di kerenyi ma,
hinnɛnteya nun nɔndi kamalixi naxan yi.

15 Yaya naxa a xui ite, a seedeŋɔxɔya ba a xa fe ma,
«N yi nan ma fe masen wo bɛ, n to a fala,
‹Naxan fama n xanbi ra, a tide gbo n bɛ,
barima beenun n tan xa daa, a tan nu na.›»

16 Won birin bara hinnɛ sɔtɔ a saabui ra.

A xa hinnɛ bara gbo yɛ won yi ra.
17 Ala sɛriyɛ Kitaabui fi won ma Annabi
Munsa nan saabui ra.
A xa hinnɛ nun nɔndi tan faxi won ma
a xa Mixi Sugandixi Isa nan saabui ra.
18 Adama yo mu na naxan bara Ala to,
kɔnɔ Ala xa Di kerenyi, naxan na a Baba
Ala fɛ ma,
a tan bara a masen.

Annabi Yaya xa seedeŋɔxɔya
(Matiyu 3:1-12, Maraki 1:1-8, Luki 3:1-18)

19 Yaya xa seedeŋɔxɔya nan ya. Darisalamu Yuwifi kuntigie naxa sɛrɛxɛdubɛe nun Lewi di ndee xɛɛ Yaya xɔn ma, e xa a maxɔrin, «Nde i tan na?»
20 Yaya mu tondi e yaabide, a naxa a masen e bɛ a fiixɛ ra, «Ala xa Mixi Sugandixi mu n tan xa ra.»
21 E man naxa a maxɔrin, «I fa findixi nde ra? Annabi Eliya nan na i ra?» Yaya naxa e yaabi, «Ade, Eliya mu n na.» E naxa a maxɔrin, «Namiŋɔnmɛ nan i ra muxu naxan mamɛfe a xa fa?» Yaya naxa e yaabi, «Ade.»
22 Na kui, e naxa gbilen a maxɔrin na, «Nde i ra? I i yɛtɛ maŋɔxunxi nde ra? A yaba muxu bɛ, muxu xa sa dɛntɛgɛ sa muxu xɛɛmae bɛ.»
23 Yaya naxa a masen e bɛ alɔ a sɛbɛxi Annabi Esayi xa Kitaabui kui ki naxɛ, «N tan findixi mixi nan na naxan a xui itema gbengberenyi ma, ‹Wo kira matinxin Marigi bɛ!›»
24 Farisɛni nde naxee nu bara xɛɛ Yaya xɔn,
25 e naxa a maxɔrin, «Xa i mu findixi Ala xa Mixi Sugandixi ra, i mu findixi Eliya ra, i mu findixi namiŋɔnmɛ ra muxu naxan mamɛfe, i fa mixie xunxama ye xɔɔra munfe ra?»
26 Yaya naxa e yaabi, «N tan mixie xunxama ye nan xɔɔra, kɔnɔ mixi keren na wo ya ma, wo mu naxan kolon.
27 Na nan fama n xanbi ra. Na binyɛ mu na n tan yi ra, n ɲan xa a xa sankiri luuti yati fulun.»
28 Na fe birin dangi Betani nɛ, Yurudɛn xure naakiri ma, Yaya nu mixie xunxama ye xɔɔra dɛnnaxɛ.

Isa nan na Ala xa sɛrɛxɛ ra
(Matiyu 3:13-17, Maraki 1:9-11, Luki 3:21-22)

29 Na kuye iba, Yaya naxa Isa to fa ra a yire, a naxa a masen, «Ala xa sɛrɛxɛ nan yi ki, duniŋa xa yunubi xafarima naxan na.
30 N nu yi nan ma fe masenfe wo bɛ n to a fala, n naxɛ, ‹Xɛmɛ naxan fama n xanbi ra, a tide gbo n bɛ, barima beenun n tan xa daa, a tan nu na.›
31 N tan yati mu nu na kanyi kolon, kɔnɔ n fa mixie xunxade ye xɔɔra nɛ alako a tan xa makɛnɛn Isirayilakae bɛ.»
32 Yaya naxa seedeŋɔxɔya ba, a a masen, «N bara Ala Xaxili Sɛniyɛnxi to goro ra kelife koore ma alɔ ganbɛ, a dɔxɔ a ma.
33 N tan yati mu nu a kolon, kɔnɔ Ala naxan n xɛɛ mixie xunxade ye xɔɔra, a nu bara a masen n bɛ, ‹I n Xaxili Sɛniyɛnxi toma goro ra naxan ma, a lu a ma, na kanyi nan n Xaxili Sɛniyɛnxi ragoroma mixie ma.›
34 N tan bara a to. N bara findi seede ra a Ala xa Di nan a ra.»

Isa fɔxirabirɛ singee

35 Na kuye iba, Yaya man nu na naa, a nun a fɔxirabirɛ mixi firin.
36 Yaya to Isa to dangi ra, a naxa a masen, «Ala xa sɛrɛxɛ nan yi ki!»
37 A fɔxirabirɛ firinyie to a xui mɛ, e naxa bira Isa fɔxɔ ra.
38 Isa to a kobe rato, a naxa e to a fɔxɔ ra, a naxa e maxɔrin, «Wo munse fenfe?» E fan naxa a yaabi, «Rabuni, i yigiyaxi minden?» E to a xili «Rabuni», na nan falaxi e xa xui «Karamɔxɔ».
39 A naxa a fala e bɛ, «Won xɛɛ, wo xa sa na kolon.» Nunmare tɛmui nan nu a ra. E naxa siga na yire kolonde, e fa lu Isa fɛ ma.
40 Simɔn Piyɛri xunya Andire nu na na mixi firinyie ya ma, naxee Yaya xa masenyi mɛ, e fa bira Isa fɔxɔ ra.
41 A naxa siga a taara yire keren na, a a fala a bɛ, «Muxu bara Al Masiihu to!» Na nan falaxi e xa xui, «Ala xa Mixi Sugandixi».
42 Andire naxa Piyɛri xanin Isa yire. Isa to a to, a naxa a fala a bɛ, «Yunusa xa di Simɔn nan i ra, kɔnɔ i xili fama falade

Kefasi, na nan na ki ‹Piyɛri,› naxan wama a falafe ‹fanye›.»

43 Na kuye iba, Isa naxa natɛ tongo a xa siga Galile. A to Filipu to, a naxa a fala a bɛ, «Bira n fɔxɔ ra.»

44 Filipu, Andire, nun Piyɛri birin findi Betesayidakae nan na.

45 Filipu naxa siga Natanayɛli yire, a a fala a bɛ, «Mixi naxan ma fe falaxi Munsa nun namiŋɔnmɛe xa Kitaabuie kui, muxu bara a to. Isa Nasarɛtika nan a ra, Yusufu xa di!»

46 Natanayɛli naxa a maxɔrin, «Fe fanyi nde nɔma minide Nasarɛti?» Filipu naxa a yaabi, «Fa, i yɛtɛ yati xa a to.»

47 Isa to Natanayɛli to fa ra, a naxa a fala a xa fe ra, «Isirayilaka yati nan yi ki, maifuya yo mu na naxan bɔŋɛ ma!»

48 Natanayɛli naxa a maxɔrin, «I n kolonxi di?» Isa naxa a yaabi, «Beenun Filipu xa i xili, i to nu xɔrɛ bili bun ma, n tan i to nɛ.»

49 Natanayɛli naxa a fala a bɛ, «Karamɔxɔ, i tan findixi Ala xa Di yati nan na! Isirayila Mangɛ nan i ra!»

50 Isa naxa a fala a bɛ, «N to a falaxi, a n i to nɛ xɔrɛ bili bun ma, i laxi n na na fe nan ma? I fe gbɛtɛe toma nɛ naxee dangi na ra.»

51 A man naxa a masen a bɛ, «N xa a fala wo bɛ a nɔndi ki ma, wo fama nɛ koore tode, a rabixi, Ala xa malekɛe nu te e nu goro Adama xa Di ma.»

2

Futixiri xulunyi

1 Na xi saxan nde ma, futixiri xulunyi nde naxa raba Kaana, naxan na Galile bɔxi ma. Isa nga nu na na xulun mixie ya ma.

2 Isa fan nu xilixi naa, a nun a fɔxirabirɛe.

3 Wɛni to ɲɔn, Isa nga naxa a fala a bɛ, «Wɛni bara ɲɔn yi mixie yi ra.»

4 Isa naxa a maxɔrin, «N nga, i wama munse xɔn ma n na? N ma waxati mu nu a li sinden.»

5 A nga naxa a fala banxi konyie bɛ, «A na naxan yo fala wo bɛ, wo a raba.»

6 Fɛŋɛ senni gɛmɛ daaxi nu na mɛnni, naxee rafema ye ra Yuwifie e yɛtɛ rasɛniyɛnma naxan na. Litiri tongo solomasaxan han litiri kɛmɛ mɔxɔŋɛn nu nɔma sade fɛŋɛ keren kui.

7 Isa naxa a fala konyie bɛ, «Wo yi fɛŋɛe rafe ye ra.» E naxa e birin nafe tapu.

8 A man naxa a fala e bɛ, «Yakɔsi, wo a nde ba, wo a xanin xulun xunyi xɔn ma.» E naxa na fan naba.

9 Xulun xunyi to na ye min Isa nu bara naxan mafindi wɛni ra, a mu nu a kelide kolon, kɔnɔ konyi naxee ye baxi, nee tan a kolon. A to a min, a naxa ginɛfenyi xili,

10 a a fala a bɛ, «Xulun kanyi birin wɛni fanyi nan singe raminima, mixie na siisi, e fa wɛni gbɛtɛ ramini. Kɔnɔ i tan bara wɛni fanyi ragata han yi tɛmui!»

11 Na naxa findi Isa xa tɔnxuma singe ra. A a raba Kaana nɛ, Galile bɔxi ma. Na fe kui, a a xa nɔrɛ nan makɛnɛn, a fɔxirabirɛe naxa la a ra.

12 Na xanbi, a naxa sa goro Kapɛrɛnamu, a nun a nga, a xunyae, nun a fɔxirabirɛe. E naxa sa xi ndee radangi naa.

Isa yulɛe kerife hɔrɔmɔbanxi kui
(Matiyu 21:12-13, Maraki 11:15-17, Luki 19:45-46)

13 Yuwifie xa Sayamalekɛ Dangi Sali to makɔrɛ, Isa naxa te Darisalamu.

14 A naxa sa li, ninge, yɛxɛɛ, nun ganbɛ matie nu na hɔrɔmɔbanxi yire, kɔbiri masarɛe fan nu dɔxɔxi naa.

15 Isa naxa luuti ndee yailan luxusinyi ra, a yulɛe birin keri hɔrɔmɔbanxi kui, a nun e xa ningee nun yɛxɛɛe. A naxa kɔbiri masarɛe xa kɔbiri rayensen bɔxi, a e xa teebilie rabira.

16 A naxa a fala ganbɛ matie fan bɛ, «Wo yee tongo be! Wo ba n Baba xa banxi findife makiti ra!»

17 A fɔxirabirɛe naxa ratu na Kitaabui sɛbɛli ma naxan a falama, «Xanunteya bara gbo yɛ n bɔŋɛ kui i xa banxi xa fe ra.»

18 Na kui, Yuwifi kuntigie naxa a maxɔrin, «I tɔnxuma makaabaxi mundun nabama naxan a masenma muxu bɛ a a lan i xa yi mɔɔli raba?»

19 Isa naxa e yaabi, «Wo yi hɔrɔmɔbanxi rabira. Xi saxan bun ma n tan a rakelima.»

20 Yuwifi kuntigie naxa a fala, «Yi hɔrɔmɔbanxi naxan tixi ɲɛ tongo naani

nun senni bun ma, i tan na rakelima nɛ
xi saxan bun ma?»
21 Kɔnɔ Isa to hɔrɔmɔbanxi xa fe fala,
taali wɔyɛnyi nan nu a ra. A nu a fate
nan ma fe falafe.
22 A to keli faxɛ ma, a fɔxirabirɛe naxa
ratu a xa wɔyɛnyi ma. Na kui, e naxa la
Kitaabui xui ra, e naxa la Isa xui ra.
23 Isa to nu na Darisalamu, Saya-
malekɛ Dangi Sali waxati, mixi gbegbe
naxa danxaniya a ma e to tɔnxuma
makaabaxie to, a nu naxee rabama.
24 Kɔnɔ Isa mu nu lama e ra, barima a
nu adamadi birin kolon.
25 A hayi yo mu nu a ma, mixi yo xa
ibunadama xa fe fala a bɛ, barima a tan
nu adamadi bɔɲɛ kolon.

3

Isa nun Nikodemu xa sumunyi

1 Yuwifi kuntigi nde nu na Farisɛnie ya
ma, naxan xili Nikodemu.
2 A naxa siga Isa xɔn ma kɔɛ ra, a
a fala a bɛ, «Karamɔxɔ, muxu a kolon
karamɔxɔ nan i ra Ala naxan xɛɛxi. I
tɔnxuma makaabaxi naxee rabafe, mixi
yo mu nɔma e rabade xa a kanyi nun Ala
xa mu a ra.»
3 Isa naxa a masen a bɛ, «N xa nɔndi
yati fala i bɛ, xa mixi mu bari a nɛɛnɛ
ra, a mu nɔma sode Ala xa mangɛya niini
bun ma.»
4 Nikodemu naxa a maxɔrin, «Mixi
mɔxi nɔma gbilende a nga tɛɛgɛ, a man
gbilen bari ra?»
5 Isa naxa a yaabi, «A nɔndi i ma n xa
a fala i bɛ, xa mixi mu bari a nɛɛnɛ ra,
ye nun Ala Xaxili Sɛniyɛnxi saabui ra, a
mu nɔma sode Ala xa mangɛya niini bun
ma.»
6 «Fate bɛndɛ nan mixi fate bɛndɛ
barima. Kɔnɔ mixi xaxili tan barima Ala
Xaxili Sɛniyɛnxi nan saabui ra.
7 N to a falaxi i bɛ a fo wo xa bari a
nɛɛnɛ ra, na naxa i tɛrɛnna.
8 Foye minima a na wa minife dɛdɛ biri
ra. I a xui nan mɛma, kɔnɔ i mu a kelide
kolon, i mu a sigade fan kolon. Mixi
na bari a nɛɛnɛ ra Ala Xaxili Sɛniyɛnxi
saabui ra, a luma na ki nɛ.»
9 Nikodemu naxa a maxɔrin, «Na
rabama di?»
10 Isa naxa a yaabi, «I tan naxan findixi
Isirayila karamɔxɔ xungbe ra, i mu na
kolon?
11 N xa nɔndi yati fala i bɛ, muxu fee
nan falama muxu naxee kolon. Muxu
man fee nan seede bama muxu naxee
toxi, kɔnɔ wo bara tondi muxu xa
seedeɲɔxɔya ra.
12 Xa wo mu la n xui ra, n to yi duniɲa
fee falafe wo bɛ, xa n sa ariyanna fee nan
fala wo bɛ, wo lama a ra di?
13 Mixi yo mu nu te ariyanna, fo Adama
xa Di naxan kelixi ariyanna.»
14 «Annabi Munsa to nu na gbeng-
berenyi ma, a naxa bɔximase misaali nde
yailan wure gbeeli ra, a a ite wuri kuye
ma. Adama xa Di fan lanma a xa ite wuri
kɔn na na ki nɛ,
15 alako naxan yo danxaniya a ma,
na kanyi xa kisi sɔtɔ naxan mu ɲɔnma
abadan.
16 Ala duniɲa xanu nɛ han a naxa a
xa Di kerenyi fi, alako mixi yo naxan na
danxaniya a ma, a naxa lɔɛ, a xa kisi nɛ
abadan.
17 Ala mu a xa Di xɛɛ duniɲa xa ratɔnde,
a a xɛɛ nɛ a xa fa duniɲa rakisi.
18 Naxan yo na danxaniya a ma, kiiti mu
kanama na kanyi ra, kɔnɔ naxan yo mu
danxaniya a ma, kiiti ɲan bara gɛ kanade
na kanyi ra, barima a mu danxaniyaxi Ala
xa Di kerenyi ma.
19 Kiiti nan ya: Ala xa naiyalanyi bara
fa duniɲa, kɔnɔ dimi rafan adamadie ma
dangi na naiyalanyi ra, barima e kɛwali
mu fan.
20 Naiyalanyi mu rafan fe kobi raba yo
ma. E mu minima naiyalanyi ma, e xa
wali kobie naxa fa sa kɛnɛ ma.
21 Kɔnɔ naxan yo ɲɛrɛma Ala xa nɔndi
ma, a tan minima naiyalanyi ma, alako
Ala waxɔnfe e naxan nabafe, na xa sa
kɛnɛ ma.»

Annabi Yaya seede bafe Isa xa fe ra

22 Na xanbi, Isa nun a fɔxirabirɛe naxa
keli Darisalamu e so Yudaya bɔxi ma.
Isa naxa waxati nde raba mɛnni a nun
a fɔxirabirɛe, e nu mixie xunxama ye
xɔɔra.
23 Yaya fan nu mixie xunxama ye xɔɔra
Enon nɛ, Salimon fɛ ma, barima ye

gbegbe nu na naa. Mixie nu sigama a xɔn,
a tan nu e xunxa ye xɔɔra.
24 A a lixi na tɛmui, a mu nu saxi geeli
sinden.
25 Lɔxɔ nde, wɔyɛnyi naxa mini
Yaya fɔxirabirɛe nun Yuwifi nde tagi
marasɛniyɛnyi xa fe ra.
26 E naxa siga Yaya yire, e a fala a bɛ,
«Karamɔxɔ, wo nun xɛmɛ naxan nu a ra
Yurudɛn naakiri ma, i bara naxan ma fe
seede ba, a na mixie xunxafe ye xɔɔra.
Birin na sigafe a yire.»
27 Yaya naxa e yaabi, «Mixi mu fefe
sɔtɔma, fo Ala na naxan fi a ma.
28 Wo tan yati bara findi n ma seedee
ra, a n a masen nɛ, ‹N tan xa mu findixi
Ala xa Mixi Sugandixi ra. N xɛɛxi a ya ra
nɛ.›
29 Xɛmɛ naxan ginɛ fenxi, a tan nan
findima ginɛ kanyi ra. A dɛfanboore
tan luma a fɛ ma nɛ, a a tuli mati a ra
ɲɛlɛxinyi kui. N tan luma na ki nɛ Isa bɛ.
N ma sɛɛwɛ bara kamali.
30 Fo Isa xa fe xa ite nɛ, n gbe xa igoro.»
31 «Naxan kelixi koore, a tan dangi birin
na. Naxan kelixi duniɲa ma, duniɲa mixi
nan a ra naxan wɔyɛnma a duniɲa ki
ma, kɔnɔ naxan tan kelixi ariyanna, a tan
dangi birin na.
32 A tan fe nan seede bama, a bara
naxan to, a man bara naxan mɛ, kɔnɔ
mixi yo mu lama a xa seedeɲɔxɔya ra.
33 Mixi naxan lama na seedeɲɔxɔya ra,
a bara a kolon a Ala nɔndi nan falama.
34 Ala xa Xɛɛra Ala xa masenyi nan
tima, barima a kamalixi Ala Xaxili
Sɛniyɛnxi ra.
35 Baba Ala a xa Di xanuxi nɛ, a fe birin
sa a bɛlɛxɛ.
36 Naxan na danxaniya Ala xa Di ma,
a bara abadan kisi sɔtɔ. Kɔnɔ naxan na
Ala xa Di xui matandi, na kanyi tan mu
kisima. Ala xa xɔnɛ nan birama a fɔxɔ
ra.»

4

Samari ginɛ nde nun Samarikae danxaniyafe Isa ma

1 Isa naxa a kolon a Farisɛnie bara a mɛ,
a fɔxirabirɛe na wuyafe, a man na mixie
xunxafe ye xɔɔra dangi Yaya ra.
2 Kɔnɔ a fa li Isa yɛtɛ xa mu nu mixie
xunxama ye xɔɔra, a fɔxirabirɛe nan nu
a rabama.
3 Isa to rakolon na fe ma, a naxa keli
Yudaya, a gbilen Galile bɔxi ma.

4 Na biyaasi kui, a nu lan a xa Samari
bɔxi igiri sigafe ra Galile.
5 A naxa Samari taa nde li naxan xili
Sukaru, dɛnnaxɛ makɔrɛ xɛ ra, Yuwifie
benba Yaxuba naxan fi a xa di Yusufu ma.
6 Yaxuba xa kɔlɔnyi na mɛnni nɛ. Isa to
nu bara tagan a xa biyaasi kui, a naxa a
magoro na kɔlɔn dɛ ra. Yanyi tagi nan nu
a ra.

7 Samari ginɛ nde to fa ye bade, Isa naxa
a fala a bɛ, «N ki ye, n xa a min.»
8 A a lixi Isa fɔxirabirɛe nu bara siga
donse sarade taa kui.
9 Ginɛ naxa a fala Isa bɛ, «I tan Yuwifi,
n tan Samari ginɛ. I n maxɔrinma ye min
daaxi ma munfe ra?» Ginɛ na fala nɛ
barima Yuwifie nun Samarikae mu sese
masarama e bore tagi.
10 Isa naxa a fala, «Xa i sa a kolon nu,
Ala wama i kife naxan na, i tan nan a
makulama kisi ye ra nu, a fa na fi i ma.
Xa i sa a kolon nu mixi naxan a falafe i bɛ
yi ki, ‹n ki ye ra,› i tan fan a makulama
nɛ ye ra nu naxan i rakisima.»
11 Ginɛ naxa a maxɔrin, «N ba, ye base
yo mu i yi ra, yi kɔlɔnyi fan tilin. I fa na
kisi ye sɔtɔma minden?
12 Ka i tan dangi muxu benba Yaxuba
ra? A tan nan yi kɔlɔnyi fi muxu ma. A
tan yɛtɛ bara a ye min, a nun a xa die, a
nun a xa gɔɔrɛ.»
13 Isa naxa a yaabi, «Naxan yo yi kɔlɔn
ye min, ye xɔli man gbilenma a suxu ra.
14 Kɔnɔ naxan ye minma n naxan fima
a ma, ye xɔli mu a suxuma sɔnɔn. Na ye
findima dulonyi nan na a bɔɲɛ ma, a gbo
a i, a findi abadan kisi ra.»
15 Ginɛ naxa a fala a bɛ, «N ba, na ye fi
n ma, alako ye xɔli naxa n suxu, n naxa
fa ye bade sɔnɔn.»

16 Isa naxa a fala a bɛ, «Siga i sa i xa
mɔri xili, wo fa be.»
17 Ginɛ naxa a yaabi, «N mu dɔxɔxi
xɛmɛ xɔn.» Isa naxa a fala, «I nɔndi nan
falaxi, a i mu dɔxɔxi xɛmɛ xɔn.

18 I bara dɔxɔ xɛmɛ suuli birin xɔn ma,
i man nun xɛmɛ naxan a ra yi tɛmui, futi
mu wo tagi. Na tan, i nɔndi nan falaxi.»
19 Ginɛ naxa a fala Isa bɛ, «Awa, n bara
a kolon fa, a namiŋɔnmɛ nan na i ra.
20 Muxu benbae Ala batu yi geya nan
fari, kɔnɔ wo tan Yuwifie a falama a fo
Ala xa batu Darisalamu nɛ.»
21 Isa naxa a fala a bɛ, «N ma di, i xa la
n na, waxati na fafe Baba Ala mu batuma
yi geya ma, a mu batuma Darisalamu fan.
22 Wo tan Samarikae, wo salima, kɔnɔ
wo mu Ala kolon. Muxu tan Yuwi-
fie, muxu salima, muxu man Ala kolon,
barima Ala xa kisi fatanma Yuwifie nan
na.
23 Kɔnɔ waxati na fafe, a ɲan bara a li,
Baba Ala batulae a batuma a nɔndi ki ma
e xaxili fiixɛ nan na. Baba Ala wama na
batula mɔɔlie nan xɔn ma.
24 Ala findixi Xaxili nan na. A batulae
lan nɛ e xa a batu e xaxili fiixɛ nan na a
nɔndi ki ma.»
25 Ginɛ naxa a fala a bɛ, «N a kolon a
Al Masiihu fafe, Ala xa Mixi Sugandixi. A
tan na fa, a fe birin tagi rabama nɛ won
bɛ.»
26 Isa naxa a fala a bɛ, «N tan nan na ra,
n tan Ala xa Mixi Sugandixi nan wɔyɛnfe
i bɛ yi ki.»
27 Isa fɔxirabirɛe to Isa li, a na wɔyɛnfe
na ginɛ ra, e dɛ naxa ixara, kɔnɔ e mu a
maxɔrin, «I wama munse xɔn» xa na mu
a ra «Wo na munse falafe?»
28 Ginɛ naxa a xa fɛɲɛ lu naa, a siga taa
kui, a sa a fala mixie bɛ,
29 «Wo fa. Wo xa xɛmɛ nde mato naxan
bara n ma kɛwali birin fala n bɛ, a mu n
kolon. Ala xa Mixi Sugandixi na a ra ba,
ka?»
30 Na kui, taakae naxa mini sigafe ra Isa
yire.
31 Na waxati bun ma, Isa fɔxirabirɛe
nu wɔyɛnfe a bɛ, e a fala, «Karamɔxɔ, i
dɛge.»
32 Kɔnɔ Isa naxa a masen e bɛ, «Baloe
na n tan yi ra, wo tan mu naxan kolon.»
33 A fɔxirabirɛe naxa e bore maxɔrin,
«Pe, mixi nde nan faxi donse ra a xɔn ma
ba?»
34 Isa naxa a masen e bɛ, «N tan ma
baloe findixi n Xɛɛma waxɔnfe rabafe
nan na, n xa a xa wali rakamali a bara
naxan so n yi.
35 Wo tan mu a falama xɛ, ‹Kike naani
nan luxi beenun xɛ xabɛ xa a li›? N xa a
fala wo bɛ, wo wo ya rasiga, wo xɛe mato,
e ragbeelixi ki naxɛ. Xɛ xaba tɛmui bara
a li.
36 Xɛ xabɛ ɲan bara a xa wali sare sɔtɔ
fɔlɔ. A xa wali a niyama nɛ mixi xa kisi
sɔtɔ abadan. Na kui, naxan xɛ bima nun
naxan xɛ xabama, e birin luma sɛɛwɛ
keren nɛ.
37 Yi masenyi findixi nɔndi nan na,
‹Mixi nde xɛ garansanma, gbɛtɛ a
xabama.›
38 N tan wo xɛɛxi xɛ xabade nɛ, wo mu
naxan nawalixi. Mixi gbɛtɛe nan walixi,
kɔnɔ wo tan nan e xa wali raŋɔnyi toma.»
39 Samarika naxee nu sabatixi na taa
kui, e gbegbe naxa danxaniya Isa ma na
ginɛ xa seedeŋɔxɔya xa fe ra, a to a fala,
«N bara kɛwali naxan birin naba, a bara
a birin tagi raba n bɛ.»
40 Na kui, Samarikae to fa Isa yire, e
naxa a mayandi a xa lu e xɔnyi. Isa naxa
xi firin naba naa.
41 Mixi gbegbe man naxa danxaniya a
xa masenyi saabui ra.
42 E naxa a fala na ginɛ bɛ, «Singe muxu
nu danxaniyaxi i tan nan xa wɔyɛnyi xa
fe ra, kɔnɔ yakɔsi muxu tan yɛtɛ bara a
xui mɛ. Muxu bara a kolon fa, a yi findixi
duniŋa rakisima nan yati ra.»

Isa xɛmɛ nde xa di rayalanfe

43 Na xi firin dangi xanbi, Isa naxa keli
naa, a siga Galile,
44 barima a tan yati a a masen nɛ a
namiŋɔnmɛ sese yo mu binyama a xɔnyi.
45 A to so Galile, naakae naxa a rasɛnɛ
a fanyi ra, barima e fan nu bara Saya-
malekɛ Dangi Sali raba Darisalamu, e a
xa kaabanakoe to, a naxee raba naa.
46 Na kui, Isa man naxa so Kaana, Galile
bɔxi ma, a ye mafindi wɛni ra dɛnnaxɛ.
Mangɛ xa walikɛ xungbe nde nu na naa,
naxan xa di nu furaxi Kapɛrɛnamu.
47 A to a mɛ a Isa bara fa Galile kelife
Yudaya, a naxa siga a yire, a a maxandi a
xa fa a xa di xɛmɛ rayalan naxan nu saxi
saya fure ma.
48 Isa naxa a fala a bɛ, «Wo tan mu
danxaniyama feo, fo wo tɔnxumae nun
kaabanakoe to!»

49 Mangɛ xa walikɛ naxa a mayandi,
«Marigi, talu n xɔnyi beenun n ma di xa
faxa!»
50 Isa naxa a yaabi, «Siga, i xa di bara
kisi.» Na walikɛ naxa la Isa xa masenyi
ra, a naxa siga.
51 A nu na gbilenfe tɛmui naxɛ, a xa
konyie naxa a ralan, e a fala a bɛ, «I xa
di bara kisi!»
52 A fan naxa e maxɔrin, «A fisa mun
tɛmui?» E naxa a yaabi, «A fate xinbelixi
xoro yanyi tagi ɲɔndɔn.»
53 Na di baba naxa a kolon a xa di yalan
fɔlɔ kabi Isa a fala a bɛ tɛmui naxɛ, «I xa
di bara kisi.» Na nan a ra, na xɛmɛ nun a
xa denbaya birin naxa danxaniya Isa ma.
54 Na naxa findi Isa xa tɔnxuma
makaabaxi firin nde ra. A a raba Galile
nɛ, a to gbilen kelife Yudaya.

5

Isa namatɛ rayalanfe

1 Na dangi xanbi, Yuwifie xa sali nde to
a li, Isa naxa te Darisalamu.
2 Ye yire nde nu na Darisalamu, naxan
xili Beteseda Eburu xui. A nu na taa
naadɛ xungbe nan fɛ ma, naxan xili
Xurusee Naadɛ. Leele suuli nan nu na na
ye yire.
3-4 Furema wuyaxi nu saxi na leelee
bun ma, alɔ dɔnxuie, namatɛe, nun naxee
salonyie birin tuuxi a ma.
5 Xɛmɛ nde nu na naa, naxan nu na-
mataxi kabi ɲɛ tongo saxan nun solo-
masaxan.
6 Isa to nu a kolon a yi xɛmɛ nu bara
bu a namataxi ra, a to a saxi to, a naxa a
maxɔrin, «I wama a xɔn i xa yalan?»
7 Namatɛ naxa a yaabi, «Marigi, ye na
imaxa, mixi yo mu na naxan n nagoroma
a xɔɔra. Beenun n tan xa ye yire li, mixi
gbɛtɛ bara goro a xɔɔra.»
8 Isa naxa a fala a bɛ, «Keli, i i xa dagi
tongo, i i ɲɛrɛ.»
9 A naxa yalan keren na. A naxa a xa
dagi tongo, a a ɲɛrɛ.

Na lɔxɔɛ to nu findixi malabu lɔxɔɛ nan
na,
10 Yuwifi kuntigie naxa a fala na xɛmɛ
rayalanxi bɛ, «Malabu lɔxɔɛ nan to, a mu
lanma i xa i xa dagi xanin i xun.»
11 Kɔnɔ a tan naxa e yaabi, «Xɛmɛ
naxan n nayalanxi, na nan a fala n bɛ,
‹I i xa dagi tongo, i i ɲɛrɛ.›»
12 E naxa a maxɔrin, «Nde na falaxi i
bɛ?»
13 Kɔnɔ xɛmɛ mu nu a kolon naxan a
rayalanxi, barima Isa nu bara lɔɛ a ma
ɲama ya ma.
14 Na dangi xanbi, Isa man naxa na
xɛmɛ li hɔrɔmɔbanxi, a naxa a fala a bɛ,
«Yakɔsi i bara yalan, kɔnɔ a lanma i xa
gbilen yunubi fɔxɔ ra alako fe gbɛtɛ naxa
i sɔtɔ naxan dangi na fure singe ra.»
15 Xɛmɛ naxa siga a sa a fala Yuwifi
kuntigie bɛ, a Isa nan a rayalanxi.

16 Isa to na fe raba malabu lɔxɔɛ nɛ,
Yuwifi kuntigie naxa so Isa gerefe.
17 Isa naxa a fala e bɛ, «Han to n Baba
na walife, n fan na walife.»
18 Na tɛmui, Yuwifie naxa fe birin naba
alako e xa a faxa, barima a nu malabu
lɔxɔɛ sɛriyɛ kanama, a man nu a falama
a Ala nan a Baba ra. Na na a ra e birin
tide lanxi.

Ala xa Di walima a Baba nan xa yaa-mari ma

19 Na kui, Isa naxa a masen e bɛ, «N xa
nɔndi yati fala wo bɛ, Ala xa Di mu nɔma
fefe rabade a yɛtɛ ra, fo a na naxan to a
Baba Ala ra. Ala xa Di, a Baba Ala nan
fɔxi rabama.
20 Barima Baba Ala a xa Di xanuxi nɛ, a
man fe naxan birin nabama, a a masenma
a xa Di bɛ. A ɲan fama fee masende a bɛ
naxee makaaba dangi yee ra, alako wo dɛ
xa ixara.
21 Baba Ala mixie rakelima faxɛ ma ki
naxɛ, a e rakisi, Ala xa Di fan kisi fima a
na wa a fife naxee ma.
22 Baba Ala ɲan mu mixi yo makiitima,
a mixi makiitife birin luxi a xa Di nan ma,
23 alako birin xa Ala xa Di binya alɔ
e Baba Ala binyama ki naxɛ. Naxan yo
mu Ala xa Di binya, a mu Baba Ala fan
binyaxi naxan a xa Di xɛɛxi duniɲa.»

24 «N xa nɔndi fala wo bɛ, naxan a
tuli matima n na, a fa la n Xɛɛma ra,
na kanyi bara kisi abadan. Na kanyi mu
kiiti xɔrɔxɔɛ sɔtɔma, a bara gɛ ratangade
yahannama ma, a bara kisi sɔtɔ.

25 N xa a fala wo bɛ a nɔndi ki ma,
waxati fafe a lide, a ɲan bara a li, faxam-
ixie Ala xa Di xui mɛma nɛ. Naxee na a
xui mɛ, nee kisima nɛ.
26 Baba Ala to findixi kisi kanyi ra kisi
sɔtɔma naxan na, a bara a xa Di fan findi
kisi kanyi ra kisi sɔtɔma naxan na.
27 A man bara nɔɛ so a yi ra adamadie
makiitife ma, barima Adama xa Di nan a
ra.
28 Wo naxa kaaba yi fe ma, barima
waxati fafe a lide, naxee na gaburi kui,
e birin a xui mɛma nɛ,
29 e mini e xa gaburie kui. Naxee findi
fe fanyi rabae ra, nee na keli, e kisi nan
sɔtɔma. Kɔnɔ naxee findi fe kobi rabae
ra, nee tan na keli, e gbaloe nan sɔtɔma.»
30 «N tan mu nɔma fefe rabade n yɛtɛ
ra. N a mɛma Baba Ala ra ki naxɛ, n
tan kiiti sama na ki nɛ. Na kui, n ma
kiiti tinxin, barima n mu birama n yɛtɛ
waxɔnfe xa fɔxɔ ra, n biraxi n Xɛɛma nan
waxɔnfe fɔxɔ ra.»
31 «Xa n sa seede ba n yɛtɛ bɛ, a mu
lanma.
32 Baba Ala nan seede bama n bɛ. N fan
a kolon a tan seedeɲɔxɔya naxan bama n
ma fe ra, a findixi nɔndi nan na.
33 Wo tan yati bara mixie xɛɛ Yaya xɔn,
a fan naxa seedeɲɔxɔya ba nɔndi xa fe ra.
34 N hayi mu na adama tan xa
seedeɲɔxɔya ma, kɔnɔ n yi fee masenxi
nɛ wo bɛ alako wo xa kisi.
35 Yaya nu luxi nɛ alɔ lanpui radɛxɛxi
naxan yanbama. Wo bara sɛɛwa na
naiyalanyi ra waxati nde bun ma.»
36 «Kɔnɔ seedeɲɔxɔya nde na n bɛ
naxan dangi Yaya gbe ra. N fee naxee
rabama, Baba Ala bara naxee so n yi n
xa e raba, nee nan findixi seedeɲɔxɔya ra
n ma fe ra, a Baba Ala nan n xɛɛxi.
37 Baba Ala naxan n xɛɛxi, a fan yati
bara seede ba n ma fe ra. Wo singe mu
nu a xui mɛ, wo mu nu a yatagi to,
38 a xa masenyi man mu sabatixi wo
bɔɲɛ ma, barima wo mu laxi a xa xɛɛra
ra.
39 Wo luma Kitaabuie mato ra, barima
wo ɲɔxɔ a ma, a wo abadan kisi sɔtɔma
e tan nan saabui ra. A fa li, na Kitaabuie
yati nan n ma fe seede bama,
40 kɔnɔ wo tondixi fade n ma wo xa kisi
sɔtɔ.»
41 «N mu wama adamadie xa matɔxɔɛ
xɔn.
42 N wo kolon. Ala xa xanunteya mu na
wo bɔɲɛ kui.
43 N faxi n Baba nan xili ra, kɔnɔ wo
mu n nasɛnɛxi. Xa mixi gbɛtɛ sa fa a yɛtɛ
kan nan xili ra, wo mu tondima na tan
nasɛnɛde.
44 Wo to wama wo xa matɔxɔɛ sɔtɔ
wo bore ra, kɔnɔ wo mu matɔxɔɛ fenma
naxan fatanxi Ala Kerenyi tan na, wo fa
danxaniyama di?»
45 «Wo naxa a maɲɔxun de a n tan
nan wo kalamuma Baba Ala xɔn. Annabi
Munsa, wo xaxili tixi naxan na, na nan
wo kalamuma.
46 Xa wo sa laxi Munsa ra nu, wo lama
nɛ n fan na nu, barima Munsa n tan nan
ma fe sɛbɛ.
47 Kɔnɔ xa wo mu laxi a xa Kitaabui ra,
wo fa lama n tan ma masenyi ra di?»

6

Isa donse fife xɛmɛ mixi wulu suuli ma
(Matiyu 14:13-21, Maraki 6:30-44, Luki 9:10-17)

1 Na xanbi, Isa naxa giri Galile Baa
naakiri ma, e naxan xili falama Tiberiyasi
Baa.
2 Ɲama gbegbe nu biraxi a fɔxɔ ra,
barima e nu a xa tɔnxuma makaabaxie
toxi, a nu naxee rabama furemae bɛ.
3 Isa naxa te geya fari, a sa dɔxɔ naa a
nun a fɔxirabirɛe.
4 Yuwifie xa Sayamalekɛ Dangi Sali nu
bara makɔrɛ.
5 Isa to a ya rasiga, a naxa ɲama
gbegbe to fa ra a yire, a naxa Filipu
maxɔrin, «Won sa nɔma taami sarade
minden alako yi mixi birin xa e dɛge?»
6 A na fala nɛ alako a xa Filipu mato,
barima Isa ɲan nu a kolon a fafe naxan
nabade.
7 Filipu naxa a yaabi, «Hali won taami
sara xi kɛmɛ firin wali sare nan na, na mu
a niyama yi ɲama mixi birin xa nɔ taami
xuntundi sɔtɔde.»
8 Isa fɔxirabirɛ Andire, Simɔn Piyɛri
xunya, a naxa a fala,
9 «Mɛngi taami suuli na yi xɛmɛ dimɛdi
yi ra, a nun yɛxɛ firin, kɔnɔ na findixi
munse ra yi ɲama bɛ?»

10 Isa naxa a masen, «Wo a fala ɲama bɛ
e xa e magoro.» Ɲooge xinde gbegbe to
nu na naa, mixie naxa dɔxɔ bɔxi, e xɛmɛ
mixi wulu suuli ɲɔndɔn.
11 Na tɛmui, Isa naxa na taami suuli
tongo, a Ala tantu, a e itaxun ɲama
magoroxi ma, a a raba na ki nɛ yɛxɛ fan
na. Birin naxa a sɔtɔ, han e birin naxa
wasa.
12 Ɲama to luga, Isa naxa a fala a
fɔxirabirɛe bɛ, «Wo donse dɔnxɔɛ xun-
tunyie malan, alako sese naxa makana.»
13 Na kui, e naxa mixie xa donse dɔnxɔɛ
xuntunyie malan han debe fu nun firin
naxa rafe. Na birin fatan mɛngi taami
gundi suuli nan na.
14 Ɲama to Isa xa tɔnxuma makaabaxi
to, e naxa a fala, «Muxu bara namiɲɔnmɛ
naxan mamɛ a xa fa duniɲa ma, a tan nan
yati yi ki!»
15 Isa to a kolon a e nu fafe a suxude nɛ
e xa a findi mangɛ ra, a naxa keli e xun
ma, a sa lu a kerenyi ma geya fari.

Isa ɲɛrɛfe ye fari

16 Nunmare to so, Isa fɔxirabirɛe naxa
goro baa dɛ ra,
17 e baki kunkui kui, e xa baa igiri sigafe
ra Kapɛrɛnamu. Dimi nu bara sin, kɔnɔ
Isa mu nu gbilen e yire sinden.
18 Foye belebele naxa mini, baa naxa
xaaɲɛ.
19 E to laala ba kilo suuli xa na mu senni
ɲɔndɔn, e naxa Isa to ɲɛrɛ ra ye fari, a
fafe e mabiri kunkui yire. E naxa gaaxu.
20 Kɔnɔ Isa naxa a fala e bɛ, «N tan nan
a ra. Wo naxa gaaxu.»
21 E to nu wama a xa te kunkui kui,
kunkui naxa e sigade li keren na.

Kisi taami naxan fatanxi Ala ra

22 Kuye naxa iba ɲama ra baa dɛ, Isa
fɔxirabirɛe kunkui tongo dɛnnaxɛ. E nu a
kolon a na kunkui kerenyi nan nu na naa,
a fa li Isa mu baki a kui, fo a fɔxirabirɛe
doro.
23 Kunkui gbɛtɛ naxee keli Tiberiyasi,
nee naxa e li mɛnni, e taami don dɛnnaxɛ,
Marigi naxan so e yi a to gɛ Ala tantude.
24 Mixie to a kolon a Isa mu nu na mɛnni
sɔnɔn, a fɔxirabirɛe fan mu na, e fan naxa
baki kunkuie kui, e giri Kapɛrɛnamu, Isa
fende.
25 E to Isa li baa naakiri ma, e naxa
a maxɔrin, «Karamɔxɔ, i faxi be mun
tɛmui?»
26 Isa naxa e yaabi, «A nɔndi ki ma n
xa a fala wo bɛ, wo mu n fenfe xɛ n to
tɔnxuma makaabaxi raba wo ya xɔri. Wo
n fenfe nɛ wo to lugaxi taami ra.
27 Wo naxa wali duniɲa baloe xa fe ra,
naxan bɔrɔma. Wo xa wali baloe nan
ma fe ra naxan buma, a abadan kisi fi
wo ma. Adama xa Di nan na baloe fima
wo ma, barima Baba Ala bara a tan nan
matɔnxuma a xa Mixi Sugandixi ra.»
28 Na kui, ɲama naxa Isa maxɔrin,
«Muxu lanma muxu xa munse raba alako
muxu xa nu kɛwalie raba Ala wama
naxee xɔn?»
29 Isa naxa e yaabi, «Ala wama kɛwali
naxan xɔn, a findixi yi nan na: Wo xa
danxaniya a xa xɛɛra ma.»
30 E man naxa a maxɔrin, «I tɔnxuma
makaabaxi mundun nabama muxu ya
xɔri alako muxu xa la i ra? I fa kɛwali
mundun nabama?
31 Muxu benbae taami nde don nɛ
gbengberenyi ma naxan goro kelife koore
ma. A sɛbɛxi Kitaabui kui, ‹Ala naxa
taami fi e ma baloe ra, naxan keli koore
ma.›»
32 Isa man naxa a masen e bɛ, «N xa
a masen wo bɛ a nɔndi ki ma, Annabi
Munsa mu koore taami fi wo ma. N Baba
nan koore taami yati fima wo ma.
33 Barima taami naxan fatanxi Ala ra, a
tan nan goroma keli koore, a kisi fi duniɲa
ma.»
34 Na kui, e naxa a fala a bɛ, «Marigi,
muxu ki na taami ra tɛmui birin.»
35 Isa naxa e yaabi, «N tan nan na
kisi taami ra. Naxan na fa n tan ma,
a mu kaamɛ kolonma abadan. Naxan
na danxaniya n tan ma, a mu ye xɔli
kolonma sɔnɔn.
36 Kɔnɔ alɔ n a falaxi wo bɛ ki naxɛ, hali
wo to bara n to, wo mu laxi n na.
37 Baba Ala mixi naxan birin fima n ma,
a fama nɛ n ma, n mu mɛɛma e ra abadan,
38 barima n kelixi koore ma n Xɛɛma
waxɔnfe nan nabade. N mu faxi n yɛtɛ
waxɔnfe xa rabade.
39 N Xɛɛma wama nɛ n xa a xa mixi
birin nakeli faxɛ ma lɔxɔ dɔnxɔɛ. A mixi
naxee fixi n ma, hali keren naxa lɔɛ.
40 Na nan findixi n Baba sagoe ra, a
naxan yo na danxaniya a xa Di ma, na

kanyi xa abadan kisi sɔtɔ, n man xa a rakeli faxɛ ma lɔxɔ dɔnxɔɛ ma.»
41 Na kui, Yuwifie naxa so a mafalafe, barima a nu bara a fala, «N tan nan na taami ra naxan goro keli koore.»
42 E nu a falama nɛ, e naxɛ, «Isa xa mu yi ki, Yusufu xa di? Won mu a nga nun a baba kolon? A fa a falama di, a a goroxi nɛ keli koore?»
43 Isa naxa e yaabi, «Wo ba wɔyɛnfe wo bore tagi na mɔɔli ra.
44 Mixi yo mu nɔma fade n ma, xa Baba Ala, naxan n xɛɛxi, mu a kanyi mabɛndun n ma. N fan fama a kanyi rakelide faxɛ ma lɔxɔ dɔnxɔɛ.
45 A sɛbɛxi namiŋɔnmɛe xa Kitaabui kui, ‹Ala fama nɛ e birin xarande.› Naxan yo na Baba Ala xui ramɛ, a a xa masenyi suxu, na kanyi tan fama nɛ n ma.
46 Mixi yo mu na naxan bara Baba Ala to, bafe mixi ra naxan fatanxi Ala ra. Na keren nan bara Baba Ala to.»
47 «N xa a fala wo bɛ a nɔndi ki ma, naxan na danxaniya n ma, a bara abadan kisi sɔtɔ.
48 N tan nan na kisi taami ra.
49 Wo benbae taami don nɛ gbengberenyi ma, kɔnɔ e birin naxa faxa.
50 Taami naxan goroxi keli koore, a na be. Naxan yo na yi tan don, na kanyi mu faxama.
51 N tan nan na na kisi taami ra naxan goroxi keli koore. Naxan yo na yi taami tan don, a kisima nɛ abadan. Yi taami findixi n fate nan na, n naxan fima sɛrɛxɛ ra alako duniŋa xa kisi sɔtɔ.»
52 Na kui, sɔnxɔɛ naxa mini Yuwifie tagi, e nu a fala, «Pe, yi xɛmɛ nɔma a fate sube sode won yi ra di, won xa a don?»
53 Isa naxa a masen e bɛ, «N xa a fala wo bɛ a nɔndi ki ma, xa wo mu Adama xa Di fate sube don, xa wo mu a wuli min, kisi mu wo bɛ.
54 Naxan n sube donma, a n wuli min, na kanyi kisima nɛ abadan, n a rakelima nɛ faxɛ ma lɔxɔ dɔnxɔɛ.
55 N fate nan findixi baloe yati ra. N wuli nan findixi minse yati ra.
56 Naxan n sube donma, a n wuli min, n bara sabati na kanyi i, a fan bara sabati n fan i.
57 Baba Ala to n xɛɛxi, kisi fatanma naxan na, kisi na n fan yi a tan saabui ra. Na mɔɔli man na, naxan baloma n tan ma, na kanyi kisima n saabui ra.
58 Taami naxan goroxi keli koore, a na be. A mu luxi alɔ wo benbae taami naxan don. E tan faxa nɛ. Naxan yi taami tan donma, na kanyi kisima nɛ abadan.»
59 Isa yi masenyi ti nɛ a nu mixie kawandima tɛmui naxɛ Kapɛrɛnamu salide kui.

Isa fɔxirabirɛ gbegbe ŋanige masarafe

60 E to a xa masenyi mɛ, a fɔxirabirɛ wuyaxi naxa a fala, «Yi masenyi tan xɔrɔxɔ de! Nde nɔma tinde a ra?»
61 Isa to a kolon a a fɔxirabirɛe na yi wɔyɛnyi falafe e bore tagi, a naxa e maxɔrin, «N ma masenyi bara wo raxɔnɔ?
62 Xa a sa li go, wo sa Adama xa Di to te ra koore ma, a kelixi dɛnnaxɛ?
63 Ala Xaxili Sɛniyɛnxi nan kisi fima mixi ma. Fate bɛndɛ tan mu nɔma sese ra. N masenyi naxan tixi wo bɛ, a Ala Xaxili Sɛniyɛnxi nun kisi sɔtɔ ki nan masenma.
64 Kɔnɔ mixi ndee na wo ya ma, naxee mu danxaniyaxi.» Isa na fala nɛ barima kabi a fɔlɛ, a nu a kolon naxee mu danxaniyaxi, a nun naxan fama a yanfade, a a sa kuntigie bɛlɛxɛ.
65 A man naxa a masen, «Na nan a ra, n a falaxi nɛ wo bɛ, a mixi yo mu nɔma fade n xɔn ma, xa Baba Ala mu na danxaniya fi a ma.»
66 Na xanbi, a fɔxirabirɛ gbegbe naxa ŋanige masara, e gbilen a fɔxɔ ra.
67 Na kui, Isa naxa a fɔxirabirɛ fu nun firinyie maxɔrin, «Wo tan go? Wo fan wama kelife n xun ma?»
68 Simɔn Piyɛri naxa a yaabi, «Marigi, xa muxu gbilen i fɔxɔ ra, muxu fa sigama nde xɔn ma? Abadan kisi masenyi na i tan nan yi.
69 Muxu bara la a ra, muxu man bara gɛ a kolonde, a i tan nan na Ala xa Sɛniyɛntɔɛ ra.»
70 Isa naxa e yaabi, «N tan xa mu wo sugandi, wo tan mixi fu nun firinyie? Kɔnɔ mixi keren na wo ya ma, adama sentanɛ nan a ra.»
71 A nu Simɔn Isikariyoti xa di Yudasi nan ma, naxan nu na a fɔxirabirɛ fu nun firinyie ya ma. A tan nan nu fama a yanfade, a a sa kuntigie bɛlɛxɛ.

7

Isa xunyae xa danxaniyatareɲa

1 Na xanbi, Isa naxa Galile bɔxi isa fɔlɔ.
A mu nu Yudaya tan iɲɛrɛma, barima
Yuwifi kuntigie nu katafe nɛ e xa a faxa.
2 Yuwifie xa Bage Ti Sali to nu bara
makɔrɛ,
3 Isa xunyae naxa a fala a bɛ, «A lan nɛ
i xa keli yi bɔxi ma, i siga Yudaya, alako i
fɔxirabirɛe naxee sa na naa, e fan xa i xa
walie to, i naxee rabama.
4 Mixi mu a xa wali nɔxunma xa a
wama duniɲa xa a kolon. I to yi tɔnxumae
rabama, a lanma i xa e raba kɛnɛ ma.»
5 E na fala nɛ, barima hali e to findixi a
xunyae ra, e mu nu laxi a ra.
6 Isa naxa a masen e bɛ, «N ma waxati
mu nu a li sinden, kɔnɔ waxati yo mu na
wo tan xa fe ma.
7 Duniɲa mu nɔma wo tan xɔnde, kɔnɔ
e n tan xɔnma, barima n seedeɲɔxɔya
bama e xa fe ra, a e xa walie kobi.
8 Wo tan xa te Darisalamu, wo sa sali
raba naa. N tan mu sigama, barima n ma
waxati mu gɛxi a lide sinden.»
9 A na fala xanbi, a naxa lu Galile.

Isa kawandi tife Darisalamu

10 A xunyae to te sali rabade
Darisalamu, Isa fan naxa siga, kɔnɔ a
gundo ki ma.
11 Sali to nu rabafe, Yuwifi kuntigie nu
a fenfe Darisalamu, e nu maxɔrinyi ti, «A
na minden?»
12 Mixie nu wɔyɛn gbegbe makɔyikɔyima
e bore tuli Isa xa fe ra. Ndee a falama a
mixi fanyi nan a ra, ndee a falama a a na
ɲama ratantanfe nan tui.
13 Kɔnɔ e to nu gaaxuxi Yuwifi kuntigie
ya ra, mixi yo mu nu suusama a xa fe
falade kɛnɛ ma.
14 Yuwifie nu sali naxan nabafe, lɔxun
keren na a ra. Na to nu bara siga han
a tagi, Isa naxa te hɔrɔmɔbanxi kui, a
kawandi ti fɔlɔ.
15 Yuwifi kuntigie naxa kaaba, e nu a
fala, «Yi xɛmɛ lɔnnixi yi mɔɔli ra di, a to
mu xaranxi?»
16 Isa naxa e yaabi, «N kawandi naxan
tima, a mu kelixi n tan xa ma. A kelixi n
Xɛɛma nan ma.
17 Mixi naxan wama Ala waxɔnfe
rabafe, a nɔma nɛ a kolonde xa yi xaranyi
fatanxi Ala nan na. Xa n gbe gbansan na
a ra, mixie a kolonma nɛ nu.
18 Mixi naxan wɔyɛnma a yɛtɛ xaxili
ma, a matɔxɔɛ fenfe a yɛtɛ nan bɛ. Kɔnɔ
naxan matɔxɔɛ fenfe a Xɛɛma bɛ, nɔndi
falɛ nan na kanyi ra, tinxintareya yo mu
naxan bɔɲɛ ma.
19 Annabi Munsa yati nan Ala xa sɛriyɛ
soxi wo yi ra, kɔnɔ wo mu a ratinmɛxi.
Munfe ra wo wama n faxafe?»
20 Ɲama naxa a fala, «Ɲinnɛ nan na i
fɔxɔ ra! Nde katafe i faxade?»
21 Isa naxa e yaabi, «N kaabanako keren
nan naba, a fa wo birin dɛ ixara.
22 Munsa a benbae xa sɛriyɛ falaxi nɛ
wo bɛ a wo xa wo xa di xɛmɛe sunna. Wo
na rabama hali malabu lɔxɔɛ.
23 Xa xɛmɛ sunnama malabu lɔxɔɛ
alako Annabi Munsa xa sɛriyɛ naxa fa
kana, wo xɔnɔma n tan ma munfe ra, n to
furema fate birin nayalan malabu lɔxɔɛ
ma?
24 Wo xa fee kui mato a fanyi ra beenun
wo xa kiiti sa. Kiiti xa tinxin.»
25 Darisalamuka ndee nu a falafe,
«Kuntigie mu na katafe yi xa faxade?
26 A mato, a tan nan wɔyɛnfe kɛnɛ ma
yi ki, kɔnɔ e mu sese falama a bɛ! Ka e
bara la a ra, a Ala xa Mixi Sugandixi na a
ra?
27 Kɔnɔ won birin Isa baride kolon. Ala
xa Mixi Sugandixi tan na fa, a baride mu
kolonma.»
28 Na kui, Isa naxa kawandi ti a xui itexi
ra hɔrɔmɔbanxi kui, «Wo n kolon, wo n
kelide fan kolon? Kɔnɔ n tan mu faxi n
yɛtɛ kan ɲanige xa ma. Nɔndi Kanyi nan
n xɛɛxi, kɔnɔ wo tan mu a kolon.
29 N tan a kolon, barima n fatanxi a tan
nan na. A tan nan n xɛɛxi.»
30 Na kui, e naxa kata a suxude, kɔnɔ e
mu nɔ, barima a xa waxati mu nu a lixi
sinden.
31 Kɔnɔ ɲama ya ma mixi gbegbe naxa
danxaniya Isa ma, e nu a fala, «Ala
xa Mixi Sugandixi na fa, a tɔnxuma
makaabaxie rabama dangi yi xɛmɛ ra?»
32 Farisɛnie to a mɛ, ɲama nu naxan
makɔyikɔyife Isa xa fe ra, e tan nun
sɛrɛxɛdubɛ kuntigie naxa hɔrɔmɔbanxi
kɔsibilie xɛɛ, e xa sa Isa suxu.
33 Isa naxa a masen, «N na wo ya ma
sinden dondoronti, n fa siga n Xɛɛma yire.

34 Wo fama nɛ n fende, kɔnɔ wo mu n
toma. N sa luma dɛnnaxɛ, wo mu nɔma
naa lide.»
35 Yuwifi kuntigie naxa e bore maxɔrin,
«Yi wama sigafe minden, won mu sa
nɔma a tode dɛnnaxɛ? Ka a waxi nɛ a
xa sa sabati ɲamanɛ gbɛtɛ alɔ muxu xa
mixi ndee, alako a xa sa si gbɛtɛe xaran?
36 A to a masenxi a muxu fama a fende
kɔnɔ muxu mu a toma, a a sa luma
dɛnnaxɛ, muxu mu nɔma naa lide, a waxi
munse falafe?»

Kisi ye

37 Na sali waxati lɔxɔ dɔnxɔɛ ma, naxan
tide gbo boore birin bɛ, Isa naxa keli, a a
masen a xui itexi ra, «Ye xɔli na naxan yo
ma, a xa fa n xɔn, a xa a min.
38 Alɔ Kitaabui a masenxi ki naxɛ,
naxan yo na danxaniya n ma, kisi ye
bulama nɛ a bɔɲɛ kui, alɔ xure naxan
susuma.»
39 A nu na Ala Xaxili nan ma fe
masenfe, a xa danxaniyatɔɛe nu fama
naxan sɔtɔde. Na waxati, Ala Xaxili mu
nu faxi sinden, barima Isa xa xunnakeli
mu nu makɛnɛnxi sinden.
40 Ɲama to a xa masenyi mɛ, ndee
naxa a fala, «Muxu nu namiɲɔnmɛ naxan
mamɛxi a xa fa, a tan nan yati yi ki!»
41 Gbɛtɛ fan naxa a fala, «Ala xa Mixi
Sugandixi nan na yi ra!» Kɔnɔ ndee
fan naxa a fala, «Ala xa Mixi Sugandixi
findima Galileka ra?
42 Kitaabui mu a masenxi xɛ, a Ala xa
Mixi Sugandixi kelima Dawuda bɔnsɔɛ
nɛ, a keli Bɛtɛlɛɛmu, Dawuda xɔnyi?»
43 Na kui, ɲama mu nu lanxi Isa xa fe
ma.
44 Ndee nu wama a suxufe, kɔnɔ mixi
yo mu nɔ.
45 Na kui, kɔsibilie naxa gbilen
sɛrɛxɛdubɛ kuntigie nun Farisɛnie yire.
Na kuntigie naxa e maxɔrin, «Munfe ra
wo mu faxi a ra be?»
46 Kɔsibilie naxa e yaabi, «A xa masenyi
dangi adamadie xa masenyi birin na.»
47 Farisɛnie fan naxa e yaabi, «Pe, a
bara wo fan madaxu?
48 Mixi keren na kuntigie xa na mu
Farisɛnie ya ma naxan laxi a ra?
49 Yi ɲama tan mu sɛriyɛ Kitaabui
kolon. Mixi dankaxie nan e ra.»
50 Kɔnɔ Nikodemu, naxan nu bara siga
Isa yire, a naxa a fala a boore kuntigie bɛ,
51 «Won ma sɛriyɛ ki ma, mixi nɛ
makiitima, a mu maxɔrinma xɛ alako a
xa kolon sinden a fe naxan nabaxi?»
52 E naxa a yaabi, «Galileka nan na i fan
na? A mato Kitaabui kui, namiɲɔnmɛ yo
mu kelima Galile bɔxi!»
53 Na xanbi, kankan naxa siga a xɔnyi.

8

Ginɛ yɛnɛla makiitife

1 Isa naxa siga Oliwi geya ma.
2 Kuye to iba, a naxa siga hɔrɔmɔbanxi.
Ɲama to fa a yire, a naxa dɔxɔ, a so e
kawandife.
3 Sɛriyɛ karamɔxɔe nun Farisɛnie fan
naxa fa ginɛ nde ra, e naxan suxuxi a na
yɛnɛ rabafe. E naxa a ti mixi birin ya i,
4 e a fala Isa bɛ, «Karamɔxɔ, muxu yi
ginɛ suxuxi yɛnɛ nan xun.
5 Sɛriyɛ ki ma, Annabi Munsa muxu ya-
marixi nɛ muxu xa yi ginɛ mɔɔli magɔnɔ
gɛmɛ ra han a faxa. I tan a toxi di?»
6 E nu na gantanyi nan tefe a bɛ na
maxɔrinyi ra, a xa fe nde fala, e nɔma a
kalamude naxan ma. Isa naxa a igoro, a
nu fa sɛbɛli ti bɔxi ma a bɛlɛxɛsole ra.
7 E to dɔxɔ a ra, a naxa keli, a a fala e
bɛ, «Yunubi mu na naxan ma wo ya ma,
na singe xa yi ginɛ gɔnɔ.»
8 A man naxa a igoro, a nu fa sɛbɛli ti
bɔxi ma.
9 E to a xa wɔyɛnyi mɛ, e birin naxa
siga keren keren, fɔlɔfe forie ma. Ginɛ
gbansan to lu Isa ya i,
10 Isa naxa keli, a ginɛ maxɔrin, «Naxee
fa i ra, e na minden? Mixi yo mu lu naxan
i makiitima?»
11 Ginɛ naxa a yaabi, «N marigi, mixi yo
mu lu.» Isa naxa a fala a bɛ, «Awa, n fan
mu i makiitima. Siga, i naxa yunubi raba
sɔnɔn.»

Isa nan na duniɲa naiyalanyi ra

12 Isa man naxa wɔyɛnyi tongo, a a
masen ɲama bɛ, «N tan nan na duniɲa
naiyalanyi ra. Naxan na bira n fɔxɔ
ra, a mu ɲɛrɛma dimi kui muku. Kisi
naiyalanyi nan yanbama na kanyi bɛ.»

13 Na kui, Farisɛnie naxa a fala a bɛ,
«I na i yɛtɛ kan nan seede bafe. I xa
seedeɲɔxɔya mu findixi nɔndi ra.»
14 Isa naxa e yaabi, «Hali n seede
ba n yɛtɛ bɛ, n ma seedeɲɔxɔya findixi
nɔndi nan na, barima n a kolon n kelixi
dɛnnaxɛ, n man a kolon n sigafe dɛnnaxɛ.
Kɔnɔ wo tan mu n kelide kolon, wo mu n
sigade fan kolon.
15 Wo tan mixi makiitima adama xaxili
nan na. N tan mu mixi yo makiitima.
16 Kɔnɔ xa n sa mixi makiitima, n ma
kiiti findima nɔndi nan na, barima n
keren xa mu a ra. N tan nun Baba Ala
nan a ra, a tan naxan n xɛɛxi.
17 A sɛbɛxi wo xa sɛriyɛ Kitaabui kui, a
xa mixi firin xa seedeɲɔxɔya baxi lan e
bore ma, na xa suxu nɔndi ra.
18 N tan nan na n yɛtɛ seede ra. Baba
Ala fan, a tan naxan n xɛɛxi, a fan
seedeɲɔxɔya bama n ma fe ra.»
19 E naxa Isa maxɔrin, «I baba na
minden?» A naxa e yaabi, «Wo mu n
kolon, wo mu n Baba fan kolon. Xa wo
n kolon nɛ nu, wo n Baba fan kolonma nɛ
nu.»
20 Isa yi masenyi ti hɔrɔmɔbanxi,
hadiya sase yire nɛ, kɔnɔ mixi yo mu a
suxu, barima a xa waxati mu nu a lixi
sinden.

Isa findixi Ala xa Xɛɛra nan na

21 Isa man naxa a masen e bɛ, «N fama
nɛ sigade. Wo n fenma nɛ, kɔnɔ wo lɔɛma
nɛ wo xa yunubie xa fe ra. N sigama
dɛnnaxɛ, wo tan mu nɔma sigade naa.»
22 Yuwifi kuntigie naxa a fala e bore
tagi, «Pe, a to a falama, a a sigama
dɛnnaxɛ, won tan mu nɔma sigade naa,
a waxi a yɛtɛ nan faxafe ba?»
23 Isa naxa a masen e bɛ, «Duniɲa mixie
nan na wo ra. Kɔnɔ n tan kelixi koore nɛ.
Wo xɔnyi findixi yi duniɲa nan na, kɔnɔ
n tan xɔnyi mu a ra.
24 N a falaxi wo bɛ na nan ma, a wo
lɔɛma nɛ wo xa yunubie xa fe ra. Xa
wo mu la a ra, a n tan nan na naxan na
abadan, wo faxama nɛ wo xa yunubie na
wo ma.»
25 E naxa a maxɔrin, «I findixi nde ra?»
Isa naxa e yaabi, «Kabi a fɔlɛ, n na falama
wo bɛ.
26 Marakɔrɔsi gbegbe nan n yi ra wo tan
mabiri, naxan findima kiiti xɔrɔxɔɛ ra wo
bɛ. Nɔndi falɛ nan n Xɛɛma ra. N naxan
mɛxi a ra, n na nan falama duniɲa bɛ.»
27 E mu a fahaamu a Isa nu wɔyɛnfe e
bɛ Baba Ala nan ma fe ra.
28 Na kui, Isa naxa a masen e bɛ, «Wo
na Adama xa Di rate wuri kɔn na tɛmui
naxɛ, wo a kolonma nɛ, a n tan nan na
naxan na abadan, n man mu fefe rabama
n yɛtɛ ra, n mu fefe falama fo n Baba na
naxan masen n bɛ.
29 N tan nun n Xɛɛma nan a ra. A
mu n nabɛɲinxi, barima n a waxɔnfe nan
nabama tɛmui birin.»
30 Isa to nu yi fee masenma, mixi gbegbe
naxa danxaniya a ma.

Iburahima xa die nun Ibulisa xa die

31 Na kui, Isa naxa a masen Yuwifie bɛ
naxee nu bara danxaniya a ma, «Xa wo lu
n xui rabatu ra, wo findixi n fɔxirabirɛe
yati nan na.
32 Wo na nɔndi kolon, a wo xɔrɛyama
nɛ.»
33 E naxa a yaabi, «Annabi Iburahima
bɔnsɔɛ nan na muxu ra. Han to, muxu
tan mu nu findi mixi yo xa konyie ra!
Munfe ra i a falaxi a muxu xɔrɛyama nɛ?»
34 Isa naxa a fala e bɛ, «N xa nɔndi fala
wo bɛ, mixi naxan yunubi rabama a bara
lu yunubi xa konyiya kui.
35 Mixi xa konyi mu luma fɔxɔɛ ra
abadan. Kɔnɔ mixi xa di tan, a xɔnyi nan
na fɔxɔɛ ra abadan.
36 Na kui, xa Ala xa Di wo xɔrɛya, a lima
wo xɔrɛya nan yati sɔtɔxi.»
37 «N a kolon tan, a Iburahima bɔnsɔɛ
nan na wo ra, kɔnɔ wo katafe n faxade nɛ
wo to tondixi n ma masenyi ra.
38 N tan bara naxan to Baba Ala ra, n
na nan falama. Wo fan bara naxan mɛ
wo baba ra, wo na nan nabama.»
39 E naxa a yaabi, «Annabi Iburahima
nan na muxu baba ra.» Isa naxa a masen
e bɛ, «Xa Iburahima xa die nan yati wo ra
nu, wo luma Iburahima fɔxi nan naba ra
nu.
40 Kɔnɔ wo tan na katafe n faxade, n tan
naxan nɔndi falama wo bɛ n naxan mɛxi
Ala ra. Iburahima wali ki mu lanxi na ma.
41 Wo na wo baba nan fɔxi rabafe.» E
naxa a fala a bɛ, «Yɛnɛ die xa mu na muxu
tan na de! Ala keren nan na muxu Baba
ra.»

42 Isa naxa a masen e bɛ, «Xa Ala nan
wo Baba ra nu, wo n xanuma nɛ nu,
barima n to na wo ya ma be, n kelixi Ala
nan ma. N mu faxi n yɛtɛ xa ra, a tan nan
n xɛɛxi.
43 Munfe ra wo mu n xui fahaamuma?
Wo mu nɔxi n ma masenyi ramɛde.
44 Wo tan baba findixi Ibulisa nan na,
a xɔli man wo ma wo xa a tan nan sago
raba. Kabi a fɔlɛ, faxɛti nan a ra. A mu
tinma nɔndi ra, barima nɔndi yo mu na a
xa fe kui. A to wule falama, a a yɛtɛ xui
nan yati falafe, barima wule falɛ nan a ra
naxan findixi wule birin baba ra.
45 Kɔnɔ n tan to nɔndi nan falama, wo
mu lama n na.
46 Nde nɔma n kalamude yunubi ma?
Xa n nɔndi nan falama, munfe ra wo mu
laxi n na?
47 Mixi naxan kelixi Ala ma, na Ala xui
mɛma. Na kui, wo tan mu a mɛma barima
wo mu kelixi Ala ma.»
48 Yuwifi kuntigie naxa a fala, «Nɔndi
na muxu bɛ. Samarika ɲinnɛ kanyi nan i
tan na.»
49 Isa naxa e yaabi, «Ɲinnɛ mu n tan
fɔxɔ ra. N tan n Baba nan binyama, kɔnɔ
wo tan n yelebuma.
50 N mu n yɛtɛ igboma. Ala nan n ma fe
itema. Kiiti birin na a tan nan yi ra.
51 N xa a fala wo bɛ a nɔndi ki ma, xa
naxan yo n xui suxu, na kanyi mu saya
kolonma abadan.»
52 Yuwifie naxa a fala a bɛ, «Muxu bara
gɛ a kolonde fa a ɲinnɛ nan na i fɔxɔ
ra. Iburahima nun namiɲɔnmɛe birin
laaxira nɛ, kɔnɔ i tan naxɛ, ‹Xa naxan
yo n xui suxu, a kanyi mu saya kolonma
abadan.›
53 Pe, muxu benba Iburahima to fa
laaxira nɛ, i tan dangi a ra? Namiɲɔnmɛe
fan laaxira nɛ. I tan fa i yɛtɛ findixi nde
ra?»
54 Isa naxa e yaabi, «Xa n tan nan n yɛtɛ
matɔxɔma, matɔxɔɛ fufafu nan na ki. N
Baba nan n ma fe itexi, wo naxan ma, a
wo Marigi Ala!
55 Wo mu a tan Ala kolon, kɔnɔ n tan a
kolon. Xa n a fala, a n mu a kolon, n bara
findi wule falɛ ra, alɔ wo tan. N tan Ala
kolon, n man a xa masenyi rabatuma.
56 Wo benba Iburahima sɛɛwa nɛ n fa
lɔxɔɛ tofe ra. A a to nɛ yati, a ɲɛlɛxin.»
57 Yuwifi kuntigie naxa a yaabi, «Hali
ɲɛ tongo suuli, i mu nu a sɔtɔ sinden.
Munse a niyaxi i xa a fala a i tan bara
Iburahima to?»
58 Isa naxa a masen e bɛ, «N xa a fala
wo bɛ a nɔndi ki ma, beenun Iburahima
xa bari, n tan na.»
59 E naxa gɛmɛe tongo keren na, e xa
a magɔnɔ na masenyi xa fe ra, kɔnɔ Isa
naxa a nɔxun, a mini hɔrɔmɔbanxi kui.

9

Isa dɔnxui ya rabɔɔfe

1 Isa to nu kira xɔn, a naxa dɔnxui nde
to naxan barixi dɔnxuya kui.
2 A fɔxirabirɛe naxa a maxɔrin,
«Karamɔxɔ, nde xa yunubi a niyaxi yi
xɛmɛ xa bari a dɔnxuxi, a tan ka a
barimixie?»
3 Isa naxa e yaabi, «A xa yunubi mu a
ra, a barimixie fan gbe mu a ra. A rabaxi
nɛ alako Ala xa wali xa makɛnɛn a xa fe
kui.
4 Fanni kuye ibaxi, fo won xa n Xɛɛma
xa wali raba, barima kɔɛ na fafe. A na so,
mixi mu nɔma walide sɔnɔn.
5 N to na duniɲa ma yi ki, n tan nan na
duniɲa naiyalanyi ra.»
6 A na fala xanbi, Isa naxa dɛye bɔxun
bɔxi, a bɛndɛ yogon a ra. A naxa na maso
dɔnxui ya ma,
7 a fa a fala a bɛ, «Sa i ya raxa Silɔmu
ye yire.» Na Silɔmu xili nan falaxi e xa
xui, «Xɛɛra». Na kui, dɔnxui naxa sa a ya
raxa, a gbilen, a ya se toma.
8 A dɔxɔbooree nun naxee nu darixi a
to ra kulɛ matide, e naxa a fala, «Yi xɛmɛ
xa mu nu dɔxɔma be, a nu kulɛ mati?»
9 Ndee naxɛ, «Iyo, a tan nan a ra.»
Gbɛtɛe naxɛ, «Ade, e maniyaxi nɛ.» Kɔnɔ
a tan xɛmɛ naxa wɔyɛn e bɛ, a a fala, «N
tan nan yati a ra!»
10 Na kui, e naxa a maxɔrin, «I ya fa
rabɔɔxi di?»
11 A naxa e yaabi, «Xɛmɛ naxan xili
falama Isa, na nan bɛndɛ yogon dɛye ra,
a a sa n ya ma, a fa a fala n bɛ, ‹Sa i ya
raxa Silɔmu ye yire.› Na kui, n to sa n ya
raxa, n naxa se to.»
12 E naxa fa a maxɔrin, «Yi xɛmɛ na
minden?» A naxa e yaabi, «N mu a
kolon.»

13 E naxa dɔnxui rayalanxi xanin
Farisɛnie yire.
14 Isa dɛye masunbuxi bɛndɛ ra lɔxɔ
naxɛ, a dɔnxui ya rabɔɔ, malabu lɔxɔɛ
nan nu a ra.
15 Na kui, Farisɛnie fan naxa so a
maxɔrinfe, a ya rabɔɔxi ki naxɛ. A naxa e
yaabi, «A bɛndɛ yogonxi nan sa n ya ma,
n e raxa, e se to.»
16 Farisɛni ndee naxa a fala, «Yi xɛmɛ
Isa, a mu kelixi Ala xa ma, barima a mu
malabu lɔxɔɛ sɛriyɛ rabatuma.» Kɔnɔ
gbɛtɛe nu a falama, «Yunubitɔɛ nɔma
yi kaabanako mɔɔlie rabade?» Na kui,
Farisɛnie mu nu lanxi e bore ma.
17 E man naxa dɔnxui rayalanxi
maxɔrin, «A to i tan nan ya rabɔɔxi, I
tan a xa fe toxi di?» A naxa e yaabi,
«Namiŋɔnmɛ nan a ra.»
18 Yuwifi kuntigie nu siikɛxi na dɔnxui
xa fe ra. E mu nu a kolon xa dɔnxui
yati yati nan nu a ra. Na kui, e naxa a
barimixie xili,
19 e e maxɔrin, «Wo xa di nan ya, wo
naxan ma a a dɔnxuxi nan barixi? A ya
fa rabɔɔxi di?»
20 A barimixie naxa e yaabi, «Muxu a
kolon, a muxu xa di nan a ra. Muxu man
a kolon, a a barixi dɔnxuya nan kui.
21 Kɔnɔ a ya fa rabɔɔxi ki naxɛ, muxu
mu na tan kolon. Muxu man mu a kolon
mixi yo na rabaxi a bɛ. Wo a tan nan
maxɔrin. Dimɛdi xa mu a ra, a yɛtɛ a xa
dɛntɛgɛ sama.»
22 A xa mixie na yaabi ti nɛ, barima e
nu gaaxuxi Yuwifi kuntigie ya ra. Nee nu
bara lan a ma a mixi yo naxan na a fala
Isa Ala xa Mixi Sugandixi nan a ra, e xa
tɔnyi dɔxɔ na kanyi ma a naxa so salide
kui.
23 Na nan a niya a barimixie naxa a
fala, «Dimɛdi xa mu a ra, wo a tan nan
maxɔrin.»
24 Na kui, Farisɛnie naxa na dɔnxui
rayalanxi xili a firin nde, e a fala a bɛ,
«I i kali Ala ra, i nɔndi fala. Muxu tan a
kolon a yunubitɔɛ nan na na xɛmɛ ra.»
25 A naxa e yaabi, «Xa yunubitɔɛ nan a
ra, n tan mu a kolon. Kɔnɔ n fe keren tan
kolon: N nu dɔnxuxi nɛ, kɔnɔ n ya bara
fa se to.»
26 E man naxa a maxɔrin, «A munse
raba i ra? A i ya rabɔɔxi di?»
27 A naxa e yaabi, «N ɲan bara na fala
wo bɛ, kɔnɔ wo mu tin n xui ramɛde. Wo
man fa wama n xa gbilen a ma munfe ra?
Ka wo fan waxi findife a fɔxirabirɛ nan
na?»
28 E naxa a konbi, e a fala a bɛ, «I tan
nan findixi a fɔxirabirɛ ra! Annabi Munsa
fɔxirabirɛe nan na muxu tan na!
29 Muxu a kolon tan, a Ala wɔyɛn nɛ
Annabi Munsa bɛ, kɔnɔ yi xɛmɛ Isa tan,
muxu mu a kelide kolon.»
30 Xɛmɛ naxa e yaabi, «Fe makaabaxi
nan ya! A bara n ya rabɔɔ, kɔnɔ wo tan
mu a kelide kolon!
31 Won a kolon tan, a Ala mu yunubitɔɛ
xa duba tongoma. Naxan gaaxuma a ya
ra, a a sago raba, a na nan xa maxandi
suxuma.
32 Duniŋa birin a kolon mixi mu nɔma
dɔnxui ya rabɔɔde naxan barixi dɔnxuya
kui.
33 Xa yi xɛmɛ mu kelixi Ala xa ma nu, a
mu nɔma fefe rabade.»
34 E naxa a yaabi, «I tan naxan bar-
ixi yunubi kui, i waxi findife muxu
karamɔxɔ ra?» E naxa fa a keri salide.
35 Isa to a mɛ, a e bara a keri salide, a
naxa sa a fen, a a maxɔrin, «I danxaniyaxi
Adama xa Di ma?»
36 A naxa a yaabi, «Marigi, a fala n bɛ
mixi naxan a ra, alako n xa danxaniya a
ma.»
37 Isa naxa a fala a bɛ, «I ɲan bara a to.
A tan nan man wɔyɛnfe i bɛ yi ki.»
38 A naxa a fala Isa bɛ, «Marigi, n bara
danxaniya.» A fa a suyidi a bɛ.
39 Isa naxa a masen, «N faxi yi duniŋa
ma mixie makiitife nan ma, alako dɔnxui
xa se to, ya kanyi xa dɔnxu.»
40 Farisɛni naxee nu na naa, e naxa a
xui mɛ, e a maxɔrin, «Pe, dɔnxui nan na
muxu fan na?»
41 Isa naxa a masen e bɛ, «Xa dɔnxui
nan na wo ra nu, yunubi mu luma wo ma.
Kɔnɔ wo to a falama, a wo ya fan, wo xa
yunubi bara lu wo ma.»

10

Xuruse dɛmadonyi xa taalie

1 «N xa nɔndi fala wo bɛ, muŋɛti
nun suute mu soma gɔɔrɛ naadɛ ra. E
tuganma nɛ sansanyi xun ma.

2 Naxan soma gɔɔrɛ naadɛ ra, na nan
findixi xuruse dɛmadonyi ra.
3 Naadɛ kantama nan naadɛ rabima a
bɛ. A na wɔyɛn xurusee ra, e birin bira
a fɔxɔ ra. A kankan xili a xili ra, e birin
mini tande.
4 A na a gbe birin namini, a sa tima e
ya ra nɛ, e fan bira a fɔxɔ ra, barima e a
xui kolon.
5 Xa mixi gbɛtɛ na a ra e mu naxan
kolon, e mu birama a fɔxɔ ra muku. E
e gima nɛ na tan ya ra, barima e mu a xui
kolon.»
6 Isa naxa na taali wɔyɛnyi fala e bɛ,
kɔnɔ e mu a xa masenyi fahaamu.

7 Na kui, Isa man naxa a masen, «N xa
a fala wo bɛ a nɔndi ki ma, n tan nan na
yɛxɛɛe xa naadɛ ra.
8 Naxee singe fa n bɛ, muŋɛtie nun
suutee nan na e birin na. Yɛxɛɛe mu e
tan xui ramɛ.
9 N tan nan na gɔɔrɛ naadɛ ra. Naxan
yo na so n saabui ra, a kanyi kisima nɛ, a
nu so, a nu mini, a nu baloe sɔtɔ.
10 Muŋɛti tan mu fama fefe ma bafe
muŋɛ tide, faxɛ tide, nun kasarɛ sade. N
tan faxi nɛ, alako mixie xa kisi sɔtɔ, e xa
duniŋɛigiri xa fan a fanyi ra.»

11 «N misaalixi xuruse kantama fanyi
nan na, naxan mu tondima faxade a xa
xuruse kantɛ kui.
12 Walikɛ nan a gima wula bare ya ra,
barima xurusee mu findixi a gbe ra, a
bɔŋɛ mu na e kantafe ra. A xurusee
rabɛŋinma nɛ, wula bare ndee faxa, a
ndee rayensen yɛ.
13 Walikɛ mu a ŋɛngi sama xurusee xa
fe xɔn.
14 N tan misaalixi xuruse kantɛ fanyi
nan na. Xurusee kantɛ nun a xa xurusee,
e e bore kolon,
15 alɔ n tan nun Baba Ala muxu muxu
bore kolonxi ki naxɛ. N fan bara tin
faxade n ma xurusee bɛ.»

16 «Yɛxɛɛ gbɛtɛe fan na n bɛ naxee mu
na yi gɔɔrɛ kui. Fo n xa fa nɛ nee fan na.
E fan n xui ramɛma nɛ, yɛxɛɛe birin findi
gɔɔrɛ keren na, xuruse dɛmadonyi keren
bɛ.
17 Na nan a toxi Baba Ala n xanuxi,
barima n nan n nii fima, alako n man xa
a rasuxu.
18 Mixi xa mu n tan nii bama de, n tan
yɛtɛ yati a fima. Nɔɛ na n bɛ, n xa n nii
fi. Nɔɛ man na n bɛ, n xa gbilen a rasuxu
ra. N Baba n yamarixi na nan na.»
19 Yuwifie man mu nu lanxi e bore ma
na masenyi xa fe ra.
20 Mixi gbegbe nu a falafe nɛ, «Ɲinnɛ
nan na yi fɔxɔ ra. A bara daxu. Wo wo
tuli matima a ra munfe ra?»
21 Kɔnɔ booree nu e yaabima, «Ɲinnɛ
na mixi naxan fɔxɔ ra, a mu wɔyɛnma yi
mɔɔli ra de! Ka ŋinnɛ nɔma dɔnxui ya
rabɔɔde?»

Yuwifie xa danxaniyatareŋa

22 Xinbeli tɛmui to nu a ra, Darisala-
mukae nu na Hɔrɔmɔbanxi Rabi Sali nan
nabafe.
23 Isa nu ŋɛrɛfe hɔrɔmɔbanxi yire nde,
dɛnnaxɛ xili «Mangɛ Sulemani xa bun-
tunyi.»
24 Yuwifie naxa Isa rabilin mɛnni, e a
fala a bɛ, «I siikɛ bama muxu ma mun
tɛmui? Xa i tan nan findixi Ala xa Mixi
Sugandixi ra, a fala muxu bɛ a fiixɛ ra.»
25 Isa naxa e yaabi, «N ŋan bara a fala
wo bɛ, kɔnɔ wo mu laxi n na. N fe naxee
rabama n Baba xili ra, nee nan findixi
seedeŋɔxɔya ra n ma fe ra.
26 Kɔnɔ wo mu danxaniyaxi, barima n
ma yɛxɛɛe xa mu wo ra.
27 N gbe yɛxɛɛe tan n xui mɛma, n e
kolon, e birama n fɔxɔ ra.
28 N tan abadan kisi nan fima e ma. E
mu lɔɛma abadan, sese man mu e bama
n yi ra.
29 N Baba, a tan naxan e so n yi ra, a
dangi birin na. Sese mu nɔma e bade a
tan Baba Ala yi ra.
30 N tan nun Baba Ala, muxu birin
keren.»
31 Yuwifie man naxa gɛmɛe tongo, e xa
Isa magɔnɔ a faxa xili ma,
32 kɔnɔ a naxa a fala e bɛ, «N bara
wali fanyi gbegbe raba wo ya xɔri, naxee
fatanxi Baba Ala ma. Wo a fala n bɛ
ba, wo fa waxi n faxafe n ma wali fanyi
mundun ma?»
33 E naxa a yaabi, «Muxu mu i
magɔnɔfe xɛ i xa wali fanyi nde xa ma.
Muxu i magɔnɔma i to Ala rasɔtɔfe. I tan
ibunadama waxi i yɛtɛ findife Ala ra!»

34 Isa naxa e yaabi, «A mu sɛbɛxi xɛ wo
xa sɛriyɛ Kitaabui kui, a Ala a masen nɛ,
‹N tan Ala bara a fala, alae nan wo ra›?
35 Kitaabui xui tan mu kanama. A xa
masenyi faxi naxee ma, Ala bara e xili
fala, ‹alae›.
36 N bara a fala Ala xa Di nan n na, kɔnɔ
a mu lanma wo xa a fala n bara Ala rasɔtɔ,
barima Baba Ala n tan nan sugandixi, a n
xɛɛ duniɲa ma.
37 Xa n mu n Baba xa walie xa rabama,
wo naxa la n na.
38 Kɔnɔ xa n a raba, wo xa la na wali
ra, hali wo mu la n tan na. Wo xa la n ma
wali ra, alako wo xa a kolon a Baba Ala
na n i, n fan na Baba Ala i.»
39 Isa to na fala, mixie man naxa kata a
suxude, kɔnɔ a naxa mini e bɛlɛxɛ.
40 Isa naxa gbilen Yurudɛn naakiri ma,
a lu mɛnni, Yaya mixie xunxa ye xɔɔra
fɔlɔ dɛnnaxɛ.
41 Mixi gbegbe naxa siga a yire, e
nu a fala e bore bɛ, «Annabi Yaya tan
mu tɔnxuma makaabaxi yo raba, kɔnɔ a
naxan birin masen yi xɛmɛ xa fe ra, a
birin findixi nɔndi nan na.»
42 Mɛnnika gbegbe naxa danxaniya Isa
ma.

11

Lasaru rakelife faxɛ ma

1 Xɛmɛ nde nu furaxi Betani naxan xili
Lasaru. A maaginɛe fan nu sabatixi naa,
Mariyama nun Marata.
2 Mariyama nan labundɛ ture sa Marigi
sanyie ma, a fa e mafuruku a xunsɛxɛ
ra. A tan nan maaxɛmɛ findi Lasaru ra,
naxan nu furaxi.
3 Na kui, Lasaru maaginɛe naxa xɛɛra
xɛɛ Isa ma, a xa sa a fala a bɛ, «Marigi, i
xanuntenyi furaxi.»
4 Isa to a mɛ, a naxa a masen, «Yi fure
mu sa raɲɔnma faxɛ xa ma, a fama Ala xa
nɔrɛ nan makɛnɛnde, alako Ala xa Di fan
xa matɔxɔɛ sɔtɔ a saabui ra.»
5 Isa nu Marata nun Mariyama nun e
maaxɛmɛ Lasaru xanuxi ki fanyi.
6 A to Lasaru furafe mɛ, a mu siga dɛdɛ,
a naxa lu naa xi firin man.
7 Na xanbi, a naxa a fala a fɔxirabirɛe
bɛ, «Won xa gbilen Yudaya bɔxi ma.»
8 A fɔxirabirɛe naxa a fala, «Karamɔxɔ,
Yuwifie kataxi i faxade dɛnnaxɛ ya, i tan
gbilenfe mɛnni nɛ?»
9 Isa naxa e yaabi, «Waxati fu nun firin
xa mu na fɛɛɲɛn keren kui? Xa naxan yo
a ɲɛrɛma yanyi ra, a mu a sanyi radinma
barima yi duniɲa naiyalanyi yanbama a
bɛ.
10 Kɔnɔ xa naxan yo a ɲɛrɛma kɔɛ ra, a
a sanyi radinma nɛ, barima naiyalanyi yo
mu a bɛ.»
11 A na fala xanbi, Isa man naxa a
masen, «Won xanuntenyi Lasaru bara xi,
kɔnɔ n sigafe a raxunude.»
12 A fɔxirabirɛe naxa a fala a bɛ, «Ma-
rigi, xa a na xife, a yalanma nɛ.»
13 Isa to Lasaru xife fala, a nu a faxafe
nan ma, kɔnɔ a fɔxirabirɛe tan ɲɔxɔ a ma,
a a nu malabui xi xɔli nan ma.
14 Na kui, Isa naxa wɔyɛn e bɛ a fiixɛ ra,
«Lasaru bara laaxira
15 kɔnɔ na rabafe n xanbi, a bara findi
sɛɛwɛ ra n bɛ, barima a xɔli n ma wo xa
danxaniya sɔtɔ yi fe kui. Yakɔsi, won xa
siga a yire.»
16 Na tɛmui Tomasi, a nu falama naxan
bɛ «Guli», a naxa a fala Isa fɔxirabirɛ
booree bɛ, «Won birin xɛɛ, won nun
karamɔxɔ birin xa faxa!»
17 Isa to so naa, a naxa a li Lasaru fure
bara xi naani raba gaburi kui.
18 Kilo saxan ɲɔndɔn nan nu na Betani
nun Darisalamu tagi. E to makɔrɛ,
19 Yuwifi gbegbe nu bara fa Marata nun
Mariyama xɔnyi, e maaxɛmɛ ɲɔnfe kunfa
bade.
20 Marata to Isa fafe mɛ, a naxa sa a
ralan, kɔnɔ Mariyama tan dɔxɔxi naxa lu
banxi.
21 Marata naxa a fala Isa bɛ, «Marigi,
xa i nu na be nu, n maaxɛmɛ mu faxama
nu.
22 Kɔnɔ hali yakɔsi, n a kolon a i na fefe
maxɔrin Ala ma, a a rabama nɛ i bɛ.»
23 Isa naxa a fala a bɛ, «I xunya kelima
nɛ faxɛ ma.»
24 Marata naxa a yaabi, «N a kolon
tan, a kelima nɛ faxɛ ma duniɲa raɲɔnyi,
faxamixie kelima tɛmui naxɛ.»
25 Isa naxa a masen a bɛ, «N tan nan
na marakeli nun kisi ra. Naxan na
danxaniya n ma, a kisima nɛ, hali a faxa.

26 Naxan yo baloxi, a danxaniyaxi n ma,
na kanyi mu lɔɛma abadan. I laxi na ra?»
27 A naxa a yaabi, «Iyo, Marigi! N laxi a
ra a i tan nan na Ala xa Mixi Sugandixi ra,
Ala xa Di, naxan lan a xa fa duniɲa ma.»
28 Marata na fala xanbi, a naxa siga a
xunya Mariyama fɔxɔ ra, a a fala a bɛ
e doro ma, «Karamɔxɔ bara fa, a na i
xilife.»
29 Mariyama to a mɛ, a naxa keli keren
na, a siga Isa ralande.
30 Na tɛmui, Isa mu nu soxi taa kui.
Marata a li dɛnnaxɛ, a nu na mɛnni nɛ
sinden.
31 Yuwifi naxee faxi kunfa bade, naxee
nu na Mariyama fɛ ma banxi kui, e to a to
keli ra mafuren na, e naxa bira a fɔxɔ ra
tande. E ɲɔxɔ a ma a a na sigafe gaburi
yire nɛ, a xa sa wa naa.
32 Mariyama to Isa yire li, a fɛfɛ a to, a
naxa suyidi a bɛ, a a fala, «Marigi, xa i nu
na be nu, n maaxɛmɛ mu faxama nu!»
33 Isa to Mariyama to, a na wafe, Yuwifi
naxee nu na a fɔxɔ ra, nee fan wafe, a
naxa sunnun, a bɔɲɛ naxa raŋaaxu a ma.
34 A naxa maxɔrinyi ti, «Wo a ragataxi
minden?» E naxa a yaabi, «Marigi, fa,
muxu xa na masen i bɛ.»
35 Isa naxa wa.
36 Na kui, Yuwifie naxa a fala, «A mato,
Lasaru nu rafanxi a ma ki naxɛ!»
37 Kɔnɔ ndee e ya ma, e naxa a fala, «Pe,
yi naxan dɔnxui ya rabɔɔ, a mu nu nɔma
Lasaru ratangade faxɛ ma xɛ?»
38 Isa bɔɲɛ man naxa raŋaaxu a ma. A
naxa siga gaburi yire. Fɔnmɛ nde nan nu
a ra, gɛmɛ belebele dɔxɔxi na dɛ ra.
39 Isa naxa a fala, «Wo gɛmɛ ba naa.»
Marata, faxamixi maaginɛ, a naxa a fala,
«Marigi, a xa maragatɛ xi naani nan to!
A a lima a fure xiri bara mini yi waxati
ma.»
40 Isa naxa a fala a bɛ, «N mu a fala
xɛ i bɛ, a xa i danxaniya, i Ala sɛnbɛ
makaabaxi toma nɛ?»
41 Na kui, e naxa gɛmɛ ba fɔnmɛ gaburi
dɛ ma. Isa naxa a ya rate koore, a a fala,
«N Baba Ala, n bara i tantu i to n xui
ramɛxi.
42 N tan ɲan a kolon, i n xui ramɛma
tɛmui birin, kɔnɔ n na falaxi ɲama nan
ma fe ra naxee tixi be, e xa la a ra a i tan
nan n xɛɛxi.»
43 A na fala xanbi, Isa naxa a xui ite
sɛnbɛ ra, a a fala, «Lasaru, mini!»
44 A tan faxamixi naxa mini a sanyie
nun a bɛlɛxɛe maxirixi kasange kui, a
yatagi man makunfukunfuxi dugi gbɛtɛ
fan na. Isa naxa a fala mixie bɛ, «Wo
kasange ba a ma, wo a mafulun, a xa nɔ
a ɲɛrɛde.»

Yuwifi kuntigie natɛ tongofe Isa faxafe ra

(Matiyu 26:1-5, Maraki 14:1-2, Luki 22:1)

45 Yuwifi naxee nu bara fa Mariyama
yire, e Isa xa kaabanako to, e gbegbe naxa
danxaniya a ma.
46 Kɔnɔ ndee naxa sa dɛntɛgɛ sa
Farisɛnie bɛ, Isa fe naxan nabaxi.
47 Na kui, sɛrɛxɛdubɛ kuntigie nun
Farisɛnie naxa Yuwifie xa kiitisa xungbee
malan. E naxa a fala, «Won munse
rabama? Yi xɛmɛ na kaabanako gbegbe
nan nabafe.
48 Xa won a lu a yɛtɛ yi, birin danx-
aniyama nɛ a ma, Rɔmakae fan fama won
ma hɔrɔmɔbanxi kanade, e won si sɔntɔ!»
49 E xa sɛrɛxɛdubɛ kuntigi Kayafa,
naxan nu na e xunyi ra na waxati, a naxa
a fala e bɛ, «Wo tan mu sese kolon yi fe
kui.
50 Ka wo mu a fahaamuxi a mixi keren
faxafe ɲama bɛ, na nan fan wo bɛ, dinɛ
won si birin xa sɔntɔ?»
51 Kayafa xa na wɔyɛnyi mu fatan a
tan yɛtɛ xa ra. A to nu findixi na waxati
sɛrɛxɛdubɛ kuntigie xunyi ra, Ala nan na
masenyi fi a ma, a Isa nu fafe faxade
Isirayila ɲama bɛ.
52 Kɔnɔ na man mu raba Isirayilakae
gbansan xa bɛ. Isa nu fafe faxade nɛ
alako Ala xa a xa die fan malan, naxee
rayensenxi yire birin, a xa e birin findi
ɲama keren na.
53 Na kui, kabi na malanyi lɔxɔɛ, Yuwifi
kuntigie naxa natɛ tongo Isa faxafe ra.
54 Na nan a ra Isa mu nɔ minide kɛnɛ
ma sɔnɔn. A tan nun a fɔxirabirɛe
naxa keli naa, e siga Efirami taa kui
gbengberenyi fɛ ma.
55 Yuwifie xa Sayamalekɛ Dangi Sali to
nu bara makɔrɛ, mixi gbegbe naxa keli
daaxae tefe ra Darisalamu, e xa e yɛtɛ
rasɛniyɛn beenun sali xa a li.

56 E nu na Isa fenfe. E naxa e bore
maxɔrin hɔrɔmɔbanxi tɛtɛ kui, «Wo xa
maɲɔxunyi ma, Isa fama salide, ka a mu
fama?»
57 Sɛrɛxɛdubɛ kuntigie nun Farisɛnie
nu bara yaamari fi, a mixi yo naxan na
Isa to, na kanyi xa a fala e bɛ alako e xa a
suxu.

12

Mariyama labundɛ ture masofe Isa sanyi ma

1 Xi senni beenun Sayamalekɛ Dangi
Sali xa a li, Isa naxa siga Betani, Lasaru
xɔnyi, a nu bara naxan nakeli faxɛ ma.
2 E naxa donse fanyi yailan, e fa ɲama
xili, e xa e dɛge yire keren Isa xa binyɛ
bun ma. Marata nu donse itaxunma
mixie ma, Lasaru nun Isa naxa lu teebili
ra.
3 Mariyama naxa sa narada labundɛ
ture litiri tagi tongo. Narada tinsexi nan
nu a ra, naxan sare xɔrɔxɔ ki fanyi. A
naxa a maso Isa sanyie ma, a e mafuruku
a xunsɛxɛ ra. Labundɛ ture xiri naxa din
banxi birin na.
4 Yudasi Isikariyoti, Isa fɔxirabirɛ
naxan nu fama a yanfade, a naxa a fala,
5 «A nu lanma yi labundɛ xa mati kɔbiri
kole kɛmɛ saxan na, a fi setaree ma.»
6 A yi fala nɛ barima a tan nan nu Isa
fɔxirabirɛe xa kɔbiri ragatama, a nu fa
nde muɲa. Setaree xa fe mu nu na a bɔɲɛ
kui feo!
7 Na kui, Isa naxa a fala, «Gbilen
Mariyama fɔxɔ ra. Yi nu ragataxi a yi ra
nɛ, n ma maragatɛ nan ma fe ra.
8 Setaree luma nɛ wo ya ma tɛmui birin,
kɔnɔ n tan mu luma wo ya ma abadan
xɛ.»
9 E to a mɛ a Isa bara fa Betani, Yuwifie
ɲama gbegbe fan naxa siga. E mu siga Isa
xa fe gbansan xa ma. E nu wama Lasaru
fan tofe, Isa naxan nakeli faxɛ ma.
10 Na kui, sɛrɛxɛdubɛ kuntigie naxa
natɛ tongo e xa Lasaru fan faxa,
11 barima Yuwifi gbegbe nu gbilenfe
e fɔxɔ ra a tan nan ma fe ra, e nu fa
danxaniya Isa ma.

Isa sofe Darisalamu

12 Na kuye iba, ɲama gbegbe naxan nu
faxi Sayamalekɛ Dangi Sali rabade, e naxa
a mɛ a Isa na fafe Darisalamu.
13 E naxa tugi fɛnsɛe tongo, e siga a
ralande e xui ite ra,
«Tantui na won Nakisima bɛ!
Baraka na a bɛ naxan fafe Marigi xili ra,
Isirayila mangɛ!»
14 Isa naxa sofale lanma nde sɔtɔ, a dɔxɔ
a fari, alɔ a sɛbɛxi Kitaabui kui ki naxɛ,
15 «Siyonikae, wo naxa gaaxu.
Wo xa mangɛ na fafe,
a dɔxɔxi sofale fari.»
16 Na waxati Isa fɔxirabirɛe mu fahaamui
sɔtɔ na fe ma, kɔnɔ Isa to keli faxɛ ma,
e naxa ratu Kitaabui sɛbɛli ma naxan nu
bara kamali na fe kui.
17 Ɲama naxan Lasaru to keli ra faxɛ
ma, e naxa seede ba Isa bɛ.
18 Na nan a niya, ɲama naxa siga a
ralande, barima e nu bara na tɔnxuma
makaabaxi xa fe mɛ.
19 Na kui, Farisɛnie naxa a fala e bore
bɛ, «Wo bara a to, won mu nɔma sese ra.
Duniɲa birin bara bira a fɔxɔ ra!»

Isa a xa faxɛ xa fe masenfe

20 Girɛki mixi ndee fan nu bara te sali
rabade Darisalamu, e xa sa Ala batu.
21 E naxa fa Filipu xɔn, naxan keli
Betesayida, Galile bɔxi ma, e a fala a bɛ,
«N ba, muxu wama Isa tofe.»
22 Filipu naxa sa a fala Andire bɛ, e firin
birin naxa siga e sa a fala Isa bɛ.
23 Isa naxa e yaabi, «Waxati bara a li
Adama xa Di xa xunnakeli xa makɛnɛn.
24 N xa a fala wo bɛ a nɔndi ki ma, xa
maale xɔri mu si, a mu diɲɛ a yɛtɛ ma
bɔxi bun, a luma na ki, a keren gbansan.
Kɔnɔ xa a sa diɲɛ a yɛtɛ ma bɔxi bun, a a
bogi gbegbe nan naminima.
25 Naxan gbakuma a yɛtɛ xa duniɲa fe
ra, a lɔɛma nɛ. Naxan mu kankanma a
yɛtɛ xa fe ma yi duniɲɛigiri kui, a abadan
kisi nan sɔtɔma.
26 Xa naxan yo wama n ma wali suxufe,
a xa bira n fɔxɔ ra nɛ, n tan na lu dɛdɛ, n
ma walikɛ fan na naa. Xa naxan yo n ma
wali suxu, Baba Ala a kanyi binyama nɛ.»
27 «N bɔɲɛ tɔɔrɔxi nɛ yi ki, kɔnɔ n fa
munse falama? N xa a fala Baba Ala bɛ
a xa n natanga yi ɲaxankatɛ waxati ma?

Ade, yi ɲaxankatɛ naxan fafe n lide, n faxi
na nan yati ma.
28 N Baba Ala, a niya i xili xa ite.» Isa
to na fala, xui nde naxa keli koore ma, a
a fala, «N bara a ite, n man gbilenma nɛ
a ite ra.»
29 Ɲama naxee nu tixi naa, e to a mɛ,
ndee naxa a fala a galanyi nan xui a
ra, kɔnɔ gbɛtɛ naxa a fala, «Malekɛ nan
wɔyɛnxi a bɛ!»
30 Isa naxa a masen e bɛ, «Na xui mu
minixi n tan n ma fe xa ma, a minixi wo
tan nan ma fe ma.
31 Yi duniɲa makiiti waxati bara a li.
Mangɛya fafe bade yi duniɲa nɔla yi ra.
32 Mixie na n nate wuri magalanbuxi
kɔn na n faxafe ra, n mixi birin nafama
nɛ n ma.»
33 Isa a faxa ki masen na ki nɛ.
34 Na kui, ɲama naxa a fala Isa bɛ,
«Muxu tan bara a mɛ sɛriyɛ Kitaabui kui,
a Ala xa Mixi Sugandixi buma abadan.
Munfe ra i tan a falama a fo Adama xa
Di xa rate? Nde findixi yi Adama xa Di
ra?»
35 Isa naxa e yaabi, «Ala xa naiyalanyi
man luma nɛ wo ya ma dondoronti. Wo
xa ɲɛrɛ na naiyalanyi kui, alako dimi
naxa wo tɛrɛnna. Naxan ɲɛrɛma dimi kui
a mu a sigade toma.
36 Naiyalanyi to yanbama wo bɛ yi ki,
wo xa la a ra nɛ, alako wo xa findi
naiyalanyi xa die nan na.»

Ɲama danxaniyatare

Isa to gɛ na falade, a naxa siga, a sa a
nɔxun e ma.
37 A nu bara tɔnxuma makaabaxi
gbegbe raba e ya xɔri, kɔnɔ na birin kui,
e mu danxaniya a ma.
38 Na raba nɛ alako Annabi Esayi xui xa
kamali, a to a masen,
«Marigi, nde laxi masenyi ra, e bara
naxan mɛ muxu ra?
Ala sɛnbɛ bara makɛnɛn nde bɛ?»
39 Na kui, e mu nɔ danxaniyade Isa ma,
barima Esayi a masen nɛ,
40 «Ala bara e ya dɔnxu,
a e xaxili balan,
alako e ya naxa fa se igbɛ,
e xaxili naxa fa fe kolon,
e naxa fa e bɔɲɛ rafindi n ma,
n xa e rayalan.»
41 Annabi Esayi na fala nɛ a to nu bara
Isa xa nɔrɛ to. Na kui, a nu Isa xa fe nan
falafe.
42 Kɔnɔ na birin kui, hali kuntigie ya
ma, e gbegbe naxa la Isa ra. Kɔnɔ e mu
nu suusama a falade kɛnɛ ma barima e
nu gaaxuxi Farisɛnie ya ra, nee naxa fa
tɔnyi dɔxɔ e ma, sofe ra salide kui.
43 Adamadie xa matɔxɔɛ sɔtɔfe nan nu
rafan e ma dangi Ala xa matɔxɔɛ ra.

Isa xa masenyi dɔnxɔɛ ɲama bɛ

44 Isa naxa a xui ite, a a fala, «Naxan na
danxaniya n ma, a mu danxaniyaxi n tan
xa ma, a danxaniyaxi n Xɛɛma nan ma.
45 Naxan na n tan to, a bara n Xɛɛma to.
46 N to faxi duniɲa, naiyalanyi nan n na,
alako naxan yo na danxaniya n ma, na
kanyi naxa lu dimi kui sɔnɔn.
47 Xa naxan yo n xui mɛ, kɔnɔ a mu
a rabatu, n tan mu na kanyi makiitima,
barima n mu faxi duniɲa makiitide xɛ. N
faxi duniɲa rakiside nɛ.
48 Naxan na tondi n na, a mu tin n ma
masenyi ra, na kanyi makiitima na na. N
masenyi naxan tima, na nan findima a
makiitima ra lɔxɔ dɔnxɔɛ.
49 Barima n ma masenyi mu fatanxi n
tan xa ra. A fatanxi Baba Ala nan na,
naxan n xɛɛxi yaamari ra, a lanma n xa
naxan fala, n xa naxan masen.
50 N a kolon a xa sɛriyɛ findima kisi nan
na, naxan mu ɲɔnma abadan. Na nan a
ra, n fe masenma wo bɛ alɔ Baba Ala a
masenxi ki naxɛ.»

13

Isa a fɔxirabirɛe sanyi maxafe

1 Beenun Sayamalekɛ Dangi Sali xa a li,
Isa naxa a kolon a gbe mu nu luxi a xa
keli duniɲa ma gbilenfe ra Baba Ala ma.
A fɔxirabirɛe a naxee sɔtɔ duniɲa ma, nee
nu rafan a ma. Han a faxa tɛmui naxɛ, e
xa xanunteya nu na a bɛ.
2 Nunmare, e birin nu e dɛgefe. Ibulisa
ɲan nu bara so Simɔn Isikariyoti xa di
Yudasi xaxili kui, a xa Isa yanfa.
3 Isa to nu a kolon a Baba Ala bara fe
birin sa a sagoe, a man to a kolon a a kelixi
Ala nan ma, a man gbilenfe a tan nan ma,
4 a naxa keli e dɛgede, a a xa donma fari
igoroe ba a ma, a fa dugi nde xiri a tagi.

5 A naxa ye sa paani kui, a fa so a
fɔxirabirɛe sanyie maxafe, a nu e mafu-
ruku na dugi ra.
6 A to Simɔn Piyɛri li, na naxa a fala a
bɛ, «Marigi, i waxi nɛ i xa n tan sanyie
maxa?»
7 Isa naxa a yaabi, «N naxan nabafe yi
ki, i mu a fahaamuma yi waxati tan ma,
kɔnɔ i fama nɛ a kui kolonde yare.»
8 Piyɛri naxa a fala a bɛ, «Ade, i tan mu
n sanyi maxama feo!» Isa naxa a yaabi,
«Xa n mu i sanyie maxa, won mu luma fe
keren sɔnɔn.»
9 Simɔn Piyɛri naxa a fala a bɛ, «N
Marigi, xa a na na ki nɛ, i naxa n sanyi
gbansan xa maxa. I xa n bɛlɛxɛe nun n
xunyi birin maxa.»
10 Isa naxa a yaabi, «Mixi naxan bara
a maxa, a hayi mu na a fate maxafe ma
bafe a sanyi ra. A ɲan bara sɛniyɛn feo!
Wo sɛniyɛnxi, kɔnɔ wo birin mu a ra.»
11 A a fala nɛ a e birin mu sɛniyɛnxi,
barima a a fɔxirabirɛ kolon naxan fama
a yanfade.
12 Isa to gɛ e sanyie maxade, a man
naxa a xa donma fari igoroe ragoro a
ma, a man a magoro e dɛgede, a a fala
e bɛ, «N naxan nabaxi wo bɛ yi ki, wo a
fahaamuxi?
13 Wo to a falama n bɛ ‹Karamɔxɔ›, xa
na mu a ra ‹Marigi›, wo nɔndi nan a ra,
barima na nan yati n na.
14 Na kui, n tan naxan findixi wo Marigi
nun wo Karamɔxɔ ra, xa n tan bara wo
sanyie maxa, wo fan lan nɛ wo xa wo bore
sanyie maxa.
15 N naxan nabaxi wo bɛ, a xa findi
misaali nan na, alako wo fan xa na mɔɔli
nan naba wo bore tagi.
16 N xa a fala wo bɛ a nɔndi ki ma, konyi
mu dangi a marigi ra, xɛɛra fan mu dangi
a xɛɛma ra.
17 Wo to bara fahaamui sɔtɔ yi fee ma,
hɛɛri na wo bɛ xa wo e raba.»
18 «N mu wo birin xa ma. N tan naxan
wo sugandixi, n wo kolon. Kɔnɔ naxan
na Kitaabui kui, fo a xa kamali nɛ, a to
sɛbɛxi, ‹Muxu nun naxan bɛlɛxɛ na lenge
keren kui, na bara a kobe so n na.›
19 N na fe falaxi nɛ wo bɛ beenun a xa
raba, alako a raba tɛmui wo xa a kolon a
n tan nan na naxan na abadan.
20 N xa a fala wo bɛ a nɔndi ki ma,
naxan yo na n ma xɛɛra rasɛnɛ, a n tan
nan nasɛnɛxi. Naxan yo na n fan nasɛnɛ,
na kanyi n Xɛɛma nan nasɛnɛxi.»

Yudasi xa yanfanteya
(Matiyu 26:20-25, Maraki 14:17-21, Luki 22:21-23)

21 A na fala xanbi, Isa bɔɲɛ naxa sun-
nun, a fa a fala, «N xa a fala wo bɛ a
nɔndi ki ma, mixi keren na wo ya ma, a
n yanfama nɛ, a n sa kuntigie bɛlɛxɛ.»
22 A fɔxirabirɛe naxa e bore mato, e mu
a kolon Isa nu mixi yo xa fe falafe.
23 Isa fɔxirabirɛ, a naxan xanuxi, a nu
na a fɛ ma teebili ra.
24 Na kui, Simɔn Piyɛri naxa a bɛlɛxɛ
magira na bɛ, a xa Isa maxɔrin a kanyi
ma, Isa nu baxi naxan ma fe falade.
25 Na fɔxirabirɛ naxa a maso Isa ra, a a
maxɔrin, «Marigi, nde a ra?»
26 Isa naxa a yaabi, «N nu taami ragoro
bɔrɛ xɔɔra, n a so mixi naxan yi ra, a
tan nan na ki.» Isa to gɛ na falade, a
naxa taami rasin bɔrɛ xɔɔra, a a so Simɔn
Isikariyoti xa di Yudasi yi ra.
27 Yudasi to na taami rasuxu, Sentanɛ
naxa a bɔɲɛ masara keren na. Isa naxa a
fala a bɛ, «I wama naxan nabafe, a raba
mafuren mafuren.»
28 Naxee nu magoroxi e dɛgede, e sese
mu a kolon Isa na falafe a bɛ fe naxan ma.
29 Yudasi to findi e xa kɔbiri ragatɛ ra,
ndee naxa a maɲɔxun a Isa nu a xɛɛfe
sare nde sode sali xa fe ra, xa na mu a ra
a xa sa misikiinɛe ki.
30 Yudasi to na taami xuntunyi rasuxu,
a naxa mini keren na. Kɔɛ nu bara so.

Yaamari nɛɛnɛ

31 Yudasi to mini, Isa naxa a masen,
«Waxati bara a li fa, Adama xa Di xa
xunnakeli xa makɛnɛn, Ala fan xa nɔrɛ
xa makɛnɛn a saabui ra.
32 Ala xa nɔrɛ to makɛnɛnma a saabui
ra, Ala yɛtɛ fan Adama xa Di xa xunnakeli
makɛnɛnma nɛ. A fafe na nan nabade
yakɔsi.
33 N ma die, a gbe mu luxi n xa keli
wo xun ma. Wo n fenma nɛ, kɔnɔ n
naxan fala Yuwifi kuntigie bɛ, n fa na nan
falama wo fan bɛ, ‹N sigama dɛnnaxɛ, wo
tan mu nɔma sigade naa.›»

34 «N xa yaamari nɛɛnɛ fi wo ma: Wo
xa wo bore xanu nɛ. N tan wo xanuxi ki
naxɛ, wo fan xa wo bore xanu na ki.
35 Duniɲa birin wo kolonma n
fɔxirabirɛe ra na fe nan ma, xa wo wo
bore xanu.»

Isa a falafe Piyɛri bɛ a a yɛtɛ rasanma nɛ a ma
(Matiyu 26:31-35, Maraki 14:27-31, Luki 22:31-34)

36 Simɔn Piyɛri naxa a maxɔrin, «Ma-
rigi, i sigama minden?» Isa naxa a yaabi,
«N sigafe dɛnnaxɛ, i mu nɔma birade n
fɔxɔ ra sinden, kɔnɔ i fan fama birade n
fɔxɔ ra han naa.»
37 Simɔn Piyɛri man naxa a maxɔrin,
«Marigi, munfe ra n mu nɔma birade i
fɔxɔ ra yakɔsi? N tinxi n xa faxa i xa fe
ra!»
38 Isa naxa a yaabi, «I tinxi i xa faxa
n ma fe ra? N xa nɔndi yati nan fala
i bɛ, beenun konkore xa a rate, i i yɛtɛ
rasanma nɛ n ma sanmaya saxan.»

14

Isa nan na kira, nɔndi, nun kisi ra

1 Isa naxa a fala a fɔxirabirɛe bɛ, «Wo
naxa kɔntɔfili. Wo wo xaxili ti Ala ra, wo
xa wo xaxili ti n fan na.
2 Lingira gbegbe nan na n Baba xɔnyi,
xa na mu a ra n mu a falama wo bɛ nu, a
n sigafe yigiya yailande wo bɛ.
3 Xa n siga, n naxa sa na yailan wo bɛ, n
man fama nɛ wo fɔxɔ ra, alako won birin
xa sa lu yire keren.
4 N sigafe dɛnnaxɛ, wo na kira kolon.»
5 Tomasi naxa a fala a bɛ, «Marigi,
muxu mu i sigade kolon. Muxu fa na kira
kolonma di?»
6 Isa naxa a yaabi, «N tan nan na kira
ra, nɔndi ra, nun kisi ra. Mixi yo mu soma
Baba Ala xɔnyi xa n tan saabui xa mu a
ra.
7 Xa wo bara n tan kolon, wo n Baba fan
kolonma nɛ. Keli yi waxati ma, wo bara a
kolon, wo man bara a to.»
8 Filipu naxa a fala a bɛ, «Marigi, Baba
Ala masen muxu bɛ. A lima na bara muxu
wasa.»
9 Isa naxa a fala a bɛ, «Filipu, n bara
bu wo tagi ki fanyi, kɔnɔ han ya i mu n
kolon? Naxan na n tan to, a bara Baba
Ala to. I tan fa a falama di, a n xa Baba
Ala masen wo bɛ?
10 I mu laxi a ra a Baba Ala nun n tan
nan a ra, n fan nun Baba Ala nan a ra? N
tan masenyi naxee tima wo bɛ, e mu fatan
n tan yɛtɛ xa ra. E fatanma Baba Ala nan
na. N tan nun Baba Ala naxan a ra tɛmui
birin, a tan nan yɛtɛ na a xa wali rabafe.
11 Wo xa la n na, a Baba Ala nun n tan
nan a ra, n fan nun Baba Ala nan a ra.
Xa wo siikɛxi na ma, wo xa la a ra n ma
walie tan xa fe ra.»
12 «N xa a fala wo bɛ a nɔndi ki
ma, n tan wali naxee rabama, xa naxan
danxaniya n ma, na kanyi fan na wali
mɔɔlie rabama nɛ. A ɲan a rabama nɛ
naxee dangi n tan gbe ra, barima n tan
sigafe Baba Ala nan yire.
13 Wo naxan birin maxandima n xili ra,
n a rabama nɛ wo bɛ alako Baba Ala xa
matɔxɔɛ sɔtɔ a xa Di saabui ra.
14 Xa wo n maxandi fefe naxan ma n xili
ra, n a rabama nɛ.»

Ala Xaxili Sɛniyɛnxi

15 «Xa wo n xanu, wo n ma yaamarie
rabatuma nɛ.
16 N tan fan, n Baba Ala maxandima nɛ
a xa Saabui Fanyi gbɛtɛ xɛɛ wo ma, naxan
luma wo fɛ ma abadan.
17 Na nan findixi Ala Xaxili ra, naxan
nɔndi makɛnɛnma. Duniɲa tan mu nɔma
a sɔtɔde, barima e mu a toma, e man mu
a kolon. Kɔnɔ wo tan a kolon, barima a
sabatima wo i.»
18 «N mu wo raboloma xɛ de, wo xa lu
alɔ kiridie. N man fama nɛ wo yire.
19 A gbe mu luxi n xa lɔɛ duniɲa ma,
kɔnɔ wo tan fama nɛ n tode. N tan to
baloxi, wo fan baloma nɛ.
20 Wo a kolonma nɛ na lɔxɔɛ, a n tan
nun n Baba nan a ra, wo fan nun n tan
nan a ra, n fan nun wo tan nan a ra.
21 Naxan n ma yaamarie suxuxi, a e
rabatu, na kanyi nan n xanuxi. Anun,
naxan na n tan xanuxi, n Baba a kanyi
xanuma nɛ, n fan a xanu, n nan n yɛtɛ
makɛnɛn a bɛ.»
22 Yudasi, naxan mu findi Isikariyoti
ra, a naxa Isa maxɔrin, «Marigi, munfe
rabaxi i to fafe i yɛtɛ makɛnɛnde muxu
tan bɛ, i mu i yɛtɛ makɛnɛn duniɲa tan
bɛ?»

23 Isa naxa a yaabi, «Xa naxan yo n
xanu, a n xui suxuma nɛ. N Baba a kanyi
xanuma nɛ, muxu nun n Baba fa a yire,
muxu sabati a i.
24 Naxan mu n xanuxi, a mu n xui
suxuma. Wo masenyi naxan mɛfe n na,
n gbe xa mu a ra. A fatanxi Baba Ala nan
na, naxan n xɛɛxi.»
25 «N to wo ya ma, n bara na birin
masen wo bɛ,
26 kɔnɔ Baba Ala fama nɛ Saabui Fanyi
xɛɛde wo yire n xili ra. Na saabui lanxi
Ala Xaxili Sɛniyɛnxi nan ma. Na nan
fama wo ratude n ma masenyi birin na,
a fa wo xaran na ra.»
27 «N bɔɲɛsa fima wo ma naxan fatanxi
n tan na, naxan mu kelixi duniɲa ma. Wo
naxa kɔntɔfili, wo naxa gaaxu.
28 Wo bara n xui mɛ, ‹N na sigafe, kɔnɔ
n man fama wo yire›. Xa wo n xanu, a
lanma wo xa sɛɛwa n ma sigɛ ra Baba Ala
yire, barima a dangi n tan na.
29 N a falaxi nɛ wo bɛ, beenun a xa raba,
alako a na raba, wo xa danxaniya n ma.»
30 «N mu wɔyɛn gbegbe falama wo bɛ
sɔnɔn, barima yi duniɲa na nɔla naxan
yi, a na fafe. A mu nɔma n tan na a mɔɔli
yo ra,
31 kɔnɔ alako duniɲa xa a kolon a n tan
Baba Ala xanuxi nɛ, Baba Ala n yamarixi
naxan na, n a rabama nɛ. Wo keli, won
xɛɛ.»

15

Sansi bili nun a salonyie

1 «N misaalixi wuri bili nan na, n Baba
Ala nan findixi a mɛɛnima ra.
2 Wuri bili salonyi naxee mu bogi
raminima n bɛ, Ala e sɛgɛma nɛ. Salonyi
naxee bogima, Ala xa e magbaran, alako
e bogi xa gbo.
3 Wo tan naxee findixi na salonyie ra,
wo ɲan bara rasɛniyɛn n ma masenyi
saabui ra.
4 Wo lu n ma fe nɛ, alɔ n fan luma wo xa
fe ki naxɛ. Sansi salonyi mu nɔma bogide
a yɛtɛ ra xa a mu fatuxi sansi bili xa ma.
Wo fan luma na ki nɛ, xa wo mu lu n ma
fe.
5 N tan nan na Ala xa sansi bili ra,
wo fan findixi na sansi salonyie nan na.
Naxan na lu n ma fe, n fan lu a xa fe, a lu
nɛ alɔ sansi salonyi naxan a bogi gbegbe
raminima. Xa wo nun n tan xa mu a ra,
wo tan mu nɔma fefe ra.
6 Xa naxan mu lu n ma fe, a luma nɛ alɔ
sansi salonyi masɛgɛxi naxan wɔlɛma, a
xara. Walikɛe nee malanma nɛ, e e wɔlɛ
tɛ xɔɔra, e gan.
7 Xa wo lu n ma fe, n ma masenyie fan
lu wo bɔɲɛ ma, wo na wa fefe xɔn, wo a
maxandi. A rabama nɛ wo bɛ.
8 N Baba matɔxɔɛ sɔtɔma, wo tan na
lu alɔ sansi salonyi naxee bogima a fanyi
ra, wo a masen na wali fanyie kui, a wo
findixi n fɔxirabirɛe nan na.
9 N Baba Ala n tan xanuxi ki naxɛ, n
fan wo xanuxi na ki nɛ. Wo lu n ma
xanunteya kui.
10 Xa wo n ma yaamarie rabatu, wo
luma n ma xanunteya kui, alɔ n fan luxi
n Baba xa xanunteya kui ki naxɛ, n to a
xa yaamarie rabatuxi.»
11 «N yi fee masenxi nɛ wo bɛ, alako n
ma sɛɛwɛ xa lu wo bɛ, wo xa sɛɛwɛ xa
kamali.»
12 «N ma yaamari findixi yi nan na: Wo
wo bore xanu alɔ n wo xanuxi ki naxɛ.
13 Xa mixi a nii fi a xanuntenyie xa fe
ra, xanunteya yo mu na naxan dangi na
tan na.
14 Wo tan findixi n xanuntenyie nan na,
xa wo n ma yaamarie rabatu.
15 N mu fa nɔma a falade wo bɛ
‹konyie›, barima konyi mu a kolon a
marigi naxan yo rabafe. N tan bara a fala
wo bɛ ‹n xanuntenyie›, barima n naxan
birin mɛxi n Baba ra, n bara wo rakolon
a birin na.
16 Wo tan xa mu n sugandi. N tan nan
wo sugandi, n wo findi n ma xɛɛrae ra, wo
xa sa lu alɔ sansi salonyie naxee bogima,
wo sa wali fanyie raba naxee mu kanama.
Na kui, wo na fefe maxɔrin Baba Ala ma
n tan xili ra, a a soma nɛ wo yi.
17 N wo yamarixi nɛ yi fee ma, alako wo
xa wo bore xanu.»

Duniɲa Isa fɔxirabirɛe xɔnfe

18 «Xa duniɲa wo xɔn, wo xa a kolon a
n tan nan singe xɔn.
19 Xa wo findi duniɲa mixie nan na nu,
wo rafanma nɛ duniɲa ma nu, alɔ a gbe
mixie. Kɔnɔ duniɲa mixie mu wo ra,

barima n tan bara wo sugandi e ya ma.
Na nan a toxi, duniɲa wo xɔnxi.
20 Wo xa ratu wɔyɛnyi ma n naxan
masen wo bɛ, ‹Konyi mu dangima a
marigi ra.› Xa e bara n tan ɲaxankata,
e wo fan ɲaxankatama nɛ. Xa e n tan xui
suxu, e wo fan gbe suxuma.
21 E yi fe birin niyama nɛ wo ra n tan
xili xa fe ra, barima e mu n Xɛɛma kolon.
22 Xa n mu sa fa wɔyɛnde e bɛ nu, e mu
yunubi sɔtɔma nu. Kɔnɔ yakɔsi, e mu fa
nɔma sese falade naxan kiiti fanma e ra.
23 Naxan na n tan xɔn, a bara n Baba
fan xɔn.
24 Xa n mu kaabanakoe raba e tagi nu
naxee singe mu nu raba, e mu yunubi
sɔtɔma nu. Kɔnɔ yakɔsi, e bara na birin
to, e man fa n tan nun n Baba xɔn.
25 Kɔnɔ naxan sɛbɛxi e xa sɛriyɛ Ki-
taabui kui, fo a xa kamali, a to a masenxi,
‹E n xɔnxi nɛ tun.›»
26 «N Saabui Fanyi naxan xɛɛma wo ma
kelife Baba Ala yire, naxan findixi Baba
Ala Xaxili ra, naxan nɔndi makɛnɛnma, a
tan na fa, a seede bama nɛ n ma fe ra.
27 Wo fan seede bama nɛ, barima wo na
n fɔxɔ ra kabi a fɔlɛ.»

16

1 «N yi fe birin masenxi nɛ wo bɛ, alako
wo naxa fa bira tantanyi kui.
2 E fama nɛ tɔnyi dɔxɔde wo ma, sofe ra
salidee kui. Waxati ɲan fafe, naxan na wo
faxa, a na faxɛ maɲɔxunma kɛwali fanyi
nan na Ala bɛ.
3 E na fee rabama nɛ, barima e mu Baba
Ala kolon, e mu n fan kolon.
4 Kɔnɔ n yi fee birin masenxi nɛ wo bɛ,
alako e waxati na a li, wo xa ratu, a n e
xa fe fala nɛ wo bɛ.»

Ala Xaxili Sɛniyɛnxi xa wali

«N mu yi fe birin masen wo bɛ a fɔlɛ
ra, barima n nu na wo fɛ ma.
5 Kɔnɔ yakɔsi, n fa sigafe n Xɛɛma
yire, wo mu n maxɔrinma, ‹I na sigafe
minden?›
6 N to yi fee masenxi wo bɛ, na nan wo
bɔɲɛ sunnunxi.
7 Kɔnɔ n xa a fala wo bɛ a nɔndi ki
ma, n ma sigɛ nan munafanyi gbo wo bɛ,
barima xa n mu siga, Saabui Fanyi mu
fama wo ma. Kɔnɔ xa n siga, n a xɛɛma
nɛ wo ma.
8 A na fa, a mixie rakolonma nɛ yunubi
xa fe ra, tinxinyi xa fe ra, nun kiiti xa fe
ra.
9 A e rakolonma nɛ yunubi xa fe ra,
barima e mu danxaniyaxi n ma.
10 A e rakolonma nɛ tinxinyi xa fe ra,
barima n na sigafe Baba Ala yire, wo mu
n toma fa.
11 A e rakolonma nɛ kiiti xa fe ra,
barima yi duniɲa na nɔla kobi naxan yi
ra, a ɲan bara makiiti.»
12 «Masenyi gbɛtɛe man na, kɔnɔ wo
mu nɔma e birin fahaamude yakɔsi.
13 Ala Xaxili na fa wo ma, a na nɔndi
birin ya mabɔɔma wo bɛ. A xa masenyi
mu fatanxi a yɛtɛ kan na. A naxan mɛma
n Baba ra, a na nan masenma wo bɛ. Fe
naxee fama rabade, a nee nan masenma
wo bɛ.
14 A fama n ma xunnakeli makɛnɛnde,
barima a naxan sɔtɔma n tan na, a na nan
kawandima wo bɛ.
15 Naxan birin na Baba Ala yi, a findixi
n fan gbe nan na. N a fala na nan ma,
‹A naxan sɔtɔma n tan na, a na nan
kawandima wo bɛ.›»

Sunnunyi masarama nɛ sɛɛwɛ ra

16 Isa man naxa a fala e bɛ, «Waxati di
nan luxi beenun n xa lɔɛ wo ma, kɔnɔ
waxati di man na dangi, wo man n toma
nɛ.»
17 A fɔxirabirɛe naxa e bore maxɔrin,
«Isa wama munse falafe yi ki, ‹A gbe mu
luxi n xa lɔɛ wo ma dondoronti, kɔnɔ wo
man fama n tode.› A xa wɔyɛnyi na di a
to a falaxi, ‹N na sigafe Baba Ala yire?›»
18 E man nu e bore maxɔrinfe, «A
munse ma, a ‹waxati di›? Won tan mu
a kolon a sese falafe yi ki.»
19 Isa to a kolon a e nu wama a
maxɔrinfe, a naxa a masen e bɛ, «N to a
falaxi, ‹Waxati di nan luxi beenun n xa lɔɛ
wo ma, kɔnɔ waxati di man na dangi, wo
man n toma nɛ,› wo wo bore maxɔrinfe
na nan ma?
20 N xa a fala wo bɛ a nɔndi ki ma, wo
wama nɛ, wo gbelegbele, kɔnɔ duniɲa tan
ɲɛlɛxinma nɛ. Wo sunnunma nɛ na fe
ma, kɔnɔ wo xa sunnunyi fama masarade
sɛɛwɛ ra.
21 Ginɛ naxan na ditinyi ra, a tɔɔrɔma
nɛ ki fanyi a xa waxati to bara a li. Kɔnɔ

xa a gɛ di baride, a ɲan mu ratuma na tɔɔrɛ ma, a to sɛɛwaxi di nɛɛnɛ barife ra duniɲa.
22 Na kui, wo fan na sunnunyi nan kui yi waxati ma. Kɔnɔ n gbilenma nɛ wo to ra, wo bɔɲɛ sɛɛwa, mixi yo mu na sɛɛwɛ bama wo yi.
23 Na lɔxɔɛ na a li, wo mu n maxɔrinma sese ma sɔnɔn. N xa a fala wo bɛ a nɔndi ki ma, wo na Baba Ala maxandi fefe ma n xili ra, a a soma nɛ wo yi.
24 Han ya, wo singe mu nu Ala maxandi fefe ma n tan xili ra. Wo maxandi ti. Wo a sɔtɔma nɛ, alako wo xa sɛɛwa a kamalixi ra.»

Isa xa xunnakeli makɛnɛnfe

25 «N yi fe birin masenxi wo bɛ taali wɔyɛnyi nan na, kɔnɔ waxati na fafe, n mu wɔyɛnma wo bɛ taali wɔyɛnyi ra sɔnɔn, n Baba Ala xa fe masen wo bɛ a fiixɛ ra.
26 Na waxati ma, wo Baba Ala maxandima n xili nan na. N mu a falafe xɛ de, a n tan nan Baba Ala maxandima wo bɛ,
27 barima Baba Ala yɛtɛ yati wo xanuxi nɛ. A wo xanuxi nɛ n to rafan wo ma, wo man to laxi a ra a n kelixi a tan Ala nan ma.
28 N kelixi Baba Ala nan ma, n fa duniɲa ma. N man fa kelife nɛ duniɲa ma, sigafe ra Baba Ala yire.»
29 Isa fɔxirabirɛe naxa a fala a bɛ, «A mato, i mu wɔyɛnfe taali wɔyɛnyi xa ra sɔnɔn, i fa na wɔyɛnfe a fiixɛ nan na!
30 Muxu bara a kolon fa, a i fe birin kolon, hali mixi yo mu i maxɔrin. Na kui, muxu laxi a ra a i kelixi Ala nan ma.»
31 Isa naxa e yaabi, «Wo bara danxaniya yakɔsi?
32 Waxati na fafe, a ɲan bara a li, wo yensenma nɛ, wo fa n nabolo. Kɔnɔ Baba Ala tan mu n naboloma. A luma nɛ n sɛɛti ma.
33 N yi fe birin masenxi nɛ wo bɛ, alako bɔɲɛsa xa lu wo yi ra n saabui ra. Wo mantɔɔrɔli sɔtɔma nɛ duniɲa ma, kɔnɔ wo xa limaniya, n tan bara nɔ duniɲa ra.»

17

Isa Ala maxandife

1 Isa to gɛ na fee falade, a naxa a ya rate koore, a a fala, «N Baba Ala, waxati bara a li. I xa i xa Di xa xunnakeli makɛnɛn, alako i xa Di fan xa i xa nɔrɛ makɛnɛn.
2 I bara mangɛya fi a ma duniɲa mixie birin xun na, alako a xa abadan kisi fi mixi birin ma, i naxee fixi a ma.
3 Abadan kisi findixi yi nan na: E xa i kolon, i tan keren naxan findixi Ala yɛtɛ ra, e man xa i xa Mixi Sugandixi Isa kolon i xa xɛɛra ra.
4 N bara i xa nɔrɛ makɛnɛn duniɲa ma, n gɛ wali ra i n ti naxan na.
5 N Baba Ala, yakɔsi, n nɔrɔ i fɛ ma, alɔ n nu nɔrɔxi i fɛ ma ki naxɛ, beenun duniɲa xa daa.»
6 «N bara i xa fe masen mixie bɛ, i naxee fixi n ma duniɲa. I xa mixie nan e ra i naxee taxuxi n na. E bara i xui ratinmɛ.
7 E bara a kolon fa, a i naxan birin soxi n yi ra, a fatanxi i tan nan na,
8 barima n bara i xui radangi e ma, e fan bara la a ra. E bara a kolon yati, a n kelixi i tan nan ma, e la a ra, a i tan nan n xɛɛxi.
9 N mu dubama duniɲa bɛ. N dubama i xa mixie nan bɛ, i naxee taxuxi n na.
10 Naxee birin findixi n gbe ra, i gbe na e ra. Naxee birin findixi i gbe ra, n gbe na e ra. N ma fe itema nɛ e tan saabui ra.
11 N mu fa luma duniɲa sɔnɔn. N fafe i yire nɛ yi ki, kɔnɔ e tan luma be nɛ. N Baba Sɛniyɛnxi, e makanta i xili sɛnbɛ ra, i naxan fixi n ma, alako e fan xa findi keren na alɔ won tan findixi keren na ki naxɛ.
12 N to nu e ya ma, n bara e kanta i xili sɛnbɛ ra, i naxan fixi n ma. N to e makanta, mixi keren mu lɔɛ e ya ma fo gbaloe ragataxi naxan keren bɛ, alako Kitaabui sɛbɛli xa kamali.
13 Kɔnɔ n to fafe i yire nɛ yi ki, n yi fee falama duniɲa ma, alako n ma sɛɛwɛ xa lu e bɛ, a xa lu e bɔɲɛ ma a kamalixi ra.
14 N to i xa masenyi fala e bɛ, duniɲa bara e xɔn, barima e tondixi birade duniɲa fe fɔxɔ ra alɔ n fan to mu tinxi birade duniɲa fe fɔxɔ ra.
15 N mu i maxandima xɛ i xa e tongo duniɲa ma. N i maxandife nɛ i xa e ratanga Sentanɛ ma.
16 E mu birama duniɲa fe fɔxɔ ra, alɔ n fan to mu luma na fe mɔɔli kui.

17 I xa e sa i yɛtɛ nan sagoe nɔndi kui. I
xui nan findixi nɔndi ra.
18 N bara e xɛɛ duniɲa, alɔ i fan n xɛɛ
ki naxɛ.
19 N bara n yɛtɛ sa i sagoe e bɛ, alako e
tan fan, e xa sa i sagoe nɔndi kui.»
20 «N mu dubama na mixie gbansan xa
bɛ. N man dubama mixie bɛ naxee fama
danxaniyade n ma e saabui ra.
21 N dubama nɛ e bɛ alako e xa findi
keren na, alɔ n nun i tan n Baba Ala
findixi keren na ki naxɛ. N man dubama
e bɛ alako e xa findi keren na won fɔxɔ
ra, won birin xa findi keren na. Na kui,
duniɲa nɔma a kolonde a i tan nan n
xɛɛxi.
22 I bara xunnakeli naxan fi n ma, n fan
bara a fi e ma, alako e fan xa findi keren
na, alɔ won tan findixi keren na ki naxɛ.
23 N tan na e i, i fan na n i, alako e
xa kereɲa xa kamali. Na kui, duniɲa a
kolonma nɛ a i tan nan n xɛɛxi, a i man e
tan xanuxi alɔ i n fan xanuxi ki naxɛ.»
24 «N Baba Ala, beenun duniɲa xa daa,
i nu bara nɔrɛ fi n ma i xa xanunteya xa
fe ra. A xɔli n ma n ma mixie, i naxee fixi
n ma, nee fan xa lu n sɛɛti ma ariyanna,
e xa n ma nɔrɛ to.
25 N Baba, i tinxin. N i kolon. Duniɲa
tan mu i kolon, kɔnɔ e a kolon a i tan nan
n xɛɛxi.
26 N bara e rakolon i xa fe ra, n man
nde sama nɛ a fari, alako xanunteya xa
lu e bɔɲɛ ma i n xanuxi naxan na, alɔ n
fan na e bɔɲɛ i ki naxɛ.»

18

Isa suxufe
(Matiyu 26:47-56, Maraki 14:43-50, Luki 22:47-53)

1 Isa to gɛ Ala maxandide, a tan nun
a fɔxirabirɛe naxa siga Sediron xure
naakiri ma sansi yire.
2 Yudasi, naxan findi Isa yanfama ra,
a fan nu na kolon, barima Isa nun a
fɔxirabirɛe nu darixi e malan na mɛnni
nɛ.
3 Yudasi naxa Rɔmakae, sɛrɛxɛdubɛ
kuntigie, nun Farisɛnie xa sɔɔri gali xanin
naa, lanpuie nun geresosee na e yi ra. E
man naxa sɛxɛ maxiri wuri ma, e a radɛxɛ
alako e xa kira to.
4 Isa to nu fe birin kolon naxan nu fafe
a lide, a naxa e ralan, a e maxɔrin, «Wo
nde fenfe?»
5 E naxa a yaabi, «Muxu Isa Nasarɛtika
nan fenfe.» Isa naxa a fala, «N tan nan na
a ra.» Yudasi, naxan findi a yanfama ra,
a fan nu tixi na gali ya ma.
6 Isa to a fala e bɛ, «N tan nan na a ra»,
e naxa gbilen xanbi, e bira bɔxi.
7 Isa man naxa e maxɔrin, «Wo nde
fenfe?» E man naxa a yaabi, «Isa
Nasarɛtika.»
8 Isa naxa e yaabi, «N bara a fala wo bɛ,
n tan nan a ra. Xa wo n tan nan fenfe, wo
a lu yi booree tan xa siga.»
9 Na kui, Isa xa masenyi nan nu fafe
kamalide, a to nu bara a fala, «I mixi
naxee fi n ma, keren mu lɔɛ e ya ma.»
10 Simɔn Piyɛri naxa a xa santidɛgɛma
ramini, a sɛrɛxɛdubɛ kuntigi xa konyi
Maliku yirefanyi tuli bolon.
11 Isa naxa a fala Simɔn Piyɛri bɛ,
«Santidɛgɛma raso a tɛɛ i. Fo n xa tin
tɔɔrɛ ra Baba Ala naxan nagiri n ma.»

Isa xaninfe Anani nun Kayafa yire

Piyɛri a yɛtɛ rasanfe Isa ma

12 Rɔma sɔɔri mangɛ nun a xa sɔɔrie, a
nun Yuwifie xa sɔɔrie naxa Isa suxu, e a
xiri,
13 e a xanin Anani xɔn ma. Anani xa
di ginɛ nan dɔxɔ Kayafa xɔn. Kayafa nu
bara findi sɛrɛxɛdubɛ kuntigi ra na ɲɛ ra.
14 Kayafa nan nu bara Yuwifi kuntigie
rasi, a a fan e bɛ, mixi keren nan xa faxa
ɲama bɛ.
15 Simɔn Piyɛri naxa bira Isa fɔxɔ
ra, a nun Isa fɔxirabirɛ gbɛtɛ nde.
Na fɔxirabirɛ to nu findixi sɛrɛxɛdubɛ
kuntigi kolon mixi ra, a naxa nɔ sode
sɛrɛxɛdubɛ kuntigi xa tɛtɛ kui, e Isa xanin
dɛnnaxɛ.
16 Piyɛri naxa lu tande naadɛ dɛ ra, han
a boore, sɛrɛxɛdubɛ kuntigi kolonma, a
naxa wɔyɛn naadɛ kantama ra a xa tin
Piyɛri fan xa so.
17 Konyi ginɛ naxan nu naadɛ kantafe,
a naxa Piyɛri maxɔrin, «Na xɛmɛ Isa
fɔxirabirɛ nde xa mu i fan na?» A naxa a
yaabi, «Ade, n tan mu a ra!»

18 Xinbeli to mini, konyie nun kɔsibilie
naxa tɛ xuru, e fa lu na fɛ ma. Piyɛri fan
naxa a maso e ra.
19 Sɛrɛxɛdubɛ kuntigi naxa Isa maxɔrin
a fɔxirabirɛe xa fe ma, a nun a xa
kawandie.
20 Isa naxa a yaabi, «N tan masenyie tixi
kɛnɛ nan ma, duniɲa birin bɛ. N nan n
ma kawandi birin tixi salidee nan kui, xa
na mu hɔrɔmɔbanxi kui, Yuwifie birin e
luma malan na dɛnnaxɛ. N mu sese fala
dunxui ra.
21 I n tan maxɔrinma munfe ra? Naxee
n xui ramɛ, nee nan maxɔrin. E tan nan
a kolon n bara fee naxee fala.»
22 Isa to na fala, kɔsibili nde naxan nu
tixi naa, a naxa a dɛ ragarin, a a fala, «Pe,
I sɛrɛxɛdubɛ kuntigi yaabima na ki nɛ?»
23 Isa naxa a yaabi, «Xa n wɔyɛn kobi
nan falaxi, a masen. Kɔnɔ xa n mu wɔyɛn
kobi xa falaxi, i n dɛ ragarinxi munfe ra?»
24 Na tɛmui, Anani naxa a xirixi rasanba
Kayafa ma, sɛrɛxɛdubɛ kuntigie xunyi.
25 Simɔn Piyɛri nu dɔxɔxi tɛ ra, a na a
maxarafe. Na tɛmui e naxa a maxɔrin,
«Isa fɔxirabirɛ xa mu i fan na?» Piyɛri
naxa e yaabi, «Ade, a fɔxirabirɛ mu na n
tan na.»
26 Sɛrɛxɛdubɛ kuntigi xa konyi nde nu
na naa, Piyɛri nu bara naxan barenyi tuli
bolon. A naxa Piyɛri maxɔrin, «N mu i to
xɛ na sansi yire, wo nun Isa?»
27 Piyɛri man naxa na matandi, konkore
fan naxa a rate keren na.

Isa tife gomina Pilati ya i
(Matiyu 27:1-2, 11-14, Maraki 15:1-5, Luki 23:1-5)

28 Na tɛmui, e naxa Isa tongo Kayafa
xɔnyi, e a xanin gomina xɔnyi. Kuye nu
baxi ibade. Yuwifi kuntigie tan mu tin
sode gomina xɔnyi, alako e xa sɛniyɛnyi
naxa fa kana, e mu fa nɔ Sayamalekɛ
Dangi Sali donyi donde.
29 Na kui, gomina Pilati naxa mini e
yire tande, a e maxɔrin, «Wo yi xɛmɛ
kalamufe munse ma?»
30 E naxa a yaabi, «Xa yi xɛmɛ mu findi
fe kobi raba xa ra, muxu mu fama a ra i
xɔn ma nu.»
31 Pilati naxa a fala e bɛ, «Wo a xanin,
wo xa sa a makiiti wo xa sɛriyɛ ki ma.»
Yuwifie naxa a fala, «Wo xa sɛriyɛ mu
tinma muxu xa mixi faxa muxu yɛtɛ ra.»
32 Na kui, Isa xa wɔyɛnyi nan nu fafe
kamalide, a to nu bara a yɛtɛ faxa ki
masen.
33 Pilati man naxa so a xɔnyi, a Isa xili,
a a maxɔrin, «I tan nan findixi Yuwifie xa
mangɛ ra?»
34 Isa naxa a yaabi, «I wɔyɛnfe i yɛtɛ
xaxili nan ma ba, ka mixie nan n ma fe
fala i bɛ?»
35 Pilati naxa a yaabi, «Pe, Yuwifi nan
na n fan na? I boore Yuwifie nun
sɛrɛxɛdubɛ kuntigie nan i saxi n bɛlɛxɛ.
I munse rabaxi?»
36 Isa naxa a yaabi, «N ma mangɛya mu
findixi duniɲa daaxi xa ra, xa na mu a ra
n ma mixie gere soma nɛ nu, e tondi n
xa lu Yuwifie sago. N ma mangɛya mu
findixi duniɲa daaxi ra.»
37 Na kui, Pilati naxa a maxɔrin, «I tan
nan na Yuwifie xa mangɛ ra?» Isa naxa
a yaabi, «I tan nan a falaxi. N barixi nɛ
duniɲa bɛndɛ fuɲi fari, alako n xa nɔndi
masen a birin bɛ. Mixi naxan wama
nɔndi xɔn, a n xui suxuma nɛ.»
38 Pilati man naxa a maxɔrin, «Nɔndi
na di?» Pilati to na fala, a naxa mini tande
Yuwifie yire, a a fala e bɛ, «N mu fe ɲaaxi
yo toxi yi xɛmɛ lan a xa ɲaxankata naxan
ma.
39 Wo to darixi a ra n xa geelimani
keren bɛɲin wo bɛ Sayamalekɛ Dangi Sali
lɔxɔɛ, wo wama n xa Yuwifie xa mangɛ
bɛɲin wo bɛ?»
40 E naxa sɔnxɔɛ rate, «Ade, na mu a
ra! Barabasi nan xa rabolo.» Suute nan
nu Barabasi ra.

19

Isa faxafe natɛ tongo ki

1 Na tɛmui Pilati naxa yaamari fi a
sɔɔrie xa Isa bulan sɛbɛrɛ ra.
2 Sɔɔrie naxa mangɛ katanyi maniyɛ
yailan tunbee ra, e a sa a xun ma, e fa
mangɛ donma gbeeli ragoro a ma.
3 E nu e masoma a ra, e nu a fala, «I
kɛna, Yuwifie xa mangɛ,» e nu fa a madin.
4 Pilati man naxa mini tande, a a fala
Yuwifi ɲama bɛ, «N bara yi xɛmɛ masen
wo bɛ, alako wo xa a kolon a n mu fefe
toxi a ma a ɲaxankatama naxan ma.»
5 Na kui, sɔɔrie naxa Isa ramini tande,
na tunbe mangɛ katanyi saxi a xun ma,

burumusi gbeeli ragoroxi a ma. Pilati
naxa a fala e bɛ, «A tan nan yi ki!»
6 Sɛrɛxɛdubɛ kuntigie nun hɔrɔmɔbanxi
kɔsibilie to a to, e naxa sɔnxɔ, «A faxa! A
banban wuri magalanbuxi ma!» Pilati
naxa a fala e bɛ, «Wo a tongo, wo tan nan
xa sa a banban wuri magalanbuxi ma,
barima n tan mu fefe toxi a lan a xa faxa
naxan ma.»
7 Yuwifie naxa a yaabi, «Sɛriyɛ na
muxu fan yi. Na sɛriyɛ ki ma, a lan a xa
faxa, barima a bara a yɛtɛ findi Ala xa Di
ra.»
8 Pilati to na mɛ, a naxa gaaxu ki fanyi
ra.
9 A man naxa so a xɔnyi, a Isa maxɔrin,
«I tan, i kelixi minden?» Kɔnɔ Isa mu
yaabi yo fi.
10 Pilati naxa fa a fala a bɛ, «I tondixi
n tan nan yaabide? I mu a kolon a nɔɛ
naxan na n tan bɛ, n nɔma i rabolode,
n man nɔma i faxade wuri magalanbuxi
ma?»
11 Isa naxa a yaabi, «Nɔɛ yo mu i bɛ n
tan xun ma fo Ala naxan fixi i ma. Na
nan a ra, naxan n saxi i bɛlɛxɛ, na nan xa
yunubi gbo.»
12 Pilati to na mɛ, a naxa so katafe a
xa Isa rabɛŋin, kɔnɔ Yuwifie naxa sɔnxɔ,
«Xa i yi xɛmɛ bɛŋin, i bara gere giri Rɔma
mangɛ xungbe ma. Naxan yo a yɛtɛ findi
mangɛ ra, a bara ti Rɔma mangɛ xungbe
kanke.»
13 Na kui, Pilati to e xui mɛ, a naxa Isa
ramini tande. Pilati naxa dɔxɔ buntunyi
ra, kiitisa kibanyi kui, dɛnnaxɛ xili falama
Eburu xui «Gabata».
14 Na lɔxɔɛ Yuwifie nu na fee yailanfe
Sayamalekɛ Dangi Sali xa fe ra. Yanyi
tagi Pilati naxa a fala Yuwifie bɛ, «Wo xa
mangɛ nan ya!»
15 E man naxa sɔnxɔ, «A faxa! A faxa!
A banban wuri magalanbuxi ma!» Pilati
naxa a fala, «N xa wo xa mangɛ faxa wuri
magalanbuxi ma?» Sɛrɛxɛdubɛ kuntigie
naxa a yaabi, «Mangɛ yo mu na muxu tan
bɛ bafe Rɔma mangɛ xungbe ra!»
16 Na tɛmui a naxa Isa sa e sagoe, a yaa-
mari fi Isa xa banban wuri magalanbuxi
ma.

Isa banbanfe wuri magalanbuxi ma
(Matiyu 27:32-44, Maraki 15:21-32, Luki 23:26-43)

Sɔɔrie to Isa suxu,
17 e naxa a ramini taa kui sigafe ra «xun
konkota yire,» naxan xili falama Eburu
xui «Gologota.» Isa naxa siga naa, a wuri
magalanbuxi ratexi a ma.
18 E Isa banban wuri magalanbuxi ma
mɛnni nɛ. E naxa mixi firin gbɛtɛ fan
banban, e keren ti yirefanyi ma, e boore
ti kɔɔla ma, e Isa ti e tagi.
19 Pilati naxa yaamari fi a yi sɛbɛli xa
gbaku Isa xun ma wuri magalanbuxi ma,
«Isa Nasarɛtika, Yuwifie xa mangɛ».
20 Yuwifi gbegbe naxa na sɛbɛli xaran,
barima Isa nu banbanxi dɛnnaxɛ, na
makɔrɛ taa ra. Na sɛbɛli fan nu sɛbɛxi
Eburu xui, Latɛni xui, a nun Girɛki xui.
21 Na kui, sɛrɛxɛdubɛ kuntigie naxa a
fala Pilati bɛ, «I naxa a sɛbɛ ‹Yuwifie xa
mangɛ›. I xa a sɛbɛ nɛ, ‹Yi xɛmɛ a fala nɛ,
a Yuwifie xa mangɛ nan a ra.›»
22 Pilati naxa e yaabi, «N naxan sɛbɛxi,
n bara gɛ na sɛbɛde.»
23 Sɔɔrie to gɛ Isa banbande, e naxa a
xa dugie tongo, e e itaxun na sɔɔri naani
ma. E naxa a xa donma fari igoroe fan
tongo. Na donma to mu nu dɛgɛxi,
24 e naxa a fala e bore bɛ, «Won naxa
a ibɔɔ. Won xa a tongoma sugandi bere
nde ra.» Na birin naba nɛ, alako naxan
sɛbɛxi Kitaabui kui, na xa rakamali:
«E bara n ma dugie itaxun e bore ma,
e n ma donma tongoma sugandi bere ra.»
Sɔɔrie a raba na ki nɛ.
25 Isa nga fan nu na a xa wuri ma-
galanbuxi fɛ ma, a nun a nga xunya.
Kolopa xa ginɛ Mariyama, nun Mariyama
Magidalaka fan nu na mɛnni.
26 Isa to a nga to a fɔxirabirɛ maxanuxi
fɛ ma, a naxa a fala a nga bɛ, «N nga, yi
bara findi i xa di ra.»
27 A naxa fa a fala a fɔxirabirɛ fan bɛ, «A
mato, i nga nan ya.» Keli na waxati ma,
na fɔxirabirɛ naxa Isa nga xanin a xɔnyi.

Isa xa faxɛ
(Matiyu 27:45-56, Maraki 15:33-41, Luki 23:44-49)

28 Na xanbi, Isa to nu a kolon a fe birin
bara kamali, a naxa a fala, «Ye xɔli na
n ma.» A na fala nɛ alako Kitaabui xa
masenyi xa kamali.

29 Se sase nde nu na mɛnni, naxan nu
rafexi wɛni muluxunxi ra. E naxa se nde
rasin na wɛni i, e a xiri hisopi wuri kuye
ra, e a maso Isa dɛ ra.
30 A to nde min, a naxa a fala, «A birin
bara kamali!» A naxa a xun sin, a fa
laaxira.
31 Na lɔxɔɛ Yuwifie nu see rafalama
Sayamalekɛ Dangi Sali xa fe ra. E mu
tin furee xa lu wuri magalanbuxi ma na
malabu lɔxɔɛ, barima sali xungbe nan nu
a ra. Na kui, e naxa Pilati mayandi a xa
na mixi banbanxie sanyie gira, alako e xa
faxa mafuren, e xa ba na.
32 Sɔɔrie naxa fa, e fa na mixi firinyi
sanyie gira, naxee nu banbanxi Isa yire-
fanyi ma, a nun a kɔɔla ma.
33 Kɔnɔ e to Isa li, e naxa a to a ɲan bara
faxa. Na kui, e mu a tan sanyie gira,
34 kɔnɔ sɔɔri nde naxa a sɛɛti sɔxɔ
tanbɛ ra, ye nun wuli naxa mini keren na.
35 Naxan na fe toxi, a bara na fe seede
ba. A xa seedeɲɔxɔya findixi nɔndi nan
na. A tan yɛtɛ a kolon, a a na nɔndi nan
falafe wo bɛ, alako wo fan xa danxaniya.
36 Na fee raba nɛ alako Kitaabui xa
masenyi xa kamali, naxan a masenxi, «A
xɔri keren mu girama.»
37 A man sɛbɛxi yire gbɛtɛ, «E e ya tima
nɛ mixi ra, e bara naxan sɔxɔ.»

Isa xa maragatɛ
(Matiyu 27:57-66, Maraki 15:42-47, Luki 23:50-56)

38 Na fe birin xanbi, Yusufu Arimateka
naxa sa Isa fure maxandi Pilati ma. Isa
fɔxirabirɛ nde nan nu a ra, kɔnɔ a mu
nu a masenma kɛnɛ ma, a to nu gaaxuxi
Yuwifi kuntigie ya ra. Pilati to tin, Yusufu
naxa sa Isa fure tongo.
39 Nikodemu, naxan nu bara siga Isa
yire gundo kui kɔɛ ra tɛmui dangixi, na
fan naxa labundɛ kilo tongo saxan miri
nun alowe daaxi xanin Isa fure yire.
40 E naxa Isa fure mafilin dugie ra, e
labundɛ sa a ma, alɔ Yuwifie darixi a ra
ki naxɛ.
41 Bɔxi nde nu makɔrɛ Isa faxade ra,
gaburi nɛɛnɛ nu bara yailan dɛnnaxɛ.
Fure yo mu nu ragataxi a kui sinden.
42 E naxa Isa ragata na yire makɔrɛxi,
barima e gbataxi Sayamalekɛ Dangi Sali
xa fe ra. A nu lan nɛ Yuwifie xa gɛ fe
birin yailande beenun kɔɛ xa so na lɔxɔɛ.

20

Isa xa marakeli
(Matiyu 28:1-8, Maraki 16:1-8, Luki 24:1-12)

1 Sande lɔxɔɛ Mariyama Magidalaka
naxa siga gaburi yire subaxɛ ma beenun
kuye xa mayalan. A to mɛnni li, a naxa a
to na gɛmɛ xungbe nu bara ba gaburi dɛ
ma.
2 Na kui, a naxa siga a gi ra Simɔn
Piyɛri nun Isa fɔxirabirɛ boore yire, Isa
nu naxan xanuxi, a a fala e bɛ, «E bara
Marigi fure tongo gaburi kui, muxu fan
mu a kolon e a saxi dɛdɛ.»
3 Na kui, Piyɛri nun Isa na fɔxirabirɛ
boore fan naxa mini sigafe ra gaburi yire.
4 E firinyi naxa siga e gi ra, kɔnɔ
Isa fɔxirabirɛ maxanuxi naxa gaburi li
beenun Piyɛri singe xa naa li.
5 A to a felen alako a xa gaburi kui mato,
a naxa kasange dugie to, kɔnɔ a mu so na
kui.
6 Simɔn Piyɛri to mɛnni li, a naxa so
fɔnmɛ kui keren na, a fa dugi bentenyi
to naxan nu saxi Isa fure ma,
7 a nun dugi naxan nu makunfukunfuxi
Isa yatagi ma. Na dugi nu saxi a xati ma,
a sa ki yailanxi a fanyi ra.
8 Na tɛmui, Isa fɔxirabirɛ boore, naxan
singe gaburi yire li, a fan naxa so na kui.
A naxa a birin to, a danxaniya.
9 E mu nu fahaamui sɔtɔxi Kitaabui xa
masenyi ma sinden, fa fala a fo Ala xa
Mixi Sugandixi xa keli faxɛ ma.
10 Na dangi xanbi na fɔxirabirɛ firinyie
naxa gbilen e xɔnyi.

Isa minife Mariyama Magidalaka ma
(Maraki 16:9-11)

11 Mariyama to nu tixi gaburi sode dɛ
ra, a nu na wafe. A to a felen a xa gaburi
kui mato,
12 a naxa malekɛ firin to. E maxirixi
dugi fiixɛ ra, e dɔxɔxi Isa fure nu saxi
dɛnnaxɛ. Keren nu na a xunsade ra,
boore nu na a sanlaabe ra.
13 E naxa Mariyama maxɔrin, «N ma di,
i wafe munfe ma?» A naxa e yaabi, «E

bara n Marigi fure tongo, n mu a kolon e
a saxi dɛdɛ.»
14 A to gɛ na falade, a naxa a kobe rato,
a fa mixi nde to, a tixi naa. A mu a kolon
a Isa nan a ra.
15 Isa naxa a maxɔrin, «N ma di, i wama
munfe ra? I na nde fenfe?» Mariyama
ɲɔxɔ a ma, sansi mɛɛnima nan nu a ra.
Na kui, a naxa a yaabi, «N ba, xa i tan
nan na fure tongoxi, i xa na yire masen n
bɛ alako n xa siga a tongode.»
16 Isa naxa a fala a bɛ, «Mariyama.»
Mariyama to a mafindi, a naxa a ratin,
«Rabuni!» Na nan falaxi Eburu xui,
«Karamɔxɔ».
17 Isa naxa a fala a bɛ, «I naxa i bɛlɛxɛ
din n na, barima n mu nu te Baba Ala yire
sinden. Siga n ngaxakerenyie yire, i a fala
e bɛ, a n fafe tede n Baba xɔnyi, n Marigi
Ala naxan findixi wo fan Baba ra, wo fan
Marigi Ala.»
18 Mariyama Magidalaka naxa siga
xibaaru ra Isa fɔxirabirɛe yire, a a fala e
bɛ, «N bara Marigi to!» A man naxa Isa
xa xɛɛra iba e bɛ.

Isa minife a fɔxirabirɛe ma
(Matiyu 28:16-20, Maraki 16:14-18, Luki 24:36-49)

19 Na sande lɔxɔɛ kerenyi, Isa
fɔxirabirɛe nu malanxi banxi kui nun-
mare ra, naadɛ birin mabalanxi Yuwifi
kuntigie xa yaragaaxui ma. Isa naxa mini
e ma, a ti e tagi, a a fala, «Ala xa wo bɔɲɛ
sa.»
20 A to na fala e bɛ, a naxa a bɛlɛxɛe nun
a sɛɛti masen e bɛ. E naxa sɛɛwa Marigi
tofe ra.
21 Isa man naxa a masen e bɛ, «Bɔɲɛsa
xa lu wo bɛ. N bara wo xɛɛ alɔ Baba Ala
n xɛɛxi ki naxɛ.»
22 A to gɛ na falade, a naxa foye felun
e ma, a a fala, «Wo xa lu Ala Xaxili
Sɛniyɛnxi xa goro wo ma.
23 Xa wo diɲɛ mixi haakɛ ma, na haakɛ
bara ɲɔn, kɔnɔ xa wo mu diɲɛ, na haakɛ
luma a ma.»

Tomasi Isa tofe

24 Isa mini a xa xɛɛra fu nun firinyie
ma tɛmui naxɛ, Tomasi, e naxan xilima
«guli», a mu nu na e ya ma mɛnni.
25 Na kui, booree naxa a fala a bɛ,
«Muxu bara Marigi to!» Kɔnɔ a tan naxa
e yaabi, «Xa n tan mu lantuma fɔxi to a
bɛlɛxɛ kui, n nan n bɛlɛxɛsole raso naa,
xa n man mu n bɛlɛxɛ sa a sɛɛti ma e
dɛnnaxɛ sɔxɔ, n tan mu lama a ra feo!»
26 Xi solomasaxan dangi xanbi, Isa
fɔxirabirɛe man to nu malanxi banxi kui,
Tomasi nu na e ya ma. Hali naadɛ birin to
nu mabalanxi, Isa naxa mini e ma mɛnni,
a ti e tagi, a e xɛɛbu, «Bɔɲɛsa xa lu wo
bɛ.»
27 Na tɛmui, Isa naxa a fala a bɛ, «N
bɛlɛxɛ mato. I xa i bɛlɛxɛsole sa n sɛɛti
ma e dɛnnaxɛ sɔxɔ. I naxa tɛgɛ n i. I xa
danxaniya.»
28 Tomasi naxa a fala a bɛ, «N Marigi
Ala!»
29 Isa naxa a masen a bɛ, «I danxaniyaxi
nɛ, i to bara n to? Hɛɛri na mixie bɛ naxee
bara danxaniya, hali e mu n toxi.»

Yi Kitaabui sɛbɛ fe naxan ma

30 Isa kaabanako gbegbe raba nɛ a
fɔxirabirɛe ya xɔri, naxee mu sɛbɛxi yi
Kitaabui kui.
31 Kɔnɔ naxee xa fe tan sɛbɛxi yi ki, e
sɛbɛxi nɛ alako wo xa la a ra, a Isa nan
na Ala xa Mixi Sugandixi ra, Ala xa Di.
Na kui, wo na danxaniya a ma, wo kisi
sɔtɔma nɛ a saabui ra.

21

Isa minife a fɔxirabirɛ ndee ma

1 Na fee dangi xanbi, Isa man naxa mini
a fɔxirabirɛe ma Tiberiyasi baa dɛ ra. A
a yɛtɛ makɛnɛn e bɛ yi ki nɛ.
2 Simɔn Piyɛri, Tomasi e naxan xilima
«guli,» Natanayɛli naxan keli Kaana taa
Galile bɔxi ma, Sebede xa die, nun Isa
fɔxirabirɛ firin gbɛtɛe, nee birin nu na
yire keren.
3 Simɔn Piyɛri naxa a fala e bɛ, «N tan
sigafe yɛxɛ suxude.» E naxa a fala a bɛ,
«Won birin na a ra.» Na kui, e naxa mini,
e baki kunkui kui, kɔnɔ na kɔɛ birin na,
e mu sese suxu.
4 Kuye to nu ibafe, Isa nu tixi baa dɛ ra,
kɔnɔ a fɔxirabirɛe mu nu a kolon a a tan
nan a ra.
5 Isa naxa e maxɔrin, «N ma die, wo
bara yɛxɛ nde sɔtɔ?» E naxa a yaabi,
«Ade, muxu mu sese suxuxi.»
6 A naxa a fala e bɛ, «Wo yɛlɛ woli
kunkui yirefanyi ma, wo a nde sɔtɔma

nɛ.» E to a woli, e mu nu nɔma yɛlɛ ratede, barima yɛxɛ gbo a kui.
7 Na kui, Isa fɔxirabirɛ, a naxan xanuxi, a naxa a fala Piyɛri bɛ, «Won Marigi na a ra.» Simɔn Piyɛri to na mɛ, a naxa donma ragoro a ma, a bagan ye ma sigafe ra Isa yire.
8 Booree fan naxa a li kunkui kui, yɛlɛ naxan nafexi yɛxɛe ra, a xirixi kunkui ra. E mu nu makuya xare dɛ ra, fo nɔngɔn kɛmɛ firin ɲɔndɔn.
9 E to te xare dɛ ra, e naxa tɛ xuruxi to, yɛxɛ saxi a tɛ wole ra, taami fan na na.
10 Isa naxa a fala e bɛ, «Wo fa yɛxɛ nde ra wo baxi naxan suxude.»
11 Na kui Simɔn Piyɛri naxa te kunkui kui, a yɛlɛ bɛndun xare ma. A nu rafexi yɛxɛ xungbee nan na, a gundi kɛmɛ tongo suuli nun saxan. Kɔnɔ hali yɛxɛ to nu gboxi yɛlɛ kui na ki, yɛlɛ mu ibɔɔ.
12 Isa naxa a fala e bɛ, «Wo fa wo dɛge.» A fɔxirabirɛe mu suusa a maxɔrinde nde a ra, barima birin nu a kolon Marigi nan a ra.
13 Isa naxa fa taami tongo, a a itaxun e ma, a man naxa yɛxɛ so e yi ra.
14 A saxan nde nan nu na ki, Isa a yɛtɛ masenma a fɔxirabirɛe bɛ, kabi a keli faxɛ ma.

Isa nun Piyɛri

15 E to gɛ e dɛ ibade, Isa naxa Simɔn Piyɛri maxɔrin, «Simɔn, Yaya xa di, i n xanuxi dangi yee birin na?» A naxa a yaabi, «Iyo, Marigi. I tan a kolon n i xanuxi ki naxɛ.» Isa naxa a fala a bɛ, «Mɛɛni n ma yɛxɛɛ yɔrɛe ma.»
16 A man naxa gbilen a maxɔrin na a firin nde, «Simɔn, Yaya xa di, i n xanuxi?» A naxa a yaabi, «Iyo, Marigi. I tan a kolon n i xanuxi ki naxɛ.» Isa naxa a fala a bɛ, «Mɛɛni n ma yɛxɛɛe ma.»
17 A man naxa gbilen a maxɔrin na a saxan nde, «Simɔn, Yaya xa di, i n xanuxi?» Piyɛri naxa sunnun Isa to a maxɔrin sanmaya saxan nde, «I n xanuxi?» A naxa a yaabi, «Marigi, i tan fe birin kolon. I tan a kolon n i xanuxi ki naxɛ.» Isa naxa a fala a bɛ, «Mɛɛni n ma yɛxɛɛe ma.
18 N xa nɔndi yati nan fala i bɛ, i fonike tɛmui, i tan nan nu i yɛtɛ tagi ixirima, i wa sigafe dɛdɛ, i siga. Kɔnɔ i na fori, i i bɛlɛxɛ italama nɛ, mixi gbɛtɛ i tagi xiri, a i xanin yire i mu wama sigafe dɛnnaxɛ.»
19 Isa na fala nɛ alako a xa Piyɛri faxa ki nan masen, Piyɛri fama Ala matɔxɔde naxan saabui ra. A na fala xanbi, a naxa a fala Piyɛri bɛ, «Bira n fɔxɔ ra.»

Isa nun a fɔxirabirɛ maxanuxi

20 Piyɛri to a kobe rato, a naxa Isa fɔxirabirɛ to e fɔxɔ ra, Isa nu naxan maxanuxi. Sayamalekɛ Dangi Sali, a tan nan a maso Isa ra e dɛge tɛmui, a a maxɔrin, «Marigi, nde fama i yanfade?»
21 Piyɛri to a to, a naxa Isa maxɔrin, «Marigi, na tan go?»
22 Isa naxa a yaabi, «Xa n wama a xa simaya xa bu han n gbilen tɛmui, na munse fanma i tan ma? I tan xa bira n fɔxɔ ra.»
23 Na kui, danxaniyatɔɛ ndee ɲɔxɔ naxa lu a ma a na fɔxirabirɛ tan mu faxama, kɔnɔ Isa mu na fala. A a fala nɛ, «Xa n wama a xa simaya xa bu han n gbilen tɛmui, na munse fanma i tan ma?»

Sɛbɛli dɔnxɔɛ

24 Na fɔxirabirɛ yati nan yi fe birin sɛbɛ, a findi seede fanyi ra. Muxu a kolon a xa seedeɲɔxɔya findixi nɔndi nan na.
25 Isa fe gbegbe raba nɛ naxee mu sɛbɛxi yi Kitaabui kui. Xa na birin sɛbɛ nɛ nu, n laxi a ra a na Kitaabuie birin sade mu sɔtɔma duniɲa ma nu.

Isa xa xɛɛrae xa taruxui Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Annabi Luki naxan Inyila Isa sɛbɛ, a naxa Kitaabui firin nde sɛbɛ naxan xili «Isa xa xɛɛrae xa taruxui». Inyila Isa a masenma won bɛ Isa fe naxan nabaxi a xa simaya kui. Yi Kitaabui firin nde fɔlɔxi boore Kitaabui danxi dɛnnaxɛ, a fan a masenma won bɛ Isa fɔxirabirɛe nun a xa xɛɛrae naxan naba alako Isa xa masenyi xa yensen duniɲa birin na.

Beenun Isa xa a xa xɛɛrae xɛɛ e xa a xa masenyi kawandi duniɲa birin bɛ, a naxa Ala Xaxili Sɛniyɛnxi ragoro e ma alako e xa sɛnbɛ sɔtɔ a xa wali rabafe ma. E to na sɔtɔ, e naxa kawandi ti fɔlɔ Darisalamu. Mixi gbegbe naxa la e xa masenyi ra, e findi Isa fɔxirabirɛe ra. Kaabanako gbegbe naxa raba alako mixi xa la Isa xa xɛɛrae xa masenyi ra.

Na kawandi nu sɛnbɛ sɔtɔfe Darisalamu tɛmui naxɛ, Isa yaxuie naxa danxaniyatɔɛe tɔɔrɔ fɔlɔ. Na kui, Isa fɔxirabirɛe naxa yensen Darisalamu fari ma. E naxa siga kawandi ti ra Yudaya nun Samari bɔxi ma. Sora singe han sora fu nun firin nde, na wali nan masenxi won bɛ. Piyɛri tide gbo na taruxui kui.

Na xanbi Ala naxa xɛɛra gbɛtɛ xili naxan findixi Pɔlu ra. Beenun Ala xa a xili, Pɔlu nu Isa fɔxirabirɛe ɲaxankatama Isirayila xa diinɛ xili ra. Kɔnɔ Isa naxa a yɛtɛ masen Pɔlu bɛ, a fa a xɛɛ ɲamanɛ gbɛtɛe ma. Na kui, Isa xa xibaaru bara dangi Isirayila naaninyi ra sigafe ra bɔxie ma si gbɛtɛe nu na dɛnnaxɛ.

Pɔlu naxa na wali raba yire wuyaxi, keli Darisalamu han Rɔma. Yuwifie naxa a ɲaxankata ki fanyi, kɔnɔ e mu nɔ a ra. A nu kawandi tima Yuwifie xa salidee nan kui, a man nu a ti si gbɛtɛe xa salidee kui. A na raba nɛ alako duniɲa birin xa a kolon Isa bara naxan naba e bɛ.

Na birin kui, to danxaniyatɔɛe nɔma a kolonde Isa fɔxirabirɛ singee duniɲa igirixi ki naxɛ. E xa wali xa findi misaali ra won bɛ. Ala xa won mali xaxili sɔtɔfe ra yi Kitaabui saabui ra. Amina.

Isa xa xɛɛrae xa taruxui

Isa tefe koore ma

1 Teyofilo, n bara a masen n ma Kitaabui singe kui Isa naxan birin falaxi nun a naxan nabaxi kabi a fɔlɛ
2 han a te lɔxɔɛ koore ma. Beenun a xa te koore ma, a naxa yaamari fi a xa xɛɛra sugandixie ma, Ala Xaxili Sɛniyɛnxi saabui ra.
3 A xa ɲaxankatɛ xanbi, a naxa mini e ma xi tongo naani bun ma, a a yɛtɛ masenma e bɛ kiraya wuyaxi a a ɲiɲɛ na a ra. A nu fa Ala xa mangɛya niini fe fala e bɛ.
4 A nu e ya ma tɛmui naxɛ, a naxa a fala e bɛ, «Wo naxa wo makuya Darisalamu ra. Wo xa lu be han Baba Ala a xa laayidi rakamalima tɛmui naxɛ, alɔ n na masenxi wo bɛ ki naxɛ.
5 Yaya wo xunxa ye nan xɔɔra, kɔnɔ Ala Xaxili Sɛniyɛnxi nan fama gorode wo ma yi saxanyi.»

6 Awa, xɛɛrae to e malan, e naxa Isa maxɔrin, «Marigi, i Isirayila mangɛya ragbilenma a ra yi tɛmui nɛ?»
7 Isa naxa e yaabi, «Na waxati kolonfe mu na wo tan xa ma. Na natɛ na Baba Ala keren peti nan yi ra.
8 Kɔnɔ, wo sɛnbɛ sɔtɔma Ala Xaxili Sɛniyɛnxi na fa wo ma tɛmui naxɛ. Wo findima n ma seedee nan na Darisalamu nun Yudaya birin, Samari, han duniɲa dande.»
9 A to gɛ na masenyi tide, Ala naxa a rate koore ma e ya xɔri, nuxui fa a nɔxun e ya tode ra.
10 E to nu a matoma a tefe koore ma, xɛmɛ firin naxa mini e ma, sose fiixɛ ragoroxi e ma.
11 E naxa a masen Isa fɔxirabirɛe bɛ, «Wo tan Galilekae, munfe ra wo tixi be wo nu fa koore mato? Yi Isa naxan tongoxi wo tagi tefe koore ma, a man fama nɛ alɔ wo a toxi siga ra ki naxɛ.»

Yudasi ɲɔxɔɛ

12 Na xanbi e naxa gbilen Darisalamu, kelife geya ma naxan xili Oliwi geya. Kelife na geya ma han Darisalamu, yaamilɛ keren na a ra.
13 E naxa so koore banxi kui, e nu darixi e malan na dɛnnaxɛ. Naxee nu na na: Piyɛri, Yaya, Yaki, Andire, Filipu, Tomasi, Barotolome, Matiyu, Yaki Alifa xa di, Simɔn naxan findi Seloti ra, nun Yudasi, Yaki xa di.
14 E birin nu Ala maxandima ɲanige keren na, e nun ginɛe, a nun Mariyama, Isa nga, a nun Isa xunyae.

15 Lɔxɔ nde Piyɛri naxa keli, a ti a ngaxakerenyie tagi. Mixi kɛmɛ mixi mɔxɔɲɛn ɲɔndɔn nu malanxi naa. A naxa a fala e bɛ,
16 «N ngaxakerenyie, Ala Xaxili Sɛniyɛnxi naxan masenxi Kitaabui kui Dawuda saabui ra, Yudasi xa fe ra, naxan ti mixie ya ra Isa suxufe ma, na birin bara kamali.
17 A nu na muxu tan xɛɛrae nan ya ma. Muxu birin nan nu xɛɛra wali rabama.
18 E naxa bɔxi sara yi xɛmɛ xa fe kobi rabaxi sare ra. Yudasi naxa faxa mɛnni, a bira, a furi bula, a furingɛe naxa mini a ra.
19 Darisalamukae birin naxa yi fe kolon. E naxa na bɔxi xili fala Akeledama, na nan falaxi e xa xui ‹Wuli Bɔxi›.»

20 «A sɛbɛxi Yabura Dawuda kui, ‹A xa banxi xa balan, mixi yo naxa sabati naa.› A man sɛbɛxi, ‹Xɛɛra gbɛtɛ xa ti a ɲɔxɔɛ ra.›
21-22 Awa na kui, a lanma xɛmɛ keren xa sugandi naxan nɔma muxu malide seedeya rabade Isa xa marakeli xa fe ra. A lanma won xa mixi sugandi naxan nu na won ya ma, won nun Marigi Isa to nu a ra, kelife Yaya Isa xunxa ye xɔɔra tɛmui naxɛ, han Isa te koore ma tɛmui naxɛ.»

23 E naxa mixi firin masen: Yusufu naxan nu xili Barasaba, e man nu naxan xili falama Yusutu, a nun Matiyasi.
24 Na xanbi e naxa Ala maxandi, «Marigi, i tan naxan birin bɔɲɛ ma fe kolon, a masen muxu bɛ i mixi naxan sugandixi yi firinyie tagi.
25 Na xa findi Yudasi ɲɔxɔɛ ra xɛɛraya nun wali rabafe ra, barima Yudasi bara siga a sigade.»

26 E naxa Matiyasi sugandi Ala xa mali ra. A naxa sa yi xɛɛra fu nun kerenyie xun ma.

2

Ala Xaxili Sɛniyɛnxi gorofe danxaniyatɔɛe ma

1 Xɛ Xabɛ Sali to a li, Isa fɔxirabirɛe birin nu malanxi yire keren.
2 Xui nde naxa mini koore ma keren na alɔ foye xungbe xui. A naxa banxi kui birin nafe e nu dɔxɔxi dɛnnaxɛ.
3 E naxa se ndee to naxee maniya nɛnyie ra, tɛ na e ma. Na see naxa itaxun, keren keren naxa dɔxɔ kankan xunyi ma.
4 Ala Xaxili Sɛniyɛnxi naxa goro fɔxirabirɛe birin ma, e naxa so xui gbɛtɛe falafe Ala Xaxili Sɛniyɛnxi saabui ra.
5 Yuwifi diinɛlae kelife ɲamanɛ birin ma, e nu malanxi Darisalamu na saxanyi.
6 Ɲama to yi xui mɛ, e naxa fa e gi ra. E naxa kaaba barima kankan nu Isa fɔxirabirɛe xui mɛma e bari xui yati nan na.
7 E dɛ naxa ixara, e fa a fala, «Pe, yi mixie naxee wɔyɛnma yi ki, Galilekae xa mu e birin na?
8 Won fa won bari xui mɛfe e ra di?
9 Paratokae, Medekae, Elamakae, naxee sabatixi Mesopotamiya, Yudaya, Kapadose, Pontu, Asi,
10 Firigiya, Panfiliya, Misira, Libiya, Sireni bɔxi fɛ ma, a nun naxee keli Rɔma, Yuwifie a nun mixi naxee soxi e xa diinɛ ya ma, Kirɛtikae a nun Arabue,
11 won birin na e xui mɛfe won bari xui yati nan na. E na Ala xa kaabanako fee falafe won ma xuie. Na rabaxi di?»
12 E birin dɛ naxa ixara, e naxa ifu. E nu a fala e bore bɛ, «Munfe yi ki?»
13 Kɔnɔ ndee naxa e mayele, e nu fa a fala, «E siisixi nɛ yi ki.»

Piyɛri xa kawandi

14 Na xanbi Piyɛri nun yi xɛɛra fu nun kerenyie naxa keli. Piyɛri naxa a masen ɲama bɛ a xui itexi ra, «Yuwifie, a nun wo tan naxan birin na Darisalamu, wo xa wo tuli mati n na. Wo xa a kolon,
15 yi mixie mu siisixi xɛ de alɔ wo a maɲɔxunxi ki naxɛ, barima gɛɛsɛgɛ na a ra yi ki.»
16 «Annabi Yoweli yi masenyi nan ti.

17 ‹Ala naxɛ,
n fama n Xaxili taxunde mixi birin na lɔxɔɛ dɔnxɔɛe.
Wo xa di xɛmɛe nun wo xa di ginɛe
wɔyɛnma nɛ n tan Ala xili ra.
Wo xa sɛgɛtalae to tima nɛ fee ra,
wo xa forie fan xiyee sa.
18 Na waxati,
n fama n Xaxili ragorode n ma konyi xɛmɛe
nun n ma konyi ginɛe ma.
E wɔyɛnma nɛ n tan Ala xili ra.
19 N kaabanakoee rabama nɛ koore ma,
n tɔnxumae masenma nɛ bɔxi fari,
naxee findima wuli, tɛ, nun tuuri ra.
20 Soge dimima nɛ,
kike gbeelima nɛ alɔ wuli
beenun Marigi xa lɔxɔɛ xa a li,
na dariyɛ lɔxɔɛ xungbe.
21 Mixi yo naxan Marigi xili maxandima,
na kanyi kisima nɛ.›»

22 «Isirayilakae, wo wo tuli mati yi masenyi ra. Isa Nasarɛtika Ala xa Mixi Sugandixi nan nu a ra. Ala naxa na masen kaabanakoee, fe magaaxuxie, nun tɔnxumae ra, Isa naxan nabaxi wo tagi. Wo birin na fee kolon.
23 Ala bara a ragiri kaafirie xa kafu wo ma, alako wo xa yi xɛmɛ faxa, wo a banban wuri magalanbuxi ma, alɔ Ala nu a ɲanigexi ki naxɛ.
24 Kɔnɔ na xanbi, Ala bara a rakeli, a faxɛ luuti ba a ma, barima faxɛ mu nu nɔma kankande a ma.»
25 «Dawuda nu Isa xa fe nan falafe yi masenyi ra.
‹N Marigi toma tɛmui birin n ya i.
A to na n sɛɛti ma, n mu nɔma birade.
26 Na nan a toxi n bɔɲɛ na sɛɛwɛ kui,
n dɛ fan a xa fe masenma ɲɛlɛxinyi ra.
N fate fan malabuma nɛ bɔɲɛsa kui,
27 barima i mu n nii bɛɲinma aligiyama,
i mu i xa sɛniyɛntɔɛ luma gaburi kui, a xa bɔrɔ.
28 I bara a niya n xa kisi kira kolon.
I sɛɛwɛ fima nɛ n ma i yire.›»

29 Piyɛri man naxa a fala, «N ngaxakerenyie, wo a lu n xa won benba Dawuda xa fe fala wo bɛ. A faxa nɛ, a naxa ragata, a xa gaburi man na won tagi be han to.
30 Namiɲɔnmɛ to nu a ra, a nu a kolon Ala bara laayidi tongo a bɛ. Ala naxa a kali a Dawuda xa mamadi nde dɔxɔma nɛ a xa mangɛ kibanyi.
31 Na kui, Dawuda nu a kolon Ala xa Mixi Sugandixi fama nɛ kelide faxɛ ma. Ala mu nɛɛmuma a ma aligiyama, a fate mu bɔrɔma gaburi kui.
32 Ala nan Isa rakelixi faxɛ ma. Won birin findixi seede ra na fe ma.
33 A to rate Ala yirefanyi ma, a naxa Ala Xaxili Sɛniyɛnxi sɔtɔ Baba Ala ra, alɔ Ala laayidi tongoxi ki naxɛ. A man bara Ala Xaxili Sɛniyɛnxi ragoro won ma. Wo na nan tofe, wo na nan mɛfe yi ki.»

34 «Dawuda mu texi koore ma, kɔnɔ a tan nan a fala,
‹Marigi naxa a fala n Marigi bɛ,
Dɔxɔ n yirefanyi ma,
35 han n xa i sanyi ti i yaxuie fari.›»

36 «Na kui, Isirayilaka birin xa la a ra, Ala bara Isa findi Marigi ra, nun a xa Mixi Sugandixi ra. Kɔnɔ wo bara a banban wuri magalanbuxi ma.»

37 Yi masenyi naxa ɲama bɔɲɛ tɔɔrɔ ki fanyi ra. E naxa a fala Piyɛri nun xɛɛra booree bɛ, «N ngaxakerenyie, a lanma muxu xa munse raba fa?»
38 Piyɛri naxa a fala e bɛ, «Wo xa tuubi, wo birin xa wo xunxa ye xɔɔra Isa xili ra, Ala xa Mixi Sugandixi, alako wo xa yunubie xa xafari, wo man xa Ala Xaxili Sɛniyɛnxi sɔtɔ.
39 Ala bara yi laayidi tongo wo bɛ, wo xa die bɛ, nun mixi birin bɛ a naxee xilima, hali naxee na yire makuye.»
40 Piyɛri man naxa e rasi, a naxa e ralimaniya masenyi wuyaxi ra. A naxa e maxandi, «Wo wo mɛɛni yi waxati mixi tinxintaree ma.»
41 Naxee tin a xa masenyi ra, e naxa e xunxa ye xɔɔra. Na lɔxɔɛ mixi wulu saxan ɲɔndɔn naxa sa Isa fɔxirabirɛe xun ma.
42 E nu e tunnabɛxima xɛɛrae xa xaranyi ma. E naxa lu ngaxakerenya kui. E man naxa e tunnabɛxi taami itaxunfe nun Ala maxandife ma.
43 Gaaxui naxa e birin suxu. Xɛɛrae naxa kaabanako nun tɔnxuma gbegbe raba.

44 Danxaniyatɔɛe birin nu malanxi yire keren. Xa mixi keren se sɔtɔ, na bara findi e birin gbe ra.
45 E e xa see matima, e nu e harige itaxun e bore ma, kankan nu a hayi fan na kui.
46 Lɔxɔ yo lɔxɔ e nu e malanma hɔrɔmɔbanxi kui, e nu donse don e xɔnyi sɛɛwɛ nun bɔɲɛsa kui.
47 E nu Ala matɔxɔma. E naxa rafan birin ma. Lɔxɔ yo lɔxɔ Marigi nu nde sama danxaniyatɔɛ ɲama kɔnti xun ma.

3

Namatɛ rayalanfe

1 Lɔxɔ nde Piyɛri nun Yaya nu tefe hɔrɔmɔbanxi kui, sali tɛmui gɛɛsɛgɛ.
2 Hɔrɔmɔbanxi naadɛ ra naxan xili «Naadɛ Tofanyi», xɛmɛ nde nu na naxan nu namataxi kabi a bari lɔxɔɛ. E nu a dɔxɔma na lɔxɔɛ birin alako a xa nu kɔbiri makula mixie ma naxee soma hɔrɔmɔbanxi kui.
3 A to Piyɛri nun Yaya to so ra hɔrɔmɔbanxi kui, a naxa kɔbiri makula e ma.
4 Piyɛri nun Yaya naxa e ya ti a ra. Piyɛri naxa a fala a bɛ, «Muxu mato.»
5 Xɛmɛ naxa e mato, a ɲɔxɔ naxa lu a ma e na kɔbiri nan fife a ma.
6 Piyɛri fa a fala a bɛ, «Gbeti mu na n yi, xɛɛma mu na n yi, kɔnɔ naxan na n yi ra, n a fima i ma. N bara i yaamari Isa Nasarɛtika xili ra, naxan findixi Ala xa Mixi Sugandixi ra, keli, i i ɲɛrɛ!»
7 A naxa a suxu a yirefanyi bɛlɛxɛ ma, a a rakeli. A sanyie nun a sankɔnyie naxa sɛnbɛ sɔtɔ keren na.
8 Na ikɔrɛxi ra, a naxa keli, a naxa so a ɲɛrɛfe. A naxa so Piyɛri nun Yaya fɔxɔ ra hɔrɔmɔbanxi kui. A ɲɛrɛma, a tuganma, a Ala tantuma.
9 Birin naxa a to, a a ɲɛrɛma, a Ala matɔxɔma.
10 E naxa a kolon a tan nan nu dɔxɔma hɔrɔmɔbanxi «Naadɛ Tofanyi» dɛ ra kulɛ matide. Birin naxa kaaba, e tɛrɛnna yi fe ra naxan bara raba a bɛ.
11 A fan naxa bira Piyɛri nun Yaya fɔxɔ ra. Ɲama birin naxa kaaba, e naxa e gi sigafe ra e yire Sulemani xa buntunyi ra.
12 Piyɛri to na to, a naxa ɲama maxɔrin, «Wo tan Isirayilakae, munfe ra wo kaabama yi fe ma? Munfe ra wo wo yae banbanxi muxu ra alɔ muxu yi xɛmɛ raɲɛrɛxi muxu yɛtɛ sɛnbɛ nan na, xa na mu a ra muxu xa tinxinyi ra?
13 Annabi Iburahima, Annabi Isiyaga, nun Annabi Yaxuba Marigi Ala, won benbae Marigi Ala, a bara a xa dariyɛ fi a xa konyi Isa ma, wo naxan yanfa, wo fa mɛɛ a ra Pilati ya i, naxan nu wama a rabɛɲinfe.
14 Wo bara Ala xa sɛniyɛntɔɛ nun a xa tinxintɔɛ yanfa. Wo man fa maxandi ti Pilati xa faxɛti nde rabɛɲin wo bɛ.
15 Wo bara Marakisima faxa, Ala naxa a rakeli faxɛ ma. Muxu na na fe seede ra.
16 Yi xɛmɛ naxan yi ki, wo naxan kolon, wo naxan toxi, a bara sɛnbɛ sɔtɔ danxaniya kui Isa xili saabui ra. A xa danxaniya Isa ma, na nan a yalanxi wo birin ya xɔri.»
17 «Yakɔsi, n ngaxakerenyie, n a kolon wo naxan nabaxi Isa ra, wo bara a raba a kolontareya ma, wo nun wo xa mangɛe.
18 Kɔnɔ Ala nan yi birin nagirixi, alako a xa wɔyɛnyi xa rakamali, a nu bara naxan masen waxati dangixi a xa namiɲɔnmɛe dɛ ra, a falafe a a xa Mixi Sugandixi fama nɛ tɔɔrɔde.
19 Awa, wo tuubi, wo gbilen Ala ma, alako wo xa yunubie xa xafari,
20 alako Marigi xa fa bɔɲɛsa waxati ra, a man xa Isa xɛɛ, a bara naxan sugandi wo bɛ.
21 Kɔnɔ Isa, Ala xa Mixi Sugandixi xa lu koore ma sinden, han beenun fe birin xa yailan, alɔ Ala a masen ki naxɛ a xa namiɲɔnmɛ sɛniyɛnxie kɛrɛ ra kafi a xɔnnakuye ra.»
22 «Annabi Munsa naxa a fala, ‹Wo Marigi Ala namiɲɔnmɛ nde xɛɛma nɛ wo ma alɔ n tan. Won ngaxakerenyi nan lanxi a ma. A naxan birin falama wo bɛ, wo xa a suxu.
23 Naxan yo mu na namiɲɔnmɛ xui suxu, na kanyi bama nɛ Ala xa ɲama ya ma, a faxa.›»
24 «Namiɲɔnmɛ naxee birin bara wɔyɛn kabi Annabi Samuweli xa tɛmui, e birin bara yi lɔxɔɛe xa fe fala.
25 Saatɛ die nun namiɲɔnmɛ die nan na wo ra. Ala bara saatɛ tongo won babae bɛ.

A a fala nɛ Iburahima bɛ, ‹Duniɲa birin
fama hɛɛri sɔtɔde i bɔnsɔɛ nan saabui ra.›
26 Ala to bara a xa konyi rakeli faxɛ ma,
a a xɛɛ wo tan nan singe ma, a xa duba
wo bɛ, a xa kankan nagbilen fe kobie fɔxɔ
ra.»

4

Piyɛri nun Yaya makiitife

1 Yaya nun Piyɛri to nu wɔyɛnma
mixie bɛ, sɛrɛxɛdubɛe, hɔrɔmɔbanxi
sɔɔri yarerati, nun Sadusenie naxa fa.
2 E bɔɲɛ naxa te barima Piyɛri nun Yaya
nu ɲama xaranfe, a falafe mixi faxaxie
fama nɛ rakelide alɔ Isa rakelixi ki naxɛ.
3 E naxa e suxu, e e sa geeli han na kuye
iba, barima kɔɛ nu bara so.
4 Kɔnɔ mixi wuyaxi naxee na wɔyɛnyi
mɛ, e naxa a suxu. Danxaniyatɔɛe xun
naxa masa, han xɛmɛe kɔnti naxa wulu
suuli ɲɔndɔn li.
5 Na kuye iba, Yuwifi yareratie, forie,
nun sɛriyɛ karamɔxɔe naxa e malan
Darisalamu,
6 a nun Anani sɛrɛxɛdubɛ kuntigi, nun
Kayafa, Yaya, Alesandire, a nun naxee
birin na sɛrɛxɛdubɛ kuntigi bɔnsɔɛ.
7 E naxa Piyɛri nun Yaya ti e tagi, e naxa
e maxɔrin, «Wo nɔxi yi rayalande di? Wo
a rayalanxi saabui mundun na?»
8 Piyɛri naxa a masen e bɛ muxu a
rayalanxi Ala Xaxili Sɛniyɛnxi nan saabui
ra,
9 «Isirayila forie nun kuntigie, wo bara
muxu maxɔrin yi namatɛ xa fe fanyi sɔtɔɛ
ma, a yalanxi ki naxɛ.
10 Wo tan nun Isirayilakae birin xa a
kolon yi xɛmɛ yalanxi Isa Nasarɛtika, Ala
xa Mixi Sugandixi, xili saabui nan na. Wo
Isa naxan banban wuri magalanbuxi ma,
Ala naxan nakeli faxɛ ma, a tan nan xili
yi namatɛ rayalanxi.
11 Isa maniyaxi ‹gɛmɛ nan na naxan
tide gbo dangi gɛmɛ birin na, kɔnɔ wo tan
banxitie bara mɛɛ na gɛmɛ ra.›
12 Kisi mu sɔtɔma ndende ra fo a tan,
barima xili gbɛtɛ yo mu na duniɲa, won
kisima naxan saabui ra.»
13 E naxa kaaba Piyɛri nun Yaya xa
limaniya ma, barima xarantaree nan nu
e ra. E naxa a kolon e nu bara bira Isa
fɔxɔ ra a nu na duniɲa ma tɛmui naxɛ.
14 Kɔnɔ xɛmɛ to nu tixi e sɛɛti ma, a
yalanxi, e mu nɔ sese falade.
15 E naxa Piyɛri, Yaya, nun na xɛmɛ
yaamari e xa mini Yuwifi kiitisae ya ma.
E nu fa wɔyɛn e bore tagi.
16 E naxa e bore maxɔrin, «Won xa
munse raba yi mixie ra? Darisalamukae
birin bara a kolon e kaabanako xungbe
nan nabaxi. Won fan mu nɔma na
matandide.
17 Kɔnɔ alako yi fe naxa yensen yɛ mixie
ra, won xa e ratɔn a xɔrɔxɔɛ ra, e naxa
wɔyɛn Isa xili ra sɔnɔn.»
18 E naxa Piyɛri, Yaya, nun na xɛmɛ xili.
E naxa wɔyɛn e bɛ a xɔrɔxɔɛ ra, a e naxa
masenyi yo ti, e naxa mixi yo xaran Isa
xili ra sɔnɔn.
19 Piyɛri nun Yaya naxa e yaabi, «Wo a
mato, a lanma muxu xa bira wo tan nan
fɔxɔ ra ba, ka Ala?
20 Muxu mu nɔma dundude fe ma muxu
bara naxan to, muxu bara naxan mɛ.»
21 E man naxa xaaɲɛ e ma, kɔnɔ ɲama
birin to nu Ala matɔxɔma fe ma naxan
bara raba, e mu nɔ lande a ma a lanma e
xa e ɲaxankata ki naxɛ. E naxa e rabɛɲin.
22 Yi xɛmɛ naxan nayalanxi, a xa simaya
nu bara dangi ɲɛ tongo naani ra.

Togondiyatɔɛe Ala maxandife

23 E to e bɛɲin, Piyɛri nun Yaya naxa
siga e booree yire. E naxa fe birin yaba
e bɛ sɛrɛxɛdubɛ kuntigie nun forie naxan
fala e bɛ.
24 E to na mɛ, e birin naxa e xui ite Ala
ma ɲanige keren fari. E naxa a maxandi,
«Marigi, i tan naxan koore daa, a nun
bɔxi, a nun baa, a nun se naxan birin na
duniɲa,
25 i tan nan a fala Ala Xaxili Sɛniyɛnxi
saabui ra, i xa konyi Dawuda dɛ ra, muxu
baba,

‹Munfe ra sie bɔɲɛ texi fufafu?
Munfe ra ɲamae matandi tife?
26 Duniɲa mangɛe bara keli,
xunmatie bara ti Marigi
nun a xa Mixi Sugandixi kanke.›»

27 «Nɔndi na a ra, Herode, Ponsi Pilati,
xɔɲɛe, a nun Isirayila bɔnsɔɛe bara ti
i xa konyi sɛniyɛnxi Isa kanke, i naxan
sugandixi,

28 alako e xa fe birin naba i singe nu
bara natɛ tongo a nu lan naxan xa raba.
29 Yakɔsi, Marigi, i xa a mato e xaaɲɛxi
ki naxɛ. Sɛnbɛ fi i xa konyie ma, alako e
xa nɔ i xa wɔyɛnyi masende limaniya ra.
30 I bɛlɛxɛ itala, alako mixi xa rayalan,
kaabanakoee nun tɔnxumae xa raba i xa
konyi sɛniyɛnxi Isa xili ra.»
31 E to gɛ Ala maxandide, e nu malanxi
dɛnnaxɛ, na naxa sɛrɛn. Ala Xaxili
Sɛniyɛnxi naxa goro e birin ma. E naxa
so Ala xa wɔyɛnyi masenfe limaniya ra.

Togondiyatɔɛe xa lanyi

32 Danxaniyatɔɛ ɲama birin bɔɲɛ ma fe
naxa lu keren. Mixi yo mu a falama a
keren gbe nan na se nde ra, kɔnɔ se birin
naxa findi birin gbe ra.
33 Xɛɛrae naxa Marigi Isa xa marakeli
masen mixie bɛ sɛnbɛ ra. Ala naxa hinnɛ
e ra a fanyi ra.
34 Setare yo mu nu na e ya ma, barima
xɛe nun banxie nu na naxee birin yi ra, e
nu e matima nɛ,
35 e nu a sare dɛntɛgɛ xɛɛrae bɛ. Nee
nu fa a itaxun kankan hayi bɛrɛ ma.
36 Mixi nde nu na naxan xili Yusufu,
Lewi di naxan barixi Sipiri. Xɛɛrae nu a
xili falama nɛ Baranabasi, na nan falaxi
«mixi ralimaniya».
37 A naxa xɛ mati naxan nu na a yi, a
naxa fa a kɔbiri ra, a a dɛntɛgɛ xɛɛrae bɛ.

5

Ananiyasi nun Safira

1 Xɛmɛ nde naxan xili Ananiyasi, a nun
a xa ginɛ Safira, nee fan naxa e xa xɛ mati.
2 Ananiyasi nun a xa ginɛ naxa lan a
ma e xa xɛ sare nde ragata e yɛtɛ bɛ.
Ananiyasi naxa kɔbiri dɔnxɔɛ xanin, a a
dɛntɛgɛ xɛɛrae bɛ.
3 Piyɛri naxa a fala a bɛ, «Ananiyasi,
munfe ra Sentanɛ i madaxuxi han i bara
wule fala Ala Xaxili Sɛniyɛnxi bɛ yi xɛ
sare nde nɔxunfe ra?
4 Beenun i xa yi xɛ mati, i gbe xa mu nu
na xɛ ra? I kɔbiri naxan sɔtɔxi, i gbe xa
mu nu na fan na? Munfe ra i yi fe mɔɔli
rabaxi? I mu wule falaxi mixie xa bɛ, i
wule falaxi Ala nan bɛ.»
5 Ananiyasi to na wɔyɛnyi mɛ, a naxa
bira keren na, a faxa. Naxee birin na fe
mɛ, e naxa gaaxu.
6 Sɛgɛtalae to keli, e naxa a kasange, e
a xanin, e sa a ragata.
7 Waxati saxan to dangi, a xa ginɛ naxa
so, a mu nu a kolon fe naxan nabaxi.
8 Piyɛri naxa a fala a bɛ, «A fala n bɛ, xa
wo xɛ matixi yi xasabi nan na, wo naxan
dɛntɛgɛxi yi ki?» A naxa a yaabi, «Iyo,
muxu a matixi yi kɔbiri nan na.»
9 Awa, Piyɛri naxa a fala a bɛ, «Munfe
ra wo lanxi a ma wo xa Ala Xaxili
madaxu? Naxee i xa mɔri ragataxi, e tan
nan tixi naadɛ ra yi ki, e i fan xaninma
ya.»
10 A naxa bira xɛɛra bun ma keren na, a
faxa. Sɛgɛtalae to so, e naxa a li a fan bara
faxa. E naxa a xanin, e sa a fan nagata a
xa mɔri fɛ ma.
11 Gaaxui xungbe naxa danxaniyatɔɛ
ɲama birin suxu, a nun naxee birin yi fe
mɛ.

Tɔnxumae nun kaabanakoee

12 Kaabanako wuyaxi nun tɔnxumae nu
rabama ɲama tagi xɛɛrae saabui ra. To-
gondiyatɔɛ birin nu e malanma Sulemani
xa buntunyi ra.
13 Mixi gbɛtɛ yo mu nu suusama sun-
bude e ra, kɔnɔ mixie nu e binyama a
fanyi ra.
14 Naxee nu danxaniyaxi Marigi ma,
xɛmɛe nun ginɛe, e kɔnti xun nu masama
tɛmui birin.
15 Na fee ma, mixie nu fama nɛ furemae
ra sade nun dagie ma kira xɔn, alako
Piyɛri nɛ dangima tɛmui naxɛ, a niini xa
ti e ma.
16 Ɲama nu kelima Darisalamu ra-
bilinyi, e nu fa furemae ra nun ɲinnɛ fure
kanyie. E birin naxa yalan.

Xɛɛrae makankanfe

17 Na tɛmui sɛrɛxɛdubɛ kuntigi, a nun
naxee nu na a fɔxɔ ra, naxee findixi
Sadusenie ra, e naxa natɛ tongo tɔɔnɛ ma.
18 E naxa xɛɛrae suxu, e e woli geeli.
19 Kɔnɔ Marigi xa malekɛ naxa fa kɔɛ
ra, a naxa geeli naadɛ rabi, a fa e ramini.
A naxa a fala e bɛ,

20 «Wo siga, wo sa ti hɔrɔmɔbanxi kui,
wo Ala xa kira nɛɛnɛ xa fe birin tagi raba
ɲama bɛ.»
21 E to na mɛ, e naxa so hɔrɔmɔbanxi
kui subaxɛ ma, e kawandi ti fɔlɔ.
Sɛrɛxɛdubɛ kuntigi nun naxee nu na a
fɔxɔ ra, e to fa, e naxa Yuwifi kiitisae nun
Isirayila fori birin malan. E naxa mixie
rasiga xɛɛrae tongode geeli kui.
22 Sɔrie to siga, e mu e li geeli kui. E
naxa gbilen, e sa dɛntɛgɛ sa.
23 E naxɛ, «Muxu bara geeli li a balanxi
a fanyi ra, geeli kantamae tixi naadɛ ra,
kɔnɔ muxu to a rabi, muxu mu mixi yo
lixi a kui.»
24 Hɔrɔmɔbanxi sɔɔrie xa mangɛ nun
sɛrɛxɛdubɛ kuntigie to na fe mɛ, e dɛ naxa
ixara. E nu fa e bore maxɔrin, «Munfe yi
ra?»
25 Mixi nde naxa fa a fala e bɛ, «Wo
fa a mato, wo xɛmɛ naxee sa geeli, e na
hɔrɔmɔbanxi kui e mixie xaranfe.»
26 Awa, sɔɔri xunmati nun a xa sɔɔrie
naxa siga, e sa fa xɛɛrae ra. Kɔnɔ e mu e
sɛnbɛ ramini e ma, barima e nu gaaxuxi
ɲama fa e magɔnɔfe gɛmɛ ra.
27 E to bara e xanin Yuwifi kiitisae yire,
sɛrɛxɛdubɛ kuntigi naxa e maxɔrin,
28 «Muxu bara wo ratɔn a xɔrɔxɔɛ ra,
wo naxa xaranyi raba yi xɛmɛ xili ra,
kɔnɔ wo bara wo xa xaranyi ralantan
Darisalamu birin na. Wo wama a xa faxɛ
safe muxu tan nan xun!»
29 Piyɛri nun xɛɛrae naxa e yaabi, «A
lanma muxu xa Ala xui nan nabatu dan-
gife mixie xui ra.
30 Won babae Marigi Ala bara Isa rakeli,
wo naxan faxa, wo naxan banban wuri
ma.
31 Ala bara a rate a yirefanyi ma a xa
findi Mangɛ nun Marakisima ra, alako
Isirayila xa nɔ tuubide, e xa yunubi xa
xafari.
32 Muxu nun Ala Xaxili Sɛniyɛnxi na yi
fe seedee ra. Ala Xaxili Sɛniyɛnxi fima
mixi nan ma, naxan na a xui rabatu.»
33 E to yi masenyi mɛ, e naxa xɔnɔ han
e naxa wa xɛɛrae faxafe.
34 Kɔnɔ Farisɛni nde naxan xili
Gamaliyɛli, sɛriyɛ karamɔxɔ kuntigi
naxan nu rafan ɲama birin ma, na naxa
keli Yuwifi kiitisae tagi. A naxa yaamari
fi e xa xɛɛrae ramini sinden.
35 Awa, a naxa a fala kiitisae bɛ, «Isir-
ayilakae, wo mɛɛni fe ma wo naxan
nabama yi mixie ra.
36 Waxati dangixi xɛmɛ nde naxan xili
Tudasi naxa a yɛtɛ igbo. Mixi kɛmɛ naani
nan nu biraxi a fɔxɔ ra, kɔnɔ a to faxa e
birin naxa yensen yɛ. A xa fe mu findi
fefe ra.»
37 «Na to dangi, Yudasi Galileka naxa
mini xili sɛbɛ tɛmui. A naxa mixi wuyaxi
bɛndun a ma, kɔnɔ a fan naxa faxa, a
fɔxirabirɛe birin naxa yensen yɛ.
38 Yakɔsi n a falama wo bɛ, wo naxa
fefe raba yi mixie ra. Wo gbilen e fɔxɔ
ra. Xa yi fe birin fatanxi mixie nan na, a
mu sɔɔnɛyama.
39 Kɔnɔ, xa a fatanxi Ala nan na, wo mu
nɔma a xun nakanade. Wo wo ɲɛrɛ ki
mato a fanyi ra, wo nun Ala naxa fa gere.»
40 E to lan fe keren ma, e naxa xɛɛrae
xili, e e bɔnbɔ. E naxa e ratɔn wɔyɛnfe ra
Isa xili ra, e fa e rabɛɲin.
41 Xɛɛrae to mini Yuwifi kiitisae tagi,
e naxa ɲɛlɛxin barima Ala e tan nan
sugandixi, e xa tɔɔrɔ Isa xili xa fe ra.
42 Lɔxɔ yo lɔxɔ, e nu kawandi tima
hɔrɔmɔbanxi kui, e man mixie xaranma e
xɔnyi. E nu Isa, Ala xa Mixi Sugandixi xa
xibaaru fanyi masenma nɛ tɛmui birin.

6

Xɛɛra malima solofere

1 Na tɛmui, Isa fɔxirabirɛe kɔnti xun
to nu masama, Yuwifie naxee Girɛki xui
falama, e naxa e mawa Yuwifie xɔn
naxee Eburu xui falama, barima lɔxɔ
yo lɔxɔ donse itaxunma tɛmui naxɛ, e
nu nɛɛmuma nɛ kaaɲɛ ginɛe ma naxee
Girɛki xui falama.
2 Xɛɛra fu nun firinyi naxa Isa
fɔxirabirɛe malan, e naxa a fala e bɛ,
«A mu lan muxu xa Ala xa masenyi
kawandife rabolo donse itaxun fe ra.
3 Na nan a ra, n ngaxakerenyie,
wo xɛmɛ solofere sugandi wo ya ma,
mixi binyee, xaxilimaya nun Ala Xaxili
Sɛniyɛnxi na naxee bɛ. Muxu xa yi donse
itaxunfe so e yi ra,
4 alako muxu tan xa nu lu Ala maxandi
ra nun Ala xui kawandi ra.»
5 Na masenyi naxa rafan birin ma.
E naxa Etiyɛn sugandi, xɛmɛ naxan xa

danxaniya nu gbo, Ala Xaxili Sɛniyɛnxi man nu goroxi naxan ma. E man naxa Filipu, Pirokoru, Nikanoro, Timon, nun Paramenasi sugandi, a nun Nikolasi Antiyɔkika naxan soxi Yuwifie xa diinɛ ya ma.
6 E naxa e dɛntɛgɛ xɛɛrae bɛ. Xɛɛrae naxa e bɛlɛxɛ sa e xunyie ma, e naxa Ala maxandi e bɛ.
7 Ala xa masenyi naxa yensen yɛ. Isa fɔxirabirɛe xun nu masama a gbegbe ra Darisalamu. Sɛrɛxɛdubɛ wuyaxi fan nu danxaniyafe.

Etiyɛn suxufe

8 Ala naxa a xa hinnɛ nun sɛnbɛ fi Etiyɛn ma. A nu tɔnxumae nun kaabanako xungbee rabama ɲama tagi.
9 Sirenikae nun Alesandireka naxee nu salima salide kui, naxan xili «xɔrɛya mixi xa salide», a nun Yuwifie naxee kelixi Silisi nun Asi, e naxa sɔnxɔ Etiyɛn ma.
10 Kɔnɔ e mu nɔ Etiyɛn xa wɔyɛnyi ra, barima Ala Xaxili Sɛniyɛnxi nan nu xaxilimaya fima a ma.
11 Awa, e naxa xɛmɛ ndee sare fi, e xa a fala, «Muxu bara a xui mɛ a wɔyɛnyi falama naxan mu daxa Annabi Munsa nun Ala mabiri.»
12 E naxa ɲama, forie, nun sɛriyɛ karamɔxɔe kui iso. E naxa bagan a ma, e a suxu, e a xanin Yuwifi kiitisae yire.
13 E naxa tɔɔɲɛgɛlae ramini, naxee a fala, «Yi xɛmɛ mu bama wɔyɛnyi ɲaaxie falafe hɔrɔmɔbanxi nun Ala xa sɛriyɛ xa fe ra.
14 Muxu bara a xui mɛ, a a falama Isa Nasarɛtika fama yi hɔrɔmɔbanxi kanade, a man naamunyie masarama Annabi Munsa naxee fixi won ma.»
15 Yuwifi kiitisae birin naxa e ya banban Etiyɛn na, a yatagi naxa lu e bɛ alɔ malekɛ.

7

Etiyɛn xa masenyi

1 Sɛrɛxɛdubɛ kuntigi naxa Etiyɛn maxɔrin, «Naxan falaxi i xun ma, nɔndi na a ra?»
2 Etiyɛn naxa e yaabi, «N ngaxakerenyie nun n babae, wo wo tuli mati n na. Ala dariyɛ kanyi mini nɛ won baba Iburahima ma a nu na Mesopotamiya bɔxi ma tɛmui naxɛ, beenun a xa sabati Xarani.
3 Ala naxa a fala a bɛ, ‹Keli i xa bɔxi nun i xabilɛ xun, siga bɔxi ma n dɛnnaxɛ masenma i bɛ.›
4 Awa, a naxa mini Kalidi bɔxi ra, a sa sabati Xarani. Mɛnni, a baba faxa xanbi, Ala naxa a radangi yi bɔxi ma wo sabatixi dɛnnaxɛ yi ki to.
5 A mu lingira yo fi a ma yi bɔxi kui hali santide. Kɔnɔ a naxa laayidi tongo a bɛ, a fama yi bɔxi fide a tan nun a bɔnsɔɛ nan ma, hali a faxa xanbi. Na waxati di yo mu nu na a bɛ sinden.»
6 «Ala naxa a fala a bɛ, ‹I bɔnsɔɛ sabatima bɔxi gbɛtɛ nan ma. Mɛnni e findima nɛ konyie ra. E e ɲaxankata ɲɛ kɛmɛ naani bun.›
7 Ala man naxa a fala, ‹N fama na si makiitide naxan e rasoma konyiya kui. Na dangi xanbi, e kelima nɛ naa, e fa n batu be.›»
8 «Awa, Ala naxa sunna saatɛ fi Iburahima ma. Iburahima to Isiyaga bari, a naxa a sunna a xi solomasaxan nde ma. Isiyaga to Yaxuba bari, a naxa a fan sunna. Yaxuba fan naxa won benba fu nun firinyie sunna.»
9 «Won benbae naxa Yusufu tɔɔnɛ, e naxa a mati, a naxa findi konyi ra Misira bɔxi ma.
10 Kɔnɔ Ala naxa lu a fɔxɔ ra. A naxa a ramini a xa kɔntɔfili birin kui. A naxa hinnɛ nun xaxilimaya fi a ma, alako a xa rafan Misira mangɛ ma, naxan a findi Misira gomina nun a xa banxi birin xunmati ra.»
11 «Kaamɛ xungbe naxa so Misira bɔxi ma a nun Kanaan bɔxi. Won babae mu nu baloe sɔtɔma, tɔɔrɛ naxa gbo.
12 Yaxuba naxa a mɛ a mɛngi na Misira bɔxi ma. A naxa won babae xɛɛ naa a singe.
13 E xa sigɛ firin nde, Yusufu naxa a yɛtɛ masen a fafaxakerenyie bɛ, Misira mangɛ fan naxa Yusufu xabilɛ rakolon.
14 Awa, Yusufu naxa e xɛɛ a baba Yaxuba tongode nun a xa denbaya birin. E kɔnti nu sigaxi han mixi tongo solofere a nun suuli.
15 Yaxuba naxa goro Misira, a faxa dɛnnaxɛ a nun won babae.

16 E furee naxa ragbilen Sikemi, e e
ragata gaburi nan kui, Iburahima naxan
sara kɔbiri ra Xamori xa die ma.»
17 «Ala xa laayidi rakamali waxati to
makɔrɛ, laayidi naxan tongoxi Iburahima
bɛ, won ma ɲama xun naxa masa Misira
bɔxi ma.
18 Kɔnɔ na xanbi mangɛ gbɛtɛ naxa ti
naxan mu nu Yusufu xa fe kolon.
19 Na mangɛ naxa won ma ɲama yanfa.
A naxa won benbae ɲaxankata, han a
naxa e yaamari e xa e xa diyɔrɛe wɔlɛ,
alako e xa faxa.
20 Na tɛmui Annabi Munsa naxa bari,
Ala hinnɛ naxan na. Kike saxan a ra-
balofe a baba xa banxi kui.
21 Na xanbi a naxa a bɛlɛxɛ ba a ma.
Misira mangɛ xa di ginɛ fa a tongo, a naxa
a ramɔ alɔ a xa di.
22 Annabi Munsa naxa kolon sɔtɔ Misira
xa fe birin ma. A wɔyɛn ki nun a ɲɛrɛ ki
naxa sɛnbɛ sɔtɔ.»
23 «A to ɲɛ tongo naani sɔtɔ, a naxa wa
a ngaxakerenyie kolonfe. A naxa siga a
boore Isirayilakae yire matode.
24 A to Misiraka to a fe ɲaaxi niyafe
Isirayilaka nde ra, Annabi Munsa naxa a
ngaxakerenyi xa gere so, a naxa Misiraka
faxa.
25 A naxa a maŋɔxun a a ngaxakerenyie
a kolonma nɛ Ala xɔrɛya fima e ma a
saabui nan na, kɔnɔ e mu kolon sɔtɔ na
ma.
26 Na kuye iba, Annabi Munsa naxa
Isirayilaka firin to, e na gerefe. A naxa
kata e xa lan e bore ma, a naxa a fala e bɛ,
‹Ngaxakerenmae nan na wo ra. Munfe ra
wo fe ɲaaxi niyama wo bore ra?›
27 Kɔnɔ naxan nu fe ɲaaxi rabafe a
ngaxakerenyi ra, a naxa Annabi Munsa
radin yɛ, a a fala a bɛ, ‹Nde i tixi mangɛ
nun kiitisa ra muxu xun ma?
28 I waxi n faxafe nɛ alɔ i Misiraka
faxaxi ki naxɛ xoro?›
29 Annabi Munsa to na wɔyɛnyi mɛ, a
naxa a gi. A naxa sabati Madiyan bɔxi
ma, a naxa di firin bari mɛnni.»
30 «Ɲɛ tongo naani dangi xanbi, malekɛ
naxa mini a ma tɛ xɔɔra naxan nu sansi
bili ganfe gbengberenyi ma, Sinayi geya
fari.
31 Annabi Munsa to na fe to, a naxa
kaaba. A to a maso a ra, a xa a igbɛ, a
naxa Marigi xui mɛ.
32 ‹I babae Marigi Ala nan n na, Ibu-
rahima, Isiyaga, nun Yaxuba Marigi Ala.›
Annabi Munsa naxa sɛrɛn, a naxa gaaxu
a igbɛfe ma.
33 Marigi naxa a fala a bɛ, ‹Sankiri
ba i sanyi, barima i tixi dɛnnaxɛ, bɔxi
sɛniyɛnxi na a ra.
34 N bara n ma ɲama xa tɔɔrɛ to Misira,
n bara e kutun xui mɛ. N bara goro n xa
xɔrɛya fi e ma. Yakɔsi, n xa i xɛɛ Misira.›
35 Ala Annabi Munsa xɛɛ nɛ, e a fala
naxan bɛ, ‹Nde i tixi mangɛ nun kiitisa
ra muxu xun ma.› Malekɛ naxan minixi
a ma tɛ xɔɔra a naxa a masen a bɛ a xa
findi mangɛ nun marakisima ra.»
36 «Annabi Munsa nan Isirayilakae
ramini Misira bɔxi ra. Ɲɛ tongo naani
bun ma, a naxa tɔnxumae nun kaa-
banakoee raba Misira, Xulunyumi Baa,
nun gbengberenyi ma.
37 Annabi Munsa tan naxa a fala Isir-
ayila bɛ, ‹Ala namiŋɔnmɛ raminima wo
ngaxakerenyie nan ya ma naxan luma alɔ
n tan.›
38 Won benbae ɲama e to nu malanxi
gbengberenyi ma, malekɛ naxa wɔyɛn
Annabi Munsa bɛ Sinayi geya fari. A
sɛriyɛ naxan mɛxi, a naxa na radangi won
ma.»
39 «Kɔnɔ won benbae mu tin a xa
yaamari suxude. E naxa a matandi, e e
bɔŋɛ ti Misira ra.
40 E naxa a fala Haruna bɛ, ‹Alae yailan
won bɛ, naxee ɲɛrɛma won ya ra, barima
yi Munsa naxan won naminixi Misira,
won mu a kolon se naxan a sɔtɔxi.›
41 E naxa kuye yailan ninge misaali ra,
e fa sɛrɛxɛ ba a bɛ. E naxa ɲɛlɛxin na ra,
e naxan yailanxi e bɛlɛxɛe ra.»
42 «Awa, Ala naxa a kobe so e ra, a naxa
e rabolo, e xa tunbuie batu, alɔ a sɛbɛxi
namiŋɔnmɛ xa Kitaabui kui ki naxɛ.
‹Isirayila bɔnsɔɛ,
wo sɛrɛxɛe ba n tan nan bɛ
ɲɛ tongo naani bun ma gbengberenyi ma?
43 Wo bara Mɔlɔkɔ kuye batu,
wo bara Remefan tunbui kuye batu,
wo kuye naxee yailanxi wo bɛlɛxɛ ra.
Na nan a toxi n fan wo xaninma Babilɔn
xanbi ra.›»
44 «Ala xa hɔrɔmɔlingira, a xa
seedeŋɔxɔya sɛbɛli na dɛnnaxɛ, na nu na
won benbae tagi gbengberenyi ma. Ala

nu bara a misaali masen Annabi Munsa bɛ, a naxa a yaamari a xa a yailan na ki.
45 Won benbae to hɔrɔmɔlingira sɔtɔ, e naxa a xanin bɔxi ma Ala si gbɛtɛe keri dɛnnaxɛ, Yosuwe xa yaamari bun ma. A naxa lu naa han Dawuda xa waxati.»
46 «Dawuda naxan nafanxi Ala ma, na naxa a maxɔrin a xa lingira ti a tan Yaxuba Marigi Ala bɛ.
47 Kɔnɔ Sulemani nan fa na lingira ti Ala bɛ.
48 Kɔnɔ Ala Xili Xungbe Kanyi mu sabatima adama xa banxi tixi kui. Namiɲɔnmɛ na nan masenxi,
49 ‹Wo Marigi naxɛ,
koore, n ma kibanyi,
bɔxi, n santide.
Wo banxi mundun tima n bɛ?
Wo yire mundun findima n ma malabude ra?
50 N tan xa mu na birin yailanxi?›»
51 «Wo xaxili nun wo tuli xɔrɔxɔ, wo sondonyi mu fan. Wo Ala Xaxili Sɛniyɛnxi matandima tɛmui birin alɔ wo benbae a raba ki naxɛ.
52 Wo benbae namiɲɔnmɛe birin ɲaxankata nɛ. E namiɲɔnmɛe faxa nɛ, naxee nu Ala xa Tinxintɔɛ xa fafe falama. Yakɔsi wo bara na fan faxa.
53 Wo tan naxee bara Ala xa sɛriyɛ sɔtɔ malekɛe saabui ra, wo mu a rabatuxi!»

Etiyɛn xa faxɛ

54 E to yi masenyi mɛ, e naxa xɔnɔ han e nu e ɲinyie raxin.
55 Kɔnɔ Ala Xaxili Sɛniyɛnxi naxa goro Etiyɛn ma. Etiyɛn to a ya banban koore ma, a naxa Ala xa dariyɛ to, a man naxa Isa to a tixi Ala yirefanyi ma.
56 A naxa a masen, «N bara koore rabixi to, Adama xa Di tixi Ala yirefanyi ma.»
57 Ɲama naxa sɔnxɔɛ rate, e naxa e tuli dɛsɛ. E birin naxa bagan a ma.
58 E naxa mini a bubu ra sigafe ra taa fari ma, e a magɔnɔ han a naxa faxa. Seedee naxa e xa donmae sa sɛgɛtala nde san ma, naxan xili Sɔlu.
59 E nu na a magɔnɔfe tɛmui naxɛ, Etiyɛn naxa Ala maxandi, «N Marigi Isa, n nii rasɛnɛ.»
60 Na xanbi a naxa a xinbi sin, a naxa a xui ite, «N Marigi, i naxa e suxu yi yunubi ma!» A gɛ na falade tan mu a ra, a naxa taa masara. Sɔlu fan nu na Etiyɛn faxafe kui.

8

Danxaniyatɔɛe xa tɔɔrɛ

1 Na lɔxɔɛ, ɲaxankatɛ xungbe naxa Darisalamu danxaniyatɔɛ ɲama suxu. E birin naxa yensen Samari nun Yudaya bɔxi ma fo xɛɛrae, nee nan gbansan lu naa.
2 Xɛmɛ tinxinxie naxa Etiyɛn nagata. E naxa wa a xa faxɛ ma.
3 Kɔnɔ Sɔlu tan naxa danxaniyatɔɛ ɲama tɔɔrɔ. A nu soma banxie kui, a nu danxaniyatɔɛ xɛmɛe nun ginɛe ramini, a nu fa e sa geeli.
4 Danxaniyatɔɛ to yensen yɛ, e naxa xibaaru fanyi kawandi ti yire birin.

Xibaaru fanyi kawandife Samari

5 Filipu to goro Samari taa nde kui, a naxa Ala xa Mixi Sugandixi xa fe masen naakae bɛ.
6 Ɲama to Filipu xa kaabanakoee to, e naxa e tuli mati a ra a fanyi ra.
7 Ɲinnɛe naxa gbilen furemae fɔxɔ ra, e nu fa gbelegbele. Mabɛnyi nun namatɛ wuyaxi naxa yalan.
8 Naakae naxa sɛɛwa a fanyi ra.
9 Xɛmɛ nde nu na na taa kui naxan xili Simɔn. A nu duureya rabama naxan Samarikae birin nakaabama, a nu fa a yɛtɛ igbo.
10 E birin, dimɛdie nun forie, a xui ramɛxi a fanyi ra. E nu a fala, «Yi xɛmɛ Ala sɛnbɛ na a ra, won naxan xili falama Sɛnbɛ Xungbe.»
11 E nu bara bira a fɔxɔ ra kabi a xɔnnakuye barima a nu e rakaabama a xa duureya ra.
12 Kɔnɔ e to la Filipu ra, naxan Ala xa mangɛya niini nun Isa Ala xa Mixi Sugandixi xa xibaaru fanyi kawandi rabama, xɛmɛe nun ginɛe naxa e xunxa ye xɔɔra.
13 Simɔn yati naxa danxaniya, a fan naxa a xunxa ye xɔɔra. A naxa bira Filipu fɔxɔ ra. A naxa kaaba a xa tɔnxumae nun kaabanako xungbee ma.
14 Xɛɛrae, naxee nu na Darisalamu, e to a mɛ Samarikae bara tin Ala xa masenyi ra, e naxa Piyɛri nun Yaya xɛɛ naa.

15 E to so naa, e naxa Ala maxandi alako
Samarikae xa Ala Xaxili Sɛniyɛnxi sɔtɔ,
16 barima Ala Xaxili Sɛniyɛnxi mu nu
goroxi mixi yo ma e ya ma sinden. E nu
xunxaxi ye nan gbansan xɔɔra Isa xili xa
fe ra.
17 Awa, Piyɛri nun Yaya naxa e bɛlɛxɛ
sa e ma, e naxa Ala Xaxili Sɛniyɛnxi sɔtɔ.
18 Simɔn to a to Ala Xaxili Sɛniyɛnxi nu
sɔtɔma xɛɛrae bɛlɛxɛe nan saabui ra, a
naxa kɔbiri masen e bɛ, a fa a fala,
19 «Wo yi sɛnbɛ fi n fan ma, alako n na
n bɛlɛxɛe sa naxan ma, a xa Ala Xaxili
Sɛniyɛnxi sɔtɔ.»
20 Piyɛri naxa a yaabi, «I tan nun i
xa kɔbiri xun xa rakana, barima i a
maŋɔxunxi nɛ Ala xa ki sɔtɔma kɔbiri
nan na.
21 I gbe yo mu na yi fe ya ma, barima i
sondonyi mu fiixɛxi Ala bɛ.
22 Gbilen yi fe ŋaaxi fɔxɔ ra. I man xa
Marigi maxandi alako a xa diŋɛ i ma i xa
yi maŋɔxunyi xa fe ra, xa a sa tinma.
23 N a toxi nɛ yi ki, i na fe ŋaaxi gbegbe
kui. I bara findi Sentanɛ xa konyi ra.»
24 Simɔn naxa a yaabi, «Wo yɛtɛ xa
Marigi maxandi n bɛ alako wo fe naxee
birin falaxi a naxa n li.»
25 E to gɛ seedeŋɔxɔya bade Marigi xa
masenyi ra, Piyɛri nun Yaya naxa gbilen
Darisalamu. Kira fan na, e naxa xibaaru
fanyi kawandi ti Samari taa wuyaxi kui.

Etiyopi xunmati nde xunxafe ye xɔɔra

26 Marigi xa malekɛ naxa a fala Filipu
bɛ, «Keli, siga yirefanyi biri ra, gbeng-
beren kira xɔn, naxan goroma Gasa, ke-
life Darisalamu.»
27 A naxa keli, a naxa Etiyopika nde li
kira ra. Xɛmɛ nan nu a ra naxan mu nu
nɔma ginɛ fe rabade. A findixi Kandasi,
Etiyopi mangɛ ginɛ xunmati nan na. A
tan nan nu a xa naafuli birin kantama. A
nu faxi salide nɛ Darisalamu.
28 A na gbilenfe a xɔnyi, a dɔxɔxi a
xa maŋɛrɛse kui, a na Annabi Esayi xa
Kitaabui xaranfe.
29 Ala Xaxili Sɛniyɛnxi naxa a masen
Filipu bɛ, «Siga, i i makɔrɛ na maŋɛrɛse
ra.»
30 Filipu naxa siga a gi ra. A naxa
Etiyopika xui mɛ, a nu Annabi Esayi xa
Kitaabui xaranfe. A naxa a maxɔrin, «I
naxan xaranfe yi ki, i a fahaamuxi?»
31 A naxa a yaabi, «N nɔma na ra di,
xa mixi yo mu na naxan a tagi rabama n
bɛ?» A naxa a fala Filipu bɛ a xa dɔxɔ a
sɛɛti ma.
32 A nu na yi sɛbɛli nan xaranfe Ki-
taabui kui:
«E a xaninxi tɛmui naxɛ a xa faxa
a naxa lu alɔ yɛxɛɛ naxan xaninma fax-
ade.
A mu a xui yo ramini,
alɔ yɛxɛɛ naxan tima a xabe maxabama
ya ra.
33 A xa marayaagi kui,
e naxa a makiiti sɛriyɛ xanbi.
Nde nɔma a xa taruxui falade?
A xa simaya bara ŋɔn bɔxi fari.»
34 Na Etiyopika naxa a fala Filipu bɛ,
«Yandi, a masen n bɛ, Annabi Esayi nde
xa fe falama yi ki? A yɛtɛ ba, ka mixi
gbɛtɛ?»
35 Awa, Filipu naxa a fɔlɔ na sɛbɛli ma,
a naxa a kawandi Isa xa xibaaru fanyi ra.
36 E na sigafe kira xɔn, e naxa ye li. Na
Etiyopika naxa a fala Filipu bɛ, «Ye nan
ya. Nanse a niyama n mu xunxama ye
xɔɔra?»
37 Filipu naxa a yaabi, «Xa i danxaniya
i bɔŋɛ birin na, i nɔma na ra.» Na
Etiyopika naxa a yaabi, «N laxi a ra, Ala
xa Di nan lanxi Isa ma.»
38 A naxa maŋɛrɛse rati, e firin birin
naxa goro ye ma. Filipu naxa na Etiy-
opika xunxa ye xɔɔra.
39 E to te ye xɔɔra, Marigi Xaxili naxa
Filipu tongo, a a xanin. Na Etiyopika mu
fa a to sɔnɔn. A naxa siga sɛɛwɛ kui.
40 Filipu naxa mini Asotu taa kui. A
man naxa siga Sesare. A naxa xibaaru
fanyi kawandi ti taa birin kui a nu dan-
gima dɛnnaxɛ.

9

Sɔlu xunxafe ye xɔɔra

1 Na tɛmui birin, Sɔlu nu kɔnkɔxi Ma-
rigi fɔxirabirɛe ma, a xa e faxa. A naxa
siga sɛrɛxɛdubɛ kuntigi xɔn
2 kɛɛdi maxɔrinde katarabi Damasi
salide yareratie ma, alako xa a naxee li
naa, e biraxi Isa xa kira fɔxɔ ra, xɛmɛe
nun ginɛe, a xa fa e xirixi ra Darisalamu.

3 A na makɔrɛfe Damasi ra, yanbɛ naxa
mini a ma keli koore ma, a a rabilin.
4 A naxa bira bɔxi ma, a naxa xui nde
mɛ, «Sɔlu, Sɔlu, i na n ɲaxankatafe munfe
ra?»
5 Sɔlu naxa a yaabi, «Marigi, nde i ra?»
A naxa a yaabi, «Isa nan n na, i naxan
ɲaxankatafe.
6 Keli, so taa kui, e fama a falade i bɛ a
lanma i xa naxan naba.»
7 Xɛmɛe naxee nu a fɔxɔ ra, nee dɛ naxa
bobo a ra gaaxui bɛ. E nu xui mɛma, kɔnɔ
e mu nu mixi yo toma.
8 Sɔlu naxa keli bɔxi ma, a ya rabixi,
kɔnɔ a ya mu se toma. E naxa a bɛlɛxɛ
suxu, e a mati Damasi.
9 A naxa lu xi saxan a mu sese to, a mu
sese don, a mu sese min.
10 Isa fɔxirabirɛ nde nu na Damasi,
naxan xili Ananiyasi. Marigi naxa a xili
laamatunyi kui, «Ananiyasi!» Ananiyasi
naxa a ratin, «Marigi, n tan nan ya.»
11 Marigi naxa a fala a bɛ, «Keli, siga
kira ra naxan xili ‹Kira Tinxinxi›, i xa
xɛmɛ fen Yudasi xa banxi kui, naxan xili
Sɔlu Tariseka. A na Ala maxandife.
12 A bara mixi nde to laamatunyi kui,
naxan xili Ananiyasi, a na a bɛlɛxɛ safe a
ma alako a man xa se to.»
13 Ananiyasi naxa a yaabi, «Marigi, n
bara yi xɛmɛ xa fe mɛ mixi wuyaxi ra,
a bara fe kobi naxan naba i xa mixi
sɛniyɛnxie ra Darisalamu.
14 Sɛrɛxɛdubɛ kuntigie bara nɔɛ so
a yi ra, a xa birin suxu naxee i xili
maxandima.»
15 Kɔnɔ Marigi naxa Ananiyasi yaabi,
«Siga, barima n bara yi xɛmɛ sugandi
xɛɛra ra, a xa n xili masen si birin bɛ, e xa
mangɛe bɛ, a nun Isirayila die birin bɛ.
16 N a masenma nɛ a bɛ, a fama tɔɔrɔde
ki naxɛ n xili xa fe ra.»
17 Ananiyasi naxa siga na banxi. A to
so, a naxa a bɛlɛxɛ sa Sɔlu ma. A naxa
a fala a bɛ, «N ngaxakerenyi Sɔlu, Marigi
Isa naxan mini i ma kira ra, a tan nan n
xɛɛxi i ma, alako i xa se to, i man xa Ala
Xaxili Sɛniyɛnxi sɔtɔ.»
18 Se nde naxa ba a ya ma keren na alɔ
xalee, a ya naxa se to. A naxa keli, a fa a
xunxa ye xɔɔra.
19 Na xanbi a naxa a dɛge, a fa sɛnbɛ
sɔtɔ.

Sɔlu kawandi rabafe Damasi

Sɔlu naxa saxanyi raba Damasi a nun
Isa fɔxirabirɛe.
20 A naxa bɔnbɔ kawandi tife ra keren
na salidee kui a nu a masen a Ala xa Di
nan lanxi Isa ma.
21 Naxee birin a xui mɛ, e dɛ naxa
ixara. E naxa a fala, «Yi xɛmɛ xa mu nu
mixie ɲaxankatama Darisalamu, naxee
nu maxandi tima Isa xili ra? A mu faxi
xɛ be, a xa e xanin e xirixi ra sɛrɛxɛdubɛ
kuntigie xɔn?»
22 Sɔlu naxa sɛnbɛ sɔtɔ. A xa masenyi
naxa Damasi Yuwifie ifu, a falafe a Isa
nan lanxi Ala xa Mixi Sugandixi ma.
23 Tɛmui nde to dangi, Yuwifie naxa lan
a ma e xa Sɔlu faxa.
24 Sɔlu naxa e xa gundo kolon. E nu taa
sode dɛ kantama kɔɛ nun yanyi alako e
xa a faxa.
25 Kɔnɔ kɔɛ nde ra, Isa fɔxirabirɛe naxa
a ragoro tɛtɛ fari ma saga kui.

Sɔlu sigafe Darisalamu

26 Sɔlu to siga Darisalamu, a naxa wa
bonife Isa fɔxirabirɛe ra, kɔnɔ e birin nu
gaaxuxi a ya ra. E mu nu laxi a ra xa Isa
fɔxirabirɛ nan yati a ra.
27 Awa, Baranabasi naxa a xanin xɛɛrae
xɔn. A naxa a tagi raba e bɛ Sɔlu Marigi
toxi ki naxɛ, a man a xui mɛxi kira ra
ki naxɛ. A naxa a masen e bɛ Sɔlu bara
kawandi naxan naba Isa xili ra Damasi
taa kui.
28 E birin naxa dɔxɔ yire keren
Darisalamu. Sɔlu nu Marigi xili
kawandima sɛnbɛ ra.
29 E nun Yuwifie fan naxa wɔyɛn e nu
xɔrɔxɔ, Yuwifi naxee Girɛki xui falama,
kɔnɔ nee nu katafe e xa Sɔlu faxa.
30 A ngaxakerenyi Isayankae to na fe
mɛ, e naxa a xanin Sesare, e fa a rasiga
Tarise.
31 Danxaniyatɔɛ ɲama naxa lu bɔɲɛsa
kui Yudaya, Galile, nun Samari bɔxi birin
ma. E nu luma e bore ralimaniya ra, e nu
e ɲɛrɛ Marigi xa yaragaaxui kui. E xun nu
masama Ala Xaxili Sɛniyɛnxi saabui ra.

Piyɛri sigafe Lida nun Yafa

32 Piyɛri to nu bɔxi iɲɛrɛma, a naxa
goro sɛniyɛntɔɛe yire Lida.

33 A naxa xɛmɛ namataxi nde li naa,
naxan xili Ene, a nu saxi sade ma kabi
ɲɛ solomasaxan.
34 Piyɛri naxa a fala a bɛ, «Ene, Isa Ala
xa Mixi Sugandixi bara i rayalan. Keli, i i
xa sade yailan.» A naxa keli keren na.
35 Lidakae nun Sarɔnka birin to yi fe to,
e naxa tuubi Marigi ma.
36 Ginɛ nde nu na Yafa Isa fɔxirabirɛe
ya ma. A nu xili Tabita, naxan falaxi
Dɔrakasi. A nu fe fanyi gbegbe rabama,
a nu tɔɔrɔmixie ki.
37 Na tɛmui, fure naxa a suxu, a naxa
faxa. E to a maxa, e naxa a sa koore banxi
dɛki firin nde.
38 Isa fɔxirabirɛe naxee nu na Yafa, e
naxa a mɛ a Piyɛri na Lida. Lida mu
makuya Yafa ra. Awa, e naxa xɛmɛ firin
xɛɛ Piyɛri ma, e xa a mayandi a xa fa e
xɔnyi mafuren.
39 Piyɛri naxa keli, e nun na xɛmɛe naxa
siga. E to so, e naxa a xanin koore banxi
kɔn na. Kaaɲɛ ginɛe naxa a rabilin, e
wama. E naxa dugie nun sosee masen a
bɛ Dɔrakasi naxee yailan a nu na e ya ma
tɛmui naxɛ.
40 Piyɛri naxa e birin namini tande. A
naxa a xinbi sin, a Ala maxandi. Na xanbi,
a naxa a mafindi fure mabiri ra. A naxa a
fala, «Tabita, keli.» Tabita naxa a ya rabi.
A to Piyɛri to, a naxa keli.
41 Piyɛri naxa a bɛlɛxɛ suxu, a a rakeli.
A naxa sɛniyɛntɔɛe nun kaaɲɛ ginɛe xili.
A naxa a ɲiɲɛ dɛntɛgɛ e bɛ.
42 Yafakae birin naxa na fe mɛ. Mixi
wuyaxi naxa danxaniya Marigi ma.
43 Piyɛri naxa xi wuyaxi raba Yafa,
Simɔn garange xɔnyi.

10

Koroneliyo xunxafe ye xɔɔra

1 Xɛmɛ nde nu na Sesare naxan nu xili
Koroneliyo. Sɔɔri kɛmɛ xunmati nan nu
a ra Itali sɔɔri gali ya ma.
2 Diinɛla nan nu a ra. A tan nun a xa
mixi birin nu gaaxuxi Ala ya ra. A nu
setaree malima a gbegbe ra, a man nu Ala
maxandima tɛmui birin.
3 Nunmare ra, a naxa Ala xa malekɛ nde
to laamatunyi ra, a sofe a xɔnyi. Malekɛ
naxa a xili, «Koroneliyo.»
4 Koroneliyo to a to, a naxa gaaxu.
A naxa a fala, «Marigi, munse niyaxi?»
Malekɛ naxa a fala a bɛ, «Ala bara i xa
maxandi suxu. A bara ratu i ma, i bara
naxan naba setaree bɛ.
5 Yakɔsi, i xa mixi ndee xɛɛ Yafa e xa fa
Simɔn na, naxan xili falama Piyɛri.
6 A yigiyaxi Simɔn garange xɔnyi baa dɛ
ra.»
7 Malekɛ to gɛ wɔyɛnde, a naxa siga.
Koroneliyo naxa konyi firin xili, a nun a
xa sɔɔri diinɛla, naxan nu walima a bɛ.
8 A naxa yi fe birin yaba e bɛ, a fa e xɛɛ
Yafa.
9 Na kuye iba yanyi tagi ɲɔndɔn, e nu
na kira xɔn ma tɛmui naxɛ, e makɔrɛ taa
ra, Piyɛri naxa te koore banxi fari a xa Ala
maxandi.
10 Na tɛmui kaamɛ naxa a suxu, a nu
wama a dɛgefe. Beenun donse xa gɛ
yailande, a naxa laamatunyi to.
11 A naxa koore to a rabixi, se nde
naxa goro bɔxi alɔ dugi, a xirixi a tunxun
naanie ma.
12 Subee, bubusee, nun xɔni birin nu na
na dugi kui.
13 Xui nde naxa a fala, «Piyɛri, keli, i
sube nde faxa, i xa a don.»
14 Kɔnɔ Piyɛri naxa a yaabi, «Ade,
Marigi. N mu nu se raharamuxi don
sinden, xa na mu a ra se sɛniyɛntare.»
15 Xui naxa wɔyɛn a bɛ a firin nde, «Ala
bara se naxan nasɛniyɛn i naxa a fala a
sɛniyɛntare.»
16 Na naxa raba sanya saxan. Na xanbi,
na dugi man naxa te koore ma.
17 Piyɛri to nu a maɲɔxunfe na laa-
matunyi ma, a wama naxan masenfe, Ko-
roneliyo xa xɛɛrae nu bara Simɔn xɔnyi
maxɔrin. E naxa ti naadɛ ra.
18 E naxa maxɔrinyi ti xa Simɔn yigiyaxi
naa nɛ, e naxan xili falama Piyɛri.
19 Piyɛri nu a maɲɔxunfe laamatunyi
ma tɛmui naxɛ, Ala Xaxili naxa a masen
a bɛ, «Xɛmɛ saxan na i maxɔrinfe.
20 Keli, i xa goro, wo birin xa siga. I
naxa siikɛ, barima n tan nan e xɛɛxi.»
21 Awa, Piyɛri naxa goro, a naxa a fala
na xɛmɛe bɛ, «N tan nan yi ki wo naxan
fenfe. Wo faxi munfe ma?»
22 E naxa dɛntɛgɛ sa, «Koroneliyo, sɔɔri
mixi kɛmɛ xunmati, nan muxu xɛɛxi.

Xɛmɛ tinxinxi na a ra, naxan gaaxuxi Ala ya ra. Yuwifie birin a xili fanyi falama. Ala xa malekɛ sɛniyɛnxi bara a masen a bɛ a xa i rafa a xɔnyi alako a xa i xa masenyi ramɛ.»

23 Awa, Piyɛri naxa e yigiya. Na kuye iba, a naxa keli, e birin naxa siga. Yafaka danxaniyatɔɛ ndee fan naxa e mati.

24 Na kuye iba, e naxa so Sesare, Koroneliyo nu e mamɛfe dɛnnaxɛ. A nu bara a xa mixie nun a boore fanyie malan.

25 Piyɛri to so, Koroneliyo naxa a ralan, a naxa a yɛtɛ magoro a bɛ.

26 Kɔnɔ Piyɛri naxa a rakeli, a naxa a fala, «Keli, mixi nan na n fan na.»

27 E naxa so banxi e wɔyɛnma e bore ra. Piyɛri naxa mixi gbegbe malanxi li naa.

28 A naxa a fala e bɛ, «Wo a kolon tɔnyi dɔxɔxi Yuwifie ma e nun si gbɛtɛ bɔnsɔɛ naxa lu yire keren, xa na mu a ra sofe ra e xɔnyi. Kɔnɔ Ala bara a masen n bɛ a n naxa mixi yo maŋɔxun sɛniyɛntare ra.

29 Na na a ra, wo to n xili, n mu tondi fade. Awa, wo n xilixi munfe ma?»

30 Koroneliyo naxa a masen a bɛ, «Na xi naani nan yi ki, n nu salife n ma banxi kui nunmare tɛmui. Xɛmɛ nde naxa mini n ma, a xa sosee yanbama.

31 A naxa a masen n bɛ, ‹Koroneliyo, Ala bara i xa maxandi suxu. A bara ratu a ma i bara naxan naba setaree bɛ.

32 Awa, mixie xɛɛ Yafa, e xa fa Simɔn Piyɛri ra be. A yigiyaxi Simɔn garange xa banxi kui, baa dɛ ra.›

33 N naxa mixie xɛɛ keren na. Muxu bara ɲɛlɛxin ki fanyi i fafe ra. Awa, yakɔsi muxu birin na Ala ya i. I xa masenyi ti muxu bɛ, Marigi bara i yamari naxan birin na.»

34 Awa, wɔyɛnyi to so Piyɛri yi, a naxa a masen, «Yakɔsi n bara a kolon nɔndi nan yati a ra, Ala mu mixi yo rafisaxi a boore bɛ.

35 A wama mixi birin xɔn, sie birin ya ma, naxee gaaxuma a ya ra, naxee tinxin.

36 Ala bara xibaaru fanyi masen Isirayila ɲama bɛ. A bara a masen e bɛ a bɔɲɛsa sɔtɔma duniɲa Marigi Isa, Ala xa Mixi Sugandixi nan na.

37 Wo a kolon naxan nabaxi fɔlɔfe Galile bɔxi ma, dɔxɔfe Yudaya birin na. Yaya nu bara kawandi ti mixie xa e xunxa ye xɔɔra.

38 Na tɛmui Ala naxa Isa Nasarɛtika sugandi, Ala Xaxili Sɛniyɛnxi nun sɛnbɛ naxa goro a ma. Isa naxa siga yire birin, a nu fe fanyi raba, a nu mixi birin nayalan naxee nu na Ibulisa xa konyiya bun. Ala nu na a fɔxɔ ra.»

39 «Yi fe birin seede nan muxu ra a naxan naba Yuwifie xa bɔxi ma nun Darisalamu. E naxa a banban wuri ma, a faxa.

40 Kɔnɔ Ala naxa a rakeli faxɛ ma xi saxan lɔxɔɛ, duniɲa xa a to.

41 A mu tin a makɛnɛnde birin bɛ, kɔnɔ a naxa a yɛtɛ masen muxu bɛ, Ala naxee sugandixi e xa findi seedee ra. Muxu nun Isa bara donse don, muxu bara ye min a keli xanbi faxɛ ma.

42 Isa naxa muxu yamari, muxu xa kawandi ti mixie bɛ, e xa a kolon Ala nan Isa tixi kiitisa ra mixi baloxie nun mixi faxaxie xun ma.

43 Namiɲɔnmɛ birin nu bara a xa fe fala, naxan na danxaniya a ma na kanyi xa yunubi xafarima nɛ a xili saabui ra.»

44 Piyɛri to nu wɔyɛnma, naxee birin nu yi masenyi ramɛfe, Ala Xaxili Sɛniyɛnxi naxa goro e ma.

45 Danxaniyatɔɛ sunnaxie naxee Piyɛri mati naa, e naxa kaaba yi fe ma, Ala Xaxili Sɛniyɛnxi gorofe sunnataree fan ma,

46 barima e naxa e xui mɛ e na Ala matɔxɔfe xui gbɛtɛe ra.

47 Awa, Piyɛri naxa maxɔrinyi ti, «Mixi nde nɔma tondide yi mixie xa xunxa ye xɔɔra? E fan bara Ala Xaxili Sɛniyɛnxi sɔtɔ alɔ won fan a sɔtɔxi ki naxɛ.»

48 A naxa yaamari fi fa e xa e xunxa ye xɔɔra Isa xili ra. Na xanbi e naxa Piyɛri mayandi a xa lu e xɔnyi na saxanyi.

11

Piyɛri xunmafalafe

1 Xɛɛrae nun ngaxakerenyie naxee nu na Yudaya, e naxa a mɛ a si gbɛtɛe fan bara tin Ala xa masenyi ra.

2 Piyɛri to te Darisalamu, Yuwifi danxaniyatɔɛe naxa a kalamu, «I bara so sunnataree xɔnyi,

3 wo birin bara wo dɛge!»

4 Awa Piyɛri naxa fe birin tagi raba e bɛ
a dangixi ki naxɛ.
5 A naxa a masen, «N nu na Yafa taa
nan kui. N na Ala maxandife tɛmui
naxɛ, n naxa laamatunyi to. Se nde
naxan maniyaxi dugi xungbe ra, a xirixi
a tunxun naanie ma, na naxa goro keli
koore ma han n yire.
6 N naxa a igbɛ a fanyi ra. N naxa
xurusee, wula subee, bubusee, nun xɔni
birin to a kui.
7 Xui nde naxa a fala, ‹Piyɛri, keli, i sube
nde faxa, i xa a don.›
8 Kɔnɔ n naxa a fala, ‹Ade, Marigi. N
mu nu se raharamuxi don sinden, xa na
mu a ra se sɛniyɛntare.›
9 Xui naxa wɔyɛn n bɛ a firin nde, ‹Ala
bara naxan nasɛniyɛn i naxa a fala a
sɛniyɛntare.›
10 Na naxa raba sanya saxan. Na xanbi,
a birin man naxa te koore ma.»
11 «Na tɛmui mixi saxan, naxee nu
xɛɛxi n yire kelife Sesare, e naxa ti muxu
xa banxi naadɛ ra.
12 Ala Xaxili naxa a masen n bɛ a muxu
birin xa siga, a hali n mu siikɛ. Yi xɛmɛ
senni naxee yi ki, e fan naxa n mati naa.
Muxu to so Koroneliyo xɔnyi,
13 a naxa a yaba muxu bɛ a malekɛ toxi
a xa banxi kui ki naxɛ. Malekɛ naxa a
masen a bɛ, ‹Mixi xɛɛ Yafa, a xa fa Simɔn
na, e naxan xili falama Piyɛri.
14 A fama masenyi tide i bɛ, i tan nun i
xa mixi birin kisima naxan saabui ra.›»
15 «N to so wɔyɛnfe, Ala Xaxili
Sɛniyɛnxi naxa goro e ma alɔ a goro won
ma ki naxɛ a fɔlɛ.
16 N fa ratu Marigi xa masenyi ma,
‹Yaya bara mixi xunxa ye xɔɔra, kɔnɔ Ala
Xaxili Sɛniyɛnxi fama gorode wo ma.›
17 Ala to bara e ki alɔ a won kixi ki
naxɛ, won tan naxee danxaniyaxi Isa Ala
xa Mixi Sugandixi ma, a nu lan n xa Ala
matandi?»
18 E to na mɛ, e naxa dundu, e naxa Ala
matɔxɔ, «Ala bara tuubi ragiri si gbɛtɛe
fan bɛ, alako e fan xa kisi.»

Baranabasi nun Sɔlu sigafe Antiyɔki

19 Isa fɔxirabirɛ naxee yensen Etiyɛn
faxa xanbi ɲaxankatɛ saabui ra, e naxa
siga han Fenisiya, Sipiri, nun Antiyɔki. E
nu Ala xa masenyi kawandima Yuwifie
nan bɛ.
20 Kɔnɔ Sipirikae nun Sirenikae naxee
nu na e ya ma, e to siga Antiyɔki, e
naxa Marigi Isa xa xibaaru fanyi masen
Girɛkikae fan bɛ.
21 Marigi xɔnyɛ nu na e ma. Mixi
gbegbe naxa danxaniya, e naxa tuubi
Marigi ma.
22 Darisalamu danxaniyatɔɛ ɲama to na
fe mɛ, e naxa Baranabasi xɛɛ Antiyɔki.
23 A to so naa, a naxa ɲɛlɛxin Ala xa
hinnɛ tofe ra. A naxa e ralimaniya, e xa
danxaniya Marigi ma.
24 Baranabasi, mixi fanyi nan nu a
ra. A nu rafexi danxaniya nun Ala
Xaxili Sɛniyɛnxi ra. Ɲama gbegbe naxa
danxaniya Marigi ma.
25 Na xanbi, Baranabasi naxa siga
Tarise Sɔlu fende.
26 A to a to, a naxa fa a ra Antiyɔki.
E nun danxaniyatɔɛe nan nu e malanma
naa ɲɛ keren birin bun ma. E naxa mixi
gbegbe xaran. Isa fɔxirabirɛ naxee nu na
Antiyɔki, nee nan singe «Isayanka» xili
sɔtɔ.
27 Na tɛmui, namiɲɔnmɛ ndee naxa
goro Antiyɔki, kelife Darisalamu.
28 Naxan nu xili Agabu, na naxa ti, a
fa a fala Ala Xaxili Sɛniyɛnxi saabui ra,
a kaamɛ xungbe fama sinde duniɲa birin
ma. Na fe raba mangɛ Kilɔdi xa waxati
nɛ.
29 Isa fɔxirabirɛe naxa lan a ma e xa
Yudaya ngaxakerenyie mali harige ra,
kankan nɔma naxan na.
30 E naxa a so Baranabasi nun Sɔlu yi
ra katarabi kuntigie ma.

12

Tɔɔrɛ man xɛɛrae life

1 Na tɛmui mangɛ Herode naxa so
danxaniyatɔɛ ɲama mixi ndee tɔɔrɔfe.
2 A naxa Yaki, Yaya taara, faxa san-
tidɛgɛma ra.
3 A to a to na nu rafan Yuwifie ma, a
man naxa Piyɛri suxu Taami Lɛbinitare
Sali.
4 A to a suxu, a naxa a sa geeli kui.
A naxa sɔɔri naani naani tongo xundɛ
naani kui, a nee yamari, e xa a kanta.

Herode nu waxi Piyɛri xa makiiti ɲama ya xɔri Sayamalekɛ Dangi Sali na ba a ra.
5 Piyɛri nu na geeli kui, kɔnɔ danxaniyatɔɛ ɲama nu na Ala maxandife a bɛ.

6 Kɔɛ ra, beenun Herode xa Piyɛri makiiti, a nu xife sɔɔri firin tagi, yɔlɔnxɔnyi balanxi a ma. Sɔɔri gbɛtɛe fan nu geeli naadɛ kantafe.
7 Marigi xa malekɛ nde naxa mini a ma tɛrɛnna ra. Yanbɛ naxa geeli kui iyalan. Malekɛ naxa Piyɛri sɛɛti mabɔnbɔ, a xa xunu, a fa a fala a bɛ, «Keli, i xulun!» Yɔlɔnxɔnyie naxa yolon a bɛlɛxɛ ra keren na.
8 Malekɛ naxa a fala a bɛ, «I maxiri, i xa sankirie so.» A to na raba, malekɛ man naxa a fala a bɛ, «Donma felen i ma, bira n fɔxɔ ra.»
9 Piyɛri naxa mini, a bira malekɛ fɔxɔ ra, kɔnɔ a mu a kolon xa na fe findixi nɔndi nan na. A nu bara a maɲɔxun, tɛmunde a findixi laamatunyi nan na.
10 E to bara dangi sɔɔrie singe e nun a firin ndee ra, e naxa wure naadɛ li naxan dɛ rabixi taa ma, na naxa rabi a yɛtɛ ra. E naxa mini. E mu nu a ikuyaxi kira xɔn ma, malekɛ naxa keli Piyɛri xun.

11 Piyɛri to xaxili sɔtɔ na fe ma, a naxa a fala, «Yakɔsi, n bara a kolon Marigi nan a xa malekɛ xɛɛxi, a xa n ba Herode yi ra. A bara n natanga Yuwifie bɛlɛxɛ.»
12 A to kolon sɔtɔ yi fe ma, a naxa siga Yaya nga Mariyama xɔnyi, Yaya naxan man xili Maraki. Mixi wuyaxi nu malanxi naa, e na Ala maxandife.
13 A to naadɛ kɔnkɔn, konyi ginɛ nde, naxan xili Roda, a naxa fa naadɛ rabide.
14 A to Piyɛri xui mɛ, a naxa ɲɛlɛxin han a naxa nɛɛmu naadɛ rabife ma. A naxa a gi a xa sa a fala booree bɛ Piyɛri na naadɛ ra.
15 E naxa a fala a bɛ, «I bara daxu.» Kɔnɔ a to e karaxan, e naxa a fala, «A xa malekɛ na a ra.»
16 Na tɛmui birin Piyɛri nu na naadɛ kɔnkɔnfe. E to naadɛ rabi, e naxa kaaba a tofe ma.
17 Piyɛri to e masabari a bɛlɛxɛ ra, a naxa a yaba e bɛ Marigi a raminixi geeli kui ki naxɛ. A naxa a fala, «Wo yi fe ragbilen Yaki nun ngaxakerenyie ma.» Na xanbi, a naxa mini, a xa siga yire gbɛtɛ.
18 Kuye to iba, sɔɔrie naxa lu maimaxɛ xungbe kui, a kolonfe ra Piyɛri xa fe niyaxi ki naxɛ.
19 Herode naxa a fen, kɔnɔ a mu a to. A naxa sɔɔrie makiiti, a naxa yaamari fi a e birin xa faxa. Na xanbi, a naxa keli Yudaya, a naxa goro Sesare, a xa saxanyi radangi mɛnni.

Herode xa faxɛ

20 Tirekae nun Sidɔnkae nu na lantareya kui e nun Herode ra na tɛmui. E naxa lan e bore ma, e xa siga Herode yire, e xa wɔyɛn. E to bara Bilasitu masɔtɔ, mangɛ xa batula kuntigi, e naxa Herode mayandi lanyi xirife ra e tagi, barima e xa bɔxi xaxili nu tixi Herode xa bɔxi baloe nan na.
21 Malan lɔxɔɛ, Herode nu maxirixi a xa mangɛ sosee kui, a naxa masenyi ti ɲama bɛ, a dɔxɔxi mangɛ kibanyi kui.
22 Mixie naxa sɔnxɔɛ rate, «Ala xui nan yi ki, adama xui mu a ra.»
23 Marigi xa malekɛ nde naxa a rafura keren na, barima a mu Ala matɔxɔ. Kulie naxa a don, a naxa faxa.
24 Na waxati mixi gbegbe naxa Ala xa wɔyɛnyi ramɛ, danxaniyatɔɛe kɔnti xun naxa masa.
25 Baranabasi nun Sɔlu to gɛ xɛɛra ibade Darisalamu, e naxa gbilen Yaya xanin na e xun ma, e naxan xili falama Maraki.

13

Baranabasi nun Sɔlu sugandife

1 Namiɲɔnmɛe nun karamɔxɔe nu na Antiyɔki danxaniyatɔɛ ɲama tagi: Baranabasi, Simeyɔn naxan xili sa Nigeri, Lususi Sirenika, Manahɛn, nun Sɔlu. Manahɛn nun mangɛ Herode nan xuru yire keren.
2 E to nu Marigi batufe, e man nu sunfe, Ala Xaxili Sɛniyɛnxi naxa a fala e bɛ, «Wo Baranabasi nun Sɔlu ti n bɛ e xati ma, wali xa fe ma n e xilixi naxan ma.»
3 Awa, e to gɛ sunde, nun Ala maxandide, e naxa e bɛlɛxɛ sa Baranabasi nun Sɔlu ma, e xa e taxu Ala ra. Na xanbi, e naxa e bɛɲin, e siga.

E sigafe Sipiri

4 Ala Xaxili Sɛniyɛnxi to Baranabasi nun
Sɔlu xɛɛ, e naxa goro Selusiya, e fa baki
kunkui kui sigafe ra Sipiri suri ma.
5 E to so Salamin, e naxa so Ala xa
masenyi kawandife Yuwifie xa salide kui.
Yaya nan nu e malima ra.
6 E to bara suri igiri han Pafosi, e naxa
duure nde li naa, Yuwifi naxan nu a yɛtɛ
findixi namiɲɔnmɛ wule falɛ ra, naxan nu
xili Bari Yesu xa di.
7 A nu na mangɛ Sɛrigu Pɔlu sɛɛti
ma, naxan xaxili nu fan. Na tan naxa
Baranabasi nun Sɔlu xili, barima a nu
wama Ala xa masenyi ramɛfe.
8 Kɔnɔ na duure e naxan ma Elimasi, a
xili wama a masenfe a duure nan a ra, a
naxa e matandi. A nu katafe nɛ alako a
xa mangɛ xa ba danxaniya kira xɔn ma.
9 Awa Sɔlu, naxan man xili Pɔlu, Ala
Xaxili Sɛniyɛnxi to goro a ma, a naxa a
ya banban a ra,
10 a naxa a fala a bɛ, «Kalabante nun
yanfante nan i ra. Ibulisa xa di, tinx-
intare, i mu bama Marigi xa kira tinxinxi
dalinfe?
11 Awa yakɔsi, Marigi bara a bɛlɛxɛ sa i
ma. I fama nɛ dɔnxude. Waxati nde bun
ma, i mu soge toma.» Dimi naxa dusu a
xun na keren na. A naxa so milimalafe na
ma, a nu mixie fen naxee a yi rasuxuma.
12 Awa, mangɛ Sɛrigu Pɔlu to na to, a
naxa danxaniya Marigi xa sɛriyɛ ma.

E sigafe Pisidiya bɔxi ma

13 Pɔlu nun a booree to baki kunkui
kui Pafosi, e naxa siga Pɛriga naxan na
Panfiliya bɔxi ma. Yaya naxa a ba e ma,
a naxa gbilen Darisalamu.
14 Mɛnni e naxa ti kira xɔn. E naxa so
Antiyɔki naxan na Pisidiya bɔxi ma. E
to so salide kui malabu lɔxɔɛ, e naxa e
magoro.
15 Tawureta Munsa nun namiɲɔnmɛe
xa Kitaabui xaranyi to ba a ra, salide
xunmatie naxa xɛɛra ti e ma, e nu a fala,
«Won ngaxakerenyie, xa marasi nde na
wo yi ra ɲama bɛ, wo a fala.»
16 Pɔlu to keli, a naxa e masabari, a fa
a fala, «Isirayilakae nun wo tan naxee
gaaxuxi Ala ya ra, wo wo tuli mati.
17 Isirayila ɲama Marigi Ala bara won
babae sugandi. A naxa e rawuya Misira
bɔxi ma. Na xanbi a naxa e ramini naa a
sɛnbɛ ra.
18 A naxa e rabalo ɲɛ tongo naani
ɲɔndɔn gbengberenyi ma.
19 A to si solofere halaki Kanaan bɔxi
ma, a naxa na bɔxie fi Isirayilakae ma.
20 Ɲɛ kɛmɛ naani ɲɛ tongo suuli bun
ma, a naxa mangɛe ti e xun ma han
Annabi Samuweli xa tɛmui.
21 Awa, e to wa mangɛ belebele xɔn ma,
Ala naxa Kisu xa di, Sɔlu, naxan fatan
Bunyamin bɔnsɔɛ ra, a naxa na ti e xun
ma. A xa mangɛya naxa bu ɲɛ tongo
naani.
22 A to Sɔlu ba mangɛya ra, a naxa
Dawuda findi mangɛ ra e xun. A yi
seedeya masen na nan ma, ‹N bara
Dawuda to, Yisayi xa di, naxan kɛŋa
rafan n ma. A tan nan n sago birin
nakamalima.›»
23 «Ala Isirayila Rakisima raminixi
Dawuda bɔnsɔɛ nan ya ma, naxan lanxi
Isa ma, alɔ a laayidi tongoxi ki naxɛ.
24 Beenun Isa xa fa, Yaya nu bara mixie
kawandi e xa tuubi, e xa e xunxa ye xɔɔra.
25 A xa wali raŋɔn tɛmui, a naxa a
fala, ‹N mu findixi mixi xa ra, wo naxan
maŋɔxunxi. Na kanyi fama n xanbi ra.
Na binyɛ mu na n yi ra n xa a xa sankiri
mafulun.›»
26 «N ngaxakerenyie, Iburahima bɔnsɔɛ
xa die nun wo tan naxee gaaxuma Ala ya
ra, yi kisi masenyi rasanbaxi won tan nan
ma.
27 Darisalamukae nun e xunmatie mu
tin Isa ra. E mu fahaamui sɔtɔ
namiɲɔnmɛe xa masenyi ma, naxan
xaranma malabu lɔxɔɛ birin. Kɔnɔ
e naxa na masenyi yati rakamali Isa
tɔɔɲɛgɛfe ra.
28 Hali e to mu sese to a lanma a xa faxa
naxan ma, e naxa Pilati maxandi a xa a
faxa.
29 Na kui, e naxa fe birin nakamali
naxee sɛbɛxi a xun. E man naxa a ragoro
wuri magalanbuxi ma, e a fure sa gaburi
kui.
30 Kɔnɔ Ala naxa a rakeli faxɛ ma.
31 Mixi gbegbe naxee Isa mati kelife
Galile sigafe Darisalamu, nee naxa a to xi
wuyaxi bun ma. Yakɔsi e bara findi a xa
seedee ra ɲama tagi.»

32 «Awa, muxu tan fan yi xibaaru fanyi
masenma nɛ wo bɛ, Ala laayidi naxan
tongo won benbae bɛ.
33 Ala bara a rakamali won tan bɛ, e xa
die. A bara Isa rakeli faxɛ ma alɔ a sɛbɛxi
Yabura sora firin nde kui ki naxɛ. A naxɛ,
‹N ma di nan i ra. N bara findi i baba ra
to.›
34 A bara a rakeli faxɛ ma, alako a naxa
bɔrɔ. A na nan masenxi yi ki, ‹Laayidi
sɛniyɛnxie, naxee mu kanama, n naxee
tongoxi Dawuda bɛ, n nee tongoma nɛ wo
fan bɛ.›
35 Na na a ra, a man na masenyi falaxi
yire gbɛtɛ. A naxɛ, ‹I mu i xanuntenyi
luma gaburi kui.›
36 Dawuda to gɛ Ala sago rabade a xa
waxati, a faxa nɛ, a a benbae li gaburi kui,
a man bɔrɔ naa.
37 Kɔnɔ Ala mixi naxan nakelixi faxɛ
ma, na tan mu bɔrɔ.»
38 «N ngaxakerenyie, naxan kawandixi
wo bɛ, wo xa a kolon yunubi xafarima a
tan nan saabui ra.
39 Naxan yo danxaniya, na kanyi bara
kisi yunubie ma, Annabi Munsa xa sɛriyɛ
mu nɔ wo rakiside naxee ma.
40 Na kui, wo wo mɛɛni naxan falaxi
namiɲɔnmɛe xa Kitaabuie kui, a naxa fa
wo li. E naxɛ,
41 ‹Wo a mato, wo tan mixi mayelee, wo
dɛ xa ixara, wo bara lɔɛ, barima n fama
kɛwali rabade wo xa lɔxɔɛe nan ma, wo
mu lama naxan na hali e a yaba wo bɛ.›»
42 Sɔlu nun Baranabasi to mini, mixie
naxa e maxandi e man xa yi masenyi ti
malabu lɔxɔɛ naxan man fama kɔrɛ.
43 Awa, ɲama to yensen, Yuwifi wuyaxi
nun mixi naxee nu soxi Yuwifi xa diinɛ
kui, nee naxa bira Pɔlu nun Baranabasi
fɔxɔ ra. Pɔlu nun Baranabasi naxa e rasi
e xa lu Ala xa hinnɛ kui.
44 Na malabu lɔxɔɛ xungbilenyi, taakae
birin naxa e malan Ala xa masenyi
ramɛde.
45 Yuwifie to ɲama to, tɔɔnɛ naxa e
suxu. E naxa ti Pɔlu kanke, e nu a xa
wɔyɛnyi matandi, e nu a konbi.
46 Pɔlu nun Baranabasi naxa a fala e bɛ
ɲama tagi, «A lanma Ala xa masenyi xa
masen wo tan nan singe bɛ, kɔnɔ wo bara
tondi a ra. Na kui, wo yɛtɛ bara a fala a
mu daxa wo xa kisi sɔtɔ. Yakɔsi muxu
muxu ya rafindima si gbɛtɛe nan ma,
47 alɔ Marigi muxu yamarixi ki naxɛ. A
naxɛ,
‹N bara i ti i xa findi naiyalanyi ra sie bɛ,
kisi xaninfe ra han duniɲa danyi.›»
48 Mixi naxee mu findixi Yuwifi ra, nee
to na mɛ, e naxa sɛɛwa. E naxa e Marigi
xa wɔyɛnyi matɔxɔ. Naxee birin nu
sugandixi kisi fe ra, nee naxa danxaniya.
49 Marigi xa masenyi naxa yensen bɔxi
birin kui.
50 Kɔnɔ Yuwifie naxa ginɛ hagigɛe,
naxee nu soxi Yuwifie xa diinɛ kui, nun
na taa kuntigie, e naxa nee bɔɲɛe rate. E
naxa tɔɔrɛ dɔxɔ Pɔlu nun Baranabasi ma
han e naxa e keri e xa bɔxi ma.
51 Pɔlu nun Baranabasi naxa e sanyi
rakonkon, na xa findi seede ra a lantareya
na e tagi. Na xanbi e naxa siga Ikoniyon.
52 Isa fɔxirabirɛe naxa sɛɛwa, e man nu
fa Ala Xaxili Sɛniyɛnxi sɔtɔ.

14

E sigafe Ikoniyon

1 Pɔlu nun Baranabasi naxa so Yuwifie
xa salide kui Ikoniyon. E naxa wɔyɛn a
fanyi ra han Yuwifie nun Girɛkika gbegbe
naxa danxaniya.
2 Kɔnɔ Yuwifie naxee mu danxaniya,
nee naxa Girɛkikae kui iso, alako e bɔɲɛ
xa te danxaniyatɔɛe xili ma.
3 Pɔlu nun Baranabasi naxa tɛmui
xɔnkuye raba Ikoniyon, e nu wɔyɛn lan-
lanteya kui. Marigi naxa tɔnxumae nun
kaabanakoe raba e saabui ra, e tan naxee
findixi seede ra Ala xa masenyi bɛ, a xa
hinnɛ xa fe ra.
4 Taakae naxa itaxun dɔxɔ firin. Ndee
naxa lu Yuwifie xa sɛɛti, ndee fan naxa lu
xɛɛrae xa sɛɛti.
5 Girɛkikae nun Yuwifie nun e xa
mangɛe naxa lan e xa fe ɲaaxi dɔxɔ e ma,
e man xa e magɔnɔ han e xa faxa.
6 Pɔlu nun Baranabasi to na kolon, e
naxa e gi, e siga Likayoni taae kui, Lisitire
nun Deribe, a nun na rabilinyi.
7 E naxa xibaaru fanyi kawandi ti naa.

E Sigafe Lisitire

8 Mixi nde nu dɔxɔxi Lisitire, namatɛ
nan nu a ra, a bari na ki nɛ lanyuru kui.
A mu nu nɔma a ɲɛrɛde hali keren.

9 A nu a tuli matima Pɔlu xa masenyi
nan na. Pɔlu naxa a ya ti a ra. A naxa a
to a danxaniyaxi a yalan fe ma.
10 A naxa a fala a xui itexi ra, «Keli, i ti
i sanyie xun na. A naxa keli keren na, a
ɲɛrɛ.»
11 Ɲama to na to, Pɔlu naxan nabaxi,
e naxa a fala Likayoni xui, «Alae bara e
falin mixie, e goro won tagi.»
12 E naxa xili nde xabu e xun, e
Baranabasi xili naxa sa Seyusi, Pɔlu fan
Heremɛsi, barima a tan nan nu wɔyɛnma.
13 Seyusi xa sɛrɛxɛdubɛ, naxan xa
salide nu na taa sode dɛ ra, na naxa fa
tuurae nun fugee ra naadɛe biri ra. A tan
nun ɲama naxa wa sɛrɛxɛ bafe e bɛ.
14 Xɛɛrae Baranabasi nun Pɔlu to na
kolon, e naxa e xa sosee ibɔɔ, e man fa
gbelegbele ɲama ra.
15 E naxa a fala, «Wo tan, munfe ra wo
yi fe mɔɔli rabama? Mixi nan muxu ra,
alɔ wo tan. Muxu faxi xibaaru fanyi nan
na wo bɛ. Muxu wo rasima wo xa ba yi
fufafu fee ma alako wo xa bira Ala xa kira
fɔxɔ ra, naxan koore nun bɔxi, baa nun se
birin daa.
16 Tɛmui dangixi Ala a lu nɛ si birin xa
bira e yɛtɛ kan xa kirae fɔxɔ ra.
17 Hali na birin kui, a nu fe fanyi
rabama naxan findi seede ra a xa fe ra.
Tunɛ ye nu fama keli koore ma. Sansie
nu fanma a tɛmui alako wo xa balo, wo
man xa sɛɛwa wo bɔɲɛ kui.»
18 Pɔlu nun Baranabasi naxa kata ki
fanyi ra alako e naxa sɛrɛxɛ ba e bɛ.
19 Awa, Yuwifie naxa fa keli Antiyɔki
nun Ikoniyon. E naxa ɲama kui iso han e
naxa Pɔlu magɔnɔ a xa faxa. E naxa mini
a bubu ra taa fari ma barima e tan bɛ a
bara gɛ faxade.
20 Kɔnɔ Isa fɔxirabirɛe to a rabilin, a
naxa keli, a man naxa gbilen taa kui.

E gbilenfe Antiyɔki Siriya bɔxi ma

21 Kuye to iba, Pɔlu nun Baranabasi
naxa siga Deribe. E to gɛ kawandi
tide taa kui, mixi gbegbe naxa findi Isa
fɔxirabirɛe ra. Na xanbi e naxa gbilen
Lisitire, Ikoniyon, nun Antiyɔki.
22 E nu Isa fɔxirabirɛe ralimaniya. E
man nu e rasi e xa sabati danxaniya kui. E
nu a fala, «Won mu soma Ala xa mangɛya
niini bun ma fo won xa tɔɔrɔ.»
23 E naxa kuntigie sugandi danx-
aniyatɔɛ ɲama keren keren ma bɛ. E to
gɛ salide nun sunde, e naxa e taxu Marigi
ra, e nu danxaniyaxi naxan ma.
24 Awa, e to Pisidiya igiri, e naxa fa
Panfiliya.
25 E naxa kawandi ti Pɛriga, e naxa goro
Ataleya.
26 E to keli mɛnni, e naxa baki kunkui
kui sigafe ra Antiyɔki, e nu taxuxi Ala xa
hinnɛ ra dɛnnaxɛ. E nu bara gɛ na wali
birin nabade.
27 E to so, e naxa danxaniyatɔɛ ɲama
malan. E naxa fe birin dɛntɛgɛ sa e bɛ
Ala naxan nabaxi e saabui ra, nun Ala
danxaniya naadɛ rabixi si gbɛtɛe bɛ ki
naxɛ.
28 E nun Isa fɔxirabirɛe naxa bu e bore
ra.

15

Darisalamu malanyi

1 Mixi ndee naxee keli Yudaya, e naxa
a fala Isa fɔxirabirɛe bɛ, «Xa wo mu wo
sunna Annabi Munsa xa naamunyi ki ma,
wo mu nɔma kiside.»
2 Pɔlu nun Baranabasi naxa wɔyɛnyi
xɔrɔxɔɛ fala e bɛ. E naxa natɛ tongo
Pɔlu nun Baranabasi nun mixi ndee
xa te Darisalamu xɛɛrae nun kuntigie
maxɔrinde yi fe ma.
3 Danxaniyatɔɛ ɲama naxa e xɛɛ. E dan-
gixi Fenisiya nun Samari ra tɛmui naxɛ, e
naxa a masen mɛnnikae bɛ, mixi naxee
kelixi si gbɛtɛe ma, nee danxaniyaxi ki
naxɛ. Yi masenyi naxa Isa fɔxirabirɛe
raɲɛlɛxin.
4 E to so Darisalamu, danxaniyatɔɛ
ɲama nun xɛɛrae, nun kuntigie naxa e
rasɛnɛ. Ala naxan birin naba e saabui ra,
e naxa na yaba e bɛ.
5 Awa, Farisɛni nde naxee nu bara
danxaniya, e naxa keli, e nu fa a fala, a
lanma nɛ si gbɛtɛ mixie xa sunna, e xa
bira Annabi Munsa xa sɛriyɛ fɔxɔ ra.
6 Xɛɛrae nun kuntigie naxa e malan e
xa na fe mato.
7 E to na fe isɔnxɔ sɔnxɔ, Piyɛri naxa
keli, a a fala e bɛ, «N ngaxakerenyie, wo
a kolon kafi tɛmui xɔnkuye Ala bara n

sugandi wo tagi, alako si gbɛtɛ mixie xa xibaaru fanyi mɛ n dɛ ra, e xa danxaniya.
8 Awa, Ala naxan mixi sondonyi kolon, na bara seedeya raba e bɛ, a a Xaxili Sɛniyɛnxi fi e ma alɔ won tan.
9 A mu mixi yo rafisa a boore bɛ e tan nun won tan tagi, barima a bara e sondonyi rasɛniyɛn danxaniya ra.
10 Yakɔsi, munfe ra wo Ala matoma? Wo na kote dɔxɔfe Isa fɔxirabirɛe xun, won benbae nun won tan mu naxan nɔma.
11 Wo xa a kolon a won nakisixi Marigi Isa xa hinnɛ nan na alɔ e tan fan.»
12 Ɲama birin naxa dundu, e naxa e tuli mati Pɔlu nun Baranabasi ra. Pɔlu nun Baranabasi naxa a tagi raba booree bɛ Ala kaabanakoe nun tɔnxumae naxee birin naba e saabui ra si gbɛtɛe tagi.
13 E to gɛ wɔyɛnde, Yaki naxa wɔyɛnyi tongo, a naxɛ,
14 «N ngaxakerenyie, wo wo tuli mati n na. Simɔn bara a yaba Ala mixie sugandima ki naxɛ sie ya ma, a xili sama naxee xun ma.
15 Namiɲɔnmɛe birin xa masenyi lanxi na nan ma. A sɛbɛxi,
16 ‹Na xanbi n fama nɛ
Dawuda xa banxi biraxi rakelide.
N na yire kanaxie rafalama nɛ,
n na rakelima nɛ,
17 alako mixi naxee luxi e xa nɔ Marigi fende,
si gbɛtɛ naxee birin findima n gbe ra.
18 Marigi xa masenyi nan na ki,
naxan yi fe kolon kabi a fɔlɛ,
naxan yi fe birin nagirima.›»
19 «Na na a ra, a mu lanma a xa findi fe xɔrɔxɔɛ ra si gbɛtɛe bɛ naxee wama birafe Ala fɔxɔ ra.
20 Kɔnɔ won xa bataaxɛ sɛbɛ e ma, e naxa see don naxee baxi sɛrɛxɛ ra kuyee bɛ. E man xa ba yɛnɛ ma, a nun e naxa sube yufaxi don, e man naxa wuli min.
21 Barima kabi won benbae xa waxati, mixie na taa birin kui, naxee Annabi Munsa xa sɛriyɛ xaranma salidee kui malabu lɔxɔɛ.»
22 Awa, xɛɛrae nun kuntigie nun danxaniyatɔɛ ɲama birin naxa lan a ma e xa mixi ndee xɛɛ Antiyɔki, naxee Pɔlu nun Baranabasi matima. E naxa Yudasi naxan xili Barasaba, nun Silasi sugandi, xɛmɛ binyee ngaxakerenyie ya ma.
23 E naxa bataaxɛ keren so e yi ra naxan sɛbɛxi, «Xɛɛrae nun kuntigie, naxee lanxi wo ngaxakerenyie ma, katarabi won ngaxakerenyie ma si gbɛtɛe ya ma, naxee na Antiyɔki, Siriya, nun Silisi, muxu bara wo xɛɛbu.
24 Muxu bara a mɛ a mixi ndee naxee kelixi muxu ya ma, muxu mu ɲungui saxi naxee ma, a nee bara wo rakɔntɔfili e xa wɔyɛnyi ra. E bara wo bɔɲɛ ifu.»
25 «Na na a ra, muxu bara lan a ma muxu xa xɛɛrae xɛɛ wo ma, sa Pɔlu nun Baranabasi fari, muxu xanuntenyie,
26 naxee bara mɛɛ e nii ra won Marigi Isa xa fe ra, Ala xa Mixi Sugandixi.
27 Muxu bara Yudasi nun Silasi fan xɛɛ, naxee yi fee tagi rabama wo bɛ.
28 Ala Xaxili Sɛniyɛnxi nun muxu tan bara lan a ma muxu naxa kote gbɛtɛ dɔxɔ wo xun fo naxan daxa.
29 A tan nan yi ki: Wo naxa sube don naxan baxi sɛrɛxɛ ra kuyee bɛ, nun sube yufaxie, wo naxa wuli fan min. Wo man naxa yɛnɛ fan naba. Wo lan wo xa gbilen yi fe birin fɔxɔ ra. Wo salamu.»
30 Awa, e to bara e ɲungu ɲama ma, e naxa siga Antiyɔki, e naxa sa bataaxɛ so danxaniyatɔɛ ɲama yi ra.
31 Ngaxakerenyie to a xaran, e naxa ɲɛlɛxin, e naxa limaniya.
32 Yudasi nun Silasi, naxee yati nu findixi namiɲɔnmɛe ra, e naxa e kawandi, e nu e ralimaniya wɔyɛn wuyaxi ra.
33 Waxati nde to dangi, e ngaxakerenyie naxa e bɛɲin bɔɲɛsa kui gbilenfe e xɛɛmae ma.
34 Kɔnɔ Silasi tan naxa lu naa.
35 Pɔlu nun Baranabasi naxa lu Antiyɔki, e nun e boore wuyaxi e nu fa mixie xaran, e man nu Marigi xa xibaaru fanyi kawandi ti.

Pɔlu nun Baranabasi fatanfe

36 Lɔxɔɛ ndee to dangi, Pɔlu naxa a fala Baranabasi bɛ, «Won xa gbilen taa birin kui won Marigi xa masenyi kawandixi dɛnnaxɛ, won xa a mato won ngaxakerenyie danxaniyatɔɛe na ki naxɛ naa.»
37 Baranabasi nu wama Yaya fan xaninfe, naxan xili Maraki.

38 Kɔnɔ Pɔlu naxa a fala a mu lan e xa mixi xanin e xun ma naxan keli e xun ma Panfiliya, a mu tin birade e fɔxɔ ra e xa wali kui.
39 Na lantareya naxa xɔrɔxɔ han a naxa findi fatanyi ra. Baranabasi naxa Maraki tongo, e naxa baki kunkui kui sigafe ra Sipiri suri ma.
40 E ngaxakerenyie to e taxu Marigi xa hinnɛ ra, Pɔlu naxa Silasi tongo, e naxa siga
41 Siriya nun Silisi bɔxie ma, e danxaniyatɔɛ ɲamae ralimaniya.

16

Timote birafe Pɔlu nun Silasi fɔxɔ ra

1 Pɔlu naxa siga Deribe nun Lisitire. Isa fɔxirabirɛ nde nu na, a xili Timote. Yuwifi ginɛ danxaniyatɔɛ nde xa di nan nu a ra. A baba Girɛkika nan nu a ra.
2 Lisitire nun Ikoniyon ngaxakerenyie nu a xili fanyi falama.
3 Pɔlu to wa a xaninfe a xun, a naxa a sunna Yuwifie xa fe ra naxee nu na mɛnni, barima birin nu a kolon a baba Girɛkika na a ra.
4 E naxa xɛɛrae nun Isa fɔxirabirɛe kuntigi naxee nu na Darisalamu, e naxa nee xa natɛ masen danxaniyatɔɛe bɛ na taae kui, e xa a rabatu.
5 Danxaniyatɔɛ ɲamae xa danxaniya sɛnbɛ xun nu masama, danxaniyatɔɛ kɔnti fan xun nu masa lɔxɔ yo lɔxɔ.

Pɔlu laamatunyi tofe Tiroyasi

6 Ala Xaxili Sɛniyɛnxi to mu tin e xa kawandi ti Asi bɔxi ma, e naxa Firigiya nun Galati bɔxi igiri.
7 E to makɔrɛ Misi bɔxi ra, e naxa wa sofe Bitiniya, kɔnɔ Isa Xaxili mu tin e xa siga naa.
8 Awa, e naxa Misi igiri, e naxa goro Tiroyasi.
9 Kɔɛ ra, Pɔlu naxa laamatunyi to. Masedonka nde naxa keli, a fa a maxandi, «Fa Masedon bɔxi ma, i xa fa muxu mali.»
10 Pɔlu laamatunyi to xanbi, muxu naxa la a ra a Marigi bara muxu xili xibaaru fanyi kawandife ra naa. Muxu naxa kata sigafe ra Masedon keren na.

Lidi xunxafe ye xɔɔra

11 Muxu to keli Tiroyasi, muxu naxa baki kunkui kui, muxu naxa muxu ya rafindi Samotirasi ma keren na. Na kuye iba, muxu naxa ti Neyapoli.
12 Muxu to keli naa, muxu naxa siga Filipi, Masedon taa singe. E nu na Rɔmakae xa mangɛya nan bun ma. Muxu naxa saxanyi radangi na taa kui.
13 Malabu lɔxɔɛ, muxu naxa siga taa fari ma xure dɛ ra, muxu dɛnnaxɛ maɲɔxun salide ra. Muxu to dɔxɔ, muxu naxa wɔyɛn ginɛe ra naxee nu malanxi naa.
14 Ginɛ nde nu na e ya ma naxan xili Lidi, garɛ dugi mati. Tiyatireka nan nu a ra. A gaaxu Ala ya ra. A to a tuli mati, Marigi naxa a bɔɲɛ rabi alako Pɔlu naxan falama a xa so a xaxili ma.
15 A to a xunxa ye xɔɔra, a nun a xa denbaya, a naxa muxu mayandi, «Xa wo sa laxi a ra n bara danxaniya Marigi ma, wo fa lu n ma banxi kui yi saxanyi.» A naxa muxu karaxan mayandi ra.

E na geeli kui Filipi

16 Muxu to nu sigama salide, konyi ginɛ nde naxa fa muxu ya ra. Ɲinnɛ kanyi nan nu a ra, ɲinnɛ naxan xili Tinɛ, naxan se matoma. Na ginɛ nu naafuli xungbe rasoma a kanyie ma.
17 A naxa so birafe muxu fɔxɔ ra, Pɔlu nun muxu tan. A nu sɔnxɔɛ rate, «Yi mixie Ala Xili Xungbe Kanyi xa konyie nan e ra. E wo tife kisi kira nan xɔn ma.»
18 A naxa na raba xi wuyaxi. Pɔlu to xɔnɔ, a naxa a ya rafindi, a naxa a fala ɲinnɛ bɛ, «N bara i yamari Isa xili ra, Ala xa Mixi Sugandixi, gbilen yi ginɛ fɔxɔ ra.» Ɲinnɛ naxa gbilen a fɔxɔ ra keren na.
19 Na konyi ginɛ kanyie to a to e xa geeni bara kana, e naxa Pɔlu nun Silasi suxu. E naxa e xanin kiitisae yire.
20 E naxa e dɛntɛgɛ kiitisae bɛ, e naxɛ, «Yi mixie nan won ma taa ya isofe.
21 Yuwifi nan e ra naxee naamunyie xa fe masenma won mu tinxi naxee ra, won tan Rɔmakae.»
22 Ɲama fan naxa keli e ra, nun kiitisae. E naxa e makoyɛn, e naxa yaamari fi e xa e bɔnbɔ luxusinyi ra.

23 E to gɛ e bɔnbɔde, e naxa e woli geeli kui. E naxa kɔsibili yamari a xa e kanta a fanyi ra.
24 Na kɔsibili to na yaamari sɔtɔ, a naxa Pɔlu nun Silasi sa geeli kui, a yɔlɔnxɔnyie sa e ma.
25 Kɔɛ tagi to a li, Pɔlu nun Silasi nu Ala maxandife, e nu Ala matɔxɔfe bɛɛti ra. Geelimanie nu e xui mɛxi.
26 Bɔxi naxa sɛrɛn keren na, geeli sanbunyi naxa a ramaxa. Na tɛmui kerenyi kui, naadɛ birin naxa rabi. Geelimanie birin xa yɔlɔnxɔnyie naxa mabolon.
27 Kɔsibili naxa xunu. A to geeli naadɛe to e rabixi, a naxa a xa santidɛgɛma bɛndun a tɛɛ a xa a yɛtɛ faxa, a ɲɔxɔ a ma a geelimanie nu bara e gi.

28 Kɔnɔ Pɔlu naxa sɔnxɔ a xui itexi ra, «I naxa fe xɔnɛ niya i yɛtɛ ra, muxu birin na be.»
29 Awa, kɔsibili to tɛ maxili, a naxa so mafuren. A naxa a xinbi sin Pɔlu nun Silasi bun ma, a sɛrɛnma.
30 A naxa e ramini, a e maxɔrin, «Marigie, a lanma n xa munse raba alako n xa kisi?»
31 Pɔlu nun Silasi naxa a yaabi, «I xa danxaniya Marigi Isa ma. Na nan a toma i kisima, i tan nun i xa denbaya.»
32 E naxa Marigi xa wɔyɛnyi masen a bɛ a nun a xa mixie.
33 A naxa e xanin a xun ma keren na kɔɛ kui, a naxa e xa fie yae xa. Na waxati yati a naxa xunxa ye xɔɔra, a tan nun a xa mixi birin.
34 A naxa e yigiya a xa banxi kui, a man fa donse fi e ma. A naxa ɲɛlɛxin a fanyi ra, a nun a xa denbaya birin barima e bara danxaniya Ala ma.

35 Kuye to iba, kiitisae naxa sɔɔrie xɛɛ e xa sa a fala kɔsibili bɛ a xa na mixie rabolo.
36 Kɔsibili naxa a fala Pɔlu bɛ, «Kiitisae bara xɛɛra ti a wo xa rabɛɲin. Awa, yakɔsi wo mini, wo xa siga bɔɲɛsa kui.»
37 Kɔnɔ Pɔlu naxa a fala sɔɔrie bɛ, «Muxu tan naxee findixi Rɔmakae ra, e bara muxu sa geeli e mu muxu makiiti. E naxa muxu sa geeli, yakɔsi e wama muxu raminife gundo ra? Na mu lanma feo! E yɛtɛ yati nan fama muxu rabolode.»
38 Sɔɔrie naxa yi wɔyɛnyie ragbilen kiitisae ma. E to a mɛ a Rɔmakae nan e ra, e naxa gaaxu.
39 E naxa fa e mayandi, e e rabolo. E fan naxa e maxandi a e xa keli na taa.
40 E to mini geeli kui, e naxa so Lidi xɔnyi. E to bara gɛ e ngaxakerenyie ralimaniyade, e naxa siga.

17

E sigafe Tɛsaloniki

1 Pɔlu nun Silasi to dangi Anfipoli nun Apoloniya ra, e naxa so Tɛsaloniki taa kui, Yuwifie xa salide nde nu na dɛnnaxɛ.
2 Pɔlu naxa so naa alɔ a darixi naxan na. Malabu lɔxɔɛ xi saxan bun ma, e nun Pɔlu naxa Kitaabui xa fe fala.
3 A nu a tagi raba e bɛ a a lanma Ala xa Mixi Sugandixi xa tɔɔrɔ ki naxɛ, a man xa keli faxɛ ma. A naxa a fala, «Isa, n naxan ma fe falafe wo bɛ yi ki, a tan nan Ala xa Mixi Sugandixi ra.»
4 Ndee naxa la a ra e ya ma. E naxa bira Pɔlu nun Silasi fɔxɔ ra. Girɛkika gbegbe fan naxee nu gaaxuxi Ala ya ra, nee fan naxa la a ra, e nun ginɛ hagigɛ gbegbe.
5 Kɔnɔ Yuwifi tɔɔnɛxi ndee naxa mixi ɲaaxi ndee tongo e xa ɲama ya iso taa kui. E naxa siga Yason xɔnyi Pɔlu nun Silasi fende alako e xa e xanin kiitisae xɔn ma.
6 E to mu e to, e naxa Yason nun a ngaxakerenyie ndee mabɛndun na taa kiitisae yire. E nu sɔnxɔɛ rate, e naxɛ, «Yi mixie naxee duniɲa ifuma, e bara fa be fan. Yason bara e yigiya.
7 E birin Rɔmaka mangɛ xa wɔyɛnyi nan gbesen bama, e man a falama a mangɛ gbɛtɛ nde na naxan xili Isa.»
8 E naxa ɲama nun kiitisae bɔɲɛ rate na wɔyɛnyie ra.
9 Beenun e xa Yason nun a booree bɛɲin, fo e to kɔbiri ba.

E sigafe Beere taa

10 Na kɔɛ ra, e ngaxakerenyie naxa Pɔlu nun Silasi rasiga Beere taa. E to so naa, e naxa so Yuwifie xa salide kui.
11 Na Yuwifie xaxili nu matinse dangi Tɛsalonikikae ra. E ɲan gbata nɛ na masenyi kolonde, e man Kitaabui kui mato lɔxɔ yo lɔxɔ alako e xa a kolon e naxan falama e bɛ xa nɔndi yati nan a ra.

12 Yuwifi wuyaxi naxa danxaniya e ya
ma, nun Girɛkika ginɛ gorobonɛ wuyaxi,
nun xɛmɛ wuyaxi.
13 Kɔnɔ Yuwifie Tɛsalonikikae to a
kolon a Pɔlu na Ala xa wɔyɛnyi kawandife
Beere taa fan, e naxa fa naa, e fa ɲama ya
iso.
14 Awa, danxaniyatɔɛe naxa Pɔlu tongo
keren na, e naxa siga a ra baa fɛ ma, kɔnɔ
Silasi nun Timote naxa lu Beere taa.
15 Naxee Pɔlu mati, e naxa siga a ra han
Atɛn. Na xanbi e naxa gbilen e ɲungui
ra Silasi nun Timote xɔn ma, e xa Pɔlu li
sinnanyi ma Atɛn.

Pɔlu kawandi tife Atɛn

16 Pɔlu nu Silasi nun Timote mamɛfe
Atɛn. A bɔɲɛ naxa maɲaaxu a ra na taa
xa kuyee xa fe ra.
17 Na kui, a naxa dɛ masara e nun
Yuwifie ra, a nun mixie naxee gaaxuxi Ala
ya ra salide kui. A man naxa wɔyɛn mixie
ra a naralanma naxee ra malan yire taa
kui lɔxɔ yo lɔxɔ.
18 Epikuri nun Sitoyisi karamɔxɔe naxa
so wɔyɛnfe Pɔlu ra, e nu a fala, «Yi
wɔyɛnla munse falafe?» Ndee to Pɔlu xui
mɛ a Isa xa xibaaru masenma, a man nu
fa marakeli fee falafe, e naxɛ, «A luxi nɛ
alɔ a ala gbɛtɛe nan ma fee falama.»
19 Awa, e naxa a tongo, e naxa siga a ra
Areyopago malan yire, e naxa a maxɔrin,
«Yi lɔnni nɛɛnɛ i naxan masenma, muxu
nɔma a kolonde di?
20 Barima muxu fe nɛɛnɛ nan mɛfe yi
ki, muxu wama na fasari nan kolonfe.»
21 Atɛnkae nun xɔɲɛe naxee sabatixi
Atɛn, e nu darixi e tuli matife ra wɔyɛn
nɛɛnɛ ra naxee masenma.
22 Pɔlu naxa ti Areyopago tagi, a naxa
a fala, «Atɛnkae, n bara a to diinɛlae yati
yati nan wo ra.
23 N bara see to wo naxee batuma. N
man bara sɛrɛxɛbade nde to, a sɛbɛxi
naxan ma, ‹Ala naxan mu kolonxi!› Wo
naxan batuma, a fa lu wo mu a kolon, n
na nan ma fe masenfe wo bɛ.
24 Ala naxan duniɲa daaxi, a nun se
naxan birin na a kui, a tan naxan koore
nun bɔxi Marigi ra, a mu sabatixi banxi
kui mixi bɛlɛxɛ naxan nafalaxi.
25 A hayi mu na see ma adama naxan
xaninma a xɔn ma. A tan nan baloe nun
ɲɛngi nun se birin fima mixi ma.
26 A tan nan a niya mixi birin xa mini
benba keren fate. A naxa e rasabati bɔxi
birin ma. A man naxa e xa waxati nun e
lude naaninyie sa,
27 alako e xa Ala fen, e xa kata a
kolonde, hali a to mu makuya won na.
28 Wo xa lɔnnilae yati fan bara a fala,
‹Won baloxi a tan nɛ, won fe birin
nabama a tan nan saabui ra, nun won
minixi a tan nɛ. A bɔnsɔɛ nan won na.›
29 Awa xa won kelixi a bɔnsɔɛ nɛ, a mu
lanma won xa a maɲɔxun a Ala maniyaxi
xɛɛma, gbeti, xa na mu gɛmɛ nan na, mixi
bɛlɛxɛ naxan solixi e xaxili ra.
30 Ala mu nu na fe kolontareya tɛmui
matoxi, kɔnɔ yakɔsi a bara a fala mixi
birin bɛ, yire birin, e xa tuubi,
31 barima a bara lɔxɔɛ keren sugandi, a
fama duniɲa makiitide naxan ma tinxinyi
ra, mixi nde saabui ra a bara a ragiri
naxan ma. A bara na kanyi matɔnxumaxi
rakeli faxamixie ya ma.»
32 E to yi fe mɛ, fa a fala mixi ke-
lima faxɛ ma, ndee naxa so a mayelefe.
Ndee naxa a fala, «Muxu fama muxu tuli
matide i ra lɔxɔɛ gbɛtɛ.»
33 Awa, Pɔlu naxa mini e ya ma.
34 Ndee naxa lu a mabiri ra, e naxa
danxaniya, alɔ Denisiyo, naxan nu na
Areyopago mixie ya ma, nun ginɛ nde
naxan xili Damarisi, e nun mixi gbɛtɛe ra.

18

E sigafe Korinti

1 Na xanbi, Pɔlu naxa keli Atɛn, a naxa
siga Korinti.
2 A naxa Yuwifi keren li naa, a xili Akila,
Pontuka nan a ra. A nu baxi fade keli
Itali a nun a xa ginɛ Pirisila, barima Kilɔdi
nu bara Yuwifi birin yaamari e xa mini
Rɔma. Pɔlu naxa kafu e ma,
3 barima e nu wali keren nan nabama,
kiri banxi rafalafe. A naxa lu e xɔnyi, e
nu wali naa.
4 Pɔlu nu wɔyɛnma salide kui malabu
lɔxɔɛ birin. A nu Yuwifie nun Girɛkikae
radanxaniya.
5 Silasi nun Timote to so, keli Mase-
don, Pɔlu naxa a yɛtɛ fi kawandi rabafe

gbansan ma. A nu a fala Yuwifie bɛ a Isa nan Ala xa Mixi Sugandixi ra.
6 Kɔnɔ Yuwifie to na matandi konbi ra, Pɔlu naxa a xa donma ikonkon tɔnxuma ra, a naxa a fala e bɛ, «Xa wo lɔɛ, wo tan nan fɔxi na na ra. N tan bara na kote ba n xun. Yakɔsi n sigama nɛ si gbɛtɛe ma.»
7 A to keli naa, a naxa so mixi nde xɔnyi, a kanyi xili Titi Yusutu, a gaaxu Ala ya ra. A xa banxi nu na salide fɛ ma.
8 Na tɛmui, Kirisipu salide xunmati naxa danxaniya Marigi ma a nun a xa denbaya birin. Korintikae wuyaxi naxee nu Pɔlu xui mɛxi, e fan naxa danxaniya, e naxa e xunxa ye xɔɔra.
9 Marigi naxa a fala Pɔlu bɛ laamatunyi ra kɔɛ kui, «I naxa gaaxu muku! Wɔyɛn! I naxa dundu,
10 barima n na i fɔxɔ ra. Mixi yo bɛlɛxɛ mu i lima a xa fe ɲaaxi raba i ra, barima mixi gbegbe na n bɛ yi taa kui.»
11 Pɔlu naxa lu naa ɲɛ keren kike senni. A nu Korintikae xaran Ala xa masenyi ra.
12 Galiyon to nu na Akayi mangɛ ra, Yuwifie naxa yanfanteya xiri Pɔlu xun, e naxa a xanin kiitisae yire.
13 E naxa a fala, «Yi di nan mixie kui isoma e xa Ala batu ki gbɛtɛ naxan mu sɛriyɛ ki ra.»
14 Pɔlu to wɔyɛn fɔlɔ, Galiyon naxa a fala Yuwifie bɛ, «Xa a sa li tinxintareya na a ra, xa na mu a ra wali kobi nde, n n tuli matima nɛ wo ra nu,
15 kɔnɔ xa a sa li boore matandi na a ra wɔyɛnyi ma, xa na mu a ra xilie ma, a nun wo xa sɛriyɛ ma, na na wo tan nan ma. N mu wama findife na fe makiitima ra.»
16 Na kui, a naxa e keri kiiti banxi kui.
17 Ɲama naxa salide xunmati Sositene suxu, e a bɔnbɔ kiiti banxi tande ma, kɔnɔ Galiyon mu e hansa.

E gbilenfe Antiyɔki

18 Pɔlu to bu Korinti ki fanyi ra, a naxa keli a ngaxakerenyie xun ma. A naxa baki kunkui kui a nun Pirisila nun Akila, e siga Siriya. A naxa a xunyi bi Senxereya, barima a nu bara laayidi tongo Ala bɛ.
19 E to so Efɛsɛ, Pɔlu naxa a ɲɛrɛbooree lu naa. A naxa so salide kui, e nun Yuwifie naxa sumun.
20 E naxa a mayandi a xa bu naa,
21 kɔnɔ na mu a xunyi suxu. A naxa a ɲungu e ma. A naxɛ, «Fo n xa sa sali Darisalamu nɛ. Xa Ala tin, n man fama wo xɔnyi.»
22 Awa, a naxa baki kunkui kui, a keli Efɛsɛ, a siga Sesare. A to gɛ danxaniyatɔɛ ɲama xɛɛbude, a naxa goro Antiyɔki.

Pɔlu xa biyaasi saxan nde

23 Pɔlu to bara saxanyi radangi Antiyɔki, a naxa kira tongo, a naxa Galati nun Firigiya bɔxi birin isa, a nu Isa fɔxirabirɛe ralimaniya.
24 Apolosi, Yuwifi nde naxan barixi Alesandire, a naxa Efɛsɛ li. A nu fata wɔyɛnde, a Kitaabui fan kolon.
25 A nu xaranxi Marigi xa kiraya ra. A naxa Isa xa fe masen a fanyi ra, kɔnɔ a nu Yaya xa xaranyi nan gbansan kolon xunxa tife ye xɔɔra.
26 A naxa so wɔyɛnfe a rawasaxi ra salide kui. Akila nun Pirisila to a xui mɛ, e naxa kafu a ma alako e xa Ala xa kiraya masen a bɛ a ki ma.
27 Na xanbi a to nu wama dangife Akayi, a ngaxakerenyie naxa a ralimaniya. E naxa bataaxɛ sɛbɛ Isa fɔxirabirɛe ma a e xa a rasɛnɛ. A xa sigɛ naxa findi fe fanyi ra danxaniyatɔɛe bɛ Akayi bɔxi ma, naxee danxaniya Ala xa hinnɛ saabui ra.
28 Apolosi naxa Yuwifie matandi sɛnbɛ ra kɛnɛ ma, a naxa a masen Kitaabui ra a Isa nan Ala xa Mixi Sugandixi ra.

19

Pɔlu sigafe Efɛsɛ

1 Apolosi nu na Korinti. Pɔlu to bara gɛ Asi fuge biri isade, a naxa fa Efɛsɛ. A to naralan Isa fɔxirabirɛ ndee ra,
2 a naxa e maxɔrin, «Wo bara Ala Xaxili Sɛniyɛnxi sɔtɔ wo to danxaniya?» E naxa a yaabi, «Muxu ɲan mu nu na mɛ sinden xa Ala Xaxili Sɛniyɛnxi na na.»
3 A naxa e maxɔrin, «Wo wo xunxa ye xɔɔra munfe ma?» E naxa a yaabi, «Muxu bara muxu xunxa ye xɔɔra alɔ Yaya a masenxi ki naxɛ.»
4 Awa, Pɔlu naxa a fala, «Yaya nu mixi xunxama ye xɔɔra nɛ tuubi xa fe ra. A nu a fala mixie bɛ, e xa danxaniya mixi nde ma naxan fama a tan xanbi ra. Na nan lanxi Isa ma.»

5 Na masenyi ma e naxa e xunxa ye
xɔɔra Marigi Isa xili ra.
6 Pɔlu to a bɛlɛxɛ sa e ma, Ala Xaxili
Sɛniyɛnxi naxa fa e ma. E naxa so xui
gbɛtɛe falafe, e man nu Ala xa masenyi
fala.
7 E birin nalanxi, xɛmɛ fu nun firin nan
nu e ra.
8 Na dangi xanbi, Pɔlu naxa so salide
kui, a kawandi ti. A nu fe tagi raba e bɛ
Ala xa mangɛya niini xa fe ra kike saxan
bun ma. A nu kata a xa mixie nɔ naxee
tuli nu matixi a ra.
9 Kɔnɔ ndee xaxili nu xɔrɔxɔ, e mu la
a ra. E naxa Marigi xa kira bɛxu ɲama
ya i. Pɔlu naxa mini e ya ma, a naxa
Isa fɔxirabirɛe tongo a xun, alako a xa e
xaran lɔxɔ yo lɔxɔ Tiranusi xa xarande
kui.
10 Na naxa siga han ɲɛ firin. Yuwifie
nun Girɛkika naxee birin nu sabatixi Asi,
e Marigi xa masenyi ramɛ na nan kui.
11 Ala nu kaabanako xungbee rabama
Pɔlu bɛlɛxɛe ra
12 han e nu dugi nun xunxurie sa
furemae ma, Pɔlu nu bara din naxee ra.
Fure nu ba nɛ e ma, ɲinnɛ nu mini mixie
i.

Seba xa Die

13 Yuwifie ndee naxee ɲinnɛ raminima
mixie yire birin, e naxa kata Marigi Isa
xili rawalide ɲinnɛ kanyie bɛ. E a fala, «N
bara wo yaamari Isa xili ra Pɔlu naxan xa
fe kawandima.»
14 Seba, Yuwifie sɛrɛxɛdubɛ kuntigi
nde, xa di solofere nan nu na fe rabama.
15 Ɲinnɛ naxa e yaabi, «N Isa nun Pɔlu
kolon, kɔnɔ n mu wo tan kolon feo!»
16 Na ɲinnɛ kanyi naxa bagan e ma, a
naxa e bɔnbɔ han e naxa e gi banxi kui e
rageli nun e maxɔnɔxi ra.
17 Yuwifi nun Girɛkika naxee birin nu
sabatixi Efɛsɛ, e naxa na fe kolon. Gaaxui
naxa e birin suxu. Marigi Isa xili dariyɛ
naxa mate.
18 Danxaniyatɔɛ wuyaxi naxa fa, e naxa
e ti e xa yunubie ra, e naxa e xa fe ɲaaxi
birin fala kɛnɛ ma.
19 Duuree fan naxa fa e xa bukie ra, e
naxa e gan birin ya xɔri. E naxa bukie
sare kɔnti, kɔbiri kole wulu tongo suuli
nan nu a ra.
20 Marigi xa masenyi nu yiriwama na ki
nɛ sɛnbɛ ra.

Girinbanyi birafe Efɛsɛ

21 Yi fee to dangi, Pɔlu naxa natɛ tongo
a xa siga Darisalamu. Na biyaasi kui fo
a xa Masedon nun Akayi bɔxi ibolon. A
naxa a fala, «N na siga Darisalamu, fo n
xa Rɔma fan li.»
22 A naxa a malima firin xɛɛ Masedon,
Timote nun Erasito, kɔnɔ a tan naxa lu
Asi sinden.
23 Na tɛmui sɔnxɔɛ xungbe naxa raba
naa Marigi xa kira xa fe ma.
24 Xabui nde, naxan xili Demetiri, a
nu ala Aritemi xa salide misaali lanmadi
yailanma gbeti ra. Na xabui mɔɔlie nu
kɔbiri gbegbe sɔtɔma na wali kui.
25 A naxa a waliboore malan, a a fala
e bɛ, «Wo a kolon, won baloxi yi wali nan
kui.
26 Wo bara a to, wo bara a mɛ, yi Pɔlu
bara mixi gbegbe madaxu Asi bɔxi birin
ma, Efɛsɛ gbansan xa mu a ra. A naxɛ a
alae naxee rafalaxi mixie bɛlɛxɛ ra, a ala
mu e ra.
27 Na kui won ma wali fama nɛ xili
ɲaaxi sɔtɔde. Won ma ala Aritemi xa
salide fan xun nakanama nɛ. Nde bama
nɛ Aritemi xa binyɛ ra Asi bɔxi nun
duniɲa ma.»
28 A to na fala, e naxa xɔnɔ, e naxa so
sɔnxɔɛ ratefe, «Efɛsɛkae xa ala Aritemi
nan gbo.»
29 Taa birin ya naxa iso. E naxa Gayu
nun Arisitaraki, Pɔlu ɲɛrɛboore Mase-
donkae, xanin malande xungbe kui.
30 Pɔlu naxa wa sigafe naa, kɔnɔ Isa
fɔxirabirɛe mu tin.
31 A booree Asikae xunmatie fan naxa
xɛɛra ti Pɔlu ma, e a mayandi a naxa siga
malan yire.
32 Ndee nu sɔnxɔma e gbe ki ma.
Booree fan sɔnxɔma e gbe ki. Lantareya
nu na malanyi ya ma. Mixi wuyaxi mu
nu a kolon e malanxi fe naxan ma.
33 Awa, Yuwifie naxa Alesandire tutun
yare a xa wɔyɛn. A naxa ɲama masabari
a bɛlɛxɛ ra alako a xa masenyi ti.
34 Kɔnɔ, e to a kolon a Yuwifi nan a ra, e
birin nalanxi naxa sɔnxɔɛ rate lɛɛri firin
bun ma. E naxɛ, «Efɛsɛkae xa ala Aritemi
nan gbo.»

35 Na xanbi, taa kuntigi nde naxa ɲama masabari, a naxa a fala, «Efɛsɛkae, duniɲa birin a kolon a Efɛsɛ taa nan Aritemi xa salide kantama a nun Aritemi maniyɛ, naxan goroxi keli koore ma.
36 Mixi yo mu na matandima. A lanma wo xa dundu. Wo naxa gbata fefe rabade.
37 Wo bara fa yi mixie ra be, kɔnɔ e mu Aritemi muɲa, e mu a konbi.
38 Xa Demetiri nun a walibooree wama mixi nde kalamufe, e xa na masen kiitisae bɛ kiiti lɔxɔɛe.
39 Xa wo wama fe gbɛtɛ nan xɔn, na fan ya ibama won ma malan lɔxɔɛ.
40 E nɔma won suxude won ma bɔɲɛte ma naxan dangixi to, barima nɔndi yo mu na won bɛ yi malanyi rabafe ma.» A to gɛ, a naxa malanyi rayensen.

20

A sigafe Masedon nun Girɛki bɔxie ma

1 Sɔnxɔɛ to bara ɲɔn, Pɔlu naxa Isa fɔxirabirɛe malan e rasife ma. A to a ɲungu e ma, a naxa siga Masedon.
2 A naxa na bɔxi isa, a nu Isa fɔxirabirɛe rasi marasi wuyaxi ra. Na dangi xanbi, a naxa siga Girɛki bɔxi ma.
3 A to lu naa kike saxan, a naxa wa sigafe Siriya kunkui kui, kɔnɔ Yuwifie nu bara yanfanteya yailan a xili ma. Na kui, a naxa natɛ tongo a xa gbilen Masedon kira ra.
4 Naxee a mati han Asi nee nan yi ki: Sopateri, Beereka Pirusi xa di, Arisitaraki nun Sekondu Tɛsalonikikae, Gayu Deribeka nun Timote, Tikike nun Tirofimo Asikae.
5 Nee naxa ti yare, e naxa sa muxu mamɛ Tiroyasi.
6 Taami Lɛbinitare Sali lɔxɔɛ dangi xanbi, muxu naxa baki kunkui kui Filipi. Beenun xi suuli, muxu naxa e li Tiroyasi. Muxu naxa lu naa xi solofere.

Pɔlu Eyutiki rakelife faxɛ ma

7 Sande lɔxɔɛ muxu naxa malan taami igirafe ra. Pɔlu naxa kawandi ti Isa fɔxirabirɛe bɛ han kɔɛ tagi. A lan nɛ a xa siga kuye na iba.
8 Lanpui gbegbe nu na na koore banxi kui, muxu nu malanxi dɛnnaxɛ.
9 Sɛgɛtala nde naxan xili Eyutiki nu dɔxɔxi wundɛri ra. Pɔlu xa kawandi xɔn to kuya, xi xɔli naxa a suxu a fanyi ra, a bira bɔxi ma kelife banxi dɛki saxan nde. E naxa a li, a bara faxa.
10 Pɔlu to goro, a naxa a felen a xun. A naxa a tongo, a a fala e bɛ, «Wo naxa kɔntɔfili, barima a mu faxaxi.»
11 Pɔlu to te, a naxa taami igira, a naxa a don. A man naxa wɔyɛn han gɛɛsɛgɛ. Na gɛɛsɛgɛ, a naxa siga.
12 Danxaniyatɔɛe naxa sɛgɛtala xanin a ɲiɲɛ ra bɔɲɛsa kui.

Pɔlu a ɲungufe Efɛsɛkae ma

13 Muxu naxa kunkui bɛla rakeli sigafe ra Asosi Pɔlu ya ra alɔ muxu lanxi a ma ki naxɛ. A naxa wa sigafe a sanyi ra.
14 A to muxu li Asosi, muxu naxa a baki kunkui kui sigafe Mitilɛni.
15 Keli mɛnni, muxu naxa siga baa kira ra. Na fan kuye iba, muxu naxa Kiyo li. Na xanbi, muxu naxa siga han Samosi. Na lɔxɔɛ kuye iba, muxu naxa Mileto li.
16 Pɔlu nu bara natɛ tongo a xa dangi Efɛsɛ mabiri alako a naxa bu Asi bɔxi ma. A nu gbataxi a xa so Darisalamu Xɛ Xabɛ Sali lɔxɔɛ xa a sa sɔɔnɛyama a bɛ.
17 Pɔlu to Mileto li, a naxa xɛɛra ti a Efɛsɛ danxaniyatɔɛ ɲama kuntigie xa fa.
18 E to fa a yire, a naxa a fala e bɛ, «Wo a kolon n ɲɛrɛxi wo tagi ki naxɛ. Kabi n so Asi,
19 n Marigi xa wali raba yɛtɛ magoroe nan kui. N yaye bara mini, n bara tɔɔrɔ Yuwifie xa wali ɲaaxi saabui ra.
20 Wo a kolon a n mu wo munafan se yo nɔxun wo ma. N bara kawandi ti wo bɛ kɛnɛ ma nun wo xa banxie kui.
21 N nu a falama nɛ Yuwifie nun Girɛkikae bɛ e xa togondiya Ala ma, e xa danxaniya won Marigi Isa, Ala xa Mixi Sugandixi ma.»
22 «Yakɔsi Ala Xaxili Sɛniyɛnxi wama nɛ n xa siga Darisalamu, kɔnɔ n mu a kolon naxan sigama n sɔtɔde naa.
23 Taa birin kui Ala Xaxili Sɛniyɛnxi bara n nakolon a geeli nun tɔɔrɛ fama nɛ n lide naa.
24 Kɔnɔ n nii tide yo mu na n bɛ. N xa n ma xɛɛraya rakamali, n Marigi Isa naxan taxuxi n na. N xa findi Ala xa hinnɛ

seedeɲɔxɔya ba ra, naxan findixi xibaaru fanyi ra.»
25 «Yakɔsi n a kolon wo mu n yatagi toma sɔnɔn, wo tan naxee birin wo tuli matixi n ma kawandi ra, Ala xa mangɛya niini xa fe ra.
26 Na na a ra, n a falama wo bɛ to, wo xa kote yo mu na n xun,
27 barima n bara Ala sago birin masen wo bɛ, n mu sese nɔxun wo ma.
28 Awa, wo xa mɛɛni wo yɛtɛ ma a nun danxaniyatɔɛ birin, Ala Xaxili Sɛniyɛnxi wo findixi naxee xa xunmati ra, alako wo xa mɛɛni Marigi xa danxaniyatɔɛ ɲama ma, a naxan sɔtɔxi a yɛtɛ wuli ra. Wo xa e kanta alɔ xurusee dɛmadonyi gɔɔrɛ kantama ki naxɛ.
29 N na kolon, n na siga, mixi ɲaaxie fama nɛ sode wo tagi, alɔ wula baree soma gɔɔrɛ ya ma ki naxɛ.
30 Mixi ndee soma wo tagi, e xa xaranyi ɲaaxi ti alako e xa Isa fɔxirabirɛe bɛndun e ma.
31 Wo xa wo mɛɛni. Wo xa ratu yi ɲɛ saxanyi bun ma n mu wo kawandife iti kɔɛ nun yanyi. N na birin nabaxi yaye nan kui.»
32 «Awa yakɔsi, n wo taxuma Ala ra nun a xa hinnɛ masenyi ra, naxan nɔma sɛnbɛ nun kɛ fanyi fide sɛniyɛntɔɛ birin ma.
33 N mu nu wama wo xa kɔbiri xa xɔn, xa na mu a ra wo xa xɛɛma, wo xa sosee.
34 Wo yɛtɛ yati a kolon a n wali yi bɛlɛxɛe nan na alako n xa balo n nun n ɲɛrɛbooree.
35 N bara a masen wo bɛ mɔɔli birin na, a won lan nɛ won xa wali alako won xa setaree mali. Wo xa ratu Marigi Isa xa wɔyɛnyi ma, a naxɛ, ‹Ɲɛlɛxinyi na ki nan kui, dangife a sɔtɔfe ra.›»
36 A to gɛ wɔyɛnde, a naxa a xinbi sin, e birin naxa Ala maxandi.
37 E birin naxa so wafe. E naxa findigilin Pɔlu kɔnyi ma, e a masunbu.
38 E sunnun nɛ barima a bara a fala e mu nɔma a tode sɔnɔn. E naxa a mati han kunkui dɛ ra.

21

Pɔlu sigafe Darisalamu

1 Muxu to fatan, muxu naxa siga keren na Kosi kunkui kui. Na kuye iba, muxu naxa siga Rodi. Muxu to keli Rodi, muxu naxa siga Patara.
2 Muxu to kunkui to naa, naxan nu baa igirife sigafe Fenisiya biri ra, muxu naxa baki na kui.
3 Muxu to bara Sipiri suri to, muxu naxa dangi na ra kɔɔla ma, sigafe Siriya biri ra. Muxu naxa ti Tire alako kote xa ragoro.
4 Muxu naxa Isa fɔxirabirɛe ndee li naa. Muxu naxa xi solofere radangi e xɔnyi. Ala Xaxili Sɛniyɛnxi naxa goro Isa fɔxirabirɛe ma, e xa a fala Pɔlu bɛ a naxa te Darisalamu.
5 Kɔnɔ xi solofere kamali lɔxɔɛ, muxu naxa kira tongo sigafe ra. E birin naxa muxu mati, a nun e xa ginɛe nun e xa die ra, han taa fari ma. Muxu naxa muxu xinbi sin baa dɛ ra Ala maxandife ra.
6 Ɲungui to ɲɔn, muxu naxa baki kunkui kui. Booree tan naxa gbilen e xɔnyi.
7 Muxu naxa keli Tire sigafe ra Pitolomayi. Muxu naxa ngaxakerenyie xɛɛbu mɛnni, muxu naxa fɛɛɲɛn naa.
8 Na kuye iba, muxu naxa siga Sesare, Filipu xibaaru fanyi kawandila xɔnyi, naxan nu na mixi sugandixi solofere ya ma.
9 A xa di ginɛ naani nu na naxee mu nu dɔxɔ xɛmɛ taa. E nu namiɲɔnmɛ wali rabama.
10 Muxu to bara xi wuyaxi raba naa, Ala xa namiɲɔnmɛ naxan xili Agabu, naxa fa muxu xɔnyi kelife Yudaya.
11 A naxa Pɔlu xa bɛlɛti tongo, a naxa a yɛtɛ kan sanyie nun a bɛlɛxɛe xiri. A naxa a fala, «Ala Xaxili Sɛniyɛnxi yi nan masenxi. Xɛmɛ naxan gbe yi bɛlɛti ra, Yuwifie a xirima yi mɔɔli nan na Darisalamu, e a so mixie yi ra naxee findi si gbɛtɛe ra.»
12 Muxu to na mɛ, muxu nun naakae naxa Pɔlu maxandi a naxa te Darisalamu.
13 A naxa muxu yaabi, «Munfe ra wo wama n bɔɲɛ maɲaaxufe wo yaye ra? N bara tin e xa n xiri Darisalamu, e xa n faxa, Marigi Isa xili xa fe ra.»
14 A to mu tin muxu xui suxude, muxu mu tin a karaxande. Muxu naxa a fala, «Marigi sago xa raba.»
15 Na lɔxɔɛe to dangi, muxu naxa muxu yailan, muxu naxa te Darisalamu.

16 Isa fɔxirabirɛe ndee Sesarekae naxa
muxu mati. E naxa muxu xanin Mena-
son Sipirika xɔnyi, naxan findixi Isa
fɔxirabirɛ ra a rakuya. A naxa muxu
yigiya.

Pɔlu Yaki xɛɛbufe

17 Muxu to so Darisalamu, Isa
fɔxirabirɛe naxa muxu rasɛnɛ ɲɛlɛxinyi
ra.
18 Na kuye iba, muxu nun Pɔlu naxa
siga Yaki xɔnyi. Danxaniyatɔɛ ɲama
kuntigi birin naxa e malan naa.
19 A to gɛ e xɛɛbude, Pɔlu naxa a xa wali
dɛntɛgɛ sa Ala naxan nabaxi si gbɛtɛe tagi
a saabui ra.
20 E to na mɛ, e naxa Ala matɔxɔ.
E naxɛ, «Muxu ngaxakerenyi, i bara a
to Yuwifi wulu wuyaxi bara danxaniya,
kɔnɔ e man e tunnabɛxixi birafe Annabi
Munsa xa sɛriyɛ fɔxɔ ra.
21 Mixi ndee bara a fala e bɛ a i Yuwifie
xaranma, naxee na si gbɛtɛe ya ma, a e
xa gbilen Annabi Munsa xa sɛriyɛe fɔxɔ
ra, a e naxa e xa die sunna, a e naxa bira
Yuwifie xa naamunyie fɔxɔ ra.»
22 «Won na ma di? Siikɛ yo mu na,
ɲama a kolonma nɛ a i bara fa.
23 Na na a ra, muxu naxan falama i bɛ
i xa a raba. Mixi naani na muxu ya ma,
naxee bara laayidi tongo Ala bɛ.
24 I xa kafu e ma, wo birin xa wo yɛtɛ
rasɛniyɛn, i man xa e sare fi, e xa e xunyi
bi. Na na a ra birin a kolonma a mixie
naxan falaxi i xun ma, wule na a ra. E
xa a kolon i fan biraxi Annabi Munsa xa
sɛriyɛ nan fɔxɔ ra.
25 Muxu naxa natɛ tongo, muxu man
fa na sɛbɛ. Danxaniyatɔɛe naxee keli si
gbɛtɛe ma, e naxa sube don naxan baxi
sɛrɛxɛ ra kuyee bɛ, nun sube yufaxie. E
naxa wuli fan min. E man naxa yɛnɛ fan
naba.»
26 Awa na kuye iba, Pɔlu naxa na mixie
tongo, e naxa e yɛtɛ rasɛniyɛn. Na xanbi
a naxa so hɔrɔmɔbanxi kui, a xa a masen,
marasɛniyɛnyi rakamalima lɔxɔɛ naxan
ma, a nun sɛrɛxɛ naxan bama kankan bɛ.

Pɔlu safe geeli kui

27 Na xi solofere raɲɔnyi, Yuwifie
Asikae to Pɔlu to hɔrɔmɔbanxi kui, e naxa
ɲama birin ya iso, e man naxa Pɔlu suxu.
28 E nu sɔnxɔɛ rate, «Isirayilakae, wo
muxu mali! Na xɛmɛ nan yi ki naxan
kawandi ɲaaxi rabama yire birin mixi
birin bɛ, Yuwifie, nun Annabi Munsa xa
sɛriyɛ, nun yi hɔrɔmɔbanxi xa fe ra. A
man bara Girɛkikae raso hɔrɔmɔbanxi
kui. Na bara yi yire sɛniyɛnxi findi yire
sɛniyɛntare ra.»
29 E na fala nɛ barima e nu bara Pɔlu
nun Tirofimo Efɛsɛka to e boore fɔxɔ ra
taa kui. E naxa a maɲɔxun a Pɔlu a raso
nɛ hɔrɔmɔbanxi kui.
30 Taa kui birin ya naxa iso. Mixie naxa
fa e gi ra keli yire birin. E naxa Pɔlu suxu,
e naxa mini a bubu ra tande ma. E naxa
naadɛe ragali keren na.
31 E nu wama Pɔlu faxafe nɛ. Sɔɔri
mangɛ naxa a kolon Darisalamu birin ya
isoxi.
32 Sɔɔri mangɛ naxa sɔɔrie nun e xa
xunmatie tongo, e siga Pɔlu fɔxɔ ra keren
na. Ɲama to sɔɔrie to, e naxa ba Pɔlu
bɔnbɔfe.
33 Awa, sɔɔri mangɛ naxa yaamari fi
e xa a xiri yɔlɔnxɔnyi firin na. A naxa
maxɔrinyi ti fa nde a ra, nun a munfe
rabaxi.
34 Ɲama sɛɛti nde sɔnxɔma e gbe ki,
booree fan sɔnxɔma e gbe ki. A to mu nɔ
fe fiixɛ sɔtɔde e ra sɔnxɔɛ xa fe ra, a naxa
a fala e xa Pɔlu xanin sɔɔri banxi kui.
35 Pɔlu to ti banxi dɛ ra, sɔɔrie naxa a
tongo ɲama xa ɲaaxui ma,
36 barima mixi gali nan nu biraxi e fɔxɔ
ra, e nu fa a fala e xui itexi ra, «A xa faxa!»

Pɔlu a yɛtɛ xun mafalafe

37 E wama a rasofe sɔɔri banxi kui
tɛmui naxɛ, Pɔlu naxa sɔɔri mangɛ
maxɔrin, «I nɔma n sago sade n xa fe nde
fala i bɛ?» Sɔɔri mangɛ naxa a yaabi, «I
Girɛki xui mɛma?
38 I tan xa mu na Misiraka ra, naxan
mixie ya iso yi dɔnxɔɛ ra, a naxa suute
wulu naani xanin wula kui?»
39 Pɔlu naxa a yaabi, «Yuwifi nan n na,
Tariseka. Na taa xungbe a munafanyi gbo
Silisi bɔxi ma. N sago sa n xa wɔyɛn yi gali
bɛ.»
40 Sɔɔri mangɛ to a sago sa, Pɔlu tixi
banxi tede dɛ ra, a naxa mixie masabari
a bɛlɛxɛ ra. Kuye naxa bolon yen! Pɔlu
naxa wɔyɛn Eburu xui.

22

1 «N ngaxakerenyie, n babae, wo xa
wo tuli mati n na, n xa n yɛtɛ kan xun
mafala.»
2 E to a mɛ a Eburu xui falama, e naxa
dundu dangi singe ra. Pɔlu naxa a fala,
3 «Yuwifi nan n na, n barixi Tarise
nɛ, Silisi bɔxi ma, kɔnɔ n mɔxi be nɛ.
Gamaliyɛli naxa n xaran alako n xa bira
won babae xa sɛriyɛ fɔxɔ ra. Ala xa fe nu
n bɔɲɛ suxuma alɔ a wo fan suxuma ki
naxɛ to.
4 N mixie tɔɔrɔ nɛ han n naxa e faxa,
naxee nu biraxi Isa xa kira fɔxɔ ra. N
naxa ginɛe nun xɛmɛe suxu, n naxa e sa
geeli kui.
5 Sɛrɛxɛdubɛ kuntigi nun diinɛ forie
birin na n seedee ra. E naxa kɛɛdie so n
yi ra katarabi e ngaxakerenyie ma Damasi
alako n na danxaniyatɔɛe to, n xa e xiri, n
xa fa e ra Darisalamu, n xa e ɲaxankata.»

6 «N to makɔrɛ Damasi ra yanyi tagi,
yanbɛ xungbe naxa goro n ma kelife
koore ma.
7 N naxa bira bɔxi. N naxa xui mɛ
naxan nu a falama n bɛ, ‹Sɔlu, Sɔlu,
munfe ra i n ɲaxankatama?›
8 N naxa a yaabi, ‹Nde i ra, Marigi?› A
naxa n yaabi, ‹Isa Nasarɛtika nan n na, i
naxan ɲaxankatafe.›
9 Naxee nu na n fɔxɔ ra, e naxa yanbɛ
to, kɔnɔ naxan nu wɔyɛnfe, e mu na tan
xui mɛ. Awa, n naxa a fala,
10 ‹N xa munse raba, Marigi?› Marigi
naxa a fala n bɛ, ‹Keli, i siga Damasi.
Mɛnni a fama falade i bɛ i lan i xa naxan
naba.›
11 N mu nu se toma na yanbɛ xa
naiyalanyi saabui ra. Naxee nu na n fɔxɔ
ra, e naxa n bɛlɛxɛ rasuxu han Damasi.»

12 «Awa, xɛmɛ nde naxan xili
Ananiyasi, mixi tinxinxi na a ra Ala
xa sɛriyɛ ki ma, naxan nafanxi Damasi
Yuwifie ma,
13 a naxa fa n yire. A naxa a fala, ‹N
ngaxakerenyi Sɔlu, to ti.› N ya naxa rabi
keren na, n naxa se birin to.
14 A naxa a fala, ‹Won babae Marigi
Ala bara i sugandi i xa a sago kolon, i xa
Tinxintɔɛ to, nun i xa a wɔyɛnyi mɛ a tan
yati dɛ ra,
15 barima i findima a xa seede nan na
mixi birin ya i, i fee naxee toxi nun i
naxee mɛxi.
16 Yakɔsi, i munse mamɛfe? Keli, i xa i
xunxa ye xɔɔra, i xa yunubi xa ba i ma, i
xa Marigi xili maxandi.›»
17 «N naxa gbilen Darisalamu. N to
nu na Ala maxandife hɔrɔmɔbanxi kui, n
naxa laamatunyi to.
18 Marigi naxa a fala n bɛ, ‹I xa mini
mafuren Darisalamu, barima e mu tinma
i xa seedeya ra n ma fe ra.›
19 N naxa a fala, ‹Marigi, e yati a kolon
a n nu sigama salidee kui danxaniyatɔɛe
fende alako n xa e sa geeli, n man xa e
bɔnbɔ.
20 E to nu i xa seede Etiyɛn faxama, n
tan yati nu na, n nu ɲɛlɛxinxi na ra. N
tan nan man nu booree xa dugie suxuxi.›
21 Awa, Marigi naxa a fala n bɛ, ‹Siga, n
i xɛɛma yire makuye si gbɛtɛe ma.›»
22 E naxa e tuli mati a xa masenyi birin
na, han a yi wɔyɛnyi falaxi tɛmui naxɛ.
E fa gbelegbele, «Wo yi xɛmɛ faxa. A mu
lan a xa balo.»
23 E naxa sɔnxɔɛ rate, e nu e xa donmae
rate e ma, e nu xube ite kuye i.
24 Sɔɔri mangɛ naxa a fala a e xa Pɔlu
raso sɔɔri banxi kui, e man xa a bɔnbɔ
luxusinyi ra alako e xa a kolon ɲama
sɔnxɔma fe naxan ma.
25 E to nu a xirife alako e xa a
bɔnbɔ, Pɔlu naxa sɔɔri mixi kɛmɛ xun-
mati maxɔrin naxan nu tixi naa, «Sɛriyɛ
na wo yi ra naxan a masenxi a wo xa
Rɔmaka bɔnbɔ luxusinyi ra hali a mu
makiitixi?»
26 Sɔɔri kɛmɛ xunmati to na mɛ, a naxa
sa sɔɔri mangɛ rakolon. A naxɛ, «Yi xɛmɛ
Rɔmaka lasiri na a ra. Won na ma di?»
27 Sɔɔri mangɛ naxa fa, a naxa Pɔlu
maxɔrin, «A fala n bɛ xa Rɔmaka na i ra?»
Pɔlu naxa a yaabi, «Iyo xɛ.»
28 Sɔɔri mangɛ man naxa a fala, «N
tan naafuli gbegbe nan baxi, n fa findi
Rɔmaka lasiri ra.» Pɔlu naxa a fala a bɛ,
«N tan barixi lasiriya nan kui nɛ.»
29 Kabi na raba, naxee nu wama a
bɔnbɔfe alako a xa wɔyɛn, e birin naxa
e magbilen. Sɔɔri mangɛ yɛtɛ naxa gaaxu
a kolonfe ra Pɔlu Rɔmaka na a ra, a naxan
xiri yɔlɔnxɔnyi ra.

Yuwifie Pɔlu makiitife

30 Na kuye iba, sɔɔri mangɛ to wa a kolonfe a fiixɛ ra Yuwifie Pɔlu kalamuxi fe naxan ma, a naxa a fulun. A naxa yaamari fi, sɛrɛxɛdubɛ kuntigie nun Yuwifi kiitisae birin xa malan. A naxa Pɔlu ragoro, a ti e tagi.

23

1 Pɔlu naxa a ya ti Yuwifi kiitisae ra. A naxa a masen, «N ngaxakerenyie, n naxan nabaxi han to, n a rabaxi n bɔɲɛ fiixɛ nan na Ala ya xɔri»

2 Sɛrɛxɛdubɛ kuntigi, Ananiyasi naxa mixie yaamari, naxee nu na a fɛ ma, e xa a dɛ ragarin.

3 Awa, Pɔlu naxa a fala a bɛ, «Ala nan fama i tan bɔnbɔde. I luxi nɛ alɔ banxi naxan fari fiixɛ kɔnɔ a kui nɔxɔxi. I bara wa n makiitife kiiti sɛriyɛ ra, kɔnɔ i to yaamari fixi e xa n bɔnbɔ, i bara sɛriyɛ matandi.»

4 Naxee nu na a fɛ ma, e naxa a fala a bɛ, «I Ala xa sɛrɛxɛdubɛ kuntigi nan konbima yi ki!»

5 Pɔlu naxa a fala, «N ngaxakerenyie, n mu nu a kolon xa sɛrɛxɛdubɛ kuntigi na a ra, barima a sɛbɛxi, ‹I naxa wɔyɛn kobi fala ɲama mangɛ bɛ.›»

6 Pɔlu to a kolon Sadusenie nun Farisɛnie nu na Yuwifi kiitisae xa malanyi kui, a naxa a fala a xui itexi ra, «N ngaxakerenyie, Farisɛni nan n na. N baba fan Farisɛni nan nu a ra. To n na kiiti banxi barima n laxi a ra Ala fama won nakelide faxɛ ma kiiti lɔxɔɛ.»

7 A to na fala, boore matandi naxa lu Farisɛnie nun Sadusenie tagi. Ɲama naxa itaxun.

8 Sadusenie tan bɛ, mixi mu kelima faxɛ ma. E man mu laxi malekɛe nun ɲinnɛe xa fe ra. Kɔnɔ Farisɛnie tan la nee birin xa fe ra.

9 Sɔnxɔɛ xungbe naxa mini. Sɛriyɛ karamɔxɔ ndee Farisɛnie tagi e naxa wɔyɛn xɔrɔxɔɛ fala. E naxɛ, «Muxu mu fefe ɲaaxi yo rakɔrɔsixi yi xɛmɛ ma. Tɛmunde ɲinnɛ nde, xa na mu a ra malekɛ nde, nan wɔyɛnxi a ra.»

10 Sɔnxɔɛ to nu sigama gbo ra, sɔɔri mangɛ naxa gaaxu e fa Pɔlu faxafe. A naxa sɔɔrie ragoro e xa Pɔlu tongo e tagi, e xa a xanin sɔɔri banxi kui.

11 Na kɔɛ ra, Marigi naxa mini Pɔlu ma. A naxa a fala a bɛ, «I xa limaniya barima i findima n ma seede nan na Rɔma alɔ i a rabaxi Darisalamu ki naxɛ.»

E lanyi xirife Pɔlu faxafe ra

12 Kuye to iba, Yuwifie naxa lanyi xiri kali ra, e naxa e dɛge, e naxa e min sinden, a fo e xa Pɔlu faxa.

13 Naxee na lanyi xiri, e nu dangi mixi tongo naani ra.

14 E naxa a masen sɛrɛxɛdubɛ kuntigie nun forie bɛ, «Muxu bara muxu kali Ala ra, muxu mu sese donma sinden fo muxu xa Pɔlu faxa.

15 Awa, yakɔsi, wo tan nun Yuwifi kiitisae xa mangɛ mayandi a xa fa a ra alako wo xa a xa fe mato a fanyi ra. Na kui, muxu tan a faxama kira ra.»

16 Pɔlu maaginɛ xa di naxa na yanfɛ kolon. A naxa siga sɔɔri banxi kui, a naxa na birin masen Pɔlu bɛ.

17 Pɔlu naxa sɔɔri mixi kɛmɛ xunmati nde xili, a naxɛ, «Yi sɛgɛtala xanin sɔɔri mangɛ xɔn ma, alako a xa fe nde fala a bɛ.»

18 Sɔɔri kɛmɛ xunmati naxa sɛgɛtala tongo, a naxa a xanin sɔɔri mangɛ xɔn ma. A naxɛ, «Pɔlu, geelimani nan n xilixi, a naxa n mayandi a n xa fa yi sɛgɛtala ra i xɔn ma, a xa fe nde masen i bɛ.»

19 Sɔɔri mangɛ naxa sɛgɛtala tongo, e naxa e mamini. Mangɛ naxɛ, «I wama munse falafe n bɛ?»

20 A naxa a yaabi, «Yuwifie bara lan a ma, e xa i maxandi i xa Pɔlu xanin Yuwifi kiitisae yire, alako e man xa maxɔrinyi nde ti a ma.

21 I naxa i tuli mati e ra, barima mixi tongo naani nun nde bara yanfɛ xiri a xun e ya ma. E bara e kali a e mu sese donma, e mu sese minma a fo e na Pɔlu faxa tɛmui naxɛ. Yakɔsi e bara gɛ e yailande, e fa i sago nan mamɛfe.»

22 Sɔɔri mangɛ naxa sɛgɛtala rabolo, a naxa tɔnyi dɔxɔ a ma, fa fala, a fe naxan falaxi a bɛ, a naxa na fala mixi yo bɛ.

E Pɔlu xɛɛfe Mangɛ Felisi xɔn

23 A naxa sɔɔri mixi kɛmɛ xunmati firin xili, a naxa a fala e bɛ, «Wo sɔɔri kɛmɛ firin yailan, sɔɔri soe ragie tongo solofere, nun xali woli kɛmɛ firin. Wo xa e yailan sigafe ra Sesare to kɔɛ ra.

24 Wo xa soe nde yailan Pɔlu bɛ, alako
a xa mangɛ Felisi li hɛɛri kui.»
25 Sɔɔri mangɛ naxa yi fe sɛbɛ bataaxɛ
ra.
26 «N tan Kilɔdi Lisiya, i tan Mangɛ
Felisi mafanxi, n bara i xɛɛbu.
27 Yi xɛmɛ Yuwifie nan a suxuxi. E naxa
wa a faxafe. N to a kolon a Rɔmaka na a
ra, n nun sɔɔrie naxa fa, muxu naxa a ba
e yi.
28 N to wa a kolonfe e a suxuxi naxan
ma, n naxa siga a ra e xa kiitisae yire.
29 N naxa a li e a kalamuxi e xa sɛriyɛ
xa fe nan ma, kɔnɔ a mu fe kobi yo rabaxi
a lanma a xa faxa naxan ma, xa na mu a
ra a xa sa geeli kui.
30 N to bara a mɛ a Yuwifie bara gali
malan a xili ma, n naxa a rasanba i ma
keren na. N a kalamumae rakolonma e
yɛtɛ kan xa sa a kalamu i xɔn a xa fe ra.
Wo salamu.»
31 Sɔɔrie naxa Pɔlu tongo alɔ e yamarixi
ki naxɛ. E naxa a xanin kɔɛ ra han
Antipatiri.
32 Na kuye iba, sɔɔrie naxa gbilen sɔɔri
banxi. Soe ragie naxa Pɔlu tongo.
33 E to so Sesare, soe ragie naxa bataaxɛ
nun Pɔlu so mangɛ yi ra.
34 Mangɛ to gɛ bataaxɛ xarande, a naxa
Pɔlu maxɔrin a keli dɛnnaxɛ. A to bara a
mɛ a Silisika na a ra, a naxa a fala,
35 «N fama nɛ i makiitide i tɔɔɲɛgɛlae
na fa tɛmui naxɛ.» A naxa yaamari fi e
xa Pɔlu xanin geeli banxi Herode naxan
tixi.

24

Felisi kiiti safe Pɔlu xa fe ra

1 Xi suuli dangi xanbi, Ananiyasi, naxan
findixi sɛrɛxɛdubɛ kuntigi ra, nun forie
naxa fa e nun xunmafalɛ nde, naxan xili
Teritulo. E naxa Pɔlu kalamu mangɛ xɔn
ma.
2 E to Pɔlu xili, Teritulo naxa so a
tɔɔɲɛgɛfe yi masenyi ra.
«Felisi mangɛ fanyi, yi bɔxi birin
dɔxɔxi bɔɲɛsa kui i xa fe kolonyi nun i
xa xaxili fanyi nan saabui ra.
3 I bara muxu rasɛɛwa hɛɛri xungbe ra.
4 N mu wama i rabufe, kɔnɔ n bara i
maxandi i xa i tuli mati muxu xa masenyi
ra dondoronti.
5 Muxu bara a to yi xɛmɛ mixi ɲaaxi
na a ra. A Yuwifie tagi isoma naxee na
duniɲa birin. A tan nan na Isa Nasarɛtika
xa ɲama xunyi ra.
6 A man naxa wa hɔrɔmɔbanxi
maberefe. Muxu naxa a suxu. Muxu naxa
wa a makiitife muxu xa sɛriyɛ ki ma,
7 kɔnɔ sɔɔri mangɛ Lisiya naxa fa, a
naxa a ba muxu yi sɛnbɛ xungbe ra.
8 A naxa a kalamulae yaamari e xa fa i
xɔn ma. Xa i fan Pɔlu maxɔrin, i fama a
kolonde muxu a suxuxi fe naxan ma.»
9 Yuwifie naxa tin na masenyi ra, e fan
naxa a fala a na na ki nɛ.
10 Mangɛ naxa Pɔlu yaamari a fan xa
wɔyɛn. Pɔlu naxa a masen a bɛ, «N a
kolon, yi bɔxi makiitima nan i ra kabi
ɲɛ wuyaxi. Na kui, n nan ma fe xun-
mafalama nɛ i bɛ lanlanteya kui.
11 Xi fu nun firin mu dangi kabi n naxa
siga Darisalamu salide.
12 E mu nu muxu nun mixi li sɔnxɔ ra
hɔrɔmɔbanxi kui, xa na mu a ra salide
xunxurie kui. N mu sɔnxɔɛ ratexi taa kui,
n mu gali kui isoxi.
13 E mu nɔma sese masende, e n kala-
muma naxan ma.
14 N naxan masenma i bɛ na nan ya. N
nan n benbae Marigi Ala nan batuma alɔ
Isa xa kira a masenxi ki naxɛ, e a falama
kira naxan bɛ a wule kira. Naxan sɛbɛxi
Tawureta Munsa nun namiɲɔnmɛe xa
Kitaabui kui, n la na birin na.
15 N laxi Ala xa masenyi ra naxan
masenxi a tinxintɔɛe nun tinxintare birin
fama nɛ kelide faxɛ ma. Yuwifie fan laxi
na ra.
16 Na nan a toxi n nan n yɛtɛ karaxanma
alako n xa n ma simaya radangi bɔɲɛ fiixɛ
kui Ala nun mixie tagi.
17 N mu nu na be ɲɛ wuyaxi bun ma,
kɔnɔ yakɔsi n faxi harige nde ra n bɔnsɔɛ
bɛ. N fan faxi sɛrɛxɛ bade Ala bɛ.
18 E n lixi na tɛmui nɛ hɔrɔmɔbanxi kui,
n sɛniyɛnxi, gali mu na n fɔxɔ ra, sɔnxɔɛ
yo fan mu keli n saabui ra.
19 Kɔnɔ Yuwifi nde naxee keli Asi bɔxi
ma, e mu tin n ma fe ra. E tan xa e yɛtɛ
masen i bɛ, xa fe nde na e bɛ n ma fe ra.
20 Xa na mu a ra naxee na be, e xa a
masen i bɛ e n toxi fe ɲaaxi naxan xun, n
to siga Yuwifi kiitisae yire.

21 N wɔyɛnyi naxan falaxi e tagi na nan
ya: ‹Wo n makiitima nɛ to barima n laxi
a ra Ala fama nɛ mixi faxaxie rakelide.›»
22 Felisi naxan nu Isa xa kira kolon a
fanyi ra, a naxa e xa fe sa sinden. A naxɛ,
«Mangɛ Lisiya na fa, n wo xa fe matoma.»
23 A naxa sɔɔri mixi kɛmɛ xunmati
yamari a xa Pɔlu kanta, a naxa a tɔɔrɔ,
a man naxa a xa mixi yo ratɔn fe fanyi
rabafe ra a bɛ.
24 Xi ndee to dangi, Felisi nun a xa ginɛ
Dirusila, naxan na Yuwifi ra, e naxa fa.
Felisi naxa Pɔlu xili kawandi rabade Isa
Ala xa Mixi Sugandixi xa fe ra. Pɔlu naxa
danxaniya xa fe fala e bɛ Isa ma,
25 kɔnɔ a xa masenyi to nu binyaxi
tinxinyi ma, nun yɛtɛ xurufe ma, nun Ala
xa kiiti naxan fama, Felisi naxa gaaxu. A
naxɛ, «Siga sinden. N na n yɛtɛ masɔtɔ
tɛmui naxɛ, n man i xilima.»
26 A man nu waxi nɛ Pɔlu xa kɔbiri fi a
ma. A nu a xilima na nan ma tɛmui birin,
e xa sa e bore to.
27 Ɲɛ firin to dangi, Felisi masarama
naxa fa, Pɔrusu Fɛsitu. Felisi to wa a yɛtɛ
mafanfe Yuwifie bɛ, a naxa Pɔlu lu geeli
kui.

25

Fɛsitu Pɔlu makiitife

1 Fɛsitu naxa xi saxan naba Sesare. Na
xanbi, a naxa te Darisalamu.
2 Sɛrɛxɛdubɛ kuntigi nun Yuwifi
kuntigie naxa Pɔlu kalamu Fɛsitu bɛ.
3 E naxa Fɛsitu mayandi a xa fa a ra
Darisalamu. E nu wama nɛ e xa a faxa
kira ra.
4 Fɛsitu naxa e yaabi, «Pɔlu makantaxi
Sesare. A gbegbe mu luxi n tan fan xa siga
naa.
5 Wo xa yarerati ndee xa n mati, wo xa
Pɔlu kalamu naa xa a bara sa fe ɲaaxi nde
raba.»
6 Fɛsitu mu se sa xi solomasaxan fari,
xa na mu a ra xi fu Darisalamu, a naxa
goro Sesare. Na kuye iba, a naxa dɔxɔ a
xa kiiti kibanyi ma. A naxa yaamari fi e
xa fa Pɔlu ra.
7 A to fa, Yuwifie naxee fa keli
Darisalamu, e naxa a rabilin. E naxa
tɔɔɲɛgɛ gbegbe sa a xun, e mu nu nɔma
naxan masende nɔndi ra.
8 Pɔlu naxa so a yɛtɛ xunmafalafe, a nu
a fala, «N mu fe ɲaaxi yo rabaxi Yuwifie
xa sɛriyɛ ra, xa na mu hɔrɔmɔbanxi ra,
xa na mu a ra Rɔma mangɛ ra.»
9 Fɛsitu to wa a yɛtɛ mafanfe Yuwifie
xɔn, a naxa Pɔlu maxɔrin, «I wama tefe
Darisalamu i xa sa makiiti yi fee ma n ya
xɔri?»
10 Pɔlu naxa a yaabi, «N lanma n xa
makiiti mangasanyi xa kiiti banxi nan kui,
n tixi dɛnnaxɛ yi ki. N mu fe kobi yo
rabaxi Yuwifie ra. I fan na kolon a fanyi
ra.
11 Xa n bara fe ɲaaxi raba a lanma n xa
faxa naxan ma, n mu tondima n xa faxa,
kɔnɔ xa e naxan falama wule na a ra, a
mu lan mixi yo xa n so e yi ra. Mangɛ
xungbe xa sa n makiiti Rɔma.»
12 Fɛsitu to wɔyɛn a rasimae ra, a naxa
a fala Pɔlu bɛ, «I bara wa sigafe mangɛ
xungbe xɔn. Awa, i sigama nɛ.»

Pɔlu masenfe Agiripa nun Berinisi bɛ

13 Xi nde to dangi, mangɛ Agiripa nun
Berinisi naxa so Sesare Fɛsitu xɛɛbude.
14 E to bara xi wuyaxi radangi naa,
Fɛsitu naxa Pɔlu xa fe fala mangɛ Agiripa
bɛ. A naxɛ, «Felisi bara geelimani nde lu
be.
15 N nu na Darisalamu tɛmui naxɛ,
sɛrɛxɛdubɛ kuntigie nun Yuwifie forie
naxa a kalamu, e man naxa wa a xa faxa.
16 N naxa e yaabi a Rɔmakae xa sɛriyɛ
mu mixi faxama, fo a xa a gbe fala
kalamusae bɛ kiitisa ya xɔri.
17 Na fe nan e rafaxi be. N fan mu
dugundi. Na kuye iba, n naxa dɔxɔ n ma
kiiti banxi. N naxa yaamari fi e xa fa na
xɛmɛ ra.
18 Kalamusae to e dɛntɛgɛ, e mu fe
ɲaaxi yo fala a xun ma, n nu naxee
maɲɔxunxi.
19 E nu xɔrɔxɔma e xa diinɛ nan ma fe
ra, a nun Isa xa fe ra. E naxɛ a bara faxa,
kɔnɔ Pɔlu naxɛ a baloxi.
20 Awa, n to mu a kolon a lan n xa naxan
naba, n naxa a maxɔrin xa a wama sigafe
Darisalamu, a xa makiiti naa.
21 Kɔnɔ Pɔlu naxa wa a xa fe xaninfe
mangɛ xungbe xɔn ma. Na tɛmui n
naxa yaamari fi e xa a kanta han n
a rasanbama mangɛ xungbe ma tɛmui
naxɛ.»

22 Agiripa naxa a fala Fɛsitu bɛ, «N fan
wama n tuli matife na xɛmɛ ra.» Fɛsitu
naxa a yaabi, «Tina, i a xui mɛma.»
23 Awa, na kuye iba, Agiripa nun Berin-
isi naxa so malan yire e nun taa kuntigie.
E nu maxirixi a fanyi ra. Fɛsitu xa
yaamari ma, e naxa fa Pɔlu ra.
24 Fɛsitu naxa a fala, «Mangɛ Agiripa
nun wo tan naxee birin na be, wo bara
yi xɛmɛ to Yuwifi naxan birin kalamuxi
n xɔn Darisalamu nun be. E naxɛ a a xa
faxa.
25 N tan bɛ, a mu fefe rabaxi a lan a
xa faxa naxan ma, kɔnɔ a tan yati bara
mayandi ti sigafe ra mangɛ xungbe xɔnyi
Rɔma. Awa, n fan bara tin na ra.
26 N mu fe xɔri yo sɔtɔxi naxan sɛbɛma
mangɛ xungbe ma a xa fe ra. Na na a
ra, n a raminixi wo ya i, a gbengbenyi
i tan mangɛ Agiripa, alako won na gɛ a
maxɔrinde n xa a kolon a lanma n xa
naxan sɛbɛ.
27 N mu nɔma geelimani rasanbade
mangɛ ma, n mu a masen a naxan
nabaxi.»

26

Pɔlu a yɛtɛ xun mafalafe

1 Agiripa naxa a fala Pɔlu bɛ, «I xa i yɛtɛ
xun mafala.» Pɔlu to a bɛlɛxɛ ite, a naxa
a yɛtɛ rafiixɛ yi masenyi ra.
2 «Mangɛ Agiripa, to n ɲɛlɛxinxi n ma
fe rafiixɛfe ra Yuwifie n kalamuxi naxan
ma.
3 I e xa diinɛ nun e xa sɛriyɛ kolon ki
fanyi ra. Awa yandi, i xa i tuli mati n na.
4 Kabi n dimɛdi tɛmui, n nu na
Darisalamu n bɔnsɔɛ ya ma. Yuwifi birin
n ɲɛrɛ ki kolon
5 a rakuya. E man a kolon Farisɛni nan
nu n na diinɛla tagi naxee xa fe maxɔrɔxɔ.
E nɔma na seedeɲɔxɔya bade.
6 Yakɔsi, e n nakiitife barima n laxi
Ala xa laayidi ra a naxan tongoxi muxu
benbae bɛ,
7 muxu bɔnsɔɛ fu nun firinyi naxan
mamɛfe. E Ala batuma tɛmui birin, kɔɛ
nun yanyi. N laxi na laayidi nan na.
Mangɛ, Yuwifie n kalamuxi na nan ma.
8 Wo nɔma lade a ra a Ala mixi faxaxie
rakelima?»
9 «N tan kata nɛ kira mɔɔli birin na n
xa Isa Nasarɛtika xili kana.
10 N na nan naba Darisalamu.
Sɛrɛxɛdubɛ kuntigie naxa tin n xa
sɛniyɛntɔɛ wuyaxi sa geeli kui. N man
naxa tin e xa faxa.
11 N nu sigama salide banxie kui alako
n xa e tɔɔrɔ, e xa gbilen e xa danxaniya
fɔxɔ ra. N ma xɔnɛ kui, n nu e tɔɔrɔ hali
taa gbɛtɛe kui.»
12 «Sɛrɛxɛdubɛ kuntigie naxa tin n xa
siga Damasi na fe ma.
13 Mangɛ, yanyi tagi n naxa yanbɛ to
kira xɔn ma kelife koore, n tan nun n
booree rabilinyi. A yanbɛ nu dangi soge
ra.
14 Muxu naxa bira bɔxi ma. N naxa xui
nde mɛ naxan nu a falama n bɛ Eburu xui,
‹Sɔlu, Sɔlu, munfe ra i n ɲaxankatama?
Na fe xɔrɔxɔma nɛ i bɛ.›
15 N naxa a yaabi, ‹Marigi, nde i ra?›
Marigi naxa n yaabi, ‹Isa nan n na, i
naxan ɲaxankatafe.
16 Keli, ti i sanyie xun na. N minixi nɛ
i ma alako n xa i findi walikɛ nun seede
ra fee ma i naxee toxi nun i fama naxee
tode.
17 N i ratangama nɛ Yuwifie ma nun si
gbɛtɛe ma, n i xɛɛma naxee ma, alako i xa
e yae rabi,
18 e xa mini dimi kui, e xa so naiyalanyi
kui. E xa keli Sentanɛ xa nɔɛ bun, e xa
so Ala xa mangɛya niini bun ma. Na kui,
e xa yunubi xafarima nɛ, e man fama
nɛ kɛ sɔtɔde sɛniyɛntɔɛe ya ma naxee
danxaniyaxi n ma.›»
19 «Na kui, mangɛ Agiripa, n mu tondi
na xɛɛraya ra naxan keli koore ma.
20 N naxa na kawandi ti Damasi,
Darisalamu, Yudaya, nun si gbɛtɛe tagi.
N naxa a masen e bɛ e xa tuubi, e xa
danxaniya Ala ma, nun e xa wali fanyi
raba naxan e xa togondiya masenma.»
21 «Yuwifie naxa n suxu hɔrɔmɔbanxi
kui, e waxi n faxafe na nan ma.
22 Kɔnɔ, Ala tantu, n baloxi a tan nan
saabui ra han to. N naxa na seedeɲɔxɔya
ba dimɛe nun forie birin bɛ. N mu fefe
gbɛtɛ falaxi fo namiɲɔnmɛe nun Annabi
Munsa nu naxee falama a e fama nɛ
rabade.
23 E naxa a masen Ala xa Mixi Sugandixi
tɔɔrɔma nɛ, a singe nan kelima faxamixie

ya ma, a nun a Yuwifie nun si gbɛtɛe kawandima kisi ra.»
24 A to nu wɔyɛnfe a yɛtɛ rafiixɛfe ra, Fɛsitu naxa a fala a xui itexi ra, «Pɔlu, i daxu! I xa fe gbegbe kolonyi bara i findi daxui ra.»
25 Pɔlu naxa a yaabi, «Fɛsitu mafanxi, daxui mu na n na. N nɔndi nun lɔnni nan masenfe.
26 Mangɛ Agiripa tan yi fee kolon. N yi birin falama a tan nan bɛ, barima a ɲan a kolon, a a mu raba gundo xa kui.»
27 Pɔlu naxa a fala Agiripa bɛ, «Mangɛ Agiripa, i laxi namiɲɔnmɛe ra? I la e ra, n na kolon.»
28 Agiripa naxa a fala Pɔlu bɛ, «A gbe mu luxi i xa n fan findi Isayanka ra!»
29 Pɔlu naxa a yaabi, «A fa findi yakɔsi ra, xa na mu tɛmui gbɛtɛ, n Marigi maxandima nɛ alako i tan yo, a nun naxan birin n xui ramɛfe be to, wo fan xa lu alɔ n tan, ba yi yɔlɔnxɔnyi ra naxan na n ma.»
30 Mangɛ Agiripa, mangɛ Fɛsitu, Berinisi, nun naxee birin nu dɔxɔxi e sɛɛti ma, e naxa keli.
31 E to nu sigama, e naxa a fala e bore bɛ, «Yi xɛmɛ mu fefe rabaxi a lanma a xa faxa naxan ma, xa na mu a ra a lanma a xa sa geeli kui naxan ma.»
32 Agiripa naxa a fala Fɛsitu bɛ, «Yi xɛmɛ nu lan a xa bɛɲin, kɔnɔ a bara maxandi ti Mangɛ Xungbe xa a makiiti.»

27

Pɔlu sigafe Rɔma

1 E to natɛ tongo muxu xa baki kunkui kui sigafe ra Itali, e naxa Pɔlu nun geelimani ndee so sɔɔri mixi kɛmɛ xunmati yi ra naxan xili Yuliyusi, naxan na mangɛ xungbe xa sɔɔrie ya ma.
2 Muxu nun Arisitaraki, naxan keli Tɛsaloniki Masedon bɔxi ma, naxa baki kunkui kui naxan keli Adiramiti. A nu lan a xa dangi Asi sɛɛti ma.
3 Na kuye iba, muxu naxa kilɔn Sidɔn. Yuliyusi, naxan nu a ɲɔxɔ saxi Pɔlu xɔn ma a fanyi ra, a naxa a sago sa a xa siga a booree xɔnyi biyaasi fandɛ fende.
4 Muxu to keli naa, muxu naxa dangi Sipiri suri ma, barima foye mu nu tinxi muxu bɛ.
5 Muxu to Silisi nun Panfiliya baa igiri, muxu naxa so Mira, Lisi bɔxi ma.
6 Mɛnni, sɔɔri mixi kɛmɛ xunmati naxa kunkui to naxan keli Alesandire, a sigafe Itali. Muxu naxa baki na kui.
7 Xi wuyaxi bun ma kunkui nu tɔɔrɔma ɲɛrɛde. Kata nun kata muxu fa Sinidi li kɔnɔ foye mu tin muxu xa kilɔn naa. Na nan a to muxu naxa dangi Kirɛti suri laabe ra, Salemone sɛɛti ma.
8 Naa iɲɛrɛfe nu xɔrɔxɔ. Muxu naxa yire nde li, naxan xili Wafu Tofanyi, Laseya fɛ ma.
9 Muxu naxa bu naa. Ɲɛrɛ man nu xɔrɔxɔ barima sunyi tɛmui nu bara dangi.
10 Na na a ra, Pɔlu naxa a fala, «N biyaasibooree, n bara a kolon won ma ɲɛrɛ fama nɛ xɔrɔxɔde. Kotee, kunkui, nun mixie fama nɛ tɔɔrɔde.»
11 Sɔɔri kɛmɛ xunmati naxa a tuli mati kɛpini nun kunkui kanyi xa wɔyɛnyi ra, a tondi Pɔlu xa marasi ra.
12 Mixi gbegbe naxa wa Feniki life, barima e nu na wafu dɛnnaxɛ, mɛnni mu nu fan ɲɛmɛ radangide ra. Feniki, Kirɛti suri wafu nan a ra, naxan ya rafindixi sogegorode biri ma. E naxa wa e xa ɲɛmɛ radangi naa.
13 Foye di nde naxa mini keli kɔɔla ma. E naxa a maɲɔxun a biyaasi bara fan. E naxa hanga bɛndun, e kunkui radangi Kirɛti suri fɛ ma.
14 Kɔnɔ na tɛmui foye xungbe, naxan xili Yurakilɔn, a naxa fa keli suri ma.
15 Foye naxa kunkui tutun, han kunkui mu nu nɔma matinxinde. Muxu naxa muxu raxara foye yi ra.
16 Muxu naxa dangi suri lanmadi laabe ra, naxan xili Kiloda. Muxu naxa tɔɔrɔ kunkui lanma masɔtɔfe ra.
17 E to gɛ a ratede, e naxa luuti mafilin kunkui ma. E to nu gaaxuxi dɔxɔfe ra Sirite bɛnki ma, e naxa bɛla ragoro, foye nu fa siga muxu ra.
18 Foye naxa muxu bɔnbɔ a fanyi ra. Na kuye iba, muxu naxa kote nde woli baa ma.
19 Xi saxan to dangi, muxu yati naxa kunkui isee birin nagoro ye ma.
20 Xi wuyaxi naxa dangi, soge mu na, tunbuie mu na, foye sɛnbɛ nu gboma nan

tui. Muxu mu nu laxi muxu kisife ra sɔnɔn.
21 Kabi xi wuyaxi muxu mu nu donse donma. Awa Pɔlu naxa ti mixie tagi, a naxa a fala e bɛ, «N booree, xa wo wo tuli mati n na nu, won mu kelima Kirɛti nu, won mu yi kasarɛ nun lɔsi sɔtɔma nu.
22 Kɔnɔ yakɔsi, n wo rasima nɛ, wo xa limaniya, barima mixi yo mu faxama wo ya ma, kunkui nan gbansan kasarama.
23 N Marigi Ala, n walima naxan bɛ, a xa malekɛ nde bara mini n ma yi kɔɛ ra.
24 A naxa a fala n bɛ, ‹Pɔlu, i naxa gaaxu, fo i xa ti nɛ mangɛ xungbe ya i. Ala bara tin i biyaasiboore birin natangade.›
25 Na na a ra, wo xa limaniya barima n laxi Ala xa masenyi ra.
26 Won fama suri nde lide.»
27 Kɔɛ fu nun naani nde, muxu naxa Adiriyatike baa li. Na kɔɛ tagi kunkui raŋɛrɛ naxa sogi a muxu bara makɔrɛ bɔxi nde ra.
28 E to ye tilinyi maniyase ragoro, e naxa kanke ya mɔxɔŋɛn sɔtɔ. E to makuya dondoronti, e man naxa a ragoro, e naxa kanke ya fu nun suuli sɔtɔ.
29 E to gaaxu garinde fanye nde ra, e naxa hanga naani woli kunkui xanbi ra. E naxa gbata kuye ibafe ra.
30 Kɔnɔ kunkui raŋɛrɛe nu wama kelife kunkui xun. E naxa kunkui lanma ragoro baa ma alɔ e na hangae nan nagorofe kunkui ya ra.
31 Pɔlu naxa a fala sɔɔri mixi kɛmɛ xunmati nun sɔɔrie bɛ, «Xa yi mixie mu lu kunkui kui, wo mu nɔma kiside.»
32 Awa, sɔɔrie naxa kunkui lanma luuti bolon, e naxa a rabɛŋin a xa siga.
33 Beenun kuye xa iba, Pɔlu naxa e birin nasi e xa donse don. A naxa a fala e bɛ, «A xi fu nun naani nan to wo mamɛ tife, wo mu tinxi wo dɛgede.
34 N bara wo rasi wo xa donse don, barima na nan fan wo fate bɛ. Mixi yo mu halakima, hali wo xunsɛxɛ keren mu lɔɛma.»
35 A to na fala, a naxa taami tongo, a Ala nuwali sa e birin ya xɔri, a taami igira, a naxa a don fɔlɔ.
36 Na tɛmui e birin naxa limaniya, e fan naxa so taami donfe.
37 Muxu mixi kɛmɛ firin mixi tongo solofere a nun senni nan nu na kunkui kui.
38 E to wasa donse ra, e naxa farin woli baa ma alako kunkui xa yelebu.
39 Kuye to iba, e mu a kolon e na dɛnnaxɛ, kɔnɔ e naxa bɔxi nde to. E naxa natɛ tongo e xa kata kunkui rasigade naa.
40 E naxa hangae fulun, e xa sin baa ma. E naxa fɛya luutie fan bolon. E naxa yare bɛla rate, e xa e xun sa xare ma.
41 Kɔnɔ e naxa bɛnki li, kunkui naxa kankan. Kunkui xunyi to kankan, mɔrɔnyi naxa a xɔrɛ kana sɛnbɛ ra.
42 Sɔɔrie naxa lan geelimanie faxafe ma, alako e naxa ye masa, e e gi.
43 Kɔnɔ sɔɔrie kɛmɛ xunmati, naxan nu wama Pɔlu rakisife, a naxa e ratɔn. A naxa yaamari fi e ma a naxee fata ye masade, e singe xa bagan ye ma alako e xa xare masɔtɔ.
44 Booree xa gbaku xebenyie ra, xa na mu a ra kunkui xuntunyie ra. E birin naxa xare masɔtɔ hɛɛri kui.

28

Pɔlu Malita suri life

1 Muxu to xare masɔtɔ, muxu naxa a kolon a na suri xili Malita.
2 Malitakae naxa sɛɛwa muxu ra ki fanyi ra. E naxa muxu birin malan tɛ xungbe fɛ ma, e nu naxan xuruxi, barima tunɛ nu fafe nun xinbeli gbegbe ra.
3 Pɔlu to bolee matongo safe tɛ i, bɔximase naxa mini na tɛ wuyenyi xa fe ra, a naxa a bɛlɛxɛ xin.
4 Malitakae to bɔximase to, a bara a bɛlɛxɛ xin a singanxi a ra, e naxa a fala e bore bɛ, «Nɔndi ra, niba nan yi mixi ra, barima haakɛ mu tinxi a xa balo, hali a to tangaxi baa ma.»
5 Pɔlu naxa bɔximase ralisan tɛ, sese mu a to.
6 Na mixie nu mamɛ tife nɛ a xinde xa funtu, xa na mu a ra a xa faxa keren na, kɔnɔ sese mu a to. E to mamɛ ti, e naxa e xa maŋɔxunyi masara. E naxa a fala ala nde nan a ra.
7 Suri kuntigi xungbe, naxan xili Pubiliyu, naxa muxu yigiya a fanyi ra a xɔnyi xi saxan bun ma.
8 Pubiliyu baba nu saxi, a furaxi, mangafaxɛ nu na a ma. Pɔlu to a makɔrɛ a ra,

a naxa a bɛlɛxɛ sa a ma, a Ala maxandi, a naxa a rayalan.
9 Na xanbi, suri furema gbɛtɛe naxa fa, Pɔlu naxa e fan nayalan.
10 E naxa muxu binya a fanyi ra. Muxu to keli sigade, e naxa fandɛ fi muxu ma.

Pɔlu Sigafe Rɔma

11 Muxu to kike saxan nadangi naa, muxu naxa baki kunkui kui, naxan keli Alesandire. A nu bara ɲɛmɛ radangi suri ma. Tɔnxuma nu a ma naxan findixi kuye masolixi firinyi ra.
12 Muxu to so kilɔn Sirakusi, muxu naxa lu naa xi saxan.
13 Muxu to keli naa, muxu naxa siga Regiyo baa dɛ ra. Foye to keli yirefanyi ma na kuye iba, muxu naxa xi firin ɲɛrɛ raba han Pusoli.
14 Muxu naxa ngaxakerenyie li naa naxee muxu mayandi xi solofere radangife ra e xɔnyi. Na tɛmui muxu siga nɛ han Rɔma.
15 Muxu ngaxakerenyi Rɔmakae, naxee muxu xa fe mɛ, e naxa fa muxu ralande, keli Rɔma han Apiyusi malan yire nun taa naxan xili Banxi Saxanyie. Pɔlu to e to a naxa Ala nuwali sa, a naxa limaniya.

16 Muxu to so Rɔma, sɔɔri mixi kɛmɛ xunmati naxa geelimanie so mangɛ yi ra, kɔnɔ a naxa Pɔlu lu a kerenyi ma, a nun sɔɔri keren naxan a kantama.
17 Xi saxan to dangi, Pɔlu naxa Yuwifi kuntigie xili. E to malan, a naxa yi wɔyɛnyi ti e bɛ, «N ngaxakerenyie, hali n to mu fefe rabaxi won ma mixie ra, nun won benbae xa naamunyie ra, Yuwifie bara n sa geeli kui Darisalamu, na xanbi e man fa n so Rɔmakae yi ra.
18 E to gɛ n maxɔrinde, e nu wama n nabolofe nɛ, barima e mu sese toxi n faxama naxan ma.
19 Kɔnɔ Yuwifie mu tin. Na ma, n naxa mangɛ xungbe xa kiiti maxandi, kɔnɔ n mu wa n bɔnsɔɛ nan kalamufe.
20 Na na a ra, n naxa wa wo tofe alako n xa wɔyɛn wo ra, barima Isirayilakae xaxili tixi xɛɛra naxan na, na xa fe nan a toxi e yi yɔlɔnxɔnyi saxi n ma.»

21 E naxa a yaabi, «Muxu mu bataaxɛ yo sɔtɔxi i xa fe ra keli Yudaya. Won ngaxakerenyi yo mu faxi fe ɲaaxi falade i xa fe ra.
22 Kɔnɔ, muxu wama a kolonfe nɛ i naxan maŋɔxunxi, barima muxu a kolon e yi diinɛ xa fe ibaxantinma yire birin.»
23 Pɔlu naxa lɔxɔɛ keren so e yi. Mixi wuyaxi to fa a xɔnyi, Pɔlu naxa Ala xa mangɛya seedeŋɔxɔya ba. A naxa Isa xa fe masen e bɛ Tawureta Munsa nun namiŋɔnmɛe xa Kitaabui saabui ra keli gɛɛsɛgɛ han nunmare.
24 Ndee naxa la a ra, kɔnɔ booree mu danxaniya.
25 E to nu fatanma lantareya kui, Pɔlu naxa yi masenyi sa a fari, «Ala Xaxili Sɛniyɛnxi a fala nɛ wo benbae bɛ nɔndi ki ma Annabi Esayi saabui ra. A naxɛ,
26 ‹Siga yi mixie xɔn ma, i xa a fala e bɛ:
“Wo a mɛma wo tulie ra, kɔnɔ wo mu a fahaamuma.
Wo a toma wo yae ra, kɔnɔ wo mu a igbɛma.”
27 Barima yi mixie sondonyi bara xɔrɔxɔ.
E bara e tulie dɛsɛ.
E bara e yae raxi,
alako e naxa a to e yae ra,
e naxa a mɛ e tulie ra,
e naxa a fahaamu e xaxili ra.
Xa na mu a ra e e sondonyi mafindima nɛ,
alako Ala xa e rayalan.›»

28 «Awa, wo xa a kolon a Ala xa kisi bara rasanba si gbɛtɛe ma. E fama e tuli matide a ra.»
29 A to na fala, Yuwifie naxa siga xɔrɔxɔɛ kui e booree tagi.
30 Pɔlu naxa lu banxi nde kui ɲɛ firin, a nu a sare fi. Naxee birin nu fama a tode, a nu e birin nasɛnɛma.
31 A nu Ala xa mangɛya niini xa fe nan kawandima a nun Marigi Isa xa fe, Ala xa Mixi Sugandixi. A naxa na birin naba limaniya ra, mixi yo mu a tɔɔrɔ.

Ala xa masenyi Annabi Pɔlu naxan sɛbɛ Rɔma danxaniyatɔɛ ɲama ma

Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Isa xa fe fɔlɔ Isirayila bɔxi nɛ, kɔnɔ a mu bu na xibaaru fa rayensen yire makuye. Mixi naxee kawandi mɛxi Isa xa fe ra Darisalamu, e naxa siga yire birin na masenyi ra. Mixi gbegbe naxa danxaniya Isa ma na mixi mɔɔlie saabui ra. Annabi Pɔlu fan nu biyaasi raminima alako a xa kawandi ti, si birin xa Isa xa fe kolon. A xa wali nu bara sɔɔnɛya ki fanyi ra, han Isayankae nu toma bɔxi birin ma naxee nu na Rɔma xa mangɛya bun ma. A xa biyaasi saxan nde kui, a naxa bataaxɛ sɛbɛ Isayankae ma naxee nu na Rɔma mangataa. A nu wama sigafe e xɛɛbude, e fan xa a mali a xa kawandi ti yire makuye.

Na bataaxɛ findixi yi Kitaabui nan na. Pɔlu nu wama Ala xa kisi xa masenyi xaranfe Rɔmakae ra yi sɛbɛli saabui ra. A bara na kisi xa fe tagi raba a fanyi ra, a xa fiixɛ mixie bɛ naxee nu Yuwifie xa diinɛ kolon, a nun mixi naxee mu gɛxi a kolonde. Na masenyi fɔlɔma yunubi xa fe xaranyi nan ma. Beenun mixi xa kisi kolon, fo a xa a kolon a findixi yunubitɔɛ nan na naxan lanma a xa ɲaxankata yahannama a xa yunubie xa fe ra. Diinɛla yo, diinɛtare yo, e birin na yunubi xa nɔɛ nan bun ma.

Na nan a toxi, Pɔlu a masenma won bɛ a a lanma won xa won xaxili ti Ala ra alako won xa kisi sɔtɔ. Mixi mu nɔma a yɛtɛ rakiside a xa yunubie ma. A hayi na Marakisima ma naxan nɔma na rabade a bɛ. Yi Kitaabui na tagi rabama a fanyi ra. A naxɛ a Isa xa sɛrɛxɛ nan gbansan nɔma findide adamadie xunsare ra, e xa yunubie xa xafari. A lanma mixie xa na fe kolon, e xa la a ra.

Na dangi xanbi, Pɔlu masenyi gbɛtɛ tima naxan danxaniyatɔɛ ɲɛrɛ ki tagi rabama. Mixi na danxaniya Isa ma, Alatala a Xaxili Sɛniyɛnxi ragoroma nɛ a bɔɲɛ ma, a fa bira Alatala waxɔnfe fɔxɔ ra. Na kanyi gbilenma nɛ fe ɲaaxi fɔxɔ ra, a ti kira fanyi xɔn, a findi misaali ra birin bɛ. Ala na fɔlɔ Isirayila bɔnsɔɛ nɛ, kɔnɔ a wama si birin fan xa so a xa niini bun ma.

Ala xa won mali yi Kitaabui saabui ra alako won fan xa yigiyade sɔtɔ Alatala xɔnyi. Amina.

Ala xa masenyi Annabi Pɔlu naxan sɛbɛ Rɔma danxaniyatɔɛ ɲama ma

Pɔlu, Isa xa Xibaaru Fanyi kawandila

1 N tan Pɔlu nan yi ki, Ala xa Mixi
Sugandixi Isa xa konyi di. Ala bara n xili
n xa findi a xa xɛɛra ra, a n sugandi n xa
a xa xibaaru fanyi rayensen yɛ.
2 Tɛmui dangixi, Ala nu bara a xa yi
xibaaru fanyi laayidi a xa namiŋɔnmɛe
xui ra Kitaabui sɛniyɛnxi kui.
3 Yi xibaaru fanyi findixi a xa Di nan
xa fe ra, naxan bari Dawuda bɔnsɔɛ kui a
adama ki ma.
4 Xaxili Sɛniyɛnxi fan bara a masen
sɛnbɛ ra a Ala xa Di na a ra. A na masen
a xa marakeli nan saabui ra faxɛ ma.
Won Marigi nan na Isa ra, Ala xa Mixi
Sugandixi.
5 A tan nan saabui a niyaxi Ala hinnɛxi
muxu ra muxu xa findi xɛɛrae ra a xili xa
fe ra, alako si birin xa danxaniya a ma, e
xa bira a fɔxɔ ra.
6 Wo fan na na ya ma, Ala xa Mixi
Sugandixi Isa wo tan naxee xilixi.
7 N yi sɛbɛfe wo tan Rɔmakae nan ma
Ala naxee xanuxi, a naxee xilixi wo xa
findi a xa sɛniyɛntɔɛe ra. Won Baba Ala
nun a xa Mixi Sugandixi Marigi Isa xa
hinnɛ nun bɔŋɛsa fi wo ma.
8 A fɔlɛ ra, n nan n Marigi Ala tantuma
nɛ wo birin xa fe ra a xa Mixi Sugandixi
Isa saabui ra, barima wo xa danxaniya
xili bara din duniŋa birin na.
9 N Marigi Ala, n naxan batuma n nii
birin na n to a xa Di xa xibaaru fanyi
rayensenma, a tan a kolon a n na nɔndi
nan falafe wo bɛ. A tan nan n seede ra, fa
a fala, n a maxandima wo bɛ tɛmui birin.

10 N man Ala maxandima, xa a sago na
a ra, a xa a niya n xa nɔ sigade wo xɔnyi
fa.
11 Barima wo to xɔli na n ma ki fanyi,
alako n xa nɔ wo sɛnbɛ sode Ala xa ki
ndee ra.
12 A xɔli n ma won xa won bore ral-
imaniya won ma danxaniya saabui ra,
won birin xa sɛnbɛ sɔtɔ won bore ra.
13 N ngaxakerenyie, n wama wo xa a
kolon a sanmaya wuyaxi nan yi ki n bara
natɛ tongo n xa siga wo xɔnyi n xa sa n
ma wali tide nde to wo tagi alɔ n a toxi
ki naxɛ ɲamanɛ gbɛtɛe tagi, kɔnɔ han to
a mu sɔɔnɛya n bɛ.
14 Fo n xa wɔyɛn mixi birin bɛ, taa
idɔxɔɛe nun daaxa idɔxɔɛe, xaran mixie
nun xarantaree.
15 Na na a ra a xɔli n ma ki fanyi n xa
xibaaru fanyi kawandi wo tan Rɔmakae
fan bɛ.
16 N mu yaagima Marigi xa xibaaru
fanyi masende mixi yo bɛ, barima a tan
nan saabui a niyama Ala danxaniyatɔɛ
birin nakisima. Yi kisi fixi Yuwifie nan
singe ma, a fa fi si gbɛtɛe fan ma.
17 Yi xibaaru fanyi bara a makɛnɛn a
tinxinyi naxan kelima Ala ma a sɔtɔma
danxaniya nan tun saabui ra, alɔ a sɛbɛxi
Kitaabui kui ki naxɛ:
«Mixi tinxinxi kisima danxaniya nan
saabui ra.»

Adamadie tondife Ala xa nɔndi ra

18 Ala xa xɔnɛ goroma keli koore tinx-
intaree nun kaafirie xili ma. Yi mixie
nɔndi nɔxunma e xa tinxintareya saabui
ra.
19 Anun mixi nɔma naxan kolonde Ala
xa fe kui, a fiixɛxi e bɛ fɔɛn, barima Ala
bara a makɛnɛn e bɛ.
20 Kabi duniɲa daa tɛmui, Ala naxan
mu toma, a naxa a yɛtɛ masen. Adamadi
birin nɔma a kolonde a Ala na na yati,
naxan sɛnbɛ mu danma, barima yi bara
makɛnɛn e bɛ a fiixɛ ra a xa wali fɔxi
saabui ra. Na kui, tinxintaree mu nɔma
sese falade naxan kiiti fanma e bɛ,
21 barima hali e to Ala kolonxi, e bara
tondi a tantude, e tondi a binyade a xa
mangɛya kui. E xaxili bara bira fe fufafu
fɔxɔ ra, e bɔɲɛ bara lu dimi kui.
22 E e yɛtɛ matɔxɔma e xa xaxilimaya
ra, kɔnɔ e bara findi daxuie ra.
23 E bara tondi Ala batude naxan na na
abadan, e kuye masolixie batu naxee mis-
aalixi adamadi ra naxan faxama, a nun
naxee misaalixi xɔni, sube, nun bubuse
ra.
24 Na nan a niya Ala naxa e rabolo e xa
yunubi fee kui, e bɔɲɛ kɛnɛnyi ma. Na
kui, e naxa fe mayaagixie raba e bore ra.
25 E naxa Ala xa nɔndi masara wule ra,
e man fa daali batu, beenun e xa Daali
Mangɛ nan batu, a tan naxan lan a xa
batu abadan. Amina.
26 Na na a ra Ala naxa e rabolo e xa bira
e waxɔnfe mayaagixie fɔxɔ ra. E xa ginɛe
naxa e nun xɛmɛ xa kafuɲɔxɔya masara
ginɛ firin xa kafuɲɔxɔya ra.
27 Xɛmɛe fan naxa mɛɛ ginɛe xa
kafuɲɔxɔya ra, e fa bira e boore xɛmɛe
kafuɲɔxɔya fɔxɔ ra. E naxa fe mayaagixie
raba e bore ra, e e xa wali kobi sare sɔtɔ
naxan daxa.
28 E to tondi Ala kolonde Ala ra, a naxa
e rabolo e yɛtɛ kan xaxili kobie yi, e nu
fee raba naxee mu radaxa.
29 E bɔɲɛ rafexi tinxintareya mɔɔli
birin na: wali kobi rabafe, wasatareya,
ɲaaxuɲa. Milanteya, mixi faxafe, mixi
tagi isofe, mixi mayendenfe, nun ya
ixareya mu ɲɔnma e tagi.
30 Naafixie, mixi mafalɛe, Ala yaxuie,
konbitie, yɛtɛ igboee nun dɛ igboee nan e
ra. E fe kobie xabuma naxee singe mu nu
kolon, e ɲan mu e barimixie danxunma.
31 Xaxilitare, dugutɛgɛ yanfɛ, kinikinitare,
nun hinnɛtare nan na e ra.
32 Ala xa sɛriyɛ a masenxi nɛ, a naxee
na fee rabama, faxɛ nan daxaxi e bɛ. Hali
e to na kolon, e na fe haramuxie nan yati
rabama, e man mixi ralimaniyama naxee
fan na fe mɔɔli rabama.

2

Ala xa kiiti

1 Na kui, xa i mixi yuge makiitima, diɲɛ
yo mu na i bɛ, i findi mixi yo ra. I nɛ
i boore yuge makiitima, i na i yɛtɛ nan
safe geeli, barima i tan naxan mixi yuge
makiitima, wo birin wali kobi keren nan
xun ma.
2 Won birin a kolon a Ala xa kiiti tinxin
a na yi mixi mɔɔlie xa wali kobie sare fi.
3 I tan naxan mixi yuge makiitima, a
man fa li wo birin na wali kobi keren nan

xun ma, i ɲɔxɔ a ma a i fama tangade Ala
xa kiiti ma?
4 Ka i yoxi nɛ Ala ma ba, a xa fanyi nun
a xa diɲɛ nun a xa bɔɲɛ bɛxi to gboxi? I
mu a kolon a Ala a xa fanyi nan masenma
i bɛ alako i xa tuubi?
5 Kɔnɔ i to i tuli xɔrɔxɔxi, i tondi
tuubide, i na Ala xa xɔnɛ nan nagbofe
i yɛtɛ xili ma kiiti sa lɔxɔɛ, Ala xa kiiti
tinxinxi makɛnɛnma tɛmui naxɛ.
6 Ala kankan xa wali sare fima nɛ.
7 Naxee e tunnabɛxi wali fanyi rabafe
ma, e xunnakeli, yigi, nun kisi fen Ala ra,
Ala kisi fima nɛ e ma.
8 Kɔnɔ naxee e yɛtɛ kɛnɛnfe tun
nabama, e tondi nɔndi nun tinxinyi ra,
e bira fe kobi fɔxɔ ra, Ala xa xɔnɛ nun
gbaloe nan tun nagataxi e bɛ.
9 Ɲaxankatɛ nun bɔɲɛkanɛ nan luma
adamadi birin bɛ naxee fe kobi rabama,
a fɔlɔ Yuwifie ma, a sa dɔxɔ si gbɛtɛe ra.
10 Kɔnɔ xunnakeli, binyɛ, nun bɔɲɛsa
luma mixi birin bɛ naxee fe fanyi rabama,
a fɔlɔ Yuwifie ma, a sa dɔxɔ si gbɛtɛe ra,
11 barima Ala tan mu mixi yo rafisa a
boore bɛ.
12 Yunubitɔɛe naxee birin mu Ala xa
sɛriyɛ kolon Annabi Munsa naxan fixi,
e bɔnɔma nɛ, kɔnɔ e mu makiitima na
sɛriyɛ ra. Yunubitɔɛe naxee sɛriyɛ kolon
Annabi Munsa naxan fixi, e tan nan
makiitima na sɛriyɛ ra.
13 Naxee e tuli matima Ala xa sɛriyɛ ra,
nee xa mu findixi tinxintɔɛe ra Ala ya i.
Naxee Ala xa sɛriyɛ rabatuma, nee nan
findima tinxintɔɛe ra.
14 Annabi Munsa mu Ala xa sɛriyɛ so
si gbɛtɛe yi, naxee mu findi Yuwifie ra.
Kɔnɔ e na Ala xa sɛriyɛ rabatu tɛmui naxɛ
e yɛtɛ ɲanige ma, e bara a kolon a lanma e
xa naxan naba, hali e to mu Ala xa sɛriyɛ
sɔtɔ.
15 E bara a masen a Ala xa sɛriyɛ sɛbɛxi
e bɔɲɛ ma. Won a kolon a nɔndi na a ra
barima e xaxili e rasima, «Yi ɲanige mu
fan,» xa na mu, «Yi ɲanige nan fan.»
16 A rabama na ki nɛ, Ala nɛ kiiti
sama lɔxɔ naxɛ a xa Mixi Sugandixi Isa
saabui ra, a mixie gundo birin makiiti.
N xibaaru fanyi naxan kawandima, a na
nan masenxi.

Yuwifie nun Munsa xa sɛriyɛ

17 Kɔnɔ i tan naxɛ a Yuwifi nan na i ra.
I xaxili tixi Munsa xa Sɛriyɛ nan na. I a
maɲɔxunxi a i kisima na nan saabui ra.
I to bara Ala kolon, na na a ra i i yɛtɛ
igboma.
18 I Ala sago kolon. I fata fe fanyi
sugandide barima i Ala xa sɛriyɛ xaranxi.
19 I laxi a ra a i tan nan findixi dɔnxuie
raɲɛrɛma ra, a i tan nan findixi tɛ radɛxɛ
ra mixie bɛ naxee na dimi kui.
20 I laxi a ra a i tan nan findixi xaxil-
itaree rasima nun dimɛe karamɔxɔe ra,
barima lɔnni nun nɔndi birin na i yi ra i
to diinɛ sɛriyɛ kolonxi.
21 I tan naxan boore xaranma, i mu
i yɛtɛ xaranma! I tan naxan mixie tuli
ibama muɲɛ tife ra, i muɲɛ tima!
22 I tan naxan a falama a mixie naxa
yɛnɛ raba, i yɛnɛ rabama! I tan naxan
yele na kuye batufe ra, i kuye batude see
muɲama!
23 I tan naxan i yɛtɛ igboma i to Ala xa
sɛriyɛ kolonxi, i na Ala yelebufe nɛ na ki,
i na a xa sɛriyɛ matandife!
24 Na na a ra, a sɛbɛxi Kitaabui kui, «Si
gbɛtɛe Ala bɛxuma wo tan Isirayilakae xa
fe ra.»

25 Sunnɛ tide na na nɛ xa i sa Ala xa
sɛriyɛ rabatuxi. Kɔnɔ xa i sa a xa sɛriyɛ
matandima, i xa sunnɛ bara findi i bɛ
sunnatareya ra.
26 Na kui, xa a sa li sunnatare sa
ɲɛrɛ Ala xa sɛriyɛ ma, a a rabatu, a xa
sunnatareya mu findima a bɛ sunnɛ xa
ra?
27 Naxee mu sunnaxi e fate bɛndɛ ma,
kɔnɔ e Ala xa sɛriyɛ rabatuxi, nee wali ki
nan fama i makiitide. Mixi sunnaxi nan i
ra, Ala xa sɛriyɛ sɛbɛxi na i yi, kɔnɔ i Ala
xa sɛriyɛ matandima.
28 I naxan masenma kɛnɛ ma mixie ya
i, na xa mu i findixi Yuwifi ra. Tɔnxuma
naxan toma i fate ma, na xa mu a masenxi
a i sunnaxi yati.
29 Mixi findife Yuwifi ra, na kolonma
bɔɲɛ nan ma. Sunnɛ yɛtɛ yɛtɛ fan, sunnɛ
na a ra naxan sɔtɔma bɔɲɛ ma, Xaxili
Sɛniyɛnxi saabui ra. A mu kelima diinɛ
sɛriyɛ sɛbɛxi xa ma. Sunnɛ na mixi naxan
bɔɲɛ ma, a xa matɔxɔɛ mu kelima mixi xa
ma, a kelima Ala nan ma.

3

1 Tide mundun fa na findife Yuwifi ra?
Sunnɛ tide na na yire?
2 Iyo, yi fee tide gbo ki fanyi. A fɔlɛ ra,
Ala a xa masenyi taxu Yuwifie nan na.
3 Kɔnɔ xa a sa li go, ndee na e ya ma e
kobe rasoxi Ala ra, na nɔma a niyade Ala
fan xa a kobe raso e ra?
4 Astɔfulahi. Adamadi birin findixi
wule falɛ nan na, kɔnɔ a xa kolon a Ala
nɔndi kanyi mu nɔma wule falade. A
sɛbɛxi Kitaabui kui:
«Na kui, i xa wɔyɛnyi findima nɔndi nan
na.
Kiiti luma i tan nan bɛ tɛmui birin.»
5 Kɔnɔ xa won ma tinxintareya fa a
masenma nɛ mixie bɛ a Ala tinxin, won
fa na ma di? Ala na xɔnɔ won ma, won
xa a fala a mu tinxin? (N wɔyɛnfe nɛ alɔ
mixie wɔyɛnma ki naxɛ.)
6 Astɔfulahi! Xa Ala mu tinxin, a duniɲa
makiitima di?
7 Nde nɔma a falade, «Xa n ma wule Ala
xa nɔndi makɛnɛnma duniɲa bɛ alako Ala
xa tantui sɔtɔ, munfe ra a fa n findima
yunubitɔɛ ra?»
8 Won ɲan xa a fala, «Won xa fe ɲaaxi
raba alako a xa sa findi fe fanyi ra.» Muxu
xili kanɛe na nan falama muxu xun ma,
a muxu xa masenyi nan na ki. Kɔnɔ Ala
na e makiiti, e fan e sare sɔtɔma nɛ.

Adamadie xa tinxintareya

9 Won munse falama fa? Won xa a fala
a won tan Yuwifie tinxin dangi si gbɛtɛe
ra? Ade, na mu a ra feo, barima alɔ won
ɲan bara a to, Yuwifie ba, si gbɛtɛe ba,
birin na yunubi nan xa nɔɛ bun ma.
10 A sɛbɛxi:
«Mixi yo mu tinxin,
hali mixi keren.
11 Fe kolonyi yo mu na,
mixi yo mu Ala fenfe.
12 Birin bara kira fanyi bɛɲin,
e birin xun bara rakana.
Mixi yo mu na naxan fe fanyi rabama,
hali mixi keren, a mu na.
13 E dɛ findixi gaburi dɛ ibixi nan na,
e nɛnyi findixi mixi mayenden se nan
na.
Bɔximase xɔnɛ nan minima e dɛ kiri ra,
14 dankɛ nun wɔyɛn xɔnɛ nan e dɛ
rafexi.
15 E sanyi xulun wuli raminife ra,
16 e dangi dɛdɛ, e kanari nun nimisɛ
nan luma e xanbi ra.
17 E mu bɔɲɛsa kira kolon,
18 e mu Ala yaragaaxui kolon.»
19 Won a kolon Ala xa sɛriyɛ naxan birin
masenxi, a a masenxi mixie nan bɛ naxee
na a xa sɛriyɛ nɔɛ bun ma, alako dɛ birin
xa balan, sɛriyɛ xa birin suxu Ala ya i.
20 Na kui, adamadi yo mu findima
tinxintɔɛ ra Ala ya i sɛriyɛ rabatufe
saabui ra, barima sɛriyɛ tan yunubi nan
tun makɛnɛnma, adamadi xa a kolon a
yunubitɔɛ na a ra.

Tinxinyi naxan kelima Ala ma,

naxan sɔtɔma danxaniya saabui ra

21 Kɔnɔ yakɔsi, tinxinyi bara makɛnɛn
naxan mu kelima sɛriyɛ rabatufe ma. A
kelima Ala yɛtɛ nan ma, alɔ a sɛbɛxi
sɛriyɛ nun namiɲɔnmɛe xa Kitaabuie kui
ki naxɛ.
22 Yi tinxinyi naxan kelima Ala ma a
sɔtɔma danxaniya nan saabui ra, birin
a sɔtɔ naxee danxaniyaxi Ala xa Mixi
Sugandixi Isa ma. Ala mu mixi yo rafisaxi
a boore bɛ,
23 barima birin findixi yunubitɔɛ nan
na, birin bara gan Ala xa nɔrɛ ra,
24 birin tinxinyi sɔtɔma Ala xa hinnɛ
nan tun saabui ra. Ala adama kima
yi tinxinyi ra won xunsarama Isa nan
saabui ra, a xa Mixi Sugandixi.
25 Ala a tan nan findi sɛrɛxɛ ra, a wuli
raminixi nɛ alako naxee na danxaniya a
ma, e xa yunubie xa xafari. Yi a masenxi
nɛ a Ala tinxin, barima a xa diɲɛ kui, a
nu bara adamadie xa yunubie lu na e mu
makiiti, e naxee rabaxi waxati dangixi.
26 Kɔnɔ yi waxati Ala bara a xa tinxinyi
masen alako birin xa a kolon a a tinxin, e
man xa a kolon a a tan nan tinxinyi fima
mixi ma naxan danxaniyaxi Isa ma.
27 Na kui, mixi fa a yɛtɛ igboma munse
xa fe ra? Fefe! Munfe ra? Mixi nɔma a
yɛtɛ matɔxɔde a to diinɛ sɛriyɛ rabatuxi?
Ade, barima tinxinyi sɔtɔma danxaniya
nan tun saabui ra.
28 Won a kolon a danxaniya nan mixi
matinxinma Ala ya i, sɛriyɛ xa kɛwalie xa
mu a ra.
29 Ka Ala findixi Yuwifie gbansan nan
Marigi Ala ra? Si gbɛtɛe fan Marigi Ala xa

mu a ra? Iyo, si gbɛtɛe fan Marigi Ala nan
yati a ra,
30 barima Ala keren peti na a ra. A
tan nan mixi sunnaxie matinxinma a ya i
danxaniya saabui ra, a man tinxinyi fima
sunnataree fan ma na danxaniya kerenyi
nan saabui ra.
31 Won fa na ma di? Won xa a fala a Ala
xa sɛriyɛ tide mu na won to danxaniyaxi
Isa ma? Astɔfulahi! Won ɲan bara Ala xa
sɛriyɛ tide ramini.

4

Iburahima findife tinxintɔɛ ra Ala ya i danxaniya saabui ra

1 Won xa misaali tongo Iburahima ma,
won tan Yuwifie benba. A munse kolon
yi xa fe ra?
2 Xa a sa li nu Iburahima findi tinxintɔɛ
ra a xa wali nan saabui ra, a nu nɔma a
yɛtɛ matɔxɔde, kɔnɔ Ala tan ya i mu a ra.
3 Kitaabui munse falaxi na xa fe ra?
«Iburahima naxa danxaniya Ala ma, Ala
naxa na findi tinxinyi ra a bɛ.»
4 Walikɛ na a sare sɔtɔ, na mu findima
a bɛ ki xa ra, barima a xa wali sare na a
ra a lanma a xa naxan sɔtɔ.
5 Kɔnɔ mixi naxan xaxili mu tixi a xa
wali ra, naxan danxaniyaxi Marigi ma
naxan mixi kobi findima tinxintɔɛ ra,
Ala na kanyi xa danxaniya findima a bɛ
tinxinyi nan na.
6 Dawuda fan a masen nɛ a hɛɛri na
mixi bɛ Ala bara naxan findi tinxintɔɛ ra
a ya i, bafe a xa walie ra:
7 «Hɛɛri na mixie bɛ,
Ala bara diɲɛ naxee xa wali kobie ma,
naxee xa yunubie bara xafari.
8 Hɛɛri na mixi bɛ,
Ala mu naxan xa yunubi rabaxi
maxɔrinma.»
9 Na kui, yi hɛɛri naxan ma fe falaxi,
mixi sunnaxie gbansan nan a sɔtɔma, ka
mixi sunnataree fan nɔma a sɔtɔde? Won
ɲan bara a fala a Iburahima to danxaniya
Ala ma, Ala a xa danxaniya nan findi
tinxinyi ra a bɛ.
10 Na rabaxi a bɛ mun tɛmui? A to nu
sunnaxi ba, ka a to mu nu sunnaxi? Ala
na rabaxi a bɛ tɛmui naxɛ, Iburahima mu
nu sunnaxi.
11 Na xanbi, a naxa sunna alako a xa
findi tɔnxuma ra naxan a masenma a Ala
bara a xa danxaniya findi tinxinyi ra a
bɛ beenun a xa sunna. Na kui, a naxa
findi danxaniyatɔɛ birin benba ra naxee
mu sunnaxi, Ala bara naxee xa danxaniya
findi tinxinyi ra e bɛ.
12 A tan nan findixi mixi sunnaxie
fan benba ra naxee mu e xaxili tima e
xa sunnɛ ra, kɔnɔ naxee man ɲɛrɛma
danxaniya kui alɔ won benba Iburahima
ɲɛrɛ ki naxɛ beenun a xa sunna.
13 Ala laayidi tongo nɛ Iburahima nun a
bɔnsɔɛ bɛ, a e fama duniɲa sɔtɔde kɛ ra.
Kɔnɔ na laayidi mu keli a xa diinɛ sɛriyɛ
rabatufe xa ma. A kelixi tinxinyi nan ma
a naxan sɔtɔ danxaniya saabui ra.
14 Xa a sa li nu sɛriyɛ rabatufe nan
a niyama mixie xa findi kɛtongoe ra,
danxaniya tide yo mu luma na fa, Ala xa
laayidi fan bara kana na tɛmui.
15 Barima sɛriyɛ fama Ala xa xɔnɛ nan
na, kɔnɔ sɛriyɛ mu na dɛnnaxɛ, sɛriyɛ
matandi fan mu na.
16 Na kui, Ala xa laayidi sɔtɔma danx-
aniya nan saabui ra, alako a xa findi
Ala xa hinnɛ ra Iburahima xa die birin
bɛ, birin xa a sɔtɔ. A mu findima
sɛriyɛ rabatumae gbansan xa gbe ra, kɔnɔ
birin gbe na a ra naxee danxaniyaxi alɔ
Iburahima. A bara findi won birin benba
ra
17 alɔ a sɛbɛxi ki naxɛ, «N bara i findi
si gbegbe benba ra.» A findixi won benba
ra Ala nan ya i, a danxaniya naxan ma,
naxan nii rasoma faxamixie fate, naxan
se birin daaxi.
18 Iburahima to danxaniya, a naxa la a
ra a Ala fama a xa laayidi rakamalide alɔ
a falaxi a bɛ ki naxɛ, «I bɔnsɔɛ wuyama
yi ki nɛ.» A naxa a xaxili ti na ra hali a ya
to mu nu tixi sese ra naxan a masenma a
bɛ a na fe fama nɛ rakamalide. Na kui, a
naxa findi si gbegbe benba ra.
19 Iburahima nu bara simaya ɲɛ kɛmɛ
ɲɔndɔn sɔtɔ, a xa simaya nu bara xurun,
a xa ginɛ Sara fan mu nu nɔma di baride
sɔnɔn. Kɔnɔ hali a to na birin fahaamu,
sese mu ba Iburahima xa danxaniya ra.
20 A mu siikɛ Ala xa laayidi ma, a xa
danxaniya ɲan naxa sɛnbɛ sɔtɔ, a nu Ala
batu.
21 A nu laxi a ra feo, a Ala nɔma a xa
laayidi rakamalide.

22 Na na a ra «Ala naxa na findi tinxinyi
ra a bɛ.»
23 Kɔnɔ Kitaabui naxan masenxi a
falafe ra, «Ala naxa na findi tinxinyi ra
a bɛ,» na mu sɛbɛ Iburahima gbansan xa
bɛ.
24 A sɛbɛxi won tan nan fan yati bɛ, won
tan naxee danxaniyaxi Ala ma naxan won
Marigi Isa rakeli faxɛ ma. Ala won fan ma
danxaniya findima nɛ tinxinyi ra won bɛ.
25 Won Marigi faxa won ma yunubie
nan ma fe ra, a man naxa keli faxɛ ma,
alako won xa findi tinxintɔɛe ra Ala ya i.

5

Lanyi luxi won nun Ala tagi Isa nan saabui ra

1 Na kui won to bara findi tinxintɔɛe
ra Ala ya i danxaniya saabui ra, lanyi
nun bɔŋɛsa bara lu won nun Ala tagi
won Marigi Isa saabui ra, Ala xa Mixi
Sugandixi.
2 Won ma danxaniya Marigi Isa ma, na
bara won naso Ala xa hinnɛ kui won fa
sabatixi naxan ma. Won sɛɛwaxi nan fa
a ra won xaxili to tixi Ala xa nɔrɛ ra.
3 Dangi na fan na, won man sɛɛwama
won ma tɔɔrɛ kui, barima won a kolon a
tɔɔrɛ duluxɔtɔya nan naminima.
4 Won ma tunnabɛxi fan a niyama
nɛ won xa yuge fanyi sɔtɔ naxan Ala
kɛnɛnma. Na yuge mɔɔli fan a niyama
nɛ won xa won xaxili ti Ala ra.
5 Won man mu yaagima won xaxili
to tixi Ala ra, barima Ala bara a xa
xanunteya xɛlɛ won bɔŋɛ kui a Xaxili
Sɛniyɛnxi saabui ra a bara naxan fi won
ma.
6 Waxati to kamali, won sɛnbɛ yo mu
nu na tɛmui naxɛ, Ala xa Mixi Sugandixi
naxa faxa yunubitɔɛe bɛ.
7 A xɔrɔxɔ ki fanyi mixi diŋɛfe a nii ma
tinxin mixi xa fe ra. Kɔnɔ tɛmunde, mixi
nde fan nɔma limaniyade a xa faxamixi
fanyi nde bɛ.
8 Kɔnɔ Ala a xa xanunteya masenxi won
bɛ yi nan na: Won nu findixi yunubitɔɛe
ra tɛmui naxɛ, Ala xa Mixi Sugandixi naxa
diŋɛ a nii ma won ma fe ra.
9 Na kui, won to bara findi tinxintɔɛe ra
Ala ya i Isa xa sɛrɛxɛ saabui ra, won xa a
kolon a man mu taganma won nakiside
Ala xa gbaloe ma.
10 Barima won nu findixi Ala yaxuie
ra tɛmui naxɛ, a xa Di xa faxɛ saabui
naxa won tagi yailan, yakɔsi won nun Ala
tagi to bara yailan, won a kolon a won
nakisima nɛ a xa Di xa kisi saabui ra.
11 Na man fari, won sɛɛwaxi nɛ Ala ra
a xa Mixi Sugandixi Marigi Isa saabui ra,
naxan bara won nun Ala tagi yailan.

Adama fafe faxɛ ra,

Isa fafe kisi ra

12 Na kui, yunubi naxa so duniŋa mixi
keren saabui ra. Faxɛ fan naxa so duniŋa
yunubi xa fe ra, a din mixi birin na
barima adamadie birin bara yunubi raba.
13 Yunubi nu na duniŋa ma beenun Ala
xa a xa sɛriyɛ fi Annabi Munsa ma, kɔnɔ
xa sɛriyɛ mu na, yunubi fan mu na mixi
yo ma.
14 Kɔnɔ faxɛ tan nu na duniŋa ma,
keli won benba Adama ma han Annabi
Munsa, hali na mixie xa yunubi to mu nu
luxi alɔ won benba Adama gbe naxan Ala
xui yati matandi.

Adama nu misaalixi mixi nan na naxan
nu fafe.
15 Kɔnɔ Ala won kixi naxan na, na
nun Benba Adama xa yunubi keren mu
a ra. Iyo, adamadi gbegbe faxaxi yi mixi
keren xa yunubi nan saabui ra, kɔnɔ Ala
xa hinnɛ dangi na ra ki fanyi, barima a
adamadie kixi a xa Mixi Sugandixi Isa
naxan na, na bara mixi gbegbe rakisi a
xa hinnɛ saabui ra.
16 Adama xa yunubi nun Ala adamadie
kixi naxan na, e fɔxi tagi ikuya. Mixi
keren xa yunubi to makiiti, gbaloe nan
fa. Kɔnɔ Ala adamadie kixi naxan na, a
fa mixi gbegbe xa yunubi raba xanbi nɛ,
a fa fɛɛrɛ ra mixi matinxinma ki naxɛ Ala
ya i.
17 Mixi keren xa yunubi raba naxa a
niya faxɛ xa nɔ duniŋa ra, kɔnɔ Ala xa
Mixi Sugandixi Isa wali fɔxi dangi na ra
pon! Adamadie naxee bara Ala xa hinnɛ
sɔtɔ naxan dande mu na, a nun a xa
tinxinyi a won kixi naxan na, nee nɔɛ
sɔtɔma kisi kui mixi keren nan saabui ra,
naxan findi Ala xa Mixi Sugandixi Isa ra.

18 Na kui, mixi keren xa yunubi naxa
a niya adamadie birin xa lu yunubi xa
gbaloe bun ma, kɔnɔ mixi keren xa wali
tinxinxi nan man tinxinyi nun kisi fima
adamadie birin ma.
19 Alɔ mixi keren to Ala xa yaa-
mari matandi, adamadi birin naxa findi
yunubitɔɛe ra na mixi kerenyi saabui ra,
adamadi gbegbe man findima tinxintɔɛe
ra Ala ya i mixi keren nan fan saabui ra
a to Ala xa yaamari rabatu.
20 Sɛriyɛ fi nɛ yunubi xa gbo. Kɔnɔ
yunubi to gbo, Ala xa hinnɛ naxa gbo ki
fanyi dangi na ra!
21 Na kui, yunubi xa nɔɛ findixi faxɛ
nan na, kɔnɔ Ala xa hinnɛ xa nɔɛ findima
tinxinyi nan na alako mixi xa kisi abadan.
Na birin nabama won Marigi Isa nan
saabui ra, Ala xa Mixi Sugandixi.

6

Konyiya naxan mixi xaninma faxɛ ma,

nun konyiya naxan mixi xaninma kisi ma

1 Won fa munse falama fa? Won man xa
nu lu yunubi raba ra, alako Ala xa hinnɛ
xun xa masa?
2 Astɔfulahi! Won bara won kobe so
yunubi ra alɔ faxamixi a kobe soma
duniɲa ra ki naxɛ. Won man fa nɔma
ɲɛrɛde yunubi kui di?
3 Won tan birin naxee bara won xunxa
ye xɔɔra, won nun Ala xa Mixi Sugandixi
Isa nan fa a ra fa. Wo mu a kolon a won
xunxafe ye xɔɔra na bara misaali Isa xa
faxɛ ra?
4 Won xunxafe ye xɔɔra saabui ra, won
nun Marigi Isa bara faxa, won man bara
sa gaburi a sɛɛti ma. Yi rabaxi nɛ alako
won fan xa duniɲɛigiri nɛɛnɛ tongo, alɔ
Ala xa Mixi Sugandixi keli faxamixie tagi
ki naxɛ Baba Ala sɛnbɛ makaabaxi saabui
ra.
5 Na kui, xa won nun Marigi Isa bara
findi keren na won won xunxaxi ye xɔɔra
tɛmui naxɛ a xa faxɛ ma misaali ra, won
man fama nɛ rakelide faxɛ ma alɔ a tan.
6 Won xa a kolon a won ma fe fori
bara banban wuri magalanbuxi ma a nun
Marigi Isa ra, alako won yuge fori xa
masara naxan nu yunubi rabama, won
naxa findi yunubi xa konyie ra sɔnɔn.
7 Barima xa mixi bara faxa, a kanyi bara
gbilen yunubi rabafe fɔxɔ ra.
8 Yakɔsi, xa won bara faxa won nun Ala
xa Mixi Sugandixi, won man laxi a ra a
won kisima nɛ won nun a tan,
9 barima won a kolon a Ala xa Mixi
Sugandixi to bara rakeli faxɛ ma na ki a
mu faxama sɔnɔn. Faxɛ xa nɔɛ yo mu na
a fari sɔnɔn.
10 A to faxa, yunubi mu sese nɔma a ra
sɔnɔn. A to bara rakeli faxɛ ma, a fa kisixi
Ala nan bɛ.
11 Na kui, wo xa wo yɛtɛ to faxamixi ra
yunubi tan mabiri. Wo man to kisixi, wo
bara findi Ala nan xa kisi mixi ra a xa Mixi
Sugandixi Isa saabui ra.
12 Na nan a toxi a mu lan yunubi xa nɔ
wo nii ra sɔnɔn, alako wo naxa bira wo
nii waxɔnfe kobie fɔxɔ ra.
13 Wo naxa wo fate rabolo yunubi yi, a
xa findi fe kobi rabase ra. Wo xa wo yɛtɛ
birin sa Ala sagoe alɔ mixi naxee kelixi
faxɛ ma, e kisi. Wo fate birin xa findi
tinxinyi rabase nan na Ala bɛ
14 Na kui, wo naxa a lu yunubi xa nɔ
wo ra, barima sɛriyɛ xa nɔɛ mu wo fari
sɔnɔn. Wo fa na Ala xa hinnɛ nan kui.
15 Won fa na ma di? Sɛriyɛ xa nɔɛ to
mu won fari sɔnɔn won to fa na Ala xa
hinnɛ nan kui, won xa yunubi raba yire?
Astɔfulahi!
16 Wo mu a kolon a wo na wo yɛtɛ
findi mixi nde xa konyi ra, fo wo xa a xa
yaamari birin nabatu? Wo mu a kolon a
wo na naxan xa yaamari rabatu, na nan
findixi wo marigi ra, a na fa findi yunubi
ra naxan wo xaninma faxɛ ma, xa na mu
a findi Ala ra naxan wo xaninma kisi ma?
17 Kɔnɔ Ala tantu! Wo tan naxee nu
findixi yunubi xa konyie ra, nɔndi to
kawandi wo bɛ, wo na nan nabatufe fa
wo bɔɲɛ birin na.
18 Wo bara xɔrɛya yunubi xa konyiya
ma, wo fa findixi Ala xa konyie nan na,
alako wo xa bira tinxinyi fɔxɔ ra.
19 N wɔyɛnfe nɛ wo bɛ alɔ mixie
wɔyɛnma ki naxɛ, alako wo xa fahaamui
sɔtɔ. Singe ra nu, wo nu wo yɛtɛ findixi
yunubi xa konyie nan na, wo xa wali
kobie nu siga xun masa ra tun. Kɔnɔ
yakɔsi, wo xa findi tinxinyi nan xa konyie
ra, wo lu sɛniyɛnyi kira xɔn.

20 Wo to nu na yunubi xa konyiya kui,
tinxinyi xa nɔɛ yo mu nu na wo fari.
21 Wo nu ɲɛrɛma fe kobi naxee kui, wo
fa yaagixi naxee ra to, nee munse fanxi
wo ma? Faxɛ gbansan nan fama na fe
mɔɔlie xanbi ra.
22 Kɔnɔ yakɔsi, wo to bara mini yunubi
xa konyiya kui, wo findi Ala xa konyie
ra, wo sɛniyɛnyi nan sɔtɔfe yi ki naxan
a niyama wo xa kisi abadan.
23 Barima yunubi sare findixi faxɛ nan
na, kɔnɔ Ala xa ki findixi a xa hinnɛ nan
na: Won xa kisi abadan won Marigi Isa
saabui ra, Ala xa Mixi Sugandixi.

7

Danxaniyatɔɛ xa yɛtɛ sɔtɔɛ sɛriyɛ yi

1 N ngaxakerenyie, wo to sɛriyɛ kolon,
wo mu a kolon a sɛriyɛ xa nɔɛ na mixi
fari han a xa simaya dande gbansan nɛ?
2 Na kui, ginɛ naxan xa futi bara xiri,
a na futi sɛriyɛ bun ma han a xa mɔri
xa simaya dan tɛmui nɛ. Kɔnɔ xa a xa
mɔri xa simaya dan, na futi sɛriyɛ fan
bara dan.
3 Xa a sa li a xa mɔri na duniɲa ma, a
tan fa dɔxɔ xɛmɛ gbɛtɛ xɔn, a bara findi
yɛnɛla ra. Kɔnɔ xa a xa mɔri faxa, a fan
bara fulun na futi sɛriyɛ ma. Hali a dɔxɔ
xɛmɛ gbɛtɛ xɔn ma kɔrɛ, yɛnɛla mu a ra.
4 N ngaxakerenyie, a na na ki nɛ wo fan
bɛ. Wo fan bara lu alɔ faxamixie sɛriyɛ
tan mabiri, Ala xa Mixi Sugandixi xa faxɛ
saabui ra. Wo fa findixi gbɛtɛ nan gbe ra,
a tan naxan kelixi faxamixie tagi, alako
won xa wali fanyi raba Ala bɛ.
5 Barima, won to nu ɲɛrɛma won yɛtɛ
waxɔnfe kobie ma, sɛriyɛ nu won bɔɲɛ
ratema yunubi rabafe ma. Won to nu
biraxi na waxɔnfe kobie fɔxɔ ra, nee nu
won xun tixi faxɛ nan na.
6 Kɔnɔ yakɔsi fa, won bara xɔrɛya
sɔtɔ sɛriyɛ xa konyiya ma, won lu alɔ
faxamixie sɛriyɛ tan mabiri. Na kui, won
mu fa walima Ala bɛ a kɛɲa fori xa ma
sɔnɔn, alɔ won to nu na sɛriyɛ sɛbɛxi xa
nɔɛ bun ma tɛmui naxɛ. Won fa walima
Ala bɛ a kɛɲa nɛɛnɛ nan na, Ala Xaxili
Sɛniyɛnxi saabui ra.

Sɛriyɛ nun yunubi

7 Won fa na ma di? Sɛriyɛ findixi
yunubi nan na? Astɔfulahi! Sɛriyɛ nan
a niya n xa yunubi kolon, barima n mu
milanteya kolonma nu xa sɛriyɛ xa mu a
fala n bɛ nu, «I naxa mila.»
8 Kɔnɔ yunubi naxa fɛɛrɛ sɔtɔ yaa-
mari ra, a milanteya mɔɔli birin naso n
bɔɲɛ ma, barima sɛriyɛ mu na dɛnnaxɛ,
yunubi fan mu luma naa.
9 Singe ra n nu baloxi sɛriyɛtareya nan
kui, kɔnɔ sɛriyɛ to fa, yunubi naxa balo n
bɔɲɛ kui fa, a n findi faxamixi ra.
10 Yaamari naxan nu lan a xa findi kisi
ra, na naxa findi n bɛ faxɛ ra,
11 barima yunubi to fɛɛrɛ sɔtɔ yaamari
ra, a naxa n mayenden, a n faxa yaamari
saabui ra.
12 Na kui, sɛriyɛ sɛniyɛn, yaamari fan
sɛniyɛn, a tinxin, a man fan.
13 Won xa a fala fa, a fe fanyi bara findi
faxɛ ra n bɛ? Astɔfulahi! Yunubi nan
findixi faxɛ ra n bɛ fe fanyi saabui ra,
alako yunubi xa makɛnɛn yunubi ra, a xa
mini a yunubi ki yati ma yaamari saabui
ra.
14 Won a kolon a sɛriyɛ kelixi Ala nan
ma, kɔnɔ n tan findixi adamadi nan na,
yunubi xa konyi.
15 N naxan nabama, n mu a ya yo kolon,
barima n wama n xa naxan naba, n mu
na xa rabama. N fe naxan xɔnxi, n na nan
yati rabama.
16 Xa a sa li n fe rabama n mu wama
n xa naxan naba, na a masenma nɛ a n
bara la a ra a sɛriyɛ fan.
17 Na kui, n tan yɛtɛ yati xa mu yi fe
rabafe. Yunubi naxan na n bɔɲɛ ma, na
nan a rabafe,
18 barima n a kolon, a fe fanyi yo mu na
n bɔɲɛ ma n yɛtɛ fate bɛndɛ tan kɛɲa ma.
Natɛ na n bɛ n xa fe fanyi raba, kɔnɔ nɔɛ
mu na n bɛ n xa a raba.
19 N wama fe fanyi naxan nabafe, n mu
na xa rabama. N mu wama fe kobi naxan
nabafe, n na nan yati rabama.
20 Na kui, xa a sa li n fe rabama n mu
wama naxan nabafe, n tan yɛtɛ yati xa mu
a rabafe. Yunubi naxan na n bɔɲɛ ma, na
nan na a rabafe.
21 Na kui, n yi fe nan toxi n ma
duniɲɛigiri kui: N na wa fe fanyi rabafe,
n mu nɔma fefe ra fo fe kobi.

22 N bɔɲɛ tan kui, Ala xa sɛriyɛ rafan n
ma,
23 kɔnɔ n fe gbɛtɛ nan toma n ma, naxan
a niyama n xa yunubi raba. Yi fe naxan
n xaninma yunubi ma, a sɛriyɛ gerema
naxan nafan n xaxili ma, a n findi a xa
konyi ra.
24 N ɲaxankataxi mato! Nde nɔma n
nakiside yi fate bɛndɛ xa nɔɛ ma naxan
na n xaninfe faxɛ ma?
25 Tantui xa rasiga Ala ma naxan won
nakisima won Marigi Isa saabui ra, a xa
Mixi Sugandixi!

Na kui, n xaxili tan ma, n bara findi Ala
xa sɛriyɛ xa konyi ra, kɔnɔ n fate bɛndɛ
tan ma, n findixi sɛriyɛ xa konyi nan na
naxan n natutunma yunubi ma.

8

Isayankae xa kalamutareɲa

1 Na kui, kiiti mu kanama mixie ra
sɔnɔn naxee danxaniyaxi Ala xa Mixi
Sugandixi Isa ma, naxee na Isa i,
2 barima Ala Xaxili Sɛniyɛnxi xa sɛriyɛ
naxan kisi fima, a bara won namini
yunubi nun faxɛ xa sɛriyɛ xa nɔɛ bun ma
Marigi Isa saabui ra.
3 Diinɛ sɛriyɛ mu nɔ naxan na, barima
mixi waxɔnfe kobi nu bara a rahalaki,
Ala tan na nan nabaxi. A naxa mixi xa
yunubi sɛnbɛ xun nakana a to a xa Di xɛɛ
yunubitɔɛ fate bɛndɛ maniyɛ ra a xa findi
yunubi sɛrɛxɛ ra.
4 Na rabaxi nɛ, alako sɛriyɛ tinxinyi
naxan masenxi, a xa nɔ rakamalide won
bɛ, won tan naxee mu ɲɛrɛfe adama
waxɔnfe kobi ma, won tan naxee na
ɲɛrɛfe Ala Xaxili Sɛniyɛnxi ma.
5 Naxee ɲɛrɛma adama waxɔnfe ma,
e xaxili rafexi adama waxɔnfe nan na.
Kɔnɔ naxee ɲɛrɛma Ala Xaxili Sɛniyɛnxi
ma, e tan nafexi Ala Xaxili Sɛniyɛnxi
waxɔnfe nan na.
6 Naxee e xaxili luxi fe kobi rabafe ma, e
xun tixi faxɛ nan na. Kɔnɔ naxee e xaxili
luxi Ala Xaxili Sɛniyɛnxi xa fe ma, e kisi
nun bɔɲɛsa nan sɔtɔma.
7 Naxee e xaxili luxi e yɛtɛ waxɔnfe yi,
e findixi Ala yaxuie nan na. E mu Ala
xa sɛriyɛ rabatuma, e ɲan mu nɔma a
rabatude.
8 Naxee biraxi e yɛtɛ waxɔnfe fɔxɔ ra, e
xa fe mu nɔma Ala kɛnɛnde.
9 Kɔnɔ wo tan mu na wo yɛtɛ sagoe
sɔnɔn. Xa Ala Xaxili Sɛniyɛnxi sabatixi
wo i, wo fa na Ala Xaxili Sɛniyɛnxi nan
sagoe. Ala xa Mixi Sugandixi Xaxili mu
na naxan yo yi ra, na kanyi mu findixi Isa
gbe ra.
10 Xa wo nun Ala xa Mixi Sugandixi
bara findi keren na, wo fate bɛndɛ tan
faxama yunubi nan ma fe ra, kɔnɔ
Ala Xaxili Sɛniyɛnxi tan wo rakisima nɛ
barima wo bara matinxin Ala ya i.
11 Ala nan Isa rakeli faxamixie tagi. Xa
a tan Ala Xaxili nan sabatixi wo i, a tan
naxan a xa Mixi Sugandixi rakeli faxɛ ma,
a man fama nɛ wo fate bɛndɛ rakiside a
Xaxili saabui ra naxan sabatixi wo i.
12 Na kui, n ngaxakerenyie, doni nde na
won ma, kɔnɔ a mu na won ma won yɛtɛ
fate bɛndɛ xa sɛɛti xɛ. A mu lan won
man xa lu a sagoe sɔnɔn won man xa a
waxɔnfe kobi raba.
13 Xa wo ɲɛrɛ fate bɛndɛ waxɔnfe kobie
ma, wo faxama nɛ, kɔnɔ xa wo gbilen e
fɔxɔ ra Ala Xaxili Sɛniyɛnxi saabui ra, wo
kisima nɛ,
14 barima Ala Xaxili Sɛniyɛnxi mixi
naxee birin naɲɛrɛma, e tan findixi Ala
xa die nan na.
15 Ala mu xaxili fixi wo ma naxan man
wo findima gaaxui xa konyie ra. A a yɛtɛ
Xaxili Sɛniyɛnxi nan fixi wo ma naxan wo
findixi a xa die ra, naxan a niyama won
xa nɔ won xui itede Ala ma, won na a xili,
«N Ba, n Ba!»
16 Na kui, Ala Xaxili Sɛniyɛnxi nun won
yɛtɛ xaxili a masenma a won findixi Ala
xa die nan na.
17 Anun, won to findixi a xa die ra, won
bara findi Ala xa kɛtongoe ra, won nun a
xa Mixi Sugandixi. Barima, xa won tɔɔrɔ
a xa tɔɔrɛ, won man fama nɛ xunnakeli
sɔtɔde alɔ a tan.

Danxaniyatɔɛe xaxili tide

18 N laxi a ra won tɔɔrɛ naxan tima
yi duniɲa ma yi ki, a nun won fama
xunnakeli naxan sɔtɔde, e tagi ikuya ki
fanyi! E ɲan mu nɔma sade e boore ma.
19 Daali birin mamɛ tife waxati ra, Ala
a xa die makɛnɛnma tɛmui naxɛ,

20 barima duniɲa birin na Sentanɛ xa
nɔɛ bun ma, tide yo mu naxan ma. Na
mu kelixi duniɲa yɛtɛ xa ma, a kelixi Ala
nan ma. Kɔnɔ na birin kui xaxili tide luxi
birin bɛ.
21 Waxati fama fade daali fulunma
tɛmui naxɛ kanari xa konyiya bun, a fan
xɔrɛya nun xunnakeli sɔtɔ a nun Ala xa
die ra.
22 Won a kolon, a kabi a fɔlɛ han to,
daali birin na a kui iwafe nɛ tɔɔrɛ kui,
alɔ ginɛ di furi na keli a ra.
23 Kɔnɔ daali gbansan xa mu a ra. Hali
won tan naxee bara Ala Xaxili Sɛniyɛnxi
sɔtɔ a xa ki singe ra, won tan yati na won
kui iwafe, han Ala won findima a xa die
ra tɛmui naxɛ, a won fate nɔrɔ.
24 Won xaxili to ti a ra, na nan a ra
won bara kisi, kɔnɔ won xaxili man tixi
a ra. Kɔnɔ xa mixi ya fe to a xaxili nu tixi
naxan na, na kanyi mu a xaxili tima na ra
sɔnɔn. Mixi nɔma a xaxili tide fe nde ra
a ɲan bara naxan sɔtɔ?
25 Kɔnɔ xa won xaxili tixi fe nde ra won
mu naxan toxi sinden, won na mamɛma
tunnabɛxi nan kui.
26 Ala Xaxili Sɛniyɛnxi fan fama nɛ
won malide won ma sɛnbɛtareya kui.
Won mu a kolon a lan won xa maxandi
naxan naba, kɔnɔ Ala Xaxili Sɛniyɛnxi
nan Ala maxandima won bɛ mayandi xui
ra naxan mu nɔma masarade wɔyɛnyi ra.
27 Anun, Ala, naxan won bɔɲɛ ma fe
kolon, a a Xaxili Sɛniyɛnxi xa maxandie
kolon, barima Xaxili Sɛniyɛnxi maxandi
tima sɛniyɛntɔɛe bɛ Ala sagoe nan ma.
28 Won man a kolon a Ala walima fe
birin kui a xanuntenyie xa munafanyi
nan bɛ, a bara naxee xili a yɛtɛ sagoe ma.
29 Barima Ala bara mixi naxee sugandi,
a nu e kolon kabi fe fɔlɔ fɔlɛ, a naxa a
ragiri e ma e xa findi a xa Di maniyɛe ra,
alako a xa Di tan xa findi di singe ra a
ngaxakerenyi gbegbe tagi.
30 A bara na ragiri naxee ma, a man
bara e xili. A bara naxee xili, a man bara
e findi tinxintɔɛe ra a ya i. A bara naxee
findi tinxintɔɛe ra, a man bara xunnakeli
fi e ma.

Ala xa xanunteya a xa die bɛ

31 Won munse falama na kui fa? Ala to
na won bɛ, nde fa nɔma tide won kanke?
32 A tan naxan mu tondi a xa Di yati ma,
a a ba sɛrɛxɛ ra won birin bɛ, a mu fama
xɛ won kide se birin na safe ra a xa Di
xun ma?
33 Nde nɔma Ala xa mixi sugandixie
kalamude? Ala yɛtɛ nan e findixi tinx-
intɔɛe ra a ya i.
34 Nde fa kiiti rakanama e ra sɔnɔn?
Ala xa Mixi Sugandixi Isa naxan faxa, Ala
naxan man nakeli faxɛ ma, a magoroxi
Ala yirefanyi ma, a nu a maxandi won bɛ.
35 Nde fa won bama Ala xa Mixi
Sugandixi xa xanunteya yi? Munse nɔma
na ra? Tɔɔrɛ, ka xɔrɔxɔɛ, ka ɲaxankatɛ,
ka kaamɛ, ka lufe xɛɲɛ ra, ka fitinɛ, ka
santidɛgɛma?
36 Alɔ a sɛbɛxi ki naxɛ,
«Fɛɛɲɛn, e muxu faxama i tan nan ma fe
ra.
E muxu findixi yɛxɛɛe nan na e naxee kɔn
naxabama.»
37 Kɔnɔ na birin kui, won bara nɔɛ sɔtɔ na
fe birin xun ma won xanuntenyi saabui
ra.
38 Barima n laxi a ra, a sese mu nɔma won
bade Ala xa xanunteya yi. A findi faxɛ
ra ba, gbaloe ba, malekɛ ba, ɲinnɛe ba,
yi waxati ba, waxati naxan sa fama ba,
sɛnbɛma naxee kuye ma ba,
39 naxan birin na duniɲa xun ma, naxan
birin na bɔxi bun ma, a findi daali yo ra, e
sese mu nɔma won nun Ala xa xanunteya
rafatande, a bara naxan masen won bɛ
won Marigi Isa saabui ra, a xa Mixi
Sugandixi!

9

Ala xa sugandi

1 N xa nɔndi fala wo bɛ. N mu wule
falama barima n findixi Ala xa Mixi
Sugandixi gbe nan na. N sondonyi nun
Ala Xaxili Sɛniyɛnxi fan findixi seedee
nan na, a nɔndi nan a ra
2 n bɔɲɛ sunnunxi ki fanyi, danyi mu
naxan ma,
3 n ngaxakerenyie xa fe ra. Xa a sa
e malima nɛ nu, n tinxi a ra n tan yɛtɛ
yati xa dankɛ sɔtɔ, muxu nun Ala xa
Mixi Sugandixi xa fatan e tan ma fe ra, n
barenyie muxu nun naxee si keren a ra.
4 Yuwifie nan na e ra, Ala naxee sugandi
e xa findi a xa die ra, a naxa a xa nɔrɛ

masen e bɛ. Ala saatɛe nun laayidie tongo
e tan nan bɛ, a a xa sɛriyɛ nun a batu ki
fi e ma.
5 E tan nan bɔnsɔɛ benbae na Kitaabuie
kui, Ala xa Mixi Sugandixi fan kelixi
e tan nan bɔnsɔɛ tagi a fate bɛndɛ ki
ma. Tantui nun batui xa rasiga Ala ma
abadan, a tan naxan na birin xun ma.
Amina.
6 Kɔnɔ a mu luxi xɛ alɔ Ala xa laayidi
kanaxi nɛ. Barima naxee keli Isirayila
bɔnsɔɛ, e birin xa mu findi Isirayila die
yati ra.
7 E to barixi Iburahima bɔnsɔɛ, na mu a
falaxi xɛ de a e birin nan findixi a xa die
yati ra, barima Ala a masen nɛ Iburahima
bɛ, «Isiyaga nan fama findide i bɔnsɔɛ ra
n naxan laayidi i bɛ.»
8 Yi a masenxi nɛ, a di naxee bari
Iburahima bɛ a fate bɛndɛ ki ma, nee xa
mu findixi Ala xa die ra. Kɔnɔ di naxee
bari Ala xa laayidi saabui ra, nee nan findi
Iburahima bɔnsɔɛ ra Ala ya i.
9 Barima Ala yi nan laayidi Iburahima
bɛ, «N gbilenma tamuna yi tɛmui ɲɔndɔn,
n a lima Sara bara di xɛmɛ sɔtɔ.»
10 Na gbansan fan mu a ra. Won benba
Isiyaga nan findixi Rebeka xa di firin
birin baba ra.
11 Kɔnɔ beenun gulie xa bari e xa fe
fanyi xa na mu fe ɲaaxi nde raba, Ala
naxa di keren sugandi e firin tagi alako
a sagoe xa raba.
12 Yi di mu sugandi kɛwalie yo xa fe ra.
Na sugandi findixi Ala xa xili nan na. Na
kui, Ala naxa a masen Rebeka bɛ, «Fori
nan luma a xunya xa nɔɛ bun ma.»
13 Alɔ a sɛbɛxi Kitaabui kui ki naxɛ,
«N bara Yaxuba xanu, kɔnɔ n bara mɛɛ
Esayu tan na.»
14 Won fa na ma di? Won xa a fala a Ala
mu tinxin? Astɔfulahi!
15 Ala a masen nɛ Munsa bɛ, «N
hinnɛma mixi nan na n na wa hinnɛfe
naxan na. N kinikinima mixi nan ma n
na wa kinikinife naxan ma.»
16 Na kui, Ala xa sugandi mu kelima
mixi waxɔnfe xa ma, xa na mu mixi xa
katɛ ma. A kelima Ala xa hinnɛ nɛ.
17 A sɛbɛxi Kitaabui kui, Ala naxa a fala
Firawuna bɛ, «N i rakelixi nɛ, n mangɛya
fi i ma, alako n xa n sɛnbɛ masen i saabui
ra, duniɲa birin xa n xili kolon.»
18 Na kui, a hinnɛma mixi ra a na wa
hinnɛfe naxan yo ra, a man mixi sondonyi
raxɔrɔxɔma a na wa naxan sondonyi
raxɔrɔxɔfe.
19 Nde nɔma a falade n bɛ, «Ala fa kote
sama mixi xun ma munfe ra? Mixi nɔma
tondide a xa maragiri ra yire?»
20 Kɔnɔ i tan adamadi findixi nde ra i
to fa Ala matandima? Fɛɲɛ yailanxi xa a
fala a yailanma bɛ, «Munfe ra i n yailanxi
yi ki?»
21 A di, fɛɲɛ yailanyi na fɛɲɛ firin yailan
bɛndɛ keren na, a mu nɔma fɛɲɛ keren
yailande wali nde xa fe ra naxan tide gbo,
a boore fan yailan wali nde xa fe ra naxan
tide mu gbo?
22 Xa a sa li Ala wama a xa xɔnɛ nun a
sɛnbɛ masenfe, a mu nɔma na rabade xɛ?
Kɔnɔ a xa sabari xungbe kui, Ala diɲɛxi
mixie ma a xɔnɔxi naxee ma, gbaloe
ragataxi naxee bɛ.
23 A yi rabaxi nɛ alako a xa a xa nɔrɛ
makaabaxi masen a to hinnɛma mixie ra,
a nu bara naxee sugandi kabi a fɔlɛ, e xa
nɔrɛ sɔtɔ.
24 Won tan nan findixi na mixie ra a
bara naxee xili keli si birin kui. Yuwifie
gbansan mu a ra.
25 A a masenxi Annabi Hose xa Kitaabui
kui,
«Naxee mu findixi n ma mixie ra,
n e xili falama ‹n ma mixie.›
Naxan mu findixi n ma ɲama xanuxi ra,
n a xili falama ‹n ma ɲama xanuxi.›»
26 «Ala man a fala e bɛ dɛnnaxɛ, ‹N ma
ɲama mu wo ra,›
a e xili falama nɛ naa, ‹Ala xa die, Ala
naxan na na.›»
27 Annabi Esayi fan a xui ite nɛ a to nu
kawandi tima Isirayila xa fe ra,
«Hali Isirayila mixie wuya alɔ mɛyɛn xɔri
naxan na baa dɛ,
a dɔnxɔɛ di nan tun kisima,
28 barima Ala naxan masenxi,
a a rabama nɛ duniɲa ma,
a a rakamali kerenyi ra.»
29 Annabi Esayi man a masen nɛ,
«Xa Ala Sɛnbɛ Birin Kanyi mu bɔnsɔɛ nde
lu won bɛ nu,
won luma nɛ nu alɔ Sodoma,
won maniyama Gomora nan na nu.»

30 Won fa na ma di? Si gbɛtɛ naxee mu
nu katama e xa tinxinyi sɔtɔ Ala ya i, e
tan bara fa a sɔtɔ danxaniya saabui ra,
31 kɔnɔ Isirayila ɲama naxan nu
katama e xa sɛriyɛ rabatu alako e xa
tinxinyi sɔtɔ Ala ya i, e tan mu nɔ na
sɛriyɛ rabatude.
32 Munfe ra? Barima e mu bira tinxinyi
fɔxɔ ra danxaniya saabui ra, e ɲɔxɔ a ma
a e nɔma a sɔtɔde e xa kɛwalie saabui ra.
E bara e sanyi radin gɛmɛ ra naxan xili
falama, «mixi rabira gɛmɛ».
33 Alɔ a sɛbɛxi Kitaabui kui ki naxɛ,
«Wo a mato, n bara gɛmɛ dɔxɔ Siyoni,
mixie e san nadinma naxan na,
gɛmɛ naxan mixie rabirama.
Kɔnɔ naxan yo danxaniya a ma, na kanyi
mu yaagima.»

10

Isirayila tinxinyi naxan sɔtɔma danxaniya saabui ra

1 N ngaxakerenyie, n bɔɲɛ waxɔnfe
birin na naxan na, Yuwifie xa kisi sɔtɔ.
N ma Ala maxandi nan na ki e bɛ.
2 N na e seede ra, a e sɛnbɛ saxi Ala xa
fee kui, kɔnɔ na mu kelixi lɔnni xa ma.
3 E to mu a kolon Ala mixi matinxinma
a ya i ki naxɛ, e naxa kata e xa e yɛtɛ kan
matinxin. Na kui, e mu e yɛtɛ magoro Ala
bɛ a tan xa tinxinyi fi e ma.
4 Ala xa Mixi Sugandixi bara gɛ Munsa
xa sɛriyɛ rakamalide, alako naxan yo na
danxaniya a ma, na kanyi xa tinxinyi sɔtɔ.
5 Annabi Munsa to nu tinxinyi xa fe
masenfe naxan sɔtɔma sɛriyɛ rabatufe
ma, a yi nan sɛbɛ Kitaabui kui, «Mixi
naxan yi sɛriyɛ rabatuma a simaya
sɔtɔma nɛ a saabui ra.»
6 Kɔnɔ a to nu tinxinyi xa fe masenfe
naxan sɔtɔma danxaniya saabui ra, a yi
nan sɛbɛ,
«I naxa i yɛtɛ maxɔrin,
‹Nde tema koore?›»
Ala xa Mixi Sugandixi mu goroxi xɛ keli
koore ma?
7 «Xa na mu a ra i i yɛtɛ maxɔrin,
‹Nde goroma bɔxi bun?›»
Ala xa Mixi Sugandixi mu kelixi faxamixie xa tagi?
8 Kitaabui munse masenxi?
«Ala xa masenyi makɔrɛ i ra.
A na i dɛ kiri ma,
a na i bɔɲɛ fan ma.»
Na masenyi findixi danxaniya masenyi
nan na muxu naxan kawandife:
9 A i na a fala i dɛ ra a Marigi nan na Isa
ra, i man naxa la a ra i bɔɲɛ kui a Ala bara
a rakeli faxamixie tagi, i kisima nɛ.
10 Mixi danxaniyama yi masenyi ma a
bɔɲɛ nan kui, a tinxinyi sɔtɔ Ala ya i. A
na la a ra, a a falama a dɛ nan na, a kisi
sɔtɔ.
11 Kitaabui a masenxi, «Mixi yo danxaniya a ma, a kanyi mu yaagima.»
12 Tagi rasa yo mu na Yuwifie nun si
gbɛtɛe tagi. Marigi keren nan na e birin
bɛ, a man mixi birin kima ki fanyi ra
naxee na a xili.
13 Alɔ Kitaabui a masenxi ki naxɛ, «Naxan
yo na Alatala xili, na kanyi kisima nɛ.»
14 Kɔnɔ na kui, e nɔma a xilide di xa e
mu danxaniyaxi a ma? E fa danxaniyama
a ma di xa e mu nu a xa fe mɛ? E fa a xa
fe mɛma di xa mixi yo mu e kawandima?
15 Na kawandi fan tima e bɛ di xa mixie
mu xɛɛxi na fe ma? A sɛbɛxi, «Xɛɛrae,
naxee fama xibaaru fanyi ra, e fafe fan ki
fanyi!»
16 Kɔnɔ birin xa mu yi xibaaru fanyi
suxuxi, barima Annabi Esayi a masen nɛ,
«Marigi, nde laxi muxu xa masenyi ra?»
17 Na kui, mixie danxaniyama nɛ e to
bara Ala xa masenyi ramɛ. E Ala xa
masenyi ramɛma a xa Mixi Sugandixi xa
masenyi nan saabui ra.
18 Kɔnɔ n xa maxɔrinyi ti, e mu yi
masenyi ramɛxi xɛ? Iyo xɛ, barima
Kitaabui naxɛ,
«E xui bara mini duniɲa birin ma,
e xa masenyi bara siga han duniɲa
dande.»
19 N man xa maxɔrinyi ti, Isirayila ɲama
mu masenyi fahaamuxi xɛ? Yaabi fɔlɛ ra,
Ala yi nan masen Annabi Munsa saabui
ra,
«N a niyama nɛ wo mixie tɔɔnɛ
naxee ɲan mu findixi si yati ra.
N a niyama nɛ wo bɔɲɛ xa te si fahaamutare ma.»
20 Annabi Esayi fan naxa xɛɛra iba limaniya ra Ala to yi masenyi fi a ma,
«Mixie bara n to naxee mu nu n fenma.
N bara n yɛtɛ masen mixie bɛ naxee mu
nu n maxɔrinma sese ma.»

21 Kɔnɔ Isirayila xa fe ra, a naxɛ,
«Keli sogetede ma han sogegorode,
n bɛlɛxɛe italaxi yi ɲama bɛ,
naxan n xui matandima,
naxan tondima n bɛ.»

11

Ala mu mɛɛxi Isirayila ra

1 Na kui, n xa maxɔrinyi ti, Ala mɛɛxi nɛ a xa ɲama ra? Astɔfulahi! N tan yɛtɛ findixi Isirayilaka nan na, Iburahima xa mamadi, kelife Bunyamin bɔnsɔɛ.

2 Ala mu mɛɛxi a xa ɲama ra a bara naxan sugandi nu. Wo mu a kolon Kitaabui naxan masenxi Annabi Eliya xa fe ra, a to a xui rasiga Ala ma Isirayila xili ma?

3 A naxɛ, «Marigi, e bara i xa namiɲɔnmɛe faxa, e bara i xa sɛrɛxɛbadee rabira. N keren peti nan fa luxi, e katafe e xa n tan fan faxa.»

4 Ala fa a yaabi di? A naxɛ, «N bara mixi wulu solofere ragata n yɛtɛ bɛ naxee mu nu e xinbi sin Baali kuye bɛ.»

5 A man na na ki nɛ yakɔsi. Ala xa ɲama dɔnxɔɛ luxi, a bara naxee sugandi a xa hinnɛ saabui ra.

6 Kɔnɔ xa a bara e sugandi hinnɛ saabui ra, kɛwali saabui xa mu a ra sɔnɔn, xa na mu Ala xa hinnɛ mu findima hinnɛ yati yati ra nu.

7 Won fa na ma di? Isirayila nu naxan fenfe a mu a sɔtɔ, kɔnɔ Ala nu bara naxee sugandi, nee tan bara a sɔtɔ. A dɔnxɔɛe tan bɔɲɛe naxa balan.

8 A sɛbɛxi,
«Ala naxa e xaxili dɔnxu,
a a niya e yae mu se to,
e tulie mu fe mɛ,
han yi to lɔxɔɛ.»

9 Annabi Dawuda fan naxa a masen,
«E xa xulunyie xa findi gantanyi ra e bɛ,
yɛlɛ naxan e suxuma,
gɛmɛ naxan e rabirama.
Na xa findi e xa wali sare ra.

10 E ya xa rafɔɔrɔ, e xa dɔnxu.
E xa kunkurun e xa tɔɔrɛ bun ma waxati birin.»

11 Na kui, n man xa maxɔrinyi ti, Isirayilakae to bara tantan, e bira, e mu nɔma rakelide sɔnɔn? Astɔfulahi! Kɔnɔ e xa tantanyi bara a niya si gbɛtɛe birin xa nɔ kisi sɔtɔde, alako na kisi xɔli xa Isirayilakae fan suxu.

12 A di, xa e xa tantanyi findixi hɛɛri xungbe nan na duniɲa bɛ, a findi barakɛ ra si gbɛtɛe fan bɛ, e xa fe na rakamali, hɛɛri nun barakɛ xun mu masama xɛ ki fanyi?

13 N xa fa wɔyɛn wo bɛ, wo tan naxee mu findixi Isirayilakae ra. N to findixi xɛɛra ra wo tan si gbɛtɛe bɛ, n sɛɛwama nɛ n ma wali ra, n a matɔxɔ,

14 alako tɛmunde na xa a niya n boore Yuwifie xa mila n ma masenyi ma, ndee xa nɔ kiside e ya ma.

15 Ala a kobe sofe e ra, xa na bara a niya lanyi xa so Ala nun duniɲa tagi, a di, Ala e ragbilenfe a yɛtɛ ma, na mu luma xɛ alɔ mixi na rakeli faxamixie ya ma?

16 Xa sansi xɔri xun singe bara fi Ala ma, a dɔnxɔɛ birin bara findi a gbe ra. Xa wuri bili sanke bara fi Ala ma, a salonyie fan bara findi a gbe ra.

17 A luxi nɛ alɔ oliwi bili salonyi ndee na xaba a bili ma alako wula oliwi salonyie xa dafu na xabade ra. I tan misaalixi na wula oliwi salonyi nan na, naxan baloma na oliwi bili saabui ra, i dafuxi naxan na.

18 Na kui, i naxa i yɛtɛ igbo na salonyi xabaxie ma. Beenun i xa i yɛtɛ igbo, i maɲɔxun sinden, a i tan xa mu wuri bili sanke rabaloxi. Wuri bili sanke nan i tan nabaloxi.

19 Kɔnɔ i fama nɛ a falade, «Wuri salonyie xabaxi nɛ alako n tan xa dafu e xabade ra.»

20 Nɔndi na a ra. E xaba e xa danxaniyatareɲa nan ma, i fan dafuxi naa i xa danxaniya nan ma fe ra. Kɔnɔ i naxa i yɛtɛ igbo. I ɲan xa gaaxu,

21 barima xa Ala mu oliwi bili fanyi salon singee lu na, a mu i fan luma na de!

22 Na kui, i ɲɔxɔ sa a xɔn ma a Ala xa fanyi gbo, kɔnɔ a xa fe man maxɔrɔxɔ. A xa fe maxɔrɔxɔ mixie nan ma naxee bara a xa kira bɛɲin, kɔnɔ a xa fanyi gbo i tan bɛ xa i luma a xa fanyi kira xɔn ma. Xa na mu a ra a i fan ma fe rabama nɛ alɔ a na oliwi salonyi xa fe raba ki naxɛ.

23 Yuwifie fan, xa e e xa danxaniyatareɲa bɛɲin, e man fama dafude wuri bili ra, e xaba naxan ma, barima Ala

sɛnbɛ gbo. A tan nɔma e ragbilende e lude fori.
24 I tan nu findixi wula oliwi salonyi nan
na, naxan xabaxi a dafu oliwi bili gbɛtɛ
ma, wo nun naxan keren mu a ra. Xa Ala
bara na raba i bɛ, a mu taganma oliwi bili
fanyi salonyi ragbilende a lude fori, a a
dafu na oliwi bili fanyi ma, e nun naxan
keren a ra.
25 N ngaxakerenyie, n waxi nɛ wo xa
yi gundo kolon, alako wo naxa wo yɛtɛ
maɲɔxun lɔnnilae ra. Isirayilakae bɔɲɛ
balanxi nɛ sinden, han beenun si gbɛtɛ
danxaniyatɔɛe kɔnti xa kamali.
26 Na kui, Isirayila birin fama nɛ raki-
side, alɔ a sɛbɛxi ki naxɛ:
«Mixi xunsarama fama nɛ keli Siyoni,
a Yaxuba bɔnsɔɛ ba Ala kolontareya fɔxɔ
ra.
27 Saatɛ nan na ki n naxan tongoma e bɛ,
n na e xa yunubie xafari lɔxɔ naxɛ.»
28 Yuwifie to tondixi Ala xa Xibaaru
Fanyi ra, e findixi Ala yaxuie ra wo tan
nan ma munafanyi xa fe ra. Kɔnɔ Ala to
e sugandi a yɛtɛ bɛ, a e xanuxi e benbae
nan ma fe ra,
29 barima xa Ala bara a ɲanige a xa mixi
ndee xili, a xa e baraka, na fe mu kanama
feo!
30 Singe ra nu wo nu findixi Ala
matandilae nan na, kɔnɔ yakɔsi wo hinnɛ
sɔtɔxi Yuwifie nan ma Ala matandi saabui
ra.
31 E tan bara fa findi Ala matandilae
ra alako wo tan xa hinnɛ sɔtɔ Ala yi, na
xanbi, a man xa hinnɛ e fan na.
32 Na kui, Ala bara adama birin lu
tinxintareya xa nɔɛ bun ma alako a xa
hinnɛ e birin na.

Ala batui

33 Ee! Danyi mu na Ala xa munafanyi ma!
A xaxili nun a xa fahaamui tilinyi dan mu
na!
A xa natɛ tongoxi kui mu kolonma,
a ɲɛrɛ ki mu fahaamuma!
34 Nde Marigi xa maɲɔxunyi kolon?
Nde nɔma a raside?
35 Nde bara a doni,
a naxan xa doni ragbilenma a ma?
36 Se birin kelixi a tan nan ma,
se birin baloxi a tan nan saabui ra,
a se birin daaxi a yɛtɛ nan bɛ.
Tantui na a bɛ abadan! Amina.

12

Ala xa ɲama ɲɛrɛ ki

1 Na kui, n ngaxakerenyie, Ala to bara
hinnɛ wo ra, n bara wo maxandi wo
xa wo yɛtɛ ba sɛrɛxɛ ra Ala bɛ, sɛrɛxɛ
sɛniyɛnxi naxan bama a ɲiɲɛ ra, naxan
nafanxi Ala ma. Na nan findima wo xa
batui xɔri ra.
2 Wo naxa wo ɲɛrɛ yi duniɲa mixie ɲɛrɛ
ki ma. Wo xa a lu Ala xa wo ɲɛrɛ ki fori
masara, a bɔɲɛ nɛɛnɛ nun xaxili nɛɛnɛ fi
wo ma. Na kui, wo nɔma nɛ Ala waxɔnfe
fanyi kolonde, naxan a kɛnɛnxi, naxan
kamalixi.
3 Ala to hinnɛ n na, a n findi a xa xɛɛra
ra, n xa wo rasi: Wo naxa wo yɛtɛ sa
yire, wo xa fe mu dɛnnaxande lixi. Wo
naxa wo yɛtɛ igbo, wo xa wo yɛtɛ mato
danxaniya xasabi nan ma, Ala bara naxan
fi kankan ma.
4 Fate keren nan na kankan bɛ, kɔnɔ
na fate salonsee wuya. Fate salonse birin
nun a gbe wali.
5 Won fan na na ki nɛ. Hali won to
wuyaxi, won birin bara findi fate keren
na Ala xa Mixi Sugandixi saabui ra. Won
luxi nɛ alɔ fate salonsee naxee fatuxi Isa
fate ra won man fatu won bore ra, won
birin findi fate keren na.
6 Ala won kima kie ra naxee dɔxɔ wuya.
A na rabama a xa hinnɛ bɛrɛ nan ma a
bara naxan ɲanige kankan bɛ. Xa a mixi
nde kixi a xa nɔ wɔyɛnde Ala xili ra, na
kanyi xa wɔyɛn Ala xili ra a xa danxaniya
xasabi ma.
7 Xa a nde kixi mixi mali wali nan na,
na kanyi xa mixie mali. Xa a nde kixi mixi
kawandife nan na, na kanyi xa kawandi
ti.
8 Xa a nde kixi mixi ralimaniyafe nan
na, na kanyi xa mixie ralimaniya. Xa a
nde findi mixi ra naxan ki tima, na kanyi
xa mixie ki a fanyi ra. Xa a nde findi
yarerati ra, a kanyi xa na raba a ki ma. Xa
a nde findi tɔɔrɔmixie malima ra, a kanyi
xa na raba sɛɛwɛ ra.
9 Wo xa mixie xanu bɔɲɛ fiixɛ ra. Wo xa
fe kobi xɔn, wo xa fe fanyi suxu wo sɛnbɛ
birin na.
10 Wo xa wo bore xanu ngaxakerenya
xanunteya nan na. Wo xa wo bore binya
dangife wo yɛtɛ ra.

11 Wo tun naxa raxɔnɔ, wo xa wo
tunnabɛxi. Wo xa wakili wo bɔɲɛ birin
na. Wo xa wali wo Marigi bɛ.
12 Wo xa sɛɛwa fe ma wo xaxili tixi
naxan na. Wo xa duluxɔtɔ wo xa tɔɔrɛ
kui. Wo naxa tagan Ala maxandide.
13 Wo xa sɛniyɛntɔɛe mali e xa tɔɔrɛ
kui. Wo xa xɔɲɛe rasɛnɛ.
14 Wo xa Ala maxandi mixie bɛ naxee
wo ɲaxankatama. Wo xa duba e bɛ, wo
naxa e danka.
15 Wo xa sɛɛwa booree xa sɛɛwɛ, wo xa
sunnun boore xa sunnunyi.
16 Wo xa lan wo bore ma. Wo naxa wo
yɛtɛ igbo, yɛtɛ magore nan xa rafan wo
ma. Wo naxa wo yɛtɛ maɲɔxun lɔnnilae
ra.
17 Wo naxa fe kobi ɲɔxɔ fe kobi ra. Wo
xa kata mixie xa wo kolon fe fanyi rabae
nan na.
18 Wo xa wo nɔ fe birin naba alako lanyi
xa lu wo nun mixi birin tagi.
19 N xanuntenyie, wo naxa wo gbeɲɔxɔ
wo yɛtɛ ra, wo xa na lu Ala ma, barima a
sɛbɛxi Kitaabui kui,
«Ala naxɛ, n tan nan wo gbeɲɔxɔma,
n tan nan fe kobi ragbilenma a rabama
ma.»
20 A man sɛbɛxi,
«Xa kaamɛ na i yaxui ma, i xa a ki donse
ra.
Xa ye xɔli na a ma, i xa a ki ye ra.
Na kui a luxi nɛ alɔ i na tɛ wolee ibaganfe
a xunyi ma.»
21 Wo naxa tin fe kobi xa nɔ wo ra, wo tan
nan xa fe kobi nɔ, fe fanyi raba ra.

13

Ala waxɔnfe

1 Birin xa a yɛtɛ magoro a xa mangɛe
bɛ, barima mangɛya birin kelima Ala nan
ma, a na a ragiri naxan ma.
2 Na nan a ra, mixi naxan na mangɛ
matandi, na kanyi Ala nan xa yaamari
matandixi. A fama nɛ a xa na wali kobi
sare sɔtɔde.
3 Wali fanyi rabae mu gaaxuma mangɛe
ya ra, wali kobi rabae nan gaaxuma e ya
ra. Xa i mu wama i xa gaaxu mangɛ ya
ra, i xa lu kira fanyi nan xɔn ma. Na kui,
mangɛ fama nɛ i matɔxɔde,
4 barima mangɛ walima Ala nan bɛ wo
xa munafanyi xa fe ra. Kɔnɔ xa i fe
kobi raba, a lanma i xa gaaxu, barima
santidɛgɛma mu na mangɛ yi fufafu xa ra.
A to na Ala xa wali nan na, a Ala xa xɔnɛ
nan masenma fe kobi rabae xili ma.
5 Na nan a toxi, fo wo xa wo yɛtɛ
magoro nɛ mangɛe bɛ. Wo na rabama na
ɲaxankatɛ xa fe gaaxui ma, a nun man
wo bɔɲɛ nan yati wama wo xa a raba na
ki.
6 Wo lan wo xa duuti fi na nan ma,
barima duuti maxilie fan na Ala xa yaa-
mari nan na.
7 Wo kankan gbe so a yi, a lan a xa
naxan sɔtɔ. Wo duuti so duuti maxilie yi,
wo wo magoro mixie bɛ wo lanma wo xa
wo magoro naxee bɛ, wo mixie binya wo
lan wo xa naxee binya.
8 Mixi yo xa doni naxa lu wo ma, wo
xa xanunteya nan lan a xa lu wo bore bɛ,
barima naxan na a boore maxanu, a bara
sɛriyɛ rakamali.
9 Ala xa yaamarie alɔ, «I naxa yɛnɛ
raba, i naxa mixi faxa, i naxa muɲɛ ti, i
naxa mila,» a nun yaamari gbɛtɛe birin,
nee malanxi findixi masenyi keren nan
na: I xa i boore xanu alɔ i yɛtɛ yati.
10 I na i boore xanu, i mu fefe kobi
niyama a ra. Na na a ra, i boore xanufe
findixi Ala xa sɛriyɛ birin nabatufe nan
na.
11 Na fe birin kui, wo a kolon won na
waxati naxɛ. Xunu tɛmui bara a li xi
xɔli ma, kisi bara makɔrɛ won na dangi
waxati ra won danxaniyaxi tɛmui naxɛ.
12 Kɔɛ bara masiga, a gbe mu luxi kuye
xa iba. Won xa Sentanɛ xa dimi walie
bɛɲin, won fa Ala xa naiyalanyi ma, won
xa a xa geresosee tongo.
13 Won xa ɲɛrɛ tinxinyi kui alɔ a lanma
won xa ɲɛrɛ ki naxɛ Ala xa naiyalanyi kui.
Won naxa siga xulun ɲaaxi, won naxa
siisi, won naxa yɛnɛ nun langoeɲa raba,
won xa gere nun tɔɔnɛ lu na.
14 Wo xa Ala xa Mixi Sugandixi Isa xa
fe nan suxu, wo naxa bira wo fate bɛndɛ
waxɔnfe fɔxɔ ra.

14

1 Wo xa danxaniyatɔɛ rasɛnɛ hali a xa
danxaniya mu tilin. Wo naxa a rakiiti a
xa maɲɔxunyi birin xa fe ra.

2 Mixi nde nɔma lade a ra, a donse birin
radaxaxi a bɛ, kɔnɔ mixi gbɛtɛ naxan xa
danxaniya mu tilin, a nɔma lade a ra a
sansi bogi gbansan nan nadaxaxi a bɛ.
3 Mixi naxan donse mɔɔli birin donma,
na mu lan a xa a boore raŋaaxu naxan
tondima donse nde donfe ra. Mixi naxan
mu sube donma, na kanyi fan mu lan a
xa a boore makiiti naxan sube donma,
barima Ala na kanyi fan nasɛnɛma nɛ.
4 Nde i findixi kiitisa ra mixi gbɛtɛ xa
konyi xun ma? A na ti a marigi ya i a
xa wali xa fe ra, a xan ba, a mu xan ba,
na na a tan nun a marigi nan tagi. Anun,
a xanma nɛ, barima Marigi Ala nɔma a
raxande.
5 Mixi nde nɔma lade a ra a lɔxɔɛe tide
gbo e boore bɛ, kɔnɔ mixi gbɛtɛ tan bɛ,
lɔxɔɛ birin lan. Kankan laxi naxan na, a
xa la a ra a bɔŋɛ nan yati ma.
6 Naxan laxi a ra a lɔxɔɛe tide gbo e
boore bɛ, na kanyi laxi a ra Marigi nan bɛ.
Naxan donse mɔɔli birin donma, a kanyi
a rabama Marigi nan bɛ, barima a tantui
rasigama Ala ma a xa baloe xa fe ra. Mixi
naxan mu donse nde donma, na kanyi fan
na rabama Marigi nan bɛ, barima a fan
tantui rasigama Ala ma.
7 Mixi yo gbe mu a yɛtɛ ra, keli yi
duniŋa, han laaxira.
8 Xa won balo, xa won faxa, na birin
nabama Marigi nan bɛ. Xa won baloxi, xa
won faxaxi, won findixi Marigi gbe nan
na,
9 barima Ala xa Mixi Sugandixi faxa nɛ,
a man keli faxɛ ma, alako a xa findi mixi
faxaxie nun a baloxie Marigi ra.
10 Munfe ra i tan fa i boore makiitima?
Munfe ra i a raŋaaxuma? Won birin mu
fama tide xɛ Ala ya i kiiti lɔxɔɛ?
11 A sɛbɛxi Kitaabui kui,
Marigi naxɛ, «N xa nɔndi masen wo bɛ.
Birin fama nɛ e xinbi sinde n bɛ.
Adamadi dɛ birin fama a masende, a n
tan nan na Ala ra.»
12 Kankan fama nɛ a xa wali dɛntɛgɛde
Ala bɛ.
13 Na kui, won naxa won bore makiiti.
Won xa fe birin nan naba alako won naxa
won ngaxakerenyi ratantan.
14 N to danxaniyaxi Marigi Isa ma, n a
kolon, n man laxi a ra, a donse yo mu
na naxan findixi donse sɛniyɛntare ra.
Kɔnɔ xa i xaxili bara siikɛ donse nde xa
sɛniyɛntareŋa ma, na bara findi i bɛ se
sɛniyɛntare ra.
15 Xa a sa li i donse nde donma naxan
i ngaxakerenyi tɔɔrɔma, i mu ɲɛrɛfe
xanunteya xa ma. I xa donse xa fe naxa
a niya i ngaxakerenyi xa gan kisi ra, Ala
xa Mixi Sugandixi faxa naxan ma fe ra.
16 Na kui, a mu lan mixie xa fe kobi fala
se nde xa fe ra, naxan findixi a fanyi ra
wo bɛ.
17 Ala xa mangɛya niini mu findixi
donse nun minse fe xa ra. A findixi
tinxinyi nun sɛɛwɛ fe nan na, Ala Xaxili
Sɛniyɛnxi saabui ra.
18 Mixi naxan walima Ala xa Mixi
Sugandixi bɛ yi mɔɔli ra, a rafanma nɛ
Ala ma, a rafan mixie fan ma.
19 Na kui, won xa fe birin naba alako
lanyi xa lu won tagi, won xa won bore xa
danxaniya sɛnbɛ so.
20 I naxa Ala xa wali xun nakana donse
nde xa fe ra. A nɔndi ki ma, donse birin
daxa, kɔnɔ a mu lan mixi yo xa donse nde
don naxan a ngaxakerenyi ratantanma.
21 Hali mixi mu sube yo don, a mu
wɛni yo min, a mu fefe yo raba naxan a
ngaxakerenyi ratantanma, na nan fan.
22 Maŋɔxunyi yo na i bɛ yi xa fe ra, i
xa a lu i nun Ala tagi. Sɛɛwɛ na mixi bɛ
naxan mu a yɛtɛ ratɔnma a xa maŋɔxunyi
saabui ra.
23 Kɔnɔ xa mixi donse nde donma a
siikɛxi naxan ma fe ra, na kanyi bara kiiti
kana a yɛtɛ bɛ, barima a bara fe raba a
mu laxi naxan na. Mixi mu laxi fe naxan
na, na tan bara findi yunubi fe ra a bɛ.

15

Danxaniyatɔɛe malife

1 Won tan naxee xa danxaniya tilin, a
lanma won xa diŋɛ mixie bɛ naxee xa
danxaniya mu tilin. Won naxa won yɛtɛ
waxɔnfe gbansan xa fen.
2 Kankan xa a boore nan xa hɛɛri fen,
naxan nɔma a malide a xa danxaniya xun
xa masa.
3 Ala xa Mixi Sugandixi mu a yɛtɛ
waxɔnfe xa fen. A a fala nɛ alɔ a sɛbɛxi
Kitaabui kui ki naxɛ,
«Konbie naxee ilanxi i ra,
nee n tan nan lixi.»

4 Fe naxan birin sɛbɛxi Kitaabui kui
waxati dangixi, e sɛbɛxi nɛ alako won xa
fahaamui sɔtɔ, won xa won tunnabɛxi,
won xa limaniya, alako xaxili tide xa lu
won bɛ.
5 Ala, a tan naxan tunnabɛxiya nun li-
maniya fima, a xa lanyi raso wo tagi alɔ a
xa Mixi Sugandixi Isa a masenxi wo bɛ ki
naxɛ,
6 alako wo xa Ala matɔxɔ xaxili nun xui
keren na, a tan naxan findixi a xa Mixi
Sugandixi nun won Marigi Isa Baba ra.
7 Na kui, wo xa wo bore rasɛnɛ alɔ
Ala xa Mixi Sugandixi wo rasɛnɛ ki naxɛ,
alako Ala xa matɔxɔɛ sɔtɔ.
8 N xa a fala wo bɛ, Ala xa Mixi
Sugandixi wali nɛ Yuwifie bɛ alako a xa
a masen a Ala na a xui xanbi ra a to bara
a xa laayidie rakamali a naxee tongo e
benbae bɛ.
9 Si gbɛtɛe fan Ala matɔxɔma a xa hinnɛ
xa fe ra, alɔ a sɛbɛxi Kitaabui kui ki naxɛ,
«Na nan a ra n i matɔxɔma si birin tagi,
n bɛɛti bama nɛ i xili xa binyɛ bun ma.»
10 A man sɛbɛxi,
«Si gbɛtɛe, wo nun Ala xa ɲama xa
sɛɛwa.»
11 A man sɛbɛxi,
«Wo tan ɲamanɛe birin,
wo Marigi matɔxɔ,
si birin xa a tantu.»
12 Annabi Esayi man naxa a masen,
«Yisayi xa di fama nɛ.
A findima nɛ mangɛ ra si birin xun ma,
e fan e xaxili tima nɛ a ra.»
13 Ala, a tan naxan xaxili tide fima, a xa
wo rafe sɛɛwɛ nun bɔɲɛsa ra danxaniya
kui a mɔɔli birin na. Na kui, xaxili tide
luma nɛ wo bɛ tɛmui birin, Ala Xaxili
Sɛniyɛnxi xa sɛnbɛ saabui ra.

Pɔlu xa wali

14 N ngaxakerenyie, n tan a kolon wo
bɔɲɛ fan, wo bara lɔnni sɔtɔ a fanyi ra,
wo fata wo bore raside.
15 Kɔnɔ n to sɛbɛli tixi wo ma, n ma
masenyi ndee findixi masenyi xɔrɔxɔɛe
nan na alako n xa wo ratu, barima Ala
to hinnɛxi n na,
16 a bara n findi a xa Mixi Sugandixi Isa
xa walikɛ ra sigafe ra si gbɛtɛe ma. Na
kui, n sɛrɛxɛdubɛ wali nan nabama n to
Ala xa xibaaru fanyi kawandima si gbɛtɛe
bɛ, alako Ala Xaxili Sɛniyɛnxi xa e findi
sɛrɛxɛ sɛniyɛnxi ra naxan Ala kɛnɛnma.
17 Na birin kui, n nun Ala xa Mixi
Sugandixi Isa to a ra, n nɔma sɛɛwade n
ma wali ra Ala bɛ,
18 barima n mu suusama fefe xa fe
falade fo Ala xa Mixi Sugandixi bara
naxan naba n saabui ra, alako si gbɛtɛe
xa Ala xui rabatu. A bara na raba n ma
masenyie nun n ma kɛwalie saabui ra,
19 kaabanakoe nun tɔnxumae xa
sɛnbɛ saabui ra, a nun Ala Xaxili
Sɛniyɛnxi sɛnbɛ saabui ra. Na kui, kelife
Darisalamu han a sa dɔxɔ Iliri ra, n bara
Ala xa Mixi Sugandixi xa xibaaru fanyi
rayensen yɛ.
20 Na birin kui, n kataxi nɛ n xa mixie
kawandi Isa xa xibaaru fanyi ra naxee mu
Ala xa Mixi Sugandixi kolon. N mu wa na
rabafe kawandila gbɛtɛ dangi fɔxi.
21 Alɔ a sɛbɛxi Kitaabui kui ki naxɛ,
«A xa fe singe mu nu fala naxee bɛ,
e fama nɛ a kolonde.
Mixi naxee singe mu nu a xa fe mɛ,
e fama nɛ a fahaamude.»
22 Yi wali nan a niyaxi n mu nɔxi sigade
wo yire.
23 Yakɔsi n ma wali bara ɲɔn yi bɔxie
ma. N nu bara wa sigafe wo yire kabi ɲɛ
wuyaxi.
24 A xɔli n ma n xa dangi wo yire n na
kira suxu sigafe ra Sipanyi bɔxi ma. Won
xa lu yire keren waxati nde ma alako n
xa ɲɛlɛxin wo tofe ra, a xɔli n ma wo xa
n mali sigafe ra Sipanyi.
25 Yakɔsi n na sigafe Darisalamu
sɛniyɛntɔɛe malide,
26 barima danxaniyatɔɛ ɲamae naxee
na Masedon nun Akayi bɔxi ma, e a
ɲanige nɛ e xa e harige nde malan, e xa a
rasanba Darisalamu misikiinɛe ma naxee
na na sɛniyɛntɔɛe ya ma.
27 E tan nan a ɲanigexi. Anun, a lanma
e xa na natɛ tongo barima Yuwifie to findi
saabui ra e tan si gbɛtɛe bɛ Ala xa fee kui,
a lan nɛ e fan xa Yuwifie mali baloe fe ra.
28 Na kui, n na gɛ na wali ra, n yi
kɔbiri so e yi danxaniyatɔɛe bara naxan
nasanba, n dangima wo yire sigafe ra
Sipanyi bɔxi ma.

29 N a kolon n to sigafe wo yire, na findima Ala xa Mixi Sugandixi xa barakɛ nan na wo bɛ.
30 N ngaxakerenyie, n bara wo mayandi won Marigi Isa Ala xa Mixi Sugandixi xa fe ra, a nun xanunteya xa fe ra naxan kelima Ala Xaxili Sɛniyɛnxi ma, wo xa n mali, wo xa wakili n bɛ Ala maxandi kui.
31 Wo Ala maxandi n bɛ a xa n natanga Yudaya danxaniyataree ma, a nun man, Darisalamu sɛniyɛntɔɛe xa ɲɛlɛxin e malise ra n sigafe naxan na e xɔn.
32 Na kui, xa Ala tin, n wo yire lima sɛɛwɛ kui, won nɔ won bore sɛnbɛ sode.
33 Ala, a tan naxan bɔɲɛsa fima, a xa lu wo birin sɛɛti ma. Amina.

16

Xɛɛbui

1 N bara wa won ngaxakerenyi ginɛma Fowebe masenfe wo bɛ, naxan danxaniyatɔɛ ɲama malima Senxereya taa kui.
2 Wo xa a rasɛnɛ Isayanka ki ma, alɔ a lanma sɛniyɛntɔɛe xa a raba ki naxɛ. Xa a hayi na se nde ma, wo xa a mali, barima a fan bara n tan nun mixi gbegbe mali.
3 Wo xa Pirisila nun Akila xɛɛbu n bɛ, n waliboore Ala xa Mixi Sugandixi Isa xa fe kui.
4 E fe birin naba nɛ e xa n nii ratanga beenun e xa e yɛtɛ ratanga. Bafe n tan na, si gbɛtɛe danxaniyatɔɛ ɲamae birin e tantuma na fe ma.
5 Wo man xa danxaniyatɔɛ ɲama xɛɛbu naxan e malanma e xɔnyi.

Wo xa n xanuntenyi Epeneto xɛɛbu n bɛ. A tan nan singe danxaniya Ala xa Mixi Sugandixi ma Asi bɔxi ma.
6 Wo xa Mariyama xɛɛbu n bɛ, naxan bara wali wo ya ma ki fanyi.
7 Wo xa n boore Yuwifie Andironiku nun Yuniya xɛɛbu, muxu nun naxee bara sa geeli. Ala xa xɛɛrae nan e ra, naxee bara kolon a fanyi ra, naxee singe danxaniya n bɛ Ala xa Mixi Sugandixi ma.
8 Wo xa Anpiliyatu xɛɛbu n bɛ, n xanuntenyi Marigi fɔxɔ ra.
9 Wo xa muxu waliboore Urubano nun n xanuntenyi Sitaxusi xɛɛbu.
10 Wo xa Apɛlɛsi xɛɛbu, naxan bara a xa danxaniya masen Ala xa Mixi Sugandixi ma. Wo xa Arisitobulo xa mixie xɛɛbu n bɛ.
11 Wo xa n boore Yuwifi Herodiyon xɛɛbu n bɛ. Wo xa Narisiso xa mixie xɛɛbu n bɛ, naxee danxaniyaxi Marigi ma.
12 Wo xa Tirifena nun Tirifosa xɛɛbu n bɛ. Ginɛe naxee e ra, e walima Marigi bɛ. Wo xa n xanuntenyi Peresidi xɛɛbu. A fan bara wali Marigi bɛ ki fanyi.
13 Wo Rufu xɛɛbu, naxan sugandixi Marigi xa fe kui. Wo a nga fan xɛɛbu n bɛ, naxan bara lu n bɛ alɔ n fan nga.
14 Wo xa Asinkirito, Felegon, Heremɛsi, Patiroba, nun Heremasi xɛɛbu n bɛ, a nun ngaxakerenyie birin naxee na e xɔnyi.
15 Wo xa Filologo, Yuli, Nerewu nun a maaginɛ xɛɛbu, a nun Olimipa nun sɛniyɛntɔɛ birin naxee na e xɔnyi.
16 Wo xa wo bore xɛɛbu sunbui sɛniyɛnxi ra. Ala xa Mixi Sugandixi xa danxaniyatɔɛ ɲamae birin wo xɛɛbu.
17 N ngaxakerenyie, n xa wo rasi, wo xa wo yɛtɛ ratanga mixie ma, naxee lanyi kanama wo tagi, e nu fa mixi ratantan xaranyi ma wo bara naxan sɔtɔ. Wo xa wo makuya e ra.
18 Na mixi mɔɔlie mu walima won Marigi Ala xa Mixi Sugandixi xa bɛ. E birama e yɛtɛ furi nan fɔxɔ ra, e nu fa lɔnnitaree madaxu wɔyɛn ɲɔxunmɛe nun matɔxɔɛ ra.
19 Mixi birin a kolon a wo Ala xui rabatuma. N ɲɛlɛxinxi wo ra, kɔnɔ a xɔli n ma wo xa fahaamui sɔtɔ fe fanyi ma, wo naxa wo manɔxɔ fe kobi ra.
20 Ala, a tan naxan bɔɲɛsa fima, a gbe mu luxi a xa Sentanɛ ibutuxun wo sanyi bun. Won Marigi Isa xa hinnɛ wo ra.
21 N waliboore Timote wo xɛɛbu, a nun Lususi, Yason, nun Sosipateri, n boore Yuwifie.
22 N tan Teritiyo naxan bara yi bataaxɛ sɛbɛ, n fan bara wo xɛɛbu Marigi xili ra.
23-24 Gayu fan wo xɛɛbu, naxan findixi n tan nun danxaniyatɔɛ ɲama birin yatigi ra. Erasito, naxan findixi taa naafuli ragatama ra, a fan wo xɛɛbu, a nun won ngaxakerenyi Karatusi.
25 Matɔxɔɛ na Ala bɛ, naxan nɔma wo sɛnbɛ sode danxaniya kui, alɔ n Marigi Isa xa xibaaru fanyi naxan kawandima a masenxi ki naxɛ. Na xibaaru fanyi gundo

fe nan masenma naxan nu ragataxi kabi
tɛmui xɔnnakuye,
26 kɔnɔ naxan bara fa makɛnɛn alako si
birin xa a kolon namiŋɔnmɛe xa sɛbɛlie
saabui ra, Ala naxee yamarixi. Na kui,
birin xa danxaniya Ala ma, Ala naxan na
na, e a xui rabatu.
27 Ala, a tan keren naxan fe birin kolon,
matɔxɔɛ na a bɛ a xa Mixi Sugandixi Isa
saabui ra abadan. Amina!

Ala xa masenyi singe Annabi Pɔlu naxan sɛbɛ Korinti danxaniyatɔɛ ɲama ma

Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Yi Kitaabui findixi Annabi Pɔlu xa bataaxɛ singe nan na danxaniyatɔɛ ɲama bɛ, naxan nu na Korinti taa kui Girɛki bɔxi ma. A nu bara kawandi ti naa a xa biyaasi firin nde kui. Mixi gbegbe naxa danxaniya Isa ma, kɔnɔ e ɲɛrɛ ki mu nu gɛxi fande. Ndee mu nu lanxi e bore ma, ndee nu fe ɲaaxie rabama ginɛe ra, ndee nu wama e yɛtɛ igbofe boore danxaniyatɔɛe ya ma. Na birin findixi yaagi nan na diinɛlae tagi.

Kɔnɔ Annabi Pɔlu bara a kolon a adamadi birin nɔma suxude Sentanɛ xa gantanyi ra. Na nan a toxi a mu tondi Korintikae mafurukude alako e xa danxaniya xa sabati Ala xa kira xɔn. A bara bataaxɛ sɛbɛ e ma, naxan findixi marasi fanyi ra e bɛ. Ala Xaxili Sɛniyɛnxi nu bara na masenyi so a yi ra.

Na na a ra, Annabi Pɔlu xa masenyi findixi Kitaabui yati yati nan na danxaniyatɔɛ birin bɛ. Won nɔma lɔnni gbegbe sɔtɔde na sɛbɛli saabui ra, naxan nɔma won malide Ala xa kira kolonde a fiixɛ ra. Ala xa won mali alako won xa so na xaranyi kui, a fa findi won ma ɲɛrɛ ki ra. Amina.

Ala xa masenyi singe Annabi Pɔlu naxan sɛbɛ Korinti danxaniyatɔɛ ɲama ma

Danxaniyatɔɛe xa lanyi

1 N tan Pɔlu, Ala naxan ɲanigexi a xa findi a xa Mixi Sugandixi Isa xa xɛɛra ra, a nun Sositene, muxu yi bataaxɛ sɛbɛxi wo tan nan ma,

2 Ala xa danxaniyatɔɛ ɲama, naxan na Korinti. Ala xa Mixi Sugandixi Isa bara wo xili wo xa findi Ala gbe ra, wo xa findi sɛniyɛntɔɛe ra. Muxu bara yi sɛbɛ wo ma, a nun mixi birin ma naxee e xaxili tima Ala xa Mixi Sugandixi Isa ra, naxan findixi e tan nun won tan Marigi ra.

3 Won Baba Ala nun a xa Mixi Sugandixi Isa, naxan findixi won Marigi ra, e xa hinnɛ nun bɔɲɛsa fi wo ma.

4 N Ala tantuma tɛmui birin wo xa fe ra, a to hinnɛ wo ra a xa Mixi Sugandixi Isa saabui ra.

5 A bara wo xa fe birin nakamali masenyi nun fahaamui kamalixi ra.

6 Ala xa Mixi Sugandixi xa nɔndi to sabatixi wo ya ma,

7 wo bara Ala xa ki birin sɔtɔ, wo hayi mu na fe gbɛtɛ ma sɔnɔn, beemanu won Marigi Isa fa waxati wo naxan mamɛfe.

8 A sɛnbɛ fima nɛ wo ma han duniɲa raɲɔnyi, alako yunubi yo naxa lu wo ma Ala xa Mixi Sugandixi won Marigi Isa fa tɛmui.

9 Ala na a xui xanbi ra, a tan naxan wo xilixi alako lanyi xa lu wo nun a xa Di tagi, won Marigi Isa, Ala xa Mixi Sugandixi.

10 N ngaxakerenyie, n bara wo rasi won Marigi Isa xili ra, Ala xa Mixi Sugandixi, lanyi xa lu wo tagi. Wo naxa mɛɛ wo bore ra, wo xa lan xaxili nun ɲanige keren ma.

11 N ngaxakerenyie, Xolowe xa mixie bara a fala n bɛ, a lantareya na wo tagi.

12 N bara a mɛ a nde a falama, «N tan biraxi Pɔlu nan fɔxɔ ra,» nde fan a falama, «N tan biraxi Apolosi nan fɔxɔ ra,» nde a falama, «N tan biraxi Kefasi nan fɔxɔ ra,» a nde fan a falama, «N tan biraxi Ala xa Mixi Sugandixi nan fɔxɔ ra.»

13 Ala xa Mixi Sugandixi keren xa mu a ra? Pɔlu nan banban wuri magalanbuxi ma wo bɛ? Wo wo xunxaxi ye xɔɔra Pɔlu xili nan na?

14 N bara Ala tantu n mu mixi yo xunxaxi ye xɔɔra wo ya ma, bafe Kirisipu nun Gayu ra.

15 Na kui, mixi yo mu nɔma a falade a xunxa ye xɔɔra n xili nan na.

16 N bara Sitefana xa denbaya fan xunxa ye xɔɔra, kɔnɔ na dɔnxɔɛ, n mu laxi a ra xa n bara mixi gbɛtɛ xunxa ye xɔɔra fa.

17 Ala xa Mixi Sugandixi mu n xɛɛ mixi xunxade ye xɔɔra. A n xɛɛxi nɛ n xa a xa xibaaru fanyi kawandi ti. Na mu rabama adamadi xa lɔnni ra de, xa na mu a ra Ala

xa Mixi Sugandixi xa wuri magalanbuxi tide yelebuma nɛ.

18 Isa faxafe wuri magalanbuxi ma, na masenyi findixi xaxilitareŋa nan na mixi lɔɛxie bɛ, kɔnɔ a findixi Ala xa sɛnbɛ nan na muxu tan kisi mixie bɛ.
19 A sɛbɛxi Kitaabui kui, «N lɔnnilae xa lɔnni xun nakanama nɛ, n xaxilimae xaxili findi fuyan na.»
20 Lɔnnila go? Sɛriyɛ karamɔxɔ go? To xaxilima go? Ala bara yi duniŋa xa lɔnni mafindi xaxilitareŋa ra.
21 Duniŋa mixie to mu nɔ Ala xa lɔnni kolonde e yɛtɛ xa lɔnni saabui ra, Ala naxa tin danxaniyatɔɛe rakiside a xa kawandi saabui ra, duniŋa mixie naxan maŋɔxunma xaxilitareŋa ra.
22 Yuwifie wama tɔnxumae tofe, Girɛkikae na lɔnni fenfe,
23 kɔnɔ muxu tan Ala xa Mixi Sugandixi xa faxɛ nan kawandima. Yuwifie birama nɛ barima e mu lama na ra, si gbɛtɛe fan ɲɔxɔ a ma a daxuŋa na a ra.
24 Kɔnɔ Ala naxee xilixi Yuwifie nun si gbɛtɛe ya ma, e lama nɛ a ra a Ala xa Mixi Sugandixi Ala sɛnbɛ nun Ala xa lɔnni nan masenma nɛ.
25 Adamadie e maŋɔxunxi a Ala xa lɔnni findixi xaxilitareŋa nan na, kɔnɔ a nɔndi ki ma a dangi adamadie xa lɔnni ra. E maŋɔxunxi a Ala sɛnbɛ mu gbo, kɔnɔ a sɛnbɛ dangi e gbe ra pon!

26 N ngaxakerenyie, wo xa a mato Ala mixi mɔɔli mundun xilixi wo ya ma. Lɔnnila gbegbe mu na, adamadi ki ma. Sɛnbɛmae fan mu gbo. Bannamixie fan mu wuya.
27 Kɔnɔ Ala bara duniŋa lɔnnilae rayaagi. A na raba mixie nan saabui ra, e naxee findixi lɔnnitaree ra. Ala bara duniŋa sɛnbɛmae rayaagi. A na raba mixie nan saabui ra, naxee luxi e bɛ alɔ sɛnbɛtaree.
28 Ala bara mixi sugandi, naxan tide mu gbo duniŋa mixie bɛ, naxee mu xili xungbe sɔtɔ, naxee mu kolonxi sese ra, alako na xa findi yaagi ra booree bɛ.
29 Na kui, mixi yo mu nɔma a yɛtɛ matɔxɔde Ala ya i.
30 Ala nan a niyaxi wo xa lu a xa Mixi Sugandixi Isa i. Ala bara Isa findi won ma lɔnni, won ma tinxinyi, won ma marasɛniyɛnyi, nun won xunsare ra.
31 Na nan na ki, won xa a raba alɔ a sɛbɛxi Kitaabui kui ki naxɛ, «Xa mixi wama a yɛtɛ matɔxɔfe fe nde ma, a xa a yɛtɛ matɔxɔ a Marigi xa fe nan na.»

2

Ala xa lɔnni

1 N ngaxakerenyie, n to fa wo yire, n mu Ala xa seedeŋɔxɔya masenxi wo bɛ wɔyɛnyi xungbee xa ra, xa na mu a ra adamadi xa lɔnni ra.
2 N nu bara natɛ tongo n xa Ala xa Mixi Sugandixi Isa xa fe nun a xa faxɛ xa fe gbansan nan masen wo bɛ.
3 N naxa ti wo ya i sɛnbɛtareya ra. Na tɛmui n nu na sɛrɛnfe gaaxui ra.
4 N ma masenyi nun n ma kawandi mu nu fatanxi adamadi xa lɔnni ra. N mu kawandi tixi wɔyɛnyi xungbee ra. N na ti Ala Xaxili sɛnbɛ nan na,
5 alako wo naxa danxaniya adamadi xa lɔnni saabui ra, wo xa danxaniya Ala sɛnbɛ nan saabui ra.
6 Muxu lɔnni masenma mixi kamalixie bɛ, kɔnɔ lɔnni naxan mu fatanxi to mixie nun to mangɛe ra. E tan xa fe xun fama nɛ rakanade.
7 Muxu Ala xa lɔnni nan masenma, Ala lɔnni naxan nɔxunxi kabi duniŋa fɔlɛ, naxan findima won bɛ nɔrɛ ra.
8 To mangɛe mu nu fahaamui sɔtɔ na xa fe ma, xa na mu a ra e mu Marigi Nɔrɛ Kanyi mabanbanma wuri magalanbuxi ma nu.
9 Na fe luxi alɔ Kitaabui a masenxi ki naxɛ,
«Ala naxan yailanxi a xanuntenyie bɛ,
adama ya mu a toma,
adama tuli mu a mɛma,
adama xaxili mu a kolonma.»
10 Ala bara na masen won bɛ a yɛtɛ Xaxili saabui ra. Ala Xaxili fe birin kolon, hali Ala yati xa fe tilinxie. A nee birin kolon.
11 Nde adama xa fe kolon, xa a yɛtɛ xaxili mu a ra? Ala xa fe fan, mixi yo mu a kolon. Ala Xaxili gbansan nan na fe mɔɔli kolon.
12 Won mu nɔma Ala xa hinnɛ fahaamude adamadi xaxili saabui ra. Ala, a Xaxili naxan fixi won ma, na nan nɔma na masende won bɛ.

13 Won mu na fe masenma adamadi xa
lɔnni ra, won na masenma Ala Xaxili nan
ma lɔnni ra. Ala xa fe nan masenma Ala
Xaxili saabui ra.
14 Kɔnɔ adama naxan mu Ala Xaxili
sɔtɔ, a mu nɔma Ala Xaxili xa fe fahaa-
mude. Na luma nɛ a bɛ alɔ daxuŋa,
barima a mu nɔma sode a kui Ala Xaxili
xanbi.
15 Adama naxan Ala Xaxili sɔtɔxi, na
kanyi nan nɔma fe birin fahaamude. A
booree mu nɔma a makiitide na fee kui.
16 Na nan a toxi a sɛbɛxi Kitaabui kui,
«Nde Marigi Xaxili kolon, a xa marasi nde
fi a ma?» Kɔnɔ Ala xa Mixi Sugandixi
Xaxili na won tan bɔɲɛ i.

3

Ala xa walikɛe

1 N mu nu nɔma wɔyɛnde wo bɛ alɔ n
nu wama a xɔn ma ki naxɛ, barima wo
mu luxi alɔ Ala Xaxili kanyie. Wo luxi nɛ
alɔ duniŋa mixie, naxee xa danxaniya mu
gɛxi kamalide sinden.
2 N nu bara wo xaran fe singee ra, alɔ
dingɛ xiɲɛ fima a xa diyɔrɛ ma ki naxɛ.
N mu wo xaran fe xɔrɔxɔɛ ra, barima wo
mu nu nɔma na fahaamude. Dingɛ fan
mu sube fima diyɔrɛ ma. Han ya wo mu
nɔma xaranyi xɔrɔxɔɛ kolonde, barima
wo na birafe duniŋa fee nan fɔxɔ ra.
3 Tɔɔnɛ nun lantareya to gbo wo ya ma,
na mu a masenma xɛ a duniŋa mixie nan
wo ra, naxee na birafe adamadi waxɔnfe
fɔxɔ ra?
4 Mixi nde to a falama wo ya ma, «N
biraxi Pɔlu nan fɔxɔ ra,» mixi gbɛtɛ fan a
fala, «N tan biraxi Apolosi nan fɔxɔ ra,»
na mu a masenma xɛ a wo luxi nɛ alɔ
duniŋa mixie?
5 Nde na Apolosi ra? Nde na Pɔlu ra?
Muxu findixi Ala xa walikɛe nan tun na
Ala naxee xɛɛxi alako wo xa danxaniya.
Ala wali naxan soxi muxu yi ra, muxu
bara na raba.
6 N tan bara sansi xɔri si, Apolosi bara
ye sa a ma, kɔnɔ Ala nan a niya a xa bula,
a xa mɔ.
7 Mixi naxan sansi xɔri sima, a nun mixi
naxan ye sama a ma, e tide mu gbo. Ala
nan tide gbo, barima a tan nan a niya
sansi xa mɔ.
8 Naxan sansi xɔri sima, nun naxan ye
sama a ma, e birin lan, e birin fama nɛ e
xa wali sare sɔtɔde.
9 Muxu tan findixi Ala xa walikɛe nan
na. Wo tan luxi nɛ alɔ Ala xa xɛ, xa na
mu a ra a xa banxi.
10 Ala bara a ɲanige a xa hinnɛ kui, n xa
wali suxu a bɛ. Na misaalixi banxi ti wali
nan na. N bara lu alɔ banxiti. N tan nan
banxi kɔɔrinma, boore biriki dɔxɔ. Kɔnɔ
kankan xa mɛɛni a wali ki ma.
11 Mixi yo mu nɔma fe gbɛtɛ findide
na banxi bunyi ra, bafe Ala xa Mixi
Sugandixi Isa ra.
12 Mixi naxee banxi tima na bunyi fari
xɛɛma ra, xa na mu a ra gbeti, xa na mu
a ra gɛmɛ tofanyi, xa na mu a ra wuri, xa
na mu a ra sɛxɛ fanyi, xa na mu a ra sɛxɛ
fori ra. Kankan xa wali matoma nɛ.
13 Kiiti lɔxɔɛ na wali birin makɛnɛnma
nɛ. Na kiiti luma nɛ alɔ tɛ naxan fama
kankan xa wali makɛnɛnde.
14 Xa banxiti xa wali sa na tɛ imini, a
fama nɛ wali sare sɔtɔde.
15 Kɔnɔ xa a sa li a xa wali naxa gan na
tɛ ra, a tɔɔrɔma nɛ. A fama nɛ kiside alɔ
mixi naxan natangaxi tɛ ma.
16 Wo mu a kolon wo findixi Ala xa
hɔrɔmɔbanxi nan na? Ala Xaxili sabatixi
wo bɔɲɛ i.
17 Xa mixi nde Ala xa hɔrɔmɔbanxi
kana, Ala na kanyi fan kanama nɛ,
barima a xa hɔrɔmɔbanxi sɛniyɛn. Wo
tan nan findixi na hɔrɔmɔbanxi ra.
18 Wo naxa wo yɛtɛ madaxu. Xa mixi
nde a yɛtɛ findixi lɔnnila ra duniŋa ki ma,
a xa a yɛtɛ magoro alako a xa lɔnni yati
kolon.
19 Yi duniŋa mixie xa lɔnni findixi
daxuŋa nan na Ala bɛ. A sɛbɛxi Kitaabui
kui, «Ala gantanyi tema nɛ lɔnnilae bɛ e
yɛtɛ xa lɔnni nan na.»
20 A man sɛbɛxi, «Marigi a kolon
duniŋa mixie xa lɔnni findixi fe fufafu
nan na.»
21 Wo naxa wo xaxili ti mixi yo ra,
barima e findixi wo malima nan na.
22 Pɔlu yo, Apolosi yo, Kefasi yo, e birin
findixi wo malima nan na. Fe naxan
birin na duniŋa, fe naxan birin na wo xa
duniŋɛigiri kui, fe naxan birin na na, a
nun fe naxan birin sa fama, hali faxɛ, na
birin na na wo tan nan malife ra.

23 Wo tan na Ala xa Mixi Sugandixi nan
bɛ, Ala xa Mixi Sugandixi fan na Ala nan
bɛ.

4

Ala xa kiiti

1 Na na a ra, wo xa a kolon muxu tan
findixi Ala xa Mixi Sugandixi xa walikɛe
nan na, Ala xa gundoe taxuxi naxee ra.
2 Xa fe nde taxuxi mixi ra, a lanma a xa
na rawali a rawali ki ma.
3 Xa wo wama n makiitife, xa na mu a
ra kiitisa gbɛtɛ wama n makiitife, fefe mu
a ra. N mu n yɛtɛ yati makiitima.
4 N tan bɛ, n mu fe ɲaaxi yo rabaxi, kɔnɔ
n yɛtɛ makiitife tan mu findixi tinxinyi ra
n bɛ. N Marigi nan findixi n ma kiitisa ra.
5 Na kui, wo naxa kiiti yo sa beenun
Marigi xa kiiti waxati. A tan nan fe
makɛnɛnma naxan nɔxunxi dimi kui. A
tan nan ɲanige makɛnɛnma naxan na
mixi bɔŋɛ ma. Na waxati, Ala mixie
matɔxɔma e xa wali bɛrɛ nan na.
6 N ngaxakerenyie, n bara misaali nde
masen wo bɛ n tan nun Apolosi xa fe
ra, alako wo xa yi sɛbɛli fahaamu, «Wo
naxa yaamari sɛbɛxi matandi.» Na kui,
wo naxa wo yɛtɛ igbo lufe ra mixi nde
xanbi ra.
7 Nde i findixi fisamante ra? Munse na i
yi ra, i mu naxan sɔtɔxi Ala saabui ra? Xa
wo na sɔtɔxi Ala nan saabui ra, munfe ra
wo wo yɛtɛ igboma alɔ a fatanxi wo tan
nan na?
8 A luxi alɔ wo bara wo waxɔnfe birin
sɔtɔ muxu xanbi, wo bara banna, wo bara
findi mangɛe ra. Xa a sa na na ki nɛ, na
birin xa sɔɔnɛya wo bɛ, alako muxu fan
xa lu wo sɛɛti ma mangɛya kui.
9 A luxi n bɛ alɔ Ala bara a ragiri muxu
tan xɛɛrae ma, muxu xa findi xanbiratie
ra, alɔ mixie e naxee faxama duniɲa birin
ya tode ra, malekɛe nun adamadie ya
xɔri.
10 A luxi alɔ muxu bara daxu Ala xa
Mixi Sugandixi xa fe ra, kɔnɔ wo tan bara
findi xaxilimae ra a xa fe ra. Muxu sɛnbɛ
bara ɲɔn, kɔnɔ wo tan gbe xun bara masa.
Muxu bara mayele sɔtɔ, kɔnɔ wo tan bara
binyɛ sɔtɔ.
11 Han ya muxu tɔɔrɔma kaamɛ nun ye
xɔli ma. Dugi mu na muxu yi ra. Mixie
muxu bɔnbɔma, e bara muxu findi mixi
rabɛɲinxie ra.
12 Muxu baloxi muxu yɛtɛ xa wali nan
na. Mixie na muxu konbi, muxu dubama
nɛ e bɛ. Mixie na muxu ɲaxankata, muxu
diɲɛma nɛ e ma.
13 Mixie na muxu xili kana, muxu
wɔyɛn fanyi falama nɛ e bɛ. Han ya muxu
tide mu na duniɲa mixie bɛ, muxu bara
lu e bɛ alɔ mixi fufafu.
14 N mu wama wo ifufe nɛ, kɔnɔ n
wama wo rasife nɛ alɔ n ma di max-
anuxie.
15 Wo nɔma karamɔxɔ gbegbe sɔtɔde
Ala xa Mixi Sugandixi xa fe ra, kɔnɔ
n keren peti nan findixi wo baba ra,
naxan bara Inyila Isa masen wo bɛ, wo
xa danxaniya Ala xa Mixi Sugandixi ma.
16 N ma marasi nan ya wo bɛ: Wo xa
bira n ma misaali nan fɔxɔ ra.
17 Na na a ra, n bara Timote xɛɛ wo
yire, alako a xa wo ratu n naɲɛrɛ ki
ma Isa xa fe kui, n danxaniyatɔɛ ɲamae
birin xaranma naxan na yire birin. N ma
di maxanuxi Timote danxaniyaxi Marigi
keren nan ma.
18 Ndee bara e yɛtɛ igbo wo ya ma. E
ɲɔxɔ a ma n mu sigama wo yire,
19 kɔnɔ, xa Ala tin, a gbe mu luxi n xa
wo xɔnyi li. Na tɛmui n fama a kolonde
xa na yɛtɛ igboe xa wɔyɛnyi fama findide
nɔndi ra.
20 Ala xa mangɛya mu findixi wɔyɛnyi
gbansan xa ra, a findixi sɛnbɛ yati nan na.
21 Wo wama munse xɔn? N xa siga wo
xɔnyi luxusinyi ra, ka n xa siga xanunteya
nun diɲɛ ra?

5

Yunubi ɲaaxi bafe

1 N bara a mɛ a fe ɲaaxi mɔɔli nde na
wo ya ma, naxan mu toma hali kaafirie
ya ma. A xɛmɛ nde luma a baba xa ginɛ
kolon na ginɛ ra.
2 A nu lan nɛ yi fe xa wo bɔŋɛ tɔɔrɔ, wo
fa na kanyi ramini wo tagi, kɔnɔ wo na
wo yɛtɛ igbofe tun.
3 Hali n tan mu na wo yire, n xaxili tan
na wo tagi. N ɲan bara na kanyi makiiti
4 Marigi Isa xili nun a sɛnbɛ ra. N na
wo xanbi ra.

5 Yi mixi mɔɔli xa so Sentanɛ yi ra, na
fe ɲaaxi xun xa rakana yakɔsi, alako na
kanyi nii xa kisi Marigi xa lɔxɔɛ.
6 Yɛtɛ igbofe mu fan. Wo mu a kolon
lɛbini siyadi farin gbegbe ratema nɛ?
7 Wo lɛbini fori ba wo ya ma, alako wo
xa lu alɔ farin nɛɛnɛ lɛbini mu saxi naxɛ
i. A nɔndi ki ma wo na na ki nɛ. Ala xa
Mixi Sugandixi bara findi won ma sɛrɛxɛ
ra, naxan misaalixi yɛxɛɛ ra naxan kɔn
naxabama Sayamalekɛ Dangi Sali.
8 Won xa na sali raba sɛniyɛnyi kui.
Won xa fe kobi nun fe ɲaaxi ba won ya
ma, alɔ lɛbini fori bama won ma banxie
kui ki naxɛ na sali. Nɔndi nun bɔɲɛ fiixɛ
xa lu won yi ra. Na kui won misaalima
taami lɛbinitare nan na.
9 N bara a sɛbɛ wo ma bataaxɛ kui, wo
nun yɛnɛlae naxa lu dɛfanbooreya kui.
10 Kɔnɔ n mu wama a falafe xɛ wo bɛ a
wo nun yɛnɛla birin naxee na duniɲa, a
nun milantee, muɲɛtie, nun kuye batuie,
wo nun nee naxa dɛ masara. Xa a sa na
na ki nɛ, a lima na fan fo wo keli duniɲa
ma de!
11 N waxi a sɛbɛfe nɛ wo ma, dɛfanɲa
naxa lu wo nun mixi tagi, naxan a yɛtɛ
findima wo boore danxaniyatɔɛ ra, kɔnɔ
a fa findi yɛnɛla ra, xa na mu a ra milante,
kuye batui, konbiti, siisila, xa na mu a ra
muɲɛti. Wo nun na mixi mɔɔli, wo naxa
wo dɛge yati yire keren.
12 N tan mu nɔma mixie makiitide
naxee mu na danxaniyatɔɛ ɲama ya ma,
kɔnɔ a lanma won xa won boore danx-
aniyatɔɛe nan makiiti.
13 Naxee mu na danxaniyatɔɛ ɲama ya
ma, Ala nan nee makiitima, kɔnɔ a lanma
wo tan xa «mixi ɲaaxi keri wo tagi.»

6

Danxaniyatɔɛ xa kiiti

1 Fe nde na mini wo tan danxaniyatɔɛe
tagi, wo nɔma sigade di na kalamui sade
kaafirie xa kiiti banxi kui? Wo mu sigama
sɛniyɛntɔɛe xa yire?
2 Wo mu a kolon sɛniyɛntɔɛe nan fama
duniɲa birin makiitide? Xa wo tan nan
duniɲa makiitima, wo fa taganxi yi kiiti
xunxurie sade di?
3 Wo mu a kolon a won fama nɛ
malekɛe yati makiitide? Na kui, won fa
taganxi yi duniɲa fee makiitide munfe ra?
4 Xa yi duniɲa fe nde bara mini wo
tagi gere ra, hali wo mixi xuri nde tongo
danxaniyatɔɛ ɲama ya ma, na nɔma nɛ
na kiiti sade wo bɛ.
5 Wo mu yaagima na ra? Lɔnnila yo
mu na wo ya ma naxan nɔma kiiti sade
danxaniyatɔɛe tagi?
6 Kɔnɔ danxaniyatɔɛe e boore kala-
muma kaafiri xa kiiti banxi kui.
7 Gere to na wo tagi, na bara a masen
a wo xun bara rakana. Munfe ra wo mu
diɲɛma wo bore haakɛ ma, hali na findixi
kasarɛ nan na wo bɛ?
8 Kɔnɔ wo tan harige bama wo boore
danxaniyatɔɛe yi ra tinxintareya ra.
9 Wo mu a kolon a mixi ɲaaxi mu
ariyanna sɔtɔma kɛ ra? Wo naxa wo yɛtɛ
madaxu. Langoe ginɛ yo, kuye batui yo,
yɛnɛla yo, langoe xɛmɛ yo, xɛmɛ naxan
nun xɛmɛ kafuma,
10 muɲɛti, milante, siisila, konbiti, nun
mixi madaxui, e sese mu ariyanna sɔtɔma
kɛ ra.
11 Ndee na wo ya ma naxee nu na na fe
mɔɔli kui, kɔnɔ wo bara rafiixɛ, wo bara
rasɛniyɛn, wo bara matinxin, won Marigi
Isa, Ala xa Mixi Sugandixi xili ra, a nun
Ala Xaxili saabui ra.
12 Fe birin nadaxaxi n bɛ, kɔnɔ a birin
xa mu fan n bɛ. Fe birin nadaxaxi n bɛ,
kɔnɔ n mu tinma na fe mɔɔli nde xa nɔ n
na.
13 Ala nan donse daaxi adama xa baloe
ra, a adama daaxi nɛ a xa na donse don,
kɔnɔ Ala na birin ɲɔnma nɛ. Ala mu
adama fate daaxi a xa yɛnɛ raba. A
adama daaxi a Marigi nan bɛ. Marigi man
mɛɛnima nɛ adama fate ma.
14 Ala naxan won Marigi rakelixi faxɛ
ma, a fama nɛ won tan fan nakelide faxɛ
ma a sɛnbɛ ra.
15 Wo mu a kolon wo fatuxi Ala xa Mixi
Sugandixi nan ma, alɔ wo fate salonyie
fatuxi e bore ra ki naxɛ? Xa mixi fatuxi
Ala xa Mixi Sugandixi ma, a mu lan na
kanyi nun langoe xa kafu.
16 Astɔfulahi! Wo mu a kolon mixi
naxan nun langoe kafuma, a tan nun
na langoe findima fate keren nan na?

A sɛbɛxi Kitaabui kui, «Xɛmɛ nun ginɛ findima fate keren nan na.»
17 Kɔnɔ mixi naxan bara fatu Marigi ma, e xaxili findima keren nan na.
18 Wo wo gi langoeɲa ma. Yunubi gbɛtɛ mu findixi haakɛ ra mixi fate ma, kɔnɔ langoeɲa tan haakɛ sɔtɔma mixi fate nan na.
19 Wo mu a kolon wo fate findixi Ala Xaxili Sɛniyɛnxi xa hɔrɔmɔbanxi nan na? Ala bara a Xaxili raso wo bɔɲɛ i. Wo mu findixi wo yɛtɛ gbe xa ra sɔnɔn.
20 Ala nan wo xunsaraxi xunsare xɔrɔxɔɛ ra. Na nan a toxi wo xa Ala matɔxɔ wo fate nun wo xaxili ra, naxee findixi Ala gbe ra.

7

Futi sɛriyɛ

1 N wama wo xa sɛbɛli yaabife. A fan xɛmɛ bɛ a lufe a mu ginɛ dɔxɔ,
2 kɔnɔ yɛnɛ to bara gbo, a lanma xɛmɛ tan, kankan xa a gbe ginɛ sɔtɔ. Ginɛ fan, kankan xa a gbe mɔri sɔtɔ.
3 Xɛmɛ lanma a xa ginɛ waxɔnfe raba futi ki ma. Ginɛ fan lanma a xa a xa mɔri waxɔnfe raba futi ki ma.
4 Ginɛ fate luma a xa mɔri xa yaamari nan bun ma, xɛmɛ fan fate luma a xa ginɛ xa yaamari nan bun ma.
5 Wo naxa tondi wo bore bɛ, fo wo firin nalan a ma wo xa Ala maxandi tɛmui naxɛ waxatidi nde bun ma. Na dangi xanbi, wo man xa lu yire keren, xa na mu a ra, xa wo mu fata wo yɛtɛ suxude, Sentanɛ fama nɛ wo ratantande.
6 N xa marasi nde fi wo ma, kɔnɔ yaamari mu a ra.
7 A xɔli n ma mixi birin xa lu alɔ n tan, kɔnɔ Ala mu mixi birin kima kɛɲa keren. A a ragirixi nde xa nɔ fe nde rabade, boore fan xa nɔ fe gbɛtɛ rabade.
8 N xa a fala xɛmɛe bɛ, naxee mu nu ginɛ dɔxɔ sinden, xa na mu a ra ginɛ naxee mu na xɛmɛ taa sinden, xa na mu a ra kaaɲɛ ginɛe, xa na mu a ra xɛmɛ naxan xa ginɛ laaxirayaxi, e fan xa bira n ma misaali fɔxɔ ra.
9 Kɔnɔ xa wo mu nɔma wo yɛtɛ suxude, wo xa futi xiri. Futi xirife fisa fate waxɔnfe bɛ.
10 N bara xɛmɛ nun a xa ginɛ yamari, ginɛ naxa mɛɛ a xa mɔri ra. Na yaamari mu fatanxi n tan na, a fatanxi Marigi nan na.
11 Xa a sa li ginɛ naxa mɛɛ a xa mɔri ra, a xa lu xɛmɛtareɲa kui, xa na mu a ra a xa gbilen a xa mɔri xɔn ma. Xɛmɛ fan naxa mɛɛ a xa ginɛ ra.
12 Wo tan naxee luxi, n bara wo fan nasi, Marigi xa yaamari mu a ra. Xa a sa li danxaniyatɔɛ bara ginɛ danxaniyatare dɔxɔ, na ginɛ fa tin lude a yi ra, na xɛmɛ naxa mɛɛ a ra.
13 Xa na mu a ra, xa a sa li ginɛ bara dɔxɔ xɛmɛ danxaniyatare xɔn, na xɛmɛ fa tin na ginɛ ra, na ginɛ naxa mɛɛ a xa mɔri ra.
14 N a falama fe naxan ma, na ginɛ xa mɔri danxaniyatare nɔma sɛniyɛnde a xa ginɛ danxaniyatɔɛ saabui ra, xa na mu a ra na ginɛ danxaniyatare nɔma sɛniyɛnde a xa mɔri danxaniyatɔɛ saabui ra. Xa danxaniyatɔɛ mɛɛma a xa denbaya ra, a xa die mu sɛniyɛnma nu, kɔnɔ xa a lu a xa denbaya xun ma, e sɛniyɛnma nɛ.
15 Xa danxaniyatare bara mɛɛ a xa ginɛ ra, xa na mu a ra a xa mɔri ra, a xa siga. Xɛmɛ danxaniyatɔɛ, xa na mu a ra ginɛ danxaniyatɔɛ, a mu xirixi mixi danxaniyatare ma. Ala wama nɛ won xa lu bɔɲɛsa kui.
16 Ginɛ, i a kolon xa i nɔma a niyade i xa mɔri xa kisi? Xɛmɛ, i a kolon xa i nɔma a niyade i xa ginɛ xa kisi?
17 Kankan xa ɲɛrɛ kira xɔn ma Marigi a tixi naxan xɔn. Kankan xa wali raba Marigi bɛ a naxan soxi a yi ra. N na yaamari nan masenma danxaniyatɔɛ ɲama birin bɛ.
18 Xa Ala bara mixi sunnaxi xili danxaniya ma, na kanyi xa tin a xa sunnɛ ra. Xa Ala bara sunnatare xili danxaniya ma, na kanyi xa lu a sunnatareya kui.
19 Sunnafe nun sunnatareya, fefe mu a ra. Ala xa yaamari rabatufe, na nan tide gbo.
20 Kankan xa lu a kɛɲa, alɔ Ala a xilixi tɛmui naxɛ.
21 Konyi nan nu na i ra, Ala i xilixi tɛmui naxɛ? I naxa kɔntɔfili. Xa i nɔma xɔrɛya sɔtɔde, na fan.
22 Hali i Marigi Ala i xilixi konyiya nan kui, lasiri nan i ra i Marigi Ala mabiri. Hali i Marigi Ala i xilixi lasiriya nan kui,

konyi nan i ra Ala xa Mixi Sugandixi mabiri.
23 Wo xunsaraxi sare xɔrɔxɔɛ nan na. Wo naxa findi adama xa konyie ra.
24 N ngaxakerenyie, kankan xa lu a kɛɲa, alɔ Ala a xilixi tɛmui naxɛ.
25 Marigi mu n yamarixi ginɛdimɛdie xa fe ra, kɔnɔ n wama marasi nde fife wo ma, n tan, Ala kinikinixi naxan ma, a naxan matinxinxi.
26 N tan bɛ, a fisa xa ginɛdimɛdi mu dɔxɔ xɛmɛ taa sinden, barima yi waxati a xɔrɔxɔ.
27 Xa ginɛ kanyi nan i ra, i naxa a bɛɲin. Xa ginɛtare nan i ra, i naxa ginɛ fen.
28 Xa i ginɛ fenma, na mu findima yunubi ra. Xa ginɛdimɛdi dɔxɔ xɛmɛ taa, na fan mu findima yunubi ra. Kɔnɔ mixi naxee na mɔɔli rabama, e fama tɔɔrɔde yi duniɲɛigiri kui. N wama e ratangafe na tɔɔrɛ nan ma.
29 N ngaxakerenyie, n wama naxan masenfe wo bɛ, waxati gbegbe mu luxi sɔnɔn. Keli yakɔsi ma, ginɛ na naxan yi, a xa lu alɔ ginɛtare.
30 Naxan na wafe, a xa lu alɔ a mu wafe. Naxan sɛɛwaxi, a xa lu alɔ a mu sɛɛwaxi. Naxan na se sarafe, a xa lu alɔ se mu a yi.
31 Naxan na duniɲa fe rawalife, a xa lu alɔ a tide mu na, barima yi duniɲa na ɲɔnfe nɛ yi ki.
32 A xɔli n ma wo xa kɔntɔfili birin bɛɲin. Naxan mu futi xirixi, a xa bira Ala xa fee nan fɔxɔ ra, alako Marigi xa ɲɛlɛxin a xa wali ra.
33 Kɔnɔ naxan futi xirixi, a tan nan birama duniɲa fee fɔxɔ ra, alako a xa ginɛ xa ɲɛlɛxin a xa wali ra.
34 Na tɛmui a na fe firin nan kui na ki. Ginɛ fan, naxan mu na xɛmɛ taa, a findi ginɛdimɛdi ra, a birama Marigi xa fee nan fɔxɔ ra, alako a fate nun a xaxili xa sɛniyɛn. Kɔnɔ naxan dɔxɔxi xɛmɛ taa, a tan nan birama duniɲa fee nan fɔxɔ ra, alako a xa mɔri xa ɲɛlɛxin a xa wali ra.
35 N yi fe falama wo xa munafanyi nan xa fe ra. N mu a falama yanfanteya xa ma. A xɔli n ma wo xa lu fe fanyi nan kui, wo xa gbaku Marigi ma, kɔntɔfili gbɛtɛ yo naxa lu wo ma.
36 Mixi naxan bara ginɛ fen fɔlɔ, a fa a kolon a mu nɔma a yɛtɛ suxude, a a maɲɔxunxi nɛ a a lanma a xa na ginɛ dɔxɔ, a lanma a xa na raba. A mu findixi yunubi ra. Ginɛfenyie xa futi xiri e nun a xa ginɛ tagi.
37 Kɔnɔ ginɛfenyi naxan nɔma a yɛtɛ suxude, naxan bara natɛ tongo a yɛtɛ ra a naxa ginɛ dɔxɔ, na kanyi bara fe fanyi raba.
38 Na kui, naxan ginɛdimɛdi fenxi dɔxɔma, na bara fe fanyi raba, kɔnɔ naxan mu a dɔxɔma, na bara fe fanyi raba dangife boore ra.
39 Ginɛ nun a xa mɔri luma a ra han a xa simaya danyi nɛ. Kɔnɔ xa a xa mɔri faxa, a nɔma dɔxɔde xɛmɛ gbɛtɛ xɔn ma. A nɔma dɔxɔde xɛmɛ xɔn a nu wa naxan yo xɔn, kɔnɔ a xa findi Ala xa mixi nan na.
40 Kɔnɔ n tan bɛ, a xa sɛɛwɛ xun masama nɛ xa a sa lu kaaɲɛ kui. N laxi a ra a Ala Xaxili na n bɔɲɛ i.

8

Sɛrɛxɛ donfe naxan baxi kuye bɛ

1 Won birin bara fahaamui sɔtɔ sɛrɛxɛ sube xa fe ma naxan baxi kuyee bɛ. Fahaamui nɔma findide yɛtɛ igboɲa ra, kɔnɔ xanunteya nan mixie ralimaniyama.
2 Mixi naxan ɲɔxɔ a ma a bara gɛ fahaamui sɔtɔde, nde luxi a xa fahaamui ra.
3 Kɔnɔ mixi naxan Ala xanuma, Ala bara na kanyi kolon.
4 N xa fe nde masen wo bɛ sɛrɛxɛ sube donfe ma naxan baxi kuyee bɛ. Won a kolon kuye yo mu na duniɲa naxan findixi Ala ra. Ala keren peti nan na.
5 Duniɲa mixie fe gbegbe findima alae ra koore nun bɔxi ma. E e xilima «alae,» e e xilima «marigie.»
6 Kɔnɔ won tan bɛ Ala keren peti nan na, Baba Ala naxan se birin daaxi, won findixi naxan gbe ra. Marigi keren peti nan na, naxan findixi Ala xa Mixi Sugandixi Isa ra, se birin daaxi naxan saabui ra, won fan ɲɛngima naxan saabui ra.
7 Kɔnɔ mixi birin mu gɛxi fahaamui sɔtɔde na fe ma. Mixi naxee nu bara dari kuye fee ra, han yakɔsi e nɛ sɛrɛxɛ sube donma, e tan bɛ a baxi kuye nan bɛ. E

xaxili to mu gɛxi fee fahaamude sinden, e yunubi sɔtɔma na sube donfe kui.
8 Donse mu mixi makɔrɛma Ala ra. Xa won bara a don, xa won bara a lu na, a birin keren.
9 Wo xa a mato a fanyi ra, alako wo xa xɔrɛya naxa a niya fahaamutare xa yunubi sɔtɔ.
10 Xa fahaamutare nde bara wo tan fahaamui kanyi to, wo dɔxɔxi teebili ra kuyee banxi kui, na nɔma a niyade fahaamutare fan xa kuye sɛrɛxɛ sube don.
11 Na kui, fahaamutare, Ala xa Mixi Sugandixi faxa naxan bɛ, a fama lɔɛde i tan nan ma fahaamui saabui ra.
12 Na kui, wo bara yunubi raba wo ngaxakerenyi fahaamutaree ra, wo man bara yunubi raba Ala xa Mixi Sugandixi ra.
13 Na nan a toxi, xa donse nde a niyama n ngaxakerenyi xa yunubi tongo, n tan bara diɲɛ na donse ma, alako n naxa n ngaxakerenyi rabira.

9

Kawanditi xa wali

1 Lasiri xa mu na n na? Xɛɛra xa mu na n na? N mu won Marigi Isa toxi xɛ? Marigi mu n xɛɛxi wo yire xɛ, alako wo xa danxaniya?
2 Tɛmunde booree mu n kolon xɛɛra ra, kɔnɔ wo tan n kolon, barima wo xa danxaniya findixi n ma xɛɛraya tɔnxuma nan na Marigi xa fe ra.
3 N ma xunmafalɛ nan na ki mixie bɛ naxee wama n makiitife.
4 A mu daxa muxu xa muxu dɛge, muxu xa muxu min?
5 A mu daxa muxu xa ginɛ danxaniyaxi dɔxɔ, naxan luma muxu sɛɛti ma muxu xa ɲɛrɛ kui, alɔ xɛɛra booree a rabama ki naxɛ, a nun Marigi ngaxakerenyie nun Kefasi?
6 Ka n tan nun Baranabasi gbansan nan lan muxu xa wali muxu xa baloe xa fe ra?
7 Sɔɔri mundun a yɛtɛ rabaloma? Bɔxi rawali mundun mu a xa sansi bogi donma? Xuruse dɛmadonyi mundun mu a xa xuruse xiɲɛ minma?
8 Adama xaxili gbansan nan na ki? Ala xa sɛriyɛ fan mu na mɔɔli masenma xɛ?
9 A sɛbɛxi Tawureta Munsa kui, «Ninge nɛ mɛngi luxutama, wo mu lan wo xa a dɛ xiri.» Na kui, Ala wama mɛɛnife ningee nan gbansan ma,
10 ka a na fala won tan nan fan ma fe ra? Iyo, a na sɛbɛ won tan nan ma fe ra. Walikɛ walima fe nde nan ma. Mixi maale boronma nɛ alako a xa baloe sɔtɔ.
11 Xa muxu bara wakili wo bɛ alako wo xa Ala kolon, a mu lanma xɛ muxu xa se sɔtɔ wo yi ra?
12 Xa mixi gbɛtɛe na mɔɔli sɔtɔma wo ra, a mu lanma xɛ muxu singe xa na sɔtɔ? Kɔnɔ muxu mu na findixi teku ra wo mabiri. Muxu bara diɲɛ na birin ma, alako Ala xa Mixi Sugandixi xa xibaaru fanyi kawandife naxa matɔɔrɔ.
13 Wo mu a kolon sɛrɛxɛdubɛe fan baloma sɛrɛxɛe nan na naxee baxi Ala xa hɔrɔmɔbanxi bɛ? Sɛrɛxɛdubɛ naxee sɛrɛxɛ sama sɛrɛxɛbade, e xa baloe minima na sɛrɛxɛe nan kui.
14 Na ki Marigi bara yaamari fi a Ala xa xibaaru fanyi kawanditie xa balo e xa kawandi ti kui.
15 N tan mu na findixi teku ra fefe ma. N man mu yi bataaxɛ sɛbɛxi xɛ alako wo xa n ki. Kawandi tife kɔbiri xanbi a bara findi ɲɛlɛxinyi ra n bɛ. N mu tin mixi yo xa na ɲɛlɛxinyi ba n yi ra, hali na findi faxɛ nan na n bɛ.
16 N mu nɔma n yɛtɛ igbode n ma kawandi wali xa fe ra. Kawandi tife findixi Ala xa yaamari nan na n bɛ. Ɲaxankatɛ na n bɛ, xa n mu Ala xa xibaaru fanyi kawandi.
17 Xa n keren nan a ɲanigexi nu, a lanma n xa sare sɔtɔ. Kɔnɔ xa a mu fatanxi n yɛtɛ ɲanige xa ra, n na xɛɛraya nan nabafe tun, naxan taxuxi n na.
18 Na kui, n sare findima munse ra? N sare findima na ɲɛlɛxinyi nan na, naxan fatanxi Ala xa xibaaru fanyi kawandife ra sare xanbi n nu nɔma naxan maxɔrinde.
19 Hali lasiri nan n na, n nan n yɛtɛ findima mixi birin xa konyi nan na alako n xa mixi gbegbe sɔtɔ Ala bɛ.
20 N nan ɲɛrɛma Yuwifi ki nan ma Yuwifie ya ma alako n xa e sɔtɔ Ala bɛ. N nan ɲɛrɛma Munsa xa sɛriyɛ ki nan ma, hali n mu na na yaamari bun ma, alako n xa mixie sɔtɔ Ala bɛ naxee na na sɛriyɛ bun ma.
21 Xa n na mixie ya ma naxee mu na Munsa xa sɛriyɛ bun ma, n fan luma e

gbe ki nɛ, alako n xa na mixi mɔɔli sɔtɔ Ala bɛ. N nan ɲɛrɛma na ki nɛ hali n tan to na Ala xa sɛriyɛ bun ma. N na a xa Mixi Sugandixi xa yaamari nan bun ma.
22 N bara ɲɛrɛ fahaamutareɲa ki ma fahaamutaree ya ma, alako n xa e fan sɔtɔ Ala bɛ. N bara fe mɔɔli birin naba, n bara ɲɛrɛ mixi mɔɔli birin gbe ki ma, alako n xa mixi ndee sɔtɔ Ala bɛ.
23 N fe birin nabama alako Ala xa xibaaru fanyi xa kawandi, n fan xa lu na nɛmɛ kui.
24 Wo mu a kolon gi mixi naxee gbatama ɲama ya xɔri, mixi keren gbansan nan geenima, a sare sɔtɔ? Wo fan xa ɲɛrɛ a fanyi ra wo xa duniɲɛigiri kui, alako wo xa sare sɔtɔ Ala ra.
25 Gi mixi naxee gbata rabama, e fe xɔrɔxɔɛ mɔɔli birin nabama, alako e xa geeni, hali na sare mu bu. Won tan nan sare nde sɔtɔma naxan buma abadan.
26 Na nan a toxi n luma n ɲɛrɛ ki mato ra a fanyi ra, n mu bɔnbɔma fe fufafu ra.
27 N nan n yɛtɛ suxuma nɛ sɛnbɛ ra, alako n tan kawanditi fan naxa fa Ala xa masenyi matandi, n xa lɔɛ.

10

Isirayila xa misaali

1 N ngaxakerenyie, n mu wama wo xa nɛɛmu a ma won babae naxan nabaxi. E naxa ɲɛrɛ nuxui bun ma, e naxa baa igiri.
2 E nun Annabi Munsa, e birin naxa fe keren idangi nuxui kui a nun baa igiri kui.
3 E birin naxa donse don naxan fatanxi Ala ra.
4 E birin naxa minse min, Ala naxan namini fanye ma. Na fanye, Ala xa Mixi Sugandixi nan a ra, naxan nu biraxi e fɔxɔ ra.
5 Kɔnɔ mixi gbegbe nu na e ya ma, naxee mu nu gɛxi rafande Ala ma, na nan a to e naxa faxa gbengberenyi ma.
6 E xa ɲɛrɛ birin findixi misaali nan na won bɛ, alako won naxa bira fe ɲaaxi fɔxɔ ra alɔ e a rabaxi ki naxɛ.
7 Wo naxa kuyee batu, alɔ ndee a raba ki naxɛ e tagi. A sɛbɛxi Kitaabui kui, «Ɲama naxa dɔxɔ e dɛgede, e naxa e min, e fa keli yɛnɛ rabade.»
8 Won naxa bira yɛnɛ fɔxɔ ra alɔ ndee a raba ki naxɛ e ya ma. Na kui, mixi wulu mɔxɔɲɛn mixi wulu saxan naxa sɔntɔ lɔxɔɛ keren kui.
9 Won naxa Marigi mato alɔ ndee a mato ki naxɛ e ya ma, bɔximasee naxee faxa.
10 Wo naxa wo mawa, alɔ ndee e mawa ki naxɛ e ya ma, sayamalekɛ fa e faxa.
11 Na fe mɔɔli e lixi nɛ, a xa findi misaali ra won tan mixie bɛ naxee na waxati dɔnxɔɛ. A birin sɛbɛxi na nan ma.
12 Na kui, naxan laxi a ra a tixi, a xa mɛɛni a yɛtɛ ma alako a naxa bira.
13 Maratantanyi yo mu wo lixi, adamadi mu nɔma naxan na. Ala na a xui xanbi ra. A mu a luma maratantanyi yo xa wo li, naxan nɔma wo ra. Maratantanyi na wo li, Ala fɛɛrɛ nde fima nɛ wo ma, alako wo xa nɔ minide a kui, wo xa nɔ a ra.
14 Na kui, n xanuntenyie, wo xa gbilen kuye batufe fɔxɔ ra.
15 N na wɔyɛnfe xaxilimae nan bɛ, wo xa wo tuli mati n ma masenyi ra.
16 Won Ala tantuma minse naxan ma, na minse mu a masenma xɛ won nun Ala xa Mixi Sugandixi wuli na a ra? Won taami naxan itaxunma won bore ma, na taami mu a masenma xɛ won nun Ala xa Mixi Sugandixi fate na a ra?
17 Taami keren nan a ra. Won fan, hali won wuya, won bara boni won bore ra, won bara findi mixi keren na, barima won birin taami keren nan donma.
18 Wo Isirayilakae yati mato. Naxee sɛrɛxɛ sube donma, e mu lama xɛ na wali ra naxan nabama sɛrɛxɛbade?
19 N wama munse masenfe na kui? Sɛrɛxɛ sube naxan fixi kuye ma a tide gbo? Xa na mu a ra na kuye tide gbo? Astɔfulahi.
20 N xa a fala wo bɛ, kuye batuie sɛrɛxɛ bama ɲinnɛe nan bɛ, e mu a bama Ala xa bɛ. N tan mu tinma wo nun ɲinnɛe xa lu fe keren.
21 Wo mu nɔma minse minde Marigi xili ra, wo man xa minse min ɲinnɛe xili fan na. Wo mu nɔma taami donde Marigi xili ra, wo man xa taami don ɲinnɛe xili ra.
22 Wo wama Marigi raxɔnɔfe nɛ, naxan mu wama a firin nde xɔn? Wo ɲɔxɔ a ma won sɛnbɛ dangi a gbe ra?
23 A birin daxa, kɔnɔ a birin mu fe fanyi raminima. A birin daxa, kɔnɔ a birin mu findima munafanyi ra.

24 Mixi naxa a yɛtɛ kan xa munafanyi gbansan xa fen, a xa a boore xa munafanyi fan fen.
25 Wo nɔma subɛ mɔɔli birin donde naxan matima makiiti. Hali wo mu gaaxu, na sese mu findixi yunubi ra,
26 barima «Alatala nan gbe na bɔxi nun a ise birin na.»
27 Xa danxaniyatare nde wo xili wo xa wo dɛge yire keren, xa wo wama sigafe, wo xa siga, wo xa donse mɔɔli birin don a naxan fima wo ma. Na sese mu findima yunubi ra.
28 Kɔnɔ xa a sa li mixi nde fa a fala wo bɛ, «Yi donse baxi sɛrɛxɛ nan na,» wo naxa na don na kanyi xa fe ra, barima yunubi nan a ra a bɛ a xaxili ki ma.
29 Yunubi fe mu a ra i tan bɛ i xaxili ki ma, kɔnɔ a mu lanma i naxan nabama i xa yɛtɛralu kui, i boore xa na maɲɔxun i bɛ yunubi ra.
30 A mu lanma mixi xa fe ɲaaxi maɲɔxun n ma donse xa fe ra, n Ala tantuma naxan ma fe ra.
31 Na nan na ki, wo naxan yo donma, wo naxan yo minma, wo naxan yo rabama, wo xa na birin naba alako Ala xa matɔxɔɛ sɔtɔ.
32 Wo naxa mixi yo ratantan, Girɛki yo, Yuwifi yo, Ala xa danxaniyatɔɛ yo.
33 N fan ɲɛrɛma na ki nɛ, alako n ma fe birin xa rafan mixi birin ma. N mu na n yɛtɛ xa munafanyi xa fenfe. N na mixi gbegbe xa munafanyi nan fenfe, alako e xa kisi.

11

Danxaniyatɔɛe xa malanyi raba ki

1 Wo xa bira n ma misaali fɔxɔ ra, alɔ n fan biraxi Ala xa Mixi Sugandixi xa misaali fɔxɔ ra ki naxɛ.
2 N bara wo matɔxɔ barima wo ratuma n ma fe ma tɛmui birin, wo man n ma yaamarie rabatuma.
3 A xɔli n ma wo xa a kolon xɛmɛ birin na Ala xa Mixi Sugandixi xa yaamari nan bun ma, ginɛ birin na xɛmɛ xa yaamari nan bun ma, a nun Ala xa Mixi Sugandixi fan na Ala xa yaamari nan bun ma.
4 Xɛmɛ naxan birin salima, xa na mu a ra a wɔyɛnma Ala xili ra, a xunyi makotoxi, a bara a Marigi yelebu.
5 Ginɛ naxan birin salima, xa na mu a ra a wɔyɛnma Ala xili ra, a xunyi mu makotoxi, a bara a xa mangɛ yelebu. A luxi nɛ alɔ a xunyi bara bi.
6 Ginɛ naxan mu a xunyi makotoma, hali a xunyi bi. Ginɛ xunyi bife to findixi yaagi ra, xa na mu a ra a xunsɛxɛ maxabafe, a lanma nɛ a xa a xunyi makoto.
7 Xɛmɛ tan mu lanma a xa a xunyi makoto, barima a findixi Ala misaali nun a nɔrɛ nan na, kɔnɔ ginɛ tan findixi xɛmɛ xa nɔrɛ nan na.
8 Xɛmɛ xa mu minixi ginɛ i. Ginɛ nan minixi xɛmɛ i.
9 Xɛmɛ xa mu daaxi ginɛ xa fe ra. Ginɛ nan daaxi xɛmɛ xa fe ra.
10 Na nan a toxi ginɛ lanma a xa a xunyi makoto malekɛe xa fe ra. A xunyi makotofe findixi tɔnxuma nan na a a na xɛmɛ xa yaamari nan bun ma.
11 Kɔnɔ Marigi xa fe kui, ginɛ hayi na xɛmɛ ma, xɛmɛ fan hayi na ginɛ ma.
12 Ginɛ minixi xɛmɛ i ki naxɛ, xɛmɛ fan barima ginɛ nan saabui ra. Na birin kelixi Ala nan ma.
13 Wo xa na kiiti sa wo yɛtɛ ra. A daxa ginɛ xa sali a xunyi mu makotoxi?
14 Wo daa ki yɛtɛ yati a masenxi wo bɛ a xɛmɛ xunsɛxɛ na kuya a findixi yaagi nan na a bɛ,
15 kɔnɔ ginɛ tan xunsɛxɛ na kuya, na findixi a bɛ nɔrɛ nan na. Xunsɛxɛ kuye fixi ginɛ ma a xunyi makotose nan na.
16 Xa mixi nde wama na fe matandife, a xa a kolon muxu nun Ala xa danxaniyatɔɛ ɲamae birama na sɛriyɛ nan fɔxɔ ra.
17 Kɔnɔ fe nde na na wo naxan nabama wo xa malanyie kui, n mu nɔma naxan matɔxɔde. Na nde bama wo xa fe fanyi nan na, a findi fe ɲaaxi ra wo bɛ.
18 A fɔlɛ, n bara a mɛ a wo mu lanma wo bore ma wo wo malanma tɛmui naxɛ. N laxi a ra nɔndi nde na na kui.
19 Lantareya na mini wo tagi, na nɔma nɛ a masende nɔndi na naxee bɛ wo ya ma.
20 Wo na wo malan, wo naxan donma a mu findixi Marigi xa sɛrɛxɛ tɔnxuma xa ra,
21 barima ndee e dɛgema e booree xanbi. Donse nun minse luma ndee yi ra, kɔnɔ e booree tan luma kaamɛ ra.

22 Banxie mu na wo yi ra wo wo dɛgema
a nun wo wo minma dɛnnaxɛ? Munfe
ra wo yoma Ala xa danxaniyatɔɛ ɲama
ma, wo fa setaree rayaagi? N xa munse
fala wo bɛ? N xa wo matɔxɔ? N mu wo
matɔxɔma na xa fe ra.
23 Marigi naxan masenxi n bɛ, n bara
na dɛntɛgɛ wo bɛ. E Marigi Isa yanfa kɔɛ
naxan na, a naxa taami tongo,
24 a naxa tantui rasiga Ala ma, a fa
taami igira, a a so a fɔxirabirɛe yi ra a
falafe ra, «Wo n ko, wo a don. Yi findixi n
fate nan na, naxan fixi wo bɛ. Wo xa ratu
n ma yi saabui ra.»
25 E to gɛ e dɛgede, Isa man naxa tɔnbili
tongo, a a fala, «N wuli nan ya, saatɛ wuli
naxan baxi mixi gbegbe bɛ. Wo na a min
tɛmui yo tɛmui, wo xa ratu n ma yi saabui
ra.
26 Tɛmui yo tɛmui, wo nɛ na taami
donma, wo nɛ na minse minma, wo luma
Marigi xa faxɛ nan masen na han a gbilen
waxati.»
27 Na na a ra, mixi yo naxan na taami
don, a na minse min binyɛtareɲa kui, a
bara yunubi sɔtɔ Marigi fate nun a wuli
ra.
28 Beenun mixi xa na taami don, bee-
nun mixi xa na minse min, a lanma a xa
a yɛtɛ mato,
29 barima naxan na taami don, a na
minse min, a mu a kolon Marigi fate nan
a ra, a bara kiiti ɲaaxi sɔtɔ.
30 Na nan a toxi furemae nun
sɛnbɛtaree wuyaxi wo ya ma. Ndee ɲan
bara bɛlɛ.
31 Xa won luma won yɛtɛ mato ra, won
mu fama kiiti ɲaaxi sɔtɔde.
32 Marigi won makiitima nɛ, alako a xa
won matinxin, won naxa kiiti ɲaaxi sɔtɔ
alɔ duniɲa mixie.
33 N ngaxakerenyie, na kui, wo xa wo
bore mamɛ, wo wo malanma tɛmui naxɛ
Marigi xa sɛrɛxɛ tɔnxuma donde.
34 Xa kaamɛ na mixi ma, a xa a dɛge
a xɔnyi, alako a naxa findi kiiti ɲaaxi ra
wo xa malanyi kui. N na fa, n fama na fe
gbɛtɛe yailande naxee kanaxi wo tagi.

12

Ala Xaxili danxaniyatɔɛe malife

1 N ngaxakerenyie, a xɔli n ma wo xa
fahaamui sɔtɔ fee ra Ala Xaxili Sɛniyɛnxi
wo kima naxee ra.
2 Wo to nu na kaafiriɲa kui, fe nde naxa
a niya wo xa bira kuye dunduxie fɔxɔ ra.
3 Na na a ra, n xa a fala wo bɛ,
mixi naxan wɔyɛnma Ala Xaxili Sɛniyɛnxi
saabui ra, a mu nɔma a falade, «Isa
dankaxi.» Mixi yo fan mu nɔma a falade,
«Isa findixi Marigi nan na,» xa Ala Xaxili
Sɛniyɛnxi saabui xa mu a ra.

4 Ala xa ki dɔxɔɛ wuya, kɔnɔ a birin
fatanxi Ala Xaxili keren nan na.
5 Ala xa wali dɔxɔɛ wuya, kɔnɔ a birin
fatanxi Marigi keren nan na.
6 Ala xa fe rabaxi dɔxɔɛ wuya, kɔnɔ a
birin fatanxi Ala keren nan na. Ala keren
nan a ragirima wo xa nɔ na fee rabade.

7 Ala Xaxili a yɛtɛ masenma kankan bɛ
ɲama xa munafanyi xa fe ra.
8 Ala Xaxili ndee kima xaxilimaya
masenyi ra, a ndee kima fe kolonyi
masenyi ra,
9 a ndee kima sɛnbɛ ra naxan fatanxi
danxaniya ra, a ndee kima sɛnbɛ ra
naxan a niyama e xa nɔ mixi rayalande,
10 a ndee kima sɛnbɛ ra naxan find-
ima kaabanakoe rabafe ra, a ndee kima
masenyi ra e xa wɔyɛn Ala xili ra, a ndee
kima kolonyi ra alako e xa fata Ala xa
fe nun Sentanɛ xa fe tagi rasade, a ndee
kima sɛnbɛ ra e xa nɔ xui gbɛtɛe falade,
a ndee kima na xuie madangife ra.
11 Ala Xaxili keren nan na wali mɔɔli
birin nabama. A kankan kima alɔ a a
ɲanigexi ki naxɛ.

12 Mixi salonsee wuya, kɔnɔ e findixi
fate gundi keren nan na. E birin nadɔxɔxi
e bore ra, e findi keren na. Won nun Ala
xa Mixi Sugandixi na na ki nɛ.
13 Won tan danxaniyatɔɛ birin bara Ala
Xaxili kerenyi sɔtɔ. Won birin bara findi
fate keren na. Yuwifi yo, Girɛki yo, konyi
yo, lasiri yo, won birin baloma Xaxili
keren nan saabui ra.

14 Fate mu findixi salonse keren
gbansan xa ra, e wuya.
15 Xa a sa li i sanyi a fala, «N mu na i
fate ma, barima n mu findixi bɛlɛxɛ ra,»
na mu a niyama a xa ba i fate ma.

16 Xa a sa li i tuli a fala, «N mu na i fate
ma, barima n mu findixi ya ra,» na mu a
niyama a xa ba i fate ma.
17 Xa fate birin sa findixi ya nan na,
mixi fe mɛma di? Xa fate birin sa findixi
tuli nan na, mixi se xiri mɛma di?

18 Ala bara salonse birin dɔxɔ mixi fate
ma, alɔ a wama a xɔn ma ki naxɛ.
19 Xa na birin findi salonse keren na,
fate fa findima a ra di?
20 Salonsee wuya, kɔnɔ fate gundi keren
na a ra.
21 I ya mu nɔma a falade i bɛlɛxɛ bɛ,
«N hayi mu na i ma.» I xunyi mu nɔma a
falade i sanyi bɛ, «N hayi mu na i ma.»

22 Na mu nɔma rabade feo! Hali fate
salonse naxee sɛnbɛ mu gbo, fate hayi na
e ma.
23 Won won fate salonse naxee
maɲɔxunxi a e tide xurun, won mɛɛnixi
nee ma dangi booree ra. Won won fate
salonse naxee suturaxi, won mɛɛnixi nee
ma dangi booree ra.
24 Salonse naxee mu suturaxi, e hayi mu
na a ma mixi xa mɛnni e ma a gbe ra. Ala
naxa mixi fate yailan alako salonse naxee
maɲɔxunxi a e tide xurun, e tide xa dangi
booree ra.
25 A mu wama won xa fate salonse nde
rafisa a boore bɛ. A wama nɛ won xa
mɛɛni e birin ma.
26 Xa a sa li salonse keren tɔɔrɔ, salonse
booree fan tɔɔrɔma nɛ. Xa a sa li
salonse keren bara tide sɔtɔ, salonse birin
sɛɛwama nɛ na kui.

27 Wo findixi Ala xa Mixi Sugandixi fate
nan na. Wo birin bara findi salonsee ra
na fate kerenyi ma. Kankan xa wali na
na.
28 A fɔlɛ, Ala bara ndee ti Isa xa xɛɛrae
ra danxaniyatɔɛ ɲama ya ma. Na dangi
xanbi, a bara ndee ti namiɲɔnmɛe ra. A
saxan nde, a bara ndee ti karamɔxɔe ra.
A man bara a niya ndee xa nɔ kaabanako
rabade, ndee xa nɔ mixi rayalande, ndee
xa nɔ e booree malide ki gbɛtɛ. A bara
ndee ti yareratie ra, a bara ndee ki alako
e xa nɔ xui gbɛtɛe falade.
29 Nee birin findixi xɛɛrae nan na? Nee
birin findixi namiɲɔnmɛe nan na? Nee
birin findixi karamɔxɔe nan na? Nee
birin nɔma kaabanako rabade?
30 Nee birin fata mixi rayalande? Nee
birin nɔma xui gbɛtɛe falade? Nee birin
nɔma na xuie madangide e booree bɛ?
31 Wo xa fe birin naba alako Ala xa wo
ki fee ra naxee dangi fe birin na. Yakɔsi
n xa kira fisamante masen wo bɛ.

13

Xanunteya

1 Hali n nɔma adamae nun malekɛe xui
falade, xa xanunteya mu na n bɔɲɛ kui, n
xui luma nɛ alɔ paani nun tɔlɔnyi bɔnbɔ
xui.
2 Hali n masenyi ti Ala xili ra, n
gundo birin kolon, n man fe tilinxi birin
fahaamu, xa xanunteya mu na n bɔɲɛ
kui, mixi fufafu nan n na. Hali n ma
danxaniya gbo han n fa nɔ geya tongode
a tide, xa xanunteya mu na n bɔɲɛ kui, n
tide yo mu na.
3 Hali n nan n harige birin itaxun
setaree balofe ra, hali n faxa tɛ xɔɔra Ala
xa fe ra, xa xanunteya mu na n bɔɲɛ kui,
na mu findima geeni yo ra n bɛ.
4 Xanunteya a niyama nɛ mixi xa findi
mixi diɲɛxi ra, a findi mixi malima ra. A
mu milama, a mu a yɛtɛ matɔxɔma, a mu
a yɛtɛ igboma,
5 a mu xurutareɲa rabama, a mu a
yɛtɛ xa geeni fenma, a mu xɔnɔma.
Gbɛsɛnxɔnnɛya mu luma a bɔɲɛ kui,
6 a mu ɲɛlɛxinma wule ra, a ɲɛlɛxinma
nɔndi nan na.
7 Xanunteya na naxan bɛ, a diɲɛma fe
birin ma, a mu tɛgɛ fefe, a a xaxili tima fe
fanyi ra tɛmui birin, a tunnabɛxi fe birin
ma.
8 Xanunteya mu ɲɔnma abadan.
Wɔyɛnfe Ala xili ra a ɲɔnma nɛ, xui
gbɛtɛe falafe danma nɛ, kolonyi fan
ɲɔnma nɛ.
9 Won mu fe birin kolon, won mu gɛma
namiɲɔnmɛ masenyi birin falade,
10 kɔnɔ fe kamalixi na a li, fe kamalitare
ɲɔnma nɛ.
11 N dimɛdi tɛmui, n ma wɔyɛnyi yo, n
ma maɲɔxunyi yo, n xaxili yo, a birin nu
findixi dimɛdiɲa nan na. Kɔnɔ n to mɔ, n
bara dimɛdi fee lu na.
12 To won mu fee igbɛma a fanyi ra.
A luxi alɔ won na won yɛtɛ matofe kike
ma naxan mu igbɛma a fanyi ra. Kɔnɔ

waxati na fafe, won fee igbɛma nɛ a fanyi ra, a luma nɛ alɔ won nun na fee na ti yire keren. To n mu fe birin kolon, kɔnɔ waxati na fafe, n ma fahaamui fama kamalide, n fa fe kolon alɔ Ala n kolonxi ki naxɛ.

13 Fe saxan nan buma: danxaniya, xaxili tide, nun xanunteya. Kɔnɔ xanunteya nan dangi nee birin na.

14

Xui gbɛtɛe falafe nun wɔyɛnfe Ala xili ra

1 Xanunteya xa lu wo bɔɲɛ kui. Wo kata wo xa Ala xa kie sɔtɔ a Xaxili Sɛniyɛnxi saabui ra. Wɔyɛnfe Ala xili ra, wo xa na nan singe fen.

2 Mixi naxan xui gbɛtɛe falama, a mu wɔyɛnfe adama xa bɛ, a wɔyɛnma Ala nan bɛ, barima adamadi mu na xui mɔɔli mɛma. Na xui naxan findima gundo ra, Ala Xaxili na nan falama.

3 Mixi naxan wɔyɛnma Ala xili ra, a tan fe nan falama adamadie bɛ naxan nɔma e xa danxaniya rasabatide, a e ralimaniya, a sunnunyi ba e ma.

4 Kɔnɔ mixi naxan wɔyɛnma xui gbɛtɛe ra, a a yɛtɛ gbansan nan malima. Naxan wɔyɛnma Ala xili ra, a danxaniyatɔɛ ɲama nan malima.

5 A xɔli n ma wo birin xa xui gbɛtɛe fala, kɔnɔ n wama naxan xɔn dangife na ra, wo xa nɔ wɔyɛnde Ala xili ra. Na nan tide gbo dangife xui gbɛtɛe falafe ra, fo na xui gbɛtɛe xa madangi danxaniyatɔɛ ɲama bɛ, alako e xa danxaniya xa sabati.

6 Yakɔsi, n ngaxakerenyie, xa a sa li n naxa fa wo yire n xui gbɛtɛe falafe ra wo mu naxee mɛma, na wo malima di? Kɔnɔ xa n fa laamatunyi, kolonyi, Ala xa masenyi, nun xaranyi masende wo bɛ, na nan findima munafanyi ra wo bɛ.

7 Hali xule nun kɔra, se naxee mu ɲɛngima, xa e sigi sa xui mu fiixɛ, mixi mu nɔma a kolonde.

8 Xa sara xui mu fiixɛ, sɔɔri gali mu nɔma a kolonde gere waxati bara a li.

9 Wo tan fan, xa wo xui fala mixie mu naxan kolon, e fa fahaamui sɔtɔma na ma di? Wo wɔyɛnma fufafu.

10 Xui wuyaxi nan na duniɲa, kɔnɔ e birin masenyi nde nan tima.

11 Xa mixi wɔyɛn n bɛ xui nde ra n mu naxan kolon, muxu birin bara findi xɔɲɛ ra muxu bore bɛ.

12 Na kui, wo tan naxee wama Ala xa wo ki, wo xa kata a xa wo ki ki ra naxan danxaniyatɔɛ ɲama rasabatima.

13 Naxan xui gbɛtɛe falama, a xa Ala maxandi alako a man xa fata na xui madangide a booree bɛ.

14 Xa n salima xui gbɛtɛe ra, n bɔɲɛ salima, kɔnɔ n salima fahaamutareɲa nan kui.

15 A lanma n xa munse raba? A lanma n xa sali n bɔɲɛ ra, n man xa sali fahaamui ra. N xa bɛɛti ba n bɔɲɛ ra, n man xa bɛɛti ba fahaamui ra.

16 Xa na mu a ra, i na Ala tantu i bɔɲɛ ra, mixi naxan dɔxɔxi i sɛɛti ma, a mu nɔma «Amina» ratinde, barima a mu i xa xui fahaamuma.

17 I tantui fanyi rasigama Ala nan ma, kɔnɔ boore xa danxaniya mu nɔma sabatide na saabui ra.

18 N bara Ala tantu, barima n xui gbɛtɛe falama dangife wo birin na,

19 kɔnɔ mixi wɔyɛn suuli naxan fahaamuma, e tide gbo xaranyi ki ma dangife wɔyɛn wulu ra, naxee falaxi xui gbɛtɛe danxaniyatɔɛ ɲama mu naxee kolon.

20 N ngaxakerenyie, wo naxa wali alɔ dimɛdie, wo xa wali nɛ alɔ kuntigie. Fe ɲaaxi ma, wo xa lu alɔ diyɔrɛ gbeeli. Kɔnɔ xaxili ma, wo xa lu alɔ mixi mɔxi.

21 A sɛbɛxi Kitaabui kui,
«Marigi naxa a masen,
‹N fama wɔyɛnde yi ɲama bɛ
xui gbɛtɛ ra naxan fatanxi xɔɲɛe ra,
kɔnɔ hali n wɔyɛn na ki,
e mu n xui suxuma.›»

22 Na nan a toxi, xui gbɛtɛe falafe findixi tɔnxuma ra danxaniyataree nan bɛ, danxaniyatɔɛe xa mu a ra. Kɔnɔ wɔyɛnfe Ala xili ra, na nan findixi tɔnxuma ra danxaniyatɔɛe bɛ, danxaniyataree xa mu a ra.

23 Xa a sa li danxaniyatɔɛ ɲama birin na yire keren xui gbɛtɛe falafe ra, danxaniyatare ndee na so, xa na mu a ra mixi gbɛtɛ naxee wama wo xa fe ramɛfe, e mu a falama xɛ a wo bara daxu?

24 Kɔnɔ xa wo birin na wɔyɛnfe Ala xili
ra, danxaniyatare nde na so, xa na mu
a ra mixi gbɛtɛ naxan wama wo xa fe
ramɛfe, a a yɛtɛ kolonma nɛ yunubitɔɛ ra,
a wo xa masenyi kolon nɔndi ra,
25 a gundo birin makɛnɛn. Na kui, a a
yɛtɛ igoro bɔxi, a Ala batu, a a fala, «Ala
yati na wo ya ma.»
26 N ngaxakerenyie, a lanma won xa
munse raba? Wo na wo malan, ndee xa
bɛɛti ba, ndee xa mixie xaran, ndee xa
laamatunyi masen, ndee xa wɔyɛn xui
gbɛtɛ ra, ndee xa na xui gbɛtɛ madangi.
Na birin xa raba alako danxaniyatɔɛ
ɲama xa sabati.
27 Xa mixie xui gbɛtɛe falama, e naxa
dangi mixi firin na, xa na mu a ra
mixi saxan. Kankan xa wɔyɛn a wɔyɛn
tɛmui, kankan xa mixi sɔtɔ naxan na xui
madangima booree bɛ.
28 Xa mixi mu na naxan na xui madan-
gima, na kanyi xa a sabari malanyi kui, a
xa wɔyɛnyi xa lu a tan nun Ala gbansan
tagi.
29 Xa mixie wɔyɛnma Ala xili ra, e fan
naxa dangi mixi firin na, xa na mu a ra
mixi saxan. Booree xa na masenyie mato
a fanyi ra.
30 Xa Ala masenyi fi mixi nde ma a xili
ra, boore na wɔyɛnfe tɛmui naxɛ, naxan
na wɔyɛnfe a lanma a xa dundu sinden.
31 Kankan nɔma wɔyɛnde Ala xili ra
a xa waxati, alako birin xa xaranyi nun
limaniya sɔtɔ.
32 Namiɲɔnmɛ tan, a masenyi tima a
ɲanige nan na.
33 Ala mu wama xurutareɲa xɔn, a
wama nɛ fe birin xa raba a raba ki ma
bɔɲɛsa kui.

Sɛniyɛntɔɛ ɲama birin bara lan a ma,
34 a ginɛe xa e sabari malanyie kui. E
mu lan e xa wɔyɛn, e xa lu magore kui
alɔ Ala xa sɛriyɛ a masenxi ki naxɛ.
35 Xa e wama maxɔrinyi tife, e xa e xa
mɔri maxɔrin banxi, barima a mu daxa
ginɛ xa wɔyɛn malanyi kui.
36 Ala xa masenyi fatanxi wo tan nan
na? A masenxi wo tan nan gbansan bɛ?
37 Xa mixi nde a maɲɔxun a
namiɲɔnmɛ na a ra, xa mixi nde a
maɲɔxun a Ala bara a ki, a xa n ma sɛbɛli
kolon Marigi xa yaamari ra.
38 Xa a mu na kolon nɔndi ra, Ala fan
mu na kanyi kolonma a xa mixi ra.
39 Na kui, n ngaxakerenyie, wɔyɛnfe Ala
xili ra a xa rafan wo ma. Wo naxa tɔnyi
dɔxɔ xui gbɛtɛe falafe ra,
40 kɔnɔ wo xa na raba a raba ki ma
sɛriyɛ ra.

15

Marakeli

1 N ngaxakerenyie, n bara wo ratu Ala
xa xibaaru fanyi ra, n naxan masenxi wo
bɛ, wo danxaniyaxi naxan ma, wo biraxi
naxan fɔxɔ ra.
2 Xa wo lu na fɔxɔ ra alɔ n a masenxi
wo bɛ ki naxɛ, wo fama nɛ kiside na
saabui ra. Xa wo mu lu na fɔxɔ ra, wo
xa danxaniya bara findi fe fufafu ra wo
bɛ.
3 N nu bara masenyi hagigɛ ti wo bɛ, n
naxan sɔtɔ. A tan nan ya. Ala xa Mixi
Sugandixi naxa faxa won ma yunubie
xafari fe ra, alɔ a nu sɛbɛxi ki naxɛ.
4 A naxa ragata gaburi kui, a man naxa
keli faxɛ ma a xi saxan nde, alɔ a nu
sɛbɛxi ki naxɛ.
5 A naxa mini Kefasi nun Isa xa xɛɛra
fu nun firinyie ma.
6 Na dangi xanbi, a naxa mini danx-
aniyatɔɛ kɛmɛ suuli ma tɛmui keren. Han
ya na danxaniyatɔɛ gbegbe baloxi, kɔnɔ
ndee bara laaxira.
7 Na dangi xanbi, a naxa mini Yaki ma,
a man naxa mini a xa xɛɛra birin ma.
8 A dɔnxɔɛ ra, a naxa mini n fan ma.
N mu nu findixi a xa xɛɛra ra, a booree
sugandixi tɛmui naxɛ.
9 N tide mu nu gbo alɔ xɛɛra booree.
Xɛɛra xili mu lanma a xa fala n xun,
barima n nu bara Ala xa danxaniyatɔɛ
ɲama ɲaxankata.
10 Kɔnɔ n bara findi Isa xa xɛɛra ra Ala
xa hinnɛ saabui ra. Na hinnɛ mu findixi
fe fufafu ra n bɛ. N bara wali dangife
xɛɛra birin na, kɔnɔ n tan mu a ra. Ala
xa hinnɛ nan walixi n bɛ n ma duniɲɛigiri
kui.
11 Xa n tan nan na kawandi tixi ba,
xa e tan nan na kawandi tixi ba, na
nan kawandixi wo bɛ. Wo bara gɛ
danxaniyade na nan ma.

12 Xa kawandi sa tife a Ala xa Mixi
Sugandixi bara keli faxɛ ma, munfe ra
ndee a falama wo ya ma a mixi mu kelima
faxɛ ma?
13 Xa mixi mu kelima faxɛ ma nu, Ala
xa Mixi Sugandixi fan mu kelixi faxɛ ma.
14 Xa Ala xa Mixi Sugandixi mu kelixi
faxɛ ma nu, muxu xa kawandi nun wo xa
danxaniya findixi fe fufafu nan na.
15 Na kui, muxu bara findi seede wule
falɛe ra Ala bɛ, barima muxu bara
seedeɲɔxɔya raba a Ala bara a xa Mixi
Sugandixi rakeli faxɛ ma. Kɔnɔ xa nɔndi
na a ra mixie mu kelima faxɛ ma nu, Ala
fan mu a rakelima nu.
16 Xa mixie mu kelima faxɛ ma nu, Ala
xa Mixi Sugandixi fan mu kelixi faxɛ ma.
17 Xa Ala xa Mixi Sugandixi mu kelixi
faxɛ ma nu, wo xa danxaniya findixi fe
fufafu nan na, wo xa yunubie man na wo
ma,
18 a nun Isa xa danxaniyatɔɛ laaxiraxie
fan bara lɔɛ.
19 Xa won won xaxili tima Ala xa Mixi
Sugandixi ra yi duniɲɛigiri gbansan nan
ma fe ra, a lima nu won ma fe bara
makinikini dangi adamadi birin na.
20 Kɔnɔ n xa a fala wo bɛ, Ala xa Mixi
Sugandixi nan kelixi faxɛ ma. A bara findi
mixi singe ra naxan kelixi faxamixie ya
ma.
21 Faxɛ to so duniɲa adama saabui ra,
marakeli fan soxi adama nde nan saabui
ra.
22 Mixi birin faxama Benba Adama nan
xa fe ra. Mixi birin man kelima faxɛ ma
Ala xa Mixi Sugandixi nan ma fe saabui
ra.
23 Kɔnɔ kankan kelima a waxati nɛ. Ala
xa Mixi Sugandixi singe nan keli. A na fa
tɛmui naxɛ, a xa mixie fan kelima nɛ.
24 A na mangɛya ragbilen Baba Ala ma,
a na gɛ nɔde mangɛya nun sɛnbɛ birin na,
duniɲa ɲɔnma nɛ na waxati.
25 Ala xa Mixi Sugandixi xa ti mangɛ ra,
han Ala xa a sanyi ti a yaxui birin ma.
26 A yaxui dɔnxɔɛ a naxan ibutuxunma,
na findixi faxɛ nan na.
27 Ala nan na birin saxi a xa yaamari
bun ma. A to a fala a birin saxi a xa
yaamari bun ma, a kolonxi a Ala naxan
birin saxi a xa Mixi Sugandixi xa yaamari
bun ma, Ala tan mu na na yaamari bun
ma.
28 Ala xa Mixi Sugandixi na na birin
nagbilen Ala ma, a tan fan fama lude Ala
xa yaamari nan bun ma, naxan singe nu
bara yaamari so a yi ra. Ala fama yaamari
rabade na tɛmui fe birin xun ma.
29 Xa marakeli mu na nu, munfe ra ndee
fa e xunxama ye xɔɔra faxamixie bɛ? Xa
faxamixie mu kelima faxɛ ma nu, munfe
ra ndee e xunxama ye xɔɔra e bɛ?
30 Munfe ra muxu tan bara tin lude fe
xɔrɔxɔɛ kui tɛmui birin?
31 N ngaxakerenyie, n xa a fala wo bɛ
a nɔndi ki ma, lɔxɔ yo lɔxɔ n na faxɛ
nan dɛ ma. N a falama wo tan bɛ, n
sɛɛwaxi wo tan naxee xa fe ra, barima
wo danxaniyaxi Ala xa Mixi Sugandixi Isa
nan ma, naxan findixi won Marigi ra.
32 Munafanyi mundun na n bɛ adama
ki ma, xa n bara sube xaaɲɛxie gere
Efɛsɛ? Xa faxamixie mu kelima faxɛ ma
nu, «won xa won dɛge, won xa won min,
barima tina won faxama nɛ.»
33 Wo naxa tantan. Ɲɛrɛboore kobie
nan yuge fanyi masarama.
34 Wo xa sɔɔbɛ suxu, wo xa yunubi lu
na. Ndee wo ya ma e mu Ala kolon. N xa
a fala wo bɛ, na bara findi yaagi ra wo bɛ.
35 Nde nɔma a yɛtɛ maxɔrinde, a naxɛ,
«Mixi faxaxie kelima di? Fate mɔɔli
mundun luma e ma?»
36 Xaxilitaree, wo mu a kolon sansi
xɔri mu nɔma findide sansi ra, fo a faxa
sinden?
37 Sansi xɔri naxan sima bɔxi, a nun a
soli naxan tema, e keren mu a ra. Sansi
xɔri tan, a xɔri gbansan na a ra, tɛmunde
maale xɛɛta, xa na mu a ra sansi xɔri
gbɛtɛ.
38 Ala sansi xɔri birin findima sansi ra
alɔ a wama a xɔn ma ki naxɛ. Sansi xɔri
mɔɔli birin a soli nan naminima.
39 Nimase fate birin mu luma ki keren.
Mixi fate na ki keren. Sube fate na ki
gbɛtɛ. Xɔni fate nun yɛxɛ fate fan na e
xati ma.
40 Se naxee na bɔxi ma, a nun se gbɛtɛ
naxee na koore ma, e tagi rasa. E birin
daaxi e gbe ki nɛ.
41 Soge yanbama ki naxɛ, a nun kike
yanbama ki naxɛ, a nun tunbuie yan-
bama ki naxɛ, e birin keren mu a ra. Hali
tunbuie na a ra e mu yanbama ki keren.

42 Faxamixi rakelixie luma na ki nɛ.
Mixi na duniɲa tɛmui naxɛ, a fate nɔma
kanade, kɔnɔ a na keli faxɛ ma, a fate mu
nɔma kanade sɔnɔn.
43 Mixi ragataxi gaburi kui tɛmui naxɛ,
a bɔrɔma nɛ, a sɛnbɛ ɲɔn, kɔnɔ a kelima
faxɛ ma sɛnbɛ nun nɔrɛ nan na.
44 Mixi na ragata a fate na duniɲa ki nan
ma, kɔnɔ a kelima a laaxira ki nan ma.
Duniɲa fate na na, laaxira fate fan na.
45 Na nan a toxi a sɛbɛxi, «Adama singe
findixi nimase nan na.» Adama dɔnxɔɛ
findixi xaxili nan na naxan mixi rakisima.
46 Adama singe findixi duniɲa mixi nan
na, koore ma daaxi mu a ra. Koore ma
daaxi nan fama duniɲa ma daaxi xanbi
ra.
47 Adama singe fatanxi duniɲa bɛndɛ
fuɲi nan na. Adama firin nde fatanxi
koore nan na.
48 Adamadie maniyaxi won benba
Adama nan na, naxan daaxi bɛndɛ ra.
Mixi naxee tema koore, e masarama nɛ,
e fa lu alɔ na Adama naxan kelixi koore.
49 Won to maniya won benba Adama
ra duniɲa, won man fama maniyade na
Adama nan na naxan kelixi koore ma.
50 N ngaxakerenyie, n xa a fala wo bɛ,
duniɲa fate mu nɔma Ala xa ariyanna
sɔtɔde kɛ ra. Nimasee fate mu nɔma
ariyanna sɔtɔde kɛ ra. E fate bɔrɔma nɛ,
kɔnɔ fate bɔrɔxi mu nɔma sode ariyanna.
51 N xa gundo fala wo bɛ. Won birin mu
faxama, kɔnɔ won birin masarama nɛ
52 mafuren mafuren sara dɔnxɔɛ xui
ma. Na sara na fe, faxamixie kelima nɛ
faxɛ ma fate nɛɛnɛe ra e ma naxee mu
bɔrɔma sɔnɔn. Won fama nɛ masarade.
53 Naxan lan a xa bɔrɔ, na mu bɔrɔma
sɔnɔn. Naxan lan a xa faxa, na mu
faxama sɔnɔn.
54 Fate bɔrɔxi na findi fate bɔrɔtare ra,
fate faxaxi na findi fate faxatare ra, yi
sɛbɛli fama kamalide na tɛmui nɛ:
«Wo bara xunnakeli sɔtɔ faxɛ ma.
55 Faxɛ xa xunnakeli na minden?
Faxɛ xa tɔɔrɛ na minden?»
56 Yunubi findixi tɔɔrɛ nan na naxan bara
mixi faxa. Yaamari findixi yunubi xa
sɛnbɛ nan na.
57 Ala tantu, naxan bara won xun nakeli
won Marigi Isa Ala xa Mixi Sugandixi
saabui ra.
58 Na kui, n ngaxakerenyie, wo xa danx-
aniya xa sabati. Wo naxa a lu limaniya
xa ba wo yi ra. Wo xa wakili Marigi
bɛ tɛmui birin, barima wo a kolon a wo
naxan nabama a bɛ fe fufafu xa mu a ra.

16

Pɔlu xa ɲungui

1 Wo xa kɔbiri malan sɛniyɛntɔɛe bɛ,
alɔ n Galati bɔxi danxaniyatɔɛ ɲamae
yamarixi ki naxɛ.
2 Kankan xa kɔbiri nde sa a xati ma a
harige bɛrɛ ra sande lɔxɔɛ birin, alako
kɔbiri xa gɛ malande beenun n fa tɛmui.
3 N na fa, n bataaxɛ soma mixie yi ra
wo naxee sugandima kɔbiri xaninfe ra
Darisalamu.
4 Xa a lanma n fan xa siga, muxu birin
na a ra.
5 N na dangi Masedon bɔxi ra, alɔ n
wama a xɔn ma ki naxɛ, n fama nɛ wo
yire.
6 Tɛmunde n saxanyi raba wo xɔnyi, xa
na mu a ra n ɲɛmɛ radangi naa, alako wo
xa nɔ n malide n ma biyaasi kui.
7 Xa Ala tin, n mu findima dangimixi
tun na. A xɔli n ma n xa lu wo yire
dondoronti.
8 Kɔnɔ n xa lu be Efɛsɛ han Xɛ Xabɛ Sali
xa ba a ra,
9 barima n ma wali na sɔɔnɛyafe, hali n
yaxuie to wuyaxi n bɛ.
10 Xa Timote fa wo yire, wo a rasɛnɛ
alako a naxa fa gaaxu wo ya ra, barima
a walima Marigi nan bɛ alɔ n tan.
11 Mixi yo naxa yo a ma. Wo xa a mali a
xa biyaasi kui alako a xa n li bɔɲɛsa kui.
N tan nun n ngaxakerenyie na a mamɛfe.
12 Wo xa a kolon n bara won ngaxak-
erenyi Apolosi karaxan a xa siga wo yire
a nun danxaniyatɔɛ ndee. A singe a mu
nu tinxi, kɔnɔ yakɔsi a bara natɛ tongo a
xa siga a na fɛɛrɛ sɔtɔ tɛmui naxɛ.
13 Wo xa wo yɛtɛ mato, wo xa wo xa
danxaniya rasabati, wo xa limaniya, wo
xa wo sɛnbɛ so.
14 Wo xa fe birin naba xanunteya ra.
15 N ngaxakerenyie, n xa marasi nde sa
na xun ma. Wo a kolon a Sitefana xa
denbaya nan singe danxaniya Akayi bɔxi
ma. E bara wali sɛniyɛntɔɛe bɛ ki fanyi
ra.

16 Wo xa lu na mixi mɔɔli xa yaamari
bun ma, a nun mixi naxan birin Ala xa
wali rabama.
17 N bara ɲɛlɛxin Sitefana, Forotunatu,
nun Axayikusu fafe ra, barima e bara n
mali wo xanbi.
18 E bara limaniya fi won birin ma. Wo
xa na kolon e bɛ.
19 Danxaniyatɔɛ ɲama naxee na Asi
bɔxi ma e bara wo xɛɛbu. Akila,
Pirisila, nun danxaniyatɔɛ ɲama naxan e
malanma e xɔnyi, e fan bara wo xɛɛbu
Marigi xili ra.
20 Ngaxakerenyi naxee na be, e birin
wo xɛɛbu. Wo xa wo bore xɛɛbu danx-
aniyatɔɛe xa xanunteya kui.
21 N tan Pɔlu bara yi xɛɛbui sɛbɛ n yɛtɛ
bɛlɛxɛ ra.
22 Ɲaxankatɛ xa lu mixi bɛ naxan mu
Marigi xanuma. Won Marigi xa fa.
23 Marigi Isa xa hinnɛ wo ra.
24 N bara wo xanu Ala xa Mixi
Sugandixi Isa xili ra. Amina.

Ala xa masenyi firin nde Annabi Pɔlu naxan sɛbɛ Korinti danxaniyatɔɛ ɲama ma

Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Yi Kitaabui findixi Annabi Pɔlu xa bataaxɛ firin nde nan na danxaniyatɔɛ ɲama bɛ, naxan nu na Korinti taa kui Girɛki bɔxi ma. A nu bara kawandi ti naa a xa biyaasi firin nde kui. Mixi gbegbe naxa danxaniya Isa ma, kɔnɔ e ɲɛrɛ ki mu nu gɛxi fande. Ndee mu nu lanxi e booree ma, ndee nu fe ɲaaxie rabama ginɛe ra, ndee nu wama e yɛtɛ igbofe danxaniyatɔɛ booree ya ma. Na birin findixi yaagi nan na diinɛlae tagi. Na nan a toxi Annabi Pɔlu naxa a xa bataaxɛ singe sɛbɛ e ma.

Korintikae to na bataaxɛ singe xaran, ndee naxa Annabi Pɔlu xui suxu, e fa gbilen yunubie fɔxɔ ra. Ndee mu tin na ra. E naxa findi Pɔlu yaxuie ra, e fe birin naba a xili kanafe ra. E naxa e yɛtɛ findi xɛɛra fisamantee ra, kɔnɔ yɛtɛ igboe nan tun nu e ra. Na kui, Annabi Pɔlu naxa a xa bataaxɛ firin nde sɛbɛ Korinti danxaniyatɔɛ ɲama ma.

Yi bataaxɛ a masenxi nɛ a Annabi Pɔlu nan findixi Ala xa Mixi Sugandixi Isa xa xɛɛra ra. A naxa fe gbegbe masen danxaniyatɔɛe bɛ, alako na wule falɛe naxa e madaxu a falafe ra e naxa e tuli mati Pɔlu ra sɔnɔn.

Bafe na ra, yi bataaxɛ marasi fanyi fima Korintikae ma wali ndee xa fe ra e nu bara naxan fɔlɔ Darisalamukae bɛ. Danxaniyatɔɛ ndee nu na tɔɔrɛ kui kaamɛ xa fe ra Isirayila bɔxi ma. Na kui, danxaniyatɔɛ ɲama naxee nu na yire gbɛtɛe, e naxa kɔbiri malan e ngaxakerenyie malife ra. Korintikae singe nan na fɔlɔ, kɔnɔ Pɔlu e rasima yi bataaxɛ ra e xa na wali raɲɔn.

Yi bataaxɛ findixi Kitaabui nan na naxan sɛriyɛ fanyi masenma to danxaniyatɔɛe bɛ. A lanma won xa won tuli mati Ala xa xɛɛrae ra naxee nɔndi masenma. Xa a sa li mixi nde fa a fala a Ala xa mixi na a ra, kɔnɔ a xa masenyi mu lanxi Isa xa xɛɛrae xa masenyi singee ma, a mu lanma mixi xa bira na kanyi fɔxɔ ra. Ala xa won natanga na saabui ɲaaxi mɔɔli ma. A man lanma won xa fe birin naba danxaniyatɔɛ booree malife ra e xa tɔɔrɛ kui. Ala xa xanunteya mɔɔli xa lu won bɔɲɛ kui.

Ala xa won mali alako won xa lu a waxɔnki. Amina.

Ala xa masenyi firin nde Annabi Pɔlu naxan sɛbɛ Korinti danxaniyatɔɛ ɲama ma

Danxaniyatɔɛ xa limaniya

1 N tan Pɔlu, Ala bara tin naxan xa findi a xa xɛɛra ra, n nun n ngaxakerenyi Timote, muxu bara wo xɛɛbu, wo tan Ala xa danxaniyatɔɛ naxee na Korinti, a nun sɛniyɛntɔɛ birin naxee na Akayi.

2 Won Baba Ala nun won Marigi, Ala xa Mixi Sugandixi Isa, e xa hinnɛ nun bɔɲɛsa fi wo ma.

3 Tantui na Ala bɛ, naxan findixi won Marigi Isa Baba ra, a xa Mixi Sugandixi. Baba kinikininte na a ra, naxan mixie ralimaniyama e xa fe birin kui.

4 Ala won nalimaniyama won ma tɔɔrɛ kui, alako won fan xa nɔ tɔɔrɔmixi gbɛtɛe ralimaniyade na ki.

5 Won ma tɔɔrɛ xun masama Ala xa Mixi Sugandixi xa fe ra ki naxɛ, won ma limaniya fan xun masama a saabui ra na ki nɛ.

6 Muxu na tɔɔrɔfe alako wo tan xa limaniya nun kisi sɔtɔ. Muxu xa limaniya a niyama nɛ wo fan xa limaniya sɔtɔ alako wo fan xa nɔ wo xa tɔɔrɛ ra. Won birin na tɔɔrɔfe ki keren.

7 Muxu a kolon a fanyi ra wo xa danxaniya sɔɔnɛyama nɛ, barima wo limaniya sɔtɔma wo xa tɔɔrɛ nan kui.

8 N ngaxakerenyie, muxu wama wo xa a kolon muxu ɲaxankatɛ naxan sɔtɔ Asi. A nu gbo dangi muxu sɛnbɛ ra, muxu fa a maɲɔxun muxu na faxafe nɛ.

9 Na maɲɔxunyi bara lu muxu xunyi alako muxu naxa muxu xaxili ti muxu yɛtɛ ra, muxu xa muxu xaxili ti Ala nan na naxan faxamixie rakelima.

10 A tan nan gbansan muxu ratangaxi na faxɛ ɲaaxi ma. A man fama na rabade

muxu bɛ. Muxu bara la a ra a man fama nɛ muxu ratangade.

11 Wo fan nɔma muxu malide na kui wo xa Ala maxandi ra. Mixi gbegbe na Ala maxandi muxu bɛ, mixi gbegbe fama nɛ Ala tantude a xa hinnɛ xa fe ra a naxan fima muxu ma.

12 Muxu sɛɛwaxi yi nan ma. Muxu a kolon muxu bɔɲɛ kui a muxu bara ɲɛrɛ duniɲa kui wo ya ma sɛniyɛnyi nun bɔɲɛ fiixɛ kui, naxan fatanxi Ala ra. Muxu ɲɛrɛxi na ki nɛ wo ya ma dangife yire birin na. Na ɲɛrɛ mɔɔli mu kelixi adamadi xa lɔnni xa ma. A kelixi Ala xa hinnɛ nan ma.

13 Muxu mu sese sɛbɛ wo ma wo mu nɔma naxan tode nun a kolonde a fiixɛ ra. A xɔli n ma wo xa fahaamui xa kamali na xa fe ra.

14 Wo ɲan bara nde kolon, kɔnɔ wo xa fahaamui fama nɛ kamalide a kolonfe ra a won birin binyɛ sɔtɔma nɛ won Marigi Isa fa tɛmui won bore xa fe ra.

15 N to na kolon, n naxa wa sigafe wo yire alako wo man xa hinnɛ sɔtɔ.

16 N naxa wa dangife wo yire n sigama Masedon tɛmui naxɛ, n man xa dangi wo yire n kelima Masedon tɛmui naxɛ. Na ki wo nɔma n malide n ma biyaasi kui sigafe ra Yudaya.

17 Wo ɲɔxɔ a ma natɛ tongoxi na a ra adamadi ki ma, naxan wɔyɛn firin falama?

18 N bara a fala wo bɛ Ala tinxinxi xili ra, n mu wule falama n ma masenyi kui.

19 Ala xa Mixi Sugandixi Isa, naxan findixi Ala xa Di ra, muxu naxan masenxi wo bɛ, a fan mu a yɛtɛ matandima. N tan, Silasi, nun Timote, muxu naxan kawandixi wo bɛ, na birin findixi nɔndi nan na.

20 Ala fama a xa laayidi birin nakamalide Isa saabui ra. Na nan a ra won «Amina» ratinma Isa xili ra Ala xa nɔrɛ xa fe ra.

21 Ala nan won birin ma danxaniya rasabatixi a xa Mixi Sugandixi saabui ra. A bara won sugandi,

22 a fa a xa tɔnxuma sa won ma, naxan a masenxi a won findixi a gbe nan na. A bara a yɛtɛ Xaxili raso won bɔɲɛ i naxan a masenma a fama nɛ won kide ariyanna ra.

23 Ala na n seede ra. N mu gbilenxi Korinti, alako a naxa findi tɔɔrɛ ra wo bɛ.

24 Muxu mu wama danxaniyatɔɛe yamarife, kɔnɔ muxu wama kafufe nɛ wo ma alako wo xa sɛɛwa barima wo sabatixi danxaniya kui.

2

Pɔlu xa biyaasie

1 Na kui, n nu bara natɛ tongo a mu lanma n xa siga wo yire sunnunyi kui.

2 Xa n bara wo tan tɔɔrɔ, nde nɔma n nasɛɛwade sɔnɔn? N wo tan naxee rasunnunxi, wo tan nan fa nɔma na ra?

3 N nu bara na bataaxɛ sɛbɛ alako wo ɲɛrɛ ki, n naxan lima wo yi ra, a naxa findi sunnunyi ra n bɛ. A lanma wo xa findi sɛɛwɛ nan na n bɛ. N a kolon naxan na findi sɛɛwɛ ra n bɛ, a findima nɛ sɛɛwɛ ra wo fan bɛ.

4 N to na bataaxɛ sɛbɛ wo ma, n bɔɲɛ nu n tɔɔrɔxi, n yaye nu minima. N mu na sɛbɛxi xɛ alako n xa wo tɔɔrɔ. N a sɛbɛxi nɛ alako wo xa a kolon n wo xanuxi nɛ yati.

5 N xa a fala wo bɛ, mixi naxan findixi yi tɔɔrɛ saabui ra, a mu n tan xa tɔɔrɔxi. A wo tan nan tɔɔrɔxi, xa na mu a ra a bara ndee tɔɔrɔ wo ya ma.

6 Mixi gbegbe wo ya ma e ɲan bara na kanyi ɲaxankata. Na bara wasakɛ.

7 Wo diɲɛ a ma, wo xa a ralimaniya, alako na tɔɔrɛ naxa gbo yɛ, a fa nɔ a ra.

8 Wo naxan nabama, wo xa xanunteya masen a bɛ.

9 N bara na bataaxɛ sɛbɛ wo ma, alako n xa a kolon xa wo tinma n ma yaamari birin suxude.

10 Xa wo bara diɲɛ mixi nde ma, n fan bara diɲɛ na kanyi ma. Xa fe nde bara lu wo tagi, n bara diɲɛ na birin ma wo xa fe ra Ala xa Mixi Sugandixi ya xɔri

11 alako Sentanɛ naxa nɔ won na. Won bara a wali ki kolon.

12 N to siga Tiroyasi Ala xa Mixi Sugandixi xa xibaaru fanyi kawandide, n naxa a to Marigi nu bara sɔɔnɛya raba n bɛ.

13 Kɔnɔ n bɔɲɛ mu nu saxi, barima n mu n ngaxakerenyi Tito lixi naa. Na nan a toxi n naxa ɲungu rabira e ma, n fa siga Masedon.

14 Tantui na Ala bɛ, naxan won xun
nakelima a xa Mixi Sugandixi saabui ra.
Isa kolonfe fan alɔ labundɛ xiri fanyi. Ala
won tan nan xɛɛxi alako yire birin xa
rakolon na masenyi ra.
15 Won luxi nɛ alɔ labundɛ xiri fanyi
Ala naxan nayensenma kisi mixie nun
kisitaree tagi.
16 Won findixi mixi xiri ɲaaxi nan na
kisitaree bɛ naxee na yahannama kira
xɔn ma. Won findixi mixi xiri ɲɔxunmɛ
nan na kisi mixie bɛ naxee na ariyanna
kira xɔn ma. Kɔnɔ adamadi mundun
nɔma na wali mɔɔli rabade?
17 Muxu tan mu Ala xa masenyi
masenma kɔbiri xa fe ra alɔ kawanditi
ndee. Muxu kawandi tima bɔɲɛ fiixɛ nan
na Ala ya xɔri naxan muxu xɛɛxi. Muxu
na rabama Ala xa Mixi Sugandixi nan
saabui ra.

3

Ala xa walikɛe

1 A lanma muxu man xa muxu yɛtɛ
xunmafala? Ade. Muxu hayi na bataaxɛe
nan ma naxee muxu xunmafalama wo
bɛ? Ade. Muxu hayi na wo xa bataaxɛe
nan ma naxee muxu xunmafalama mixi
gbɛtɛe bɛ? Ade.
2 Wo naxan nabama wo xa duniɲɛigiri
kui a luxi nɛ alɔ bataaxɛ naxan muxu
xunmafalama mixi birin bɛ. Na masenyi
ragataxi muxu bɔɲɛ kui, alɔ masenyi
sɛbɛxi bataaxɛ kui ki naxɛ alako mixi
birin xa a kolon.
3 Wo tan findixi Ala xa Mixi Sugandixi
xa bataaxɛ nan na. Muxu xa wali bara a
niya na bataaxɛ xa sɛbɛ wo bɔɲɛ ma. A
mu sɛbɛxi dubɛ xa ra, a sɛbɛxi Ala Xaxili
nan na, naxan na na. A mu sɛbɛxi gɛmɛ
walaxɛ xa ma, a sɛbɛxi wo bɔɲɛ nan ma.
4 Lanlanteya na muxu bɛ Ala ya i, a xa
Mixi Sugandixi saabui ra.
5 Won mu fata fefe ra won yɛtɛ sɛnbɛ
ra. Won ma fatɛ fatanxi Ala nan na.
6 Ala nan a niyaxi won xa nɔ a xa saatɛ
nɛɛnɛ kawandide. Na saatɛ mu fatanxi
Ala xa yaamarie xa ra naxee sɛbɛxi. A
fatanxi Ala Xaxili nan na, naxan mixi
rakisima. Ala xa yaamari sɛbɛxie mu
mixi rakisima.
7 Ala xa yaamarie to sɛbɛ gɛmɛ walaxɛe
ma, Annabi Munsa yatagi naxa nɔrɔ han
Isirayilakae mu nɔ e ya tide a ra. Hali na
yaamarie to fa findixi faxɛ nan na mixie
bɛ, e xa nɔrɛ nu gbo. Kɔnɔ nde nu luma
ba ra na nɔrɛ ra.
8 Ala Xaxili naxan nabaxi, na wali
nɔrɔma dangife na nɔrɛ singe ra naxan
fatanxi na yaamari sɛbɛxie ra.
9 Na yaamarie sɛbɛxi gɛmɛ walaxɛe nan
ma, naxee nu nɔrɔxi, kɔnɔ e findi faxɛ
nan na mixie bɛ. Ala Xaxili naxan nabaxi,
naxan a niyama mixie xa tinxinyi sɔtɔ, na
nɔrɛ gbo na nɔrɛ singe bɛ.
10 Naxan singe nu nɔrɔxi, a xa nɔrɛ bara
ɲɔn nɔrɛ fisamante sɛɛti ma.
11 Na fe singe nu nɔrɔxi, kɔnɔ a mu
bu. Ala Xaxili naxan nabaxi, na buma
nɛ abadan. Na nɔrɛ gbo na nɔrɛ singe bɛ
pon!
12 Won to won xaxili tixi na ra, won
bara limaniya sɔtɔ a fanyi ra.
13 Won mu luxi alɔ Annabi Munsa
naxan a yatagi makoto mafelenyi ra alako
Isirayilakae naxa e ya ti na nɔrɛ ra, naxan
nu luma ba ra.
14 Kɔnɔ e xaxili xɔrɔxɔ. Han to e
mu fe fahaamuma a fanyi ra, e saatɛ
fori xaranma tɛmui naxɛ. A luxi nɛ alɔ
na mafelenyi, naxan nu Annabi Munsa
yatagi makotoxi, a man na e yatagi ma, e
mu fefe igbɛma. Na fahaamutareɲa mu
nɔma bade, fo mixi na la Ala xa Mixi
Sugandixi ra.
15 Han to e luxi alɔ na mafelenyi na
e yatagi makotofe, e mu fahaamui sɔtɔ
e bɔɲɛ kui, e Tawureta Munsa xaranma
tɛmui naxɛ.
16 Kɔnɔ mixi na a ya rafindi Marigi ma,
na luxi nɛ alɔ na mafelenyi bara ba na
kanyi yatagi ma, a fa fahaamui sɔtɔ.
17 Won Marigi findixi Ala Xaxili
Sɛniyɛnxi nan na. Marigi Xaxili nan
xɔrɛya fima mixi ma.
18 Xa na mafelenyi baxi won yatagi
ma, Marigi xa nɔrɛ naxan yanbama won
ma, won fama nɛ na nɔrɛ masende
mixi gbɛtɛe bɛ. Won Marigi Xaxili won
masarama nɛ a misaali ra, won ma nɔrɛ
xun nu masa.

4

Kawandila wali ki

1 Ala to a xa wali soxi muxu yi ra a xa
hinnɛ saabui ra, limaniya mu bama muxu
yi ra.
2 Muxu wali ki mu nɔxunxi, yaagi yo
mu na a kui. Muxu mu mixi madaxuma,
muxu mu Ala xa masenyi mafindima.
Muxu nɔndi nan masenma mixi birin bɛ,
alako e xa la muxu ra Ala ya i.
3 Muxu xa xibaaru fanyi fiixɛ mixi birin
bɛ, fo kisitaree,
4 barima e mu danxaniyaxi. Yi waxati
mixie marigi bara a ragiri e xaxili naxa
fahaamui sɔtɔ xibaaru fanyi ma Ala xa
Mixi Sugandixi nɔrɔxi xa fe ra, naxan
findixi Ala misaali ra.
5 Muxu mu muxu yɛtɛ kan xa fe
xa kawandima. Muxu xa kawandi a
masenma nɛ a Ala xa Mixi Sugandixi Isa
nan findixi muxu Marigi ra, a nun muxu
fan findixi wo xa konyie nan na Isa xa fe
ra.
6 Ala naxan a masenxi, «Naiyalanyi
xa yanba dimi kui,» a tan bara a xa
nɔrɛ masen muxu bɛ a xa Mixi Sugandixi
saabui ra.
7 Kɔnɔ na nɔrɛ hagigɛ saxi muxu bɔɲɛ
ma, bɔɲɛ naxan sɛnbɛ xurun alɔ fɛɲɛ,
alako mixie xa a kolon na sɛnbɛ xungbe
fatanxi Ala nan na, a mu fatanxi muxu
tan xa ra.
8 Kɔntɔfili bara muxu xɛtɛn, kɔnɔ muxu
mu butuxunxi. A bara muxu xaxili ifu,
kɔnɔ limaniya mu baxi muxu yi ra.
9 Muxu bara ɲaxankatɛ sɔtɔ, kɔnɔ Ala
mu muxu raboloxi. Fe xɔrɔxɔɛ bara
muxu rabira, kɔnɔ a mu nɔxi muxu ra.
10 Muxu xa tɔɔrɛ muxu xa duniɲɛigiri
kui, a maniyaxi Isa gbe nan na naxan faxa
wuri magalanbuxi ma. Muxu na tɔɔrɛ
sɔtɔxi nɛ alako muxu xa Isa xa xunnakeli
fan masen muxu xa duniɲɛigiri kui.
11 Muxu na tɔɔrɔfe Isa xa fe nan na
muxu xa duniɲɛigiri kui, alako Isa xa xun-
nakeli fan xa makɛnɛn muxu xa simaya
kui.
12 Na nan na ki muxu na saya kira nan
xɔn ma, alako wo tan xa kisi sɔtɔ.
13 A sɛbɛxi Kitaabui kui, «N to danx-
aniya, na nan a to n naxa wɔyɛn.» Muxu
fan to danxaniyaxi, muxu wɔyɛnxi na
nan ma.
14 Muxu na rabaxi nɛ, barima muxu
bara a kolon naxan Marigi Isa rakelixi
faxɛ ma, a fama nɛ muxu fan nakelide
faxɛ ma Isa xa fe ra, a won birin xanin
a yire.
15 Muxu tinxi na tɔɔrɛ birin na wo xa fe
ra. Muxu tɔɔrɔma nɛ alako mixi gbegbe
xa Ala xa hinnɛ kolon, e fa tantui nun
matɔxɔɛ rasiga a ma.
16 Na kui, limaniya mu bama muxu yi
ra. Hali muxu fate to na kanafe, muxu
bɔɲɛ na fanfe lɔxɔ yo lɔxɔ,
17 barima muxu xa tɔɔrɛ xunxuri
naxan mu buma, a na xunnakeli xungbe
raminife muxu bɛ, xunnakeli naxan
maniyɛ mu na, naxan mu ɲɔnma abadan.
18 Muxu xaxili mu tixi fe toxi xa ra.
Muxu xaxili tixi fe nan na naxan mu
toma. Fe toxi mu buma, kɔnɔ fe naxan
mu toma na tan buma nɛ abadan.

5

Ariyanna kira

1 Won a kolon, won fate luxi nɛ alɔ
bage, won nii sabatixi dɛnnaxɛ. Na bage
na kana, won banxi gbɛtɛ sɔtɔma nɛ
ariyanna, won luma dɛnnaxɛ abadan. Ala
nan na banxi yailanxi won bɛ, adamadi
mu naxan tixi.
2 Won wa xui minima yi bage kui,
barima won sabatide naxan na koore,
na xɔli na won ma, taa fanyi naxan na
ariyanna.
3 Na banxi nɛɛnɛ misaalixi donma nan
na. Won wama donma nɛɛnɛ ragorofe
won ma, alako won naxa lu won mageli
ra.
4 Danmi won na yi bage kui, won wa xui
raminima, barima won mu wama donma
xa ba won ma. Won wama nɛ donma
nɛɛnɛ xa ragoro won ma, alako kisi xa nɔ
faxɛ ra.
5 Ala won daaxi na kisi nan ma fe ra. A
bara a yɛtɛ Xaxili ragoro won ma naxan
a masenma a fama nɛ won kide ariyanna
ra.
6 Na nan a toxi won limaniyaxi. Won
a kolon, danmi won nii sabatixi yi fate i,
won makuya Marigi ra.
7 Won ma ɲɛrɛ kui won xaxili tixi fe nan
na won mu naxan toxi sinden.
8 Won ma limaniya xa fe ra, won wama
kelife yi fate kui, won xa sabati Marigi
xɔnyi.

9 Na kui, xa won nii na won fate kui, xa
na mu a ra won nii bara keli won fate kui,
won fe birin nabama Ala sago rakamalife
nan na.
10 Won na rabama nɛ barima Ala xa
Mixi Sugandixi fama nɛ won birin maki-
itide, alako kankan xa a sare sɔtɔ a xa
fe fanyie nun a xa fe ɲaaxie ma, a naxee
rabaxi a xa duniɲɛigiri kui.

11 Muxu to Marigi xa yaragaaxui kolon,
muxu katama mixie nan nafade Ala ma.
Ala muxu ɲɛrɛ ki kolon. N wama lafe a
ra, wo fan muxu ɲɛrɛ ki kolon wo bɔɲɛ
kui.
12 Muxu mu wama gbilenfe muxu xun-
mafalafe ra wo bɛ. Muxu wama nɛ tun
wo xa ɲɛlɛxin muxu xa fe ra, alako wo xa
nɔ mixie yaabide naxee e yɛtɛ igboma fee
fufafu ra, naxee mu kelima e bɔɲɛ kui.
13 Xa muxu bara so fe ndee kui naxan
luxi alɔ daxuɲa duniɲa mixie bɛ, muxu
na rabaxi Ala nan bɛ. Kɔnɔ xa muxu bara
ɲɛrɛ xaxili fanyi bɛrɛ ra, muxu na rabaxi
wo tan nan bɛ.
14 Ala xa Mixi Sugandixi xa xanunteya
nan muxu tutunma. Muxu bara a kolon
mixi keren bara faxa adama birin bɛ. Na
kui, mixi birin bara faxa.
15 A bara faxamixi birin bɛ, alako naxee
ɲiɲɛ a ra e xa e yɛtɛ waxɔnfe lu na, e xa
wali Isa bɛ naxan faxa e bɛ, naxan man
keli faxɛ ma e bɛ.
16 Na nan a toxi, kelife yakɔsi, won mu
mixi toma alɔ duniɲa mixie e toma ki
naxɛ. Singe won nu Ala xa Mixi Sugandixi
toma nɛ alɔ duniɲa mixie a toxi ki naxɛ,
kɔnɔ yakɔsi won mu a kolonxi na ki
sɔnɔn.
17 Mixi nun Ala xa Mixi Sugandixi na lu
fe keren kui, a findima mixi nɛɛnɛ nan
na. A xa fe fori bara masara fe nɛɛnɛ ra.
18 Na birin fatanxi Ala nan na, naxan
won nagbilenxi a yɛtɛ ma a xa Mixi
Sugandixi saabui ra. A man bara wali
taxu won na adamadie ragbilenfe ra a ma.
19 Ala bara duniɲa ragbilen a ma a
xa Mixi Sugandixi saabui ra, a diɲɛ
adamadie xa yunubie ma. A man bara
na masenyi so won yi ra naxan a niyama
mixie xa gbilen a ma.
20 Na kui, won bara findi Ala xa Mixi
Sugandixi xa xɛɛrae ra. A luxi nɛ alɔ
Ala na kawandi tife won tan nan saabui
ra. Muxu bara wo mayandi Ala xa Mixi
Sugandixi xili ra, wo xa gbilen Ala ma.
21 Isa naxan mu yunubi yo rabaxi, Ala
bara a findi won ma yunubi sare ra. Na
nan a toxi won findixi tinxin mixie ra Ala
ya tode ra Isa saabui ra.

6

Ala xa walikɛe xa marasi

1 Muxu tan, Ala xa walikɛe, muxu bara
wo rasi wo naxa Ala xa hinnɛ sɔtɔ fu ra.
2 Ala bara a masen Kitaabui kui, «N
bara wo xa duba suxu n ma hinnɛ waxati,
n bara wo mali wo xa kisi lɔxɔɛ.» Wo xa
a kolon Ala xa hinnɛ waxati bara a li. To
nan findixi kisi lɔxɔɛ ra wo bɛ.
3 Muxu tan mu sese rabama naxan
nɔma mixi ratantande, mixie fa a fala a
muxu wali kobi nan nabaxi.
4 Muxu bara fe birin naba xili fanyi
sɔtɔfe ra Ala xa walikɛ lanma a xa naxan
naba. Muxu bara tunnabɛxiya raba
ɲaxankatɛ, setareɲa, nun kɔntɔfili kui.
5 E bara muxu bɔnbɔ, e muxu raso
geeli kui, e gali bɔɲɛ rate muxu xili ma.
Muxu bara wali xɔrɔxɔɛ raba, muxu mu
xi, muxu bara kaamɛ.
6 Muxu bara muxu tunnabɛxi sɛniyɛnyi,
fahaamui, diɲɛ, fe fanyi, xaxili sɛniyɛnxi,
nun xanunteya fiixɛ kui.
7 Muxu mu ba nɔndi falafe, muxu fe
birin nabama Ala sɛnbɛ saabui nan na.
Muxu bara Ala xa gere fanyi suxu tinxinyi
kui muxu bɛlɛxɛ firin na.
8 Muxu walima binyɛ nun yelebui sɔtɔɛ
nan kui. Muxu bara xili fanyi nun xili
kanɛ sɔtɔ. Ndee bara muxu findi wule
falɛe ra, kɔnɔ muxu nɔndi gbansan nan
falama.
9 Hali e muxu kolon, e fe rabama muxu
ra alɔ e mu mixi naxan kolon. Muxu
maniyama mixi ra naxan na saya kira xɔn
ma, kɔnɔ muxu mu faxaxi. Muxu bara
ɲaxankata, kɔnɔ muxu mu faxaxi.
10 Sunnun mixie nan muxu ra, kɔnɔ
sɛɛwɛ na muxu bɔɲɛ kui. Setaree nan
muxu ra, kɔnɔ bannaya na muxu yi ra.
Misikiinɛe nan muxu ra, kɔnɔ fe birin na
muxu yi ra.
11 Muxu mu masenyi yo nɔxunxi wo
ma. Wo xa fe bara lu muxu sondonyi ma.
12 Muxu bɔɲɛ mu balanxi wo ma, kɔnɔ
wo tan bara wo bɔɲɛ balan muxu mabiri.

13 N ma die, yandi, wo fan xa xanunteya
xun xa masa muxu mabiri.
14 Lanyi naxa lu wo nun danxaniyata-
ree tagi. Munse na tinxinyi nun tinx-
intareya tagi? Naiyalanyi nun dimi nɔma
lude yire keren?
15 Ala xa Mixi Sugandixi nun Sentanɛ
lanma fe keren ma? Danxaniyatɔɛ nun
danxaniyatare lanma munse ma?
16 Kuye toma Ala xa hɔrɔmɔbanxi
kui? Won tan nan findixi Ala Ɲiɲɛ xa
hɔrɔmɔbanxi ra. Ala yati a fala nɛ, «N
ɲɛrɛma nɛ wo ya ma. Wo Marigi Ala nan
n na, wo fan findima nɛ n ma ɲama ra.»
17 Na nan a toxi Marigi naxa a fala, «Wo
xa mini e ya ma, wo xa lu wo xati ma. Wo
naxa din fe sɛniyɛntare ra, alako n xa wo
rasɛnɛ.»
18 Ala Xili Xungbe Kanyi xa masenyi nan
ya, «N findima wo baba nan na, wo tan
fan findi n ma die ra.»

7

Pɔlu xa xanunteya Korintikae bɛ

1 N xanuntenyie, Ala to na laayidi
mɔɔlie tongo won bɛ, won fate nun won
bɔɲɛ xa lu sɛniyɛnyi kui. Won ma
sɛniyɛnyi xa kamali Ala xa yaragaaxui
kui.
2 Wo xa tin muxu xa fe ra. Muxu mu fe
ɲaaxi yo rabaxi wo ra, muxu mu wo xun
nakana, muxu mu wo rawali.
3 N mu wama kiiti ɲaaxi safe wo ma. N
ɲan bara a fala wo bɛ xanunteya na won
tagi han muxu bara tin fe birin nabade
wo bɛ, hali na findima faxɛ nan na.
4 Lanlanteya fanyi na won tagi. N bara
ɲɛlɛxin wo xa fe ra, na fan bara findi
limaniya ra n bɛ. Hali n na tɔɔrɛ kui, wo
bara a niya n ma sɛɛwɛ xa kamali.
5 Muxu to fa Masedon, muxu mu mal-
abui sɔtɔ, muxu tɔɔrɛ mɔɔli birin nan li
naa: Gere na muxu rabilinyi, gaaxui fan
na muxu bɔɲɛ ma.
6 Kɔnɔ Ala, naxan mixi limaniyatare
ralimaniyama, a bara muxu fan nali-
maniya Tito fafe saabui ra.
7 A fafe gbansan xa mu a ra. Wo
mɛɛnixi a ma ki naxɛ, na fan bara findi
limaniya ra muxu bɛ. A bara a fala muxu
bɛ n xɔli bara wo suxu, han na bara findi
yaye ra wo bɛ. A bara wo xa marafanyi
xa fe fala muxu bɛ n tan mabiri. Na bara
n nasɛɛwa a fanyi ra.
8 N a kolon n ma bataaxɛ bara wo
rasunnun, kɔnɔ a mu ɲaaxu n bɛ. Hali
n to mu nu wama n ma bataaxɛ xa wo
rasunnun, n a kolon na sunnunyi xɔn mu
kuya fa.
9 Yakɔsi n bara ɲɛlɛxin na xa fe ra. N
mu ɲɛlɛxin wo xa sunnunyi xa ra, kɔnɔ
n ɲɛlɛxinxi nɛ barima na sunnunyi bara
a niya wo xa tuubi. Na kui, n a kolon na
sunnunyi fatanxi Ala nan na, a mu fatanxi
muxu tan xa ra.
10 Ala mixie rasunnunma nɛ alako e xa
tuubi, e fa kisi. Na sunnunyi mɔɔli mu
findima mɔnɛ ra, kɔnɔ sunnunyi naxan
fatanxi duniɲa ra, na findima faxɛ nan
na.
11 Ala bara na sunnunyi rawali wo xa
fe ra, alako wo xa wo tunnabɛxi, wo xa
wo yɛtɛ xunmafala, wo xa xɔnɔ fe ɲaaxi
ma, wo xa gaaxu Ala ya ra, wo xa fe fanyi
suxu sɛnbɛ ra, wo xa fe ɲaaxi makiiti. Wo
bara a masen wo bɔɲɛ fiixɛ ra fe dangixi
kui.
12 N to bataaxɛ sɛbɛ wo ma, n mu a
sɛbɛxi na fe ɲaaxi rabae xa fe xa ra, n
mu a sɛbɛ na mixi xa fe ra naxan bara
fe ɲaaxi sɔtɔ. N a sɛbɛ nɛ alako muxu xa
marafanyi naxan na wo bɛ a xa mini kɛnɛ
ma Ala bɛ.
13 Na birin bara muxu ralimaniya.
Muxu man bara ɲɛlɛxin Tito xa sɛɛwɛ xa
fe ra, wo naxan bɔɲɛ ralimaniyaxi a fanyi
ra.
14 N nu bara fe fanyi fala a bɛ wo xa
fe ra. Wo mu n nayaagixi na kui. Muxu
naxan falaxi wo bɛ, a birin findixi nɔndi
nan na. Muxu naxan falaxi Tito bɛ wo xa
fe ra, na fan birin findixi nɔndi nan na.
15 Wo xa marafanyi a bɛ, a xun bara
masa, barima wo to a rasɛnɛ, a bara wo
xa batui nun wo xa yaragaaxui to.
16 N bara ɲɛlɛxin na lanlanteya ra
naxan na won tagi, a mu kanama fefe ma.

8

Danxaniyatɔɛ ɲama xa mali

1 N ngaxakerenyie, n xa a fala wo bɛ Ala
hinnɛxi Masedon danxaniyatɔɛ ɲamae ra
ki naxɛ.

2 Hali e to nu na ɲaxankatɛ xɔrɔxɔɛ
kui, e xa sɛɛwɛ xungbe nun e xa setareɲa
xɔrɔxɔɛ a niyaxi nɛ e xa ki ti a fanyi ra.
3 N bara findi e xa seede ra. E bara mixi
ki alɔ e nu nɔma naxan na, e man dangi
na ra.
4 E naxa muxu mayandi e yɛtɛ ɲanige
ra, a e fan xa sɛniyɛntɔɛe mali alɔ booree
a rabama ki naxɛ.
5 Na bara dangi muxu waxɔnfe ra. A
singe e naxa e yɛtɛ fi Marigi ma. Na dangi
xanbi, e man naxa e yɛtɛ fi muxu ma alɔ
Ala nu wama a xɔn ma ki naxɛ.
6 Muxu bara Tito rasi, a xa na wali fanyi
rakamali wo bɛ a naxan fɔlɔxi.
7 Wo bara xunnakeli sɔtɔ fe birin kui,
alɔ wo xa danxaniya, wo xa masenyie,
wo xa lɔnni, wo xa tunnabɛxi, nun wo
xa xanunteya muxu xa fe ra. Wo xa
xunnakeli sɔtɔ yi wali fanyi fan xa fe ra.
8 N mu wo yamarife xɛ. N wama a
kolonfe nɛ xa wo xa xanunteya fiixɛ alɔ
booree gbe fiixɛxi ki naxɛ.
9 Wo a kolon won Marigi Isa, Ala xa Mixi
Sugandixi, a hinnɛxi won na ki naxɛ. Fe
birin nu na a yi ra, kɔnɔ a naxa diɲɛ na
birin ma wo tan bɛ, alako wo xa banna a
xa setareɲa saabui ra.
10 N bara wo rasi na ma alako a xa findi
fe fanyi ra wo bɛ. Yaala wo tan nan singe
na natɛ tongo, wo tan nan singe kɔbiri
malan fɔlɔ.
11 Yakɔsi fa, wo xa na raɲɔn, alako wo
ɲanige fanyi xa kamali wo xa fɛɛrɛ bɛrɛ
ra.
12 Xa wo mixie kima ɲanige fanyi ra, wo
e mali wo nɔma naxan na, na findima fe
fanyi ra. Xa na fɛɛrɛ mu na wo yi ra, fefe
mu a ra.
13 Muxu mu wama wo tan xa tɔɔrɔ
alako booree xa se sɔtɔ. Wo birin xa lan.
14 Yi waxati, wo harige fanyi nɔma nɛ
e malide e xa setareɲa kui. Waxati gbɛtɛ,
e tan fan harige fanyi nɔma nɛ wo fan
malide wo xa setareɲa kui. Na kui, wo
birin bara lan,
15 alɔ a sɛbɛxi Kitaabui kui ki naxɛ,
«Naxan a gbegbe malanxi, a mu dangi a
i. Naxan dondoronti malanxi, a a hayi lixi
nɛ.»
16 Ala tantu, barima Ala bara a niya wo
xa fe xa lu Tito bɔɲɛ kui, alɔ muxu tan.
17 A bara muxu xa marasi suxu. A man
bara natɛ tongo a yɛtɛ ra ɲɛlɛxinyi kui, a
xa siga wo yire.
18 Muxu na muxu ngaxakerenyi nde
xɛɛfe a matide, danxaniyatɔɛ ɲama
naxan birin matɔxɔma a xa kawandi xa
fe ra.
19 Danxaniyatɔɛ ɲamae bara a sugandi
a xa muxu fan mati na kɔbiri xaninde.
Muxu na birin nabama nɛ alako Ala xa
matɔxɔɛ sɔtɔ, a nun man muxu xa ɲanige
fanyi xa raba.
20 Muxu mu wama mixi yo xa fe ɲaaxi
to muxu wali ki ma, muxu na kɔbiri ya
rafanyi rawalima ki naxɛ.
21 Muxu fe fanyi nan tun fenma na wali
kui Marigi nun adamadie ya xɔri.
22 Muxu na won ngaxakerenyi gbɛtɛ fan
xɛɛfe booree matide. Muxu bara a to
sanya wuyaxi, muxu xa fe na a bɔɲɛ ma
sɛnbɛ ra. Yakɔsi, nde bara sa na sɛnbɛ
fari, barima a man bara la wo tan na.
23 N waliboore Tito findixi n tan nan
ma xɛɛra ra wo bɛ. A matimae findixi
danxaniyatɔɛ ɲamae nan ma xɛɛrae ra
Ala xa Mixi Sugandixi xa binyɛ xa fe ra.
24 Na kui, wo xa wo xa xanunteya
masen yi mixie bɛ alako danxaniyatɔɛ
ɲama birin xa a kolon muxu fe fanyi
naxee falaxi wo xa fe ra, a nɔndi na a ra.

9

Danxaniyatɔɛe mixi malima ki naxɛ

1 Hali n mu bataaxɛ sɛbɛ wo ma
sɛniyɛntɔɛe malife xa fe ra.
2 N ɲan bara wo ɲanige fanyi kolon.
N bara wo matɔxɔ Masedonkae bɛ, a
falafe ra wo tan Akayikae rɛdixi na kɔbiri
malanfe ra kabi yaala. Wo to na natɛ suxu
sɛnbɛ ra, e fan bara wa sofe na kui.
3 Yakɔsi n na n ngaxakerenyie xɛɛfe wo
yire, alako n matɔxɔɛ naxan nabaxi wo xa
fe ra, a naxa findi wule ra. Wo xa kɔbiri
malan sinnanyi ma, alako e xa a li naa alɔ
n wo xa fe fala e bɛ ki naxɛ.
4 Xa a sa li n nun Masedonkae mu wo
xa laayidi tongoxi rakamalixi lima naa,
na findima yaagi nan na n bɛ, a findima
yaagi belebele nan na wo fan bɛ.
5 Na kui, n bara n ngaxakerenyie xɛɛ
wo yire sinnanyi ma, alako wo xa laayidi
xa kamali. Na ki wo nɔma na rabade wo

waxɔnki, alako a naxa findi fe xɔrɔxɔɛ ra wo bɛ.
6 Wo xa ratu a ma, a naxan sansi xɔri xuri rawalima, a fan sansi xuri di nan sɔtɔma. Naxan sansi xɔri gbegbe rawalima, a fan sansi gbegbe sɔtɔma nɛ.
7 Kankan xa mixi ki a yɛtɛ ɲanige ra. Teku mu a ra. A naxa mixi ki nimisɛ kui. Naxan mixi kima sɛɛwɛ kui, na nan nafan Ala ma.
8 Ala nɔma barakɛ mɔɔli birin nagorode wo ma. Nee wo hayi lima nɛ, e man dangi a ra, alako wo xa nɔ wali fanyi mɔɔli birin nabade.
9 A sɛbɛxi Kitaabui kui, «A bara setaree ki a fanyi ra. A xa tinxinyi buma abadan.»
10 Ala naxan sansi xɔri fima sansisi ma, a a rabalo taami ra, a man wo tan ma fɛɛrɛ rawuyama nɛ, alako wo xa wali tinxinxie fan xa wuya.
11 Ala wo kima fɛɛrɛ gbegbe nan na, alako wo fan xa mixie ki a fanyi ra. Mixie fama nɛ Ala tantude wo xa mali xa fe ra, muxu naxan soma e yi ra wo xili ra.
12 Wo naxan fima sɛniyɛntɔɛe ma, a e hayi lima nɛ, a man findi tantui gbegbe ra Ala bɛ.
13 Mixie na wo xa wali to, e Ala tantuma nɛ, barima wo xa danxaniya Ala xa Mixi Sugandixi ma, a bara findi batui ra. E Ala tantuma nɛ wo xa mali xa fe ra, wo hinnɛxi e ra naxan na, a nun mixi birin.
14 E fama nɛ Ala maxandide wo bɛ xanunteya ra, barima e a kolon Ala bara hinnɛ wo ra a fanyi ra.
15 Ala tantu a xa hinnɛ xa fe ra naxan dangi fe birin na.

10

Pɔlu wɔyɛn ki

1 N tan Pɔlu, n wama wo rasife Ala xa Mixi Sugandixi xa diɲɛ nun a xa fanyi nan saabui ra. Wo naxɛ a n sɛnbɛ mu gbo n na wo ya ma tɛmui naxɛ, fo n na makuya wo ra, n fa wɔyɛn xɔrɔxɔɛ fala wo bɛ.
2 N bara wo mayandi, wo naxa a niya n ma wɔyɛnyi xa xɔrɔxɔ n fa tɛmui wo yire. Ndee ɲɔxɔ a ma muxu na ɲɛrɛfe adama ki nan tun ma. N wɔyɛnma a xɔrɔxɔɛ ra na mixie nan bɛ.
3 Adamadi nan muxu ra, kɔnɔ muxu mu gere soma adama ki xa ma.
4 Muxu mu gere soma adamadi xa geresosee xa ra. Muxu gere soma Ala xa geresosee nan na naxee nɔma Sentanɛ sɛnbɛe kanade. Muxu maɲɔxunyi birin xun nakanama nɛ
5 naxan Ala xa fe kolonyi matandima yɛtɛ igboɲa kui. Maɲɔxunyi birin xa lu Ala xa Mixi Sugandixi xa yaamari bun ma.
6 Wo na wo xa batui rakamali, naxan na tondi na ra, muxu fama nɛ na kanyi ɲaxankatade.
7 Wo xa na fe mato a fanyi ra. Xa mixi la a ra a findixi Ala xa Mixi Sugandixi nan gbe ra, a xa a kolon muxu tan fan na na ki nɛ.
8 N mu yaagima wɔyɛnyi xungbe falafe ra wo bɛ Marigi xa yaamari xa fe ra, a naxan fixi n ma alako n xa wo mali sɛnbɛ sɔtɔde. A mu n xɛɛxi wo xun nakanade xɛ.
9 N mu findixi mixi xa ra naxan nɔma wo magaaxude n ma sɛbɛli ra, alɔ wo a maɲɔxunxi ki naxɛ.
10 Ndee a falama, «A xa bataaxɛe sɛnbɛ gbo, e xɔrɔxɔ, kɔnɔ a gundi yati na fa, a sɛnbɛ mu gbo, a xa masenyi yusi yo mu na.»
11 Na kanyie xa a kolon muxu naxan falama muxu xa bataaxɛe kui, muxu fama nɛ na birin nakamalide muxu fa tɛmui.
12 Muxu mu suusama muxu yɛtɛ misaalide yɛtɛ igboe ra. Muxu mu wama muxu yɛtɛ maniyafe e ra. E na e yɛtɛ igbo e yɛtɛ xa maɲɔxunyi ra, e bara gɛ e xa lɔnnitareɲa masende.
13 Muxu mu wama muxu yɛtɛ xa fe falafe han pon! Ala yaamari naxan fixi muxu ma mixie bɛ muxu naxee xaranma, muxu na nan falama wo bɛ.
14 A mu luxi alɔ muxu mu siga wo yire. Muxu singe nan wo lixi Ala xa Mixi Sugandixi xa xibaaru fanyi ra.
15 Muxu mu matɔxɔɛ fenma han a dangi a i mixi gbɛtɛe xa walie xa fe ra, fo wali naxan soxi muxu tan yi ra. Muxu wama naxan xɔn, wo xa danxaniya xun xa masa, muxu xa wali xa gbo wo ya ma.
16 Na ki muxu nɔma nɛ Ala xa xibaaru fanyi masende yire gbɛtɛ naxee dangi wo ra. Muxu mu matɔxɔɛ fenma mixi gbɛtɛe xa wali fɔxie ra.

17 Xa mixi wa a yɛtɛ matɔxɔfe, Marigi
wali naxan nabaxi a xa duniɲɛigiri kui, a
xa a yɛtɛ matɔxɔ Marigi xa fe nɛ i.
18 Barima yɛtɛ matɔxɔɛ xa mu rafan
Marigi ma, fo Marigi yɛtɛ naxan
matɔxɔma.

11

Pɔlu xa wali

1 Wo xa wo haakɛ to n bɛ, alɔ wo ɲan na
a rabafe ki naxɛ, n xa n ma daxuŋa nde
fala wo bɛ.
2 Wo rafan n ma Ala xa xanunteya ra,
naxan mu wama a firin nde xɔn. N wo
soxi Ala xa Mixi Sugandixi gbansan nan yi
ra, alɔ ginɛ naxan fixi xɛmɛ ma a dimɛdi.
3 Kɔnɔ n gaaxuxi nɛ mixi ndee fa wo
madaxufe, e fa wo xaxili makuya Ala xa
Mixi Sugandixi xa fe ra, wo biraxi naxan
fɔxɔ ra bɔɲɛ fiixɛ ra. Na kui, wo luma
nɛ alɔ Nɛɛnɛ Mahawa bɔximase naxan
madaxu yunubi xa fe ra.
4 N a falama na fe nan ma, wo wo
tuli matima mixi nan na, naxan Isa xa
fe masenma wo bɛ ki gbɛtɛ, bafe muxu
gbe ki ra. Wo man tinma xaxili gbɛtɛ
suxude, bafe Ala Xaxili Sɛniyɛnxi ra wo
naxan sɔtɔxi. Wo masenyi nde rabatuma
naxan mu lanxi muxu xa masenyi ma, wo
laxi naxan singe ra.
5 Kɔnɔ n a kolon n mu xurun na mixie
bɛ, naxee e yɛtɛ findixi wo bɛ xɛɛra
fisamantee ra.
6 Hali n wɔyɛn ki mu tofan a gbe ra,
kɔnɔ n xaxili tan gbo. Muxu bara na
masen wo bɛ a fanyi ra.
7 N to n yɛtɛ magoro Ala xa xibaaru
fanyi masenfe ra wo bɛ sare xanbi, alako
wo tan xa fe xa mate, na findixi tantanyi
nan na wo bɛ?
8 N bara danxaniyatɔɛ ɲama gbɛtɛe
makula, alako n xa nɔ walide wo bɛ sare
xanbi. N mu n ma kɔntɔfili dɔxɔxi mixi
yo xun ma wo ya ma.
9 Masedon danxaniyatɔɛe nan fa n
malide n ma tɔɔrɛ kui. N na birin naba
nɛ alako n naxa findi kote ra wo bɛ. Han
ya na xaxili na n yi ra.
10 N xa nɔndi fala wo bɛ Ala xa Mixi
Sugandixi xili ra, n walixi wo bɛ sare
xanbi ki naxɛ, n man walima na ki nɛ
Akayi bɔxi birin ma, barima na findixi
xunnakeli nan na n bɛ.
11 Munfe ra? N mu na rabaxi wo tan bɛ
xanunteya xa ra? Ala a kolon.
12 N naxan nabaxi, n man gbilenma
nɛ na raba ra, alako mixi yo naxa nɔ e
misaalide muxu ra. Ndee wama na binyɛ
nan xɔn.
13 Na mixie e yɛtɛ findixi wo bɛ xɛɛra
fisamantee ra, kɔnɔ wule falɛe nan e
ra, naxee mixi madaxuma, a falafe ra e
tan nan findixi Ala xa Mixi Sugandixi xa
xɛɛrae ra.
14 Kɔnɔ na mu findima dɛ ixarɛ ra,
barima hali Sentanɛ a mixi madaxuma, a
a yɛtɛ kan misaali malekɛ nɔrɔxi ra.
15 Sentanɛ xa walikɛe fan birama na
misaali nan fɔxɔ ra, e fa e yɛtɛ masen
walikɛ tinxinxie ra. E fama nɛ e sare
sɔtɔde.
16 Wo xa wo haakɛ to n bɛ, n fan xa n
yɛtɛ matɔxɔ dondoronti, kɔnɔ wo naxa
a maŋɔxun daxuŋa ra de! Hali wo a
maŋɔxun daxui na n na, wo xa diɲɛ alako
n xa n gbe fala wo bɛ.
17 Na kui, n mu wɔyɛnma Marigi
waxɔnki ma. N wɔyɛnma daxui ki nan
ma naxan wama a yɛtɛ matɔxɔfe.
18 Mixi gbegbe to so yɛtɛ igboŋa kui
adamadi ki ma, n fan xa n kan matɔxɔ.
19 Wo tan xaxilimae, wo tinma xaxilita-
ree ra tɛmui birin.
20 Wo tan tinma wo xa findi konyie ra,
mixie xa wo rawali a ɲaaxi ra, e xa se
birin ba wo yi ra, e xa e ya ragoro wo ma,
e man xa wo dɛ ragarin.
21 N bara a fala wo bɛ yaagi ra, muxu
tan mu na sɛnbɛ mɔɔli masenxi wo bɛ.
Kɔnɔ e suusaxi e yɛtɛ kan matɔxɔɛ naxan
na, fo n fan xa suusa na ra, hali a findi
xaxilitareŋa ra n bɛ.
22 Eburu mixie nan e ra? N tan fan
findixi Eburu mixi nan na. Isirayilakae
nan e ra? N tan fan findixi Isirayilaka nan
na. Iburahima bɔnsɔɛ nan e ra? N tan fan
Iburahima bɔnsɔɛ nan n na.
23 Ala xa Mixi Sugandixi xa walikɛe nan
e ra? Wo wo haakɛ to n bɛ de, n tan
dangi e ra. N bara wali dangi e ra, n bara
sa geeli dangife e ra, n bara bɔnbɔɛ sɔtɔ
dangife e ra, n bara makɔrɛ faxɛ dɛ ra
dangife e ra.

24 Sanmaya suuli Yuwifie n bɔnbɔma
sɛbɛrɛ ya tongo saxan nun solomanaani
ra.
25 Sanmaya saxan e n bɔnbɔma gbeng-
beta ra. Sanmaya keren e bara n magɔnɔ
gɛmɛe ra. Sanmaya saxan n ma kunkui
dulama baa ma. Sanmaya keren n bara
xi keren nun kɔɛ keren nadangi ye xɔɔra
baa ma.
26 N ma biyaasi wuyaxi kui, n bara tɔɔrɔ
xure igirife ra, n bara tɔɔrɔ muŋɛtie xa
fe ra, n yɛtɛ kan bɔnsɔɛ mixie bara n
tɔɔrɔ, kaafirie fan nu bara n tɔɔrɔ. N
bara tɔɔrɔ taae, gbengberenyi, nun baa
ma. Danxaniyatɔɛ wule falɛe fan bara n
tɔɔrɔ.
27 N bara tɔɔrɔ wali xɔrɔxɔɛe xa fe ra.
Sanmaya wuyaxi n mu xi, n mu baloe
sɔtɔ, n mu ye min, n lu kaamɛ ra, n mu
sose sɔtɔ ɲɛmɛ ra.
28 Naxan saxi na birin fari, lɔxɔ yo lɔxɔ
n kɔntɔfilima danxaniyatɔɛ ɲamae xa fe
ra.
29 Sɛnbɛ na ba mixi nde, a bara ba n fan
na. Danxaniyatɔɛ na yunubi fe raba, a n
sondonyi tɔɔrɔma nɛ alɔ tɛ na sa a ma.

30 Iyo, xa a lanma n xa n yɛtɛ matɔxɔ
fe nde ra, n nan n yɛtɛ matɔxɔma n ma
sɛnbɛtareya nan na.
31 Ala, naxan findixi Marigi Isa baba ra,
naxan matɔxɔma abadan, a a kolon n mu
wule falama.
32 Damasi gomina, naxan nu na Mangɛ
Aretasi xa yaamari bun ma, a naxa taa
naadɛe balan alako a xa n suxu,
33 kɔnɔ danxaniyatɔɛe naxa n nagoro
taa tɛtɛ wundɛri ra debe kui, n fa n ba
a yi ra.

12

Pɔlu xa matɔxɔɛ

1 N lanma n xa nde sa na matɔxɔɛ
fari? Na yusi mu na, kɔnɔ n man xa
laamatunyie nun masenyie xa fe fala wo
bɛ Marigi naxee fixi n ma.
2 Isayanka nde nu na, naxan xanin
koore walaxɛ saxan nde. Na ɲɛ fu nun
naani nan yi ki. N mu a kolon xa a fate
yati nan siga, xa na mu a xaxili gbansan.
Ala a kolon.
3 Hali Ala gbansan nan to a kolon, xa a
fate yati nan siga, xa na mu a ra a xaxili
gbansan, n fe keren nan kolon,
4 na xɛmɛ xaninxi nɛ ariyanna. Mɛnni
a naxa fee mɛ, naxee mu daxa adama xa
e masen a boore bɛ.
5 N bara na xɛmɛ matɔxɔ. N tan nan
lanxi na xɛmɛ ma, kɔnɔ n mu wama n
yɛtɛ matɔxɔfe. N nan n ma sɛnbɛtareya
gbansan nan matɔxɔma.
6 Kɔnɔ xa n bara wa n yɛtɛ matɔxɔfe,
na mu findima xaxilitareŋa ra, barima n
naxan birin falama a findixi nɔndi nan
na. N mu na birin falama xɛ, alako mixie
naxa n ma fe ite dangife e naxan toma a
nun e naxan mɛma n xun ma.
7 Na laamatunyie to magaaxu, n naxa
dundu.
Ala naxa tɔɔrɛ nde dɔxɔ n ma, naxan fa-
tanxi Sentanɛ xa malekɛ ra, alako n naxa
n yɛtɛ igbo na laamatunyi magaaxuxie xa
fe ra.
8 N naxa Ala maxandi sanmaya saxan a
xa na tɔɔrɛ ba n ma,
9 kɔnɔ a naxa a masen n bɛ, «N ma
hinnɛ bara i rali. I n ma sɛnbɛ kamalixi
kolonma i xa sɛnbɛtareya nan kui.» Na
nan a toxi n nan n ma sɛnbɛtareya
matɔxɔma, alako Ala xa Mixi Sugandixi
sɛnbɛ xa lu n bɛ.
10 Na nan a toxi sɛnbɛtareya rafanxi n
ma. Hali na findi konbi ra, hali na findi fe
xɔrɔxɔɛ ra, hali na findi ɲaxankatɛ nun
tɔɔrɛ ra n bɛ Ala xa Mixi Sugandixi xa
fe ra, na birin nafan n ma, barima n a
kolon n sɛnbɛ sɔtɔma n ma sɛnbɛtareya
nan kui.
11 Wo bara a niya n xa wɔyɛn alɔ daxui.
A nu lanma nɛ wo tan yati xa fe fanyi fala
n ma fe ra. Hali n ma fe to goroxi, n mu
xurun na xɛɛra fisamantee ya i.
12 N bara n ma xɛɛraya fɔxie masen
wo bɛ, n to tɔnxumae, fe magaaxuxie,
nun kaabanakoe raba wo tagi duluxɔtɔɛ
xungbe kui.
13 Fe keren gbansan nan na, n mu
naxan nabaxi wo ra alɔ n a raba danx-
aniyatɔɛ ɲama gbɛtɛe ra ki naxɛ. N mu
tin findide kote ra wo tan bɛ. Xa na mu
rafan wo ma, wo xa diŋɛ.
14 N rɛdixi n ma biyaasi saxan nde
rabafe ra wo xɔnyi. N mu findima kote ra
wo bɛ de, barima n mu wama wo harige

xɔn ma. N wama wo tan yati nan xɔn ma. A mu lanma die xa fɛɛrɛ fen e barimixie bɛ. A lanma barimixie nan xa fɛɛrɛ fen e xa die bɛ.
15 N tan bara tin fɛɛrɛ fende wo bɛ. N bara tin n yɛtɛ fide wo bɛ. N to wo xanuxi a gbe ra, wo tan nde bama na xanunteya nan na n tan bɛ?
16 Awa yire, kɔnɔ n mu findixi kote ra wo bɛ. Nde a falama a kɔɔta mixi nan n na, a n bara wo masɔtɔ kɔɔta wali ra.
17 Kɔnɔ n xa wo maxɔrin, n bara wo rawali n ma xɛɛrae saabui ra?
18 N naxa Tito mayandi a xa siga wo yire. N man naxa n ngaxakerenyi gbɛtɛ xɛɛ naxan a matima. Tito wo rawali nɛ? N nun Tito mu ɲɛrɛ xaxili keren xa fari? A mu n tan xa fɔxi raba?
19 N xanuntenyie, kabi tɛmui xɔnnakuye wo ɲɔxɔ a ma muxu na muxu yɛtɛ nan xunmafalafe, kɔnɔ muxu na Ala xa Mixi Sugandixi xa masenyi nan tife wo bɛ Ala ya xɔri alako wo xa danxaniya xa sabati.
20 Kɔnɔ n bara gaaxu n wo ɲɛrɛ ki nde life naa naxan mu rafan n ma. Tɛmunde n fan ɲɛrɛ ki mu fama rafande wo ma. N bara gaaxu n na siga wo xɔnyi n yi fee nan lima naa: lantareya, tɔɔnɛ, xɔnnanteya, boore matandi, wɔyɛn ɲaaxi, naafixiya, yɛtɛ igboɲa, nun ɲaxasi.
21 Yi biyaasi n bara gaaxu Ala fama nɛ n ma fe ragorode wo saabui ra, n fa nimisa wo xa yunubie xa fe ra, mixi ndee mu gbilen naxee fɔxɔ ra, alɔ sɛniyɛntareɲa, yɛnɛ, nun langoeɲa.

13

Pɔlu xa biyaasi saxan nde

1 N ma biyaasi saxan nde nan yi ki wo xɔnyi. «Fe birin makiitima seede firin, xa na mu, seede saxan nan xui ma.»
2 N to n ma biyaasi firin nde raba wo xɔnyi, n naxa a fala wo bɛ, «N na fa, n mu diɲɛma mixi yo ma.» Yakɔsi, hali n na yire makuye, n man bara gbilen na wɔyɛnyi ma mixie bɛ, naxee nu bara yunubi raba, a nun mixi gbɛtɛe.
3 Wo wama a kolonfe xa Ala xa Mixi Sugandixi na wɔyɛnfe n saabui nan na. Wo fama na kolonde, barima a sɛnbɛ mu xurun wo bɛ. A sɛnbɛ gbo wo ya ma.
4 Mixie naxa a mabanban wuri magalanbuxi ma a xa sɛnbɛtareya kui, kɔnɔ Ala naxa a rakeli faxɛ ma sɛnbɛ ra. Muxu tan fan, muxu sɛnbɛ mu gbo, kɔnɔ muxu fama nɛ lude a sɛɛti ma wo malife ra Ala sɛnbɛ saabui ra.
5 Wo xa wo yɛtɛ mato a kolonfe ra xa wo danxaniyaxi. Wo xa na mato a fanyi ra. Wo mu a kolon Ala xa Mixi Sugandixi Isa na wo bɔɲɛ i? Kɔnɔ xa wo bara a to wo mu danxaniyaxi, Isa mu na wo bɔɲɛ i de!
6 Wo xa a kolon muxu tan danxaniyaxi.
7 Muxu Ala maxandima wo bɛ alako wo naxa fe ɲaaxi yo raba. Muxu mu wama wo xa lu tinxinyi kui alako muxu xa xili fanyi sɔtɔ. Muxu wama na nan xɔn wo tan bɛ, alako wo xa lu kira fanyi xɔn, hali mixi nde kiiti ɲaaxi dɔxɔma muxu ma.
8 Muxu tan mu nɔma nɔndi matandide, fo muxu xa bira a fɔxɔ ra.
9 Xa muxu sɛnbɛ xurun, kɔnɔ wo gbe naxa gbo, muxu bara ɲɛlɛxin. Muxu Ala maxandima nɛ alako wo xa danxaniya xa kamali.
10 N na bataaxɛ sɛbɛfe wo ma yire makuye barima n mu wama fe xɔrɔxɔɛ falafe wo bɛ wo ya xɔri. Marigi bara n xɛɛ a xili ra alako n xa wo mali, wo xun nakanafe mu na naxan na.
11 N ngaxakerenyie, a dɔnxɔɛ ra, Ala, xanunteya nun bɔɲɛsa kanyi xa lu wo sɛɛti ma, wo xa sɛɛwa, wo xa kamali, wo xa wo bore ralimaniya, wo xa lan wo bore ma, wo xa lu bɔɲɛsa kui.
12 Wo xa wo bore xɛɛbu sunbui sɛniyɛnxi ra. Sɛniyɛntɔɛ birin bara wo xɛɛbu.
13 Ala xa Mixi Sugandixi Marigi Isa xa hinnɛ wo ra, Ala xa wo xanu, Ala Xaxili Sɛniyɛnxi xa lu wo bɔɲɛ i.

Ala xa masenyi Annabi Pɔlu naxan sɛbɛ Galati danxaniyatɔɛ ɲama ma

Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Yi Kitaabui findixi bataaxɛ nan na Ala xa xɛɛra Pɔlu naxan sɛbɛ danxaniyatɔɛ ɲama ma, naxee nu sabatixi Galati bɔxi ma. Tɛmui dangixi, Pɔlu nu bara kawandi ti naa, alako mixie xa danxaniya Isa ma. Na birin sɛbɛxi Isa xa Xɛɛrae xa Taruxui kui, Sora 13 nun 14.

Isa xa wali to fɔlɔ Isirayila bɔxi ma, danxaniyatɔɛ singee Yuwifie nan nu gbo e ya ma. (Yuwifi xili ba, Isirayila xili ba, bɔnsɔɛ keren nan xili a ra.) E naxa la a ra a Isa nan findixi Ala xa Mixi Sugandixi ra, e xa namiŋɔnmɛe naxan xa fe masen e xa Kitaabui kui. E mu Isa xa sɛriyɛ tongoxi alɔ diinɛ nɛɛnɛ, barima e a toxi ki naxɛ, Isa xa sɛriyɛ bara Yuwifie xa diinɛ rakamali, alɔ Ala nu bara a masen ki naxɛ. Na kui, e to findi Isayankae ra, e mu e xa diinɛ sɛriyɛ rabɛŋin naxan nu sɛbɛxi Tawureta Munsa nun Yabura Dawuda kui. E naxa Isa xa sɛriyɛ sa sɛriyɛ boore fari.

Na sese mu nu findixi fe xɔrɔxɔɛ ra na kawandi nu tima tɛmui naxɛ Yuwifie nan gbansan bɛ, kɔnɔ Isa xa xɛɛrae to na masenyi kawandi si gbɛtɛe bɛ, fe ndee naxa mini. Si gbɛtɛe tan to findi Isayankae ra, e tan mu nu tinxi Yuwifie xa naamunyie xa sa Isa xa sɛriyɛ fari, barima Isa xa sɛriyɛ nu bara e wasa.

Na kui, Yuwifi Isayanka ndee naxa si gbɛtɛ Isayankae xili kana e xa sunnatareya xa fe ra. E naxa a fala a Isayanka naxan mu sunnaxi, a mu gɛxi kisi sɔtɔde. Pɔlu to na xaxili mɛ, a naxa na fe matandi, a falafe ra xa kisi sɔtɔma Isa xa sɛrɛxɛ saabui nan na, mixi hayi mu na sunnɛ ma kisi xa fe ra. A mu a fala sunnɛ mu fan. A a fala nɛ sunnɛ, xa na mu a ra yaamari gbɛtɛ, a mu nɔma mixi rakiside. Isa xa sɛrɛxɛ nan gbansan nɔma na rabade.

Na galanbui naxan so Yuwifi Isayankae nun si gbɛtɛe Isayankae tagi, a nɔma xaxili gbegbe fide won fan ma. Diinɛ fee na na, a lanma won xa naxee raba, kɔnɔ e mu won nakisima. Naamunyi ndee na na, won nɔma naxee rabade, kɔnɔ a mu lanma won xa e findi teku ra kisi xa fe ra. Na birin tagi rasafe ndedi xɔrɔxɔ, kɔnɔ Ala xa Kitaabuie nɔma lɔnni fide won ma nee xa fe ra.

Bafe na fe ra, Annabi Pɔlu xa Kitaabui Galati danxaniyatɔɛe bɛ, a man danxaniyatɔɛ ɲɛrɛ ki masenma won bɛ. Xanunteya nan findixi Isayankae xa yaamari singe ra. Ala Xaxili Sɛniyɛnxi, naxan sabatixi danxaniyatɔɛ bɔŋɛ kui, na nan a raŋɛrɛma Ala xa kira xɔn ma. Na tide gbo, barima xa na mu a ra Sentanɛ fe birin nabama nɛ alako a xa a raŋɛrɛ kira gbɛtɛ xɔn ma, naxan findixi yunubi kira ra. Ala xa won natanga na ma. Amina.

Ala xa masenyi Annabi Pɔlu naxan sɛbɛ Galati danxaniyatɔɛ ɲama ma

Xɛɛbui

1-2 N tan Pɔlu nun n ngaxakerenyie, muxu bara danxaniyatɔɛ ɲamae xɛɛbu naxee na Galati bɔxi ma. Mixi yo mu n xɛɛxi. Ala xa Mixi Sugandixi Isa nun Baba Ala naxan a rakelixi faxɛ ma, e tan nan n xɛɛxi.

3 Won Baba Ala nun won Marigi Isa, Ala xa Mixi Sugandixi, e xa hinnɛ nun bɔŋɛsa fi wo ma.

4 Isa a yɛtɛ baxi sɛrɛxɛ ra won ma yunubie xafarife nan na, a xa won natanga yi waxati ɲaaxi ma, alɔ won Baba Ala wama a xɔn ma ki naxɛ.

5 Tantui na Ala bɛ abadan. Amina.

Galatikae gbilenfe Ala xa kira fɔxɔ ra

6 N dɛ bara ixara wo to gbilenfe wo xilima fɔxɔ ra yi ikɔrɛxi ra, naxan bara wo xili a xa Mixi Sugandixi xa hinnɛ saabui ra. Wo na birafe masenyi gbɛtɛ nan fɔxɔ ra,

7 naxan mu findixi masenyi fanyi ra. Mixi ndee wama wo xaxili ifufe, e xa

Ala xa Mixi Sugandixi xa xibaaru fanyi mafindi.
8 Kɔnɔ xa a sa li muxu tan, xa na mu a ra Ala xa malekɛ nde naxa masenyi ti wo bɛ, naxan mu lanxi na masenyi fanyi ma naxan masenxi wo bɛ a singe ra, dankari na na kanyi bɛ.
9 N xa gbilen na ma a firin nde. Xa mixi yo fa masenyi nde tide wo bɛ, naxan mu lanxi na masenyi fanyi ma naxan masenxi wo bɛ a singe ra, dankari na na kanyi bɛ.

Pɔlu xa xɛɛraya

10 Na kui, n na nde sago rabafe, ibunadama ba ka Ala? Wo ɲɔxɔ a ma a n wama adamadi sago nan nabafe? Xa na na a ra nu, n mu findima Ala xa Mixi Sugandixi xa konyi ra.
11 N ngaxakerenyie, n xa a fala wo bɛ a n xibaaru fanyi naxan ibama a mu fatanxi adama xaxili xa ra.
12 N mu a sɔtɔ mixi xa ra. Mixi yo mu n xaranxi a ra. Ala xa Mixi Sugandixi Isa yati nan a masenxi n bɛ.
13 Wo bara a mɛ a singe n nu biraxi Yuwifie xa diinɛ fɔxɔ ra sɛnbɛ ra ki naxɛ. N nu Ala xa danxaniyatɔɛ ɲamae ɲaxankatama nɛ a ɲaaxi ra alako n xa e sɔntɔ.
14 N xaranyi naxan nabaxi Yuwifie xa diinɛ kui, a dangi n booree xa xaranyi ra. N nu birama n benbae xa naamunyie fɔxɔ ra sɛnbɛ nan na.
15 Kɔnɔ Ala nu bara n sugandi kafi n bari tɛmui. A naxa n xili a xa hinnɛ ra,
16 a fa a xa Di masen n bɛ, alako n xa a xa fe kawandi ti si gbɛtɛe tagi. A to n xili na ma, n mu marasi fen mixi yo ra,
17 n mu siga Darisalamu mixie yire naxee singe findi Isa xa xɛɛrae ra n tan bɛ. N naxa siga keren na Arabu bɔxi ma. Na dangi xanbi n naxa gbilen Damasi taa kui.
18 Ɲɛ saxan to dangi, n naxa siga Darisalamu, alako n xa Piyɛri kolon. N naxa lu a xɔnyi xi fu nun suuli.
19 N mu Isa xa xɛɛra gbɛtɛ to na tɛmui, fo Isa xunya Yaki.
20 N xa a fala wo bɛ Ala ya xɔri, n naxan sɛbɛfe wo ma, wule yo mu na a kui.
21 Na ɲɛrɛ dangi xanbi, n naxa siga Siriya nun Silisi bɔxi ma.
22 Isayanka ɲamae naxee nu na Yudaya, nee mu nu n kolonxi na tɛmui,
23 kɔnɔ e nu bara a mɛ a mixi naxan nu e tɔɔrɔma, a a bara findi danxaniya kawandila ra. «Singe a nu wama na danxaniya xun nakanafe, kɔnɔ yakɔsi a na a kawandife.»
24 Na kui, e naxa Ala matɔxɔ n ma fe ra.

2

Pɔlu nun Isa xa xɛɛrae

1 Ɲɛ fu nun naani to dangi kelife na biyaasi singe ma, n man naxa gbilen Darisalamu. Baranabasi nun Tito nu na n fɔxɔ ra.
2 Ala nu bara a masen n bɛ n xa siga naa alako n xa dɛntɛgɛ sa e bɛ n xibaaru fanyi naxan ibama si gbɛtɛe tagi. N mu na dɛntɛgɛ sa e birin xa bɛ, fo danxaniyatɔɛ kuntigie, barima n mu nu wama n ma wali xun xa rakana.
3 Kɔnɔ hali Tito Girɛkika naxan nu na n fɔxɔ ra, e mu a karaxan a xa sunna.
4 Mixi sunnafe nu bara findi ɲɔxɔnsɔsɔɛ ra muxu tagi, barima mixi nde naxee mu findixi danxaniyatɔɛe ra, nee naxa so muxu ya ma gundo kui. E nu wama won ma xɔrɛya nan nabɛnfe, Ala xa Mixi Sugandixi Isa naxan fixi won ma, alako won man xa gbilen konyiya kui.
5 Kɔnɔ muxu mu tin na xaxili ra fefe ma, alako wo naxa ba Isa xa nɔndi kira xɔn ma.
6 N mu n xaxili tixi mixie ra ɲama biraxi naxee fɔxɔ ra, barima Ala mu mixi yo rafisama a boore bɛ. E tan mu sese sa n ma masenyi fari.
7 E naxa a to Ala nan na xɛɛraya taxuxi n na, n xa Isa xa xibaaru fanyi iba si gbɛtɛe bɛ, alɔ Piyɛri a rabama Yuwifie bɛ ki naxɛ.
8 Ala naxan Piyɛri xɛɛ a xa wali rabade Yuwifie tagi, a tan nan n fan xɛɛ a xa wali rabade si gbɛtɛe tagi.
9 Yaki, Piyɛri, nun Yaya naxee findixi kuntigi xungbee ra danxaniyatɔɛe tagi, e naxa n nun Baranabasi rasɛnɛ a ngaxakeren ki ma e to a kolon Ala hinnɛxi n na ki naxɛ. E naxa lan a ma a muxu xa xɛɛraya

raba si gbɛtɛe tagi, e tan fan xa a raba
Yuwifie tagi.
10 E man naxa muxu mayandi muxu xa
setaree mali muxu xa wali kui. Fe nan na
ki n nu wama naxan nabafe a fanyi ra.

Yuwifie nun si gbɛtɛe

11 Piyɛri to fa Antiyɔki, n naxa a
matandi, barima a nu bara tantan.
12 Beenun Yaki xa mixi ndee xa siga a
yire, a nu a dɛgema a nun si gbɛtɛe. Kɔnɔ
e to a xɔnyi li, a naxa gbilen mixie fɔxɔ
ra naxee findixi si gbɛtɛe ra. A nu bara
gaaxu Yaki xa mixie ya ra, barima e nu
laxi a ra a danxaniyatɔɛe lanxi nɛ e xa
sunna.
13 Yuwifi gbɛtɛe naxa bira a xa filanka-
fuiɲa fɔxɔ ra, han e naxa Baranabasi fan
natantan.
14 N to e xa tinxintareya to, naxan mu
lanxi Ala xa nɔndi ma, n naxa a fala Piyɛri
bɛ e birin ya xɔri, «Hali i to findixi Yuwifi
ra, i na ɲɛrɛfe si gbɛtɛe xa naamunyi
ki nan ma, naxan mu findi Yuwifi xa
naamunyi ra. Munfe ra i a falama si
gbɛtɛe bɛ e xa ɲɛrɛ Yuwifie ɲɛrɛ ki ma?»
15 Won tan naxee barixi Yuwifiya kui,
naxee mu findixi yunubitɔɛe ra si gbɛtɛe
tagi,
16 won a kolon mixi yo mu nɔma Ala xa
sɛriyɛ birin nabatude, a fa lu a mu tantan
na xa a findi tinxintɔɛ ra. A findima
tinxintɔɛ ra a to danxaniyaxi Ala xa Mixi
Sugandixi Isa ma. Na kui, won bara
danxaniya Ala xa Mixi Sugandixi Isa ma,
alako won xa tinxin na danxaniya saabui
ra. Won mu nɔma Ala xa sɛriyɛ birin
natinmɛde, han won xa findi tinxintɔɛe
ra. Mixi yo mu nɔma Ala xa sɛriyɛ birin
natinmɛde, han a fa findi tinxintɔɛ ra.
17 Xa won na tinxinyi fenfe Ala xa Mixi
Sugandixi saabui ra, won fa yunubi nde
raba, na a masenma yunubi rafan Ala xa
Mixi Sugandixi ma? Astɔfulahi.
18 N mu lama a ra sɔnɔn n nɔma Ala xa
yaamari birin natinmɛde, han n xa findi
tinxintɔɛ ra. Xa a sa li n bara gbilen na
xaxili ma, na mu findi Ala xa sɛriyɛ ra.
19 N to a to n mu nɔma Ala xa sɛriyɛ
birin natinmɛde, n naxa na xaxili lu na,
alako n ma ɲɛrɛ ki fanyi xa findi tantui
ra Ala bɛ.
20 Ala xa Mixi Sugandixi faxa ki naxɛ
wuri magalanbuxi ma, n waxɔnfe fan
bara faxa na ki. Yakɔsi n mu birama n
waxɔnfe fɔxɔ ra. Ala xa Mixi Sugandixi
nan n ma duniɲɛigiri raɲɛrɛma. N n
ma duniɲɛigiri raɲɛrɛma danxaniya nan
saabui ra. N bara danxaniya Ala xa Di
ma naxan a yɛtɛ baxi sɛrɛxɛ ra n bɛ a xa
xanunteya xa fe ra.
21 N mu tinma Ala xa hinnɛ rabolode.
Xa a sa li n nɔma Ala xa yaamarie
ratinmɛde han n xa findi tinxintɔɛ ra, a
lima Ala xa Mixi Sugandixi xa faxɛ tide
yo mu na won ma kisi xa fe ra.

3

Danxaniyatɔɛe findixi Iburahima xa die nan na

1 Wo tan Galatika xaxilitaree, nde wo
madaxuxi? A masenxi nɛ wo bɛ a fiixɛ ra
a Ala xa Mixi Sugandixi banban nɛ wuri
magalanbuxi ma.
2 Wo a fala n bɛ munse a niyaxi wo xa
Ala Xaxili Sɛniyɛnxi sɔtɔ. Wo a sɔtɔxi Ala
xa sɛriyɛ ratinmɛfe nan saabui ra, ka wo
a sɔtɔxi nɛ barima wo danxaniyaxi Ala xa
masenyi ma wo naxan mɛxi?
3 Wo xaxili mu na? Singe wo xaxili
nu tixi Ala Xaxili Sɛniyɛnxi nan na, kɔnɔ
yakɔsi wo laxi wo yɛtɛ kan sɛnbɛ nan na.
Munfe ra?
4 Wo bara tɔɔrɔ Ala Xaxili sɔtɔfe ra,
yakɔsi munfe ra wo wama na bɛɲinfe?
Na bara findi fe fufafu ra wo bɛ?
5 Ala a Xaxili Sɛniyɛnxi fima wo ma,
a man kaabanakoe rabama wo tagi. A
wo kima nɛ, barima wo bara a xa sɛriyɛe
rabatu, ka a wo kima nɛ barima wo bara
danxaniya Ala xa masenyi ma wo naxan
mɛxi?
6 Wo xa Iburahima xa fe mato. A to
danxaniya Ala ma, a naxa tinxinyi sɔtɔ
Ala mabiri.
7 Na nan na ki, mixi naxan danxaniya
Ala ma, na bara findi Iburahima xa di ra.
8 Kitaabui na nan yati fala beenun a
xa raba, a falafe ra Ala fama si gbɛtɛe
ratinxinde e xa danxaniya saabui ra. A
naxa na masenyi fanyi masen singe nu, a
to a fala Iburahima bɛ, «Si birin fama nɛ
duba sɔtɔde i tan saabui ra.»

9 Na kui, danxaniyatɔɛ birin duba
sɔtɔma nɛ alɔ Iburahima danxaniyatɔɛ.
10 Mixi naxan katama Ala xa yaamarie
ratinmɛde alako a xa kisi sɔtɔ, na findixi
mixi dankaxi nan na, barima a sɛbɛxi
Kitaabui kui, «Mixi naxan mu yaamari
birin nabama, naxee sɛbɛxi Ala xa sɛriyɛ
Kitaabui kui, a dankaxi.»
11 Mixi yo mu nɔma Ala xa yaamarie
birin nabatude, na xa a findi tinxintɔɛ ra.
A sɛbɛxi Kitaabui kui, «Tinxintɔɛ kisima
a xa danxaniya nan saabui ra.»
12 A man sɛbɛxi, «Mixi naxan Ala xa
yaamarie birin nabatuma, a kisima nee
nan saabui ra.» Xaxili firin nan a ra.
Naxan a xaxili tima danxaniya ra, a mu
nɔma a xaxili tide yaamarie ratinmɛfe ra.
13 Ala xa Mixi Sugandixi bara won xun-
sara dankɛ ma, won naxan sɔtɔ barima
won mu a xa yaamari birin natinmɛxi. A
won xunsara nɛ, a to won ma dankɛ tongo
a xa kote ra. A findi mixi dankaxi ra a
faxa ki nan ma, barima a sɛbɛxi Kitaabui
kui, «Dankɛ na mixi bɛ naxan gbakuma
wuri ma.»
14 A bara won xunsara alako Ala hɛɛri
naxan fixi Iburahima ma, a xa dangi
si gbɛtɛe ma Ala xa Mixi Sugandixi Isa
saabui ra. Na kui, won ma danxaniya
saabui ra, won nɔma Ala Xaxili Sɛniyɛnxi
sɔtɔde naxan laayidixi won bɛ.

Ala xa saatɛ nun ibunadama xa wali

15 N ngaxakerenyie, n xa misaali nde
masen wo bɛ. Mixi mu nɔma saatɛ
masarade, xa na mu a ra a kanade, saatɛ
naxan tongoxi ibunadama xa sɛriyɛ ki
ma. Annabi Iburahima xa saatɛ luma na
ki nɛ.
16 Ala naxa laayidi ndee tongo Ibu-
rahima nun a xa di bɛ. Kitaabui mu
a falama «die,» wɔyɛnyi naxan wama a
falafe «mixi wuyaxi.» Kitaabui a falama
«a nun a xa di.» Wɔyɛnyi na a ra naxan
wama a falafe «mixi keren.» Na mixi
keren findixi Ala xa Mixi Sugandixi nan
na.
17 N wama naxan falafe wo bɛ, a
Ala xa sɛriyɛ, naxan sɛbɛxi ɲɛ kɛmɛ
naani ɲɛ tongo saxan dangi xanbi Ala xa
saatɛtongoe Iburahima bɛ, na sɛriyɛ mu
nɔma na laayidi singe kanade.
18 Xa won kisi sɔtɔma kɛ ra, barima won
Ala xa yaamarie ratinmɛma, won mu a
sɔtɔma sɔnɔn Ala xa laayidi saabui ra.
Ala a fi Iburahima ma laayidi nan na a
yɛtɛ xa hinnɛ xa fe ra.
19 Xa na nan a ra, munfe ra Ala a niya
a xa yaamarie xa sɛbɛ Kitaabui kui? A
a xa yaamarie sɛbɛ nɛ yunubie xa fe ra,
beenun a xa Di laayidixi xa fa. Malekɛe
naxa fa na sɛriyɛ ra, e na so saabui nde yi
ra.
20 Saabui tan luma mixi firin nan tagi,
kɔnɔ Ala tan, keren nan a ra.
21 Ala xa sɛriyɛ nun Ala xa laayidie e
boore matandima? Ade de! Xa won nu
nɔma kisi sɔtɔde Ala xa yaamarie rabatui
nan na nu, na nu nɔma nɛ won findide
tinxintɔɛe ra.
22 Kɔnɔ Ala xa Kitaabui a masenxi
nɛ won bɛ a duniɲa mixi birin Ala xa
yaamarie matandima, e findi yunubitɔɛe
ra. Na kui, Ala naxan laayidixi mixie bɛ,
naxee lama a ra, e fa danxaniya Ala xa
Mixi Sugandixi Isa ma, e nɔma na sɔtɔde.
23 Beenun mixi xa nɔ kisi sɔtɔde danx-
aniya saabui ra, won nu na katafe Ala xa
yaamarie ratinmɛde, alako won xa kisi,
kɔnɔ won mu nɔ.
24 Na kui, sɛriyɛ bara won xuru han
beenun Ala xa Mixi Sugandixi xa fa alako
won xa tinxinyi sɔtɔ danxaniya saabui ra.
25 Kɔnɔ danxaniya to bara fa, won mu
na sɛriyɛ xa xurui bun ma sɔnɔn,
26 barima wo birin bara findi Ala xa
die ra, wo to danxaniyaxi Ala xa Mixi
Sugandixi Isa ma.
27 Wo tan naxee bara wo xunxa ye
xɔɔra Ala xa Mixi Sugandixi xili ra, wo
nun Ala xa Mixi Sugandixi nan fa a ra.
28 Yuwifi nun Girɛki, konyi nun xɔrɛ,
xɛmɛ nun ginɛ, wo birin keren Ala xa
Mixi Sugandixi Isa i.
29 Xa wo bara findi Isa Ala xa Mixi
Sugandixi gbe ra, wo bara findi Ibu-
rahima xa die nun kɛtongoe ra alɔ Ala a
laayidixi ki naxɛ.

4

Konyi nun di

1 N wama naxan falafe, kɛ tongoma, a
dimɛdi tɛmui, hali a baba kɛ to findixi a
gbe ra, a luxi alɔ konyi naxan mu gɛxi a
yɛtɛ sɔtɔde.

2 A luma yatigie nun karamɔxɔe xa
yaamari nan bun ma, han a baba na tin
tɛmui naxɛ a xa a yɛtɛ sɔtɔ.
3 Won tan fan to mu nu Ala xa Mixi
Sugandixi Isa kolon, won nu luxi nɛ alɔ
dimɛdie. Won nu na duniɲa fe kobie xa
konyiya nan bun ma.
4 Waxati to kamali, Ala naxa a xa Di xɛɛ
duniɲa ma ginɛ nde saabui ra. A naxa
bari Ala xa sɛriyɛ bun ma,
5 alako a xa mixie xunsara naxee nu na
Ala xa sɛriyɛ xa kiiti bun ma. A naxa won
xunsara alako won xa findi Ala xa die ra.
6 Wo to findi a xa die ra, Ala naxa a xa
Di Xaxili raso wo bɔɲɛ i, xaxili naxan xili
tima, «n Ba.»
7 Na nan a ra wo bara mini konyiya
kui, wo bara findi Ala xa die ra. Wo to
findixi a xa die ra, Ala man bara wo findi
a kɛtongoe ra.

8 Singe wo mu nu Ala kolon. Duniɲa fe
kobie nan nu findixi wo marigi ra, a fa li
nee nun Ala tagi ikuya.
9 Yakɔsi wo bara Ala kolon. Ala bara wo
fan kolon. Munse fa a niyaxi sɔnɔn wo
man gbilenma na duniɲa fee ma naxee
sɛnbɛ nun tide mu gbo? Wo man wama
lufe e xa konyiya bun ma?
10 Wo man bara bira yaamarie fɔxɔ ra,
naxee a falama lɔxɔɛ ndee nun kike ndee
tide gbo e boore bɛ. Wo waxati ndee nun
ɲɛ ndee rafisa e boore bɛ.
11 N gaaxu nɛ wo naxa n ma xaranyi
rabolo, n ma wali xa lu n ma fu.

12 N ngaxakerenyie, n bara wo
mayandi, wo lu alɔ n tan, barima n fan
luxi nɛ alɔ wo tan. Wo mu fe kobi yo raba
n na.
13 Wo a kolon a n ma fure nan a niya,
a singe singe n xa wo kawandi Isa xa
masenyi fanyi ra.
14 Na nu xɔrɔxɔ wo bɛ, kɔnɔ n ma fe
mu wo bɔɲɛ raɲaaxu wo ma, wo mu wo
makuya n na. Wo n nasɛnɛ nɛ alɔ Ala xa
malekɛ nde, xa na mu a ra Ala xa Mixi
Sugandixi Isa.
15 Wo xa na sɛɛwɛ fori na minden?
Singe n ma fe nu rafan wo ma han wo
nu nɔma tinde wo yae yati bade n bɛ.
16 N nɔndi falafe wo bɛ, na bara a niya
n xa findi wo yaxui ra?

17 Na mixie wama wo xa bira e fɔxɔ ra,
kɔnɔ na mu findima fe fanyi ra wo bɛ. E
wama won tagi isofe, alako wo xa lu e tan
mabiri.
18 Xa wo gbata fe fanyi rabafe ra, na mu
ɲaaxu. Wo xa na mɔɔli raba tɛmui birin,
hali n mu na wo yire.
19 N ma die, n man na tɔɔrɔfe wo bɛ alɔ
ginɛ xa tɔɔrɛ ditinyi ra, han Ala xa Mixi
Sugandixi ɲɛrɛ ki sabatima wo i tɛmui
naxɛ.
20 A xɔli n ma won birin xa lu yire
keren, alako won xa won bore fahaamu,
barima yakɔsi n bara hanmɛ wo xa fe ra.

Hagara nun Sara xa misaali

21 Wo tan naxee wama kisi sɔtɔfe Ala
xa yaamarie ratinmɛfe saabui ra, wo mu
a kolon Ala xa sɛriyɛ naxan falaxi?
22 A sɛbɛxi Kitaabui kui a di firin nan
nu na Iburahima yi ra. Konyi ginɛ naxa
keren bari a bɛ, xɔrɛ ginɛ fan naxa di
gbɛtɛ bari a bɛ.
23 A naxan sɔtɔ konyi ginɛ saabui ra, na
barixi nɛ alɔ ibunadama birin barixi ki
naxɛ, kɔnɔ a naxan sɔtɔ xɔrɛ ginɛ saabui
ra, a barixi laayidi nan kui.
24 Na ginɛ firinyi misaalixi saatɛ firin
nan na. Saatɛ naxan xirixi Sinayi geya
fari nan a niyama mixi xa lu konyiya kui.
Hagara misaalixi na saatɛ nan na,
25 naxan xirixi Sinayi geya fari Arabu
bɔxi ma. A misaalixi Darisalamu fan na,
naxan na konyiya kui a nun a xa die.
26 Kɔnɔ Darisalamu naxan na ariyanna,
xɔrɛ taa nan a ra. Won nga nan na ki.
27 A sɛbɛxi Kitaabui kui,
«I tan naxan mu di barima, i xa ɲɛlɛxin.
I tan naxan mu di bari tɔɔrɛ kolon,
i xui ramini, a ite ɲɛlɛxinyi kui,
barima ginɛ naxan xa xɛmɛ bara mɛɛ a
ra,
a xa di wuyama nɛ,
dangi xɛmɛ taa idɔxɔɛ ra.»
28 Wo tan ngaxakerenyie, wo bara findi
laayidi die ra alɔ Isiyaga.
29 Na waxati, di naxan barixi
ibunadama ki ma, a naxa di boore tɔɔrɔ,
naxan barixi Ala Xaxili sɛnbɛ saabui ra.
Han ya a na na ki nɛ.
30 Munse sɛbɛxi Kitaabui kui? A sɛbɛxi,
«I xa konyi ginɛ nun a xa di keri, barima

konyi ginɛ xa di nun xɔrɛ ginɛ xa di mu
kɛ itaxunma.»
31 N ngaxakerenyie, na nan a ra won
mu findixi konyi ginɛ xa die xa ra. Won
findixi xɔrɛ ginɛ xa die nan na.

5

Danxaniyatɔɛ xa xɔrɛya

1 Ala xa Mixi Sugandixi bara won xun-
sara, alako won xa xɔrɛya sɔtɔ. Na kui,
wo xa ti a fanyi ra. Wo naxa tin konyiya
nde yo xa dɔxɔ wo fari sɔnɔn.
2 N tan Pɔlu, n xa nɔndi fala wo bɛ, xa
wo tin na mixie xa wo sunna, Ala xa Mixi
Sugandixi xa wali tide yo mu na wo bɛ
sɔnɔn.
3 N man xa a fala wo bɛ, xɛmɛ naxan
tinma e xa a sunna, a lanma a xa Ala xa
yaamari birin natinmɛ.
4 Wo tan naxee wama tinxinyi sɔtɔfe
yaamarie ratinmɛfe saabui ra, wo nun
Ala xa Mixi Sugandixi tagi bara ikuya. Ala
mu hinnɛma wo ra sɔnɔn.
5 Won won xaxili tima Ala Xaxili ra won
ma danxaniya kui, alako won xa tinxinyi
sɔtɔ won xaxili tima naxan na.
6 Xa mixi biraxi Ala xa Mixi Sugandixi
Isa fɔxɔ ra, sunnɛ nun sunnatareya tide
yo mu na a bɛ. Fe keren nan tide gbo:
Mixi xa danxaniya Ala ma, a xa mixi
xanu.
7 Wo nu na ɲɛrɛfe a fanyi ra. Pe, nde a
niyaxi wo xa nɔndi rabolo?
8 Naxan wo bɛndunxi na ki, na mu
findixi Ala ra naxan wo xili.
9 Lɛbini dondoronti nɔma farin gbegbe
ratede.
10 N bara la wo ra Ala saabui ra, mixi
yo fa a xa fa wo ya iso, wo mu tinma na
xaxili mɔɔli ra. Na kanyi fama nɛ a sare
sɔtɔde.
11 N ngaxakerenyie, xa a li nu han ya n
na kawandi tife mixie xa sunna, munfe
ra Yuwifie luma n ɲaxankata ra? Xa a
sa li nu n na kawandi mɔɔli tima, Isa
xa sɛrɛxɛ wuri magalanbuxi ma, a mu
findima wɔyɛn xɔrɔxɔɛ ra mixie bɛ nu.
12 N wama nɛ naxee na wo ya isofe, hali
e mu a dan sunnɛ fe gbansan ma. E xa e
xɛmɛya birin ba na.

Danxaniyatɔɛ ɲɛrɛ ki

13 N ngaxakerenyie, Ala wama wo xa
lu xɔrɛya kui, kɔnɔ wo naxa na xɔrɛya
mafindi yunubi ra. Wo wo bore mali
xanunteya kui.
14 Ala xa sɛriyɛ birin na yi yaamari
kerenyi nan kui: Wo xa wo boore
adamadi xanu alɔ wo yɛtɛ.
15 Xa wo luma wo bore tɔɔrɔ ra, wo
nu wo bore ɲaxankata, wo a niya dɔyin,
xa na mu a ra wo wo bore xa fe xun
nakanama nɛ.
16 N wama naxan falafe wo bɛ, wo xa a
lu Ala Xaxili xa wo raŋɛrɛ. Wo naxa bira
wo yɛtɛ waxɔnfe ɲaaxie fɔxɔ ra.
17 Adama waxɔnfe ɲaaxi nun Ala Xaxili
sɛniyɛnxi, a keren mu a ra. Na firinyi na
e bore gerefe, alako wo naxa wo waxɔnfe
raba.
18 Xa Ala Xaxili na wo raŋɛrɛfe, wo
xaxili mu tima wo xa yaamari ratinmɛxie
ra sɔnɔn.
19 Yunubitɔɛ waxɔnfee nan ya: lan-
goeŋa, sɛniyɛntareŋa, sɔn kobi,
20 kuye batufe, duureya, xɔnnanteya,
lantareya, tɔɔnɛ, bɔŋɛ tefe, geeni fenfe i
yɛtɛ bɛ, sɔnxɔfe, boore rafisafe a boore
bɛ,
21 milanteya, siisife, xulunyi ɲaaxie,
nun na maniyɛe. N man xa a fala wo bɛ,
mixi naxee ɲɛrɛma na ki, e mu ariyanna
sɔtɔma kɛ ra muku.
22 Kɔnɔ Ala Xaxili Sɛniyɛnxi xa kɛwalie
nan ya: xanunteya, sɛɛwɛ, bɔŋɛsa, diŋɛ,
yarawasɛ, fanyi, lanlanteya,
23 bɔŋɛ bɛxiya, nun yɛtɛ suxui. Tɔnyi
yo mu na na fe mɔɔlie ma.
24 Ala xa Mixi Sugandixi Isa fɔxirabirɛe
bara yunubitɔɛ waxɔnfe rabɛŋin a nun fe
ɲaaxi birin.
25 Won to kisi sɔtɔ Ala Xaxili Sɛniyɛnxi
saabui ra, won xa bira a fɔxɔ ra.
26 Won naxa won yɛtɛ igbo, won naxa
won bore raxɔnɔ, won naxa mila won
bore ma.

6

Danxaniyatɔɛe xa mali

1 N ngaxakerenyie, xa wo bara mixi
nde suxu yunubi kui, wo tan naxee xa
danxaniya tilinxi, wo xa a mafuruku
alako a xa gbilen Ala ma. Kɔnɔ wo xa wo

ɲɛngi sa wo yɛtɛ xɔn ma, alako wo fan naxa bira na yunubi kui.
2 Wo wo bore mali wo xa kote xaninde. Na kui, wo Ala xa Mixi Sugandixi xa sɛriyɛ nan natinmɛma.
3 Xa mixi a yɛtɛ igboma, a na a yɛtɛ madaxufe.
4 Kankan xa a yɛtɛ ɲɛrɛ ki mato, xa a fan, xa a mu fan. A naxa a boore ɲɛrɛ ki mato, a fa a fala, «N fan boore bɛ.» Na kui, a xa a yɛtɛ keren gbansan mato,
5 alako kankan xa a yɛtɛ xa kote xanin.
6 Mixi naxan xaranyi sɔtɔma Ala xa masenyi xa fe ra, a lanma a xa a karamɔxɔ ki fe fanyi mɔɔli birin na.
7 Mixi yo naxa wo madaxu. Adamadi mu nɔma Ala madaxude. Kankan fama a yɛtɛ xa wali sare sɔtɔde nɛ.
8 Mixi naxan birama a yɛtɛ waxɔnfe ɲaaxi fɔxɔ ra, a fama nɛ sɔntɔde na xaxili kobi xa fe ra. Kɔnɔ mixi naxan birama Ala Xaxili waxɔnfe fɔxɔ ra, a fama kiside Ala Xaxili nan saabui ra.
9 Won naxa tagan fe fanyi rabafe ra. Xa won mu tagan, won fama nɛ sare fanyi sɔtɔde a waxati.
10 Xa won nɔma fe fanyi nde rabade, won xa a raba mixi birin bɛ. A gbengbenyi won xa a raba won ngaxakerenyi danxaniyatɔɛe bɛ dangife mixi birin na.

Ɲungui

11 Wo yi sɛbɛli mato, a xɔri xungbo, barima n na a sɛbɛfe n yɛtɛ bɛlɛxɛ nan na.
12 Mixi naxee na wo karaxanfe wo xa sunna, e wama nɛ ɲama xa e matɔxɔ. E na na rabafe nɛ alako e naxa ɲaxankatɛ sɔtɔ kawandi xa fe ra, naxan Ala xa Mixi Sugandixi xa sɛrɛxɛ masenma.
13 Sunnamixie yati mu Ala xa yaamari birin natinmɛma, kɔnɔ e wama wo tan xa sunna, alako e xa xili fanyi sɔtɔ na xa fe ra.
14 Kɔnɔ n tan, n wama xili fanyi sɔtɔfe won Marigi Isa Ala xa Mixi Sugandixi xa sɛrɛxɛ nan ma fe ra, naxan bara a niya n ɲɛrɛ ki nun duniɲa ɲɛrɛ ki, e tagi xa ikuya.
15 Sunnɛ nun sunnatareya tide yo mu na na. Findife mixi nɛɛnɛ ra, na nan tide gbo.
16 Ala xa bɔɲɛsa nun hinnɛ fi mixi birin ma naxee birama na sɛriyɛ fɔxɔ ra, a nun a xa ɲama Isirayila.
17 A dɔnxɔɛ ra, mixi yo naxa n tɔɔrɔ, barima Isa xa tɔɔrɛ fɔxi na n fate ma.
18 N ngaxakerenyie, won Marigi Isa, Ala xa Mixi Sugandixi xa hinnɛ wo xaxili ra. Amina.

Ala xa masenyi Annabi Pɔlu naxan sɛbɛ Efɛsɛ danxaniyatɔɛ ɲama ma

Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Yi Kitaabui findixi bataaxɛ nan na Ala xa xɛɛra Pɔlu naxan sɛbɛ danxaniyatɔɛ ɲama ma naxee nu sabatixi Efɛsɛ taa kui nun a rabilinyi. Tɛmui dangixi, Pɔlu nu bara kawandi ti naa alako mixie xa danxaniya Isa ma. A lu nɛ na taa kui han ɲɛ firin. Fe naxee dangi Efɛsɛ na waxati bun ma, e sɛbɛxi Isa xa Xɛɛrae xa Taruxui kui, Sora 19.

Pɔlu yi Kitaabui sɛbɛ tɛmui naxɛ, a nu saxi geeli Ala xa masenyi kawandife ma. Ala Xaxili Sɛniyɛnxi naxa masenyi fi a ma naxan findi yi Kitaabui ra.

Alɔ a to Efɛsɛ danxaniyatɔɛe ralimaniya, a lɔnni fi e ma, yi Kitaabui nɔma fe gbegbe masende won fan bɛ. A Ala sago makɛnɛnma won bɛ a naxan nakamali a xa Mixi Sugandixi Isa saabui ra. A sago na a ra mixi birin xa nɔ kisi sɔtɔde Isa xa sɛrɛxɛ saabui ra. Yi Kitaabui a masenma won bɛ a mixi yo mu na naxan xa wali fanyie nɔma a rakiside. Mixi kisima Ala xa hinnɛ nan tun saabui ra. Yi Kitaabui man a masenma won bɛ a danxaniyatɔɛ ɲama tide gbo Ala bɛ. A bara wali so e yi ra, e xa nu na raba han beenun a man fama e fɔxɔ ra lɔxɔ naxɛ. A bara fe fanyie masen, a lanma danxaniyatɔɛe xa ɲɛrɛ naxee ma. A man bara fɛɛrɛ fi e ma e xa nɔ tide Sentanɛ kanke alɔ geresoe tima a gerefa kanke ki naxɛ.

Yi Kitaabui xa masenyi sɛnbɛ gbo ki fanyi. Ala xa a rasabati won sondonyi kui. Ala xa a Xaxili ragoro won ma naxan lɔnni fima, naxan fee makɛnɛnma, alako won ma Ala kolonyi xun xa masa. Ala xa sɛnbɛ fi won ma won xa lɔnni sɔtɔ a xa Mixi Sugandixi xa xanunteya ma naxan dangi lɔnni birin na. Ala xa won nakamali a xa fe kamalixi birin na. Amina.

Ala xa masenyi Annabi Pɔlu naxan sɛbɛ Efɛsɛ danxaniyatɔɛ ɲama ma

Xɛɛbui

1 N tan Pɔlu nan yi ki, Ala bara a ragiri naxan xa findi a xa Mixi Sugandixi Isa xa xɛɛra ra. N bara wo tan Efɛsɛ sɛniyɛntɔɛe xɛɛbu, Ala xa Mixi Sugandixi Isa xa danxaniyatɔɛe.

2 Won Baba Ala nun won Marigi Isa Ala xa Mixi Sugandixi xa hinnɛ nun bɔɲɛsa fi wo ma.

Ala matɔxɔɛ

3 Tantui nan Ala bɛ, naxan findixi won Marigi Isa Baba ra. Isa saabui ra, a bara barakɛ birin nagoro won ma, naxan mɔɔli mu kelima yi duniɲa ma, naxan mɔɔli mu toma, naxan won malima ariyanna kira xɔn.

4 Beenun duniɲa gɛmɛ singe ɲan xa dɔxɔ, Ala nu bara won sugandi Isa saabui ra alako won xa sɛniyɛn, won xa tinxin a ya i. A xa xanunteya kui,

5 a naxa ɲanige tongo won xa findi a xa die ra a xa Mixi Sugandixi Isa saabui ra, Ala sago fanyi ma.

6 Na birin nabaxi nɛ alako won xa a xa hinnɛ xungbe matɔxɔ, a naxan masenxi won bɛ a xanuntenyi Isa saabui ra.

7 A tan Isa bara won xunsare fi a yɛtɛ wuli ra. Won ma yunubie xafarixi a tan nan saabui ra. Na birin nabaxi Ala xa hinnɛ makaabaxi nan kui,

8 a bara naxan fi won ma a yiriwaxi ra, lɔnni nun fahaamui ra.

9 A bara a sago gundo makɛnɛn won bɛ, a to wa a xɔn a sago xa raba a xa Mixi Sugandixi saabui ra

10 waxati kamali tɛmui. Ala sago findixi yi nan na: A xa se birin malan, naxee na koore a nun naxee na bɔxi, a xa a xa Mixi Sugandixi findi a birin xunyi ra.

11 Won fan findixi kɛtongoe ra a tan nan saabui ra, alɔ Ala a ɲanige tongoxi ki naxɛ, naxan fe birin nagirima a yɛtɛ sagoe nun a xa natɛ ma.

12 Na birin nabaxi nɛ alako won tan
naxee findi mixi singee ra naxee e xaxili
ti Ala xa Mixi Sugandixi ra, won xa Ala
Nɔrɛ Kanyi matɔxɔ.
13 Wo fan to nɔndi masenyi ramɛ Isa
xa fe ra, xibaaru fanyi naxan kisi fi wo
ma, wo naxa danxaniya a ma. Isa saabui
ra, Ala naxa wo matɔnxuma a Xaxili
Sɛniyɛnxi ra alɔ a laayidi ki naxɛ.
14 A bara a Xaxili Sɛniyɛnxi fi won ma
won kɛ fɔlɛ ra. A fama won kɛ dɔnxɔɛ
birin fide won ma a na fa a xa mixie fɔxɔ
ra tɛmui naxɛ. Yi birin nabaxi nɛ alako
Ala Nɔrɛ Kanyi xa matɔxɔɛ sɔtɔ.

Pɔlu xa Ala maxandi Efɛsɛkae bɛ

15 Na kui, kafi n a mɛ wo danx-
aniyaxi Marigi Isa ma ki naxɛ, wo man
sɛniyɛntɔɛe birin xanuxi ki naxɛ,
16 danyi yo mu na n ma tantui ma wo
xa fe ra n nɛ Ala maxandima wo bɛ.
17 N ma maxandi sigama Baba Ala Nɔrɛ
Kanyi nan ma, won Marigi Isa naxan
batuma, a xa a Xaxili ragoro wo ma naxan
fahaamui fima, naxan fee makɛnɛnma,
alako wo xa Ala kolonyi xun xa masa.
18 N a maxandima wo bɔŋɛ xa fe to a
fiixɛ ra alako wo xa kolon sɔtɔ a ma a Ala
bara wo xili, fe xa lu wo bɛ wo wo xaxili
tima naxan na, alako wo xa kolon sɔtɔ Ala
xa kɛ makaabaxi ma naxan findixi a xa
sɛniyɛntɔɛ birin gbe ra,
19 alako wo man xa kolon sɔtɔ Ala
xa sɛnbɛ xungbe ma naxan na won tan
danxaniyatɔɛe bɛ. Yi sɛnbɛ findixi Ala xa
sɛnbɛ magaaxuxi nan na,
20 a naxan namini a to a xa Mixi
Sugandixi rakeli faxɛ ma, a a magoro a
yirefanyi ma ariyanna.
21 Ala bara mangɛya fi a ma naxan
dangi mangɛya, nɔɛ, nun sɛnbɛ birin na.
A bara xili fi a ma naxan dangi xili birin
na naxan falama yi duniɲa ma a nun
aligiyama.
22 Ala bara fe birin sa a xa yaamari
bun, a man fa a findi fe birin xunyi ra
danxaniyatɔɛ ɲama bɛ.
23 Danxaniyatɔɛ ɲama fan luxi nɛ alɔ
Ala xa Mixi Sugandixi fate. Naxan fe
birin nakamalima a mɔɔli birin na, a xa
fe kamalixi birin na danxaniyatɔɛ ɲama
tagi.

2

Kisi sɔtɔma Ala xa hinnɛ nan saabui ra

1 Wo fan nu findixi mixi faxaxie nan na
wo xa fe kobie nun wo xa yunubie xa fe
ra
2 wo nu ɲɛrɛma naxee ma. Wo nu
biraxi yi duniɲa fe kobie nan fɔxɔ ra. Wo
nu biraxi Sentanɛ nan fɔxɔ ra, ɲinnɛe xa
mangɛ naxan na kuye ma. Wo nu biraxi
a xaxili nan fɔxɔ ra naxan na walife Ala
yaxuie tagi.
3 Singe, won birin nu ɲɛrɛma na mɔɔli
nan na, won bira won fate waxɔnfe nun
won yɛtɛ xaxili fɔxɔ ra. Na kui, a nu
lanma won xa Ala xa xɔnɛ nan tun sɔtɔ
alɔ booree.
4 Kɔnɔ Ala xa kinikini gbo. A won
xanuxi xanunteya tilinxi nan na.
5 Na kui, hali faxamixie nan to nu won
na won ma fe kobi rabaxie xa fe ra, Ala
naxa won nakeli na faxɛ ma, won nun a
xa Mixi Sugandixi. Wo kisixi Ala xa hinnɛ
nan saabui ra.
6 Ala to bara won nakeli faxɛ ma won
nun a xa Mixi Sugandixi ra, a bara won
naso ariyanna, a won dɔxɔ a fɛ ma.
7 A xa fonisireya kui, Ala kisi fixi won
ma a xa Mixi Sugandixi Isa nan saabui ra,
alako birin xa a xa hinnɛ makaabaxi to
waxati birin naxan sa fama.
8 Wo kisixi Ala xa hinnɛ nan saabui ra,
wo xa danxaniya xa fe ra. Kisi mu kelima
wo tan xa ma, Ala nan a fima mixi ma.
9 A mu kelima mixi xa wali fanyie xa
ma. Na kui, mixi yo mu nɔma a yɛtɛ
matɔxɔde.
10 Ala xa wali fɔxi nan na won na.
Yakɔsi, a bara won daa a xa Mixi
Sugandixi Isa saabui ra, alako won xa nu
wali fanyie raba, a bara naxee ti won ya
i won xa nu ɲɛrɛ e ma.

Danxaniyatɔɛ ɲama findife Ala xa mixie nun Ala Xaxili sabatide ra Isa xa sɛrɛxɛ saabui ra

11 Na kui, wo xa ratu a Yuwifie mu
wo ra bari kɛɲa ma. Naxee xili falama
«sunnamixie», e wo fan xili falama «sun-
nataree». Wo xa a kolon a sunnɛ findixi
adama xa wali nan na, naxan nabama
mixi fate ra.
12 Wo xa ratu a singe ra wo mu nu Ala
xa Mixi Sugandixi xa fe yo kolon. Xɔŋɛe
nan nu wo ra Isirayilakae ya ma. Laayidi

nun saatɛ yo mu nu xirixi wo nun Ala tagi. Xaxili tide yo mu nu na wo yi ra, Ala kolontaree nan nu wo ra duniɲa ma.
13 Kɔnɔ yakɔsi, wo tan naxee danxaniyaxi Ala xa Mixi Sugandixi Isa ma, wo tan naxee nu makuyaxi, Ala bara wo maso a ra a xa Mixi Sugandixi wuli saabui ra.
14 A tan nan lanyi rasoxi won tagi, ɲama firin xa findi keren na. A to a yɛtɛ fate ba sɛrɛxɛ ra, a bara yaxuya tɛtɛ rabira naxan nu tixi won tagi.
15 A bara Yuwifie xa sɛriyɛ, e xa yaamarie, nun e xa tɔnyie sɛnbɛ kana. A bara na ɲama firin tongo, a lanyi xiri e tagi, a e findi ɲama nɛɛnɛ keren na a xa yaamari bun ma.
16 A xa faxɛ saabui ra wuri magalanbuxi ma, a bara e xa yaxuya kana, a e firin birin findi keren na, a lanyi nun bɔɲɛsa lu e tan nun Ala tagi.
17 A to fa, a naxa wo kawandi lanyi nun bɔɲɛsa ra, wo tan naxee nu makuya. Naxee fan nu makɔrɛ, a naxa nee kawandi lanyi nun bɔɲɛsa ra.
18 A tan nan naadɛ rabixi won firin birin bɛ, won nun Baba Ala xa lu yire keren, a Xaxili Sɛniyɛnxi kerenyi saabui ra.
19 Na kui, wo tan naxee mu nu na Ala xa mixie ya ma, yakɔsi wo fan bara findi sɛniyɛntɔɛe ra, wo bara so Ala xa mixie ya ma.
20 Wo bara lu alɔ banxi tixi naxan bunyi findi xɛɛrae nun namiɲɔnmɛe ra. Ala xa Mixi Sugandixi Isa nan findi na banxi gɛmɛ hagigɛ ra naxan tide gbo a birin bɛ.
21 Banxi yire birin a boore suxuxi a tan nan saabui ra, a ite, a findi hɔrɔmɔbanxi sɛniyɛnxi ra Marigi bɛ.
22 Isa bara a niya wo fan xa nu malan alɔ banxi biriki dɔxɔma a boore ra ki naxɛ. Ala na wo tife alɔ banxi a Xaxili sabatima dɛnnaxɛ.

3

Ala xa gundo makɛnɛnfe

1 Na nan a toxi, n Ala maxandima wo bɛ, n tan Pɔlu, naxan bara findi geelimani ra Ala xa Mixi Sugandixi Isa bɛ wo xa fe ra, wo tan naxee mu findixi Isirayilakae ra.
2 N laxi a ra, wo bara a mɛ Ala naxa a xa hinnɛ taxu n na n xa a masen wo bɛ.
3 N ɲan bara a nde tagi raba, Ala bara a xa gundo masen n bɛ naxan singe nu nɔxunxi.
4 Wo na n ma sɛbɛli xaran, wo nɔma nɛ a kolonde a fahaamui bara fi n ma Ala xa Mixi Sugandixi gundo xa fe ra.
5 Yi gundo mu nu makɛnɛnxi a singe ra nu adamadie bɛ alɔ a fa makɛnɛnxi Ala xa xɛɛra sɛniyɛnxie nun namiɲɔnmɛe bɛ ki naxɛ to Ala Xaxili Sɛniyɛnxi saabui ra.
6 A bara makɛnɛn fa, a si gbɛtɛe nun Isirayilakae bara findi ɲama keren na. E bara findi kɛ keren tongomae ra. Ala laayidi keren nan tongoxi e birin nalanxi bɛ, Ala xa Mixi Sugandixi Isa xa xibaaru fanyi saabui ra.
7 Ala to hinnɛxi n na a sɛnbɛ birin na, n fan bara findi yi xibaaru fanyi xa walikɛ ra.
8 Hali n to xurunxi dangi sɛniyɛntɔɛ birin na, Ala bara hinnɛ n na. A xa hinnɛ findixi n bɛ yi nan na: N tan xa si birin kawandi Ala xa Mixi Sugandixi xa xibaaru fanyi makaabaxi ra,
9 n xa Ala gundo makɛnɛn adamadie birin bɛ, naxan nu nɔxunxi Ala Daali Mangɛ yi ra. Kafi fe fɔlɔ fɔlɛ yi gundo nu nɔxunxi Ala yi,
10 kɔnɔ yakɔsi, a sago na a ra danxaniyatɔɛ ɲama xa a xa lɔnni birin makɛnɛn mangɛe nun nɔlae bɛ naxee na kuye ma.
11 Yi birin findixi Ala xa natɛ nan na naxan nu na a yi ra abadan. A a birin nakamalixi won Marigi Isa nan saabui ra, a xa Mixi Sugandixi.
12 A tan saabui ra, won to danxaniyaxi a ma, won nɔma won makɔrɛde Ala ra limaniya kui, siikɛ xanbi.
13 Na kui, n bara wo maxandi limaniya naxa ba wo yi n ma tɔɔrɛ kui wo xa fe ra, barima a findima wo bɛ xunnakeli nan na.
14 Na nan a toxi, n nan n xinbi sinma Baba Ala ya i,
15 bɔnsɔɛ birin fatanxi naxan na, naxee na koore nun bɔxi.
16 N a maxandima a xa wo mali a xa nɔrɛ makaabaxi saabui ra, a xa wo bɔɲɛ sɛnbɛ so a Xaxili saabui ra.

17 N a maxandima a xa Mixi Sugandixi
xa sabati wo bɔɲɛ i danxaniya saabui ra,
wo man xa sabati xanunteya kui. Wo xa
xanunteya suxu alɔ wuri bili sanke bɔxi
suxuxi ki naxɛ.
18 N a maxandima a xa sɛnbɛ fi wo ma,
alako wo nun sɛniyɛntɔɛ birin xa nɔ Ala
xa Mixi Sugandixi xa xanunteya gboya, a
kuyɛya, a iteya, nun a tilinyi kolonde wo
mabiri.
19 Wo xa kolon sɔtɔ a ma Ala xa Mixi
Sugandixi wo xanuxi ki naxɛ, xanunteya
naxan mu nɔma fahaamude a gboya xa
fe ra, alako Ala xa wo rakamali a xa fe
kamalixi birin na.
20 Matɔxɔɛ na Ala bɛ naxan nɔma fe
birin na a sɛnbɛ saabui ra a naxan fixi wo
ma, naxan nɔma fe birin na, dangi won
ma maxandi nun maɲɔxunyi ra
21 Matɔxɔɛ na a tan nan bɛ danx-
aniyatɔɛ ɲama nun a xa Mixi Sugandixi
Isa saabui ra waxati birin, abadan. Am-
ina.

4

Danxaniyatɔɛe ɲɛrɛ ki:

Nɛrɛfe lanyi kui

1 Na kui, n tan naxan bara findi gee-
limani ra Marigi xa fe ra, n bara wo
mayandi wo ɲɛrɛ ki xa a masen a Ala nan
yati wo xilixi.
2 Wo xa ɲɛrɛ yɛtɛ magore nun bɔɲɛ bɛxi
kui, wo nu diɲɛ wo bore bɛ, wo ti wo bore
san na xanunteya kui.
3 Wo xa fe birin naba alako lanyi naxa
kana wo tagi, Ala Xaxili Sɛniyɛnxi naxan
fixi wo ma bɔɲɛsa ra.
4 Won findixi fate keren nan na. Ala
Xaxili Sɛniyɛnxi keren nan a ra. Ala wo
fan xilixi nɛ wo xa wo xaxili ti fe keren
nan na.
5 Marigi keren, danxaniya keren, nun
xunxa keren nan na won bɛ.
6 Ala keren nan na won bɛ naxan findixi
birin Baba ra, naxan na birin xun ma,
naxan walima birin saabui ra, naxan na
birin i.
7 Kɔnɔ hinnɛ fixi kankan ma won ya ma
alɔ Ala xa Mixi Sugandixi a xasabixi ki
naxɛ.
8 Na nan a toxi a sɛbɛxi,
«A to te koore,
a naxa a yaxuie suxu,
a naxa adamadie ki.»
9 A to sɛbɛxi, «A bara te,» na nan na ki a
bara goro han bɔxi ma sinden, beenun a
man xa te.
10 Naxan goro, na nan man texi koore
birin xun ma, alako a xa fe birin naka-
mali.
11 A adamadie ki naxan na, a findi yi nan
na: ndee xa findi xɛɛrae ra, ndee xa findi
namiɲɔnmɛe ra, ndee xa findi xibaaru
fanyi kawandilae ra, ndee xa findi danx-
aniyatɔɛe xunmatie nun karamɔxɔe ra.
12 A won kixi nɛ na birin na alako won
xa sɛniyɛntɔɛe mali e xa fata Ala xa
Mixi Sugandixi xa danxaniyatɔɛ ɲama
raɲɛrɛde yare.
13 Won xa bira na fɔxɔ ra han won birin
xa lu lanyi kui naxan kelima danxaniya
nun Ala xa Di kolonfe ma, han won
birin xa kamali alɔ Ala xa Mixi Sugandixi
kamalixi ki naxɛ.
14 Na tɛmui won mu luma sɔnɔn alɔ
diyɔrɛe. Won mu lintanma sɔnɔn alɔ
wuri naxan saxi ye fari, mɔrɔnyi nun
foye naxan tutunma, e a xanin yire birin.
Na kui, mixie mu nɔma won natantande
sɔnɔn e xa wule kawandi ra, e xa kɔɔta,
nun e xa yanfanteya ra.
15 Won xa nɔndi nan fala xanunteya
kui. Fe birin kui, won xa danxaniya
Ala xa Mixi Sugandixi ma, naxan findixi
danxaniyatɔɛ ɲama xunyi ra. Won xa mɔ
na danxaniya kui.
16 Xunyi nan fate salonse birin naɲɛrɛma.
Kankan xirixi a boore ra, kankan a xa
wali rabama, alako fate birin xa mɔ, a xa
sɛnbɛ sɔtɔ xanunteya kui.

Ɲɛrɛfe lahalɛ nɛɛnɛ ma, tinxinyi nun sɛniyɛnyi kui

17 Na kui, n yi nan falama wo bɛ, n man
xa a mabanban Marigi xili ra: Wo naxa
ɲɛrɛ sɔnɔn alɔ danxaniyataree ɲɛrɛma ki
naxɛ. E xaxilie birama fe fufafu nan tun
fɔxɔ ra.
18 E xaxilie ifɔɔrɔxi. E xa fe kolontareya
nun e xa sondon xɔrɔxɔya bara a niya e
xa gan Ala xa kisi ra.
19 E mu yaagima fefe ma sɔnɔn. E bara
e yɛtɛ rabolo langoeɲa xili ma. E mu
wasama fe kobi mɔɔli birin nabafe ra.
20 Kɔnɔ Ala xa Mixi Sugandixi mu wo
tixi na kira xa xɔn!

21 Wo a xa fe mɛxi nɛ, wo man bara
xaran a xa fe ra. Wo a kolon yati a nɔndi
na Isa nan yi.
22 Wo tinkanxi nɛ wo xa wo yi ba wo
ɲɛrɛ ki fori ra, naxan wo xun nakanama
wo waxɔnfe kobi saabui ra.
23 Wo bɔɲɛ nun wo xaxili xa mafindi
bɔɲɛ nɛɛnɛ nun xaxili nɛɛnɛ ra.
24 Wo xa wo lahalɛ fori masara a nɛɛnɛ
ra. Wo luma nɛ alɔ wo bara findi mixi
nɛɛnɛ ra Ala naxan daaxi a xa ɲɛrɛ a xa
tinxinyi nun sɛniyɛnyi yati kui.
25 Na kui, won xa wule lu, won xa nɔndi
nan fala won bore bɛ, barima won findixi
fate keren salonyie nan na.
26 Xa wo xɔnɔ, wo naxa yunubi raba.
Wo naxa a lu soge xa dula xɔnɛ na wo
bɔɲɛ kui,
27 alako wo naxa santide lu Ibulisa bɛ.
28 Muŋɛti xa muŋɛ lu. A xa wali tinxinyi
kui alako a xa munafanyi sɔtɔ a naxan
fima setaree ma.
29 Wo naxa a lu wɔyɛn kobi yo xa mini
wo dɛ i. Wo xa wɔyɛn fanyi nan fala
naxan nɔma mixi malide a hayi ki ma,
alako wo xa wɔyɛnyi xa findi hinnɛ ra e
bɛ.
30 Wo naxa Ala Xaxili Sɛniyɛnxi tɔɔrɔ,
Ala wo matɔnxumaxi naxan na han a
fama won fɔxɔ ra lɔxɔ naxɛ.
31 Wo xa wo yi ba yi fe mɔɔli birin
na: xɔnɛ, bɔɲɛte, ɲaaxuŋa, ɲɔxɔnsɔsɔɛ,
konbi, a nun fe kobi mɔɔli birin.
32 Wo xa marafanyi nun bɔɲɛ fanyi
masen wo bore bɛ. Wo xa diŋɛ wo bore
ma alɔ Ala diŋɛxi wo fan ma ki naxɛ a xa
Mixi Sugandixi saabui ra.

5

Ɲɛrɛfe naiyalanyi kui

1 Na kui, wo to bara findi Ala xa di
xanuxie ra, wo xa a fɔxi nan naba.
2 Wo xa ɲɛrɛ xanunteya kui alɔ Ala xa
Mixi Sugandixi won xanuxi ki naxɛ, a a
yɛtɛ fi won ma fe ra, a findi won ma
sɛrɛxɛ ra naxan labundɛ xiri rafan Ala
ma.
3 Kɔnɔ langoeŋa, milɛ, nun sɛniyɛntareŋa
mɔɔli yo naxa lu wo yi ra. E xa fe ɲan
naxa fala wo tagi, barima na mu lan
sɛniyɛntɔɛe ya ma.
4 Wɔyɛnyi masuturatare, daxuŋa
wɔyɛnyi, wɔyɛn ɲaaxi, e sese naxa mɛ wo
tagi. Na mu lan. Wo xa nu tantu wɔyɛnyi
nan fala wo bore tagi.
5 Wo xa a kolon a fanyi ra, a lan-
goe, sɛniyɛntare, a nun milante (naxan
maniya kuye batui ra), e sese mu find-
ixi kɛ tongoma ra Ala nun a xa Mixi
Sugandixi xa mangɛya niini bun ma.
6 Wo naxa a lu mixi yo xa wo madaxu
wɔyɛnyi fufafu ra. Yi yunubi mɔɔlie xa
fe ra, Ala xa xɔnɛ goroma nɛ mixie ma
naxee mu a xui suxuma.
7 Na kui, wo naxa gbaku e ra.
8 Singe, dimi nan nu wo ra, kɔnɔ yakɔsi,
wo bara findi naiyalanyi ra Marigi saabui
ra. Wo xa wo ɲɛrɛ alɔ a lan naiyalanyi xa
die xa e ɲɛrɛ ki naxɛ.
9 Naiyalanyi xa wali toma fe fanyi birin,
tinxinyi birin, nun nɔndi birin kui.
10 Wo xa kata wo xa kolon sɔtɔ fee ma
naxee Ala kɛnɛnxi.
11 Wo naxa wo gbe raso dimi xa wali
kobi ya ma feo! Wo xa na fe mɔɔli ramini
kɛnɛ ma.
12 Barima na mixi mɔɔlie fe naxee
rabama nɔxunyi kui, hali a ifalafe yɛtɛ
mayaagi.
13 Kɔnɔ naiyalanyi fe naxan birin
makɛnɛnma, a toma nɛ ya ra.
14 Fe naxan birin toma ya ra, a fan bara
findi naiyalanyi ra. A falaxi na nan ma,
«I tan naxan xife, xunu.
Keli faxamixie ya ma,
Ala xa Mixi Sugandixi xa yanbɛ xa ti i
ma.»
15 Na kui, wo mɛɛni wo ɲɛrɛ ki ma. Wo
naxa wo ɲɛrɛ alɔ xaxilitaree. Wo xa wo
ɲɛrɛ nɛ alɔ xaxilimae.
16 Wo mɛɛni yi tɛmui ma, barima yi
tɛmui mu fan.
17 Na na a ra, a mu lan wo xa wo ɲɛrɛ
alɔ xaxilitare. Wo xa kolon sɔtɔ Marigi
waxɔnfe ma.
18 Wɛni naxa wo rasiisi, barima xaxil-
itareŋa nan na ki. Wo xa kamali Ala Xaxili
Sɛniyɛnxi nan na.
19 Wo xa wɔyɛn wo bore bɛ suuki nun
bɛɛti ra. Wo xa suukie nun bɛɛtie ba
Marigi bɛ naxee kelima wo bɔɲɛ yati yati
ma.

20 Wo xa tantui rasiga Baba Ala ma fe
birin xa fe ra, tɛmui birin. Wo xa na
raba Ala xa Mixi Sugandixi Marigi Isa xili
saabui ra.

Nɛrɛfe yɛtɛ magore kui

21 Wo xa wo yɛtɛ magoro wo bore bɛ
Ala xa Mixi Sugandixi xa yaragaaxui kui.
22 Ginɛe, wo xa wo yɛtɛ magoro wo
xa mɔrie bɛ, alɔ wo wo yɛtɛ magoroma
Marigi bɛ ki naxɛ.
23 Xɛmɛ findixi a xa ginɛ xunyi nan
na, alɔ Ala xa Mixi Sugandixi findixi
danxaniyatɔɛ ɲama xunyi ra ki naxɛ.
Danxaniyatɔɛ ɲama fan findixi a fate nan
na, a bara naxan nakisi.
24 Danxaniyatɔɛ ɲama a yɛtɛ magoroma
Ala xa Mixi Sugandixi bɛ ki naxɛ, ginɛe
fan lanma e xa e yɛtɛ magoro e xa mɔrie
bɛ na ki nɛ fe birin kui.
25 Xɛmɛe, wo xa wo xa ginɛe xanu
alɔ Ala xa Mixi Sugandixi danxaniyatɔɛ
ɲama xanuxi ki naxɛ. A a yɛtɛ fi danx-
aniyatɔɛ ɲama xa fe ra
26 alako a xa a rasɛniyɛn, a xa a rafiixɛ
ye ra masenyi saabui ra,
27 a xa a dɛntɛgɛ a yɛtɛ bɛ nɔrɛ kui. Na
kui, danxaniyatɔɛ ɲama luma nɛ alɔ dugi
tofanyi, xɔsi yo mu na naxan ma, naxan
mu matɔrɔɲɔxi. A xa sɛniyɛn, tantanyi yo
naxa lu a ma.
28 Xɛmɛe lanma e xa e xa ginɛe xanu na
mɔɔli nan na. E xa e xanu alɔ e e yɛtɛ fate
xanuxi ki naxɛ. Naxan a xa ginɛ xanuma,
a a yɛtɛ nan xanuxi.
29 Mixi yo mu na naxan a yɛtɛ fate
xɔnma, barima mixi birin a yɛtɛ ra-
baloma, a mɛɛni a yɛtɛ fate ma. Ala
xa Mixi Sugandixi fan mɛɛnima danx-
aniyatɔɛ ɲama ma na ki nɛ,
30 barima won findixi a fate salonyie
nan na.
31 «Na kui, xɛmɛ fama nɛ kelide a baba
nun a nga xun ma, a a maso a xa ginɛ ra,
e findi fate keren na.»
32 Gundo belebele nan na ki, kɔnɔ n na
Ala xa Mixi Sugandixi nun danxaniyatɔɛ
ɲama nan ma fe falafe.
33 Kɔnɔ kankan xa a xa ginɛ xanu alɔ a
yɛtɛ yati. Ginɛ fan lanma a xa a xa mɔri
binya.

6

1 Die, wo xa wo nga nun wo baba binya
Marigi xa fe ra, barima na nan findi fe
tinxinxi ra.
2 Yaamari singe nan ya, barakɛ laayidixi
naxan xanbi ra: «I xa i nga nun i baba
binya,
3 alako fee xa sɔɔnɛya i bɛ, i xa simaya
sɔtɔ duniɲa bɛndɛ fuɲi fari.»
4 Babae, wo fan naxa wo xa die raxɔnɔ.
Wo xa e xuru, wo e rasi alɔ Marigi wama
a xɔn ma ki naxɛ.
5 Konyie, wo xa wo marigie sago raba,
naxee na wo xun ma yi duniɲa ma. Wo
xa e binya, wo gaaxu e ya ra. Wo xa e
sago raba wo nii ra, alɔ wo Ala xa Mixi
Sugandixi sago rabama ki naxɛ.
6 Wo naxa a raba e ya tode gbansan
xa ra, alɔ naxee katama e yɛtɛ rafande
mixi ma. Wo xa a raba nɛ alɔ Ala xa
Mixi Sugandixi xa konyie naxee Ala sago
rabama e bɔɲɛ birin na.
7 Wo a raba wo tinxi ra. Wo naxa wali
e bɛ alɔ wo na walife e tan gbansan nan
ma fe ra. Wo xa wali nɛ alɔ wo na walife
Marigi nan bɛ,
8 barima wo a kolon, mixi fe fanyi yo
raba, xa a findi konyi ra, xa a findi xɔrɛ
ra, Marigi a sare fima nɛ.
9 Konyi marigie, wo fan xa a raba na ki
nɛ wo xa konyie bɛ. Wo xa ba xaaɲɛfe e
ma, barima wo a kolon Marigi keren nan
na wo birin bɛ koore ma, naxan mu mixi
yo rafisa a boore bɛ.

Ala geresose naxee fima danxaniyatɔɛe ma

10 A dɔnxɔɛ ra, wo xa wo sɛnbɛ so Ma-
rigi saabui ra nun a xa sɛnbɛ magaaxuxi
saabui ra.
11 Wo xa Ala xa geresose birin tongo,
alako wo xa nɔ tide Ibulisa xa kɔɔta birin
kanke.
12 Barima won mu na ibunadama
xa gerefe. Mangɛe, nɔlae, yi duniɲa
sɛnbɛma ɲaaxie, ɲinnɛ naxee na kuye
ma, gere na won nun nee nan birin tagi.
13 Na nan a ra, wo xa Ala xa geresose
birin tongo alako na lɔxɔɛ kobi na a li,
wo xa nɔ tide. Na gere raɲɔnyi xa wo li
wo tixi.

14 Na kui, wo xa ti nɛ. Wo wo tagi
ixiri nɔndi ra. Wo tinxinyi findi wo kanke
makantase ra.
15 Wakilife xibaaru fanyi masende
naxan bɔɲɛsa fima mixi ma, wo xa na
findi sankiri ra wo sanyie bɛ.
16 Safe na birin xun ma, wo xa danx-
aniya suxu wo yi ra alɔ wure lefa. Na nan
nɔma Sentanɛ xa tanbɛ radɛxɛxie ratide,
a e raxuben.
17 Wo man xa kisi suxu naxan findixi
wo xun makantase ra. Wo Ala Xaxili
Sɛniyɛnxi xa santidɛgɛma fan suxu naxan
findixi Ala xa masenyi ra.
18 Wo xa Ala maxandi tɛmui birin a
Xaxili Sɛniyɛnxi saabui ra, duba nun
maxandi mɔɔli birin na. Na kui, wo
naxa yanfa. Wo xa wo tunnabɛxi nɛ Ala
maxandife ra sɛniyɛntɔɛ birin bɛ.
19 Wo xa Ala maxandi n fan bɛ, alako
n na n dɛ ibi, Ala xa n mali a xa xibaaru
fanyi gundo makɛnɛnde birin bɛ limaniya
ra.
20 N findixi Ala xa santigi nan na
yɔlɔnxɔnyi bara balan naxan ma na
xibaaru fanyi xa fe ra. Wo xa Ala
maxandi n bɛ alako n xa a masen li-
maniya ra alɔ n lan n xa a masen ki naxɛ.

Wɔyɛn dɔnxɔɛ

21 Tikike n ma fe nun n ma wali xa fe
birin masenma nɛ wo bɛ. Won ngaxak-
erenyi xanuxi nan a ra danxaniya kui.
Tunnabɛxila nan a ra Marigi xa wali kui.
22 N a xɛɛxi wo ma na nan ma, alako a
xa muxu xa fe tagi raba wo bɛ, a man xa
wo bɔɲɛ ralimaniya.
23 Baba Ala nun a xa Mixi Sugandixi
Marigi Isa xa bɔɲɛsa, xanunteya, nun
danxaniya fi ngaxakerenyie ma.
24 Ala xa hinnɛ fi birin ma Marigi Isa xa
xanunteya mu ɲɔnma mixi naxee bɛ.

Ala xa masenyi Annabi Pɔlu naxan sɛbɛ Filipi danxaniyatɔɛ ɲama ma

Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Yi Kitaabui findixi bataaxɛ nan na Isa xa xɛɛra Pɔlu naxan sɛbɛ Isayankae ma naxee nu sabatixi Filipi taa kui. Singe Pɔlu nu bara kawandi ti mɛnni alako mixie xa danxaniya Isa ma. E xa danxaniya naxa sabati a fanyi ra, han e Pɔlu mali a xa wali kui yire gbɛtɛ. Na taruxui sɛbɛxi Isa xa Xɛɛrae xa Taruxui kui, sora 16.

Pɔlu to balan geeli Rɔma a xa danxaniya xa fe ra, Ala naxa a niya a xa bataaxɛe sɛbɛ danxaniyatɔɛ ɲama ndee ma. Pɔlu naxa bataaxɛ keren sɛbɛ Filipi danxaniyatɔɛe ma. A naxa e ralimaniya alako e xa lu Ala sagoe, e man xa findi misaali fanyi ra naxan nɔma a niyade mixi gbɛtɛe xa bira Isa fɔxɔ ra. Pɔlu naxa e ratu a e mu nɔma e yɛtɛ rakiside e xa fe fanyi saabui ra, fo Isa saabui ra naxan a yɛtɛ baxi sɛrɛxɛ ra duniɲa birin bɛ.

To Isayankae man nɔma limaniya sɔtɔde yi Kitaabui saabui ra. Ala xa masenyi xaxili fanyi nun sɛnbɛ fima mixie ma e na e bɔɲɛ rabi a bɛ. Ala xa won mali alako won xa sɛɛwɛ kolon naxan fatanxi Alatala ra. Amina.

Ala xa masenyi Annabi Pɔlu naxan sɛbɛ Filipi danxaniyatɔɛ ɲama ma

Xɛɛbui

1 N tan Pɔlu nun Timote, naxee findixi Ala xa Mixi Sugandixi Isa xa konyie ra, muxu bara wo xɛɛbu, Ala xa Mixi Sugandixi xa sɛniyɛntɔɛ naxee na Filipi, a nun wo xa yareratie nun wo malimae.

2 Won Baba Ala nun a xa Mixi Sugandixi Marigi Isa xa hinnɛ nun bɔɲɛsa fi wo ma.

3 Tɛmui birin n na ratu wo ma, n Ala tantuma nɛ.

4 N Ala maxandima wo bɛ sɛɛwɛ ra tɛmui birin,

5 barima wo bara n mali Ala xa masenyi kawandife ra kabi a fɔlɛ han yakɔsi.

6 N a kolon, Ala, naxan wali fanyi fɔlɔxi wo tagi, a fama nɛ a rakamalide a xa Mixi Sugandixi Isa fa lɔxɔɛ.

7 A lan nɛ yi xaxili xa lu n bɛ barima wo rafan n ma. Xa n na geeli kui, xa n na Ala xa xibaaru fanyi xunmageresofe kawandi ra, Ala hinnɛma nɛ won birin na.

8 Ala a kolon n wo xanuxi alɔ a xa Mixi Sugandixi Isa wo xanuxi ki naxɛ.

9 N Ala maxandima nɛ wo bɛ alako wo xa xanunteya xun xa masa fe kolonyi nun fahaamui tilinxi ra,

10 alako wo xa nɔ a kolonde fe naxan tide gbo. Na kui, wo bɔɲɛ xa fiixɛ, marakɔrɔsi yo naxa lu wo ma Ala xa Mixi Sugandixi fa lɔxɔɛ.

11 Na lɔxɔɛ Isa fama nɛ wo matinxinde alako Ala xa matɔxɔ, a sɛnbɛ xa kolon.

Pɔlu nun kawanditie

12 N ngaxakerenyie, wo xa a kolon, tɔɔrɛ naxan n lixi, na bara Inyila Isa masenyi wali rasɔɔnɛya,

13 barima mangɛ xa sɔɔrie nun mixie birin bara a kolon n na geeli kui Ala xa Mixi Sugandixi xa fe nan ma.

14 N ngaxakerenyie bara limaniya Marigi xa fe ma n ma ɲaxankatɛ saabui ra. Yakɔsi e mu gaaxuma fefe ya ra, e Ala xa masenyi kawandima sɛnbɛ ra.

15 Nɔndi nan a ra, ndee na Ala xa Mixi Sugandixi xa fe kawandife milɛ nun tɔɔnɛ nan ma, kɔnɔ ndee fan na kawandi tife bɔɲɛ fanyi nan na.

16 Nee a rabafe xanunteya nan na, barima e a kolon a n findixi Xibaaru Fanyi xunmagereso nan na.

17 Booree Ala xa Mixi Sugandixi xa fe kawandima e xa yɛtɛ igboɲa nan na. E bɔɲɛ mu fiixɛ. E ɲɔxɔ a ma a e nɔma n ma geeli ɲaxankatɛ xun masade e xa kawandi ra.

18 Fefe mu a ra. Xa e bɔɲɛ fiixɛ, xa e bɔɲɛ mu fiixɛ, e na Ala xa Mixi Sugandixi xa fe masenfe. Yi findima sɛɛwɛ nan na n bɛ to nun tina,

19 barima n a kolon fe naxee bara n li, e findima kisi nan na n bɛ wo xa

Ala maxandi saabui ra nun a xa Mixi
Sugandixi Isa Xaxili xa mali saabui ra.
20 N a kolon n fe birin nabama alako
n naxa yaagi fefe ra. N xa limaniya
yakɔsi alɔ tɛmui dangixi alako Ala xa Mixi
Sugandixi xa matɔxɔɛ sɔtɔ n ma simaya
xa na mu n ma faxɛ saabui ra.
21 N ma duniɲɛigiri kui, n birama nɛ
Ala xa Mixi Sugandixi fɔxɔ ra. N ma faxɛ
findima fe fanyi nan na n bɛ,
22 kɔnɔ xa n lu duniɲa, n nɔma nɛ wali
gbegbe rabade Ala bɛ. Awa, n munse
rabama? N mu a kolon.
23 Na fe na n bɛndunfe yire firin. A xɔli
n ma n xa keli be, n xa siga Ala xa Mixi
Sugandixi yire. Na fan dangi fe birin na.
24 Kɔnɔ a lanma n xa lu duniɲa wo tan
ma fe ra.
25 N bara a kolon n luma nɛ wo ya ma
alako wo xa siga yare, wo man xa sɛɛwa
danxaniya kui.
26 N na gbilen wo yire, wo xa matɔxɔɛ
Ala xa Mixi Sugandixi Isa bɛ, na xun fama
masade n ma fe ra.
27 Wo ɲɛrɛ ki xa lan Ala xa Mixi
Sugandixi xa Xibaaru Fanyi ma tun, alako
xa n na wo ya ma ba, xa n mu na ba,
n nɔma a kolonde xaxili keren nan na
wo bɛ, wo birin walife danxaniya keren
nan na, danxaniya naxan fatanxi Ala xa
Xibaaru Fanyi ra.
28 Wo naxa gaaxu wo gerefae ya ra. Wo
xa limaniya findixi tɔnxuma nan na e bɛ
e lɔɛfe ra, wo fan xa a kolon wo kisima
nɛ.
29 Na kisi kelixi Ala nan ma, barima
a bara hinnɛ wo ra dɔxɔ firin: Wo
danxaniyafe Ala xa Mixi Sugandixi ma, a
nun wo man tɔɔrɔfe a bɛ,
30 alɔ wo n fan to tɔɔrɔ ra ki naxɛ. Alɔ
wo man bara a mɛ ki naxɛ, han ya n na
na tɔɔrɛ nan kui.

2

Isa xa misaali

1 Ala xa Mixi Sugandixi to madundui
nde fima wo ma, a xa xanunteya to
limaniya nde fima wo ma, lanyi to na wo
nun Ala Xaxili Sɛniyɛnxi tagi, xanunteya
nun kinikini nde to na wo yi ra,
2 wo xa n ma ɲɛlɛxinyi rakamali. Wo lu
lanyi kui. Xaxili keren, xanunteya keren,
nun ɲɛrɛ ki keren nan xa lu wo tagi.
3 Wo naxa fefe raba tɔɔnɛ kui. Wo naxa
wo yɛtɛ rafisa wo booree bɛ. Wo nde ba
wo xa fe ra, wo a sa wo boore gbe xun
yɛtɛ magore kui.
4 Wo naxa wo yɛtɛ xa munafanyi fen.
Wo wo booree nan ma munafanyi fen.
5 Wo yuge xa lu alɔ Ala xa Mixi
Sugandixi Isa.
6 Kabi abadan, a nu na Ala kɛɲa nɛ,
kɔnɔ a mu tin a xa a yɛtɛ tide sa Ala ilanyi.
7 A naxa diɲɛ a yɛtɛ birin ma,
a tin lude konyi kɛɲa ma,
a bari duniɲa ma alɔ adamadi,
mixie fan naxa a kolon adamadi ra.
8 A naxa a yɛtɛ magoro,
a xa Ala sago raba,
han a naxa tin faxɛ ra wuri magalanbuxi
ma.
9 Na nan a toxi Ala naxa a binya,
a a xili gbo dangi xili birin na,
10 alako naxee na koore,
naxee na bɔxi,
naxee na bɔxi bun ma,
e na Isa xili mɛ tɛmui naxɛ,
e birin xa e xinbi sin a bun,
11 e xa a fala,
«Ala xa Mixi Sugandixi Isa nan na Marigi
ra.»
Na xa findi matɔxɔɛ ra Baba Ala bɛ.

12 N xanuntenyie, wo bara n xui suxu
n nu na wo tagi tɛmui naxɛ. Yakɔsi fan,
wo xa Ala xa yaamarie rabatu n xanbi
dangife a singe ra. Wo xa gaaxu Ala ya
ra, wo xa wakili wo xa kisi xa fe ra.
13 Ala nan fe ragirima wo ma alako wo
ɲanige xa lan a gbe ma, wo xa a waxɔnfe
raba.
14 Wo nɛ fefe rabama wo naxa wo
yaxaseri masa, wo naxa sɔnxɔ,
15 alako nɔndi nun sɛniyɛnyi xa lu wo
bɛ, wo tan Ala xa die naxee yanbama alɔ
tɛ dɛxɛ yi duniɲa mixi ɲaaxi tinxintaree
ya ma,
16 wo nɛ kisi masenyi tima tɛmui naxɛ.
Na kui, n matɔxɔɛ sɔtɔma Ala xa Mixi
Sugandixi fa lɔxɔɛ, barima n mu duniɲa
igirixi tɔɔrɛ kui fufafu ra.

17 Hali n faxa wo bɛ, n ma duniɲɛigiri
fama findide wo bɛ sɛrɛxɛ nan na naxan
sama wo xa danxaniya sɛrɛxɛ xun ma. Na
n nasɛɛwama nɛ.
18 Wo fan xa sɛɛwa, won birin xa sɛɛwa.

Timote nun Epaforodite

19 N bara n xaxili ti Marigi Isa ra a xa n
mali alako n xa Timote xɛɛ wo ma, alako
a xa n nalimaniya wo xa xibaaru ra.
20 Mixi yo mu na n yi ra, wo xa fe rafan
naxan ma alɔ a tan.
21 Birin wama e yɛtɛ kan xa geeni nan
xɔn ma, e mu na Ala xa Mixi Sugandixi
Isa xa geeni xa fenfe.
22 Wo a kolon Timote bara a tunnabɛxi
tɔɔrɛ kui Ala xa Xibaaru Fanyi xa fe ra.
Kabi a naxa wali fɔlɔ n sɛɛti ma tɛmui
naxɛ, a bara lu alɔ di naxan birama a
baba fɔxɔ ra.
23 Na kui, a xɔli n ma n xa a xɛɛ wo yire,
n ma fe makɛnɛnma tɛmui naxɛ.
24 N a kolon a gbe mu luxi, Ala xa a
ragiri n xa fa wo yire.
25 Kɔnɔ n ma maɲɔxunyi ma, fo n xa n
ngaxakerenyi Epaforodite xɛɛ wo yire. A
bara n mali ki fanyi ra Ala xa fe geremaso
kui, alɔ wo a xɛɛxi n ma fe naxan ma.
26 Wo to xɔli bara a suxu ki fanyi. A
bara kɔntɔfili barima wo bara a xa fure
fe mɛ.
27 A fura nɛ a ɲaaxi ra. A gbe mu nu
luxi a xa faxa, kɔnɔ Ala naxa kinikini a
ma. Ala naxa kinikini n fan ma, alako na
sunnunyi naxa sa n ma tɔɔrɛ xun.
28 Na na a ra n bara gbata a xɛɛfe ra wo
ma alako wo xa ɲɛlɛxin a tofe ra, n fan
bɔɲɛ ndedi xa sa.
29 Wo xa a rasɛnɛ Marigi xili ra sɛɛwɛ
kui. Wo xa yi mixi mɔɔli binya,
30 barima a mu tondi fefe yo ra Ala xa
Mixi Sugandixi xa wali kui, hali a findi a
bɛ faxɛ ra. A bara n mali wo tan mu nu
nɔma n malide naxee ra.

3

Kisi sɔtɔfe

1 Yakɔsi, n ngaxakerenyie, wo xa sɛɛwa
wo Marigi ra. N mu taganma gbilende fee
tagi rabade wo bɛ, n naxee sɛbɛxi wo ma
tɛmui dangixi, alako na xa wo ratanga.
2 Wo xa wo yɛtɛ ratanga mixi ɲaaxie
ma, wali kobi rabae naxee wama finɛ
rawalife tun mixi sunnafe ma.
3 Won tan nan na mixi sunnaxie ra
a nɔndi ki ma, won tan naxee Ala ba-
tuma a Xaxili Sɛniyɛnxi saabui ra, naxee
sɛɛwama Isa Ala xa Mixi Sugandixi xa fe
ra, naxee mu e xaxili tima e yɛtɛ ra.
4 Xa n wa, n fan nɔma n xaxili tide n
yɛtɛ ra. Xa mixi nde a maɲɔxunxi nɛ a a
nɔma a xaxili tide a yɛtɛ ra, n dangi na
kanyi ra pon!
5 N sunnaxi a xi solomasaxan lɔxɔɛ
nɛ, Isirayilaka nan n na, naxan kelixi
Bunyamin bɔnsɔɛ, Eburu yati yati nan
lanxi n ma n bari ki ma.
6 N nu biraxi Ala xa sɛriyɛ fɔxɔ ra
a Farisɛni ki nɛ, n nu fa Isa xa danx-
aniyatɔɛe ɲaxankata. Marakɔrɔsi ɲaaxi
yo mu nu na n ma.
7 Kɔnɔ yakɔsi, n to bara danxaniya Ala
xa Mixi Sugandixi ma, n nu se naxan birin
maɲɔxunxi fe fanyie ra, e tide yo mu na
n bɛ sɔnɔn.
8 Marigi Isa kolonfe nan tide gbo nee
birin bɛ. Ala xa Mixi Sugandixi sɔtɔfe
dangi na fe birin na, n bara naxee lu a
xa fe ra. Na fee bara lu n bɛ alɔ fee fufafu
alako n xa Isa xa munafanyi sɔtɔ.
9 N xa lu a tan nan ma fe, barima n yɛtɛ
sɛnbɛ mu nɔma n findide mixi tinxinxi
ra. N mu nɔma Ala xa sɛriyɛ birin
nabatude. Kɔnɔ xa n bara danxaniya Ala
xa Mixi Sugandixi ma, Ala tan nɔma nɛ
n matinxinde. Ala nan mixi matinxinma
danxaniya saabui ra.
10 Na kui, n wama naxan xɔn, n xa Isa
kolon. N xa a xa marakeli sɛnbɛ kolon,
n man xa tɔɔrɔ alɔ a tɔɔrɔxi ki naxɛ. N
wama lufe nɛ alɔ Isa nu na ki naxɛ a faxa
tɛmui,
11 alako n fan xa keli faxɛ ma.
12 N a kolon n mu nu gɛ na birin sɔtɔde
sinden, n ma fe mu gɛxi kamalide. Kɔnɔ
n xa siga yare alako Isa n sugandixi fe
naxan ma, n fan xa a xa fe suxu.
13 N ngaxakerenyie, n a kolon n mu gɛxi
a suxude sinden, kɔnɔ n fe keren nan
nabama: N mu n kobe ratoma, n sigama
yare nan tun ma.
14 N birama nɛ n ma wali fɔxɔ ra, alako
n xa sare sɔtɔ Koore Mangɛ Ala won xilixi

naxan ma a xa Mixi Sugandixi Isa saabui ra.
15 Won tan naxee xa danxaniya bara tilin, a lanma na maɲɔxunyi nan xa lu won birin yi ra. Kɔnɔ xa a sa li mixi nde mu lanxi na fe ma, Ala fama na fan fiixɛde na kanyi bɛ.
16 Won xa siga yare alɔ won darixi a ra ki naxɛ.
17 N ngaxakerenyie, wo xa n fɔxi raba. Mixi naxee ɲɛrɛ ki luxi alɔ muxu gbe, nee nan xa findi misaali ra wo bɛ.
18 Ala xa Mixi Sugandixi yaxuie bara wuya, naxee mu lama a xa sɛrɛxɛ ra wuri magalanbuxi ma. N ɲan bara na fala wo bɛ sanya wuyaxi, kɔnɔ yakɔsi n a masenma nɛ wo bɛ n yaye ra.
19 E bara lɔɛ. E yɛtɛ waxɔnfe bara findi e xa ala ra. E naxan itema, na nan fama e ragorode. E birama yi duniɲa gbansan nan fɔxɔ ra.
20 Kɔnɔ won tan xɔnyi na ariyanna nan na, won nakisima Marigi Isa kelima dɛnnaxɛ fafe ra won fɔxɔ ra. Won na na nan mamɛfe.
21 A fama nɛ won fate makinikinixie masarade, e xa lu nɔrɛ kui alɔ a gbe. A na rabama a sɛnbɛ nan na, naxan dangi sɛnbɛ birin nalanxi ra.

4

Marasi dɔnxɔɛe

1 N ngaxakerenyie, a xɔli n ma n xa siga wo xɛɛbude. N bara ɲɛlɛxin wo xa fe ra, naxan bara a niya n xa binyɛ sɔtɔ. N xanuntenyie, wo bira Marigi fɔxɔ ra alɔ wo darixi a ra ki naxɛ.
2 Ewodiye nun Sintike, yandi wo xa lan wo bore ma Marigi xa fe kui.
3 N malima fanyi, n bara i maxandi, i xa e mali, barima e fan bara n mali n ma kawandi tife geremaso kui. Kilementi fan bara n mali, alɔ n waliboore naxee xilie sɛbɛxi kisi buki kui.
4 Wo sɛɛwa Marigi ra tɛmui birin. N man xa a fala wo bɛ, wo xa sɛɛwa.
5 Wo xa bɔɲɛ bɛxi xa makɛnɛn birin bɛ. Marigi mu buma fafe ra sɔnɔn.
6 Wo naxa kɔntɔfili fefe ra, wo xa Ala maxandi fe birin kui, wo xa a mayandi, wo xa a tantu.
7 Na kui, Ala bɔɲɛsa nun xaxilisa fima nɛ wo ma naxan mɔɔli mu toma yi duniɲa fari. A na rabama a xa Mixi Sugandixi Isa nan saabui ra.
8 Dɔnxɔɛ ra, wo xa wo xaxili dɔxɔ yi fee nan xɔn ma: fe naxan yo findi nɔndi ra, naxan yo findi sɔɔbɛ ra, naxan yo tinxin, naxan yo sɛniyɛn, naxan yo fan, naxan yo findi sɛriyɛ ra, naxan yo rafan Ala ma. Wo xa wo xaxili dɔxɔ yi fee nan xɔn binyɛ nun tantui na naxee kui.
9 N naxan masenxi wo bɛ, wo naxan toxi n ma misaali kui, wo bira na fɔxɔ ra. Na kui, Bɔɲɛsa Mangɛ luma nɛ wo sɛɛti ma.

Xɛɛbui

10 N bara Marigi tantu wo xa fe ra barima wo man bara wo ɲɔxɔ sa n xɔn. Singe wo nu bara wa n malife, kɔnɔ Ala mu a ragiri.
11 N mu yi falaxi xɛ barima n hayi to na se nde ma. N bara n matinkan n xa wasa so se naxan na n yi ra.
12 Xa sese yo mu na n yi ra, xa se gbegbe na n yi ra, a birin fan. Xa kaamɛ n suxuxi, xa n lugaxi, n bara wasa a birin na. Xa n bannaxi, xa n tɔɔrɔxi, n bara sɛɛwa a birin na.
13 N nɔma fe birin na n Marigi saabui ra, naxan sɛnbɛ fima n ma.
14 Kɔnɔ wo fan fe fanyi nan nabaxi n bɛ n malife ra n ma tɔɔrɛ kui.
15 Filipikae, wo a kolon, kabi n naxa keli Masedon bɔxi Inyila Isa kawandi tife ra, danxaniyatɔɛ ɲama yo mu n mali fe nde ra fo wo tan.
16 Wo tan nan na rabaxi. Wo naxa n mali sanya firin n nu na Tɛsaloniki tɛmui naxɛ.
17 N mu na sese fenfe n yɛtɛ bɛ. A xɔli n ma wo tan nan xa fe fanyi sɔtɔ a kui.
18 N hayi na naxan birin ma, n bara a sɔtɔ. Wo naxan nasanbaxi n ma Epaforodite saabui ra, a bara n wasa han a bara dangi a i. Na sɛrɛxɛ bara rafan Ala ma, a a kɛnɛn.
19 N Marigi Ala fama fe birin fide wo ma wo hayi na naxan ma. Fɛɛrɛ birin na a tan nan yi ra, a na birin nabama a xa Mixi Sugandixi Isa nan saabui ra.
20 Ala tantu, Ala tantu. Ala naxan findi won Baba ra, won a tantuma nɛ han duniɲa raɲɔnyi.
21 Wo xa Isa xa sɛniyɛntɔɛ birin xɛɛbu.

22 Sɛniyɛntɔɛ birin naxee na n sɛɛti ma,
a gbengbenyi naxee walife Mangɛ Sesare
xɔnyi, e bara wo xɛɛbu.
23 Marigi Isa, Ala xa Mixi Sugandixi, xa
hinnɛ wo birin na.

Ala xa masenyi
Annabi Pɔlu naxan sɛbɛ Kɔlɔsi danxaniyatɔɛ ɲama ma
Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Yi Kitaabui findixi bataaxɛ nan na Isa xa xɛɛra Pɔlu naxan sɛbɛ Isayankae ma naxee nu sabatixi Kɔlɔsi taa kui. Pɔlu mu nu findixi kawandila singe xa ra naxan Isa xa fe masen e bɛ, kɔnɔ a e kolon Rɔma nɛ, a nu na geeli dɛnnaxɛ. Ala Xaxili Sɛniyɛnxi naxa masenyi nde fi Pɔlu ma Kɔlɔsikae bɛ, a nun Isayankae birin bɛ naxee nu sa fama lude duniɲa bɛndɛ fuɲi fari. Yi Kitaabui kui, mixi nɔma lɔnni gbegbe sɔtɔde Isa xa fe ma a nun Isayankae ɲɛrɛ ki xa fe ma.

Ala xa won mali a xa masenyi saabui ra alako won xa sɛɛwɛ sɔtɔ duniɲa ma, won man xa sɛɛwɛ sɔtɔ aligiyama. Amina.

Ala xa masenyi
Annabi Pɔlu naxan sɛbɛ Kɔlɔsi danxaniyatɔɛ ɲama ma

Xɛɛbui

1 N tan Pɔlu nan yi ki, Ala a ragirixi naxan xa findi Isa xa xɛɛra ra. Muxu nun Timote nan yi bataaxɛ sɛbɛfe
2 wo tan ma, Kɔlɔsikae sɛniyɛntɔɛe. Wo bara findi n ngaxakerenyi danxaniyatɔɛ ra barima wo laxi Ala xa Mixi Sugandixi ra. Won Baba Ala xa hinnɛ nun bɔɲɛsa fi wo ma.

Pɔlu Kɔlɔsikae tantufe

3 Muxu bara Ala tantu, won Marigi Isa Baba. Muxu Ala maxandima wo bɛ tɛmui birin.
4 Muxu yi nan mɛxi, wo bara danxaniya Ala xa Mixi Sugandixi Isa ma, wo man bara Ala xa sɛniyɛntɔɛ birin xanu.
5 Wo xaxili tixi fe ra Ala naxan nagataxi wo ya ra koore ma. Wo xa danxaniya nun wo xa xanunteya kelima na nan ma. Wo bara na birin mɛ Ala xa nɔndi kui naxan findixi xibaaru fanyi ra.
6 Na xibaaru fanyi bara findi geeni ra duniɲa birin bɛ. A man bara findi geeni ra wo bɛ wo Ala xa hinnɛ yati kolonxi tɛmui naxɛ.
7 Won ngaxakerenyi, muxu waliboore Epafirasi nan wo xaranxi na nɔndi ra. A bara findi Ala xa Mixi Sugandixi xa walikɛ tinxinxi ra wo bɛ.
8 A bara a masen muxu bɛ a wo mixi xanuma Ala Xaxili Sɛniyɛnxi saabui ra.

Pɔlu Kɔlɔsikae ralimaniyafe

9 Na nan a toxi, muxu fan, kafi muxu naxa na kolon, muxu Ala maxandife nɛ wo bɛ tɛmui birin, a xa fahaamui nun xaxili fanyi fi wo ma alako wo xa Ala sago kolon a fanyi ra.
10 Wo xa wo ɲɛrɛ alɔ won Marigi wama a xɔn ma ki naxɛ. Wo xa fe fanyi mɔɔli birin naba. Wo xa Ala kolon a fanyi ra.
11 Wo xa sɛnbɛ sɔtɔ a xa sɛnbɛ magaaxuxi saabui ra, alako wo xa wo tunnabɛxi, wo man xa diɲɛ,
12 wo man xa Baba Ala tantu sɛɛwɛ kui. A bara a ragiri wo xa nɔ sɛniyɛntɔɛe kɛ sɔtɔde naiyalanyi kui.
13 A bara won namini Sentanɛ xa nɔɛ bun ma, naxan findixi dimi ra, a won naso a xa Di xanuxi xa mangɛya niini bun ma.
14 Na di bara won xunsara, a bara won ma yunubie xafari.

Ala xa Mixi Sugandixi

15 Ala mu toma, kɔnɔ a xa Di findixi a misaali nan na. Daali birin fisamante nan a ra.
16 A tan nan se birin daa, naxan na koore ma, naxan na bɔxi ma, naxan toma, naxan mu toma, mangɛe, yaamaritɔɛe, nɔlae, sɛnbɛmae. Na birin daaxi a saabui nan na, na birin daaxi a yɛtɛ nan bɛ.
17 Beenun se keren xa daa, a tan nu na. A birin na na a tan nan saabui ra.
18 Danxaniyatɔɛ ɲama xunyi na a tan nan na. Na luma nɛ alɔ a fate yati yati. A tan nan na fe birin fɔlɛ ra. A tan nan singe rakeli faxɛ ma, alako a xa findi duniɲa fisamante ra.
19 A naxa rafan Ala ma a xa Isa rakamali Ala xa fe birin na.
20 A man bara tin fe birin masode a ra a xa Di xa faxɛ saabui ra. Bɔɲɛsa xa lu

Ala nun duniɲa birin tagi, naxan na koore nun bɔxi ma. Na lanyi bara lu e tagi Ala xa Di wuli saabui ra, naxan banban wuri magalanbuxi ma.

21 Singe ra, wo tan nun Ala, wo tagi nu ikuya. A yaxuie yati yati nan nu na wo ra, barima wo nu fe ɲaaxie maɲɔxunma, wo man nu e rabama.

22 Kɔnɔ yakɔsi, lanyi bara lu wo tagi Ala xa Di xa faxɛ saabui ra, alako wo xa sɛniyɛn, wo xa ti Ala ya i, tantanyi nun marakɔrɔsi yo mu na wo ma sɔnɔn.

23 Kɔnɔ a lanma nɛ wo xa danxaniya xa sabati, a xa sɛnbɛ sɔtɔ, alako wo naxa makuya fe fanyi ra naxan nagataxi wo bɛ Ala xa xibaaru fanyi saabui ra. Na xibaaru fanyi wo naxan mɛxi, a masenxi nɛ duniɲa birin bɛ. N tan yati walima na nan ma.

Pɔlu xa wali

24 Yakɔsi, n bara ɲɛlɛxin n tɔɔrɔfe ma wo xa fe ra. N yɛtɛ yati fama Ala xa Mixi Sugandixi Isa xa tɔɔrɛ rakamalide danxaniyatɔɛ ɲama xa fe ra, naxan luxi alɔ a fate.

25 N bara findi danxaniyatɔɛe ɲama xa walikɛ ra. Ala bara n xɛɛ n xa a xa masenyi birin tagi raba wo bɛ.

26 Na gundo nu nɔxunxi nɛ mixi birin ma, kabi tɛmui xɔnnakuye. Kɔnɔ yakɔsi, Ala bara na masen a fiixɛ ra a xa sɛniyɛntɔɛe birin bɛ.

27 A waxi nɛ na gundo xa masen e bɛ si birin tagi, e xa a xa nɔrɛ tofanyi to. Na gundo nan yi ki, Ala xa Mixi Sugandixi na wo i, a tan nan nɔxi a niyade wo xa a xa nɔrɛ sɔtɔ.

28 Muxu Ala xa Mixi Sugandixi nan ma fe masenma adamadi birin bɛ. Muxu e birin xaranma nɛ lɔnni ra, alako mixi birin xa kamali Ala xa Mixi Sugandixi saabui ra.

29 Na nan a toxi, n na walife Isa sɛnbɛ ra, naxan n malima a fanyi ra.

2

1 Wo xa a kolon n na gere masofe wo bɛ, n na gere masofe Layodiseyakae nun danxaniyatɔɛ birin bɛ, naxee n kolon kɔnɔ e mu n toxi sinden.

2 N na gere maso kui alako wo bɔɲɛ xa limaniya, wo xa boni wo bore ra xanunteya kui, wo man xa xaxili fanyi sɔtɔ. Na kui, wo nɔma nɛ Ala xa gundo kolonde. Na gundo findixi Ala xa Mixi Sugandixi nan na.

3 Lɔnni fanyi nun fe kolonyi nɔxunxi Isa nan ma fe kui.

4 N na falaxi nɛ, alako mixi yo naxa nɔ wo madaxude wɔyɛnyi tofanyie ra.

5 N makuya wo ra, kɔnɔ n bɔɲɛ na wo sɛɛti ma. N bara ɲɛlɛxin, barima wo na ɲɛrɛfe a fanyi ra wo xa danxaniya kui. Wo mu Ala xa Mixi Sugandixi bɛɲinma fefe ma.

Pɔlu Kɔlɔsikae ralimaniyafe a firin nde

6 Wo to bara tin wo Marigi Isa xa fe ra, Ala xa Mixi Sugandixi, wo lan nɛ wo xa bira a fɔxɔ ra.

7 Isa xa lu wo bɛ alɔ sanke na sansi bɛ ki naxɛ. A xa lu wo bɛ alɔ fanye, banxi tima naxan fari. Wo xa danxaniya xa sabati alɔ muxu wo xaranxi ki naxɛ. Wo xa Ala tantu tɛmui birin.

8 Wo naxa a lu mixi yo xa wo madaxu wɔyɛnyi ɲɔxunmɛ ra. Na wulee findixi adamadi xa maɲɔxunyi nan na. Na fatanxi duniɲa fe nan na. A mu kelixi Ala xa Mixi Sugandixi xa ma feo!

Isa Marakisima

9 Ala xa fe kɛɲa birin na Isa yi ra.

10 Wo fan bara kamali Isa saabui ra, naxan findixi mangɛ ra. Mangɛya birin nun sɛnbɛ mɔɔli birin na a bun ma.

11 Isa bara wo sunna, kɔnɔ a mu a rabaxi a adama ki xa ma. A mu sese ba wo fate ma. A wo sunna ki naxɛ, a wo sondonyi nan kui ixaxi.

12 Wo bara wo xunxa ye xɔɔra. Na bara maniya alɔ wo nun Isa bara ragata gaburi keren kui. Na xanbi wo fan bara keli ye xɔɔra alɔ Isa kelixi gaburi kui ki naxɛ. Na birin nabaxi nɛ barima wo bara la Ala sɛnbɛ ra, naxan Isa rakelixi faxɛ ma.

13 Wo nu luxi nɛ alɔ faxamixie, wo xa yunubie xa fe ra nun wo xa sunnatareya xa fe ra, kɔnɔ Ala bara wo rakisi Isa saabui ra. A bara diɲɛ won ma yunubi birin ma.

14 Kalamui naxan nu sɛbɛxi won xili ma, naxan nu nɔma won ma fe kanade,

a bara na ba na a mabanbanfe wuri magalanbuxi ma.
15 Na kui, Ala bara nɔ mangɛya nun sɛnbɛ mɔɔli birin na duniɲa birin ya xɔri, naxee fatanxi Sentanɛ ra, a naxa xunnakeli sɔtɔ na wuri magalanbuxi saabui ra.

Xaranyi naxan findixi wule ra

16 Awa, wo naxa tin mixi yo xa kiiti ɲaaxi sa wo ma wo xa donse nun minse xa fe ra, sali xungbee xa fe ra, kike nɛɛnɛ sali xa fe ra, xa na mu malabu lɔxɔɛ xa fe ra.
17 Na birin findixi fe fanyi tɔnxuma nan na. A nu wama Ala xa Mixi Sugandixi xa fe nan masenfe won bɛ, naxan findixi nɔndi yati ra.
18 Wo naxa tin mixi yo xa wo xa xunnakeli ba wo yi ra. Mixi ndee katama nɛ na rabade. A luma alɔ e e yɛtɛ nan magoroma, kɔnɔ wule na a ra. A luma alɔ e tan nun malekɛe Ala nan batuma, kɔnɔ na fan wule nan a ra. E birama laamatunyie fɔxɔ ra, kɔnɔ e e yɛtɛ igboma fe fufafu ma.
19 E mu fatuxi Isa ma, naxan na xunyi ra. Fate xunyi salonse birin naɲɛrɛma. Kankan xirixi e boore ra, Ala sɛnbɛ fima e birin ma alɔ a wama a xɔn ma ki naxɛ.
20 Xa wo bara fatan duniɲa fee ma Isa saabui ra, munfe ra wo wo yɛtɛ luma duniɲa fee xa yaamari bun ma?
21 Na yaamari naxɛ, «A mu lan wo xa yi tongo! A mu lan wo xa yi don! Wo man mu lan wo xa a masuxu!»
22 Na fe birin fama ɲɔnde. Na sɛriyɛ mɔɔli fatanxi adamadi nan na.
23 Na fe mɔɔli maniya lɔnni ra, barima batui, yɛtɛ magore, nun fate tɔɔrɔfe na a kui, kɔnɔ e tide yo mu na, barima e mu nɔma yunubi fee bade mixi bɔɲɛ ma.

3

Ala xa kira

1 Xa nɔndi na a ra, wo nun Ala xa Mixi Sugandixi nan birin nakelixi faxɛ ma, wo xa ariyanna fen, Ala xa Mixi Sugandixi magoroxi Ala yirefanyi ma dɛnnaxɛ.
2 Wo xa ariyanna fe fen, duniɲa fe mu a ra.
3 Barima wo bara faxa, wo xa simaya fa nɔxunxi Ala xa Mixi Sugandixi xa fe i Ala xa fonisireya kui.
4 Wo Rakisima Ala xa Mixi Sugandixi na fa, wo fan luma a xa nɔrɛ nan kui.
5 Na nan a toxi wo lanma wo xa adamadi xa fe kobi birin nabɛɲin: yɛnɛ fe, langoe fe, fe sɛniyɛntare, korinteɲa naxan maniyaxi kuye batufe ra.
6 Ala xɔnɔma nɛ na fe mɔɔli ma, nun naxee e rabama.
7 Singe ra nu, wo yati nu ɲɛrɛma na ki nɛ.
8 Kɔnɔ yakɔsi, wo xa yi fe birin bɛɲin: bɔɲɛte, geresofe, fe ɲaaxi, mixi xili kanafe, nun konbi.
9 Wo naxa wule fala wo bore bɛ. Wo bara na ɲɛrɛ ki fori bɛɲin,
10 alako wo xa ɲɛrɛ ki nɛɛnɛ suxu, naxan lanma Ala ɲɛrɛ ki ma. Na kui, wo fama Ala kolonde a fanyi ra. Na birin luma alɔ mixi naxan dugi fori bama a ma, a dugi nɛɛnɛ ragoro a ma.
11 Na kui, Girɛki nun Yuwifi e birin keren. Mixi sunnaxi nun mixi sunnatare e birin keren. Xununtaree, mixi xununxi, konyi, nun lasiri, e birin keren. Isa nan findixi a birin na, a man na a birin i.
12 Ala wo tan nan sugandixi, wo bara findi sɛniyɛntɔɛe ra, Ala xanuntenyie. Wo lan nɛ wo xa kinikini mixi ma, wo bɔɲɛ xa fan, wo xa wo yɛtɛ magoro, wo bɔɲɛ xa bɛxi, wo xa diɲɛ.
13 Wo xa wo bore sutura, wo man xa hinnɛ wo bore ra. Xa mixi nde bara fe ɲaaxi raba a bore ra, na kanyi xa diɲɛ alɔ Ala xa Mixi Sugandixi diɲɛxi wo ma ki naxɛ.
14 Naxan dangi a birin na, wo xa wo bore xanu barima na findima lanyi fanyi ra.
15 Ala xa Mixi Sugandixi nu wama lanyi naxan xɔn won bɛ, won bɔɲɛ xa bira na lanyi fɔxɔ ra. Ala bara wo xili wo xa findi fate keren na, lanyi xa lu wo tagi. Wo xa Ala tantu na ma.
16 Ala xa Mixi Sugandixi xa masenyi fanyi xa lu wo bɔɲɛ kui. Wo xa wo bore xaran, wo man xa marasi nun lɔnni fi wo bore ma. Wo xa na raba suuki nun bɛɛti ra naxan fatanxi Ala Xaxili Sɛniyɛnxi ra. Wo xa Ala tantu na bɛɛtie ra, e xa keli wo bɔɲɛ yati yati nan kui.

17 Wo fe naxan birin falama, wo fe naxan birin nabama, wo xa na birin naba wo Marigi Isa xili ra. Wo xa Baba Ala tantu Isa saabui ra.

Denbaya sɛriyɛ

18 Ginɛe, wo xa lu wo xa mɔrie xa yaamari bun ma, alɔ Marigi wama a xɔn ma ki naxɛ.
19 Xɛmɛe, wo xa wo xa ginɛe xanu, wo naxa ɲaaxu e ra.
20 Dimɛdie, wo xa wo barimixie xui ratinmɛ fe birin kui, barima na rafan Marigi ma.
21 Barimixie, wo naxa wo xa die bɔŋɛ raŋaaxu e ma, alako limaniya naxa ba e yi.
22 Konyie, wo xa wo marigie xui birin natinmɛ. Wo naxa wali e ya tode xa gbansan na, alako wo xa rafan mixie ma. Wo xa wali e bɛ wo bɔŋɛ fiixɛxi ra, barima wo gaaxuxi wo Marigi Ala ya ra.
23 Wo fe naxan birin nabama, wo xa a raba wo bɔŋɛ fiixɛxi nan na, alɔ wo a rabama Marigi bɛ ki naxɛ. Wo mu a rabama mixie xa bɛ.
24 Na kui, wo xa a kolon Marigi na sare ragbilenma nɛ wo ma, naxan findima wo kɛ ra. Wo na walife Ala xa Mixi Sugandixi nan bɛ, wo Marigi yati yati.
25 Naxan fe kobi rabama, Marigi na fan sare ragbilenma nɛ a ma. Mixi birin a gbe sɔtɔma nɛ, Ala mu mixi yo rafisa a boore bɛ.

4

1 Konyi marigie, wo xa wo xa konyie masuxu tinxinyi ra, barima konyi nan wo fan na. Wo Marigi na koore ma.

Marasi dɔnxɔɛ

2 Wo xa Ala maxandi tɛmui birin. Wo xa wo yɛtɛ mato, wo xa Ala tantu.
3 Wo Ala maxandi muxu fan bɛ. Ala xa sɔɔnɛya raba won ma kawandi kui, alako n xa Ala xa Mixi Sugandixi xa gundo masen birin bɛ. N saxi geeli na fe nan ma.
4 Wo Ala maxandi n bɛ alako n xa na fala a fanyi ra, a xa fiixɛ fɔɛn, alɔ a lanma n xa a raba ki naxɛ.
5 Wo xa wo ɲɛrɛ xaxilimaya ra danxaniyatareе ya tode ra. Wo xa na raba sinnanyi ma a raba waxati.
6 Wo xa masenyi fanyi ti mixie bɛ, naxan fan. Kuri so tɛmui, fɔxɛ sama nɛ bande, alako a xa ɲɔxun. Wo fan xa fata mixi birin yaabide wɔyɛnyi ra naxan fan.

Xɛɛbui dɔnxɔɛ

7 N ngaxakerenyi Tikike findixi n xanuntenyi nan na naxan bara n mali a fanyi ra Marigi xa wali xa fe ra. A fama n ma fe birin tagi rabade wo bɛ.
8 N a xɛɛxi nɛ wo ma alako a xa muxu xa fe tagi raba wo bɛ, a man xa wo ralimaniya.
9 N man bara n ngaxakerenyi tinxinxi, n xanuntenyi Onesimo Kɔlɔsika xɛɛ a xa Tikike mati. E firinyi fama n ma fe birin dɛntɛgɛ sade wo bɛ.
10 Arisitaraki, muxu nun naxan na geeli, a wo xɛɛbu. Baranabasi dɛɛxɔ Maraki fan wo xɛɛbu. Wo bara marasi sɔtɔ Maraki xa fe ma. Xa a fa wo xɔnyi, wo xa a rasɛnɛ a fanyi ra.
11 Yesu, naxan xili falama Yusutu, a fan wo xɛɛbu. Yuwifi danxaniyatɔɛ ɲama birin ya ma, yi mixi saxanyi gbansan nan n malixi Ala xa mangɛya niini wali rabade. E bara limaniya fi n ma.
12 Epafirasi, naxan findixi wo xɔnyika ra, a wo xɛɛbu. Ala xa Mixi Sugandixi Isa xa walikɛ nan a ra. A Ala maxandima wo bɛ tɛmui birin alako wo xa danxaniya xa sabati, wo xa Ala waxɔnfe kolon, wo man xa a raba.
13 A wali gbegbe rabama wo bɛ, wo tan danxaniyatɔɛ naxee na Kɔlɔsi, Layodiseya, nun Hiyerapoli. N na a seede ra.
14 Luki seriba, muxu xanuntenyi wo xɛɛbu, a nun Demasi.
15 Wo xa won ngaxakerenyi Layodiseya danxaniyatɔɛe xɛɛbu, nun Nimifa, a nun danxaniyatɔɛ ɲama naxan e malanma a xa banxi kui.
16 Wo na gɛ yi bataaxɛ xarande wo xɔnyi, wo xa a so Layodiseya danxaniyatɔɛe fan yi ra, e xa a xaran. Wo tan fan, wo xa bataaxɛ xaran n naxan nasanbaxi Layodiseyakae ma.
17 Wo xa a fala Arikipe bɛ, «Fɛntɛn i xa wali ma, Marigi naxan soxi i yi ra alako i xa na raba a fanyi ra.»
18 Xɛɛbui nan yi ki, n tan Pɔlu naxan sɛbɛxi wo ma n yɛtɛ bɛlɛxɛ ra. Wo xa ratu

a ma n na geeli nan kui yi ki. Ala xa hinnɛ
wo birin na.

Ala xa masenyi singe Annabi Pɔlu naxan sɛbɛ Tɛsaloniki danxaniyatɔɛ ɲama ma

Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Yi Kitaabui findixi bataaxɛ singe nan na Ala xa xɛɛra Pɔlu nun a waliboore naxan sɛbɛ danxaniyatɔɛ ɲama ma naxee nu sabatixi Tɛsaloniki.

Beenun e xa yi bataaxɛ sɛbɛ, Pɔlu nun Silifanu nu bara kawandi ti Tɛsaloniki. Ala to e xa wali baraka, naa mixi wuyaxi naxa gbilen kuye batufe fɔxɔ ra, e danxaniya Ala ma naxan a xa Mixi Sugandixi xɛɛxi duniɲa rakiside. Kɔnɔ Pɔlu nun Silifanu mu nɔ bude Tɛsaloniki taa kui, e gi kɔɛ nan na barima mixi kobi ndee nu bara ɲama bɔɲɛ rate e xili ma. Yi fe birin tagi rabaxi Isa xa Xɛɛrae xa Taruxui Kitaabui kui, Sora 17.

Pɔlu nun Silifanu to Atɛn li, e naxa kɔntɔfili Tɛsaloniki danxaniyatɔɛe bɛ barima e mu nu a kolon xa e xa danxaniya sabatixi. Na kui, e naxa Timote xɛɛ alako a xa Tɛsaloniki danxaniyatɔɛe ɲanige kolon, a xa e ralimaniya e xa danxaniya kui. Timote to gbilen, a naxa dɛntɛgɛ sa Pɔlu nun Silifanu bɛ. Ala Xaxili Sɛniyɛnxi naxa masenyi fi e ma Tɛsalonikikae bɛ, e naxa yi bataaxɛ sɛbɛ.

Yi Kitaabui tide to bara mini Tɛsaloniki danxaniyatɔɛe bɛ, a lɔnni fi e ma, a e ralimaniya, a tide na won fan bɛ. A a masenma won bɛ a Ala won xilixi nɛ won xa won ɲɛrɛ sɛniyɛnyi kui, won xa gbilen sɛniyɛntareɲa fɔxɔ ra. A man a masenma a wali tide gbo danxaniyatɔɛ bɛ. A lanma won xa balo won yilenfure nan na. Yi Kitaabui man limaniya fima won ma barima a a masenma won bɛ a Ala xa Mixi Sugandixi Isa fama nɛ a xa danxaniyatɔɛe fɔxɔ ra, e ɲiɲɛ nun a laaxiraxi, a e xanin Ala xɔnyi e sa luma dɛnnaxɛ abadan.

Tɛsaloniki danxaniyatɔɛe findixi misaali nan na won bɛ barima hali e to ɲaxankatɛ gbegbe sɔtɔ, e xan nɛ danxaniya kui, e e xaxili ti Ala ra. Ala xa won mali won ma danxaniya xa tilin, won xa won tunnabɛxi Ala xa kira fanyi xɔn ma. Ala xa won natanga sɛniyɛntareɲa ma, won naxa fa yaagi Marigi gbilen lɔxɔɛ. Ala xa won mali ariyanna kira xɔn ma. Amina.

Ala xa masenyi singe Annabi Pɔlu naxan sɛbɛ Tɛsaloniki danxaniyatɔɛ ɲama ma

Xɛɛbui

1 Pɔlu, Silifanu, nun Timote nan yi ki, katarabi Baba Ala nun a xa Mixi Sugandixi Marigi Isa xa danxaniyatɔɛ ɲama ma naxee na Tɛsaloniki.

Ala xa hinnɛ nun bɔɲɛsa fi wo ma.

Ala tantufe Tɛsalonikikae xa fe ra

2 Waxati birin muxu Ala tantuma wo xa fe ra, muxu man a maxandima wo bɛ. Tɛmui birin

3 muxu wo xa fe falama won Baba Ala bɛ. Muxu a tantuma nɛ wo xa wali ma naxan kelixi wo xa danxaniya nun wo xa xanunteya ma. Muxu a tantuma nɛ barima wo wo tunnabɛxixi wo xaxili tife ra Ala xa Mixi Sugandixi Marigi Isa ra.

4 N ngaxakerenyie, wo tan Ala xanuntenyie, muxu a kolon a Ala bara wo sugandi.

5 Muxu to xibaaru fanyi masen wo bɛ, a mu findi muxu dɛ wɔyɛnyi gbansan xa ra. Ala Xaxili Sɛniyɛnxi naxa sɛnbɛ fi muxu xa xibaaru fanyi kawandife ma, muxu danxaniyaxi a ma. Wo a kolon yati muxu nu ɲɛrɛma ki naxɛ wo xa fe ra, muxu nu na wo ya ma tɛmui naxɛ.

6 Wo bara findi muxu nun Marigi fɔxi rabae ra. Hali wo to ɲaxankatɛ gbegbe sɔtɔ, wo Ala xa masenyi suxu nɛ ɲɛlɛxinyi ra, ɲɛlɛxinyi naxan fatan Ala Xaxili Sɛniyɛnxi ra.

7 Na kui, wo bara findi misaali ra danxaniyatɔɛ birin bɛ naxee na Masedon nun Akayi.

8 Ala xa masenyi bara rayensen yɛ wo saabui ra. A mu rayensenxi Masedon nun Akayi gbansan xa ma. Yire birin bara a

kolon wo danxaniyaxi Ala ma ki naxɛ. Na kui, muxu mu sese falama sɔnɔn na xa fe ra.
9 Na mixi naxee bara wo xa fe mɛ, e tan nan fama wo xa fe falade, wo muxu rasɛnɛ ki naxɛ, wo man gbilen kuyee fɔxɔ ra ki naxɛ, wo fa bira Ala Ɲiɲɛ fɔxɔ ra naxan findixi nɔndi ra.
10 E man wo xa fe falama, wo Ala xa Di mamɛxi ki naxɛ kelife koore ma. Na nan findixi Isa ra, Ala naxan nakeli faxɛ ma, Isa naxan won natangama xɔnɛ ma naxan na fafe.

2

Pɔlu nun Tɛsaloniki danxaniyatɔɛ ɲama

1 N ngaxakerenyie, wo tan yati a kolon a muxu fafe wo yire na mu findixi fe fufafu ra.
2 Wo a kolon, muxu nu bara ɲaxankatɛ nun tɔɔrɛ sɔtɔ Filipi. Kɔnɔ muxu naxa muxu xaxili ti won Marigi Ala ra, muxu limaniya alako muxu xa wo kawandi Ala xa xibaaru fanyi ra, hali geremasoe gbegbe to nu naa.
3 Muxu xa kawandi mu fatanxi wule xa ra, a mu fatanxi ɲanige sɛniyɛntare xa ra, a mu fatanxi yanfanteya xa ra.
4 Ala to bara muxu mato, a bara a xa xibaaru fanyi taxu muxu ra. Na kui, muxu mu wɔyɛnma xɛ de alako muxu xa rafan mixie ma. Muxu wɔyɛnma nɛ alako muxu xa Ala nan kɛnɛn naxan won sondonyie matoma.
5 Wo a kolon yati, Ala fan a kolon, muxu mu dɛiɲɔxunyi wɔyɛnyi yo falaxi wo bɛ. Muxu mu kawandi tixi xɛ alako muxu xa se nde sɔtɔ.
6 Muxu hayi mu na mixie xa matɔxɔɛ ma, a na findi wo tan na, a na findi mixi gbɛtɛe ra.
7 Ala xa Mixi Sugandixi xa xɛɛrae to na muxu ra, muxu nu nɔma muxu xa fe kote dɔxɔde wo xun ma, kɔnɔ muxu mu tin. Muxu naxa mɛɛni wo ma, alɔ dingɛ mɛɛnima a xa die ma ki naxɛ.
8 Muxu wo xanuxi nɛ han muxu naxa muxu yɛtɛ yati fi wo ma safe Ala xa xibaaru fanyi xun ma muxu wo kawandi naxan na. Wo xa fe nu bara xɔrɔxɔ muxu ma ki fanyi.
9 N ngaxakerenyie, wo xa wo maɲɔxun muxu xa wali nun muxu xa tɔɔrɛ ma. Muxu wakili nɛ kɔɛ nun yanyi alako muxu xa kɔntɔfili naxa lu wo sese ma, muxu nu Ala xa xibaaru fanyi kawandife wo bɛ tɛmui naxɛ.
10 Muxu ɲɛrɛxi sɛniyɛnyi nun tinxinyi nan na wo xa fe ra, marakɔrɔsi yo mu na muxu ma. Wo bara findi na fe seedee ra, wo nun Ala.
11 Wo a kolon yati, a muxu na wo birin bɛ, alɔ babɛ nun a xa die na ki naxɛ.
12 Muxu bara wo ralimaniya, muxu bara wo mafuruku, muxu bara wo mayandi alako wo ɲɛrɛ ki xa Ala kɛnɛn, naxan wo xilixi wo xa lu a xa mangɛya niini bun ma, wo xa a xa nɔrɛ kolon.
13 Na nan a toxi muxu Ala nuwali sama tɛmui birin barima muxu to wo kawandi Ala xa masenyi ra, wo mu a suxuxi xɛ alɔ mixi wɔyɛn xui. Wo a kolon nɛ a a findixi Ala xa masenyi nan yati ra naxan sɛnbɛ na walife wo tan danxaniyatɔɛe ya ma.
14 N ngaxakerenyie, wo bara maniya Ala xa danxaniyatɔɛ ɲamae ra naxee danxaniyaxi a xa Mixi Sugandixi Isa ma Yudaya bɔxi ma. Wo baribooree wo tɔɔrɔ ki naxɛ, Yuwifie fan Yudaya danxaniyatɔɛ ɲamae tɔɔrɔ na ki nɛ.
15 E tan Yuwifie nan Marigi Isa nun namiɲɔnmɛe faxa, e muxu fan ɲaxankata. E xa fe mu Ala kɛnɛnxi. E to muxu tɔɔrɔma muxu xa kawandi wali kui, e ɲaaxuma mixi birin na.
16 E mu wama muxu xa si gbɛtɛe kawandi alako nee xa kisi. Na kui, e na e xa yunubi nan tun xun masafe. Kɔnɔ Ala xa xɔnɛ bara e suxu.
17 N ngaxakerenyie, muxu bara makuya wo ya tode ra waxati nde bun, kɔnɔ muxu bɔɲɛ tan mu makuyaxi wo ra. Wo xɔli muxu suxuma ki fanyi ra. Muxu bara fe birin naba alako muxu man xa wo to.
18 Muxu nu bara wa gbilenfe wo yire. N tan Pɔlu wa nɛ n xa wo yire li sanmaya wuyaxi, kɔnɔ Sentanɛ nan muxu matɔɔrɔ.
19 Marigi Isa gbilen lɔxɔɛ, muxu ɲɔxɔ tima Ala ra nde xa fe ra? Muxu ɲɛlɛxinma nde xa fe ra? Muxu matɔxɔɛ sɔtɔma nde xa fe ra? Wo tan xa mu a ra?
20 Iyo, wo tan nan findixi muxu xa xunnakeli nun muxu xa sɛɛwɛ ra.

3

Pɔlu Timote xɛɛfe Tɛsaloniki

1 Na kui, muxu bɔɲɛ to mu nɔxi sade,
muxu bara a ɲanige muxu tan xa lu Atɛn,
2 muxu xa won ngaxakerenyi Timote
xɛɛ wo ma. Muxu waliboore na a ra
Ala xa wali kui naxan findi Ala xa Mixi
Sugandixi xa xibaaru fanyi kawandila ra.
Muxu a xɛɛxi nɛ alako a xa wo sɛnbɛ so,
a xa wo ralimaniya wo xa danxaniya kui,
3 alako wo xa ɲaxankatɛ naxa wo
hanmɛ. Wo fan yati a kolon, na
ɲaxankatɛ nan nagirixi won ma.
4 Hali muxu nu na wo ya ma tɛmui
naxɛ, muxu nu a falama nɛ wo bɛ, a mixie
fama won ɲaxankatade. Wo bara a to fa,
na nan fa rabaxi.
5 Na nan a ra, n bɔɲɛ to mu nu saxi
sɔnɔn, n naxa Timote xɛɛ naa alako a xa a
kolon wo xa danxaniya na ki naxɛ. N nu
gaaxuxi nɛ wo bɛ Sentanɛ mixi ratantanyi
fa wo ratantanfe, muxu xa wali fa findi
wali fufafu ra.
6 Kɔnɔ Timote to baxi gbilende muxu
yire keli wo xɔnyi, a bara xibaaru fanyi
fala muxu bɛ wo xa danxaniya nun wo xa
xanunteya xa fe ra. A naxɛ, a wo ratuxi
muxu xa fe ra sɛɛwɛ kui, a muxu to xɔli
na wo ma, alɔ wo fan to xɔli to na muxu
fan ma.
7 Na kui, n ngaxakerenyie, hali muxu to
na tɔɔrɛ nun ɲaxankatɛ kui, muxu bara
ralimaniya wo xa danxaniya xa fe ra.
8 Yakɔsi muxu bɔɲɛ bara sa sɔnɔn,
barima muxu bara a kolon a wo xa
danxaniya xanxi Marigi.
9 Muxu mu a kolon sɔnɔn muxu nɔma
Ala tantude ki naxɛ wo xa fe ra. Danyi yo
mu na muxu xa sɛɛwɛ ma wo xa fe ra Ala
xa fe ra.
10 Kɔɛ nun yanyi muxu na a maxandife
muxu nii birin na, muxu xa nɔ wo tode,
alako naxan luxi wo xa danxaniya ra,
muxu xa na rakamali.
11 Ala yɛtɛ yati, won Baba, a nun won
Marigi Isa xa kira bɔɔ muxu bɛ alako
muxu xa wo yire masɔtɔ.
12 Xanunteya naxan na wo bɛ wo doro
tagi, a nun wo nun mixi birin tagi, Ala xa
na xun masa ki fanyi ra, alɔ muxu fan wo
xanuxi ki naxɛ.
13 Ala xa wo sondonyie sɛnbɛ so alako
won Marigi Isa na gbilen lɔxɔ naxɛ a nun
a xa sɛniyɛntɔɛe ra, wo xa nɔ tide won
Baba Ala ya i sɛniyɛnyi nun tinxinyi kui.

4

Ɲɛrɛfe sɛniyɛnyi kui

1 N ngaxakerenyie, muxu bara wo tin-
kan wo lan wo xa wo ɲɛrɛ ki naxɛ Ala
waxɔnyi ma. Han ya wo na na nan xun
ma. Yakɔsi, muxu wo maxandima, muxu
wo mayandi Marigi Isa xili ra, wo xa nu
na xun masa.
2 Wo a kolon yati muxu wo xaranxi
naxan na Marigi Isa xili ra.
3 Ala sago na a ra wo xa sɛniyɛn. Wo
naxa langoeɲa raba.
4 Kankan xa a yɛtɛ suxu sɛniyɛnyi nun
tinxinyi kui.
5 Wo naxa bira langoeɲa fɔxɔ ra, alɔ Ala
kolontaree a rabama ki naxɛ.
6 Mixi yo naxa yunubi raba a ngaxak-
erenyi ra, a fu a ma na fe kui, barima
Marigi na fe mɔɔli birin makiitima nɛ.
Muxu bara na fala wo bɛ, muxu man
gbilen nɛ a fala ra wo bɛ.
7 Ala won xilixi nɛ won xa won
ɲɛrɛ sɛniyɛnyi kui, won xa gbilen
sɛniyɛntareɲa fɔxɔ ra.
8 Na kui, mixi naxan tondima yi fee
rabatude, a mu tondixi ibunadama xa
bɛ, a tondixi Ala nan bɛ naxan a Xaxili
Sɛniyɛnxi fixi wo ma.
9 Hali muxu mu wo rasi ngaxakerenyie
xanufe ma, barima Ala nan bara wo
tinkan wo xa wo bore xanu.
10 Wo na nan yati rabafe ngaxakerenyie
ra naxee na Masedon bɔxi birin kui. Kɔnɔ
muxu a falama nɛ wo bɛ, n ngaxak-
erenyie, wo man xa nu na xun masa.
11 Wo xa fe birin naba alako wo xa lu
bɔɲɛsa kui. Wo xa mɛɛni wo yɛtɛ ma. Wo
xa nu wali wo bɛlɛxɛ ra alɔ muxu a masen
wo bɛ ki naxɛ.
12 Na kui, wo ɲɛrɛ ki findima a fanyi
nan na danxaniyataree tagi, wo man mu
wo xa fe kote dɔxɔma mixi gbɛtɛ yo xun
ma.

Danxaniyatɔɛe xa taa masarɛ

13 N ngaxakerenyie, muxu mu wama
wo xa lu fahaamutareɲa kui mixie xa fe
ra naxee bara laaxira. A mu lan wo xa

sunnun alɔ mixi naxee mu e xaxili tixi Ala ra.
14 Won laxi a ra a Isa bara faxa, a man
fa keli faxɛ ma. Na kui, won man laxi a ra
a Ala fama faxamixie fan nakelide naxee
nu danxaniyaxi Isa ma, a e rate e nun Isa.
15 Marigi xa masenyi nan ya, muxu
naxan falama wo bɛ: Won tan naxee ɲiɲɛ
a ra, Marigi fa tɛmui naxee lima duniɲa
ma, won singe xa mu tema mixi faxaxie
bɛ.
16 Marigi yɛtɛ yati nan fama gorode keli
koore ma. Yaamari fima nɛ xui itexi ra.
Malekɛ kuntigi fama nɛ a xui itede. Ala xa
sara xui minima nɛ. Isa xa danxaniyatɔɛ
naxee bara faxa, nee nan singe kelima.
17 Na dangi xanbi, won tan naxee ɲiɲɛ
luxi duniɲa, won fan tema nɛ, won nee
li nuxui kui, won birin sa naralan Marigi
yire kuye ma. Won luma nɛ Marigi sɛɛti
ma sɔnɔn abadan.
18 Na kui, wo xa wo bore ralimaniya na
masenyi ra.

5

Marigi fa lɔxɔɛ

1 N ngaxakerenyie, hali n mu sese fala
wo bɛ waxati nun lɔxɔɛe xa fe ra yi fee sa
rabama tɛmui naxɛ.
2 Wo fan yati a kolon a fanyi ra, a Marigi
xa lɔxɔɛ fama nɛ alɔ muɲɛti fama kɔɛ ra
ki naxɛ.
3 Mixie nɛ lanyi nun bɔɲɛsa xa fe
falama tɛmui naxɛ, gbaloe dusuma e xun
ma na tɛmui nɛ, alɔ furuginɛ difuri na keli
a ra. E mu tangama a ma muku.
4 Kɔnɔ wo tan, ngaxakerenyie, wo mu
na dimi xa kui. Na lɔxɔɛ mu lanma a xa
wo tɛrɛnna alɔ muɲɛti.
5 Wo birin findixi naiyalanyi nun yanyi
die nan na. Kɔɛ nun dimi die xa mu won
na.
6 Na kui, won naxa xi alɔ booree. Won
xa fee rasaxa a fanyi ra, won naxa yanfa.
7 Naxee xima, e xima kɔɛ nan na. Naxee
siisima, e siisima kɔɛ nan na.
8 Won tan naxee findixi yanyi mixie ra,
won xa mɛɛni won yɛtɛ ma. Won xa
danxaniya nun xanunteya rasabati, won
xa won xaxili ti kisi ra. Nee tide luma
nɛ won bɛ alɔ kanke makantase nun xun
makantase tide luma geresoe bɛ ki naxɛ.
9 Ala mu a ragirixi won ma, a xa xɔnɛ
xa won li. A a ragirixi nɛ won tan xa kisi
nan sɔtɔ Marigi Isa saabui ra, Ala xa Mixi
Sugandixi
10 naxan faxa won ma fe ra. Na nan
a toxi, xa muxu ɲiɲɛ nan a ra, xa muxu
faxaxi nan a ra, muxu fama nɛ sabatide a
i.
11 Na kui, wo xa wo bore ralimaniya, wo
xa wo bore sɛnbɛ so alɔ wo darixi a raba
ra ki naxɛ.

Marasi nun xɛɛbui dɔnxɔɛ

12 N ngaxakerenyie, muxu bara wo
mayandi wo xa mixie binya naxee na
walife wo tagi, wo rasife nun wo raɲɛrɛfe
ra Marigi xa fe kui.
13 Wo xa e binya a fanyi ra xanunteya
kui e xa wali xa fe ra.
Lanyi nan xa lu wo xa danxaniyatɔɛ
ɲama tagi.
14 N ngaxakerenyie, muxu man bara
wo maxandi, wo xa tunnaxɔnɛe rasi,
wo xa limaniyataree ralimaniya, wo xa
sɛnbɛtaree mali, wo diɲɛ mixi birin bɛ.
15 Wo xa a mato a fanyi ra mixi yo naxa
fe kobi ɲɔxɔ fe kobi ra. Wo xa nu fe fanyi
nan tun naba wo bore bɛ, a nun mixi birin
bɛ.
16 Wo xa sɛɛwa tɛmui birin.
17 Wo xa Ala maxandi waxati birin.
18 Wo xa Ala tantu fe birin kui. Na
findixi Ala sago nan na wo bɛ, wo
tan naxee danxaniyaxi a xa Mixi
Sugandixi Isa ma.
19 Wo naxa Ala Xaxili Sɛniyɛnxi xɔlɔn
nagoro.
20 Wo naxa wo tuli xɔrɔxɔ namiɲɔnmɛe
xa masenyie ma,
21 kɔnɔ wo xa fe birin mato a fanyi ra.
Xa fefe fan, wo xa na suxu gben.
22 Xa fefe kobi, wo xa wo makuya na ra
pon!
23 Ala xa wo rasɛniyɛn a ki nun a kɛɲa
ma, a tan Ala naxan bɔɲɛsa fima. Ala xa
wo xaxili nun wo nii nun wo fate ratanga,
marakɔrɔsi yo naxa lu wo ma won Marigi
Isa fa tɛmui.
24 Naxan wo xilixi, a na a xui xanbi ra,
a fama nɛ a rabade.
25 N ngaxakerenyie, wo Ala maxandi
muxu bɛ.

26 Wo xa ngaxakerenyie birin xɛɛbu
sunbui sɛniyɛnxi ra.
27 N bara wo yamari Marigi xili ra wo
xa yi bataaxɛ xaran ngaxakerenyie birin
bɛ.
28 Ala xa hinnɛ fi wo ma won Marigi Isa
saabui ra, a xa Mixi Sugandixi.

Ala xa masenyi firin nde Annabi Pɔlu naxan sɛbɛ Tɛsaloniki danxaniyatɔɛ ɲama ma

Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Yi Kitaabui findixi bataaxɛ firin nde nan na Ala xa xɛɛra Pɔlu nun a wali-booree naxan sɛbɛ danxaniyatɔɛ ɲama ma naxee nu sabatixi Tɛsaloniki. Fe naxee nu dangife Tɛsaloniki Pɔlu bataaxɛ singe sɛbɛ tɛmui, nee to mu nu gɛxi ya ibade, Pɔlu naxa gbilen bataaxɛ firin nde sɛbɛ ra.

Mixi kobi naxee nu na Tɛsaloniki danxaniyatɔɛe ɲaxankatafe, e mu nu ɲaxankatɛ itixi. Na kui, Pɔlu naxa gbilen danxaniyatɔɛ ɲama ralimaniya ra a xa yi bataaxɛ firin nde kui. A naxa e rasi e xa e tunnabɛxi danxaniya kira xɔn ma, e naxa tagan wali fanyi rabade, e xa bira Ala xa nɔndi fɔxɔ ra alɔ Pɔlu e kawandi ki naxɛ. Pɔlu nu bara a mɛ, a mixi ndee nu na e ya ma naxee mu nu tinma walide alako e xa e yɛtɛ baloe sɔtɔ. Na kui, a naxa na kanyie rasi a xɔrɔxɔɛ ra e xa ba na ma, e naxa e xa kɔntɔfili dɔxɔ mixi gbɛtɛ yo xun ma. Pɔlu man nu bara a mɛ a Tɛsaloniki danxaniyatɔɛe nu bara xibaaru sɔtɔ mixi nde ra, a Marigi fa lɔxɔɛ ɲan nu bara a li. Na kui, a naxa nɔndi makɛnɛn e bɛ na fe ma, a Marigi xa lɔxɔɛ mu a lima fo fe ndee raba sinden Ala naxee ragirixi.

Yi Kitaabui findixi masenyi nan na Ala Xaxili Sɛniyɛnxi naxan fi Pɔlu ma Tɛsaloniki danxaniyatɔɛe nun danx-aniyatɔɛe birin bɛ. Ala xa won mali yi masenyi xa so won xaxili kui, won xa a rasabati won bɔɲɛ kui. Ala xa sɛnbɛ fi won ma, won ma wali nun wɔyɛnyi birin xa findi a fanyi nan na. Ala xa won sondonyie xun ti kira fanyi xɔn, won xa won ɲɛrɛ Ala xa xanunteya ma nun a xa Mixi Sugandixi xa tunnabɛxiya ma. Ala xa won mali won sanyie xa xan danxaniya kui. Amina.

Ala xa masenyi firin nde Annabi Pɔlu naxan sɛbɛ Tɛsaloniki danxaniyatɔɛ ɲama ma

Xɛɛbui

1 Pɔlu, Silifanu, nun Timote nan yi ki, katarabi won Baba Ala nun Marigi Isa Ala xa Mixi Sugandixi xa danxaniyatɔɛ ɲama ma naxee na Tɛsaloniki.
2 Won Baba Ala nun a xa Mixi Sugandixi Marigi Isa xa hinnɛ nun bɔɲɛsa fi wo ma.

Ala duniɲa birin makiitife tinxinyi kui

3 N ngaxakerenyie, muxu lanma muxu xa Ala tantu wo xa fe ra tɛmui birin. Muxu xa tantui lanxi barima wo xa danx-aniya xun masafe ki fanyi, a nun wo xa xanunteya wo bore bɛ.
4 Na kui, muxu wo matɔxɔma Ala xa danxaniyatɔɛ ɲamae bɛ wo xa tunnabɛxiya nun danxaniya xa fe ra wo naxee masenfe wo xa ɲaxankatɛ nun tɔɔrɛ birin kui.
5 Na bara Ala xa kiiti tinxinxi masen, barima wo na naxan iminife, na nan a masenma a wo daxa wo xa lu Ala xa mangɛya niini bun ma, wo tɔɔrɔfe naxan xa fe ra.
6 Ala tinxin. Mixi naxee wo ɲaxankatama, a e sare fima ɲaxankatɛ nan na.
7 Wo tan naxee bara ɲaxankata, a malabui fima nɛ won birin ma Marigi Isa a nun a xa malekɛ sɛnbɛmae fama tɛmui naxɛ kelife koore ma.
8 E nun tɛ wolenxi nan goroma. Ala kolontaree, naxee mu won Marigi Isa xa masenyi rabatuma, e sare fima ɲaxankatɛ nan na.
9 Na mixie xa kiiti findima gbaloe nan na dande yo mu naxan ma. Marigi e makuyama nɛ a yɛtɛ ra nun a sɛnbɛ nɔrɔxi ra
10 a na fa tɛmui naxɛ. Na lɔxɔɛ a xa sɛniyɛntɔɛe nun a mantonyie birin a toma nɛ, e kaaba, e a matɔxɔ. Wo fan luma nɛ nee ya ma, barima wo danxaniya nɛ muxu xa seedeɲɔxɔya ma.
11 Na kui, muxu Ala maxandima wo bɛ tɛmui birin, alako won Marigi Ala xa wo lu alɔ a mixi naxan xilixi na daxa ki naxɛ. Muxu man a maxandima a xa wo xa ɲanige fanyi birin nakamali a nun wo xa

wali fanyi naxee kelima wo xa danxaniya ma. Na rabama a sɛnbɛ nan saabui ra.
12 Muxu na maxandi tima alako Marigi Isa xa matɔxɔɛ sɔtɔ wo saabui ra, wo fan xa matɔxɔɛ sɔtɔ Isa ra. Yi birin nabama Ala nun a xa Mixi Sugandixi Marigi Isa xa hinnɛ saabui nan na.

2

Xɛmɛ sɛriyɛtare

1 N ngaxakerenyie, muxu bara wo mayandi wo bɔɲɛ naxa mini wo to fee mɛma won Marigi Isa fa lɔxɔɛ xa fe ra, a nun won fama a ralande ki naxɛ.
2 Xa mixi nde a fala wo bɛ a Marigi xa lɔxɔɛ ɲan bara fa, wo xaxili naxa ifu de! Wo naxa la a ra hali na kanyi wɔyɛn wo bɛ alɔ namiɲɔnmɛ na a ra, xa na mu a kawandi ti wo bɛ, xa na mu a fa bataaxɛ ra alɔ a fatanxi muxu tan nan na.
3 Wo naxa a lu mixi yo xa wo madaxu. Na lɔxɔɛ mu a lima fo adamadi gbegbe mɛɛ Ala ra sinden, a nun, Sɛriyɛtare Xungbe, a naxa makɛnɛn, gbaloe ragataxi naxan bɛ.
4 A fama nɛ a yɛtɛ itede dangi adamadie xa batuse birin na. Adamadie sese xili falama «ala», a tan tima nɛ na kanke. Na kui, a fama nɛ dɔxɔde Ala xa hɔrɔmɔbanxi kui, a a yɛtɛ findi ala ra.
5 N to yi fee fala wo bɛ n nu na wo yire tɛmui naxɛ, wo nɛɛmuxi nɛ?
6 Yakɔsi wo a kolon naxan makankanxi Sɛriyɛtare Xungbe ma, alako a naxa mini beenun a xa waxati xa a li.
7 Sɛriyɛtareya ɲan na walife nɔxunyi kui. A luma na ki nɛ han naxan a makankanxi a a bama naa tɛmui naxɛ.
8 Na tɛmui, Sɛriyɛtare Xungbe makɛnɛnma nɛ. Marigi na fa tɛmui naxɛ, a yi xɛmɛ halakima nɛ a dɛ foye ra, a xa fa nɔrɛ a sɔntɔma nɛ.
9 Yi Sɛriyɛtare Xungbe minima Sentanɛ sɛnbɛ nan saabui ra, a fa kaabanakoe, tɔnxumae, nun fe magaaxuxie raba naxee mu findixi nɔndi ra.
10 A fama nɛ mixi kisitaree mayendende fe ɲaaxi mɔɔli birin na, barima nɔndi mu rafan nee ma. Na na a ra e mu kisima.
11 Na kui, Ala e xaxili ifuma nɛ sɛnbɛ ra, alako e xa la wule ra.
12 A rabama na ki nɛ alako mixi birin xa gbaloe sɔtɔ naxee mu danxaniyaxi nɔndi ma, tinxintareya rafanxi naxee ma.

Ala xa xanunteya nun a xa kisi danxaniyatɔɛe bɛ

13 Kɔnɔ n ngaxakerenyie, fo muxu xa Ala tantu wo xa fe ra tɛmui birin. Marigi wo xanuxi nɛ. Kabi fe fɔlɔ fɔlɛ, Ala bara wo sugandi alako wo xa kisi. A wo rakisima a Xaxili Sɛniyɛnxi xa wali nan saabui ra naxan wo rasɛniyɛnma, a nun wo xa danxaniya saabui ra wo to danxaniyaxi nɔndi ma.
14 A wo xilixi na nan ma. A wo xilixi muxu xa xibaaru fanyi xa kawandi nan saabui ra alako wo xa xunnakeli sɔtɔ naxan kelima Ala xa Mixi Sugandixi ma, won Marigi Isa.
15 Na kui, n ngaxakerenyie, wo sanyie xa xan danxaniya kui. Muxu wo xaran naxan na muxu xa kawandi nun bataaxɛ saabui ra, wo xa na suxu gben.
16 Won Marigi Isa yɛtɛ yati, naxan findixi Ala xa Mixi Sugandixi ra, nun won Baba Ala, naxan bara won xanu, naxan hinnɛma won na alako limaniya nun xaxili tide naxa ba won yi ra abadan,
17 e xa wo sondonyie ralimaniya. E man xa sɛnbɛ fi wo ma, wo xa wali nun wɔyɛnyi birin xa findi a fanyi ra.

3

Ala maxandife

1 N ngaxakerenyie, a dɔnxɔɛ ra, wo Ala maxandi muxu bɛ alako Marigi xa masenyi xa yensen yɛ mafuren na, a man xa binya yire birin alɔ a binyaxi wo xɔnyi ki naxɛ.
2 Wo Ala maxandi muxu man xa ba mixi kobie nun mixi ɲaaxie bɛlɛxɛ, barima mixi birin xa mu danxaniyaxi.
3 Kɔnɔ Ala na a xui xanbi ra. A sɛnbɛ fima nɛ wo ma, a wo ratanga Sentanɛ ma.
4 Muxu laxi a ra Marigi saabui ra, a muxu yaamari naxee fixi wo ma, wo e rabatuma nɛ alɔ wo ɲan na rabafe ki naxɛ.
5 Marigi xa wo sondonyie xun ti kira fanyi xɔn alako wo xa Ala xanu, wo man xa wo tunnabɛxi alɔ Ala xa Mixi Sugandixi a rabaxi ki naxɛ.

Tunnaxɔnɛe rasife

6 N ngaxakerenyie, muxu bara wo
yamari won Marigi Isa Ala xa Mixi
Sugandixi xili ra wo xa wo makuya danx-
aniyatɔɛe ra naxee findixi tunnaxɔnɛe ra.
Na kui, e mu ɲɛrɛfe muxu xa masenyi ma
muxu fa naxan na wo xɔn.
7 Wo a kolon yati wo lanma wo xa muxu
fɔxi raba ki naxɛ. Muxu to nu na wo ya
ma muxu mu findi tunnaxɔnɛe xa ra,
8 muxu man mu mixi yo xa bande don
a fa lu muxu mu a sare fi. Muxu wakili nɛ
kɔɛ nun yanyi ra, alako muxu xa fe naxa
findi kote ra wo sese bɛ.
9 Muxu nu nɔma muxu xa kɔntɔfili sade
wo ya i, kɔnɔ muxu mu tin na ra alako
muxu xa findi misaali ra wo bɛ, wo fan
xa muxu fɔxi raba.
10 Muxu nu na wo ya ma tɛmui naxɛ,
muxu yi yaamari nan fi wo ma: «Naxan
yo mu tinma walide, hali wo mu na kanyi
ki bande.»
11 Muxu bara a mɛ a mixi ndee wo ya
ma e bara e yɛtɛ findi tunnaxɔnɛe ra. E
mu wali yo suxuma bafe naafixiya ra.
12 Muxu bara na mixie yamari, muxu e
rasi Ala xa Mixi Sugandixi won Marigi Isa
xili ra, e xa wali bɔŋɛsa kui alako e xa nɔ
e yɛtɛ balode.
13 N ngaxakerenyie, wo naxa tagan fe
fanyi rabafe ma.
14 Wo a mato a fanyi ra, xa mixi nde
mu tin muxu xa masenyi danxunde muxu
naxan sɛbɛxi yi bataaxɛ kui, dɛfanyi naxa
lu wo nun na kanyi tagi alako a xa yaagi.
15 Wo naxa a findi wo yaxui ra de, kɔnɔ
wo xa a rasi alɔ wo ngaxakerenyi.

Xɛɛbui dɔnxɔɛ

16 N bara Marigi maxandi naxan findixi
bɔŋɛsa kanyi ra, a tan yɛtɛ yati xa bɔŋɛsa
fi wo ma tɛmui birin nun a mɔɔli birin na.
Marigi xa lu wo birin sɛɛti ma.
17 N tan Pɔlu nan yi xɛɛbui sɛbɛfe
n yɛtɛ bɛlɛxɛ ra. N ma bataaxɛ birin
matɔnxumaxi yi ki nɛ. N bɛlɛxɛ fɔxi nan
ya.
18 Won Marigi Isa, Ala xa Mixi
Sugandixi, a xa hinnɛ xa lu wo birin bɛ.

Ala xa masenyi singe Annabi Pɔlu naxan sɛbɛ Timote ma

Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Annabi Pɔlu to Lisitire li, a naxa danxaniyatɔɛ nde to naxan nu xili Timote. Hali Timote to mu nu findixi fori ra, Annabi Pɔlu naxa a xanin a xun ma a xa biyaasi kui alako a xa a mali Ala xa masenyi kawandide. Timote naxa na wali suxu a fanyi ra. A naxa bira a karamɔxɔ fɔxɔ ra yire birin, alako a xa danxaniya xa sabati, a man xa fata kawandi tide. Annabi Pɔlu naxa la a ra, a a xɛɛ a xa sa wali nde raba a yɛtɛ ra. Ala nu bara na masen Pɔlu bɛ namiŋɔnmɛ xa masenyi nde ra.

Timote to siga Efɛsɛ danxaniyatɔɛ ŋama malide, Annabi Pɔlu naxa bataaxɛ sɛbɛ a ma, naxan findixi yi Kitaabui ra. Na kui, Pɔlu naxa marasi gbegbe fi Timote ma alako a xa masenyi hagigɛ ti Efɛsɛkae bɛ Ala xa sɛriyɛ xa fe ra. Mixi ŋaaxi ndee nu na mɛnni naxee nu wama Ala xa wali xun nakanafe. Pɔlu naxa e xa fe birin makɛnɛn Timote bɛ, alako a xa nɔndi masen e bɛ sɛnbɛ ra. Pɔlu man naxa marasi nde fi Timote ma danxaniyatɔɛ ŋama ŋɛrɛ ki xa fe ra.

Sɛriyɛ gbegbe na yi Kitaabui kui naxee nɔma to danxaniyatɔɛe fan malide. Annabi Pɔlu nu wama Timote nun Efɛsɛkae malife alako e xa lu Ala xa kira xɔn ma. Won fan na mɛnni nɛ. Ala xa won mali alako yi Kitaabui xa findi lɔnni fanyi ra won bɛ won naxan nabatuma won ma duniŋɛigiri kui. Won ma danxaniyatɔɛ ŋamae xa lu alɔ Ala nu a masenxi Timote bɛ ki naxɛ Annabi Pɔlu saabui ra. Amina.

Ala xa masenyi singe Annabi Pɔlu naxan sɛbɛ Timote ma

Timote xa xɛɛraya

1 Won Nakisima Ala nun Isa, won xaxili
tima naxan na, e n tan Pɔlu tixi Ala xa
Mixi Sugandixi Isa xa xɛɛra nan na.

2 N na yi bataaxɛ sɛbɛfe Timote nan ma,
naxan findixi n ma di yati ra a danxaniya
ki ma. Baba Ala nun won Marigi Isa, Ala
xa Mixi Sugandixi, e xa hinnɛ nun bɔŋɛsa
fi i ma, e xa kinikini i ma.

3 N to keli sigade Masedon, n naxa i rasi
i xa lu Efɛsɛ alako i xa mixi ndee yamari
e naxa xaranyi gbɛtɛe masen mixie bɛ,

4 e naxa kiinie madɔxɔ, e man naxa bu
e benbae xilie matɛngɛfe ra. Na fe mɔɔli
wɔyɛnyi rawuyama nɛ, a mu Ala xa wali
rasigama yare ma danxaniya kui.

5 N na yaamari fi nɛ alako xanunteya
xa gbo, xanunteya naxan fatanxi bɔŋɛ
sɛniyɛnxi ra, a nun ŋanige tinxinxi, nun
danxaniya fiixɛ ra.

6 Mixi ndee bara gbilen danxaniya fɔxɔ
ra, e fa lɔɛ, na wɔyɛnyi fufafu saabui ra.

7 E wama findife sɛriyɛ karamɔxɔe nan
na, kɔnɔ e wɔyɛnma fahaamutareŋa nan
kui. E mu soxi fee kui e naxee masenma
sɛnbɛ ra.

8 Won a kolon Ala xa sɛriyɛ fan, xa a
rawalima a sɛriyɛ ki ma.

9 Won man a kolon Ala mu a xa sɛriyɛ
fixi tinxintɔɛe xa fe xa ra. A a fixi
tinxintaree nan ma fe ra, a nun Ala
matandilae. A a fixi kaafirie, yunubitɔɛe,
diinɛtaree, Ala maberelae nan ma fe ra.
A a fixi mixie nan ma fe ra naxee e baba
nun e ngae faxama. Faxatie,

10 yɛnɛlae, xɛmɛ naxee nun xɛmɛe ka-
fuma, mixi suxuie, wule falɛe, mixi naxee
kali tima wule xun, a nun mixi birin
naxee Ala xa sɛriyɛ matandima, a a fixi
nee nan ma fe ra.

11 Ala Xili Xungbe Kanyi xa sɛriyɛ lanxi
a xa xibaaru fanyi nɔrɔxi nan ma, a
naxan taxuxi n na.

12 N bara won Marigi Isa tantu, Ala xa
Mixi Sugandixi naxan bara sɛnbɛ fi n ma,
a bara la n na han a naxa n naso a xa wali
kui.

13 Singe n nu a rasɔtɔma nɛ, n a tɔɔrɔ,
n a konbi. Kɔnɔ a naxa kinikini n ma,
barima a a kolon n nu na birin nabama
kolontareya nun danxaniyatareŋa nan
kui.

14 Marigi xa hinnɛ bara gbo yɛ. A
danxaniya nun xanunteya fixi n ma Isa
nan saabui ra, a xa Mixi Sugandixi.

15 Nɔndi masenyi nan ya won birin
lan won xa la naxan na: Ala xa Mixi
Sugandixi Isa faxi duniɲa ma yunubitɔɛe
nan nakiside. N tan Pɔlu nu findixi
yunubitɔɛ nan na naxan dangi mixi birin
na,
16 kɔnɔ Ala naxa kinikini n ma hali n
findixi yunubitɔɛ ra naxan dangi birin na,
alako Ala xa Mixi Sugandixi Isa xa diɲɛ
gbegbe xa findi misaali ra mixie bɛ naxee
danxaniyama a ma alako e xa kisi sɔtɔ
naxan mu ɲɔnma abadan.
17 Mangɛ Ala Kerenyi, naxan mu
faxama, naxan mu toma, binyɛ nun nɔrɛ
xa lu a bɛ abadan. Amina.
18 N ma di Timote, n bara yi marasi fi i
ma, naxan lanxi na namiɲɔnmɛ masenyie
ma naxee nu falaxi i xa fe ra. I xa na
masenyi rakamali, i xa gere fanyi so
19 danxaniya nun ɲanige tinxinxi ra.
Ndee bara na rabolo, e xa danxaniya fa
kana.
20 Humeneyo nun Alesandire na na
mixie nan ya ma. N nee soxi nɛ Sentanɛ
yi ra, alako e xa a tinkan a mu lan e xa
Ala rasɔtɔ.

2

Sali sɛriyɛ

1 N ma marasi singe na yi nan na: Wo
xa Ala makula, wo xa Ala maxandi, wo
xa mixie xa kɔntɔfili masen Ala bɛ, wo xa
Ala tantu mixi birin xa fe ra.
2 Wo xa na raba mangɛe nun yarerati
birin bɛ, alako won xa lu bɔɲɛsa kui, won
ma duniɲɛigiri xa raxara, won xa lu Ala
xa kira xɔn ma, won xa xili fanyi sɔtɔ.
3 Na nan fan, na nan lanxi won
Nakisima Ala waxɔnfe ma.
4 Ala wama adamadie birin xa kisi, e xa
nɔndi kolon.
5 Ala keren na a ra. Xarisa fan keren
nan a ra, Ala nun adamadie tagi. Na
xarisa findixi Ala xa Mixi Sugandixi Isa
nan na, naxan findi adamadi ra,
6 a fa a yɛtɛ fi xunsare ra mixi birin bɛ.
Na nu findixi seedeɲɔxɔya nan na Ala nu
wama a xɔn ma tɛmui naxɛ.
7 A n tan nan tixi kawandila, xɛɛra, nun
karamɔxɔ ra si gbɛtɛe bɛ danxaniya nun
nɔndi xa fe ra. N na na nɔndi nan falafe,
wule mu a ra.
8 Na nan a toxi, a xɔli n ma adamadie
xa e bɛlɛxɛ sɛniyɛnxie itala Ala maxandi
kui yire birin xɔnɛ nun sɔnxɔ mu naxan
na.
9 N man wama nɛ ginɛe xa dugie nan
so naxee e suturama. E naxa e yɛtɛ
raxunma xunsɛxɛ dɛnbɛxi ra, xɛɛma ra,
gɛmɛ tofanyie ra, xa na mu a ra dugie ra,
naxee sare xɔrɔxɔ.
10 A lanma e xa e yɛtɛ raxunma kɛwali
fanyi nan na, naxan lanma ginɛe ma
naxee birama Ala fɔxɔ ra.
11 Ginɛe xa nu fe xaran sabari nun
magore kui.
12 N mu a luma ginɛe xa xɛmɛe xaran,
xa na mu a ra e xa e yamari. Ginɛe xa lu
sabari kui,
13 barima Adama nan singe daa, beenun
Mahawa xa daa.
14 Adama xa mu madaxu. Ginɛ nan
madaxu, a fa findi yunubitɔɛ ra.
15 Kɔnɔ Ala ginɛ rakisima a xa di bari
nan kui, xa a luma danxaniya, xanunteya,
nun sɛniyɛnyi kui, alɔ a lanma ki naxɛ.

3

Danxaniyatɔɛ ɲamae xa yareratie

1 Nɔndi nan ya: Mixi naxan wama
findife danxaniyatɔɛ ɲama xunmati ra, a
wama wali fanyi xɔn.
2 A lanma danxaniyatɔɛ ɲama xunmati
xa findi mixi ra mixie mu nɔma fe ɲaaxi
nde yo falade naxan xun ma. A xa a
li a ginɛ keren gbansan nan dɔxɔxi, a
findi taxasi mixi ra, naxan a yɛtɛ xaninma
xaxilimaya ra, binyɛ na naxan ma, naxan
fata xɔɲɛ masuxude, naxan fata mixi
xarande.
3 A mu lanma a xa findi siisila ra, a mu
lanma a xa mawolen. A lanma nɛ a xa
findi mixi ra naxan lanyi fenma, naxan
bɔɲɛ xinbeli, naxan mu mila.
4 A xa fata a yɛtɛ xa denbaya raɲɛrɛde,
a xa die xa lu a xa yaamari bun ma xurui
kui,
5 barima xa mixi mu fata a yɛtɛ xa
denbaya raɲɛrɛde, a fa mɛɛnima Ala xa
danxaniyatɔɛ ɲama ma di?
6 A naxa findi danxaniyatɔɛ nɛɛnɛ ra
de, alako a naxa a yɛtɛ igbo, a fa
ɲaxankatɛ sɔtɔ alɔ Ibulisa a sɔtɔxi ki
naxɛ.

7 A man xa findi xili fanyi kanyi nan na
danxaniyataree tagi, alako mixie naxa yo
a ma, a naxa suxu Ibulisa xa gantanyi ra.
8 Mixi naxee findixi danxaniyatɔɛ ɲama
malie ra, e fan xa findi xili fanyi kanyie
nan na. E xa e makuya filankafuiɲa ra,
e naxa siisi, e naxa bira kɔbiri fɔxɔ ra
yaagitareya kui.
9 E xa Ala xa danxaniya masenyi ragata
e xaxili fanyi kui.
10 E xa mato sinden. Xa e tinxin, e nɔma
findide danxaniyatɔɛ ɲama malie ra.
11 Ginɛe fan xa findi xili fanyi kanyie ra.
E naxa findi naafixie ra, e xa findi taxasi
mixi ra, e xa tinxin fe birin kui.
12 Danxaniyatɔɛ ɲama malie xa ginɛ
keren gbansan nan dɔxɔ, e xa e xa die nun
e xa fɔxɔɛ raɲɛrɛ a fanyi ra.
13 Mixi naxee danxaniyatɔɛ ɲama mal-
ima a fanyi ra, e binyɛ nun limaniya nan
sɔtɔma e xa danxaniya kui Ala xa Mixi
Sugandixi Isa ma.
14 N na yi bataaxɛ sɛbɛfe nɛ i ma, hali n
to laxi a ra a gbe mu luxi n xa i yire li.
15 Xa a sa li n naxa dugundi, i xa Ala
xa mixie ɲɛrɛ ki fanyi kolon. Ala naxan
na na, a xa mixie lanxi a xa danxaniyatɔɛ
ɲama nan ma, naxan na nɔndi xa kinki
ra.
16 Fo won xa a kolon nɛ a Ala ɲɛrɛ ki
sɛnbɛ gbo. A gundo makɛnɛnxi nan ya:
Ala xa Mixi Sugandixi masenxi adama
fate nan na,
a xaxili nan tinxin.
A mini nɛ malekɛe ma,
a kawandixi ɲamanɛe nan tagi.
Duniɲa danxaniyaxi a tan nan ma,
a texi nɔrɛ nan kui.

4

Nɔndi kanafe

1 Ala Xaxili a masenma nɛ won bɛ a fiixɛ
ra, a ndee fama nɛ danxaniya rabolode
waxati dɔnxɔɛ kui, e fa bira ɲinnɛ wule
falɛe nun e xa xaranyie fɔxɔ ra.
2 Wule falɛ filankafuie mixie madax-
uma. E xaxili balanxi gben.
3 E tɔnyi dɔxɔma futi xirife ra, a nun
donse ndee donfe ra, Ala naxee daaxi
alako danxaniyatɔɛe nun nɔndi falɛe xa
e don tantui ra.
4 Ala se naxan birin daaxi, a fan. A
mu raharamuxi mixie bɛ naxee a donma
tantui ra,
5 barima Ala xa masenyi nun Ala
maxandi na rasɛniyɛnma.
6 Xa i na nɔndi masen i ngaxakerenyie
bɛ, i bara findi Ala xa Mixi Sugandixi
Isa xa walikɛ fanyi ra, naxan i baloma
danxaniya masenyi nun xaranyi fanyi ra,
i birama naxan fɔxɔ ra.
7 I naxa fe fufafu madɔxɔ kiini ra
danxaniya mu naxan kui. I xa Ala fe suxu
sɔɔbɛ ra.
8 Mixie mɛɛnife e fate ma, na tide
mu gbo alɔ e na e xaxili yaka ba. Na
xaxili yaka ba nan fama findide mixie bɛ
munafanyi ra duniɲa nun aligiyama.
9 Nɔndi masenyi nan ya won birin lan
won xa la naxan na:
10 Won walima tunnabɛxi nan na,
barima won xaxili tixi Ala Ɲiɲɛ ra, naxan
findixi adamadi birin Nakisima ra, a
gbengbenyi danxaniyatɔɛe.
11 Na nan na ki, i xa na yaamari birin
masen mixie bɛ, i xa e xaran na sɛriyɛe
ra.
12 Mixi yo naxa yo i xa fonikeya ma.
I naxan nabama, i xa findi misaali ra
danxaniyatɔɛe bɛ a lanma e xa wɔyɛn
ki naxɛ, e xa ɲɛrɛ ki naxɛ, e xa e bore
xanu ki naxɛ, e xa danxaniya nun e xa
sɛniyɛnyi xa lu ki naxɛ.
13 Han n sa fama tɛmui naxɛ, i xa Ki-
taabui xaran mixie bɛ, i xa e ralimaniya,
i xa e xaran.
14 I naxa wali bɛɲin naxan soxi i yi ra,
masenyi tixi Ala xili ra i xa fe ra naxan
ma, forie to e bɛlɛxɛ sa i xunyi ma.
15 I xa na rabatu sɛnbɛ ra, alako mixi
birin xa i ɲɛrɛ ki to i sigama yare ki naxɛ.
16 Mɛɛni i yɛtɛ ma, nun na xaranyi ma
i naxan tima tunnabɛxi ra. Xa i na raba i
kisima nɛ, i tan nun naxee i xui ramɛma.

5

Danxaniyatɔɛ ɲɛrɛ ki

1 I naxa wɔyɛn xɔrɔxɔɛ fala forie bɛ.
I xa e ralimaniya alɔ i baba. I xa xɛmɛ
fonikee ralimaniya alɔ i xunya xɛmɛmae.
2 I xa ɲɛlɛxɛforie ralimaniya alɔ i nga.
I xa fonike ginɛmae ralimaniya alɔ i
maaginɛe sɛniyɛnyi kui.

3 I xa kaaɲɛ ginɛe binya, naxee na e
kerenyi ma.
4 Xa kaaɲɛ ginɛ xa die na na, xa na mu
a ra a xa mamadie, e tan xa Ala waxɔnfe
matinkan e xa denbaya bɛ. Die barimixie
naxan nabaxi e bɛ, e xa na sare ragbilen
e ma. Ala wama na nan xɔn.
5 Kaaɲɛ ginɛ yati yati, naxan luxi a
keren, a a xaxili tima Ala nan na. A
salima, a Ala maxandima tɛmui birin.
6 Kɔnɔ kaaɲɛ ginɛ naxan birama a yɛtɛ
waxɔnfe fɔxɔ ra, a tan bara faxa hali a
ɲiɲɛ to a ra.
7 I xa yi yaamarie masen mixie bɛ, alako
e xa lu tinxinyi kui.
8 Mixi naxan mu mɛɛnima a xa mixie
ma, a gbengbenyi a xa denbaya ma, na
kanyi bara danxaniya bɛɲin. A ɲaaxu
dangife kaafiri ra.
9 Kaaɲɛ ginɛ naxan xili lanma a xa sɛbɛ
kaaɲɛ ginɛe xilie ya ma, a lanma a xa
simaya xa dangi ɲɛ tongo senni ra. A xa
a li a nu dɔxɔxi xɛmɛ keren gbansan nan
xɔn ma,
10 a nun man a kolonxi tinxintɔɛ ra a
xa wali fanyie xa fe ra, alɔ di xurufe,
xɔɲɛ rasɛnɛfe, sɛniyɛntɔɛe sanyi maxafe,
tɔɔrɔmixie malife, a nun birafe fe fanyi
mɔɔli birin fɔxɔ ra.
11 Kɔnɔ kaaɲɛ ginɛ naxee findixi sung-
butunyie ra, e xili naxa sɛbɛ, barima xa a
sa li e waxɔnfee e ragbilenma nɛ Ala xa
Mixi Sugandixi fɔxɔ ra, e fa dɔxɔ xɛmɛ
taa,
12 na tɛmui e bara yunubi sɔtɔ, barima
e bara e xa laayidi singe kana.
13 Bafe na ra, e man findima tun-
naxɔnɛe nan na, e nu fa lu e maɲɛrɛ ra
naafixiya rabade, e mixi mafalama, e fe
fala naxan mu lanma a xa fala.
14 Na kui, a xɔli n ma kaaɲɛ ginɛ
sungbutunyie xa dɔxɔ xɛmɛ taa, e fa die
bari, e mɛɛni e xa denbaya ma, alako won
yaxuie naxa nɔ fe ɲaaxi falade e xun ma.
15 Ndee ɲan bara e kobe raso, e bira
Sentanɛ fɔxɔ ra.
16 Xa danxaniyatɔɛ ginɛ bara kaaɲɛ
ginɛ ndee sɔtɔ a xa mixie ya ma, a xa a
yigiya alako a naxa findi kote ra danx-
aniyatɔɛ ɲama bɛ. Na kui, danxaniyatɔɛ
ɲama nɔma nɛ kaaɲɛ ginɛe malide naxee
na e kerenyi ma.
17 Danxaniyatɔɛ ɲama xa forie, naxee
fee raɲɛrɛma a fanyi ra, e xa binyɛ
xungbe sɔtɔ, a gbengbenyi naxee
kawandi nun xaranyi tima.
18 A sɛbɛxi Kitaabui kui, «Ninge nɛ
mɛngi turuxunma, wo mu lan wo xa a dɛ
xiri.» A man sɛbɛxi, «Walikɛ xa a wali
sare sɔtɔ.»
19 I naxa kalamui ramɛ danxaniyatɔɛ
ɲama xa fori nde xa fe ra, xa seede firin,
xa na mu a ra saxan, mu na fe toxi.
20 Naxee bara yunubi raba, i xa i yax-
aseri masa e xa fe ra, birin ya xɔri, alako
booree fan xa gaaxu.
21 N bara yi yaamarie fi i ma, Ala,
a xa Mixi Sugandixi Isa, nun malekɛ
sugandixie ya xɔri. I xa yi yaamarie
rabatu tinxinyi kui. I naxa mixi yo rafisa
a boore bɛ.
22 I naxa gbata mixie sugandide, i fa i
bɛlɛxɛ sa e ma, xa na mu a ra i fan luma
nɛ e xa yunubie kui. I xa lu sɛniyɛnyi kui.
23 I naxa ye gbansan xa min. I xa wɛni
nde min seri ra i furi xa fe ra, barima i
luma fura ra.
24 Mixi ndee xa yunubie makɛnɛnxi
beenun e xa makiitide li, kɔnɔ boore gbee
mu toma fo yare.
25 Wali fanyi fan makɛnɛnma na ki nɛ,
wali ɲaaxi mu nɔxunma.

6

Ala xa sɛriyɛ danxaniyatɔɛe bɛ

1 Danxaniyatɔɛ naxee na konyiya kui, e
xa e marigie binya, alako binyɛ yo naxa
ba Ala xili ra, a nun a xa sɛriyɛ ra.
2 Konyi naxee marigi findixi danx-
aniyatɔɛe ra, na konyie naxa yo e marigi
ma, a falafe ra a e ngaxakerenyie nan e
ra. A lanma e xa e xa yaamari rabatu a
fanyi ra dangife a singe ra, barima e na
walife e ngaxakerenyi xanuxie nan bɛ.
I xa mixie xaran yi yaamarie ra.
3 Xa a sa li mixi nde xaranyi gbɛtɛ nan
tima, a mu bira won Marigi Isa, Ala xa
Mixi Sugandixi xa masenyi tinxinxi fɔxɔ
ra, nun xaranyi naxan findixi Ala gbe ra,
4 na kanyi bara a yɛtɛ igbo, a mu sese
kolon. A xaxili mu fan. A xa wɔyɛnyi
gbo, sɔnxɔɛ rafan a ma. Na findima tɔɔnɛ,
lantareya, tɔɔɲɛgɛ, siikɛ,

5 tinxintaree xa sɔnxɔ sɔnxɔɛ, nun
nɔndi kolontareya. E diinɛ rawalima
kɔbiri fe nan na.
6 Diinɛ nan findima geeni ra mixie bɛ,
naxee e wasasoma e sɔtɔse.
7 Won faxi duniɲa ma won bɛlɛxɛe igeli
nan na, won man sigama na ki nɛ.
8 Xa baloe nun sose na won yi ra, won
xa won wasaso na ra.
9 Kɔnɔ mixi naxan wama bannafe, na
kanyi tantanma nɛ, a suxu gantanyi ra, a
fa mila a waxɔnfe ɲaaxie ma. Na waxɔnfe
ɲaaxie nan mixie xun nakanama, e fa lɔɛ.
10 Kɔbiri xɔli findixi fe kobi birin sanke
nan na. Ndee to mila kɔbiri ma, e naxa
danxaniya bɛɲin, e fa tɔɔrɔ a ɲaaxi ra.
11 Kɔnɔ i tan naxan findixi Ala xa
mixi ra, i xa gbilen na fe mɔɔlie fɔxɔ
ra. I xa bira tinxinyi, Ala fe, danxaniya,
xanunteya, diɲɛ, nun bɔɲɛ bɛxiya fɔxɔ ra.
12 Danxaniya gere fanyi so. Kisi suxu, i
xilixi naxan ma, i seedeɲɔxɔya tixi naxan
ma fe ra seede wuyaxi ya xɔri.
13 N bara i yamari Ala ya xɔri, naxan
nimase birin nabaloma, n bara i yamari
Ala xa Mixi Sugandixi Isa ya xɔri, naxan
bara seedeɲɔxɔya fanyi ti Ponsi Pilati bɛ,
14 i xa Ala xa sɛriyɛ rabatu tinxinyi
sɛniyɛnxi ra han won Marigi Isa, Ala xa
Mixi Sugandixi fa tɛmui.
15 Ala nan fama Isa raminide a wama a
xɔn ma waxati naxɛ.
Tantui Kanyi,
Mangɛ Sɛnbɛma,
firin mu kafuxi naxan ma,
Mangɛe xa Mangɛ,
Marigie Marigi Ala,
16 naxan keren mu faxɛ kolon,
naxan xɔnyi na naiyalanyi ra,
adamadie mu naxan toxi,
adama mu nɔma naxan tode.
Binyɛ nun sɛnbɛ na a bɛ abadan.
Amina.
17 I xa to bannamixie yamari a e naxa
e yɛtɛ igbo, e man naxa e xaxili ti naafuli
ra, barima naafuli mu buma. E xa e xaxili
ti Ala nan na, naxan won kima se birin na
alako won xa sɛɛwa.
18 E xa fe fanyi raba. E xa kɛwali fanyi
nan xa findi e xa bannaya ra. E xa mixi
ki e harige ra e xa fonisireya xa fe ra.
19 Na birin kui e harige sɔtɔma nɛ yare
naxan findima kisi yati yati ra e bɛ.
20 Timote, i xa mɛɛni fe ma naxan
taxuxi i ra. I xa wɔyɛnyi fufafu nun wule
matanga.
21 Mixi ndee na falama a lɔnni, kɔnɔ
lɔnni mu a ra. Na bara a niya e xa e kobe
so danxaniya ra.
Ala xa hinnɛ wo ra.

Ala xa masenyi firin nde Annabi Pɔlu naxan sɛbɛ Timote ma

Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Annabi Pɔlu to nu na geeli kui Rɔma, a naxa bataaxɛ nde fan sɛbɛ a malima Timote ma. A ɲan nu bara keren sɛbɛ a ma nu, kɔnɔ a man naxa a firin nde sɛbɛ, alako a xa gbilen sɛriyɛ ndee ma. Annabi Pɔlu nu bara tɔɔrɔ a gbe ra geeli kui, mixi yo mu nu na a fɛ ma naxan nu a malima. A na birin masenma yi bataaxɛ kui, barima Timote nu luxi nɛ alɔ Pɔlu xa di.

Annabi Pɔlu naxa sɛriyɛ fala Timote bɛ na bataaxɛ singe kui naxan nu nɔma a malide danxaniyatɔɛ ɲama xa wali kui. Yi bataaxɛ kui, a luxi alɔ Pɔlu wama Timote ralimaniyafe a yɛtɛ xa danxaniya xa fe ra. Pɔlu a yɛtɛ xa tɔɔrɛe nun a ɲɛrɛ ki masenma a bɛ, alako e xa findi misaali ra Timote bɛ.

Annabi Pɔlu xa bataaxɛ firin nde kui, a Timote ratuma Timote danxaniyaxi ki naxɛ, a nun a Ala xa wali suxuxi ki naxɛ. Timote Kitaabui kolon a mama nun a nga nan saabui ra. Na xaranyi tide nu gbo Timote bɛ alako a xa findi Ala xa walikɛ ra a xa duniɲɛigiri kui.

Na Kitaabui tide nu gbo Timote bɛ, a tide man nu gbo mixie bɛ a naxee kawandi. Ala xa masenyi naxan sɛbɛxi Kitaabui kui a findixi lɔnni belebele nan na, adamadi hayi na naxan ma. Xa mixie mu bira na fɔxɔ ra, e xa duniɲɛigiri nun e xa aligiyama mu sɔɔnɛyama e bɛ.

Annabi Pɔlu na fan masenma yi Kitaabui kui. A waxati dɔnxɔɛ xa fee falama Timote bɛ alako a xa kawandi ti sɛnbɛ ra, xa na mu a ra mixie luma tantanyi nan kui naxee fama e ralɔɛde abadan. Ala xa won natanga na ma. Ala xa lɔnni fanyi fi won fan ma alako yare xa sɔɔnɛya won bɛ. Amina.

Ala xa masenyi firin nde Annabi Pɔlu naxan sɛbɛ Timote ma

Limaniya

1 N tan Pɔlu nan yi ki, naxan findixi
Ala xa Mixi Sugandixi Isa xa xɛɛra ra Ala
waxɔnki. Laayidi tongoxi won bɛ kisi xa
fe ra Ala xa Mixi Sugandixi Isa saabui nan
na.
2 N na yi bataaxɛ sɛbɛfe Timote nan
ma, naxan findixi n ma di maxanuxi ra.
Baba Ala nun won Marigi Isa, Ala xa
Mixi Sugandixi, e xa hinnɛ, kinikini, nun
bɔɲɛsa fi i ma.
3 N bara Ala tantu, n naxan batuma
ɲanige fiixɛ ra alɔ n benbae a rabaxi ki
naxɛ. N Ala maxandima nɛ i bɛ kɔɛ nun
yanyi ra,
4 barima n nan n natuxi i yaye nan ma.
N man nu wama i tofe han, alako n xa
sɛɛwa a fanyi ra.
5 N man n natuxi i xa danxaniya nan
ma, filankafuiɲa mu na naxan kui, naxan
nu na i mama Lowisi fan yi ra, a nun i nga
Ewunise. N a kolon i fan danxaniyaxi na
ki nɛ.
6 Na kui, n bara i ralimaniya i xa Ala
sɛnbɛ rawali, a naxan fixi i ma n to n
bɛlɛxɛ sa i xunyi ma.
7 Ala mu gaaxu xaxili xa soxi won yi
ra. A bara xaxili fi won ma naxan findixi
sɛnbɛ, xanunteya, nun yɛtɛ suxui ra.
8 I naxa yaagi won Marigi xa
seedeɲɔxɔya bade. I man naxa yaagi n
na, n tan naxan na geeli kui won Marigi
xa fe ra. A lanma won birin xa tɔɔrɔ Isa
xa xibaaru fanyi xa fe ra Ala sɛnbɛ saabui
ra.
9 A tan nan won nakisixi, a tan nan
won xilixi a xa sɛniyɛnyi ma. A mu na
rabaxi won ma kɛwali saabui xa ra, a na
ɲanigexi a yɛtɛ nan na. A hinnɛxi won na
a xa Mixi Sugandixi Isa xa fe nan na kafi
duniɲa fɔlɛ.
10 Yakɔsi won bara na hinnɛ to won
Nakisima Isa xa fa kui, Ala xa Mixi
Sugandixi. A bara faxɛ sɛnbɛ kana, a kisi
fe ramini a xa xibaaru fanyi saabui ra,
alako adama naxa faxa sɔnɔn.
11 Ala n findixi kawandila, xɛɛra, nun
karamɔxɔ nan na na xibaaru fanyi xa fe
ra.
12 N na tɔɔrɔfe na wali nan xa fe ra,
kɔnɔ n mu yaagima na ra, barima n a
kolon n danxaniyaxi naxan ma. N bara

la a ra a nɔma n ma kisi ragatade han na lɔxɔɛ.
13 N nɔndi naxan masenxi i bɛ, na xa findi i xa misaali ra, i birama naxan fɔxɔ ra danxaniya nun xanunteya ra, alɔ Ala xa Mixi Sugandixi Isa wama a xɔn ma ki naxɛ.
14 Ala naxan taxuxi i ra, i xa mɛɛni na ma Ala Xaxili Sɛniyɛnxi saabui ra, naxan sabatixi won i.
15 I a kolon Asikae birin bara n nabolo, alɔ Figelo nun Heremogene.
16 Ala xa kinikini Onesiforo nun a xa denbaya ma, barima a nu luma n nalimaniya ra. A mu yaagi n na n to na geeli kui.
17 A to fa Rɔma, a naxa n fen han a naxa n to.
18 Marigi xa kinikini a ma na kiiti lɔxɔɛ. I a kolon dangi birin na a n malixi ki naxɛ Efɛsɛ.

2

Tɔɔrɛ

1 N ma di, i xa i sɛnbɛ so Ala xa Mixi Sugandixi Isa xa hinnɛ xa fe ra.
2 I naxan mɛxi n na seede gbegbe ya xɔri, i xa na masenyi taxu i dugutɛgɛe ra, naxee fan nɔma mixi gbɛtɛe raxarande na ra.
3 Won birin xa wakili tɔɔrɛ kui, barima Ala xa Mixi Sugandixi Isa xa sɔɔri fanyie nan won na.
4 Sɔɔri naxan na gere kui, a mu birama duniŋa fe fɔxɔ ra, a birama a xa mangɛ waxɔnfe nan fɔxɔ ra.
5 Mixi naxan sigaxi gi gbata rabade, xa a mu a gi a sɛriyɛ ki ma, a mu geenima.
6 Mixi naxan xɛ rawalima, a tan nan lanma a xa bogi singee sɔtɔ.
7 I ɲɔxɔ sa n ma masenyi birin xɔn ma, Marigi fahaamui fima nɛ i ma na fee ma.
8 I xa ratu Ala xa Mixi Sugandixi Isa ma, naxan kelixi faxɛ ma, naxan fatanxi Dawuda bɔnsɔɛ ra, alɔ Isa xa xibaaru fanyi a masenxi ki naxɛ, n naxan kawandife.
9 Na xibaaru fanyi nan ma fe a niyaxi, n na tɔɔrɔfe geeli kui alɔ fe kobi rabama, kɔnɔ Ala xa masenyi tan mu balanxi.
10 Na nan a ra n tɔɔrɛ mɔɔli birin xaninma, alako mixi sugandixie xa kisi sɔtɔ Ala xa Mixi Sugandixi Isa saabui ra, e lu a xa nɔrɛ kui abadan.
11 Masenyi hagigɛ nan ya:
Xa won nun Isa bara faxa,
won nun Isa man kelima nɛ faxɛ ma.
12 Xa won tunnabɛxi,
won luma nɛ Isa xa mangɛya kui.
Xa won na a rabolo,
a fan won naboloma nɛ.
13 Xa won mu lu won xui xanbi ra,
a tan luma nɛ a xui xanbi ra,
barima a mu nɔma a yɛtɛ rabolode.
14 I xa mixi birin natu Ala ya i, a a lanma e xa gere lu na masenyi ndee xa fe ra. Na wɔyɛnyi mɔɔli tide yo mu na. A a ramɛmae nan xun nakanama tun.
15 I xa i yɛtɛ masen Ala bɛ, alɔ mixi naxan wali fɔxi mu mayaagi, a fata nɔndi masende mixie bɛ a masen ki ma.
16 Wɔyɛn ɲaaxi fufafu lu na, barima naxee na mɔɔli falama, e xa kaafiriŋa xun nan tun masama.
17 E xa wɔyɛnyi gboma nɛ alɔ fure ɲaaxi, naxan mixi faxama. Humeneyo nun Fileto na nee nan ya ma.
18 E bara makuya nɔndi ra, e fa a fala mixie ɲan bara keli faxɛ ma. E bara mixi ndee xa danxaniya kana na wɔyɛnyi mɔɔli ra.
19 Kɔnɔ Ala xa banxi tixi yi masenyi nan fari: «Ala a kolon, mixi naxan findixi a gbe ra.» A man a masenxi: «Adamadi naxan Marigi xili falama, a xa tinxintareya rabɛŋin.»
20 Se sase mɔɔli gbegbe nan na banxi xungbe kui. Nde fan yailanxi xɛɛma nan na, xa na mu a ra gbeti. Nde yailanxi wuri nan na, xa na mu a ra bɛndɛ. Nde binyɛ wali rabama, nde fan binyɛtare wali rabama.
21 Mixi naxan a yɛtɛ rasɛniyɛnma, a luma nɛ alɔ wali binyɛ rabama se sase naxan kui. A to sɛniyɛn, a marigi nɔma a rawalide wali fanyi birin kui.
22 Fonike waxɔnfe lu na. Wo nun mixi naxee Marigi xilima bɔŋɛ sɛniyɛnxi ra, wo xa nu tinxinyi, danxaniya, xanunteya, nun bɔŋɛsa fen.
23 Wɔyɛnyi tidetare fufafu lu na, barima i a kolon na mɔɔli findima gere nan na.
24 A mu lanma Marigi xa walikɛ xa sɔnxɔ. A lanma a xa findi mixi diŋɛxi

ra naxan fata mixi xarande, a man wakili tɔɔrɛ ra.
25 A lanma a xa matandilae matinxin wɔyɛnyi ɲɔxunmɛ ra, alako Ala xa a niya
e xa tuubi, e xa nɔndi kolon,
26 e xa xaxili sɔtɔ, e xa e ba Ibulisa xa
gantanyi ra. Ibulisa bara e suxu gantanyi
ra, alako e xa lu a xa yaamari bun ma.

3

Waxati dɔnxɔɛ

1 I xa a kolon, fe xɔrɔxɔɛe fama nɛ
duniɲa lide waxati dɔnxɔɛ,
2 barima adamadie birama e yɛtɛ
waxɔnfe nan fɔxɔ ra, kɔbiri rafanma nɛ
e ma, e e yɛtɛ igboma, e lama e yɛtɛ ra,
e Ala rasɔtɔma, e e barimae matandima,
e finsiriwaliya rabama, e mu Ala xa fe
binyama,
3 e mu kinikinima, e mu diɲɛma, e
mixi mafalama, e xurutareɲa rabama, e
e boore tɔɔrɔma, e mixi fanyi xɔnma,
4 e mixi yanfama, e bogonma fee ma, e
bɔɲɛ gbo, e waxɔnfe rafan e ma dangi Ala
xa fe ra.
5 A luxi nɛ alɔ e diinɛ nan nabatuma,
kɔnɔ e bara e kobe raso a sɛnbɛ ra. I xa i
makuya na mixi mɔɔlie ra.
6 E soma denbayae kui, e fa ginɛ
sɛnbɛtaree mabɛndun, naxee findixi
yunubitɔɛe ra, naxee birama fe ɲaaxi
mɔɔli birin fɔxɔ ra.
7 Na ginɛ mɔɔli xaranma tɛmui birin,
kɔnɔ e mu fahaamui sɔtɔma nɔndi ma.
8 Na mixi naxee soma denbayae kui, e
luma nɛ alɔ Yannɛsi nun Yanbɛrɛsi naxee
Annabi Munsa matandi. Na mixie nɔndi
fan matandima nɛ, e xaxili bara kana. E
xa danxaniya xɔn mu kuyama.
9 Kɔnɔ e mu sigama yare sɔnɔn, barima
mixi birin fama nɛ e xa daxuɲa kolonde,
alɔ Yannɛsi nun Yanbɛrɛsi xa fe nu
kolonxi ki naxɛ.
10 Kɔnɔ i tan, i bara n ma xaranyi kolon,
n ɲɛrɛ ki, n ɲanige, n ma danxaniya, n ma
diɲɛ, n ma xanunteya, n ma tunnabɛxi,
11 n ma ɲaxankatɛ, a nun n ma tɔɔrɛ.
Tɔɔrɛ mɔɔli mundun na, n mu naxan
sɔtɔ Antiyɔki, Ikoniyon, nun Lisitire?
Ɲaxankatɛ mundun mu n lixi naa? Ma-
rigi bara n nakisi na birin kui.
12 Nɔndi na a ra a mixi naxan birin
wama birafe Ala xa Mixi Sugandixi Isa xa
sɛriyɛ fɔxɔ ra, a na kanyi tɔɔrɛ sɔtɔma nɛ.
13 Kɔnɔ mixi ɲaaxie nun filankafuie xa
fe kobie xun nan tun luma masa ra, e fa
booree madaxu, e e yɛtɛ madaxu.
14 I xa i xiri sɛriyɛ ra i naxan xaranxi,
i danxaniyaxi naxan ma. I a kolon i na
sɔtɔxi naxan na.
15 Kabi i dimɛdi tɛmui, i Kitaabui
sɛniyɛnxie kolon, naxee nɔma lɔnni fide
i ma. Na lɔnni findima kisi nan na
mixie bɛ, naxee danxaniyaxi Ala xa Mixi
Sugandixi Isa ma.
16 Kitaabui sɛniyɛnxi birin fatanxi Ala
nan na. A fan xaranyi ra, a fan yaabi ra, a
fan matinxinse ra, a fan tinxinyi masenfe
ra,
17 alako Ala xa mixi xa nɔ wali fanyi
birin nabade.

4

Kawandi tife

1 N bara i yamari Ala ya xɔri, n bara i
yamari Ala xa Mixi Sugandixi Isa ya xɔri,
naxan fama mixi ɲiɲɛe nun mixi faxaxie
makiitide, naxan fama a xa mangɛya niini
raminide,
2 i xa Ala xa masenyi kawandi, i xa
wakili tɛmui birin, i xa mixie matinxin,
i xa mixie xa yunubie masen e bɛ, i xa
e ralimaniya, i xa e xaran. I xa na birin
naba diɲɛ kui.
3 Waxati na fafe mixie mu tinma
xaranyi tinxinxi ra tɛmui naxɛ. E
karamɔxɔ wuyaxi fenma nɛ, naxee
masenyi mɔɔli nde tima naxan nafan e
tuli ma.
4 E gbilenma nɛ nɔndi fɔxɔ ra, e fa e tuli
mati kiinie ra.
5 Kɔnɔ i tan, i xa i yɛtɛ mataxasi fe birin
kui, i xa i tunnabɛxi tɔɔrɛ kui, i xa Ala
xa xibaaru fanyi rayensen, i xa i xa wali
rakamali.
6 N tan ɲan bara findi sɛrɛxɛ ra Ala bɛ.
A gbe mu luxi n xa taa masara.
7 N bara n ma gere fanyi so, n bara n
ma ɲɛrɛ raɲɔn, n bara lu danxaniya kui.
8 Xunnakeli sare ragataxi n bɛ, naxan
findixi tinxinyi ra Marigi kiitisa tinxinxi
naxan fima n ma na lɔxɔɛ. N keren xa

mu a ra, a na fima mixi birin nan ma, a
fafe rafan naxee ma.
9 I xa kata fafe ra n yire mafuren
mafuren,
10 barima Demasi bara n nabɛɲin
duniɲa fe xa fe ra, a siga Tɛsaloniki.
Kiresen bara siga Galati, Tito bara siga
Dalamatiya.
11 Luki gbansan nan na n sɛɛti ma. I xa
fa Maraki ra, barima a nɔma n malide n
ma wali kui a fanyi ra.
12 N bara Tikike xɛɛ Efɛsɛ.
13 I nɛ fama, i xa fa na xinbeli donma
ra, n naxan luxi Tiroyasi, Karapo xɔnyi,
a nun n ma bukie. Na sɛbɛli naxee tixi
xuruse kiri ma, e tide gbo dangi birin na,
i xa fa e fan na.
14 Alesandire xabui bara fe ɲaaxi
gbegbe raba n na. Marigi fama a sare
ragbilende a ma.
15 I xa i yɛtɛ ratanga a ma, barima a
muxu xa kawandi matandi nɛ a ɲaaxi ra.
16 N to n yɛtɛ xunmafala kiiti banxi kui
a singe, n malima yo mu nu na. Birin n
nabolo nɛ. Ala xa diɲɛ e ma e fe naxan
nabaxi.
17 Ala nan n malixi, a sɛnbɛ so n yi ra,
alako n xa kawandi ti a fanyi ra si birin
bɛ. Ala naxa n natanga yɛtɛ magaaxuxi
ma.
18 Marigi man fama n natangade mixie
xa wali kobi birin ma, a fa n nakisi, n xa
so a xa mangɛya niini bun ma ariyanna.
Matɔxɔɛ na Ala bɛ abadan.
19 Pirisila nun Akila xɛɛbu n bɛ, a nun
Onesiforo xa denbaya.
20 Erasito bara lu Korinti. N bara
Tirofimo lu Mileto, barima a mu nu
yalanxi.
21 I xa kata fafe ra beenun ɲɛmɛ xa so.
Ewubulo, Pudɛn, Linosi, Kelodiya, nun
won ngaxakerenyi birin bara i xɛɛbu.
22 Marigi xa sabati i bɔɲɛ i, Ala xa hinnɛ
wo birin na.

Ala xa masenyi Annabi Pɔlu naxan sɛbɛ Tito ma

Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Yi Kitaabui findixi bataaxɛ nan na Ala xa xɛɛra Pɔlu naxan sɛbɛ danxaniyatɔɛ nde ma naxan nu xili Tito. Girɛkika nan nu a ra naxan nu kafuxi Pɔlu ma Ala xa wali kui.

Pɔlu yi bataaxɛ sɛbɛ a ma tɛmui naxɛ, Tito nu na Kirɛti. Kirɛti findixi suri nan na naxan na Miditɛrane baa tagi. Pɔlu nun Tito nu bara siga Kirɛti kawandi tide, Pɔlu fa Tito lu naa a xa na danxaniyatɔɛ ɲamae mali e xa sɛnbɛ sɔtɔ. Pɔlu yi bataaxɛ sɛbɛ nɛ Tito ma a xa marasi nun limaniya fi a ma alako a fan xa Kirɛti danxaniyatɔɛe rasi, a e ralimaniya, a nɔndi makɛnɛn e bɛ.

Yi Kitaabui fe gbegbe masenma won bɛ danxaniya nun danxaniyatɔɛ ɲama xa fe ra. A a masenma a won sese mu nɔma kiside won ma wali fanyie saabui ra. Kisi sɔtɔma Ala xa hinnɛ nan tun saabui ra. Xa won bara danxaniya, won bara kisi, won fe birin nabama nɛ fa alako won ɲɛrɛ ki xa tinxin, won xa wali fanyie suxu.

Ala xa yi Kitaabui xa masenyi rasabati won bɔɲɛ kui. Ala xa won mali won ma danxaniya xa tilin, won ma wali fanyie xun xa masa. Amina.

Ala xa masenyi Annabi Pɔlu naxan sɛbɛ Tito ma

Xɛɛbui

1 N tan Pɔlu nan yi ki, Ala xa konyi nun
a xa Mixi Sugandixi Isa xa xɛɛra. N na
walife alako Ala xa ɲama sugandixi xa
danxaniya, e man xa nɔndi kolon naxan
e raɲɛrɛma Ala xa fe kui.
2 Yi danxaniya nun yi nɔndi a niyama
nɛ mixi xa a xaxili ti Ala xa kisi ra. Ala,
naxan xa laayidi mu kanama, a tan nan
yi abadan kisi laayidi won bɛ beenun
duniɲa xa daa.
3 Waxati to kamali, a naxa a xa xibaaru
fanyi makɛnɛn kawandi saabui ra, naxan
bara taxu n na Ala won Nakisima xa
yaamari ma.
4 N bara i tan Tito xɛɛbu, naxan bara
findi n ma di yati yati ra won ma danx-
aniya kui. Baba Ala nun a xa Mixi
Sugandixi Isa, won Nakisima xa hinnɛ
nun bɔɲɛsa fi i ma.

Tito xa wali Kirɛti danxaniyatɔɛ ɲamae tagi

5 N bara i lu Kirɛti alako i xa fee yailan
naxee yailan daaxi luxi na, i xa mixie
sugandi taae birin kui, e xa findi na
danxaniyatɔɛ ɲamae xa kuntigie ra. Alɔ
n i yamari ki naxɛ,
6 danxaniyatɔɛ ɲama kuntigi lanma nɛ
a xa findi tinxintɔɛ ra xili fanyi na naxan
xun, ginɛ keren kanyi, naxan xa die danx-
aniyaxi, mixie mu naxee kolon kalabante
xurutaree ra.
7 Fo yi xunmatie xa findi xɛmɛ tinxinxie
nan na barima Ala xa wali nan taxuxi e
ra. E naxa findi mixie ra naxee e yɛtɛ
igboma, naxee bɔɲɛ tema mafuren, naxee
siisima, naxee mawolen, naxee biraxi
geeni tinxintare fɔxɔ ra.
8 Fo e xa findi xɛmɛe ra naxee fata xɔɲɛ
rasɛnɛde, fe fanyi rafan naxee ma, naxee
e yɛtɛ xaninma xaxilimaya ra, naxee
tinxin, naxee sɛniyɛn, naxee nɔxi e yɛtɛ
ra.
9 Fo nɔndi masenyi xa lu e yi ra alɔ e
xaranxi a ra ki naxɛ. Na nan a toma e fan
nɔma kawandi tide a nɔndi ki ma, e man
nɔ na nɔndi matandie ra.
10 Na matanditi mɔɔli gbegbe na na,
a gbengbenyi sunna mixie ya ma. E dɛ
wuya, mixi yanfafe rafan e ma.
11 Fo won xa e dɛ balan. E bara denbaya
ndee kana, barima e na e xaranfe fee nan
na naxee mu daxa. E na birin nabama e
yɛtɛ xa geeni tinxintareya nan ma fe ra.
12 E xa namiɲɔnmɛ nde nan yati a fala,
«Kirɛtikae wule nun e furi nan tun kolon.
E tunnaxɔnɔ, e man ɲaaxu alɔ bɔximase.»
13 Nɔndi nan yati na a ra. N na a falafe
na nan ma, i xa wɔyɛn e ma a xɔrɔxɔɛ ra
alako e xa danxaniya a fiixɛ ra,
14 e xa ba Yuwifi xa kuye taalie danx-
unfe. E xa ba mixie xa yaamarie danx-
unfe naxee bara mɛɛ nɔndi ra.

15 Se birin sɛniyɛn sɛniyɛntɔɛe bɛ, kɔnɔ
sese mu sɛniyɛn sɛniyɛntaree nun danx-
aniyatareе tan bɛ. E xaxili nun e sondonyi
birin bara manɔxɔ.
16 E Ala kolonfe falama e dɛ ra, kɔnɔ e
xa wali a masenma a e mu a kolon feo! E
xa fefe mu fan. Sɛriyɛ matandie nan e ra,
naxee mu nɔma wali fanyi yo rabade.

2

Danxaniyatɔɛe xaranfe nɔndi ra naxan ɲɛrɛ ki masenma e bɛ

1 Kɔnɔ i tan xa nu danxaniyatɔɛe xaran
nɔndi masenyi nan na.
2 I xa a masen xɛmɔxie bɛ e xa taxasi,
e xa ɲɛrɛ a binyamixi ki ma, e xa e yɛtɛ
xanin xaxilimaya ra, e xa bira nɔndi nan
fɔxɔ ra e xa danxaniya kui, xanunteya
kui, a nun tunnabɛxiya kui.
3 Na kui, i man xa a masen ginɛ mɔxie
bɛ, e xa ɲɛrɛ sɛniyɛnyi kui, e naxa findi
mixi mafalɛe ra, e naxa siisi. E xa nu
marasi fanyi fi
4 sungbutunyie ma alako e xa e xa
mɔrie nun e xa die xanu.
5 E man xa e rasi e xa e yɛtɛ xanin
xaxilimaya ra, e xa sɛniyɛn, e xa banxi
walie suxu, e yuge xa fan, e xa e yɛtɛ
magoro e xa mɔrie bɛ, alako Ala xa
masenyi naxa bɛxu.
6 I man xa sɛgɛtalae fan nasi e xa e yɛtɛ
xanin xaxilimaya ra
7 fe birin kui. I tan yɛtɛ xa findi misaali
ra e bɛ i xa wali fanyie saabui ra. I xa
kawandi xa findi nɔndi nun sɔɔbɛ ra.
8 I xa masenyi xa tinxin, alako i
matandimae xa yaagi, barima e mu fefe
kobi kolon e naxan falama won ma fe ra.
9 I xa a masen konyie bɛ, e xa e yɛtɛ
magoro e marigie bɛ fe birin kui. E xa e
raŋɛlɛxin, e naxa e matandi,
10 e naxa sese muŋa, e xa a masen a e
marigie nɔma lade e ra ki fanyi. Na konyi
mɔɔli binyɛ fima nɛ won Nakisima Ala xa
masenyi ma fe birin kui.
11 A lanma won xa ɲɛrɛ yi mɔɔli
ra barima Ala xa hinnɛ bara makɛnɛn,
naxan nɔma findide kisi ra mixi birin bɛ.
12 A xa hinnɛ won xaranma alako won
xa gbilen tinxintareya nun duniŋa fee
fɔxɔ ra, won xa won yɛtɛ xanin xaxil-
imaya ra, won xa won ma duniŋɛigiri
raŋɛrɛ tinxinyi nun Ala yaragaaxui kui.
13 Won to na yi duniŋa ma, won na fe
fanyi nan mamɛfe won xaxili tixi naxan
na. Won na Ala xa Mixi Sugandixi Isa xa
nɔrɛ nan mamɛfe, won Nakisima Marigi
Ala.
14 A tan nan a yɛtɛ fi won bɛ, alako a
xa won xunsara won ma yunubie xa fe
ra, a xa ɲama nde rasɛniyɛn e xa findi a
yɛtɛ gbe ra, naxee sɛnbɛ soxi wali fanyie
rabafe ma.
15 I xa mixie kawandi yi fee ra. I xa
mixie ralimaniya. I xa e rasi. I xa nɔndi
makɛnɛn e bɛ i sɛnbɛ birin na. Mixi yo
naxa yo i ma.

3

Isayanka ɲɛrɛ ki

1 I xa e ratu, e xa e yɛtɛ magoro mangɛe
nun mangasanyi bɛ, e xa e xa yaamarie
suxu. E xa gbata wali fanyi mɔɔli birin
nabafe ra,
2 e naxa mixi yo mafala, e naxa gere
so, e xa marafanyi nun bɔŋɛ fanyi masen
birin bɛ.
3 A singe won fan nu daxuŋa nan
nabama. Yaamari matandimae nan nu
won na. Won nu bara lɔɛ kira xɔn.
Won nu bara bira won yɛtɛ waxɔnfe
fɔxɔ ra a nun duniŋa fe mɔɔli birin fɔxɔ
ra, han na nu bara won findi konyie
ra. Won nu won ma duniŋa xaninma
ɲaaxuŋa, tɔɔnɛ, gbɛsɛnxɔnnanteya, nun
maraŋaaxuŋa nan kui. Won fan mu nu
rafan mixie ma.
4 Kɔnɔ won Nakisima Ala to a xa bɔŋɛ
fanyi nun a xa xanunteya makɛnɛn, a
naxa kisi fi won ma.
5 A mu won nakisixi won ma wali fanyie
xa fe xa ma, a won nakisixi a xa kinikini
nan ma, won xunxafe ye xɔɔra a nun
a Xaxili Sɛniyɛnxi saabui ra. Na bara a
niya won xa bari a nɛɛnɛ ra, won ma
duniŋɛigiri birin xa masara.
6 Ala bara won ki! A bara a Xaxili
Sɛniyɛnxi ragoro won ma won Nakisima
Isa saabui ra.
7 Na kui, won ma yunubie to bara
xafari a xa hinnɛ saabui ra, won bara nɔ

findide kɛtongoe ra, won bara won xaxili
ti abadan kisi ra.
8 Nɔndi masenxi nan na ki. A xɔli n ma
i xa na fee masen a fanyi ra, alako naxee
bara danxaniya Ala ma, e xa fe birin naba
alako e xa bira fe fanyi raba fɔxɔ ra. Na
fee findixi fe hagigɛ fanyie nan na mixi
birin bɛ.
9 Kɔnɔ i naxa i gbe raso mixie xa wɔyɛn
fufafu ya ma. E naxan falama benbae
xa fe ra, e xa gbɛsɛnxɔnnɛya, e xa gere
wɔyɛnyi Ala xa sɛriyɛ xa fe ra, e sese tide
mu na.
10 Naxan yo mixie tagi isoma, i xa a rasi
keren, i xa a rasi firin. Xa na birin kui a
mu i xui mɛ, i xa a rabolo,
11 barima i a kolon a na mixi mɔɔli mu
fan. A bara a yɛtɛ danka a xa tinxintareya
ra.

Masenyi dɔnxɔɛ

12 N na Aritema xa na mu Tikike xɛɛ
i ma, i xa fe birin naba alako i xa n li
Nikopoli, barima n bara a ɲanige n xa
ɲɛmɛ radangi naa.
13 Fe birin naba alako i xa sɛriyɛ
karamɔxɔ Senasi nun Apolosi mali e xa
biyaasi kui. E mali, e hayi na se naxan
birin ma, e xa a sɔtɔ.
14 A lanma danxaniyatɔɛ naxee na won
ma kɔnti ma, e xa e matinkan tunnabɛxi
ra wali fanyie ma, alako e xa mixie hayi
xɔrɔxɔɛe fan, e naxa fa lu na ki fufafu.
15 Naxee na n fɛ ma be, e birin i xɛɛbu. I
xa won xanuntenyie danxaniyatɔɛe birin
xɛɛbu muxu bɛ.
Ala xa hinnɛ wo birin na.

Ala xa masenyi
Annabi Pɔlu naxan sɛbɛ Filemon ma
Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Yi Kitaabui findixi bataaxɛ nan na Ala xa xɛɛra Pɔlu naxan sɛbɛ danxaniyatɔɛ nde ma naxan nu xili Filemon. Kɔlɔsika nan nu a ra, naxan nu bara danxaniya Pɔlu saabui ra waxati dangixi.

A yi bataaxɛ sɛbɛ Filemon ma tɛmui naxɛ, Pɔlu nu bara sa geeli Ala xa masenyi kawandife ma. A xa geelimaniya kui, a naxa yi bataaxɛ sɛbɛ Filemon ma a xa konyi Onesimo xa fe ra. Onesimo nu bara a gi a marigi Filemon ma, kɔnɔ na kui, Ala naxa a ragiri Onesimo nun Pɔlu xa naralan, Onesimo xa danxaniya Pɔlu saabui ra. Onesimo xa fe birin to bara masara sɔnɔn, a naxa tin a xa gbilen a marigi Filemon xɔnyi. Kɔnɔ na waxati sɛriyɛ ki ma, Filemon nu nɔma Onesimo faxade a xa yanfanteya xa fe ra. Na kui, Pɔlu naxa yi bataaxɛ sɛbɛ, Onesimo xa gbilen a ra Filemon xɔn ma, alako a xa a rakolon Onesimo bara masara ki naxɛ. A naxa a masen Filemon bɛ, a Onesimo to bara danxaniya Isa ma alɔ a tan Filemon fan danxaniyaxi ki naxɛ, a e birin bara findi ngaxakerenyie ra.

Yi Kitaabui a masenma won bɛ, a ngaxakerenya naxan kelima danxaniya ma, a sɛnbɛ gbo ki fanyi. Xa won bara danxaniya, a fa li won mu won boore danxaniyatɔɛ kolon won ngaxakerenyi ra, won mu gɛxi sode fe fanyi birin kui naxan na won yi ra Ala xa Mixi Sugandixi saabui ra.

Ala xa won mali won ma danxaniya xa tilin, won ma ngaxakerenya xun xa masa. Amina.

Ala xa masenyi
Annabi Pɔlu naxan sɛbɛ Filemon ma

Pɔlu xa bataaxɛ Filemon ma Onesimo xa fe ra

1 N tan Pɔlu nan yi ki, naxan bara findi
geelimani ra Ala xa Mixi Sugandixi bɛ.
Muxu nun won ngaxakerenyi Timote nan
yi bataaxɛ sɛbɛfe, katarabi Filemon ma
muxu xanuntenyi nun muxu waliboore,
2 a nun Apiya muxu maaginɛ, a nun
Arikipe muxu gereso boore Ala xa gere
xa fe ra, a nun danxaniyatɔɛ ɲama naxan
e malanma i tan Filemon xɔnyi.
3 Won Baba Ala nun a xa Mixi
Sugandixi, won Marigi Isa xa hinnɛ nun
bɔɲɛsa fi wo ma.
4 Tɛmui birin, n nɛ n Marigi Ala
maxandima i bɛ, n a tantuma nɛ i xa fe
ra,
5 barima n bara a mɛ i danxaniyaxi
Marigi Isa ma ki naxɛ, i man sɛniyɛntɔɛe
birin xanuxi ki naxɛ.
6 N Ala maxandife i bɛ alako ngaxak-
erenya naxan kelima i xa danxaniya ma,
a xa a niya i xa fahaamui xa gbo, i xa nɔ
fe fanyi birin kolonde naxan na won yi ra
Ala xa Mixi Sugandixi saabui ra.
7 N ngaxakerenyi Filemon, i xa xa-
nunteya bara n nasɛɛwa ki fanyi, a
man bara limaniya fi n ma, barima
sɛniyɛntɔɛe bɔɲɛ fan bara sɛɛwa i saabui
ra.
8 Na kui, hali n to nɔma i yamaride Ala
xa Mixi Sugandixi xili ra, i xa fe raba i
lanma i xa naxan naba, n mu na rabama.
9 N i mayandima won ma xanunteya
nan ma fe ra. N tan Pɔlu nan wɔyɛnfe
i bɛ yi ki, xɛmɔxi naxan na geeli Ala xa
Mixi Sugandixi Isa xa fe ra.
10 N i mayandife n ma di Onesimo nan
ma fe ra, n bara findi naxan baba ra n ma
geelimaniya kui.
11 Singe, a tide yo mu nu na i bɛ, kɔnɔ
yakɔsi, a tide bara gbo i bɛ ki fanyi, alɔ a
gboxi n fan bɛ ki naxɛ.
12 Hali a to rafan n ma alɔ n ya firinyi,
n na a ragbilenfe i ma.
13 N bara wa a xɔn a xa lu n yi ra,
alako a xa n mali i tan ɲɔxɔɛ ra n ma
geelimaniya kui, n bara naxan sɔtɔ Ala xa
xibaaru fanyi xa fe ra.
14 Kɔnɔ n mu waxi fefe rabafe n mu i
maxɔrin. Na kui, i xa fe fanyi raba kelima
nɛ i ɲanige nan ma, beenun n tan xa i
yamari.

15 Tɛmunde, Onesimo bara ba i yi ra
waxati nde bun ma, alako a man xa gbilen
i ma abadan.
16 I tan bɛ yakɔsi, a tide bara dangi
konyi ra. A bara findi i ngaxakerenyi yɛtɛ
yati ra. N tan bara a xanu ki fanyi, kɔnɔ
a lan i tan nan xa a xanu dangi n na a xa
mixiɲa nun a xa danxaniya xa fe ra.
17 Na kui, xa i n kolonxi i ngaxakerenyi
ra, i xa a fan nasɛnɛ alɔ n tan yɛtɛ nan
faxi i ma.
18 Xa a fefe ɲaaxi niyaxi i ra, xa i xa doni
yo a ma, na kote birin xa findi n tan gbe
ra.
19 N tan Pɔlu nan yi sɛbɛfe n yɛtɛ bɛlɛxɛ
ra, i xa a kolon n a birin nagbilenma nɛ i
ma. Kɔnɔ hali n mu i ratu, i danxaniyaxi
n tan nan saabui ra.
20 N ngaxakerenyi, i fan xa yi fe raba n
bɛ Ala xa Mixi Sugandixi xa fe ra. I fan
xa n bɔɲɛ rasɛɛwa, Marigi xa fe ra.
21 N to yi sɛbɛfe, n a kolon i mu tondima
n waxɔnfe rabade, i ɲan nde sama nɛ a
xun.
22 Fe keren luxi: I xa nu n yigiyade
yailan, barima n laxi a ra, n fama nɛ
gbilende wo yire wo xa Ala maxandi
saabui ra.
23 Epafirasi i xɛɛbu, muxu nun naxan
bara findi geelimani ra Ala xa Mixi
Sugandixi xa fe ra.
24 N waliboore Maraki, Arisitaraki,
Demasi, nun Luki, e fan i xɛɛbu.
25 Marigi Isa, Ala xa Mixi Sugandixi, xa
hinnɛ wo birin na.

Ala xa masenyi Eburu bɔnsɔɛ bɛ

Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Kabi duniɲa sa daa, Alatala na a xa sɛriyɛ masenfe adamadie bɛ. Namiɲɔnmɛ xungbee naxa Ala xui mɛ, e fa na dɛntɛgɛ sa mixie bɛ. Iburahima, Isiyaga, Yaxuba, Yusufu, Munsa, Yosuwe, Dawuda, Sulemani, Esayi, nun Esidirasi, nee birin findixi mixi binyee nan na Ala naxee rawalixi alako a xa sɛriyɛ xa kolon, a xa sɛbɛ Kitaabui kui. A dɔnxɔɛ ra Ala naxa a xa masenyi nde so Annabi Isa yi ra, naxan findixi a xa Mixi Sugandixi ra duniɲa birin bɛ.

Isa fatanxi Eburu bɔnsɔɛ nan na alɔ namiɲɔnmɛ dangixie. A naxa na sɛriyɛ birin natinmɛ alɔ Ala nu wama a xɔn ma ki naxɛ. Kɔnɔ Ala nu bara masenyi nɛɛnɛ nde so Isa yi ra, Eburu bɔnsɔɛ mu nu naxan kolon sinden. Na masenyi mu Ala xa sɛriyɛ singe matandixi de, a a rakamalixi nɛ.

Singe ra Ala nu bara saatɛ xiri a tan nun adamadie tagi, kɔnɔ yunubi keren gbansan nu nɔma na saatɛ kanade, mixi fa lɔɛ. Isa to fa duniɲa ma, Alatala naxa saatɛ nɛɛnɛ xiri a tan nun adamadie tagi, naxan nɔma yunubie xafaride, mixi fa nɔ kiside.

Singe ra Ala nu bara sɛrɛxɛdubɛe ti a tan nun adamadie tagi, e xa findi mixie xa saabui ra. Kɔnɔ e to nu findixi adamadie ra, e fan naxa yunubie raba alɔ booree, e naxa faxa. Na kui, e mu findi saabui fanyie ra. Isa to fa duniɲa ma, Alatala naxa a ti a tan nun adamadie tagi, a naxa findi duniɲa saabui fanyi ra. Yunubi yo mu nu na a ma. Faxɛ mu nu nɔma a makankande. Na kui, Ala naxa a xa fe ite, a xa duniɲa yamari sa keli Ala yirefanyi ma, a magoroxi dɛnnaxɛ.

Singe ra Ala nu bara a masen mixie bɛ a e xa xurusee ba sɛrɛxɛ ra e xa yunubie xa fe ra. Na naxa adamadie bɔɲɛ raxara dondoronti, kɔnɔ a mu nɔ e xa yunubi xafaride yati yati. Isa to fa duniɲa ma, Alatala naxa a yamari a xa a yɛtɛ ba sɛrɛxɛ ra duniɲa bɛ. Na kui, adamadie xa yunubie naxa xafari, mixie naxa kisi sɔtɔ naxan mu kanama abadan.

Na birin a masenxi nɛ a Ala Isa xɛɛxi nɛ alako a xa a xa sɛriyɛ rakamali, a findi kisi ra bɔnsɔɛ birin bɛ. Xibaaru fanyi nan na ki. Ala xa na raso won bɔɲɛ kui, won xa fahaamui sɔtɔ na ma, a a findixi kisi nan na won bɛ. Amina.

Ala xa masenyi Eburu bɔnsɔɛ bɛ

Ala xa xɛɛra

1 Tɛmui dangixi Ala naxa masenyi ti won benbae bɛ namiɲɔnmɛe saabui ra. A na raba nɛ sanmaya wuyaxi, a na raba nɛ ki wuyaxi ra.

2 Kɔnɔ yakɔsi, naxan findixi waxati dɔnxɔɛ ra, Ala a xa masenyi ti won bɛ a xa Di saabui ra. A bara a xa Di findi duniɲa kɛ tongoma ra, a duniɲa daa a xa Di nan saabui ra.

3 Yi Di findixi Ala xa nɔrɛ tofanyi nan na, a findixi Ala misaali yati nan na. A duniɲa bun tima a xa masenyi sɛnbɛma nan na. A to gɛ yunubie xafaride, a naxa a magoro Ala Nɔrɛ Kanyi yirefanyi ma ariyanna kui.

4 Na kui, a tide dangi malekɛe ra, a xili fisamante nan sɔtɔ.

5 Ala mu a masenxi malekɛ yo bɛ,
«N ma di nan i ra,
to n bara findi i Baba ra.»
A mu a masenxi malekɛ yo bɛ,
«N tan findima a Baba ra,
a tan findima n ma di ra.»

6 Ala to a xa Di fisamante ramini duniɲa, a naxa a fala,
«Ala xa malekɛe xa a batu.»

7 A a masenxi malekɛe xa fe ra,
«Ala xa malekɛe luma nɛ alɔ foye,
a xa walikɛe luma nɛ alɔ tɛ.»

8 Kɔnɔ a a masenxi nɛ a xa Di xa fe ra,
«Ala, i xa mangɛ kibanyi buma nɛ abadan.
Tinxinyi nan findixi i xa mangɛya tɔnxuma ra.

9 Tinxinyi nan nafan i ma.
Ɲaaxuɲa mu rafan i ma fefe ma.
Na nan a toxi, Marigi, i Marigi Ala bara i sugandi sɛɛwɛ kui.

I findixi fisamante nan na dangife i
booree ra.»
10 A man a masenxi nɛ,
«Marigi, i bara duniɲa ti a fɔlɛ ra,
i tan nan koore daaxi.
11 Koore nun bɔxi fama kanade,
kɔnɔ i tan buma nɛ abadan.
E forima nɛ alɔ dugi.
12 I koore nun bɔxi mafindima nɛ
alɔ donma mafindima ki naxɛ.
E fama nɛ masarade alɔ sose masarama
ki naxɛ.
Kɔnɔ i tan mu masarama,
i xa fe mu ɲɔnma abadan.»
13 Ala mu a masenxi malekɛ yo bɛ,
«I xa dɔxɔ n yirefanyi ma,
han n xa gɛ i yaxuie ragorode i sanyi bun
ma.»
14 Malekɛe tan findixi Ala xa walikɛe
nan na, fate mu na naxee bɛ, a naxee
xɛɛma kisi kɛtongoe malide.

2

Ala xa sɛrɛxɛ

1 Won xa won ɲɛngi sa na masenyi xɔn
ma a fanyi ra, won naxan mɛxi, alako won
naxa kira bɛɲin.
2 Ala xa masenyi sɛnbɛ nu gbo, a nu
bara naxan so malekɛe yi ra. Adamadi
naxee na matandi, e naxa sare xɔrɔxɔɛ
sɔtɔ. Xa nee sa sare xɔrɔxɔɛ sɔtɔ,
3 won tan go? Xa won kisi xungbe
rabolo, won ma fe fa luma di? Won
Marigi yati nan singe a masenxi won bɛ,
mixi naxee a xui mɛxi e fan bara findi na
seedee ra.
4 Ala bara e xa seedeɲɔxɔya fari
isa tɔnxumae ra, fe magaaxuxie, kaa-
banako mɔɔli birin, nun buɲae ra Xaxili
Sɛniyɛnxi naxee fixi e ma a waxɔnki.
5 Ala mu mangɛya fima malekɛe ma
tina e xa duniɲa yamari, muxu duniɲa
naxan xa fe falafe wo bɛ yi ki.
6 Yi seedeɲɔxɔya sɛbɛxi Kitaabui kui:
«Munse lanxi adama ma,
i to i maɲɔxunma a xa fe ma?
Munse lanxi adama xa di ma,
i to i ɲɛngi sama a xa fe xɔn ma?
7 I bara a ragoro malekɛe bun ma waxati
dondoronti kui.
I bara dariyɛ nun binyɛ fi a ma,
8 i bara se birin lu a sanyi bun ma.»

Na kui, Ala to se birin sa a xa mangɛya
bun ma, sese mu na a mu naxan ya-
marima. Kɔnɔ won mu se birin toma a
xa mangɛya bun ma sinden.
9 Won munse toma? Ala naxa Isa ragoro
malekɛe bun ma waxati dondoronti kui,
kɔnɔ Isa xa faxɛ naxa findi xunnakeli nun
binyɛ ra a bɛ. Na kui, Ala naxa hinnɛ won
na, a Isa faxa adamadi birin ɲɔxɔɛ ra.
10 Ala nan se birin daaxi, se birin na a
tan nan bɛ. A man wama adamadi gbegbe
xa so a xa nɔrɛ kui. Na kui, a nu lanma a
xa e Rakisima xa fe rakamali tɔɔrɛ ra.
11 Naxan adamadie rasɛniyɛnma, nun
naxee rasɛniyɛnxi, e birin fatanxi Baba
keren nan na. Na kui, a mu yaagi e xilide
a ngaxakerenyie.
12 A naxa a masen, «N i xili masenma
nɛ n ngaxakerenyie bɛ, n i matɔxɔma nɛ
ɲama tagi.»
13 A man naxa a masen, «N nan n ma
lanlanteya sama Ala nan ma.» A man
naxa a masen, «N na be, muxu nun die
Ala naxee fixi n ma.»
14 Na die to findi fate nun fasɛ ra, Isa
fan naxa a yɛtɛ misaali e ra, alako a xa
nɔ Ibulisa xun nakanade a yɛtɛ xa faxɛ
saabui ra. Faxɛ sɛnbɛ nu na Ibulisa nan
yi ra.
15 Isa naxa a yɛtɛ misaali a ngaxak-
erenyie ra alako a xa e ratanga faxɛ xa
gaaxui ma e xa duniɲɛigiri kui, naxan luxi
alɔ konyiya.
16 A na birin naba Iburahima bɔnsɔɛ
nan malife ra, a mu a raba malekɛe xa
bɛ.
17 Na nan a toxi a naxa a yɛtɛ maniya
a ngaxakerenyie ra, alako a xa nɔ
sɛrɛxɛdubɛ kuntigi wali rabade kinikini
nun tinxinyi ra Ala bɛ, a fa findi ɲama xa
yunubie xafarima ra.
18 Isa fata mixie malide e xa maratan-
tanyi kui, barima a fan maratantanyi nun
tɔɔrɛ kolon nɛ.

3

Isa nun Annabi Munsa

1 Na kui, n ngaxakerenyi sɛniyɛnxie, wo
tan naxee xilixi ariyanna ma, wo xaxili xa
ti Isa ra, Ala xa xɛɛra nun a xa sɛrɛxɛdubɛ
kuntigi, won danxaniyaxi naxan ma.

2 A tinxin nɛ Ala bɛ, naxan nu bara a ti
na wali ra, alɔ Annabi Munsa fan a rabaxi
ki naxɛ Ala xa banxi kui.
3 Isa xa binyɛ dangi Munsa gbe ra, alɔ
banxiti xa binyɛ dangixi a xa banxi ra ki
naxɛ.
4 Banxi birin tixi mixi nde nan saabui
ra, kɔnɔ Ala nan duniɲa birin daaxi.
5 Annabi Munsa findixi konyi dugutɛgɛ
nan na Ala xa banxi kui, alako a xa
seedeɲɔxɔya ba masenyi xa fe ra naxan
fama tide.
6 Kɔnɔ Ala xa Mixi Sugandixi findixi
Ala xa Di dugutɛgɛ nan na, naxan Ala xa
banxi yamarima. Won tan fan findixi na
banxi nan na, xa won lama Isa ra, xa won
won xaxili tima a ra, na nan findixi won
ma matɔxɔɛ ra.
7 Na na a ra, wo xa wo ɲɛngi sa Ala
Xaxili Sɛniyɛnxi xa masenyi xɔn ma. A
sɛbɛxi,
«Xa wo bara a xui ramɛ to,
8 wo naxa wo kobe raso a ra,
alɔ wo a rabaxi ki naxɛ gbengberenyi ma.
Na tɛmui a nu wo matofe nɛ,
kɔnɔ wo naxa a matandi.
9 Mɛnni wo benbae bara kata e xa n mato.
E naxa n ma wali to ɲɛ tongo naani bun
ma.
10 Na kui, n naxa xɔnɔ na waxati mixie
ma.
N naxa a fala, ‹E bɔɲɛ makuya n na tɛmui
birin,
e mu n ma sɛriyɛ kolon.›
11 Na na a ra n naxa n kali xɔnɛ kui,
‹E mu soma n ma malabui kui feo!›»

12 N ngaxakerenyie, wo xa mɛɛni wo
yɛtɛ ma a fanyi ra alako wo bɔɲɛ naxa
lu ɲaaxuɲa nun danxaniyatareɲa kui, wo
fa gbilen Ala fɔxɔ ra, Ala naxan na na.
13 Lɔxɔ yo lɔxɔ wo xa wo bore rali-
maniya. Wo xa gbilen na ma lɔxɔɛ birin
alako yunubi naxa fa wo nɔ, wo bɔɲɛ fa
balan Ala mabiri.
14 Xa won sa won xaxili tima Ala xa
Mixi Sugandixi ra alɔ won a fɔlɔxi ki naxɛ,
lanyi bara lu won nun Isa tagi.
15 A sɛbɛxi Kitaabui kui,
«Xa wo bara a xui ramɛ to,
wo naxa wo kobe raso a ra,
alɔ wo a rabaxi ki naxɛ wo to a matandi.»

16 Nde Ala matandi, e to gɛ a xui
ramɛde? Mixie xa mu a ra naxee mini
Misira bɔxi ra Annabi Munsa saabui ra?
17 Ala xɔnɔ nɛ ndee ma ɲɛ tongo naani
bun ma? Mixie xa mu a ra naxee yunubi
rabaxi, e fa sɔntɔ gbengberenyi ma?
18 Ala a kali nde bɛ a e mu soma a xa
malabui yire? Mixie xa mu a ra naxee a
matandixi?
19 Na kui, won bara a fahaamu a e xa
danxaniyatareɲa nan a niya e mu so.

4

Malabui danxaniyatɔɛe bɛ

1 Ala xa laayidi, a naxan tongo won bɛ
sofe a xa malabude, na mu kanaxi. Wo xa
fe birin naba alako sofe na malabude kui
a naxa kana wo bɛ.
2 Won bara na xibaaru fanyi mɛ alɔ
booree a mɛxi ki naxɛ, kɔnɔ a mu sese
fanxi e ma e xa danxaniyatareɲa xa fe ra.
3 Kɔnɔ won tan naxee bara la a ra, won
fama nɛ sode na malabude kui. A sɛbɛxi
na xa fe ra,
«N to xɔnɔ e ma, n naxa n kali,
e mu soma n ma malabude.»
Kɔnɔ Ala xa wali bara ɲɔn kabi duniɲa
fɔlɛ,
4 barima a sɛbɛxi Kitaabui kui na lɔxɔɛ
solofere nde xa fe ra,
«Lɔxɔɛ solofere nde Ala xa wali naxa
kamali. A naxa a malabu.»
5 A man sɛbɛxi Kitaabui kui, «E mu soma
n ma malabude.»
6 Ala nu bara a ɲanige mixi ndee xa so
a xa malabude kui, kɔnɔ na mixi singe
naxee na xibaaru mɛxi, e mu so e xa
danxaniyatareɲa xa fe ra.
7 Na nan a toxi Ala bara lɔxɔɛ gbɛtɛ
sugandi naxan findixi to ra. Na fe singe
to bara dangi a xɔnnakuye ra, Ala man
naxa a masen Dawuda saabui ra,
«Xa wo bara a xui ramɛ to,
wo naxa wo kobe raso a ra.»
8 Xa a sa li Yosuwe nu bara malabui fi e
ma nu, Ala man mu nu lɔxɔɛ gbɛtɛ xa fe
falama nu.
9 Han ya malabui luxi Ala xa ɲama bɛ e
mu naxan sɔtɔxi sinden.
10 Naxan soma Ala xa malabui kui, a a
malabuma nɛ a xa wali birin ma, alɔ Ala
malabuxi a xa wali kui ki naxɛ.
11 Won xa fe birin naba sofe ra na
malabui kui, alako mixi yo naxa bira

tantanyi kui alɔ Isirayilakae a rabaxi ki naxɛ.
12 Ala xa masenyi sɛnbɛ gbo, a walima
mixi bɔɲɛ ma. A xaaɲɛn dangife san-
tidɛgɛma dɛ firinyi ra. A soma won bɔɲɛ
nun won sondonyi nan kui, a so won
sɔɔra nun won nadɔxɔdee xɔn. A won
sondonyi waxɔnfe nun maɲɔxunyi birin
makiiti.
13 Nimase yo mu nɔma a nɔxunde Ala
ma. Ala fe birin toma nɛ, fe birin dɛntɛgɛ
fama sade a tan nan bɛ.
14 Isa, won ma sɛrɛxɛdubɛ kuntigi
xungbe, Ala xa Mixi Sugandixi, a to
so ariyanna kui, won fan xa bira won
ma danxaniya fɔxɔ ra won bara naxan
makɛnɛn.
15 Won ma sɛrɛxɛdubɛ kuntigi won
ma sɛnbɛtareya kolon, a kinikinixi won
ma na nan ma. Sentanɛ naxa kata a
ratantande mɔɔli birin na alɔ won tan,
kɔnɔ a mu a nɔ.
16 Na na a ra, won xa won maso a xa
hinnɛ kibanyi ra lanlanteya ra, alako won
xa kinikini nun hinnɛ sɔtɔ a tɛmui.

5

Isa won ma sɛrɛxɛdubɛ kuntigi

1 Sɛrɛxɛdubɛ kuntigi birin tongoxi
adamadie nan ya ma, a fa ti Ala xa wali
ra adamadie bɛ, alako a xa hadiya nun
sɛrɛxɛ mɔɔli birin ba yunubie xa fe ra.
2 A mixie xa fe kolon naxee na dimi
kui, e lɔɛxi, barima a fan na e ya ma, a
tantanma.
3 A xa sɛnbɛtareya a niyama nɛ a xa
sɛrɛxɛ ba a yɛtɛ xa yunubie bɛ, a nun
ɲama xa yunubie xa fe ra.
4 Mixi mu nɔma yi binyɛ sɔtɔde a yɛtɛ
ra, fo Ala a xili alɔ a Haruna xili ki naxɛ.
5 Ala xa Mixi Sugandixi fan mu
sɛrɛxɛdubɛ kuntigi binyɛ sɔtɔ a yɛtɛ xa
ra. Ala nan a fixi a ma, a falafe ra,
«To i bara findi n ma di ra.
N tan fan bara findi i Baba ra.»
6 A man sɛbɛxi Kitaabui kui,
«I bara findi sɛrɛxɛdubɛ ra abadan,
Melekisedeki mɔɔli.»
7 Isa bara a xui ite Ala maxandi ra a
xa duniɲɛigiri kui, a bara a makula, a na
wafe. A na raba nɛ barima a a kolon a Ala
nan nu nɔma a ratangade faxɛ ma. Ala
bara a xa duba suxu, barima a nu bara
tin lufe a xa yaamari bun ma.
8 Isa findixi Ala xa Di nan na, kɔnɔ na
kui a naxa a matinkan fo a xa Ala rabatu
hali na findixi tɔɔrɛ nan na a bɛ.
9 Isa xa fe to kamali, a naxa findi saabui
ra a mantonyie birin xa abadan kisi sɔtɔ.
10 Ala naxa a ti sɛrɛxɛdubɛ kuntigi ra
Melekisedeki daaxi.
11 Fe gbegbe na na kui muxu wama
naxan masenfe wo bɛ, kɔnɔ na tagi rabafe
xɔrɔxɔ, barima wo mu soma fee kui
mafurenyi ra.
12 A nu lanma wo xa findi karamɔxɔ
ra yi waxati, kɔnɔ han yakɔsi wo hayi
na karamɔxɔ nde ma naxan wo xaranma
Ala xa masenyi singee ra. Wo mu fata
fe tilinxi fahaamude sinden, alɔ diyɔrɛ
naxan mu fata sube donde, fo a xa xiɲɛ
min sinden.
13 Mixi naxan hayi na Ala xa na masenyi
singee ma, a mu gɛxi tinxinyi kolonde, a
mu mɔxi a xa danxaniya kui. A luxi alɔ
diyɔrɛ naxan xiɲɛ gbansan minma.
14 Kɔnɔ mixi naxan mɔxi a xa danx-
aniya kui, naxan bara gɛ tinxinyi nun
tinxintareya tagi raba kolonde, a nɔma nɛ
xaranyi tilinxi fan kolonde. A tan luxi alɔ
xɛmɔxi naxan baloma sube fanyi ra.

6

Ala xa sɛriyɛ tilinxi

1 Na nan a toxi won lanma won xa siga
yare ma Ala xa Mixi Sugandixi xa xaranyi
kui. Won xa dangi na masenyi singee ra,
won xa so fe tilinxie kui. Na masenyi
singee nan ya: wali ɲaaxi bɛɲinfe naxan
mixi xaninma yahannama,
2 danxaniyafe Ala ma, xunxafe ye
xɔɔra, bɛlɛxɛ safe mixie ma, kelife faxɛ
ma, nun Ala xa kiiti dɔnxɔɛ.
3 Xa Ala tin, won xa siga yare ma won
ma xaranyi kui.
4 Mixi naxan bara gɛ Ala xa naiyalanyi
tode, naxan bara Ala xa ki nɛmunnɛmun,
Ala Xaxili Sɛniyɛnxi bara lu naxan bɛ,
5 naxan bara a kolon a Ala xa masenyi
fan, naxan bara Ala sɛnbɛ kolon naxan
fama rawalide waxati naxan sa fama,
6 xa a sa li na mixi mɔɔli bara danx-
aniya bɛɲin, a mu nɔma tuubide sɔnɔn. A
luxi alɔ a man bara Ala xa Di mabanban

wuri magalanbuxi ma, a fa a rayaagi ɲama ya xɔri.
7 Bɔxi naxan bara tunɛ ye sɔtɔ a fanyi ra, a fa sansi ramini a kanyi bɛ, Ala baraka ragoroma nɛ a ma.
8 Kɔnɔ bɔxi naxan tunbe nun ɲooge tun naminima, na bɔxi mu fan. A gbe mu luxi a xa danka, a raɲɔnyi a fa gan.
9 Muxu xanuntenyie, hali muxu xa wɔyɛnyi xɔrɔxɔ, muxu bara la a ra wo na kira fanyi nan xɔn, naxan findi kisi kira ra.
10 Ala tinxin, a mu nɛɛmuma wo xa wali ma. A wo xa xanunteya kolon, wo naxan masenxi wo xa wali kui a xili ra, a nun wo naxan masenxi sɛniyɛntɔɛe bɛ. Han ya wo na na wali nan kui.
11 Muxu wama nɛ wo xa wo tunnabɛxi na birin kui han a raɲɔnyi, alako wo xa fe sɔtɔ wo wo xaxili tixi naxan na.
12 Wo naxa wo tunnaxɔnɔ. Wo xa bira danxaniyatɔɛe xa misaali fɔxɔ ra, naxee kɛ sɔtɔma Ala naxan laayidixi e bɛ. E na sɔtɔma e xa danxaniya nun e xa tunnabɛxi nan saabui ra.
13 Ala to laayidi tongo Iburahima bɛ, a mu nɔ a kalide fe nde ra naxan gbo a bɛ. Na na a ra, a naxa a kali a yɛtɛ ra,
14 a falafe ra,
«N baraka sama nɛ i xa fe. I bɔnsɔɛ wuyama nɛ.»
15 Iburahima to gɛ mamɛ tide, Ala naxa a xa laayidi rakamali a bɛ.
16 Adama a kalima fe nde ra naxan gbo a bɛ. Na marakali sɛnbɛ fima nɛ a xa wɔyɛnyi ma, alako mixi naxa nɔ na matandide.
17 Na nan a toxi, Ala fan naxa a rakali alako mixie, na laayidi tongoxi naxee bɛ, e xa a kolon Ala xa natɛ mu masarama.
18 Ala naxa na laayidi tongo, a man naxa a rakali, alako won xa nɔ limaniya xungbe sɔtɔde. Wule yo mu na na fe firinyi kui. Won bara fe birin nabolo a xa fe ra, won fa won xaxili ti a ra.
19 Mixi xaxili tife Ala ra, a luma nɛ alɔ hanga naxan banbanxi ye bun ma. Won fan won xaxili tima Ala ra na ki nɛ naxan na a xa hɔrɔmɔlingira kui dugi gbakuxi xanbi ra,
20 Isa soxi dɛnnaxɛ won ya ra, a xa findi won ma sɛrɛxɛdubɛ kuntigi ra abadan, alɔ Melekisedeki.

7

Sɛrɛxɛdubɛ Melekisedeki

1 Melekisedeki nan nu na Salamu mangɛ ra, a man nu findixi Ala Xili Xungbe Kanyi xa sɛrɛxɛdubɛ nan na. Iburahima to gɛ mangɛ ndee xun nakanade, Melekisedeki naxa sa naralan a ra, a duba a bɛ.
2 Iburahima naxa farilɛ fi a ma. Melekisedeki xili fasarixi yi ki «mangɛ tinxinxi.» A man nu findixi Salamu mangɛ nan na, naxan xili fasarima yi ki «bɔɲɛsa mangɛ.»
3 A baba mu kolon, a nga mu kolon, a xa taruxui mu kolon. A xa simaya fɔlɔxi tɛmui naxɛ, a nun a ɲɔn tɛmui, na fan mu kolon. Na kui, a luxi nɛ alɔ Ala xa Di, naxan findixi sɛrɛxɛdubɛ ra abadan.
4 Wo a mato Melekisedeki tide nu gboxi ki naxɛ. Hali won baba Iburahima, a naxan sɔtɔ a wasaso se ra, a naxa na farilɛ fi a ma.
5 Ala xa sɛriyɛ a falama ɲama xa farilɛ so Lewi bɔnsɔɛ yi ra, naxan findixi sɛrɛxɛdubɛe ra. Na ɲama fan kelixi Iburahima bɔnsɔɛ nɛ, e findi Lewi ngaxakerenyie nan na.
6 Kɔnɔ Melekisedeki tan, hali a to mu nu na Lewi bɔnsɔɛ xa taruxui kui, Iburahima naxa farilɛ so a yi ra. Melekisedeki naxa duba Iburahima laayidi kanyi bɛ.
7 Birin a kolon mixi naxan dubama a boore bɛ, a tide gbo na kanyi bɛ.
8 Lewi xa mixi naxee farilɛ rasuxuma, e faxama nɛ, kɔnɔ Melekisedeki tan mu faxaxi.
9 Na kui, a luxi nɛ alɔ Lewi, naxan luma farilɛ rasuxu ra, a nu bara farilɛ fi Melekisedeki ma Iburahima saabui ra,
10 barima Lewi bɔnsɔɛ nu na a benba Iburahima fate i, a naralan Melekisedeki ra tɛmui naxɛ.
11 Xa a sa li fe birin nu nɔma kamalide Lewi bɔnsɔɛ xa sɛrɛxɛdubɛɲa saabui ra nu, ɲama Ala xa sɛriyɛ sɔtɔxi naxan na, e hayi mu nu na Melekisedeki xa sɛrɛxɛdubɛɲa ma nu, naxan mu fatanxi Haruna bɔnsɔɛ ra.
12 Sɛrɛxɛdubɛɲa na masara, yaamari fan xa masara.
13 Yi masenyi birin falaxi mixi naxan ma fe ra, a kelixi bɔnsɔɛ nɛ sɛrɛxɛdubɛ mu na bɔnsɔɛ naxɛ.

14 Birin a kolon a won Marigi kelixi
Yuda bɔnsɔɛ nɛ. Annabi Munsa mu
yaamari yo fi na bɔnsɔɛ mixie ma e xa
sɛrɛxɛdubɛ wali raba.
15 Muxu naxan masenxi, a fiixɛ, barima
sɛrɛxɛdubɛ gbɛtɛ bara mini, naxan
maniya Melekisedeki ra,
16 naxan mu findixi sɛrɛxɛdubɛ ra
a bɔnsɔɛ xa fe ra. Na kanyi findixi
sɛrɛxɛdubɛ ra, barima faxɛ mu nɔ a ra.
17 Yi seedeŋɔxɔya bara raba a xa fe ra,
«I findixi sɛrɛxɛdubɛ nan na abadan,
Melekisedeki daaxi.»
18 Yaamari singe bara ba na a xa
sɛnbɛtareya xa fe ra, a mu nu nɔma a xa
wali rabade.
19 Na yaamari mu nɔ fefe rakamalide,
kɔnɔ fe nɛɛnɛ bara mini won xaxili tima
naxan na, naxan nɔma won malide won
makɔrɛde Ala ra.
20 Na fe nɛɛnɛ mu tixi marakali xanbi.
21 Sɛrɛxɛdubɛ singee bara wali suxu
marakali xanbi, kɔnɔ Isa nan findixi
sɛrɛxɛdubɛ ra yi marakali ra Ala naxan
masenxi,
«Marigi bara a kali, a mu a xa natɛ
masarama:
I tan nan findixi sɛrɛxɛdubɛ ra abadan.»
22 Na kui, Ala bara saatɛ tongo won bɛ Isa
saabui ra, naxan fan boore bɛ.
23 Na xanbi, sɛrɛxɛdubɛ singee nu
wuya, barima e to faxa, mixi gbɛtɛe nu
tima e ɲɔxɔɛ ra.
24 Kɔnɔ Isa tan mu faxama, a buma nɛ
abadan. A xa sɛrɛxɛdubɛɲa mu radan-
gima mixi gbɛtɛe ma.
25 Na nan a toxi a nɔma mixi rakiside
naxan a makɔrɛma Ala ra a tan saabui ra.
A ɲiŋɛ to a ra, a nɔma findide e xa saabui
fanyi ra Ala yire abadan.
26 Won hayi na na sɛrɛxɛdubɛ kuntigi
mɔɔli nan ma naxan sɛniyɛn, yunubi mu
na naxan ma, naxan mu fe ɲaaxi yo
kolon, naxan mu luma yunubitɔɛe ya ma,
naxan xa fe itexi dangife koore ra.
27 Isa mu luma alɔ boore sɛrɛxɛdubɛ
kuntigie, naxee lanma e xa sɛrɛxɛ ba lɔxɔ
yo lɔxɔ e xa yunubie xa fe ra, a nun ɲama
xa yunubie xa fe ra. A tan bara a yɛtɛ ba
sɛrɛxɛ ra kerenyi ra.
28 Yaamari singe nu mixi sɛnbɛtaree
nan tima sɛrɛxɛdubɛ kuntigie ra, kɔnɔ na
marakali nɛɛnɛ naxan faxi na yaamari
singe dangi xanbi, a bara Ala xa Di ti
sɛrɛxɛdubɛ kuntigi ra, naxan bara gɛ
kamalide abadan.

8

Ala xa saatɛ nɛɛnɛ

1 Masenyi xunyi nan ya: Won ma
sɛrɛxɛdubɛ kuntigi magoroxi Ala Xili
Xungbe Kanyi xa kibanyi yirefanyi ma
ariyanna kui.
2 A walima Ala xa hɔrɔmɔlingira yati
yati nan kui, Marigi naxan tixi, adamadie
bɛlɛxɛ fɔxi mu naxan na.
3 Sɛrɛxɛdubɛ kuntigi birin lanma a xa
sɛrɛxɛ mɔɔli birin ba Ala bɛ. Na kui a nu
lanma se nde xa lu yi sɛrɛxɛdubɛ fan yi
ra a naxan bama sɛrɛxɛ ra.
4 Xa won ma sɛrɛxɛdubɛ kuntigi nu na
duniɲa nu, a mu nu findima sɛrɛxɛdubɛ
ra nu, barima Ala xa yaamari ɲan bara
mixi gbɛtɛe ti na sɛrɛxɛ wali ra.
5 Na mixie Ala batuma hɔrɔmɔlingira
nan kui, naxan misaalixi hɔrɔmɔlingira
ra naxan na ariyanna. Na nan a
toxi Ala naxa Annabi Munsa yamari
hɔrɔmɔlingira tife ra, a falafe ra,
«A mato a fanyi ra,
i xa hɔrɔmɔlingira ti
alɔ a masenxi i bɛ geya fari ki naxɛ.»
6 Kɔnɔ yakɔsi Ala xa Mixi Sugandixi
bara wali sɔtɔ naxan tide gbo boore
sɛrɛxɛdubɛe xa wali bɛ tife ra Ala nun
adamadie tagi. A tide gbo barima a faxi
saatɛ naxan na, na fan saatɛ fori bɛ. A xa
saatɛ mabanbanxi laayidie nan na, naxee
fan dangi laayidi forie ra.
7 Xa na saatɛ singe nu nɔma a xa wali
rabade nu, Ala mu fama a firin nde ra nu.
8 Ala naxa yi marakɔrɔsi raba ɲama ra,
«Marigi xa masenyi nan ya:
Waxati na fafe,
n saatɛ nɛɛnɛ tongoma Isirayila nun Yu-
daya ɲama bɛ tɛmui naxɛ.
9 Na mu luma alɔ na saatɛ singe
n naxan tongo e benbae bɛ,
n e ramini Misira bɔxi ra tɛmui naxɛ.
E to n ma saatɛ bɛɲin,
n fan naxa e bɛɲin.
Marigi xa masenyi nan na ki.
10 Saatɛ nan ya n naxan tongoma Isirayila
ɲama bɛ,

na waxati dangi xanbi.
Marigi xa masenyi nan ya:
N nan n ma sɛriyɛ rasoma nɛ e xaxili kui,
n a sɛbɛ e sondonyi ma.
N findima e Marigi Ala nan na,
e fan findi n ma ɲama ra.
11 Mixi yo mu a boore matinkanma,
mixi yo mu a falama a ngaxakerenyi bɛ,
‹I xa Ala kolon,›
barima na waxati e birin n kolonma nɛ,
kelife mixi xuri ma han mixi xungbe.
12 N diɲɛma nɛ e xa tinxintareya ma,
n e xa yunubie xafarima nɛ.»

13 A to yi saatɛ xili fala saatɛ nɛɛnɛ, a bara boore findi saatɛ fori ra. Saatɛ fori tan lanma a xa ba na, a tide mu na sɔnɔn.

9

Ala xa Mixi Sugandixi xa sɛrɛxɛ

1 Saatɛ singe bun ma, yaamari ndee nu na batui xa fe ra, nun Ala xa hɔrɔmɔlingira xa fe ra, naxan nu na duniɲa.
2 Na hɔrɔmɔlingira to ti, yire nde nu na naxan nu xili yire sɛniyɛnxi. Lanpui nu na a kui, a nun teebili sɛrɛxɛ taami nu saxi naxan ma.
3 Yire sɛniyɛnxi firin nde nu na dugi gbakuxi xanbi ra, naxan nu sɛniyɛn dangife boore ra.
4 Surayi ganse xɛɛma daaxi nun saatɛ kankira nu na na yire kui. Xɛɛma nu saxi saatɛ kankira birin ma. Tɔnbili xɛɛma daaxi mana nu ragataxi naxan kui, Haruna xa xuli naxan fuga, a nun walaxɛe, saatɛ sɛbɛxi naxee ma, e birin nu na na saatɛ kankira kui.
5 Ala xa malekɛ nɔrɔxi masolixi firinyi nu tixi saatɛ kankira fari, e yunubi xafari yire makoto. A mu lanma won xa so na wɔyɛnyi birin kui yakɔsi.
6 Na yire to gɛ yailande na ki, sɛrɛxɛdubɛe nu luma so ra na yire sɛniyɛnxi singe nan kui, e e xa wali raba naa.
7 Kɔnɔ sɛrɛxɛdubɛ kuntigi nan gbansan nu nɔma sode na yire sɛniyɛnxi firin nde kui. Ɲɛ yo ɲɛ a nu soma naa sanmaya keren, a wuli xanin a xa yunubie nun ɲama xa yunubie xa fe ra e naxan naba a kolontareya ma.
8 Na kui, Ala Xaxili Sɛniyɛnxi nu wama a masenfe nɛ a yire naxan nu sɛniyɛn dangife yire birin na, a mɛnni mu nu rabixi mixie bɛ na hɔrɔmɔlingira singe xa waxati.
9 Na birin findixi misaali nan na yi waxati mixie bɛ. A a masenma a na sɛrɛxɛ birin mu nɔma batulae xaxili rasɛniyɛnde.
10 Na yaamari singee, donse, minse, nun sali ye xa fe ra, e nu fixi mixie ma e xa yunubie nan xa fe ra, han waxati nɛɛnɛ fama tɛmui naxɛ.
11 Ala xa Mixi Sugandixi to findi won ma sɛrɛxɛdubɛ kuntigi ra, a bara fa hɛɛri ra, a naxan sɔtɔ won bɛ. A bara so Ala xa hɔrɔmɔlingira fanyi kui, adamadi mu naxan yailanxi yi bɛndɛ fuɲi fari.
12 Kɔnɔ a mu so si kontonyi nun ninge wuli xa ra, a so na yire sɛniyɛnxi fisamante kui a yɛtɛ wuli nan na. A so nɛ kerenyi ra, barima na nu findixi xunsare nan na adamadi bɛ naxan mu ɲɔnma abadan.
13 Xa si kontonyi nun tura wuli, a nun tɛ xube naxan fatanxi ninge sɛrɛxɛ ra a sa mixi sɛniyɛntaree ma, xa na fe mɔɔli nɔma mixi rasɛniyɛnde nu,
14 Ala xa Mixi Sugandixi wuli mu dangima xɛ na ra? A naxa a yɛtɛ ba sɛrɛxɛ kamalixi ra Ala bɛ, Ala Xaxili Sɛniyɛnxi xa yaamari bun ma, alako a xa won xaxili rasɛniyɛn wali ɲaaxie ma, naxee won faxama. A na raba nɛ won bɛ alako won xa Ala Ɲiɲɛ batu.
15 Na kui, a bara findi saabui ra yi saatɛ nɛɛnɛ xa fe ra, mixi xilixie xa kɛ sɔtɔ naxan buma abadan, alɔ a laayidixi e bɛ ki naxɛ. A faxa na nan ma, a findi xunsare ra yunubie xa fe ra naxee rabaxi na saatɛ fori xa waxati bun ma.
16 Saatɛ naxan findi kɛ fe ra, na mu kamalima sinden, fo saatɛ tongoma faxa.
17 Kɛ mu nɔma sɔtɔde beenun saatɛtongoe xa faxa. A mu sɔtɔma saatɛtongoe baloxi tɛmui naxɛ.
18 Na nan a toxi na saatɛ singe mu tongoma wuli xanbi.
19 Annabi Munsa to Ala xa sɛriyɛ masen ɲama bɛ, a naxa ningee nun si kontonyie

wuli tongo, a nun ye, a fa na kasan
Kitaabui nun ɲama ma se nde ra naxan
yailanxi hisopi burɛxɛ nun yɛxɛɛ xabe
gbeeli ra, a fa a fala, a naxɛ,
20 «Wuli nan ya naxan saatɛ xirima wo
nun Ala tagi.»
21 Annabi Munsa man naxa wuli kasan
hɔrɔmɔlingira ma, a nun hɔrɔmɔlingira
yirabase birin ma.
22 A sɛriyɛ ki ma, fayida se birin
nasɛniyɛnma wuli nan na. Yunubi mu
xafarima wuli ifili xanbi.
23 A nu lanma se naxee misaalixi fee
ra ariyanna kui, e xa rasɛniyɛn sɛrɛxɛe
ra. Ariyanna xa marasɛniyɛnyi rabama
sɛrɛxɛe nan na naxee fan booree bɛ.
24 Ala xa Mixi Sugandixi mu soxi
hɔrɔmɔlingira xa kui adamadie naxan
yailanxi, naxan misaalixi hɔrɔmɔlingira
ra naxan na ariyanna. A so ariyanna yati
nan kui, alako a xa won ma dɛntɛgɛ sa
Ala bɛ.
25 A mu soxi naa sanya wuyaxi, alɔ
sɛrɛxɛdubɛ kuntigi naxan soma Ala xa
hɔrɔmɔlingira kui ɲɛ yo ɲɛ wuli nde ra,
naxan mu findixi a gbe ra.
26 Xa a nu na ki nɛ nu, Ala xa Mixi
Sugandixi nu lanma nɛ a xa tɔɔrɔ san-
maya wuyaxi kabi duniɲa fɔlɛ ra. Kɔnɔ
na mu a ra. Yakɔsi yi waxati dɔnxɔɛ,
a naxa mini sanmaya keren, alako a xa
yunubi xa fe kana a yɛtɛ sɛrɛxɛ saabui ra.
27 Adamadie faxama nɛ sanya keren, e
fa makiiti.
28 Ala xa Mixi Sugandixi fan bara faxa
sanmaya keren, alako a xa yunubi ba mixi
gbegbe ma. A man fama nɛ a firin nde,
kɔnɔ na waxati a mu fama yunubie xa fe
xa ra, a fama mixie nan bɛ naxee xaxili
tixi kisi ra.

10

Isa xa sɛrɛxɛ

1 Annabi Munsa xa sɛriyɛ misaalixi fe
fanyi nan na naxan fama fade. A findixi
misaali gbansan nan na. Na nan a toxi
a Annabi Munsa xa sɛriyɛ mu nɔma
Ala batulae rasɛniyɛnde kerenyi ra, na
sɛrɛxɛe saabui ra naxee bama ɲɛ yo ɲɛ.
2 Xa a sa li a nu nɔma e rasɛniyɛnde nu,
mixie mu nu luma sɛrɛxɛe ba ra tɛmui
birin, barima sɛrɛxɛ keren gbansan nu
nɔma e xa yunubi birin xafaride kerenyi
ra, na yunubi xa fe maɲɔxunyi yati mu
luma e xunyi.
3 Kɔnɔ ɲɛ yo ɲɛ na sɛrɛxɛe findima
maratuse nan na mixie bɛ a yunubie na e
ma.
4 Tura nun si kontonyi wuli mu nɔma
yunubie bade.
5 Na nan a toxi, Ala xa Mixi Sugandixi
to so duniɲa, a naxa a masen Ala bɛ,
«I mu wama sɛrɛxɛ xɔn.
I mu wama hadiya xɔn.
I bara fate yailan n bɛ.
6 I mu wama sɛrɛxɛ gan daaxi xɔn ma,
i mu wama sɛrɛxɛ yunubi xafari daaxi fan
xɔn ma.
7 N naxa a masen, ‹N bara fa.
A sɛbɛxi n ma fe ra Kitaabui kui,
Ala, n na fafe i sago rabade.›»
8 Singe a naxa a masen,
«I mu wama sɛrɛxɛ yo xɔn ma.
E mu rafan i ma.
I mu wama hadiya yo xɔn ma.
I mu wama sɛrɛxɛ gan daaxi xɔn ma,
i mu wama sɛrɛxɛ yunubi xafari daaxi fan
xɔn ma.»
A nu bara na fala hali na yaamari to nu
toma a xa sɛriyɛ kui.
9 Na dangi xanbi, a bara a masen,
«Ala, n na be. N bara fa i sago rabade.»
Na kui, a naxa fe singe ba na, alako fe firin
nde xa ti.
10 Na ɲanige nan a niyaxi won
nasɛniyɛnxi Ala xa Mixi Sugandixi Isa
fate saabui ra, naxan baxi sɛrɛxɛ ra
kerenyi ra.
11 Sɛrɛxɛdubɛ birin e xa wali rabama
lɔxɔ yo lɔxɔ. E luma sɛrɛxɛe ba ra naxee
mu nɔma yunubie xafaride.
12 Kɔnɔ Isa tan, a to gɛ sɛrɛxɛ keren
bade yunubie xa fe ra, a naxa a
magoro Ala yirefanyi ma, a luma dɛnnaxɛ
abadan.
13 A na a mamɛfe a xa ti a yaxuie ma,
14 barima a bara mixie rakamali
kerenyi ra, a naxee rasɛniyɛnxi a xa
sɛrɛxɛ kerenyi saabui ra.
15 Ala Xaxili Sɛniyɛnxi na tagi rabama
won bɛ yi masenyi ra. A singe, a naxa a
masen,
16 «Saatɛ nan ya n naxan tongoma Isiray-
ila bɔnsɔɛ bɛ:
Na waxati na dangi,

n nan n ma sɛriyɛ luma nɛ e bɔɲɛ ma,
n na sɛbɛma nɛ e sondonyi ma.»
17 A man naxa a masen,
«N mu ratuma e xa yunubie
nun e xa wali kobie ma sɔnɔn.»
18 Yunubi na gɛ xafaride tɛmui naxɛ,
sɛrɛxɛ mu bama na yunubi xa fe ra sɔnɔn.
19 N ngaxakerenyie, na kui won bara
limaniya sɔtɔ sofe ra na yire sɛniyɛnxi
fisamante kui Isa wuli saabui ra.
20 Isa bara na kisi kira nɛɛnɛ rabi won
bɛ, alako won xa dangi na dugi ra naxan
gbakuxi hɔrɔmɔlingira kui a fate saabui
ra.
21 Won ma sɛrɛxɛdubɛ kuntigi to tixi
Ala xa banxi xunyi ra,
22 won xa won makɔrɛ Ala ra bɔɲɛ
fiixɛ nun danxaniya ra. Na danxaniya
won nalimaniyama nɛ, barima won bɔɲɛ
rasɛniyɛnxi won ma yunubie ma, won
fate fan maxaxi ye tinse ra.
23 Won xa won xaxili ti Ala ra tunnabɛxi
kui, barima naxan laayidi tongoxi won bɛ,
a mu nɔma na kanade.
24 Won xa mɛɛni won bore ma, alako
won xa won bore ralimaniya won xa lu
xanunteya nun wali fanyi kui.
25 Won naxa won ma malanyie rabolo
de, alɔ ndee na a rabafe ki naxɛ. A lanma
won xa won bore ralimaniya. Won to
a kolon Ala xa lɔxɔɛ na fafe, won naxa
tagan na ma.
26 Xa a sa li, won Ala xa nɔndi kolon,
kɔnɔ won man nu fa lu yunubi raba ra
won ɲanige ra, sɛrɛxɛ gbɛtɛ mu na sɔnɔn
naxan nɔma won ma yunubie xafaride,
27 fo gaaxui xungbe Ala xa kiiti ya ra,
naxan findima tɛ mankanɛ ra a matandi-
lae bɛ.
28 Xa mixi nde Annabi Munsa xa sɛriyɛ
matandi, e a faxama nɛ kinikinitareɲa
kui, seede firin xa na mu a ra saxan xa
seedeɲɔxɔya saabui ra.
29 Kɔnɔ ɲaxankatɛ dangima na tan na
mixie bɛ, naxee Ala xa Di maboronma e
sanyi ra, e a xa saatɛ wuli rasɔtɔ naxan e
rasɛniyɛnxi, e Ala Xaxili rasɔtɔma naxan
hinnɛxi e ra.
30 Won yi masenyi kanyi kolon,
«N tan nan mixi gbeɲɔxɔma,
n tan nan e sare fima e ma.»
A man sɛbɛxi, «Marigi fama nɛ a xa ɲama
makiitide.»
31 Ala Ɲiɲɛ xa ɲaxankatɛ magaaxu.
32 Wo xa ratu na lɔxɔɛ singee ma. Wo to
naiyalanyi to, wo naxa wo tunnabɛxi gere
xɔrɔxɔɛ kui naxan findixi tɔɔrɛ ra wo bɛ.
33 E naxa wo konbi, e naxa wo
ɲaxankata ɲama ya xɔri. Wo fan naxa lu
mixie sɛɛti ma, naxee bara na tɔɔrɛ mɔɔli
sɔtɔ.
34 Wo naxa kinikini geelimanie ma, wo
naxa tin a ra sɛɛwɛ kui e xa wo harige ba
wo yi ra, barima wo a kolon harige nde
na wo bɛ naxan dangi na boore ra pon, a
bu abadan.
35 Wo naxa fe rabolo, wo xaxili tixi
naxan na, barima na sare gbo.
36 Wo hayi na tunnabɛxi ma, alako wo
xa Ala sago rakamali, wo fa fe sɔtɔ a
naxan laayidixi wo bɛ.
37 A sɛbɛxi,
«A gbe mu luxi sɔnɔn.
Naxan lanma a xa fa, a fama nɛ,
a mu dugundima.
38 N ma tinxintɔɛ kisima nɛ danxaniya
saabui ra.
Kɔnɔ xa a sa li a man naxa gbilen xanbi,
n mu ɲɛlɛxinma a xa fe ra.»
39 Won mu findixi fe rabɛɲinyie xa ra,
naxee xa fe xun nakanama. Won tan find-
ixi danxaniyatɔɛe nan na, naxee kisima.

11

Danxaniya

1 Danxaniya kanyi, a a xaxili tima fe nde
ra a laxi naxan na. Hali a mu na fe toma
a ya ra, a a kolon nɔndi nan a ra.
2 Won benbae xili fanyi sɔtɔ na nan ma.
3 Danxaniya saabui ra, won a kolon a
Ala nan duniɲa daaxi a xa masenyi ra. Se
naxan toma naa a fatanxi fe nan na naxan
mu toma.
4 Danxaniya saabui ra, Habila naxa
sɛrɛxɛ ba Ala bɛ naxan nu fan dangife
Kabila gbe ra. Ala naxa na sɛrɛxɛ suxu, a
Habila findi tinxintɔɛ ra a xa danxaniya
saabui ra. Hali Habila to faxaxi, a
naxan nabaxi danxaniya ra na findima nɛ
masenyi ra won bɛ.
5 Danxaniya saabui ra, Enoki naxa te
koore ma, a mu faxa. Mixi yo mu nɔ a
tode, barima Ala nu bara a rate koore ma.
Beenun a xa te, Ala nu bara a masen a
Enoki rafan a ma.

6 Mixi mu nɔma rafande Ala ma danx-
aniya xanbi. Mixi naxan a makɔrɛma Ala
ra, a lanma a xa la a ra a Ala na na, a
nun a xa la a ra a Ala mixie nan sare fima
naxee a fenma.
7 Danxaniya saabui ra, Nuha naxa
kunkui banban alako a xa denbaya xa
kisi. Ala nu bara banbaranyi xa fe fala a
bɛ beenun a xa duniɲa li. Nuha nu gaaxu
Ala ya ra. A xa danxaniya a masenma kiiti
bara kana duniɲa bɛ. Nuha naxa tinxinyi
sɔtɔ kɛ ra a xa danxaniya saabui ra.
8 Danxaniya saabui ra, Iburahima naxa
Ala xui ratinmɛ sigafe ra bɔxi ma a mu
dɛnnaxan kolon, alako a xa mɛnni sɔtɔ kɛ
ra.
9 Danxaniya saabui ra, Iburahima naxa
sabati na bɔxi ma, Ala nu bara naxan
laayidi a bɛ. A naxa lu mɛnni alɔ xɔɲɛ
a xa kiri banxie kui, alɔ Isiyaga nun
Yaxuba, naxee findixi na kɛtongoe ra.
10 A nu na a mamɛfe a xa taa sɛnbɛma
sɔtɔ, Ala taa naxan kɔɔrinxi, a a ti.
11 Danxaniya saabui ra, Sara dibaritare
fan naxa nɔ di baride ɲɛlɛxɛforiɲa kui,
barima a nu laxi a ra a Ala mu a xa laayidi
kanama.
12 Na nan a to, xɛmɛ keren saabui ra,
xɛmɔxi naxan mu nu nɔma di sɔtɔde
sɔnɔn, na naxa bɔnsɔɛ xungbe sɔtɔ,
«naxan xasabi maniyaxi tunbuie xasabi
ra naxee na koore ma, a nun mɛyɛnyi
xasabi ra naxan na baa dɛ ra. E kɔnti mu
nɔma kolonde.»
13 Yi mixie bara faxa e xa danxaniya
kui, e mu fee sɔtɔ naxee nu laayidixi e bɛ.
E nu laxi a ra a fanyi ra, a na laayidie mu
kanama. E nu a kolon a e findixi «xɔɲɛe
nan na duniɲa bɛndɛ fuɲi fari.»
14 Mixi naxee na fe mɔɔlie falama, e
a masenfe nɛ a e na taa gbɛtɛ fenfe e
sabatima dɛnnaxɛ.
15 Xa e kelide xɔli nu bara e suxu nu, e
nu nɔma gbilende naa.
16 Kɔnɔ e nu taa gbɛtɛ fenma naxan fan
e kelide bɛ, taa naxan na ariyanna. Na
kui, Ala mu yaagixi e ra, e xa a xili e
Marigi Ala, barima a nu bara taa yailan
e bɛ.
17 Danxaniya saabui ra, Iburahima mu
tondi Isiyaga bade sɛrɛxɛ ra, Ala nu a
matoma tɛmui naxɛ. A mu tondi a xa
di kerenyi bade sɛrɛxɛ ra, di naxan nu
laayidixi a bɛ,
18 Ala nu bara a fala naxan ma fe ra,
«Isiyaga nan findima i bɔnsɔɛ ra,
i xili luma naxan xun ma.»
19 Iburahima nu a kolon a Ala sɛnbɛ gbo,
hali Isiyaga faxa, a nu nɔma na rakelide
faxɛ ma. Fayida na nan naba misaali ra,
barima Ala a xa di ragbilen nɛ a ma.
20 Danxaniya saabui ra, Isiyaga naxa
duba Yaxuba nun Esayu bɛ e xa simaya
xa fe ra.
21 Danxaniya saabui ra, Yaxuba naxa
duba Yusufu xa die bɛ, a nu luxi don-
doronti a xa faxa. A naxa Ala batu, a yi
masuxuxi a xa xuli ra.
22 Danxaniya saabui ra, Yusufu naxa
masenyi ti a xa saya makɔrɛ, a lanma e xa
naxan naba a fure ra Isirayilakae minima
Misira bɔxi ra tɛmui naxɛ.
23 Danxaniya saabui ra, Munsa to bari, a
barimae naxa a nɔxun kike saxan bun ma
a xa tofanyi xa fe ra, e mu gaaxu mangɛ
xa yaamari ya ra.
24 Danxaniya saabui ra, Munsa to mɔ, a
naxa tondi findide Firawuna xa di ginɛ xa
di ra.
25 A naxa wa a xɔn ma, a xa tɔɔrɛ sɔtɔ
Ala xa ɲama ya ma, dinɛ a xa ɲɛlɛxin
yunubi ra waxati dunkedi bun ma.
26 A bara a kolon Ala xa Mixi Sugandixi
xa magore nan fan dangi Misira naafuli
ra. A nu sare matoma a fama naxan
sɔtɔde yare.
27 Danxaniya saabui ra, Munsa naxa
keli Misira bɔxi ma, a mu gaaxu Firawuna
xa xɔnɛ ya ra. A naxa a tunnabɛxi,
barima a nu gaaxuxi Ala nan ya ra, naxan
mu toma.
28 Danxaniya saabui ra, Munsa naxa
Sayamalekɛ Dangi Sali raba, a wuli kasan
naadɛe ma, alako sayamalekɛ naxa Isir-
ayilakae xa di singee faxa.
29 Danxaniya saabui ra, Isirayilakae
naxa Xulunyumi baa igiri a xaraxi ra.
Misirakae to bira e fɔxɔ ra, e naxa madula
ye xɔɔra.
30 Danxaniya saabui ra, Yeriko tɛtɛ naxa
bira a yɛtɛ ra, Isirayilakae to gɛ a ra-
bilinde xi solofere bun ma.
31 Danxaniya saabui ra, langoe ginɛ
Raxabi naxa kisi kaafirie ya ma, barima

a nu bara Isirayilaka yire rabɛnyie yigiya
a fanyi ra.
32 N munse sama na fari sɔnɔn? Waxati
mu luma n bɛ n xa Gedeyon, Baraki,
Samison, Yefite, Dawuda, Samuweli, nun
namiŋɔnmɛe xa fee fala.
33 Danxaniya saabui ra, e naxa nɔ
mangataae ra, e naxa ɲɛrɛ tinxinyi kui,
e naxa fe laayidixi sɔtɔ, e naxa nɔ yɛtɛ
xaaɲɛe ra,
34 e naxa ratanga tɛ xungbe nun san-
tidɛgɛma ma, e xa sɛnbɛtareya naxa findi
sɛnbɛ ra, e naxa sɛnbɛ sɔtɔ gere kui, e fa
sɔɔri galie keri.
35 Ginɛ ndee naxa e ngaxakerenyi fax-
axie to, naxee rakelixi faxɛ ma. Mixi ndee
naxa ɲaxankata, e tondi minide na tɔɔrɛ
kui, alako e xa marakeli fanyi sɔtɔ.
36 Mixi ndee naxa bɔnbɔ, e mayele sɔtɔ,
e lu geeli kui, e xirixi yɔlɔnxɔnyi ra.
37 Mixi ndee naxa magɔnɔ, e naxa tɔɔrɔ,
e naxa a ibolon, e naxa faxa santidɛgɛma
ra. Ndee naxa lintan, yɛxɛɛ nun si kiri
ragoroxi e ma, se birin baxi e yi ra, e
ɲaxankataxi, e halakixi,
38 e nu fa lintan gbengberenyi ma,
geyae longori ra, fɔnmɛe nun yilie kui. A
mu nu lanma duniŋa mixie xa na binyɛ
sɔtɔ na danxaniyatɔɛe xa lu e ya ma.
39 Na mixi naxan birin xili fanyi sɔtɔ
e xa danxaniya saabui ra, e mu fee sɔtɔ
naxee nu laayidixi e bɛ.
40 Ala mu tin e xa fe xa kamali won
xanbi. A bara fe fanyi ɲanige won bɛ
naxan dangi fe singe ra.

12

Tunnabɛxi

1 Na danxaniyatɔɛ gali, naxee bara e
xa danxaniya masen duniŋa bɛ, e man
xa findi misaali ra won bɛ. Won xa fe
birin nun yunubi birin nabolo naxan won
tɔɔrɔma won ma ɲɛrɛ kui. Won xa won gi
tunnabɛxi ra kira xɔn ma Ala naxan saxi
won ya ra.
2 Won xa won ya ti Isa ra, naxan danx-
aniya kira rabixi won bɛ, naxan fama
won ma danxaniya rakamalide. Isa tin
nɛ wuri magalanbuxi xa tɔɔrɛ ra, alako
a xa sɛɛwa yare. A mu gaaxu na yaagi ra.
Na kui, a xa faxɛ dangi xanbi, a naxa a
magoro Ala xa kibanyi yirefanyi ma.
3 Wo xa ratu a xa misaali ma, a tɔɔrɔxi
ki naxɛ yunubitɔɛe saabui ra, alako wo
naxa tagan, limaniya naxa ba wo yi ra.
4 Wo mu yunubi gerexi sinden, han wo
wuli xa mini.
5 Wo tan, Ala xa die, wo bara nɛɛmu Ala
xa masenyi ma wo ralimaniyaxi naxan
na, a falafe ra,
«N ma di, i naxa yo Marigi xa marakɔrɔsi
ma,
limaniya naxa ba i yi ra, a i xuruma tɛmui
naxɛ.
6 Marigi a xanuntenyi nan xuruma.
A naxee birin kolonxi a xa die ra, a e
ɲaxankata.»
7 Wo xa tin na ra, barima Ala na wo
xurufe nɛ alɔ a xa die. Di mundun na,
naxan baba mu a xuruma?
8 Xa Ala mu wo xuruma, alɔ di birin
xuruma ki naxɛ, a luxi nɛ alɔ wo mu
findixi a xa die ra, a lima a halalɛ mu wo
ra.
9 Won babae won xuruma duniŋa, won
fan e binya. A mu lanma won xa tin a ra,
Baba Ala naxan na ariyanna, a xa won
xuru alako won xa kisi?
10 Won babae nu won xuruma waxati di
nan bun ma e yɛtɛ xaxili ra, kɔnɔ Ala tan
won xuruma won ma munafanyi yati nan
ma fe ra, alako won xa lu Ala xa sɛniyɛnyi
kui.
11 Na xurui xɔrɔxɔ, a mu mixi
rasɛɛwama a fɔlɛ, kɔnɔ a dɔnxɔɛ ra, a
fɔxi tinxinxi raminima nɛ yare bɔŋɛsa
kui.
12 Na na a ra, wo xa wo sɛnbɛ so, wo
tan naxee bɛlɛxɛe taganxi, naxee xinbi
tɔɔrɔxi.
13 Wo xa wo ɲɛrɛ kira tinxinxi xɔn ma,
alako mabɛnyie naxa telexun, e xa yalan.
14 Lanyi xa lu wo nun mixie tagi. Wo
xa lu sɛniyɛnyi kui, xa na mu a ra wo mu
Marigi toma.
15 Wo xa mɛɛni wo bore ma, alako mixi
yo naxa mini Ala xa hinnɛ kui. Wo naxa
lu xɔnɔ ra wo bore ma, na fa mixi gbegbe
tɔɔrɔ wo ya ma.
16 Wo mɛɛni de! Wo naxa yɛnɛ raba.
Wo naxa sɛriyɛ kana alɔ Esayu, naxan
a xa foriŋa tide masaraxi bande lenge
keren xa fe ra.

17 Wo a kolon a to nu waxi a baba xa
duba a bɛ, a xa foriŋa kɛ sɔtɔ, a baba
naxa tondi. Esayu naxa a mayandi yaye
ra, kɔnɔ a baba mu tin na ra.
18 Wo mu wo makɔrɛ na yire ra wo
xa wo bɛlɛxɛ din a ra alɔ Isirayilakae
fe naxan to gbengberenyi ma. Tɛ nun
nuxui fɔɔrɛ nu na geya fari dɛnnaxɛ, foye
xungbe nu bɔnbɔ a ra.
19 Wo mu sara xui nun Ala xui maga-
axui mɛxi. Isirayilakae to na mɛ, e naxa
Munsa mayandi alako e naxa na xui mɛ
sɔnɔn.
20 E naxa gaaxu Ala xa yaamari ya ra,
«Mixi nun sube yo din yi geya ra, na kanyi
fama nɛ magɔnɔde, a faxa.»
21 Na fe nu magaaxu han Annabi Munsa
naxa a fala, «N bara gaaxu han n bara
sɛrɛn.»
22 Kɔnɔ wo tan bara wo maso Siyoni
geya yire ra, Ala Ɲiŋɛ xa taa naxan na
ariyanna, Darisalamu naxan na koore
ma, malekɛ wulu wulu malanxi dɛnnaxɛ
sɛɛwɛ kui.
23 Ala xa ɲama fan na na, naxee xili
sɛbɛxi buki kui ariyanna. E findixi Ala xa
di singee nan na. Duniŋa Makiitima Ala
na mɛnni nɛ, a nun tinxintɔɛ nii naxee xa
fe bara kamali.
24 Isa fan na naa, naxan bara findi
saabui ra saatɛ nɛɛnɛ rakamalife ra,
naxan wuli bara findi sɛrɛxɛ ra. Na fan
dangi Habila gbe sɛrɛxɛ ra.
25 Wo naxa tondi Ala xa masenyi ra.
Mixi naxee tixi duniŋa bɛndɛ fuŋi fari, e
to tondi na masenyi ra, e naxa ɲaxankatɛ
sɔtɔ. Yakɔsi, won munse sɔtɔma sɔnɔn xa
a sa li won tondima masenyi ra, naxan
fatanxi Ala yati yati ra naxan na koore
ma?
26 Singe Ala xui naxa bɔxi rasɛrɛn, kɔnɔ
yakɔsi a bara laayidi tongo, «N man bɔxi
rasɛrɛnma nɛ, kɔnɔ yi biyaasi n koore fan
nasɛrɛnma nɛ.»
27 A to a fala, «n man,» na nu wama a
masenfe nɛ a se daaxi birin nasɛrɛnma
nɛ, a fa kana. Fe naxan mu rasɛrɛnma,
na nan luma, a mu kana.
28 Won fama lude mangɛya niini naxan
bun ma, na tan mu sɛrɛnma, na mu
kanama. Na kui, won xa Ala tantu, won
xa a batu yaragaaxui nun binyɛ ra a
wama naxan xɔn,
29 barima won Marigi Ala luxi nɛ alɔ tɛ
naxan se birin ganma.

13

Marasi danxaniyatɔɛe bɛ

1 Wo xa wo tunnabɛxi wo bore max-
anufe ra ngaxakerenya kui.
2 Wo xa xɔŋɛ rasɛnɛ a fanyi ra. Mixi
ndee xɔŋɛ yigiyama nɛ, a fa sa li e mu a
kolon xa malekɛ na a ra.
3 Wo xa ratu geelimanie ma nun mixie
ma naxee ɲaxankataxi. Wo xa fe fanyi
raba e bɛ alɔ wo birin na fate bɛndɛ keren
nan kui.
4 Wo birin xa futi binya. Yɛnɛ nun
langoeŋa naxa lu wo ya ma, barima Ala
fama nɛ na sɛniyɛntareŋa makiitide.
5 Wo naxa a lu kɔbiri xa fe milɛ xa wo
raŋɛrɛ. Naxan na wo yi, wo xa wo wasa
so nɛ. Ala yati naxa a masen, «N mu i
rabɛŋinma, n mu i raboloma.»
6 Na nan a toxi won nɔma a falade
limaniya ra, «N Marigi n dɛmɛnma, n
mu gaaxuma. Adama tan nɔma munse
rabade n na kɔrɛ?»
7 Wo xa ratu wo xa yareratie ma, naxee
bara Ala xa masenyi masen wo bɛ. Wo xa
e ɲɛrɛ ki mato, e xa danxaniya xa findi
misaali ra wo bɛ.
8 Ala xa Mixi Sugandixi Isa mu
masarama. A nu na ki naxɛ xoro, a man
na na ki nɛ to, a man luma na ki nɛ
abadan, na birin kɛŋa keren.
9 Wo naxa bira xaranyi mɔɔli gbɛtɛe
fɔxɔ ra. Wo bɔŋɛ xa sɛnbɛ so Ala xa hinnɛ
saabui ra. Yaamarie, donse raharamuxie
xa fe ra, nee mu nɔma wo malide.
10 Hɔrɔmɔlingira walikɛe mu nɔma
sɛrɛxɛ donde naxan baxi won tan bɛ.
11 Sɛrɛxɛdubɛ kuntigi xuruse wuli
bama nɛ sɛrɛxɛ ra hɔrɔmɔlingira kui
yunubie xa fe ra, kɔnɔ na xuruse fate tan
ganma nɛ taa fari ma.
12 Na nan a toxi, Isa fan to wa ɲama
rasɛniyɛnfe a yɛtɛ wuli saabui ra, a naxa
ɲaxankata taa fari ma.
13 Won fan xa bira a fɔxɔ ra na yaagi
kui taa fari ma,
14 barima won na taa naxan kui, a mu
buma. Won taa nan fenfe naxan fama
fade.

15 Won xa tantui fi Ala ma sɛrɛxɛ ra
tɛmui birin Isa saabui ra. Na sɛrɛxɛ
findima won ma masenyi nan na naxan
a xili matɔxɔma.
16 Wo man naxa nɛɛmu fe fanyie rabade
mixie bɛ. Wo xa wo booree ki, barima na
fe mɔɔlie findima sɛrɛxɛe nan na naxee
rafanxi Ala ma.
17 Wo xa wo xa yareratie xui ratinmɛ,
wo xa e xa yaamarie suxu, barima e na
mɛɛnife wo ma, alako wo naxa gbilen Ala
fɔxɔ ra, xa na mu a ra na dɛntɛgɛ sa fama
nɛ e tɔɔrɔde. Wo xa fe birin naba alako
e xa nɔ na dɛntɛgɛ sade sɛɛwɛ kui bɔŋɛ
mawa xanbi, barima na nan findima wo
xa munafanyi ra.
18 Wo xa Ala maxandi muxu bɛ, barima
muxu a kolon muxu xaxili fiixɛ, muxu
wama ɲɛrɛfe fe fanyi mɔɔli birin nan kui.
19 Wo man xa Ala maxandi muxu bɛ,
alako n xa nɔ gbilende wo yire mafuren
mafuren.
20 Ala naxan bɔŋɛsa fima mixi ma, Ala
naxan won Marigi Isa rakeli faxɛ ma, Isa
naxan mɛɛnima a xa mixie ma a xa saatɛ
wuli saabui ra, saatɛ naxan mu kanama
abadan,
21 Ala xa fɛɛrɛ birin fi wo ma alako wo
xa nɔ a sago rabade. Ala xa fe lu won
bɔŋɛ ma naxan nafan a ma a xa Mixi
Sugandixi Isa saabui ra. Matɔxɔɛ na a bɛ
abadan. Amina.
22 N ngaxakerenyie, wo xa wo haakɛ to
n bɛ yi masenyi xa fe ra, barima n mu
wɔyɛnyi xɔnkuyaxi a gbe ra.
23 Wo xa a kolon won ngaxakerenyi
Timote bara a yɛtɛ sɔtɔ. Xa a mu bu fade,
muxu birin fama nɛ wo yire.
24 Wo xa wo xa yareratie nun
sɛniyɛntɔɛ birin xɛɛbu muxu bɛ. Italikae
naxee na be, e fan bara wo xɛɛbu.
25 Ala xa hinnɛ wo birin na.

Ala xa masenyi Annabi Yaki naxan sɛbɛ

Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Yi Kitaabui findixi bataaxɛ nan na Annabi Yaki naxan sɛbɛ Yuwifi danxaniyatɔɛe ma naxee nu yensenxi ɲamanɛe kui. Na waxati, fee nu xɔrɔxɔxi Isayankae ma. Hali mangasanyi, a nu e ɲaxankatama. Ala Xaxili Sɛniyɛnxi naxa yi masenyi fi Annabi Yaki ma alako a xa a sɛbɛ, a xa findi limaniya ra danxaniyatɔɛe bɛ, e xa e tunnabɛxi Ala xa nɔndi kira xɔn.

Yi Kitaabui marasi gbegbe nan fima danxaniyatɔɛ birin ma. A a masenma nɛ won bɛ a Ala xa fe falafe, a nun a xa sɛriyɛ rabatufe, e sese keren mu a ra. Danxaniya mu findima nɔndi ra, xa a kanyi mu birama Ala xa yaamarie fɔxɔ ra a xa duniɲɛigiri kui. Yi Kitaabui naxɛ a danxaniya nun kɛwali fanyi nan ɲɛrɛma kira keren xɔn ma. E mu nɔma fatande e bore ra.

Yi Kitaabui won nasima a lanma won xa ɲɛrɛ ki naxɛ won ma danxaniya kui. A mu lanma won xa mixie rafisa e boore bɛ. Won xa won bore mali, won xa won bore binya, won xa won bore xanu. Won xa won dɛ suxu, wɔyɛn kobi naxa mini won dɛ i. Won xa won tunnabɛxi tɔɔrɛ kui, won man naxa won yɛtɛ igbo. Won naxa won xaxili ti yi duniɲa ra. Fe birin kui, won xa won xaxili ti Alatala nan na.

Ala xa won mali alako won birin xa yi sɛriyɛ suxu a suxu ki ma. Amina.

Ala xa masenyi Annabi Yaki naxan sɛbɛ

Tunnabɛxiya, danxaniya, nun Ala xa sɛriyɛ rabatufe

1 N tan Yaki nan yi ki, Ala nun a xa Mixi Sugandixi Marigi Isa xa konyi. N bara wo xɛɛbu, wo tan Isirayila bɔnsɔɛ fu nun firinyi naxee yensenxi ɲamanɛe ma.

2 N ngaxakerenyie, wo xa sɛɛwa tɔɔrɛ mɔɔli birin kui,

3 barima wo a kolon a wo tɔɔrɛ naxan sɔtɔma danxaniya kui, a wo duluxɔtɔma nɛ.

4 Wo xa duluxɔtɔ han a raɲɔnyi alako wo xa danxaniya xa tilin, wo xa findi mixi kamalixie ra, fefe mu luxi naxee xa fe ra.

5 Xa fahaamui mu na mixi nde yi ra wo ya ma, a kanyi xa Ala maxandi. A a sɔtɔma nɛ, barima Ala mixi birin kima a yiriwaxi ra a xa fonisireya ma.

6 Kɔnɔ fo mixi xa Ala maxandi danxaniya ra, a naxa siikɛ, barima mixi siikɛxi luma nɛ alɔ mɔrɔnyi, foye naxan bɔnbɔma, a a matutun.

7 Na kanyi naxa a maɲɔxun a a se nde sɔtɔma Ala ra,

8 barima a xaxili mu tixi Ala gbansan xa ra, a sanyie na kira wuyaxi nan xɔn.

9 Danxaniyatɔɛ setare xa sɛɛwa barima Ala bara a xa fe ite.

10 Kɔnɔ banna tan xa sɛɛwa Ala to bara a xa fe magoro, barima a xa fe ɲɔnma nɛ alɔ sansi fuge tofanyi.

11 Soge xɔnɛ na te, sansi lisima nɛ han a fuge bira, a xa tofanyi ɲɔn. A na na ki nɛ banna fan bɛ. A na a xa walie kui tɛmui naxɛ, a birima na lɛɛri nɛ.

12 Ɲɛlɛxinyi na mixi bɛ naxan a tunnabɛxima tɔɔrɛ kui, barima xa a bara gɛ na tɔɔrɛ raxande, Ala kisi xunnakeli fima nɛ a ma. Ala na nan laayidixi a xanuntenyie bɛ.

13 Mixi nɛ wama tantanfe, a naxa a fala a Ala nan a ratantanfe, barima Ala mu birama fe ɲaaxi fɔxɔ ra, a man mu adama yo ratantanma fe ɲaaxi ra.

14 Adama yɛtɛ waxɔnfe ɲaaxi nan a ratantanma. Na nan a mabɛndunma han a a rabira.

15 Adama waxɔnfe ɲaaxi xa di findixi yunubi nan na. Yunubi fan na raba, a xa di findima faxɛ nan na.

16 N ngaxakerenyi xanuxie, wo naxa la wule ra.

17 Ki hagigɛ birin fatanxi Daali Mangɛ nan na naxan na koore, naxan soge, kike, nun tunbuie daaxi, naxan mu masarama abadan.

18 A yɛtɛ sagoe ma, Ala bara won nakisi a xa nɔndi masenyi saabui ra, a won findi a xa die ra, alako won xa binyɛ sɔtɔ dangife a xa daalise birin na.

19 N ngaxakerenyi xanuxie, wo xa yi wɔyɛnyi mɛ: Wo birin xa wo tuli mati wo
bore ra, wo naxa gbata wɔyɛnyi ra, wo
bɔɲɛ naxa te mafuren na,
20 barima adamadi xa xɔnɛ mu a tu-
tunma Ala xa tinxinyi ma.
21 Na na a ra, wo xa tondi fe ɲaaxi nun
fe kobi mɔɔli birin nabade. Wo xa wo yɛtɛ
magoro, wo xa nɔndi suxu naxan bara
masen wo bɛ, barima na nan nɔma wo
rakiside.
22 Wo xa Ala xa masenyi rabatu. Xa wo
a ramɛ gbansan kɔnɔ wo mu a raba, wo
bara wo yɛtɛ madaxu.
23 Xa mixi nde Ala xa masenyi ramɛ,
kɔnɔ a mu bira a fɔxɔ ra, a luma nɛ alɔ
mixi naxan a yatagi matoma kike ma,
24 a fa siga, a nɛɛmu a yatagi ma a na ki
naxɛ.
25 Kɔnɔ mixi naxan Ala xa sɛriyɛ kamal-
ixi matoma a fanyi ra, a a tunnabɛxi, a
mu nɛɛmu sɛriyɛ ma kɔnɔ a a rabatu, na
kanyi barakama nɛ. Ala xa sɛriyɛ xɔrɛya
fima nɛ adamadie ma.
26 Mixi yo a yɛtɛ maɲɔxun diinɛla ra,
kɔnɔ a mu a dɛ nɔxi, na kanyi na a yɛtɛ
madaxufe nɛ. A xa diinɛ tide yo mu na.
27 Diinɛ fiixɛ naxan nafan Baba Ala ma,
a tan nan ya: won xa mɛɛni kiridie nun
kaaɲɛ ginɛe ma e xa tɔɔrɛ kui, duniɲa fe
man naxa wo madaxu.

2

Mixi rafisafe a boore bɛ

1 N ngaxakerenyie, wo naxa mixie
rafisa e boore bɛ, barima wo danxaniyaxi
won Marigi Isa Nɔrɛ Kanyi nan ma, Ala
xa Mixi Sugandixi.
2 Wo xa wo maɲɔxun yi ma: Mixi nde
naxa fa wo malanxi dɛnnaxɛ, xurundɛ
xɛɛma daaxi na a bɛlɛxɛ ra, dugi tofanyi
ragoroxi a ma. Setare fan naxa fa, dugi
fori toɲaaxi ragoroxi a ma.
3 Xa wo dugi tofanyi kanyi xɛɛbu a fanyi
ra, wo fa a fala a bɛ, «I magorode fanyi
nan yi ki,» kɔnɔ wo fa a fala setare tan bɛ,
«Ti mɛnni,» xa na mu a ra, «Dɔxɔ bɔxi, n
bun ma be,»
4 wo mu mixi rafisaxi a boore bɛ xɛ na
ki? Wo mu ɲɛrɛxi maɲɔxun kobi xa ra na
ki?
5 N ngaxakerenyi xanuxie, wo wo tuli
mati n na. Ala bara mixie sugandi naxee
findixi setaree ra duniɲa ki ma, alako e xa
findi bannamixie ra danxaniya ki ma. Ala
bara e sugandi alako e xa findi kɛtongoe
ra a xa mangɛya kui. Na nan laayidixi
mixie bɛ naxee Ala xanuxi.
6 Kɔnɔ wo tan, wo bara setaree mabere.
Bannamixie xa mu wo tɔɔrɔma, e wo
xanin kiitisa xɔn ma?
7 E tan xa mu wo Marigi xili fanyi
rasɔtɔma?
8 Wo xa Mangɛ Alatala xa sɛriyɛ nan
nabatu, alɔ a sɛbɛxi Kitaabui kui ki naxɛ,
«I xa i boore xanu alɔ i yɛtɛ kan gundi.»
Xa wo na raba, wo bara bira fe fanyi fɔxɔ
ra.
9 Kɔnɔ xa wo mixi ndee rafisa e boore
bɛ, wo bara yunubi raba. Sɛriyɛ nan wo
makiitima, barima wo bara findi sɛriyɛ
matandilae ra.
10 Xa mixi sɛriyɛ birin nabatu kɔnɔ a
yire keren matandi, na kanyi bara sɛriyɛ
birin matandi,
11 barima naxan a falaxi, «I naxa yɛnɛ
raba,» a tan nan man a falaxi, «I naxa faxɛ
ti.» Hali i mu yɛnɛ raba, kɔnɔ xa i faxɛ ti,
i findixi Ala xa sɛriyɛ matandila nan na.
12 Na kui, wo xa wɔyɛn, wo man xa wo
ɲɛrɛ alɔ naxee fama makiitide sɛriyɛ ra
naxan xɔrɛya fima mixi ma.
13 Kiiti lɔxɔɛ, Ala mu kinikinima mixi
ma naxan mu kinikini a boore adama ma.
Kinikini sɛnbɛ gbo kiiti bɛ.

Danxaniya nun a kɛwali

14 N ngaxakerenyie, a tide yo mu na xa
mixi a fala a a danxaniyaxi, kɔnɔ a mu
kɛwali fanyi rabama. Yi danxaniya mɔɔli
nɔma mixi rakiside?
15 Xa wo ngaxakerenyi mageli na a ra,
lɔxɔɛ keren baloe mu na a yi ra,
16 mixi nde fa lu wo ya ma a a fala a
bɛ, «Siga, i naxa kɔntɔfili, i xa dugi nde
ragoro i ma, i xa i dɛge,» kɔnɔ a fa lu a
mu a xa kɔntɔfili ba, na kanyi xa wɔyɛnyi
tide yo mu na.
17 Danxaniya na na ki nɛ. Xa a mu mixi
tutunma wali fanyie rabafe ma, a tide yo
mu na.
18 Kɔnɔ mixi nde nɔma a falade, «I tan,
danxaniya kanyi nan i ra, kɔnɔ n tan fe
fanyi raba nan n na.» Kata i xa i xa

danxaniya masen n bɛ wali fanyi xanbi.
N tan n ma danxaniya masenma i bɛ n
ma kɛwali fanyi nan saabui ra.
19 I laxi a ra, a Ala keren na a ra. Na
fan ki fanyi, kɔnɔ hali ɲinnɛe laxi na ra,
e sɛrɛn gaaxui ra.
20 I tan xaxilitare, i mu a kolon danx-
aniya naxan mu kɛwali fanyi raminima,
a tide yo mu na?
21 Munfe a niya won baba Iburahima
naxa findi tinxintɔɛ ra Ala ya i? A mu
fatan a xa kɛwalie xa ma, a to a xa di
Isiyaga fi Ala ma sɛrɛxɛbade fari?
22 I bara a to, danxaniya nu walife nɛ a
nun a xa kɛwali. Kɛwali nan danxaniya
rakamalima.
23 Na kui, a naxa raba alɔ a sɛbɛxi
Kitaabui kui ki naxɛ, «Iburahima naxa la
Ala ra. Alatala fan naxa na findi tinxinyi
ra a bɛ.» Iburahima xili naxa fala «Ala
xanuntenyi».
24 Wo bara a to, adamadi xa kɛwali find-
ima tinxinyi nan na a bɛ, a xa danxaniya
gbansan xa mu a ra.
25 Langoe ginɛ Raxabi fan xa kɛwali xa
mu findi tinxinyi ra a bɛ, a to xɛɛrae
rasɛnɛ a xɔnyi, a kira masen e bɛ e e gima
naxan na?
26 Mixi nii na siga, a fate faxama nɛ. Na
kui, xa kɛwali fanyi mu na, danxaniya fan
ɲɔnma nɛ.

3

Adama wɔyɛn ki

nun xaxilimaya naxan kelima koore ma

1 N ngaxakerenyie, a mu lanma mixi
wuyaxi xa findi karamɔxɔ ra wo ya ma,
barima karamɔxɔe fama makiitide nɛ a
xɔrɔxɔɛ ra dangi mixi gbɛtɛe ra.
2 Won birin tantanma fe wuyaxi ma. Xa
mixi nde mu tantanma a xa wɔyɛnyi kui,
a mu tantanma dɛdɛ. Na kanyi nɔma a
yɛtɛ birin suxude tinxinyi kui.
3 Mixi na wa soe xa a waxɔnfe raba, a
karafoe nan nasoma a dɛ i. Na nan nɔma
a fate birin naŋɛrede.
4 Kunkui fan na na ki nɛ. Hali kunkui
belebele, foye xungbe naxan tutunma,
mixi a raŋɛrɛma feya xurudi nan na, a
a ragi a na wa sigafe dɛnnaxɛ.
5 Nɛnyi fan xurun, kɔnɔ a fe igboma.
Wo a mato, tɛ dondoronti di nɔma
wondi belebele gande.
6 Tɛ nan na nɛnyi fan na, naxan findixi
duniɲa fe kobi ra. Fate birin nɔxɔma fe
ɲaaxi ra a xa wali saabui nan na. Mixi
nɛnyi nɔma tɛ sode a xa duniɲɛigiri birin
na, barima tɛ nan na nɛnyi ra, tɛ naxan
kelima yahannama.
7 Adamadi nɔma daalise mɔɔli birin
xurude. Sube xaaŋɛe, xɔnie, bubusee,
nun baa ma yɛxɛe, adamadi bara e birin
xuru,
8 kɔnɔ mixi yo mu nɔma adamadi nɛnyi
xurude. Xɔnɛ na a ra naxan ma lintanyi
mu danma, naxan xa kasarɛ mu ɲɔnma.
9 Won won Baba, won Marigi, ba-
tuma nɛnyi kerenyi naxan na, won man
adamadi dankama a tan nan na, Ala
naxan daaxi a yɛtɛ misaali ra.
10 N ngaxakerenyie, dubɛ nun dankɛ
minife dɛ keren na, a mu fan.
11 Ye xɔnɛ nun ye bɛxi nɔma minide
dulonyi keren na?
12 N ngaxakerenyie, xɔrɛ bili nɔma tugi
bogi raminide? Mangoe bili nɔma xɔrɛ
bogi raminide? Fɔxɛ ye minima dulonyi
naxan na, ye bɛxi mu minima mɛnni ra.
13 Nde findixi fahaamula nun xaxilima
ra wo ya ma? A xa na masen a ɲɛrɛ ki
fanyi nun a xa kɛwalie ra, a naxee rabama
bɔŋɛ bɛxi kui, naxan fatanxi fahaamui ra.
14 Xa tɔɔnɛ ɲaaxi nun milɛ na wo bɔŋɛ
kui, wo naxa wo yɛtɛ igbo na fee kui, wo
naxa nɔndi masara wule ra.
15 Na xaxili mɔɔli mu kelixi koore xɛ.
A kelixi duniɲa nɛ, Ala kolontareya, nun
Ibulisa ma.
16 Tɔɔnɛ nun milɛ na dɛnnaxɛ, ya isoe
nun fe kobi mɔɔli birin toma na nɛ.
17 Kɔnɔ fahaamui naxan kelixi koore
ma, a sɛniyɛn, a mixi bɔŋɛ sama, a
diɲɛma, a kinikinima, a kɛwali fanyi
raminima, a mu mixi rafisama a boore bɛ,
a mu filankafuiɲa rabama.
18 Maale bogi minima a garansanma bɛ
ki naxɛ, tinxinyi fan minima mixi bɛ na ki
nɛ naxan birama lanyi nun bɔŋɛsa fɔxɔ
ra.

4

Waxɔnfe nun yɛtɛ igboɲa

1 Wo sɔnxɔma, wo gerema. Na rakelima
mun ma? A mu kelima wo waxɔnfe kobie
xa ma naxee e boore gerema wo bɔɲɛ
kui?
2 Wo wama se nde xɔn, kɔnɔ wo mu a
sɔtɔma. Wo faxɛ tima, wo mila wo boore
xa se ma, kɔnɔ wo mu nɔma wo waxɔnfe
sɔtɔde. Wo sɔnxɔma, wo gerema, kɔnɔ na
birin, wo mu sese sɔtɔma barima wo mu
Ala maxandima.
3 Wo na Ala maxandi fan, wo man mu
sese sɔtɔma, barima wo xa maxandi mu
fan. Wo maxandi tima alako wo na naxan
yo sɔtɔ wo xa a rawali wo waxɔnfe kobie
kui.
4 Wo tan danxaniyataree, wo mu a
kolon naxan duniɲa maxanuma na bara
Ala findi a yaxui ra? Duniɲa xanuntenyi
findixi mixi nan na naxan Ala xɔnxi.
5 Wo mu Ala xa Kitaabui xa masenyi
kolon? Ala wama nɛ won xaxili, a bara
naxan fi won ma, a xa bira a tan keren
nan fɔxɔ ra.
6 Kɔnɔ na birin kui, Ala xa hinnɛ gbo
dangi fe birin na. Kitaabui a masenma,
«Ala mu tinma yɛtɛ igboe ra,
kɔnɔ a hinnɛma yɛtɛ magore ra.»
7 Na kui, wo xa wo yɛtɛ magoro Ala bɛ.
Wo tondi Ibulisa bɛ, a fan a gima nɛ wo
ya ra.
8 Wo wo maso Ala ra, a fan a masoma nɛ
wo ra. Yunubitɔɛe, wo wo yɛtɛ rasɛniyɛn.
Filankafuie, wo wo bɔɲɛ rafiixɛ.
9 Wo wa, wo sunnun, wo nimisa. Wo xa
yele xa findi wo bɛ wa ra, wo xa sɛɛwɛ xa
findi sunnunyi ra.
10 Wo wo magoro Marigi bɛ, a fan wo xa
fe itema nɛ.
11 N ngaxakerenyie, wo naxa fe kobi
fala wo bore xa fe ra. Mixi naxan fe kobi
falama a ngaxakerenyi xa fe ra, a a yɛtɛ
rafisa a bɛ, na kanyi bara Ala xa sɛriyɛ
matandi. A a yɛtɛ rafisaxi Ala xa sɛriyɛ
nan bɛ na ki. Xa i bara na raba, i mu na
Ala xa sɛriyɛ rabatufe xɛ, i na a matandife
nɛ.
12 Sɛriyɛsa keren peti na a ra, kiitisa fan
keren peti na a ra. A tan nan nɔma mixi
rakiside, a tan nan nɔma mixi ralɔɛde.
Kɔnɔ i tan, nde na i ra, i to i yɛtɛ findixi i
boore makiitima ra?
13 Wo wo tuli mati, wo tan naxee a
falama, «To, xa na mu tina, muxu sigama
nɛ taa nde, muxu ɲɛ keren ti na yulɛya
raba kui, muxu geeni sɔtɔ.»
14 Wo na fe mɔɔli falama kɔnɔ wo ɲan
mu a kolon naxan fama rabade tina. Wo
xa duniɲɛigiri findixi munse ra? Wo luxi
nɛ alɔ wuyɛnga naxan toma dondoronti,
a fa lɔɛ.
15 A lanma nɛ wo xa yi nan fala, «Xa
Ala tin, muxu tina toma nɛ, muxu yi nun
yi raba.»
16 Kɔnɔ yɛtɛ igboe nan na wo ra. Na mu
fan.
17 Na kui, xa mixi fe fanyi kolon a lanma
a xa naxan naba kɔnɔ a mu a rabama, na
bara findi na kanyi bɛ yunubi ra.

5

Bannaya kobi

Tunnabɛxiya tɔɔrɛ kui

Ala maxandife danxaniya ra

1 Yakɔsi wo wo tuli mati, wo tan bannae.
Wo xa wo wa xui ite, barima gbaloe nan
fafe wo ma.
2 Wo xa bannaya xun bara rakana, wo
xa dugie bara bɔrɔ.
3 Wo xa xɛɛma nun gbeti bara xɔrixɔri.
Na findima seede nan na wo xili ma, a a
niya wo fate xa gan tɛ ra. Wo bara naafuli
malan yi waxati, kɔnɔ waxati dɔnxɔɛ na
a ra.
4 Wo wo tuli mati, wo tan naxee tondixi
wo xa xɛ xabae sare fide. Wo xa walikɛe
wa xui bara Ala, Daali Mangɛ, tuli li.
5 Wo xa duniɲɛigiri kui, wo mu tɔnyi
dɔxɔxi wo waxɔnfe sese ma. Wo wo yɛtɛ
nan tun nalugama. Wo fa luxi nɛ alɔ
xuruse turaxi a kɔn naxaba lɔxɔɛ ma.
6 Wo bara kiiti ɲaaxi sa tinxintɔɛe ma
naxee mu nu tixi wo kanke, wo e faxa.
7 Na kui, n ngaxakerenyie, wo xa diɲɛ
han Marigi fa lɔxɔɛ. Wo xa a raba alɔ xɛsa
a rabama ki naxɛ. A diɲɛ han tunɛbirɛ,
naxan a niyama sansi xa mɔ, a bogi.
8 Wo fan xa diɲɛ. Wo xa limaniya,
barima Marigi fa lɔxɔɛ bara makɔrɛ.
9 N ngaxakerenyie, wo naxa fe kobi fala
wo bore xa fe ra, xa na mu a ra kiiti na sa,
a mu fanma wo bɛ. A gbe mu luxi kiitisa
xa fa.

10 N ngaxakerenyie, wo xa lu alɔ
namiɲɔnmɛ naxee kawandi ti Marigi xili
ra, e e tunnabɛxi tɔɔrɛ kui.
11 Won a kolon barakɛ na mixi bɛ naxan
a tunnabɛxima tɔɔrɛ kui. Wo bara a mɛ
Ayuba a tunnabɛxi ki naxɛ. Wo man bara
a to Marigi naxan nabaxi a bɛ a xa tɔɔrɛ
dangi xanbi. Marigi xa xanunteya nun a
xa kinikini gbo.
12 N ngaxakerenyie, naxan dangi fe
birin na, wo naxa wo kali koore ra, wo
naxa wo kali bɔxi ra, wo naxa wo kali sese
ra. Wo na «iyo» fala, a xa findi nɔndi ra.
Wo na «ade» fala, a xa findi nɔndi ra. Xa
na mu a ra kiiti na sa, a mu fanma wo bɛ.
13 Mixi na wo ya ma naxan tɔɔrɔxi? A
kanyi xa Ala maxandi. Mixi na wo ya ma
naxan ɲɛlɛxinxi? A kanyi xa Ala tantu
bɛɛti ra.
14 Mixi na wo ya ma naxan furaxi? A
kanyi xa danxaniyatɔɛ ɲama kuntigie xili,
e xa Ala maxandi a bɛ, e xa ture nde maso
a ma Marigi xili ra.
15 Ala maxandi naxan fatanxi danx-
aniya ra, a furema rayalanma nɛ. Marigi
furema rakelima nɛ. Xa a bara yunubi
raba, Marigi a xafarima nɛ.
16 Na kui, wo xa wo xa yunubie fala
wo bore bɛ, wo xa Ala maxandi wo bore
bɛ, alako wo xa yalan. Tinxintɔɛ Ala
maxandi naxan tima, na Ala maxandi xa
wali sɛnbɛ gbo.
17 Eliya nu findixi adamadi nan na alɔ
won tan. A to Ala maxandi a bɔɲɛ birin
na alako tunɛ naxa fa, Ala naxa a xa dubɛ
suxu. Tunɛ mu fa bɔxi ɲɛ saxan kike
senni.
18 Na dangi xanbi, Eliya man naxa Ala
maxandi tunɛ man xa fa. Koore naxa tunɛ
bɛɲin, bɔxi sansie naxa bogie ramini.
19 N ngaxakerenyie, xa mixi nde wo ya
ma a bara nɔndi kira bɛɲin, kɔnɔ mixi
gbɛtɛ fa a ti kira fanyi xɔn ma,
20 wo xa a kolon, mixi naxan yunubitɔɛ
bama a xa yunubi fe ma, a bara a niya
yunubitɔɛ xa kisi, a xa yunubi birin bara
xafari.

Ala xa masenyi singe Annabi Piyɛri naxan sɛbɛ

Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Isa xa xɛɛra Piyɛri nan yi Kitaabui sɛbɛ Isayankae ma, naxee nu yensenxi yire wuyaxi Rɔma mangɛya bun ma. Na waxati Rɔma nu bara nɔ ɲamanɛ gbegbe ra. Rɔma na ɲamanɛ nɛɛnɛ masɔtɔ, a mu tondima na ɲamanɛ xa a gbe diinɛ rabatu, kɔnɔ a nu wama nɛ na ɲamanɛ xa Rɔma xa kuyee fan batu. Isayankae mu tin na rabade Ala xa sɛriyɛ xa fe ra. E nu a kolon Ala keren nan a ra. Na kui, Rɔma mangasanyi naxa e ɲaxankata a ɲaaxi ra.

Piyɛri yi Kitaabui sɛbɛxi nɛ, alako a xa Isayankae ralimaniya naxee nu na na tɔɔrɛ mɔɔli kui. A naxa a fala e bɛ a tɔɔrɛ naxan fatanxi fe fanyi rabafe ra, a na mu ɲaaxu, yaagi mu na a kui. A man naxa Isa xa faxɛ masen e bɛ misaali ra, alako e xa a kolon Alatala na e sɛɛti ma e xa tɔɔrɛ kui, a man fama nɛ e rakelide faxɛ ma. Na birin nɔma findide limaniya ra Isayanka birin bɛ naxee tɔɔrɔma e xa danxaniya xa fe ra.

Piyɛri fe gbegbe masenma danxaniyatɔɛe bɛ e ɲɛrɛ ki xa fe ra. A won yamarima won xa bira Ala xa sɛniyɛnyi fɔxɔ ra. Xa won findixi Ala fɔxirabirɛe nan na, a lanma won xa ɲɛrɛ a xa kira xɔn ma. Ala xa won mali na kui. Amina.

Ala xa masenyi singe Annabi Piyɛri naxan sɛbɛ

Xɛɛbui

1 N tan Piyɛri, Ala xa Mixi Sugandixi Isa xa xɛɛra, n bara wo xɛɛbu yi sɛbɛli ra, wo tan mixi sugandixi naxee yensenxi ɲamanɛe ma alɔ Pontu, Galati, Kapadose, Asi, nun Bitiniya, e findi xɔɲɛe ra dɛnnaxɛ.

2 Baba Ala nu bara wo sugandi kabi a rakuya alɔ a nu wama a xɔn ma ki naxɛ. A Xaxili bara wo rasɛniyɛn, alako wo xa Ala xa Mixi Sugandixi Isa xui ratinmɛ, wo man xa sɛniyɛn a wuli saabui ra. Ala xa hinnɛ nun bɔɲɛsa xa gbo wo yi ra.

Ala xa kisi

3 Tantui na Ala bɛ, won Marigi Isa Ala xa Mixi Sugandixi Baba. A bara kinikini won ma, a a niya won xa bari a nɛɛnɛ ra Isa xa marakeli saabui ra. A to Isa rakeli faxɛ ma, a naxa a niya won fan xa a kolon kisi na won bɛ yare.

4 Na kisi findixi kɛ sɛniyɛnxi nan na naxan mu ɲɔnma, naxan mu kanama, naxan nagataxi won bɛ ariyanna kui.

5 Wo to danxaniyaxi Ala ma, a wo makantama nɛ a sɛnbɛ ra, alako wo xa kisi sɔtɔ, a fama naxan naminide wo ma waxati dɔnxɔɛ.

6 Na kui, sɛɛwɛ na wo bɛ, hali wo to na tɔɔrɛ mɔɔli birin kui yi saxanyi.

7 Na fe xɔrɔxɔɛe a niyama nɛ fe ɲaaxi birin xa ba wo xa danxaniya kui, a xa findi danxaniya sabatixi ra. A maniyaxi xɛɛma nan na naxan gbi bama tɛ ra. Wo xa danxaniya tide gbo xɛɛma bɛ. Ala xa Mixi Sugandixi Isa na fa, a wo matɔxɔma nɛ, a wo xun nakelima nɛ, a wo binyama nɛ wo xa danxaniya xa fe ra.

8 Wo bara Isa xanu, hali wo to mu a toxi. Hali wo to mu a toxi fa, wo lama a ra. Sɛɛwɛ xungbe naxan tagi mu nɔma rabade, a bara gbo yɛ wo yi,

9 barima wo bara kisi sɔtɔ, wo xa danxaniya nu wama naxan xɔn.

Namiɲɔnmɛe xa masenyi

10 Namiɲɔnmɛe yati nu katama ki fanyi ra na kisi xa fe kolonfe wo naxan sɔtɔxi Ala xa hinnɛ saabui ra.

11 E nu wama na kisi fa tɛmui nun a fa ki kolonfe Ala xa Mixi Sugandixi Xaxili naxan xa fee masen e bɛ. Na Xaxili naxan nu sabatixi e i, a naxa Ala xa Mixi Sugandixi xa tɔɔrɛ nun a xa xunnakeli masen e bɛ beenun nee xa raba.

12 Ala a masen nɛ namiɲɔnmɛe bɛ, a e mu nu na xɛɛra ibafe e xa waxati mixie xa bɛ. E nu na a ibafe wo tan nan bɛ. E xɛɛra naxan ibaxi, mixi gbɛtɛe bara na xibaaru fanyi ti wo bɛ Ala Xaxili Sɛniyɛnxi saabui ra, naxan kelixi koore ma. Hali malekɛe yati wama na masenyi kolonfe.

Danxaniyatɔɛ xa sɛniyɛnyi

13 Na nan a ra, a lan wo xa wo xaxili
yailan fe ma wo naxan nabama, wo xa wo
ɲɔxɔ sa wo yɛtɛ xɔn ma, wo xa wo xaxili
birin ti Ala xa hinnɛ ra, a naxan fima wo
ma Ala xa Mixi Sugandixi Isa fa lɔxɔɛ.
14 Wo naxa bira wo waxɔnfe ɲaaxi fɔxɔ
ra alɔ wo nu a rabama ki naxɛ beenun
wo xa Isa kolon. Wo xa wo Baba Ala xui
rabatu.
15 Wo ɲɛrɛ ki xa sɛniyɛn alɔ Ala naxan
wo xilixi a sɛniyɛnxi ki naxɛ.
16 A sɛbɛxi Kitaabui kui, «Wo xa
sɛniyɛn, barima n tan sɛniyɛn.»
17 Wo nɛ Ala maxandima, wo a falama
a bɛ a wo Baba, Ala naxan mixi birin
makiitima a wali ra tinxinyi ra. Na
kui, waxati dɔnxɔɛ naxan luxi wo bɛ yi
duniɲa bɛndɛ fuɲi fari, wo a masen wo
ɲɛrɛ ki ma a wo a binyaxi.
18 Wo xun mu saraxi se ra naxan
kanama alɔ xɛɛma nun gbeti. Ala bara
wo ratanga wo babae ɲɛrɛ ki kobi ma.
19 Wo xunsaraxi Ala xa Mixi Sugandixi
wuli nan na, naxan baxi sɛrɛxɛ ra, alɔ
yɛxɛɛ fanyi lanyuru yo mu na naxan ma.
20 Ala nu bara a sugandi beenun duniɲa
xa daa, kɔnɔ a naxa a masen duniɲa bɛ yi
waxati dɔnxɔɛ wo tan nan xa fe ra.
21 Wo danxaniyaxi Ala ma a tan nan
saabui ra, Ala naxan nakeli faxɛ ma, a fa
a xun nakeli. Na kui, wo la Ala ra, wo xa
wo xaxili ti a ra.
22 Wo to bira nɔndi fɔxɔ ra, wo bara
sɛniyɛn, xanunteya fiixɛ bara lu wo bɔɲɛ
ma wo ngaxakerenyie bɛ. Na na a ra wo
xa wo bore xanu wo bɔɲɛ birin na.
23 Wo bara bari a nɛɛnɛ ra Ala xa
masenyi saabui ra. Na masenyi misaalixi
sansi xɔri nan na, naxan mu kanama
abadan. A mu kanama alɔ sansi xɔri
boore naxan sama bɔxi ma.
24 Ibunadama misaalixi sansi nan na. A
xa nɔrɛ luxi alɔ sansi fugaxi. Sansi tan
lisima nɛ, a fuge fa bira,
25 kɔnɔ Marigi xa masenyi tan buma
abadan. Na masenyi nan findixi xibaaru
fanyi ra naxan ibaxi wo bɛ.

2

Ala xa Ɲama

1 Wo xa fe ɲaaxi, wule, filankafuiɲa,
milanteya, nun xili kanɛ bɛɲin.
2 Wo xa bira Ala xa masenyi fɔxɔ ra alɔ
diyɔrɛ wama xiɲɛ xɔn ki naxɛ. Na nɔma
a niyade wo xa kisi xa sabati,
3 barima wo bara Ala xa hinnɛ kolon.
4 Wo wo makɔrɛ Isa ra naxan misaalixi
gɛmɛ kɛndɛ ra banxi tima naxan fari.
Adamadie bara mɛɛ a ra, kɔnɔ Ala tan na
gɛmɛ nan sugandixi barima a rafan a ma
ki fanyi ra.
5 Wo fan misaalixi gɛmɛ kɛndɛe nan
na naxee tixi Ala Xaxili xa banxi ra. Wo
bara findi sɛrɛxɛdubɛ sɛniyɛnxie ra alako
wo xa wo bɔɲɛ ba sɛrɛxɛ ra Ala xa Mixi
Sugandixi Isa saabui ra. Na nan nafan Ala
ma.
6 A sɛbɛxi Kitaabui kui,
«N bara gɛmɛ nde sugandi, naxan tide
gbo.
N a dɔxɔma Siyoni nɛ, a findi tuxui gɛmɛ
nan na.
Naxan lama a ra,
na kanyi mu yaagima.»
7 Wo tan naxee danxaniyaxi, naxee
lama a ra a na gɛmɛ sugandixi tide gbo,
xunnakeli na wo bɛ. Kɔnɔ yi masenyi
sɛbɛxi danxaniyatareе nan bɛ,
«Banxitie mɛɛ gɛmɛ naxan na,
na nan findixi gɛmɛ kɛndɛ ra banxi tuxui
ma.»
8 A man masenxi,
«Mixie e sanyi radinma na gɛmɛ ra, e fa
bira.»
E birama nɛ barima e mu tinma Ala xa
masenyi ratinmɛde. Ala bara na ragiri e
ma.
9 Kɔnɔ Ala wo bɔnsɔɛ nan sugandixi, a
xa findi mangɛ xa sɛrɛxɛdubɛe ra. A wo
si rasɛniyɛn, a wo xunsara. A naxa wo
ramini dimi kui, wo xa lu a xa nɔrɛ bun
ma. A na birin naba nɛ alako wo xa a
matɔxɔ duniɲa ma.
10 Singe wo mu nu findixi si ra, kɔnɔ
yakɔsi wo bara findi Ala xa ɲama ra.
Singe Ala mu nu kinikinixi wo ma, kɔnɔ
yakɔsi a xa kinikini bara kamali wo bɛ.
11 N xanuntenyie, wo xa limaniya. Wo
naxa bira duniɲa fee fɔxɔ ra, barima nee
wo bama Ala xa kira nan xɔn ma. Bekae
mu na wo ra. Wo xɔnyi mu na yi duniɲa
bɛndɛ fuɲi fari xa ra.
12 Wo xa duniɲa mixie xa tɔɔɲɛgɛ xun
nakana wo xa wali fanyi saabui ra, alako
e fan xa Ala matɔxɔ lɔxɔɛ dɔnxɔɛ ma.

Mangasanyi

13 Wo wo yɛtɛ magoro duniɲa mangɛ
birin bɛ Marigi xa fe ra. Yaamari soxi e
tan nan yi, a findi mangɛ xungbe ra,
14 a findi mangɛ xa xɛɛrae ra, alɔ
gomina. E fe kobi rabae makiitima, e fe
fanyi rabae matɔxɔ.
15 Ala wama nɛ wo xa xaxilitaree dɛ
balan wo xa wali fanyi saabui ra.
16 Wo xa ɲɛrɛ alɔ mixi naxee bara
xɔrɛya sɔtɔ, kɔnɔ na xɔrɛya naxa a niya
wo xa lu fe ɲaaxi kui. Wo xa findi Ala xa
konyie ra.
17 Wo xa mixi birin binya. Wo xa wo
ngaxakerenyie xanu. Wo xa gaaxu Ala ya
ra. Wo xa mangɛ xungbe binya.

Isa xa tɔɔrɛ misaali

18 Konyie, wo xa wo yɛtɛ magoro wo
marigie bɛ binyɛ kui, hali e findi mixi xa
fe maxɔrɔxɔxi ra. Wo naxa mixi fanyie
xa gbansan xui ratinmɛ,
19 barima fe fanyi nan a ra tinfe e xa i
tɔɔrɔ tinxintareya ra Ala xa fe ra.
20 Xa wo tɔɔrɛ nde sɔtɔ wo xa wali kobi
xa fe ra, fe fanyi mu a ra. Kɔnɔ xa wo
tɔɔrɛ nde sɔtɔ wo xa fe fanyi xa fe ra, Ala
na kolonma nɛ wo bɛ.
21 Wo xilixi na nan ma, barima Isa fan
tɔɔrɔ nɛ wo bɛ, na fa findi misaali ra wo
bɛ wo birama naxan fɔxɔ ra.
22 «A mu yunubi raba, a mu wule fala.»
23 E to a konbi, a mu a gbeɲɔxɔ. E to a
tɔɔrɔ, a mu wɔyɛn xɔrɔxɔɛ fala. A naxa
kiiti so kiitisa tinxinxi yi ra.
24 A naxa faxa wuri magalanbuxi ma
won ma yunubie xa fe ra, alako won xa
fe ɲaaxi lu na, won xa ɲɛrɛ tinxinyi kui.
A xa fie nan wo rayalanxi.
25 Wo nu luxi nɛ alɔ xuruse rabɛɲinxie,
kɔnɔ yakɔsi wo bara gbilen wo kantama
ma, naxan a ɲɔxɔ saxi wo nii xɔn ma.

3

Futi xiri

1 Wo tan ginɛe, wo fan xa wo yɛtɛ
magoro wo xa mɔrie bɛ, alako wo xa mɔri
danxaniyatareee xa nɔ danxaniyade wo
tan e xa ginɛe wali ki saabui ra, hali wo
mu sese fala e bɛ,
2 e xa wo xa marasɛniyɛnyi nun yara-
gaaxui gbansan to.
3 Ginɛe, wo naxa kata wo yɛtɛ rayabude
xunmasee ra, alɔ xun dɛnbɛ, tulirasoe
xɛɛma daaxi, xa na mu dugi tofanyie.
4 Ginɛe xa tofanyi xa findi bɔɲɛ fanyi
nan na. Tofanyi nan na ki naxan mu
kanama. Na nan tide gbo Ala bɛ.
5 Singe ra ginɛ sɛniyɛnxie nu na ki nɛ.
E xaxili nu tixi Ala ra, e e yɛtɛ magoroxi
e xa mɔrie bɛ,
6 alɔ Sara naxan nu Iburahima xui
rabatuma, a nu fa a xili «n marigi». Wo
findixi a tan nan bɔnsɔɛ ra, xa wo fe fanyi
raba, wo mu tin gaaxui yo xa wo xaxili ya
iso.
7 Wo tan fan, xɛmɛe, wo nun wo xa
ginɛe, wo xa lu lanyi kui. Wo xa wo bore
fahaamu. Xɛmɛ xa a kolon a a sɛnbɛ
gbo a xa ginɛ bɛ. Xɛmɛe xa ginɛe binya
barima wo birin nan kɛ keren tongoma,
naxan findi kisi ra, Ala naxan fima a xa
fonisireya kui. Wo xa wo xa ginɛe binya,
alako Ala xa wo xa maxandi suxu.

Xanunteya

8 Wo xa lan wo bore ma, wo xa wo bore
fahaamu. Ngaxakerenya xanunteya xa lu
wo tagi. Wo kinikini wo bore ma, wo man
xa wo yɛtɛ magoro wo bore bɛ.
9 Wo naxa fe ɲaaxi ɲɔxɔ fe ɲaaxi ra, wo
naxa konbi ɲɔxɔ konbi ra. Wo lan nɛ wo
xa duba wo bore bɛ, barima wo xilixi na
nan ma, alako wo xa dubɛ sɔtɔ kɛ ra. A
sɛbɛxi Kitaabui kui,
10 «Naxan wama simaya ɲɔxunmɛ xɔn
ma,
hɛɛri gbo naxan kui,
na kanyi naxa fe kobi fala,
wule naxa mini a dɛ kui.
11 A xa gbilen fe ɲaaxi fɔxɔ ra.
A ɲɛrɛ ki xa fan.
A xa bira bɔɲɛsa fɔxɔ ra tunnabɛxi kui,
12 barima Marigi ya tixi tinxintɔɛe nan na,
a tuli matixi e xa maxandi ra.
Kɔnɔ, a a kobe rasoxi nɛ fe kobi rabae tan
na.»

Kawandi tife

13 Nde nɔma wo tɔɔrɔde xa fe fanyi
rabafe bara wo bɔɲɛ suxu?
14 Hali wo tɔɔrɔ tinxinyi xa fe ra, wo
hɛɛri nan sɔtɔma. Wo naxa gaaxu fe ya
ra duniɲa mixie gaaxuma naxan ya ra, wo
bɔɲɛ naxa ifu.

15 Kɔnɔ wo xa Ala xa Mixi Sugandixi
findi wo Marigi ra wo bɔɲɛ kui. Wo xa
fata a xa fe tagi rabade mixie bɛ wo laxi
wo xa kisi ra fe naxan ma,
16 kɔnɔ wo xa na masenyi ti dɔyindɔyin
binyɛ kui. Wo xa na raba bɔɲɛ fiixɛ ra
alako wo yaxui naxee wo tɔɔɲɛgɛma Ala
xa Mixi Sugandixi xa fe ra, e xa lu yaagi
kui.
17 Xa Ala a ragirima, a fisa i xa tɔɔrɔ fe
fanyi xa fe ra, dinɛ i xa tɔɔrɔ fe ɲaaxi xa
fe ra.
18 Isa tinxintɔɛ fan faxa nɛ kerenyi ra
tinxintaree xa yunubie xa fe ra, alako a
xa wo maso Ala ra. E naxa a fate faxa,
kɔnɔ Ala Xaxili naxa a nii ragbilen a ma.
19 Ala Xaxili siga nɛ kawandi tide mixie
bɛ naxee nu na geeli kui laaxira, naxee
singe nu bara tondi Ala xui ratinmɛde.
20 Ala nu na e mamɛfe Annabi Nuha
nu kunkui banbanma tɛmui naxɛ. Mixi
solomasaxan gbansan nan kisi kunkui kui
ye ma.
21 Na fe bara findi misaali ra danx-
aniyatɔɛ xunxa fe ra, naxan mixi rak-
isima yi waxati Ala xa Mixi Sugandixi Isa
xa marakeli saabui ra. Na xunxafe ye
xɔɔra, a mu nɔxɔɛ bama mixi fate, kɔnɔ
a findima natɛ tongoe nan na Ala mabiri.
22 Isa bara te Ala yirefanyi ma ariyanna.
Malekɛe, ɲinnɛe, nun sɛnbɛmae birin na
a xa yaamari bun ma.

4

Kɛɲa masarafe

1 Isa xa tɔɔrɛ duniɲa bɛndɛ fuɲi fari, a
xa findi misaali ra wo bɛ, naxan a niyama
wo xa limaniya. Danxaniyatɔɛ naxan fate
ɲaxankatama, na bara yunubi fe lu na.
2 Na kui, a bara duniɲa waxɔnfe lu na,
a xa bira Ala waxɔnfe fɔxɔ ra a xa simaya
kui naxan luxi.
3 Wo tɛmui naxan nabaxi duniɲa
waxɔnfe fɔxɔ ra, na bara wasakɛ. Wo
bara bu duniɲa fe kobi kui alɔ yɛnɛ
rabafe, siisife, xulunyi ɲaaxi, beere minfe,
nun kuye batufe, naxan findixi fe ɲaaxi
ra.
4 Duniɲa mixie dɛ bara ixara, barima
wo mu birama e fɔxɔ ra sɔnɔn na duniɲa
fee rabade. Na kui, e wo xili kanama,
5 kɔnɔ e dɛntɛgɛ sama nɛ kiitisa bɛ,
naxan fama mixi baloxie nun faxamixie
makiitide.
6 Na nan a ra, Ala xa xibaaru fanyi naxa
iba faxamixie fan bɛ, alako Ala xa e nii
rakisi, hali mixie to bara gɛ e fate tan
makiitide.

Wo bore malife

7 Lɔxɔ dɔnxɔɛ bara makɔrɛ. Wo xa wo
xaxili raxara, wo xa wo yɛtɛ suxu, alako
wo xa nɔ Ala maxandide.
8 A gbengbenyi wo xa wo bore xanu
a fanyi ra, barima xanunteya yunubi
gbegbe nan makotoma.
9 Wo xa wo bore rasɛnɛ bɔɲɛ fanyi ra,
hali wo mu a findi wɔyɛn xunxuri ra.
10 Ala hinnɛxi wo ra ki naxɛ, wo fan xa
hinnɛ wo bore ra na ki nɛ, alako wo xa
findi Ala xa walikɛ fanyie ra, naxee a xa
hinnɛ itaxunma.
11 Xa mixi wama masenyi nde tife, a xa
Ala xa masenyi ti. Xa mixi wama a boore
malife, a xa na raba Ala sɛnbɛ ra, alako
Ala xa matɔxɔɛ sɔtɔ a xa Mixi Sugandixi
Isa saabui ra. Matɔxɔɛ nun sɛnbɛ na a bɛ
abadan. Amina.

Isayankae xa tɔɔrɛ

12 N xanuntenyie, na ɲaxankatɛ naxa
wo tɛrɛnna, wo naxan tofe. Fe nɛɛnɛ mu
a ra.
13 Tɔɔrɔfe alɔ Ala xa Mixi Sugandixi
tɔɔrɔ ki naxɛ, na xa findi sɛɛwɛ ra wo bɛ,
alako wo man xa ɲɛlɛxin a xa nɔrɛ masen
lɔxɔɛ.
14 Xa e wo konbi Ala xa Mixi Sugandixi
xili xa fe ra, hɛɛri na wo bɛ, barima Ala
Xaxili nɔrɔxi na wo ma.
15 Wo naxa ɲaxankatɛ sɔtɔ nii bafe ma,
muɲɛ tife ma, fe kobi rabafe ma, xa na
mu a ra naafixiya ma.
16 Kɔnɔ xa wo ɲaxankatɛ sɔtɔ barima
Isayankae nan wo ra, wo naxa yaagi, wo
xa Ala matɔxɔ Isayanka xili xa fe ra.
17 Ɲaxankatɛ waxati bara wa fɔlɔfe Ala
xa ɲama ma. Xa a fɔlɔ won tan ma, a
raɲɔnma danxaniyataree ma di?
18 «Xa tinxintɔɛ kisife xɔrɔxɔ, Ala
kolontare nun yunubitɔɛ tan luma di?»
19 Mixi naxee ɲaxankatama, barima e
na Ala waxɔnfe rabafe, e xa e xaxili ti e
Daali Mangɛ ra naxan xa lanlanteya mu
kanama.

5

Marasie

1 Danxaniyatɔɛ kuntigie, n bara wo
ralimaniya. Kuntigi nan n fan na alɔ wo
tan. N seedeɲɔxɔya bama Isa xa tɔɔrɛ xa
fe ra. Isa na fa a xa nɔrɛ masende duniɲa
bɛ, n fan a sɔtɔma nɛ.
2 Wo xa wo ɲɛngi sa Ala xa ɲama xɔn
ma naxan na wo xa kantari bun ma, alɔ
xuruse kantɛ mɛɛnima a xa gɔɔrɛ ma ki
naxɛ. Wo xa danxaniyatɔɛe danxun wo
ɲanige ra alɔ Ala wama a xɔn ma ki naxɛ.
Wo naxa na raba alɔ e na wo karaxan. Wo
naxa a raba kɔbiri geeni xa fe ra, wo xa a
raba wo bɔɲɛ birin na.
3 Wo naxa danxaniyatɔɛe yamari a
xɔrɔxɔɛ ra, naxee bara taxu wo ra. Wo
xa findi misaali ra e bɛ.
4 Xuruse kantama xungbe na fa, a wo
binyama nɔrɛ ra naxan mu masarama.
5 Fonikee, wo fan xa wo yɛtɛ magoro
forie bɛ. Wo xa wo yɛtɛ magoro wo bore
bɛ, barima a sɛbɛxi,
«Ala yɛtɛ igboe gerema nɛ,
kɔnɔ a hinnɛma yɛtɛ magoree ra.»
6 Wo xa wo yɛtɛ magoro Ala sɛnbɛ bun
ma, alako a xa wo xa fe ite a waxati.
7 Wo xa wo xa kɔntɔfili birin so a yi ra,
barima a ɲɛngi sama wo xɔn ma.
8 Wo wo ɲɔxɔ sa wo yɛtɛ xɔn ma. Wo
naxa yanfa. Wo yaxui Ibulisa na fe birin
nabafe alako a xa wo xa fe kana. A luxi
alɔ yɛtɛ naxan mixi fenfe a xa a don.
9 Wo ti a kanke i wo sabatixi ra wo
xa danxaniya kui. Wo a kolon a Sen-
tanɛ danxaniyatɔɛ birin tɔɔrɔfe na ki nɛ
duniɲa kui.
10 Wo na gɛ tɔɔrɔde dondoronti, Ala
hinnɛnte fama wo xa fe yailande, a wo
ralimaniya, a sɛnbɛ so wo yi naxan mu
kanama. Ala wo xilixi nɛ a xa Mixi
Sugandixi Isa saabui ra wo xa lu a xa nɔrɛ
bun ma abadan.
11 Sɛnbɛ na Ala nan bɛ abadan. Amina.

Nungui

12 N bara yi bataaxɛ sɛbɛ wo ma,
n ngaxakerenyi duluxɔtɔxi Silasi saabui
ra, alako n xa wo ralimaniya, n xa
seedeɲɔxɔya ba a wo na Ala xa hinnɛ yati
nan bun ma.
13 Isayanka naxee na Babilɔn, Ala naxee
sugandixi alɔ wo tan, nee bara wo xɛɛbu,
a nun n ma di Maraki.
14 Wo wo bore xɛɛbu xanunteya sunbui
ra. Ala xa wo bɔɲɛ sa, wo tan naxee na
Isa fɔxɔ ra.

Ala xa masenyi firin nde Annabi Piyɛri naxan sɛbɛ

Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Isa xa xɛɛra Piyɛri naxa yi Kitaabui firin nde sɛbɛ danxaniyatɔɛe ma alako e xa limaniya, e xa lu Ala xa kira xɔn ma. A naxa e ratu a e xa danxaniya mu fatanxi fe fufafu xa ra. A fatanxi Isa xa taruxui nan na, naxan findixi nɔndi yati yati ra. Piyɛri seedeɲɔxɔya bama na taruxui xa fe ra. A naxan toxi Isa xa duniɲɛigiri kui, a nun a naxan kolonxi namiɲɔnmɛe xa Kitaabuie kui, na birin bara findi seede ra a nɔndi ki ma.

Piyɛri to gɛ na masende, a man naxa a fala danxaniyatɔɛe bɛ a mixie nɔma minide naxee e yɛtɛ xili falama namiɲɔnmɛ, xa na mu a ra karamɔxɔ, kɔnɔ wule falɛe nan e ra. Na mixi mɔɔli na na. Won nɔma e kolonde e xa wali nun e xa wɔyɛnyi saabui nan na. Xa e xa masenyi nun e ɲɛrɛ ki mu lanxi Ala xa Kitaabui xa sɛriyɛ ma, wule falɛe nan e ra.

A raŋɔnyi Piyɛri a falama Isayankae bɛ e xa e tunnabɛxi, barima Isa fama nɛ gbilende duniɲa ma e fɔxɔ ra, a fa e xanin ariyanna. Ndee nu wama Isa xili kanafe, a falafe ra a Isa bara dugundi, a a mu fa alɔ a laayidixi ki naxɛ. Piyɛri naxa a tagi raba e bɛ a Isa dugundife fatanxi a xa xanunteya nan na, barima a wama mixi gbegbe xa so a xa niini bun beenun a xa fa kiiti dɔnxɔɛ sade.

Na masenyi birin findixi limaniya nun lɔnni nan na won bɛ. Ala xa won mali na kolonfe ra. Amina.

Ala xa masenyi firin nde Annabi Piyɛri naxan sɛbɛ

Xɛɛbui

1 N tan, Simon Piyɛri, Ala xa Mixi Sugandixi Isa xa konyi nun a xa xɛɛra, n bara yi bataaxɛ sɛbɛ wo ma. Won tan naxee bara danxaniya Isa ma, won birin bara danxaniya keren sɔtɔ won Marigi Ala nun won Nakisima Ala xa Mixi Sugandixi Isa xa tinxinyi saabui ra.

2 Ala xa hinnɛ nun bɔɲɛsa gbegbe fi wo ma Ala nun won Marigi Isa kolonfe saabui ra.

Isayankae ɲɛrɛ ki

3 Won to bara Ala kolon, naxan won xilixi a xa nɔrɛ nun a xa fanyi saabui ra, a bara fe birin so won yi a sɛnbɛ ra, won hayi na naxan ma ɲɛrɛfe ra a waxɔnki.

4 Ala xa nɔrɛ nun a xa fanyi bara a niya won xa fe laayidixi sɔtɔ naxan maniyɛ mu na, a falafe ra a won xa won gi fe ɲaaxie ma duniɲa ma, naxee fatanxi mixi waxɔnfe kobi ra, won fa lu Ala xa nɔrɛ kui.

5 Na kui, wo xa katɛ birin naba ɲɛrɛ ki fanyi xa sa wo xa danxaniya xun ma,
Ala kolonfe xa sa wo ɲɛrɛ ki fanyi xun ma,
6 wo xa yɛtɛ suxui xa sa Ala kolonfe xun ma,
wo xa tunnabɛxi xa sa wo xa yɛtɛ suxui xun ma,
wo xa Ala yaragaaxui xa sa wo xa tunnabɛxi xun ma,
7 ngaxakerenya xa sa wo xa Ala yaragaaxui xun ma,
xanunteya fan xa sa wo xa ngaxakerenya xun ma.
8 Xa na fe mɔɔli xun luma masa ra wo bɛ, na a niyama nɛ wo xa nɔ walide Marigi Isa bɛ, Ala xa Mixi Sugandixi, na man a niya wo xa nɔ a kolonde a fanyi ra.

9 Kɔnɔ xa na mu a ra, wo bara nɛɛmu Ala wo xa yunubi dangixie xafarixi ki naxɛ. Na kui, wo bara lu alɔ dɔnxui naxan mu se igbɛma a fanyi ra.

10 N ngaxakerenyie, Ala bara wo xili, a bara wo sugandi. Wo katɛ birin naba alako wo xa danxaniya xa sabati. Xa wo na raba, wo mu birama abadan.

11 Na kui, Ala wo rasɛnɛma nɛ a fanyi ra a xa Mixi Sugandixi Isa xa mangɛya niini bun ma, naxan findixi won Marigi nun won Nakisima ra.

Ala xa masenyi kolonfe

12 N mu taganma wo ratufe ra na fe ma, hali wo to nɔndi kolon, a man sabatixi wo bɔɲɛ i.

13 Fanni n na duniɲa, a lanma n xa nu
wo ratu na fee ra,
14 barima won Marigi Isa, Ala xa Mixi
Sugandixi bara a masen n bɛ n mu buma
duniɲa ma sɔnɔn.
15 Kɔnɔ n katɛ birin nabama nɛ, alako
n na keli wo xun ma lɔxɔ naxɛ, wo xa nɔ
ratude na fee ma tɛmui birin.
16 Muxu to won Marigi Isa sɛnbɛ nun
a fa ki masen wo bɛ, a mu findixi kiini
madɔxɔxi xa ra. Muxu naxan masen wo
bɛ Isa xa nɔrɛ xa fe ra, a findixi nɔndi yati
yati nan na, muxu naxan toxi muxu ya ra.
17 Baba Ala Nɔrɛ Xungbe Kanyi bara a
binya, a xunnakeli fi a ma yi masenyi ra,
«N ma Di xanuxi nan yi ki, n sɛɛwaxi
naxan na.»
18 Muxu na xui mɛ nɛ, naxan keli koore
ma, muxu to nu na a sɛɛti ma geya
sɛniyɛnxi fari.
19 Muxu a kolon namiɲɔnmɛe xa
masenyie findixi nɔndi yati nan na. Wo
lan wo xa wo ɲɔxɔ sa na xɔn ma a fanyi
ra, alɔ mixi a ɲɔxɔ sama lanpui xa yanbɛ
xɔn ma ki naxɛ kɔɛ ra han subaxɛ. Wo
na na masenyi fahaamu wo bɔɲɛ kui, na
luma nɛ alɔ looloe xa naiyalanyi naxan
makɛnɛnma subaxɛ ma.
20 Wo xa a kolon a fanyi ra a
namiɲɔnmɛ yo xa sɛbɛli mu fatanxi a yɛtɛ
ra.
21 Namiɲɔnmɛ xa masenyi mu fatanxi
adamadi ɲanige xa ra, a fatanxi Ala
Xaxili yati nan na, naxan na masen
namiɲɔnmɛe bɛ.

2

Karamɔxɔ kobie

1 Mixi ndee nu na Isirayila ɲama ya
ma, naxee nu a falama e yɛtɛ bɛ, a
namiɲɔnmɛe, kɔnɔ wule falɛe nan nu
nee ra. Karamɔxɔ wule falɛe fama lude
wo fan ya ma, naxee xa xaranyi mixi
ralɔɛma. Na kui, na wule falɛe bara e
Marigi rabolo, naxan e xunsaraxi. Na fe
bara e xun nakana.
2 Mixi gbegbe birama nɛ e fɔxɔ ra e xa
fe ɲaaxi kui. Ala xa nɔndi maberema nɛ
e tan xa fe ra.
3 E wo madaxuma wulee ra e xa mi-
lanteya xa fe ra, kɔnɔ kiiti dɔxɔxi e ya ra
a rakuya. E xa xunnakanɛ mu kanama.
4 Malekɛe to yunubi raba, Ala mu diɲɛ
e ma de! A naxa e woli yahannama, a
yɔlɔnxɔnyie sa e ma na dimi kui beenun
kiiti lɔxɔɛ xa a li.
5 Ala mu diɲɛ duniɲa ma Annabi Nuha
xa waxati, a kaafirie sɔntɔ nɛ banbaranyi
ra. Kɔnɔ a naxa Nuha rakisi, naxan nu
tinxinyi kawandima, a nun a xa mixi
solofere.
6 Ala Sodoma nun Gomora ratɔn nɛ, a e
birin gan, e xa findi misaali ra mixi kobie
bɛ.
7 Kɔnɔ a naxa Loti ratanga na gbaloe
ma. Loti findixi tinxintɔɛ nan na, naxan
bɔɲɛ nu bara raŋaaxu a ma na mixi
ɲaaxie xa wali kobie xa fe ra.
8 Yi mixi tinxinxi nu sabatixi e tagi, a
bɔɲɛ raŋaaxuxi a ma tɛmui birin e xa
ɲaaxuɲa xa fe ra.
9 Na nan a masenxi, a won Marigi fata
mixi fanyi fulunde fe xɔrɔxɔɛ kui, a man
fata tinxintaree ragatade han kiiti lɔxɔɛ
na fa tɛmui naxɛ.
10 A gbengbenyi, a yi rabama mixie nan
na naxee biraxi e waxɔnfe ɲaaxi tun fɔxɔ
ra, e fa Marigi xa mangɛya matandi.

Nee e yɛtɛ igboma. E suusa ariyan-
nakae rasɔtɔde.
11 Hali malekɛe, naxee sɛnbɛ gbo e bɛ,
nee mu suusa adamadie rasɔtɔde Marigi
ya xɔri.
12 Na xurutaree luxi alɔ wula sube
naxee xaxili mu na, naxee suxuma, e faxa.
E konbi tima fee ma, e mu naxee kolon. E
xa fe raŋɔnma nɛ alɔ na wula sube naxee
xaxili mu na.
13 E tinxintareya sare nan sɔtɔma. E
ɲɛlɛxinma wanduya rabafe ra yanyi xare
ra. E luma nɛ wo xa xulunyie ya ma alɔ
nɔxɔɛ na sa se sɛniyɛnxi ma. E ɲɛlɛxinma
nɛ wo ratantanfe ra.
14 E yɛnɛ rabama tɛmui birin. E mu
taganma yunubi rabade. E mixie madax-
uma naxee xa danxaniya mu sabatixi.
Milanteya na e bɔɲɛ kui. E birin dankaxi.
15 E bara kira tinxinxi bɛɲin, e fa bira
Beyori xa di Balami xa kira fɔxɔ ra, naxan
nu wama wali tinxintare sare xɔn ma.
16 Ala naxa a xa yunubi masen a bɛ a
xa sofale saabui ra naxan wɔyɛn adamadi
xui ra, a fa Annabi Balami xa daxuɲa iti.

17 Na mixie luxi nɛ alɔ tigie ye mu
na naxee kui. E luxi nɛ alɔ nuxuie,
turunnaadɛ naxee tutunma. Dimi nan
dɔxɔxi e ya ra.
18 E wɔyɛn xungbe nan falama naxan
tide yo mu na, e e yɛtɛ igboma, e mixie
madaxuma fe sɛniyɛntaree ra, mixi naxee
baxi bade yunubitɔɛe ya ma.
19 E xɔrɛya laayidi mixie bɛ, kɔnɔ e yɛtɛ
kan findixi duniɲa xa konyie ra, barima e
mu nɔma e yɛtɛ bade e waxɔnfe ɲaaxie
yi ra naxee fama e xun nakanade. Mixi
naxan birin luma a waxɔnfe ɲaaxi xa nɔɛ
bun ma, a bara findi a waxɔnfe ɲaaxi xa
konyi ra.
20 Xa mixi bara ba duniɲa fe kobie ya
ma Ala xa Mixi Sugandixi Isa kolonfe
saabui ra, won Nakisima nun won Marigi,
e man gbilen na fee ma, han nee man nɔ
e ra, awa e xa tɔɔrɛ dangima a singe ra.
21 E lufe e mu tinxinyi kira kolon, na fisa
e bɛ, dinɛ e xa na kira kolon, e fa e kobe
so sɛriyɛ sɛniyɛnxi ra, naxan nu bara fi e
ma.
22 Yi taali e xa fe masenma a fanyi
ra: «Bare bara a xa bɔxunyi don. Xɔsɛ
maxaxi, a man bara a yɛtɛ manɔxɔ.»

3

Isa gbilenfe duniɲa ma

1 N xanuntenyie, n ma bataaxɛ firin nde
nan yi ki, n naxan sɛbɛ wo ma. N bara wa
xaxili fanyi fife wo ma yi bataaxɛe saabui
ra, naxee wo ratuma na xaranyi ra wo
naxan sɔtɔxi tɛmui dangixi.
2 N man bara wa wo ratufe namiɲɔnmɛ
sɛniyɛnxi singee xa masenyi ma, a nun
won Marigi nun won Nakisima xa yaa-
mari ma, a xa xɛɛrae naxan nadangixi wo
ma.
3 Kɔnɔ a gbengbenyi, wo xa a kolon
a mixie fama nɛ duniɲa raɲɔnyi, naxee
yoma mixie ma, e bira e yɛtɛ waxɔnfe
fɔxɔ ra.
4 E a falama nɛ, «Isa bara a xa laayidi
kana, barima han ya a mu gbilen duniɲa
ma alɔ a a fala ki naxɛ. Kafi won benbae
faxa, duniɲa luxi alɔ a fɔlɛ.»
5 Na mixie bara nɛɛmu a Ala koore nun
bɔxi daaxi a xa masenyi nan na. A fɔlɛ ra,
Ala xa masenyi nan a ragiri bɔxi xa maba
ye xɔɔra.
6 Ala xa masenyi man naxa a ragiri ye
xa din duniɲa ma Annabi Nuha xa waxati.
7 Na masenyi kerenyi man fama nɛ a
ragiride koore nun bɔxi xa gan kiiti lɔxɔɛ,
tinxintaree ɲaxankatama tɛmui naxɛ.
8 Kɔnɔ, n xanuntenyie, wo naxa nɛɛmu
fe keren ma: Won Marigi tan bɛ, lɔxɔɛ
keren luxi nɛ alɔ ɲɛ wulu keren, ɲɛ wulu
keren fan luxi nɛ alɔ lɔxɔɛ keren.
9 Marigi mu dugundima a xa laayidi
rakamalide, alɔ mixi ndee a maɲɔxunma
ki naxɛ. A xa diɲɛ gbo wo mabiri, barima
a mu wama mixi keren xa lɔɛ. A wama
nɛ duniɲa mixi birin xa tuubi.
10 Marigi fa lɔxɔɛ findima tɛrɛnna nan
na mixie bɛ. Na lɔxɔɛ koore lɔɛma nɛ
xui magaaxuxi ra, duniɲa birin ganma nɛ,
adamadie xa wali nan tun luma Ala ya i.
11 Wo to a kolon duniɲa ɲɔnma na ki
nɛ, a lanma wo xa ɲɛrɛ Ala waxɔnyi ra
sɛniyɛnyi kui.
12 Wo mamɛ tima ki naxɛ, a xa a niya na
lɔxɔɛ xa fa sinnanyi ma. Na lɔxɔɛ koore
nun bɔxi ganma nɛ tɛ ra, e fa xunu.
13 Won koore nɛɛnɛ nun bɔxi nɛɛnɛ nan
mamɛfe, tinxinyi sabatima dɛnnaxɛ, alɔ a
laayidixi won bɛ ki naxɛ.
14 N xanuntenyie, wo xa katɛ birin naba
na mamɛ ti kui, alako na lɔxɔɛ xa wo li
bɔɲɛsa kui, a naxa wo li fe ɲaaxi kui.
15 Wo xa a kolon a won Marigi xa
diɲɛ findixi kisi nan na wo bɛ, alɔ won
xanuntenyi Pɔlu fan a sɛbɛxi wo ma ki
naxɛ. Ala yati nan na lɔnni fixi a ma.
16 A na nan masenma a xa bataaxɛ
birin kui. A xa sɛbɛli ndee fahaamu
xɔnɔ. Xaxilitaree, naxee xa danxaniya
mu raxaraxi, e na sɛbɛlie mafindima e
waxɔnki. E na mɔɔli rabama Kitaabui
gbɛtɛe ra, kɔnɔ na fe fama e ralɔɛde.
17 N xanuntenyie, wo to bara na birin
kolon, wo xa wo ɲɔxɔ sa wo yɛtɛ xɔn
ma, alako kaafirie naxa wo ba wo xa
danxaniya sabatixi kui.
18 Wo xa sɛnbɛ sɔtɔ won Marigi nun
won Nakisima Isa xa hinnɛ nun a kolonfe
saabui ra. Tantui na Ala xa Mixi
Sugandixi Isa bɛ abadan. Amina.

Ala xa masenyi singe Annabi Yaya naxan sɛbɛ

Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Annabi Yaya naxan yi bataaxɛ sɛbɛ, a nu na Isa xa xɛɛra fu nun firinyie nan ya ma. A naxa Inyila Isa sɛbɛ, a man naxa bataaxɛ saxan sɛbɛ danxaniyatɔɛe bɛ, alako e xa Ala xa lɔnni nun limaniya sɔtɔ. A dɔnxɔɛ ra, Annabi Yaya naxa Kitaabui nde sɛbɛ naxan xili «Ala xa Waxayi.» A na sɛbɛ Isayankae nan ma naxee nu na ɲaxankatɛ sɔtɔfe e xa danxaniya xa fe ra.

Yi bataaxɛ singe sɛbɛ nɛ Isayankae ma alako e naxa e madaxu wule xaranyi ra, naxan nu yensenxi na waxati, a falafe ra Isa mu nu faxi duniɲa a adama ki ma. Annabi Yaya a masenxi a Isa findixi adamadi yati yati nan na, Ala naxan xɛɛxi kelife koore ma a sago rabafe ma. Isa fatanxi Ala nan na, kɔnɔ Ala naxa a ragiri a xa findi xɛmɛ ra duniɲa bɛndɛ fuɲi fari, alako a xa nɔ a yɛtɛ bade sɛrɛxɛ ra ibunadama bɛ.

Isa xa sɛrɛxɛ tide gbo adama bɛ, barima na gbansan nɔma a niyade adamadie xa kisi sɔtɔ. Mixi naxan bara kisi sɔtɔ Isa wuli saabui ra, a a kolon a bɔɲɛ kui a a kisixi abadan. Siikɛ yo mu luma a yi ra sɔnɔn, barima a a kolon Ala fama nɛ a xa laayidi rakamalide.

Na sɛrɛxɛ man findima misaali ra danxaniyatɔɛe bɛ. Annabi Yaya a masenma a won xa won bore xanu alɔ Ala won xanuxi ki naxɛ. Ala wama a fɔxirabirɛe xa findi mixie ra naxee e bore xanuma. Mixi naxan a falama a Ala xanuma, kɔnɔ a mu a boore ibunadama xanuxi, na kanyi bara findi wule falɛ ra.

Ala kolonfe munafanyi gbo adama bɛ. Na nɔma a niyade a xa ariyanna sɔtɔ yare, a man xa duniɲɛigiri fanyi sɔtɔ be. Ala xa won mali a xa xanunteya kolonfe ra, alako won xa kisi sɔtɔ, won man xa findi mixie ra naxee e bore xanuxi. Amina.

Ala xa masenyi singe Annabi Yaya naxan sɛbɛ

Kisi Masenyi

1 Kisi masenyi,
naxan nu na kabi a fɔlɛ,
muxu tuli naxan mɛxi,
muxu ya naxan toxi,
muxu bɛlɛxɛ naxan masuxuxi,
muxu bara na seede ba.
2 Naxan na kisi ra, na bara a yɛtɛ masen.
Muxu bara a to,
muxu bara na kisi xa fe kawandi ti,
naxan mu ɲɔnma abadan,
naxan nu na Baba Ala fɛ ma,
beenun a xa a yɛtɛ masen muxu bɛ.
3 Muxu naxan toxi,
muxu naxan mɛxi,
muxu wo fan kawandife na nan na,
alako won birin xa lu lanyi kui,
won nun Baba Ala nun a xa Di Isa, a xa Mixi Sugandixi.
4 Muxu yi fe sɛbɛfe nɛ wo ma,
alako muxu xa sɛɛwɛ xa kamali.

5 Muxu naxan mɛxi Isa ra, muxu xa na dɛntɛgɛ sa wo bɛ. Ala findixi naiyalanyi nan na. Dimi yo mu na a i.

6 Xa won a fala won nun Ala na a ra, kɔnɔ won ɲɛrɛma dimi kui, won bara wule fala, won mu ɲɛrɛfe nɔndi kira xɔn ma.

7 Kɔnɔ, xa won ɲɛrɛma naiyalanyi kui Ala xa kira xɔn, won nun danxaniyatɔɛe nan luma lanyi kui. Ala xa Di Isa wuli nan won nasɛniyɛnma yunubi birin ma.

8 Xa won a fala yunubi yo mu na won ma, won bara won yɛtɛ madaxu, nɔndi yo mu na won bɛ.

9 Xa won na won ti won ma yunubie ra, Ala e xafarima nɛ, a won nasɛniyɛn won ma tinxintareya ma. Ala tinxin, won nɔma won xaxili tide a ra.

10 Xa won a fala yunubi yo mu na won ma, won bara Ala findi wule falɛ ra, a xa masenyi mu na won bɔɲɛ kui.

2

Won xunmafalama

1 N ma die, n bara na birin sɛbɛ wo ma, alako wo naxa yunubi raba, kɔnɔ xa a sa li mixi nde naxa bira na kui, Ala xa Mixi Sugandixi Isa fama won xunmafalade Baba Ala bɛ. Isa tinxin.

2 A tan nan findixi sɛrɛxɛ ra won ma yunubie xafarife ra. A mu won

ma yunubie gbansan xafarixi, a na nan
nabaxi duniɲa mixi birin bɛ.
3 Xa won sa Ala xa yaamarie rabatu, na
nan a masenma a won Ala kolon.
4 Xa mixi nde a fala, «N tan Ala kolon»,
kɔnɔ a mu a xa yaamarie rabatuma, wule
falɛ nan a ra, nɔndi mu na a bɛ.
5 Kɔnɔ mixi naxan Ala xui suxuma, Ala
xa xanunteya bara gɛ kamalide na kanyi
bɛ. Na kui, won nɔma a kolonde won na
Ala fɔxɔ ra.
6 Naxan yo a falama a nun Ala nan a ra,
a lanma a xa a ɲɛrɛ Isa xa kira xɔn.
7 N xanuntenyie, n yaamari naxan
masenma wo bɛ, fe nɛɛnɛ mu a ra. Wo
a kolon kabi a fɔlɛ. Yaamari fori nan a ra,
wo naxan singe mɛ nu.
8 Kɔnɔ i man na mato n yaamari nɛɛnɛ
nan sɛbɛfe wo ma. Nɔndi nan a ra naxan
makɛnɛnxi Isa ɲɛrɛ ki kui a nun wo tan
fan ɲɛrɛ ki kui, barima dimi na ɲɔnfe, Ala
xa naiyalanyi laxixɛ bara mini fɔlɔ.
9 Naxan a falama a a na Ala xa
naiyalanyi kui, kɔnɔ a a ngaxakerenyi
xɔnxi, na kanyi man na dimi nan kui.
10 Naxan a ngaxakerenyi xanuma, na
kanyi sabatixi Ala xa naiyalanyi nan kui,
fefe mu na naxan a rabirama.
11 Kɔnɔ naxan a ngaxakerenyi xɔnma,
na kanyi na dimi nan kui. A ɲɛrɛma dimi
nan kui, a mu a sigade yati toma, barima
dimi bara a ya dɔnxu.
12 N ma die, n xa a masen wo bɛ yi sɛbɛli
ra:
Wo xa yunubie bara xafari Isa xili saabui
ra.
13 Forie, n xa a masen wo bɛ yi sɛbɛli ra:
Wo bara a kolon a tan naxan nu na kabi
a fɔlɛ.
Fonikee, n xa a masen wo bɛ yi sɛbɛli ra:
Wo bara nɔ Sentanɛ ra.
14 N ma die, n bara na masen wo bɛ yi
sɛbɛli ra,
barima wo bara Baba Ala kolon.
Forie, n bara na masen wo bɛ yi sɛbɛli ra,
barima wo a kolon naxan na na kabi a
fɔlɛ.
Fonikee, n bara na masen wo bɛ yi
sɛbɛli ra:
barima wo sɛnbɛ gbo.
Ala xa masenyi sabatixi wo bɔɲɛ kui.
Wo bara nɔɛ sɔtɔ Sentanɛ xun ma.
15 Wo naxa duniɲa fe xanu, xa na mu a
ra wo mu nɔma Baba Ala xanude.
16 Naxan findixi duniɲa fe ra, alɔ
ibunadama waxɔnfe kobi, milɛ, nun yɛtɛ
igboɲa naxan kelixi see sɔtɔfe ma, na sese
mu kelixi Baba Ala ma. A kelixi yi duniɲa
nan ma.
17 Duniɲa nun a waxɔnfe ɲɔnma nɛ,
kɔnɔ naxee Ala waxɔnfe rabama, e kisima
nɛ abadan.

Ala xa Mixi Sugandixi yaxui

18 N ma die, won na waxati dɔnxɔɛ nɛ yi
ki. Wo bara a mɛ, a Ala xa Mixi Sugandixi
yaxui nde na fafe. Wo bara a kolon a
yaxui gbegbe bara fa. Won a kolon na nan
ma a won na waxati dɔnxɔɛ nɛ yi ki.
19 Na mixie kelixi won tan nan xun ma,
kɔnɔ won ngaxakerenyi mu nu e ra, xa na
mu a ra e mu nu kelima won xun ma nu.
Kɔnɔ e to mu tin lude won ya ma, e bara a
masen a won ngaxakerenyie mu nu e ra.
20 Ala xa Sɛniyɛntɔɛ bara wo sugandi, a
Xaxili Sɛniyɛnxi fi wo ma. Na nan a toxi
wo birin nɔndi kolonxi.
21 N mu yi bataaxɛ sɛbɛxi wo ma wo xa
nɔndi kolontareya xa ma. N a sɛbɛxi wo
xa nɔndi kolonyi xa fe nan ma, wule yo
mu na naxan kui.
22 Wule falɛ na nde ra? Naxan a falama
a Isa mu findixi Ala xa Mixi Sugandixi ra.
Na kanyi bara findi Ala xa Mixi Sugandixi
yaxui ra. A bara tondi Baba Ala nun a xa
Di ra.
23 Mixi naxan tondima Ala xa Di ra, a
bara tondi Baba Ala fan na. Naxan bara
tin Ala xa Di ra, a bara tin Baba Ala fan
na.
24 Wo masenyi naxan mɛ a fɔlɛ, wo xa
na ragata wo bɔɲɛ ma. Xa a na na ki nɛ,
a lima wo bara sabati Baba Ala xa Di nun
Baba Ala i.
25 Ala xa Mixi Sugandixi bara kisi
laayidi tongo won bɛ, kisi naxan mu
ɲɔnma abadan.
26 N bara yi bataaxɛ sɛbɛ wo ma mixi
ndee nan ma fe ra naxee wama wo
madaxufe.
27 Ala bara a Xaxili fi wo ma, a na wo
bɔɲɛ i. Wo hayi mu na karamɔxɔ gbɛtɛ
ma. Ala Xaxili nan wo matinkanma nɔndi
birin na. Wule yo mu na a xa masenyi kui.
Wo xa bira a fɔxɔ ra tun.
28 N ma die, wo nun Isa xa lu a ra, alako
a na gbilen tɛmui naxɛ yaagi yo naxa won
makuya a ra. Won xa la a ra tɛmui birin.

29 Wo to a kolon a tinxin, wo xa a kolon
fan a tinxintɔɛ birin fatanxi a tan nan na.

3

Ala xa die

1 Wo xa a kolon, Baba Ala won xanuxi
nɛ han a won xili «a xa die». Won findixi
a xa die yati yati nan na. Duniɲa mu
nɔma won kolonde na ra, barima e mu
Ala kolon.
2 N xanuntenyie, yakɔsi Ala xa die nan
won na. A mu masenxi sinden won luma
ki naxɛ, kɔnɔ won a kolon, a Isa na fa,
won masarama nɛ, won fa lu alɔ a tan,
barima won a toma nɛ a na ki naxɛ yati.
3 Mixi naxan a yigi tixi Isa ra, a a yɛtɛ
rasɛniyɛnma, alɔ Isa sɛniyɛnxi ki naxɛ.
4 Mixi naxan yunubi rabama, a findixi
sɛriyɛ matandila nan na, barima yunubi,
sɛriyɛ matandi nan a ra.
5 Wo a kolon a Isa fa won ma yunubi
nan xafaride. Yunubi yo mu nu na a tan
ma.
6 Mixi naxan sabatixi Isa i, na kanyi mu
luma yunubi raba ra sɔnɔn. Naxan luma
yunubi raba ra, na kanyi mu Isa toxi, a
man mu a kolon.
7 N ma die, mixi yo naxa wo madaxu.
Mixi naxan tinxinyi rabama, a tinxin alɔ
Marigi tinxinxi ki naxɛ.
8 Yunubitɔɛ tan fatanxi Ibulisa nan na,
barima Ibulisa nan yunubi raba kabi
duniɲa fɔlɛ. Ala xa Di fa nɛ alako a xa
Ibulisa xa wali kana.
9 Mixi yo findi Ala xa di ra, a mu luma
yunubi raba ra, barima Ala bara wali nde
fɔlɔ a bɔɲɛ kui. A mu nɔma lude yunubi
kui, barima a fatanxi Ala nan na.
10 Ala xa die nun Ibulisa xa die tagi
rasama yi ki nɛ: Naxan mu tinxin, Ala xa
di mu a ra. Naxan mu a boore adamadie
xanuma, a mu Ala kolon.

Xanunteya

11 Masenyi nan ya wo naxan mɛxi kabi
a fɔlɛ: Won xa won bore xanu.
12 Won naxa lu alɔ Kabila, naxan fatan
Sentanɛ ra, a fa a xunya yati faxa. A na
raba munfe ra? A na raba nɛ barima a
ɲɛrɛ ki mu nu gɛxi tinxinde alɔ a xunya
ɲɛrɛ ki.
13 N ngaxakerenyie, wo naxa wo maɲin
duniɲa xa xɔnnanteya xa fe ra wo mabiri.
14 Xanunteya naxan luma won bɔɲɛ kui
won boore adamadie bɛ, a a masenma a
won bara faxɛ kira lu na, won ti kisi kira
xɔn ma. Xanunteyatare tan tixi faxɛ kira
nan xɔn ma.
15 Mixi naxan a boore adamadi xɔnma,
na kanyi luxi nɛ alɔ faxɛti. Wo a kolon a
kisi mu na faxɛti bɛ.
16 Won xanunteya kolonma Ala xa Mixi
Sugandixi Isa xa misaali nan saabui ra,
naxan tinxi a nii fide won bɛ. Won fan
lan nɛ won xa tin na rabade won boore
adamadie bɛ.
17 Se kanyi naxan a bɔɲɛ balanma
tɔɔrɔmixi ya ra, a mu Ala xa xanunteya
kolon.
18 N ma die, won ma xanunteya naxa
findi wɔyɛnyi tun na, a xa findi maraba
nan na, xa na mu a ra nɔndi yo mu na a
kui.
19 Na kui, won nɔma a kolonde a nɔndi
na won yi, won bɔɲɛ fa sa Ala mabiri.
20 Hali won bɔɲɛ sa won makiiti, Ala
gbo won bɔɲɛ bɛ, a fe birin kolon.
21 N xanuntenyie, xa won bɔɲɛ mu won
makiiti, won bara xaxilisa sɔtɔ Ala ya i.
22 Ala won ma duba birin suxuma nɛ,
barima won birama a xa sɛriyɛe nun a
waxɔnfe nan fɔxɔ ra.
23 A xa sɛriyɛ nan ya: Won xa danx-
aniya a xa Di ma, a xa Mixi Sugandixi Isa.
Won man xa won bore xanu, alɔ Ala won
yamarixi ki naxɛ.
24 Mixi naxan Ala xa sɛriyɛ rabatuma,
na kanyi nun Ala na a ra. A a kolonma
Ala Xaxili Sɛniyɛnxi nan ma, Ala naxan
fixi won ma.

4

Tagi rasa Ala Xaxili nun Sentanɛ Xaxili

1 N xanuntenyie, wo naxa la xaxili birin
na. Wo xa a mato a fanyi ra xa na
xaxili fatanxi Ala nan na, barima wule
falɛe bara gbo duniɲa naxee e yɛtɛ findixi
namiɲɔnmɛe ra.
2 Mixi naxan birin laxi a ra a Ala xa Mixi
Sugandixi Isa bara fa duniɲa ma a adama
ki ma, wo nɔma nɛ a kolonde a na kanyi
tan xaxili fatanxi Ala nan na.
3 Kɔnɔ mixi naxan birin mu laxi Isa ra,
na gbe xaxili mu fatanxi Ala ra, a fatanxi
Ala xa Mixi Sugandixi yaxui nan na, wo

bara naxan ma fe mɛ, a a na fafe duniɲa ma. N xa a fala wo bɛ, a ɲan bara fa.
4 N ma die, wo tan, Ala nan gbe wo ra.
Wo bara nɔ na namiɲɔnmɛ wule falɛe ra,
barima Ala Xaxili naxan na wo fɔxɔ ra,
na sɛnbɛ gbo Sentanɛ xaxili bɛ naxan na
duniɲa mixie fɔxɔ ra.
5 E tan duniɲa nan gbe e ra. Na nan a
ra e wɔyɛnma duniɲa ki ma, duniɲa fa e
xui suxu.
6 Kɔnɔ won tan, Ala nan gbe won na.
Na nan a ra Ala kolonyie won xui suxuma.
Ala kolontaree tan mu won xui suxuma.
Nɔndi xaxili nun wule xaxili tagi rasama
na ki nɛ.

Xanunteya fatanma Ala nan na

7 N xanuntenyie, won xa won bore xanu,
barima xanunteya fatanxi Ala nan na.
Mixi naxan a boore adamadi xanuma,
na bara findi Ala xa di ra, a Ala kolon.
8 Mixi naxan mu a boore adamadi xanuma,
na kanyi mu Ala kolon,
barima Ala, xanunteya nan a ra.
9 Ala xa xanunteya kolonma yi nan ma:
Ala naxa a xa Di kerenyi xɛɛ duniɲa,
alako won xa kisi a tan saabui ra.
10 Xanunteya yati yati nan ya:
Won tan xa mu Ala xanuxi,
a tan nan won xanuxi,
a fa a xa Di kerenyi xɛɛ
a xa findi won ma yunubi xafari sɛrɛxɛ ra.
11 N xanuntenyie, Ala to bara won xanu
na ki, won fan lan nɛ won xa won bore
xanu.
12 Mixi yo mu na naxan Ala toxi, kɔnɔ
xa won won bore xanu, Ala luma nɛ won
i. A xa xanunteya kamalima nɛ won i.
13 Won a kolon won nun Ala na a ra,
barima a bara a Xaxili fi won ma.
14 Muxu tan bara a to, muxu bara findi
seede ra, a Baba Ala a xa Di xɛɛ nɛ duniɲa
ma adamadie rakiside.
15 Mixi naxan a falama a Isa findixi Ala
xa Di nan na, na kanyi nun Ala na a ra.
16 Won bara Ala xa xanunteya kolon,
won bara la a ra. Ala findixi xanunteya
nan na. Mixi naxan ɲɛrɛma xanunteya
kui, na kanyi nun Ala na a ra.
17 Na kui, xanunteya bara kamali won
tagi, alako gaaxui naxa lu won yi ra kiitisa
lɔxɔɛ, barima won birama Isa xa misaali
fɔxɔ ra yi duniɲa bɛndɛ fuɲi fari.
18 Gaaxui mu luma xanuntenyie tagi
xa e xa xanunteya bara kamali. Mixi
gaaxuma ɲaxankatɛ nan xa fe ra, kɔnɔ
xanunteya kamalixi kanyi mu gaaxuma.
19 Won nɔma mixi xanude, barima Ala
singe nan bara won xanu.
20 Mixi naxan a falama a Ala xanuxi,
kɔnɔ a luma mixi xɔn na, na kanyi bara
findi wule falɛ ra. Mixi naxan mu fata a
boore adamadi xanude a naxan toma, na
mu nɔma Ala xanude a mu naxan toxi.
21 Ala won yamarixi yi nan na: Naxan
Ala xanuxi, a xa nu a boore adamadi fan
xanu.

5

Danxaniyafe Ala xa Di ma

1 Mixi naxan lama a ra a Isa nan findixi
Ala xa Mixi Sugandixi ra, na kanyi bara
findi Ala xa di ra. Naxan babɛ nde
xanuma, a na babɛ xa di fan xanuma nɛ.
2 Won na Ala xanu, won fa a xa yaamari
birin nabatu, na nan a masenma a won
Ala xa die fan xanuma.
3 Ala xanufe a niyama won xa a xa
yaamarie fan nabatu. Na mu findima kote
xɔrɔxɔɛ ra,
4 barima Ala xa die nɔma duniɲa birin
na e xa danxaniya saabui ra.
5 Nde xunnakeli sɔtɔma duniɲa xun na,
xa danxaniyatɔɛ mu a ra, naxan lama a
ra a Ala xa Di nan Isa ra?
6 Ala xa Mixi Sugandixi Isa nan fa ye
nun wuli ra. A mu faxi ye gbansan xa ra, a
faxi ye nun wuli nan na. Ala Xaxili nan na
seede baxi, barima Ala Xaxili nɔndi nan a
ra.
7 Seede saxan nan na:
8 Ala Xaxili Sɛniyɛnxi, ye, nun wuli.
Na saxanyi birin seedeɲɔxɔya keren nan
bama.
9 Won tinma mixie xa seedeɲɔxɔya ra,
kɔnɔ Ala xa seedeɲɔxɔya dangi na birin
na. Ala nan seede bama a xa Di xa fe ra.
10 Mixi naxan lama Ala xa seedeɲɔxɔya
ra, na kanyi danxaniyama Ala xa Di ma,
kɔnɔ mixi naxan mu lama Ala ra, na
kanyi bara Ala findi wule falɛ ra, barima
a mu laxi Ala xa seedeɲɔxɔya ra, a naxan
baxi a xa Di xa fe ra.

11 Na seedeɲɔxɔya a masenma a Ala kisi
fixi won ma a xa Di nan saabui ra. Na kisi
mu ɲɔnma abadan.
12 Mixi naxan birama Ala xa Di fɔxɔ ra,
na kanyi bara kisi, kɔnɔ mixi naxan mu
birama Ala xa Di fɔxɔ ra, na kanyi mu
kisima.
13 N bara yi fe birin sɛbɛ wo ma, wo tan
naxee danxaniyaxi Ala xa Di ma, alako wo
xa a kolon a wo bara kisi sɔtɔ, naxan mu
ɲɔnma abadan.
14 Won ma lanlanteya na a ma ki naxɛ,
won bara a kolon a won ma duba birin
suxuma nɛ naxan findixi a waxɔnfe ra.
15 Won to a kolon a won ma maxandi
birin mɛma, won man a kolon a Ala won
ma duba birin suxuma nɛ.
16 Mixi naxan a boore nde toma yunubi
raba ra, yunubi naxan mu mixi bɔnɔma
abadan, a xa Ala maxandi a bɛ. Ala a
rakisima nɛ xa yunubi na a ra naxan mu
mixi bɔnɔma abadan. Yunubi nde na
naxan mixi bɔnɔma abadan. N mu a fala
wo xa Ala maxandi na mɔɔli xa fe ra.
17 Sɛriyɛ matandife birin findixi yunubi
nan na, kɔnɔ yunubi birin xa mu mixi
bɔnɔma.
18 Won a kolon mixi naxan findixi Ala
xa di ra, a mu luma yunubi raba ra,
barima Ala xa Di, a a kantama. Sentanɛ
mu nɔma a ra.
19 Won a kolon a Ala xa die nan won
na, kɔnɔ duniɲa mixi dɔnxɔɛ birin na
Sentanɛ sago nan bun ma.
20 Won man a kolon a Ala xa Di bara fa.
A xaxili fanyi nan fixi won ma, alako won
xa Ala Nɔndi Kanyi kolon. Won nun Ala
Nɔndi Kanyi nan a ra a xa Di Isa saabui
ra, a xa Mixi Sugandixi. A tan nan na Ala
Nɔndi Kanyi ra, naxan kisi fixi won ma
abadan.
21 N ma die, wo wo yɛtɛ ratanga kuyee
ma.

Ala xa masenyi firin nde Annabi Yaya naxan sɛbɛ

Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Annabi Yaya naxa yi bataaxɛ firin nde sɛbɛ danxaniyatɔɛ ɲama nde ma, nɔndi nu rafanxi naxee ma. Wule xaranyi nde nu yensenxi na waxati, a falafe ra a Isa mu nu faxi duniɲa adama ki ma. Annabi Yaya a masenma danxaniyatɔɛe bɛ a a lanma e xa tondi mixie ra naxee na xaranyi mɔɔli tima.

Yi bataaxɛ a masenma danxaniyatɔɛ birin bɛ a xanunteya findixi Ala kolonmae xa tɔnxuma nan na. Ala wama won xa findi mixie ra naxee e bore xanuxi. Mixi naxan na tondi na yaamari ra, a bara tondi Ala fan na. Ala xa won mali alako xanunteya xa lu won bɔɲɛ ma. Amina.

Ala xa masenyi firin nde Annabi Yaya naxan sɛbɛ

Nɔndi

1 N tan wo xa kuntigi bara wo xɛɛbu,
wo tan naxee findixi danxaniyatɔɛ ɲama
sugandixi ra, a nun wo boore naxee bara
nɔndi kolon. Wo rafan n tan nun nɔndi
kolonyi birin ma,
2 barima nɔndi luma won bɔɲɛ ma
abadan.
3 Baba Ala nun a xa Di Isa, a xa Mixi
Sugandixi, e xa hinnɛ won na, e xa
kinikini won ma, e xa bɔɲɛsa fi won ma
nɔndi nun xanunteya kui.
4 N bara sɛɛwa ki fanyi, barima ndee na
wo ya ma naxee ɲɛrɛfe Baba Ala xa nɔndi
kira xɔn ma a xa sɛriyɛ ki ma.
5 Danxaniyatɔɛ fanyie, n bara wo
mayandi, won xa won bore xanu. N na
naxan sɛbɛfe yi ki, yaamari nɛɛnɛ mu a
ra. Won bara na sɛriyɛ kolon kabi a fɔlɛ.
6 Xanunteya nan ya, wo xa bira Ala xa
sɛriyɛ fɔxɔ ra. Wo lan nɛ wo xa Ala xa
yaamarie rabatu, alɔ wo a mɛxi ki naxɛ
kabi a fɔlɛ.
7 Mixi gbegbe wama wo madaxufe, a
falafe ra a Ala xa Mixi Sugandixi Isa
mu faxi duniɲa adama ki ma. Na
mixi madaxui mɔɔli findixi Ala xa Mixi
Sugandixi yaxui nan na.
8 Wo xa fe birin naba alako wo naxa gan
wo xa wali munafanyi ra. Wo xa kata wo
xa sare kamalixi sɔtɔ.
9 Mixi naxan fe gbɛtɛ suxuma, a mu bira
Ala xa Mixi Sugandixi xa xaranyi fɔxɔ ra,
na kanyi mu Ala kolon. Naxan birama a
fɔxɔ ra, a bara Baba Ala nun a xa Di kolon.
10 Xa karamɔxɔ nde sa fa wo yire yi
xaranyi xanbi, wo naxa a rasɛnɛ, wo naxa
a xɛɛbu,
11 xa na mu a ra wo fan bara lu a xa
wali ɲaaxi kui.
12 N wama fe gbegbe falafe wo bɛ, kɔnɔ
n mu wama na rabafe sɛbɛli ra, fo won
xa lu yire keren, won xa dɛ masara, alako
won ma sɛɛwɛ xa kamali.
13 Wo boore danxaniyatɔɛe bara wo
xɛɛbu.

Ala xa masenyi saxan nde Annabi Yaya naxan sɛbɛ

Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Annabi Yaya nan yi bataaxɛ saxan nde sɛbɛ danxaniyatɔɛ nde ma, naxan xili Gayu. A naxa a matɔxɔ barima a nu ɲɛrɛma nɔndi nan kui, a tondi nɛ na wule xaranyi ra naxan nu yensenxi na waxati.

Karamɔxɔ fanyie to siga Gayu xɔnyi, a naxa e rasɛnɛ xanunteya ra. Na fe naxa rafan Annabi Yaya ma. Mixi naxan luma na mɔɔli raba ra, a bara nɔndi nun xanunteya kolon. Ndee nu na danxaniyatɔɛe ya ma naxee mu nu wama na mɔɔli rabafe.

Ala xa won mali alako won bɔɲɛ naxa balan Ala xa mixie mabiri. Amina.

Ala xa masenyi saxan nde Annabi Yaya naxan sɛbɛ

Nɔndi kolonyie

1 N tan danxaniyatɔɛ ɲama xa kuntigi, n bara i xɛɛbu, n xanuntenyi Gayu, n naxan xanuxi nɔndi xa fe ra.

2 N xanuntenyi, Ala xa fe birin sɔɔnɛya i bɛ. I fate xa lu yalanyi kui alɔ i xa danxaniya yalanxi ki naxɛ.

3 Won boore danxaniyatɔɛ ndee to fa n yire, e naxa a fala n bɛ i ɲɛrɛma nɔndi kui. N naxa sɛɛwa ki fanyi ra.

4 Sɛɛwɛ yo mu dangima na mɔɔli ra, a kolonfe ra a n ma die na nɔndi kira nan xɔn ma.

5 N xanuntenyi, i mɛɛnima xɔɲɛ danxaniyatɔɛe ma hali wo mu wo bore kolon.

6 Ndee bara i xa xanunteya xa fe dɛntɛgɛ sa danxaniyatɔɛ ɲama bɛ. Danxaniyatɔɛ naxan yo dangima i xɔnyi, i xa e mali e xa biyaasi kui, alɔ Ala wama a xɔn ma ki naxɛ.

7 E na Ala xa wali nan kui, danxaniyataree tan mu e kima.

8 Won lan won xa kafu na mixi mɔɔli ma, alako won fan xa won gbe raba Ala xa nɔndi xa fe ra.

9 N bara bataaxɛ nde sɛbɛ danxaniyatɔɛ ɲama ma, kɔnɔ Diyoterefi mu tinxi muxu rasɛnɛde barima a wama findife xunyi ra.

10 N na fa wo yire, n dɛntɛgɛ sama nɛ wo bɛ a xa kɛwali xa fe ra. A muxu xili kanama, a man mu tinma danxaniyatɔɛe yigiyade. Hali naxee wama e yigiyafe, a tɔnyi dɔxɔma nee fan ma, a e keri danxaniyatɔɛe ya ma.

11 N xanuntenyi, i fe ɲaaxi naxan toma, i naxa bira na mɔɔli fɔxɔ ra. I fe fanyi naxan toma, i xa bira na nan fɔxɔ ra. Fe fanyi rabae na Ala nan bɛ, kɔnɔ fe ɲaaxi rabae tan mu Ala kolon.

12 Birin fe fanyi falama Demetiri xa fe ra. Nɔndi yati a yɛtɛ kan seede baxi. Hali muxu tan muxu nɔma a xa fe seede bade. I a kolon muxu mu wule falama.

13 N wama fe gbegbe falafe i bɛ, kɔnɔ n mu wama na rabafe sɛbɛli ra.

14 A gbe mu luxi won xa lu yire keren, won xa sumun.

15 Ala xa bɔɲɛsa fi i ma. Muxu booree bara i xɛɛbu. I fan xa won xanuntenyie xɛɛbu muxu bɛ keren keren.

Ala xa masenyi Annabi Yude naxan sɛbɛ

Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Annabi Yude nan yi bataaxɛ sɛbɛ Ala xanuntenyie ma, a findi Kitaabui nan na mixi birin bɛ naxee wama birafe Ala xa sɛriyɛ fɔxɔ ra. Na danxaniyatɔɛ ɲama, Annabi Yude yi bataaxɛ sɛbɛxi naxan ma, mixi ndee nu bara so e tagi alako e xa Ala xa xaranyi mafindi e waxɔnki ra. Na mixi ɲaaxie ɲɛrɛ ki nu bara findi fe xungbe ra na Isayankae bɛ, ndee fa bira e xa wule masenyi fɔxɔ ra.

Na na a ra, Annabi Yude naxa wɔyɛnyi xɔrɔxɔɛ fala e bɛ na xaranyi xa fe ra. A naxa danxaniyatɔɛe rasi a fanyi ra, e naxa lu sɛniyɛntareɲa kui. A naxa a masen e bɛ a fiixɛ ra, a na mixi mɔɔli yahannama nan sɔtɔma. Tɛmui dangixi mixi gbegbe naxee nu na Ala xa kira xɔn ma, e mɛɛ nɛ Ala xa sɛriyɛ ra, na naxa findi ɲaxankatɛ xungbe ra e bɛ. Annabi Yude mu tinxi na mɔɔli xa raba na danxaniyatɔɛe ra.

Won fan xa nu na marasi ramɛ. Mixi gbegbe na duniɲa naxee Ala xili falama, kɔnɔ e mu Ala xa sɛriyɛ rabatuma. Alatala Kitaabui luxi won yi ra na nan ma alako won xa masenyi birin sa sikeeli ma, won xa a mato xa a findixi nɔndi nan na, xa na mu a ra xa Sentanɛ xa wule na a ra. Ala xa won natanga na diinɛla wule falɛe ma. Amina.

Ala xa masenyi Annabi Yude naxan sɛbɛ

1 N tan Yude nan yi ki, Ala xa Mixi Sugandixi Isa xa konyi, nun Yaki ngaxakerenma. N na yi bataaxɛ sɛbɛfe mixie nan ma, Baba Ala naxee xilixi, a naxee xanuxi, nun Ala xa Mixi Sugandixi Isa naxee makantaxi.

2 Ala xa kinikini, bɔɲɛsa, nun xanunteya gbo wo yi.

3 N xanuntenyie, n bara wa bataaxɛ sɛbɛfe wo ma won ma kisi xa fe ra. N bara wa na rabafe alako n xa wo ralimaniya, wo xa gere so won ma danxaniya xa fe ra, naxan ɲan bara gɛ masende kerenyi ra sɛniyɛntɔɛe bɛ.

4 Mixi ndee bara so wo tagi, naxee xa ɲaxankatɛ ɲan bara sɛbɛ a rakuya. Kaafirie nan e ra, naxee won Marigi Ala xa hinnɛ mafindima, alako e xa lu fe ɲaaxie kui, e xa e kobe raso won Karamɔxɔ kerenyi ra, won Marigi Isa, Ala xa Mixi Sugandixi.

5 Hali wo a kolon, n wama wo ratufe fe dangixi ndee nan ma. Marigi to gɛ Isirayila ɲama raminide Misira bɔxi ma, a naxa Isirayilaka danxaniyataree sɔntɔ.

6 Malekɛ ndee fan to e yɛtɛ lu binyɛtareɲa kui, e e xɔnyi bɛɲin, Ala naxa e raso geeli kui, e xa lu dimi kui han kiiti xungbe sa lɔxɔɛ.

7 Sodoma nun Gomora, a nun e rabilinyi, e to e yɛtɛ rafi fe ɲaaxie ma, e nun e boore nu kafu mɔɔli nde ra naxan mu lanma adamadie tagi, Ala naxa e findi misaali ra, a e raso tɛ xɔɔra naxan mu xubenma abadan.

8 Kɔnɔ na mixi naxee bara so wo tagi, e laamatunyi ndee toma naxee a niya e xa sɛniyɛntareɲa raba, e Marigi xa yaamari matandi, e malekɛe konbi.

9 Malekɛ mangɛ Minkayilu to wɔyɛn Ibulisa bɛ Annabi Munsa fure xa fe ra, Minkayilu mu suusa Ibulisa xa wɔyɛnyi yaabide konbi ra. A a fala nɛ gbansan, «Ala xa i makiiti.»

10 Kɔnɔ na mixie konbi tima fe nde xa fe ra, e mu naxan kolon. E naxan kolon e yɛtɛ ra, a wula sube xaxilitaree daaxi, na fan mu findi sese ra fo e kanase.

11 Ɲaxankatɛ na e bɛ. E bara bira Kabila xa misaali fɔxɔ ra. E bara bira kɔbiri fɔxɔ ra alɔ Balami, e fa lɔɛ. E bara matandi ti alɔ Kora, e xun fa rakana.

12 Na mixie bara wo xa ngaxakerenya malanyie manɔxɔ. E e dɛgema wo ya ma, e mɛɛnima e yɛtɛ nan gbansan ma, e mu yaagima. E luxi alɔ nuxuie, foye naxee raɲɛrɛma, kɔnɔ e mu fama tunɛ ra. E luxi alɔ sansi naxee mu bogi raminima e bogi tɛmui. E to tala, e bara faxa sanmaya firin.

13 E luxi alɔ baa mɔrɔnyie naxee xunfɛ raminima. Na xunfɛ misaalixi na mixie xa fe ɲaaxie nan na. E luxi alɔ tunbui

naxee ragataxi koore ma, e nu lintan dimi
kui abadan.
14 Enoki, Adama tolobitɛ solofere nde,
naxa yi masenyi fala Ala xili ra e xa fe
ra, «Marigi na fafe, a nun a xa sɛniyɛntɔɛ
wulu wulu,
15 alako a xa adamadi birin makiiti.
Kaafirie xa makiiti e xa fe ɲaaxi rabaxie
ma. Kaafirie xa makiiti e xa konbie xa fe
ra, e naxan falama Marigi xun ma.»
16 Na mixi mɔɔlie luma nɛ sɔnxɔ ra, e
mu ɲɛlɛxinma, e birama e yɛtɛ waxɔnfe
nan tun fɔxɔ ra, e dɛ igbo, e mixi madax-
uma wɔyɛnyi ɲɔxunmɛ ra alako e xa se
sɔtɔ.
17 Kɔnɔ wo tan, n xanuntenyie, wo
xa ratu won Marigi Isa xa xɛɛrae xa
masenyie ma.
18 E nu bara a fala wo bɛ, «Waxati
dɔnxɔɛ, mixie fama nɛ yode Ala ma, e
bira e waxɔnfe tinxintaree fɔxɔ ra.»
19 Na mixi mɔɔlie na wo tagi. E wo xa
lanyi kanama nɛ. E birama e yɛtɛ xaxili
nan fɔxɔ ra. Ala Xaxili Sɛniyɛnxi mu na e
bɔɲɛ i.
20 Kɔnɔ wo tan, n xanuntenyie, wo xa
wo xa danxaniya sɛniyɛnxi rasabati. Wo
xa Ala maxandi a Xaxili Sɛniyɛnxi saabui
ra.
21 Wo xa lu Ala xa xanunteya bun
ma, alako wo Marigi Isa, Ala xa Mixi
Sugandixi, xa kinikini wo ma, a xa wo
rakisi.
22 Wo xa kinikini mixie ma naxee
siikɛxi,
23 wo xa e ratanga tɛ ma. Wo man xa
kinikini booree fan ma gaaxui kui, kɔnɔ
wo xa mɛɛni wo yɛtɛ ma e ya ma, alako
wo fan naxa fa wo yɛtɛ findi sɛniyɛntaree
ra.
24 Ala tantu, naxan nɔma won nakiside
won ma yunubi birin ma, naxan nɔma
won masende sɛniyɛnyi nun sɛɛwɛ ra a
xa nɔrɛ kui.
25 Ala tantu, naxan firin nde mu
na, naxan bara won nakisi a xa Mixi
Sugandixi Isa saabui ra. Nɔrɛ, xunnakeli,
sɛnbɛ, nun nɔɛ na a bɛ beenun duniɲa xa
fɔlɔ, yakɔsi, nun waxati naxan sa fama
abadan. Amina.

Ala xa Waxayi

Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Annabi Yaya naxa yi Kitaabui sɛbɛ waxati xɔrɔxɔɛ bun ma. Mangasanyi ɲaaxi nu na Isayankae ɲaxankatafe tɛmui naxɛ, Ala naxa e yaabi yi masenyi ra naxan nɔma findide madundui xungbe ra danxaniyatɔɛe bɛ naxee na tɔɔrɔfe Sentanɛ saabui ra.

Isa yi Kitaabui fɔlɔma bataaxɛ solofere nan na danxaniyatɔɛ ɲama ndee bɛ. A a masenma a a e xa wali birin kolon, naxan fanxi, a nun naxan mu fanxi. Na findixi sɛriyɛ nan na adamadie bɛ. Ala fe birin kolon. A lanma won xa a kolon a won ma fe yo mu nɔxunxi Ala ma. A mu nɛɛmuma won ma wali yo ma. Na masenyi mɔɔli nan nɔma won madundude xa won na tɔɔrɔfe Ala xa fe ra, kɔnɔ a man nɔma won magaaxude xa won na fe ɲaaxi nde kui.

A firin nde, yi Kitaabui a masenma nɛ won bɛ a Ala fe kolon naxan fama rabade duniɲa ma. Ala Sentanɛ xa wali kolon, a mixi madaxuma ki naxɛ. Sentanɛ ɲɔxɔ a ma a a nɔma nɔde Ala sɛnbɛ ra. Wule nan na ki. Yi Kitaabui xa masenyi xungbe findima Ala xa xunnakeli nan na. Sentanɛ fama nɛ Ala nun danxaniyatɔɛe gerede, a fa mixi sɛniyɛnxie tɔɔrɔde a gbegbe ra. Kɔnɔ a raɲɔnyi, Ala fama nɛ Sentanɛ nun a fɔxirabirɛe birin xa fe xun nakanade, a e woli yahannama tɛ nun soda xɔɔra, e luma dɛnnaxɛ abadan. A fa a xa ɲama tongo, a e raso ariyanna kui, dɛnnaxan xili falama «Darisalamu Nɛɛnɛ.» Mɛnni, adamadi kisi kolonma nɛ naxan maniyɛ mu na. Faxɛ mu na, tɔɔrɛ mu na. Hɛɛri nan tun na mɛnni Alatala sɛɛti ma.

Yi Kitaabui xaranfe ndedi xɔrɔxɔ, barima sɛbɛli na a ra naxan taali wɔyɛnyi rawalima a gbegbe ra. Misaali gbegbe na a kui naxee a niyama a fahaamu xa xɔnɔ. A mu lanma mixi xa kankan misaali nde ma naxan xɔrɔxɔ. Won xa na birin xaran, alako won xa masenyi xungbe to naxan minima yi Kitaabui kui. Na mu xɔrɔxɔ alɔ misaali xunxuri nde naxee rawalima yi Kitaabui kui.

Ala xa lɔnni fi won ma yi xaranyi kui. Amina.

Ala xa Waxayi

Isa xa masenyi fɔlɛ

1 Ala xa Mixi Sugandixi Isa xa laa-
matunyi nan ya, Ala naxan fixi a ma. A xa
malekɛ naxa na rasanba a xa konyi Yaya
ma, alako Ala xa konyi di birin xa a kolon
fe naxan fama rabade yi waxati.
2 Yaya findixi seede nan na Ala xa
masenyi xa fe ra a nun Ala xa Mixi
Sugandixi Isa xa seedeɲɔxɔya xa fe ra. A
naxan to, a naxa na birin masen.
3 Hɛɛri na a xaran mixi bɛ, a nun naxee
e tuli matima yi masenyi ra naxan tixi Ala
xili ra, e man fa yi sɛbɛli ratinmɛ, barima
waxati bara makɔrɛ.
4 N tan Yaya, n bara yi sɛbɛli ti Isa
xa danxaniyatɔɛ ɲama dɔxɔ solofere ma,
naxee na Asi bɔxi ma. Ala xa hinnɛ nun
bɔɲɛsa fi wo ma, Ala naxan na xoro, to,
a nun tina. Xaxili solofere naxee na a xa
mangɛ kibanyi ya i, nee fan bara hinnɛ
wo ra,
5 a nun Ala xa Mixi Sugandixi Isa, naxan
findixi seede tinxinxi ra, naxan singe
keli mixi faxaxie tagi, naxan dangi bɔxi
mangɛ birin na. Matɔxɔɛ na Isa nan bɛ,
naxan won xanuxi, naxan won nakisixi
won ma yunubie ma a wuli saabui ra.
6 A bara won naso Ala xa mangɛya niini
bun ma, a bara won findi sɛrɛxɛdubɛe ra
a Baba Ala bɛ. Nɔrɛ nun sɛnbɛ na a bɛ
abadan! Amina.
7 Wo wo ya rate koore ma,
a na fafe nuxuie kui.
Adamadi birin a toma nɛ,
hali naxee a masɔxɔ.
Duniɲa si birin fama sunnunde a xa fe ra.
Iyo, a na na ki nɛ. Amina!

8 Marigi Ala xa masenyi nan ya: «N tan
nan na a fɔlɛ ra, n tan nan na a raɲɔnyi ra,
n tan naxan na xoro, to, nun tina, Sɛnbɛ
Birin Kanyi.»
9 N tan Yaya, wo ngaxakerenyi, won
birin na tɔɔrɔfe, won birin na Ala xa
mangɛya niini nan bun ma, won birin
tunnabɛxixi Isa xa fe i. N nu na Patimosi
suri nan ma Ala xa masenyi nun Isa xa
seedeɲɔxɔya xa fe ra.

10 Ala xa lɔxɔɛ, Ala Xaxili Sɛniyɛnxi to
n suxu, n naxa xui nde mɛ n xanbi ra. A
sɛnbɛ gbo alɔ sara xui.
11 A naxa a masen n bɛ, «I naxan toxi,
a sɛbɛ Kitaabui kui, i xa a rasanba danx-
aniyatɔɛ ɲama dɔxɔ solofere ma, naxee
na Efɛsɛ, Simirina, Peregamo, Tiyatire,
Saradesi, Filadelifiya, nun Layodiseya.»
12 N naxa n mafindi alako n xa a to
naxan wɔyɛnxi n na. N to n mafindi, n
naxa lanpui xɛɛma daaxi solofere to.
13 N naxa adamadi maniyɛ to na lan-
puie tagi, donma kuye ragoroxi a ma,
bɛlɛti xɛɛma daaxi balanxi a kanke ra.
14 A xunyi nun a xunsɛxɛ nu fiixɛ alɔ
yɛxɛɛ xabe fiixɛ, xa na mu a ra balabal-
anyi. A yae nu yanbama alɔ tɛ.
15 A sanyie nu gbeelixi alɔ wure gbeeli
raxunuxi, a xui nu gbo alɔ baa mɔrɔnyi
xui.
16 Tunbui solofere nu na a yire-
fanyi bɛlɛxɛ, santidɛgɛma dɛ firin daaxi
xɛɲɛnxi nu na a dɛ i, a yatagi mayanbama
alɔ soge xɔnɛ.
17 N to a to n naxa bira a bun ma, n fa lu
alɔ mixi faxaxi. A naxa a yirefanyi bɛlɛxɛ
sa n ma, a fa a fala, «Hali i mu gaaxu. N
tan nan na a fɔlɛ nun a raɲɔnyi ra.
18 N ɲiɲɛ na a ra. N nu bara faxa, kɔnɔ
yakɔsi n ɲiɲɛ na a ra abadan. Faxɛ nun
aligiyama saabi kanyi na n tan nan na.
19 I xa fe nan sɛbɛ i naxan toxi, naxan
na rabafe, a nun naxan fama rabade.
20 Yi tunbui solofere i naxee toxi n yire-
fanyi bɛlɛxɛ kui, e misaalixi Isa xa danx-
aniyatɔɛ ɲama dɔxɔ solofere xa malekɛe
nan na. Yi lanpui xɛɛma daaxi solofere, e
misaalixi Isa xa danxaniyatɔɛ ɲama dɔxɔ
solofere nan na.»

2

Bataaxɛ danxaniyatɔɛ ɲamae bɛ

1 A sɛbɛ Efɛsɛ danxaniyatɔɛ ɲama xa
malekɛ ma, masenyi nan ya naxan fa-
tanxi Isa ra tunbui solofere suxuxi naxan
yirefanyi bɛlɛxɛ kui, naxan ɲɛrɛma lan-
pui xɛɛma daaxi solofere tagi:
2 «N wo xa fe rabaxi kolon, n wo xa wali
kolon, n wo xa tunnabɛxi kolon. N a kolon
mixi ɲaaxie mu rafan wo ma. N a kolon
wo bara mixie makiiti naxee e yɛtɛ findixi
Ala xa xɛɛrae ra, han wo fan fa e kolon
wule falɛe ra.
3 Wo bara wo tunnabɛxi, wo bara tɔɔrɔ
n xili xa fe ra, kɔnɔ limaniya mu baxi wo
yi ra.»
4 «Kɔnɔ fe keren na na naxan mu
rafanxi n ma wo xa fe ra. Wo mu n xanuxi
a fanyi ra yakɔsi alɔ wo nu n xanuxi ki
naxɛ singe ra.
5 Wo xa wo ratu a ma, wo nu na ki naxɛ
beenun wo xa wo san nadin. Wo xa tuubi,
wo man xa wali suxu alɔ wo nu a rabama
singe ra ki naxɛ. Xa wo mu tuubi n fama
nɛ wo xɔnyi, n fa wo xa lanpui bade a
yire.»
6 «Kɔnɔ wo bara fe nde raba naxan fan.
Wo bara Nikolasi xa ɲama xa fe xɔn, alɔ
n fan a xɔnxi ki naxɛ.»
7 «Tuli na naxan bɛ, a xa a tuli mati
Ala Xaxili Sɛniyɛnxi xa masenyi ra danx-
aniyatɔɛ ɲamae bɛ. Naxan na geeni, n
na nan luma a xa simaya wuri bogi don,
naxan tixi Ala xa ariyanna kui.»
8 A sɛbɛ Simirina danxaniyatɔɛ ɲama
xa malekɛ ma, masenyi nan ya naxan
fatanxi Isa ra, Isa naxan na a fɔlɛ nun a
raɲɔnyi ra, naxan nu faxaxi a man fa keli
faxɛ ma:
9 «N wo xa ɲaxankatɛ nun setareɲa
kolon, hali bannaya nde to na wo yi ra. N
Yuwifie xa tɔɔɲɛgɛ kolon wo mabiri. E a
falama e yɛtɛ bɛ a Yuwifie, a fa li Yuwifie
mu e ra. E findixi Sentanɛ xa mixie nan
na.
10 Wo naxa gaaxu ɲaxankatɛ ya ra, wo
fama naxan sɔtɔde. Ibulisa a niyama nɛ
wo xa mixi ndee xa sa geeli, alako a xa wo
mato. Wo fama nɛ ɲaxankatade xi fu bun
ma. Kɔnɔ wo xa lu danxaniya kui han wo
faxɛ lɔxɔɛ. Na tɛmui n kisi fima nɛ wo ma
wo sare ra.»
11 «Tuli na naxan bɛ, a xa a tuli mati
Ala Xaxili Sɛniyɛnxi xa masenyi ra danx-
aniyatɔɛ ɲamae bɛ. Naxan na geeni, a mu
faxɛ firin nde kolonma.»
12 A sɛbɛ Peregamo danxaniyatɔɛ ɲama
xa malekɛ ma, masenyi nan ya naxan fa-
tanxi Isa ra, santidɛgɛma dɛ firin xɛɲɛnxi
kanyi:
13 «N a kolon wo xa taa findixi Sentanɛ
sɛnbɛ yire nan na, kɔnɔ wo xirixi n xili ra,
wo mu danxaniya raboloxi. Hali waxati
ma, n dugutɛgɛ seede Antipasi faxa tɛmui

naxɛ wo xɔnyi Sentanɛ yire, wo mu n ma
kira rabɛɲin.»
14 «Kɔnɔ fe ndee na na naxee mu
rafanxi n ma wo xa fe ra. Wo xa
mixi ndee birama Balami xa misaali nan
fɔxɔ ra, naxan nu bara Balaki rasi a xa
gantanyi te Isirayilakae bɛ, e xa subee don
naxee baxi sɛrɛxɛ ra kuyee bɛ, e xa yɛnɛ
fan naba.
15 Wo xa mixi ndee fan biraxi Nikolasi
xa ɲama xa xaranyi fɔxɔ ra.
16 Na kui, wo xa tuubi, xa na mu a ra
n fama nɛ gere tide na mixie bɛ n ma
santidɛgɛma ra, naxan na n dɛ i.»
17 «Tuli na naxan bɛ, a xa a tuli mati
Ala Xaxili Sɛniyɛnxi xa masenyi ra danx-
aniyatɔɛ ɲamae bɛ. N ‹mana› donse
nɔxunxi fima nɛ geeni mixi ma, a nun
gɛmɛ fiixɛ, xili nɛɛnɛ sɛbɛxi naxan ma.
Mixi yo mu na xili kolon, bafe na gɛmɛ
kanyi ra.»
18 A sɛbɛ Tiyatire danxaniyatɔɛ ɲama
xa malekɛ ma, masenyi nan ya naxan
fatanxi Ala xa Di ra, naxan yae yanbama
alɔ tɛ, a sanyie luxi alɔ wure gbeeli
raxunuxi:
19 «N wo xa fe rabaxi kolon, wo xa
xanunteya, wo xa danxaniya, wo xa wali
fanyi, wo xa tunnabɛxi, a nun wo naxan
birin nabaxi a dɔnxɔɛ ra naxan gbo dangi
wo xa wali singee ra.»
20 «Kɔnɔ fe keren na na naxan mu
rafanxi n ma wo xa fe ra. Wo bara
a lu Yesabela, ginɛ naxan a yɛtɛ findixi
namiɲɔnmɛ ra, a xa xaranyi ti naxan n
ma konyie ratantanma, alako e xa fe kobi
raba, e xa subee don naxee baxi sɛrɛxɛ ra
kuyee bɛ.
21 N bara diɲɛ alako a xa tuubi, kɔnɔ a
mu tinxi a yuge ɲaaxi masarade.
22 Na na a ra, n a rasoma nɛ ɲaxankatɛ
kui, a tan nun a yɛnɛ raba booree, xa e
mu tuubi.
23 N fama nɛ a xa die fan faxade. Na
kui, danxaniyatɔɛ ɲama birin a kolonma
nɛ a n tan nan mixi bɔɲɛ nun a sondonyi
matoma, n tan nan e xa fe rabaxi sare
ragbilenma e ma.»
24 «Kɔnɔ wo tan, Tiyatireka mixi
dɔnxɔɛ naxee mu na yi fe kui, naxee mu
soxi Sentanɛ xa gundo kui, n mu kote
gbɛtɛ dɔxɔma wo xun ma kɔrɛ.
25 Wo naxan sɔtɔxi, wo na suxu gben,
han n fama tɛmui naxɛ.
26 Naxan na geeni, naxan n ma wali
suxuma han a raɲɔnyi, n mangɛya fima
na kanyi nan ma, a xa sie yamari.
27 ‹A e yamarima sawuri wure daaxi
nan na, a e kanama nɛ alɔ fɛɲɛ ibɔɔma
ki naxɛ›,
28 alɔ n sɛnbɛ sɔtɔxi ki naxɛ n Baba Ala
ra. N man subaxa looloe fima nɛ na kanyi
ma.»
29 «Tuli na naxan bɛ, a xa a tuli mati
Ala Xaxili Sɛniyɛnxi xa masenyi ra danx-
aniyatɔɛ ɲamae bɛ.»

3

Bataaxɛ danxaniyatɔɛ ɲama gbɛtɛe bɛ

1 A sɛbɛ Saradesi danxaniyatɔɛ ɲama
xa malekɛ ma, masenyi nan ya naxan
fatanxi Isa ra, naxan Xaxili solofere ya-
marima, tunbui solofere suxuxi naxan yi
ra:
«N wo xa wali kolon. Mixi ɲɔxɔ a ma a
wo ɲiɲɛ na a ra, kɔnɔ wo bara faxa.
2 Wo naxa yanfa, wo xa wo bore rali-
maniya, naxee na faxɛ kira xɔn, barima
nde luxi wo xa wali ra n Marigi Ala bɛ.
3 Wo xa ratu na masenyi ma, wo naxan
masɔtɔxi, wo naxan mɛxi. Wo xa a ragata
wo bɔɲɛ kui, wo xa tuubi. Xa wo mu wo
ɲɛngi sa yi xɔn, n fama nɛ waxati nde kui
wo mu naxan kolon, na fa findi tɛrɛnna
ra wo bɛ alɔ muɲɛti fa tɛmui.
4 Kɔnɔ mixi ndee na Saradesi naxee mu
nɔxɔxi fe ɲaaxi ra. Nee fama nɛ ɲɛrɛde
n sɛɛti ma, donma fiixɛ ragoroxi e ma,
barima na nan findixi e xa wali sare ra.»
5 «Naxan na geeni, donma fiixɛ
ragoroma a ma. N mu a xili bama simaya
buki kui, n a xa fe falama nɛ n Baba Ala
bɛ a xa malekɛe ya xɔri.
6 Tuli na naxan bɛ, a xa a tuli mati
Ala Xaxili Sɛniyɛnxi xa masenyi ra danx-
aniyatɔɛ ɲamae bɛ.»
7 A sɛbɛ Filadelifiya danxaniyatɔɛ ɲama
xa malekɛ ma, masenyi nan ya naxan
fatanxi Sɛniyɛntɔɛ nɔndi falɛ ra, Dawuda
xa saabi na naxan yi ra, naxan naadɛ
rabima mixi mu nɔ a balande, naxan
naadɛ balanma mixi mu nɔ a rabide:
8 «N wo xa wali kolon. N a kolon
wo sɛnbɛ mu gbo, kɔnɔ wo bara n ma

masenyi rabatu, wo mu n yanfa. Na kui,
n bara naadɛ nde rabi wo ya ra, mixi mu
nɔma naxan balande.
9 N fama nɛ mixie sade wo bɛlɛxɛ naxee
a falama e yɛtɛ bɛ a Yuwifie, kɔnɔ e
findixi Sentanɛ xa ɲama nan na. E na
wule nan falafe. N fama nɛ e ra, e xa e
magoro wo bɛ, e xa a kolon wo rafan n
ma.
10 Wo to n ma masenyi rabatu
tunnabɛxi kui, n fan wo ratangama nɛ na
waxati xɔrɔxɔɛ ma naxan fama duniɲa
lide, a fa duniɲa mixi birin mato.
11 A gbe mu luxi n xa fa. Wo naxa wo
xa danxaniya bɛɲin, alako mixi yo naxa
wo sare fanyi ba wo yi ra.»
12 «Naxan na geeni, n a findima n
Marigi Ala xa hɔrɔmɔbanxi kinki ra, a xa
lu mɛnni abadan. N nan n Marigi Ala xili
nun n Marigi Ala xa taa xili sɛbɛma nɛ a
ma. Na taa findixi Darisalamu nɛɛnɛ nan
na, Ala naxan nagoroma kelife koore ma.
N nan n xili nɛɛnɛ fan sɛbɛma nɛ a ma.
13 Tuli na naxan bɛ, a xa a tuli mati
Ala Xaxili Sɛniyɛnxi xa masenyi ra danx-
aniyatɔɛ ɲamae bɛ.»
14 A sɛbɛ Layodiseya danxaniyatɔɛ
ɲama xa malekɛ ma, masenyi nan ya
naxan fatanxi Isa ra, naxan findixi Ala
sago rakamali ra, a xa seede laxixɛ, Ala
xa daalie daaxi naxan saabui ra:
15 «N wo xa wali kolon. Wo mu xinbeli,
wo mu wolen. A xɔli n ma wo xa natɛ
tongo, wo xa xinbeli, xa na mu a ra wo xa
wolen.
16 Wo to fa luxi a tagi, wo mu wolen, wo
mu xinbeli, n wo raboloma nɛ.
17 Wo bara a fala, ‹Bannamixie nan
muxu ra, muxu hayi mu na fefe ma.› Wo
mu a kolon a wo findixi tɔɔrɔmixie nan
na, a nun misikiinɛe, setaree, dɔnxuie,
nun mixi mageli.
18 N marasi naxan fima wo ma, wo xa
xɛɛma fanyi sara n ma, xɛɛma naxan gbi
baxi tɛ ra, alako wo xa findi bannamixie
yati ra. Wo xa donma fiixɛ sara n ma, wo
xa na ragoro wo ma, alako wo xa ba tixi
wo mageli ra, yaagi xa ba wo ma. Wo man
xa ya seri sara n ma, alako wo xa fe igbɛ.
19 N nan n xanuntenyie nan xuruma, n
e matinxin. Wo xa wakili, wo xa tuubi.
20 N tixi naadɛ ra, n na a kɔnkɔnfe. Xa
mixi nde n xui mɛ, a naadɛ rabi n bɛ, n
soma nɛ a xɔnyi, muxu fa muxu dɛge yire
keren.»
21 «Naxan na geeni, a luma n sɛɛti ma
n ma kibanyi kui, alɔ n tan fan to geeni,
n fa n magoro n Baba Ala sɛɛti ma a xa
kibanyi kui.
22 Tuli na naxan bɛ, a xa a tuli mati
Ala Xaxili Sɛniyɛnxi xa masenyi ra danx-
aniyatɔɛ ɲamae bɛ.»

4

Ala xa kibanyi ariyanna

1 Na birin to dangi, n naxa ariyanna
naadɛ rabixi to koore ma. N man naxa
xui nde mɛ, n nu bara naxan singe mɛ. A
sɛnbɛ nu gbo alɔ sara. A naxa a masen
n bɛ, «I xa te bebiri, n xa fe masen i bɛ
naxan fama rabade.»
2 Ala Xaxili Sɛniyɛnxi naxa n suxu
keren na. N naxa kibanyi nde to
ariyanna, mangɛ magoroxi a kui.
3 A nɔrɛ nu yanbama alɔ gɛmɛ tofanyi
mayilenxie, senkui tofanyi nu na a xa
kibanyi rabilinyi.
4 Kibanyi mɔxɔɲɛn nun naani nu na
Ala xa kibanyi rabilinyi, fori mɔxɔɲɛn
nun naani magoroxi e kui. Donma fiixɛ
nu ragoroxi e ma, mangɛ katanyi xɛɛma
daaxi nu saxi e xun na.
5 Seyamakɔnyi nun galanyi xuie nu
minima kibanyi kui. Lanpui solofere nu
dɛxɛma kibanyi ya i. Nee misaalixi Ala
Xaxili kamalixi nan na.
6 Baa tinse fan nu na kibanyi ya i.
Nimase naani nu na Ala xa kibanyi
rabilinyi, yae nu na e yatagi nun e kobe
ma.
7 Nimase singe nu maniyaxi yɛtɛ nan
na, a firin nde nu maniyaxi ningeyɔrɛ nan
na, a saxan nde nu maniyaxi adamadi
nan na, a naani nde nu maniyaxi xaruma
nan na, naxan ɲɛrɛma koore ma.
8 Na nimase naani birin, gabutenyi
senni nu na e ma. Yae fan nu na e bɛ
yire birin, e gabutenyie fari nun e bun
ma. Kɔɛ nun yanyi e nu luma a fala ra,
«Marigi Ala sɛniyɛn,
Marigi Ala sɛniyɛn,
Marigi Ala sɛniyɛn.
A findixi Sɛnbɛ Kanyi nan na
naxan na xoro, to, nun tina.»

9 Na nimase naani nu fa Mangɛ matɔxɔ,
e mangɛ binya naxan magoroxi kibanyi
kui, e mangɛ tantu, naxan ɲiɲɛ a ra
abadan,
10 na fori mɔxɔɲɛn nun naani, e
felenma bɔxi ma Mangɛ ya i, naxan
magoroxi kibanyi kui, e fa a batu naxan
ɲiɲɛ a ra abadan. E nu e xa mangɛ
katanyi ba e xun na, e nu e sa kibanyi san
na, e nu fa a fala,
11 «Muxu Marigi Ala, matɔxɔɛ, binyɛ,
nun sɛnbɛ na i tan nan bɛ, barima i tan
nan se birin daaxi, i tan nan na birin
ɲanigexi, i tan nan na birin nagirixi.»

5

Buki nde rabife

1 Na dangi xanbi, n naxa Ala to a xa
kibanyi kui, buki nde nu na a xɔnyɛ,
sɛbɛli tixi a kui nun a fari, a mabalanxi
a balanse solofere ra.
2 N naxa malekɛ sɛnbɛma nde to, a a
falama a xui itexi ra, «Nde nɔma yi buki
rabide, nde nɔma a balansee bade a ma?»
3 Nimase yo mu nu na koore ma, bɔxi
ma, xa na mu a ra bɔxi bun ma, naxan
nu nɔma na buki rabide, a a kui mato.
4 Na kui, n naxa wa a gbegbe ra, barima
nimase yo mu nu na, naxan nu nɔma na
buki rabide, a a kui mato.
5 Fori nde naxa a fala n bɛ, «I naxa
wa, Yuda bɔnsɔɛ xa yɛtɛ, naxan findixi
Dawuda bɔnsɔɛ ra, a bara geeni. A tan
nan nɔma na buki nun a balanse solofere
rabide.»
6 Na tɛmui n naxa Yɛxɛɛyɔrɛ to a tixi
kibanyi nun na nimase naani nun na forie
tagi. Na Yɛxɛɛyɔrɛ nu luxi nɛ alɔ a kɔn
naxabaxi. Feri solofere nun ya solofere
nu na a bɛ, naxee misaalixi Ala Xaxili
Sɛniyɛnxi kamalixi ra, naxan nu bara xɛɛ
duniɲa yire birin ma.
7 Yɛxɛɛyɔrɛ naxa a maso Ala ra, naxan
nu magoroxi kibanyi kui, a fa buki rasuxu
Ala yirefanyi xɔnyɛ.
8 A to buki masɔtɔ, na nimase naani
nun na fori mɔxɔɲɛn nun naani, e naxa
suyidi Yɛxɛɛyɔrɛ bɛ. Kɔra nu na e birin
yi ra, a nun surayi sase xɛɛma daaxi
naxee rafexi surayi ra, naxan misaalixi
sɛniyɛntɔɛe xa Ala maxandie ra.
9 E naxa bɛɛti nɛɛnɛ nde ba, e nu a fala,
«I tan nan daxa yi buki tongode,
i tan nan daxa a balansee rabide,
barima i bara i yɛtɛ ba sɛrɛxɛ ra,
i bara adamadie xunsara Ala bɛ i wuli
saabui ra,
adamadi naxee kelixi bɔnsɔɛ birin,
naxee xui birin falama,
naxee fatanxi ɲamanɛ nun si birin na.
10 I bara na adamadie findi sɛrɛxɛdubɛe
ra
muxu Marigi Ala bɛ.
I bara e raso Ala xa mangɛya niini bun
ma.
E fama nɛ duniɲa yamaride.»

11 Na tɛmui n naxa malekɛ wulu wulu
wuyaxi to, n naxa e xui mɛ Ala xa kibanyi,
na forie, nun na nimasee rabilinyi.
12 E naxa a fala e xui itexi ra,
«Yɛxɛɛyɔrɛ naxan baxi sɛrɛxɛ ra, a daxa
a xa sɛnbɛ, bannaya, lɔnni, nɔɛ, binyɛ,
matɔxɔɛ, nun tantui sɔtɔ.»
13 Nimase naxan birin na koore ma,
bɔxi fari, bɔxi bun ma, baa ma, a nun
daalise birin, n nee birin xui mɛ nɛ, e
nu fa a fala, «Matɔxɔɛ, binyɛ, tantui, nun
sɛnbɛ na Ala bɛ naxan magoroxi kibanyi
kui, a nun Yɛxɛɛyɔrɛ bɛ abadan.»
14 Na nimase naani naxa a ratin, «Am-
ina.» Forie naxa e felen bɔxi ma, e Ala
nun Yɛxɛɛyɔrɛ batu.

6

Buki balansee

1 N naxa Yɛxɛɛyɔrɛ to buki balanse
singe rabi ra. N naxa nimase nde xui mɛ
kelife na nimase naani tagi. A xui sɛnbɛ
nu gbo alɔ galanyi. A naxa a fala, «Fa.»
2 Na dangi xanbi, n naxa soe fiixɛ nde
to, xali suxuxi a ragima yi, mangɛ katanyi
saxi a xun ma, a fa siga xunnakeli kui, a
man xa sa geeni.
3 A to buki balanse firin nde rabi, n naxa
nimase firin nde xui mɛ. A naxa a fala,
«Fa.»
4 Soe gbeeli naxa mini. E naxa a
ragima yamari a xa bɔɲɛsa ba duniɲa kui,
alako adamadie xa nu e bore kɔn naxaba.
Santidɛgɛma belebele naxa so a yi ra.
5 A to buki balanse saxan nde rabi, n
naxa nimase saxan nde xui mɛ. A naxa a

fala, «Fa.» N naxa soe fɔɔrɛ to. Sikeeli nu
suxuxi a ragima yi ra.
6 N naxa xui nde mɛ na nimase naani
tagi, «Mɛngi kilo keren sare lanma lɔxɔɛ
keren wali sare nan ma. Fundenyi
maniyɛ kilo saxan lanma lɔxɔɛ keren wali
sare nan ma. I naxa ture nun wɛni xun
nakana.»
7 A to buki balanse naani nde rabi, n
naxa na nimase naani nde xui mɛ. A naxa
a fala, «Fa.»
8 N naxa soe burɛxɛ xinde daaxi to. A
ragima xili nɛ «Faxɛ,» laaxira nu biraxi a
fɔxɔ ra. Nɔɛ naxa so e yi ra duniɲa sɛɛti
keren xun ma a sɛɛti naani ya ma, alako
e xa mixie faxa santidɛgɛma ra, kaamɛ
ra, wuganyi ra, a nun sube xaaɲɛxie ra,
naxee na wula i.
9 A to buki balanse suuli nde rabi, n
naxa mixie nii to sɛrɛxɛbade bun ma,
mixi naxee kɔn nu bara raxaba barima
e nu birama Ala xa masenyi nan fɔxɔ ra,
e findi a xa seedee ra.
10 E naxa a fala e xui itexi ra, «Marigi
sɛniyɛnxi nɔndi falɛ, i buma han tɛmui
mundun fafe ra kiiti sade, alako muxu
gbe xa ɲɔxɔ duniɲa mixie ma naxee bara
muxu faxa?»
11 Donma kuye fiixɛ naxa so e birin
yi ra. Mixi nde naxa a fala e bɛ e xa
mamɛ ti sinden, han e waliboore nun
e ngaxakerenyie xasabi xa kamali naxee
lanma e xa faxa alɔ e tan.
12 A to buki balanse senni nde rabi, bɔxi
naxa sɛrɛn sɛnbɛ ra, soge naxa ifɔɔrɔ alɔ
sunnun donma fɔɔrɛ, kike naxa lu alɔ
wuli,
13 tunbuie naxa bira bɔxi ma, alɔ foye
belebele xɔrɛ bogi rabirama ki naxɛ.
14 Koore naxa ba na, alɔ kɛɛdi makun-
tanma ki naxɛ a xa ragata. Geyae nun
surie fan naxa keli e yire.
15 Duniɲa mangɛe, kuntigie, sɔɔri
yareratie, bannae, sɛnbɛmae, konyie, nun
lasirie, e birin naxa e nɔxun yilie kui a
nun geya gɛmɛe longori ra.
16 E nu fa a fala geyae nun fanyee bɛ,
«Wo bira muxu ma, wo xa muxu nɔxun
Ala ma, naxan magoroxi mangɛ kibanyi
kui, a nun Yɛxɛɛyɔrɛ xa xɔnɛ ma.»
17 E xa xɔnɛ lɔxɔɛ xungbe bara a li. Nde
nɔma a yɛtɛ ratangade na ma?

7

Ala xa ɲama

1 Na dangi xanbi, n naxa malekɛ naani
to, e tixi duniɲa tunxui naani ra. E
nu duniɲa foye naani ratima, alako foye
naxa mini bɔxi ma, baa ma, xa na mu
sansie ma.
2 N naxa malekɛ gbɛtɛ fan to a kelife
sogetede mabiri, Ala Ɲiɲɛ xa tɔnxuma
suxuxi a yi ra. A naxa a masen a xui
itexi ra, na malekɛ naanie bɛ, naxee nu
yamarixi fe xɔnɛ rabade bɔxi nun baa ra,
3 «Wo naxa wo bɛlɛxɛ din bɔxi nun baa
nun wuri bilie ra sinden, han muxu xa gɛ
tɔxunma sade Ala xa walikɛe tigi ma.
4 N naxa na walikɛe kɔnti xasabi mɛ,
Ala xa tɔnxuma saxi naxee ma. E findi
mixi wulu kɛmɛ wulu tongo naani nun
wulu naani nan na, kelife Isirayila bɔnsɔɛ
birin ya ma.
5 Mixi wulu fu nun firin Yuda bɔnsɔɛ ya
ma naxee matɔnxumaxi,
mixi wulu fu nun firin Ruben bɔnsɔɛ ya
ma,
mixi wulu fu nun firin Gadi bɔnsɔɛ ya ma,
6 mixi wulu fu nun firin Aseri bɔnsɔɛ ya
ma,
mixi wulu fu nun firin Nafatali bɔnsɔɛ ya
ma,
mixi wulu fu nun firin Manasi bɔnsɔɛ ya
ma,
7 mixi wulu fu nun firin Simeyɔn bɔnsɔɛ
ya ma,
mixi wulu fu nun firin Lewi bɔnsɔɛ ya
ma,
mixi wulu fu nun firin Isakari bɔnsɔɛ ya
ma,
8 mixi wulu fu nun firin Sabulon bɔnsɔɛ
ya ma,
mixi wulu fu nun firin Yusufu bɔnsɔɛ ya
ma,
mixi wulu fu nun firin Bunyamin bɔnsɔɛ
ya ma naxee matɔnxumaxi.»
9 Na dangi xanbi, n naxa ɲama gbegbe
to, naxan mu nu nɔma kɔntide, kelife
si birin, bɔnsɔɛ birin, xabilɛ birin, nun
xui birin. E nu tixi Ala xa kibanyi nun
Yɛxɛɛyɔrɛ ya i, donma kuye fiixɛ ragoroxi
e ma, tugi fɛnsɛ suxuxi e yi.
10 E naxa a masen e xui itexi ra, «Kisi
na muxu Marigi Ala bɛ naxan magoroxi
kibanyi kui, nun Yɛxɛɛyɔrɛ bɛ.»

11 Malekɛe nu tixi kibanyi, forie nun
nimase naanie rabilinyi, e naxa e yatagi
rafelen bɔxi ma, e Ala batu
12 yi fe falɛ ra, «Amina. Matɔxɔɛ,
nɔrɛ, lɔnni, tantui, binyɛ, nɔɛ fanyi, nun
sɛnbɛ na muxu Marigi Ala nan bɛ abadan.
Amina.»
13 Na tɛmui fori nde naxa n maxɔrin,
«Nde na na mixie ra donma fiixɛ ragoroxi
naxee ma? E kelixi minden?»
14 N naxa a yaabi, «N Marigi, i tan nan a
kolon.» A naxa a masen n bɛ, «Mixie nan
e ra, naxee kelixi na ɲaxankatɛ xungbe
kui. E bara e xa donmae xa Yɛxɛɛyɔrɛ
wuli ra, na nan a toxi e xa donmae fiixɛxi.
15 Na nan a toxi e tixi Ala xa kibanyi
ya i, e fa a batu kɔɛ nun yanyi a xa
hɔrɔmɔlingira kui. E na Ala xa niini bun
ma, naxan magoroxi kibanyi kui.
16 Kaamɛ nun ye xɔli mu e suxuma
sɔnɔn, soge nun kuye fure mu e tɔɔrɔma
sɔnɔn,
17 barima Yɛxɛɛyɔrɛ naxan na kibanyi
sɛɛti ma, na nan fama e dɛgede, a e xun
ti kisi ye yire ra. Ala fama nɛ e yaye birin
nafurukude.»

8

Buki balanse solofere nde rabife

1 A to buki balanse solofere nde rabi,
kuye naxa lu yen waxati tagi ɲɔndɔn bun
ma.
2 N naxa malekɛ solofere to, naxee nu
tixi Ala ya i, sara solofere naxa so e yi ra.
3 Malekɛ gbɛtɛ naxa fa, a ti sɛrɛxɛbade
fari, surayi sase xɛɛma daaxi nu na a yi
ra. E naxa surayi gbegbe so a yi ra, a
nun sɛniyɛntɔɛ birin xa Ala maxandie ra.
A naxa na surayi gan sɛrɛxɛbade xɛɛma
daaxi ma Ala xa kibanyi ya i.
4 Surayi tuuri naxa te Ala ya i, a
nun sɛniyɛntɔɛ xa Ala maxandie, kelife
malekɛ bɛlɛxɛ.
5 Malekɛ naxa surayi ganse tongo, a
naxa sɛrɛxɛbade tɛ sa a kui, a fa a woli
duniɲa ma. Galanyie naxa bula, xuie
naxa mɛ, seyamakɔnyie naxa mini, bɔxi
naxa sɛrɛn.
6 Malekɛ solofere, sarae nu na naxee yi
ra, nee naxa keli, e xa sarae fe.
7 Malekɛ singe to a xa sara fe, bala-
balanyi nun tɛ naxa goro duniɲa ma, e
masunbuxi wuli ra. Bɔxi itaxunxi saxan
na, na dɔxɔde saxan nde naxa gan. Wuri
bilie itaxunxi saxan na, na dɔxɔde saxan
nde naxa gan. Ɲooge xinde birin naxa
gan.
8 Malekɛ firin nde to sara fe, geya
xungbe, tɛ naxan ganfe, a naxa sin baa
ma. Baa itaxunxi saxan na, na dɔxɔde
keren naxa findi wuli ra.
9 Baa nimasee itaxunxi saxan na, na
dɔxɔde saxan nde naxa faxa. Kunkuie
itaxunxi saxan na, na dɔxɔde saxan nde
fan naxa kana.
10 Malekɛ saxan nde to sara fe, tunbui
dɛxɛxi belebele naxa bira. Xuree itaxunxi
saxan na, na tunbui naxa bira na saxan
nde ma a nun dulonyie ma.
11 Na tunbui xili nɛ «Xɔnɛ.» Duniɲa ye
itaxunxi saxan na, na dɔxɔde saxan nde
to findi xɔnɛ ra, adamadi gbegbe naxa
faxa na ma.
12 Malekɛ naani nde to sara fe, soge,
kike, nun tunbui itaxunxi saxan na, na
dɔxɔde saxan nde naxa findi dimi ra. Nde
naxa ba yanyi nun kɔɛ xa naiyalanyi ra.
13 Na tɛmui n naxa xaruma nde xui
mɛ koore ma, a naxa a fala a xui itexi
ra, «Ɲaxankatɛ na duniɲa mixie bɛ,
ɲaxankatɛ na e bɛ sara fe tɛmui, malekɛ
saxanyie fama naxee fede.»

9

Malekɛe xa sara fe dɔnxɔɛe

1 Malekɛ suuli nde to sara fe, n naxa
tunbui to bira ra bɔxi kelife koore ma. E
naxa yili tilinxi naadɛ saabi so a yi ra.
2 A naxa na yili naadɛ rabi, tuuri gbegbe
naxa mini a kui alɔ tɛ belebele tuuri han
soge naxa makoto, kuye naxa idimi.
3 Tugumie naxa mini tuuri kui, e fa goro
bɔxi ma. E nu bara sɛnbɛ sɔtɔ alɔ tali.
4 E nu bara yaamari sɔtɔ a falafe ra
e naxa din bɔxi ɲooge ra, nun se xinde,
a nun wuri bili yo ra. A nu lanma e
xa adamadie gbansan nan tɔɔrɔ Ala xa
tɔnxuma mu saxi naxee tigi ma.
5 E nu bara yaamari sɔtɔ a falafe ra e
naxa adamadie faxa, e xa e tɔɔrɔ tun kike
suuli bun ma. E nu mixi bunma nɛ alɔ
tali.
6 Na lɔxɔɛe, mixie faxɛ xɔli mawama
nɛ na tɔɔrɛ xa fe ra, kɔnɔ e mu nɔma

faxade. Faxɛ xɔli e suxuma nɛ, kɔnɔ faxɛ
a makuyama nɛ e ra.
7 Na tugumie maniyaxi soe nan na,
naxee rawalima gere kui. Mangɛ katanyi
xɛɛma daaxi nu dusuxi e xun na, e yatagie
nu luxi nɛ alɔ mixie.
8 E xunsɛxɛ nu luxi nɛ alɔ ginɛe
xunsɛxɛ. E ɲinyie nu luxi nɛ alɔ yɛtɛ
ɲinyie.
9 Wure makantase nu na e kanke ma,
e gabutenyie nu xui raminima alɔ sɔɔri
ragise xui, soe gbegbe naxan bɛndunma.
10 E xuli nu mixi bunma alɔ tali, na xɔnɛ
nu fa mixi tɔɔrɔ kike suuli bun ma.
11 E xa yarerati nu findixi na yili tilinxi
xa malekɛ nan na, naxan xili nu falaxi
Eburu xui «Abadon,» a nu falaxi Girɛki
xui «Apoliyon,» na nan na ki «Yire Kanɛ.»
12 Ɲaxankatɛ singe bara dangi, firin
nan luxi.
13 Malekɛ senni nde to sara fe, n naxa
xui nde mɛ kelife sɛrɛxɛbade xɛɛma daaxi
feri tunxun naanie ma, naxan na Ala ya i.
14 Na xui naxa a fala malekɛ senni nde
bɛ, sara nu suxuxi naxan yi, «Na malekɛ
naani rabɛɲin, naxee xirixi Efirati xure
ma.»
15 Na malekɛ naanie nu na waxati yati
nan mamɛma, alako e xa adamadi ndee
faxa. Adamadie itaxunxi saxan na, e xa
na dɔxɔde saxan nde faxa. E naxa fulun
na wali xili ma.
16 Na soe ragi gali xasabi nu dangi
miliyɔn kɛmɛ firin na. N naxa na kɔnti
mɛ.
17 Na laamatunyi kui n naxa na soee
nun e ragie to. E kanke makantase nu
maɲingixi nɛ a gbeeli, a fɔɔrɛ, nun a
nerefunyi daaxi. Soe xunyie nu luxi alɔ
yɛtɛe xunyi. Tɛ, tuuri, nun soda nu
minima e dɛ kui.
18 Duniɲa mixi itaxunxi saxan na, na
dɔxɔde saxan nde naxa faxa na gbaloe
saxanyi mɔɔli ra: tɛ, tuuri, nun soda
naxan nu minima e dɛ kui.
19 Na soee sɛnbɛ nu na e dɛ nun e xuli
nan kui. E xuli nu maniyaxi bɔximase
nan na, xunyi nu na a bɛ naxan mixi
tɔɔrɔma.
20 Mixi naxee mu faxa na gbaloe saabui
ra, e mu gbilen e xa wali kobie fɔxɔ ra.
E nu ɲinnɛe nan batuma, a nun kuyee
xɛɛma daaxi, gbeti daaxi, wure gbeeli
daaxi, gɛmɛ daaxi, nun wuri daaxi, naxee
mu nɔma se tode, naxee mu nɔma fe
mɛde, naxee mu nɔma ɲɛrɛde.
21 Na mixie mu gbilen e xa faxa tife fɔxɔ
ra, e xa manduru walie, e xa fe ɲaaxie,
nun e xa muɲɛe xa fe fɔxɔ ra.

10

Malekɛe xa buki lanmadi

1 N naxa malekɛ sɛnbɛma gbɛtɛ to goro
ra kelife koore nuxui kui. Senkui nu na a
xunyi rabilinyi, a yatagi nu yanbama alɔ
soge, a sanyie nu maniyaxi tɛ nan na.
2 Buki lanmadi nu na a bɛlɛxɛ, a rabixi.
Malekɛ yirefanyi sanyi nu tixi baa fari,
boore fan nu tixi xare ma.
3 A naxa a xui ramini sɛnbɛ ra, naxan
maniya yɛtɛ xui ra. Galanyi solofere naxa
a xui ratin.
4 Na galanyi solofere xui to mini, n nu
wama na sɛbɛfe, kɔnɔ xui nde naxa keli
koore ma, a a fala n bɛ, «Galanyi solofere
xa masenyi nɔxun, i naxa a sɛbɛ.»
5 Malekɛ naxan sanyi nu tixi baa nun
xare fari, a naxa a yirefanyi bɛlɛxɛ itala
koore ma,
6 a fa a kali Ala ra naxan ɲiɲɛ a ra
abadan, naxan koore, bɔxi, nun baa daa,
a nun e kui se birin. A naxa a masen a
waxati mu fa dugundife sɔnɔn.
7 Malekɛ solofere nde na a xa sara
fe tɛmui naxɛ, Ala gundo fama nɛ ka-
malide alɔ a nu bara a masen a xa konyi
namiɲɔnmɛe bɛ ki naxɛ.
8 Na xui naxan nu bara wɔyɛn n bɛ
kelife koore ma, na man naxa a masen n
bɛ, «Siga, i sa buki lanmadi rabixi tongo
naxan na malekɛ bɛlɛxɛ, malekɛ naxan
sanyi tixi baa nun xare fari.»
9 N naxa siga na malekɛ yire, n fa a
maxandi a xa na buki lanmadi so n yi ra.
A naxa a fala n bɛ, «I xa a tongo, a don.
A xɔnɛ rasoma nɛ i furi, kɔnɔ a ɲɔxunma
nɛ i dɛ kui alɔ kumi.»
10 N naxa na buki lanmadi tongo malekɛ
bɛlɛxɛ, n naxa a don. A nu ɲɔxun n dɛ kui
alɔ kumi, kɔnɔ a to n furi kui li, a naxa
findi xɔnɛ ra.
11 Na tɛmui a naxa a fala n bɛ, «A lanma
i man xa wɔyɛn Ala xili ra ɲamanɛe xa fe
ra, sie xa fe ra, xui gbɛtɛ falɛe xa fe ra,
nun mangɛ gbegbe xa fe ra.»

11

Taa sɛniyɛnxi nun seede firinyie

1 Malekɛ nde naxa se maniyase wuri daaxi so n yi ra, a nu fa a fala, «Keli, i xa Ala xa hɔrɔmɔbanxi nun sɛrɛxɛbade maniya, i man xa batulae kɔnti.

2 I naxa yire maniya naxan na tande, barima si gbɛtɛe fama mɛnni nan tongode, e fa taa sɛniyɛnxi kana kike tongo naani nun firin bun ma.

3 N masenyi soma n ma seede firinyie nan yi ra, e naxan tima n xili ra xi wulu keren xi kɛmɛ firin nun xi tongo senni bun ma, sunnun donma ragoroxi e ma.

4 Na seede firinyie misaalixi oliwi wuri firin nan na, a nun lanpui firin naxee tixi Daali Marigi ya i.

5 Xa mixi nde fa wa fe ɲaaxi rabafe e ra, tɛ nan minima e dɛ kui, a e yaxuie xa fe kana. Iyo, xa mixi nde wama e tɔɔrɔfe, na kanyi faxama na mɔɔli nan na.

6 Sɛnbɛ na e bɛ koore balanfe ra, alako tunɛ naxa fa e xa namiŋɔnmɛ wali raba tɛmui. Sɛnbɛ na e bɛ ye masarafe wuli ra, a nun fure ɲaaxi mɔɔli wuyaxi raminife duniŋa ma e wama a xɔn ma tɛmui naxɛ.»

7 Na seede firinyie na gɛ e xa seedeŋɔxɔya ra, na sube naxan minixi yili tilinxi kui, na nan e gerema, a nɔ e ra, a e faxa.

8 E furee sama nɛ taa belebele malande, e Marigi banban wuri magalanbuxi ma dɛnnaxɛ. Na taa maniyaxi Sodoma nan na, xa na mu a ra Misira.

9 Mixie kelima si, bɔnsɔɛ, xui, nun ɲamanɛ birin nan ma, e fa e fure matode xi saxan nun a tagi bun ma. E mu tinma mixi xa e ragata.

10 Mixie fama sɛɛwade duniŋa ma na mixi firinyie nan faxafe ra, barima na namiŋɔnmɛ firinyie nu bara mixie tɔɔrɔ. E se ndee fi e booree ma na sɛɛwɛ xa fe ra.

11 Na xi saxan nun a tagi to dangi, Ala naxa nii raso e fate, e man xa ti e sanyie xun na. Naxan birin e to, e naxa gaaxu ki fanyi ra.

12 Na seedee naxa xui sɛnbɛma nde mɛ kelife koore ma a falafe ra, «Wo xa te han be.» E naxa te koore ma nuxui kui e yaxuie ya xɔri.

13 Na tɛmui, bɔxi naxa sɛrɛn. Taa itaxunxi fu ra, na dɔxɔde fu nde naxa bira. Na bɔxi xa sɛrɛnyi naxa mixi wulu solofere faxa, mixi dɔnxɔɛe naxa kaaba, e fa Ala matɔxɔ, naxan na koore ma.

14 Ɲaxankatɛ firin nde bara dangi, a gbe mu luxi a saxan nde fan xa fa.

15 Malekɛ solofere nde to sara fe, xui itexie naxa mini koore ma a falafe ra, «Mangɛya naxan nu na duniŋa ma, na bara findi muxu Marigi nun a xa Mixi Sugandixi gbe ra. A xa mangɛya buma nɛ abadan.»

16 Na fori mɔxɔŋɛn nun naani, naxee nu magoroxi kibanyie kui Ala ya i, e naxa e felen bɔxi ma, e Ala batu.

17 E naxa a fala, «Muxu bara muxu Marigi Ala Sɛnbɛ Kanyi tantu, naxan nu na singe han to, barima i bara i sɛnbɛ magaaxuxi ramini, i xa mangɛya xa ti duniŋa.

18 Ɲamanɛe nu bara xɔnɔ, kɔnɔ i xa xɔnɛ bara e li, kiiti waxati bara fa. Na kui, mixi faxaxie makiitima nɛ, i xa konyi namiŋɔnmɛe e sare sɔtɔma nɛ, a nun sɛniyɛntɔɛe, nun naxee gaaxuma i xili ya ra, dimɛdie nun forie. Naxee bara duniŋa kana, e fan xun nakanama nɛ.»

19 Ala xa hɔrɔmɔlingira naxan na koore ma, a naxa rabi, birin naxa Ala xa saatɛ kankira to naxan na hɔrɔmɔlingira kui. Na tɛmui seyamakɔnyie, galanyi xuie, bɔxi sɛrɛnyi, nun balabalanyi belebele naxa mini sɛnbɛ ra.

12

Ginɛ, dimɛdi, nun sube magaaxuxi

1 Tɔnxuma belebele naxa mini koore ma. Soge nu na na ginɛ nde rabilinyi, kike nu na a sanyi bun ma, tunbui fu nun firin nu na a xun na alɔ mangɛ katanyi.

2 A nu na gbelegbelefe tɔɔrɛ kui, barima a nu na di barife a tɛɛgɛxi naxan ma.

3 Tɔnxuma gbɛtɛ fan naxa mini koore ma. Sube magaaxuxi xungbe nde nu na, a gbeelixi alɔ tɛ, xunyi solofere nu na a bɛ, a nun feri fu. Mangɛ katanyie nu na a xunyi solofere birin fari.

4 Tunbui itaxunxi saxan na, a xuli naxa din na dɔxɔde saxan nde ra, a e woli bɔxi ma.

Sube magaaxuxi naxa keli, a fa ti ginɛ
ya i naxan nu na di barife, alako a xa na
diyɔrɛ don.
5 Ginɛ naxa di xɛmɛ bari, naxan fama
si birin yamaride a xɔrɔxɔɛ ra. Ginɛ to di
bari, na di naxa te Ala yire, a xa mangɛ
kibanyi na dɛnnaxɛ.
6 Ginɛ naxa a gi, a siga yire nde gbeng-
berenyi ma Ala nu bara naxan yailan a
bɛ, alako a xa balo mɛnni xi wulu keren
xi kɛmɛ firin nun tongo senni bun ma.
7 Gere naxa mini koore ma. Minkayilu
nun a xa malekɛe naxa na sube magaax-
uxi nun a xa malekɛe gere,
8 kɔnɔ na sube mu nɔ Minkayilu nun a
xa malekɛe ra. Na kui, sube magaaxuxi
nun a xa malekɛe mu nɔ sabatide koore
ma sɔnɔn.
9 E naxa na sube magaaxuxi xungbe
woli bɔxi ma, a nun a xa malekɛe. A tan
nan findixi na bɔximase fori ra, naxan xili
Ibulisa, xa na mu a ra Sentanɛ. A bara
duniɲa birin madaxu.
10 Na tɛmui, n naxa xui itexi mɛ koore
ma, a a falama,
«Yakɔsi, kisi tɛmui bara a li,
muxu Marigi Ala sɛnbɛ nun a xa
mangɛya,
nun a xa Mixi Sugandixi xa mangɛya bara
fa,
barima naxan nu muxu ngaxakerenyie
kalamuma
muxu Marigi Ala ya i kɔɛ nun yanyi ra,
na bara bira.
11 Muxu ngaxakerenyie xutu sɔtɔxi a ma
Yɛxɛɛyɔrɛ wuli nun e xa seedeɲɔxɔya nan
saabui ra.
E mu kankan e xa simaya ma,
e mu gaaxu faxɛ ya ra.
12 Na kui, koore nun naxee sabatixi naa,
e xa ɲɛlɛxin.
Kɔnɔ ɲaxankatɛ bara lu bɔxi nun baa ma,
barima Ibulisa bara bira wo mabiri.
A xɔnɔxi barima a bara a kolon
a tɛmui gbegbe mu luxi a bɛ kɔrɛ.»
13 Sube magaaxuxi to a kolon, e bara a
woli bɔxi ma, a naxa bira na ginɛ fɔxɔ ra,
naxan na di xɛmɛ bari.
14 Kɔnɔ xaruma gabutenyi naxa lu na
ginɛ bɛ, alako a xa tugan sigafe ra gbeng-
berenyi ma, a luma balo ra dɛnnaxɛ
waxati saxan nun a tagi bun ma. Mɛnni
a nu bara makuya na bɔximase ra.
15 Kɔnɔ bɔximase naxa xure ramini a
dɛ kui, a xa ginɛ madula.
16 Na tɛmui bɔxi naxa na xure ye min,
sube magaaxuxi nu bara naxan namini a
dɛ kui, alako a xa na ginɛ rakisi.
17 Sube magaaxuxi to xɔnɔ na ginɛ
ma, a naxa siga na ginɛ bɔnsɔɛ dɔnxɔɛe
gerede, naxee Ala xa sɛriyɛ rabatuma, e
man la Isa xa seedeɲɔxɔya ra.
18 Na sube magaaxuxi naxa ti baa dɛ ra
mɛyɛnyi fari.

13

Sube naxan texi ye xɔɔra

1 Na dangi xanbi n naxa sube magaax-
uxi nde to te ra ye xɔɔra, feri fu na a xunyi
solofere ma, mangɛ katanyie dɔxɔxi na
feri fu fari. Marasɔtɔ xilie fan nu sɛbɛxi
a xunyie ma.
2 Na sube magaaxuxi nu maniyaxi
baratɛ nan na, a sanyie sɛnbɛ nu gbo, a dɛ
nu luxi nɛ alɔ yɛtɛ dɛ. Na sube magaaxuxi
naxa a sɛnbɛ, a xa nɔɛ, nun a xa kibanyi
lu sube boore yi ra.
3 Fi ɲaaxi to lu a xunyi keren ma, a naxa
yalan. Na fi to mu a faxa, duniɲa naxa
kaaba, e birin naxa bira a fɔxɔ ra.
4 Duniɲa mixie naxa tuubi sube maga-
axuxi bɛ, barima a tan nan nu bara nɔɛ
so sube boore yi ra. E man naxa tuubi
sube boore bɛ, e nu a fala, «Nde maniya
yi sube ra, nde nɔma a gerede?»
5 Na sube naxa nɔɛ sɔtɔ a xa yɛtɛ igboe
masenyi nun marasɔtɔɛ falɛ ra. A naxa
nɔɛ sɔtɔ, a xa wali kike tongo naani nun
firin bun ma.
6 A naxa Ala rasɔtɔ, a Ala xili kana, a
Ala xa hɔrɔmɔlingira rasɔtɔ, a nun naxee
sabatixi koore ma.
7 A naxa nɔɛ sɔtɔ alako a xa sɛniyɛntɔɛe
gere, a xa nɔ e ra. A naxa nɔɛ sɔtɔ bɔnsɔɛ,
si, xui, nun ɲamanɛ birin xun ma.
8 Duniɲa mixi birin fama tuubide a tan
nan bɛ, naxee xili mu sɛbɛxi Yɛxɛɛyɔrɛ
kɔn naxabaxi xa kisi buki kui kabi duniɲa
fɔlɛ.
9 Tuli na naxan bɛ, a xa a tuli mati yi
masenyi ra.
10 Konyiya ragirixi mixi naxan ma, a
sigama nɛ konyiya kui. Santidɛgɛma faxɛ
ragirixi mixi naxan ma, na kanyi fan

faxama nɛ santidɛgɛma ra. Sɛniyɛntɔɛe
xa tunnabɛxi nun danxaniya kolonma na
nan kui.
11 Na dangi xanbi n man naxa sube
magaaxuxi gbɛtɛ to a tefe bɔxi bun ma,
feri firin nu na a bɛ alɔ yɛxɛɛ, a nu
wɔyɛnma alɔ sube magaaxuxi.
12 A nu na sube magaaxuxi singe sɛnbɛ
nan nawalife na ya xɔri, a a niya duniɲa
mixi birin xa tuubi na sube magaaxuxi
singe bɛ, naxan xa fi ɲaaxi nu bara yalan.
13 A nu luma kaabanakoe belebele raba
ra, han a tɛ ragoro bɔxi ma kelife koore
ma mixie ya xɔri.
14 A to na sɛnbɛ sɔtɔ, a naxa duniɲa
mixie madaxu a xa kaabanakoe ra na
sube magaaxuxi singe ya xɔri. A naxa
a fala duniɲa mixie bɛ e xa kuye yailan
naxan maniya na sube magaaxuxi singe
ra, naxan nu bara maxɔnɔ santidɛgɛma
ra, kɔnɔ a mu faxa.
15 E to na kuye yailan, a naxa nɔɛ sɔtɔ
a xa a niya na kuye xa wɔyɛn, mixi birin
xa faxa naxan mu tuubima na kuye bɛ.
16 A naxa yaamari fi, dimɛdie nun forie,
bannae nun setaree, lasirie nun konyie,
tɔnxuma xa sa e birin yirefanyi bɛlɛxɛ
ma, xa na mu e tigi ma,
17 alako mixi matɔnxumataree naxa
sare so, e naxa sare mati. Na tɔnxuma
findixi sube xili nan na, xa na mu a ra yi
kɔnti nan findixi xili ra.
18 Lɔnni na naxan bɛ, a xa na kɔnti
kolon, barima a adamadi xa fe masenma.
Na kɔnti naxan findixi xili ra a findixi
kɛmɛ senni, tongo senni nun senni nan
na.

14

Yɛxɛɛyɔrɛ nun a xa mixi rakisixie

1 N to n ya rage, n naxa Yɛxɛɛyɔrɛ to
a tixi Siyoni geya fari. Mixi wulu kɛmɛ
wulu tongo naani nun naani nu na a sɛɛti
ma, Yɛxɛɛyɔrɛ xili nun a Baba xili sɛbɛxi
e tigie ma.
2 N naxa xui nde mɛ koore ma, alɔ xure
xungbe, xa na mu a ra alɔ galanyi. A nu
luxi nɛ alɔ mixie nan nu kɔra bɔnbɔfe.
3 E nu na bɛɛti nɛɛnɛ bafe mangɛ
kibanyi ya i, a nun na nimase naani
nun na forie. Mixi yo mu nu nɔma na
bɛɛti matinkande, fo na duniɲa mixi wulu
kɛmɛ wulu tongo naani nun naani naxee
xun nu bara sara.
4 E mu nu yɛnɛ rabaxi ginɛ ra, e nu
sɛniyɛn. E birama na Yɛxɛɛyɔrɛ fɔxɔ ra
yire birin. E xun nu bara sara mixie tagi,
alako e xa findi Ala gbe nun Yɛxɛɛyɔrɛ
gbe ra, alɔ sɛrɛxɛ singe naxan bama Ala
bɛ xɛ xaba tɛmui.
5 E dɛ mu nu wule falaxi, marakɔrɔsi yo
mu nu e ma.
6 N naxa malekɛ gbɛtɛ to a ɲɛrɛ ra koore
ma. Xibaaru fanyi nu na a yi ra duniɲa
mixie bɛ, si, bɔnsɔɛ, xui, nun ɲamanɛ
birin bɛ abadan.
7 A naxa a fala a xui itexi ra, «Wo xa
gaaxu Ala ya ra, wo xa a matɔxɔ, barima a
xa kiiti waxati bara a li. Wo xa wo igoro a
bɛ, naxan koore, bɔxi, baa, nun dulonyie
daaxi.»
8 Malekɛ firin nde nu biraxi a fɔxɔ ra,
a nu fa a fala, «Babilɔn belebele bara
bira. Babilɔn bara bira, naxan ɲamanɛe
rasiisixi a xa fe ɲaaxie ra.»
9 Malekɛ saxan nde nu biraxi e fɔxɔ ra,
a nu fa a fala a xui itexi ra, «Xa mixi nde
a igoroma na sube bɛ, xa na mu a ra na
kuye bɛ naxan yailanxi a misaali ra, a fa
sa li tɔnxuma na a tigi ma, xa na mu a
bɛlɛxɛ ma,
10 na kanyi fan Ala xa xɔnɛ kolonma
nɛ, a fa lu alɔ siisila naxan beere xɔrɔxɔɛ
minxi. A fama tɔɔrɔde tɛ nun soda xɔɔra,
malekɛ sɛniyɛnxie nun Yɛxɛɛyɔrɛ ya xɔri.
11 Tuuri naxan tema na tɛ xɔɔra a
mu ɲɔnma abadan. Na mixie, naxee e
igoroma na sube bɛ, xa na mu a ra na
kuye bɛ naxan yailanxi a misaali ra, a
fa sa li na sube xili tɔnxuma saxi e ma,
na kanyie mu malabui sɔtɔma kɔɛ nun
yanyi.
12 Sɛniyɛntɔɛ xa tunnabɛxi nan na ki,
naxee Ala xa sɛriyɛ rabatuma, naxee
danxaniyaxi Isa ma.»
13 N naxa xui nde mɛ koore ma a falafe
ra, «I xa a sɛbɛ a sɛɛwɛ na mixie bɛ, naxee
faxama Ala xa fe kui yakɔsi han duniɲa
raɲɔnyi.» Ala Xaxili Sɛniyɛnxi naxa a
masen, «Iyo, nɔndi na a ra. E lan e xa
e malabu e xa wali xɔrɔxɔɛ ma, e xa na
wali sare sɔtɔ.»
14 N naxa nuxui fiixɛ to. Daali nde nu
magoroxi a fari, naxan maniya adamadi

ra. Mangɛ katanyi xɛɛma daaxi nu saxi a xun ma, waratɛ xɛɲɛnxi nu na a bɛlɛxɛ.
15 Malekɛ gbɛtɛ naxa mini hɔrɔmɔlingira kui, a a fala a bɛ a xui itexi ra, «I xa waratɛ rawali, xɛ xaba, barima na waxati bara a li, duniɲa xɛ xa xaba.
16 Naxan nu magoroxi nuxui fari, a naxa waratɛ rawali duniɲa ma, duniɲa xɛ naxa xaba.»
17 Malekɛ gbɛtɛ naxa mini koore hɔrɔmɔlingira kui, waratɛ xɛɲɛnxi nu na a bɛlɛxɛ.
18 Malekɛ gbɛtɛ, naxan nu tɛ yamarima, a naxa keli sɛrɛxɛbade yire, a a fala a xui itexi ra waratɛ xɛɲɛnxi kanyi bɛ, «Waratɛ xɛɲɛnxi rawali, wɛni bogie xaba duniɲa, barima e bara mɔ.»
19 Na malekɛ naxa waratɛ rawali, a fa duniɲa wɛni bogi birin ba, a e sa a sase kui Ala xa xɔnɛ e maboronma dɛnnaxɛ.
20 Na wali naxa raba taa fari ma. Mixi wuli naxa na se sase rafe, a fili a ma han na wuli naxa ikuya kilo kɛmɛ saxan na, a xa tilinyi fan soe dɛ suxuma.

15

Malekɛ solofere nun gbaloe dɔnxɔɛe

1 Na dangi xanbi, n man naxa tɔnxuma xungbe to naxan bara n dɛ ixara. Malekɛ solofere naxa mini gbaloe dɔnxɔɛ solofere ra, Ala xa xɔnɛ kamalima naxee ra.
2 N naxa baa nde to, a luxi alɔ diyaman, a sunbuxi tɛ ra. Mixi naxee nu bara nɔ na sube ra, a nun na kuye naxan yailanxi a misaali ra, a nun a xili xa kɔnti ra, e nu tixi baa fari, Ala xa kɔrae nu na e bɛlɛxɛ.
3 E nu Ala xa konyi Munsa xa bɛɛti nan bama, a nun Yɛxɛɛyɔrɛ xa bɛɛti, a falafe ra, «Muxu Marigi Ala Sɛnbɛ Kanyi, i xa walie sɛnbɛ gbo! E makaaba! Duniɲa Mangɛ, i xa kira nɔndi na a ra, a man tinxin.
4 Marigi, nde mu gaaxuma i ya ra? Nde mu i xili matɔxɔma? I keren peti nan sɛniyɛn. Ɲamanɛ birin fama nɛ e magorode i bɛ, barima i bara i xa tinxinyi makɛnɛn.»
5 Na to dangi, n naxa Ala xa hɔrɔmɔlingira rabixi to koore ma, saatɛ kankira na naxan kui.
6 Malekɛ solofere, tɔɔrɛ dɔnxɔɛ solofere nu na naxee yi ra, e naxa mini hɔrɔmɔlingira kui, sɛrɛxɛdubɛ dugi fiixɛ mayanbaxie ragoroxi e ma, bɛlɛti xɛɛma daaxi balanxi e kanke ma.
7 Nimase keren na nimase naani ya ma, a naxa tɔnbili xɛɛma daaxi solofere so na malekɛ solofere yi ra. Na tɔnbilie nu rafexi Ala xa xɔnɛ nan na, Ala naxan ɲiɲɛ a ra abadan.
8 Tuuri naxa hɔrɔmɔlingira rafe Ala xa nɔrɛ nun a sɛnbɛ xa fe ra. Mixi yo mu nu nɔma sode hɔrɔmɔlingira kui, fo tɔɔrɛ solofere xa wali xa kamali naxee nu na malekɛ soloferee yi ra.

16

Tɔnbili solofere

1 N naxa xui xungbe nde mɛ, naxan kelixi hɔrɔmɔlingira kui, a a falama malekɛe bɛ, «Wo siga, wo xa Ala xa xɔnɛ tɔnbili soloferee ifili duniɲa ma.»
2 Malekɛ singe naxa siga, a sa a xa tɔnbili ifili duniɲa ma. Na kui, fi ɲaaxi naxa mini mixie ma, na sube xa tɔnxuma nu saxi naxee ma, naxee nu tuubima kuye bɛ naxan yailanxi a misaali ra.
3 Malekɛ firin nde naxa a xa tɔnbili ifili baa ma. Baa naxa lu alɔ mixi faxaxi wuli. Nimase birin naxa faxa, naxee nu na baa ma.
4 Malekɛ saxan nde naxa a xa tɔnbili ifili xuree nun dulonyie ma. E fan naxa findi wuli ra.
5 N naxa malekɛ xui mɛ, naxan nu ye yamarima. A naxa a fala, «I tan naxan na to, i tan naxan na xoro, i tan naxan sɛniyɛn, i bara kiiti tinxinxi sa,
6 barima e nu bara sɛniyɛntɔɛe nun namiɲɔnmɛe wuli ramini. I fan bara wuli so e yi ra, e naxan minma. A lanxi na ki nɛ.»
7 N naxa sɛrɛxɛbade fan xui mɛ. A naxa a fala, «Iyo, Ala Sɛnbɛ Kanyi, i xa kiiti birin tinxin, e findixi nɔndi nan na.»
8 Malekɛ naani nde naxa a xa tɔnbili ifili soge ma. Soge naxa yaamari sɔtɔ a xa adamadie gan a tɛ ra.
9 Wuyenyi ɲaaxi naxa mixie gan. E naxa Ala xili rasɔtɔ, naxan na tɔɔrɛ birin nasanbaxi. E mu tuubi, e tondi Ala matɔxɔde.

10 Malekɛ suuli nde naxa a xa tɔnbili ifili
na sube xa kibanyi ma. A xa mangɛya
naxa lu dimi kui, mixie naxa e nɛnyie xin
ɲaxankatɛ ma,
11 e fa Ala xili rasɔtɔ, naxan na koore
ma, e xa tɔɔrɛ nun e xa fie xa fe ra. E
tondi gbilende e xa wali kobie fɔxɔ ra.
12 Malekɛ senni nde naxa a xa tɔnbili
ifili Efirati xure xungbe ma. Na xure naxa
xara, alako a xa findi kira ra mangɛe bɛ,
naxee fama kelife sogetede.
13 N naxa ɲinnɛ sɛniyɛntare saxan to
mini ra na sube magaaxuxi dɛ kui, na
sube boore dɛ kui, a nun na namiɲɔnmɛ
wule falɛ dɛ kui. Na ɲinnɛe nu maniyaxi
xuuɲɛe nan na.
14 Sentanɛ xa ɲinnɛe nan nu e ra, naxee
tɔnxumae rabama, e man sigama duniɲa
mangɛe maxilide, alako e xa e malan, e xa
gere so Ala Sɛnbɛ Kanyi xa lɔxɔɛ xungbe
ma.
15 «Wo bara a to, n fama tɛrɛnna nan
na, alɔ muɲɛti a gbe wali rabama ki naxɛ.
Sɛɛwɛ na mixi bɛ naxan mu xima, naxan
mu a xa dugi bama. Na kanyi naxa lu a
mageli ra, alako a naxa yaagi.»
16 Ɲinnɛe naxa duniɲa mangɛe malan
yire nde naxan xili falama Eburu xui ra
«Aramagedon.»
17 Malekɛ solofere nde naxa a xa tɔnbili
ifili kuye ma. Xui xungbe nde naxa mini
hɔrɔmɔlingira kui Ala xa kibanyi mabiri,
a a masen, «A bara ɲɔn.»
18 Galanyi naxa bula, xuie naxa mini,
seyamakɔnyie naxa mini, bɔxi naxa
sɛrɛn, naxan maniyɛ mu nu raba sinden
kafi duniɲa fɔlɛ.
19 Na taa xungbe naxa kana alɔ se
naxan giraxi dɔxɔ saxan. Duniɲa taae
birin naxa bira. Ala naxa ratu Babilɔn taa
gbe ma, a wɛni tɔnbili fi a ma a xa Ala xa
xɔnɛ mankanɛ min.
20 Surie nun geyae naxa lɔɛ.
21 Balabalanyi belebelee naxa keli koore
ma, e bira mixie ma. A xɔri keren
binya kilo tongo saxan nun naani ɲɔndɔn.
Mixie naxa Ala xili rasɔtɔ na balabalanyi
xa fe ra, barima na tɔɔrɛ nu gbo a gbe ra.

17

Babilɔn xa kanɛ

1 Na dangi xanbi, malekɛ keren naxan
nu na na malekɛ tɔnbili kanyi solofere ya
ma, a naxa a fala n bɛ, «Fa be, alako n
xa langoe xungbe xa kiiti masen i bɛ, na
langoe naxan dɔxɔxi xure xungbee dɛ ra.»
2 Duniɲa mangɛe nun na langoe ginɛ
naxa fe kobi raba. E xa mixie fan naxa
bira fe ɲaaxie fɔxɔ ra han e naxa lu alɔ
siisilae.
3 Na malekɛ naxa laamatunyi nde
masen n bɛ. N naxa ginɛ nde to gbeng-
berenyi ma, a dɔxɔxi sube gbeeli fari,
marasɔtɔ xilie nu sɛbɛxi naxan ma. Xunyi
solofere nu na a ma, feri fu tixi a xun ma.
4 Na ginɛ nu maxirixi donma gbeeli
tofanyi nan na, kɔnmagore, bɛlɛxɛrasoe,
nun xurundɛ tofanyie nu na a yi ra naxee
yailanxi xɛɛma nun gɛmɛ tofanyie ra.
Pɔɔti xɛɛma daaxi suxuxi a yi ra, fe xɔnxi
sɛniyɛntaree nu na a kui, naxee misaalixi
a xa wali ɲaaxi ra.
5 Xili nde sɛbɛxi a tigi ma gundo daaxi:
«Babilɔn xungbe, yɛnɛlae nun fe ɲaaxie
nga.»
6 N naxa na ginɛ to, a siisixi sɛniyɛntɔɛe
wuli ra, naxee nu findixi Isa xa seedee ra.
N to a to, n dɛ naxa ixara ki fanyi.
7 Na malekɛ naxa a fala n bɛ, «Munfe
ra i dɛ ixaraxi? N fama nɛ yi gundo tagi
rabade i bɛ, yi ginɛ xa fe ra nun yi sube
xunyi solofere nun feri fu kanyi xa fe ra
a dɔxɔxi naxan fari.
8 I sube naxan to, a nu na na, kɔnɔ a mu
na yakɔsi. A fama nɛ tede yili tilinxi kui,
a fa bɔnɔ. Adamadi naxee xili mu sɛbɛxi
kisi buki kui, kabi duniɲa fɔlɛ, e kaabama
nɛ yi sube xa fe ra, barima singe a nu
na, yakɔsi a mu na, kɔnɔ tɛmui naxan sa
fama, a man minima nɛ.»
9 Xaxilima nɔma yi fahaamude: Na
xunyi solofere misaalixi geya solofere nan
na, ginɛ dɔxɔxi naxee fari.
10 Nee man misaalixi mangɛ solofere
nan na. Suuli bara bira, keren na na,
boore mu nu fa sinden. A na fa, a buma
nɛ dondoronti.
11 Sube naxan nu na na, kɔnɔ a mu na
yakɔsi, na misaalixi mangɛ solomasaxan
nde nan na. A fan na na na mangɛ
solofere nan ya ma naxan fama bɔnɔde.
12 Na feri fu i naxee toxi, nee fan
misaalixi mangɛ fu nan na, naxee mu nu

mangɛya sɔtɔ sinden. E tan nun na sube,
e fama mangɛ nɔɛ nan sɔtɔde waxati
keren bun ma.
13 E waxɔnfe birin lan. E e xa sɛnbɛ nun
e xa mangɛya ragbilenma nɛ na sube ma.
14 E Yɛxɛɛyɔrɛ gerema nɛ, kɔnɔ
Yɛxɛɛyɔrɛ nan geenima, barima a tan
nan findixi marigie Marigi ra, mangɛe
xa Mangɛ. A xa mixi sugandixie, a xa
danxaniyatɔɛe na a sɛɛti ma.
15 A naxa a fala n bɛ, «Na xuree i naxee
toxi, na langoe ginɛ dɔxɔxi xure naxee dɛ
ra, e misaalixi ɲamanɛe, bɔnsɔɛe, sie, nun
xuie nan na.
16 Na feri fu nun na sube, i naxee toxi,
e na langoe ginɛ xɔnma nɛ. E fama nɛ se
birin bade a yi ra, e fa a ti a mageli ra, e
a sube don, e a dɔnxɔɛ woli tɛ xɔɔra,
17 barima Ala nan a ragirixi e xa a
waxɔnfe raba. E xa e xa mangɛya rag-
bilen na sube ma, han Ala xa masenyi
kamalima tɛmui naxɛ.
18 Na ginɛ i naxan toxi, a misaalixi
duniɲa mangɛe xa mangataa xungbe nan
na.»

18

Babilɔn birafe

1 Na dangi xanbi, n naxa malekɛ gbɛtɛ
to goro ra keli koore ma. Nɔɛ xungbe nu
na a yi, a xa nɔrɛ naxa duniɲa iyalan.
2 A naxa a fala a xui itexi ra, «Ba-
bilɔn xungbe bara bira. Babilɔn bara
bira, a bara findi ɲinnɛe xɔnyi ra, ɲinnɛ
sɛniyɛntaree nun xɔni raharamuxie luma
dɛnnaxɛ.
3 A kanaxi nɛ barima si birin bara bira a
xa fe ɲaaxie fɔxɔ ra. Duniɲa mangɛe bara
lu a sɛɛti ma a xa wali kobi kui. Duniɲa
yulɛe fan bara banna a waxɔnfe saabui
ra. E birin luxi nɛ alɔ siisilae.»
4 N naxa xui gbɛtɛ mɛ keli koore ma a
falafe ra, «N ma ɲama, wo xa mini a ya
ma, alako wo fan naxa lu a xa yunubie
kui, wo xa a xa tɔɔrɛ fan sɔtɔ.
5 A xa yunubie bara gbo a gbegbe ra.
Ala bara ratu a xa tinxintareya birin ma.
6 Wo xa a xa wali sare ragbilen a ma
dɔxɔ firin. A naxan nabaxi wo ra, wo xa
na raba a tan fan na dɔxɔ firin.
7 A waxɔnfe xun to nu masaxi tɛmui
birin, wo fan xa a xa tɔɔrɛ xun masa na
ki, a xa sunnun, barima a a fala nɛ a bɔɲɛ
kui, ‹Mangɛ ginɛ nan n na. Kaaɲɛ ginɛ
mu na n na, n mu luma sunnunyi kui
abadan.›
8 Na masenyi xa fe ra, a fama yi gbaloe
tode lɔxɔɛ keren: faxɛ, sunnunyi, nun
kaamɛ. A ganma nɛ tɛ ra, barima Marigi
Ala Sɛnbɛma nan a makiitixi.»
9 Duniɲa mangɛ birin naxee bara bira
a xa fe ɲaaxie nun a waxɔnfee fɔxɔ ra, e
fama nɛ wade. E na a to a xa taa na ganfe,
e sunnunma nɛ.
10 E lu yire makuye barima e gaaxuxi a
xa tɔɔrɛ ya ra. E nu fa a fala, «Ɲaxankatɛ
na Babilɔn bɛ. Ɲaxankatɛ na na taa
xungbe sɛnbɛma bɛ. A bara makiiti lɛɛri
keren bun ma.»
11 Duniɲa yulɛe wama nɛ a xa fe ra, e
sunnunma nɛ, barima mixi mu na naxan
e xa kotee sarama sɔnɔn,
12 kote naxan findixi xɛɛma ra, gbeti,
gɛmɛ tofanyie, dugi gɛsɛ daaxi, dugi
gbeeli, wuri fanyi, sili ɲinyi masolixi,
wuri fanyi masolixi, yɔxui, wure, gɛmɛ
xɔrɔxɔɛ,
13 donse ɲɔxunmɛ, surayi mɔɔli birin,
labundɛ, wɛni, ture, farin fanyi, ningee,
yɛxɛɛe, soee, sɔɔri ragisee, nun konyie.
14 «I waxɔnfe birin bara makuya i ra, na
se fanyie bara lɔɛ i ma. I mu nee sɔtɔma
sɔnɔn.»
15 Yulɛ naxee bannaxi a saabui ra, e fan
luma nɛ yire makuye, barima e gaaxuxi a
xa tɔɔrɛ ya ra. E wama nɛ, e lu sunnunyi
kui.
16 E nu a fala, «Ɲaxankatɛ na na taa
xungbe bɛ, ɲaxankatɛ na a bɛ, naxan nu
wama dugi fiixɛ, dugi gbeeli, xɛɛma, nun
gɛmɛ tofanyie xɔn.»
17 A xa naafuli birin bara kana na
waxati kerenyi kui. Kunkui raɲɛrɛe
nun mixi naxan birin kunkui wali nde
rabama, e luma nɛ yire makuye,
18 e fa a fala e xui itexi ra na taa xungbe
ganxi ya ra, «Yi taa, a maniyɛ mu na.»
19 E fama nɛ xube masode e xunyi ma,
e wa, e lu sunnunyi kui, e a fala, «Ɲax-
ankatɛ na na taa xungbe bɛ, ɲaxankatɛ
na na taa bɛ kunkui kanyie bannaxi
dɛnnaxɛ. Na taa bara findi gbengberenyi
ra na waxati kerenyi kui.»

20 «Naxee na koore, wo xa ɲɛlɛxin na
taa xa ɲaxankatɛ xa fe ra. Sɛniyɛntɔɛe,
Ala xa xɛɛrae, nun namiŋɔnmɛe, wo tan
xa ɲɛlɛxin, barima Ala bara wo gbeɲɔxɔ.»
21 Na tɛmui malekɛ sɛnbɛma nde naxa
gɛmɛ xungbe tongo naxan nu luxi alɔ se
luxutase, a naxa a woli baa ma a falafe ra,
«Babilɔn taa xungbe birama nɛ a ɲaaxi ra
alɔ yi gɛmɛ. Mixi mu a toma sɔnɔn.»
22 «I xa sigie mu mɛma sɔnɔn, naxee
sama kɔra, xule, nun sara xui ra. Wali
xui mu minima i xɔnyi sɔnɔn, maale din
xui fan mu luma i xɔnyi sɔnɔn.
23 Lanpui xa naiyalanyi mu toma i xɔnyi
sɔnɔn. Futi xirimae xa ɲɛlɛxin xui mu
mɛma i xɔnyi sɔnɔn, barima i xa yulɛe nu
bara findi mixi xungbee ra duniŋa, i bara
si birin natantan i xa fe ɲaaxie saabui ra.
24 Namiŋɔnmɛe nun sɛniyɛntɔɛe wuli
bara mini i xɔnyi, a nun naxee kɔn bara
raxaba bɔxi ma.»

19

Ala xa tantui

1 Na to dangi, n naxa ɲama xungbe xui
mɛ koore ma a fala ra, «Ala tantu. Kisi,
xunnakeli, nun sɛnbɛ na muxu Marigi Ala
bɛ,
2 barima a xa kiiti tinxin, a findixi nɔndi
nan na. A bara langoe ginɛ makiiti, naxan
nu bara duniŋa ratantan a xa fe ɲaaxie ra.
Ala bara a xa konyie wuli gbeɲɔxɔ a ma.»
3 Ɲama man naxa a fala a firin nde,
«Ala tantu. Babilɔn tuuri tema nɛ
abadan.»
4 Na fori mɔxɔɲɛn nun naani, nun na
nimase naani naxa e felen bɔxi, e Ala batu
naxan nu magoroxi kibanyi kui, a falafe
ra, «Amina, Ala tantu.»
5 Xui nde naxa mini kibanyi, a falafe
ra, «Ala xa konyie, wo xa won Marigi Ala
matɔxɔ, wo tan naxee gaaxu a ya ra, wo
tan dimɛe nun forie.»
6 N naxa ɲama xungbe xui mɛ naxan
sɛnbɛ gbo alɔ xure wundu xui, xa na mu
a ra galanyi xui. E naxa a fala, «Ala tantu,
barima Ala Sɛnbɛ Kanyi, won Marigi Ala
bara so a xa mangɛya kui.
7 Won xa sɛɛwa, won xa ɲɛlɛxin, won
xa a binya, barima Yɛxɛɛyɔrɛ xa futi xiri
tɛmui bara a li. A naxan dɔxɔma, a bara
gɛ a yɛtɛ yailande.
8 A naxan dɔxɔma a bara dugi fiixɛ
tofanyi ragoro a ma, naxan misaalixi
sɛniyɛntɔɛe xa kɛwali tinxinxie ra.»
9 Malekɛ naxa a fala n bɛ, «I xa a sɛbɛ,
‹Ɲɛlɛxinyi na mixie bɛ naxee maxilixi
Yɛxɛɛyɔrɛ xa futi xiri malanyi.›» A naxa
a fala n bɛ, «Ala xa nɔndi nan na ki.»
10 N naxa n xinbi sin a bun ma n xa a
batu, kɔnɔ a naxa a fala n bɛ, «Ade, i naxa
na raba. N fan findixi Ala xa konyi nan na
alɔ i tan nun i ngaxakerenyi naxee bara la
Isa xa seedeɲɔxɔya ra. I xa Ala nan batu.
Isa xa seedeɲɔxɔya findixi namiŋɔnmɛ xa
masenyi xɔri nan na.»
11 Na dangi xanbi n naxa koore to rabi
ra, soe fiixɛ tixi na, a ragima xili Dugutɛgɛ
nun Nɔndi falɛ. A gere soma tinxinyi nan
na, a kiiti sa tinxinyi kui.
12 A yae nu luxi nɛ alɔ tɛ, mangɛ katanyi
naxan yailanxi gɛmɛ tofanyi ra nu dusuxi
a xun na. A xili sɛbɛxi a ma, xili mixi yo
mu naxan kolon bafe a tan na.
13 A xa dugi bundaxi wuli ra. A xili nɛ
Ala xa Masenyi.
14 Koore sɔɔri gali nu biraxi a fɔxɔ ra e
xa soe fiixɛe fari, dugi fiixɛ tofanyie fan
nagoroxi e ma.
15 Santidɛgɛma xɛɲɛnxi nu minixi a dɛ
i, alako a xa ɲamanɛe gere, a xa e yamari
sawuri sɛnbɛma ra, Ala Sɛnbɛ Kanyi xa
xɔnɛ xa kamali.
16 A sɛbɛxi a xa dugi xungbe ma, a nun
a tabe ma, «Mangɛe xa Mangɛ, marigie
Marigi.»
17 N naxa malekɛ to, a tixi soge fari. A
naxa a fala a xui itexi ra xɔni birin bɛ
naxee nu na koore ma, «Wo fa Ala xa
xunnakeli yire,
18 wo xa mangɛe sube don, a nun sɔɔri
mangɛe sube, sɛnbɛmae sube, soee sube,
soe ragie sube, lasiri nun konyie sube,
dimɛe nun forie sube.»
19 N naxa na sube to, a nun duniŋa
mangɛe nun e xa sɔɔrie. E birin nu
malanxi alako e xa na soe fiixɛ ragima
nun a xa sɔɔri gali gere.
20 Soe fiixɛ ragima naxa na sube ɲaaxi
suxu, a nun na namiŋɔnmɛ wule falɛ,
naxan nu bara mixie madaxu tɔnxumae
ra, sube xa tɔnxuma nu saxi mixi naxee
ma, a nun naxee nu bara na sube xa kuye

batu. Na firinyie birin naxa woli tɛ nun soda xɔɔra.
21 Santidɛgɛma naxan nu minima soe fiixɛ ragima dɛ kui, a naxa booree faxa, xɔnie fa e sube don.

20

Sentanɛ raɲɔnyi

1 Na dangi xanbi, n naxa malekɛ to goro ra kelife koore ma, yili tilinxi naadɛ saabi nun yɔlɔnxɔnyi belebele nu na a yi ra.
2 A naxa na sube magaaxuxi suxu, na bɔximase fori, naxan findixi Ibulisa ra, na nan na ki Sentanɛ. A naxa a xiri, a xa lu na ki ɲɛ wulu keren bun ma.
3 A naxa a woli yili tilinxi kui, a naadɛ balan, a tɔnxuma sa naadɛ ma, alako a naxa mini sie madaxude han na ɲɛ wulu keren xa kamali. Na xanbi a lanma a xa fulun waxati dunkedi bun ma.
4 N naxa kibanyi ndee to. Mixi naxee magoroxi e kui, nee nu bara yaamari sɔtɔ e xa kiiti sa. N naxa mixie to naxee xunyie nu bara ba e dɛ i Isa xa seedeɲɔxɔya nun Ala xa masenyi xa fe ra. N man naxa mixie to naxee mu nu tuubi na sube nun a xa kuye bɛ, na sube xili mu nu sɛbɛxi e tigi ma, xa na mu a ra e bɛlɛxɛ ma. E nu bara keli faxɛ ma, e ɲiɲɛ, e yaamari raba Ala xa Mixi Sugandixi sɛɛti ma ɲɛ wulu keren bun ma.
5 Boore mixi faxaxie mu nu kelixi faxɛ ma sinden, fo na ɲɛ wulu keren xa kamali. Marakeli singe nan na ki.
6 Ɲɛlɛxinyi nun sɛniyɛnyi na mixie bɛ naxee bara lu na marakeli singe kui. Saya firin nde mu nɔma e lide sɔnɔn. E findima nɛ Ala nun Ala xa Mixi Sugandixi xa sɛrɛxɛdubɛe ra, e fa yaamari ti a sɛɛti ma ɲɛ wulu keren bun ma.
7 Na ɲɛ wulu keren na kamali tɛmui naxɛ, Sentanɛ minima nɛ a xa geeli kui,
8 a siga duniɲa birin sie madaxude, alɔ Gogo nun Magogo, a e malan gere xili ma. E xasabi luma nɛ alɔ mɛyɛnyi naxan na baa dɛ ra.
9 Sie kelima nɛ duniɲa yire birin, e fa Ala xa ɲama rabilin a xa taa xanuxi kui. Kɔnɔ na tɛmui tɛ goroma nɛ kelife koore ma, a fa e sɔntɔ.
10 Ibulisa naxan nu sie madaxuma, a tan bara woli tɛ nun soda xɔɔra, na sube nun na namiɲɔnmɛ wule falɛ na dɛnnaxɛ. E ɲaxankatama nɛ naa kɔɛ nun yanyi ra abadan.
11 Na dangi xanbi, n naxa kibanyi xungbe fiixɛ to, Ala magoroxi a kui. Bɔxi nun koore naxa e gi a ya ra, e lɔɛ.
12 N naxa mixi faxaxie to, forie nun dimɛe, e birin tixi kibanyi ya i. Bukie naxa rabi, boore buki fan naxa rabi naxan findixi kisi buki ra. Mixi faxaxie naxa makiiti e kɛwali ra naxan nu sɛbɛxi na bukie kui.
13 Mixi faxaxie naxee nu na baa ma, nee naxa keli. Mixi faxaxie naxee nu na aligiyama, nee fan naxa keli, e birin naxa makiiti e kɛwali ma.
14 Faxɛ nun aligiyama naxa woli tɛ xɔɔra, naxan findixi faxɛ firin nde ra.
15 Mixi naxan birin xili mu nu sɛbɛxi kisi buki kui, e naxa woli tɛ xɔɔra.

21

Koore nɛɛnɛ nun bɔxi nɛɛnɛ

1 N naxa koore nun bɔxi nɛɛnɛ to, barima koore nun bɔxi singe nu bara lɔɛ, baa fan mu nu na sɔnɔn.
2 N naxa taa sɛniyɛnxi to, Darisalamu nɛɛnɛ, naxan nu na gorofe keli koore ma Ala sɛɛti ma. A nu rafalaxi a fanyi ra alɔ ginɛ naxan sigama a xa mɔri ralande a xa futi xiri lɔxɔɛ.
3 N naxa xui sɛnbɛma nde mɛ kelife kibanyi yire, a falafe ra, «Ala xa hɔrɔmɔlingira nan ya naxan tixi adamadie ya ma. Ala sabatima nɛ adamadie tagi, e findi a xa ɲama ra, a fan findi e Marigi Ala ra, a lu e tagi.
4 A e yaye birin bama nɛ. Faxɛ, sunnunyi, wa xui, nun tɔɔrɛ mu luma naa sɔnɔn, barima na fe mɔɔli naxee nu na singe ra, nee birin bara ɲɔn.»
5 Naxan magoroxi kibanyi kui a naxa a fala, «Yakɔsi, n bara fe birin masara.» A man naxa a fala, «A sɛbɛ, barima masenyi na a ra naxan findixi nɔndi ra, a mu kanama abadan.»
6 A naxa a fala n bɛ, «A bara ɲɔn. N tan nan na fe singe nun fe dɔnxɔɛ ra, a fɔlɛ nun a raɲɔnyi. Ye xɔli na naxan ma, n kisi ye fima nɛ a ma, a mu sarama. Na ye misaalixi kisi nan na.

7 Mixi naxan geenima, a kɛ nan na ki.
N bara findi a Marigi Ala ra, a fan bara
findi n ma di ra.
8 Kɔnɔ mixi gaaxuxie, danxaniyataree,
mixi ɲaaxie, faxɛtie, yɛnɛlae, mandurulae, kuye batuie, wule falɛe, e birin luma
nɛ tɛ nun soda xɔɔra. Na findima faxɛ
firin nde nan na.»
9 Malekɛ nde naxan nu na na malekɛ
solofere ya ma, tɔnbili solofere nu na
naxee yi ra, mankanɛ solofere saxi e kui,
a naxa fa n yire, a a fala n bɛ, «Fa be, n
xa Yɛxɛɛyɔrɛ xa ginɛ masen i bɛ, naxan
xa futi fama xiride.»
10 A naxa n xaxili xanin geya xungbe
itexi ma. Mɛnni a naxa na taa sɛniyɛnxi
masen n bɛ, naxan findixi na Darisalamu
ra, naxan nu bara goro kelife koore ma
Ala sɛɛti ma.
11 Ala xa nɔrɛ nu na a ma, a nu yanbama alɔ gɛmɛ tofanyi naxan maniyaxi
diyaman na.
12 A xa tɛtɛ nu ite, naadɛ fu nu firin
nu na a ma, malekɛ fu nun firin nu tixi
na naadɛe ra e makantafe ma. Isirayila
bɔnsɔɛ fu nun firin xili nu sɛbɛxi na
naadɛe ma.
13 Naadɛ saxan nu na sogetede mabiri,
naadɛ saxan nu na kɔɔla mabiri, naadɛ
saxan nu na yirefanyi mabiri, naadɛ
saxan nu na sogegorode mabiri.
14 Taa tɛtɛ nu tixi na gɛmɛ safɛ fu nun
firin nan fari, Yɛxɛɛyɔrɛ xa xɛɛra fu nun
firin xilie nu sɛbɛxi e ma.
15 Maniyase xɛɛma daaxi nu na na
malekɛ yi ra, naxan nu wɔyɛnma n bɛ,
alako a xa nɔ taa, a naadɛe, nun a tɛtɛ
maniyade.
16 Taa kuyɛ, taa igboɲa, nun taa iteya, a
birin nu lanxi kilo wulu firin, kilo kɛmɛ
firin, kilo mɔxɔɲɛn nan ma.
17 Malekɛ naxa tɛtɛ fan maniya adama
ki ma. Na naxa lan kanke ya tongo saxan
nun senni ma.
18 Tɛtɛ nu yailanxi gɛmɛ tofanyi nan na
naxan maniya diyaman na. Taa tan nu
yailanxi xɛɛma xɔri fanyi nan na naxan
tinse alɔ ye.
19 Taa tɛtɛ nu tixi gɛmɛ xungbee nan
fari. Gɛmɛ tofanyi mɔɔli birin nan nu na
gɛmɛ xungbee raxunmaxi. Gɛmɛ xungbe
singe raxunmaxi gɛmɛ tofanyi nde nan na
naxan xili falama yasipe, a firin nde raxunmaxi gɛmɛ tofanyi nde nan na naxan
xili falama safiri, a saxan nde kalisedone,
a naani nde emerode,
20 a suuli nde sarodonixi, a senni nde
sarodone, a solofere nde kirosolite, a
solomasaxan nde berili, a solomanaani
nde topasi, a fu nde kirisopirase, a fu nun
keren nde hiyasinti, a fu nun firin nde
ametisite.
21 Tɛtɛ naadɛ fu nun firin nu yailanxi
gɛmɛ tofanyie nan na naxee na baa ma.
Naadɛ birin findixi gɛmɛ keren nan na.
Taa malande nu yailanxi xɛɛma xɔri fanyi
nan na naxan tinse alɔ ye.
22 N mu Ala xa hɔrɔmɔlingira toxi taa
kui, barima Marigi Ala Sɛnbɛ Kanyi nun
Yɛxɛɛyɔrɛ nan na hɔrɔmɔbanxi ra.
23 Na taa hayi mu nu na soge ma, xa na
mu a ra kike ma, alako a xa naiyalanyi
sɔtɔ. Ala xa nɔrɛ nan findima a xa
naiyalanyi ra, Yɛxɛɛyɔrɛ findima a xa
lanpui nan na.
24 Sie ɲɛrɛma a xa naiyalanyi nan kui,
duniɲa mangɛe fama nɛ a binyade.
25 Na taa naadɛe mu balanma, barima
kɔɛ mu soma naa.
26 Sie fama nɛ Ala binyade naa, e a
matɔxɔ.
27 Se sɛniyɛntare yo mu soma naa, mixi
naxan fe xɔnxi rabama nun mixi naxan
wule falama, e fan mu soma naa. Mixi
naxee xili sɛbɛxi Yɛxɛɛyɔrɛ xa kisi buki
kui, e gbansan nan soma na.

22

Ala xa kisi

1 Na malekɛ naxa kisi xure masen n bɛ.
A nu tinse alɔ diyaman, a nu minima Ala
nun Yɛxɛɛyɔrɛ xa kibanyi nan kui,
2 a fa findi xure ra taa tagi. Kisi sansie
nu tixi a dɛ firin na, e nu bogi kike yo kike,
sanmaya fu nun firin ɲɛ kui. E burɛxɛ
findixi seri nan na ɲamanɛe bɛ.
3 Dankɛ yo mu na sɔnɔn. Ala nun
Yɛxɛɛyɔrɛ xa kibanyi na taa kui. Ala xa
konyie a xui rabatuma,
4 e a yatagi to, a xili sɛbɛxi e tigi ma.
5 Kɔɛ mu soma naa, e hayi mu na lanpui
nun soge naiyalanyi ma sɔnɔn, barima
Marigi Ala nan findixi e xa naiyalanyi

ra. Ala xa konyie yaamari tima nɛ naa abadan.
6 Malekɛ naxa a fala n bɛ, «Yi masenyi nɔndi nan a ra, a mu kanama. Marigi Ala, naxan namiŋɔnmɛ xaxili raŋɛrɛma, a naxa a xa malekɛ xɛɛ alako a xa a masen a xa konyie bɛ naxan fama rabade waxati makɔrɛxi ra.»
7 Isa naxa a masen, «I xa a kolon, a gbe mu luxi n xa fa. Ɲɛlɛxinyi na mixi bɛ naxan yi masenyi rabatuma, naxan sɛbɛxi yi Kitaabui kui Ala xili ra.»
8 N tan Yaya, n bara na fe birin mɛ, n bara na fe birin to. N to na mɛ, n to na to, n naxa bira na malekɛ bun ma naxan nu bara na fee masen n bɛ, alako n xa a batu.
9 Kɔnɔ a naxa a fala n bɛ, «Ade, i naxa na raba. N fan findixi Ala xa konyi nan na alɔ i tan nun i ngaxakerenyi naxee findixi namiŋɔnmɛe ra, a nun mixi naxee yi Kitaabui xa masenyi rabatuma. I xa Ala batu.»
10 Na dangi xanbi na malekɛ naxa a fala n bɛ, «I naxa yi masenyi balan tɔnxuma ra sinden, naxan sɛbɛxi yi Kitaabui kui Ala xili ra, barima waxati bara makɔrɛ.
11 Tinxintare xa lu tinxintareya kui, sɛniyɛntare xa lu sɛniyɛntareŋa kui, tinxintɔɛ xa lu tinxinyi kui, sɛniyɛntɔɛ xa lu sɛniyɛnyi kui.»
12 Isa naxa a masen, «I xa a kolon, a gbe mu luxi n xa fa, n man fama nɛ mixi birin xa kɛwali sare ra.
13 N tan nan findixi fe singe nun fe dɔnxɔɛ ra, a fɔlɛ nun a raŋɔnyi ra.
14 Ɲɛlɛxinyi na mixi bɛ naxee e yɛtɛ sɛniyɛnma, alako e xa kisi sansi bogi don, e man xa nɔ sode na taa kui naadɛ ra.
15 Fe ɲaaxi rabae na taa fari ma, mandurulae, yɛnɛlae, faxɛtie, kuye batuie, nun wule falɛ birin wule rafan naxee ma.
16 N tan Isa, n bara n ma malekɛ xɛɛ seedeŋɔxɔya ra danxaniyatɔɛ ɲamae ma. N tan findixi Dawuda bɔnsɔɛ sanke nan na, n tan findixi Dawuda bɔnsɔɛ nan na. N luma nɛ alɔ subaxɛ looloe.»
17 Ala Xaxili Sɛniyɛnxi nun ginɛ naxan xa futi xirima, e birin a falama, «Fa.» Naxan na a mɛ, na fan xa a fala, «Fa! Ye xɔli na naxan ma, a xa fa. Naxan wama a minfe, a xa kisi ye tongo, a xa a min, a mu sarama!»
18 N tan Yaya bara findi seede ra mixi birin bɛ naxee bara yi masenyi mɛ naxan sɛbɛxi yi Kitaabui kui Ala xili ra. Xa a sa li mixi nde fama fe gbɛtɛ nde sade yi masenyi fari, Ala nan fama tɔɔrɛ sade na kanyi ma, alɔ tɔɔrɛ naxan ma fe sɛbɛxi yi Kitaabui kui.
19 Xa a sa li mixi nde naxa wɔyɛnyi nde ba yi namiŋɔnmɛ xa masenyi ra naxan sɛbɛxi yi Kitaabui kui, Ala nan fama kisi sansi kɛ bade a yi ra, a fa lu taa sɛniyɛnxi fari ma, alɔ a sɛbɛxi yi Kitaabui kui ki naxɛ.
20 Yi seede naxan seedeŋɔxɔya baxi, a xa masenyi nan ya, a naxɛ, «Iyo, a gbe mu luxi n xa fa.» Amina. Marigi Isa, i xa fa!
21 Marigi Isa xa hinnɛ birin na.